

Holy Bible

Aionian Edition®

Baibụlụ Nsọ n'Igbo Ndi Ugbu
The Igbo Holy Bible for Everyone

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as "The Purple Bible"

Holy Bible Aionian Edition ©

Baɪbụlụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu
The Igbo Holy Bible for Everyone

CC Attribution ShareAlike 4.0, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 7/13/2024

Source copyright: CC Attribution ShareAlike 4.0

Biblica, Inc., 1980, 1988, 2019, 2020

Original work available for free at www.biblica.com and open.bible

Formatted by Speedata Publisher 4.19.18 (Pro) on 7/19/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Igbo at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Igbo at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 135 languages.
- 05/01/24 - 371 translations now available in 151 languages.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Jenesis	11
Ọpupu	52
Levitikọs	88
Ọnuogugu	114
Diuteronomi	150
Joshua	180
Ndi Ikpe	201
Rut	222
1 Samuel	225
2 Samuel	252
1 Ndi Eze	274
2 Ndi Eze	301
1 Ihe E Mere	327
2 Ihe E Mere	350
Ezra	379
Nehemaya	387
Esta	399
Job	406
Abu Oma	428
Ilu	481
Ekiliziasitisi	500
Abu nke Abu	507
Aizaya	511
Jeremaya	556
Abu Akwa	607
Izikiel	612
Daniel	657
Hosiya	670
Juel	677
Emos	680
Obadaya	686
Jona	687
Maika	689
Nehum	693
Habakuk	695
Zefanaya	697
Hegai	700
Zekaraya	702
Malakai	710

NEW TESTAMENT

Matiu	715
Mak	743
Luk	760
Jon	788
Oru Ndi Ozi	809
Ndi Rom	837
1 Ndi Korint	850
2 Ndi Korint	864
Ndi Galeshia	873
Ndi Efesos	878
Ndi Filipai	882
Ndi Kọloṣi	885
1 Ndi Tesalonaika	888
2 Ndi Tesalonaika	891
1 Timoti	893
2 Timoti	897
Tajtos	900
Filimon	902
Ndi Hibru	903
Jemis	912
1 Pita	916
2 Pita	920
1 Jon	923
2 Jon	927
3 Jon	928
Jud	929
Mkpughe	930

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Mgbe ọ chụpụrụ mmadụ, o dochiri n'ọwụwa anyanwụ nke ogige Iden ndị mmụọ ozi dị ike a na-akpọ Cherubim, na mma agha na-acha ọkụ, ka ha na-eche ọny ụzọ e si aba n'ebe osisi ahụ na-enye ndụ dị nche.

Jenesis 3:24

Jenesis

1 Na mmalite Chineke kere eluigwe na ụwa. **2** Ụwa bụ ihe na-enweghị ụdịdị ọbụla, burukwa ihe togboro n'efu. Ọchịchiri gbara n'elu ogbu mmiri di omimi. Mmụọ nke Chineke na-erughari n'elu ogbu mmiri ahụ. **3** Mgbe ahụ Chineke kwuru si, "Ka ihè di," ihè dịkwa. **4** Chineke huru na ihè ahụ mara mma. Ọ kpara oke n'etiti ihè na ọchịchiri. **5** Chineke kpọrọ ihè ahụ Ehihie, kpọọ ọchịchiri ahụ Abali. Uhuruchi di, ututu dikwa. Ọ buru ubochi nke mbu. **6** Chineke kwukwara si, "Ka mbara puta nke ga-ekewapu mmiri di n'elu mbara ahụ site na mmiri nke di n'okpuru mbara ahụ." **7** Ya mere, Chineke mere mbara, kewapu mmiri di n'okpuru mbara ahụ site na mmiri nke di n'elu mbara ahụ. O sikwa otu a diri. **8** Mbara ahụ ka Chineke kpọrọ mbara eluigwe. Uhuruchi di, ututu dikwa. Ọ buru ubochi nke abuo. **9** Chineke kwuru si, "Ka mmiri di n'okpuru mbara eluigwe chikota onwe ha onu n'otu ebe, ka ala akoro puta." O sikwa otu a diri. **10** Chineke kpọrọ ala akoro ahụ "ala," kpọọ mmiri ahụ chikotara onwe ha onu "osimiri." Chineke lere anya hu na ha di mma. **11** Chineke kwuru si, "Ka ala puputa ahijia ndu di iche iche: ahijia na-amiputa mkpuru, na osisi di n'elu ala nke na-amiputa mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n'ime ya, dika udiri ha di iche iche si di." O sikwa otu a diri. **12** Ala puputara ahijia ndu di iche iche: ahijia na-amiputa mkpuru dika udiri ha si di, na osisi na-amiputa mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n'ime ya, dika udiri ha si di. Chineke lere anya hu na o di mma. **13** Uhuruchi di, ututu dikwa. Ọ buru ubochi nke ato. **14** Chineke kwuru si, "Ka ihè nke na-enye ihè diri na mbara eluigwe, ikewapu ehie site n'abali, ka ha buru ihe ama igosi oge di iche iche, ubochi di iche iche, na afọ di iche iche. **15** Ka ha buru ihè na mbara eluigwe inye ihè n'elu ụwa." O si otu a diri. **16** Chineke mere ihè ukwu abuo, nke kacha idi ukwu ka o buru nke ga-achi ehie, ma nke di nta ka o buru nke ga-achi abali. O mekwara kpakpando di iche iche. **17** Chineke debere ha na mbara eluigwe inye ihè n'ụwa, **18** ichi ehie na abali na ikpa oke n'etiti ihè na ọchịchiri. Chineke lere anya hu na o di mma. **19** Uhuruchi di, ututu dikwa. Ọ buru ubochi nke ano. **20** Chineke kwuru si, "Ka mmiri juputa n'ihe ndi na-eku ume, ka umu anu ufe fegharikwa n'elu ụwa, ma n'elu mbara igwe." **21** Ya mere Chineke kere anu ukwu niile bi na mmiri, na anu niile nwere ndu bi na mmiri, na

udi ihe obula nwere ndu na-akpughari akpughari ndi juputara na mmiri, dika udiri ha si di, na anu ufe niile dika udiri ha si di. Chineke lere anya hu na o di mma. **22** Chineke goziri ha, si ha, "Mubaanu, dikwanu ukwu n'onuogugu, juputanu osimiri niile. Ka anu ufe dikwa ukwu n'onuogugu n'elu ụwa." **23** Uhuruchi di, ututu dikwa. Ọ buru ubochi nke ise. **24** Chineke kwuru si, "Ka ala weputa umu anu di iche iche nwere ndu dika udiri ha si di: anu ulo, anu na-akpughari n'ala, na anu ohia, nke obula dika udiri ya si di." O si otu a diri. **25** Chineke mere umu anu ohia, dika udiri ha si di, mee anu ulo, dika udiri ha si di, na anu niile nwere ndu nke na-akpughari n'ala dika udiri ha si di. Chineke lere anya hu na o di mma. **26** Mgbe ahụ, Chineke kwuru si, "Ka anyi mee mmadu n'oyiyi anyi, dika udiri anyi si di, ka ha chia azu niile nke osimiri, na anu ufe niile nke eluigwe, na anu ulo niile, na anu ohia niile, na ihe niile e kere eke nwere ndu nke na-akpu akpu n'ala." **27** Ya mere, Chineke kere mmadu n'oyiyi nke ya, n'oyiyi Chineke ka o kere ha, nwoke na nwanyị ka o kere ha. **28** Chineke goziri ha si ha, "Mianu mkpuru, mubaanu, juputanu n'ụwa, meenu ka ihe niile diri n'okpuru unu. Chianu azu niile nke osimiri na anu ufe niile nke eluigwe na ihe niile e kere di ndu nke na-akpughari akpughari n'ala." **29** Mgbe ahụ, Chineke siri "Enyela m unu ahijia ubi niile na-amị mkpuru di n'elu ụwa, na osisi obula miri mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n'ime ha, ka ha buru ihe oriri gi. **30** Ma umu anumanu niile na anu ufe niile, na anu niile e kere eke na-akpughari akpughari n'ala, anu obula nwere ndu n'ime ha ka m na-enye ahijia ndu niile ka o buru ihe oriri ha." **31** Chineke leghariri anya n'ihe o kere, hu na o di ezi mma. Uhuruchi di, ututu dikwa. Ọ buru ubochi nke isii.

2 Otu a ka e si ruo ọrụ ike eluigwe na ụwa na ihe niile di n'ime ha. **2** N'ubochi nke asaa, Chineke kwusiri ọrụ ya nke o na-arụ, o zukwara ike site n'ọrụ ya niile. **3** Chineke goziri ubochi nke asaa ahụ mee ya ka o buru ubochi di nso, n'ihu na o bu n'ubochi ahụ ka o zuru ike site n'ọrụ nke ike ihe niile. **4** Nke a bu akuko banyere usoro okike eluigwe na ụwa mgbe e kere ha, n'ubochi ahụ mgbe Onyenwe anyi Chineke kere eluigwe na ụwa. **5** Ahijia obula epuputabeghi n'ohia, o nwekwaghị ihe ubi obula sitere n'ala puputa, n'ihu na Onyenwe anyi Chineke ezitebeghi mmiri ozuzo n'elu ụwa, o nwekwaghị mmadu obula no na-arụ ọrụ

ubi, 6 ma mmiri si n'ala na-asọpụta na-asọ n'elu ala niile. 7 Onyenwe anyị Chineke kpurū mmadụ site n'aja nke ala, kunye ya ume ndụ n'imi ya, nke mere ka mmadụ ghọọ ihe dị ndụ. 8 Onyenwe anyị Chineke kurū ubi a gbara ogige n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, n'Iden. O tinyere mmadụ ahụ ọ kpurū n'ime ubi a. 9 Onyenwe anyị Chineke mere ka osisi dị iche iche si n'ala pupụta, osisi ndị dị mma ile anya na nke dịkwa mma iri eri. N'etiti ogige a, e nwere osisi na-enye ndụ, na osisi nke imata ihe ọma na ihe ọjọọ. 10 E nwere iyi si n'Iden na-asọpụta na-asọbanye n'ime ogige ahụ ime ka ala ahụ nwee mmiri. Site n'ebe ahụ, iyi a kewara nwee ngalaba anọ. 11 Aha ngalaba nke mbụ bụ Paishon. Ọ sọpọ ogologo gafee ala niile nke Havila, ebe a na-enweta ọlaedo. 12 (Ọlaedo dị n'ala ahụ mara mma. Eso osisi na-esi isi uto na nkume dị oke onụahịa a na-akpọ oniks dịkwa n'ebe ahụ.) 13 Aha ngalaba nke abụọ bụ Gaihon. O sitere n'ala Kush gafee. 14 Aha osimiri nke atọ bụ Taigris. Ọ na-asọla n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke ala Ashọ. Aha osimiri nke anọ bụ Yufretis. 15 Onyenwe anyị Chineke weere mmadụ ahụ tinye ya n'ogige Iden, ka ọ na-akọ ya ma burukwa onye na-elekota ya. 16 Onyenwe anyị Chineke nyere mmadụ ahụ iwu sị ya "I nwere ike iri mkpuru osisi niile dị n'ubi a, 17 ma ị gaghị eri mkpuru si n'osisi imata ihe ọma na ihe ọjọọ. N'ihi na ubochi i riri ya ị ga-anwuri." 18 Onyenwe anyị Chineke kwuru sị, "Ọ dighi mma ka nwoke nọrọ naani ya. Aga m emere ya onye inyeaka nke kwesiri ya." 19 Onyenwe anyị Chineke sitere n'ala kpuo umu anumanu niile nke oha na umu anu ufe niile nke eluigwe. O dutere ha ka ọ mara ihe mmadụ ahụ ga-akpọ ha. Ihe obula mmadụ ahụ kpọrọ ihe obula ndi a nwere ndu, nke ahụ bukwa aha ya. 20 Ya mere, mmadụ ahụ nyere anu ulo niile na anu ufe niile na anu oha niile aha. Ma n'ebe Adam nọ, o nweghi onye inyeaka kwesiri ya. 21 Ya mere, Onyenwe anyị Chineke mere ka nwoke ahụ daa n'ura. Mgbe ọ nọ na-arahu ura, o weputara otu ogiriga site na ngu di ya n'ahu, mechikwaa ebe o si weputa ya. 22 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị Chineke ji otu ogiriga o si n'ahu nwoke ahụ weputa, mee nwanyi, dutere ya nwoke ahụ. 23 Nwoke ahụ kwuru sị, "Nke a bụ okpukpu si n'okpukpu m, na anu ahụ si n'ahu m, a ga-akpọ ya 'nwanyi,' n'ihi na e si n'ime nwoke weputa ya." 24 Ọ bụ nke a mere nwoke ga-eji hapu nne na nna ya, e jikota ya na nwunye ya, ha ga-abu otu anu

ahụ. 25 Nwoke ahụ na nwunye ya gba ọtọ, ma ihere emeghi ha.

3 Agwọ di aghugho karja umu anu oha niile Onyenwe anyi Chineke kere. O bjakwutere nwanyi ahụ si ya, "O bu ezie na Chineke si unu erila mkpuru si n'osisi niile di n'ogige a?" 2 Nwanyi ahụ zara si ya, "Anyi nwere ike rie mkpuru si n'osisi niile di n'ogige a 3 ma Chineke kwuru si, 'Unu erila mkpuru si n'osisi di n'etiti ogige a, unu emetukwala ya aka, ka unu ghara inwu.'" 4 Agwo gwara nwanyi ahụ si, "Unu agaghi anwu. 5 N'ihi na Chineke maara na o buru na unu erie ya, anya unu ga-emeghe, unu ga-amata ezi ihe na ajo ihe." 6 Nwanyi ahụ huru na mkpuru si n'osisi ahụ di mma iri eri, na o di mma n'anya, na o bu osisi mara mma e si enweta amamihe. O ghoro mkpuru ahụ rie, nyekwa di ya, onye nke na ya nọ, o rie. 7 Mgbe ahụ, anya ha abuo meghere, ha choputara na ha gba oto. Ya mere, ha dukotara ahijia fiig, jiri ya mere onwe ha akwa. 8 Mgbe nwoke ahụ na nwunye ya nuru uda njeghari Onyenwe anyi Chineke n'ogige ahụ n'oge uhuruchi, ha zoro onwe ha site n'ebe Onyenwe anyi Chineke nọ n'etiti osisi ndi di n'ogige ahụ. 9 Ma Onyenwe anyi Chineke kporo nwoke ahụ oku si ya, "Ebee ka i nọ?" 10 O zara si, "Anuru m uda ukwu gi n'ogige, n'ihi ya, aturu m ujo, ebe o bu na m gba oto. Ezokwara m onwe m." 11 Onyenwe anyi Chineke juru ya si, "Onye gwara gi na i gba oto? I riela mkpuru si n'osisi ahụ m nyere gi iwu si gi erila?" 12 Nwoke ahụ siri, "Nwanyi ahụ i mere ka mu na ya nodu, o bu ya nyere m mkpuru sitere n'osisi ahụ, m rie." 13 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi Chineke siri nwanyi ahụ, "Gini bu ihe a i mere?" Nwanyi ahụ zara si, "O bu agwo ghogburu m, mee m ka m rie ya." 14 Ya mere, Onyenwe anyi Chineke gwara agwo ahụ si, "N'ihi ihe a i mere, 'Ihe a buru onu ka i bu n'etiti anu ulo niile na n'etiti anu oha niile. Afọ gi ka i ga-eji na-aga ije, aja ka i ga na-eri ogologo ubochi ndu gi niile. 15 Aga m eme ka iro diri n'etiti gi na nwanyi ahụ, n'etiti mkpuru gi na mkpuru ya, mkpuru ya ga-etipia gi isi, gi onwe gi ga-ata ya aru n'ikiri ukwu.'" 16 O gwara nwanyi ahụ si ya, "Aga m eme ka ihe mgbu nke imu nwa gi baa uba nke ukwu, o bu site n'ihe mgbu ka i ga-eji muputa umu gi. Ochicho nke obi gi ga-adi n'aka di gi, o bu ya ga-achikwa gi." 17 O gwara Adam si, "N'ihi na i nara nwunye gi nti, rie mkpuru site n'osisi ahụ m nyere gi iwu si, 'Gi erila mkpuru sitere na ya,'

“Ala bụ ihe a buru onu n’ihi gi, site n’oke ndogbu n’oru ka i ga-eri ihe si na ya puta ogologo ubochi ndu gi niile. **18** O ga-eruputara gi ogwu na uke, i ga-erikwa ahijia nke ubi. **19** Site n’osusọ nke ga-agbaputa gi n’ihu ka i ga-eri nri gi tutu ruo mgbe i loghachiri n’ala ebe o bu site n’ala ka e si meputa gi n’ihi na aja ka i bu, n’aja ka i ga-alaghachikwa.” **20** Adam guru nwunye ya liv, n’ihi na o bu nne mmadu niile di ndu. **21** Emesja, Onyenwe anyi Chineke weere akpukpo anu meere Adam na nwunye ya uwe oyiyi. **22** Onyenwe anyi Chineke siri, “Lee, mmadu adila ka onye obula n’ime anyi site n’imata ihe oma na ihe ojoo. Ugbu a, ka o gharakwa i setipu aka ya ghoro mkpuru osisi ahụ na-enye ndu rie, si otu a diri ndu ruo mgbe ebighi ebi.” **23** N’ihi nke a, Onyenwe anyi Chineke chupuru ya site n’ogige Iden ka o gaa na-arụ oru n’ala e si weputa ya. **24** Mgbe o chupuru mmadu, o dochiri n’owuwa anyanwu nke ogige Iden ndi mmuo ozi di ike a na-akpo Cherubim, na mma agha na-acha oku, ka ha na-eche onu uzọ e si aba n’ebe osisi ahụ na-enye ndu di nche.

4 Emesja, Adam na nwunye ya liv dinakoro dika di na nwunye. Iiv turu ime muo nwa nwoke, onye ha guru Ken. Iiv siri, “Site n’inyeaka Onyenwe anyi, amutala m nwa nwoke!” **2** Emesja liv mutara nwanne ya nwoke Ebel. Ebel ghoro onye na-azu igwe aturu. Ma Ken ghoro onye oru ubi. **3** Mgbe ufodu oge gasiri, Ken wetaara Onyenwe anyi ufodu ihe ubi ya dika onyinye. **4** Ma Ebel, ya onwe ya nyekwara onyinye site n’igwe ewu na aturu ya e bu uzọ muo, nke mara abuba. Onyenwe anyi nabatara Ebel na onyinye ya, **5** ma o nabataghị Ken na onyinye ya. Nke a wutere Ken, mee ka o wee iwe di ukwu. Ihu ya agbaruo. **6** Ma Onyenwe anyi juru ya si, “Gini mere i ji ewe iwe? Gini mere ihu gi ji gbaruo? **7** O buru na i mee ihe ziri ezi, agaghị anabata gi? O burukwanu na i ju ime ihe ziri ezi, mmehie no n’onu uzọ na-eche gi ila gi n’iyi. Lezie anya hu na i meriri ya.” **8** Ken gwara nwanne ya Ebel si, “Bia soro m ka anyi banye ohia.” Mgbe ha no n’ebe ahụ, Ken jidere nwanne ya gbuo ya. **9** Emesja, Onyenwe anyi juru Ken ajuju si, “Ebee ka Ebel nwanne gi nwoke no?” O zaghachiri, “Amaghị m. Abụ m onye nche nwanne m?” **10** Ma Onyenwe anyi zara si ya, “Gini ka i mere? Gee nti, obara nwanne gi na-akpo m site n’ala. **11** Site ugbu a gaa n’ihu i buru onye a buru onu, na onye e si n’ala chupu, ala ahụ

meghepuru onu ya nabata obara nwanne gi, site n’aka gi. **12** Mgbe i kuru ihe obula n’ime ya, ala agaghị enye gi mkpuru ya n’uju. Site ugbu a gaa n’ihu, i ga-abu onye na-awaghari awaghari na onye na-abaghị n’ihe n’uwa.” **13** Ken zara Onyenwe anyi, “Ntaramahuhu i nyere m di ukwu karja nke m nwere ike ibu. **14** Ugbu a, abụ m onye i si n’ala ubi ya chupu. Abukwa m onye i si n’ihu gi chupu. Bido taa aga m abụ onye na-awaghari awaghari n’ime uwa. Onye obula hukwara m ga-egbu m.” **15** Onyenwe anyi zara si ya, “O nweghi onye ga-egbu gi, n’ihi na aga m atukwasiri onye obula meturu gi aka ntaramahuhu okpuku asaa karja nke m nyere gi.” Ya mere, Onyenwe anyi kara Ken akara iji gbochie onye obula huru ya igbu ya. **16** Ken sitere n’ihu Onyenwe anyi puo gaa biri n’ala Nod, obodo di n’akuku owuwa anyanwu Iden. **17** Ken na nwunye ya dinakoro, nwunye ya turu ime muta nwa nwoke aha ya bu Enok. N’oge a, Ken no na-ewu otu obodo o guru Enok, nke bu aha nwa ya nwoke. **18** Enok bu nna Irad, Irad bu nna Mehujael, Mehujael bu nna Metusael, Metusael aburu nna Lamek. **19** Lamek luru umu nwanji abuo. Aha nwunye ya nke mbu bu Ada. Aha nke ozo bu Zila. **20** Ada mutara Jabal, onye bu nna ndi na-azu anu ulo, na ndi na-ebi n’ulo ikwu. **21** Aha nwanne ya nwoke bu Jubal, onye mbu bu nna ndi na-akpo ubo akwara, na ndi na-afu opi. **22** Zila, mutara otu nwa nwoke aha ya bu Tubal Ken, onye bu nna ndi niile na-akpo ihe di iche iche e ji bronz maobu igwe kpuo. Aha nwanne nwanji Tubal Ken bu Naama. **23** Lamek kporo ndi nwunye ya si ha, “Geenu m nti, Ada na Zila, unu ndi nwunye Lamek, nuru okwu si m n’onu. Egbuola m otu nwoke n’ihi na o meruru m ahụ, otu nwokorobia n’ihi na o mehara m ahụ. **24** O buru na a ga-abotara Ken obo ugboro asaa, mgbe ahụ, a ga-abotara Lamek obo iri ugboro asaa na asaa.” **25** Adam na Iiv dinakoro ozo, Iiv turu ime muta nwa nwoke o guru Set. N’ihi na Iiv kwuru si, “Chineke enyela m nwa nwoke ozo n’onodu Ebel onye Ken gburu.” **26** Set mutara nwa nwoke guo ya Enosh. N’oge ahụ ka umu mmadu bidoro ikpoku aha Onyenwe anyi.

5 Nke a bu usoro ihe ndeputa banyere agburu Adam. Mgbe Chineke kere mmadu, o kere ya n’oyiyi Chineke. **2** O kere ha nwoke na nwanji, goziekwa ha. Mgbe e kere ha, o kporo ha mmadu. **3** Mgbe Adam gbara nari afọ na iri afọ atọ, o muru nwa ya nwoke n’oyiyi nke ya, na n’udidi nke ya. O guru ya Set. **4** Site

n'oge a mụrụ Set, Adam dirị ndụ narị afọ asatọ ozo, o mụrụ ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **5** Adam nwurụ mgbe o gbara narị afọ itoolu na iri afọ atọ. **6** Set gbara narị afọ na ise mgbe o ghoro nna Enosh, **7** Mgbe o ghochara nna Enosh, Set dirị ndụ ruo narị afọ asatọ na asaa ozo, mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **8** Set nwurụ mgbe o gbara narị afọ itoolu na iri afọ na abuo. **9** Mgbe Enosh gbara iri afọ itoolu, o ghoro nna Kenan. **10** Mgbe o ghochara nna Kenan, Enosh dirị ndụ narị afọ asatọ na iri afọ na ise, mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **11** Enosh nwukwara mgbe o nozuru narị afọ itoolu na afọ ise. **12** Mgbe Kenan gbara iri afọ asaa ka o ghoro nna Mahalalel. **13** Mgbe o ghochara nna Mahalalel, Kenan dirị ndụ narị afọ asatọ na iri afọ anọ mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **14** Kenan nwurụ mgbe o gbara narị afọ itoolu na afọ iri. **15** Mgbe Mahalalel gbara iri afọ isii na afọ ise ka o ghoro nna Jared. **16** Mgbe o ghochara nna Jared, Mahalalel dirị ndụ narị afọ asatọ na iri afọ atọ, mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **17** Mahalalel nwurụ mgbe o gbara narị afọ asatọ na iri afọ itoolu na ise. **18** Mgbe Jared di narị afọ na iri afọ isii na abuo ka o ghoro nna Enok. **19** Mgbe o ghochara nna Enok, Jared dirị ndụ narị afọ asatọ ozo mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **20** Jared nwurụ mgbe o gbara narị afọ itoolu na iri afọ isii na abuo. **21** Mgbe Enok gbara iri afọ isii na afọ ise ka o ghoro nna Metusela. **22** Mgbe o ghochara nna Metusela, Enok soro ụzo Chineke narị afọ atọ. N'oge a, o mụtara ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **23** Onuogugu nke afọ niile Enok biri ndu, bu narị afọ atọ na iri afọ isii na ise. **24** Enok soro ụzo Chineke ruo na a hukwaghi ya n'ihu na Chineke kporo ya. **25** Mgbe Metusela gbara narị afọ na iri afọ asatọ na asaa ka o ghoro nna Lamek. **26** Mgbe o ghochara nna Lamek, Metusela dirị ndụ narị afọ asaa na iri afọ asatọ na abuo ozo mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **27** Metusela nwurụ mgbe o gbara narị afọ itoolu na iri afọ isii na itoolu. **28** Mgbe Lamek gbara narị afọ na iri afọ asatọ na abuo ka o mụtara nwa nwoke. **29** Lamek gurụ ya Noa, n'ihu na o siri: "O ga-akasị anyị obi n'ime oke oru na ndogbu anyị n-adogbu onwe anyị n'oru n'ala a Onyenwe anyị buru onu." **30** Mgbe a musiri Noa, Lamek dirị ndụ narị afọ ise na iri afọ itoolu na ise ozo mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **31** Lamek nwurụ mgbe o gbara narị afọ asaa na iri afọ asaa na asaa. **32** Mgbe Noa gbara narị afọ ise o ghoro nna Shem, Ham na Jafet.

6 Mgbe ndi mmadu bidoro mubaa n'owa, mgbe a mutakwaara ha otutu umu ndi inyom, **2** ka umu ndi ikom Chineke bidoro ilekwasi umu ndi inyom ndi mmadu anya, hu na ha mara mma. Ha duuru ndi inyom obula masiri ha ka ha buru nwunye ha. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri, "Mmụọ m na mmadu agaghị anogide n'igba mgba n'ime mmadu ruo ebighi ebi, n'ihu na mmadu efu ka o bu. Onuogugu ndu ya ga-abu narị afọ na iri afọ abuo." **4** Ndi Nefilim no n'owa n'oge ahụ, ma n'oge sotere ya mgbe ahụ, umu ndi ikom Chineke na-abakwuru ndi inyom umu mmadu, site na mmekorita di otu a mụọ umu. Ndi a bu ndi dike mgbe ochie ahụ, ndi a ma ama. **5** Onyenwe anyi huru otu iba uba nke ajo omume mmadu si di ukwu, hukwa na echiche uche nke obi ya niile di naani n'ime ihe ojo, mgbe niile. **6** O wutere Onyenwe anyi nke ukwu na o kere mmadu, mkporubi ya juputakwara n'ihe mgbu. **7** N'ihu ya, Onyenwe anyi siri, "Aga m esi n'owa kpochapu mmadu niile m kere eke. E e, mmadu na anumanu niile, na ihe e kere eke na-akpughari n'elu ala, na anu ufe niile. N'ihu na o wutere m na m kere ha." **8** Ma Noa nwetara ihuoma n'anya Onyenwe anyi. **9** Nke a bu akuko banyere usoro ndu Noa na ezinaulo ya. Noa bu onye ezi omume. Onye na-enweghi ita uta obula n'etiti ndi bi n'oge ya. O mere ihe n'uzo Chineke choro ya. **10** Noa mutara umu ndi ikom ato aha ha bu, Shem, Ham, na Jafet. **11** Ma n'anya Chineke, uwa bu ihe ruru aru, juputakwa n'ihe ike. **12** Chineke huru otu uwa si jogbuo onwe ya na njo, hukwa na umu mmadu bu ndi ihe ojo riri ahu. **13** Chineke siri Noa, "Aga m ebibi ihe niile bu mmadu, n'ihu na uwa juputara n'ihe ike n'ihu omume mmadu. E e, aga m ebibi uwa na ndi niile no n'ime ya. **14** Ya mere, jiri osisi gofa wuore onwe gi ugbo mmiri. Runye otutu onuulo n'ime ya. Jiri korota techie elu ya na ime ya. **15** Otu a ka i ga-esi wuo ya: mee ka ogologo ugbo mmiri ahu diri narị mita na iri mita ano, obosara ya diri iri mita abuo na ato, idi elu ya diri mita iri na ato na okara. **16** Meere ugbo mmiri ahu ihe e ji ekpuchi elu ya. Mekwa oghere ga-adi okara mita site n'ebe ihe mkpuchi elu ugbo mmiri ahu gbadata. Tinye onu uzo n'akuku ugbo mmiri ahu, ma ruokwa okpuku nkwaso ato, nke ala ala, nke etiti na nke elu elu. **17** N'ihu na aga m eweta uju mmiri n'owa, ibibi ihe niile nwere ndu di n'okpuru eluigwe. Ihe niile e kere eke na-eku ume ndu ga-anwu. Ihe niile no n'owa ga-ala n'iyi. **18** Ma aga m eme ka ogbugba ndu m diri gi. I ga-

abanye n'ugbo mmiri ahụ, gị na ụmụ gị ndị ikom, na nwunye gị, na ndị nwunye ụmụ gị ndị ikom. 19 I ga-ewebata ihe niile e kere eke dị ndụ, abụọ abụọ, oke na nwunye, ichebe ha ndụ. 20 Ụdị nnụnụ dị iche iche, abụọ abụọ, na ụdị anụmanụ ọbụla dị iche iche, na ụdị anụ na-akpụ akpụ dị iche iche, ga-abiakwute gị ka i debe ha ndụ. 21 I ga-ewebata ụdị nri dị iche iche a na-eri eri, chikọtaa ha ka ọ buru nri nke gị na nke ha." 22 Noa mere ihe niile dika Chineke nyere ya iwu ime.

7 Mgbe ụbọchị ahụ zuru, Onyenwe anyị kpọrọ Noa si ya, "Baa n'ime ụgbọ mmiri, gị na ezinaulo gị niile, n'ihia na n'ime ndị niile bi n'ogbo a, ọ bu naanị gị bu onye ezi omume m huru. 2 Kpọrọ ụmụ anụmanụ ndị a a gurụ dika ndị dị ọcha, dika ụdị ha si dị asaa asaa, oke na nwunye. Otu a kwa, kpọrọkwa ụmụ anụmanụ ndị a gurụ dika ndị na-adighi ọcha, dika ụdị ha si dị, abụọ abụọ, oke na nwunye, 3 na ụmụ anụ ufe asaa asaa, dika ụdị ha si dị, oke na nwunye, maka idebe ụdị ndị a niile ndụ n'ụwa. 4 N'ihia na ụbọchị asaa site taa, aga m ezidata mmiri ozuzo n'ụwa. Mmiri a gaezo iri ụbọchị anọ, ehilie na abali. Aga m ekpochapu site n'elu ụwa ihe niile nwere ndụ nke m kere." 5 Ya mere, Noa mere ihe niile Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. 6 Noa gbara narị afọ isii mgbe mmiri ukwu a bidoro izo n'elu ụwa. 7 Noa banyere n'ugbo mmiri ahụ, ya na ụmụ ya ndị ikom na nwunye ya, na ndị nwunye ụmụ ya ndị ikom igbanari uju mmiri ahụ. 8 Ụmụ anụmanụ ndị dị ọcha, na ndị na-adighi ọcha, abụọ abụọ, tinyere anụ ufe na ihe niile e kere eke na-akpughari n'ala, abụọ abụọ kwa, 9 oke na nwunye, bjakwutere Noa soro ya banye n'ugbo mmiri ahụ, dika Chineke nyere Noa n'iwu. 10 Mgbe abali asaa gafere, uju mmiri ahụ bjakwasiri ụwa. 11 N'afọ narị isii nke ndụ Noa, n'ona nke abụọ, n'ubochi nke iri na asaa, bu ubochi isi iyi niile di n'ime ime ala nuputara n'elu ala, mmiri niile di na mbara eluigwe ka a hapuru ka ha wudata n'ụwa. 12 Mmiri zogidere na-esepughi aka iri ụbọchị anọ, ehilie na abali. 13 N'ubochi ahụ kpomkwem, Noa banyere n'ugbo mmiri ahụ, ya na Shem, Ham na Jafet, bu ụmụ Noa, na nwunye Noa, na ndị nwunye atọ nke ụmụ ya. 14 Ha onwe ha, na anụ ọhịa ọbụla, n'ụdị ya, na anụ ụlọ ọbụla, n'ụdị ya na ihe ọbụla e kere eke na-akpughari n'ala, n'ụdị ya, na anụ ufe ọbụla n'ụdị ya, na aha nnụnụ ọbụla na ihe ọbụla nwere nku. 15 Ha bjakwutere Noa n'ime ụgbọ mmiri ahụ, abụọ abụọ site n'ihe niile ọbụla e kere eke, nke nwere ume ndụ n'ime ha. 16 Ma ndi banyerenu bu oke

na nwunye, site na ihe niile nwere ndu dika Chineke nyere ya n'iwu. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi mechiri onu uzọ di n'ugbo mmiri ahụ. 17 Uju mmiri nogidere n'ụwa iri ụbọchị anọ. Mgbe mmiri ndi a na-aba ụba, ha buliri ụgbọ mmiri ahụ elu site n'elu ala. 18 Mmiri ndi a toro na-ala elu na-abawanyekwa ụba n'elu ụwa. Ụgbọ mmiri ahụ segooro n'elu mmiri. 19 Mmiri ndi ahụ toro laa elu kpuchie ugwu ukwu niile di n'okpuru mbara eluigwe. 20 Mmiri ndi a toro kpuchiri ugwu niile, ruo na ila elu mmiri ndi a site n'elu ugwu ukwu niile ruru mita asaa. 21 Ihe niile nwere ndu nke na-ejeghari n'elu ụwa kubiri ume. Anụ ufe, na anụ ụlọ, na anụ ọhịa, na ihe niile e kere eke juputara n'ụwa, na ụmụ mmadu niile. 22 Ee, ihe niile na-eku ume nke bi n'elu ala nwuru. 23 Ihe niile nwere ume ndu n'elu ụwa ka e kpochapuru. Mmadu na anumanu, na anụ na-akpughari n'ala na nnunu niile. A lara ha niile n'iyi. Ma ọ bu naanị Noa na ndi niile so ya nodu n'ugbo mmiri ahụ ka a hapuru ndu. 24 Narị ụbọchị na iri ụbọchị ise ka mmiri dooro n'elu ụwa dum.

8 Ma Chineke chetara Noa na ụmụ anụ ọhịa niile, na ụmụ anụ ụlọ niile so ya nodu n'ugbo mmiri ahụ. O zitere ifufe, mee ka o fee n'elu mmiri ahụ ime ka mmiri ahụ bido ita. 2 A kpochiri isi iyi mmiri niile di n'ime ime ala, kpochiekwa onu uzọ mmiri ozuzo nke mbara eluigwe. Mmiri kwusiri isi na mbara eluigwe na-ezokwasị ụwa. 3 Mmiri ahụ di n'ụwa ji nwayọọ na-ata. Mgbe narị ụbọchị na iri ụbọchị ise gafesiri, mmiri ahụ atalatala. 4 N'ubochi iri na asaa nke onwa asaa, ụgbọ mmiri ahụ gara nokwasị n'elu ugwu Ararat. 5 Mmiri a gara n'ihu na-ata ruo onwa nke iri. N'ubochi nke mbu nke onwa iri, e bidoro ihu elu ugwu ndi ozo anya. 6 Mgbe iri ụbọchị anọ gafere, Noa meghere oghereikuku ọ runyere n'akuku ụgbọ mmiri ahụ, 7 site n'ebe ahụ zipu otu ugoloma nke na-efepu na-efebatakwa, tutu ruo mgbe mmiri korọ n'elu ala. 8 Emesịa, o zipuru otu nduru iji mata ma mmiri ọ kọla n'ala, 9 ma nduru ahụ achotaghi ebe o nwere ike ibe, n'ihia na mmiri ka tojuru elu ụwa niile. N'ihia ya, nduru ahụ loghachikwutere Noa n'ime ụgbọ ahụ. Noa setipuru aka ya nwubata nduru ahụ n'ugbo. 10 Mgbe abali asaa gafere, Noa zipuru nduru ahụ ozo 11 N'oge anyasi, nduru a loghachiri. Ọ kpu akwukwo oliv ohuru ọ kubitere n'onu ya. Nke a gosiri Noa na mmiri ahụ ataala n'elu ala. 12 Mgbe abali asaa gafere, Noa zipukwara nduru ahụ ozo. Ma n'oge a, ọ

lotakwaghị ọzọ. **13** N'ụbọchị mbụ nke ọnwaa mbụ n'afọ narị isii na otu nke ndụ Noa, mmiri ahụ atachaala n'elu ala. Mgbe ahụ, Noa kpughepụrụ ihe mkpuchi nke ụgbọ mmiri ahụ, hụ na mmiri atachaala n'elu ala. **14** Ma ọ bụ n'ụbọchị iri abụọ na asaa nke ọnwaa abụọ ka mmiri ji takorọchaa n'elu ala. **15** Mgbe ahụ, Chineke gwara Noa okwu sị ya, **16** "Site n'ụgbọ mmiri pụta, gị na nwunye gị, na ụmụ gị ndị ikom, na ndị nwunye ụmụ gị ndị ikom. **17** Kpọpụta anụ niile dị ndụ nke gị na ha nọ, anụ ufe, na ụmụ anụmanụ, na ihe e kere eke niile na-akpugharị n'ala, ka ha gaa n'ụwa ụmụ ọmụmụ, baa ụba, juputa n'elu ya." **18** Ya mere, Noa si n'ụgbọ mmiri ahụ pụta, ya na ụmụ ya, na nwunye ya, na ndị nwunye ụmụ ya. **19** Ma anụmanụ niile ọbụla nke dị ndụ, na ihe niile na-akpugharị n'ala, na anụ ufe niile, ihe niile na-ejegharị n'ụwa, ka ụdị ha si dị, sitere n'ụgbọ mmiri ahụ pụta. **20** Mgbe ahụ, Noa wuru ebe ichu aja nye Onyenwe anyị. Ọ hōrọ site n'anụ ụlọ ndị dị ọcha na anụ ufe ndị dị ọcha chụọ aja nsure ọkụ. **21** Onyenwe anyị nūrụ isisi uto nke aja nsure ọkụ ahụ kwuo n'obi ya sị, "Agaghị m abụ ala ọnu ọzọ n'ihu mmadụ, ebe ọ bụ na izuzu obi mmadụ bụ ime ihe ọjọọ site na mgbe ọ bụ nwata, agakwaghị m ala ihe niile e kere eke na-eku ume ndụ iyi ọzọ, dika m mere. **22** "Ogologo oge niile ụwa ga-anogide, oge ikụ mkpụrụ na oge iwe ihe ubi, oge oyi na oge okpomokụ, ọkọchị na udu mmiri, ehihie na abali, agaghị ebi."

9 Mgbe ihe ndị a gasịrị, Chineke goziri Noa na ụmụ ya sị ha: "Mụonụ, baanụ, juputanụ n'ụwa. **2** Egwu unu na ụjọ unu ga-adakwasị anụmanụ niile nke ụwa nke dị ndụ, na anụ ufe niile nke eluigwe, na ihe e kere eke niile na-akpugharị n'ala, na azụ niile dij n'osimiri. Ewerela m ha niile nyefee unu n'aka. **3** Ihe ọbụla dij ndụ nke na-ejegharị ejegharị ga-abụ nri unu. Enyela m unu ihe niile ugbu a dika m si nye unu ahịhịa ndụ niile. **4** "Ma unu agaghị eri anụ ọbụla nke ọbara ndụ ya dij ya n'ahụ. **5** Ma gbasara ọbara ndụ unu, unu ga-asara ọnu unu n'ihu m. Anụmanụ ọbụla gasara ọnu ya n'ihu m. Mmadụ ọbụla kwa ga-asara ọnu ya n'ihu m banyere ndụ mmadụ ibe ya. **6** "Onye ọbụla wufuru ọbara mmadụ, n'aka mmadụ ka a ga-awufu ọbara nke ya, n'ihu n'oyiyi Chineke ka Chineke mere mmadụ. **7** Ma unu onwe unu, mjanụ mkpụrụ, mụbaanụ, juputanụ ụwa, baakwanụ ụba n'ime ya." **8** Chineke gwara Noa na ụmụ ya sị, **9** "Ugbu a, ana m ehiwe ọgbugba ndụ n'etiti mụ na unu, na n'etiti

agburu unu ndi ga-anochi unu, **10** na n'etiti ihe niile nwere ndu nke unu na ha so, umu anu ufe, na umu anu ulo, na umu anu ohia niile, ndi anu niile so unu si n'ugbo mmiri puta, bu ihe niile nwere ndu n'upa. **11** Ebe o bu na m ehiwela ogbugba ndu m n'etiti mu na unu, o gaghị emekwa ozo na a ga-eji uju mmiri kpochapu ihe niile e kere eke, o gaghị emekwa ozo na a ga-eji uju mmiri bibie uwa." **12** Chineke kwuru sị, "Nke a bu ihe ama nke ogbugba ndu nke m na-etinye n'etiti mu na unu, na n'etiti ihe niile nwere ndu so unu, ogbugba ndu nke ga-adị nye ogbo niile na-abia n'ihu. **13** Etinyela m eke na egwurugwu m na mbara eluigwe, ka o buru ihe ama nke ogbugba ndu dij n'etiti mu na uwa. **14** Mgbe obula m zitere igwe ojii n'upa, o buru na eke na egwurugwu aputa ihè na mbara eluigwe, **15** aga m echeta ogbugba ndu m mere ka o dirị n'etiti mu na unu, na n'etiti mu na ihe niile nwere ndu site n'ihe niile e kere eke. O gaghị emekwa ozo na mmiri ga-agho uju mmiri ibibi ihe niile nwere ndu. **16** Mgbe obula eke na egwurugwu putara n'igwe ojii, aga m ahụ ya cheta ogbugba ndu ebighi ebi nke dij n'etiti Chineke na ihe niile nwere ndu site n'ihe niile e kere eke no n'elu uwa." **17** Chineke gwara Noa sị, "Nke a bu ihe ama ogbugba ndu ahụ m hiwere n'etiti mu na ihe niile nwere ndu n'upa." **18** Umụ ndi ikom Noa ndi si n'ugbo mmiri puta bu Shem, Ham na Jafet. (Ham bu nna Kenan.) **19** Ndi a bu umu ndi ikom ato Noa muru. O bu site na ha ka ndi mmadu niile gbasara n'upa niile si puta. **20** Noa, onye oru ubi, bidoro iku ubi vainj a gbara ogige. **21** Mgbe o nuru mmanya si n'ubi a, nubiga ya oke, o gbaara oto dinaa ala n'ime ulo ikwu ya. **22** Ham, nna Kenan, huru oto nna ya, gaa kororo umunne ya abuo no n'ezi ihe o huru. **23** Ma Shem na Jafet weere akwa tukwasị n'ubu ha, were azu jere ije ruo n'ebe nna ha no, hapu akwa ahụ ka o dakwasị nna ha kpuchikwaa oto ya. Ma ha chepuru ihu n'ebe ozo mgbe ha na-eme nke a, n'ihu ya, ha elekwasighi oto nna ha anya. **24** Mgbe Noa si n'ura mmanya ya bilie, choputa ihe nwa ya nwoke nke nta mere, **25** o kwuru sị, "Onye a buru onu ka Kenan bu! Ohu ndi ohu, ka o ga-aburu umunne ya." **26** O sịkwara, "Ngozị dirị Onyenwe anyi Chineke Shem. Ka Kenan buru ohu Shem. **27** Ka Chineke mee ka ebe obibi Jafet saa mbara, ka Jafet biri n'ulo ikwu Shem, meekwa ka Kenan buru ohu ya." **28** Mgbe uju mmiri ahụ gabigachara, Noa biri ndu narị afọ ato na iri afọ

ise ọzọ. 29 Onuogugu afọ Noa niile mgbe ọ nwurụ, bụ nari afọ itoolu na iri afọ ise.

10 Ndi a bụ akukọ banyere Shem, Ham na Jafet, umụ ndi ikom atọ Noa mụrụ. Ha onwe ha mụtara umụ nke aka ha, mgbe uju mmiri gafesiri. 2 Umụ ndi ikom Jafet bụ: Goma, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek na Tiras. 3 Umụ ndi ikom Goma bụ: Ashkenaz, Rifat na Togama. 4 Umụ ndi ikom Javan bụ: Elisha, Tashish, Kitim na Rodanim. 5 (Site n'agburu ndi a bi n'akukọ mmiri ka e nwetara mba di iche iche, n'agburu ha n'ime obodo ha di iche iche, ndi obula n'ime ha nwekwara asusu nke ha.) 6 Umụ ndi ikom Ham bụ: Kush, Ijpt, Put na Kenan. 7 Umụ ndi ikom Kush bụ: Seba, Havila, Sabta, Raama na Sabteka. Umụ ndi ikom Raama bụ: Sheba na Dedan. 8 Kush bụ nna Nimrod, onye mesiri buru dike n'agha n'ụwa. 9 O bụ dike n'ichu nta, n'ihu Onyenwe anyi. O bụ nke a mere e ji na-ekwu okwu na-asi, "I di ka Nimrod, dike n'ichu nta, n'ihu Onyenwe anyi." 10 Obodo ndi bu mmalite alaeze ya bu, Babel, Ereka, Akad na Kalne, ndi di n'ala Shajina. 11 Site n'ala ahụ o gara Asirja, ebe o wuru obodo Ninive na Rehobot Ia, na Kala, 12 na Resin, nke di n'etiti Ninive na Kala, ya bu obodo ukwu ahụ. 13 Ijpt bu nna ndi Lud, ndi Anam, ndi Lehab, ndi Naftuh, 14 ndi Patrus, ndi Kasluh (onye ndi Filistia sitere na ya) na ndi Kafto. 15 Kenan bu nna Sajdon, okpara ya, na ndi Het, 16 ndi Jebus, ndi Amorait, ndi Gigash, 17 ndi Hiv, ndi Aka, ndi Sini, 18 ndi Avad, ndi Zema na ndi Hamat. Emesja, ndi ikwu Kenan gbasara, 19 oke ala ndi Kenan sitere na Sajdon ruo Gera, gbatja ruo Gaza, ruokwa Sodom, Gomora, Adma na Zeboiim, nke di nso Lasha. 20 Ndi a bu umu ndi ikom Ham, dika ikwu ha na asusu ha si di, n'oke ala ebe ha bi, na obodo ha di iche iche. 21 A muru Shem umu ndi ikom, onye nwanne nwoke nke toro ya bu Jafet. O bukwa nna nna ochie umu ndi ikom niile Eba mutara. 22 Umu ndi ikom Shem bu Elam, Ashua, Apakshad, Lud na Aram. 23 Umu ndi ikom Aram bu, Uz, Hul, Geta na Meshek. 24 Apakshad bu nna Shela, Shela buru nna Eba. 25 Eba mutara umu ndi ikom abuo: Aha otu n'ime ha bu Peleg, n'ihu na o bu n'oge ndu ya ka e kewara uwa. Aha nwanne ya nwoke bu Joktan. 26 Joktan bu nna Almodad, Shelef, Hazamavet, Jera, 27 Hadoram, Uzal, Dikla, 28 Obal, Abimael, Sheba, 29 Ofia, Havila na Jobab. Ndi a niile bu umu ndi ikom Joktan. 30 Akuku ala ha bi gbasapuru site na Meshu ruo Sefa n'ala ugwu

ugwu nke owuwa anyanwu. 31 Ndi a niile bu umu ndi ikom Shem, dika ikwu ha na asusu ha si di, n'oke ala ebe ha di, na obodo ha di iche iche. 32 Ndi a bu ndi ikwu umu Noa ndi ikom dika usoro omumu ha si di, dika ha si biri na mba di iche iche. O bu site na ndi a ka mba niile si gbasaja ruo akuku niile nke uwa mgbe uju mmiri ahụ gafechara.

11 N'oge ahụ, uwa niile nwere naanị otu asusu, okwu niile bukwa otu. 2 Mgbe ndi mmadu gbasara n'akuku owuwa anyanwu ha chotara ala di larji na Shajina biri n'ebe ahụ. 3 Ha gwaritara onwe ha okwu si, "Bianu ka anyi kpoo brik, kpoo ha oku nke oma." Ya mere, ha kpu ruo brik kama nkume, jirikwa bitumen kama uru. 4 Mgbe ahụ, ha kwuru si, "Bianu ka anyi wuore onwe anyi obodo na ulo elu, nke elu ya gae ru n'eluigwe, ka anyi si otu a meere onwe anyi aha, ka anyi ghara ibu ndi a ga-agbasa n'ụwa niile." 5 Onyenwe anyi ridata ruo obodo ahụ na ulo elu ahụ ndi mmadu na-ewu. 6 Onyenwe anyi siri, "Lee! O buru na ha malitere ime ihe di otu a, ugbo a ha bu otu ndi, nweekwa otu asusu, o nweghi ihe ha zubere ime nke ha na-apughị ime. 7 Ngwa, ka anyi rida gaa gbaruo asusu ha, ka onye o bu la ghara ighota asusu ibe ya." 8 Onyenwe anyi mere ka ha gbasaa n'elu uwa niile. Ha kwusikwara iwu obodo ahụ. 9 O bukwa nke a mere e ji kpoo obodo ahụ Babel n'ihu na o bu n'ebe ahụ ka Onyenwe anyi wetara ogbaaghara n'asusu ndi niile bi n'ụwa. O bukwa n'ebe ahụ ka Onyenwe anyi si gbasaja ha n'elu uwa dum. 10 Nke a bu akuku banyere usoro ezinaulo Shem. Mgbe afọ abuo gafechara site n'oge uju mmiri ahụ, n'oge Shem gbara nari afọ, o mutara Apakshad. 11 Shem diri ndu, mgbe o musiri Apakshad, nari afọ ise ozo, mutakwa umu ndi ikom na umu ndi inyom. 12 Mgbe Apakshad gbara iri afoto atọ na ise, o mutara Shela. 13 Mgbe o muchara Shela, o diri ndu nari afoto anoto atoto ozo, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. 14 Shela gbara iri afoto atoto mgbe o muru nwa ya nwoke Eba. 15 Mgbe o ghoru nna Eba, o diri ndu nari afoto anoto atoto, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. 16 Eba gbara iri afoto atoto na anoto mgbe o muru Peleg. 17 Mgbe o ghoru nna Peleg, o diri ndu nari afoto anoto na iri atoto ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. 18 Peleg gbara iri afoto atoto mgbe o muru Reu. 19 Emesja, mgbe o ghoru nna Reu, o diri ndu nari afoto abuo na itoolu ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. 20 Reu gbara iri afoto atoto na abuo

mgbe ọ mụrụ Serug. 21 Emesija, ọ dịrị ndụ narị afọ abụọ na asaa ọzọ, mgbe ọ mụsịrị Serug, ọ mụtakwara ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. 22 Serug gbara iri afọ atọ mgbe ọ mụrụ Nahọ. 23 Emesija, mgbe ọ ghọrọ nna Nahọ, ọ dịrị ndụ narị afọ abụọ ọzọ mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. 24 Nahọ gbara iri afọ abụọ na itoolu mgbe ọ mụrụ Tera. 25 Emesija, mgbe ọ ghọrọ nna Tera, ọ dịrị ndụ narị afọ na afọ iri na itoolu ọzọ, mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. 26 Mgbe Tera gbara iri afọ asaa, ọ ghọrọ nna Ebram, Nahọ na Haran. 27 Nke a bụ akụkọ gbasara usoro ezinaụlọ Tera. Tera ghọrọ nna Ebram, Nahọ na Haran. Haran ghọrọ nna Lot. 28 Haran nwurụ n'ihu nna ya Tera n'ala ebe a nọ mụọ ya, nke bụ na Ụọ, obodo ndị Kaldja. 29 Ebram na Nahọ luru nwunye. Aha nwunye Ebram bụ Serai ma aha nwunye Nahọ bụ Milka. Milka bụ nwa Haran, onye bụ nna Milka na Iska. 30 Ma Serai bụ nwanyị aga, ọ mụtaghị nwa ọbụla. 31 Tera kpọrọ nwa ya Ebram, na nwa nwa ya Lot, onye bụ nwa Haran, na nwunye nwa ya Serai, bụ nwunye Ebram, duru ha hapụ Ụọ, obodo ndị Kaldja, puo gawa n'ala Kenan. Ma mgbe ha bjarutere n'obodo Haran, ha kwusiri biri n'ebe ahụ. 32 Ọ bụ n'obodo Haran ka Tera nọ nwuo, mgbe ọ gbara narị afọ abụọ na ise.

12 Onyenwe anyị gwara Ebram okwu sị, “Site n'obodo gi, sikwa na ụmụnna gi na ezinaụlọ nna gi, gaa n'ala m ga-egosi gi. 2 “Aga m eme gi mba ukwu, aga m agozi gi, aga m eme ka aha gi dị ukwu, i ga-abụ ngozi. 3 Aga m agozi ndị na-agozi gi, ma onye ọbụla kochara gi ka m ga-akochi; a ga-agozikwa agburu niile nọ n'ụwa site na gi.” 4 Ya mere, Ebram hapuru gaa dika Onyenwe anyị gwara ya. Lot sokwa ya. Ebram agbaala iri afọ asaa na ise mgbe o si na Haran bulie ije. 5 O duru nwunye ya Serai na Lot nwa nwanne ya, chikotakwa akụ niile ha kpakobara, na ndi ohu niile ha nwetara n'ala Haran, chee ihu iga n'ala Kenan. Emesija ha rutere n'ebe ahụ. 6 Ebram jere ije n'ime ala Kenan jeruo n'ebe osisi ukwu More, nke di n'obodo Shekem. Ndi Kenan bi n'ala ahụ n'oge ahụ. 7 Onyenwe anyị mere ka Ebram hu ya anya, ọ siri, “Aga m enye mkpuru gi ala a.” Ya mere, Ebram wuru ebe ichu aja n'ebe ahụ nye Onyenwe anyị onye gosiri ya onwe ya. 8 Emesija, Ebram hapuru ebe ahụ chee ihu n'ala ugwu di n'owuwa anyanwu Betel, maa ulo ikwu ya. Obodo Betel di n'akuku odida anyanwu, ma obodo Ai di n'akuku owuwa anyanwu ebe o mara

ulo ikwu ya. N'ebe nsọ ahụ Ebram wuru ebe ichu aja, noro n'ebe ahụ kpokuo aha Onyenwe anyi. 9 Ọzọ, Ebram si n'ebe ahụ puo gaa ije rute Negev. 10 N'oge ahụ, oke unwu dara n'ala ahụ. N'ihu ya, Ebram hapuru ala ahụ gaa n'ala Ijpt, ebe o biri nwa oge. 11 Ma mgbe ha na-akwado ibanye ala Ijpt, ọ gwara Serai nwunye ya sị, “Amaara m na i bu nwanyị mara mma. 12 Mgbe ndi Ijpt ga-ahụ gi, ha ga-asị, ‘Onye a bu nwunye ya.’ Mgbe ahụ, ha ga-egbu m ma hapu gi ndu. 13 Gwa ha na i bu nwanne m nwanyị, ka ha meso m mmeso oma n'ihu gi. Ha ga-echebekwa m ndu n'ihu gi.” 14 Mgbe Ebram rutere Ijpt, ndi Ijpt huru na nwunye ya bu nwanyị mara mma. 15 Mgbe ndi ozi Fero huru ya, ha toro ya n'ihu Fero. N'ihu nke a, ha kpobatarara Serai n'ulogeze Fero. 16 Fero mesoro Ebram mmeso oma n'ihu nwunye ya. Ebram nwetara igwe aturu, na ehi, na nne inyinya ibu, oke na nwunye, na ndi ohu ndi nwoke na ndi nwanyị, na inyinya kamel. 17 Ma Onyenwe anyi jiri ajojo orja tie Fero na ndi ezinaulo ya ihe otiti n'ihu Serai nwunye Ebram. 18 Mgbe ahụ, Fero kporo Ebram si ya, “Gini bu ihe a i mere? Gini mere i gwaghi m na o bu nwunye gi? 19 Gini mere i ji si na o bu nwanne gi nwanyị, si otu a mee m ka m kporo ya ka o buru nwunye m? Ugbu a, lee nwunye gi, kporo ya laa.” 20 Fero nyere iwu banyere Ebram na ndi ikom so ya. Ha zilagara ya, ya na nwunye ya, na ihe niile o nwere.

13 Ebram na nwunye, na ihe niile ha nwere hapuru ala Ijpt, gaa ije bjaruo Negev. Lot sokwa ha. 2 N'oge a, Ebram aghoala ogaranya di ukwu, onye nwere akunuba nke otutu anu ulo, na olaocha, na olaedo. 3 Ha sitere na Negev puo ije site n'otu ebe ruo n'ebe ọzọ tutu ha erute Betel, n'ebe di n'etiti Betel na Ai, ebe ọ mara ulo ikwu ya na mbu. 4 N'ebe nsọ o wukwara ebe ichu aja na mbu, n'ebe ahụ Ebram kpokuru aha Onyenwe anyi. 5 Ugbu a Lot, onye ya na Ebram so na njem ya, bukwa onye nwere akunuba nke igwe ewu na aturu, na igwe ehi, na otutu ulo ikwu. 6 Ma ala ebe ha no ezurughi ha mgbe ha nokoro onu n'ihu na ihe onwunwe ha di ukwu ruo na ha enweghi ike inoko onu. 7 Nke a mere esemokwu ji daputa n'etiti ndi ozuzu anu ulo Ebram na ndi ozuzu anu ulo Lot. Ndi Kenan na ndi Periz bikwa n'ala ahụ n'oge ahụ. 8 Ya mere Ebram gwara Lot sị, “Biko, ka esemokwu ghara idi n'etiti mu na gi, maobu n'etiti ndi ozuzu anu ulo m na ndi ozuzu anu ulo gi, n'ihu na anyi bu umunne. 9 Lee, o bu na ala a niile adighi n'ihu

gi? Ka anyị kewaa. Ọ buru na i gaa n'akukụ aka ekpe, aga m aga n'akukụ aka nri. Ma ọ buru na i gaa n'akukụ aka nri gi, aga m aga n'akukụ aka ekpe.” **10** Lọt leliter anya hụ na mbara ala Jodan bu ala mmiri na-ezokwasi nke oma, ala dika ubi a gbara ogige Onyenwe anyi, dika ala ndi Ijpt nke di na nso nso Zoa. (Ihe a mere tupu Onyenwe anyi ebibia obodo Sodom na Gomora.) **11** Ya mere, Lọt hoooro nye onwe ya mbara ala Jodan niile, chee ihu iga n'akukụ oṅwụwa anyanwụ. Ya na Ebram kewara. **12** Ebram noḍuru n'ala Kenan, ma Lọt gara biri n'etiti obodo ndi ahụ di na mbara ala. Ọ mara ulo ikwu ya nso nso obodo Sodom. **13** Ma ndi Sodom bu ndi obi tara mmiri, ndi na-emehie nke ukwu megide Onyenwe anyi. **14** Mgbe Lọt siri n'ebe ahụ puo, Onyenwe anyi gwara Ebram okwu si ya, “Site n'ebe ahụ i no lelie anya gi, lee anya n'ugwu na ndida, n'ṅwụwa anyanwụ na odida anyanwụ. **15** Ala ahụ niile i huru ka m ga-enye gi na mkpuru gi ruo mgbe ebighi ebi. **16** Aga m eme ka mkpuru gi baa uba dika aja di n'ala. Ọ buru na mmadu enwe ike iguta onuogugu aja di n'ala, ha ga-enwe ike guta onuogugu mkpuru gi. **17** Bilie jeharja n'ala ahụ niile n'akukụ ya obula, n'ih na ana m enye gi ha niile.” **18** Ya mere, Ebram bugariri ulo ikwu ya, gaa biri n'akukụ osisi ukwu Mamre nke di na Hebron. O wuru ebe ichu aja nye Onyenwe anyi n'ebe ahụ.

14 N'oge ahụ kwa, Amrafel, eze Shajna, na Ariok, eze ndi Elasa, na Kedoloma eze Elam, na Tidal eze Goiim, **2** buru agha megide Bera eze Sodom, na Biasha eze Gomora, na Shınab, eze Adma, na Shemebe eze Zeboim, na eze obodo Bela (ya bu Zoa). **3** Ndi eze obodo ndi a: Sodom, Gomora, Adma, Zeboim na Bela, jikotara ndi agha ha onu na Ndagwurugwu Sidim (ya bu, ndagwurugwu osimiri nnu ahụ). **4** Ha fere ofufe n'okpuru ochichi eze Kedoloma afo iri na abuo, ma n'afu nke iri na ato, ha nupuru isi. **5** N'afu nke iri na ano, eze Kedoloma na ndi eze ya na ha jikoro onu buru agha megide ma merie ndi Refaim bi n'Ashterot Kenaim na ndi Zuzim bi na Ham na ndi Emim bi Kiriatem na Shave, **6** na ndi Hor n'obodo ugwu Sia, ruo obodo El Paran, nke di n'akukụ ozara. **7** Mgbe ahụ, ha chighariri azu gaa En Mishpat (ya bu Kadesh). Ha meriri ala niile nke ndi Amalek nakwa ndi Amorait bi na Hazezon Tama. **8** Mgbe ahụ kwa, ndi agha ndi eze obodo Sodom na eze Gomora, na eze Adma, na eze Zeboim, na eze Bela (ya bu Zoa) puru doo onwe ha

n'usoro ibu agha na Ndagwurugwu Sidim, **9** imegide Kedoloma eze Elam, Tidal eze Goiim, Amrafel eze Shajna na Ariok eze Elasa. Ya bu eze ise buru agha megide eze ano. **10** Ma Ndagwurugwu Sidim juputara n'olulu apiti. Mgbe ndi agha eze Sodom na Gomora bidoro igba oso. Ufodu n'ime ha dabanyere n'ime olulu ndi a, ma ndi foduru gbapuru oso gbaga n'ugwu. **11** Ma eze ano ndi a banyere n'ime obodo Sodom na Gomora bukoru aku ha, na ihe oriri ha niile laa. **12** Ha buuru Lọt, nwa nwanne Ebram, onye bi na Sodom na ihe niile o nwere, buru ha na-ala ebe ha si bja. **13** Ma otu onye gbara oso ndu site n'ebe ahụ gara kororo Ebram onye Hibru ihe mere. N'oge a, Ebram bi n'ebe di nso n'osisi ukwu nke Mamre, onye Amori, nwanne Eshkol na Anea, ndi ha na Ebram gbara ndu. **14** Mgbe Ebram nuru na adoroleta Lọt nwa nwanne ya n'agha, o kpokotara ndi ikom a zuru azu na-ejere ya ozi, ndi a muru n'ulo ya. Onuogugu ha di narị ndi ikom ato na iri na asato, ha churu ndi agha ahụ oso tutu ha erute Dan. **15** N'abalị, Ebram kere ndi agha ya ibuso ndi ahụ agha. O meriri ha, chuo ha oso, churuo ha Hoba, nke di n'akukụ ugwu Damaskos. **16** Ebram nwetaghachiri ihe niile ahụ ha dotara n'agha, dulata nwanne ya Lọt, na ihe onwunwe ya niile, tinyere ndi inyom, na ndi ozo niile a dotara n'agha. **17** Mgbe Ebram si na mmeri ahụ o meriri Kedoloma na eze ndi ozo ahụ na-alota, eze Sodom bjara zute ya na Ndagwurugwu Shave (nke a na-akpo Ndagwurugwu Eze). **18** Melkizedek, eze Salem, onye nchua Chineke nke kachasi ihe niile elu, weputara achicha na mmanya, **19** o goziri Ebram si ya, “Ngosi diri Ebram site n'aka Chineke nke kachasi ihe niile elu, Onye kere eluigwe na uwa. **20** Ngosi dikwara Chineke nke kachasi ihe niile elu, onye weere ndi iro gi nyefee gi n'aka.” Mgbe ahụ, Ebram nyere ya otu uzo n'ime uzo iri nke ihe niile. **21** Eze Sodom gwara Ebram si, “Nyeghachi m naani ndi mmadu, ma debere onwe gi ihe ndi ozo.” **22** Ma Ebram zara eze Sodom si, “Eweliri m aka m elu nuo iyi nye Onyenwe anyi Chineke nke kachasi ihe niile elu, Onye kere eluigwe na uwa, si **23** na agaghi m esi n'aka gi were ihe obula bu nke gi, o buladi eriri maobu eriri akpukpokwu. Ka i ghara i si, ‘O bu m mere ka Ebram baa ogaranya.’ **24** Naani ihe m ga-anara bu ihe umu okorobia m ndi a riri, ya na oke ruuru Anea, na Eshkol, na Mamre so m gaa. Nye ha oke ruuru ha.”

15 Mgbe nke a gasiri, okwu Onyenwe anyi ruru Ebram site n'ohu, si ya, "Atula egwu, Ebram Abu m ota gi, ugwo oru di ukwu nke i nwere." **2** Ma Ebram zara si ya, "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, gini bu ihe i ga-enye m ebe o bu na m amutaghi nwa? Lee, o bu Elieza, onye Damaskos, ga-eketa aku m niile." **3** Ebram gara n'ihu kwuo si, "Ebe o bu na m amutaghi umu, o bu ohu no n'ulo m ga-eketa aku m." **4** Ma okwu Onyenwe anyi rutere ya, "Nwoke a agaghi eketa ihe i nwere, kama nwa nwoke nke gasei n'ahu gi puta ga-eketa ihe i nwere." **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kpoptara Ebram n'ezisi ya, "Lelie anya gi elu na mbara eluigwe, guo kpakpando niile i huru onu, ma i ga-enwe ike iguta ha." **6** O gwara ya si, "Otu a ka mkpuru gi ga-adi. A gaghi aguta ha onu." **7** Ebram kweere n'ihe Onyenwe anyi kwuru. N'ihu nke a, a gunyere ya okwukwe a dika ezi omume. **8** Onyenwe anyi gwakwara ya si, "Mu onwe m bu Onyenwe anyi, onye si n'ala Uo nke ndi Kaldia kpopta gi, inye gi ala a ka o buru ihe nweta gi." **9** Ma Ebram zara si, "Biko, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi olee otu m ga-esi mara na m ga-enweta ya?" **10** Onyenwe anyi zara si ya, "Wetara m nwa nne ehi gbara afọ ato, na nne ewu gbara afọ ato, na ebule gbara afọ ato, na nduru, na nwa kpalakwukwu." **11** Ebram wetaara ya ihe ndi a niile bowaa ha uzọ abuo, doo ha n'usoro ka otu akuku chee akuku nke ozọ ihu. Ma o bowaghi umu nnunụ ndi ahụ. **12** Mgbe anu ufe fekwasiri ozu anu ndi ahụ, Ebram chupuru ha. **13** Mgbe anwu bidoro ida, Ebram dara n'oke ura, oke ujo na oke ochichiri dakwasiri ya. **14** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara ya si, "Mata nke oma na umu umu gi ga-anọ dika ndi obia n'ala na-abughi nke ha. A ga-edo ha onodu dika ndi ohu, mejo ha nari afọ anọ. **15** Ma aga m ata mba ahụ ha na-eke dika ohu ahuhu. N'ikpeazu, ha ga-eji otutu akụ si n'ebe ahụ puta. **16** Ma i ga-anwu n'udo. A gaeli gi mgbe i kara ezi nka. **17** Mgbe ogbo anọ gasiri, umu umu gi ga-alotakwa n'ala a. N'ihu na mmehie ndi Amorait erubeghi n'uju ya." **18** Mgbe anwu dara, mgbe ochichiri gbachiri ebe niile, ite oku na-akwu anwuru oku nke nwere owa na-enwu oku si n'etiti ibe anu ndi ahụ gafee. **19** N'ubochi ahụ ka Onyenwe anyi na Ebram gbara ndu. O si, "Ndi agburu gi ka m ganye ala ndi a, malite n'iyi ndi Ijpt ruo n'iyi ukwu Yufretis. **20** Ala ndi Ken, na nke ndi Keniz, na nke ndi Kadmon, **21** na ala ndi Het, na nke ndi Periz na nke

ndi Refaim, **21** na ala ndi Amorait na nke ndi Kenan na nke ndi Gigash na nke ndi Jebus."

16 Ma Serai nwunye Ebram, amutaghi nwa. Serai nwere odibo nwanyi onye Ijpt, aha ya bu Hega. **2** Ya mere o gwara Ebram si, "Lee, ugbo a, Onyenwe anyi egbochiela m imuta umu. Ugbo a, bakwuru nwanyi na-ejere m ozi. Ma eleghi anya, aga m esi na ya wulite ezinaulo m." Ebram kweere ihe Serai kwuru. **3** Ya mere Serai nwunye Ebram, duuru Hega, odibo nwanyi ya, onye Ijpt, dunye Ebram ka o buru nwunye ya. Ihe a mere na ngwucha afọ iri site na mgbe Ebram bbara biri n'ala Kenan. **4** Ebram na Hega dinara. Hega turu ime. Ma mgbe Hega matara na o dirila ime, o malitere ileda nne ya ukwu bu Serai anya. **5** Mgbe ahụ, Serai gwara Ebram si, "O bu gi butere ahuhu a m no n'ime ya. O bu m were nwaodibo nwanyi m kunye gi n'aka, ma ugbo a o huru na o di ime, aburu m onye o na-eleda anya. Ka Onyenwe anyi kpee ikpe a n'etiti mu na gi." **6** Ebram zara Serai si, "Lee, ohu gi nwanyi di gi n'aka. Jiri ya mee ihe obula di gi mma n'anya." N'ihu nke a, Serai mesiri ya ihe ike, nke mere ka o si n'ebe Serai no gbapu. **7** Ma mmuo ozi Onyenwe anyi huru ya n'akuku isi iyi mmiri di n'ozara, n'akuku uzọ Shua, **8** juo ya si, "Hega, ohu nwanyi Serai, olee ebe i si bia, olee ebe ka i na-ejekwa?" Hega zara si, "O bu site n'ihu nne m ukwu Serai ka m na-agba oso." **9** Mmuo ozi Onyenwe anyi gwara ya si, "Laghachikwuru nne gi ukwu. Doo onwe gi n'okpuru ya." **10** Mmuo ozi Onyenwe anyi sika ya, "Aga m amuba umu gi, ka a hapu inwe ike iguta ole ha di." **11** Mmuo ozi Onyenwe anyi gwakwara ya si, "I di ime ugbo a, i ga-amu nwa nwoke. Aha i ga-agu ya bu Ishmel n'ihu na Onyenwe anyi anula maka nhuju anya gi. **12** Nwoke dika inyinya ibu a na-azughi azu ka o ga-abu. O ga-emegide onye obula, onye obula ga-emegidekwa ya. O ga-ebi n'ime ibu iro, megide umunna ya niile." **13** Hega kpokuru aha Onyenwe anyi, onye gwara ya okwu si, "I bu Chineke m na-ahu m." N'ihu na Hega kwuru si, "Ahula m, ugbo a, onye ahụ na-ahu m." **14** O bu ya mere eji na-akpo olulu mmiri ahụ, Bja-Lahai-Roi. O ka di ebe ahụ, n'etiti Kadesh na Bered. **15** Emesja, Hega mtaara Ebram nwa nwoke. Ebram kporo nwa nwoke ahụ Hega mtaara ya Ishmel. **16** Ebram gbara iri afọ asato na isii mgbe Hega mtaara ya Ishmel.

17 Mgbe Ebram gbara iri afọ itoolu na itoolu, Onyenwe anyi gosiri ya onwe ya si ya, "Abu m

Chineke Onye pụrụ ime ihe niile. Jegharja ije n'ihu m, bụrụ onye na-enweghị jta ụta ọbụla. 2 Aga m eme ka ọgbụgba ndụ m dirị n'etiti mụ na gi, mekwa ka i mụbaa nke ukwu n'ọnuogugu." 3 Ebrah dara n'ala, kpudo ihu ya n'ala. Chineke gwara ya si, 4 "Lee, nke a bụ ọgbụgba ndụ di n'etiti mụ na gi. I ga-abụ nna ọtụtụ mba. 5 Aha gi agaghị abụkwa Ebrah, kama ọ ga-abụ Ebraham, n'ih na emeela m gi nna nke ọtụtụ mba. 6 Aga m eme gi ka i mụbaa nke ukwu. Aga m eme ka i ghọọ ọtụtụ mba di iche iche, ndi eze ga-esitekwa na gi pụta. 7 Aga m eme ka ọgbụgba ndụ m na gi gbara guzosie ike, ka ọ dikwara ụmụ ụmụ ndi ga-esote gi n'ogbo niile na-abja. Ọ bụ ọgbụgba ndụ na-egosi na m bụ Chineke gi, na Chineke ụmụ ụmụ gi niile ga-eso gi. 8 Ala Kenan niile, ebe i nọ ugbu a dika ọbja ka m ga-enye gi na ụmụ ụmụ gi ga-esote gi dika ihe nketa ebighi ebi. Aga m abụ Chineke ha." 9 Chineke gwara Ebraham okwu si ya, "Ma n'ebe i nọ, i ghaghị irube isi imezu ihe ọgbụgba ndụ m kwuru, gi onwe gi na ụmụ ụmụ gi ndi ga-esote gi, ruo ọgbọ niile. 10 Nke a bụ ọgbụgba ndụ di n'etiti mụ na gi na ụmụ ụmụ gi ndi ga-esote gi, ọgbụgba ndụ nke unu na-aghaghị idebe. A ga-ebi nwoke ọbula n'etiti unu ugwu. 11 A ga-ebi unu ugwu, bipụ elu ahụ nke anụ ahụ unu. Nke a ga-abụ ihe ama nke ọgbụgba ndụ di n'etiti mụ na unu. 12 N'oge ọ gbara mkpuru ụbọchi asatọ, unu ga-ebi nwoke ọbula n'agburu unu ugwu: ndi a mụrụ n'ụlọ, ma ọbụ ndi eji ego zuta site n'aka ndi mba ọzọ, ndi na-esighi na mkpuru nke afọ gi. 13 A ga-ebi ha niile ugwu. Ma a mụrụ ha n'ezinaulo gi ma i ji ego zuta ha site n'aka onye mba ọzọ. Ọgbụgba ndụ m nke ga-aputa ihe n'anụ ahụ gi bụ ọgbụgba ndụ ebighi ebi. 14 Nwoke ọbula a na-ebighi ugwu nke anụ ahụ ka a ga-ebipụ site n'etiti ụmunnna ya. N'ih na o mehiela megide ọgbụgba ndụ m." 15 Chineke gwakwara Ebraham si, "Ma n'ebe Serai nwunye gi nọ, i gaghị akpokwa ya Serai ọzọ, kama aha ya ga-abụ Sera. 16 Aga m agozi ya, sitekwa na ya nye gi nwa nwoke. Aga m agozi ya ruo na ọ ga-abụ nne nke ọtụtụ mba. Ndi eze ga-achị ọtụtụ mmadu ga-esite na ya puta." 17 Ebraham dara kpudo ihu n'ala, chikwa ọchi n'obi ya si, "Ọ bụ onye gbara narị afọ ka a ga-amuru nwa? Sera, onye gbara iri afọ itoolu ọ ga-amụ nwa?" 18 Ebraham gwara Chineke si, "A sika na i ga-ekwe mee ka Ishmel buri onye di ndu n'ihu gi." 19 Ma Chineke zara si ya, "Ee, kama Sera nwunye gi ga-amutara gi nwa nwoke. I ga-agu ya Aizik. Ọgbụgba

ndu m ga-adikwara ya na agburu ya ruo mgbe ebighi ebi. 20 Ma banyere Ishmel, anula m ihe i kwuru. Aga m agozi ya mee ya ka ọ baa uba ma dikwa ukwu n'ọnuogugu. Ọ ga-aghọ nna ndi eze iri na abuo. Aga m eme ya ka ọ ghọọ mba di ukwu. 21 Ma ọgbụgba ndu m ka m ga-eme ka o guzosie ike n'ebe Aizik nọ, onye Sera ga-amutara gi n'oge dika ugbu a n'afọ ọzọ." 22 Mgbe ọ gwasiri Ebraham okwu, Chineke si n'ebe ọ nọ puo. 23 N'ubochi ahụ, Ebraham duuru Ishmel nwa ya nwoke, na ndi ikom niile a muru n'ezinaulo ya, tinyere ndi e ji ego zuta, ndi ikom niile nọ n'ezinaulo ya, bie ha ugwu dika Chineke gwara ya ka ọ mee. 24 Ebraham gbara iri afọ itoolu na itoolu mgbe e biri ya ugwu, 25 Ishmel nwa ya gbara afọ iri na ato. 26 E biri Ebraham na nwa ya bụ Ishmel ugwu n'otu ubochi ahụ. 27 Ndi ikom niile nọ n'ezinaulo Ebraham, ndi a muru n'ulo ya na ndi e si n'aka ndi mba ọzọ zuta ka e biri ugwu n'oge Ebraham biri ugwu.

18 Onyenwe anyi gosiri Ebraham onwe ya n'akuku osisi ukwu di na Mamre, mgbe Ebraham noduru ala n'ihu ulo ikwu ya, n'etiti ehie. 2 O leitere anya ya hu ndi ikom ato ka ha guzo ebe ọ nọ nso. Mgbe ọ huru ha, o sitere n'ihu ulo ikwu ya gbakwuru ha izute ha, kpoo isiala. 3 Ọ si, "Onyenwe m, ọ buri na m natara amara n'ihu gi, agabigala ohu gi. 4 Biko, ka ekutere unu mmiri ntakiri, ka unu sachaa ukwu unu, zurukwa ike n'okpuru osisi a. 5 Ka m wetara unu nri ntakiri unu ga-eri nke ga-agba unu ume tupu unu agawa n'ihu n'ije unu ugbu a unu bjara na nke ohu unu." Ha zara si ya, "Ọ di mma. Mee dika i kwuru." 6 Ya mere, Ebraham mere ngwangwa banyekwuru Sera n'ulo ikwu ya si ya, "Mee ngwa, maputa ihe ọtutu sja ato site na oka a kworo nke oma jiri meta achicha." 7 Mgbe ahụ, Ebraham gbagara n'igwe ehi ya, hoputa otu nwa ehi na-aghaghị aka nke ahụ ya di mma, nye ya otu ohu ya onye mere ngwangwa gbuo ya, dozie ya maka oriri. 8 Emesia, Ebraham buuru mmiri ara ehi nke rahuru arahụ, na mmiri ara ehi, na anụ ahụ a kwadoro dozie ha n'ihu ndi ọbja ahụ. O guzokwara nso nso ebe ha nọ n'okpuru osisi ahụ mgbe ha na-eri nri. 9 Ha juru ya si, "Ebee ka Sera nwunye gi nọ?" Ọ zara si, "Ọ nọ n'ime ulo ikwu." 10 Ọ si, "N'ezie, mụ onwe m ga-aloghachikwute gi n'oge a n'afọ ọzọ, Sera nwunye gi ga-amuta nwa nwoke." Sera guzo n'ime ulo ikwu ahụ nke di n'azu Ebraham na-ege nti n'ihe ha na-ekwu. 11 N'oge a, Ebraham na Sera emeela nnoo

agadi, gbaakwa isi awọ. Sera agafeela oge imuta nwa. **12** Ya mere, mgbe Sera nuru ihe Onyenwe anyi kwuru, o chiri ochi si, "Agadi nwanyi dika m o si anaa amuta nwa, ugbo a onyenwe m karala nka?" **13** Onyenwe anyi juru Ebrahim ajuru si, "Gini mere Sera ji achi ochi? Gini mere o ji kwuo si, "Olee otu agadi nwanyi dika m ga-esi muo nwa?" **14** O di ihe nyiri Onyenwe anyi ime? Mu onwe m ga-aloghachikwute gi n'oge a kara aka, Sera nwunye gi ga-amuta nwa nwoke." **15** Ma ujo turu Sera. N'hi ya, o gorogoro si, "Achighi m ochi." Ma O zara si, "O bu ezie, Sera, i chiri ochi." **16** Mgbe ndi ikom ato ahụ biliri ibidokwa ije ha, ha chere ihu iga obodo Sodom, Ebrahim dupukwara ha. **17** Mgbe ha na-aga n'uzo, Onyenwe anyi tulere si, "O kwesiri ka m zochiere Ebrahim ihe m chorọ ime? **18** Ebrahim aghaghị ibu mba di ukwu dika ike. A ga-agozikwa agburu niile no n'wa site na ya. **19** N'hi na ahoputala m ya, ka o tuziere umu ya na ulo ya ndi ga-esote ya igbaso uzo Onyenwe anyi site n'ime ihe di mma na ihe ziri ezi, ka Onyenwe anyi mezuoro Ebrahim ihe niile o kwere ya na nkwa." **20** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kwuru si, "Mkpụ akwa m na-anụ site na Sodom na Gomora di ukwu, otu a kwa, mmehie ha jobigara njo oke. **21** Ugbo a, ana m aga ka m jiri anya m hu ma ihe ha mere o di njo dika mkpu akwa m na-anụ si di. Ma o sighi otu ahụ diri, aga m amata." **22** Mgbe ahụ, ndi ikom abuo n'ime ha gawara Sodom. Ma Ebrahim no na-eguzo n'ihu Onyenwe anyi. **23** Ebrahim jeruru Onyenwe anyi nso juo ya si, "Uche gi o bu ikpochapu ndi ezi omume na ndi ajo omume? **24** O buru na i chota iri ndi ezi omume ise n'ime obodo ahụ, i ga-ekpochapu obodo ahụ? I gaghị agbaghara ya n'hi iri ndi ezi omume ise no n'ime ya? **25** O bughị ezi ihe na i ga-ala ndi ezi omume na ndi ajo omume n'yi. N'hi na i gaghị emeso ndi ezi omume dika i si meso ndi na-eme ajo ihe. O kwesighi ka onye ga-ekpe uwa niile ikpe, kpee ikpe ziri ezi?" **26** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi zara si ya, "O buru na m achota iri ndi ezi omume ise n'obodo Sodom, aga m agbaghara obodo ahụ niile n'hi ha." **27** Ebrahim kwukwara ozọ si, "Ugbo a m nwere ike kwuwaputa okwu n'ihu Onyenwe anyi, mu onye bu naani aja na ntu. **28** Eleghị anya o buru na e nweta naani iri ndi ezi omume anọ na ise, i gamemebi obodo ahụ?" Onyenwe anyi zara si, "Agaghị m ebibi ya ma o buru na m achota iri mmadu anọ na ise n'ime ya." **29** Ozokwa, o siri ya, "O burukwanu na a gachota naani iri mmadu anọ?" Onyenwe anyi zara si

ya, "N'hi iri mmadu anọ, agaghị m ebibi ya." **30** Mgbe ahụ o siri, "Biko, ka iwe hapu iwe Onyenwe anyi ma m kwuo okwu. Eleghị anya, achota naani iri mmadu ato n'ebe ahụ?" Onyenwe anyi zagbachiri si ya, "Agaghị m emebi ya, ma o buru na m achota iri mmadu ato n'ime ya." **31** O kwuru si, "Ebe o bu na m amalitela igwa gi, Onyenwe anyi okwu, biko kwere ka m gaa n'ihu. O buru na a gachota naani iri mmadu abuo?" Onyenwe anyi zara si, "N'hi iri mmadu abuo ahụ agaghị m emebi ya." **32** N'ikpeazu, Ebrahim kwuru si, "Ka iwe hapu iwe Onyenwe anyi. Ka m kwuo naani otu ugboro a. O burukwanu na a chota naani mmadu iri n'ebe ahụ?" Onyenwe anyi zara si, "N'hi mmadu iri ahụ, agaghị m ebibi ya." **33** Mgbe Onyenwe anyi gwachara Ebrahim okwu, o hapuru ya gawa ebe o na-aga. Ebrahim lagbachiri azu n'ulo ya.

19 N'oge anyasi, ndi mmuo ozi abuo ahụ bjarutere Sodom. Lot no ala n'onu uzo ama obodo ahụ. Mgbe o huru ha, o biliri jekwuru ha, hulata ihu ya n'ala. **2** O siri, "Ndi nwe m, batanu n'ulo ohu unu. Unu nwere ike saa ukwu unu, nookwa onodu abali. Chi bo, unu nwere ike ibilikwa bido iga n'ihu n'ije unu." Ha zara si, "Ee, anyi ga-edina n'ama." **3** Ma Lot rjosiri ha ike. N'ikpeazu ha sooro ya laa n'ulo ya. O kwadooro ha ihe oriri, ya bu achicha na-ekoghị eko ka o ghere. Ha rikwara ya. **4** Tupu ha abanye irahu ura, ndi ikom obodo ahụ, ndi ikom Sodom, bbara gbaa ulo ahụ gburugburu, ma umu okorobia ma ndi agadi, ndi niile si n'akuku obodo ahụ. **5** Ha kpore Lot oku si ya, "Olee ebe ha no, bu ndi ikom ahụ bbara n'ulo gi n'abalị a? Kpoptara anyi ha ka anyi na ha dinako." **6** Lot pukwuru ha n'ezi, mechie uzo ulo ya, **7** si ha, "Bikonu, ndi enyi m, unu emela ihe ojojo di otu a. **8** Leenu, enwere m umu nke aka m, umu agboghọ abuo na-amaghị nwoke. Ka m kpoptara unu ha, ka unu mee ha ihe masiri unu. Ma hapunu ndi ikom ndi a, n'hi na ha bu ndi batara izere ndu n'ulo m." **9** Ha zara si ya, "Pura anyi n'uzo. Mbjarambia ka i bu! Leenu mbjarambia a! O chorọ ibu onye ikpe. Anyi mee gi ihe, o ga-ajoro gi njo karia ihe anyi ga-eme ha." Ha nuru Lot aka nughachi ya azu, malite itiwa onu uzo ulo ya. **10** Ma ndi ikom ahụ no n'ulo Lot, setipuru aka ha dojata ya n'ulo, ma mechie uzo ahụ. **11** Ha tiri ndi ikom ndi ahụ no n'onu uzo ihe otiti nke mere ka ha kpuo isi, onye ukwu ha na onye nta ha. N'hi ya, ha enweghi ike ichota onu uzo ulo ahụ. **12** Ndi ikom abuo

ahụ gwara Ọt sị, “O nwere onye ọbụla ọzọ i nwere n’ebe a? Ndi ọgọ nwoke, maọbụ ụmụ gi ndi ikom, maọbụ ụmụ gi ndi inyom, na ọ bụ onye ọbụla bụ nke gi n’obodo a. Site n’ebe a kpọpụ ha! **13** N’ihi na anyi na-aga imebi obodo a, mkpu akwa ruru Onyenwe anyi nti megide ndi bi n’obodo a adila ukwu, nke mere o ji zite anyi ibibi ya.” **14** Ya mere, Ọt puru gaa gwa ndi ọgọ ya nwoke, ndi na-akwado ilu ụmụ ya ndi inyom, si ha, “Osọ, sinu n’obodo a puo. N’ihi na Onyenwe anyi na-akwado ibibi ya.” Ma ndi ọgọ ya nwoke ndi a chere na ọ na-egwu egwu. **15** N’utu, mgbe chi na-abota, ndi mmuo ozi a kwagidere Ọt sị ya, “Osọ, kporo nwunye gi na ụmụ gi ndi inyom abuo ndi a site n’ebe a gbapu, ma ọ bughị ya, a ga-ekpochapu unu n’ihi ajo omume ndi obodo a.” **16** Mgbe Ọt ka ọ na-eche ihe ọ ga-eme, ndi ikom ahụ jidere ya n’aka, jidekwa nwunye ya, na ụmụ ya ndi inyom abuo duru ha puo n’obodo ahụ, n’ihi na Onyenwe anyi nwere obi ebere n’ebe ha ọ. **17** Mgbe ha si n’ime obodo kpopta ha, otu onye n’ime ha gwara ha si, “Gbalaganu n’ihi ndi unu. Unu elekwala anya n’azu. Unu akwusikwala ebe obula na mbara ala. Gbalaganu n’ugwu, n’ihi na ọ buru na unu emeghi otu a, a ga-ekpochapu unu.” **18** Ma Ọt siri ha, “Mba, ndi nwe m, bikonu, **19** ohu unu achotala amara n’ihu unu, unu egosila m obi ebere di ukwu site n’ichebe ndu m. Ma agaghị m enwe ike gbalaga n’ugwu ka mbibi a ghara idakwasị m, m nwuo. **20** Lee obodo di nso nke m nwere ike igbaga. Ọ bụ obodo di nta. Kwere ka m gbaga n’ebe ahụ. Obodo nta ka ọ bụ, ọ bughị ya? Aga m echebekwa ndu m na ya.” **21** Ọ zara si ya, “Ọ di mma, aga m emere gi dika ariri gi si di. Agaghị m emebi obodo nta ahụ. **22** Ma mee ngwangwa, n’ihi na o nweghi ihe obula m ga-eme tutu ruo mgbe i ruru n’ebe ahụ.” (Ọ bụ nke a mere e ji akpo aha obodo ahụ Zoa.) **23** Mgbe Ọt rutere obodo Zoa, anwu awalitela n’ala ahụ. **24** Mgbe ahụ Onyenwe anyi sitere n’eluigwe zokwasị obodo Sodom na Gomora nkume oku nke Onyenwe anyi mere ka o si n’eluigwe zoo. **25** Otu a ka o si kwatuo obodo ndi ahụ niile di na mbara ala ahụ niile, na ndi niile bi n’obodo ndi ahụ. O kwatukwara ihe niile na-epu n’ala. **26** Ma mgbe nwunye Ọt lere anya n’azu, otu mgbe ahụ, ọ ghoro ogidi nnu. **27** N’utu echi ya, Ebrahim biliri jeruo ebe ahụ o guzoro n’ihu Onyenwe anyi n’ubochi gara aga. **28** Ọ lepuru anya n’ebe obodo Sodom na Gomora di, na n’ebe mbara ala ndi ahụ niile di. Ọ huru anwuru oku di ukwu nke si n’ala ahụ na-alali elu. Anwuru oku a

di ka anwuru oku si n’ebe a kwanyere oku na-enwusi ike. **29** Ya mere, mgbe Chineke bibiri obodo ndi ahụ di na mbara ala, o chetara Ebrahim, kpopta Ọt site n’oke mbibi ahụ e bibiri obodo ndi ahụ Ọt bi n’ime ha. **30** Emesia, Ọt na ụmụ ya ndi inyom abuo hapuru obodo Zoa, n’ihi na ọ turu egwu ibi n’ime Zoa. Ọ gara biri n’ime ogba nkume ya na ụmụ ya ndi inyom abuo. **31** Otu ubochi, ada ya siri nke nta, “Nna anyi emeela agadi, ọ nwekwaghị nwoke obula ọ n’uwa a, onye ga-enye anyi ụmụ, dika omenaala si di n’uwa niile. **32** Ka anyi mee ka nna anyi nuo mmanya, ka anyi na ya dinakoo, ka anyi chebe agburu anyi site na nna anyi.” **33** N’abali ahụ, ha mere ka nna ha nuo mmanya, nke ada banyere soro nna ya dina. Ha abuo nwere mmeko. Ma ọ amaghị mgbe ada ya dinara maobu mgbe o bilikwara. **34** N’echi ya, ada gwara nwanne ya nke nta, “Mu na nna anyi dinara n’abali gara aga. Ka anyi mee ka ọ nuokwa mmanya n’abali taa, ka i gaakwa ka gi na ya dina. Ka anyi mee ka agburu anyi digide site na nna anyi.” **35** Ha mere ka nna ha nuo mmanya n’abali ahụ, ada ya nke nta banyere ya na nna ya dina. Dika ọ dikwa na mbu, nna ha amataghị mgbe o dinara ala maobu mgbe o bilitere. **36** Ya mere, ụmụ ndi inyom Ọt abuo ndi a turu ime site n’aka nna ha. **37** Nke ada mutara nwa nwoke onye ọ gurụ Moab. Ọ bụ ya bụ nna nna ndi Moab ruo taa. **38** Nwa ya nke nta mutakwara nwa nwoke onye ọ gurụ Ben-Ammi. Ọ bụ ya bụ nna nna ndi Amon ruo taa.

20 Ugwu a, Ebrahim sitere n’ebe ahụ bilie gaa na mpaghara Negev biri n’ebe di n’agbata Kadesh na Shua. Ọ noro n’obodo Gera nwa oge nta. **2** N’ebe ahụ, Ebrahim kwuru maka Sera, nwunye ya, si “Ọ bụ nwanne m nwanyị.” Abimelek, eze Gera, ziri ozi kporo Sera. **3** Ma Chineke bjakwutere Abimelek na nro n’anyasi, si ya, “Onye nwuru anwu ka i bụ, n’ihi nwanyị nke i kpoo, nwanyị a bụ onye nwere di.” **4** Ma Abimelek abjabeghi Sera nso, ya mere o ji si, “Onyenwe m, i ga-ebibi mba aka ya di ocha? **5** Ọ bụ na ya onwe ya agwaghị m si, ‘ọ bụ nwanne m nwanyị,’ nke nwanyị n’onwe ya, ekwuokwa si, ‘Nwanne m nwoke ka ọ bụ?’ E ji m uche di ocha na aka di ocha mee ihe niile m mere.” **6** Chineke zara ya si, “Amaara m na i ji uche di ocha mee ihe i mere. Ọ bụ ya mere m ji gbochie gi imehie megide m. Ọ bukwa ya mere m ji gbochie gi imetu ya aka. **7** Ugwu a, nyeghachi nwoke a nwunye ya. N’ihi na ọ bụ onye amuma. Ọ ga-ekpere gi ekpere, ka i ghara inwu. Ma ọ buru na i

dughachighi nwanyi a nye di ya, unu ga-anwu, gi na ndi gi niile.” 8 Ya mere, Abimelek biliri n’isi ututu echi ya, kpoo nzuko nke ndisi ozi ya niile, koro ha ihe mere. Ha turu ujo nke ukwu. 9 Emeja, Abimelek kpobataara Ebrahim si ya, “Gini bu ihe a i mere anyi? Gini bu ihe ogo m mere i ji butere mu na alaeze m ihe oke ikpe omuma di otu a? Ihe a i mere m bu ihe na-ekwesighi ekwesi.” 10 Abimelek juru Ebrahim si, “O bu gini ka i huru i jiri mee omume di otu a?” 11 Ebrahim zara ya, “N’ihi na asiri m n’obi m, N’ezie, itu egwu Chineke adighi n’ebe a. Ha ga-egbu m n’ihi nwunye m.” 12 Ewezugakwa nke a, o bu nwanna m nwanyi, n’ihi na otu nna muru anyi, ma o bughu otu nne, tupu o buru nwunye m. 13 Mgbe Chineke sitere n’ezinaulo nna m zipu m ije ebe di anya, agwara m ya si, ‘Otu a ka i ga-esi gosi na i huru m n’anya, ebe obula anyi gara, kwuo gbasara m, “Onye a bu nwanne m.”’ 14 Mgbe ahụ, Abimelek duputara aturu, na ehi, na ndi ohu ndi ikom, na ndi ohu ndi inyom, nye Ebrahim. O kponyekwara ya Sera nwunye ya. 15 Abimelek siri, “Lee n’ala m niile, birikwa n’ebe obula masiri gi.” 16 Mgbe ahụ, o siri Sera, “Ana m enye nwanne gi puku shekel olaocha, ka o buru ihe m ji kwuo ugwo mmeso ogo m mesoro gi. Ejikwa m ya na-egosi na i bu onye aka ya di ocha.” 17 Mgbe ahụ, Ebrahim kpokuru Chineke n’ekpere. Chineke gworo Abimelek na nwunye ya, na ndi inyom ndi ohu ya niile, ka ha nwee ike imuta umu ozo. 18 N’ihi na Onyenwe anyi mechiri akpanwa ndi inyom niile no n’ezinaulo Abimelek n’ihi Sera nwunye Ebrahim.

21 Onyenwe anyi jiri amara leta Sera dika o kwuru na o ga-eme. Onyenwe anyi meere Sera ihe o kwere na nkwa. 2 Sera turu ime, mura Ebrahim nwa nwoke n’oge o merela agadi. O muru ya n’oge ahụ a kara aka Chineke kwere ya na nkwa. 3 Ebrahim gururu nwantakiri ahụ Sera muru ya aha, kpoo ya Aizik. 4 Mgbe Aizik noro ubochi asato site n’ubochi a muru ya, Ebrahim biri ya uguw dika Chineke si nye ya n’iwu. 5 Ebrahim agbaala nari afo mgbe a muru Aizik nwa ya nwoke. 6 N’oge ahụ, Sera kwuru si, “Chineke ewetara m ochi. Ndi niile nuru akuko a ga-esoro m chia ochi.” 7 O kwukwara si, “Onye gaara agwa Ebrahim si ya na Sera ga-azulite umuntakiri. Ma otu o di, amutarala m ya nwa nwoke uguw a o merela agadi.” 8 Nwata ahụ tokwara, ruo mgbe a kwusiri ya ara. N’ubochi ahụ a kwusiri ya ara, Ebrahim kpoo

oriri. 9 Ma mgbe Sera huru na nwa nwoke ahụ Hega onye Ijpt mtaara Ebrahim no na-akwa emo, 10 o gwara Ebrahim okwu si ya, “Chupu ohu nwanyi a na nwa ya. N’ihi na nwa nwoke ohu nwanyi agaghi eso nwa m nwoke Aizik keta oke n’ihe nketa.” 11 Okwu a wutere Ebrahim nke ukwu n’ihi na ihe banyere nwa ya nwoke Ishmel na-emetu ya n’obi. 12 Ma Chineke gwara Ebrahim si, “Ekwela ka obi jo gi njo n’ihi nwantakiri a na ohu gi nwanyi. Gee nti n’ihe obula Sera gwara gi. N’ihi na o bu site n’Aizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha. 13 Aga m eme ka nwa gi nwoke nke ohu gi mutara gho mba di ukwu, n’ihi na mkpuru afo gi ka o bu.” 14 Ebrahim biliri n’isi ututu echi ya, kwadoo ihe oriri na mmiri onun nke di n’ime karama akpoko, bunye ha Hega. O bukwasi ha n’ubu Hega, zipu ya na nwa ya nwoke. Hega si n’ebe ahụ puo wagharia n’ime ozara Bjasheba. 15 Mgbe mmiri di na karama akpoko ahụ gwusiri, o nibere nwantakiri ahụ n’okpuru otu osisi oha. 16 Hapu ya gaa nodu ala n’ebe ditu anya, ihe dika nari nzo ukwu, n’ihi na o kwuru n’obi ya si, “Achoghi m ihu nwantakiri nwoke a anya mgbe o na-anwu.” Mgbe o noduru ebe ahụ, o bidoro ikwa akwa. 17 Ma Chineke nuru ikwa akwa nwantakiri nwoke ahụ. Mmuo ozi Chineke sikwa na mbara eluigwe kpoo Hega oku si ya, “Hega, gini na-eme gi? Atula egwu, n’ihi na Chineke anula olu akwa nwantakiri ahụ n’ebe ahụ o dina. 18 Gaa kulite nwantakiri ahụ kasie ya obi, n’ihi na aga m eme ya ka o gho mba di ukwu.” 19 Mgbe ahụ, Chineke meghere anya ya, mee ka o hu olulu mmiri di n’ebe ahụ. O gara kujuo karama akpoko ahụ mmiri, ma nye nwantakiri ahụ mmiri ka o nuo. 20 Chineke nonyeere nwantakiri ahụ mgbe o na-eto. O biri n’ozara ahụ gho onye na-agba aku nke oma. 21 Mgbe o bi n’ozara Paran, nne ya chotaara ya nwunye site n’Ijpt. 22 N’oge a, Abimelek na Fikol onyeisi ndi agha ya, bjakwutere Ebrahim si ya, “Chineke nonyeere gi n’ihe niile i na-eme. 23 Ugbu a, nura m iyi n’aha Chineke na i gaghi aghogbu m maobu ghogbuo umu m, maobu umu umu m. Gosi m n’obodo a i bi n’ime ya dika onye obia udi obioma m gosiri gi.” 24 Ebrahim zara si ya, “O di mma, aga m anuru gi iyi.” 25 Mgbe ahụ, Ebrahim kosaara Abimelek ihe banyere olulu mmiri nke ndi na-ejere ya ozi ji anya ike nara ndi na-ejere Ebrahim ozi. 26 Abimelek zara si, “Amaghi m onye mere ihe di otu a. I gwaghi m na ihe di otu a mere, anughi m ya ma o bughu naani taa.” 27 Mgbe ahụ, Ebrahim

kpuputara aturu, na ehi, nye Abimelek. Ha abuo gbara ndu nkwekorita. **28** Mgbe Ebrahim sitere n'igwe aturu ya weputa nne aturu asaa nupu ha ka ha nupu iche, **29** Abimelek juru Ebrahim si ya, "Gini ka i ji nne aturu asaa ndi a i hoputara iche eme?" **30** Ebrahim zara si, "Nabata umu aturu asaa ndi a dika ihe akaebe na-egosi na o bu m gwuru olulu mmiri a." **31** Ya mere, e bidoro ikpo ebe ahụ Bíasheba, n'ihu na n'ebe ahụ ka mmadu abuo a no nuritaara onwe ha iyi. **32** Mgbe ha gbachara ndu nkwekorita na Bíasheba, Abimelek na Fikol onyeisi agha ya laghachiri azu n'ala ndi Filistia. **33** Ebrahim kuru osisi tamarisk na Bíasheba. Ebe ahụ ka o no kpokuo aha Onyenwe anyi, Chineke ebighi ebi. **34** Ebrahim bigidere n'ala ndi Filistia ogologo oge.

22 Mgbe ihe ndi a gasiri, Chineke nwará Ebrahim. O siri ya, "Ebrahim." Ebrahim zara si, "Lekwa m." **2** Chineke siri, "Duru nwa gi nwoke, naani otu nwa gi nwoke, Aizik onye i huru n'anya, gaa n'ala Moria. Jiri ya choro m aja nsure oku n'elu otu n'ime ugwu di n'ebe m ga-egosi gi." **3** N'isi ututu echi ya, Ebrahim biliri kwadoo inyinya ibu ya. O duuru ndi ikom abuo na-ejere ya ozi, na nwa ya nwoke Aizik. O gbutere nku ga-ezuru ya ichu aja nsure oku, bilie gawa ebe ahụ Chineke gwara ya maka ya. **4** N'ubochi nke ato, Ebrahim lepuru anya hu ebe ahụ n'ebe di anya. **5** O gwara ndi na-ejere ya ozi si, "Nodunu n'ebe a, unu na inyinya ibu anyi, ka mu na nwokorobja a gaa n'ebe ahụ. Anyi feecha ofufe, anyi ga-aloghachikwute unu ozu." **6** Ebrahim boro nwa ya nwoke Aizik ukwu nku ahụ e ji achu aja nsure oku n'isi, ma ya onwe ya jidere oku na mma. **7** Aizik gwara nna ya Ebrahim si, "Nna m." Ebrahim zara, "Ehee, nwa m." Aizik siri, "Oku na nku di n'ebe a, olee nwa aturu e ji achu aja nsure oku?" **8** Ebrahim zara, "Nwa m, Chineke n'onwe ya ga-eweta nwa aturu e ji achu aja nsure oku." Ha abuo gakwara n'ihu n'ije ha. **9** Mgbe ha ruru ebe ahụ Chineke gwara ya maka ya, Ebrahim wuru ebe ichu aja n'ebe ahụ, doo nku ndi ahụ niile n'usoro n'elu ya. O kere nwa ya Aizik agbu, tukwasị ya n'elu ebe ichu aja ahụ, na n'elu nku ndi ahụ. **10** Mgbe ahụ Ebrahim setipuru aka ya, welite mma ka o gbuo nwa ya nwoke. **11** Ma mmuo ozi Onyenwe anyi si n'eluigwe kpoo ya oku si ya, "Ebrahim! Ebrahim!" Ebrahim zara, "Lekwa m n'ebe a." **12** O siri ya, "Emetukwala nwokorobja ahụ aka. Emekwala ya ihe obula. N'ihu na amatala m ugbu a na i na-atu egwu Chineke, ebe o bu na i kwenyere jji nwa gi nwoke, naani otu nwa nwoke

i nwere choro m aja." **13** Ebrahim leliri anya hu otu ebule nke eriri ohia jidere na mpi ya. Ebrahim gara jide ebule ahụ, were ya choro aja nsure oku n'onodu nwa ya nwoke. **14** Ya mere, Ebrahim kpoo ebe ahụ, "Onyenwe anyi ga-aroputa." Ya mere ruo taa a na-asi, "N'ugwu Onyenwe anyi, a ga-aroputa." **15** Mmuo ozi Onyenwe anyi sitere n'eluigwe kpoo Ebrahim oku nke ugboro abuo, **16** si, "Mu onwe m, bu Onyenwe anyi, ji onwe m na-ahu iyi na-ekwuputa si, ebe o bu na i mere ihe di otu a, na i kwenyere jji nwa gi nwoke, naani otu nwoke i nwere choro m aja, **17** aga m agozi gi n'ezie, mekwa ka umu umu gi mubaa n'onuogugu dika kpakpando nke mbara eluigwe na dika aja di n'onu mmiri osimiri. Umumu gi ga-enwetara onwe ha onu uzọ ama ndi iro ha. **18** Sitekwa na mkpuru gi ka a ga-agozikwa agburu niile no n'upa, n'ihu na i rubeere m isi." **19** Emesia, Ebrahim laghachikwuru ndi na-ejere ya ozi. Ha niile laghachikwara Bíasheba. Ebrahim birikwara na Bíasheba. **20** Mgbe ihe ndi a gasiri, e ziri Ebrahim ozi si ya, "Lee, Milka ya onwe ya amukwaarala nwanne gi nwoke bu Nahu, umu ndi ikom. **21** Aha ha bu Uz, onye bu okpara, na Buz nwanne ya, Kemuel bu (nna Aram), **22** Kesed, Hazo, Pildash, Jidlaf na Betuel." **23** Betuel muru Ribeka. Milka mutaara Nahu, nwanne Ebrahim umu ndi ikom asato ndi a. **24** Iko ya nwanyi, onye aha ya bu Reuma, mukwaara ya umu ndi ikom. Ha bu Teba, Gaham, Tahash na Maaka.

23 Sera di ndu ruo narị afọ na iri afọ abuo na asaa. **2** O nwuru na Kiriat Arba (nke bu Hebron), n'ala Kenan. Ebrahim ruru uju n'ihu Sera, kwaa akwa nke ukwu n'ihu onwu ya. **3** Ebrahim sitere n'ebe ozu nwunye ya di puo, jekwuru umu Het gwa ha si, **4** "Abu m obia na onye obodo ozu n'etiti unu. Resinu m ala m ji eme ebe olili n'ebe a, ka m nwee ike lie onye m nwuru anwu." **5** Umumu Het zara Ebrahim si, **6** "Nna anyi ukwu, gee anyi nti. Nwa eze di ukwu ka i bu n'etiti anyi, lie onye gi nwuru anwu n'ili ahụ nke kachasi mma n'ime ili anyi nwere. O nweghi onye obula n'ime anyi ga-aju inye gi ala olili ya maka ili onye gi nwuru anwu." **7** Mgbe ahụ, Ebrahim biliri kpoo isiala n'ihu ndi nwe ala, bu ndi Het, **8** si ha, "O buru ochicho unu ka m lie onye m nwuru anwu, geenu m nti ma roro m Efron nwa Zoha, **9** ka o resi m ogba Makipela, nke bu nke ya, nke di na ngwusi ohia ya. Gwa ya ka o resi m ya n'onu ahia o ruru ka o buru ebe olili m nwere n'etiti unu." **10** Efron

onye Het n'onwe ya so n'ọdụ n'ebe ahụ n'etiti ndi ya. Ọ zara Ebrahim n'ihu ndi Het niile b'ara n'onu ụzọ ama obodo 11 sị ya, "Mba! Nna m ukwu, gee m ntị. Ana m enye gi ala ahụ na ọgba d'ị n'ime ya n'ihu ndi a niile bu ndi m. Gaa lie onye gi nwuru anwu n'ime ya." 12 Ọzọ Ebrahim kpọrọ isiala nye ndi nwe ala, 13 ọ siri Efron, n'ihu ha niile, "Biko gee m ntị, aga m akwu gi onuahia iji zuo ala ahụ. Nara m ya ka m nwee ike lie onye m nwuru anwu n'ime ya." 14 Efron zara Ebrahim, 15 "Gee m ntị, nna m ukwu, ọ bu ezie na ala ahụ ruru nari shekel ọlọcha ayo, ma ginị ka nke a bu n'etiti mu na gi? Gaa lie onye gi nwuru anwu n'ime ya." 16 Ebrahim kwenyere n'ego ole Efron choro ka ọ kwuo. O ji ihe otutu tuputara Efron ego ruru onuahia ọ kporo aha n'ihu ndi Het niile, nari shekel ọlọcha ayo, dika ihe otutu nke di n'oge ahụ n'etiti ndi na-azu ahia. 17 Site n'oge ahụ, ala ahụ Efron nwere na Makipela, nke di nso na Mamre, ala ahụ na ọgba d'ị n'ime ya, na osisi niile di n'ime ala ahụ niile gburugburu, 18 ghorọ nke Ebrahim dika ihe nzuta ya n'ihu umu Het, n'ihu ndi niile ndi b'ara n'onu ụzọ e si abata obodo ahụ. 19 Emesja, Ebrahim liri Sera nwunye ya n'ime ọgba ahụ di n'ala di na Makipela na nso Mamre (nke di na Hebron) n'ala ndi Kenan. 20 Ya mere, ala ahụ na ọgba d'ị n'ime ya ka ndi Het resiri Ebrahim ka ọ buru nke ya, ebe a na-eli ozu.

24 Ugbu a, Ebrahim aghoala agadi n'ahụ ya ma n'onuogugu afo ya. Onyenwe anyi agoziela ya n'uzo niile 2 Ọ gwara onyeisi ndi ozi n'ulo ya, onye nke na-eleka ihe niile o nwere si ya, "Tinye aka gi n'okpuru apata m. 3 Achoro m ka i jiri aha Onyenwe anyi Chineke nke eluigwe na uwa, n'ora m iyi, na i gaghị achotara nwa m nwoke nwunye site n'etiti ndi Kenan, ndi m bi n'etiti ha. 4 Kama na i ga-aga n'ala nke m na umunna m lutara nwa m, bu Aizik, nwunye n'etiti umunna m." 5 Ohu ahụ juru ya, "Ọ burukwanu na nwaagboghọ ahụ achoghi isoro m loghachi n'ebe a, m ga-akporo nwa gi nwoke laghachi n'obodo i si b'ara?" 6 Ebrahim siri ya, "Lezie anya hu na i kpoaghachighi nwa m nwoke n'ebe ahụ. 7 Onyenwe anyi, Chineke nke eluigwe, bu onye kpoputara m site n'ulo nna m nakwa obodo nke aka m, onye ahụ gwara m okwu ma kwem nkwa site n'ihu iyi nye si, 'Aga m enye umu umu gi ala a.' Ọ ga-ezipu mmuo ozi ya ka ọ gaa n'ihu gi ka i nwee ike inwetara nwa m nwoke nwunye site n'ebe ahụ. 8 Ma ọ buru na nwanji ahụ achoghi isoro

gi loghachi, mgbe ahụ, i ga-abu onye nwere onwe ya puo n'iyi a i nuru. Naanị na i gaghị eme ka nwa m nwoke laghachi n'ebe ahụ." 9 Ya mere, ohu ahụ tinyere aka ya n'okpuru apata nna ya ukwu Ebrahim, n'ọ iyi banyere okwu ndi a. 10 Emesja, ohu a duuru inyinya kamel iri n'ime ndi nna ya ukwu nwere puo. O sitekwara n'aka nna ya ukwu were ihe oma di iche iche maka njem a, gawa Aram Naharaim, rute n'obodo Nahọ. 11 O mere ka inyinya kamel ndi ahụ makpuru ala n'akuku olulu mmiri di n'azu obodo ahụ. Ọ bu n'oge anyasi, oge umu nwanji ji apata iseta mmiri n'ebe ahụ. 12 Mgbe ahụ, o kpere ekpere si, "Onyenwe anyi, Chineke nke nna m ukwu Ebrahim, mee ka ihe gaara m nke oma taa. Gosi nna m ukwu Ebrahim obi ebere gi. 13 Lee, ana m eguzo n'akuku isi iyi mmiri a, umu nwanji ndi obodo a na-abia iseta mmiri. 14 Kwere ka o si otu a diri na nwaagboghọ nke m ga-asi, 'Biko, zie ite gi ka m nuru mmiri.' Ọ buru na onye ahụ asi m, 'Nuo, aga m ekutekwa mmiri nke inyinya kamel gi ga-anu,' ka onye ahụ buru onye i hoputara ohu gi Aizik. N'uzo di otu a ka m ga-esi mata na i gosila nna m ukwu obi ebere." 15 Tupu o kpecha ekpere a, lekwa Ribeka ada Betuel, nwa nwoke Milka, onye bu nwunye Nahọ, nwanne Ebrahim. Ọ na-apata bukwasị ite n'ubu ya. 16 Ọ bu nwaagboghọ mara mma nke ukwu, onye na-amatabeghi nwoke, nke nwoke obula na-edinabeghi. Ọ gara n'olulu mmiri kujuo ite ya si n'ebe ahụ na-arigoputa. 17 Ohu ahụ mere ngwangwa jekwuru ya si ya, "Biko nyetu m mmiri si n'ite mmiri gi." 18 Ọ mere ngwangwa budata ite ahụ n'aka ya, hulata ya si ya, "Nuo, onyenwe m." 19 Mgbe o nyechara ya mmiri, ọ siri, "Aga m ekutekwa mmiri nye inyinya kamel gi ndi a ruo mgbe ha njuru afo." 20 Ngwangwa, ọ wupuru mmiri di n'ite ya n'ime ihe anu ulo ji anu mmiri, gbara oso gaa kute mmiri ozo na-agbanye n'ime ihe ahụ. O kugidere mmiri tutu ruo mgbe inyinya kamel ndi ahụ njuchara afo. 21 Mgbe ihe ndi a na-eme, ohu ahụ gbara nkiti na-ele ya anya ichoputa ma Onyenwe anyi emeela ka ije ya buru ihe gara nke oma. 22 Mgbe inyinya kamel ndi ahụ nusi mmiri, nwoke ahụ weputara mgbanimi olaedo nke otutu ya bu otu beka, na mgbaaka olaedo abuo nke otutu ha bu shekel iri. 23 Ọ juru ya si, "Nwa onye ka i bu? Ohere ọ di n'ulo nna gi ebe mu na inyinya kamel ndi a ga-anu n'abali a?" 24 Ọ zara si ya, "Abu m nwa Betuel, nwa Milka nwunye Nahọ." 25 Ọ sikwara, "Anyi nwere nri anu ulo, nweekwa ebe i ga-

edina n'abalị a." 26 Nwoke ahụ hulatarala ala kpọọ isiala nye Onyenwe anyị. 27 Kwuo sị, "Ngọzị dịrị Onyenwe anyị, bụ Chineke nna m ukwu Ebrahim, onye nasitebeghị n'ebe nna m ukwu nọ wezuga ebere ya na ikwesi ntụkwasi obi ya. Ma banyere mụ onwe m, Onyenwe anyị e duola m n'ije a, kpọrọ m rute n'ụlọ ndị ikwu nna m ukwu." 28 Nwaagboghọ ahụ gbalara gaa kọrọ ndị ezinaụlọ nne ya ihe ndị a. 29 Ribeka nwere otu nwanne nwoke aha ya bụ Leban. Leban gbara oşo gbakwuje nwoke ahụ n'isi iyi mmiri ahụ. 30 Mgbe ọ hụrụ mgbanimi, na mgbaaka ndị ahụ nwanne ya nwanyị yi n'aka ya, ma nụkwa ihe Ribeka kwuru banyere ihe nwoke ahụ gwara ya, o jekwuru nwoke ahụ, hụ ya ka ya na ịnyịnya kamel ya guzo n'akụkụ olulu mmiri. 31 Ọ sịrị ya, "Bia, gị onye Onyenwe anyị gọziri. Gịni mere i ji guzo n'ebe a. Edozielara m gị ụlọ ebe ị ga-edina na ebe ịnyịnya kamel ndị a ga-anọ." 32 Ya mere, nwoke ahụ gara n'ụlọ, ebe Leban nyere aka butukwaara ya ibu nke ịnyịnya kamel ndị ahụ bu. E wetara nri nye ịnyịnya kamel ndị ahụ, wetara ya mmiri nke ya na ndị ikom so ya ji saa ụkwụ ha. 33 E doziri ya ihe oriri, ma ọ zara sị, "Agaghị m eri ihe ọbụla tutu ruo mgbe m kwuru ihe m ji bịa." Leban sịrị, "Ngwa, kwuonu." 34 Ya mere, ọ sịrị, "Abụ m ohu Ebrahim. 35 Onyenwe anyị agozielala nna m ukwu, mee ya ka ọ burụ ogaranya. O nyela ya igwe aturū, na igwe ehi, na ọlaocha na ọlaedo, na ọtụtụ ndị ohu nwoke na nwanyị, na ịnyịnya kamel, na ịnyịnya ibu. 36 Sera nwunye nna m ukwu mụtaara ya otu nwa nwoke mgbe o merela agadi. Ihe niile nna m ukwu nwere ka o nyefere nwa ahụ n'aka. 37 Nna m ukwu mere ka m nūọra ya iyi sị, 'Ị gaghị esite n'etiti ụmụ ndị inyom Kenan ndị anyị bi n'ala ha lūtara nwa m nwoke nwunye. 38 Kama ị ga-aga n'ezinaụlọ nna m, na nke ndị ikwu m chọtara nwa m nwoke nwunye.' 39 "Mgbe ahụ, ajurū m nna m ukwu, 'Ọ burūkwanyū na nwanyị ahụ ekweghị iso m loghachi?' 40 "Ọ sịrị, 'Onyenwe anyị, onye m na-ejegharị n'ihu ya, ga-eziga mmụọ ozi ya ka o soro gị gaa ime ka ije gị nwee isi, ka ị nwee ike chọtara nwa m nwoke nwanyị site n'etiti ndị ikwu m na ezinaụlọ nna m. 41 Ị ga-abụ onye nwere onwe gị site n'iyi ị nūrū ma ọ burū na mgbe ị gakwuru ndị ikwu m, ha jurū ịkponye gị nwanyị ahụ. Ị ga-abụ onye nwere onwe gị site n'iyi ị nūrū m.' 42 "Mgbe m rutere n'isi iyi mmiri taa, ekwuru m sị, 'Onyenwe anyị Chineke nna m ukwu Ebrahim, ọ burū na ọ masị gị, biko mee ka ije a m bįara burū nke ga-aga nke

oma. 43 Lee, ka m na-eguzo n'akụkụ isi iyi mmiri a, ka nwaagboghọ ahụ bįara ikuru mmiri nke m ga-asị, "Biko kwere ka m si n'ite gị nūrūtū ntakịrī mmiri," 44 ma ọ burū na ọ sị m, "Nūọ, aga m ekutekwa mmiri nye ịnyịnya kamel gị ndị a," ka onye dī otu a burū nwanyị ahụ Onyenwe anyị chọtara Aizik nwa nna m ukwu.' 45 "Tupu m kpesia ekpere a n'obi m, lekwa Ribeka ka o bụ ite mmiri ya n'ubu ya na-abia. Ọ gbudara n'isi iyi mmiri ahụ kute mmiri. Asirī m ya, 'Biko nye m mmiri ka m nūọ.' 46 "Ngwangwa, o sitere n'ubu ya budata ite, sị m, 'Nūọ, aga m ekutekwa mmiri nke ịnyịnya kamel ndị a ga-anū.' Ya mere, anūrū m, o nyekwara ịnyịnya kamel m ndị ahụ mmiri ha nūrū. 47 "Mgbe ahụ, ajurū m ya, 'Nwa onye ka ị bụ?' "Ọ sịrī m, 'Abū m nwa Betuel onye bụ nwa Nahọ nke Milka mụtaara ya.' "Mgbe ahụ etinyere m ya mgbanimi ahụ n'imi ya, tinyekwa ọlaaka ahụ n'aka ya abū. 48 Ehulatarala m ala kpọọ isiala nye Onyenwe anyị. Etoro m Onyenwe anyị, Chineke nke nna m ukwu Ebrahim, onye duru m n'ezī ụzọ inweta nwa nwanne nna m ukwu dika nwunye nwa ya nwoke. 49 Ugbu a, ọ burū na unu gageosi nna m ukwu obioma na ikwesi ntụkwasi obi gwanū m. Ọ burūkwanyū na ọ gaghị esi otu a dīrī, gwanū m ka m mata ụzọ m ga-agbaso." 50 Leban na Betuel zara sị ya, "The niile si n'aka Onyenwe anyị. Anyị enweghị ike igwa gị okwu ojọọ maobū nke oma. 51 Lee Ribeka, kpọrọ ya laa, ka ọ burū nwunye nwa nna gị ikwu, dika Onyenwe anyị kwuru." 52 Mgbe ohu Ebrahim nūrū ihe ha kwuru, ọ dara n'ala kpọọ isiala nye Onyenwe anyị. 53 Mgbe ahụ kwa, ohu ahụ weputara ihe ichọ mma ọlaedo, na ọlaocha dī iche iche na uwe nye ha Ribeka. Ọ weputakwara onyinye ndị ozo dī oke onūahia nye nwanne ya nwoke na nne ya. 54 Emesia, mgbe ihe ndị a gasirī, ya na ndị ikom so ya riri, nūọ, dinaakwa n'abalị ahụ. Mgbe ha si n'ura teta, o kwuru sị, "Zilaga m ka m lakwuru nna m ukwu." 55 Ma Leban na nne ya zara sị ya, "Ka nwantakirī nwanyị a nonyere anyị ihe dika ubochi iri tupu o soro gị laa." 56 Ma ọ zara ha sị, "Unu egbochila anyị. Ebe ọ bụ na Onyenwe anyị emeela ka ije m burū ihe gara nke oma, zilaga m ka m laghachikwuru nna m ukwu." 57 Ha zara sị ya, "Ka anyị kpọọ nwantakirī nwanyị ahụ juo ya ihe bụ uche ya." 58 Ya mere ha kpọrọ Ribeka juo ya sị, "Ị ga-eso nwoke a gaa?" Ọ zara sị, "E, aga m aga." 59 Ya mere, ha zipurū nwanne ha nwanyị Ribeka, tinyere nwanyị lekọtara ya anya mgbe ọ dī na nwantakirī, na ohu Ebrahim na ndị ikom so

ya. **60** Ha gòziri Ribeka sị ya, “Nwanne anyị nwanyị mụọ ọmụmụ, mụruo puku kwurụ puku, ka mkpụrụ afọ gị nwetara onwe ha, ọnụ ụzọ ama ndị iro ha.” **61** Ribeka biliri, ya na ndị inyom na-ejere ya ozi, ha rigoro n’elu ịnyịnya kamel ndị ahụ, soro nwoke ahụ. Ya mere, ohu ahụ duuru Ribeka laa. **62** N’oge a, Aizik b́jara n’ebe mbata obodo B́ja-Lahai-Rọj n’ihi na o bi na Negev. **63** Aizik pú tara ịtugharị uche n’ohia n’oge uhuruchi. Ọ lepụrụ anya hụ ọtútu ịnyịnya kamel na-abianụ. **64** Ribeka n’onwe ya lepụkwara anya hụ Aizik. O sitere n’elu ịnyịnya kamel rịdata, **65** juo ohu ahụ sị, “Onye bụ nwoke a si n’ohia na-abia izute anyi?” Ohu ahụ zara sị ya, “Ọ bụ nna m ukwu” N’ihi nke a, Ribeka weere akwa mkpudo ya kpuchie ihu ya. **66** Ohu ahụ kọrọ Aizik akụkọ otu ije ya niile si gaa. **67** Aizik kpóbatarara Ribeka n’ụlọ ikwu Sera, nne ya. Ọ lụrụ Ribeka, onye ghorọ nwunye ya. Aizik hụrụ ya n’anya, ma nweta nkasiobi n’ihi ọnwụ nne ya.

25 Ebrahim lụrụ nwunye ọzọ, onye aha ya bụ Ketura. **2** Ọ mụrụ ya Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak na Shua. **3** Jokshan bụ nna Sheba na Dedan. Ụmụ ndị ikom Dedan bụ Ashurim, Letushim, na Leumim. **4** Ụmụ ndị ikom Midian bụ Efaa, Efe, Hanok, Abida, na Eldaa. Ndi a niile bụ ụmụ Ketura. **5** Ebrahim nyere Aizik ihe niile o nwere. **6** Ebrahim nyere ụmụ ndị ikom ndị iko ya nwanyị mütara onyinye di iche iche, zipu ha n’ala di n’ebe ọwụwa anyanwụ, mgbe ọ ka nọ ndụ, ka ha ghara inọ nwa ya nwoke Aizik nso. **7** Ebrahim di ndu ruo nari afọ na iri afọ asaa na ise. **8** Ebrahim kubiri ume ndu nwuọ mgbe o mere nnoọ ezigbo agadi, agadi nwoke nke ndu juru afọ, e mere ka ọ lakwuru ndi ya. **9** Ụmụ ya, Aizik na Ishmel, liri ya n’ogba Makipela n’akukụ Mamre, n’ala ubi Efron nwa Zoha onye Het, **10** ala ahụ Ebrahim zuru site n’aka ndi Het. Ebe ahụ ka e liri Ebrahim ya na Sera nwunye ya. **11** Mgbe Ebrahim nwurụ, Chineke gòziri nwa ya nwoke Aizik onye bi n’oge ahụ na nso nso B́ja-Lahai-Rọj. **12** Nke a bụ akukọ banyere usoro ezinaulọ Ishmel nwa Ebrahim onye Hega, nwanyị Ijpt ahụ na-ejere Sera ozi mụrụ ya. **13** Ndi a bụ aha ụmụ ndi ikom Ishmel n’usoro ọmụmụ ha. Nebaiot bụ nwa mbu ya. Ndi ọzọ bụ Keda, Adbel, Mibsam, **14** Mishma, Duma, Masa, **15** Hadad, Tema, Jetua, Nafish na Kedema. **16** Ndi a bụ ụmụ Ishmel, ndi a bukwa aha ndiisi ikwu iri na abuo ha, dika ebe obibi ha si di, na dika omuma ulo ikwu ha si di. **17** Ishmel biri ndu

ruo nari afọ na iri afọ na asaa. Ọ nwurụ, e mere ka ọ lakwuru ndi ya. **18** Ụmụ ụmụ ya bi n’ala di site na Havila ruo Shua nso nso oke ala ndi Ijpt, n’uzo e si aga Asho. Ha na ụmunnha ha ndi ọzọ ebighi n’udo. **19** Nke a bụ akukọ banyere usoro agburu Aizik nwa Ebrahim. Ebrahim bụ nna Aizik. **20** Aizik gbara iri afọ anọ mgbe ọ luru Ribeka, nwa Betuel, onye Aram si n’obodo Padan Aram, nwanne Leban, onye Aram. **21** Aizik kpere ekpere rifo Onyenwe anyi ka o nye nwunye ya nwa n’ihi na ọ bụ nwanyị aga. Onyenwe anyi zara ekpere ya. Nwunye ya, Ribeka diiri ime. **22** Ụmụ o bu n’afọ bidoro na-alu ọgụ n’ime afọ ya. N’ihi nke a, o kwuru sị, “Gini mere ihe di otu a ji eme m?” Ya mere, ọ gara juta ase n’aka Onyenwe anyi. **23** Onyenwe anyi gwara ya sị, “Mba abuo di gi n’afọ, uzo mba abuo di n’ime gi ka a ga-ekewa. Otu uzo ga-adike kari nke ọzọ, nke okenye ga-ejere nke nta ozi.” **24** Mgbe oge ime ya zuru, ụmụ abuo di n’akpanwa ya. **25** Ahu nwa nke mbu buru uzo puta na-acha uhie uhie, ahụ ya niile dika uwe aji. N’ihi ya, ha kporo aha ya Iso. **26** Emesia, nwanne ya putara, ma aka ya jidere ikiri ukwu Iso. N’ihi ya, a kporo aha ya Jekob. Aizik gbara iri afọ isii mgbe Ribeka muru ha. **27** Ha abuo toro, Iso ghorọ onye oka n’ichu nta, onye na-epioghari n’ohia, ebe Jekob bụ nwoke di nwayo, onye na-anọ n’etiti ulo ikwu. **28** Aizik huru Iso n’anya n’ihi na utọ anu Iso na-egbute n’ohia na-adi ya mma, ma Ribeka huru Jekob n’anya. **29** Otu ubochi, Jekob no na-esi ofe mgbe Iso si n’ohia bata. Aguu na-agukwa ya nke ukwu. **30** Iso rifo Jekob sị, “Nyetu m ufodu n’ime nri a na-acha uhie uhie i na-esi ka m rie, n’ihi na aguu na-agu m hie nne.” (Ọ bụ ihe a mere e ji na-akpo ya Edom.) **31** Ma Jekob zara ya, “Buru uzo resi m onodu ibu okpara gi.” **32** Iso siri, “Gini bu uru onodu ibu okpara bara mgbe m na-anwu n’aguu?” **33** Jekob siri ya, “Buru uzo nuoro m iyi.” Ya mere, ọ nuuru ya iyi, si otu a resi Jekob onodu okpara ya. **34** Mgbe ahụ, Jekob nyere Iso achicha na ofe lentil o siri. O riri, nuokwa, bilie oto puo. Ya mere Iso ledara onodu ibu okpara nna ya anya.

26 N’oge a, unwu dara n’ala ahụ. Unwu a di iche n’unwu mbu nke dara n’oge Ebrahim di ndu. Aizik jekwuru Abimelek eze ndi Filistia n’obodo Gera. **2** Onyenwe anyi gosiri Aizik onwe ya, sị, “Agakwala Ijpt; biri n’ala ahụ m si gi biri n’ime ya. **3** Noro n’ala a nwa oge nta, aga m anonyere gi ma goziekwa gi, n’ihi na gi na ụmụ ụmụ gi ka m ga-enye ala ndi a

niile. Aga m emezukwa iyi ahụ m n'uru nye Ebrahim nna gi. **4** Aga m eme ka umu umu gi mubaa, mee ka ha hie nne n'onuogugu dika kpakpando di na mbara eluigwe. Ha ka m ga-enye ala ndi a niile. Aga m esite na mkpuru gi gozie mba niile nke uwa. **5** Ihe ndi a niile ka m ga-eme n'ihu na Ebrahim rubere isi ime ihe m gwara ya, na idebe iwu m na ukpuru m, na ido aka na nti m." **6** Ya mere, Aizik nogidere n'obodo Gera. **7** Mgbe ndi obodo ahụ juru ya banyere nwunye ya, o gwara ha si, "O bu nwanne m nwanyi." O turu ujo i si ha, "Nwunye m ka o bu," O chere n'obi ya si, "Ndi ikom obodo a nwere ike gbuo m n'ihu Ribeka. N'ihu na Ribeka n'onwe ya mara mma ile anya." **8** Mgbe Aizik noro ebe ahụ ogologo oge, Abimelek eze ndi Filistia, sitere na oghereikuku ya lepu anya hu Aizik ka o no na-egwusa Ribeka nwunye ya egwu. **9** Ya mere, Abimelek kporo Aizik si, "Nwunye gi ka o bu n'ezie. Gini mere i ji gwa anyi na o bu nwanne gi nwanyi?" Aizik zara ya, "O bu n'ihu na m chere na-enwere ike igbu m n'ihu ya." **10** Abimelek siru, "Gini bu ihe a i mere anyi? Otu nwoke n'etiti anyi gaara akporo nwunye gi dinaa ya. I gaara esi otu a wetara anyi ikpe omuma." **11** Ya mere, Abimelek nyere ndi niile ya iwu, si ha, "Onye obula meturu nwoke a maobu nwunye ya aka, aghaghị ime ka o nwuo." **12** Aizik kuru mkpuru ubi n'ala ahụ. N'otu afọ ahụ kwa, o si n'ala ahụ webata ihe ubi nari okpukpu karia nke o kuru, n'ihu na Onyenwe anyi goziri ya. **13** Nwoke a bara uba, ghoro ogaranya. Akunuba ya gara n'ihu na-amuba, tutu ruo mgbe o ghoro nnoo onye ogaranya a ma ama. **14** O nwere otutu igwe anu ulo, na igwe ehi, na ndi ikom na-eyere ya ozi. N'ihu ihe ndi a, ndi Filistia bidoro inwe anya ukwu megide ya. **15** Ndi Filistia wujuru aja n'olulu mmiri ndi ahụ niile ndi na-eyere nna ya ozi gwuru n'oge nna ya Ebrahim di ndu. **16** Abimelek kporo Aizik si ya, "Si n'ala a kwapu gaa n'ebe ozo, n'ihu na iba uba gi na idi ike gi adila ukwu karia nke anyi." **17** Ya mere Aizik si n'ebe ahụ kwapu, gaa maa ulo ikwu ya na Ndagwurugwu Gera, biri n'ebe ahụ. **18** O gwugharikwara olulu mmiri ndi ahụ e gwuru n'oge nna ya Ebrahim, nke ndi Filistia kpojuru aja mgbe Ebrahim nwuru, kporo olulu mmiri ndi a otu aha ahụ nna ya kporo ha na mbu. **19** Ozo, ndi na-eyere Aizik ozi gwuru olulu mmiri ohuru na ndagwurugwu Gera ahụ, gwute mmiri nke si n'ala na-asoputa. **20** Ma ndi ozuzu anu ulo obodo Gera sesiri ndi ozuzu anu ulo Aizik okwu. Ha kwuru si, "Mmiri a bu nke anyi!" Nke

a mere Aizik ji kporo olulu mmiri ahụ Esek, n'ihu ise okwu nke ha sesiri ya. **21** Ha gwuru olulu mmiri ozo, ma ndi ahụ bjakwara ozo bido izo ya. N'ihu ya Aizik kporo olulu mmiri ahụ Sitna. **22** O si n'ebe ahụ puo gaa n'ebe ozo gwuo olulu mmiri ozo. Ma o nweghi ndi bbara zoro ya. N'ihu ya o kporo olulu mmiri ahụ Rehobot. O kwuru si, "Ugbu a, Onyenwe anyi enyela anyi ebe sara mbara, ebe ihe ga-anọ gaara anyi nke oma." **23** O sitere n'ebe ahụ kwapu gaa Bjasheba. **24** N'abali ahụ, Onyenwe anyi mere ka o hu ya anya, si ya, "Abu m Chineke nna gi Ebrahim. Atula egwu, n'ihu na anonyere m gi, aga m agozi gi, mubaa onuogugu umu umu gi n'ihu ohu m Ebrahim." **25** Ya mere, o wuru ebe ichu aja n'ebe ahụ kporo aha Onyenwe anyi. O makwara ulo ikwu ya n'ebe ahụ. Ndi na-eyere ya ozi gwukwara olulu mmiri. **26** Abimelek na Ahuzat, onye ndumodu ya, na Fikol onyeisi ndi agha ya sitere Gera jekwuru Aizik. **27** Aizik juru ha si, "Gini mere unu ji bjakwute m, ebe o bu na unu kporo m asi, chupukwa m site n'etiti unu?" **28** Ha si, "Anyi huru nke oma na Onyenwe anyi nonyeere gi, ya mere anyi ji si, 'O kwesiri ka ihu iyi di n'etiti anyi na gi,' ka anyi na gi gbaakwa ndu **29** na i gaghị eme anyi ihe ojoo dika anyi na-esighi mee gi ihe ojoo. I lezie anya nke oma, i ga-ahu na anyi meere gi ihe oma mgbe anyi hapuru gi ka i laa n'udo. Ugbu a, anyi maara na i bu onye Onyenwe anyi goziri agozi." **30** Aizik meere ha mmemme nri di ukwu; ha riri, nupokwa. **31** N'isi ututu echi ya, ndi ikom ahụ niile nuriara onwe ha iyi igba ndu. Aizik zilagara ha, ha hapuru ya laa n'udo. **32** N'otu ubochi ahụ kwa, ndi ohu Aizik bjakwute ya gwa ya banyere olulu mmiri ha na-egwu, si ya, "Anyi achotala mmiri n'olulu ahụ anyi na-egwu." **33** O kporo ya Shiba. O bukwa nke a mere e ji akpo obodo ahụ Bjasheba ruo taa. **34** Mgbe Iso gbara iri afọ ano, o luru Judit nwa Beiri, onye Het. O lukwara Basemat nwa Elon, onye Het. **35** Ha ghoro Aizik na Ribeka ihe onodu obi ilu.

27 Mgbe Aizik ghoro agadi, n'oge anya ya na-adighi ahuzi uzo nke oma, o kporo Iso okpara ya, si ya, "Nwa m nwoke." O zara si, "Lee m n'ebe a." **2** Aizik gwara ya si, "Ugbu a, emeela m agadi, amakwaghị m ubochi onwu m. **3** Ya mere, were ihe ichu nta gi, uta gi na aku gi, gaa n'ohia, gbutere m anu. **4** Siere m nri utu otu ahụ o si amasi m, butere m ya ka m rie, ka mu onwe m gozie gi tupu m nwuo." **5** Ma Ribeka no na-eyere ndi mgbe Aizik na-agwa nwa ya Iso okwu. Nke mere na mgbe Iso gwara n'ohia ichu nta, **6** Ribeka

gwara Jekob nwa ya okwu si ya, “Lee, anuru m ka nna gi na-agwa nwanne gi Iso okwu si ya, 7 ‘Gaa n’ohia gbute anu, siere m nri utu, ka m nodu n’ihu Onyenwe anyi nye gi ngozi ikpeazu tupu m nwuo.’ 8 Ugbu a, nwa m nwoke, gee nti nke oma, mee ihe niile m gwara gi. 9 Gaa ugbu a n’igwe anu ulo wetara m umu nwa ewu abuo di mma ka m jiri ha siere nna gi nri di utu, udi ahụ na-amasi ya. 10 I ga-eburu ya bujere nna gi ka o rie, ka ya onwe ya gozie gi tupu o nwuo.” 11 Ma Jekob gwara Ribeka nne ya okwu si ya, “Nwanne m nwoke Iso bu onye gbara aji. Ahu nke m na-akwo murumuru. 12 Gini ga-eme ma nna m metu m aka n’ahu? N’ihi ya, aga m abụ onye na-agho ya aghughu, aga m esi otu a wetara onwe m ibu onu kama ngozi.” 13 Nne ya gwara ya si, “Nwa m nwoke ka obubu onu gi dakwasị m. Naani mee ihe m kwuru. Gaa wetara m ha.” 14 Ya mere, o gara weta ha nye nne ya. O ji ha sie nri di utu, udi nke na-amasi nna ya. 15 Emesia, Ribeka chiputara uwe Iso okpara ya, ndi di mma, ndi o debere n’ulo ya, nye ya nwa ya nta bu Jekob. 16 O jikwa akpukpo anu umu ewu nwere aji aji kee Jekob n’aka na n’akuku olu ya na-akwo murumuru. 17 O bunyere nwa ya nwoke Jekob nri ahụ na-atu utu, na achicha o mere. 18 O jekwuuru nna ya si ya, “Nna m.” O zara si, “Ahaa, nwa m, onye ka i bu?” 19 Jekob zara nna ya si ya, “Abu m Iso, okpara gi. Emeela m ihe i si m mee. Biko bilie ka i rie anu m gbute n’ohia, ka gi onwe gi gozie m.” 20 Ma Aizik juru nwa ya nwoke si, “Olee otu i si chota ya ngwangwa, nwa m?” Jekob zara ya si, “O bu Onyenwe anyi Chineke gi mere ka ihe gaara m nke oma.” 21 Mgbe ahụ Aizik gwara Jekob si, “Bia nso ka m metu gi aka nwa m nwoke, ka m mata ma i bu Iso n’eziokwu.” 22 Jekob jere nna ya Aizik nso, onye meturu ya aka kwuo si, “Olu bu olu Jekob ma aka gi bu aka Iso.” 23 O choputaghị na o bu Jekob, n’ihi na aka ya di aji aji dika nke Iso. Ya mere, o goziri ya. 24 Ma o jukwara ya ajuju ozu si ya, “I bu nwa m nwoke Iso n’eziokwu?” Jekob zara si ya, “E, abụ m ya.” 25 Mgbe ahụ, Aizik zara si ya, “Butere m ufodu n’ime anu ahụ i gbute ka m rie, nye gi ngozi m.” Jekob butere ya bunye ya. O riri ya. 26 Mgbe ahụ, nna ya Aizik sirị ya, “Bia n’ebe a nwa m nwoke, sutu m onu.” 27 Ya mere, o jekwuuru ya sutu ya onu. Mgbe Aizik nuru isisi uwe ya, o goziri ya, si, “N’ezie, isisi nwa m nwoke dika isisi ala ubi nke Onyenwe anyi goziri. 28 Ka Chineke nye gi site n’igirigi nke eluigwe, na mmanu nke ala, uba nke mkpuru ubi na mmanya

ohuru 29 Ka otutu mba jeere gi ozi, ka ndi mmadu kpo isiala nye gi. Buru onye ochichi n’ebe umunna gi no, ka umu nne gi muru kpo isiala nye gi. Ka ndi niile na-abu gi onu buru ndi a buru onu, ka ndi na-agozu gi buru ndi a goziri agozi.” 30 Mgbe Aizik gozichara Jekob, ka Jekob si n’ihu ya na-apu, lee Iso ka o si ichu nta na-alobata. 31 Ya onwe ya sikwara nri na-atu utu butere nna ya. Mgbe ahụ, o gwara ya si, “Ka nna m, bilie, rie anu nwa ya si n’ohia gbute, ka gi onwe gi nye m ngozi gi.” 32 Aizik zara si ya, “I bu onye?” O zara si, “Abu m nwa gi nwoke Iso, okpara gi Iso.” 33 Oke ahụ oma jijiji mara Aizik, o si, “Onye kwanu bu onye ahụ gara gbute anu butere m ya? Erii m ya tupu i bata. Agoziri m ya. N’ezie, onye a goziri agozi ka o ga-abu.” 34 Mgbe Iso nuru okwu ndi a si n’onu nna ya, o jiri oke olu kwaa akwa nke obi ilu gwa nna ya si ya, “Gozie m, mu onwe m, nna m.” 35 Ma o zara si ya, “Nwanne gi ejirila uzu aghughu bia nara ngozi gi.” 36 Iso kwuru si, “E meziri kpo ya Jekob, onye aghughu. Lee, o ghoghuola m ugboro abuo. Nke mbu, o naara m onodu ibu okpara m, ugbu a o narakwala m ngozi m.” O juru ajuju si, “O bu na i nweghi ngozi o bua foduru nke i ga-agozu m?” 37 Aizik zara si ya, “Emeela m ya ka o buru onyeisi n’ebe i no, mee umunna ya niile ndi na-ejere ya ozi. Enyela m ya mkpuru ubi niile na mmanya ohuru. Gini ozu ka m nwere ike imere gi, nwa m nwoke?” 38 Iso juru nna ya si, “Nna m, o bu naani otu ngozi ka i nwere? Goziekwa m nna m!” Iso kwara akwa n’oke olu. 39 Nna ya Aizik zara si ya, “Ebe obibi gi ga-adipu adipu, site n’ebe akunuba nke ala di, site n’ebe igirigi nke eluigwe di. 40 Nriju afu gi ga-abu site na mma agha, i ga-ejekwara nwanne gi ozi. Ma mgbe i mesiri nwere onwe gi, i ga-atopu agbu ya, site n’olu gi.” 41 Iso buru iro n’obi megide Jekob n’ihi ngozi ahụ nna ya nyere ya. O kwuru n’ime onwe ya si, “Oge a ga-eru uju n’ihi nna m na-abia nso, n’oge ahụ aga m egbu nwanne m Jekob.” 42 Mgbe a gwara Ribeka ihe nwa ya nwoke nke okenye bu Iso kwuru, o ziri kpo nwa ya nwoke nke nta bu Jekob si ya, “Lee, Iso nwanne gi na-akasi onwe ya obi site n’echiche o na-eche igbu gi. 43 N’ihi nke a, nwa m nwoke, mee ihe m gwara gi, gbapu oso ngwangwa, gbakwuru nwanne m Leban na Haran, 44 Nodu n’ebe ahụ ruo mgbe iwe nwanne gi ga-adaju. 45 Mgbe nwanne gi kwusiri iwe iwe megide gi, mgbe o chefuru ihe i mere ya, aga m ezitere gi ozi ka i lota. N’ihi gini ka m ga-eji gbara aka unu abuo n’otu ubochi.” 46 Mgbe ahụ Ribeka gara

gwa Ajzik si, “Ike idị ndụ agwula m n’ihi ndị inyom Het ndị a. Ọ bụrụ na Jekọb esite n’etiti ndị inyom ala a, site n’etiti ndị inyom Het ndị a lụọ nwunye, mara na ọnwụ ga-akara m idị ndụ mma.”

28 Ajzik kporo Jekọb gozie ya, nye ya iwu si ya, “Alula nwunye site n’ala Kenan. 2 Kama bilie gaa Padan Aram n’ulo nna nne gi, Betuel, luru nwunye site n’umu ndi inyom Leban. 3 Ka Chineke Onye puru ime ihe niile, gozie gi, mee ka i mja mkpuru, mubaa, ghoo otutu mba. 4 Ka Chineke nye gi na umu umu gi ngozi ahụ o kwere nkwa inye Ebrahim. Ka i nweta ala a, nke i bi n’ime ya ugbo a dika obia, bu ala ahụ Chineke kwere Ebrahim na nkwa inye ya.” 5 Mgbe ahụ Ajzik zipuru Jekọb n’ije ya, o gara Padan Aram, n’ulo Leban nwa Betuel onye Aram, nwanne Ribeka onye bu nne Jekọb na Iso. 6 Iso huru ka Ajzik siri gozie Jekọb, ziga ya Padan Aram ka o gaa luo nwunye n’ebe ahụ, nyekwa ya iwu mgbe o na-agozi ya si, “Alula nwanyi na Kenan,” 7 Jekọb rubekwara nna ya na nne ya isi gawa Padan Aram. 8 O dokwara Iso anya na ndi inyom Kenan di njo n’anya nna ya Ajzik. 9 N’ihi ya, Iso gakwuru Ishmel luru Mahalat, ada Ishmel, nwa Ebrahim, onye bu nwanyi Nebaiot, tinyekwara ndi nwunye o luru na mbu. 10 Jekọb hapuru Bjasheba gawa Haran. 11 Mgbe chi na-eji, o kwusiri ebe o ga-anọ zuo ike abali. Mgbe o choro idina ala, o weere otu n’ime nkume ndi di n’ebe ahụ hinye n’isi ya, dinara ala irahu ura. 12 N’abali ahụ, o roro nro, hu mbube e ji ari elu. E mere ka o guzo site n’uwa ruo n’elugwe. O hukwara ndi mmuo ozi Chineke ka ha si na ya narigo na-aridakwa. 13 N’elu ya, o huru Onyenwe anyi ka o guzo, nukwa ka o na-agwa ya okwu si, “Mu onwe m bu Onyenwe anyi, Chineke nna gi Ebrahim, na Chineke Ajzik. Aga m enye gi na umu umu gi ala ahụ nke i dina n’elu ya. 14 Umụ gi ga-adị ukwu, di ka aja di n’ala. Ha ga-ejuputa ala a, site n’owuwa anyanwu ruo n’odida anyanwu, sitekwa n’ugwu ruo na ndida. A ga-esitekwa na gi na mkpuru gi, gozie mba niile nke uwa a. 15 Anonyeere m gi. Aga m echebe gi ebe obula i na-aga. Aga m akpoghachite gi n’ala a. Agaghị m ahapu gi tutu ruo mgbe m mezuoro gi ihe niile m kwere gi na nkwa.” 16 Jekọb tetara n’ura si, “N’ezie Onyenwe anyi no n’ebe a. Ma amaghị m ya.” 17 O turu egwu si, “Lee ka ebe a si di oke egwu, o nweghi ihe ebe a bu kara ulo Chineke, n’ezie o bu onu uzo ama elugwe.” 18 N’isi ututu echi ya, Jekọb weere nkume

ahụ o hinyere n’isi ya guzo ya dika ogidi, wusa mmanu n’elu ya. 19 O kporo ebe ahụ Betel, o bu ezie na Luz bu aha obodo ahụ na mbu. 20 Mgbe ahụ, Jekọb kwere nkwa si, “O buri na Chineke ga-anonyere m, chebe m n’ije m na-eje, o buri na o ga-enye m ihe oriri m ga-eri na uwe m ga-eyi, 21 m loghachi n’ulo nna m n’udo, mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-abu Chineke m. 22 Nkume a m doziri elu dika ogidi ga-abu ulo Chineke. Aga m eke ihe niile i nyere m uzo iri, nyeghachi gi otu uzo.”

29 Jekọb gara n’ihu n’ije ya rute n’ala di n’owuwa anyanwu. 2 N’Ebe Nso a, o huru otu olulu mmiri, hukwa uzo igwe aturu ato ndi no n’akuku olulu mmiri n’ihi na ndi na-elekota ha na-enye ha mmiri site n’olulu mmiri ahụ. Nkume e ji mechie onu olulu mmiri ahụ buru ibu. 3 N’ihi na mgbe igwe aturu niile biazukotara n’olulu mmiri ahụ, ndi ozuzu aturu na-emeghepu nkume ahụ nye ha mmiri. Emesia, ha na-ejikwa nkume ahụ mechie onu olulu mmiri ahụ. 4 Jekọb jekwuru ndi na-elekota aturu ahụ juo ha si, “Umunna m, ebee ka unu si?” Ha zara si ya, “Anyi si Haran.” 5 O juru ha si, “Unu maara Leban, nwa Nahọ?” Ha zara si, “Anyi ma ya.” 6 Ozo Jekọb juru ha si, “Ahụ o dikwa ya mma?” Ha zara si ya, “E, ahụ di ya. Lee nwa ya nwanyi Rachel ka o chi aturu ya na-abia.” 7 Jekọb kwuru si, “Lee, anyanwu ka na-acha. O rubeghi oge e ji achibata igwe umu anu ulo. Nyenu ha mmiri ka ha nuo, ka ha laghachi gaa taa ahija.” 8 Ha zara si ya, “Anyi agaghị enye ha mmiri tutu ruo mgbe igwe aturu niile biazukotara, mgbe e wepu nkume e ji mechie onu olulu mmiri, mgbe ahụ ka anyi ga-enye ha mmiri.” 9 Mgbe Jekọb na ndi ozuzu aturu ndi a kpu okwu n’onu, Rachel chiri aturu nna ya bjakwute ha, n’ihi na onye ozuzu aturu nwanyi ka o bu. 10 Mgbe Jekọb huru Rachel nwa Leban nwanne nne ya, hukwa igwe aturu Leban, o meghepu nkume ahụ e ji mechie onu olulu mmiri ahụ nye igwe aturu Leban, nwanne nne ya mmiri ka ha nuo. 11 Emesia, Jekọb suturu Rachel onu, kwaa akwa n’oke olu. 12 Jekọb kowaara Rachel na o bu onye ikwu nna ya, burukwa nwa Ribeka. N’ihi ya Rachel ji oso gbalaa n’ulo ha koro nna ya. 13 Mgbe Leban nuru maka Jekọb nwa nwanne ya nwanyi, o mere ngwangwa puo izute ya. O makuru ya, sutu ya onu, koro ya laa n’ulo. N’ebe ahụ, Jekọb koro ya ihe ndi a niile. 14 Leban siri ya, “N’ezie, i bu okpuku m na anu ahụ m.” O nonyeeere

ya otu onwa. **15** Leban siri Jekob, “O bu n’ihi na i bu onye ikwu m ka i na-agbara m odibo n’efu? Gwa m ego ole m ga-akwu gi n’ihi oru i na-aruru m?” **16** Leban muru umu ndi inyom abuo. Aha nke okenye bu Lia. Aha nke nta bu Rachel. **17** Ima mma Lia di ya n’anya, ma Rachel mara mma n’ahu, maakwa mma ile anya. **18** O bu Rachel ka Jekob huru n’anya. N’ihi ya Jekob gwara Leban si, “Aga m aruru gi oru afọ asaa ma o buru na i ga-ekwe ka m luo Rachel.” **19** Leban zara Jekob si ya, “O di mma na i luru Rachel karja na onye ozo ga-alu ya. Soro m nodu n’ebe a.” **20** Ya mere Jekob gbara odibo afọ asaa maka Rachel. Ma afọ asaa ndi a dika abali ole na ole n’anya Jekob n’ihi ihunanya o nwere n’ebe Rachel no. **21** Jekob gwara Leban, okwu si ya, “Kponye m nwunye m n’ihi n’ubochi m ezuola. Achoro m ibakwuru ya.” **22** Leban kpokotara ndi niile bi n’ebe ahụ mere ha n’oke oriri. **23** N’anyasi ubochi ahụ, Leban kpoo nwa ya nwanyi bu Lia kpobara Jekob, o bakwuuru ya. **24** Leban nyekwara Lia odibo ya, Zilpa, ka o buru odibo nwanyi ya. **25** Mgbe chi boro, Jekob huru na o bu Lia ka Leban kponyere ya. Jekob siri Leban, “Gini bu ihe a i mere m? O buhi n’ihi Rachel ka m ji gbaara gi odibo? Gini mere i ji ghogbuo m?” **26** Leban zara si ya, “O buhi omenaala anyi ibu uzọ kee nwantakiri nwanyi nke nta di tupu nke ada. **27** Otu o di, chere ka mmemme izu uka nke onye nke a gafee. Mgbe ahụ, aga m akponyekwa gi onye nke ozo a maka odibo i ga-agbara m afọ asaa ozo.” **28** Jekob mere ka o si kwuo. O debezuru mmemme otu izu uka onye nke a, Leban kponyere ya nwa ya Rachel ka o buru nwunye ya. **29** Leban nyere nwa ya nwanyi, Rachel, odibo ya nwanyi bu Bilha, ka o buru odibo ya. **30** Jekob bakwukwara Rachel. O huru Rachel n’anya nke ukwu karja Lia. O gbakwara Leban odibo afọ asaa ozo. **31** Mgbe Onyenwe anyi huru na Lia bu nwanyi a kporo asi, o meghere akpanwa ya, ma Rachel bu nwanyi aga. **32** Lia turu ime muo nwa nwoke, kpo ya Ruben. N’ihi na o kwuru si, “O bu n’ihi na Onyenwe anyi ahula nsogbu m, ugbu a di m ga-ahu m n’anya.” **33** O turu ime ozo muokwa nwa nwoke. O kwuru si, “Onyenwe anyi anula na m bu nwanyi a kporo asi, o bu ya mere o ji nye m nwa nwoke ozo.” Ya mere o kporo aha ya Simion. **34** Lia turu ime ozo, mgbe o muru nwa nwoke, o kwuru si, “N’ezie, ugbu a ka di m ga-arapara m n’ahu, n’ihi na amurala m ya umu ndi ikom ato.” Ya mere o kporo aha ya Livayi. **35** O turu ime ozo muo nwa nwoke. O kwuru si, “Ugbu a aga m

eto Onyenwe anyi.” Ya mere, o kporo aha ya Juda. Lia musiri nwa a kwusi imu umu.

30 Rachel huru na ya amughi nwa obula nye Jekob, o kworo ekworo megide nwanne ya nwanyi. Ya mere, o siri Jekob, “Nye m umu. O buru na i meghi otu a, aga m anwu.” **2** Jekob were iwe megide Rachel, si ya, “Abu m Chineke onye gbochiri gi mkpuru nke afọ?” **3** Mgbe ahụ Rachel gwara Jekob si ya, “Lee odibo m nwanyi Bilha, bakwuru ya ka o muo nwa n’ikpere m abuo, ka mu onwe m site na ya burukwa onye mutara umu.” **4** Rachel nyere Jekob Bilha, odibo nwanyi ya, Jekob bakwuuru ya. **5** Bilha turu ime muo Jekob nwa nwoke. **6** Nke a mere ka Rachel kwuo si, “Chineke ekpeputala m. O nula arimo m nye m nwa nwoke.” N’ihi nke a, Rachel guru nwa ahụ Dan. **7** Bilha, odibo nwanyi Rachel, turu ime ozo mutara Jekob nwa nwoke nke abuo. **8** Rachel kwuru si, “Mgba di ukwu ka mu na nwanne m nwanyi gbara, m merie.” O kpo ya Naftali. **9** Lia huru na ya akwusi imu nwa, o kporo Zilpa, odibo ya nwanyi kponye Jekob ka o buru nwunye ya. **10** Zilpa, odibo nwanyi Lia, mutara Jekob nwa nwoke. **11** Mgbe nke a mere, Lia kwuru si, “Nke a bu ihuoma.” O kporo nwa ahụ Gad. **12** Zilpa, odibo nwanyi Lia mutara Jekob nwa nwoke nke abuo. **13** Mgbe ahụ Lia kwuru si, “Onu ejula m obi, n’ihi na umu nwanyi ibe m ga-akpo m onye ihe na-agara nke oma.” Lia kporo nwantakiri nwoke ahụ Asha. **14** Otu ubochi, n’oge a na-agho oka wiiti, Ruben nwa Lia, gara n’ohia hu ahijia a na-akpo mandreki. O kutaara nne ya ufodu n’ime ahijia a. Mgbe Rachel huru ahijia a, o rioro Lia si ya, “Biko nyetu m ufodu n’ime mandreki ndi a nwa gi nwoke kutara.” **15** Ma Lia zara si ya, “O zubeere gi na i napuru m di m? I chokwara inapụ m mandreki ndi a nwa m nwoke wetaara m?” Rachel zara Lia si, “O di mma, ka gi na ya dinaa n’abali a ka o buru ihe mgbanwo maka mandreki nwa gi nwoke.” **16** Ya mere, mgbe Jekob si n’ohia na-alobata n’uhuruchi ubochi ahụ, Lia puru izute ya, si ya, “I ga-abakwute m n’ihi na m ejirila m ahijia mandreki nwa m nwoke m zuta gi.” Ha dinara n’abali ahụ. **17** Chineke nuru olu Lia, o turu ime mutara Jekob nwa nwoke nke ise. **18** Lia siri, “Chineke akwula m ugwo maka odibo m nwanyi m nyere di m.” Ya mere o kporo aha ya Isaka. **19** Lia tukwara ime ozo mutara Jekob nwa nwoke nke isii. **20** Ugbu a Lia kwuru si, “Chineke enyela m ezi onyinye

dị oke ọnu. Ugwu a, di m ga-eji nkwanye ugwu leta m n'ihu na amụọrala m ya ụmụ ndị ikom isii." Ọ kpọrọ aha ya Zebulun. 21 Emesja, Lija mụrụ nwa nwanyị, kpọọ ya Daina. 22 Chineke chetara Rechel. Ọ nūrụ olu ya, meghee akpanwa ya. 23 N'ihu ya, Rechel tūrụ ime mụta nwa nwoke. Ọ siri, "Chineke ewepụla nkọcha dijiri m." 24 Rechel kpọrọ aha ya Josef, di ka ọ siri, "Ka Onyenwe anyị nyekwa m nwa nwoke ọzọ." 25 Mgbe Rechel mụsiri Josef, Jekọb jekwuru Leban si ya, "Zilaga m ka m laghachi n'ebe m na ala nke m. 26 Kpọnye m ndị nwunye m, ndị m ji n'ihu ha gbara gi odibo, ha na ụmụ m, ka m lakwaa. I maara otu m siri gbaara gi odibo. Kpọnye m ha ka m duru ha laghachi ebe m si bja." 27 Leban siri Jekọb, "Ọ bụrụ na m achọtala amara n'ihu gi biko nọdu, n'ihu na esi m n'igba afa chọputa na Onyenwe anyị agọziela m n'ihu gi." 28 Leban siri, "Kwuo ego ole i chọrọ ka m kwuo gi, aga m akwụ ya." 29 Jekọb zara si Leban, "Gi onwe gi maara otu m si gbara gi odibo na ihe mere igwe anụ ụlọ gi ndị m lekọtara. 30 N'ihu na ole na ole ka i nwere mgbe m bjaara, ma ugwu a, ha abaalaa ụba nke ukwu. Onyenwe anyị esitela n'ukwụ m gozie gi. Ugwu a, kedụ mgbe m ga-arukwanụ ọrụ nke mụ onwe m maka ezinaulọ m?" 31 Leban juru Jekọb si, "Kedụ ihe m ga-enye gi?" Jekọb gwara ya si, "Enyela m ihe ọbụla, kama o nwere otu ihe m chọrọ ka i mee. Ọ bụrụ na i mee ya, aga m alaghachi ilekọta igwe anụ ụlọ gi. 32 Kwere ka m jeharja n'etiti igwe anụ ụlọ gi, ka m họtuta site n'etiti igwe aturū gi ndị niile turu agwa agwa, na ụmụ aturū niile di oji, na ewu niile turu agwa agwa. Aturū na ewu ndi a niile m ga-ahoputa ga-abu ugwo ọrụ m. 33 Ezi omume m ga-azara n'odinihu, mgbe ọbula i bjaara nyochaa ugwo ọrụ i kwuru m. Ewu ọbula na-atughị agwa agwa, maobu aturū ọbula na-ejighi oji i chọputara n'etiti igwe ewu na aturū nke m ka a ga-agu di ka ihe e zuru n'ohi." 34 Leban zara si ya, "Ọ di mma. Ya diri dika i kwuru." 35 N'otu ubochi ahụ, ọ hoputachara mkpi niile turu agwa maobu ntupo na nne ewu niile ndi nwere turu agwa maobu ntupo na nke ọbula nwere aji ocha n'ahu ya. Ọ hoputakwara aturū ojii niile, nyefee ha n'aka ụmụ ya ka ha lekọtaa ha. 36 Leban jere ije abali atọ nke kewapurū ha site n'ebe Jekọb nọ. Ma Jekọb nọgidere na-elekọta igwe anụ ụlọ Leban ndi ọzọ. 37 Mgbe ahụ Jekọb gara gbute ngalaba osisi popla, na osisi alumond, na osisi plenu, kpechapu ahụ agbugbo osisi ndi a, si otu a mee ka ime ime ngalaba osisi ndi a di ocha puta ihè. 38 Ọ togboro

osisi ndi a o kpechaputara n'ebe ewu na aturū ndi a na-anu mmiri, ka ha cherita ihu ebe igwe anu ulo ndi a no mgbe obula ha na-anu mmiri. Nke a mere mgbe igwe anu ulo ndi a na-enwe ekpomoku nke igba ibe ha, n'oge ha bjaara ihu mmiri, 39 o bu n'ihu ngalaba osisi ndi a ka ha na-anu na-agba onwe ha. Mgbe anu ulo ndi a muru umu, ahụ umu ha na-atu agwa agwa maobu nwe ntupo. 40 Jekob na-edo umu igwe ewu na aturū ndi a n'otu akuku, ma o na-eme ka anu ulo ndi ọzọ chee ihu ha n'anụ ulo Leban ndi turu agwa agwa, maobu na-eji oji. N'uzo di otu a, o kewaputaara onwe ya anu ulo nke ya. O tinyekotaghị ha n'anụ ulo Leban. 41 Mgbe obula nne anu ulo ndi ahụ siri ike no n'onodu ituru ime, Jekob na-edobe ngalaba osisi ndi ahụ n'akuku ebe ha na-anu mmiri n'ihu ha, ka ha noro n'ebe ahụ gbaa onwe ha. 42 Ma o buri na anu ulo ndi ahụ adighi ike, Jekob anaghị edebe osisi ndi a n'ihu ha. Ya mere, igwe ewu na aturū ndi na-esighi ike gaara Leban. Ma ndi siri ike gaara Jekob. 43 Site n'uzo di otu a, Jekob ghoronye onye nwere akụ hie nne. O nwekwara otutu igwe anu ulo na otutu ndi na-ejere ya ozi nwoke na nwanji, na otutu inyinya kamel, na otutu inyinya ibu ndi ọzọ.

31 Jekob nuru na umu ndi ikom Leban na-asi, "Jekob ewerechaala ihe niile nna anyi nwere. O sitere n'ihe nna anyi nwere kpata akunuba ya niile." 2 Jekob hukwara na omume Leban n'ebe o no adighikwa otu o di na mbu. 3 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri Jekob, "Laghachi n'ala nna gi ha, lakwuru umunna gi, aga m anonyere gi." 4 Ya mere, Jekob ziri Rechel na Lija ozi ka ha bjakwute ya n'ohia ebe o no na-elekota igwe anu ulo ya. 5 Ọ siri ha, "Ahula m na omume nna unu n'ebe m no adighikwa otu o di na mbu. Ma Chineke nna m ha nonyeere m. 6 Unu maara na eji m ike m niile ruora nna unu ọrụ. 7 Ma nna unu ghogburu m, gbanwee ugwo ọrụ m ugboro iri. Otu o di, Chineke ekweghi ka nna unu meruo m ahụ. 8 Ọ buri na o si, 'Ndi turu agwa agwa ga-abu ugwo ọrụ gi,' mgbe ahụ, igwe anu ulo niile na-amu umu na-abu ndi turu agwa. Ma o buri na o si, 'Ndi niile nwere ntupo ga-abu ugwo ọrụ gi,' mgbe ahụ, igwe anu ulo niile na-amu umu na-enwe ntupo ocha n'ahu ha. 9 Chineke napuru nna unu anu ulo ya ma nye m ha. 10 "N'oge umu anu ulo ji atụ ime, eweliri m anya hu na nro na umu mkpi niile na-agba igwe nne ewu bu umu mkpi ndi turu agwa agwa, ndi nwere akara maobu ndi nwere ntupo ocha n'ahu ha. 11 Mgbe ahụ, mmuo ozi Chineke siri

m na nrọ, 'Jekọb.' Azara m si, 'Lee m n'ebe a.' 12 Ọ siri m, 'Lelie anya gi elu, lee ka i hu na mkpi niile na-agba igwe nne ewu ndi a bu mkpi ndi ahụ tūru agwa agwa, ndi nwere akara maobu ndi nwere ntupọ ocha. N'ih i na ahula m ihe niile Leban na-eme gi. 13 Mu onwe m bu Chineke nke Betel, ebe i wukwasiri mmanu n'ogidi nkume ahụ, ebe i kwekwara m nkwa. Ugbu a, kulie, hapu obodo a, laghachi n'ala a no muo gi.'" 14 Rechel na Lia zara si ya, "Anyi ka nwere oke n'ihe nketa n'ulo nna anyi? 15 O bughị dika ndi obia ka o gunyeziri anyi? N'ih i na o reela anyi, ripiakwa ugwo isi anyi. 16 N'ezie, aku ndi ahụ Chineke napuru nna anyi bu nke anyi na nke umu anyi. Ya mere, mee ihe obula Chineke si gi mee." 17 Jekob biliri, kukwasị umu ya na ndi nwunye ya n'elu inyinya kamel, 18 duru igwe anu ulo ya niile, na ihe o kpatara na Padan Aram, lakwuru nna ya Aizik n'ala Kenan. 19 Ka Leban gara ikpachapu aji umu aturu ya, Rechel zuuru arusi ezinaulo nna ya. 20 Jekob ghokwara Leban onye Aram aghugho n'ih i na o gwaghị ya na o na-agbapu oso. 21 Ya mere, o buru ihe niile o nwere gbapu oso, gbafee iyi ukwu Yufretis, chee ihu n'ala ugwu ugwu Gilead. 22 Abali ato agafeelarị tupu a gwa Leban na Jekob agbalaala. 23 O duuru ndi ikwu ya chuo Jekob oso abali asaa tupu o chukwute ya n'ala ugwu ugwu Gilead. 24 Ma Chineke bjakwutere Leban onye Aram na nrọ n'abali si ya, "Kpachapu anya gi, hu na o nweghi ihe i gwara Jekob, maobu okwu di mma, maobu nke di njo." 25 Jekob amaala ulo ikwu ya n'ala ugwu Gilead mgbe Leban chukwutere ya. Leban na ndi ikwu ya makwara ulo ikwu nke ha n'ebe ahụ. 26 Leban siri Jekob, "Gini bu ihe a i mere? I ghogbuola m. I burula umu m ndi inyom dika ndi a dotara n'agha? 27 Gini mere i ji ghogbuo m, zoro ezo gbapu? Gini mere i gwaghị m ka m jiri onu na ibu ahụ nke ya na ikpo ubo akwara na iti igba so, zilaga gi? 28 Gini mere i nyeghi m ohere ka m sutu umu umu m na umu m ndi inyom onu si ha laa nke oma? Omume a i mere bu omume nzuzu. 29 Enwere m ike meruo gi ahụ ugbu a, ma Chineke nke nna gi mere ka m hu ya anya na nrọ n'abali gara aga. O doro m aka na nti si m, 'Kpachapu anya gi hu na o nweghi ihe i gwara Jekob, maobu okwu di mma, maobu nke di njo.' 30 Ugbu a, i nala n'ih i na o goru gi aguu ilaghachi n'ulo nna gi, ma gini mere i ji zuru chi m?" 31 Jekob zara si Leban, "N'ih i na m turu egwu, n'ih i na m chere si na i gaeji ike napu m umu gi ndi inyom a. 32 Ma o buru

na i chota onye obula ji chi gi ndi a, onye ahụ ganwu. N'ih u ndi ikwu gi ndi a, chogharja n'onwe gi, lee ma i ga-achota ihe obula bu nke gi di m n'aka. O buru na i chota ya, were ya." Ma Jekob amaghi na Rechel zuuru chi ndi ahụ. 33 Ya mere, Leban bara n'ulo ikwu Jekob, na n'ime ulo ikwu Lia, na n'ime ulo ikwu ndi odibo nwanyi abuo ya, ma o nweghi ihe o chotara. O sitere n'ulo ikwu Lia puta baa n'ulo ikwu Rechel. 34 N'oge a, Rechel ewerela arusi ezinaulo ndi ahụ tinye ha n'ime akwa e ji anokwasị n'elu inyinya kamel nodu odu n'elu ya. Leban choghariri ebe niile n'ime ulo ikwu ahụ ma o chotaghi arusi ezinaulo ndi ahụ. 35 Mgbe ahụ, Rechel gwara nna ya Leban si, "Biko, ewela iwe nna m ukwu, n'ih i na enweghi m ike ibili oto n'ih u gi. Anọ m n'onodu ndi inyom na-anọ kwa onwa." Leban choghariri ebe niile, ma o hughị arusi ezinaulo ndi ahụ. 36 Iwe were Jekob megide Leban. O ji iwe juo Leban si, "Gini bu njehie m? Gini bu mmehie m mere i ji si otu a na-achisi m ike? 37 Ugbu a, i choghariala n'ibu m niile, gini ka i chotara bu nke gi? Weputa ya n'ih u ndi ikwu gi na n'ih u ndi nke m, ka ha kpeere mu na gi ikpe. 38 "Iri afo abuo ka mu na gi noro. O nweghi mgbe ime puru umu ewu na aturu gi; o nwekwaghị mgbe m riri ebule si n'igwe anu ulo gi. 39 O nweghi mgbe m welataara gi anu ulo nke anu ohia dogburu, kama akwuru m ugwo ha. I mekwara ka m kwughachi gi anu ulo obula e zuru n'ohi, maobu n'ehihie, maobu n'abali. 40 N'ime oke anwu nke ehiehie ka m ruru gi oru. Rukwara gi oru n'oge oyi na-atu, n'abali ura sikwa n'anya m puo. 41 Otu a ka o diri m iri afo abuo m jeere gi ozi. Aruru m gi oru afo iri na anọ maka umu gi ndi inyom abuo ndi a, afo isii ka m lekotara igwe ewu na aturu gi. I nokwa n'ime ihe ndi a gbanwee ugwo oru m ugboro iri. 42 A si na Chineke m, Chineke Ebrahim, onye ahụ a na-atu egwu nke Aizik, anonyereghị m, i gaara ezilaga m n'aka efu, agaara m agbara aka laa. Ma Chineke ahula irusi oru ike m, na nhju anya m niile, o bu ya mere o ji baara gi mba n'abali gara aga." 43 Mgbe ahụ Leban zaghachiri si Jekob, "Ndi inyom ndi a bu umu m. Umuka ndi a bu umu m. Igwe anu ulo ndi a bu nke m. Ihe ndi a niile i na-ahu anya bu nke m. Olee otu m ga-esi meruo umu m, na umu umu m ahụ? 44 Ugbu a, bia ka anyi gbaa ndu mu na gi, ka o buru ihe ama n'etiti anyi." 45 Ya mere, Jekob weere otu nkume guzo ya oto dika ogidi. 46 Jekob gwakwara ndi so ya si ha, "Tutukota nkume." Ha tutukotara nkume wusa

ha n'otu ebe mee ka o laa elu. Emesja, ha noduru n'akuku nkume ndi ahụ rie nri. **47** Leban kporo nkume ndi ahụ Jega-Sahaduta, n'asusu nke ya. Jekob kporo ya Galeed, n'asusu nke ya. **48** Emesja, Leban siri, "Ka nkume ndi a buru ihe ama n'etiti mu na gi taa." Nke a mere e ji kporo ya Galeed. **49** A kpokwara ya Mizpa, n'ihu na Leban siri, "Ka Onyenwe anyi buru onye gache mu na gi nche ihu na onye obula n'ime anyi debere ogbugba ndu a, mgbe anyi na-anoghi ibe anyi nso. **50** O buru na i mee umu m ndi inyom ihe ojoo, maobu luo ndi inyom ndi ozo tinyere ha, o nweghi onye n'ime anyi ga-amata, ma cheta na Chineke gabu onyeama n'etiti mu na gi." **51** Leban gwakwara Jekob si, "Lee nkume ndi a a wusara n'ebe a na ogidi m mere ka o guzo n'etiti mu na gi. **52** Nkume ndi a a wusara bu akaebe, ogidi a bukwa ihe ama. Agaghi m agabiga nkume ndi a a wusara gafeeta n'akuku nke gi ime gi ihe ojoo. Gi onwe gi agaghi agabiga nkume ndi a a wusara na ogidi a gafeeta n'akuku nke m ime m ihe ojoo. **53** Ka Chineke Ibrahim na Chineke Nahu, Chineke nna ha, buru onye ikpe n'etiti mu na gi." Ya mere Jekob ji onye ahụ a na-atu egwu nke nna ya Aizik nuu iyi. **54** O churu aja n'ala ugwu ugwu ahụ, kporo ndi ikwu ya niile oriri. Mgbe ha richara nri, ha rahuru ura n'ebe ahụ. **55** N'isi ututu echi ya, Leban biliri sutu umu ya ndi inyom na umu umu ya onu. O goziri ha, hapu ha laghachi ulo ha.

32 Jekob n'onwe ya hapuru gawa n'ihu n'ije ya. Ndi mmuo ozi Chineke zutere ya n'uzo. **2** Mgbe Jekob huru ha, o kwuru si, "Ebe a bu ulo ikwu Chineke!" O kporo ebe ahụ, Mahanaim. **3** Mgbe ahụ, Jekob zipuru ndi ozi ka ha jee hu iso nwanne ya nwoke n'ala Sia, n'obodo Edom. **4** O ziri ha ozi si, "Ihe a bu ihe unu ga-agwa nna m ukwu iso, 'Odibo gi Jekob kwuru si, O bu na nke Leban ka m jere kemgbe, o bukwa ebe ahụ ka m no ruo ugbu a. **5** Enwere m otutu ehi, na inyinya ibu, na igwe aturu na ewu, na ndi odibo ndi nwoke na ndi nwanyi. Ana m ezigara onyenwe m ozi a ka m nata ihuoma n'ebe o no.'" **6** Mgbe ndi ozi ahụ loghachikwutere Jekob, ha gwara ya si ya, "Anyi jekwuru nwanne gi nwoke iso di ka i ziri anyi. Ugbu a, o na-abia. O chi nari ndi ikom anọ na-abia izute gi." **7** Ujo turu Jekob nke ukwu, obi ya juputakwara na nsogbu. N'ihu nke a, o kewara ndi niile so ya uzo abuo, tinyere anu ulo ya, na igwe ehi ya na inyinya kamel ya. **8** O chere n'obi ya si, "O buru na iso aluso

otu n'ime uzo abuo a ogu, otu uzo foduru ga-enwe ike gbalaga." **9** Mgbe ahụ, Jekob kpere ekpere si, "Chineke nke nna m Ibrahim, Chineke nke nna m Aizik, Onyenwe anyi, gi onye gwara m si, 'Laghachi n'ala gi na n'ebe umunna gi no, aga m eme ka ihe gaara gi nke oma.' **10** Ekwesighi m obi ebere na ikwesi ntukwasị obi nke i gosiri ohu gi. Mgbe m gabigara Jodan a, enweghi m ihe obula kari mkpanaka m, ma ugbu a, abu m omuma ulo ikwu abuo. **11** Zoputa m, ariọ m gi, site n'aka nwanne m iso, n'ihu na egwu natu m na o ga-abia luso m agha, lusokwa ndi nne a na umuntakiri ha agha. **12** O bu gi kwuru si, 'Aga m eme ka ihe gaara gi nke oma, meekwa ka umu umu gi diri ka aja nke di n'onu osimiri, nke mmadu na-apughi iguta onu.'" **13** Jekob rahuru n'ebe ahụ n'abali ahụ. Site n'ihe niile o nwere, o hoputara onyinye o ga-enye nwanne ya iso. **14** O kwadoro inye ya: nari nne ewu abuo, iri mkpi abuo, nari nne aturu abuo, iri ebule abuo. **15** Iri nne inyinya kamel ato na umu ha, na iri nne ehi anọ, oke ehi iri, iri nne inyinya ibu abuo, oke inyinya ibu iri. **16** O weere onyinye ndi a niile nyefee n'aka ndi ozi ya n'usoro dika udi ha si di. O gwara ndi na-ejere ya ozi si ha, "Burunu uzo na-aga, meenu ka ohere di n'etiti igwe anu na igwe ibe ya." **17** O nyere onye mbu iwu si ha, "Mgbe iso nwanne m zutere unu juo unu ajuju si, 'Onye bu nna unu ukwu? Ebee ka unu na-aga? Onye nwe anu ulo ndi a niile unu chi na-aga?' **18** Unu ga-aza si ya, 'Anu ulo ndi a bu nke ohu gi Jekob. Ha bu onyinye e zitere onyenwe m iso, lee ka o na-abia n'azu anyi.'" **19** Otu ozi ahụ ka Jekob ziri onye nke abuo na onye nke ato, na ndi ozo niile chi igwe anu ulo, si ha, "Unu ga-agwa iso otu ihe ahụ mgbe unu zutere ya. **20** Hukwanu na unu gwara ya si, 'Ohu gi Jekob no n'azu anyi.'" Echiche ya bu, "Aga m eji onyinye ndi a niile m na-ezipuru ya mee ka obi ya dajuo, nke o ga-abu mgbe mu na ya zutere, ma eleghi anya, o ga-anabata m." **21** Mgbe o zipuchasiri onyinye ndi ahụ niile, Jekob rahuru ura n'ulo ikwu ya n'abali ahụ. **22** N'abali ahụ, Jekob biliri duru ndi nwunye ya abuo na ndi odibo nwanyi ya abuo, na umu ya iri na otu, site n'ebe na-adighi omimi nke iyi Jabok kporo ha. **23** Mgbe o kporochara ha, o bufekwara ihe niile o nwere. **24** Emesja, Jekob loghachiri nodu naani ya. Mgbe ahụ, otu nwoke biara gbaso ya mgba. Ha abuo gbagidere mgba a tutu chi ebido ibo. **25** Mgbe nwoke ahụ huru na o pughi imeri Jekob na mgba ahụ, o tiri Jekob aka n'okpu, mee ka okpu ya hikwapu site

n'òṅòdụ ya. 26 Mgbe nke a mesiri, nwoke ahụ gwara Jekòb sị ya: "Hapụ m aka ka m laa, n'ih na chi ebidola jibò." Ma Jekòb zara sị ya, "Ọ bụ naanị mgbe j goziri m ka m ga-ahapụ gị ka j laa." 27 Mgbe ahụ nwoke ahụ juru Jekòb ajujụ sị ya, "Gini bụ aha gị?" Ọ zara sị, "Aha m bụ Jekòb." 28 Nwoke ahụ zara sị ya, "Aha gị agaghị abukwa Jekòb, kama ọ ga-abụ Izrel, n'ih na gị na Chineke na ndị mmadụ gbara mgba, j mmeri." 29 Jekòb siri, "Biko gwa m aha gị." Ma ọ zaghachiri, "Gini mere j j aju aha m?" Mgbe ahụ, ọ goziri ya n'ebe ahụ. 30 Jekòb kpọrọ aha ebe ahụ Peniel, n'ih na ọ siri, "Ahụla m Chineke ihu na ihu, ma e chebere ndụ m." 31 Anyanwụ awaala mgbe Jekòb si Peniel gafee. Ma n'ih ihe mere ya n'òkpụ, ọ naghị agazikwa ije. 32 Ọ bụ ihe a mere umụ Izrel adighi eri akwara anụ jikọtara ukwu anụ na ọkpụ ya ruo taa. N'ih na ihe ahụ mere Jekòb metụtara akwara ukwu ya.

33 Jekòb lepuru anya n'ihu, hụ Iso ka ọ na-abia, ya na nari ndi ikom anọ ndi so ya. N'ih ya, o kesara umuntakiri ndi ahụ, n'etiti Lia, na Rachel na ndi odibo nwanji ya abuo. 2 O mere ka ndi odibo nwanji ya abuo ahụ na umu ha buru uzọ, Lia na umu ya esoro n'azu, ebe Rachel na Josef no n'azu azu. 3 Ma ya onwe ya buru uzọ na-aga n'ihu ha niile, na-akpo isiala nye Iso ugboro asaa, tutu ruo mgbe ọ bjarutere nwanne ya nwoke nso. 4 Ma Iso gbaara oso bjakwute ya, makuo ya, jikuo ya aka n'olu, sutu ya onu. Ha abuo kwara akwa. 5 Mgbe Iso lelitere anya hu ndi inyom ndi a na umuntakiri ndi ahụ. Ọ siri, "Ndi ole bu ndi a gi na ha so?" Jekòb siri, "Ha bu umu Chineke sitere n'amara ya nye ohu gi." 6 Mgbe ahụ, ndi odibo nwanji abuo na umu ha rutere nso, kpo isiala. 7 Lia na umu ya bjarutekwara kpo isiala, n'ikpeazu Rachel na Josef bjara kpoakwa isiala. 8 Iso siri, "Igwewu na aturu ndi a niile m zutere n'uzo, gini ka ọ putara?" Jekòb zara, "Ha bu maka inata ihuma n'aka gi, onyenwe m." 9 Ma Iso siri, "Nwanne m nwoke, debere onwe gi ihe i nwere, n'ih na enwere m aku hie nne." 10 Jekòb siri, "E, biko, ọ buru na m achotala ihuma n'anya gi, nara m onyinye ndi a. N'ih na ihu gi anya dika ilekwasi Chineke anya n'ihu, nke ka nke, otu a j i ihu ocha nabata m. 11 Biko nara onyinye ndi ahụ e wetaara gi, n'ih na Chineke emelara m amara. Enwekwara m ihe ga-ezuru m." Jekòb kwagidere ya, ọ naara onyinye ndi ahụ. 12 Mgbe ahụ, Iso siri, "Bilienu ka anyi malite ije ilaghachi. Aga m esonyere unu." 13

Ma Jekòb siri ya, "Onyenwe m, j maara na umuntakiri ndi a adighi ike, aga m ejikwa nwayo chia umu aturu ndi a na ehi ndi na-enye umu ha ara. Ọ buru na a chia ha n'ike n'ime otu ubochi, umu anumanu ndi a niile ga-anwu. 14 Ya mere, ka onyenwe m buru ohu ya uzọ na-aga, ma ka m jiri nwayo nwayo na-abia, dika ike igwe anu ndi a na umuaka ndi a si di. Tutu ruo mgbe m ga-ezute onyenwe m na Sia." 15 Iso siri, "Ọ buru otu a, ka m hapuru gi ufodu ndi a mu na ha so." Ma Jekòb siri, "N'ih gini kwanu? Ka m huta naan ihuma n'anya onyenwe m." 16 Iso laghachikwara azu na Sia n'otu ubochi ahụ. 17 Ma Jekòb na ezinaulo ya jere Sukot, ebe o wuuru onwe ya ulo obibi, wuokwara anu ulo ya ulo obibi ha. Ọ bụ nke a mere e j i kpo ebe ahụ Sukot. 18 Mgbe Jekòb si Padan Aram loghachi, o rutere obodo Shekem nke di n'ala Kenan n'udo. O mara ulo ikwu ya n'ihu obodo ahụ. 19 Ọ zuru ala ebe o mara ulo ikwu ya n'aka umu Hamo, nna Shekem, ọ kwuru nari mkpuru olocha maka ala ahụ. 20 N'ebe ahụ, o wuru ebe ichu aja, kpo aha ya El Elohe Izrel.

34 Ugbu a, Dajna nwa nwanji Lia muru Jekòb puru ileta ndi inyom ala ahụ. 2 Mgbe Shekem, nwa Hamo onye Hiv, onye na-achi mpaghara ahụ, huru ya, ọ kporo ya jiri ike ya na ya dinaa. 3 Mkpuruobi ya gara n'ebe Dajna nwa Jekòb, ọ huru nwantakiri nwanji ahụ n'anya, gwakwa ya okwu di nro. 4 Shekem siri nna ya bu Hamo "Lutara m nwaagboghọ a, ka ọ buru nwunye m." 5 Mgbe Jekòb nuru na e meruru Dajna nwa ya nwanji, n'ih na umu ya ndi ikom no n'ohia ebe ha na-azu anu ulo, ọ gbara nkiti na-emeghi ihe obula ruo mgbe ha lotara. 6 Hamo bu nna Shekem, pukwuuru Jekòb ka ha kparita uka. 7 Umụ ndi ikom Jekòb si n'ohia na-alota mgbe ha nuru ihe merenu, iwe na onuma juputara ha obi nke ukwu n'ih na Shekem mere ihe na-eweta ihere n'Izrel site n'idinakwuru ada Jekòb, ihe a na-ekwesighi ime eme. 8 Ma Hamo siri ha, "Nwa m nwoke Shekem huru nwa unu nwanji n'anya. Biko, kwerenu ka ọ luo ya. 9 Kwerenu ka anyi na unu na-alurita. Ka anyi na-alu umu ndi inyom unu, ka unu na-alukwa umu ndi inyom anyi. 10 Unu nwere ike biri n'etiti anyi. Ala a ghere oghe nye unu. Birinu n'ime ya, na-azukwanu ahia n'ime ya, nwekwanu aku n'ime ya nye onwe unu." 11 Shekem gwara nna na umunne Dajna ndi ikom si, "Kwerenu ka m chota ihuma n'ebe unu no, aga m enyekwa unu ihe obula unu choro ka m nye unu. 12 Ihe obula unu si m kwuo dika ego

akụ ọlụlụ nwunye, ya na onyinye ọbụla unu si m nye aga m enye unu. Naanị kwerenụ ka nwaagboghọ a buru nwunye m.” **13** Ma umu Jekob jiri aghughọ zaa Shekem na Hamo nna ya mgbe ha na-agwa ha okwu, n’ihi na e meruru Dajna nwanne ha nwanyi. **14** Ha siri ha, “Anyi enweghi ike ime ihe a, i kporo nwanne anyi nwanyi kponye nwoke a na-ebighi uguwu. Nke a ga-aburu anyi ihe ihere. **15** Anyi nwere ike ikwenye ka o luo ya ma o buru na unu ga-adi ka anyi, ka e bie ndi nwoke unu niile uguwu. **16** Mgbe ahụ anyi ga-edunye unu umu ndi inyom anyi, ma kporokwa umu ndi inyom unu dika ndi nwunye anyi. Anyi ga-ebi n’etiti unu, soro unu buru otu ndi. **17** O buru na unu agaghi ekwe ka e bie unu uguwu, anyi ga-akporo nwanne anyi nwanyi laa.” **18** Obi toro Hamo na Shekem nwa ya nwoke uto n’ihi ihe umu ndi ikom Jekob kwuru. **19** Nwokorobia ahụ bu onye a na-asopuru kariya onye obula n’ulo nna ya egbughi oge ime ihe ha kwuru, n’ihi na ihe banyere nwa nwanyi Jekob di ya mma nke ukwu. **20** Emesja, Hamo na Shekem nwa ya nwoke gara n’onu uzọ ama nke obodo ha gwa ndi ikom obodo ha okwu, si. **21** “Ndi ikom ndi a nwere mmasi n’ebe anyi no. Kwerenu ka ha biri n’ala anyi, ka ha na-agahari kwa n’ime ya. Anyi nwere ala buru ibu nke ga-ezuru anyi na ha. Ha ga-alu umu nwanyi anyi, anyi ga-alukwa ndi nke ha. **22** Ma o di otu ihe ha chorọ ka anyi mee tupu ha ekwere ibi n’etiti anyi ka anyi na ha buru otu ndi. O bu ibi ndi ikom anyi niile uguwu dika e si bie ha uguwu. **23** O buru na unu chorọ ka anu ulo ha niile na akụ ha niile buru nke anyi, o di mma ka anyi kwenyere ha, ka ha binyere anyi.” **24** Ndi ikom niile bjara n’onu uzọ ama obodo ahụ kwenyere n’okwu Hamo na nwa ya nwoke Shekem. E bikwara nwoke obula no n’obodo ahụ uguwu. **25** O ruo n’ubochi nke ato, mgbe onya uguwu ha na-egbu ha mgbu, umu ndi ikom Jekob abuo, Simion na Livayi, umunne Dajna, jiri mma agha ha pukwuru ndi bi n’obodo ahụ na-atughị anya na ihe di otu a ga-eme, gbuo ndi ikom niile no n’obodo ahụ. **26** Ha gbukwara Hamo na Shekem nwa ya nwoke, kporuta Dajna site n’ulo Shekem, laghachi n’ulo ha. **27** Mgbe ahụ umu ndi ikom Jekob niile bjakwasiri ndi a e gburu egbu, kwakoo ihe niile di n’obodo ahụ niile, n’ihi mmeru e meruru nwanne ha nwanyi. **28** Ha kwakooro ngwongwo niile di n’obodo ahụ, kpurukwa anu ulo niile, igwe ewu na aturu, igwe ehi na igwe inyinya ibu niile, na ihe niile di n’ime obodo ahụ, na ihe niile di n’ubi ndi ahụ obodo nwere.

29 Akụ ha niile, na ndi inyom ha niile na umuntakiri ha, na ihe niile di n’ime ulo ha, ka ha weere dika ihe a dotara n’agha. **30** Mgbe Jekob huru ihe umu ya mere, o kporo Simion na Livayi si ha, “Unu ebuterela m nsogbu mee ka m buru ihe na-esi isi ojo n’etiti ndi Kenan na ndi Periz nwe ala a. Ebe anyi di ole na ole, o buru na ha ejikota onwe ha onu luso m agha, ha ga-ekpochapu mu na ezinaulo m.” **31** Ma ha zara si ya, “O kwesiri ka o meso nwanne anyi nwanyi mmeso dika o bu akwuna?”

35 Chineke siri Jekob, “Bilie, gaa Betel, birikwa n’ebe ahụ. Wuo ebe ichu aja nye Chineke, onye mere ka i hu ya mgbe i na-agbanari Iso nwanne gi nwoke.” **2** Ya mere, Jekob gwara ndi ezinaulo ya na ndi niile so ya si, “Wezuanu chi ndi ala ozo di n’etiti unu. Doonu onwe unu ocha, gbanweekwanu uwe unu. **3** Bilienu, ka anyi gaa Betel, ebe m ga-ewu ebe ichu aja nye Chineke, onye zara m oku n’ubochi nsogbu m, ma nonyekwara m na njem nke m gara.” **4** Ya mere, ha nyere Jekob chi ndi ala ozo niile ha ji n’aka, na ola niile di ha na nti. Jekob chiri niile lie ha n’okpuru osisi ook di na Shekem. **5** Ha biliri ije. Egwu Chineke dakwasiri obodo niile gbara ha gburugburu. O dighi ndi chusoro ha. **6** Jekob na ndi niile so ya rutere Luz, nke a na-akpokwa Betel nke di na Kenan. **7** Jekob wuru ebe ichu aja n’ebe a, kporo aha ebe ahụ El Betel, n’ihi na o bu n’ebe ahụ ka Chineke gosiri ya onwe ya mgbe o na-agbanari Iso nwanne ya nwoke. **8** Mgbe nke a gasiri, Debora, nwanyi lekotara Ribeka mgbe o bu nwantakiri, nwuru. E liri ya n’okpuru osisi ook di na Betel. A kpokwara ebe ahụ, “Osisi ook ebe ikwa akwa.” **9** Chineke gosiri Jekob onwe ya ozo, mgbe o sitere na Padan Aram puta, goziekwa ya. **10** Chineke siri ya, “Aha gi bu Jekob ma a gaghị akpokwa gi Jekob ozo, kama aha gi ga-abu Izrel.” Ya mere o kporo ya Izrel. **11** Chineke siri ya, “Abu m Chineke onye puru ime ihe niile. Muo omumu, baakwa uba n’onuogugu. Otu mba na igwe mba ga-esi na gi puta. Ndi eze ga-esitekwa gi n’ahu puta. **12** Ala ahụ m nyere Ebrahim na Aizik ka m na-enyekwa gi. Aga m enyekwa ya umu umu gi ndi ga-esote gi.” **13** Emesja, Chineke si n’ebe ahụ ha no kparitaa uka puo. **14** Jekob wuru ogidi nkume n’ebe ahụ Chineke no gwa ya okwu. O wusara onyinye ihe onunu wukwasikwa mmanu n’elu ogidi nkume ahụ. **15** Jekob kporo ebe ahụ ya na Chineke no kparitaa uka Betel. **16** Ha biliri ije, site na Betel. Ma mgbe ha ka

nọ ebe dị anya site n'obodo Efrat, Rechel mụrụ nwa, ma o nwere ihe mgbu ka ọ na-amụ nwa. **17** Mgbe o sitere n'oke ihe mgbu na-amụputa nwa ahụ, nwanyị na-aghọ nwa gwara ya, "Atụla egwu, n'ihị na ọ bu nwa nwoke ọzọ ka ị mụtara." **18** Ma tupu Rechel ekuo ume ikpeazu, n'ihị na ọ na-anwu, ọ kpọrọ aha nwa ọhụrụ ahụ Ben-Oni, ma nna ya kpọrọ ya Benjamin. **19** Rechel nwurụ, e lie ya n'akụkụ ụzọ gara Efrat, nke a na-akpọkwa Betlehem. **20** Jekọb wuru ogidi n'elu ili ya, nke na-eguzokwa ruo taa, igosi ebe e liri Rechel. **21** Izrel malitere ije ya, tutu ruo ebe o wuru ebe izuike ya n'ala dị n'ofe ọzọ nke Migdal Eda. **22** Mgbe Izrel bi n'ala ahụ, Ruben gara dinakwuru Bilha, iko nwanyị nna ya. E mekwara ka Izrel nụ ihe a Ruben mere. Ụmụ ndị ikom Jekọb dị iri na abụọ. **23** Ụmụ Lja bu, Ruben, ọkpara Jekọb. Simiọn, Livayị, Juda, Isaka na Zebulun. **24** Ụmụ Rechel bu, Josef na Benjamin. **25** Ụmụ Bilha, odibo nwanyị Rechel bu, Dan na Naftali. **26** Ụmụ Zilpa, odibo nwanyị Lja bu, Gad na Asha. Ụmụ ndị ikom ndị a ka a mụrụ Jekọb na Padan Aram. **27** N'ikpeazu, Jekọb bjakwutere nna ya Aizik na Mamre nke dị nso na Kariat Arba (ebe a na-akpọ Hebron). Ebe ahụ ka Ebrahim na Aizik biri na mbụ. **28** N'oge ahụ Aizik gbara narị afọ na iri afọ asatọ. **29** Ọ dīkwaghị anya site n'oge a, Aizik nwurụ, mgbe o mere nnọọ agadi. Ụmụ ya ndị ikom abụọ, Iso na Jekọb, liri ya.

36 Nke a bu akụkọ banyere usoro agburu Iso, onye a na-akpọ Edom. **2** Iso luru ndi inyom a site n'ala Kenan. Onye nke mbu bu Ada nwa Elon, onye Het. Nke abuo bu Oholibama, nwa Ana, nwa nwa Zibion, onye Hiv. **3** Onye nke ato bu Basemat, nwa Ishmel, onye nwanne ya nwanyị bu Nebaiot. **4** Ada muru Iso Elifaz, ebe Basemat muru Reuel. **5** Oholibama mtaara Jeush na Jalam na Kora. Ndi a bu umu Iso ndi a mutara ya n'ala Kenan. **6** Emesja, Iso duuru ndi nwunye ya na umu ya ndi ikom na ndi inyom, na ndi niile no n'ezinaulo ya. O chikoro anu ulo ya niile, na aku niile o kpataa n'ala Kenan kwapu gaa biri n'ala di anya site n'ebe nwanne ya Jekob no. **7** Ebe o bu na akunuba ha nwere dikariri ukwu ha ibikota onu, tinyekwara na ala ebe ha bi enwezighi ike ibuli ha n'ihị anu ulo niile ha nwere. **8** Ya mere, Iso gara biri n'ala ugwu ugwu Sia, Iso bukwa Edom. **9** Nke a bu akukọ banyere usoro agburu Iso, nna obodo Edom, n'ala ugwu ugwu Sia. **10** Ndi a bu aha umu ndi ikom Iso mutara. Elifaz bu okpara Ada, nwunye Iso. Nwanne ya bu Reuel,

nwa Basemat, nwunye Iso. **11** Umụ Elifaz ndi ikom bu, Teman, Qmaa, Zefo, Gatam na Kenaz. **12** Elifaz nwa Iso nwere iko nwanyị aha ya bu Timna, onye mtaara ya Amalek. Ndi a niile bu umu ndi ikom Ada, nwunye Iso. **13** Umụ ndi ikom Reuel bu, Nahat, Zera, Shama na Miza. Ndi a niile bu umu umu Basemat, nwunye Iso. **14** Ndi a bu umu Oholibama, nwunye Iso. Oholibama bu nwa Ana na nwa nwa Zibion. O mtaara Iso Jeush, Jalam na Kora. **15** Ndi a bu onumara si n'etiti umu umu Iso. Site n'etiti umu Elifaz, okpara Iso, e nwere Onumara Teman, onumara Qmaa, onumara Zefo, onumara Kenaz. **16** Onumara Kora, onumara Gatam na onumara Amalek. Ndi eze ndi a bu umu Elifaz n'ala Edom. Ha bu umu umu Ada. **17** Ndi bu umu Reuel, nwa Iso, e nwere onumara Nahat, onumara Zera, onumara Shama, onumara Miza. Onumara ndi a bu umu Reuel n'ala Edom. Ha bu umu Basemat, nwunye Iso. **18** Ndi a bu umu Oholibama, nwunye Iso, onumara Jeush, onumara Jalam, na onumara Kora. Ndi a bu onumara umu Oholibama nwa Ana, nwunye Iso. **19** Ndi a niile bu umu ndi ikom Iso (ya bu, Edom). Ndi a bukwa onumara ha. **20** Ndi a bu umu ndi ikom Sia onye Hor, ndi bi n'akukọ ala ahụ: Lotan, Shobal, Zibion, Ana, **21** Dishon, Eza na Dishan. Umụ ndi ikom Sia n'ala Edom, ha bu ndi onumara Hor. **22** Umụ ndi ikom Lotan bu, Hori na Homam. Timna bukwa nwanne nwanyị Lotan. **23** Umụ ndi ikom Shobal bu, Alvan, Manahat, Ebal, Shefo na Onam. **24** Umụ ndi ikom Zibion muru bu Aja na Ana. Ana bu nwoke ahụ choputara isi iyi mmiri ime ala ahụ nke mmiri di oku si n'ime ya na-asoputa n'ozara, mgbe o na-elekota inyinya ibu nna ya Zibion. **25** Umụ Ana bu, Dishon na Oholibama nwa nwanyị Ana. **26** Umụ ndi ikom Dishon bu, Hemdan na Eshban na Itran na Keran. **27** Umụ ndi ikom Eza bu, Bilhan na Zaavan na Akan. **28** Umụ ndi ikom Dishan bu, Uz na Aran. **29** Ndi a bu ndi onumara Hor, onumara Lotan, onumara Shobal, onumara Zibion, onumara Ana, **30** onumara Dishon, onumara Eza na onumara Dishan. Ndi a niile bu ndi onumara Hor dika nkewa ha si di n'ala Sia. **31** Ndi a bu ndi eze chiru n'Edom tupu ndi Izrel enwee eze mbu ha. **32** Bela, nwa Beoa chiru dika eze n'Edom. Isi obodo ya bu Dinhaba. **33** Mgbe Bela nwuru, Jobab nwa Zera onye Bozra nochiri ya dika eze. **34** Mgbe Jobab nwuru, Husham onye si n'ala Teman nochiri ya dika eze. **35** Mgbe Husham nwuru, Hadad nwa Bedad, onye meriri ndi Midia n'agha n'ala Moab nochiri dika eze. Isi obodo ya bu Avit. **36** Mgbe Hadad

nwuru, Samla onye Masrika nochiri ya dika eze. **37** Mgbe Samla nwuru, Shaul onye sitere na Rehobot di n'akuku osimiri nochiri ya dika eze. **38** Mgbe Shaul nwuru, Baal-Hanan nwa Akboa nochiri ya dika eze. **39** Mgbe Baal-Hanan nwa Akboa nwuru, Heda nochiri ya dika eze. Aha obodo ya bu Pau. Aha nwunye ya bu Mehetabel, nwa Matred nwa nwa Mezahab. **40** Ndi a bu ndisi onumara Iso, dika aha ha si di, dika ikwu ha na akuku ebe ha bi si di: Timna, Alva, Jetet, **41** Oholibama, Elaa, Pinon, **42** Kenaz, Teman, Mibza, **43** Magdiel na Iram. Ndi a bu ndisi onumara n'Edom, dika ebe obibi ha na ala obi ha si di. Nke a bu ezinaulo Iso bukwa nna ndi Edom.

37 Jekob bigidere n'ala Kenan, ala ahụ nna ya buru ụzọ biri n'ime ya. **2** Nke a bu usoro akuko banyere ezinaulo Jekob. Josef, onye gbarala afo iri na asaa, na-onyere umunne ya ndi ikom na-azu igwe anu ulo, ya onwe ya bu naani nwantakiri na-enyere umu Bilha na umu Zilpa ndi nwunye nna ya aka. Ma Josef na-ewetara nna ha akuko maka ihe ojoo ha na-eme. **3** Ma Izrel huru Josef n'anya karja umu ya ndi ikom ndi ozo niile n'ihu na Josef bu nwa a muru ya n'oge agadi ya. O kwaara ya uwe mwuda nwere otutu agwa. **4** Mgbe umunne ya choputara na nna ha huru ya n'anya karja onye obula n'ime ha, ha kporo ya asi, ha adighi agwakwa ya okwu oma. **5** Otu oge, Josef roro nro, mgbe o kororo umunne ya nro a o roro, ha kporo ya asi karja. **6** O gwara ha, "Geenu nti na nro a m roro. **7** Anyi niile no n'ubi na-achikota oka, ngwangwa ukwu oka nke m biliri guzoro oto, ebe ukwu oka nke unu niile gbara ukwu oka nke m gburugburu, na-akpo isiala nye ya." **8** Umunne ya juru ya, "I na-akowa na o bu gi ga-abu eze anyi? Na o bu gi n'ezie ga-achi anyi?" Ha kporo ya asi karja n'ihu nro ya na okwu ya niile. **9** Josef rokwarara nro ozo, kokwarara umunne ya. O siri, "Geenu nti, aroro m nro ozo. Ma na nro nke ugbo a, anyanwu na onwa na kpakpando iri na otu na-akpo isiala nye m." **10** Ma mgbe o kororo nna ya na umunne ya nro a. Nna ya baara ya mba, si, "Nro nke a i roro bu nro gini? O bu ezie na anyi niile, mu onwe m na nne gi na umunne gi, ga-abia na-akporo gi isiala?" **11** Umunne ya kwosiri ya ekworo n'ihu ya, ma nna ya debere ihe ndi a niile n'obi ya. **12** Ka o di, umunne ya gara ilekota igwe anu ulo nna ha na Shekem. **13** Izrel siri Josef, "Dika i maara, umunne gi no na-eche anu ulo na Shekem. Bia, aga m eziga gi n'ebe ahụ." Josef

zara si, "O di mma." **14** Ya mere, o gwara ya, "Gaa ka i choputa ma ihe o na-agazikwara umunne gi na igwe anu ulo ndi ahụ nke oma, ma weghachiri m ozi." O sitere na Ndagwurugwu Hebron zipu ya. O bjaruru Shekem, **15** ma otu nwoke huru ya ka o na-awaghari gburugburu n'ohia di n'ebe ahụ, o juru ya, "Gini ka i na-achọ?" **16** O siri, "Ana m achọ umunne m. Biko, i nwere ike igwa m ebe ha no na-azu igwe anu ulo ha?" **17** Nwoke ahụ zara si, "Ha esitela n'ebe a puo. Anuru m ka ha na-asi, 'Ka anyi gaa Dotan.'" Ya mere, Josef gwara Dotan icho umunne ya. O hukwara ha n'ebe di nso na Dotan. **18** Ma ha lepuru anya hu ya ka o na-abia, gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya. **19** Ha siritara onwe ha, "Lee eze nro ahụ ka o na-abia! **20** Ugbo a, bianu, ka anyi gbuo ya, tuba ya n'ime otu olulu ndi a. Anyi ga-asikwa na anu ohia erielu ya. Mgbe ahụ, anyi ga-ahukwa ihe nro ya niile ga-abu." **21** Ruben nuru ihe a, ma naputakwa ya site n'aka ha. O siri, "Ka anyi hapu igbu ya." **22** Ruben siri ha, "Ka unu hapu ikwafu obara. Kama tunyenu ya n'ime olulu a di n'ozara. Ma unu akpatukwala ya aka." Ma nzube ya bu inaputa ya site n'aka ha, dulaara ya nna ya. **23** Ya mere, mgbe Josef biakwutere umunne ya, ha yipuru ya uwe mwuda ya, uwe mwuda nwere otutu agwa o yi n'ahụ. **24** Ha duru ya tunye ya n'ime olulu. O bu olulu togboro n'efu, nke mmiri na-adighi n'ime ya. **25** Mgbe ha noduru ala bido iri nri, ha leliri anya ha hu igwe ndi ahia Ishmel si Gilead. Inyinya kamel ha bu uda na mgbaa na maá. O bukwa Ijpt ka ha bu ihe ndi a na-aga. **26** Mgbe ahụ, Juda juru umunne ya, "Uru gini ka o ga-abara anyi igbu nwanne anyi, ma kpuchie obara ya? **27** Bianu, ka anyi resi ya ndi Ishmel ndi a, ka aka anyi ghara n'imetu ya, n'ihu na nwanne anyi na otu anu ahụ anyi ka o bu." Umunne ya gere ya nti. **28** Mgbe ndi ahia Midia ahụ rutere, ha sitere n'olulu doputa Josef resi ya ndi Ishmel ahụ, ndi kwuru umunne Josef iri mkpuru shekel olaocha abuo. Ha duuru Josef gaa Ijpt. **29** Ruben mechara loghachi gaa n'olulu ahụ, ma ka o na-ahughị Josef n'ime olulu a, o dowara uwe ya. **30** O jekwuru umunne ya si ha, "Nwata ahụ anokwaghị ebe ahụ! Mu onwe m, olee ebe m ga-ala?" **31** Umunne ya gburu otu ewu were uwe Josef bianye n'ime obara ya. **32** Ha chiri uwe mwuda ahụ nwere otutu agwa jekwuru nna ha si ya, "Anyi huru uwe a n'ime ohia. Leruo ya anya ka i mara maobu uwe mwuda nwa gi." **33** O matara na o bu ya, si, "E, nke a bu uwe nwa m nwoke. Ajo anu

erielia ya. Anụ ọhịa adọkasịala Josef n'ezie." 34 Mgbe ahụ, Jekọb dọwara uwe ya, yiri akwa mkpe, ruo ujụ ọtụtụ ụbọchị n'ihia nwa ya. 35 Ụmụ ya ndị ikom na ụmụ ya ndị inyom niile bịaara ikasi ya obi, ma ọ juru inabata nkasiobi ọbụla. Ọ siri, "Aga m alakwuru nwa m n'ala mmụọ site n'iru ujụ." Nna ya kwagidere akwa n'ihia ya. (Sheol h7585) 36 Ugbu a, ndị Midia ahụ rere Josef n'Ijpt, resi ya Pọtifa, otu n'ime ndịsi na-ejere Fero ozi, onye bụ onyeisi ndị nche Fero, bụ eze Ijpt.

38 N'oge ahụ, Juda hapuru ụmụnne ya gaa binyere otu nwoke onye Adulam a na-akpọ Hira. 2 N'ebe ahụ, Juda huru otu nwaagboghọ, nwa otu nwoke onye Kenan, aha ya bụ Shua. Ọ luru ya ma bakwuru ya. 3 Ọ tueru ime mụọ nwa nwoke, onye Juda gurụ aha Ịa 4 Nwunye ya dikwara ime ọzọ mụta nwa nwoke nke ya bụ nwunye ya gurụ Onan. 5 Ọ mụkwara nwa nwoke ọzọ, onye ọ kpọrọ Shela. Ọ bụ na Kezib ka ọ mụrụ ya. 6 Juda lụtaara Ịa, ọkpara ya, nwunye onye aha ya bụ Tama. 7 Ma n'ihia na Ịa, ọkpara Juda, di njọ n'anya Onyenwe anyị. Onyenwe anyị gburu ya. 8 Mgbe ahụ, Juda siri Onan, "Bakwuru nwunye nwanne gi ka ikuchie ya, ka i si otu a wulite mkpuru maka nwanne gi." 9 Onan ma na mkpuru a agaghị abụ nke ya. N'ihia ya, mgbe ọbụla ọ bakwuru nwunye nwanne ya, ọ na-anyusa mkpuru nwa ya n'ala, ime ka ọ ghara inye nwanne ya nwoke nwa. 10 Ma ihe a o mere joro njọ n'anya Onyenwe anyị. N'ihia ya Onyenwe anyị gbukwara ya. 11 Juda siri nwunye nwa ya, bụ Tama, "Laa n'ulo nna gi noro dika nwanyị di ya nwuru tutu Shela nwa m nwoke etoo." Ma echiche ya bụ, "ka ọ ghara inwu dika ụmụnne ya." Tama lara gaa biri n'ulo nna ya. 12 Mgbe otutu oge gasiri, nwunye Juda nwa Shua wuru. Mgbe oge nkasiobi ya gasiri, Juda jere Timna, ya na enyi ya Hira, onye Adulam, ilekota ndi na-akpuchapu igwe ewu na aturu ya aji. 13 A gwara Tama si ya, "Nna di gi na-aga Timna ikpacha aturu ya aji." 14 O yipuru uwe mkpe ya, were akwa mkpuchi kpuchie onwe ya gaa nodu ala n'onu uzọ ama Enayim, nke di n'uzo e si aga Timna. O mere otu a n'ihia na ọ matara na Shela etoola, ma enyeghi ya ka ọ buru nwunye ya. 15 Mgbe Juda huru ya, o chere na ọ bu otu nwanyị akwuna, ebe ọ bu na o kpuchiri ihu ya. 16 Ma ebe ọ mataghi na ọ bu nwunye nwa ya, o jekwuru ya ebe ọ noduru ala n'akuku uzọ si ya, "Bia, kwere ka mu na gi dinaa." Tama juru, "Gini ka i ga-enye m ma ọ buru na m kwere ka mu na gi dinaa?" 17 Ọ zara, "Aga m ezitere gi otu nwa ewu site n'igwe ewu na aturu

m." Ọ juru, "I ga-enye m ihe akaebe ruo mgbe i ga-ezite ya?" 18 Ọ siri, "Kedu ihe akaebe m ga-enye gi?" Ọ zara, "Mgbaaka akara gi na eriri ya, na mkpanaka di gi n'aka." O nyere ya ihe ndi a. Ọ bakwuru ya nke mere na ọ tueru ime. 19 Mgbe o si n'ebe ahụ puo, o yipuru akwa ahụ o ji kpuchie ihu ya, yirikwa uwe mkpe ya. 20 Mgbe Juda zigara enyi ya onye Adulam ka ọ gaa wegara ya nwa ewu ahụ, ma nataghachi ihe ibe ahụ, ọ hughị ya. 21 Ọ juru ndi ikom bi n'ebe ahụ si, "Olee nwanyị akwuna ulo arusi ahụ na-anodu n'onu uzọ ama Enayim?" Ha siri, "O nweghi nwanyị akwuna ulo arusi norola n'ebe a." 22 Ya mere, ọ laghachiri gaa gwa Juda, "Ahughị m ya. Ozokwa, ndi ikom ndi bi n'ebe ahụ siri, 'O nweghi nwanyị akwuna ulo arusi norola n'ebe a.'" 23 Juda zara, "Ka o jide ihe niile o ji, ma ọ bughị otu a anyi ga-agho ihe ochi. Lee, ezigara m ya nwa ewu a, ma gi onwe gi achotaghi ya." 24 Mgbe onwa ato gasiri, ozi ruru Juda nti si, "Tama nwunye nwa gi gbara akwuna, bia site n'igba akwuna diri ime." Juda siri, "Kpoptanu ya ka akpoo ya oku." 25 Ma mgbe ha kpo ya na-aputa, o zigara nna di ya ozi, si, "Ọ bu nwoke nwee ihe ndi a tulara m ime. Ọ sikhara, Leruo anya ma i ga-amata onye nwe ihe ndi a: mgbaaka akara a na eriri ya, na mkpanaka a." 26 Juda ghotara ha, si, "Ọ bu onye ezi omume karja m, ebe ọ bu na m juru ikporo ya kponye nwa m nwoke Shela ka ọ buru nwunye ya." O dinakwaghi ya ozo. 27 Mgbe oge omumu nwa ya ruru, ejima ka ahuru n'akpanwa ya. 28 Mgbe ọ na-amu ha, otu n'ime ha seputara aka ya. Nwanyi na-agho nwa weere eriri na-acha uhie uhie kee ya na nkwoji aka kwuo si, "Ọ bu nke a bu uzọ puta." 29 Ma nwa ahụ mesiri sekpuo aka ya, nwanne ya nke ọzọ eburu ya uzọ puta. Nwanyi ahụ siri, "Ọ bu otu a ka i si tikaputa?" A kporo ya Perez. 30 Emesja, nwanne ya, nke bu eriri uhie uhie ahụ na nkwoji aka putakwara. A kporo ya Zera.

39 A kporo Josef gaa n'ala Ijpt. Pọtifa, bụ nwoke Ijpt, otu n'ime ndisi na-ejere Fero ozi, na onyeisi ndi agha na-eche nche zuru ya site n'aka ndi Ishmel, bụ ndi duuru ya gaa n'ebe ahụ. 2 Onyenwe anyi nonyeere Josef, nke mere na ihe gaara ya nke oma n'ulo nna ya ukwu onye Ijpt. 3 Nna ya ukwu huru na Onyenwe anyi nonyeere Josef, hukwa na Onyenwe anyi na-eme ka ihe niile o mere gaara ya nke oma. 4 Josef hutara amara n'ihu ya, ghoo onyeozu nke aka ya. Pọtifa mere ya onye na-elekota ezinaulo ya. Nyefee

ya ihe niile o nwere ka ọ buru onye na-elekota ha. 5 Site n'oge a, o mere ka ọ buru onye na-elekota ezinaulo ya na ihe niile o nwere, Onyenwe anyi goziri ezinaulo onye Ijpt ahụ n'ihị Josef. Ngọzi Onyenwe anyi dikwasiri n'ihē niile Potifa nwere, ma ihe o nwere n'ulo ma ndi o nwere n'ubi ya. 6 Ya mere, ọ hapuru ihe niile o nwere n'aka Josef. Nke a mere na ọ mazighi ihe ozọ na-eme, ma ọ bughị nri nke ọ na-eri. Josef n'onwe ya mara mma ahụ dikwa mma ile anya. 7 Mgbe oge nta gasiri, nwunye Potifa lere Josef anya si ya, "Bia ka anyi abuo dinaa." 8 Ma Josef juru. Ọ gwara nwunye nna ya ukwu si, "Lee, nna m ukwu anaghị echegbu onwe ya banyere ihe obula n'ulo a. O werela ihe niile o nwere nyefee m n'aka ka m lekota ha anya. 9 O nweghi onye onodu ya di elu karja nke m n'ulo a. O gboghighi m ihe obula ma ọ bughị gi, n'ihị na i bu nwunye ya. Olee otu m ga-esi mee oke ihe ojoo di otu a, mee mmehie megide Chineke." 10 Ọ bu ezie na nwanyi a nogidere na-enye Josef nsogbu site n'ubochi ruo ubochi ma Josef juru iso ya dinaa, jukwa inonyere ya. 11 Otu ubochi, Josef batara n'ime ulo iru oru ya. O nweghi ndi ozọ na-eje ozi n'ime ulo n'ubochi ahụ. 12 Nwunye Potifa jidere Josef n'uwe mwuda ya, rjoo ya si ya, "Bia ka anyi dinaa." Ma Josef si n'ime ulo ahụ gbapu, hapu uwe mwuda ya n'aka nwunye Potifa. 13 Mgbe nwanyi a huru na Josef agbapula, hapu uwe ya, 14 ọ kpoo ndi na-eje ozi n'ezinaulo ya si ha, "Lee, onye Hibru a di m kpobata n'ulo a choro jji anyi gwurie egwu. Ọ biakwutere m n'ime ulo choo ka mu na ya dinaa. E tiri m mkpu n'olu ike. 15 Mgbe ọ nuru ka m welitere olu m tie mkpu enyemaka m tiri, o sitere n'ime ulo a gbapu, ma hapuru m uwe ya." 16 Nwanyi a debere uwe ahụ n'akuku ya ruo mgbe nna ya ukwu lotara n'ulo. 17 Mgbe ahụ, ọ gwara di ya okwu ndi a si, "Onye ohu Hibru a i kpobataara anyi bakwutere m iji m gwurie egwu. 18 Ma mgbe m welitere olu tie mkpu enyemaka o sitere n'ulo gbapu hapuru m uwe ya." 19 Mgbe nna ya ukwu nuru ihe nwunye ya gwara ya si, "Otu a ka ohu gi si meso m meso," o were iwe di oku. 20 Nna ukwu Josef weere ya tunye n'ulo mkporo, n'ebe a natinye ndi mkporo eze Ijpt. Ma ebe ahụ Josef no n'ulo mkporo, 21 Onyenwe anyi nonyeere ya. O meere ya ebere, mekwa ka o nweta ihuoma n'ebe onyeisi ndi nche ulo mkporo ahụ no. 22 Onyeisi ndi na-eche ulo mkporo mere Josef onyeisi ndi mkporo niile no n'ime ulo mkporo ahụ. Josef ghoro onye a na-aju otu ihe si

aga n'ime ulo mkporo ahụ. 23 Onyeisi ndi nche ulo mkporo ahụ enyeghikwa onwe ya nsogbu maka ihe obula. N'ihị na Onyenwe anyi nonyeere Josef, mee ka ihe obula ọ na-eme gaa nke oma.

40 Mgbe ufodu oge gasiri, onye na-ebu iko ihe onunu eze Ijpt na onye na-esiri ya nri mehiere megide nna ha ukwu, eze Ijpt. 2 N'ihị ya, Fero were iwe megide ndi ozi ya abuo ndi a, onyeisi ndi na-ebu iko ya na onye na-esiri ya nri. 3 O tinyere ha na nga, n'ulo mkporo di n'ulo onyeisi ndi nche, ebe ahụ a tubara Josef. 4 Onyeisi ndi nche mere Josef onye na-elekota ha. Ha noro n'ulo mkporo otutu ubochi. 5 Ha abuo, onye ahụ na-esiri eze nri, na onye na-ebu iko eze Ijpt, roro nro n'otu abali. Nro nke onye ọ bula nwere nkowa nke ya. 6 Mgbe chi boro, Josef biakwutere ha hu na ihu ha gbaruru agbaru. 7 N'ihị ya, ọ juru ndi ozi Fero ndi a ha na ya no n'ulo mkporo di n'ulo nna ya ukwu si ha, "Gini mere ihu unu ji gbaruo taa?" 8 Ha zara si ya, "Anyi roro nro ojoo, ma onye nkowa ya adighi." Josef siri ha, "O bughị Chineke nwee ike ikowa nro? Koroonu m ha." 9 Onyeisi ndi na-ebu iko koro Josef nro ya. Ọ siri ya, "Aroro m nro hu osisi vaini n'ihu m. 10 Osisi vaini a nwere alaka ato. Mgbe m no na-ele anya, osisi vaini ahụ mara ifuru, miputa mkpuru n'uyoko n'uyoko, ha chakwaa. 11 Ebe ọ bu n'iko Fero di m n'aka, a ghoro m mkpuru vaini ndi a, piputa mmiri ha pine n'ime iko mmanya Fero, bunye ya ka ọ nuo." 12 Josef siri ya, "Nke a bu ihe nro gi putara. Alaka ato ahụ bu abali ato. 13 N'ime abali ato Fero ga-akpota gi, mee ka i nwere onwe gi. Fero ga-enyeghachikwa gi oru gi. I ga-etinyekwa Fero iko ya n'aka dika i si eme na mbu mgbe i bu onye na-ebu iko ya. 14 Mgbe ihe gaara gi nke oma, chetakwa m, ma gosi m obioma, gwara m Fero ka o si n'ulo mkporo a weputa m. 15 Ọ bu ntoro ka atoro m site n'ala ndi Hibru. N'otu aka ahụ, n'ebe a ọ dikwaghị ihe ojoo ọ bula m mere nke kwesiri ka atunye m n'ulo mkporo a." 16 Mgbe onyeisi ndi na-esiri Fero nri huru na nkowa nro ahụ di mma, ọ siri Josef, "Mu onwe m, na nro m nke m, ebu m nkata achicha ato n'isi. 17 Nkata nke di n'elu juputara na achicha di iche iche e gheere eze, bu Fero. Ma umu nnunu bira na-eri achicha ndi ahụ di na nkata m bu n'isi." 18 Josef zara si ya, "Lee ihe nro gi putara. Nkata ato ahụ bu abali ato. 19 N'ime abali ato ka Fero ga-esi n'ulo mkporo kpotuta gi, nye iwu ka e bepụ gi isi, kwuba gi n'elu

osisi. Ụmụ nñụ ga-erichapụ anyị ahụ gi.” 20 N’abalị nke atọ, site n’ụbọchị ndị a rọrọ nrọ ha, Fero mere mmemme ncheta omumụ ya. Ọ kpọrọ ndị niile na- ejere ya ozi oriri. O ziri ozi ka a gaa n’ụlọ mkpọrọ kpọputa onyeisi ndị na-ebunye ya iko ihe ọñụhụ na onyeisi ndị na-esiri ya nri. 21 O nyeghachiri onyeisi ndị na-ebu iko ya ọrụ ya, weghachi ya n’ọnọdu ya. Nwoke a bunyekwara Fero iko ya dika o si eme na mbụ. 22 Ma ọ kwụgburu onyeisi ndị na-esiri ya nri, dika Josef si kọwaa nrọ ha. 23 Ma onyeisi ndị ahụ na-ebu iko eze echetaghị Josef. O chefuru ya.

41 O ruo mgbe afọ abụọ gasiri, Fero rọrọ nrọ hụ onwe ya ka o guzo n’akụkụ mmiri Naijil. 2 N’ebe ahụ, ọ hurụ ehi asaa ndị si n’osimiri Naijil na-aputa. Ehi ndị a buru ibu, maa mma. Ahụ ha na-akwọ mụrụmụrụ. Ha putara, bido ita nri n’etiti ahijia riidi. 3 N’atufughị oge, ehi asaa ọzọ soro ha n’azu sikwa n’osimiri Naijil na-aputa. Ma ehi ndị a tara ahụ nke ukwu. Ha bụ nnọọ ọkpụkpụ ọkpụkpụ, jọọ njo ile anya. Ha bịara guzo n’akụkụ ehi ndị ahụ buru ibu. 4 Mgbe ahụ, ehi ndị a bụ naanị ọkpụkpụ ọkpụkpụ bịara richapụ ehi ndị ahụ buru ibu. Mgbe nke a mere Fero kwolitere. 5 Emesja, Fero rahụkwara ụra ọzọ, rọrọ nrọ nke ugboro abụọ, hụ ogbe ọka asaa ndị miri n’otu ukwu ọka. Ogbe ọka ndị a buru ibu maa ezi mma. 6 Emesja, ọ hụkwara ogbe ọka asaa ọzọ ka ha mịkwara n’otu ukwu ọka ahụ. Ma ndị a ọ hurụ kponwusiri akponwu, fikpokwa afikpo. Ọ bụ ikuku si n’owụwa anyanwu mere ka ha kponwu. 7 Ogbe ọka ndị a fikporo afikpo loro ogbe ọka asaa ndị ahụ buru ibu. Fero kwolitere hụ na ihe ndị a bụ nrọ. 8 Mgbe chi boro, o nweghi udo na mmuọ ya. O ziri ozi kpokota ndị majiki niile, na ndị ọkachamara niile nke Ijijit. Fero kporo ha ihe ọ roro na nrọ. Ma ọ dighi onye nwere ike ikwara ya ihe nrọ ya putara. 9 Ma n’oge ahụ, onyeisi ndị na-ebu iko jekwuuru Fero gwa ya si, “Taa ka m chetara mmehie m. 10 Oge ahụ Fero were iwe megide ndị na-ejere ya ozi, o tinyere mụ na onyeisi ndị na-esi nri n’ụlọ mkpọrọ nke di n’ebe onyeisi ndị nche eze bi. 11 Onye ọbula n’ime anyi abuo roro nrọ n’otu abali, nrọ ọbula nwekwara nkwa nke ya. 12 O nwere nwokorobia onye Hibru anyi na ya no n’ulo mkporo n’oge ahụ. Ọ bụ ohu onyeisi ndi nche eze. Anyi kororo ya nrọ anyi roro. Ọ kowakwara anyi ihe nrọ anyi putara nye onye ọbula nkwa nke nrọ ya. 13 Ihe niile mere dika o si kwara anyi. E nyeghachiri m onodu

m, ma kwuba onye nke ozo n’osisi.” 14 Ya mere Fero ziri ozi ka a kpoo Josef. E mere ngwangwa weputa ya site n’ulo mkporo ahụ. Mgbe ọ kpuchara afonụ ya, gbanwee uwe ya, ọ bjakwara n’ihu Fero. 15 Fero gwara Josef si, “Aroro m nrọ ma o nweghi onye obula nwere ike ikwara m ihe nrọ m roro putara. Ma anula m na a kororo gi nrọ a roro, i nwere ike ikwa ihe nrọ ahụ putara.” 16 Josef zara si ya, “Enweghi m ike ikwa nrọ n’ike aka m. Ma Chineke ga-enye Fero osisa udo dika ọ choro.” 17 Mgbe ahụ, Fero malitere ikwara Josef nrọ ya. O kwuru si, “Eguzoro m n’akuku osimiri Naijil na nrọ m. 18 Mgbe ahụ, ahuru m ehi asaa si na mmiri ahụ puta. Ehi ndi a mara abuba, ma gbaa agba. Ha bidokwara ita nri n’etiti ahijia riidi. 19 Emesja, a huru m ehi asaa ozo ka ha sikwa n’osimiri ahụ puta. Ehi ndi a ejighi ahụ. Ha bu okpuku okpuku, joo njo ile anya. N’ezie, ahutubeghi m udi ehi di otu a n’ala Ijijit niile. 20 Ehi asaa ndi a joro njo riri ehi ndi ahụ buru ibu, bu ndi bu ha uzo si n’osimiri ahụ puta. 21 Ma mgbe ha risiri ehi ndi a, nri ahụ emeghi ka udi di ha gbanwee. Ha dikwa otu ha di. Mgbe m husiri ihe a, etetara m n’ura. 22 “Mgbe m roro nrọ ozo, a huru m ogbe oka asaa nke miri n’otu ukwu oka. Oka asaa ndi a buru ibu, di mma ile anya. 23 Ogbe oka asaa ozo mkwara n’elu ukwu oka ahụ, ma ndi a kponwuru akponwu, fikpokwa afikpo n’ihi n’ikuku si n’owuwa anyanwu chakporo ha. 24 Ma oka ndi a fikporo afikpo lodara oka asaa ndi ahụ mara mma. Akolara m ndi majiki ihe ndi a, ma ọ dighi onye n’ime ha nwere ike ikwara m ihe nrọ ndi a putara.” 25 Mgbe ahụ, Josef siri Fero, “Nrọ abuo Fero roro putara otu ihe. Chineke esitela na nrọ ndi a gwa Fero ihe ọ na-aga ime. 26 Ehi asaa ndi ahụ buru ibu bu afọ asaa. Ogbe oka asaa ndi ahụ buru ibu bukwa afọ asaa. Ọ bụ otu nrọ ahụ, ọ bụ ezie na i roro ya ugboro abuo. 27 Ehi asaa ndi ozo ahụ di okpuku okpuku ndi putara mgbe ndi nke mbu putachara bu afọ asaa. Otu a kwa ogbe oka ndi ozo fikporo afikpo nke ikuku si n’owuwa anyanwu mere ka ha fikporo bu afọ asaa. Ha na-egosi afọ asaa mgbe oke unwu ga-adi. 28 “Dika m gwara Fero na mbu, Chineke egosila gi ihe ọ choro ime. 29 Afọ asaa na- abia ga-abu afọ asaa mgbe nri ga-adi ukwu n’ala Ijijit niile. 30 Emesja afọ asaa oke unwu ga-eso ha. Mgbe ahụ, a ga-echefu uba niile nke ala Ijijit. Unwu a ga- ala obodo n’iyi. 31 Agaghị echetakwa na e nwere oge iba uba ihe oriri n’ala a, n’ihi oke unwu ahụ nke ga- eso ya ga-adi oke ukwu. 32 Ihe mere Fero ji roro nrọ

a ugboro abụọ bụ n'ihl na Chineke ekpebiela na ihe ndi a ga-emezuri. Chineke ga-emekwa ya n'oge na-adighi anya. **33** "Ma ugbo a, ka Fero chọọ onye nwere ezi nghota na amamihe. Ya mee ya onyeisi ochichi n'ala Ijpt niile. **34** Ka Fero mee nhoputa ndi nlekota ala Ijpt. Ka e debe otu uzọ n'ime uzọ ise nke nri niile a ga-enweta n'oge ahụ nri ga-adị ukwu n'ala Ijpt. **35** Ka ha kpokotaa nri niile ga-adị n'oge iba uba nke ihe oriri, nke ga-adị n'afọ ndi a na-abja. Ka ha kpokota ha n'ulo ichebe nri nke ga-adị n'okpuru ochichi Fero. Ka o buru nri e debere n'obodo di iche iche. **36** A ga-echebe nri ndi a nke oma maka ndi bi n'ala a, ka o buru nri a ga-eri n'ime afọ asaa ndi ahụ nke unwu ga-adị n'ala Ijpt, ka unwu ghara ibibi ala a." **37** Ntuputa ahụ di mma n'anya Fero na ndisi ochichi ya. **38** Fero juru ndisi ochichi ya, "Anyi ga-achotali onye ozọ dika nwoke a, onye mmuo nke Chineke di n'ime ya?" **39** Ya mere Fero tughariri si Josef, "Ebe Chineke kpugheere gi ihe ndi a, o nweghi onye ozọ nwere ezi nghota na amamihe dika gi. **40** Gi onwe gi ga-abu onye na-elekota uloze m. Ndi m niile ga-erube isi n'iwu obula i nyere. O bu naan' n'ocheeze ka m ga-eji di ukwu karja gi." **41** Fero gwara Josef, "Lee, emeela m gi onye nlekota ala Ijpt niile." **42** Mgbe ahụ, Fero gbaputara mgbaaka eze ya gbanye ya Josef n'aka. O yikwasikwara Josef uwe e ji ezi akwa ochadu, nyanye ya ihe inya n'olu nke e ji olaedo kpuo. **43** O mere ka o nyaa inyinya ugbo ya nke abuo. Ndi oti mkpu na-etikwa n'ihu ya, "Gbuonu ikpere n'ala." Otu a ka Fero si mee Josef onye na-achi ala Ijpt niile. **44** Fero gwakwara Josef si, "O bu mu onwe m bu Fero! O nweghi onye obula ga-ewelita aka maobu ukwu ya n'ala Ijpt niile ma o bughu site n'ike i nyere ya." **45** Fero guru Josef aha Zafenat-Pania. O kponyekwara ya, Asenat, nwa Potifera, onye nchujaja obodo a na-akpo On, ka o buru nwunye ya. Josef bjara gazuo ala Ijpt. **46** Josef gbara iri afọ atọ mgbe o bidoro iguzo n'ihu Fero eze Ijpt. O si n'ihu Fero puo, malite ijeghari ebe niile n'ala Ijpt. **47** N'afọ asaa ahụ nke a na-eriju afọ, ala meputara nri n'ebe o di ukwu. **48** N'ime afọ asaa ndi a nke nri juru ebe niile n'Ijpt, Josef chikotara nri niile nke si n'ubi, ma chekwaa ha n'ulo e wuru maka iche nri n'obodo niile ahụ. N'obodo obula, ka o natinye ihe oriri nke si n'ubi gbara ya gburugburu. **49** Josef chekwara oka di ukwu n'onuogugu, dika aja di nakuku osimiri. A kwusiri igu ha onu n'ihl na hiri nne nke ukwu nke na ha enweghi onuogugu.

50 Tupu oge unwu ahụ ebido, Asenat nwa nwanji Potifera, onye nchujaja nke On, mutara Josef umu ndi ikom abuo. **51** Josef guru okpara ya Manase, n'ihl na o siri, "Chineke emeela ka m chefuo ahuhu m niile, mekwa ka m chefuo ndi ezinaulo nna m." **52** Josef guru nwa ya nke abuo Ifrem. O siri, "N'ihl na Chineke emeela ka m mja mkpuru n'ala nke ahuhu m." **53** Afọ asaa nke uba nri nke diri n'ala Ijpt mechara gabiga. **54** Afọ asaa nke unwu bidoro bjawa dika Josef kwuru. Unwu no n'obodo niile, ma n'ala Ijpt niile nri di. **55** Ka agu jidere ala Ijpt niile, ndi mmadu tikuru Fero ka o nye ha nri. Ma Fero gwara ndi Ijpt niile, "Jekwurunu Josef. Ihe obula o gwara unu meenu ya." **56** Mgbe unwu ahụ gbasara ruo n'akuku niile nke ala ahụ, Josef meghepuo ulo ichebe nri niile bido iresi ndi Ijpt nri, n'ihl na unwu ahụ di njo n'ala Ijpt niile. **57** Mba niile bjara Ijpt izu nri site n'aka Josef n'ihl na unwu ahụ di njo n'uba niile.

42 Ugbo a, Jekob nuru na oka di n'Ijpt. O siri umu ya, "Kedu ihe anyi jiri noro na-elerita onwe anyi anya" **2** O siri, "Lee anuru m na oka di n'Ijpt. Gbadatanu n'ebe ahụ zutara anyi oka ka anyi di ndu ghara inwu." **3** Umunne Josef iri ndi ahụ gbadara Ijpt izuta oka. **4** Ma Jekob ekweghi ka Benjamin nwanne nta Josef soro ha gaa, n'ihl na o turu egwu na ihe ndaba ojo nwere ike ibjakwasu ya. **5** Otu a, umu Izrel so n'otutu ndi ozọ ndi jekwara izuru nri n'Ijpt, n'ihl na unwu ahụ di njo n'ala Kenan. **6** N'oge a, Josef na-achi ala Ijpt, burukwa onye iresi ndi obodo oka di n'aka. Ya mere, mgbe umunne Josef rutere, ha bjara hulata kpo isiala nye Josef. **7** Mgbe Josef huru umunne ya, o matara ndi ha bu. Ma o kpara agwa dika onye na-amaghi ha, gwa ha okwu n'olu ike, si ha, "Ebe ka unu si bja?" Ha zara, "Anyi si ala Kenan bja. Anyi bjara izuru nri." **8** Josef matara umunne ya, ma ha onwe ha amataghi onye o bu. **9** Josef chetakwara nro ndi ahụ o roro banyere ha. O gwara ha okwu si ha, "Unu bu ndi nnyocha. Ichoputa adighi ike ala anyi mere unu ji bja." **10** Ha zara si, "Nna anyi ukwu, anyi bu ndi ohu gi bjara izuru nri. **11** Anyi niile bu umu otu nna. Ndi ohu gi bu ndi kwesiri ntukwasu obi. Anyi abughu ndi nnyoputa." **12** Ma Josef gwara ha si, "Mba! Unu bjara ichoputa akuku obodo anyi nke a na-echezighi nke oma." **13** Ha zara si ya, "Ndi ohu gi di umunne iri na abuo. O bukwa otu nna muru anyi niile. Nna anyi na nwanne anyi nta, onye ikpezu o

murū nọ na Kenan ugbu a. Ma otu onye n'ime anyị anwuọla." 14 Josef siri, "Ihe unu na-akọ na-egosi na unu bụ ndị nnyoputa, dika m gwara unu. 15 Nke a ka a ga-eji anwale unu. N'aha Fero di ndu, unu agaghị esi n'ebe a laa tutu nwanne unu nke nta ahụ abia n'ebe a. 16 Zipunụ otu onye n'ime unu ka o gaa kpota nwanne unu nwoke. Ma aga m etinye ndi foduru n'ulo mkporo, tutu m choputa ma ihe unu kwuru o bu eziokwu maobu ugha. O buru ugha n'ezie, dika Fero na-adi ndu, unu bu ndi nnyoputa." 17 O tinyere ha niile n'ulo mkporo, hapu ha n'ebe ahụ abali ato. 18 Josef gwara ha, n'ubochi nke ato, "Nke a bu ihe unu ga-eme ma di ndu, n'ih na abụ m onye na-atu egwu Chineke. 19 O buru na unu bu ndi ezi mmadu, ka otu onye n'ime unu nodu n'ebe a, n'ulo mkporo, ka ndi foduru buru oka bulaara ndi ezinaulo unu no n'agbu. 20 Ma kpotarani m nwanne unu nke nta n'ebe a, nke a ga-egosi na okwu unu bu eziokwu, na unu agaghikwa anwu." Ha mere otu a. 21 Ha gwaritara onwe ha okwu si, "N'ezie, o bu n'ih nwanne anyi nwoke ka ahuhu ndi a ji abiakwasị anyi. Anyi huru obi mgbawa ya, mgbe o na-ario ka anyi chebe ndu ya, ma anyi egeghi ya nti. O bu nke a mere mmekpa ahụ ndi a ji biakwasị anyi ugbu a." 22 Ruben zara si ha, "O bu na mu agwaghị unu si unu hapu imejo nwantakiri ahụ, ma unu egeghi nti? Ugbu a, anyi na-asa ajuju banyere obara ya." 23 Ha amataghị na Josef na-anu ihe ha na-okwu, n'ih na onye nsughari okwu no n'etiti ha. 24 O sitere n'ebe ha no tugharia gaa kwaa akwa. O loghachikwutere ha ozo gwakwa ha okwu. O si n'etiti ha kpoputa Simion kee ya agbu ka ha na-ele ya anya. 25 Josef nyere iwu ka e kpojuo oka n'akpa ha, tinyekwara onye obula ego o kwuru n'akpa ya. O nyere iwu ka e nye ha ihe ha gari n'uzo. Mgbe e mesiri ihe ndi a, 26 ha bokwasiri inyinya ibu akpa oka ha n'otu n'otu. Ha hapuru Ijpt lawa. 27 Mgbe ha ruru ebe ha noro onodu abali, otu n'ime ha meghere akpa ya ka o nye inyinya ibu ya oka, o huru ego ya n'onu akpa ya. 28 O gwara umunne ya si, "Lee, e tighachiri ego m kwuru. Lee ya n'akpa oka m." Ike gwuru onye obula n'ime ha. Site n'ahu ima jijiji ha leritara onwe ha anya si, "Gini bu ihe a Chineke mere anyi?" 29 Mgbe ha lakwutere nna ha Jekob n'ala Kenan, ha kororo ya ihe niile dakwasiri ha. Ha gwara ya si, 30 "Nwoke na-achi ala ahụ gwara anyi okwu n'olu ike. O mesoro anyi mmeso dika anyi bu ndi bjara inyochaputa obodo ha. 31 Ma anyi gwara ya si, 'Anyi bu ndi kwesiri ntukwasị obi, ndi na-abughi

ndi nnyoputa obodo. 32 Anyi di umunne iri na abuo ndi nwere otu nna. Otu n'ime anyi anokwaghị, ma nke ntakiri na nna anyi no na n'ala Kenan taa.' 33 "Mgbe ahụ, nwoke a, onye na-achi ala ahụ, siri anyi, 'Nke a ka m ga-eji mata ma unu bu ndi ezi mmadu. Hapurunu m otu nwanne unu. Burunu oka, bulaara ndi ezinaulo unu agbu na-agugbu. 34 Ma kpotara m nwanne unu nke nta. Mgbe ahụ ka m ga-ama ihe unu bu. Ma unu bu ndi nnyoputa maobu ndi ezi mmadu. Mgbe ahụ, aga m ahapuru unu nwanne unu. Unu ga na-azukwa ahia n'ala a.'" 35 Mgbe ha bidoro iwuputasi oka di n'akpa ha, lee, n'ime akpa oka onye obula, a chotara ego o kwuru n'akpa ya. Mgbe ha na nna ha huru ego ndi a, ha turu egwu. 36 Ya mere, nna ha Jekob gwara ha si, "Unu agbawala m aka umu. Josef anoghi, Simion anokwaghị. Ma unu na-achio iwezuga Benjamin. Naani m ka ihe niile ndi a na-emegide!" 37 Mgbe ahụ, Ruben gwara nna ya si, "I nwere ike gbuo umu m ndi ikom abuo ma o buru na m akpoghachighi Benjamin. Tifee ya n'aka m, aga m akpoghachikwara gi ya." 38 Ma Jekob siri, "Nwa m agaghị eso unu gaa. N'ih na nwanne ya anwuola, o bukwa naani ya ka o foduru. O buru na nsogbu ezute ya n'uzo n'ije a, unu ga-eme ka m jiri isi awo m laa n'ili n'onodu mwute."

(Sheol h7585)

43 Ma unwu a siri oke ike n'ala ahụ n'oge a. 2 O ruo, mgbe ha richara nri ha zutara n'Ijpt, nna ha gwara ha si, "Jeghachinu, zutara anyi ntakiri nri." 3 Juda gwara nna ya bu Jekob si, "Nwoke ahụ dosiri anyi aka na nti ike si, 'Unu agaghị ahụ ihu m ma o buru na nwanne unu esoghi unu bia.' 4 O buru na i ga-edunyere anyi nwanne anyi, anyi ga-agbada gaa zutara gi nri. 5 Ma o buru na i gaghị edunyere anyi ya, anyi agaghị agbada, n'ih na nwoke a siri anyi, 'Unu agaghị ahụ ihu m ma o buru na nwanna unu esoghi unu.'" 6 Mgbe ahụ Izrel siri, "Gini mere unu ji wetara m nsogbu di otu a, site n'igwa nwoke ahụ na unu nwere nwanne ozo." 7 Ha zara si, "Nwoke a juru anyi ajuju di iche iche banyere onwe anyi, na ndi ezinaulo anyi. O si, 'Nna unu, o di ndu ugbu a? Unu nwere nwanne ozo?' Ya mere, anyi zara ajuju niile. O nweghi otu anyi siri mara na o ga-asị anyi kpota nwanne anyi." 8 Mgbe ahụ, Juda siri nna ya Izrel, "Dunye m nwantakiri a ka anyi bilie gawa, ka anyi di ndu ghara inwu, ma anyi onwe anyi, ma gi, ma umuntakiri anyi. 9 Aga m eji onwe m gbaa ebe

n'ihia ya. I nwere ike itife ya n'aka m. O buru na m akpotaghachighi ya, kpobata ya n'ihu gi, mgbe ahụ, jita uta buru nke m n'ihu gi, n'ubochi ndu m niile. 10 A si nnoo na anyi egbughi oge niile a, anyi gaara aga ma lotakwari ugboro abuo." 11 Mgbe ahụ nna ha Izrel gwara ha si, "O buru na o ga-adiri otu a, gini ozo ka anyi ga-eme. Kama mgbe unu na-aga, werenu n'akpa unu onyinye inata ihuoma nke bu ihe niile kachasi mma nke si n'ala a welaara nwoke a. Werenu nwantinti mmanu otite, na nwantinti mmanu anu, ha na uda di iche iche, na eso osisi maá, na aku, na alumond. 12 Werekwanu ego okpukpu abuo n'aka unu. Weghachirinu ya ego ahụ e tinyere n'onu akpa unu, eleghi anya o bu n'ohihie anya ka ha ji tinye ya. 13 Ngwa, kporonu nwanne unu nwoke bilienu laghachikwurunu nwoke ahụ. 14 Ka Chineke Onye puru ime ihe niile, mee ka nwoke ahụ nwee obi ebere n'ebe unu no. Ya meekwa ka o nwee ike ihapuru unu nwanne unu Simion na Benjamin ka ha soro unu lota. O burukwanu uche Chineke na m ga-agbara aka umu, ya mee dika o si choo." 15 Ya mere, ndi ikom ahụ weere onyinye ndi a, na okpukpu ego abuo n'aka, ma kporokwa Benjamin. Ha biliri ije. Garuo Ijpt, ma guzo n'ihu Josef. 16 Mgbe Josef lepuru anya hu Benjamin n'etiti ha, o gwara onye na-elekota ulo ya si, "Duru ndi ikom ndi a gaa n'ulo. Gbuo anu, kwadoo nri, n'ihia na ndi a ga-eso m rie nri ehiehie." 17 Odibo a mere dika Josef ziri ya. O duuru ndi ikom ndi ahụ gaa n'ulo Josef. 18 N'oge a, mgbe a kpobatarata ha n'ulo, ndi ikom ndi ahụ turu ujo, n'ihia na a kpobatarata ha n'ime ulo Josef. Ha siri, "O bu n'ihia ego ahụ e tighachiri n'akpa anyi n'oge mbu ka e ji kpobata anyi, ka o nwee ike ichota uzo o ga-esi megide anyi, mesie anyi ike, si otu a were anyi na inyinya ibu anyi dika ndi ohu ya." 19 Ha bjaruru odibo Josef ahụ nso gwa ya okwu n'onu uzo ulo ahụ. 20 Ha siri ya, "Nna anyi ukwu, anyi bjara ebe a n'oge mbu izu ihe oriri. 21 Ma, mgbe anyi rutere ebe anyi noro onodu abali, anyi meghere akpa anyi, choputa ego anyi kwuru n'ihia nri ahụ anyi zuru ka o di n'onu akpa anyi n'otu na otu. E sepukwaghi ya ihe o bu. Ya mere, anyi weghachiri ya n'oge a. 22 Anyi jikwa ego ozo anyi ga-eji zuo ihe oriri. Ma anyi amaghi onye tinyere ego ahụ n'ime akpa anyi." 23 Odibo ahụ zara si ha, "Udo diri unu, unu atula egwu, n'ihia na Chineke unu, na Chineke nna unu enyela unu aku zoro ezo n'ime akpa unu. Ego unu kwuru ruu m aka." Mgbe ahụ, o hapuru ha gaa kpoputa

Simion. 24 N'oge ahụ, odibo ahụ duuru ndi ikom ndi ahụ bata n'ulo Josef, nye ha mmiri ha ji saa ukwu ha. O nyekwara inyinya ibu ha nri. 25 Mgbe ahụ, umu Jekob kwadoro onyinye inata ihuoma ha ji bja, nke ha ga-enye Josef ma o bata n'etiti ehiehie, n'ihia na ha anula na ha ga-eri nri n'ebe ahụ. 26 Mgbe Josef lotara ulo, ha wetaara ya onyinye di n'aka ha, daa n'ala, kpo isiala nye ya. 27 Josef juru ha ajuju banyere odimma ha, juokwa ha si, "Agadi nna unu, nke unu gwara m ihe banyere ya, ahụ o dikwa ya? O ka dikwa ndu." 28 Ha zaghachiri si ya, "Ahụ di ohu gi bu nna anyi. O ka no ndu." Ha hulatarata isi ha, kpo isiala nye ya. 29 Mgbe Josef welitere anya ya elu hu nwanne ya Benjamin, onye bu nwanne afo ya, o juru ha ajuju si, "Onye a o bu nwanne unu nke nta ahụ unu gwara m ihe banyere ya?" Tupu ha asaa ya ihe obula, o lere Benjamin anya si ya, "Ka amara Chineke diri gi, nwa m nwoke." 30 Mgbe ahụ kwa Josef mere osiso puo n'ezichoe ebe o ga-akwa akwa n'ihia na ohuhu o huru nwanne ya anya ozo meturu ya nnoo n'obi. O puru banye n'ime ulo ya kwaa akwa. 31 Emesja, o sara ihu ya, puta, jisie onwe ya ike nye odibo ya iwu ka o bute nri ahụ. 32 Ha doziiri ya nri nke ya iche, doziekwarata umunne ya nri nke ha iche. Otu a kwa, ha dozikwara ndi Ijpt ya na ha na-eriko nri, nri nke ha iche. N'ihia na o bu ihe aru n'anya ndi Ijpt na ha na ndi Hibru gakerikota nri onu. 33 Ma mgbe e nyere ha onodu n'ihu Josef, e mere ka ha nodu dika ha si togo ibe ha. Nke okpara buru uzo nodu, onye na-eso ya anodukwa. Otu a ka ha niile siri nodu ruo n'onye ikpeazu n'ime ha. Ha leritara onwe ha anya n'ihia na o juru ha anya. 34 O sitekwara na nri e doziri ya nyebinye ha nri. Nri e nyere Benjamin di ukwu okpukpu ise karja nri nke e nyere ha niile. Ha na ya riri, nuokwa n'uju.

44 Mgbe ahụ Josef nyere odibo no n'ulo ya iwu si, "Gbajuo akpa ndi ikom ndi a nri. Tinyere ha nri nke onye obula n'ime ha nwere ike ibu, tinyekwa ego nke onye obula n'ime ha kwuru n'onu akpa ya. 2 Ma tinye iko olaocha m n'ime onu akpa onye nke nta n'ime ha. Tinyekwa ego o kwuru n'ihia nri o zuru n'ime akpa ya." Odibo a mere dika Josef gwara ya. 3 Mgbe chi boru, ha zipuru ndi ikom ndi a, ha na inyinya ibu ha. 4 Mgbe ha ji naani ihe nta gafee obodo ahụ, Josef gwara odibo ya si, "Bilie, chuso ndi ikom ndi ahụ oso. I zute ha, si ha, 'Gini mere unu ji were ihe ojoo kwughachi ihe oma? 5 Gini mere unu ji zuru iko

4 ọlaọcha nna m ukwu, iko o ji ańu ihe ọńuńu na nke o ji ańu ase? Unu emeela ihe ọjọọ n'ihu ihe a unu mere.”
 6 Mgbe odibo ahụ zutere ha, ọ gwara ha ihe ndị a.
 7 Ma ha zara sị ya, “Nna anyị ukwu, gini mere i ji ekwu ụdị okwu ndị a? Ihe arụ ka ọ bụ anyị ime ihe dī otu a.
 8 Lee, ego anyị chọtara n'ọnu akpa anyị ka anyị sitere n'ala Kenan weghachi. Olee otu anyị ga-esi zuru ọlaedo maọbụ ọlaọcha site n'ụlọ nna gị ukwu?
 9 Onye ọbụla n'ime anyị a chọtara iko a n'aka ya ganwụ. Anyị onwe anyị ga-aghoro nna anyị ukwu ndi ohu.”
 10 Odibo ahụ zara sị ha, “Ka ọ dirị dika unu kwuru. Onye ọbụla a chọtara ya n'aka ga-abụ ohu m. Ma ndi a na-achotaghi ya n'aka ha enweghi ita uta ọbụla.”
 11 Ha mere ngwangwa, onye ọbụla todataara akpa ya. Onye ọbụla kwa meghere akpa ya.
 12 Odibo ahụ malitere n'onye ukwu n'etiti ha choro rute n'onye nta. Ọ bụ n'akpa Benjamin ka a chotara iko ahụ.
 13 Mgbe ahụ, ha dowara uwe ha n'ihu mwute. Onye ọbụla n'ime ha tighachiri ibu ya n'elu inyinyia ibu ya. Ha niile bidokwara ilaghachi azu n'obodo ha si puta.
 14 Mgbe Juda na umunne ya loghachiri n'ulo Josef, ha huru Josef ka ọ no n'ebe ahụ. Ha dara n'ala n'ihu ya.
 15 Ma Josef juru ha sị, “Gini bụ ihe a unu mere? Ọ bụ na unu amataghi na onye dika m nwere ike imata onye zuru iko m?”
 16 Ya mere Juda sị ya, “Gini ka anyị ga-ekwu? Olee otu anyị ga-esi gosi n'aka anyị dī ọcha? Chineke ekpugheela ikpe omuma ndi ohu gị. Lee, anyị bukwa ndi ohu onyenwe m. Anyị onwe anyị, tinyekwara onye a chotara iko ahụ n'aka ya.”
 17 Ma Josef siri, “Ọ ga-aburu m ajo omume ime ihe dī otu ahụ. Naani nwoke ahụ a chotara iko ahụ n'akpa ya bụ onye ga-abu ohu m. Ma unu onwe unu nwere ike laa n'udo jekwuru nna unu n'udo.”
 18 Juda jekwuuru ya, sị, “Biko, onyenwe m, kwere ka ohu gị gwa gị okwu. Ewesola mu bụ ohu gị iwe n'ihu na i no onodu dī ka Fero.
 19 Onyenwe m, ọ bụ gị juru ndi ohu gị ajuju sị, ‘Unu nwere nna maobu nwanne?’
 20 Anyi zara sị, ‘Anyi nwere nna onye bu agadi, na otu nwa nwoke ọ mutara n'agadi ya. Nwanne nwantakiri nwoke a anwọla, ya mere naani otu a foduru n'ime umu nke nne ha mutara. Nna ya hukwara ya n'anya.’
 21 “Mgbe ahụ, i sị ndi ohu gị, ‘Kpota nwantakiri a ka m hu ya anya.’
 22 Ma anyi gwara onyenwe m sị na ‘Nwata a apughi ihapu nna ya, n'ihu na nna ya ga-anwu ma ọ buru na ọ hapu ya.’
 23 Ma i gwara ndi ohu gị sị, ‘Unu agaghi ahụ ihu m anya ozo, ma ọ buru na nwanne unu a esoghi unu gbadata.’
 24 Mgbe anyi lakwuuru ohu gị

bụ nna anyi, anyi gwara ya okwu onyenwe m kwuru.
 25 “Mgbe nna anyi gwara anyi sị, ‘Laghachi gaa zuta nri,’
 26 anyi gwara ya na, ‘Anyi agaghi agbada ma ọ buru na nwanne anyi nta agaghi eso anyi. N'ihu na anyi enweghi ike ihu nwoke ahụ anya, ma ọ buru na nwanne anyi nta esoghi anyi.’
 27 “Oge ahụ, ohu gị bụ nna anyi siri anyi, ‘Unu maara na nwunye m muru m umu nwoke abuo.’
 28 Otu n'ime ha funariri m, mgbe anu ohia dokasiri ya iperipe na iperipe. Ruo ugbu a, ahubeghi m ya anya.
 29 Ọ buru na unu anapukwa m onye nke a, si otu a mee ka ihe ojoo zute ya, ọ putara na unu ga-eme ka m jiri isi awo m laa n'ili n'onodu obi ojoo?’ (Sheol h7585)
 30 “Ya mere, ọ buru na m alaghachikwute ohu gị, bụ nna anyi, ma nwantakiri a esoghi anyi, ebe ọ bụ na e kekotara ndu nna anyi na ndu nwantakiri a,
 31 mgbe ọ ga-ahu na nwantakiri a esoghi anyi, ọ ga-anwu. Mgbe ahụ, anyi bụ ndi ohu gị, ga-eme ka nna anyi jiri isi awo laa n'ili n'onodu obi ojoo. (Sheol h7585)
 32 Biko, onyenwe m, eji m ndu m zoro nna m ebe na m ga-elezi nwantakiri a anya. Asi m ya, ‘Ọ buru na m akpoghachighi nwantakiri a nye gị, ka ita uta buru nke m n'ihu gị bụ nna m n'ubochi niile nke ndu m.’
 33 “Ya mere ugbu a, biko, ka ohu gị nodu dika ohu onyenwe m n'onodu nwantakiri a, ka nwantakiri a soro umunne ya laghachikwuru nna anyi.
 34 Aga m esi anaa laghachikwuru nna m ma ọ buru na mu na nwantakiri a esoghi? Enweghi m ike ilekwasi ihe ojoo ga-adakwasị nna m anya.”

45 N'oge a, Josef enkekwaighi ike ijite onwe ya aka n'ihu ndi na-ejere ya ozi. O welitara olu si, “Zipunu onye ọbụla site n'ebe m no.” Ya mere, o nweghi onye ya na Josef no mgbe ọ kororo umunne ya onye ọ bụ.
 2 O tiri mkpu akwa nke ndi Ijpt nuru, na nke ndi ulo Fero nukwara.
 3 Josef gwara umunne ya sị, “Mu onwe m bu Josef. Nna m ọ ka no ndu ugbu a?”
 Ma umunne ya enweghi onu ha ji asa ya, n'ihu na oke egwu jidere ha n'ihu ya.
 4 Mgbe ahụ, Josef siri umunne ya, “Biko, bianu m nso.” Mgbe ha bjara ya nso, ọ siri ha, “Abu m nwanne unu, Josef, onye unu rere ree gaa Ijpt.
 5 Ma otu ọ dī, ka ọ ghara iwute unu, unu atakwala onwe unu uta n'ihu orure unu rere m. N'ihu na ọ bụ n'ihu ichebe ndu unu ka Chineke ji buru uto zite m n'ebe a.
 6 Oge unwu agwuchabeghi. Ọ bụ ezie na afo abuo nke oke unwu agafeela, ma ọ foduru afo ise ozo n'ihu, oge a na-agaghi ako ihe ọbụla n'ala, maobu iwere ihe ọbụla n'ubi.
 7 Chineke zitere m ka m buru uto bja n'ebe a n'ihu ime ka ndu

fòdurụ unu n'ụwa, na ịzọputa ndụ unu site n'ụzọ nnapụta dị oke egwu. **8** "Ya mere, ọ bughị unu zitere m n'ebe a, kama ọ bụ Chineke. Ya onwe ya emeela ka m ghọrọ Fero nna, na onyeisi ezinaụlọ ya niile, na onye na-achị ala Ijpt niile. **9** Ugbu a, meenụ ngwa lakwuru nna m, sị ya, 'Ihe ndị a ka Josef nwa gi nwoke kwuru, Chineke emeela m onye na-achị Ijpt niile. Egbula oge ịbịakwute m. **10** I ga-ebi n'ala Goshen, ka i nwee ike inọ m nso, gị na ụmụ gi, na ụmụ ụmụ gi, na igwe ewu na aturụ gi, na igwe ehi gi, na ihe niile i nwere. **11** N'ebe ahụ ka m ga-enyekwa gi ihe ị chọrọ, n'ih na ụnwụ afọ ise ka di n'ihu na-abia. Ọ buru na i meghi otu a, gị na ezinaụlọ gi na ihe niile bu nke gi ga-ada ukpa.' **12** "N'ezie, anya unu na n'anya nwanne m Benjamin, ahula na mu onwe m ji onu m na-agwa unu okwu ndi a. **13** Unu ga-akoro nna m maka nsopuru niile a na-enye m n'ala Ijpt na ihe niile unu huru. Kpotakwanu nna m osiso ebe a." **14** Ugbu a, ọ dakwasiri n'olu Benjamin, nwanne ya, kwaa akwa. Benjamin jidekwara ya n'olu kwaa akwa. **15** Emesja, o suturu umunne ya niile onu, bekwasi kwa ha akwa. N'ikpeazu, umunne ya kpanyeere ya uka. **16** Mgbe akuko a ruru ulo Fero na umunne Josef biana, ọ toro Fero na ndisi ozi niile ya utu. **17** Fero gwara Josef si ya, "Gwa umunne gi, ka ha mee ihe otu a, ha bokwasị inyinnya ibu unu ibu laghachikwa n'ala Kenan. **18** Ha ruo, ha kpota nna gi, na ezinaulo ha, ka ha loghachikwute m n'ala Ijpt. N'ih na aga m enye ha ala kachasi mma n'Ijpt. Ha onwe ha ga-erikwa uru ala ahụ. **19** "Gwakwa umunne gi okwu si ha, 'Sitenu n'ala Ijpt were ugboala, nke unu ga-eji budata ndi nwunye unu na umuntakiri unu. Dutekwanu nna unu. **20** Unu esogbula onwe unu banyere ngwa ulo unu, n'ih na ihe niile di mma n'ala Ijpt bu nke unu.'" **21** Ya mere umu Izrel mere ihe ndi a. Josef nyere ha ugboala dika Fero nyere n'iwu. O nyekwara ha nri ha ga-eri n'uzo. **22** O nyere onye o bu la n'ime ha uwe mgbanwe oheru, ma o nyere Benjamin nari shekel olocha ato, na uwe mgbanwe ise. **23** O zipuru nna ya ihe ndi a: inyinnya ibu iri ndi e bokwasiri ihe mara mma niile si n'ala Ijpt, na nne inyinnya ibu iri ndi e bokwasiri oka na achicha, na ihe ndi ozo di iche iche, n'ih ije ya. **24** O zipuru umunne ya. Ma oge ha na-achio ihapu ya, o gwara ha si, "Unu esekwala okwu n'uzo." **25** Mgbe ahụ, ha hapuru ala Ijpt mechaa rute ala Kenan, bjakwute Jekob nna ha. **26** Ha gwara ya si, "Josef ka no ndu. N'ezie, o bu ya na-achị ala Ijpt niile." Ma

o siiri Jekob ike inabata akuko a. O kwenyeghi na o bu eziokwu. **27** Ma mgbe ha gwasiri ya ihe niile Josef gwara ha, mgbe o hukwara ugboala niile Josef zitere ka e jiri bute ya, mmu nna ha Jekob loghachiri. **28** Mgbe ahụ Izrel kwuru si, "Ekwetala m! Josef nwa m ka di ndu. Aga m aga hu ya anya tupu m nwuo."

46 Izrel biliri ije, ya na ihe niile o nwere rute Biasheba. Ebe a, o churu aja nye Chineke nke nna ya Ajzik. **2** Chineke gwara Izrel okwu n'ohu nke abali. O siri, "Jekob! Jekob!" O zara si, "Lee m n'ebe a." **3** Chineke gwara ya si, "Abu m Chineke, Chineke nke nna gi. Atula egwu igbada Ijpt n'ih na aga m eme gi ka i gho o mba di ukwu n'ebe ahụ. **4** Mu onwe m gaseo gi agbada n'ala Ijpt. Mu onwe m ga-akpolatakwa gi ozo. Josef n'onwe ya ga-eji aka ya ekpuchikwa gi anya." **5** Jekob mechara si na Biasheba puta. Umụ Izrel kuuru Jekob nna ha, na umuaka ha na ndi nwunye ha, kubanye n'ugboala ahụ Fero zitere ka ha ji bute ya. **6** Ha buuru anu ulo ha niile, na ihe onwunwe ha niile, nke ha kpatara n'ala Kenan, gaa Ijpt. Jekob na agburu ya niile so. **7** Umụ ya ndi ikom niile, na umu umu ya ndi ikom niile, na umu ya ndi inyom niile, na umu umu ya ndi inyom niile, na ndi niile bu mkpuru afọ ya, ka o kporo gaa Ijpt. **8** Ndi a bu aha umu ndi ikom Izrel, ya bu Jekob na umu umu ya, ndi sooro ya gaa Ijpt. Ruben, okpara Jekob **9** Umụ ndi ikom Ruben bu, Hanok, na Palu, na Hezron na Kami. **10** Umụ ndi ikom Simion bu, Jemuel, na Jamin, na Ohad, na Jakin, na Zoha, na Shaul. Nne Shaul bu nwanyi Kenan. **11** Umụ ndi ikom Livay bu, Geshon, na Kohat, na Merari. **12** Umụ ndi ikom Juda bu, Ia, na Onan, na Shela, na Perez, na Zera. Ma Ia na Onan nwuru n'ala Kenan. Umụ ndi ikom Perez bu, Hezron na Hamul. **13** Ma umu ndi ikom Isaka bu, Tola, na Pua, na Jashub, na Shimron. **14** Umụ ndi ikom Zebulon bu, Sered, na Elon, na Jaliil. **15** Ndi a bu umu ndi ikom Lia muru Jekob n'ala Padan Aram. O mutakwara otu nwanyi aha ya bu Dajna. Umụ ndi ikom na ndi inyom ndi a di iri ato na ato. **16** Umụ ndi ikom Gad bu, Zefon, na Hagi, na Shuni, na Ezbon, na Eri, na Arodi na Areli. **17** Umụ ndi ikom Asha bu, Imna, Ishva, Ishvi na Beriya. Nwanne ha nwanyi bu Sera. Umụ Beriya bu, Heba na Malkiel. **18** Ndi a bu umu a muru Jekob site na Zilpa, odibo nwanyi ahụ Leban kponyere Lia nwa ya nwanyi. Ha di iri na isii n'onuogu. **19** Umụ ndi ikom Jekob site na Rechel nwunye ya bu, Josef na Benjamin. **20**

N'ala Ijpt, a mụrụ Josef Manase na Ifrem, site na nwunye ya Asenat nwa nwanị Pọtifera, onye nchụaja nke On. **21** Ụmụ ndị ikom Benjamin bụ, Bela, Beka, Ashbel, Gera, Neeman, Ehi, Rosh, Mupim, Hupim na Aad. **22** Ndi a bụ ndi ikom nke Rechel mụrụ Jekob. Ha di iri na anọ. **23** Nwa nwoke nke Dan mụrụ bụ, Hushim. **24** Ụmụ ndi ikom Naftali bụ, Jaziil, na Guni, na Jeza, na Shilem. **25** Ndi a bụ ụmụ ndi ikom a mụrụ Jekob site na Bilha, odibo nwanị ahụ Leban kponyere nwa ya nwanị Rechel. Ha niile di asaa. **26** Ya mere, ndi niile so Jekob gaa Ijpt, ndi bụ ụmụ ụmụ ya, na-agughị ndi nwunye ụmụ Jekob niile, di iri mmadụ isii na isii. **27** Tinyere ụmụ ndi ikom abụọ amutara nye Josef n'Ijpt, ndi si n'ezinaulo Jekob gara Ijpt di iri asaa. **28** Jekob zipurụ Juda ka jekwuru Josef ijuta ya ụzọ Goshen. Mgbe ha rutere n'ala Goshen, **29** Josef kwadoro inyinya ugbo ya gawa Goshen izute nna ya Izrel. Mgbe Josef bjara n'ihu nna ya, o makuru ya, bee akwa ogologo oge. **30** Izrel gwara Josef si, "Ugbu a ejikerela m inwu, ebe m huru ihu gi anya ozọ, mata na i ka di ndu." **31** Mgbe ahụ, Josef gwara ụmụnne ya na ndi ezinaulo nna ya niile si, "Ka m gaa koro Fero. Ka m gaa si ya, 'Umunne m na ezinaulo nna m, ndi bi n'ala Kenan abiakwutela m. **32** Ha bụ ndi ozuzu aturu, ndi na-elekota anu ulo. Ha chi igwe ewu na aturu ha, na igwe ehi ha, na ihe niile ha ji biri.' **33** Ya mere, o buru na Fero akpo unu juo unu ajuju si, 'Gini bu oru aka unu?' **34** Unu ga-asị ya, 'Ndi ohu gi bu ndi ozuzu anu ulo site na mgbe anyi bu umunta, dika nna nna anyi ha bu.' Mgbe ahụ, o ga-ekwe ka unu biri n'ala Goshen. N'ihu na ndi niile na-azu ewu na aturu bu ndi akporo asi n'ala Ijpt."

47 Josef gara gwa Fero si, "Nna m na ụmụnne m ejirila igwe ewu na aturu ha, igwe ehi ha na ihe niile ha nwere site n'ala Kenan bja n'ebe a. Ha no n'ala Goshen." **2** Mgbe o gara igwa Fero okwu, o duuru mmadu ise n'etiti ụmụnne ya ndi ikom gosi ha Fero. **3** Fero juru ụmụnne ya ajuju si ha, "Gini bu oru aka unu?" Ha zara si ya, "Ndi ohu gi bu ndi ozuzu aturu dika nna nna anyi ha." **4** Ha kwukwara si, "Anyi bjara ino dika obja n'ala a n'ihu na unwu a siri oke ike n'ala Kenan. O nweghi nri igwe ewu na aturu anyi nwere iri n'ala ahụ. Ya mere, anyi na-arịo ka i nye ndi ohu gi ike ka ha biri n'ala Goshen." **5** Fero gwara Josef si, "Nna gi na ụmụnne gi abiakwutela gi. Ha biri n'ala Goshen. **6** Ala Ijpt dikwa gi n'ihu. Horo ebe obula

masiri gi nke dikwa ezi mma nye nna gi na umunne gi ka ha biri. Ka ha biri na Goshen. O burukwa na i maara ndi ikom n'etiti ha ndi nwere ike, mee ha ndi na-elekota igwe anu ulo m." **7** Josef kpotara nna ya Jekob, mee ka o guzo n'ihu Fero. Jekob no n'ebe ahụ gozie Fero. **8** Fero juru Jekob si, "I gbaala afọ ole ugbu a?" **9** Jekob zara Fero si ya: "Ebiela m dika onye obja nari afọ na iri afọ ato. Onuogugu afọ ndi a ehighi nne, ma ha juputara n'ahuhu na nsogbu. Ma a norubeghi m onuogugu afọ nna m ha gbara mgbe ha biri n'uhwa dika obja." **10** Jekob goziri Fero, site n'ihu ya puo. **11** Ya mere, Josef mere ka nna ya na umunne ya biri n'ala Ijpt. O nyere ha ala kachasi mma n'ala ahụ na mpaghara Ramesis, dika Fero nyere n'iwu. **12** Josef nyere nna ya na umunne ya na ezinaulo nna ya nri dika onuogugu nke umu ha si di. **13** Ma nri adighi n'ala ahụ niile n'ihu na unwu ahụ di nnoo njo. Ihe siri ike n'ala Ijpt ma n'ala Kenan n'ihu unwu a. **14** Josef chikotara ego niile di n'ala Ijpt, na n'ala Kenan, nke ndi mmadu ji kwuo ugwo nri ha zuru webata ha n'uloze Fero. **15** Mgbe ego niile di ndi mmadu n'aka gwuchara n'ala Ijpt ma n'ala Kenan, ndi Ijpt niile biakwutere Josef si ya, "Nye anyi nri, gini mere anyi ga-eji nwuo n'ihu gi? Ego anyi agwula." **16** Mgbe ahụ Josef zara si ha: "Jirinụ anu ulo unu kwuo ugwo nri m ga-enye unu, ebe o bu na ego unu agwula." **17** Ya mere, ha kputaara Josef anu ulo ha. Josef nyere ha nri n'onodu inyinya ha, na aturu ha, na ewu ha, na ehi, na inyinya ibu ha. O were nri zuo ha n'afu ahụ n'onodu anu ulo ha niile. **18** Mgbe afu ahụ gafesiri, ha biakwutekwara ya n'afu nke ozọ si ya, "Anyi agaghị ezoro onyenwe anyi na ego anyi agwula, na igwe anu ulo anyi bukwa nke gi. O nweghi ihe ozọ foduru anyi karja ahụ anyi na ala anyi. **19** Gini mere anyi ga-eji noo n'agbu n'ihu gi? Zuru anyi na ala anyi n'onodu ugwo anyi ga-akwu maka nri i ga-enye anyi. Ka anyi na ala anyi buru ndi ohu Fero. Nye anyi mkpuru ubi ka anyi diri ndu ghara inwu, ka ala a ghara ibu ihe togboro n'efu." **20** Ya mere, Josef zutaara Fero ala Ijpt niile. Ndi Ijpt niile n'otu n'otu rere ala ha n'ihu oke unwu ahụ dakwasiri ha. Mgbe ahụ, ala ha niile ghoro nke Fero. **21** Ya mere, Josef si otu a mee ka ndi Ijpt niile ghoo ndi ohu Fero, site n'otu obodo n'ala ahụ ruo na nke ozọ ya. **22** Ala nke Josef na-azutaghị n'oge a bu naani ala ndi nchujaja. N'ihu na ndi nchujaja si n'aka Fero na-enweta nri ha site n'oge ruo n'oge. Ha nwekwara nri na-ezuru ha site na oke ahụ Fero na-

enye ha. Ya mere ha ereghị ala ha. **23** Mgbe ahụ, Josef gwara ndị mmadụ ahụ niile okwu sị, “Lee, azụọla unu taa, zụkwaa a ala unu nye Fero. **24** N’oge owuwe ihe ubi, otu ụzọ n’ime ụzọ ise nke ihe unu nwetara n’ubi unu bụ nke Fero. Deberenyị onwe unu ụzọ anọ fọdụrụ ka ọ buru ihe unu ga-akụ n’ubi na ihe unu ga-eri na ihe ndị ezinaụlọ unu, na nke ụmuntakiri unu ga-eri.” **25** Ha zara sị ya, “Ị zọputala ndụ anyị. Ka anyị hụta amara n’ihu nna anyị ukwu. Anyị ga-abụ ndị ohu Fero.” **26** Josef mere ka nke a buru iwu n’ala Ijpt niile ruo taa, na Fero ga-ewe otu ụzọ n’ime ụzọ ise nke ihe ọbụla si n’ala. Naanị ihe si n’ala ndị nchụaja bụ nke na-esoghị n’iwu a. **27** Izrel biri na Goshen nke dị n’ala Ijpt. Ha kpatara akụ hie nne, mụbaa n’omumụ, ma n’onyogugu. **28** Jekob biri n’ala Ijpt afọ iri na asaa. Ya mere, afọ niile Jekob gbara bụ narị afọ na iri afọ anọ na asaa. **29** Mgbe ụbọchị onwu Izrel na-abiaru nso, ọ kpọrọ Josef nwa ya sị ya, “Ọ buru na m ahutala amara n’ihu gi, tinye aka gi n’okpuru apata m, kwee m nkwa na i ga-egosi m obi ebere na ezi ntụkwasi obi. Elila m n’ala n’Ijpt. **30** Kama, mgbe m nwuru, site n’ala Ijpt bupu m. Buru ozu m gaa lie ya ebe e liri nna m ha.” Ọ zara, “Aga m eme dika i kwuru.” **31** Ọ siri ya, “Nụọrọ m iyi na i ga-eme ya.” Josef nūọrọ ya iyi. Izrel n’onwe ya, kpọrọ isiala dika ọ dabere n’elu mkpanaka ya.

48 Mgbe ihe ndị a gasiri, a gwara Josef sị, “Lee nna gi na-arịa orịa.” Josef biliri duru umu ya ndi ikom abuo bu Manase na Ifrem gawa ileta ya. **2** Mgbe a gwara Jekob okwu sị ya, “Nwa gi nwoke Josef abiala ileta gi.” Izrel chikotara ume ya, jisie ike, nodu ala n’elu akwa ya. **3** Mgbe ahụ, Jekob siri Josef, “Chineke, Onye puru ime ihe niile gosiri m onwe ya na Luz, n’ala Kenan, ma goziekwa m. **4** Ọ siri m, ‘Lee, aga m eme ka i mja mkpuru, baakwa uba n’onyogugu. Aga m eme ka i ghoo ogbako otutu mba. Aga m enye gi ala a ka ọ buru ihe nketa ebighi ebi maka agburu gi ndi ga-esote gi.’ **5** “Ugbu a, ana m eme umu gi ndi ikom abuo ndi a, ndi a mutaara gi n’ala Ijpt, umu nke m. Ha abuo, Ifrem na Manase, ga-abu umu m, dika Ruben na Simion si buru umu m. **6** Ma umu ozo a gamutara gi ga-abu nke gi. O bu aha umunne ha ndi a ka a ga-eji mara ha n’ala nketa nke ha. **7** Ana m eme nke a n’ihi na mgbe m si Padan Aram puta, nne unu Rechel, nwuru n’ala Kenan mgbe anyi ka no n’uzo ije anyi n’ebe ditu anya site na Efrat. N’akuku uzo e si aga Efrat, ya bu Betlehem, ka m likwara ya.” **8** Mgbe

Izrel huru umu ndi ikom abuo Josef kpo bia, o juru Josef ajuju sị, “Ndi a, bu ndi ole?” **9** Josef zara nna ya sị, “Ha bu umu ndi ikom ndi Chineke nyere m n’ebe a.” Ya mere, Jekob gwara ya sị, “Kpotara m ha, ka m gozie ha.” **10** N’oge a, Izrel adighi ahuzikwa uzo nke oma n’ihi ime agadi ya. Ya mere, Josef duuru umu ya ndi ikom ndi ahụ bia nso ebe nna ya no. Mgbe ahụ, Jekob suturu ha onu, makuo ha. **11** Izrel siri Josef, “O nweghi mgbe m lere anya na m ga-ahu ihu gi ozo. Ma Chineke emeela ka m hukwa umu gi.” **12** Josef sitere n’ikpere Jekob kupu umu ya, bia hulata isi ala. O kpuru ihu ya n’ala mgbe o mere nke a. **13** Josef kpoo ha abuo, Ifrem n’aka nri ya nke bu aka ekpe Izrel, na Manase n’aka ekpe ya nke bu aka nri Izrel, kpoa ha bia nna ya nso. **14** Ma Izrel setiri aka nri bikwasị ya n’isi Ifrem, nwa nke nta. Ma aka ekpe ya ka o setipuru bikwasị n’isi Manase bu okpara. **15** Mgbe ahụ, ọ goziri Josef sị ya. “Ka Chineke, onye nna m ha Ebrahim na Aizik jere ije n’ihu ya Chineke onye buru Onye zuru m dika aturu ogologo ndu m niile ruo taa, **16** Mmuo ozi ahụ naputara m site n’ihe egwu niile, ya gozie umu ndi ikom ndi a. Ka ha buru ndi a kpokwasiri aha m na aha nna m ha Ebrahim na Aizik, ka ha muba hie nne n’elu uwa.” **17** O wutere Josef mgbe ọ huru na nna ya bikwasiri aka nri ya n’isi Ifrem. O jidere aka nna ya iwepu ya n’isi Ifrem, ka ọ tukwasị ya n’isi Manase. **18** Mgbe ahụ, Josef siri nna ya, “I bikwasijoro aka gi. Onye a bu okpara, bikwasị aka nri gi n’isi ya.” **19** Ma nna ya juru, sị ya, “Amaara m ihe m na-eme nwa m, Manase ga-agho oke obodo, ma nwanne ya nke nta ga-akarị ya idi ukwu, n’ihi na umu umu ya ga-agho otutu mba di iche iche.” **20** Ọ goziri ha n’ubochi ahụ sị, “N’aha gi ka Izrel ga-ekwuputa ngozi a, ‘Ka Chineke mee gi dika Ifrem na Manase.’” Ya mere o buru ụzọ kpoo Ifrem tupu Manase. **21** Mgbe ahụ, Izrel gwara Josef okwu sị ya, “Lee, mu onwe m na-aga inwu. Ma Chineke ga-anonyere unu, kpo ghachikwa unu azu n’ala nna unu ha. **22** Mu onwe m na-enye gi otu akuku ugwu kari nke umunne gi, bu ala ugwu ahụ m sitere na mma agha m na uta m naputa ndi Amorait ka ọ buru nke gi.”

49 Mgbe ahụ, Jekob kpokotara umu ya ndi ikom niile n’otu sị ha, “Zukonu ka m gwa unu ihe ga-adakwasị unu n’ubochi di n’ihu. **2** “Zukonu nuru, umu ndi ikom Jekob nuru okwu nna unu Izrel. **3** “Ruben, okpara m ka i bu, ume m, ihe ngosi mbu nke

ike m, onye nsopuru kwesiri, onye mbu n'idi ike. 4 Onye na-agbanwe agbanwe dika mmiri di n'iyi, i gaghi abukwa onye mbu, n'ih na i banyere n'he ndina nna gi, i dinara n'he ndina m, meru ya. 5 "Simion na Livay bu umunne. Mma agha ha bu ngwa ihe ike. 6 Ka obi m ghara isonye n'izuzu ha, ka m ghara isonye n'ogbakha ha, n'ih na ha gburu mmadu n'oge iwe ha, bipukwa nkwonkwo ukwu umu ehi na-echeghi echiche. 7 Ihe a buru onu ka iwe ha bu, n'ih na o di njo. Onuma ha, o jobigara njo oke. Aga m ekesa ha n'etiti umu Jekob Kpasaa ha n'etiti ndi Izrel. 8 "Gi, Juda, umunne gi ga-eto gi. Aka gi ga-adi n'olu ndi iro gi. Umu ndi ikom nna gi ga-akpo isiala nye gi. 9 I bu nwa odum, gi, Juda, i si n'ichu nta lota, nwa m. Dika odum, o na-amakpu, na-edina ala, dika nne odum, onye ga-anwa anwa kpotee ya? 10 Mkpanaka eze agaghi esite n'ebe Juda no wezuga onwe ya, maobu mkpanaka onyendu esi n'agbata ukwu ya puo, tutuu ruo mgbe eze ahu nwe ya ga-abia, irube isi nke mba niile ga-abu nke ya. 11 O ga-ekenye inyinya ibu ya n'osisi vaini, n'alaka kachasi mma ka o ga-ekenye nwa inyinya ibu ya. O ga-asakwa uwe ya na mmanya. Uwe mwuda ya ka o ga-asakwa n'obara mkpuru vaini. 12 Anya ya ga-acha uhie uhie karja mmanya vaini. Eze ya ga-enwupukwa ocha karja mmiri ara ehi. 13 "Zebulon ga-ebi n'akuku osimiri. O ga-abu ebe izuike nye ugbo mmiri. Oke ala ya ga-agbatipu ruo Sajdon. 14 "Isaka di ike dika inyinya ibu na-amakpu n'etiti ogba aturu. 15 Mgbe o huru otu ebe izuike ya si di mma, hu otu ala ya si maa mma, o ga-ehudata isi ya ibu ibu aru; were onwe ya nye iru ru ike. 16 "Dan g-eme ka ikpe ziri ezi rute ndi ya aka dika otu n'ime ebo Izrel. 17 Dan ga-adi ka agwo di n'akuku okporo, dika ajuala di n'uzo ohia, nke na-ata inyinya n'ikiri ukwu, si otu a mee ka onye na-agba inyinya dalaa azu. 18 "O Onyenwe anyi, ana m ele anya nnaputa gi. 19 "Gad bu onye usu ndi o-ji-egbe-aga ga-abiakwasi, ma o ga-aluso ha ogu, चुषकwa ha oso. 20 "Asha ga-esi n'ubi ya weputa nri gbara abuba, nke na-adi ndi eze mma. 21 "Naftali dika nne ele a hapuru ahapu, nke na-amuputa umu ele mara mma. 22 "Dika osisi vaini a kuru n'akuku iyi, nke alaka ya na-awasa rigoro n'elu mgbidi, na nke na-ami ezi mkpuru, otu a ka Josef di. 23 Ndi na-agbata uta sitere n'obi ilu luso ya agha, ha gbara ya aku site n'ikpo asi. 24 Ma aka o ji jide uta nke ya adaghi mba, ike agwughi ogwe aka ya, n'ih aka Onye di ike nke Jekob, n'ih Onye ozuzu aturu,

Oke Nkume Izrel, 25 n'ih Chineke nna gi, onye nanyere gi aka, n'ih Onye puru ime ihe niile, ka o gozie gi, site na ngozi nke eluigwe site n'elu, ngozi nke osimiri di n'okpuru ala, ngozi nke ara na akpanwa. 26 Ngozi niile nke nna gi, di ukwu karja, ngozi niile nke uguwu ukwu mgbe ochie, kariakwa ngozi nke uguwu nta mgbe ochie, Ka ngozi ndi a di iche dikwasi n'isi Josef, dikwasi n'egedege ihu Josef, onye bu onyendu n'etiti umunne ya. 27 "Benjamin dika nkita ohia nke na-adogbu anu. N'utu, o na-eri anu o dogburu. N'anyasi o na-ekesakwa ihe o gbutere." 28 Ndi a bu ebo iri na abuo di n'Izrel. Ihe ndi a bukwa ihe nna ha gwara ha mgbe o goziri ha, nye onye obula n'ime ha ngozi nke ruuru ya. 29 Emesia, o nyere ha ndumodu si ha, "N'oge na-adighi anya site ugbu a, aga m anwu. Unu aghaghi ili m n'ebe e liri nna m ha, n'ala Kenan, n'ime ogba ahu di n'ohia Efron, onye Het. 30 N'ime ogba di n'ohia Makipela, nke di nso na Mamre, n'ala Kenan, ohia Ebrahim zutara site n'aka Efron onye Het, maka ili ozu. 31 N'ebe ahu ka e liri Ebrahim na Sera nwunye ya. N'ebe ahu kwa ka e liri Aizik na Ribeka nwunye ya. N'ebe ahu ka m liri Lia. 32 Ebrahim nna nna m zuru ala ahu na ogba di n'ime ya site n'aka umu Het." 33 Mgbe Jekob kwuchara okwu ndumodu ikpeazu ndi a nye umu ya ndi ikom, o chikotara ukwu ya n'elu akwa, kuo ume ikpeazu. A chikotara ya na ndi ya.

50 Josef dakwasiri n'ihu nna ya, kwaa akwa, sutukwa ya onu. 2 Josef nyere iwu, ka ndi dibia na-egere ya ozi gbasie ozu nna ya. Ya mere, ndi dibia ahu gbasikwara Izrel. 3 O were ha iri ubochi anu igbasi ozu, n'ih na nke a bu oge o kwesiri iwe ha ime ya. Mgbe nke a gasiri, a kwara ya n'ala Ijpt iri ubochi asaa. 4 Mgbe oge iru uju gafesiri, Josef gwara ndi ulo Fero si ha, "O buru na m ahutala amara n'ihu unu, biko, gwaranu m Fero otu a, si ya, 5 'Nna m mere ka m nupora ya iyi mgbe o na-anwu, si, "Lee, agala m inwu, i ga-eli m n'ili m, nke m gwuuru onwe m n'ala Kenan." Ugbu a, biko ka m gaa lie nna m, ma loghachikwa." 6 Fero zara si ya, "Gaa lie nna gi dika o mere ka i nupoyi na i ga-eme." 7 Ya mere, Josef gara ili nna ya. Otutu ndi mmadu sokwa ya. Ndisi ochichi Fero, na ndi okenye ulo ya, na ndi okenye a ma ama n'ala Ijpt. 8 Ndi ozu bukwa ndi ulo Josef niile, umunne ya, na ndi ulo nna ya. Naani umuntakiri, na igwe ewu na aturu ha, na igwe ehi ha, ka ha hapuru n'ala Goshen. 9 Ma inyinya ugbo na ndi na-agba inyinya, so ya gaa. Igwe

mmadu gara ije a buru ibu nke ukwu. **10** Mgbe ha ruru ebe izocha aka nke Atad, n'ofe ozọ nke Jodan, ha weere iti aka n'obi di ukwu tie aka n'obi ha n'ebe ahụ. Josef ruru uju ubochi asaa maka nna ya n'ebe ahụ. **11** Mgbe ndi bi n'ala Kenan huru oke iru uju nke ebe izocha aka nke Atad ahụ, ha siri, "Nke a buuru ndi Ijipt iru uju di ukwu." N'hi nke a, ha kporo ebe ahụ di nso na Jodan Ebel-Mizraim. **12** Umụ Jekob mere dika nna ha gwara ha. **13** N'hi na ha buuru ozu ya laa n'ala Kenan, lie ya n'ogba ahụ di n'ohia Makipela, nke bu ala ubi Ebrahim zuru dika ala olili ozu, site n'aka Efron, onye Het; n'akuku Mamre. **14** Emesja, Josef laghachiri Ijipt ya na umunne ya, na ndi niile sooro ya gaa olili ozu nna ya, ngwangwa elichara nna ya. **15** Mgbe umunne Josef huru na nna ha anwula, ha siri, "Eleghi anya Josef ga-akpo anyi asi, kwughachi anyi ugwo ihe ojoo niile anyi mere ya?" **16** N'hi nke a, ha zipuru Josef ozi si, "Nna gi nyere iwu a tupu o nwuo. **17** 'Gwa Josef si ya, Arioo m gi, gbaghara ihe ojoo niile umunne gi mere, na mmehie ha mere megide gi.' Ugbu a, gbaghara mmehie anyi bu ndi ohu Chineke nna gi." Mgbe Josef nuru ihe ha kwuru, o kwara akwa. **18** Umunne ya bjakwara daa n'ihu ya, si, "Anyi bu ndi ohu gi." **19** Ma Josef siri ha, "Unu atula egwu. Abu m Chineke onye na-ekpe ikpe nke m ga-eji taa unu ahuhu? **20** O bu ezie na unu chere ime m ihe ojoo, ma Chineke chere ya ka o buru ezi ihe, iji debe otutu ndu dika o na-eme taa. **21** Ya mere, ujo atula unu. Mu onwe m ga-azu unu na umuntakiri unu." O kasiri ha obi, gwa ha okwu bara ha n'obi. **22** Josef biri n'Ijipt, ya na umunne ya, na ndi ulo ha. Josef gbara narị afọ na iri. **23** Josef huru umu Ifrem, na umu umu ya. O nokwa ndu hu umu Makia nwa Manase, ndi e kukwasiri n'ikpere ya. **24** Mgbe ahụ, Josef siri umunne ya, "Agala m inwu, ma Chineke ga-abia ileta unu. O ga-esi n'ala a kpoputa unu kpoakwa unu n'ala ahụ o nupuru Ebrahim na Aizik na Jekob iyi, na o ga-enye ha." **25** Mgbe ahụ, Josef mere ka umu Izrel nuporo ya iyi si, "Mgbe Chineke bira ileta unu, unu aghaghi i site n'ebe a chikoro okpuku m." **26** Josef nwuru mgbe o gbara narị afọ na iri. Ha gbasiri ozu ya, tinye ya n'ime igbe ozu, n'ala Ijipt.

Ọpupu

1 Ndị a bụ aha ụmụ ndị ikom Izrel, ndị sooro Jekọb gaa biri n'ala Ijịpt, onye ọbụla n'ime ha kpọ ezinaụlọ ya. **2** Ruben, Simiọn, Livayi na Juda; **3** Isaka, Zebulun na Benjamin; **4** Dan, na Naftali; Gad na Asha. **5** Ọnụọgụgụ ụmụ Jekọb ndị sooro ya gaa biri n'Ijịpt dị iri mmadụ asaa. Ma Josef nọrịj n'Ijịpt. **6** Emesja, Josef na ụmụnne ya niile nwurụ, ma ọgbo ahụ niile nwụkwara. **7** Ma ihe gaara ụmụ ụmụ Izrel nke ọma, ha mụbara, dị ukwu n'ọnụọgụgụ, juputa ala ahụ niile. **8** Ma mgbe eze ọhuru nke na-amaghị Josef malitere jichi ọchịchị n'ala Ijịpt, **9** ọ siri ndị ya, "Lee, ndị Izrel abaa! Ụba nke ukwu n'ọnụọgụgụ dika ike karịa anyị. **10** Ngwanụ, ka anyị were amamihe meso ha mmeso ojoo, ma ọ bughị otu a, ha ga-amụba karịa, mgbe agha ga-adaputa n'etiti anyị na ndị iro anyị, ha ga-esoro ndị iro anyị luso anyị agha, site n'ala a gbapụ." **11** N'ihia nke a, ha tinyere ndịisi ohu ga na eledo ha, bụ ndị ga-eji ọrụ mmanye kpagbuo ha. Ha wuru Fero obodo Payitom na Ramesis, ebe ọ na-echekeha ihe. **12** Ma dika a na-ata ụmụ Izrel ahụ na-eleghị anya n'azụ, otu a kwa ka ụmụ Izrel gara n'ihu na-amụba n'ọnụọgụgụ na-agbasakwa. Nke a mere ka ndị Ijịpt tụọ ndị Izrel egwu. **13** Ha ji oke ọrụ mekpaa ụmụ Izrel ahụ nke ukwu, **14** mee ka ndụ ụmụ Izrel buru ndụ juputara n'ihe ilu. Ha nyere ha ọrụ ike nke ikpu brik na urọ, tinyere ọrụ dị iche iche n'ubi ha. N'ime ọrụ niile ha na-arụ, ndị Ijịpt mesiri ha ike nke ukwu. **15** Mgbe ahụ kwa, eze Ijịpt gwara ndị inyom Hibru na-aghọ nwa, ndị aha ha bụ Shifra na Pua si, **16** "Mgbe ọbụla unu na-aghọ nwa ndị inyom Hibru, unu lezie anya n'okwute e ji amụ nwa, ọ buru nwoke, gbuonu ya, ma ọ burukwanụ nwanị, hapunu ya ka ọ dirị ndụ." **17** Ma ndị inyom ndị a na-aghọ nwa emeghị ihe eze Ijịpt gwara ha, n'ihia na ha tūrụ egwu Chineke. Kama ha hapuru ụmụ ndị ikom ndị a ndụ. **18** Emesja, eze Ijịpt kpọrọ ndị inyom abụọ ahụ juo ha si, "Gini mere unu ji nupu isi n'iwu m nyere unu site n'ihapu igbu ụmuntakiri ndị ikom Hibru a mụrụ, dika m gwara unu?" **19** Ndị inyom ahụ zara Fero si, "Ndị inyom Hibru na-adị ike karịa ndị inyom Ijịpt n'ime nwa. Ha na-amuputachari ụmụ ha tupu anyị erute." **20** Ya mere, Chineke goziri ndị inyom ndị ahụ na-aghọ nwa. Ụmụ Izrel gara n'ihu na-amụba, gho mba dị ukwu. **21** Chineke n'onwe ya, nyekwara ndị inyom ahụ na-aghọ nwa ezinaụlọ nke aka ha n'ihia

na ha tūrụ egwu Chineke. **22** Mgbe ahụ, Fero nyere ndị ya niile iwu a, "A ga-atūnye ụmuntakiri ndị ikom Hibru niile a mụrụ ọhuru n'ime osimiri Naijil, ma a ga-ebebe ụmuntakiri ọhuru bụ ndị inyom ndụ."

2 N'oge a, otu nwoke onye Hibru si n'ebo Livayi, gakwara luo otu nwaada onye Livayi. **2** Nwanị a tūrū ime, mụo otu nwa nwoke. Mgbe ọ hūrū na nwa ọhūrū ahụ mara mma, o zoro ya n'ulo ọnwā atọ. **3** Mgbe ọ na-enweghikwa ike izo nwantakiri a gaa n'ihu, o jiri ahijia papirōs kpaa nkata, were korota tee n'ahụ nkata ahụ niile igbochi mmiri ibata n'ime ya. O kunyere nwantakiri ahụ n'ime ya buru nkata ahụ debe ya n'akuku osimiri Naijil ebe ahijia mmiri na-eto. **4** Nwanne nwantakiri ahụ, nke nwanị, gakwara guzo n'ebe dị anya na-eche nwantakiri ahụ nche, ihu ihe ga-eme ya. **5** Ọ dighi anya, ada Fero bjara n'akuku osimiri Naijil ahụ isa ahụ. Mgbe ọ no na-asa ahụ, ụmụ agboghō na-ejere ya ozi malitere igaghari n'akuku osimiri Naijil. Ma ada Fero lepuru anya hu nkata ahụ n'etiti riidi, zie otu n'ime ohu ya nwanị ka ọ gaa bute ya. **6** Mgbe o buputara ya, meghee ya, ada Fero hūrū nwantakiri ahụ ka ọ na-akwa akwa. O nwere omijiko n'ebe nwantakiri ahụ no. Ọ siri, "Nwatakiri a ga-aburiri otu n'ime ụmụ ndi Hibru." **7** Mgbe ahụ, nwanne nwanị nwantakiri a juru ada Fero si, "O bu m gaa chooro gi otu nwanị n'ime ndi inyom Hibru ka ọ na-elekoataara gi nwantakiri a anya?" **8** Ada Fero zaghachiri si, "Ee, gaa mee otu ahụ." Nwaagboghō ahụ gara ngwangwa n'ulo ha kpoo nne nwantakiri ahụ. **9** Mgbe ha bjaghachiri, ada Fero gwara nne nwantakiri ahụ si ya, "Kuru nwantakiri a, gaa zuputara m ya. Aga m akwu gi ugwo nke oma." Ya mere, nwanị ahụ kuuru nwantakiri ahụ, gaa zuo ya. **10** Mgbe nwantakiri ahụ tolitere, nne ya kulaara ya ada Fero, ka ọ buru nwa ada Fero. Aha ada Fero gurū ya bụ Mosis, n'ihia ọ siri, "Esi m na mmiri guputa ya." **11** Otu ubochi, mgbe Mosis toro, ọ puru gaa n'ebe ụmunnā ya no, ilele ha mgbe ha no na-arū ọrụ ike ha. Ọ hūrū otu onye Ijịpt ka ọ na-eti onye Hibru ihe, bụ otu n'ime ụmunnā ya. **12** Mosis lere anya n'akuku abuo. Mgbe ọ hūrū na ọ dighi onye na-ele ya anya, o gburu onye Ijịpt ahụ, lie ya n'ime aja. **13** N'echi ya, Mosis puru hu ndi Hibru abuo ka ha na-alu ogo. Mosis juru onye nke ikpe mara ajuju si ya, "Gini mere i ji si otu a na-eti nwanne gi ihe?" **14** Ma onye ahụ juru Mosis ajuju si, "Onye mere gi onyeisi na onye ikpe n'etiti

anyị? ! na-achọ igbu m dị ka i si gbuo onye Ijpt ahụ?” Mgbe ahụ Mosis tūrū ụjọ. O kwuru n’ime onwe ya sị, “Ndị mmadụ amatala banyere ihe ahụ m mere.” 15 Mgbe Fero nūrū ihe Mosis mere, ọ gbalirī igbu Mosis. Ma Mosis si n’ihu Fero gbaṅụ ọsọ gbagaa ala Midia. N’ebe ahụ ọ gara nọdụ ala n’akụkụ olulu mmiri. 16 Ma o nwere otu onye nchūaja obodo Midia mụtara ụmụ agboghọ asaa. N’oge a, ha bīara iseta mmiri na igbanye ya n’ime ihe igbanye mmiri anụ ụlọ maka inye igwe anụ ụlọ nna ha mmiri. 17 Ma ụfọdụ ndị na-azụ atūrū bīara chūpū ha. Mosis biliri ọtọ, bīa napūta ha, nyere ha aka nye igwe anụ ụlọ ha mmiri. 18 Ha loghachikwutere nna ha, Reuel, onye jurū ha sị, “Gịni mere unu ji lōta n’oge taa?” 19 Ha zara nna ha sị, “Otu onye Ijpt napūtara anyị site n’aka ndị ọzūzū atūrū. O setaara anyị mmiri, nyekwa igwe anụ ụlọ anyị mmiri.” 20 Nna ha jurū ha sị, “Olee ebe ọ nọ? Gịni mere unu ji hapū ya n’ebe ahụ? Gaanū kpọọ ya ka o soro anyị rie nri.” 21 Mosis nabatara oku ahụ Reuel kpọrọ ya ka ha na ya biri. O sokwara ha biri. Reuel kponyere Mosis Zipora, otu nwa ya nwanyị, ka ọ burū nwunye ya. 22 Zipora mūtara nwa nwoke, onye Mosis kpọrọ aha ya Geshom. N’ihi na Mosis sīrī, “Abū m onye ọbīa n’ala ndị ọzọ.” 23 O ruo, mgbe ọtūtū ụbọchī gara, Fero eze Ijpt nwūrū. N’oge a, ụmụ Izrel nọ na-asū ude n’ime ọnọdū ibū ohu ha. Ha kwara akwa nke ukwu. Akwa ha kwara ka e nyere ha aka n’ihi ọnọdū ibū ohu ha ruru Chineke ntī. 24 Chineke nūrū isū ude ha. O chetara ọgbugba ndū ahū ya na Ebrahim, na Aizik, na Jekob gbara. 25 Chineke hūrū ụmụ Izrel, ihe banyere ha metukwara ya n’obi.

3 N’oge a, Mosis na-azū igwe anụ ụlọ Jetro ọgọ ya nwoke, onye nchūaja na Midia. Otu ụbọchī, o duuru igwe anụ ụlọ ndị a gaa n’akụkụ ọzara. Ọ batara Horeb, ugwu Chineke. 2 N’ebe ahū, mmūọ ozi nke Onyenwe anyị mere ka ọ hū ya n’ọkū na-ere n’etiti ọhīa. Mosis hūrū na ọ bụ ezie na ọhīa ahū na-enwu ọkū ma ọ naghī ere ọkū. 3 N’ihi ya, Mosis chere n’obi ya sị, “Aga m aga nso leruo ihe omimi a anya, otu ọkū si enwu ma ọhīa anaghī ere ọkū.” 4 Mgbe Onyenwe anyị hūrū na ọ tugharīrī ka ọ hū ihe na-eme, Chineke kpọrọ ya oku site n’ime ọhīa ahū, “Mosis! Mosis!” Ọ sī, “Lekwa m n’ebe a.” 5 Mgbe ahū, ọ sīrī ya, “Abīakwala nso. Yipū akpukpūkūwū gī, n’ihi na ebe i guzo bū ala dī nsọ.” 6 Ọ sīrī, “Abū m Chineke nke nna gī. Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke

Jekob.” Mosis zoro ihu ya, n’ihi na ọ tūrū egwu ilegide Chineke anya. 7 Mgbe ahū Onyenwe anyị sīrī, “N’ezie, ahūla m nhūju anya nke ndị m nọ n’Ijpt, anūkwala m mkpu akwa ha, n’ihi aka ike nke ndị na-achī ha dīka ndī ohu. N’ihi na ama m ahūhū ha na-agabīga. 8 Ya mere, agbadatala m inapūta ha site n’aka ndī Ijpt na ikpōpūta ha site n’ala ahū, idubata ha n’ala ọma ahū, nke sara mbara, ala mmiri ara ehi na mmanū ahū na-eru na ya. Ala ebe ndī Kenan, na ndī Het, na ndī Amōrait, na ndī Periz, na ndī Hiv, na ndī Jebus bi. 9 Ugwu a, akwa ụmū Izrel eruola m ntī, ahūkwala m otu ndī Ijpt si na-emeḡbu ha. 10 Ugwu a, aga m ezīga gī ka i jekwuru Fero, ka i dupūta ndī m bū ụmū Izrel site n’ala Ijpt.” 11 Mosis sīrī Chineke, “Onye ka m bū na m ga-ejekwuru Fero, meekwa ka ụmū Izrel site n’ala Ijpt pūta?” 12 Chineke gwara ya sị, “Aga m anonyere gī. Nke a ga-abū ihe ama nye gī na ọ bū m na-ezīga gī. Mgbe i sitere n’ala Ijpt kpōpūta ụmū Izrel, unu niile ga-efe m ofufe n’elu ugwu a.” 13 Ma Mosis jurū Chineke sī, “Ọ burū na m agwa ụmū Izrel sī, ‘Chineke nna nna unu zitere m izi unu ozi,’ ha ga-ajū m sī, ‘Gịni bū aha ya?’ Gịni ka m ga-aza ha?” 14 Chineke sīrī Mosis, “ABŪ M ONYE M BŪ. Naanī gwa ụmū Izrel na ‘ABŪ M zitere gī.’” 15 Chineke gakwara n’ihu gwa Mosis sī, Si otu a gwa ụmū Izrel okwu. “Onyenwe anyī, Chineke nna nna unu, Chineke Ebrahim, Chineke Aizik na Chineke Jekob, zitere m ibīakwute unu.” Nke a bū aha m ruo mgbe ebighī ebi, aha nke e ji echeta m site n’ogbō ruo n’ogbō. 16 “Gaa, kpōkōta ndī okenye Izrel niile zie ha sī, ‘Onyenwe anyī Chineke nna nna unu, Chineke Ebrahim, Chineke Aizik, na Chineke Jekob, egosila m onwe ya, sī m, Eleruola m ọnọdū unu anya hū ihe a na-eme unu n’ala Ijpt. 17 Ekweela m nkwa ikpōpūta unu site n’ahūhū unu na-ahū n’ala Ijpt duru unu baa n’ala nke ndī Kenan, na ndī Het, na ndī Amōrait, na ndī Periz, na ndī Hiv, na ndī Jebus bi n’ime ya. Ala mmiri ara ehi na mmanū ahū na-eru na ya.’ 18 “Ndī okenye Izrel ga-anabata ozi gī. Mgbe ahū gī na ha ga-eso gaa n’ihu eze Ijpt gwa ya sī, ‘Onyenwe anyī, Chineke ndī Hibru ezutela anyī. Kwere ka anyī gaa njem n’ime ọzara abalī atō gaa chūrō Onyenwe anyī Chineke anyī aja.’ 19 Amaara m rījī na eze Ijpt agaghī ekwe ka unu gaa, tutu ruo mgbe e ji aka ike kwagide ya. 20 Ma aga m esetipū aka m tie Ijpt ihe otiti, site n’ihe irībama dī iche iche nke m ga-eme n’etiti ya. Mgbe nke a gasīrī, ọ ga-ahapū unu ka unu laa. 21 “Aga m emekwa ka unu nweta amara n’ihu

ndị Ijīpt, ka unu ghara igba aka mgbe unu na-ala. 22 Nwanyị ọbụla ga-arịọ site n'aka nwanị Ijīpt onye agbataobi ya na nwanị ọbịa bi n'ụlọ ya, ihe niile e ji ọlaọcha na ọlaedo kpụọ, na akwa dī iche iche. Unu ga-eyikwasị ha ụmụ unu ndị ikom na ụmụ unu ndị inyom, bịa si otu a kwakọrọ ngwongwo ndị Ijīpt.”

4 Mosis zaghachiri ya sị, “Gịni ga-eme ma ọ bụrụ na ha agaghị ekwenye ihe m kwuru maọbụ aju ige m ntị? Ọ bụrụ na ha asị, ‘Onyenwe anyị egosighị gị onwe ya.’” 2 Ma Onyenwe anyị juru Mosis ajuju sị ya, “Gịni ka i ji n'aka?” Mosis zara sị, “Ọ bụ mkpanaka.” 3 Onyenwe anyị siri ya, “Tupu ya n'ala.” Mosis tupuru ya n'ala. Ma otu mgbe ahụ, ọ ghoro agwo. Mosis sitere n'ebe agwo ahụ nọ gbapụ ọsọ. 4 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu ọzọ sị ya, “Jide agwo ahụ aka n'odudu ya.” Mgbe Mosis mere nke a, agwo ahụ ghoghachikwara mkpanaka. 5 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, “Ọ bụrụ na i mee ihe iribama a, ha ga-ekwere ihe i gwara ha. Ha ga-aghota na Onyenwe anyị Chineke nna nna ha, Chineke Ebrahim, Chineke Aizik, na Chineke Jekob gosiri gị onwe ya.” 6 Onyenwe anyị gwara ya okwu ọzọ sị, “Tinye aka gị n'ime uwe i yi n'ime ahụ gị.” Mgbe Mosis tinyere aka ya weputa ya, ọ chọputara na ekpenta juputara n'aka ahụ nke na-enwu ezi ọcha. 7 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, “Tinyekwa aka gị n'ime uwe i yi n'ime ahụ gị.” Mosis mere otu a. Mgbe o weputara aka ya ọzọ, ọ huru na ọ dighachiri dika akuku anụ ahụ ya ndị ọzọ. 8 Mgbe ahụ Onyenwe anyị siri, “Ọ bụrụ na ụmụ Izrel ekweghị gị maọbụ nabata ihe ama nke mbụ, ha ga-ekwe ihe iribama nke abụọ a. 9 Ma ọ bụrụ na ha ekwenyeghị n'ihe iribama abụọ ndị a ma ọ bukwanu gee gị ntị; kute mmiri n'osimiri Najil, wupu ya n'ala akoro. Mmiri ahụ nke i kutere site n'osimiri ga-agbanwe, ghoọ ọbara n'ala akoro.” 10 Mosis siri Onyenwe anyị, “Biko Onyenwe m, abughị m onye mara ekwu okwu. Ọ nwebeghị oge m ji bụrụ onye ọka okwu, na mgbe gara aga maọbụ site na mgbe i gwara ohu gị okwu. Lee, onye nwere ire na egbugbere ọnu dī arọ ka m bụ.” 11 Onyenwe anyị juru Mosis ajuju sị, “Onye mere ọnu mmadu? Onye na-emekwa ka ntị mmadu chie ya, maọbụ ka mmadu daa ogbi? Onye na-eme ka mmadu hụ ụzọ, maọbụ kpụọ isi? Ọ bughị mụ onwe m bụ Onyenwe anyị? 12 Ugbu a, gaa mee ihe m gwara gị. Aga m enyere gị aka ikwu okwu nke ọma. Aga m agwakwa gị ihe i ga-ekwu.” 13 Ma ọ rịrọ, “Biko

Onyenwe m, ziganu onye ọzọ.” 14 Onyenwe anyị were iwe dī ọkụ megide Mosis sị ya, “Kedu maka nwanne gị nwoke Eron onye Livayi, amaara m na ọ bụ onye ọka okwu. Lee, ọ na-abia izute gị. Ọ ga-anuri ọnu mgbe ọ chotara gị. 15 I ga-agwa ya okwu, tinye okwu gị n'onu ya. Aga m enyere unu abụọ aka ikwu okwu nke ọma, aga m ezikwa unu abụọ ihe unu ga-eme. 16 Ọ ga-abu onye na-ekwuchite ọnu gị n'ebe ndi mmadu nọ. I ga-anọ dika Chineke n'ebe ọ nọ, n'ihu na i ga-agwa ya ihe niile ọ ga-ekwu. 17 Ma i ga-ajide mkpanaka a dī n'aka gị ka i nwee ike jiri ya mee ihe iribama.” 18 Emesia, Mosis loghachiri n'ụlọ ebe o bi, jekwuru Jetro ọgọ ya nwoke rịọ ya sị, “Biko kwere ka m laghachi n'Ijīpt gaa chọputa ma o nwere ndi ikwu m ka dī ndu.” Jetro siri, “Gaa n'udo.” 19 Ugbu a Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n'ala Midia sị ya, “Laghachi Ijīpt n'ihu na ndi niile choro igbu gị anwuchaala.” 20 Mosis kpọrọ nwunye ya, na ụmụ ya ndi ikom, nkwasi n'elu inyinya ibu, laghachi n'ala Ijīpt. O jikwa mkpanaka Chineke ahụ n'aka ya. 21 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, “Mgbe i ruru Ijīpt, hụ na i gara n'ihu Fero mee ihe ebube niile m nyere gị ike ime. Ma aga m eme ka obi ya sie ike, ka ọ ghara ikwe ka ndi m laa. 22 I ga-agwa Fero okwu sị ya, ‘Nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, Izrel bụ Ọkpara m. 23 Agwara m gị okwu sị, ‘Hapu nwa m nwoke ka o si n'ala Ijīpt puo gaa ebe ọ ga-anọ fee m ofufe,’ ma i juru aju. Ugbu a aga m egbu ọkpara gị.’” 24 Mgbe Mosis na ezinaulo ya na-alaghachi Ijīpt, ha rutere ebe ha ga-ezu ike abali. N'ebe ahụ, Onyenwe anyị biakwutere Mosis choro igbu ya. 25 Ma Zipora nwunye Mosis weere mma ntakiri bie nwa ya ugwu. O were ihe o biputara n'ugwu a metu n'ukwu Mosis, kwuo sị, “N'ezie, i bu di ọbara n'ebe m nọ.” 26 N'ihu ya, Onyenwe anyị hapuru Mosis. (Mgbe ahụ, Zipora kwuru sị, “I bu di ọbara,” n'ihu obibi ugwu ahụ.) 27 Ugbu a, Onyenwe anyị gwara Eron okwu sị, “Gaa n'ime ọzara ka izute Mosis.” Eron gara jekwuru Mosis n'ugwu Horeb, ugwu Chineke, sutu ya onu. 28 Mgbe ahụ Mosis gwara Eron ihe niile Onyenwe anyị ziri ya ka o kwuo, ya na ihe iribama ndi ahụ niile o nyere n'iwu ka o mee. 29 Mosis na Eron jeruru Ijīpt kpoọ nzuko ndi okenye umu Izrel niile. 30 Eron gwara ha ihe niile Onyenwe anyị gwara Mosis. Mosis, n'onwe ya mere ihe iribama ahụ niile n'ihu anya ha. 31 Mgbe ahụ, ha kwenyere; dika ha nuru na Onyenwe anyị eletala umu Izrel, ma hukwa ahuhu ha. Ha kporo isiala fee ya ofufe.

5 Emesija, Mosis na Erõn jekwuuru Fero guzo n'ihu ya gwa ya okwu si, "Ihe a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, 'Hapu ndi m ka ha gaa meere m memme di nsõ n'ime ozara.'" **2** Fero zara si, "Onye ka Onyenwe anyi bu m ga-eji gee nti n'olu ya ihapu umu Izrel ka ha si n'ebe a puo? Amaghi m onye o bu, agaghi m ekwekwa ka Izrel gaa ebe obula." **3** Ha zara si, "Chineke ndi Hibru zutere anyi. Biko kwere ka anyi gaa njem ubochi ato n'ime ozara noo n'ebe ahụ churo Onyenwe anyi Chineke anyi aja. O buru na anyi aju ige nti n'olu ya, o ga-eji orja ojo maobu mma agha kpochapụ anyi." **4** Eze Ijipt zara ha si, "Mosis na Erõn, ginị mere unu ji na-ewepu umu Izrel aka site n'oru ha? Laghachinu n'oru unu!" **5** Fero gara n'ihu si, "Lee, ka ndi obodo a si di otutu ugbo a, ihe unu na-eme bu naani igbochi ha iru oru ha." **6** N'ubochi ahụ kwa, Fero nyere ndi nlekota umu Izrel na ndi o mere ndisi n'ebe umu Izrel no iwu si, **7** "Unu enyekwala umu Izrel ahijia ha ga-eji kpuo brik dika unu na-eme n'oge gara aga. Kama, ha ga-achota ahijia ahụ n'onwe ha. **8** Ozo, meenu ka onuogugu brik ha na-akpu diri ka o di na mbu, unu emela ka o diri ala. Ha bu ndi umengwu. O bu ya mere ha ji na-eti mkpu, 'Ka anyi gaa n'ozara gaa churo Chineke anyi aja.' **9** Nyenu ha oru di ike, nke ga-ezi ha na ha ekwesighi ina nti n'okwu ugha Mosis na Erõn na-ekwuru ha." **10** Ndi na-achị ndi ohu na ndi nlekota jekwuuru umu Izrel si ha, "Ihe a ka Fero kwuru: 'Agaghi m enyekwa unu ahijia ozo. **11** Gaanụ chotara onwe unu okporo ahijia ebe obula unu nwere ike ichota ya, ma nke a agaghi eme ka e gbubilata oru unu kwesiri iru.'" **12** Ya mere ndi ha gbasarị n'ala Ijipt niile ichikota okporo ahijia ha ji akpu brik. **13** Ndi na-achị ha nogidere na-akwagide ha si ha, "Ruchaanu oru unu kwesiri iru n'ubochi dika unu si aru ya mgbe a na-enye unu ahijia." **14** Ndiisi oru Fero malitere iti ndi Izrel ha hoputara maka inyere ha aka ilekota ndi oru ihe, na-aju ha ajuju si, "Gini mere unu akputaghi oke onuogugu brik unu kwesiri ikputa unyaahu maobu taa?" **15** Mgbe ahụ, ndisi oru ndi Izrel bjakwutere Fero kwaara ya akwa si ya, "Gini mere i ji si otu a na-emeso ndi ohu gi mmeso? **16** O dighi okporo ahijia a na-enye ndi ohu gi, ma ha na-asị anyi, 'Kpuonu brik!' A na-etikwa ndi ohu gi ihe, ma ita uta ekwesighi idiri anyi kama ita uta diri ndi gi." **17** Fero zaghachiri ha si, "Ndi umengwu! N'ezie ndi umengwu ka unu bu. O bu ya mere unu ji nogide na-asị, 'Ka anyi gaa churo Onyenwe anyi

aja.'" **18** Laghachinu azu ugbo a n'oru unu. A gaghị enye unu okporo ahijia obula. Ma unu ga-aruputariri onuogugu brik di ka a choro n'aka unu." **19** Ndiisi oru umu Izrel ghotara na ha no na nsogbu mgbe a gwara ha okwu si ha, "Unu ga-akputariri onuogugu brik unu kwesiri ikpu kwa ubochi." **20** Mgbe ha si n'ihu Fero puo, ha zutere Mosis na Erõn ebe ha no na-eche ha. **21** Ndi nlekota oru ndi a gwara Mosis na Erõn okwu si, "Ka Onyenwe anyi lee unu anya ma kpee unu ikpe. Unu emeela ka anyi buru ihe na-esi ajo isi n'ihu Fero na ndi na-ejere ya ozi. Unu etinyela mma agha n'aka ha nke ha ga-eji gbuo anyi." **22** Mgbe ahụ Mosis laghachikwuru Onyenwe anyi juo ya si, "Onyenwe anyi, ginị mere i ji butere ndi a nsogbu? Ginị mere i ji zite m? **23** N'ihu na site na mgbe m jekwuuru Fero gwa ya okwu n'aha gi, o meela ka nsogbu dakwasị ndi a, ma i naputabeghi ndi gi."

6 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Ugbo a, i ga-ahụ ihe m ga-eme Fero. N'ihu ike aka m, o ga-ezipu ha. N'ihu ike aka, o ga-achupu ha site n'ala ya." **2** Chineke gara n'ihu gwa Mosis si, "Mụ onwe m bu Onyenwe anyi." **3** Egosiri m Ebrahim na Aizik na Jekob onwe m dika Chineke, Onye puru ime ihe niile. Ma o dighi mgbe m mere ka ha mata aha m dika Onyenwe anyi. **4** Emere m ka ogbugba ndu m guzosie ike n'etiti mu na ha, ogbugba ndu nke inye ha ala Kenan ebe ha biri dika ndi obia. **5** Ugbo a, anula m isu ude umu Izrel, bu ndi ahụ ndi Ijipt mere ka ha buru ndi ohu. Echetakwala m ogbugba ndu m. **6** "Ya mere, gwa umu Izrel, 'Abu m Onyenwe anyi. Aga m akputa unu site n'onodu ibu ohu ndi Ijipt. Aga m eme ka unu nwere onwe unu site n'onodu ibu ndi ohu nye ha. Aga m eji aka ike m nke m ga-esetipu, ya na ihe ngosiputa di ukwu nke ikpe ikpe m, gbaputa unu. **7** Mgbe ahụ, aga m ewere unu ka unu buru ndi m. Aga m abu Chineke unu. Unu ga-amata na m bu Onyenwe anyi, onye kputara unu site n'aka ibu ohu n'ala Ijipt. **8** Aga m akpobata unu n'ala ahụ m weliri aka m elu, nuo n'iyi, nye Ebrahim, na Aizik, na Jekob, ime ka o buru ihe nketa unu. Abu m Onyenwe anyi.'" **9** Mosis gwara umu Izrel ihe ndi a, ma ha egeghi nti n'ihu ida mba nke obi ha na ahuhu sitere na ndogbu n'oru ha. **10** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ozo si, **11** "Gaa gwa Fero eze Ijipt, ka o hapu umu Izrel ka ha puo n'ala ya." **12** Mosis kwuru n'ihu Onyenwe anyi si, "Mgbe umu Izrel na-anaghi m nti,

olee otu Fero ga-esi ñaa m ntị? Nke ka nke, enweghị m ike ikwu okwu nke ọma.” **13** Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu banyere ụmụ Izrel na banyere Fero eze Ijịpt. O nyere ha iwu sị ha site n’ala Ijịpt kpọputa ụmụ Izrel. **14** Ndị a bụ aha ndịisi ebo Izrel niile. Ụmụ ndị ikom Ruben, ọkpara Izrel bụ, Hanok na Palu, Hezrọn na Kami. Ndị a bụ agbụrụ Ruben. **15** Ụmụ ndị ikom Simiọn bụ, Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zoha na Shaul (onye nne ya bụ onye Kenan). Ndị a bụ agbụrụ Simiọn. **16** Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Livayị n’usoro e si mụọ ha: Geshọn, Kohat na Merari. Livayị n’onwe ya gbara narị afọ na iri afọ atọ na asaa mgbe ọ nwurụ. **17** Ụmụ ndị ikom Geshọn, n’agbụrụ ha, bụ Libni na Shimei, n’usoro ezinaụlọ ha. **18** Ụmụ ndị ikom Kohat bụ, Amram, Izha, Hebrọn na Uziel. Kohat gbara narị afọ na iri afọ atọ na atọ mgbe ọ nwurụ. **19** Ụmụ ndị ikom Merari bụ Mahali na Mushi. Ndị a niile si n’agbụrụ Livayị, dika ihe e dere banyere ha si di. **20** Amram lụrụ Jokebed, nwanne nna ya. Erọn na Mosis bụ ụmụ ha ndị ikom. Ma Amram gbara narị afọ na iri afọ atọ na asaa mgbe ọ nwurụ. **21** Ụmụ ndị ikom Izha bụ Kora, Nefeg na Zikri. **22** Ụmụ ndị ikom Uziel bụ, Mishael, Elzafan na Sitri. **23** Erọn lụrụ Elisheba, nwa Aminadab, na nwanne nwanị Nashọn. Ụmụ ha bụ, Nadab, na Abihu, Elieza na Itama. **24** Ụmụ ndị ikom Kora bụ, Asja, Elkena na Abiasaf. Ndị a bụ ndị ikwu Kora. **25** Elieza, nwa Erọn lụrụ otu n’ime ụmụ Putiel, onye mụtaara ya Finehaz. Ndị a bụ aha ndịisi ezinaụlọ Livayị dika ikwu ha si di. **26** Ọ bụkwa Mosis na Erọn ka Onyenwe anyị gwara okwu sị, “Sitenụ n’ala Ijịpt duputa ụmụ Izrel dika ọnụọgụgụ ha si di.” **27** Ha bụ ndị gwara Fero, eze Ijịpt okwu banyere ime ka ụmụ Izrel site n’ala Ijịpt pụọ. Ọ bụkwa otu Mosis na Erọn ahụ. **28** Otu ụbọchị, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n’Ijịpt, **29** ọ sịrị ya, “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, gaa gwa Fero eze Ijịpt ihe niile m gwara gi.” **30** Mosis kwuru n’ihu Onyenwe anyị sị, “Lee, ahụ m onye na-adighị ekwuzi okwu nke ọma, gini mere Fero ga-eji gee ntị n’ihe m ga-agwa ya?”

7 Mgbe ahụ Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Emeela m gi ka i dirị ka Chineke n’ebe Fero nọ. Nwanne gi Erọn ga-abukwa onye amụma gi. **2** I ga-agwa Erọn ihe niile m gwara gi. Ọ ga-ekwukwa ha n’ihu Fero, rịọọ ya ka o kwere ka ụmụ Izrel hapụ ala Ijịpt. **3** Ma aga m eme ka obi Fero sie ike. Ọ bụ ezie na m ga-eme ọtụtụ ihe iribama n’ihe ebube n’ala

Ijịpt, **4** ma Fero agaghị ege unu ntị. Mgbe ahụ aga m eme ka aka m bjakwasị Ijịpt. Aga m esite n’oke ọrụ nke ikpe ọmụma di oke egwu, mee ka ndị m, Izrel, dika usuu ha niile si di, site n’ala Ijịpt pụọ. **5** Ndị Ijịpt ga-amata n’ezie na m bụ Onyenwe anyị, mgbe m setipuru aka n’Ijịpt, ma site n’etiti ha kpọputa ụmụ Izrel.” **6** Mosis na Erọn mere dika Onyenwe anyị nyere ha iwu. **7** N’oge a, mgbe ha gwara Fero okwu, Mosis agbaala iri afọ asatọ. Ma Erọn agbaala iri afọ asatọ na atọ. **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn sị, **9** “Mgbe Fero ga-agwa unu okwu sị, ‘Meenụ ihe ebube.’ I ga-agwa Erọn okwu sị ya, ‘Were mkpanaka gi tupu ya n’ala n’ihu Fero.’ Ọ ga-aghọ agwọ.” **10** Mgbe ahụ, Mosis na Erọn jekwuuru Fero mee dika Onyenwe anyị nyere ha n’iwu. Erọn tupuru mkpanaka ya n’ala n’ihu Fero na ndị ozi ya. Ọ ghorọ agwọ. **11** Ma Fero kpọkọtara ndị maara ihe, na ndị mgbaasi, na ndị majiki nọ n’Ijịpt. Ha bpara mee ụdi ihe iribama ahụ Mosis na Erọn mere site n’ihe nzuzo nke akaorụ ha. **12** Onye ọbula n’ime ha tupuru mkpanaka ya, nke ghokwara agwọ. Ma mkpanaka ahụ Erọn tupuru, nke ghorọ agwọ, loro mkpanaka ndị ahụ niile ndị Ijịpt tupuru. **13** Fero nyichiri obi ya, mee ka o sie ike. O geghị Erọn na Mosis ntị dika Onyenwe anyị kwuru. **14** Onyenwe anyị gwara Mosis sị, “Obi Fero siri ike. Ọ bụ nke a mere o ji na-aga n’ihu na-ajụ ka ndị m laa. **15** Ma otu ọ di; n’isi ụtụtụ echi, jekwuru Fero tupu ọ gaa n’osimiri. Guzoro n’akukụ osimiri Naij, jidekwa mkpanaka ahụ ghorọ agwọ n’aka gi. **16** I ga-agwa Fero sị, ‘Onyenwe anyị, Chineke ndị Hibru, ezitela m ka m gwa gi sị, hapu ndị m ka ha gaa n’ozara fee m ofufe. Tutu ruo ugbu a, i juru ige ntị.’ **17** Ugbu a Onyenwe anyị kwuru nke a sị, ‘I ga-amata site na nke a na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. Aga m ewere mkpanaka a nke m ji n’aka tie n’osimiri Naij. Ọ ga-agbanwe ghorọ ọbara. **18** Azụ niile di n’ime ya ga-anwu. Osimiri ahụ ga-esikwa isi dika ihe rere ure. Nke a ga-eme ka ọ buru ihe rara ahụ nye ndị Ijịpt inu mmiri site na ya.” **19** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya, “Gwa Erọn ka o setipu mkpanaka ya n’elu mmiri niile di n’Ijịpt. Nke a metutara osimiri ha niile, mmiri ntakiri ha niile, ọdọ mmiri ha niile, na ebe niile ha na-echekota mmiri. Ọbara ga-ejuputa ebe niile n’Ijịpt, ite mmiri na ite aja na ite osisi niile.” **20** Mosis na Erọn mere di ka Onyenwe anyị nyere ha n’iwu ime. N’ihu Fero na ndịisi ọrụ ya, Erọn weliri mkpanaka ya tie ya n’elu mmiri di n’osimiri Naij. N’otu ntabi anya,

mmiri ahụ gbanwere ghoọ ọbara. 21 Ka azụ dị n'ime mmiri Nail nwụsiri, mmiri ahụ malitere na-esi isi ojọọ, nke mere ka ndị Ijpt hapụ inwe ike inụ mmiri sitere na ya. Ọbara juputakwara n'ala Ijpt niile. 22 Ma ndị majiki Ijpt jikwa ihe nzuzo ha mee ka mmiri chaa ọbara ọbara. Nke a mere ka Fero nyichie obi ya. Ọ ñaghị Mosis na Erọn ntị, dika Onyenwe anyị gwara ha na ọ ga-eme. 23 Fero tughariri laghachi n'ulozeze ya, na-echeghi echiche banyere ihe niile ahụ e mere. 24 Ya mere, ndị Ijpt niile gwuru olulu mmiri n'akuku osimiri ahụ icho mmiri onunụ ebe ha na-enweghi ike inụ mmiri sitere n'osimiri Nail. 25 Ubochi asaa gasiri, site n'ubochi Onyenwe anyi tichara ihe otiti ahụ na Nail.

8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Jekwuru Fero gwa ya, 'Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru. Hapu ndi m, ka ha gaa fee m ofufe. 2 Ọ buru na i ju ihapu ha ka ha gaa, aga m eme ka awo juputa n'ala Ijpt niile. 3 Osimiri Nail ga-ejuputa n'awo. Ha gabata n'ulozeze gi na n'ime onunulo ndina gi, ma n'elu ihe ndina gi, ma n'ulo ndi na-ejere gi ozi, ma n'ulo ndi gi niile, na n'ebe a na-esi nri, ma n'ime ihe e ji agwakota utu oka. 4 Awọ ndi a ga-arigokwa n'ahu gi, na n'ahu ndi gi, na n'ahu ndi na-ejere gi ozi.'" 5 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Gwa Erọn, 'Setipu aka gi ya na mkpanaka gi n'elu osimiri niile, na mmiri nta na odo mmiri ndi Ijpt, mee ka awo juputa ala Ijpt niile.'" 6 Erọn setipuru aka n'elu mmiri niile nke Ijpt, awo putara kpuchie ala ahụ niile. 7 Ma ndi majiki Ijpt jikwa ihe nzuzo ha mee ihe ahụ Mosis na Erọn mere. Ha mekwara ka awo juputa ala ahụ niile. 8 Fero kporo Mosis na Erọn rifo ha si, "Rifonu Onyenwe anyi ka o wepuru mu na ndi m awo ndi a. Emesja aga m ekwe ka ndi gi gaa choro Onyenwe anyi aja." 9 Mosis zaghachiri Fero si, "Gi ka o diri igwa m mgbe m ga-ario arifo a n'si gi na n'si ndi gi, ka e wezuga awo ndi a site n'ulo unu, ma hapu naani ndi no n'osimiri Nail." 10 Mgbe ahụ Fero siri Mosis, "Achoro m ka i mee ya echi." Mosis zaghachiri Fero si, "O di mma, ka o diri dika i kwuru. Mgbe ahụ, i ga-amata na o nweghi onye dika Onyenwe anyi Chineke anyi. 11 Awọ ndi a niile ga-apu site n'ebe i no, na site n'ulo gi na site n'ulo ndi na-ejere gi ozi na site n'ulo ndi Ijpt niile. Ọ bu naani n'osimiri Nail ka ha ga-ano." 12 Mgbe Mosis na Erọn sitere n'ulo Fero puo, Mosis kpokuru Onyenwe anyi ka o wepu awo ndi a o mere ka ha biakwasị Fero. 13 Onyenwe anyi mere ihe Mosis

rifo. Awọ ndi ahụ niile nwuru n'ime ulo, na n'ama, na n'ohja. 14 E kpokotara ozu awo ndi a niile n'ebe di iche iche. Isi ojoo ha wetara n'ala ahụ di egwu. 15 Ma mgbe Fero huru na awo ndi a anwuchaala, o mechiri obi ya ju ige Mosis na Erọn ntị, dika Onyenwe anyi kwuru na ọ ga-eme. 16 Ya mere, Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, "Gwa Erọn, setipu mkpanaka gi, tie n'aja nke ala n'ala Ijpt niile, aja ya ga-aghọ anwu nta nke na-ata ata." 17 Mosis na Erọn mere nke a. Mgbe Erọn setipuru aka tie mkpanaka ya n'elu ala, anwu nta juputara n'ala Ijpt niile, n'ahu ndi mmadu, na n'ahu anumanu ha. Ndanda ndi a juputakwara n'uzuzu niile di n'ala ahụ. 18 Ndi Ijpt na-eme majiki gbaliri iji ihe nzuzo ha mee otu ihe ahụ Erọn mere, ma ha enweghi ike ime ka anwu nta obula puta. Ebe o bu na anwu nta ndi a juputara n'ahu mmadu na n'ahu anumanu niile. 19 Naani ihe ndi na-eme majiki gwara Fero bu, "Nke a bu akaoru Chineke." Ma Fero mere ka obi ya sie ike. Ọ choghi ige, ọ buladi ndi majiki ya ntị, dika Onyenwe anyi kwuru na ọ ga-eme. 20 Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, "Bilie n'si ututu echi jekwuru Fero. Mgbe o ga-aga n'osimiri, gwa ya okwu si, 'Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, Hapu ndi m ka ha gaa fee m ofufe. 21 Ọ buru na i choghi ime otu a, aga m eme ka igwe ijiji juputa n'ala Ijpt niile. Ha ga-ejuputa gi n'ahu na n'ahu ndi na-ejere gi ozi, na n'ahu ndi gi niile, na n'ime ulo unu niile. 22 "Nubochi ahụ, igwe ijiji ndi a agaghi emetu ndi no na Goshen ebe ndi m bi. Mgbe ahụ ka i ga-amata na mu bu Onyenwe anyi bira ije n'ala a. 23 Aga m emekwa ka o puta ihe na o nwere ihe di iche n'etiti ndi m na ndi gi. Ihe iribama a ga-emezukwa echi.'" 24 N'echi ya, Onyenwe anyi mere dika o kwuru. Igwe ijiji di egwu n'onuogugu bira n'ala Ijpt, juputa n'ulo Fero, na n'ulo ndi niile na-ejere ya ozi, na n'ala Ijpt niile. E mere ka ala Ijpt buru ihe e ji ijiji mebie. 25 Mgbe ihe ndi a na-eme, Fero kporo Mosis na Erọn gwa ha okwu si, "Gaanu choro Chineke unu aja, ma ka o buru n'ala Ijpt." 26 Mosis zaghachiri Fero si, "Nke ahụ abughi ihe ziri ezi, n'ihu na aja anyi na-aga ichuru Onyenwe anyi Chineke anyi bu ihe ruru aru n'anya ndi Ijpt. Ọ buru na anyi achuo aja a n'ihu ha, ha ga-eji nkume tugbuo anyi. 27 Anyi ga-aga njem ubochi ato n'ime ozara gaa choro Onyenwe anyi Chineke anyi aja, dika o nyere anyi iwu ka anyi mee." 28 Fero zaghachiri ha si, "Aga m ekwenye ka unu ga choro Onyenwe anyi Chineke unu aja n'ozara, ma unu agaghi aga

ebe dị anya. Ugbu a, kperenụ m ekpere.” 29 Mosis zara Fero sị ya, “Ngwangwa m si n’ihu gị puọ, aga m ariọ Onyenwe anyị aririọ. Echi, a ga-esite n’ụlọ Fero, na n’ụlọ ndị na-ejere ya ozi, na n’ụlọ ndị Ijpt niile wezuga ijiji ndị a. Ọ ga-adị mkpa na Fero ga-elezi anya hapụ ighọ aghughọ ọzọ site iju ka ụmụ Izrel gaa chụọrọ Onyenwe anyị aja.” 30 Mgbe ahụ, Mosis sitere n’ihu Fero puọ riọọ Onyenwe anyị ka o mee ka ijiji ndị a gabiga. 31 Onyenwe anyị mere dika Mosis riọrọ. Ijiji ndị a sitere n’ụlọ Fero na ụlọ ndị na-ejere ya ozi na ụlọ ndị Ijpt niile puọ. O nwekwaghị ijiji ọ bula fọdurụ n’ala ahụ. 32 Ma n’oge a, Fero gara n’ihu ime ka obi ya sie ike. O kweghị ka ụmụ Izrel laa.

9 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya, “Jekwuru Fero sị ya. ‘Nke a bụ ihe Onyenwe anyị Chineke ndị Hibru kwuru, “Hapụ ndị m ka ha gaa fee m.” 2 Ọ bụrụ na i jụ, ma gaa n’ihu igbochi ha, 3 aka Onyenwe anyị ga-ewebata oke ọrịa na-efe efe nke ga-abjịakwasị igwe anụ ụlọ unu niile dị n’ubi. Ya bụ, ịnyịnya unu, na ịnyịnya ibu unu, na ịnyịnya kamel unu, na ehi unu, na aturụ unu na ewu unu. 4 Onyenwe anyị ga-akpa oke n’etiti anụ ụlọ ndị Ijpt na nke ndị Izrel. N’ihi ya, o nweghị anụ ụlọ ọbụla si n’etiti anụ ụlọ ndị Izrel ga-anwu.” 5 Onyenwe anyị ekwuola oge nke a ga-amalite sị, “Echi ka Onyenwe anyị ga-eme ihe dị otu a n’ala a.” 6 N’ututụ echi ya, Onyenwe anyị mere dika o kwuru. Igwe anụ ụlọ niile dị n’Ijpt nwurụ. Ma ọ dighị otu n’ime anụ ụlọ ụmụ Izrel nwurụ. 7 Mgbe ahụ Fero zipurụ ndị mmadụ ndị gara chọputa na o nweghị otu n’ime anụ ụlọ ụmụ Izrel nwurụ. Ma ọ buladị mgbe ọ chọputara na nke a bụ eziokwu, ọ gbanweghị obi ya, ọ nọgidere jụ ikwe ka ndị Izrel laa. 8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn sị, “Sitenụ n’ekwu e ji esi nri kporo ntụ nke Mosis ga-awuli elu n’ihu Fero. 9 Ntụ ahụ ga-efesasi, dika uzuzu n’ala Ijpt niile. Ọ ga-ebute etuto nke ga-aghọ ọnya n’ahụ ndị mmadụ na ụmụ anụmanụ dijiche iche dijiche n’ala ahụ niile.” 10 Mosis na Erọn kpooro ntụ gaa guzo n’ihu Fero. Mgbe Fero nọ na-ele anya Mosis wuliri ntụ ahụ elu. Ọ ghorọ etuto, nke gbawara ghorọ ọnya n’ahụ ụmụ mmadụ na ụmụ anụmanụ niile. 11 Ndị majiki Ijpt enweghị ike iguzo n’ihu Mosis, n’ihi etuto ndị juputara ha n’ahụ dika ọ dijiche n’ahụ ndị Ijpt ndị ọzọ. 12 Ma Onyenwe anyị mere ka obi Fero sie ike. Ọ jurụ ige Mosis na Erọn ntị dika Onyenwe anyị gwara Mosis na ọ ga-eme. 13 Onyenwe anyị gwara

Mosis ọzọ sị, “Bilie n’isi ututụ echi gaa gwa Fero okwu sị ya, ‘Nke a bụ ihe Onyenwe anyị Chineke ndị Hibru kwuru, Hapụ ndị m ka ha gaa fee m ofufe. 14 Ma ọ bughị ya, n’oge a, aga m ezite ọrịa ọjọọ niile nke na-efe efe, ka ha bjịakwasị gị, na ndị na-ejere gị ozi, na ndị Ijpt niile. Nke a ga-eme ka unu ghotā na ọ dighị Onye ọzọ dika m n’elu ụwa niile. 15 N’ihi na tupu oge a, agaara m esetipụ aka m, jiri ajọ ọrịa tie gị na ndị gị niile nke ga-egbuchapụ unu site n’elu ụwa. 16 Ma ọ bụ n’ihi nke a ka m ji guzobe gị, ka m gosiputa ike m n’ebe inọ, ka e nwe ike kwusaa aha m n’ụwa niile. 17 Ma i nọ na-ebuli onwe gị elu megide ndị m, jụ na ha agaghị ala. 18 Ya mere, n’oge dika oge a echi, aga m ezipu oke ifufe nke ya na akummiri igwe so n’ala Ijpt niile. Ụdị ifufe a adibeghị mbụ n’ala Ijpt, malite n’oge a toro ntọala ya rute ugbo a. 19 Ya mere, nye iwu ka a gaa ngwangwa n’ubi unu webata anụ ụlọ unu na ihe ndị ọzọ unu nwere n’ebe a ga-echebe ha, n’ihi na oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so ga-egbu mmadụ na anụ ụlọ ọbụla a hapurū n’ezi.” 20 Ụfọdụ ndị na-ejere Fero ozi, ndị na-atụ okwu Onyenwe anyị egwu mere ngwangwa gaa dulata anụ ụlọ ha, na ndị ohu ha. 21 Ma ndị ahụ na-enweghị nrube isi nye okwu Onyenwe anyị hapurū ndị ohu ha nakwa anụ ụlọ ha n’ohia. 22 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis, “Setipụ aka gị n’eluigwe. Nke a ga-eme ifufe nke ya na mkpuru mmiri so malite izokwasị ala Ijpt niile, na ụmụ mmadụ, na anụmanụ, na ihe niile a kuru n’ubi n’Ijpt.” 23 Mgbe Mosis setipuru mkpanaka ya n’ihu eluigwe, Onyenwe anyị zidatara egbe eluigwe na oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so. Amuma egbe eluigwe chakwara n’ala. Ya mere, Onyenwe anyị zidatara oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so n’ala Ijpt. 24 Mkpuru mmiri dara, amuma gbukwara n’ihu nakwa n’azu. N’ezie, ọ bụ oke ifufe dijiche n’jọ, ụdị nke a na-ahutubeghị n’ala Ijpt kemgbe ọ ghorọ nnukwu mba. 25 Mkpuru mmiri ahụ tibururu ihe niile dijiche n’ohia, ma mmadụ ma anụmanụ niile dijiche n’ala Ijpt. O feturu ihe niile na-epu n’ubi, ma ahijia niile dijiche n’osisi. 26 Ma akukụ ebe mkpuru mmiri ndị a na-erughị bụ naanị Goshen, ebe ụmụ Izrel bi. 27 Mgbe ahụ Fero ziri ozi ka a kpo Mosis na Erọn. O kwuputara n’ihu ha sị, “N’oge a, emehiela m. Onyenwe anyị bụ onye ezi omume, mụ na ndị m bụ ndị mejoro. 28 Kpee ekpere riọọ Onyenwe anyị n’ihi na oke mkpuru mmiri na egbe eluigwe a ezuola. Aga m ekwe ka unu gaa, unu agaghị atufukwa mgbe.” 29 Mosis gwara Fero sị

ya, “Mgbe m si n’obodo a puo, aga m esetipu aka m n’ebe Onyenwe anyi no, egbe eluigwe a, na ifufe a nke ya na mkpuru mmiri so ga-akwusikwa. Site na nke a, i ga-amata na uwa niile bu nke Onyenwe anyi. 30 Ma amaara m na gi onwe gi na ndi na-ejere gi ozi adighi atu Onyenwe anyi Chineke egwu.” 31 Oke ifufe ahụ nke ya na mkpuru mmiri so mebiri ihe a kuru n’ubi, dika flakisi na oka balị. N’ihi na n’oge a, oka balị emenyela isi, flakisi etojuokwala maa ifuru. 32 Ma ifufe na mmiri ukwu ahụ emebighi oka wiiti na spelti, n’ihi na ha achabeghi. 33 Mosis hapuru Fero si n’obodo ahụ puo. O gbasapuru aka ya abuo n’ihu Onyenwe anyi, egbe eluigwe na mkpuru mmiri ahụ kwusiri. Mmiri ozuzo kwusikwara izo n’ala ahụ. 34 Mgbe Fero huru na mmiri ozuzo na mkpuru mmiri na egbe eluigwe akwusila, o mehiere ozo. Ya na ndi na-ejere ya ozi gara n’ihu nyichie obi ha. 35 Ya mere, Fero mere ka obi ya sie ike. O juru ikwere ka umu Izrel puo, dika Onyenwe anyi gwarari Mosis.

10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Jekwuru Fero n’ihi na emeela m ka obi ya, na obi ndi na-ejere ya ozi sie ike, ka m nwee ike ruo ruo iribama ndi a di iche iche n’etiti ha. 2 Nke a ga-abu akuko unu ga-akoro umu unu, na umu umu unu, banyere otu m si mesie ndi Ijpt ike, na otu m si ruo ruo iribama m n’etiti ha, ime ka unu mata na m bu Onyenwe anyi.” 3 Ozo, Mosis na Eron jekwuuru Fero gwa ya si, “Nke a bu ihe Onyenwe anyi Chineke ndi Hibru kwuru, ‘O bu ruo olee mgbe ka i ga-aju iwedata onwe gi ala n’ihu m? Hapu ndi m ka ha gaa fee m ofufe. 4 O buru na i ju ikwere ka ha gaa, n’utu echi, aga m ezite igurube n’ala Ijpt. 5 Igurube ndi a ga-ekpuchi ihu ala Ijpt niile, ka mmadu obula hapu ihu ala anya. Ha ga-erichapu ihe ndi foduru bu nke ifufe na mkpuru mmiri ahụ na-emebighi, tinyere osisi niile na-eto eto n’ubi unu. 6 Ha ga-ejuputa n’ulo gi, na n’ulo ndi na-ejere gi ozi, na n’ulo ndi Ijpt niile. Ihe di otu a bu udi ihe na-emetubeghi na mbu, nke nna gi maobu nna nna gi ha na-ahutubeghi udi ya site na mgbe ha bidoro ibi n’ala a tutu ruo ugbu a.” Mgbe ahụ, Mosis tughariri hapu Fero puo. 7 Ndi na-ejere Fero ozi bjakwutere ya, juo ya si, “Ruo ole mgbe ka nwoke a ga-anogide na-aburu anyi ihe onwunwa? Hapu ndi a ka ha laa, ka ha nwee ike ife Onyenwe anyi Chineke ha ofufe. O bu na i ghotabeghi na e bibiela Ijpt?” 8 Mgbe ahụ, a kpoghachiri Mosis na

Erōn azu n’ihu Fero. O gwara ha si, “O di mma, gaa feenu Onyenwe anyi Chineke unu ofufe.” Fero jukwara ha si, “Olee ndi n’etiti unu ga-eso unu jee?” 9 Mosis zaghachiri si, “Anyi niile na-aga, umuntakiri na ndi okenye, umu anyi ndi ikom na ndi inyom, igwe ehi anyi na igwe ewu na aturu anyi; n’ihi na anyi na-aga ime mmemme di nsọ nye Onyenwe anyi.” 10 Fero siri, “Ka Onyenwe anyi nonyere unu. Ma agaghi m ekwe ka unu na ndi inyom unu, na umuntakiri unu gaa. O doro anya na unu na-atu atumatu ojojo n’ime obi unu. 11 O gaghi adi otu a! Jeenu naani unu bu ndi ikom gaa fee Onyenwe anyi unu ofufe, n’ihi na nke a bu ihe unu na-ari.” Mgbe ahụ a chupuru Mosis na Erōn site n’ihu Fero. 12 Onyenwe anyi gwara Mosis si, “Setipu aka gi n’ala Ijpt ka igurube juputa na ya, kpuchie ebe niile, richapu ihe niile na-eto eto di n’ala ahụ bu nke ifufe na mkpuru mmiri ahụ hapuru.” 13 Ya mere, Mosis setipuru mkpanaka ya n’elu ala Ijpt, Onyenwe anyi mere ka ifufe nke si n’ebe anyanwu si awa fee n’ubochi ahụ niile na abali ahụ niile. N’utu ya, ifufe ahụ si n’ebe anyanwu si awa bubatara igurube ndi ahụ. 14 Ha niile kpuchichara ala Ijpt niile, site n’otu akuku ruo n’akuku nke ozo. Nke a bu mbata igurube kachasi ibe ya njo n’Ijpt. Ijpt agaghi enekwa nke dika ya ozo. 15 Ha kpuchiri ala niile ruo mgbe ochichiri gbachiri ya. Ha richapuru ihe niile na-eto n’ubi, na mkpuru niile na-amị n’osisi, bu nke ifufe na mkpuru mmiri ukwu ahụ hapuru. N’ikpeazu, o dighi ahijia ndu foduru n’ala ma n’elu osisi n’Ijpt niile. 16 Na-atufughi oge, Fero ziri ozi ka a kpoo Mosis na Erōn. Mgbe ha bbara, o gwara ha si, “Emehiela m megide unu na Onyenwe anyi bu Chineke unu. 17 Biko gbagharakwa m mmehie nke a, ma rijo Onyenwe anyi bu Chineke unu ka o wepuru m onwu nke a. Ekwere m nkwa na agaghi m ajukwa ozo ka unu laa.” 18 Mosis hapuru Fero puo gaa kpeere Onyenwe anyi ekpere. 19 Ngwangwa, Onyenwe anyi zitere ikuku nke si n’ebe anyanwu na-ada bja, nke bupuru igurube ndi ahụ site n’ala Ijpt, buba ha n’Osimiri Uhie. O dikwaghi otu igurube foduru n’ala Ijpt niile. 20 Ma Onyenwe anyi mere ka obi Fero sie ike, o kweghi ka umu Izrel gaa fee Chineke ofufe. 21 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, “Setipu aka gi abuo n’eluigwe ka ochichiri gbaa n’ala Ijpt niile.” 22 Mosis setipuru aka ya n’eluigwe. Oke ochichiri gbara abali ato n’ala Ijpt niile. 23 Ndi Ijpt ahughi ihu ibe ha. Ha hapughikwa ebe obibi ha abali ato ahụ. Ma umu Izrel nwere ihè n’ebe niile ha bi. 24 Mgbe

ahụ, Fero kpọrọ Mosis sị ya, “Gaanụ fee Onyenwe anyị unu ofufe. Unu na ndị inyom na ụmụ unu nwere ike ịga, ma unu ga-ahapụ ịgwe ehi unu na ịgwe anụ ụlọ unu gaa.” 25 Mosis zara, “Ị ghaghị ịhapụ anyị ka anyị were ihe aja na aja nsure ọkụ, nke anyị chee n’ihu Onyenwe anyị Chineke anyị. 26 Ịgwe anụ ụlọ anyị gasoro anyị. O nweghị ihe ọ bụla anyị ga-ahapụ n’ihi na anyị ga-eji ụfọdụ n’ime ha fee Onyenwe anyị Chineke anyị ofufe. Ọ bụkwa naanị mgbe anyị ruru n’ebe ahụ ka anyị nwere ike ịmata ihe anyị ga-eji fee Onyenwe anyị anyị ofufe.” 27 Ma Onyenwe anyị mere ka obi Fero sie ike. O kweghị ka ha laa. 28 Fero gwara Mosis sị, “Si n’ihu m pụọ. Lezie anya hụ na ị bighị n’ihu m ọzọ. Ụbọchị ọbụla ị nwara bịa n’ihu m, onye nwurụ anwụ ka ị ga-abụ.” 29 Mosis zaghachiri Fero sị, “Ihe i kwuru dị mma, agaghị m abiakwa n’ihu gị ọzọ.”

11 Onyenwe anyị gwara Mosis, “Aga m ewetara Fero na Ijpt otu ihe otiti ọzọ. Mgbe nke a gasịrị, ọ ga-ekwe ka unu si n’ebe a pụọ. N’ezikwu, ọ ga-eji aka ya chụpụ unu n’ala ya. 2 Gwa nwoke na nwanị Izrel ọbụla ka ha jikere. Ha rịọọ ndị agbataobi ha bụ ndị Ijpt, ka ha nye ha ihe ọbụla e ji ọlọcha na ọlọedo kpụọ.” 3 Onyenwe anyị mere ka ụmụ Izrel nweta ihuoma n’ebe ndị Ijpt, na ndị agbataobi ha nọ. Nke ka nke, Mosis ghọrọ onye a na-asọpuru n’etiti ndị ozi Fero na n’ihu ndị Ijpt niile. 4 Ya mere, Mosis sịrị, “Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘N’ihe dika n’etiti abalị taa, aga m agafe n’ime ala Ijpt niile. 5 Mgbe nke a na-eme, ndị ikom niile e bụ ụzọ mụọ n’ala Ijpt ga-anwụ, site n’okpara Fero, onye nọ ugbu a n’ocheeze ya, ruo n’okpara ohu onye nwanị na-akwọ ihe na nkume ịkwọ nri, na ụmụ ehi niile e bụ ụzọ mụọ. 6 Mgbe nke a mere, iti mkpu akwa dị ukwu ga-adị n’ala Ijpt, ụdị ga-ada n’ala Ijpt niile nke na-adịbeghị n’ala Ijpt, ụdị iti mkpu akwa nke na-agaghị adikwa ọzọ. 7 Ma n’ebe ụmụ Izrel nọ, nkịta agaghị agbọ nwoke maọbụ nwanị maọbụ anumanụ ọbụla ụja.’ Site na nke a, ị ga-amata na Onyenwe anyị na-akpa oke n’etiti ndị Izrel na ndị Ijpt. 8 Ndị ọchịchị gị ndị a ga-abịa gbuo ikpere rịọọ m sị m, ‘Biko kpọrọ ndị gị pụọ n’obodo anyị.’ Mgbe ha mesịrị nke a, aga m apụ.” Iwe were Mosis mgbe o si n’ụlọ Fero na-apụta. 9 Onyenwe anyị agwalari Mosis sị ya, “Fero agaghị ege gị ntị. Nke a ga-enye m ohere ime ọtụtụ ihe ebube dị iche iche n’Ijpt.” 10 Ọ bụ ezie na Mosis na Erọn mere ihe ebube

ndị a n’ihu Fero, ma Onyenwe anyị mere ka obi Fero sie ike, ka ọ hapụ ikwe ka ụmụ Izrel si n’ala ya pụọ.

12 Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu n’ala Ijpt sị ha, 2 “Ọnwa a ga-aburū unu isi ọnwa. Ọ ga-abụ ọnwa mbụ nke ọnwa niile n’afọ unu. 3 Gwa ọgbakọ ụmụ Izrel niile okwu sị ha, N’afọ ọbụla, n’abalị iri nke ọnwa a, nwoke ọbụla ga-eweta nwa aturū n’isi ezinaulo ọbụla. 4 Ezinaulo ọbụla nke dīkariri nta, nke na-enweghị ike iweta na iricha otu nwa aturū, ga-ejekwuru ezinaulo ọzọ dīkwa nta, ka ha jikọtara onwe ha ọnụ weta nwa aturū. Ndị ga-ejikọta onwe ha ọnụ aghaghị ibu ụzọ pịa mmadụ ole ha ga-adị nwee ike richaa otu aturū. 5 Nwa aturū a ga-eweta ga-abụ oke gbara naanị otu afọ, nke na-enweghị ntupụ ọbụla n’ahụ ya. Unu nwere ike hōrọ aturū maọbụ ewu. 6 Unu ga-elekọta ya anya ruo n’ubochi nke iri na anọ nke ọnwa a. N’abalị ubochi ahụ ka ọgbakọ Izrel niile ga-egbu ya. 7 Ha ga-ewere ọbara ya tee n’elu na n’akukū ibo ọnụ ụzọ nke dī n’ezinaulo ha niile, ebe ha ga-anọ rie anụ aturū ahụ. 8 Ha ga-eri anụ aturū a, nke a ga-ahụ n’okū n’abalị ahụ, ya na achicha na-ekoghị eko, na ahijia ndụ na-elu ilu. 9 A gaghị eri nwa aturū ọbụla na ndụ, a gaghị esikwa ya esi, kama a ga-ahụ ya n’okū. A ga-ahụ akukū ahụ nwa aturū ọbụla n’okū, tinyere isi ya, ukwū ya na ihe dī n’ime afọ ya. 10 Unu agaghị erifodụ ya ruo n’ututū echi ya. Nke ọbụla ga-afodū n’abalị ahụ, a ga-akpọ ya ọkū. 11 Otu a ka unu ga-esi rie ya: yirinū uwe unu, na akpukpukwū unu. Jikerenu dika ndị na-aga njem dī anya. Unu ga-eri anụ aturū a na achicha na-ekoghị eko ngwangwa. A ga-akpọ oriri a Mmemme Ngabiga Onyenwe anyị. 12 “Aga m agafe n’ala Ijpt n’abalị ahụ, igbu ndị ikom niile e bụ ụzọ mụọ n’ala Ijpt, ma mmadū, ma anumanū. Aga m emekwa ka ikpe omuma bjakwasị chi ndị ọzọ ahụ niile Ijpt na-efe ofufe. Abụ m Onyenwe anyị. 13 Ọbara ahụ unu ga-ete n’onu ibo ụlọ unu ga-abụ ihe ama igosi ebe unu bi, n’ihi na mgbe m hūrū ọbara ahụ, aga m agafe unu. Ọ nwekwaghị ihe otiti ga-abiakwasị unu mgbe m ga-egbu ndị Ijpt. 14 “Ubochi a ga-aburū unu ihe ncheta nye ọgbọ niile ndị na-eso n’azu. Unu ga-emekwa ya ka ọ burū mmemme nye Onyenwe anyị. Ụkpurū nke na-adigide adigide site n’ogbō ruo n’ogbō. 15 Ubochi asaa ka unu ga-eri achicha na-ekoghị eko. N’ubochi mbụ nke ubochi asaa ahụ, ka unu ga-esite n’ulo unu wezuga ihe iko achicha niile, n’ihi na onye ọbụla riri

nri nke ihe na-eko achicha di n'ime ya site n'ubochi mbu ruo n'ubochi nke asaa, aghaghị ibipụ ya site n'ala Izrel. **16** Unu ga-ewere ubochi mbu na ubochi nke asaa, nke mmemme ahụ, nwee mkpokota di nsọ. Onye obula agaghị aru oru obula n'ubochi abuo ndi a, kariakwa isi nri unu ga-eri. **17** "Unu ga-edobekwa mmemme achicha na-ekoghị eko n'ih na o bu n'ime otu ubochi a ka m sitere n'ala Ijpt kpoputa unu dika usuu ndi agha. Unu ga-emekwa mmemme ubochi a ka o buru ukpuru nke na-adigide adigide site n'ogbo ruo n'ogbo **18** N'onwa mbu, n'anyasi nke ubochi nke iri na anọ, ka unu ga-eri achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee ruo n'anyasi nke ubochi iri abuo na otu. **19** N'ime ubochi asaa ahụ, agaghị ahụ ihe na-eko achicha n'ulo unu. A ga-esite n'ogbakọ ndi Izrel bipu onye obula riri ihe obula nke ihe na-eko achicha di n'ime ya. Iwu a diri ndi obia niile n'ala Izrel, dikwara ndi nwa afọ ala. **20** Unu agaghị eri ihe obula e ji ihe na-eko achicha mee. N'ebe obibi unu niile, o bu naani achicha na-ekoghị eko ka unu ga-eri." **21** Mgbe ahụ, Mosis kpokotara ndi okenye umu Izrel niile gwa ha okwu si, "Gaanu hoputa umu aturu n'ih agburu unu niile, gbuonu aturu ngabiga ndi a. **22** Were ahija hisop, denye ya n'obara si n'aturu ndi a nke a ga-awanye n'efere, tee ya n'elu ibo na n'akuku abuo nke onu uzo ulo unu. Onye obula n'ime unu agaghị apu n'ezitutu ruo ututu. **23** Mgbe Onyenwe anyi ga-agafe igbu ndi Ijpt, o ga-ahu obara ahụ n'awara na mbudo ibo onu uzo ulo unu. O ga-agafe ulo unu, gharakwa ikwe ka onye mbibi bata n'ulo unu gbuo unu. **24** "Unu ga-edobe mmemme a dika iwu ga-adigide nye unu na umu unu. **25** Mgbe unu batara n'ala ahụ Onyenwe anyi ga-enye unu dika o kwere na nkwa, unu ga-edobe ofufe a. **26** Mgbe umu unu ga-aju unu ajuju si, 'Gini ka ofufe a putara?' **27** Unu ga-azaghachi ha si, 'O bu aja ngabiga anyi na-achuru Onyenwe anyi n'ih na o gafere ulo umu Izrel n'ala Ijpt, mgbe o gburu ndi Ijpt, ma o nweghi onye obula n'ime anyi o gburu.'" **28** Umu Izrel mezuru ihe niile Onyenwe anyi gwara ha site n'onu Mosis na Eron. **29** N'ime etiti abali ubochi ahụ, Onyenwe anyi gburu ndi ikom niile e bu uzo muo n'ala Ijpt, malite n'okpara Fero onye no n'ocheeze ya, ruo n'okpara nke onye Ijpt no n'ulo mkporo olulu. O gbukwara umu anu ulo niile e bu uzo muo. **30** N'abali ahụ kwa, Fero na ndi ozi ya, na ndi Ijpt niile biliri. Oke iti mkpu akwa dakwara n'ala Ijpt, n'ih na o dighi ezinaulo onwu na-erughi. **31** N'otu abali ahụ,

Fero zipuru ozi ka a kpo Mosis na Eron. Mgbe ha bjara, o gwara ha si, "Ngwa bilienu, unu bu umu Izrel niile. Kewapunu onwe unu site n'etiti anyi. Gaanu, fee Onyenwe anyi unu ofufe dika unu rioro. **32** Durunu igwe ehi na aturu unu mgbe unu na-aga. Goziekwanu m mgbe unu na-apu." **33** Ndi Ijpt gbaliri ime ka umu Izrel hapu ha ngwangwa. Ha siritara onwe ha, "O buru na umu Izrel ahapughi anyi ugbo a, anyi niile ganwukwa." **34** Ya mere, umu Izrel buuru utu oka e ji eme achicha na-ekoghị eko, nke ha tinyere n'efere e ji agwakota ya. Ha ji akwa kechie ha, bukwasi ha n'ubu ha. **35** Ha mekwara ihe ndi ozo dika Mosis gwara ha. Ha rioro ndi Ijpt ka ha nye ha ihe iji ngwa nke oloacha na oloaedo, na uwe. **36** Onyenwe anyi nyere ndi ya amara n'ihu ndi Ijpt, ha nyere ha ihe niile ha rioro. Site n'uzo di otu a, umu Izrel naputara ndi Ijpt ihe niile ha ji biri n'ulo. **37** Mgbe nke a gasiri, umu Izrel malitere ije ha site na Ramesis. Mgbe ha hapuru Ramesis, na-eje Sukot, ha di nari puku ndi ikom isii, na-agughi ndi inyom na umuntakiri. **38** Otutu mmadu di iche iche sooro ha n'ije ha. Ha dukwa igwe anu ulo, igwe ewu na aturu ha, nke di ukwu n'onuogugu. **39** Ha ji utu oka ha si Ijpt buputa mee achicha na-ekoghị eko. N'ih na a chupuru ha achupu site n'Ijpt, ha enweghi ezi ohere kwadooro onwe ha ihe oriri. **40** Tupu ha ahapu ala Ijpt, umu Izrel ebiela n'ebe ahụ nari afọ anọ na iri afọ atọ. **41** Mgbe nari afọ anọ na iri afọ atọ zuru, n'ubochi ahụ o zuru, usuu ndi Onyenwe anyi niile hapuru Ijpt. **42** Onyenwe anyi chere nche n'abali ubochi ahụ maka ikpoputa ha site n'ala Ijpt. N'ih ya, abali ubochi ahụ bu mgbe puru iche nye umu Izrel maka ije iche nche sopuru Onyenwe anyi n'ogbo ha niile. **43** Onyenwe anyi kporo Mosis na Eron gwa ha si, "Ndi a bu usoro iwu metutara Mmemme Ngabiga: "Onye mba ozo agaghị eri anu nwa aturu ahụ. **44** Ohu obula a kwuru ugwo n'isi ya ga-eri ya naani ma e biri ya ugwu. **45** Ohu e goro oru, maobu onye obia obula agaghị eri ya. **46** "A ga-eri ya naani n'ime otu ulo. O gaghị apu n'ezitutu. Unu agaghị atapia okpukpu obula nke nwa aturu ahụ. **47** Nzuko niile nke umu Izrel g-eme Mmemme Ngabiga a. **48** "Onye mba ozo bi n'etiti unu choro isoro unu na Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi aghaghị ibi ndi ikom niile no n'ezinaulo ya ugwu. Mgbe ahụ, o ga-abiaru nso isoro na mmemme, n'ih na a ga-agu ya dika nwa afọ ala. O dighi onye ikom a na-ebighi ugwu ga-eri nri ahụ. **49** Otu iwu a diri nwa afọ ala na ndi obia niile bi n'ala Izrel." **50** Umu

Izrel mere ihe ndi a niile, dika Onyenwe anyi nyere ha n'iwu site n'onu Mosis na Eron. 51 O bukwa n'otu ubochi ahụ ka Onyenwe anyi sitere n'ala Ijpt duputa umu Izrel, dika usuu ha niile si di.

13 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, 2 “Doro m nso onye obula bu okpara, onye obula e bu uzọ muo n'etiti umu Izrel, na n'etiti mmadu ma n'etiti anu ulo, nke m ka o bu.” 3 Mosis gwara ndi Izrel si, “Chetanu ubochi taa, ubochi unu si n'ala Ijpt puta, ala ebe unu bu ndi ohu, n'ihu na Onyenwe anyi sitere n'ike aka ya di ukwu kpoputa unu site n'ebe ahụ. Unu erikwala achicha obula e ji ihe na-eko achicha mee. 4 Taa, n'onwa Abib, bu ubochi unu na-ahapu ala Ijpt. 5 Mgbe Onyenwe anyi dubatara unu n'ala ndi Kenan, ndi Het, ndi Amorait, ndi Hiv na ndi Jebus bi n'ime ya, bu ala ahụ o nuru n'iyi nye nna nna unu ha na o ga-enye unu, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, unu ga-eme ofufe mmemme a n'onwa a. 6 Unu ga-eri achicha na-ekoghị eko ubochi asaa ahụ. N'ubochi nke ikpeazu n'ime ubochi asaa ahụ, unu ga-eme mmemme oke oriri n'ihu Onyenwe anyi. 7 Rieniu achicha na-ekoghị eko n'ime ubochi asaa ndi ahụ. Achicha e ji ihe na-eko achicha mee agaghị adi n'ulo unu. Achicha e ji ihe na-eko achicha mee agaghị adi n'oke ala unu niile. 8 N'oge obula i na-eme mmemme a, kowaara nwa gi nwoke ihe kpatara i ji eme mmemme a, si ya, 'Ana m eme mmemme a maka icheta ihe Onyenwe anyi meere m, mgbe m si n'Ijpt puta.' 9 Imezu mmemme a ga-adiri unu dika ihe iribama n'ala unu, dirikwa ka ihe ngosi n'egedege ihu unu, ichetara unu na Onyenwe anyi ji aka ike ya duputa anyi site n'ala Ijpt. 10 Unu ga na-eme mmemme a n'oge a kara aka n'afọ obula. 11 “Mgbe Onyenwe anyi dubatara unu n'ala ndi Kenan, nyefee unu ala ahụ dika o nuru n'iyi nye nna nna unu ha, 12 unu ga-enyefe Onyenwe anyi umu ndi ikom unu niile e bu uzọ muo. Ozọ, umu oke anu ulo niile e bu uzọ muo bu nke Onyenwe anyi. 13 Jiri nwa aturu gbaputa nwa inyinya ibu mbu e bu uzọ muo. O buru na unu achoghị igbara nwa inyinya ibu ahụ, unu aghaghị igbaji ya olu. Ma unu aghaghị igbara umu ndi ikom niile e bu uzọ muo. 14 “N'oge di n'ihu, mgbe nwa gi nwoke ga-aju gi si, 'Gini ka ihe ndi a putara?' I ga-zaghachi ya si, 'Onyenwe anyi jiri aka ike di ukwu duputa anyi site n'Ijpt, site n'ala nke ohu. 15 Mgbe Fero mesiri obi ya ike, ju ka anyi si n'ala ya puo,

Onyenwe anyi gburu umu ndi ikom niile e bu uzọ muo n'ala Ijpt, ma mmadu ma anu ulo. N'ihu ya, ana m eji umu oke anu ulo niile e bu uzọ muo achu aja nye Onyenwe anyi. Ma umu m ndi ikom niile e bu uzọ muo ka m na-agbaputa.' 16 Mmemme a ga-adi ka ihe iribama n'anya unu, dirikwa ka ihe ngosi n'egedege ihu unu, ichetara unu na Onyenwe anyi ji aka ike ya duputa anyi site n'ala Ijpt.” 17 Mgbe Fero mesiri kwere ka umu Izrel laa, Chineke edughị ha site n'uzọ ahụ gafere ala ndi Filistia. O bu ezie na uzọ ahụ di nso kari. Chineke mere nke a n'ihu na o chere n'obi ya si, “O buru na ndi a ezute agha, ha nwere ike igbanwe obi ha tugharia ilaghachi azu n'Ijpt.” 18 Ya mere, Chineke duuru ha ga n'uzọ Osimiri Uhie, nke gara n'uzọ nke ozara. Umu Izrel kwadokwara akwado ibu agha mgbe ha si n'ala Ijpt puo. 19 Mosis buuru okpukpu Josef mgbe ha na-ala. N'ihu na o mere ka umu Izrel huọ iyi na ha ga-eme otu a, na-asị, “Chineke ga-eleta unu n'ezie, mgbe ahụ, unu aghaghị iburu okpukpu m si n'ebe a puo.” 20 Ha si Sukot bilie ije, maa ulo ikwu ha na Etam, na nsotu ozara. 21 Onyenwe anyi ji ogidi igwe ojii na-eje n'ihu ha n'ehihie, idu ha n'uzọ ha niile. N'abal, o ji ogidi oku, inye ha ihè ka ha nwee ike iga njem n'ehihie nakwa n'abal. 22 Ma ogidi igwe ojii n'ehihie na ogidi oku ahụ n'abal, o dighi nke hapuru onodu ya n'ihu ha.

14 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis, 2 “Gwa umu Izrel ka ha chigharia azu jee maa ulo ikwu ha na ncherita ihu Pi Hahiro, nke di n'etiti Migdol na osimiri. O bu n'akuku osimiri, na ncherita ihu obodo Baal-Zefon ka ha ga-ama ulo ikwu ha. 3 Fero ga-asị banyere umu Izrel, 'Ha na-awaghari gburugburu ala ahụ n'onodu mgbagwoju anya ebe ozara riri ha.' 4 Aga m eme ka obi Fero sie ike ka o chuso unu oso n'azu, ma m ga-ewetara onwe m otuto site na Fero na ndi agha ya niile. Ndi Ijpt niile ga-ama na mu onwe m bu Onyenwe anyi.” Ndi Izrel mekwara otu ahụ. 5 Mgbe a gwara eze Ijpt na ndi a gbaala oso, obi Fero na ndi ozi ya gbanwere megide ndi Izrel. Ha siri, “Gini bu ihe anyi mere, site na izipu ndi Izrel n'oru ife anyi?” 6 Na-atufughị oge, Fero rigoro n'elu ugbo agha ya, duru ndi agha ya ichuso ha. 7 O chiri ugbo agha di nari isii e leziri anya hoputa, tinwere ugbo agha Ijpt niile. Ndiisi agha ndi Ijpt nocha n'elu ha niile. 8 Onyenwe anyi mere ka obi Fero eze Ijpt sie ike. O chusoro umu Izrel, ndi na-aga n'ihu n'ije ha,

na-atughị egwu maobu ida mba. **9** Ndi Ijpt chusoro ha oso, inyinya Fero na ugbo agha, na ndi na-agba inyinya na ndi agha ndi ozo chusoro ndi Izrel oso chukwute ha n'ebe ha na-ezu ike n'akuku osimiri di nso na Pi Hahirod na ncherita ihu Baal-Zefon. **10** Mgbe ndi agha Fero na-abia nso, ndi Izrel lere anya n'azu, hu ndi Ijpt ka ha na-abia nso. Ha turu egwu, tie mkpu akwa, kpokuo Onyenwe anyi. **11** Ha juru Mosis si, "O bu na o nweghi ili di n'ala Ijpt, i ji kwagide anyi ka anyi niile bia nwuo n'ebe a n'ozara? Gini mere i ji kwagide anyi ka anyi hapu Ijpt?" **12** O bu na anyi agwaghi gi n'ala Ijpt si gi, 'Hapu anyi ka anyi nogide na-ejere ndi Ijpt ozi?' O gara akara anyi mma i bu ohu ndi Ijpt karja inwu n'ozara." **13** Mosis zaghachiri ha si, "Unu atula egwu. Guzosienu ike. Unu ga-ahu uzo di ebube Onyenwe anyi ga-esi zoputa unu taa. Ndi Ijpt a unu na-ahu taa, unu agaghi ahukwa ha ozo. **14** Noronu jii. Onyenwe anyi ga-aluru unu ogo." **15** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, "Gini mere i ji na-akpoku m. Gwa umu Izrel ka ha gaa n'ihu. **16** Welie mkpanaka gi elu. Setipu ya n'elu osimiri ahụ ka o kewaa abuo. Uzo ga-adikwa n'etiti osimiri ahụ. Umu Izrel ga-esitekwa n'ala akoro gafee. **17** Aga m eme ka obi ndi Ijpt sie ike, ka ha sorokwa unu n'azu banye. Aga m ewetara onwe m otuto site na Fero, na ndi agha niile, na ugbo agha niile nakwa ndi na-agba inyinya ya. **18** N'oge ahụ, ndi Ijpt ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. M ga-enweta nsopuru site na Fero, na ugbo agha ya niile, na ndi na-agba inyinya ya." **19** Mgbe ahụ, mmuo ozi Chineke, onye na-aga n'ihu ndi agha Izrel, sitere n'ihu puo gaa nodu n'azu ha. Otu a kwa, ogidi igwe ojii ahụ sitere n'ihu gaa n'azu ha. **20** Nke a mere ka ogidi igwe ojii ahụ diri n'etiti umu Izrel na ndi Ijpt. N'abalị ubochi ahụ, Onyenwe anyi mere ka ogidi igwe ojii ahụ nye umu Izrel ihè, ma ndi Ijpt nogidere n'ochichiri. Otu a, ndi Ijpt enweghi ike bjarute n'ebe umu Izrel no. **21** Mgbe ahụ, Mosis setipuru aka ya n'elu Osimiri Uhie ahụ. Onyenwe anyi ji oke ifufe si n'owuwa anyanwu, nke fere n'abalị ahụ niile, nughachi osimiri ahụ, mee ka osimiri ahụ kebie uzo abuo, ka uzo puta n'ala osimiri ahụ. **22** Umu Izrel sitere n'etiti osimiri ahụ gafee. Mmiri osimiri ahụ ghororo mgbidi n'aka nri ha ma n'aka ekpe ha. **23** Mgbe ndi agha Ijpt na-achu ha oso huru ha ka ha na-agafe, ha sogidere ha baa, o buladi n'etiti osimiri ahụ. Ndi agha Ijpt niile sooro ha, ya bu, ugbo agha Fero, ndi agha ya na ndi na-agba inyinya

ya niile. **24** N'isi ututu echi ya, Onyenwe anyi ledatara anya site n'ogidi igwe ojii ahụ na-enye ihe. O legidere ndi agha Ijpt anya, tinyekwa ha ujo n'obi nke mere na ha amakwaghi onwe ha. **25** O mebiri ukwu ugbo agha ha mee ka o siere inyinya ha ike idokpu ugbo agha ndi ahụ. Mgbe ahụ, ndi Ijpt kwuru si, "Ka anyi sinu n'ichu ndi Izrel gbapu, n'ihu na Onyenwe anyi naluru ha ogo, na-emegidekwa anyi." **26** Mgbe umu Izrel gafesiri ruo n'akuku nke ozo nke osimiri ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Setipu aka gi ozo ka mmiri ahụ kpuchigide ndi Ijpt, na ugbo agha ha niile, na ndi na-agba inyinya ya." **27** Mosis setipuru aka n'elu osimiri ahụ. N'ututu ya, mmiri osimiri ahụ soghachiri gaa ebe o no na mbu. Ndi Ijpt chosiri uzo ha si agbapu ike, ma Onyenwe anyi mere ka osimiri ahụ kpuchie ha. **28** Osimiri ahụ kpuchigidere ugbo agha ha niile, na ndi na-agba inyinya, na ndi agha Fero niile ndi churu umu Izrel baa n'ime osimiri ahụ. O nweghi otu onye n'ime ha foduru ndu. **29** Ma umu Izrel esitelarị n'ala nke mmiri korogafee osimiri ahụ. Mgbe ha na-agafekwa, akuku abuo nke osimiri ahụ guzoro oto dika mgbidi, n'aka nri ha ma n'aka ekpe ha. **30** Site n'uzo di otu a, Onyenwe anyi zoputara umu Izrel site n'aka ndi Ijpt. Umu Izrel hukwara ozu ndi Ijpt n'ikpere mmiri osimiri ahụ. **31** Umu Izrel turu egwu Onyenwe anyi mgbe ha huru ihe iribama ndi a Onyenwe anyi ji zoputa ha site n'aka ndi Ijpt. Ha kwenyere na Onyenwe anyi, kwenyekwa na Mosis ohu ya.

15 Mgbe ahụ, Mosis na umu Izrel bukuru Onyenwe anyi abu di otu a si, "Aga m abuku Onyenwe anyi abu n'ihu na o buliela onwe ya elu nke ukwu. O tonyela inyinya na onye na-agba ya n'osimiri. **2** "Onyenwe anyi bu ike m na abu m. O ghorola m nzoputa. O bu Chineke m, aga m etokwa ya, Chineke nke nna m, aga m ebulikwa ya elu. **3** Onye na-ebu agha ka Onyenwe anyi bu. N'ezie, aha ya bu Onyenwe anyi. **4** Ugbo agha Fero na usuu ndi agha ya, ka o tonyere n'osimiri ahụ. Ndisi agha Fero, ndi ahoro ahoro, ka o mere ka Osimiri Uhie rie. **5** Ogbu osimiri ahụ ekpuchiela ha. N'ime mmiri ahụ di omimi ka ha ridaruru dika nkume. **6** Aka nri gi Onyenwe anyi, di ike, dikwa ebube. Aka nri gi, Onyenwe anyi na-etipiasị ndi iro. **7** "N'oke ike nke di elu gi, I lugbuola ndi niile na-ebili imegide gi. I zipuru iwe gi di oku, o repjara ha dika igbugbo oka. **8** I sitere na nkuume nke oghere imi

gi, mee ka mmiri osimiri guzoro oṭo. Mmiri ahụ na-erugharị erugharị guzoro n'otu ebe dika mgbidi; ogbu mmiri kpukọtara rahụ n'ala ala nsọtụ nke osimiri. 9 Onye iro nyara isi sị, 'Aga m achuso ha, gafee ha. Aga m ekesa ihe a kwatara n'agha. Nyejuo onwe m afọ site na ha. Aga m amiputa mma agha m. Jiri aka m laa ha n'iyi.' 10 Ma i kupuru ikuku si gi n'imi puta, osimiri riri ha, ha mikpuru n'ime osimiri ukwu ahụ dika igwe. 11 Onye dika gi Onyenwe anyi, n'etiti chi niile? Onye dika gi? Onye di ebube n'idi nsọ. Onye otuto ya na-eyi egwu. Onye na-arụ orụ di ebube? 12 "I setipuru aka nri gi, ala meghere onu ya loo ndi iro gi niile. 13 Site n'ebere gi, i duputara ndi i zoputara. Sitekwa n'ike gi di ebube, i duru ha ruo n'ebe obibi gi di nsọ. 14 Uwa niile nuru ya, maa jijiji. Ndi Filistia ka oke ihe mgbu bjakwasiri. 15 Ndi eze Edom ga-anọ n'onodu obi ilo mmiri. Ndi ndu Moab niile ga-abu ndi oma jijiji ga-ejidekwa, ndi Kenan niile n'onodu itu egwu ga-agbaze; 16 oke egwu na oke ujo ejidela ha. Site n'ike nke aka gi, ha ga-anọ juu dika nkume, tutu ruo mgbe ndi gi, Onyenwe anyi, gafechara, tutu ruo mgbe ndi gi, ndi i zutara nye onwe gi, gafechara. 17 Gi onwe gi ga-akpobata ha, kuọ ha dika mkpuru, n'elu egwu nke ihe nketa gi. N'ebe ahụ, Onyenwe anyi, i mere ka o buru ebe obibi gi, ebe nsọ ahụ, Onyenwe anyi, nke i ji aka gi toọ ntọala ya. 18 "Onyenwe anyi ga-abu eze ruo mgbe niile ebighi ebi." 19 Mgbe inyinyina Fero, na ugbo agha ya, na ndi na-agba inyinyina, gbabanyere n'osimiri, Onyenwe anyi mere ka mgbidi mmiri ahụ dagbuo ha. Ma umu Izrel sitere n'ala mmiri korọ gafee. 20 N'oge ahụ, Miriam onye amuma nwanyi, nwanne Eron weere igba iti egwu n'aka ya, duo ndi inyom ndi so ya, jiri igba egwu nke ha na-etekwa egwu. 21 Miriam buru ahụ si ha, "Bukonu Onyenwe anyi ahụ, n'ihu na o bu onye e buliri elu nke ukwu. Inyinyina na ndi na-agba ha, ka o tnyere n'ime osimiri." 22 Mgbe ihe ndi a mesiri, Mosis nogidere na-edu umu Izrel. Ha sitere n'osimiri Uhie ahụ bilie ije, jeruo ozara Shua. Ha jere ije n'ime ozara abali ato, ma ha achotaghi mmiri onunu. 23 Mgbe ha ruru Mara, ha enweghi ike inu mmiri di n'ebe ahụ, n'ihu na mmiri ahụ na-elu ilu. (O bu ilu ilu a mere e ji kpoo ya Mara.) 24 N'ebe a, umu Izrel malitere itamu ntamu, megide Mosis si, "Olee mmiri anyi ga-anu?" 25 Mosis tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa. Onyenwe anyi gosiri Mosis osisi o ga-atunyere n'ime mmiri ahụ. Mgbe Mosis mere otu a, mmiri ahụ malitere idi uto onunu. O bukwa na Mara

ka Onyenwe anyi no nye ha ukpuru ya na iwu ya maka iji ya nwalee ha. 26 O siri, "O buru na unu gage ntị nke oma n'okwu Onyenwe anyi Chineke unu, mee ihe ziri ezi n'anya ya, o burukwa na unu eleruo anya idebe iwu ya na ukpuru ya niile, o dighi oria nke m tinyere n'ahụ ndi Ijpt nke m ga-etinye n'ahụ unu. N'ihu na mu onwe m bu Onyenwe anyi, onye nagwo unu oria niile." 27 Ha bjaruru n'obodo Elim, ebe e nwere isi iyi mmiri ala na-asoputa di iri na abuo, na iri osisi nkwu asaa. Umu Izrel mara ulo ikwu ha n'akuku mmiri ahụ.

16 Ogbako umu Izrel niile hapuru obodo Elim, jere ije bjarute n'ozara Sin nke di n'etiti Sainai na Elim. Ha bjaruru n'ebe ahụ n'abalj iri na ise nke onwa abuo, site na mgbe ha hapuru Ijpt. 2 N'ozara ahụ, nzuko ahụ niile tamuru ntamu megide Mosis na Eron. 3 Umu Izrel gwara ha si, "O gaara adi anyi mma ma a si na Onyenwe anyi gburu anyi n'ala Ijpt. N'ebe ahụ ite anu di iche iche na-adọ n'ihu anyi, anyi na-erikwa udi nri obula anyi chorọ. Ugbu a, i dubatala anyi n'ozara ka anyi niile nwuo n'aguu." 4 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Lee anya, aga m esi n'eluigwe zitere unu achicha. Onye obula ga-aga tutukotara onwe ya ihe oriri ubochi obula dika o chorọ. Aga m eji nke a lee ha ule imata ma ha ga-eme ihe m nyere ha n'iwu. 5 Gwa ha na n'ubochi nke isii, ha ga-ewere nri ha ga-ericha n'ubochi ahụ, ma nri ha ga-eri n'ubochi nke asaa, ka ha ga-achikota n'ubochi nke isii." 6 Mosis na Eron kpokotara umu Izrel si ha, "N'anyasi a ka unu ga-amata na o bu Onyenwe anyi duputara unu site n'ala Ijpt. 7 Unu ga-ahukwa ebube Onyenwe anyi n'ututu echi, n'ihu na Onyenwe anyi anula ntamu unu megide ya. Onye ka anyi bu unu ga-eji na-atamu ntamu megide anyi?" 8 Mosis kwukwara si, "Mgbe Onyenwe anyi nyere unu anu unu ga-eri n'anyasi a, nyekwa unu achicha ga-eju unu n'ututu, unu ga-amata na o bu Onyenwe anyi, n'ihu o nula ntamu unu megide ya. Onye ka anyi bu? O bugh anyi ka unu na-atamu megide kama o bu Onyenwe anyi ka unu na-atamu megide." 9 Mgbe ahụ, Mosis gwara Eron okwu si ya, "Gwa nzuko Izrel niile okwu si ha, 'Putanu bja n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu na o nula ntamu unu.'" 10 Mgbe Eron no na-agwa nzuko Izrel okwu, ha lepuru anya n'ozara hu ebube Onyenwe anyi ka o putara ihe n'igwe ojii. 11 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 12 "Anula m ntamu nke

umu Izrel na-atamu. Gwa ha si, 'N'anyasi taa, unu ga-ata anu, n'utuutu echi unu ga-eri achicha. Mgbe ahụ, unu ga-amata na abụ m Onyenwe anyị Chineke unu.'" 13 N'oge uhuruchi ubochi ahụ, nnunu kweel biara kpuchie omuma ulo ikwu ahụ. N'isi ututu echi ya, igirigi dakwara gburugburu omuma ulo ikwu ahụ. 14 Mgbe ala koru mmiri igirigi ahụ, ihe dika achicha mbadamba nta juputara n'ala ozara ahụ niile. 15 Mgbe umu Izrel huru ya, ha juritara onwe ha ajuju si, "Gini bu nke a?" Mosis zagbachiri ha si, "O bu achicha Onyenwe anyi nyere unu ka unu rie. 16 Ihe ndi a bu iwu Onyenwe anyi nyere, 'Ka onye obula chikota naani nke o ga-ericha. Ihe otutu omaa maka otu onye dika onuogugu ha si di n'ezinaulo.'" 17 Umu Izrel mere dika a gwara ha, ufodu chikotara nke hiri nne, ufodu nke di nta. 18 Mgbe ha ji ihe otutu omaa tuo ya, ha choputara na onye chikotara hie nne enweghi karja nke zuru ya, onye chikotakwara nke nta, o dighi ihe foduru ya inweta. Onye obula chikotara di ka ihe ga-azuru ya si di. 19 Mosis gwara ha si, "Ka onye obula hu na o nweghi nke ga-afodu ruo ututu echi ya." 20 Ma ufodu n'ime ha egeghi Mosis nti. Ha riforu nri ahụ debe ya. Ma mgbe chi echi ya boru, ha choputara na ha ereela ure juputa n'ikpuru, ma na-esikwa isi di njo. Mosis were iwe di ukwu megide umu Izrel n'ihu ya. 21 Site n'ubochi ahụ, gaa n'ihu, ezinaulo obula na-ewebata nri n'ututu obula, dika mkpa ha siri di. Mgbe anwu wara, nri ahụ niile foduru na-agbaze. 22 N'ubochi nke isii, ha na-ewere nri okpuku abuo karja ka ha na-ewe n'ubochi ndi ozo. Mgbe ndiji nzuoku Izrel huru mgbawo di otu a, ha biara koru Mosis. 23 Mosis zara si ha, "Nke a bu iwu Onyenwe anyi nyere: 'Ubochi echi bu ubochi izuike, ubochi nke asaa di nsu nye Onyenwe anyi. Ya mere, sienu ihe niile unu nwere isi taa, n'ihu na unu agaghi esi ihe obula echi. Nri obula unu riforu, hapunu ya ka o buru nri unu ga-eri echi.'" 24 Ha mere dika Mosis gwara ha. Mgbe chi echi boru, ha choputara na nri ha di mma dikwa utu, ikpuru adighikwa n'ime ya. 25 Mosis gwara ha si, "Nke a ga-abu ihe oriri unu taa, n'ihu na o bu ubochi izuike nye Onyenwe anyi. O dighi nri unu ga-ahu nke unu ga-achikota taa. 26 Abali isii ka unu ga-achikota nri unu ga-eri. Ma n'abali nke asaa bu ubochi izuike, unu agaghi ahụ nri unu ga-achikota." 27 Ufodu lefuru okwa ahụ Mosis maara ha anya. Ha puru n'ubochi izuike ahụ icho nri, ma o nweghi nke ha nwetara. 28 N'ihu nke a, Onyenwe anyi juru Mosis ajuju si ya, "Ruo

ole mgbe ka unu ga-anogide na-enupu isi n'iwu m na ido aka na nti m? 29 Lee, Onyenwe anyi enyela unu ubochi izuike. Ya mere, n'ubochi nke isii o na-enye unu nri ga-azuru unu abali abuo. Onye obula n'ime unu kwesiri inogide n'ulo unu. Unu kwesighi ipu apu." 30 N'ihu nke a, ndi Izrel niile zuru ike n'ubochi nke asaa. 31 Ndi Izrel kpokwara aha nri ahụ ha na-achikota mana. O di oka dika mkpuru koriana. O na-atokwa utu dika achicha e ji mmanu anu mee. 32 Emesja, Mosis gara n'ihu gwa ha okwu si, "Onyenwe anyi enyela iwu si, 'Na unu ga-eji ihe otutu omaa tuputa mana nke unu ga-edebe. O ga-abu ihe ncheta ga-adiri ogbo ndi Izrel niile na-abia n'ihu. N'uzo di otu a, umu unu ga-ahu udi achicha m jiri zuo unu n'ime ozara mgbe m gbaputara unu site n'ala ndi Ijpt.'" 33 N'ihu nke a, Mosis nyere Eron iwu si ya, "Turu otutu omaa mana tinye ya n'ime ite nta. Bute ya debe ya n'ihu Onyenwe anyi, ka o buru ihe ga-adigide nye ogbo di n'ihu." 34 Emesja, Eron donyere mana a n'ihu ihe Ama e debere n'ime ulo ikwu, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. 35 Ndi Izrel niile riri mana ndi a iri afu anu tutu ruo mgbe ha batara n'ala ebe ndi mmadu bi, tutu ruo mgbe ha biarutere n'oke ala Kenan. 36 (Ihe otutu omaa bu otu otutu n'ime otutu iri nke ga-aju ihe otutu efaf.)

17 Ogbako umu Izrel niile sitere n'ozara Sin bilie ije ha, na-aga site n'otu ebe ruo n'ebe ozo dika Onyenwe anyi nyere n'iwu. Ha mara ulo ikwu ha na Refidim, ma o dighi mmiri di nke ndi mmadu ga-ahu. 2 N'ihu nke a, ha sesiri Mosis okwu, si, "Nye anyi mmiri ka anyi nuo." Mosis zara si, "Gini mere unu ji esesi m okwu? Gini mere unu ji choo inwaputa ntachiobi Onyenwe anyi?" 3 Ma akpiri mmiri koru ndi a nku n'ebe ahụ, nke a mere ka ha tamuo ntamu megide Mosis. Ha siri, "O bukwa n'ihu gini ka i ji site n'obodo Ijpt kpoputa anyi, ime ka anyi, umuntakiri anyi na anu ulo anyi nwuo n'ihu akpiri ikpo nku?" 4 N'ihu ya, Mosis tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa si, "Gini ka m ga-eme banyere ndi a. Lee, ha choru itugbu m na nkume." 5 Ma Onyenwe anyi zagbachiri Mosis, si ya, "Gaa n'ihu ndi a, koru ufodu n'ime ndi okenye Izrel. Jirikwa mkpanaka ahụ n'aka gi, bu nke i tiri n'elu osimiri Naij gaa. 6 Lee, Aga m eguzo n'ihu gi n'akuku nkume di na Horeb. I ga-aku mkpara gi n'elu nkume ahụ. Mmiri ga-asoputakwa site na ya, ka ndi mmadu nuo." Ya mere, Mosis mere otu a n'ihu ndi okenye

Izrel niile. 7 N'ihì nke a, ọ kpọrọ aha ebe ahụ Masa na Meriba n'ihì esemokwu ụmụ Izrel na n'ihì nwale ha nwalere Onyenwe anyị, na-asị, "Onyenwe anyị ọ nnyeere anyị, ka ọ bụ na ọ nnyereghị anyị?" 8 Ndị Amalek b́ara luso ụmụ Izrel agha na Refidim. 9 Mosis gwara Joshua okwu sị ya, "Họpụta ụfọdụ ndị ikom ka ha gaa luso ndị Amalek agha. Echi, mụ onwe m ga-guzoro n'elu ugwu, jidekwa mkpara Chineke n'aka m." 10 Ya mere, Joshua puru gaa luso ndị Amalek agha dika Mosis gwara ya. Ma Mosis na Erọn na Hua, rigoro n'elu ugwu ahụ. 11 Ndị Izrel na-enwe mmeri mgbe ọbụla Mosis weliri aka ya elu, ma ndị Amalek na-emeri mgbe ọbụla Mosis wedatara aka ya. 12 Mgbe ike gwuru aka Mosis, ha butere nkume tinye n'okpuru ya mee ka ọ nkwasi n'elu ya. Erọn na Hua jidere aka Mosis abụọ welie ya elu, otu onye n'akuku a, onye nke ọzọ n'akuku nke ọzọ. Ime ka aka Mosis guzosie ike tutu ruo mgbe anwu dara. 13 N'ihì nke a, Joshua na ndị agha ya meriri ndị agha Amalek site n'iji mma agha gbuo ha. 14 Emesịa, Onyenwe anyị siri Mosis, "Dee ihe niile ndị a n'akwukwo, ka ọ buru ihe ncheta. Gugharjakwa ya na ntị Joshua. N'ihì na aga m ehichapụ ihe niile a ga-eji cheta Amalek n'elu ụwa." 15 Mosis wuru ebe ichu aja nye Onyenwe anyị. Ọ kpọrọ ya Onyenwe anyị Nisi, nke putara, Onyenwe anyị bụ ọkọlọtọ m. 16 Mosis siri, "N'ihì na-eweliri aka elu n'ebe ocheeze Onyenwe anyị di. Onyenwe anyị ga na-ebuso ndị Amalek agha site n'ogbo ruo n'ogbo."

18 Mgbe ihe ndị a gasiri, Jetro, nna nwunye Mosis, onye bukwa onye nchụaja Midia, nuru banyere ihe niile Chineke meere Mosis na Izrel ndi nke ya, na ụzọ Onyenwe anyi si naputa Izrel site n'aka ndi Ijpt. 2 Jetro ogo nwoke Mosis kporo Zipora, nwunye Mosis, mgbe Mosis chulara ya 3 na umu ya ndi ikom abuo. Aha nwa ya nke mbu bu Geshom, nke putara, abu m obia na mba ozo. 4 Aha nwa nwoke nke abuo bu Elieza, nke bu, Onyenwe anyi bu onye inyeaka m. N'ihì na mgbe Mosis muru Elieza o kwuru si, "Chineke nna m bu onye inyeaka m, n'ihì na ọ naputara m site na mma agha Fero." 5 Jetro, ogo nwoke Mosis, bjakwutere ha n'ime ozara. O dutere umu ndi ikom Mosis abuo na nwunye Mosis. N'oge ahu, Mosis na umu Izrel mara ulo ikwu ha n'akuku ugwu Chineke. 6 O ziri Mosis ozi si, "Mu bu Jetro ogo gi nwoke bjakwutere gi, nwunye gi na umu gi abuo sokwa m." 7 N'ihì ya, Mosis gara zute ogo ya nwoke, kporo isiala nye ogo ya, sutu ya onu. Emesia, o kpoatarata ha n'ime ulo

ikwu ya. Jetro na ogo ya Mosis kwuritarata okwu, juo ihe banyere otu ihe si agara ibe ha. 8 Mosis kporo nna nwunye ya ihe niile Onyenwe anyi mere Fero na ndi Ijpt niile n'ihì ndi Izrel. O kokwaara ya banyere ihe ndakwasị niile dakwasiri ha n'ime ozara, na otu Onyenwe anyi si naputa ha. 9 Jetro soro Mosis nura onu nke ukwu n'ihì ihe niile Onyenwe anyi meere ndi Izrel, na otu o siri naputa ha site n'aka ndi Ijpt. 10 Jetro kwuru si, "Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyi bu. Onye naputara unu site n'aka ndi Ijpt na site n'aka Fero. 11 Ugwu a, amaara m na Onyenwe anyi kachasi chi ndi ozo niile elu, n'ihì na o zoputara ndi ya site n'aka ndi Ijpt ndi sitere na mpako ha meso Izrel mmeso." 12 Jetro, nna nwunye Mosis churo Chineke aja nsure oku na aja ndi ozo. Emesia, Erọn na ndi okenye Izrel b́ara soro Mosis na ogo ya nwoke rie ihe n'ihu Chineke. 13 N'ubochi nke ozo ya, Mosis b́ara nodu ala ikpere ndi mmadu ikpe. Igwe mmadu nogidere Mosis site n'utu ruo n'anyasi. 14 Ogo Mosis huru ihe niile o na-emere ndi mmadu, nke a mere na o juru, "Gini bu ihe nke a i na-emere ndi a? Gini mere i ji nodu ala naani gi, ndi a niile gbaa gi gburugburu malite n'utu ruo n'anyasi?" 15 Mosis zara nna nwunye ya si, "N'ihì na ha b́ara ijuta m ihe si n'aka Chineke. 16 O buru na esemokwu adiri n'etiti mmadu obia na ibe ya, ha na-abiakwute m, ka m kpebie ihe di n'etiti mmadu na ibe ya. Ana m eme ka ha mata iwu na ukpuru Chineke." 17 Mgbe Jetro, nna nwunye Mosis, nuru ihe ndi a niile, o siri Mosis, "Ihe i na-eme adighi mma. 18 Ike ga-agwu gi, gwukwa igwe mmadu ndi a. Oru a i na-aru di ukwu kari gi. Naani gi agaghị ebuli ya. 19 Ugwu a, gee m ntị. M gadu gi odi, ka Chineke nnyekwara gi. O ga-adị mma ma o buru na i bu onye na-anochi anya ndi a n'ihu Chineke. N'uzo di otu a, i nwere ike iweta nsogbu niile ha nwere n'ihu Chineke. 20 Ihe ozo i ga-eme bu nke a: i ga-akuziri ha iwu na ukpuru Chineke, gosikwa ha uzo ha ga-esi bie ndu, na oru ha kwesiri iru. 21 Ma site n'etiti ndi a hoputa ndi ikom tozuru, ndi ikom na-atu egwu Chineke, ndi kwesiri ntukwasị obi na ndi kporo uru n'ezighi ezi asi. Mee ha ndisi na-achị imerime puku ndi mmadu, ndisi nari mmadu, ndisi iri mmadu ise na ndisi mmadu iri. 22 Mee ka ha buru ndi ikpe nye ndi mmadu oge niile. Nye iwu ka ha na-ewetara gi okwu dikarisiri ike, ma na-ekpe ikpe gbasara okwu di mfe na ndi ozo niile di iche iche. N'uzo di otu a, ndi ikpe ndi ahụ ga-enyere gi aka ime ka ibu arọ gi di

mfe. 23 O buru na i ga-eme ihe niile ndi a, o burukwa na Chineke ekwenye, i ga-enwe ike nagide nsogbu niile. Mmadu niile ga-ewere udo na onu birikwa.” 24 Mosis gere nti n’ihe niile nna nwunye ya gwara ya. O mekwara ihe niile o kwuru. 25 O sitere n’etiti umu Izrel hoputa ndi kwesiri ekwesi mee ka ha buru ndisi. Ufodu ka o mere ndisi na-elekota imerime puku mmadu, ufodu na-achi nari mmadu, ufodu, iri mmadu ise, ufodu, mmadu iri. 26 Ha jere ozi dika ndi ikpe nye ndi mmadu n’oge niile. Ha na-ewetara Mosis okwu niile siri ike, ma ha onwe ha na-ekpe ikpe banyere okwu nke dikarisiri nta. 27 Mgbe ahụ, Mosis zilagara nna nwunye ya. Jetro laghachikwara n’obodo nke aka ya.

19 N’onwa nke ato, site n’oge ndi Izrel hapuchara obodo Ijpt, n’ubochi ahụ, ha bjaruru ozara Sajnai. 2 O bu site na Refidim ka ha si bjaruo ozara Sajnai, mee ebe obibi ha n’ebe ahụ, n’akuku ugwu Sajnai. 3 Mosis rigooro n’elu ugwu ahụ izute Chineke. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sitere n’elu ugwu ahụ kpọ Mosis oku si ya, “Otu a ka i ga-esi gwa ulọ Jekob okwu. I ga-akoro umu Izrel: 4 ‘Unu onwe unu ahula ihe m mere ndi Ijpt, hukwa otu m siri buru unu na nku ugo, si otu a, dotara unu onwe m. 5 N’ihi nke a, o buru na unu ga-erubere m isi nke oma ma debe ogbugba ndu m, unu ga-abu ihe onwunwe nke m di oke onuahia. N’ezie, uwa niile bu nke m, 6 ma unu ga-aburu m alaeze ndi nchujaja, na mba di nsọ.’ Okwu ndi a ka i ga-agwa umu Izrel.” 7 Mosis gara kpokota ndi okenye ndi Izrel, gwa ha okwu niile nke Onyenwe anyi nyere ya n’iwu. 8 Ndi mmadu niile a jikwa otu olu zaghachi ya si, “Ihe obula Onyenwe anyi kwuru ka anyi ga-eme.” Mosis gwara Onyenwe anyi ihe niile ndi Izrel kwuru. 9 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, “Lee, agaje m izute gi n’ime igwe ojii gbara ochichiri. Achoro m ka umu Izrel niile were nti ha nuru mgbe m ga-agwa gi okwu, ozokwa, ka ha kwerekwa na gi ruo mgbe niile.” Mosis gwara ndi Izrel niile okwu nke Onyenwe anyi gwara ya. 10 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ozo si, “Ridakwuru ndi m, doo ha nsọ taa na echi. N’ihi na nke a ga-abu nkwado ha izute m. Ka ha saa uwe ha mmiri, 11 jikerekwa n’ubochi nke ato. N’ihi na m ga-aridata n’elu ugwu Sajnai n’ihu mmadu niile. 12 I ga-akpa oke n’ebe ha na-agaghi agafe. Nye ha iwu si ha, ‘Kpacharanu anya ka unu ghara ibia ugwu ahụ nso, maobu metu ala ugwu ahụ aka. N’ihi na onye o bula meturu ugwu ahụ aka

agaghị inwu.’ 13 Agaghị emetu onye mmebi iwu ahụ aka, kama, a ga-eji nkume tugbuo ya, maobu e were aku gbagbuo ya, maobu mmadu maobu anumanu, o gaghi adi ndu. Mmadu obula agaghị abiaru ugwu ahụ nso, ruo mgbe ha nuru opi nke a ga-afu. Mgbe ahụ, ha nwere ike bia nso ugwu ahụ.” 14 Ya mere, Mosis si n’ugwu ahụ ridakwuru umu Izrel. O doo ndi mmadu ahụ nsọ. Ha niile ji mmiri saa uwe ha. 15 Mosis doro ha aka na nti si ha, “Jikerenu n’ubochi nke ato. Nwoke na nwanji enwekwala mmekorita obula.” 16 Mgbe o ruru n’ututu ubochi nke ato ahụ, oke igwe ojii kpuchiri elu ugwu ahụ. Amuma malitere na-egbuke, egbe eluigwe malitekwa igba. N’ikpeazu, opi ike dara. Mmadu niile turu egwu, makwa jijiji. 17 Mosis duuru ndi mmadu ahụ niile si n’ulo ikwu ha puta gaa izute Chineke. Ha niile guzokwara n’ala ugwu ahụ. 18 Mgbe ahụ, anwuru oku kpuchiri ugwu Sajnai. Ma lee! Onyenwe anyi ridatara dika ire oku n’elu ugwu ahụ. Anwuru oku rigoro elu dika anwuru oku nke ohia na-ere oku. Ala oma jijiji di ukwu dakwasikwara ugwu ahụ. 19 Mgbe opi ike ahụ na-ada ike ike, Mosis malitere igwa Chineke okwu. Chineke zaghachiri Mosis okwu site n’olu dara uda dika egbe eluigwe. 20 Onyenwe anyi ridatara bjaruo n’elu ugwu Sajnai. O gwara Mosis ka o rigota bia zute ya. Mosis rigoro n’elu ugwu ahụ ijekwuru Chineke. 21 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, “Rida gaa doro ndi mmadu ahụ aka na nti ka ha ghara igafe oke ala ahụ bjaruo nso ihu Onyenwe anyi anya ka ha ghara ila n’iyi. 22 O buladi ndi nchujaja ndi choro ibiaru Onyenwe anyi nso agaghị ido onwe ha nsọ. Ma o bughu otu a, Onyenwe anyi ga-eme ka ha niile nwuo.” 23 Mosis zaghachiri Onyenwe anyi si, “Ndi mmadu agaghị arigota n’ugwu Sajnai n’ihi na gi onwe gi adoola anyi aka na nti si, ‘Kpaanu oke gburugburu ugwu a, doo ya nsọ.’” 24 Ma Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si: “Ghada gaa kpogota Eron ka gi na ya soro rigota n’elu ugwu a. Ma lezie anya ka ndi nchujaja na ndi Izrel ghara irigota n’ebe a ibiakwute Onyenwe anyi, ma o bughu otu a, o ga-eji ike laa ha n’iyi.” 25 Ya mere, Mosis ridakwuru ndi Izrel ga gwa ha.

20 Chineke kwuru okwu ndi a niile si: 2 “Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu, onye kpoputara unu site n’Ijpt, bu ala nke ibu ohu. 3 “I gaghi enwe chi ozo tinyere m. 4 Gi emerela onwe gi arusi a piri api, n’oyiyi nke udi obula nke yiri ihe di n’eluigwe

maoḅu nke yiri ihe di n'ụwa, n'okpuru ya maoḅu n'ime mmiri, n'okpuru ụwa. 5 Gị akpola isiala nye ha, efekwala ha ofufe, n'ih na Mụ onwe m bu Onyenwe anyi Chineke gi, abụ m Chineke ekworo. Onye na-ata umu na umu umu ahuhu, n'ih ajo omume nke ndi muru ha, o buladi ruo n'ogbo nke ato na nke ano, nke ndi ahụ kporo m asi. 6 Ma na egosi ihunanya nye puku ogbo niile nke ndi huru m n'anya, bu ndi na-edebe ihe niile m nyere n'iwu. 7 Gị ejikwala aha Onyenwe anyi bu Chineke gi eme ihe efu, n'ih na Onyenwe anyi agaghị agu onye ji aha ya eme ihe efu dika onye ikpe na-amaghị. 8 Cheta ubochi izuike site n'ido ya nsọ. 9 N'ime ubochi isii ka i ga-eje ozi gi niile. O bukwa n'ime ha ka i ga-aruzu oru gi niile. 10 Ma ubochi nke asaa bu ubochi izuike nke Onyenwe anyi Chineke gi. I gaghị aru oru obula n'ubochi ahụ, gi onwe gi, nwa gi nwoke na nwa gi nwanyi, onye oru gi nwoke, onye oru gi nwanyi, maobu anu ulo gi obula, obuladi onye obia bi n'obodo gi. 11 N'ih na o bu n'ime ubochi isii ka Onyenwe anyi kere eluigwe na ụwa, na oke osimiri, na ihe niile di n'ime ha. O zuru ike n'ubochi nke asaa. N'ih nke a Onyenwe anyi goziri ubochi nke asaa doo ya nsọ, ka o buru ubochi izuike. 12 Soporu nne gi na nna gi, dika Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi n'iwu, ka ubochi ndu gi di ogologo n'ala ahụ nke Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. 13 Gị egbula mmadu. 14 Gị akwala iko. 15 Gị ezula ohi. 16 Agbala ama ụgha megide onye agbataobi gi. 17 Gị enwela anya ukwu n'ebe ulo onye agbataobi gi di. Gị enwekwala anya ukwu n'ebe nwunye onye agbataobi gi di, maobu ohu ya nwoke maobu ohu ya nwanyi, ehi ya maobu inyinya ibu ya, ma o bukwanu n'ihe obula nke onye agbataobi gi nwere di." 18 Mgbe ndi Izrel huru egbe eluigwe, na amuma oku, na opi ike, hukwa ugwu ahụ ka o juputakwara n'anwuru oku, ha mara jijiji n'ih egwu. Ha guzoro n'ebe di anya, 19 si Mosis, "Biko ka gi onwe gi gwa anyi okwu, anyi ga-anu ma ka Chineke gharakwa igwa anyi okwu, ma o bughị ya, anyi ga-anwu." 20 Mosis siri ndi Izrel, "Unu atukwala ujo, n'ih na Chineke bjara inwale unu ime ka unu natu ya egwu mgbe obula ka unu ghara imehie megide ya." 21 N'ih nke a, mmadu niile guzoro n'ebe di anya site n'ugwu ahụ. Ma Mosis bara n'ime igwe ojii ahụ, ebe Chineke n'onwe ya no. 22 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, "Gwa umu Izrel okwu si, 'Unu onwe unu ahula na m si n'eluigwe gwa unu okwu. 23 Unu emerela onwe unu chi ozọ tinyere m, chi olaocha

maobu chi olaedo. Unu emerela onwe unu ha. 24 "Ebe ichu aja unu ga-ewuru m ga-abu nke unu ji naani aja wuo. N'ebe ahụ ka unu ga-achuru m aja nsure oku na aja udo. Unu ga-ejikwa igwe ewu na aturu, na ehi churo m aja. Unu ga-ewuru m ebe ichu aja naani ebe obula m mere ka aha m buru ihe a na-asopuru, n'ebe ahụ ka m ga-abia gozie unu. 25 O buru na unu ewuo ebe ichu aja nkume, unu ejikwala nkume a wara awa, n'ih na unu ga-eme ka o ghara idi nsọ ma o buru na unu ejiri ngwa oru wagharia nkume ya. 26 Unu ejila ihe nrigo gbagoro n'ebe ichu aja m, ka a ghara ikpughe oto unu n'elu ya.'

21 "Ndi a bu iwu i ga-edebe n'ihu ha. 2 "O buru na i goro ohu onye Hibru, o ga-agbara gi odibo afo isii. Ma n'afọ nke asaa, o ga-abu onye nwere onwe ya laakwa n'akwughị ugwo obula. 3 O buru na sooso ya bjara, sooso ya ga-ala, ma o buru na o nwere nwunye tupu o buru ohu, ya na nwunye ya ga-eso ala. 4 O buru na nna ya ukwu kponyere ya nwunye onye mutaara ya umu ndi ikom na umu ndi inyom, nwanyi ahụ na umu ya ga-abu nke nna ya ukwu, naani nwoke ahụ ga-enwere onwe ya. 5 "Ma o buru na ohu ahụ asi, n'ezie, 'Ahuru m onyenwe m na nwunye m na umu m n'anya, achoghi m inwere onwe,' 6 mgbe ahụ, onyenwe ya ga-eduru ya bjakwute Chineke. Mgbe o kpobatasiri ya n'onu uzo, onyenwe ya ga-eji agiga dupuo nti ya. Malite n'oge ahụ, o ga-abukwa ohu ya ruo ogwugwu ndu ya. 7 "A si na nwoke eree nwa ya nwanyi dika ohu, agaghị ala otu ndi ohu nwoke si ala. 8 O buru na ihe nwanyi ahụ amasikwaghị onyenwe ya, onye hooro ya nye onwe ya, onyenwe ya ga-ekwere ka a gbaputa ya. Ma o gaghị eresi ya ndi obia. N'ih na onyenwe ya emeela nwanyi ahụ ihe ojojo mgbe o juru na o gaghị alukwa ya ozọ. 9 O buru na o choro ka nwa ya nwoke luo ya dika nwunye ya, o ga-emeso ya dika omenaala si kwado e si emeso ndi bu nwaada. 10 O burukwa na o luta ya dika nwunye nke aka ya, mesikwa luta nwunye ozọ, o gaghị akwusi inye ya uwe maobu ihe oriri. O gaghị agonarikwa ya ihe obula kwesiri ya dika nwunye. 11 O buru na o mereghị ohu nwanyi a ihe ndi a, nwanyi a puru ihapu ya gaara onwe ya na-akwughị ugwo obula. Mgbe ahụ, o ga-enwerekwala onwe ya. 12 "Ozokwa, o buru na mmadu etigbuo mmadu ibe ya, aghaghị ime ka onye di otu a nwuo. 13 Ma o buru na o mere ya na-amaghị ama, o burukwa na Chineke kwagidere omume di otu a, mgbe ahụ, a ga-ahoputara

ya ebe ọ ga-agbaga, jee zere ndu. 14 Ọ burukwa na onye ọbula akpachara anya jiri aghugho gbuo mmadu ibe ya, a ga-adoputa ya, ọ buladi site n'ebe ichu aja m, gbuo ya. 15 "Ọ buru na onye ọbula etie nna ya maobu nne ya ihe, a ghaghị ime ka onye di otu a nwuo. 16 "Onye ọbula tooro mmadu ibe ya, ma o rere ya n'ahia, maobu na a choputara ya n'aka ya, a ga-eme ka onye di otu a nwuo. 17 "Aghaghị ime ka onye ọbula ga-akpo nna ya maobu nne ya iyi nwuo. 18 "Ọ buru na mmadu abuo aluo ogo ma otu n'ime ha ewere nkume maobu osisi tie onye nke ozo. Ọ buru na ọ nwughị, kama na o meruru ahụ, dinaakwa n'ihe ndina ya, 19 ọ buru na onye ahụ ebilie were mkpara ya na-ejeghari, ikpe agaghị ama onye ahụ tiri ya ihe, kama ọ ga-akwu ugwo ihe onye ahụ ji gwoo onwe ya, na oge onye ahụ o tiri ihe ji noo n'ihe ndina, ruo mgbe ahụ ya ga-adị mma. 20 "Ọ buru na ohu ọbula anwuo site n'ihe otiti nke onyenwe ya tiri ya, ma ohu ahụ ọ bu nwoke maobu nwanyi, a ga-adọ onyenwe ya aka na ntị site n'inye ya ntaramahuhu. 21 Otu o di, ọ buru na ohu ahụ di ndu n'ubochi mbu, maobu n'ubochi nke abuo, a gaghi enye onyenwe ya ntaramahuhu n'ih na ohu ahụ bu akụ ya. 22 "Ọ buru na mmadu abuo esite n'ilu ogo ha meruo nwanyi di ime ahụ, mee ka ime ahụ puo, ma nwanyi ahụ emerughị nnukwu ahụ, di nwanyi ahụ ga-anara site n'aka onye ahụ meruru nwunye ya ahụ ihe niile ọbula o kwuru na a ga-akwu ya, bukwa nke ndi na-ekpe ikpe kpebiri. 23 Ma ọ buru na nwanyi ahụ a nwuo n'ih mmeru ahụ ahụ e meruru ya, a ga-eme ka nwoke ahụ meruru ya ahụ nwuo. 24 Ọ buru na ọ bu anya ka a kukporo, anya n'onodu anya. Ọ burukwa otu eze ka e tipuru, eze n'onodu eze. Otu ahụ kwa, aka n'onodu aka, ukwu n'onodu ukwu. 25 Ida oku n'onodu ida oku, onya mma, n'onodu onya mma, ihe otiti n'onodu ihe otiti. 26 "Ọ buru na mmadu ọbula esite n'ihe otiti o tiri ohu ya kukporo ya anya, a ga-eme ka ohu ahụ nwere onwe ya, maobu ohu nwoke maobu ohu nwanyi, n'ih na o jirila anya ya gbara onwe ya. 27 Ọ buru na mmadu ọbula etipu eze ohu ya nwoke maobu ohu ya nwanyi, a ga-eme ka ohu ahụ nwere onwe ya n'ih eze ya nke e tipuru. 28 "Ọ buru na ehi ejiri mpi ya soda mmadu si otu a mee ka onye ahụ nwuo, a ga-atugbu ehi ahụ na nkume. Mmadu ọbula agaghị erikwa anu ehi ahụ. Ma a ga-agu onyenwe ehi ahụ dika onye ikpe na-amaghị. 29 Ọ buru na ehi ahụ na-asokari ndi mmadu mpi mgbe niile, agaghị eri anu ya. Kama, ọ buru na adola onyenwe ya aka

na ntị banyere ehi ahụ otutu oge, ma o meghi ihe ọbula banyere ya, a ga-eme ka ehi ahụ na onyenwe ya nwuo. 30 Ma ọ buru na ndi nwe mmadu achoo ka a kwuo ha ugwo kama igbu onyenwe ehi ahụ, ndi ikpe ga-ekpebi ego ole onyenwe ehi ga-akwu ha. 31 Otu a ka a ga-esikwa kpee ikpe nke ga-aputa ma ọ buru na ehi asoda nwokorobia maobu nwaagbogho ọbula. 32 Kama ọ buru na ehi asoda ohu nwoke maobu ohu nwanyi, onyenwe ehi ahụ ga-akwu onyenwe ohu ahụ iri mkpuru olocha ato. Emesja, a ga-eji nkume tugbuo ehi ahụ. 33 "Ọ buru onye ọbula meghere olulu maobu gwuo olulu, ghara imechi ya, nke mere na ehi mmadu maobu inyinya ibu adaba n'ime ya, 34 onye ahụ gwuru olulu ahụ ga-akwu onyenwe anu ulo ahụ onuogugu ego o jiri zuta ya. Mgbe ahụ ọ ga-eburu ozu anu ahụ nwuru anwu. 35 "Ọ buru na oke ehi mmadu emeruo oke ehi onye ozo ahụ, emesja ehi di otu a anwuo, a ga-ere ehi nke di ndu, kewaa ego ya uzo abuo. Otu a kwa, a ga-ekewa ehi nke nwuru anwu, nye mmadu abuo ahụ otu uzo otu uzo. 36 Ọ buru na amaara na oke ehi ahụ na-aso mpi mgbe niile n'oge gara aga, ma onyenwe ya emeghi ihe ọbula banyere ya, ọ ga-akwuzo ugwo ehi ahụ nwuru anwu. Emesja ehi ahụ nwuru anwu ga-aburu nke ya.

22 "Ọ buru na mmadu ezuru ehi maobu aturu gbuo ya, maobu ree ya, ọ ga-akwughachi ehi ise n'onodu ehi ahụ. N'onodu otu aturu o zuuru, ọ ga-akwughachi aturu ano. 2 "Ọ buru na e jide onye ohi mgbe ọ na-egbuka ulo onye ozo, ọ burukwa na e tigbuo ya, mee ka ọ nwuo, iwu ejideghị onye ahụ gburu ya. 3 Kama ọ buru na e tigburu onye ahụ mgbe chi bocharala, omuma ikpe ga-adiri onye ahụ tigburu ya. "Ọ buru na e jide onye ohi, a ga-eme ka ọ kwughachi ihe o zuru n'ohi. Ọ buru na o nweghi ike kwughachi, a ga-ere ya dika ohu, jiri ego e retara kwuo ugwo o ji. 4 Ọ buru na a chota ihe o zuru n'aka ya, maobu ehi, maobu inyinya ibu, maobu aturu, ọ ga-akwughachi onuhia ya okpukpu abuo. 5 "Ọ buru na mmadu akpachara anya hapu anu ulo ya ka ọ gaa taa nri n'ubi maobu n'ubi vaini, maobu n'ubi onye ozo, onyenwe anu ulo ahụ ga-akwu ugwo ihe niile anu ulo ya mebiri, ma ihe ọ ga-eji kwuo ugwo ahụ aghaghị ibu ihe oru ubi di mma nke o si n'ubi ya maobu n'ubi vaini ya weputa. 6 "Ọ buru na oku na-agba banye n'ogwu, repia ogbo oka di n'ubi mmadu maobu oka guzoro eguzo, ma ọ bukwanu ohia niile, onye ahụ tinyere

okụ ahụ ga-akwughachi ugwo ihe ahụ niile nke okụ repjara. 7 “O buru na mmadu enye enyi ya maobu onye agbataobi ya ego, maobu ihe obula ka o debere ya, ma onye ohi agaa zuru ya site n’ulo ya, a si na e jide onye ohi di otu a, o ga-akwughachi ugwo ihe o zuru okpukpu abuo. 8 O buru na a choputaghị onye ohi ahụ, onye nwe ulo ahụ aghaghị jiba n’ihu Chineke, ka a choputa maobu ya n’onwe ya setipuru aka were ihe ahụ, bu akụ nke onye ozọ kpatara. 9 O buru na onye ehi ya, maobu inyinya ibu ya, maobu aturu ya, maobu uwe, maobu ihe obula furu efu, nke mmadu na-asi, ‘Nke a bu ya.’ Mmadu abuo ndi a ga-aga n’ihu ndi ikpe. Onye obula ndi ikpe a mara ikpe ga-akwughachi ibe ya ugwo okpukpu abuo. 10 “O buru na anu ulo mmadu nyere onye agbataobi ya n’aka idebe anwu, maobu meruo ahụ, maobu gbafuo, ma anu ulo ahụ o bu inyinya ibu, maobu ehi, maobu aturu, maobu anu ulo ozọ, o buru na o dighi onye huru mgbe ihe ndi a dakwasiri anu ulo ahụ, 11 mgbe ahụ, onye agbataobi ahụ e nyere anu ndi a n’aka idebe ga-anu iyi n’ihu Onyenwe anyi. Iyi ahụ o nuru ga-egosi onyenwe anu ulo ahụ na o zughi ya n’ohi. N’ihi nke a, o gaghi akwughachi ugwo obula. 12 Ma o buru na o zuru anu ulo ahụ n’ohi site na nke agbataobi ya, o ghaghị ikwughachi ugwo niile nye onyenwe ya. 13 O buru na anu ohia gburu ya, o ga-eweta ufodu n’ime anu ahụ a dogburu adogbu, iji gosi na anu ohia dogburu ya. O gasikwa otu a gbanari ikpe omuma. N’ihi nke a, o gaghi akwukwa ugwo obula n’ihi anu ulo ahụ. 14 “O buru na mmadu agbaziri anu ulo site n’aka onye agbataobi ya, o buru na anu ulo ahụ anwu, maobu meruo ahụ mgbe onyenwe ya na-anoghi n’ebe ahụ, onye ahụ a gbazinyere anu ulo ahụ ga-akwu ugwo ya. 15 O buru na anu ulo ahụ no na nke onyenwe ya, onye gbaziri ya agaghị akwu ugwo obula. O buru na a kwuru ego mgbazi obula n’isi anumanu a, onye gbaziri ya agaghị akwughachi ego obula, n’ihi na ego mgbazi o kwuru ka a ga-ewere dika ugwo. 16 “O buru na nwoke arafuo nwaagboghọ na-amaghị nwoke, site n’ime ka ha abuo dinaa, nwoke ahụ ga-akwu ugwo isi nwaagboghọ ahụ. O ga-alukwa ya dika nwunye ya. 17 O buru na nna nwaagboghọ ahụ ekwenyeghi ka nwoke ahụ luo ya, nwoke ahụ aghaghị ikwu ugwo isi nwaagboghọ ahụ. 18 “E kwesighi ihapu nwanyi mgbaasi ndu. 19 “Onye obula ya na anu obula dinakoro, e kwesiri ime ka o nwuo. 20 “Onye obula churu aja nye chi ozọ ma o bughị naani Onyenwe anyi, a ga-eme ka o nwuo. 21

“O kwesighi ka mmadu obula mesie onye obia ihe ike n’uzo obula. Unu aghaghị icheta na unu bu ndi obia n’ala Ijpt. 22 “Unu emegbula nwanyi obula di ya nwuru, maobu onye obula na-enweghi nne na nna. 23 Unu megbuo ha, mee ka ha tikuo m, aga m anu mkpu akwa ha, nyere ha aka. 24 Mgbe ahụ, iwe m di oke oku ga-eripia unu. Aga m ejikwa mma agha tigbuo unu. Ndi nwunye unu ga-aghokwa ndi inyom na-enweghi di, umu unu ga-abukwa ndi na-enweghi nna. 25 “O buru na i gbazinyere onye Hibru ego, onye bu nwa mgbei, i gaghi anara ya omurunwa. 26 O buru na i nara ya uwe ya n’ihi ego ahụ i gbazinyere ya, ekwela ka uwe ahụ nogide n’aka gi ruo mgbe anwu dara. 27 N’ihi na uwe ahụ nwere ike buru naani ihe o nwere, maobu uwe o ga-eji rahu ura. O buru na i zighachighi ya, o tikuo m site n’ikwa akwa, aga m anuru mkpu akwa ya, n’ihi na abụ m onye obi ebere. 28 “Ekwulula aha Chineke, abukwala onye na-achi ndi gi onu. 29 “Atufukwala oge obula n’ikwughachi onyinye unu kwesiri inye. Maobu nke mkpuru ala ubi gi, na nke mmana vaini gi, na ugwo i kwesiri ikwu. “I ghaghị inye m nwa gi nwoke e buru uzo muo. 30 Otu a ka i ga-emekwa banyere mkpuru mbu nke ehi gi na aturu gi. I ga-ewebata ya nye m n’ubochi nke asato site n’oge a muru ha, mgbe i hapusiri ha nne ha ubochi asaa. 31 “Unu ga na-aburu m ndi di nsọ. N’ihi nke a, wezuganu onwe unu n’ebe anu a dogburu adogbu di. Unu erikwala anu di otu a, kama tupurunu ya nkita.

23 “I gaghi agbasa akuko ugha obula. Esokwala mmadu ojo nweko ihe obula site n’igba ama i maara na o bughị eziokwu. 2 “I gaghi eso igwe mmadu mee ihe ojo. Mgbe i na-agba akaebe n’uloikpe, i gaghi esonye igwe mmadu ndi na-atughari ikpe ziri ezi. 3 N’ebe nwa ogbenye no, i gaghi ekpelara ya n’oge ikpe n’ihi na o bu nwa ogbenye. 4 “O buru na i hu ehi, maobu inyinya ibu nke kpafuru akpafu, o burukwa na o bu nke onye iro gi, duru ya dulataro onye iro gi ahụ. 5 O buru na i hu onye kporo gi asi ka o na-agbalị iwelite inyinya ibu ya nke dara n’ihi ibu di arọ o bu, elefula ya anya, kama gaa nyere ya aka bulite inyinya ahụ. 6 “Ewezugala ikpe ziri ezi n’ebe ndi ogbenye no, n’ihi onodu ogbenye ha. 7 Ebola mmadu ibe gi ebubo ugha. Esonyekwala gbuo onye aka ya di ocha, maobu onye na-eme ihe ziri ezi. N’ihi na mu onwe m agaghị ahapu onye na-emebi iwu na-ataghi ya ahulu kwesiri ya. 8 “Erikwala ngari, n’ihi na iri ngari na-eme ka ndi na-ahu uzo kpuo isi, meekwa ka okwu onye aka ya di

ocha gbagoo agbagoo. **9** “Abukwala onye na-emegbu ndi obia, n’ihi na i maara ihe banyere onodu ndi obia nke oma. Gi onwe gi buriji obia n’Ijipt. **10** “Afo isi ka i ga-agha mkpuru n’ala ubi gi, ghookwa ihe omume ya. **11** Ma n’afu nke asaa, arula oru obula n’ala ahụ ozo, hapu ka ala ahụ zuru ike. Mgbe ahụ ndi ogbenye n’etiti unu ga-aga n’ebe ahụ weta ihe oriri. Mkpuru ndi ozo foduru ga-adiri umu anu ohia di iche iche. Iwu ndi a ga-adiri ubi vaini na ubi oliv unu niile. **12** “I ga-aru oru gi niile n’ime ubochi isii. I ga-ezukwa ike n’ubochi nke asaa. Izuike a ga-adikwara ehi gi na inyinya ibu gi, na ndi ohu gi no n’ezinaulo gi na ndi obia niile bi n’etiti unu. **13** “Kpachapunu anya hu na unu mezuru ihe niile ndi a m gwara unu. Unu akpokwala chi ndi ozo aha. Unu ekwuputakwala ihe banyere ha n’onu unu. **14** “Ugboro ato n’afu ka unu gamere m memme a. **15** “Meenu Memme Achicha na-ekoghi eko, ubochi asaa ka unu ga-eri achicha nke e jighi ihe na-eko achicha mee. Unu ga-eri ya na mgbe a kara aka, n’onwa Abib. N’ihi na o bu n’onwa ahụ ka unu si n’ala Ijipt puta. “O dighi onye obula ga-agba aka efu bia n’ihu m. **16** “Mee Memme Owuwe ihe ubi, bu nke i ga-eji mkpuru mbu nke ihe niile i kuru n’ubi unu. “Meekwanu Memme Nchikota ihe, n’ogwugwu afu obula. Mgbe unu si n’ubi na-achibata mkpuru ubi unu niile. **17** “Ugbo ato n’afu ka ndi ikom niile ga-abia chee onwe ha n’ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. **18** “Unu etinyekwala ihe obula nke nwere ihe na-eko achicha n’ime ya, mgbe unu na-achu obara nke aja n’ihu m. “Maobu hapu abuba nke aja memme m ka o digide ruo ututu. **19** “Wetanu mkpuru mbu niile nke ala ubi unu, bu ndi kachasi mma, n’ulo Onyenwe anyi bu Chineke unu. “Unu esikwala nwa ewu n’ime mmiri ara nne ya. **20** “Lee, ana m eziga mmuo ozi n’ihu unu, ichebe unu n’ije unu nakwa ikpobatakwa unu n’ebe ahụ M doziri nye unu. **21** Geenu ya nti, nurukwa olu ya. Unu enupukwarala ya isi, n’ihi na o gaghị agbaghara njehie unu niile, n’ihi na Aha m di n’ime ya. **22** O buru na unu elezie anya nke oma, gee ya nti, mee ihe niile m nyere unu n’iwu, mgbe ahụ, mu onwe m ga-abukwara ndi iro unu onye iro, megidekwala ndi na-emegide unu. **23** Mmuo ozi m ga-ejekwa n’ihu unu, ikpobatakwa unu n’ala ndi Amorait, na ndi Het, na ndi Periz, na ndi Kenan, na ndi Hiv, na ndi Jebus. Aga m ehichapu obodo ndi a niile. **24** Unu agaghị akpo isiala nye chi ha niile. Unu efekwala ha, maobu gbasoro omenaala ha.

Kama, kwatuonu ha. Tipiasiakwanu ebe nkume nso niile nke chi ha. **25** Ma unu ga-efe Onyenwe anyi bu Chineke unu. Mgbe ahụ, ngozi ya ga-adikwasị nri unu na mmiri onu unu. Aga m ewezugakwa oria n’etiti unu. **26** Nwanyi aga na nwanji ime ya na-apu agaghị adi n’ala unu. Aga m emekwa ka unu nwee ogologo ndu. **27** “Aga m ezipu oke ujo m ka o noro unu n’ihu tinye ogbaaghara n’ime mba niile unu ga-ezute. Aga m eme ka ndi iro unu tugharia gbaa oso. **28** Ozokwa, aga m eziga ebu ka o chupu ndi Hiv na ndi Kenan na ndi Het site n’uzo unu. **29** Ma agaghị m achupu ha n’otu afo, n’ihi na nke a ga-eme ka ala ahụ niile togboro n’efu, umu anu ohia a baa uba karja unu. **30** Ma aga m achupu ha nwantinti nwantinti, tutu ruo oge unu ga-adi otutu, mgbe onuogugu unu ga-akari nke ha ukwu, mgbe unu ga-ejuputa ala ahụ niile. **31** “Aga m etinye oke ala unu site n’Osimiri Uhie ruo n’osimiri Mediterenja, sitekwa n’ozara ruo n’osimiri Yufretis. Aga m enyefe ndi niile bi n’ala ahụ n’aka unu. Unu ga-achupukwa ha. **32** Unu na ha agbala ndu obula. Unu na chi ha enwekwala mmeko obula. **33** Unu ekwala ka ha biri n’ala unu, ma o bughu ya, ha ga-eme ka unu mehie megide m, n’ihi n’ife chi ha di iche iche aghaghị iburu unu ihe ima n’onya.”

24 O gwara Mosis si, “Rigokwute Onyenwe anyi, gi na Eron, na Nadab, na Abihu, na mmadu iri asaa site na ndi okenye Izrel. Ma unu ga-efe ofufe site n’ebe di anya. **2** Emesja, o bu naani Mosis ga-abiarute Onyenwe anyi nso. Ndi nke ozo agaghị abiaru nso. Ndi mmadu ndi ozo agaghikwa eso ya rigota.” **3** Mgbe ahụ, Mosis biara gwa ndi Izrel okwu niile na iwu niile Onyenwe anyi nyere. Ha niile zaghachiri ya n’otu olu si, “Anyi ga-emezu ihe niile Onyenwe anyi kwuru.” **4** Mosis deturu ihe niile Onyenwe anyi kwuru. N’isi ututu echi ya, o biliri wuo ebe ichu aja na ndida ugwu ahụ. O gwunyerere ogidi nkume iri na abuo nke nochiri anya ebo iri na abuo umu Izrel. **5** Mosis ziputara umu okorobia Izrel, ndi churu aja nsure oku ma werekwa umu oke ehi chuo aja udo nye Onyenwe anyi. **6** Mosis tinyere okara obara ehi ndi ahụ n’ime efere. Ma o fesara okara obara nke foduru n’elu ebe ichu aja ahụ. **7** Emesja, Mosis guzoro n’ebe ahụ guputa na nti mmadu niile, ihe di n’Akwukwo Ogbugba ndu ahụ. Mgbe umu Izrel nuru ya, ha weere otu olu kwuo si, “Anyi anula, anyi ga-eme ihe niile Onyenwe anyi kwuru. Anyi ga-erube isi.” **8** Mgbe ahụ, Mosis weere

ọbara ahụ dị n'ime efere, fesaa ya n'ahụ ndị ahụ niile, sị, "Nke a bụ ọbara ọgbụgba ndụ ahụ nke dị n'etiti unu na Onyenwe anyị, dika okwu niile ndị a si dị." 9 Mosis rigoro n'elu ugwu, ya na Erōn, na Nadab na Abihu, na mmadụ iri asaa site na ndị okenye Izrel. 10 Ha hụrụ Chineke nke Izrel. N'okpuru ụkwụ ya abụọ, e were ihe dika ebe nzọkwasi ụkwụ nke e ji nkume safaia mee. Nkume ndị a na-enwukwa ezi onwunwu dika mbara eluigwe. 11 Ọ bụ ezie na ndị okenye Izrel hụrụ Chineke anya ma ọ laghị ha n'iyi. Kama o mere ka ha nọọ n'ihu ya rie, nūọ. 12 Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, "Rigota, bjakwute m n'elu ugwu, nọdụkwa ebe ahụ, maka na aga m enye gi mbadamba nkume nke iwu na ụkpụrụ dị na ya, nke m ji aka m dee maka i ji kuziere ha." 13 Mosis biliri, ya na Joshua onye na-agara ya ozi. Mosis n'onwe ya rigokwara n'elu ugwu Chineke. 14 Ọ gwara ndị okenye Izrel okwu sị, "Cherenụ anyị n'ebe a tutu ruo mgbe anyị ga-alaghachikwute unu. Unu na Erōn na Hua nọ, onye ọbụla nwere nsogbu jekwuru ha." 15 Ngwangwa, Mosis rigoro n'elu ugwu ahụ, oke igwe ojii kpuchiri ugwu ahụ niile, 16 ebube Onyenwe anyị kpuchikwara elu ugwu ahụ. Ọ bụ ụbọchị isii ka igwe ojii kpuchiri ugwu ahụ. N'ụbọchị nke asaa, Onyenwe anyị sitere n'etiti igwe ojii ahụ kpọọ Mosis oku. 17 Ma n'ebe ndị Izrel nọ, ebube Onyenwe anyị na-enwu dika ọkụ na-achọ irechapụ ugwu ahụ. 18 Mosis banyere n'ime igwe ojii ahụ mgbe ọ na-arigo ugwu ahụ. Ọ nọgidere n'elu ugwu ahụ iri ụbọchị anọ, ehiehie na abali.

25 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 2 "Gwa ụmu Izrel ka ha wetara m onyinye. I ga-anabatara m onyinye ahụ site n'aka nwoke ọbụla onye o meturụ n'obi inye onyinye a. 3 "Ndị a bụ Onyinye i ga-anata n'aka ha: "ọlaocha, ọlaedo na bronz. 4 Ogho na-acha anụnụ anụnụ, nke odo odo, nke uhie uhie, nke ezi akwa ọcha, na nke ajị ewu; 5 akpụkpọ anụ ebule e sijiri uhie uhie, akpụkpọ ehi mmiri, na osisi akashia; 6 mmanụ oliv nke a ga-etinye n'iheokụ, ụda isi uto a na-etinye na mmanụ nsọ, na ụda na-eme ka aja nsure okụ na-esi isi uto; 7 nkume ọma ọniks, na nkume ndị ọzọ a na-ahịonye n'efọd, na nke a na-ahịonyekwa n'ihe mgbochi obi. 8 "Mee ka ha wuoro m ebe nsọ. Mụ onwe m ga-ebikwa n'etiti ha. 9 Wuo ụlọ nzute a na ihe ichọ ya mma niile, ka ọ buru otu ihe dika oiyi m gagesi gi. 10 "Ha ga-eji osisi akashia wuo igbe ọgbụgba ndụ nke idị ogologo ya ga-abụ otu mita na sentimita

iri. Obosara ya bụ sentimita iri isii na asatọ. Ila elu ya ga-abụkwa sentimita iri isii na asatọ. 11 Machie ọlaedo a nuchara anucha n'ime na azụ ya niile, jiri ọlaedo kpọọ ihe gburugburu akụkụ ya niile. 12 Kpọọ mgbaaka ọlaedo anọ maka ya, kwunye ha n'ụkwụ anọ ya, ya bụ mgbaaka abụọ n'otu akụkụ, mgbaaka abụọ n'akụkụ nke ọzọ ya 13 Jirikwa osisi akashia mee mkpara ogologo. Emesia, were ọlaedo machie mkpara ndị a. 14 I ga-etinye mkpara ndị ahụ n'ime mgbaaka ahụ dị n'akụkụ igbe ahụ, ka ọ buru ihe jii na-ebu ya. 15 N'ihu nke a, mkpara ọlaedo ndị ahụ ga-adigide n'ime mgbaaka ọlaedo igbe a oge niile. 16 Ya mere, mgbe a rusiri igbe ọgbụgba ndụ ahụ, tinye ihe Ama ahụ m nyere gi n'ime ya. 17 "I ga-ejikwa ọlaedo a nuchara anucha mee ihe mkpuchi igbe ọgbụgba ndụ ahụ. Ogologo ya ga-adị nzo ụkwụ anọ. Obosara ya ga-abụ nzo ụkwụ abụọ na okara. 18 I ga-eji ọlaedo a nuchara anucha, nke e tiptara etipia kpọọ cherubim abụọ na nsọtụ abụọ nke ebe mkpuchi ahụ. 19 Ruọ otu cherub n'otu nsọtụ, otu cherub na nsọtụ nke ọzọ; mee ka cherubim ndị a na okwuchi igbe ahụ buru otu na nsọtụ abụọ ahụ. 20 Cherubim ndị a ga-agbasa nku ha laa elu, were ha na-ekpuchi okwuchi ahụ. Cherubim ndị ahụ ga-eche onwe ha ihu, na-ele anya n'ebe okwuchi ahụ dij. 21 Tụkwasi ihe mkpuchi ahụ n'elu igbe ọgbụgba ndụ ahụ. Tinyekwa ihe Ama ahụ m nyere gi n'ime igbe ahụ. 22 N'ebe ahụ, n'etiti cherubim abụọ ndị ahụ dij n'elu ihe mkpuchi igbe ọgbụgba ndụ, ka m ga-ezute gi, nye gi iwu niile i ga-enye ndị Izrel. 23 "Jiri osisi akashia mee tebul nke ogologo ya ga-adị iri sentimita itoolu. Obosara ya ga-abụ iri sentimita anọ na ise. Ila elu ya ga-abụ iri sentimita isii na asaa. 24 I ga-eji ọlaedo a nuchara anucha machie ya nke ọma, jirikwa ọlaedo kpọọ ọnu ọnu ya gburugburu. 25 I ga-etinye ihe njikọta a kpuru akpụ gburugburu ọnu ọnu ya, nke ga-aha ka otu ọbụ aka dimkpa. A ga-eji mpempe ọlaedo techie ihe njikọta ahụ gburugburu. 26 Kpọọ mgbaaka ọlaedo anọ maka tebul ahụ, kwunye ha n'akụkụ anọ ahụ nke ụkwụ anọ ya. 27 Mgbaaka ndị ahụ ga-adị nso nso, ihe njikọ ahụ ka ha jide mkpara ndị ahụ, i ji ebu tebul ahụ. 28 Jiri osisi akashia mee mkpara a ga-eji na-ebu tebul ahụ. Jiri ọlaedo techie ha. 29 Ọzokwa, jiri ọlaedo a nuchara anucha kpọọ efere dij iche iche, na iko dij iche iche, na okwa dij iche iche, nke e ji awụpụ onyinye. 30 Dọkwasi achicha nke iche n'ihu n'elu tebul ahụ, n'ihu m, oge niile. 31 "Jiri ọlaedo a nuchara anucha kpọọ ihe idokwasi oriọna.

Kpụọ ụkwụ ala ala ya, na alaka ya, mee ka iko ya niile yiri okoko osisi, na isi ya niile, na ifuru ya niile buru otu ya na ahụ ya. **32** Alaka isii ga-esite n'akukụ abụọ nke ihe idokwasị oriṅa ahụ waputa, alaka atọ n'otu akukụ ya, alaka atọ n'akukụ nke ozo. **33** Iko atọ e mere dika okoko osisi alumonḍ ya na ifuru, ya na okoko ya niile ga-adị n'otu alaka, iko atọ n'alaka nke ozo, otu a ka o ga-adị n'alaka isii niile ahụ na-awaputa site n'ihe idokwasị oriṅa ahụ. **34** N'elu ihe idoba oriṅa ahụ, o ga-adị iko anọ dika ifuru osisi alumonḍ, ya na ebe o si awaputa na okoko ya. **35** Otu isi ga-adikwa n'okpuru alaka abụọ si n'etiti ihe idoba oriṅa ahụ puta. Isi nke abụọ ga-adị n'okpuru alaka abụọ nke ozo. Isi nke atọ ga-adị n'okpuru alaka nke atọ, ya bụ ha niile alaka isii. **36** Isi nwaputa ya na alaka ya niile ga-adikotakwa onu, ha na ihe idokwasị oriṅa ahụ, nke e ji olaedo a nuchara anucha ruo. **37** "I ga-eme oriṅa asaa, dōba ha n'elu ihe idokwasị iheokụ ahụ, ka ha na-enye ihè naanị n'ebe ihu ya. **38** Mkpa ya na ihe ikpakepụ oku ya niile, ga-abụ olaedo a nuchara anucha. **39** Olaedo a nuchara anucha nke di iri kilogram atọ na anọ ka a ga-eji kpụọ ihe idokwasị oriṅa ahụ na ngwongwo ndị a niile. **40** Lezie anya hụ na i mere ihe ndị a niile n'usoro ihe atụ nke e gosiri gi n'elu ugwu.

26 "Ruo ụlọ nzute nke ga-enwe akwa mgbochi iri, nke e ji ezi ogbo na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie kpa akwa ndi a. Onye oru aka na-eme nka kpanyekwara oyi cherubim n'ime ha. **2** Akwa mgbochi ndi a ga-aha n'otu. O nweghi nke ga-aka ibe ya. Ogologo akwa mgbochi obula ga-abu mita iri na abuo na okara. Obosara ya bu otu mita na sentimita asato. **3** Dukotaa akwa mgbochi ise n'otu, dukotaakwa ise nke ozo n'otu. **4** Jiri akwa na-acha anunu anunu dunye anya nko n'elu onu akwa mgbochi nke otu uzu, otu a ka i ga-emekwa na nsotu onu akwa mgbochi nke ozo. **5** Dunye iri anya nko ise n'otu akwa mgbochi, dunyekwa iri anya nko ise n'onu akwa mgbochi nke ozo. Mee ka anya nko ndi a chee ibe ha ihu. **6** I ga-emekwa iri nko olaedo ise, nke i ga-eji jikota akwa mgbochi abuo ahụ n'otu, si otu a mee ka ulo nzute ahụ buru otu. **7** "I ga-eji akpukpo aji ewu mee akwa mgbochi maka i ji kpuchie elu ulo nzute ahụ. Iri na otu ka ha ga-adị n'onuogugu. **8** Akwa mgbochi iri na otu ndi a ga-aha n'otu. O ga-abu mita iri na atọ na okara n'ogologo. Ebe obosara ya bu otu mita na iri sentimita

asato. **9** Dukotaa ise n'ime akwa mgbochi ahụ. Debe ya iche. Dukotakwa isii nke foduru debekwa ya iche. Pijie akwa mgbochi nke isii uzu abuo n'ihu ulo nzute ahụ. **10** Dunyekwa iri anya nko ise n'elu onu otu akwa mgbochi ndi ahụ. Meekwa otu ihe ahụ n'onu akwa mgbochi nke ozo e debere iche. **11** Meekwa iri nko bronze ise, mee ka nko ahụ baa n'anya nko nke ozo, i ji jikota ulo nzute ahụ ka o buru otu. **12** Ma banyere ogologo akwa mgbochi nke foduru maka ulo nzute, ya bu okara akwa mgbochi nke maputara, nke a ga-akwuba n'azu ulo nzute ahụ. **13** Akwa mgbochi ahụ ga-eji ihe ruru okara mita n'ogologo karja n'akukụ abuo. Uma ndi a maputara ga-akwudata n'akukụ abuo nke ulo nzute ahụ ikpuchi ya. **14** I ga-eji akpukpo ebule e sijiri uhie uhie mee ihe mkpuchi maka ulo nzute ahụ, ya na akwa mkpuchi ozo nke e ji akpukpo ehi mmiri mee maka ikpukwasị n'elu ya. **15** "I ga-emere ulo nzute ahụ mbudo ibo osisi akashia, guzo oto. **16** Mbudo ibo obula ga-adị mita anọ na okara n'ogologo, dirikwa iri sentimita asaa n'obosara. **17** Mbudo ibo ndi a ga-enwe ihe nhionye abuo nke ga-abanye n'ime ibe ya ijiko ha n'otu. I ga-arụ mbudo ibo ulo nzute ahụ niile otu a. **18** I ga-arụ mbudo ibo iri abuo maka akukụ ndida nke ulo nzute ahụ. **19** Meekwa iri ukwu olaocha anọ n'okpuru ha. Otu mbudo ibo ga-enwe ukwu abuo, otu ukwu n'okpuru otu ihe nhionye, otu ukwu n'okpuru ihe nhionye nke ozo. **20** N'akukụ nke ozo, bu akukụ ugwu nke ulo nzute ahụ, i ga-arukwa iri mbudo ibo abuo. **21** Rukwaa iri ukwu olaocha anọ, ukwu abuo n'okpuru mbudo ibo obula. **22** N'ebe isi isi nsotu, ya bu akukụ odida anyanwu nke ulo nzute, i ga-arụ mbudo ibo isii. **23** Ru o mbudo ibo abuo, ga-adị na nkuku niile nke nsotu ulo nzute ahụ. **24** N'isi nkuku abuo ndi a, ha ga-anọ iche iche site n'okpuru ruo n'elu ya, ma a ga-ejikọ ha onu n'ime otu mgbaaka, ha abuo ga-adị otu ahụ. **25** Ha niile ga-adị mbudo ibo asato na ukwu olaocha di iri na isii, ya bu ukwu abuo n'okpuru mbudo ibo obula. **26** "Jiri osisi akashia mee osisi ntubichi, ise maka mbudo ibo ndi di n'otu akukụ nke ulo nzute, **27** ise nke ozo maka ndi di n'akukụ nke ozo, ise nke ozo maka mbudo ibo di n'akukụ odida anyanwu, n'ebe ndida ndida nke ulo nzute ahụ. **28** Osi ntubichi nke di n'etiti ga-esite n'otu isi ruo n'isi nke ozo nke mbudo ibo ahụ. **29** Jiri olaedo machie mbudo ibo ndi ahụ niile, kpuro mgbaaka olaedo ka o buru onodu ichikota osisi ntubichi ndi a. Jirikwa olaedo machie osisi ntubichi ndi a. **30** "Guzobe ulo

nzute a n'usoro dika ụdidi ihe ahụ m ziri gi n'elu ugwu si di. **31** "Meekwa akwa mgbochi nke e ji ogho na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, onye nka kpanyekwara oyiya cherubim n'ime ya. **32** Were anya nko ọlaedo kwuba ya n'elu ogidi osisi akashia anọ nke e ji ọlaedo machie, mee ka o guzoro n'elu ụkwu ọlaọcha anọ. **33** Konye akwa mgbochi ahụ na nko ndi ahụ, ma donye igbe ihe ama ahụ n'azu akwa mgbochi ahụ. Akwa mgbochi ahụ ga-ekewapu Ebe Nso ahụ site n'Ebe Kachasi Nso. **34** Tinye ihe mkpuchi mmehie ahụ n'elu igbe ihe ama n'ime Ebe Kachasi Nso. **35** Donye tebul ahụ na mputa nke akwa mgbochi ahụ, n'akuku ugwu nke ulọ nzute ahụ. Donyekwa ihe idokwasị iheokụ na ncherita ihu tebul ahụ, n'akuku ndida. **36** "I ga-eme akwa mgbochi maka onụ ụzọ mbata nke ulọ ikwu ahụ nke eji ogho na-acha anụnụ anụnụ na ngwakọta anụnụ na uhie, na uhie uhie, na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, nke bu akaorụ onye nka. **37** I ga-arurụ akwa mgbochi a anya nko ọlaedo na ogidi ise nke osisi akashia nke e ji ọlaedo machie. I ga-arukwa ụkwu bronz ise maka ha.

27 "I ga-eji osisi akashia wuo ebe ichu aja. Idu elu ya ga-abu otu mita na iri sentimita anọ. Ogologo ya na obosara ya ga-aha n'otu, mita abuo na iri sentimita atọ, mita abuo na iri sentimita atọ. **2** Runye mpi n'akuku anọ nke ebe ichu aja ahụ n'otu n'otu. Mee ka mpi ndi a na ebe ichu aja ahụ buru ihe e jikotara n'otu. Jiri bronz machie ebe ichu aja a. **3** Jiri bronz kpọọ ngwongwo niile di iche iche, ya bu efere ikpofu ntụ, shovel ya niile, efere ikwosa mmiri niile, ngaji eze iduta anu na efere ndi e ji agu oku. **4** I ga-eme ngiga mbadamba, ihe okpukpa bronz, meekwa mgbaaka bronz nke ga-adj n'akuku anọ nke ngiga ahụ. **5** Tinye ya n'okpuru oghere di n'ebe ichu aja ahụ. Tinye ya ka o diri n'etiti ebe ichu aja ahụ. **6** Jiri osisi akashia mee mkpara osisi maka ebe ichu aja ahụ, were bronz machie ha. **7** A ga-eme ka mkpara ahụ baa n'ime mgbaaka ndi ahụ, ka ha di n'akuku abuo nke ebe ichu aja ahụ mgbe obula a na-ebu ya. **8** Jiri obodobo osisi ruo ebe ichu aja ahụ, ka o nwee oghere n'ime, dika igbe. I ga-arụ ya dika e gosiri gi n'elu ugwu ahụ. **9** "I ga-arukwa ogige maka ulọ nzute ahụ. N'akuku ndida ya ga-adj iri mita anọ na ise n'ogologo. O ga-enwekwa akwa mgbochi nke e ji ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee. **10** Iri ogidi abuo ga-adj na iri ebe ndokwasị abuo

nke e ji bronz kpọọ. Anya nko ogidi ndi ahụ ha na ihe ikegide ha ga-abu ọlaọcha. **11** Otu a kwa, akuku ugwu ga-adikwa iri mita anọ na ise. O ga-enwe akwa mgbochi, nwekwa iri ogidi abuo na iri ebe ndokwasị abuo nke e ji bronz kpọọ, ya na anya nko nke ọlaọcha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ. **12** "Akuku odida anyanwu nke ogige ahụ ga-adj iri mita abuo na atọ n'obosara. O ga-enwe akwa mgbochi, na ogidi iri na ebe ndokwasị iri. **13** N'akuku ọwụwa anyanwu, ebe anwu na-awalite, akwa mgbochi ahụ ga-adikwa iri mita abuo na atọ n'obosara. **14** Akwa mgbochi nke ogologo ya di mita isii na sentimita iri asato ga-adj n'otu akuku nke onu uzo mbata ahụ. O nwere ogidi atọ na ebe ndokwasị atọ. **15** Otu a kwa, akwa mgbochi nke idj ogologo ya di mita asaa ga-adj n'akuku nke ozo. O ga-enwekwa ogidi atọ na ebe ndokwasị atọ. **16** "Banyere onu ụzọ mbata nke ogige ahụ, mee akwa mgbochi ga-adj mita itoolu nke e ji ogho na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, akaorụ nke onye na-akpa ihe icho mma. O ga-enwe ogidi anọ na ihe ndokwasị anọ. **17** Ogidi niile di gburugburu ogige ahụ ga-enwe ihe njikota ọlaọcha na nko, tinyere ebe ndokwasị bronz. **18** Ogologo ogige ahụ ga-abu iri mita anọ na ise. Ebe obosara ya ga-adj iri mita abuo na atọ. O ga-enwe akwa mgbochi nke idj elu ya di iri mita abuo na atọ, nke e ji ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee, nwekwa ebe ndokwasị bronz. **19** Ngwongwo niile nke e ji eje ozi n'ulo nzute ahụ, ihe obula bu oru ha, tinyere ntu ya niile na nke ogige ahụ, ga-abu ihe e ji bronz ruo. **20** "Nye ndi Izrel niile iwu ka ha wetara gi mmanu oliv asuru asu nke a na-agwaghị ihe maka itinye n'iheokụ ime ka oku oriona na-enwu mgbe niile. **21** N'ime ulọ nzute ahụ, na mputa nke akwa mgbochi nke kpuchiri igbe Ihe Ama ahụ, Eron na umu ya ndi ikom ga-eme ka oriona ndi ahụ di n'ihu Onyenwe anyi, na-enwu oku, site n'uhuruchi ruo n'ututu. Nke a bu ukpuru ga-adigide n'etiti ndi Izrel nye ogbo niile di n'ihu.

28 "Ugbu a, site n'etiti umu Izrel kpobata nwanne gi nwoke Eron, ya na umu ya ndi ikom, bu Nadab, na Abihu, na Elieza na Itama. Ka ha jeere m ozi dika ndi nchujaja. **2** Meere Eron nwanne gi nwoke uwe nso, nke ga-enye ya ugwu na nsopuru. **3** Gwa ndi niile nwere onyinye nka n'idu akwa, bu ndi m nyere amamihe n'ihe ndi a, si ha duoro Eron uwe puru iche,

nke e ji edo ya nsò, ime ya onye na-ejere m ozi dika onye nchajaja. 4 Nke a bu udi uwe ha ga-adu: Ihe mgbochi obi, efodu, uwe ime ahụ akpara akpa na-enweghị aka na uwe mwuda buru ibu, na uwe ime ahụ nke turu agwa agwa na akwa a na-atuhị n'isi na nke a na-eke n'ukwu. Ha ga-aduru Eron nwanne gi nwoke na umu ya ndi ikom uwe ndi a di nsò. Ka ha na-ejere m ozi dika ndi nchajaja. 5 Ka ha jiri ogbo olaedo, nke na-acha anunu anunu, nke ngwakota anunu na uhie, nke uhie uhie nakwa nke ezi akwa ocha duò ha. 6 "Weere ogbo olaedo, na nke na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie na ezi akwa ocha a kpara nke oma mee efodu ahụ, nke bu akaoru onye nka. 7 O ga-enwe akwa n'ubu ya abuo nke e ji ejikota onu nkuku ya abuo, ka e nwe ike na-ekechisi ya ike. 8 Ihe okike nke ukwu ahụ nke onye nka kpaziri nke oma ga-adi ka ya. Ya na efodu ahụ bu otu, nke e ji ogbo na-acha edo edo, nke anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie na uhie uhie, nakwa nke ezi akwa ocha a kpara nke oma mee. 9 "Were nkume oniks abuo, gbunye aha umu ndi nwoke Izrel n'elu ya, 10 n'usoro dika e si muò ha, isii n'elu otu nkume, isii foduru na nkume nke ozò. 11 Gbunye aha umu ndi nwoke Izrel n'elu nkume abuo ndi ahụ, dika onye nka si egbunye akara na nkume. Mgbe ahụ, hionye nkume ndi ahụ n'ime ihe olaedo ahụ a kpara akpa, 12 jikota ha n'elu akwa ubu nke efodu ahụ ka o buru nkume ncheta mgbe ebighi ebi nye umu Izrel. Eron ga-ebukwa aha ndi a n'elu ubu ya abuo, dika ihe ncheta n'ihu Onyenwe anyi. 13 I ga-eji olaedo mee ihe icho mma a turu atu. 14 Jirikwa olaedo a nuchara anucha kpuò eriri a tuhikotara dika udo, jikota eriri olaedo ahụ na ihe icho mma ndi ahụ. 15 "I ga-adu ihe mgbochi obi nke ikpe, nke bu oru aka onye nka. Mee ya dika efodu ahụ: jiri ogbo edo edo, nke anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na nke uhie uhie nakwa ezi akwa ocha a kpara nke oma mee ya. 16 Akuku anò ya ga-aha n'otu, iri sentimita abuo na ato n'ogologo, iri sentimita abuo na ato n'obosara, nke apajiri uzò abuo. 17 Mgbe ahụ, hionye n'elu ya ahiri nkume anò ndi di oke onuahia. Udi ga-adi n'ahiri nke mbu bu, nkume kanelian, krisolait na beril, 18 n'ahiri nke abuo, ga-abu nkume tokwoisi, safai na emeraludu. 19 N'ahiri nke ato ga-abu nkume jasint, ageeti na ametisiti. 20 N'ahiri nke anò, ga-abu nkume topazi, oniks na jasper. Hionye ha n'ime ihe olaedo a kpara akpa. 21 Ha niile ga-adi nkume

iri na abuo, nke obula na-anochi anya aha umu ndi ikom Izrel. Egbunye aha ebo iri na abuo ahụ, otu n'otu, nke obula dika aha ya si di. 22 "Jiri olaedo a nuchara anucha mee eriri a kpara akpa dika udo, maka ihe mgbochi obi. 23 Kpukwa mgbaaka olaedo abuo, dunye ha na nkuku abuo nke ihe mgbochi obi ahụ. 24 Dunye udo olaedo abuo ndi ahụ n'elu mgbaaka ndi ahụ di na nkuku ihe mgbochi obi ahụ, 25 were isi ndi ozò nke udo ahụ dunye n'ime ahụ a kpara akpa, konye ha n'elu ubu efodu ahụ, n'ebe ihu ya. 26 I gamekwa mgbaaka olaedo, konye ha na nkuku abuo nke ihe mgbochi obi ahụ, n'ime onu onu ya ebe di nso efodu ahụ. 27 I ga-akpu mgbaaka olaedo abuo ozò, konye ha n'elu ubu abuo nke efodu ahụ, n'okpuru n'ebe n'ihu ya, na nso nso ebe a dukotara ya, n'elu ihe okike ukwu nke efodu ahụ. 28 A ga-eji eriri na-acha anunu kekota mgbaaka ihe mgbochi obi ahụ na mgbaaka efodu ahụ, jikotaa ya na ihe okike ukwu ahụ, ime ka ihe mgbochi obi ahụ ghara itoghapu site n'efodu ahụ. 29 "Nuzò di otu a, mgbe obula Eron banyere n'Ebe Nso, o ga-ebu aha umu ndi ikom Izrel niile n'elu obi ya, n'elu ihe mgbochi obi nke ikpe ahụ, dika ihe ncheta n'ihu Onyenwe anyi mgbe niile. 30 I ga-etinyekwa n'ime ihe mgbochi obi ahụ umu nkume abuo e ji ajuta ase nke bu Urim na Tumim. Ha ga-adi n'elu obi Eron mgbe obula o gara n'ihu Onyenwe anyi. Otu a kwa, Eron ga-ebukwa ihe e ji ajuta ase banyere ndi Izrel n'elu obi ya mgbe niile, n'ihu Onyenwe anyi. 31 "O bu akwa nke na-acha anunu anunu, ka i ga-eji duò uwe mwuda efodu ahụ. 32 O ga-enwe oghere n'etiti ya ebe a ga-esi na-etinye isi. A ga-enwe ihe okpukpa gburugburu oghere a dika nke olu uwe agha, ime ka o sie ike, ghara idoka. 33 N'onu ala ala uwe ahụ gburugburu, i ga-akpanye ihe okpukpa oiyi mkpuru pomegranet. O bu ogbo nke na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie na uhie uhie ka i ga-eji. I ga-akpanyekwa atanu olaedo n'etiti ha. 34 N'onu onu ala uwe mwuda ahụ, a ga-adunye otu atanu olaedo, otu oiyi mkpuru pomegranet, gbaa gburugburu. 35 Mgbe obula Eron na-eje ozi ya, o ghaghị iyi ya. Aga na anu mgbirigba atanu ahụ ka o na-aku, mgbe o banyere n'Ebe Nso ahụ n'ihu Onyenwe anyi, na mgbe o si n'ebe ahụ na-aputa, ka o ghara inwu. 36 "I ga-ejikwa olaedo a nuchara anucha mee efere ntakiri, gbunye akara di otu a n'elu ya: Ihe nsò diri Onyenwe anyi. 37 Kenye eriri na-acha anunu anunu i ji jikota ya na ihe ike n'isi ahụ; o ga-adi n'ihu akwa ike n'isi ahụ. 38 O ga-

adi n'egedege ihu Erõn. O ga-ebukwa ikpe omuma metutara njehie gbasara ihe nsõ niile nke umu Izrel doro nsõ, na onyinye ha niile. O ga-adi n'egedege ihu Erõn mgbe niile, ka ha buru ndi Onyenwe anyi ganabata. 39 "Jiri ezi akwa ocha kpa uwe ime ahụ. Werekwa ezi akwa ocha mee akwa ike n'isi ahụ. Ihe ike n'ukwu ahụ ga-abu oru aka onye nka na-akpanye ihe icho mma. 40 Meekwara umu ndi ikom Erõn uwe ime ahụ, ihe ike n'ukwu na akwa ike n'isi, inye ha ugwu na nsopuru. 41 Mgbe i yinyekwasiri Erõn nwanne gi na umu ya ndi ikom uwe ndi a, tee ha mmanu, doo ha nsõ. Chee ha n'ihu m ka ha buru ndi na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. 42 "Meekwara ha uwe ukwu nke eji akwa ocha mee, maka ikpuchi anu ahụ ha. O ga-esite n'ukwu ruo n'ikpere. 43 Erõn na umu ya ndi ikom aghaghị iyi ha mgbe niile ha ga-aba n'ime ulo nzute, maobu mgbe ha na-abia nso ebe ichu aja ije ozi n'Ebe Nso. Ka ha ghara imeta ihe ikpe omuma, ma nwuo. "Nke a ga-abu iwu na ukpuru ebighi ebi, nke ga-adiri Erõn na umu umu ya.

29 "Nke a ga-abu usoro mmemme nke i ga-eme, iji doo Erõn na umu ya ndi ikom nsõ, ka ha na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. Were nwa oke ehi na ebule abuo nke na-enweghi ntuopo obula. 2 Werekwa oka wiiti a kworo nke oma, mee achicha nke na-enweghi ihe na-eko achicha e tinyere n'ime ha, achicha mbadamba na-ekoghi eko nke e ji mmanu oliv gwakotaa, ya na achicha mbadamba ozu di nta na-ekoghi eko nke e tere mmanu n'ahu ya. 3 Mgbe ahụ, i ga-etinye achicha ndi a niile n'ime otu nkata, bute ha n'ime nkata ahụ, wetakwa nwa oke ehi, na ebule abuo. 4 Kpopta Erõn na umu ya ndi ikom n'onu uzu ulo nzute, jiri mmiri saa ha ahụ. 5 Yikwasị Erõn uwe ime ahụ, uwe mwuda nke efodu, efodu ahụ na ihe mgbochi obi. Were ihe okike efodu ahụ nke akpaziri nke oma kegide ya efodu ahụ n'ahu. 6 Tuhjakwa akwa ike n'isi ahụ n'isi ya. Tinye okpu nsõ ahụ n'elu akwa ike n'isi ahụ. 7 Werekwa mmanu nsõ ahụ, tee ya, site n'iwukwasị ya n'isi ya. 8 Kpota umu ya ndi ikom, yikwasị ha uwe ime ahụ. 9 Kekwasikwa ha ihe okike n'isi. Keekwa Erõn na umu ya ndi ikom ihe ike n'ukwu. Mgbe ahụ oru ndi nchujaja ga-abu nke ha site n'ukpuru ebighi ebi. "N'uzu di otu a ka i gaeisi doo Erõn na umu ya ndi ikom nsõ. 10 "Kpota oke ehi ahụ n'ihu ulo nzute. Erõn na umu ndi ikom ga-ebikwasị aka ha n'elu isi ya. 11 Gbuo ya n'ihu Onyenwe

anyi n'onu uzu ulo nzute ahụ. 12 Jiri mkpishaka gi ruta ufodu n'ime obara oke ehi ahụ tee ya na mpi di n'ebe ichu aja ahụ. Wupu obara foduru n'ukwu ala ala ebe ichu aja. 13 Were abuba niile kpuchiri ihe ime ya, mba-umeju nke di n'umeju ya, akuru ya abuo ya na abuba di n'elu ha, kpoo ha oku n'elu ebe ichu aja. 14 Ma anu oke ehi ahụ, akpukpo ya na mgbiru afu ya, ka i ga-akpo oku n'azu omuma ulo ikwu ahụ. O bu aja mmehie. 15 "Were otu n'ime ebule ndi ahụ, ka Erõn na umu ya ndi ikom bikwasị aka ha n'elu isi ya. 16 Gbuo ya. Werekwa obara ya fesaa n'akuku ya niile nke ebe ichu aja. 17 Bowasja ebule ahụ ntakiri ntakiri, sachaa eriri afu ya na ihe di ya n'ime, ha na ukwu ya niile, tinyeko ha na isi ya na akuku anu ndi ozu. 18 Kpoo ebule ahụ niile oku n'elu ebe ichu aja. O bu aja nsure oku nye Onyenwe anyi, nke isisi ya di ezi mma. Aja a churu nye Onyenwe anyi site n'oku. 19 "Were ebule nke ozu, ka Erõn na umu ya ndi ikom ga-ebikwasị aka ha n'elu isi ya. 20 Gbuo ya. Were ufodu n'ime obara ya tee Erõn na umu ya n'onu nti aka nri ha, na isi mkpuru aka nke aka nri ha, ya na isi mkpuru ukwu nke ukwu aka nri ha. Werekwa obara nke foduru fesaa n'akuku ya niile nke ebe ichu aja ahụ. 21 I gaeisi n'elu ebe ichu aja were ufodu obara, ya na ufodu mmanu nsõ, fesa ya n'ahu Erõn na n'elu uwe ya, n'ahu umu ya ndi ikom, nakwa n'elu uwe ha niile. Mgbe ahụ, ya na umu ya ndi ikom ga-abu ndi e doro nsõ nye Onyenwe anyi, ha na uwe ha. 22 "Were abuba ebule ahụ, na akuku odudu ya nwere abuba, na abuba nke kpuchiri ime ya, mba-umeju nke di n'umeju ya, akuru ya abuo na abuba gbara ha gburugburu, na apata aka nri ya (n'ihu na ebule ahụ bu ebule ido nsõ), 23 site na nkata achicha ahụ a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke na-adi n'ihu Onyenwe anyi. Were otu achicha di gburugburu, otu ogbe achicha a gwakotara mmanu oliv, na otu mbadamba ogbe achicha, 24 tinye ihe ndi a niile n'aka Erõn na umu ya ndi ikom, mee ka ha fufee ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. 25 Mgbe ahụ, nara ha site n'aka ha. Kpoo ha oku n'elu ebe ichu aja ha na aja nsure oku, ka o buru ihe isisi ya di ezi mma nye Onyenwe anyi. Onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. 26 Mgbe i weputara obi ebule ahụ e ji doo Erõn nsõ, fufee ya n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. O ga-abukwa oke nke gi. 27 "Doo akuku ebule ido nsõ ahụ nsõ, ndi nke bu oke Erõn na umu ya ndi ikom, ya bu, obi ya e fufere efufe na apata ya e chere n'ihu Onyenwe anyi. 28 Nke a ga-abu oke Erõn

na ụmụ ụmụ ya ga-eketa dika ụkpuru mgbe ebighi ebi n'aka ndi Izrel. Mgbe niile obula ha na-achụ aja udo maobu aja ekele, ka nke a buru onyinye umu Izrel na-enye Onyenwe anyi site n'aja ha. **29** "Uwe nsọ Eron ndi a niile ka a ga-edebe n'ihimmemme ido nsọ. A ga-eji ha na-edo umu ya nsọ bu ndi ga-anochi anya ya site n'ogbo ruo n'ogbo. **30** Nwa ya nwoke obula nke nochiri anya ya dika onye nchujaja, nke bjara n'ulo nzute m ije ozi n'Ebe Nso ga-eyi uwe ndi a ubochi asaa. **31** "Were anu ebule ido nsọ ahụ, sienu anu ahụ n'ebe di nsọ. **32** Eron na umu ya ndi ikom ga-eri anu ebule ahụ, na achicha ndi ahụ di n'ime nkata n'onu uzọ ulo nzute. **33** Ha ga-eri ihe ndi aja niile ahụ nke e ji chuo aja mkpuchi mmehie, n'oge ido nsọ ha. O dighi onye obula ozo ga-eso ha rie ya, n'ihina ha bu ihe di nsọ. **34** O buru na ufodu n'ime anu na achicha ido nsọ ndi ahụ afodu ruo ututu, a ga-akpo ha oku. A gaghị eri ya ozo, n'ihina o bu ihe di nsọ. **35** "O bu otu a ka a ga-esi doo Eron na umu ya ndi ikom nsọ, dika ihe niile m nyere gi n'iwu si di. O ga-ewe ubochi asaa iji doo ha nsọ. **36** I ga-achụ aja oke ehi dika aja mmehie maka ikpuchi mmehie kwa ubochi. I ga-emekwa ka ebe ichu aja m di ocha, site n'ichu aja mkpuchi mmehie n'elu ya, na ite ya mmanu n'ihijiji doo ya nsọ. **37** Ubochi asaa ka i ga-edo ebe ichu aja nsọ site n'ichu aja mkpuchi mmehie. Mgbe ahụ ebe ichu aja ga-abu ebe dikarisiri nsọ. Ihe obula meturu ebe ichu aja ahụ ga-adi nsọ. **38** "Ma nke a bu ihe i ga-achụ n'elu ebe ichu aja kwa ubochi, i gaeji umu aturu abuo gbara otu afu chuo aja. **39** Chuo otu n'oge ututu; chookwa nke ozo n'oge uhuruchi. **40** I ga-ewere nwa aturu, tinyere lita utu oka abuo a kwoziri akwozi nke a gwokotara n'otu lita mmanu oliv asuru asu, chuo aja. Wetakwa otu lita mmanya dika aja ihe onunu. **41** Jirikwa nwa aturu nke ozo, ya na otu udi aja mkpuru oka na aja ihe onunu ya dika i mere n'ututu. Aja isisi ya di ezi mma, nke e sitere n'oku a na-achụ nye Onyenwe anyi. **42** "A ga na-achụ aja nsure oku a oge niile n'ogbo niile, n'onu uzọ ulo nzute m ka a ga-achụ ya, n'ihu Onyenwe anyi. N'ihina n'ebe ahụ ka m ga-ezute gi gwa gi okwu. **43** N'ebe ahụ kwa ka m ga-ezute ndi Izrel niile. N'ihina ya, aga m esite n'idi ebube m doo ebe ahụ nsọ. **44** "E, aga m edo ulo nzute ahụ nsọ, ya na ebe ichu aja, na Eron na umu ya ndi ikom, ka ha na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. **45** Mgbe ahụ, aga m ebi n'etiti umu Izrel, burukwa Chineke ha. **46** Ha ga-amata na m bu Onyenwe anyi

Chineke ha. Onye sitere n'ala Ijipt kpoputa ha, ka m si otu a biri n'etiti ha. Abụ m Onyenwe anyi Chineke ha.

30 "Jiri osisi akashia ruo ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu. **2** Akuku ano ya ga-aha n'otu. Ogologo ya na obosara ya ga-adi iri sentimita ano na ise. Idu elu ya ga-adi iri sentimita itoolu. Mpi ya niile ga-esi na ya puta. **3** Jiri olaedo a nuchara anucha machie elu ya, akuku ya niile nakwa mpi ya niile. I ga-ejikwa olaedo kpulite onu onu ya gburugburu. **4** Kpune mgbaaka olaedo abuo n'okpuru ihe ahụ akpulitere akpulite, abuo na ncherita ihu akuku obula, ebe ga na-ejide mkpara e ji ebu ya. **5** I ga-eji osisi akashia mee mkpara, jiri olaedo machie ha. **6** I ga-adoba ebe ichu aja ahụ n'ihu akwa mgbochi nke kpuchiri igbe iwu ogbugba ndu ahụ, n'ihu oche ebere ahụ di n'elu igbe iwu ogbugba ndu, n'ebe m ga-ezute gi. **7** "Ututu niile, mgbe Eron doziri oriona, o ga-esure ihe nsure oku na-esi isi utu n'elu ebe ichu aja ahụ. **8** N'anyasi kwa, mgbe o na-amune oku n'oriona ahụ, o ga-esurekwa ihe nsure oku. Ihe nsure oku na-esi isi utu nke ga-adi n'ihu Onyenwe anyi site n'ogbo ruo n'ogbo. **9** Unu echekwala ihe nsure oku na-esi isi utu na-adighi nsọ n'elu ya, maobu aja nsure oku, maobu aja ihe oriri, unu awupula onyinye ihe onunu n'elu ya. **10** Otu ugbo n'afu Eron ga-ekpuchi mmehie n'elu mpi ya. Mmemme mkpuchi mmehie a nke a na-eme otu ugbo n'afu, aghaghị ibu nke e ji obara nke si n'aja a churu n'ihimkpuchi mmehie, n'ihio gbo niile nke na-abja. A ga na-edo ebe ichu aja nsọ otu a. Nke a bu ebe dikarisiri nsọ nye Onyenwe anyi." **11** Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **12** "Mgbe obula a guru mmadu onu, onye Izrel obula ga-akwu Onyenwe anyi uguo o ji gbara mkpuruobi ya. Nke a di mkpa, ka ihe otiti obula ghara ibiakwasị ha mgbe i ga-agu ha onu. **13** Ihe onye a guru onu ga-akwu bu okara shekel, dika shekel nke ebe nsọ si di. Okara shekel bu iri gera abuo. Okara shekel a bu onyinye nye Onyenwe anyi. **14** Ndi kwesiri inye onyinye a bu ndi niile gbara iri afu abuo gbago. O bu ndi a kwesiri inye Onyenwe anyi onyinye a. **15** Ndi ogaranya agaghị enye karja okara shekel. Otu a kwa ndi ogbenye agaghị enye ihe di ntakiri karja okara shekel. N'ihina onyinye a bu onyinye unu na-enye Onyenwe anyi maka ikpuchiri mkpuruobi unu mmehie. **16** Nabata ego niile ndi a site n'aka umu Izrel, ma jiri ya jee ozi di n'ulo nzute. Ihe onyinye a

ga-eme bu ikpotu uche Onyenwe anyi n'ebe unu no n'ihu mkpuchi mmehie maka ndu unu." 17 Ozokwa, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, 18 "Jiri bronz kpuo efere ukwu na ihe ndokwasị ya, maka isa ihe. Wunyere mmiri n'ime ya, dōsa ya n'etiti ulo nzute na ebe ichu aja. 19 Eron na umu ya ndi ikom ga na-asa ukwu na aka ha site na ya. 20 Mgbe obula ha na-aba n'ulo nzute ahụ, ha ga-eji mmiri saa onwe ka ha ghara inwu. Ozokwa, mgbe ha na-abjara nso n'ebe ichu aja, maka ije ozi iche onyinye n'ihu Onyenwe anyi site n'oku, 21 ha ga-asa aka ha na ukwu ha, ka ha ghara inwu. Nke a ga-abu ukpuru diri Eron na umu ya ndi ikom site n'ogbo ruo n'ogbo." 22 Ozokwa, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 23 "Were eso osisi na-esi isi utu ndi a di iche iche: maá, nke otutu ya ruru kilo isii, na ihe ruru kilo sinamon abuo na uma itoolu, na kilo kalamus ato, 24 na kilo kashia isii, na lita anu na uma asato nke mmanu oliv, dika otutu shekel ebe nsu ahụ si di. 25 I ga-eji ya meputa mmanu nsu, nke di nsu, nke a gwakotara nke oma dika nke onye na-eme mmanu na-esi isi utu mere. O ga-abu mmanu otite di nsu. 26 I ga-ewere mmanu ahụ tee ulo nzute ahụ niile na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, 27 na tebul ahụ, na ngwongwo ya niile, na n'ihe idosa oriona, na n'ihe niile di ya n'ahụ, na n'ebe idosa ihe nsure oku na-esi isi utu, 28 na n'ebe ichu aja nke aja nsure oku, na ngwongwo ya niile, na n'ite isa ukwu na aka, na n'ebe a na-adoba ya. 29 I ga-edo ha nsu, ka ha buru ihe dikariri nsu. Ihe obula meturu ha ahụ ga-adikwa nsu. 30 "I ga-eji mmanu otite a tee Eron na umu ya ndi ikom. Ha niile ga-adikwa nsu, buru ndi na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. 31 Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Nke a bu mmanu nsu m, nke di nsu site n'ogbo ruo n'ogbo. 32 Agaghị awusa ya n'ahụ mmadu. O nwekwaghị onye kwesiri imeputa mmanu otite di otu a. O di nsu, unu kwesikwara ido ya nsu. 33 A ga-esite n'etiti ndi m wezuga onye obula mere udi mmanu isi oma a, maobu tee ya onye na-abughị onye nchujaja m.'" 34 Mgbe ahụ Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Were uda na-esi isi utu, dika eso osisi stakit, na onyicha, na galbanom, na ezigbo frankisens a na-agwaghị ihe, nke otutu ha niile ga-abu otu ihe. 35 Mee ihe nsure oku na-esi isi utu, nke a gwakotara nke oma, bu oru onye na-eme mmanu isi utu. Tinyekwa ya nnu, ka o buru ihe nsure oku a nuchara anucha, nke dikwa nsu. 36 Gwerie ufodu n'ime ya ka o dika uzuzu. Wusa ya n'ihu igbe iwu ogbugba ndu ahụ n'ime ulo nzute, ebe m ga-

ezute gi. O ga-abu ihe dikariri nsu nye unu. 37 Unu emerela onwe unu nke dika otutu udi ihe nsure oku a. Huta ya ka ihe di nsu n'ebe Onyenwe anyi no. 38 Onye obula meere onwe ya udi ihe nsure oku a, inu isisi ya, a ga-ekewapu onye ahụ site n'etiti umunna ya."

31 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, 2 "Lee, ahoputala m Bezalel nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebo Juda, 3 emejuputakwala m ya na Mmuo nke Chineke, n'amamihe, nghota, ihe omuma na ike ije ozi oru nka di iche iche, 4 icheputa ihe nka di iche iche, nke metutara olaocha na olaedo na bronz, 5 iwa nkume na ido nkume, ikwa nka osisi, na iru oru nka di iche iche. 6 Ozokwa, ahoputala m Oholiab, nwa Ahisamak, onye si n'ebo Dan, ka o buru onye inyeaka Bezalel. "Enyekwala m ndi nka niile amara iru oru di iche, nke ga-enyere ha aka iru ihe ndi a niile m nyere gi iwu iru: 7 "ya bu, ulo nzute ahụ, na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, na ebe mkpuchi mmehie di ya n'elu, na ngwongwo ndi ozo niile di n'ulo ikwu ahụ, 8 na tebul, na ngwongwo ya, ma ihe idokwasị oriona nke olaedo a nuchara anucha, na ngwongwo ya, 9 na ebe ichu aja nke aja nsure oku na-esi isi utu, na ebe ichu aja nke aja nsure oku, na ngwongwo ya, na ite mmiri isa ukwu na aka, na ukwu ite ahụ. 10 Na uwe oma ahụ akpara akpa, ma uwe nsu Eron onye nchujaja na uwe nke umu ya ndi ikom, mgbe ha na-eje ozi dika ndi nchujaja. 11 Ya na mmanu nsu ahụ, na ihe nsure oku na-esi isi utu e mere maka Ebe Nso. "Ha ga-aruzu ihe ndi a n'usoro dika m si nye gi ya n'iwu." 12 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri Mosis, 13 Gwa ndi Izrel, "Unu aghaghị ido ubochi izuike m nsu. N'ihu na nke a ga-abu ihe iribama n'etiti mu na unu ruo ogbo niile ga-abja, ka unu maara na mu onwe m bu Onyenwe anyi, onye na-edo unu nsu. 14 "Ubochi izuike m di nsu nye unu. N'ihu nke a, unu ga-edebe ya nsu. O buru na onye obula edebeghi ya nsu, o ga-anwu. O burukwa na onye obula aruo oru obula n'ubochi izuike m, a gawezuga ya site n'ebe unu no. 15 Ubochi isii ka unu ga-aru oru unu niile. Ma ubochi nke asaa di iche. O bu ubochi izuike. O bukwa ubochi di nsu nye Onyenwe anyi. N'ihu nke a, onye obula ruru oru obula n'ubochi izuike ga-anwu. 16 Ndi Izrel ga-edebe ubochi izuike, na-eme mmemme ya n'ogbo niile, dika ogbugba ndu nke ebighi ebi. 17 O ga-abu ihe iribama nke ga-adigide n'etiti mu na ndi Izrel ruo mgbe ebighi ebi. N'ihu na n'ubochi isii ka Onyenwe anyi kere eluigwe na uwa. O

kwusiri oru n'ubochi nke asaa, zuo ike, turu ndu." 18 Mgbe Onyenwe anyi gwasiri Mosis okwu ndi a n'elu ugwu Sainai, o nyere ya mbadamba nkume abuo nke iwu ogbugba ndu ahụ. O bukwa mbadamba nkume ndi ahụ nke mkpisiaka Chineke dere ihe n'elu ha.

32 Mgbe ndi mmadu ahụ huru na Mosis anoola odu iridata site n'elu ugwu Sainai, ha zuktara, bjakwute Eron, si ya, "Bilie, meere anyi chi ndi gae- edu anyi, n'ihu na nwoke a bu Mosis onye duputara anyi site n'ala Ijpt, anyi amaghi ihe mere ya." 2 Eron zara si ha, "Yiputanu olanti olaedo ndi nwunye unu, na umu unu ndi ikom na ndi inyom yi. Wetara m ha." 3 Ngwangwa, ha niile yipuru olanti ha weta ha nye Eron. 4 O naara ya n'aka ha, were ngwa oru e ji egbunye akara, kputara ha arusi nwa oke ehi. Mgbe ahụ, ha kwuru si, "Ndi Izrel, ndi a bu chi unu, nke sitere n'ala Ijpt duputa unu." 5 Mgbe Eron huru na umu Izrel juputara n'obi anuri, n'ihu ihe ahụ o kpuru, o wuru ebe ichu aja n'ihu nwa ehi ahụ o kpuru, kwuo okwu si, "Echi, a ga-enwe oke mmemme nye Onyenwe anyi!" 6 Ya mere na echi ya, ha biliri n'oge, bido ichu aja nsure oku, na aja udo, nye nwa ehi ahụ a kpuru akpu. Mgbe nke a gasiri, ha noduru ala iri ihe na inu ihe onunu, biliekwa oto gwurie egwu ime onwe ha obi utu. 7 N'oge ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Gbada ojiiso, n'ihu na ndi gi, ndi i duputara site n'Ijpt emerula onwe ha. 8 N'otu ntabi anya a, ha ahapula uzu m niile. Ha akpulara onwe ha arusi nwa oke ehi, nke ha na-efe ofufe, nke ha chukwaara aja nye. Ha kwukwara si, 'Ndi Izrel, ndi a bu chi unu, nke duputara unu site n'ala Ijpt.'" 9 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri Mosis, "Ahula m na ndi a bu ndi isiike, na ndi na-enupu isi. 10 Ugbo a, hapu m ka iwe m bjakwasi ha, ka m laa ha n'iyi. Aga m eme ka gi onwe gi bu Mosis buru mba ukwu n'onodu ha." 11 Ma Mosis rioro Onyenwe anyi Chineke ya ariri si ya, "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ginu mere iwe gi ji di oku otu a n'ebe ndi gi no bu ndi nke i ji ike ebube gi, na otutu ihe iribama di itunanya, duputa site n'ala Ijpt?" 12 N'ihu ginu ka ndi Ijpt ga-ekwu si, "O bughi ime ha ihe ojoo ka o ji duputa ha, ka o nwee ike gbuo ha n'ugwu ndi a, ma kpochapukwa ha site n'elu uwa a?" Site n'ime gi di oku chigharia, kwere ka o daju. Chighariakwaa site n'atumatu ojoo a n'ebe ndi gi no. 13 Cheta nkwa ahụ i kwere ndi ohu gi bu Ebrahim, Aizik, na Izrel. N'ihu na i ji onwe gi n'uju iyi nye ha

si, 'Aga m eme ka mkpuru gi mubaa dika kpakpando nke eluigwe. Aga m enye ha ala m kwere umu umu gi na nkwa ka o buru ihe nketa ha ruo mgbe ebighi ebi.'" 14 Ya mere, Onyenwe anyi gbanwere obi ya. O lakwaghi ha n'iyi. 15 Mgbe ahụ, Mosis tughariri site n'ugwu ahụ ridata, mbadamba nkume abuo nke iwu ogbugba ndu ahụ di ya n'aka. E dere ha ihe n'ihu abuo, n'ihu nakwa n'azu. 16 Mbadamba nkume ndi ahụ bu akaoru Chineke, ihe e dere n'elu ha bu ihe Chineke n'onwe ya dekwasiri n'elu mbadamba nkume ndi ahụ. 17 Mgbe Joshua nuru uzu si na ndida ugwu ahụ, nke umu Izrel niile na-eme, o gwara Mosis okwu si, "Uzu agha di n'omuma ulo ikwu." 18 Ma Mosis zara si, "Mba, nke a abughi uzu ndi meriri n'agha, maobu uzu ndi e meriri n'agha, kama o bu olu abu ka m na-anu." 19 Mgbe Mosis bjaruru nso ebe ahụ ha mara ulo ikwu ha, hu nwa oke ehi ahụ a kpuru akpu na egwu a na-ete, iwe were ya nke ukwu. O tuperu mbadamba nkume ndi ahụ o ji n'aka. Kurie ha na ndida ugwu ahụ. 20 Mosis weere nwa oke ehi ahụ ha kpuru akpu, kpo o oku. Mgbe ahụ, o gweriri ya dika ntu. Fesaa ya n'elu mmiri mee ka umu Izrel n'uju mmiri ahụ. 21 O gwara Eron okwu si, "Ginu ka ndi a mere gi i ji bute udi mmehie ojoo di otu a tukwasu ha n'isi?" 22 "Eron zara si ya, ka iwe gi ghara idi oku, onyenwe m. Gi onwe gi maara ndi a, mata otu ha si buru ndi ojoo. 23 Ha siri m, 'Meere anyi chi ndi gae- edu anyi, n'ihu na nwoke a bu Mosis onye duputara anyi site n'ala Ijpt, anyi amaghi ihe mere ya.' 24 Asiri m ha, 'Onye obula nke nwere ihe icho oma olaedo, ya yipu ya.' Mgbe ahụ, ha wetara m olaedo ndi a, nke m tulara n'ime oku. Ihe si na ya puta bu nwa ehi a kpuru akpu!" 25 Mosis huru na omume ndi a jogbuziri onwe ya na njo n'ihu na Eron mere ka isi kopu ha. Nke mere ka ha buruzia ihe ochi n'ebe ndi iro ha di. 26 O guzoro n'onu uzu ulo ikwu ahụ kwuo si, "Onye obula dnyeeere Onyenwe anyi ya bjakwute m." Ndi Livayi niile bjakwutere ya. 27 Mgbe ahụ, o siri ha, "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel kwuru, 'Nwoke obula nyara mma agha ya n'akuku ya, jehgharia n'etiti omuma ulo ikwu umu Izrel, site n'otu isi ruo n'isi nke ozo. Ya gbuo obuladi nwanne ya nwoke, maobu enyi ya, maobu onye agbataobi ya.'" 28 Ndi Livayi mezuru ihe Mosis gwara ha. Ya mere ndi nwuru n'ubochi ahụ di puku mmadu ato. 29 Mgbe ahụ, Mosis gwara ndi Livayi okwu si, "Taa, unu ekwaputala onwe unu nye Onyenwe anyi. N'ihu na unu gburu umu unu ndi ikom

na ụmụmne unu ndị ikom. Ugbo a, ọ goziela unu taa.”
30 N’echi ya, Mosis gwara ndị Izrel okwu sị ha, “Unu emeela mmehie dị ukwu megide Onyenwe anyị. Ma aga m alaghachikwuru Onyenwe anyị n’elu ugwu ahụ rịọọ ya. Ma elegħi anya, aga m arịọta maka ikpuchi mmehie unu.”
31 Ya mere, Mosis jekwuuru Onyenwe anyị sị ya, “Biko Onyenwe anyị, ndị a emeela mmehie dị ukwu megide gi, n’ihi na ha akpụọlara onwe ha chi ọlaedo.”
32 Ma ugbo a, biko, gbaghara mmehie ha. Ọ bụrụ na ị gaghị agbaghara ha, biko hichapụ aha m site n’akwụkwọ ahụ i dere.”
33 Ma Onyenwe anyị zara sị Mosis, “Onye ọbụla mehiere megide m ka a ga-ehichapụ aha ya site n’akwụkwọ m.”
34 Ma ugbo a, duru ndị a gaa ebe ahụ m gwara gi. Mmụọ ozi m ga-edu unu n’ije a. Ma otu ọ dị, mgbe m b́jara ileta ndị a, aga m ata ha ahụhụ n’ihi mmehie ha.”
35 Ya mere, Onyenwe anyị mere ka ọrịa dị egwu b́akwasị ha, n’ihi ihe ha ji nwa ehi ahụ, b́u nke Eron kpurụ mee.

33 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Duru ndị a i si n’ala Ijpt kpọpụta baa n’ala ahụ m kwere Ebrahim, na Ajizik na Jekob na nkwa, n’ihi na agwara m ha sị, ‘Aga m enye ụmụ ụmụ unu ala a, ka ọ b́urụ ihe nketa ha.’”
2 Aga m ezipu Mmụọ ozi m ka ọ gaa n’ihu unu ch́pụrụ unu ndị Kenan, na ndị Amorait, na ndị Het, na ndị Periz, na ndị Hiv, na ndị Jebus.”
3 Gbago n’ala mmiri ara ehi na mmanụ ańu na-eru na ya, ma agaghị m eso unu n’ije unu, n’ihi na unu b́u ndị isiike. Ọ b́urụ na m esoro unu, unu ga-anwa m ọnwunwa, nke ga-eme ka m laa unu n’iyi n’uzọ.”
4 Mgbe ndị mmadụ ahụ ńurụ okwu olu ike ndị a, ha malitere iru ụjụ, ọ dighikwa onye ọbụla yinyere ihe ichọ mma ya n’ahụ ha.”
5 N’ihi na Onyenwe anyị agwala Mosis sị, “Gwa ụmụ Izrel, ‘Unu b́u ndị isiike. A sị na m nọ n’etiti unu, otu ntabi anya ezuruola m ịla unu n’iyi. Ugbo a, yipunụ ihe ichọ mma niile unu yi n’ahụ, aga m ekpebi ihe m ga-eme unu.’”
6 Ya mere, ndị Izrel yipurụ ihe ichọ mma ha niile. N’ugwu Horeb ka ha nọ mgbe ihe ndị a mere.”
7 N’oge a, Mosis na-ewere ụlọ ikwu manye n’azụ ọmụma ụlọ ikwu, ọ na-akpọ ya ụlọ nzute. Ọ na-amanye ya n’ebe dị anya site n’ebe ụmụ Izrel mara ụlọ ikwu ha. Onye ọ b́ula nke ch́orọ ijuta Onyenwe anyị ase, na-apụ, gaa n’ụlọ nzute ahụ nke dị n’azụ ọmụma ụlọ ikwu.”
8 Mgbe ọbụla Mosis na-aga n’ụlọ ikwu nzute ahụ, ndị Izrel niile na-aputa guzoro n’ọnu ụzọ ụlọ ha, na-ele ya anya tutu Mosis abanye n’ụlọ ikwu ahụ.”
9 Mgbe ọ banyere n’ụlọ ikwu ahụ; ogidi igwe ojii ahụ

na-ab́ia guzochie n’ọnu ụzọ mgbe Onyenwe anyị na Mosis na-akpari ụka.”
10 N’oge ọbụla, ndị mmadụ huru ogidi igwe ojii ahụ ka ọ guzo n’ọnu ụzọ ụlọ ikwu nzute ahụ, ha onwe ha na-eguzokwa, onye ọbụla, n’ọnu ụzọ ụlọ ikwu ha, kpọọ isiala.”
11 N’ime ụlọ nzute ahụ, Onyenwe anyị na-agwa Mosis okwu ihu na ihu, d́ika mmadụ sị agwa enyi ya okwu. Mgbe ha kparichara ụka, Mosis na-aloghachi azụ n’ebe ụmụ Izrel mara ụlọ ikwu ha. Ma nwokorobia ahụ na-enyere ya aka, b́u Joshua, nwa Nun, na-anogide n’ụlọ ikwu nzute ahụ.”
12 Mgbe Mosis na Onyenwe anyị nọ na-ekwurita okwu, ihe Mosis gwara ya b́u nke a, “Ọ d́ila anya kemgbe ị na-agwa m sị m, ‘Duru ndị m baa n’ala ahụ e kwere na nkwa inye ha.’ Ma matakwa na ị gwabegħi m onye ị ga-edunyere m ga-eduzi m ụzọ. I kwuola na ị maara aha m, kwukwaa na achotala m ihuoma n’ebe ị nọ.”
13 Biko, ọ b́urụ na o si otu a dị, zi m ụzọ gi, nke game ka m mata gi, gaakwa n’ihu inweta ihuoma site n’ebe ị nọ. Chetakwa na mba a d́i ukwu b́u ndị gi.”
14 Ọ zara sị, “Mụ onwe m ga-eso gi gaa, aga m enyekwa gi izuike.”
15 Mgbe ahụ Mosis siri ya, “Ọ b́urụ na ị gaghị eso anyị n’ije a, ekwela ka anyị si n’ebe a zopu ụkwụ.”
16 Ọ b́urụ na ị sogħi anyị, olee otu a ga-esi mata na mụ onwe m, na ndị gi achotala ihuoma gi? Olee otu ọ ga-esi pụta ihè na mụ na ndị gi b́u mba d́i iche site na mba ndị ọzọ d́i n’ụwa?”
17 Ma Onyenwe anyị zara Mosis sị, “E, aga m eme ihe ị rịrọ m, n’ihi na ị chotala ihuoma m. N’ezie, amara m onye ị b́u, marakwa aha gi.”
18 Mgbe ahụ, Mosis rịrọ sị, “Gosi m ebube gi.”
19 Ma Onyenwe anyị zara sị, “Aga m eme ka ị hụ ịdị mma m, aga m akowakwara gi ihe aha m b́u Onyenwe anyị putara. Onye m ch́orọ imere ebere ka m ga-emere ebere, ọ b́ukwa onye m ch́orọ imere ọmịiko ka m ga-enwere ọmịiko.”
20 Ma ị pugħi ihu ihu m n’ihi na mmadụ ọbụla enwegħi ike ihu ihu m ma d́irikwa ndụ.”
21 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị siri, “Lee, e nwere ebe d́i nso n’akụkụ m, n’elu nkume, ebe i nwere ike iguzo.”
22 Mgbe ebube m ga-agafe, aga m ezo gi n’okpuru nkume, werekwa aka m kpuchie gi, tutu ruo mgbe m gafechara.”
23 Emesịa, aga m eweli aka m, ka i nwee ike ihu azụ m anya, ma ị pugħi ihu ihu m.”

34 Onyenwe anyị gwara Mosis, “Waputa mbadamba nkume abụọ d́ika nke mbụ, aga m edekwasị n’elu ha okwu niile nke d́i n’elu mbadamba nkume ndị mbụ ahụ, b́u nke ị tupiasiri.”
2 Jikere n’ututu, rigoro ugwu Sainaị ka i chee onwe gi n’ihu m n’elu ugwu ahụ.

3 Onye ọbụla esokwala gi, ma ọ bụkwanụ nọdụ nso ugwu ahụ. Ekwekwala ka igwe ehi maọbụ igwe atụrụ kpaanri nso nso ugwu ahụ.” 4 Mosis biliri n’isi ụtụtụ, waa mbadamba nkume abụọ dika ndi nke mbu, rigoro ugwu Sajinaị dika Onyenwe anyi gwara ya. O jikwa nkume abụọ ahụ n’aka ya. 5 N’oge ahụ, Onyenwe anyi rịdatara n’ime ogidi igwe ojii, guzo n’ihu Mosis, kwuputa aha ya bu Onyenwe anyi. 6 O si n’ihu Mosis gafee na-ekwu na-asị, “Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Chineke omijiko na onye amara, onye na-adighi ewe iwe osiiso, na onye babigara uba oke n’ihunanya na ikwesi ntukwasị obi. 7 Onye na-egosi ihunanya ya nye imerime puku, ma na-agbaghara ajo omume na nnupu isi, na mmehie. Ma o dighi ahapu ka onye ikpe mara laa na-anataghị ahuhu, o na-ata umu na umu umu ha ahuhu n’ihi mmehie nna nna ha ruo n’ogbo nke ato na nke ano.” 8 Otu mgbe ahụ, Mosis hulatarara kpoo isiala, 9 si ya, “O buru n’ezie na machotala ihuoma n’anya gi, Onyenwe m, ka Onyenwe m, biko soro anyi gaa. O bu ezie na ndi a bu ndi isiike, gbaghara anyi ajo omume anyi, na mmehie anyi niile, ka j nabatakwa anyi dika ndi nke gi.” 10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sirị, “Mu onwe m na gi na-agba ndu. N’ihu ndi gi niile, aga m aru oke oru itunanya di ukwu, udi nke a na-emetubeghi mbu n’uwa, maobu na mba o bula. Ndi niile unu bi n’etiti ha ga-ahu oru Onyenwe anyi. Oru ahu di oke egwu nke m ga-aru n’ihi unu. 11 Debe ihe niile m nyere gi n’iwu taa. Aga m esite n’ihu unu chupu ndi Amorait, ndi Kenan, ndi Het, ndi Periz, ndi Hiv na ndi Jebus. 12 Kpacharanu anya ka unu na ndi bi n’ala ahu unu na-aba n’ime ya ghara igba ndu. Ka ha ghara i bu ihe ima n’onya n’etiti unu. 13 Kama, tikponu ebe ichu aja ha niile. Kurienu ogidi arusi ha niile. Gbutukwaanu osisi Ashera ha jiri mere chi ha. 14 Unu efela chi ozo, n’ihi na Onyenwe anyi, onye aha ya bu Ekworo, bu Chineke na-ekwo ekworo. 15 “Kpacharanu anya ka unu na ndi bi n’ala ahu ghara igba ndu, n’ihi na mgbe ha na-akwaso chi ha iko, na-achukwa aja nye chi ha, ha ga-akpo unu oku nri, mgbe ahu, unu ga-eri site n’ihe aja ha. 16 Mgbe unu lutara ufodu ndi inyom ha dika nwunye nye umu unu ndi ikom, ndi inyom ndi a na-akwaso chi ha iko, game ka umu unu ndi ikom soro ha n’omume di otu a. 17 “Unu akpula chi obula. 18 “Na-emenu mmemme achicha na-ekoghi eko. Rienu achicha na-ekoghi eko ubochi asaa, dika m nyere n’iwu na a ga-eme n’ubochi ndi ahu a hoputara, n’onwa Abib, n’ihi na o bu n’onwa

ahu ka unu si n’ala Ijiputa. 19 “Nwa nwoke obula e bu uzọ mụọ bu nke m, tinyere umu anu ulo, ma ehi, ma aturu, ma ewu. 20 E nwere ike igbaputa nwa oke inyinya ibu site n’iwere nwa aturu dochie n’onodu ya. O buru na i kpebie na i gaghi agbaputa ya, mgbe ahu, i ga-agbaji olu ya. Ma umu unu ndi ikom niile ka a ga-agbaputa. “O nweghi onye obula n’ime unu ga-abia guzo m n’ihu na-ejighi onyinye. 21 “N’oge iku ihe n’ubi na n’oge owuwe ihe ubi, ronu oru naani ubochi isii. Zukwanu ike n’ubochi nke asaa. 22 “Mee Mmemme Izu Uka asaa, bu nke i ga-eji mkpuru mbu nke oka wiiti mee, na Mmemme Nchikota ihe n’ogwugwu afo obula. 23 Ugboro ato n’afu ka ndi ikom unu niile ga-abia chee onwe ha n’ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi nke Izrel. 24 N’ihi na aga m esite n’ihu unu chupu mba di iche iche. Meekwa ka ala unu saa mbara. O dighi onye obula ga-enwe anya ukwu n’ebe ala unu di, mgbe unu na-aga iche onwe unu n’ihu Onyenwe anyi bu Chineke unu, ugbo ato n’afu. 25 “Unu etinyekwala ihe obula nke nwere ihe na-eko achicha n’ime ya, mgbe unu na-achu obara nke aja nye m. Unu ahapukwala aja sitere na Mmemme Ngabiga ka o nno ruo ututu. 26 “Wetanu mkpuru mbu niile nke ala ubi unu, bu ndi kachasi mma n’ulo Onyenwe anyi, bu Chineke unu. “Unu esikwala nwa ewu n’ime mmiri ara nne ya.” 27 Mgbe ahu, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, “Dee iwu ndi a m nyere gi, n’ihi na dika okwu ndi a si di, ka ogbugba ndu mu na gi na umu Izrel gbara si di.” 28 Mosis na Onyenwe anyi no n’ebe ahu iri ubochi ano, ehizie na abali. Ma n’oge ndi a niile o righi nri obula. O nukwaghi ihe onunu obula. O dere na mbadamba nkume abuo ahu okwu niile nke ogbugba ndu ahu, nke bu iwu iri ahu. 29 Mgbe Mosis ji mbadamba nkume abuo nke ihe ama ahu na-aridata site n’elu ugwu ahu, o mataghi na ihu ya na-egbuke egbuke, n’ihi onodu nke o noro n’ihu Onyenwe anyi. 30 N’ihi mgbuke ahu ihu Mosis na-egbuke, ujo ekweghi Eron na umu Izrel bjaruo ya nso. 31 Ma Mosis kpoo ha ka ha biakwute ya. N’ihi ya, Eron na ndi ndu nzuko Izrel bjara ka ha na Mosis kparitaa uka. 32 Mgbe e mesiri, ndi Izrel niile biakwutere ya. O nyekwara ha iwu ndi ahu Onyenwe anyi nyere ya n’elu ugwu Sajinaị. 33 Mgbe Mosis gwachara ha okwu, o weere akwa kpuchie ihu ya. 34 Ma mgbe obula o na-abanye n’ihu Onyenwe anyi ka ha kparitaa uka n’ime ulo nzute ahu, o na-akepu akwa ahu o ji kpuchie ihu ya tutu ruo mgbe o nochara puta. Mgbe o putara, o

na-agwa ndị Izrel ihe niile Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. 35 Ha hụkwara na ihu ya na akpụkpọ ihu ya na-egbuke egbuke. Emesịa, Mosis na-ekpuchikwa ihu ya tutu ruo mgbe ọ ga-abanye n'ime ka ya na Onyenwe anyị kparịta ụka.

35 Emesịa, Mosis kpọrọ nzukọ ụmụ Izrel niile gwa ha si, “Ndị a bụ iwu Onyenwe anyị nyere nke unu na-aghaghị idebe. 2 Rụrụ ọrụ ụbọchị isii, ụbọchị nke asaa bụ ụbọchị izuike, ụbọchị dị nsọ nke izuike nye Onyenwe anyị. Onye ọbụla rurū ọrụ n'ụbọchị nke asaa ga-anwụ. 3 Unu amụnyela ọkụ n'ebe obibi unu n'ụbọchị izuike ahụ.” 4 Mgbe ahụ Mosis gwara nzukọ Izrel niile si, “Nke a bụ iwu Onyenwe anyị nyere, 5 sitenụ n'ihe unu nwere wetara Onyenwe anyị onyinye. Onye ọbụla nke ọ masịrị, ya wetara Onyenwe anyị onyinye nke ihe ndị a: “Ọlaọcha, ọlaedo na bronz, 6 oggho na-acha anụnụ anụnụ, nke odo odo, nke uhie uhie na nke ezi akwa ọcha, na ajị ewu; 7 akpụkpọ ebule e sijiri uhie uhie, akpụkpọ ehi mmiri, na osisi akashia; 8 mmanụ oliv nke a ga-etinye n'iheokụ, ụda a na-etinye na mmanụ nsọ, na ụda na-eme ka aja nsure ọkụ na-esi isi ụtọ; 9 nkume ọma ọniks, na nkume ndị ọzọ a na-ahịonye n'efofo, na nke a na-ahịonyekwa n'ihe mgbochi obi. 10 “Unu niile ndị nwere onyinye ikwa nka, bjanu ruo ihe ahụ niile Onyenwe anyị nyere anyị n'iwu iru, nke bụ ihe ndị a: 11 “ulo nzute ahụ, na ihe mkpuchi ya, na nko ya niile, na mbudo ibo ya, na mkpọrọ osisi ya, na ogidi ya, na ụkwụ ya niile. 12 Rụkwanu igbe ogbugba ndu ahụ, na mkpara ahụ e ji ebu ya. Ya na oche ebere ahụ. Mekwaanụ akwa mgbochi nke ga-ekpuchi ebe nsọ ahụ, 13 na tebul ahụ, na mkpara e ji ebu ya, na ngwongwo ya niile, na achicha nke iche n'ihu Onyenwe anyị. 14 Mekwaa ebe idokwasi oriọna maka ihè, ya na ngwongwo ya niile, iheokụ na mmanụ maka imu oku; 15 n'ebe ichu aja ihe nsure oku na mkpara ya. Mmanụ nsọ ahụ na ihe nsure oku na-esi isi ụtọ nke e ji ụda mee; akwa mgbochi maka onu ụzọ nke di n'ebe mbata ulo nzute ahụ; 16 ebe ichu aja nke aja nsure oku ya na ihe okpukpa bronz ya, mkpara e ji ebu ya na ngwongwo ya niile, efere ukwu ahụ na ihe ndokwasi ya. 17 Akwa mgbochi nke ogige ulo ahụ na ogidi ha, na ihe ndokwasi ya, nakwa akwa mgbochi nke onu ụzọ e si abanye n'ogige ahụ; 18 ntu maka ikpogide ulo ikwu ahụ na nke ogige ahụ, na ụdọ ha, 19 uwe niile a kpara akpa nke a na-eyi eje ozi n'ebe nsọ ahụ, ma uwe nsọ nke Eron, onye

nchụaja na uwe nke umu ya ndi ikom na-eyi mgbe ha na-eje ozi ha dika ndi nchujaja.” 20 Ugbu a, ogbakọ umu Izrel niile siri n'ihu Mosis puo. 21 Onye obula choronu na onye nke mmuo ya kwaliri laghachiri azu bia wetara Onyenwe anyi onyinye n'ihu oru nke ulo nzute ahụ na n'ihu ije ozi di n'ime ya na n'ihu uwe nsọ ndi ahụ. 22 Ndi niile o meturu n'obi, ma ndi nwoke ma ndi nwanyi biara weta onyinye ha. Ha wetaara Onyenwe anyi onyinye ihe icho mma nke olaedo di iche iche: ihe ikpochi uwe, olanti, olaaka na ihe ndi ozo e ji achọ mma di iche iche, nke e ji olaedo kpuo. Ha chere ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. 23 Ufodu mmadu wetara akwa na-acha anunu anunu na ngwakota anunu na uhie na nke uhie uhie maobu ezi akwa ocha maobu akpukpoaji ewu, akpukpo ebule e sijiri obara obara na akpukpo ehi mmiri. 24 Ndi ozo wetara olaocha na bronz, dika onyinye ha nyere Onyenwe anyi, ufodu wetara osisi akashia nke a ga-eji wuo ulo ikwu ahụ. 25 Umụ nwanyi ndi bu oka n'udu akwa na ikwe akwa turu eri na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, nke na-acha uhie uhie na nke ezi akwa ocha, webata ha dika onyinye. 26 Ufodu umu nwanyi kwa ji onyinye nka puru iche ha nwere kpaaji ewu dika akwa puru iche. 27 Ndi ndu niile wetakwara nkume oniks na nkume ndi ozo nke ihonye n'ihe a ga-eji duo efodo na ihe mgbochi obi ahụ. 28 Ha wetakwara uda di iche iche, mmanu oliv nke a ga-etinye n'iheokụ, nke a ga-eji mee mmanu otite di nsọ, mekwa ihe nsure oku na-esi isi uto. 29 N'uzo di otu a ka umu Izrel niile, ma nwoke ma nwanyi, ndi choro inyeaka n'oru ahụ Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu si weta onyinye ha. Onye obula n'ime ha nyere Onyenwe anyi onyinye afọ ofufu. 30 Mgbe ahụ, Mosis gwara ndi Izrel, si, “Lee, Onyenwe anyi ahoputala Bezalel, nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebo Juda. 31 O mejuputala na Mmuo nke Chineke, n'amamihe, nghota na ihe omuma na ike ije ozi oru nka di iche iche. 32 Icheputa ihe nka di iche iche, nke metutara olaocha na olaedo na bronz, 33 jwa nkume na ido nkume, ikwa nka osisi nakwa oru nka niile di iche iche. 34 Ma o tinyela n'ime ya na Oholiab, nwa Ahisamak, onye si n'ebo Dan, amara ikuziri ndi ozo ihe. 35 O mejuputala ha n'ike ije ozi oru nka di iche iche, dika igbunye akara, ise ihe osise, ikpanye ihe icho mma n'akwa di iche iche, ya bu iji oggho na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie, uhie uhie nakwa n'ezikwa ocha na nke ndi okpa akwa. Ha niile

bukwa ndi nka na ndi ncheputa ihe icho mma doro anya.”

36 Ya mere, Bezalel na Oholiab na ndi nka niile Onyenwe anyi nyere ike na nghota imata otu ha ga-esi ruo oru iwu ebe nsọ ahụ ga-arụ oru ahụ dika Onyenwe anyi nyere n'iwu. **2** Mgbe ahụ, Mosis kpọrọ Bezalel na Oholiab na ndi nka ndi ahụ Onyenwe anyi nyere ike na nghota, ndi weputara obi ha ibia iru oru ahụ. **3** Ha si n'aka Mosis nara onyinye ndi ahụ niile umu Izrel wetara maka iru oru ebe nsọ ahụ. Ndi mmadu nokwa na-eweta onyinye afo ofufu ha ututu niile. **4** N'ihu ya, ndi oru nka niile no na-aru oru n'ebe nsọ ahụ hapuru oru ha na-arụ, **5** bjakwute Mosis, si ya, “Lee, onyinye ndi mmadu na-eweta adila ukwu karja ihe a chorọ maka iru oru a Onyenwe anyi nyere n'iwu.” **6** Mgbe ahụ, Mosis nyere iwu, ha zisara ozi ahụ n'omuma ulọ ikwu niile si, “Ka nwoke maobu nwanji obula gharakwa inwe ihe obula nke o gwetara dika onyinye maka oru ebe nsọ a.” N'ihu nke a, ndi mmadu kwesiri iweta ihe ozọ. **7** N'ihu na onyinye e wetara adila ukwu karja ihe a chorọ maka oru ahụ. **8** Ndi niile mara nka n'etiti ndi oru ahụ ji ezi ogbo na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie na uhie wuo ulọ nzute ahụ. Onye oka kpanyekwara oiyi cherubim n'ime ha. **9** Akwa mgbochi ndi a ha n'otu. Idi ogologo ha n'otu n'otu bu mita iri na abuo na okara. Obosara ha bu otu mita na sentimita asato. **10** E jikotara akwa mgbochi ise n'otu, jikotakwa akwa ise nke ozọ n'otu. **11** Ha ji akwa na-acha anunu anunu dunye anya nko n'elu onu akwa mgbochi nke otu uzo, otu a ka emekwara menyekwa na nsotu onu akwa mgbochi nke ozọ. **12** Ha dunyere iri anya nko ise n'otu akwa mgbochi, dunyekwa iri anya nko ise n'onu akwa mgbochi nke ozọ, mee ka anya nko ndi a chee ibe ha ihu. **13** Emesja, ha ji iri nko olaedo ise jikota uzo akwa mgbochi abuo ndi a, si otu a mee ka ulọ nzute ahụ ghoo otu. **14** Ha ji akpukpo aji ewu mee akwa mgbochi maka i ji kpuchie elu ulọ nzute ahụ. Iri na otu ka ha ga-adi n'onuogu. **15** Akwa mgbochi iri na otu ndi a ha n'otu. O ga-abu mita iri na ato na okara n'ogologo, ebe obosara ya bu otu mita na iri sentimita asato. **16** Ha dukotara ise n'ime akwa mgbochi ahụ, debe ya iche. Dukotakwa isii nke foduru debekwa ya iche. **17** Mgbe ahụ, ha dunyekwara iri anya nko ise n'elu onu otu akwa mgbochi ndi ahụ. Mekwaa otu ihe ahụ n'onu akwa mgbochi nke ozọ e debere iche. **18** Ha

mekwara iri nko bronz ise, iji jikota ulọ nzute ahụ ka o buru otu. **19** Mgbe ahụ, ha ji akpukpo ebule e sijiri uhie uhie mee ihe mkpuchi maka ulọ nzute ahụ, ya na akwa mkpuchi ozọ nke e ji akpukpo ehi mmiri mee maka ikpukwasị n'elu ya. **20** Ha meere ulọ nzute ahụ mbudo ibo osisi akashia, guzo oto. **21** Mbudo ibo o bua di mita anọ na okara n'ogologo, dirikwa iri sentimita asaa n'obosara, **22** nwee ihe nhionye abuo nke ga-abanye n'ime ibe ya ijiko ha n'otu. Ha ruru mbudo ibo ulọ nzute ahụ niile otu a. **23** Ha ruru mbudo ibo iri abuo maka akuku ndida nke ulọ nzute ahụ, **24** ma mekwaa iri ukwu olaocha anọ n'okpuru ha. Otu mbudo ibo ga-enwe ukwu abuo, otu ukwu n'okpuru otu ihe nhionye, otu ukwu n'okpuru ihe nhionye nke ozọ. **25** N'akuku nke ozọ bu akuku ugwu nke ulọ nzute ahụ, ha rukwara iri mbudo ibo abuo, **26** rukwaa iri ukwu olaocha anọ, ukwu abuo n'okpuru mbudo ibo obula. **27** N'ebe isi isi nsotu ya bu akuku odida anyanwu nke ulọ nzute, ha ruru mbudo ibo isii. **28** Mbudo ibo abuo ka e mere maka nkuku niile nke nsotu ulọ nzute ahụ, **29** N'isi nkuku abuo ndi a, mbudo ibo ndi a no iche iche site n'okpuru ruo n'elu ya; ma e jikoro ha onu n'ime otu mgbaaka. Emere ka ha abuo yie ibe ya. **30** Ha niile di mbudo ibo asato na ukwu olaocha di iri na isii, ya bu ukwu abuo n'okpuru mbudo ibo obula. **31** Ha ji osisi akashia mekwaa osisi ntubichi, ise maka mbudo ibo ndi di n'otu akuku nke ulọ nzute ahụ, **32** ise nke ozọ maka ndi di n'akuku nke ozọ, ise nke ozọ maka mbudo ibo di n'akuku odida anyanwu, n'ebe ndida ndida nke ulọ nzute ahụ. **33** Ha mere osisi ntubichi nke di n'etiti ka o gabiga site n'otu isi ruo n'isi nke ozọ nke mbudo ibo ahụ. **34** Ha ji olaedo machie mbudo ibo ndi ahụ niile. Kpukwaa mgbaaka olaedo ka o buru onodu ichikota mkporo osisi ahụ niile. Ha ji olaedo machiekwa mkporo osisi ndi ahụ niile. **35** Ha ji ogbo na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie, uhie uhie na ezi akwa ocha a kpara nke oma mee akwa mgbochi. Onye nka kpanyekwara oiyi cherubim n'ime ya. **36** Ha mere ogidi osisi akashia anọ maka ya were olaedo machie ha. Ha meere ha anya nko; wukwara ha ukwu olaocha anọ. **37** Ha mere akwa mgbochi maka onu uzo mbata nke ulọ ikwu ahụ, nke e ji ogbo na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie, na ezi akwa ocha a kpara nke oma, nke bu akaoru onye nka. **38** Ha ruru ogidi ise ya na anya nko ha. Ha ji olaedo machie isi ogidi ahụ na ihe mkporo ha, were bronz ruo ukwu ise ha.

37 Bezalel ji osisi akashia wuo igbe oḡbūgba ndū nke ịdị ogologo ya bụ otu mita na sentimita iri. Obosara ya ga-abụ sentimita iri isii na asatọ. Ịla elu ya ga-abụkwā sentimita iri isii na asatọ. **2** O ji ọlaedo a nūchara anūcha machie n'ime na azū ya, jirikwā ọlaedo kpūọ ihe gburugburu akūkū ya niile. **3** Ọ kpūrū mgbaaka ọlaedo anọ maka ya, kwūnyekwā ha n'ukwū anọ ya, ya bụ mgbaaka abūọ n'otu akūkū, mgbaaka abūọ n'akūkū nke ọzọ ya. **4** O jikwā osisi akashia ahū mee okporo osisi, machiekwā ha ọlaedo. **5** O tinyekwā mkpara ndị ahū n'ime mgbaaka ahū dī n'akūkū igbe ahū; ka ọ burū ihe ịjī na-ebu ya. **6** Emesija, o ji ọlaedo a nūchara anūcha mee ihe e ji ekwuchi igbe ahū. Aha a na-akpọ okwuchi igbe a bụ Oche Ebere. Ịdị ogologo ya dī otu mita na sentimita iri, obosara ya dī iri sentimita asaa. **7** Mgbe ahū, o ji ọlaedo a nūchara anūcha, nke e tipjara etipjā, kpūọ cherubim abūọ na nsotū abūọ nke ebe mkpuchi ahū. **8** A rūnyere otu cherub n'otu nsotū, otu cherub na nsotū nke ọzọ; n'isi nsotū abūọ ahū, ka o jikọtara ha ọnū ka ha na okwuchi igbe ahū burū otu. **9** Cherubim ndī a gbasara nku ha laa elu, were ha na-ekpuchi okwuchi ahū. Cherubim ndī ahū cheritara onwe ha ihu, na-ele anya n'ebe okwuchi ahū dī. **10** Emesija, o mere tebul nke ịdị ogologo ya bụ iri sentimita itoolu. Obosara ya bụ iri sentimita ise, ịla elu ya bụ iri sentimita asaa. Ọ bụ osisi akashia ka o ji mee ya. **11** Ọ bụkwā ọlaedo a nūchara anūcha ka e ji machie ya. A kpūnyekwā ihe ọkpūkpū ọlaedo gburugburu ọnū ọnū ya. **12** A rūnyere ihe n'ọnū ọnū tebul ahū nke ịla elu ya ga-eru sentimita asatọ. Ihe a dī gburugburu ọnū ọnū tebul ahū, ọ bụkwā ọlaedo a kpūrū akpū ka e ji rūọ ya. **13** Ha kpūrū mgbaaka ọlaedo anọ maka tebul ahū; kwūnyekwā ha n'akūkū anọ ahū n'ebe ukwū anọ ya dī. **14** E tinyere mgbaaka ndī ahū nso nso ihe njikọ ahū ka ha jide mkpara ndī ahū, e ji ebu tebul ahū. **15** O jikwā osisi akashia mee okporo osisi ahū e ji ebu tebul ahū. Jirikwā ọlaedo machie ya. **16** O mekwā ihe niile na-adi n'elu tebul ahū: efere, ngaji, ọkwā na iko, nke e ji awūpū aja ihe ọnūnū. Ọ bụkwā ọlaedo a nūchara anūcha ka o ji kpūọ ha. **17** Ha ji ọlaedo a nūchara anūcha kpūọ ihe ịdọkwasi oriḡna. Ha kpūrū ukwū ala ala ya, na alaka ya, mekwā ka iko ya niile yiri okoko osisi, n'isi ya niile, na ifuru ya niile burū otu ya na ahū ya. **18** Alaka isii sitere n'akūkū abūọ nke ihe ịdọkwasi oriḡna ahū wapūta, alaka atọ n'otu akūkū ya, alaka atọ n'akūkū nke ọzọ. **19** Iko atọ e mere

dīka okoko osisi alūmḡnd ya na ifuru, ya na okoko ya niile dīkwa n'otu alaka; iko atọ n'alaka nke ọzọ, otu a ka ọ ga-adi n'alaka isii niile ahū na-awapūta site n'ihe ịdọkwasi oriḡna ahū. **20** N'elu ihe ịdọba oriḡna ahū, enwere iko anọ dīka ifuru osisi alūmḡnd, ya na ebe o si awapūta na okoko ya. **21** Otu isi dī n'okpuru alaka abūọ si n'etiti ihe ịdọba oriḡna ahū pūta, isi nke abūọ ga-adi n'okpuru alaka abūọ nke ọzọ, isi nke atọ ga-adi n'okpuru alaka nke atọ, ya bụ ha niile alaka isii. **22** Isi nwapūta ya na alaka ya niile dīkọtara ọnū, ha na ihe ịdọkwasi oriḡna ahū, nke e ji ọlaedo a nūchara anūcha rūọ. **23** Ha mekwā oriḡna asaa ya, ma mkpa ya na ihe ịkpakepū ọkū ya niile. Ha bụ ọlaedo a nūchara anūcha. **24** Ha sitere na iri kilogram atọ na anọ nke ọlaedo a nūchara anūcha kpūọ ihe ịdọkwasi oriḡna ahū na ngwongwo ya niile. **25** Ha ji osisi akashia wuo ebe ịchū aja a na-anọ esure ihe nsure ọkū na-esi isi ụtọ. Akūkū anọ ya ha n'otu. Ogologo ya na obosara ya bụ iri sentimita anọ na ise. Ịdị elu ya bụ iri sentimita itoolu. Mpi ya niile si na ya pūta. **26** Ha ji ọlaedo a nūchara anūcha machie elu ya; akūkū ya niile nakwā mpi ya niile. Ha jikwā ọlaedo kpūlite ọnū ọnū ya gburugburu. **27** Ha kpūnyere mgbaaka ọlaedo abūọ n'okpuru ihe ahū akpūlitere akpūlite, abūọ na ncherita ihu akūkū ọ būla, ebe a ga na-ejide mkpara e ji ebu ya. **28** Ha ji osisi akashia mee mkpara ndī ahū. Jirikwā ọlaedo machie ha. **29** Ha mekwā mmanū otite dī nsọ, na ezigbo ihe nsure ọkū na-esi isi ụtọ nke a na-agwaghī ihe; bụ ọrū nke onye na-eme mmanū isi ụtọ.

38 Ha ji osisi akashia wuo ebe ịchū aja nke aja nsure ọkū. Nke ịla elu ya dī otu mita na iri sentimita atọ. Ogologo ya na obosara ya ha n'otu. Ha dī mita abūọ na iri sentimita atọ, mita abūọ na iri sentimita atọ. **2** Ha rūnyekwā mpi n'akūkū anọ nke ebe ịchū aja ahū n'otu n'otu. Mee ka mpi ndī a na ebe ịchū aja ahū ghọọ nke e jikọtara n'otu. Ha jikwā bronz machie ebe ịchū aja a. **3** Ha ji bronz kpūọ ngwongwo niile dī iche iche, ya bụ efere ikpofu ntū, shōvel ya niile, efere ịkwōsa mmiri niile, ngaji eze ịdūta anū na efere ndī e ji agū ọkū. **4** Ha mere ngiga mbadamba maka ebe ịchū aja ahū, ihe ọkpūkpā bronz, nke ga-adi n'okpuru oghere ọnū ọnū ya. **5** Ha kpūrū mgbaka bronz ndī a ga-eji jide mkpara ndī ahū maka akūkū anọ nke ngiga bronz ahū. **6** Ha mere mkpara osisi akashia ndī a, were bronz machie ha. **7** Ha mere ka mkpara ndī ahū baa n'ime mgbaaka ndī ahū, ime ka

ha dirị n'akụkụ abụọ nke ebe ichụ aja ahụ maka iji n'ebu ya. Ha ji obodobo osisi ruọ ya dika igbe. **8** Ha ji bronz kpụọ efere ukwu na ihe ndọkwasi ya. Ọ bụ enyo nke ndị inyom ahụ ndị na-eje ozị n'ọnu ụzọ ụlọ nzute ka e ji kpụọ ha. **9** Ọzọ, ha mere ogige ahụ. Ịdị ogologo nke n'akụkụ ndịda dī iri mita anọ na ise. O nwere akwa mgbochi nke e ji ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee. **10** Iri ogidi abụọ ga-adị na iri ebe ndọkwasi abụọ nke e ji bronz kpụọ. Anya nko ogidi ndị ahụ ha na ihe ikegide ha ga-abụ ọlọcha. **11** Otu a kwa, akụkụ ugwu dīkwa iri mita anọ na ise. O nwere iri ogidi abụọ na iri ebe ndọkwasi abụọ nke e ji bronz kpụọ, na anya nko nke ọlọcha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ. **12** Akụkụ ọdida anyanwụ dī iri mita abụọ na atọ. Nwekwaa akwa mgbochi, nwere ogidi iri na ebe ndọkwasi iri, tinyere anya nko ọlọcha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ. **13** N'akụkụ ọwụwa anyanwụ, ebe anwụ na-awalite dīkwa iri mita abụọ na atọ n'obosara. **14** Akwa mgbochi nke ogologo ya dī mita isii na sentimita iri asatọ bụ ihe dī n'otu akụkụ nke ọnu ụzọ mbata ahụ. O nwere ogidi atọ na ebe ndọkwasi atọ. **15** Otu a kwa, akwa mgbochi nke ịdị ogologo ya dī mita asaa bụ ihe dī n'akụkụ nke ọzọ nke ọnu ụzọ mbata nke ogige ahụ. Ọ ga-enwekwa ogidi atọ na ebe ndọkwasi atọ. **16** Akwa mgbochi niile nke ogige ahụ gburugburu bụ ezi akwa ọcha a kpara nke ọma. **17** Ogidi ọbụla nwere ihe ndọkwasi bronz. Nko niile na ihe njikọta niile ka e jikwa ọlọcha machie. Ọ bụkwa naanị ọlọcha ka e ji mee okporo osisi ndị ahụ. **18** Akwa mgbochi nke ọnu ụzọ mbata nke ogige ahụ bụ ihe e ji ogbo na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie, uhie uhie na nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee; akaorụ nke onye na-akpa ihe ichọ mma. Ọ dī mita itoolu n'ogologo, yikwaa akwa mgbochi nke ebe ogige ahụ, dī mita abụọ na iri sentimita atọ n'ịdị elu. **19** Ọ bụ ogidi anọ ka e ji jidesie ha ike na ihe ndọkwasi bronz anọ, nko na okporo osisi ha niile bụ ọlọcha. E jikwa ọlọcha machie isi ogidi ndị ahụ. **20** Ntu niile nke ụlọ nzute ahụ nakwa n'ogige ya gburugburu bụ bronz ka e ji kpụọ ha. **21** Ndị a bụ ngwongwo niile e ji wuo ụlọ nzute ahụ; ebe a ga-edebe Ihe Ama ahụ. Ọ bụ ndị Livayị deputara ihe niile ndị a n'usoro dika Mosis si nye ha n'iwu. Ọ bụkwa Itama, nwa Erọn onye nchụaja, lekọtara ndị niile ruru ọrụ idekọta ya. **22** Bezalel, nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebọ Juda, ruzuru ihe niile dika Onyenwe anyị si nye ya Mosis n'iwu. **23** Onye na-enyere ya aka bụ Oholiab nwa Ahisamak,

onye ebo Dan, bụ onye ọka a maara aha ya, ọ bụ onye ọka ihe otụtụ, na onye ọka ịdunye ihe ichọ mma dī iche iche n'akwa na-acha anụnụ anụnụ, nke ngwakọta anụnụ na uhie, uhie uhie nakwa ezi akwa ọcha. **24** Ịdị arọ nke onyinye ọlaedo niile sitere n'aja mfufe ahụ nke ndị mmadụ wetara maka ịru ebe nsọ ahụ, bụ otu puku na narị kilogram ise. **25** Ịdị arọ nke ọlọcha enwetara n'aka ogbakọ ahụ, bụ puku kilogram anọ, na narị kilogram isii na iri ise dika shekel ebe nsọ si dī. **26** Ha niile turu otu beka, otu isi, dika utu mgbe e kere utu ọkara shekel dika otụtụ shekel ebe nsọ si dī, e nyere n'isi onye ọbụla nke gabigara n'ebe ndị a guru ọnu nọ, bụ ndị gbara iri afọ abụọ rigoo. Onuogugu ha dī narị isii, na puku atọ, na narị ise, na iri ise. **27** Ịdị arọ nke ọlọcha niile e ji ruọ ụkwụ ibo niile nke ebe nsọ ahụ, na ụkwụ ogidi niile e ji jidesie akwa mgbochi ndị ahụ ike bụ puku kilogram atọ, na narị kilogram isii. Ịdị arọ nke ọlọcha e ji wuo ụkwụ ọbụla bụ iri kilogram atọ na isii. **28** Ịdị arọ nke ọlọcha e ji menye nko n'ibo osisi niile, na nke e ji machie okporo osisi niile, na nke e ji techie isi ogidi osisi niile, bụ iri kilogram abụọ. **29** Ịdị arọ nke bronz niile ndị mmadụ wetara dika onyinye aja mfufe bụ puku kilogram atọ, na narị kilogram atọ, na iri isii. **30** E ji bronz ndị a wuo ụkwụ ogidi niile a manyere n'ihu ụzọ e si abata ogige ụlọ nzute ahụ. E jikwa ya wuo ebe ichụ aja bronz ahụ, na ihe ọkpukpụ bronz ahụ, na ngwongwo niile e ji eje ozị n'ebe ichụ aja, **31** na ụkwụ ogidi a manyere n'ihu ụlọ nzute, na ntu niile e ji wuo ụlọ nzute ahụ, na ogige gbara ya gburugburu.

39 Ha sitekwara n'ogho akwa na-acha anụnụ anụnụ na nke na-acha ngwakọta anụnụ na uhie (odo odo), nke na-acha uhie uhie, meere ndị nchụaja uwe akpara akpa nke ọma iyi jee ozị n'ebe nsọ ahụ. Ha meekwara Erọn uwe nsọ, n'usoro iwu Onyenwe anyị nyere Mosis. **2** Ha ji ogbo ọlaedo, na nke na-acha anụnụ anụnụ, nke na-acha ngwakọta anụnụ na uhie, na nke na-acha uhie uhie, nakwa nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee efoḍ ahụ. **3** Ha tipjara mpempe ọlaedo ndị ahụ mee ka ọ dī mbadamba. Biputasia ha ntakiri ntakiri dika eriri maka i ji ha kpanye n'etiti ogbo ndị a na-acha anụnụ anụnụ; ngwakọta anụnụ na uhie, nke uhie uhie nakwa nke ezi akwa ọcha ahụ, nke bụ akaorụ onye nka. **4** Ha duru akwa na-adị n'ubu maka efoḍ ahụ, nke e jikọtara na nkuku ya abụọ, maka i ji na-ekechisi ya ike. **5** Ihe okike nke ukwu ahụ,

nke onye ñka kpaziri nke ọma yiri ya, ya na efọd ahụ bụ otu, nke e ji ogbo na-acha edo edo, anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie na uhie uhie nakwa nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **6** Ha doziri nkume ọniks ndi ahụ n'ime ihe ọlaedo a kpara akpa; ma gbunye aha ụmụ ndi ikom Izrel niile n'elu ya dika onye ọka si egbunye aha mmadu n'elu mgbaaka akara. **7** Ha jikọtara ha n'elu akwa ubu nke efọd ahụ, ka ọ buru nkume ncheta mgbe ebighi ebi nye ụmụ Izrel, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **8** Ha mekwara ihe mgbochi obi, nke bụ ọrụ aka onye ñka. Ha mere ya dika e si mee efọd ahụ. Ọ bụ ogbo edo edo, nke na-acha anụnụ anụnụ, nke ngwakọta anụnụ na uhie, nke uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma ka e ji mee ya. **9** Ọ ha n'otu, iri sentimita abụọ na atọ n'ogologo, iri sentimita abụọ na atọ n'obosara; nke apiajiri ụzọ abụọ. **10** Mgbe ahụ, ha hiyonere ahiri nkume anọ ndi di oke onuahia n'ime ya. Ụdi di n'ahiri nke mbu bu: nkume kanelian, krisolait na beril, **11** n'ahiri nke abụọ bu: nkume tokwoisi, safaia na emeraludu. **12** N'ahiri nke atọ bu: nkume jasint, ageeti na ametisiti. **13** N'ahiri nke anọ bu: nkume topaazi, ọniks na jasp. Ahionyere ha n'ime ihe ọlaedo a kpara akpa. **14** Ha di nkume iri na abụọ, nke ọbula na-anochi anya aha ụmụ ndi ikom Izrel. Egbunyere aha ebo iri na abụọ ahụ, otu n'otu, nke ọbula dika aha ya si di. **15** Ha ji ọlaedo a nuchara anucha mee eriri a kpara akpa dika ụdọ, maka ihe mgbochi obi. **16** Ha mere ihe ọlaedo abụọ nke a kpara akpa, ya na mgbaaka ọlaedo abụọ. Donyekwa mgbaaka ndi ahụ na nkuku abụọ nke ihe mgbochi obi ahụ. **17** Ha donyere ụdọ ọlaedo abụọ ndi ahụ n'elu mgbaaka ndi ahụ di na nkuku ihe mgbochi obi ahụ. **18** Were isi ndi ọzọ nke ụdọ ahụ donye n'ihe ahụ a kpara akpa. Konye ha n'elu ubu efọd ahụ, n'ebe ihu ya. **19** Ha mere mgbaaka ọlaedo. Konyekwa ha na nkuku abụọ nke ihe mgbochi obi ahụ, n'ime ọnụ ọnụ ya ebe di nso efọd ahụ. **20** Mgbe ahụ, ha kpuru mgbaaka ọlaedo abụọ ọzọ, konyekwa ha n'elu ubu abụọ nke efọd ahụ, n'okpuru n'ebe ihu ya, na nso nso ebe a dukotara, n'elu ihe okike ukwu nke efọd ahụ. **21** Ha jikwa eriri na-acha anụnụ kekota mgbaaka ihe mgbochi obi ahụ na mgbaaka efọd ahụ, jikota ya na ihe okike ukwu ahụ, ime ka ihe mgbochi obi ahụ hapu itoghapu site n'efọd ahụ, dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **22** Ọ bụ akwa nke na-acha anụnụ anụnụ, ka ha ji duo uwe mwuda efọd ahụ, ọrụ

onye okwe akwa. **23** A ga-enwe oghere n'etiti uwe mwuda ahụ, dika oghere olu uwe agha, nwekwa akwa nta a donyere n'okpuru oghere a, ime ka o sie ike gharakwa idoka. **24** Ha ji ogbo na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie, nke na-acha uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma kpanye oiyi mkpuru pomegranet, gburugburu n'onu ala ala uwe mwuda ahụ. **25** Ha donyekwara atani e ji ọlaedo a nuchara anucha kpuo, gburugburu n'onu onu ala ya n'etiti pomegranet ndi ahụ. **26** Otu atani, otu oiyi mkpuru pomegranet, otu a ka a donyere ya gburugburu onu onu ala uwe mwuda ahụ, nke a ga-eyi mgbe a na-eje ozi, dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **27** Ha ji ezi akwa ọcha metara Eron na ụmụ ya ndi ikom, uwe ime ahụ, akaoru nke onye okpa akwa, **28** jirikwa ezi akwa ọcha mee akwa ike n'isi, okpu akwa ọcha, na uwe ukwu nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma. **29** Ihe ike n'ukwu bu nke e ji ogbo na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie uhie, na uhie uhie, nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, ọrụ aka onye ñka na-akpanye ihe icho mma, dika Onyenwe anyi si nye Mosis n'iwu. **30** Ha mere efere, bu okpu nso ahụ, site n'olaedo a nuchara anucha, gbunyekwa akara n'elu ya, dika ihe e dere n'elu mgbaaka akara: Ihe nso diri Onyenwe anyi. **31** Mgbe ahụ, ha kenyere ya eriri na-acha anụnụ anụnụ i ji jikota ya na ihe ike n'isi ahụ, dika Onyenwe anyi nyere ya Mosis n'iwu. **32** Otu a ka ha si rucha ọrụ iwu ulo nzute ahụ. Ndi Izrel mere ihe niile dika Onyenwe anyi si nye Mosis n'iwu. **33** Mgbe ahụ, ha buteere Mosis ulo nzute ahụ: ulo ikwu ahụ ya na ngwongwo ya niile, ya bu nko ya niile, mbudo ibo ya niile, mkporo osisi ya niile, ogidi ya niile na ukwu ya niile, **34** na akpukpo ebule e sijiri uhie uhie, akpukpo ehi mmiri e ji emechi elu ulo nzute ahụ, na akwa mgbochi, **35** na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, ya na mkpara e ji ebu ya, na oche ebere ya, **36** na tebul ahụ, ya na ngwongwo ya niile na achicha nke iche n'Ihu Onyenwe anyi, **37** na ihe idokwasi oriona e ji ọlaedo a nuchara anucha kpuo, na iheoku ya niile na ngwongwo ya niile, na mmanu oliv maka imu oku, **38** na ebe ichu aja ọlaedo, mmanu nso na uda na-esi isi uto na akwa mgbochi nke onu uto ulo nzute, **39** na ebe ichu aja bronz ahụ, na ihe okpukpa bronz ya, mkpara ya niile na ngwongwo ya niile, efere ukwu ahụ ya na ihe ndokwasi ya, **40** akwa mgbochi nke ogige ulo ahụ, na ogidi ya na ihe ndokwasi ya nakwa akwa mgbochi nke onu uto e si abanye n'ogige ahụ; uto

na ñtu ìkpogide ogige ahụ; ngwongwo niile nke ụlọ nzute ahụ, ụlọ ikwu nzute ahụ **41** na uwe niile a kpara akpa, nke a na-eyi eje ozi n'ebe nsọ ahụ, ma uwe nsọ nke Erọn, onye nchụaja, na uwe nke ụmụ ya ndị ikom na-eyi mgbe ha na-eje ozi ha dika ndị nchụaja. **42** Ndi Izrel niile ruzuru oru ndi a niile dika Onyenwe anyi si nye ya Mosis n'iwu. **43** Mosis n'onwe ya hukwara oru ndi a niile, nabata ya ka nke e jere dika iwu Onyenwe anyi nyere si di. N'ihu ya, Mosis goziri ha.

40 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** “Guzobe ụlọ nzute ahụ n'ubochi mbu nke onwa mbu. **3** Donye igbe ogbugba ndu nke Ihe Ama ahụ n'ime ya. Konyekwa akwa mgbochi nke ga-ezo ya. **4** Webata tebul ahụ, na ngwongwo di n'elu ya, webatakwa ihe idoba oriṅa ahụ. Mụnyekwa oriṅa ndi ahụ oku. **5** Doo ebe ichu aja olaedo ahụ nke e mere maka ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu n'ihu igbe iwu ogbugba ndu ahụ. Konyekwa akwa mgbochi nke kwesiri idi n'onu uzọ e si abata n'ime ụlọ nzute ahụ. **6** “Doo ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ n'ihu onu uzọ ibata n'ulo nzute bu ulu ikwu ahụ. **7** Donye efere ukwu isa mmiri ahụ n'etiti ulu nzute na ebe ichu aja ahụ. Gbajukwaa ya mmiri. **8** Guzobe ogige gburugburu ulu nzute ahụ. Konyekwa akwa mgbochi n'onu uzọ ogige ahụ. **9** “Were mmanu nsọ ahụ tee ulu nzute ahụ, ya na ihe niile di n'ime ya, si otu a doo ha nsọ ma ngwongwo icho mma ya niile. O ga-abu ebe di nsọ. **10** Mgbe ahụ, tee ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ mmanu ya na ihe ya niile e ji eje ozi. Doo ebe ichu aja ahụ nsọ, o ga-abukwa ebe dikarisiri nsọ. **11** Tekwaa efere ukwu isa mmiri ahụ na ukwu ya mmanu. Doo ha nsọ. **12** “Kpobata Erọn na umu ya ndi ikom n'onu uzọ ulu nzute. Jiri mmiri saa ha ahụ n'ebe ahụ. **13** Yikwasị Erọn uwe nsọ ya. Tekwaa ya mmanu, ido ya nsọ maka i jere m ozi dika onye nchụaja. **14** Mekwaa ka umu ya ndi ikom bjaruo nso, yikwasikwa ha uwe ime ahụ. **15** Tee ha mmanu dika i si tee nna ha, ime ka ha buru ndi na-ejere m ozi dika ndi nchụaja. Otite mmanu ha ga-abu nye oru nchụaja ha nke ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo.” **16** Mosis mezuru ihe niile dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu ime. **17** O ruo, n'ubochi mbu nke onwa mbu, n'afọ nke abuo, e mere ka ulu nzute ahụ guzo oto. **18** Mosis mere ka ulu nzute ahụ guzo oto site n'itinye mbudo ibo ya niile, ukwu ya na mkporo osisi ya niile n'onodu ha. **19** Emesja, o gbasapuru ihe mkpuchi n'elu ulu nzute ahụ, tukwasikwa okpukpu ihe mkpuchi

nke abuo n'elu ya dika Onyenwe anyi nyere ya iwu. **20** O tinyere Ihe Ama n'ime igbe ogbugba ndu ahụ. Emesja, o tukwasikwara mkpara e ji ebu igbe ahụ n'akuku igbe ahụ, were okwuchi igbe ahụ, nke bu Oche Ebere ahụ, kpuchie igbe iwu ogbugba ndu ahụ. **21** Emesja, o bubatara igbe ahụ n'ime ulu nzute ahụ, kwunyekwa akwa mgbochi nke mgbochi, kewapu igbe iwu ogbugba ndu ahụ, dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. **22** Mosis donyere tebul ahụ n'akuku uguwu nke ulu nzute ahụ, na mputa nke akwa mgbochi ahụ. **23** O dokwasiri achicha ahụ a na-edo n'ihu Onyenwe anyi n'elu tebul ahụ, dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. **24** O dokwasiri ihe idoba oriṅa ahụ n'ime ulu nzute n'akuku tebul ahụ, n'akuku ndida nke ulu nzute ahụ. **25** O mnyere oriṅa ndi ahụ n'ihu Onyenwe anyi dika Onyenwe anyi si nye n'iwu. **26** Mosis debere ebe ichu aja olaedo ahụ n'ime ulu nzute nso nso ebe akwa mgbochi ahụ di, **27** surekwaa ihe nsure oku na-esi isi utu n'elu ya, dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. **28** O kwubara akwa mgbochi n'onu uzọ ulu nzute ahụ. **29** Debekwa ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ nso onu uzọ iba ulu nzute ahụ. O surekwara aja nsure oku n'elu ya, na aja onyinye mkpuru oka dika Onyenwe anyi si nye ya n'iwu. **30** O dobara efere isa mmiri ahụ n'etiti ulu nzute na ebe ichu aja, wujuo ya mmiri, maka iji sachaa ihe. **31** Mosis, na Erọn, na umu ya ndi ikom na-eji ya akwocha aka ha, sakwaa ukwu ha. **32** Mgbe obula ha na-abanye n'ulo nzute na mgbe ha na-abia nso ebe ichu aja, ha na-asacha, dika Onyenwe anyi nyere ya Mosis n'iwu. **33** Mosis guzobere ogige ahụ gburugburu ulu nzute ahụ na ebe ichu aja ahụ. O konyekwara akwa mgbochi n'uzo mbata nke ogige ulu nzute ahụ. Otu a, Mosis ruzuru oru niile ahụ. **34** Mgbe ahụ, igwe ojii kpuchiri ulu nzute ahụ, ebube Onyenwe anyi juputakwara n'ime ya. **35** Mosis n'onwe ya enweghi ike ibanye n'ime ulu nzute ahụ n'ihu igwe ojii kpuchiri elu ya na ebube Onyenwe anyi juputara n'ulo nzute ahụ. **36** N'ime njeghari ha niile, mgbe obula igwe ojii ahụ si n'elu ulu nzute ahụ bilie, mgbe ahụ ka umu Izrel na-ebuli njem. **37** Ma o buru na igwe ojii ahụ ebilighi, umu Izrel adighi ebulikwa njem tutuu ruo mgbe o biliri. **38** Igwe ojii Onyenwe anyi ahụ na-anogide n'elu ulu nzute ahụ n'ehilie ma n'abali, oku na-esi n'ime ya na-enwuputa. Ndi Izrel niile nahukwa ya anya ubochi niile nke ha jeghari n'ozara.

Levitikọs

1 Onyenwe anyị sitere n'ụlọ nzute ahụ kpọ Mosis oku, gwa ya si, **2** "Gwa ụmụ Izrel si, 'Mgbe onye ọbụla n'ime unu wetaara Onyenwe anyị onyinye, ka onyinye ọ ga-eweta buru anụ ụlọ si n'etiti igwe ehi maọbụ igwe ewu na aturu. **3** "Ọ buru na ọ bụ onyinye aja nsure ọkụ e wetara site n'igwe ehi, ọ bụ oke ehi nke na-enweghị ntupọ ka ọ ga-eweta. N'ọnu ụzọ ụlọ nzute ka ọ ga-eweta ya, ka ọ buru ihe Onyenwe anyị ga-anabata. **4** Onye ahụ wetara ya ga-ebikwasị aka ya n'isi anụ aja nsure ọkụ ahụ, a ga-anabata ya maka iji kpuchie mmehie ya. **5** Nwoke ahụ ga-egbu nwa oke ehi ahụ n'ihu Onyenwe anyị. Ụmụ ndị ikom Eron, bụ ndị nchụaja ga-ewere ọbara ya fesa ya n'akụkụ niile nke ebe ichu aja, n'ọnu ụzọ e si abata ụlọ nzute ahụ. **6** I ga-agba ehi aja nsure ọkụ ahụ akpukpo, bokasia ya ntakiri ntakiri. **7** Ụmụ Eron, ndị nchụaja ga-etinye ọkụ n'ebe ichu aja ahụ, doo nku n'usoro n'elu ya. **8** Mgbe ahụ, ụmụ Eron ndị nchụaja ga-atukwasị akukụ ehi ahụ niile, na isi ya, na abụba ya, n'elu nku ahụ na-enwu ọkụ n'ebe ichu aja ahụ. **9** Ma a ga-asacha ihe ndị n'ime afọ ya, na ukwu ya mmiri. Onye nchụaja ga-akpo ha niile ọkụ n'ebe ichu aja ahụ. Ọ bụ onyinye aja nsure ọkụ, onyinye e nyere site n'ọkụ nke ọzọ ezi uto nye Onyenwe anyị. **10** "Ọ buru na onyinye aja nsure ọkụ ahụ si n'igwe ewu na aturu, ọ ga-aburiri mkpi maọbụ ebule na-enweghị nkwaru. **11** Onye wetara ya ga-egbu ya n'ihu Onyenwe anyị n'akukụ ebe ichu aja chere ihu n'ugwu. Ụmụ ndị ikom Eron, bụ ndị nchụaja, ga-efesa ọbara ya n'akukụ niile nke ebe ichu aja ahụ. **12** Mgbe nke a gasiri, onye ahụ wetara ya, ga-abọ ya. Onye nchụaja ga-ewere akukụ ya niile, na isi ya, na abụba ya tukwasị ha n'elu nku ahụ na-enwu ọkụ ọzọ n'ebe ichu aja. **13** Ma ihe ndị n'ime afọ ya, na ukwu ya, ka onye ahụ ga-asa mmiri, tupu onye nchụaja eweta ha niile kpọ ha ọkụ n'ebe ichu aja. Ọ bụ onyinye aja nsure ọkụ, onyinye e nyere site n'ọkụ, nke isisi ya ọzọ ezi uto nye Onyenwe anyị. **14** "Ọ buru na onyinye ọ na-enye Onyenwe anyị ọkụ aja nsure ọkụ bụ site n'ụmụ anụ ufe, ọ ghaghị ibu nduru, maọbụ nwa kpalakwukwu. **15** Onye nchụaja ga-ewebata anụ ufe ahụ n'ebe ichu aja, tubipụ isi ya, wusa ọbara ya n'akukụ ebe ichu aja. **16** Ọ ga-ewepu akpa nri ya, na ihe ọzọ n'ime, tunye ha n'akukụ ọwụwa anyanwu nke ebe ichu aja ahụ; ebe a na-ekposi ntụ. **17** Ọ ga-ejide nku ya abụọ nyawaa ha, ma ọ ghaghị anyakapucha

ha. Mgbe ahụ, onye nchụaja ahụ ga-akpo ya ọkụ n'elu ebe ichu aja. Ọ bụ aja nsure ọkụ, onyinye e nyere site n'ọkụ, nke isisi ya ọzọ Onyenwe anyị ezi uto.

2 "Mgbe onye ọbụla wetaara Onyenwe anyị onyinye mkpuru ọka, onyinye ya ga-abụ nke ezi uto ọka a kworo nke oma. Ha ga-awukwasị ya mmanu oliv, tinyekwa ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n'elu ya, **2** ọ ga-ebutere ya ụmụ Eron ndị nchụaja. Onye nchụaja ga-ekpoju uto ọka na mmanu ahụ n'aka, tinyekwara ihe nsure ọkụ na-esi isi uto niile ahụ, kpọọ ihe ndị a ọkụ ọzọ oke ncheta n'elu ebe ichu aja. Ọ ga-abukwa onyinye nsure ọkụ, nke na-esi isi uto nye Onyenwe anyị. **3** Ma nke fodoru n'onyinye ọka ahụ bụ nke Eron na ụmụ ya. Ọ bụ oke ọkụ nsure ọkụ nke onyinye nsure ọkụ niile echere n'ihu Onyenwe anyị. **4** "Ọ buru na onyinye mmadu wetara bụ achicha eghere n'ite e ji eghe ihe, ọ ga-abụ nke e ji ezi uto ọka a kworo nke oma mee. Ọ ga-abụ ogbe achicha agwara mmanu oliv nke a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, maọbụ achicha mbadamba e tere mmanu nke a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. **5** Ọ buru na onyinye mmadu wetara bụ achicha e ghere eghe, achicha ahụ aghaghị ibu nke e mere site n'ezi uto ọka a kworo nke oma, nke a gwakotara mmanu, nke na-enweghị ihe na-eko achicha n'ime ya. **6** Nyawasị ya, wukwasị ya mmanu n'elu, ọ bukwa onyinye mkpuru ọka. **7** Ọ buru na onyinye mkpuru ọka gi bụ ihe e siri n'ite, ọ ghaghị ibu ezi uto ọka a kworo nke oma, e tinyeturu mmanu oliv. **8** I ga-ebute onyinye mkpuru ọka ahụ bunye ya onye nchụaja. Ọ ga-eche ya n'ihu Onyenwe anyị n'ebe ichu aja. **9** Onye nchụaja ga-ekporo ufodu n'aka ọzọ oke ncheta n'ime onyinye ọka ahụ, kpọọ ya ọkụ n'elu ebe ichu aja ọzọ aja e surere n'ọkụ, nke isisi ya na-atọ Onyenwe anyị ezi uto. **10** Ma nke fodoru n'onyinye ọka ahụ bụ nke Eron na ụmụ ya. Ọ bụ oke ọkụ nsure ọkụ nke onyinye nsure ọkụ niile echere n'ihu Onyenwe anyị. **11** "Unu etinyela ihe na-eko ọka ọbụla n'onyinye mkpuru ọka unu na-enye Onyenwe anyị, n'ihu na unu ekwesighi ikpo ihe na-eko achicha maọbụ mmanu ahụ ọkụ n'onyinye nsure ọkụ unu na-enye Onyenwe anyị. **12** Unu nwere ike nye Onyenwe anyị achicha e ji ihe na-eko achicha na mmanu ahụ mee n'oge onyinye owuwe ihe ubi, ma a ghaghị eme otu a n'oge onyinye ọchuchụ aja nsure ọkụ, nke na-esi isi uto. **13** Unu aghaghị itinye nnu n'ime onyinye mkpuru ọka ọbụla unu na-enye. Unu ahapula

ogbugba ndu Chineke unu n'onyinye mkpuru oka unu. Tinyenu nnu n'onyinye unu niile. **14** "O buru na onyinye mkpuru oka i na-ewetara Onyenwe anyi bu mkpuru mbu nke ubi gi, site n'oka oharu gi weta oka a suru asu, maobu nke a haru n'oku. **15** Tinye ya mmanu na uda na-esi isi uto. O ga-abu onyinye oka. **16** Onye nchajaja ga-ewere oke ncheta n'ime oka ahụ a suru asu, nke a gwara mmanu na uda na-esi isi uto, dika onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi.

3 "O buru na onye obula achoo inye onyinye aja udo, o nwere ike jiri anu ulo si n'igwe ehi, oke ehi maobu nwunye ehi. Ma anu ahụ o ga-ewebata n'ihu Onyenwe anyi aghaghị ibu ehi na-enweghi nkwaru. **2** Onye ahụ wetara ya, ga-ebikwasị aka ya n'isi anu ahụ, gbuo ya n'onu uto ulo nzute. Mgbe ahụ umu Eron ndi ikom, bu ndi nchajaja, ga-efesa obara ya n'akuku niile nke ebe ichu aja. **3** Site n'onyinye aja udo, i ga-eweta onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi: abuba niile kpuchiri ihe di n'ime afo ya, na abuba niile nke metutara ha, **4** akuru ya abuo na abuba nke di n'elu ha ruo n'akuku ukwu ya, na umeju ya na abuba kpuchiri umeju ya, nke o ga-ewepu ya na akuru ya. **5** Mgbe ahụ, umu Eron ga-esunye ha oku n'elu aja nsure oku a tukwasiri n'osisi e sunyere oku, o bu onyinye nsure oku, nke na-esi isi uto nye Onyenwe anyi. **6** "O buru na onyinye aja udo a na-achuru Onyenwe anyi bu site n'igwe ewu maobu aturu, o ghaghị ibu mkpi maobu nne ewu na-enweghi ntupu. **7** O buru onyinye aturu, onye ahụ ga-ewebata ya n'ihu Onyenwe anyi. **8** O ga-ebikwasị aka ya n'isi aturu ahụ, gbuo ya n'onu uto ulo nzute. Ndi nchajaja, umu Eron, ga-efesa obara ya n'akuku niile nke ebe ichu aja ahụ. **9** I ga-esite n'onyinye aja udo a, weta onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi: abuba ya, na abuba niile di n'odudu ya nke a ga-esite n'akuku okpukpu azu ya beputa, na abuba kpuchiri ihe di n'ime afo ya; na abuba niile nke metutara ha, **10** na akuru ya abuo, na abuba kpuchiri ha ruo n'akuku ukwu ya, na umeju ya, na abuba kpuchiri ya; nke o ga-ewepu ya na akuru ya. **11** Onye nchajaja ga-akpo ha oku n'ebe ichu aja dika ihe oriri, onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. **12** "O buru na onye obula eweta ewu dika onyinye o na-eche n'ihu Onyenwe anyi, **13** o ga-ebikwasị aka ya n'isi ewu ahụ, gbuo ya n'onu uto ulo nzute. Umu Eron ndi ikom ga-efesa obara ya n'akuku niile nke ebe ichu aja. **14** O bu site n'onyinye nke i wetara ka i ga-esi chee onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi: abuba niile

kpuchiri ihe di n'ime afo ya na abuba niile metutara ha, **15** na akuru ya abuo, na abuba kpuchiri ha ruo n'akuku ukwu ya, na ihe kpuchiri umeju ya; nke o ga-ewepu ya na akuru ya. **16** Onye nchajaja ga-akpo ha oku n'elu ebe ichu aja dika ihe oriri, onyinye nsure oku, nke na-esi isi uto. Abuba niile bu nke Onyenwe anyi. **17** "Iwu ndi a ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. Unu ga-edebazu ya n'ebe obula unu bi. Unu agaghị eri abuba maobu obara obula."

4 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** "Gwa umu Izrel okwu, si ha, 'Mgbe onye obula mehiera na-amaghị ama, megide ihe obula Onyenwe anyi nyere n'iwu: **3** "O buru na onye nchajaja e tere mmanu emehie na-amaghị ama, si otu a weta ikpe omuma n'isi oha mmadu. O ga-ewetara Onyenwe anyi otu oke ehi na-enweghi ntupu dika aja mmehie, n'ihu mmehie ahụ o mere. **4** O ga-ewere oke ehi ahụ bja n'onu uto ulo nzute, n'ihu Onyenwe anyi. O ga-ebikwasị aka ya n'isi ya, gbuo ya n'ebe ahụ n'ihu Onyenwe anyi. **5** Mgbe ahụ, onye nchajaja e tere mmanu ga-eburu ufodu obara oke ehi ahụ baa n'ime ulo nzute. **6** O ga-edenye mkpisiaka ya n'ime obara ahụ, fesa ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu akwa mgbochi nke ebe nsọ ahụ. **7** Onye nchajaja ga-etekwasị ufodu obara ahụ na mpi di n'ebe ichu aja nke aja nsure oku ihe na-esi isi uto, n'ihu Onyenwe anyi n'ime ulo nzute. Obara foduru n'oke ehi ahụ ka o ga-awusa n'ukwu ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ, n'onu uto iba ulo nzute. **8** O ga-ewepu abuba niile site n'oke ehi aja mmehie, abuba niile kpuchiri ihe di n'ime afo ya na nke jikotara ha, **9** na akuru ya abuo na abuba kpuchiri ha ruo n'akuku ukwu ya, na ihe kpuchiri umeju ya, nke o ga-ewepu ya na akuru ya, **10** dika e si ewepu abuba oke ehi e ji chuo aja udo. Mgbe ahụ, onye nchajaja ga-akpo ha oku n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku. **11** Ma akpukpo anu oke ehi ahụ na ahụ ya niile, ma isi ya, na ukwu ya, na ihe di n'ime afo ya, na mgbirị afo ya, **12** ihe niile foduru n'oke ehi ahụ, ka a ga-ebupu n'azu ebe obibi umu Izrel, ebe di ocha, ebe a na-ekpofu ntụ. Ebe ahụ ka a ga-anọ kpoo ya oku, n'oku a kwanyere n'ebe a na-ekpofu ntụ. **13** "O buru na nzuko Izrel niile emehie na-amaghị ama, mee ihe obula megidere ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu nke a na-adighi eme eme, o bu ezie na ndi obodo amaghị okwu a, mgbe ha ghotara ikpe omuma ha **14** matakwa mmehie ha mehiera, nzuko ahụ aghaghị iweta nwa oke ehi dika aja mmehie, duru ya chee ya n'ihu ulo

nzute. 15 Ndi okenye nzuko Izrel ga-ebikwasị aka ha n'isi oke ehi ahụ n'ihu Onyenwe anyị. A ga-egbu ehi ahụ n'ihu Onyenwe anyị. 16 Mgbe ahụ, onye nchụaja e tere mmanụ ga-ewere ụfọdụ n'ime ọbara ya baa n'ụlọ nzute. 17 Ọ ga-edenye mkpisiaka ya n'ime ọbara ahụ fesa ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu akwa mgbochi ahụ. 18 Ọ ga-ete ọbara ụfọdụ n'elu mpi nke di n'ebe ichu aja nke di n'ihu Onyenwe anyị, n'ụlọ nzute. Ọ ga-awụ ọbara nke fọdurụ n'ụkwụ ala ala, n'ebe ichu aja nke aja nsure oku, n'onu ụzọ ụlọ nzute. 19 Ọ ga-eweputa abuba niile di ya n'ahụ kpoọ ha oku n'elu ebe ichu aja. 20 Ọ ga-eme oke ehi ahụ ihe o mere oke ehi aja mmehie. N'uzo di otu a, onye nchụaja ga-ekpuchi mmehie ndi Izrel. A ga-agbagharakwa ha. 21 Emesja, onye nchụaja ga-eburu ozu oke ehi ahụ gaa n'azu obodo kpoọ ya oku n'ebe ahụ, dika o mere oke ehi nke mbu. Nke a bu aja mmehie n'ihu nzuko Izrel. 22 "Mgbe otu n'ime ndiji obodo mehiere na-amaghi ama, si otu a megide ihe Onyenwe anyi Chineke nyere n'iwu banyere ihe a na-agaghi eme, mgbe o ghotara ikpe omuma ya. 23 Ọ burukwa na-eme ka o mata mmehie ya, o ghaghi iweta mkpi na-enweghi nkwaru dika onyinye n'ihu mmehie ya. 24 Ọ ga-ebikwasị aka ya n'isi mkpi ahụ. Gbuo ya n'ebe a na-egbu anu aja nsure oku, n'ihu Onyenwe anyi. Ọ bu aja mmehie. 25 Mgbe ahụ, onye nchụaja ga-aruru ụfọdụ n'ime ọbara aja mmehie ahụ na mkpisiaka ya tee ya n'elu mpi ebe ichu aja nke aja nsure oku. Nke fodoru ka o ga-awupu n'ụkwụ ala ala ebe ichu aja. 26 Ọ ga-akpo abuba ya niile oku n'ebe ichu aja dika o si kpoọ abuba anu e ji chuo aja udo oku. N'uzo di otu a, onye nchụaja ga-ekpuchiri onyeisi ahụ mmehie ya. A ga-agbaghara ya. 27 "Ọ buru na otu onye n'etiti ndi obodo ahụ emehie na-amaghi ama, mee ihe megidere ihe obula Onyenwe anyi nyere n'iwu nke a na-adighi eme eme, mgbe ha ghotara ikpe omuma ha, 28 o burukwa namata mmehie ha mere, ha ga-eweta nne ewu na-enweghi ntupo dika onyinye n'ihu mmehie ya. 29 Ọ ga-ebikwasị aka ya n'elu isi aja mmehie ahụ, e gbuo ya n'ebe a na-achụ aja nsure oku. 30 Onye nchụaja ga-ewere ụfọdụ ọbara ahụ na mkpisiaka ya tee ya na mpi nke ebe ichu aja nke aja nsure oku, o ga-awụ ọbara fodoru n'ụkwụ ala ala ebe ichu aja. 31 Ọ ga-ewepu abuba ya niile dika a na-eme n'aja udo. Onye nchụaja ga-akpo ha oku n'ebe ichu aja, dika ihe na-esi isi uto nye Onyenwe anyi. N'uzo di otu a, onye nchụaja ga-ekpuchikwara ha mmehie. A ga-agbagharakwa

ha. 32 "Ma o buru na mmadu eweta otu aturu dika onyinye n'ihu aja mmehie ya, o ghaghi ibu nne aturu na-enweghi ntupo. 33 Ọ ga-eweta ya n'ebe a na-egbu anu aja nsure oku. Ọ ga-ebikwasị ya aka n'isi, gbuo ya n'ebe ahụ, ka o buru aja mmehie ya. 34 Onye nchụaja ga-ewere ụfọdụ ọbara anu aja mmehie ahụ na mkpisiaka ya, tee ya na mpi di n'ebe ichu aja nke aja nsure oku. Ọ ga-awu ọbara fodoru n'ụkwu ala ala nke ebe ichu aja. 35 Ha ga-ewepu abuba ya niile, dika a na-eme n'aturu aja udo. Onye nchụaja ga-akpo abuba ahụ oku n'elu ebe ichu aja dika onyinye nsure oku a churu nye Onyenwe anyi. N'uzo di otu a, onye nchụaja ga-ekpuchikwara ha mmehie n'ihu iwu ha dara. A ga-agbaghara ha mmehie ha.

5 "Ọ buru na mmadu obula emehie n'ihu na o juru ikwuputa mgbe o nuru okwa amaara n'oha maka igba ama banyere ihe o huru maobu ihe o maara, o bu onye ikpe mara. 2 "Onye na-amaghi ama metu ihe ruru aru aka, dika ozu anu obula iwu megidere, maobu anu ulo, maobu anu ohia, maobu anu obula na-akpu akpu n'ala. Ọ ghoolo onye ruru aru, na onye ikpe mara. 3 Ma o buru na ha emetu ihe obula ruru aru si n'ahu mmadu puta aka, ihe obula ga-eme ya ka o hapu idi ocha, o bu ezie na ha amaghi na o bu ihe ruru aru, mgbe o matara ya, o ga-abu onye ikpe mara. 4 Ọ buru na mmadu a nuo iyi nzuzu, nke ga-akwagide ya ime ihe obula maobu ihe di mma, maobu ihe di njo, mgbe onye ahụ ghotara na o bu iyi nzuzu ka o nuru, o burula onye ikpe mara. 5 Onye obula sitere n'uzo di otu a buru onye ikpe mara, ga-ekwuputa mmehie ya, dika o si di. 6 Ọ ga-ewetara Onyenwe anyi nne aturu, maobu nne ewu site n'igwe ewu na aturu, dika aja ikpe omuma maka mmehie ha mere. Onye nchụaja ga-achuru ha aja mkpuchi mmehie maka mmehie ha. 7 "Ọ buru na o nweghi ike iweta aturu, o ga-ewetara Onyenwe anyi nduru abuo, maobu kpalakwukwu abuo, dika ihe ikpe omuma mmehie ha. Otu n'ime nnunu ndi a ga-abu maka aja mmehie, nke ozo ga-abu maka aja nsure oku. 8 Ọ ga-eweta ha nye onye nchụaja. Onye ga-ewere nnunu nke mbu chuo aja mmehie. Ọ ga-atubipu olu ya, kama o gaghi ekwapucha isi nnunu ahụ site n'ahu ya. 9 Ọ ga-efesa ụfọdụ ọbara aja mmehie ahụ n'akuku ebe ichu aja, ma ọbara fodoru ka o ga-awusa n'ụkwu ala ala ebe ichu aja. Nke a ga-abu aja mmehie. 10 Onye nchụaja ga-eji nnunu nke ozo chuo aja nsure oku. Ọ ga-agbaso usoro e debere maka ichu aja nsure oku. Ọ ga-ekpuchikwara

ha mmehie ha mere. A ga-agbagharakwa ha. **11** “O buru na onye ahụ enweghị ike iweta nduru abụ, maobu kpalakwukwu abụ, o ga-eweta iko oka asaa a kworo nke oma ka o buru onyinye aja mmehie. O gaghi etinye ya mmanu oliv na uda na-esi isi utu, n’ihi na o bu aja mmehie. **12** Ha ga-ewere ya biakwute onye nchujaja, onye ga-ekporo nke ga-eju ya aka ya dika oke ncheta. Kporo ya oku n’ebe ichu aja nke onyinye nsure oku e chere n’ihu Onyenwe anyi. Nke a ga-abukwa aja mmehie ya. **13** N’uzo di otu a, onye nchujaja ga-achuru ya aja ikpuchi mmehie ya niile. A ga-agbagharakwa ya. Utu oka foduru ga-abu nke onye nchujaja, dika e si mee ya n’aja onyinye mkporu oka.” **14** Onyenwe anyi gwara Mosis si, **15** “Mgbe onye obula sitere na-amaghi ama mehie, meruo ihe nso niile nke Onyenwe anyi, buru onye nke n’ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi. O ga-ewetara Onyenwe anyi otu ebule na-enweghi ntupo site n’igwe anu, dika onuahia ya si di n’olaocha, n’usoro shekel nke ebe nso. O bu aja ikpe omuma. **16** O ga-akwughachikwa ugwo ihe nso ndi ahụ niile nke o na-emezughị. O ga-atukwasị otu uzo n’ime uzo ise nke onuahia ya n’elu ya, were ha niile nye onye nchujaja. Onye nchujaja ahụ ga-ewere ebule ahụ na ihe ndi a choro ya aja mkpuchi mmehie, n’ihi ikpe omuma ya. A ga-agbagharakwa ya. **17** “Ma o buru na mmadu obula emehie, mee ihe obula megidere iwu obula Onyenwe anyi nyere, o bu ezie na e mere mmehie a na-amaghi ama, ma ikpe mara ha, o gatakwa ahuhu soo ya. **18** O ga-ewetara onye nchujaja ihe aja ikpe omuma nke bu otu ebule na-enweghi ntupo site n’igwe anu, nke onuahia ga-abu ihe o ruru. N’uzo di otu a, onye nchujaja ga-achuru ya aja mkpuchi mmehie n’ihi ihe ojo o mere na-amaghi ama. A ga-agbaghara ya mmehie ya. **19** O bu aja ikpe omuma, n’ihi na onye mehieri megide Onyenwe anyi ka o bu.”

6 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** “O buru na onye obula emehie buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, site n’iduhie onye agbataobi ya banyere ihe e tinyere ya n’aka idebe, maobu izunari mmadu ihe, maobu iji aghughu nara mmadu ibe ya ihe; **3** maobu site n’iji ihe furu efu nke o chotara ghaa ugha banyere ya. Ma o buru na ha a nuu iyi na ha ejighi ya, maobu gbasara udi mmehie mmadu puru ime. **4** Mgbe ha mehieri n’uzo obula n’ime uzo ndi a niile, ghota na ikpe mara ha. Ha aghaghi

inyeghachi onye nwe ihe ahụ ha zuru n’ohi, maobu ihe ha punara n’ike, maobu ihe e nyere ya idebe, ma o bukwani ihe ahụ furu efu o chotara, **5** maobu ihe obula o nuru n’iyi ugha. O ga-akwughachi ihe ndi a niile n’uju, tukwasikwa otu uzo n’ime uzo ise nke onuahia ihe ahụ, nyeghachi ya onye nwe ya, n’ubochi ahụ o ga-eweta aja ikpe omuma ya. **6** O ga-ewetara onye nchujaja n’ihu Onyenwe anyi, aja ikpe omuma ya nke bu ebule na-enweghi ntupo site n’igwe anu, nke onuahia ya ga-abu ihe ahụ e gbubiri iji ikwu ugwo mmehie. **7** N’uzo di otu a, onye nchujaja ga-ekpuchikwara ya mmehie ya n’ihu Onyenwe anyi, a ga-agbaghakwara ha n’ihi ihe obula ha mere nke ikpe ji maa ha.” **8** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **9** “Nye Eron na umu ya ndi ikom iwu si: ‘Ndi a bu usoro iwu metutara aja nsure oku. Aja nsure oku ga-adigide n’ekwu ahụ di n’ebe ichu aja site n’abali ruo n’ututu. A ga-akwanyekwa oku na-adi n’ebe ichu aja hapu ya ka o nwuo abali niile. **10** Mgbe chi boro, onye nchujaja ga-eyiri uwe ime ahụ ya nke akwa ocha, nakwa uwe elu ahụ ya, gaa kpopu ntụ di n’ekwu nke ebe ichu aja nsure oku ahụ, wusa ha n’akuku ebe ichu aja ahụ. **11** Mgbe o mesiri nke a, o ga-agbanwe uwe ya, kporo ntụ ahụ, buru ya puo n’azu ogige ahụ gaa wufuo ya n’ebe ahụ e mere ka o di ocha. **12** Oku di n’ebe ichu aja ga na-enwu mgbe niile, a gaghi ekwe ka o nyuo. N’ututu niile onye nchujaja ga-akwanye ya nku oheru, tukwasikwa aja nsure oku n’elu ya surekwa abuba aja udo n’elu ya. **13** Oku ga-enwugide n’ebe ichu aja mgbe niile. A gaghi ekwe ka o nyuo mgbe obula.’ **14** “Ndi a bu usoro iwu gbasara onyinye mkporu oka. Umụ Eron ndi ikom ga-eguzo n’ihu ebe ichu aja iche ya n’ihu Onyenwe anyi. **15** Mgbe ahụ, onye nchujaja ga-ekpoju oka ahụ a kworo nke oma, na ufodu mmanu oliv, tinyere uda na-esi isi utu n’aka ya dika oke ncheta. Kporo ya oku n’elu ebe ichu aja ka o nochie anya onyinye ahụ niile, nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi mma. **16** Eron na umu ya ndi ikom ga-eri nke foduru. Ma a ga-eri ya na-ejighi ihe na-eko achicha, n’ime ebe nso, n’ogige ulu nzute ka a ga-anu eri ya. **17** Agaghi etinye ya ihe na-eko achicha ma a na-eghe ya. Enyela ya ka o buru oke ruuru ha site n’onyinye nsure oku e chere n’ihu m. Ha bukwa ihe dikarisiri nso, dika aja ikpe omuma na aja mmehie. **18** Nwoke obula sitere n’agburu Eron, onye nchujaja, nwere ike iri ya. O bu oke o ga na-eketa site n’onyinye nsure oku niile echere n’ihu Onyenwe anyi ruo n’ogbo

niile na-abịa. Ihe ọbụla meturụ ha ahụ ga-aghọrọ ihe di nsọ.” 19 Onyenwe anyị gwakwara Mosis sị, 20 “Nke a bụ aja Erọn na ụmụ ya ndị ikom ga-achurụ Onyenwe anyị n’ụbọchị a ga-ete ya mmanụ. Ọ ga-abụ ọtụtụ ruru lita abụọ nke ọka di ezi mma dika aja onyinye a na-achụ mgbe niile. Ha ga-enye otu ọkara ya n’ututu, nye nke ọzọ n’uhuruchi. 21 Ha ga-etinye ya mmanụ, ghee ya n’ite. I ga-ebubata ya mgbe a gwokoro ya nke oma, chee ya dika aja ọka a nyawasiri anyawasi nke isisi ya di Onyenwe anyị ezi mma. 22 Nwa nwoke ahụ nke ga-anochi ya dika onye nchajaja e tere mmanụ bụ onye ga-akwado ya. Ọ bụ oke ruuru Onyenwe anyị ebighi ebi, burukwa nke a ga-esure oku kpmkpm. 23 Onyinye mkpuru ọka ọbụla nke onye nchajaja nyere ka a ga-akpo oku kpmkpm. A gaghị eri ya eri.” 24 Onyenwe anyị siri Mosis, 25 “Gwa Erọn na ụmụ ya ndị ikom, sị, ‘Ndị a bụ usoro iwu unu ga-edebe banyere aja mmehie. A ga-egbu anụ aja mmehie n’ihu Onyenwe anyị, n’ebe ahụ a na-egbu anụ aja nsure oku. Ọ bụ ihe dikarisiri nsọ. 26 Onye nchajaja churu ya ga-eri anụ ya, ọ bụ n’akuku ebe nsọ ahụ, ya bụ n’ogige ulo nzute ahụ ka a ga-anọ rie ya. 27 Ihe ọbụla meturu anụ nke ọbụla aka, ga-aghọrọ ihe di nsọ. Ọ burukwa na ọbara ya efesa n’uwe ọbụla, i ga-asu uwe ahụ n’akuku ebe nsọ ahụ. 28 A ghaghị itiwa ite aja e ji sie anụ ahụ. Ọ burukwanu n’ite bronze ka e siri ya, a ga-asa ite ahụ mmiri nke oma, saa ya ka ọ di ezi ọcha. 29 Nwoke ọbụla a muru n’ezinaulo ndi nchajaja nwere ike iri anụ ahụ, ọ bụ ihe dikarisiri nsọ. 30 Ma a gaghị eri anụ aja mmehie ọbụla, bụ nke e webatara ọbara ya n’ime ulo nzute maka ikpuchi mmehie n’Ebe nsọ ahụ. Aghaghị ikpo ya oku.

7 “Ndị a bụ usoro iwu banyere aja ikpe omuma, bụ nke dikarisiri nsọ. 2 A ga-egbu anụ aja ikpe omuma ahụ n’ebe a na-egbu anụ aja nsure oku, were ọbara ya fesaa n’akuku niile nke ebe ichu aja. 3 Abuba ya niile ka a ga-enye dika onyinye: abuba di n’odudu ya, na abuba niile kpuchiri ihe di n’ime afo ya, 4 na akuru abuo ya, na abuba nke di n’elu ha, ruo n’akuku ukwu ya, na umeju ya, na abuba kpuchiri ya. 5 Onye nchajaja ga-akpo ha oku n’elu ebe ichu aja dika onyinye nsure oku nye Onyenwe anyị. Ọ bụ aja ikpe omuma. 6 Nwoke ọbụla a muru n’ezinaulo ndi nchajaja nwere ike iri anụ foduru na ya, maobu n’ebe nsọ ka aghaghị ino rie ya. Ọ bụ ihe dikarisiri nsọ. 7 “Otu iwu a metutakwara aja ikpe omuma na aja mmehie. Anụ ọbụla foduru ga-abu nke onye nchajaja ahụ nke ji ha chuo aja mkpuchi

mmehie. Oke ya ka o bu. 8 Onye nchajaja nke churu aja nsure oku n’isi onye ọbụla, ka o diri iwere akpukpo niile si n’anu ahụ o ji chuo aja nye onwe ya. 9 A ga-ebunye onye nchajaja churu aja mkpuru oka nke e ji utu oka chuo, utu oka foduru. Otu a ka o ga-adikwa n’aja achicha ọbụla a nuru anu, maobu nke e siri esi, maobu nke e ghere eghe. Ihe ọbụla foduru ga-abu nke onye nchajaja ahụ. 10 Aja mkpuru oka ọbụla, ma nke e tinyere mmanu, ma nke a na-etinyeghi mmanu, nke foduru ga-abu nke umu ndi ikom Erọn. 11 “Ndị a bụ usoro iwu gbasara aja udo nke mmadu ọbụla nwere ike churo Onyenwe anyi n’aja: 12 “O buru na ha enye ya dika aja ekele, tinyere aja ekele a ha ga-eweta ogbe achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke a gwakotara ya na mmanu oliv, na mbadamba achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke e tere mmanu n’elu ya, nakwa achicha e ji oka a kworo nke oma a gwakotara ya na mmanu n’ime ya. 13 Ọ ga-ewetakwa onyinye achicha ọzọ nke e ji ihe na-eko achicha, ya bu, yiist mee, tinyere aja udo nke ekele ha. 14 Ha ga-esikwa na ya weta otu n’ime onyinye ọbụla, chee n’ihu Onyenwe anyi, dika onyinye. Ọ bụ nke ndi nchajaja ahụ na-efesa ọbara anu e ji chuo aja udo n’elu ebe ichu aja. 15 Ma anu ahụ eji chuo aja onyinye udo nke ekele, ka a ga-eri n’otu ubochi ahụ e ji ha chuo aja. O nweghi nke a ga-ahapu ka o boo chi. 16 “Ma o buru na onyinye mmadu wetara bu onyinye afo ofufu, maobu onyinye o wetara n’ihi nkwa o kwere, a ga-eri anu aja ahụ n’ubochi ahụ a churu ya, nweekwa ike rie nke foduru ma chi boo. 17 Ma anu ọbụla foduru n’ime anu aja ahụ, nke a na-erichapughi n’ubochi nke abuo ahụ ka a ga-akpo oku. 18 Ọ buru na e rie anu aja udo ahụ n’ubochi nke ato, a gaghị anabata ya. A gaghị agunyere ya onye ahụ wetara ya n’ihi na ihe ruru aru ka o bu. Onye ọbụla riri ya ga-abu onye ikpe mara. 19 “Anu ọbụla nke meturu ihe ruru aru aghoala ihe na-adighi ọcha. A gaghị eri ya. A ga-akpo ya oku. Ma n’ebe anu ndi ozo di, onye ọbụla e mere ka o di ọcha nwere ike iri ya. 20 A ga-esite n’etiti ndi m kewapu onye ọbụla riri anu e ji chuo aja udo nye Onyenwe anyi mgbe onye ahụ no n’onodu adighi ọcha. 21 Onye ọbụla meturu ihe ọbụla ruru aru aka, ma iru aru ahụ o si na mmadu, ma o si n’anu ohia, ma o si n’ihe ọbụla ọzọ, a ga-esite n’etiti ndi ya kewapu ya ma o buru na onye ahụ anoro n’onodu ahụ rie anu e ji chuo aja udo nye Onyenwe anyi.” 22 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis sị, 23 “Gwa umu Izrel

okwu si ha, ‘Unu erila abuba ehi, maobu nke ewu, maobu nke aturu. 24 Abuba anu obula nwuru anwu maobu nke anu ohia gburu adighi mma oriri. E nwere ike jiri ha mee ihe ozo. 25 A ga-ekewapu mmadu obula site n’etiti ndi ya, bu onye na-eri abuba anumanu nke a ga-esite na ya chee onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. 26 Ozokwa, unu erila obara nmanu maobu nke anumanu n’ebe obula unu bi. 27 Onye obula riri obara ka a ga-ekewapu site n’etiti ndi ya.’” 28 Onyenwe anyi gwakwara Mosis si, 29 “Gwa umu Izrel okwu si ha, ‘Onye obula wetaara Onyenwe anyi onyinye aja udo aghaghị iweta ufodu n’ime onyinye ahụ dika onyinye puru iche nye Onyenwe anyi. 30 Ha ga-eji aka ha chee onyinye nsure oku ahụ n’ihu Onyenwe anyi. Ha ga-eweta abuba ahụ, ya na obi anụ, fufee obi anụ ahụ n’ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. 31 Onye nchajaja ga-akpo abuba ahụ oku n’ebe ichu aja, ma obi anụ ahụ ga-abu nke Eron na umu ya ndi ikom. 32 Unu ga-enye onye nchajaja apata aka nri nke anu aja udo ahụ, dika onyinye. 33 Nwa Eron, onye ji obara na abuba chuo aja udo ahụ ga-ewere apata aka nri ya dika oke ruuru ya. 34 Site n’onyinye umu Izrel na-enye n’oge aja udo, ewerela m obi anu ahụ a na-efufe efufe, na apata anu a na-eche n’ihu m nye Eron, onye nchajaja na umu ya ndi ikom ka ha buru oke ruuru ha mgbe obula umu Izrel na-achu aja udo.’” 35 Nke a bu akuku anu ahụ e ji chuo aja nsure oku nye Onyenwe anyi, nke e nyekwara Eron na umu ya ndi ikom n’ubochi ahụ e chere ha n’ihu Onyenwe anyi ijere ya ozi dika ndi nchajaja. 36 N’ihi na n’ubochi ahụ e tere ha mmanu ka Onyenwe anyi nyere umu Izrel iwu si ha nye Eron na umu ya ndi ikom oke ndi a oge niile, site n’ogbo ruo n’ogbo. 37 Ndi a bu usoro iwu metutara aja nsure oku, na aja mkpuru oka, na aja mmehie, na aja ikpe omuma, na onyinye ido nsọ, na aja udo. 38 Onyenwe anyi nyere Mosis iwu ndi a n’ugwu Sainai n’ubochi ahụ o nyere umu Izrel iwu si ha, wetara Onyenwe anyi onyinye n’ozara Sainai.

8 Onyenwe anyi gwara Mosis si, 2 “Kpota Eron na umu ya ndi ikom, chitakwa uwe ha, weta mmanu nsọ, oke ehi nke aja mmehie na ebule abuo ahụ, na nkata achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. 3 Kpokotaa ogbako umu Izrel niile ka ha bia n’onu uzo ulo nzute.” 4 Mosis mere ihe Onyenwe anyi gwara ya ka o mee. Ogbako umu Izrel zukotara n’onu uzo ulo nzute ahụ. 5 Mosis gwara ogbako ahụ si, “Nke a bu ihe

Onyenwe anyi nyere n’iwu ka e mee.” 6 Mgbe ahụ, Mosis kpoptara Eron na umu ya ndi ikom n’ihu, jiri mmiri saa ha ahụ. 7 O yikwasiri Eron uwe ime ahụ, kee ya ihe okike a na-eke n’ukwu, yikwasikwa ya uwe mwuda na efod ahụ, jiri ihe okike ahụ a choro mma kegidesie efod ahụ ike n’ahụ ya. 8 O tukwasiri ya ihe igbochi obi ahụ n’ahụ, tinyin Urim na Tumim n’ime ihe igbochi obi ahụ. 9 O tuhikwara akwa ike n’isi ahụ n’isi Eron, tinyin n’ihu akwa ike n’isi ahụ, okpu nsọ e ji olaedo kpuo, nke bu akara ido nsọ, dika Onyenwe anyi si nye Mosis n’iwu. 10 Mgbe ahụ, Mosis weere mmanu nsọ ahụ tee n’ulo nzute ahụ, na n’ihe niile di n’ime ya, ido ha nsọ. 11 O fesakwara ufodu n’ime mmanu ahụ ugboro asaa n’ebe ichu aja, fesakwa ya ugboro asaa n’elu ngwongwo niile di n’ebe ichu aja, na n’efere e ji asa ihe, na ukwu ya, ido ha nsọ. 12 O wusara Eron ufodu mmanu nsọ ahụ n’isi, tee ya mmanu, n’ihi ido ya nsọ. 13 O kpotara umu ndi ikom Eron nsọ, o yikwasiri ha uwe ime ahụ, kee ha ihe okike nke ukwu, kekwasị ha ihe okike n’isi, dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. 14 O kpotara oke ehi e ji achu aja mmehie, mee ka Eron na umu ya ndi ikom bikwasị aka ha n’elu isi ya. 15 Mosis gburu oke ehi ahụ, were ufodu n’ime obara ahụ, jiri mkpisiaka ya ruta obara tee na mpi niile di n’ebe ichu aja, ido ebe ichu aja ahụ nsọ. O wupuru obara nke foduru n’ukwu ala ala nke ebe ichu aja ahụ. Otu a ka o si doo ya nsọ, ikpuchiri ya mmehie. 16 Mosis wekwara abuba niile di gburugburu ihe di n’ime afo ehi ahụ, mba-umeju nke umeju ya, akuru abuo ya na abuba di n’elu ha, kpo ya oku n’ebe ichu aja. 17 Ma oke ehi ahụ, akpukpo ya, anu ya na mgbirị afo ya, ka o kporo oku n’azu omuma ulo ikwu ahụ dika Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. 18 O weere ebule ahụ, chee n’ihu Onyenwe anyi, dika aja nsure oku. Eron na umu ya ndi ikom bikwasiri aka ha n’elu isi ya. 19 Mgbe ahụ, Mosis gburu ebule ahụ, fesa obara ya n’akuku niile nke ebe ichu aja. 20 O bowasiri ebule ahụ ntakiri ntakiri, kpo isi ya, iberibe anu ya na abuba ya oku. 21 O sachara ihe di n’ime afo ya na ukwu ya niile mmiri, kpo ebule ahụ niile oku n’ebe ichu aja. N’ihi na o bu aja nsure oku nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi mma, n’ihi na o bu dika Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. 22 O kpoptara ebule nke ozo, bu ebule nke ido nsọ, Eron na umu ya ndi ikom bikwasiri aka ha n’elu isi ya. 23 Mgbe ahụ, Mosis gburu ya, were ufodu n’ime obara ya tee Eron n’onu nti aka nri, na n’isi mkpuru aka nke

aka nri ya, na n'isi mkpuru ụkwu nke aka nri ya. **24** Mosis kpọtara umu ndi ikom Eron nso, weere ufodu obara ahụ tee n'onu nti aka nri ha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ha, na n'isi mkpuru ụkwu nke aka nri ha. O fesakwara obara n'akuku niile nke ebe ichu aja ahụ. **25** O weere abuba ya, akuku odudu ya nwere abuba, na abuba niile nke kpuchiri ihe di n'ime afo ya, na mba-umeju nke di n'umeju ya, akuru ya abuo na abuba ha, na apata aka nri ya **26** O sitere na nkata achicha ahụ a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke di n'ihu Onyenwe anyi, weputa otu ogbe achicha, na otu ogbe achicha a gwakotara mmanu oliv, na otu mbadamba ogbe achicha, tukwasi ha n'elu abuba ndi ahụ, na n'elu apata aka nri ahụ. **27** O tinyere ihe ndi a niile n'aka Eron na umu ya ndi ikom, ha fufere ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. **28** Mosis naara ya site n'aka ha, kpo ha oku n'elu ebe ichu aja, ya na aja nsure oku, ka o buru aja ido nso nke isisi ya di ezi mma, onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. **29** Mosis werekwara obi ebule ido nso ahụ, fufee ya n'ihu Onyenwe anyi, dika aja mfufe, dika Onyenwe anyi nyere n'iwu. Nke a bu oke Mosis. **30** Mgbe ahụ, Mosis weere ufodu n'ime mmanu nso ahụ, na ufodu n'ime obara ahụ di n'ebe ichu aja fesa ya Eron na uwe ya, fesakwa ya umu ndi ikom Eron n'uwe ha. Otu a ka o si doo Eron na uwe ya, na umu ya ndi ikom na uwe ha nso. **31** Mgbe ahụ, Mosis gwara Eron na umu ya ndi ikom si, "Sienu anu ahụ n'onu uzo ulo nzute. Nworokwanu n'ebe ahụ rie ya na achicha ahụ di n'ime nkata onyinye ido nso, dika a gwara m, si, 'Eron na umu ya ndi ikom ga-eri ya.' **32** Ihe obula foduru na anu ahụ na achicha ahụ, ka unu ga-akpo oku." **33** O siri ha: "Unu esikwala n'onu uzo ulo nzute a puo ruo ubochi asaa, tutu ruo mgbe ubochi ido nso unu zuruoke, n'ihu na ido nso unu ga-anu ubochi asaa. **34** Ihe niile e mere n'ubochi taa bu ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu, banyere ichu aja maka mkpuchi mmehie unu." **35** Unu aghaghị inogide n'onu uzo ulo nzute ehie na abali ubochi asaa, mezuokwa ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu, ka unu ghara inwu. N'ihu na nke a bu iwu e nyere m. **36** Ya mere, Eron na umu ya ndi ikom mezuru ihe niile dika Onyenwe anyi si nye n'iwu site n'onu Mosis.

9 N'ubochi nke asato, Mosis kporo Eron na umu ya ndi ikom, na ndi okenye Izrel. **2** O gwara Eron si, "Site n'ime igwe ehi were nwa oke ehi i ga-eji chuo

aja mmehie. Werekwa ebule na-enweghi ntupo i ga-eji chuo aja nsure oku, nke m ga-eche n'ihu Onyenwe anyi. **3** O gwakwara umu Izrel si ha, 'Horonu mkpi a ga-eji chuo aja mmehie, na nwa ehi, na nwa aturu na-enweghi ntupo, ndi gbara naani otu afo, a ga-eji chuo aja nsure oku, **4** na ehi, na ebule a ga-eji chuo aja udo n'ihu Onyenwe anyi, tinyere mkpuru oka a gwara mmanu. N'ihu na taa ka Onyenwe anyi ga-eme ka unu hu ya anya.'" **5** Ha wetara ihe ndi a niile bia n'onu uzo ulo nzute dika Mosis nyere n'iwu. Ogbako umu Izrel niile bjara nso guzo n'ihu Onyenwe anyi. **6** Mgbe ahụ, Mosis siri ha, "Ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi nyere unu n'iwu idebe, ka ebule ya si otu a puta ihe n'ihu unu." **7** Mosis siri Eron, "Bia nso n'ebe ichu aja. Chuo aja mmehie, na aja nsure oku nke a ga-eji kpuchie mmehie gi na mmehie ndi ahụ niile. Chuo aja onyinye diri ndi ahụ, maka ikpuchiri ha mmehie ha, dika Onyenwe anyi nyere n'iwu." **8** Eron bjara nso n'ebe ichu aja, gbuo nwa ehi ahụ ka o buru aja mmehie nke ya. **9** Umụ Eron buteere ya obara ehi ahụ. O tinyere mkpishaka ya n'ime obara ahụ tee ya na mpi di n'ebe ichu aja. O wuru obara foduru n'ukwu ala ala ebe ichu aja ahụ. **10** O kporo abuba ya, na akuru ya abuo, na ihe kpuchiri umeju si n'aja mmehie ahụ oku n'ebe ichu aja dika Onyenwe anyi nyere Mosis iwu. **11** Ma anu ahụ ya, na akpukpo ya, ka o kporo oku n'azu ebe ibibi. **12** Emesia, o gburu anu e wetara maka aja nsure oku ahụ. Umụ ya ndi ikom nyere ya obara anu ahụ, nke o fesara gburugburu ebe ichu aja. **13** Ha nyefere ya aja nsure oku ahụ n'aka n'otu ha si boya ya, tinyere isi ya. O kporo ihe niile oku n'ebe ichu aja. **14** O sachara ihe di n'ime afo ya, na ukwu ya, kpo ha oku, dika aja nsure oku. **15** Emesia, Eron wetara onyinye nke di maka ndi mmadu, o were ewu ahụ bu maka mmehie ndi mmadu, gbuo ya, were chuo aja mmehie, dika o mere nke mbu. **16** O chukwara aja nsure oku n'usoro dika iwu e nyere si di. **17** O webatakwara aja mkpuru oka ahụ, kporo nke juru ya aka, kpo ya oku n'elu ebe ichu aja, tinyekwara aja nsure oku nke ututu ahụ. **18** N'ikpeazu, o gburu ehi na ebule ahụ, nke bu aja udo ndi Izrel. Umụ Eron buteere ya obara nke o fesara gburugburu ebe ichu aja. **19** O chikotara abuba niile di ehi na ebule ndi ahụ n'ahu, na odudu ha, na abuba kpuchiri ihe ime ha, ya na akuru ha, na abuba kpuchiri umeju ha, **20** tukwasi ha n'obi anu ndi ahụ, kpo ha oku n'ebe ichu aja. **21** Mgbe ahụ, Eron fufere, dika onyinye mfufe, obi anu

ahụ, na apata aka nri ha n'ihu Onyenwe anyị dika Mosis nyere n'iwu. **22** Erọn weliri aka ya elu n'ebe ụmụ Izrel nọ, gozie ha. Emesịa, mgbe ọ chụchara aja mmehie, na aja nsure ọkụ na aja udo, o sitere n'ebe ichu aja ahụ rịdata. **23** Mosis na Erọn bara n'ime ụlọ nzute. Mgbe ha pụtara, ha goziri ọha mmadụ ahụ. Mgbe ahụ kwa, ebube Onyenwe anyị pụtara ihè nye mmadụ niile n'ogbako ahụ. **24** Ọkụ sitekwara n'ebe Onyenwe anyị nọ daa, rechapu aja nsure ọkụ ahụ, na abụba ahụ di n'ebe ichu aja. Mgbe ndị Izrel huru ya, ha tiri mkpu onu. Daa, kpuo ihu n'ala.

10 Ma ụmụ Erọn, Nadab na Abihu, were ọkụ tinye n'ihe igu ọkụ ha, tinyekwa ụda na-esi isi n'ọkụ ahụ, si otu a chee ọkụ na-adighi nsọ n'ihu Onyenwe anyị, n'uzo megidere ihe e nyere n'iwu. **2** N'ihu ya, ọkụ sitere n'ihu Onyenwe anyị daa rechapu ha, ha nwuru n'ihu Onyenwe anyị. **3** Mgbe ahụ, Mosis gwara Erọn si, "Nke a bu ihe Onyenwe anyị bu n'obi mgbe o kwuru si, "N'etiti ndi niile na-abiaru m nso ka a ga-edo m nsọ o bukwa n'ihu ọha mmadu, ka a ga-asopuru m." Ma Erọn gbara nkiti. **4** Mgbe ahụ, Mosis kporo Mishael na Elzafan, ụmụ Uziel, nwanne nna Erọn si ha, "Bjanu nso. Gaanụ buputa ozu ụmụnne unu site n'ihu ebe nsọ, buru ha gaa n'azu ebe obibi." **5** Ha bjara ghanye aka n'uwe ime ahụ ha buru ha bupu n'azu omuma ulo ikwu, dika Mosis nyere n'iwu. **6** Mosis tughariri si Erọn na ụmụ ya, Elieza na Itama, "Unu ekwekwala ka ntutu isi unu kpasaa akpasa iziputa na unu na-eru uju. Unu adowakwala uwe unu. N'ihu na o buru na unu emee otu a, unu ga-anwu. Iwe Onyenwe anyi ga-abiakwasikwa ogbako Izrel niile. Ma ndi ikwu gi, umu Izrel ndi ozo, nwere ike ruo uju n'ihu Nadab na Abihu. **7** Ozo, unu ahapula onu uzo ulo nzute, ka unu ghara inwu, n'ihu na mmanu nsọ nke Onyenwe anyi di n'ahu unu." Ha mere dika Mosis gwara ha. **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Erọn si, **9** "Gi na umu gi ndi ikom agaghị anu mmanya, maobu ihe onunu obula na-aba n'anya mgbe unu na-aba n'ulo nzute ka unu ghara inwu. Agburu unu niile ga-esogide iwu a ruo ogbo niile na-abia. **10** Oru unu ka o bu ikpa oke n'etiti ihe di nsọ na ihe na-adighi nsọ, na n'etiti ihe di ọcha na ihe na-adighi ọcha. **11** Oru unu bukwa izi umu Izrel ukpuru niile Onyenwe anyi nyere ha site n'aka Mosis." **12** Mosis sirị Erọn na umu ya ndi ikom foduru, bu Elieza na Itama, "Werenu onyinye mkpuru oka nke foduru site na onyinye nsure ọkụ,

nke a kwadoro na-etinyeghi ihe iko achicha obula, bu nke e nyere Onyenwe anyi. Rieniu ya n'akuku ebe ichu aja, n'ihu na o bu ihe dikarisiri nsọ. **13** Rieniu ya n'ime ebe nsọ ahụ, n'ihu na o bu oke ruru unu na umu unu ndi ikom site n'onyinye nsure ọkụ e nyere Onyenwe anyi; n'ihu na nke a bu ihe e nyere m n'iwu. **14** Ma unu na umu unu ndi ikom na ndi inyom ka o dikwara iri obi anu na apata ya, nke e fufere n'ihu Onyenwe anyi. Kama, o bu n'ebe di ọcha ka unu ga-anọ rie ya. Nke a bu oke enyere unu na umu unu site n'aja udo nke umu Izrel. **15** Apata ukwu anu nke aja mbuli na obi anu ahụ nke e fufere, ka a ga-eweta ya na abuba ya nye dika onyinye sitere n'okụ. A ga-efufe ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. Nke a ga-abu oke ruuru unu na umu unu mgbe niile, dika Onyenwe anyi nyere n'iwu." **16** Mgbe Mosis juru ajuju banyere mkpi ahụ e ji chuo aja mmehie, o choputara na a kpoola ya oku. O wesoro Elieza na Itama umu ndi ikom Erọn iwe si ha, **17** "Gini mere unu erighi anu ahụ e ji chuo aja mmehie n'akuku ebe nsọ ahụ? O bu nke dikarisiri nsọ; e nyere unu ya maka iwepu omuma ikpe diri ogbako Izrel, na ikpuchi mmehie ha n'ihu Onyenwe anyi. **18** Ebe o bu na e webataghi obara ya n'ime Ebe Nso ahụ, unu gaara anọ n'akuku ebe nsọ ahụ rie anu ewu ahụ, dika m nyere unu n'iwu." **19** Ma Erọn zara Mosis si ya, "Lee, taa ka ha churu aja mmehie na aja nsure ọkụ ha n'ihu Onyenwe anyi. Ma lee udi ihe dakwasiri m. O gaara ato Onyenwe anyi uto ma a si na m riri anu aja mmehie ndi a n'ubochi di otu a?" **20** Mgbe Mosis nuru nke a, o nwere afo ojuju n'ihu osisa Erọn nyere.

11 Onyenwe anyi gwara Mosis na Erọn, si, **2** "Gwanu umu Izrel, si, 'N'ime anumanu niile di n'ua, ndi a bu anumanu unu ga-eri. **3** Unu nwere ike iri anumanu obula ukwu ya wara njakpa. nke na-atagharị onu. **4** "Ma o di ufodu ndi na-atagharị nri maobu ndi nwere naani ukwu wara njakpa, unu agaghị eri anu ha. Ha bu inyinya kamel, o bu ezie na o na-atagharị nri, ma ukwu ya awaghị njakpa. Unu agaghị eri ha n'ihu na o bu anu na-adighi ọcha. **5** Ewi: O na-atagharị nri ya, ma o nweghi ukwu wara njakpa. O bu anu na-adighi ọcha nye unu. **6** Ewi nkume: O na-atagharị nri ya, ma o nweghi ukwu wara njakpa. O bu anu na-adighi ọcha nye unu. **7** Ezi: O bu n'ezie na ukwu ya wara njakpa ma o dighi atagharị nri ya. O bu anu na-adighi ọcha nye unu. **8** Unu emetukwala ozu ha aka maobu rie anu ha, n'ihu na ha bu ihe na-adighi ọcha

nye unu. 9 “N’ime ihe niile e kere eke dị ndụ biri na mmiri, maọbụ n’iyi nta na n’oke osimiri, unu nwere ike iri ụdị ọbụla nwere ntu na akpịrịkpa n’ahụ ha. 10 Ma unu ekwesighị iri ihe ọbụla nke na-enweghị ntu maọbụ akpịrịkpa, ma ha bụ anụ na-enupụta enupụta, maọbụ na ha so n’anụ ndị ọzọ dị ndụ bi na mmiri, unu kwesiri jso ha aso. 11 Ebe ha bụ ihe na-aso oyi nye unu, unu ekwesighị iri ha, unu ga-agukwa ozu ha ka ihe na-adighị ọcha. 12 Ihe ọbụla bi n’ime mmiri nke na-enweghị ntu na akpịrịkpa n’ahụ ha, bụ nke unu ga-aso aso. 13 “Ndị a bụ nnụnụ ndị unu ga-aso aso, nke unu na-ekwesighị iri n’ihi na ha bụ ihe arụ a na-aso oyi: ugo, udele na udele ojii, 14 ndagbụ na ọgankwọ dị iche iche, 15 ugo ọma ọbụla dị iche iche, 16 enyi nnụnụ, egbe abali, nnụnụ oke osimiri na egbe dị iche iche, 17 okwukwu nta, komorant na okwukwu ukwu, 18 okwukwu nwere mpi, okwolo na udele, 19 ụgbala, utù dị iche iche, nnụnụ ọdụ nta na ụsụ. 20 “Ụmụ ahụhụ niile na-efe efe nke na-aga ije n’ụkwụ anọ bụ ihe ruru arụ nye unu, unu agaghị eri ya. 21 Ma e nwere ụfọdụ ụmụ ahụhụ na-efe efe nke na-aga ije n’ụkwụ anọ ndị unu nwere ike iri: ndị a bụ ndị nwere ogwe ụkwụ nke ha ji na-awụ awụ n’ala, 22 ndị a ka unu ga-eri n’etiti ha, igurube dị iche iche, na akpankwụ dị iche iche, na abụzụ dị iche iche, na ụkpana dị iche iche. 23 Ahụhụ ndị ọzọ niile na-efe efe, ndị nwere ụkwụ anọ, bụ ihe ruru arụ. Unu ekwesighị iri ha. 24 “Iri ha ga-eme ka unu ruo aruo. Onye ọbụla meturu ozu ha aka ga-abụ onye ruru arụ site n’oge o bituru ha aka tutu ruo n’abalị nke ụbọchị ahụ. 25 Onye ọbụla meturu otu n’ime ozu ha aka ga-asakwa uwe ya, guokwa onwe ya dika onye na-adighị ọcha ruo uhuruchi. 26 “Anumanu ọbụla ụkwụ ya na-awasaghị abuo, maobu nke na-adighi atagharị nri ya ugboro abuo, ruru aru. Onye ọbụla meturu ozu ya aka ga-abu onye ruru aru. 27 N’ime anumanu niile na-aga ije n’ụkwụ anọ, anumanu ọbụla na-aga ije n’ọbụaka ya ruru aru, unu agaghị eri ya. Onye ọbụla meturu ozu ya aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. 28 Onye ọbụla ga-ebu ozu ya ga-asa uwe ya, burukwa onye ruru aru ruo uhuruchi, n’ihi na o bụ ihe ruru aru n’ebe unu no. 29 “N’ime anumanu niile na-enuputa enuputa n’ala, anumanu ndi a bu ndi ruru aru: nkapi, na oke, na agu iyi dika udi ha si di, 30 na oba mmiri, na ngwere aghu, na ngwere, na ngwere uzuzu, na ogumagala. 31 N’ime ihe niile na-enuputa enuputa n’ala ndi a ruru aru n’ebe unu no. Onye meturu ozu ha

aka ga-abu onye ruru aru tutu ruo uhuruchi ubochi ahu. 32 Ihe obula nke ozu ha dakwasiri ga-abu ihe ruru aru, maobu osisi, maobu akwa, maobu akpukpo a na-akwa n’ala, maobu akpa, ihe obula nke eji ya eme. A ga-etinye ya na mmiri, o ga-adigide n’ime mmiri tutu ruo uhuruchi, mgbe ahu ka o ga-adi ocha. 33 O buru na otu n’ime ihe ndi a adanye n’ite aja, a ga-etiwa ite ahu. Ihe niile di n’ite ahu aburu ihe ruru aru. 34 Ihe oriri obula nke mmiri si n’ite a meturu aburu ihe ruru aru. Mmiri onunu obula di n’ime ite ahu rukwara aru. 35 Ihe obula ozu anumanu di otu a dakwasiri, maobu ite oku eji eghe ihe, maobu ekwu a ga-etiwa ha. N’ihi na ha bu ihe ruru aru, unu ga-agu ha dika ihe ruru aru. 36 O burukwa na ozu anumanu ahu adaba n’isi iyi, maobu n’olulu mmiri, mmiri ahu ga-adi ocha, kama onye ga-emetu anu ahu aka ga-abu onye ruru aru. 37 O buru na ozu anu ahu adakwasị mkpuru ubi a na-aga iku n’ubi, o gaghi emeru ha. 38 Ma o buru na e tinyere mmiri n’elu mkpuru oghigha ndi ahụ, ozu adakwasị n’elu ya, ha ga-abu ihe ruru aru. 39 “O buru na anumanu unu kwesiri iri eri anwuo, onye ahu meturu ya aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. 40 Onye obula riri ozu anu ahu, maobu bufuo ozu ya, ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya mmiri. 41 “Anumanu obula na-akpughari n’ala bu ihe ruru aru nye unu. Unu erikwala ha. 42 Unu agaghị eri anumanu obula na-akpughari n’ala, ma ha na-akpughari n’afọ ha, ma ha na-agaghari n’ukwu anọ, ma ha nwere ụkwụ di otutu. Ha bu ihe ruru aru. 43 Unu emerula onwe unu site n’iri anumanu ndi a na-akpughari n’ala. Unu abula ndi na-emeru onwe unu site n’anumanu ndi a, maobu mee ka unu buru ndi e meruru site na ha. 44 Abu m Onyenwe anyi Chineke unu. Doonu onwe unu nsu, n’ihi na adi m nsu. Unu emerula onwe unu site n’imetu anumanu ndi a na-akpughari n’ala aka. 45 Abu m Onyenwe anyi, onye si n’ala Ijpt kpopta unu, ka m buru Chineke unu. Unu aghaghị idi nsu, n’ihi na adi m nsu. 46 “Ndị a bụ usoro iwu metutara umu anumanu, na anu ufe, na anu bi na mmiri, na anu ndi na-arighari arighari n’ala. 47 Ka unu si otu a kpaa oke n’etiti ndi ruru aru na ndi di ocha, n’etiti ihe e kere eke di ndu ndi unu nwere ike iri n’ihi na ha di ocha, na ndi unu na-ekwesighi iri n’ihi na ha ruru aru.”

12 Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, 2 “Nye umu Izrel iwu ndi a si ha, ‘Mgbe nwanyị turu ime

mesia mụọ nwa nwoke, ọ ga-abụ onye na-adighị ọcha ụbọchị asaa, dika o si adi mgbe ọ nọ n'adighị ọcha nke nsọ ya n'oge a kara aka. **3** N'ụbọchị nke asatọ site n'oge a mụrụ ya, a ga-ebi nwa nwoke ahụ ugwu. **4** N'ime iri abalị atọ na atọ site n'ụbọchị nwanyi ahụ mụsirị nwa ahụ, ọ ga-anọkwa na-adighị ọcha nke ọbara gbara ya. Ọ gaghi emetụ ihe di nsọ aka, maọbụ banye n'ime ebe nsọ, ruo mgbe ụbọchị ime ya ka ọ di ọcha gasirị. **5** Mgbe nwanyi di ime mụrụ nwa nwanyi, ọ ga-abụ onye n'adighị ọcha iri ụbọchị na anọ, dika o si adi mgbe ọ nọ na nsọ ya. Ọ ga-echere tutu iri ụbọchị isii agwusịa, ime ya ka ọ di ọcha. **6** “Mgbe ụbọchị idị ọcha ya zuru, ma ọ mụrụ nwa nwoke maọbụ nwa nwanyi, ọ ga-ewetara onye nchụaja n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute otu nwa aturụ gbara otu afọ maka onyinye aja nsure ọkụ, na otu nwa kpalakwukwu maọbụ otu nduru maka onyinye aja mmehie. **7** Onye nchụaja ganarakwa ha chee ha n'ihu Onyenwe anyi, chụọrọ ya aja ikpuchi mmehie. Mgbe ahụ ka ọ ga-adi ọcha site n'isọ ọbara ya. “Nke a bu usoro iwu di iri nwanyi ọbụla mụrụ nwa nwoke, maọbụ nwa nwanyi. **8** Ọ buru na aka erughị ya iweta nwa aturụ, ọ ga-eweta umu kpalakwukwu abụọ, maọbụ umu nduru abụọ. Otu ga-abụ maka aja nsure ọkụ, nke ozo ga-abụ maka aja mmehie. Onye nchụaja ga-ewere ha chụọrọ ya aja ikpuchi mmehie, ka ọ dikwa ọcha ozo.”

13 Onyenwe anyi gwara Mosis na Erọn okwu si ha, **2** “Mgbe mmadu huru etuto, maọbụ ọnya, maọbụ ntupọ na-eko eko n'akpukpo anu ahụ ya nke di ka ihe orja ekpenta na-eweta, a ga-eduru onye ahụ bia n'ihu Erọn onye nchụaja maọbụ umu ya ndi ikom, bu ndi nchụaja. **3** Onye nchụaja ga-eleru orja ahụ di ya n'ahụ anya. Ọ buru na aji di gburugburu ebe ahụ ebidola icha ọcha, ọ burukwa na ebe ahụ mibara ime, ọ bu orja ekpenta. Mgbe onye nchụaja leruchara ya anya, ọ ga-ekwuputa na onye ahụ bu onye ruru aru. **4** Ọ burukwanu na aji di gburugburu ebe ahụ di ọcha, ma na ebe ahụ emighi emi karja akuku ahụ ya ndi ozo, onye nchụaja ga-edebe onye ahụ ebe ọ ga-anọ naani ya abali asaa. **5** Mgbe ụbọchị asaa gasiri, onye nchụaja ga-ele ya ahụ ozo. Ọ buru na ọnya ahụ alabeghi, na ọ nwekwaghi mgbanwe ọbula, a ga-edebekwa ya abali asaa ozo. **6** Mgbe abali asaa nke a gafekwara, onye nchụaja ga-elekwa ya ahụ ozo. Ọ buru na ọ ditula ya mma, na ọnya ahụ agbasaghi n'anụ ahụ ya, onye nchụaja ga-asị na ọ di ọcha, n'ihu na ọ bu naani ọnya

efu. Onye ahụ ga-asakwa uwe ya mmiri, mgbe ahụ di ọcha. **7** Ma ọ buru na ọnya ahụ agbasaa n'ahụ ya mgbe ọ gosicharala onye nchụaja onwe ya maka nsacha idị ọcha, ọ ga-alaghachikwa azu ga hu onye nchụaja ahụ ozo. **8** Onye nchụaja ga-eleru ya anya, ọ buru na onye nchụaja achoputa na ọnya ahụ na-agbasa, ọ ga-agu onye ahụ dika onye ruru aru, ọ bu orja na-efe efe. **9** “Mgbe ọbula mmadu nwere ihe di ka orja na-efe efe n'ahụ ya, a ghaghi ikpotara ya onye nchụaja. **10** Onye nchụaja ga-ele anya n'akuku anu ahụ ya zara aza ichoputa ma ọ di ọcha, ma aji di gburugburu ebe ahụ ọ na-acha ọcha, na ihukwa ma ọ nwere ọnya di gburugburu ebe ahụ. **11** Ọ buru na onye nchụaja ahụ ihe ndi a, ọ bu orja ekpenta n'ezie. Ọ ga-agukwa onye ahụ dika onye ruru aru. A gaghi edebekwa ya ile ya ahụ, n'ihu na ọ burulari onye ruru aru. **12** “Ọ buru na onye nchụaja elee onye ahụ anya hu na orja ọcha ahụ enuputala n'akuku ahụ ya niile, site n'ukwu ya ruo n'isi ya, **13** onye nchụaja a ga-eleru ya anya, ọ buru na orja ahụ enuputala n'ahụ ya niile, ọ ga-ekwuputa na onye ahụ di ọcha, ebe ọ bu na orja ahụ enuputala mee ka anu ahụ ya chawa ọcha. **14** Ma ọ buru na e nwere akuku ahụ ya ọnya ọ huru putara, ọ ga-agu ya dika onye na-adighi ọcha. **15** Onye nchụaja ga-enyocha ọnya ahụ. Kwuputa na onye ahụ ruru aru. Ọnya ahụ ruru aru n'ihu na orja ekpenta ka ọ bu. **16** Ọ buru n'ọnya ahụ agbanwe na-acha ọcha, ha ga-agakwuru onye nchụaja. **17** Onye nchụaja ga-ele ya ahụ. Ọ buru na ọnya niile ahụ na-acha ezi ọcha, onye nchụaja ga-agu ya dika onye na-enweghi ntupọ. Ndi di ọcha ka ha ga-abu. **18** “Ọ buru na etuto toro mmadu n'ahụ alaa, **19** ma akpukpo anu ahụ ya anogide na-acha ọcha, maọbụ na-acha ọbara ọbara, a ga-ejekwuru onye nchụaja ka o lee ya anya n'ahụ. **20** Ọ buru na onye nchụaja achoputa na e nwere orja di n'okpuru akpukpo ahụ ya, choputakwa na aji ya na-acha ọcha, onye nchụaja ga-agu mmadu ahụ dika onye ruru aru, n'ihu na ekpenta esitela n'etuto ahụ puta. **21** Ọ buru na onye nchụaja achoputa na aji ọcha adighi n'akpukpo ahụ ya, choputakwa na ọnya ahụ abanyeghi n'ime, onye nchụaja ga-edebe onye ahụ ụbọchị asaa. **22** N'ime ụbọchị asaa ahụ, ọ buru na ọnya ahụ abaa uba karja ka ọ di na mbu, onye nchụaja ga-agu mmadu ahụ dika onye na-adighi ọcha. Ọ bu orja na-emeru emeru ka ọ bu. **23** Ma ọ buru na ọ baghi uba karja, onye nchụaja ga-agu mmadu ahụ dika onye di ọcha, n'ihu na ihe a bu etuto lara ala. **24** “Ọ buru na ọkụ

agbaa mmadu, mee ka onya puta ya n'ahu: o buru na onya ahụ ebido na-acha obara obara, maobu na-acha ezigbo ocha, 25 onye nchujaja ga-elezi onye di otu a anya. O buru na aji di gburugburu ebe onya ahụ di na-acha ocha, maobu na onya ahụ mibara ime karija, o ghoolala ekpenta nke si n'onya ahụ nuputa. Onye nchujaja ga-agu mmadu ahụ dika onye na-adighi ocha. O bu orja ekpenta. 26 Ma o buru na onye nchujaja elee ya hu na aji di gburugburu ebe ahụ adighi ocha, o burukwa na o dighi ala karija akpukpo ahụ, na o na-anacha, mgbe ahụ onye nchujaja ga-edebe onye ahụ iche ubochi asaa. 27 N'ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-elezi onye ahụ anya nke oma. O buru na o choputara na onya ahụ na-abasaa n'akpukpo ahụ ya, onye nchujaja ga-agu onye ahụ dika onye na-adighi ocha. Orja na-emeru emeru ka o bu. 28 Ma o buru na o gbanweghi, burukwa na o basaghi n'akpukpo ahụ ma o na-anacha, o bu ihe oziza sitere n'oku rere onye ahụ, onye nchujaja ga-agu ya dika onye di ocha, n'ih na o bu apa onya lara ala. 29 "O buru na nwoke maobu nwanji obula enwee onya n'isi, maobu na nti ya, 30 onye nchujaja ga-elezi onya ahụ anya. O buru na o di ala karija akpukpo ahụ ya, o burukwa na aji di na ya na-acha odo odo di irighiri, onye nchujaja ga-agu ha dika ndi na-adighi ocha. O bu orja na-emeru emeru nke di n'isi maobu n'agba. 31 Ma o buru na onye nchujaja achoputa na onya ahụ adighi abasa abasa, maobu na aji di n'ebe ahụ adighi eji ojii, onye nchujaja ga-edebe onye ahụ ubochi asaa. 32 N'ubochi nke asaa onye nchujaja ga-elezi onya ahụ anya. O buru na onya ahụ abasaghi karija, o buru na o nweghi aji na-acha edo edo, o burukwa na o mibaghi emiba, 33 o ga-akpuchapu aji niile di n'akuku ebe ahụ onya mere ya, ma o gaghi akpuchapu aji di n'onya ahụ n'onwe ya. Onye nchujaja ga-edebe onye ahụ ubochi asaa. 34 N'ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-elezi onya ahụ anya. O buru na o basaghi karija, maobu mibanye n'ime karija anu ahụ, a ga-agu mmadu ahụ dika onye di ocha. O ga-apu sachaa uwe ya, buru onye di ocha. 35 Ma o buru na mgbe a guchara ya n'onye di ocha onya ahụ emesja basaa n'ahu ya. 36 Onye nchujaja ga-ele ya anya. O buru na onya ahụ agbasala n'akpukpo ahụ ya, onye nchujaja ga-gaghi achowa aji na-acha edo edo. Onye ahụ ruru aru. 37 Ma o buru n'uche onye nchujaja na onya ahụ adighi abasa abasa, o burukwa na aji ojii epuputala n'ebe ahụ, onya ahụ alaala. Onye di ocha ka mmadu ahụ bu. Onye nchujaja ga-ekwuputa na o di

ocha. 38 "Mgbe nwoke maobu nwanji obula nwere ntupo ocha n'anụ ahụ ya, 39 onye nchujaja ga-ele ya ahụ. O buru na ntupo ahụ adighi achazi ezi ocha, o bu oko nuputara onye ahụ n'ahu. Onye ahụ di ocha. 40 "Mgbe aji na-adighikwa nwoke n'isi, o bu isi nkwocha, onye ahụ di ocha. 41 Otu aka ahụ, o buru na isi ya esite n'egedege ihu ya kwochasija, o bughị ekpenta, onye di ocha ka o bu. 42 Kama o buru na onye ahụ enwee etuto n'isi ya maobu n'egedege ihu ya nke na-acha obara obara, na ocha ocha, o nwere ike buru orja ekpenta na-enuputa ya n'isi maobu n'egedege ihu. 43 N'ih na, onye nchujaja ga-elezi ya anya. O buru na etuto ahụ toro ya n'isi maobu n'egedege ihu na-acha obara obara, na ocha ocha, o ga-abu na o ghoolala orja ekpenta. 44 Onye nchujaja ga-agu ya dika onye ekpenta. O bukwa onye ruru aru, n'ih onya ahụ di ya n'isi. 45 "Onye obula a choputara na o bu onye ekpenta ga-eyi uwe dokara adoka, hapu agiri isi ya ka o dika nke onye ara. O ga-ekpuchi elu egbugbere onu ya, na-eti mkpu na-asi, 'Onye ruru aru ka m bu. Onye ruru aru ka m bu!' 46 Ubochi niile nke o no n'orja ahụ, o gaghi ebi n'ime obodo n'etiti umu mmadu n'ih na onye ruru aru ka o bu. 47 "O buru na a huru ntupo yiri ntupo orja na-ele efe n'uwe aji anu maobu n'uwe ogbo ocha, 48 maobu n'akpukpo anu obula, maobu n'ih obula e ji akpukpo aji anu maobu uwe ogbo ocha, uwe a kpara akpa, maobu nke a turu atu mee. 49 O burukwa na ntupo di n'uwe ahụ, maobu n'akpukpo anu ahụ, maobu nke a kpara akpa, maobu nke aturu atu, maobu n'ih akpukpo anu obula na-acha ahijia ndu maobu uhie uhie, o nwere ike ibu orja na-ele efe. A ga-ewegara onye nchujaja uwe ahụ ka o lezie ya anya. 50 Onye nchujaja ga-ele ya anya, were ya debe ya iche ubochi asaa. 51 N'ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-ele ya anya ozọ. O buru na ntupo ahụ agbasaa n'uwe ahụ maobu n'ih ahụ a kpara akpa, maobu n'ih ahụ a turu atu, maobu n'ih akpukpo anu ahụ, n'ime ubochi asaa ndi a, n'agbanyeghi ihe e ji ha eme, o bu orja ojoo na-ele efe. Ihe ahụ bu ihe ruru aru. 52 A ga-akpo uwe ahụ, maobu akwa aji anu ahụ, maobu akwa aji anu a kpara akpa, maobu akwa ogbo ocha ahụ, maobu ihe akpukpo anu obula oku, n'ih na orja na-ele efe di n'ime ya, n'ih na orja na-eweta mbibi ka o bu. A ghakwaghi iji oku rechapu ya. 53 "Ma o buru na onye nchujaja ahụ ele hu na ntupo ahụ agbasaghi n'uwe ahụ, maobu n'akwa ahụ a kpara akpa, maobu akwa a turu atu, maobu n'ih akpukpo anu ahụ obula.

54 Ọ ga-enye iwu ka a saa ihe ndi ahụ niile mmiri, wezugakwa ya iche ruo ụbọchi asaa ọzọ. 55 Mgbe a sachara ihe ahụ mmiri, onye nchụaja ga-ele ya anya ọzọ. Ọ buru na ntupọ ahụ agbanwebeghi, ọ buru na ọ na-achakwa dika o si acha na mbu, mgbe ụbọchi ndi a gasiri, ọ bu ezie na ọ gbasaghi, ọ bu ihe ruru aru. A ga-akpo ya oku, ma ntupọ ahụ ọ di n'ihu uwe ahụ maobu n'azu ya. 56 Ma ọ buru na onye nchụaja elee ya anya hu na ucha ntupọ di n'ihe ahụ adighi ukwu n'ih nsacha a sachara ya na mmiri, ọ ga-achakapu akuku uwe ahụ, maobu akwa ahụ a kpara akpa maobu nke a turu atu. 57 Ọ buru na ntupọ ahụ emesia puta ọzọ n'uwe ahụ, maobu n'akwa ahụ a kpara akpa, maobu nke a turu atu, maobu n'akpukpo anu ahụ, o gosiri na ọ na-agbasa agbasa. Ihe obula nwere ntupọ ahụ ka a ga-akpo oku. 58 Uwe maobu ihe a kpara akpa, maobu ihe a turu atu, maobu ihe akpukpo anu obula a sara mmiri nke ntupọ di na ya puru, a ga-asa ya mmiri ọzọ. Ọ ga-abukwa ihe di ọcha.” 59 Ndi a bu usoro iwu metutara ntupọ dika ntupọ oria na-efe efe nke di n'uwe aji anu maobu uwe ogbo ọcha, maobu n'ihe a kpara akpa maobu n'ihe a turu atu, maobu n'ihe akpukpo anu. Iwu ndi a ga-enye aka ichoputa ma ha ruru aru, maobu na ha di ọcha.

14 Onyenwe anyi gwara Mosis, si, 2 “Ndi a bu usoro iwu gbasara onye oria ekpenta n'oge a na-eme mmemme idi ọcha ya, mgbe e dutere ya bjakwute onye nchujaja. 3 Onye nchujaja ga-apu gaa n'azu ebe obibi nodu n'ebe ahụ lee ya ahụ, ichoputa ma oria ekpenta ya o laala n'ezie. Ọ buru na oria ya alaala, 4 onye nchujaja ga-enye iwu ka e weta nnunu abuo di ndu, na ufodu osisi sida, na eriri ogbo uhie, na hisop, maka onye ahụ a ga-emere mmemme idi ọcha. 5 Onye nchujaja ga-enye iwu ka e gbuo otu n'ime nnunu abuo ahụ n'elu mmiri e si n'odo mmiri na-aso aso kute nke di n'ime ite aja. 6 Ọ ga-ewere nnunu nke ọzọ di ndu, ya na osisi sida ahụ, na ogbo uhie ahụ, na hisop ahụ, denye ha n'ime obara nnunu ahụ e gburu n'elu mmiri ahụ. 7 Mgbe ahụ, onye nchujaja ga-efe obara ahụ ugboro asaa n'ahụ onye ahụ a na-eme ka ọ di ọcha site n'oria ekpenta. Ọ ga-ekwuputakwa na a gwoola onye ahụ. Emesia, ọ ga-ahapu nnunu ahụ ka o felaa n'ohia. 8 “Onye ahụ e mere ka ọ di ọcha ga-asacha uwe ya, kpuchaa ntutu isi ya, saakwa ahụ ya. Mgbe ahụ, ọ ga-adi ọcha. Emesia, ọ ga-esoro ndi mmadu biri n'obodo. Ma ọ gaghị abanye n'ulo nke aka ya tutu ubochi asaa

agafee. 9 N'ubochi nke asaa, ọ ga-akpuchapu ntutu isi ya, na afonu ya, na ikuanya ya, na aji ndi ọzọ di ya n'ahụ. Ọ ga-asa uwe ya na ahụ ya niile. Mgbe ahụ, a ga-agu ya n'onye di ọcha. 10 “N'ubochi nke asato, ọ ga-ewere ebule abuo na-enweghi ntupọ, na otu nne aturu nke na-enweghi ntupọ gbara otu afo, ya na iri iko oka a kworo nke oma a gwakotara mmanu oliv maka aja mkpuru oka, na otu iko mmanu. 11 Onye nchujaja ahụ lere ya ahụ si na ha di ọcha, ga-ewere aja ndi a, ha na onye ahụ a na-aga ime ka ọ di ọcha chee n'ihu Onyenwe anyi n'onu uto ulo nzute. 12 “Mgbe ahụ, onye nchujaja ahụ ga-ewere otu n'ime umu ebule ahụ, na otu iko mmanu chuo ya dika onyinye aja ikpe omuma. Ọ ga-efufe ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. 13 Ọ ga-egbu nwa ebule ahụ n'akuku ebe nsọ ahụ, n'ebe a na-anọ egbu anu aja mmehie na aja nsure oku. Ọ bu onye nchujaja ga-ewere anu aja ikpe omuma a, dika o were nke aja mmehie. Ọ bu ihe dikarisiri nsọ. 14 Onye nchujaja ahụ ga-ewere ufodu n'ime obara aja ikpe omuma ahụ, tee n'onu nti aka nri nke onye ahụ a na-eme ka ọ di ọcha. Ọ ga-etekwa ya n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'elu isi mkpuru ukwu nke ukwu aka nri ya. 15 Emesia onye nchujaja ga-awunyetu mmanu oliv ahụ n'obuaka nke aka ekpe ya, 16 ọ ga-aranye otu mkpisiaka nri ya n'ime mmanu di n'obuaka ya, ọ ga-ewere mkpisiaka ya fesa ufodu n'ime ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyi. 17 Onye nchujaja ga-ewere mmanu ahụ foduru n'obuaka ya tee ya onye ahụ n'onu nti aka nri nke onye ahụ a na-aga ime ka ọ di ọcha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ukwu nke aka nri ya, n'elu obara aja ikpe omuma ahụ mee. 18 Ọ ga-ete mmanu ahụ foduru n'aka ya, n'isi onye ahụ a na-eme ka ọ di ọcha. Onye nchujaja ga-ekpuchikwara ha mmehie ya n'ihu Onyenwe anyi. 19 “Mgbe ahụ, onye nchujaja ga-achụ aja mmehie, kpuchiere onye ahụ a ga-eme ka ọ di ọcha site na-adighi ọcha ha mmehie ya. Emesia, onye nchujaja ga-egbu aja nsure oku ahụ, 20 were ya na onyinye mkpuru oka choro onye ahụ aja, maka ikpuchiri ya mmehie ya. Mgbe ahụ, a ga-agu onye ahụ n'onye di ọcha. 21 “Ọ buru na ọ bu ogbenye onye na-enweghi ike iweta ihe ndi a, ha aghaghi iwere otu nwa ebule dika aja ikpe omuma nke a ga-efufe n'ihu aja ikpuchi mmehie ha, Ọ ga-ewetakwa iko oka a kworo nke oma asaa maobu ihe otutu efaa a gwara mmanu oliv dika aja mkpuru oka, ya na otu iko mmanu. 22 Ọ ga-ewetakwa nduru abuo maobu kpalakwukwu abuo,

nke ọbụla o nwere ike iweta. Otu ga-abụ maka aja mmehie, nke ọzọ ga-abụ maka aja nsure ọkụ. **23** “Ọ ga-ewere ha nye onye nchụaja n’ọnu ụzọ ụlọ nzute n’ihu Onyenwe anyị, n’ubochi nke asatọ ya, maka ime ka ha dị ọcha. **24** Onye nchụaja ga-ewerekwa nwa aturu aja ikpe omuma ahụ, ya na otu iko mmanu oliv ahụ, fufee ha n’ihu ebe ichu aja nye Onyenwe anyị. **25** Ọ ga-egbu nwa aturu aja ikpe omuma ahụ, were ufodu obara ya tee n’onu nti aka nri onye ahụ a na-aga ime ka o di ọcha, na n’isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n’isi mkpuru ukwu nke aka nri ya. **26** Onye nchụaja ahụ ga-awunye ufodu mmanu oliv ahụ n’obuaka nke aka ekpe ya, **27** ọ ga-ewere mkpisiaka nri ya fesa ufodu mmanu ahụ nke di n’obuaka ya ugboro asaa n’ihu Onyenwe anyị. **28** Ọ ga-etekwa ufodu mmanu ahụ di n’aka ya n’ebe ndi ahụ o tere obara ikpe omuma ahụ, nke bu n’onu nti onye ahụ nke a na-eme ka o di ọcha, na n’isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n’isi mkpuru ukwu nke aka nri ya. **29** Mmanu nke foduru n’aka ya ka onye nchụaja ga-ete n’isi onye ahụ a na-eme ka o di ọcha, ikpuchi mmehie ha n’ihu Onyenwe anyị. **30** Emesja, o ga-eji nduru abuo ahụ maobu kpalakwukwu abuo ahụ, nke obula o nwere ike iweta, chuo aja. **31** Otu ga-abu maka aja mmehie, nke ozo ga-abu maka aja nsure oku, ha na aja mkpuru oka. N’uzo di otu a, onye nchujaja ga-ekpuchiri ya mmehie ya n’ihu Onyenwe anyi, bu onye ahụ a na-eme ka o di ọcha.” **32** Ndi a bu usoro iwu diri onye obula e sitere n’oria ekpenta mee ka o di ọcha, onye aka ya na-erughi iweta ihe o kwesiri iweta, bu nke e ji eme ka o di ọcha. **33** Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu si, **34** “Mgbe unu banyere ala Kenan, bu ala ahụ m na-enye unu, o buru na o nwee ulo obula m webatara orja na-efe efe, **35** onyenwe ulo ahụ ga-ejekwuru onye nchujaja si ya, ‘Ahula m ihe yiri orja na-efe efe n’ulo m.’ **36** Onye nchujaja ahụ ga-enye iwu ka a kwapusia ihe niile di n’ulo ahụ tupu o gaa lezie ulo ahụ anya, ka ihe niile di n’ulo ahụ ghara ibu ihe ruru aru, ma o buru na achoputa orja na-efe efe n’ulo ahụ. Mgbe a kwaputasi ihe di n’ulo ahụ, onye nchujaja ga-aga lee ulo ahụ. **37** Ọ ga-ele ntupo di n’ahu ulo ahụ. Ọ buru na ntupo ahụ na-acha ahijia ndu ahijia ndu, maobu obara obara, o burukwa na ha miri emi karja aja ulo ahụ n’ile anya, **38** onye nchujaja ga-esi n’onu uzo ulo ahụ puo, kpochie ulo ahụ ubochi asaa. **39** N’ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-aloghachi bia lee ulo ahụ ozo. Ọ buru na ntupo ahụ agbasaala n’aja ulo ahụ,

40 onye nchujaja ga-enye iwu ka e tida akuku aja ulo ahụ bufuo ya n’ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n’azu obodo. **41** Ọ ga-enyekwa iwu ka a kpuchaa aja ulo niile di n’ime ulo ahụ, bufukwaa aja niile a kpuchaputara n’ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n’azu obodo. **42** A ga-ebute nkume ozo jiri ha dochie ndi ahụ e bupusiri. A ga-ejikwa uru ohuru tee ulo ahụ ozo. **43** “Ma o buru na ntupo ahụ aputa ozo, mgbe e bupusiri nkume ndi ahụ, ma mgbe a kpuchasiri aja ulo ma techikwaa ya, **44** onye nchujaja ga-abia lee ya. Ọ buru na o hu na ntupo ahụ agbasaala ozo, o ga-agu ulo ahụ dika ihe ruru aru, n’ihi na ntupo ahụ bu orja na-efe efe. **45** Ọ ga-enye iwu ka a kwatuo ulo ahụ bufukwaa ihe niile e jiri ruo ya, nkume niile, osisi niile na uru niile, n’ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n’azu obodo. **46** “Onye obula banyere n’ulo ahụ n’oge e mechiri ya, ga-abu onye ruru aru ruo n’oge uhuruchi. **47** Onye obula dinara ala maobu rie nri n’ime ya, ga-asacha uwe ya. **48** “Ma o buru na onye nchujaja abia hu na ntupo ahụ aputaghi ozo, mgbe e techara ulo ahụ uru nke ugboro abuo, o ga-agu ya n’ulo di ọcha, n’ihi na orja ahụ na-efe efe alaala. **49** Ọ ga-ejikwa nnunu abuo, na osisi sida, na oghe uhie, na osisi hisop mee mmemme ido ihe ọcha. **50** Ọ ga-egbu otu n’ime nnunu ndi ahụ n’elu mmiri e si n’iyi na-aso aso kute, nke di n’ime ite aja. **51** Ọ ga-edenye osisi sida ahụ, na oghe uhie ahụ, na osisi hisop ahụ, n’ime obara nnunu ahụ na mmiri ahụ. Ọ ga-efesa obara ahụ n’ulo ahụ ugboro asaa. **52** Ọ bu obara nnunu ahụ, na mmiri ahụ, na nnunu nke ozo ahụ di ndu, na osisi sida ahụ na hisop ahụ, na oghe uhie ahụ ka o ga-eji mee ka ulo ahụ di ọcha. **53** Ọ ga-ahapu nnunu ahụ di ndu ka o fepu felaa n’ohja di n’azu obodo. Nke a ga-abu otu e si kpuchiere ulo ahụ mmehie ya. Ọ ga-adikwa ọcha.” **54** Ndi a bu usoro iwu metutara orja ekpenta, na oko, **55** na orja na-efe efe di n’uwe maobu n’ulo, **56** maobu etuto, maobu ntupo, maobu onya. **57** Iwu ndi a ga-enye aka imata ihe ruru aru maobu ihe na-adighi ọcha. Ndi a bu usoro iwu metutara orja ekpenta na orja na-efe efe.

15 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu si ha, **2** “Gwa umu Izrel okwu si ha, ‘Nwoke obula ihe nsoputa si n’ahu ya na-asoputa, bu onye ruru aru. **3** Onye ahụ ruru aru mgbe ihe ahụ si ya n’ahu na-asoputa, ruokwa aru mgbe ihe ahụ kwusiri iso. Otu a ka ihe osuso ahụ si eme ka onye ahụ ruo aru. **4** “‘Ihe obula onye ahụ ji anodu ala, maobu nke o ji dinaa bu

ihe ruru aru. 5 Onye obula meturu ihe ndina ya aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya, na ahụ ya mmiri. 6 Onye obula noduru ala n'ihe onye ahụ noduru ala n'oge ahụ o bu onye ruru aru, ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya, na ahụ ya mmiri. 7 “Onye obula meturu nwoke ahụ ihe si n'ahụ ya na-asoputa aka ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri, buru onye ruru aru ruo uhuruchi. 8 “Onye obula di ocha nke onye ahụ busara onu mmiri ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri. 9 “Ihe obula onye ahụ ji anokwasị n'elu anumanu o na-agba ga-abu ihe ruru aru. 10 Onye obula ga-eburu, maobu metu ihe obula o ji nodu ala aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri. 11 “O buru na nwoke ahụ ruru aru ebughi uzo saa aka ya tupu o metu mmadu aka, onye ahụ o meturu aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri. 12 “A gatiwa ite aja obula onye ahụ meturu aka, jiri mmiri n'achaa ihe osisi obula o meturu aka. 13 “Mgbe e mere ka onye ahụ buru onye di ocha site n'ihe nsoputa a, o ga-anu ubochi asaa maka idi ocha ya. O ga-asa uwe ya na ahụ ya n'ime mmiri na-aso aso tupu o buru onye di ocha. 14 N'ubochi nke asato, o ga-ewere nduru abuo maobu umu kpalakwukwu abuo bja n'ihu Onyenwe anyi n'onu uzo ulo nzute, were ha nye onye nchujaja. 15 Onye nchujaja ga-eji ha churo ya aja n'ebe ahụ. Otu n'ime nnunu abuo ahụ ga-abu maka aja mmehie, nkeozo maka aja nsure oku. N'uzo di otu a, o ga-ekpuchi nwoke ahụ mmehie ya n'ihu Onyenwe anyi n'ihu ihe osuso ahụ. 16 “Nwoke obula mkpuru nwa ya si ya n'amu puo, ga-asa ahụ ya nke oma, buru onye ruru aru ruo uhuruchi. 17 A ga-asacha ihe obula mkpuru nwa ahụ meturu, maobu akwa maobu akpukpo anu. Ha ga-abu ihe ruru aru ruo uhuruchi. 18 Mgbe nwoke na nwanyị dinakoro, ma nwoke ahụ anyuputa mkpuru nwa, ha abuo ga-asa ahụ ha nke oma, buru ndi ruru aru ruo uhuruchi. 19 “Mgbe obara si nwanyị n'ahụ puo dika o kwesiri n'oge a kara aka n'onwa obula, nwanyị ahụ ga-abu onye ruru aru ubochi asaa. Onye obula meturu ya aka n'oge a ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. 20 “Ihe obula o dinara n'elu ya n'oge a, maobu ihe o nokwasiri n'elu ya ga-aruru. 21 Onye obula meturu ihe ndina ya aka, ga-asa uwe ya na ahụ ya. O ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. 22 Onye meturu ihe o ji nodu ala aka ga-asa uwe ya na ahụ ya. O ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. 23 O burukwa

na o bu ihe ndina ya, maobu iheozo nke o ji nodu ala, onye obula meturu ya aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. 24 “Nwoke dinakuru nwanyị obara si n'ahụ ya na-aputa, o buru na obara ahụ emetu ya, o ga-abu onye ruru aru abali asaa. Ihe ndina obula o dinara n'elu ya ga-abu ihe ruru aru. 25 “O buru na obara si nwanyị n'ahụ na-aputa agafee oge o kwesiri ikwusi maobu na o putara n'oge o na-ekwesighi iputa, nwanyị ahụ ga-anogide buru onye ruru aru ogologo ubochi ndi ahụ niile obara ahụ si ya n'ahụ na-aputa. 26 Ihe obula o dinara n'elu ya mgbe obara si ya n'ahụ na-aputa, maobu ihe obula o noduru ala n'elu ya, ga-abu ihe ruru aru, dika mgbe obara nke oge a kara aka. 27 Onye obula meturu ihe ndina ya maobu ihe o noduru ala n'elu ya aka, ga-aruru ruo uhuruchi. O ga-asakwa uwe ya na ahụ ya mmiri. 28 “Mgbe obara ahụ kwesiri, o ga-agu ubochi asaa site n'oge o kwesiri. Mgbe abali asaa ahụ zuru, o ga-abu onye di ocha. 29 N'ubochi nke asato, o ga-ewere nduru abuo maobu umu kpalakwukwu abuo, nye onye nchujaja n'onu uzo ulo nzute. 30 Onye nchujaja ahụ ga-eji otu churo ya aja mmehie, werekwa nkeozo churo ya aja nsure oku. N'uzo di otu a, o ga-ekpuchi ya mmehie ya n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu adighi ocha nke ihe osuso ya. 31 “Unu ga-ekewapu umu Izrel site n'ihu ndi ahụ na-emeru ha, ka ha ghara inwu n'onodu adighi ocha ha n'ihu imeru ulo nzute m, nke di n'etiti ha.” 32 Ndi a bu usoro iwu gbasara ndi ikom ihe si n'ahụ ha na-asoputa, na ndi ikom ruru aru n'ihu mkpuru nwa si ha n'ahụ puo. 33 O bukwa iwu diri nwanyị obara si n'ahụ ya puo n'oge a kara aka, na nwoke maobu nwanyị obula ihe si n'ahụ ya na-asoputa, na nke diri nwoke obula ya na nwanyị ga-edinako n'oge nwanyị ahụ bu onye ruru aru.

16 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu mgbe umu ndi ikom Eron abuo ndi ahụ bjara n'ihu Onyenwe anyi nwusiri. 2 Onyenwe anyi siri Mosis, “Gwa nwanne gi nwoke Eron si ya ka o ghara ibata mgbe obula o choro, n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso nke di n'azu akwa mgbochi, nke di n'ihu ebe mkpuchi mmehie di n'elu igbe ogbugba ndu ahụ, ma o bughu ya o ga-anwu. N'ihu na aga m aputa ihè n'ime igwe ojii di n'elu ebe mkpuchi ahụ. 3 “Otu a ka Eron ga-esi na-abata n'Ebe ahụ Kachasi Nso. O ga-eweta nwa oke ehi n'ihu aja mmehie, na ebule o ga-eji choo aja nsure oku, 4 O gayikwasị onwe ya uwe mwuda ocha, ya na uwe ime

ahụ dị ọcha. Ọ ga-eke gburugburu ukwu ya ihe ike n'ukwu akwa ọcha, keekwa akwa ọcha n'isi ya. Ndi a bu uwe di nsọ, n'ih i ya, ọ ga-ebu ụzọ saa ahụ tupu ọ na-eyi ha. 5 Ọ ga-esi n'aka ọgbakọ ụmụ Izrel nata mkpi abụọ n'ih i aja mmehie, na otu ebule n'ih i aja nsure ọkụ. 6 “Erọn ga-eweta oke ehi nke ya, maka aja mmehie iji kpuchie mmehie nke ya na nke ezinaụlọ ya. 7 Emesịa, ọ ga-ewere mkpi abụọ ndi ahụ chee ha n'ihu Onyenwe anyi n'onụ ụzọ ụlọ nzute ahụ. 8 Ọ ga-efe nza n'isi mkpi abụọ ahụ, ichọputa nke diri Onyenwe anyi nke ọzọ aburụ nke ọ ga-ahapụ. 9 Mkpi ahụ nza mara ga-abụ nke Onyenwe anyi, ya ka Erọn ga-egbu dika aja mmehie. 10 Ma mkpi ahụ nke nza mara dika ewu na-ewere ọnọdu iburu mmehie ka a ga-eche na ndu n'ihu Onyenwe anyi, n'ih i iji ya mee mmemme mkpuchi mmehie, a ga-ahapụ ya ka o buru mmehie niile kpafuo n'ozara. 11 “Erọn ga-eweta oke ehi maka aja mmehie nke ya onwe ya, iji kpuchie mmehie ya na nke ezinaụlọ ya. Ọ ga-egbu oke ehi ahụ maka aja mmehie nke ya onwe ya. 12 Ọ ga-esite n'ebe ichu aja di n'ihu Onyenwe anyi were ihe igu ọkụ juputara n'icheku ọkụ. Ọ ga-ewerekwa ụda na-esi isi ụtọ ruru mkpoju aka abụọ, were ha bata n'ime akukụ nke ọzọ nke akwa mgbochi ahụ. 13 N'ebe ahụ ọ ga-awunye ụda ndi ahụ na-esi isi ụtọ n'elu icheku ọkụ ahụ n'ihu Onyenwe anyi, ka anwuru ọkụ nke ụda ndi a kpuchie ebe mkpuchi mmehie ahụ di n'elu Ihe Ama ahụ ka ọ ghara inwu. 14 Ọ ga-ewebatakwa ụfọdu ọbara oke ehi ahụ, jiri mkpisiaka ya fesa ya n'ihu ebe mkpuchi mmehie ahụ, n'akukụ ọwụwa anyanwu, fesakwa ya ugboro asaa n'ihu ebe mkpuchi mmehie ahụ. 15 “Emesịa, ọ ga-esi n'ebe ahụ puo gaa gbuo mkpi aja mmehie umu Izrel, werekwa ọbara ya bata n'azu akwa mgbochi fesa ya n'elu ebe mkpuchi mmehie ahụ, na n'ihu ya, dika o jiri ọbara nwa oke ehi ahụ mee. 16 N'uzo di otu a, ọ ga-ekpuchiri Ebe ahụ Kachasi Nso mmehie ya, n'ih i mmehie na nnupu isi umu Izrel, ihe ọbula mmehie ndi ahụ bu. Ọ ga-achukwa udi aja a n'ih i ulo nzute ahụ, n'ih i na ọ di n'etiti ebe obibi ruru aru nke umu Izrel. 17 O nweghi onye ọbula ọzọ ga-anọ n'ime ulo nzute ahụ, site n'oge Erọn banyere n'Ebe ahụ Kachasi Nso ichu aja mkpuchi mmehie tutu ruo mgbe ọ putara, mgbe ọ chuchara aja mkpuchi mmehie maka onwe ya na ezinaụlọ ya, na maka umu Izrel niile. 18 “Mgbe o si n'ebe ahụ puta, gaa n'ebe ichu aja di n'ihu Onyenwe anyi kpuchiere ya mmehie ya. Ọ ga-ewere ụfọdu ọbara nwa oke ehi ahụ na nke

mkpi ahụ tee ya na mpi niile di n'ebe ichu aja ahụ. 19 Ọ ga-eji mkpisiaka ya fesa ụfọdu ọbara ahụ n'elu ebe ichu aja ahụ ugboro asaa iji hichapu adighi ọcha ya n'ih i iru aru umu Izrel, na ido ya nsọ. 20 “Mgbe Erọn chuchara aja mkpuchi mmehie maka Ebe ahụ Kachasi Nso, ulo nzute, nakwa ebe ichu aja, ọ ga-akputata mkpi ahụ e debere ndu. 21 Ọ ga-ebikwasị aka ya abụọ n'isi ya, kwuputa ajo omume na nnupu isi umu Izrel niile, mmehie ha niile, bokwasị ha mkpi ahụ n'isi. Ọ ga-ezipu mkpi ahụ puo n'ime ọzara site n'aka onye ahụ a hoputara ime nke a. 22 N'uzo di otu a, mkpi ahụ ga-eburu mmehie ndi ahụ niile baa n'ebe mmadu ọbula na-ebighi. Nwoke ahụ ga-ahapukwa ya n'ozara. 23 “Mgbe ahụ, Erọn ga-aba n'ime ulo nzute ahụ, yipu uwe akwa ọcha ndi nchujaja ahụ niile o yi n'ahụ ya tupu ọ banye n'Ebe ahụ Kachasi Nso. Ọ ga-awusa ha n'ebe ahụ. 24 Ọ ga-eji mmiri saa ahụ ya n'akukụ ebe nsọ ahụ, yirikwa uwe efu ya. Mgbe ahụ, ọ ga-aputa bja chuo aja nsure ọkụ nke onwe ya, na aja nsure ọkụ nke ndi ahụ, maka ikpuchiri onwe ya, na ikpuchikwara ndi ahụ mmehie ha. 25 Ọ ga-akpokwa abuba anu e ji chuo aja mmehie ahụ ọkụ n'elu ebe ichu aja. 26 “Mgbe nwoke ahụ kpugara mkpi ahụ n'ozara hapu ya, lotara, ọ ga-asa ahụ ya na uwe ya tupu ọ laghachi n'ime obodo. 27 Oke ehi nakwa mkpi maka ichu aja mmehie ahụ, bu nke ewebatara ọbara ha n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso, maka ikpuchi mmehie, ka aghaghị ibupu n'azu omuma ulo ikwu; a ga-akpo akpuko ha, anu ahụ ha na mgbirị afọ ha niile ọkụ. 28 Onye ga-akpo ha ọkụ ga-asa uwe ya, saakwa ahụ ya tupu ọ laghachi n'ime obodo. 29 “Nke a ga-aburu unu ukpuru ebighi ebi. N'afọ ọbula, unu ga-ebu onu, hapu iru ọru ọbula, n'ubochi iri nke onwa asaa. Iwu a diri nwa afọ ala maobu onye obia bi n'etiti unu. 30 N'ih i na n'ubochi a ka a na-ekpuchiri unu mmehie unu, ime ka unu diri ọcha. Mgbe ahụ, unu ga-abu ndi di ọcha site na mmehie unu niile n'ihu Onyenwe anyi. 31 Ọ bu ubochi izuike nye unu, burukwa ubochi unu ga-ebu onu. Iwu a enweghi mgbanwe! 32 Onye nchujaja e tere mmanu, nke e doro nsọ dika onye nchujaja inochi nna ya, ga-achụ aja mkpuchi mmehie ndi a, yirikwa akwa ọcha ahụ, bu uwe nsọ ahụ. 33 Ọ ga-ekpuchiri Ebe ahụ Kachasi Nso na ulo nzute, ebe ichu aja na ndi nchujaja, na mkpokota ndi obodo niile mmehie ha. 34 “Nke a ga-abu iwu ebighi ebi nye unu. Otu ugboro n'otu afọ ka a ga-ekpuchi mmehie maka mmehie ndi

Izrel niile.” E mezuru ihe ndị a niile dika Onyenwe anyị si nye ya Mosis n’iwu.

17 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, **2** “Gwa Erọn, na ụmụ ya ndị ikom, na ụmụ Izrel niile okwu sị ha, ‘Ihe ndị a ka Onyenwe anyị nyere n’iwu. **3** Onye ọbụla bụ onye ụlọ Izrel gbuo ehi, maọbụ nwa aturụ, maọbụ ewu n’ogige ebe obibi, maọbụ n’azụ ebe obibi, **4** ma o wetaghị ya n’ọnu ụzọ ụlọ nzute iche ya dika onyinye n’ihu Onyenwe anyị, n’ihu ụlonsọ Onyenwe anyị, a ga-agụ onye ahụ dika onye ikpe iwufu ọbara mara. Ọ wufuola ọbara, n’ihi ya, a ga-esite n’etiti ndị ya kewapụ ya. **5** Ihe e ji nye iwu a bụ ka ụmụ Izrel wetara Onyenwe anyị aja niile ha na-achụ ugbu a na mbara ezi ọbụla. Ha kwesiri iwetara ya Onyenwe anyị site n’aka onye nchụaja n’ọnu ụzọ ụlọ nzute, ka o jiri ya chụọrọ ha aja udo. **6** N’uzọ dị otu a, onye nchụaja ga-efesa ọbara ahụ n’ebe ichu aja dị n’ọnu ụzọ ụlọ nzute, kpọkwa abụba ya ọkụ, ka ọ buru aja nsure ọkụ nke isisi ya dị Onyenwe anyị ezi uto. **7** O kwesikwaghị ka ndị Izrel chụọ aja ha ọzọ na mbara ezi nye arụsị ewu ndị ha na-akpọ isiala nye. Iwu a ga-adigide nye ha na ụmụ ha niile, site n’ogbo ruo n’ogbo.’ **8** “Gwa ha, ‘Onye Izrel ọbụla, maọbụ onye ọbia bi n’etiti unu, nke ga-achụ aja nsure ọkụ maọbụ aja ọzọ, **9** ma o webataghị ya n’ọnu ụzọ ụlọ nzute, ebe a ga-achuru ya Onyenwe anyị, ka a ga-ewezuga site n’etiti ndị ya. **10** “‘Onye Izrel ọbụla maọbụ onye ọbia bi n’etiti ha, nke riri ọbara ọbụla ka m ga-eche ihu m megide. A ga-ewezuga ya site n’etiti ndị m. **11** N’ihi na ndụ ihe nwere ndụ dị n’ọbara ya, ọ bụ n’ihi nke a ka m ji nye iwu na a ga-awusa ọbara niile n’elu ebe ichu aja, maka iji ya kpuchie mmehie unu. Ọ bụ ọbara na-ekpuchi mmehie maka ndụ mmadu. **12** N’ihi nke a, a siri ndị Izrel, “Ọ dighị onye ọbụla n’etiti unu, maọbụ onye ọbia ọbụla nke bi n’etiti unu ga-eri ọbara.” **13** “‘Onye Izrel ọbụla, na onye ọbia ọbụla binyere unu nke gara ichu nta, gbuo anụ maọbụ nnunụ ọbụla a na-eri eri, ga-awufu ọbara ya were aja kpuchie ya. **14** N’ihi na ndụ ihe niile nwere ndụ dị n’ọbara. Ọ bụ ya mere m ji nye ụmụ Izrel iwu si unu erila ọbara anumanu ọbụla, n’ihi na ndụ ihe niile nwere ndụ dị n’ọbara ya. N’ihi ya onye ọbụla riri ọbara, a ga-ekewapụ ya site n’etiti ndị m. **15** “‘Mmadu ọbụla, maọbụ nwa afọ ma ọ bukwanu onye ọbia, nke riri anụ nwuru n’onwe ya, maọbụ nke anụ ọhia dogburu, ga-eji mmiri saa uwe ya na ahụ ya, ọ ga-abukwa onye ruru aru ruo

uhuruchi tupu ọ dị ọcha ọzọ. **16** Ma ọ buru na ọ saghi uwe ya na ahụ ya, ikpe omuma di ya n’isi.”

18 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Gwa ụmụ Izrel okwu ndị a sị ha, ‘Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu. **3** Ya mere, ọ bụ ezie na unu ebiela n’etiti ndị Ijpt, ma unu ekwesighi ibi ndu unu dika ha si ebi. Unu ekwesikwaghị ibi ndu dika ndị Kenan ebe m na-akpobata unu. Unu agbasola omenaala ha. **4** Unu ga-edebe iwu m niile, gbasookwa ukpuru m niile n’ihi na abụ m Onyenwe anyị Chineke unu. **5** Debenụ iwu m na ukpuru m, n’ihi na onye na-edebe ha ga-adị ndu site na ha. Abụ m Onyenwe anyị. **6** “‘Onye ọbụla ya na mmadu bụ nwanne e jekwurukwala ya ka ha nwe mmekọ edina, i ji kpughee ọtọ ya. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **7** “‘I gaghị eleda nna gi anya site na i jekwuru nne gi ka gi na ya nwe mmekọ edina. Nne gi ka ọ bụ; gi na ya agaghị enwe ụdị mmekọ dị otu a. **8** “‘I gaghị e jekwuru nwunye nna gi ka gi na ya nwe mmekọ edina. Nke a bụ ileda nna gi anya. **9** “‘I gaghị e jekwuru nwanne gi nwanyi ka gi na ya nwe mmekọ edina, maọbụ nwa nwanyi nke a mụrụ nna gi, maọbụ nwa nwanyi nke nne gi mụrụ, ma a mụrụ ya n’ulo ma a mụrụ n’ama. **10** “‘I gaghị e jekwuru nwa nwanyi nke nwa gi nwoke mụrụ, maọbụ nwa nwanyi nke nwa gi nwanyi mụrụ i nwe mmekọ edina; n’ihi na nke a ga-eweta nleda anya nye gi. **11** “‘I gaghị e jekwuru nwa nwanyi nwunye nna gi mụrụ, ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na ọ bụ nwa nna gi mụrụ; nwanne gi nwanyi ka ọ bụ. **12** “‘I gaghị e jekwuru nwanne nwanyi nna gi ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na ọbara jikoro ya na nna gi, ha bụ otu ahụ. **13** “‘I gaghị e jekwuru nwanne nne gi nke nwanyi, ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na ọbara jikoro ya na nne gi, ha bụ otu ahụ. **14** “‘I gaghị eleda nwanne nna gi nke nwoke anya, site n’ijekwuru nwunye ya, ka gi na ya nwe mmekọ edina. N’ihi na nwunye nwanna gi ka ọ bụ. **15** “‘I gaghị e jekwuru nwunye nwa gi nwoke ka gi na ya nwe mmekọ edina; nwunye nwa gi nwoke ka ọ bụ; gi na ya agaghị enwe mmekorita ọbụla gosiri mkpughe ọtọ ya. **16** “‘I gaghị e jekwuru nwunye nwanne gi nwoke ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na nke a bụ omume nleda anya nye nwanne gi nwoke. **17** “‘I gaghị e jekwuru nwanyi na nwa ya nwanyi ka gi na ha nwe mmekọ edina. I gaghị akporo nwa nwanyi nwa ya nwoke, maọbụ nwa nwanyi nke nwa ya nwanyi mụrụ dinaa ya; n’ihi na

otu obara ka ha bu. Ihe di otu a bu aru. **18** “I gaghi alu nwanne nwanyị nwunye gi, dika nwunye ozo gi, n’ihi ikpagbu ya, gi na ya a na-enwe mmekorita edina, i na-ekpughe oto nwunye gi mgbe o ka di ndu. **19** “E jekwurukwala nwanyị ka gi na ya nwe mmeko edina, mgbe o no n’onodu adighi ocha nke (iso uba) nso nwanyị ya n’oge a kara aka. **20** “A kporokwala nwunye onye agbataobi gi idina ya, si otu a meruo onwe gi n’ihi mmeko di otu a. **21** “I gaghi enye nwa gi ka e jiri ya churo Molek aja. N’ihi na i kwesighi imeru aha Chineke gi. Mu onwe m bu Onyenwe anyi. **22** “Gi na nwoke edinala, dika nwanyị na nwoke si edina. Ihe akporo asi ka o bu. **23** “Gi na anumanu obula edinakwala, site otu a meruo onwe gi. Nwanyị agakwaghị ewere onwe ya nye ka ya na oke anumanu nwee mmekorita, aru a na-adighi eme eme ka o bu. **24** “Unu emerukwala onwe unu site na-ime ihe ndi a, n’ihi na ihe ndi a bu ihe mba ndi ahụ na-eme. O bukwa n’ihi ya ka m ga-eji chupu ha site n’ala ahụ m ga-enye unu. **25** O buladi ala ahụ niile ghorọ ihe ruru aru site n’omume ndi a. O bu nke a mere m ji ata ndi bi n’ime ya ahuhu n’ihi mmehie ha. Ala ahụ meghere onu ya gboputa ndi bi n’ime ya. **26** Unu gadebe iwu m na ukuru m ndi a niile. Unu emekwala ihe aru ndi a, ma ndi amuru n’ala ma ndi obia niile bi n’etiti unu. **27** Ala m na-aga inye unu ruru aru n’ihi na ndi bi n’ime ya na-eme omume ndi a ruru aru. **28** Unu emekwala ihe aru ndi a, n’ihi na o buru na unu emee ha, o ga-emeghe onu ya gboputa unu, dika o si mee mba niile bu ndi buru unu uzo biri n’ime ya. **29** “Onye obula n’etiti unu mere ihe aru ndi a, ka a gaekewapu site n’etiti ndi ya. **30** N’ihi ya, lezienụ anya ka unu debe iwu m, ka unu ghara ime ihe aru ndi a, nke ndi buru unu uzo biri n’ala ahụ mere. Ka unu gharakwa imeru onwe unu site n’omume aru ndi a. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu.”

19 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** “Gwa ogbakọ umu Izrel niile okwu si ha: ‘Dinu nso, n’ihi na mu onwe m bu Onyenwe anyi bu Chineke unu, di nso. **3** “Onye obula n’ime unu aghaghị isopuru nne na nna ya, debekwa iwu m nyere maka ubochi izuike, n’ihi na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. **4** “Unu akpola isiala nye arusi, unu emekwarala onwe unu chi ndi e ji ola kpuo. Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. **5** “Mgbe unu ga-achuru Onyenwe anyi aja udo, soronu ukuru m nyere unu chuo ya, ka

m nabata ya. **6** Unu ga-eri ya n’ubochi ahụ unu churu ya, maobu n’ubochi nke na-eso ubochi ahụ. Nke obula foduru ruo ubochi nke ato ka unu ga-esure oku. **7** O buru na unu erie ya n’ubochi nke ato ihe aru ka o bu. A gaghi anabata aja obula unu ga-eri n’ubochi nke ato. **8** Ikpe ga-ama onye ga-eri ya n’ubochi nke ato n’ihi na o meela ka ihe nso Onyenwe anyi buru ihe aru. A ga-ekewapu onye ahụ site n’etiti ndi ya. **9** “Mgbe unu na-ewe ihe ubi, unu ewechala ihe niile di n’akuku ubi niile, maobu chikotachaa irighiri ihe ubi niile foduru n’ala. **10** A ghorochakwala mkpuru vaini niile miri n’elu vaini gi, maobu chikoro mkpuru ndi dara n’ala. Hapuru ha umu ogbenye na ndi obia, n’ihi na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. **11** “Unu ezula ohi. “Unu aghala ugha. “Unu aghogbula ibe unu. **12** “Unu anula iyi ugha, si otu a weta nkocha nye aha Onyenwe anyi Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyi. **13** “Unu ejila ike punara onye agbataobi unu ihe ya, maobu zuru ihe o nwere n’ohi. “Kwunu onye obula unu goro oru ugwo oru ya osiso. Unu echela ka chi bo tupu unu akwu ya ugwo ya. **14** “Akochala onye nti chiri, edochikwarala onye isi ihe n’uzo. Tupu egwu Chineke. Abụ m Onyenwe anyi. **15** “Unu ekpela ikpe na-ezighi ezi, unu elela mmadu anya n’ihu mgbe unu na-ekpe ikpe, ma onye unu na-ekpe ikpe o bu ogaranya maobu ogbenye. Kama kpeenu ikpe kwu oto. **16** “Unu ejegarila na-agbasa okwu nkwoju n’etiti ndi mmadu. “Emela ihe obula ga-ebutere onye agbataobi gi onwu. Abụ m Onyenwe anyi. **17** “Akpola nwanne gi asi n’ime obi gi. Tupu onye agbataobi gi mmehie ya n’ihu ya, ka i ghara iketa oke n’ikpe omuma diri ya. **18** “Abola obo, ebukwala iro n’obi megide onye obula n’etiti ndi gi. Kama hu onye agbataobi gi n’anya dika i si hu onwe gi n’anya. Mu onwe m bu Onyenwe anyi unu. **19** “Unu ga-edebe iwu m niile. “Unu ejila otu udi anu ulo unu na-agba udi anu ulo ozo di iche. “Akula udi mkpuru abuo n’ubi. “Eyila uwe e ji uzo ihe abuo, dika aji anu na ogbo du. **20** “O buru na nwoke obula akporo nwaagbogho bu ohu nwanyị nke a na-agbaputabeghi, maobu nke na-enwerebeghi onwe ya, nke nwoke ozo choro ilu, mee ka ha abuo dinakoo, a ga-ekpe ha abuo ikpe n’uloikpe, ma a gaghi egbu ha, n’ihi na nwanyị ahụ abughi onye nwe onwe ya. **21** Ma nwoke ahụ ga-eweta aja ikpe omuma nye Onyenwe anyi n’onu uzo ulo nzute. O ga-abukwa ebule ka o gaeji chuo aja ahụ. **22** Onye nchujaja ga-eji ebule aja ikpe omuma ahụ churo nwoke ahụ aja mkpuchi mmehie

ya n'ihu Onyenwe anyi, n'ih i mmehie o mere. A ga-agbaghakwara ya mmehie ya. 23 "Mgbe unu batara n'ala ahụ kọọ mkpuru osisi di iche iche, unu erila mkpuru osisi ahụ miri n'afọ nke mbu, o bu ihe ruru aru. Ruo n'afọ nke ato, ha bu ihe ruru aru. Unu agagh i eri ha. 24 N'afọ nke ano, mkpuru nke osisi ndi ahu niile ga-am i di nsọ. Unu ga-eji ya nye Onyenwe anyi onyinye otuto. 25 Site n'afọ nke ise, mkpuru obula ga-abu nke unu. N'uzo di otu a ihe ha ga-amiputa gaadi ukwu. Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. 26 "Unu erila anu obula obara di n'ime ya. "Unu agbala afa maobu juta mmuo ase. 27 "Unu akpuchala agir i isi di gburugburu akuku isi unu, maobu chabie onu onu afonu unu. 28 "Unu akala ihe obula n'ahu unu, n'ih i onye nwuru anwu maobu jiri mma oku dee ihe n'ahu unu. Abu m Onyenwe anyi. 29 "Emerula nwa gi nwanyi site n'ikwagide ya ka o buru akwuna, ka ala unu ghara ijuputa n'igba akwuna na ihe ojoo di iche iche. 30 "Debenu iwu niile m nyere maka ubochi izuike m. Sopukwanu ebe nsọ m. Abu m Onyenwe anyi. 31 "Unu ejekwurula ndi na-aju mmuo ojoo ase maobu chogaa ndi dibia afa, n'ih i na unu ga-emeru onwe site na ha. Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. 32 "Bilienu oto n'ihu okenye, soperunu ndi okenye, ma tounu egwu Chineke unu. Abu m Onyenwe anyi. 33 "Mgbe onye obia soro unu biri n'ala unu, unu emejola ya. 34 Mesonu onye obia bi n'etiti unu mmeso dika o bu otu n'ime ndi amuru n'ala. Hunu ha n'anya dika unu si hu onwe unu, n'ih i na o nwere oge unu bu obia n'ala Ijpt. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu. 35 "Unu ejila ihe otutu aghughu mgbe unu na-atu ihe di ogologo, maobu ihe di aru, maobu ihe di ukwu, 36 Jirinu ezi ihe otutu tuu ogologo, maobu ihe di aru, maobu ihe di ukwu. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu, onye si n'ala Ijpt kpoputa unu. 37 "Debenu ukpuru m niile, na iwu m niile, gbasoonu ha. Abu m Onyenwe anyi."

20 Onyenwe anyi sir i Mosis, 2 "Gwa umu Izrel, 'Onye Izrel obula maobu onye obia obula bi n'etiti unu, nke weere nwa ya nye maka ichuru Molek aja, aghagh i ime ka o nwuo. Ndi mmadu ga-ewere nkume tugbuo ya. 3 Mu onwe m ga-emegide onye ah u, bipu ya site n'etiti ndi ya, n'ih i na o meruola ebe nsọ m, mee ka aha m gharakwa idi nsọ, site n'iji umu ya churo Molek aja. 4 O buru na ndi obodo elezie anya mee omume dika a ga-as i na ha amagh i ihe onye ah u mere, hapukwa igbu ya, mgbe o were otu n'ime umu

ya nye Molek, 5 mu onwe m ga-emegide onye ah u na ezinaulo ya bipu ha site n'etiti ndi ya. Otu a kwa ka m ga-eme ya na ndi niile so ya meruo onwe ha site n'ife arusi Molek. 6 "Aga m edo ihu m megide onye obula gara juo ase site n'aka mmuo ojoo, maobu onye gara na dibia afa gbaa afa, site n'iso ha kwaa iko. Aga m ekewapu onye ah u site n'etiti ndi ya. 7 "Doonu onwe unu nsọ, ma dikwanu nsọ n'ih i na abu m Onyenwe anyi Chineke unu. 8 Debenu ukpuru m niile, ma gbasoonu ha n'ih i na abu m Onyenwe anyi onye na-edo unu nsọ. 9 "Onye obula kochara nne ya maobu nna ya ka a ga-egbu n'ih i na o kochara nne na nna ya. Obara onye di otu a ga-adikwa ya n'isi. 10 "O buru na nwoke obula edinakwuru nwunye nwoke ozo, ya bu nwunye onye agbataobi ya, nwoke ah u na nwanyi kwara iko ka a ga-egbu. 11 "Nwoke obula ya na nwunye nna ya dinakor o nwe mmeko, emerula nna ya. A ga-egbu nwoke ah u na nwanyi ah u. Obara ha ga-adi ha n'isi. 12 "O buru na nwoke obula edinakwuru nwunye nwa ya, wetara onwe ha ikpe omuma, a ga-egbu ha abuo n'ih i na o bu aru ka ha mere. 13 "O buru nwoke na nwoke ibe ya edinakor o nwee udi mmeko edina nwoke na nwanyi, a ga-egbu ha abuo n'ih i na ihe ha mere bu ihe ruru aru. Obara ha ga-adi ha n'isi. 14 "O buru na nwoke aluo nwanyi na nne muru ya, ajo ihe ka o bu. Nwoke ah u na ndi inyom ndi ah u ka a ga-akpo oku, ka ihe ojoo di otu a hapu idi n'etiti unu. 15 "O buru na nwoke na anumanu enwee mmekor ita, a ga-egbu nwoke ah u gbukwaa anumanu ah u. 16 "O buru na nwanyi obula abiaruo anumanu obula nso dinakwuru ya inwe mmeko, a ga-egbu nwanyi ah u na anumanu ah u, n'ih i na ha kwesiri onwu. Obara ha ga-adi ha n'isi. 17 "Nwoke obula ya na nwanne ya nwanyi nwere mmeko edina, maobu nwa afu nne ya maobu nwa nwunye nna ya, a ga-ekpochapu ha site n'ihu oha mmadu n'ih i na o bu ihe ihere di ukwu ka ha mere. O meruola nwanne ya, n'ih i ya ikpe omuma di ya n'isi. 18 "Nwoke obula nke ya na nwanyi no na nsọ nwanyi ya dinakor o nwee mmeko ekpugheela adigh i ocha nwanyi ah u. Nwanyi ah u n'onwe ya ekpugheekwala adigh i ocha nke ya. A ga-ebipu ha abuo site n'etiti ndi ha. 19 "I gagh i enwe mmeko edina n'etiti gi na nwanne nwanyi nne gi maobu nwanne nwanyi nna gi, n'ih i na nke a bu ihe nleda anya nye onye obara jikoro gi na ya. Ikpe omuma ga-adiri unu abuo. 20 "O buru na nwoke obula na nwunye nwanne nna ya edinaa, o bu omume

ileda anya nye nwanne nna ya. Ha ga-ebu mmehie ha. Ha ga-anwụ na-amụtaghi nwa. **21** “O buru na nwoke alu nwunye nwanne ya, o bu omume ruru aru, n’ihi na o bu ihe nleda anya nye nwanne ya. Ha ga-agba aka nwa. **22** “Debenu iwu ndi a na ukuru ndi a, ma gbasoonu ha ka ala ahụ m na-eduba unu n’ime ya hapu imeghe onu ya gbupu unu. **23** Unu agbasola omenaala ndi mba niile a m na-achupu site n’ala m na-enye unu, n’ihi na ha na-eme ihe ndi a niile m nyere unu n’iwu emela. O bu nke a mere ihe banyere ha ji so m oyi. **24** Ma agwala m unu si, “Unu gaketala ala ha. Aga m enye ya unu ka o buru ihe nketa unu. Ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya.” Abu m Onyenwe anyi Chineke unu onye kewaputara unu doo unu iche site na mba ndi ozo niile. **25** “Unu aghaghi ikpa oke n’etiti anumanu ndi di ocha iri eri, na anumanu ndi na-adighi ocha, na n’etiti anu ufe di ocha iri eri na ndi ruru aru. Unu emerula onwe unu site n’iri anumanu maobu anu ufe, maobu ihe ozo nakpughari n’ala, ndi ahụ m kewapuru iche diha ihe ruru aru. **26** Unu ga-adi nsọ nye m, n’ihi na mu, bu Onyenwe anyi, di nsọ. Ekewaputala m unu, doo unu iche, site n’etiti ndi mba ozo niile, ka unu buru nke m. **27** “A ga-eji nkume tugbuo nwoke maobu nwanyị obula nke na-aju mmuo ojo ase, maobu dibia afa no n’etiti unu ka o nwuo. Obara ha ga-adikwa ha n’isi.”

21 Onyenwe anyi gwara Mosis si, “Gwa ndi nchaja, umu ndi ikom Eron okwu si ha, ‘Onye nchaja ekwesighi imeru onwe ya mgbe mmadu nwuru n’etiti umunna ya. **2** Kariakwa ma onye ahụ bu onye di ya nnoo nsọ, diha nne ya, maobu nna ya, maobu nwa ya nwoke, maobu nwa ya nwanyị, maobu nwanne ya nwoke, **3** maobu nwanne ya nwanyị na-alubeghi di, onye o na-elekota n’ihi na o nweghi di. N’ihi ya, o nwere ike meruo onwe ya. **4** Ma o gakwaghi eme onwe ya ka o ghara idi ocha n’etiti ndi ogo ya, ma site otu a meruo onwe ya. **5** “Ndi nchaja ekwesighi ikpucha isi ha, maobu kpuchapu akuku afonu ha, maobu kaa ihe obula nakpukpo ahụ ha. **6** Ha ga-abu ndi di nsọ nye Chineke ha, ndi na-agaghi emekwa ka aha Chineke ha ghara idi nsọ. N’ihi na o bu ha na-eche n’ihu Onyenwe anyi onyinye aja nsure oku, bu nri Chineke ha. N’ihi ya, ha aghaghi idi nsọ. **7** “Onye nchaja agaghi alu nwanyị e meruru site n’igba akwuna, maobu nwanyị luturu di nke kewapuru onwe ya site n’ahụ di ya, n’ihi na ndi nchaja bu ndi di nsọ nye Chineke ha. **8**

Guo ha diha ndi di nsọ n’ihi na o bu ha na-eche nri Chineke n’ihu ya. Guo ha diha ndi di nsọ n’ihi na mu onwe m bu Onyenwe anyi di nsọ, mu onwe m na-eme ka unu di nsọ. **9** “O buru na nwa nwanyị onye nchaja emeruo onwe ya site n’igbo onye akwuna, o sitela na ndu ojo di otu a wetara nna ya ihe ihere. A ga-akpo ya oku. **10** “Onyeisi nchaja, onye ahụ sitere n’etiti umunna ya, onye awusara mmanu nsọ n’isi ya, onye ahoro doo nsọ iyiri uwe onye nchaja ahụ, agaghi ahapu agiri isi ya ka o kpasasia, maobu dowaa uwe ya. **11** O gaghị abanye ebe ozu di. O gaghị emeruo onwe ya, o buladi ma ozu ahụ o bu nke nne ya maobu nke nna ya. **12** O gaghị esi n’ebe nsọ Chineke ya puo, maobu mee ya ka o ghara idi nsọ, n’ihi na e doola ya nsọ site na ite ya mmanu nsọ nke Chineke ya. Abu m Onyenwe anyi. **13** “Nwanyị onyeisi nchaja ga-alu ga-abu nwanyị na-amaghi nwoke. **14** O gaghị alu nwanyị di ya nwuru, maobu nwanyị ya na di ya na-ebikwaghi, maobu nwanyị akwuna. Nwanyị o ga-alu ga-abu naani nwanyị na-amaghi nwoke nke si n’etiti umunna ya, **15** ka o ghara ime ka umu ya ghara idi nsọ n’etiti umunna ya. Abu m Onyenwe anyi onye na-edo ya nsọ.” **16** Onyenwe anyi gwara Mosis si, **17** “Gwa Eron, ‘Nogbo niile nke na-abia, o nweghi onye obula n’ime umu umu gi nke akuku ahụ ya na-ezughị oke ga-abia nso iwetara Chineke ya ihe oriri. **18** O nweghi nwoke obula nwere orusi obula ga-abia nso, o nweghi nwoke kpuru isi, maobu onye ngwuro, maobu onye imi mpia, maobu onye ukwu maobu aka ya na-ezughị oke, **19** maobu onye okpuku ukwu ya maobu okpuku aka ya gbajiri, **20** maobu onye mkpumpku azu di, maobu nwa akakpo, maobu onye na-adighi ahuzi uzo, maobu onye agba na-ata, maobu onye akpuka di n’ahụ, maobu onye mkpuru amu ya chipiara echipia. **21** O nweghi nwa nwa Eron onye nchaja obula nwere orusi ga-abia iwetara Onyenwe anyi aja onyinye site n’oku. Ebe o bu na o nwere orusi, o gaghị abia nso iwetara Chineke ya nri. **22** Ma o nwere ike iri nri ahụ dikarisiri nsọ nke sitere na nri Chineke ya, tinyekwara nri ahụ di nsọ. **23** Kama o gaghị abia nso akwa mgbochi ahụ maobu biaruo ebe ichu aja nso, n’ihi ezughị oke ya. Ka o ghara imeru ebe nsọ m, n’ihi na abu m Onyenwe anyi onye na-edo ha nsọ.” **24** Ya mere Mosis nyere Eron na umu ya ndi ikom na umu Izrel niile iwu ndi a.

22 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** “Gwa Eron na umu ya ndi ikom ka ha jiri nsopuru nabata

onyinye dị nsọ nke ụmụ Izrel na-edo nsọ nye m, ka ha ghara imerụ aha nsọ m. Abụ m Onyenwe anyị. 3 “Gwa ha sị, ‘N’ogbọ unu niile na-abia, ọ buru na enwee onye ọbụla n’agburu unu nke b́ara nso n’ihe ndị ahụ dị nsọ ụmụ Izrel na-edo nsọ nye Onyenwe anyị, mgbe onye ahụ nọ ọnọdu dika onye ruru aru, a ga-esi n’ihu m wezuga onye ahụ. Abụ m Onyenwe anyị. 4 “Onye ọbụla bu nwa nwa Eron nke ọria ekpenta na-aria, maobu nke ihe si n’ahụ ya na-asoputa agaghị eri aja dij nsọ tutu ruo mgbe e mere ka ọ diri ọcha. Ọ gabukwa onye ruru aru ma ọ buru na o metu ozu aka, maobu onye mkpuru nwa na-esite n’ahụ awusi, 5 maobu na o meturu anu na-akpughari akpughari n’ala aka, nke na-emeru ya, maobu na ọ meturu mmadu aka nke mere ka ọ buru onye ruru aru n’agbanyeghi ihe ọ bu na-emeru ya. 6 Onye ahụ meturu ihe ndi a aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. Ọ gaghi eri ihe nsọ ọbula tutu ruo mgbe ọ sachara ahụ. 7 Mgbe anyanwu dara ka ọ ga-adi ọcha, nweekwa ike iri ihe dij nsọ, n’ihi na ọ bu nri ya. 8 Ọ gaghi eri anu nwuru anwu, maobu nke anu ozo dogburu, n’ihi na ihe ndi a ga-emeru ya. Abụ m Onyenwe anyị. 9 “Ndi nchujaja kwesiri idebe ukuru m, ka ha ghara ibu ndi ikpe mara si otu a nwuo n’ihi na ha leliri ha anya. Abụ m Onyenwe anyi onye na-edo ha nsọ. 10 “O nweghi onye ọbula na-esiteghi n’ezinaulo ndi nchujaja ga-eri aja nsọ ahụ. Onye bu ọbia na onye e goro oru nọ n’ulo onye nchujaja agaghị eri ya. 11 Otu ọ di, ọ buru na onye nchujaja weere ego nke aka ya gbata ohu, maobu na a muru ohu ahụ n’ulo ya, ohu ahụ nwere ike iri aja nsọ ahụ. 12 Ọ buru na nwa nwanyi onye nchujaja alu onye na-abughi onye nchujaja, ọ gaghi eri ihe ọbula site n’ime aja nsọ a. 13 Ma nwa nwanyi onye nchujaja nke di ya nwuru, maobu na ya na di ya ebikwaghi, ọ burukwa na ọ mutaghi nwa ọbula, ọ loghachi bia biri n’ulo nna ya dika o mere mgbe ọ bu agboghọ, o nwere ike iri nri di n’ulo nna ya. Ọ dikwaghi onye nakwesighi iri ya, nke ga-eri ya. 14 “Ọ buru na onye ọbula erie onyinye nsọ ahụ na-amaghi ama, ọ gaweghachiri onye nchujaja ihe niile o riri tukwasikwa ya otu uzọ n’uzọ ise ozo. 15 Ndi nchujaja ekwesighi imeru onyinye nsọ ụmụ Izrel na-eche n’ihu Onyenwe anyi, 16 site n’ikwenye ka ndi mmadu efu rie onyinye nsọ ahụ, si otu a wetara ndi riri ya ikpe omuma nke ya na nkwughachi so. Abụ m Onyenwe anyi onye na-edo ha nsọ.” 17 Onyenwe anyi gwara Mosis sị, 18 “Gwa Eron na umu ya ndi ikom na umu Izrel niile

okwu si ha, ‘O buru na onye ọbula, onye Izrel maobu onye ọbia n’Izrel, eweta aja nsure oku nye Onyenwe anyi imezu nkwa o kwere, maobu dika onyinye afọ ofufu, 19 ọ ga-eweta otu oke nke na-enweghi nkwaru nke si n’igwe ehi, maobu aturu, maobu ewu, ka a nabata ya n’aha. 20 Ewebatala ihe ọbula nke nwere nkwaru, n’ihi na agaghị m anabata ya n’aha gi. 21 Mgbe onye ọbula wetara ehi maobu aturu maobu ewu site n’igwe anu, dika onyinye aja udo ọ na-enye Onyenwe anyi maka imezu nkwa, maobu onyinye afọ ofufu, ọ ga-abu nke na-enweghi orusi maobu ntupo ọbula tupu a nabata ya. 22 Anumanu ọbula kpuru isi, maobu nke meruru ahụ, maobu nke ukwu maobu aka gbajiri, maobu nke akpukpa di n’ahụ ya, maobu ihe nwere ure, maobu nke onya di n’ahụ, agaghị abụ ihe onyinye nye Onyenwe anyi. Unu atukwasikwala ha n’ebe ichu aja dika onyinye nye Onyenwe anyi. 23 Unu nwere ike jiri ehi maobu aturu nke akuku ahụ ya tara ata, maobu nke otu akuku ya buru ibu kari ibe ya chuo aja onyinye si n’obi, ma a gaghi e ji ya chuo aja imezu nkwa. 24 Unu agaghị enye anumanu ọbula nke mkpuru amu ya chipjara echipia, maobu nke piara apia, maobu nke a dowapuru adowapu maobu nke a chakapuru achakapu, dika onyinye n’ihu Onyenwe anyi. Unu enyekwala udi onyinye a n’ala unu. 25 Unu esitekwa n’aka onye ọbia nata udi onyinye a, ma webata ya dika nri a na-enye Chineke unu. A gaghi anabata ha n’onodu unu, n’ihi na ha nwere nkwaru, nweekwa ntupo.” 26 Onyenwe anyi siri Mosis, 27 “Mgbe a muru nwa ehi, maobu nwa aturu, maobu ewu oheru, a ga-ahapu ya na nne ya ubochi asaa. Site n’ubochi nke asato gaa n’ihu a ga-anabata ya dika onyinye ihe oriri i ji chuo aja nsure oku nye Onyenwe anyi. 28 Egbula nne anu na nwa ya n’otu ubochi, maobu ehi maobu aturu. 29 “Mgbe unu na-achuru Onyenwe anyi aja ekele, chonu ya n’uzo ahụ a ga-anabata ya. 30 Riekwanu anu aja ahụ n’otu ubochi ahụ, ka ọ hapu ifodu ruo echi ya. Abụ m Onyenwe anyi. 31 “Unu ga-edebe iwu m ndi a niile, mee ha n’ihi na abụ m Onyenwe anyi. 32 Unu emekwala ka aha m ghara idi nsọ. A ga-edo aha m nsọ n’etiti umu Izrel, n’ihi na abụ m Onyenwe anyi onye na-edo unu nsọ. 33 Ọ bu m kpoputara unu site n’ala Ijipt ka m buru Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyi.”

23 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 2 “Gwa umu Izrel okwu si ha, ‘Ndi a bu mmemme a

kara aka nye Onyenwe anyi, nke unu ga-ekwusa dika mkpokota di nsọ. **3** “Ubochi isii ka unu ga-aji ruo oru. Ma ubochi nke asaa, bu ubochi izuike, ubochi mkpokota di nsọ. Unu agaghị aru oru obula n’ubochi ahụ, n’ebe obula unu bi. O bu ubochi izuike nye Onyenwe anyi. **4** “Ndi a bu mmemme Onyenwe anyi a kara aka, mkpokota di nsọ nke unu ga-ekwusa n’oge a kara aka. **5** N’onwa mbu, n’ubochi nke iri na anọ nke onwa ahụ, n’oge uhuruchi, mgbe anwu dara, ka Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi ga-adi. **6** Mmemme achicha na-ekoghi eko Onyenwe anyi ka unu ga-ebido n’ubochi iri na ise nke onwa ahụ. Abali asaa ka unu ga-eri achicha a na-eghighe ihe na-eko achicha mee. **7** N’ubochi mbu nke mmemme a, unu ga-enwe mkpokota di nsọ, o dikwaghị onye obula ga-aru oru obula. **8** Unu ga-eweta aja e sitere n’oku chuo nye Onyenwe anyi. N’ubochi nke asaa nweenu mkpokota di nsọ, unu arukwala oru nke ubochi ahụ.” **9** Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, **10** “Gwa umu Izrel si ha, ‘Mgbe unu banyere n’ala ahụ m na-aga inye unu, ghotu mkpuru ihe ubi nke mbu unu, unu ga-ewetara onye nchujaja otu ukwu oka site n’oka unu ghotara n’ubi unu. **11** O ga-anara unu ukwu oka ahụ fufee ya n’ihu Onyenwe anyi, ka a nabata ya. O bu n’ubochi ahụ ga-esote ubochi izuike ka onye nchujaja ga-efufe ya. **12** N’otu ubochi ahụ e fufere ukwu oka ahụ, unu ga-ewere nwa ebule na-enweghi ntupo, nke gbara naani otu afo, churo Onyenwe anyi aja nsure oku. **13** Aja mkpuru oka ga-eso aja nsure oku a. O ga-aji iko oka a kworo nke oma iri na abuo a gwara mmanu oliv, ka o buru ihe e surere n’oku na-esi ezi isi oma nye Onyenwe anyi. A ga-enyekwa iko mmanya ato dika onyinye ihe onunu **14** Unu agaghị eri achicha, maobu oka e ghere eghe, maobu oka ohuru tutu ruo mgbe unu buru uzọ weta onyinye nye Chineke unu. N’ebe obula unu bi, ukpuru a ga-adigide ruo ogbo niile. **15** “Site n’ubochi ahụ sote ubochi izuike, bu ubochi ahụ unu wetara ukwu oka nke onyinye mfufe, guputa izu asaa zuru ezu. **16** Guputakwa iri ubochi ise site n’ubochi izuike ahụ mezuru izu asaa ahụ ma wetara Onyenwe anyi onyinye oka ohuru. **17** Site n’ebe obula unu bi, unu ga-ewetara Onyenwe anyi ogbe achicha abuo nke unu ji iko oka a kworo nke oma iri na abuo, nke e ji ihe na-eko achicha mee, ya bu yiist, dika aja mfufe nke mkpuru mbu nye Onyenwe anyi. **18** Tinyere achicha a, unu ga-eweta umu aturu asaa gbara otu afo, ndi na-enweghi ntupo, na otu

nwa oke ehi, na ebule abuo. Ha ga-abu aja nsure oku nye Onyenwe anyi, ya na aja mkpuru oka na aja ihe onunu, aja e sitere n’oku chuo, nke isisi ya di ezi mma nye Onyenwe anyi. **19** Unu ga-ejikwa otu mkpuru chuo aja mmehie. Werekwa umu aturu abuo gbara otu afo, otu afo, chuo aja udo. **20** Onye nchujaja ga-efufe umu aturu abuo ndi a, na achicha ndi si na mkpuru mbu ahụ n’ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. Ha bu aja di nsọ nye Onyenwe anyi. O bukwa ndi nchujaja ga-ewere ha dika nri ha. **21** N’otu ubochi ahụ unu ga-akposakwa mkpokota di nsọ, unu arukwala oru nke ubochi ahụ. Nke a ga-abu ukpuru ga-adigide ebighi ebi site n’ogbo ruo n’ogbo niile, n’ebe obula unu bi. **22** “Mgbe unu na-ewe ihe ubi, unu ewechala ihe niile di n’akuku niile nke ubi unu. Hapurunu ha umu ogbenye, na ndi obia. Hapukwara ha mkpuru ubi niile dara n’ala. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu.” **23** Onyenwe anyi gwara Mosis si, **24** “Gwa umu Izrel si, ‘Ubochi mbu nke onwa nke asaa ga-abu ubochi izuike, ubochi mkpokota di nsọ nke a ga-aji opi na-ada oke uda cheta. **25** Unu arula oru obula n’ubochi ahụ, kama unu ga-achu aja nsure oku nye Onyenwe anyi.” **26** Onyenwe anyi gwara Mosis si, **27** “Ubochi nke iri nke onwa asaa a bu ubochi Mkpuchi Mmehie. O bu ubochi mkpokota di nsọ nye unu. Unu ga-ata onwe unu ahuhu bja wetara Onyenwe anyi onyinye site n’oku. **28** Unu arula oru obula n’ubochi ahụ n’ihi na ubochi ahụ bu ubochi ichu aja mkpuchi mmehie unu n’ihu Onyenwe anyi Chineke unu. **29** Onye obula na-eghighe ubochi ahụ weda onwe ya n’ala ka a ga-ekewapu site n’etiti ndi ya. **30** Aga m ebibikwa onye obula ruru oru n’ubochi ahụ. **31** Unu agaghị aru oru obula. N’ebe obula unu bi, ukpuru a ga-adigide nye unu niile site n’ogbo ruo n’ogbo. **32** O ga-abu ubochi izuike zuruoke nye unu, unu ga-ewedakwa onwe unu n’ala. N’ubochi nke itoolu nke onwa ahụ, site n’uhuruchi ruo n’uhuruchi nke na-esote ya, unu ga-edebe izuike unu.” **33** Onyenwe anyi gwara Mosis si, **34** “Gwa umu Izrel, ‘N’ubochi nke iri na ise, n’onwa nke asaa, ka unu ga-amalite mmemme Ulo Ikwu Onyenwe anyi. A ga-eme ya ubochi asaa. **35** N’ubochi nke mbu bu ubochi mkpokota di nsọ. Onye obula agaghị aru oru n’ubochi ahụ. **36** N’ubochi obula n’ime ubochi asaa ndi a niile ka a ga-ewetara Onyenwe anyi onyinye site n’oku. N’ubochi nke asato ka mkpokota di nsọ ga-adi. A ga-achu aja nsure oku nye Onyenwe anyi, n’ubochi a. O bu mkpokota mmehi, n’ihi ya, a gaghị

arụ ọrụ ọbụla n'ubochi ahụ. **37** (“Ndi a bu mmemme a kara aka, mgbe a ga-ekwusa mkpokota di nso maka iwetara Onyenwe anyi onyinye nri, ya bu, onyinye aja nsure oku, na onyinye mkporu oka, na aja di iche iche, na onyinye ihe onunu dika e si hazie na o ga naadi kwa ubochi. **38** Unu ga-enye onyinye ndi a, tinyere onyinye a na-enye Onyenwe anyi n'ubochi izuike, na tinyere onyinye ndi ozo unu na-enye na ihe ndi ozo unu kwere na nkwa, na onyinye afu ofufu niile unu na-enye Onyenwe anyi.) **39** “Ya mere, malite n'ubochi nke iri na ise nke onwa asaa, mgbe unu webatasiri ihe ubi unu, meerenu Onyenwe anyi mmemme ubochi asaa, ubochi nke mbu, na ubochi nke asato ga-abu ubochi izuike. **40** N'ubochi nke mbu, unu ga-ewere ufodu mkporu osisi di mma nke si n'osisi unu na-amj mkporu, gbutekwa igu nkwa, na alaka osisi nwere ahijia ndu, na osisi popla, jiri ha mee mmemme obi utu n'ihu Onyenwe anyi Chineke unu ubochi asaa. **41** Mmemme ubochi asaa a ga-adi nye Onyenwe anyi n'afu niile, site n'ogbo ruo n'ogbo unu niile. O bukwa n'onwa nke asaa ka unu ga-eme mmemme a. **42** N'oge mmemme a, umu Izrel niile ga-ebi n'ulo e ji alaka osisi na ahijia wuo ubochi asaa. Umu afu Izrel niile ga-ebi n'ulo di otu a. **43** Nke a ga-echetara ogbo umu Izrel niile na mgbe m kporutara unu site n'ala Ijpt, unu biri n'ulo e ji osisi na ahijia wuo n'ozara. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu.” **44** Mosis gwara umu Izrel ihe gbasara mmemme niile a kara aka nye Onyenwe anyi.

24 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** “Nye ndi Izrel niile iwu ka ha wetara gi mmanu oliv asuru asu, nke a na-agwaghi ihe, maka itinye n'iheoku ime ka oku orona na-enwu mgbe niile. **3** Na mputa nke akwa mgbochi nke kpuchiri igbe ihe Ama ahụ, n'ime ulo nzute, Eron ga-amune orona ndi ahụ n'ihu Onyenwe anyi mgbe niile, site n'uhuruchi ruo n'utu. Nke a bu ukporu ga-adigide nye ogbo niile di n'ihu. **4** Ihe oku olaedo a nuchara anucha ndi ahụ doo n'elu ihe idokwasị orona, n'ihu Onyenwe anyi ga na-enwu oku mgbe niile. **5** “Were oka a kworo nke oma mee ogbe achicha iri na abuo. Jiri ihe ruru iko oka asato mee otu ogbe achicha obula. **6** Doo achicha ndi a nahiri abuo n'elu tebul ahụ e ji olaedo a nuchara anucha kpuo, nke di n'ihu Onyenwe anyi. Ogbe achicha isii ga-adi n'otu ahiri. **7** N'ogologo ahiri obula tinye insensi a na-agwaghi ihe, ka o buru ihe nochiri achicha ndi

a dika onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. **8** A ga-edo achicha ndi a n'ihu Onyenwe anyi oge niile, ubochi izuike niile, n'onodu umu Izrel, dika ogbugba ndu ebighi ebi. **9** O diri Eron na umu ya ndi ikom, bu ndi ga-eri ya n'ime n'ebe nso ahụ, n'ihu na o bu oke dikarisiri nso, site n'oke ha mgbe niile, nke sitere n'onyinye nsure oku e chere nye Onyenwe anyi.” **10** Otu nwokorobia, nke nna ya bu onye Ijpt ma nne ya bu onye Izrel, sitere n'etiti umu Izrel puta. O ruo na nwoke a nne ya bu onye Izrel na otu n'ime ndi ikom Izrel malitere ilu ogo. **11** Mgbe ha na-alu ogo ahụ nwoke ahụ nne ya bu onye Izrel kwuluru Aha ahụ kochaa ya. N'ihu ya, a kporo ya ikpe n'ihu Mosis. (Aha nne ya bu Shelomit, nwa Dibri, onye ebo Dan.) **12** Ha tinyere nwoke ahụ n'ulo mkporo na-eche ka ha nu okwu Onyenwe anyi, imata ihe ha ga-eme ya. **13** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, **14** “Kporu onye nkwalu ahụ gaa n'azu obodo. Ndi niile nuru okwu ahụ o kwuru ga-ebikwasị ya aka ha n'isi. Mgbe ahụ, ogbako Izrel niile ga-iji nkume tugbuo ya. **15** Gwa umu Izrel okwu si ha, ‘Onye obula kochara Chineke ya ga-ebu mmehie ya n'isi ya. **16** Onye obula kwuluru aha Onyenwe anyi ka a ga-egbu. Mmadu niile ga-agbako jiri nkume tugbuo onye ahụ. Onye obula kwuluru Aha ahụ, maobu obia, maobu nwa afu ala, ka a ga-egbu. **17** “Onye obula gburu mmadu ka a ga-egbu. **18** Onye gburu anu ulo na-abughị nke ya, ga-akwughachi ugwo ya. Ndu ga-alara ndu. **19** Onye obula meruru mmadu ibe ya ahụ, a ga-emeruka onye ahụ ahụ n'ebe o meruru ibe ya ahụ. **20** Onye tijiri mmadu okpukpu, a ga-etiji okpukpu nke ya. Anya ga-alara anya, eze galakwara eze. Otu e si meruo mmadu ahụ, ka a gae si merukwa onye meruru ya ahụ. **21** Onye obula gburu anu ulo onye ozo, ga-akwu ugwo ya. Ma a ga-egbu onye obula gburu mmadu. **22** Unu ga-enwe otu iwu nke ga-adi nye ndi amuru n'ala, dikwara ndi obia niile. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu.” **23** Mgbe ahụ, Mosis gwara ndi Izrel okwu, n'ihu ya ha dokporu onye nkwalu ahụ puo n'azu obodo, jiri nkume tugbuo ya n'ebe ahụ, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu.

25 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n'ugwu Sainai si ya, **2** “Gwa umu Izrel si ha, ‘Mgbe unu batara n'ala ahụ m ga-enye unu, unu ga-eme ka ala ahụ nwee afu izuike nke ya nye Onyenwe anyi. **3** Afu isii ka unu ga-aku ihe n'ubi, afu isii ka unu ga-ewe ihe ubi, kwachaakwa alaka osisi vaini unu. **4** Ma mgbe

o ruru afọ nke asaa, unu ga-ahapụ ala ubi unu ka o zuo ike, afọ izuike nye Onyenwe anyị. Unu akwala ihe ọbụla n'ubi unu maọbụ kwachaa osisi vainị unu. 5 Unu agaghị ewe ihe ubi ọbụla ga-epuputara onwe ha n'oge a, maọbụ tụtụọ mkpuru osisi vainị ndị ga-ada ada. N'ihia na afọ ahụ bu afọ ozuzu ike dirị ala ubi niile. 6 Ihe ubi puputara n'ala ahụ niile n'afọ izuike ahụ bu nri dirị unu onwe unu, na ndị odibo nwoke na nwanyị unu niile, na onye i goro orụ, na onye ọbịa bi n'etiti unu. 7 Ihe ubi ahụ dīkwara anụ ụlọ gi, na anụ ọhịa bi n'ala gi. Ihe ọbụla puputara n'ala bu ihe unu ga-eri. 8 “Guputa afọ izuike asaa, afọ asaa, ụzọ asaa. Ngukọ afọ izuike ndị a niile ga-enye iri afọ anọ na itoolu. 9 N'ubochi nke iri nke ọnwaa asaa, zipu onye ga-egbu opi ike, ya bu, n'ubochi mkpuchi mmehie, a ga-egbu opi ike n'ala Izrel niile. 10 Doonụ afọ nke iri ise ahụ nso, kwusaakwa inwere onwe nye mmadu niile n'ala ahụ niile. Afọ ahụ ga-abu afọ inwere onwe nye unu. Onye ọbụla n'ime unu ga-alaghachi n'ihe onwunwe nke ezinaulo ya, onye ọbụla kwa ga-alaghachi n'agburu ya. 11 Afọ nke iri ise bu afọ inwere onwe nye unu. A gaghị akụ ihe ọbụla n'ubi, a gawaghị ewe ihe ubi ọbụla puputara n'onwe ya, maọbụ mkpuru osisi vainị miri n'onwe ya. 12 Ọ bu afọ inwere onwe, burukwa afọ di nso nye unu, nke onye ọbụla ga-eri naanị ihe e wetara n'ubi. 13 “Onye ọbụla ga-alaghachi n'ihe onwunwe nke ya, n'afọ inwere onwe a. 14 “Ọ buru na i resiri onye agbataobi gi ala, maobu na o nwere nke o zuru site n'aka gi, unu aghogbula ibe unu. 15 I gazuru ala site n'aka onye agbataobi dika onuogugu afọ si di site n'afọ inwere onwe. Ha ga-eresi gi ya dika onuogugu afọ ole foduru maka iko ihe n'ala ahụ. 16 Ọ buru na a zuru ala ahụ nso nso mmemme iri afọ ise a, onuahia ala ahụ ga-adi ala, o burukwanu na o di anya site na mmemme ahụ, onuahia ya ga-adi elu, n'ihia na ugwo onye ahụ na-akwu bu ugwo ugboro ole o ga-aku ihe n'ala ahụ. 17 Unu emegbula ibe unu kama tunu egwu Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu. 18 “Gbasoonu ukpuru m, ma lezie anya imezu ihe m nyere n'iwu, ka unu nwee ike ibi obi udo n'ala ahụ. 19 Mgbe ahụ, ala ga-amị mkpuru ya, unu ga-eriju afọ, birikwa n'ala ahụ n'udo. 20 Unu nwere ike juo ajuju si, “Gini ka anyi ga-eri n'afọ nke asaa ahụ ebe o bu na anyi agaghị akụ ihe ọbụla, maobu wee ihe ubi ọbụla n'afọ ahụ?” 21 Aga m ezitere unu ngozi di ukwu n'afọ nke isii, nke ga-eme ka ala mee ihe omume nke ga-ezuru unu afọ atọ. 22 Mgbe unu

ga-aku ihe ubi n'afọ nke asato unu ga na-eri site n'owuwe ihe ubi ochie unu tutu ruo n'afọ nke itoolu mgbe unu ga-ewebata ihe ubi ọhuru. 23 “Chetanu na ala bu nke m, n'ihia nke a, o kwesighi ka unu ree ala ọbụla kpamkpam. Unu bu naanị ndi ọbịa na ndi nlekota nye m. 24 N'ala obibi unu niile, unu ga-enye ohere maka mgbaputa ala erere ere. 25 “Ọ buru na otu onye n'ime unu agho onye ogbenye si otu a ree ala ya, nwanna ya di ya nso ga-abia gbaputa ala ahụ. 26 Ọ buru na-enweghi onye ga-agbaputa ala ahụ nye ha, ma ha mesia gho ndi bara uba nwekwa ihe ga-ezu igbaputa ala ahụ n'onwe ha. 27 A ga-agu afọ ole gara site na mgbe o rere ala ahụ, nyeghachi ya ego ole o kwesiri inweta. Onye rere ala ga-alaghachikwa n'ala ya. 28 Ọ buru na onyenwe ya enweghi ike ichota ego o ga-eji gbara ya, ala ahụ ga-adi n'aka onye ahụ zuru ya tutu ruo n'afọ inwere onwe. Mgbe ahụ o gawerekwa ala ahụ nyeghachi ya onye resiri ya. 29 “Onye ọbụla rere ulo obibi di n'obodo e ji mgbidi gbaa gburugburu nwere ikike mgbaputa ya naanị mgbe otu afọ zuru site na mgbe e rere ya. N'oge ahụ ka onye rere ya nwere ike igbaghachi ya. 30 Ọ buru na a gbaputaghị ya tupu otu afọ agafee, ulo ahụ di n'ime obodo nwere mgbidi ga-abu nke onye ahụ zuru ya mgbe niile, burukwa nke umu umu ya. A gaghị enyeghachikwa ya mgbe afọ inwere onwe ruru. 31 Ma ulo ndi di n'obodo nta na-enweghi mgbidi a ga-agu ha dika ihe di n'ohia. E nwere ike igbaputa ha, ha bukwa nke a ga-eweghachite mgbe afọ inwere onwe ruru. 32 “Ma banyere obodo niile nke ndi Livayi di iche iche. Ha nwere ikike igbaputa ulo ha di n'ime nketa ha mgbe ọbụla. 33 Ihe onwunwe ndi Livayi bu nke e nwere ike igbaputa, bu ndi a, ulo niile e rere nke di n'obodo ha nwere. Ọ ga-abu n'afọ inwere onwe ka aga enwetaghachi ha, n'ihia na ulo ndi ahụ di n'obodo ndi Livayi bu naanị oke ha nwere n'etiti umu Izrel. 34 Ma a gaghị ere ala ebe ita nri nke anu ulo gbara obodo ha gburugburu ere, n'ihia o bu ihe ha nwee n'oha ruo ebighi ebi. 35 “Ọ buru na nwanne gi adaa ogbenye ruo na o nweghi ike inyere onwe ya aka, o di gi n'aka inyere ya aka, kpobata ya ka o bia biri n'ulo gi dika i ga-esi kpobata onye ọbịa. N'uzo di otu a, o ga-anogide biri n'etiti unu. 36 Tuo egwu Chineke, kwerekwa ka nwanna gi soro gi biri n'ala ahụ. A nakwala uma maobu omurunwa ọbụla. 37 I gaghị ana omurunwa n'ego i gbazinyere ha, maobu rie uru site na nri i resiri ha. 38 Mu onwe m bu Onyenwe

anyị Chineke unu, onye kpoputara unu site n'ala Ijpt, inye unu ala Kenan, na i bu Chineke unu. **39** "O buru na onye Izrel obula adaa ogbenye, resi gi onwe ya, emela ka o jere gi ozi dika onye ohu. **40** Kama i gameso ya mmeso dika i ga-esi meso onye oru e goro ego, maobu dika onye obia no n'etiti unu. O ga-ejere gi ozi tutu ruo afọ inwere onwe. **41** N'afọ ahụ, i ga-ahapụ ha na umu ha ka ha laghachikwuru ndi ikwu ha, si otu a nwetaghachi ala ubi di n'ezinaulo ha. **42** N'ihu na a kpoputara m ndi Izrel site n'ala Ijpt ka ha buru ndi na-ejere m ozi. Ya mere, a gaghị ere ha mgbe obula dika ohu. **43** A gakwaghị emegbu ha n'uzo di njo. Tụonụ egwu Chineke unu. **44** "Ma unu nwere ike gbara ndi ohu nwoke maobu nwanyi site n'etiti ndi mba ozọ niile bi n'akuku unu. Unu nwere ike site n'ebe ahụ zuta ndi ohu. **45** Unu nwere ike izu ndi ohu site n'etiti ndi mbjarambia bi n'etiti unu, maobu site n'etiti ndi agburu ha a muru n'ala Izrel. Ndi di otu a ga-abukwa ihe onwunwe unu. **46** Unu nwere ike kenye ha umu unu dika ihe nketa, ma mee ha ndi ohu unu ubochi ndu ha niile. Ma unu agaghị eji aka ike chia onye Izrel ibe unu. **47** "O buru na onye obia bi n'etiti unu agho ogaranya, ma otu n'ime umunna unu adaa ogbenye were onwe ya resi onye obia ahụ bi n'etiti unu, maobu were onwe ya resi nwanna ndi ikwu onye obia ahụ, **48** ha nwere ikike igbaputa ya mgbe ha resiri onwe ha. Otu n'ime umunna ya nwere ike gbaputa ha. **49** Nwanne nne ya, maobu nwanne nna ya, maobu nwanna n'ikwu ha obula nwere ike igbaputa ya. O nwekwa ike igbaputa onwe ya ma o buru na o kpata ego. **50** Ya na onye ahụ o resiri onwe ya ga-agu afọ ole o bu site na mgbe o rere onwe ya ruo n'afọ inwere onwe. Ego a ga-akwu n'ihu igbaputa ya ga-abu ego o ga-efu ikwu ohu ozọ ugwo iru oru onuogugu afọ ndi ahụ niile. **51** O buru n'otutu afọ foduru, o gasite n'onu ego e rere ha kwuo nke di ukwu dika ego mgbaputa ha. Naani ihe ntakiri ga-apu n'ime ego ahụ. **52** O buru naani afọ ole na ole foduru tupu afọ inwere onwe eruo, o ga-aguko ihe ego ahụ putara, kwuo ya maka igbara onwe ya dika o kwesiri. **53** A ga-emeso ha dika ndi oru e goro ego kwa afọ, ma i ga-ahụ na onye ha no n'okpuru ya agaghị eji aka ike chia ha. **54** "Ma o buru na e nweghi ike gbaputa ya site n'uzo ndi a niile, ya na umu ya ga-enwere onwe ha mgbe afọ inwere onwe ahụ zuru. **55** N'ihu na mu ka umu Izrel bu ndi ohu nye. Ha bu ndi ohu m, ndi m kpoputara site n'ala Ijpt. Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu.

26 "Unu emerela onwe unu arusi obula, maobu guzobe oyiya apiri api, maobu ogidi nkume obula otu, nye onwe unu. Unu edokwala nkume a piri api obula n'ala unu maka ikpo isiala nye ya. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu. **2** "Debenu iwu niile m nyere maka ubochi Izuika m, sopukwanu ebe nso m. Abụ m Onyenwe anyi. **3** "O buru na unu ejegharị n'ukpuru m, lezie anya debe iwu m niile, **4** aga m enye unu mmiri ozuo n'oge ya, nke ga-eme ka ala unu mja otutu ihe ubi. Osiso unu niile ga-eputakwa na mkpuru mgbe niile. **5** Unu ga-anogide na-azocha oka tutu ruo mgbe unu ga-aghọ mkpuru vaini unu, owuwe ihe ubi mkpuru vaini unu ga-adigidekwa ruo oge iku mkpuru n'ubi. N'uzo di otu a, unu ga-enwe nri ga-ezuru unu, unu ga-ebikwa n'udo n'ala unu. **6** "Aga m eme ka udo diri n'ala ahụ, unu ga-edina ala, o dighikwa onye ga-eme ka unu tuo egwu obula. Aga m ewezuga site n'etiti unu ajo anu ohia, mma agha agaghị esitekwa n'ala unu bi n'ime ya gafee. **7** Unu ga-achụ ndi iro unu oso. Ha ga-ada n'ihu unu site na mma agha. **8** Mmadu ise n'ime unu ga-achụ nari mmadu oso. Nari mmadu n'etiti unu ga-achukwa iri puku mmadu oso. Ndi iro unu ga-ada n'ihu unu site na mma agha. **9** "Aga m eji ihuma leta unu, mee ka unu muba ma juputa n'onuogugu. Aga m eme ka ogbugba ndu m n'ebe unu no digide. **10** Unu ga-enwebiga mkpuru ubi oke ruo na mgbe unu ka no na-eri ndi ochie unu ga-ewezuga ha n'akuku maka inye ohere iwebata ihe ubi oheru. **11** Aga m eme ka ebe obibi m diri n'etiti unu. Agaghị m aso unu oyi. **12** Aga m ejegharị n'etiti unu, buru Chineke unu, unu ga-abukwa ndi m. **13** N'ihu na abụ m Onyenwe anyi Chineke unu onye kpoputara unu site n'ala Ijpt, ka unu ghara ibu ndi ohu ozọ. Etijiela m mkporo igwe nke ibu ohu unu, mee ka unu buru ndi ji nganga ejegharị. **14** "Ma o buru na unuaju ige m nti, jukwa imezu ihe ndi a m nyere unu iwu ya, **15** o buru na unuaju igbaso ukpuru m, so o iwu m ndi a oyi, si otu a mebie ogbugba ndu m, **16** mgbe ahụ, aga m eme ka oke ujo, na oria na-ebibi ebibi, na ahụ oku, bjakwasị unu. Oria ndi a ga-eme ka anya unu daa mba, o ga-eripakwa anu ahụ unu. Unu ga-aku mkpuru ubi n'ubi unu ma ndi iro unu ga-eri ha. **17** Aga m eguzo megide unu n'oge ibu agha, mee ka ndi iro unu merie unu n'agha. Unu ga-agba oso mgbe onye obula na-adighi achu unu oso. Ndi kporo unu asi ga-achikwa unu. **18** "O buru na unu anogidesie ike ju ige m nti

n'agbanyeghi ihe ndi a, aga m enye unu ntaramahuhu di okpukpu asaa n'ih i mmehie unu. 19 Aga m etiji jinya isi nganga unu, mee ka mbara eluigwe dijiri unu dika igwe, elu ala unu na-azokwas i ukwu ga-adikwa dika bronz. 20 Unu ga-adogbu onwe unu n'oru n'efu, n'ih i na ala unu agaghi emeputara unu ihe omume ya, osisi nke ala unu agaghi amikwa mkpuru ya. 21 "O burukwa na mgbe nke a mesiri, unu anogidekwa ju ime ihe m nyere n'iwu, aga m eme ka ntaramahuhu unu diri ukwu, ugboro asaa ozo, n'ih i mmehie unu. 22 Aga m ezite anu ohia megide unu. Ha ga-adogbu umu unu, bibie anu ulo unu, meekwa ka unu di nta n'onuogugu, ruo na ndi a ga-ahu n'okporozo unu ga-ad i ole na ole. 23 "O burukwa na unu anogide ju ido aka na nti m, chie nti nogide na-ebu agha nnupu isi unu megide m, 24 mu onwe m ga-ebu agha megide unu. Aga m eti unu ugbo ihe otiti asaa, n'ih i mmehie unu. 25 Aga m ewebata mma agha n'ebe unu no, ibo obo n'ih i ogbugba ndu m unu mebiri. Mgbe unu ga-agma oso gbaba n'obodo unu, aga m ezite ihe mbibi ga-ebibi unu n'ebe ah u. Aga m enyefekwa unu n'aka ndi iro unu. 26 Aga m eme ka unu hapu inwe ihe oriri ga-ezuru unu. Otu ite nri naani ka ndi inyom iri ga-eji sie nri ha nwere. Ha ga-eji ihe otutu tuo ya mgbe ha na-eke ya. Unu ga-eri ya, ma af o agaghi eju unu. 27 "O burukwa na unu agaa n'ihu ju i ge m nti n'agbanyeghi ihe ndi a, nogide na-emegide m, 28 mgbe ah u, aga m egosi unu oke iwe m, nye unu ntaramahuhu di okpukpu asaa n'ih i mmehie unu. 29 Unu ga-eri anu umu unu ndi ikom, na anu umu unu ndi inyom. 30 Aga m ebibikwa ulo arusi unu niile di n'elu ugwu, gbutuo ebe ichu aja niile unu na-esure ihe nsure oku na-esi isi. Aga m atukota ozu unu n'elu arusi unu na-enweghi ume ndu, ka unu buru ihe m na-aso oyi. 31 Aga m eme ka obodo unu niile togboro n'efu, kudajakwa ebe ns o unu niile. Agaghi m anabatakwa isisi ut o nke aja unu. 32 Aga m eme ka ala unu togboro n'efu, mee ka onodu idi ala unu buru ihe ga-eju ndi iro unu ga-ebi n'ime ya anya. 33 Aga m achusa unu na mba niile, miputa mma agha m jiri ya chuso unu oso. Ala unu ga-atogboro n'efu, a ga-etikpokwa obodo unu niile. 34 Mgbe ah u, ala ah u ga-ezu ike, ogologo oge ndi ah u niile o ga-atogboro n'efu. Mgbe unu ga-an o dika ndi ohu n'ala ndi iro unu. Ala ah u ga-ezu ike, imejuputa af o izuike ya niile. 35 Ogologo oge niile ala ah u togboro n'efu, ala ah u ga-ezu ike, udi izuike o na-enweghi n'af o izuike ndi ah u unu bi n'ime ya. 36

"Ma ndi ah u foduru ndu n'ime unu, aga m etinye ida mba n'obi ha n'ala ndi iro ha. Mkpotu ahijia nke ifufe na-ebugar i ga-eme ka ha gbapu oso. Ha ga-agma oso dika ndi si n'ihu mma agha na-agma oso. Ha ga-ada mgbe onye obula na-adighi achu ha oso. 37 N'ezie, ha ga-agma oso mgbe onye obula na-adighi achu ha oso. Ha ga-adagide ibe ha mgbe ha na-agma oso a, dika ndi si n'ebe a na-alu agha na-agbapu oso. Unu agaghi enwe ike iguzo n'ihu ndi iro unu. 38 Unu ga-ala n'iyi n'etiti ndi mba ozo, ala ndi iro unu ga-eri unu. 39 Ndi ah u a hapuru na ndu n'etiti unu ga-ata ahuhu n'ala ndi iro ha n'ih i mmehie ha. Ha ga-atakwa ahuhu n'ih i mmehie nke nna nna ha. 40 "Ma o buru na ha ekwuputa mmehie ha niile, na mmehie niile nke ndi nna nna na ha na ha mehiere megide m, mmehie ekwesighi ntukwas i obi ha, na mmehie nnupu isi ha, nke ha mehiere megide m, 41 nke mere ka m doo onwe m imegide ha, na izipu ha gaa n'ala ndi iro ha, o buru na ha eweda onwe ha ala nabata ntaramahuhu m nyere ha n'ih i mmehie ha. 42 aga m echeta ogbugba ndu mu na Jekob gbara, ogbugba ndu mu na Ajizik gbara, na ogbugba ndu mu na Ebrahim gbara. Aga m echeta ala ah u. 43 Ma ala ah u aghaghi itogboro n'efu. O ghakwaghi inwezu izuike ruuru ya, oge ndi ah u o togboro n'efu, mgbe ha na-ebighi n'ime ya. Ha ga-anata ntaramahuhu ruuru ha n'ih i na ha juru iwu m, sokwa ukpuru m oyi. 44 Ma ewezugakwa ihe ndi a niile, agaghi m aju ha, maobu so o ha oyi, ruo na ibibi ha kpmkpm mgbe ah u ha no n'ala ndi iro ha. Agakwaghi m emebi ogbugba ndu mu na ha gbara n'ih i na ah u m Onyenwe anyi Chineke ha. 45 Kama n'ih i ha, aga m echeta ogbugba ndu ah u mu na nna nna ha gbara, ibu Chineke ha, ndi ah u m kpoputara site n'ala Ijijit n'ihu mba niile. Ah u m Onyenwe anyi." 46 Ndi a bu iwu, na ukpuru na ndumodu Onyenwe anyi guzobere n'ugwu Sajina i, n'etiti ya onwe ya, na umu Izrel, site n'aka Mosis.

27 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 2 "Gwa umu Izrel si ha, 'O buru na mmadu e kwee nkwa puru iche iji mmadu nye Onyenwe anyi onyinye, ihe ndi a ka o ga-eji gbara onye ah u: 3 N'isi nwoke obula gbara iri af o abuo ruo iri af o isii, o ga-akwu iri olaocha shekel ise, dika ihe otutu ebe ns o si di. 4 N'isi nwan yi obula gbara iri af o abuo ruo iri af o isii o ga-enye iri olaocha shekel ato. 5 N'isi nwoke gbara af o ise ruo iri af o abuo, o ga-enye iri olaocha shekel abuo. N'isi nwan yi gbara af o ise ruo iri af o

abuḡ, ọ ga-enye ọlaḡcha shekel iri. **6** A ga-akwuru nwantakiri nwoke gbara site otu onwa ruo afo ise, ọlaḡcha shekel ise, kwura nwantakiri nwanyi gbara otu onwa ruo afo ise ọlaḡcha shekel ato. **7** N'isi nwoke gafere iri afo isi, a ga-enye ọlaḡcha shekel iri na ise. N'isi nwanyi gafere iri afo isi a ga-enye ọlaḡcha shekel iri. **8** Ọ buru na e nwee onye ogbenye na-enweghi ego ọ ga-eji kwuḡ ugwo ndi a, a ga-akputara ya onye nchujaja, onye ga-ekwubi ihe onye ahụ kwere nkwa ga-akwu dika ego o nwere ruru. **9** “Ọ buru anu ulo di mma inye Onyenwe anyi dika onyinye ka e kwere nkwa inye, anu ulo e nyere Onyenwe anyi ga-agho ihe di nsọ. **10** Onye kwere nkwa inye ya enweghi ike iji anu ulo nke ahụ ya na-ezughi oke gbanwere anu ulo ahụ na-enweghi ntupo. O nwekwaghị ike iji anu ulo ahụ na-enweghi ntupo gbanwere nke anu ahụ ya na-ezughi oke. Ọ buru na o mee otu a, anu ulo nke mbu, na nke abuo, ga-abu ihe di nsọ. **11** Ọ buru na anu ulo o ji kwee nkwa bu anu ulo ruru aru, udi anu ulo ahụ a juru inabata dika onyinye maka iji ya chuo aja nye Onyenwe anyi, a ga-akputara onye nchujaja anu ulo ahụ. **12** Ọ bu ya ka ọ diri ikpebi ma anu ulo ahụ ọ di mma, ma ọ joro njo. Onu ego obula onye nchujaja kpebiri, ka onye wetara anu ulo ahụ ga-akwu. **13** Ọ buru na onye nwe anu ulo ahụ achoo igbara ya, ọ ga-akwu ugwo anu ulo ahụ, tukwasikwa n'elu ya otu uzo n'ime uzo ise nke onuahia anu ulo ahụ. **14** “Ọ buru na mmadu enye ulo ya, dika ihe ga-adi nsọ nye Onyenwe anyi, onye nchujaja ga-ekpebi maobu ulo di mma, ma ọ bukwanu ulo joro njo. Ọ ga-ekwukwa ihe bu onuahia ulo ahụ. **15** Ọ buru na onye ahụ nke na-edo ulo ya nsọ achoo igbara ya, ọ ga-akwu onuahia ulo ahụ, tukwasikwa n'elu ya otu uzo n'ime uzo ise nke onuahia ulo ahụ. Emesja, ulo ahụ ga-abukwa nke ya. **16** “Ọ buru na mmadu ewere mpaghara ala ubi ezinaulo ya nye Onyenwe anyi ka ihe ido nsọ, ihe a ga-eji mata onuahia ala ahụ ga-abu udi ihe ubi e nwere ike iku n'ime ya. Onuahia ala ubi e nwere ike ikunye oka bali ruru otu ihe otutu homa, ga-abu iri mkpuru ego ọlaḡcha shekel ise. **17** Ọ buru n'ime afo inwere onwe ka o doro ala ahụ nsọ, agaghị agbanwe onuahia ya. **18** Ma ọ buru na o doro ala ahụ nsọ mgbe afo inwe onwe ahụ gafere, onye nchujaja ga-agukoro ya onuahia ya dika afo ole ọ foduru mgbe mmemme afo inwere onwe ozo ga-adi. A ga-ewebilatakwa ihe onuahia ya ruru. **19** Ọ buru na onye doro ala ahụ nsọ achoo igbara ala ya, ọ ga-akwu onuahia ahụ onye

nchujaja kpebiri, tukwasị ya ego ruru otu uzo n'ime uzo ise nke onuahia ala ahụ. Mgbe ahụ ala ahụ ga-abukwa nke ya. **20** Ọ buru na ọ gbaputaghi ala ahụ, maobu na o resila ya onye ozo, a gaghị agbaputakwa ala ahụ ozo. **21** Mgbe mmemme afo inwere onwe ruru, ala ahụ ga-agho ala di nsọ, ala e doro nsọ nye Onyenwe anyi. Ndi nchujaja ga-ewere ya ka ọ buru nke ha. **22** “Ọ buru na mmadu e doro Onyenwe anyi ala ubi ọ zuru azu nsọ, nke na-abughị ala ezinaulo ha, **23** onye nchujaja ga-agu afo ole ọ foduru ruo mmemme afo inwere onwe. Ọ ga-agwa onye ahụ ego ole ọ ga-akwu n'ihu ya. Ego obula ọ kwuru n'ubochi ahụ ga-abu ihe di nsọ nye Onyenwe anyi. **24** Mgbe afo inwere onwe ahụ zuru, onye nwe ala ahụ, ya bu onye ahụ e si n'aka ya zuo ya, ga-ewerekwa ala ya. **25** Onuahia obula a ga-ekpebi ga-abu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. Iri gera abuo ga-abu otu shekel. **26** “A gaghị edo nwa mbu anumanu mutara nsọ maobu ehi maobu aturu n'ihu na ha bu nke Onyenwe anyi. **27** Ọ buru otu n'ime anu ndi ahụ ruru aru, a ga-agbara ya n'onu ego nke akara bu onu ahia ya, tukwasikwa n'elu ya otu uzo n'ime uzo ise nke onuahia ya. Ọ burukwanu na onye nwe anu ulo ahụ achoghi igbarakwa ya, a ga-ere ya n'onu ahia dika o ruru. **28** “A gaghị ere, maobu gbara ihe obula mmadu nwere, nke o doro nsọ nye Onyenwe anyi, maobu mmadu, maobu ala ezinaulo, maobu anu ulo, n'ihu na ihe obula nke e wezugara iche bu ihe dikarisiri nsọ nye Onyenwe anyi. **29** “Mgbaputa obula adighi nye onye obula e doro nsọ nye mbibi. A ghaghị ime ka ọ nwuo. **30** “Otu uzo n'ime uzo iri nke ihe niile si n'ala, maobu mkpuru oghigha nke ubi, maobu mkpuru nke osisi miri, bu nke Onyenwe anyi. Ha bu ihe nsọ diri Onyenwe anyi. **31** Onye obula choro igbara otu uzo n'ime uzo iri nke ihe ubi ya aghaghị ikwu onuahia ya, tukwasị ya otu uzo n'ime uzo ise nke onuahia e kwesiri ire ya. **32** Otu uzo n'uzo iri nke igwe ehi na aturu niile, anu nke iri obula nke na-agabiga n'okpuru mkpanaka onye ozuzu aturu mgbe a na-agu ha onu, ga-abu ihe di nsọ nye Onyenwe anyi. **33** A gaghị ahọ anu ulo a na-enye Onyenwe anyi ahọ, ile ma ha di mma, maobu na ha di njo. A gaghị agbanwekwa ha. Ọ buru na a gbanwee ha, ndi e ji gbanwee ha na ndi a na-achọ igbanwe ga-agho ihe di nsọ, a gaghị agbarakwa ha.” **34** Ndi a bu iwu Onyenwe anyi nyere Mosis n'ugwu Sainai ka ọ nye umu Izrel.

Ọnụọgụgụ

1 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n'ọzara Sainai, n'ime ụlọ nzute, n'ụbọchị nke mbụ, n'ọnwa nke abụọ nke afọ abụọ, mgbe ụmụ Izrel pụtachara site n'obodo Ijpt. **2** "Gaa guọ ma chọputa ọnụọgụgụ ndị ikom niile e nwere n'etiti ogbakọ Izrel, dika ebo ha na agburu ha si dij, na dika ezinaulo ha si dikwa. Deputa aha nwoke obula n'otu na otu. **3** Gị na Eron ga-agukota ndi ikom Izrel niile gbara iri afọ abụọ maobu karja onu, bu ndi tozuru ije agha. Unu ga-edo ha n'usuu, n'usuu. **4** Otu nwoke, site n'ebo Izrel obula, onye bu onyendu ezinaulo, ga-esonyere unu n'oru a. **5** "Ndi a bu aha ndi ikom ndi ahụ ga-enyere unu aka. "Site n'ebo Ruben, Elizọ na Shedeua, **6** site n'ebo Simion, Shelumiel nwa Zurichadai, **7** site n'ebo Juda, Nashon nwa Aminadab, **8** site n'ebo Isaka, Netanel nwa Zua, **9** site n'ebo Zebulon, Eliab nwa Helon, **10** Site n'umu Josef: site n'ebo Ifrem, Elishama nwa Amihud site n'ebo Manase, Gamaliel nwa Pedazo **11** site n'ebo Benjamin, Abidan nwa Gidion **12** site n'ebo Dan, Ahieza nwa Amishadai **13** site n'ebo Asha, Pagiel nwa Okran **14** site n'ebo Gad, Eliasaf nwa Deuel **15** site n'ebo Naftali, Ahira nwa Enan." **16** Ndi a bu ndi ikom e si n'ogbakọ ahụ hopta, ndi bu ndi ndu ebo di iche iche n'Izrel. Ha bu ndi ndu ebo niile di n'Izrel. **17** Mosis na Eron nabatara ndi ikom ndi a, bu ndi e deputara aha ha. **18** Emesja, ha kporo nzuko ndi Izrel niile ka ha zuko n'ubochi mbu nke onwa abuo. Ndi niile zuko kwara ikwu ha na ezinaulo ha si puta n'otu na otu. Ma ndi ikom niile gbara site n'iri afọ abuo gbagoo ka e denyere aha ha n'akwukwo n'otu na otu, **19** dika Onyenwe anyi si nye Mosis n'iwu. Otu a kwa ka Mosis si guo ha onu n'ozara Sainai. **20** Umu Ruben, bu okpara Izrel: Ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo; ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **21** Onuogugu ndi niile si n'ebo Ruben di iri puku anọ, puku isii na nari ise. **22** Site n'umu Simion, ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **23** Onuogugu ndi niile si n'ebo Simion di iri puku ise, puku itoolu na nari ato. **24** Site n'umu Gad, ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **25** Onuogugu ndi niile si n'ebo Gad di iri puku anọ, puku ise na nari isii na iri ise. **26** Site

n'umu Juda, ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **27** Onuogugu ndi niile si n'ebo Juda di iri puku asaa, puku anọ na nari isii. **28** Site n'umu Isaka, ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **29** Onuogugu ndi niile si n'ebo Isaka di iri puku ise, puku anọ na nari anọ. **30** Site n'umu Zebulon, ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **31** Onuogugu ndi niile si n'ebo Zebulon di iri puku ise, puku asaa na nari anọ. **32** Site n'umu Josef, ya bu umu Ifrem, ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **33** Onuogugu ndi niile si n'ebo Ifrem di iri puku anọ na nari ise. **34** Site n'umu Manase, ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **35** Onuogugu ndi niile si n'ebo Manase di iri puku ato, puku abuo na nari abuo. **36** Site n'umu Benjamin, ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **37** Onuogugu ndi niile si n'ebo Benjamin di iri puku ato, puku ise na nari anọ. **38** Site n'umu Dan, ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **39** Onuogugu ndi niile si n'ebo Dan di iri puku isii, puku abuo na nari asaa. **40** Site n'umu Asha, ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **41** Onuogugu ndi niile si n'ebo Asha di iri puku anọ, otu puku na nari ise. **42** Site n'umu Naftali, ndi ikom niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu di ka ikwu ha na ezinaulo ha si di. **43** Onuogugu ndi niile si n'ebo Naftali di iri puku ise, puku ato na nari anọ. **44** Ndi a bu ndi ikom Mosis na Eron, na ndi ndu Izrel iri na abuo ndi ahụ gurụ onu, onye obula n'ime ha nochitere anya ezinaulo ya. **45** Ndi Izrel niile gbara iri afọ abuo gbagoo, ndi nwere ike ije agha ka a gurụ onu dika ezinaulo ha si di. **46** Mgbako onuogugu ndi a niile di, nari puku isii, puku ato, nari ise na iri ise. **47** A gunyekotaghị onuogugu ebo nna nna Livayi n'igu onu a, **48** n'ih i na Onyenwe

anyị gwara Mosis, sị, **49** “I gaghi agụ ndị ebo Livayi ọnu. I gawkaghị agbakonye ọnuogugu ha n’ọnuogugu ndị Izrel. **50** Kama, i ga-ahoputa ndị Livayi ka ha buru ndị nlekota ụlọ nzute Ihe Ama, na ngwongwo niile, na ihe niile di nye ya. O bu ha ga-ebu ụlọ nzute ahụ na ngwongwo ya niile: ha ga na-elekota ihe banyere ya, o bukwa gburugburu ya ka ha ga-ama ụlọ ikwu ha. **51** Mgbe ọbụla kwa a ga-ebughari ya maka njem, o bu ọrụ ha iweda ya. Mgbe ọbụla a ga-eguzo ya ọtọ, o bukwa ọrụ ndị Livayi iguzobe ya ọtọ. Onye ọbụla ọzọ ga-abia nso ka a ga-egbu. **52** Ebo Izrel ndi ọzọ ga-enwe ebe di iche nye onwe ha, ebe ha ga-ewu ụlọ ikwu ha. Ha ga-akwubakwa ọkọlọtọ nke ha, igosi aha ebo ha. **53** Ndi Livayi ga-ama ụlọ ikwu ha gburugburu ụlọ nzute Ihe Ama ahụ, ka iwe oku m ghara ibjakwasị n’ahụ nzuko umu Izrel. O bu ọrụ ndi Livayi ilekota ụlọ nzute Ihe Ama ahụ.” **54** Ya mere, Izrel mere ihe ndi a niile Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu.

2 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron si ha, **2** “Umu Izrel ga-ama ụlọ ikwu ha gburugburu ụlọ nzute, n’ebe diputuru adipu site n’ulo nzute ahụ. Onye ọbụla ga-ama ụlọ ikwu ya n’akuku okoloto ebo ya, ha na ihe iribama nke ụlọ ha.” **3** N’akuku ọwụwa anyanwu, usuu ndi agha ebo Juda, ga-ama ụlọ ikwu ha n’akuku okoloto ha. Onyendu ha ga-abu Nashon nwa Aminadab. **4** Onuogugu usuu ndi agha ya di puku iri asaa na anọ, na nari isii **5** N’akuku ha ka usuu ndi agha ebo Isaka ga-amanye ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bu Netanel nwa Zua. **6** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ise, puku anọ na nari anọ. **7** N’akuku ha ka usuu ndi agha ebo Zebulon ga-amanye ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bu Eliab nwa Helon. **8** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ise, puku asaa na nari anọ. **9** Onuogugu ndi niile a gukotara ha na Juda n’owuwa anyanwu nke ụlọ nzute ahụ di nari puku, iri puku asato na puku isii na nari anọ. Ha ga-ebu uzọ bulie ije. **10** N’akuku ndida ka usuu ndi agha ebo Ruben ga-ama ụlọ ikwu ha n’akuku okoloto ha. Onyendu ha bu Elizọ nwa Shedeua. **11** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku anọ, puku isii na nari ise. **12** N’akuku ha ka ebo Simion ga-ama ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bu Shelumiel nwa Zurishadai. **13** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ise, puku itoolu na nari ato. **14** Ebo Gad ga-esokwa ha. Onyendu ha bu Eliasaf nwa Deuel. **15** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku anọ, puku ise na nari isii na iri ise. **16** Ya mere onuogugu ndi

niile ha na Ruben bikoro na ndida ulọ nzute ahụ di nari puku, iri puku ise na otu, na nari anọ na iri ise dika usuu ndi agha ha si di. Ebo ato a bu ndi na-eso ebo ato nke mbu ahụ n’oge obula umu Izrel no n’ije. **17** Ka ulọ nzute na-azoli ije, ulọ ikwu ndi Livayi ganọ n’etiti ulọ ikwu ndi ozọ. Ha ga-ebili ije n’usoro dika ha si maa ulọ ikwu ha. Ndi obula n’onodu ha, n’okpuru okoloto nke na-akowa ndi ha bu. **18** N’akuku odida anyanwu ka ebo Ifrem ga-ama ulọ ikwu ha dika okoloto ha si di. Onyendu ha bu Elishama nwa Amihud. **19** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku anọ na nari ise. **20** Ebo Manase ga-amakwa ulọ ikwu n’akuku ha. Onyendu ha bu Gamaliel nwa Pedazo. **21** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ato, puku abuo na nari abuo. **22** N’akuku ha ka ebo Benjamin ga-ama ulọ ikwu ha. Onyendu ha bu Abidan nwa Gidion. **23** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ato, puku ise na nari anọ. **24** Ya mere onuogugu ndi niile ha na Ifrem bikoro n’akuku odida anyanwu nke ulọ nzute ahụ di nari puku, puku asato na nari mmadu. Ha niile na-esokwa n’azu ndi Livayi na ulọ nzute ahụ. Ndi a bu ndi na-eso n’onodu nke ato n’oge obula umu Izrel no n’ije. **25** Ebo Dan na usuu ndi agha ha ga-ama ulọ ikwu ha n’akuku elu elu n’okpuru okoloto ha. Onyendu ha bu Ahieza nwa Amishadai **26** Onuogugu usuu ha di iri puku isii, puku abuo na nari asaa. **27** N’akuku ha ka ebo Asha ga-ama ulọ ikwu ha. Onyendu ha bu Pagiel nwa Okran. **28** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku anọ, otu puku na nari ise. **29** Otu aka ahụ ka ebo Naftali ga-ama ulọ ikwu ha. Onyendu ha bu Ahira nwa Enan. **30** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ise, puku ato na nari anọ. **31** Ya mere onuogugu ndi niile ha na Dan bikoro n’akuku elu elu nke ulọ nzute ahụ di nari puku, iri puku ise na puku asaa na nari isii. Ha ga-abu ndi ga-ekpe azu bilie ije n’okpuru okoloto ha. **32** Ndi a bu ndi Izrel, ndi a gurụ ọnu dika ezinaulo ha si di. Ndi ikom niile no n’omuma ulọ ikwu, dika usuu ha di iche iche si di, nari puku isii, puku ato na nari ise na iri ise n’onuogugu. **33** Ma otu o di, a gunyeghi ebo Livayi n’onuogugu ndi Izrel ndi ozọ dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **34** Ya mere, ndi Izrel mere ihe niile dika Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. Otu a ka ha si maa ulọ ikwu ha n’akuku okoloto ha. Otu a kwa ka ha si ebili ije. Onye obula n’ime ha dika ebo ha na ezinaulo ha si di.

3 Nke a bụ akụkọ banyere usoro agburu Eron na Mosis n'oge Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n'ugwu Sajnai. **2** Ndi a bu aha umu ndi ikom Eron, Nadab, okpara ya, Abihu, Elieza na Itama. **3** Ndi a bu aha umu ndi ikom Eron, ndi e tere mmanu ibu ndi nchujaja, ndi e doro nsọ n'ihu ije ozi dika ndi nchujaja. **4** Ma Onyenwe anyi mere ka Nadab na Abihu nwuo, n'ihu ya n'ime ozara Sajnai, mgbe ha ji oku na-adighi nsọ wetara ya onyinye. Ebe o bu na ha amutaghị umu ndi ikom nke aka ha, o bu naani Elieza na Itama jere ozi dika ndi nchujaja ogologo ubochi ndu nna ha bu Eron. **5** N'oge ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **6** "Kpọkọta ebo Livayi niile were ha nyefee Eron onye nchujaja n'aka, ka ha buru ndi inyeaka ya. **7** Ha ga-ejere ya na nzuko Izrel niile ozi n'ulo nzute ahụ site na iru oru metutara ebe obibi ahụ. **8** Ha ga-elekota ngwongwo ulo nzute, ruo oru metutara ndi Izrel niile mgbe ha na-eje ozi ha n'ebe obibi ahụ. **9** Were ndi Livayi nyefee Eron na umu ya ndi ikom n'aka. O bu ha ka a ga-esi n'etiti umu Izrel nyefee ha n'aka kpamkpam. **10** Hoputa Eron na umu ya ndi ikom ka ha buru ndi na-eje ozi dika ndi nchujaja. Onye obulaozo bjjara nso ebe nsọ ahụ ka a ga-egbu." **11** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **12** "Anarala m ndi Livayi dika ndi nochitere anya umu ndi ikom mbu niile a muru n'etiti ndi Izrel. Ndi Livayi niile bu nke m. **13** N'ihu na ihe niile meghere akpanwa bu nke m. Site n'ubochi ahụ m gburu umu ndi ikom niile e buru uzọ muo n'ala Ijpt ka m doro umu ndi ikom niile e buru uzọ muo n'etiti ndi Izrel nsọ nye onwe m, ma mmadu, ma anumanu bu nke m. Abu m Onyenwe anyi." **14** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n'ozara Sajnai si ya, **15** "Guo, choputa ihe onuogugu ebo Livayi bu. Gosi ikwu na ezinaulo onye obula si n'ime ya puta. Choputa onuogugu ndi ikom niile site n'onye di otu onwa." **16** Ya mere, Mosis gurū ha onu dika iwu o natara site n'okwu Onyenwe anyi si di. **17** Ndi a bu aha umu ndi ikom Livayi: Geshon, Kohat na Merari. **18** Ndi a bu aha ndi ikwu Geshon dika ezinaulo ha si di: Libni na Shimei. **19** Umū Kohat dika ikwu ha si di: Amram, Izha, Hebron na Uziel. **20** Umū Merari dika ikwu ha si di: Mahali na Mushi. Ndi a bu ndi agburu Livayi, dika ezinaulo ha si di. **21** Ndi Geshon bu ndi ikwu Libni na Shimei. Ndi a bu ndi ikwu Geshon. **22** Onuogugu ndi ikom di otu onwa gbago di puku asaa na nari ise. **23** Ndi ikwu Geshon mara ulo ikwu ha n'akuku odida anyanwu, n'azu ulo nzute. **24** Onyendu

ezinaulo ndi Geshon bu Eliasaf nwa Lael. **25** Oru diri umu Geshon bu ilekota ulo nzute ahụ, na ulo ikwu ya, na ihe mkpuchi ya, na akwa mgbochi onu uzọ ulo nzute. **26** O dika ha n'aka ilekota akwa mgbochi niile nke ogige gbara ya gburugburu, na akwa e ji geechie onu uzọ ogige ahụ. Ha nwekwa oru ilekota ebe ichu aja, na udọ niile, na ozi niile metutara ihe ndi a. **27** Nke Kohat bu ikwu ndi Aram, ndi Izha, ndi Hebron na ndi Uziel. Ndi a bu ndi ikwu Kohat. **28** Onuogugu ndi ikom niile di otu onwa gbago di puku asato na nari isii. Oru diri ndi Kohat bu ilekota ebe nsọ. **29** Ndi ikwu Kohat mara ulo ikwu ha n'akuku ndida nke ebe nsọ. **30** Onyendu ezinaulo ndi ikwu Kohat bu Elizafan nwa Uziel. **31** Oru e tinyere ha n'aka bu ilekota igbe ogbugba ndu, tebul ahụ, ihe idoba orioma ahụ na ebe ichu aja. Ihe ozọ bu ilekota ngwongwo niile e ji eje ozi n'ebe nsọ ahụ, akwa mgbochi na ihe niile metutara otu e si e ji ha eje ozi. **32** Onyeisi ndi ndu nke ndi Livayi bu Elieza nwa Eron, onye nchujaja. O bu ya na-elekota ndi oru ha bu ihu maka ihe niile metutara ebe nsọ ahụ. **33** Ndi Merari bu ikwu Mahali na Mushi. Ndi a bu ndi ikwu Merari. **34** Onuogugu ndi ikom niile di otu onwa gbago di puku isii na nari abuo. **35** Onyendu ezinaulo ndi ikwu Merari bu Zuniel nwa Abihail. Ha mara ulo ikwu ha n'akuku ugwu nke ulo nzute ahụ. **36** Oru e tinyere n'aka ndi ikwu Merari bu ilekota mbudo niile nke ulo nzute ahụ, na mkporo ya niile, ukwu ya niile, na ngwongwo niile e kwesiri iji ruo oru metutara ha. **37** Oru ndi ozọ bu ilekota ogidi osisi niile di gburugburu ogige ahụ ha na ukwu ha, ntu na udọ ha niile. **38** Mpaghara akuku owuwa anyanwu n'ihu ulo nzute ahụ ka e debere maka ulo ikwu Mosis na Eron, na nke umu ya ndi ikom. Oru ha bu ilekota ebe nsọ ahụ n'aha umu Izrel niile. Onye obulaozo bjjara ebe nsọ ahụ nso ka a ga-egbu. **39** Ya mere, onuogugu ndi ikom Livayi niile Mosis na Eron nwetara mgbe a gurū ha onu n'ikwu n'ikwu dika iwu Onyenwe anyi nyere ha si di, bu iri puku abuo na puku abuo. Nke a bu onuogugu ndi ikom niile di site n'otu onwa gaa n'ihu. **40** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siru Mosis, "Guo ndi ikom Izrel niile e buru uzọ muo, ndi di site n'otu onwa gbago. Choputa onuogugu ha, dee aha ha niile n'akwukwo. **41** Nabata ndi Livayi ka ha buru nke m n'onodu ndi ikom niile e buru uzọ muo n'Izrel. Ozokwa, anu ulo ndi Livayi niile bu nke m, n'onodu umu mbu nke anu ulo niile a muru n'etiti anu ulo ndi Izrel niile. Abu m Onyenwe anyi." **42**

Ya mere, Mosis guru ndi ikom niile e buru ụzọ mụọ n'Izrel, dika Onyenwe anyị nyere ya n'iwu, **43** chọputa na ọnuogugụ ndi ikom e buru ụzọ mụọ site n'onye di otu ọnwara ruo n'okenye di iri puku abụọ na puku abụọ na nari abụọ na iri asaa na atọ. **44** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si: **45** "Nye m ndi Livayi n'ọnọdụ ndi ikom niile e bu ụzọ mụọ n'Izrel. Nyekwa m anụ ụlọ ndi Livayi niile n'ọnọdụ anụ ụlọ niile e bu ụzọ mụọ n'Izrel. Ndi Livayi bu nke m. Mụ onwe m bu Onyenwe anyị. **46** Ihe a ga-eji gbara nari umu ndi ikom Izrel abụọ na iri ndi ikom asaa, na atọ ndi e buru ụzọ mụọ maputara n'elu ọnuogugụ ndi Livayi **47** bu ego ruru shekel ise, na isi onye ọbụla, ụdi shekel ebe nsọ, nke otutu ya bu iri gera abụọ. **48** Were ego mgbaputa a nye Erọn na umu ndi ikom ya." **49** Ya mere, Mosis natara ego mgbaputa ahụ n'isi onye ọbụla di n'ọnuogugụ ndi ahụ mara n'elu ọnuogugụ ndi Livayi. **50** Ego niile o natara site n'aka ndi ikom Izrel niile e bu ụzọ mụọ bu ọlaocha ruru puku shekel na nari shekel atọ na iri isii na ise, dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. **51** Mosis nyere Erọn na umu ya ego mgbaputa ndi a dika Onyenwe anyị nyere ya n'iwu.

4 Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu si, **2** "Guo ọnu chọputa, ọnuogugụ umu Kohat di n'ebo Livayi dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **3** Guo ndi ikom niile gbarala iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndi tozuru ije ozi n'ulo nzute. **4** "Nke a bu ọru diri ndi Kohat n'ulo nzute, ilekota ihe ndi ahụ kachasi idi nsọ. **5** Mgbe omuma ulo ikwu ahụ ga-ebili ije ha, Erọn na umu ya ndi ikom ga-eburu ụzọ banye n'ulo nzute ahụ wetuo akwa mgbochi ahụ, jiri ya kpuchie igbe iwu ogbugba ndu ahụ. **6** Mgbe ahụ, ha ga-agbakwasị akpukpo anụ ehi mmiri n'elu akwa mgbochi ahụ, sakwasikwa akwa na-acha anunu anunu n'elu ya, tinyekwa mkporo osisi niile n'oghere ha kwesiri idi. **7** "N'elu tebul ahụ na-adi n'ihu Onyenwe anyị, ha ga-agbasa akwa anunu anunu tukwasikwa efere niile, ngaji niile, okwa niile na iko aja ihe onunu. Achijcha ahụ na-adigide n'elu ya ga-adikwa ebe o di. **8** Ha ga-agbasakwa akwa uhie n'elu ya, jiri akpukpo anụ ehi mmiri gbokwasikwa n'elu akwa uhie ahụ. Mgbe ahụ, ha ga-etinyekwa mkporo osisi e ji ebu tebul n'ime oghere o kwesiri idi. **9** "Ozo, ha ga-eji akwa anunu anunu sachie ihe idoba oriona ahụ nke na-enye ihè, ya na oriona ya niile, mkpa ya niile na ihe ikpakepu oku ya niile na ite mmanu ya niile, e ji awunye ya

mmanu. **10** Emesia, ha ga-eji akpukpo anụ ehi mmiri sachie ya na ngwongwo ya niile, tukwasị ya n'elu ihe e ji ebu ya. **11** "Ha ga-ejikwa akwa anunu anunu tusaa n'elu ebe ichu aja ahụ e jiri olaedo mee, werekwa akpukpo anụ ehi mmiri sachie ya, tinyekwa mkporo osisi e ji ebu ya n'oghere di n'akuku ebe ichu aja ahụ. **12** "Ihe ndi ozo niile e ji eje ozi n'ebe nsọ ahụ ka ha ga-eji akwa anunu anunu kekotaa, jirikwa akpukpo anụ ehi mmiri sachie ha, tukwasị ha n'elu ihe e ji ebu ha. **13** "A ga-ekpopu ntụ di n'ebe ichu aja bronzi ahụ, jiri akwa na-acha ngwakota anunu na uhie, sachie ebe ichu aja bronzi ahụ. **14** Emesia ha ga-atukwasị ihe niile e ji eje ozi n'ebe ichu aja ahụ n'elu akwa ahụ, ihe dika ite igu oku, na ndudu, na ihe ikpofu ntụ, na efere ikwosa mmiri niile. Akpukpo anụ ehi mmiri ka a ga-eji sachie ha niile. Ma n'ikpeazu, mkporo osisi e ji ebu ya ka a ga-etinye n'ebe ha kwesiri idi. **15** "Mgbe Erọn na umu ya kpuchisiri ulonso ahụ na ngwongwo niile nke ebe nsọ ahụ, dika ndi Izrel niile na-ejikere ibili ije, mgbe ahụ ka ndi Kohat ga-abata buru ihe ndi a. Ma ha agaghị emetu ihe nsọ ndi a aka ka ha ghara inwu. Oru ibu ihe ndi a niile di n'ime ulo nzute diri Ndi Kohat. **16** "Elieza nwa Erọn, onye nchujaja, ka oru ndi a di n'aka: mmanu e ji amu oku, na ihe nsure oku e ji uda di iche iche na-esi isi utọ mee, na onyinye mkporo oka a na-enye ubochi niile, na mmanu nsọ ahụ. N'aka ya ka oru metutara nlekota ulo nzute ahụ niile, ihe niile di n'ime ya na ngwongwo nsọ ya di iche iche di." **17** Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn si, **18** "Unu ekwekwaala ka agburu Kohat buru ndi e bipuru site n'ebo Livayi. **19** Otu a ka unu gae meso ha mmeso ime ka ha diri ndu, ghara inwu, mgbe ha biara nso ihe ndi ahụ dikarisiri nsọ, Erọn na umu ya ga-esoro ha banye gosi onye o bula n'ime ha ihe ha ga-ebu. **20** Ma ndi Kohat ekwesighi ibanye ilekwasị ihe nsọ ndi ahụ anya, ka ha ghara inwu." **21** Mgbe ahụ Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, **22** "Guo ọnu chọputa ọnuogugụ umu Geshon, dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **23** Mata ọnuogugụ ndi ikom ole ha di, ndi kwesiri iru oru n'ulo nzute, ndi gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise. **24** "Ihe ga-abu oru ndi ikwu Geshon ga-abu ije ozi na ibu ibu. **25** Ha ga-ebu akwa mgbochi ebe obibi ahụ na nke ulo nzute ahụ, tinyere akwa e ji sachie ya na akpukpo anụ ehi mmiri e ji mee elu ulo ya na akwa mgbochi di n'onu ụzọ ulo nzute ahụ. **26** Ha ga-ebukwa akwa mgbochi niile e ji gechie ogige ahụ, akwa e ji gechie ọnu ụzọ ama ogige gbara

ebe ichu aja na ulo nzute ahụ gburugburu, udo ya niile na ngwongwo niile e ji eje ozi. 27 Oru ha niile, maobu ibu ihe ma o bukwanyu iru oru ozo, ga-abu site na ntuziaka Eron na umu ya. I ga-ekenye ha oru diru ha n'ihe niile bu ihe ha ga-ebu. 28 Nke a bu oru diru ikwu Geshon n'ulo nzute. Ha ga-anu n'okpuru Itama, nwa Eron, onye nchujaja, onye bu onyeisi ha. 29 "Guo, choputa onuogugu umu Merari dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. 30 Choputa onuogugu ndi ikom ole ha di, ndi gbara iri afo ato ruo iri afo ise, ndi toruru iru oru n'ulo nzute Onyenwe anyi. 31 Ije ozi ha dika o si metuta oru ulo nzute bu ibu mbudo ulo nzute ahụ niile, osisi ntubichi ya niile, ogidi osisi na ukwu ya niile; 32 tinyere ogidi osisi niile di ogige ahụ gburugburu na ukwu ha niile, itu niile, udo ha niile na ngwongwo ndi ozo e ji aru oru metutara ihe ndi a ha ga-ebu. Kenye nwoke obula oru nke ya. Kpo onye ahụ aha nye ya oru nke ya. 33 Nke a bu oru diru ndi agburu Merari mgbe ha na-aga ozi ha n'ulo nzute. Ha ga-anu n'okpuru Itama, nwa Eron, onye nchujaja, onye bu onyeisi ha." 34 Ya mere, Mosis na Eron na ndi ndu nzuko umu Izrel guru ma choputa onuogugu umu Kohat, dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. 35 Ndi ikom niile gbara iri afo ato ruo iri afo ise, ndi toruru ije ozi n'ulo nzute ahụ 36 dika ikwu ha si di bu puku abuo na nari asaa na iri ise. 37 Ndi a niile bu ndi si n'ikwu Kohat ndi na-eje ozi n'ulo nzute. Mosis na Eron guru ha onu dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. 38 A guru umu Geshon onu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. 39 Ndi ikom niile gbara iri afo ato ruo iri afo ise, ndi toruru ije ozi n'ulo nzute, 40 dika ikwu ha si di bu puku abuo na nari isii na iri ato. 41 Ndi a niile bu ndi si n'ikwu Geshon ndi na-eje ozi n'ulo nzute. Mosis na Eron guru ha onu dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. 42 A guru umu Merari onu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. 43 Ndi ikom niile gbara iri afo ato ruo iri afo ise ndi toruru ije ozi n'ulo nzute 44 dika ikwu ha si di bu puku ato na nari abuo. 45 Ndi a niile bu ndi si n'ikwu Merari ndi na-eje ozi n'ulo nzute. Mosis na Eron guru ha onu dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. 46 Otu a ka Mosis na Eron na ndi ndu umu Izrel si guo ndi Livayi niile onu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. 47 Ndi ikom niile gbara iri afo ato ruo iri afo ise, ndi toruru ije ozi na ibu ulo nzute ahụ 48 di puku asato na nari ise na iri asato. 49 Dika iwu Onyenwe anyi nyere site n'aka Mosis si di, e kenyere

onye obula oru ya ma gwa ya ihe o kwesiri ibu. A guru ha onu dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu.

5 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 2 "Nye ndi Izrel iwu ka ha site n'omuma ulo ikwu ha kpopu onye ekpenta obula maobu onye ihe si n'ahu nasoputa, na ndi meruru onwe ha site n'imetu onye nwuru anwu aka. 3 Iwu a metutara onye obula, nwoke na nwanyi. Kpopu ha ka ha gaa n'azu omuma ulo ikwu, ka ha ghara imeru ogige ulo ikwu ha bu ebe ahụ m binyere unu." 4 Ndi Izrel mezuru iwu a, site n'etiti ha kpopu ndi di otu a, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. 5 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 6 "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Mgbe onye obula, nwoke maobu nwanyi, mejoro mmadu ibe ya n'uzo obula, si otu a buru onye na-ekwesighi ntukwasu obi nye Onyenwe anyi bu onye ikpe mara. 7 Onye di otu a aghaghi ikwuputa mmehie ya, kwughachi onye ahụ o mejoro ihe iwu kwuru na o ga-akwu. O ga-atukwasu n'elu ihe o na-akwughachi onye ahụ o mejoro ego ozo ruru otu uzo n'uzo ise. 8 Ma o buru na onye ahụ enweghi onye ikwu ya bu onye a ga-akwughachi ugwo n'ihu mejo ahụ, ihe ikwughachi ugwo ahụ ga-abu nke Onyenwe anyi, aghaghi inye onye nchujaja. A ga-atukwasikwa ya ebule a ga-eji chuo aja mkpuchi mmehie n'ihu onye ahụ mehiera. 9 Onyinye niile di nsu ndi Izrel wetaara onye nchujaja bu nke onye nchujaja ahụ. 10 Onyinye di nsu niile mmadu naweta bu nke onye na-eweta ya, ma onyinye e nyere onye nchujaja bu nke onye nchujaja.'" 11 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, 12 "Gwa umu Izrel okwu si ha, O buru na nwunye mmadu ejehie uzo buru onye na-ekwesighi ntukwasu obi n'ebe di ya no 13 site n'idinakwuru nwoke ozo n'uzo zoro ezo n'ebe di ya no ruo na achoputaghi adighi ocha ya (ebe a na-enweghi onye ga-agba akaebe megide ya, maobu na e jidere ya mgbe o na-akwa iko ahụ), 14 o buru na mmuo ekworo abiakwasu di ya, o burukwa na di nwanyi ahụ na-enyo nwunye ya enyo, na-ele ya anya dika onye meruru onwe ya, ma o bukwanyu, o buru na di ya esite n'ekworo nyoo nwunye ya, o bu ezie na nwanyi ahụ bu onye na-emerughu onwe ya, 15 nwoke a ga-akporo nwunye ya bjakwute onye nchujaja. O ga-eweta onyinye iji ibiaru nso n'ihu nwunye ya, nke bu iko utu oka balu abuo a na-awukwasighi mmanu, maobu uda na-esi isi utu a gwakoro agwako, n'ihu na o bu onyinye mkpuru oka e sitere n'obi juputara

n'ekworo nye, onyinye ikpọtụ uche n'ikpe omụma. **16** “Onye nchụaja ga-akpobata nwanị a mee ka o guzo n'ihu Onyenwe anyị. **17** Ọ ga-ekunye mmiri nsọ n'ime ite aja, kporo aja n'ala site n'ụlọ nzute ahụ wụnye ya n'ime mmiri ahụ. **18** Dịka nwanị ahụ guzo n'ihu Onyenwe anyị, onye nchụaja ahụ ga-atọsa agiri isi ya, tinye onyinye mkpuru ọka ncheta ahụ, nke bụ onyinye mkpuru ọka ekworo ahụ n'ọbụaka nwanị a. Onye nchụaja n'onwe ya ga-eguzo n'ihu nwanị a jide ite mmiri ilu ahụ na-eweta ọbụbụ ọnu. **19** Mgbe ahụ, onye nchụaja ga-eme ka nwanị a n'ụọ iyi, mgbe ọ na-agwa ya okwu sị, “Ọ buru na o nweghi nwoke ọbụla gi na ya nwere mmeko, ọ buru na i kpafughị ghoọ onye na-adighi ọcha mgbe i nọ n'ụlọ di gi, ka ihe ojoo ọbụla ghara izute gi site na mmiri ilu a na-eweta ọbụbụ ọnu. **20** Ma ọ buru na i kpafuola mgbe i ka nọ n'ụlọ di gi, ọ buru na i meruola onwe gi site na idinakwuru nwoke ozo na-abughị di gi,” **21** (n'oge a, onye nchụaja ga-eme ka nwanị a n'ụọ iyi nke ya na ọbụbụ ọnu a so, gwa nwanị okwu sị ya) “ka Onyenwe anyị mee ka ndi i nọ n'etiti ha buo gi onu ma kochaa gi mgbe o mere ka apata gi ree ure, mgbe o mere ka afọ gi koo eko. **22** Ka mmiri ilu a, nke na-eweta ọbụbụ ọnu banye gi n'ahụ ime ka afọ gi koo eko, imekwa ka akpanwa gi daa ada.” “Nwanị ahụ ga-aza sị, “Amen, ya diri m otu a.” **23** “Mgbe ahụ onye nchụaja ahụ ga-edede ọbụbụ ọnu ndi a n'akwukwo, sanye ha n'ime mmiri ilu ahụ. **24** Mgbe ahụ, ọ ga-enye nwanị a mmiri ilu ahụ na-eweta ọbụbụ ọnu ka ọ n'ụọ, mmiri a ga-abanye ya n'ime ahụ, wetara ya ita ahuhụ di ilu. **25** Emesja, onye nchụaja ga-anara nwanị ahụ onyinye mkpuru ọka ekworo ahụ o ji n'ọbụaka ya, fegharja ya n'ihu Onyenwe anyị, buru ya gaa n'ebe ichu aja. **26** Onye nchụaja ga-esite n'onyinye mkpuru ahụ kporo nke ga-eju ya aka, nke na-anochite anya ha niile, suo ha oku n'elu ebe ichu aja. Emesja, ọ ga-enye nwanị ahụ mmiri ahụ ka ọ n'ụọ. **27** Ọ buru na nwanị a emeruola onwe ya, buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye di ya, mgbe ọ n'uru mmiri na-eweta ọbụbụ ọnu, ọ ga-abanye n'ime ya wetara ya ahuhụ di ilu. Afọ ya ga-eko, buo ibu, akpanwa ya a gaghị anagide nwa. Ọ ga-aghọ onye a buru ọnu n'etiti ndi ya. **28** Ma ọ buru na nwanị emerughị onwe ya, kama ọ bu onye di ọcha, ọ ga-abu onye nwere onwe ya site n'ikpe omuma. Ọ ga-aturu ime mụta umu. **29** “Nke a bu iwu metutara ikwo ekworo mgbe nwanị bi n'ụlọ di ya kpafuru meru onwe ya. **30** Maobu mgbe ekworo juputara

nwoke n'obi n'ihu na ọ guru nwunye ya dika onye na-ekwesighi ntukwasị obi. Onye nchụaja ga-eme ka nwanị a guzo n'ihu Onyenwe anyị, mezuokwa ihe niile n'usoro dika e si deputa ha n'ebe a. **31** A gaghị ama di nwanị a ikpe dika onye mere ihe ojoo, kama nwanị a ga-ebu ahuhụ ya na mmehie ya naani ya.”

6 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, **2** Gwa ndi Izrel sị ha, “Mgbe nwoke maobu nwanị nuru iyi o ji kpebie ikwe nkwa puru iche nke ikewapu onwe ya nye Onyenwe anyị dika onye Nazirait, **3** ha ga-ekewapu onwe ha site na inu mmanya, maobu detu ihe onunu ọbula na-aba n'anya ire. Ha agaghị anu mmiri mkpuru vaini, ọ gaghị ata mkpuru vaini ohuru maobu nke a mikporo amikpo. **4** Oge ahụ niile ọ bu onye Nazirait, ọ gaghị eri ihe ọbula sitere na mkpuru osisi vaini maobu mkpuru ya maobu okpokoro azu ya. **5** “N'ime oge niile nke imezu nkwa ikewapu onwe ya nye Onyenwe anyị, aguba agaghị agabiga ya n'isi. Ọ ga-anogide buru onye di nsọ tutu ruo oge nkwa ikewapu onwe ya nye Onyenwe anyị zuru. N'ihu nke a, ọ ga-ahapu agiri isi ya ka o too. **6** “N'ime oge niile nke imezu nkwa ikewapu onwe ya nye Onyenwe anyị, ọ gaghị aga nso mmadu ọbula nwuru anwu, **7** ọ buladi na nna ya, maobu nne ya, maobu nwanne ya nwoke, maobu nwanne ya nwanị anwu. Ọ gaghị emeru onwe ya n'ihu ha, n'ihu na akara ikewapu onwe ya iche nye Chineke di ya n'isi. **8** N'oge niile nke ikewapu onwe ya, onye e doro nsọ nye Onyenwe anyị ka ọ bu. **9** “Ọ buru na mmadu anwu na mberede n'akuku onye nazirait, si otu a meru agiri isi ya nke na-egosi ido nsọ ya, ọ ghaghị ikpacha isi ya n'ubochi nke asaa bu ubochi ime ka ọ di ọcha. **10** N'ubochi nke ozo ya, bu n'ubochi nke asato. Ọ ghaghị iwetara onye nchụaja nduru abuo maobu umu kpalakwukwu abuo, n'onu uzo ulo nzute ahụ. **11** Onye nchụaja ahụ ga-ewere otu n'ime ha churo ya aja mmehie. Ọ ga-ewerekwa nnu nke ozo churo ya aja nsure oku maka ikpuchiri onye ahụ nwere akara ido nsọ mmehie ya, bu nke o mere site n'inu onye nwuru anwu nso. Ọ ga-edokwa isi ya nsọ ozo n'ubochi ahụ. **12** Ọ ga-ekewapu onwe ya nye Onyenwe anyị dika o mere na mmalite ubochi niile nke ido nsọ ya. Wetakwa otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja ikpe omuma. A gaghị agunyere ya ubochi ndi ahụ niile gafere tupu o meru onwe ya, n'ihu na o meru onwe ya mgbe ọ nọ onodu imezu nkwa nkewapu. **13** “Nke a bu iwu diri onye Nazirait mgbe oge ido onwe ya

nsọ nye Onyenwe anyị zuru. A ga-eduru ya bja n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute ahụ. **14** N'ebe ahụ ka ọ ga-anọ chee onyinye ya ndị a n'ihu Onyenwe anyị: nwa ebule na-enweghị ntupọ, gbara otu afọ, maka aja nsure ọkụ na otu nwa nne atụrụ na-enweghị ntupọ gbara otu afọ maka aja mmehie, na otu ebule ahụ zuruoke maka aja udo, **15** tinyere aja mkpuru ọka, na aja ihe ọnụnụ na otu nkata achịcha a na-ejighị ihe na-eko achịcha mee, na achịcha e ji ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ oliv mee, na achịcha mbadamba na-ekoghị eko nke e tere mmanụ oliv. **16** "Onye nchụaja ahụ ga-eche ihe aja ndị a niile n'ihu Onyenwe anyị, chụọ aja mmehie na aja nsure ọkụ. **17** Ọ ga-eji nwa ebule ahụ chụọ aja udo nye Onyenwe anyị, ya na nkata achịcha na-ekoghị eko ahụ. Ọ ga-achukwa aja mkpuru ọka, na aja ihe ọnụnụ. **18** "Mgbe ahụ, onye ahụ doro onwe ya nsọ nye Onyenwe anyị ga-akpuchapụ agiri isi ya nke bụ ihe na-egosi ido nsọ ya. Ọ ga-eme nke a na mbata ọnụ ụzọ ụlọ nzute ahụ. Emesịa, ọ ga-etinye agiri isi ahụ ọ kpuchaputara n'ọkụ ahụ dī n'okpuru aja udo ahụ. **19** "Mgbe a kpuchasiri onye ahụ agiri isi ya, nke na-egosi ido nsọ ya, onye nchụaja ga-ewere ubu aka ebule ahụ e siri esi, otu ogbe achịcha na-ekoghị eko na otu mbadamba achịcha na-ekoghị eko site na nkata ahụ, tinye ha niile n'aka onye ahụ. **20** Onye nchụaja ahụ n'oge a, ga-ewere aja ndị a fufee ha n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. Ha niile ga-abụ ihe nsọ nye onye nchụaja ahụ, tinyere obi anụ ahụ e fufere efufe, na apata anụ ahụ e chere n'ihu Onyenwe anyị. Mgbe nke a gasiri, onye ahụ doro onwe ya nsọ nwere onwe ya iñụ mmanya. **21** "Nke a bụ iwu diri onye ọ bụla kpebiri ikewapụ onwe ya nye Onyenwe anyị dika onye Nazirait. Onyinye onye ahụ ga-enye ga-abụ dika nkwa ido nsọ ya si dī, tinyere ihe ndị ọzọ ha nwere ike inye. Onye dī otu a aghaghị imezu nkwa ọbụla o kwere dika iwu metutara onye Nazirait si dī." **22** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, **23** "Gwa Erọn na ụmụ ya ndị ikom sị, 'Otu a ka unu ga-esi gozie ndị Izrel. Unu ga-asị ha, **24** "Onyenwe anyị gozie unu ma chebe unu, **25** Onyenwe anyị mee ka ihu ya mụkwasi unu, ma meere unu amara, **26** Onyenwe anyị chee ihu ya n'ebe unu nọ, nyekwa unu udo.'" **27** "Otu a ka ha ga-esi kwupụta aha m nye ụmụ Izrel. Mụ onwe m ga-agozikwa ha."

7 Mgbe Mosis guzobesiri ụlọ nzute ahụ ọtọ, o tere ya mmanụ. Doo ya na ihe niile e ji chọọ ya mma

nsọ. O tekwaro ebe ichu aja mmanu, doo ya nsọ, ya na ngwongwo ya niile. **2** Mgbe ahụ, ndi ndu Izrel, ndisi ezinaulo niile, ndi bu ndi ndu ebo niile e tinyere oru igu ndi ahụ niile onu wetara onyinye ha. **3** Ha wetara dika onyinye ha nye Onyenwe anyi ugboala isii ihe juputara n'ime ha, na ehi iri na abuo. Ndi ndu abuo obula wetara otu ugboala, ma ha niile n'otu na otu wetara otu ehi, otu ehi. Ha chere ihe ndi a niile n'ihu ulo nzute ahụ. **4** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **5** "Nabata onyinye ndi a niile, ka e jiri ha ruo oru ulo nzute, were ha nyefee ndi Livayi n'aka, onye obula dika mkpa oru ya si di." **6** Ya mere, Mosis nabatara ugboala ndi ahụ na ehi ndi ahụ, nyefee ha ndi Livayi n'aka. **7** O nyere umu Geshon ugboala abuo na ehi ano, dika oru ha si di. **8** Nye umu Merari, ugboala ano na ehi asato, dika oru ha si di. Ha niile no n'okpuru nlekota Itama nwa Eron, onye nchujaja. **9** Mosis enyeghi umu Kohat ihe obula n'ihia na o bu n'isi mbu aka ha ka ha ji ebu ihe nsọ ndi ahụ ha ketara ibu. **10** Ndi ndu umu Izrel niile wetara onyinye ido nsọ n'ubochi e tere ebe ichu aja ahụ mmanu ido ya nsọ. Ha wetara ha, debe ha n'ihu ebe ichu aja ahụ. **11** N'ihia na Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Ka onyendu obula weta onyinye n'ubochi di iche iche, otu onye, otu ubochi, maka ido nsọ nke ebe ichu aja ahụ." **12** Ya mere, Nashon nwa Aminadab onye si n'ebo Juda wetara onyinye nke ya n'ubochi nke mbu. **13** Onyinye o wetara bu: efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere abuo ndi a utu ọka a gwara mmanu maka onyinye mkpuru ọka. **14** O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu. **15** O wetakwara otu nwa oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule nke gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ. **16** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **17** na ehi abuo, na ebule ise, na mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Nashon nwa Aminadab nyere. **18** N'ubochi nke abuo, Netanel nwa Zua, onyendu ebo Isaka wetara onyinye nke ya. **19** Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu ọka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru ọka. **20** O wetara otu

efere ɔlaedo, nke ịdị arọ ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. 21 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afo maka aja nsure oku. 22 O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, 23 na ehi abuo, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Netanel nwa Zua. 24 N'ubochi nke ato Eliab nwa Helon onyendu ebo Zebulon wetakwara onyinye nke ya. 25 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 26 O wetara otu efere olaedo nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. 27 O wetakwara otu nwa oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afo maka aja nsure oku. 28 O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, 29 na ehi abuo, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Eliab nwa Helon wetara. 30 N'ubochi nke ano, Elizọ nwa Shedeua onyendu ebo Ruben wetara onyinye nke ya. 31 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 32 O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. 33 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afo maka aja nsure oku. 34 O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, 35 na ehi abuo, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Elizọ nwa Shedeua nyere. 36 N'ubochi nke ise Shelumiel nwa Zurishadai, onyendu ebo Simion butere onyinye nke ya. 37 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 38 O wetara otu efere olaedo nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. 39 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afo maka aja nsure oku. 40 O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, 41

ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Shelumiel nwa Zurishadai nyere. 42 N'ubochi nke isii, Eliasaf nwa Deuel onyendu ebo Gad butere onyinye nke ya. 43 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 44 O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. 45 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afo maka aja nsure oku. 46 O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, 47 na ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Eliasaf nwa Deuel nyere. 48 N'ubochi nke asaa, Elishama, nwa Amihud, onyendu ebo Ifrem butere onyinye nke ya. 49 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 50 O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. 51 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afo maka aja nsure oku. 52 O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, 53 na ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Elishama nwa Amihud nyere. 54 N'ubochi nke asato, Gamaliel nwa Pedazo onyendu ebo Manase nyere onyinye nke ya. 55 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 56 O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. 57 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afo maka aja nsure oku. 58 O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, 59 ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Gamaliel nwa Pedazo nyere. 60 N'ubochi nke itoolu, Abidan nwa Gidion onyendu

ebo Benjamin nyere onyinye nke ya. **61** Onyinye o wetara bu: otu efere ọlaọcha nke ịdị arọ ya bu narị shekel na iri shekel atọ, na otu efere ịkwọsa mmiri e ji ọlaedo kpụọ, nke ịdị arọ ya bu iri shekel asaa, efere abụọ ndị a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere ọbụla ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ dika onyinye mkpuru ọka. **62** O wetara otu efere ọlaedo, nke ịdị arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtụ. **63** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ. **64** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **65** na ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise na ụmụ ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chụọ maka aja udo. Nke a bu onyinye Abidan nwa Gidiōni nyere. **66** N'ubochi nke iri, Ahieza nwa Amishadai, onyendu ebo Dan butere onyinye nke ya. **67** Onyinye o wetara bu: otu efere ọlaọcha nke ịdị arọ ya bu narị shekel na iri shekel atọ, na otu efere ịkwọsa mmiri e ji ọlaedo kpụọ, nke ịdị arọ ya bu iri shekel asaa, efere abụọ ndị a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere ọbụla ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ dika onyinye mkpuru ọka. **68** O wetara otu efere ọlaedo, nke ịdị arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtụ. **69** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ. **70** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **71** ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise na ụmụ ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chụọ maka aja udo. Nke a bu onyinye Ahieza nwa Amishadai nyere. **72** N'ubochi nke iri na otu, Pagiel nwa Okran, onyendu ebo Asha butere onyinye nke ya. **73** Onyinye o wetara bu: otu efere ọlaọcha nke ịdị arọ ya bu narị shekel na iri shekel atọ, na otu efere ịkwọsa mmiri e ji ọlaedo kpụọ, nke ịdị arọ ya bu iri shekel asaa, efere abụọ ndị a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere ọbụla ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ dika onyinye mkpuru ọka. **74** O wetara otu efere ọlaedo, nke ịdị arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtụ. **75** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ. **76** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **77** na ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise na ụmụ ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chụọ maka aja udo. Nke a bu onyinye Pagiel nwa Okran nyere. **78** N'ubochi nke iri na abụọ, Ahira nwa Enan, onyendu ebo Naftali nyere onyinye nke ya. **79** Onyinye o wetara bu: otu efere ọlaọcha nke ịdị arọ ya bu narị shekel na iri shekel atọ, na otu efere ịkwọsa mmiri e ji ọlaedo kpụọ, nke ịdị arọ ya

bu iri shekel asaa, efere abụọ ndị a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere ọbụla ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ dika onyinye mkpuru ọka. **80** O wetara otu efere ọlaedo nke ịdị arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtụ. **81** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ. **82** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **83** na ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise na ụmụ ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chụọ maka aja udo. Nke a bu onyinye Ahira nwa Enan nyere. **84** Ndị a bu onyinye ndi ndu ụmụ Izrel wetara maka ido ebe ichu aja nsọ n'oge e tere ya mmanu: efere ọlaọcha iri na abụọ, na efere ọlaọcha ịkwọsa mmiri iri na abụọ, na efere ọlaedo iri na abụọ. **85** Ịdị arọ nke efere ọlaọcha ọbụla di otu narị shekel na iri shekel atọ. Ịdị arọ nke efere ịkwọsa mmiri ọbụla di iri shekel asaa. Ịdị arọ efere ọlaọcha niile ha wetara bu puku shekel abụọ na narị shekel anọ, dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. **86** Ịdị arọ nke otu n'ime efere ọlaedo iri na abụọ ndi ahụ ụda nsure ọkụ na-esi isi ụtụ juru n'ime ha bu iri shekel, dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. Ịdị arọ nke efere ọlaedo ndi ahụ niile bu otu narị shekel na iri shekel abụọ. **87** Onuogugu anu ulo niile e wetara maka aja nsure ọkụ bu: oke ehi iri na abụọ, na ebule iri na abụọ, na ụmụ ebule iri na abụọ gbara otu afọ, otu afọ, tinyere ihe niile ha wetara maka aja mkpuru ọka. E ji mkpi iri na abụọ chụọ aja mmehie. **88** Anu ulo niile e ji chụọ aja udo bu, iri oke ehi abụọ na anọ, na iri ebule isii, na iri mkpi isii, na ụmụ ebule iri isii ndi gbara naani otu afọ, otu afọ. Ndị a niile bu onyinye e nyere maka ido ebe ichu aja nsọ n'oge e tere ya mmanu. **89** Mgbe Mosis banyere n'ulo ikwu ahụ ka ya na Onyenwe anyi kparia ụka, o nuru olu ahụ ka o na-agwa ya okwu site n'etiti cherubim abụọ ndi ahụ n'elu ebe mkpuchi mmehie di n'elu igbe iwu ogbugba ndu gwa ya okwu. N'uzo di otu a ka Onyenwe anyi si gwa ya okwu.

8 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** “Gwa Eron okwu si ya, ‘Mgbe ọbụla i mụnyere oriṅna asaa nke iheokụ, i ga-edozi ha ka ihè ha na-enwuputa naani n'ihu iheokụ ahụ.’” **3** Eron mere otu a. O doziri oriṅna ndi ahụ ka ha chee ihu n'ihe idoba oriṅna, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **4** Otu a ka esi mee ihe idoba oriṅna ahụ. O bu naani ọlaedo ka e ji kpụọ iheokụ ahụ, site n'ukwu ya ruo n'okooko niile e ji chọọ ya mma. A kpuru iheokụ ahụ n'usoro dika oyiyi Onyenwe anyi gosiri Mosis si di. **5** Mgbe ahụ

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, **6** “Ugbu a, site n’etiti ụmụ Izrel, kpọpụta ụmụ Livayị, doo ha iche, mee ha ka ha dirị ọcha. **7** Ime ka ha di ọcha, lee ihe i ga-eme. Fesa ha mmiri na-asachapụ mmehie. Hụkwa na ha kpuchapụrụ aji niile di ha n’ahụ, ma sachaa uwe ha. Si otu a mee ka ha buru ndi di ọcha. **8** Gwa ha ka ha weta nwa oke ehi na onyinye mkpuru ọka, bu utu ọka a gwara mmanu. Ha ga-ewetakwa nwa oke ehi ozo; ka o buru ihe ha ji achu aja mmehie. **9** Emesia, kpobata ụmụ Livayị n’onu uzo ulo nzute ahụ. Meekwa ka ogbako ndi Izrel niile zukoo n’ebe ahụ. **10** Kpọpụta ndi Livayị n’ihu Onyenwe anyi, ma mee ka ndi Izrel niile bikwasị ha aka ha. **11** Mgbe ahụ, Eron ga-ewere ndi Livayị chee Onyenwe anyi n’ihu dika onyinye mfufe ndi Izrel niile na-enye ya. N’uzo di otu a, ụmụ Livayị niile ga-abu ndi jikere ijere Onyenwe anyi ozi. **12** “Emesia, ndi Livayị ga-abia bikwasị aka ha n’isi oke ehi abuo ndi ahụ jiri otu n’ime oke ehi abuo ndi ahụ chuo aja mmehie nye Onyenwe anyi, jiri nke ozo chuo aja nsure oku, maka ikpuchi mmehie ndi Livayị. **13** Mgbe ahụ, mee ka ndi Livayị guzo n’ihu Eron na ụmụ ndi ikom, werekwa ha nyefee Onyenwe anyi n’aka dika a ga-asị na ha bu onyinye mfufe a na-enye Onyenwe anyi. **14** Otu a ka i ga-esi doo ndi Livayị nsọ ime ka ha dirị iche site n’igwe ụmụ Izrel ndi ozo. O bu m nwe ndi Livayị. **15** “Mgbe i dosiri ndi Livayị nsọ, cheekwa ha n’ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe, ha ga-abia n’ime ulo nzute ahụ ije ozi dirị ha. **16** Ha bu nke m site n’etiti ụmụ Izrel niile. Anarala m ha ka ha buru nke m n’onodu ụmụ niile e bu uzo muo, nwa nwoke nke nwanyị obula n’Izrel. **17** N’ihi na nwa nwoke mbu obula a muru n’etiti ndi Izrel bu nke m, ma mmadu ma anumanu niile. Egoro m ha nsọ nye onwe m, site n’abalị ubochi ahụ m tigbusiri ụmụ niile e bu uzo muo n’Ijpt. **18** Ewerela m ndi Livayị n’onodu ụmụ nwoke mbu niile a muru n’Izrel. **19** Site n’etiti ndi Izrel niile, ewerela m ndi Livayị nye Eron na ụmụ ya ndi ikom dika onyinye, ka ha ruo oru niile di n’ime ulo nzute ahụ n’onodu ụmụ Izrel. Ka ha kpuchiere ha mmehie ha niile ka ihe otiti nke nrija nrija ghara ibiakwasị ụmụ Izrel, mgbe obula ha biara nso ebe nsọ ahụ.” **20** Ya mere, Mosis na Eron na zuko niile nke ụmụ Izrel chere ụmụ Livayị n’ihu Onyenwe anyi, n’usoro dika Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. **21** Ndi Livayị niile doru onwe ha ọcha, sachakwaa uwe ha niile. Eron chere ha n’ihu Onyenwe anyi dika onyinye aja mfufe, churo ha aja ikpuchi mmehie, ime ka

ha di ọcha. **22** N’ikpeazu, ndi Livayị biara ije ozi ha n’ulo nzute n’okpuru Eron na ụmụ ya ndi ikom. Ha nyekwara ndi Livayị oru dika Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. **23** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu sị ya, **24** “Iwu m ndi a metutara ndi Livayị niile. Nwoke onye Livayị obula ga-ebido iru oru n’ulo nzute m mgbe o gbara iri afọ abuo na ise. **25** O ga-akwusikwa iru oru n’ime ya mgbe o gbara iri afọ ise, mgbe oge ezumike oru ya ga-amalite. **26** Ha nwere ike inyere umunne ha aka n’iru oru ha n’ime ulo nzute, ma ha onwe ha agaghị aru oru ahụ. Otu a ka i ga-esi dozie oru ije ozi nke ndi Livayị.”

9 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ndi a n’ozara Sainai n’onwa mbu n’afọ nke abuo site n’oge ha hapuru ala Ijpt. O siri ya, **2** “Gwa ụmụ Izrel ka ha mee Mmemme Ngabiga n’oge a kara aka. **3** Ha mee ya n’oge a kara aka, malite n’uhuruchi abali iri na anọ nke onwa a. Ha ga-eme ya n’usoro dika iwu na ukpuru e ji eme ya si di.” **4** Ya mere, Mosis gwara ndi Izrel sị ha mee Mmemme Ngabiga. **5** Ha mekwara ya n’ozara Sainai malite n’uhuruchi abali iri na anọ nke onwa mbu. Ndi Izrel mere ihe niile n’usoro dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **6** Ma ufodu n’ime ụmụ Izrel esoghi mee Mmemme Ngabiga ahụ n’ihi na ha ruru aru site n’inọ ozu nso. N’ihi ya, ha bjakwutere Mosis na Eron n’ubochi ahụ, **7** sị Mosis, “Anyi ghoru ndi ruru aru n’ihi inọ ozu mmadu nso. Gini ga-egbochi anyi iso ndi Izrel ndi ozo iwetara Onyenwe anyi onyinye n’oge a kara aka?” **8** Mosis zara sị ha, “Cherenu ka m ga juta Onyenwe anyi ihe bu uche ya banyere mkpa unu.” **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu sị, **10** “Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, ‘O buru na e nwee onye Izrel obula nke meruru onwe ya n’oge Mmemme Ngabiga site n’inọ ozu mmadu nso, maobu site n’inọ n’ije, ha nwekwara ike iso mee Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi. **11** Kama ha ga-eme ya n’uhuruchi abali iri na anọ nke onwa abuo. Ha ga-eri nwa aturu ha, achicha na-ekoghi eko, na ahijia ilu. **12** Ha agaghị erifo ihe obula n’ime ya ruo chi obubo ubochi so ya. Ha agaghị agbaji okpuku obula nke nwa aturu ahụ. Mgbe ha mere Mmemme Ngabiga, ha ga-esorokwa uzo niile e si eme mmemme ahụ mee nke ha. **13** Ma obula no n’onodu idi ọcha, onye nke na-anoghi n’ije n’oge Mmemme Ngabiga ma kpachapuru anya hapu isoro ndi ozo n’oge mmemme a, a ga-ewezuga ya site n’etiti

umụ Izrel niile, n'ihu na ọ juru iwetara Onyenwe anyi onyinye n'oge a kara aka. Onye di otu a ga-ebu ahuhu mmehie ya n'isi ya. **14** “Onye oja bi n'etiti unu chorọ iso na Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi, ọ game ya n'usoro dika iwu na ukpuru e nyere si di. Unu ga-enwe otu iwu ahụ nye onye amuru n'ala na mbjarambia.” **15** N'ubochi ahụ e guzobere ulọ nzute ahụ bu ulọ ikwu nke igbe iwu ogbugba ndu ahụ, igwe ojii kpuchiri ya. Site n'uhuruchi ruo n'ututu igwe ojii ahụ di n'elu ulọ nzute ahụ dika oku n'ile anya. **16** Otu a ka ọ digidere mgbe niile. Igwe ojii kpuchigidere ya, ma n'abalị ọ na-acha di ka oku. **17** Mgbe ọ bua igwe ojii ahụ si n'elu ulọ nzute ahụ bilie, umu Izrel na-ebuli njem, ma mgbe o bua igwe ojii ahụ na-anogide, ha na-anogidekwa. **18** Mgbe Onyenwe anyi nyekwara iwu, ha na-akwusi, maa ulọ ikwu ha. Oge niile igwe ojii nogidere n'elu ulọ nzute ahụ ka umu Izrel na-anogidekwa n'ulo ikwu ha. **19** O buru na igwe ojii ahụ anotee anya, umu Izrel n'onwe ha na-erube isi n'iwu Onyenwe anyi hapu iga n'ihu n'ije ha. **20** Oge ufodu, igwe ojii ahụ na-anogide naani abali ole na ole. Dika iwu Onyenwe anyi si di, ha na-ama ulọ ikwu ha, maobu bulie njem ha. **21** Oge ufodu, igwe ojii ahụ na-anogide naani site n'uhuruchi ruo n'ututu. Mgbe o si n'elu ulọ nzute ahụ bilie n'ututu, umu Izrel na-ebuli njem ha. O buru n'ehihie, maobu n'abalị, mgbe o bua igwe ojii ahụ biliri, umu Izrel na-ebuli njem ha. **22** O buru na igwe ojii ahụ anodu n'elu ulọ nzute ahụ abali abuo, maobu otu onwa, maobu otu afo, umu Izrel na-anogide n'ulo ikwu ha. Ma ngwangwa igwe ojii ahụ biliri, ha onwe ha na-ebulikwa njem ha. **23** Site n'iwu Onyenwe anyi na-enye, ha na-ama ulọ ikwu ha, sitekwa n'iwu Onyenwe anyi nyere ha, ha na-ebuli njem. Ha mere ihe niile Onyenwe anyi kwuru n'usoro dika iwu o nyere ha site n'onu Mosis si di.

10 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **2** “Kpuo opi olaocha abuo, jiri ha na-akpo mkpokota nzuko umu Izrel na ime ka ha mara mgbe mbuli ije nke omuma ulọ ikwu ruru. **3** Mgbe a furu opi abuo ahụ, nzuko Izrel niile ga-ezukota n'ihu gi n'onu uzo ulọ nzute. **4** Ma ọ buru naani otu opi ka a furu, ọ bu ndi ndu, ndiji ikwu Izrel niile ga-ezukota bjakwute gi. **5** Otu uda opi ike ga-egosi na ebo Izrel niile mara ulọ ikwu ha n'akuku owuwa anyanwu ga-ebuli ije. **6** Opi ike ahụ daa uda nke ugboro abuo, ọ na-egosi na ndi mara ulọ ikwu ha na ndida ga-ebuli ije. Ida uda nke

opi ike bu ihe e ji amata na oge ibuli ije eruola. **7** Mgbe a ga-akpokota ndi Izrel niile a ga-egbu opi, kama uda ya ga-adi ihe. **8** “O bu naani umu ndi ikom Eron, ndi nchaja ga-egbu opi ndi a. Nke a bu iwu ga-adigide nye unu site n'ogbo ruo n'ogbo niile. **9** Mgbe unu gara ibu agha n'ala unu imegide onye iro na-akpagbu unu, funu opi ike. Nke a ga-eme ka Onyenwe anyi Chineke unu cheta unu, ma nauta unu site n'aka ndi iro unu. **10** Unu ga-egbukwa opi ndi a n'oge anuri, n'oge mmemme unu a kara aka, na n'oge mmemme onwa oheru niile. Gbukwaanu opi mgbe unu na-achu aja nsure oku unu, na aja udo unu niile. Ka ọ buru ihe a ga-eji na-echeta unu n'ihu Chineke unu. Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu.” **11** N'ubochi iri abuo, n'ime onwa nke abuo, n'afu nke abuo, igwe ojii ahụ biliri site n'elu ulọ nzute nke igbe iwu ogbugba ndu ahụ. **12** Mgbe ahụ, umu Izrel biliri ije site n'ozara Sajnai jeharia site n'otu ebe ruo n'ebe ozo tutu igwe ojii ahụ akwusi n'ozara Paran. **13** Nke a bu njem mbu ha mere dika Onyenwe anyi si nye Mosis iwu banyere ije ha. **14** Usuu omuma ulọ ikwu nke ebo Juda buru uzo bulie ije a, n'okpuru okoloto ha. Nashon, nwa Aminadab, bu onyendu ha. **15** Netanel nwa Zua bu onyendu usuu ebo Isaka. **16** Eliab nwa Helon bu onyendu usuu ebo Zebulon **17** Mgbe ahụ, e wedara ulọ nzute ahụ. Umu Geshon na Merari buru ya, bilikwaa ije ha. **18** Usuu omuma ulọ ikwu ebo Ruben biliri ije, n'okpuru okoloto ha. Elizon nwa Shedeua bu onyendu ha. **19** Shelumiel nwa Zurishadai bu onyendu usuu ebo Simion. **20** Eliasaf nwa Deuel bu onyendu usuu ebo Gad. **21** Mgbe ahụ, umu Kohat ndi bu ihe nsu ndi ahụ niile, biliri ije ha. Tutu ha erute, e guzobere ulọ nzute ahụ n'ebe o kwesiri idi. **22** Usuu omuma ulọ ikwu ebo Ifrem biliri ije n'okpuru okoloto ha. Elishama nwa Amihud bu onyendu ha. **23** Gamaliel nwa Pedazo bu onyendu usuu ebo Manase. **24** Abidan nwa Gidion bu onyendu usuu ebo Benjamin. **25** Na ngwusi usoro ahụ, usuu omuma ulọ ikwu ebo Dan biliri ije n'okpuru okoloto ha. Onyendu ha bu Ahieza nwa Amishadai. **26** Pagiell nwa Okran bu onyendu usuu ebo Asha. **27** Ahira nwa Enan bu onyendu usuu ebo Naftali. **28** Nke a bu usoro usuu umu Izrel si bilie ije ha. **29** Mosis gwara Hobab nwa Reuel, nna nwunye ya onye Midia okwu si, “Anyi ebiliela ije iga ebe ahụ Onyenwe anyi gwara anyi si, ‘Aga m enye unu.’ Bja ka i soro anyi. Anyi ga-emezi gi nke oma n'ihu na Onyenwe anyi ekwela Izrel nkwa otutu ezi ihe.” **30** Ma

o zara si, “E e, agaghị m eso unu. Ana m alaghachi n’ala nke aka m ìlaghachikwuru ụmụnna m.” **31** Ma Mosis zara si ya, “Biko ahapụla anyị n’ihi na ì maara ebe anyị nwere ike kwụsị zuo ike n’ọzara. I ga-aburụ anyị anya anyị ji ahụ ụzọ. **32** O bụrụ na ì soro anyị, anyị ga-ekenye gị ihe ọma ọbụla Onyenwe anyị ga-enye anyị.” **33** Ya mere ha sitere n’ugwu Onyenwe anyị bilie ije. Jeekwa ije abalị atọ. Igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị na-aga ha n’ihu ụbọchị atọ ndị ahụ niile ịchọtara ha ebe ha ga-akwụsị zuo ike. **34** Igwe ojii Onyenwe anyị dī n’elu ha n’ehilie mgbe ha si n’omụma ụlọ ikwu ha bilie ije. **35** Mgbe ọbụla igbe ọgbugba ndụ ahụ biliri ije, Mosis na-ekwu si, “Bilie O Onyenwe anyị, ka ndị iro ya bụrụ ndị a chụsasirị; ka ndị iro gị niile site n’ihu gị gbalaga.” **36** Ma mgbe ọbụla igbe ọgbugba ndụ b́ara ebe izuike, Mosis na-ekwukwa si, “Lọghachi O Onyenwe anyị, b́akwute ọtútú mmadụ ndị a, b́u imerime puku ndị Izrel.”

11 Mgbe na-adighị anya ụmụ Izrel bidoro itamu ntamu n’ihi ihe ike niile ha na-ezute n’ije ha. Ma ntamu a ruru Onyenwe anyị ntị. N’ihi ya, Onyenwe anyị were iwe dī ukwu megide ha. Ọkụ sitere n’ebe Onyenwe anyị nọ, ree n’etiti ha, repia ụfọdụ ndị bi n’akụkụ ngwụsị omụma ụlọ ikwu ahụ. **2** Mgbe nke a mere, ụmụ Izrel tikuru Mosis mkpu akwa. Mosis kpere ekpere nye Onyenwe anyị n’ihi ha, ọkụ ahụ kwụsịkwara. **3** N’ihi ya, a kpọrọ ebe ahụ Tabera, n’ihi ọkụ ahụ si n’ebe Onyenwe anyị nọ ree n’etiti ha. **4** Ndị amakewu so ụmụ Izrel n’ije a malitere itamu ntamu banyere nri ndị ọzọ na-agụ ha agụ. Nke a mere ka ụmụ Izrel malite ịkwa akwa, na-asị, “A sịkwari na anyị nwere anụ anyị ga-ata. **5** Anyị chetara azụ anyị tara n’Ijịpt, nke na-adighị efu anyị ego, ya na kukumba, na melon, na liik, na ayo na galiik. **6** Ma ugbu a, anyị enweghịkwa agụ iri nri, n’ihi na site n’ụbọchị ruo n’ụbọchị, ọ bụ naanị mánà bụ ihe oriri anyị nwere.” **7** Mánà d́ka mkpuru kórianda, na-acha ka eso osisi kpọrọ nkụ. **8** Ndị Izrel na-ejegharị na-achịkọta ha. Emesịa, ha na-eji nkume e ji kwọ nri na-akwọri ha. Oge ụfọdụ, ha na-eji ikwe nri sụọ ya. Emesịa, ha na-esi ya esi, maọbụ ghee ya eghe. Ọ na-atọ d́ka ihe e ji mmanụ oliv ghee. **9** Mánà ndị a na-ada mgbe igirigi dara n’omụma ụlọ ikwu n’abalị. **10** Mosis nūrụ mkpu akwa ụmụ Izrel niile, nke na-ada n’ezinaụlọ ọbụla n’akụkụ ọny ụzọ ụlọ ikwu ha. Iwe were Onyenwe anyị nke ukwu. Otu a kwa, obi jọrọ Mosis njọ nke ukwu.

11 Mosis juru Onyenwe anyị si, “Gini mere i ji bokwasị ohu gị nsogbu dī otu a n’isi? Gini ka m mere na m ahutakwaghị amara n’ebe ì nọ, nke mere i ji bukwasị m ibu arọ nke ilekọta ndị a? **12** O bụ m tūrụ ime ndị a niile? Ọ bụ m mūrụ ha? Gini mere i ji si m kuru ha n’aka m gawa n’ala ahụ ì nūrụ n’iyi inye nna nna ha, d́ka m bụ nne nwa na-ekugharị nwantakiri? **13** Ebee ka m ga-achọta anụ ga-ezuru igwe mmadụ ndị a? Lee na ha na-akwasa m akwa na-asị m, ‘Nye anyị anụ!’ **14** Agaghị m ebulate ibu ịchikọta ndị a niile n’onwe m! Ibu a dī m arọ nke ukwu. **15** Ọ bụrụ na ì ga-esi otu a meso m mmeso, biko napụ m ndụ m ugbu a, n’ihi na onwụ m ga-egosi na m natara amara n’ebe ì nọ. Site n’onọdụ a ga-ewetara m mbibi wezuga m.” **16** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, “Kpọkọta iri ndị okenye ụmụ Izrel asaa, ndị ì maara na ha bụ ndị ndu, na ndị nlekọta ije ozi n’etiti ụmụ Izrel. Kpọta ha n’ulọ nzute m ka ha soro gị guzoro. **17** Aga m abia n’ebe ahụ gwa gị okwu. Mgbe ahụ kwa, aga m ewere ụfọdụ n’ime Mmụọ m dī n’ime gị tinye n’ime iri ndị ndu asaa ahụ. Ha ga-enyere gị aka ibu ibu arọ nke ịchikọta ụmụ Izrel. N’uzọ dī otu a, ọ gaghị abukwa ibu d́rị naanị gị ibu. **18** “Ugbu a, gwa ndị Izrel niile si ha, ‘Doonụ onwe unu nsọ, kwadoonụ maka echi, mgbe unu ga-ata anụ. Onyenwe anyị nūrụ mgbe unu kwara akwa si, “A sịkwa na anyị nwere anụ anyị ga-ata. Ihe d́rị anyị mma n’Ijịpt karja otu ọ dī ugbu a.” **19** Anụ unu ga-eri abughị naanị nke otu ụbọchị, maọbụ ụbọchị abụọ, maọbụ ụbọchị ise, maọbụ iri, ma ọ bukwanụ iri ụbọchị abụọ! **20** Kama unu ga-eri ya otu onwa zuru ezu, ruo mgbe ọ ga-esi unu n’imi soputa, ghorọ unu ihe isọ oyi. N’ihi na unu ajula Onyenwe anyị, onye nọ n’etiti unu, kwaa akwa n’ihu ya, si, “Gini mere anyị ji site n’ala Ijịpt puta?”” **21** Ma Mosis siri Onyenwe anyị, “Ọnụogugu ndị ikom dī narị puku isii ndị ji ukwụ eje ka m nọ n’etiti ha, ma ì na-asị, ‘Aga m enye ha anụ otu onwa.’ **22** Ọ ga-ezuru ha ma ọ bụrụ na e gbuoro ha igwe ehi na atūrụ? Ọ bụ azụ niile nke dī n’oke osimiri ga-ezuru ha ma egbuo ha niile nye ha?” **23** Onyenwe anyị siri Mosis, “Aka Onyenwe anyị ọ dī mkpụmkpụ? Ugbu a, ì ga-ahụ ma m ga-emezu okwu m, maọbụ na m agaghị emezu ya.” **24** Ya mere, Mosis puru ga gwa ụmụ Izrel ihe Onyenwe anyị kwuru. Ọ chikọta iri ndị okenye asaa ahụ nye ha onọdụ gburugburu ụlọ nzute ahụ. **25** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị rịdatara n’ime igwe ojii. Ya na Mosis kparitaa ụka. Onyenwe anyị weere ụfọdụ

n'ime Mmụọ dī n'ime Mosis, tinye ya n'ime iri ndi okenye asaa ndi ahụ. Mgbe Mmụọ a batara n'ime ha, ha niile buru amụma. Ma ha ebughị amụma gaa n'ihu. **26** Ma mmadụ abụọ n'ime iri ndi okenye asaa ndi ahụ, Eldad na Medad nogidere n'omụma ụlọ ikwu ha. Ọ bụ ezie na e deputara aha ha dika ndi ndu, ma ha esoghi ndi ọzọ gaa n'ụlọ nzute. Ma Mmụọ ahụ bjakwasiri ha n'ebe ahụ ha nọ. Ha bukwara amụma. **27** Otu okorobia gbapuru ọsọ gaa koro Mosis si ya, "Eldad na Medad na-ebu amụma n'omụma ụlọ ikwu ha." **28** Joshua nwa Nun, onyeozisi Mosis site na mgbe ọ bụ okorobia, gwara Mosis okwu si ya, "Onyenwe m Mosis, mee ka ndi a kwusi ibu amụma." **29** Ma Mosis zara si, "Ọ bụ n'ihu ikwochitara m ekworo ka i ji chọọ ka m kwusi ha? Ọ gaara atọ m uto ma a si na ndi Onyenwe anyi niile bu ndi amụma, ndi Onyenwe anyi ga-etinye Mmụọ ya n'ime ha!" **30** Mgbe ahụ Mosis na ndi okenye Izrel ndi ahụ niile loghachiri n'ebe ụlọ ikwu ha di. **31** Otu oke ifufe sitere n'ebe Onyenwe anyi nọ bja si n'osimiri bute otutu nnunu a na-akpo kweel. O mere ka nnunu ndi a daa n'ebe umu Izrel mara ụlọ ikwu ha, n'ime ogige ya niile. Nnunu ndi a fere ihe dika otu mita site n'elu ala, n'akuku niile, ruo n'ebe mmadu puru iji ukwu jeruo n'otu ubochi. Ha juputakwara ebe niile. **32** Ya mere ndi Izrel biliri ubochi ahụ niile, na n'abalị ahụ niile, na echi ya niile puo ichikota nnunu kweel ndi a! Onye gbutere nke nta gbutezuru ihe otutu homa iri. Ha gbasara ha akuku niile nke ogige omuma ụlọ ikwu ahụ. **33** Ma mgbe anu ndi a ka di ha n'onu, Onyenwe anyi were iwe di ukwu megide ha. O tiri ha nrija nrija na-efe efe. **34** N'ihu nke a, a kporo aha ebe ahụ Kibrot Hataava, n'ihu na n'ebe ahụ ka e liri ndi Izrel nwuru n'ihu oke ochicho nri. **35** Site na Kibrot Hataava, ndi Izrel biliri njem rute Hazerot ebe ha noro.

12 Miriam na Eron malitere ikwu okwu megide Mosis, n'ihu na o luru nwunye onye Kush. **2** Ha kwuru si, "Ọ bụ naani site n'onu Mosis ka Onyenwe anyi si agwa ndi ya okwu? Ọ naghị esitekwa n'onu anyi kwuo okwu?" Onyenwe anyi nuru ihe ndi a ha kwuru. **3** (Ma nwoke ahụ bụ Mosis di umeala n'obi nke ukwu karịa onye obula nọ n'elu ala.) **4** Na mberede, Onyenwe anyi siri Mosis, na Eron, na Miriam, "Putanu, bja n'ulo nzute, unu mmadu ato" Ya mere ha ato putara. **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ridatara n'ime igwe ojii, guzoro na mbata onu uto ulo nzute ahụ, kpoputa Eron na Miriam. Mgbe ha abuo

bjara nso. **6** Onyenwe anyi gwara ha si, "Geenu nti n'okwu m ndi a: "Mgbe onye amuma nọ n'etiti unu, Mu onwe m bu Onyenwe anyi na-egosi ya onwe m site n'ohu. Ana m agwa ya okwu site na nro. **7** Ma n'ebe ohu m Mosis no, o sighi otu a diri, o bu onye kwesiri ntukwasị obi n'ulo m niile. **8** N'ebe o no, ana m agwa ya okwu ihu na ihu n'uzo doru anya, o bughị site n'ilu, o na-ahukwa udidi Onyenwe anyi. Gini mere ujo atughi unu ikwu okwu megide ohu m Mosis?" **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi were iwe di oku megide ha. O si n'ebe ha no puo. **10** Ma mgbe igwe ojii ahụ hapuru ulo nzute ahụ, lee Miriam ebe o guzo, ekpenta tiwaputara ya n'ahu dika nzu ocha. Mgbe Eron tughariri ebe o no hu na o ghoola onye ekpenta, **11** o gwara Mosis okwu si, "Biko, onyenwe m, atala anyi ahuhu n'ihu mmehie anyi sitere na nzuzu mee. **12** Ekwela ka Miriam diri ka nwa ohuru nwuru anwu nke akpukpo ahụ ya rere ure n'oge o si n'akpanwa nne ya na-aputa." **13** Ya mere Mosis tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa si ya, "Chineke, biko, gwo ya!" **14** Ma Onyenwe anyi zara Mosis si ya, "Ọ buru na nna ya gburu ya asu n'ihu, o gaghị abu onye ruru aru abali asaa? Ya mere, hapu ya ka o buru onye e sitere n'ogige omuma ụlọ ikwu Izrel wezuga abali asaa. Mgbe oge a gafesiri, o nwere ike iloghachi." **15** Ya mere e wezugara Miriam site n'ogige omuma ụlọ ikwu Izrel abali asaa. Ndi Izrel niile noduru chere ya ruo mgbe o loghachiri, tutu ha ebilie n'ije ozo. **16** Mgbe ihe ndi a gasiri, ha hapuru Hazerot rute n'ozara Paran ebe ha wuru ogige ulo ikwu ha.

13 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** "Ziga ufodu ndi ikom ka ha gaa legharja anya n'ala Kenan, ala ahụ m na-enye Izrel. Ziga mmadu iri na abuo, otu onyendu site n'ebo Izrel obula." **3** Ya mere, dika iwu Onyenwe anyi nyere ya si di, Mosis zipuru ha site n'ozara Paran. Ha niile bu ndi ndu n'etiti umu Izrel. **4** Nke a bu aha ha: Site n'ebo Ruben, Shamua nwa Zakua, **5** Shafat nwa Hori, onye si n'ebo Simion. **6** Kaleb nwa Jefune, onye si n'ebo Juda. **7** Igal nwa Josef, onye si n'ebo Isaka. **8** Hoshea nwa Nun, onye si n'ebo Ifrem **9** Palti nwa Rafu, onye si n'ebo Benjamin. **10** Gadiel nwa Sodi, onye si n'ebo Zebulon. **11** Gadi nwa Susi, onye sitere n'ebo Manase (ya bu ebo Josef). **12** Amiel nwa Gemali, onye si n'ebo Dan. **13** Setua nwa Maikel, onye si n'ebo Asha. **14** Nabi nwa Vofusi, onye si n'ebo Naftali. **15** Geuel nwa Maki, onye si n'ebo Gad.

16 Ndị a bụ aha ndị ikom ndị ahụ Mosis zipurụ inyocha ala ahụ. (Ọ bụ n'oge a ka Mosis gbanwere aha Hoshea nwa Nun, ka ọ bụrụ Joshua.) 17 Mosis zipurụ ha iga ledoo ala Kenan, ọ sịrị, “Gbagoonụ site n'ụzọ Negev gakwanụ n'ala ugwu ugwu. 18 Letanụ otu ala ahụ dị. Chọputanụ ụdị ndị bi n'ime ya, ma ha dị ike ma ha bụ ndị na-adighị ike, ma ha dị ọtụtụ ma ha dị ole na ole. 19 Letanụ ụdị ala ha bi n'ime ya, ma ọ dị mma ma ọ jorọ njo. Chọputanụ ụdị obodo dị n'ebe ahụ, ma ha bụ obodo mgbidi na-adighị gburugburu ha, ma ha bụ obodo e wusiri ike. 20 Letanụ otu ala ahụ dị. Ọ napuputa ihe ka ọ bụ ala ụkpa? Letanụ ma ha nwere ọtụtụ osisi ka ọ bụ na osisi adighị n'ime ya. Gbalianụ ka unu weta ụfọdụ n'ime mkpuru osisi dị n'ala ahụ.” (Ọ bụ oge mkpuru mbụ nke osisi vainị.) 21 Ya mere ndị a gara ledoo ala ahụ anya site n'ọzara Zin ruo na Rehob, nke dị nso na Lebo Hamat. 22 Ha gara site na Negev rute Hebron, ebe Ahiman na Sheshai na Talmi, ụmụ ụmụ Anak bi. (Ma ewuru Hebron afọ asaa tupu e wuo obodo Zoan dị n'Ijpt.) 23 Mgbe ha rutere Ndagwurugwu Eshkol, ha gbutere otu alaka osisi vainị nke nwere ụyọkọ mkpuru vainị. Mmadu abụọ butere ya n'osisi tinyere ụfọdụ mkpuru osisi pomegranet na fiig. 24 A kpọrọ ebe ahụ Ndagwurugwu Eshkol, n'ihu ụyọkọ mkpuru osisi vainị ndị Izrel gbutere n'ebe ahụ. 25 Mgbe iri abalị anọ gasịrị, ndị nledo a sitere n'ije ha loghachi. 26 Ha lotara bjakwute Mosis na Erōn na nzukọ niile nke ụmụ Izrel, na Kadesh nke dị n'ọzara Paran. Ndị nledo ahụ korọ akụkọ otu ha si gaa n'ogbakọ ụmụ Izrel niile. Gosikwa mkpuru osisi si n'ala ahụ. 27 Nke a bụ akụkọ ha kororo Mosis, “Anyị ruru n'ala ahụ ị sị anyị gaa leta. Ọ bụkwa ala mmiri ara ehi na mmanụ aṅụ na-eru na ya. Ndị a bụ mkpuru osisi si n'ala ahụ. 28 Ma ndị bi n'obodo ahụ siri ike. Obodo ha buru ibu bụrụkwa nke e wusiri ike. Anyị hụkwara ụmụ ụmụ Anak n'ebe ahụ. 29 Ndị Amalek bi na Negev, ndị Het na ndị Jebus na ndị Amorait bi n'ala ugwu ugwu. Ma n'akụkụ osimiri Mediterenjan na ndagwurugwu mmiri Jōdan ka ndị Kenan bi.” 30 Ma Kaleb kwuru okwu mere ka obi sie ndị Izrel ike n'oge a ha guzoro n'ihu Mosis sị ha, “Ka anyị gaanụ otu ihu nweta ala ahụ. N'ihu na anyị nwere ike imeri ha.” 31 Ma ndị nledo ahụ soro ya gaa zara sị, “Anyị enweghị ike ibu agha megide ndị a; ha dị ike karịa anyị.” 32 Ndị a gbasara akụkọ ojoo n'etiti ụmụ Izrel banyere ala ahụ ha gara ledoo. Ha sịrị, “Ala ahụ anyị gara ledoo anya bụ ala na-eripịa ndị bi n'ime ya. Ndị niile anyị

huru n'ebe ahụ gbara nnọọ dimkpa 33 Anyị huru ndị Nefilim n'ebe ahụ (ndị bụ ụmụ ụmụ Anak, ndị sitere na ndị Nefilim). N'anya anyị, anyị dika ụkpana n'ebe ha na nọ, otu a ka anyị dīkwa n'anya ha.”

14 N'abalị ahụ, ogbakọ Izrel niile weliri olu ha bido iti mkpu akwa. Ha kwagidere akwa a abalị niile. 2 Ndị Izrel niile tamuru ntamu megide Mosis na Erōn. Ogbakọ ahụ niile sị ha, “Ọ gaara aka mma ma a sị na anyị nwuru n'ala Ijpt maobu n'ozara a. 3 Gịnị mere Onyenwe anyị ji akpobata anyị n'ala a ime ka anyị daa n'ihu mma agha. Ndị nwunye anyị na ụmụ anyị ga-aghọ ndị a dotara n'agha. Ọ garaghị akara anyị mma ilaghachi azu n'Ijpt?” 4 Ya mere ha kwekoritara n'etiti onwe ha sị, “Ka anyị hōputaranụ onwe anyị onyendu ga-edughachi anyị azu n'Ijpt.” 5 Mgbe ahụ, Mosis na Erōn dara kpuo ihu n'ala n'ihu ogbakọ ndị Izrel niile zuko tara n'ebe ahụ. 6 Mmadu abụọ n'ime ndị nledo ahụ, Joshua nwa Nun na Kaleb nwa Jefune, dōwara uwe ha. 7 Ha gwara nzukọ Izrel sị, “Ala ahụ anyị gara ledoo anya bụ ala mara mma. 8 Ọ bụrụ na ihe banyere anyị na-atọ Onyenwe anyị uto, ọ ga-edu anyị bata n'ala ahụ, ala mmiri ara ehi na mmanụ aṅụ na-eru na ya. 9 Unu enupukwala isi megide Onyenwe anyị. Unu atukwala egwu ndị bi n'ime ala ahụ, n'ihu na anyị ga-meri ha. Onyenwe anyị nonyeere anyị. O wepukwala aka nchebe ya n'ahụ ha. Unu atula egwu ha.” 10 Ma naanị nzaghachi ogbakọ ndị Izrel nyere n'ihu okwu nkasiobi ndị a bụ iche uche otu ha ga-esi jiri nkume tugbuo Joshua na Kaleb. N'oge a, ebube Onyenwe anyị putara ihe n'ulo nzute ahụ nye ndị Izrel niile. 11 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Ruo ole mgbe ka ndị a ga-anogide na-eleda m anya? Ruo ole mgbe ka ha ga-anọ ju ikwenye na m, n'agbanyeghị ọtụtụ ihe iribama nke m mere n'etiti ha. 12 Aga m eji nrịa nrịa nke na-efe efe tigbuo ha. Napu ha ihe ha nwere. Ma aga m emekwa gi ka ị ghọọ mba dī ukwu, nke ga-adi ukwu, dīkwa ike karịa ha.” 13 Ma Mosis rioro Onyenwe anyị sị ya, “Gịnị ka ndị Ijpt ga-eche banyere nke a, mgbe ha ga-anụ ya? Ha maara nke oma otu ị sịrị jiri ike gi naputa ndị a site n'etiti ha. 14 Ha agwakwala ndị bi n'obodo ndị a ihe banyere ya. Ndị obodo ndị a anula ihe banyere gi Onyenwe anyị, matakwa na ị nonyeere Izrel, na gi bụ Onyenwe anyị na ndị Izrel na-ekwuri okwu ihu na ihu. Ha anukwala na ogidi igwe ojii gi Onyenwe anyị na-eguzo n'elu, n'isi anyị. Ha matakwa na ị na-edu anyị n'ime

ogidi igwe ojii n'ehihie, na n'ime ogidi na-enwu oku n'abalị. **15** Ma ugbu a, o buru na i gbusie ndi gi a dum, mba niile nurula akuko ndi a banyere gi ga-asị, **16** 'Onyenwe anyi enweghi ike ikpobata ndi a n'ala ahụ o kwere nkwa inye ha. O bu ya mere o ji gbuo ha n'ozara.' **17** "Ugbu a ka Onyenwe anyi gosi ike ya di ukwu, dika i si kwuo. **18** Onyenwe anyi bu onye nadighi ewe iwe osiso, onye juputara n'ihunanya, onye na-agbaghara mmehie na nupu isi. Ma o dighi ahapu onye ikpe mara ka o laa na-anataghi ahuhu, o na-ata umu ahuhu n'ihie mmehie nna nna ha ruo n'ogbo nke ato na nke ano. **19** Dika idi ukwu nke ihunanya gi si di; gbaghara mmehie nke ndi a mere, dika i si agbaghara ha kemgbe ha hapuru Ijpt ruo ugbu a." **20** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi zagbachiri Mosis si ya, "Agbagharala m ha dika i rioro. **21** Ma dika m na-adi ndu na dika o bu eziokwu na uwa niile ga-ejuputa n'ebube Onyenwe anyi. **22** O dighi otu onye n'etiti ndi ikom niile hurula ebube m, na oru iribama niile m ruru n'ime Ijpt, na n'ime ozara a, ma buru onye nupuru isi nye m na onye nwaara m ugboro iri ndi a, **23** o nweghi onye obula n'ime ha ga-ahu ala ahụ m sitere n'ihu iyi kwee nkwa inye nna nna ha. O nweghi onye obula n'ime ndi a leliri m ga-ahu ala ahụ anya. **24** Ma ohu m nwoke Kaleb bu nwoke nwere mmuo di iche. O rubeere m isi n'ihie niile. Aga m akpobata ya n'ala ahụ o banyere dika onye nledo. Umụ umụ ya niile ga-eketa ya. **25** Ma ugbu a, ebe ndi Izrel na-atu ndi Amalek na ndi Kenan bi n'ime ndagwurugwu ahụ egwu, echi, unu ga-atugharia laghachi azu n'ozara ahụ; chee uzọ gaje Osimiri Uhie ahụ ihu." **26** Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu si, **27** "Ruo ole mgbe ka ogbako ojobo a ga-anogide na-atamu ntamu megide m? N'ihie na anula m ntamu niile nke ndi Izrel a. **28** Gwa ha si, 'Di ka m na-adi ndu, ka Onyenwe anyi kwubiri, aga m emeso unu mmeso dika unu kwunyere ya na nti m. **29** Unu niile ga-anwupia n'ime ozara a! Onye obula n'ime unu niile gbarala iri afọ abuo maobu karja, nke tamuru ntamu megide m. **30** O nweghi onye obula n'ime unu ga-abanye n'ala ahụ, m sitere n'aka m welie elu nuo iyi ime ka o buru ebe obibi unu, karja Kaleb nwa Jefune na Joshua nwa Nun. **31** Ma ebe unu turu egwu si na umu unu na-aga ibu ndi ohu nye ndi bi n'ala ahụ. Lee na aga m edubata ha n'ime ala ahụ. Ha ga-eketakwa ala ahụ unu juru, nke unu ledara anya. **32** Ma unu onwe unu, ozu unu ga-ada aghara aghara n'ozara a. **33** Umụ unu ga-abukwa ndi ozuzu

aturu n'ime ozara a iri afọ ano, na-ata ahuhu n'ihie ekwesighi ntukwasị obi, ruo mgbe ozu onye ikpeazu n'ime unu ga-atogboro n'ime ozara. **34** Iri afọ ano ka unu ga-ata ahuhu n'ihie mmehie unu, matakwa ihe o putara bu mu iguzo megide unu, ya bu otu afọ ganochi otu ubochi n'ime iri ubochi ano ahụ unu ji ledoo ala ahụ anya. **35** Mu onwe m, bu Onyenwe anyi, ekwuola ya. Nke a ka m na-aghaghie ime ka o dakwasị ajo nzuko ndi a, bu ndi gbagoro megide m. Ha gazute ogwugwu ha n'ozara, n'ebe a ka ha ga-anwu." **36** Ya mere ndi ahụ Mosis zipuru iledo ala ahụ, ndi ahụ lotara mee ka ogbako umu Izrel tamuo ntamu n'ihie akuko ojobo ha gbasara. **37** Ndi ikom ndi ahụ e si n'onu ha gbasaa akuko ojobo banyere ala ahụ, ka e ji nrja nrja na-efe efe tigbuo n'ihu Onyenwe anyi. **38** N'ime ndi ikom gara ledoo ala ahụ anya, o bu naani Joshua nwa Nun na Kaleb nwa Jefune foduru ndu. **39** Mgbe Mosis gwara umu Izrel okwu niile si n'onu Onyenwe anyi, ha ruru uju di ilu. **40** N'isi ututu echi ya, ha biliri n'oge bulie ije iga n'ala ugwu ugwu ahụ. Ha siri, "Anyi emehiela. Ugbu a anyi ejikerela ije n'ala ahụ Onyenwe anyi kwere anyi nkwa." **41** Ma Mosis zara si ha, "Gini mere unu ji enupu isi n'ihu Onyenwe anyi nyere? Nke a agaghie aga nke oma. **42** Unu arigokwala, n'ihie na Onyenwe anyi anoghi n'etiti unu. Ndi iro unu ga-amerikwa unu. **43** N'ihie na ndi Amalek na ndi Kenan no na-eche unu n'ebe ahụ! Ebe o bu na unu esitela n'ebe Onyenwe anyi no wezuga onwe unu, o gaghi anonyere unu, unu ga-adakwa n'ihu mma agha." **44** N'agbanyeghikwa nke a, na ha enweghi nkwado. Ha rigooro ruo ebe kachasi elu n'obodo ahụ di n'ugwu, o bu ezie na Mosis maobu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi esighi n'omuma ulo ikwu ahụ puo. **45** Mgbe ahụ, ndi Amalek na ndi Kenan bu ndi bi n'obodo ugwu ahụ, ridatara luso ha ogo. Tidaa ha n'ala ruo Homa.

15 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'mgbe unu batara ala ahụ m na-enye unu dika ulo unu, **3** o buru na unu echee n'ihu Onyenwe anyi aja nsure oku nke isisi ya di utu nye Onyenwe anyi, maobu nke si n'igwe ehi, maobu nke si n'igwe ewu na aturu, maobu aja nsure oku, maobu aja ndi ozo, maka imezu nkwa puru iche maobu onyinye afọ ofufu, maobu aja mmemme. **4** Onye wetara onyinye a ghaghie iweta n'ihu Onyenwe anyi aja mkpuru oka nke bu ezi utu oka ruru lita abuo nke e ji mmanu ruru otu lita gwakotaa. **5** O ga-eweta

otu lita mmanya dika onyinye ihe onunụ maka nwa aturu obula e ji chuo aja nsure oku maobu aja uzọ. 6 “O buru nwa ebule ka e ji achu aja ahụ, weta lita ezi utu oka anọ na okara, nke a gwakotara ya na mmanu jitu ntakiri karja otu lita, 7 tinyekwa ya mmanya jitu ihe nta karja otu lita ka o buru onyinye ihe onunụ nye ha, dika aja nke isisi ya di utu nye Onyenwe anyi. 8 “Mgbe i ji nwa oke ehi chuo aja nsure oku, maobu aja imezu nkwa, maobu aja udo nye Onyenwe anyi, 9 tinyere oke ehi ahụ, i ghaghị iji ezi utu oka ruru lita isii na okara, nke a gwakotara ya na mmanu ruru lita abuo. 10 Wetakwa lita mmanya abuo nke ga-abu onyinye ihe onunụ. O ga-abu onyinye e sitere n’oku nye, nke isisi ya di utu nye Onyenwe anyi. 11 Nke a bu usoro a ga-agbaso n’oge obula e ji nwa oke ehi, maobu nwa ebule, maobu nwa aturu, maobu nwa ewu chuo aja. 12 Meenu ya maka anu ulo obula n’oge niile obula unu na-achu aja. 13 “Onye obula bu nwa afọ ala aghaghị ime ihe ndi a mgbe obula o wetara onyinye e sitere n’oku nye dika onyinye isisi ya di utu nye Onyenwe anyi. 14 N’ogbo niile na-abja, mgbe obula onye obja, maobu onye ozo bi n’etiti unu wetara onyinye e sitere n’oku nye, nke isisi ya di utu nye Onyenwe anyi, o ghaghị igbaso uzọ a nye onyinye ya. 15 Ogbako umu Izrel ga-enwe otu iwu ga-adiri unu na ndi obja bi n’etiti unu. Nke a bu ukpuru ebighi ebi ga-adiri ogbo niile na-abja. Unu na ndi obja ga-abu otu n’ihu Onyenwe anyi. 16 Otu iwu na otu ukpuru bu ihe ga-adiri onye obula, diala na ndi obja bi n’etiti unu.” 17 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 18 “Gwa ndi Izrel okwu si ha, ‘mgbe unu banyere n’ala ahụ m na-akpobata unu n’ime ya, 19 o buru na unu erie nri di n’ala ahụ, wetanu ufodu n’ime nri ahụ dika onyinye nye Onyenwe anyi. 20 Wetanu ogbe achicha site n’oka mbu unu ga-akwo, chee ya n’ihu Onyenwe anyi dika onyinye e wetara site n’ebe izocha oka. 21 Unu aghaghị inye Onyenwe anyi onyinye a sitere n’oka mbu obula unu kworo, site n’ogbo ruo n’ogbo. 22 “O buru na unu amaghị ama ghara idebe iwu ndi a niile Onyenwe anyi nyere site n’aka Mosis, 23 bu iwu ndi a niile Onyenwe anyi nyere unu site n’aka Mosis, site n’ubochi ahụ Onyenwe anyi nyere ha ruo n’ogbo niile nke na-abja. 24 O buru na e mere ya na-amaghị ama, o buru na ogbako umu Izrel amaghị ama mee ya, mgbe ahụ, ogbako umu Izrel ga-eji nwa oke ehi chuo aja nsure oku, aja na-esi isi utu nke Onyenwe anyi na-anabata. Aghaghị iwetakwa mkpuru oka, na onyinye

ihe onunụ nke ya na aja ahụ so, tinyere otu mkpi maka aja mmehie. 25 Onye nchujaja ga-ekpuchitere nzuko Izrel niile mmehie ha. A ga-agbagharakwa ha mmehie ha niile, n’ihi na o bu mmehie ha mere na-amaghị ama. Ha e cheela n’ihu Onyenwe anyi aja onyinye nri n’ihi amaghị ama ha ya na aja mmehie. 26 A ga-agbaghara nzuko Izrel niile na ndi obja no n’etiti ha mmehie ha, n’ihi na mmadu ndi a niile akpachaghị anya mehie. 27 “O buru na o bu naani otu onye mehiera na-amaghị ama, o ga-eweta nwa nne ewu gbara otu afọ maka aja mmehie. 28 Onye nchujaja a ga-eji ya chuo aja ikpuchitere onye ahụ na-amaghị ama mehie mmehie ya n’ihu Onyenwe anyi. Mgbe ekpuchichara mmehie ya, a ga-agbaghara onye ahụ. 29 O bu otu iwu a diri onye obula mehiera na-amaghị ama, maobu nwa afọ Izrel, maobu onye obja nke bi n’etiti unu. 30 “Ma onye obula kpachapuru anya mehie, maobu nwa afọ maobu onye obja, nke na-ekwulu Onyenwe anyi, a ga-ebipu onye di otu a site n’etiti ndi Izrel. 31 N’ihi na ha eledala okwu Onyenwe anyi anya, mebie ihe o nyere n’iwu. A ghaghị ibipu onye di otu a, mmehie ha ga-adikwa ha n’isi.” 32 Mgbe umu Izrel no n’ozara, e jidere otu onye n’ime ha ka o na-akpa nkụ n’ubochi izuike. 33 Ndi huru ya ebe o na-akpa nkụ duuru ya jekwuru Mosis na Eron na ogbako umu Izrel. 34 Ha tinyere ya n’ulo mkporo n’ihi na o doghi anya ihe e kwesiri ime ya. 35 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Nwoke a ghaghị inwu. Ogbako Izrel niile ga-atu ya nkume n’azu obodo.” 36 Ya mere, ogbako ahụ kporuru ya n’azu obodo jiri nkume tugbuo ya, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. 37 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 38 “Gwa umu Izrel okwu si ha, ‘N’ogbo niile na-abja unu ga-adunye eriri akwa n’onu ala ala uwe unu. Unu ga-eji eriri na-acha anunu anunu dunye ya. 39 Eriri akwa ndi a di n’onu onu uwe unu ga-eme ka unu cheta iwu niile Onyenwe anyi nyere unu. Ka unu rube isi na ha hapu imeru onwe unu site na igbaso ihe ojoo niile na-agu obi unu na anya unu. 40 Mgbe ahụ unu ga-echeta irube isi n’iwu m niile, buru ndi e doro nsọ nye Chineke unu. 41 Abu m Onyenwe anyi Chineke unu, onye si n’ala Ijipt kporuta unu ibu Chineke unu. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu.”

16 Ugbu a, Kora nwa Izha, nwa Kohat, nwa Livayi, na ufodu ndi agburu Ruben bu Datan, na Abiram umu Eliab, na On, nwa Pelet nupuru isi 2 bilie imegide

Mosis. Ndị so ha bu narị ndị ikom abụọ na iri ise, ndi ndu a maara nke oma, ndi so nọdu n'ulo nzuko ukwu ndi Izrel. 3 Ha kpọrọ ọgbakọ imegide Mosis na Erọn sị ha, "Omume unu agafeela oke! Ọgbakọ Izrel di nso, onye ọbụla n'ime ha kwa. Onyenwe anyi nonyeere ha. Gini mere unu ji ebuli onwe unu elu karịa ọgbakọ Onyenwe anyi?" 4 Mgbe Mosis nuru ihe ndi a ha kwuru, o dara n'ala kpuo ihu ya n'ala. 5 Mgbe ahụ, o gwara Kora na ndi niile sonyeere ya, si, "N'ututu echi, Onyenwe anyi ga-eme ka amara ndi bu ndi ya na onye di nso. O ga-eme ka onye ahụ bjaruo ya nso. Onye o ga-ahoputa ka o ga-emekwa ka o bjaruo ya nso. 6 Lee ihe i ga-eme, Echi gi onwe gi Kora, na ndi niile nonyeere gi, chirinu ihe igu oku, 7 mune ya oku. Tinyekwanu uda na-esi isi utu n'ime ha, were ha bia n'ihu Onyenwe anyi. Onye ahụ Onyenwe anyi hoputara ga-abu onye ahụ di nso. O zuorola unu, unu umu Livayi!" 8 Mgbe ahụ, Mosis gwakwara Kora okwu ozo si ya, "Ugbu a, geenu nti, unu ndi Livayi! 9 O bu ihe di nta n'anya unu na Chineke nke Izrel kewaputara unu site na nzuko ndi Izrel niile, mee ka unu bjaruo ya nso, n'ihu ije ozi n'ulo nzute Onyenwe anyi, nakwa iguzo n'ihu nzuko Izrel niile ijere ha ozi? 10 O kpobatala gi na ndi Livayi ibe gi nso ebe o no. Ugbu a, unu na-achokwa oru nchujaja? 11 O bu Onyenwe anyi ka gi na ndi sonyeere gi gbara izu megide. Onye ka Erọn bu unu ji atamu ntamu megide ya?" 12 Mgbe ahụ, Mosis ziri ozi ka a kpoo Datana na Abiram, umu ndi ikom Eliab, ma ha siri, "Anyi agaghị abia. 13 O bu na o zurughi gi na i si n'ala Ijpt ebe mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru kpoputa anyi igbuchapu anyi n'ozara a? Ugbu a i chokwara ime onwe gi onyenwe anyi? 14 Nke kachasi nke, i kpobatabeghi anyi n'ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. I nyebeghi anyi ihe nketa ala ubi na ubi vaini. I chorọ igbupusi ndi ikom ndi a mkpuru anyi? Anyi agaghị abia!" 15 Mgbe ahụ, oke iwe were Mosis. O kpokuru Onyenwe anyi si ya, "Anabatakwala aja ha niile! O dibeghi oge m naara ha ihe obula, obuladi otu inyinya ibu! O nwekwaghi onye obula n'ime ha mejoro." 16 Mgbe ahụ, Mosis siri Kora, "Echi, gi na ndi na-esonyere gi ga-aputa bia n'ihu Onyenwe anyi. Erọn ga-abiakwa. 17 Nwoke obula ga-eweta ihe igu oku nke ya, tinye ya uda na-esi isi utu, chee ha n'ihu Onyenwe anyi. Ha niile di ihe igu oku narị abuo na iri ise. Gi na Erọn ga-ejikwa nke unu bia." 18 Ya mere, nwoke obula wetara ihe igu oku nke ya, mune ya oku, ma

tinye ya uda na-esi isi utu. Ha niile guzoro n'onu uzo ulo nzute ahụ, ha na Mosis na Erọn. 19 Mgbe Kora kpokotara ndi na-eso ya imegide Mosis na Erọn n'ihu onu uzo ulo nzute, ebube Onyenwe anyi putara ihe nye ọgbakọ Izrel niile. 20 Onyenwe anyi gwara Mosis na Erọn okwu si, 21 "Sitenu n'etiti ọgbakọ ndi a puo, ka m bibie ha n'otu ntabi anya." 22 Ma Mosis na Erọn dara kpuo ihu n'ala n'ihu Onyenwe anyi rifo ya si, "O Chineke, gi bu Chineke nwe ndu mmadu niile, i ga-ewe iwe megide nzuko niile n'ihu mmehie otu onye?" 23 Ma Onyenwe anyi zara Mosis si ya, 24 "Gwa nzuko Izrel niile si ha, 'Wezuganu onwe unu site n'ulo ikwu Kora, Datan na Abiram.'" 25 Mosis biliri jekwuru Datan na Abiram, ndi okenye Izrel sokwa Mosis. 26 Mgbe Mosis ruru n'ebe ahụ, o doru nzuko Izrel aka na nti si, "Ngwa, sinu n'ulo ndi ojo o wezuga onwe unu. Unu ebitykwala ihe obula bu nke ha aka. Ma o bughu otu a, a ga-agunyeku unu na mmehie ha, lakoo unu na ha n'iyi." 27 Ya mere mmadu niile wezugara onwe ha site n'omuma ulo ikwu Kora, na Datan na Abiram. Ma Datan na Abiram putara guzoro n'onu uzo ulo ikwu ha, ha onwe ha na ndi nwunye ha niile, na umu ha niile, na umuntakiri ha niile. 28 Mgbe ahụ, Mosis kwuru si, "Ugbu a ka unu ga-amata na o bu Onyenwe anyi zitere m ime ihe ndi a niile m mere. N'ihu na-emeghi m ha site n'uche nke onwe m. 29 O buru na ndi ikom ndi a anwuo onwu chi ha, bu udi nleta nke diri mmadu obula, mgbe ahụ, matanu na o bughu Onyenwe anyi zitere m. 30 Ma o buru na Onyenwe anyi emee ihe oheru di iche, mee ka ala meghee onu ya, loda ndi a niile, na ihe niile bu nke ha, si otu a mee ka ha rida n'ala ili na ndu, mgbe ahụ, unu ga-amata na ndi ikom ndi a eledala Onyenwe anyi anya." (Sheol h7585) 31 Mgbe Mosis kpu okwu a n'onu ya, lee ala ahụ Kora, na Datan, na Abiram, na ndi ezinaulo ha niile guzo n'elu ya kewara abuo n'otu ntabi anya ahụ, 32 ala ahụ megheere onu ya, loo ha, na ezinaulo ha niile, na ndi ahụ niile so Kora, na ihe niile ha nwere. 33 Ha niile ridaruru n'ala ndi nwuru anwu na ndu. Ala ahụ kpuchikwara ha niile, si otu a mee ka ha laa n'iyi. (Sheol h7585) 34 Ndi Izrel niile no ha gburugburu gbara oso, mgbe ha tiri mkpu akwa, nasisi, "Ala na-agakwa iloda anyi." 35 Mgbe ahụ, oku si n'ebe Onyenwe anyi no dara, rechapu narị mmadu abuo na iri ise ndi ahụ na-enye onyine aja nsure oku na-esi isi utu. 36 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 37 "Gwa Elieza nwa Erọn, onye nchujaja, ka o site

n'ọkụ ahụ weputa ihe ịgụ ọkụ ndị ahụ niile n'ihu na ha dị nso. Ọ ga-ekposakwa icheku ọkụ niile n'akụkụ niile. **38** Ha bụ ihe ịgụ ọkụ nke ndị ikom sitere na mmehie ha tufuo ndụ ha. Ka etipia ihe ịgụ ọkụ ndị ahụ. Mee ha ka ha ghọọ ihe sara mbara nke a ga-eji machite ebe ịchụ aja, n'ihu na e chere ha n'ihu Onyenwe anyị, ha aghọla ihe dị nso. Ka ha buru ihe ịrịbama nye ndị Izrel niile.” **39** Ya mere Elieza, onye nchụaja, chikọtara ihe ịgụ ọkụ bronze ndị ahụ nke ndị ahụ a kpọrọ ọkụ wetara, tipia ha, mee ka ha ghọọ ihe sara mbara e ji ekpuchi ebe ịchụ aja, **40** dika Onyenwe anyị nyere ya n'iwu site n'ọnụ Mosis. Ka ọ buru ihe ncheta nye ndị Izrel niile na onye mba ọzọ a na-enyeghị ike, nke na-esiteghị n'agburu Erọn, ekwesighị ịbjaru Onyenwe anyị nso isure aja nsure ọkụ nye ya, ka ihe mere Kora na ndị sonyere ya ghara ime ha. **41** Ma n'ụtụtụ echi ya, nzuko Izrel niile malitere itamu ntamu megide Mosis na Erọn si, “Unu egbuchaala ndị nke Onyenwe anyị.” **42** Ma mgbe ogbako Izrel zukọtara imegide Mosis na Erọn, mgbe ha chere ihu n'ụlọ nzute, na mberede, igwe ojii kpuchiri ụlọ nzute ahụ, ebube Onyenwe anyị putakwa ihe. **43** Mgbe ahụ, Mosis na Erọn gara n'ihu ụlọ nzute ahụ. **44** Ma Onyenwe anyị gwara Mosis si, **45** “Sinu n'etiti ogbako a puo ka m bibie ha n'otu ntabi anya.” Ha dara kpuo ihu n'ala. **46** Mgbe ahụ, Mosis siri Erọn, “Ngwa, were ihe ịgụ ọkụ ma site n'ebe ịchụ aja gụnye ya ọkụ. Tinye ya ụda na-esi isi uto. Burukwa ya gaa ngwangwa n'etiti nzuko Izrel ka i kpuchiere ha mmehie ha, n'ihu na iwe ọkụ Onyenwe anyị adakwasila ha. Nrija nrija na-eke efe amalitekwalari ịbibi ha.” **47** Erọn mere dika Mosis kwuru. O mere ngwangwa gbaba n'etiti ndị Izrel n'ihu na nrija nrija ahụ ebidola n'ezie idakwasị ha. Erọn mụnyere ụda na-esi isi uto ahụ ọkụ, si otu ahụ kpuchiere ha mmehie ha niile. **48** O guzokwara n'etiti ndị dị ndụ na ndị nwurụ anwụ tutu ihe otiti ahụ akwụsị. **49** Ma ihe otiti ahụ egbuolarị puku mmadu iri, puku anọ na narị asaa. A gụnyeghị ndị niile ahụ so Kora nwuo n'ubochi gara aga. **50** Mgbe ahụ, Erọn laghachikwutere Mosis n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute ahụ, n'ihu na nrija nrija ahụ na-eke efe akwụsila.

17 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, **2** “Gwa umu Izrel okwu, sitekwa n'aka ha nata mkpanaka iri na abuo otu mkpanaka n'isi onyendu nke ebo obula. Dekwasị aha onyendu obula n'ahụ mkpanaka nke ya. **3** Ma n'elu mkpanaka Livayi

dekwasị aha Erọn. A ga-enwe otu mkpanaka maka onyendu ebo obula. **4** Tinye mkpanaka ndị a niile n'ime ulo nzute, n'ihu ihe Ama ahụ, ebe m na-ezute gi. **5** Mkpanaka nke onye ahụ m hoputara ga-ama ifuru ndu. M ga-ewezugakwa ntamu niile nke ndị Izrel site n'ebe m no, bu nke ha na-atamu megide unu.” **6** Ya mere, Mosis gwara ndị Izrel okwu ndi a. Ndi ndu ha nyere ya mkpanaka iri na abuo, otu mkpanaka n'isi otu onyeisi maka onyeisi ebo ha n'otu n'otu. Mkpanaka Eron dikwa n'etiti nke ha. **7** Mosis chiri ha niile dozie ha n'ihu Onyenwe anyi n'ime ime ulo nzute ihe Ama ahụ. **8** N'echi ya, Mosis banyere n'ulo nzute ihe Ama ahụ choputa na o bughị naani na mkpanaka Eron, onye nochitere anya ebo Livayi, amaala ifuru, kama na o waala okoko ma mjakwa mkpuru osisi chara acha a na-akpo alumon. **9** Mgbe ahụ, Mosis sitere n'ihu Onyenwe anyi weputa mkpanaka ndi ahụ niile gosi ha ndi Izrel niile. Ha huru ha, ma nwoke obula weghachiri mkpara osisi nke ya. **10** Onyenwe anyi gwara Mosis si, “Tinye mkpanaka Eron n'ihu ihe Ama ahụ, ka o digide n'ebe ahụ dika ihe ama nye ndi nnupu isi. Nke a ga-eme ka ntamu ndi a megide m kwusi, ka ha ghara inwu.” **11** Ya mere, Mosis mezuru ihe niile dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. **12** Ma ndi Izrel zara Mosis si ya, “Ndi nwuru anwu ka anyi bu! Ofufu ka anyi furu. N'ezie anyi bu ndi furu efu. **13** Onye obula bjaruru nso ebe obibi Onyenwe anyi ganwu. Anyi niile ga-anwu?”

18 Onyenwe anyi gwara Eron si, “Gi, na umu gi ndi ikom gi, na ezinaulo nna gi ga-ebu ahulu aja omume metutara ebe nso ahụ. Gi na umu gi ndi ikom naani ka o di n'aka isa ajuju ihe ojoo obula banyere oru nchujaja. **2** Site n'ebo unu kpobata umunna gi ndi Livayi ka ha sonyere gi ma nyere gi aka mgbe gi na umu gi ndi ikom na-eje ozi n'ulo nzute ihe Ama. **3** Ha ga-anoo gi n'okpuru ije ozi niile n'ulo nzute, ma ha agaghị abjaru nso ngwongwo e ji choo ebe nso ahụ mma, maobu n'ebe ichu aja. Ma o bughị otu a, gi na ha ga-anwu. **4** Ha ka o diri, isonye gi n'ilekota ulo ikwu ahụ, ya bu, ihe niile metutara ulo ikwu anya. O nweghi onye ozo nke ga-abia nso ebe i no. **5** “Gi ka o diri ilekota ihe niile metutara ebe nso ahụ, na ebe ichu aja ahụ, ka oke iwe Onyenwe anyi ghara idakwasị onye obula n'ala Izrel ozo. **6** Mu onwe m ahoputala umunna gi ndi Livayi site n'etiti ndi Izrel, were ha nye gi dika onyinye, ka ha buru ndi e doro nso nye Onyenwe anyi maka iru oru ulo nzute. **7**

Ma ọ bụ naanị gị, na ụmụ gị ndị ikom, ga-aga ozi dika ndị nchụaja, ozi metụtara ebe ichu aja, na ihe niile di n'azu akwa mgbochi ahụ. Ana m enye gị ọrụ nchụaja dika onyinye. Onye ọbụla ọzọ bịa nso ebe nso ahụ ga-anwu.” 8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Eron okwu si ya, “Mụ onwe m emeela gị onye nlekota onyinye niile a na-eche n'ihu m, onyinye niile di nso nke umu Izrel wetara m ka m na-enye gị na umu gị ndi ikom dika oke ruuru unu site n'ukpuru ebighi ebi. 9 Unu ga-enwere akuku aja ahụ kachasi nso nke a na-edopu iche site n'oku. Site n'onyinye niile nke a na-ewetara m, bu onyinye mkpuru oka maobu aja mmehie maobu aja ikpe omuma, ndi ahụ a na-edopu iche dika ihe kachasi nso, ha ga-abu oke gi na umu gi ndi ikom. 10 A ga-eri ha dika ihe dikariri nso. Nwa nwoke ọbụla ga-eri ya. Unu ga-agu ha dika ihe di nso. 11 “Nke a bukwa nke gi: Ihe ọbụla nke ewezugara site n'onyinye nke aja mfufe niile nke ndi Izrel wetara. Mụ onwe m na-ewere nke a nye gi na umu gi ndi ikom, na umu gi ndi inyom dika oke unu n'ukpuru ebighi ebi. Onye ọbụla nke dooro onwe ya ọcha n'ezinaulo nwere ike iri ya. 12 “Ana m enye gi mmanu oliv nke kachasi mma, na mmanya oheru nke kachasi mma na oka, bu mkpuru mbu nke owuwe ihe ubi ha na-ewetara Onyenwe anyi. 13 Mkpuru mbu nke ihe niile di n'ala nke ha na-ewebatara Onyenwe anyi, ga-abu nke gi. Onye ọbụla nke di ọcha n'ezinaulo unu nwere ike iso rie ya. 14 “Ihe niile e doro nso n'ala Izrel niile nye Onyenwe anyi bu nke gi. 15 Ihe niile e bu uto muo, ma mma ma anu ulo, nke e nyere Onyenwe anyi dika onyinye, bu nke gi. Ma unu aghaghi igbara umu ndi ikom niile e bu uto muo, na umu oke anu ulo niile e bu uto muo ndi na-adighi ọcha. 16 Mgbe ha di otu onwa, a ga-eji shekel olaocha ise, n'usoro shekel ebe nso, nke bu iri ihe otutu gera abuo gbatuta ha. 17 “Ma a gaghị agbara nwa ehi mbu, maobu nwa aturu mbu maobu nwa ewu mbu. Ha di nso. Fesa obara ha n'elu ebe ichu aja ahụ, ma kpoo abuba ha oku dika onyinye e nyere site n'oku, nke na-esi isi uto nye Onyenwe anyi. 18 Ozu anu ndi a niile e gburu ga-abu nke gi, dika obi anu na apata ukwu aka nri anu nke aja mfufe a na-eche n'ihu Onyenwe anyi n'ebe ichu aja si buru nke gi. 19 Ihe ọbụla e dopuru iche site n'onyinye nso niile umu Izrel chere n'ihu Onyenwe anyi ka m na-enye gi na umu gi ndi ikom, na umu gi ndi inyom dika oke ruuru unu n'ukpuru ebighi ebi. Ọ bu ogbugba ndu nnu ebighi ebi n'ihu Onyenwe

anyị nye gị na umu umu gi.” 20 Onyenwe anyi gwara Eron okwu si ya, “Unu agaghị enwe ihe nketa nke ala, a gaghị ekenyekwa unu ala ọbụla n'ala Izrel niile. N'ihu na mu onwe m bu oke na ihe nketa unu nwere n'etiti umu Izrel. 21 “Enyela m ndi Livayi, onyinye otu uto n'uto iri ahụ umu Izrel niile na-akwubatara m. Nke a bu ihe nketa ha n'ihu ọrụ ha na-arụ n'ulo nzute. 22 Site ugbu a gaa n'ihu, o nweghi onye Izrel ọbụla kwesiri ibia nso ulo nzute ahụ, ka ha ghara iwetara onwe ha ikpe omuma, mmehie na onwu. 23 Ọ bu naanị umu Livayi ga-arụ ọrụ n'ulo nzute ahụ. Ha ka ọ diri ibu ahulu ajo omume ọbụla banyere ezejighi ozi nke ulo nzute. Ukpuru a ga-adi ebighi ebi ruo ogbo niile di n'ihu. Ndi Livayi agaghị enwe ihe nketa nke aka ha n'etiti umu Izrel. 24 Kama, enyela m ndi Livayi onyinye otu uto n'ime uto iri ahụ niile ndi Izrel na-ewetara Onyenwe anyi ka ọ buru ihe nketa ha. Ọ bu nke a mere m ji kwuo si, ‘Ha agaghị enweta ihe nketa n'etiti umu Izrel.’” 25 Onyenwe anyi gwakwara Mosis okwu si, 26 “Gwa ndi Livayi okwu si, ‘Mgbe unu si n'aka umu Izrel nata onyinye otu uto n'ime uto iri ahụ m nyere unu dika ihe nketa, unu aghaghị isite n'onyinye ahụ nye otu uto n'ime uto iri dika onyinye nye Onyenwe anyi. 27 A ga-agu onyinye unu wetara dika ọ bu onyinye oka unu si n'ebe izocha oka weta, maobu dika mmanya unu si n'ebe izocha mmanya weta. 28 N'uto di otu a, unu onwe unu ga-eche onyinye unu n'ihu Onyenwe anyi site n'onyinye otu uto n'ime uto iri unu si n'aka umu Izrel nata. Site n'onyinye ndi a unu natara, unu ga-enye Eron onye nchụaja onyinye ahụ ruuru Onyenwe anyi. 29 Onyinye unu ga-enye dika nke ruuru Onyenwe anyi ga-abu akuku onyinye ndi ahụ kachasi mma, na ndi kachasi idi nso.’ 30 “Gwa ndi Livayi okwu si ha, ‘Mgbe unu wetara akuku onyinye ndi ahụ kachasi mma, a ga-agunyere unu ya dika a ga-asị na ọ bu onyinye unu si n'ebe izocha oka, na n'ebe izocha mmanya vaini unu weta. 31 Unu na ezinaulo unu nwere ike iri ndi foduru n'ulo unu, maobu n'ebe ọbụla masiri unu, n'ihu na ha bu ugwo ọrụ unu n'ihu ozi niile unu jere n'ulo nzute. 32 Ikpe omuma agaghị adiri unu mgbe unu na-eri ya ma ọ buru na unu chere onyinye ndi ahụ kachasi mma n'ihu Onyenwe anyi. Ma kpachapunu anya hu na unu e merughị onyinye ndi a di nso umu Izrel webatara. Ọ buru na unu emee nke a, unu ga-anwu.”

19 Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron okwu si ha, 2 “Ndi a bu ukpuru di n’iwu ahụ Onyenwe anyi nyere. Gwa umu Izrel ka ha wetara gi nwa nne ehi na-acha uhie uhie nke na-enweghi ntupu, na nke udo yoku na-agabeghi n’olu ya. 3 Nye ya Elieza onye nchujaja, ka o kpuru ya puo n’azu ogige, ebe otu onye ga-egbu ya mgbe o no na-ele ya anya. 4 Elieza bu onye nchujaja ga-aruru ufodu n’ime obara ya na mkpisiaka ya, fesa ya na ncherita ihu ulo nzute ahụ ugboro asaa. 5 Mgbe ahụ, onye ozo ga-akpo nwa nne ehi ahụ oku mgbe Elieza nokwa na-ele ya anya. O ga-akpo akpukpo ya, anu ya, obara na mgbirị afo ya oku. 6 Onye nchujaja ga-ewere osisi sida, na osisi hisop, na ogbo uhie, tuba ha n’etiti ebe ahụ a kporo nwa nne ehi ahụ oku. 7 Emesia, onye nchujaja ahụ ga-asacha uwe niile o yi; sakwaa ahụ ya. O ga-aloghachikwa azu n’ime ogige ahụ ebe o ga-anọ dikwa onye na-adighi ocha ruo n’uhuruchi. 8 Onye ahụ kporo nwa ehi ahụ oku aghaghị isa uwe ya niile, sakwaa ahụ ya. O ganokwa onodu onye na-adighi ocha ruo anyasi. 9 “Mgbe ahụ, onye nke di ocha, ga-ekpokota ntu ozu nwa nne ehi ahụ, wunye ya n’ebe di ocha n’azu ogige ahụ. Ebe ahụ ka nzuko Izrel ga-edebe ya maka ikporo wunye na mmiri e ji asachapu adighi ocha. O bu maka nsacha puo na mmehie. 10 Ma onye ahụ ga-ekpokota ntu nsure oku nwa nne ehi ahụ aghaghị isa uwe ya niile, sakwaa ahụ ya, nokwaa dikwa onye na-adighi ocha ruo n’uhuruchi. Iwu a ga-adigidere ndi Izrel na ndi obia binyere ha site n’ogbo ruo n’ogbo. 11 “Onye obula meturu ozu mmadu aka ga-abu onye na-adighi ocha ubochi asaa. 12 Ha aghaghị iji mmiri e ji asachapu adighi ocha saa ahụ ha n’ubochi nke ato na n’ubochi nke asaa. Mgbe ahụ, ha ga-adi ocha. Ma o buru na ha asaghị ahụ ha n’ubochi nke ato nakwa n’ubochi nke asaa, ha ga-anogide buru ndi na-adighi ocha o buladi mgbe ubochi asaa ahụ gafesiri. 13 Onye obula meturu ozu mmadu aka ma o saghi ahụ ya dikwa usoro a si di, o meruola ebe nsọ Onyenwe anyi. A ga-ewezuga onye di otu a site n’etiti ndi Izrel. Ebe o bu na a wusaghị ya mmiri nsacha ahụ; o ga-anogide buru onye na-adighi ocha. 14 “Mgbe mmadu nwuru n’ulo ikwu, ndi a ga-abu iwu unu ga-eso. Ndi no n’ime ulo ikwu ahụ mgbe o nwuru na onye obula banyere n’ulo ikwu ahụ, ga-abu ndi na-adighi ocha ubochi asaa. 15 Ihe obula nke ghere oghe, nke na-enweghi ihe mkpuchi eriri e ji kechie elu ya, ga-abu ihe na-adighi ocha. 16 “Onye gara n’ohia metu onye e gburu

n’agha aka, maobu onye nwuru n’uzo ozo di iche, ma o bukwanu metu okpukpu, maobu ili onye nwuru anwu aka, o ga-abu onye na-adighi ocha ubochi asaa. 17 “Ma banyere onye ahụ na-adighi ocha, kporo ntu site n’ime aja mmehie ahụ a kporo oku, tnye ya n’ime ite, wukwasị ya mmiri e si n’iyi na-eru eru kute. 18 Mgbe ahụ, nwoke nke no n’onodu di ocha ga-ewere ufodu hisop, denye ya na mmiri ahụ fesaa ya n’ime ulo ikwu ahụ, na ngwongwo niile e ji dozie ulo ahụ, na ndi mmadu no n’ebe ahụ. O ga-efesakwa ya n’ahụ onye obula meturu okpukpu, maobu onye e gburu egbu, maobu onye nwuru anwu ma o bukwanu ili aka. 19 Nwoke ahụ di ocha ga-efesakwa ndi ahụ ruru aru n’ubochi nke ato na n’ubochi nke asaa. N’ubochi nke asaa ka o ga-eme ka ha di ocha. Ndi ahụ a na-edo ocha ga-asa uwe ha mmiri, saa ahụ ha, n’uhuruchi ubochi ahụ ka ha ga-adi ocha. 20 Ma o buru na ndi ahụ meruru onwe ha e doghi onwe ha ocha, aghaghị iwepu ha site n’etiti ogbako Izrel. N’ihi na ha meruru ebe nsọ Onyenwe anyi. E fesakwaghị ha mmiri nke di ocha n’ahụ, nke mere na ha adighi ocha. 21 Nke a bu ukpuru ga-adigide mgbe ebighi ebi. “Nwoke ahụ na-efesa mmiri ahụ e ji edo mmadu ocha, aghaghị isacha uwe ya niile. Onye obula meturu mmiri nke di ocha ahụ aka, ga-abu onye na-adighi ocha ruo n’uhuruchi. 22 Ihe obula kwa onye na-adighi ocha meturu aka, ga-aghọ ihe na-adighi ocha, onye obula metukwara ya aka ga-abu onye na-adighi ocha ruo n’uhuruchi.”

20 Umụ Izrel, bu nzuko ahụ niile rutere n’ozara Zin n’onwa nke mbu. Ha manyere ulo ha na Kadesh. O bukwa n’ebe ahụ ka Miriam nwuru. E lie ya. 2 Ma mmiri onunu adighi nye ndi nzuko ahụ. Ya mere na ha gbakotara imegide Mosis na Eron. 3 Ha sesiri Mosis okwu si, “O gaara akara anyi mma ma a si na anyi nwuru mgbe umunna anyi nwuru n’ihu Onyenwe anyi. 4 Gini mere i ji kpobata ogbako nke Onyenwe anyi n’ime ozara a, ime ka anyi na anu ulo anyi niile nwuo n’ebe a? 5 Gini mere i ji si n’ala Ijpt kpoputa anyi, kpobata anyi n’ebe ojoo a? O nweghi mkpuru oghigha maobu fiig, enweghi mkpuru vaini maobu mkpuru pomegranet. O dighi mmiri di nke ha ga-anu.” 6 Mosis na Eron si n’ebe ogbako ahụ no tugharija gaa n’onu uzọ ulo nzute, daa kpuo ihu ha n’ala. E mee ka ha hu ebube Onyenwe anyi anya. 7 Onyenwe anyi gwara Mosis si, 8 “Were mkpara ahụ, gi na nwanne gi Eron kpokota nzuko Izrel niile. Gwa nkume ahụ okwu n’ihu ha, o ga-asoputa mmiri ya.

Unu ga-eme ka mmiri si na nkume ahụ sọpụta nye ogbakọ ahụ, ka ha na igwe anụ ụlọ ha, n'ụzọ mmiri.”

9 Ya mere Mosis sitere n'ihu Onyenwe anyị weere mkpara ahụ dika iwu Onyenwe anyị nyere ya si dị. **10** Emesija, Mosis na Erọn kpọkọtara ụmụ Izrel niile n'ihu nkume ahụ. Mgbe ha bjaruru nso, Mosis gwara ha okwu sị ha, “Geenụ ntị unu ndị nnuwu isi! Ọ bụ site na nkume a ka anyị ga-enye unu mmiri?” **11** Mgbe ahụ Mosis weliri aka ya elu jiri mkpara ahụ tie nkume ahụ ugboro abụọ. Mmiri sitere na ya sọpụta. Ogbakọ Izrel niile na igwe anụ ụlọ ha n'ụkwara mmiri. **12** Ma Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu sị, “Ebe ọ bụ na unu juru ikwenye n'okwu m, jukwa ido m nsọ n'ihu ndị Izrel niile, unu agaghị edubata ogbakọ ndị a n'ala ahụ m na-aga inye ha.” **13** A kpọrọ ebe ahụ mmiri Meriba, n'ihu na ọ bụ n'ebe ahụ ka Izrel wesoro Onyenwe anyị iwe. O gosikwara ha idị nsọ ya. **14** Mosis sitere n'ozara Kadesh, zipu ndị ozi ka ha gakwuru eze Edom, sị ya, “Otu a ka nwanne gị bụ Izrel na-ekwu: I n'ala akụkọ ihe nhụju anya niile dakwasiri anyị. **15** Nna anyị gara biri n'ala Ijpt. Anyị biri n'ebe ahụ otutu afọ. Ndị Ijpt mekpara anyị na nna nna anyị ha ahụ. **16** Ma mgbe anyị tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa, ọ n'uru akwa anyị, zitere anyị mmụọ ozi ya, onye duputara anyị site n'ala Ijpt. “Ugbu a, anyị nọ na Kadesh obodo dī nso n'oke ala gị. **17** Biko kwere ka anyị si n'ala gị gafee. Anyị ga-akpachara anya hụ na anyị esiteghị n'ubi ihe okukū gị maobu n'ubi vaini gị gafee. Anyị agaghị ahụ mmiri obula site n'olulu mmiri gị. Anyị ga-anogide naanị n'okporouzo eze. Anyị agaghị ahapu ya, chee ihu akukū aka nri maobu aka ekpe, tutu ruo mgbe anyị gafechara oke ala gị.” **18** Ma eze Edom zara sị, “Unu amanyela ukwu; ọ buru na unu anwaa anwa bata n'ala m, aga m eji ndị agha m zute unu.” **19** Ma ndị Izrel zara ozi o ziri sị ya, “Ọ bụ naanị n'okporouzo ka anyị ga-esi gafee. Ọ buru na anyị maobu anụ ụlọ anyị a n'ụzọ mmiri dī n'ala gị, anyị ga-akwu onuhajia ya. Naanị mkpa anyị bụ igafe. Ọ dighi ihe ozọ anyị chorọ.” **20** Ma eze Edom ahaghị ntị, ọ gwaghara ha onu sị, “Unu agaghị esite n'ala gabiga.” Edom chikotara otutu ndị agha dī ike duru ha puo iga izute ha. **21** Ebe ọ bụ na ndị Edom ekweghị ka ndị Izrel si n'oke ala ha gafee, ndị Izrel tughariri azu hapu isi uzọ ahụ. **22** Ogbakọ Izrel niile sitere na Kadesh bulie ije gagide rute n'ugwu Hor. **23** N'ugwu Hor, n'oke ala Edom, Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu sị ha, **24** “Oge eruola mgbe Erọn ga-anwu.

Ọ gaghị abanye n'ala ahụ m nyere ụmụ Izrel, n'ihu na unu abuo nupuru isi n'iwu m na mmiri Meriba. **25** Ugbu a, kpọrọ Erọn na nwa ya nwoke Elieza, duru ha gaa n'ugwu Hor. **26** N'ebe ahụ ka i ga-eyipu Erọn uwe onye nchujaja o yi, yikwasị ha Elieza nwa ya nwoke. Ọ bukwa n'ebe ahụ ka Erọn ga-anọ nwuo.” **27** Ya mere Mosis mere dika Onyenwe anyị nyere ya iwu. Ha atọ rigoro n'ugwu Hor mgbe nzuko Izrel niile nọ na-ele ha anya. **28** Mgbe ha ruru n'elu ugwu ahụ, Mosis yipuru Erọn uwe onye nchujaja ya yikwasị ha nwa ya nwoke Elieza. Erọn nokwa n'ebe ahụ, n'elu ugwu ahụ nwuo. Emesija, Mosis na Elieza tughariri site n'ugwu ahụ loghachi. **29** Mgbe ogbakọ Izrel nuru ihe banyere onwu Erọn ha ruru ụjụ n'ihu ya iri ubochi atọ.

21 Mgbe eze Kenan, bụ Arad, onye bi na Negev nuru na ndị Izrel na-agbaso uzọ ahụ na-aga obodo Atarim, ọ chikotara ndị agha ya, pukwuru ndị Izrel, luso ha agha. Ọ dotara ufodu n'ime ha n'agha. **2** Mgbe ahụ, ndị Izrel kwere Onyenwe anyị nkwa sị, “Ọ buru na i ga-enyere anyị aka imeri eze Arad na ndị ya, anyị ga-ebibi obodo ha niile kpamkpam.” **3** Onyenwe anyị nara ntị n'ariri ha, nyere ha aka imeri ndị Kenan ahụ. Mgbe ahụ, ụmụ Izrel bibiri obodo ha niile, na ndị niile bi n'ime ya. Ya mere, aha a kpọrọ ebe ahụ niile bụ Homa. **4** Mgbe ahụ, ụmụ Izrel sitere n'ugwu Hor bilie ije ha, si uzọ gwara Osimiri Uhie, ka ha nwee ike gaa gburugburu ala ndị Edom. Ma ndị Izrel enweghị ntachiobi oge niile ha nọ n'ije a. **5** Ha kwuru okwu megide Chineke na Mosis sị, “Gini mere i ji site n'ala Ijpt kpọpụta anyị ka anyị nwusia n'ozara a? Lee na nri obula adighi n'ebe a, mmiri onunu adighikwa, ike iri manà a na-enweghị isi agwukwala anyị.” **6** Ya mere, Onyenwe anyị zitere agwo ojọ na-ata ata n'etiti ha. Agwo ndi a tagbukwara otutu n'ime ụmụ Izrel. **7** Mgbe ahụ, ndị Izrel bjakwutere Mosis sị ya, “Anyị emehiela, n'ihu na anyị ekwuluola Onyenwe anyị, kwulukwaa gị onwe gị. Biko rioro anyị Onyenwe anyị ka o wezugara anyị agwo ojọ ndi a.” Mosis rioro ariri n'ihu ha. **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, “Kpuo otu agwo yiri agwo ndi a. Kwuba ya n'onu ogologo osisi nke i ga-amanye n'ala ebe mmadu niile ga-ahu ya anya. Onye obula agwo ojọ a tara ga-adi ndu ma ọ buru na ọ ga-ewelite anya ya elu lekwasị agwo ahụ i kwubara n'elu osisi ahụ.” **9** Ya mere, Mosis ji bronz kputa agwo yiri otu n'ime agwo ndi ahụ, tinye ya n'onu osisi dī ogologo. Onye obula kwa agwo ahụ tara nke welitere anya ya elu lee agwo bronz

ahụ anya, dīkwara ndụ. **10** Ụmụ Izrel biliri njem, manye ụlọ ikwu ha na Obot. **11** Ha sikwa n'Obot bilie njem, maa ụlọ ikwu ha na Iye Abarim, n'ozara ahụ nke chere ihu n'obodo Moab, n'uzọ ọwụwa anyanwụ. **12** Ha si n'ebe ahụ bilie njem, manye ụlọ ikwu ha na Ndagwurugwu Zered. **13** Ha sitekwara n'ebe ahụ bilie njem, maa ụlọ ikwu ha n'ofe iyi Anon nke di n'ozara ruru n'oke ala ndi Amorait. Iyi Anon bu oke ala Moab, n'etiti ndi Moab na ndi Amorait. **14** N'ihu nke a, n'Akwukwo Agha di iche iche nke Onyenwe anyi na-asi, "Waheb n'ime Sufa ya na ndagwurugwu niile Anon **15** na mgbadata ndagwurugwu ndi ahụ nke gbasapuru ruo n'ebe Ar di, nke togboro n'oke ala Moab." **16** Mgbe ahụ, umu Izrel niile biliri njem bjarute Bja bu n'olulu mmiri ahụ Onyenwe anyi nyere Mosis iwu si, "Kpọkọta ndi Izrel niile, n'ihu na m naga inye ha mmiri." **17** Mgbe ahụ, umu Izrel buru abu a. "Soputa gi olulu mmiri! Bunu abu banyere mmiri a! **18** Olulu mmiri umu ndi eze gwuru nke ndi ndu anyi doziri. Mkpara eze ha na mkpara ha, ka ha ji gwuo ya." Emesja, ha hapuru ozara ahụ, gaa n'ihu ruo n'obodo Matana. **19** Ha si Matana jeruo Nahaliel, si Nahaliel jeruo Bamot. **20** Sitekwa Bamot rute na ndagwurugwu ahụ di n'ohia Moab, ruo n'ugwu Pisga, nke chere ihu n'ala ahụ togboro n'efu. **21** Ndi Izrel zipuru ndi ozi ka ha jekwuru Saihon, eze ndi Amorait, si ya, **22** "Biko, kwere ka anyi site n'obodo gi gafee. Anyi agaghị atughari banye n'ime ala ubi gi maobu n'ubi vaini, maobu nuo mmiri site n'olulu mmiri obula di n'ala gi. Anyi ga-eje n'okporouzo eze tutu ruo mgbe anyi ga-agabiga oke ala gi." **23** Ma Saihon ekweghi na umu Izrel ga-esi n'oke ala ya gafee. O chikotara ndi agha ya niile, zopu ije ibu agha megide ndi Izrel n'ime ozara ahụ. Mgbe o rutere Jehaz, o lusoro Izrel agha. **24** Ma Izrel jiri mma agha gbuo ya. Nwetara onwe ha ala ya, site n'iyi Anon ruo n'iyi Jabok, gamiekwa rute n'oke ala ha na ndi Amon, ha kwusiri n'ihu n'oke ala ndi Amon siri ike karja. **25** Ndi Izrel lugburu obodo niile nke ndi Amorait bichie n'ime ha, tinyere Heshbon na obodo nta niile gbara ya gburugburu. **26** Heshbon bu isi obodo Saihon, eze ndi Amorait onye busoro eze naara achu Moab agha deta ala ya niile n'agha ruo Anon. **27** O bu nke a mere ndi na-arọ abu ji kwuo si, "Bja na Heshbon ka e wukwaa ya, ka e mee ka isi obodo eze Saihon guzosie ike. **28** "N'ihu na oku esitela na Heshbon puo. Ire oku esitela n'obodo ukwu Saihon, rechapu obodo Ar, nke di na

Moab, ndi nwe ebe niile di elu nke Anon. **29** Ahuhu diri gi Moab! Ndi a lara n'iyi ka unu bu, unu ndi Kemosh. Umu ya ndi ikom aghoala ndi na-enweghi ebe obibi. A dotala umu ndi inyom n'agha, nye Saihon eze ndi Amorait. **30** "Ma anyi ebibiela ha, bibie Heshbon ruo rii na Dibon, bibie ha ruo Nofa, ruokwa rii Medeba." **31** Ya mere, umu Izrel bichiri n'ala ndi Amorait. **32** Emesja, Mosis zipuru ndi nnyoputa ka ha ga nyochaa Jeza. Umu Izrel tigburu obodo niile di gburugburu ya chupukwa ndi Amorait bi n'ebe ahụ. **33** Mgbe ahụ, ha chighariri gbagoo n'uzo gwara Bashan. Ma Og, eze Bashan, na ndi agha ya niile biliri chiru agha puo izute ha na Edrei. **34** Ma Onyenwe anyi gwara Mosis okwu, si, "Atula ya egwu n'ihu na ewerela m ya na ndi agha ya niile, na ala ya, nyefee gi n'aka. Mee ya ihe i mere Saihon eze ndi Amorait onyeisi obodo ya bu Heshbon." **35** Ya mere, ha gburu ya, tinyere umu ya na ndi agha ya niile, na-ahapughi onye obula ndu nye ha. Ha nwetakwara ala ha, biri n'ime ya.

22 Ndi Izrel biliri njem bjarute n'obosara ala Moab. Manye ulo ikwu ha n'akuku Jordan ebe chere ihu n'obodo Jeriko. **2** Ma Balak nwa Zipoa ahulari ihe niile Izrel mere ndi Amorait. **3** Oke ujo jidere ndi Moab n'ihu na ndi Izrel di otutu. N'ezie, oke ujo di ukwu jidere ndi Moab n'ihu umu Izrel. **4** Ndi Moab jekwuru ndi okenye Midia si ha, "Igwe mmadu ndi a ga-erichapu ihe niile gbara anyi gburugburu. Ha ga-eripia ha dika ehi si erichapu ahijia ndu di n'ala." Ya mere, Balak nwa Zipoa, onye bu eze ndi Moab n'oge ahụ, **5** zigara ndi ozi ya ka ha jekwuru Belam, nwa Beoa onye bi n'obodo ya bu Petoa, nke di nso n'iyi ukwu Yufretis. O ziri ya si, "Lee otu ndi sitere n'Ijpt puo. Lee ka ha si kpuchie elu ala a; ugbu a, ha bi n'akuku m. **6** Ugbu a, bja ka i buoro m ha onu, n'ihu na ha di ike karja m. Ma eleghi anya aga m enwe ike merie ha, ma chupukwa ha site n'ala m. N'ihu na amaara m na ndi obula i goziri bu ndi a goziri agozi, ndi obula i buru onu ga-anogide buru ndi a buru onu." **7** Ndi ozi o zigara bu ndi okenye obodo Moab na Midia. Ha ji ego ijuta ase n'aka ha. Mgbe ha ruru, ha ziri Belam ozi Balak ziri. **8** Belam gwara ha okwu si, "Nodunu n'ebe a n'abali a. Aga m ewetara unu osisa obula Onyenwe anyi nyere m." Ya mere, ndi ozi ahụ si Moab nonyeere ya. **9** N'abali ahụ, Chineke bjakwutere Belam juo ya si, "Ndi ikom ndi a bjara ileta gi, ha bu ndi ole?" **10** Belam siru Chineke, "Balak nwa Zipoa eze

Moab zitere m ozi sị m, **11** ‘Otu ndị esitela n’ala Ijpt pụta, ndị dī ukwuu n’onyoogugu. Achoro m ka i bja buroro m ha onu. Ma eleghi anya aga m enwe ike luso ha agha, ma chupukwa ha.” **12** Ma Chineke siri Belam, “Esola ha aga! I gaghị abụ ndi a onu, n’ihi na ha bu ndi a goziri agozi.” **13** Mgbe chi boro, Belam biliri gwa ndi ozi Balak si ha, “Laghachinu n’obodo unu n’ihi na Onyenwe anyi ekweghi ka m soro unu.” **14** Ya mere, ndi ozi Moab laghachikwuru Balak gwa ya si, “Belam juru iso anyi loghachi.” **15** Balak nwara ike ya ozo. N’oge a, o zipuru umu eze ndi di otutu na ndi a maara aha ha kari ndi mbu. **16** Ha jiri ozi a bjakwute Belam si ya, “Ihe a ka Balak nwa Zipoa si anyi zie gi, O si gi ekwela ka ihe obula gbochie gi ibjakwute m. **17** N’ihi na aghaghị isopuru gi n’ebe o di ukwuu m, mekwaa ihe obula i si m mee. Naani bja ka i buroro m ndi a onu.” **18** Ma Belam zaghachiri si, “O buru na Balak enye m uloze ya nke juputara n’olocha na olaedo, apughi m ime ihe obula di ukwuu maobu nke nta igabiga iwu Onyenwe anyi bu Chineke m. **19** Ma otu o di, nonu ka chi boro dika ndi ozo ahụ mere ka m nwee ike choputa ma o di ihe Onyenwe anyi ga-atukwasị n’ihe o kwuru na mbu.” **20** N’abal ahụ, Chineke gwara Belam okwu si ya, “Ebe o bu na ndi a bjara ikpo gi oku, bilie soro ha gaa, kama jikere ikwu naani okwu m ga-etinye gi n’onu.” **21** Ya mere, mgbe chi echi ya boro, Belam rigooro n’elu inyinya ibu ya soro umu eze Moab gaa. **22** Ma iwe were Chineke n’ihi na o na-aga, ma mmuo ozi Onyenwe anyi guzochiri uzo igbochi ya. Belam na ndi odibo ya abuo no na-elu inyinya ibu ya. **23** Mgbe inyinya ibu ahụ huru mmuo ozi Onyenwe anyi ka o guzochiri n’uzo, jide mma a miputara amiputa n’aka ya, inyinya ibu ahụ chighariri onwe ya hapu okporouzo, tinya isi n’ohia. Ma Belam tiri ya ihe ichughachi ya n’uzo. **24** N’oge a, mmuo ozi Onyenwe anyi guzochiri n’uzo di warawara, nke di n’etiti mgbidi ogige ubi vaini abuo. **25** Mgbe inyinya ibu ahụ huru mmuo ozi Onyenwe anyi, o tinyere isi n’ahụ mgbidi ogige ubi ahụ, choo isite n’ebe ahụ gafee. Mgbe o na-eme nke a, o mere ka mgbidi ahụ chihapu Belam ukwu. Ya mere Belam tiri inyinya ibu ahụ ihe ozo. **26** Mgbe ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi gakwara n’ihu n’okporouzo ahụ nochie uzo ahụ ebe di nnoo mkpakota, ebe inyinya ibu ahụ na-agaghị enwe ike gafee, maobu ichighari aka nri maobu aka ekpe. **27** N’ihi nke a, mgbe inyinya ibu ahụ huru mmuo ozi Onyenwe anyi o dinara ala n’okporouzo. N’oke iwe,

Belam ji mkpara di ya n’aka tie ya ihe ozo. **28** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi mere ka inyinya ibu ahụ kwuo okwu. O juru Belam ajuju si, “Gini ka m mere gi i ji tie m ihe ugboro ato?” **29** Belam zara inyinya ibu ahụ si, “O bu n’ihi na i meela ka m di ka onye nzuzu! N’ezie, a si na m ji mma agha n’aka m, agaara m egbu gi.” **30** Inyinya ibu ahụ gwara Balam okwu ozo si ya, “O bu na mu onwe m abughi inyinya ibu gi nke i na-anu n’elu ya ogologo oge ndi a niile? O dila mgbe m si otu a meso gi omume n’ime ndu m niile?” Belam zara si ya, “Ee.” **31** Mgbe ahụ ka Onyenwe anyi meghere anya Belam. O huru mmuo ozi Onyenwe anyi ka o ji mma agha ya guzochie uzo. Belam dara n’ala, gbatja onwe ya n’ala n’ihu ya. **32** Mmuo ozi Onyenwe anyi ahụ juru Belam ajuju si, “Gini mere i ji tie inyinya ibu gi ihe ugboro ato? Abjara m igbochi gi ka ila n’iyi di na-eche gi ghara irute gi. **33** Ugboro ato ka inyinya ibu a huru m, ma site n’ihu m wezuga onwe ya. A si na o bughi ntughari o tughariri site n’ebe m no, n’ezie, ugbu a, a gara m egbu gi ma hapu inyinya ibu gi ndu.” **34** N’oge a, Belam siri mmuo ozi Onyenwe anyi, “Emehiala m. Amaghi m na i guzo n’uzo igbochi m. O buru iwe n-ewe gi, ejikeere m ilaghachi azu.” **35** Ma mmuo ozi Onyenwe anyi siri Belam, “Soro ndi ikom a gaa, ma kwuo naani ihe m si gi kwuo.” Ya mere, Belam soro ndi ozi eze Balak gaa. **36** Mgbe Balak nuru na Belam no n’uzo na-abia, o puru gaa izute Belam n’otu obodo Moab nke di nonu mmiri Anon, nke di na ngwucha oke ala ya. **37** Mgbe o bjarutere, Balak juru Belam ajuju si ya, “Eziri m gi ozi ka i bja ngwangwa, gini mere i bighi? O bu na m enweghi ike isopuru gi?” **38** Belam zaghachiri, “Lee, Abjakwutelam gi ugbu a, ma enweghi m ike ikwu ihe obula di m mma. O bu naani ihe Chineke tinyere m nonu ka m ga-ekwu.” **39** Belam sooro Balak gaa Kiriat Huzot. **40** Balak jiri ehi na aturu choo aja. O nyere Belam ufodu, nyekwa ma ndi ozi eze ndi ya na ha no n’ebe ahụ. **41** N’ututu echi ya, Balak kporo Belam, duru ya rigoo Bamot Baal. O sitere n’ebe ahụ hu nsotu omuma ulo ikwu ndi Izrel.

23 Belam siri, “Wuoro m ebe ichu aja asaa n’ebe a. Kwadokwara m oke ehi asaa na ebule asaa.” **2** Balak mezuru dika Belam gwara ya. Ha abuo gburu otu oke ehi na otu nwa ebule n’ebe ichu aja asaa ahụ n’otu na otu. **3** Mgbe ahụ, Belam gwara Balak si, “Guzoro n’ebe a n’akuku aja gi ka m gaa n’ihu choputa ma eleghi anya Onyenwe anyi ga-ezute m.

Aga m agwa gi ihe oḅula o kpughere m.” Ya mere, Belam rigooro n’ebe oḅia na-adighi. 4 Chineke zutere ya n’ebe ahụ. Belam gwara ya sị, “Eodoziela m ebe ichu aja asaa, gbukwaa otu oke ehi na otu ebule n’elu ha niile n’otu na otu.” 5 N’oge a, Onyenwe anyi tinyere Belam ozi n’onu sị ya, “Laghachi gaa zie Balak ozi a.” 6 Mgbe Belam loḅhachiri o huru ya ka o guzoro n’akuku ihe aja ya ndi ahụ, ya na ndisi Moab niile. 7 Nke a bu ozi Belam ziri: “Balak esitela n’obodo Aram kpota m. Eze Moab esitela n’owuwa anyanwu nke uguwu ahụ kpota m. O siri m, bia buoro m Jekob onu bia kwutoo Izrel. 8 M ga-esi anaa buo onye Chineke na-abughi onu onu? M ga-esi anaa kochaa onye Onyenwe anyi na-akochaghi? 9 Esitela m n’elu nkume ndi a hu ha. Elegidere m ha anya site n’ugwu ahụ, hu na ha bu ndi biri onwe ha, ndi di iche site n’etiti mba niile ozo. 10 Onye puru iguta ole uzuzu Jekob di? Maobu guta ole otu uzọ n’ime nkewa anọ nke Izrel di. O ga-atọ m uto inwu udi onwu ndi na-eme ezi omume. Ka ogwuogwu ndu m buru ihe nwere ike iyi nke hal!” 11 Balak siri Belam, “Gini bu ihe a i mere m? Akpotara m gi ka i buoro m ndi iro m onu, ma ugbu a, o dighi ihe ozo i mere karja naani igozu hal!” 12 Ma Belam zaghachiri si ya, “O bughi ihe Onyenwe anyi tinyere m n’onu ka m ga-ekwu?” 13 Mgbe ahụ, Balak siri ya, “Soro m bia n’ebe ozo ebe i ga-ahu ha; o bu naani nsotu omuma ulo ikwu ha ka i ga-ahu, i gaghi ahụ ha niile. Site n’ebe ahụ buoro m ha onu.” 14 Ya mere, eze Balak duuru Belam gaa n’ohia Zofim, n’elu uguwu Pisga, wuo ebe ichu aja asaa n’ebe ahụ. O jikwa otu oke ehi, otu oke ehi, ma otu ebule, otu ebule, chuo aja n’ebe ichu aja ndi ahụ. 15 Belam siri Balak, “Guzoro n’ebe a n’akuku ihe aja gi, ebe mu onwe m ga-ezute ya n’ofe nke ozo.” 16 Ma Onyenwe anyi zutere Belam gwa ya ihe o ga-ekwu si ya, “Laghachikwuru Balak zie ya ozi a.” 17 Ya mere, o loḅhachiri azu n’ebe ahụ Balak na umu eze Moab guzoro n’akuku ihe aja ha. Balak juru ya sị, “Gini ka Onyenwe anyi siri?” 18 Ma Belam zaghachiri si ya: “Bilie oto Balak, nuru ozi. Naa nti n’okwu m, gi nwa Zipoa. 19 Chineke agaghi agha ugha, n’ihi na o bughi mmadu. O gaghi agbanwe obi ya, n’ihi na o bughi nwa mmadu. O kwuola okwu, ma ghara ime ihe o kwuru? O kwela nkwa ma ghara imezu nkwa o kwere? 20 Chineke enyela m iwu si m gozie ha. O goziela ha, a puhikwa igbanwe ya! 21 “O nweghi ajo ihe nke ahuru n’ime Jekob, ahughikwa mwute oḅula n’Izrel. Onyenwe anyi Chineke ha nonyeere

ha. Iti mkpu nke Eze dikwa n’etiti ha. 22 Chineke kpoputara ha site n’Ijpt. Ha di ike dika ehi oḅia. 23 O dighi mgbaasi ga-emegeide ha. O dikwaghi igba afa a puru iji megide Izrel. N’ihi na ugbu a, ihe di otu a ka a ga-ekwu banyere Jekob na Izrel. ‘Lee, ihe Chineke mere ha.’ 24 Ha na-ebili oto dika nne odum, ha na-enughari onwe ha dika odum, nke na-adighi edina ala tutu o richaa ihe o gburu, ma nuokwa obara ihe ahụ o tigburu!” 25 Mgbe ahụ, Balak siri Belam, “Abula ha onu ma oli, ma o bukwanu gozie ha ma oli.” 26 Ma Belam zaghachiri, “O bu na m agwaghi gi, ihe oḅula nke Onyenwe anyi ga-ekwu ka m ga-eme?” 27 Mgbe ahụ, Balak siri Belam, “Bia, aga m akporo gi gaa n’ebe ozo. Eleghi anya o ga-amasi Chineke ka i si n’ebe ahụ buoro m ha onu.” 28 Ya mere, Balak duuru Belam gaa n’elu uguwu Peoa nke na-elegide ozara ahụ anya. 29 Belam gwara Balak okwu si ya, “Wuoro m ebe ichu aja asaa ozo. Doziekwa umu oke ehi asaa na ebule asaa e ji achu aja.” 30 Balak mere dika Belam gwara ya. O ji otu oke ehi na otu ebule chuo aja n’ebe ichu aja ahụ n’otu na otu.

24 N’oge a, Belam aghotala n’uche ya na o masiri Onyenwe anyi igozu Izrel. Ya mere, o horoghi igba afa dika o mere n’oge ndi gara aga, kama o chere ihu ya n’ozara. 2 Mgbe Belam lepuru anya o huru umu Izrel dika ha si maa ulo ikwu n’ebo n’ebo. Mgbe ahụ kwa, Mmuo nke Chineke dakwasiri ya. 3 O buru amuma ndi a si, “Okwu si n’onu Belam nwa Beoa puta, okwu onye ahụ anya ya saghere asaghe. 4 Okwu onye ahụ na-anu okwu Chineke onye na-ahu onu site n’aka onye puru ime ihe niile. Onye na-ada n’ala ma anya ya na-eghe oghe. 5 “Lee ka ebe obibi gi si maa mma, gi Jekob, ebe obibi gi niile, gi Izrel! 6 “Dika ndagwurugwu di iche iche ka ha gbasapuru, dika ubi a gbara ogige di n’akuku osimiri, dika osisi aloos nke Onyenwe anyi kuru, dika osisi sida di n’akuku mmiri. 7 Mmiri ga-esi n’ite mmiri ha na-eruputa, mkpuru ha ga-enwekwa mmiri di ukwu. “Eze ha ga-adi ukwu karja Agag, a ga-ebulikwa alaeze ha elu. 8 “Chineke sitere n’ala Ijpt kpoputa ha. Ha nwere ike dika atu. Ha ga-eripja mba niile na-ebili imegide ha. Ha ga-anyajisi okpuku ha niile, jirikwa otutu aku ha gbatao ha. 9 Ha na-amakpuru, dinara ala dika odum, dika nne odum, onye puru ikpote ha? “Ngozi na-adiri onye o bu na-agozi gi, ma obubu onu na-adiri onye oḅula na-akocha gi.” 10 Iwe Balak di oku megide Belam n’oge a.

Ọ kụkọtara aka ya abụọ n'uwe. Tie mkpu sị Belam, "Akporọ m gị ka ị bịa bụrọ m ndị iro m ọnu. Ma ị goziela ha ugboro atọ a. **11** Si n'ebe m nọ wezuga onwe gị! Laghachi n'ụlọ gị! Akwadobere m inye gị ọndu di elu, ma Onyenwe anyị e gbochiela gị inweta ụgwọ ọru a." **12** Belam zara Balak sị, "Ọ bụ na m agwaghị ndị ozi gị niile, bụ ndị ị zitere m, **13** 'na a sịkwarijị na Balak enye m ọlaocha na ọlaedo niile nke di n'ụlọeze ya, apughị m ime ihe ọbụla n'ike aka, maọbụ ihe ọma maọbụ ihe ọjọọ, ị gabiga iwu Onyenwe anyị. Ọ bụkwa naanị ihe Onyenwe anyị na-ekwu ka m ga-ekwu?" **14** Ugwu a, ana m alakwuru ndị m, ma bịa, ka m dọọ gị aka na ntị banyere ihe ndị a ga-eme ndị gị n'ụbọchị ndị a na-abịa n'ihu." **15** Ya mere Belam kwuru okwu ndị a: "Amụma Belam nwa Beoa, amụma nke onye ahụ anya ya n'ahụ ụzọ nke ọma, **16** amụma onye ahụ nke na-anụ okwu Chineke, onye ihe ọmụma ya si n'ebe Onye kachasi ihe niile elu na-abịa. Onye na-ahụ ọhụ site n'aka Onye puru ime ihe niile. Onye na-ada n'ala, ma anya ya abụọ ghekwa oghe. **17** "Ana m ahụ ya, ma ọ bughị ugwu a, ana m ele ya anya, ma ọ noghị nso. Otu kpakpando ga-esi n'ime Jekob zolie. Mkpara eze ga-esi n'etiti Izrel bilie. Ọ ga-etipia egedege ihu ndi Moab, na okpokoro isi ndi ikom Shet niile. **18** A ga-meri Edom, Sia, onye iro ya, ka a ga-meri n'agha. Ma Izrel ga-eto, ghoọ onye di ike. **19** Otu onye ọchichi ga-esi na Jekob pụta. Bibie ndi niile fọdurụ n'obodo ahụ." **20** Mgbe ahụ, Belam lepuru anya legide ụlọ ndi Amalek niile, buo amụma banyere ha si: "Amalek bụ mba mbu n'etiti mba niile, ma ikpeazu ya bụ mbibi!" **21** Ọ huru ndi Ken anya, kwuo okwu ya: "E, i bi ugwu a n'ebe e wusiri ike, akwu gị di n'ime oke nkume ahụ! **22** Ma, a ga-ebibi unu ndi Ken niile, mgbe Asho ga-adota unu n'agha." **23** Ndi a bu okwu o ji mechie amuma ya: "Onye ga-adi ndu mgbe Chineke ga-eme ihe ndi a? **24** Ugbu mmiri ga-esi n'onu mmiri Saipros bịa. Ha ga-eji ike dobe ndi Eba na ndi Asho n'okpuru ha, ma a ga-ebibikwa ha onwe ha." **25** Emesia, Belam biliri laghachi n'ulo ya, ma Balak gbasoro uzo nke ya.

25 Mgbe Izrel bi na Shitim, ndi ikom ha malitere isoro ndi inyom Moab na-akwa iko. **2** Ndi inyom a kporo ha ka ha bia soro na mmemme ichu aja nye chi ha niile. Ndi Izrel riri nri ihe aja ahụ, kpookwa isiala nye chi ndi a niile. **3** Ya mere, ndi Izrel sonyere na-akpo isiala nye chi Baal nke Peoa. Nke a mere ka iwe Onyenwe anyi nwuru oku megide ha. **4** Onyenwe

anyi gwara Mosis okwu si ya, "Duru ndi ndu ebo niile nke Izrel gbuo ha ma kwunye ha n'osisi n'ihu Onyenwe anyi n'etiti ehie, ka oke iwe Onyenwe anyi di oku ghara ibiakwasị ndi Izrel." **5** Ya mere, Mosis siri ndi okaikpe Izrel, "Onye obula n'ime unu aghaghị igbu ndi unu, bu ndi jikotara onwe ha na Baal nke Peoa." **6** Mgbe ahụ, otu nwoke onye Izrel kpo batara n'ime ulo ikwu otu nwanyi onye Midia, n'ihu Mosis na nzuko Izrel niile, mgbe ha niile no na-akwa akwa n'onu uzo ulo nzute ahụ. **7** Mgbe Finehaz na Elieza, nwa Eron, onye nchajaja huru ihe a, o hapuru ogbako Izrel. O were ube n'aka ya, **8** soro nwoke ahụ baa n'ime ulo, ebe ya na nwaagboghohu ahụ dina. Ọ mara ha ube ahụ, nke si n'ahụ nwoke ahụ gafee mikpuo n'afọ nwaagboghohu ahụ. Nke a mere ka ihe otiti ahụ na-emegide ndi Izrel kwusi. **9** Ma tupu ihe otiti ahụ akwusi, ndi mmadu onuogugu ha ruru iri puku abuo na anu wulari. **10** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **11** "Finehaz nwa Elieza, nwa Eron, onye nchajaja, emeela ka iwe m megide Izrel daju. N'ihu na o nwere inu oku n'obi dika mu onwe m banyere idebe nsopuru m nsọ n'etiti ha, ka m ghara isite n'inu oku nke obi m bibie ha. **12** Ya mere, gwa ya, na m na-eme ka ogbugba ndu udo m diri ya. **13** Ya na umu umu ya ka ogbugba ndu ebighi ebi nke iru ọru nchajaja ga-adiri, n'ihu na o nwere inu oku n'obi banyere nsopuru nke Chineke ya, si otu a choro ndi Izrel aja ikpuchi mmehie." **14** Aha nwoke Izrel ahụ e gburu ya na nwanyi onye Midia ahụ bu Zimri, nwa Salu, onyendu otu ezinaulo n'ebo Simion. **15** Aha nwanyi Midia ahụ e gburu bu Kozbi, nwa nwanyi Zua, onye bu otu n'ime ndisi ezinaulo na Midia. **16** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **17** "Mesoo ndi Midia mmeso dika ndi iro. Gbukwaa ha. **18** N'ihu na ha mesoro unu mmeso dika ndi iro mgbe ha ji uzo aghughu ghogbuo unu n'okwu Peoa, na n'okwu Kozbi nwanne ha nwanyi, bu nwa nwanyi otu n'ime ndisi Midia, onye e gburu mgbe ihe otiti ahụ bjara n'ihu okwu Peoa."

26 Mgbe ihe otiti ahụ niile gasiri, Onyenwe anyi gwara Mosis na Elieza nwa Eron, onye nchajaja okwu si ha, **2** "Gaanu guo, choputa onuogugu nzuko niile nke umu Izrel dika ezinaulo ha si di; ndi niile gbara iri afọ abuo gafee. Choputa onuogugu ndi nwere ike ije agha." **3** Ya mere, na mbara ala Moab, n'akuku osimiri Jordan, na ncherita ihu Jeriko, ka Mosis na Elieza onye nchajaja no gwa ha okwu si ha, **4** "Gunu

ndị ikom gbara iri afọ abụọ gafee ọnyị, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu." Ndị a bụ ndị Izrel si Ijiti pụta: 5 Ụmụ ụmụ Ruben, ọkpara Izrel, bụ ndị a: site na Hanok, ikwu Hanok, site na Palu, ikwu Palu, 6 site na Hezron, ikwu Hezron site na Kami, ikwu Kami 7 Ndị a bụ agbụrụ Ruben. Ọnyọgụgụ ha dị iri puku anọ, puku atọ na narị asaa na iri atọ. 8 Nwa Palu bụ Eliab, 9 ụmụ Eliab bụ Nemuel, Datan na Abiram. Datan na Abiram bụ ndị ndu ọgbakọ ahụ nupuru isi megide Mosis na Eron. Ha sonyere ndị ahụ so Kora mgbe ha nupuru isi megide Onyenwe anyị. 10 Ala meghere ọnyị ya, loo ha na Kora, ma ọkụ rechapụrụ narị mmadụ abụọ na iri ise ndị ọzọ ahụ sonyere ha. Ọnwụ ha ghọrọ ihe idọ aka na ntị. 11 Otu ọ dị, ndị niile si n'ezinaulọ Kora anwụchaghị. 12 Ụmụ ụmụ Simiọn dika ikwu ha si dị bụ, site na Nemuel, ikwu Nemuel, site na Jamin, ikwu Jamin, site na Jakin, ikwu Jakin, 13 Site na Zera, ikwu Zera, site na Shaul, ikwu Shaul. 14 Ndị a bụ ndị agbụrụ Simiọn. Ọnyọgụgụ ndị ikom ha dị iri puku abụọ, puku abụọ na narị abụọ. 15 Ụmụ ụmụ Gad dika ikwu ha si dị bụ ndị a: ikwu Zefon, site na Zefon, ikwu Hagi, site na Hagi, ikwu Shuni, site na Shuni, 16 ikwu Ozni, site na Ozni, ikwu Eri, site na Eri, 17 ikwu Arodi, site na Arodi, ikwu Areli, site na Areli, 18 Ndị a bụ agbụrụ Gad. Ndị a gụrụ ọnyị dị iri puku anọ na narị ise. 19 Ụmụ ndị ikom Juda abụọ, Ịa na Onan, nwurụ n'ala Kenan. 20 Ma ụmụ ụmụ Juda ndị ọzọ, dika ikwu ha dị iche iche si dị bụ ndị a: ikwu Shela, site na Shela, ikwu Perez, site na Perez, ikwu Zera, site na Zera. 21 Ikwu abụọ ọzọ si n'agbụrụ Perez bụ ndị a: Ikwu Hezron, site na Hezron, ikwu Hamul, site na Hamul. 22 Ndị a bụ agbụrụ Juda. Ndị a gụrụ ọnyị dị iri puku asaa, puku isii na narị ise. 23 Ụmụ ụmụ Isaka dika ikwu ha si dị bụ ndị a: ikwu Tola, site na Tola, ikwu Pua, site na Pua 24 ikwu Jashub, site na Jashub, ikwu Shimron, site na Shimron. 25 Ndị a bụ agbụrụ Isaka. Ndị a gụrụ ọnyị dị iri puku isii, puku anọ na narị atọ. 26 Ụmụ ụmụ Zebulon dika ikwu ha si dị bụ ndị a: ndị Seređ, site n'ikwu Seređ, ndị Elon, site n'ikwu Elon, ndị Jaliil, site n'ikwu Jaliil. 27 Ndị a bụ agbụrụ Zebulon. Ndị a gụrụ ọnyị dị iri puku isii na narị ise. 28 Ụmụ ụmụ Josef dika ha si dị n'agbụrụ Manase na Ifrem bụ ndị a: 29 Ụmụ ụmụ Manase bụ ndị a: ndị Makia, site n'ikwu Makia. Makia bụ nna Gilead. Ikwu Gilead, site na Gilead. 30 Ndị a bụ ụmụ ụmụ Gilead: ikwu Leza, site na Leza, ikwu Helek, site na Helek. 31 Ikwu Asriel, site na Asriel. Ikwu Shekem, site na Shekem. 32

Ikwu Shemida, site na Shemida, ikwu Hefa, site na Hefa. 33 (Hefa mụtara nwoke a na-akpọ Zelofehad. Ma Zelofehad amụtaghị nwoke ọbụla kama ndị inyom ndị a ka ọ mụtara, Mahla, na Noa, na Hogla, na Milka, na Tiāza.) 34 Ndị a bụ agbụrụ Manase. Ndị a gụrụ ọnyị dị iri puku ise, puku abụọ na narị asaa. 35 Ndị a bụ ụmụ ụmụ Ifrem dika ikwu ha si dị: ikwu Shutela site na Shutela, ikwu Beka site na Beka, ikwu Tahan site na Tahan. 36 Ndị a bụ ụmụ ụmụ Shutela: ikwu Eran site na Eran. 37 Ndị a bụ agbụrụ Ifrem. Ndị a gụrụ ọnyị dị iri puku atọ, puku abụọ na narị ise. Ndị a bụ ụmụ ụmụ Josef dika ikwu ha si dị. 38 Ndị a bụ ụmụ ụmụ Benjamin dika ikwu ha si dị: ikwu Bela site na Bela, ikwu Ashbel site Ashbel, ikwu Ahiram site na Ahiram. 39 Ikwu Shufam site na Shufam, ikwu Hufam site na Hufam. 40 Ụmụ ụmụ Bela site na Aad, na Naaman bụ, ikwu Aad site na Aad, ikwu Neeman site na Neeman. 41 Ndị a bụ agbụrụ Benjamin. Ndị a gụrụ ọnyị dị iri puku anọ, puku ise na narị isii. 42 Ụmụ ụmụ Dan dika ikwu ha si dị bụ ndị a: ikwu Shuham, site na Shuham. Ndị a bụ naanị ikwu dị na Dan. 43 Ha niile si n'agbụrụ Shuham. Ndị a gụrụ ọnyị dị iri puku isii, puku anọ na narị anọ. 44 Ụmụ ụmụ Asha dika ikwu ha si dị bụ ndị a: ikwu Imna site na Imna, ikwu Ishvi, site na Ishvi, ikwu Beriya, site na Beriya. 45 Ikwu e nwere site n'ụmụ ụmụ Beriya bụ ndị a: ikwu Heba, site na Heba, ikwu Malkiel, site na Malkiel. 46 Asha mụtakwara otu nwa nwanị aha ya bụ Sera. 47 Ndị a bụ agbụrụ Asha. Ndị a gụrụ ọnyị dị iri puku ise, puku atọ na narị anọ. 48 Ụmụ ụmụ Naftali dika ikwu ha si dị bụ ndị a: ikwu Jaziil, site na Jaziil, ikwu Guni, site na Guni, 49 ikwu Jeza, site na Jeza, ikwu Shilem, site na Shilem. 50 Ndị a si n'agbụrụ Naftali. Ndị a gụrụ ọnyị dị iri puku anọ, puku ise na narị anọ. 51 Ya mere, ọnyọgụgụ ndị ikom niile tozuru ije agha n'Izrel dị narị puku isii, otu puku na narị asaa, na iri atọ. 52 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 53 "Ị ga-ekenye ha ala ahụ ka ọ bụrụ ihe nketa ha dika ọnyọgụgụ aha ha si dị. 54 Ndị dị ukwu n'onyọgụgụ ga-eketa ala dị ukwu, ma ndị dị nta ga-eketa ala dị nta. Ihe nketa nke onye ọbụla ga-enweta ga-adị ka ọnyọgụgụ ahụ e dere. 55 Lezie anya hụ na e kesara ala ahụ site n'ife nza. Ala ndị ọbụla ga-eketa ga-abụ dika aha nna ochie ebo ha si dị. 56 A ga-esite n'ife nza kenye ndị ọbụla ihe nketa nke ha dika ịdị ukwu ma ọbụ ịdị nta ha si dị." 57 Ndị a bụ ndị Livayị a gụrụ ọnyị dika ikwu ha si dị, ikwu Geshon, site na Geshon, ikwu Kohat, site na Kohat,

ikwu Merari, site na Merari. **58** Ndị a sikwa n'agbụrụ Livay: ikwu Libni, ikwu Hebrōn, ikwu Mahali, ikwu Mushi, na ikwu Kora. (Kohat bụ nna nna Amram. **59** Aha nwunye Amram bụ Jekobed, nwa nwa Livay, onye a mụrụ n'agbụrụ ndị Livay n'Ijip. Ọ mụtaara Amram ụmụ ndị a: Erōn na Mosis, na Miriam, nwanne ha nwanyị. **60** Erōn mụtara Nadab, na Abihu, na Elieza, na Itama. **61** Ma Nadab na Abihu nwurū mgbe ha chere ọkụ na-adighị nsọ n'ihu Onyenwe anyị.) **62** Ọnụogugu ụmụ ndị ikom Livay niile dī otu ọnwa gaa n'ihu dī iri puku abụọ na puku atọ. Ma a gụnyekoghị ọnụogugu agbụrụ Livay n'ọnụogugu ndị Izrel, n'ihu na agbụrụ Livay enweghị oke ọbụla mgbe e kenyere agbụrụ Izrel niile ihe nketa ha. **63** Ya mere, ndị a bụ nchọpụta ọnụogugu ụmụ Izrel, dika Mosis na Elieza onye nchụaja kwadobere guọ na mbara ala Moab, n'akụkụ osimiri Jōdan, na ncherita ihu obodo Jeriko. **64** Ma n'etiti ndị a, o nweghị otu onye ọbụla Mosis na Erōn onye nchụaja gurū n'ọnụogugu mgbe ha gurū ndị Izrel ọnụ n'ọzara Sainai. **65** N'ihu na Onyenwe anyị gwara ndị Izrel ahụ na ha ga-anwụ n'ime ọzara ahụ. Naanị ndị a hapurū ndụ bụ Kaleb, nwa Jefune, na Joshua nwa Nun.

27 Ụmụ ndị inyom Zelofehad nwa Hefa, nwa Gilead, nwa Makia, nwa Manase bụ ndị si n'agbụrụ Manase nwa Josef. Aha ndị inyom ndị a bụ: Mahla, Noa, Hogla, Milka na Tjaza. Ha b̄jara, 2 n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute, guzo n'ihu Mosis, na Elieza onye nchụaja, na ndị ndu niile na ọgbakọ Izrel niile kwuo sị, **3** "Nna anyị Zelofehad nwurū n'ọzara ma ọ bughị otu n'ime ndị sonyere Kora, bụ ndị ahụ zuktara megide Onyenwe anyị. Ọ nwurū ọnwụ n'ihu mmehie nke ya. Ma otu ọ dī, ọ mụtaghị nwoke. **4** Ḡnị ga-eme a ga-eji hichapụ aha nna anyị site n'agbụrụ ya n'ihu na ọ mụtaghị nwoke? Ọ bụ uche anyị na e kwesiri ikenye anyị oke n'oge a na-enye ụmụnne nna anyị oke." **5** Ya mere, Mosis butere mkpa ha n'ihu Onyenwe anyị. **6** Ma Onyenwe anyị zaghachiri Mosis sị ya, **7** "Ihe ụmụ Zelofehad na-ekwu ziri ezi. ! ghaghị ikenye ha oke n'etiti ụmụnne nna ha, ma nyefee kwa ha oke ruru nna ha. **8** "Gwa ndị Izrel sị ha, 'Ọ bụrụ na nwoke ọbụla anwụọ na-amutaghị nwoke, oke niile ruru ya ga-alara nwa ya nwanyị. **9** Ma ọ bụrụ na ọ mụtaghị nwa nwanyị, oke ruru ya ga-alara ụmụnne ya ndi nwoke. **10** A s̄kwa na o nweghị ụmụnne ndi nwoke, mgbe ahụ oke ya ga-alara ụmụnne nna ya ndi nwoke. **11** Ọ bụrụkwa na o nweghị ndi nwoke bụ ụmụnne nna

ya, mgbe ahụ ihe nketa ya ga-alara onye d̄kariri n'aso n'ikwu ya, ka ọ b̄rū nke ya. Nke a b̄ iwu d̄iri ndi Izrel niile d̄ika Onyenwe anyi si nye ya Mosis n'iwu." **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu s̄i ya: "Gaa rigoro n'ugwu Abarim site n'ebe ahụ lefee anya n'ofe mmiri Jōdan leruo ala ahụ nke m nyere ụmụ Izrel anya. **13** Mgbe i lechasiri ya, i ga-anwū d̄ika nwanne gi Erōn nwurū. **14** N'ihu na unu nupuru isi nye okwu m n'ozara Zin, mgbe ọgbakọ ụmụ Izrel sesiri m okwu. Unu abụọ nupuru isi n'iwu m ido m nsọ n'ihu ha." (Ndị a b̄ mmiri Meriba Kadesh, nke dī n'ozara Zin.) **15** Mosis zara Onyenwe anyi s̄i ya, **16** "Ka Onyenwe anyi, Chineke nwe mmụọ nke mmadū niile, hōpūta onyendu ga-elekota ọgbakọ a. **17** Onye ga na-apū na-abatakwa n'ihu ha, onye ga na-edu ha pūọ, duru ha batakwa, ka ndi Onyenwe anyi ghara idi ka aturū na-enweghị onye ọzūzū." **18** Ya mere, Onyenwe anyi s̄iri Mosis, "Kp̄ọ Joshua, nwa Nun, onye nwere mmụọ Chineke n'ime ya, bikwasị ya aka gi. **19** Mee ka o guzo n'ihu Elieza onye nchūaja, nakwa n'ihu ọgbakọ niile, nyefee ya ọrū nke i b̄u onyendu n'ihu ha. **20** Nyekwa ha ụfōdū ikike gi, ka nzukō niile nke ụmụ Izrel nwee ike rubere ya isi. **21** Ma ya onwe ya ga-eguzo n'ihu Elieza onye nchūaja, onye ga-ajurū ya ase site na mkpebi Urim n'ihu Onyenwe anyi. Ọ b̄ site n'okwu ọnụ ya ka ha ga-apū, site n'okwu ọnụ ya ka ha ga-ana abata. Ma ya onwe ya, ma ndi Izrel niile, tinyekwara nzukō niile." **22** Ya mere, Mosis mere d̄ika Onyenwe anyi nyere ya iwu. O duuru Joshua mee ka o guzo n'ihu Elieza onye nchūaja na ọgbakọ niile. **23** Mosis bikwasiri aka ya abūọ n'isi Joshua, rara ya nyefee maka ije ozi ahụ niile d̄ika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu.

28 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu s̄i ya, **2** "Nye ndi Izrel iwu a s̄i ha, 'Lezienū anya hū na unu na-eche n'ihu m, n'oge niile a kara aka, nri ahū a na-enye maka onyinye m a na-enye site n'okū, nke isisi ya na-adi m ezi mma.' **3** S̄i ha, 'Nke a b̄ onyinye unu na-enye site n'okū nke unu na-eche n'ihu Onyenwe anyi: ụmū aturū abūọ gbara otu afo, nke na-enweghī ntupō, ka e jiri ha chūọ aja nsure ọkū kwa ụbōchī niile. **4** Chūọ otu nwa aturū n'oge ututū, chūokwa nke ozo n'oge uhuruchi. **5** I ga-ejikwa lita utū ọka abūọ a kwōziri akwōzi nke a gwōkōtara n'otu lita mmanū oliv asurū asū, chūọ aja mkpurū ọka. **6** Nke a b̄ aja nsure ọkū ahū Onyenwe anyi nyere iwu ya n'ugwu Sainai

na a ga na-achurū ya mgbe niile, dika aja isisi ya di ezi mma, aja nke a churū site n'okū nye Onyenwe anyi. 7 Mmanya ga-eso aja a ga-abū otu lita mmanya gbara ūka n'isi otu aturū obūla, i ga-awūsa aja ihe onūnū a n'ebe nsō nye Onyenwe anyi. 8 N'oge anyasi, i ga-ewerekwa nwa aturū nke abūo, ya na otu ūdi aja mkpurū oka na aja ihe onūnū di ka i mere n'utūtū, jiri chūo aja. Nke a bukwa aja e sitere n'okū chūo, nke isisi ya di ezi mma nye Onyenwe anyi. 9 "N'ubochi izuike, jiri umū aturū abūo gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupō, ha na aja ihe onūnū na aja mkpurū oka e ji lita utū oka anō na okara a kwōziri akwōzi, nke a gwaziri mmanū mee. 10 Nke a bū aja nsure okū nke Ubōchi Izuike, tinyere aja nsure okū na aja ihe onūnū ndi ahū a na-achū n'oge ha. 11 "Ozo, n'ubochi mbū nke onwa obūla, a ga-achurū Onyenwe anyi aja nsure okū di iche, nke a ga-eji umū oke ehi abūo, na otu ebule, na umū ebule asaa gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupō chūo. 12 Tinyere oke ehi obūla, i ga-eji lita utū oka isii na okara a kwōziri nke oma, nke a gwara mmanū chūo aja. Ma lita utū oka anō na okara a kwōziri nke oma, nke a gwakotakwara mmanū ka a ga-eji chūo aja mkpurū oka maka otu ebule obūla. 13 Ma n'isi otu nwa aturū obūla, o bū lita utū oka abūo a kwōziri nke oma, nke a gwakotara ya na mmanū ka a ga-eji chūo aja mkpurū oka. A ga-eji ha chūo aja nsure okū nke isisi ya ga-atokwa Onyenwe anyi ezi utō. 14 Aja obūla a churū ga-enwe aja ihe onūnū nke ga-eso ya, lita mmanya abūo maka otu oke ehi, ihe ji ntakiri karja otu lita mmanya n'isi otu ebule, na otu lita n'isi otu nwa aturū. Nke a ga-abū aja nsure okū nke a ga-achū n'oge onwa ohurū o būla, n'ime afo obūla, 15 n'agbanyeghi aja nsure okū na aja ihe onūnū nke a na-achū dika mgbe ha si di, a ga-eche otu mkpi n'ihu Onyenwe anyi dika aja mmehie. 16 "N'ubochi nke iri na anō nke onwa mbū, ka a ga-edebe Mmemme Ngabiga. Onyenwe anyi. 17 N'ubochi na-eso ya, bū abali iri na ise nke onwa ahū ka a ga-eche mmemme. N'ime abali asaa ka a ga-eri achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. 18 N'ubochi mbū mmemme a bidoro, a ga-akpo nzuko di nsō nke ndi Izrel niile. O dighi orū siri ike a ga-arū n'ubochi ahū. 19 Unu ga-eji umū oke ehi abūo, na otu ebule, na umū ebule asaa gbara naani otu afo, otu afo, nke na-enweghi ntupō obūla chūoro Onyenwe anyi aja nsure okū. 20 N'isi otu oke ehi obūla, a ga-achū aja mkpurū oka nke a ga-eji lita utū oka isii na okara a kwōziri

nke oma, a gwakotara ya na mmanū chūo. N'isi ebule obūla, lita utū oka anō na okara. 21 Ma n'isi otu nwa aturū obūla, a ga-enye lita utū oka abūo a kwōziri nke oma. 22 Tinye otu mkpi n'ihu ichū aja mmehie maka ikpuchiri unu mmehie unu. 23 A ga-achū aja ndi a, tinyere aja ndi ozō niile a na-achū n'ubochi niile. 24 A ga-achū aja ndi a ubochi niile n'ime ubochi asaa nke mmemme ahū. Ha ga-abū aja nke isisi ha di Onyenwe anyi ezi utō. A ga-achū ha, chūkwa aja nsure okū na aja ihe onūnū nke a na-achū dika mgbe ha si di. 25 N'ubochi nke asaa nweenu mkpokota di nsō, unu arukwala orū nke ubochi ahū. 26 "N'ubochi mbū nke mkpurū mbū, mgbe unu na-eche onyinye oka ohurū unu n'ihu Onyenwe anyi n'oge mmemme Izu Asaa, nweenu mkpokota di nsō. Unu arukwala orū nke ubochi ahū. 27 Unu ga-achū aja nsure okū, nke isisi ya di ezi mma nye Onyenwe anyi. O bū umū oke ehi abūo, na otu ebule, na umū ebule asaa gbara otu afo, otu afo, ka a ga-eji chūo aja a. 28 Ihe unu ga-etinye n'ihe ndi a bū aja mkpurū oka a ga-eji lita utū oka isii na okara a kwōziri akwōzi, nke a gwakotara ya na mmanū chūo, n'isi otu oke ehi. Lita utū oka anō na okara, n'isi otu ebule, 29 na lita utū oka abūo, n'isi otu nwa aturū obūla. 30 Ozokwa, a ga-eji otu mkpi chūo aja maka mkpuchi mmehie unu. 31 Dozie aja ndi a tinyere aja ihe onūnū ha, ya na aja nsure okū na aja mkpurū oka ya na aja ahū so. Hukwanū na anū ulō e ji chūo aja ndi a bū ndi na-enweghi ntupō obūla.

29 "Ubochi unu ga-egbu opi ike ga-adi n'abali mbū nke onwa asaa n'afō obūla. N'ubochi ahū, a ga-enwe mkpokota di nsō nke mmadu niile. Unu agaghi arū orū obūla n'ubochi ahū. 2 N'ubochi ahū, unu ga-achū aja nsure okū a ga-eji otu oke ehi, na ebule, na umū aturū asaa gbara otu afo, otu afo ndi na-enweghi ntupō, chūo. Nke a bū aja na-adi Onyenwe anyi ezi mma, ma na-esi ya isi utō. 3 Aja mkpurū oka ka a ga-eji lita utū oka isii na okara a gwakotara ya na mmanū chūo, n'isi oke ehi ahū, lita anō na okara, n'isi ebule, 4 na lita abūo, n'isi otu nwa aturū obūla. 5 Tinyere otu mkpi a ga-eji chūo aja maka mkpuchi mmehie unu. 6 Aja ndi a niile bū nke a ga-etinye nye n'aja nsure okū a na-achū kwa onwa, na aja nsure okū a na-achū ubochi niile, ha na aja mkpurū oka, na aja ihe onūnū dika e deputara. Ha bū aja ihe oriri a na-achurū Onyenwe anyi, aja nwere isisi di utō. 7 "N'ubochi nke iri nke onwa asaa ahū, unu ga-enwekwa nzuko di nsō. Unu ga-ebudata onwe unu n'ala. O nweghikwa

7 ụdị ọrụ ọbụla unu ga-arụ. **8** N'ubochi ahụ, unu ga-achuru Onyenwe anyi aja nsure oku, nke isisi ya na-atọ ya uto. A ga-eji otu nwa oke ehi, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara otu afo, otu afo ndi na-enweghi ntupo chuo aja a. **9** Aja mkpuru oka ga-eso ya. A ga-eji lita utu oka isii na okara a gwakotara ya na mmanu chuo aja nwa oke ehi ahụ. Jiri lita utu oka anọ na okara chuo aja ebule, **10** jirikwa lita utu oka abuo chuo aja n'isi otu n'ime nwa aturu obula. **11** Tinyekwa otu mkpi a ga-eji chuo aja mmehie. A ga-atukwasi nke a n'aja mkpuchi mmehie a na-achụ, tinyere aja nsure oku a na-achụ ubochi niile, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu niile. **12** "N'ubochi iri na ise nke onwa asaa, a ga-enwe mkpokota di nsọ nke umu Izrel niile. N'ubochi ahụ, onye obula agaghị aru ọrụ obula, n'hi na o bu mmalite mmemme abali asaa n'ihu Onyenwe anyi. **13** Cheenu onyinye a na-enye site n'oku n'ihu Onyenwe anyi nke isisi ya na-atọ ya uto, jirinụ oke ehi iri na atọ, na ebule abuo, na umu ebule iri na anọ ndi na-enweghi ntupo, ndi gbara otu afo, otu afo, chuo aja nsure oku. **14** A ga-atukwasi kwa aja mkpuru oka nke e ji lita utu oka isii na okara gwakota ya na mmanu, n'isi otu n'ime oke ehi iri na atọ ndi ahụ niile. Lita anọ na okara n'isi otu ebule n'ime ebule abuo ndi ahụ, **15** ma lita abuo n'isi otu n'ime nwa aturu obula. **16** Tinyekwa otu mkpi maka ichu aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, tinyere aja mkpuru oka na aja onyinye ihe onunu so ha. **17** "N'ubochi abuo nke mmemme a, a ga-eji oke ehi iri na abuo, ebule abuo, na umu ebule iri na anọ gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo chuo aja. **18** Ihe ga-eso aja oke ehi, na ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha, bu aja mkpuru oka, na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. **19** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha. **20** "N'ubochi nke atọ nke mmemme ahụ, i ga-ewere umu oke ehi iri na otu, na ebule abuo, na umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. **21** Ihe ga-eso aja oke ehi na ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. **22** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha. **23** "N'ubochi nke anọ nke mmemme ahụ, i ga-ewere umu oke ehi iri, ebule abuo, umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo

aja. **24** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka, na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. **25** Tinyekwa otu mkpi maka ichu aja mmehie ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, tinyere aja mkpuru oka, na aja onyinye ihe onunu so ha. **26** "N'ubochi nke ise nke mmemme a, i ga-ewere umu oke ehi itoolu, ebule abuo na umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo chuo aja. **27** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. **28** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha. **29** "N'ubochi nke isii nke mmemme ahụ, i ga-ewere umu oke ehi asato, na ebule abuo, na umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. **30** Ihe ga-eso aja oke ehi, na ebule, na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka, na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. **31** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha. **32** "N'ubochi nke asaa nke mmemme ahụ, were umu oke ehi asaa, ebule abuo na umu ebule iri na anọ, ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. **33** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. **34** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha. **35** "N'ubochi nke asato ndi Izrel niile ga-enwe oke nzuko. I gaghi aru ọrụ obula n'ubochi ahụ. **36** Chuo aja nsure oku, nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi uto. I ga-eji otu nwa oke ehi, otu ebule na umu ebule asaa ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo obula, chuo ya. **37** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ bu aja mkpuru oka na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. **38** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha. **39** "Tinyere onyinye a na-enye dika nkwa e kwere si di, na onyinye afo ofufu unu, unu ga-akwadoro Onyenwe anyi onyinye ndi a n'oge mmemme a kara aka unu: aja nsure oku unu, onyinye mkpuru oka na onyinye ihe onunu na aja udo." **40** Ya mere Mosis gwara umu Izrel ihe niile Onyenwe anyi nyere ya n'iwu igwa ha.

30 Mosis kpokọtara ndị ndu ebo Izrel niile gwa ha si: “The ndị a ka Onyenwe anyị nyere n’iwu: 2 Mgbe nwoke obula kwere Onyenwe anyị nkwa, maobu nūọ iyi ime ihe obula, o gaghi emebi nkwa di otu a. Kama o ga-emezu ihe niile dika o kwuru ya. 3 “O buru na nwaagboghogho n’ulo nna ya ekwe Onyenwe anyi nkwa maobu nūọ iyi ime ihe obula, 4 o buru na nna ya anu mgbe o na-ekwe nkwa maobu nūọ iyi ime ihe ahụ, ma gba ya nkiti, onye di otu a aghaghi imezu nkwa niile ndi ahụ o kwere. 5 Ma o buru na nna ya aju mgbe o nuru banyere ya na o gaghi emezu nkwa di otu ahụ, mgbe ahụ, nkwa ahụ maobu iyi o nuru ga-abu ihe efu. Onyenwe anyi ga-agbaghakwara ya, n’ihi na nna ya juru na o ga-emezu nkwa ya. 6 “O buru na o mesia luọ di, mgbe o nusiri iyi, maobu kwee nkwa nzuzu o kwesiri imezu, 7 di ya nu banyere ya ma gba ya nkiti n’ubochi ahụ o nuru ya, nkwa ahụ ga-eguzogide, o ga-emezu ya. 8 Ma o buru na di ya aju inabata nkwa ahụ, maobu onunhu iyi nzuzu ahụ, ojuru di ya juru nkwa ahụ ga-eme ka iyi ahụ maobu nkwa ahụ ghara idi ire. Onyenwe anyi ga-agbaghakwara ya. 9 “Ma nkwa obula nke nwanyi di ya nwuru maobu nwanyi ya na di ya kewara, ihe obula nke o ji onu ya kwuo ka o ghaghi imezu. 10 “Ma o buru na nwanyi ya na di ya bi e kwee nkwa maobu site na kwagide nuọ iyi, 11 di ya nu ihe banyere ya, ma gba nkiti maobu ogbochighi ya, mgbe ahụ, inu iyi na nkwa ndi ahụ niile nke o kwere ga-eguzo. 12 Ma o buru na di ya juru ikwenye ka nkwa ahụ digide n’ubochi mbu o nuru ya, nkwa ahụ maobu onunhu iyi ahụ aghoala ihe efu. Onyenwe anyi ga-agbaghakwara ya. 13 Ya mere, di ya nwere ike iju, maobu mesie nkwa ahụ, maobu iyi ahụ o nuru ike. 14 O buru na di ya ekwughị ihe obula site n’otu ubochi ruo n’ubochi ozo, mgbe ahụ, o gosiri na o kwenyere ka nwunye ya mezuo nkwa maobu iyi ndi ahụ niile. 15 O buru na o mesia ju na nwunye ya agaghị emezu nkwa ahụ o kwere, ikpe omuma niile di n’ihi emezughị nkwa ahụ di ya n’isi.” 16 Ndi a bu usoro iwu Onyenwe anyi nyere Mosis banyere mmekorita nke nwoke na nwunye ya. O metutakwara nna na nwa ya nwanyi onye bi n’ulo ya.

31 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 2 “Taa ndi Midia ahuhu, ka i si otu a booro ndi Izrel obo ihe ojoo ndi Midia mere ha. Mgbe i mesiri nke a, i ga-anwu.” 3 Ya mere, Mosis gwara ndi Izrel okwu si, “Kwadoonu ndi ikom unu ibuso ndi

Midia agha, maka ibotara Onyenwe anyi obo. 4 Sinu n’ebo obula di n’Izrel guputa puku ndi ikom puku ndi ikom.” 5 Ya mere, e sitere n’igwe ndi ikom niile no n’Izrel zipu puku ndi ikom iri na abuo, ka ha gaa buo agha. Ebo obula zipuru otu puku ndi ikom. 6 Mosis zipuru ha ibu agha, otu puku, otu puku site n’ebo obula. Finehaz nwa Elieza, onye nchujaja, du ha gaa agha ahụ. O bu ngwongwo si n’ebe nso, tinyere opi ike nke a ga-afu. 7 Ha busoro ndi Midia agha dika Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. Ha gburu onye obula bu nwoke. 8 N’ime ndi ha gburu n’agha ahụ bu ndi eze Midia ise a na-akpo Evi, Rekem, Zua, Hua na Reba. Ha jikwa mma agha gbuo Belam nwa Beoa. 9 Ndi agha Izrel chikotara ndi inyom niile, na umuntakiri niile no n’ala Midia dika ndi ha dotara n’agha. Ha chikotara ngwongwo niile ndi Midia ji biri, tinyere igwe ehi, na igwe ewu na aturu ha niile, dika ihe ha dotara n’agha. 10 Emesia, ha muniere oku n’obodo ndi Midia niile na ebe ha mara ulo ikwu, rechapu ha n’oku. 11 Ha chikotara ihe niile ha dotara n’agha, ma mmadu ma anu ulo. 12 Ndi a niile ha dotara n’agha na ngwongwo niile ha lutara n’agha ka ha buteere Mosis, na Elieza onye nchujaja na ogbako Izrel niile na mbara ala Moab, n’akuku osimiri Jordan na ncherita ihu Jeriko. 13 Mosis na Elieza onye nchujaja na ndi ndu ogbako Izrel niile puru gaa zute ha n’azu ebe ha mara ulo ikwu ha. 14 Ma Mosis were iwe megide ndisi agha, ya bu ndi ahụ na-achị imerime puku ndi agha, na ndi ochiagha na-achị narị ndi agha, ndi si ibu agha lota. 15 Mosis juru ha si, “Gini mere unu ji debe ndi inyom niile ndi a ndu? 16 O bu ndi a bu ndi gbasoro ndumodu Belam, rafuo ndi Izrel mee ka ha ghoo ndi na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi n’ihe gbasara okwu Peoa. O bu nke a mere ka nrja nrja ojoo ahụ na-efe efe dakwasị ndi nke Onyenwe anyi. 17 Ugbu a, gbuonu umunta ndi nwoke niile, na ndi inyom niile matarala nwoke. 18 Naani umuntakiri ndi nwanyi ha nke nwoke na-edinabeghi ka unu ga-ahapu ka ha diri ndu. Unu nwere ike debere onwe unu ndi di otu a. 19 “Ma ugbu a, unu niile bu ndi soro gbuo mmadu, maobu bitu ozu ha aka, unu abatala n’ime ogige Izrel tutu ubochi asaa agafee. N’oge a, doonu onwe unu ocha, dokwaanu ndi niile unu dotara n’agha ocha, n’ubochi nke ato na n’ubochi nke asaa. 20 Debekwanu uwe niile ocha, ya na ihe niile e ji akpuku anu na aji ewu, maobu osisi, mee.” 21 Mgbe ahụ, Elieza onye nchujaja gwara ndi ikom niile ahụ jere agha okwu si

ha, “Nke a bụ iwu Onyenwe anyị nyere Mosis. 22 Otu ọ di ọlaedo, ọlaocha, bronz, igwe, gbangbam na opu, 23 na ihe ọ bụla ọzọ bụ nke ga-anagide ọkụ, ka a game ka ọ gabiga site n’ọkụ, mgbe ahụ ọ ga-adịkwa ọcha. Ma aghaghị ịga n’ihu ime ka ha di ọcha site n’isacha ha n’ime mmiri nke nsacha. Ma ihe ọbụla nke na-agaghị anagide ọkụ ka a ga-eji mmiri sachaa, maka ido ya ọcha. 24 N’ubochi nke asaa, unu aghaghị isacha uwe unu niile, buru ndi di ọcha. Mgbe ahụ, unu puru iloghachi n’omuma ulo ikwu ndi Izrel.” 25 Ma Onyenwe anyi sirị Mosis, 26 “Gi na Elieza onye nchujaja, na ndiisi ezinaulo nke ogbakọ Izrel niile, ga-ugokọ ihe niile unu dotara n’agha choputa onuogugu mmadu na anumanu. 27 Mgbe ahụ, kee ihe ndi a niile uzọ abuo. Okara ya ga-abu nke ndi ikom ahụ niile gara agha, ma okara nke ozọ ka a ga-enye ogbakọ Izrel niile. 28 Ma Onyenwe anyi nwere oke site n’oke ndi ahụ jere agha: mmadu, na ehi niile, na inyinya ibu niile, na aturu na ewu niile. Oke Onyenwe anyi bu otu uzọ n’ime narị ise obula. 29 Nye Elieza onye nchujaja oke sitere n’aja a dika ihe Onyenwe anyi ketara. 30 Otu aka ahụ kwa, site n’oke ndi Izrel ga-eketa, kee utu. Otu uzọ n’ime iri ise, maobu mmadu, maobu ehi, maobu inyinya ibu, maobu aturu, maobu ewu, maobu igwe anu ulo uzọ. Were ha nye ndi Livayi, ndi ọ di n’aka ilekota ulo nzute Onyenwe anyi, ka ọ buru oke nke ha.” 31 Ya mere, Mosis na Elieza onye nchujaja mere dika Onyenwe anyi nyere ha n’iwu. 32 Ihe nweta bu nke foduru n’ihe ndi agha lutara n’agha bu ndi a, bu aturu di narị puku isii, iri puku asaa na puku ise, 33 Ehi di iri puku asaa na puku abuo, 34 inyinya ibu di iri puku isii na otu puku, 35 Umụ agboghọ namatabeghi nwoke di iri puku ato na puku abuo. 36 Ya mere, okara e nyere ndi gara luo agha di: Igwe ewu na aturu di narị puku ato na iri puku ato na puku asaa na narị ise. 37 N’ime ya, utu e nyere Onyenwe anyi site n’igwe aturu ahụ di narị isii na iri asaa na ise. 38 Igwe ehi di iri puku ato na puku isii. N’ime ya, ihe e nyere Onyenwe anyi bu iri asaa na abuo. 39 Inyinya ibu di iri puku ato na narị ise. Nke e nyere Onyenwe anyi bu iri isii na otu. 40 Onuogugu umu agboghọ di puku iri na isii. Ndi e nyere Onyenwe anyi di iri ato na abuo. 41 Mosis nyere Elieza bu onye nchujaja Onyenwe anyi oke n’ihe ndi ahụ niile a turu n’utu, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. 42 Ma okara nke ahụ diri ndi Izrel, nke Mosis kewaputara site na nke ndi ikom luru agha. 43 Okara nke nzuko di, igwe ewu na aturu, narị

puku ato, iri puku ato, puku asaa na narị ise, 44 igwe ehi, iri puku ato na isii, 45 inyinya ibu, iri puku ato na narị ise, 46 umu agboghọ, puku iri na isii. 47 Site n’oke ndi Izrel Mosis hoputara otu uzọ n’ime iri ise, ma mmadu ma anu ulo dika Onyenwe anyi nyere n’iwu. O nyere ha ndi Livayi na-elekota ulo nzute Onyenwe anyi mmadu na anu ulo ndi a. 48 Mgbe ahụ, ndiisi agha niile na ndi ochiagha na-achi imerime puku ndi agha, na ndi na-achi narị ndi agha bjakwutere Mosis, 49 si ya, “Ndi ohu gi aguola ndi niile gara agha no n’okpuru anyi, choputa na o nweghi onye obula a na-achọ achọ. 50 Ya mere, anyi wetaara Onyenwe anyi onyinye site n’ihe anyi kwatara n’agha. Onyinye anyi bu ihe onye obula nwetara, ihe olaedo a na-agba n’ukwu na mgbaaka, na olaaka ikike, na planti na ihe iyi n’olu niile, i ji ha chuo aja mkpuchi mmehie n’ihi onwe anyi n’ihu Onyenwe anyi.” 51 Mosis na Elieza onye nchujaja natara onyinye olaedo ndi ahụ bu ihe a kpuru akpu site n’aka ha. 52 Idi arọ nke ihe olaedo niile nke ndi ochiagha na-achi imerime puku ndi agha, na ndi na-achi narị ndi agha, nke Mosis na Elieza chere n’ihu Onyenwe anyi dika onyinye, di narị kilogram na iri itoolu. 53 Ndi ahụ luru agha ahụ nwekwa otutu ihe ndi ozọ ha debeere onwe ha. 54 Mosis na Elieza onye nchujaja natara onyinye olaedo ndi a di iche site n’aka ndi ochiagha na-achi otutu puku ndi agha na narị ndi agha. E webatara onyinye ndi a n’ulo nzute, debe ha n’ihu Onyenwe anyi ka ọ buru ihe ncheta nye Onyenwe anyi n’ihi ndi Izrel niile.

32 Mgbe ndi Izrel rutere ala Jeza na Gilead, ndi ebo Ruben na Gad ndi nwere otutu igwe ehi, na igwe ewu na aturu choputara na ala ahụ di mma nke ukwu maka izu anu ulo. 2 Ya mere, ha bjakwutere Mosis na Elieza onye nchujaja, na ndi ndu nzuko Izrel, si ha, 3 “Ala ndi a: Atarot, Dibon, Jeza, Nimra, Heshbon, Eleale, Sebam, Nebo, na Beon, 4 bu ala nke Onyenwe anyi meriri n’agha n’ihu nzuko Izrel, di mma maka izu anu ulo. Anyi onwe anyi kwa nwere igwe ewu na aturu. 5 O buru na anyi achotala amara n’ihu unu, biko, kwerenu ka akuku ala a buru ihe nketa nke anyi bu ohu unu. Unu emekwala ka anyi soro ndi Izrel gafee n’akuku nke ozọ nke osimiri Jordan.” 6 Mosis juru ndi Gad na Ruben ajuju si, “Unu na-ekwu na unu choro ino n’ebe a mgbe umunna unu ndi ikom niile ga-agafe osimiri Jordan ilu agha niile ahụ di na-eche ha? 7 O bu

n'ihì gīnì ka unu jì eme ka ndì Izrel daa mba ghara igafe banye n'ala ahụ Onyenwe anyị nyere ha? **8** Otu a ka nna unu ha mere mgbe m si Kadesh Banea zipu ha inyocha ala ahụ. **9** Mgbe ha letasiri ala ahụ si na Ndagwurugwu Eshkol loghachi, ha mere ka obi ndi Izrel niile daa mba ibanye n'ala ahụ Onyenwe anyi nyere ha. **10** N'ihì nke a Onyenwe anyi were iwe di oku megide ha n'ubochi ahụ. O nuru iyi kwuo si, **11** 'N'ihì na unu juru jì obi unu niile gbasoo m, o nweghi onye obula n'ime ndi ahụ o si n'ala Ijpt kpopta, ndi gbara iri afọ abuo rigoo, ga-ahụ ala ahụ m kwere Ebrahim na Ajzik na Jekob nkwa inye ha.' **12** Naani ndi onunu iyi a na-emegideghì bu Kaleb, nwa Jefune onye Keniz, na Joshua nwa Nun, n'ihì na ha jiri obi ha niile sogide Onyenwe anyi. **13** Iwe Onyenwe anyi diiri oku megide Izrel, o mere ka ha wagharia n'ozara iri afọ anọ, tutu ruo mgbe ogbo ahụ niile nke mere ihe ojoo n'anya ya nwuchara. **14** "Ma lee unu ugbu a, agburu ndi mmehie, o bukwa otu ihe ahụ ka unu na-eme! Unu na-achọ ime ka iwe di ukwu wee Onyenwe anyi megide ndi Izrel. **15** O buru na unu aju iso Onyenwe anyi ugbu a, Onyenwe anyi ga-emekwa ka ndi Izrel nogide n'ozara. Mbibi na ila n'iyi nke ga-abiakwasì ha ga-abukwa nke unu jì aka unu kpatara ha." **16** Ma ha zara si ya, "O gaghi adi otu a! Anyi ga-ewuru anu ulo anyi ulo, tinye igwe ewu na aturu anyi n'ime ha. Anyi ga-ewukwara ndi nwunye anyi na umuntakiri anyi obodo ebe ha ga-anọ. **17** Ma anyi onwe anyi gaburu ngwa agha anyi, buru ndi Izrel niile ozo uzo gaa n'ihu ilu ogo, tutu anyi edubata ha n'ala nke ha ga-eketa. Ma ndi nwunye anyi na umuntakiri anyi ga-anọ n'obodo e wusiri ike, ikpuchite ezinaulo anyi niile site n'aka ndi iro bi anyi gburugburu. **18** Anyi agaghi aloa n'ulo anyi tutu onye Izrel obula enweta ihe nketa nke ya. **19** Anyi achoghi ihe nketa, n'ofe Jodan nke ozo, n'ihì na anyi ewerela oke nke anyi n'ebe a, nakuku owuwa anyanwu Jodan." **20** Mgbe ahụ, Mosis zara si ha, "O di mma, o buru na unu game dika unu kwuru, jikere onwe unu, n'ihu Onyenwe anyi, ibu agha. **21** O buru na ndi agha unu ga-eso gafee n'ofe ozo nke osimiri Jodan, soro ndi ozo buo agha tutu ruo mgbe Onyenwe anyi chupuchara ndi iro ya niile, **22** mgbe ahụ, e merichaa mba ndi ahụ niile n'ihu Onyenwe anyi, unu nwere ike iloghachi n'ebe a, buru ndi ikpe na-amaghi n'ebe Onyenwe anyi na ndi Izrel no. Ala a di n'owuwa anyanwu, ga-abu ihe nketa unu nwere site n'aka Onyenwe anyi. **23** "O

burukwanu na unu aju ime dika unu kwuru, mgbe ahụ, o bu Onyenwe anyi ka unu na-emehie megide. Matakwanu na unu ga-emesia nata ugwo oru mmehie unu. **24** Wuonu obodo ebe ndi inyom na umu unu gaebe, wuokwanu ulo anu maka igwe ewu na aturu unu, ma mezuokwanu ihe niile unu kweere na nkwa." **25** Ndi ebo Gad na Ruben siri Mosis, "Anyi bu ndi ohu gi ga-eme dika onyenwe anyi nyere n'iwu. **26** Umụ anyi niile, na ndi inyom anyi niile, na igwe ewu na aturu anyi, na ehi anyi niile, ga-anọ n'ebe a, n'obodo ndi a anyi wuru n'ala Gilead. **27** Ma anyi, ndi ohu gi, ndi niile tozuru ije agha, ga-agafe osimiri Jodan ibu agha n'ihu Onyenwe anyi, dika onyenwe anyi si kwuo." **28** Mgbe ahụ, Mosis nyere Elieza, bu onye nchujaja, na Joshua nwa Nun, na ndisi ezinaulo nke ebo Izrel niile iwu banyere ha, **29** O siri ha, "O buru na ndi ebo Gad na Ruben, onye obula nke jikere iga agha, ga-eso unu gafee Jodan n'ihu Onyenwe anyi, mgbe ahụ, oge unu lugburu ndi ala ahụ niile, unu aghaghi inye ha ala Gilead dika ihe nketa ha. **30** Ma o buru na ha aju iso unu, ha ga-eso ndi ozo keta oke n'ala Kenan." **31** Ndi ebo Gad na Ruben zara si, "Ihe obula Onyenwe anyi nyere n'iwu ka anyi ga-eme. **32** Anyi ga-ejikere soro Onyenwe anyi jee agha n'ala Kenan. Ma ihe nketa anyi ga-adi n'ebe a, nakuku Jodan." **33** Mosis nyere ndi ebo Gad, na Ruben, na okara Manase nwa Josef, alaeze niile Saihon eze Amori nakwa alaeze niile nke Ogo, eze ndi Bashan na-achi. O nyere ha ala ahụ niile, na obodo niile di n'ala ahụ gburugburu. **34** Ndi ebo Gad wughariri ma wusiekwaa obodo ndi a, Dibon, Atarot, Aroea **35** Atrot-Shofan, Jeza, Jogbeha, **36** Bet-Nimra na Bet-Haran bu obodo e wusiri ike, wukwara igwe ewu na aturu ha ulo anu n'ime ya. **37** Ma ndi ebo Ruben wughariri obodo ndi a: obodo Heshbon, Eleale, Kiriatem, **38** Nebo na Baal-Meon (ma a gbanwere aha ha) na Sibma. Ha gbanwere aha obodo niile ndi ahụ ha wughariri, guo ha aha oharu. **39** Ndi agburu Makia, nwa Manase gara n'obodo Gilead lugbuo ya, chupu ndi Amorait bi n'ebe ahụ. **40** Ya mere, Mosis were obodo Gilead nye Makia, umu Manase ka ha biri n'ebe ahụ. **41** Jia, onye sikwa n'ebo Manase gara buso otutu obodo nta ndi ozo agha, lugbuo ha. O gbanwere aha obodo nta ndi a, guo ha Havot Jaja. **42** N'oge a kwa, otu nwoke a na-akpo Noba duuru ndi agha gaa n'obodo Kenan, na n'obodo nta ndi ozo gbara ya gburugburu, lugbuo ha, bichie n'ime ha. O gbanwere aha obodo ndi ahụ niile bido ikpo ha Noba, nke bu aha ya onwe ya.

33 Ndi a bu usoro mbili ije umu Izrel, site n'oge ha hapuru Ijipt dika ha si n'oge n'igwe n'igwe. O bu Mosis na Eron duuru ha n'ije ndi a. 2 Mosis, n'onwe ya, dere usoro ije ha ndi a n'akwukwo dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. 3 Ha biliri njem site na Ramesis, n'ubochi nke iri na ise n'onwa nke mbu, ubochi nasota nke e mere Mmemme Ngabiga. Ha niile zopuru ije n'atughigwu n'ihu ndi Ijipt, 4 mgbe ndi ha no nali umu ha niile ndi e buru uzọ muo, bu ndi Onyenwe anyi tibururu n'etiti ha n'ihu na Onyenwe anyi kpere chi ha niile ikpe. 5 Ndi Izrel hapuru Ramesis, bja maa ulo ikwu ha na Sukot. 6 Ha hapuru Sukot bjaruo Etam, nke di n'onu onu ozara ahụ. 7 Ha hapuru Etam laghachi azu gaa Pi Hahiro, nke di nso n'akuku owuwa anyanwu Baal-Zefon, ebe ha manyere ulo ikwu ha na ndida ugwu Migdol. 8 Mgbe ha hapuru Pi Hahiro, ha sitere n'etiti Osimiri Uhie gafee gaa ije ubochi ato bata n'ozara Etam. Ha manyere ulo ikwu ha na Mara. 9 Mgbe ha hapuru Mara, ha batara Elim, ebe e nwere mmiri iri na abuo si n'ala na-asoputa, na iri osisi nkwu asaa. Ha nono odu di ukwu n'ebe a. 10 Mgbe ha hapuru Elim, ha wuru ulo ikwu ha n'akuku Osimiri Uhie. 11 Emesja, ha hapuru Osimiri Uhie gaa maa ulo ikwu ha n'ozara a na-akpo Sin. 12 Ha hapuru ozara Sin gaa maa ulo ikwu ha na Dofka. 13 Emesja, ha hapuru Dofka bjaruo Alush maa ulo ikwu ha. 14 Mgbe ha hapuru Alush, ha rutere Refidim, ebe ndi Izrel nahughi mmiri onuhu. 15 Ha hapuru Refidim bjaruo n'ozara Sajnai ebe ha mara ulo ikwu ha. 16 Ha hapuru ozara Sajnai bjaruo Kibrot Hataava ebe ha mara ulo ikwu ha. 17 Ha hapuru Kibrot Hataava bjaruo Hazerot ebe ha mara ulo ikwu ha. 18 Ha hapuru Hazerot bjaruo Ritma ebe ha mara ulo ikwu ha. 19 Ha hapuru Ritma bjaruo Rimon-Perez ebe ha mara ulo ikwu ha. 20 Ha hapuru Rimon-Perez bjaruo Libna ebe ha mara ulo ikwu ha. 21 Ha hapuru Libna bjaruo Rissa ebe ha mara ulo ikwu ha. 22 Ha hapuru Rissa bjaruo Kehelata ebe ha mara ulo ikwu ha. 23 Ha hapuru Kehelata bjaruo n'ugwu Shefa ebe ha mara ulo ikwu ha. 24 Ha hapuru ugwu Shefa bjaruo Harada ebe ha mara ulo ikwu ha. 25 Ha hapuru Harada bjaruo Makhelot ebe ha mara ulo ikwu ha. 26 Ha hapuru Makhelot bjaruo Tahat ebe ha mara ulo ikwu ha. 27 Ha hapuru Tahat bjaruo Tera ebe ha mara ulo ikwu ha. 28 Ha hapuru Tera bjaruo Mitka ebe ha mara ulo ikwu ha. 29 Ha hapuru Mitka bjaruo Hashmona ebe ha mara ulo ikwu ha. 30 Ha hapuru Hashmona bjaruo Moserot ebe ha mara ulo

ikwu ha. 31 Ha hapuru Moserot bjaruo Bene Jaakan ebe ha mara ulo ikwu ha. 32 Ha hapuru Bene Jaakan bjaruo Ho Hagidgad ebe ha mara ulo ikwu ha. 33 Ha hapuru Ho Hagidgad bjaruo Jotbata ebe ha mara ulo ikwu ha. 34 Ha hapuru Jotbata bjaruo Abrona ebe ha mara ulo ikwu ha. 35 Ha hapuru Abrona bjaruo Ezion Geba ebe ha mara ulo ikwu ha. 36 Ha hapuru Ezion Geba bja maa ulo ikwu ha na Kadesh, nke di n'ozara Zin. 37 Ha hapuru Kadesh bja maa ulo ikwu ha n'ugwu Hor n'oke ala ndi Edom. 38 Eron, bu onye nchujaja gbagoro n'ugwu Hor site n'iwu Onyenwe anyi. N'ebe o no nwuo, n'ubochi mbu nke onwa nke ise, n'afu nke iri anu site na mgbe umu Izrel si Ijipt puta. 39 Eron gbara nari afu na iri afu abuo na ato mgbe o nwuru n'ugwu Hor. 40 Onye Kenan bu eze Arad, onye bi na Negev n'ime ala Kenan, nuru na ndi Izrel na-abia. 41 Ha hapuru ugwu Hor bjaruo Zalmona ebe ha mara ulo ikwu ha. 42 Ha hapuru Zalmona bjaruo Punon ebe ha mara ulo ikwu ha. 43 Ha hapuru Punon bjaruo Obot ebe ha mara ulo ikwu ha. 44 Ha hapuru Obot bjaruo Iye Abarim, n'oke ala ndi Moab. 45 Ha hapuru Iye Abarim bjaruo Dibon Gad ebe ha mara ulo ikwu ha. 46 Ha hapuru Dibon Gad bjaruo Almon Diblataim ebe ha mara ulo ikwu ha. 47 Ha hapuru Almon Diblataim bjaruo n'ugwu Abarim nke di nso na Nebo ebe ha mara ulo ikwu ha. 48 Ha hapuru ugwu Abarim bata n'obosara ala Moab n'akuku osimiri Jodan, na ncherita ihu Jeriko, ebe ha mara ulo ikwu ha. 49 Mgbe ha no n'ebe a, ha manyere ulo ikwu ha n'ebe di iche iche n'akuku osimiri Jodan, site na Bet-Jeshimot rute riji ebe a na-akpo Ebel-Shitim, n'obosara ala Moab. 50 N'obosara ala Moab, n'akuku Jodan, na ncherita ihu Jeriko ka Onyenwe anyi no gwa Mosis okwu si ya, 51 "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Mgbe unu gafere osimiri Jodan banye n'ala Kenan, 52 unu aghaghi ichupu ndi niile bi n'ebe ahụ ma bibie chi niile ha na-efe, ndi ha ji nkume tuu na ndi ha kpuru akpu. Unu ga-ebibikwa ebe niile di n'elu ugwu niile, ebe ha na-anu efe arusi ha niile ofufe. 53 Nwetanu ala ahụ, birikwa n'ime ya, n'ihu na enyela m unu ala ahụ ka unu nwere ya. 54 Unu ga-eke ala ahụ site n'ife nza, dika agburu unu niile si di. Ndi bara uba nye ha ihe nketa di ukwu, ndi di ole na ole nye ha ihe nketa di nta. Ihe o bu ruuru agburu obula site n'ife nza ga-abu nke ha. Kee ya dika ebo nna nna unu ha si di. 55 "Ma o buru na unu achupughu ndi niile bi n'ala ahụ, ndi unu hapuru ga-aburu unu iberibe unyi n'anya unu. Ha ga-adikwara

unu ka ogwu nke ga-adukasi unu ahụ. Ha ga-enye unu nsogbu n'ala ahụ unu na-aga ibi n'ime ya. **56** Mgbe ahụ kwa, aga m emeso unu ụdị mmeso ahụ m na-akwado imeso ha ugbo a.”

34 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, **2** “Nye ndị Izrel iwu si ha, ‘Mgbe unu banyere n’ala Kenan, ndị a bụ oke ala ndị ahụ unu ga-enweta dika ihe nketa unu: **3** “‘Oke ala unu n’akụkụ ndịda ga-etinyetụ aka n’ọzara Zin. Ala unu na ala ndị Edom ga-enwekọ oke ala. N’akụkụ ọwụwa anyanwụ, oke ala ndịda unu ga-ebido na ngwucha Osimiri Nnu, **4** gafee ndịda Akrabim, gabiga ruo ọzara Zin, gbada ndịda ruo Kadesh Banea. Site n’ebe ahụ ọ ga-aga ruo Haza Ada, gafee ruo Azmon, **5** ebe ọ ga-echigharị gbasoro iyi Wadi nke Ijpt ma kwusị n’osimiri Mediterenja. **6** Oke ala unu n’akụkụ ọdịda anyanwụ ga-abụ ọny mmiri osimiri Mediterenja. Nke a ga-abụ oke ala unu. **7** Oke ala unu n’akụkụ ugwu ga-amalite n’osimiri Mediterenja ruo n’ugwu Hor. **8** Ọ ga-esitekwa n’ugwu Hor ruo Lebo Hamat, gbatjakwa ruo Zedad, **9** ruo Zifron tutu kwusị na Haza Enan. Nke a ga-abụ oke ala unu n’akụkụ ugwu. **10** Oke ala unu n’akụkụ ọwụwa anyanwụ ga-ebido na Haza Enan ruo Shefam. **11** Oke ala ahụ ga-agbada site Shefam ruo Ribla n’akụkụ ọwụwa anyanwụ Ain. Site n’ebe ahụ, ọ ga-agbasoro ndịda ọdịda anyanwụ Osimiri Galili. **12** Mgbe ahụ, ọ ga-aga ogologo ogologo, gbasoro osimiri Jōdan, tutu kwusị n’Osimiri Nnu. “Nke a bụ ala unu, na oke ala ya n’akụkụ ọbụla.” **13** Mosis nyere ndị Izrel iwu si, “Kesaanụ ala a dika ihe nketa site n’ife nza. Onyenwe anyị enyela iwu ka enye ya ebo itoolu na ọkara ndị ahụ fọdurụ. **14** N’ihi na ebo Ruben na Gad tinyere ọkara ebo Manase, enwetalarị ala ihe nketa ha. **15** Ebo abụọ n’ọkara ndị a enwetala ihe nketa nke ha n’akụkụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jōdan, na ncherita ihu obodo Jeriko.” **16** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, **17** “Ndị a bụ aha ndị ikom m họtutara ihu na e kenyerere unu ala ahụ dika ihe nketa unu. Elieza onye nchụaja, na Joshua nwa Nun. **18** Site n’ebo ọbụla họtuta otu onyendu ka ha nye aka ikesa ala nketa ahụ. **19** “Ndị a bụ aha ndị a họtutara: “Kaleb nwa Jefune, site n’ebo Juda. **20** Shemuel nwa Amihud, site n’ebo Simiōn **21** Elidad nwa Kision, site n’ebo Benjamin. **22** Buki nwa Jogli, onyendu si n’ebo Dan. **23** Haniel nwa Efod, onyendu si n’ebo Manase, nwa Josef. **24** Kemuel nwa Shiftan, onyendu si n’ebo Ifrem,

nwa Josef. **25** Elizafan nwa Panak, onyendu si n’ebo Zebulon. **26** Paltiel nwa Azan, onyendu si n’ebo Isaka. **27** Abihud nwa Shelomi, onyendu si n’ebo Asha. **28** Pedahel nwa Amihud, onyendu si n’ebo Naftali.” **29** Ndị a bụ ndị ikom Onyenwe anyị nyere iwu si ha kenye ndị Izrel ihe nketa ha n’ala Kenan.

35 N’oge a, mgbe ndị Izrel ka nọ n’akụkụ osimiri Jōdan n’obosara ala Moab, na ncherita ihu Jeriko, ka Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, **2** “Nye ndị Izrel iwu ka ha nye ndị Livayi ụfọdụ obodo ebe ha ga-ebi. Obodo ndị a ga-abụ ndị si n’ihe nketa ndị Izrel ketara. Nyekwa ha ala ebe anụ ụlọ ha ga-anọ na-akpa nri, nke ga-agba obodo ndị a gburugburu. **3** Obodo ndị a ga-aburū ha ebe obibi, ma ala niile gbara ha gburugburu ga-abụ ebe ita nri nke igwe ehi na aturū, na anụ ụlọ ha niile. **4** “Ala ebe ita nri nke obodo niile nke unu ga-enye ndị Livayi ga-adị narị mita anọ na ọkara n’ogologo site na mgbidi obodo ga gburugburu mgbidi obodo ọbụla. **5** Ya mere n’obodo ndị Livayi ọbụla, ala izu anụ ụlọ ga-adị narị mita anọ na ọkara site na mgbidi ha ruo n’oke ala ha. Ọ ga-adị narị mita anọ na ọkara n’akụkụ ọwụwa anyanwụ, narị mita anọ na ọkara n’akụkụ ọdịda anyanwụ, narị mita anọ na ọkara n’akụkụ ugwu, narị mita anọ na ọkara n’akụkụ ndịda. Obodo ha ga-adikwa n’etiti ala izu anụ ụlọ ndị a. **6** “Obodo isii n’ime obodo ndị ahụ unu na-enye ndị Livayi ga-abụ obodo mgbaba, ebe onye ọbụla gburu mmadụ na-amaghị ama nwere ike gbaga izere ndụ ya. Tinyere obodo ndị a unu ga-enyekwasị ha iri obodo anọ na abụọ ọzọ. **7** Ya mere obodo niile a ga-enye ndị Livayi ga-adị iri obodo anọ na asatọ, tinyere obosara ala izu igwe ewu na aturū nke gbara obodo ndị a gburugburu. **8** Obodo unu na-enye ndị Livayi site n’ihe nketa ndị Izrel ga-abụ dika unu si keta oke unu. A ga-esite n’aka ebo nwere otutụ obodo weputa otutụ obodo, ma site n’aka ebo obodo ha nwere na-ehighi nne weputa ole na ole.” **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, **10** “Gwa ndị Izrel si ha, ‘mgbe unu gafere Jōdan banye n’ala Kenan, **11** họtutanụ ụfọdụ obodo ka ọ burū obodo mgbaba ebe mmadụ nwere ike igbabanye ma ọ burū na o gbuo mmadụ na-amaghị ama. **12** Obodo ndị a ga-abụ ebe mgbaba nye onye na-ezere ndụ site n’aka onye ahụ choro iboro ọbọ, ka a ghara igbu onye e boro ebubo igbu mmadụ tutu ruo mgbe e buru ụzọ kpee ya ikpe n’ihu ọgbakọ. **13** Obodo isii ndị a unu weputara ga-abụ

obodo mgbaba. **14** HỌputa obodo mgbaba atọ n'akukú ọzọ nke Jọdan. Ka atọ ndị ọzọ dirị na Kenan. **15** Obodo ndị a agaghị abụ ebe izere ndụ maka naanị ndị Izrel, kama ọ dīkwara ndị ọbịa na ndị ọzọ bi n'etiti unu, ka onye na-akpachaghị anya gbuo mmadụ gbaga ebe ahụ izere ndụ ya. **16** “Ọ buru na mmadụ e jiri mkpirisi igwe tigbuo mmadụ ibe ya, a ga-agu onye dī otu a dīka ogbu mmadụ. A ga-egbukwa ya. **17** A sīkwa na mmadụ ejide n'aka ya nkume nke o nwere ike jī tugbuo mmadụ, ọ buru na ọ tūọ mmadụ nkume ahụ tugbuo ya, ọ bụ ogbu mmadụ. Ogbu mmadụ ahụ aghakwaghị inwụ. **18** A sīkwa na mmadụ jī ihe e jī osisi tūọ n'aka ya, nke o nwere ike i jī tigbuo mmadụ, ọ buru na o tie mmadụ ihe osisi ahụ, tigbuo ya, ọ bụ ogbu mmadụ. A ghaghị ime ka ogbu mmadụ ahụ nwū. **19** Onye na-abọ ọbọ ọbara ga-egbu ogbu mmadụ ahụ n'onwe ya mgbe ọbụla o zutere ya. **20** Ọ buru na mmadụ esite n'ekworo nuo onye ọzọ aka, maọbụ kpachara anya tūọ onye ahụ ihe nke mere ka ọ nwū, **21** maọbụ na o sitere n'obi ọnụma jiri aka ya tie mmadụ ihe nke mere ka ọ nwū, a ga-egbu onye ahụ, n'ihī na ogbu mmadụ ka ọ bụ. Onye na-agwachite ọchū ga-egbu ogbu mmadụ ahụ mgbe ọbụla o zutere ya. **22** “Ma ọ buru na mmadụ ebughī iro n'obi nutuo mmadụ ibe ya na mberede, maọbụ tūọ ya ihe, **23** maọbụ tūtuuo nkume nke datara dagbuo mmadụ ibe ya mgbe ọ nahughī ya, bụ onye na-abughī onye iro ya, onye ọ nahughī n'obi imejọ, **24** mgbe ahụ, ndị ogbakọ ga-ekpe ikpe n'etiti onye e boro ebubo na onye na-agwachite ọchū dīka usoro iwu ndī a si dī. **25** Nzukọ aghaghī ichekwa onye e boro ebubo na o gburu mmadụ site n'aka onye na-agwachite ọchū, zilaga onye ahụ e boro ebubo n'obodo mgbaba, bụ ebe ha gbalagara. Onye ahụ e boro ebubo ga-anogide n'obodo mgbaba ahụ tutu ruo mgbe onyeisi nchūaja nwurū, bụ onye ahụ e tere mmanū nsọ. **26** “Ma ọ buru na ogbu mmadụ a ahapụ obodo mgbaba ahụ pū, ọ burukwa, **27** na onye ahụ na-abọ ọbọ ọbara achọta ya n'azụ obodo mgbaba ahụ, o nwere ike igbu onye ahụ e boro ebubo, ikpe igbu mmadụ agaghī ama ya. **28** Onye ahụ e boro ebubo na o gburu mmadụ aghaghī inọ n'ime obodo mgbaba ahụ tutu ruo mgbe onyeisi nchūaja nwurū. Ọ bụ naanī mgbe onyeisi nchūaja nwūchara, ka ha nwere ike ilaghachi n'ulọ ya, n'ihē nketa ya. **29** “Ndī a bụ usoro iwu ga-adigide nye unu site n'ogbo ruo n'ogbo, n'ebe obibi unu niile. **30** “Onye ọbụla gburu mmadụ ga-anwū. A ga-ama ya ikpe ọnwū naanī mgbe

e nwere karịa otu onye akaebe. Ọ dighī onye ọbụla a ga-egbu n'ihī akaebe nke otu onye gbara megide ya. **31** “Unu a narakwala ihe igbara isi n'ọnọdụ ndụ nke onye gburu mmadụ, bụ onye nke ikpe ọnwū mara. Aghaghī ime ka ha nwū. **32** “Unu a narakwala ihe mgbaputa site n'aka onye ọbụla nke gbagara n'obodo mgbaba, site otu a kwere ka ha loghachite azụ ga biri n'ala nke aka ha tupu onyeisi nchūaja anwū. **33** “Unu emerukwala ala ahụ nke unu bi n'ime ya. Ọbara igbu ọchū na-emerū ala. Ọ dīkwaghī mkpuchi mmehie a ga-eme banyere ala a wufuru ọbara n'ime ya, ma ọ bughī naanī ọbara nke onye ahụ gburu ọchū ahụ. **34** Unu emerūla ala ahụ unu na-aga ibi n'ime ya. N'ihī na mụ onwe m bikwa n'ebe ahụ, mụ bụ Onyenwe anyī bi n'etiti umū Izrel.”

36 N'oge ahụ, ndịisi ezi agburū Gilead, nwa Makia, nwa Manase, otu n'ime umū Josef, bīkwutere Mosis na ndī ndu, na ndīisi ezi umū Izrel sī ha: **2** “Mgbe Onyenwe anyī nyere unu onyenwe m iwu nye umū Izrel ala ahụ n'ihē nketa site n'ife nza, onye nyekwara gi iwu iwere ihe nketa nwanne anyī nwoke Zelofehad nyefee n'aka umū ya ndī inyom. **3** Ugbu a, ọ buru na ha alū ndī ikom Izrel si n'ebo ọzọ, mgbe ahụ, ihe nketa ha ga-abū nke anapurū anyī, tūkwasi n'ihē nketa nke ebo ebe ha lūrū dī. N'uzọ dī otu a, ihe nketa anyī ga-abū nke e wepurū ihe site na ya. **4** Mgbe afọ inwere onwe nye Izrel ruru, a ga-agūnye ihe nketa ha n'ebo ebe ha lūrū dī. A ga-esi otu a wepū ala ha site n'ihē nketa nke nna nna anyī ha ketara.” **5** Mgbe ahụ, Mosis nyere ndī Izrel ntūziaka site n'iwu Onyenwe anyī sī, “Ihe ndī ikom ebo Josef na-ekwu ziri ezi. **6** Ma nke a bụ iwu Onyenwe anyī na-enye maka umū ndī inyom Zelofehad. Ha nwere ike ilū onye ọbụla masirī ha, ma onye ha ga-alū ga-aburirī onye si n'agburū ebo nna ha. **7** O nweghī ihe nketa ọbụla n'Izrel ga-esi n'aka otu ebo gafee n'ebo ọzọ. N'ihī na ihe nketa nke ebo ọbụla ga-adigidere ha dīka otu e siri kee ya nye nna nna ha. **8** Nwa nwanyī Izrel ọbụla ketara ala n'ebo Izrel ọ bụla ga-alū dī site n'agburū ebo nna ya. Ka ala ha ghara igafere ebo ọzọ. **9** Ọ dighī ihe nketa ọbụla ga-esi n'otu ebo feere ebo ọzọ. N'ihī na ebo Izrel ọbụla ga-edebere onwe ha ala ha ketara.” **10** Ya mere, umū ndī inyom Zelofehad mere dīka Onyenwe anyī nyere Mosis n'iwu. **11** Umū Zelofehad ndī a: Mahla, na Tjaza, na Hogla, na Milka, na Noa, lūrū ndī ikom si n'ebo nna ha. **12** Ha lūrū dī

n'agbụrụ ụmụ Manase, nwa Josef. N'uzọ dī otu a, ihe nketa ha dīgidere n'ebo na agbụrụ nna ha. **13** Ndị a bụ iwu na ụkpụrụ Onyenwe anyị sitere n'aka Mosis nye ndị Izrel n'oge ha nọ n'obosara ala Moab, n'akụkụ osimiri Jōdan, na ncherita ihu Jeriko.

Diuteronomi

1 Ndị a bụ okwu ahụ Mosis gwara Izrel niile mgbe ha nọ n'ọwụwa anyanwụ Jōdan, n'ọzara n'Araba, ebe chere ihu n'obodo Suf, n'etiti Paran na Tofel na Leban, na Hazerot, na Dizahab. **2** Site n'ugwu Horeb ruo Kadesh Banea, bụ njem abalị iri na otu ma e soro ụzọ gawara ugwu Sia. **3** Ọ bụ n'abalị mbụ nke ọnwá iri na otu, nke afọ iri anọ ka Mosis gwara ụmụ Izrel ihe niile Onyenwe anyị nyere ya n'ihu banyere ha. **4** Nke mere mgbe ọ lụgbuchara Saihōn, eze ndị Amōrait, onye na-achị na Heshbōn, lụgbukwaa Ọg, eze ndị Bashan na Edrei, onye na-achị n'Ashtarot. **5** N'ọwụwa anyanwụ Jōdan, n'ala ndị Moab ka Mosis nọ kọwaara ụmụ Izrel iwu ndị a sị ha, **6** Onyenwe anyị Chineke anyị gwara anyị n'ugwu Horeb sị, "Unu anọla ọtụtụ oge n'ugwu a. **7** Ugwu a bilienụ ije, baa n'ala ugwu ugwu ndị Amōrait. Gaakwanụ n'ala niile ndị agbataobi ha bụ Araba, n'ugwu niile na n'ebe dị ala ala na Negeb, n'ọnụ mmiri nke oke osimiri, garuokwanụ ala ndị Kenan na nke ndị Lebanōn, gagidekwanụ ruo n'osimiri ukwu Yufretis. **8** Lee, enyela m unu ala ahụ niile! Baanụ n'ime ya, bichiekwanụ ala ahụ Onyenwe anyị n'uru ịyị na ọ ga-enye nna nna unu bụ Ebrahim, Aizik, Jekōb na ụmụ ụmụ ha niile ndị ga-esote ha." **9** N'oge ahụ, agwara m unu ụmụ Izrel okwu sị, "Unu bụrụ m oke ibu arọ, apughikwa m ibu unu naanị m. **10** Onyenwe anyị Chineke unu emeela ka unu mụbaa dika kpakpando nke eluigwe. **11** Ka Onyenwe anyị Chineke nna nna unu ha meekwa ka unu mụbaa n'ọnụogugu, puku kwurụ puku, ya goziakwa unu dika o kwere na nkwa. **12** Ma olee otu naanị m ga-esi buo ibu unu, doziakwa ise okwu unu na nsogbu unu niile? **13** Hoputanụ ụfọdụ ndị ikom nwe amamihe, nghota, na ndị a na-akwanyere ụgwu, site n'ebo niile unu n'otu n'otu, aga m emekwa ha ndịisi unu." **14** Unu zara sị m, "Ihe ahụ i zubere ime dị mma." **15** Ya mere, a kpọrọ m ndịisi n'ebo dị iche iche, ndị ikom maara ihe, na ndị a na-asọpuru, mee ka ha bụrụ ndịisi ọchịchị unu, ụfọdụ ha na-elekota puku mmadụ, ụfọdụ narị mmadụ, ndị ọzọ na-elekota iri mmadụ ise, ndị ọzọ mmadụ iri, ka ha bụrụ ndị ndu ebo dị iche iche. **16** Adọrọ m ndị ikpe unu a aka na ntị n'oge ahụ sị ha, "Nurunụ ikpe niile metụtara esemokwu dị n'etiti ụmụnna unu, ma kpeenụ ikpe ọbụla na-eleghi mmadụ anya n'ihu ma ikpe ahụ ọ dị n'etiti ụmụnna unu ndị Izrel, maọbụ n'etiti ndị Izrel na ndị ọbịa. **17** Kpeenụ

ikpe ziri ezi nye onye ukwu na onye nta. Elekwala ndị unu na-ekpe ikpe anya n'ihu, n'ihu na unu na-ekpe ikpe unu n'ọnọdụ Chineke." Enyekwara m ha iwu sị ha wetaranụ m ikpe niile siri unu ike ka m leba ha anya. **18** N'oge ahụ, agwara m unu ihe niile unu na-aghaghị ime. **19** Emesija, dika iwu Onyenwe anyị Chineke anyị nyere si dị, anyị hapurū ugwu Horeb, chee ihu gawa n'ala ugwu ugwu ndị Amōrait. Ụzọ anyị si gafee ọzara ukwu ahụ dị egwu nke unu ji anya unu hụ tutu anyị erute Kadesh Banea. **20** Mgbe ahụ agwara m unu okwu sị, "Unu erutela n'ala ugwu ugwu ndị Amōrait, ala ahụ Onyenwe anyị Chineke anyị na-enye anyị. **21** Lee, Onyenwe anyị Chineke unu enyela unu ala ahụ. Gaanụ nweta ya ka ọ bụrụ nke unu dika Onyenwe anyị Chineke nna nna unu gwara unu sị, Unu atula egwu, ka obi unu gharakwa ida mba." **22** Ma unu niile bjakwutere m sị m, "Ka anyị zipu ndị nnyocha ka ha gaa mata ezi ụzọ e si abanye n'ala ahụ. Anyị ga-ekpebikwa obodo ndị anyị ga-ebu ụzọ banye." **23** Ntuputa unu juru m afọ, n'ihu ya, esitere m n'etiti unu hoputa mmadụ iri na abụọ, otu onye site n'ebo ọbụla. **24** Ndị a puru, gbagoọ ala ugwu ugwu ahụ tutu bjaruo na Ndagwurugwu Eshkol. Ha leghariri anya n'ala ahụ. **25** Ha ghotara ụfọdụ n'ime mkpuru osisi miri n'ala ahụ, bulatara anyị. Ha wetakwaara anyị ozi, sị, "Ala ahụ Onyenwe anyị Chineke anyị na-aga inye anyị dị mma." **26** Ma unu juru iga n'ala ahụ, si otu a nupu isi megide iwu Onyenwe anyị Chineke unu nyere. **27** Unu nọ n'ulo ikwu unu tamuo ntamu na-asi, "N'ezie Onyenwe anyị ahughị anyị n'anya. Lee ka o si site n'ala Ijipt duputa anyị were anyị nyefee n'aka ndị Amōrait ka ha laa anyị n'iyi! **28** Ebee ka anyị nwere ike iga ugwu a? Ụmụnna anyị gara nyochaa ala ahụ emenyela anyị egwu. Ha siri, 'Na ndị bi n'ala ahụ toro ogologo karịa anyị burukwa ndị dị ike. Ha sikkwara na mgbidi e ji gbaa obodo ha gburugburu topuru ruo n'eluigwe! Anyị hukwara ụmụ Anak n'ebe ahụ.'" **29** Ma agwara m unu sị, "Ka ụjọ ghara jtu unu, unu atula ndị ahụ egwu. **30** Onyenwe anyị Chineke unu, onye na-aga n'ihu unu, ga-aluru unu ogu, dika o si lura unu ogu n'ihu anya unu, n'ala Ijipt, **31** nakwa n'ime ọzara, ebe unu nọ hụ otu Onyenwe anyị Chineke unu si bulie unu elu dika nna si ebuli nwa ya elu, n'uzo niile unu gbasoro tutu unu erute ebe a." **32** Ma agbanyeghi nke a, unu ekwenyeghi na Onyenwe anyị Chineke unu, **33** bụ onye gara n'ihu unu n'ije unu niile, ichoputara unu ebe unu ga-ama ulo ikwu unu, onye jikwa oku duo

unu n'abalị, jiri igwe ojii duo unu n'ehihie, iji zi unu ụzọ unu ga-agbaso. **34** Ma otu o si dị, mgbe Onyenwe anyị nūrụ ntamu unu, iwe dị ukwu were ya, n'ihị ntamu unu, ọ nūrụ iyi sị, **35** "O nweghị otu onye n'ime ọgbọ ọjọọ a ga-anọ ndụ hụ ala ọma ahụ m nūrụ iyi inye nna nna unu, **36** kariakwa Kaleb, nwa Jefune. Ọ ga-ahụ ala ahụ anya, aga m enye ya na ụmụ ụmụ ya ala ahụ ọ zọkwasịrị ụkwụ ya, n'ihị na o ji obi ya niile sogide Onyenwe anyị." **37** Ọ bụkwa n'ihị unu ka Onyenwe anyị ji weso m iwe, na-asị, "Gị onwe gi kwa, i gaghị aba n'ebe ahụ! **38** Kama Joshua, nwa Nun, onye na-enyere gị aka, ga-edu ha banye n'ebe ahụ. Gbaa ya ume n'ihị na ọ bụ ya ga-edu ndị Izrel inweta ala ahụ dika ihe nketa ha. **39** Ọ bụkwa ụmuntakiri ahụ na-amaghị ihe di iche site n'ihe ọma na ihe ọjọọ ka m ga-enye ala ahụ. Ha ga-abanye n'ime ya, nweta ya dika ihe nketa. **40** Ma unu onwe unu, bilienụ, chigharia gawa n'ime ọzara. Cheenụ ihu unu n'Osimiri Uhie." **41** Mgbe ahụ, unu kwupụtara mmehie unu sị, "Anyị emehiela megide Onyenwe anyị. Anyị ga-agbago n'ala ahụ gaa lụọ ọgụ, dika Onyenwe anyị Chineke anyị nyere anyị n'iwu." Ya mere, onye ọbụla n'ime unu yikwasiri ihe agha ya na-eche na ọ di mfe igbago n'obodo ndi ahụ di n'ugwu. **42** Ma Onyenwe anyi sirị m, "Gwa ha, 'Unu arigokwala, gaa buo agha, n'ihị na agaghị m anonyere unu. Ndi iro unu ga-amerikwa unu.'" **43** Ya mere, agwara m unu, ma unu aghaghị ntị. Unu nupuru isi n'iwu Onyenwe anyi, jiri ngangajuru unu obi bilie, rigoo n'obodo ahụ di n'ugwu. **44** Ndi Amori bu ndi bi n'ugwu ahụ putara, ha chusasiri unu dika ahụ si eme, tidaa unu n'ala site na Sia ruo Homa. **45** Emesja, unu loghachiri bja kwaa akwa n'ihu Onyenwe anyi, ma o geghi nti nye olu akwa unu, ọ nakwaghị unu nti. **46** N'ihị ya, unu nọrọ otutu oge na Kadesh.

2 Anyi laghachiri azu chee ihu n'ozara n'uzo gwara Osimiri Uhie, dika Onyenwe anyi gwara m. Otutu afọ ka anyi no na-awaghari gburugburu ugwu Sia. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sirị m, **3** "Unu agbaala ala ugwu ugwu a gburugburu ogologo oge, cheenụ ihu n'akukụ ugwu. **4** Nye ụmụ Izrel iwu ndi a: 'Unu ga-aga site n'ala ụmunnna unu ndi Edom gafee. Ndi Edom bu ụmụ ụmụ Iso, onye biri na Sia. Ha ga-atu egwu mgbe ha nuru na unu ga-esi n'ala ha gafee, ma kpachapụny anya. **5** Unu akpasukwala ha ka ha luso unu ọgụ, n'ihị na agaghị m enye unu ala ọbula sitere

n'ala ha, ọ buladi ebe ga-ezuru unu izokwasị ukwu unu. Enyela m Iso ala niile nke ugwu Sia dika nke aka ya. **6** Jirinụ ọlọcha kwuo ha ugwo nri ọbula unu riri, jirikwanu ọlọcha kwuo ha ugwo n'ihị mmiri ọbula unu nuru." **7** Onyenwe anyi Chineke unu agoziela unu n'ihe ọbula bu akaoru unu. O cheela nzo ukwu unu nche iri afọ anọ ndi a niile unu waghari n'ozara ukwu a. Onyenwe anyi Chineke unu anonyerela unu, ọ dikwaghị ihe korọ unu. **8** Ya mere, anyi sitere n'ala ụmunnna anyi bu ụmụ Iso, ndi bi na Sia gafee. Anyi hapukwara uzo Araba nke si Elat na Eziom Geba, tugharia gawa elu elu uzo ozara Moab. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi doro anyi aka na nti sị, "Unu esogbula maobu luso ndi Moab ogu n'ihị na unu enweghi oke n'ala ha, n'ihị na enyela m ụmụ ụmụ Lot ala Ar ka ọ buru ihe nketa nke ha." **10** (Ndi biri n'ebe ahụ na mgbe gara aga bu ndi Emim, agburu ha gbara dimkpa dikwa otutu n'onuogugu. Ha toro ogologo dika ndi Anak. **11** A na-eche na ha bu ndi Refaim, dika ndi Anak, ma ndi Moab na-akpo ha ndi Emim. **12** Ma mgbe gara aga ọ bu ndi Hor bi na Sia, ma ndi Edom, ụmụ Iso, chupuru ha. Ha bibiri ndi Hor bichikwaa ala ha, dika ụmụ Izrel si bichie n'ala ahụ Onyenwe anyi nyere ha dika ihe nketa.) **13** Onyenwe anyi gwara anyi okwu sị, "Ugbu a bilienụ, gafee Ndagwurugwu Zered." Anyi bilikwara gafee. **14** Iri afọ ato na asato gasiri, site na mgbe anyi hapuru Kadesh Banea ruo mgbe anyi gafere Ndagwurugwu Zered! N'oge a, ọgbọ ndi ikom ahụ niile na-ahụ agha anwuchaala site n'omuma ulo ikwu, dika Onyenwe anyi nuru ha n'iyi. **15** E, aka Onyenwe anyi di megide ha, ruo mgbe o mere ka ha niile nwuchaa site n'omuma ulo ikwu ahụ. **16** Mgbe onye nke ikpezu n'ime ndi niile a tozuru ije agha nwuchara, **17** Onyenwe anyi sirị m, **18** "Taa, ụmụ Izrel ga-esi na Ar gafee oke ala ndi Moab. **19** Mgbe unu bara n'ala ndi Amon, unu esogbula ha, unu alusola ha ogu, n'ihị na agaghị m enye unu ala ndi Amon. Enyela m ụmụ ụmụ Lot ala ahụ dika ihe onwunwe ha." **20** Ndi bi n'ebe a na mbu bu ndi Refaim, ma ụmụ Amon na-akpo ha ndi Zamzum. **21** Ha bu agburu di ukwu n'onuogugu, siekwa ike nke ukwu, ha toro ogologo dika ụmụ Anak. Onyenwe anyi sitere n'aka ndi Amon laa ha n'iyi, bu ndi chupuru ha ma bichie n'obodo ha. **22** Onyenwe anyi mekwara otu ihe ahụ nye ndi agburu Iso bu ndi bi n'ugwu Sia mgbe ọ lara ndi Hor bu uzo biri n'ebe ahụ n'iyi. Ha chupuru ha, bichie ala ha ruo taa. **23** Ebe ozokwa Onyenwe anyi

mere ihe dị otu a bụ mgbe o mere ka ndị Kafto laa ndị Avim n'iyi. Ha bichiri obodo nta niile ndị Avim nwere nke dị gburugburu ebe ahụ rukwaa Gaza. **24** Emesịa, Onyenwe anyị siri, “Gafeenụ ndagwurugwu dị warawara nke Anon, baakwanụ n'alaeze Saihon, onye Amori, eze obodo Heshbon. Lusonụ ya agha, bichiekwanụ n'ala ya n'ih na enyefeela m ya bụ eze na ala ya n'aka unu. **25** Site taa gaa n'ihu, aga m etinye egwu na ụjọ n'obi ndị niile bi n'okpuru mbara eluigwe. Ha ga-anụ akụkọ unu tūọ oke egwu, maakwa jijiji n'ih unu.” **26** Esitere m n'ozara Kedemot zipu ndị ozi, ka ha jekwuru Saihon, eze Heshbon, zie ya ozi na anyị choro udo, si, **27** “Kwere ka anyị site n'obodo gi gafee. O bụ naanị n'okporoụzọ ka anyị ga-anọ. Anyị agaghị atughari gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe. **28** Renye anyị ihe oriri anyị ga-eri na mmiri anyị ga-anu n'onu ahia oloacha. Naanị kweere ka anyị gabiga n'ukwu ala, **29** dika umu Iso, bụ ndi bi na Sia, nakwa ndi Moab bi n'obodo Ar meere anyi, ruo mgbe anyi gafere Jordan banye n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke anyi na-enye anyi.” **30** Ma Saihon, eze Heshbon, ekweghi ka anyi si n'ala ya gafee. N'ih na Onyenwe anyi Chineke unu mere ka mmuo ya sie ike, meekwa ka o mesie obi ya ike, ka o si otu a nyefee ya n'aka unu dika o mere ugbu a. **31** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara m si, “Lee, amalitela m iwere Saihon na obodo a nyefee unu n'aka. Ngwanu, malitenu ibuso ya agha! Merienu ya, nwetakwanu ala ya.” **32** Mgbe Saihon na ndi agha ya niile putara izute anyi n'agha n'ebe a na-akpo Jehaz, **33** Onyenwe anyi Chineke anyi nyefere ya n'aka anyi. Anyi gburu ya, gbukwaa umu ya ndi ikom niile, na ndi agha ya niile. **34** N'oge ahụ, anyi meriri obodo ya niile, bibiekwa ha niile kpamkpa, ma ndi ikom, ma ndi inyom, ma umuntakiri. Anyi ahapughi mmadu onye ndu. **35** Ma ihe ndi anyi bukororo bụ naanị anu ulo, na ngwongwo ndi ozo di iche iche anyi si n'obodo ndi anyi meriri kwata. **36** Anyi lughuru ndi niile bi n'obodo di site n'Aroea ruo n'onu ndagwurugwu di warawara nke Anon, na site n'etiti ndagwurugwu ahu ruo Gilead. O nweghi obodo obula rara anyi ahụ imeri, n'ih na Onyenwe anyi Chineke nyefere ha niile n'aka anyi. **37** Ma dika usoro iwu Onyenwe anyi Chineke anyi si di, anyi abanyeghi ala ndi Amon obula maobu ruokwa n'ala di n'akuku iyi Jabok nso, maobu n'obodo ndi ahụ niile di n'ugwu.

3 Ihe ozo bu na anyi chighariri, gbadoo n'uzo gwara Bashan. Ma Og, eze Bashan, ya na ndi agha ya niile biliri chiri agha puta izute anyi n'agha na Edrei. **2** Ma Onyenwe anyi gwara m okwu, si, “Atula ya egwu, n'ih na ewerela m ya na ndi agha ya niile, na ala ya, nyefee gi n'aka. Mee ya ihe i mere Saihon eze ndi Amorait, onyeisi obodo Heshbon.” **3** Ya mere, Onyenwe anyi bu Chineke anyi nyefere Og, eze Bashan na ndi agha ya niile n'aka anyi. Anyi gbuchapukwara ha niile, na-ahapughi onye obula ndu. **4** N'oge ahụ, anyi lughuru obodo ya. O dighi obodo obula n'ime iri obodo isii ahụ niile nke anyi na-anaraghi ha, ya bu akuku Agob niile bu alaeze Og n'ime Bashan. **5** Obodo ndi a bu obodo e wusiri ike, nwechara mgbidi di elu nke ukwu, nwekwaa onu uzo na mkporo e ji akpochi ha. Anyi lughukwara otutu obodo nta ndi ozo, ndi n-enweghi mgbidi. **6** Anyi bibiri ihe niile di n'obodo Bashan, dika anyi mere n'obodo Saihon, eze Heshbon. Anyi gburu mmadu niile bi n'ime ha, nwoke, nwanyi, na umuntakiri. **7** Ma anu ulo ha niile, na ihe nkata si n'obodo ha niile, bu ihe anyi lutara n'agha nye onwe anyi. **8** Mgbe ahụ, anyi napuru ala ahụ site n'aka eze abuo ndi Amorait, ya bu ala ndi di n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan. Ha di site na ndagwurugwu Anon ruo n'ugwu Hemon. **9** (Aha ndi Sajdon na-akpo ugwu Hemon bu Siri, ma ndi Amorait na-akpo ya Senia.) **10** Anyi meriri obodo ndi ahụ niile di n'ala di larji, meriekwa Gilead niile na Bashan, tutu ruo obodo Saleka na Edrei, obodo ndi di n'alaeze Og, eze Bashan. **11** (Og, eze ndi Bashan bu naanị onye foduru ndu n'agburu ndi Refaim. E ji igwe kwaa ihe ndina ya, nke ogologo ya di mita ano, nke obosara ya bukwa mita abuo. Ihe ndina a di ruo taa n'obodo Raba, otu n'ime obodo ndi Amon.) **12** Mgbe anyi nwetara ala ndi a, eweere m ya nye ndi Ruben, na Gad, ya bu, oke ala di n'ebe obodo ugwu Aroea, nke di n'akuku ndagwurugwu Anon. Tinyekwara okara obodo ugwu Gilead, na obodo niile di n'ime ya. **13** Ala foduru na Gilead nakwa Bashan niile na alaeze Og ka m nyere otu okara ebo Manase. Nke a bu ala Agob niile di na Bashan, bu ndi amaara dika ala ndi Refaim. **14** Jaja, onye si n'ebo Manase, were ala niile di n'Agob, o buladi ruo n'oke ala ndi Geshua na ndi Maaka. O kporo ya n'aha ya, nke mere na ruo taa ihe a na-akpo Bashan bu Havot Jaja, nke putara, obodo Jaja. **15** Makia ka m nyere Gilead. **16** Ma Ebo Ruben na Gad ka m nyere ala niile di site na Gilead ruo n'etiti ndagwurugwu Anon,

na site na ndagwurugwu a ruo n'iyi Jabok, nke bu oke ala umu Amon. Etiti ndagwurugwu Anon bukwa oke ala ebo Ruben na Gad. 17 Oke ala ha n'akuku odida anyanwu bu osimiri Jodan nke di n'Araba. Oke ala a sitere na Kineret gbatja ruo n'Osimiri Araba (ya bu Osimiri Nnu), nke di na mgbada ugwu Pisga. 18 Enyekwara m unu iwu n'oge ahụ si, "Onyenwe anyi Chineke unu enyela unu ala a ka unu nwere ya. Ma ndi unu niile, ndi bu dimkpa, ndi jikeere maka agha, ga-agafe noro ndi Izrel ndi ozo n'ihu. 19 Otu o di, ebe o bu na unu nwere otutu anu ulo, ndi nwunye unu na umuntakiri unu ga-ebi n'obodo ndi m nyere unu, lekoota anu ulo unu anya, 20 tutu ruo mgbe Onyenwe anyi ga-enye umunna unu mmeri dika o nyere unu. Mgbe ha nwetara ala Onyenwe anyi Chineke anyi na-enye ha n'ofe Jodan, onye obula n'ime unu nwere ike loghachi bja biri n'ala unu." 21 N'oge ahụ, agwara m Joshua okwu si, "I jirila anya gi hu ihe Onyenwe anyi Chineke gi mere eze abuo ndi a. Otu a ka o ga-emekwa alaeze niile di n'ofe Jodan ebe unu na-aga. 22 Atula ha egwu, n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi ga-aluru gi odu." 23 N'oge ahụ, aririo m Onyenwe anyi aririo si ya, 24 "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi i malitela igosi mu bu ohu gi idi ukwu gi na ike gi. O nweghi chi ozo di n'eluigwe maobu n'wa puru iru oru ebube niile i ruru. 25 Kwere ka m gafee hu ala oma ahụ di n'ofe ozo nke Jodan, ala ugwu ugwu ahụ mara mma, na Lebanon." 26 Ma n'ihu unu, Onyenwe anyi wesoro m iwe ju ige m nti! Onyenwe anyi gwara m okwu si m, "O zuola! Agwakwala m ihe obula banyere okwu a. 27 Gaa, rigoruo n'elu ugwu Pisga, site n'ebe ahụ lepu anya n'akuku ugwu na ndida ma n'akuku owuwa anyanwu na odida anyanwu. O bu anya gi ka i ga-eji hu ala ahụ, n'ihu na i gaghị agafe osimiri Jodan. 28 Nye Joshua ike ka o nochie onodu gi. Gbaakwa ya ume, n'ihu na o bu ya ga-edu ndi a gafee Jodan iketa ala ahụ niile i ga-ahụ." 29 Ya mere, anyi noduru na ndagwurugwu ahụ di nso na Bet-Peoa.

4 Ugbu a, o Izrel, gee nti n'ukpuru na iwu niile m naga ikuziri unu ka unu na-eme ma o buru na unu chororodi ndu banye, ma nwetakwa ala ahụ Onyenwe anyi Chineke nna nna unu ha na-enye unu. 2 Unu atukwasila iwu ozo n'elu iwu ndi a, ma o bukwana site na ha wepu iwu obula. Kama, meenu ihe iwu ndi a na-ekwu, n'ihu na ha si n'aka Onyenwe anyi Chineke unu. 3 Unu ji anya unu hu ihe Onyenwe anyi mere na Baal-

Peoa. Onyenwe anyi Chineke unu sitere n'etiti unu bibie ndi niile gbasoro Baal nke Peoa. 4 Ma unu niile nogidesiri ike soro Onyenwe anyi Chineke unu bu ndi di ndu taa. 5 Lee, ezila m unu ukpuru na iwu niile Onyenwe anyi Chineke m si m zi unu, iwu unu na-aghaghị idebe n'ala ahụ unu na-aga inweta. 6 Lezienụ anya hu na unu debere ha, n'ihu na nke a ga-egosi mba gbara unu gburugburu na unu bu ndi nwere nghota na amamihe. N'ihu na mgbe ha nuru banyere ukpuru ndi a, ha ga-ekwu okwu si, "N'ezie, ndi juputara na mba ukwu a bu ndi nwere nghota na amamihe." 7 Olee mba ozo di ukwu, nke e mere ka chi ha noo ha nso dika Onyenwe anyi Chineke anyi si na-anọ anyi nso mgbe obula anyi kpokuru ya n'ekpere? 8 Olee mba ukwu ozo dikwa nke nwere ukpuru na iwu ziri ezi dika iwu ndi a m na-enye unu taa? 9 Naani kpachapuru anya unu, ma cheenu onwe unu nche mgbe niile, ka unu ghara ichefu ihe ndi a niile unu ji anya unu hu, ka ha gharakwa isi n'obi unu puo ubochi niile nke ndu unu. Kama kuziere ha umu unu, na umu umu ndi ga-esote ha. 10 Cheta ubochi ahụ unu bbara guzo n'ihu Onyenwe anyi Chineke unu n'ugwu Horeb, n'ubochi ahụ o gwara m okwu si m, "Kpookotaa umu Izrel ka ha bja n'ihu m, nuru okwu m, ka ha nwee ike muta itu m egwu ubochi niile nke ha ga-ebi n'ala ahụ, ka ha nweekwa ike ikuziri umu ha." 11 O bu n'ala ugwu ahụ ka unu bbara nso, guzo, mgbe oku si n'ugwu ahụ na-ere, na-alali elu iru eluigwe, ya na igwe ojii nakwa oke ochichiri. 12 Mgbe ahụ Onyenwe anyi sitere n'oku ahụ gwa unu okwu. Unu nuru uda olu ya, ma unu ahughi oyiyi obula anya, maani uda olu. 13 O nyere unu ogbugba ndu ya, nke unu na-aghaghị idebe. Ha di iwu iri. O dere ha na mbadamba nkume abuo. 14 E, o bu n'oge ahụ ka Onyenwe anyi nyere m iwu si m nye unu ukpuru na iwu unu ga-agbaso mgbe unu banyere n'ala ahụ di n'ofe Jodan, nke unu na-aga inweta. 15 Unu maara na unu ahughi udidi Onyenwe anyi anya n'ubochi ahụ o sitere n'oku gwa unu okwu n'ugwu Horeb. Ya mere kpachapuru onwe unu anya 16 ka unu ghara imeru onwe unu site n'ikpu oyiyi obula dika arusi, udi oyiyi ihe obula, maobu n'udi nwoke maobu n'udi nwanji, 17 maobu n'udi anumanu, maobu n'udi nnu unu na-efe efe, 18 maobu n'udi anu na-akpu akpu, ma o bukwana n'udi azu bi na mmiri. 19 Mgbe unu lere anya na mbara eluigwe hu anyanwu, onwa, na kpakpando, dika ha si basaa na mbara eluigwe, unu ekwela ka unu buru ndi

a na-arafu ikpọ isiala nye ha na ife ha ofufe bụ ihe ndị a Onyenwe anyị Chineke unu kere nye mba niile bi n'okpuru eluigwe. **20** Ma banyere unu, Onyenwe anyị kpọrọ unu, kpọputa unu site n'ime ọkụ na-agbaze igwe, site n'Ijpt pụta, ka unu buru ihe nketa ya, dika unu di ugbu a. **21** Onyenwe anyị wesoro m iwe n'ihu unu, ọ nuru iyi na m agaghị agafe osimiri Jodan ibanye n'ala oma ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa gi. **22** Aghaghị m inwu n'ala a. Agaghị m agafe Jodan. Ma unu ga-agafe gaa nweta ala oma ahụ. **23** Lezienụ anya ka unu ghara ichefu ogbugba ndu unu na Onyenwe anyị Chineke unu nwekorọ, unu emerela onwe unu arusi yiri udi ihe obula, ndi ahụ iwu Onyenwe anyị Chineke unu nyere megidere. **24** N'ihu na Onyenwe anyị Chineke unu bu oku na-erepia erpia. O bu Chineke ekworo. **25** Mgbe i ga-amu umu, nwekwa umu umu, mgbe unu birila otutu oge n'ala ahụ, o buru na unu emeruo onwe unu site n'imere onwe unu udi arusi obula, si otu a mee ihe di njo n'anya Onyenwe anyị Chineke unu, ma kpasuo ya iwe **26** ana m akpoku eluigwe na uwa ka ha buru ndi akaebe mu na unu taa, na a ga-ala unu n'iyi ngwangwa n'ala ahụ bu nke unu na-agafe Jodan inweta. Unu agaghị ebi ogologo oge n'ebe ahụ, n'ihu na a ga-ekpochapu unu. **27** Onyenwe anyị ga-eme ka unu gbasasị n'etiti mba ndi ozọ. O bukwa naanị mmadu ole na ole ga-afodu ndu n'etiti mba ndi ahụ Onyenwe anyị ga-achuga unu. **28** N'ebe ahụ, unu gafe chi ndi bu oru aka mmadu nke e ji osisi tuo na nke e ji nkume pia, nke na-adighi ahụ uzọ, nke na-adighi anu ihe, nke na-apughị iri nri ma o bukwana inu isisi. **29** Ma o buru na unu anoro n'ebe ahụ choo Onyenwe anyị Chineke unu, unu ga-achotakwa ya, mgbe unu ji obi unu niile na mkpuruobi unu niile choo ya. **30** Mgbe mkgpagbu bjara, mgbe ihe ilu ndi a bjakwasiri unu n'oge di n'ihu, unu ga-emesia loghachikwute Onyenwe anyị Chineke unu, unu ga-egekwa nti n'ihe o ga-agwa unu. **31** N'ihu na Onyenwe anyị Chineke unu bu Chineke na-eme ebere. O gaghi agonari unu maobu laa unu n'iyi, maobu chefuogbugba ndu ya na nna nna unu ha gbara, nke o ji iyi o nuru mesie ike. **32** Nyochaanụ ihe mere n'oge gara aga, tupu a mụọ unu, na tupu Chineke ekee mmadu n'ụwa. Jụonụ ajuju n'ụwa niile, juta ma ihe ukwu di otu a o metula mgbe obula. **33** O nweela ndi mmadu nuru olu Chineke mgbe o si n'oku gwa ha okwu dika unu mere, ma ha anwughị? **34** O nweela chi ozọ nwara

ka o site na mba ozọ nwetara onwe ya otu mba, site n'ihe nwelee, site n'ihe iribama na ihe ebube di iche iche, site n'agha, n'aka di ike, na ogwe aka esetipuru esetipu, maobu n'ihe di oke egwu di iche iche, dika ihe niile nke Onyenwe anyị Chineke unu mere n'ala Ijpt n'ihu anya unu abuo? **35** O gosiri unu ihe ndi a ka unu mara na Onyenwe anyị bu Chineke n'ezie, na o dikwaghị onye ozọ ma o bughị ya. **36** O sitere n'eluigwe mee ka unu nu olu ya maka ido unu aka na nti. N'ụwa, o mere ka unu hu oke ogidi oku ahụ o wuru, unu nukwara olu ya n'etiti oku ahụ. **37** N'ihu ihunanya o nwere n'ebe nna nna unu no na n'ihu nhoputa o hoputara umu umu ha, ka o ji si n'Ijpt duputa unu n'ihu ya. O bukwa ike aka ya ka o ji mezuo nke a. **38** Ka o site n'ihu unu chupu mba di ukwu na ndi di ike, ma kpobata unu n'ala ha, inye unu ala ahụ dika ihe nketa unu, di ka o si di taa. **39** Matanu nke oma, ma nabata okwu a n'obi unu na Onyenwe anyị bu Chineke n'eluigwe na n'ụwa. O nwekwaghị chi ozọ di ma o bughị ya. **40** Debenu ukpuru ya na iwu ndi a niile m na-enye unu taa, ka ihe niile gaara unu na umu unu nke oma, ka unu biekwa n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke na-enye unu ruo mgbe niile. **41** Mgbe ahụ, Mosis hoputara obodo ato n'ofe owuwa anyanwu nke osimiri Jodan, **42** ebe onye obula gburu mmadu ga-agbaba oso ndu, ma o buru na ha gburu onye agbataobi ha na-amaghị ama, na-akpoghị ya asi na mgbe gara aga. O ga-agbaba n'otu ime obodo ndi a ichebe ndu ya. **43** Obodo ndi ahụ bu, Beza, nke di n'ugwu elu ya di larị n'ime ozara. A hoputara ya maka ebo Ruben. Ramot, nke di na Gilead, maka ebo Gad, na Golan, nke di na Bashan, maka ebo Manase. **44** Nke a bu iwu Mosis chere n'ihu umu Izrel. **45** Ndi a bu ihe ama, na ukpuru, na iwu Mosis nyere umu Izrel nke ha aghaghị idebe mgbe ha si n'Ijpt puta **46** na ndagwurugwu Bet-Peoa nke di n'owuwa anyanwu Jodan, n'ala Sajhon, eze ndi Amorait, onye na-achi na Heshbon, bu onye Mosis na ndi Izrel meriri n'agha mgbe ha si n'Ijpt puta. **47** Ndi Izrel nwetaara onwe ha ala ya na ala Og, eze Bashan. Eze abuo ndi a bu eze ndi Amorait ndi ala ha di n'owuwa anyanwu nke osimiri Jodan. **48** Ala a sitere n'Aroea, n'onu mmiri Anon ruo n'ugwu Sirion (ya bu ugwu Hemon), **49** ruo n'ala Araba niile, nke di n'owuwa anyanwu osimiri Jodan, ruokwa n'Osimiri Nnu, n'ala ala ugwu Piska.

5 Mosis kpọkọtara Izrel niile gwa ha okwu sị, Geenu ntị, unu Izrel, n'ụkpuru ndị a na iwu ndị a niile m na-agụputa na ntị unu taa, mụtanụ ha, hụkwany na unu debere ha! **2** Anyị na Onyenwe anyị Chineke anyị gbara ndụ n'ugwu Horeb. **3** O bughị Onyenwe anyị na nna nna anyị ha gbara ndụ, kama o bu anyị na ya, anyị niile ndị dī ndụ taa. **4** Onyenwe anyị sitere n'etiti oku gwa unu okwu ihu na ihu n'ugwu ahụ. **5** E guzoro m n'etiti unu na Onyenwe anyị mgbe ahụ, ikwuputara unu okwu Onyenwe anyị, n'ihī na unu tūru egwu oku ahụ, unu arigoghikwa n'ugwu ahụ. O siri: **6** "Mụ onwe m bu Onyenwe anyị Chineke unu, onye kpọputara unu site n'Ijpt, bu ala nke ibu ohu. **7** "Gị enwela chi ozo tinyere m. **8** Gị emerela onwe gị arusi a pirị api, n'oyiyi nke udi obula nke yiri ihe di n'elugwe maobu nke yiri ihe di n'awa, n'okpuru ya maobu n'ime mmiri, n'okpuru uwa. **9** Gị akpola isiala nye ha, efekwala ha ofufe, n'ihī na Mụ onwe m bu Onyenwe anyị Chineke gị, abụ m Chineke ekworo. Onye na-ata umu na umu umu ahuhu, n'ihī ajo omume nke ndi muru ha, o buladi ruo n'ogbo nke ato na nke ano, nke ndi ahụ kporo m asi. **10** Ma na-egosi ihunanya nye puku ogbo niile nke ndi huru m n'anya, bu ndi na-edebe ihe niile m nyere n'iwu. **11** Gị ejikwala aha Onyenwe anyị bu Chineke gị eme ihe efu, n'ihī na Onyenwe anyị agaghị agụ onye ji aha ya eme ihe efu dika onye ikpe na-amaghị. **12** Debe ubochi izuike site n'ido ya nsọ, dika Onyenwe anyị Chineke gị nyere gị n'iwu. **13** N'ime ubochi isii ka i ga-eje ozi gị niile. O bukwa n'ime ha ka i ga-aruzu oru gị niile, **14** ma ubochi nke asaa bu ubochi izuike nke Onyenwe anyị Chineke gị. I gaghị aru oru obula n'ubochi ahụ, gị onwe gị, nwa gị nwoke na nwa gị nwanyi, onye oru gị nwoke, onye oru gị nwanyi, ehi gị, inyinya ibu gị maobu anu ulo gị obula, o buladi onye obia bi n'obodo gị, ka ohu gị nwoke na ohu gị nwanyi zuru ike dika gị onwe gị si ezu ike. **15** I ga-echetakwa na i bu ohu n'ala Ijpt, ma Onyenwe anyị Chineke mere ka i si n'ohu puta. O bu ike ya di ukwu ka o ji naputa gi. O bu ya mere Onyenwe anyị Chineke gị ji nye iwu na i ga-edebe ubochi izuike nsọ. **16** Sopuru nne gi na nna gi, dika Onyenwe anyị Chineke gị nyere gi n'iwu, ka ubochi ndu gi di ogologo, ka ihe dikwara gi mma n'ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi. **17** Gị egbula mmadu. **18** Gị akwala iko. **19** Gị ezula ohi. **20** Gị agbala ama ugha megide onye agbataobi gi. **21** Gị enwela anya ukwu n'ebe nwunye

onye agbataobi gi di. Gị enwekwala aguu inwetara onwe gi ulo onye agbataobi gi, maobu n'ebe ala ya, maobu ohu ya nwoke, maobu ohu ya nwanyi, maobu ehi ya, maobu inyinya ibu ya, ma o bukwanu n'ihe obula nke onye agbataobi nwere di." **22** Iwu ndi a ka Onyenwe anyị sitere n'olu ike kwuputa nye ogbako unu niile n'elu ugwu ahụ, site n'oku ahụ na igwe ojii ahụ na oke ochichiri ahụ. O nweghi okwu ozo o tukwasiri n'elu ya. O mechara dee ha na mbadamba nkume abuo, nye m ha. **23** Ma mgbe unu nuru oke olu ahụ kwuru okwu site n'oke ochichiri ahụ, hukwa ire oku ahụ di egwu na-enwu n'elu ugwu, ndiisi unu, ndi ndu ebo obula na ndi okenye unu bjakwutere m. **24** Unu siri, "Onyenwe anyi bu Chineke anyi egosila anyi ebube ya, na idi ukwu ya, anyi anukwala olu ya site n'ime oku ahụ. Taa anyi ahula na mmadu puru idi ndu obuladi ma Chineke kpanyere ha uka. **25** Ma ugbu a n'ihī ginị ka anyi ga-eji nwuo? Oku a, nke na-enwusi ike ga-erechapu anyi. Anyi ga-anwu ma o buru na anyi anu olu Onyenwe anyi Chineke anyi gaa n'ihu. **26** N'ihī na onye di n'etiti mmadu, nke nuru olu Chineke di ndu ka o na-ekwu okwu site n'etiti oku, dika anyi nuru ma diri ndu. **27** Gaa nso nutara anyi ihe Onyenwe anyi Chineke anyi na-ekwu, mgbe ahụ, gwa anyi ihe obula bu nke o gwara gi, anyi ga-anu, mekwa ya." **28** Onyenwe anyi nuru olu okwu mgbe unu gwara m okwu, Onyenwe anyi siri m, "Anula m ihe ndi a gwara gi. Ihe niile ha kwuru ziri ezi. **29** Lee, o ga-adi nnoo mma ma mkpuruobi ha di otu a, itu egwu m, na idebe ihe niile m nyere ha n'iwu, ka ihe gaara ha na umu ha nke oma mgbe niile ebighi ebi. **30** "Gaa, gwa ha ka ha laghachi n'ulo ikwu ha. **31** Ma gi onwe gi, guzo n'ebe a n'akuku m, ka m nye gi iwu m na ukpuru m niile, i ga-akuziri ha idebe iwu m, ha aghakwaghị idebe ha n'ala ahụ m gaje inye ha ka ha nweta." **32** Lezienu anya ime ihe ndi ahụ niile Onyenwe anyi bu Chineke unu nyere unu n'iwu. Unu esitela na ha wezuga onwe unu gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe. **33** Jegharianu ije n'uzo niile Onyenwe anyi Chineke unu nyere unu n'iwu, ka unu diri ndu, baa uba, ma meekwa ka ndu unu di ogologo n'ala ahụ unu na-aga inweta.

6 Ndi a bu iwu, na ukpuru, na ikpe niile nke Onyenwe anyi bu Chineke unu, nyere m n'iwu ka a kuziere unu ka unu debe, n'ala ahụ unu na-agafe Jordan inweta. **2** Ihe e ji nye iwu ndi a bu ka unu na umu unu, na umu umu unu, tuo egwu Onyenwe anyi bu Chineke

unu, site n'idebe iwu ya, ogologo ndu unu niile. 3 buru na unu emee ya, unu ga-enwe ndu ogologo. 3 Nuru Izrel ma lezie anya n'irube isi, ka ihe gaara unu nke oma, ka unu baa uba nke ukwu n'ala ahụ mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru n'ime ya, o buladi dika Onyenwe anyi Chineke nna nna unu ha kwere unu na nkwa. 4 Nuru gi Izrel, Onyenwe anyi bu Chineke anyi, Onyenwe anyi bu otu. 5 Were obi gi niile, na mkpurubi gi niile, na uche gi na ike gi niile, hu Onyenwe anyi Chineke gi n'anya. 6 Iwu ndi a m na-nye gi taa ka i ga-eme ka o diri gi n'obi. 7 I ga-akuziri ya umu gi. Kwuo okwu banyere ha mgbe i na-anodu ala n'ulo gi, mgbe i na-aga n'okporozo, mgbe i na-edina ala na mgbe i si n'ihe ndina bilie. 8 Keenu ha dika ihe iribama n'elu aka unu, kekwasikwa ha dika ihe ncheta n'egedege ihu unu. 9 Dee ha n'elu ibo onu uzo ulo gi na nke onu uzo ama gi. 10 Mgbe Onyenwe anyi Chineke ga-akpobata unu n'ala ahụ o nuru iyi nye nna nna unu ha, bu Ibrahim, na Aizik, na Jekob, na inye unu, ala sara mbara nke juputara n'obodo unu na-ewughi, 11 na ulo ihe oma di iche iche juputara n'ime ya nke unu na-azughi, na olulu mmiri unu na-egwughi n'onwe unu, na ubi vaini na otutu osisi oliv unu na-amaghi ndi kuru ha, mgbe unu riri ihe rijuo afo, 12 leronu anya, ka unu ghara ichefu Onyenwe anyi, onye mere ka unu site n'ala Ijpt puta, bu ala ebe unu bu ohu. 13 Onyenwe anyi bu Chineke gi, ka i ga-atu egwu, naani ya ka i ga-efe ofufe, o bukwa aha ya ka i ga-eji nuu iyi. 14 Unu agbasola chi ndi ozo, bu chi ndi niile a ghara unu gburugburu na-efe. 15 N'ihu na Onyenwe anyi Chineke unu, onye no n'etiti unu, bu Chineke ekworo. O ga-eme ka iwe ya di oku megide unu, o ga-ekpochapukwa unu site n'elu uwa. 16 Anwala Onyenwe anyi, bu Chineke gi onwunwa, dika unu nwara ya na Masa. 17 Lezieni anya hu na unu debere iwu niile na ukuru niile, na ihe ama niile Onyenwe anyi Chineke unu nyere unu. 18 Meenu ihe ziri ezi, na nke di mma n'anya Onyenwe anyi, ka ihe niile gaara unu nke oma, ka unu nweekwa ike ibanye, ma nweta ezi ala ahụ Onyenwe anyi ji inu iyi kwee nna nna unu ha na nkwa. 19 Ka unu chupukwa ndi iro unu niile site n'ala ahụ, dika Onyenwe anyi n'onwe ya kwuru. 20 N'oge na-abia, mgbe nwa nwoke gi ga-aju gi si, "Gini bu isi ihe ama ndi a, na ukuru ndi a, na iwu ndi a Onyenwe anyi Chineke anyi nyere unu?" 21 I ga-aza ya si, "Anyi bu ndi ohu Fero n'ala Ijpt, ma site n'ike ya di ukwu, Onyenwe anyi kpoptara anyi site

n'ala Ijpt. 22 N'ihu anyi, Onyenwe anyi zipuru otutu ihe iribama di iche iche na ihe ebube di iche iche, di ukwu jokwa nu n'ahu Ijpt na eze Fero nakwa ndi ulo ya niile. 23 Ma o mere ka anyi site n'Ijpt puta, ikpobata na inye anyi ala ahụ o ji inu iyi kwee nna nna anyi ha na nkwa. 24 N'ihu ya ka Onyenwe anyi ji nye anyi iwu ka anyi debe ukuru ndi a niile, na-atu Onyenwe anyi Chineke anyi egwu, ka anyi buru ndi ihe ga-agara nke oma ubochi niile, ndi a na-edebe ndu, dika o di taa. 25 O buru na anyi elezie anya debe iwu ndi a niile Onyenwe anyi Chineke anyi nyere anyi, dika o nyere anyi n'iwu, anyi ga-abu ndi na-ejeghari n'ezie omume."

7 Mgbe Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-akpobata unu n'ala ahụ unu na-abanye inweta, mgbe o si n'ihu unu chupu otutu mba ndi a n'ihu unu, bu ndi Het, ndi Gigash, ndi Amorait, ndi Kenan, ndi Periz, ndi Hiv na ndi Jebus, bu mba asaa ndi di ike nke ukwu, baakwa uba karja unu; 2 mgbe Onyenwe anyi bu Chineke unu nyefere ha n'aka unu, unu meriekwa ha, lezieni anya hu na unu bibiri ha kpmkpm. Ka unu na ha ghara igba ndu, unu emekwarala ha ebere. 3 Unu na ha aluritakwala di na nwunye, unu enykwala umu ha ndi ikom umu unu ndi inyom ka ha lu, maobu lutara umu unu ndi ikom umu ha ndi inyom. 4 N'ihu na nke a ga-eme ka umu unu site n'iso m tugharia, malite ife chi ndi ozo. Mgbe ahụ iwe Onyenwe anyi ga-adi oku megide unu, laakwa unu n'iyi ngwangwa. 5 Kama otu a ka unu ga-eme: tikponu ebe ichu aja ha niile. Kurienu ogidi arusi ha niile. Gbutukwaanu osisi Ashera ha, ma suo arusi ha niile oku. 6 N'ihu na unu bu ndi di nso nye Onyenwe anyi bu Chineke unu. Onyenwe anyi bu Chineke unu ahoptala unu site n'agburu niile di n'uba a, ka unu buru ndi nke ya, ihe onwunwe ya di oke onuahia. 7 O bughu n'ihu na unu di ukwu n'onuogugu karja ndi mba ozo, ka Onyenwe anyi ji hopta unu, hu unu n'anya otu a, n'ezie unu dikarisi nta n'onuogugu. 8 Kama, o bu n'ihu Onyenwe anyi huru unu n'anya, mezuokwa iyi o nuru nye nna nna unu ha, ka o ji site n'aka ya di ike gbaputa unu site n'ala ebe unu bu ndi ohu, site n'ike nke Fero, bu eze Ijpt. 9 Matanu nke oma na Onyenwe anyi bu Chineke unu bu Chineke. O bu Chineke kwesiri ntukwasu obi, onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya ya ruo puku ogbo, nye ndi niile huru ya n'anya, ndi na-edebe ihe niile o nyere n'iwu.

10 Ma onye kpọrọ ya asi, ọ na-eji mbibi kwughachi ya ụgwọ n'ihu ya, ọ gaghi egbu oge ikwughachi onye kpọrọ ya asi ụgwọ n'ihu ha. 11 N'ihu ya, hu na unu debezuru iwu na ukpuru ndi a m na-enye unu taa. 12 O buru na unu elezie anya, naa nti n'iwu ndi a, debe ha, ma mezuokwa ha, Onyenwe anyi bu Chineke unu gamezuru unu ogbugba ndu ihunanya ahụ dika o nuru n'iyi nye nna nna unu ha. 13 O ga-ahụ unu n'anya, gozie unu, meekwa ka unu baa uba n'onuogugu. O ga-agozi unu n'omumu, gozie ihe okuku nke ala unu, oka unu, na mmanya ohuru unu, na mmanu unu, na umu ehi unu muru, na umu igwe aturu unu muru, n'ala ahụ o nupuru nna nna unu ha iyi inye unu. 14 A ga-agozi unu karja mba ndi ozọ niile di n'ụwa. O dighi onye obula n'ime unu, maobu nwoke maobu nwanyi ga-anọ na-amutaghi nwa, o dikwaghi anu ulo unu ga-agba aka nwa. 15 Onyenwe anyi ga-ewepuru unu orja niile. O gaghi ekwe ka orja ndi ljipt obula, nke unu naecheta nke oma dakwasị unu, orja ndi a niile ka o game ka o biakwasị ndi iro unu! 16 Mba obula Onyenwe anyi bu Chineke unu nyefere unu n'aka ka unu gala n'iyi. Unu emerela ha ebere, unu efekwala chi niile ha, n'ihu na nke a ga-aburu unu ihe ima n'onya. 17 Ma eleghi anya, unu ga na-eche n'ime onwe unu si, "Mba ndi a di ike karja anyi, olee otu anyi ga-esi chupu ha?" 18 Ma unu atula egwu! Naani chetanu ihe Onyenwe anyi bu Chineke unu mere Fero na ndi ljipt niile. 19 Unu ji anya unu hu onwunwa ukwu niile, ihe iribama niile na ihe ebube niile, n'aka ahụ di ike na ogwe aka esetipuru esetipu, nke Onyenwe anyi bu Chineke unu ji kpoputa unu. Onyenwe anyi bu Chineke ga-emekwa otu ihe ahụ n'ebe ndi niile a unu na-atu egwu ugbu a. 20 Karjsia, Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-ezipu ebu n'etiti ha tutu ruo mgbe o buladi ndi foduru ndu, ndi ahụ ga-ezo onwe ha site n'ebe unu no, ghorọ ndi e bibiri. 21 Unu amala jijiji n'ihu ha, n'ihu na Onyenwe anyi bu Chineke unu, onye no n'etiti unu bu Chineke di ukwu, dikwa egwu. 22 Onyenwe anyi bu Chineke unu, ga-achupu mba ndi a ntakiri ntakiri. O gaghi ekwe ka unu chupu ha otu ugboro, ma o bughi ya, umu anu ohia ojoo ga-amuba megide unu. 23 Onyenwe anyi Chineke unu ga-enyefe ha n'aka unu, o ga-etinye ha oke ogbaaghara n'obi, tutu ruo mgbe ha lara n'iyi. 24 Eze ha niile ka o ga-enyefe n'aka unu, unu ga-ehichapukwa aha ha n'elu ụwa. O dikwaghi onye puru iguzo n'ihu unu, n'ihu na unu ga-ebibi ha niile. 25 Kpọonu arusi niile nke apiri

apiri nke chi niile ha oku. Unu enwela anya ukwu n'ebe olaocha maobu olaedo di ha n'ahu di. Unu ewerela ya ka o buru nke unu, ka unu ghara ibu ndi o matara n'onya, n'ihu na o bu ihe aru nye Onyenwe anyi bu Chineke unu. 26 Unu ewebatala ihe aru obula n'ulo unu, ka unu ghara ibu ihe e debere iche nye mbibi dika ya. Kpọonu ihe aru ahụ asi, ledakwanu ya anya, n'ihu na ihe e debere iche nye mbibi ka o bu.

8 Lezie anya hu na i debezuru iwu ndi a niile m nyere gi taa. O buru na i debe ha, o bughi naani na i ga-adi ndu, kama i ga-amuba, banyekwa inweta ala ahụ Onyenwe anyi kwere nna nna gi ha na nkwa. 2 Chetakwa otu Onyenwe anyi bu Chineke gi si duo gi n'ime ozara iri afo anọ ndi a niile. O wedara mmuo gi ala, nwakwaa gi onwunwa imata ihe di gi n'obi, ichoputa ma i ga-edebekwa iwu ya. 3 E, o wedatara mmuo gi ala mgbe o mere ka ihe oriri ko gi, mgbe o mere ka i rie manà, nri ahụ gi na nna gi na-amaghi ihe o bu. O mere nke a igosi gi na izi gi na o bughi naani achicha ka mmadu ga-eji di ndu, kama o bu n'okwu niile nke si n'onu Onyenwe anyi puta. 4 Iri afo anọ ndi a niile, uwe gi akaghi nka, ukwu gi azakwaghi aza. 5 N'ihu ya, mata nke a n'obi gi, na dika nna si adọ nwa ya aka na nti, otu a ka Onyenwe anyi bu Chineke gi si adọ gi aka na nti. 6 Debe iwu Onyenwe anyi Chineke gi. Na-ejeghari ije n'uzo ya, ma na-atukwa ya egwu. 7 N'ihu na Onyenwe anyi Chineke gi na-ewebata gi n'ala mara mma, bu ala nwere iyi, na odo mmiri, ala nwere mmiri nke si n'ime ya na-asoputa asoghari n'ugwu na ndagwurugwu, 8 o bu ala na-epu oka wiiti na oka bali, na osisi vaini, na osisi fiig, na osisi pomegranet, na mmanu oliv, na mmanu aru. 9 O bukwa ala juputara n'ihe oriri, ebe a na-agaghi enwe ukọ nri. O bu ala ebe igwe juputara n'ime ya di ka ha bu nkume, ala ebe ola juputakwara n'ugwu ya niile. 10 Mgbe i riri rijuo afo, too Onyenwe anyi Chineke gi n'ihu ala mara mma nke o nyere gi. 11 Ma lezie anya ka i ghara ichefu Onyenwe anyi Chineke gi, na-edebeghi iwu ya niile, na ikpe ya niile, na ukpuru ya niile, nke m na-enye gi taa. 12 Ka o ghara i bu, mgbe i riri rijuru afo, mgbe i wuru onwe gi ezi ulo di mma birikwa n'ime ha, 13 mgbe igwe ehi na igwe aturu gi mubara, mgbe olaocha na olaedo gi mubara, na mgbe ihe niile i nwere mubara. 14 Kpachara anya hu na nganga abanyeghi gi n'obi, ime ka i chefu Onyenwe anyi Chineke gi onye mere ka i site n'ljipt, sitekwa n'ala ibu ohu puta. 15 Onye

duuru gi n'ime ozara ukwu ahụ di egwu, ebe agwo ojoo na akpi Juputara, ebe na-ekpo oku, nke mmiri na-adighi. O sitere na nkume nye gi mmiri onunu. 16 O ji manana nyejuo gi afo n'ozara, mana ahụ nna gi ha na-amaghị ihe o bu na mbu. O mere ya n'ihu iweda mmuo gi ala, na inwale gi, ka ihe si otu a gaara gi nke oma. 17 I nwere ike kwuo si, "O bu site n'ike aka m ka m ji baa uba." 18 Ma cheta Onyenwe anyi Chineke gi, n'ihu na o bu ya onwe ya na-enye gi ike i ji akpata aku, ime ka ogbugba ndu ya guzosie ike, bu nke o nuru nna nna gi ha n'iyi, dika o di taa. 19 Ma o buru na i chefu Onyenwe anyi bu Chineke gi, gbasoo chi ndi ozo, fee ha ofufe ma kpookwa isiala nye ha, ana m agba ama megide gi taa na i ghaghị ila n'iyi. 20 O buru na unu egeghi nti n'olu Onyenwe anyi Chineke unu, ime ihe o choro, o ga-ala unu n'iyi, dika o si bibie mba ndi a niile di iche o na-ebibi n'ihu unu.

9 Nuru, Izrel! Taa ka i na-aga igafe osimiri Jordan ibanye ka inweta ala mba ndi di ukwu na ndi di ike karja gi, inweta obodo ndi di ukwu nke nwere mgbidi ha di elu ruo n'eluigwe. 2 Ndi bi n'ime ha bu ndi Anak, ndi gbara dimkpa, too ogologo nke ukwu. I maara banyere ha. I nukwaala ka e kwuru si, "Onye puru iguzo onwe ya n'ihu umu Anak?" 3 Ma mata taa na Onyenwe anyi Chineke gi bu onye na-aga n'ihu gi dika oku na-erepia erepia. O ga-ala ha n'iyi. O buka ya ga-eme ka unu lugbuo ha, chupu ha, bibiekwa ha ngwangwa dika Onyenwe anyi kwere gi na nkwa. 4 Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi sitere n'ihu gi chupu ha, asila onwe gi, "Onyenwe anyi akpobatala m n'ebe a, ka m nweta ala a n'ihu ezi omume m." Mba, o bu naani n'ihu ajo omume nke mba ndi a bi n'ala ahụ ka Onyenwe anyi ji esite n'ihu gi chupu ha. 5 O bughi n'ihu ezi omume gi, maobu izi ezi nke obi gi ka i ga-eji nweta ala ahụ, kama o bu n'ihu ajo omume nke mba ndi a bi n'ime ya ka Onyenwe anyi Chineke gi ga-eji achupu ha site n'ihu gi. O na-emekwa ya n'ihu imezu nkwa ahụ o kwere nna nna gi ha bu Ebrahim, Aizik, na Jekob. 6 Ya mere, ghota ya nke oma na Onyenwe anyi Chineke gi anaghị enye gi ezi ala a ka inweta ya n'ihu ezi omume gi, n'ihu na unu bu ndi isiike. 7 Chetakwa nke a ma echefukwala otu i si kpasuo Onyenwe anyi Chineke gi iwe, mgbe mgbe, n'ime ozara. Site n'ubochi i hapuru Ijpt tutu ruo taa, ka i na-enupu isi n'ebe Onyenwe anyi no. 8 Unu kpasuru Onyenwe anyi iwe n'ugwu Horeb, ya mere o jiri were

iwe laa unu n'iyi. 9 Mgbe m rigooro n'elu ugwu ahụ inata mbadamba nkume ndi ahụ bu mbadamba nkume ogbugba ndu di n'etiti Onyenwe anyi na unu, anoro m n'elu ugwu ahụ iri ubochi ano, ehie na abali, o dighi nri m riri, o dighikwa mmiri m nuru. 10 Onyenwe anyi nyere m mbadamba nkume abuo ndi ahụ, nke eji mkpisiaka Chineke dee. Edekwasiri n'elu ha iwu niile nke Onyenwe anyi gwara unu n'ugwu ahụ site n'etiti oku, n'ubochi mkpokota ahụ. 11 Mgbe iri abali ano gwuru Onyenwe anyi nyere m mbadamba nkume abuo ndi ahụ, bu mbadamba nkume ogbugba ndu. 12 Mgbe ahụ ka Onyenwe anyi gwara m si m, "Ridata osiiso, n'ihu na ndi gi, ndi i si n'Ijpt duputa, emeula onwe ha, ha emeela ngwangwa iwezuga onwe ha site n'iwu m nyere ha. Ha emeela onwe ha nwa ehi a kpuru akpu, ka o buru chi ha." 13 Onyenwe anyi gwara m si, "Ahula m na ndi a bu ndi isiike n'ezie. 14 Hapu m, ka m kpochapu ma hichapukwa aha ha site n'okpuru eluigwe. Aga m emekwa gi ka i ghoo mba di ike karja, dikwa otutu n'onugugu karja ha." 15 Ya mere, atughariri m malite isi n'ugwu ahụ na-enwu oku ridata, ejikwa m mbadamba nkume abuo nke ogbugba ndu ahụ n'aka m. 16 Mgbe m lepuru anya, ahuru m na unu emeela mmehie megide Onyenwe anyi Chineke unu. Unu akpuolara onwe unu arusi n'udi nwa ehi. Unu esitela n'igbaso iwu Onyenwe anyi wezuga onwe unu osiiso. 17 Mgbe ahụ, ewere m mbadamba nkume abuo ahụ, tupu ha site n'aka m abuo, kurie ha n'ihu unu. 18 Mgbe ahụ, adara m n'ala ozo n'ihu Onyenwe anyi. Iri ubochi ano, ehie na abali, erighi m nri maobu nuu ihe onunu obula, n'ihu mmehie niile unu mere. Unu mere ihe ooo n'anya Onyenwe anyi si otu a kpasuo ya iwe nke ukwu. 19 Aturu m egwu iwe na onuma nke Onyenwe anyi, n'ihu na iwe ya di ukwu megide unu ruo na ikpochapu unu. Ma n'oge ahụ, Onyenwe anyi gere nti n'ariri o. 20 N'oge ahụ, Eron n'onwe ya, noro n'oke nsogbu, n'ihu na Onyenwe anyi were iwe megide ya, choo ibibi ya, ma aroro m Onyenwe anyi ariri n'ihu ya. 21 Mgbe ahụ, ewere m ngwa oru mmehie unu, ya bu nwa ehi ahụ unu kpuru, kpo ya oku, tipa ya, gwerie ya nke oma dika ntụ, wunye ntụ ya n'ime mmiri nke si n'ugwu nasoputa. 22 Ozokwa, unu kpasuru Onyenwe anyi iwe na Tabera, na Masa, o buladi na Kibrot Hataava. 23 Mgbe Onyenwe anyi si na Kadash Banea zipu unu o si unu, "Gaanu nweta ala ahụ m nyere unu." Ma unu nupuru isi n'iwu Onyenwe anyi Chineke unu nyere

unu. Unu ekwenyeghị maọbụ rubere ya isi. **24** Site n'ụbọchị m maara ndị unu bụ, ọ dībeghị mgbe unu na-enupughị isi n'ebe Onyenwe anyị nọ. **25** Ọ bụ ya mere m jiri daa n'ala n'ihu Onyenwe anyị iri ụbọchị anọ, ehie na abali, n'ihu na Onyenwe anyị kwuru na ọ ga-ala unu n'iyi. **26** Ekpere m ekpere n'oge ahụ nye Onyenwe anyị sị ya, "Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị biko, alala ndị gị n'iyi, n'ihu na ha bụ ihe nketa gị, burukwa ndị i ji ike aka gị na ebube gị gbaputa site n'Ijpt. **27** Elekwasi na nupu isi ha na isiike ha anya, kama, cheta nkwa gị, nke i kwere ndi ohu gị, Ebrahim, Aizik, na Jekob. Biko, agunyela ndu ojoo ha, na mmehie ha megide ha. **28** Ma ọ bughị otu a, ndi obodo ahụ nke i si na ya kpopta anyi ga-asi, 'O bụ n'ihu na Onyenwe anyi apughị inye ha ala o kwere ha na nkwa ka o ji laa ha n'iyi. N'ihu na ọ kpoo ha asi, ka o ji kpobata ha n'ime ozara mee ka ha nwuo n'ebe ahụ.' **29** Ma ha bụ ndi gi, ha bukwa ihe nketa gi. Ha bụ ndi i sitere n'ike gi di egwu na ike nke aka gi kpopta site n'Ijpt."

10 N'oge ahụ, Onyenwe anyi gwara m, si, "Waputa mbadamba nkume abuo dika nke mbu, were ha biakwute m n'elu ugwu. Ozo, wuokwara onwe gi igbe osisi. **2** Aga m edekwasị n'elu mbadamba nkume ndi a, okwu niile nke di n'elu mbadamba nkume ndi mbu, bu nke i tupiasiri. I ga-etinyekwa ha n'ime igbe ahụ." **3** Ya mere, eji m osisi akashia kwaa igbe ahụ. A waputakwara m mbadamba nkume abuo yiri ndi nke mbu, were ha rigoro ugwu ahụ. **4** Onyenwe anyi dere n'elu mbadamba nkume ahụ ihe ndi ahụ o dere na mbu, bu iwu iri ndi ahụ o gwara unu n'elu ugwu site n'ime oku, n'ubochi mkpokota ahụ. Onyenwe anyi nyekwara m ha. **5** Mgbe m si n'ugwu ahụ rịdata, etinyere m mbadamba nkume abuo ahụ n'ime igbe ahụ m kwara, dika Onyenwe anyi nyere m n'iwu. Ha dikwa n'ebe ahụ ruo taa. **6** (Umụ Izrel gara ije site n'olulu mmiri nke Bene Jaakan garuo Mosera, n'ebe ahụ ka Eron nọ nwuo, e lie ya n'ebe ahụ. Elieza, bu okpara ya nochiri onodu ya dika onye nchajaja. **7** Site n'ebe ahụ, ha gagidere ije ruo Gudgoda, sitekwa na ya ruo Jotbata, ala nke iyi na-aso aso juru n'ime ya. **8** N'oge ahụ, Onyenwe anyi kewaputara ebo Livayi ibu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, na iguzo n'ihu Onyenwe anyi ijere ya ozi na ikwuputa ngozi n'aha ya, dika ha si eme ruo taa. **9** Ọ bụ nke a mere ndi Livayi enweghi oke maobu ihe nketa n'etiti ndi Izrel

ibe ha; Onyenwe anyi bu ihe nketa ha, dika Onyenwe anyi Chineke unu gwara ha.) **10** Ugbu a, anoola m n'elu ugwu ahụ iri ubochi anọ, ehie na abali, dika m mere n'oge mbu, Onyenwe anyi gekwara m nti n'oge ugbu a. Ọ bughị ochicho Onyenwe anyi ibibi unu. **11** Onyenwe anyi gwara m, "Bilie, gaa ka i duru ndi a gaa na njem ha, ka ha banye, ma nwetakwa ala ahụ nke m kwere nna nna ha na nkwa inye ha." **12** Ugbu a, Izrel, ginị ka Onyenwe anyi Chineke gi na-ana n'aka gi ma ọ bughị ka i tuo egwu Onyenwe anyi bu Chineke gi, jee ije na nrube isi nye ya, ihu ya n'anya, na iwere obi gi niile na mmuo gi niile fee ya ofufe, **13** na ilezi anya debezuo iwu na ukpuru Onyenwe anyi, ndi m na-enye gi taa, n'ihu odimma gi. **14** Uwa na eluigwe na ebe niile kachasi elu nke eluigwe, na ihe niile di n'ime ha, bu nke Onyenwe anyi Chineke gi. **15** Ma Onyenwe anyi nwere mmasi n'ahu nna nna unu ha, hukwa ha n'anya, ọ horo unu, na naani umu ha niile, site n'etiti mba niile dika ọ di taa. **16** N'ihu nke a, biekwanu obi unu ugwu, kwusikwanu ibi ndu nke isiike. **17** N'ihu na Onyenwe anyi, bu Chineke unu bu Chineke kachasi chi niile, burukwa Onyenwe kachasi ndi nweni niile. Chineke ukwu ahụ, onye di ike dikwa egwu, onye na-adighi ele mmadu anya n'ihu, ọ nakwaghị eri ngari. **18** Ọ na-aluru ndi na-enweghi nna, na umu nwanyi na-enweghi di ogu. Ọ na-ahu ndi obia n'anya, na-enyekwa ha nri na uwe. **19** Ya mere, unu onwe unu kwa, hunu ndi obia n'anya, n'ihu na unu onwe unu bururi ndi obia n'ala Ijpt. **20** Tuo Onyenwe anyi Chineke gi egwu, feekwa ya ofufe. Ya ka i ga-arapara n'ahu, ọ bukwa naani n'aha ya ka i ga-anu iyi. **21** Ọ bụ ya bu onye i ga-eto otuto, ọ bụ ya bu Chineke gi, onye ruru gi oru ndi ahụ di oke egwu na ebube, nke gi onwe gi ji anya gi hu. **22** Nna nna unu ndi gara n'Ijpt di naani iri mmadu asaa, ma ugbu a, Onyenwe anyi Chineke gi emeela ka imubaa dika kpakpando nke mbara igwe.

11 Hụ Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya, na-edebezukwa ikpe ya na ukpuru ya na ihe niile o nyere n'iwu. **2** Chetanu taa na ọ bughị umu unu, kama ọ bụ unu onwe unu jiri anya unu hu ido aka na nti Onyenwe anyi Chineke unu. Ọ bụ unu huru idi ukwu ya, idi ike ya, irusi oru ike nke ike ya, **3** ihe iribama ya niile na ihe niile o mere n'Ijpt, otu o si megide Fero eze Ijpt na ndi ala Ijpt niile. **4** Unu huru ihe o mere ndi agha Ijpt na inyinya ha, na ubo agha ha. Otu o si mee ka ha laa n'iyi n'ime Osimiri

Uhie, mgbe ha na-achụ unu ọsọ, na otu Onyenwe anyị si wetara ha ịla n'iyi ebighị ebi. **5** Ọ bughị ụmụ unu hụrụ ihe o meere unu n'oge ahụ niile unu nọ n'ọzara tutu unu erute n'ebe a, **6** na ihe o mere Datan na Abiram, ụmụ Eliab, ndị si n'ebo Ruben, otu ala si meghee ọnyụ ya loda ha, ha na ezinaụlọ ha, ụlọ ikwu ha na ihe ọbụla nke dị ndụ ha nwere n'etiti Izrel niile. **7** Ma ọ bụ anyị unu hụrụ oke ihe ịtụnanya ndị a niile Onyenwe anyị mere. **8** Lezienụ anyị debe iwu ndị a m na-enye unu taa, ka unu nwee ike, baa bichikwaa ala ahụ unu na-agafe Ọdan inweta, **9** ka unu bie ogologo ndụ n'ime ala ahụ Onyenwe anyị hụrụ n'iyi inye nna nna unu ha, na ụmụ ụmụ ha, ala mmiri ara ehi na mmanụ ahụ na-eru na ya. **10** N'ihu na ala a unu na-aga ịbanye n'ime ya inweta adighị ka ala Ijpt, ebe unu si pụta, ebe ị na-agma mkpụrụ gi, were ụkwụ tųwara mmiri ụzọ, dika a na-eme n'ubi akwụkwọ nri. **11** Ma ala unu na-agafe Ọdan inweta bụ ala nwere ugwu na ndagwurugwu, nke na-ahụ mmiri ozuzo si n'eluigwe. **12** Ọ bụ ala nke Onyenwe anyị Chineke unu n'onwe ya na-elekọta! Site n'ụbọchị ruo n'ụbọchị, sitekwa na mbido afọ ruo n'ogwugwu afọ, anyị ya adighị apụ na ya. **13** Ya mere, ọ bụrụ na unu ga-eji ntụkwasị obi rube isi n'iwu ya niile, nke m na-enye unu taa, ọ bụrụkwa na unu ga-eji obi unu niile na mmụọ unu niile hụ Onyenwe anyị Chineke unu n'anya, ọ bụrụkwa na unu ga-efe ya ofufe, **14** ọ ga na-ezite mmiri ozuzo n'oge ya, mmiri ozuzo nke mbụ na nke ikpeazụ, nke game ka ọka unu mịa mkpụrụ hiri nne, ka unu nwee ọtụtụ vajị, nweekwa mmanụ oliv. **15** Ọ ga-eme ka anụ ụlọ gi nwee ahijia ha ga-ata, gi onwe gi ga-enwekwa ihe oriri di ukwu. Afọ ga-ejukwa gi n'ihe i nwere. **16** Ma lezienụ anyị, ka ahapụ ịrafu obi unu mee ka unu wezuga onwe unu, bido ife chi ndi ọzọ ofufe, kpọkwa isiala nye ha. **17** Mgbe ahụ, iwe Onyenwe anyị ga-adị ọkụ n'ebe unu nọ, ọ ga-agbachi eluigwe, mmiri agaghị ezo, ala agaghị epuputakwa ihe ubi, unu ga-alakwa n'iyi n'otu ntabi anyị, n'ezị ala ahụ Onyenwe anyị na-enye unu. **18** Meenụ ka okwu m ndi a digide n'obi unu na n'ime mmụọ unu. Keenụ ha dika ihe ịribama n'elu aka unu, kekwasikwa ha dika ihe ncheta n'egedege ihu unu. **19** Kuzierenụ ha ụmụ unu, na-ekwu ihe banyere ha mgbe ị na-anọdụ n'ụlọ gi, na mgbe ị na-aga n'okporoụzọ, mgbe ị na-edina ala na mgbe ị si n'ihe ndina bilie. **20** Dee ha n'elu ibo ọny ụlọ gi na nke ọny ụzọ ama gi. **21** Ka ụbọchị ndi unu na nke ụmụ unu di ogologo n'ala ahụ unu na-

aga ibi n'ime ya, nke Onyenwe anyi kwere nna unu na nkwa. Dika ogologo ụbọchị niile ha nke eluigwe di n'elu, ụwa dikwa n'okpuru ya. **22** Ọ bụrụ na unu elezie anya debe iwu niile m na-enye unu taa, na-ahukwa Onyenwe anyi Chineke unu n'anya, na-eso ụzọ ya, na-adaberekwa na ya, **23** Onyenwe anyi ga-achupụ mba niile bi n'ala ahụ unu na-aga inweta, unu ga-anapukwa ha ala ahụ, ọ bụladị na ha buru ibu, siekwa ike karịa unu. **24** Ebe ọbụla unu zonyere ụkwụ unu n'ala ahụ aghoala nke unu, site na ndida Negeb ruo Lebanon, sitekwa n'Osimiri Yufretis ruo Osimiri Mediterenja. Ha ga-abụ nke unu. **25** Ọ dighi onye ọbụla puru imegide unu n'ihu na Onyenwe anyi Chineke unu ga-emenye ha egwu na ụjọ n'afọ n'uzọ ọbụla unu na-aga, dika o kwere na nkwa. **26** Lee, taa, ana m eche n'ihu unu ngozi Onyenwe anyi na ọbubụ ọny. **27** Ngozi ga-adiri unu ma ọ bụrụ na unu edebe iwu Onyenwe anyi Chineke unu, nke m na-enye unu taa. **28** Nkocha ahụ ga-adị ma ọ bụrụ na unu ajụ irube isi nye iwu niile nke Onyenwe anyi, bụ Chineke unu, wezuga onwe unu n'uzọ ahụ nke m nyere unu n'iwu taa site n'igbaso chi ndi ọzọ, nke unu na-amaghị. **29** Mgbe Onyenwe anyi Chineke unu mere ka unu nweta ala ahụ, a ga-esite n'elu ugwu Gerizim kwuputa ngozi ga-adiri unu, a ga-esitekwa n'elu ugwu Ebal kwuputa ọbubụ ọny ga-adakwasị unu. **30** Gerizim na Ebal bụ ugwu di n'ofe Ọdan, n'akukụ okporoụzọ di n'odida anyanwu. Ọ di nso n'ebe osisi ukwu ndi ahụ toro na More, n'ala ndi Kenan ahụ bi n'Araba, n'akukụ Gilgal. **31** N'ihu na unu na-aga igafe osimiri Ọdan, ịbanye nweta ala ahụ Onyenwe anyi Chineke unu na-enye unu. Mgbe unu nwetara ya biri n'ime ya, **32** hụnụ na unu rubere isi debe iwu niile na ụkpuru niile m na-eche n'ihu unu taa.

12 Ndi a bụ iwu na ụkpuru niile unu na-aghaghị idebe ogologo ụbọchị niile unu ga-ebi n'ala ahụ, Onyenwe anyi Chineke nna unu ha nyere unu, dika ihe nweta. **2** Tikpọny ebe niile nke di n'elu ugwu niile di elu na n'elu ugwu niile di nta, nakwa n'okpuru osisi mgbaso ọbụla, bụ ebe mba niile unu na-anapụ ala ha fere chi niile ha ofufe. **3** Kwatuokwanụ ebe ichu aja ha niile, tijisie ogidi nsọ ha niile, kpọkwa osisi Ashera ha ọkụ, gbutukwanụ arụsi niile a apiri api nke chi niile ha. Kpochapukwanụ aha ha niile site n'ebe niile ahụ. **4** Unu agaghị efe Onyenwe anyi Chineke unu ofufe dika ndi ahụ na-efe arụsi na-eme.

5 Kama unu chọpụta ebe ahụ Onyenwe anyị Chineke unu ga-ahọpụta, site n'etiti ebo Izrel niile, ebe ọ ga-akpọkwasi aha ya. N'ebe ahụ ka unu ga-abjkwute ya. 6 Ọ bụkwa n'ebe ahụ ka unu ga-ewetara Onyenwe anyị aja nsure ọkụ unu, na aja ndị ọzọ niile, na otu ụzọ n'ụzọ iri unu, na onyinye pụrụ iche unu, bụ onyinye unu kwere nkwa inye, na onyinye afọ ofufu unu, na onyinye ụmụ mbụ igwe ehi, na igwe ewu na aturu unu. 7 Unu na ezinaulo unu ga-anokwa n'ebe ahụ, n'ihu Onyenwe anyị Chineke unu, rie oriri unu. N'ihu ya kwa ka unu ga-añurikwa ọñụ, n'ihu ihe niile ahụ unu setipuru aka unu ime, na n'ihu ngozi Onyenwe anyị Chineke unu goziri unu. 8 Unu agaghị emekwa ihe masiri unu, dika unu si eme taa, n'ihu na onye ọbụla na-eme ihe ọbụla o chere na o ziri ezi n'anya ya, 9 n'ihu na iwu ndị a ebidobeghi idi ire, ebe ọ bụ na unu abanyebehi n'ebe izuike ahụ, na ihe nketa ahụ Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu. 10 Kama, mgbe unu gafere osimiri Jordan, birikwa n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu dika ihe nketa, mgbe Onyenwe anyị nyere unu izuike, meekwa ka unu nwere onwe unu site n'ebe ndi iro unu no. 11 Mgbe ahụ, unu ga-eweta ihe ndi ahụ niile m nyere unu n'iwu: aja nsure ọkụ unu niile, na aja ndi ọzọ, na onyinye ahụ puru iche unu kwere nkwa inye, unu ga-eweta ya n'ebe ahụ Onyenwe anyị Chineke unu hoputara ebe o kpokwasiri aha ya. 12 Unu na umu unu ndi ikom, na umu unu ndi inyom, na ndi odibo nwoke na nwanyi niile unu, na ndi Livayi bi n'obodo unu, ndi na-enweghi ihe nketa nke aka ha, ga-anọ n'ebe ahụ nura ọñụ n'ihu Onyenwe anyị Chineke unu. 13 I gaghị achu aja nsure ọkụ gi n'ebe ọbula masiri gi, 14 ọ bụ naani n'ebe ahụ Onyenwe anyị ga-ahoputa. Ọ ga-ahoputa otu ebe, n'ala otu ebo. Ọ bụ naani n'ebe ahụ ka i ga-esure aja unu niile, ọ bukwa n'ebe ahụ ka i ga-eweta onyinye gi niile. 15 Otu ọ di, i puru ino n'ebe ọbula gbuo anu i ga-eri, dika ọ bụ ele maobu mgbada ugbo a. Rie anu mgbe ọbula ọ gurụ gi aguu, na-erikwa ya mgbe ọbula i nwetara ya, dika ngozi Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu. Ma onye di ọcha, ma onye na-adighi ọcha nwere ike iso rie ya. 16 Naani iwu di n'iri anu ndi a bu na i gaghị eri ọbara ya, wusa ọbara ya n'ala, dika mmiri. 17 Ma o nweghi onyinye ọbula a na-enye Onyenwe anyi i kwesiri ino n'ulo gi rie. I kwesighi ino n'ulo gi rie onyinye ndi a: onyinye otu uzo n'uzo iri nke oka na mmanya oharu gi, na nke mmanu oliv, na umu mbu nke igwe ehi

na igwe ewu na aturu gi, na ihe ọbula i kwere na nkwa, na onyinye afọ ofufu gi, na onyinye ndi ọzọ puru iche. 18 Kama unu ga-eri ha n'ihu Onyenwe anyi bu Chineke unu, n'ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke unu ga-ahoputa, gi onwe gi, na umu gi ndi nwoke na umu gi ndi nwanyi, na ndi odibo nwoke na nwanyi niile unu, na ndi Livayi si n'obodo unu niile, unu ga-anurikwa onu n'ihu Onyenwe anyi bu Chineke unu, n'ihu niile aka gi ruputara. 19 Echefukwala ndi Livayi, gi na ha ga na-enweko ihe ndi a niile, ogologo ubochi niile i biri n'ala ahụ. 20 Mgbe Onyenwe anyi, bu Chineke gi mere ka oke ala gi saa mbara, dika o kwere gi na nkwa, i nwee oke aguu maka iri anu n'asi, "Achoro m iri anu," mgbe ahụ, i nwere ike rie anu dika i si choo. 21 Ọ buri n'ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke gi kpokwasiri aha ya di gi anya site n'ebe i no, i nwere ike gbuo anu ulo site n'igwe ehi maobu ewu na aturu nke Onyenwe anyi nyere gi, dika m si nye gi n'iwu. Gbuo ha n'obodo ebe i bi, riekwa ha otu i choo. 22 Rie ha dika i ga-esi rie ele maobu mgbada. Onye ọbula n'ime unu nwere ike rie ya, ma onye di ọcha ma onye na-adighi ọcha. 23 Ma lezie anya hu na i righi ọbara, n'ihu na ndu di n'obara. I gaghị erikota anu ọbula na ndu ya. 24 Erila ọbara, wusa ya n'ala dika mmiri. 25 Erila ya, ka ihe si otu a gaara gi na umu umu gi nke oma, n'ihu na i na-eme ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. 26 Ma were ihe ndi ahụ niile i doro nsọ, ya na ihe ọbula i kwere Onyenwe anyi na nkwa gaa n'ebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoputa. 27 Chuo aja nsure ọkụ n'elu ebe ichu aja Onyenwe anyi Chineke gi, ma anu na ọbara. A ghaghị iwusa ọbara anu ahụ e ji choo aja n'akuku ebe nchaja nke Onyenwe anyi Chineke gi. Ma i nwere ike rie anu ahụ e ji choo aja. 28 Lezie anya, debe iwu ndi a niile m na-enye gi. Ọ buru na i mee ya, ihe ga-agara gi na umu gi nke oma, n'ihu na ọ bụ ihe di mma n'anya Onyenwe anyi Chineke gi, na ihe ziri ezi ka i ga na-eme. 29 Onyenwe anyi Chineke gi ga-ala mba niile bi n'ala ahụ i na-aga ibuso agha n'iyi. Ma mgbe i si n'ala ahụ chupu ha, i ga-ebichi n'ala ha. 30 Mgbe i lachara ha n'iyi, lezie anya ka i ghara ima n'onya, site n'iju ajuju ka ijuputa otu ha si efe chi ha, na-asi, "Mba ndi a o si ana na-efe chi ha ofufe? Anyi ga-emekwa otu a." 31 Efekwala Onyenwe anyi bu Chineke gi dika ha si efe chi ha, n'ihu na mgbe ha na-efe chi ha ofufe, ha na-eme ihe aru di iche iche nke Onyenwe anyi kporo asi. Ọ buladi umu ha ndi ikom na ndi inyom ka ha na-esure n'oku

nye chi ha di iche iche dika aja. **32** Lezienụ anya hụ na unu na-eme ihe niile bụ nke m nyere unu n'iwu. Unu etinyela ihe n'ime ya maọbụ wepụkwa ihe site na ya.

13 Ọ bụrụ na onye amụma, maọbụ onye na-akwara nro apụta n'etiti gi kwee nkwa na ihe iribama maọbụ ihe di ebube na-aga ime, **2** ọ bụrụkwa na ihe iribama ahụ maọbụ ihe ebube ahụ e kwuru maka ya emezuo, emesịa onye amụma ahụ na-asi, “Ka anyị gbaso chi ndi ọzọ di iche, ka anyị feekwa ha,” bụ chi ndi i na-amaghị, **3** egela okwu onye amụma maọbụ ọrọ nro ahụ nti. N'ihina na Onyenwe anyi bụ Chineke unu na-ele unu ule imata ma unu jikwa obi unu, na uche unu hụ ya n'anya. **4** Ọ bụ Onyenwe anyi bụ Chineke unu ka unu ga-eso, naani ya ka unu ga-atụ egwu. Debenụ iwu ya niile na-erubekwara ya isi, na-ejere ya ozi, jidesiekwa ya ike. **5** A ga-egbu onye amụma ahụ maọbụ onye ọrọ nro ahụ nke choro iduhie unu, n'ihina na ọ choro iweta nnupu isi megide Onyenwe anyi bụ Chineke unu, onye kpoputara unu site n'ala Ijipt, onye gbaputara unu site n'onodu ibu ndi ohu. Ihe ọ choro ime bụ iduhie gi, ka i ghara ibi udi ndu ahụ Onyenwe anyi Chineke gi choro ka i bie. Onwu ya ga-eme ka i wezuga ihe ojoro site n'etiti gi. **6** Ọ bụrụ na ezi enyi gi maobu nwanne gi nwoke maobu nwa gi nwoke maobu nwunye gi i huru n'anya ejiri aghugho gwa gi okwu si gi, “Bia ka anyi gaa fee chi ndi ozo ofufe” (bu chi ndi i na-amaghị maobu nke nna gi ha na-amaghị, **7** chi nke ndi ala ahụ gbara unu gburugburu, ma ha bu ndi bi gi nso ma ha bu ndi bi n'ebe di anya, site n'otu nsotu nke ala ahụ ruo nsotu nke ozo), **8** ekwenykwala maobu naa nti n'ihe ọ na-ekwu. Enwekwala obi ebere n'ebe ọ no, ekpuchikwala atumatu ojoro ya niile. **9** I ghaghị igbu ha. Buru uzọ setipu aka gi tuo ya nkume, ka ndi ozo soro gi tugbuo ya. **10** Jiri nkume tugbuo ya, n'ihina na ọ choro ime ka i site n'iso Onyenwe anyi Chineke, wezuga onwe gi, ka i puo, ma chigharia site n'iso ya, bu Onyenwe anyi, onye mere ka i site n'ala Ijipt puta, ala ebe i no n'ime ya dika ohu. **11** Izrel niile ga-anukwa banyere ihe ojoro o mere, ha ga-atukwa ihe ojoro di otu a egwu, ọ dikwaghị onye obula n'etiti gi ga-achokwa ime ihe ojoro di otu ahụ. **12** Mgbe i bi n'obodo ndi ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, ọ buri na akuko esite n'otu obodo ndi a ruo gi nti si, **13** na ufodu ndi mmadu jogburu onwe ha eduhiela ndi obodo ha, na-asi, “Ka anyi gaa fee chi ndi ozo ofufe” (bu chi ndi i

na-amaghị na mbu), **14** tupu i mee ihe obula, i ga-eburu uzọ juo ase, juputa nke oma, ma nyochaputa ma okwu ahụ ọ bu eziokwu. Ọ buri na ọ bu eziokwu na-achoputakwara n'ihe aru di otu a mere n'etiti unu, **15** i ghaghị ibuso obodo ahụ agha jiri mma agha gbuo ndi mmadu niile bi n'ime obodo ahụ. I ghaghị ibibi ya kpamkpam, ma ndi mmadu ma anu ulo ha. **16** Ihe nkwa niile i si n'obodo ahụ kwata ka i ga-ekpokota n'otu ebe, n'ama di n'etiti obodo ahụ. A ga-akpokwa ha niile oku, gbaakwa obodo ahụ niile oku, dika aja nsure oku nye Onyenwe anyi bu Chineke unu. Ruo mgbe ebighi ebi, obodo ahụ ga-abu mkpokpo ebe, a gaghi ewugharika ya ozo. **17** Ọ dighi ihe ndi ahụ e debere nye mbibi nke e kwesiri ihu n'aka gi. Nke a ga-emekwa ka iwe oku Onyenwe anyi dajuo, ka o gosikwa gi obi ebere. Ọ ga-enwekwa omiiko n'ahụ gi, meekwa ka i baa uba n'onuogugu, dika o ji ihu iyi kwee nna nna gi ha na nkwa. **18** Onyenwe anyi Chineke gi ga-eme ihe ndi a ma ọ buri na i na-erubere ya isi, na-edebekwa iwu ya niile, nke m na-enye gi taa, ma na-eme ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi Chineke gi.

14 Unu onwe unu bu umu Onyenwe anyi Chineke unu, ya mere unu egbula onwe unu mma, maobu kpuchapu agirisi di nso nso egedege ihu unu n'ihina onye nwuru anwu. **2** N'ihina na onye di nso ka i bu nye Onyenwe anyi Chineke gi. Ọ bukwa gi ka Onyenwe anyi horo site na ndi niile no n'elu uwa, i bu ihe oke onuahia nye ya. **3** Erila ihe obula m kwuru na ọ bu ihe ruru aru. **4** Ndi a bu anumanu unu gari: ehi, aturu, na ewu, **5** na ele nta, na mgbada, na aturu ohia, na ewu ohia, ele ukwu, na anigo bi n'elu ugwu. **6** Anumanu obula ukwu ya wara njakpa, nke na-atagharị onu ka unu ga-eri. **7** Ma otu ọ di, n'etiti anu ndi ahụ na-atagharị nri maobu ndi ukwu ha wara njakpa, ndi a ka unu na-agaghị eri, inyinyina kamel, na ewi maobu ewi nkume, na anu ndi ozo yiri ha, ọ bu ezie na ha na-atagharị onu, ma ha enweghi ukwu wara njakpa. Ha bu ihe na-adighi ochia nye unu. **8** Ezi bukwa anu na-adighi ochia; ọ bu ezie na o nwere ukwu wara njakpa, ma ọ dighi atagharị nri. Unu agaghị emetula ozu ha aka maobu rie anu ha. **9** N'ime ihe niile e kere eke, di ndu, biri na mmiri, unu nwere ike iri nke obula nwere ntu na akpirikpa, **10** ma ihe obula nke na-enweghi ntu na akpirikpa, unu erila ha, n'ihina na ha ruru aru. **11** Unu ga-eri nnunu obula di ochia, **12** ma unu agaghị eri ndi a: ugo, na udele, na

udele ojii, **13** na ndagbu, na ogankwo, na ndagbu di iche iche, **14** na ugołoma obula di iche iche, **15** na enyi nnunu, na egbe abali, na nnunu oke osimiri, na egbe di iche iche, **16** na okwukwu nta, na okwukwu ukwu, na okwukwu nwere mpi, **17** na okwolo na udele, na komorant, **18** na ugbara, na utu di iche iche, na nnunu odu nta, na usu. **19** Umu ahuhu niile na-eefe efe ruru aru nye unu, unu erila ha, **20** Ma unu nwere ike iri umu ahuhu ndi ahu nwere nku, ndi di ocha. **21** Unu erila anu obula nwuru anwu. Ma otu o si di, onye obia n'etiti unu nwere ike rie ya. I nwere ike inye ya, maobu resi ya onye ahu, ma erila ya, n'ihu na onye di nsu nye Onyenwe anyi Chineke gi ka i bu. Esila nwa ewu maobu nwa aturu n'ime mmiri ara nne ya. **22** I ghaghị inye otu uzu n'uzu iri nke mkpuru ubi gi afo niile. **23** I ga-erikwa mkpuru ndi a n'ihu Onyenwe anyi, bu Chineke gi, n'ebe ahu o ga-ahoputa ka o buru ebe obibi ya, i ga-anu n'ebe ahu rie otu uzu n'uzu iri nke oka gi, na mmanya vaini ohuru gi, na mmanu oliv gi, na nwa mbu nke igwe ehi gi, na igwe ewu na aturu gi. Ihe e ji eme nke a bu ka i muta itu egwu Onyenwe anyi Chineke gi ubochi ndu gi niile. **24** O buru na ebe Onyenwe anyi hoputara di anya, o burukwa na Onyenwe anyi Chineke gi agoziela gi ruo na i puhu ibu otu uzu n'uzu iri gi gaa n'ebe ahu (n'ihu na ebe ahu Onyenwe anyi hoputara di anya), **25** mgbe ahu, gbanwee otu uzu n'uzu iri nata olocha, were olocha ahu jee n'ebe ahu Onyenwe anyi Chineke gi hoputara. **26** Were olocha ahu zuo ihe obula i choru: ehi, na aturu, na mmanya, maobu mmanya siri ike na-aba n'anya maobu ihe obula ozo nke i choru. Mgbe ahu, gi na ezinaulo gi ga-eri nri n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi, nurikwa onu. **27** Echefukwala ime ka ndi Livayi soro gi rie ihe i kpatara, n'ihu na ha enweghi ihe nketa obula, maobu ihe ubi dika gi. **28** N'ogwugwu afo ato obula, i ga-eweta otu uzu n'uzu iri nke ihe ubi gi, chikota ha n'ebe a ga-echebe ha n'obodo gi, **29** ka ndi Livayi, ndi na-enweghi ihe nketa n'etiti gi, na ndi obia, na ndi inyom di ha nwuru anwu, na umu mgbei niile no n'obodo gi, bja n'ebe ahu were nri ha ga-eri, rijuokwa afo. N'uzu di otu a, Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi gi, goziekwa oru aka gi niile.

15 N'ogwugwu afo asaa obula, i ga-akagbu ugwo niile mmadu ji gi. **2** Otu a ka a ga-esi mee ya: Onye obula e ji ugwo ga-akagbu ugwo niile onye Izrel ibe ya ji ya. O gaghị elekwa anya na onye agbataobi ya maobu nwanna ya ga-akwu ya ugwo ahu, n'ihu

na oge a na-ekwusa mgbaghara ugwo Onyenwe anyi eruola. **3** Mgbaghara a erughị n'ebe ndi obia no, ma i ghaghị ikagbu ugwo obula nwanna gi ji gi. **4** Otu o di, o kwesighi ka ndi ogbenye diru n'etiti gi, n'ihu n'ala ahu Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi ka inweta dika ihe nketa gi, o ga-agozi gi nke ukwu, **5** ma o buru na i rube isi nye Onyenwe anyi Chineke gi, ma lezie anya debe iwu ndi a niile m na-enye gi taa. **6** Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi gi dika o kwere na nkwa. I ga-agbazinye otutu mba ego, i gaghị anu n'uko! I ga-achi otutu mba, ma ha agaghị achu gi. **7** Ma mgbe i banyere n'ala ahu Onyenwe anyi Chineke unu na-enye gi, a si na e nwee onye ogbenye n'etiti gi, nke bu onye Izrel ibe gi, i gaghị emechi obi gi maobu kechie aka gi megide ya, **8** i ghaghị igbazinye ya ihe di ka o si choru. **9** Lezie anya ka i ghara inwe udi echiche ozo a n'obi gi si, "Afo mgbaghara ugwo nabia nso," n'ihu ya, i kechie obi gi ju ibinye nwanna gi no na mkpa ihe o choru. O buru na onye ahu no na mkpa akwa akwa kpokuo Onyenwe anyi, a ga-agu gi dika onye ikpe mmehie mara. **10** I ghaghị inye ha site n'afu ofufu, meekwa nke a na-enweghi obi ilu, mgbe ahu, n'ihu nke a, Onyenwe anyi bu Chineke gi ga-agozi gi n'oru gi niile nakwa ihe niile nke i tinyere aka na ya. **11** A ghaghị inwe ndi ogbenye n'etiti unu, o bu ya mere iwu a jiri di mkpa. Gbasapu aka n'ebe nwanna gi na n'ebe ndi ogbenye na ndi no na mkpa no. **12** O buru na onye Hibru ibe gi, ndi nwoke maobu ndi nwanyi, eresi gi onwe ha, gbakwaara gi odibo afo isii, n'afu nke asaa, i ghaghị ihapu ha ka ha nwere onwe ha. **13** Mgbe o hapuru ulo gi, ezipukwala ya n'aka efu! **14** I ga-esite n'igwe anu ulo gi, na n'ebe izocha oka gi, na n'ebe izocha vaini gi, nye ya onyinye puru iche iji si ya laa n'udo. Nye ya onyinye a dika Onyenwe anyi Chineke gi si gozie gi. **15** Cheta na i buru ohu n'ala Ijpt ma Onyenwe anyi bu Chineke gi gbaputara gi. O bu n'ihu ya ka m ji na-enye gi iwu a taa. **16** Ma o buru na ohu gi asi gi, "Achoghị m ihapu gi," n'ihu na o huru gi na ndi ulo gi n'anya, hukwa na ihe na-agara gi na ya nke oma, mgbe gi na ya no. **17** Were agiga kpopuo nti ya n'onu uzu ulo gi. O ga-abukwara gi ohu ogologo ndu ya niile. Otu aka ahu kwa ka i ga-eme ohu gi nwanyi. **18** Enwela obi mwute mgbe obula i na-ahapu ohu gi ka o nwere onwe ya, n'ihu na i ga-echeta na o ruru gi oru afo isii, ihe i mefukwara erughị okara ihe i gaara eji goo ndi oru. Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozikwa gi n'ihu niile i na-eme. **19** Nwa oke ehi obula

maoḅu nwa aturu oḅula maoḅu nwa ewu oḅula e bu uto muo n'ime igwe anu ulo gi ka i ga-edo nsu nye Onyenwe anyi Chineke gi, ejila nwa mbu nke ehi gi e buru uto muo aru oru ubi, akpachakwala aji nwa ewu maoḅu nwa aturu oḅula e buru uto muo di n'ime igwe ewu na aturu gi. 20 Gi na ezinaulo gi ga-eri anu ndi a n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi afo oḅula n'ebe o hoptara. 21 Ma o buru na nwa anu oḅula e buru uto muo nwere nkwaru, dika ngwuro maoḅu isi maoḅu nkwaru oḅula nke joro njo, i gaghi eji ya achu aja nye Onyenwe anyi Chineke gi. 22 Kama, ka o buru ihe oriri nye ezinaulo gi n'ime ulo gi. Onye oḅula, ma ndi di ocha ma onye ruru aru n'oge ahu ga-eri ya, dika onye oḅula puru iri anu ele maoḅu anu mgbada. 23 Ma erila obara ya. Wusa ya n'ala dika mmiri.

16 Debe onwa Abib iche maka ime Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi Chineke gi, n'ihu na o bu nonwa Abib ka Onyenwe anyi Chineke gi mere ka i si n'ala Ijipt puta n'abali. 2 I ga-eji anu si n'igwe aturu na ehi gi churo Onyenwe anyi Chineke gi aja ngabiga n'ebe ahu Onyenwe anyi ga-ahoputa dika ebe obibi nye aha ya. 3 Erila ya na achicha e ji ihe na-eko achicha mee, kama ubochi asaa ka i ga-eri achicha na-ekoghi eko, ya bu, achicha ahuhu, iji cheta na i si n'ala Ijipt puta ngwangwa. Nke a ga-eme ka i nwee ike na-echeta mgbe i sitere n'ala Ijipt puta, ubochi niile nke ndu. 4 Ka ihe oḅula na-eko achicha ghara ibata n'ezinaulo gi abali asaa ndi ahu. Unu ahapukwala anu oḅula unu churu n'aja n'oge uhuruchi nke ubochi mbu, noo ruo ututu. 5 I gaghi achu aja ngabiga n'obodo oḅula Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi, 6 kariakwa n'ebe ahu Onyenwe anyi Chineke gi hoptara dika ebe obibi nye ya ka i ga-anu chuo ya. N'ebe ahu ka i ga-achu aja ngabiga gi n'oge uhuruchi, mgbe anwu dachara, n'oge mgbe dika oge ubochi ahu i sitere n'Ijipt puta. 7 I ga-ahu ya n'oku riekwa ya n'ebe ahu Onyenwe anyi bu Chineke ga-ahoputa. N'ututu, i ga-alaghachikwa n'ulo ikwu gi. 8 Ubochi isii ka i ga-eri achicha na-ekoghi eko, n'ubochi nke asaa, nweenu mkpokota nye Onyenwe anyi Chineke gi, arukwala oru oḅula. 9 Guputa izu asaa site na mgbe i malitere itinye mma iwe ihe ubi n'ukwu oka guzoro eguzo n'ubi gi. 10 Meenu Mmemme Izu Uka asaa nye Onyenwe anyi, bu Chineke gi, site na inye onyinye afo ofufu, n'usoro otutu ngozi Onyenwe anyi bu Chineke gi ji gozie gi. 11 O bu oge injuri onu nye gi

na umu gi ndi ikom na ndi inyom, ndi ohu gi nwoke na nwanyi, ndi Livayi bi n'obodo gi, ndi oḅia, ndi n-eweghi nna na ndi inyom di ha nwuru bi n'etiti gi. Meenu nke a n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi, n'ebe ahu o hoptara dika ebe obibi nye aha ya. 12 Cheta na i buru ohu n'ala Ijipt, n'ihu nke a, unu echefula iwu ndi a. 13 Mmenu mmemme ulo ikwu. Unu aghaghi ime ya ubochi asaa mgbe unu wechara ihe ubi, ya bu, mgbe unu chikotachara oka site n'ebe izocha oka, nakwa ebe izocha mmana unu niile. 14 O bu oge injuri onu, nye gi onwe gi, umu ndi ikom na ndi inyom gi, ndi odibo nwoke na nwanyi unu niile, ndi Livayi, ndi oḅia, umu mgbei na umu nwanyi niile di ha nwuru anwu ndi bi n'obodo gi niile. 15 A ga-eme mmemme a nye Onyenwe anyi Chineke gi ubochi asaa n'ebe ahu Onyenwe anyi n'onwe ya hoptara. N'ihu na Onyenwe anyi Chineke gi ga-aguzi ihe ubi gi niile, goziekwa akaoru gi niile, ime ka onu gi zuo oke. 16 Ugboro ato n'afu ka ndi ikom unu niile aghaghi ibia chee onwe ha n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi unu, n'ebe o ga-ahoputa: n'oge mmemme ndi a: Mmemme Achicha na-ekoghi eko, Mmemme Izu Uka asaa na Mmemme Ulo ikwu. O dighi onye oḅula ga-agba aka efu bia n'ihu Onyenwe anyi. 17 Onye oḅula ga-eweta onyinye dika o nwere ike na dika Onyenwe anyi Chineke gi si gozie ya. 18 I ga-ahoputa ndi ikpe, na ndisi ozi n'ebo niile, na n'obodo oḅula Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. Ha ga-eme ka ezi ikpe diri ndi mmadu niile. 19 Ekpekwa ikpe aghugho, maoḅu kpee ikpe ile mmadu anya n'ihu. Erikwala ngari, n'ihu na iri ngari na-eme ka anya onye amamihe kpoo isi, meekwa ka okwu onye aka ya di ocha gbago agbago. 20 Gbasoo ikpe ziri ezi, mee ka ikpe ziri ezi digide, ka i diri ndu, nweta ala ahu Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. 21 Amanyela oiyi osisi chi Ashera oḅula gi n'akuku ebe ichu aja i wuru nye Onyenwe anyi Chineke gi. 22 Eguzokwala ogidi nkume oḅula n'ihu na ha bu ihe Onyenwe anyi Chineke gi kporo asi.

17 Achuru Onyenwe anyi bu Chineke gi ehi maoḅu aturu nwere nkwaru oḅula maoḅu ntupo. Onyinye di otu a bu ihe aru n'ebe o no. 2 O buru na i nu na onye oḅula n'ime obodo ndi ahu Onyenwe anyi nyere gi, nwoke maoḅu nwanyi na-eme ihe di njo n'anya Onyenwe anyi Chineke gi ime ihe megidere ogbugba ndu ya, 3 o buru na onye ahu efee chi ndi ozo, maoḅu kpo isiala nye ha, maoḅu fee anwu,

maoḅu onwa, maoḅu kpakpando nke mbara eluigwe bu ihe m na-enyeghi n'iwu, 4 o buru na e mere ka i maara n'ihe di otu a di maoḅu i nu ya, i ghaghị iju ase, nyochaa ya nke oma. O buru na ihe i nuru bu eziokwu, o buru n'ezie na e mere ihe aru di otu a n'ala Izrel, 5 kporo nwoke maoḅu nwanyi ahụ mere ihe ojoḅo di otu a, kporuta ya n'onu uzo ama obodo, tuḅo ya nkume, tugbuo ya. 6 Ma otu o si di, a gaghị eme ka onye ahụ nwuo site naani n'ama otu mmadu, kama o ga-anwu site n'ama mmadu abuo maoḅu ato gbara. 7 Ndi ahụ gbara akaebe n'isi ya ga-eburu uzo tuḅo ya nkume, tupu mmadu niile esoro tugbuo ya. Site n'uzo di otu a, unu ga-ekpochapu ihe ojoḅo site n'etiti gi. 8 O buru na unu enwee okwu siri ike na mkpebi, dika igbu ochu, maoḅu okwu na uka metutara mmadu, maoḅu ilu oḅu nke mmeru ahụ daputara n'ime ya, ihe unu ga-eme bu iweta ikpe ahụ n'ebe obibi Onyenwe anyi Chineke gi hoputara, 9 n'ihu ndi nchujaja, bu ndi Livayi na onye no n'ochie ikpe n'oge ahụ ka ha gubie ikpe ahụ. 10 I ga-emekwa dika mkpebi ha nyere gi n'ebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoputa. Lezie anya hu na i mezuru ihe niile dika ha si tuziere gi aka. 11 Mee dika iwu ha ziri gi si di, na dika mkpebi ha nyere gi si di. Ewezugala onwe gi site n'okwu ha nyere gi n'uzo obula 12 Ma onye ahụ ledara onye nchujaja na onye ikpe ahụ a hoputara ije ozi nye Onyenwe anyi Chineke gi ga-anwu. Unu ga-esi n'ala Izrel wezuga ihe ojoḅo di otu ahụ. 13 N'uzo di otu a, mmadu niile ganu ihe mere onye ahụ nupuru isi, ha ga-atu egwu ghara ibu ndi mpako. 14 Mgbe i banyere n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, merie ndi bi n'ime ya, biri n'ime ya, i nwere ike malite iche n'obi gi si, "Anyi kwesiri inwe eze dika mba ndi ozo niile di anyi gburugburu." 15 O si otu a dirj, lezie anya hu na onye i ga-eme eze bu onye ahụ Onyenwe anyi Chineke gi ga-ahoputa. Onye ahụ aghaghị ibu onye Izrel n'ihu na i kwesighi ime onye mba ozo eze ka o chja gi. 16 Hu na eze ahụ i hoputara enweghi otutu inyinya. Eze ahụ ekwesikwaghị izipu ndi ga-aga Ijpt izuputara ya otutu inyinya ozo, n'ihu na Onyenwe anyi agwala gi si, "I gaghị alaghachi Ijpt ozo." 17 Eze ahụ agaghị enwe otutu nwunye, n'ihu na nke a ga-eme ka obi ya si n'ebe Onyenwe anyi no puo. O gawkwaghị ababiga uba olaocha na olaedo oke. 18 Mgbe o nokwasiri n'ocheeze dika eze, o ga-esite n'akwukwo iwu a ndi nchujaja bu ndi Livayi na-edebe, deputara onwe ya iwu a metutara obibi ndu ndi eze. 19 Ihe ahụ o deputara ka o ga-agu

mgbe niile na ndu ya. Nke a ga-eme ka o muta itu egwu Onyenwe anyi Chineke ya, na igbaso ihe niile di n'iwu na ukpuru ndi a. 20 Igu akwukwo iwu a mgbe niile ga-eme ka o mata na o nweghi uzo o si di elu kariya umunna ya. O ga-emekwa ka o ghara iwezuga onwe ya site n'iwu a n'uzo obula. Mgbe ahụ, ya onwe ya, na umu umu ya ga-achị alaeze Izrel ogologo oge.

18 Ndi nchujaja bu ndi Livayi, na ndi ebo Livayi niile agaghị enwe oke maoḅu ihe nketa obula dika ebo ndi ozo n'Izrel. Ihe onyinye ichu aja niile e wetara n'ihu Onyenwe anyi site n'oku bu ihe nketa ha. 2 Ha agaghị enwe ihe nketa obula n'etiti umu Izrel ndi ozo, n'ihu na Onyenwe anyi aburula ihe nketa nke ha dika o kwere ha na nkwa. 3 Nke ga-abu oke ruuru ndi nchujaja n'ebe ndi mmadu no, n'ebe ndi na-achu aja, site n'anu ehi maoḅu aturu: a ga-enye onye nchujaja ubu aka ya, agba ya abuo na afu ya. 4 Ha ga-enwetakwa mkpuru mbu nke owuwe ihe ubi unu, ya bu, oka mbu unu, mmanya vaini ochuru unu, mmanu oliv unu na aji mbu a kpuchaputara site n'ahu igwe aturu unu. 5 N'ihu na Onyenwe anyi Chineke unu ahoputala ebo Livayi na umu umu ha site n'ebo niile nke Izrel ka ha buru ndi ga-eguzo jee ozi n'ihu Onyenwe anyi oge niile. 6 Onye Livayi obula si n'ebe o bi kwapu gaa biri n'obodo ozo n'Izrel nwere ike ije n'ebe ichu aja Onyenwe anyi hoputara, 7 o ga-eje ozi n'aha Onyenwe anyi bu Chineke ya dika umunna ya ndi Livayi na-eje ozi n'ihu Onyenwe anyi. 8 O gasokwa keta oke a na-ekenye ndi Livayi bi n'obodo ahụ, n'agbanyeghi na o na-enweta ego site n'orire e rere ihe onwunwe ezinaulo ya. 9 Mgbe i banyere n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, amutakwala ime omume aru dika ndi mba bi n'ala ahụ. 10 Ka a hapu ichota onye obula n'etiti gi nke na-ewere nwa ya nwoke maoḅu nwanyi nye ka a kporo ya oku n'ihu ichuru chi ndi mba ozo aja. Ka onye Izrel obula ghara ibu onye na-aju mmuo ase maoḅu onye mgbaasi maoḅu na-agba aja, 11 maoḅu onye na-aku mmadu ibe ya ogwu, maoḅu onye na-aju mmuo ojoḅo ase, maoḅu dibia afa maoḅu onye na-aju ase site n'aka ndi nwuru anwu. 12 Onye obula na-eme ihe ndi a bu onye Onyenwe anyi kporo asi. O bukwa n'ihu ihe aru ndi a ka Onyenwe anyi Chineke gi ji na-achupu ndi bi n'ala a. 13 I ghaghị ibu onye zuruoke n'uzo niile n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi. 14 Mba ndi i na-aga inweta ala ha bu ndi na-aju ase site n'aka ndi mgbaasi na ndi

na-agba aja, ma Onyenwe anyị Chineke gi anabataghị na ị ga-eme ihe dị otu ahụ. **15** Kama Onyenwe anyị Chineke gi ga-eme ka onye amụma nke dị ka m biliere unu site n'etiti unu, site n'etiti ndị unu bụ Izrel. Ọ bụ ya ka unu ga-àna ntị. **16** N'ihị na nke a bụ ihe gi onwe gi rịrọrọ Onyenwe anyị bụ Chineke gi n'ugwu Horeb, n'ụbọchị mkpokọta ahụ. I kwuru si, "Anyị achọghị inụ olu Onyenwe anyị maọbụ hụ ọkụ ahụ dị egwu anya ọzọ, ka anyị ghara inwụ." **17** N'ihị ya, Onyenwe anyị gwara m okwu si m, "Ihe ha kwuru dị mma. **18** Aga m eme ka onye amụma bilie n'etiti ha, onye Izrel dika gi. Aga m agwa ya ihe ọ ga-ekwu, okwu niile m tinyere n'onye ya ka ọ ga-agwa ha. **19** Onye ọbụla juru ige ntị n'okwu m niile nke onye amụma ga-agwa ha n'aha m ka mụ onwe m ga-emesi ike. **20** Ma onye amụma ọbụla sitere na nganga obi ya kwuo okwu n'aha m, bụ okwu nke m na-ezighị ya ka o kwuo, ga-anwụ, maọbụ onye amụma ọbụla nke kwuru okwu n'aha chi ndị ọzọ, onye amụma ahụ ga-anwụkwa." **21** I nwere ike ikwu n'obi gi si, "Olee otu anyị ga-esi mata na okwu e kwuru si n'aka Onyenwe anyị n'ezie?" **22** Otu a ka unu ga-esi mata, ọ bụrụ na ihe onye amụma buru n'amụma n'aha Onyenwe anyị emezughị, okwu ahụ esighị n'ebe Onyenwe anyị nọ bịa. Ọ bụ okwu onye amụma ahụ cheputara kwuo n'onwe ya. Unu atụla ya ujọ.

19 Mgbe Onyenwe anyị Chineke gi bibiri mba ndị ahụ nwe ala ahụ ọ na-enye gi, mgbe ị chụpuru ha bichie n'obodo ha nakwa ụlọ ha niile, **2** mgbe ahụ, kewaputa obodo atọ n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi inweta, doo ha iche. **3** Kewaa ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa ụzọ atọ ka otu obodo mgbaba dirị n'otu akụkụ. Wuzie ụzọ e si aga n'obodo ndị a ka ọ dirị onye na-agba ọsọ mfe igbaje n'ebe ahụ. **4** Nke a bụ iwu banyere onye ọbụla gburu mmadụ gbara n'ebe ahụ maka izere ndụ. Ọ bụrụ na mmadụ esite na-amaghị ama gbuo onye agbataobi ya, bụ onye ọ na-akpoghị asị n'oge gara aga, ọ ga-agbaba n'obodo ahụ n'ihị ize ndụ ya. **5** Ọ bụrụ na mmadụ na ibe ya agaa n'ohia jwa nkụ ma isi anyuike ya esite n'osisi ya dapụ dagbuo nwoke ahụ so ya gaa jwa nkụ, nwoke ahụ na-awa nkụ ga-agbala n'ime otu obodo ndị a ichebe ndụ ya. **6** Ma ọ bughị otu a, onye ahụ na-agba ụgwọ ọchụ ga-esite n'onye juru ya obi chụọ nwoke ahụ ọsọ, chụkwute ya, gbuo ya ma ọ bụrụ na obodo mgbaba ahụ adiri

n'ebe dị anya, ọ bụ ezie na nwoke ahụ abughị onye kwesiri onwụ, ebe ọ bụ na o siteghị n'ekworo gbuo onye o gburu. **7** Ọ bụ nke a mere m ji nye unu iwu ka unu weputara onwe unu obodo mgbaba atọ. **8** Ọ bụrụ na Onyenwe anyị Chineke gi emee ka oke ala gi saa mbara dika ọ nupuru nna nna gi ha n'iyi na ọ ga-eme, ọ burukwa na o nye gi ala niile dika o kwere na nkwa, **9** n'ihị na i leziri anya gbasoo iwu ndị a m nyere gi taa ihu Onyenwe anyị Chineke gi n'anya, na ije ije dika ụzọ ya si di, mgbe ahụ, i nwere ike hoputa obodo atọ ọzọ, nke ga-abụ obodo izere ndụ. **10** N'uzọ di otu a, ị ga-enwe ike gbochie onwụ ndị aka ha di ọcha. Ọbara onye na-adighi ihe o mere agaghị adikwa gi n'isi, n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa. **11** Ma ọ bụrụ na nwoke ọbụla echere onye ọ kpọrọ asị n'uzọ, gbuo ya, mesia gbara ọsọ gaa n'ime otu obodo ndị a, **12** ndị okenye obodo ya gaezi ndị mmadụ ka ha gaa kputa ya site n'ebe ahụ. Ha ga-ewerekwa ya nyefee n'aka onye ga-aboro onye ahụ nwuru anwụ ọbọ, ka o gbuo ya. **13** Emerela ya ebere. Ị ghaghị ikpochapụ site n'Izrel ikpe omuma nke so iwufu ọbara ndị aka ha di ọcha, ka ihe gaara gi nke oma. **14** Mgbe ị batara n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-aga inye gi dika ihe nketa, ehigharila oke ala onye agbataobi gi n'ala ahụ enyere gi inweta. **15** Amala onye ọbụla ikpe mmehie n'ihị ama otu onye gbara. E kwesiri inwe ndị akaebe abụọ, maọbụ atọ tupu a maa mmadụ ikpe. **16** Ọ bụrụ na onye ọbụla achọọ imegide onye ọzọ site n'igba ama ụgha, **17** a ga-eduru mmadụ abụọ ahụ bịa n'ihu Onyenwe anyị na n'ihu ndị nchụaja na ndị ikpe na-arụ ọrụ n'oge ahụ. **18** Ndị ikpe ga-enyocha okwu ahụ nke oma. Ọ bụrụ na a chọputa na onye akaebe ahụ gbara ama ụgha, **19** ọ ga-ata ahụhụ ahụ nwoke ahụ ọ gbagidere akaebe gaara ata. N'uzọ di otu a, ị ga-ekpochapụ ndị ojọ site n'etiti gi. **20** Ndị niile nuru ya ga-atụ egwu, ha agaghị emekwa ihe ojọ di otu ahụ ọzọ. **21** Emekwala ebere ọbụla. Ndụ laara ndụ, anya laara anya, eze laara eze, aka laara aka, ukwụ laara ukwụ.

20 Mgbe ị puru ibuso ndị iro gi agha, ọ bụrụ na i lee anya hụ na ndị iro gi nwere otutu inyinya, ụgbọ agha na ndị agha di ukwu n'onyogugu kariya gi, unu atula egwu, n'ihị na Onyenwe anyị Chineke gi, onye ahụ mere ka i si n'ala Ijpt puta n'udo, nonyeere gi. **2** Tupu agha ebido, otu onye nchụaja ga-eguzo n'ihu ndị agha Izrel gwa ha okwu si, **3** "Geenu ntị, unu ndị

Izrel, taa, unu na-apụ ibuso ndị iro unu agha. Unu atụla egwu. Unu atụla ụjọ. Ka obi unu gharakwa ịda mba. **4** N'ihia na Onyenwe anyị Chineke unu ga-eso unu gaa, ọ ga-alurū unu ọgụ imegide ndị iro unu, ọ ga-enyekwa unu mmeri.” **5** Mgbe ahụ, ndị ọchịagha ga-esi otu a gwa ndị agha Izrel okwu si ha, “O nwere onye ọbụla n'ime unu wuru ụlọ ọhụrū ọ na-edobeghi nsọ nye Onyenwe anyị? Ka onye ị otu a laghachi n'ụlọ ya. Ka onye ahụ ghara ịnwū n'agha hapu ụlọ ya, ka nwoke ọzọ doo ya nsọ nye Onyenwe anyị! **6** Ọ ị nwoke ọbụla kuru ubi vaji ọhuru nke ọ na-esitebeghi n'ime ya gho mkpuru ọbula? Ya laa, ka ọ ghara ịnwū n'agha, hapuru ya onye ọzọ nke ga-eri mkpuru si na ya! **7** Ọ ị nwoke nwere nwaagboghọ o kwere nkwa na ọ ga-alu? Ya laa, gaa luo nwanyị! N'ihia na ọ buru na ọ nwuo n'agha, nwoke ọzọ ga-alu ya.” **8** Mgbe ahụ, ndị ọchịagha ahụ ga-ekwukwa si, “Ọ ị onye egwu na-atu? Ọ buru na o nwere onye ụjọ na-atu, ya laghachi n'ụlọ ya ka ịtu ụjọ ya hapu ijide ndi ọzọ.” **9** Mgbe ndiji agha gwachara ndi agha ha okwu ndi a, ha ga-ahoputa ndiji ga-achikota usuu ndi agha. **10** Mgbe ị bjaruru obodo ọbula nso ibuso ya agha, ị ga-ebu ụzọ kpoo ndi bi n'ime ya oku, maka ime udo. **11** Ọ buru na ha anabata ime udo, megheere gi onu ụzọ ama ha, ndi niile bi n'ime obodo ahụ ga-aburu gi ndi oru na-agbakwara gi odibo. **12** Ma ọ buru na ha ekweghi ime udo, luso gi agha, mgbe ahụ, ndi agha gi ga-agba ya gburugburu. **13** Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi nyefere gi ya n'aka, were mma agha gbuo nwoke ọbula no n'ime ya. **14** Ma umu nwanyi niile na umuntakiri niile, anu ulo niile na ihe nkwa niile nke ndi obodo ahụ ka ị ga-edebere onwe gi. Ị gwerekwa ihe nkwa nke Onyenwe anyi Chineke gi nyere site n'aka ndi iro gi mee ihe di gi mma. **15** Iwu ndi a metutara naanị mmeso ị ga-emeso obodo ndi tere anya. O metutaghi obodo ndi na-adighi n'ime mba ndi a di nso. **16** Ma otu ọ di, n'obodo niile ndi ahụ Onyenwe anyi Chineke na-enye gi dika ihe nketa, o nweghi ihe ọbula na-eku ume ị ga-ahapu ndu. Laa ihe niile na-eku ume n'iyi. **17** Ị ghaghị ịla obodo ndi a n'iyi: obodo ndi Het na nke ndi Amorait, nke ndi Kenan na nke ndi Periz, nke ndi Hiv na nke ndi Jebus, dika Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi n'iwu. **18** Ma ọ bughị otu a, ha ga-akuziri gi ime ihe ndi ahụ niile ruru aru ha na-eme mgbe ha na-efe chi ha di iche iche, mee ka ị mehie megide Onyenwe anyi Chineke gi. **19** Mgbe ị nochibidoro obodo ọbula ogologo oge, na-ebu

agha megide ya maka iwere ya, ebibila osisi na-amị mkpuru di n'ime ya site n'iji anyuike gbutuo ha. N'ihia na i nwere ike rie mkpuru osisi ha, egbutula ha. Osisi di n'ohia ha ọ bu ndi mmadu, na ị ga-anochibido ha? **20** Naanị osisi na-adighi amị mkpuru ka ị ga-egbutu, nke a na-adighi eri mkpuru ya eri. Jiri ha meere onwe gi ngwa ọgụ, dika ubibi, na nkwas, na ihe unu ji etitu mgbidi obodo ahụ.

21 Mgbe ị batara n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi inweta, biri n'ime ya, ọ buru na ị hu otu onye e gburu egbu ka ọ togbo n'ime ohia, ma ị maghi onye gburu ya, **2** ndi okenye gi, na ndi ikpe ga-aputa, tuo idi anya nke obodo niile di gburugburu ohia ahụ, site n'ebe ahụ onye ahụ e gburu egbu togbo. **3** Ndi okenye obodo ahụ ga-ewere nwa nne ehi a na-ejibeghi ruo oru, maobu nyara yoku ọbula **4** ha ga-eduru ya gaa na ndagwurugwu nke mmiri na-eru n'ime ya, ndagwurugwu a na-egwuzebeghi mgbe ọbula iru oru ubi n'ime ya, nke a na-akughị mkpuru n'ime ya, gbajie olu nwaagboghọ ehi ahụ n'ebe ahụ. **5** Ndi nchujaja, umu Livayi, ga-abia, n'ihia na Onyenwe anyi Chineke gi ahoputala ha ka ha buru ndi na-ejere ya ozi. Ha ka ọ hoputakwara ikwuputa ngozi n'aha Onyenwe anyi, na ikpe niile metutara mmeru ahụ. **6** Mgbe ahụ, ndi okenye niile nke obodo ndi ahụ dikarisiri ozu ahụ nso, ga-akwo aka ha n'elu nwaagboghọ ehi ahụ, nke ahụ a gbajiri olu n'ime ndagwurugwu ahụ. **7** Ha ga-ekwuputa si, “Aka anyi di ocha, ọ bughị anyi gburu nwoke a, anyi amakwaghi onye gburu ya. **8** Onyenwe anyi, kpuchiere ndi gi Izrel mmehie ha, bu ndi gi ị gbaputara. Agula ndi gi dika ndi ikpe mara n'ihia onwu nwoke a na-emeghi ihe ojoo.” Otu a ka a ga-esi kpuchie mmehie n'ihia mwufu ọbara ahụ. **9** N'uzo di otu a, ka ị ga-esi wezugara onwe gi ikpe omuma gaara abu nke gi n'ihia ọbara onye ahụ nwuru anwu, ebe ọ bu na i meela ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. **10** Mgbe ị puru ibuso ndi iro gi agha, ọ buru na Onyenwe anyi Chineke gi emee ka i merie ndi iro gi, dota ufodu n'ime ha n'agha, **11** ọ buru na ị hu nwaagboghọ mara mma nke masiri gi n'etiti ndi a dotara n'agha, i nwere ike iduru ya ka ọ buru nwunye gi. **12** Ị ga-akpobata ya n'ulo gi, mee ka ọ kpucha agiri isi ya, bekwaa mbo ya niile, **13** yipu uwe ahụ o yi mgbe e jidere ya. Ọ ga-anodu n'ulo gi ruo ụjọ n'ihia nna ya na nne ya otu onwa. Emesia, i nwere ike ịbakwuru ya gho di ya, ya onwe ya ga-aghokwa nwunye gi. **14** Ọ

burū na ihe ya amasikwaghị gị, ị ga-ahapụ ya ka ọ gaa ebe ọbụla ọ chọrọ. 1 Ị gaghị ere ya n'ọnụ ego ọbụla maọbụ kpasi ya agwa dika ohu, ebe ọ bụ na ị wedala ya n'ala site n'ihu ọtọ ya anya. 15 Ọ burū na nwoke luru ndi inyom abuo, ma hu otu n'ime ha n'anya karja nke ozo, ọ burukwa na ndi inyom abuo ahụ mụtaara ya umu ndi ikom, ma nwanyi ahụ ọ kporo asi buuru uzọ mụta nwa nwoke, 16 mgbe nwoke ahụ na-eke ihe onwunwe ya, ọ gaghị ewere oke ruuru okpara ya, nke nwanyi ahụ ọ kporo asi mutara kenye nwa nwoke nke nwanyi ahụ ọ huru n'anya muru. 17 Ọ ga-anabata nwa nwoke nke nwanyi ahụ ọ na-ahughị n'anya mutara di ka okpara, nye ya, oke abuo site n'ihe niile o nwere. N'ihu na nwoke ahụ bu mmalite ume ya, onodu nke ị bu okpara bukwa nke ya. 18 Ọ burū na nwoke amuta nwa nwoke na-eme isiike, nke na-enupu isi, onye na-adighi ege nna ya na nne ya nti, ọ buladi mgbe ha doro ya aka na nti. 19 Nne ya na nna ya ga-eduru ya gaa n'ihu ndi okenye, n'onu uzọ ama obodo ha. 20 Ha ga-agwa ndi okenye obodo ahụ, "Nwa anyi nwoke a na-eme isiike, na-enupu isi, ọ dighi ege nti n'olu anyi. Ọ bu onye mmefu na onye na-anubiga mmanya oke." 21 Ndi ikom niile nke obodo ahụ ga-ewere nkume tugbuo ya. N'uzo di otu a, unu ga-ekpochapu ihe ojojo ahụ n'etiti unu. Ndi Izrel niile ga-anu ihe mere, ujo ga-atukwa ha. 22 Ọ burū na nwoke obula emee ihe ojojo kwesiri onwu, ọ burū na e kpee ya ikpe onwu, kwugbuo ya n'osisi, 23 unu agaghị ahapu ozu ya ka ọ digide n'elu osisi abali ahụ niile. Hunu na e liri ya n'otu ubochi ahụ, n'ihu na onye obula a kwubara n'elu osisi bu onye Chineke buru onu. Emerula ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa.

22 Ọ burū na ị hu ehi, maobu aturu nwanna gi ka ọ na-akpafu, emela dika a ga-asi na ị hughị ya, jide ya, kpulaara ya onye nwe ya. 2 Ọ burū na ị maghi onye nwe ya, maobu na nwanna gi ebighi nso, were ya laa n'ulo gi, hapu ya n'ebe ahụ tutu onye nwe ya achowa ya, mgbe ahụ ka ị ga-ewere ya nyeghachi ya. 3 Otu a kwa ka ị ga-eme ma ị hu inyinya ibu nwanna gi, maobu uwe, maobu ihe obula ị ga-atututa. Were ya debere onye nwe ya. 4 Ọ burū na ị hu inyinya ibu, maobu ehi nwanna gi ka ha dara n'uzo, elela anya n'ebe ozo, gaa nyere ya aka bulie ya. 5 Nwanyi ekwesighi iyi uwe ndi ikom, nwoke agaghị eyikwa uwe ndi inyom. N'ihu na ihe aru ka ọ bu n'anya Onyenwe anyi Chineke gi. 6 Ọ burū na ị hu akwu nnunu togbo

n'ala, maobu nke di n'elu osisi, ọ burukwa na ọ bu nnunu nke no n'elu umu ya, maobu n'elu akwa ya, ewerela nne na umu nnunu ya. 7 Hapu nne nnunu ka ọ laa, ma were naani umu ya. Ihe ga-agakwara gi nke oma n'ihu ya, ị ga-enwekwa ndu ogologo. 8 Mgbe i wuru ulo, wuokwa ihe mgbochi gburugburu elu ya, nke ga-eme ka onye obula ghara isi n'elu ya dapu, si otu a wetara ulo na onye nwe ya ikpe omuma nke iwufu obara. 9 Akula udi mkpuru abuo n'ubi vaini gi. Ọ burū na i mee otu a, ihe okuku ndi a, na mkpuru ha miri ga-abu ihe ruru aru. 10 Ejikola ehi na inyinya ibu maka ido ihe e ji ako ala ubi. 11 Eyila uwe e ji uzọ ihe abuo kpa, dika uwe aji anu na ogho ochakpa. 12 Ị ga-akpanyere onwe gi ihe ogho akpara akpa, n'akuku anọ nke uwe mgbokwasị gi. 13 Ọ burū na nwoke aluo nwaagboghọ, mesie mgbe o dinakwuru ya kpebie n'obi ya na ọ chokwaghị ilu ya ozo, 14 ọ burū na nwoke a ekwutoo nwaagboghọ ahụ, mebie aha ya kwuo na nwaagboghọ ahụ amatalari nwoke tupu ha abuo aluo, 15 nne nwaagboghọ ahụ, na nna ya, ga-ewere ihe ga-egosi na nwa ha amabeghi nwoke gaa n'ihu ndi okenye obodo ahụ, n'onu uzọ ama. 16 Nna nwaagboghọ ahụ ga-agwa ndi okenye, "Enyere m nwoke a nwa m nwanyi dika nwunye, ma ugbu a, ọ chokwaghị ilu ya. 17 Ugbu a, o boola ya ebubo ihere, si, 'Achoputaghi m ihe obula n'ahu nwa gi nwanyi a ihe na-egosi na ọ maghi nwoke.' Ma nke a bu ihe ngosi na ada anyi amaghị nwoke." Mgbe ahụ ndi muru ya ga-agbasapu akwa ahụ n'ihu ndi okenye obodo ahụ. 18 Ndi okenye obodo ahụ ga-akporo nwoke nyekwa ya ahuhu. 19 Ha ga-emekwa ya ka ọ kwuo nna nwaagboghọ ahụ nari shekel olaocha, n'ihu na o boro nwaagboghọ Izrel na-amaghị nwoke ebubo ugha. Nwaagboghọ ahụ ga-anogide buru nwunye nwoke ahụ. Nwoke ahụ agaghị achupukwa ya ubochi ndu ya niile. 20 Ma ọ burū na ebubo nwoke ahụ bu ezikwu, na achoputaghi ihe gosiri na nwaagboghọ ahụ amaghị nwoke. 21 A ga-eduru nwaagboghọ ahụ puta n'onu uzọ ulo nna ya, n'ebe ahụ ka ndi ikom obodo ya ganọ were nkume tugbuo ya. N'ihu na o mere ihe ihere jogburu onwe ya n'Izrel, site n'ibi ndu akwuna mgbe ọ ka no n'ulo nne ya na nna ya. Ị ghaghị ikpochapu ihe ojojo ahụ site n'etiti unu. 22 Ọ burū na e jide nwoke ebe ya na nwunye onye ozo dina, ma nwoke ahụ dinara ya ma nwanyi ahụ o dinara aghaghị inwu. N'uzo di otu a, ị ga-ekpochapu ihe ojojo a site n'Izrel. 23 Ma ọ burū na nwaagboghọ na-amaghị nwoke a na-alu alu na nwoke

ozo edinakọọ n'ime obodo, 24 ya na nwoke ahụ ka a ga-eduru gaa n'ọnu ụzọ ama obodo, were nkume tugbuo ha n'ebe ahụ, ka ha nwụọ, nwaagboghọ ahụ ga-anwụ n'ihina o tighi mkpu, ma nwoke ahụ ga-anwụ n'ihina o mebiela nwunye nwoke ibe ya na-achọ ịlụ. Unu aghaghị ikpochapu ihe ojọọ site n'etiti unu. 25 Ma ọ buru na nwoke ezute nwaagboghọ na-amaghị nwoke a na-alụ alụ n'ohia, were ike mee ka ha abụọ dina, ọ bu naani nwoke ahụ ga-anwụ. 26 Aka nwaagboghọ ahụ di ọcha, ọ dighi mmehie o mere nke ikpe onwu ji adiri ya, n'ihina na onodu ya di ka onodu mmadu ahụ onye iro ya biakwasiri na mberede gbuo ya. 27 A puru i si na nwaagboghọ ahụ tiri mkpu ma ọ dighi onye no inaputa ya. 28 Ọ buru na nwoke obula ejiri ike jide nwaagboghọ na-amaghị nwoke, nke nwoke obula na-ekwebeghi nkwa ịlụ, mee ka ha abụọ dinaa, 29 nwoke ahụ ga-akwu nna nwaagboghọ ahụ iri shekel ọlaocha ise. Ọ ga-alukwa nwaagboghọ ahụ n'ihina o mebiela ya. Ọ gakwaghị achupu ya ubochi niile nke ndu ya. 30 Nwoke obula agaghị alu nwunye nna ya, n'ihina ọ bu nwunye nna ya. Ime ihe di otu a bu imeru ihe ndina nna ya.

23 Nwoke obula echipara mkpuru amu ya, maobu nke e bipuru mkpuru amu ya, agaghị esonye na mkpokota Onyenwe anyi. 2 Nwa obula a mutara site n'ikwa iko agakwaghị esonye na mkpokota Onyenwe anyi, umu umu ya, ruo n'ogbo nke iri, agakwaghị esonye na mkpokota Onyenwe anyi. 3 Onye Amon, maobu onye Moab, agaghị esonye na mkpokota Onyenwe anyi, ọ buladi ruo n'ogbo nke iri ha. 4 N'ihina ha e jighi achicha na mmiri bja zute unu n'uzo mgbe unu si Ijipt puta, ha goro Belam, nwa Beoa, onye si Petọ nke di na Aram Naharaim, ka ọ buo unu onu. 5 Ma Onyenwe anyi Chineke gi egeghi Belam nti, kama Onyenwe anyi Chineke gi gbanwere ibu onu ahụ mee ka ọ ghorọ gi ngozi, n'ihina na Onyenwe anyi Chineke gi huru gi n'anya. 6 Achola udo ndi Amon na Moab, na odimma ha ubochi ndu gi niile ruo mgbe ebighi ebi. 7 Ma eledala ndi Edom anya, n'ihina na ndi Edom bu umunna unu. Unu eledala ndi Ijipt anya, n'ihina na unu biri dika ndi obia n'ime ala ha. 8 Umụ a ga-amuru ha n'ogbo nke ato ha nwere ike ibata na mkpokota nke Onyenwe anyi. 9 Mgbe unu mara ulo ikwu unu maka ibu agha megide ndi iro unu, wezuganu onwe unu site n'ihe obula na-adighi ọcha. 10 Nwoke obula n'etiti gi nke na-adighi ọcha site

n'inyu mkpuru nwa n'ahu ya n'abali, ga-apu gaa nodu n'azu omuma ulo ikwu. 11 Ọ ga-anọ n'ebe ahụ ruo uhuruchi, emesia, ọ ga-asa ahụ ya loghachi n'ulo ikwu n'anyasi. 12 I ga-enwekwa otu ebe ndi gi ga-anọ jee n'ogwe ga-adi n'azu omuma ulo ikwu. 13 Onye obula n'ime unu ga-enwe shovel dika otu n'ime ngwa agha ya. Mgbe obula kwa o jere n'ogwe, ọ ga-eji ya gwuo ala kpochie nsi ọ nyuru. 14 Ulo ikwu gi ga-adi nso, n'ihina na Onyenwe anyi Chineke gi na-ejeghari n'etiti gi ichebe gi, na inaputa gi site n'aka ndi iro gi. Onyenwe anyi achoghi ihu ihe obula na-adighi mma n'anya, ka ọ ghara ilaghachi azu iso gi. 15 Ọ buru na ohu esite n'aka onye nwe ya gbakwute unu, akwagidela ya ka ọ loghachi, 16 hapu ya ka o biri n'etiti gi n'ime obodo obula masiri ya, emegbukwala ya. 17 Ọ dighi nwoke maobu nwanji, onye Izrel ga-aghọ akwuna ulo arusi. 18 I gaghị ewebata n'ulo Onyenwe anyi Chineke gi, onyinye obula site n'ego nwanji na-agba akwuna kpatara, maobu site n'ego nwoke ahụ na-edebe onwe ya dika akwuna nye ndi ikom ibe ya kpatara, iji mezuo nkwa obula. N'ihina ha abuo bu ihe ruru aru n'anya Onyenwe anyi Chineke gi. 19 A nakwala onye Izrel ibe gi omurunwa, n'ihe obula i binyere ya, maobu ego, maobu nri, ma ọ bukwana ihe obula ozo nwere ike imuta omurunwa. 20 Onye mba ozo ka i ga-ana omurunwa n'ihe i binyere ya, ọ bughị onye Izrel ibe gi. Ka Onyenwe anyi bu Chineke gi gozie gi n'ihe niile i tinyere aka gi ime n'ala ahụ nke i na-aba inweta. 21 Mgbe i kwere Onyenwe anyi bu Chineke gi nkwa, alala azu n'ikwughachi ya, n'ihina na Onyenwe anyi Chineke gi chorọ ka i kwughachi nkwa gi osiiso. Ọ ga-abukwara gi mmehie ma i meghi ya. 22 Ma ọ gaghị aburu gi mmehie ma ọ buru na i kweghi nkwa obula! 23 Ihe obula nke i kwere na nkwa, jisie ike hu na i mezuru nke ahụ dika okwu gi si di, n'ihina na ọ bu onyinye afọ ofufu nye Onyenwe anyi Chineke gi. 24 Ọ buru na i banye n'ubi vainji onye agbataobi gi, i nwere ike ghorọ mkpuru vainji obula i chorọ rachaa n'ebe ahụ, ma etinyela mkpuru obula n'akpa gi. 25 Otu a kwa, i banye n'ubi oka onye agbataobi gi, ghorọ mkpuru oka obula i chorọ n'aka gi, nookwa n'ebe ahụ taa ya, ma i gaghị etinye mma iwe ihe ubi n'ime oka ha ndi guzoro eguzo.

24 Ọ buru na nwoke akporo nwanji, luo ya, ma emesia ihe nwanji ahụ amasikwaghị ya n'ihina na ọ di ihe ọ choputara n'ahu ya nke na-adighi mma,

ọ ga-ede akwukwo alukwaghi m nye nwanyi ahụ n'aka, zilaa ya. 2 Ọ buru na emesia, nwoke ozo aluọ ya, 3 ma nwoke ahụ ekpebiekwa igbara ya akwukwo achokwaghi m, maobu na nwoke a mesiri nwuo, 4 nwoke mbu ahụ luru nwanyi ahụ agaghi alu ya ozo, n'ihu na nwanyi a aburula onye ruru aru nye nwoke ahụ. Ọ bukwa aru n'anya Onyenwe anyi ma di ya nke mbu luo ya ozo. Ihe di otu a ga-eweta ihe ojoo n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke na-enye gi dika ihe nketa. 5 Nwoke obula luru nwunye oheru agaghi apu soro ndi agha, maobu soro ruo oru ozo puru iche, otu afo ka o ga-enwere onwe ya ino n'ulo ya, ya na nwunye ya, ime onwe ha obi utu. 6 Mmadu agaghi ewere nkume ikwo nri dika ihe ebe, n'ihu na o bu ihe onye nwe ya ji achota nri ubochi ya. 7 Ọ buru na onye obula ezuru nwanna ya onye Izrel n'ohi, mesoo ya mmeso dika ohu, maobu ree ya, onye ohi ahụ ga-anwu. Nke a bu ikpochapu ihe ojoo n'etiti gi. 8 Gbalisie ike ihu na i na-eso iwu niile onye nchujaja, bu onye Livayi nyere gi banyere ndi nwere oria ekpenta, n'ihu na agwala m ya usoro ha ga-agbaso. 9 Chetakwa ihe Onyenwe anyi Chineke gi mere Miriam, mgbe i si n'Ijpt na-aputa. 10 Ọ buru na i binye mmadu ihe obula, abanyekwala n'ulo ya inata ihe a na-enye gi di ka ihe ebe. 11 Guzo n'ez! Ka onye ahụ i na-ebinye ihe wetara gi ihe ibe ahụ n'ezi. 12 Ọ buru na o bu onye ogbenye na-enweghi ihe, e jidela ihe ibe ya naba ura abali. 13 Weghachiri ya akwa ahụ n'anyasi, ka onye agbataobi gi jiri ya hie ura abali. Mgbe ahụ ha ga-ekkele gi, Onyenwe anyi Chineke gi ga-agukwara gi ya n'ez omume. 14 Emegbula nwa ogbenye mkpa nakpa i goro oru, ma onye ahụ o bu nwa Izrel ma o bukwanu onye obia bi n'obodo gi. 15 Kwuo ya uguo ya ubochi niile tupu anwu adaa, n'ihu na ebe o bu nwa ogbenye, obi ya dabeere n'ugwo ahụ i ga-akwu ya. Ọ buru na i meghe otu a, o ga-akwa akwa kpokuo Onyenwe anyi megide gi. A ga-agukwara gi ya dika mmehie. 16 Agaghi eme ka ndi muru umu nwuo n'ihu ihe umu ha metara, maobu mee ka umu nwuo n'ihu ihe ndi muru ha metara, onye obula ga-anwu n'ihu mmehie nke aka ya. 17 Ikpe ziri ezi ga-adiri, o buladi onye obia na nwa mgbei, anarakwala nwanyi di ya nwuru anwu uwe ya dika ihe ibe. 18 Cheta mgbe niile na i bururi ohu n'ala Ijpt, ma Onyenwe anyi Chineke gi gbaputara gi, n'ihu nke a ka m ji enye gi iwu ndi a. 19 Ọ buru na i lefu ukwu oka ufodu anya mgbe i na-ewe ihe ubi n'ubi gi, alaghachila azu n'ubi gi ichiri ha.

Hapuru ya ndi obia, na ndi inyom di ha nwuru anwu, na umu mgbei, Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozu gi, o ga-emekwa ka i baa uba. 20 Mgbe i na-akutusi mkpuru osisi oliv gi, ejeghachila azu n'alaka obula inyochazi ya, ichoputa ma i ghotachala mkpuru niile miri n'elu ha. Hapuru ndi obia na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru mkpuru obula foduru. 21 Otu a ka i ga-emekwa n'ihe banyere mkpuru ubi vaini gi. Atutukochala mkpuru niile miri n'elu ya. Hapuru ndi obia, na ndi mgbei, na ndi inyom di ha nwuru ihe niile foduru. 22 Chetakwa na o nwere mgbe i bu ndi ohu n'ala Ijpt. Ọ bu n'ihu ya ka m ji na-enye gi iwu a.

25 Mgbe esemokwu di n'etiti ndi mmadu, ha ga-ebuga ikpe ha n'uloikpe ebe ndi ikpe ga-elenye anya n'ikpe ahụ, maa onye ajo omume ikpe, meekwa ka onye aka ya di ocha nwere onwe ya. 2 Ọ burukwa na onye ikpe mara kwesiri ka apia ya utari, onye oikape ga-eme ka onye ahụ dinaa ala n'ihu ya, ka apiakwa ya onuogugu utari kwesiri ajo omume ya, 3 ma agaghi eti ya karja onu utari iri anu. Ọ buru na e tie onye ahụ ikpe mara onu utari kariri nke a, o ga-abu onye e leliri anya n'ihu ndi Izrel ibe ya. 4 Mgbe ehi na-azocha oka, ejila ihe kechie ya onu. 5 Ọ buru na nwoke anwu na-amutaghi nwa, nwunye ya ahụ agaghi alu di n'ama, kama nwanne nwoke di ya ga-aluru ya, ha ga-edinakokwa. 6 Nwa nwoke mbu nwanyi ahụ ga-amu ga-aza aha nwoke ahụ nwuru anwu, ka a ghara ihichapu aha ya n'ala Izrel. 7 Ma o buru na nwoke ahụaju ihu nwunye nwanne ya nwuru anwu, nwanyi ahụ ga-ejekwuru ndi okenye obodo ahụ n'onu uzọ ama, gwa ha si, "Nwanne di m ajula ime ka aha nwanne ya nwoke digide n'Izrel. O kweghi iru oru kwesiri nwanne di n'ebe m no." 8 Ndi okenye obodo ga-akpo ya, duo ya odu. Ọ buru na o nogide ju si, "Achoghi m ihu ya," 9 nwanyi ahụ ga-ejekwuru ya n'ihu ndi okenye, topu akpukpokwu o yi n'ukwu aka nri ya, buo ya asu n'ihu, si ya, "Otu a ka a na-eme nwoke obula juru iwuli ulo nwanne ya nwoke." 10 A ga-ama ahiri ya n'Izrel dika, "Ezinawo nwoke ahụ e sitere n'ukwu ya yipu akpukpokwu ya." 11 Mgbe ndi ikom abuo na-alu ogo, o buru na nwunye otu n'ime ha abia inaputa di ya site n'aka onye na-eti ya ihe, ma nwanyi ahụ esetipu aka jide nwoke ahụ n'amụ ya, 12 a ga-egbupu aka nwanyi ahụ. Ebere adighi ya. 13 Enwela uzọ ihe otutu abuo n'ime akpa gi, nke di aru, na nke na-adighi aru. 14 Enwela udi ihe

otutu abuo n'ulo gi, nke ukwu na nke nta. **15** I ghaghị inwe ezi ihe otutu na nke zuru ezu. Nke a ga-eme ka ndu gi di ogologo, dikwa mma n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. **16** N'ihu na Onyenwe anyi Chineke gi kporo onye obula na-eme ihe ndi a asi, bu onye obula na-agho aghugho. **17** Cheta ihe ndi Amalek mere gi n'uzo mgbe i si n'Ijpt na-aputa. **18** Chetakwa na ha luroso gi ogo mgbe ike gwuru gi, mgbe i dara mba, tigbuo ndi niile ji nwayo na-abja n'azu. Ha atukwaghị egwu Chineke. **19** Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi mere ka i nwere onwe gi site n'aka ndi iro gbara gi gburugburu, mgbe o mere ka i zuru ike n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa, ime ka i nweta ya, i ghaghị igbuchapu ndi Amalek, ka ha buru ndi a na-agaghị echetakwa ozo n'okpuru eluigwe. Echefukwala ime otu a.

26 Mgbe i ga-aba n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa, mgbe i nwetara ya, birikwa n'ime ya, **2** i ga-ewere ufodu n'ime mkpuru niile si n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, tinye ya n'ime nkata, were ya gaa n'ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke unu ga-ahoputa, dika ebe a kpokwasiri aha ya. **3** I ga-agwakwa onye nchujaja no n'oru n'oge ahụ okwu si: "Ana m ekwuputa taa nye Onyenwe anyi Chineke gi na abjala m n'ala ahụ Onyenwe anyi nupuru nna nna anyi ha n'iyi inye anyi." **4** Onye nchujaja ahụ ga-anara nkata ahụ, doka ya n'ihu ebe ichu aja Onyenwe anyi Chineke gi. **5** Mgbe ahụ, i ga-ekwuputa n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi si, "Nna nna m bu onye Aram na-awaghari awaghari, onye jere Ijpt izere ndu. Ha di ole na ole mgbe ha gara Ijpt, ma n'Ijpt ha ghoru mba di ukwu, ndi di ike, na ndi bara uba n'onuogugu. **6** Ma ndi Ijpt mejoro anyi, mee ka anyi taa ahuhu n'ihu oru di ike nke ha bokwasiri anyi. **7** Mgbe ahụ, anyi tikuru Onyenwe anyi Chineke nna nna anyi. Onyenwe anyi nuru olu anyi, hukwa mmegbu a na-emegbu anyi, na ndogbu anyi na-adogbu onwe anyi n'oru, na onodu ojojo anyi. **8** Onyenwe anyi ji aka di ike na ogwe aka o setiri eseti, n'otutu ihe oke egwu na oru iribama, na ihe ebube, si n'Ijpt kpoputa anyi. **9** O kpoatarata anyi n'ebe a, nye anyi ala a, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. **10** Ya mere, ugbu a, Onyenwe anyi, lee, ewebatala m mkpuru mbu sitere n'ala i nyere m." Doka nkata ahụ n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi, kpoakwa isiala nye ya n'ebe ahụ. **11** Mgbe ahụ, gi na ndi Livayi, na ndi mbjarambja bi n'etiti unu,

ga-anuri onu n'ihe oma niile Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi na ezinaulo gi. **12** N'afu nke ato obula, i ga-enye onyinye puru iche, onyinye otu uzu n'uzu iri, nke ihe ubi gi. N'afu ahụ, i ga-enye ndi Livayi, na ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru, onyinye otu uzu n'uzu iri gi, ka ha rie ya n'obodo gi di iche iche, ka afu jukwa ha. **13** I ga-ekwuputa n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi si, "Esitela m n'ulo wepu oke ahụ di nsu, nye ha ndi Livayi, na ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru, dika i nyere m n'iwu, enupughi m isi maobu chefuo iwu gi obula. **14** Erighi m ihe obula si n'ime ya mgbe m na-eru uju maobu wepu ihe obula n'ime ya n'onodu adighi ocha m, o dikwaghị nke m ji churo ndi nwuru anwu aja. Egeela m nti n'olu Onyenwe anyi Chineke m, meekwa ihe niile i nyere m n'iwu. **15** Site n'ebe obibi nsu gi di n'eluigwe ledata anya gi, gozie ndi gi Izrel na ala a i nyere anyi, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, dika i kwere nna nna anyi ha na nkwa." **16** Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi iwu taa si gi gbaso ukpuru ndi a na iwu ndi a. Lezie anya hu na i ji obi gi niile na mkpuruobi gi niile debe ha. **17** I kwuputala taa na Onyenwe anyi bu Chineke gi, i kweekwala nkwa na i ga-ege ya nti, debe iwu ya niile, na ukpuru ya niile, na i ga-emekwa ihe niile o si gi mee. **18** Taa kwa, Onyenwe anyi ekwuputala na unu bu ndi nke aka ya, dika o kwere na nkwa, na i ga-edebekwa ihe niile o nyere n'iwu. **19** O kwuru na o ga-emekwa ka i karija mba niile o kere elu, n'otuto, n'aha, nsopuru na ija mma. Na unu ga-abukwa mba di nsu nye Onyenwe anyi Chineke unu, dika o kwere na nkwa.

27 Mosis na ndi okenye Izrel nyere ndi Izrel iwu si, "Debenu iwu ndi a niile m na-enye unu taa. **2** Mgbe i gabigara osimiri Jordan ruo n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, bukootaanu nkume buru ibu n'otu ebe, jirikwa uru ocha techie ha. **3** Deputa n'elu nkume ndi ahụ iwu na ukpuru ndi a mgbe i batara n'ala ahụ mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru n'ime ya, nke Onyenwe anyi Chineke nna nna gi kwere nkwa inye gi. **4** Mgbe i nokwa n'ofe ozo nke osimiri Jordan, doo nkume ukwu ndi a n'ugwu Ebal, dika m na-enye gi n'iwu taa. Jirikwa uru ocha techie ha. **5** Wuokwara Onyenwe anyi Chineke gi ebe ichu aja ya n'ebe ahụ. Ebe ichu aja eji naani nkume wuo, nke ejighi ihe ngwa oru igwe ruo ihe bu na ya. **6**

Jiri nkume a na-awaghị awa wuore Onyenwe anyị Chineke gi ebe ichu aja ahụ, chụọkwa aja n'elu ya nye Onyenwe anyị Chineke gi. 7 Chụọ aja udo n'ebe ahụ, rie ha, ma n'urjakwa onụ n'ihu Onyenwe anyị Chineke gi. 8 Depụta iwu ndị a nke oma, n'elu nkume ndị ahụ i guzobere." 9 Mgbe ahụ, Mosis na ndị nchụaja, bụ ndị Livay, gwakwara ndị Izrel niile okwu sị, "N'ọpụ jii, gi Izrel, gekwaa ntị! Taa, i ghọla ndị nke Onyenwe anyị Chineke unu. 10 N'ihu ya debe iwu niile Onyenwe anyị Chineke gi na ụkpụrụ niile ndị m nyere gi taa." 11 N'otu ụbọchị ahụ ka Mosis nyere ha iwu sị, 12 Mgbe unu gafere Jodan, ebo ndị a: Simion, na Livay na Juda na Isaka na Josef na Benjamin, ga-eguzo n'elu ugwu Gerizim gozie ụmụ Izrel 13 Agburu Ruben, Gad, Asha, Zebulun, Dan na Naftali ga-eguzo n'elu ugwu Ebal kwuputa ọbụbụ onụ. 14 Ndị Livay ga-eji olu di elu guputa ya nye ụmụ Izrel niile, 15 "Onye a buru onu ka mmadu ahụ bu nke na-apị aruși maobu oyiyi ọbula, akaoru onye nka, nke bu ihe aru n'anya Onyenwe anyi, ma na-eguzobe ya na nzuzo." Ndị mmadu niile ga-aza sị, "Amen." 16 "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-eleli nna ya na nne ya." Ụmụ Izrel niile ga-aza, "Amen." 17 "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-ehighari oke ala onye agbataobi ya." Ụmụ Izrel niile ga-aza, "Amen." 18 "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-eduhie onye isi ụzọ." Ụmụ Izrel niile ga-aza, "Amen." 19 "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-adighi ekpe ikpe ziri ezi nye ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru." Ụmụ Izrel niile ga-aza, "Amen." 20 "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-abakwuru nwunye nna ya soro ya dinaa, n'ihu na o meruola ihe ndina nna ya." Ụmụ Izrel niile ga-aza, "Amen." 21 "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke ya na anumanu ọbula na-edina." Ụmụ Izrel niile ga-aza, "Amen." 22 "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke ya na nwanne ya nwanyị nakwa iko, bu nwanne ya nke nne ya muru, maobu nke nwunye nna ya muru." Ụmụ Izrel niile ga-aza, "Amen." 23 "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke ya na nne nwunye ya na-edina." Ụmụ Izrel niile ga-aza, "Amen." 24 "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-etigbu mmadu ibe ya na nzuzo." Ụmụ Izrel niile ga-aza, "Amen." 25 "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-anara ngari maka itigbu onye na-emeghi ihe ojoo ọbula." Ụmụ Izrel niile ga-aza, "Amen." 26 "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-adighi eme ka iwu

ndi a guzosie ike site na-edebeghi ha." Ụmụ Izrel niile ga-aza, "Amen."

28 Ọ buru na i debezuo ma gbasookwa iwu ndi a niile Onyenwe anyi Chineke gi sitere n'aka m na-enye gi taa, Onyenwe anyi Chineke gi ga-eme ka i ghoo mba kachasi mba niile n'awa elu. 2 Ngozi ndi a niile ga-abiakwasị gi, zuo gi ahụ, ma o buru na i rubere Onyenwe anyi Chineke gi isi. 3 Onye a goziri agozi ka i ga-abu n'obodo, burukwa onye a goziri agozi n'ala ubi. 4 Ihe a goziri agozi ka mkpuru nke afo gi ga-abu na mkpuru nke ala ubi gi na mkpuru nke anu ulo gi, umu ehi gi muru na umu igwe ewu na aturu gi. 5 Ihe a goziri agozi ka abo gi na ihe i ji agwo achicha ga-abu. 6 Onye a goziri agozi ka i ga-abu mgbe i na-abata na mgbe i na-apu apu. 7 Onyenwe anyi ga-eme ka ndi iro obula buliri onwe ha elu imegide gi buru ndi e meriri n'ihu anya gi. Ha ga-esite n'otu uzọ buso gi agha, ma ha ga-esite n'uzo asaa si n'ihu gi gbalaga. 8 Onyenwe anyi ga-ezipu ngozi ya ka o dikwasị n'elu oba gi na n'elu ihe obula i tinyere aka gi. Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi gi n'ala ahụ o na-enye gi. 9 Onyenwe anyi ga-eme ka i guzosie ike dika ndi nsọ ya, dika o sitere n'inu iyi kwee nkwa ime ma o buru na i debe iwu Onyenwe anyi Chineke gi, ma jee ije n'uzo ya niile. 10 Mgbe ahụ, ndi niile no n'awa ga-ahuta na o bu aha Onyenwe anyi ka a kpokwasiri gi. Ha ga-atukwa gi egwu. 11 Onyenwe anyi ga-eme ka i babiga uba oke na mkpuru nke afo gi, na mkpuru nke anu ulo gi, na mkpuru nke ihe ubi gi, n'ala ahụ o nuru n'iyi nye nna nna gi na o ga-enye gi. 12 Onyenwe anyi ga-emeghepu eluigwe ebe uloku ya di, zidata mmiri n'ala gi n'oge ya, ma gozie akaoru gi niile. I ga-agbazinye otutu mba ihe, ma gi onwe gi agaghi esite n'aka onye obula gbaziri ihe obula. 13 Onyenwe anyi ga-eme ka i buru isi, o bughị odudu. O buru na i naa ntị n'iwu ndi a Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi taa, lezie anya igbaso ha, i ga-anogide n'elu, i gaghị anọ n'okpuru. 14 Ewezugala onwe gi site n'iwu niile ndi a m na-enye gi taa, maobu gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe, igbaso chi ndi ozo na ife ha ofufe. 15 Ma otu o di, o buru na i ju irubere Onyenwe anyi Chineke gi isi, jukwa ilezi anya, gbasoo iwu ya na ukpuru ya niile, nke m na-enye gi taa, obubu onu ndi a ga-adakwasị gi. 16 I ga-abu onye a buru onu n'obodo, buru onye a buru onu n'ala ubi, 17 Abo gi na ihe igwo achicha gi ga-abu ihe a buru onu. 18 Ihe a buru onu ka

mkpuru nke afo gi ga-abu, ihe a buru onu ka mkpuru nke ala gi ga-abu, ya na umu nke igwe anu ulo gi, na umu ehi gi na nke igwe ewu na aturu gi muru. 19 Onye a buru onu ka i ga-abu mgbe i na-abata abata na mgbe i na-apu apu. 20 Onyenwe anyi ga-ezidata n'isi gi obubu onu, na ogbaaghara, tinyere nkocha n'ihe niile nke i tinyere aka gi, tutu ruo mgbe i ghoru onye e bibiri ebibi buru onye lara n'iyi na mberede, n'ih ihe ojo niile i mere site n'ihapu m. 21 Onyenwe anyi ga-ezite ajo orja n'etiti gi tutu ruo mgbe a ga-ekpochapu gi site n'ala ahụ i gaje iba n'ime ya inweta. 22 Onyenwe anyi ga-eti unu orja na-eripia eripia, ahụ oku na orja na-aza anu ahụ, oke okpomoku na mma agha, ukọ mmiri ozuzo na orja na-eripia ihe ubi, na omuma ebu ga-abiakwasị gi tutu ruo mgbe i lara n'iyi. 23 Mbara eluigwe nke i na-ahụ anya ga-agho bronzo, ala i na-azokwasị ukwu gi ga-agho igwe. 24 Onyenwe anyi ga-eme ka mmiri kwesiri izo n'ala gi gho uzuzu na aja. Ha ga-esi na mbara eluigwe na-ezodata n'ala tutu ruo mgbe i lara n'iyi. 25 Onyenwe anyi ga-eme ka ndi iro gi merie gi n'agha. I ga-esi otu uzọ puta ibuso ha agha, ma i ga-esi uzọ asaa gbalaga. I ga-aghoru ndi uwa ihe a na-asọ oyi mgbe ha huru ihe dakwasiri gi. 26 Ozu unu ga-aghoru umu anu ufe niile na anu ohia niile ihe oriri. O nwekwaghị onye ga-anọ menye ha egwu chupu ha. 27 Onyenwe anyi ga-ezite etuto ndi Ijipt ka ha bjakwasị gi, ya na onya, na agba, na oko. O dikwaghị ihe a ga-eji gwọ ha. 28 Onyenwe anyi ga-ezitere gi isi mgbaka, na ikpu isi, na ogbaaghara nke obi. 29 I ga-asogharị isi n'etiti ehie dika onye kpuru isi n'asogharị n'ochichiri. O dighi ihe obula ga-agara gi nke oma. Site n'ubochi ruo n'ubochi, i ga-abu onye a na-emegbu emegbu, na onye a na-anapu ihe ya n'ike oge niile, na-enweghi onye ga-anaputa gi. 30 Gi na nwanyi ga-enwe nkwekorita ilu di na nwunye, ma nwoke ozọ ga-eduru ya dinaa ya n'ike. I ga-ewu ulo ma i gaghị ebi n'ime ya. I ga-aku ubi vaini ma i gaghị eri mkpuru si na ya. 31 N'ihu anya gi ka a ga-egbu ehi gi, ma i gaghị ata iberibe anu ya. A ga-anapu gi inyinya ibu gi n'ihu anya gi ma a gaghị eweghachiri gi ya. Aturu gi ka a ga-enye ndi iro gi. O dikwaghị onye ga-anaputa ha. 32 A ga-ewere umu gi ndi ikom na ndi inyom nye ndi mba ozọ. O ga-agu gi agu ogologo oge ka i hu ha anya, ma i puhị inyere ha aka. 33 Mba nke i na-amaghị ga-eri mkpuru ubi i tara ahuru ku n'ala gi. I ga-abu naani onye a na-emegbu emegbu na onye a na-akpagbu ubochi ndu gi niile. 34 Ihe ndi a

niile i ga-eji anya gi hu ga-eme ka i nwe isi mgbaka. 35 Onyenwe anyi ga-eme ka etuto nke na-egbu oke mgbu a na-apughị igwota agwota too gi n'ikpere na ogwe ukwu gi abuo, o ga-agbasa site n'obo ukwu gi abuo ruo n'opi isi gi. 36 Onyenwe anyi ga-achupu gi na eze ahụ i hoputara nye onwe gi, chupu gi nye mba ozọ, ebe gi na nna nna gi ha, na-amaghị. N'ebe ahụ, i ga-ekechi ndi ozọ nke e ji osisi na nkume kpọ. 37 I ga-abu ihe iju anya, na ihe e ji atụ ilu, na ihe akuko, n'etiti mba ahụ niile Onyenwe anyi ga-achuga gi. 38 I ga-aku otutu mkpuru n'ubi ma i ga-aghota ntakiri mkpuru, n'ih ihe na igurube ga-ericha ihe i kuru n'ubi. 39 I ga-aku ubi vaini lekotakwa ya anya, ma i gaghị aracha mkpuru ya maobu nuu mmanya si na ya, n'ih ihe na ikpuru ga-eri ha. 40 Osisi oliv ga-na-eto ebe niile, ma mmanu oliv agaghị adị nke i ga-ete n'ahụ n'ih ihe na mkpuru oliv ga-adasị na-akaghị aka oge ha mara ifuru. 41 I ga-amuta umu ndi ikom na ndi inyom ma ha agaghị adigide n'ih ihe na a ga-adota ha n'agha. 42 Igwe igurube ga-erichasi osisi niile di n'ubi gi, ya na ihe i kuru n'ubi gi. 43 Onye obia bi n'etiti gi ga-aba uba kari gi. Ihe ga-na-agara ya nke oma, ma ihe ga-na-ajoro gi njo. 44 O ga-ebinye gi ihe, o bukwaghị gi ga-ebinye ya! O ga-abu isi ma i ga-abu odudu. 45 Obubu onu ndi a niile ga-abiakwasị gi. Ha ga-achuso gi oso, chukwute gi tutu ruo mgbe a lara gi n'iyi, naani n'ih ihe na i juru irubere Onyenwe anyi Chineke gi isi, na idebe iwu na ukuru ndi a o nyere gi. 46 Ha ga-abu ihe iribama na ihe ebube nye gi, na mkpuru gi niile, ruo mgbe ebighi ebi. 47 N'ih ihe na i juru iji onu na obi utu fee Onyenwe anyi Chineke gi n'oge ihe na-agara gi nke oma. 48 Ya mere, n'onodu agu na akpiri ikpo nku, n'onodu igba oto na uko ka i ga-eke ndi iro ahụ Onyenwe anyi na-ezite imegide gi. O ga-anyakwasị yoku igwe n'olu gi ruo mgbe o lara gi n'iyi. 49 Onyenwe anyi ga-eme ka mba si n'ebe di anya na nsotu uwa, bjakwasị gi, imegide gi. Mba a ga-adị gara gara dika ugo, o ga-abukwa mba i na-amaghị asusu ha, 50 Mba na-enweghi ihu ochi nke na-adighi asopuru okenye maobu were ihuoma leta umuntakiri. 51 Ha ga-erichapu mkpuru nke anu ulo gi niile na mkpuru nke ihe ubi gi niile tutu ruo mgbe i ghoru ihe e bibiri ebibi. O nwekwaghị ihe ga-afoduru gi, maobu oka, maobu mmanya ohuru maobu mmanu oliv, maobu umu ehi maobu ewu na aturu gi muru, ruo mgbe e mere ka i laa n'iyi. 52 Mba ahụ ga-anochigide obodo ndi ahụ niile di n'ala gi tutu ruo mgbe mgbidi ndi ahụ

niile e wusiri ike, nke ị na-atụkwasi obi dara. Ọ ga-anọchigide ndị ahụ niile dị n'ala ahụ niile Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị. **53** Ị ga-erikwa anụ ahụ ụmụ gị ndị ikom na ndị inyom ndị Onyenwe anyị Chineke gị nyere gị n'ihie oke nnọchigide nke ndị agha nọchigidere gị na n'ihie oke mkpaga nke ndị iro. **54** Ọ bụladị nwoke ahụ dika siri nwayọọ na-enwekwa mmetụta mmadụ n'etiti unu ga-aghọ onye afọ tara mmiri nke ukwu megide nwanne ya nwoke, maọbụ nwunye nke ọ hụrụ n'anya, maọbụ ụmụ ya, ndị ka dị ndụ. **55** Ọ gaghị enye onye ọbụla n'ime ha ụfọdụ n'ime anụ ahụ ụmụ ndị ọ na-eri, n'ihie na ọ bụ naanị ya bụ ihe oriri fọdurụ ya, n'ihie ahụ nke nnọchi ndị iro nọchiri ọ n'ụzọ obodo gị niile butere. **56** Nwanyị nke dika siri nwayọọ na-enwekwa mmetụta mmadụ n'etiti unu, nke dị oke nwayọọ, nke ihe na-emetụta na ọ dighị amasi ya ịzọgidesi ọbụ ụkwụ ya ike n'ala, ga-ajụ ikenye di ya ọ hụrụ n'anya, nwa ya nwoke maọbụ nwa ya nwanyi, **57** ọ bụladị akpanwa si n'etiti ụkwụ ya pụta na ụmụ ọhụrụ ọ mụrụ. N'ọnọdụ ọjọ n'oke ụkọ ya, ọ chọrọ iri ha na nzuzo, n'ihie ahụ nke ndị iro gị mere ka ọ bjakwasị gị n'oge nnọchigide nke obodo gị niile. **58** Ọ bụrụ na i lezighị anya gbasoo okwu iwu niile e dere n'ime akwụkwọ a, ọ bụrụ na i sọpuru gị aha a dị ebube na nke dị egwu, bụ Onyenwe anyị Chineke gị, **59** Onyenwe anyị ga-ezitere gị na ụmụ ụmụ gị ihe otiti dị oke egwu, oke mbibi nke ga-adị ogologo oge, na ọrịa dị oke njo nke na-adighị ala ala. **60** Ọ ga-ezitere gị ọrịa ndị ahụ niile dị n'Ijijpt, nke ị na-atụ ụjọ ha, ha ga-arapara gị n'ahụ. **61** Ọ bughị naanị nke a! Onyenwe anyị ga-eme ka ụdị ọrịa ọbụla, na ụdị ihe otiti ọbụla, ọ bụladị ndị na-adighị n'ime Akwụkwọ Iwu a, bjakwasị gị, tutu ruo mgbe a ga-ekpochapụ gị. **62** Ọ bụ ezie na ị dị ukwu n'ọnuogugu dika kpakpando nke eluigwe, maọbụ naanị mmadụ ole na ole n'ime gị ga-afọdụ. Ihe ndị a niile ga-emezu n'ihie na i geghi ntị n'olu Onyenwe anyị bụ Chineke gị. **63** Dika mmụba ị mụbara n'ọnuogugu, na ịdị ukwu nke akụnụba gị si bụrụ ihe nyere Onyenwe anyị obi uto, otu a ka ọ ga-esi tókwa ya uto ibibi gị, na ime ka ị daa ụkpa. Ọ ga-esi n'ala ahụ ị na-aga inweta hopu gị. **64** N'ihie na Onyenwe anyị ga-eme ka ị gbasasị n'etiti mba niile, site n'otu nsọtụ ụwa ruo na nsọtụ nke ọzọ. N'ebe ahụ, ị ga-efekwa chi ndị ọzọ, nke gị, maọbụ nna nna gị ha, na-amaghị, chi e ji osisi na nkume kpọ. **65** N'etiti mba ndị a, obi agaghị eru gị ala, ọbụ ụkwụ gị agaghị enwe ebe izuike. N'ebe ahụ,

Onyenwe anyị ga-enye gị mkpuruobi na-ama jijiji, anya nke ike gwurụ n'ihie enweghị olileanya, na obi na-ada mba. **66** Ndụ gị ga-ekonye n'elu n'ihie oke egwu. Ị ga-anọ n'egwu, ehie na abali, ị gaghị ejikwa ndụ gị n'aka. **67** N'ututu, ị ga-asi, "Ewoo, a sika na ugbo a bụ uhuruchi!" N'uhuruchi ị ga-asika, "Ewoo, a sika na ugbo a bụ ututu!" Ị ga-ekwu ihe ndị a n'ihie ihe egwu juru gị obi, na n'ihie ihe ndị ahụ niile anya gị na-ahụ. **68** Onyenwe anyị ga-eme ka i soro ugbo mmiri loghachi n'Ijijpt, n'ije ahụ m kwuru na ị gaghị ejekwa ọzọ. N'ebe ahụ ị ga-ewere onwe gị resi ndị iro gị dika ohu ndị ikom maọbụ ndị inyom, ma ọ dighị onye ga-achọ ịzụ gị.

29 Ndị a bụ okwu nke ọgbugba ndụ ahụ Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu ka ya na ụmụ Izrel gbaa n'ala Moab na-agbanweghị ọgbugba ndụ ahụ ya na ha gbara n'ugwu Horeb. **2** Mosis kpokọtara ụmụ Izrel niile gwa ha okwu si, Unu ji anya unu hụ ihe Onyenwe anyị mere n'Ijijpt megide Fero, na ndị ozi ya, na ala ya niile. **3** Anya unu hụrụ oke nwale niile, na ihe iribama ndị ahụ, na ọrụ ebube niile ahụ. **4** Ma tutu ruo taa, Onyenwe anyị enyebeghị unu obi nwere nghota, na anya na-ahụ ụzọ, maọbụ ntị na-anụ ihe, nke ga-enyere unu aka inomi ihe ndị a niile. **5** Ma Onyenwe anyị na-asi, "N'ime iri afọ anọ ndị ahụ nke m duuru unu n'ime ọzara, uwe unu emeghị ochie, akpukpukwu unu akapughị n'ụkwụ unu. **6** Ọ dighị achicha unu riri, ọ dikwaghị mmanya maọbụ ihe ọhụrụ na-aba n'anya unu n'urụ. E mere m ihe ndị a ime ka unu mata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu." **7** Mgbe unu rutere ebe a, Saihon, eze ndị Heshbon, na Og, eze ndị Bashan, putara ibuso anyị agha, ma anyị lughuru ha. **8** Anyị weere ala ha nye agburu Ruben, na Gad, na otu okara ebo Manase, dika ihe nketa ha. **9** N'ihie ya, lezie anya idebe ụkpuru niile nke ọgbugba ndụ a, ka ihe niile unu na-eme gaara unu nke ọma. **10** Unu niile, ndị ndu unu, na ndị isi unu, na okenye, na ndị isi ọchichị, na ndị ikom niile nke Izrel, unu ndị guzo n'ihu Onyenwe anyị Chineke taa, **11** na ụmuntakiri unu, na ndị nwunye unu, na ndị ọbia bi n'etiti unu, ndị na-egburu unu nkụ, na ndị na-echukwara unu mmiri. **12** Unu guzo n'ebe a taa ka unu na Onyenwe anyị Chineke gbaa ndụ. Unu guzokwa, maka ọgbugba ndụ a unu na Onyenwe anyị na-agba taa, nke e ji inu iyi mesie ike, **13** ime ka ọ pụta ihè nye unu taa na unu bụ ndị nke ya, imekwa ka unu mata na ọ bụ Chineke

unu, dika o kwere nna nna unu ha, Ebrahim, na Ajizik, na Jekob na nkwa. **14** Ogbugba ndu a nke ya na inu iyi so nke m na-eme ka o dirị abughị naanị n'ihu unu, **15** ndi soro anyi guzo n'ebe a taa, n'ihu Onyenwe anyi Chineke anyi, kama o bukwa n'ihu ndi ahụ na-anoghi n'ebe a. **16** Unu onwe unu maara otu anyi si bie n'ala Ijipt, na otu anyi si gafee mba ndi ahụ niile anyi gafere n'uzo. **17** Unu huru n'etiti ha ihe aru ha niile, na arusi niile e ji osisi, na nkume na olocha, na olaedo kpoo. **18** Lezienụ anya ka unu hu na obi onye obula n'ime unu, nwoke maobu nwanyi, agburu maobu ebo obula n'Izrel, esighi n'ebe Onyenwe anyi bu Chineke anyi no puo, bido chewe echiche ife chi ndi mba ozu ndi a niile. Lezienụ anya hu na mgborogwu na-eweputa nsi na-elu ilu di otu a adighi n'etiti unu. **19** Mgbe onye di otu a nuru okwu inu iyi a, na ha ga-agozi onwe ha, na-eche, "Ihe ga-agara m nke oma, o bu ezie na m nogidere na-agbaso uzu isiike m." Ha ga-eweta mbibi nye ala a gbara mmiri nke oma nyekwa ala ahụ kpoo nku. **20** N'ihu na Onyenwe anyi agaghị agbaghara onye di otu a! Iwe ya, na ekworo ya, ga-adi oku megide nwoke ahụ. Obubu onu niile e dere n'ime akwukwo a ga-abiakwasikwa ya. Onyenwe anyi ga-ehichapukwa aha ya, ka a ghara inukwa ihe banyere ya n'ua. **21** Onyenwe anyi ga-akpa oke n'etiti ya na ebo niile nke Izrel, maka iwetara ya mbibi, di ka obubu onu niile nke ogbugba ndu nke e dere n'ime Akwukwo Iwu a si di. **22** Mgbe ahụ, umu unu ndi ga-eso unu n'ogbo ndi di n'ihu, na ndi obia si ebe di anya bja, ga-ahụ oke ihe otiti ojojo a biakwasiri ala a, ya na orja niile Onyenwe anyi mere ka o biakwasi ya. **23** Ala ahụ niile ga-abu ala nnu, nke oku repjara, ala nke a na-adighi akụ ihe obula n'ime ya, ala na-adighi amị mkpuru, nke ahija na-adighi epu n'elu ya. Ala dika ala Sodom na Gomora, na Adma, na Zeboiim, nke Onyenwe anyi sitere n'oke iwe ya mebie. **24** Mba niile ga-aju si, "Gini mere Onyenwe anyi ji mee ihe di otu a n'ala a? Gini kpatara oke iwe oku a?" **25** Osisa ya ga-abu, "O bu n'ihu na ndi a hapuru idebe ogbugba ndu ha na Onyenwe anyi, Chineke nke nna nna ha gbara, ogbugba ndu ha na ya gbara mgbe o mere ka ha site n'Ijipt puta. **26** N'ihu na ha fere chi ndi ozu ofufe, kpookwa isiala nye ha, bu chi ndi nke ha na-amaghi, chi ndi nke o na-enyeghi ha. **27** O bu ya mere iwe Onyenwe anyi ji di oku megide ala a, meekwa ka o zidata n'isi ha obubu onu niile e dere n'ime akwukwo a. **28** N'oke iwe ya na onuma ya ka Onyenwe anyi ji hopu ha site n'ala

ha, werekwa ha tuba n'ala ozu, dika o di ugbu a." **29** Ihe niile e zoro ezo diri Onyenwe anyi Chineke anyi, ma ihe ndi ahụ niile e kpughere ekpughe diri anyi, dikwara umu anyi ruo mgbe ebighi ebi, ka anyi nwee ike igbaso na imezu okwu niile nke iwu a.

30 Mgbe ihe ndi a niile ga-emezu n'ebe unu no, ya bu, ngozi niile na obubu onu niile m guputara n'ihu unu, o buru na unu ga na-atughari uche na ha n'etiti mba ndi ahụ Onyenwe anyi Chineke unu ga-achuba unu, **2** o burukwa na unu ekpemie n'obi unu n'oge ahụ iloghachikwute Onyenwe anyi Chineke unu, o buru na unu, na umu unu ga-eji obi unu niile na mmuo unu niile mezuo iwu ndi a niile m nyere unu taa. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-anaputa unu. O ga-enwe obi ebere n'ebe unu no kpokotakwa unu site na mba niile ebe o chusasiri unu. **4** A sikwari na o bu n'ala di na nsotu uwa n'okpuru eluigwe ka a chugara unu, n'ebe ahụ Onyenwe anyi bu Chineke gi ga-achikota unu, kpoghachitekwa unu. **5** Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-akpolata unu n'ala ahụ bu nke nna nna unu ha. Unu ga-enwetakwa ya, o ga-eme ka ihe gara unu nke oma, meekwa ka unu baa uba karja nna nna unu ha. **6** Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-ebi obi unu, na obi umu unu, na nke umu umu unu ugwu, ka unu were obi unu niile na mmuo unu niile, hu ya n'anya, ma dikwa ndu. **7** Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-eme ka obubu onu ndi a biakwasi ndi iro unu, ndi kpoo unu asi na ndi na-akpagbu unu. **8** Unu ga-emesiakwa rubere Onyenwe anyi isi, gbasookwa iwu ya niile nke m na-enye unu taa. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-eme ka unu babiga uba oke n'oru niile nke aka unu, n'ime mkpuru nke afo, n'ime mkpuru nke anu ulo gi, na mkpuru nke ala ubi gi. Obi ga-atokwa Onyenwe anyi utu ozu, ime gi ka i baa uba dika o toro ya n'ebe nna unu ha no. **10** Ma o buru na unu erubere Onyenwe anyi bu Chineke unu isi, debekwa iwu ya na ukpuru ya niile nke e dere n'Akwukwo iwu a, jirikwa obi unu niile na mmuo unu niile biaghachikwute Onyenwe anyi bu Chineke unu. **11** Idebe iwu ndi a m na-enye unu taa abughị oru siri ike, o bukwaghi ihe kariri unu ike ime. **12** N'ihu na iwu ndi a adighi n'eluigwe nke i ga-eji si, "Onye ga-arigo n'eluigwe wedatara m ya ka m nu ihe o na-ekwu, ma debekwa ya." **13** Iwu a adighikwa n'ofe ozu nke oke osimiri, nke i ga-eji si, "Onye ga-agafe ga weta ya, kposaa ya nye anyi ka anyi

ny, ma debekwa ihe o na-ekwu?" 14 Mba, okwu ahụ di gi nso, o di gi n'onu, dirikwa n'obi gi, ka i nwee ike idebe ha. 15 Lee, edoola m n'ihu gi taa ndu na oganihu, onwu na ila n'iyi. 16 Enyela m gi iwu taa, si gi hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya, ana m asikwa gi gbasoo uzọ ya, ma debekwa iwu na ukpuru ya niile, ka i diri ndu, ghoekwa mba buru ibu, ka Onyenwe anyi bu Chineke gi gozie gi n'ala ahụ i na-aga inweta. 17 Ma o buru na obi gi e si n'iso ya tugharja, o burukwa na i ju ige nti, o buru na a dokpufuo gi mee ka i fee chi ndi ozo ofufe ma ikpo isiala nye ha, 18 agwala m gi hooaha taa, na i ga-ala n'iyi, i gaghị enwe ogologo ndu n'ala ahụ i na-agafe osimiri Jodan inweta. 19 Ana m akpokwu eluigwe na uwa taa ka ha buru ndi akaebe m, na edebela m n'ihu gi onwu na ndu, debekwa n'ihu gi ngozi na obubu onu. Ugbu a, horo ndu, ka gi na umu gi di ndu 20 ka i hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya, naa nti n'olu ya, daberekwa na ya. N'ihu na Onyenwe anyi bu ndu gi, o ga-enye gi ubochi ndu gi niile n'ala ahụ o kwere nkwa i nye nna nna gi ha Ebrahim, na Ajizik, na Jekob.

31 Mgbe Mosis gwachara umu Izrel okwu ndi a niile, 2 o gwakwara ha okwu ozo si, "Ugbu a, agbaala m otu narị afo na iri afo abuo! Enwekwaghị m ike idu unu, n'ihu na Onyenwe anyi agwala m si, i gaghị agafe osimiri Jodan. 3 Onyenwe anyi Chineke gi n'onwe ya ga-ebu gi uzo gabiga osimiri a. O ga-ebibi mba niile ndi a n'ihu gi. I ga-enwetakwa ala ha. Joshua ga-edu gi gabiga osimiri a, dika Onyenwe anyi kwuru. 4 Onyenwe anyi ga-emekwa ha ihe o mere Saihon na Og, bu eze ndi Amorait, ndi o kpochapuru ha na ala ha. 5 Onyenwe anyi ga-enyefe ndi bi n'ebe ahụ n'aka unu, unu ga-ekpochapukwa ha dika m nyere unu n'iwu. 6 Dinu ike! Nweenu obi ike! Unu atula ha egwu! N'ihu na Onyenwe anyi Chineke unu ga-anonyere unu. O gaghị agbakuta unu azu, o gwakwaghị ahapu unu." 7 Mgbe ahụ, Mosis kporo Joshua, gwa ya okwu n'ihu umu Izrel, si ya, "Di ike! Nwee obi ike! N'ihu na o bu gi ga-edu ndi a baa n'ala ahụ Onyenwe anyi nuru iyi inye nna nna ha, i ga-emekwa ka ha keta ala a dika ihe nketa ha. 8 Onyenwe anyi n'onwe ya ga-eburu gi uzo, o ga-anonyekwara gi, o gaghị ahapu gi maobu gbakuta gi azu. Atula egwu, adala mba." 9 Mgbe ahụ, Mosis deputara iwu ndi ahụ niile n'akwukwo, were ya nye ndi nchujaja, umu Livayi, ndi na-ebu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ. Mosis nyekwara ndi okenye Izrel

akwukwo a e dere iwu niile. 10 Mgbe ahụ, Mosis nyere ha iwu si, "Na ngwucha afo asaa obula, n'afọ ahụ a na-akagbu ugwo niile, n'oge a na-eme Mmemme ulo lkwu, 11 mgbe Izrel niile ga-abia n'ihu Onyenwe anyi bu Chineke unu, n'ebe ahụ o ga-ahoputa, i ga-aguputa ihe a site n'akwukwo iwu a n'ihu mmadu niile ka ha nuru ya. 12 Kporota mmadu niile n'otu ebe, ndi ikom, na ndi inyom na umuntakiri, na ndi obia bi n'etiti obodo unu, ka ha nuru, ma muta itu egwu Onyenwe anyi Chineke unu na ilezi anya igbaso okwu niile di n'iwu a. 13 Umuntakiri ha, ndi na-amabeghi iwu ndi a, aghaghị inu na imuta itu egwu Onyenwe anyi Chineke unu, ubochi ndu unu niile n'ala ahụ unu na-agafe Jodan inweta." 14 Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Lee, ubochi onwu gi na-abjuru nso. Kporo Joshua ka gi na ya soro bia n'ulo nzute ebe m ga-anọ nye ya oru o garu." Mosis na Joshua sooro bia guzo onwe ha n'onu uzo ulo nzute. 15 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gosiri ha onwe ya n'ime ogidi igwe ojii nke guzochiri onu uzo ulo nzute ahụ. 16 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "I ga-anwu, jekwuru nna nna gi ha. Mgbe i nwuru, ndi a ga-amalite ife chi ozo ofufe ndi di n'ala ahụ ha na-abanye. Ha ga-agbakuta m azu, mebie ogbugba ndu mu na ha gbara. 17 N'ubochi ahụ, iwe m ga-adiko megide ha, aga m agbakuta ha azu, zoo ihu m n'ebe ha no. A ga-alakwa ha n'iyi. Odachi na ahuhu di iche iche ga-abjakwasị ha, nke ga-eme ka ha si, 'Chineke anyi anokwaghị n'etiti anyi, o bu ya mere odachi ndi a ji bjakwasị anyi.' 18 Aga m echepu ihu m site n'ebe ha no n'ubochi ahụ, n'ihu ajo omume ha nke ife chi ozo ofufe. 19 "Ugbu a, deputaranu onwe unu abu a n'akwukwo, kuziekwara ya umu Izrel, ka o buru ihe akaebe m megide ha. 20 Mgbe m mere ka ha bata n'ala ahụ m kwere nna nna ha na nkwa, ala ahụ mmiri ara ehi na mmanu ahụ na-erugarị n'ime ya, mgbe ha rijukwara afo, baakwa uba, ha ga-ebido ife chi ozo ofufe, ju m, ma mebi kwaa ogbugba ndu m. 21 Ma mgbe otutu ihe odachi na ahuhu ga-abjakwasị ha, abu a ga-eme ka ha cheta ihe mere nsogbu ha niile ji bjakwasị ha, n'ihu na abu a ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. Amaara m nke oma ugbu a, o buladi tupu ha abanye n'ala ahụ m kwere nkwa inye ha site n'inu iyi, udi mmadu ha bu." 22 Ya mere, n'ubochi ahụ, Mosis dere abu ahụ, kuziekwara ya umu Izrel. 23 Mgbe ahụ Onyenwe anyi nyere Joshua nwa Nun iwu si ya, "Di ike, nwee obi ike, i gaghị ikpobata umu Izrel n'ala ahụ m sitere n'inu iyi kwee ha na nkwa.

Mụ onwe m ga-anonyere gi.” 24 Mgbe Mosis dechara okwu niile nke iwu ndị a n’akwụkwọ, site na mbido ruo n’ogwugwu, 25 o nyere ndị Livayị na-ebu igbe oğbugba ndụ Onyenwe anyị iwu sị ha, 26 “Werenụ Akwụkwọ Iwu a tinye ya n’akukụ igbe oğbugba ndụ Onyenwe anyị Chineke unu, ka ọ burū ihe igba ama megide unu. 27 N’ihi na amaara m na unu bụ ndị mmupu isi, na ndị isiike. Lee, ọ buladị taa m nọ ndụ n’etiti unu, unu na-enupu isi n’ebe Onyenwe anyị nọ, unu ga-esi aña gbara inupu isi mgbe m nwurū? 28 Kpọkọtaanụ ndị okenye unu niile, na ndị oçhichị agburū unu niile, ka m kwuputa okwu ndị a mgbe ha na-anụ ya. Ka m kpọkuokwa eluigwe na ụwa ka ha gbaa ama megide ha. 29 N’ihi na amaara m na mgbe m nwurū, unu ga-aghọ ndị rūrū arū nke ukwu, unu ga-ewezuga onwe unu site n’ebe iwu ndị ahụ m nyere unu dī. Amakwaara m na n’ubochi ndi ahụ na-abia, ihe ojoo ga-adakwasị unu, n’ihi ihe ojoo niile unu mere n’ihu Onyenwe anyi nke unu ji kpasuo ya iwe site n’ihe ndi ahụ unu ji aka unu kpoo.” 30 Ya mere, Mosis guputara okwu niile dī n’abu a site na mbido ruo ogwugwu na ntị nzuko ndi Izrel niile.

32 Gee ntị, gi eluigwe, nūrū ihe m na-ekwu! Gee ntị, ụwa, nūrū okwu si m n’onu. 2 Ka okwu m daa dika mmiri ozuzo ka okwu m daa dika igirigi, ka ọ daa dika nshansa mmiri n’elu ahijia, dika oke mmiri ozuzo n’ahijia na-epuputa epuputa. 3 Aga m eto aha Onyenwe anyi toonu idi ukwu Chineke anyi! 4 O bu oke nkume ahụ, oru ya zuruoke, uzu ya niile ziri ezi. Chineke kwesiri ntukwasị obi, nke na-adighi eme ihe ojoo, onye ezi omume na onye ziri ezi ka o bu. 5 Ha emerula onwe ha, ha abukwaghị umu ya, ha bu ogbo gbagoro agbago, ndi didi ha gbanwere agbanwe 6 O bu otu a ka unu si emeso Onyenwe anyi unu ndi nzuzu, ndi na-enweghi uche? Onyenwe anyi o bughị nna unu, onye kere unu, onye kpuru unu mee ka unu guzosie ike? 7 Cheta ubochi ochie ndi ahụ gara aga, tlee ogbo ndi ahụ gara aga juo nna gi, o ga-akorọ gi. Juo ndi okenye gi, ha ga-eme ka o doo gi anya. 8 Mgbe Onye kachasi ihe niile elu nyere mba obula ihe nketa nke ha, mgbe o kesara umu mmadu, mgbe o guzobere oke ala nye ndi niile dika onuogugu umu Izrel si di. 9 N’ihi na oke Onyenwe anyi nwetara bu ndi ya Jekob bu ihe nketa e kenyere ya. 10 N’ala di n’ozara ka o chotara ya, n’ala togboro n’efu, nke kporo nku. O kpuchitere ya, lezie ya anya, o chebere

ya dika o bu mkpuru anya ya, 11 dika ugo nke na-akpote umu di n’akwu ya, nke na-erughari n’elu umu ya, nke na-agbasapu nku ya ijide ha, nke na-ebu ha na nku ya, 12 Onyenwe anyi naani ya duru ya, chi ala ozo esokwaghị ya. 13 O mere ka o rikwasi n’ebe niile di elu nke ala ahụ, jiri mkpuru na-amị n’ala ubi ahụ zuo ya. O ji mmanu ahụ si na nkume zuo ya, ya na mmanu si n’oke nkume, 14 na mmiri ara rahuru arahu nke igwe ehi, na mmiri ara rahuru arahu nke igwe ewu na aturu, na umu aturu na mkpi gbara abuba, na oke ebule Bashan di ezi mma, tinyere ezi obi oka wiiti. I nukwara mmanya na-agbo ufufu, nke bu obara mkpuru vaini. 15 Ma Jeshurun mara abuba, ma gbagharja ukwu ya, ebe nri juru ya onu, o buru ibu, maa mma ile anya. O hapuru Chineke kpuru ya, ju oke nkume ahụ, bu Onye Nzoputa ya. 16 Ha sitere na chi ndi ala ozo ha kpasuo ekworo ya, meekwa ka iwe wee ya n’ihi ihe aru nke arusi ha. 17 Ha churu aja nye umu mmuo, ndi na-abughi Chineke, bu chi ndi ha na-amaghi, chi ndi ka putara ohuru, chi ndi ahụ nna nna ha na-atughi ujo ha. 18 I gbakutara Oke Nkume ahụ muru gi azu, i chefuru Chineke ahụ muru gi. 19 Onyenwe anyi huru ihe di otu a, ju ha, n’ihi na umu ya ndi ikom na ndi inyom kpasuru ya iwe. 20 “Aga m ezo ihu m n’ebe ha no,” ka o kwuru, “ka m hu ihe onodu ikpeazu ha ga-abu, n’ihi na ha bu ogbo gbagoro agbago, umu na-ekwesighi ntukwasị obi. 21 Ha esitela n’ihe na-abughi chi kpalie ekworo m, jiri arusi ha na-abaghi uru mee ka iwe wee m. Mụ onwe m ga-esite na ndi na-abughi ndi kpalie ekworo ha, sitekwa na mba na-enweghi nghota kpalie iwe ya. 22 N’ihi na a munyela oku n’onuma m, oku ga-enwu ruo ala mmuo n’okpuru ụwa. O ga-erepia ụwa na mkpuruobi niile, o ga-amunye oku na ntola ugwu ukwu niile. (Sheol 7585) 23 “Aga m ekpokwasị mbibi n’elu ha, zipu aku m niile megide ha. 24 Aga m eziga onwu na-eripia eripia megide ha, na ila n’iyi nke na-ebibi ebibi, na orja ojoo na-egbu egbu. Aga m eziga anu ohia ndi ga-eji eze tapiasia ha, na ajuala na-akpu akpu n’uzuzu, nke elo onwu di n’onu ya. 25 N’okporozu, mma agha ga-eme ka ha gbara aka umu, n’ime ulo ha, ihe oke egwu ga-abiakwasị ha. Umu okorobia na agboghobia ga-ala n’iyi, o buladi umuntakiri na ndi agadi isi awo. 26 Ekwuru m na m ga-achusasi ha, hichapu ncheta obula banyere ha n’etiti umu mmadu. 27 Ma ihe banyere inya isi onye iro tinyere m ujo n’obi, ka onye iro ghara ighotahie kwuo si, ‘Aka anyi ewetara anyi mmeri, o

bughị Onyenwe anyị mere ihe ndị a niile.” 28 Ha bụ mba na-enweghị uche, ndị na-enweghị mmụọ nghọta ọbụla n’ime ha. 29 A sịkwari na ha maara ihe, nwee uche nakwa ighọta ihe ikpezụ ha ga-abụ. 30 Kedụ ka otu onye ga-esi chụọ otu puku mmadụ ọsọ, kedụ ka mmadụ abụọ ga-esi chụọ iri puku mmadụ ọsọ, ma ọ bughị na Oke Nkume ha erefuola ha, ma ọ bughị na Onyenwe anyị echepụla ihu ya n’ebe ha nọ? 31 N’ihi na nkume ha adighị ka Nkume anyị, dika ndị iro anyị, n’onwe ha, jiri onụ ha kwuo. 32 Osisi vainị ha si n’osisi vainị Sodom, na n’ubi dī na Gomora mkpuru vainị ha juputara na nsi, ụyọkọ vainị ha juputara n’ilu ilu. 33 Mmanya vainị ha bụ elo agwọ, elo ajuala na-ebute onwụ. 34 “Nke a ọ bughị ihe m dokọtara chere oge, chezie ha nke ọma n’ụlọakụ m? 35 Ọ bụ m ka ịbọ ọbọ dīrị m, aga m akwughachi. Mgbe oge ruru ụkwụ ha ga-agbuchapu, ụbọchị mbibi ha na-abia nso, ịla n’iyi ha chī ọsọ na-abiakwasị ha.” 36 Onyenwe anyị ga-ekpe ndị ya ikpe, ọ ga-enwe ọmịiko n’ahụ ndi ohu ya, mgbe ọ hụrụ na ike ha nwere agwula, mgbe otu onye na-agaghị afọdụ, ohu na onye nwe onwe ya. 37 Ọ ga-asịkwa, “Ugbu a, olee ebe chi niile ha nọ, bụ oke nkume ahụ ha gbabara izere ndụ n’ime ya, 38 chi ndi ahụ riri abụba ihe ichu aja ha, nūkwaka mmanya ha ji chūọ aja ihe onūnū? Ha bilie bja nyere unu aka! Ha buru ụlọ ndo nye unu!” 39 “Ugbu a, hūnū na mū onwe m abū m ya! Ọ dighikwa chi ọzọ dī ma ọ bughị m. Mū onwe m na-eme ka a nwū, mū onwe m na-eme ka a dī ndū. Mū onwe m na-etipū mmadū onya, mū onwe m na-agwō ya, mmadū ọbūla apughikwa ịnaputa onye m ji n’aka m. 40 Ana m eweli aka n’eluigwe nakwuputa n’inu iyi sị, dika m na-adī ndū ruo mgbe ebighi ebi, 41 mgbe m mūrū mma agha m na-egbu amūma, mgbe aka m jidere mma agha ahū n’onodū ikpe ikpe, aga m abo ọbọ megide ndi iro, kwughachi ndi ahū niile kpōrō m asi. 42 Aga m eme ka àkū m nūjuo ọbara afo, ma mma agha ga-ebibi anū ahū, ọbara ndi e gburu egbu, na nke ndi a dotara n’agha, na isi ndi ndu ndi iro.” 43 Nūrijanū onū mba niile, unu na ndi ya, n’ihi na ọ ga-abo ọbọ ọbara ndi ohu ya, ọ ga-abo ọbọ megide ndi iro ya, kpuchiere ala ya na ndi ya mmehie ha. 44 Mosis na Joshua nwa Nun soro bja guputa mkpuru okwu abū a na ntī ndi Izrel. 45 Mgbe Mosis guputachara abū a nye ndi Izrel, 46 ọ gwara ha okwu ndi a sị, “Na-atugharinu uche n’okwu niile m kwuputara nye unu taa, ka unu si otu a nyefeekwa ya n’aka umu unu, ka ha onwe ha lezie anya debe

okwu niile dī n’iwu ndi a. 47 N’ihi na okwu ndi a abughị okwu efu, ndū unu dabeere na ha. Unu debe ha, unu ga-adī ndū ogologo n’ime ala ahū unu na-aga inweta n’ofe ọzọ nke osimiri Jōdan.” 48 N’otu ụbọchī ahū, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu sị, 49 “Bilie ga n’ugwu Nebo nke dī n’etiti ugwu Abarim, n’ala Moab, na ncherita ihu Jeriko, leekwa ala Kenan anya, bū ala ahū m na-enye umu Izrel dika ihe nketa ha. 50 Mgbe ị hūsirī ala a, ị ga-anwū n’ebe ahū n’elu ugwu ahū, lakwurukwa nna nna gi ha, dika Eron nwanne gi si nwū ọ n’ugwu Hor, lakwuru ha. 51 N’ihi na gi na Eron juru irubere m isi n’ihu umu Izrel, na mmiri Meriba Kadesh, nke dī n’ozara Zin, unu edoghī m nsō n’ihu ndi Izrel. 52 N’ihi ya, ị ga-esite n’ebe dī anya hū ala ahū m na-enye umu Izrel, ma ị gaghi aba n’ime ya.”

33 Nke a bụ ngozī Mosis, onye nke Chineke, jiri gozie umu Izrel, tupu ọ nwū. 2 Ọ sirī, “Onyenwe anyi si n’ugwu Sainai bja, ọ waliteere ha site n’ugwu Sia, o nwuputara site n’ugwu Paran Ya na igwe ndi nsō so bja site n’akukū ndida, site n’ala ala ugwu ahū. 3 N’ezie, ọ bụ gi na-ahū ndi mmadū ahū n’anya, ndi nsō ahū niile dī gi n’aka. N’ukwū gi ka ha na-ada kpō isiala, gi na-akuziri ha ihe, 4 iwu ahū Mosis nyere anyi, ihe onwunwe nke ogbakō Jekōb. 5 Ọ bū ya bū eze na Jeshurun, mgbe ndi ndu ndi mmadū zukorō ha na ebo niile nke Izrel. 6 “Ka ebo Ruben dīrī ndū ghara inwū, ma ka onūogugu ndi ikom ya dīrī ole na ole.” 7 Ihe a ka o kwuru banyere Juda, “Nūrū, Onyenwe anyi, akwa Juda, kpōlata ya n’ebe ndi ya nō. Aka ya ka o ji aluru onwe ya ogu ichebe ihe o bu n’uche. Būuru ya onye inyeaka megide ndi iro ya.” 8 Banyere Livayi o kwuru sị, “Urim na Tumim gi dīrīrī ohu gi ahū kwesiri ntukwasī obi. Ị nwara ya onwunwa na Masa, gi na ya sekwarā okwu na mmiri Meriba. 9 Onye ahū lere nne na nna ya anya sị, ‘Ejighi m ha kpōrō ihe.’ Ọ gunyeghikwa umunne ya dika ndi ọ maara, ọ nabatakwaghī umu nke aka ya. Ma o debere okwu gi, cheziekwa ogbugba ndū gi. 10 Ọ na-akuziri Jekōb ikpe gi, na-akuzikwara Izrel iwu gi. Ọ na-achukwa aja ụda na-esi isi uto n’ihu gi, na-achukwa aja nsure oku n’ebe ichu aja gi. 11 Gozie akunūba ya Onyenwe anyi, ka oru aka ya burukwa ihe na-atō gi uto. Tijie ukwū ndi niile na-ebili imegide ya, tigbuo ndi iro ya ka ha ghara inwe ike ibili ọzō.” 12 Mosis kwuru banyere ebo Benjamin sị, “Ka onye ahū Onyenwe anyi hūrū n’anya zuru ike na-atughī ụjō n’ime ya. N’ihi na ọ ga-

ekpuchi ya ogologo ụbọchị niile. Ọ bụkwa n’etiti ubu ya abụọ ka onye Onyenwe anyị hụrụ n’anya na-anọ.”

13 Banyere Josef o kwuru sị, “Ka Onyenwe anyị gọzie ala ya, ya jiri igirigi dị oke ọnụahịa nke eluigwe dị n’elu, na ogbu mmiri dị n’okpuru ala, **14** na ihe ọma niile anyanwụ na-eweta, na ihe ọma niile ọnwá na-ewepụta, **15** na onyinye ọma niile si n’ugwu ukwu ochie, na ịba ụba ugwu ebighị ebi ndị ahụ, **16** na onyinye ọma niile si n’ala na uju ya niile, na ihuoma onye ahụ na-ebi n’òhịa nta ahụ na-enwu ọkụ. Ka ihe ndị a niile dịrị n’isi Josef, n’iku anya onye bụ nwa eze, n’etiti ụmụnna ya. **17** N’ìma mma, ọ dị ka nwa oke ehi e bụ ụzọ mụọ, mpi ya dị ka mpi ehi ọhịa. Ya ka ọ ga-eji sọda mba niile ọ bụladị mba ndị ahụ dị na nsọtụ ụwa. Otu a ka iri puku kwurụ puku ndị Ifrem dị otu a ka imerime puku ndị Manase dijị.”

18 Banyere Zebulun, o kwuru sị, “N’urịa, gị Zebulun, n’òpupu gị, ma gị Isaka, n’urịa n’ebe obibi gị. **19** Ha ga-akpọ ndị mmadụ oku n’elu ugwu ukwu, nọ n’ebe ahụ chụọ aja ezi omume, ha ga-eri site n’ịba ụba nke ihe dị n’osimiri, site n’akụ nzuzo dijị n’aja.”

20 Banyere Gad, o kwuru sị, “Ngozị na-adịrị onye ahụ na-eme ka ebe obibi Gad saa mbara. Gad na-ebi dika ọdum, na-adọkapụ aka maọbụ isi. **21** Ọ hōrōrō ala nke kachasị mma nye onwe ya; oke ruuru onyendu ka e wepuru dobere ya. Mgbe ndị ndu ndị mmadụ zukoro, o mezuru ezi ihe dijị Onyenwe anyị n’obi, na ikpe ya niile banyere Izrel.”

22 Banyere Dan, o kwuru sị, “Dan bụ nwa ọdum, onye na-esi na Bashan maputa.”

23 Banyere Naftalị, o kwuru sị, “Naftalị bụ onye njuputa nke ihuoma Onyenwe anyị dijị, o juputakwara na ngozị ya, ọ ga-eketa akụkụ ndịda nke iyi ukwu.”

24 Banyere Asha, o kwuru sị, “Onye a goziri karịchasia n’umụ ndị ikom ka Asha bụ, ka ihe banyere ya tọọ ụmụnna ya uto, ka o jirikwa mmanụ saa ụkwụ ya. **25** Ihe mkpochi nke ọnu ụzọ ama gị ga-abụ bronz na igwe, dika ụbọchị ndụ gị niile si dijị, otu a ka ịdị ike gị ga-adị. **26** “O nweghị onye dika Chineke Jeshurun, onye na-agba eluigwe dika ịnyịnya ịbia inyere gị aka, onye na-agba igwe ojii dika ịnyịnya n’idi ukwu ya. **27** Chineke ebighị ebi bụ ebe mgbaba gị. N’okpuru gị ka aka ebighị ebi ya dijị. Ọ ga-esite n’ihu gị chụpụ ndị iro gị, kwuokwa sị, ‘Bibie hal!’ **28** Ya mere Izrel ga-ebi naanị ya n’udo, isi iyi mmiri Jekob dijị chīm, n’ala ahụ juputara na mkpuru ubi na mmanya ọhuru ebe igirigi nke eluigwe na-ada. **29** Onye a goziri agozi ka ị bụ, gị Izrel, onye dijị ka gị ndị Onyenwe anyị zoputara? Ọ bụ ọta gị na onye inyeaka gị, na mma agha gị dijị ebube.

Ndị iro gị ga-eji egwu daa n’ihu gị, ị ga-azọdakwa ebe ha niile dijị elu.”

34 Mgbe ahụ, Mosis sitere na mbara ala Moab rigoro n’elu n’ugwu Nebo, ruo n’elu Pisga, nke dijị na ncherita ihu Jeriko. N’ebe ahụ Onyenwe anyị mere ka ọ hụ ala ahụ niile anya site na Gilead ruo Dan; **2** ya na ala Naftalị niile n’oke ala Ifrem, na nke Manase, na ala Juda niile ruo n’osimiri Mediterenja. **3** Mosis hukwara ala Negev, na akụkụ ala ahụ niile dijị site na Ndagwurugwu Jeriko, obodo nkwa, ruo Zoa. **4** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya, “Nke a bụ ala ahụ m sitere n’irụ iyi kwee Ebrahim, Ajizik na Jekob nkwa mgbe m kwuru sị, ‘Aga m enye ya umụ umụ gị.’ Ugbu a emeela m ka ị jiri anya gị hụ ya ma ị gaghị agabiga banye n’ime ya.”

5 Ya mere, Mosis, onyeozị Onyenwe anyị nwuru n’ebe ahụ, n’ala Moab, dika Onyenwe anyị kwuru. **6** Onyenwe anyị liri ya na Moab, na ndagwurugwu chere ihu na Bet-Peoa, ma ruo taa, ọ dighị onye ọbụla maara ebe ili ya dijị. **7** Mosis gbara narị afọ na iri afọ abụọ mgbe ọ nwuru, ma n’oge ahụ ike ka dijị ya n’ahụ, anya ya na-ahụkwa ụzọ nke ọma. **8** Umụ Izrel ruru ụjụ n’ihi Mosis, iri ụbọchị atọ n’obosara ala Moab, tutu ruo mgbe oge iru ụjụ na ikwa akwa gasiri. **9** Joshua nwa Nun, juputara na mmụọ amamihe, n’ihi na Mosis ebikwasịla ya aka n’isi. Ya mere, umụ Izrel nara Joshua ntị, gbasookwa iwu niile Onyenwe anyị nyere ha site n’onu Mosis. **10** Ọ dijibeghị onye amuma ọzọ putarala n’ala Izrel niile, nke dika Mosis, onye ya na Onyenwe anyị kparitara ụka ihu na ihu, **11** onye mere ihe ịribama ndị a niile, ruokwa ọrụ ebube niile nke Onyenwe anyị ziri ya ka o mee n’Ijpt, n’ihu Fero, na ndị ozi ya niile, nakwa n’ala ahụ niile. **12** N’ihi na o nwebekwaghị onye ọzọ gosirila ike dijị oke egwu, maọbụ ruo ọrụ dijị oke egwu ụdị nke Mosis ruru n’ihu ndị Izrel niile.

Joshua

1 Mgbe Mosis, bụ odibo Onyenwe anyị nwurū, Onyenwe anyị gwara Joshua nwa Nun, onye na-enyere Mosis aka okwu sị, **2** “Mosis, odibo m anwụọla. Ugwu a, jikere onwe gi, meekwa ka ndị m jikere igafe ofe ọzọ nke osimiri Jōdan, ịbanye n’ala ahụ m na-aga inye ha, bụ ndị Izrel. **3** Ana m agwa gi ihe m gwara Mosis mgbe ọ dị ndụ sị, Ebe ọbụla unu ga-azọkwasi ụkwụ unu n’ala, ala ahụ ga-abụ nke unu. **4** Oke ala unu ga-abụ site n’ọzara dị na ndịda ruo Lebanon, ma site n’iyi ukwu Yufretis, tinyere ala niile nke ndị Het, ruo n’osimiri ukwu ahụ dị n’ọdịda anyanwụ. **5** Ọ dighị onye ọbụla puru iguzo imegide gi ụbọchị niile nke ndụ gi. Aga m anonyere gi dika m si nonyere Mosis. Agaghị m ahapụ gi aka. Agaghị m agbakutakwa gi azu. **6** Dirị ike, nweekwa ume, n’ihi na ị ga-abụ onye ga-edu ndị a iketa ala ahụ m n’uru n’iyi inye nna nna ha ochie. **7** “Naanị dirị ike, nweekwa ume. Lezie anya ime ihe niile Mosis bụ odibo m nyere gi n’iwu. Ewezugala onwe gi na ya gaa aka nri maọbụ aka ekpe, ka ihe si otu a gaara gi nke ọma n’ebe ọbụla ị na-aga. **8** Esitela n’ọnu gi wezuga ihe dị n’Akụkwọ Iwu a. Kama natugharị uche gi na ya ehihie na abali, ka i si otu a lezie anya imezu ihe niile e dere n’ime ya. Mgbe ahụ ị ga-aba ụba, ihe ga-agakwara gi nke ọma. **9** Ọ bụ na m enyebeghị gi iwu sị gi, Nwee obi ike, dirikwa ike! Wezuga ujo niile na ịda mba nke obi. Cheta na mụ, bụ Onyenwe anyị Chineke gi, nonyeere gi ebe ọbụla ị na-aga.” **10** Mgbe ahụ, Joshua nyere ndịisi Izrel niile iwu sị ha, **11** “Jegharianu n’etiti ebe obibi umu Izrel gwa mmadu niile okwu sị ha ‘Dozierenu onwe unu ihe unu ga-eri n’uzo, n’ihi na n’ime ụbọchị ato, anyị ga-agafe osimiri Jōdan, imeri na inweta ala ahụ Onyenwe anyị bụ Chineke na-enye unu.’” **12** Joshua kpokotara ndịisi ebo Ruben, na Gad, na okara ebo Manase, gwa ha okwu sị, **13** “Chetanu iwu ahụ Mosis odibo Onyenwe anyị nyere unu, mgbe ọ siri, ‘Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu izuike. O nyekwala unu ala a.’” **14** Kama ndị nwunye unu, na umuntakiri unu, na anu ulo unu, ga-anọ n’ala a dị n’owuwa anyanwu nke Mosis nyere unu. Ma ndi agha unu, ndi jikeere ejike, ga-eduru ndi Izrel ndi ozo gafee osimiri Jōdan inyere umunna ha aka, **15** tutu ruo mgbe Onyenwe anyi Chineke unu nyere ha izuike, dika o si nye unu, na tutu ruo mgbe ha nwetara ala niile bu nke Onyenwe anyi Chineke unu ga-enye ha. Mgbe nke a mezuru,

unu ga-alaghachi azu, nweta ala ahụ Mosis onyeozo Onyenwe anyi nyere unu n’akuku owuwa anyanwu osimiri Jōdan.” **16** Mgbe ahụ, ha zara Joshua, “Ihe ọbụla nke ị nyere anyi n’iwu anyi ga-eme ha, ebe ọbụla i zigara anyi ka anyi ga-aga. **17** Anyi ga-ege gi nti dika anyi si gee Mosis nti. Ka Onyenwe anyi Chineke gi nonyere gi dika o si nonyere Mosis. **18** Onye ọbụla nupuru isi n’iwu i nyere anyi, o ga-anwu. Naanị dirị ike, nweekwa obi ike.”

2 Joshua nwa Nun sitere na Shitim zipu ndi nnyoputa abuo na nzuzu sị ha, “Gaanu leta otu ihe si aga n’ala ahụ, karişia n’obodo Jeriko.” Ha gara n’obodo ahụ baa n’ulo nwanji akwuna aha ya bụ Rehab nono onodu n’ebe ahụ. **2** Ma otu onye gwara eze Jeriko okwu sị, “Lee, ufodu umu ndi kom Izrel batara obodo a n’abali inyochaputa ala anyi.” **3** Mgbe eze Jeriko nuru okwu a, o zigaara Rehab ozi sị, “Kpopta ndi kom ahụ batara n’ulo gi n’ihi na ha bjara iledo ala anyi.” **4** Ma nwanji ahụ zoro mmadu abuo ahụ. Mgbe ndi ahụ e ziri ozi bjarutere, o gwara ha okwu sị, “O bu eziokwu na ndi kom ahụ bakwutere m, ma amaghi m ebe ha si bja. **5** Ma ha apolari. Ha hapuru obodo a mgbe a na-achọ imechi onu uzo ama, n’oge ochichiri bidoro igba. Amaghi m ebe ha gara. Ma, n’uche m, o buru na unu achuso ha oso osijiso unu nwere ike ijide ha.” **6** (N’eziokwu o bu Rehab n’onwe ya mere ka mmadu abuo ahụ rigoro n’elu ulo ebe o zoro ha n’okpuru ahijia flakisi o wusara n’ebe ahụ.) **7** Ya mere, ndi kom ahụ puru na-achụ ndi nnyoputa ahụ n’akuku uzo gara ngabiga Jōdan. Ma ngwangwa ha puru, e mechiri onu uzo ama e si abata obodo ahụ. **8** Ma tupu ndi nnyoputa ahụ edina ala irahu ura n’abali ahụ, Rehab rigokwuru ha, **9** gwa ha sị, “Ama m na Onyenwe anyi enyela unu ala a, marakwa na oke ujo nke egwu unu adakwasila anyi, nke mere na ndi niile bi n’ime ala a na-agbaze n’egwu n’ihi unu, **10** n’ihi na anyi anula otu Onyenwe anyi si mee ka mmiri di n’osimiri Uhie taa n’ihi unu, mgbe unu si n’Ijpt puta. Anyi nukwara ihe unu mere Saihon, na Og, bu eze abuo ndi Amori, ndi bi n’owuwa anyanwu osimiri Jōdan, otu unu si bibie ha, gbuchapu ndi niile bi n’ala ahụ. **11** Ma mgbe anyi nuru ihe ndi a, obi anyi gbazere n’ihi ujo, mmuo onye ọbụla dara mba n’ihi unu, n’ihi na Onyenwe anyi Chineke unu bu Chineke n’eluigwe na n’uwa. **12** “Ugbu a, ebe o bu na m emeelara unu ebere, jirinu Onyenwe anyi nuoro m iyi na unu ga-emere ezinaulo m ebere. Gosinu m ihe iribama n’eziokwu, **13** na unu

ga-emekwa ka ndụ nna m, na nne m, na ụmụmme m ndị ikom na ndị inyom, na ndị ezinaụlọ ha niile dirị, na unu ga-anaputa anyị site n'ọnwu." 14 Ndị ikom ahụ kwere ya nkwa si, "Ndụ anyị lara ndụ unu. O bụrụ na ị gbaghi anyị ama, anyị ga-egosi gi obi ebere na ikwesi ntụkwasị obi mgbe Onyenwe anyị ga-enye anyị ala a." 15 Ụlọ Rehab dī n'akụkụ mgbidi obodo ahụ. O jī ụdọ site na oghereikuku wedata ndị ikom abụọ ahụ. 16 O gwakwara ha si, "Gbalaganu n'ugwu, zoonu onwe unu n'ebe ahụ ụbọchị atọ, tutu ndị ahụ na-achọ unu alaghachi azu. Mgbe ahụ, unu nwere ike iputa laghachi ebe unu si bịa." 17 Ndị ahụ gwara ya si, "Iyi a i mere ka anyị n'ụbọchị agaghị adị ire megide anyị, 18 ma o bụrụ na n'ụbọchị ahụ anyị ga-abata ala a, i wereghị ụdọ ahụ na-acha uhie uhie kenye ya na oghereikuku i si wedata anyị, ma o bụrụkwa na ikpobataghị n'ụlọ gi nna gi, na nne gi, na ụmụmme gi ndị ikom, na ndị ezinaụlọ gi niile. 19 O bụrụ na onye obula esite n'ụlọ gi puo n'ezie, obara ya agaghị adị anyị n'isi, anyị agaghị abukwa ndị ikpe mara. Ma ikpe omuma dirị anyị ma o bụrụ n'ihe obula emee onye obula gi na ya so nodu n'ime ulo. 20 Ma o bụrụ na ị gbaa anyị ama, o dikwaghị iwu ji anyị imezu iyi a i mere ka anyị n'ụrọ gi." 21 Rehab zara si ha, "Dika okwu niile unu kwuru si di, otu a ka o ga-adị." O zilagara ha. Ha pukwara gaara onwe ha. Ma Rehab kekwasiri ụdọ uhie uhie ahụ n'onu oghereikuku ulo ya. 22 Ndị ikom abụọ ahụ gara zoo onwe ha n'ugwu ahụ. Ha noro ụbọchị atọ n'ebe ahụ dika Rehab gwara ha, tutu ndị ahụ na-achụ ha laghachiri n'obodo Jeriko. Ndị a chororo ha gaa ebe niile, n'okporozo niile, ma ha ahughị ha. 23 Emesija, mmadu abuo ahụ e zipuru iledo ala ahụ anya sitere n'ebe ha zoro onwe ha rputa, gafee osimiri Jodan, laghachi n'ebe umu Izrel no. Ha bjara kororo Joshua nwa Nun otu ha si gaa ije ha. 24 Ha gwara Joshua si, "N'ezie, Onyenwe anyị enyela anyị ala ahụ niile, n'ih na ndi niile bi n'ala ahụ na-atu anyi ujo."

3 N'isi ututu, Joshua na umu Izrel niile hapuru Shitim bjaruo n'akuku osimiri Jodan, maa ulo ikwu n'ebe ahụ. N'ebe a ka ha no chere tutu ruo mgbe ha ga-agafe. 2 Mgbe ubochi ato gasiri, ndisi umu Izrel gabigara jeharja n'etiti omuma ulo ikwu ahụ, 3 nye ha iwu si, "Mgbe unu huru igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi Chineke unu, ka ndi nchujaja, umu Livayi, bulitere ya, unu onwe unu ga-esi n'ebe unu no bilie soro ha n'azu. 4 Ma a ga-enwe oke n'etiti unu na ha, ihe dika otu kilomita site n'ebe igbe ogbugba ndu ahụ di. Unu

agaghị abjuru ya nso. Nke a bu maka i mara uzọ unu ga-eso, n'ih na unu esibeghi n'uzo a gaa ije mbu." 5 Joshua gwara ndi Izrel si, "Doonu onwe unu nso, n'ih na echi ka Onyenwe anyi ga-eme oke ihe ebube di iche iche n'etiti unu." 6 Joshua gwara ndi nchujaja si ha, "Bulienu igbe ogbugba ndu ahụ, gabiga n'ihu ndi Izrel." Ha buliri igbe ogbugba ndu ahụ, bido iga n'ihu umu Izrel. 7 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Joshua si, "Taa, ka m ga-amalite ime ka i di ukwu n'anya umu Izrel niile, ka ha niile mata na dika m si nonyere Mosis, otu a ka m ga-esi nonyere gi. 8 I ga-enye ndi nchujaja bu ndi na-ebu igbe ogbugba ndu iwu si, 'Mgbe unu ruru n'onu mmiri osimiri Jodan, banyekwanu gaa guzo n'ime osimiri ahụ.'" 9 Mgbe ahụ, Joshua gwara umu Izrel niile si, "Bjanu nso, bjanu nuru okwu niile nke Onyenwe anyi Chineke unu. 10 Otu a ka unu gae-si mata n'ezie na Chineke di ndu no n'etiti unu, unu ga-amatakwa na o ghaghị inapu ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Hiv, na ndi Periz, na ndi Gigash, na ndi Amorait, na ndi Jebus ala ha n'ihu unu. 11 Lee, igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, Onyenwe uwa niile ga-agabiga n'ihu unu banye n'ime Jodan. 12 Ugbu a sitenu n'ebo Izrel niile hoputa ndi ikom iri na abuo, site n'ebo obula otu onye. 13 Ngwangwa ndi nchujaja bu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, Onyenwe uwa niile zonyere ukwu na Jodan, mmiri Jodan nke si n'ebe elu ya na-aridata ga-akwusi iso, guzoro dika mgbidi." 14 Ya mere, mgbe ndi Izrel sitere n'ulo ikwu ha bilie njem igabiga osimiri Jodan, ndi nchujaja bu igbe ogbugba ndu buuru ha uzo na-aga ha n'ihu. 15 N'oge owuwe ihe ubi obula, osimiri Jodan na-etoju etoju, sojukwaa akuku ya niile. Ma ngwangwa ndi nchujaja bu igbe ogbugba ndu a bjaruru nso zonye ukwu ha n'onu mmiri Jodan, 16 mmiri si n'elu elu osimiri ahụ kwusiri iso, o gara elu tukota onwe ya dika mgbidi n'ebe di anya, n'obodo a na-akpo Adam, nke di nso obodo Zaretan. Ebe mmiri nke na-eruda na-asobanye osimiri Araba, ya bu, osimiri Nnu kwusiri iso kpmkpm. Ya mere, ndi Izrel gabigara na ncherita ihu Jeriko. 17 Ndị nchujaja bu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi guzoro n'ala akoro n'etiti Jodan, Izrel niile gabigakwara tutu ruo mgbe mba ahụ niile gafesiri n'ala akoro.

4 Mgbe mba ahụ niile gafesiri osimiri Jodan, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si ya, 2 "Site n'etiti ndi umu Izrel hoputa ndi ikom iri na abuo, otu onye site n'ebo obula, 3 ka onye obula n'ime ha site n'ebe ahụ ndi nchujaja guzoro n'etiti osimiri Jodan buputa otu

nkume, otu nkume, gwa ha ka ha debe nkume ndi a ha buputara n'ebe unu ga-anọ ọnọdụ abalị taa.”

4 Ya mere, Joshua kpọrọ ndi ikom iri na abụọ ndi ahụ, ndi ọ họtutara, site n'etiti ndi Izrel, otu onye site n'ebo ọbụla, **5** Ọ gwara ha si, “Sitenụ n'etiti osimiri Jodan, ebe ndi bu igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi Chineke unu guzoro, buputa nkume. Onye ọbụla n'ime unu ga-ebuputa otu nkume, tukurasi n'ubu ya, dika onuogugu ebo Izrel niile si di, **6** ka ha buru ihe iribama n'etiti unu. N'oge di n'ihu, mgbe umu unu ga-aju unu ajuju si, 'Gini bu isi ogidi nkume a di n'ebe a?' **7** Unu ga-asikwa ha, 'O bu ihe na-echetara anyi otu osimiri Jodan si kwusi iso, mgbe ndi bu igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi zonyere ukwu ha n'osimiri ahụ.' Nkume a ga-abukwara umu Izrel niile ihe ncheta ruo mgbe ebighi ebi.”

8 Umụ Izrel mere dika Joshua gwara ha. Ha buputara nkume iri na abụọ site n'etiti osimiri Jodan, dika Onyenwe anyi si nye Joshua n'iwu si na otu onye, n'ebo Izrel ọbụla, ga-ebuputa otu nkume. Ha buuru nkume iri na abụọ ndi ahụ gaa n'ebe ha noro onodu abali, debe ha n'ebe ahụ. **9** Joshua n'onwe ya kwa ji nkume iri na abụọ ahụ nke si n'etiti osimiri Jodan wuo ogidi iribama, n'ebe ahụ ndi nchajaja bu igbe ọgbugba ndu ahụ guzoro. Ha dikwa n'ebe ahụ ruo taa. **10** Ndi nchajaja, ndi bu igbe ọgbugba ndu ahụ, guzoro n'etiti osimiri Jodan, tutu ruo mgbe e mezuru iwu ahụ niile Onyenwe anyi nyere Joshua site n'onu Mosis. Mgbe ahụ kwa, ndi Izrel mere ngwangwa gafee osimiri Jodan. **11** Ngwangwa ha niile gafetasiri, igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi na ndi nchajaja gafetakwara n'akuku nke ozo, ka ndi mmadu na-ele ha anya. **12** Ndi agha umu Ruben, na umu Gad, na okara ebo Manase, buuru umu Izrel niile uzọ gafee, idu ha n'agha, dika Mosis nyere ha n'iwu. **13** Ndi agha onuogugu ha ruru iri puku anọ, ndi jikeere nke oma ibu agha, duuru ebo ndi ozo, gafere n'ihu Onyenwe anyi bata n'obosara ala Jeriko maka ibu agha. **14** Ubochi ahụ bu ubochi Onyenwe anyi buliri Joshua elu nke ukwu n'ihu na o mere Joshua ka o di ukwu n'anya ndi Izrel niile, si otu a mee ka ha tuo ya egwu nke ukwu dika ha si tuo Mosis egwu, ma sopukwara ya ubochi niile nke ndu ya. **15** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si, **16** “Nye ndi nchajaja, ndi bu igbe ọgbugba ndu ahụ iwu ka ha si n'osimiri Jodan puta.” **17** Ya mere Joshua nyere ndi nchajaja iwu si ha, “Sitenụ n'osimiri Jodan puta.” **18** Mgbe ndi nchajaja bu igbe ọgbugba ndu Onyenwe

anyi ahụ si n'osimiri Jodan riputa, dika obu ukwu ha na-emetu n'ala akoro, mmiri osimiri ahụ soghachiri n'onodu ya ruchie akuku ya niile, ka o di na mbu. **19** Ihe iribama a mere n'ubochi nke iri, n'onwa nke mbu. N'ubochi ahụ ka ndi Izrel niile gafere osimiri Jodan, gaa maa ulo ikwu ha na Gilgal, ebe di n'owuwa anyanwu obodo Jeriko. **20** Nkume iri na abụọ ahụ ha si n'osimiri Jodan buputa, ka Joshua guzobere na Gilgal. **21** O siri ndi Izrel, “N'oge di n'ihu, mgbe umu unu ga-aju ndi bu nna ha ajuju si, 'Gini ka nkume ndi a putara, Gini kwa ka ha na-egosi?’ **22** Gwa ha, ‘Izrel gafere osimiri Jodan n'ala akoro.’ **23** N'ihu na Onyenwe anyi bu Chineke unu mere ka osimiri Jodan takpo n'ihu unu tutu ruo mgbe unu gafesiri n'ofe nke ozo. Onyenwe anyi Chineke unu mere osimiri Jodan ihe o mere osimiri Uhie mgbe o mere ka osimiri Uhie takpo n'ihu anyi, tutu ruo mgbe anyi gafesiri n'ofe ya nke ozo. **24** O mere ihe ndi a niile ka ndi niile bi n'elu uwa mata na aka Onyenwe anyi di ike. O mekwara ya ka unu onwe unu tuo egwu Onyenwe anyi Chineke unu, mgbe niile.”

5 Mgbe ndi eze ndi Amorait niile, ndi bi n'ofe ozo nke osimiri Jodan, n'akuku odida anyanwu, na ndi eze ndi Kenan niile bi n'akuku oke osimiri Mediterenja, nuru na Onyenwe anyi emeela ka osimiri Jodan takpo n'ihu umu Izrel, ruo mgbe anyi niile gafesiri, obi loro ha mmiri. O dikwaghi ike obula foduru ha iguzo n'ihu umu Izrel. **2** Ma n'oge ahụ, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si ya, “Jiri nkume mee mma i ga-eji bie umu Izrel niile ugwu ozo.” **3** Ya mere, Joshua ji nkume mee mma ntakiri e ji bie umu Izrel niile ugwu. Ebe a no bie umu Izrel ugwu bu ebe a na-akpo Gibiat Haarat. **4** Nke a bu ihe mere o ji mee otu a: Ndi ikom niile si n'Ijpt puta, ndi tozuru ije agha, nwuru n'uzo, n'ime ozara, mgbe ha hapuchara Ijpt. **5** Mgbe umu Izrel niile si Ijpt puta, e biri ndi nwoke niile no n'etiti ha ugwu. Ma n'ime iri afọ anọ ahụ ha na-awaghari n'ozara, o nweghi umu ha ndi nwoke a muru n'oge a e biri ugwu. **6** Ndi Izrel niile awaghari ala n'ozara iri afọ anọ tutu ruo mgbe ndi ikom niile toruru ije agha, bu ndi hapuru Ijpt nwuchara, ebe o bu na ha juru irubere Onyenwe anyi isi. N'ihu na Onyenwe anyi nuru iyi si ha na ha agaghị ahụ ala ahụ anya, bu ala ahụ o kwere nna nna ha na nkwa, inye anyi, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. **7** Onyenwe anyi mere ka umu ndi nnupu isi a mutara nochie anya ha.

Ọ bụkwa ndị a ka Joshua biri ugwu, n'ihu na tutu ruo ugwu a, e bibeghị ha ugwu. **8** Mgbe e bizuru mba niile ahụ ugwu, ha nọduru n'ebe ahụ ha mara ụlọ ikwu tutu onya obibi ugwu ha alaa. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Joshua okwu sị, "Taa, ewezugala m site n'ebe unu nọ ihe nkọcha nke ya na Ijpt so." N'ihu nke a, ha kpọrọ ebe ahụ Gilgal. Ọ bụkwa aha ya ruo taa. **10** Mgbe ụmụ Izrel mara ụlọ ikwu ha na Gilgal n'ala ihe n'adighị nke Jeriko, ha mere Mmemme Ngabiga n'uhuruchi nke ụbọchị iri na anọ nke onwa ahụ. **11** N'ụbọchị sotere ụbọchị ngabiga, n'otu ụbọchị ahụ, ha riri ụfọdụ ihe ubi nke ala Kenan. Ọ bụ achịcha a na-ejighị ihe na-eko achịcha mee, na oka ahuru n'okụ ka ha tara. **12** Mánà kwụsịkwara n'echi ya mgbe ha riri nri sitere n'ala ahụ. Ụmụ Izrel ahụkwaghị mánà anya ọzọ, ma n'afọ ahụ ha riri ihe omume ubi si n'ala Kenan. **13** Mgbe Joshua nọ nso obodo Jeriko, o weliri anya ya elu hụ otu nwoke ka o guzo n'ihu ya. Nwoke a mịputara mma agha ya jide ya n'aka ya. Joshua jekwuru ya juọ ya sị ya, "Ị dinyeere anyị ka ị dinyeere ndị iro anyị?" **14** Nwoke ahụ zaghachiri ya sị, "Ọ dighị onye m dinyeere, kama abịara m ugwu a dika ọchịagha usuu ndị agha Onyenwe anyị." Joshua dara n'ala kpuo ihu ya n'ala kpọọ isiala nye ya, sị ya, "Ejikerela m ime ihe ọbụla i nyere n'ihu. Onyenwe m, gini ka ị chọrọ ka m mee?" **15** Ọchịagha usuu ndị agha Onyenwe anyị zara sị Joshua, "Yipụ akpukpọkụkwụ gị, n'ihu na ebe ahụ i guzo bụ ala dị nso." Joshua mere dika ọ gwara ya.

6 Ma e mechiri onụ ụzọ e si abata Jeriko nke ọma, n'ihu ụmụ Izrel. Ọ dighị onye ọbụla na-apụ n'ezị, ọ dighịkwa onye na-abata n'ime ya. **2** Ma Onyenwe anyị gwara Joshua sị, "Lee, enyefela m obodo a bụ Jeriko, ya na eze ya, na ndị dị ike ibu agha nọ n'ime ya, n'aka gị. **3** Gị na ndị agha gị zọrọ ije gburugburu obodo a. Unu ga-egharị gburugburu mgbidi obodo a otu ugbo n'ụbọchị. Unu ga-esi otu a jeharịa ụbọchị isii. **4** Ndị nchụaja asaa, ndị ga-eji opi mpi ebule asaa ga-ebu ụzọ gawa n'ihu. Ndị nchụaja ndị ọzọ ga-ebu igbe ọgbugba ndụ. N'ụbọchị nke asaa, unu ga-agba obodo ahụ gburugburu ugboro asaa. Mgbe unu na-eme nke a, ndị nchụaja asaa ahụ ga na-afụ opi mpi ebule ha. **5** Emesịa, ndị nchụaja ga-afụsi opi ahụ ike otu ugbo ọzọ, ha ga-afụ ya ka ọ daa ụda nke ukwu. Mgbe mmadụ niile nuru ụda opi a, ha niile ga-eti mkpu nke ga-ada ezi ụda. Nke a ga-eme ka mgbidi obodo ahụ daa.

Mgbe ahụ, onye agha ọbụla ga-esite n'ebe ọbụla ọ nọ banye n'ime obodo ahụ." **6** Ya mere, Joshua nwa Nun kpọrọ ndị nchụaja sị ha, "Burunu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ, ka ndị nchụaja asaa n'ime unu werekwa opi mpi ebule buru ụzọ na-aga n'ihu ya." **7** Mgbe ahụ Joshua nyere ndị Izrel iwu sị ha, "Zọlienu ije! Gbaanụ obodo a gburugburu, ka ndị agha na-aga n'ihu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị." **8** Mgbe Joshua gwachara ndị Izrel okwu, ndị nchụaja asaa ahụ bu opi ike n'aka ha, n'ihu Onyenwe anyị, gafere n'ihu na-afụ opi ike ha. Ndị bu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị sochiri ha azụ. **9** Ndị agha na-aga n'ihu ndị nchụaja bụ ndị na-afụ opi ike, ebe ndị agha ndị ọzọ na-esote igbe ọgbugba ndụ n'azụ. N'oge a niile ha na-azọ ije, ndị na-afụ opi ike gara n'ihu na-eme nke a. **10** Ma Joshua nyere ndị Izrel iwu sị ha, "Unu emela mkpọtụ agha ọbụla, maọbụ kwee ka anụ olu unu, maọbụ kwuo okwu ọbụla, tutu ruo ụbọchị m ga-asị unu tie mkpu. Mgbe m nyere unu iwu a, tienụ ezi mkpu." **11** Ya mere, e buuru igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ jeharịa obodo ahụ gburugburu otu ugboro n'ụbọchị ahụ. Mgbe ha mesiri nke a, onye ọbụla laghachiri n'ebe ụlọ ikwu ya dị rahụ ụra abali. **12** Joshua biliri n'isi ụtutu echi ya, ndị nchụaja bulikwara igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị. **13** Ndị nchụaja asaa ahụ bu opi ike asaa ndị ahụ, na-aga n'ihu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị, na-afụ opi ike ha na-esepughị aka. Ndị agha nọ n'ihu ha, ebe ndị nche na-eso ndị bu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị n'azụ, n'oge niile a a na-afụ opi ike ndị a na-esepughị aka. **14** N'ụbọchị nke abụọ, ha gbara obodo ahụ gburugburu otu ugboro, laghachikwa n'ụlọ ikwu ha. Otu a ka ha mere ruo n'ụbọchị nke isii. **15** Ma n'isi ụtutu ụbọchị nke asaa, ha bilitere mgbe chi na-abọbeghị, gbaa obodo ahụ gburugburu ugboro asaa dika ha na-eme. Ma ọ dị iche n'ụbọchị ahụ, bụ naanị na ha gbara obodo ahụ gburugburu ugboro asaa. **16** O ruo, n'oge njeharị nke ugboro asaa ahụ, mgbe ndị nchụaja asaa ndị a fụsiri opi ike asaa ndị ahụ ike karịa, ka Joshua gwara ndị Izrel sị ha, "Tienụ mkpu! N'ihu na Onyenwe anyị enyela unu obodo a! **17** Gbuonu ihe niile na-eku ume ndụ, n'ihu na obodo a na ihe niile dị n'ime ha bụ ihe e doro nso nye Onyenwe anyị. Ma ọ bụ naanị Rehab, nwanyị akwuna ahụ ka unu ga-ahapụ ndụ, ya na ndị ọbụla nọ n'ụlọ ya. N'ihu na o zoro ndị anyị zigara inyochaputa obodo ahụ. **18** Ma unu onwe unu, wezuganụ onwe unu puo n'ebe ihe ndị

a kwadoro mbibi dī, ka unu gharakwa iweta ịla n'iyi nye onwe unu site na iwere ihe ọbụla n'ime ha. Ma ọ bughị otu a, unu ga-eme ka mbibi dakwasị ụlọ ikwu ụmụ Izrel niile. **19** Ma ihe niile e ji ọlaọcha na ọlaedo kpụọ, na ihe niile e ji bronz na igwe kpụọ, ka a ga-edo iche nye Onyenwe anyị. A ga-ewebata ha n'ụlọakụ Onyenwe anyị.” **20** Mgbe ụda opi ike ahụ dasiri ike, ndị agha tiri mkpu, na ụda opi ike ahụ. Mgbe ndị ikom tiri oke mkpu, mgbidi ahụ dara dapiasia, nke mere na onye ọbụla chere ihu banye n'ime obodo ahụ, lụgbuo obodo ahụ. **21** Ha debere obodo a iche nye Onyenwe anyị site n'iji mma agha ha gbuchapụ ihe niile dī ndụ n'obodo ahụ, ma nwoke, ma nwanyi, ma nwantakiri, ma okenye, ma ehi, ma aturụ, ma ịnyịnya ibu, ihe niile dī n'ime ya. **22** Mgbe ahụ, Joshua gwara ndị ikom abụọ ahụ buru ụzọ gaa nnyochaputa obodo ahụ anya sị ha, “Mezuonụ nkwa unu kwere. Gaanụ n'ụlọ nwanyi akwuna, kpọputa ya na ndị niile dī n'ụlọ ya.” **23** Ya mere, ụmụ okorobia abụọ ahụ bụ ndị mere nledo ala ahụ, bara n'ụlọ ahụ, kpọputa Rehab na mna ya na nne ya na ụmụnne ya na ndị ikwu ya niile. Ha kpọputara ndị ezinaụlọ ya niile debe ha n'otu ebe nke dī n'azụ ọmụma ụlọ ikwu ụmụ Izrel. **24** Ha kpọrọ obodo ahụ ọkụ, ya na ihe niile dī n'ime ya. Ma ha weputara naanị ọlaọcha na ọlaedo, na ihe niile e ji bronz na igwe kpụọ, tinye n'ụlọakụ Onyenwe anyị. **25** Joshua mere ka Rehab, nwanyi akwuna ahụ, na ndị ezinaụlọ ya niile dirị ndụ. N'ihl na Rehab zoro ndị ikom abụọ Joshua zigara, mee ka ha dī ndụ, bụ ndị gara inyochaputa obodo Jeriko. Ya mere, o binyere ndị Izrel ruo taa. **26** Mgbe ahụ, Joshua gbara obodo Jeriko iyi sị, “Ọbụbụ ọny ka a na-abụ nwoke ọbụla n'ihu Onyenwe anyị nke ga-ebili wuokwa obodo Jeriko ọzọ. “Ndu ọkpara ya ka ọ ga-eji tọọ ntọala ya niile, ndụ nwa ya nke nta, ka ọ ga-eji guzobe ọny ụzọ ama ya niile ọtọ.” **27** Ya mere, Onyenwe anyị nonyeere Joshua. Akukọ a kọrọ banyere ya gbasara nke ukwu n'ala ahụ niile.

7 Ma ụmụ Izrel ekwesighi ntukwasị obi n'ihe gbasara ihe ndi ahụ e debere iche nye Onyenwe anyi. N'ihl na Ekan nwa Kami, nwa Zimri, nwa Zera, onye si n'ebo Juda gara were ufodu n'ime ihe ndi ahụ. Nke a mere ka iwe wee Onyenwe anyi nke ukwu megide ụmụ Izrel. **2** Emesia, Joshua si Jeriko zipu ufodu ndi mmadu ka ha gaa Ai, obodo di Bet-Aven nso, n'owuwa anyanwu Betel. O gwara ha si ha, “Gaanu nnyoputa akuku ala ahụ niile.” Ya mere, ndi ahụ gara nnyochaputa obodo Ai. **3** Mgbe ha loghachiri azu, ha gwara Joshua si ya,

“Ai bu obodo nta. O gaghi ewe karja puku mmadu abuo maobu ato imeri obodo ahụ. O bakwaghi uru ka anyi niile gaa tigbuo obodo a, n'ihl na ha di mmadu ole na ole.” **4** N'ihl nke a, ihe dika puku ndi agha ato ka e zigara imeri obodo Ai. Ma ngwangwa, ndi agha obodo Ai meriri ndi agha umu Izrel, chuo ha oso. **5** Ihe dika iri mmadu ato na isii n'etiti ndi agha Izrel ka e gburu n'agha ahụ. Ndi Ai churu ha oso site n'uzo ama obodo ruo n'ebe a na-awa nkume, gbuo ha na mgbada ugwu ahụ. N'ihl nke a, ndi agha Izrel dara mba, obi lokwara ha mmiri. **6** Mgbe ahụ, Joshua na ndi okenye Izrel sitere n'obi mwute dowaa uwe ha, daa n'ala kpuo ihu n'ala n'ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi site n'ututu ruo n'anyasi. Ha wekwara ntutu wukwasị onwe ha n'isi igosi obi mwute ha. **7** Mgbe ahụ kwa, Joshua siri, “Ewo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi! N'ihl ginị ka i ji mee ka ndi a gabiga osimiri Jodan, inyefe anyi n'aka ndi Amorit, ime ka ha tigbuo anyi? O gaara adi anyi mma nke oma ma o buru na anyi noduru n'ofeozo nke Jodan. **8** Biko, Onyenwe m, Ginị ka m ga-ekwu ugbu a umu Izrel sitere n'ihu ndi iro ha gbaa oso? **9** N'ihl na mgbe ndi Kenan na ndi bi n'akuku ala ahụ ga-anu maka mmeri e meriri anyi, ha ga-agba anyi gburugburu luso anyi agha, bipu aha anyi n'ua. O bukwa ginị ka i ga-eme banyere aha ukwu gi di ebube?” **10** Ma Onyenwe anyi siri Joshua, “Bilie oto! Ginị bu nke a, na i dara kpuo ihu n'ala? **11** Izrel emehiela. Ha emebiela ogbugba ndu m nyere ha n'iwu idebe, ha ewerela ufodu n'ime ihe ndi ahụ e doro iche nye Onyenwe anyi. O bughị naanị na ha zuru ohi, ha nokwa n'elu ya ghaa ugha banyere ya. Ha ewerekwala ihe ndi ahụ tinyekota n'ihe nke aka ha. **12** O bu n'ihl nke a mere na umu Izrel enwekwaghi ike iguzo n'ihu ndi iro ha. O bukwa nke a mere ha ji tugharja gbaa oso, n'ihl na ha aghoala ndi kwesiri ka e bibie. Ya mere, agaghi manonyere unuozo, tutu ruo mgbe unu wezugara ma mebie site n'etiti onwe unu, ihe ọbụla e debere iche maka mbibi. **13** “Bilie! Doo Izrel nso. Gwa ndi m okwu si ha, ‘Onye ọbụla n'etiti unu ga-ejikere doo onwe ya nso maka echi. N'ihl na Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-ekwu si, Ihe ndi e doro nso di n'etiti unu, Izrel. Unu apughikwa iguzosi ike n'ihu ndi iro unu, tutu ruo mgbe unu ga-esite n'etiti onwe unu wezuga ihe ndi ahụ.’ **14** “N'ututu echi, unu ga-aputa n'ebo n'ebo. Ebo ọbụla Onyenwe anyi hoputara ga-aputa n'ikwu n'ikwu, ikwu ọbụla Onyenwe anyi hoputara ga-aputa

bja n'ezinaulo n'ezinaulo, ulo obula nke Onyenwe anyi horo, ndi ikom ya ga-aputa n'otu n'otu. 15 Ma onye obula e jidere ji ihe ndi ahụ e doro nso ka a ga-akpo oku, ya onwe ya, na ihe niile o nwere, n'ihu o mebiela iwu ogbugba ndu Onyenwe anyi, meekwa ihe jogburu onwe ya na njo n'izrel." 16 N'ihu nke a, Joshua biliri n'isi ututu. O mere ka ebo niile di n'izrel bjaruo nso n'ebo n'ebo, ebo Juda ka a horo. 17 Mgbe ahụ, e mere ka ikwu niile di n'ebo Juda bjaruo nso, ikwu Zera ka ahoputara. Mgbe e mere ka ikwu Zera puta n'ezinaulo ha niile n'otu n'otu, ezinaulo Zimri bu nke ahoputara. 18 Joshua mere ka ndi ikom niile di n'ezinaulo Zimri puta n'otu n'otu, ma e jidere Ekan, nwa Kami, nwa Zimri, nwa Zera onye ebo Juda. 19 Mgbe ahụ, Joshua sirị Ekan, "Nwa m, nye Onyenwe anyi, Chineke Izrel otuto, nyekwa ya nsopuru. Gwa m ihe i mere. Ezonarịkwa m ihe ojoo i mere." 20 Mgbe ahụ, Ekan zara Joshua si ya, "O bu eziokwu! Emehiela m megide Onyenwe anyi, Chineke Izrel. Lee ihe m mere. 21 Mgbe m huru n'etiti ihe ndi a kwatara n'agha, otu uwe mwuda Babilon mara mma, na nari Shekel olaocha abuo, na mkpirisi olaedo idi aro ya ruru iri shekel ise. E nwere m anya ukwu n'ebe ihe ndi a di, chirị ha. Lee, ezoro m ha n'ime ala n'ulo ikwu m, olaocha ahụ dikwa n'okpuru ya." 22 Ya mere, Joshua zigara ufodu ndi ikom ka ha gaa choo ihe ahụ Ekan zoro. Ndi a gara n'ulo ikwu ahụ, choputa ihe ahụ ezuru n'ohi. Dika Ekan kwuru, ihe ikpezụ ha huru bu olaocha ahụ. 23 Ha chikotara ha niile chitara ha Joshua. Mgbe ha bjaruru ebe Joshua na ndi Izrel niile no, ha chisara ya n'ala n'ihu Onyenwe anyi. 24 Mgbe ahụ, Joshua na ndi Izrel niile, duuru Ekan, nwa Zera, chikorokwa olaocha ahụ, na uwe mwuda ahụ, na mkpirisi olaedo ahụ, na umu ya ndi ikom na umu ya ndi inyom, na ehi na inyinya ibu ya, na igwe ewu na aturu ya, na ulo ikwu ya, na ihe niile o nwere, gaa na Ndagwurugwu Akọ. 25 Mgbe ahụ, Joshua sirị, "Gini mere i ji wetara anyi nsogbu ndi a? Onyenwe anyi game ka nsogbu dakwasikwa gi onwe gi taa." Ndi Izrel niile weere nkume tugbuo ha n'ebe ahụ. Emesia, a kporo ha oku. 26 Ha tukotara otutu nkume tukwasị ya n'elu Ekan. Nkume ndi a di n'ebe ahụ ruo taa. O bukwa n'uzo di otu a ka iwe oku Onyenwe anyi ji dajuo. Ya mere, e ji akpo ebe ahụ Ndagwurugwu Akọ ruo taa.

8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sirị Joshua, "Atula egwu, adakwala mba. Chiri ndi agha gi niile gaa Ai, n'ihu

na ugbo a, unu onwe unu ga-emeri ha. Aga m eme ka i merie eze ndi Ai, na ndi ya na obodo ya, na ala ya. 2 I ga-emekwa obodo Ai na eze ya ihe i mere Jeriko na eze ya. Ma ihe di iche na nke a bu na unu gadebere onwe unu ihe niile unu kwatara n'agha, ya bu anu ulo niile na ngwongwo obodo ahụ niile. Jikerenu ibuso ha agha. O bukwa n'azu obodo ha ka unu gae si luso ha agha." 3 Mgbe ahụ, Joshua na ndi agha ya niile, biliri gaa ibuso Ai agha. Joshua hoputara iri puku ndi agha ato zipu ha n'abali 4 o nyere ha iwu a, "Lee! Unu ga-aga zoo onwe unu n'ohia di n'azu obodo Ai. Unu ezola onwe unu n'ebe di anya site n'obodo ahụ, kama noonu nso, nookwanu na njikere. 5 Mu na ndi niile so m ga-abjaru obodo ahụ nso. Mgbe ha ga-puta iluso anyi ogo dika ha mere na mbu, anyi ga-agbakwa oso n'ihu ha, 6 Ha ga-achu anyi oso, tutu ruo mgbe anyi mere ka ha niile hapu n'obodo ha puta. N'ihu n'uche ha, ha ga-asị, 'Ha na-agbara anyi oso dika ha mere na mbu, banu ka anyi chuo ha oso gbuo ha.' Ya mere, dika anyi na-agbapu site n'ebe ha no, 7 unu ga-esite n'ebe unu zoro onwe unu bilie, nweta obodo ahụ, n'ihu na Onyenwe anyi Chineke unu ga-enyefe ya n'aka unu. 8 Mgbe unu weere obodo ahụ, unu ga-esunye obodo ahụ oku. Meenu ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu. Hunu na unu mezuru ihe ndi a m nyere unu n'iwu." 9 Mgbe Joshua nyesiri ha iwu ndi a, o zipuru ha. Ha hapukwara n'abali ahụ gaa zoo onwe ha n'ohia di n'etiti Betel na odida anyanwu Ai. Ma Joshua na ndi agha ndi ozo foduru noduru n'abali ahụ n'etiti ndi Izrel. 10 N'isi ututu echi ya, Joshua chikotara ndi agha ya, ya na ndi ndu Izrel gara n'ihu ha, ruo Ai. 11 Ndi agha niile ha na ya so, chere ihu ha gaa nso obodo ruo n'ihu ya. Ha mara ulo ikwu ha n'akuku ugu obodo Ai, ndagwurugwu bu ihe kewara ha na obodo ahụ. 12 Joshua chiriri ihe ruru puku ndi agha ise, zoo ha n'akuku odida anyanwu obodo ahụ, n'etiti Betel na Ai. 13 Ya mere, ndi agha were onodu ha n'usoro, ndi ga-ebu agha no n'akuku ugu, ndi niile zoro onwe ha n'akuku odida anyanwu nke obodo ahụ. Ma n'abali ahụ, Joshua gara nodu na ndagwurugwu ahụ. 14 Mgbe eze Ai huru nke a, ya na ndi ikom obodo ahụ niile mere ngwangwa puo n'isi ututu izute ndi Izrel n'otu ebe, nke chere ihu n'Araba. Ma o mataghi na o nwere ndi agha zubere imegide ya ndi zoro onwe ha n'ohia di n'azu obodo. 15 Joshua na ndi Izrel niile mere ka ha chughachi ha azu site n'ihu ha, ha gbara oso na-aga akuku ozara ahụ niile

dịka ndị e meriri emerị. **16** N'ihì nke a, a kpòkuru ndị ikom niile nọ n'ime obodo Ai sị ha pụta bịa chụọ ụmụ Izrel ọsọ, ha chụrụ Joshua na-aga, e si otu a rapụta ha n'ebe dị anya site n'obodo ahụ. **17** Ọ dịkwaghị otu onye nwoke nke fọdurụ na Ai maọbụ na Betel. Ha hapụkwara obodo ahụ ka o ghere oghe, gaa ichụ ndị Izrel ọsọ. **18** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị kpọrọ Joshua sị ya, “Setipụ ụbe dị gị n'aka n'ụzọ Ai, n'ihì na aga m enye gị obodo a.” Joshua mere dịka Onyenwe anyị gwara ya. **19** Mgbe ndị agha ahụ zoro onwe ha n'ime ọhịa lere anya hụ na Joshua setirị aka ya, ngwangwa, ha wuputara site n'ebe ha zoro onwe ha, gbara ọsọ gbaba n'obodo Ai, merie ya, mụnye ya ọkụ. **20** Ma mgbe ndị agha Ai lere anya n'azụ, hụ ka anwụrụ ọkụ si n'obodo ha na-alali elu, ha dara mba n'ime onwe ha. Ohere ọbụla adighịkwa nye ha igbalaga gaa otu ụzọ maọbụ ụzọ ọzọ. N'ihì na ndị Izrel ahụ buuru ụzọ gbaa ọsọ, ndị ahụ gbara na-aga n'ọzara, chighariri bido iluso ndị agha Ai ahụ na-achụ ha ọsọ ọgụ. **21** N'ihì na mgbe Joshua na ndị agha Izrel so ya lepuru anya hụ ka anwụrụ ọkụ si n'obodo Ai na-arigo elu, ha matara na ndị ha zoro onwe ha n'ọhịa abanyela obodo Ai, lụgbuo ya. Ya mere, Joshua na ndị agha so ya tughariri bido igbu ndị agha obodo Ai. **22** Ndị agha Izrel ahụ gara kpọọ obodo ahụ ọkụ putakwara, site n'obodo ahụ, bido iluso ndị agha Ai ọgụ. Nke a mere ka ndị agha Ai nọdụ n'etiti ụzọ ndị agha Izrel abụọ. Otu n'ihu ha, ndị nke ọzọ n'azụ ha. Ya mere, ndị agha Izrel menyuru ha anya, gbuo ha, ruo na ọ dịkwaghị otu onye fọdurụ n'ime ha, maọbụ onye gbapuru agbapu. **23** Naanị eze Ai ka e jidere na ndụ. A kpọtakwara ya bjaruo n'ebe Joshua nọ. **24** Mgbe ndị agha Izrel gbusiri ndị agha Ai niile nọ n'ọhịa na n'ọzara, ha loghachiri azụ gbuo ndị niile fọdurụ n'ime obodo ahụ. **25** Ndị niile e gburu n'ubochi ahụ, ma nwoke ma nwanịyị dī puku iri na abụọ. Ọ bukwa ndị niile nọ n'obodo ahụ ka e gburu. **26** N'ihì na Joshua nọgidere setipụ ụbe o ji n'aka ya, megide obodo Ai, tutu e bibie ndị niile nọ n'obodo ahụ kpmkpm. **27** Ma ndị Izrel kwaara anụ ụlọ, na ihe nkwa n'agha nke obodo ahụ, dịka okwu Onyenwe anyị nyere Joshua n'iwu si dī. **28** Ya mere, Joshua kpọrọ obodo Ai ọkụ, mee ya ka ọ ghọọ mkpompkpo ebe nke togboro n'efu ruo taa. **29** Ma Joshua kwubara eze ndị Ai n'elu osisi site n'ututu ruo n'anyasi. Mgbe anyanwụ dara, Joshua nyere iwu ka e wedata ozu eze Ai site n'osisi ahụ, tusa ya n'ihu ọnụ ụzọ e si abata obodo ahụ. Emesịa, ha tūkotara otutu nkume n'elu ya.

Nkume ahụ ha tūkotara dịkwa n'ebe ahụ ruo taa. **30** Mgbe ahụ, Joshua wuuru Onyenwe anyị, Chineke Izrel ebe ichụ aja n'elu ugwu Ebal, **31** dịka Mosis onyeozị Onyenwe anyị nyere ndị Izrel n'iwu. O wuru ya dịka ihe e dere n'akwukwo iwu Mosis si dī, ebe ichụ aja a na-ejighi nkume a wara awa wuo, nkume a na-ejighi ngwa ọrụ igwe waa. N'elu ebe ichụ aja a ka ha chụrụ Onyenwe anyị aja nsure ọkụ na aja udo. **32** Ma mgbe ndị Izrel nọ na-ele anya, Joshua deputara iwu ndị ahụ Mosis nyere ha n'elu nkume. **33** Izrel niile, ha na ndị okenye ha, na ndị ọchiagha ha, na ndị ikpe ha, guzo n'akukụ abụọ nke igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị, na ncherita ihu ndị nchụaja, bụ ndị Livayị ndị na-ebu ya. Ma ndị ọbija bi n'etiti ha, ma ndị amuru n'ala ahụ nọ n'ebe ahụ. Ọkara n'ime ha gara guzo n'akukụ ugwu Gerizim, ọkara ndị ọzọ guzoro n'akukụ ugwu Ebal, dịka Mosis onyeozị Onyenwe anyị nyere n'iwu na mbụ, na ha ga-agozi ndị Izrel. **34** Emesịa, Joshua guputara na ntị ha, okwu niile nke iwu ahụ, ya na ngozi na ọbụbụ ọnụ so ya, dịka ihe niile e dere n'akwukwo Iwu si dī. **35** Iwu niile Mosis nyere ha ka Joshua guputara na ntị ndị Izrel niile. Ndị inyom na umuntakiri, na ndị ọbija niile bi n'etiti umu Izrel so nọkọọ n'oge a ndị Izrel niile zukoro.

9 Mgbe eze ndị niile bi n'akukụ ọdida anyanwụ osimiri Jōdan, nuru banyere ihe ndị a, ya bụ, ndị niile bi n'ala ugwu ugwu n'ọdida anyanwụ ndagwurugwu, na ndị bi ogologo akukụ osimiri Mediterenja ruo Lebanon, eze ndị Het na nke ndị Amorait na nke ndị Kenan na nke ndị Periz na nke ndị Hiv na nke ndị Jebus, **2** ha niile zukotara ibu agha megide Joshua na umu Izrel. **3** Ma mgbe ndị Gibion nuru ihe Joshua mere Jeriko na Ai, **4** ha sitere n'aghughọ chọọ ụzọ ha ga-esi zoputa onwe ha. Ha zipuru ndị ozi, ndị bokwasiri inyinya ibu ha akpa mere ochie, na karama akpukpo mere ochie, nke a duchiri ebe dī iche iche n'ahụ ha. **5** Ndị ahụ yikwasiri n'ukwu ha akpukpoukwu kara nka nke a kwachiri akwachi, na uwe mere nnọọ ochie. Achicha niile ha ji bụ nri ha, kpọrọ nkụ maakwa ebu. **6** Mgbe ha bjaruru n'ebe ndị Izrel mara ụlọ ikwu ha na Gilgal, ha jekwuuru Joshua, gwa ya na ndị Izrel okwu sị ha, “Anyị si n'ala dī anya bịa. Ugwu a, biko anyị choro ka anyị na unu gbaa ndụ.” **7** Ndị ikom Izrel zaghachiri sị ndị Hiv ahụ, “Olee otu anyị si amata na unu ebighi anyị nso? Ma eleghi anya unu bi anyị nso, anyị na unu ọ ga-esi

a'naa gbaa ndu?" 8 Ha zara Joshua si ya, "Anyi bu ndi ohu unu." Ma Joshua juru ha ajuju si, "Olee ndi unu bu? Ebee ka unu si bja?" 9 Ha zara ya si, "Ala anyi, ebe ndi ohu gi si bja di anya nke ukwu. Anyi b'ara n'ihu na anyi an'ala akuko banyere Onyenwe anyi Chineke unu, na ihe niile o mere n'Ijpt. 10 Anyi anukwala ihe niile o mere eze abuo ndi Amorait, ndi no n'owuwa anyanwu Jordan, Saihon eze Heshbon, na Og eze Bashan, onye chiru n'Ashtarot. 11 Ndi okenye anyi na ndi niile bi n'ala anyi siru anyi, 'Werenu ihe unu ji aga njem, jekwurunu ndi Izrel si ha, 'Anyi bu ndi ohu unu, kwerenu ka anyi na unu gbaa ndu.'" 12 Lee achicha ndi a bu nke anyi ji mgbe anyi hapuru ala anyi. Ha di oku mgbe anyi hapuru ulo anyi ibja njem a, n'ihu na e si n'ebe a na-eghe ya weputa ya, ma ugbu a, dika unu huru, ha akpooala nku, bidokwa ima ebu. 13 A gbajuru karama akpukpo anyi ndi a mmanya ohuru mgbe anyi hapuru, ma ugbu a, karama ndi a adowaala. Uwe anyi, na akpukpokuwu anyi, emeela ochie n'ihu iga ije di anya." 14 Ndi ikom Izrel rituru ufodu n'ime ihe oriri ha ji bja, ma ha ajutaghi ihe bu uche Onyenwe anyi. 15 Mgbe ahụ, Joshua na ndi ahụ gbara ndu udo ikwe ka ha di ndu. Ndjisi nzuko Izrel mesiri ogbugba ndu ahụ ike site n'ihu iyi. 16 Mgbe ubochi ato gasiri site na mgbe umu Izrel na ndi Gibion gbara ndu, ndi Izrel nuru na ndi Gibion bu ndi agbataobi ha, ndi bi ha nso. 17 Ya mere, ndi Izrel buliri ije gaa ichoputa ebe ndi a si bja, si otu a bjaruo obodo ha niile n'ubochi nke ato. Aha obodo ha bu Gibion, Kefira, Beerot na Kiriath Jearim. 18 Ma ndi Izrel ebusoghi ha agha n'ihu na ndjisi nzuko Izrel ejirila aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel nuo iyi idebe ha ndu. Ma nzuko Izrel niile tamuru ntamu megide ndjisi ha n'ihu ogbugba ndu a. 19 Ma ndjisi Izrel kwuru si, "Anyi anuola iyi n'ihu Onyenwe anyi, Chineke Izrel si, na anyi agaghị emetu ha aka, ugbu a kwa anyi agaghị eme ha ihe obula. 20 Ma nke a ka anyi game. Anyi ga-ekwe ka ha di ndu, n'ihu na o buru na anyi emezughi iyi anyi nuru, iwe Onyenwe anyi gadakwasị anyi niile." 21 Ya mere, ndjisi kwukwara si, "Anyi ga-ahapu ha ka ha diri ndu, kama ha ga-aghọ ohu ndi Izrel, ndi ga na-awara anyi nku na ndi ga na-ekutere anyi mmiri." N'uzo di otu a, e mere ka ha diri ndu. 22 Emesja, Joshua ziri ozi kpoo ndjisi obodo Gibion juo ha ajuju si, "Gini mere unu ji ghogbuo anyi site n'igwa anyi, 'Anyi bi n'ebe dipuru anya, site n'ebe unu bi,' ebe o bu na unu bi anyi nso? 23 Ugbu a, unu

ga-abu ndi a buru onu. Site n'ubochi taa gaa n'ihu, unu aghoola ndi ohu anyi, ndi ga na-awara anyi nku mgbe niile, na ndi ga na-ekutere anyi mmiri nke anyi ga-eji ruo ruo n'ulonso Chineke m." 24 Ha zara Joshua si, "Anyi mere nke a n'ihu na agwala anyi na Onyenwe anyi Chineke gi nyere Mosis iwu si ya merie ala ndi a niile, ma kpochapu ndi niile bi n'ime ya. O bu nke a mere ujo ji tuo anyi. O bukwa ya mere anyi ji mee ihe di otu a, n'ihu ichebe ndu anyi. 25 Ma ugbu a, anyi di unu n'aka. Unu nwere ike ime anyi ihe di unu mma." 26 N'ihu nke a, Joshua ekweghi ka ndi Izrel gbuo ha. 27 Joshua mere ha ndi owa nku na ndi ose mmiri nye umu Izrel, na ihukwa banyere ihe ndi di mkpa n'ebe ichu aja Onyenwe anyi, n'ebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoputa. O bukwa nke a ka ha bu ruo taa.

10 Mgbe Adoni-Zedek, eze Jerusalem nuru na Joshua emeruela Ai, laa ya n'iyi, gbukwaa eze ya, dika o lara Jeriko na eze ya n'iyi, mgbe o hukwara na ndi Gibion na ndi Izrel emeela udo, na ha bikwa nso ndi Izrel, 2 o turu egwu nke ukwu, ya na ndi ya. N'ihu na Gibion bu obodo a ma ama, dika otu n'ime obodo ndi eze, ndi ikom ya bukwa ndi di ike, n'ihu na o dikwa ukwu karja Ai. Ndi ikom ya niile maara otu e si ebu agha. 3 Ya mere, Adoni-Zedek, eze Jerusalem ziri ozi zigara eze ndi a: Homa, eze Hebron, Piram, eze Jamut, Jafia, eze Lakish, na Debja, eze Eglon, na-asj, 4 "Bjanu nyere m aka, ka anyi gaa tigbuo Gibion, n'ihu na ha na Joshua na umu Izrel emeela udo." 5 Mgbe ahụ, eze ise ndi Amorait ndi a, eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Jamut, na eze Lakish na eze Eglon chikotara ndi agha. Ha na ndi agha ha gara were onodu ha imegide Gibion, ha lusokwara ha ugu. 6 Ma ndi Gibion mere ngwangwa zigara Joshua ozi n'ulo ikwu di na Gilgal si ya, "Bja nyere ndi ohu gi aka. Bja ngwangwa zoputa anyi, n'ihu na eze niile nke ndi Amorait, ndi bi n'ugwu, abjala n'ebe a, ha na ndi agha ha ibuso anyi agha." 7 Joshua na ndi agha ya niile, tinyere ndi ahụ niile ibu agha were anya, hapuru Gilgal gawa izoputa Gibion. 8 Ma Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si ya, "Atula ha egwu! N'ihu na ha bu ndi e meriri emer. Enyela m ha n'aka unu ila ha n'iyi. O dikwaghị otu onye n'etiti ha nwere ike iguzo n'ihu unu." 9 Joshua bjakwutere ha na mberede, n'ihu na ogologo abali niile ka o si Gilgal gaa njem. 10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi tinyere ha n'onodu ogbaaghara mgbe ha zutere ndi Izrel. Nke a mere ka ndi agha Izrel lugbuo ha na Gibion.

N'ezie, ọ̀nụ̀ọ̀gụ̀gụ̀ ndị ha tigburu na Gibion dī nnoọ ukwu. Ma ha chụkwara ndị ọ̀dọ̀rụ̀ ọ̀sọ̀ chụruo ha Bet-Horon, na Azeka, na Makeda, na-egbu ha n'ụzọ. **11** Mgbe ha si n'ihu Izrel gbapụ ọ̀sọ̀ n'ụzọ nrịda Bet-Horon na-aga Azeka, Onyenwe anyị sitere n'elu na-atụdakwasị ha ọ̀tụ̀tụ̀ mkpụrụ mmiri. Ọ̀nụ̀ọ̀gụ̀gụ̀ ndị mkpụrụ mmiri ndị a dagburu dī ukwuu karịa ndị ụmụ Izrel jī mma agha ha gbuo. **12** N'ụbọchị ahụ, Onyenwe anyị mere ka ndị Izrel lụgbuo ndị Amōrait. Joshua gwara Onyenwe anyị okwu n'ihu ndị Izrel niile sị, "Gị, anyanwụ, guzo n'otu ebe na mbara eluigwe Gibion. Gị, ọ̀nwa, guzokwa n'otu ebe na mbara eluigwe na Ndagwurugwu Aijalon" **13** Anyanwụ guzoro, ọ̀nwa guzokwa. Ha abụọ adaghị tutu ruo mgbe ndị agha mba ahụ gbuchasịrị ndị iro ha. Ihe banyere akụkọ agha a ka e dere n'akwụkwọ Jasha. Ya mere, anyanwụ guzoro n'otu ebe n'etiti mbara eluigwe. Ọ̀nọkwa n'otu ebe ihe dika otu ụbọchị zuru ezu. **14** O nweghị ụbọchị ọzọ dika ụbọchị ahụ n'oge niile gara aga. Ọ̀dibekwaghị ụbọchị yiri ụbọchị ahụ ruo taa. Ọ̀bụ ụbọchị Onyenwe anyị mere ka anyanwụ na ọ̀nwa kwusị, n'ihī naanị ekpere otu nwoke. N'ihī na Onyenwe anyị na-eburu Izrel agha. **15** Joshua na ndị Izrel niile laghachiri n'omuma ụlọ ikwu dī na Gilgal. **16** Ma n'oge ahụ a na-alụ agha ahụ, ndị eze ise ahụ si n'ogbo agha gbapụ, zoo onwe ha n'ime ogba nkume dī na Makeda. **17** Mgbe ozi ruru Joshua ntị, na a chọtala eze ise ndị ahụ, ebe ha zoro onwe ha n'ime ogba nkume dī na Makeda, **18** Joshua nyere iwu sị, "Werenụ nkume buru ibu mechie ọ̀nụ̀ ọ̀gba nkume ahụ. Debekwanụ ndi nche n'ebe ahụ, ka ha chee ndi eze ahụ nche. **19** Ma unu eguzola n'ebe ahụ n'onwe unu, chụsonụ ndi iro unu, na-egbukwanụ ha site n'azụ. Unu ekwela ka ha gbaba n'obodo ha dī iche iche, n'ihī na Onyenwe anyi Chineke unu enyefeela ha n'aka unu." **20** Ya mere, Joshua na ndi Izrel tigbuchara ha kpamkpam n'uzọ dī egwu, ọ̀bụ naanị mmadụ ole na ole n'ime ha nwere ike gbaba n'ime obodo ha e wusiri ike. **21** Ndị agha niile laghachikwuru Joshua n'omuma ụlọ ikwu ha dī na Makeda n'udo. Ọ̀dikwaghị onye ọ̀bụla nwara anwa kwuo okwu megide ndi Izrel n'ala ahụ. **22** Mgbe ahụ Joshua siri, "Megheenu ọ̀nụ̀ ọ̀gba nkume ahụ, weputanụ ndi eze ise ahụ." **23** Ya mere, ha kpọtara ndi eze ise ahụ site n'ogba nkume ahụ, ha bụ eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Jamut, na eze Lakish, na eze Eglon. **24** Mgbe a kpọtara ha n'ihu Joshua, ọ̀kpọrọ ndi ikom Izrel niile ka ha zụkọta, ọ̀gwara ndiisi

agha bụ ndi so ya jee, "Bianụ nso, zokwasinụ ukwu unu n'olu eze ndi a." Ya mere, ha b̄jara zokwasị ukwu ha n'olu ha. **25** Joshua siri ha, "Unu atula egwu, maobu daa mba. Dini ike, nweekwanu ume, n'ihī na otu a ka Onyenwe anyi ga-eme ndi iro unu niile bu ndi na-ebuso unu agha." **26** Emesia, Joshua ji mma agha ya gbuo eze ise ndi a. Ọ̀kwubara ha n'elu osisi ise, ebe ha no ruo n'oge anyasi. **27** Ma mgbe anwu bidoro ida, Joshua nyere iwu ka e site n'osisi wedata ozu ndi eze ise ahụ, tuba ha n'ime ogba nkume ahụ, ebe ha zoro onwe ha. Ha ji nkume dī ukwu mechie ọ̀nụ̀ ọ̀gba nkume ahụ. Nkume ukwu ahụ dikwa n'ebe ahụ ruo taa. **28** N'otu ụbọchị ahụ, Joshua lara obodo Makeda n'iyi, jiri mma agha gbuo eze ya, na onye obula bi n'ime ya. Ọ̀dikwaghị onye obula no n'ime obodo ahụ ọ̀hapuru ndu. Otu ihe ahụ o mere eze Jeriko ka o mere eze Makeda. **29** Joshua na ndi Izrel niile so ya sitere na Makeda gaa na Libna luso ya agha. **30** Onyenwe anyi nyekwara obodo a na eze ya n'aka Izrel. Joshua weere mma agha ya tigbuo mmadu niile dī n'ime ya. O nweghị onye obula nke ọ̀hapuru ndu n'ebe ahụ. O mekwara eze obodo a ihe o mere eze Jeriko. **31** Site na Libna, Joshua na ndi Izrel gara ruo Lakish, luso ha agha. **32** Ma Onyenwe anyi nyefere Lakish n'aka umu Izrel. Joshua lughuru ya n'ubochi nke abuo ya. Ha weere mma agha ha tigbuo mmadu niile bi n'ime ya, dika ha mere Libna. **33** Ma mgbe a na-alu agha na Lakish, Horam eze Gaza, duuru ndi agha ya b̄ja inyere ndi obodo Lakish aka, ka ha si otu a gbochie ndi agha Izrel ibata n'ime ya. Ma ndi agha Joshua gburu ya, laa ndi agha ya niile n'iyi, ruo na ọ̀fodughị otu onye. **34** Emesia, n'ubochi ahụ kwa, Joshua na ndi Izrel hapuru Lakish gaa Eglon lughbuo ya. **35** Ha were obodo ahụ n'otu ụbọchị ahụ, jiri mma agha ha tigbuo mmadu niile dī n'ime obodo ahụ, dika ha mere na Lakish. **36** Mgbe Joshua na ndi Izrel sitere n'Eglon puo, ha gara Hebron buso ya agha. **37** Ha weere obodo ahụ, jiri mma agha gbuo eze ha, na obodo nta niile gbara ya gburugburu. Ha gburu ndi mmadu niile bi n'ime ya dika ha mere n'Eglon. Ọ̀dikwaghị otu onye a hapuru ndu. **38** Joshua na ndi Izrel niile ya na ha so laghachiri azu gaa busoo Debja agha. **39** Ha meriri obodo a, na obodo nta niile gbara ya gburugburu, na eze ya, jiri mma agha gbuchapu ha niile, mmadu niile no n'ime ya ka ha gburu kpamkpam. Ha ahapughị onye obula ndu, ha mere Debja na eze ya dika ha mere Libna na eze ya, na Hebron kwa. **40** Ya mere, Joshua na ndi agha

ya meriri obodo ahụ niile, na ala ahụ niile. O meriri eze niile nke obodo ugwu ahụ, na ndị bi na Negeb, na mgbada ala ugwu dī n'òdịda anyanwụ, na mgbada ala ugwu ugwu ahụ. O gbuchara mmadụ niile bi n'ala ahụ, dīka Onyenwe anyị, Chineke Izrel si nye ya iwu. **41** Joshua tigburu ha niile site na Kadesh Banea ruo Gaza, sitekwa na Goshen ruo Gibiṅ. **42** Eze ndị a niile, na ala ha niile, ka Joshua meriri n'otu oge ibu agha, n'ihī na Onyenwe anyị, Chineke Izrel na-alurū Izrel agha. **43** Emesija, Joshua na ndị Izrel niile laghachiri n'omumma ulò ikwu ha dī na Gilgal.

11 Mgbe Jabin eze Hazò nūrū nke a, o ziri ozi zigara Jobab eze ndị Madon, zigakwara ndị eze obodo Shimron na Akshaf, **2** na ndị eze bi n'obodo ugwu ugwu, na ndị bi n'ime Araba, na ndịda Kineret, na ndagwurugwu òdịda anyanwụ, na n'ime Nafot Doa, nke dī n'òdịda anyanwụ, **3** zigakwara eze ndi Kenan ndi bi n'owuwa anyanwụ, na òdịda anyanwụ, zigakwara eze ndi Amorait, na eze ndi Het, na eze ndi Periz, na nke ndi Jebus nke dī n'ala ugwu. O zigakwara eze ndi Hiv ndi bi na ndida Hemon, na mpaghara Mizpa. **4** Ndị eze a niile kwekọrịta chikọta ndi agha ha niile n'otu. Ndị agha ha chikọta dī ukwu dika aja dī n'akukū osimiri. Ha ji otutu inyiny na otutu ugbo agha. **5** Eze ndi a niile zukoro maa ulò ikwu ha n'akukū mmiri Merom, maka ibuso Izrel agha. **6** Ma Onyenwe anyi sirị Joshua, "Atula ha egwu, n'ihī na echi, n'oge dika ugbu a, aga m ewere ha niile n'onodu ndi egburu egbu nyefee ha n'aka Izrel. I ga-ebipu nkwonko ukwu inyiny ha niile, kpookwa ugbo agha ha niile oku." **7** Ya mere, Joshua na ndi agha ya niile bjaruru akukū mmiri Merom na mberede, luso ha agha. **8** Onyenwe anyi nyefere ndi agha ha n'aka ndi Izrel, ndi lugburu ha, chuo ha oso ruo n'oke ala Sajdon, ruokwa ebe a na-akpo Mizrefot Maim, na ruo n'akukū owuwa anyanwū, n'ime Ndagwurugwu Mizpa. Ya mere, o nweghi o buladi otu onye iro a hapuru ndu n'agha ahū. **9** Joshua na ndi agha ya mere ha ihe Onyenwe anyi kwuru na a ga-eme ha. Ha gbupuru nkwonko ukwu inyiny ha niile, surekwa ugbo agha ha niile n'oku. **10** Mgbe ahū, Joshua laghachiri azu busoo Hazò agha merie ya, were mma agha gbuo eze ya, n'ihī na Hazò burii isi obodo alaeze ahū niile. **11** Ha ji mma agha gbuo ndi niile bi n'obodo ahū, bibie ha kpmkpm, o dighi onye a hapuru nke na-eku ume. O sukwara Hazò oku. **12** Joshua weere obodo niile nke ndi eze

ahū na ndi eze ha niile, jiri mma agha gbuchapu ha. O lakwara ha niile n'iyi, dika Mosis onyeozī Onyenwe anyi nyere n'iwu. **13** Ma ndi Izrel esughi obodo obula n'ime ndi ahū niile e wuru na mkputamkpu ala oku, kariakwa obodo Hazò, nke Joshua kporo oku. **14** Ihe niile a kwatara n'agha n'obodo ndi a, na anu ulo ha niile, ka ndi Izrel weere. Ma ha gburu mmadu niile. Ha ahapughi o buladi otu onye ndu. **15** N'ihī na nke a bu iwu Onyenwe anyi nyere Mosis onyeozī ya. Mosis nyekwara Joshua otu iwu a. Ugbu a Joshua emeela dika a gwara ya. O mezuru ihe ndi a niile, bu nke Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **16** Ya mere, Joshua meriri ala ahū niile, bu ala ugwu ugwu ahū, na ala Negeb, na ala Goshen, na obosara ala odida anyanwū ahū niile, na ala Araba, na ala ugwu ahū niile, na ala ahū dī na mgbada ugwu Izrel. **17** N'ihī nke a, ala ndi Izrel nwere gbasara n'uzo niile site n'ugwu Halak, nke dī nso na Sia, ruo Baal-Gad nke dī na Ndagwurugwu Lebanon, na ndida ugwu Hemon. Joshua jidere ma gbukwaa ndi eze ndi ala ahū niile. **18** O were Joshua ogologo oge imeri obodo ndi a niile na eze ha n'agha. **19** O dikwaghi obodo ozo e mere ka ha na umu Izrel dī n'udo karija naani ndi Hiv, ndi bi na Gibiṅ. Obodo ndi ozo niile ka a lara n'iyi. **20** N'ihī na o bu Onyenwe anyi, n'onwe ya, mere ka ndi eze ahū nyichie obi ha, ka ha luso Izrel agha, ka o si otu a laa ha n'iyi, kpochapukwa ha niile, na-emereghī ha amara, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **21** N'oge ahū kwa, Joshua gara kpochapu ndi Anak ahū bi n'ala ugwu ugwu, ya bu, na Hebron, na Debja, na Anab, na ala ugwu ugwu Juda, na ala ugwu ugwu Izrel. O gburu ha niile, laa obodo ha n'iyi. **22** O dikwaghi otu onye Anak a hapuru ndu n'oke ala Izrel niile, kariakwa ndi foduru na Gaza, na Gat, na n'ime Ashdod. **23** Ya mere, Joshua meriri ala ahū niile dika Onyenwe anyi si nye ya Mosis n'iwu. O nyekwara ndi Izrel ala ahū dika ihe nketa ha. O kenyere ha ala ahū dika ebo ha si dī. Site n'oge ahū gaa n'ihu, ala ahū dara juu. Ibu agha adighikwa n'ime ya ozo.

12 Ndị a bu ndi eze ala ndi ahū ndi Izrel lara n'iyi, bu ala ndi ahū ha nwetara n'akukū owuwa anyanwū osimiri Jodan. Obodo niile a lara n'iyi bu ndi dī site na ndagwurugwu iyi Anon ruo n'ugwu Hemon ha na akukū owuwa anyanwū Araba. **2** Saihon, eze ndi Amorait, onye bi na Heshbon. Ala ya gbatiri site n'Arcoa, n'akukū ndagwurugwu Anon, na n'etiti

ndagwurugwu iyi Anon, ruo iyi Jabok, nke bu oke ala umu Amon. Okara ala Gilead, nke di n'ugwu iyi Jabok bukwa ala ya. 3 O bukwa Saihon na-achị akukụ ọwụwa anyanwụ Araba site n'osimiri Kineret ruo n'osimiri Araba (ya bu, Osimiri Nnu), ruo Bet-Jeshimot, gbadaakwa akukụ ndịda ndịda ruo na mgbada ugwu Pisga. 4 Ha merikwara Og, eze Bashan, onye bu otu n'ime ndi eze ikpeazu ndi agburu Refaim. Isi alaeze ya di n'Ashtarot na Edrei. 5 O chirị n'ugwu Hemon, Saleka, ala Bashan niile ruo n'oke ha na ndi Geshua na Maaka nwere, nakwa okara nke Gilead, bu oke ala Saihon, bu eze Heshbon. 6 O bu Mosis onyeozu Onyenwe anyi, na umu Izrel, lara eze abuo ndi a n'iyi. Mosis nyekwara ebo Ruben, na ebo Gad, na okara ebo Manase ala ha. 7 Ndi a bu aha ndi eze niile Joshua na umu Izrel meriri, n'ofe osimiri Jordan, n'akuku odida anyanwu, site na Baal-Gad nke di na ndagwurugwu Lebanon, ruo n'ugwu Halak nke di na mgbago n'uzo Sia. Joshua nyere ebo Izrel niile ala ha ndi a dika ihe nketa, n'usoro dika ebo ha si di. 8 Ala ndi ozo bukwa ala ugwu ugwu ahụ, na ala di na mgbada ugwu odida anyanwu, na ala Araba, na ala ndi di na mgbada ugwu, na ozara, nakwa Negev. Ndi a bu ala ndi Het, na ndi Amorait, na ndi Kenan, ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus. Ndi a bu ndi eze ahụ: 9 Eze Jeriko, otu eze Ai (nke di nso na Betel), otu 10 eze Jerusalem, otu eze Hebron, otu 11 eze Jamut, otu eze Lakish, otu 12 eze Eglon, otu eze Gaza, otu 13 eze Debja, otu eze Geda, otu 14 eze Homa, otu eze Arad, otu 15 eze Libna, otu eze Adulam, otu 16 eze Makeda, otu eze Betel, otu 17 eze Tapuqa, otu eze Hefa, otu 18 eze Afek, otu eze Lasharon, otu 19 eze Madon, otu eze Hazo, otu 20 eze Shimon Meron, otu eze Akshaf, otu 21 eze Teanak, otu eze Megido, otu 22 eze Kedesh, otu eze Jokneam, n'ime Kamel, otu 23 eze Doa, (n'ime obodo Naftod), otu eze Goiim, n'ime Gilgal, otu na 24 eze Tjaza, otu. Ha niile di ndi eze iri ato na otu.

13 N'oge a, Joshua aghoala agadi nwoke, Onyenwe anyi kporo ya si ya, "Ugbu a, i ghoala agadi, ubochi ogwugwu ndu gi abjala nso, ma otutu ala foduru ndi a ga-emeru. 2 "Ndi a bu ala nke foduru unu ga-enweta: "ala ndi Filistia niile na ala ndi Geshua niile, 3 site n'osimiri Shaiho di n'onu Ijpt ruo n'oke ala Ekron, n'akuku ugwu ya, nke a gunyere ndi Kenan, na ndisi ise ndi Filistia: ndi Gaza, ndi Ashdod, ndi Ashkelon, ndi Gat, na ndi Ekron; nakwa ala ndi Ava, 4 site na ndida ala ahụ niile di n'ugwu; n'ala ndi Kenan,

na Meara, nke bu ala ndi Sajdon, ruo n'afek, na oke ala ndi Amorait; 5 na ala ndi Gebal niile; na Lebanon niile ruo n'owuwa anyanwu, site Baal-Gad n'okpuru ugwu Hemon ruo na mbata Hamat. 6 "Ndi niile bi n'ala ugwu site na Lebanon ruo Mizrefot Maim, ya bu, ndi Sajdon niile, Mu onwe m ga-achupu ha site n'ihu umu Izrel. Ihe diri gi bu ike ala ahụ ka o buru ihe nketa nye ndi Izrel, dika mu onwe m nyere gi iwu. 7 Ya mere, kere ebo itoolu, na okara Manase, ala ndi a niile, ka o buru ihe nketa ha." 8 Okara ebo Manase, na ebo Ruben, na Gad, enwetala ihe nketa ha n'ofe ozo nke Jordan, n'akuku owuwa anyanwu, dika Mosis onyeozu Onyenwe anyi nyere ha. 9 Ala ha gbatiri site n'Aroea nke di na ndagwurugwu Anon, na site n'obodo di n'etiti ndagwurugwu ahụ, ruo n'ala di larii nke gbatiri site na Medeba ruo Dibon. 10 O gbatikwara ruo n'oke ala ndi Amon, tinyere obodo niile nke Saihon, eze ndi Amorait na-achị mgbe o bi na Heshbon. 11 O gunyekwara Gilead, n'oke ala ndi Geshua, na ndi Maaka, na ugwu Hemon niile, na Bashan niile, ruokwa Saleka. 12 Ya bu, obodo niile nke Og eze ndi Bashan na-achị, mgbe isi alaeze ya di n'Ashtarot na Edrei. (O bu eze ikpeazu n'agburu ndi Refaim.) Mosis busoro Saihon na Og agha, tigbuo ha, napukwa ha ala ha. 13 Ma ndi Izrel achupughu ndi Geshua na ndi Maaka, ya mere, ha nogidere na-ebi n'etiti umu Izrel ruo taa. 14 O nweghi ala o kenyere ebo Livayi. N'ihia na Onyenwe anyi kwere ha nkwa na ihe nketa ha ga-abu ihe aja onyinye niile e si n'oku na-ewetara Onyenwe anyi Chineke Izrel. 15 Nke a bu ala Mosis nyere ebo Ruben dika agburu ha si di, ka o buru ihe nketa ha. 16 Ala ha gbatiri site n'Aroea, na ndagwurugwu iyi Anon, sitekwa n'obodo di n'etiti ndagwurugwu ahụ na ala di larii gabiga gafee Medeba, 17 ruo Heshbon, na obodo ndi ozo di n'ala larii ahụ, tinyere obodo Dibon, na Bamot Baal, na Bet-Baal-Meon, 18 na Jahaz, na Kedemot, na Mefaat, 19 na Kiriatem, na Sibma, na Zeret Shaha, nke di n'ugwu nta di na ndagwurugwu ahụ; 20 na Bet-Peoa, na Bet-Jeshimot, nke di n'ebe di na mgbada ugwu Pisga; 21 na obodo niile di n'ala larii ahụ, na ala Saihon niile, onye bu eze ndi Amori nke chiru na Heshbon. Mosis lughuru ya, lughukwaa ndiisi Midia bu Evi, na nke Rekem, na nke Zua, na nke Hua, na nke Reba, umu ndi eze ha na Saihon jikotara aka buo agha. 22 Tinyere ndi ha gburu n'ogbo agha, umu Izrel ji mma agha gbuo Belam nwa Beoa, onye na-agba aja. 23 Ya mere, oke

ala ebo Ruben dī n'òṅṅ mmiri osimiri Jòḍan. Obodo ukwu na obodo nta ndī a bụ ihe ha nwetara dīka ihe nketa ha. Ezinaụlọ ọbụla nwetakwara oke nke ha dīka ikwu ha si dī. **24** Mosis nyekwara ebo Gad ala nke ha site n'ala ahụ ha lụgburu, dīka ikwu ha si dī. **25** Ndī a bụ ala ebo Gad nwetara: ala ahụ niile dī na Jeza, na obodo Gilead niile, na ọkara ala ndī Amọn nke ruru Areoa, n'akụkụ Raba. **26** Na ala sitere Heshbọn ruo Ramat Mizpa, na Betonim, na sitekwa Mahanaim ruo oke ala Debja. **27** N'ime ndagwurugwu ala ha bụ Bet-Haram, na Bet-Nimra, na Sukot, na Zafon, na ala fọdurụ n'alaeze Saịhọn eze Heshbọn, nke dī n'akụkụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jòḍan n'oke ala ya ruokwa nsọtụ osimiri Galili. **28** Obodo ndī a na obodo nta ndī ọzọ bụ ihe nketa ụmụ Gad dīka agburụ ha si dī. **29** Mosis nyekwara ikwu ọbụla dī n'ọkara ebo Manase ala nke ha, dīka mkpa ha si dī. **30** Ala ha ketara gbatiri ruo Mahanaim. Ọ bụ ha nwekwa ala Bashan niile, na ala niile Ọg, eze Bashan, na-achi, tinyere iri obodo nta isii dī na Bashan, nke Jaja wuru. Ha nwetakwara **31** ọkara Gilead, na Ashtarot, na Edrei bụ isi obodo alaeze Ọg n'ime Bashan. Ala ndī a niile ka e nyere ọkara ebo Manase, ya bụ ikwu niile e nwere site n'ụmụ Makia, ọkpara Manase. **32** Ndī a bụ otu Mosis si keere ụmụ Izrel ala dī n'akụkụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jòḍan, mgbe ụmụ Izrel mara ụlọ ikwu ha n'obosara ala Moab, na ncherita ihu obodo Jeriko. **33** Ma Mosis enyeghi ebo Livayị ala ọbụla, n'ih na ọ gwara ha na Onyenwe anyi, Chineke Izrel bụ ihe nketa ha nwere, dīka o kwere ha na nkwa.

14 Otu a ka esi kenye ndī Izrel ala Kenan, bụ nke Elieza onye nchụaja, na Joshua, nwa Nun, na ndī ndu ikwu niile dī n'ebo Izrel kere. **2** Ebo ọbụla n'ime ebo itoolu na ọkara ahụ fọdurụ nwetara ihe nketa ha site n'ife nza, dīka Onyenwe anyi nyere ya Mosis n'iwu. **3** Ma Mosis enyelari ebo abụọ na ọkara ala nke ha n'ofe ọzọ nke osimiri Jòḍan, n'akụkụ ọdida anyanwụ. Ma o kenyeghi ndī Livayị ihe nketa ọbụla n'etiti ha. **4** N'ih na ụmụ Josef dī ebo abụọ, ya bụ Manase na Ifrem. Enyeghi ndī Livayị oke n'ala ahụ, karja obodo ufodu ebe ha ga-ebi na ebe ita nri nke anụ ụlọ ha. **5** Ndī Izrel keere ala ahụ n'usoro dīka iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si dī. **6** N'oge a, ụmụ Juda zipurụ ndī ozi ndī jekwuuru Joshua na Gilgal. Kaleb, nwa Jefune, onye Keniz so ha n'ije a. Mgbe ha bjarutere, Kaleb gwara Joshua okwu si ya,

"I chetakwara okwu ahụ Onyenwe anyi gwara Mosis onye nke Chineke banyere gi na banyere mu onwe m, mgbe anyi no na Kadesh Banea? **7** Agbara m iri afọ anọ n'oge ahụ Mosis onyeoziri Onyenwe anyi si na Kadesh Banea zipu anyi iga iledo ala ndi Kenan anya. Mgbe anyi loghachiri, agwara m ya okwu, kowaara ya ihe m chere n'obi m bu eziokwu. **8** Ma umunna anyi, ndi anyi na ha so gaa, menyere umu Izrel egwu, mee ka obi ha daa mba icho ibanye n'ala ahụ e kwere anyi na nkwa. Ma ebe m nogidere jiri obi m niile soro Onyenwe anyi Chineke m, **9** Mosis nuru iyi si m, 'Ebe o bu na i ji obi gi niile soro Onyenwe anyi Chineke m, ala ahụ i jeghariri ije n'elu ya ga-abu ihe nketa nye gi na umu gi ruo mgbe ebighi ebi.' **10** "Ugbu a, dika Onyenwe anyi kwere na nkwa, o meela ka m di ndu. Nke a bu iri afọ anọ na ise kemgbe Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ndi a, mgbe Izrel na-awaghari n'ozara. Ma ugbu a, lee, agbaala m iri afọ asato na ise taa. **11** M di ike taa dika m di n'ubochi ahụ Mosis zipuru m. Dika ike m di mgbe ahụ, adikwa m ike ugbu a, ipu buo agha ma batakwu **12** Ya mere, nye m ala ugwu ugwu ahụ Onyenwe anyi kwere m nkwa n'ubochi ahụ. Gi onwe gi nuru n'oge ahụ na umu Anak bi n'ebe ahụ, na obodo ha bukwara ibu, na e jikwa mgbidi e wusiri ike gbaa ha gburugburu. Ma site n'inyeaka Onyenwe anyi, aga m achupu ha dika Onyenwe anyi kwuru." **13** N'ih nke a, Joshua goziri Kaleb nwa Jefune. O nyere ya obodo Hebron ka o buru ihe nketa ya. **14** Ya mere, obodo Hebron ghoro ihe nketa Kaleb nwa Jefune onye Keniz bido mgbe ahụ, n'ih na o ji obi ya niile soro Onyenwe anyi, Chineke Izrel. **15** Tupu oge a, aha a na-akpo Hebron bu Kiriath Aaba, nke putara Obodo Aaba. Aaba bukwu aha nwoke kachasi idi ukwu n'etiti ndi Anak niile. Site n'oge a gaa n'ihu, e nwere udo n'ala ahụ niile.

15 Ala ndi a ka e nyere ndi Juda dika ikwu di n'ebo ahụ si dī. Ikwu ọbụla ketara ala nke ha site n'ife nza. Ala Juda gbatiri nnoo ruo n'oke ala Edom, gbatiakwa ruo n'ozara Zin, kwusi n'onu onu ndida ozara a. **2** N'akuku ndida, oke ala ha malitere n'onu onu ndida osimiri Nnu. **3** Site n'ebe akuku ndida nriigo Akrabim, gafee ruo n'ozara Zin, ma rigoo n'akuku nke ndida Kadesh Banea, gafee Hebron rigoruo na Aada, gba gburugburu gaa Kaka; **4** site n'ebe ahụ ruo Azmon, puo gbasoro iyi di n'oke ala ndi Ijpt gagide ruo n'osimiri Mediterenja. Nke a bu oke ala n'ebe ndida. **5**

Oke ala ha n'owuwa anyanwu bu oke osimiri Nnu, ruo n'onu mmiri osimiri Jodan. Oke ala ha n'akuku ugwu bidoro n'onu mmiri osimiri Jodan, **6** gbatiri ruo Bet-Hogla, ma ruo n'ugwu Bet-Araba, rukwaa na nkume Bohan, nwa Ruben. **7** Site n'ebe ahụ, o gbatiri ruo na Ndagwurugwu Akọ na Debja, tugharja gbatirikwa ruo Gilgal, na ncherita ihu ala ala Adumim nke di n'akuku ndida ndagwurugwu ahụ. Site n'ebe ahụ o gbatiri ruo na mmiri En-Shemesh, kwusi na En-Rogel. **8** Oke ala ahụ gbagoro Ndagwurugwu nke Ben Hinom, rukwaa n'akuku ndida Jebus n'ebe e wuru obodo Jerusalem. Oke ala ahụ sitekwara ebe ahụ gbagoo ruo n'elu di n'akuku odida anyanwu nke Ndagwurugwu Hinom, na nsotu ugwu nke Ndagwurugwu Refaim. **9** Site n'elu ugwu ebe ahụ, oke ala ahụ gbatiri ruo na mmiri ime ala Neftoa, puta site n'ebe ahụ ruo obodo niile di nso ugwu Efron. Site n'Efron, oke ala ahụ gbadara ruo Baala (nke aha ya ozo bu Kiriati Jearim). **10** Oke ala ahụ mere dika o ga-agba Baala gburugburu n'akuku odida anyanwu, site n'ebe ahụ puta n'ugwu Sia, sitekwa n'ebe ahụ ruo n'akuku ugwu Jearim (ya bu Kesalon), gbatija ruo na ndida Bet-Shemesh, gafee ruo n'odida anyanwu oke ala Timna. **11** O sikwara ebe ahụ ruo ndida ugwu Ekron, tugharja ruo Shikeron, gafee ya, ruo n'ugwu Baala, sitekwa n'ebe ahụ ruo Jabneel, oke ala ahụ kwusiri n'osimiri. **12** Oke ala ha n'akuku odida anyanwu bu onu mmiri osimiri Mediterenja. Ndi a bu oke ala gbara ndi juda gburugburu dika ikwu ha niile si di. **13** Dika iwu Onyenwe anyi nyere si di, Joshua nyere Kaleb nwa Jefune oke n'etiti ndi juda. O kenyere ya Kiriati Aaba, ya bu, Hebron. Aaba bu nna nna Anak. **14** Kaleb sitere n'obodo Hebron chupu ndi ikom ato, bu Sheshai, na Ahiman, na Talmai, umu Anak n'ala ha. **15** O si n'ebe ahụ bilie iluso ndi bi na Debja ogu. Nke a na-akpo Kiriati Sefa n'oge mbu. **16** Kaleb siri, "Nwoke obula ga-aga busoo Kiriati Sefa agha ma merie ya ka m ga-akponye Aksa, bu nwa m nwanyi ka o buru nwunye ya." **17** Ya mere, Otniel, nwa Kenaz, nwa nwanne Kaleb, lugburu obodo ahụ n'agha. N'ih i nke a, Kaleb kponyere ya Aksa, bu nwa ya nwanyi ka o buru nwunye ya. **18** Otu ubochi, mgbe Aksa bjakwutere Otniel, o kwagidere ya ka o ripo ala ubi site n'aka nna ya. Mgbe Aksa si n'elu inyinya ibu ya ridata, Kaleb juru ya si, "Gini ka i choro ka m mere gi?" **19** O zaghachiri, "Nyem onyinye puru iche. Ebe o bu na i nyela m ala Negev, biko nyekwa m isi mmiri ufodu." N'ih i nke a, Kaleb nyere ya isi mmiri mgbago na isi mmiri nke

ndida. **20** Nke a bu ihe nketa ebo juda dika ikwu ha niile si di. **21** Obodo niile nke ndi ebo juda di na Negev, n'akuku ndida n'oke ala Edom bu ndi a: Kabzeel, Eda, Jaguo, **22** Kina, Dimona, Adada, **23** Kedesh, Hazo, Itnan, **24** Zif, Telem, Bealot, **25** Hazo Hadata, Keriot Hezron (ya bu Hazoa), **26** Amam, Shema, na Molada, **27** Haza Gada, Heshmon, Bet-Pelet, **28** Haza Shual, Biasheba, Biziotia, **29** Baala, Iyim, Ezem, **30** Eltolad, Kesil, Homa, **31** Ziklag, Madmanna, Sansanna, **32** Lebaot, Shilhim, Ain na Rimon. Onuogu obodo ndi a di iri abuo na itoolu. Obodo nta ndi ozo gbara ha niile gburugburu. **33** Obodo niile ndi a di na ndida ugwu ka e nyekwara ebo juda. Obodo ndi a bu, Eshtaol, Zora, Ashna, **34** Zanoa, En-Ganim, Tapuqa, Enam, **35** Jamut, Adulam, Soko, Azeka, **36** Shaaraim, Aditajm na Gadera (magbu Gederotajm). Ha niile di obodo iri na ano. Obodo nta ndi ozo gbakwara ha gburugburu. **37** Ebo juda ketara Zenan, Hadasha, Migdal Gad, **38** Dilean, Mizpa, Jekteel, **39** Lakish, Bozkai, Eglon, **40** Kabon, Laamam, Kitlish, **41** Gederot, Bet-Dagon, Naama na Makeda. Obodo ndi a di iri na isii, tinyekwara obodo nta ha. Ndi juda ketakwa: **42** Libna, Eta, Ashan **43** Ifta, Ashna, Nezib, **44** Keila, Akzib na Maresha. Ha niile di obodo itoolu, tinyekwara obodo nta ha niile. **45** Ha ketakwa Ekron, na obodo nta ya niile. **46** O bu ha nwekwa obodo niile di n'akuku odida anyanwu Ekron, ndi di nso nso Ashdod, na obodo nta niile di ha nso. **47** Ma Ashdod n'onwe ya, na umu obodo nta ya niile, na Gaza na obodo nta ya niile, ruo n'iyi Ijpt, na ruo n'oke osimiri Mediterenja. **48** Ha nwetakwara ala ndi di n'ugwu ugwu bu, Shamia, Jatia, Sokoh, **49** Dana, Kiriati-Sana (ya bu Debja), **50** Anab, Eshtemo, Anim, **51** Goshen, Holon na Gailo, ha niile di obodo iri na otu tinyere obodo nta ha niile. **52** Obodo ndi ozo bu Arab, Duma, Eshan, **53** Janim, Bet-Tapuqa, Afeka, **54** Humta, Kiriati Aba nke bu Hebron na Zior, obodo itoolu tinyere obodo nta ha niile. **55** Maon, Kamel, Zif, Jutta, **56** Jezril, na Jokdeam, Zanoa, **57** Kain, Gibea na Timna, obodo iri tinyere obodo nta ha niile. **58** Halhaul, Bet Zoa, Gedoa, **59** Maarat, Bet-Anot na Eltekon, obodo isii tinyere obodo nta ha niile. **60** Kiriati Baal, ya bu, Kiriati Jearim na Raba, obodo abuo tinyere obodo nta ha niile. **61** Obodo ha ndi di n'ozara bu ndi a: Bet-Araba, Midin, Sekaka, **62** Nibshan, Obodo Nnu na En-Gedi, obodo isii tinyere obodo nta ha niile. **63** Ma ebo juda enweghi ike ichupu ndi Jebus bi n'ime Jerusalem; ruo taa ndi Jebus bi na Jerusalem, n'etiti umu juda.

16 Ala e kenyere ụmụ ụmụ Josef bidoro n'osimiri Jodan n'akụkụ ọwụwa anyanwụ Jeriko gbatiri ruo n'ozara. O sitere na Jeriko gbagoo ala ugwu ugwu ahụ, ruokwa Betel. **2** O sitekwara Betel (ya bụ Luz), gafee ruo Atarot, ebe ndị Akai bi. **3** Site n'ebe ahụ, ọ gbatiri n'akụkụ ọdịda anyanwụ rute ala ndị Jaflet, ruo ala mgbada mgbada Bet-Horon. O si n'ebe ahụ ruo Gaza, tutu kwusị n'osimiri Mediterenja. **4** Ụmụ Josef bụ Ifrem, na Manase nwetara ihe nketa ha. **5** Ndi a bụ ala nke ikwu di iche iche di n'ebo Ifrem nwetara. Oke ala ha n'akụkụ ọwụwa anyanwụ malitere n'Atarot-Ada. Site n'ebe ahụ, o ruru n'akụkụ elu elu Bet-Horon; **6** sitekwa n'ebe ahụ ruo n'osimiri Mediterenja. Oke ala ha n'akụkụ ugwu malitere na Mikmetat, gafee n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ruo Taanat Shajlo, gafee ya ruo na Janoa. **7** O sitere na Janoa gbaada ruo Atarot, na Naara, bjaruo Jeriko, gafee, kwusị n'osimiri Jodan. **8** Oke ala ahụ n'akụkụ ọdịda anyanwụ sitere na Tapuqa gaa ruo iyi Kana, na ruo n'osimiri Mediterenja. Nke a bụ ala ebo Ifrem ketara, dika ikwu ha si di. **9** E tinyere obodo ukwu na obodo nta niile ekeputara iche n'ih i ebo Ifrem n'etiti ihe nketa ụmụ Manase. **10** Ma ha achupughị ndi Kenan ndi bi na Gaza. N'ih i nke a, ndi Kenan binyere ndi Ifrem ruo taa, ma e mere ka ha buru ndi oru ngo.

17 Nke a bụ oke e kenyere ndi ebo Manase, bụ okpara Josef, ya bụ Makia okpara Manase, onye bụ nna nna ndi Gilead. Onye natara ala Gilead na Bashan, n'ih i na ndi agburu Makia bụ dike n'agha. **2** Ya mere, oke a dijiri ndi foduru n'ebo Manase dika ezinaulo ha si di. Agburu Abieza, Helek, Asriel, Shekem, Hefa na Shemida. Ndi a bụ ụmụ ndi ikom agburu Manase, nwa Josef, dika ikwu ha si di. **3** Ma Zelofehad, nwa Hefa, nwa Gilead, nwa Makia, nwa Manase, amutaghị ụmụ ndi ikom kama o mutara naani ụmụ ndi inyom, ndi aha ha bụ nke a: Mahla, Noa, Hogla, Milka na Tjaza. **4** Ndi inyom ndi a bjakwutere Elieza, onye nchujaja na Joshua nwa Nun, n'ihu ndi ndu ụmụ Izrel niile si ha, "Onyenwe anyi gwara Mosis si ya kenye anyi ala nke anyi, dika o si kenye ụmụ ndi ikom ikwu anyi." Ya mere, dika Onyenwe anyi nyere ya Mosis n'iwu, Joshua nyere ha ihe nketa ruuru ha n'etiti umunne nna ha, dika ndi ozọ si keta. **5** Manase chitara ala oke iri, tinyere Gilead, na Bashan nke di n'akụkụ ọwụwa anyanwụ Jodan, **6** n'ih i na e mere ka ndi inyom Manase keta oke n'etiti ndi ikom ebo

Manase. Ala foduru na Gilead bụ ndi ikom ebo Manase nwe ya. **7** Oke ala ebo Manase gbatiri site n'Asha ruo na Mikmetat, nke di n'akụkụ ọwụwa anyanwụ Shekem. O gbatikwara n'akụkụ ndida site n'ebe ahụ tinyere ndi bi n'ala En-Tapuqa. **8** Ala di gburugburu Tapuqa bụ ala ebo Manase, ma obodo Tapuqa n'onwe ya, nke di n'oke ala ebo Manase, bụ obodo ebo Ifrem. **9** Oke ala ụmụ Manase gbatiri ga ndida ruo na mmiri iyi Kana. Ufodu obodo ndi Ifrem di n'ebe ahụ, n'etiti obodo ndi Manase, kama oke ala ndi Manase n'akụkụ ugwu iyi ahụ kwusiri n'osimiri Mediterenja. **10** Ala di na ndida bụ nke e kenyere Ifrem, ma ala mgbagoo ugwu bụ nke Manase. Ala ndi Manase gbatiri ruo n'osimiri Mediterenja ma ha na ndi Asha nwekoru oke ala n'akụkụ ugwu, ebe ha na ndi Isaka nwere oke ala n'akụkụ ọwụwa anyanwụ. **11** Manase ka e nyere obodo ndi a, nke di n'ala e nyere Isaka na Asha: obodo Bet-Shan, na Ibleam, na Doa, na Endoa, na Teanak, na Megido, na obodo nta niile gbara ha gburugburu. Obodo nke atọ bụ Nafot. **12** Ma ụmụ Manase enweghi ike ichupu ndi Kenan bi n'obodo ndi ahụ, n'ih i na ndi Kenan nogidere bichie obodo ndi a. **13** Ma n'ikpeazu, mgbe ụmụ Izrel ghoru ndi di ike, ha achupughị ndi Kenan niile bi n'obodo ndi a kpmkpm, kama ha mere ka ha buru ndi na-ejere ụmụ Izrel ozi, dika ndi ohu ha. **14** Ma ụmụ ụmụ Josef siri Joshua, "Gini mere i ji nye anyi naani otu uzọ ala ka o buru ihe nketa anyi? I huru na Onyenwe anyi goziri anyi mee ka onuogugu anyi baa uba." **15** Joshua zara si ha: "O buru na ala ugwu ugwu Ifrem agaghi ezuru unu n'ih i na unu bara uba n'onuogugu, gaanu n'oke ohia suchasia ala, n'ime ala ndi Periz, na nke ndi Refaim." **16** Ụmụ Josef zara Joshua si, "Ala ugwu ugwu a agaghi ezuru anyi. Ozọ, ndi Kenan niile bi n'ala di larii nwere ugboala igwe, ma ndi niile bi na Bet-Shan, na ụmụ obodo nta ha na ndi bikwa na Ndagwurugwu Jezril." **17** Ma Joshua zara ụmụ Josef, ya bụ, Ifrem na Manase, si ha, "Unu di ukwu n'onuogugu, burukwa ndi di ike, o bughi naani otu oke ka unu ga-eketa, **18** n'ih i na ala ugwu ugwu oke ohia ahụ bukwa nke unu. Suchaanu ya, ruo na nsotu ya, ka o buru nke unu. O bu ezie na ndi Kenan bi n'ime ya nwere ugbo agha igwe, burukwa ndi siri ike, unu nwere ike ichupu ha."

18 Ogbako Izrel niile zukotara na Shajlo maa ulo nzute n'ebe ahụ. N'oge a, ala ahụ niile bbara n'okpuru ochichi ndi Izrel, **2** ma e nwekwara ebo Izrel

asaa a na-ekenyebeghi ala nke ha dika ihe nketa. **3** Ya mere, Joshua juru umu Izrel ajuru si ha, "Ruo ole mgbe ka unu ga-eche tupu unu ekpochapu ndi niile bi n'ala a, inweta ala Onyenwe anyi Chineke nna nna unu nyere unu? **4** Hoputani ndi ikom ato site n'ebo obula, ndi m ga-eziga ka ha gaa jegharja n'ala niile ahụ, dee ya n'akwukwo nkowa otu ihe nketa obula si di, n'akuku ya niile. Mgbe ahụ, ha ga-aloghachikwute m. **5** Ha ga-eke ala ahụ foduru uzo asaa. Ma ebo Juda ganogide n'ala ha n'akuku ndida, umu umu Josef kwa ganogide n'ala ha n'akuku ugwu. **6** Unu deputachaa uzo asaa ndi a n'akwukwo, werenu ya bjakwute m ka m feere unu nza n'ihu Onyenwe anyi Chineke anyi jchoputa ebo ga-eketa akuku obula n'ala ahụ. **7** Ma ndi Livayi agaghi eketa ala obula n'etiti unu, n'ihu na ihe nketa ha bu oru nchujaja ha na-aru n'ihu Onyenwe anyi. Ebo Gad, na Ruben, na okara ebo Manase agaghi enwetakwa oke ozo, n'ihu na ha anarala ihe nketa nke ha n'ofe Jordan, n'akuku owuwa anyanwu, ebe Mosis onyeozu Onyenwe anyi kwere ha na nkwa na ha ga-ebi." **8** Ya mere, mgbe ndi ikom nledo ahụ gwara ijeghari n'ala ahụ niile, Joshua gwara ha okwu si, "Jeenu jegharja n'ala ahụ niile. Deputakwanu otu unu chere a ga-esi kee ya n'akwukwo. Mgbe unu lotara aga m anọ n'ebe a bu Shailo juta Onyenwe anyi ase site n'ife nza, choputa ala nke ebo obula ga-eketa." **9** Ndi ikom ahụ gabigara ala ahụ, deputa ya n'akwukwo, n'obodo n'obodo dika o si di n'oke asaa. Mgbe ha mesiri nke a, ha loghachikwutere Joshua n'omuma ulo ikwu n'ime Shailo. **10** Joshua feere ha nza na Shailo n'ihu Onyenwe anyi, n'ebe ahụ ka o no keere ndi Izrel ala ahụ dika ebo ha si di. **11** Ndi mbu e kenyere ala site n'ife nza bu ebo Benjamin dika ikwu ha si di. Ala niile e kenyere ebo Benjamin bu nke di n'etiti ala e nyere ebo Juda na Josef. **12** Oke ala ha n'akuku ugwu sitere n'osimiri Jordan ruo n'akuku ugwu Jeriko. N'odida anyanwu o sitere na Jeriko ruo ala ugwu ugwu ahụ niile, ruokwa n'ozara Bet-Aven. **13** Oke ala ahụ sitekwara n'akuku ndida ruo n'akuku Luz (ebe a na-akpokwa Betel), ruokwa Atarot-Ada, nke di n'akuku ndida ugwu di na mgbada Bet-Horon. **14** Site n'ugwu ahụ chere Bet-Horon ihu n'akuku ndida, oke ala ahụ gbada ndida gbasoro akuku odida anyanwu puta na Kiriat Baal, ya bu, Kiriat Jearim, otu n'ime obodo ndi Juda. Nke a bu oke ala ahụ n'odida anyanwu. **15** Oke ala ha na ndida sitere na nsotu akuku Kiriat Jearim rute n'isi iyi mmiri Neftoa.

16 O sitekwara n'ebe ahụ gbada ruo na ndida ugwu ahụ nke chere ihu na Ndagwurugwu nke Ben Hinom, n'akuku ugwu Ndagwurugwu nke Refaim. O sitekwara n'ebe ahụ gafee ruokwa n'akuku ndida ugwu obodo ndi Jebus, ruo En-Rogel. **17** Site n'En Rogel oke ala ahụ gbatiri ruo En-Shemesh, gafee ruo Gelilot, nke chere ihu na nrigo ugwu Adumim. O si n'ebe ahụ ruo na nkume Bohan, nwa Ruben. **18** O sitere n'ebe ahụ gafee n'akuku ugwu Bet-Araba gbadata rute n'Araba, **19** o gafere gbatiri ruo n'akuku Bet-Hogla na mgbagu ugwu, puta n'akuku ugwu nke osimiri Nnu, nke bu n'akuku ndida onu mmiri osimiri Jordan. Nke a bu oke ala ha n'akuku ndida. **20** Oke ala ha n'akuku owuwa anyanwu bu osimiri Jordan. Ndi a bu ihe nketa umu Benjamin, dika oke ala ya niile si di gburugburu, di ka ikwu ya niile si di n'akuku niile. **21** Ndi a bu obodo e kenyere ebo Benjamin, dika ikwu ha si di: Jeriko, Bet-Hogla, Emek Keziz, **22** Bet-Araba, Zemaraim, Betel, **23** Avim, Para, Ofra, **24** Kefa Amoni, Ofni, Geba, obodo iri na abuo na obodo nta ha ndi ozo. **25** Na Gibion, Rema, Beerot, **26** Mizpa, Kefira, Moza, **27** Rekem, Iapeel, Tarala, **28** Zela, Haelef na obodo ndi Jebus, nke aha ya bu Jerusalem, Gibeia na Kiriat Jearim, obodo iri na anọ na obodo nta niile gbara ha gburugburu. Ndi a bu ihe nketa umu Benjamin maka ikwu ya niile.

19 Ndi nke abuo sitere n'ife nza nweta oke ha bu ebo Simion dika ikwu ha si di. Ala ha ketara di n'ime ala e kenyere ndi Juda. **2** Ihe nketa umu Simion bu ndi a: Bjasheba (maobu Sheba), Molada, **3** Haza Shual, Bala, Ezem, **4** Eltolad, Betul, Homa, **5** Ziklag, Bet-Makabot, Haza Susa, **6** Bet-Lebaot na Sharuhem, obodo iri na ato na obodo nta ndi ozo gbara ha gburugburu. **7** Na Ain, Rimon, Eta na Ashan, obodo anọ na obodo nta ha, **8** tinyekwara obodo nta ndi ozo niile gbara obodo ukwu ndi a gburugburu, ruo obodo Baalat-Bja, ya bu (obodo Rema di na Negev). Nke a bu ihe nketa ebo Simion dika ikwu ha si di. **9** E sitere n'oke umu Juda weputa oke umu Simion, n'ihu na ihe umu Juda ketara di ukwu karja ihe ha kwesiri iketa. O bu nke a mere umu Simion ji nweta ihe nketa site n'etiti ala ndi Juda. **10** Ebo nke ato nwetara ihe nketa ha site n'ife nza bu ebo Zebulon dika ikwu ha si di. Ala ha nwetara gbatiri ruo Sarid. **11** Site n'ebe ahụ, oke ala ahụ gbatiri gaa n'akuku odida anyanwu, ruo Marala na Dabeshet, rukwaa iyi di n'ihu Jokneam. **12** O si na Sarid chigharja ihu n'akuku owuwa anyanwu,

oke ala ahụ ruru n'oke ala Kislot Teboa, gbagorokwa ruo Daberat, ruokwa Jafia. **13** Ọ gbatikwara n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ruo Gat Hefa, Et Kazin na Rimon, tugharja n'uzo e si aga Nea. **14** N'ebe ahụ, ọ gara gburugburu n'akụkụ ugwu ruo Hanaton, ruokwa na Ndagwurugwu Ifta El ebe ọ soturu. **15** Obodo ndi a niile dikwa n'ime ihe nketa umu Zebulon: Katat, Nahalal, Shimron, Idala na Betlehem. Obodo niile ndi a di iri na abuo, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu. **16** Obodo ndi a niile na obodo nta ha, so n'ala umu Zebulon nwetara dika ihe nketa ha, dika ikwu ha si di. **17** Ebo nke anọ sitere n'ife nza nweta ihe nketa ha bu umu Isaka dika ikwu ha si di. **18** Ala na obodo ha ketara bu ndi a: Jezril, Kesulot, Shunem, **19** Hafaraim, na Shion, Anaharat, **20** Rabbit, Kishion, Ebez na **21** Remet, En-Ganim, En-Hada na Bet-Pazez. **22** Oke ala ha ruru na Taboa, Shahazuma na Bet-Shemesh, ma kwusi n'osimiri Jordan. Obodo ndi a niile di iri na isii, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu. **23** Ya mere, obodo ukwu ndi a na obodo nta ha di n'ala ahụ ebo Isaka nwetara dika ihe nketa ha, di ka ikwu ha si di. **24** Ebo nke ise e kenyere ala site n'ife nza bu umu Asha dika ikwu ha si di. **25** Ala na obodo ha ketara bu ndi a: Helkat, Hali, Beten, Akshaf, **26** Alamelek, Amad na Mishal. Oke ala ha n'akukụ odida anyanwu gbatiri ruo Kamel na Shihoa-Libnat. **27** O sitere n'ebe ahụ tugharja n'akukụ ọwụwa anyanwụ gawa Bet-Dagon, ma ruokwa Zebulon na Ndagwurugwu Ifta El, ma gbagoro ruokwa Bet-Emek na Neiel. O sikwa n'ebe ahụ gafee, ruo Kabul, n'akukụ aka ekpe. **28** Ọ gara ruo Ebron, Rehob, Hamon na Kana, ruokwa ebe obodo Saidon gbasapuru. **29** Oke ala ahụ mere dika ọ na-alaghachi azu bjaruo Rema, ruokwa obodo e wusiri ike bu Taja, tughariakwa gawa Hosa puta n'onu mmiri osimiri Mediterenja nke di n'akukụ Akzib **30** na Umma, Afek na Rehob. Onuogugu obodo ndi a niile bu iri abuo na abuo tinyere obodo nta ha niile. **31** Obodo ndi a na obodo nta ha niile di n'ala ahụ ebo Asha nwetara dika ihe nketa, dika ikwu ha si di. **32** Ebo nke isii e nyere ihe nketa site n'ife nza bu ebo Naftali, dika ikwu ha si di. **33** Oke ala ha malitere na Helef ruo n'osisi ukwu di na Zaananim, Adami Nekeb na Jabneel, gafee ruo Lakum, kwusi n'osimiri Jordan. **34** Site n'ebe ahụ oke ala ha gara n'akukụ odida anyanwụ ruo Aznot Tabo, site n'ebe ahụ ruo Hukok, rute Zebulon na ndida, na Asha n'odida anyanwụ, ruokwa Juda n'akukụ ọwụwa anyanwụ Jordan. **35**

Obodo niile e wusiri ike e kenyere ha bu ndi a: Zidim, Zea, Hamat, Rakat, Kineret, **36** Adama, Rema, Hazo, **37** Kedesh, Edrei, En-Hazoa, **38** Iron, Migdal El, Horem, Bet-Anat na Bet-Shemesh. Ya mere, onuogugu obodo ndi a niile bu iri na itoolu, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu. **39** Obodo ndi a na obodo nta ha niile ka ebo Naftali dika ikwu ha si di, nwetara dika ihe nketa ha. **40** Site n'ife nza ebo Dan, bu ebo nke asaa nwetara ihe nketa dika ikwu ha si di. **41** Oke ala ihe nketa ha bu ndi a: Zora, Eshtaol, Ia-Shemesh, **42** Shaalabin, Aijalon, Ifta, **43** Elon, Timna, Ekron, **44** Elteke, Gibeton, Baalat, **45** Jehud, Bene-Berak, Gat Rimon, **46** Me-Jakon na Rakon, obodo di n'oke ala, na ncherita ihu Jopa. **47** Mgbe oke ala umu Dan ketara sitere n'aka ha puo. Ha gara buso obodo Leshem agha merie ha, were mma agha tigbuo ndi niile bi n'ime ya, bichie ya. Ha kpoo obodo ahụ Dan, nke bu aha nna nna ha ochie. **48** Obodo ndi a na obodo nta ha bu ihe nketa ebo Dan nwetara dika ikwu ha si di. **49** Mgbe e kechara ala ahụ niile, nye ebo obu ala dika onuogugu ha niile si di, umu Izrel nyere Joshua, nwa Nun ihe nketa ha n'etiti ha. **50** N'ihu na Onyenwe anyi ekwuola na Joshua nwere ike iwere ala obu ọ choro. Ya mere, ha nyere Joshua obodo Timnat Sera nke di n'ugwu Ifrem. Joshua wughariri obodo ahụ biri n'ime ya. **51** Ndi a bu oke ala nke Elieza onye nchujaja, Joshua nwa Nun na ndisi ulo ebo umu Izrel, kere na Shajilo site n'ife nza n'ihu Onyenwe anyi, n'onu uzo ulo nzute. Ha si otu a kebie ala ahụ.

20 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si ya, **2** "Gwa umu Izrel okwu si ha hoputara onwe unu obodo mgbaba dika m gwara unu site n'aka Mosis. **3** Ka obodo ndi a buru ebe onye gburu mmadu n'oghom na-amaghi ama ga-agbaga n'ihu izere ndu ya site n'aka onye ahụ ga-acho iboro obu ochu. **4** Mgbe onye gburu mmadu ahụ na-amaghi ama gbarara n'ime otu obodo ndi a, ọ ga-eguzo n'onu uzo ama obodo ahụ gwa ndi okenye obodo ahụ ihe niile mere. Ndi okenye ahụ ga-akpobata ya n'ime obodo ahụ, nye ya ebe ọ ga-ebi n'etiti ha. **5** Ọ burukwa na onye ikwu onye ahụ nwuru anwu abia iboro obu ochu ahụ, ndi okenye obodo ahụ agaghi ekwe ka e gbuo onye ahụ gburu mmadu na-amaghi ama, n'ihu na onye ahụ akpachaghi anya mee ihe o mere. **6** Onye ahụ gburu mmadu na-amaghi ama ga-anogide n'obodo ahụ ruo mgbe ọ ga-akwuru n'ihu nzuko maka ikpe ruokwa

mgbe onyeisi nchụaja nọ n'oge ahụ nwurụ. Mgbe ahụ, o nwere ike laghachi n'ụlọ nke aka ya na n'obodo ya bụ ebe o si gbapụ ọsọ." 7 Obodo ndị ha kewapụtara iche dịka obodo mgbaba bụ, Kedesh, nke dị n'ime Galili, n'ala ugwu ugwu ndị Naftali; na Shekem, nke dị n'ala ugwu ugwu Ifrem na Kiriath Aba, nke a na-akpọkwa Hebrōn. Ọ dị n'ala ugwu ugwu Juda. 8 Ha kewapụtara obodo atọ ọzọ n'ihị otu ihe ahụ, n'akụkụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jōdan n'ofe Jeriko. Obodo atọ ndị a bụ, Beza, nke dị n'ọzara, n'ala larij ahụ e nyere ebo Ruben, na Ramot; nke dị n'ime Gilead bụ ala ebo Gad; na Golan, n'ime Bashan, nke e si n'ala ebo Manase wepụta. 9 Obodo mgbaba ndị a a hōpụtara bụ maka ndị ọbja bi n'etiti ụmụ Izrel, na maka ụmụ Izrel. Ọ bụ ebe onye ọbula gburu mmadụ na-amaghị ama ga-agbaga. Onye na-abọrọ ọbọ ọchụ agaghị egbukwa onye ahụ tupu e kpee ya ikpe n'ogbakọ ndị Izrel.

21 Emesija, ndị ndu ezinaụlọ Livayị bjakwutere Elieza, onye nchụaja, na Joshua, nwa Nun, na ndịisi ebo Izrel, 2 na Shajilo, n'ime ala Kenan, si ha, "Onyenwe anyị nyere iwu site n'aka Mosis ka enye anyị obodo ụfọdụ ebe anyị ga-ebi, na ala ebe anyị ụlọ anyị ga na-ata ahijia." 3 N'ihị nke a, dịka iwu Onyenwe anyị si dị, ụmụ Izrel sitere n'ihe nketa ha nye ndị Livayị obodo ụfọdụ, nyekwa ha ala ebe anyị ụlọ ha ga-anọ taa nri. 4 Ndi buru ụzọ nweta oke site n'ife nza bụ ikwu Kohat dịka ikwu ha si dị. E sitere n'ala ndi Juda, na Simiōn, na Benjamin nye ha obodo iri na atọ, ka ọ buru ihe nketa ụmụ Kohat ndi si n'ebo Livayị, ndi bukwa ụmụ ụmụ Eron onye nchụaja. 5 Ma ndi fọdurụ n'ụmụ Kohat ka e nyere obodo iri site n'obodo nke ikwu ndi ebo Ifrem, na Dan, na ọkara ebo Manase. 6 Ụmụ Geshōn nwetara obodo iri na atọ site n'ife nza. Obodo ha nwetara di na Bashan. Ha sikwa n'ala ndi ikwu ebo Isaka na Asha, na Naftali, na ọkara ebo Manase nweta oke ahụ. 7 Ụmụ Merari di ka ikwu ha si di ketara obodo iri na abuo site n'ala ndi ebo Ruben, na Gad, na Zebulon. 8 Ya mere, ụmụ Izrel mezuru iwu niile Onyenwe anyi nyere Mosis site n'ikenye ndi Livayị obodo ha ga-ebi, nakwa ebe anyi ụlọ ha ga-ata nri. 9 Ha sitere n'ebo Juda na Simiōn, keputa obodo ndi a akporo aha 10 kenye ndi ikwu Kohat, ndi bu ụmụ ụmụ Eron, burukwa ụmụ ụmụ Livayị. Ọ bụ ha ka e bu ụzọ kenye ihe nketa site n'ife nza. 11 E kenyere ha obodo Kiriath Aaba, nke a na-akpọkwa Hebrōn. Obodo a di n'ala ugwu ugwu Juda,

ya na ala gbara ya gburugburu ka ọ buru ebe ita nri anu ulo. (Aaba bu nna nna ndi Anak.) 12 Ma eburulari uzọ nye Kaleb nwa Jefune obodo ukwu na obodo nta niile, na ala ubi niile di n'akuku ya ka ọ buru ihe nketa ya. 13 Ya mere, umu umu Eron, onye nchụaja, ka e kenyere obodo Hebrōn, nke bukwa obodo mgbaba, kenyekwa ha obodo ndi a: Libna, 14 Jatiā, Eshtemoa, 15 Hōlōn, Debja, 16 Ain, Juta na Bet-Shemesh. E nyekwara ha ala niile gbara obodo ndi a gburugburu ka ọ buru ebe anu ulo ha ga-anọ taa nri. Ya mere, ọ bụ obodo itoolu ka e si n'ala ebo Juda na Simiōn kenye ha. 17 Ebo Benjamin nyere ha obodo anọ ndi a, Gibiōn, Geba, 18 Anatot, Almon na ala di ya gburugburu ebe anu ulo ha ga-anọ taa nri, bu obodo anọ. 19 Ya mere, obodo niile e nyere ndi nchụaja, umu umu Eron di iri na atọ, tinyere ebe anu ulo ha ga-anọ taa nri. 20 Ụmụ Kohat ndi fodoru, ndi agburu Livayị ka e kenyere obodo anọ ndi a site n'aka ebo Ifrem. 21 E sitere n'ala ugwu ugwu Ifrem nye ha: Shekem, nke bu obodo mgbaba na Gaza, 22 Kibzaim na Bet-Horon, tinyere ebe ita ahijia nke anu ulo ha, bu obodo anọ. 23 Ha sitere n'ala ndi ebo Dan keta obodo anọ ndi a: Elteke na Gibeton, 24 Aijalon na Gat Rimōn, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha, bu obodo anọ. 25 Ọkara ebo Manase nyere ha obodo abuo, Teanak, Gat Rimōn na ebe ita ahijia nke anu ulo ha. 26 Ya mere, obodo niile na ebe ita ahijia nke anu ulo e nyere ndi fodoru n'ikwu Kohat di iri. 27 Ụmụ Geshōn, ndi agburu Livayị, ketara obodo abuo ndi a, ya na ebe ita nri nke anu ulo ha. Ọkara ebo Manase nyere: Golan, n'ime Bashan, nke bu obodo mgbaba, na Be Eshtera. 28 Ebo Isaka nyere ha obodo anọ. Obodo ndi a bu, Kishiōn, Daberat, 29 Jamut na En-Ganim, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha, obodo anọ. 30 Ebo Asha nyekwara ha obodo anọ. Ha bu, Mishal, Abdon, 31 Helkat na Rehob, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha, obodo anọ. 32 Ebo Naftali nyere ha obodo atọ, nyekwa ha ala ebe anu ulo ha ga-anọ taa nri. Obodo ndi a bu, Kedesh, n'ime Galili, nke bukwa obodo mgbaba, Hamot Doa na Katan. 33 Obodo iri na atọ, na ebe ita ahijia nke anu ulo ka e nyere ikwu Geshōn. 34 Ndi ikwu Merari, bu umu umu Livayị fodoru nwetara site n'aka: Ebo Zebulon, Jokneam, Kata, 35 Dimna na Nahalal, obodo anọ tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. 36 Ebo Ruben nyere ha obodo anọ: Beza, Jahaz, 37 Kedemot, Mefaat na ala ebe anu ulo ha ga-anọ kpa a nri. 38 Ebo Gad nyere ha obodo anọ. Obodo ndi a bu, Ramot, n'ime Gilead nke bu obodo

mgbaba, Mahanaim, 39 Heshbon na Jeza, tinyere ebe ita nri nke anụ ụlọ ha, bụ obodo anọ. 40 Onuogugu obodo niile e kenyere agburu Merari bụ obodo iri na abuo, ha bụ ndi foduru na ndi Livayi. 41 Onuogugu obodo niile na ebe ita nri nke anụ ụlọ e sitere n'ala umu Izrel nye ndi Livayi di iri anọ na asato. 42 Obodo obula nwere ala gbara ya gburugburu ebe anụ ụlọ ga-anọ kpaa nri. 43 Ya mere, Onyenwe anyi nyere umu Izrel ala ahụ o nuru iyi inye ndi nna nna ha. Ha nwetara ya, biri n'ime ya. 44 Onyenwe anyi nyere ha izuike n'akuku niile, dika o nuru n'iyi nye ndi nna nna ha. O dikwaghị otu n'ime ndi iro ha obula guzgidere ha, n'ih na Onyenwe anyi nyefere ndi iro ha niile n'aka ha. 45 O nweghi otu n'ime nkwa oma niile Onyenwe anyi kwere Izrel nke na-emezughị. O mezuru nkwa niile o kwere ha.

22 Emesia, Joshua kpokotara ndi agha si n'eborubena, na Gad, na okara Manase, gwa ha okwu si: 2 "Unu emeela ihe niile Mosis onyeoziri Onyenwe anyi nyere unu n'iwu. Unu egeela nti n'olu m, mee ihe niile m nyere unu n'iwu. 3 E, unu aruzuola oru ahụ Onyenwe anyi Chineke unu nyere unu. Unu ahapughị umunna unu n'ogbo agha ogologo ubochi ndi a niile. 4 Ugbu a, Onyenwe anyi Chineke unu enyela umunna unu mmeri. O meekwala ka ha zuru ike dika o kwere nkwa na o ga-eme. Ugbu a, laghachinu n'ulo unu, laghachikwanu n'ala unu, ala ahụ Mosis onyeoziri Onyenwe anyi nyere unu n'ofe ozọ nke osimiri Jordan. 5 Ma lezieny anyi nke oma idebe iwu na ukpuru niile nke Mosis onyeoziri Onyenwe anyi nyere unu: nke bu ihu Onyenwe anyi Chineke unu n'anya, iga ije n'irube isi nye ya, irube isi n'iwu ya niile, idabere na ya, na iji obi unu niile na mkpuruobi unu niile fee ya ofufe." 6 Ya mere, Joshua goziri ha, zipu ha, ha lakwara n'ulo nke aka ha. 7 Okara ebo Manase ka Mosis nyere ihe nketa nke ha n'ime ala Bashan, ma okara ebo Manase nke ozọ nwetara ihe nketa nke ha n'akuku odida anyanwu osimiri Jordan. Mgbe Joshua na-ezilaga ha n'ulo ha, o goziri ha, gwa ha okwu si, 8 "Wereny otutu akụ unu lutara n'agha laa. Mgbe unu ruru, kenyenu ndi ikwu unu ufodu ihe site n'ime akụ ndi iro unu a." N'ih na ihe ha kwatara n'agha di ukwu: igwe anu ulo, na oloacha, na oloaedo, na bronz, na igwe, na uwe di iche iche. 9 Ya mere, ndi agha Ruben na Gad, na okara ebo Manase, hapuru ndi agha Izrel na Shailo, n'ime ala Kenan, n'ofe osimiri Jordan, laghachi

n'ala nke ha di na Gilead, nke ha nwetara dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. 10 Mgbe ha rutere Geliot di n'akuku Jordan, n'ala ndi Kenan, umu Ruben, ndi Gad na okara ebo Manase wuru ebe ichu aja di ukwu n'ebe ahụ n'akuku Jordan. 11 Mgbe ndi Izrel nuru na ha e wuola ebe ichu aja n'oke ala Kenan, na Geliot, n'ebe di nso Jordan, n'ofe ala ndi Izrel, 12 ogbako Izrel niile zukotara na Shailo, jikere iga ibuso umunna ha ahụ agha. 13 Ya mere, umu Izrel zigara Finehaz, nwa Elieza, bu onye nchujaja ka o ga n'ala Gilead, ya bu ijekwuru umu Ruben, na umu Gad, na okara ebo Manase. 14 Ndi so Finehaz n'oziri a bu ndi ndu iri. Otu onyendu sitere n'otu ebo, n'ime ebo iri nke umu Izrel. 15 Mgbe ndi a rutere n'ala Gilead, ha kpokotara umu Ruben, na umu Gad, na okara ebo Manase gwa ha okwu si, 16 "Otu a ka ogbako niile nke Onyenwe anyi siri, 'Olee udi njehie di nke a, nke unu mere megide Chineke? Olee otu unu si wezuga onwe unu site n'ebe Onyenwe anyi no, gaa wuore onwe unu ebe ichu aja, si otu a nupu isi megide ya? 17 O putara na mmehie Peoa ezubereghi anyi? Ruo taa anyi asachapubeghi onwe anyi site na mmehie ahụ, o bu ezie n'orja na-efe efe dakwasiri nzuko nke Onyenwe anyi. 18 Ugbu a, unu na-achokwa isite n'ebe Onyenwe anyi no chigharja. "O buru na unu enupu isi megide Onyenwe anyi taa, matakwanu na echi ya, o ga-eweso nzuko Izrel niile iwe. 19 O buru na unu wuru ebe ichu aja ahụ n'ih na ala unu ruru aru, bjakwutenu anyi n'akuku nke ozọ, nke osimiri a, ebe Onyenwe anyi bi n'etiti anyi, n'ime ulọ nzute obibi ya. Anyi ga-ekenekwa unu ala anyi. Ma unu enupula isi megide Onyenwe anyi site n'iwu ebe ichu aja ozọ, ebe o bu na e nwere otu ebe bu ezi ebe ichu aja nye Onyenwe anyi Chineke anyi. 20 Mgbe Ekan, nwa Zera, ziputara onwe ya dika onye na-ekwesighi ntukwasị obi n'ih metutara ihe e doro nso, o bu na nzuko Izrel niile esoghi keta oke n'ahuhu dakwasiri ya? O bughị naani ya nwuru n'ih mmehie ahụ." 21 Nke a bu nzaghachi umu Ruben, na umu Gad na okara ebo umu Manase, nyere ndi ndu umu Izrel niile; 22 "Chineke onye kachasi chi niile, bu Onyenwe anyi! Chineke onye kachasi chi niile, bu Onyenwe anyi! Ya onwe ya maara, ka Izrel niile matakwa. A si na nke a bu nnupu isi, a sikwari na o bu enweghi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, unu ahapula anyi ka anyi diri ndu. 23 O buru na anyi sitere na nnupu isi wuo ebe ichu aja a maka ichu aja udo maobu aja mkpuru oka, ka

Onyenwe anyị n'onwe ya taa anyị ahụhụ. **24** “Ma nke ahụ abụghị ihe anyị bu n'obi! Anyị wuru ya n'ihu na anyị tūrū ụjọ na n'oge dị n'ihu, ụmụ unu ga-agwa ụmụ anyị okwu sị, ‘Gịnị ka unu na Onyenwe anyị, Chineke Izrel nwekọrọ?’ **25** Onyenwe anyị e jirila osimiri Jōdan kpaa oke n'etiti anyị na unu, unu ụmụ Ruben na Gad. Unu enweghị oke n'ime Onyenwe anyị!” N'ụzọ dị otu a, ụmụ unu nwere ike ime ụmụ anyị ka ha kwusị ịtū egwu Onyenwe anyị. **26** “Ọ bụ nke a mere anyị jị kpebie sị, ‘Ka anyị jikere wuo ebe ịchū aja, ma ọ bughị ebe ịchū aja nsure ọkụ maọbụ aja ndi ọzọ,’ **27** Kama, ọ bụ ebe ịchū aja ịhūba ama n'etiti unu na anyị, nakwa ọgbọ ndi nke ga-esote anyị, na anyị ga-eke Onyenwe anyị ofufe n'ụlōnsọ ya, site na ịchūrū ya aja nsure ọkụ, na aja udo. Mgbe ahụ, n'oge di n'ihu, ụmụ ụmụ unu agaghị asị ụmụ ụmụ anyị, ‘Unu enweghị oke n'ime Onyenwe anyị Chineke.’ **28** “Echiche obi anyị bụ na ọ būrū na ụmụ ụmụ unu ekwuo ihe di otu a, ụmụ anyị ga-azaghachi ha sị, ‘Lee ebe ịchū aja nna anyị ha wuru, nke yiri ebe ịchū aja Onyenwe anyị. E wughị ya maka ịchū aja nsure ọkụ, kama e wuru ya dika ihe ama na-egosi nnwekọ di n'etiti anyị na unu.’ **29** “Anyị agaghị enupu isi n'ebe Onyenwe anyị nọ; anyị agaghị esitekwa n'iso Onyenwe anyị Chineke wezuga onwe anyị, site n'iwuru onwe anyị ebe ịchū aja nke aja nsure ọkụ, na aja mkpūrū ọka maọbụ ụdi aja ọzọ di iche iche. Ebe ịchū aja anyị maara bụ ebe ịchū aja Onyenwe anyị Chineke anyị, nke guzo n'ihu ụlō nzute ya.” **30** Mgbe Finehaz onye nchūaja, na ndi ndu nzukọ ahụ, bụ ndiisi ezinaulō ndi Izrel nūrū ihe ụmụ Ruben, na ụmụ Gad, na ụmụ Manase kwuru, ọ masiri ha. **31** Ya mere, Finehaz nwa Elieza, bụ onye nchūaja, siri Ruben, na Gad, na Manase, “Taa ka anyị maara na Onyenwe anyị nọ n'etiti anyị, n'ihu na unu emehieghị megide Onyenwe anyị dika anyị chere. Ya mere, unu azọpūtala ndi Izrel site na mbibi gaara abjakwasị ha site n'aka Onyenwe anyị.” **32** Mgbe ahụ Finehaz, nwa Elieza, onye nchūaja, na ndi ndu ahụ laghachitere Kenan site na nzukọ ha na ụmụ Ruben na Gad na ọkara Manase mere n'ala Gilead kọrọ Izrel ihe ha gatarā. **33** Okwu a tōrọ ụmụ Izrel uto. Ha nūriri ọnụ, too Chineke otuto. Ha ekwukwaghị okwu ibu agha megide ụmụ Ruben, ụmụ Gad na ụmụ Manase, banyere ibibi ala ha bi n'ime ya. **34** Ya mere, ụmụ Ruben na ụmụ Gad kporo ebe ịchū aja ha wuru, “Ebe ịchū aja akaebe,” n'ihu na ha siri, “Ọ bụ ihe akaebe

igosi mmadū niile na Onyenwe anyị bụkwa Chineke anyị.”

23 Ma mgbe ọtūtū oge gasiri, site n'oge Onyenwe anyị mere ka Izrel nwee ezumike n'ebe ndi iro gbara ha okirikiri nọ, Joshua aghoala agadi, gbaa ọtūtū afo. **2** Ya mere, Joshua kporo ndi Izrel niile, ndi okenye ha, ndi ndu ha, ndi odozi okwu ha na ndiisi ha, si ha, “Emeela m agadi gbaakwa ọtūtū afo. **3** Unu onwe unu ejirila anya unu hụ ihe niile Onyenwe anyị Chineke unu mere mba ndi a niile, n'ihu unu. Ọ lūrū unu ogu, nyere unu aka imeri ndi iro unu. **4** Unu hūrū na ekekwarala m unu ala mba ahụ niile nke fodorunū ka ha būrū ihe nketa ebo unu, site na Jōdan, tinyekwara mba niile ndi ahụ m kpochapūrū n'akukū osimiri Mediterenja di na mpaghara ọdida anyanwu. **5** Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-akwapū ndi bi n'ime ha n'ihu unu. Ọ ga-achupū ha n'ihu unu, mee ka unu nweta ala ha, dika Onyenwe anyị Chineke unu kwere unu nkwa. **6** “Ya mere, dīnū ike, lezienū anya idebezu na irube isi n'ihe niile e dere n'Akwukwọ Iwu Mosis. Unu esila n'ime ya wezuga onwe unu n'uzo ọbula. **7** Lezienū anya ka unu na mba ndi a fodorū n'ala a ghara inwe mmeko ọbula. Unu akpotukwala chi ha niile aha. Unu anukwala iyi n'aha ha, maobu fee ha ofufe, maobu kporo isiala nye ha. **8** Kama raparanū n'ahụ Onyenwe anyị Chineke unu dika unu mere ruo taa. **9** “Onyenwe anyị achupula mba di ukwu na mba siri ike site n'ebe unu nọ. O nwekwaghị otu mba n'ime ha o kwere ka ha merie unu. **10** Otu nwoke n'ime unu achuola puku ndi ikom ndi iro unu oso. N'ihu na Onyenwe anyị Chineke unu aluolara unu ogu, dika ya onwe ya kwere nkwa. **11** N'ihu ya, lezienū onwe unu anya nke oma ka unu hū Onyenwe anyị Chineke unu n'anya. **12** “Ma ọ būrū na unu alaghachi azu, ma kwere ka e jikoro unu na mba ndi a fodorū n'etiti unu. Ọ būrū na unu na ha ebido ilurita di na nwunye, na-emekorita ihe onu. **13** maranū nke oma, na Onyenwe anyị Chineke unu agaghị achupūrū unu mba ndi a site n'ala unu. Kama ha ga-abūrū unu igbudu na onya. Ha ga-abukwara unu apipia n'akukū unu, na ogwu n'anya unu, ruo mgbe unu ga-ala n'iyi n'ezizi ala a, nke Onyenwe anyị Chineke unu nyere unu. **14** “Mgbe na-adighi anya, mụ onwe m ga-agbaso uzo ahụ ndi niile bi n'ụwa na-aghaghị igbaso. Unu niile maara n'ime obi unu na n'ime mkpūrūobi unu na o nweghị otu n'ime nkwa oma Onyenwe anyị Chineke unu kwere

nye unu nke na-emezughị. E mezuola nkwa ndị a niile; o nweghị nke ọbụla a na-emezughị. **15** Ma dika ezi nkwa niile Onyenwe anyị Chineke unu kwere si buru ihe e mezuru emezu, otu a kwa ka Onyenwe anyị ga-esi mee ka ihe ojoo niile o bara mba ya mezuo n'isi unu, tutu ruo mgbe o mere ka unu laa n'iyi n'ezi ala ahụ o na-enye unu. **16** O buru na unu emebie ogbugba ndu Onyenwe anyị Chineke unu, nke o nyere unu iwu idebe, tugharja malite igbaso na ife chi ndi ozo na ikpo isiala nye ha, iwe Onyenwe anyị ga-adi oku megide unu, unu ga-alakwa n'iyi ngwangwa n'ala oma ahụ o nyere unu.”

24 Joshua kpokotara ebo Izrel niile na Shekem. O kporo ndi okenye Izrel na ndisi ha na ndi ikpe ha na ndi nlekota ha. Ha niile bjara chee onwe ha n'ihu Chineke. **2** Mgbe ahụ, Joshua gwara ndi Izrel niile si, “Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel kwuru, ‘Nna nna unu ochie ha, nke bu Tera, nna Ebrahim, na Nahọ, bikwara n’akuku owuwa anyanwu nke ofe osimiri Yufretis, ebe ha no fee chi ndi ozo ofufe. **3** Ma mu onwe m kpoputara nna nna unu Ebrahim site n’ala ahụ di n’ofe osimiri dubata ya n’ala Kenan, nye ya otutu umu umu, site na nwa ya bu Ajzik. **4** Umu m nyere Ajzik bu Jekob na Iso. Iso ka m nyere ala ugwu ugwu Sia, ka o nweta ma Jekob na ezinaulo ya gara n’ala Ijpt. **5** “Emesia, ezigara m Mosis na Eron, ma wetara ndi Ijpt ihe otiti ojoo niile di iche iche site n’ihe m mere n’ebe ahụ. N’ikpeazu, akpoputara m ndi m site n’ala Ijpt. **6** Ma mgbe unu rutere n’Osimiri Uhie, ndi agha Ijpt gbaputara chiru ugbo agha ha na ndi agha na-agba inyinya ha chwa unu oso. **7** Mgbe ndi Izrel huru ha, ha tiri mkpu kpokuo Onyenwe anyi. O tinyere oke ochichiri n’etiti unu na ndi Ijpt. O mere ka oke osimiri kpuchie ha, mee ka ha mikpuo n’osimiri ahụ. Unu niile hukwara ihe m mere ndi Ijpt. Emesia, unu bikwara n’ozara otutu afo. **8** “Ma emesia, emere m ka unu bata n’ime ala ndi Amorait, ndi bi n’akuku owuwa anyanwu osimiri Jodan. Ha lusoro unu ogu, ma eweere m ha nyefee unu n’aka. E bibiri m ha n’ihu unu, ma unu nwetara ala ha. **9** Mgbe Balak nwa Zipoa, eze Moab, jikeere ibuso Izrel agha, o zigaara Belam, nwa Beoa ozi ka o bja buo unu onu. **10** Ma egeghị m Belam ntị. Kama emere m ya ka o gozie unu. Anaputara m unu site n’aka ya. **11** “Emesia, unu gafere osimiri Jodan bjaruo Jeriko. Ndi ikom Jeriko busoro unu agha, otu a kwa ka ndi Amorait, na ndi

Periz, na ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Gigash, na ndi Hiv, na ndi Jebus. Ma eweere m ha niile nyefee unu n’aka. **12** E zigara m ebu n’ihu unu nke chupuru ha n’ihu unu, bu eze abuo ndi Amorait. O bughị mma agha na uta unu ka unu ji mee nke a. **13** Ya mere enyere m unu ala ahụ, nke unu na-adogbughi onwe unu n’ihi ya, nyekwa unu otutu obodo nke unu na-ewughị, bu ala ndi a unu bi n’ime ya ugbu a. Enyere m unu ubi vaini na ubi oliv nke unu na-akughị, nke unu na-eri mkpuru ha.’ **14** “Ya mere ugbu a, tuntu egwu Onyenwe anyi, feekwanu ya ofufe n’uzo ikwesi ntukwasị obi na n’eziokwu. Weziganu chi ndi ahụ niile nna nna unu ha fere ofufe n’ofe osimiri Yufretis ahụ, na n’Ijpt. Feenu naani Onyenwe anyi ofufe. **15** O burukwanu na o masighi unu ife Onyenwe anyi, hoputaranu onwe unu taa onye unu ga-efe. Ma o bu chi ndi ahụ nna nna unu ha fere n’ofe ozo nke osimiri, maobu chi ndi Amorait, ndi unu bi n’ala ha. Ma n’ebe mu onwe m na ezinaulo m no, anyi ga-efe Onyenwe anyi.” **16** Ndi Izrel niile zara si ya, “O nweghi ihe g-eme ka anyi hapu Onyenwe anyi fee chi ndi ozo! **17** O bu Onyenwe anyi Chineke anyi, ya onwe ya si n’ala Ijpt, ebe anyi bu ndi ohu, kpoputa anyi na nna anyi ha. O ruru ru iribama ndi ahụ niile di oke egwu n’ihu anyi. O chebere anyi n’ije anyi niile n’etiti mba ndi ahụ niile anyi si n’ala ha gafee. **18** O bu Onyenwe anyi chupuru ndi Amori na otutu mba ndi ozo bi n’ala a. E, anyi onwe anyi ga-efe Onyenwe anyi, n’ihi na o bu Chineke anyi.” **19** Joshua zaghachiri ndi Izrel si, “Unu apughị ife Onyenwe anyi ofufe; n’ihi na o bu Chineke di nso, burukwa Chineke ekworo. O gaghị agbaghara unu nnupu isi unu na mmehie unu niile. **20** O buru na unu agbakuta Onyenwe anyi azu, fee chi ala ozo ofufe, o ga-echighari laa unu n’iyi, n’agbanyeghi na o nnyerela unu ubochi ndi a niile.” **21** Ma ndi Izrel siru Joshua, “Mba, kama Onyenwe anyi ka anyi ga-efe ofufe.” **22** Mgbe ahụ, Joshua siru, “Unu bu ndi ama megide onwe unu na unu ahoroala ife Onyenwe anyi ofufe.” Ha zara si, “E, anyi bu ndi akaebe.” **23** Joshua siru, “Ugbu a, weziganu chi ndi mba ozo niile di n’etiti unu. Werekwanu obi unu nye maka irubere Onyenwe anyi Chineke Izrel isi.” **24** Ndi ahụ siru Joshua, “Anyi ga-efe Onyenwe anyi Chineke anyi ofufe. Anyi ga-egewa ntị n’olu ya, mee ihe o nyere n’iwu.” **25** Ya mere, Joshua na ndi Izrel gbara ndu n’ubochi ahụ na Shekem. O nyere ha iwu na ukpuru ha ga-edebe. **26** Joshua dere iwu ndi a umu Izrel kwere na ha ga-

eme n'Akwukwo Iwu Chineke. Emesija, o buputara otu nkume buru ibu guzo ya n'okpuru osisi ukwu ook di n'akuku ebe nsọ Onyenwe anyi. 27 Joshua siri ndi ahụ niile, "Lee, nkume a ga-abu ihe ama megide anyi. N'ihina o nula okwu niile nke Onyenwe anyi gwara anyi. O ga-abukwa ihe ama megide unu, ma o buru na unu mee ihe mmekpu megide Chineke unu." 28 Emesija, Joshua zilara onye obula, ka ha laa n'ihe nketa nke aka ha. 29 O dighi anya, mgbe ihe ndi a gasiri, Joshua nwa Nun, odibo Onyenwe anyi nwuru, mgbe o gbara nari afo na iri. 30 E liri ya n'oke ala nke ihe nketa ya, na Timnat Sera, n'ime ala ugwu ugwu Ifrem, n'akuku ugwu di n'ala Gaash. 31 Ndi Izrel fere Onyenwe anyi ofufe ubochi niile nke ndu Joshua, na nke ndu ndi okenye ahụ, bu ndi gara n'ihu bie ndu mgbe o nwusiri, ndi maakwara ihe niile nke Onyenwe anyi ruru ndi Izrel. 32 Okpuku Josef ndi Izrel chitara mgbe ha si n'ala Ijpt pata, ka ha liri na Shekem, n'ime ala ahụ Jekob zuru nari mkpuru olocha n'aka umu Hamo nna Shekem. Ala a ghorọ n'ihe nketa umu Josef. 33 Elieza nwa Eron, nwukwara. E liri ya n'ala ugwu ugwu ndi Ifrem, na Gibe, obodo e nyere nwa ya bu Finehaz.

Ndi Ikpe

1 Mgbe Joshua nwurū, ụmụ Izrel jurū Onyenwe anyị sị, “Olee ebo ga-ebu ụzọ gaa luso ndị Kenan agha n’ihi anyi?” **2** Onyenwe anyi zara, “Ọ bụ ebo Juda. Enyefeela m ala ahụ n’aka ha.” **3** Ndi Juda gwara ụmụ nwanne ha ndi ebo Simiōn sị, “Soronu anyi banye n’ala ahụ anyi ketara site n’ife nza, ka anyi ga luso ndi Kenan agha. Anyi ga-esokwara unu banye n’ala nke unu.” Ya mere, ndi ebo Simiōn soro ha gaa. **4** Mgbe Juda busoro ha agha, Onyenwe anyi nyefere ndi Kenan, na ndi Periz n’aka ha, mee ka ha gbuo puku ndi agha iri n’ime obodo Bezek. **5** N’ebe ahụ ka ha zutere Adoni-Bezek, buso ya agha, tigbukwaa ndi Kenan na ndi Periz. **6** Ma Adoni-Bezek gbapuru oşo zoo onwe ya, ma ha chugidere ya, jide ya, gbupu ya isi mkpuru aka ya abuo na isi mkpuru ukwu ya abuo. **7** Mgbe ahụ, Adoni-Bezek siri, “Iri ndi eze asaa ka m mesoro udi mmeso a unu mesoro m, o bukwa nri si na tebul m dapu ka ha riri. Ugbu a Chineke akwughachila m ugwo oru oşo.” Ha kpuru ya gaa Jerusalem, ebe o no nwuo. **8** Ndi Juda busoro obodo Jerusalem agha, were mma agha gbuchapu mmadu niile bi n’ime ya, ma gbaakwa obodo ahụ niile oku. **9** Mgbe nke a gasiri, ndi agha Juda busoro ndi Kenan bi na ndida ala ugwu ugwu ahụ, bu Negev, ya na akuku odida anyanwu n’ebe di ala ala. **10** Ha jekwuru ndi Kenan bi n’obodo Hebron (nke a na-akpo Kiriat Aaba na mbu) merie Sheshai, na Ahiman, na Talmai. **11** Site n’ebe ahụ, ha jekwuru ndi bi na Debja (nke a na-akpo Kiriat Sefa, n’oge mbu). **12** Kaleb siri, “Nwoke obula ga-aga busoo Kiriat Sefa agha ma merie ya ka m gakponye Aksa bu nwa m nwanyi ka o buru nwunye ya.” **13** Otniel nwa Kenaz, nwanne nta Kaleb, lugburu obodo ahụ n’agha. N’ihi nke a, Kaleb kponyere ya Aksa, bu nwa ya nwanyi ka o buru nwunye ya. **14** Otu ubochi, mgbe Aksa bjakwutere Otniel, o kwagidere ya ka o ripo ala ubi site n’aka nna ya. Mgbe Aksa si n’elu inyinya ibu ya ridata, Kaleb juru ya sị, “Gini ka i chorọ ka m mere gi?” **15** O zaghachiri, “Nyem onyinye puru iche. Ebe o bu na i nyela m ala Negev, biko nyekwa m isi mmiri ufodu.” N’ihi nke a, Kaleb nyere ya isi mmiri mgbago na isi mmiri nke ndida. **16** Umunna nwunye Mosis, onye Ken, si n’obodo nkwu nkwu soro ndi Juda, gaa biri n’etiti ndi ahụ bi n’ozara Juda, na Negev, nke di nso n’Arad. **17** Ndi ikom Juda sooro ndi ikom Simiōn, umunna ha, luso ndi Kenan bi

na Zefat agha, bibie obodo ahụ kpmkpm. N’ihi nke a, a gughariri obodo ahụ, kpoo ya Homa. **18** Ndi agha Juda lugbukwara obodo Gaza, na Ashkelon, na Ekron, tinyere ala niile gbara ha gburugburu. **19** Onyenwe anyi nonyeekwara ndi Juda mee ka ha kpochapu ndi niile bi n’obodo niile di n’ala ugwu ugwu ahụ. Ma ha enweghi ike ichupu ndi bi n’ala ndagwurugwu ahụ, n’ihi na ndi ahụ nwere ugbo agha igwe di iche iche. **20** E nyekwara Kaleb obodo Hebron, dika Mosis kwere ya na nkwa. Kaleb chupuru umu Anak ato site n’ala ahụ. **21** Ndi ebo Benjamin enweghi ike chupu ndi Jebus bi na Jerusalem. N’ihi nke a, ha soro umu Benjamin biri ruo taa. **22** Ma ndi sitere n’ebo Josef busoro obodo Betel agha. Onyenwe anyi nonyeere ha. **23** Mgbe ha zipuru ndi ikom iga nyochaputa obodo Betel, nke a na-akpo Luz, **24** ndi nnyoputa ahụ huru otu nwoke si n’obodo ahụ na-aputa. Ha gwara ya okwu si ya, “Zi anyi uzo anyi ga-esi banye n’ime obodo a, anyi ga-ahụ na e mesoro gi mmeso di mma.” **25** Ya mere, nwoke ahụ gosiri ha uzo, ha ji mma agha gbuo mmadu niile bi n’ime obodo ahụ, ma ha hapuru nwoke ahụ na ezinaulo ya ndu. **26** Emesja, nwoke ahụ kpoo ezinaulo ya gaa biri n’ala ndi Het wuoro onwe ya otu obodo n’ebe ahụ. O kpoo aha obodo ahụ Luz, nke bukwa aha obodo ahụ ruo taa. **27** Manase achupughi ndi Bet-Shan na obodo nta ya ndi ozo, maobu Teanak na obodo nta ya ndi ozo, maobu Doa, maobu Ibleam, maobu Megido, tinyere obodo nta niile ndi ozo gbara ha gburugburu. N’ihi na ndi Kenan bigidere n’ebe ahụ. **28** Mgbe umu Izrel diri ike kari, ha manyere ndi Kenan i ruru ha oru, ma ha achupughi ha site n’ala ahụ. **29** Ifrem enwekwaghi ike chupu ndi Kenan bi na Gaza. Ndi Kenan gara n’ihu biri n’etiti ha n’ebe ahụ. **30** Otu a kwa, ebo Zebulon achupughi ndi Kenan bi n’ala Kitron, maobu na Nahalol, kama ha mere ha ndi ohu na-arụ oru ike. **31** Ozokwa, ndi ebo Asha achupughi ndi niile bi n’Ako, na Sajdon, na Ahlab, na Akzib, na Helba, na Afik, maobu Rehob. **32** Ndi Asha binyere n’etiti ndi Kenan bu ndi bi n’ala ahụ, n’ihi na ha achupughi ha. **33** Ndi ebo Naftali achupughi ndi bi na Bet-Shemesh, maobu ndi bi na Bet-Anat. Kama ndi Naftali binyere ndi Kenan bi n’ala ahụ. Ma ndi bi na Bet-Shemesh, na Bet-Anat ghoru ndi ohu ndi Naftali. **34** Ma banyere ndi ebo Dan, ndi Amorait chupuru ha chuba ha n’elu ugwu. Ha ekwenyeghi ka ha ridata na ndida ugwu ahụ. **35** Ma ndi Amorait nogidesiri ike n’ugwu Heres, na Aijalon, na Shaalvim,

ma mgbe ike ebo Josef bara ụba, ha meriri ha, mee ha ndị ohu ha. **36** Oke ala ụmụ ndị Amōrait malitere na mgbago Akrabim ruo, ma gafeekwa ebe a na-akpọ Sela.

2 Mmụọ ozi Onyenwe anyị sitere na Gilgal bịa Bokim gwa ndị Izrel okwu sị ha, “Mụ onwe m kpọputara unu site n’Ijipt, kpọbata unu n’ala a dika m kwere nna unu ha na nkwa. Asirj m, ‘Agaghị m ala azụ imezu ogbugba ndụ mụ na unu, 2 unu na ndị bi n’obodo ahụ agbakwala ndụ ọbụla, kama unu ga-etitu ebe ichu aja ha.’ Ma unu erubeghị isi n’okwu a, gini mere unu emeghị nke a? **3** Agwara m unu, na ‘agaghị m esite n’ihu unu chupụ ha; ha ga-adiri unu dika ọnya n’akụkụ niile, ebe chi niile ha ga-abụkwara unu ihe na-eweta ọnwunwa.’” **4** Mgbe Mmụọ ozi Onyenwe anyị ahụ kwusiri okwu ndị a, ụmụ Izrel niile kwara akwa nke ukwu. **5** N’ihi nke a, ha kpọrọ ebe ahụ Bokim. Ha chụrụ Onyenwe anyị aja n’ebe ahụ. **6** Mgbe Joshua zilagasiri ndị Izrel niile, onye ọbụla n’ime ha gara n’ihe nketa ya, inweta ya, dika ebo ọbụla dī n’Izrel si dī. **7** Ndị Izrel fere Onyenwe anyị ofufe ụbọchị niile nke ndụ Joshua, na nke ndụ ndị okenye ahụ, bụ ndị gara n’ihu bie ndụ mgbe ọ nwusiri, bụkwa ndị hụrụ ọrụ ukwu niile nke Onyenwe anyị rụrụ ndị Izrel. **8** Ma Joshua, nwa Nun, onyeoziri Onyenwe anyị nwurụ, mgbe ọ gbara otu narị afọ, na afọ iri. **9** E liri ya n’oke ala nke ihe nketa ya, n’obodo Timnat Heres, n’ala ugwu ugwu nke ebo Ifrem, n’uzọ mgbago ugwu Gaash. **10** Emesịa, ogbọ ahụ niile nwurụ dika ndị nna nna ha, ogbọ ọzọ tolitere, ndị na-amaghị Onyenwe anyị maọbụ ihe ndị nke o mere nye ụmụ Izrel. **11** Mgbe ahụ, ndị Izrel mere ihe ojọọ n’anya Onyenwe anyị site n’ife Baal ofufe. **12** Ha gbakwara Onyenwe anyị azụ, bụ Chineke ahụ, nna ha fere ofufe, onye kpọputara ha site n’ala Ijipt. Ma ha malitere ife na isopuru, na ikpọ isiala nye otutu chi dī iche iche, bụ chi nke ndị bi ha gburugburu. Ha si otu a kpasuo Onyenwe anyị iwe. **13** Ha gbakwara Onyenwe anyị azụ, fee chi Baal na Ashtoret ofufe. **14** Ya mere, Onyenwe anyị were iwe megide Izrel, rara ha nye n’aka ndị ji aka ike punara ha ihe ha nwere. O weere ha resi ndị iro ha gbara ha gburugburu, bụ ndị ha enwekwaghị ike iguzogide. **15** Dika ọ nuru ya n’iyi nye ha, mgbe ọbụla ụmụ Izrel puru ibu agha, aka Onyenwe anyị megidere ha ime ka ha buru ndị e meriri emeri. Ọndu ha joro njọ nke ukwu. **16** N’ihi ọndu ojọ

a, Onyenwe anyị mere ka ndị ikpe sị n’etiti ha puta, inaputa ha site n’aka ndị a ji ike na-apunara ha ihe ha nwere. **17** Ma ụmụ Izrel egeghe ndị ikpe ahụ ntị, kama ha nọgidere na-akpọ isiala nye ma na-agbasokwa chi ndị ọzọ. Dika nna nna ha na-emeghị, ha mere ngwangwa wezuga onwe ha site n’uzọ Onyenwe anyị, buru ndị na-enupu isi n’ebe iwu Onyenwe anyị dī. **18** Ma mgbe ọbụla Onyenwe anyị nyere ụmụ Izrel onye ikpe, ọ na-anonyere onye ikpe ahụ ogologo ụbọchị niile nke ndụ ya. Ọ na-esitekwa n’aka onye ikpe a naputa ụmụ Izrel n’aka ndị iro ha n’ihi na Onyenwe anyị nwere obi ebere n’ahụ ụmụ Izrel, mgbe ha nasu ude, n’ihi mmegbu na mkpagbu niile ndị iro ha na-emegbu ha, ma na-akpagbukwa ha. **19** Ma mgbe ọbụla onye ikpe a nwuru, ụmụ Izrel na-alaghachi azụ biwe ndụ ojọọ karịa nke nna nna ha ochie. Ha na-agbaso chi ndị ọzọ, na-akpọ isiala nye ha, na ife ha ofufe. Ha juru iwezuga agwa ojọọ ha ndị a ma ọ bụkwa uzụ isiike ha. **20** N’ihi nke a, Onyenwe anyị were iwe dī ọkụ megide Izrel, ma sị, “N’ihi na mba a emebiela ogbugba ndụ ahụ m nyere nna ha n’iwu, jukwa ige m ntị, **21** agaghị m achupukwa site n’ihu ha mba ndị ahụ Joshua hapuru mgbe ọ nwuru. **22** Aga m eji ha nwalee Izrel, ichoputa ma ha ga-elezi anya idebe uzọ Onyenwe anyị, gaakwa ije n’ime ya dika nna nna ha mere m.” **23** Onyenwe anyị hapuru mba ndị ahụ niile ka ha nọgide. Ọ chupughị ha ngwangwa site na inyefe ha n’aka Joshua.

3 Ndị a bụ aha mba dī iche iche Onyenwe anyị hapuru n’ala ahụ iji nwaputa ndị Izrel ahụ niile na-esoghị mgbe e buru agha n’ime ala Kenan. **2** O mere nke a naanị ka ọ kuziere ogbọ niile ndị Izrel ibu agha, bụ ndị ahụ na-amabeghị ihe agha bụ n’oge gara aga. **3** Ndị isi nke ndị Filistia, na ndị Kenan niile, ndị Sajdon na ndị Hiv, ndị bi n’elu ugwu Lebanon, site n’ugwu Baal-Hemon ruo na mbata obodo Hamat. **4** A ga-esite na ndị a nwaputa okwukwe ụmụ Izrel ma imata ma ha ga-edebe iwu Onyenwe anyị sitere n’onu Mosis nye nna nna ha ochie. **5** N’ihi nke a, ụmụ Izrel biri n’etiti ndị Kenan, ndị Het, ndị Hiv, ndị Periz, ndị Amōrait, na ndị Jebus. **6** Ha lụtaara onwe ha ụmụ ha ndị inyom na nwunye, werekwa ụmụ ha ndị inyom nye ụmụ ha ndị ikom, feekwa chi ha niile ofufe. **7** Ụmụ Izrel mere ihe joro njọ n’anya Onyenwe anyị. Ha chefuru Onyenwe anyị Chineke ha, malite ife chi Baal, na Ashera ofufe. **8** N’ihi ya, iwe ọkụ Onyenwe anyị kpaliri megide ụmụ Izrel. Ọ raara ha nye n’aka

eze Kushan Rishataim, eze Aram Naharaim, onye ndi Izrel n'oro n'okpuru ochichi ya afo asato. **9** Ma mgbe umu Izrel kpokuru Onyenwe anyi, o mere ka Otniel, nwa Kenaz, bilie n'etiti ha. Otniel bu nwa nwanne Kaleb nke nta. O bukwa ya naputara umu Izrel site n'aka ndi iro ha. **10** Mmuo Onyenwe anyi biakwasiri ya, nke mere ka o buru onye ikpe ndi Izrel, o puru ibu agha. Onyenwe anyi nyefere Kushan Rishataim bu eze ndi Aram n'aka Otniel, onye ike ya kariri nke ya. **11** Sitekwa n'oge ahụ gaa n'ihu, udo diiri n'ala niile iri afo ano, mgbe Otniel na-ekpe Izrel ikpe. N'ikpeazu, Otniel, nwa Kenaz nwuru. **12** Umu Izrel bidoro ime ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi. Ya mere, Onyenwe anyi nyefere ha n'aka Eglon, eze Moab. **13** O kpotara ndi Amon na ndi Amalek ka ha dinyere ya. Eglon bira buso ndi Izrel agha, nweta obodo Nkwu, ya aburuzia nke ha. **14** Afo iri na asato site n'oge ahụ ka umu Izrel n'oro n'okpuru ochichi Eglon, eze Moab. **15** Ma mgbe umu Izrel tikuru Onyenwe anyi banyere onodu ojo ha, o zitere ha onye nzoputa. Aha nwoke ahụ bu Ehud, nwa Gera, onye sitere n'agburu Benjamin. O bu onye na-eme aka ekpe. Ya onwe ya bukwa onye na-ebugara Eglon, eze Moab, ego utu niile umu Izrel na-atu kwa afo. **16** Tupu o malite ije ya, o buru uzọ kwadebere onwe ya mma agha nwere ihu abuo na nzuzo. Ogologo mma ahụ ga-eru ihe dika site n'onu mkpisiaka ruo n'isi mbu aka. Ehud kekwasiri mma ahụ n'apata ukwu aka nri ya, yikwasị ya uwe mwuda ya. **17** O bunyere Eglon, eze Moab ego utu ahụ. Eglon bu nwoke buru oke ibu. **18** Mgbe Ehud nyesiri eze Eglon ego utu ahụ o ji bia, o zilagara ndi butere ego ahụ. **19** Mgbe o bjaruru nso n'obodo Gilgal, ebe arusi di iche iche a piri api di, o laghachiri azu jekwuru eze Eglon si ya, "Enwere m ozi m ga-ezi gi, ma o ga-abu na nzuzo." Mgbe ahụ, eze zipuru ndi so ya nodu, ka ya na Ehud naani nwee ike ino kparia uka ha na nzuzo. **20** Ehud biakwutere ya mgbe o no naani ya n'onuulo di n'ime n'elu uloze ya, si, "Enwere m ozi Chineke si m zie gi." Dika eze ahụ si n'оче ya bilite oto, **21** Ehud tinyere aka ekpe ya n'ime uwe ya, miputa mma ahụ nwere ihu abuo nke o kegidere n'apata ukwu aka nri ya. O weere ya mapuo eze Eglon afo. **22** O buladi isi mma ahụ sooro ihu mma ahụ mibanye n'ime afo ukwu eze Eglon. Onu mma ahụ putakwara n'azu eze ahụ. Ehud amiputaghi mma ahụ, kama abuba di n'afọ eze ahụ kpuchiri ya. **23** Ya mere, Ehud puru n'ezi, mechibido ya onu uzọ niile e si abanye n'onuulo elu ahụ, kpochie ha. **24** Mgbe o

puchara, ndi na-ejere eze ozi bira choo ibanye n'ulo ahụ. Ma mgbe ha huru na a kpochiri onu uzọ ulo ahụ akpochi, ha kwuru n'onwe ha si, "O ga-abu na o na-nyu nsi n'ulo mposi." **25** Ma mgbe oge di anya gasiri ma eze aputaghi, ha enweghi ike ijide onwe ha ozo. Ha weere otughe uzọ tughee onu uzọ ahụ, hu ebe eze ha togboro n'ala, nwuo. **26** Mgbe ahụ ha no na-eche, Ehud gbapuru. O sitere n'ebe ahụ arusi ndi ahụ a piri api di gbafee, gbaga Seira. **27** Mgbe o ruo n'ebe ahụ, o furu opi ike n'ala ugwu ugwu Ifrem, ndi Izrel sooro ya site n'ugwu ahụ rida, ya onwe ya na-edu ha. **28** O siri ha, "Soronu m n'azu, n'ihu na Onyenwe anyi enyela ndi Moab ndi iro unu n'aka unu." Ya mere, ha sooro ya gbadaa, gaa nochie uzọ niile ndi Moab nwere ike isi gafee osimiri Jordan. Ha ekwekwaghi ka onye Moab obula si n'ebe ahụ gafee. **29** N'ubochi ahụ, ha gburu puku ndi agha Moab iri, ha niile siri ike burukwa dimkpa. O nweghi otu onye gbapuru. **30** N'ubochi ahụ, e mere ka Moab nodu n'okpuru ndi Izrel. Ala ahụ nwere ozuzu ike na udo, iri afo asato. **31** Mgbe Ehud chisiri, Shamga, nwa Anat rigotara ichi. O tigburu nari ndi Filistia isii. O bu ndudu e ji achi ehi ka o ji tigbuo ha. Ya onwe ya kwa, zoputara ndi Izrel.

4 Mgbe Ehud nwusiri, umu Izrel mekwara ihe ojo megide Onyenwe anyi. **2** N'ihu ya, Onyenwe anyi renyere ha n'aka Jabin, eze Kenan, onye chiru n'obodo Hazo. Aha onyeisi ndi agha ya bu Sisera, onye bi n'obodo a na-akpo Heroshet Hagoyim. **3** N'ihu na o nwere nari ugbo agha igwe itoolu, ma megbukwaa umu Izrel nke ukwu iri afo abuo, ha tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa, ka o nyere ha aka. **4** N'oge a, Debora, bu nwanyi na-ebu amuma, nwunye Lapidot bu onyendu umu Izrel. **5** O na-ano n'okpuru osisi nkwu a na-akpo Nkwu Debora, nke di n'agbata Rema na Betel, bu n'ala ugwu ugwu Ifrem na-ekpe ikpe. N'ebe ahụ ka umu Izrel na-ejekwuru ya ka o doziere ha okwu ha niile. **6** O ziri ozi kpo Barak, nwa Abinoam, onye bi n'obodo Kedesh, nke di n'ime Naftali, o siri ya, "Onyenwe anyi Chineke umu Izrel na-enye gi iwu, 'Gaa chikotaa puku ndi agha iri bu ndi sitere n'ebo Naftali na Zebulon, duru ha jeru ugwu Taboa. **7** Aga m edute Sisera, ochiagha ndi agha Jabin, mee ka o bjaruo nso iyi ukwu Kishon, ya na ugbo agha ya niile na ndi agha ya niile ma nyefee ha n'aka gi.'" **8** Barak siri ya, "Ejikeere m iga ma o buru na i ga-eso m. O burukwanu na i ju iso m, agaghi m aga." **9** Debora siri, "Aghaghi m isoro gi jee ma n'ihu mkpebi gi n'ihe a,

nsopuru agaghj abu nke gi, n'ihu na Onyenwe anyi ga-
 enyefe Sisera n'aka nwananyi." Ya mere, Debora biliri
 soro Barak jee obodo Kedesh. **10** Barak sitere n'ebo
 Zebulon na Naftali kpokotaa ndi ikom ga-eso ya jee
 agha ahụ, puku ndi agha iri ndi dinyere ya. Debora
 sokwa ya jee. **11** N'oge a, Heba, onye Ken, ahapula
 ndi Ken ndi ozo, ndi bu umu umu Hobab, nwanne
 nwunye Mosis gaa maa ulo ikwu ya n'okpuru osisi
 ukwu di na Zaananim, nke di nso Kedesh. **12** Mgbe ha
 gwara Sisera na Barak nwa Abinoam arigorola n'elu
 ugwu Taboa, **13** Sisera kpokotara ndi agha ya niile,
 tinyere nari ugbo agha itoolu ya, site na Haroshet
 Haroyim gaa n'iyi ukwu Kishon. **14** Mgbe ahụ, Debora
 sirị Barak, "Gaa n'ihu! Taa bu ubochi nke Onyenwe
 anyi nyefere Sisera n'aka gi. O bu na Onyenwe anyi
 apubeghi jee n'ihu gi?" N'ihu nke a, Barak duuru puku
 ndi agha iri ahụ gbada ndida ugwu Taboa. **15** Mgbe
 ahụ, Onyenwe anyi jiri mma agha ya chusaa Sisera na
 ndi agha ya na ugbo agha igwe ha n'ihu Barak. Sisera
 n'onwe ya hapuru ugbo agha ya jiri ukwu gbapu oso.
16 Barak na ndi agha ya churu ndi agha ahụ oso,
 ha na ugbo agha igwe ha niile, churuo ha Haroshet
 Hagoyim. Ha ji mma agha tigbuo ndi agha Sisera niile.
 O dikwaghị otu onye n'ime ha foduru ndu. **17** Ma
 Sisera gbapuru oso gaa zoo onwe ya n'ulo ikwu Jael,
 nwunye Heba, onye Ken. N'ihu udo di n'etiti eze Jabin,
 onye Hazo, na ndi ezinaulo Heba, onye Ken. **18** Jael
 puru ije zute Sisera si ya, "Bia Onyenwe m, bakwute
 m. Atula ujo." Ya mere na o bara n'ime ulo ikwu ya,
 o weere akwa ichu oyi kpuchie ya. **19** Mgbe ahụ, o
 sirị ya, "Akpiri na-akpo m nku, nyetu m mmiri ka m
 nuo." O meghere karama akpukpo mmiri ara ehi, nye
 ya ihe onunu, jirikwa akwa ahụ sachie ya. **20** Sisera
 gwara nwananyi ahụ bu Jael okwu si, "Guzo n'onu uzo
 ulo a. O buru na onye obula abia juo gi, 'O nwere onye
 gbatara n'ebe a?' si ya, 'Mba.'" **21** Ike gwuru nnoo
 Sisera. Mgbe ahụ, o malitere irahu ura, Jael, nwunye
 Heba, weputara otu ntu e ji a kpogide ulo ikwu ahụ
 n'ala, werekwa mkpirisi igwe n'aka ya. O jiri nwayo
 jekwuuru Sisera ebe o dina na-arahu ura, kpo ya
 ntu ahụ n'egedege ihu ya. Otu a ka Sisera si nwuo. **22**
 Mgbe Barak biara icho Sisera, Jael jekwuru ya si, "Bia
 ka m gosi gi nwoke ahụ i na-achọ." Barak sooro ya
 jee, ma lee, Sisera anwoolari site na ntu ahụ a kporo
 ya n'isi. **23** N'ubochi ahụ, Chineke meriri Jabin, eze
 ndi Kenan n'ihu umu Izrel. **24** Aka umu Izrel bu nke

di ike na-adikwa ike nke ukwu megide Jabin bu eze
 Kenan ruo mgbe ha lara ya n'iyi.

5 N'ubochi ahụ, Debora na Barak nwa Abinoam buru
 abu si, **2** "Mgbe ndi ndu na-edu n'Izrel, mgbe
 ndi mmadu jikwa afọ ofufu nye onwe ha, toonu
 Onyenwe anyi! **3** "Nurunu nke a, unu ndi eze, Geenu
 nti, unu ndiji! Mu onwe m, o buladi mu onwe m,
 ga-abuku Onyenwe anyi abu. Aga m abu abu otuto
 nye Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel. **4** "Onyenwe
 anyi, mgbe i si Sia puta, mgbe i sitere n'ala Edom
 gabiga, uwa mara jijiji, mmiri ozuzo di ukwu sikwa na
 mbara eluigwe zodata. **5** E, o buladi ugwu ukwu niile
 mara jijiji n'ihu Onyenwe anyi. Ugwu Sainai makwara
 jijiji n'ihu Onyenwe anyi, Chineke Izrel. **6** "N'ubochi
 Shamga, nwa Anat, n'ubochi Jael, ndi inyinya ibu na-
 azu ahia n'ozara kwusiri, ndi ije niile na-esi n'akuku
 uzo gbagoro agbago na-aga. **7** O dikwaghị ihe gara aga
 n'obodo Izrel, tutu ruo mgbe m biara, ee, mgbe m bu
 Debora biara dika nne nye Izrel. **8** Mgbe umu Izrel
 horo ife chi ndi ozo ofufe, mgbe agha biara n'onu
 uzo ama niile, ahughi o buladi otu uta maobu ube. E,
 o buladi n'etiti iri puku ndi agha ano, a hughu otu
 ngwa agha obula. **9** Ma ugwu a, ana m anuri onu
 banyere ndi na-achi umu Izrel. Ndi ji obi ha niile
 were onwe ha nye n'etiti ndi Izrel. Toonu Onyenwe
 anyi! **10** "Kwuputani ya, unu ndi na-agba inyinya
 ibu di ocha, unu ndi na-anokwasị n'elu akwa di oke
 onuhia n'elu inyinya unu, na unu ndi na-eji ukwu
 na-agahari n'okporozo. Tuleenu **11** olu abu igwe
 mmadu ndi no n'akuku olulu mmiri niile. Ha na-ako
 akuko mmeri niile nke Onyenwe anyi, ya bu, mmeri
 nke obodo nta ya niile n'Izrel. "Mgbe ahụ, ndi nke
 Onyenwe anyi ridara gaa n'onu uzo ama niile e si
 abata n'obodo. **12** 'Teta, teta, gi Debora! Teta, teta,
 buo abu. Bilie, gi Barak nwa Abinoam, bilie! Duru ndi
 ahụ niile i dotara n'agha.' **13** "Ndi foduru na ndi a
 nasopuru ridatara, ndi nke Onyenwe anyi bjakwutere
 m imegide ndi di ike. **14** Ufodu si Ifrem bia, bu ndi ahụ
 nwere mgborogwu n'ala ndi Amalek, ndi Benjamin
 sokwa puta, ndi ndu sikwa Makia bia, ndi na-eso
 ndi ndu sikwa Zebulon puta. **15** Ndi ndu ebo Isaka
 pukwutekwara Debora. E, Isaka sokwara Barak na
 ndagwurugwu ahụ ka ezigara ha n'okpuru ya. Ma
 n'etiti ndi Ruben, ha no na-atughari uche. **16** Gini
 mere unu ji nodu n'etiti oga aturu, inu uda oja a na-
 egburu igwe aturu? N'etiti obodo niile nke Ruben, ka

e nwere otutu n'ughari uche. 17 Ndi Gilead nogidere n'ofe ozọ nke osimiri Jodan. Ndi Dan nogidekwara n'ime ugbo mmiri ha. Ndi Asha nogidere n'ahu udo n'akuku onu mmiri. 18 Ma ndi Zebulun na Naftali jiri ndu ha chuo aja, puo n'ozara ibu agha ahụ. 19 "Ndi eze ala Kenan bjara ogu na Teanak, n'akuku mmiri ala Megido. Ma ha enweghi mmeri obula. Ha akwataghi olocha maobu ihe nkwa ozọ n'agha. 20 O buladi kpakpando niile di na mbara eluigwe luru ogu megide Sisera. 21 Mmiri na-achi oku nke iyi ukwu Kishon bupuru ha niile. Ya mere, mkpuruobi m gaa n'ihu, zoo ukwu gi n'ala, di ike dika odum! 22 Gee nti nuru uda nzo ukwu nke inyinye ndi iro. Leekwa mwuli elu nke ukwu inyinye ahụ! 23 Ma Mmuo ozi Onyenwe anyi siri, 'Buọ Meroz onu.' 'Buọ ndi bi na ya onu ebe o di ukwu, n'ihu na ha abigahi nyere Onyenwe anyi aka imeri ndi iro ya.' 24 "Onye a goziri karichasia ka Jael, nwunye Heba onye Ken bu, e, onye a goziri karichasia ndi inyom niile na-ebi n'ulo ikwu. 25 Nwoke ahụ rioro mmiri, ma o nyere ya mmiri ara ehi, o ji iko kwesiri ndi a na-asopuru nye ya mmiri ara ehi rahuru arahu. 26 O setipuru aka ya were itu ji ulo ikwu ahụ, aka nri ya welitere mkpirisi igwe nke onye oru ji aru oru. O kporo ya Sisera otu mko, kporie ya isi, o kporwasiri, ma kpomie itu ahụ n'egedege ihu ya. 27 N'ukwu ya ka o milara n'ala, n'ebe ahụ o dara, ka o dinara. N'ukwu ya ka o milara n'ala, n'ebe ahụ o dara, n'ebe ahụ o milara n'ala, n'ebe ahụ o dara nwuo. 28 "Nne Sisera si na oghereikuku lepu anya n'azu oghere inata ikuku, o tiri mkpu, 'Gini mere ugboala igwe ya ji anọ odu ibia? Gini ji na mkootu ukwu ugboala ya adawabeghi?' 29 Ma otu n'ime ndi inyom na-ejere ya ozi, nke makarisiri ibe ya n'ihe. E, ya onwe ya kwukwara si, 30 'O bu na ha adighi achota ma na-ekewa otutu ihe a kwatara n'agha: onye agha obula ga-eketa otu nwaagbogho, maobu abuo. Sisera ga-enweta uwe nwere otutu agwa di iche iche, uwe nwere otutu agwa ndi a kpara nke oma uwe ndi akpaziri nke oma maka inya n'olu m, ihe ndi a niile dika ihe nkwa n'agha?' 31 "Onyenwe anyi, biko, ka ndi iro gi niile si otu a laa n'iyi. Ka ndi niile huru gi n'anya nwuputa ihe dika anyanwu mgbe o biliri n'ike." E nwere izuikwe n'ala ahụ iri afo ano.

6 Ozokwa, umu Izrel mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi, n'ihu ya, Onyenwe anyi nyefere ha n'aka ndi Midia afo asaa. 2 N'ihu na ndi Midia mekpara ha ahụ nke ukwu, umu Izrel meere onwe ha ebe obibi n'ugwu, n'ime ogba nkume, na n'ebe e wusiri ike di

iche iche. 3 Mgbe obula ndi Izrel ghasiri mkpuru n'ubi ha, ndi Midia, ndi Amalek na ufodu ndi ozọ si n'owuwa anyanwu na-abja buso ha agha. 4 Ha nabichi ala ahụ, bibie ihe niile a kuru n'ubi n'ala ahụ niile ruo na Gaza. O nweghi ihe obula di ndu ndi Izrel nwere, ma aturu, ma ehi, ma inyinye ibu, ha nahapu. 5 Dika usuu igurube ka ha na-abja, ha na anu ulo ha niile, na ulo ikwu ha niile. Onuogugu ha di ukwu ruo na-apughi iguta ole ha di, maobu inyinye kamel ha. Ha na-abata n'ala ahụ n'ihu ibibicha ya. 6 Site n'omume ojoo ndi a, e mere ka umu Izrel buru ndi dara ubiam nke ukwu n'ihu ochichi ndi Midia. N'ikpeazu, umu Izrel tikuru Onyenwe anyi ka o nyere ha aka. 7 Mgbe umu Izrel tikuru Onyenwe anyi n'ihu mkpagbu ndi Midia na-akpagbu ha, 8 Onyenwe anyi zitere onye amuma, onye gwara ha okwu si, "Ihe a bu ihe Onyenwe anyi Chineke nke Izrel kwuru, Esi m n'ala Ijipt, ala ahụ unu bu ndi ohu n'ime ya, kporuta unu. 9 Anaputara m unu site n'aka ike ndi Ijipt na site n'aka ndi niile kpagburu unu, chupu ha site n'ihu unu, ma nye unu ala ha. 10 Agwara m unu si, 'Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. Unu efela chi niile nke ndi Amorait, ndi unu bi n'ala ha.' Ma unu juru ige m nti." 11 Mmuo ozi Onyenwe anyi bjara nodu odu n'okpuru osisi ukwu ook di n'Ofra, n'ala ubi Joash, onye obodo Abieze, ebe nwa ya a na-akpo Gidion na-azocha mkpuru oka wiiti n'ime ebe izocha mkpuru vaini n'ihu na o na-ezo onwe ya ka ndi Midia hapu ihu ya anya. 12 Mmuo ozi Onyenwe anyi putara ihe n'ebe ahụ gwa ya okwu si, "Gi dike na dimkpa n'agha, Onyenwe anyi nonyeere gi." 13 Gidion zara si, "Biko onyenwe m, ma o buru na Onyenwe anyi nonyeere anyi, gini mere ihe ndi a niile ji na-adakwasị anyi? Ebeekwanu ka ihe iribama ahụ niile di nke nna anyi ha gwara anyi si, 'O bughị site n'Ijipt ka Onyenwe anyi siri gbaputa anyi?' Ma ugbo a, Onyenwe anyi ajula anyi, hapu anyi n'aka ndi Midia ka ha laa anyi n'iyi." 14 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi nyere ya iwu si ya, "Ngwa, jiri ike gi di ukwu puo, gaa ka i gbaputa umu Izrel site n'aka ndi Midia. Mu onwe m na-ezigakwa gi." 15 Ma Gidion siri ya, "Biko, Onyenwe m, olee otu m ga-esi zoputa Izrel? Lee, esi m n'ikwu dikarisiri nta n'ime Manase puta. Mu onwe m bukwa onye dikarisiri ala n'ezinaulo m." 16 Ma Onyenwe anyi zara si ya, "Mu onwe m ga-anonyere gi. I ga-ebikwa ndi Midia niile." 17 Gidion zagbachiri si, "O buru na m achotala ihuoma n'anya gi, nye m ihe iribama nke ga-egosi

na ọ bụ gị n'ezie na-agwa m okwu. **18** Biko esikwala ebe a pụọ ruo mgbe m lughachiri weta onyinye m ga-eche n'ihu gi." Onyenwe anyị zara sị ya, "Aga m eche ruo mgbe i lughachiri." **19** Gidiyon mere ngwangwala laa n'ulo ya, gbuo otu nwa ewu, sie ya. O jikwa utu oka mee achicha, nke ihe na-eko achicha na-adighi n'ime ya. Emesija, o tinyere anu ahụ n'ime nkata, wunyekwa ofe n'ime ite, buru ha jekwuru Mmuo ozi ahụ, ebe o no na-eche ya n'okpuru osisi ook ahụ. **20** Mmuo ozi nke Chineke siri ya, "Were anu a na ogbe achicha ahụ na-ekoghi eko, tukwasị ha n'elu nkume a, wupukwa ofe ahụ." Gidiyon mere otu a. **21** Mgbe Mmuo ozi Onyenwe anyi ahụ meturu onu mkpanaka ahụ nke di n'aka ya n'elu anu na achicha ahụ na-ekoghi eko. Oku sitere n'oke nkume ahụ nwuru, rechapu anu ahụ na achicha n'ekoghi eko ahụ. Mmuo ozi nke Onyenwe anyi ahụ gbara bariji site n'ihu ya. **22** Mgbe Gidiyon ghotara na o bu Mmuo ozi nke Onyenwe anyi, o tiri mkpu akwa si, "Ewoo! Onyenwe m Onyenwe anyi! Ahula m Mmuo ozi Onyenwe anyi ihu na ihul!" **23** Ma Onyenwe anyi siri ya, "Udo diri gi, atula egwu! I gaghi anwu." **24** Ya mere, Gidiyon wuuru Onyenwe anyi ebe ichu aja n'ebe ahụ, kpoo ya, Onyenwe anyi bu Onye Udo. Ulo nchujaja ahụ dikwa n'ime obodo Ofra n'ala ndi Abieza ruo taa. **25** N'abali ubochi ahụ, Onyenwe anyi gwara Gidiyon okwu si ya, "Were oke ehi nna gi, bu oke ehi nke abuo, nke gbara afọ asaa. Dotuo ebe ichu aja nna gi wuru maka Baal, gbutukwaa ogidi osisi Ashera di n'akuku ya. **26** Mgbe ahụ, wuoro Onyenwe anyi bu Chineke gi ebe ichu aja, n'elu ebe a di oke elu. Jiri osisi Ashera ahụ nke i gbuturu kwanye oku, chuo oke ehi nke abuo ahụ dika aja nsure oku." **27** Ya mere, Gidiyon duuru mmadu iri site na ndi na-ejere ya ozi, ndi nyeere ya aka imezu ihe niile dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. Kama, site n'egwu maka ndi ikwu nna ya, na ndi bi n'obodo ahụ, o mere ihe ndi a niile n'ime abali. **28** Mgbe chi boro, mgbe ndi obodo ahụ malitere ijeghari, ha huru na a kwatuola ebe ichu aja Baal, hukwa na e gbutuola ogidi osisi Ashera di n'akuku ya, ma werekwa oke ehi nke abuo chuo aja n'elu ebe ichu aja oheru ahụ! **29** Ha juritara onwe ha ajuju si, "Onye mere ihe di otu a?" Mgbe ha ji nwayo jugharia ajuju, a gwara ha si, "O bu Gidiyon nwa Joash mere ya." **30** Ndi obodo ahụ siri Joash, "Kpupuata nwa gi. O ganwuri, n'ihu na o kwadala ebe ichu aja Baal, gbutuo ogidi osisi Ashera, nke di n'akuku ya." **31** Ma Joash tinyere onu juo ha ajuju si ha, "Baal, o gwara unu na o

choro ka unu nyere ya aka? Unu na-achoro izoputa ya? Onye obula weputara onwe ya maka iluru Baal ogo ga-anwu tupu chi echi aboo. O buru n'ezie na Baal bu chi, hapunu ya ka o tigbuo onye ahụ mebiri ebe ichu aja ya." **32** Ya mere, n'ubochi ahụ, ha malitere ikpo Gidiyon "Jerub-Baal." Ha kwuru si, "Ka Baal luro onwe ya ogo," n'ihu na o kwadara ebe ichu aja Baal. **33** Mgbe na-adighi anya, usuu ndi agha Midia, na ndi Amalek, na obodo niile gbara ha gburugburu jikotara onwe ha n'otu, bia ibu agha megide umu Izrel. Ha niile gafere osimiri Jordan, bjaruo na Ndagwurugwu Jezril ebe ha mara ulo ikwu. **34** Mgbe ahụ, Mmuo Nso Onyenwe anyi bjakwasiri Gidiyon. O furu opi ike nke o ji kpokota ndi agha ka ha zukoo. Ndi agha niile si n'ikwu Abieza pukwutere ya. **35** Otu aka ahụ, o zipuru ndi ozi ka ha jekwuru ndi agha ndi Manase, na nke ndi Asha, na nke ndi Zebulon, na nke ndi Naftali, ikpo ha ka ha bia soro ya gaa ibu agha. Ha niile kwenyere pukwute ya maka agha ahụ. **36** Gidiyon siri Chineke, "O buru n'ezie na i ga-azoputa Izrel site n'aka m dika i kwere na nkwa, **37** lee, aga m edebe aji anu n'ebe izocha oka. O buru na igirigi adakwasị naani n'elu aji anu ahụ ma ala ebe o togbo gbakoo agbako, mgbe ahụ aga m amata na i ga-anaputa Izrel site n'aka m, dika i kwuru." **38** Ihe a mezukwara dika Gidiyon si ripo ya. Mgbe chi boro, o gara welite aji anu ahụ choputa na o juputara na mmiri. Mmiri o si na ya piputa juru otu efere miri emi. **39** Mgbe ahụ, Gidiyon siri Chineke, "Ka iwe gi ghara idi oku megide m. Ka m rikwuo naani otu ihe ozo. Kwere ka m jiri aji anu a nwalee otu ugboro ozo, kama n'oge a, mee ka mmiri ghara idi n'aji anu ahụ, ma ka igirigi juputa n'ala ebe o togbo." **40** N'abali ahụ, Chineke mere otu a. Ala niile gbaa gburugburu dere mmiri site n'igirigi, ma mmiri obula adighi n'aji anu ahụ.

7 Jerub-Baal, onye bukwa Gidiyon, na ndi agha ya niile biliri n'isi ututu, maa ulo ikwu ha n'isi iyi Harod. Ma ndi agha Midia mara ulo ikwu nke ha n'akuku ugu ebe ndi Izrel no, n'ime ndagwurugwu nke di nso n'ugwu nta More. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Gidiyon okwu si ya, "Lee, ndi ikom gi di otutu. Agaghi m enyefe ndi Midia n'aka ha, ma o bughu otu a, Izrel ga-anya isi megide m, si, 'Ike aka m azoputala m.' **3** Ugbu a, maa okwa nye ndi agha si ha, 'Onye obula ujo na-atu, ya hapu ugu Gilead laghachi azu.'" N'ihu nke a, iri puku ndi agha abuo na abuo laghachiri azu

n'ulo nke aka ha. Ma ndi agha di puku iri n'onuogugu foduru. **4** Ma Onyenwe anyi gwara Gidion, si ya, "Lee, ndi agha gi ka di otutu. Duru ha gbada na mmiri ala, m ga-anwale ha ma webilatara gi onuogugu ha n'ebe ahụ. O buru na m si, 'Onye nke a ga-eso gi jee,' o gaeje, ma o buru na m si, 'Onye nke a agaghị eso gi jee,' o gaghi eso jee." **5** Ya mere, Gidion duuru ha bja na mmiri ala ahụ. N'ebe ahụ, Onyenwe anyi gwara ya okwu si ya, "Kewapu ndi ji ire ha rachara mmiri dika nkita, site na ndi ahụ gburu ikpere n'ala inu mmiri." **6** O bu naani narị ndi agha ato ji obu aka ha kwolite mmiri ha nuru. Ma ndi agha foduru gburu ikpere ha abuo n'ala tinye onu ha na mmiri, nuo mmiri. **7** Onyenwe anyi sirị Gidion, "O bu narị ndi ikom ato ndi a raara mmiri ka m ga-eji zoputa gi, ma rarakwa ndi Midia nye gi n'aka. Zilaga ndi foduru ka ha laa n'ulo nke aka ha." **8** Gidion zilagara ndi Izrel ndi a n'ulo ikwu ha ma hapu naani narị mmadu ato ndi naputara ndi ahụ na-ala ala ngwongwo niile ha ji ebu agha, na opi ike. Ndi Midia mara ulo ikwu ha na ndagwurugwu, n'ebe na-adighi anya site n'ebe Gidion no. **9** N'abalị ahụ, Onyenwe anyi gwara Gidion okwu si ya, "Bilie, gaa luso omuma ulo ikwu ahụ agha, n'ihì na ana m aga inyefe ha n'aka gi. **10** Ma o buru na ujo na-atu gi ibuso ha agha, duru Pura onyeozì gi gaa nso n'omuma ulo ikwu ahụ, **11** naa nti, nuru ihe ha na-ekwu. Emesija, i ga-abu onye a gbara ume ibu agha megide omuma ulo ikwu ahụ." Ya mere, ya na Pura onyeozì ya gara n'ebe di nso, n'ebe ndi nche omuma ulo ikwu ahụ no. **12** Ma lee, usuu ndi agha Midia, na ndi Amalek, na ndi obodo ndi ozo ahụ si n'owuwa anyanwu bja juputara na ndagwurugwu ahụ di ka igurube. N'ezie, inyinya kamel ha di otutu, dika aja di n'akuku oke osimiri. **13** Gidion rutere mgbe otu onye no na-akoro enyi ya banyere nro o roro. O na-asị, "Aroro m nro, ebe otu ogbe achicha di gburugburu, e ji oka balị mee dabatara n'ime ulo ikwu ndi Midia. O ji ike di egwu tie ulo ikwu a, nke mere na ulo ikwu a dajiri, kpuo ihu n'ala." **14** Onye ibe ya zara si, "Nke a abughi ihe ozo karja mma agha Gidion nwa Joash, onye Izrel na-aga ibjakwute anyi n'ebe a. Chineke enyefeela ndi Midia na ulo ikwu ya niile n'aka ya." **15** Mgbe Gidion nuru nro ahụ, na nkwa ya, o kporo isiala kelee Chineke. O laghachiri na omuma ulo ikwu ndi Izrel si ha, "Bilienu oto! N'ihì na Onyenwe anyi enyefeela unu omuma ulo ikwu ndi Midia n'aka." **16** O kewara ndi agha ya uzọ ato, nyekwa onye obula n'ime ha opi ike, na ite

aja nke iheoku di n'ime ya. **17** O sirị ha, "Unu na-ele m anya, meekwa ihe m na-eme. Mgbe anyi bjaruru nso na mputa ebe ulo ikwu ahụ di, meenu ihe obula unu huru m mere. **18** Mgbe obula mu na ndi so m n'azu furu opi ike anyi, unu niile ga-afukwa opi ike unu n'akuku obula unu no, tie mkpu, si, 'Anyi dnyere Onyenwe anyi, dnyekwara Gidion.'" **19** N'abalị ahụ, mgbe etiti abali ahụ gabigasiri, Gidion na narị ndi agha ya gbeere egbere ruo na mputa ebe ndi agha Midia mara ulo ikwu ha. N'oge a, ha ka gbanwere ndi agha na-eche nche. **20** Uzo ndi agha Gidion ato ahụ furu opi ike ha, tiwakwaa ite aja ha. Ha ji owaoku ndi ahụ n'aka ekpe ha na opi ike ha gaje igbu n'aka nri ha, ha tiri mkpu si, "Mma agha Onyenwe anyi, na mma agha Gidion!" **21** Onye obula n'ime ha guzoro n'ebe o kwesiri ino gburugburu omuma ulo ikwu ahụ. Ndi Midia niile malitere igba oso, na-etikwa mkpu akwa mgbe ha na-agbalaga. **22** Mgbe ha furu narị opi ike ato ndi ahụ, Onyenwe anyi mere ka ndi ikom niile no n'akuku niile nke omuma ulo ikwu ahụ tugharia were mma agha gburita onwe ha. Ndi agha ahụ gbapuru oso gbara gaa Bet-Shita n'uzo Zerera, gbarukwaa nke oke ala Ebel-Mehola, nke di nso Tabat. **23** A kpoputara ndi Izrel si Naftali, na Asha na Manase niile ka ha puta chuso ndi Midia oso. **24** Gidion ziri ozi n'ala ugwu ugwu Ifrem si ha, "Putanu gbochie uzo niile ndi Midia si agbafè. Cheenu onu mmiri Jordan niile nche ruo na Bet-Bara." Ya mere, a kpoputara ndi ikom niile no na Ifrem, bu ndi gbochiri mmiri Jordan ruo na Bet-Bara. **25** Ha jidekwara ochiagha ndi Midia abuo, ndi aha ha bu Oreb na Zeeb. Ha gburu Oreb n'elu nkume nke na-aza aha ya ruo taa. E gbukwara Zeeb n'ebe a na-azocha vaini. Ebe ahụ na-azakwa aha Zeeb ruo taa. Ha bipuru Oreb na Zeeb isi buru ha jekwuru Gidion n'akuku osimiri Jordan.

8 Ndi Ifrem juru Gidion ajuju si ya, "Gini mere i ji meso anyi mmeso di otu a? O bu gini mere i zighi ozi kpo anyi mgbe i gara ibuso ndi Midia agha?" Ha tara ya uta nke ukwu. **2** Ma Gidion zaghachiri ha si, "Gini ka m ruputara e ji atunyere nke unu. O bu na ntutukota ihe ubi Ifrem adighi mma karja owuwe ihe ubi nke Abieza? **3** Chineke nyefere unu Oreb na Zeeb, ndi ndu Midia, n'aka. Gini ka m ruputara a gaeji tunyere nke unu?" Okwu a mere ka onuma ha n'ebe o no dajuo. **4** N'oge a, Gidion gabigara, gafee osimiri Jordan, ya na narị ndi agha ato so ya. Ike gwuru

ha nke ukwu ma ha nọgidere na-achụsi ndị iro ha ọsọ ike. **5** Ọ sịrị ndị ikom Sukọt, “Nyetunụ ndị agha m achịcha n’ihi na ike gwurụ ha. Ana m na-achụso Zeba na Zalmuna, ndị eze Midia ọsọ.” **6** Ma ndịisi Sukọt sịrị, “Anyị ga-esi ańaa nye ndị agha gị achịcha? Ijidela Zeba na Zalmuna n’aka gị?” **7** Mgbe ahụ, Gidiyon zaghachiri, “N’ihi nke a, mgbe Onyenwe anyị nyefere m Zeba na Zalmuna n’aka, aga m eji ogwu na ụga na-epu n’ọzara dọkasia unu ahụ.” **8** Ọ sitere n’ebe ahụ gaa Peniel rịkwaahụ ndị obodo ahụ otu arịrịọ ahụ. Ma otu ụdị ọsisa ahụ ndị Sukọt nyere ka ndị Peniel nyekwara. **9** Ya mere, ọ gwara ndị ikom Peniel sị, “Mgbe m nwere mmeri lọta, aga m akwatu ụlọ elu a.” **10** N’oge a, Zeba na Zalmuna na puku ndị agha iri na ise fọdurụ ha nọ na Kako. Ndị a bụ naanị ndị agha fọdurụ n’ime usuu ndị agha ndị Midia niile. N’ihi na ọpụọpụ ndị agha e gburu egbu di narị puku na iri puku abụọ. **11** Gidiyon rigoro site ụzọ ndị na-achị anụ ụlọ nke di n’ọwụwa anyanwụ obodo Nọba na Jogbeha, bjakwasị ndị agha ahụ na mberede n’ihi na ha nọ n’atughị egwu ihe ọbụla ime ha. **12** Zeba na Zalmuna, eze abụọ ndị Midia, gbapuru ọsọ, ma Gidiyon na ndị agha ya chugidere ha ọsọ, jide ha. Ha gweriri ndị agha ha niile. **13** Emesia, Gidiyon nwa Joash, sitere n’okporoụzọ Heres lọta agha ahụ. **14** N’ebe ahụ ka Gidiyon nọ jide otu nwokorobia onye Sukọt. Ọ juru ya ajuju, nwokorobia ahụ deputakwaara ya aha ndịisi obodo Sukọt. Ha di iri asaa na asaa, ndị okenye obodo ahụ. **15** Mgbe Gidiyon bjaruru obodo Sukọt, ọ gwara ha okwu sị, “Ngwa leenụ Zeba na Zalmuna ndị unu kpariri m maka ha, kwuo sị, ‘Ijidela Zeba na Zalmuna n’aka gị ugbu a nke mere na anyị ga-enye ndị ikom gị ike gwurụ achịcha?’” **16** Ọ jidere ndị okenye obodo ahụ, were ogwu na ụga taa ndị ikom Sukọt ahụhụ ime ka ha mara ihe. **17** Ọ kwaturu ụlọ elu Peniel gbukwaa ndị ikom obodo ahụ niile. **18** Mgbe ahụ, ọ juru Zeba na Zalmuna, “Ndị ikom di ańaa ka unu gburu na Taboa?” Ha zara sị ya, “Ha nwere ụdidi ka gi onwe gi, onye ọbụla nwere ụdidi dika nwa eze.” **19** Gidiyon zaghachiri sị, “Ndị ahụ bụ ụmụnne m ndị ikom, ndị nke nne m mụrụ. Ugbu a, Onyenwe anyị n’onwe ya maara na a sị na unu egbughi ha, agaraghi m egbu unu.” **20** Ọ chighariri gwa Jeta, ọkpara ya, sị ya, “Gbuo ha!” Ma Jeta amiputaghi mma, n’ihi na ọ bụ naanị nwokorobia. Ọ turu egwu igbu ha. **21** Zeba na Zalmuna, gwara Gidiyon okwu sị, “Jiri aka gi gbuo anyị. ‘A hụ dimkpa, a hụ ike ya.’” N’ihi nke a, Gidiyon

were aka ya gbuo ha, chikorokwa ihe olu niile ha nyakwasiri inyinya kamel ha n’olu. **22** Mgbe ahụ, ndị Izrel gwara Gidiyon sị ya, “Bja ka i buru eze anyi! Gi na umu gi ndi ikom, na ezinaulo gi niile, ga-abu ndi gachi, n’ihi na i gbaputala anyi site n’aka usuu ndi agha Midia.” **23** Ma Gidiyon gwara ha okwu sị, “Mu onwe m na umu m agaghi abu eze unu, n’ihi na Onyenwe anyi Chineke bu eze unu.” **24** Ọ sịrị, “Enwere m otu aririọ m ga-arịọ unu. Onye ọbụla n’ime unu nye m ọlantị site n’oke unu nwetara site n’ihe nkwa n’agha.” (Ọ bụ omenaala ndi Ishmel niile iyi ọlantị ọlaedo.) **25** Ha jiri obi uto kwenye, gbasaa akwa n’ala, tinyechaa ọlantị ha n’ime ya. Onye ọbụla n’ime ha mere nke a. **26** Idiri arọ nke ọlantị ọlaedo ndi a bu otu puku na narị shekel asaa, na-agunyeghi ihe icho mma ndi ozo, na ihe olu, na uwe odo odo ndi eze Midia na-eyi, na ihe olu di n’olu inyinya kamel ha. **27** Gidiyon jiri ọlaedo ahụ niile kpọọ efọd debe ya n’Ofra, n’obodo nke aka ya. Ma mgbe na-adighi anya, umu Izrel niile malitere igbaso na ife ihe ahụ ofufe. N’uzo di otu a, ọ ghoro Gidiyon na ezinaulo ya ihe ima n’onyia. **28** Otu a ka Midia si ghoọ ndi Izrel meriri emeriri. Midia eweliteghi isi ya ozo. N’ihi nke a, Izrel biri n’udo iri afọ anọ, n’ubochi niile Gidiyon di ndu. **29** Jerub-Baal, nwa Joash laghachiri n’ulo nke aka ya, biri n’ebe ahụ. **30** Ọ mutakwara iri umu ndi ikom asaa, n’ihi na ọ luru otutu ndi inyom. **31** Ọ newkwara iko nwanyi n’obodo Shekem, onye mtaara ya nwa nwoke aha ya bu Abimelek. **32** Mgbe ihe ndi a gasiri, Gidiyon nwa Joash, nwuru, mgbe ọ kasiri nka nke ukwu. E liri ya n’ili mna ya Joash n’obodo Ofra, n’ala Abieza. **33** Ọ dighi anya ka Gidiyon nwusiri, umu Izrel laghachiri azu bido ife chi Baal. Ha guzobere Baal-Berit ka ọ buru chi ha. **34** Ma umu Izrel echetaghi Onyenwe anyi Chineke ha, onye naputara ha site n’aka ndi iro ha niile gbara ha gburugburu. **35** Ha ekwesighikwa ntukwasị obi nye ezinaulo Jerub-Baal (ya bu Gidiyon) dika ezi ihe niile o mere ha si di.

9 Otu ubochi, Abimelek nwa Jerub-Baal jekwuuru umunne nne ya ndi ikom bi na Shekem, na ndi ikwu nne ya niile si ha, **2** “Jekwurunu ndi Shekem juo ha, ‘Kedu nke kara unu mma: o bu ka umu iri ndi ikom asaa Jerub-Baal muru chia unu, ka o bu ka otu onye chia unu?’ Chetakwanu na mu na unu bu otu anu ahụ na obara.” **3** Mgbe umunne nne ya ndi ikom gwara ndi Shekem ihe Abimelek kwuru, ha

kwekoritara iso ya n'ih na ha kwuru si, "Nwanne anyi ka o bu." 4 Ha sitere n'ulo arusi Baal-Berit nye ya iri shekel olaedo asaa. Abimelek ji ego ndi a goo ndi efulefu jogburu onwe ha, ndi na-akpoghi ndu ha ihe obula, ndi kwenyere ma gbasoro ya. 5 O gara n'ulo nna ya n'obodo Ofra. N'ebe ahụ, o gburu iri ndi ikom asaa ahụ bu umunna ya n'elu otu nkume. Kama Jotam, bu odudu nwa Jerub-Baal, zoro onwe ya gbapu. 6 Mgbe ahụ, ndi Shekem na ndi Bet Milo kporo nzuko n'okpuru osisi ukwu di n'obodo ahụ n'akuku ogidi e guzobere oto na Shekem. N'ebe ahụ ka ha no mee Abimelek eze Izrel. 7 Mgbe Jotam nuru ya, o rigooro n'ugwu Gerizim guzo n'ebe ahụ tikuo ndi Shekem niile mkpu si ha, "Geenu m nti ka Chineke nwe ike gee unu nti. 8 Otu mgbe, osisi niile puru ije jga tee otu onye mmanu ka o buru eze ga-achi ha. Ha siru osisi oliv, 'Buru eze anyi.' 9 "Ma osisi oliv juru ha ajuju si, 'O kwesiri ka m hapu iweputa mmanu m a nke a na-esite na ya soperu Chineke na umu mmadu, noo onodu ifeghari alaka m n'elu osisi ndi ozo?" 10 "Ozokwa, ha rioro osisi fiig ka o buru eze ha. 11 "Ma osisi fiig siru, 'O buru na m ekwere na m ga-abu eze unu, o putara na m ga-akwusi imiputa mkpuru osisi na-atu uo, noo onodu ifeghari alaka m n'elu osisi ndi ozo?" 12 "Ozokwa, ha rioro osisi vaini ma o ga-ekwenye ibu eze ha. 13 "Ma osisi vaini ahụ zara si ha, 'O buru na m ekwere ibu eze unu, o putara na m ga-akwusi imiputa mkpuru osisi e ji eme mmanya nke na-enye Chineke na umu mmadu obi uo, noo onodu ifeghari alaka m n'elu osisi ndi ozo?" 14 "N'ikpeazu, osisi niile jekwuuru ogwu ohia, 'Bja ka i buru eze anyi.' 15 "Ogwu ohia siru osisi niile, 'O buru n'ezie na unu chororo ite m mmanu ka m buru eze unu, bianu zere ndu n'okpuru ndo m kpokwanu isiala nye m. O buru na unuaju ime nke a, ka oku si n'ogwu ohia puta rechapu sida niile di na Lebanon!' 16 "Ugbu a, omume unu o ziri ezi ma sitekwa n'ezie obi na unu mere Abimelek eze? Mmeso unu mesoro Jerub-Baal na ezinaulo ya o ziri ezi? Unu o mesoro ya dika o kwesiri ya? 17 Chetakwanu na nna m luru ogu maka unu, kporo ndu ya ihe efu, n'ih inaputa unu site n'aka ndi Midia. 18 Ma taa, unu enupula isi megide nna m na ezinaulo ya, gbuo iri umu ndi ikom asaa ya n'elu otu nkume, meekwa Abimelek nwa ya nwoke nke ohu nwanji ya mutara eze ga-achi ndi Shekem niile, n'ih na o bu onye nke unu. 19 Nke a o gosiri na omume unu ziri ezi, sitekwa n'obi ocha n'ebe Jerub-

Baal na ezinaulo ya no taa? O buru na unu mere otu a, ka Abimelek buru onye ga-ewetara unu onu ka unu bukwaru ndi ga-ewetara ya onu. 20 Ma o buru na omume unu ezighi ezi, ka oku si n'Abimelek puta repia unu, ndi Shekem na Bet Milo, ka oku sitekwa n'ebe unu bu ndi Shekem na Bet Milo, puta repia Abimelek." 21 Emesia, Jotam gbapuru, gbaga Bja, biri n'ebe ahụ n'ih egwu Abimelek bu nwanna ya. 22 Mgbe o gasiri afo ato Abimelek bidoro ichi Izrel, 23 Chineke kpaliri iro di ukwu n'etiti Abimelek na ndi nwe obodo Shekem, nke bu na ha mere omume ihu abuo megide Abimelek. 24 Chineke mere nke a n'ih na o chororo ibota obo obara iri umu Jerub-Baal asaa ahụ n'isi Abimelek, na ndi Shekem ahụ bu ndi nyeere ya aka gbuo umunne ya. 25 N'onodu imegide ya, ndi Shekem doru ndi ikom ufodu n'elu ugwu niile, ndi zoro n'ebe ahụ na-apunara ndi obula na-esite n'ebe ahụ agafe ihe ha nwere. E mere ka Abimelek mata na ihe di otu a na-eme. 26 N'oge ahụ, Gaal, nwa Ebed, chikotara umunne ya ndi ikom gaa biri na Shekem, ndi Shekem nwere ntukwasu obi n'ebe o no. 27 Mgbe ha puru baa n'ubi, chikota mkpuru vaini, zochaa ha, ha mere mmemme n'ulo chi ha. Mgbe ha no na-eri na-anu, ha kochara Abimelek. 28 Mgbe ahụ, Gaal nwa Ebed siru, "Onye bu Abimelek? Gini mere na anyi bu ndi Shekem ga-eji noro n'okpuru ya? O bughu nwa Jerub-Baal? O bukwaighi Zebul bu onye na-esote ya? O bu ka anyi fee ezinaulo Hamo, nna Shekem ofufe. O bu maka gini ka anyi ga-eji fee Abimelek ofufe? 29 A sikwari na ndi a no n'okpuru ochichi m, mgbe ahụ, m ga-ewezuga Abimelek. Aga m asi ya, 'Kporuta ndi agha gi niile.'" 30 Mgbe Zebul onye na-achi obodo ahụ nuru ihe Gaal nwa Ebed kwuru, o were nnoo oke iwe. 31 O zigara Abimelek ndi ozi na nzuzo ka ha si ya, "Gaal nwa Ebed na ndi ikwu ya abiala obodo Shekem. Ha akpaliela obi ndi obodo a niile ka ha megide gi. 32 Ugbu a, gi na ndi agha gi, bianu n'abal zoo onwe unu n'ohia. 33 N'utuutu, mgbe anwu wara, busonu obodo a agha. Mgbe Gaal na ndi ya putara iluso gi agha, mee ha ihe di gi mma." 34 Ya mere, Abimelek na ndi agha ya di n'otu ano, jiri abali bilie jeruo Shekem zoo onwe ha na nso obodo ahụ. 35 Gaal nwa Ebed puru guzo n'onu ama obodo ahụ mgbe Abimelek na ndi ya sitere n'ebe ha zoro onwe ha puta. 36 Mgbe Gaal huru ha, o kporo Zebul si ya, "Lee ndi mmadu si n'elu ugwu ndi a na-aridata." Zebul zara si ya, "O bughu mmadu ka i na-ahu, kama o bu onyinyo ugwu

ka i na-akpọ mmadụ.” 37 Gaal kwukwara okwu si, “Lee ndị mmadụ si n’etiti ala ahụ na-arịdata, ndị ọzọ sikwa n’akụkụ ọzọ ebe osisi iju ase dị.” 38 Mgbe ahụ, Zebul sịrị ya, “Olee uru ọ bara na i turu ọnu, gị onye na-asị, ‘Onye bụ Abimelek na anyị ga-efe ya ofufe?’ Ọ bụ ndị a abughị ndị ahụ i kọchara? Pụkwuru ha gaa luso ha ọgụ.” 39 Ya mere, Gaal duuru ndị nwe Shekem puo ịluso Abimelek ọgụ. 40 Ma Abimelek chụpuru ya ọsọ ruo mbata ọnu ọzọ ama, otutu bukwa ndị egburu ka ha na-agba ọsọ. 41 Abimelek nogidere n’Aruma n’oge ahụ. Ma Zebul chụpuru Gaal na ndị ikwu ya site na Shekem. 42 N’echi ya, ndị Shekem putara baa n’ohia. E mere ka Abimelek mara nke a. 43 N’ihi ya, Abimelek kere ndị agha ya ọzọ atọ. Ha niile zokwara onwe ha n’ohia. Mgbe ọ huru ka ndị mmadụ si n’ime obodo ahụ na-aputa, o biliri buso ha agha. 44 Abimelek na usuu ndị agha so ya maputara, gbara ọsọ were onodu n’onu ọzọ ama obodo ahụ. Emesịa, ọzọ abuo n’ime ọzọ atọ nke ndị agha na-eso ya chere ihu n’ohia gbuo ndị ahụ niile nọ n’ebe ahụ. 45 Ọbuchi ahụ niile, Abimelek busoro obodo ahụ agha tutu ruo mgbe o meriri ya, gbuo ndị niile bi n’ime ya. Emesịa, ọ lara obodo ahụ niile n’iyi, fesaa nnu n’ala ya niile. 46 Mgbe ndị nwe ala nọ n’ulo elu Shekem nuru ihe mere, ha gbabanyere n’ebe e wusiri ike nke ulọ arusi El Berit. 47 Mgbe Abimelek nuru na ha ezukotala n’ebe ahụ, 48 ya na ndị agha ya rigoro ugwu Zalmon. O ji anyuike gbutuo ọfodu ngalaba osisi nke ọ tukwasiri n’ubu ya. O nyere ndị agha ya iwu si, “Ngwa, meenu ihe unu huru na m mere.” 49 Ya mere, ndị agha ya niile gbuturu alaka osisi buru ha soro Abimelek. Ha tukotara alaka osisi ndị a niile n’akukụ ebe ahụ e wusiri ike mune ha oku ka o regbuo ndị mmadụ nọ n’ime ya. Ya mere, ndị mmadụ niile nọ n’ulo elu Shekem, nwoke na nwanyi, ndị onuogugu ha ruru otu puku nwuru. 50 Ozọ, Abimelek gara obodo Tebez luso ya agha, merie ya. 51 Ma e nwere n’ime obodo ahụ, otu ulọ elu e wusiri ike, ebe ndị obodo ahụ niile, nwoke na nwanyi, gbabanyere. Ha kpochidoro onwe ha ọzọ, rigoro n’elu ulọ ahụ. 52 Abimelek gara n’ulo elu ahụ ibuso ya agha. Ma mgbe ọ na-abiaru onu ọzọ ama ulọ elu ahụ isunye ya oku, 53 otu nwanyi tudara nkume igwe nri n’isi ya, nke tiwara okpokoro isi ya. 54 Ngwangwa, Abimelek kpore onye na-ebu ihe agha ya si ya, “Seputa mma agha gi jiri ya gbuo m, ka ndị mmadụ ghara i si banyere m, Ọ bụ nwanyi gburu ya.” Ya mere nwokorobia ahụ were mma agha ya dugbuo

ya, ọ nwukwara. 55 Mgbe ndị Izrel huru na Abimelek anwula, ha niile lara n’ulo ha. 56 Otu a ka Chineke si kwughachi Abimelek ihe ojoo o mere megide nna ya site n’igbu iri umunna ya asaa. 57 Chineke mekwara ka ndị Shekem nata ugwo ọrụ ihe ojoo ha. Obubu onu Jotam nwa Jerub-Baal mezuwara n’isi ha.

10 Mgbe Abimelek nwusiri, Tola nwa Pua, nwa nwa Dodo, biliri izoputa Izrel. O si n’ebo Isaka puta. Ọ bukwa n’obodo Shamia ka o bi, n’ime obodo e wukwasiri n’elu ugwu Ifrem. 2 O kpere Izrel ikpe iri afọ abuo na atọ. Mgbe ọ nwuru, e liri ya na Shamia. 3 Onye ikpe ọzọ nochiri ya bụ Jaja, onye si Gilead puta. O kpere Izrel ikpe iri afọ abuo na abuo. 4 O nwere umu ndị ikom iri atọ, ndị na-agba inyinya ibu iri atọ. Ha nwekwara obodo iri atọ nke aka ha na Gilead, nke a na-akpokwa Havot Jaja ruo taa. 5 Ma mgbe Jaja nwuru, e liri ya na Kamon. 6 Ozokwa, umu Izrel mere ihe joro njo n’ihu Onyenwe anyi, ha fere chi Baal na Ashtoret, chi ndị Aram, chi ndị Saidon, nke ndị Moab, nke ndị Amon, na chi ndị Filistia ofufe. Ndị Izrel hapuru Onyenwe anyi, ha efekwaghị ya ofufe. 7 Nke a mere ka Onyenwe anyi wee iwe megide ha. O nyefere ha n’aka ndị Filistia na ndị Amon, 8 ndị mekpara ha ahụ, chie ha onu n’ala. Afọ iri na asato ka ndị Filistia megburu ndị Izrel bi n’akukụ ọwụwa anyanwu osimiri Jordan, n’ime ala ndị Amorait, ya bu na Gilead. 9 Ndị Amon gafekwara osimiri Jordan ibuso ndị Juda, ndị Benjamin na ndị Ifrem agha. Ihe ndị a mere ka onodu umu Izrel di nnoo njo nke ukwu. 10 N’ikpeazu, umu Izrel tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa, rifo ya ka ọ gbaputa ha. Ha kwuputara si, “Anyi emehiela megide gi, anyi ahapula gi Chineke anyi, fee arusi Baal ofufe.” 11 Ma Onyenwe anyi siri ndị Izrel, “Mgbe ndị Ijpt, ndị Amorait, ndị Amon, ndị Filistia, 12 ndị Saidon, ndị Amalek na ndị Maon kpagburu unu; unu tikuru m mkpu akwa inyere unu aka, ọ bụ na m anaputaghị unu site n’aka ha? 13 Ma unu nogidere na-agbaka m azu oge niile, na-efe chi ndị ọzọ ofufe. Ya mere, gawaranu onwe unu, agaghị m anaputakwa unu ọzọ. 14 Kpokuonu chi ndị ahụ bụ ndị unu hoputaara onwe unu, ka ha zoputa unu mgbe obula nsogbu dakwasiri unu!” 15 Ma ndị Izrel siri Onyenwe anyi, “Anyi emehiela. Mee anyi ihe obula i chere di gi mma, ma biko, zoputa anyi taa.” 16 Ha sitere n’etiti ha wezuga chi ala ọzọ niile di iche iche, fee Onyenwe anyi ofufe. O nweghikwa ike nagide

onọdụ ojọọ ndị Izrel gaa n'ihu. 17 Mgbe a kpọkọtara ndị Amọn maka ibu agha, ha mara ụlọ ikwu ha na Gilead, ndị Izrel zukọtakwara maa ụlọ ikwu nke ha na Mizpa. 18 Ndi ndu obodo Gilead gwaritara onwe ha si, "Onye ọbụla ga-amalite agha megide ndi Amon ga-abu onyeisi ndi niile bi na Gilead."

11 Otu ọ di, Jefta, onye Gilead, bu dimkpa n'agha. Nna ya bu Gilead; nne ya bu akwuna. 2 Nwunye Gilead mụtaara ya ọtụtụ ụmụ ndi ikom ọzọ. Mgbe ha tolitere, ha chupuru Jefta site n'obodo ahụ, si ya, "Ị gaghị eketa ihe ọbụla n'ezị nna anyi, n'ihu na nwa nwanyị ọzọ ka ị bu." 3 N'ihu nke a, Jefta gbaupuru site n'ụlọ nna ya, gaa biri n'obodo Tob. Mgbe na-adighi anya, ọtụtụ ndi isi na-anụ ọkụ b́ara nnyere ya ma sorokwa ya. 4 O ruo mgbe ọtụtụ oge gasiri, ndi Amon busoro ụmụ Izrel agha. 5 Ndi okenye Gilead jere ikpopta Jefta site n'ala Tob. 6 Ha sirị ya, "B́a buru onyeisi agha anyi ka anyi nwee ike ibuso ndi Amon agha." 7 Jefta sirị ha, "Unu akpoghị m asi, ma chupukwa m site n'ụlọ nna m? Gini mere unu ji na-achọ m ugbu a unu nọ n'oke nsogbu?" 8 Ndi okenye Gilead sirị ya, "na-agbanyeghi nke a, anyi abaghachikwutela gi ugbu a, b́a ka anyi na gi luso ndi Amon agha. Ị ga-abukwa onyeisi anyi niile bi na Gilead." 9 Jefta zara, "A sikiwari na m esoro unu gaa luso ndi Amon agha, ọ buru na Onyenwe anyi enyefee ha n'aka m, m ga-abu onyeisi unu n'ezie?" 10 Ndi okenye Gilead zara, "Onyenwe anyi bu onye akaebe, na anyi aghaghị ime d́ka i kwuru." 11 Ya mere, Jefta sooro ndi okenye Gilead, ha mekwara ya onyeisi ha na ọchiagha ha. O kwughachikwara okwu ya niile n'ihu Onyenwe anyi n'obodo Mizpa. 12 Mgbe ahụ, Jefta zipuru ndi ozi ka ha jekwuru eze ndi Amon juo ya ajuju si, "Gini bu ihe i nwere megide anyi i ji ebuso ala anyi agha?" 13 Eze ndi Amon zaghachiri ndi ozi Jefta, "Mgbe ụmụ Izrel si n'ala Ijpt ṕta, ha ji aka ike napu anyi ala anyi, site n'osimiri Anon ruo na Jabok, rukwaa n'osimiri Jodan. Ugbu a nyeghachinu anyi ala ahụ niile n'udo." 14 Jefta zighachiri ndi ozi ka ha jekwuru eze ndi Amon, 15 na-asi, "Ihe ndi a ka Jefta sirị: Izrel esiteghị n'aka ike napu Moab maobu Amon ala ha. 16 Kama, mgbe ha si Ijpt rigoputa, Izrel sitere n'ozara b́aruo Osimiri Uhie, sikwa n'ebe ahụ ruo Kadesh. 17 Mgbe ahụ, Izrel zipuru ndi ozi ka ha jekwuru eze Edom si ya, 'Kwere ka anyi si n'ala gi gafere,' ma eze Edom juru aju. Ha zipukwara ozi nye

eze Moab, ma o kwenyeghi. N'ihu ya, Izrel nogidere na Kadesh. 18 "Ozo, ha sitere n'ozara gaa gburugburu Edom na Moab, site n'akuku ọwụwa anyanwu ala Moab, maa ụlọ ikwu ha n'ofe Anon. Ha abaghị n'oke ala Moab, n'ihu na Anon bu oke ala ya. 19 "Mgbe ahụ, umu Izrel zigara ndi ozi ka ha jekwuru Saihon eze ndi Amorait, onye bi na Heshbon, si ya, 'Biko, ka anyi site n'ala gi gafee ruo n'ala nke anyi.' 20 Ma eze Saihon atukwasighi Izrel obi isite n'oke ala ya gabiga. N'ihu nke a, ọ chikotara usuu ndi agha ya, ma ụlọ ikwu na Jahaz, buso umu Izrel agha. 21 "Mgbe ahụ, Onyenwe anyi, Chineke Izrel nyere Saihon na ndi agha ya niile n'aka Izrel. Ha merikwara ha. Izrel nwetara ala niile nke ndi Amorait, bu ndi bi n'ala ahụ. 22 Ha nwetara ala niile ahụ, site n'Anon ruo Jabok, sitekwa n'ozara ruo Jodan. 23 "Ma ugbu a, Onyenwe anyi, Chineke Izrel achupula ndi Amorait n'ihu ndi ya bu Izrel. Olee ikike i nwere iwere ala ahụ? 24 O bughị ihe chi gi, Kemosh, nyere gi ka i ga-enweta? Otu aka ahụ kwa, ihe ọbụla Onyenwe anyi Chineke anyi nyere anyi ka anyi ga-enweta. 25 Ị di mma karja Balak nwa Zipoa, eze Moab? O nwere mgbe ọ choro Izrel okwu, maobu luso ha agha? 26 O bu nari afọ atọ kemgbe umu Izrel malitere ibi na Heshbon na Aroea, na n'ime obodo ndi ọzọ gbara ha gburugburu ruo n'iyi Anon. O bukwa gini mere na inaputaghi ala ndi a n'oge ndi ahụ? 27 Emegideghị m gi, kama ọ bu gi na-emejo m, site n'ibuso m agha. Ka Onyenwe anyi, onye na-ekpe ikpe ziri ezi kpebie ikpe a taa n'etiti ndi Izrel na ndi Amon." 28 Ma eze Amon egegghị ntị n'ozị Jefta ziri ka e zie ya. 29 N'oge ahụ, mmuo Onyenwe anyi dakwasiri Jefta. Site n'ike mmuo ahụ, o duuru ndi agha Izrel gafee obodo Gilead na Manase, gafeekwa Mizpa, nke di n'ime Gilead, gaa luso ndi Amon agha. 30 Jefta kwere Onyenwe anyi nkwa si ya, "O buru na ị ga-enyefe ndi Amon n'aka m, 31 ihe ọbụla sitere n'onu ụzọ ụlọ m ṕta izute m mgbe m loghachiri n'onodu mmeri megide ndi Amon, ga-abu nke Onyenwe anyi. Aga m eji ya chuo aja nsure oku." 32 Jefta duuru ndi agha ya gaa ibuso Amon agha. Onyenwe anyi nyekwara ya mmeri di ukwu. 33 O bibiri iri obodo abuo site n'Aroea ruo nso nso Minit, ruokwa Ebel-Keramim. Otu a ka Izrel si merie ndi Amon. 34 Mgbe Jefta loghachiri n'ulo ya na Mizpa, ma lee ada ya nwanyị onye ji iti egwu na ite egwu ṕta izute ya. O bu naani ya ka nna ya mutara. Ewezuga ya, nna ya amutaghi nwa nwoke maobu nwa nwanyị ọzọ. 35 Mgbe Jefta huru ya, ọ

dowara uwe ya, tie mkpu si, “Ewoo, nwa m nwanyị! I wetarala obi m ihe mgbu, n’ihi na ekwela m Onyenwe anyị nkwa, nke m na-aghaghị imezu.” **36** Ọ zara, “Nna m, lee, ị ghaghị imezu ihe i kwere Onyenwe anyị na nkwa. Jiri m mee ihe i kwere Onyenwe anyị na nkwa, n’ihi na o nyela gi mmeri di ukwu n’ebe ndi Amon, ndi iro gi no. **37** Ma o di otu ihe m chorọ iriọ gi, biko kwere ka m soro umu agboghọ ibe m gaa wagharia n’ugwu ndi a, ka mu na ha kwaa akwa onwa abuo, n’ihi na agaghị m alu di.” **38** Nna ya zara si ya, “E, nwa m, i nwere ike iga.” Ọ puru gaa, jegharia, kwaakwa akwa, ya na umu agboghọ ndi enyi ya, ruo mgbe onwa abuo ahụ zuru. **39** Mgbe onwa abuo gasiri, o laghachikwutere nna ya, onye ji ya mezuo nkwa ahụ o kwere. Ọ bu nwaagboghọ na-amatabeghi nwoke. Malite n’oge ahụ ka o ghorọ omenaala ndi Izrel, **40** na umu agboghọ na-apu kwa afo, gaa, noo abali anọ n’ihi icheta ada Jefta, onye Gilead.

12 Mgbe ahụ, ndi Ifrem kpokotara ndi agha ha na Zafon zigara Jefta ozi si ya, “Gini mere ị kpoghi anyi ka anyi bja nyere gi aka iluso ndi Amon agha? Anyi na-abia iwere oku irechapu gi na ezinaulo gi.” **2** Jefta zaghachiri ha si, “Akpọrọ m unu mgbe mu na ndi m na ndi Amon na-ese okwu di ukwu ma unu juru ibia. Unu azoputaghi m site n’aka ha. **3** Mgbe m huru na unu achoghi inyere anyi aka, e tinyere m ndu m n’aka m, gabiga n’ofe nke ozọ ibuso ndi Amon agha. Ma Onyenwe anyi nyeere m aka imeri ha. Ugwu a, n’ihi gini ka unu ji bja iluso m ogu taa?” **4** Jefta kpokotara ndi ikom Gilead puo buso ndi Ifrem agha. Ndi Gilead tidara ha n’ala n’ihi na ndi Ifrem siri, “Ndi gbapuru agbapu site n’Ifrem na Manase ka unu bu.” **5** Ọ nochiri akuku Jordan di ndi agha Ifrem n’azu, ebe ndi agha Ifrem nwere ike isi gbapu. Mgbe obula onye agha Ifrem obula gbapuru oso choo igafe osimiri ahụ, ndi agha Gilead ga-ejide ya juo ya si, “I bu onye Ifrem?” Ọ buru na onye ahụ ekwu na ya abughi onye Ifrem, **6** ha siri, “O di mma, kpoo, ‘Shibolet.’” Ọ buru na onye ahụ akpo, “Sibolet,” n’ihi na o kpoputaghi mkpuru okwu ahụ nke oma, ha na-akpuru ya gbuo ya na ngabiga mmiri Jordan. Ọ bu onuogugu iri puku anọ, na puku abuo ndi Ifrem ka e gburu mgbe ahụ. **7** Jefta duuru ndi Izrel afo isii. Mgbe o nwuru, e liri ya n’otu obodo Gilead. **8** Onye ikpe ozọ Izrel nwere bu Ibazan onye bi na Betlehem. **9** O nwere iri umu ndi ikom ato na iri umu ndi inyom ato. O kenyere ndi

ikom ikwu ozọ umu ya ndi inyom. Otu a kwa, o sikwa n’ikwu ozọ lutara umu ya ndi ikom iri ndi inyom ato. O kpere Izrel ikpe afo asaa. **10** Ibazan nwuru, e lie ya na Betlehem. **11** Onye ozọ kpere Izrel ikpe bu Elon, onye Zebulon. O kpere Izrel ikpe afo iri. **12** Emesia, Elon nwuru, e lie ya n’Aijalon, n’ime ala Zebulon. **13** Onye ozọ kpere Izrel ikpe bu Abdon nwa Hilel, onye Piraton. **14** O nwere iri umu ndi ikom anọ na iri umu umu ato ndi na-agba iri inyinya ibu asaa. O kpere umu Izrel ikpe afo asato. **15** Mgbe ahụ, Abdon nwa Hilel nwuru, e lie ya na Piraton ala di n’Ifrem, n’obodo ugwu ndi Amalek.

13 Ndi Izrel mehiekwara ozọ n’ihu onyenwe anyi. N’ihi nke a, Onyenwe anyi kwenyere ka ndi Filistia merie ha. Ndi Izrel noro n’okpuru ochichi ha iri afo anọ. **2** N’oge ahụ, o nwere otu nwoke onye Zora aha ya bu Manoa. Nwoke a si n’agburu Dan, nwunye ya bu nwanyi aga nke mere na o mutaghi nwa. **3** Otu ubochi, mmuo ozi Onyenwe anyi gosiri nwanyi a onwe ya, gwa ya okwu si, “O bu ezie na ị bu nwanyi aga nke mere na ị mutaghi nwa ma na mgbe na-adighi anya, ị ga-aturu ime muta nwa. **4** Ma site ugwu a, gaa n’ihu, anukwala ihe onunụ obula na-aba n’anya. Erikwala ihe obula ruru aru. **5** I ga-aturu ime, mukwaa nwa nwoke, onye aguba agaghị aba n’isi ya, n’ihi na o ga-abu onye e kewapuru nye Chineke site n’ime akpanwa. Ọ ga-ebute uzọ n’igbaputa Izrel site n’aka ndi Filistia.” **6** Nwanyi ahụ gbara oso gbalaa gaa gwa di ya si ya, “Otu onye nke Chineke egosila m onwe ya. O dokwara m anya na o bu mmuo ozi Chineke, n’ihi na o di oke ebube n’ile anya. Ma ajughị m ya ebe o siri bja, o gwakwaghị m aha ya. **7** Kama o siri m, ‘I ga-adị ime, muta nwa nwoke. Ma ugwu a, ị gaghi anu mmanya vainj maobu ihe obula na-aba n’anya, maobu rie ihe obula ruru aru, n’ihi na nwantakiri ahụ ga-abu onye e doro nsọ nye Chineke, site n’ime akpanwa ruo n’onwu ya.” **8** Mgbe ahụ, Manoa kpere ekpere riro Onyenwe anyi aririo si, “Biko, Onyenwe anyi, ka onye nke Chineke ahụ i ziteere anyi bighachikwa ozọ, kuziere anyi otu anyi ga-esi zulite nwa nwoke a ga-amuta.” **9** Chineke zara ekpere ya. Mmuo ozi ahụ bjakwutekwara nwunye Manoa mgbe o no n’ubi; maobu naanị ya no, di ya anoghi ya. **10** Ya mere, nwanyi ahụ gbara oso gaa gwa di ya si, “Lee, nwoke ahụ bjakwutere m ubochi a, abjala ozọ!” **11** Manoa biliri, soro nwunye ya. Mgbe o bjarutere ebe nwoke

ahụ nọ, ọ juru ya ajuju si, “O bu gi bu nwoke ahụ gwara nwunye m okwu n’oge gara aga?” O zara si ya, “E, ọ bu m.” 12 Manoa gwara ya okwu si, “Mgbe okwu gi mezuru, ginị bu iwu banyere ndu na oru nwa nwoke a?” 13 Mmuo ozi Onyenwe anyi zaghachiri, “Nwunye gi aghaghị imezu ihe niile m nke m gwara ya. 14 Ka ọ ghara iri ihe oḅula si n’osisi vainị, maḅu nḅu mmanya oḅula maḅu ihe oḅula na-aba n’anya, maḅu rie ihe rurū arū oḅula.” 15 Manoa rioro Mmuo ozi Onyenwe anyi si ya, “O ga-amasi anyi ma i nodu chere ka anyi kwadoro gi nwa ewu.” 16 Ma Mmuo ozi Onyenwe anyi zara ya, “A sikkwarị na i mee ka m noro, agaghị m eri nri gi oḅula. Ma ọ buru na i kwadoo aja nsure oku, were ya churo Onyenwe anyi aja.” Ma Manoa aghotaghị na onye ahụ bu Mmuo ozi Onyenwe anyi. 17 Mgbe ahụ, Manoa juru Mmuo ozi Onyenwe anyi ahụ, si, “Biko, ginị bu aha gi, ka anyi nye gi nsopuru dijiri gi mgbe okwu gi mezuru?” 18 O zara, “N’ihi ginị kwa ka i na-aju banyere aha m? O bu ihe kariri nghota.” 19 Mgbe ahụ, Manoa weere nwa ewu, ya na ufodu mkpuru oka, jiri ha churo Onyenwe anyi aja n’elu nkume. Mgbe ahụ kwa, Onyenwe anyi mere ihe di ebube nke ukwu mgbe Manoa na nwunye ya guzo na-ele anya: 20 Mgbe ire oku ahụ sitere n’ebe ichu aja ahụ na-arigo na-aga elu, Mmuo ozi Onyenwe anyi wuliri elu soro ire oku ahụ rigoro gawa n’eluigwe! Mgbe Manoa na nwunye ya huru ka nke a na-eme, ha kpuru ihu ha n’ala. 21 Mgbe Mmuo ozi Onyenwe anyi na-egosighi onwe ya ozo nye Manoa na nwunye ya, ka Manoa ghotara na ọ bu Mmuo ozi Onyenwe anyi ka ha huru. 22 Manoa gwara nwunye ya si, “Anyi aburu ndi nwuru anwu, n’ihi na anyi ahula Chineke!” 23 Ma nwunye ya zara si ya, “O buru na Onyenwe anyi choro igbu anyi, ọ garaghị anara aja nsure oku, na aja mkpuru oka anyi churu nye ya. Ozokwa, ọ garaghị egosi anyi ihe ndi a niile maḅu gwa anyi ihe ndi a.” 24 Emesịa, nwanyị ahụ muru nwa nwoke, onye ha guru Samsin. Onyenwe anyi gozikwara nwantakiri ahụ mgbe ọ na-etolite. 25 Mmuo Onyenwe anyi bidokwara na-agba ya ume n’oge niile, mgbe ọ nọ Mahane Dan, nke di n’etiti Zora na Eshtaol.

14 Samsin gbadara n’obodo Timna ebe ọ huru otu nwaagboghọ onye Filistia. 2 Mgbe ọ lotara n’ulo, ọ gwara nne na nna ya, “Ahuru m otu nwanyị n’ime Timna sitere n’umu ndi inyom Filistia; ugbu a, lutara m ya na nwunye.” 3 Nne na nna ya zara ya, “O bu

na ọ dighi nwanyị di n’etiti ndi inyom umunne gi, maḅu n’etiti ndi anyi niile? Gini mere o ji buru n’etiti ndi Filistia a na-ebighi uguwu ka i si lutara onwe gi nwunye?” Ma Samsin siri nna ya, “Gaa lutara m ya. N’ihi na o ziri ezi n’anya m.” 4 (Nne na nna ya aghotaghị na aka Onyenwe anyi di n’olulu nwunye a Samsin choro ilu. N’ihi na Onyenwe anyi na-achọ uzo ọ ga-esi megide ndi Filistia, ndi na-achi umu Izrel n’oge ahụ.) 5 Samsin na nne na nna ya gwara obodo Timna maka olulu nwanyị a. Mgbe ha na-erute ubi vainị di obodo Timna nso, otu nwa odum sitere n’ohia maputa, gboro uja na-abiakwute Samsin. 6 N’otu oge ahụ, Mmuo Onyenwe anyi biakwasiri Samsin n’ike. O jekwuuru odum ahụ, were aka ya abuo dowaa ya onu, dika a ga-asị na ọ bu nwa ewu. Ma Samsin agwaghị nne na nna ya ihe mere. 7 Ma mgbe ha bjaruru Timna, Samsin na nwaagboghọ ahụ kparitara uka. Ihe banyere nwaagboghọ ahụ di Samsin ezi mma. 8 O laghachiri mgbe ubochi ole na ole gasiri ka ọ kporo ya. Ma mgbe ọ tughariri ka ọ hu ozu odum ahụ, ọ huru na igwe anu bizi n’ime ozu odum ahụ, na-emeputakwa mmanu anu. 9 O koputara mmanu anu ahụ tinye n’aka ya, malite iracha ka ọ na-aga n’uzo. Mgbe ọ biakwutere nne na nna ya, o nyebinyere ha ufodu, ha onwe ha rachakwara ya. Ma ọ gwaghị ha na o wetara ya site n’ozu odum. 10 Nna ya gara ihu nwanyị ahụ ma Samsin kpoḅotara umu okorobia obodo ahụ meere ha oriri dika omenaala ha si di. 11 Mgbe Samsin rutere, a kponyere ya ndi bjara mmemme onuogugu ha di iri ato. 12 Mgbe ahụ, Samsin gwara ha okwu si ha, “O nwere ajuju, gwa m, gwa m, gwa m, m choro ka unu kowaara m. O buru na unu enwee ike kowaa ya, site taa ruo n’ubochi asaa nke mmemme a, aga m enye unu iri uwe mwuda ato, nyekwa unu iri uwe mwuda ato ozo akpara akpa. 13 O burukwanu na unu enweghi ike kowaa ya, unu ga-enye m iri uwe mwuda ato, na iri uwe mwuda ato akpara akpa.” Ha niile kwenyere si, “O di mma. Kwuo ka anyi nu.” 14 O gwara ha si, “Ihe oriri si n’ime onye na-eri eri na-aputa, ozokwa, ihe di utu si n’ime onye di ike puta.” Mgbe ubochi ato gasiri, ha enwebeghikwa ike kowaa ya. 15 Ma n’ubochi nke anọ, ha jekwuuru nwunye Samsin gwa ya okwu si, “Choro uzo rafuta di gi onu, ka ọ gwa gi ihe okwu a putara. Ma ọ bughị ya, anyi ga-akpo gi na ezinaulo nna gi oku. O bu inapu anyi ihe anyi nwere ka unu ji kpo anyi oku bia n’ebe?” 16 Mgbe ahụ nwunye Samsin buuru onwe ya tuo n’elu ahụ ya, n’ebe akwa,

si, “I kpọrọ m asi! N’ezie, i hughị m n’anya. I tūuru ndi m ilu, ma i gwaghị m ọsịsa ya.” O siri ya, “Lee, agwaghị m nne na nna m, o bukwa gi ka m ga akowara ya?” 17 Ma nwanji ahụ kwagidere akwa abali asaa ha nọ na mmemme ahụ. N’ikpeazu, n’ubochi nke asaa, Samsin kowaara ya okwu ahụ n’ihi na o nọgidere na-enye ya nsogbu. Nwanji ahụ gakwara kowaara umu okorobia obodo ihe okwu ahụ putara. 18 Ma tupu anwu adaa n’ubochi nke asaa ahụ, ndi ikom obodo ahụ siri ya, “Olee ihe di uto karja mmanu anu? Gini dikwa ike karja odum?” Ma Samsin zara si ha, “A si na unu enyeghi nwa ehi m nsogbu, unu agaraghi enwe ike kowaa ya.” 19 Otu mgbe ahụ kwa, Mmuo Onyenwe anyi bjakwasiri ya. O sitere n’ebe ahụ puo, gaa n’obodo Ashkelon. N’ebe ahụ ka o nọ tigbuo iri mmadu ato, napu ha uwe ha niile, chiri ha chinye ndi ahụ kowaara ya ilu ahụ. Ma site n’oke iwe, o laghachiri n’ulo nna ya. 20 E duuru nwunye Samsin dunye enyi Samsin ka ha abuo buru di na nwunye.

15 Mgbe oge nta gasiri, n’oge owuwe ihe ubi, mgbe a na-agho oka, Samsin weere nwa ewu nta, gaa ileta nwunye ya. O gwara nna nwunye ya si, “Ana m aga n’onuulo nwunye m.” Ma nna nwunye ya ekweghi ka o banye. 2 Nna ya siri, “O doro m anya na i kporo nwa m nwanji asi, o bu n’ihi nke a ka m jiri kenye ya enyi gi nwoke ka o buru nwunye ya. Nwanne ya nwanji nke nta, o maghi mma karja ya? Kporo ya ka o nochie anya ya.” 3 Samsin siri ha, “N’oge a, o ziri m ezi i bokwara obo n’ebe ndi Filistia no.” Aghaghi m imesi ha ike. 4 Ya mere, Samsin puru gaa jide nari nkita ohia ato, wetakwa owa ufo. O kekotara odudu ha abuo abuo. O kenye owa n’agbata otu nkita ohia na ibe ya. 5 Emesja, o munyere oku n’owa ahụ niile. O mekwara ka nkita ohia ndi ahụ dokpuru owa a munyere oku baa n’ubi oka ndi Filistia, si otu a rechapu oka niile guzoro eguzo n’ubi, na ubi vaini niile, ha na osisi oliv niile oku. 6 Mgbe ndi Filistia choputara ihe mere, ha juru si, “Onye mere ihe di otu a?” A gwara ha, “O bu Samsin ogo onye Timna, n’ihi na a kponyere enyi ya nwunye ya.” N’ihi nke a, ndi Filistia niile zukotara kpoputa nwaagboghohu ahụ na nna ya kpo ha oku. 7 Ma Samsin gwara ha okwu si, “Ebe o bu na unu mere ihe di otu a, agaghị akwusi tutu m boro obo ihe ogo unu mere.” 8 Ya mere, o pukwuru ha ozo, site n’oke iwe, gbuo otutu mmadu n’ime ha. Mgbe nke a gasiri, o gara biri n’ime otu ogba

nkume nke Etam. 9 Ndi Filistia gara maa ulo ikwu ha n’ala Juda, gbasaa n’ala ahụ ruo obodo Lehi. 10 Ndi Juda juru ajuju si ha; “O bu gini mere unu ji bja n’ebe a ibuso anyi agha?” Ha zara si, “Anyi na-achọ ijide Samsin, ka anyi megwara ya ihe ogo o mere anyi.” 11 N’ihi nke a, ndi Juda zipuru puku ndi agha ka ha gaa jide Samsin n’ogba nkume ahụ nke Etam. Ndi a bira juo Samsin ajuju si ya, “Gini bu ihe a i mere anyi? O bu na i maghi na ndi Filistia na-achọ obodo anyi?” Samsin zara si ha, “Ihe m mere bu imegwata ha ihe ha mere m.” 12 Ha siri ya, “Anyi abjala ka anyi kee gi agbu, dokpuru gi, nye n’aka ndi Filistia.” Samsin siri ha, “Nuronu m iyi na unu agaghị eji aka unu gbuo m.” 13 Ha zara si ya, “Anyi agaghị egbu gi kama anyi ga-ee gi agbu.” Ya mere, ha kere ya agbu, duru ya jekwuru ndi Filistia. 14 Mgbe o na-abjuru Lehi, ndi Filistia tiiri mkpu, bja izute ya. Mmuo Onyenwe anyi bjakwasiri Samsin n’ebe o di ukwu. Nke a mere ka eriri ahụ e kere ya n’aka diri ka eriri ogho flakisi erere oku, sitekwa n’aka ya dapusia. 15 Mgbe ahụ Samsin lere anya gburugburu, hụ okpukpu agba inyinya ibu nke togboro n’ala n’ebe ahụ. O tutulitere ya, were ya tigbuo puku ndi agha Filistia. 16 Mgbe ahụ, Samsin kwuru si, “E ji m agba inyinya ibu mee ka ha di ka inyinya ibu. E ji m agba inyinya ibu tigbuo puku ndi ikom.” 17 Mgbe o kwuchara ihe ndi a, o tufuru okpukpu agba inyinya ibu ahụ; a kpokwara ebe ahụ Ramat Lehi. 18 N’oge a, akpiri kporo Samsin nku nke ukwu, n’ihi ya, o kpokuru Onyenwe anyi n’ekpere si, “Lee, i nyela ohu gi mmeri a di ukwu! Ma ugbu a, i ga-ekwe ka m nwuo n’ihi akpiri ikpo nku, si otu a daba n’aka ndi a na-ebighi uguwu?” 19 Chineke gbawara olulu ahụ nke di n’ime Lehi, mee ka mmiri si na ya nuputa. Mgbe Samsin nuru mmiri ahụ, ike ya loghachiri, mmuo ya biaghachikwara. Ya mere, a kporo isi iyi ahụ En-Hakkore. Mmiri ala ahụ ka dikwa na Lehi n’ebe ahụ ruo taa. 20 Ya mere, Samsin kpere umu Izrel ikpe iri afo abuo n’oge ndi Filistia.

16 Otu ubochi, Samsin gara n’otu obodo ndi Filistia a na-akpo Gaza, soro otu nwanji akwuna bi n’ebe ahụ hie ura abali. 2 A gwara ndi Gaza si, “Samsin no n’obodo a.” N’ihi ya, ha gbara ebe ahụ gburugburu ma nodu na-eche n’onu uzọ ama obodo ahụ abali niile. O dighi ihe ha mere n’abali ahụ n’ihi na ha zubere si, “Mgbe chi boro, anyi ga-egbu ya.” 3 Ma Samsin dinara n’ulo nwanji akwuna ahụ ruo n’etiti

abalí ahụ. Mgbe ọ putara, ọ gara ruo n'ọnu ụzọ obodo ahụ, foro ibo ọnu ụzọ obodo ahụ, ya na ibo ya abụọ, bukwasi ya n'ubu ya, buru ha gaa n'elu ugwu chere obodo Hebron ihu. 4 Ọ dighi anya, Samsin huru otu nwaagbogho, onye ọ huru n'anya. Aha nwaagbogho a bu Delaila, onye si n'obodo di na Ndagwurugwu Sorek. 5 Ndi eze ndi Filistia, biakwutere Delaila riro ọ si, "Gbalja lee ma i ga-enwe ike choputa ebe ike Samsin si abia, ka anyi nwee ike imata uzo anyi gae si jide ya, kee ya agbu. Ọ buru na i meere anyi nke a, anyi na-ekwe nkwa na onye obula n'ime anyi ga-enye gi puku shekel na nari shekel olocha." 6 N'ih nke a, Delaila gwara Samsin okwu si ya, "Gwa m ebe ike gi si abia. Gwakwa m otu mmadu puru isi kee gi agbu, merie gi." 7 Mgbe ahụ, Samsin zara si ya, "Ọ buru na mmadu e jiri akwara eriri asaa di oheru, ndi a na-amikpoghi amikpo kee m, m ga-abukwa onye na-adighi ike dika mmadu obula ozo." 8 Nkwangwa, ndisi ndi Filistia wetara ya eriri asaa di oheru ndi a na-amibeghi n'anwu, o weere ha kee Samsin. 9 Ma o mere ka ufodu ndi ikom Filistia zoo onwe ha n'otu akuku ulo ya. O tiri mkpu si, "Samsin, lee, ndi Filistia abjala ijide gi!" Otu mgbe ahụ kwa, Samsin biliri dabisie eriri ahụ dika ọ bu eriri e ji ogbo mee nke bjara oku nso. Ya mere, a choputaghi ebe ike Samsin si abia. 10 Emesja, Delaila gwara Samsin si ya, "Lee, i kwaala m emo, ghaara m ugha. Biko, gwa m uzo a ga-esi kee gi agbu." 11 Samsin zara si ya, "Lee, ọ buru na e jiri udo oheru nke a na-ejibeghi kee ihe mgbe obula, kee m, aga m adikwa dika ndi ozo." 12 Ya mere, Delaila chikotara udo oheru jiri ya kee ya nke oma. Ma ufodu ndi ikom Filistia zokwara onwe ha n'ime ime ulo ahụ. Ozokwa, Delaila tiri mkpu si, "Samsin, lee, ndi Filistia abjala ijide gi." Ma Samsin biliri dabisie eriri ahụ e ji kee ya ka a ga-asị na ọ bu ogbo ka e ji mee ha. 13 Mgbe ahụ, Delaila gwara ya si, "Lee, i na-eme ka abụ m onye nzuzu, ghaara m ugha. Gwa m eziokwu, otu a ga-esi kee gi agbu." Samsin zara si ya, "Lee, e kewara agiri isi di m n'isi uzo asaa, i were uzo nkekota asaa e kekotara agiri isi m, kpanyekotaa ha n'ihe i ji ekwe akwa, were ntu osisi i ji akpachi akwa kpachie ya, mgbe ahụ, aga m adikwa ka ndi ozo." Mgbe Samsin rahuru ura, Delaila weere agiri isi Samsin kpanyekotaa ya n'ihe o ji ekwe akwa. 14 O jikwa ntu osisi o ji akpachi akwa, kpachikotasie agiri isi Samsin ike. Ozo, Delaila siru ya, "Samsin, ndi Filistia abjala ijide gi." Ma Samsin bilitere n'ike fokoro

ntu osisi ahụ, na ihe eji akpa akwa, na akwa akpara akpa. 15 Mgbe ahụ, Delaila gwara ya okwu si, "Olee ka i si kwuo na i huru m n'anya, ebe ọ bu na i nweghi ike igwa m ihe di gi n'obi? Lee, ugbo ato ndi a, i mere m ka m dika onye nzuzu, ma i gwabeghi m ebe ike gi di ruo ugbu a." 16 Delaila sikwara otu a nyegide Samsin nsogbu tutu ruo mgbe Samsin na-enweghikwa ike inagide nsogbu ya. 17 Ya mere, ọ gwara ya ihe niile, "Ọ dibeghi mgbe aguba obula gara n'elu isi m, n'hi na abụ m onye Nazirait, onye e doro nso nye Chineke ka m bu, site n'afọ nne m. Ọ burukwa na a kpuchapu agiri isi m, mgbe ahụ, ike niile di m n'ahụ ga-apu. Mgbe ahụ, aga m adikwa ka ndi ozo." 18 Mgbe Delaila matara na ọ gwala ya ihe niile, o ziri ozi kpo ndisi ndi Filistia ahụ, si, "Biaghachinu otu ugbu a, n'hi na ọ gwara m ihe niile." Ya mere, ndisi ndi Filistia loghachiri jiri ego oloed ahụ n'aka ha. 19 Ma Delaila mere ka o dinaa n'apata ukwu ya rahuru ura. Mgbe ahụ, ọ kpobatarara nwoke na-akpucha isi, ka ọ kpuchapu agiri isi niile di Samsin n'isi, si otu a mee ka ike ghara idikwa ya. Ike ya hapuru ya. 20 O tiri mkpu si, "Samsin, lee, ndi Filistia abjala ijide gi." Ma mgbe Samsin bilitere site n'ura, o chere n'obi ya, "Aga m apu ka m si mee na mbu megharia aru ma nwere onwe m." Ma ọ maghi na Onyenwe anyi ahapula ya. 21 Ndi Filistia jidere ya, ghuru ya anya ya abuo, duru ya gbadata Gaza. N'ebe ahụ, ha jiri udo bronz kee ya agbu, nye ya oru inyaghari igwe na-akwo oka n'ulo mkporo ha tinyere ya. 22 Mgbe na-adighi anya, agiri isi ya malitekwarara ito ozo. 23 Ugbu a, ndisi ndi Filistia niile zukotara ichuru chi ha bu Dagon, aja di ukwu, na inuru onu, na-asi, "Chi anyi enyela Samsin bu onye iro anyi n'aka anyi." 24 Mgbe ndi mmadu huru ya, ha toro chi ha si, "Chi anyi enyela onye iro anyi n'aka anyi, onye mere ka ala anyi toghoro n'efu gbukwaa otutu ndi anyi." 25 Mgbe ha ka no n'obi uzo, ha tiri mkpu si, "Duputara anyi Samsin, ka o kpaa anyi ochi." Ya mere, e duputara Samsin site n'ulo mkporo ka o meere ha ihe egwuregwu. Ha mere ka o guzo n'etiti ebe ogidi e ji wuo ulo ahụ di. 26 Mgbe ahụ, Samsin siru onye na-eji ya n'aka si, "Debe m n'ebe m ga-emetu ogidi ndi ulo a na-eguzo na ha aka, ka m nwe ike dabere na ha." 27 N'oge a, mmadu ejuputala n'ime ulo ahụ, nwoke na nwanyi; ndisi ochichi ndi Filistia nokwa n'ebe ahụ. Ndi ozo onuogugu ha ruru puku ato, nwoke na nwanyi, no n'elu ulo ahụ na-ele Samsin, ebe ọ na-emere ha ihe ochi. 28 Mgbe ahụ, Samsin kpere

ekpere rịọọ Onyenwe anyị arịrịọ sị, “O! Onyenwe m Onyenwe anyị, biko cheta m naanị otu ugbu a. Biko, Chineke, nye m ike n’otu ohere a m nwere, ka m nwee ike ịbọrọ ọbọ n’ahụ ndị Filistia n’ihi, ọ bụladị, mkpụrụ anyị m abụọ.” **29** Mgbe ahụ, Samsin jidesiri ogidi abụọ dị n’etiti ụlọ ahụ aka ike, aka nri ya n’otu, aka ekpe ya na nke ọzọ. **30** Samsin kpere ekpere sị, “Ka m soro ndị Filistia nwụ!” O ji ike ya niile nuo ogidi ahụ aka. Otu mgbe ahụ kwa, ụlọ arụsị ahụ dara, dakwasị ndịisi ọchịchị Filistia ndị ahụ, na ndị niile nọ n’ime ụlọ ahụ. Ya mere, ndị niile so Samsin nwụọ n’oge ahụ di otụtụ karịa ndị Samsin gburu mgbe ọ di ndụ. **31** Mgbe ihe ndị a gasịrị, ụmụnna ndị ikom Samsin, na ndị ezinaụlọ nna ya b́jara n’ebe ahụ, buru ozu ya. Ha liri ya n’agbata Zora na Eshtaol, ebe e liri nna ya Manoa. Samsin kpere ụmụ Izrel ikpe iri afọ abụọ.

17 E nwere otu nwoke si n’ala ugwu ugwu Ifrem, aha ya bụ Maịka. **2** Otu ụbọchị, Maịka gwara nne ya okwu sị ya, “I chetara puku na narị ego ọlaọcha shekel ndị ahụ funarịrị gị, nke i ji n’ihi ya bụọ onye zuru ya onụ n’oge gara aga? Eji m ọlaọcha ahụ. Ọ bụ m weere ya.” Nne ya sịrị, “Ka Onyenwe anyị gozie gị nwa m!” **3** Mgbe o nyeghachiri nne ya puku na narị ego ọlaọcha shekel ahụ, nne ya gwara ya sị, “Ana m edo ọlaọcha ndị a nsọ nye Onyenwe anyị n’ihi nwa m nwoke maka iji ya mee oyiyi a piri apị na arụsị a kpurụ akpụ. Aga m emesịa nyeghachi gị ya.” **4** Ya mere, o nyeghachiri nne ya ọlaọcha ahụ, Nne ya weere narị ego ọlaọcha shekel abụọ wegara ọkpụ ụzụ ọlaọcha, onye jiri ya mee oyiyi a piri apị na ihe a kpurụ akpụ. E tinyere ha n’ụlọ Maịka. **5** Nwoke ahụ bụ Maịka nwere ụlọ arụsị, o mere efọd na arụsị ezinaụlọ dī iche iche, mee otu n’ime ụmụ ya ndị ikom ka ọ buru onye nchụaja ya. **6** N’ụbọchị ndị a, Izrel enweghị eze na-achị ha. N’ihi nke a, onye ọbụla na-eme ihe ọbụla ọ chọrọ, na ihe ọbụla dī ya mma n’anya. **7** Otu nwokorobia onye Livayị, sitere n’obodo Betlehem nke dī na Juda, bụ onye binyere ndị agburu Juda, **8** hapuru obodo ahụ, bụ Betlehem Juda ịchọ ọnọdụ n’ebe ọzọ. Mgbe ọ na-aga, ọ b́jaruru n’ụlọ Maịka n’ala ugwu ugwu Ifrem. **9** Maịka juru ya, “Ebee ka i si b́ja?” Ọ sịrị “Abụ m onye Livayị si Betlehem dī na Juda. Ana m achọrọ onwe m ebe m ga-anọ.” **10** Mgbe ahụ, Maịka sịrị ya, “Soro biri n’ụlọ m, ghokwara m nna na onye nchụaja, aga m akwụ gị mkpuru ego ọlaọcha shekel iri kwa afọ, nyekwa gị uwe, na ihe oriri.” **11**

Ya mere, onye Livayị ahụ kwere n’ihe ọ gwara ya, nwokorobia ahụ sooro ya biri ka otu n’ime ụmụ ya ndị ikom. **12** Mgbe ahụ, Maịka nyere onye Livayị ahụ ọrụ, nwokorobia ahụ ghooro ya onye nchụaja, birikwa n’ụlọ ya. **13** Mgbe ahụ, Maịka kwuru, “Ugbu a, amaara m na Onyenwe anyị ga-agozi m nke ukwuu, n’ihi na onye Livayị a aghoala onye nchụaja m.”

18 N’oge ahụ kwa, ụmụ Izrel enweghị eze ọbụla na-achị ha. Ebo Dan na-achokwara onwe ha ebe obibi nke ga-abụ ala nke aka ha, n’ihi na ruo ugbu a, ha enwebeghị ike chupụ ndị bi n’ala ahụ e kenyerere ha dika ihe nketa nke ha. **2** N’ihi nke a, ebo Dan sitere n’ikwu ise dī n’ebo ha họtuta mmadu ise. Ndị a bụ dimkpa, na dike n’agha, burukwa ndị si n’obodo Zora na Eshtaol. Ha zipuru mmadu ise ndị a ka ha gaa nyochaa ala ahụ ha na-achọ ibi n’ime ya. Mgbe ndị ahụ jeruru obodo ugwu ugwu Ifrem, ha gara nọdụ ọdụ abalị n’ụlọ Maịka. **3** Mgbe ha nọ nso ụlọ Maịka, ha nuru asusu nwokorobia onye Livayị ahụ bụ onye nchụaja. Ha kpọtara ya n’otu akuku juo ya ajuju sị, “Onye kpọtara gị ebe a? Gini ka i na-eme n’ebe a? Gini mere i ji b́ja n’ebe a?” **4** Nwokorobia ahụ kwara ha ihe Maịka meere ya. Ọ gwara ha, “O nyere m ọrụ, abukwa m onye nchụaja ya.” **5** Ha sịrị ya, “Ọ dī mma! Biko, juta Chineke ase, chọtuta ma ije anyị a ọ ga-akwara nke ọma.” **6** Onye nchụaja ahụ zara sị ha, “Gaa n’udo. Ije unu nwere ngozi Onyenwe anyị.” **7** Ya mere, ndị ikom ise ndị ahụ biliri ije b́jaruo n’obodo Laish, ebe ha huru na ndị ahụ na-ebi n’udo, na-enweghị nsogbu ọbụla. Ha dika ndị obodo Saidon, ndị onwe ha juru afọ, ndị na-adighi atụ anyị ihe egwu ọbụla. Ha bụ ndị bara ụba, ebe ọ dighi ihe ọbụla korọ ụkọ n’ala ahụ. Ọzọ, ha bi n’ebe dī anyị site n’obodo ndị Saidon. Ọ dikwaghị ihe ha na mmadu ọbụla nwekorọ. **8** Mgbe ndị nnyocha ahụ laghachiri n’obodo Zora na Eshtaol, ndị ebo Dan ibe ha juru ha, sị, “Unu si anaa jee? Gini ka unu chọtuta?” **9** Ha zara sị, “B́janu, ka anyị gaa buso ha agha. Anyị ahula ala ahụ, ọ dikwa mma nke ukwu. Gini ka unu na-agbara nkiti? Unu egbula oge ịba n’ebe ahụ nweta ya. **10** Mgbe unu ruru ebe ahụ, unu ga-ahụ ndị na-adighi atụ anyị ihe egwu ọbụla, na ala sara mbara nke Chineke na-etinye unu n’aka. Ala nke ihe ọbụla na-adighi akọ n’ime ya.” **11** Ya mere, narị ndị agha isii ndị si n’ebo Dan biliri gaa ibuso obodo ahụ agha. Ha sikwa Zora na Eshtaol puo. **12** Mgbe ha na-aga, ha rutere Kiriath Jearim, nke dī

na Juda, maa ụlọ ikwu ha n'ebe ahụ. Ọ bụ ya mere e ji akpọ ebe ahụ dị n'akụkụ ọdịda anyanwụ Kariat Jearim Mahane Dan ruo taa. **13** Emesịa, ha pụrụ n'ala ugwu ugwu Ifrem, bjarute n'ụlọ Maịka. **14** Mmadụ ise ndị ahụ gara nnyochapụta ala (ya bụ ala Laish) ahụ gwara ụmụnna ha sị, "Unu maara na n'ime otu ụlọ ndị a na e nwere efọd, n'ụfọdụ arụsị ezinaụlọ ndị dị iche iche, na oiyi a kpurụ akpụ nke eji ọla wuo? Ugwu a, maranụ ihe unu ga-eme." **15** Ya mere, ha gara n'ebe ahụ, banye n'ụlọ nwokorobia Livayị ahụ, ebe o bi n'ụlọ Maịka, jụọ ya maka ọdịmma ya. **16** Narị ndị ikom Dan, ndị jikere ibu agha, guzo n'ọnu ụzọ ama. **17** Mgbe ahụ, ndị nnyocha ise ahụ banyere n'ime ụlọ ahụ buru arụsị ọla ahụ, na efọd ahụ, na arụsị ezinaụlọ ndị ahụ, ma onye nchụaja ahụ na narị ndị agha isi ndị ji ngwa agha guzo n'ọnu ụzọ ama. **18** Mgbe ndị ikom ahụ banyere n'ụlọ Maịka buru arụsị ọla ahụ, efọd ahụ na arụsị ezinaụlọ ndị ọzọ ahụ, onye nchụaja ahụ siri ha, "Gini ka unu na-eme?" **19** Ha zara sị ya, "Mechie ọnu gi! Ekwukwala okwu ọbụla. Soro anyị bja buru nna anyị na onye nchụaja anyị. Ọ ga-abara gi uru karịa ibụ onye nchụaja nye otu ebo na otu agburu n'izrel, karịa ibụ onye nchụaja nke naanị otu nwoke n'ime ezinaụlọ ya." **20** Mgbe ahụ, obi tọrọ nwokorobia onye nchụaja ahụ ụtọ isoro ha gaa. O buuru efọd ahụ, arụsị ezinaụlọ ndị ọzọ ahụ na oiyi ahụ a piri api soro ndị ahụ gawa. **21** Ha malitekwaro ije ha, ụmuntakiri ha, na igwe anụ ụlọ ha, na ngwongwo ha ka ha tinyere n'ihu ha. **22** Mgbe ha gamituru nke nta site n'ụlọ Maịka, ndị ikom ndị bi nso ụlọ Maịka kpọkọtara onwe ha chụso ndị Dan, gafee ha. **23** Maịka na ndị so ya na-etikwa mkpu na-akpọku ha sị ha kwusị ije ha. Ma ndị ebo Dan juru Maịka ajụjụ sị ya, "Gini na-eme gi iji kpọputa ndị gi ka ha bja luso anyị agha?" **24** Ọ zaghachiri, "Unu chijiri chi ndị m mere, kpọrọ onye nchụaja m pụọ. Gini ọzọ ka m nwekwara? Olee otu unu si ajụ, 'Gini na-eme gi?'" **25** Ndị ikom Dan zara sị ya, "Lezie anya kpachara anya banyere ụdị okwu i na-ekwu. N'ihu na i kwuo ụdị okwu a gaa n'ihu, ụfọdụ ndị ikom isi n'anụ ọkụ ga-abia luso gi agha gbuo gi na ndị ezinaụlọ gi." **26** Ya mere, ndị ebo Dan gbara ya nkịtị na-aga ebe ha na-aga. Mgbe Maịka huru na ha di ọtutu karịa ya, ọ hapuru ha, tugharịa laghachi n'ụlọ ya. **27** Ụmụ Dan chijiri arụsị ahụ niile Maịka mere, durukwa onye nchụaja ya gawa n'obodo Laish, obodo nọ n'udo, nke na-adighi atụ anya ihe egwu ọbụla. Ha busoro ndị

obodo ahụ agha, suo obodo ahụ ọkụ. **28** Ọ dighi onye ọbụla nwere ike bja inyere ndị obodo ahụ aka n'ihu ha bi n'ebe di anya site n'obodo Sajdon. O nwekwaghị obodo ọbụla ha na ha na-emekorita. Obodo a di na ndagwurugwu di nso na Bet-Rehob. Emesia, ndi ebo Dan wughachiri obodo ahụ ọzọ, biri n'ime ya. **29** Ọ bụ nke a mere e ji kpọ aha obodo ahụ Dan, nke bụ aha nna ha ochie, onye bụ nwa Izrel. Ma tupu ebo Dan ebibia ya, aha obodo a n'oge gara aga bụ Laish. **30** N'ebe ahụ ndi Dan guzobeere onwe ha arusi, Jonatan, nwa Geshom, nwa Mosis, na umu ya ndi ikom niile ghororo ndi nchujaja nye ebo Dan ruo n'oge a dotara ala ahụ n'agha. **31** Ndi ebo Dan nogidere na-eke arusi ndi ahụ Maika mere oge ahụ niile ulọ nzute Chineke di na Shailo.

19 N'oge a, Izrel enweghi eze na-achi ha. N'oge ahụ kwa, ọ di otu nwoke, onye Livayị bi n'ebe di anya n'ala ugwu ugwu Ifrem. Nwoke a gara Betlehem, n'ime Juda, kpọrọ otu nwaagboghọ ka ọ buru iko ya nwanyị. **2** Ma iko ya nwanyị ahụ kwara iko megide ya. Ọ hapuru ya laghachi n'ezinaụlọ nne na nna ya na Betlehem, Juda. Ọ nọrọ ọnwaa anọ n'ebe ahụ. **3** Nwoke ahụ kpebiri iga n'ụlọ nna nwaagboghọ ahụ iriọ ya ka ọ loghachi. Ọ kpọrọ otu n'ime ndi ohu ya, duru inyinya ibu abuo. Mgbe nwoke ahụ bjaruru n'ulọ ahụ, iko ya nwanyị kpobataro ya n'ulọ nna ya. Mgbe nna nwaagboghọ ahụ huru ya, o jiri onu kelee ya ekele. **4** Nna nwanyị ahụ rioro ya ka ọ nonyere ha ufodu oge. N'ihu nke a, ọ nonyeere ha ubochi ato. Ha niile noro onodu obi uto abali ato ahụ niile, rie nuokwa. **5** N'ubochi nke anọ, nwoke ahụ na iko ya jikeere n'isi ututu ilaghachi. Ma nna nwanyị ahụ rioro ha sị ha, "Jirinụ ihe oriri gbaanụ onwe unu ume. Emesia unu nwere ike ilawa." **6** Ya mere, ha abuo noduru ala rie ihe, nuokwa ihe onunu. Mgbe e mesiri, nna nwaagboghọ ahụ siri ha, "Biko, nodunu rahu ura n'abali taa, meekwanu onwe unu obi uto." **7** Ma mgbe nwoke ahụ biliri ka ọ laa, nna nwaagboghọ ahụ, nogidere ya, nke a mere ka o kwenye ino ruo echi ya. **8** N'isi ututu ubochi nke ise, ha bilikwara ngwangwa jikere ihapu ma ilaghachi. Ozokwa, nna nwaagboghọ ahụ rikwara ha sị ha, "Biko, nogidenu n'ututu taa, ma n'oge ehilie unu nwere ike laa." N'ihu nke a, ha nogidekwara rie, nuo. **9** Mgbe nwoke ahụ na iko ya nwanyị, na ohu ya, jikeere ihapu, nna nwaagboghọ ahụ rikwara ha sị ha, "Biko, lee chi ebidola iji ugwu

a, abalı adjikwala nso. Biko, nɔgide n'ulo m naani abalı taa. Anyi ga-emekwa onwe anyi obi uto abalı taa niile. Ma unu ga-amalite ije unu n'isi ututu echi. Mgbe ahụ, unu ga-ala n'udo." 10 Ma nwoke ahụ ekweghi ino onodu abalı ozo, o hapuru gawa n'uzo ije Jebus (ya bu Jerusalem), ya na inyinya ibu ya abuo akwadoro maka njem nakwa iko ya nwanyi. 11 Ha rutere ebe ahụ oge chi na-akwado iji. Ohu ya sirị nna ya ukwu, "Bia, ka anyi kwusi n'obodo ndi Jebus a, no onodu abalı." 12 Ma nna ya ukwu zaghachiri, "Mba! Anyi agaghi aba n'obodo ndi na abughi umu Izrel. Anyi ga-aga n'ihu ruo Gibe." 13 O kwukwara si, "Bia ka anyi gbalia iru Gibe maobu Rema, noo onodu abalı n'otu n'ime ebe ndi a." 14 Ya mere, ha gara n'ihu n'ije ha. Anwu dara dika ha na-eru Gibe di na Benjamin. 15 N'ebe ahụ ka ha kwusiri ino onodu abalı. Ha gara noro na mbara ama obodo ahụ, ma o nweghi onye obula kpobata ha ka ha rahụ ura n'ulo ya. 16 N'anyasi ahụ, otu agadi nwoke zutere ha ka o si iru oru n'ubi na-aloghachi, onye si n'obodo ugwu ugwu Ifrem, ma o bi ka onye obia na Gibe (ndi bi n'ebe a bu ndi Benjamin). 17 Mgbe agadi nwoke a huru ndi ije ahụ na mbara ama obodo ahụ, o juru ha ajuru si, "Ebee ka unu si bia? Ebee ka unu na-aga?" 18 Nwoke ahụ zara si ya, "Anyi si Betlehem di na Juda na-aloghachi n'ulo anyi di n'ebe di anya n'ala ugwu ugwu Ifrem. Esi m ebe ahụ gaa Betlehem di na Juda, ma ugbu a, ana m aga n'ulo Onyenwe anyi. O nweghi onye kpobata anyi n'ulo ya. 19 Anyi nwere ihe oriri nke inyinya ibu anyi gari, achicha na mmanya nke anyi bu ndi ohu gi ga-eri, ya bu, mu onwe m na ohu gi nwanyi na nwokorobia so anyi. Anyi achoghi ihe obula n'aka onye obula." 20 Agadi nwoke ahụ sirị ha, "Batani n'ulo m dika ndi obia nke m. Ka m nye unu ihe niile bu mkpa unu. Naani unu anla onodu abalı n'ama." 21 N'ihu nke a, o kpobata ha n'ulo ya. O duuru inyinya ibu ha, nye ha ihe oriri. Emesja, ha sara ukwu ha mmiri, nodu ala rie ma nuokwa. 22 Ma mgbe ha risiri nri, noro na-ezu ike, na-akporita uka, na mberede, ndi ikom ufodu sitere n'obodo ahụ, ndi jogburu onwe ha n'omume gbara ulo ahụ gburugburu. Ha malitekwaro iti aka n'uzo ahụ na iti mkpu na-akpoku agadi nwoke ahụ, si ya, "Kpopta onye obia ahụ no n'ime ulo gi ka anyi mara ya." 23 Agadi nwoke ahụ bu onyenwe ulo ahụ pukwuuru ha n'ezì, si ha, "Biko umunna m, unu emela ihe ojoo di otu a. Nwoke a no n'ulo m dika obia. Unu emela ihe ihere di otu a. 24 Ka m kpoptara unu nwa m nwanyi

na-amaghi nwoke, na iko nwanyi nwoke a ka unu jiri ha mee ihe obula unu chorọ ma hapuru nwoke a. Unu emela ihe ihere di otu a." 25 Ma ndi ikom ahụ egeghi ya nti. Ya mere, nwoke ahụ kpoptara iko ya nwanyi zipuru ha ya n'ezì. Ha niile n'otu na otu, dinakwuru nwanyi ahụ abalı ahụ niile. Mgbe chi na-achọ ibo, ha hapuru ya ka o laa. 26 N'isi ututu, nwanyi ahụ biliri laghachi azu n'ulo ahụ iko ya nwoke no. Ma o dara n'ala n'ihu onu uzo ulo ahụ togboro n'ebe ahụ tutu chi abozie. 27 Mgbe nwoke ahụ biliri n'ututu, meghee uzo ka o malite ije ya, o huru iko ya nwanyi ahụ ka o togbo n'onu uzo ahụ. Aka ya abuo dikwa n'onu uzo mbata ulo ahụ. 28 Nwoke ahụ kpokuru ya si ya, "Ngwa, bilie ka anyi laa." Ma nwaagboghọ ahụ ekwughi okwu obula. Nwoke ahụ buliri ya, tukwasị ya n'elu inyinya ibu ya, buru ya laa n'obodo nke aka ya. 29 Mgbe o bjaruru obodo ya, o banyere n'ulo ya weputa mma jiri ya bowaa ozu iko ya nwanyi ahụ uzo iri na abuo. O zigaara ebo iri na abuo niile di n'Izrel otu uzo, otu uzo. 30 N'ihu nke a, Onye obula huru ihe ojoo a kwuru si, "O nwebeghi onye obula mere udi ajo omume di otu a kemgbe umu Izrel si n'obodo Ijipt puta. Chee echiche banyere ihe a. Tulee ya ma gwa anyi ihe anyi ga-eme?"

20 Mgbe ahụ, ndi Izrel niile ndi si n'ala Dan ruo Biasheba, tinyere ndi si n'ala Gilead, putara dika otu mmadu, bia zukoo n'ihu Onyenwe anyi na Mizpa. 2 Ndi ndu ebo Izrel niile weere onodu na nzuko nke ndi Chineke, onuogugu ha bu nari puku ndi agha anọ, ndi na-ebu mma agha. 3 Mgbe na-adighi anya, nzuko umu Izrel niile na Mizpa ruu umu Benjamin nti. Mgbe ahụ, ndiisi Izrel niile kporo nwoke ahụ egburu iko ya nwanyi si ya, "Koro anyi otu ihe ojoo a si mee." 4 Ya mere, onye Livayi ahụ, di nwanyi ahụ egburu kwuru si, "Mu na iko m nwanyi bjaruru obodo Gibe, obodo nta ndi Benjamin, kwusi n'ebe ahụ ino onodu abalı. 5 N'oge abalı, ndi ikom Gibe bjara gba ulo anyi no n'ime ya gburugburu. Nzube ha bu igbu m. Ma ha jidere iko m nwanyi, dinakwuru ya n'ike, tutu ruo mgbe o nwuru. 6 N'ihu ya, abowasiri m ahụ iko m nwanyi uzo iri na abuo, zisa ya n'akuku niile nke ihe nketa ndi Izrel niile n'ihu na ndi ikom Gibe ndi ahụ emeela ihe ojoo na ihe ihere n'ala Izrel. 7 Ugbu a, unu umu Izrel niile, unu onwe unu tleenu okwu a, nyekwanu ndumodu ihe a ga-eme ebe a." 8 Ndi mmadu niile kulitere dika otu onye, si, "O nweghi

onye ọbụla ga-ala na be ya. O nweghị onye ọbụla gae si n'ebe a laa n'ụlọ ya. **9** Ma ugbu a, nke a bụ ihe anyị ga-eme ndị Gibeaa. Anyị ga-efe nza chọpụta ndị ga-aga luso ndị Gibeaa agha. **10** Anyị ga-esite n'ebo niile nke Izrel hōpụta mmadū iri site na narị mmadū, hōpụta narị mmadū site na puku mmadū, hōpụtakwa puku mmadū site n'iri puku mmadū, ka ha hụ maka iwetara ndị agha ihe oriri. Mgbe ndị agha a rutere Geba dī na Benjamin, anyị pūrū ikwughachi ha ụgwō ruru ha dīka ihe ihere niile ha mere n'ala Izrel si dī.” **11** Ya mere, ndị Izrel niile jikōtara onwe ha ọnụ ibu agha ahụ dīka otu onye, megide obodo ahụ. **12** Ndị ebo Izrel zipūrū ndị ozi ka ha gazuo ebo Benjamin niile, sī ha, “Gīnị bụ ihe ojōo nke a jōgburu onwe ya emere n'etiti unu? **13** Ugbu a, kpōpūta anyị ndị ikom ojōo dī a si n'obodo Gibeaa ka anyị gbuo ha. Anyị ga-esikwa otu a hichapụ ihe ojōo a site n'Izrel.” Ma ụmụ Benjamin egeghị ndị Izrel ibe ha ntị. **14** Ha sitere n'obodo ha dī iche iche zukōtaa na Gibeaa maka ibuso ndị Izrel agha. **15** N'ụbōchị ahụ, ndị Benjamin sitere n'obodo ha dī iche iche kpōkōta iri puku ndị ikom abụo na puku isii bụ ndị na-amipūta mma agha, tinyere narị ndị ikom asaa ahụ zuruoke site na ndị bi na Gibeaa. **16** N'ime ndị agha ndị a, e nwere narị ndị agha asaa, ndị a maara nke ọma dīka ndị na-agbata ụta nke ọma. Ha bụ ndị na-eme aka ekpe, onye ọbụla n'ime ha nwere ike iji okwute mata otu agīrī isi, ghara imahie ya. **17** Ma ọnūogugū ndị agha ụmụ Izrel, ma ọ burū na e wezuga ụmụ Benjamin, dī narị puku anō. **18** Ma tupu agha ahụ ebido, ndị agha Izrel buru ụzō gaa Betel ijūta Chineke ase. Ha jurū ya sī, “Olee ebo ga-edu anyị ibuso ndị agha Benjamin agha?” Onyenwe anyị zara sī ha na ọ bụ Juda ga-ebu ụzō. **19** N'ihī nke a, n'isi ụtūtū echi ya, ndị agha ụmụ Izrel niile buliri ihe agha ha pūo, maa ụlō ikwu ha nso nso Gibeaa. **20** Emesīa, ndị Izrel pūrū izute ndị Benjamin, doo onwe ha n'usoro ibu agha na Gibeaa. **21** Ma n'ụbōchị ahụ, ndị Benjamin si Gibeaa nupūta n'igwe gbuo ndị agha Izrel ọnūogugū ha dī iri puku abūo na puku abūo. **22** Ndị agha Izrel gbarītara onwe ha ume, ma werekwa ọnōdū ibu agha dīka ha mere n'ụbōchị mbū. **23** Ndị agha Izrel kwara akwa nke ukwu n'ụbōchị ahụ n'ihu Onyenwe anyị site n'ūtūtū ruo anyasī. Ha jurū Onyenwe anyị ase ọzō sī ya, “Anyị ga-aga n'ihu iluso ụmūnna anyị ndị Benjamin ọgū?” Onyenwe anyị zara sī ha, “Gaanū ga luso ha agha.” **24** N'ihī nke a, ndị Izrel jeghachikwara ọzō ibuso ụmū Benjamin agha n'ụbōchị nke abūo

ya. **25** N'oge a kwa, ndị agha Benjamin si n'obodo Gibeaa pūta ibuso ha agha. Ha gburu ndị agha Izrel ọnūogugū ha dī puku iri na asatō. Ndị a niile bụkwa ndị jī mma agha ebu agha. **26** Mgbe ahū, ndị Izrel niile gara Betel, nōdū n'ebe ahū, kwaa akwa n'ihu Onyenwe anyị Ha erighī nri ọbūla n'ụbōchī ahū site n'ūtūtū ruo n'anyasī. Ha chere n'ihu Onyenwe anyị onyinye aja udo, ma chūokwa aja nsure ọkū. **27** Ndị Izrel jurū ase site n'aka Onyenwe anyị. (N'oge ndị ahū, igbe ogbūgba ndū Chineke dī n'ebe ahū. **28** Finehaz nwa Elieza, nwa nwa Erōn na-eje ozi nchūaja n'ebe ahū.) Ụmū Izrel jurū Onyenwe anyị ase sī ya, “O bụ anyị gaakwa ọzō ibuso ụmūnna anyị ndị Benjamin agha, ka i sī anyị agala?” Onyenwe anyị zara sī ha, “Gaanū, n'ihī na aga m ahū na unu meriri ndị agha Benjamin echi.” **29** N'ihī nke a, ụmū Izrel kewapūta ndị zoro onwe ha n'ohīa, gburugburu obodo Gibeaa. **30** N'ụbōchī nke atō ya, ha pūrū gaakwa izute ndị Benjamin, ha were ọnōdū ha imegide ndị Gibeaa dīka ha mere n'oge gara aga. **31** Ndị Benjamin pūta izute ha, e mere ka ha site n'obodo pūo. Ha malitere igbu ndị Izrel dīka ha mere na mbū, nke mere na ndị ikom iri atō dara nwūo n'ohīa ma na ụzō, otu nke gwara obodo Betel, na nke ọzō gwara obodo Gibeaa. **32** Ya mere, mgbe ndị agha Benjamin malitere na-asī, “Lee, anyị emerielaa ha dīka anyị mere na mbū,” ndị Izrel nō na-ekwu sī, “Ka anyị gbara ọsō na-aga ruo mgbe ha ga-anō ebe dī anya site n'obodo ha.” **33** Ndị ikom niile nke Izrel sitere n'ōnōdū ha bilie, doo onwe ha n'usoro na Baal-Tama, ndị Izrel ndị zoro onwe ha wapūta site n'ōnōdū ha n'ōdīda anyanwū nke Geba, si n'ohīa mapūta. **34** Iri puku ndị ikom Izrel ahū zuruoke gara na ncherita ihu Gibeaa busoo ya agha. Agha ahū dī ike nke ukwu nke mere na ndị Benjamin amataghī na oke mbibi na-abjakwasī ha. **35** Onyenwe anyị meriri ndị Benjamin n'ihu Izrel, n'ụbōchī ahū; ndị Izrel gburu ndị agha Benjamin ọnūogugū ha dī iri puku abūo, na puku ise, na otu narī. Ha niile bụkwa ndị na-ejī mma agha aga agha. **36** Mgbe ahū, ndị Benjamin n'ōnwe ha, hūrū na e emerielaa ha. Ugbu a, ndị ikom Izrel nyere ndị Benjamin ohere iḡa n'ihu, n'ihī na ha dabere na ndị ha zoro n'ohīa n'akūkū Gibeaa. **37** Ndị ahū zoro n'ohīa gbapūta ọsījō gbaba n'obodo Gibeaa, kesaa onwe ha, were mma agha gbuchapū ndī niile nō n'obodo ahū. **38** Ndị Izrel na ndī zoro n'ohīa kwekōtara na ha ga-eme ka anwūrū ọkū dī ukwu na-ala elu elu site n'obodo ahū, **39** ma mgbe ahū, ndī Izrel

ga-ebido ibo obo ogbugbu egburu ha. Ndi Benjamin egbuolarị iri ndi Izrel ato, n'ih i ya ha siri, "Anyi na-emer i ha dika anyi mere n'agha mbu." 40 Ma mgbe anwuru oku malitere ila elu site n'obodo ahụ, ndi Benjamin lere anya n'azu hu ka anwuru oku na-ala elu site n'akuku niile nke obodo ahụ. 41 Mgbe ahụ, ndi Izrel bidoro igbu ha, oke egwu jidere ndi Benjamin n'ih i na ha ghotara na ila n'iyi adakwasila ha. 42 Ha si n'ihu ndi Izrel gbaa oso, gbaga n'uzo gwara n'ozara, ma ha enweghi ike igbanari agha ahụ. Ndi Izrel si n'obodo Gibe a gbaputa gburu ha n'ebe ahụ. 43 Ha gbara ndi Benjamin gburugburu n'akuku owuwa anyanwu Gibe a, gbuo otutu n'ime ha n'ebe ahụ. 44 Ndi agha Benjamin e gburu n'agha ubochi ahụ di puku iri na asato. 45 Mgbe ha chighariri na-agbala n'uzo ozara na-aga n'ebe oke nkume Rimon di, ndi Izrel gburu puku ndi agha ise n'ime ha n'uzo ahụ. Ha chugidere ndi Benjamin oso ruo Gidom, gbukwaa puku ndi agha ha abuo. 46 Ya mere, ndi Benjamin e gburu n'agha n'ubochi ahụ di iri puku abuo, na ise. Ndi a bu ndi agha mma agha, dike na dimkpa n'agha. 47 Naani nari ndi agha isii n'ime ha tughariri gbapu oso gbalaga n'ozara, n'ebe nkume Rimon di. Ha nogidere n'ebe ahụ onwa ano. 48 Mgbe ahụ, ndi agha Izrel hapuru ha, laghachi azu, gaa n'obodo ndi Benjamin niile gbuo ndi niile no n'ime ha, igwe anu ulo, na ihe ndi ozo niile di n'ime ha. Obodo niile ha ruru, ha kporo ha oku.

21 Mgbe ndi ikom Izrel niile zokotara na Mizpa, ha nuru iyi si, "O nweghi onye obula n'ime anyi ga-ekwe ka nwoke obula si n'ebo Benjamin luo umu anyi ndi inyom." 2 Ndi Izrel niile gara Betel, nodu ebe ahụ ruo mgbede n'ihu Chineke. Ha welitere olu bee akwa dara uda. 3 "Ha siri, Onyenwe anyi, Chineke Izrel, gini mere ihe di otu a ji dakwasi Izrel? Gini mere a ga-eji na-achọ otu ebo Izrel achọ taa?" 4 N'isi ututu echi ya, ha biliri ngwangwa ruo ebe ichu aja. Ha chiru aja nsure oku, na aja udo n'ebe ahụ. 5 Emesia, ha juritara onwe ha ajuju si, "O nwere ebo Izrel na-enweghi onye nochiri anya ha n'ihu Onyenwe anyi anyi mgbe anyi zokoro na Mizpa?" N'ih i na ha nuru iyi kwuo na onye obula juru ibia n'ihu Onyenwe anyi na Mizpa aghagh i nwu. 6 Ma oke iru uju di n'ala Izrel dum n'ih i ihe dakwasiri umunna ha, bu ndi Benjamin. Ha niile kwuru si, "Taa, otu ebo Izrel alaala n'iyi, e kpochapula ya. 7 Olee otu anyi ga-esi nwetara ndi foduru nwunye ha ga-alu ebe anyi nuru iyi site

n'aha Onyenwe anyi na anyi agagh i enye ha umu anyi ndi inyom?" 8 Mgbe ahụ, ha juru ajuju si, "O nwere ebo Izrel na-esogh i anyi zokota mgbe anyi zokotara n'ihu Onyenwe anyi na Mizpa?" Ha choputara na o nweghi onye obula si na Jebesh Gilead bia. 9 N'ih i na mgbe ha guru ndi zokoro onu, ha choputara na o nweghi ndi si Jebesh Gilead bia. 10 Ya mere, nzuko ahụ zipuru puku ndi agha iri na abuo, ndi di ike n'etiti ha, ka ha gaa jiri mma agha gbuchapu mmadu niile bi na Jebesh Gilead, ndi nwoke, na ndi nwanyi, na umuntakiri. 11 Nke a bukwa ihe unu ga-eme, "Gbuonu ndi ikom niile na umu nwanyi niile matarala nwoke." 12 Onuogugu umu agbogh o na-amabeghi nwoke ha chotara na Jebesh Gilead di nari ano. Ndi agha ahụ kpotara ha na Shailo, n'ime Kenan, ebe ndi Izrel mara ulo ikwu ha. 13 Emesia, ha zigara ufodu mmadu ka ha jekwuru ndi agha Benjamin na nkume Rimon maka ime udo. 14 Mgbe ndi Benjamin loghachiri, e duniere ha nari ndi inyom ano, ndi Jebesh Gilead, bu ndi e mere ka ha di ndu. Ma umu agbogh o ndi a ezughi onuogugu ha niile. 15 Oge ahụ bu nnoo oge iru uju di ukwu n'ala Izrel maka onodu ndi Benjamin, n'ih i na Onyenwe anyi emeela ka ebo ndi Izrel hapu izu ezu. 16 Ndi okenye Izrel juritara onwe ha si, "Gini ka anyi ga-eme ilutara umunna anyi nwunye ebe o bu na umu agbogh o ndi Benjamin anwuchaala? 17 Ndi Benjamin foduru ndu aghagh i inweta ndi ga-anochi anya ha," bu ihe ha kwuru, "ka otu n'ime ebo Izrel ghara ibu ndi e kpochapuru ekpochapu. 18 Ma anyi enweghi ike inye ha ndi nwunye site n'umu anyi ndi inyom, n'ih i na umu Izrel nuru iyi si, 'Onye aburu onu ka o bu, bu onye obula nke nyere onye Benjamin nwunye.' 19 Ma lee, e nwere mmemme Onyenwe anyi a na-eme af o niile na Shailo, n'akuku uguw Betel, na mpaghara owuwa anyanwu nke uzo ahụ sitere Betel gaa Shekem, na n'akuku ndida Lebona." 20 Ya mere, ha gwara ndi ikom Benjamin, bu ndi choro nwunye okwu si ha, "Gaanu zoo onwe unu n'ubi vaini di n'agbata uzo ahụ, 21 ma na-elepu anya. Mgbe umu agbogh o Shailo ga-aputa ite egwu ha, sitenu n'ubi vaini gbaputanu jide ha, ka onye obula n'ime unu jide otu nwaagbogh o kpuru ya laa n'ala Benjamin, ka ha buru nwunye unu. 22 O buru na nna ha maobu umunne ha abiakwute anyi iju ajuju banyere ha, anyi ga-agwa ha okwu si, 'Biko, gosinu anyi amara, site n'ihapu ha ka ha luo umu agbogh o ahụ, n'ih i na anyi achotaghi umu agbogh o ga-ezuru ha niile mgbe anyi

gburu ndi niile bi na Jebesh Gilead. O nwekwaghị ụzọ ọzọ unu gaara esi nye ha ụmụ unu ndi nwanyi ghara ibu ndi ikpe mara.” 23 Ya mere, ndi Benjamin mere dika ndumodu e nyere ha si di. Onye obula n’ime ha jidere otu nwaagboghọ n’ike mgbe ha na-ete egwu n’oge mmemme ahụ ka ọ buru nwunye ya. Ha lara n’ihe nketa ha, wughachi obodo ha, biri n’ime ya. 24 Mgbe ihe ndi a gasiri, ụmụ Izrel laghachiri n’obodo ha, n’otu n’otu, onye obula kwa laghachiri n’ebo ya, n’ikwu ya, n’ihe nketa nke aka ya. 25 N’ubochi ndi a, Izrel enweghi eze na-achi ha. N’ihi nke a, onye obula na-eme ihe obula o chorọ, na ihe obula di ya mma n’anya.

Rut

1 N'oge ndi ahụ, mgbe ndi ikpe na-achi, oke unwu dara n'ala Izrel. N'ihia unwu a, otu nwoke, onye Betlehem, obodo di na Juda, kwakworo ihe ya niile, duru nwunye ya, na umu ya ndi ikom abuo, hapu obodo ya gaa biri dika obia n'ala Moab. **2** Aha nwoke a bu Elimelek. Aha nwunye ya bu Naomi, ma aha umu ya ndi ikom abuo bu Mahlon na Kiljon. Ha bu ndi Efrat si Betlehem nke di na Juda. Ha bjarutere n'ala Moab biri n'ebe ahụ. **3** Ma Elimelek di Naomi nwuru, hapu naani Naomi, na umu ya ndi ikom abuo. **4** Ha luru ndi nwunye site n'etiti ndi inyom Moab. Aha nke mbu bu Opa, ebe aha nke abuo bu Rut. Ha biri n'ebe ahụ ihe di ka afọ iri. **5** Mahlon na Kiljon mechara nwuo. Ya mere, Naomi ghororo onye gba aka di, na onye gba aka umu. **6** Mgbe Naomi no n'ala Moab nu na Onyenwe anyi eletala ndi Izrel site n'inye ha ihe oriri, Naomi na ndi nwunye umu ya abuo kwadoro ilaghachi azu n'ala Izrel. **7** Ya mere, Naomi na ndi nwunye umu ya abuo hapuru ala Moab ebe ha bi kemgbe, malite igbaso uzọ ha ga-esi laghachi n'ala Juda. **8** Mgbe ahụ, Naomi gwara ndi nwunye umu ya abuo okwu si ha, "Ngwa, onye obula n'ime unu laghachi n'ulo nne ya. Ka Onyenwe anyi gosi unu obioma dika unu si gosi mu onwe m, na ndi unu nwuru anwu. **9** Ka Onyenwe anyi nyekwa unu di ozọ ma meekwa ka unu chota udo n'ezinaulo ozọ." Mgbe ahụ Naomi suturu ha onu, ha niile kwara akwa. **10** Ma Opa na Rut zara Naomi si ya, "E, anyi agaghị ala. Anyi ga-esoro gi laghachikwuru ndi gi." **11** Naomi zara si ha, "Laghachinu umu m, o bu n'ihia ginji ka unu ga-eji soro m laa? E nwere m ike imuta umu ndi ikom ozọ ndi ga-abu di unu? **12** Laghachinu azu umu m. Emeela m agadi ilu di ozọ. A sikwari na olileanya foduru m ilu di na imuta umu ndi ikom n'abalı taa, **13** unu ga-echere ruo mgbe ha tolitere? Unu ga-anọ na-alughị di ozọ? Mba, umu m ndi inyom, onodu m di ilu kariya nke unu, n'ihia na Onyenwe anyi esepatala aka ya imegide m." **14** Ha welitere olu ha kwaa akwa ozọ. Mgbe ahụ Opa suturu nne di ya onu ma Rut kwusiri ike n'ebe o no. **15** Ma Naomi gwara ya si, "Lee, nwunye nwanne di gi alaghachikwurula ndi nwe ya na chi ya niile, soro ya laa." **16** Ma Rut zara, "Akwagidela m ka m hapu gi, maobu ime ka m site n'iso gi chigharja. Aga m esoro gi gaa ebe obula i na-aga. Aga m esokwa gi biri n'ebe obula i ga-ebi; ndi gi ga-abu ndi m, Chineke gi ga-

abukwa Chineke m, **17** ebe i nwuru ka m ga-anwu, ebe ahụ kwa ka a ga-eli m. Ka Onyenwe anyi mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na m ekwere ka ihe ozọ, ma o bughị onwu, kewaa mu na gi." **18** Mgbe Naomi huru na Rut ekpebiela n'ime onwe ya iso ya, o kwusiri igwa ya okwu ozọ. **19** Ya mere, ha abuo gagidere ije rute Betlehem. Mgbe ha batara Betlehem, obodo ahụ mere mkpofu, n'ihia nlotu ha. Ndi inyom juru si, "O bu Naomi bu nke a n'ezie?" **20** Ma Naomi zara ha si, "Unu akpokwala m Naomi, kama kpofu m Mara, n'ihia na Onye puru ime ihe niile emeela ka ndu m juputa n'ihe ilu. **21** Aka m juru eju mgbe m si n'ebe a puo, ma Onyenwe anyi emeela ka m gbara aka lota. Gini mere unu ji akpo m Naomi ebe o bu na Onyenwe anyi gbakutara m azu, ebe o bu na Onye puru ime ihe niile mere ka nsogbu dakwası m." **22** Otu a ka Naomi na Rut onye Moab bu nwunye nwa ya si laghachi n'ala Juda. Oge ha ji lobata n'obodo Betlehem bu oge a na-amalite igho oka balı.

2 Ma Naomi nwere otu nwanne di ya, onye bara uba, burukwa onye a maara nke oma, onye si n'agburu Elimelek. Aha nwoke a bu Boaz. **2** Rut onye Moab, gwara Naomi okwu si ya, "Kwere ka m gaa n'ubi ebe a na-agho oka, ka m lee ma m ga-achota ihuoma n'ihu ndi na-agho oka, ndi ga-ekwere ka m tutukota oka ndi ha hapuru." Naomi zara si ya, "O di mma nwa m, gaa." **3** Ya mere, Rut puru gaa na-atutu oka n'azu ndi naewe ihe ubi. Ma dika ihe si di, Rut choputara na ubi o na-atutu oka bu ubi Boaz, onye si n'agburu Elimelek. **4** N'oge ahụ, Boaz n'onwe ya si na Betlehem bjarute n'ubi ahụ, kelee ndi ahụ na-agho mkpuru n'ubi si ha, "Onyenwe anyi nonyere unu." Ha niile zakwara si ya, "Onyenwe anyi gozie gi." **5** Mgbe Boaz huru Rut, o juru onyeisi ndi oru ubi ya si, "Onye ka nwanyi a bu?" **6** Onye nlekota oru ubi ahụ zaghachiri, "O bu onye Moab ahụ so Naomi lota. **7** O siri, 'Biko kwere ka m soro ndi oru n'azu tutukotaa ukwu oka ha hapuru.' Kemgbe ututu o bjara, o kwusibeghi oru ya kariakwa naani nwa mgbe nta o zuru ike n'okpuru ndo." **8** Ya mere, Boaz gwara Rut okwu si ya, "Nwa m nwanyi, gee m nti. Agakwala itutu oka n'ubi ozọ, esitekwala n'ebe a puo. Soro umu agboghọ na-ejere m ozi nodu n'ebe a. **9** Lezie anya n'ubi ebe ndi ikom na-ewe ihe ubi, ma soro umu agboghọ ndi a. Enyela m ndi ikom ndi a iwu ka ha ghara imetu gi aka. Mgbe obula aguu mmiri gurugı gi, gaa n'ite mmiri ndi ahụ ndi ikom gbanyere

mmiri kuru mmiri n̄ọ.” 10 Mgbe Boaz na-agwa ya okwu, Rut hulatarā isi ya ala. Emesija o kwuru sị, “Gịnị mere m ji chọta ụdị amara dī otu a n’ebe ị nọ, na ị hụgara m, ebe ị maara na m bụ naanị onye mba ọzọ?” 11 Boaz zara sị ya, “Anụla m ihe niile i meere nne di gi site n’oge di gi nwurū, na otu i si hapụ nne gi na nna gi, na ala ebe amurū gi, bịa n’ebe a ibi n’etiti ndị ị namaghị na mbụ. 12 Ka Onyenwe anyị kwughachi gi ụgwọ ihe ọma ndị a i mere. Ka Onyenwe anyị onye bụ Chineke Izrel, onye ị gbara n’okpuru nku ya izere ndụ kwughachi gi nkwughachi dī ukwu n’ihi ezi ọrụ gi niile.” 13 Rut zara sị ya, “Ka m gaa n’ihu na-achọta amara n’ebe ị nọ, onyenwe m. N’ihi na ị kasịla m obi, gwakwa m, odibo nwanyị gi, okwu dī nro. Ọ bụ ezie na m abughị otu n’ime ndị odibo nwanyị gi.” 14 Mgbe oge iri nri ruru, Boaz sịrị ya, “Bia nso n’ebe a, were ụfọdụ nri rie, sunyekwa achicha gi n’ime mmanya viniga.” Mgbe o soro ndị ahụ na-ewe ihe ubi nọdụ ala iri ihe, o nyere ya ụfọdụ ọka a hūrū n’okū. O riri, rijuo afọ ma nri e nyere ya ọduru. 15 Mgbe o biliri ichikotakwa ọka, Boaz nyere ụmụ okorobia ya iwu, “Hapụnyu ya ka ọ chikọta ọka ọ buladị n’etiti ukwu ọka ndị guzo eguzo, unu agwala ya okwu ihere ọbụla. 16 Unu sitekwa n’ukwu ọka miputara ya ụfọdụ tūsara ya n’ala ka ọ tụturu. Unu abarala ya mba.” 17 Ya mere, Rut tụturu ọka n’ubi ahụ ruo oge anyasi. Mgbe ọ fuchasiri ọka balị niile ọ tūtutara, o nwetara ihe nwere ike iru otu bushel. 18 O buuru ya baa n’ime obodo, bunye ya nne di ya, nyekwa ya nri o riforo mgbe o rijuchara afọ. 19 Nne di ya juru ya, “Ebee ka ị tūturu ọka taa? Ebee ka ị ruru ọrụ? Ka nwoke ahụ hūgara gi buru onye a goziri agozi.” Rut koro nne di ya banyere onye ahụ ọ ruru ọrụ na nke ya. Ọ sịrị, “Aha nwoke mụ na ya ruru ọrụ bụ Boaz.” 20 Mgbe ahụ Naomi zara nwunye nwa ya sị, “Onye Onyenwe anyị goziri ka ọ bụ, onye na-ahapụbeghị igosi ebere ya nye ndị di ndu na ndi nwuru anwu. Nwoke a bụ otu n’ime ndi agburu anyi, otu onye n’ime ndi onye mgbaputa anyi.” 21 Mgbe ahụ Rut, onye Moab siri, “Ihe ọ sịkwara m bụ, ‘Nonyere ndi ọrụ m tutu ruo mgbe ha ghochara ọka niile di n’ubi m.’” 22 Naomi siri Rut, nwunye nwa ya, “Nwa m nwanyị, ọ kaara gi mma ime dika o kwuru. Soro umu agboghọ nọ n’ubi ya n’azu tụtọ ọka ị na-atutu, n’ihi na n’ubi onye ọzọ, e nwere ike imeru gi ahụ.” 23 Ya mere, Rut sogidere umu agboghọ Boaz na-atutu ọka, tutu ruo ogwugwu igho ọka balị na wiiti. Ya na nne di ya bigidekwara.

3 Otu ụbọchi, Naomi, nne di Rut, gwara ya okwu sị, “Nwa m nwanyị, ọ bụ na o rubeghị mgbe m ga-achotara gi ụlọ nke aka gi, ebe a ga-anọ lekotazie gi anya nke ọma? 2 Ọ bụ na Boaz, onye gi na umu agboghọ ya so ruo ọrụ ichikota ọka abughị onye agburu anyi? Lee, n’abalị taa ka ọ ga-afucha ọka balị n’ebe izocha ọka. 3 Ugbu a, gaa saa ahụ gi, teekwa mmanu isi uto, yirikwa uwe mara mma. I mesija, gaa n’ebe izocha ọka, ma ekwekwa ka ọ hụ gi, tutu ruo mgbe o risiri nri nūkwā ihe ọhūnū. 4 Leziekwa anya chọpụta ebe ọ ga-edina rahụ ụra. Mgbe ị maara na ọ rahula ụra nke ọma, gaa kpughepu akwa o ji kpuchie ukwu ya, dinaakwa ala n’ebe ahụ. Ọ ga-agwa gi ihe ị ga-eme.” 5 Rut zara sị, “Aga m eme ihe ọbụla ị sị m mee.” 6 Ya mere, Rut puru n’abalị ahụ gaa n’ebe izocha ọka ahụ, meekwa dika nne di ya gwara ya. 7 Mgbe Boaz risiri nri ma nūkwā ihe ọhūnū, mmuọ ya dikwa mma, ọ gara ka ọ dinaa ala na nsotu ebe atukotara akpa ọka. Rut jiri nwayo gaa n’ebe ahụ, kpughepu akwa o ji kpuchie ukwu ya abuo, dina n’akuku ukwu ya. 8 N’etiti abali Boaz kujara teta na mberede, tugharja, ma lee o nwere nwanyị dina n’ala ala ukwu ya. 9 Ọ juru ya sị, “I bụ onye?” Rut zara ya sị, “Abụ m Rut, ohu gi nwanyị, onyenwe m. Were onu onu akwa gi kpukwasị m, n’ihi na ị bụ onye agburu mgbaputa m di nso.” 10 Boaz zara sị ya, “Onyenwe anyi gozie gi, nwa m nwanyị. Ihunanya i gosiri ugbu a akarijala nke i gosiri na mbu, n’ihi na i gbasoghị umu okorobia, ma ha bu ogaranya maobu ogbenye. 11 Ma ugbu a, nwa m nwanyị, atula ujo. Aga m emezuru gi dika i si rijo, n’ihi na mmadu niile maara na ị bụ onye nwere ezi agwa. 12 Ọ bụ ezie na m bụ onye mgbaputa di nso nke ezinaulo anyi, ma o nwere onye ozo di ezi nso karja m. 13 Nodu n’ebe a n’abalị a. N’ututu, ọ buru na onye ahụ ekwere imezu ọrụ ya dika onye mgbaputa, ya ruzuo ya. Ọ buru na o kwere, ọ di mma, ọ burukwanu na o kweghi, dika Onyenwe anyi na-adị ndu, aga m emezu ya. Ugbu a, dinara ala ruo ututu.” 14 Ya mere, Rut dinara n’ukwu ya ruo ututu. Ma chi abozibeghi nke ọma mgbe o si n’ebe ahụ bilie n’ihi na Boaz siri ya, “Ekwela ka onye ọbụla mata na nwanyị biara n’ebe izocha ọka.” 15 O gwakwara Rut okwu sị ya, “Chita akwa mgbokwasị gi, gbasaa ya.” Ya mere Rut gbasara akwa ya, Boaz manyere ya otutu ọka balị isii, bokwasị ya Rut, onye buuru ya banye n’ime obodo. 16 Mgbe Rut bjakwutere nne di ya, Naomi juru ya sị, “Nwa m nwanyị, olee otu ihe si gaa?” Rut

gwara ya ihe niile Boaz meere ya, sị, **17** “Ọ manyeere m ọtụtụ ọka balị isii ndị a si m, ‘O kwesighị ka ị gbara aka lakwuru nne di gi.” **18** Naomi zara si ya, “Chere, nwa m nwanyi, ruo mgbe ị ga-ahụ otu okwu a ga-esi bie. Nwoke a agaghị ezu ike tutu ruo mgbe o kwubiri okwu a taa.”

4 Ya mere, Boaz puru gaa n’onu ụzọ ama obodo ahụ, nọdu ala n’ebe ahụ. Ọ dighị anya onye mgbaputa ahụ di nso nke Boaz kwuru okwu banyere ya si n’ebe ahụ na-agafe. Boaz kpọrọ ya sị, “Enyi m bịa nọdu ala.” Ọ bįara nọdu ala. **2** Boaz kpọrọ mmadụ iri, ndi bu ndi okenye obodo ahụ, gwa ha, “Nodunu ala n’ebe a.” Ha mere otu ahụ. **3** Mgbe ahụ, ọ gwara nwoke onye mgbaputa ahụ di nso sị, “Naomi, onye si n’ala ndi Moab lota, na-achọ ire ala nwanna anyi nwoke Elimelek. **4** Ahuru m na o kwesiri ka m buru ụzọ gwa gi ka ị zọ ya n’ihu ndi a nọ ọdu n’ebe a, na n’ihu ndi okenye obodo anyi. Ọ buru na ị ga-agbara ya, gwa m, ọ burukwanu na ị gaghi agbara ya, gwa m, ka m mara ihe m ga-eme. N’ihi na ọ bu gi ka ọ diri igbaputa ya. Mụ onwe m na-esote gi.” Ọ zara sị, “Aga m agbaputa ya.” **5** Mgbe ahụ, Boaz siri, “N’ubochi ị ga-azuru ala ahụ site n’aka Naomi ka ị ga-enwetakwa Rut onye Moab bu nwunye onye ahụ nwuru anwu, ime ka aha onye ahụ nwuru anwu na ihe nketa ya na-adigide.” **6** Na nke a, onye nchekwa mgbaputa ahụ siri, “Apughi m igbaputa ya n’ihi na e nwere m ike itinye ihe nketa m na nsogbu. Gi onwe gi gbaputa ya. Nke a agaghị ekwe m omume.” **7** Na mgbe ochie n’ala Izrel, ime ka mgbaputa ihe na iwefe ihe site n’aka baa n’aka zuo oke, otu onye ga-eyipu akpukpokwu ya were ya nye onye nke ọzọ. Otu a ka e si ekpebi okwu gbasara orire na ozuzu, na-ime ka ihe ndi ọzọ guzosie ike n’ala Izrel. **8** N’ihi ya, mgbe nwoke ahụ gwara Boaz sị ya, “Zuru ala ahụ n’onwe gi,” o yiputara akpukpokwu ya. **9** Mgbe ahụ, Boaz kwuputara na nti ndi okenye ndi ahụ na ndi mmadu nọ n’ebe ahụ sị ha, “Unu bu ndi akaebe na esitela m n’aka Naomi zuru ala niile Elimelek, na Kilion na Mahlön nwere. **10** Azurukwala m Rut onye Moab, nwunye Mahlön ka ọ buru nwunye m, ime ka aha onye nwuru anwu na ihe nketa ya na-adigide, ka aha ha hapu ifu n’etiti ndi ikwu ya maobu site n’obodo ebe amuru ya. Taa unu niile bu ndi akaebe m.” **11** Mgbe ahụ, ndi okenye na ndi niile nọ n’onu ụzọ ama kwuru sị, “Anyi bu ndi akaebe. Ka Onyenwe anyi mee nwanyi a na-abata n’ezinaulo gi ka ọ diri ka Rechel na

Lia, ndi ebo Izrel niile sitere na ha puta! Ka ị burukwa ogaranya n’agburu Efrata, ghokwa onye a ma ama na Betlehem. **12** Site n’umu Onyenwe anyi ga-enye gi site na nwanyi a, ka ezinaulo gi diri ka nke Perez onye Tama muru Juda.” **13** Boaz kpọrọ Rut ka ọ buru nwunye ya. Mgbe ya na Rut dinakoro, Onyenwe anyi nyeere ya aka ituru ime. Ọ mukwara nwa nwoke. **14** Mgbe ahụ, ndi inyom obodo ahụ biakwutere Naomi sị ya, “Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyi bu, onye na-agbawaghi gi aka onye agburu mgbaputa di nso. Ka aha ya buru ihe ga-ada uda n’ala Izrel niile. **15** Ya wetakwa gi ntute na ndu gi ma burukwa onye ga-azu gi n’isi awo gi. N’ihi na nwunye nwa gi, onye huru gi n’anya, onye baara gi uru karja ndi ikom asaa, amurala gi nwa nwoke.” **16** Naomi kuuru nwantakiri ahụ, jikuo ya n’apata ya, lekota ya. **17** Ndi inyom ndi agbataobi ya siri, “Ugbu a, n’ikpeazu, Naomi enwetala nwa nwoke ozo!” Ha guru ya Obed. Ọ bukwa onye ahụ bu nna Jesi, onye bu nna Devid. **18** Nke a bu usoro ndi a muru site na Perez. Perez muru Hezron **19** Hezron muru Ram Ram muru Aminadab **20** Aminadab muru Nashon Nashon muru Salmon **21** Salmon muru Boaz Boaz muru Obed **22** Obed muru Jesi Jesi muru Devid.

1 Samuel

1 O nwere otu nwoke onye Zuf, si na Ramataim, n'ala ugwu ugwu Ifrem. Aha ya bu Elkena nwa Jeroham, nwa Elihu, nwa Tohu, nwa Zuf, onye Ifrem. **2** Elkena luru ndi inyom abuo, aha nke mbu bu Hana, ebe aha nke abuo bu Penina. Penina nwere umu, ma Hana enweghi nwa. **3** Kwa afo, nwoke a na-esi n'obodo ya gaa Shailo ife ofufe na ichuru Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile aja. O bu n'ebe ahụ ka umu ndi ikom abuo Elayi a na-akpo Hofni na Finehaz, bu ndi nchujaja Onyenwe anyi no. **4** N'ubochi obula Elkena na-achụ aja ya, o na-ekenye Penina na umu ya ndi ikom na ndi inyom otutu oke site n'anụ o ji chuo aja. **5** Ma o na-enye Hana oke mmadu abuo, n'ihu na o huru ya n'anya, o bu ezie na Onyenwe anyi mechiri akpanwa ya. **6** Ma Penina na-eme ka obi joo Hana njo kariya, site n'ikpasu ya iwe, n'ihu na Onyenwe anyi mechiri akpanwa ya. **7** Ihe ndi a na-eme kwa afo. Penina na-akwa Hana emo, na-achiy a ochi oge niile ha gara n'ulo Onyenwe anyi, si otu a na-eme ka o na-akwa akwa, gharakwa iri nri. **8** Mgbe Hana bidoro ikwa akwa otu a, Elkena na-aju ya si, "Hana, o bu ginji mere i ji na-akwa akwa? Gini mere i naghị eri nri? Gini mere obi ji ajo gi njo? O bu na mu adighi gi mma kariya umu ndi ikom iri nye gi?" **9** Otu ubochi mgbe ha risiri nri, nuokwa ihe onunu na Shailo, Hana biliri oto. N'oge a, Elayi onye nchujaja noduru ala n'ochi ya n'akuku onu uzo ulo Onyenwe anyi. **10** N'onodu obi mwute Hana kwara akwa, kpee ekpere, kpokuo Onyenwe anyi. **11** O kwere nkwa si, "O! Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, o buru na i ga-elekwasị anya na nhuju anya nke ohu gi nwanyi, ma cheta m, ghara ichefu ohu gi nwanyi, ma nye ya nwa nwoke, mgbe ahụ, aga m enyeghachi ya Onyenwe anyi ogologo ubochi niile nke ndu ya. Aguba agakwaghi aga n'isi ya mgbe obula." **12** Mgbe o nogidere na-ekpe ekpere nye Onyenwe anyi, Elayi no na-ele ya anya n'onu. **13** Ka Hana no na-ekpe ekpere n'obi ya, naanị egbugbere onu ya na-emeghari emeghari, ma enweghi onye nanu olu ya. Mgbe ahụ, Elayi chere n'obi ya na o bu nwanyi mmanya na-egbu. **14** Elayi siri ya, "Ruo ole mgbe ka i ga-akwasị inubiga mmanya oke? Si n'ebe mmanya di wezuga onwe gi!" **15** Ma Hana zara si ya, "Mba, onyenwe m, anughị m mmanya obula! Kama abụ m nwanyi obi ya di ilu nke ukwu. Anọ m na-ekwuputara Onyenwe anyi ihe di m n'obi. **16** Biko

agula ohu gi nwanyi dika onye ajo omume. Esi m n'obi mwute na-akwasara Onyenwe anyi uwa m." **17** Elayi zara si ya, "Laa n'udo, ka Chineke Izrel mezuoro gi dika aririo gi niile si di." **18** Hana zara si, "Ka m buru onye si n'aka gi nata ihuma." O jiri obi oto laghachi, malitekwa iri nri ya. Ihu ya agbarukwaghi ozo. **19** N'isi ututu echi ya, ha biliri kpozo isiala n'ihu Onyenwe anyi, mgbe ahụ, ha laghachiri n'ulo ha di na Rema. Mgbe ha laruru, Elkena bakwuru nwunye ya Hana, Onyenwe anyi chetakwara ya. **20** Mgbe oge ruru, o mere ka Hana turu ime, muo nwa nwoke. O guru ya Samuel, n'ihu na o siri, "Aririo m Onyenwe anyi maka ya." **21** Mgbe di ya, bu Elkena na ndi ezinaulo ya gara Shailo ichuru Onyenwe anyi aja nke afo ahụ, na ichukwa aja metutara nkwa di iche nke o kwere Onyenwe anyi, **22** Hana esoghi ha, o gwara di ya, "Mgbe nwantakiri a kwusiri inu ara, ka m duru ya ga chee ya n'ihu Onyenwe anyi, o ga-ebikwa n'ebe ahụ ruo mgbe ebighi ebi." **23** Elkena bu di ya siri ya, "Mee ihe obula i chere kwesiri ekwesi. Nodu ruo mgbe o hapuru inu ara, ma ka Onyenwe anyi mezu okwu ya." Hana nogidere n'ulo tutu ruo mgbe o zulitere nwantakiri ahụ, kwusi ya inu ara. **24** Mgbe o kwusiri nwantakiri ahụ inu ara, nwantakiri ahụ ka di ntakiri. Ma o duuru ya, jiri oke ehi gbara afo ato, na iri lita utu oka abuo na abuo, na otu karama mmanya, gaa n'ulo Onyenwe anyi di na Shailo. **25** Mgbe ha ji oke ehi ahụ chusa aja, ha kpotaara Elayi nwantakiri ahụ. **26** Mgbe ahụ, o siri, "Onyenwe m, dika i si na-adị ndu, o bu m bu nwanyi ahụ guzoro onwe ya nso n'ebe i no kpee ekpere nye Onyenwe anyi. **27** N'ihu nwa a ka m kpere ekpere, Onyenwe anyi emelara m ihe m rioro n'aka ya. **28** Ma ugbu a, ana m enyeghachi ya Onyenwe anyi ka o buru nke ya ndu ya niile." O fere Onyenwe anyi ofufe n'ebe ahụ.

2 Mgbe ahụ Hana kpere ekpere si: "Obi m na-anuri onu n'ime Onyenwe anyi; n'ime Onyenwe anyi ka e buliri mpi m elu. Onu m na-anya isi megide ndi iro m, n'ihu na-enwere m mmasi na nzoputa gi. **2** "O nweghi onye di nso dika Onyenwe anyi; o nweghi onye di kariya gi, o nweghi nkume ozo yiri Chineke anyi. **3** "Anogidela na-ekwu okwu site na mpako, ekwekwala ka onu gi kwuputa okwu nganga. N'ihu na Onyenwe anyi bu Chineke maara ihe niile, ya bu onye na-anwale oru niile. **4** "Uta ndi na-ebu agha agbajielu ma ndi ahụ dara mba ka e nyere ike. **5** Ndi na-eriju

afo e meela onwe ha ndi oru ngo maka nri, ma ndi na-adighi eriju afo na mbu aghoola ndi aguu adighi agukwa. Nwanyi aga amutala umu asaa ma nwanyihu muru otutu umu adighi amutakwa. **6** "Onyenwe anyi na-eweta onwu, ya na-emekwa ka a di ndu, o bu ya na-eme ka mmadu daa n'ura onwu, na-emekwa ka ha di ndu ozo. (Sheol h7585) **7** Onyenwe anyi na-ezite ubiam na akunuba; o na-eweda n'ala, ma na-ebulikwa elu. **8** O na-esite na ntu welite onye ogbenye na-ebuli ndi mkpa na-akpa site n'ikpo ntu. O na-eme ka ha soro umu eze nodu, na-emekwa ka ha keta ocheeze nsopuru. "N'ihu na ntala uwa bu nke Onyenwe anyi n'elu ya ka o dokwasiri uwa. **9** O ga-echebe ukwu ndi nsu ya ma ndi ajo omume ka o ga-eme ka ha dere duu n'ime ochichiri. "O bughi site n'idi ike ka mmeri si abia. **10** Ndi ahu na-ebuli onwe ha imegide Onyenwe anyi ka a ga-etipia. Onye kachasi ihe niile elu ga-ebigbo site n'eluigwe megide ha. Onyenwe anyi ga-ekpe nsotu niile nke uwa ikpe. "O ga-enye eze ya ike bulikwaa idi ike nke onye ya e tere mmanu." **11** Mgbe ahu, Elkena na Hana laghachiri Rema, ma ha hapuru Samuel n'ebe ahu. Nwata ahu ghoru onyeozi Onyenwe anyi, n'ihu na o no na-enyere Elayi onye nchujaja aka. **12** Umụ Elayi bu ndi omume ha jogburu onwe ya; ha na-eleli Onyenwe anyi anya. **13** Dika mmeso ndi nchujaja n'ebe ndi mmadu si di: mgbe onye obula bjara ichu aja, onyeozi onye nchujaja na-abia mgbe a na-esi anu, jiri ndudu nwere eze ato n'aka ya. **14** O na-adunye ya n'ime efere anu maobu ite, maobu iko e ji esi anu. Ihe obula ndudu ahu duputara ka onye nchujaja na-ewere. Otu a ka ha si emeso ndi Izrel niile na-abia na Shailo. **15** Mgbe ufodu, tupu e suree abuba anu n'ebe ichu aja, ndi ozi onye nchujaja na-abia gwa onye wetara anu ichu aja si ya, "Nye onye nchujaja anu ndu nke o ga-ahu n'oku, n'ihu na o choghi iri anu e siri esi, kama anu ndu ka o choru." **16** O buru na onye ji anu ahu bja ichu aja agwa onyeozi ahu okwu si, "Chere ka anyi buru uzo suo abuba ndi a oku tupu i were ihe i choru," onyeozi ahu na-aza si, "Nye m anu ahu ugbu a, o buru na i nyeghi m ya aga m eji ike were ya." **17** Mmehie umu okorobia ndi a na-eme di ukwu n'anya Onyenwe anyi, n'ihu na ha na-eleda onyinye a na-ewetara Onyenwe anyi anya. **18** N'oge a, Samuel na-agakwa ozi ya n'ihu Onyenwe anyi. O bu ezie na o bu naani nwantakiri, o na-eyi akwa ocha efodu dika ndi nchujaja. **19** Afo obula, nne ya na-akwara ya uwe mwuda, nke o na-ewetara ya mgbe ya na di ya bjara

ichu aja. **20** Tupu ha alaa, Elayi na-agozi Elkena na Hana si, "Ka Onyenwe anyi nye gi umu ozo, ndi ganochi anya onye a i rioro maka ya, nke i nyeghachiri Onyenwe anyi." **21** Onyenwe anyi gosiri Hana amara. O turu ime muta umu ndi ikom ato, na umu ndi inyom abuo. Ma Samuel tokwara n'ije ozi ya n'ihu Onyenwe anyi. **22** N'oge a, Elayi aburu nno agadi. O nokwa na-anu ihe ojo niile umu ya ndi ikom na-eme ndi Izrel niile, ya na otu ha si edinakwuru umu nwany na-eje ozi n'onu uzo ebe ichu aja ulo nzute. **23** Ya mere, Elayi gwara umu ya si, "Anula m site n'onu ndi Onyenwe anyi, banyere ihe ojo niile di iche iche unu na-eme. Gini mere unu ji na-eme ihe ojo di otu a? **24** O bughi akuko oma ka m na-anu site n'onu ndi Onyenwe anyi banyere unu. **25** O buru na mmadu emehie megide mmadu, Chineke nwere ike gbooro ya ugu. Ma o buru na mmadu emehie megide Onyenwe anyi, onye ga-egboro ya ugu?" Ma umu ya ndi ikom egeghi nna ha nti, n'ihu na Onyenwe anyi na-akwado ila ha n'iyi. **26** Nwata ahu bu Samuel na-eto, na-agba dimkpa, burukwa onye ihe ya di Onyenwe anyi na mmadu mma. **27** Otu onye nke Chineke bjara gwa Elayi okwu si ya, "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: O bu na m eziputaghi ike m n'uzo putara ihe mgbe nna nna gi ha bu ohu n'ala ljipt n'okpuru Fero? **28** Ahoputara m nna nna unu ochie site n'etiti ebo niile nke Izrel mee ya ka o buru onye nchujaja m, ka o chuo aja n'ebe ichu aja m, isure ihe nsure oku na-esi isi utu, na iyi uwe efodu ndi nchujaja n'ihu m. Enyere m ezinaulo nna nna gi onyinye niile Izrel ji chuo aja nsure oku. **29** Gini mere unu ji na-eleli aja a na-achuru m, na onyinye a na-ewetara m n'usoro dika m si nye ya n'iwu anya? Gini mere i ji na-asopuru umu gi karja m, ime onwe unu ka unu gbaa abuba site n'idebere onwe unu akuku kachasi mma nke onyinye niile umu Izrel, ndi m, na-ewetara m. **30** "N'ihu ya, otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel, kwuputara, si, 'Ekwere m nkwa na ndi ezinaulo gi na nke nna gi ga-eje ozi n'ihu m ruo mgbe ebighi ebi,' ma ugbu a, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, 'O gaghidi adikwa otu a n'ebe m no! N'ihu na ndi na-asopuru m ka m ga-asopuru, ma ndi niile na-eleda m anya, ka a ga-akpo ihe efu. **31** Oge na-abia mgbe m ga-ebipu ike gi na ike ezinaulo nna gi, wezuga ha ka nwoke obula n'ezinaulo gi hapu ito ghoo agadi. **32** I ga-ahu mkgabu n'ebe obibi m; a gamere Izrel ihe oma nke ga-eme ka i nwee anya ufu, ma o dighi onye ga-eme agadi n'ezinaulo gi. **33** Onye

òbùla n'ime unu nke m na-ebipughị site n'ebe ichụ aja m ga-adi ndu naani n'òndu anya mmiri akwa nke ga-ekpuchi ya anya, na iru uju nke obi. Ụmụ ụmụ gi niile ga-anwụ tupu ha eruo agadi. **34** "The ga-adakwasị ụmụ gi ndị ikom, bụ Hofni na Finehaz, ga-aburū gi ihe ama. Ha abụọ ga-anwū n'otu ụbọchị. **35** Aga m akpọtite nye onwe m, onye nchụaja kwesiri ntụkwasị obi, onye ga-eme ihe dị m n'uche na n'obi. Aga m eme ka ezinaụlọ ya guzosie ike. O ga-eje ozi n'ihu Onye m e tere mmanụ oge niile. **36** Mgbe ahụ, ndị niile fọdurū n'ezinaụlọ gi ga-abia kpọọ isiala nye ya, rịọọ ya ego na ihe oriri. Ha ga-asị, "Biko, nyetū m ọrū m ga-arū n'etiti ndị nchụaja, ka m hụ ihe m ga-eri.""

3 Nwata ahụ bụ Samuel nọkwa na-ejere Onyenwe anyị ozi n'ihu Elayị. N'ụbọchị ndị ahụ okwu Onyenwe anyị di ụkọ, adighikwa ahụ otutu ọhụ. **2** O ruu n'otu abali, ka Elayị dinara ala n'òndu ya irahu ụra, ebe o bụ na anya ya akala nka nke bụ na o dighi ahuzikwa ụzọ nke oma. **3** Mgbe ahụ, oriọna Chineke anyubeghi, Samuel dinara n'ulonso Onyenwe anyi, n'ebe ahukwa ka igbe ogbugba ndu Chineke di. **4** Onyenwe anyi kporo Samuel oku, Samuel zara si, "Lee m n'ebe a." **5** O biliri jekwuru Elayị, si ya, "Lee m abjala m." Ma Elayị siri ya, "Mba, akpoghị m gi, laghachi gaa dinaa ala." Samuel gara dina ala. **6** Ozokwa, Onyenwe anyi kporo ya si, "Samuel!" Samuel gbaara oso jekwuru Elayị si ya, "Lee m, ginị ka m ga-eme?" Ma Elayị zara si ya. "Mba akpoghị m gi oku, nwa m. Laghachi gaa dinaa ala." **7** Ma Samuel amatabeghi onye Onyenwe anyi bụ, ekpughebeghi okwu Onyenwe anyi nye ya. **8** Onyenwe anyi kporo ya oku nke ugbo ato; ozokwa Samuel biliri jekwuru Elayị si ya, "Lee m, ginị ka i chorọ ka m mee?" Mgbe ahụ, Elayị ghotara na o bụ Onyenwe anyi na-akpo nwantakiri ahụ, **9** n'ihu ya o gwara Samuel okwu si, "Laghachi, dinaa ala. O buru na o kporo gi ozo, si ya, 'Lee m, kwuo, Onyenwe anyi, n'ihu na ohu gi na-ege nti.'" Ya mere Samuel laghachiri gaa dinaa ala. **10** Onyenwe anyi bira guzo onwe ya n'ebe ahụ, kporo ya ozo dika o si kporo ya na mbu si, "Samuel! Samuel!" Samuel zara si, "Lee m, kwuo, n'ihu na ohu gi na-anu." **11** Onyenwe anyi gwara Samuel si, "Lee, ana m aga ime ihe n'Izrel nke ga-eme ka nti nuru ya zuo wuruwuru. **12** N'oge ahụ aga m emezu ihe niile m kwuru megide Elayị na ezinaụlọ ya, site na mmalite ruo ogwugwu. **13** N'ihu na agwara m ya na m ga-ekpe ezinaụlọ ya ikpe, ruo mgbe ebighi ebi, n'ihu mmehie

ahụ o maara ihe banyere ya. N'ihu na ụmụ ya mere onwe ha ndi a na-eleli anya, ma o meghi ihe obula ikwusi ha. **14** Ya mere, anuola m iyi nye ulo Elayị si, 'Ikpe omuma dikwasiri ulo Elayị bu nke a na-agaghi eji onyinye maobu ichu aja kpuchie.'" **15** Samuel dinara ala tutu ruo ututu. Mgbe chi boro, o meghere onu uzo ulo nzute Onyenwe anyi dika o na-eme. Ma egwu turu ya igwa Elayị ohu ahụ. **16** Ma Elayị kporo ya si, "Samuel, nwa m." Samuel zara si, "Lee m n'ebe a." **17** Elayị juru ya si, "Gini ka o gwara gi? Ezola ihe obula n'ebe m no. Ka Chineke mesoo gi mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na i zoo ihe obula o gwara gi n'ebe m no." **18** Ya mere, Samuel gwara ya ihe niile, o zokwaghi ihe obula. Mgbe ahụ Elayị kwuru okwu si, "Ya onwe ya bụ Onyenwe anyi, ya meekwa dika o si di ya mma n'anya." **19** Onyenwe anyi nonyeere Samuel mgbe o na-eto, meekwa ka amuma niile Samuel buru mezu. **20** Ndi Izrel niile, site na Dan ruo Biasheba, matara na Samuel bu onye amuma Onyenwe anyi kwesiri ntukwasị obi. **21** Onyenwe anyi gakwara n'ihu na-egosi onwe ya na Shailo. N'ebe ahụ o gosiri onwe ya nye Samuel site n'okwu ya.

4 Okwu Samuel rutere ndi Izrel niile nti. Mgbe Izrel puru izute ndi Filistia n'agha, ha mara ulo ikwu ha na Ebeneza, ma ndi Filistia mara nke ha n'afek. **2** N'agha a luru n'ubochi ahụ, ndi Filistia doro onwe ha n'usoro izute ndi Izrel, dika agha na-agbasa, ndi Filistia lugburu umu Izrel, gbukwaa puku mmadu ano n'ime ha. **3** Mgbe ndi agha Izrel foderu laghachiri n'ulo ikwu ha, ndi okenye Izrel juritara onwe ha si, "Gini mere Onyenwe anyi ji kwe ka ndi Filistia merie anyi taa. Ka anyi gaa Shailo buputa igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, ka o soro anyi jee agha, ka o naputa anyi site n'aka ndi iro anyi." **4** Ya mere, ha zigara ndi mmadu ka ha gaa Shailo. Ha sitere n'ebe ahụ bute igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye ahụ na-anokwasị n'uche ebere n'etiti cherubim. Ụmụ ndi ikom Elayị abuo, bụ Hofni na Finehaz, nonyeere igbe ogbugba ndu Chineke ahụ. **5** Mgbe e bubatara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ n'ebe ndi agha Izrel mara ulo ikwu ha, ndi Izrel tiri mkpu mere ka ala maa jijiji. **6** Mgbe ndi Filistia nuru uda mkpu a, ha juru si, "Gini na-eme? O bu ginị kpatara oke iti mkpu a n'ulo ikwu ndi Hibru?" Mgbe a gwara ha na o bu n'ihu na igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi erutela, **7** ujo turu ndi Filistia. Ha siri,

“Chi abatala n’omuma ụlọ ikwu ahụ. Ahụhụ dirị anyị n’ihi na ihe dị otu a emetụbeghị n’oge gara aga. **8** Ahụhụ dirị anyị! Onye ga-anaputa anyị site n’aka chi ndị a dị ike? N’ihi na ọ bụ chi ndị a ji ihe otiti di iche iche tie ndị Ijpt mgbe ụmụ Izrel nọ n’ozara. **9** Unu di ike, unu ndi Filistia, burukwanu ndi ikom, ma o bughi otu a, unu ga-agho ohu ndi Hibru dika ha buuru unu ndi ohu. Burunu ndi ikom, luo agha!” **10** Ndi Filistia luru ogo dika dike, lugbuo ndi Izrel. Ndi agha ji ukwu eje ogo onuogugu ha di iri puku ato nwuru n’otu ubochi ahụ. Ma ndi foduru gbalara n’ulo ikwu ha. **11** Ndi Filistia dotara igbe ogbugba ndu Chineke n’agha, ma gbukwaa Hofni na Finehaz umu Elayi. **12** Ma otu nwoke onye Benjamin gbapuru oso site n’ogbo agha ahụ, gbara ruo Shajilo n’otu ubochi ahụ, o yi uwe dowa adowa, aja dikwa ya n’isi. **13** Mgbe o rutere, Elayi no n’oche ya n’akuku uto, na-eche, n’ihi na obi ya na-ama jijiji, n’ihi igbe ogbugba ndu Chineke. Mgbe nwoke ahụ batara n’ime obodo, ko o ihe mere, mkpu akwa dara n’obodo ahụ niile. **14** Elayi nuru iti mkpu ahụ juo si, “Gini bu isi uto a?” Onyeozi ahụ mere ngwangwa bata gwa Elayi okwu. **15** Elayi agbaala iri afọ itoolu na afọ asato n’oge a, nke mere na o naghị ahukwa uto. **16** Nwoke ahụ gwara Elayi si, “Esi m n’ihu agha gbalata. Anọ m n’ebe ahụ taa hụ ka agha si gaa.” Elayi juru si, “Nwa m, o bu gini mere?” **17** Onyeozi ahụ zara si, “Izrel sitere n’ihu ndi Filistia gbaa oso. E tigbukwara otutu n’ime ndi agha ha. Ozo, umu gi abuo, Hofni na Finehaz nwuru. E burukwara igbe ogbugba ndu Chineke.” **18** Mgbe onyeozi ahụ kwutere maka igbe ogbugba ndu Chineke. Elayi sitere n’oche ya dalaa azu n’akuku onu uto ama, dajie olu ya, nwuo! N’ihi na o meela nnoo agadi. O bukwa onye buru ibu. Ya onwe ya kpekwaru umu Izrel ikpe iri afọ anọ. **19** Nwunye nwa ya, bu nwunye Finehaz, di ime, nookwa nso oge imu nwa ya. Mgbe o nuru maka obubu e buuru igbe ogbugba ndu Chineke, nukwa maka onwu nna di ya na di ya, o muputara nwa ya n’ike. Ma o nwuru n’ihi ihe mgbu nke afọ ime. **20** Ma mgbe o na-anwu, ndi inyom na-eji ya ime, siri ya, “Atula egwu, adala mba, i muola nwa nwoke.” Ma o zaghi ha ihe obula. O nakwaghi ha ntị. **21** O guru nwantakiri aha, kpo ya ikabodu, kwuo si, “Ebube esitela n’Izrel puo,” n’ihi obubu e buuru igbe ogbugba ndu Chineke, na n’ihi onwu nna di ya na di ya. **22** O kwuru si, “Ebube esitela n’Izrel puo, n’ihi na e buuru igbe Chineke.”

5 Mgbe ndi Filistia buuru igbe ogbugba ndu Chineke, ha si Ebeneza buru ya buga Ashdod. **2** Ha butere igbe ogbugba ndu Chineke, buba ya n’ime ulo Dagon, dōba ya n’akuku Dagon. **3** Mgbe ndi Ashdod tetara n’isi ututu echi ya, ma lee, Dagon adaala, kpuo ihu ya n’ala n’ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. Ha bulikwara Dagon elu doghachi ya n’onodu ya. **4** Ma n’ututu echi ya, Dagon adakwala kpuo ihu n’ala n’ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. Isi ya na aka ya abuo dakapuru, togboro na mbata onu uto, O bukwa naani ogwe ahụ ya foduru. **5** O bu nke a mere, site mgbe ahụ ruo taa, ndi nchujaja Dagon na ndi niile na-abata n’ulo Dagon, adighi azo ukwu ha n’onu uto mbata ulo Dagon di n’Ashdod. **6** Aka Onyenwe anyi malitere idi arọ n’ahụ ndi Ashdod, ha na obodo ndi ozo gbara ya gburugburu, o ji etuto di iche iche menyere ha egwu ma bibiekwa ha n’Ashdod n’oke ala ya niile. **7** Mgbe ndi Ashdod huru ihe na-eme, ha siri, “Anyi achoghi ka igbe ogbugba ndu Chineke nke Izrel diri n’etiti anyi, n’ihi na aka ya di ike n’ahụ anyi, otu aka ahukwa na chi anyi Dagon.” **8** Ya mere, ha ziri ozi kpokota ndisi ndi Filistia niile, juo ha si, “Gini ka anyi ga-eme igbe chi ndi Izrel?” Ha zara, “Ka e buru igbe chi ndi Izrel buga ya n’obodo Gat.” Ya mere ha buuru igbe Chineke nke Izrel buga Gat. **9** Ma mgbe ha bubatara ya na Gat, aka Onyenwe anyi malitere imegide obodo ahụ. O tinyere ndi obodo ahụ n’onodu oke egwu. O tiri ndi bi n’obodo ahụ ihe otiti, ma nwantakiri ma dimkpa, etuto di iche iche toro ha n’ahụ. **10** Ya mere, ha zilara igbe ahụ Ekron. Ma mgbe igbe ahụ na-abata Ekron, ndi Ekron kwara akwa si, “Ha e burula igbe ogbugba ndu chi ndi Izrel butere anyi, ka anyi na ndi anyi nwusila!” **11** Ya mere, ha kpo kotara ndisi ndi Filistia niile si ha, “Sinu n’obodo zipu igbe chi ndi Izrel, maobu zighachinu ya n’obodo e si bute ya na mbu, ka o hapu igbuchapu anyi na ndi anyi.” N’ihi egwu maka onwu ejidela ndi niile bi n’obodo. Aka Chineke dikwa ike nke ukwu megide obodo ahụ. **12** Ndi na-anwughu ka e mere ka etuto juputa ha n’ahụ, mkpu akwa nke ndi obodo ahụ ruru eluigwe.

6 Igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ noro n’obodo ndi Filistia onwa asaa. **2** Emesia, ndi Filistia kporo ndi nchujaja ha na ndi na-aju mmuo ase juo ha si, “Gini ka anyi ga-eme banyere igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi? Gwa anyi otu anyi ga-esi zilaga ya n’ala ya.” **3** Ndi ahụ zara si, “O buru na unu ezighachi

igbe ogbugba ndu chi ndi Izrel, unu ezighachila ya n'aka efu, kama jirinụ onyinye aja ikpe omuma zilaga ya. Unu mee nke a, ihe otiti ndi a ga-ala. Unu gamatakwa ihe mere o ji na-ata unu ahuhu ndi a.”

4 Ha juru, “Olee udi onyinye aja ikpe omuma anyi ga-enye.” A gwara ha, “Dika onuogugu ndiisi obodo Filistia si di ise, unu ga-eziga onyinye oiyi etuto ise nke e jiri olaedo kpuo na oiyi oke ise nke e jikwa olaedo kpuo, n'hi na o bu otu udi ihe otiti ahụ ka o ji tie unu na ndiisi obodo unu niile. 5 Jiri olaedo kpuo oiyi etuto na oke ndi ahụ na-emebi ala unu, si otu a nye chi ndi Izrel nsopuru. Ma eleghi anya o gawezuga aka ike ya site n'ebe unu na chi unu di iche iche na ala unu no. 6 Gini mere unu ga-eji nyichie obi unu dika ndi Ijipt na Fero mere? Mgbe Chineke mesiri ha ike, o bu na ha ahapughi ndi Izrel ka ha laa? 7 “Wuonu ugboala oheru, werekwanu nne ehi abuo na-enye umu ara kegide n'ugbo ahụ. Ehi ndi a ga-abu ndi a na-ejibeghi ko o ru ubi mbu. Mgbe unu kegidere ehi ndi a, chirinu umu ha chuba ha n'ebe a na-edebe ehi. 8 Werenu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi tinye n'ugboala ahụ, tinyekwa ihe olaedo ndi ahụ unu na-enye ka o buru aja ikpe omuma unu n'ime igbe nta unu ga-etinye n'akuku ya. Zilaganu ya n'uzo o ga-agbaso. 9 Ma guzonu na-ele ya anya. O buru na o gafee oke ala anyi banye Bet-Shemesh, unu ga-amata na o bu Onyenwe anyi mere ka ihe ojoo ndi a dakwasị anyi. Ma o buru na o meghe otu a, o buru na o loghachi, anyi ga-amata na ihe otiti a bu naani ihe ndaba nke dakwasiri anyi, o sikwaghi n'aka Onyenwe anyi.” 10 Ha were dika okwu ndi a si di. Ha weere nne ehi abuo na-enye umu ara kegide ha n'ugboala ahụ, werekwa umu ha kpochie n'ogba anu. 11 Igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na igbe nta ahụ e tinyere oke na oiyi etuto olaedo ndi ahụ a kpuru akpu ka ha dokwasiri n'elu ugboala ahụ. 12 Ehi ndi ahụ dokpuru ugbo ahụ gawa n'uzo Bet-Shemesh. Ha na-ebekwa muu mgbe ha na-aga. Ha sogidere uzo ahụ na-aga. Ha echigharighi gaa aka nri maobu aka ekpe. Ndi eze ndi Filistia sogidekwara ha n'azu tutu rute n'oke ala Bet-Shemesh. 13 N'oge a, ndi Bet-Shemesh no n'ubi na-ewe ihe ubi nke oka wiiti na ndagwurugwu ala ahụ. Mgbe ha lepuru anya hu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, onu juru ha obi. 14 Mgbe ugboala ahụ batara n'ubi nwoke a na-akpo Joshua na Bet-Shemesh, o kwusiri n'akuku otu nkume ukwu di n'ebe ahụ. Ngwangwa, ndi no n'ebe ahụ gbuwasiri

osisi e ji mee ugbo ahụ, gbukwaa ehi abuo ahụ, were ha churo Onyenwe anyi aja nsure oku. 15 Ndi ikom Livayi no n'ebe ahụ buliri igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na igbe nta ahụ di n'akuku ya nke olaedo niile a kpuru akpu di n'ime ya, dokwasị ha n'elu nkume. Ndi Bet-Shemesh churu otutu aja nsure oku na aja ndi ozo nye Onyenwe anyi n'ubochi ahụ. 16 Mgbe ndi eze ise obodo ndi Filistia huru ihe mere, ha laghachiri n'Ekron n'ubochi ahụ. 17 Onyinye etuto olaedo ise a kpuru akpu nke ha nyere Onyenwe anyi di ka aja ikpe omuma n'hi ihe mere ha bu maka obodo ndi Filistia ndi a, Ashdod, Gaza, Ashkelon, Gat na Ekron. 18 Ha wetakwara oke olaedo a dika onuogugu obodo ndi Filistia si di, bu nke ndiisi ise ahụ nwere, obodo ndi e wusiri ike, na obodo nta niile ha. Nkume ukwu ahụ ebe a dokwasiri igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, bu ihe akaebe n'ubi Joshua, onye Bet-Shemesh ruo taa. 19 Ma Onyenwe anyi tibururu iri ndi ikom asaa n'etiti ndi Bet-Shemesh n'hi na ha nyobara anya n'ime igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ. N'hi ya ndi Bet-Shemesh ruru uju n'hi ndi ahụ niile Onyenwe anyi tibururu. 20 Ndi Bet-Shemesh juru si, “Onye puru iguzo n'ihu Onyenwe anyi, bu Chineke a di nsu? Olee ebe anyi ga-ezigakwa igbe ogbugba ndu a?” 21 Ha zipuru ndi ozi ka ha gaa gwa ndi Kariat Jearim si ha, “Ndi Filistia ezighachila igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. Bianu buru ya gaa n'obodo unu.”

7 Ya mere, ndi ikom Kariat Jearim bira buru igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi bubata ya n'ulo Abinadab nke di n'elu ugwu. Ha doru Elieza, okpara Abinadab nsu, ka o buru onye na-elekota igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. 2 Igbe ahụ digidere na Kariat Jearim ogologo oge, iri afu abuo zuruoke. Ma n'oge a niile, ndi Izrel no na-eru uju n'hi Onyenwe anyi. 3 Ya mere, Samuel gwara ezinaulo Izrel niile si, “O buru na unu ji obi unu niile na alaghachikwute Onyenwe anyi, mgbe ahụ, wezaganu chi niile nke ndi ala ozo, na arusi Ashtoret site n'etiti unu. Kpebienu n'obi unu ibiakwute Onyenwe anyi, feekwa naani ya ofufe. O ganaputakwa unu site n'aka ndi Filistia.” 4 Ya mere, ndi Izrel wezugara arusi Baal na Ashtoret ha, bido ife naani Onyenwe anyi. 5 Samuel gwara ha si, “Unu ndi Izrel, zukotaa na Mizpa, ka m riuo Onyenwe anyi ariri n'isi unu.” 6 Mgbe ha niile zukoro n'ebe ahụ, ha kuuru mmiri wupu ya n'ala n'ihu Onyenwe anyi. N'ubochi ahụ kwa, ha buru onu, kwuputa mmehie

sị, “Anyị emehiela megide Onyenwe anyị.” Ọ bụ na Mizpa ka Samuel malitere ikpe ụmụ Izrel ikpe. 7 Mgbe ndị Filistia nūrụ na ụmụ Izrel zukorọ na Mizpa, ndị eze ndị Filistia chikọtara ndị agha ha, bja ibuso Izrel agha. Mgbe ụmụ Izrel nūrụ na ha na-abịa nso, ha tūrụ ụjọ nke ukwu. 8 Ha sịrị Samuel, “Akwasịla itiku Onyenwe anyị Chineke anyị mkpu akwa n’ihi anyị, kpeekwa ekpere ka ọ zoputa anyị site n’aka ndị Filistia.” 9 Mgbe ahụ, Samuel weere nwa atūrụ na-añụ ara jiri ya chūorọ Onyenwe anyị aja nsure oku, rịokwa Onyenwe anyị ka o nyere Izrel aka. Onyenwe anyị zara ekpere ya. 10 N’oge ahụ, mgbe Samuel nọ na-esure aja nsure oku ahụ, ndị Filistia bjaruru nso ibuso Izrel agha, ma Onyenwe anyị sitere n’elugwe were oke olu egbe elugwe nke dara oke ụda chūsasja ha. O mere ka ogbaaghara bata n’etiti ndị Filistia. Nke a mekwara ka ụmụ Izrel kpochapụ ha, 11 Ndị ikom Izrel si na Mizpa pụta chūso ndị Filistia oso, na-etigbu ha n’uzọ ruo na ndịda Bet-Ka. 12 Mgbe ahụ, Samuel weere otu nkume doo ya n’agbata Mizpa na Shen, kpoo ebe ahụ, Ebeneza, nke pūtara, “Nkume inyeaka,” n’ihi na ọ sịrị, “N’ezie, Onyenwe anyị enyerela anyị aka ruo ugbu a.” 13 Ya mere, mmeri a e meriri ndị Filistia mere ka ha ghara ibuso Izrel agha ozo, n’ihi na Onyenwe anyị kwūsiri ha ime nke a ụbọchị niile nke ndụ Samuel. 14 E nyeghachiri ndị Izrel obodo niile ndị Filistia dotara n’agha na mbụ, nke di site n’Ekron ruo Gat. Ndị Izrel napūtara oke ala ndị a site n’aka ndị Filistia. N’uzọ di otu a, e mere ka udo di n’etiti ndị Izrel na ndị Amorait. 15 Samuel nọgidere dika onye ikpe ndi Izrel ụbọchị niile nke ndu ya. 16 Afọ niile, ọ na-ejeghari site n’otu obodo ruo n’obodo ozo, site n’obodo Betel ruo Gilgal, ruokwa Mizpa. Ọ na-anokwa n’obodo ndi a na-ekpe ndi Izrel ikpe. 17 Ma ọ na-aogħhachi na Rema, n’ihi na ọ bụ n’ebe ahụ ka ụlọ ya di. O kpekwaro ndi Izrel ikpe n’ebe ahụ, wuokwara Onyenwe anyi ebe ichu aja n’ebe ahụ.

8 Mgbe Samuel għorọ agadi, o mere ụmụ ya ndi ikom ka ha buru ndi ikpe ndi Izrel. 2 Juel, okpara ya, na Abija, nke na-eso ya ka ọ hoputara. Ha nokwa na Bjasheba na-ekpe ndi Izrel ikpe. 3 Ma umu ya esoghi uzọ ya. Ha na-agbaso naani ihe ga-abara ha. Ha narikwa ngari, na-ekpe ikpe na-ezighi ezi. 4 N’ihi ya, ndi okenye umu Izrel niile zukotara, bjakwute Samuel na Rema si ya, 5 “I meela agadi, umu gi ndi ikom adighikwa eso uzọ gi. Ugbu a hoputara anyi onye ga-abu eze anyi, onye ga na-edu anyi, dika mba ndi

ozo.” 6 Ma obi adighi Samuel uto mgbe ha rioro si, “Nye anyi eze ga-edu anyi.” N’ihi ya, Samuel kpokuru Onyenwe anyi n’ekpere. 7 Onyenwe anyi gwara ya, “Gee nti n’ihe niile ndi a na-agwa gi; ọ bughị gi ka ha juru, kama ọ bu mu onwe m ka ha juru ibu eze ha. 8 Site n’ubochi m mere ka ha si n’Ijpt puta ruo taa, ha na-agbakuta m azu, na-ekechi ndi ozo. Ọ bukwa otu a ka ha na-eme gi ugbu a. 9 Mee dika ha rioro, ma echefula igwa ha udi omume eze ahụ ga-achi ha ga-emeso ha.” 10 Samuel gwara ndi Izrel na-ario ka e nye ha eze ihe Onyenwe anyi kwuru. 11 Ọ zara si ha, “Ihe ndi a bu udi mmeso eze ahụ ga-achi unu gemeso unu: Ọ ga-eduru umu unu ndi ikom mee ha ndi na-agba oso n’ihu ugbo agha ya na inyinya ya. 12 Ufodu ka ọ ga-eme ochiagha, ndi ga-elekota otutu puku ndi agha, maobu iri ndi agha ise; ndi ufodu gabu ndi ga-ako ubi ya, ndi ozo ga-ewebatakwa ihe owuwe ubi ya, ma ndi ozo ga-akpuru ya ngwa agha na ihe niile e ji anya ugbo agha ya. 13 Ọ ga-eduru umu unu ndi inyom mee ka ha buru ndi na-esiri ya mmanu otite na-esi isi uto, na ndi na-esiri ya nri, na ndi na-eghere ya ihe oghighe. 14 Ọ ga-anarakwa unu ubi unu, na ubi vaini unu, na ubi oliv unu ndi kachasi mma, were ha nye ndi na-ejere ya ozi. 15 Ọ ga-ewere otu uzọ n’ime uzọ iri nke mkpuru ubi unu na ubi vaini unu nye ndisi oru ya na ndi na-ejere ya ozi. 16 Ọ ga-akwagidekwa unu ka unu nye ya ndi ohu unu, ndi ikom n’ime ha, na ndi inyom n’ime ha, ya na anu ulo unu ahụ di ezi mma, na inyinya ibu unu. 17 Ọ ga-ewerekwa otu uzọ n’uzọ iri nke igwe anu ulo unu, meekwa ka unu onwe unu burukwa ndi ohu ya. 18 Mgbe ubochi ndi ahụ biara, mgbe ihe ndi a bidoro imezu, unu ga-akwa akwa, rioro ka e wezugara unu eze ahụ unu hoputaara onwe unu, ma Onyenwe anyi agaghị ana unu nti n’ubochi ahụ.” 19 Ma ndi Izrel juru ige Samuel nti. Ha siri, “Anyi chorọ eze ga-achi anyi. 20 Mgbe ahụ, anyi onwe anyi ga-adi ka ndi mba niile ozo, anyi ga-enwe eze ga na-edu anyi, na-aga n’ihu anyi na-ebukwa agha anyi.” 21 Samuel gwara Onyenwe anyi ihe niile ha kwuru. 22 Ma Onyenwe anyi zara ya ozo si, “Mee ihe ha kwuru, nye ha eze.” Mgbe ahụ, Samuel gwara ndi ikom Izrel okwu si ha, “Laanu, nwoke obula n’obodo ya.”

9 E nwere otu nwoke si Benjamin aha ya bu Kish nwa Abiel, nwa Zeroa, nwa Bekorat, nwa Afia, onye Benjamin, burukwa oke mmadu a maa ama. 2 O nwere

nwa nwoke aha ya bu Sọl, onye bu okorobia no n'uju ya. O nweghi nwoke ozo e ji atunyere ya n'Izrel niile. O toro ogologo karja onye obula site n'ubu ruo n'isi. 3 Otu ubochi, ufodu n'ime inyinya ibu Kish nna Sọl nwere kpafuru. N'ihu ya, Kish kporo Sọl gwa ya okwu si, "Duru otu odibo ka gi na ya soro ga chogharia inyinya ibu ndi a." 4 Ha choro inyinya ndi ahụ gaa n'ala ugwu ugwu Ifrem, na n'akuku Shalisha, ma ha ahughị ha. Ha chokwara ha gaa n'akuku Shaalim, ma ha ahughị ha n'ebe ahụ. Emesja, ha choro inyinya ibu ndi ahụ gaa n'ala niile nke ndi Benjamin, ma ha ahughị ha ebe obula. 5 N'ikpeazu, mgbe ha choro ha rute n'ala Zuf, Sọl gwara onyeozu ahụ ya na ya so, si, "Ka anyi laghachi, n'ihu na o buru na nna m elee anya anyi ma o hughị anyi, o ga-amalite iche echiche banyere anyi karja inyinya ibu ndi a." 6 Ma odibo ahụ zara ya si, "Lee, e nwere otu onye nke Chineke bi n'obodo a; o bukwa onye mmadu niile na-asopuru n'ihu na ihe obula o kwuru na-emezu. Ka anyi gaa hu ya, ma eleghị anya o ga-agwa anyi uzo anyi ga-esi." 7 Sọl siri odibo ya, "O buru na anyi agaa, gini ka anyi ga-enye nwoke ahụ? Nri di na-akpa anyi agwula, o dikwaghị onyinye anyi nwere nke anyi ga-enye onye nke Chineke. Gini ka anyi nwere?" 8 Onyeozu ahụ zara ya ozo si, "Lee, enwere m otu mkpuru shekel olaocha. Aga m enye ya onye Chineke a ka o gwa anyi uzo anyi ga-esi." 9 (Na mgbe gara aga n'Izrel, o buru na mmadu agaa iju Chineke ase, o na-asi, "Bia ka anyi jekwuru onye ohu uzo," n'ihu na onye a na-akpo onye amuma taa, ka a na-akpo onye ohu uzo n'oge ahụ). 10 Sọl siri odibo ya, "O di mma, Bia ka anyi gaa." Ha biliri gawa n'obodo ebe onye Chineke ahụ no. 11 Mgbe ha na-arigo ugwu ibanye obodo ahụ, ha zutere ufodu umu agboghọ ka ha na-aputa iseta mmiri, juo ha ajuju si, "Onye ohu uzo ahụ o no n'ebe a?" 12 Umụ agboghọ ahụ zara ha si, "E, o no ya. Lee ya ka o na-aga n'ihu unu. Unu jesie ike unu ga-ahụ ya. Ugwu a ka o batara obodo anyi, n'ihu na o na-aga iso ndi mmadu gaa ichu aja n'ebe di elu. 13 Ngwangwa unu banye n'obodo, unu ga-ahụ ya tupu o gaa n'ebe di elu iri ihe. N'ihu na ndi mmadu agaghị ebido iri ihe tutu ruo mgbe o rutere, n'ihu na o ghaghị igozu ihe aja ahụ tupu ndi a kporo oku ebido iri ihe. Gbagoonu unu ga-ahụ ya n'oge dika nke a." 14 Ya mere, ha mere ngwangwa, baa n'ime obodo ahụ. Dika ha na-abata n'ime obodo, lee Samuel ka o na-abajakwute ha; o na-aga n'ebe ahụ di elu. 15 Ma n'ubochi boro tupu ubochi Sọl na-

abia, Onyenwe anyi kpughere nke a nye Samuel. 16 "Dika mgbe a echi, aga m ezitere gi otu nwoke si n'ala Benjamin. I ga-ete ya mmanu nke ga-eme ya ka o buru onyendu Izrel ndi m. O ga-azoputa ha site n'aka ndi Filistia, n'ihu na ahula m ahuhu nke ha no n'ime ya; anukwala m ikwa akwa ha." 17 Mgbe Samuel huru Sọl, Onyenwe anyi gwara ya si, "Lee nwoke ahụ m gwara gi ihe banyere ya! O bu ya ga-achi ndi m." 18 Ma Sọl bjaruru Samuel nso juo ya si, "Biko, zi m ebe ulo onye ohu uzo di." 19 Samuel zara si ya, "Mu onwe m bu ohu uzo ahụ. Gaanu n'ihu m rigoruo n'ebe di elu, n'ihu na mu na unu ga-eso rikoo nri taa. N'utu echi aga m agwa gi ihe di gi n'obi. Aga m ezilagakwa gi. 20 Enyela obi gi nsogbu maka inyinya ibu ndi ahụ furu efu n'abal atọ gara aga, n'ihu na a chotala ha. Ma, onye ka mmadu ahụ bu, onye ndi Izrel niile na-achosi ike? O bughị gi na ezinulo mna gi." 21 Ma Sọl zara si, "O bughị onye Benjamin ka m bu, onye sitere n'ebo kachasi nta n'Izrel; o bughị agburu m dikarisi nta n'etiti agburu niile ozo di n'ebo Benjamin? Gini mere i ji agwa m udi okwu di otu a?" 22 Mgbe ahụ, Samuel duuru Sọl na onyeozu ya kpobata ha n'ime ulo ukwu, nye ha onodu n'isi oche n'etiti iri mmadu atọ o kporo oriri. 23 Samuel gwara onyeisi ndi na-esi nri okwu si, "Weta anu ahụ m nyere gi, nke ahụ m si gi ka i debe iche." 24 Onye na-esi nri weere ukwu anu ahụ na ihe ndi so ya debe ya n'ihu Sọl. Samuel siri, "Lee, ihe ndi e wepuru ka e debere gi. Rie, n'ihu na e debere gi ya maka oge akara aka, site n'oge ahụ m kwuru si, 'Akporo m ndi mmadu oku nri.'" Sọl sooro Samuel rie nri n'ubochi ahụ. 25 Mgbe ha sitere n'ebe ahụ di elu ridata n'obodo. Samuel kpanyere Sọl uka n'elu ulo ya. 26 N'isi ututu mgbe ha biliri, Samuel kporo Sọl n'ulo elu si, "Jikere, ka m zilaga gi." Mgbe Sọl kwadoro, ya na Samuel sooro puo n'ezi. 27 Ka ha na-arida na-abjaru nsotu obodo ahụ, Samuel siri Sọl, "Gwa onyeozu ahụ ka o gafee n'ihu anyi." Onyeozu ahụ mekwara otu a, ma, "Gi onwe gi chere ntakiri oge n'ebe a ka m mee ka i nuru ozi sitere n'aka Chineke."

10 Mgbe ahụ, Samuel weere karama mmanu wukwasị ya n'isi, sutukwa ya onu n'agba si ya, "O bu na Onyenwe anyi etebeghi gi mmanu ime gi onyendu ihe nketa ya? 2 Mgbe i ga-ahapu m n'ebe a, i ga-ahụ ndi ikom abuo n'akuku ili Rechel na Zelza, n'ala Benjamin, ha ga-agwa gi, 'A chotala inyinya ibu ndi ahụ furu efu, ugwu a, nna gi akwusila iche ihe

gbasara inyinya ibu ya, ma o nọkwa na-echegbu onwe ya n'ihu gi, o na-aju, "Olee ihe m ga-eme banyere okpara m?" 3 "Mgbe i ruu n'osisi ukwu Taboa, i ga-ezute ndi ikom ato ndi na-aga ife Chineke ofufe na Betel. Otu n'ime ha ga-ebu umu ewu ato, nke ozo ga-eji ogbe achicha ato, ma nke ato ga-eji otu karama mmanya. 4 Ha ga-aju gi banyere odimma gi, nyekwa gi ogbe achicha abuo, nke i ga-anara site n'aka ha. 5 "Emesia, i ga-aga Gibe a nke Chineke, ebe ndi agha ndi Filistia mara ulo ikwu nche. Mgbe i na-abata obodo ahụ, i ga-ezute ndi amuma, ndi si n'ebe di elu ahụ narịdata. Ha ga na-akpo une, na egwu otiti, na oja, na ubo akwara. Ha ga na-ebukwa amuma. 6 N'oge ahụ, mmuo Onyenwe anyi ga-abiakwasị gi, i ga-esorokwa ha buo amuma. I ga-abukwa onye a gbanwere, onye di iche. 7 Mgbe ihe iribama ndi a mezuru i ga na-eme ihe obula i cheputara n'obi gi, n'ihu na Chineke nonyeere gi. 8 "I ga-aga Gilgal chere m n'ebe ahụ abali asaa, n'ihu na ana m abia ichu aja nsure oku na aja udo. Aga m agwa gi ihe i ga-eme mgbe m bịara." 9 Mgbe o na-atughari ka o si ebe Samuel no puo, Chineke gbanwere ya, nye ya obi oheru, ihe iribama ndi ahụ mezuokwara n'ubochi ahụ. 10 Mgbe ya na onye na-ejere ya ozi rutere Gibe a, ndi amuma no n'ahiri zutere ha. Mmuo nke Chineke biakwasiri ya n'ebe o di ukwu, o sooro ha malite ibu amuma. 11 Mgbe ndi niile maara Sol huru ya ka o so ndi a na-ebu amuma, ha juru onwe ha ajuju si, "Gini mere nwa Kish? Sol, o ghola otu n'ime ndi amuma?" 12 Otu n'ime ndi bi n'ebe ahụ juru si, "Onye ka nna ha bu?" Nke a bu mmalite okwu ahụ a na-ekwu si, "Sol o ghola otu n'ime ndi amuma?" 13 Mgbe Sol buchara amuma, o rigooro gaa n'ebe ichu aja ahụ di n'elu ugwu. 14 Mgbe nwanne nna ya huru Sol, o juru ya ajuju si, "Olee ebe i gara?" Sol zara ya si, "Anyi gara icho inyinya ibu ndi ahụ furu efu, ma anyi achotaghị ha, n'ihu ya anyi gara n'ebe onye amuma a na-akpo Samuel iju a ase ebe ha no." 15 Ma nwanne nna Sol siri, "Gwa m ihe Samuel gwara gi." 16 Sol zara ya si, "O gwara anyi na a chotala inyinya ibu ndi ahụ." Ma okwu gbasara alaeze, dika Samuel siri kwuo ya, o gwaghị ya ihe obula. 17 Emesia, Samuel kporo nzuko ndi Izrel niile na Mizpa, ka ha bia zute Onyenwe anyi. 18 O gwara ha si, "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, 'Mu onwe m si n'ala Ijpt kpopta Izrel ma naputakwa unu site n'aka ike ndi Ijpt, na site n'aka alaeze niile bu ndi kpagburu unu.' 19 Ma ugbo a, unu ajula Chineke unu onye na-azoputa unu site n'ihe

ndakwasị na nhuju anya unu niile. Unu kwukwara si, 'Mba, nye anyi eze ga-achị anyi.' Ugbo a, doonu onwe unu n'usoro n'ihu Onyenwe anyi dika ebo unu na ikwu unu niile si di." 20 Samuel mere ka ebo Izrel niile bjaruo nso n'ebo n'ebo, nza mara ebo Benjamin. 21 O mere ka ebo Benjamin bjaruo nso n'agburu n'agburu, nza mara agburu Matri. N'ikpeazu nza ahụ mara Sol, nwa Kish. Ha choghariri ya ma ha ahughị ya. 22 Ha juru Onyenwe anyi ase ozo, "Nwoke ahụ o bjala n'ebe a?" Onyenwe anyi siri, "E, Lee, o zoro onwe ya n'etiti akpa ndi ahụ." 23 Ha gbaara gaa n'ebe ahụ kpopta ya. Mgbe o putara guzoro n'etiti ha, ha huru na o toro ogologo kariya onye obula site n'ubu ruo n'isi. 24 Samuel gwara ndi ahụ niile okwu si, "Onye a bu nwoke ahụ Onyenwe anyi hoputara ka o buru eze unu. O dighi onye ozo dika ya n'Izrel!" Mgbe ahụ, mmadu niile tiri mkpu si, "Ka eze di ogologo ndu gaa n'ihu!" 25 Ozokwa, Samuel gwara ndi Izrel ihe bu oru eze, na ihe ruuru ya. O dekwara ihe ndi a n'akwukwo, debe akwukwo ahụ n'ihu Onyenwe anyi. Emesia, Samuel mechiri nzuko ahụ. Onye obula laghachikwara n'ulo ya. 26 Mgbe Sol laghachiri n'obodo ya, bu Gibe a, ndi ikom ndi Chineke meturu aka n'obi sooro ya. 27 Ma ufodu ndi efulefu jogburu onwe ha kwuru si, "Olee otu nwoke a ga-esi zoputa anyi?" Ha leliri ya anya, jukwa iwetara ya onyinye inata ihuma. Ma Sol gbachitere ha nkiti.

11 N'oge ahụ, Nahash, eze ndi Amon, duuru ndi agha ya bilie imegide ndi Izrel bi n'ala Jebesh Gilead. Ma ndi Jebesh rioro ya si, "Ka anyi na gi gbaa ndu, anyi ga-anọ n'okpuru ochichi gi." 2 Ma Nahash, onye Amon zara si ha, "Mu na unu ga-agba ndu ma o buru na unu ekwenye ka m ghuputa anya aka nri nke onye obula n'ime unu, si otu a wetara Izrel niile ihe nkocha." 3 Ndi okenye obodo Jebesh zara si, "Nye anyi abali asaa ka anyi ziga ndi ozi n'ala Izrel niile. O buru na o nweghi onye kwere ibia zoputa anyi, anyi ga-ewere onwe anyi nyefee gi n'aka." 4 Mgbe ndi ozi ha zipuru bjaruru Gibe a, nke bu obodo Sol, ha kororo ndi mmadu ihe ndi a, ha niile dapuru n'akwa. 5 Ma n'oge a, Sol si n'ubi na-alota, soro umu ehi ya n'azu, o juru, "O bu gini na-eme onye obula? Gini mere na ha ji ebe akwa?" Ha kororo ya ihe banyere ozi e si Jebesh zite. 6 Mgbe Sol nuru ozi a, Mmuo nke Chineke biakwasiri ya n'ike, iwe wekwara ya nke ukwu. 7 O kpuputara ehi abuo bokasia ha, zipu ndi ozi ka ha

buru ha ga obodo niile di n'Izrel. Ozi ha ga-ezi ndi obodo obula bu nke a. "O bu ihe e mere ehi ndi a ka a ga-eme ehi onye obula juru iso Sol na Samuel jee ogu." Onyenwe anyi mere ka egwu jide ndi Izrel niile. N'ihia ya, ha niile bjakwutere Sol dika otu mmadu. 8 Mgbe Sol kpokotara ha na Bezek, onuogugu ndi ikom Izrel di nari puku ato, tinyekwara iri puku mmadu ato, ndi sitere na Juda. 9 Ha gwara ndi zitere ozi ahụ okwu si ha, "Zienụ ndi ikom Jebesh Gilead, 'Echi, tupu anyanwụ achaa n'uju ya, a ga-anaputa unu.'" Mgbe ndi ozi a gara zie ndi ikom Jebesh Gilead ozi a, ha niri nri onu nke ukwu. 10 Ndi ikom Jebesh ziri ozi gwa ndi Amon si ha, "Echi, anyi ga-enye unu onwe anyi, ka unu mee anyi ihe masiri unu." 11 Ma n'ututu echi, Sol na ndi agha ya bjaruru. O kewara ndi agha ya uzọ ato, buso umu Amon agha na mberede n'isi ututu. O gbugidere ha ututu niile ruo mgbe anyanwụ chara n'uju ya, chusasia ndi foduru n'ime ha. Nke a mere na o nweghi ebe a ga-ahu ka ndi agha Amon abuo nokotara. 12 Ndi Izrel niile bjakwutere Samuel juo ya si, "Olee ndi ahu si na Sol agaghi abu eze anyi? Kpoptara anyi ha ka anyi gbuo ha!" 13 Ma Sol zara si, "O nweghi onye obula a ga-egbu taa, n'ihia na taa, Onyenwe anyi anaputala Izrel!" 14 Samuel gwara ha si, "Bianu ka anyi gaa Gilgal mee ibu eze a ka o di ohuru ozọ." 15 Ya mere, mmadu niile gara Gilgal. Na mmemme puru iche, ha mere Sol eze n'ihu Onyenwe anyi. Ha chukwara aja udo nye Onyenwe anyi n'ebe ahụ. Onu juputakwara n'obi Sol na ndi Izrel niile.

12 Mgbe ahụ, Samuel gwara umu Izrel si, "Lee, emeelara m unu ihe unu rioro, Enyela m unu eze. 2 Ugbu a, unu enweela eze, onye bu onyendu unu. Ma n'ebe mu onwe m no, aburu a m agadi isi awo, umu m ndi ikom so norokwa n'etiti unu. Abu m onyendu unu site na mgbe m bu okorobia ruo taa. 3 Lee m ka m guzo n'ihu unu. Gbaanu ama megide m n'ihu Onyenwe anyi na n'ihu onye ya o tere mmanu. Onye ka m zuuru ehi ya? Onye ka m zuuru inyinya ibu ya? O di onye m ghogburu? O di onye m megburu? O di onye m si n'aka ya nara ego aka azu ime ka m ghara ikpe ikpe ziri ezi? Gwanu m ma o buru na m mere ihe ndi a, aga m emezi ya." 4 Ha zara si, "Mba o dibeghi mgbe i ghogburu anyi, maobu kpagbuo anyi, n'uzo obula. O nweghikwa onye i si n'aka ya were ihe obula." 5 Samuel zara si ha, "Onyenwe anyi bu onye akaebe megide unu. Otu a kwa, onye ya o tere

mmanu bu onye akaebe taa, na unu achotaghi ihe obula n'aka m." Ha zara si, "E, o bu onye akaebe!" 6 Samuel gakwara n'ihu n'okwu ya si, "O bu Onyenwe anyi hoptara Mosis na Eron. O bukwa ya mere ka nna nna unu ha si n'Ijpt puta. 7 Ugbu a, guzonu ju n'ebe a n'ihu Onyenwe anyi ka m chetara unu ihe oma niile Onyenwe anyi meere unu na nna nna unu ha. 8 "Mgbe umu Jekob batara Ijpt, ha kpokuru Onyenwe anyi ka o nyere ha aka. Onyenwe anyi zitere Mosis na Eron, ndi kpoptara nna nna unu ha site n'Ijpt, mee ka ha bia biri n'ebe a. 9 "Ma ha chefuru Onyenwe anyi bu Chineke ha, n'ihia ya o nyefere ha n'aka Sisera, bu ochiagha eze Hazo, nakwa n'aka ndi Filistia, na eze ndi Moab, bu ndi lusoro ha ogu. 10 Ha tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa, si ya, 'Anyi emehiela, anyi agbakutala Onyenwe anyi azu, fee arusi Baal na Ashtoret. Ma ugbu a, naputa anyi site n'aka ndi iro anyi, anyi ga-efekwa gi.' 11 Onyenwe anyi zitere Jerub-Baal, na Barak, na Jefta, na Samuel, ka ha zoputa unu site n'aka ndi iro no unu gburugburu, mee ka unu biri n'udo. 12 "Ma mgbe unu huru na Nahash, eze ndi Amon na-acho ibuso unu agha, unu turu egwu bjakwute m si m, 'Mba, anyi choro eze gachi anyi,' n'agbanyeghi na Onyenwe anyi Chineke unu bu eze unu. 13 Ugbu a, leenu eze unu hoptara, n'ihia na o bu unu rioro Onyenwe anyi ka o nye unu ya; Onyenwe anyi azakwala aririo unu. 14 Ugbu a, o buru na unu ga-atu egwu Onyenwe anyi, fee ya, rubere ya isi, hapu inupu isi n'ebe iwu ya di, o burukwa na unu na eze unu ga-esogide Onyenwe anyi Chineke unu, ihe niile ga-adi mma. 15 Ma o buru na unu enupu isi n'ihu Onyenwe anyi, ju ige ya nti, aka ya ga-abiakwasu unu n'oke iwe, o ga-emekwa unu ihe o mere nna nna unu ha. 16 "Ugbu a, na-elenu anya ka unu hu oru itunanya niile Onyenwe anyi na-aga iru. 17 Unu maara na ugbu a bu oge a na-agho mkpuru oka wiiti, ma aga m ekpe ekpere ka Onyenwe anyi zite egbe eluigwe na mmiri ozuzo taa, ka unu ghota udi ihe ojoo unu mere n'anya Onyenwe anyi mgbe unu rioro ya si ya nye unu eze." 18 Mgbe ahụ Samuel kpokuru Onyenwe anyi, Onyenwe anyi zidatakwara egbe eluigwe na mmiri ozuzo n'ubochi ahụ. Nke a mere ka mmadu niile tuo Onyenwe anyi na Samuel egwu. 19 Ndi ahụ rioro Samuel aririo si ya, "Biko kpeere anyi ekpere nye Onyenwe anyi Chineke gi ka anyi bu ndi ohu gi ghara inwu. N'ihia na, n'ezie, anyi ejirila aka anyi mee ka mmehie anyi mubaa site n'irio ka e nye anyi eze."

20 Samuel zara si, “Unu atula egwu. Unu emeela ihe ojoo ndi a niile, ma hukwanu na unu ji obi unu niile fee Onyenwe anyi ofufe. Unu agbakutakwala ya azu n’uzo obula. 21 Unu agbasola chi ndi ozo, n’ihi na ha abaghi uru. Ha agaghi enyere unu aka maobu naputa unu site n’aka ndi iro unu. 22 Onyenwe anyi agaghi ahapu ndi ya o hoputara, n’ihi na-ime ihe di otu a bu iwetara aha ya di ukwu ihere. O toro Onyenwe anyi utu ime unu mba puru iche nye onwe ya. 23 Ma banyere mu onwe m, o ga-aburu m ihe aru ma a si na m ga-emehie megide Onyenwe anyi site n’ikwusi ikpere unu ekpere. Aga m anogidekwa na-ezi unu ihe ndi ahụ di mma, na ihe ndi ahụ kwesiri ekwesi. 24 Naani tūonū egwu Onyenwe anyi, werekwanu obi unu fee ya ofufe n’ikwesi ntukwasị obi; chetanu ihe ukwu niile o meere unu. 25 Ma o buru na unu anogide na-eme ihe ojoo, unu na eze unu ka a ga-ekpochapu.”

13 Sọl gbara iri afọ atọ mgbe e mere ya eze. O chikwara dika eze n’ala Izrel iri afọ anọ na abuo. 2 Sọl sitere n’etiti umu Izrel hoputa puku ndi ikom atọ ka ha buru ndi agha ya. Sọl na puku abuo no na Mikdash n’ala ugwu ugwu Betel. Otu puku nonyeere Jonatan na Gibe, n’ala Benjamin. Ndi ikom ndi foduru ka o zighachiri, onye obula n’ulo ha. 3 Ma Jonatan busoro ndi agha Filistia no na Geba agha. Ndi Filistia nukwara ihe banyere ya. Mgbe ahụ, Sọl nyere iwu ka e gbuo opi ike n’ala Izrel niile, kwuo si, “Unu ndi Hibru niile, geenu nti.” 4 Ya mere, umu Izrel niile nuru akuko ahụ nke kwuru si, “Sọl ebusola omuma ulo ikwu ndi agha Filistia agha, n’ihi nke a, ndi Izrel niile aburu ndi a kporo asi ugbo a n’etiti ndi Filistia.” Ya mere, ndi agha Izrel niile putakwara soro Sọl gaa Gilgal. 5 Ndi Filistia n’onwe ha chikotara ndi agha ha ibuso ndi Izrel agha. Onuogugu ugbo agha ha di puku atọ, ndi na-agba inyinya ha nwere di puku isii; ndi agha ha ndi ozo di ukwu n’onuogugu. N’ezie, ha di ukwu dika aja di n’onu osimiri. Ha manyere ulo ikwu ha na Mikdash n’owuwa anyanwu Bet-Aven. 6 Mgbe ndi agha Izrel huru na onodu ha di njo nke ukwu, hukwa na ndi iro na-emegide ha, ha zoro onwe ha n’ogba nkume, n’ime oke ohia, n’etiti nkume, n’ime olulu na n’ime oghere obula. 7 Ndi Hibru ufodu gafere Jodan ruo n’ala Gad na Gilead. N’oge a, Sọl no na Gilgal, ndi agha niile ya na ha no na-amakwa jijiji n’ihi ujo. 8 Samuel gwarari Sọl ka o chere ya ruo abali asaa, ma mgbe abali asaa zuru Samuel abigghi

Gilgal. N’oge a, ndi agha Sọl malitere na-agbasasi. 9 Ya mere, Sọl kwuru si, “Wetaranu m ihe aja nsure oku na nke aja udo.” Sọl chikwara aja nsure oku ahụ. 10 Ngwangwa o na-achucha aja ndi ahụ, Samuel rutere, Sọl puru izute ya, na ikele ya. 11 Samuel siri, “Gini bu ihe a i mere?” Sọl zara, “Mgbe m huru na ndi a na-agba aghara aghara, na-esite n’ebe m no na-agbapu, mgbe m lere anya lee, ma ahughi m ka i na-abia dika i kwuru, mgbe m hukwara ndi Filistia ka ha no na Mikdash, na-akwado ibuso anyi agha, 12 echeere m, ‘Ugbu a, ndi Filistia ga-aridakwute m ibuso m agha na Gilgal, ma aribeghi m ihuoma Onyenwe anyi.’ Ya mere m, m jisie ike chuo aja nsure oku ahụ.” 13 Samuel siri Sọl, “I kpara agwa onye nzuzu. I debeghi ihe Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi n’iwu idebe. A si na i mere nke a, o gaara eme ka alaeze gi guzosie ike n’ebe Izrel no ruo mgbe niile. 14 Ma ugbo a, alaeze gi agaghi adigide. Onyenwe anyi achoputala otu nwoke dika ochicho obi ya si di, o hoputakwala ya ibu eze nke ndi ya; n’ihi na i debeghi ihe Onyenwe anyi nyere gi n’iwu.” 15 Samuel biliri hapu Gilgal gaa Gibe n’ala Benjamin. Mgbe Sọl gururu ndi agha so ya, o choputara na ha di naani nari isii. 16 Sọl na nwa ya nwoke Jonatan, na nari mmadu isii ndi soo ha no na Geba n’ala Benjamin, ebe ndi Filistia mara ulo ikwu ha na Mikdash. 17 Ufodu n’ime ndi agha Filistia kere onwe ha uzo atọ site n’ulo ikwu ndi Filistia puta; otu uzo chere ihu n’uzo Ofra n’akuku Shual, 18 nke ozo chere ihu iga Bet-Horon, nke atọ chee ihu n’uzo oke ala di na Ndagwurugwu Zeboim, nke di ozara nso. 19 N’oge ahụ, e nweghi ike ichota otu okpu uzu n’ala Izrel, n’ihi na ndi Filistia siri, “Ma o bughu otu a, ndi Hibru ga-akputara onwe ha mma agha maobu ube.” 20 Izrel niile na-ejekwuru ndi Filistia maka imu ogu igwuze ala ha, maobu mma oge ha, maobu anyuike ha, maobu mma ha ji ewe ihe ubi. 21 Ihe ha na-akwu maka imu ogu igwuze ala, na mma oge ha bu uzo abuo nke shekel e kere uzo atọ, maka imu anyuike, na ndudu, ya na ipi ndudu e ji achu ehi bu, otu uzo nke shekel e kere uzo atọ. 22 Nke mere na ahutaghi mma agha maobu ube obula n’aka ndi agha Izrel n’ubochi agha ahụ, ma o bughu naani nke di n’aka Sọl na Jonatan. 23 Ugbo a ndi Filistia e kewaputara iche a puola gaa n’uzo warawara di na Mikdash.

14 Otu ubochi, Jonatan nwa Sọl, kporo nwokorobia na-ebu ihe agha ya si, “Bia, ka anyi gafee

ndagwurugwu jeruo n'ulo ikwu ndi Filistia." Ma o gwaghi Sol nna ya. 2 Sol na nari ndi ikom isii ya nanodu n'ebe di anya site na Gibe, n'okpuru osisi pomegranet di na Migron. 3 Otu n'ime ndi so Sol bu Ahija onye nchujaja, onye yi efod. O bu nwa Ahitub, onye bu nwanne Ikabodu. Ahitub bu nwa nwa Finehaz, onye bu nwa Elayi, onye nchujaja Onyenwe anyi na Shailo. O dikwaghi onye ma na Jonatan apuola. 4 Tupu Jonatan eruo ebe ndi Filistia no, o ghaghi isite na nwa uzọ warawara di n'agbata nkume abuo, a nakpo Bozez na Sene gabiga. 5 Nkume nke di n'akuku elu elu, di n'ihu Mikmash, nke di n'akuku ndida di n'ihu Geba. 6 Jonatan gwara nwokorobia na-ebu ihe agha ya si, "Bia, ka anyi gafee ga n'ebe nguzo ndi ahụ a na-ebighi ugwu, ma eleghi anya Onyenwe anyi ga-aluru anyi ugu. N'ih na o dighi ihe puru igbochi Onyenwe anyi izoputa, site n'otutu mmadu, maobu ole na ole." 7 Nwokorobia ahụ zara si ya, "Gaa n'ihu, eji m obi m na mmuo m na-eso gi dika ochicho gi si di." 8 Jonatan gwara ya si, "Bia ka anyi ga, lee ihe anyi ga-eme. Anyi ga-apukwuru ndi agha ahụ mee ka ha hu anyi anya. 9 O buru na ha asi, 'Guzonu ebe ahụ ruo mgbe anyi bjakwutere unu,' anyi ga-echere ebe anyi no, anyi agaghi agakwuru ha. 10 Ma o buru na ha si, 'Rigokwutenu anyi,' anyi ga-emekwa otu ahụ, n'ih na o ga-aburu anyi ihe ama na Onyenwe anyi enyela ha n'aka anyi." 11 Ya mere, ha abuo guzoro ebe ndi Filistia ga-ahu ha. Mgbe ndi Filistia huru ha, ha tiri mkpu si, "Lee, ndi Hibru esitela n'onu ebe ha zoro na-ariputa." 12 Ndi ikom ndi na-anọ n'ebe nguzo ndi nche tikuru Jonatan na onye ahụ na-ebu ngwa agha ya si, "Rigokwutenu anyi, ka anyi mee unu ihe." Jonatan gwara onye ahụ na-ebu ngwa agha, "Soro m n'azu rigota, n'ih na Onyenwe anyi ewerela ha nyefee n'aka Izrel." 13 Ya mere, Jonatan ji ikpere ya na aka ya rigoruo n'ebe ahụ; onye na-ebu ihe agha ya sokwa ya n'azu. Ma ndi agha Filistia daghachiri azu mgbe Jonatan na onye na-ebu ihe agha ya bidoro igbu ha. 14 Na ogbugbu mbu ahụ, Jonatan na onye ahụ na-ebu ngwa agha ya gburu onuogugu ndi Filistia di iri abuo. O bu n'ih na ka nke ala ruru otu okara n'ekaa n'otutu. 15 Oke oma jijiji dakwasiri ndi agha niile, na ndi no n'omuma ulo ikwu, ma ndi no n'ohia, ma ndi no n'ebe dipuru adipu, ma ndi na-ejeghari ejeghari ibu agha. Ala ahụ niile mara jijiji. O bu oma jijiji nke Chineke zitere. 16 Ndi nche Sol, bu ndi no na Gibe n'ime Benjamin, lepuru anya hu igwe ndi

agha ka ha malitere igba barji n'ihu na-azu. 17 Mgbe ahụ, Sol gwara ndi agha ya na ha so, "Gunu ndi agha onu, choputa onye na-anoghi n'ebe a." Mgbe ha mere nke a, ha choputara, na Jonatan na onye na-ebu ihe agha ya anoghi n'ebe ahụ. 18 Sol siri Ahija, "Bute igbe ogbugba ndu Chineke." (N'oge ahụ igbe ogbugba ndu di n'aka umu Izrel.) 19 Mgbe Sol na-agwa onye nchujaja okwu, uzu na iti mkpu nke na-ada n'ulo ikwu ndi Filistia dara karja, n'ih ya, Sol gwara onye nchujaja ahụ okwu si ya, "Sepu aka gi." 20 Mgbe ahụ, Sol na ndi niile ya na ha no jikotara onwe ha baa n'agha ahụ, ma lee, ndi Filistia ji mma agha na-egburita onwe ha. Ogbaaghara dikwa n'ebe niile. 21 Ma ndi Hibru, ndi so ndi Filistia na-ahu ugu, tughariri dnyere ndi Izrel soro Sol na Jonatan. 22 Emesia, ndi ikom Izrel niile, ndi ahụ zoro onwe ha n'ala ugwu ugwu Ifrem putara, mgbe ha huru na ndi Filistia na-agba oso. Ha gbaputara soro ndi ozọ ichu ndi Filistia oso. 23 Ya mere, Onyenwe anyi naputara ndi Izrel n'ubochi ahụ. E buru agha ahụ gabiga Bet-Aven. 24 Ma ndi ikom Izrel no onodu nhuju anya n'ubochi ahụ, n'ih na Sol jiri ihu iyi kechie ha, mgbe o kwuru si, "Onye a buru onu ka nwoke ahụ bu onye ga-eri nri obula site ugwu a ruo anyasi, tutu ruo mgbe m bosiri obo megide ndi iro m!" N'ih ya, o nweghi onye obula n'etiti ndi agha ya deturu ihe oriri onu. 25 Ndi agha ahụ niile banyere n'ohia ebe mmanu anu di n'ala. 26 Mgbe ha banyere n'ohia, ha huru mmanu anu ebe o na-asoputa, ma o nweghi onye meturu aka n'onu ya, n'ih na ha turu egwu iyi ahụ ha huru. 27 Ma Jonatan anughi na mma ya mere ka ndi ahụ nuu iyi, ya mere, o setipuru onu onu mkpanaka di ya n'aka ruta mmanu anu na ugbugbo ya, tinye n'onu ya rachaa. Nke a mere ka ike ya laghachite. 28 Ma otu onye agha gwara ya si, "Nna gi ji ihu iyi gbaa ndi agha niile iwu, si, 'Onye a buru onu ka nwoke ahụ bu, onye riri nri taa. O bu nke a mere ndi mmadu ji ada mba.'" 29 Jonatan zara si, "Nna m esitela n'iwu di otu a wetara ala anyi nsogbu. Lee ka m si nweta ike site na mmanu anu nta m rachara. 30 O garaghi aka mma ma a si na ndi ikom riri ihe ha si n'aka ndi iro ha kwata n'agha? O bu na ogbugbu a gaara egbu ndi Filistia agaraghi adi ukwu karja?" 31 Ma ndi agha Izrel bu aguu tigbuo ndi Filistia, chokwa ha oso site na Mikmash ruo Aijalon. Ha dakwara mba karja. 32 Ha dakwasiri ihe a kwata n'agha, gbuo aturu na ehi na umu ehi, bido iri anu ha na ndu n'ih aguu. 33 Ma otu onye gwara Sol si, "Ndi ikom Izrel na-

emehie megide Onyenwe anyị site na iri anụ ọbara ya dị n'ahụ ya." Mgbe ahụ, ọ sịrị, "Ihe dị otu a jọgburu onwe ya. Nutenụ nkume ukwu n'ebe a ugbo a." **34** Sọl sịrị, "Gaa n'etiti ndị ikom a gwa ha, 'Ka onye ọbụla weta ehi na atụrụ ha chọrọ igbu n'ebe a, ka e gbuo ha n'ebe a, rie anụ ha. Unu emehiela megide Onyenwe anyị site n'iri anụ ọbara dị n'ime ya.'" Ya mere, onye ọbụla wetara ehi ya n'abalị ahụ, gbuo n'ebe ahụ. **35** Emesịa, Sọl wuuru Onyenwe anyị ebe ichu aja. Nke a bụ ebe ichu aja nke mbụ o wuru. **36** Mgbe ahụ, Sọl gwara ndị agha ya sị, "Ka anyị gaa chụọ ndị Filistia ọsọ n'abalị a niile, ma gbukwaa onye ọbụla fọdurụ n'ime ha." Ndị agha ya zara sị, "O dī mma, mee dika i kwuru." Ma onye nchụaja sịrị, "Ka anyị buru ụzọ jụta ihe bụ uche Chineke." **37** Mgbe ahụ, Sọl juru Chineke sị, "O bụ m rịda gaa chụso ndị Filistia? I ga-enyefe ha n'aka ndị Izrel?" Ma Chineke enyeghi ya ọsisa ọbụla n'ubochi ahụ. **38** Sọl gwara ndịisi agha Izrel okwu sị, "Ihe emebiela! Anyị aghaghị ichoputa ụdị mmehie anyị mere taa, nke mere Onyenwe anyị ji jụ inye anyị ọsisa. **39** N'ezie dika Onyenwe anyị, onye na-azoputa Izrel na-adị ndu, a sịkwari na ọ bụ nwa m Jonatan ka a chọputara na ọ bụ ya ka ikpe mara, ọ ga-anwụ!" Ma ọ dighi onye gwara ya ihe ọbụla. **40** Mgbe ahụ, Sọl gwara ndị Izrel niile okwu sị ha, "Guzonu onwe unu n'ebe ahụ, mụ na nwa m Jonatan ga-eguzo onwe anyị n'ebe a." Ndị ahụ zara sị, "Mee ihe ọbụla dī gi mma." **41** Mgbe ahụ, Sọl kpere ekpere nye Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel, "Gini mere na i zabeghi ohu gi taa? O buru na ikpe mara m maobu nwa m Jonatan, zaa site n'Urim, ma ọ buru ndi ikom Izrel ka ikpe mara, nye ọsisa site na Tumim." Nza ahụ mara Jonatan na Sọl, ma ikpe amaghị ndi ikom Izrel. **42** Mgbe ahụ, Sọl kwuru sị, "Ugbo a feenu nza n'etiti mụ na Jonatan, nwa m nwoke." Nza ahụ mara Jonatan. **43** Sọl gwara Jonatan okwu sị ya, "Gwa m ihe i mere." Jonatan zara sị ya, "O bụ naani mmanu anu ntakiri ka m ji onu mkpanaka m ruru rachaa. O putara na m ga-anwu n'ihu ya?" **44** Mgbe ahụ, Sọl zara sị, "N'ezie Jonatan, i ghaghị inwu. Ka Chineke meso m mmeso, otu ọbụla mmeso ahụ si sie ike, ma ọ buru na i nwughị n'ihu ihe a i mere." **45** Ma ndi ikom ahụ siri Sọl, "Jonatan ọ ganwu, bụ onye a wetara nzoputa a dī ukwu n'Izrel? Nke a apughị ime! Dika Onyenwe anyi na-adī ndu, ọ buladi otu agirī isi agaghī esi n'isi ya dapu, n'ihu na Chineke ejirila ya ruo oru itunanya dī ukwu taa." Ya mere, ndi agha ahụ zoputara Jonatan, e gbukwaghị ya.

46 Emesia, Sọl kwusiri ndi agha ya ichu ndi Filistia ọsọ. Ndị Filistia n'onwe ha lakwara n'ala nke ha. **47** Site n'oge Sọl malitere ichi n'Izrel, o buru agha megide ndi iro ha n'akuku niile, ndi Moab, ndi Amon, ndi Edom, ndi eze Zoba na ndi Filistia. Ebe ọbula o chere ihu ọ na-alugbu. **48** O buru agha dī ukwu, lugbuo ndi Amalek; ma zoputa ndi Izrel site n'aka ndi niile na-emegbu ha site n'ipunari ha ihe ha nwere. **49** Sọl mutara ndi ikom ato; Jonatan, Ishvi na Malkishua. O mutakwara umu agboghọ abuo, Merab na Mikal. **50** Aha nwunye Sọl bụ Ahinoam, ada Ahimaaz. Ochigaha Sọl bụ Abna, nwa Nea, nwanne nna Sọl. **51** Nea, nna Abna, na Kish, nna Sọl bụ umunne. Ha bụ umu Abiel. **52** Ndị Izrel na ndi Filistia no n'agha dī egwu ubochi niile Sọl bụ eze. Mgbe ọbula Sọl huru nwoke dī ike, maobu dimkpa, ọ na-eduru ya mee ya ka ọ buru otu n'ime ndi agha ya.

15 Samuel siri Sọl, "Mụ ka Onyenwe anyi zitere ite gi mmanu ka i buru eze ndi ya, bụ Izrel. Ya mere, gee nti n'ozī sitere n'aka Onyenwe anyi bia. **2** Ihe a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. 'Aga m ata ndi Amalek ahuhu n'ihu ihe ojoo niile ha mere Izrel, mgbe ha nochiri ha n'uzo oge ha si Ijpt puta. **3** Ugbo a, gaa buso ndi Amalek agha. Gbuchapu ihe niile ha nwere. Enwekwala omijiko n'ahu ha. Gbuo ndi ikom niile, ndi inyom niile, umuntakiri niile na umu na-ahu ara, igwe ehi na aturu, inyinya kamel na inyinya ibu ha niile.'" **4** Ya mere, Sọl chikotara ndi agha ya mee ka ha zukotaa n'obodo Telaim. Onuogugu ha dī nari puku abuo, ndi agha ji ukwu, tinyere puku ndi ikom iri si na Juda. **5** Sọl duuru ndi agha ya gaa zoo n'akuku iyi tara ata dī nso n'obodo ndi Amalek. **6** Sọl zigaara ndi Ken ozi sị ha, "Sitenu n'etiti ndi Amalek wezuga onwe unu ka m ghara ibibikota unu na ha. N'ihu na unu gosiri ndi Izrel obioma mgbe ha si n'Ijpt puta." Ya mere, ndi Ken sitere n'etiti ndi Amalek wezuga onwe ha. **7** Sọl busoro ndi Amalek agha site na Havila ruo Shua, nke dī n'owuwa anyanwu Ijpt. **8** O jidere Agag, eze ndi Amalek na ndu, ma jiri mma agha gbuchapu ndi ya niile. **9** Ma Sọl na ndi agha ya debere Agag ndu, debekwa aturu na ehi kachasi mma, na umu ebule na aturu gbara abuba, na ihe ndi ozo niile mara mma. N'ezie, ihe ọbula dī mma n'anya ka ha juru ibibi. Ma ihe ndi ozo niile nke na-amasighi ha, na nke na-abaghị uru, ka ha bibiri. **10** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi rutere Samuel nti, **11**

“O na-ewute m na m mere Sọl ka o buru eze, n’ihi na o nupuru isi site n’okwu m, ju ime ihe m nyere ya n’iwu.” O wutere Samuel nke ukwu mgbe o nuru ihe Onyenwe anyi kwuru. Ya mere, o tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa abali ahụ niile. **12** N’isi ututu echi ya, Samuel puru gawa icho Sọl. Otu onye gwara ya si, “Sọl agaala n’ugwu Kamel iwuru onwe ya ihe ncheta. O ga-esitekwa ebe ahụ gaa Gilgal.” **13** N’ikpeazu, mgbe Samuel huru ya, Sọl ji oke onu kelee Samuel si, “Onye Onyenwe anyi goziri agozi ka i bu. Lee, emeela m ihe niile Onyenwe anyi kwuru!” **14** Ma Samuel juru ya si, “Gini bu ube aturu ndi a m na-anu? Ebee ka ube igwe ehi ndi a si na-ada?” **15** Sọl zara si, “Ndi agha m si n’etiti ndi Amalek chita ufodu n’ime aturu na ehi ndi mara mma nke ha choro iji churo Onyenwe anyi Chineke gi aja. Ma anyi bibiri ihe ndi ozo foduru.” **16** Mgbe ahụ Samuel gwara Sọl si, “Ekwukwala ozo! Gee nti nuru ihe Onyenwe anyi gwara m n’abali!” Sọl zara ya si, “Kwuo, gini ka o gwara gi?” **17** Samuel gwara ya si, “O bughị ezie n’agbanyeghi na i diriri ntakiri n’anya gi onwe gi, ma i buru onyeisi ndi ebo Izrel niile? Onyenwe anyi tere gi mmanu ibu eze ndi Izrel. **18** Onyenwe anyi ziri gi ijere ya ozi, gwa gi si, ‘Gaa, laa ndi ajo omume ahụ, bu ndi Amalek n’iyi; buso ha agha ruo mgbe i kpochapuru ha niile.’ **19** Gini mere i geghi nti n’okwu Onyenwe anyi ime ihe o kwuru? Gini mere i ji churu ihe nkwaata gaa, si otu a mee ihe di njo n’anya Onyenwe anyi?” **20** Ma Sọl siri ya, “Ma erubeere m Onyenwe anyi isi. Ejere m ozi ahụ Onyenwe anyi zigara m. Anwutara m Agag eze Amalek na ndu, ma gbuchapu ndi Amalek niile. **21** Ndi agha sitere n’ihe a kwatara n’agha were ufodu aturu na ehi, bu ndi kachasi mma n’etiti ihe ndi ahụ e debere iche maka ila ha n’iyi, iji ha churo Onyenwe anyi Chineke gi aja na Gilgal.” **22** Ma Samuel siri, “Ihe na-atọ Onyenwe anyi uto o bu onyinye na aja nsure oku dika nrube isi nye ihe si n’onu Onyenwe anyi puta? Nrube isi di mma karja ichu aja ina nti di mma karja abuba ebule. **23** N’ihi na nupu isi dika mmehie igba afa, mpako dikwa njo dika ikpere arusi. N’ihi na i julā okwu Onyenwe anyi ya onwe ya ajukwala gi dika eze.” **24** Sọl zara Samuel si ya, “Emehiela m. N’ezie, enupula m isi na ndumodu gi na n’iwu Onyenwe anyi. O bu n’ihi na m turu egwu ndi Izrel ka m ji mee ihe ha choro. **25** Biko, gbaghara m mmehie m ugu a, bjakwa soro m ka m gaa fee Onyenwe anyi ofufe.” **26** Ma Samuel siri ya, “Agaghi m

eso gi laghachi azu. Ebe i juru okwu Onyenwe anyi, Onyenwe anyi ajukwala gi dika eze ndi Izrel!” **27** Mgbe Samuel tughariri ka o si n’ebe ahụ puo, Sọl jidere ya n’onu onu uwe ya ime ka o loghachi azu, ma uwe ahụ dowara. **28** Mgbe ahụ, Samuel zara si ya, “Taa Onyenwe anyi adowapula alaeze Izrel site n’aka gi were ya nyefee otu n’ime ndi agbataobi gi, onye ka gi mma. **29** Chineke, onye bu Ebube Izrel, anaghi agha ugha; o nakwaghi agbanwe obi ya, n’ihi na o bughị mmadu efu!” **30** Ma Sọl malitekwarā iri ariri ozo si, “Emehiela m. Ma, so puru m ugu a n’ihu ndi okenye ndi m, na n’ihu ndi Izrel. Loghachi soro m ka m gaa fee Onyenwe anyi Chineke gi ofufe.” **31** Ya mere, Samuel kwenyere soro Sọl laghachi, Sọl kpokwara isiala nye Onyenwe anyi. **32** Mgbe ahụ, Samuel gwara ya okwu si ya, “Kpoptara m Agag, eze ndi Amalek.” Agag ji ihu ochi bjakwute ya, n’ihi na o chere si, “N’ezie oge onwu agaala.” **33** Ma Samuel kwuru si, “Dika mma agha gi si gbawa ndi inyom aka umu otu a ka nne gi ga-esi buru onye na-enweghi nwa n’etiti ndi inyom.” Samuel gburu Agag n’ihu Onyenwe anyi na Gilgal. **34** Emesja, Samuel lara n’ulo ya na Rema. Ma Sọl laghachikwara na Gibeā, obodo nke aka ya. **35** Site n’oge ahụ ruo mgbe Samuel nwuru, o hukwaghi Sọl anya ozo. Ma o rugidere uju n’ihi Sọl oge ndi a niile. O wutekwara Onyenwe anyi na o mere Sọl eze ndi Izrel.

16 Emesja Onyenwe anyi siri Samuel, “Ruo ole mgbe ka i ga-anogide na-eru uju n’ihi Sọl, ebe o bu na m ajula ya dika eze ndi Izrel? Ugu a, gbajuo mmanu na mpi gi, bilie ije. Ana m eziga gi ka ijekwuru Jesi onye Betlehem, ahoro la m otu onye ga-abu eze site n’etiti umu ya ndi ikom.” **2** Ma Samuel zara si, “Oleekwanu otu m ga-esi gaa n’ebe ahụ? O buru na Sọl anu ya, o ga-egbu m.” Onyenwe anyi siri, “Were nwaagboghō ehi, jiri ya n’aka, si, ‘Abjara m ichuru Onyenwe anyi aja.’ **3** I ga-akpo Jesi ka o bia soro n’ochuchū aja ahụ. Mgbe ahụ, aga m egosi gi ihe i gae-me. I ga-etekwara m ya mmanu, bu onye m nke gae-gosi gi.” **4** Samuel mere ihe Onyenwe anyi kwuru. Mgbe o rutere na Betlehem, ndi okenye obodo ahụ ji ima jijiji puta izute ya. Ha juru ya si “O dikwa mma? Udo o dikwa?” **5** Ma Samuel zara ha si “E, udo di, Abjara m ichuru Onyenwe anyi aja. Doonu onwe unu nsō bia soro m gaa ichu aja ahụ.” O dokwara Jesi na umu ya ndi ikom nsō, gwakwa ha ka ha soro gaa. **6** Mgbe ha ruru, Samuel huru Eliab kwuo n’obi ya

sị, “N’ezie, onye nke Onyenwe anyị tere mmanụ na-eguzo n’ihu Onyenwe anyị.” 7 Ma Onyenwe anyị zara Samuel sị ya, “Ejila ihu mmadụ maọbụ ito ogologo ya ekpebi, n’ihi na onye a abughị ya. Onyenwe anyị adighị ahụ ihe dika mmadụ si ahụ. Mmadụ na-ele anya n’elu ahụ, ma Onyenwe anyị na-ele anya n’obi.” 8 Jesi kporo Abinadab ka o gafee n’ihu Samuel. Ma Samuel siri, “Onyenwe anyị ahoroighi onye a.” 9 Jesi mere ka Shama bja gafee, ma Samuel siri, “Mba Onyenwe anyị ahoroighi onye a.” 10 Umụ ndi ikom Jesi asaa si otu a gafee n’ihu Samuel, ma Samuel siri ya, “Onyenwe anyị ahoroighi ndi a.” 11 O juru Jesi si, “Ndi a o gwuchaala umu ndi ikom i mutara?” Jesi zara si “O foduru odudu nwa m, ma o no n’ohia na-azu aturu.” Samuel siri, “Ziga ozi kpolata ya, anyi agaghi anoda ala tutu ruo mgbe o bjara.” 12 O zigara ozi ka akpo ya, mee ka o bja. O nwere ucha ahụ puru iche, nwee anya mara mma, dikwa mma ile anya. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Samuel okwu si ya, “O bu onye a, bilie tee ya mmanu.” 13 Ya mere, Samuel weere mpi ahụ mmanu di tee ya n’ihu umunne ya. Site n’ubochi ahụ Mmụọ Onyenwe anyi bjakwasiri Devid n’ebe o di ukwu. Emesja, Samuel laghachiri na Rema. 14 Ugbu a, Mmụọ Onyenwe anyi esitela n’ime Sol puo, Onyenwe anyi zitekwaro mmuọ ojoo nke bjara na-esogbu Sol. 15 Ndi na-ejere Sol ozi gwara ya okwu si, “Lee, mmuọ ojoo si n’ebe Chineke no bja na-nye gi nsogbu. 16 Biko, ka onyenwe anyi nye ndi ohu ya no n’ebe a ike, ka ha gaa chota onye maara akpo ubo akwara nke oma. O ga-akpo ubo akwara mgbe obula mmuọ ojoo si n’ebe Chineke no bja bjakwasiri gi, ime ka ahụ di gi mma.” 17 Sol kwenyere si ha, “O di mma, gaanụ chota ma kpotara m nwoke na-akpo ubo akwara nke oma.” 18 Otu onye n’ime ndi na-eje ozi kwuru si, “Lee, ahula m otu n’ime umu ndi ikom Jesi, onye Betlehem, onye maara akpo ubo akwara nke oma. O bu dike na oka n’agha. O bu onye na-ekwu okwu nke oma, na nwoke mara mma ile anya. Onyenwe anyi nonyekwara ya.” 19 Sol zipuru ndi ozi ka ha jekwuru Jesi si ya, “Zitere m nwa gi nwoke Devid, onye na-azuru gi aturu.” 20 Ya mere Jesi zipuru Devid ka o jekwuru Sol. O mekwara ka Devid duru otu inyinya ibu nke o bukwasi achicha, na otu karama akpuko mmanya, na otu nwa ewu, onyinye a na-nye Sol. 21 Devid bjakwutere Sol, banye n’oru ijere ya ozi. Sol huru ya n’anya nke ukwu, n’ihi ya, Devid ghoroto otu n’ime ndi na-ebu ihe agha Sol. 22

Mgbe ahụ, Sol ziri Jesi ozi si ya, “Biko, kwere ka Devid buru otu n’ime ndi agha m, n’ihi na ihe ya na-atọ m uto.” 23 Mgbe obula mmuọ ojoo ahụ si n’ebe Chineke no bja malitere inye Sol nsogbu, Devid na-akpo ubo akwara ya. Ahụ Sol na-adajukwa, mmuọ ojoo ahụ na-esitekwa n’ebe o no wezuga onwe ya.

17 N’oge a, ndi Filistia chikotara ndi agha ha onu, zukotaa n’obodo Sokoh nke di na Juda maka ibu agha. Ha mara ulo ikwu ha n’Efes Damim, nke di n’agbata Sokoh na Azeka. 2 Mgbe ahụ, Sol na ndi Izrel niile zukotara maa ulo ikwu nke ha na ndagwurugwu lla. Ha doro onwe ha n’usoro agha izute ndi Filistia. 3 Ndi Filistia doro onwe ha n’elu ugwu n’otu akuku, ma ndi Izrel dokwara onwe ha n’elu ugwu n’akuku nke ozo. Ndagwurugwu dikwa n’etiti ha. 4 Mgbe ahụ, otu onye oka agha aha ya bu Golajat, onye obodo Gat, sitere n’etiti ulo ikwu ndi Filistia puta. Nwoke a toro ogologo nke ukwu; idi ogologo ya ga-erukwa mita ato. 5 O kpu okpu agha e ji bronz kpuo, ma yiri uwe agha nke idi arọ bronz e ji kpuo ya ga-erukwa iri kilogram ise na asaa. 6 O yikwa ihe agha o ji kpuchie ukwu ya abuo nke e ji bronz kpuo, nyakwasikwa n’ubu ya ube e ji bronz kpuo. 7 A kpuru ube ya ka o diri ka osisi e ji ekwe akwa, jiri igwe idi arọ ya ga-eri kilogram asaa kpuo onu onu ube ahụ. Onye na-ebu ota o ji ekpuchi obi ya nokwa n’ihu ya. 8 Golajat guzoro kpokuo ndi agha Izrel si ha, “Gini mere unu ga-eji puta guzo n’usoro ibu agha. O bu na m abughi onye Filistia? O bukwa na unu onwe unu abughi ndi ozi Sol? Hoputaranu onwe unu otu nwoke, ka o bjakwute m. 9 O buru na onye ahụ unu hoputara etigbuo m, anyi ga-aburu unu ndi ohu, ma o burukwanu na m etigbuo ya, unu ga-aburu anyi ndi ohu!” 10 Mgbe ahụ, onye Filistia ahụ siri, “Taa, ana m ama usuu ndi agha Izrel aka n’ihu! Kpoptaranu m otu nwoke ka mu na ya lu ogo.” 11 Mgbe Sol na ndi agha Izrel nuru ihe onye Filistia a kwuru, ha mara jijji tukwa oke egwu. 12 Ma Devid bu nwa Jesi, onye Efrat nke Betlehem di na Juda. Jesi mutara ndi ikom asato. N’oge nke Sol, o ghola agadi nwoke. 13 Ato n’ime umu ndi ikom Jesi, ndi bu okenye, soro Sol gaa agha. Aha ha bu Eliab, okpara ya, Abinadab, nwa nke abuo na Shama, nwa nke ato. 14 Devid bu odudu nwa. Umunne ya ndi okenye ato na-eso Sol. 15 Ma Devid na-apu jekwuru Sol, ma na-alaghachikwa n’ulo izu aturu nna ya na Betlehem. 16 Golajat, onye Filistia na-abjara nso

17 Otu ụbọchị, Jesi gwara Devid okwu si, “Bia ka i wegara ụmụnne gị otu akpa ọka ndị a e ghere eghe. Chiri kwaga ogbe achicha iri ndị a chilara ha. 18 Wegakwara onyeisi usuu ha, iri chiizi, ndị a. Choputa otu ihe si agara ụmụnne gị natakwa ha ihe i ga-egosi anyị na ha dị ndụ.” 19 Ha na Sọl na ndị ikom Izrel niile, nọ na ndagwurugwu Ila, na-ebuso ndị Filistia agha. 20 Devid biliri njem n’isi ụtụtụ, hapụ igwe aturu ya n’aka onye na-elekota aturu, buru onyinye ndi ahụ gawa dika Jesi nyere ya n’iwu. O bjarutere ulo ikwu ndi Izrel mgbe ha na-apu n’ihu agha, ha na-etikwa mkpu agha. 21 Ndi Izrel na ndi Filistia dokwara onwe ha n’usoro izute onwe ha n’agha, ndi agha megide ndi agha. 22 Devid hapuru ihe ndi ahụ n’aka onye na-elekota akpa niile, gbara oso gaa n’usoro ndi agha juo umunne ya banyere udo ha. 23 Ma mgbe ha na ya no na-akparita uka, onye mmeri n’ogbo agha, onye Filistia nke Gat, Golaiat bu aha ya, sitere n’usoro ndi agha Filistia puta, kwuokwa okwu niile ahụ dika o na-ekwu na mbu. Devid nuru ihe o kwuru. 24 Mgbe ndi Izrel niile huru nwoke a, ha gbara oso puo n’ihu ya ma tuokwa oke egwu. 25 Ndi Izrel siru, “Unu huru nwoke a na-eguzo onwe ya? O bu ka o kparia nnoo ndi Izrel ka o ji aputa? Eze kwere nkwa inye onye obula ga-etigbu ya aku n’ebe o bara uba. O ga-akponyekwa ya nwa ya nwanji ka o buru nwunye ya, meekwa ka ndi ezinaulo onye ahụ gharakwa itu utu taks oso n’Izrel!” 26 Devid juru ndi ikom no ya nso, “Gini ka a ga-emere nwoke ga-etigbu onye Filistia a, meekwa ka mkpari a ghara idiri Izrel oso? Onye ka onye Filistia a na-ebighi ugwu bu, na o ga-aputa na-akpari ndi agha Chineke di ndu?” 27 Ha gwara ya otu ihe ahụ ha kwuru na mbu si ya na o bu ihe ahụ ka a ga-emere onye gburu ya. 28 Mgbe Eliab, nwanne Devid nke okenye, nuru ka ya na ndi ikom ahụ na-ekwu okwu, o were iwe di oku megide ya, juo ya si, “Gini ka i bjara ime n’ebe a? Onye kwa ka i hapuru aturu ole na ole ndi ahụ n’ozara? Amaara m udi nganga di n’ime gi na echiche ojoo juru gi obi. Ihe i ji bia n’ebe a bu naani ka ihuchata ihe na-eme n’agha.” 29 Ma Devid zara si ya, “Oleekwanu ihe m mere ugbu a? Adara m iwu n’ihi na m juru ajuju?” 30 Devid chigharikwara jekwuru onye oso juokwa ya otu ajuju ahụ. O natakwara otu udi osisa ahụ. 31 N’ikpeazu, mgbe a matara ihe bu uche Devid, e mere ka Sọl mara ihe banyere Devid. Sọl zikwara ozi ka a kpo ya. 32 Devid siru Sọl, “Ka

obi onye obula ghara ida mba n’ihi onye Filistia a; ohu gi ga-aga luso ya ogo.” 33 Ma Sọl zaghachiri, “I pughi ibuso onye Filistia a agha, megide ya, n’ihi na i bu naani nwantakiri, ma ya onwe ya bu onye na-ebu agha siteri na mgbe o bu okorobia.” 34 Ma Devid gwara Sọl si, “Ohu gi bu onye na-elekota aturu nna ya. Mgbe odum maobu anu ohia bia bjara buru aturu site n’igwe aturu ahụ, 35 achuru m ya, tigbuo ya ma naputakwa aturu ahụ site n’onu ya. Mgbe o biliri imegide m, ejidere m ya n’aji ya, tie ya ihe, gbuo ya. 36 Etigburu m odum na anu ohia bia ahụ, ugbu a, apukwara m ime onye Filistia a na-amaghi Chineke otu ihe ahụ, n’ihi na o kpariala usuu ndi agha Chineke di ndu! 37 Onyenwe anyi ahụ naputara m site n’aka odum na anu ohia bia ga-anaputakwa m site n’aka onye Filistia a!” N’ikpeazu, Sọl siru Devid, “Gaa, ka Onyenwe anyi nonyere gi.” 38 Mgbe ahụ, Sọl yinyere Devid uwe ime ahụ nke ya, yikwasikwa ya uwe agha igwe, ma kpukwasị ya okpu bronz n’isi. 39 Devid fanyere mma agha n’ime uwe ahụ, malite ijeghari ije, n’ihi na o maghi otu e si eyi uwe ndi ahụ ejeghari. O dighi anya, o gwara Sọl okwu si, “Agaghi m eyi uwe ndi a n’ihi na o doghi m ahụ.” Ya mere, Devid yipuru ha. 40 Emesia, o were mkpanaka ya n’aka ya, site n’iyi hoputa nkume ise di murumuru tinye ha n’akpa nta di n’ime akpa onye ozuzu aturu ya. O jidere ebe ya n’aka ya, malite ipukwuru onye Filistia ahụ. 41 Onye Filistia ahụ, na-abia nso na-apukwute Devid, onye ahụ na-ebu ota ya na-agakwa n’ihu ya. 42 O lere Devid anya hu na o bu naani nwantakiri nwoke, onye ahụ di mma, onye mara mma ile anya. N’ihi ya, o ledara Devid anya. 43 O siru Devid, “Abu m nkita, na i ji mkpanaka na-abiakwute m?” Onye Filistia ahụ ji aha chi niile ya buo Devid onu. 44 O siru, “Bia n’ebe a ka m were anu ahụ gi mere anu ufe nke eluigwe na anu ohia niile ihe oriri!” 45 Ma Devid siru onye Filistia ahụ, “I ji mma agha na ube igwe na ube osisi, na-abiakwute m, ma eji m aha Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke usuu ndi agha Izrel ahụ i kpariri, na-abiakwute gi. 46 Taa ka Onyenwe anyi ga-enyefe gi n’aka m. Aga m etigbu gi, bepukwa gi isi. Taa aga m ewere anu ahụ ndi agha Filistia niile nyefee n’aka umu anu ufe niile nke eluigwe, na umu anu ohia niile nke uwa. Uwa niile ga-amatakwa na Chineke no n’Izrel. 47 Ndi niile guzokwa n’ebe a ga-amata na Onyenwe anyi adighi eji mma agha maobu ube azoputa. N’ihi na agha a bu nke Onyenwe anyi, o ga-ewerekwa unu

niile nyefee anyị n'aka." 48 Mgbe onye Filistia ahụ na-abịa nso ibuso ya agha, Devid jiri ọsọ gbara gaa n'ihu agha izute ya. 49 O manyere aka n'ime akpa ya wepụta otu nkume, maa ya mata onye Filistia ahụ n'egedege ihu. Nkume ahụ mikpuru n'egedege ihu ya, ọ dakwara kpuo ihu n'ala. 50 Otu a ka Devid si jiri ebe na nkume merie onye Filistia ahụ. O gburu onye Filistia ahụ ma o jighị mma ọbụla n'aka ya gbuo ya. 51 Devid gbaara ọsọ jeruo n'ebe Golajat dara, mijiri mma agha ya site n'ọbọ, jiri ya gbuo ya. O ji ya bepụkwa isi ya! Mgbe ndị Filistia hụrụ na onye ọka agha ha adaala nwụọ, ha tughariri gbawa ọsọ. 52 Mgbe ahụ, ndị agha Izrel na Juda tiri mkpu ọrụ, biliekwa, malite ichụ ndị Filistia ọsọ. Ha churụ ha ọsọ churuo ha n'ọnụ ụzọ ama Gat, na n'ọnụ ụzọ ama Ekron. Ndị Filistia nwurụ anwụ dara nnọọ aghara aghara n'uzọ Shaaraim nke gwara Gat na Ekron. 53 Emesịa, ndị Izrel lughachiri bịa kwakọrọ ihe niile di n'ụlọ ikwu ndị Filistia, nke ha hapurụ gbaa ọsọ. 54 Devid buuru isi onye Filistia bulata na Jerusalem. Ma dobe ngwa agha onye Filistia ahụ n'ime ụlọ ikwu nke ya. 55 Mgbe Sọl nọ na-ele Devid anya ka ọ na-apụ izute onye Filistia ahụ, ọ sirị Abna, ọchiagha ya, "Abna, nwa onye ka nwokorobịa ahụ bụ?" Abna zara sị, "Dịka i si adị ndụ, eze, amaghị m." 56 Eze zara sị, "Chọpụta onye muru nwokorobịa a." 57 Mgbe Devid si n'igbu onye Filistia ahụ lughachi, Abna duuru ya, dute ya n'ihu Sọl. Isi onye Filistia a dịkwa n'aka Devid. 58 Sọl juru ya sị, "Nwokorobịa, nwa onye ka ị bụ?" Devid zara sị, "Abụ m nwa ohu gi nwoke Jesi onye Betlehem."

18 Mgbe Devid gwasiri Sọl okwu, ihunanya di ukwu malitere n'etiti Jonatan na Devid. Jonatan huru Devid n'anya dika o si hu onwe ya. 2 Sọl mere ka Devid nogide n'uloeze. O kwekwaghị ka ọ laghachi n'ulo nna ya. 3 Jonatan na Devid gbara ndu n'ihu na Jonatan huru Devid n'anya dika o si hu onwe ya. 4 Jonatan yiputara uwe o yi nahu nye ya Devid, nyekwa ya uwe ime ahụ ya, na ọ buladi mma agha ya, ma uta ya na eriri ukwu ya. 5 Devid jeziri ozi niile Sọl ziri ya, o mere ihe niile nke oma nke a mere na Sọl nyere ya okwa di elu n'etiti ndi agha ya. Onodu a di mma n'anya ndi Izrel nakwa n'anya ndi agha Sọl. 6 Mgbe ndi agha ahụ na-aloghachite, mgbe Devid gbusiri onye Filistia ahụ, ndi inyom sitere n'obodo niile nke Izrel puta izute eze Sọl. Ha na-abu abu na-ele egwu onu, nke ha ji ubo akwara na ihe egwu ndi

ozo na-eti. 7 Dika ha na-ete egwu, ha buru abu si, "Sol egbuola otutu puku ndi agha ma Devid egbuola iri puku kwuru puku ndi agha." 8 Nke a were Sol iwe nke ukwu. O kwuru n'ime onwe ya si, "Gini bu nke a? Ha enyela Devid uguw dika onye gburu iri puku kwuru puku ndi agha, ma mu onwe m ka ha nyere naani uguw dika onye gburu otutu puku ndi agha. Gini ozo foduru ya uguw a, ma o bughị naani inweta alaeze?" 9 Site n'ubochi ahụ gawa, Sol malitere ile Devid anya ojoo. 10 N'echi ya, mmuo ojoo Chineke zitere biara dakwasị Sol, ọ malitekwaru ibu amuma n'ulo ya. Ma Devid kporo ubo akwara dika ọ na-eme mgbe ọbula. Ma n'oge a, o nwere ube di Sol n'aka. 11 O turu ube ahụ, kwuo n'obi ya si, "Aga m atugide Devid n'aja ulo ahụ." Ma Devid wezugara onwe ya, ugboro abuo ndi a. 12 Sol na-atu Devid egwu, n'ihu na Onyenwe anyi ahapula Sol, ma nonyere Devid. 13 Emesia, Sol mere ihe ga-eme ka ọ ghara ihukwa Devid anya ozo. O mere Devid ka ọ buru onye na-eleota puku ndi agha, ndi ọ na-edu na-aga ibu agha. 14 Ma ihe niile ọ na-eme na-agara ya nke oma, n'ihu na Onyenwe anyi na-anonyere ya. 15 Mgbe Sol huru na ọ bu onye nwere uche nke oma, ọ turu ya ujo. 16 Ma Izrel na Juda niile huru Devid n'anya, n'ihu na ọ na-edu ha n'agha. 17 Sol gwara Devid okwu si ya, "Lee ada m nwanyi Merab. Aga m akponye gi ya, ka i luo ya. Naani jeere m ozi, luko agha Onyenwe anyi." N'ihu na Sol kwuru n'ime obi ya si, "Agaghị m ewelite aka m megide ya. Ka ndi Filistia mee nke ahụ." 18 Ma Devid sirị Sol, "Onyekwanu ka m bu, ginikwa bu ezinaulo m maobu agburu m n'Izrel, nke m ga-eji buru ogo nwoke eze?" 19 O ruo, na mgbe a ga-eduru Merab, ada Sol dunye Devid, akporo ya nye Adriel, onye Mehola ka ọ luo. 20 N'oge a, a chotutara na Mikal, ada Sol huru Devid n'anya, mgbe e mere ka Sol mata nke a, obi toro ya utu. 21 O kwuru n'obi ya si, "Aga m akponye ya nwa m nwanyi, ka ọ buru ihe ima n'onya nye ya, ka aka ndi Filistia si otu a megide ya." Ya mere, Sol gwara Devid si ya, "Ugbu a i nwekwara ohere ozo igho ogo m nwoke." 22 Sol nyere ndi ohu ya iwu si, "Gwanu Devid okwu na nzuzo si ya, 'Lee, ihe banyere gi masiri eze, ndi niile na-ejere ya ozi hukwara gi n'anya. Ugbu a, kwerenu ibu ogo ya.'" 23 Ha gwara Devid okwu ndi a niile. Ma Devid zara si, "O bu ihe nta ibu ogo eze? Mu onwe m bu onye ogbenye, onye a na-amaghị ama." 24 Mgbe ndi ohu Sol gwara Sọl ihe Devid kwuru, 25 ọ gwara ha si, "Gwanu Devid, 'Eze achoghi ihe ozo dika

ugwọ isi akụ ọbụla karịa naanị narị apị ndị Filistia. Ka ọ buru ọbọ ọ ga-abọrọ m n'isi ndị iro m.” Ma ihe Sọl bu n'obi bụ na a ga-egbu Devid n'ọgụ ahụ. **26** Mgbe ndị ohu eze gwara Devid ihe eze kwuru, ọ tọrọ ya uto, n'ihia ya, o kwenyere ịbụ ọgọ eze. Tupu oge ahụ a kara aka eruo, **27** Devid na ndị agha ya puru gbuo narị ndị Filistia abụọ, werekwa apị ha gosi eze. Sọl kpọnyere Devid Mikal, nwa ya nwanị, ka ọ buru nwunye ya. **28** Mgbe Sọl huru na Onyenwe anyị na-anonyere Devid, hukwa na Mikal nwa ya nwanị huru Devid n'anya, **29** ọ turu Devid ujo karịa na mbu. Sọl kpokwara Devid asi, guo ya dika onye iro ubochi ndu ya niile. **30** Ndiisi agha Filistia na-aputa ibu agha dika ha na-eme mgbe obula, ma Devid na-eme nke oma karịa ndi ochiagha Sọl ndi ozo niile. Nke a mere ka Devid ghoo onye a mara aha ya n'ala ahụ niile.

19 Sọl gwara ndi ohu ya na okpara ya, Jonatan, ka ha gbuo Devid. Ma n'ihia na ihe banyere Devid masiri Jonatan, **2** ọ dorọ ya aka na nti, “Nna m Sọl na-achọ ohere igbu gi. Lezie anya chee ndu gi nche, ututu echi, gaa n'ebe i ga-ezo onwe gi nodu n'ebe ahụ. **3** Mụ na nna m ga-eso bja n'akuku ohia ebe ahụ i zoro onwe gi. Aga m agwa ya okwu banyere gi. Ihe obula m choputara, aga m agwa gi.” **4** Jonatan kwuru okwu oma banyere Devid nye Sọl nna ya si ya, “Ka eze ghara ime ihe ojoo megide Devid bu ohu ya. O nwebeghi ihe ojoo o mere gi. N'ezie, ihe niile o mere bu ihe baara gi uru nke ukwu. **5** O kporo ndu ya asi mgbe o gburu onye Filistia ahụ. Onyenwe anyi nyekwara ndi Izrel niile mmeri di ukwu. Obi dikwa gi utọ mgbe i huru nke a. Gini mekwaranu i ga-eji mejoo nwoke aka ya di ocha dika Devid, site n'igbu ya ebe o bu na ikpe amaghi ya?” **6** Sọl nara Jonatan nti nuokwa iyi si, “Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, agaghi egbu ya.” **7** Emesja, Jonatan kporo Devid gwa ya ihe mere. Jonatan duuru Devid gaa n'ihu Sọl. Ihe niile dizikwara dika o di na mbu. **8** Agha ozo dakwara. N'oge a, Devid duuru ndi agha ya puo ibuso ndi Filistia agha. O gburu otutu n'ime ha, chokwa ndi agha Filistia oso. **9** Ma mmuo ojoo Onyenwe anyi zitere bjakwasiri Sọl dika o no n'ime ulo ya, ube ya dikwa ya n'aka. Mgbe Devid na-akpo n'ubọ akwara, **10** Sọl turu ube ahụ ka o tugbuo Devid n'ahụ aja, ma o gbapuru site n'ihu Sọl, ma ube ahụ manyere n'aja ulo ahụ. Devid gbapuru oso zoo onwe ya n'abalị ahụ. **11** Sọl zipuru ndi agha ka ha chee ulo Devid nche, gbuo ya mgbe o putara n'ututu.

Ma Mikal nwunye Devid gwara ya si, “O buru na i gbapughi, zoo onwe gi n'abalị a, onye nwuru anwu ka i ga-abu n'ututu echi.” **12** Ya mere, Mikal sitere na oghereikuku wetuo Devid, ebe o si gbapu. **13** Emesja, Mikal kwaghariri ihe ndina Devid, were ihe a kpuru akpu tukwasi n'elu ya, werekwa akwa kpuchie ya, tnye ihe aji ewu n'ebe isi ya. **14** Mgbe ndi agha ahụ bjaruru ijide Devid na ikpugara ya Sọl, Mikal gwara ha si, “Ahụ esighi ya ike.” **15** Mgbe ahụ, Sọl zighachiri ndi ahụ azu n'ebe Devid no si ha, “Bute ya na ihe ndina o dina n'elu ya, ka m gbuo ya.” **16** Mgbe ndi ikom ahụ batara, ha huru ihe a kpuru akpu ka o di n'elu ihe ndina, hukwa aji ewu ka o di n'akuku ebe isi nke ihe ndina ahụ. **17** Sọl juru Mikal si, “Gini mere i ji ghogbuo m otu a, mee ka onye iro m gbalaga?” Mikal zara, “O bu ya siru m, ‘Hapu m ka m puo, n'ihia gini ka m ga-eji gbuo gi?’” **18** Mgbe Devid gbara oso gbalaga, o gakwuru Samuel na Rema, korọ ya ihe niile Sọl mere ya. Ya na Samuel gara biri na Naiot. **19** Ozi ruu Sọl nti, “Devid no na Naiot n'ime Rema,” **20** ya mere, o zipuru ndi ikom ka ha gaa jide ya. Ma mgbe ha rutere, ha huru otu ndi amuma ka ha na-ebu amuma, hukwa Samuel ka o na-eguzo n'ebe ahụ dika onyeisi ha. Mmuo nke Chineke bjakwasiri ndi ozi Sọl ahụ, mee ka ha malitekwa ibu amuma. **21** Mgbe Sọl nuru ihe mere, o zipukwara ndi agha ozo, ma ha onwe ha bukwara amuma! Otu ihe ahụ mekwara ndi o zipuru nke ugboro ato. **22** N'ikeazu ya onwe ya puru gaa Rema, ruo n'olulu mmiri Seku. O juru, “Ebee ka Samuel na Devid no?” Ha siru, “Ha no na Naiot nke Rema.” **23** Ya mere, Sọl gara Naiot nke di na Rema. Ma Mmuo nke Chineke bjakwasiri ya, dika o na-aga n'uzo o malitere ibu amuma tutu ruo mgbe o bjaruru Naiot. **24** O yipuru uwe ya buo amuma n'ihu Samuel. O gba oto dinara ala n'ebe ahụ ehilie ahụ, na abali ahụ niile. O bu nke a mere ndi mmadu ji si, “Sọl o ghoola otu n'ime ndi amuma?”

20 Devid sitere na Naiot n'ime Rema gbapu oso, chota Jonatan, si ya, “O bu gini ka m mere? Gini bukwa ihe ojoo m mere? Olee uzọ m si mejoo nna gi, mere o ji na-achosi ike ka o napu m ndu m?” **2** Jonatan siru ya, “Nke a abughi eziokwu. I gaghi anwu! Ihe di otu a adighi nna m n'obi, n'ihia na o na-agwa m ihe obula o na-ezube ime, o buladi ihe ukwu maobu ihe ntakiri. Amakwaara m na o gaghi ezonari m ihe di otu a. Mba, o bughi eziokwu.” **3** Devid nuru iyi si, “Nna gi maara nke oma na m anatala amara n'ebe i no,

n'ihl ya, o kwuola n'ime onwe ya sị, 'Agaghị m agwa Jonatan, ka ọ ghara iwute ya.' Ma eji m Onyenwe anyị na mkpuruobi gi na-anụ iyi na-asị na ọ bu naanị otu nzo ukwu di ugbo a n'etiti mu na onwu." 4 Jonatan sirị Devid, "Ihe obula i chorọ ka m mee, aga m emere gi ya." 5 Devid sirị ya, "Lee echi ga-abu mmemme onwa oheru, e kwesiri m iso eze rie nri. Ma hapu m ka m ga zoo onwe m n'ohia tutu ruo uhuruchi nke nwanne echi. 6 O buru na nna gi ajuo ase m, si ya, 'Devid riosiri m aririo ike ka m hapu ya ka o gbaga Betlehem, bu obodo ya, n'ihl a na-achu aja nke dir agburu ya kwa afu.' 7 O buru na o si, 'O di mma,' mgbe ahụ, udo ga-adiri ohu gi. Ma o buru na o wee iwe nke ukwu, mara n'ezie na o zubere ime m ihe ojo. 8 Ma gi onwe gi, meere ohu gi ebere, n'ihl na i meela ka o sooro gi baa n'ogbugba ndu n'ihu Onyenwe anyi. O buru na ikpe mara m, gi onwe gi gbuo m. N'ihl ginl ka i ga-eji nyefee m n'aka nna gi?" 9 Jonatan sirị, "Agaghị m eme ya, lee, a sikwa na m maara na nna m na-achọ igbu gi, o bu na m agaghị agwa gi?" 10 Devid juru ya, "Onye ga-agwa m ma o buru na nna gi aza gi okwu ike ike?" 11 Jonatan sirị ya, "Bia ka anyi puo gaa n'ohia." Ya mere, ha abuo puru jee n'ohia. 12 Jonatan gwara Devid si, "Eji m aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-ekwe nkwa na-asị gi, n'oge ugbo a echi, maobu nwanne echi, aga m akpanyere nna m uka banyere gi, meekwa ka i mata ihe o na-eche banyere gi. O buru na obi di ya mma n'ebe i no, aga m eme ka i mata. 13 Ma o buru na nna m na-achọ imeru gi ahụ, ka Onyenwe anyi mesoo Jonatan mmeso, otu obula o si di njo, ma o buru na m abiaghị gwa gi, zilaga gi ka i laa n'udo. Ka Onyenwe anyi nonyere gi dika o si nonyere nna m. 14 Chetakwa, i ghaghị igosi m ihunanya na obi ebere Onyenwe anyi, ma o buru na m anwu. 15 E wezugakwala ihunanya gi na obi ebere gi site n'ebe ezinaulo m di, o buladi mgbe Onyenwe anyi bipuchara ndi iro Devid niile site n'elu uwa." 16 Jonatan na ulo Devid gbara ndu. O kwuru si, "Ka Onyenwe anyi kpee ndi iro Devid niile ikpe." 17 Jonatan mere ka Devid site n'ihunanya o heru ya nora ya iyi. N'ihl na Jonatan heru Devid n'anya dika o heru onwe ya. 18 Mgbe ahụ, Jonatan sirị Devid, "Echi bu mmemme onwa oheru. A ga-ele anya gi, n'ihl na onodu gi ga-atogboro n'efu. 19 Nwanne echi ya, n'oge uhuruchi, gaa n'ebe ahụ i zoro onwe gi mgbe nsogbu a malitere, chere n'ebe ahụ, n'akuku nkume Ezel. 20 Aga m abia gbaa aku ato n'akuku ya dika a ga-

asi na o nwere ihe m chorọ iji uta m gbata. 21 Emesja, aga m ezipu otu nwantakiri si ya, 'Gaa chota aku ndi ahụ.' O buru na i nu ka m na-agwa ya okwu si, 'Lee aku ndi a di n'akuku azu gi, chita ha ebe a,' mgbe ahụ, puta n'ihl, dika Onyenwe anyi na-adi ndu, udo diri gi, egwu obula adighi. 22 Ma o buru na m agwa nwantakiri ahụ okwu si ya, 'Lee, aku ahụ di n'ihu gi,' o putara na i ghaghị isi n'ebe a puo, n'ihl na Onyenwe anyi ezipula gi. 23 Ma ihe banyere okwu ahụ anyi kwuru, cheta na Onyenwe anyi bu onye akaebe, n'etiti mu na gi ruo mgbe ebighi ebi." 24 Ya mere, Devid gara zoo onwe ya n'ohia. Mgbe oge mmemme onwa oheru ruru, eze Sol noduru ala iri nri. 25 O noduru odu n'akuku aja ulo, bu ebe o di mbu ano, na ncherita ihu Jonatan. Abna noduru n'akuku Sol, ma oche Devid na-anog enweghi onye no ya. 26 Sol ekwughl ihe obula banyere ya n'ubochi ahụ, n'ihl na o chere na o di ihe ndaba mere, nke tinyere Devid n'onodu adighi ocha. Sol kwuru n'obi ya si, "E, o ghaghil ibu ihe kpatara ya." 27 Ma n'echi ya, bu abali nke abuo nke onwa oheru, onodu Devid togboro n'efu ozo. Mgbe ahụ, Sol sirị nwa ya Jonatan, "Gini mere nwa Jesi abiaghil iso rie nri, ma unyaahu ma taa?" 28 Jonatan zara si, "Devid rioro si m nye ya ike ka o gaa Betlehem. 29 O siril m, 'Kwere ka m gaa n'ihl na ndi ezinaulo anyi nwere aja mmemme ha na-eme n'obodo. Nwanne m nwoke nyere m iwu si m na m aghaghil ibia. O buru na m ahuta amara n'ebe i no, biko kwere ka m gaa hu umunne m.' O bu nke a mere o biaghil na tebul eze." 30 Iwe were Sol nke ukwu. O gwara Jonatan okwu n'ive si ya, "Gi nwa nke nwanyl na-enupu isi, nke uche ya gbago agbago. I na-eche na m amaghil na i dinyere nwa Jesi si otu a wetara onwe gi na nne gi ihe ihere? 31 N'ihl na ubochi niile nwa Jesi di ndu n'ua a, onodu gi na alaeze gi agaghil eguzosi ike. Ugbo a, puo, zipu ozi kpotara m ya ka m gbuo ya!" 32 Jonatan juru nna ya Sol si, "Gini ka o mere? N'ihl ginl ka a ga-eji mee ka o nwuo?" 33 Ma Sol turu ube o ji n'aka ya ka o jiri ya tugbuo Jonatan, ma Jonatan zere ya. Nke a mere ka Jonatan mata n'ezie na nna ya na-achọ igbu Devid. 34 Jonatan si na tebul ahụ bilie n'oke iwe puo, o righikwa nri n'ubochi nke abuo nke mmemme ahụ, n'ihl na omume ihere nna ya mesoro Devid wutere ya hie nne. 35 N'ututu echi ya, dika ha kara aka, Jonatan gara n'ohia, ya na nwantakiri nwoke so gaa. 36 O siril nwantakiri nwoke ahụ, "Gbara oso gaa chota aku ndi ahụ niile m na-agba." Mgbe nwantakiri

ahụ na-agba ọsọ na-aga, Jonatan gbapuru àkụ, gbafee ya n'ihu nwantakiri ahụ. **37** Mgbe nwokorobia ahụ na-ejeru nso ebe àkụ ahụ Jonatan gbara di, Jonatan kpokuru ya si ya, "Àkụ ahụ di n'ihu gi." **38** Mgbe ahụ, o tiri mkpu si, "Mee ngwangwa! Gawa ọsịsị! Eguzokwala!" Nwokorobia ahụ chikọtara àkụ ndi ahụ niile gbaghachikwute nna ya ukwu. **39** Ma nwantakiri nwoke ahụ aghotaghị ihe Jonatan mere; ma Jonatan na Devid maara ihe gara. **40** Jonatan nyere nwokorobia ahụ ụta ya na àkụ ndi ahụ ka ọ chighachi ha n'obodo. **41** Mgbe nwokorobia ahụ lara, Devid biliri site n'akụkụ ndida nkume ahụ ebe o zoro onwe kpuo ihu ya n'ala, kpoo isiala ugboro ato, n'ihu Jonatan. Ha suritere onwe ha onụ, bekokwaa akwa. Ma Devid kwara akwa karja. **42** N'ikpeazu, Jonatan gwara Devid okwu si, "Gaa n'udo, n'ihu na anyi ejirila aha Onyenwe anyi n'ụọ iyi ibu enyi n'etiti onwe anyi, na-asi, 'Onyenwe anyi bu onye akaebe n'ebe mu na gi, na n'ebe umu umu m, na umu umu gi no ruo mgbe ebighi ebi.'" Ha kewara. Devid malitere ipu, ma Jonatan tughariri baa n'obodo.

21 Devid jere n'obodo Nob ihu Ahimelek, onye nchujaja. Ahimelek mara jijiji mgbe o huru Devid. O siri Devid, "Gini mere naani gi ji bia? Gini mere o nweghi onye so gi?" **2** Devid zara Ahimelek, onye nchujaja si, "Eze ziri m ozi di mkpa, ma si m, 'Ka onye obula ghara ima ihe obula banyere ozi a m na-eziga gi.' Ma banyere umu okorobia m, agwala m ha ebe ha ga-ezute m. **3** Ugbu a, olee ihe oriri i nwere? Nye m ogbe achicha ise maobu ihe ozo i nwere." **4** Onye nchujaja ahụ zara Devid si, "Enweghi m achicha ana edoghi nsọ n'ebe a. Ma otu o di, e nwere ufodu achicha e doro nsọ n'ebe a, ma o buru na umu okorobia gi na ha so debere onwe ha ocha, na-emetughị nwanyị ahụ." **5** Devid zara si ya, "N'ezie, anyi ekwebeghi ka umu nwanyị bia anyi nso, dika anyi di mbu eme ma anyi na-eje ozi. Ndi ikom ndi a na-edo onwe ha nsọ o buladi mgbe njem anyi na-adighi nsọ ka ofoduzie njem nke taa." **6** Ebe nri ozo na-adighi, onye nchujaja ahụ nyere Devid achicha nsọ, bu achicha nke iche n'ihu Onyenwe anyi, nke eweputara site n'ihu Onyenwe anyi n'ime ebe ichu aja, debekwa achicha oheru nke e ji gbanwee nke ochie di n'ebe ahụ. **7** Ma otu onye odibo Sol no n'ebe ahụ n'ubochi ahụ, onye e jigidere n'ihu Onyenwe anyi. O bu Doeg, onye Edom onyeisi ndi na-azu anu ulo Sol. **8** Devid juru Ahimelek

ajuru si ya, "I nweghi ube maobu mma agha n'ebe a? Ewetaghị m mma agha m maobu ngwa agha ozo, n'ihu na ozi eze ziri anyi di oke ngwangwa." **9** Onye nchujaja zaghachiri, "Mma agha Golajat, onye Filistia, onye ahụ i tibururu na ndagwurugwu Ila di n'ebe a, a fuchiri ya n'akwa n'azu efod. O buru na i choro ya, were ya, n'ihu na o dighi mma agha ozo di n'ebe a ma o bughi nke ahụ." Devid siri, "O dighi nke dika ya, nye m ya." **10** N'ubochi ahụ, Devid gbapuru ọsọ site n'ebe Sol no gbakwuru Akish eze ndi Gat. **11** Ma ndi ozi Akish siri ya, "Onye a o bughi Devid, eze nke ala ahụ? O bughi ya bu isi abụ ha na-abu mgbe ha na-ete egwu na-asi: "Sol egbuola otutu puku ndi iro ya, Devid egbukwala iri puku kwuru puku ndi iro nke ya?" **12** Mgbe Devid nuru okwu ndi a, o turu egwu ihe Akish eze Gat gae me ya. **13** N'ihu ya o gbanwere omume ya, bido ime dika onyeisi na-adighi mma. O bidokwara ika akara n'ibo, bidokwa na-agusasi onu mmiri n'ahunu ya. **14** Akish gwara ndi ozi ya okwu si ha, "Leenu nwoke a! O bu onyeisi mebiri! Gini mere unu ji kpotara m ya? **15** Ndi na-ayi ara ha koru m, nke mere unu ji kpotara m nwoke a n'ebe a ka o bia na-eme ka onye na-ayi ara n'ihu m? O kwesiri ka onye di otu a bata n'ulo m?"

22 Devid hapuru Gat gbaba n'ogba nkume Adulam. Mgbe umunne ya ndi ikom na ndi ezinaulo nna ya nuru nke a, ha jekwuru ya n'ebe ahụ. **2** Ndi ozo malitekwa ibiakwute ya n'ebe ahụ, ndi niile no na mkgabu di iche iche, ndi ji ugwo, na ndi ochichi Sol na-adighi mma. Ha niile jekwuru ya. O dighi anya Devid ghororo onyendu ha. Ihe ruru nari mmadu anu so ya. **3** Devid sitere n'ebe ahụ jee Mizpa di na Moab riro eze obodo ahụ si, "Biko, i ga-ekwe ka nna m na nne m puta bia biri n'etiti unu tutu ruo mgbe m matara ihe Chineke na-aga imere m?" **4** Ya mere, o hapuru ha ka ha nodu na nke eze Moab. Ha na ya nogidere oge niile Devid bi n'ebe ahụ e wusiri ike. **5** Ma Gad onye amuma siri Devid, "Anogidela n'ebe ahụ e wusiri ike, kama laghachi n'ala Juda." Ya mere, Devid biliri gaa n'oke ohia Heret. **6** Ugbu a Sol nuru na achotala ebe Devid na ndi ikom na-eso ya no. Sol, onye ji ube ya n'aka noduru ala n'okpuru osisi tamarisk nke di n'ugwu di na Gibe. Ndi ozi ya guzokwa gburugburu ya. **7** Sol gwara ha si, "Geenu nti unu ndi ikom Benjamin! O bu unu niile ka nwa Jesi ga-enye ala ubi na ubi vaini? O bu unu niile ka o gae me ndi ochiagha na-achi otutu puku ndi agha, na ochiagha na-achi otutu nari ndi agha? **8** O bu ya mere

unu ji dinyere ya imegide m? O dighi onye obula n'ime unu gwara m na nwa m na nwa Jesi gbara ndu. O dighi onye obula n'ime unu ihe gbasara m na-emetu n'obi igwa m na nwa m nwoke akpaliela ohu m imegide m, ichebiri m n'uzo, dika o mere n'ubochi taa." 9 Ma Doeg onye Edom, onye so ndi ozi Sol guzo n'ebe ahụ kwuru si, "Ahuru m mgbe nwa Jesi bjakwutere Ahimelek, nwa Ahitub na Nob. 10 Ahimelek jutaara ya ase site n'aka Onyenwe anyi, ma nyekwa ya ihe oriri na mma agha Golajat onye Filistia." 11 Mgbe ahụ, eze Sol zipuru ozi nye Ahimelek nwa Ahitub na ndi ezinaulo nna ya niile, ndi bu ndi nchujaja na Nob. Ha niile bjara guzo n'ihu eze. 12 Sol gwara ha okwu si, "Gee nti, gi nwa Ahitub." Ahimelek zara si, "Ana m ege nti, onyenwe m." 13 Sol juru ya si, "Gini mere gi na nwa Jesi ji gbaa izu imegide m? Gini mere i ji nye ya nri na mma agha, jukwaara ya ase site n'aka Chineke? Gini mere i ji na-agba ya ume ka o nupu isi n'ebe m no, na ka o bjakwa n'ebe a imegide m taa?" 14 Ahimelek zara eze si, "Onye n'etiti ndi ohu gi niile bu onye kwesiri ntukwasi obi dika Devid, ogo eze, na onyeisi ndi agha na-eche gi nche; o bukwa onye a na-enye nsopuru di ukwu n'ezinaulo gi? 15 Nke a o bu ubochi mbu m na-ajuru ya ase n'aka Chineke? O bughu! Ka eze ghara ibo ohu ya na ezinaulo nna m ebubo, n'ihu na ohu gi amaghi ihe obula banyere okwu a niile." 16 Ma eze kwuru si, "I ga-anwu. Ahimelek gi na ezinaulo nna gi niile!" 17 O nyere ndi na-eso ya iwu si ha, "Gbuonu ndi nchujaja ndi a, n'ihu na ha na Devid agbaala izuzu; ha makwa na o si n'ihu m na-agbapu, ma ha agwaghị m!" Ma ndi agha eze juru isetipu aka ha megide ndi nchujaja Onyenwe anyi. 18 Mgbe ahụ eze nyere Doeg iwu si ya, "Gi onwe gi, chigharja gbuo ha." Ya mere, Doeg onye Edom chighariri tigbuo ha. N'ubochi ahụ, o gburu iri ndi nchujaja asato na ise, ndi yi uwe akwa ocha efodu. 19 O ji mma agha jee Nob, obodo ndi nchujaja, gbuo ezinaulo ndi nchujaja niile, nwoke na nwanyi, na umuntakiri, na umu na-anu ara. O gbukwara ehi na inyinya ibu na aturu ha niile. 20 Otu n'ime umu Ahimelek nwa Ahitub, aha ya bu Abjata gbapuru, gbakwuru Devid. 21 O gwara Devid na Sol egbuola ndi nchujaja Onyenwe anyi. 22 Mgbe ahụ, Devid siri Abjata, "N'ubochi ahụ, mgbe Doeg onye Edom no n'ebe ahụ, amaara m na o ghaghị igwa Sol. Mu onwe m kpatara onwu ndi niile nke ndi ezinaulo nna gi. 23 Soro m nodu n'ebe a, atula ujo, n'ihu na

onye na-achọ ndu gi na-achokwa ndu nke m. Mmekpa ahụ obula agaghị adakwasị gi ma mu na gi nodu."

23 Otu ubochi, ozi rutere Devid nti na ndi Filistia na-ebuso ndi obodo Keila agha na-apunara ha ihe niile ha nwere nke di n'ebe izocha oka ha niile. 2 Devid juru Onyenwe anyi ase si, "O bu m jee buso ndi Filistia a agha?" Onyenwe anyi zara ya, "Gaa, buso ndi Filistia agha, zoputa Keila." 3 Ma ndi agha Devid siri ya, "Lee, anyi onwe anyi na-atu egwu ihe a game anyi, o buladi n'ime Juda, oleekwanu otu anyi ga-esi jee buso ndi Filistia niile agha na Keila?" 4 Devid juru Onyenwe anyi ozo, ma Onyenwe anyi zara ya nke ugboro abuo si, "Jee, ridaruo Keila, n'ihu na aga m anonyere gi; i ga-emerikwa ndi Filistia." 5 Ya mere, Devid na ndi agha ya gara Keila buso ndi Filistia agha. Ndi agha Devid gburu otutu ndi Filistia kpokoro igwe anu ulo ha. Ha zoputakwara ndi Keila. 6 (Ugbu a, Abjata nwa Ahimelek chikwa efodu n'aka gbaadaa, mgbe o gbakwujere Devid na Keila). 7 Mgbe a gwara Sol na Devid no na Keila, o kwuru si, "Aha! Chineke enyefeela ya n'aka m, n'ihu na Devid e jirila aka ya kee onwe ya agbu site n'ibanye n'obodo nwere ibo onu uzo na mkporo e ji akpochi ha." 8 Sol chikotara ndi agha ya iga Keila inochibido Devid na ndi ikom ya. 9 Mgbe Devid nuru ihe Sol na-achọ ime, o gwara Abjata onye nchujaja si ya, "Chita efodu ahụ." 10 Devid siri, "O! Onyenwe anyi, Chineke Izrel, anula m na Sol na-achọ ibia laa Keila na obodo a n'iyi n'ihu m no n'ebe a. 11 Ndi nwe Keila ha ga-arara m nye n'aka Sol? O bu ezie na Sol na-abia dika m nuru? O! Onyenwe anyi, Chineke Izrel, biko gwa ohu gi." Ma Onyenwe anyi siri, "O ga-abia." 12 Ozokwa, Devid juru si, "Ndi nwe Keila ha ga-arara m na ndi ikom m nye n'aka Sol?" Onyenwe anyi siri, "Ha ga-eme otu a." 13 N'ihu ya, Devid na ndi ikom ya onuogugu ha di nari ndi ikom isii, hapuru Keila puo na-awaghari site n'otu ebe gaa n'ebe ozo. Mgbe Sol nuru na Devid esitela na Keila puo, o jekwaghị ebe ahụ ozo. 14 N'oge a, Devid nogidere n'ebe e wusiri ike di n'ozara, na n'ala ugwu ugwu nke ozara Zif. Ubochi niile, Sol choghari ya ma Chineke enyefeghi Devid n'aka ya. 15 Mgbe Devid no na Horesh, nke di n'ozara Zif, o natara ozi na Sol na-abia igbu ya. 16 Jonatan, nwa Sol puru icho Devid. Mgbe o huru ya na Horesh, o gbara ya ume, nyere ya aka iguzosi ike n'ime Chineke. 17 Jonatan siri ya, "Atula egwu, nna m Sol apughi ichota gi. I ga-

abụ eze Izrel. Aga m abụkwa onye na-eso gi dika Sọl nna m maara nke ọma.” **18** Ha abụọ gbara ndụ n’ihu Onyenwe anyị. Devid nọgidere na Horesh, ma Jonatan laghachiri n’ụlọ ya. **19** Ma ndị Zif biliri jekwuru Sọl na Gibe a sị ya, “Devid o zoghị onwe ya n’etiti anyị n’ogba nkume dī n’ohia Horesh, n’ugwu Hakila, na ndịda Jeshimon? **20** Ugbu a, eze anyị, bịa mgbe ọbụla i choro, ka anyị gaa jidere gi ya. I ga-emekwa ya dika obi gi sị choqo.” **21** Sọl zara ha sị, “Onyenwe anyị gozie unu n’ihi mmetuta onodu m na-emetuta unu n’obi. **22** Gaanụ choputa nke ọma ebe o na-ezo onwe ya, na onye huru ya, n’ihi na agwara m na o bu onye aghugho. **23** Chopotanu ebe o na-ezo onwe ya ma loghachikwanu bịa gwa m ihe unu choputara. Mgbe ahụ, aga m eso unu jee. O buru na o no n’ala ahụ, aga m achoputa ya; e, aga m enyobanye anya choqo ya n’ikwu niile nke Juda.” **24** Ha biliri buru Sọl ụzọ gawa Zif. N’oge a, Devid na ndị agha ya no n’ozara Maon, n’ime Araba, na ndịda Jeshimon. **25** Sọl na ndị agha ya bjarutere ebe ahụ malite chọwa Devid. Mgbe a gwara Devid na Sọl na-achọ ya, o duuru ndị agha ya gbada gaa n’oke nkume ahụ ma nọgide n’ozara Maon. Mgbe Sọl nuru nke a, o chugidekwara Devid ọsọ gaa n’ebe ahụ. **26** Mgbe ha ruru n’ebe ahụ, Sọl na ndị agha ya no n’otu akukụ ugwu ahụ, Devid na ndị agha ya nọkwa n’akukụ nke ọzọ, na-eme ngwa ka ha gbanari Sọl. Ma Sọl na ndị agha ya na-abia nno nso ijide Devid. **27** Ma n’otu mgbe ahụ, onyeozī bjakwutere Sọl sị ya, “Mee ngwangwa, lota, n’ihi na ndị Filistia apatala ibuso Izrel agha.” **28** Ngwangwa, Sọl sitere n’ichu Devid chigharia azu, lota ibuso ndị Filistia agha. Site n’oge ahụ, a kporo ebe ahụ Devid no, Sela Hamahleket, nke putara, Nkume Nkewa. **29** Devid si n’ebe ahụ puo gaa biri n’ebe e wusiri ike nke En-Gedi, ebe o zoro onwe ya.

24 Mgbe Sọl sitere n’ilusọ ndị Filistia agha lota, a gwara ya sị, “Devid no n’ozara En-Gedi.” **2** Sọl chijiri puku ndị agha ato a zuru nke ọma site n’Izrel niile, puo icho Devid na ndị ikom ya n’etiti ogba nkume, na n’akukụ ụzọ dī warawara nke Ewu Ohia. **3** Mgbe o bjaruru nso n’ogba aturu nke dī n’uzo ahụ, otu ogba nkume dī n’ebe ahụ, Sọl banyere n’ime ya, iga mposi. Devid na ndị ikom ya no n’ime ime ogba nkume ahụ. **4** Ndị ikom Devid siri ya, “Ahaa ugbu a bu oge gi! Taa bu ubochi ahụ Onyenwe anyị kwuru okwu ya, mgbe o siri, ‘Aghaghị m inyefe gi onye iro

gi n’aka, ka i mee ya dika o si masi gi.” Ma Devid jir nwayo gaa nso ebe Sọl no bipu onu onu uwe mwuda ya. **5** Emesia, obi Devid malitere ima ya ikpe n’ihi na o bipuru onu onu uwe mwuda Sọl. **6** O gwara ndi ya na ha so okwu si, “Onyenwe anyi ekwela na m gameso nna m ukwu, onye Onyenwe anyi tere mmanu mmeso di otu ahụ, maobu na m ga-eweli aka imegide ya. N’ihi na onye Onyenwe anyi tere mmanu ka o bu.” **7** Devid sitere n’okwu ndi a o kwuru baara ndi so ya mba. O nyeghi ha ohere ibuso Sọl agha. Emesia, Sọl hapuru ogba nkume ahụ. **8** Mgbe Sọl si n’ogba nkume ahụ puo iga n’ihu n’ije ya, Devid sitere n’ime ogba nkume ahụ puta, kporo Sọl oku si ya, “Onyenwe m, eze!” Sọl tughariri ma Devid kporo isiala nye ya, daa n’ala kpuo ihu ya n’ala. **9** Mgbe ahụ Devid gwara Sọl okwu si, “Gini mere i ji na-ana nti n’okwu ndi mmadu na-ekwu, ndi ahụ na-asị Devid na-achọ ụzọ o ga-esi meruo gi ahụ? **10** Taa, i jirila anya gi hu na o bughi eziokwu. Onyenwe anyi nyere gi n’aka m n’ime ogba nkume ahụ i banyere, ufodu ndi mu na ha so gwara m ka m gbuo gi, ma ahapuru m gi ndu n’ihi na m siri, ‘Agaghị m eweli aka m megide nna m ukwu n’ihi na o bu onye Onyenwe anyi tere mmanu.’ **11** Lee, nna m, lee iberibe uwe mwuda gi n’aka m. Ebiputara m onu onu uwe gi, ma egbughi m gi. Jiri nke a ghota ma matakwa na ikpe nnupu isi na ajo omume megide gi amaghị m. O nweghi ụzọ m si mejo gi, ma i no nachosikwa m ike iwere ndu m. **12** Ka Onyenwe anyi kpebie n’etiti mu na gi, ka Onyenwe anyi boq obo ihe ojo niile i mere. Ma agaghị m emetu gi aka. **13** Dika ilu ndi mgbe ochie si di, ‘Ihe ojo na-esi n’aka ndi na-eme ihe ojo,’ ma agaghị m emetu gi aka. **14** “Ma onye kwanu ka eze Izrel na-achọ ijide? Onye ka o na-atufu oge ya ichoghari? O bu ozu nkita? Ka o bu akpi? **15** Ka Onyenwe anyi buru onye ikpe n’etiti mu na gi, ya kpebiekwa okwu anyi. Ya leba okwu m anya kpeputa m, ya gosi na m bu onye ikpe na-amaghị site n’inaputa m n’aka gi.” **16** Mgbe Devid kwuchara okwu ndi a, Sọl zara si ya, “O bu olu Devid nwa m di nke ahụ?” O malitekwara ikwa akwa. **17** O siri Devid, “I bu ezi mmadu kari m, n’ihi na i jirila ezi omume kwughachi m ajo omume m. **18** E, i gosila m oke obi ebere taa, n’ihi na mgbe Onyenwe anyi nyefere m n’aka gi, i gbughi m. **19** Ebee ka onye ahụ no n’uwa niile, nke puru ihapu onye iro ya mgbe o mara n’onyanya ya? Ka Onyenwe anyi kwughachi gi ezi ihe n’ihi obi ebere i gosiri m taa. **20** Ugbu a, amatala m na i ghaghị

ibụ eze, i ga-achikwa alaeze Izrel. **21** Biko, nūqra m iyi n'aha Onyenwe anyi na mgbe oge ahụ ruru, na i gaghi egbu umu m, maobu hichapu aha m site n'ezinaulo nna m.” **22** Devid nūquru Sol iyi. Emesja, Sol laghachiri n'ulo ya, ma Devid na ndi ikom ya laghachiri n'ogba nkume ha.

25 Emesja Samuel nwuru. Izrel niile chikotara onwe ha onu zukota ruo uju n'ihu onwu ya. Ha liri ya n'ulo ya di na Rema. Emesja, Devid gara n'ozara Paran biri n'ebe ahụ. **2** Otu nwoke di, onye obodo Maon, onye ikwu Kaleb, nke nwere akunuba. O nwere igwe aturu di puku ato, na otu puku ewu, ndi o no n'ubi n'oge a na-akpuchapu aji ha n'obodo Kamel. **3** Aha nwoke a bu Nebal. Nwunye ya kwa, onye bu nwanji mara mma, na onye nwere akonuche, ka a na-akpo Abigel. Nwoke a nwere omume ojoo; o kwara obi n'azu, afo takwara ya mmiri. **4** Mgbe Devid no n'ozara nu na Nebal na-akpucha aji igwe ewu na aturu ya, **5** o zipuru ndi ikom iri si ha. “Jekwurunu Nebal n'obodo Kamel, juo ya otu ihe si aga n'aha m. **6** Sinu ya, ndu gi, ndu ogologo, udo na ahụ ike nye gi na ezinaulo gi, udo na ahụ ike nye ihe niile i nwere. **7** “Anula m na i na-akpacha aji igwe ewu na aturu gi. Oge ndi ozuzu aturu gi no n'etiti anyi, anyi emejoghi ha, o nweghi ihe obula funariri ha oge ahụ niile ha noro n'obodo Kamel. **8** Juokwa ndi ikom gi, ha ga-agwa gi ma ihe m kwuru o bu eziokwu. Ya mere gosi umu okorobia ndi a ihuma, ebe o bu na ha na-abiakwute gi n'oge mmemme. Biko, nyetu ndi ohu gi ndi a, na mu bu Devid nwa gi, ihe obula aka gi ruru.” **9** Umu okorobia Devid zipuru bjarutere zie Nebal ozi Devid ziri ha. Ha nogidekwara chere ka onye ha osisa. **10** Ma Nebal juru ha si, “Onye bu Devid? Onye bukwa nwa Jesi a? Otutu ndi ohu di taa bu ndi na-esi n'aka nna ha ukwu na-agbapu. **11** M ga-ewere achicha m, na mmiri m, na anu m gburu n'ihu ndi na-akpachara m aji anu nye ndi m na-amaghi ebe ha si puta?” **12** Ndi ikom Devid tughariri azu laghachi ebe ha si bja. Mgbe ha bjarutere, ha koru akuko banyere okwu niile Nebal kwuru. **13** Devid siru ndi ikom ya, “Onye obula nyara mma agha!” Ha mere ihe o kwuru. Devid n'onwe ya nyanyekwara mma agha nke ya. Ihe di ka nari ndi ikom ano sooro Devid puo, ebe nari mmadu abuo ndi ozo noduru na-eche ulo ha nche. **14** Ma otu n'ime ndi ikom Nebal gara koru Abigel, nwunye Nebal si ya, “Lee, Devid esitela n'ozara zite ndi ozi ka ha nye

onyenwe anyi ekele ya, ma o kpariri ha, baakwa ha mba. **15** Ma ndi ikom ndi a mesoro anyi mmeso oma, ha emejoghi anyi. Oge ahụ niile anyi no ha nso n'ohia o dighi ihe funariri anyi. **16** Ehihie na abali, ha buuru anyi mgbidi, ichebe anyi na aturu anyi, mgbe ha na-akpa nri n'akuku ebe ha no. **17** O di mma ka i mata ma marakwa ihe i ga-eme ngwangwa; n'ihu nsogbu di njo nke na-aga idiri nna anyi ukwu na ezinaulo ya niile. N'ihu o bu nwoke jogburu onwe ya, na o dighi onye puru igwa ya okwu.” **18** Abigel mere ngwangwa chikota nari ogbe achicha abuo, karama akpuko mmanya abuo, aturu ise e doziri edozi, otu bushel oka e ghere eghe, otu nari uyoko mkpuru vaini a mikporo amikpo na nari achicha fiig abuo, bukwas ihe ndi a niile n'elu inyinya ibu. **19** O siru umu okorobia na-ejere ya ozi, “Na-aganu n'ihu, ana m abia n'azu.” Ma o gwaghi di ya Nebal ihe o na-aga ime. **20** Mgbe o no n'elu inyinya ibu na-agbada uzo nke ugwu ahụ o huru Devid na ndi agha ya ka ha na-abia. O zutere ha **21** ma Devid nori na-ekwu na-asi, “O bu n'efu ka anyi nyeere nwoke a aka. Anyi chebere igwe ewu na aturu ya n'ozara; o dikwaghi otu furu efu, o dikwaghi otu nke e zuru ezuru, ma o jirila ajo omume kwughachi m ihe oma m meere ya. **22** Ka Chineke mesoo Devid mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na m ahapu otu mkpuru nwoke ndu n'etiti ihe niile o nwere na-eku ume, mgbe chi echi boru.” **23** Mgbe Abigel huru Devid, o mere ngwangwa si n'elu inyinya ibu ya rida, kpoo ihu n'ala, kporo isiala nye Devid. **24** O dara n'ala n'ukwu ya, si, “Ka ajo omume ahụ dikwas i n'isi ohu gi, onyenwe m. Biko, kwere ka ohu gi gwa gi okwu, gekwaa nti n'ihu ohu gi nwere ikwu. **25** Nebal bu nwoke nwere obi ojoo, biko ka onyenwe m ghara igu ihe obula o kwuru n'ihu. O bu onye nzuzu, dika aha ya na-egosi. Aha ya putara nzuzu, nzuzu na-esokwa ya. Ma ahughi m ndi ozi ahụ i zitere, n'ezie ohu gi ahughi ndi ikom onyenwe m zitere. **26** Ugwu a, onyenwe m, dika Onyenwe anyi na-adi ndu ma gi onwe gi na-adikwa ndu, ebe o bu na Onyenwe anyi gbochiri gi ka i ghara iba n'ikpe omuma nke igbu mmadu, na iji aka gi boru onwe gi obo, ka ndu ndi iro gi na ndi niile na-achio ime onyenwe m ihe ojoo, dika Nebal. **27** Ma kwerekwa ka onyinye a, nke ohu gi nwanji wetaara nna m ukwu, buru nke a ga-enye ndi ikom na-eso gi. **28** “Biko, gbaghara njehie ohu gi nwanji, n'ihu na Onyenwe anyi Chineke gi aghaghi imere onyenwe m alaeze nke ga-adigide, n'ihu na o

bụ agha Onyenwe anyị ka ị na-alụ, agaghị ahụta ajọ omume n'ime gi ogologo ụbọchị ndụ gi niile. **29** Ọ bụ ezie na mmadụ pụrụ ị na-achụ gi ịnapụ gi ndụ gi, ma ndụ onyenwe m ga-abụ ihe Onyenwe anyị Chineke gi ga-ekechi na ngwungwu ndị dị ndụ. Ma ndụ ndị iro gi ka ọ ga-atufu dika nkume esi n'akpa e ji efe ebe. **30** Mgbe Onyenwe anyị mezuru nye onyenwe m ihe ọma niile nke o kwere na nkwa, meekwa ya onyendu ndị Izrel, **31** onyenwe m agaghị enwe akonuche nke ga na-esogbu ya n'ihị na o ji aka ya bọrọ onwe ya ọbọ, maọbụ nke iwufu ọbara. Mgbe Onyenwe anyị Chineke gi mere ka ihe gaara onyenwe m nke ọma, chetakwa ohu gi nwanyị.” **32** Devid zara Abigel si ya, “Otuto dirị Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel onye zitere gi taa ka ị bja zute m. **33** Ka ngozị dirị gi n'ihị ezi uche gi, na n'ihị na i gbochiri m iwufu ọbara taa, gbochiekwa m jji aka m boro onwe m ọbọ. **34** Ma ọ bughị otu a, dika Onyenwe anyị Chineke nke Izrel na-adị ndụ, bụ onye jidere m site n'imeru gi ahụ, ọ buru na ị pụtaghị ngwa izute m, ọ dighị otu nwoke gaara adi ndụ n'ụlọ Nebal n'ihè ụtutu echi.” **35** Devid naara ya ihe ndị ahụ niile o wetara si ya, “Laghachi n'ụlọ gi n'udo. Anụla m ihe i kwuru ma meekwa ihe ị rịrọ.” **36** Mgbe Abigel batara n'ụlọ, o jekwuru Nebal ebe ọ nọ n'oriri ọ kporo, oriri dika oriri a na-enwe n'ụlọeze. Ọ nọkwala mmanya nbigakwa ya oke; n'ihị ya ọ gwaghị ya ihe ọbula tutu ruo n'ụtutu. **37** N'ụtutu, mgbe mmanya pụrụ Nebal n'anya, nwunye ya gwara ya ihe ndị a niile. Nke a mere ka obi ya nwuo, ka ọ togboro dika nkume. **38** Mgbe abalị iri gafere, Onyenwe anyị tiri Nebal ihe otiti, nke mere ka ọ nwuo. **39** Mgbe Devid nuru na Nebal anwuola, ọ siri, “Otuto dirị Onyenwe anyị, onye kpechitere m okwu m megide Nebal n'ihị nlelị anya o leliri m. O gbochiela ohu ya site n'ime ihe ezighị ezi, ma kwughachi Nebal ugwo mmehie ya.” Mgbe ahụ Devid zigara ndị ozi ka ha gaa juo Abigel ma ọ ga-ekwe ịghoo nwunye ya. **40** Ndị ozi Devid bjakwutere Abigel na Kamel zie ya ozi si, “Devid zitere anyị bjakwute gi iluta gi ka ị ghoo nwunye ya.” **41** Abigel kpuru ihu n'ala si ya, “Lee ohu gi nwanyị, ejikeere m ijere gi ozi, na isacha ukwu ndị na-ejere onyenwe m ozi.” **42** Abigel mere ngwangwa jikere, kporo umu agboghose na-ejere ya ozi, nokwasị n'elu inyinanya ibu, soro ndị ahụ Devid zitere lakwuru Devid. Otu a ka Abigel si ghoo nwunye Devid. **43** Devid lukwara nwanyị ozo aha ya bụ Ahinoam, onye Jezril. Ha abuo bukwa ndi nwunye ya. **44** N'oge a, Sol ewerela nwa ya nwanyị

Mikal, onye bụ nwunye Devid kponye Palti, nwa Laish, onye obodo Galim, dika nwunye.

26 Ndị Zif jekwuru Sol na Gibe'a gwa ya na Devid na-ezo onwe ya n'ugwu Hakila nke chere ihu n'ozara. **2** N'ihị ya, Sol biliri chirị puku ndi agha ato o leziri anya hoputa n'etiti ndi agha Izrel, duru ha gaa n'ozara Zif icho Devid. **3** Sol mara ulo ikwu ya n'akuku uzo ugwu nta Hakila na ncherita ihu Jeshimon nke no n'okporozo. Ma ka Devid n'onwe ya no n'ime ozara, o huru na Sol churu ya bata n'ime ozara, **4** Devid zipuru ndi nledo, matakwa na Sol bjara n'ezie. **5** Emesia, Devid puru jeruo ebe Sol mara ulo ikwu ya. Ọ huru ebe Sol na Abna nwa Nea, onyeisi agha dinara ala. Sol dina n'ime ogige ulo ikwu ahụ, ndi agha ya dinakwara gburugburu ya. **6** Devid siri Ahimelek onye Het, na Abishai, nwa Zeruaya onye bu nwanne Joab, “Onye ga-eso m gaa n'ogige ebe Sol na ndi agha ya mara ulo ikwu ha?” Abishai zara si, “Aga m eso gi gaa.” **7** Ya mere, n'abalị, Devid na Abishai jiri nwayo jeruo ebe ndi agha Sol mara ulo ikwu ha. Ha huru Sol ebe o dinara ala na-arahu ura. Ube ya ka o manyekwara n'ala n'akuku ebe isi ya di. Abna, na ndi agha ndi ozo dina gburugburu Sol na-arahu ura. **8** Abishai siri Devid, “N'ezie, Chineke enyefeela gi onye iro gi n'aka taa. Ugbu a, kwere ka m gaa were ube magide ya n'ala otu ugboro; agaghị m atụ ya ugboro abuo.” **9** Ma Devid siri Abishai, “Mba egbula ya. Onye gaseti aka ya megide onye Onyenwe anyi tere mmanu, ghara i bu onye ikpe na-amaghi?” **10** Ọ siri, “N'ezie dika Onyenwe anyi na-adi ndu, ọ bu Onyenwe anyi ya onwe ya ga-etida ya, maobu oge ya ga-eru mgbe ọ ganwu, ma ọ bukwanu ọ gaa agha, ọ nwufuo. **11** Ma Onyenwe anyi ekwela ka m setipu aka megide onye Onyenwe anyi tere mmanu. Ugbu a, weta ube na ihe inu mmiri nke di n'akuku isi ya, ka anyi si n'ebe a puo.” **12** Devid weere ube ya na ite mmiri di n'akuku isi Sol, ha sitere n'ebe ahụ puo. Ọ dikwaghị onye huru ha. Ọ dikwaghị onye tetara, n'ihị na Onyenwe anyi mere ka ha daba n'oke ura. **13** Mgbe ahụ, Devid puru gafee n'ofe nke ozo, guzo onwe ya n'elu ugwu ebe di anya, ebe mbara di n'etiti ya na ha. **14** Devid kporo Abna nwa Nea na ndi agha oku si, “Abna, za m oku!” Abna juru ya si, “Onye ka i bu i ji si otu a na-eti mkpu ikpote eze?” **15** Devid siri, “N'ezie, ọ bughị nwoke ka i bu? Onye dikwa ka gi n'Izrel niile? Gini mere i ji hapu ichezi onyenwe gi eze nke oma? Otu onye

bjara igbu onyenwe gi, bu eze. 16 Ihe a i mere adighi mma. N'eziokwu, dika Onyenwe anyi na-adị ndu, gi na ndi ikom gi kwesiri onwu, n'ih na gi na ndi gi echebeghi onyenwe unu, bu onye Onyenwe anyi tere mmanu. Ebee ka ube eze, na ihe mmiri onunu ya, nke di n'akuku isi ya di?" 17 Mgbe ahụ, Sọl matara na o bu olu Devid, o siri, "O bu gi nwa m, Devid?" Devid zara si ya, "E, o bu olu m, onyenwe m, eze." 18 O sika, "N'ih ginji ka onyenwe m ji na-achughari ohu ya? Ginji ka m mere? Ginjika bu ihe ojoo i chotara n'aka m? 19 Ugbu a ka onyenwe m eze gee nti n'okwu ohu ya: O buru na Onyenwe anyi kpaliri gi imegide m, mgbe ahụ ariri o m bu ka Onyenwe anyi nara onyinye inata ihuoma. Otu o di, a si na o bu ndi mmadu na-akpali gi imegide m, ka ndi di otu a buru ndi a buru onu n'ihu Onyenwe anyi. N'ih na ha esitela n'oke m nwere n'he nketa Onyenwe anyi chupu m, si m, 'Gaa fee chi ndi ozo ofufe.' 20 Ugbu a, ekwela ka obara m buru ihe a wufuru n'ala di anya, na-abughị n'ihu Onyenwe anyi. Eze Izrel apatala icho akpi dika m, otu dinta si achoghari okwa n'elu uguwu." 21 Mgbe ahụ, Sọl zara si, "Emehiela m. Loghachi n'ulo nwa m Devid. N'ih na i guru ndu m taa dika ihe di oke onuahia. Agaghị m emeji ozo. N'ezie, a kpaala m agwa dika onye nzuzu, meekwa ihe nke ukwu na-amaghị ama." 22 Devid zara ya si, "Lee ube eze, Zie otu n'ime ndi ikom gi ka o bia were ya. 23 Onyenwe anyi na-akwughachi nwoke obula ezi omume ya na ikwesi ntukwasị obi ya. Onyenwe anyi nyere gi n'aka m taa ma ajula m igbu onye ya o tere mmanu. 24 Ugbu a, ka Onyenwe anyi zoputa ndu m, o buladi dika m si zoputa ndu nke gi taa. Ka o naputakwa m site na mkpagbu m niile." 25 Sọl siri Devid, "Onye a goziri agozi ka i bu nwa m, Devid. I ga-eme oke ihe, burukwa onye na-emeri n'agha." Devid sitere n'ebe ahụ puo. Sọl laghachikwara n'ulo ya.

27 Devid chere n'ime onwe ya si, "Otu ubochi Sọl ga-enweta m, bibie m. Ihe ka mma m ga-eme bu igbaga n'ala ndi Filistia. Nke a ga-eme ka Sọl kwusi ichoghari m ebe obula n'Izrel. Aga m esikwa otu a, nwere onwe m site n'aka ya." 2 Ya mere, Devid na nari ndi ikom isii ya, na ezinaulo ha, biliri jekwuru Akish nwa Maok, eze ndi Gat. 3 Devid na ndi agha ya sooro Akish biri na Gat. Onye obula du ezinaulo ya. Devid n'onwe ya du ndi inyom abuo ya: Ahinoam onye Jezril, na Abigel onye Kamel, nwunye ochie Nebal. 4 O

dighi anya, Sọl nuru na Devid agbalaala Gat, n'ih ya o kwusiri ichuso ya. 5 Devid gwara Akish si ya, "O buru na m anatala amara n'ebe i no, o ga-adị mma ka enye m otu obodo n'ime obodo nke ala a, ka m biri. N'ih ginji ka ohu gi ga-eji soro gi biri n'obodo eze?" 6 Akish nyere ya Ziklag, n'ih ya, Ziklag bu obodo ndi eze Juda ruo taa. 7 Devid biri n'oke ala ndi Filistia otu afo na onwa ano. 8 Devid na ndi ikom ya nogidere oge ahụ niile na-emegide ndi Geshua, ndi Gizi na ndi Amalek. (Site na mgbe ochie ndi a bi n'ala ahụ gbatiri ruo Shua na Ijipt) 9 Mgbe obula Devid wakporo akuku obula, o dighi ahapu nwoke maobu nwanyi ndu. Ma o na-akpuru aturu ha, na ehi ha, na inyinya ibu ha, na inyinya kamel ha, nakwa uwe ha. Emesja, o na-aloghachikwuru Akish. 10 O buru na Akish ajuo Devid ajuju si, "Ndi ole ka unu busoro agha taa?" Devid gaza si, "O bu ndi bi na ndida Juda", maobu "ndi ndida Jerahmel", maobu "ndi ndida Ken." 11 Ma o dighi nwoke maobu nwanyi onye o hapuru ndu, nke a ga-akpota na Gat, n'ih na o chere n'obi ya si, "Ha nwere ike ibja kwuo megide anyi, si, 'Otu a ka Devid mere.'" Otu a ka o na-emekwa otutu oge ahụ niile o bi n'etiti ndi Filistia. 12 Akish kwenyere Devid, kwuo n'obi ya si, "Devid aburu ihe a kporo asi n'ebe ndi nke ya bu ndi Izrel no. O ga-abukwara m ohu ruo mgbe niile."

28 N'oge ahụ, ndi Filistia chikotara ndi agha ha jikere iluso ndi Izrel agha. Akish eze Gat gwara Devid okwu, "Ghotakwa na gi na ndi agha gi ga-esomu na ndi agha m gaa ibu agha." 2 Devid zara ya si, "I ga-eji anya gi huru ihe ohu gi ga-eme." Akish zara si, "O di mma aga m eme gi onye nche m ubochi ndu gi niile." 3 N'oge a Samuel anwula, ndi Izrel niile rukwara uju n'ih ya, lie ya n'obodo ya bu Rema. Sọl achupusjakwala ndi niile na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase na ndi dibia afa site n'ala ahụ. 4 Ndi Filistia zukotara, bia maa ulo ikwu ha na Shunem, ebe Sọl na ndi Izrel niile zukotakwara maa ulo ikwu ha na Gilboa. 5 Mgbe Sọl huru igwe ndi agha ndi Filistia, oke ujo jidere ya. 6 O juru Onyenwe anyi ase, ma Onyenwe anyi azaghị ya. O zaghi na nro, maobu site n'Urim, maobu site n'onu ndi amuma. 7 Mgbe ahụ, Sọl siri ndi na-ejere ya ozi, "Chotara m nwanyi onye na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase, ka m gakwuru ya juta ya ase." Ha siri, "E nwere otu nwanyi di otu a n'Endoa." 8 Ya mere, Sọl nwoghariri onwe ya, yiri uwe ozo, o ruo n'abali, ya na ndi ikom abuo gakwuru nwanyi ahụ. O

siri, “Jutara m mmuò ase, kpólitekwara m onye m ga-akpò aha ya.” **9** Ma nwanyị ahụ siri ya, “N’ezie gi onwe gi maara ihe Sọl mere. Ọ kwụsila ndị niile na-ajụ mmuò ndị nwurụ anwụ ase, na ndị dibia afa site n’ala a. N’ihi gini ka jiri a gbara ndu m onya, ime ka m nwuò?” **10** Ma Sọl jiri Onyenwe anyi nuora ya iyi, “Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, agaghị ata gi ahuhu n’ihi ihe a.” **11** Mgbe ahụ, nwanyị ahụ juru, “Onye ka i chorọ ka m mee ka o rigokwute gi?” Sọl siri, “Mee ka Samuel rigokwute m.” **12** Mgbe nwanyị ahụ huru Samuel, o tiri mkpu si, “Gini mere jiri ghogbuo m? Gi onwe gi bu Sọl!” **13** Eze siri ya, “Atula egwu! Gini ka i na-ahu?” Nwanyị ahụ siri, “A huru m chi ka o si n’ala na-arigoputa.” **14** Sọl juru, “Gini ka onye ahụ yiri n’odidi?” Ọ siri, “Ọ bu agadi nwoke na-arigota, e ji uwe mwuda kpuchie ahụ ya.” Mgbe ahụ, Sọl matara na o bu Samuel. O kpuru ihu n’ala, kpoakwa isiala. **15** Samuel siri Sọl, “Gini mere i ji esogbu m, site na ikpolite m?” Sọl zara, “Ano m n’oke nsogbu. Ndi Filistia na-ebuso m agha, ma Chineke esitekwalala n’ebe m no wezuga onwe ya. Ọ naghị azakwa m ozo, maobu site na ndi amuma, maobu site na nro. N’ihi ya ka m ji kpo gi, iju gi ihe m ga-eme.” **16** Samuel siri, “N’ihi gini ka i ji na-aju m, ebe o bu na Onyenwe anyi ewezugala onwe ya site n’ebe i no, ghokwara gi onye iro? **17** Onyenwe anyi emeela ihe o si na o ga-eme. Ọ napula gi alaeze gi were ya nye Devid. **18** Ihe ndi a niile na-aga idakwasị gi n’ihi na i geghi nti na ndumodu Onyenwe anyi, mgbe o were iwe di oku megide ndi Amalek. **19** Onyenwe anyi ga-arara gi na ndi Izrel nyefee n’aka ndi Filistia, echi gi na umu gi ndi ikom ga-abia nonyeere m n’ebe a. Onyenwe anyi ga-ararakwa ndi agha Izrel nye n’aka ndi Filistia.” **20** Ngwangwa, Sọl dara n’ala, gbatia onwe ya n’oke egwu, n’ihi okwu ndi a niile Samuel kwuru. Ike adighikwa n’ime ya n’ihi agu, ebe o bu na o ribeghi nri obula ubochi ahụ niile. **21** Mgbe nwanyị a huru onodu Sọl, o gwara ya okwu si ya, “Onyenwe m, lee, ohu gi rubere isi mee ihe i si m mee. Ọ bukwa ndu m ka m ji chuo aja imezu ihe i rioro m. **22** Ugbu a, biko, gee nti n’ihe ohu gi na-aga igwa gi. Kwere ka m nye gi nri ka i rie, ka i nweta ike i ga-eji laghachi.” **23** Ma Sọl juru iri nri obula. Ma ndi ikom ya na ha so malitere iri ya tutu ruo mgbe o kwenyere bilie, nodu ala n’elu ihe ndina. **24** Nwanyị ahụ mere ngwangwa gbuo nwa ehi gbara abuba o nwere n’ulo ya. O jikwa utu oka mee achicha nke etinyeghi ihe na-eko achicha n’ime ya, **25** O doziri

nri n’ihu Sọl na ndi ikom ya. Ha rikwara ya. Ha biliri laa n’abal ahụ.

29 Ndi Filistia chikotara ndi agha ha bjaruo Afek, ma ndi agha Izrel zukotara n’akuku isi iyi Jezril. **2** Mgbe ndiisi agha ndi Filistia malitere igafesi ha na ndi agha ha, ufodu n’ime ha du otutu nari ndi agha, ufodu, otutu puku ndi agha, Devid na ndi agha ya so n’azu, ha na Akish, eze ndi Filistia. **3** Ndiisi agha ndi Filistia juru eze Akish ajuju si, “Gini ka ndi Hibru ndi a na-eme n’ebe a?” Akish gwara ha si, “Onye a o bughị Devid, onyeozisi si n’aka Sọl eze ndi Izrel gbapu? Mu na ya ebiela ihe kariri otu afo, ma achoputaghi ihe obula di njo n’ebe o no, site n’ubochi ahụ o hapuru Sọl ruo ugbu a.” **4** Ma ndiisi agha ndi Filistia were iwe megide ya. Ha siri ya, “Zilaga nwoke a, ka o laghachi n’onodu ozi ebe i mere ya onye nlekota. Anyi na ha agaghị eso jee n’ihu ogu, ma o bughị ya o ga-atugharia megide anyi n’agha. Olee uzo ozo o ga-esi mee ka ya na nna ya ukwu di na mma ma o bughị site n’igbu ndi agha anyi ndi a?” **5** Onye a o bughị Devid ahụ ndi inyom Izrel ji guo egwu si, “Sọl egbuola otutu puku ndi iro ya, ma Devid egbuola iri puku kwuru puku ndi iro?” **6** Ya mere, Akish kporo Devid si ya, “Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, i bu onye kwesiri ntukwasị obi. Ọ gaara ato m utu ka i soro m buo agha. Site na mgbe i biakwutere m tutu ruo ugbu a, o nweghi mmejo obula m choputara n’ime gi. Ma ndiisi anyi anabataghi gi. **7** Ugbu a, laghachinu azu, laa n’udo. Unu emeela ihe obula ga-akpasu ndiisi ndi Filistia iwe.” **8** Devid juru Akish, “Ma gini ka m mere? Gini kwa ka i hutara megide ohu gi site n’ubochi m biakwutere gi ruo taa? Gini ga-eme ka m ghara iluso ndi iro onyenwe m, bu eze agha?” **9** Akish zaghachiri, “Ama m n’onye di mma ka i bu n’anya m, dika mmuò ozi nke Chineke. N’agbanyeghi nke a, ochiagha ndi Filistia asila, ‘O gaghi eso anyi jee n’agha.’ **10** Ya mere, bilie n’isi ututu, gi na ndi oru onyenwe gi ndi soro gi bia, bilienu n’isi ututu laghachi mgbe ihè diri unu.” **11** Devid na ndi ikom na-eso ya biliri n’isi ututu ilaghachi n’ala ndi Filistia. Ma ndi agha ndi Filistia gara n’ihu jeruo Jezril.

30 Mgbe Devid na ndi ikom ya rutere obodo Ziklag n’ubochi nke ato, ha huru na ndi Amalek abiala wakporo bi n’akuku ndida Negev na Ziklag. Ha buru agha megide Ziklag, gbaa obodo ahụ oku, 2 dotakwa ndi inyom na ndi niile bi n’ime ya n’agha, ma okenye

ma ụmuntakiri. Ha egbughi ha egbu, kama ha buuru ha laa. **3** Mgbe Devid na ndi ikom ya ruru Ziklag, ha huru na-esuola ya oku, dokpuru ndi inyom ha, na umu ndi ikom na ndi inyom n'agha. **4** Ya mere, Devid na ndi ikom ya kwara akwa ruo mgbe ike akwa gwuru ha. **5** Ndi inyom abuo Devid, Ahinoam onye Jezril na Abigel, nwunye ochie Nebal onye Kamel, sokwa na ndi a dotara n'agha ahụ. **6** Ihe a wetaara Devid oke nsogbu, n'ihi na ndi ikom ya no na-ekwu okwu iji nkume tugbuo ya; ha niile no n'obi ilu n'ihi umu ha ndi ikom na ndi inyom. Ma Devid chotara ike n'ime Onyenwe anyi Chineke ya. **7** Devid siri Abjata, bu onye nchujaja, nwa Ahimelek, "Chitara m efod ahụ." Ya mere, Abjata chitara ya nye ya **8** Mgbe ahụ, Devid juru Onyenwe anyi ase si, "O bu m chuso ndi a na-apunara ndi mmadu ihe? O buru na m achuso ha, aga m ejide ha?" Onyenwe anyi zara, "E, chuso ha oso, i ga-achukwute ha, ma nataghachikwa ihe niile ha were." **9** Mgbe ahụ, Devid na narị ndi agha isii ya bjarutere n'odo mmiri Beso, ebe ha hapuru ufodu ndi **10** narị ndi ikom abuo n'ime ha enkwaghị ike igafe ndagwurugwu Beso n'ihi ike ogwugwu, ma Devid na narị anọ ndi ozo chusoro ha. **11** Ha huru otu nwokorobia onye Ijpt n'ohia, duuru ya bjakwute Devid. Ha nyere ya mmiri ka o nio, nyekwa ya nri ka o rie. **12** Ihe ha nyere ya bu achicha fiig, na uyoko mkpuru vaini abuo nke a mikporo amikpo. Mgbe o richara ha, o nweghachiri onwe ya, n'ihi na o ribeghi nri obula, maobu nio mmiri obula ubochi ato, ehizie na n'abalị. **13** Mgbe ahụ, Devid juru ya si, "I bu onye? Ebeekwa ka i si bja?" O zara Devid si, "Abu m onye Ijpt, burukwa ohu onye Amalek. Onyenwe m hapuru m n'ebe a abali ato gara aga n'ihi na ahụ adighi m ike. **14** Anyi si obodo ebe anyi gara luo agha na-aloghachi mgbe ha hapuru m n'ebe a. Anyi gara lugbuo obodo ndi Keret, nke di n'ime Negeb, na obodo di na ndida ala Juda na ala Kaleb. Anyi gbakwara obodo Ziklag oku." **15** Devid juru ya si, "I nwere ike duru m gaa ebe ha no." Nwokorobia ahụ zara ya si, "O buru na i ga-anu iyi n'aha Chineke na i gaghị egbu m maobu were m nyeghachi onyenwe m, aga m eduru gi gaa ebe ha no." **16** O duuru ha jee n'ebe ndi Amalek no. Mgbe ha ruru ebe ahụ, ha huru ha ebe ha tusara onwe ha n'ala na-eri na-anu, na-etekwa egwu onu, n'ihi ihe di ukwu ha kwatara n'agha site n'ala ndi Filistia, na n'ala Juda. **17** Devid na ndi agha ya bjakwasiri ha na mberede gbuo ha site n'abalị ahụ ruo anyasi echi

ya. O dikwaghị otu nwoke n'ime ha foduru ndu ma o bughị narị ndi ikom anọ makwasiri n'elu inyinya kamel ha gbalaga. **18** Devid nwetaghachiri ihe niile ndi Amalek kwatara n'agha, tinyere ndi inyom ya abuo. **19** O nweghi ihe furu efu, ma nke ukwu ma nke nta, umu ndi ikom na umu ndi inyom, ihe a kwatara n'agha, maobu ihe obula ozo ndi Amalek dotara n'agha. Devid nwetaghachiri ihe niile. **20** Ozokwa, Devid chikotara igwe ehi na igwe ewu na aturu. Ndi ikom ya chijiri ha, tinyere anu ulo ndi ozo, na-aga, na-asi, "Ndi a bu ihe Devid kwatara n'agha." **21** Emesja, Devid bjarutere ebe narị ndi ikom abuo ndi ahụ no na Ndagwurugwu Beso. Ndi a bu ndi ahụ na-enweghi ike iso Devid n'ihi na ike gwuru ha. Ha putara zute Devid na ndi so ya. Mgbe Devid na ndi ikom ya bjara ha nso, o juru ha otu ha mere. **22** Ma ndi ikom ozo ahụ niile, na ndi okwu na uka no n'etiti ndi na-eso Devid siri, "N'ihi na ndi a esoghi anyi jee, ya mere ha agaghị eso anyi keta ihe ndi a anyi kwatara n'agha. Nyeghachi ha naani nwunye ha na umu ha; gwakwa ha ka ha laa." **23** Ma Devid siri, "Mba, umunna m, unu ekwesighi isi otu a kee ihe ndi ahụ Onyenwe anyi nyere anyi. O chebere anyi, nyefee n'aka anyi ndi agha ahụ niile bjara imegide anyi. **24** Unu chere na o di onye ga-ege unu nti mgbe unu na-ekwu okwu di otu a? Anyi niile ga-eketa oke; oke ndi jere agha na ndi chebere ihe anyi ga-abu otu." **25** Site n'ubochi ahụ, Devid mere ka nke a buru iwu nye ndi Izrel niile ruo taa. **26** Mgbe ha rutere Ziklag, Devid weere ufodu ihe ha kwatara n'agha zigara ndi okenye Juda, ndi bu ndi enyi ya, na-asi, "Lee onyinye ewetaara unu site n'ufodu n'ime ihe anyi kwatara site n'aka ndi iro Onyenwe anyi." **27** O zigara ha nye ndi bi na Betel, Ramot Negev na Jatia, **28** nyekwa ndi no Aroea, Sifmot, Eshtemoa **29** na Rakal, nyekwa ndi bi n'obodo ndi Jerameel na nke ndi Ken, **30** nyekwa ndi bi na Homa, Bo Ashan, Atak **31** na Hebron na ndi no n'ebe niile ndi ahụ ebe Devid na ndi ya waghari.

31 N'oge a, ndi Filistia lusoro ndi Izrel agha, ndi Izrel si n'ihu ha gbaa oso, ma otutu n'ime ha nwuru n'ugwu Gilboa. **2** Ndi Filistia ji ike chuso Sol na umu ya. Ha gburu umu ya ndi ikom, Jonatan, Abinadab na Malkishua. **3** Agha ahụ siri ike nke ukwu megide Sol, mgbe ndi na-agba uta chukwutere ya ha meruru ya ahụ n'ebe o di ukwu. **4** Sol gwara onye na-ebu ngwa agha ya, si, "Miputa mma agha gi, were ya magbuo m

ka ndị a a na-ebighị ugwu ghara ibia jiri m mee ihe egwuregwu.” Ma onye na-ebu ngwa agha ya ekweghị, n’ihi ọnọdụ oke egwu. N’ihi ya, Sọl were mma agha nke ya, dakwasị n’elu ya. **5** Mgbe onye na-ebu ihe agha Sọl hụrụ na ọ nwụọla, ya onwe ya dakwasịkwara n’elu mma agha nke ya, soro Sọl nwụọ. **6** Ya mere, Sọl na ụmụ ya ndị ikom atọ, onye na-ebu ihe agha ya na ndị agha ya niile, nwurụ n’otu ụbọchị ahụ. **7** Mgbe ndị Izrel nọ n’ofe ọzọ nke ndagwurugwu, na ndị nọ n’ofe Jọdan, hụrụ na ndị agha Izrel agbaala ọsọ, na Sọl na ụmụ ya ndị ikom anwụọla, ha hapurụ obodo ha niile gbapụ ọsọ. Ndị Filistia bjakwara bichie n’ime ha. **8** N’echi ya, mgbe ndị Filistia bjara iyipụ ndị nwurụ anwụ ihe ha ga-achikọrọ, ha hụrụ ozu Sọl na nke ụmụ ya ndị ikom atọ ka ha togbo n’ugwu Gilboa. **9** Ha bipurụ Sọl isi, yipukwa ya ihe agha ya. Ha zipukwara ndị ozi gara n’ala ndị Filistia niile ikwusa akukọ ihe mere n’ụlọ arụsị ha nakwa n’etiti ndị ha niile. **10** Ha tinyere ihe agha Sọl n’ụlọ Ashtoret, kpoidekwa ozu ya n’aja ụlọ mgbidi obodo Bet-Shan. **11** Mgbe ndị obodo Jebesh Gilead nurụ ihe ndị Filistia mere Sọl, **12** ndị ikom ha niile bụ ndị dimkpa, gara njem ogologo abalị ahụ niile jeruo Bet-Shan. Ha sitere n’elu mgbidi obodo Bet-Shan tọda ozu Sọl na nke ụmụ ya ndị ikom buru ha laa Jebesh ebe ha nọ kpọọ ozu ha okụ. **13** Ha liri okpukpụ ha n’okpuru osisi Tamarisk dị na Jebesh, buo ọnụ ụbọchị asaa.

2 Samuel

1 Mgbe Sọl nwụsiri, Devid si ebe ọ gara tigbuo ndi Amalek loghachi. Devid nọrọ ụbọchị abụọ na Ziklag. 2 O ruo, n'ụbọchị nke atọ, otu nwoke si n'omụma ụlọ ikwu Sọl bjakwutere ya. Uwe nwoke a yi n'ahụ dọwara adọwa. Isi ya dika aja aja. Ọ batara daa n'ala n'ihu Devid n'ọnọdụ inye ya nsọpuru. 3 Devid juru ya si, "Ebee ka i si bja?" Nwoke ahụ zara si, "Esi m n'omụma ụlọ ikwu ndi Izrel gbaputa." 4 Devid juru ya si, "Gini mere? Biko gwa m." Nwoke ahụ zara si, "Ndi agha Izrel niile agbaala oso. Otutu n'ime ndi agha Izrel anwukwala. Sọl na Jonatan nwa ya nwukwaral!" 5 Devid juru ya si, "Olee otu i si mata na Sọl na Jonatan anwula?" 6 Nwokorobia ahụ siri ya, "Ọ daputara na m nọ n'ugwu Gilboa hụ Sọl mgbe ọ dabeere n'ube ya. Mgbe ahụ ugbo agha ndi iro na ndi na-agba inyinya agha na-esosi ya ike. 7 Mgbe ọ huru m, ọ kpọrọ m ka m bjakwute ya. Azara m ya si, 'Gini ka m nwere ike ime?' 8 "Ọ juru m si, 'I bu onye?' "Azara m ya si, 'Abu m onye Amalek.' 9 "Ọ si m, 'Biko, bja guzo n'akuku m ka i gbuo m, n'ihu na ọ bu ezie na m di ndu, ma anọ m nnoo n'oke ihe mgbu nke onwu.' 10 "Ya mere, eguzoro m n'akuku ya, gbuo ya, n'ihu na amaara m na ọ gaghi adi ndu tee anya. Ọ bukwa mgbe m gbusiri ya ka m kpupuru ya okpueze di ya n'isi, gbaputakwa ya mgbaaka di n'ogwe aka ya, chirị ha, ka m chitara gi ha, onyenwe m." 11 Mgbe Devid na ndi ikom ya nuru ihe ndi a. Ha dọwara uwe ha. 12 Ha ruru uju. Kwaa akwa. Bukwaa onu ruo oge anyasi n'ihu Sọl na Jonatan nwa ya nwoke, na n'ihu ndi agha Onyenwe anyi na ulọ Izrel. N'ihu na ha dara site na mma agha. 13 Mgbe ahụ, Devid juru nwokorobia ahụ wetara ozi ahụ ajuju si, "Olee ebe i si bja?" Ọ zara si ya, "Abu m onye obja, onye Amalek." 14 Devid juru ya si, "Gini mere i ji setipu aka gi, na-atughị ujo, tigbuo onye Onyenwe anyi tere mmanu?" 15 Devid kpọrọ otu n'ime ndi ikom ya si ya, "Gbuo ya!" Nwoke ahụ weere mma agha gbuo ya. 16 Mgbe ahụ Devid siri ya, "Obara gi laa gi n'isi, n'ihu na i ji onu gi kwuputa si, 'Egburu m onye Onyenwe anyi tere mmanu.'" 17 Emesija, Devid deputara abu akwa a n'ihu Sọl na Jonatan. 18 O nyere iwu ka akuziere ndi juda, abu uta a. E dere ya n'ime akwukwo Jeshu. 19 "Ebube gi, gi Izrel, aburula ihe e gburu n'ebe gi niile di elu. Lee ka ndi bu dike si daa! 20 "Ekwutela ya na Gat. Ekwusala ya n'okporozo Ashkelon. Ka ada ndi Filistia ghara injiri onu. Ka umu inyom ndi a

na-ebighi ugwu ghara iti mkpu onu. 21 "Unu ugwu Gilboa, ka igirigi maobu mmiri ozuzo ghara ibjakwasị unu. Ka mmiri ozuzo gharakwa izokwasị n'aja mbuli elu unu. N'ihu na n'elu unu ka a nọ meruo ọta ndi di ike. E, ọta Sọl, nke a na-adighi etekwa mmanu. 22 "Site n'obara ndi e gburu egbu, site n'anụ ahụ ndi di ike. Uta Jonatan aloghachighi azu. Mma agha Sọl agbaghikwa aka loghachi. 23 Sọl na Jonatan, na ndu ha bu ndi a huru n'anya. Ndi juputara n'amara. Ma n'onwu, nkewa obula adighi n'etiti ha. Ha di gara gara karja ugo. Ha di ike karja odum. 24 "Umada Izrel, kwaanuru Sọl akwa. Onye na-eji uwe uhie uhie choo unu mma. Onye ji uwe na ihe icho mma olaedo choo unu mma. 25 "Lee ka ndi di ike si daa n'etiti ogbo agha. E gbuola Jonatan n'elu ugwu; 26 ana m eruru gi uju, gi Jonatan, nwanne m n'ihu na ihe di oke onuahia ka i buru m. Ihunanya i nwere n'ebe m nọ di omimi karja ihunanya ndi nwanyi. 27 "Lee ka ndi di ike si daa! Ngwa agha niile aburula ihe lara n'iyi!"

2 Dika oge na-aga, Devid juru Onyenwe anyi ase si, "M ga-ebili gbagoo n'otu obodo di na juda?" Onyenwe anyi siri, "Gbagoo." Devid jukwara, "Olee ebe m ga-agbago?" Onyenwe anyi zara, "Hebron." 2 Devid na nwunye ya abuo, Ahinoam onye Jezril, na Abigel nwunye ochie Nebal onye Kamel gara n'ebe ahụ. 3 Devid kpokwaara ndi ikom ahụ ya na ha so, onye obula n'ime ha durukwaara ezinaulo ya, ga biri na Hebron na obodo ndi ozo gbara ya gburugburu. 4 Ndi ikom juda bjakwutere Devid na Hebron. Tee ya mmanu ibu eze ebo juda niile. Mgbe Devid nuru na ọ bu ndi ikom Jebesh Gilead liri Sọl, 5 o zigaara ha ndi ozi ka ha si ha, "Ka Onyenwe anyi gozie unu n'ihu obioma unu gosiri site n'ili Sọl, nna unu ukwu, n'uzo kwesiri ekwesị. 6 Ka Onyenwe anyi gosikwa unu obioma na ikwesị ntukwasị obi. Mu onwe m gagesikwa unu otu udi amara a, n'ihu ihe a unu mere. 7 Ma ugbu a, burunụ dike na dimkpa, n'ihu na Sọl nna unu ukwu anwula. Ozokwa, ndi juda niile eteela m mmanu ibu eze ha." 8 Ma Abna nwa Nea, ochiagha ndi agha Sọl edurulari Ishboshet, nwa Sọl, dubata ya n'obodo Mahanaim. 9 Ọ noro n'ebe ahụ mee ya eze ndi Gilead, ndi Ashuri na ndi Jezril; na ndi Ifrem, ndi Benjamin na Izrel niile. 10 Ishboshet nwa Sọl gbara iri afo anọ mgbe ọ ghorọ eze ndi Izrel. Ọ chikwara afo abuo. Ma otu ọ di, ndi juda niile nogidere n'okpuru Devid. 11 Ogologo oge niile Devid chirị dika eze ndi

Juda na Hebrōn bụ afọ asaa na ọnwá isii. **12** Otu ụbọchị, Abna nwa Nea, duuru ndị agha Ishboshet nwa Sọl site na Mahanaim jee Gibiōn. **13** Ma Joab, nwa Zeruaya dukwaara ndị agha Devid pụọ izute ha n'ọdọ mmiri Gibiōn. Otu ndị nọdurụ ala n'otu akụkụ ọdọ mmiri, ndị nke ọzọ n'akụkụ ọzọ nke ọdọ mmiri ahụ. Ha cheritara onwe ha ihu. **14** Abna gwara Joab si, "Ka ụfọdụ ụmụ okorobia pụta n'ihu anyị maa aka mgba." Joab siri, "Ka ha pụta." **15** Ha pụtara ka a guputachara ha. Ha di mmadu iri na abuo site n'etiti ndi agha Benjamin na Ishboshet nwa Sọl, mmadu iri na abuo site n'etiti ndi agha Devid. **16** Nwoke obula jidere ibe ya n'isi were mma agha ya manye ya n'akukụ, si otu a wetara onwe ha onwu. O bu nke a mere e ji kpoo ebe ahụ di na Gibiōn, Helkat Hazurim, nke putara Ala mma agha. **17** Agha siri ike dara n'ubochi ahụ. Ma ndi agha Devid lugburu Abna na ndi agha Izrel. **18** Umụ Zeruaya ato no n'ebe ahụ, ya bu, Joab, na Abishai na Asahel. Asahel bu nwoke na-agba oso dika mgbada. **19** O chuwara Abna oso, o dighi mgbe o tughariri gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe mgbe o no na-achu ya oso. **20** Mgbe Abna lere anya n'azu hu ya ka o na-abia, o kporo ya oku si ya, "O bu gi Asahel?" Asahel zara si, "O bu m." **21** Abna gwara ya okwu si ya, "Tugharja n'akukụ aka nri maobu aka ekpe, jide otu n'ime umu okorobia ndi a. Napu ya ngwa agha ya niile." Ma Asahel akwusighi ichu ya oso. **22** Abna gwara Asahel ozo si, "Laghachi azu. Kwusi ichu m oso! Gini mere m ga-eji tigbuo gi? Olee otu m ga-esi lekwasị nwanne gi Joab anya n'ihu ma m gbuo gi?" **23** Ma Asahel juru ilaghachi azu. N'ihu ya, Abna weere isi ube ya mapuo ya afọ. Ube ahụ sikwa ya n'azu puta. O dara n'ala, nwuo otu mgbe ahụ. Ndi niile bjaruru ebe ahụ o dara nwuo kwusiri. Ha agakwaghị n'ihu ichu ndi ozo. **24** Ma Joab na Abishai chugidere Abna oso. Anwu adaala mgbe ha bjarutere n'ugwu nta Ama, nke di Gja nso, n'uzo e si aga n'ozara Gibiōn. **25** Ndi ikom Benjamin chikotara onwe ha onu dinyere Abna. Ha niile guzooro n'elu otu ugwu dika otu usuu ndi agha. **26** Mgbe ahụ, Abna kporo Joab oku si ya, "O bu ruo ole mgbe ka anyi ga na-eji mma agha na-egburita onwe anyi? Olee mgbe i ga-akpoghachi ndi gi ka ha hapu ichu na igbu umunne ha? I maghi na ihe di otu a ga-eweta obi ilu?" **27** Joab zara si, "Eji m aha Chineke nuo iyi na-asị na o buru na i gbara nkiti, ndi a gaara achuso umunna ha oso na-akwusighi ruo n'ututu echi." **28** Mgbe ahụ, Joab furu opi ike ya. Nke

a mere ka ndi ya kwusi ichu ndi Izrel. Ha kwusikwara ibu agha. **29** N'abalı ahụ, Abna na ndi ikom ya jere ije gafee ndagwurugwu Jodan, gabigakwa osimiri Jodan, jee ije n'ututu echi ya tutu ha eruo Mahanaim. **30** Joab kwusiri ichu Abna oso, o chikotara ndi agha niile. Mgbe o guru ha onu, o chopotara na mmadu iri na itoolu n'ime ndi ikom Devid, tinyere Asahel nwanne ya, bu ndi na-alotaghi agha. **31** Ma ndi ikom Devid gburu nari ndi agha Benjamin ato na iri isii, bu ndi so Abna. **32** Emesja, Joab na ndi agha ya buuru ozu Asahel gaa lie ya na Betlehem, n'ili nna ya. Ha jere ije abalı ahụ niile tutu ha erute Hebrōn mgbe chi bidoro ibo.

3 Agha di n'etiti ndi ulo Sọl na ulo Devid diiri ruo oge toro ogologo. Ma ka Devid na-aga n'ihu nesiwanye ike, ulo Sọl na-aga azu na-ada ada. **2** A mtaara otutu umu ndi ikom nye Devid mgbe o no na Hebrōn. Okpara ya bu Amnon nke, Ahinoam bu nwanyi Jezril muru. **3** Nke abuo bu Kiliab, nke Abigel, nwunye ochie Nebal, onye Kamel muru. Nke ato bu Absalom, nke Maaka nwa nwanyi Talmai, bu eze Geshua muru. **4** Nke ano bu Adonaija, nwa nwoke Hagit. Nke ise bu Shefataya nwa Abital; **5** nke isii bu Itream, nwa nwoke Egla nwunye Devid. Ndi a ka a mtaara Devid na Hebrōn. **6** O ruo, mgbe agha na-aga n'ihu n'etiti ulo Sọl na ulo Devid, na Abna no n'eme ka onodu ya sie ike n'ulo Sọl. **7** Ma Sọl nwereri otu iko nwanyi aha ya bu Rizpa, nwa Aja. Ishboshet juru Abna ajuju si, "Gini mere gi na iko nwanyi mma m ji dinaa?" **8** Iwe were Abna nke ukwu n'ihu ihe Ishboshet kwuru. Ya mere, o zara, "O bu isi nkita nke ulo Juda ka m bu? Taa ka m ji obi m niile na-egere ulo nna gi, bu Sọl, na ezinaulo ya, na ndi enyi ya ozi. Ewerebeghi m gi nyefee n'aka Devid. Ma lee, ugbu a i na-ebo m ebubo ajo omume n'ihe metutara nwanyi a. **9** Ka Chineke mesoo Abna mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na m emereghı Devid ihe ndi ahụ niile Onyenwe anyi sitere n'inu iyi kwee nkwa inye ya. **10** Inapu ulo Sọl alaeze ahụ, na ime ka ocheeze Devid guzosie ike n'ebe Izrel niile na Juda niile no, site na Dan ruo Bjasheba." **11** Ishboshet ekwughı ihe obula n'ihu na o na-atu Abna egwu. **12** Ngwangwa, Abna zipuru ndi ozi ka ha jekwuru Devid si ya, "Onye nwee ala a? Ka mu na gi gbaa ndu. Aga m enyere gi aka kpoghachite ndi Izrel ka ha dinyeere gi." **13** Devid siri, "O di mma. Mu na unu ga-agba ndu. Ma o di otu

ihe m choro n'aka unu. Unu agaghị ahụ ihu m anya ma o buru na unu eduteghị Mikal, nwa Sọl, mgbe unu ga-abia ihu m." **14** Devid ziri Ishboshet nwa Sọl ozi sị ya, "Dulatarā m nwunye m Mikal, n'ihī na o bu narị apị ndị Filistia ka m ji lūtarā ya onwe m." **15** Natufughị oge, Ishboshet nyere iwu ka e site n'aka dī ya bụ Paltiel, nwa Laish, kpọpūta ya. **16** Mgbe ha du ya na-aga, Paltiel sogidere ya n'azū na-akwa akwa tutu ha eruo Bahurim. N'ebe ahū ka Abna nọ sị ya, "Laghachi ugbu a." O tughariri laa. **17** Abna na ndi okenye Izrel kparitara ūka. O chetaara ha sī ha, "O dila anya kemgbe unu na-achō ka Devid buru eze unu. **18** Ugbu a meenu ya, n'ihī na Onyenwe anyi kweere Devid nkwa, 'Site n'aka ohu m bu Devid ka m ga-esi zoputa ndi m bu Izrel site n'aka ndi Filistia, nakwa site n'aka ndi iro ha niile.'" **19** Abna gwakwara ndi Benjamin okwu. Emesia, o jere Hebron igwa Devid ihe niile ndi Izrel na ndi Benjamin zubere ime. **20** Abna, ya na iri ndi ikom abuo so gawkuru Devid na Hebron. Mgbe ha ruru, Devid meere ha oke oriri. **21** Mgbe ahū, Abna sirī Devid, "Ka m gaa ngwangwa ga kpokotaa ndi Izrel niile, nye onyenwe m bu eze, ka gi na ha gbaa ndu, ka i buru eze ndi niile mkpurubi gi na-achosi ike." Ya mere Devid zilara Abna. O laa n'udo. **22** N'otu mgbe ahū, ndi ikom Devid na Joab si n'ebe ha gara ipunara ndi mmadu ihe lota, bukoru otutu ihe nkwa. Ma Abna anoghikwa na Hebron ya na Devid, n'ihī na Devid ezipula ya, o pupula n'udo. **23** Mgbe Joab na ndi agha ya lotara, a koru ya na Abna, nwa Nea, bīara hū eze, na o laakwala n'udo. **24** Ya mere Joab jekwuuru eze sī ya, "Gini ka i mere? Lee, Abna biakwutere gi. Gini mere i ji hapu ya ka o laa? Lee ya ugbu a, o laala! **25** I maara onye Abna nwa Nea bu? O bīara igbo gi aghughu, na inyocha njeharī gi, ichoputa ihe niile i na-eme." **26** Mgbe Joab si n'ihu Devid putā, o zipuru ndi ozi ka ha sochie Abna azu, gwa ya ka o laghachi. Ha huru ya n'olulu mmiri Sira. O sokwara ha laghachi, ma Devid amaghī ihe banyere nke a. **27** Mgbe Abna loghachiri na Hebron, Joab duuru ya gaa n'akuku onu uzō ama, dika o choro ka ha kparitaa ūka. Ngwangwa, o miputara nwa mma ya, jiri ya magbuo Abna, n'ihī ibo obo obara nwanne ya, bu Asahel. **28** Mgbe emesiri, Devid nuru banyere ya, o sirī, "Aka m di ocha, ya na nke alaeze m n'ihu Onyenwe anyi banyere obara Abna, nwa Nea. **29** Ka ikpe omuma a dakwasī Joab n'isi, nakwa ezinaulo nna ya niile, ka a gharakwa ihu n'ulo Joab onye na-adighi

aria orja ahū ihe ntokasi, maobu orja ekpenta, maobu onye ji mkpara eji akpa akwa, maobu onye ga-anwu site na mma agha, maobu onye ukō nri adighi akō." **30** Ya mere, Joab na Abishai nwanne ya gburu Abna, n'ihī na Abna gburu nwanne ha Asahel n'agha Gibion. **31** Emesia, Devid koru Joab na ndi niile so ya sī ha, "Dowaanu uwe unu, yikwasī onwe unu akwa mkpe, jehharikwanu n'onodu iru uju n'ihī Abna." Eze, bu Devid n'onwe ya so ndi bu ozu Abna n'azu. **32** Ha liri Abna na Hebron. Eze na ndi Izrel niile kwara akwa n'akuku ili ahū n'ihī Abna. **33** Eze buru abu akwa n'ihī Abna, sī, "O kwesiri ka Abna nwuo dika onye nzuzu? **34** E kekweghi aka gi abuo ihe. E kekweghi ukwu gi abuo agbu. I nwuru dika onye ndi ajo omume gburu." Mmadu niile bekwara akwa ozō n'ihī ya. **35** Mgbe ahū, ndi mmadu biakwutere Devid riko ka o ritu ihe, mgbe ihē ubochi ka di, ma Devid nuru iyi sī, "Ka Chineke mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahū si di njo, ma o buru na m edetu achicha maobu ihe obula ozō onu tutu ruo mgbe anyanwu dara." **36** Ndi mmadu nuru ihe o kwuru, okwu ahū tokwara ha utō. N'ezie, ihe niile eze mere toro ha utō. **37** N'ubochi ndi mmadu niile nọ ebe ahū ka Izrel niile matara na eze amaghī ihe banyere onwu Abna, nwa Nea. **38** Devid juru ndi ikom ya ajuju sī, "Unu ghotakwara na onye a dara n'Izrel taa bu nwa eze na onye di mkpa? **39** O bu ezie na m bu onye Onyenwe anyi tere mmanu ibu eze, ma o nweghi ihe m puru ime umu ndi ikom Zeruaya ndi a, n'ihī na ha di ike karja m. Ka Onyenwe anyi kwughachi onye ojo o ihe ojo o mere."

4 Mgbe Ishboshet nwa Sọl nuru na Abna anwula na Hebron. O turu egwu. Ndi Izrel tukwara egwu hie nne. **2** N'oge a, nwa Sọl nwere mmadu abuo ndi bu ndisi ndi na-aga apunara ndi mmadu ihe. Aha otu onye bu Baana, aha onye nke ozō bu Rekab. Ha abuo bu umu Rimon onye Beerot, nke di n'ebo Benjamin. A na-agu ndi Beerot dika ndi Benjamin, **3** n'ihī na ndi Beerot gbara oso agha gbalaa Gitaim, obodo ndi Benjamin. Ha bikwa n'ebe ahū ruo taa dika ndi obia. **4** (Jonatan nwa Sọl nwere otu nwa nwoke dara ngwuro n'ukwu ya abuo. O gbara afo ise mgbe akuko banyere Sọl na Jonatan si Jezril bjarute ha. Nwanyi na-eku ya kuuru ya bido igbapu oso, ma dika o na-agba oso, nwantakiri nwoke ahū dara n'ala ghoo onye ngwuro. Aha ya bu Mefiboshet.) **5** N'oge a, Rekab na Baana umu Rimon, onye Beerot bjaruru n'ulo Ishboshet n'oge

ehihie, mgbe ọ nọ na-ezu ike. **6** Ha banyere n’ime ime ụlọ, dika a ga-asị na ha na-aga iburu ọka wiiti. Mgbe ha banyere n’ebe ahụ, ha mara Ishboshet mma n’afọ. Emesija, Rekab na nwanne ya Baana si n’ụlọ ahụ zopu onwe ha. **7** Ha abatala n’ụlọ mgbe Ishboshet dinara n’elu ihe ndina ya, n’ime ụlọ ndina ya. Mgbe ha machara ya mma, gbuo ya, ha bipurụ ya isi. Buru isi ya gbalaga. Jee ije abalị ahụ niile gafee ọzara. **8** Ha buuru isi Ishboshet butere Devid na Hebrōn, si eze, “Taa ka Onyenwe anyị boṅṅo onyenwe m eze ọbọ megide Sọl na mkpurụ ya. Nke a bụ isi Ishboshet, nwa onye iro gị Sọl, onye chọsiri ike iwepu ndụ gi.” **9** Ma Devid zara Rekab na Baana ụmụ Rimōn onye Beerōt okwu si ha, “Dika Onyenwe anyị si adj ndụ, onye napụtara m site na nsogbu m niile, **10** mgbe otu onye bjakwutere m gwa m na Sọl anwuola, na-eche n’obi ya na o wetaara m ozioma. Egburu m ya na Ziklag, si otu ahụ kwuọ ya ụgwọ ozioma ahụ o chere na ọ wetaara m. **11** Ọ buladi kariya nke a, mgbe ndi ikom ajo omume gburu nwoke onye aka ya di ọcha n’ulo ya, n’elu ihe ndina ya? M ga-ahapu ibotara onye e gburu egbu ọbọ, si otu a kpochapu unu n’uwa!” **12** Devid nyere ụmụ okorobia ya iwu ka ha gbuo mmadu abuo ahụ. Ha gbukwara ha. Emesija, ha bipurụ aka ha na ukwu ha. Were ozu ha kwuba ya n’akuku ọdọ mmiri Hebrōn. Ha wekwaara isi Ishboshet, lie ya n’ili Abna na Hebrōn.

5 Mgbe ahụ, ndi ebo Izrel niile bjakwutere Devid na Hebrōn, si ya, “Lee, ọkpukpu gi na anu ahụ gi ka anyi bu. **2** N’oge gara aga, mgbe Sọl bu eze na-achi anyi, ọ bu gi duuru ndi agha Izrel n’ogu niile, ma ọpupu ma mbata. Onyenwe anyi siri gi, ‘I ga-azu ndi m, bu Izrel, i ga-abukwa onye ga-achi ha.’” **3** Mgbe ndi okenye Izrel niile bjakwutere Devid na Hebrōn, ha na eze Devid gbara ndu n’ihu Onyenwe anyi na Hebrōn. Ha tere Devid mmanu ibu eze Izrel. **4** Devid gbara iri afọ ato mgbe ọ malitere ibu eze. Ọ chikwara iri afọ ano. **5** Ọ chirị ndi Juda niile na Hebrōn afọ asaa na onwa isii. Chikwa ndi Izrel na Juda niile mgbe ọ nọ na Hebrōn na mgbe ọ nọ na Jerusalem iri afọ ato na ato, **6** Eze na ndi ikom ya zoro ije garuo Jerusalem ibuso ndi Jebus bi n’ebe ahụ agha. Ndi Jebus gwara Devid si, “I gaghị abata n’ebe a, ọ buladi ndi isi na ndi ngwuro nwere ike ichughachi gi azu.” Ha na-eche si, “Devid agaghị abata n’ebe a,” **7** n’agbanyeghi okwu ndi a, Devid dotara ebe ahụ e wusiri ike nke Zayon n’agha, ya bu obodo Devid. **8** N’ubochi ahụ,

Devid kwuru si, “Onye obula ga-emeri ndi Jebus gagesite n’onu warawara ebe mmiri si abanye n’obodo a banyekwuru ndi ngwuro na ndi isi a bu ndi iro Devid.” Ọ bu nke a mere ha ji ekwu okwu si, “Ndi isi na ndi ngwuro agaghị abata n’uloze ahụ.” **9** Devid biiri n’ebe ahụ e wusiri ike, kpọ ya obodo Devid. O wuru akuku ebe di gburugburu ya, site na Milo baa ruo n’ime ya. **10** Ma ọ gara n’ihu na-adi ukwu kariya, n’ihi na Onyenwe anyi, Chineke, Onye puru ime ihe niile nonyeere ya. **11** Hiram bu Eze Taja, zitere Devid osisi sida e ji ewu ulo, na ndi nka osisi, ndi na-ewu ulo. Ha wuru Devid uloze. **12** Mgbe ahụ, Devid ghotara na Onyenwe anyi emeela ka o guzosie ike dika eze ndi Izrel. Bulikwa alaeze ya elu n’ihi ndi ya Izrel. **13** Mgbe Devid sitere na Hebrōn kwabata na Jerusalem; ọ luru ndi inyom ozo, nwetakwa onwe ya otutu ndi iko nwanyi. Ọ mutakwa otutu umu nwoke na umu nwanyi. **14** Ndi a bu aha umu a muru ya na Jerusalem: Shamua, Shobab, Netan, Solomon, **15** Ibha, Elishua, Nefeg, Jafia, **16** Elishama, Eliada na Elifelet. **17** Mgbe ndi Filistia nuru na eteela Devid mmanu i bu eze ndi Izrel, ha puru ka igwe ha niile ha icho ya. Ma Devid nuru maka ya, gbasaa n’ime ebe ahụ e wusiri ike. **18** Ma ndi Filistia bjara, gbasaa onwe ha na Ndagwurugwu Refaim niile. **19** Mgbe ahụ, Devid juru Onyenwe anyi ase si, “Ọ bu m gaa buso ndi Filistia agha? I ga-enyefe ha n’aka m?” Onyenwe anyi zara si ya, “Gaa, n’ihi na aghaghị m inyefe ndi Filistia n’aka gi.” **20** Ya mere, Devid gara Baal-Perazim, meriekwa ha n’ebe ahụ. O kwuru si, “Onyenwe anyi enupula megide ndi iro m n’ihu m, dika idee mmiri si enupu.” N’ihi ya, a kporo ebe ahụ Baal-Perazim. **21** Ndi Filistia hapuru arusi niile ha n’ebe ahụ. Devid na ndi ikom ya chikotara ha chipu. **22** Ma ndi Filistia loghachiri ozo, gbasaa onwe ha na Ndagwurugwu Refaim. **23** N’ihi nke a, Devid juru Onyenwe anyi ase, ọ zara si, “Esitekwa n’ihu ha gaa, kama gaa gburugburu ruo n’azu ha, buso ha agha na ncherita ihu osisi balsam ndi ahụ. **24** Ngwangwa i nuru uda ikiri ukwu n’elu osisi balsam ndi ahụ, mee ngwa malite ogo, n’ihi na nke a putara na Onyenwe anyi eburula unu uzọ puo, itigbu ndi agha Filistia.” **25** Devid mere dika Onyenwe anyi nyere ya n’iwu. O tigburu ndi Filistia, site na Geba ruo Gaza.

6 Emesija, Devid chikotara iri puku ndi agha Izrel ato a zuziri azuzi, **2** Ya na ndi ikom ya niile gara Baala

n'ime Juda, isi n'ebe ahụ bugota igbe ogbugba ndụ Chineke, nke akpọkwasịrị Aha ya, bụ aha Onyenwe anyị. Onye pụrụ ime ihe niile, onye na-anọkwasi n'etiti cherubim. **3** Ha dọkwasịrị igbe Chineke ahụ n'elu ugboala oḣurū ehi na-adọkpụ, buputa ya site n'ụlọ Abinadab nke dị n'elu ugwu nta. Ọ bụ Ụza na Ahio, ụmụ Abinadab, na-edu ugboala oḣurū ahụ, **4** nke igbe ogbugba ndụ Chineke dị n'elu ya, Ahio butere ụzọ na-aga n'ihu igbe ahụ. **5** Devid na ndị Izrel weere ike ha niile na-anụ oḣū n'ihu Onyenwe anyị. Ha ji ahụ, ụbọ akwara, opi, une na ogene na ihe egwu dị iche iche, dika igba na ekwe na-eti egwu. **6** Mgbe ha rutere n'ebe izọcha ọka nke Nakon, Ụza setipurū aka ya, jide igbe ogbugba ndụ Chineke ahụ, n'ihu na ehi ahụ zohiere ụkwụ. **7** Ma iwe Onyenwe anyị dị ọkụ megide Ụza, n'ihu omume enweghị nsopurū o mere. Ya mere, Chineke tigburu ya. Ọ nwụọ n'ebe ahụ n'akukū igbe Chineke. **8** Mgbe ahụ, iwe were Devid, n'ihu onuma Onyenwe anyị dakwasịrị Ụza. Ruo taa, a na-akpọ ebe ahụ Perez Ụza. **9** Devid turū egwu Onyenwe anyị n'ubochi ahụ. O kwuru si, "Igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị ọ ga-esi aḣaa bjakwute m?" **10** O kweghị ebubata igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ n'ime obodo Devid, kama o bugara ya n'ụlọ Obed-Edom, onye Git. **11** Igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị nḣrọ n'ụlọ Obed-Edom, onye Git onwa atọ. Onyenwe anyị gọzikwara ya na ezinaulo ya niile. **12** Mgbe a gwara eze bụ Devid si, "Onyenwe anyị agoziela ezinaulo Obed-Edom na ihe niile o nwere, n'ihu igbe ogbugba ndụ Chineke." N'ihu nke a, Devid ji oke oḣū gaa n'ụlọ Obed-Edom, n'ihu ibugote igbe ogbugba ndụ Chineke, buga n'obodo Devid. **13** Mgbe ndị bu igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ zoro nzo ụkwū isii; ọ na-eji oke ehi na nwa ehi gbara abuba chuo aja. **14** Devid ji ike ya niile na-ete egwu n'ihu Onyenwe anyị. Ọ yi uwe efod e ji akwa ocha duo n'ubochi ahụ, **15** mgbe ya na ndị Izrel niile ji iti mkpu na ụda ifu opi ike na-ebubata igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị. **16** Mgbe ha bu igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị na-abata n'obodo Devid, Mikal, nwa Sol lepurū anya site na oghereikuku ulo. Mgbe o huru eze Devid ka o na-awuli elu na-etekwa egwu n'ihu Onyenwe anyị, o ledara ya anya n'ime obi ya. **17** Ha bubatara igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ, guzobe ya n'onodu ya n'ime ulo ikwu nke Devid manyere maka ya. Devid churu aja nsure oku na aja udo n'ihu Onyenwe anyị. **18** Mgbe o chusiri aja nsure oku na aja udo ndi a, o goziri ndi Izrel n'aha Onyenwe

anyị, Onye pụrụ ime ihe niile. **19** O nyekwara onye obula n'etiti igwe ndi Izrel niile ahụ, ma nwoke ma nwanyi, otu ogbe achicha, okpurukpu anu na achicha mkpuru osisi a mikporo amikpo. Ndi a niile lara, onye obula n'ulo nke ya. **20** Mgbe Devid lotara ka o gozie ndi ulo ya, Mikal, ada Sol putara izute ya, si, "Lee ka eze Izrel si mee onwe ya onye di ukwu taa! O gbara onwe ya oto na mbara, n'ihu ndi ohu nwanyi nke ndi odibo ya dika mmadu efu." **21** Ma Devid zara Mikal si ya, "O bụ n'ihu Onyenwe anyi onye hoputara m karja nna gi maobu onye obula ozo sitere n'ulo ya ka m tere egwu. E, Onyenwe anyi ahụ hoputara m ibu onyendu Izrel, ndi nke ya. N'ezie, aga m aga n'ihu ikpa agwa dika onye nzuzu n'ihu isopuru Onyenwe anyi. **22** E, aga m aga n'ihu igho onye na-enweghi uche, na onye e weturu ala n'anya onwe m. Ma umu agbogho ndi ahụ i kwuru okwu ha, ha ga-asopuru m!" **23** Mikal, ada Sol amutaghi nwa obula ruo n'oge onwu ya.

7 O ruo mgbe eze nosara ahụ n'uloeze ya, mgbe Onyenwe anyi mekwara ka o site n'aka ndi iro ya no gburugburu zuru ike, **2** o siri Netan, bu onye amuma, "Lee, mu onwe m na-ebi n'ulo sida, ma igbe ogbugba ndu Chineke di n'ime ulo ikwu." **3** Netan zaghachiri eze si, "Ihe obula di gi n'obi gaa n'ihu mee ya, n'ihu na Onyenwe anyi nonyeere gi." **4** Ma n'abali ahụ, okwu Onyenwe anyi rutere Netan nti, na-asị, **5** "Gaa gwa ohu m Devid si ya, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, O bu gi ga-ewuru m ulo ebe m ga-ebi?' **6** N'ihu na ebibeghi m n'ulo site n'ubochi m si n'lijipt kpoputa ndi Izrel ruo taa. Kama ana m ejeghari site otu ebe gaa ebe ozo, were ulo ikwu mere ebe obibi m. **7** N'ebe obula m na-ejeghari n'etiti ndi Izrel niile, o di mgbe m siri onye obula n'ime ndi ochichi ha, ndi m nyere iwu ka ha zuo ndi m Izrel, si, "Gini mere unu ewubereghi m ulo sida?" **8** "Ma ugbu a, gwa Devid bu ohu m, si, 'Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: Mu onwe m sitere n'ohia ebe ita nri nke umu anu ulo, sikwa n'ebe i na-azu igwe ewu na aturu kpoputa gi. Mee gi onye na-achi ndi m Izrel. **9** Anonyekwara m gi n'ebe obula i gara, kpochapu ndi iro gi niile site n'ihu gi. Ugbu a, aga m eme ka aha gi di ukwu, dika aha ndi ikom dikarisiri ukwu n'awa. **10** Aga m ahoputa otu ebe n'ihu ndi m Izrel, kukwa ha dika osisi ka ha biri n'ebe obibi nke aka ha; ka ha ghara i bukwa ndi a na-esogbu ozo. Ndi ajo mmadu agaghi emegbukwa ha dika ha mere na mbu, **11** dika

ha na-emekwa siteri na mgbe m hoputara ndi ndu nye ndi m Izrel. Aga m enyeka gi ezumike site n'ebe ndi iro gi niile no. "Onyenwe anyi na-ekwuputara gi, na Onyenwe anyi ya onwe ya, ga-eguzobere gi ulo. 12 Mgbe ubochi gi n'awa zuru, mgbe i ga-esoro nna nna gi ha dinaa n'onwu, aga m eme ka otu mkpuru gi bilie nochie onodu gi, onye bu anu ahu na obara gi, aga m emekwa ka alaeze ya guzosie ike. 13 O bu ya ga-ewuru m ulo. Aga m eme ka ocheeze nke alaeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. 14 Mu onwe m ga-aburu ya nna. Ya onwe ya ga-abukwara m nwa. O buru na o jehie, aga m eji mkpanaka mmadu taa ya ahuhu. Werekwa ihe otiti si n'aka ndi mmadu dujo ya odu. 15 Ma agagh ewezuga ihunanya m site n'ebe o no, dika m si wezuga ya site n'ebe Sol no, bu onye m wezugara site n'ihu gi. 16 Ulo gi na alaeze gi gadigide ruo mgbe ebighi ebi n'ihu m. A ga-eme ka ocheeze gi buru ihe guzosiri ike ruo mgbe ebighi ebi." 17 Netan ziri Devid ozi dika okwu niile nke onu ahu si di. 18 Mgbe ahu, eze Devid banyere nodu ala n'ihu Onyenwe anyi, si: "Onye ka m bu, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, ginikwa ka ezinaulo m bu, na i mere ka m bjaruo n'ogogo ha otu a? 19 Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, dika a ga-asi na nke a bu ihe di nta n'anya gi. Ugbu a, i kwuola banyere odinihu nke ulo ohu gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, nke a bukwa ukpuru metutara mmadu efu. 20 "Ma gini ozu ka Devid gagwa gi? O, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. N'ihu na i maara ohu gi nke oma. 21 N'ihu okwu gi na dika ochichio obi gi si di, i meela ihe a di ukwu, meekwa ka ohu gi mata ha. 22 "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, lee ka i si di ukwu! O dighi onye dika gi. O dikwagh Chineke ozu di ma o bughu gi, dika anyi nuru ya na nti anyi. 23 Olee ndi dika ndi gi, bu Izrel, bu otu mba n'elu uwa nke Chineke gara igbaputa dika otu ndi nye onwe ya, na iji mere onwe ya aha, ruokwa oru itunanya di egwu dikwa ukwu n'ihu ha, site n'ichupu mba di iche iche na chi niile ha site n'ihu ndi gi, bu ndi i gbaputara site n'Ijpt? 24 I meela ka ndi gi Izrel guzosie ike, dika ndi nke gi ruo mgbe ebighi ebi. Ma gi onwe gi kwa, Onyenwe anyi, aburu Chineke ha. 25 "Ugbu a, Onyenwe anyi Chineke, debe nkwa a nke i kwere banyere ohu gi na ulo ya ka o diri ruo mgbe ebighi ebi. Mezukwaa ihe niile dika nkwa gi si di 26 Ka aha gi buru ihe di ukwu ruo mgbe ebighi ebi. Mgbe ahu, ndi mmadu ga-asi,

'Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke na-achi Izrel' A ga-emekwa ka ulo ohu gi bu Devid guzosie ike n'anya gi. 27 "O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke Izrel, n'ihu na i kpugheerela ohu gi ihe a, na-asi, 'Aga m ewuru gi ulo.' Ya mere, ohu gi ji nwee obi ike ikpere gi ekpere a. 28 O, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, i bu Chineke n'ezie. Okwu gi kwesiri ntukwasu obi. I kweekwala ohu gi nkwa ihe oma ndi a. 29 Ugbu a biko, ka o masi gi igozu ulo ohu gi, ka o digide n'ihu gi ruo mgbe ebighi ebi. N'ihu na gi, o Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ekwuola ya, sitekwa na ngozi gi, ulo ohu gi gabukwa ihe a goziri agozi ruo mgbe ebighi ebi."

8 Mgbe ihe ndi a gasiri, Devid meriri ndi Filistia. Mee ka ha nodu n'okpuru ochichi ya. O naara obodo Meteg-Amaa site n'ochichi ndi Filistia. 2 Devid merikwara ndi Moab. O mere ka ha dinaa n'ala. O jikwa udu otutu tua ha. Otutu abuo obula n'ime ha ka egburu. Otutu nke ato ka a hapuru ka ha diri ndu. Ya mere, ndi Moab ghoro ndi ohu Devid, na-ebutakwara ya utu kwa afu obula. 3 Devid merikwara Hadadeza nwa Rehob, eze Zoba. Mgbe o gara inweghachita ogidi e jiri mara ya, n'akuku osimiri Yufretis. 4 Devid nwudere otu puku inyinya ya na-adokpu ugbo agha, puku ndi agha asaa ndi na-agba ugbo agha, tinyere ndi agha ji ukwu eje di iri puku abuo. O bipuru akwara ukwu inyinya ndi ahu niile o dotara n'agha, ma hapu naanji nari inyinya. 5 Mgbe ndi Aram nke Damaskos bjara inyere Hadadeza eze Zoba aka, Devid gburu iri puku ndi agha abuo na abuo n'ime ha. 6 O wuru ogige ndi agha n'alaeze ndi Aram nke Damaskos. Ndi Aram ghoro ndi ohu Devid, na-ewetakwa utu inata ihuoma. Onyenwe anyi nyere Devid mmeri ebe obula o gara. 7 Devid chikotara ota olaedo ndiji agha Hadadeza ji luo agha webata ha na Jerusalem. 8 Site na Teba nakwa Beirutai, bu obodo Hadadeza na-achi. Eze Devid weere otutu bronz di ukwu. 9 Mgbe Tou, eze Hamat, nuru na Devid emerielala ndi agha Hadadeza niile, 10 o zipuru Joram, nwa ya nwoke, ka o gaa kelee Devid, n'ihu mmeri o meriri Hadadeza n'agha, bu onye ya na Tou no n'agha. Joram ji otutu akurungwa nke olaocha, nke olaedo na nke bronz bia. 11 Eze Devid doru akurungwa ndi a niile nsu nye Onyenwe anyi, dika o si mee olaocha na olaedo si na mba niile ndi o lugburu. 12 Mba ndi a bu: Edom, Moab, ndi Amon, ndi Filistia na Amalek. O dokwara nsu nye Onyenwe

anyị ihe ọ kwatara n'agha site n'aka Hadadeza nwa Rehob, bụ eze Zoba. **13** Devid meere onwe ya aha, mgbe o si n'itigbu puku ndị ikom Edòm iri na asatọ na Ndagwurugwu Nnu loghachite. **14** O wuru ogige ndị agha n'ala Edòm niile, ndị Edòm niile ghorọ ndị na-ejere Devid ozi. Onyenwe anyị nyere Devid mmeri ebe ọbụla ọ gara. **15** Devid chirị ndị Izrel niile, na-emere ndị ya ihe dị mma na ihe ziri ezi. O mesokwaghị onye ọbụla mmeso ojọọ. **16** Onyeisi ndị agha ya bụ Joab nwa Zeruaya; ode akwụkwọ obodo bụ Jehoshafat, nwa Ahilud. **17** Zadok nwa Ahitub, na Ahimelek nwa Abiata, bụ ndị nchụaja; Seraya bụ ode akwụkwọ eze. **18** Benaya, nwa Jehoiada, bụ onyeisi ndị Keret na Pelet. Ụmụ ndị ikom Devid bụkwa ndị nchụaja.

9 Otu ụbọchị, Devid juru ajuju si, “O nwere onye fọdurụ ndu n'ezinaulo Sọl? Achoro m igosi onye ahụ obi ebere n'ihu Jonatan.” **2** Ọ nuru ihe banyere otu nwoke aha ya bụ Ziba, onye bụ otu n'ime ndi ohu Sọl. O ziri ozi ka a kpọọ ya. Mgbe ọ bịa n'ihu Devid, eze juru ya si, “Ọ bu gi bụ Ziba?” Ọ zara si, “E, onyenwe m, ọ bụ m ohu gi.” **3** Eze juru ya si, “Ọ di onye fọdurụ ndu n'ezinaulo Sọl? Ọ buru na ọ di onye fọdurụ, achoro m igosi ya udi obioma Chineke na-egosi.” Ziba zara ya si, “Otu nwa nwoke Jonatan, nke dara ngwuro no ndu.” **4** Eze juru, “Ebe ka ọ no?” Ziba zagbachiri, “Ọ no na Lo Deba, n'ulo Makia, nwa Amiel.” **5** Ya mere eze Devid ziri ka e site n'obodo Lo Deba, n'ulo Makia nwa Amiel kpota ya. **6** Mgbe Mefiboshet nwa Jonatan, nwa Sọl, bịa n'ebe Devid no, o hulatarā isi, kpọrọ ya isiala, n'onodu nsopuru. Mgbe ahụ, Devid kpọrọ ya aha si, “Mefiboshet,” Mefiboshet zara si ya, “A bụ m ohu gi.” **7** Ma Devid sirị ya, “Atula egwu, n'ezie, aga m egosi gi obioma n'ihu nna gi Jonatan. Aga m enyeghachi gi ala niile nna nna gi Sọl nwere. Ma i ga-eso soro m na-eri nri na tebul m oge niile.” **8** Mefiboshet dara n'ala n'ihu eze si, “Eze, onye ka m bu i ji egosi nkita nwuru anwu dika m obi ebere?” **9** Eze kpọrọ Ziba ohu Sọl ahụ si ya, “Enyeghachila m nwa nna gi ukwu ihe niile Sọl na ulo ya nwere. **10** Gi na umu gi ndi ikom na ndi ozi gi ga-aru oru n'ubi ya iruputa nri. Ma Mefiboshet, nwa nna gi ukwu ga na-eri ihe na tebul m.” Ziba, nwere umu ndi ikom iri na ise, na iri ndi ozi abuo. **11** Ọ sirị eze, “Onyenwe m, ohu gi ga-eme ihe niile eze nyere m n'iwu.” Site n'oge ahụ, Mefiboshet riri nri na tebul Devid dika ọ bụ otu n'ime umu ndi ikom eze. **12** Mefiboshet nwekwara otu nwa nwoke aha ya bụ Mika. Ziba na ndi niile bi n'ulo ya

niile ghorọ ndi ohu Mefiboshet. **13** Ma Mefiboshet biri na Jerusalem n'ihu na ọ bu na tebul eze ka ọ na-eri nri mgbe niile. Ọ bụ onye dara ngwuro n'ukwu ya abuo.

10 Mgbe ihe ndi a gasiri, eze ndi Amon nwuru. Hanon nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. **2** Mgbe ahụ, Devid chere si, “Aga m egosi Hanon nwa Nahash obi ebere dika nna ya si gosi m obi ebere.” Ya mere, Devid zipuru ndi ozi ka ha gaa kasie ya obi n'ihu onwu nna ya. Mgbe ndi ikom Devid rutere n'ala ndi Amon, **3** ndiisi ala Amon sirị Hanon bu onyenwe ha, “I na-eche na Devid na-akwanyere nna gi ugwu site na izite ndi ozi ya ka ha bia kasie gi obi? Ọ bụ na Devid ezitegi ha ibiakwute gi, naani ka ha bia mee nledo n'obodo a, nyochaputa ya ma kwatuo ya?” **4** N'ihu nke a, Hanon jidere ndi ozi Devid n'ike, kpuchapu otu mpaghara afonụ nwoke ọbụla, bipukwa uwe mwuda ha n'etiti ike ha, zilaga ha. **5** Mgbe a gwara Devid ihe mere, o zipuru ndi ozi ka ha gaa zute ndi ikom ahụ, n'ihu na e mere ha ihe ihere n'ebe ọ di ukwu. Eze sirị, “Nodunu na Jeriko ruo mgbe afonun unu tolitere, mgbe ahụ unu ga-alota.” **6** Ma mgbe ndi Amon choputara na ha aburula ihe iso oyi n'ebe Devid no, ha gara goo iri puku ndi agha abuo ji ukwu eje site n'Aram, Bet-Rehob nakwa Zoba. Ha gokwara eze Maaka ya na puku ndi ikom, tinyekwara iri puku ndi ikom na puku abuo oso site n'ala Tob. **7** Mgbe Devid nuru nke a, o zipuru Joab na ndi agha ya niile bu dike na dimkpa n'agha. **8** Ndi Amon putara doo onwe ha n'usoro ibu agha, nonu uzo ama nke obodo ha. Ma ndi Aram, ndi si Zoba na Rehob, na ndi ikom Tob na Maaka, nopuru onwe ha na mbara ala. **9** Mgbe Joab huru na agha di megide ya n'ihu na azu, ọ hoputara ufodu ndi okachamara site n'etiti ndi agha Izrel, doo ha n'usoro izute ndi Aram. **10** O tinyere ndi ikom fodoru n'okpuru ochichi Abishai, nwanne ya, zipukwa ha izute ndi Amon n'agha. **11** Joab sirị, “Ọ buru na ndi agha Aram akaria m ike, puta bia nyere m aka; ma ọ burukwanu na ndi Amon akaria gi ike, aga m aputa bia naputa gi. **12** Nwee obi ike, ka anyi luo ogu a dika ndi di ike, n'ihu ndi anyi, na obodo niile nke Chineke anyi. Ka Onyenwe anyi meekwa ihe di mma n'anya ya.” **13** Mgbe ahụ, Joab na ndi agha so ya bịa nso ibuso ndi Aram agha, ha sitere n'ihu ha gbapu oso. **14** Mgbe ndi Amon huru ka ndi Aram na-agbapu oso, ha onwe ha gbakwara oso n'ihu Abishai, gbaba n'ime obodo. Ya mere, Joab sitere n'iluso ndi Amon agha

lòghachi, bịa na Jerusalem. **15** Mgbe ndị Aram hụrụ na ndị Izrel tigburu ha; ha lara, chikọtara onwe ha ọnụ. **16** Hadadeza mere ka a kpọta ndị Aram site n'ofe ọzọ nke Osimiri Yufretis. Ha gara Hiram, ha na ọchịagha ndị agha Hadadeza, a na-akpọ Shobak, onye na-edu ha. **17** Mgbe a gwara Devid banyere nke a, ọ chikọtara ndị Izrel niile, gafee Jodan, jeruo Hiram. Ndi Aram doro usoro agha ha izute Devid, lụsokwaa ya agha. **18** Ma ha sitere n'ihu ndị Izrel gbaa ọsọ, Devid gburu nari ndị ikom asaa na-anya ụgbọ agha nke inyinina na-adokpụ. Gbukwaa iri puku ndị agha anọ na-eji ụkwụ eje. O tidara Shobak, bụ ọchịagha ndị agha ha, ọ nwụọ n'ebe ahụ. **19** Mgbe ndị eze niile nọ n'okpuru ọchịchị Hadadeza hụrụ na Izrel etigbuola ha, ha mere ka ha na ndị Izrel dirị n'udo, burụkwaa ndị nọ n'okpuru ha. Ya mere, ndị Aram tūrū egwu inyere ụmụ Amōn aka ọzọ.

11 N'oge ọkọchị, mgbe ndị eze na-apụ ibu agha, Devid zipurū Joab ọchịagha ya, na ndị agha Izrel. Ha bibiri ndị Amōn, nọchibidokwa Raba. Ma Devid nọdurū na Jerusalem. **2** N'otu uhuruchi, Devid sitere n'ihe ndina ya bilie, gagharịa n'elu ụlọeze ya. Ọ sitere n'elu ụlọ ahụ hụ otu nwanyị na-asa ahụ. Nwanyị ahụ mara mma nke ukwu n'ile anya. **3** Devid ziri ozi ka a juta onye nwanyị ahụ bụ, ma a gwara ya na ọ bụ Batsheba, nwa Eliam, nwunye Ụraya onye Het. **4** Devid ziri ka a gaa kpọta ya. Mgbe ọ bįara, ya na Devid dinara. (Ka ọ ghuchasiri onwe ya site n'adighị ọcha ya nke ọnwaa ahụ.) Ọ laghachiri n'ụlọ ya. **5** Nwanyị a mechara di ime, bịa ziga ozi ka agwa Devid. Ọ siri, "Adi m ime." **6** Mgbe Devid nūrū ya, o zigaara Joab ozi si ya, "Zitere m Ụraya, onye Het." **7** Mgbe Ụraya bjakwutere ya, Devid jurū ya otu Joab mere, na otu ndị agha Izrel di na otu agha si aga. **8** Devid siri Ụraya, "Laa n'ụlọ gi gaa saa ụkwụ gi." Ụraya si n'ụlọeze pụọ. E zipukwara onyinye nke ndi na-ejere eze ozi ji sochie ya azu. **9** Ma Ụraya agaghị n'ụlọ ya. Kama o so ndi na-ejere eze ozi dinaa n'ọnụ ụzọ e si abata ụlọeze. **10** Mgbe a gwara Devid na Ụraya alaghị n'ụlọ ya, Devid kpọrọ Ụraya, juo ya ajuju si, "Ọ bughị ije di anya ka i si lota? Gini mere i larughị n'ụlọ gi?" **11** Ụraya zara Devid, "Lee, igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, na Izrel na Juda niile nọ n'ụlọ ikwu. Nna m ukwu Joab na ndi agha nna m ukwu nọ n'ohia. M ga-esi anaa laa n'ụlọ m, iri na inu ihe oninuu na isoro nwunye m dinaa? Ana m anu iyi na agaghị m eme ihe di otu a." **12** Devid

gwara ya si, "Ọ di mma, nodu n'ebe a taa, echi i galaghachikwa n'ogbo agha." Ụraya kwenyere nodu na Jerusalem ubochi ahụ, nakwa ubochi na-eso ya. **13** Emesia, Devid kpọrọ ya oriri, meekwa ya ka ọ nubiaga mmanya oke, ma nke a emeghi ka ọ laa n'ulo ya n'abali ahụ, kama ọ bukwa n'onu ụzọ e si abata ụlọeze ka o dinara n'etiti ndi na-ejere eze ozi. **14** N'utu echi ya, Devid degaara Joab akwukwo, zighachikwa ya site n'aka Ụraya. **15** Ihe ọ dere n'akwukwo ahụ bu nke a, "Tinya Ụraya n'ihu agha ebe ogo siri ike. Mgbe ndi iro na-apukwute unu, laanu azu, ma hapunu Ụraya n'ihu ogo ka ndi iro gbua ya." **16** Ya mere, mgbe Joab gbara obodo ahụ gburugburu, o tinyere Ụraya n'ebe ọ maara na ndi di ike n'etiti ndi iro ha no. **17** Ndi ikom obodo ahụ putara buso Joab agha. Ufodu ndi agha Devid nwuru. Ụraya onye Het, so na ndi egburu. **18** Mgbe ahụ, Joab zigara ozi gwa Devid otu agha si naga, **19** Ọ gwara onyeozu ahụ si, "Mgbe i gwachara eze akuko ihe gbasara otu agha si gaa **20** iwe nwere ike iwe eze nke ukwu, na o nwere ike juo gi si, 'Gini mere unu ji gaa mgbidi obodo ahụ nso ilu agha? Ọ bu na unu amaghị na a ga-esi n'elu mgbidi ahụ gbaa aku? **21** Onye gburu Abimelek nwa Jeru-Beshet? Ọ bughị na mgbidi obodo ka nwanyị nọ tuda aka nkume dagburu ya na Tebez? Gini mere unu ji jeruo mgbidi ahụ nso?' Ọ buru na ọ juo gi ihe di otu a, gwa ya, 'Ohu gi bu Ụraya, onye Het anwukwala.'" **22** Onyeozu ahụ biliri ije, mgbe o rutere, ọ gwara Devid ihe niile Joab ziri ya ka o zie. **23** Onyeozu ahụ siri Devid, "Ndi ikom ahụ ji ike kariyi anyi, ha putara i buso anyi agha na mbara ma anyi chughachiri ha azu. Churuo ha n'onu ụzọ ama obodo ahụ. **24** Mgbe ahụ, ndi oga uta sitere n'elu mgbidi malite igba ndi ohu gi aku, ufodu n'ime ndi ikom eze nwuru. Ohu gi Ụraya, onye Het, sokwa na ndi nwuru." **25** Devid siri onyeozu ahụ, "Otu a ka i ga-agwa Joab, 'Ka ihe a ghara iwute gi n'obi, n'ih na mma agha na-egbu otu onye dika o si egbu onye ọzọ. Lusie ogo ike, lughbukwaa obodo ahụ.' Jiri okwu ndi a gbaa ya ume." **26** Mgbe nwunye Ụraya nuru na di ya anwula, o ruru uju n'ih ya. **27** Mgbe oge iru uju ya gabigara, Devid ziri ka a kpota ya n'uloeze. Ọ ghokwara nwunye ya. Muro ya nwa nwoke. Ma ihe Devid mere joro njo n'anya Onyenwe anyi.

12 Ya mere, Onyenwe anyi zigara Netan ka o jekwuru Devid. Mgbe Netan bjakwutere Devid, ọ kpọrọ ya akuko a, "E nwere ndi ikom abuo bi n'otu obodo, otu

bụ ogaranya ma nke ọzọ bụ ogbenye. 2 Onye ogaranya a nwere ọtụtụ igwe aturū na igwe ehi. 3 Ma nwoke ogbenye ahụ enweghị ihe ọbụla karịa otu nwa nne aturū nta nke ọ zụtara. Ọ zūlitere ya, o tolite n'etiti ya na umụ ya. Ọ na-eri nri site na ihe oriri ya, na-añụ mmiri site n'iko mmiri ya, n'obi ya ka ọ na-edinakwa. Ọ nọ ọnọdụ dika nwa nwanyị nye ya. 4 "Otu ụbọchị, onye ọbịa bịara n'ụlọ onye ogaranya ahụ. Ma kama ogaranya ahụ ga-ewere otu aturū ma ọbụ ehi nke ya siere onye ọbịa ya nri, ọ gara were nne aturū ogbenye ahụ, gbuo ya, jiri ya siere ọbịa ya nri." 5 Devid were oke iwe megide nwoke ahụ, ọ sịrị Netan, "Ana m añụ iyi n'aha Onyenwe anyị dị ndụ na onye mere ihe dị otu a aghaghị inwụ! 6 Ọ ga-ejikwa nwa aturū okpukpu anọ kwughachi ogbenye ahụ ụgwọ otu aturū ahụ o weere, n'ihị na onye ogaranya ahụ egosighị na o nwere obi ebere ọbụla." 7 Mgbe ahụ, Netan sịrị Devid, "Ọ bụ gị bụ nwoke ahụ! Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel sịrị, 'Mụ onwe m tere gị mmanụ ibu eze Izrel, mụ onwe m napụtakwara gị site n'aka Sọl. 8 Enyere m gị ụlọ nna gị ukwu, nyefekwa ndị inyom nna gị ukwu n'aka gị, na alaeze Izrel na Juda, ka ha bụrụ nke gị. Ma ọ bụrụ na nke a ezughị, agaara m atụkwasịrị gị ihe ndị a niile okpukpu okpukpu. 9 Gịnị mere i ji lẹlẹ okwu Onyenwe anyị anya, mee ihe a jọgburu onwe ya? N'ihị na i jirila mma agha gbuo Ụraya onye Het, zurukwa nwunye ya n'ohi. Ọ bụkwa mma agha ndị Amọn ka i ji gbuo ya. 10 Ya mere, n'ihị ihe a i mere, mma agha agaghị esi n'ezinaụlọ gị puo, n'ihị na i ledara m anya kpọrọ nwunye Ụraya onye Het ka ọ bụrụ nwunye gị.' 11 "Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, 'Aga m eme ka ihe ọjọọ si n'ezinaụlọ gị bilie megide gị. N'ihu gị ka m ga-eduru ndị nwunye gị dunye otu onye dị gị nnọọ nso, ya na ha ga-edinako n'ehihie ọcha, n'ihu ndị Izrel niile. 12 I mere mmehie gị na nzuzo, ma aga m eme nke a na mbara, n'ihu Izrel niile.'" 13 Mgbe ahụ, Devid sịrị Netan, "Emehiela m megide Onyenwe anyị." Netan zara sị ya, "Onyenwe anyị n'onwe ya agbagharakwala gị mmehie gị, ị gaghị anwụ. 14 Ma n'ihị na i meela ka ndị iro Onyenwe anyị nwe ohere ikwulu na ilelị ya anya, nwa nwoke ahụ amụrụ gị ga-anwụ." 15 Mgbe Netan lara, Onyenwe anyị mere ka nwantakiri ahụ nwunye Ụraya mụrụ Devid daa ọrịa. 16 Devid rịọrọ Chineke arịrịọ banyere nwantakiri ahụ. O buru ọnu, dinaa n'ala efu abali ahụ niile n'ihu Onyenwe anyị. 17 Emesịa, ndị okenye ụlọ ya rịọrọ Devid ka o bilie rie nri, ma ọ juru iri ihe

ọbụla. 18 N'ụbọchị nke asaa, nwantakiri ahụ nwurū. Mgbe ahụ, ndị na-ejere Devid ozi tūrū egwu otu ha ga-esi gwa ya na nwantakiri ahụ anwụọla. N'ihị na ha kwuru n'ime onwe ha sị, "Mgbe nwantakiri ahụ ka dị ndụ, anyị gwara ya okwu ma o geghị anyị ntị. Anyị ga-esi ahaa gwa ya na nwantakiri ahụ anwụọla? O nwere ike imerū onwe ya ahụ." 19 Mgbe Devid hurū na ha na-ekwurita okwu n'etiti onwe ha na nzuzo; ọ matara na nwa ahụ anwụọla. Ọ juru ha sị, "Nwata ahụ ọ nwụọla?" Ha zara sị ya, "E, ọ nwụọla!" 20 Mgbe ahụ, Devid sitere n'ala ebe o dina, bilie, saa ahụ, gbanwee uwe ya, baa n'ụlọ Onyenwe anyị, kpọrọ ya isiala. Ọ loghachiri n'ụlọ ya nye iwu ka e wetara ya ihe oriri. O rikwara nri. 21 O juru ndị na-ejere ya ozi anya, n'ihị ya ha juru ya ajuju si, "Ginị mere i ji eme omume dị otu a? Mgbe nwantakiri ahụ nọ ndụ, i buru ọnu, kwaakwa akwa, ma ugbu a, nwa ahụ anwụọla, ị kwusila iru uju. Ugbu a, ị biliela na-erikwa nri." 22 Devid zara ha sị, "Eburu m ọnu, kwaakwa akwa mgbe nwa ahụ nọ ndụ, n'ihị na ekwuru m sị, 'ma eleghị anya, Onyenwe anyị ga-enwe omijiko n'ebe m nọ mee ka nwa ahụ dị ndụ.' 23 Ma ugbu a ọ nwurū, ginikwa ka m nwere dika uru ibu ọnu ọzọ? M puru ime ka ọ dị ndụ ọzọ? Aga m alakwuru ya, ma ọ gaghị alaghachikwutekwa m." 24 Devid kasiri Batsheba nwunye ya obi, emesịa, mgbe ya na ya dinakoro, ọ tūrū ime ọzọ mụọ nwa nwoke onye ha kpọrọ aha ya Solomọn. Ma Onyenwe anyị hurū nwantakiri ahụ n'anya. 25 O zigara ozi site n'aka Netan, onye amuma, ka a guo ya Jedidaya n'ihị Onyenwe anyị. 26 N'oge a, Joab busoro Raba obodo ndị Amọn agha dọta isi obodo eze ha n'agha. 27 Joab zigara Devid ozi sị ya, "Ebuola m agha megide Raba dọta isi mmiri ọnụnụ ya n'agha. 28 Ugbu a chikọtara ndị agha fọdurū bịa lupuchaa agha a, ka ị dọta obodo a n'agha. Ọ bụrụ na i megghị otu a, aga m adọta obodo a n'agha, a ga-akpọkwasikwa ya aha m." 29 N'ihị nke a, Devid duuru ndị agha Izrel jeruo Raba, buso ya agha, meriekwa ya. 30 Devid kpupuru okpueze nke dị n'isi eze ha, e kpunye ya n'isi nke ya onwe ya. Ịdị arọ nke okpueze ahụ ruru kilogram ọlaedo iri atọ na anọ, nke e ji nkume ndị dị oke ọnuahia chọọ mma. Devid sitekwara n'obodo ahụ kwakoro ọtụtụ ihe nkwatera n'agha. 31 Ọ kpọrọtara ndị nọ n'ebe ahụ, manye ha n'iru ọrụ nke e ji mma nkwo e ji awa osisi, na igwe e ji egwu ala na anyuikwa n'aru. O mere ka ha ruo ọrụ n'ebe a na-akpu blọk brik. Devid mekwara otu ihe a

n'obodo niile nke ụmụ Amōn. Emesija, ya na ndị agha ya niile laghachiri na Jerusalem.

13 Absalom nwa Devid nwere otu nwanne nwanyị mara mma, aha ya bụ Tama. Ma Amnon, otu n'ime ụmụ ndị ikom Devid, hụrụ nwaagboghọ a n'anya. **2** Ma ihunanya a Amnon hụrụ Tama nwanne ya nwanyị mere ya ka ọ daa orịa, n'ih na ọ bụ ihe rara Amnon ahụ ichọputa ụzọ ya na Tama ga-esi nwee mmekọ, ebe ọ bụ na Tama bụ nwaagboghọ na-amaghị nwoke. **3** Ma Amnon nwere otu enyi dī aghughọ, onye aha ya bụ Jonadab, nwa Shimea, nwanne Devid. **4** Otu ụbọchị, Jonadab bjakwutere Amnon ụzọ ya sị, "Gịnị mere, gị bụ nwa eze ji na-ata ahụ ụtụtụ niile? Ọ bụ na ị gaghị akorọ m?" Amnon gwara ya sị, "Ahurū m Tama n'anya, bụ nwanne Absalom, nwanne m nwoke." **5** Jonadab gwara ya sị, "Ọ dī mma. Lee ihe ị ga-eme. Gaa dinaa ala, dīka a ga-asị na ahụ adighi gị. Mgbe nna gị bīara ileta gị, gwa ya okwu sị ya, 'Achọrọ m ka nwanne m nwanyị bụ Tama bīa nye m ihe oriri. Achọrọ m ka ọ nọdụ n'ihu m sie nri ahụ, mgbe m na-ele ya anya, ka o jirikwa aka ya nye m nri ahụ.'" **6** Amnon mere otu a. Mgbe eze bīara ileta ya, Amnon rīrōrō ya sị, "Biko, ka Tama bīa ebe a gheere m achīcha ole na ole ebe m ga-ahụ ya anya. Ka o jirikwa aka ya dozie ya n'ihu m ka m rie ya." **7** Devid kwenyere, zie Tama ka ọ gaa n'ụlọ Amnon gaa siere ya nri. **8** Tama gara n'ụlọ Amnon, banyekwa n'ime ụlọ ebe o dinaa, ka Amnon na-ele ya anya mgbe ọ na-agwoghari ụtụ ọka. Emesija, Tama gheere ya achīcha mara mma. **9** Mgbe o cheziri achīcha ahụ n'ihu Amnon, Amnon jurū iri ya. Ihe o mere mgbe ahụ bụ inye ndị na-ejere ya ozi nọ n'ebe ahụ iwu sị ha niile puọ ngwangwa. Ha niile pūkwarā. **10** Mgbe ahụ, Amnon gwara Tama okwu sị, "Ugbu a, wetara m nri ahụ n'ime ụlọ ndina m, bīa jiri aka gị nye m ya." Tama bugaara ya achīcha ahụ n'ime ụlọ ebe ihe ndina ya dī. **11** Ma mgbe Tama guzo n'ihu ya, Amnon jidere ya n'ike sị ya, "Bīa, soro m dinaa, nwanne m nwanyị." **12** Tama zara sị ya, "Mbal Nwanne m nwoke. Emerūla m. Ihe dī otu a ekwesighi ime n'ala Izrel. Emela ihe ọjọ dī otu a. **13** Olee ihe ga-abụ ọndụ m? Oleekwanū ihe ga-abụ ọndụ gị? Olee ebe m ga-agbala izo onwe m n'ih ihe ihere ga-adiri m ma i mee ihe dī otu a? Ị ga-adi ka otu n'ime ndi nzuzu ọjọ dī n'Izrel. Biko, gwa eze, ọ ga-ekwe ka ị lụọ m." **14** Ma Amnon egeghi ntị. Ebe ọ bụ na ọ ka Tama ike, o jidere ya dinaa ya n'ike meruọ ya. **15** Emesija,

Amnon kpōrō Tama asị. N'ezie, ọ kpōrō ya asị ugbu a karja ihunanya ọ hūrū ya na mbụ. Ọ gwara Tama okwu sị ya, "Bilie si n'ebe a puọ osiisọ!" **16** Ma Tama kwara akwa sị ya, "Mba! Ijū m otu a ka njo karja ihe ọjọ i mere m." Ma Amnon egeghi ya ntị. **17** Ọ kpōrō nwokorobia na-ejere ya ozi sị ya, "Chupū nwanyị a n'ezī, kpachiere m ụzọ n'azu." **18** Onyeozī ya chupūrū ya n'ezī, kpachie ụzọ n'azu ya. Uwe mwūda nwere aka ogologo ka Tama yi, n'ih na ọ bụ ụdī nke ụmụ ndi inyom eze na-amaghī nwoke na-eyi. **19** Tama dōwara uwe mwūda ahū o yi n'ahū, werekwa ntū kpokwasī onwe ya n'isi, buru aka ya n'isi na-eti mkpu akwa dīka ọ na-ala. **20** Nwanne ya nwoke, Absalom jurū ya sị, "Amnon, nwanne gī nwoke, o dinakwuuru gī? Ma ugbu a, nwanne m, gba nkīti, nwanne gī nwoke ka ọ bụ. Etinyela ihe a mere n'obi." Tama nōrō dīka onye mmadu niile jurū ajū n'ulọ nwanne ya nwoke, bụ Absalom. **21** Mgbe eze Devid nūrū ihe ndi a niile, iwe were ya nke ukwu. **22** Absalom agwaghī Amnon okwu ọbūla, maọbū nke dī mma, maọbū okwu ọjọ. Ma ọ kpōrō Amnon asī nke ukwu n'ih ọndū iweda n'ala o wedara nwanne ya Tama, mee ya ihe ihere. **23** Mgbe afō abūọ gasiri, mgbe ndi na-akpūchara Absalom aji ụmū atūrū ya nō na Baal-Hazō, n'oke ala Ifrem, ọ kpōkōtara ụmū ndi ikom eze niile ka ha bīa n'ebe ahū. **24** Absalom jekwuuru eze sī ya, "Ndi na-akpūcha aji ụmū atūrū ohu gī bīara. Eze na ndiisi ozi ya, ha ga-abīa sonyere m?" **25** Ma eze zara sī ya, "Mba, nwa m, anyi niile agaghī abīa, anyi ga-abū ibi dī arō nye gī." N'agbanyeghi na Absalom rugidere ya ma o kweghi aga, kama ọ gōziri ya. **26** Mgbe ahū, Absalom rīrōrō mna ya sī, "Ọ dī mma, ọ burū na ị gaghī abīa, ị ga-emekwa ka nwanna m nwoke Amnon, na ụmū eze ndi ọzō bīa?" Eze jurū ya sī, "N'ih gini ka Amnon ga-eji soro gī gaa?" **27** Ma Absalom rugidere ya, ya mere o zipūrū Amnon na ụmū eze ndi ọzō ka ha soro ya gaa. **28** Mgbe ahū, Absalom nyere ndi na-ejere ya ozi iwu banyere Amnon sī, "Cherenū ruo mgbe mmanya bidoro igbu ya, mgbe m sīkwara unu tigbuo ya, unu atūla egwu, tigbuonū ya. Ọ bụ m na-ekwu ihe ga-eme n'ebe a. Nweenū obi ike, meekwanū ya." **29** Mgbe oge ruru, ndi ozi Absalom tigburu Amnon. Mgbe ahū, ụmū eze niile biliri makwasī n'inyina ha gbalaga. **30** Mgbe ha ka nō n'uzō na-agbaga Jerusalem, ozi eruolarī Devid ntī sī, "Absalom egbuchaala ụmū eze niile, ọ dīkwaghī otu onye n'ime ha fōdūrū ndū!" **31** Eze biliri ọtō, dōwaa uwe ya, daa n'ala, gbatīa onwe ya n'ih obi ọjọ. Ndi

na-ejere ya ozi dɔwakwara uwe ha n'ihì egwu na obi ojọ. **32** Ma Jonadab, nwa Shimea, nwanne Devid, sịrị, "Onyenwe m, echekwala na e gburu ụmụ ndị ikom eze niile, kama ọ bụ naanị Amn̄n! Nke a bụ ihe Absalom jikere ime site mgbe Amn̄n wakporo nwanne ya nwanị bụ Tama, dina ya. **33** Ma ugbu a, ka onyenwe m bụ eze ghara itinye akụkọ banyere ọnwụ ụmụ ndị ikom eze niile, n'obi ya. Ọ bụ naanị Amn̄n nwurū." **34** Ma Absalom gbara ọsọ gbalaga. Ọ dighị anya nwoke na-anọ n'elu mgbidi Jerusalem na-eche nche, lepurū anya hụ ndị mmadụ ka ha si n'uzọ dī n'akụkụ ugwu nta na-abia. Nwoke ahụ gara gwa eze sị ya, "Ahurū m ndi si n'akụkụ Horonaim, n'akụkụ ugwu na-abia." **35** Jonadab gwara eze sị, "Lee, ọ bụ ụmụ ndị ikom eze na-alọta dika m kwuru." **36** Mgbe ha lɔbatara, ha bidoro ikwa akwa nke ukwu. Eze na ndi na-ejere ya ozi sokwa kwaa akwa. **37** Absalom gbara ọsọ gbakwuru Talmai nwa Amihud, eze Geshua. Ma eze Devid ruru ụjụ nke ukwu maka ọnwụ Amn̄n. **38** Mgbe Absalom gbara ọsọ gbagha Geshua, ọ nọrọ n'ebe ahụ afọ atọ. **39** Ọ gurū eze bụ Devid agụụ igakwuru Absalom, n'ihì ọ kasịla obi maka ọnwụ Amn̄n.

14 Joab, nwa Zeruaya matara na obi eze dī n'ebe Absalom nọ. **2** Joab zigara ozi na Tekoa, si n'ebe ahụ kpọta otu nwanị maara ihe. Mgbe nwanị ahụ bjaruru, Joab gwara ya sị, "Mee onwe gi dika onye naruru ụjụ. Yiri akwa mkpe, etekwala mmanụ otite. Kpaa agwa dika nwanị nọ n'iru ụjụ ogologo oge. **3** Emesia, jekwuru eze, gwa ya okwu ndi a m na-agwa gi." Joab tinyere okwu ndi ahụ n'ọnụ ya. **4** Mgbe nwanị ahụ si Tekoa gara na nke eze, ọ dara n'ala kpuo ihu ya n'ala isopurū eze. Ọ sịrị, "Biko nyere m aka, gi onye a na-asopurū!" **5** Eze jurū ya ajujū sị, "Ginị bụ mkpa gi?" Ọ zara sị, "Abụ m nwanị isi mkpe, di m anwūla. **6** Enwere m ụmụ ndi ikom abụ ndi gara lụọ ọgụ n'ohia. Mgbe ha na-alū ọgụ ahụ, o nweghị onye putara gboo ha. N'ihì ya, otu n'ime ha tigburu ibe ya. **7** Ma ugbu a, ndi ikwu di m na-esogbu m na-asị 'Kpọtuta onye ahụ gburu nwanne ya ka anyi gbuo ya n'ihì ndi nwanne ya o wepurū, ka anyi si otu a memilaa onye nke fọdurū ga-erita oke ezinaulọ.' Ha choro isi otu a menyūọ icheku oku nke fọdurū m, nke bụ na di m agaghị enwezikwa aha maobu onye fọdurū ya n'elu uwa." **8** Eze siri nwanị ahụ, "Laa n'ulo gi, aga m ahụ na o nweghị onye meturū ya aka." **9** Ma nwanị ahụ si Tekoa siri ya, "Ka onyenwe m, bụ eze, gbaghara

mụ na ezinaulọ m, ka ikpe omuma obula ghara idiri eze na ocheeze ya." **10** Eze zara ya, "Enyela onwe gi nsogbu maka nke ahụ. Ọ burū na onye obula agwa gi okwu obula, kpọtara m ya. Onye di otu a agaghị enyewa gi nsogbu ọzọ." **11** Mgbe ahụ ọ zara, "Biko, ka eze kpokuo aha Onyenwe anyi Chineke ya ka ọ kwusi onye na-agwa ochu, ka ọ ghara igbu onye ọzọ, ka a gharakwa ila nwa m nwoke n'iyi." Ọ siri, "Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, otu agiri isi agaghị esi n'isi nwa gi dapu n'ala." **12** Mgbe ahụ, nwanị ahụ siri, "Biko kwere ka ohu gi nwanị gwa onyenwe m eze otu mkpurū okwu ọzọ." Ọ siri, "Gaa n'ihu kwuo." **13** Nwanị ahụ siri, "Ọ bụ n'ihì ginị ka i chere ihe di otu a megide ndi nke Chineke? Mgbe eze na-ekwu otu a, ọ bụ na ọ dighi ama onwe ya ikpe, n'ihì na eze a julā ikpoghachi nwa ya a chupurū achupū? **14** Anyi niile ga-anwū. Anyi dikwa ka mmiri a wusara n'ala, nke a na-apughị ichikotakwa ọzọ. Ma Chineke adighi anapu mmadū ndu ya, ma ọ na-emeghepu ụzọ ga-eme ka onye ọ chupurū achupū loghachikwutekwa ya. **15** "Ma ugbu a, ebe m bīara igwa onyenwe m bụ eze, okwu a, n'ihì na ndi mmadū emenyela m egwu. Ohu gi chere n'obi ya, 'Aga m agwa eze okwu; ma eleghi anya, ọ ga-emezuru ohu ya nwanị ihe ọ rioro. **16** Ma eleghi anya eze ga-anaputa ohu ya nwanị site n'aka nwoke ahụ na-agbalị ibipū mụ na nwa m nwoke site n'ihè nketa nke Chineke.' **17** "Ugbu a, ohu gi nwanị na-asị, 'Ka okwu onyenwe m eze kwuru wetara m izuikwe, n'ihì onyenwe m eze na-enyochaputa ihe oma maobu ihe ojọ dika mmụọ ozi Chineke. Ka Onyenwe anyi Chineke gi nonyere gi.'" **18** Mgbe ahụ, eze gwara nwanị ahụ okwu sị, "Achoro m ka i gwa m eziokwu n'ajujū a m na-aga iju gi." Nwanị ahụ zara sị, "Ka onyenwe m, bụ eze kwuo ihe di ya n'obi." **19** Devid jurū ya sị, "Aka Joab ọ di n'okwu ndi a niile?" Nwanị ahụ zara sị ya, "Dika i na-adị ndu, onyenwe m, bụ eze, ọ dighi onye obula ga-esi n'ihè onyenwe m bụ eze kwuru, chee ihu n'aka nri maobu n'aka ekpe. E, ọ bụ ohu gi Joab nyere m iwu ime nke a, ya gwakwara ohu gi nwanị okwu niile ndi a. **20** Ohu gi bụ Joab mere ihe a ka ọ gbanwee otu onodu ihe di ugbu a. Onyenwe m nwere amamihe dika ndi mmụọ ozi Chineke. Ọ maakwara ihe niile na-eme n'ala." **21** Eze siri Joab, "Ọ di mma, aga m eme ya. Gaa kpoghachite nwokorobia ahụ bụ Absalom." **22** Joab dara n'ala kpuo ihu ya n'ala, kpọọ isiala, gọzie eze. Joab siri, "Taa ka ohu gi maara na ahutala m amara n'ihu gi, onyenwe m bụ eze, n'ihì

na eze e merela ohu ya ihe ọ rịọrọ.” 23 Joab biliri gaa Geshua, kpọlata Absalom na Jerusalem. 24 Mgbe ha bjaruru, eze gwara Joab okwu si, “Gwa ya ka ọ laa n’ulo ya. Ọ gaghi abia n’ihu m, n’ihi na-achoghi m ihu ya anya.” Ya mere, Absalom lara n’ulo ya. Ọ hukwaghi eze anya. 25 Ọ dighi nwoke mara mma dika Absalom n’ala Izrel niile. Ọ dikwaghi onye na-adighi ekwu okwu banyere ima mma ya. N’ihi na ntupo obula adighi ya n’ahụ site n’opi isi ya ruo n’obo ukwu ya. 26 Mgbe obula ọ kpuchara ntutu isi ya, n’ihi na ọ bu otu ugboro n’afọ ka ọ na-akpucha agiri isi mgbe o bidoro inyi ya arọ. Ọ na-atụ agiri isi a na-akpuchaputa ya n’isi, idi arọ ya na-eru nari shekel abuo ma a tuo ya n’ihe otutu eze. 27 Absalom mutara umu ndi ikom ato, na otu nwanyi, aha ya bu Tama. Nwaagboghọ a mara mma nke ukwu. 28 Mgbe Absalom noro afọ abuo na Jerusalem na-ahughi eze anya, 29 o ziri ozi ka Joab bia, ka ọ gaa ziere ya eze ozi, ma Joab abiaghi. Absalom zigakwara ozi ozo ka ọ bia ma Joab ekweghi ibia. 30 N’ikpeazu, Absalom gwara ndi na-ejere ya ozi okwu si ha, “Gaanu sunye ubi oka bali Joab di n’akuku nke m oku.” Ha mekwara dika a gwara ha. 31 Mgbe ahụ, Joab biliri jee n’ulo Absalom, ma si ya, “Gini mere ndi na-ejere gi ozi ji gbaa ubi m oku?” 32 Absalom siri ya, “Lee ezitere m gi ozi, si, ‘Bia n’ebe a ka m ziga gi na nke eze ka i juta, ‘N’ihi gini ka m ji site na Geshua loghachita? Ọ gara a kara m mma ma a si na m no n’ebe ahụ ruo ugbu a.’” Ugbu a, achoro m ka mu hu ihu eze, ọ buru na onwe ajo omume di n’ime m, ya mee ka m nwuo.” 33 Joab gakwuru eze, gwa ya ihe Absalom kwuru. Mgbe ahụ, eze kporo Absalom, onye batara ma kpo isiala n’ihu eze. Eze sutukwara ya onu.

15 Mgbe nke a gasiri, Absalom zutaara onwe ya ugo agha na inyinya na-adokpu ya. O nwetakwaara onwe ya iri ndi ikom ise ndi na-agba oso n’ihu ya. 2 N’isi ututu, ọ na-ebili gaa guzo n’akuku onu uzo e si abata Jerusalem. Ọ buru na ọ hu onye obula nwere okwu ọ choro ka eze mara ihe banyere ya, Absalom na-akpo onye ahụ juo ya si, “Olee obodo i si bia?” Onye ahụ na-aza si, “Ohu gi si n’otu n’ime ebo di n’Izrel.” 3 Absalom na-agwa onye ahụ si, “Ahuru m na okwu gi niile bu eziokwu. Ma ọ na-ewute m na eze enweghi onye na-enyere ya aka inu okwu ndi a niile.” 4 Absalom na-ekwukwa si, “Asi na m bu onye ikpe n’ala Izrel, onye obula nwere okwu na uka gaara

abjakwute m ka m mee ka ikpe ziri ezi rute ya aka.” 5 Mgbe onye obula bjara ikpo isiala nye ya n’onodu nsopuru, ọ na-eseti aka ya, jide onye ahụ sutu ya onu. 6 Otu a ka Absalom si na-akpaso ndi Izrel agwa, bu ndi ahụ niile na-abjakwute eze na-ario maka ikpe ziri ezi. O si otu a zuru obi ndi Izrel niile n’ohi. 7 Mgbe afọ anọ gasiri, Absalom bjakwutere eze ripo ya si, “Biko kwere ka m jee Hebron mezuoro Onyenwe anyi nkwa m kwere ya. 8 Mgbe ohu gi bi na Geshua n’ime Aram, ekweere m nkwa a, ‘Ọ buru na Onyenwe anyi ga-eme ka m loghachi ozo na Jerusalem, aga m efe ya ofufe na Hebron.’” 9 Eze siri ya, “Gaa n’udo.” Ya mere, ọ puru gaa Hebron. 10 Mgbe ahụ, Absalom zigara ndi ozi na nzuzo, ka ha gaa n’ebo niile nke ala Izrel. Nke a bu ihe o ziri ha, “Mgbe unu nuru uda opi ike, tienu mkpu si, ‘Absalom aburula eze na Hebron.’” 11 Nari mmadu abuo si Jerusalem soro Absalom gaa dika ndi ọ kporo oku oriri ma ha amaghi ihe obula. 12 Mgbe Absalom nokwa na-achụ aja ahụ, o ziri ozi ka a kpo Ahitofel onye Gailo, otu n’ime ndi na-adu Devid odu, ka o si Gailo bia nke bu obodo ya. Nke a mere ka nkwekorita nzuzo ojo ahụ na-esi ike kari, ndi dinyere Absalom na-amubanyekwa. 13 Ọ dighi anya, onyeozi bjaruru Jerusalem gwa Devid na ndi Izrel niile kwagidere Absalom. 14 Mgbe ahụ, Devid gwara ndi oru ya niile ndi ya na ha no na Jerusalem, si, “Bilienu! Anyi aghaghi igbapu, ma ọ bughu otu a, ọ dighi onye n’ime anyi ga-agbanari Absalom. Anyi ga-ahapu ugbu a, ma ọ bughu ya, ọ ga-eme ngwa gafee anyi wetara anyi mbibi, werekwa mma agha gbuchapu ndi niile no n’obodo a.” 15 Ndi na-ejere ya ozi zara si ya, “Anyi dinyere gi! Anyi jikekwara ime ihe obula onyenwe anyi eze kwuru.” 16 Ya mere, eze na ndi ulo ya niile si na Jerusalem puo. Ọ dighi onye ọ hapuru kariakwa ndi iko ya nwanyi iri n’ihi ilekota obieze ahụ. 17 Eze biliri puo, ya na ndi niile so ya, ha kwusiri n’oke ala nke obodo ahụ. 18 Ndi niile na-ejere ya ozi, gafere n’akuku ya, ha na ndi Keret na Pelet, na nari ndi ikom isii ndi Git, bu ndi so ya site na Gat, gafekwara noro n’ihu eze. 19 Mgbe ahụ, Devid tughariri kpo Itai, onye Git, ochiagha nari ndi agha isii ahụ si ya, “Gini mere i ji eso m? Laghachi azu soro eze Absalom, n’ihi na i bu obia n’Izrel, onye gbatarara oso ndu. 20 Ọ dibeghi anya kemgbe i bjara. M ga-esi anaa kwere ka i soro m na-awaghari, ebe ọ bu na m amaghi ebe m na-aga. Chiri ndi agha gi laghachi. Ka obioma na ikwesi ntukwasu obi dinyere unu.” 21 Ma Itai zara eze

si, “Dịka Onyenwe anyị na-adị ndụ, onyenwe m na-adịkwa ndụ, ebe ọbụla onyenwe m bụ eze ga-anọ, ma ọ pụtara ndụ maọbụ ọnwụ, n’ebe ahụ ka odibo gị ga-anọkwa.” **22** Devid sịrị Itai, “Gaa n’ihu, gabiga.” Ya mere Itai, onye Git gabigara ya na ndị ikom ya niile, na ezinaụlọ niile ndị so ya. **23** Obodo niile tiri mkpụ akwa mgbe ndị ahụ niile na-agabiga. Eze gafere ọdọ mmiri Kidron, ya na ndị mmadụ niile chere ihu n’ụzọ ọzara. **24** Zadok bjakwara, ya na ndị Livayị niile, ndị bu igbe ọgbugba ndụ Chineke. Ha dọbara igbe ọgbugba ndụ Chineke n’ala. Abjata chugidere aja tutu ruo mgbe mmadụ niile sitere n’obodo ahụ gabigasịrị. **25** Mgbe ahụ, eze sịrị Zadok, “Bughachi igbe Chineke a n’ime obodo. Ọ bụrụ na m ahụta amara n’anya Onyenwe anyị, ọ ga-akpoghachi m mee ka m hụ ya, na ebe obibi ya anya ọzọ. **26** Ma ọ bụrụ na ọ sị, ‘Ihe banyere gị adighị atokwa m uto,’ lee m, ya mee m otu o si dị ya mma n’anya.” **27** Mgbe ahụ, eze gwara Zadok bụ onye nchụaja sị, “Okwa ị bụ onye ọhụ ụzọ? Laghachi n’obodo n’udo, kporo Ahimaaz nwa gị nwoke, na Jonatan nwa Abjata. Gị na Abjata kporo ụmụ unu ndị ikom abụọ ndị a laghachi n’obodo. **28** Aga m akwụsị chere n’ebe e si akwofe osimiri Jodan, ruo mgbe ozi ga-esi n’ebe ị nọ bịa.” **29** Mgbe ahụ, Zadok na Abjata bughachiri igbe Chineke na Jerusalem. Ha nọdụkwara n’ebe ahụ. **30** Ma Devid na ndị so ya chere ihu irigo Ugwu Oliv. Mgbe ọ na-aga, Devid nọ na-akwa akwa. O yikwaghị ihe ọbụla n’ụkwụ ya, ma o ji ihe kpuchie isi ya. Ndị niile so ya kpuchikwara isi ha na-akwakwa akwa ka ha narigo. **31** Mgbe a gwara Devid na Ahitofel onye na-adụ ya ọdụ dinyere Absalom, Devid kpere ekpere sị, “O Onyenwe anyị, biko, tugharịa ndumọdụ Ahitofel ka ọ bụrụ ndumọdụ nzuzu.” **32** Mgbe Devid bjaruru n’elu Ugwu Oliv, ebe ndị mmadụ na-anọ na-efe Chineke ofufe, Hushaj, onye Akai nọ n’ebe ahụ na-eche izute ya. Uwe ya dọwakwara adọwa, aja djkwa ya n’isi. **33** Ma Devid sịrị ya, “Ọ bụrụ na i soro m, ị ga-abụ ibu arọ nye m. **34** Ma ọ bụrụ na ị laghachi n’obodo, sị Absalom, ‘Aga m abụ ohu gị, eze. Abụ m ohu nna gị n’oge gara aga, ugbu a aga m abụ ohu gị.’ N’uzọ dī otu a ị ga-enyere m aka mebie ndumọdụ Ahitofel. **35** Ọ bụ na Zadok na Abjata ndị nchụaja agaghị eso gị nọdụ n’ebe ahụ? Gwa ha ihe ọbụla ị ga-anụta n’ulọeze. **36** Ụmụ ha ndị ikom, Ahimaaz nwa Zadok na Jonatan nwa Abjata so ha nọdụ n’ebe ahụ. Zitere m ha ka ha gwa m ihe ọbụla ị nụtara.” **37** Ya mere Hushaj, enyi

Devid, bjarutere Jerusalem mgbe Absalom na-abata obodo ahụ.

16 Mgbe Devid gafechara elu ugwu ahụ na-agbada n’akụkụ nke ọzọ ya, Ziba, onye na-elekọta akụ Mefiboshet, guzo na-eche ya. Ọ chī inyinya ibu bu narị ogbe achicha abụọ, na otu narị ụyọkọ mkpuru vājnị a mīkpōrō amīkpō na narị ụyọkọ mkpuru osisi ndị ọzọ, na karama akpukpọ buru ibu mmanya juru n’ime ya. **2** Eze juru Ziba sị, “Gịnị mere ị ji bute ihe ndị a?” Ziba zara sị, “Inyinya ibu ndị a bụ nke ndị ulọeze ga-anokwasi. Achicha na mkpuru osisi ndị a bụ nke ndị ikom gị ga-eri. Mmanya a bụ nke ndị na-ada mba n’ozara ga-anụ.” **3** Eze juru ya sị, “Ebeekwanu ka nwa nna gị ukwu nọ?” Ziba zara ya sị, “Ọ nọ na Jerusalem n’ihi na ọ sịrị, ‘Taa ulọ Izrel ga-enyeghachi m alaeze nna nna m.’” **4** Eze gwara Ziba sị ya, “N’ihi ya, enyela m gị ihe niile Mefiboshet nwere, ha ga-abukwa nke gị.” Ziba sịrị, “Ka m hūta amara n’ihu eze, bụ onyenwe m.” **5** Dịka eze bụ Devid na-abiaru obodo Bahurim, lee, otu nwoke sitere n’agbūrū ulọ Sōl sitere n’ebe ahụ pūta. Ọ bụ Shimei nwa Gera. Ọ na-akọcha mgbe ọ na-apūta ya. **6** Ọ chīrī nkume na-atū Devid na ndị ozi eze niile. Ọ bụ ezie na ndị agha Izrel na ndị na-eche Devid nche gbara ya gburugburu n’aka nri na aka ekpe. **7** Ma dīka Shimei na-akọcha, ọ sīrī, “Si n’ebe a pūọ, si n’ebe a pūọ, gī ogbu mmadū, gī onye ojō! **8** Onyenwe anyī akwūghachila gī ugwō ọbara niile ị wūsirī n’ezinaulō Sōl, onye ị nōchiri ọnōdū ya dīka eze. Onyenwe anyī anapūla gī alaeze ahū, were ya nye Absalom nwa gī! Ugbu a, ihe ị metara abīala gī ugwō, gī ogbu mmadū.” **9** Abishai, nwa Zeruaya gwara eze okwu sī, “N’ihi gīnī ka nkīta a nwūrū anwū ga-eji na-akọcha onyenwe m bụ eze? Biko, ka m gafee gaa bipū ya isi.” **10** Ma eze zara sī, “Gīnī jikporō mū na unu, unu ụmū ndī ikom Zeruaya. Ọ būrū na ọ na-akọcha m n’ihi na Onyenwe anyī sī ya ‘Kọchaa Devid,’ onye purū ijū ajuju sī, ‘Gīnī mere ị ji na-eme ihe dī otu a?’” **11** Mgbe ahū, Devid gwara Abishai na ndī ozi ya okwu sī, “Nwa m nwoke, onye si n’ahū m na-agbalī inapū m ndū m. Gīnī ga-eme ka onye Benjamin a ghara ime kariya? Hapū ya, ya kọchaa, n’ihi na Onyenwe anyī agwala ya ka ọ kọchaa m. **12** Ma eleghī anya, Onyenwe anyī ga-ahū ọnōdū ahūhū m, nyeghachikwa m ngozī n’ọnōdū nkọcha ndī a.” **13** Ya mere, Devid na ndī ya gakwara n’ihu ije ha n’uzō ahū ma Shimei sokwara ha na-aga n’akūkū ugwu ahū na-akọcha ha.

Ọ nọgidekwara na-atụ Devid nkume, na-ekpolikwa aja elu ka ọ na-awụsa ha n'ahụ. **14** Ya mere, eze na ndị niile so ya gagidere bjaruo n'akụkụ Jodan n'ọnọdụ ike ọgwụgwụ. N'ihia ya, ha nọduru n'ebe ahụ zuo ike. **15** Ma Absalom na ndị Izrel abatalarị Jerusalem. Ahitofel sokwa ya. **16** Mgbe Hushai, enyi Devid, onye Akai bjaruru, ọ gara hụ Absalom si ya, "Ka eze di ogologo ndu, ka eze di ndu." **17** Absalom siri Hushai, "O bu otu a ka i si egosi ihunanya i nwere na-ebe enyi gi no? Gini mere i soghi ya?" **18** Hushai zara Absalom si, "Mba! Onye ahụ Onyenwe anyi na oha mmadu na ndi Izrel niile hoputara, nke onye ahụ ka m ga-abu. O bukwa onye ahụ ka m ga-adinyere. **19** Ma onye kwanyu ka m kwesiri ijere ozi? O bughị nwa eze? Ejeere m nna gi ozi, ugbu a anokwa m jikere ijere gi ozi!" **20** Absalom tughariri gwa Ahitofel okwu si, "Gini ozọ ka m ga-eme? Nye anyi ndumodu gi. Gini ka anyi kwesiri ime?" **21** Ahitofel zara, "Ga dinaa ndi iko nwanji nna gi ndi ahụ o hapuru ka ha lekotaa ulo. Mgbe ahụ, Izrel niile ga-anu na i meela onwe gi ihe na-aso oyi n'ebe nna gi no, aka ndi niile nonyere gi ga-akwukwa chim." **22** Ya mere, ha manyeere Absalom ulo ikwu n'elu ulo; o kpokwaara ndi iko nwanji nna ya dinaa ha n'otu n'otu, n'ihu ndi Izrel niile. **23** N'oge ahụ, ndumodu obula Ahitofel duru di ka a ga-asj na o bu ozi si n'onu Chineke n'onwe ya bja. O buladi n'ebe Devid no, na n'ebe Absalom nokwa, otu a ka esi bulie ndumodu obula Ahitofel nyere elu.

17 Ahitofel gwara Absalom si ya, "Kwere ka m hoputa puku ndi ikom iri na abuo ka m duru ha chuso Devid oso n'azu n'abali taa. **2** Aga m abiakwasị ya mgbe ike gwuru ya, mgbe obi ya na-ada mba. Aga m emenye ya egwu nke ga-eme ka o maa jijiji. Mgbe ahụ, ndi niile so ya ga-agbasasikwa. O bu naani eze ka m ga-egbu **3** Aga m eme ka ndi ya niile loghachikwute gi. Onwu nke otu nwoke a i na-achosi ndu ya ike ga-eme ndi ozọ niile iloghachikwute gi, onye obula ga-anu n'udo." **4** Atumatu ahụ ziri ezi n'anya Absalom na ndi okenye niile nke Izrel. **5** Ma Absalom kwuru si, "Kpoo Hushai onye Akai ka anyi juo ya ihe o chere banyere okwu a." **6** Mgbe Hushai bjakwutere ya, Absalom siri ya, "Ahitofel nyere ndumodu di otu a. Gini ka i chere? Anyi ga-eme ihe o kwuru? O buru na anyi agaghị eme ya, gi onwe gi kwuo nke gi." **7** Hushai zara Absalom si, "Ndumodu Ahitofel duru n'oge a adighi mma. **8** O siri, Gi onwe gi maara nna gi na ndi ikom ya; ha bu ndi dike n'agha, mkpuruobi ha

dikwa ilu ugbu a dika anu ohia bja a gbabara aka nwa n'ohia. Nna gi bu onye ihe banyere agha doro anya. O gaghi eso ndi ya nno onodu abali. **9** O buladi ugbu a, o zoola onwe ya n'ime otu olulu maobu n'ime ogba nkume. O buru na o puta buru uzọ buso ndi agha gi agha, onye obula nuru ya ga-ekwu si, 'Etigbuola ndi agha Absalom oke ntigbu.' **10** Mgbe ahụ, o buladi dimkpa n'agha ndi nwere obi odum, ujo ga-atukwa ha. Ha agaghị ekwekwa iga n'ihu ogo. N'ihia na Izrel niile maara na nna gi bu dike. Ha maakwara na ndi agha ya bukwa ndi obi kara aka. **11** "Ndumodu m na-enye bu nke a: chikotaa ndi Izrel niile, site na Dan ruo Bjasheba, ha dika aja nke di n'akuku oke osimiri. O bukwa gi ga-edu ha n'agha ahụ. **12** Mgbe ahụ, anyi ga-ebuso ya agha ebe obula anyi huru ya; anyi ga-abiakwasị ya dika igirigi si adakwasị ala. Anyi ga-egbu ya, gbukwaa ndi niile so ya. Otu onye agaghị afodukwa n'ime ha. **13** O burukwa na o zoo onwe ya n'otu obodo, mgbe ahụ Izrel niile ga-eweta udọ n'obodo ahụ, anyi ga-adotu ya dobane ya na ndagwurugwu, ruo mgbe o buladi otu nkume ga-afodu n'ebe ahụ." **14** Absalom na ndi ikom Izrel niile siri, "Ndumodu Hushai, onye Akai di mma karja nke Ahitofel." Ma Onyenwe anyi ekpebielarị imebi ezi ndumodu Ahitofel ka o si otu a wetara Absalom ihe ndakwasị ojuo. **15** Hushai gwara Zadok na Abjata, ndi nchujaja, "Otu a na ihe ndi a ka Ahitofel duru Absalom na ndi okenye Izrel n'odu ka ha mee, ma otu a na nke a ka mu onwe dukwaranu n'odu. **16** Ugbu a, meenu ngwa, ziga ozi gwa Devid si, 'Anokwala onodu abali n'uzo ngabiga nke osimiri n'ime ozara, kama gabiga na-atufughi oge, ma o bughị otu a, ma eze ma ndi niile ya na ha soo ga-abu ndi elodara.'" **17** Jonatan na Ahimaaz no n'akuku En-Rogel ka a ghara ihu ha mgbe ha na-abata n'obodo. Otu nwaagboghọ na-eje ozi na-aga zie ha ozi, ha onwe ha agaa zie eze Devid. **18** Ma otu nwokorobia huru ha gaa gwa Absalom. Ya mere, ha abuo mere ngwangwa baa n'ulo otu nwoke onye Bahurim, onye nwere olulu mmiri n'ogige ya, ha ridara n'ime olulu ahụ. **19** Nwunye nwoke ahụ weere ihe mkpuchi ya tusa n'onu olulu mmiri ahụ gbasakwa mkpuru oka n'elu ya. O dighi onye maara maka ya. **20** Mgbe ndi ozi Absalom bjaruru juo nwanji ahụ, "Olee ebe Ahimaaz na Jonatan no?" Nwanji ahụ zara, "Ha agafeela mmiri iyi." Ndi ozi Absalom choro ha ma ha ahughi ha. Ha laghachiri na Jerusalem. **21** Mgbe ha lawara, mmadu abuo ahụ sitere n'olulu mmiri ahụ rigoputa, gaa gwa

eze Devid. Ha siri ya, “Bilie gafeenu mmiri ngwangwa, n’ihi na Ahitofel aduola Absalom odu otu a na otu a megide gi.” 22 Nke a mere Devid na ndi niile so ya biliri gafee osimiri Jordan. Mgbe chi ututu na-abo, ha niile no n’ofe nke ozo Jordan. 23 Mgbe Ahitofel huru na-emeghi ndumodu ya, o biliri jikwaa inyinya ibu ya, laa n’ulo ya n’obodo ya. Mgbe o ruru n’ulo ya, o doziri n’ezinaulo ya n’usoro, were udu kwugbuo onwe ya. O nwuru. E lie ya n’ili nna ya. 24 Devid batara Mahanaim oge Absalom gabigara Jordan, ya na ndi ikom Izrel so ya. 25 Absalom hoputakwara Amasa mee ya onyeisi ndi agha, n’onodu Joab. Amasa bu nwa nwoke Itra, onye Ishmel, onye luru Abigel, nwa nwanyi Nahash, onye bukwa nwanne nwanyi Zeruaya nne Joab. 26 Absalom na ndi agha Izrel mara ulo ikwu ha n’ala Gilead. 27 Mgbe Devid bjarutere Mahanaim, Shobi nwa Nahash onye obodo Raba nke di n’ala ndi Amon, na Makia nwa Amiel onye si Lo Deba, na Bazilai, onye Gilead si Rogelim 28 wetara ute e ji edina ala, na ite isi nri, na efere e ji eri nri bu oru onye okpu ite. Tinyere oka wiiti na oka bali, utu oka na oka a nara n’oku, akidi na lentil. 29 O wetakwara mmanu anu, na bota, aturu na chiizi nke sitere na mmiri ara ehi nye Devid na ndi so ya ka ha rie. N’ihi na ha siri, “Ike agwula ndi mmadu, agu na-agu ha, akpiri na-akpokwa ha nku, n’ime ozara.”

18 Devid gukotara ndi ya na ha so ma hoputa ndisi agha. Doo ufodu ka ha chia otutu puku ndi agha, ufodu ka ha chia otutu nari ndi agha. 2 Devid zipuru ndi agha ya, otu uzo n’ime uzo ato n’okpuru Joab, O hoputakwara Abishai, nwanne Joab, nwa Zeruaya, ka o chia otu uzo. Ma otu uzo nke foduru ka o tinyere n’aka Itai onye Gat. Eze gwara ndi agha ahụ si, “Mụ onwe m ga-edu unu gaa agha.” 3 Ma ndi ikom ahụ siri, “! gaghi apukwa ozo n’ihi na o buru na anyi atugharia bido igba oso, o burukwa na otu okara n’ime anyi anwu, nke ahụ agaghi emetu ha n’obi. Naani gi ka ha na-achọ. ! dikwa mkpa kariya puku ndi agha iri. O ga-akara anyi mma ugbu a ka i na-ezitere anyi inyeaka site n’ime obodo.” 4 Eze zara n’ikpeazu si, “Ihe obula di mma n’anya unu ka m ga-eme.” Ya mere, eze guzoro n’akuku onu uzo ama dika ndi ikom ya niile na-apu n’usu nke otutu nari, nakwa n’usu nke otutu puku. 5 Eze nyere ndisi agha ya, bu Joab, Abishai na Itai, iwu si ha, “Bikonu, n’ihi m, werenu nwayo n’ebe nwokorobia ahụ bu Absalom no.” Ndi

agha niile nukwara mgbe eze nyere ndisi niile iwu a banyere Absalom. 6 Ndi agha Devid si n’obodo puo izute ndi Izrel n’agha. Aluru agha a n’ohia Ifrem. 7 Ndi agha Devid tigbukwara ndi agha Izrel. Ha gburu iri puku ndi agha abuo n’ubochi ahụ. 8 Agha ahụ gbasara n’elu ala ahụ niile. Ndi nwuru n’ohia n’etiti umu Izrel kari ndi e gburu egbu. 9 Absalom zutere ndi agha Devid. O na-anokwasị n’elu inyinya ya n’oge a, dika inyinya ahụ sitere n’okpuru osisi ook ukwu di n’ohia ahụ na-agbafee, agiri isi ya konyere n’alaka osisi ahụ, tujikotaakwa, nke mere na o kwuru n’etiti eluigwe na ala. Ma inyinya ya gbaara na-aga. 10 Otu n’ime ndi ikom ahụ huru ya, kororo Joab, “Lee, ahuru m Absalom ebe o kwu n’elu osisi ook.” 11 Joab siri nwoke ahụ onye gwara gi, “Gini, i huru ya? Gini mere i tigbughi ya ka o ruo n’ala n’ebe ahụ? Mgbe ahụ, agaara m enye gi shekel olocha iri, na belit a nanye onye bu dike n’agha.” 12 Ma nwoke ahụ zara si, “A sikwari na e nyere m puku olocha n’aka m a, agaraghi m egbu ya. N’ihi na anyi niile nuru mgbe eze na-agwa gi na Abishai na Itai si, ‘Lezieni anya banyere nwokorobia bu Absalom, n’ihi m.’ 13 A si na m gburu ya, o ga-abu imegide eze. O ga-emesiekwa choputa onye mere ya. Ma gi onwe gi agaraghi aputa kwuchite onu m.” 14 Joab siri, “O bughi otu a ka m ga na-eche n’ihu gi.” Ya mere, o chiri ubere ato n’aka ya, dubaa ha n’obi Absalom, mgbe Absalom ka di ndu makwuru n’elu osisi ook. 15 Umụ okorobia iri ndi nabu ihe agha Joab gbara Absalom gburugburu, tigbuo ya. 16 Emesia, Joab furu opi ike nke mere ka ndi agha Devid na-achụ ndi Izrel kwusi ichu ha oso, n’ihi na Joab kwusiri ha. 17 Ha buuru ozu Absalom tuba ya n’olulu ukwu di n’oke ohia ahụ, werekwa nkume tuo ya n’elu. Ndi agha Izrel niile gbalara n’ulo ha. 18 N’oge Absalom di ndu, o wuru onwe ya ogidi ncheta. O wuru ogidi a na Ndagwurugwu Eze, n’ihi na o chere n’ime onwe ya si, “Enweghi m nwa nwoke ga-aza aha m.” Ya mere, o guru ogidi ahụ aha nke ya onwe ya. O bukwa Ogidi Absalom ka a na-akpo ya ruo taa. 19 Mgbe ahụ, Ahimaaz, nwa Zadok, bjakwutere Joab si ya, “Biko, ka m gbara oso gaa zie eze ozioma a, na Onyenwe anyi azoputala ya site n’aka ndi iro ya.” 20 Ma Joab zara si ya, “O bughi gi ga-ezi eze ozi taa. I nwere ike ime ya mgbe ozo, ma o bughi taa, n’ihi na nwa eze nwuru.” 21 Joab gwara otu nwoke onye Kush si ya, “Gaa gwa eze ihe i huru.” Nwoke ahụ kporo isiala, gbapu oso. 22 Ahimaaz nwa Zadok riokwara

Joab ọzọ sị ya, “Otu ọbụla o si dị, biko kwere ka m gbaso onye Kush a.” Ma Joab zara sị, “Nwa m nwoke, ginị mere i ji chọọ i ga? I nweghị ozi ọbụla i ga-ezi nke ga-ewetara gi ụgwọ ọrụ.” 23 Ọ rịrọrọ sị, “Otu ọbụla o si dị, hapụ m ka m gaa.” N’ikpeazụ Joab kwenyere sị ya, “Ọ dị mma, gbara ọsọ gaa.” Ahimaaz sitere n’uzọ di mkpụmkpụ nke gafere obosara ala Jodan buru nwoke Kush ahụ ụzọ gbaruo. 24 Devid nọ n’ọnụ ụzọ ama n’oge a. Mgbe onye nche rigoruru n’elu mgbidi ebe ọ na-anọ, ọ hụrụ otu nwoke ka ọ na-agba ọsọ naanị ya. 25 Onye nche ahụ kporọ Devid oku gwa ya na o nwere onye na-abịa. Ma eze zara ya sị, “Ọ buru naanị ya, o nwere ozioma.” Mgbe onyeozisi ahụ na-abjara nso, 26 onye nche ahụ lepukwara anya hụ otu nwoke ọzọ ka o ji ọsọ na-abịa naanị ya. Ọ kpokwara oku ọzọ sị, “Onye ọzọ na-abiakwa.” Eze zara sị, “Onye ahụ ga-enwekwa ozioma.” 27 Onye nche ahụ zara sị, “Onye nke mbụ na-abịa di ka Ahimaaz, nwa Zadok,” Eze zara sị, “Ọ bụ ezi mmadụ, ọ bukwa ozioma ka o ji na-abịa.” 28 Mgbe ahụ, Ahimaaz kporọ eze oku sị, “Udo!” Ọ kporọ isiala nye eze. Kpuokwa ihu ya n’ala sị, “Ngozi na-adiri Onyenwe anyị Chineke gi. Onye nke mebiri nzube ndị ahụ niile weliri aka imegide onyenwe m bụ eze.” 29 Eze juru ya sị, “Olekwanụ maka nwokorobia ahụ bụ Absalom? Ọ nọkwa n’udo?” Ahimaaz zara sị, “Mgbe Joab zipurū ohu eze, na mụ onwe m, oke ụzọ di, ma amaghị m ihe kpatara ya.” 30 Eze gwara ya sị, “Chere n’ebe a.” Ahimaaz chighariri chere. 31 Mgbe ahụ, onye Kush ahụ bjarutere sị, “Onyenwe m bụ eze, nuru ozioma a. Taa Onyenwe anyị ekpeputala gi site n’inaputa gi n’aka ndi niile biliri imegide gi.” 32 Eze juru onye Kush ahụ, “Nwokorobia ahụ bụ Absalom, ọ nọkwa n’udo?” Onye Kush ahụ zaghachiri, “Ka ndi iro onyenwe m bụ eze na ndi niile na-ebili imejo gi di ka nwokorobia ahụ!” 33 Okwu a meturu eze n’ahu nke ukwu, o biliri rigoo n’ulo nke di n’onu uzo ama, nodu n’ebe ahụ kwaa akwa. Ọ nọ na-akwa akwa mgbe ọ na-aga, na-eti mkpu akwa na-asi, “O, nwa m, Absalom! O nwa m, nwa m, Absalom. A sịkwarị na m nwuru n’onodu gi! O, Absalom nwa m, nwa m oo!”

19 Ọ dighi anya ozi ruru Joab nti si, “Lee, eze na-akwa akwa, na-eru uju n’ihi Absalom.” 2 Mgbe ndi agha ya nuru na eze nọ n’oke iru uju n’ihi nwa ya, mmeri ha ghororo ha ihu mgbaru n’ubochi ahụ. 3 Ndi agha Devid niile zobatasiri onwe ha n’ime obodo dika a ga-asi na ha bu ndi ihere na-eme dika ndi e meriri

n’agha. 4 Eze kpuchiri ihu ya nogidekwa na-akwa akwa na-asi, “O, nwa m Absalom! O! Absalom nwa m, nwa m!” 5 Emesja, Joab jekwuuru eze n’ulo si ya, “Anyi zoputara ndu gi, na ndu umu gi ndi ikom na ndi inyom, na ndi nwunye gi, na ndi iko gi nwanyi taa, ma lee ka i si emeso anyi. I na-eme ka ihere mee anyi, dika a ga-asi na anyi mere ihe ojoo. 6 I huru ndi iro gi n’anya, ma na-akpo ndi huru gi n’anya asi. I meela ya ka o puta ihè taa na o nweghi ihe ndi ochiagha gi na ndi agha gi bu n’anya gi. Ahuru m na o gaara abu ihe ziri ezi n’anya gi ma a sịkwarị na Absalom di ndu taa, ma anyi niile anwu. 7 Ugbu a, puo gaa kelee ndi agha gi. Eji m aha Onyenwe anyi na-anu iyi na-asi na o buru na i pughi n’ezi kelee ha, otu onye n’ime ha agaghi afodu n’ebe a mgbe chi taa jiri, mgbe ahụ ihe ga-ajoro gi njo karja ihe niile i jirila anya gi hu na ndu gi.” 8 Ya mere, eze biliri nodu odu n’onu uzo ama. Mgbe ndi agha nuru na eze nọ n’onu uzo ama, ha niile putara guzo n’ihu ya. Ma n’oge a, ndi Izrel niile agbalaala, onye obula n’ulo ya. 9 N’etiti ebo Izrel niile, ndi mmadu nọ na-aru uka na-asi, “Eze naputara anyi site n’aka ndi iro anyi. Ọ bụ ya naputara anyi site n’aka ndi Filistia. Ma ugbu a, o sitela n’ala a gbapu n’ihi Absalom.” 10 Absalom, onye anyi tere mmanu ka o chja anyi anwuola n’agha. Ginị mere, unu a gaghị ekwu okwu i kporghachite eze anyi? 11 Eze Devid zigaara Zadok na Abjata, ndi nchujaja ozi a, “Juru ndi okenye Juda sị, ‘N’ihi ginị ka unu ga-eji buru ndi ikpeazu ime ka eze loghachi n’obi ya, ebe o bu na ihe a na-ekwu n’ala Izrel niile eruola eze nti n’ebe o bi? 12 Umunne m ka unu bu, okpukpu m na anu ahụ m. Ginị mere unu ga-eji buru ndi ikpeazu ga-akpolata eze n’ulo ya?’ 13 Gwakwanu Amasa sị ya, ‘O bu na i bughị okpukpu m na anu ahụ m? Ka Chineke mesoo m mmeso otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na i bughị ochiagha m malite taa n’onodu Joab.’” 14 Amasa mere ka obi ndi okenye Juda rulata, dika otu mmadu. Ha zigara eze ozi, sị, “Loghachikwute anyi, gi na ndi ohu gi niile.” 15 Mgbe ahụ, eze loghachitere na Jodan. Ndi ikom Juda bjarutere Gilgal izute eze, na ikpofeta ya Jodan. 16 Shimei, nwa Gera, onye Benjamin, nwoke ahụ sitere na Bahurim, mere ngwangwa soro ndi ikom Juda puta izute eze Devid. 17 Ya na puku ndi ikom Benjamin sokwa. Ziba, onyeozisi Sól, na umu ya ndi ikom iri na ise, na iri ndi ozi abuo ndi ozi ya, mekwara ngwangwa ibjarute Jodan tupu eze erute n’ebe ahụ. 18 Ha gabigara mmiri n’ebe o di nta ikwofe

ndị ụlọeze n'ụgbọ mmiri, na ime ihe ọbụla dị mma n'anya ya. Mgbe Shimei nwa Gera gafere Jodan, ọ dara n'ala n'ihu eze, **19** sị ya, “Ka Onyenwe m, ghara igụkọrọ m njehie m nye m. Echetakwala otu ohu gị si mee ihe n'ezighị ezi n'ụbọchị onyenwe m hapụrụ Jerusalem pụọ. Ka eze ghara itinye ya n'obi ya, **20** n'ihu na mụ bụ ohu gị maara na m mehiere, ma taa abịara m dika onye mbụ site n'agbụrụ Josef, ibịa zute onyenwe m, bụ eze.” **21** Abishai nwa Zeruaya juru eze sị ya, “Ọ bụ na Shimei agaghị anwụ n'ihu ihe a? N'ihu nkọcha ọ kọchara onye Onyenwe anyị tere mmanụ bụ eze.” **22** Ma Devid siri, “Gini jikọtara mụ na unu ụmụ ndị ikom Zeruaya, nke mere na taa unu aghọla ndị na-emegide m? O kwesiri ka e gbuo onye ọbụla n'ala Izrel taa? Ọ bụ na m amaghị na taa, abụ m eze Izrel?” **23** Ya mere eze gwara Shimei sị, “I gaghị anwụ. Eze jiri inụ iyi kwee ya nkwa a.” **24** Mefiboshet, nwa nwa Sọl bjarukwara izute eze. Site n'ụbọchị eze hapụrụ Jerusalem, ọ sabeghị ụkwụ ya, ma uwe ya, ọ kpughikwa afụonyụ ya tutu ruo mgbe eze lọtara n'udo. **25** Mgbe o si Jerusalem pụta izute eze, eze juru ya ajujụ sị, “Mefiboshet, gini mere i soghi m gaa?” **26** Ọ zara ya sị, “Onyenwe m, eze, agwara m Ziba ohu m ka o doziere m inyinnya ibu m, ka m soro eze, ma ebe m bụ onye ngwuro, ọ ghogburu m. **27** O kwuluru ohu gị n'ebe onyenwe m bụ eze nọ. Ma onyenwe m bụ eze dika mmụọ ozi Chineke, n'ihu ya mee m ihe masiri gi. **28** N'agbanyeghi na ụlọ nna m niile dika ndị nwuru anwụ n'ebe onyenwe m bụ eze nọ, ma i nyere ohu gị onodu n'etiti ndị na-eri nri n'elu tebul gi. Gini bụ ikike ọzọ m nwere iji riọọ eze aririọ?” **29** Eze siri ya, “N'ihu gini ka i ka na-ekwuru okwu? Enyela m gi na Ziba iwu ka unu kee ala ahụ n'etiti onwe unu.” **30** Mefiboshet siri eze, “Ka o were ihe niile ebe onyenwe m bụ eze loghachiri n'ulo ya n'udo.” **31** Bazilai onye Gilead sikwa na Rogelim bịa iso eze kwofee osimiri Jodan, na izilaga ya site n'ebe ahụ. **32** N'oge a, Bazilai bụ agadi nwoke, onye gbara iri afọ asatọ. Ọ lekọtara eze mgbe eze nọ na Mahanaim, n'ihu na ọ bụ ogaranya. **33** Eze gwara Bazilai sị ya, “Soro m gafee osimiri ka i soro m biri na Jerusalem. Aga m elekotakwa gi.” **34** Ma Bazilai zara eze sị ya, “Afọ ole ka ọ fodoru m idị ndu m ga-eji soro eze gaa Jerusalem? **35** Agbaala m iri afọ asatọ. Enwere m ike ikowa ihe di iche n'etiti ihe di mma na nke na-adighi mma. O nwere ụzọ ohu gị si anụ uto ihe oriri na ihe onuru? O nwere ụzọ m si anụ olu ndi ikom na ndi inyom na-abu abụ? Gini mere ohu gi ga-

eji buru ibu arọ nye onyenwe m na eze? **36** Ohu gi gaseo eze gafee osimiri Jodan, maobu n'ihu gini ka eze ga-eji nye m onyinye ozo di iche. **37** Biko, ka ohu gi laghachi, ka m nwee ike nwuo n'obodo m, n'akuku ili nna m na nne m. Ma lee ohu gi bu Kimham, ka o soro onyenwe m, bu eze gafee. Gi mekwara ya ihe obula di mma n'anya gi.” **38** Eze zara sị ya, “Ọ di mma, Kimham ga-eso m gafee, aga m emekwara ya ihe oma niile i rioro m.” **39** Ya mere, ndi ahụ niile gabigara Jodan, mgbe ahụ eze gabigakwara. Eze suturu Bazilai onu, goziekwa ya, Bazilai laghachiri n'ulo ya. **40** Mgbe eze gabigara ruo Gilgal, Kimham sokwa ya gafee. Ndi agha Juda niile na otu okara ndi agha Izrel niile mere ka eze gabiga. **41** Ọ dighi anya, ndi ikom Izrel niile no na-abjakwute eze na-asị ya, “Gini mere umunna anyi, ndi ikom Juda, jiri zopu eze kpofeta ya na ezinaulo na ndi ikom ya niile osimiri Jodan?” **42** Ma ndi ikom Juda zara ndi ikom Izrel, “Anyi mere nke a n'ihu na eze bu onye metutara ahụ anyi. Gini mere iwe ji ewe unu maka nke a? Anyi erielala ihe obula site na nri eze? Ka anyi anarala ihe obula dobere onwe anyi?” **43** Ma ndi ikom Izrel zara sị, “Anyi di ebo iri n'Izrel, n'ihu ya, anyi nwere oke iri n'ime Devid karja unu. Gini mere unu ji lelja anyi anya? Chetakwanu na ọ bu anyi bu uzọ kwuo okwu maka nlota ya ibu eze anyi ozo.” Ma ndi ikom Juda ejighi olu oma nye ndi Izrel osisa.

20 Mgbe ahụ, otu onye okwu na ụka, aha ya bụ Sheba, nwa Bikri, onye Benjamin nọ n'ebe ahụ n'oge a. Ọ furu opi ike ya tie mkpu sị, “Anyi enweghi oke n'ime Devid, anyi enwekwaghi ihe nketa n'ime nwa Jesi. Ndi Izrel, onye obula laa n'ulo ikwu ya!” **2** Ya mere, ndi ikom Izrel niile tughariri hapu Devid, soro Sheba nwa Bikri. Ma ndi ikom Juda nogidere soro eze ha site na Jodan ruo Jerusalem. **3** Mgbe Devid loghachitere n'ulo ya na Jerusalem. O nyere iwu ka ndi iko ya nwanji iri ndi ahụ ọ hapuru ilekota ulo, ndi ahụ ha na Absalom dinara, noro n'ulo di iche, ebe a no na-eche ha nche. Eze abakwurughi ha ozo. Ha bu ndi emechibidoro uzọ, ha na-ebi ndu dika ndi di ha nwuru anwu tutu ruo ubochi onwu ha. **4** Mgbe ahụ, eze gwara Amasa okwu sị, “Kpokota ndi agha Juda ka ha bjakwute m n'ime abali ato. Gi onwe gi kwa gaseo ha bịa n'oge ahụ.” **5** Amasa puru jee ikpokota ndi Juda; ma o were ya otutu oge karja abali ato. **6** Devid siri Abishai, “Lee nwoke a bu Sheba nwa Bikri na-aga ime ihe ojoo ga-adi njo karja nke Absalom mere. Chiri

ndị agha nna gị ukwu chuso ya, ma ọ bughị ya, ọ gachota obodo e wusiri ike gbaba, ebe anyị na-apughị inweta ya.” 7 Ya mere ndị agha Joab, na ndị Keret na Pelet, na ndị niile bụ dike na dimkpa n’agha pụrụ n’ikike ọchịchị Abishai. Ha si Jerusalem pụọ ichuso Sheba nwa Bikri. 8 Mgbe ha rutere n’oke nkume ahụ dī na Gibion, Amasa pụtara izute ha. Joab yi uwe agha ya n’oge a; ọ fanyekwara mma agha ya n’ọbọ n’ukwu ya. Mgbe ọ gara n’ihu, mma ahụ si n’ọbọ ya daputa. 9 Joab kelere Amasa sị ya, “Kedu ka ị dī nwanna m.” Mgbe ahụ, Joab ji aka nri ya jide Amasa n’ahụonụ isutu ya onụ, 10 Amasa elezighi anya hụ na mma agha nta dī n’aka Joab. Joab mabanyere ya n’ime afọ Amasa, mee ka mgbirị afọ ya sosiskwaa n’ala. Ọ maghị ya mma ahụ ugboro abụọ, n’ihi na otu ugboro ahụ mere ka Amasa nwụọ. Mgbe ahụ, Joab na nwanne ya Abishai chusoro Sheba nwa Bikri n’azu. 11 Mgbe ahụ, otu n’ime ndị agha Joab guzo n’akụkụ Amasa sị, “Onye ọbụla dinyeere Joab na Devid ya bịa soro Joab n’azu.” 12 Ma Amasa togbo n’ala n’etiti ụzọ. Ọbara sikwa ya n’ahụ na-asoputa. Mgbe nwoke ahụ hụrụ na otutu ndị agha na-agbakọ ile Amasa, o bupurū ozu ya n’uzọ, were uwe kpuchie ya n’ohia. 13 Mgbe e bupusiri ozu Amasa n’uzọ, ndị agha niile sooro Joab gaa ijide Sheba, nwa Bikri. 14 Sheba gabigara ebo niile nke Izrel ruo Ebel-Bet-Maaka, gabigakwa oke ala ndi Bikri, bụ ndi zukotara soro ya. 15 Ndi agha Joab bįara gbochie ya na Ebel-Bet-Maaka. Ha wuru ihe mgbochi ruo obodo ahụ, nọbichie mgbidi dī ya gburugburu. Ebe ha nọ na-akụ mgbidi ahụ ihe, ka ha kwatuo ya. 16 Otu nwanyị maara ihe si n’obodo ahụ kpọọ oku sị, “Geenụ m ntị, geenụ m ntị, gwanụ Joab ka ọ bịa n’ebe a. Achoro m igwa ya okwu.” 17 Joab putara gaa ya nso. Nwanyị ahụ juru sị, “Ọ bụ gị bụ Joab?” Ọ zara sị, “E, ọ bụ m.” Mgbe ahụ, ọ gwara ya, “Gee ntị, ka ị nụ ihe ohu gị nwere ikwu.” Joab siri ya, “Ana m ege ntị.” 18 Ọ gara n’ihu sị, “N’oge ochie a na-ekwu sị, ‘Gaa juta ase n’Ebel,’ n’uzọ dī otu a ka ha si ekwubi okwu. 19 Anyị bụ ndi udo na ndi kwesiri ntukwasị obi n’Izrel. I na-achọ ibibi obodo bụ nne n’Izrel. Gini mere i ji chọọ iloda ihe nketa nke Onyenwe anyi?” 20 Joab zara sị, “Mba! Ọ bughị uche m ịla obodo a n’iyi. 21 Ọ bughị otu a ka okwu ahụ dī. Otu nwoke a na-akpọ Sheba nwa Bikri, nke si n’obodo ugwu Ifrem e welielala aka ya imegide eze, bụ Devid. Nyefee nwoke a osijiso n’aka m, aga m esi n’obodo a pụọ.” Nwanyị ahụ siri Joab, “A ga-atuputara gị isi ya site na mgbidi.” 22

Nwanyị ahụ ji ndumodu nke amamihe ya gawkuru ndi obodo. Ha bipuru Sheba nwa Bikri isi, tuputara ya Joab. Ya mere na ọ furu opi ike ya, ndi ikom ya sitere n’obodo ahụ lasaa, onye ọbula lara n’ulo nke ya. Joab laghachikwuru eze na Jerusalem. 23 Ọ bụ Joab ka e mere onyeisi agha na-achị ndi agha niile nke Izrel. Benaya nwa Jehoiada bụ onye na-achikota ndi Keret na ndi Pelet na-eche eze nche. 24 Adoniram na-ahụ maka ihe banyere ndi oru mmanye. Jehoshafat nwa Ahilud bụ onye na-edekota ihe niile na-eme n’obodo. 25 Sheva bụ ode akwukwo eze, Zadok na Abjata bụ ndi nchujaja. 26 Ira, onye si n’obodo Jaja, bụ onye nchujaja eze Devid.

21 Unwu dara afọ atọ n’oge Devid na-achị, afọ kwa afọ. Devid choro ihu Onyenwe anyi. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri, “Ọ bụ maka Sọl na ọbara ulo ya kwafuru, n’ihi na o gburu ndi Gibion.” 2 Eze kporo ndi Gibion, gwa ha okwu. (Ndi Gibion abughị ndi Izrel, kama ha bụ ndi foduru n’ime ndi Amorait, ndi bi n’ala Kenan mgbe umu Izrel batara. Mgbe ahụ ha batara, ndi Izrel nuru iyi nye ndi Gibion na ha agaghị egbu ha, ma Sọl sitere n’inu oku nke obi n’ihi Izrel na Juda choro ikpochapu ha.) 3 Devid juru ndi Gibion ajuju sị, “Gini ka m ga-emere unu? Gini ka m ga-eji kpuchie mmehie a e mere megide unu, ime ka unu gozie ihe nketa Onyenwe anyi?” 4 Ndi Gibion zara ya sị, “Nsogbu anyi na Sọl na ndi ulo ya abughị ihe a ga-eji ọlacha maobu ọlaedo mezie. Anyi achokwaghị ka onye ọbula n’Izrel nwuo n’ihi anyi.” Devid siri ha, “Gini ka unu choro ka m meere unu?” 5 Ha zara eze sị, “Kwere ka anyi wezuga nwoke ahụ wetaara anyi mbibi na ịla n’iyi, onye ahụ mere ka anyi ghara inwe ebe obibi ọbula n’ala Izrel. 6 Ka akponye anyi ndi ikom asaa site n’umu ya, ka anyi kwugbuo ha nye Onyenwe anyi na Gibe Sọl, onye Onyenwe anyi hoputara.” Eze zara sị, “Aga m akponye unu ha.” 7 Ma eze nwere omiko n’ahụ Mefiboshet nwa Jonatan, nwa Sọl, n’ihi igba ndu dī n’etiti ya na Jonatan n’ihu Onyenwe anyi. 8 Ma eze kporo Amoni na Mefiboshet, umu ndi ikom abuo nke Rizpa, nwa nwanyị Aja, bụ ndi ọ mtaara Sọl. Nakwa umu ndi ikom ise nke Merab nwa Sọl mutara mgbe ọ bụ nwunye Adriel, nwa Bazilai onye Mehola. 9 O nyefere ha niile n’aka ndi Gibion; ndi Gibion kwubakwara ha n’ugwu n’ihu Onyenwe anyi. Ha asaa nwuru n’otu ubochi na mmalite owuwe ihe ubi nke oka balị. 10 Ma Rizpa, nwa nwanyị Aja were akwa

mkpe gbasara onwe ya n'elu nkume. O kweghikwa ka anụ ufe bekwasi ha n'ehihie, maqbu anụ ohiha n'abalị. Ọ nọgidere n'ebe ahụ site n'oge mmalite owuwe ihe ubi tutu ruo mgbe mmiri bidoro izokwasị anụ ahụ ha. **11** Mgbe a gwara Devid ihe Rizpa, nwa nwanị Aia, iko nwanị Sọl mere, **12** ọ gara chikọtaa ọkpukpu Sọl na nke nwa ya Jonatan site n'aka ndị nwe obodo Jebesh Gilead. Ha gara na nzuzo zuru ozu Sọl na Jonatan site n'ama dị na Bet-Shan, ebe ndị Filistia kwubara ha, oge ha gburu Sọl na Gilboa. **13** Devid sitere n'ebe ahụ chikọtaa ọkpukpu Sọl na nke nwa ya nwoke Jonatan, chikọtakwa ọkpukpu ndị ahụ akwugburu. **14** Ha liri ọkpukpu Sọl na nke nwa ya nwoke Jonatan n'obodo Zela n'ala Benjamin, n'ime ili Kish nna Sọl, meekwa ihe ndị ọzọ niile eze nyere n'iwu. Mgbe nke a gasiri, Chineke zara ekpere n'ihia ala ahụ. **15** Emesịa, ndị Filistia busokwara Izrel agha ọzọ. Devid na ndị agha ya pụkwara iluso ha ọgu. N'oge ha na-alu ọgu a, ike gwurụ Devid nke ukwu. **16** Mgbe ahụ, Ishibi-Benob, otu onye agburu Rafa, onye idị arọ nke bronzi dị n'omụ ụbe ya ruru kilogram atọ na okara, onye jikwa mma agha oheru, bjaruru Devid nso choọ igbu ya. **17** Ma Abishai nwa Zeruaya b̄jara nyere Devid aka, tigbuo onye Filistia ahụ. Site n'oge ahụ, ndị ikom Devid n̄rụ iyi sị ya, "Ị gaghi esokwa anyị gaa ibu agha ọzọ! Ka a ghara imenyū oriona Izrel." **18** Mgbe oge gaturu, ha na ndị Filistia l̄rụ agha ọzọ na Gob. N'oge a, Sibekai, onye Husha, gburu Saf, otu n'ime ndị agburu Rafa. **19** N'agha ọzọ ha na ndị Filistia l̄rụ na Gob, Elhanan nwa Jaja onye Bethlehem gburu nwanne Golaiat onye Gat, onye ụbe ya nwere osisi d̄i ogologo d̄ika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa. **20** N'agha ọzokwa, b̄ nke a l̄rụ na Gat, e nwere otu nwoke gbara oke dimkpa, nke nwere mkp̄s̄jaka isii n'aka ya ọb̄la, nweekwa mkp̄s̄j̄kw̄ isii n'ukw̄ ya ọb̄la, ya b̄, a ḡk̄otaa ha niile, iri mkp̄s̄jaka na mkp̄s̄j̄kw̄ ab̄ọ na an̄. Ọ b̄kwa onye am̄r̄ n'agburu Rafa. **21** Mgbe ọ k̄ochara Izrel, Jonatan nwa Shimei, nwanne nwoke Devid, gburu ya. **22** Mmadu an̄ ndi a b̄ ndi agburu Rafa d̄i na Gat. Devid na ndi agha ya gburu ha niile.

22 Devid buuru Onyenwe anyi okwu niile nke abụ a mgbe Onyenwe anyi naputara ya site n'aka ndi iro ya niile, nakwa n'aka Sọl. **2** Ọ siri: "Onyenwe anyi bụ oke nkume m. Ọ bụ ebe mgbaba m e wusiri ike, na onye nnaputa m. **3** Chineke m bụ oke nkume m, onye m gbabara n'ime ya. Ọ bụ ọta m, na mpi nzọputa m. Ya

bụ oke nkume m nke onye ọb̄la na-apugh̄i ịba n'ime ya, ebe mgbaba m, na onye nzọputa m, site n'aka ndi na-eme ihe ike. **4** "Akp̄okuru m Onyenwe anyi; onye e kwesiri inye otuto. Azọputara m site n'aka ndi iro m. **5** Ebili mmiri nke ọnwu gbara m gburugburu; ịchi ọkụ nke mbibi ọjọọ kpuchiri m. **6** Ụdọ niile nke ili kere m agb̄, Ọnya nke ọnwu guzogidere m. (Sheol h7585) **7** "N'ọnọdụ oke mkpagbu m, akp̄okuru m Onyenwe anyi, akp̄okuru m Chineke m. Akwa m ruru ya ntị. O sitekwara n'ul̄onso ukwu ya n̄u olu m. **8** Ụwa mere mkpotu maa jijiji, ntọala eluigwe makwara jijiji, ha mara jijiji n'ihia iwe nke na-ewe ya. **9** Anwuru ọkụ sitere ya n'imi p̄ta; Ọkụ na-erep̄ia erep̄ia sikwa n'onu ya p̄ta. Icheku ọkụ na-ere ọkụ sitekwara n'ebe ahụ nwuputa. **10** O kewara mbara eluigwe, r̄data; oke igwe ojii d̄ikwa n'okpuru ukw̄ ya. **11** Ọ n̄kwasiri n'elu cherubim felie elu, O feliri elu n'elu nku nke ifufe. **12** O mere ọchichiri ihe mkpuchi nke gbara ya gburugburu, b̄ ọchichiri mmiri igwe ojii nke mbara eluigwe. **13** Site n'ih̄e nke na-enwuputa n'ahụ ya, amuma egbe eluigwe nwuputara ire ọkụ. **14** Onyenwe anyi sitere n'eluigwe bigbo. Olu Onye kachasi ihe niile elu dara ụda. **15** Ọ gbara ak̄u ya, mee ka ndi iro gbasasi. O jikwa oke amuma nke egbe eluigwe chusaa ha. **16** E kpughere ala ala nke oke osimiri. Gbakwa ntọala niile nke ụwa ọto, site n'iba mba nke Onyenwe anyi, na nkuume si n'imi ya p̄ta. **17** "O sitere n'elu setipu aka ya, jidesie m aka ike, ọ d̄oputara m site n'ogbu mmiri niile. **18** Ọ naputara m site n'aka ndi iro m d̄i ike, b̄ ndi kporo m asi, ndi d̄ikwa ike karja m. **19** Ha guzogidere m n'ubochi ihe ndakwasị m. Ma Onyenwe anyi buru m ihe ndabere. **20** Ọ kp̄putara m gaa n'ebe sara mbara, Ọ naputara m n'ihia na ihe m na-atọ ya uto. **21** "Onyenwe anyi mesoro m d̄ika ezi omume m si d̄i, Ọ kwughachiri m d̄ika id̄i ọcha nke aka m si d̄i. **22** N'ihia na edebezuola m ụzọ niile nke Onyenwe anyi; ikpe amagh̄i m n'ihia igbakuta Chineke azu. **23** Iwu ya niile d̄i n'ihu m, esibekwagh̄i m n'ukpuru ya wezuga onwe m. **24** Abụ m onye naneweghi ita uta n'ihu ya, edebekwara m onwe m puo na mmehie. **25** Onyenwe anyi kwughachiri m d̄ika ezi omume m si d̄i, d̄ika id̄i ọcha m si d̄i n'anya ya. **26** "N'ebe onye kwesiri ntukwasị obi n̄o, i na-egosi onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi, n'ebe onye zuruoke n̄o, i na-egosi onwe gi onye zuruoke. **27** N'ebe onye d̄i ọcha n̄o, i na-egosi onwe gi onye d̄i ọcha, ma nye ndi ụzọ ha na-ezighi ezi, i na-egosi onwe gi d̄ika onye

dị aghugho. 28 I na-azoputa ndi di umeala n'obi, ma anya gi di n'ahu ndi mpako, I mee ka ha di ala. 29 O bu gi, Onyenwe anyi, bu orioma m, Onyenwe anyi na-eme ka ochichiri m ghoo ihè. 30 Site n'inyeaka gi, apuru m iluso igwe ndi agha ogo; sitekwa na Chineke m apukwara m iwufe mgbidi obula. 31 "Ma banyere Chineke, uzọ ya zuruoke; okwu onu Onyenwe anyi bu ihe a nuchara anucha. O bu ota nke onye obula na-ezo onwe ya n'okpuru ya. 32 N'ihì na onye bu Chineke, ma o bughi naani Onyenwe anyi? Onye bukwa Oke Nkume ahụ, ma o bughi naani Chineke? 33 O bu Chineke na-enye m ike, na-echebekwa uzọ m n'izuoke. 34 O na-eme ka ukwu m di gara gara, dika nke nne ele O na-emekwa ka m kwuru chim n'ebe niile di elu. 35 O na-azu aka m abuo ibu agha, ogwe aka m abuo puru iroji uta bronz. 36 I na-eme ka inyeaka nke nzoputa gi buru ota m, inyeaka gi emeela m ka m di ukwu. 37 I na-edozi uzọ sara mbara nye ukwu. Ka nkwonko ukwu m ghara igbuchapu. 38 "Achuru m ndi iro m oso, kpochapu ha. Alaghachighi m azu tutu ruo mgbe ha niile lara n'iyi. 39 Etidara m ha n'ala kpmkpm. Ha enwekwaghì ike ibilite. Ha dara n'okpuru ukwu m abuo. 40 O bu gi nyere m ike ibu agha. I wedara ndi niile na-emegide m n'ala n'ihu m. 41 I meela ka ndi iro m tugharia gbalaga. Ebibiekwala m ha niile. 42 Ha bere akwa maka enyemaka, ma o dighi onye na-azoputa ha. Ha kpokuru Onyenwe anyi, ma o zaghi ha. 43 Egwepiara m ha nke oma, mee ka ha diri ka ntụ nke ala. Asuru m ha akwu, zotofo ha dika apiti nke okporuzo. 44 "I naputala m site n'aka ndi niile naluso m ogo. I chebere m dika onyeisi nke otutu mba. Ndi m na-amaghì na mbu na-ejekwara m ozi. 45 Ndi ala ozo na-ehulata n'ihu m n'ihì egwu, ngwangwa ha nuru olu m, ha na-erube isi nye m. 46 Obi na-ada ha mba. Ha na-ama jijiji mgbe ha na-esite n'ebe niile ha e wusiri ike na-aputa. 47 "Onyenwe anyi na-adi ndu. Otuto diri oke nkume m. Mbuli elu diri Chineke m, bu oke nkume ahụ, Onye nzoputa m. 48 O bu Chineke ahụ, onye na-aboro m obo. Onye na-emekwa ka mba di iche iche noro n'okpuru m. 49 Onye na-anaputa m site n'aka ndi iro m. I mere ka m di elu karia ndi iro m. Naputakwa m site n'aka nwoke na-eme ihe ike. 50 N'ihì nke a, Onyenwe anyi, aga m eto gi n'etiti mba niile di iche iche. Aga m abuku aha gi abu otuto. 51 "Chineke na-enye eze ya mmeri di ukwu. O na-egosikwa onye ya o tere mmanu obi ebere. Ihe ndi a

ka o na-emere Devid na umu umu ya, ruo mgbe niile ebighi ebi."

23 Ndi a bu okwu ikpeazu Devid kwuru: "Okwu puru iche si nonu Devid, nwa Jesi, ihe si nonu nwoke ahụ Chineke Onye kachasi ihe niile elu buliri elu. Nwoke ahụ onye Chineke nke Jekob tere mmanu, onye bu oka n'ibu abu n'ala Izrel. 2 "Mmuo Onyenwe anyi kwuru okwu site nonu m, okwu ya dikwa m n'ire. 3 Chineke Izrel kwuru okwu, Oke nkume Izrel siri m, 'Mgbe mmadu na-achi ndi ozo site n'ezì omume, mgbe o na-achi site n'egwu Chineke. 4 O di ka ihè nke ututu, mgbe anyanwu na-achawaputa n'ututu nke igwe ojii na-adighi. Dika ihè na-acha mgbe mmiri zochara nke na-eme ka ahija ndu na-epuputa n'ala.' 5 "O buru na ihe banyere ulo m ezighi ezi n'ebe Chineke no. N'ezie, o garaghì ekwe ka ogbugba ndu ebighi ebi diri n'etiti mu na ya, Ogbugba ndu e doru n'usoro nke e mere ka o guzosie ike n'uzo niile. N'ezie, o garaghì eme ka nzoputa m zuo oke. Ma mezuwaara m ochichio obi m niile. 6 Ma ndi ajo mmadu ka a ga-atufu n'akuku dika ogwu, nke mmadu anaghì eji aka ekpokota. 7 Onye obula meturu ogwu aka, bu onye nwere ngwa oru igwe maobu osisi ube. A na-esure ha oku n'ebe ha togboro." 8 Ndi a bu aha ndi dike n'agha Devid nwere: Josheb-Bashebet, onye Takemon, bu onyeisi nke mmadu ato. O weliri ube ya megide nari ndi ikom asato, bu ndi o gburu n'otu mgbe ibu agha. 9 Onye nke na-eso ya bu Elieza, nwa Dodayi, onye Ahohi. Dika otu n'ime ndi dike ato ahụ, ya na Devid no mgbe ha na-akwa ndi Filistia emo, bu ndi zukoro na Pas Damim ibu agha. Mgbe ahụ, ndi Izrel lara azu, 10 ma Elieza guzoro na-alaghì azu. O gbugidere ndi Filistia ruo mgbe ike gwuru aka ya. Aka ya rapakwaara na mma agha. Onyenwe anyi nyekwara ha mmeri di ukwu n'ubochi ahụ. Ndi agha ahụ laghachikwutere Elieza, maobu naani ka ha yipusia ndi ahụ e gburu egbu ihe ha yi n'ahu. 11 Onye nke ato bu Shama, nwa Agee, onye Hara. Mgbe ndi Filistia chikotara onwe ha n'otu ebe, nke e nwere otu ubi juputara na lentil, ma ndi agha Izrel niile sitere n'ebe ha no gbanu. 12 Ma naani Shama guzoro n'etiti ubi lentil ahụ. O naputara ya, tigbuo ndi Filistia niile ahụ. Onyenwe anyi nyere mmeri di ukwu. 13 N'oge owuwe ihe ubi, mmadu ato n'ime iri ndi dike ato ahụ, jekwuru Devid n'ogba nkume Adulam, mgbe otu ndi Filistia mara ulo ikwu ha na Ndagwurugwu Refaim. 14 Ma Devid no

n'ebe ahụ ewusiri ike n'oge ahụ, ma ọnọdụ ndị agha Filistia dị na Betlehem. **15** Agụụ mmiri gurụ Devid nke ukwu. O sị, “Ọ ga-amasị m ma ọ bụrụ na o nwere onye ga-ekunye m mmiri ọ̀nụ̀nụ̀, site n'olulu mmiri dị nso n'ọ̀nụ̀ ụ̀zọ̀ ama Betlehem!” **16** Ya mere, ndị dike n'agha atọ ahụ wakpuru ọ̀mụ̀ma ụ̀lọ̀ ikwu ndị Filistia, seta mmiri site n'olulu mmiri ahụ dị n'akụkụ ọ̀nụ̀ ụ̀zọ̀ ama Betlehem, bulatara ya Devid. Ma Devid juru ị̀nụ̀ ya, kama ọ wufuru ya n'ala n'ihu Onyenwe anyị. **17** Ọ sịrị, “Ya bụrụ m ihe arụ, Onyenwe anyị, na m ga-eme nke a. Nke a ọ bughị ọbara ndị ikom a, ndị ji ndụ ha chụọ aja n'ihu ikute mmiri a?” Devid ekweghị anụ ya. Nke a bụ ụdị ike dike atọ ahụ kpara. **18** Abishai, nwanne Joab, nwa Zeruaya, bụ onyeisi ndị ikom atọ ahụ. O weliri ụ̀be ya megide narị ndị ikom atọ, tigbukwaa ha niile. N'ihu nke a ọ ghoro onye a ma ama dika mmadu atọ ndị a. **19** Ma anaghị asopuru ya n'ebe ọ dị ukwu karịa iri ndị ikom atọ ahụ? Ọ ghoro onyeisi ha. Ọ bụ ezie a na-agunyeghị ya dika otu onye n'ime ha. **20** Benaya, nwa Jehoiada, onye si Kabzeel, bụ dike n'agha nke kpara ike dị ukwu. O tigburu dimkpa abụọ ndị Moab, ndị bụ ọkaka n'agha. O ridakwukwara ọdum n'ime olulu na-amị amị n'ubochi mkpuru mmiri na-ezo, gbuo ya. **21** O tigburu otu nwoke onye Ijpt, gbara dimkpa. Ọ bụ ezie na onye Ijpt ahụ ji ụ̀be n'aka ya, ma Benaya ji naani mkpọ jekwuru ya. Pınara onye Ijpt ahụ ụ̀be dı n'aka ya. Jiri ya magbuo ya **22** Nke a bụ ụdị ike Benaya nwa Jehoiada kpara. Ya onwe ya nwekwara aha dika ndı dike atọ mbu. **23** A na-asopuru ya n'ebe ọ dị ukwu karịa onye ọbula n'etiti iri dike atọ ndı ahụ, ma o rughı ogugo ndı dike atọ mbu ahụ. Devid mere ya onyeisi ndı na-eche ya nche. **24** N'etiti iri ndı ikom atọ ahụ bụ: Asahel, nwanne Joab, Elhanan nwa Dodo, onye Betlehem **25** Shama, onye Harod, Elika, onye Harod, **26** Helez onye Palti, Ira, nwa Ikesh, onye Tekoa, **27** Abieza, onye Anatot, Mebunai, onye Husha, **28** Zalmon, onye Ahohi, Maharai, onye Netofa, **29** Heled, nwa Baana, onye Netofa, Itai, nwa Ribai, nke Gibea umu Benjamin, **30** Benaya, onye Piraton, Hidaj, nke si n'akukụ iyi dı na Gaash, **31** Abi-Albon, onye Arba, Azmavet, onye Bahurim **32** Eliaba, onye Shaalbon, Umụ Jashen, Jonatan **33** nwa Shama, onye Hara Ahiam, nwa Shara nke Hara, **34** Elifelet, nwa Ahasbai, onye Maaka, Eliam, nwa Ahitofel, onye Gailo, **35** Hezro, onye Kamel, Paraj, onye Aaba, **36** Igal nwa Netan, onye Zoba, nwa Hagri, **37** Zelek, onye Amon, Naharai, onye Beerot, onye na-ebu ihe agha Joab nwa

Zeruaya, **38** Ira, onye Itra, Gareb, onye Itra **39** na Uraya, onye Het. Ha niile dı iri ndı ikom atọ na asaa.

24 Ọzokwa, Onyenwe anyı were iwe dı ọkụ megide Izrel. Ọ kpaliri Devid imegide ha, sı, “Gaa guo Izrel na Juda onu.” **2** Ya mere, eze gwara Joab na ndisi ochiagha ya ha so, “Jegharja n'ebo niile nke Izrel, site na Dan ruo Biasheba, gukota ndi tozuru ije agha n'Izrel niile ka m nwee ike mata ole onuogugu ha di.” **3** Joab zaghachiri eze, “Ka Onyenwe anyi bu Chineke gi, mee ka ndi agha mubaa, otu onye nari uzọ, otu onye nari uzọ karja. Ka anya onyenwe m, bu eze, hukwa ya. Ma n'ihu ginı ka onyenwe m bu eze ji choo ime ihe di otu a?” **4** Ma okwu eze di ike karja nke Joab na nke ndi ochiagha ahụ. Ya mere, ha hapuru ihu eze puo igu ndi agha Izrel onu. **5** Mgbe ha gabigachara Jordan, ha manyere ulo ikwu ha na nso Aroea, n'aka nri obodo ahü di n'etiti ndagwurugwu Gad na-eru Jeza, **6** ha gara Gilead ruokwa n'ala Taatim Hodshi, bjarukwaa Dan Jaan, jee gburugburu jeruo Saidon. **7** Ha jere ruokwa n'ebe e wusiri ike nke Taja, na obodo niile nke ndi Hiv, na nke ndi Kenan. N'ikpeazu, ha gaara ruo Biasheba n'ime ndida Juda. **8** Mgbe ha jegharichara n'ala ahü niile; ha loghachitere na Jerusalem na ngwucha onwa nke itoolu na iri abali abuo ya. **9** Joab nyere eze ngukota onuogugu nke ndi agha Izrel. N'Izrel, ha di nari puku asato, bu ndi ikom ndi tozuru iji mma agha buo agha, na Juda ha di nari puku ise. **10** Ma obi Devid bidoro ita ya uta mgbe o guchara ndi ikom na-alu agha onu. O siri Onyenwe anyi, “Emehiela m nke ukwu n'ihu ihe m mere. Ma ugbu a, Onyenwe anyi biko, ario m gi, wezuga ikpe omuma nke dijiri ohu gi; n'ihu na emeela m ihe nzuzu di ukwu.” **11** N'ututu echi ya, tupu Devid na-eteta n'ura, okwu Onyenwe anyi eruola Gad onye amuma, bu onye ohu uzọ Devid, sı, **12** “Gaa gwa Devid, 'Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Uzọ ihe atọ ka m na-eche gi n'ihu. Horo otu n'ime ha nke m ga-eme ka o biakwası gi.” **13** Ya mere, Gad jekwuuru Devid sı ya, “O bu ka oke unwu ida n'ala gi afọ atọ? Ka o bu na i ga-agbalaga site n'ihu ndi iro gi onwa atọ, ka ha na-achu gi oso? Ka o bu ka ajo oria na-eke efe daa n'ala gi mkpuru ubochi atọ? Ugbu a, chee echiche, kpebie osisa i choro ka m weghachiri onye ahü zitere m.” **14** Devid siri Gad, “Ano m n'oke nsogbu, o ka mma ka anyi daba n'aka Onyenwe anyi karja idaba n'aka mmadu, n'ihu na obi ebere ya bara uba.” **15**

N'ihhi ya, Onyenwe anyị zitere ajọ ọrjia na-efe efe n'ala Izrel, site n'ututu ahụ ruo oge akara aka. Ọ bụ iri puku mmadu asaa nwuru site na Dan ruo Bjasheba. 16 Mgbe mmuọ ozi ahụ setipuru aka ya ibibi Jerusalem, o wutere Onyenwe anyị n'ihhi oke mbibi ahụ. Ọ sirị mmuọ ozi ahụ nke na-eweta nhuju anya nye ndi mmadu, "O zuola. Seghachi aka gi." Mgbe ahụ, mmuọ ozi Onyenwe anyị nọ n'ebe izocha aka Arauna onye Jebus. 17 Mgbe Devid huru mmuọ ozi ahụ na-etida ndi mmadu, ọ sirị Onyenwe anyị, "Ọ bụ mu onwe m mehiere; mu bụ onye ozuzu aturu, mere ajọ omume. Ma ndi a bụ naani umu aturu, gini kwanu ka ha mere? Ka aka gi digide naani n'ahu m, digidekwa n'ahu ndi ulọ m." 18 N'ubochi ahụ, Gad bjara n'ulo Devid gwa ya si, "Gaa, wuore Onyenwe anyị ebe ichu aja n'ebe izocha aka Arauna, onye Jebus." 19 Ya mere, Devid rubere isi gaa mee dika iwu Onyenwe anyị nyere site n'onu Gad. 20 Mgbe Arauna weliri anya hu eze na ndi oru ya ka ha na-abia n'ebe ọ nọ, ọ putara kpo isiala nye eze. Kpudokwa ihu ya n'ala. 21 Arauna sirị, "Gini mere onyenwe m, bụ eze ji bjakwute ohu ya?" Devid zaghachiri, "Abjara m izuru ebe izocha aka gi, ka m nwee ike wuore Onyenwe anyị ebe ichu aja; ka akwusi orjia a na-efe efe dakwasiri ndi mmadu." 22 Arauna sirị Devid, "Ka onyenwe m, bụ eze were ihe obula ọ choro, werekwa chuo aja. Lee ehi maka iji chuo aja nsure oku, leekwa ihe igwe izocha aka niile, na osisi ndi ahụ niile a na-anyanye ehi n'olu, ka ha buru nku. 23 Eze, ihe ndi a niile ka mu bụ Arauna na-nye eze, ka Onyenwe anyị Chineke gi nabatakwa gi." 24 Ma eze zaghachiri Arauna, "Ee, aghaghi m ikwuzu gi ugwu ya, n'ihhi na agaghi m achuru Onyenwe anyị, bụ Chineke m aja nsure oku nke na-agaghi efu m ihe obula." Ya mere, Devid zuru ebe izocha aka ahụ na ehi ahụ niile, kwuo Arauna iri shekel olaocha ise, n'ihhi ha. 25 Devid wuru ebe ichuru Onyenwe anyị aja n'ebe ahụ. Chukwa aja nsure oku na aja udo. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị zara ekpere o kpere n'ihhi ala ahụ. Nrja nrja ahụ na-efe efe nke dakwasiri Izrel kwusikwara.

1 Ndi Eze

1 Mgbe eze Devid ghoro agadi, n'agbanyeghi na-eji otutu uwe kpuchie ya, ahụ ya ekpoghi oku. **2** Ya mere, ndi na-ejere ya ozi sirị ya, "Ka anyi chotara eze otu nwaagboghọ na-amaghi nwoke, onye gakwu n'ihu eze ma burukwa onye ga-elekota ya. O nwere ike idina n'akuku onyenwe anyi bu eze ime ka ahụ kpoo ya oku." **3** Ha gaghariri n'ala Izrel niile choro nwaagboghọ mara mma, chota otu nwaagboghọ onye Shunem, aha ya bu Abishag, kpotaara ya eze. **4** Nwaagboghọ a mara mma nke ukwu; o lekotakwara eze, jekwaara ya ozi ma ya na eze enweghi mmeko obula. **5** N'oge a, Adonaija onye nne ya bu Hagit, weputara onwe ya, kwuo si, "Aga m abụ eze." N'ihu nke a, o kwadooro onwe ya ugbo agha na otutu inyinya, kpotakwa iri ndi ikom ise, ndi ga-agba oso n'ihu ya. **6** Na ndu Adonaija niile, o nweghi oge nna ya baara ya mba site n'iju ya, "Gini mere i ji akpa agwa di otu a?" O bu nwokorobia mara mma nke ukwu; o bu ya nasotekwa nwanne ya Absalom. **7** Adonaija na Joab, nwa Zeruaya tinyere Abjata onye nchujaja, kparitara uka. Ha kwenyere inyere ya aka ka o ghoro eze. **8** Ma Zadok onye nchujaja, Benaya nwa Jehoiada, Netan onye amuma, Shimei, Rei na ndi agha niile na-eche Devid nche esonyeghi Adonaija. **9** Adonaija chiri aturu, ehi na umu ehi gbara abuba, gaa n'akuku En-Rogel chuo aja na Nkume Zohet. O kporo umunne ya niile bu umu ndi ikom eze na ndisi Juda niile, ndi na-ejere eze ozi oku, **10** ma o kpoghi Netan onye amuma, maobu Benaya, maobu ndi agha niile na-eche Devid nche. O kpokwaghi Solomon nwanne ya. **11** Mgbe ahụ, Netan onye amuma juru Batsheba nne Solomon ajuju si, "I nughị na Adonaija nwa Hagit aghoala eze ugbu a, ma onyenwe anyi bu Devid amaghi ihe obula banyere ya?" **12** Ma ugbu a, ka m duo gi odu otu i gae si zoputa ndu gi na ndu nwa gi Solomon. **13** Bakwuru eze Devid si ya, 'Onyenwe m bu eze, o bu na i kweghi m bu ohu gi nkwa si: "N'ezie, Solomon nwa gi ga-abu eze n'onodu m, o ga-anodu n'ocheeze m"? Ma gini mere Adonaija ji buru eze?" **14** Mgbe i ka no nakpanyere eze uka, mu onwe m ga-abiakwute gi gbaa okwu niile i na-ekwu ume." **15** Batsheba bakwuuru eze n'ime ulo. Eze emeela nno agadi nke ukwu. Abishag onye Shunem nokwa na-elekota ya. **16** Batsheba gburu ikpere n'ala, kporo isiala nye eze. Mgbe ahụ, eze juru ya si, "Gini ka i na-achọ?" **17** Batsheba zara si ya,

"Onyenwe m, i jiri Onyenwe anyi Chineke gi nuro m iyi, kwee m nkwa si na nwa m Solomon ga-abu eze, nodukwa n'ocheeze gi. **18** Ma ugbu a, Adonaija aghoala eze, ma gi onyenwe m bu eze amaghi ihe banyere nke a. **19** O jirila otutu igwe ehi na umu ehi gbara abuba, na aturu chuo aja. O kpokwara umu ndi ikom eze niile na Abjata onye nchujaja, na Joab onyeisi agha. Ma o kpoghi Solomon bu ohu gi. **20** Ma ugbu a, onyenwe m eze, ndi Izrel niile na-ele gi anya isi n'onu gi nuta onye ga-anochi anya gi, inokwasị n'ocheeze eze gi. **21** Ma o bughị otu a, ngwangwa onyenwe m bu eze ga-esoro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, mu onwe m na nwa m Solomon ka a ga-emeso mmeso dika ndi mmebi iwu." **22** Mgbe Batsheba no na-akpanyere eze uka, Netan onye amuma batara. **23** A gwara eze okwu si, "Netan onye amuma no n'ebe a." Ya mere, o gara n'ihu eze kporo isiala nye ya. **24** Netan sirị, "Onyenwe m, bu eze, o bu gi onwe gi sirị Adonaija ga-abu eze mgbe i nwuru, na o ga-anokwasikwa n'ocheeze gi?" **25** Taa, o gaala jiri otutu igwe ehi, na umu ehi gbara abuba, na umu aturu chuo aja. O kpokwala umu ndi ikom eze niile. O kpokwara ndisi agha, na Abjata onye nchujaja. Ha na ya na-eri ihe oriri, na-anukwa ihe onuru, na-eti mkpu na-asi, 'Eze Adonaija ga-adu ruo mgbe ebighi ebi.' **26** Ma ha akpoghi mu bu ohu gi na Zadok, onye nchujaja, na Benaya nwa Jehoiada, na ohu gi bu Solomon. **27** O bu site n'aka onyenwe m bu eze ka ihe nke a siri mee, ma i meghe ka ndi ohu ya mata onye ga-anodu n'ocheeze onyenwe m eze, mgbe o noghikwa ya?" **28** Mgbe ahụ, Devid kwuru okwu si, "Kporonu m Batsheba." Batsheba batara, guzo n'ihu eze. **29** Mgbe ahụ, eze nuru iyi si ya, "Dika Onyenwe anyi na-adu ndu, Onye ahụ naputara m site na nsogbu m niile, **30** otu ahụ m siri nuru gi iyi n'aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel, si, na Solomon nwa gi ga-abu eze n'onodu m, o bu ya ga-anochi anya m, nodukwa n'ocheeze m. Otu ahụ ka m ga-eme n'ubochi taa." **31** Mgbe ahụ, Batsheba kporo isiala, gbukwaa ikpere n'ihu eze si ya, "Ka onyenwe m eze Devid diri ndu ruo mgbe ebighi ebi." **32** Mgbe ahụ, Devid nyere iwu si, "Kporo m Zadok onye nchujaja, na Netan onye amuma, na Benaya, nwa Jehoiada." Mgbe ha niile bjara n'ihu eze, **33** o sirị ha, "Duru ndi ozi onyenwe unu, tinyere unu onwe unu, mee ka Solomon nwa m nokwasị n'elu inyinya muul nke mu onwe m, kporonu ya gbada Gaihon. **34** N'ebe ahụ, ka Zadok onye nchujaja, na Netan onye amuma, tee ya

mmanụ ịbụ eze Izrel. Fụkwaanụ opi, tiekwanụ mkpu sị, 'Eze Solomon ga-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi.' **35** Mgbe ahụ, unu na ya ga-esokwa gbagota, ọ ga-abia nọkwasi n'ocheeze m ịchị n'ọnọdụ m. N'ihị na ọ bụ ya ka m họtara ịchị eze n'Izrel na Juda." **36** Benaya nwa Jehoiada zara eze sị, "Amen, ka Onyenwe anyị Chineke onyenwe m na eze, kwuputa ya ka ọ di otu a. **37** Dịka Onyenwe anyị si nonyere onyenwe m bụ eze, biko, ka o si otu a nonyere Solomon ime ka ocheeze ya di ukwu kariya ocheeze onyenwe m bụ eze Devid." **38** Ya mere, Zadok, onye nchụaja, na Netan onye amụma, na Benaya, nwa Jehoiada, na ndị Keret na ndị Pelet, duuru Solomon mee ya ka ọ nọkwasi n'elu ịnyịnya muul nke eze Devid. Emesja, ha duuru ya gaa Gaihon. **39** N'ebe ahụ, Zadok onye nchụaja weputara mpi mmanụ ahụ di n'ulo nzute Chineke, were tee Solomon n'isi. Ha fukwara opi. Mgbe ahụ, ndi mmadu niile tiri mkpu sị, "Ka eze Solomon diri ndu ruo mgbe ebighi ebi." **40** Ndi Izrel niile sooro ya rigoo, na-afu oja na-anurikwa oke onu, ruo n'ala mara jijiji n'ihị oke uzu. **41** Adonaija na ndi obia ya niile nuru mkpu onu ahụ mgbe ha onwe ha na-erisi nri. Mgbe Joab nuru opi ike ka ọ na-ada, ọ juru sị, "Gini mere oke uzu di otu a ji na-ada n'ime obodo." **42** Ma mgbe ọ ka kpụ okwu ahụ n'onu, lee Jonatan nwa Abjata onye nchụaja, ka ọ batara. Adonaija siri, "Bata! N'ihị na i bụ ezi mmadu amaara m na ọ bụ ozio ma ka i ji bia." **43** Jonatan zara ya sị, "Mba, ọ dighi otu ahụ! Onyenwe anyi eze Devid emeela Solomon eze. **44** Eze e zigala ya na Zadok onye nchụaja, na Netan onye amụma, na Benaya nwa Jehoiada, ndi Keret na ndi Pelet sokwa duru ya gaa. Ha mere ka ọ nọkwasi n'elu ịnyịnya muul eze. **45** Zadok onye nchụaja na Netan onye amụma eteela ya mmanụ na Gaihon ịbụ eze. Ha esitekwala n'ebe ahụ nuru onu na-alaghachikwa, ndi obodo niile nokwa ugbu a na-eme mkpotu, na-anurikwa onu. Ọ bukwa uzu onu ha ka unu nuru. **46** Solomon na-anokwasị n'ocheeze ugbu a. **47** Ozokwa, ndi na-ejere eze ozi abiala ikele onyenwe anyi eze Devid ekele, nasisi, 'ka Chineke gi mee ka aha Solomon buru aha a ma ama kariya nke gi, ka ocheeze Solomon dikwa ukwu kariya nke gi.' Eze nokwa n'elu ihe ndina ya kpoo isiala ofufe, **48** sị, 'Otuto diri Onyenwe anyi, Chineke Izrel onye mere ka m jiri anya m hu onye nochiri anya n'ocheeze m taa.'" **49** Mgbe ahụ, Adonaija, na ndi obia ya si n'ebe ha na-eri ihe malie. Onye obula sikwa n'ebe ahụ gbanu oso, n'ihị ujo. **50** Ma Adonaija turu egwu

nke ukwu ihe Solomon ga-eme ya, n'ihị ya, ọ gara jide mpi di n'ebe ichu aja aka. **51** Mgbe ahụ, a gwara Solomon sị, "Adonaija na-atu egwu ihe Solomon ga-eme ya, n'ihị ya ọ na-ejide mpi ebe nchujaja aka. Ọ nasisi, 'Ka eze Solomon nura m iyi taa si na ọ gaghi eji mma agha gbuo ohu ya.'" **52** Solomon zara sị, "Ọ buru na o gosi onwe ya dika onye kwesiri ntukwasị obi, otu agiri isi di ya n'isi agaghi ada n'ala, ma ọ buru na a huta ihe ojuo na n'aka ya, ọ ga-anwu." **53** Mgbe ahụ, eze Solomon, zigara ndi ozi mere ka o site n'ebe nchujaja ridata. Adonaija biara kpoo isiala nye eze Solomon. Mgbe ahụ, Solomon siri ya, "Laa n'ulo gi."

2 Mgbe ubochi onwu eze Devid na-abiaru nso, o nyere nwa ya Solomon iwu si ya, **2** "Oge onwu m eruola," ka ọ siri, "Ya mere, di ike, meekwa dika nwoke. **3** Debe iwu niile Onyenwe anyi bu Chineke gi nyere, bie ndu n'uzo ya niile. Debekwa ukpuru na ihe niile o nyere n'iwu, na ntuziaka ya niile dika e dere ya n'akwukwo iwu Mosis. Mee nke a ka ihe niile i ga-eme gaara gi nke oma, n'ihē niile i na-eme, n'ebe obula i na-eche ihu gi. **4** Ka Onyenwe anyi mezuo nkwa o kwere banyere m, si 'O buru na umu gi na umu umu ha elezie anya n'otu ha si ebi ndu, ọ buru na ha ejgharia n'uzo ikwesi ntukwasị obi n'ihu m, jiri obi ha niile na mkpuruobi ha mee nke a, i gaghi achọ onye ga-anokwasị n'uche eze Izrel achọ.' **5** "Ugbu a, gi onwe gi maara ihe Joab nwa Zeruaya mere m, ya bu ihe o mere mmadu abuo bu ndiisi agha Izrel, Abna nwa Nea, na Amasa nwa Jeta. O gburu ha, wufuo obara ha n'oge udo, dika a ga-asị na ọ bu ihe e mere n'agha. O jikwa obara ahụ meruo ihe okike o kere n'ukwu na akpukpokwu o yi n'ukwu. **6** I bu nwoke maara ihe, i makwara ihe i ga-eme. Ekwela ka Joab, n'agbanyeghi isi awo ya, nwuo n'udo. (Sheol h7585) **7** "Ma meere umu Bazilai onye Gilead ebere. Meekwa ka ha buru ndi na-eso gi rie ihe na tebul gi n'ihị na ha ji obi ha zute m mgbe m na-agba oso ndu n'ihị nwanne gi Absalom. **8** "Cheta Shimei, nwa Gera, onye Benjamin ahụ bi n'obodo Bahurim, onye kochara m nkocha jogburu onwe ya n'ubochi ahụ m jere Mahanaim. Mgbe ọ biara izute m na Jodan, eji m aha Onyenwe anyi nuro ya iyi si ya, 'Agaghi m eji mma agha gbuo gi.' **9** Ma achoghi m ka i hapu ya dika onye ikpe namaghi. I bu nwoke maara ihe. I makwara ihe i ga-eme ya. Mee ka o jiri isi awo obara juru baa n'ili." (Sheol h7585) **10** Emesja, Devid sooro ndi nna nna ya ha

dina n'ónwụ. E liri ya na obodo Devid. **11** Ma ọ chírị Izrel iri afọ anọ; ọ chírị afọ asaa na Hebrón, chíakwa iri afọ atọ na atọ na Jerusalem. **12** Solomón nọdurụ n'ocheeze nna ya Devid dika eze. Alaeze ya guzosiri ike nke ukwu. Ọchịchị ya gakwara nke oma. **13** Otu ụbọchị, Adonaija nwa Hagit, bjakwutere Batsheba, nne Solomón. Mgbe Batsheba huru ya, ọ juru ya ajuju si, "Ọ bukwa ọbịbja udo ka i bįara?" Adonaija zara si ya, "E, abjara m n'udo." **14** O kwuru si, "O nwere ihe m nwere igwa gi." Nne Solomón zara si ya, "Kwuo." **15** Ọ zara si, "Dika i maara, ọ bu m nwe alaeze a. Ndị Izrel niile lekwa anya na m ga-abu eze ha. Ma otu ọ di, ihe niile adighikwa ka ọ di na mbu, alaeze a aghoala nke nwanne m, n'ih na o si n'aka Onyenwe anyi rute ya aka. **16** Ugbu a, enwere m otu ihe m narijo n'aka gi. Biko ajukwala imere m ya." Batsheba siri ya, "Gini bu arirjo gi? Kwuo ihe o bu." **17** Ọ zaghachiri ya si, "Biko rirjo m Solomón eze, n'ih na amaara m na ọ ga-eme ihe obula i rirjo ya, ka ọ kponye m Abishag, nwanyị Shunem ahụ, ka ọ buru nwunye m." **18** Batsheba zara si ya, "Ọ di mma, aga m agwara gi eze okwu." **19** Emesja, Batsheba bjakwutere eze Solomón igwa ya okwu banyere Adonaija. Mgbe ọ na-abata, eze sitere n'ocheeze ya bilie gaa izute ya, kpokwaa isiala nye ya nọdu ala n'ocheeze ya. O mere ka e butere nne eze ocheeze, ọ nọdukwara ala n'aka nri ya. **20** Ọ siri, "Enwere m arirjo nta m choro irjo gi. Ajukwala i mere m ya." Eze zaghachiri, "Rirjo ya nne m. Agaghi maju i mere gi ya." **21** Ya mere ọ siri, "Biko, kwere ka enye nwanne gi nwoke Adonaija Abishag nwanyị Shunem, ka ọ buru nwunye ya." **22** Eze Solomón zara nne ya si, "Gini mere i ji rirjo m ka m nye Adonaija naanị Abishag nwanyị Shunem ka ọ buru nwunye ya? I gaara arjokwa m si m nye ya alaeze m. N'ih na ọ bu ya toro m" I gaara arjokwa n'ih Abjata onye nchujaja ma Joab nwa Zeruaya. **23** Mgbe ahụ, eze Solomón ji Onyenwe anyi nuo iyi si, "Ka Chineke mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma ọ buru na Adonaija ejighi ndu ya kwuo ugwo n'ih arirjo a. **24** Ugbu a, dika Onyenwe anyi na-adi ndu, bu onye ahụ mere ka m noidesie ike n'ocheeze nna m Devid, onye mere ka ochichi eze m malite dika o kwere na nkwa, a ga-eme ka Adonaija nwuo taa." **25** Eze Solomón zigara Benaya nwa Jehoiada ka ọ gaa gbuo Adonaija. Benaya gakwara tigbuo Adonaija. **26** Eze kpokwara Abjata onye nchujaja si ya, "Laghachi azu n'ubi gi n'Anatot. I kwesiri inwu onwu ma ọ bughị ugbu a ka a ga-egbu gi

n'ih na i buru igbe ogbugba ndu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi n'oge nna m Devid di ndu. I sokwa ya huo ahuhu n'oge ahụ niile o nwere nsogbu." **27** Ya mere, Solomón chupuru Abjata ka ọ ghara ibu onye nchujaja Onyenwe anyi ozo. Otu a ka o si mezu bu okwu ahụ Onyenwe anyi kwuru banyere ezinaulo Elayi na Shailo. **28** Ma mgbe Joab nuru na Adonaija anwula, ọ gbaara oso gaa n'ulo nzute Onyenwe anyi jigide mpi di n'akuku ebe ichu aja aka. Ọ bu ezie na Joab so Adonaija gbaa izu imegide Solomón, ma o soghi Absalom gbaa izu imegide Devid. **29** Mgbe a gwara eze Solomón, na Joab a gbabala n'ulo ikwu Onyenwe anyi, nodu n'akuku ebe ichu aja. Solomón nyere Benaya, nwa Jehoiada iwu si, "Gaa, tituo ya n'ala." **30** Benaya banyere n'ime ulo nzute Onyenwe anyi, si Joab, "Eze si gi, 'puta ezi!'" Ma ọ zara, "Mba, aga m anwu n'ebe a." N'ih nke a, Benaya jekwuru eze gwa ya ihe Joab kwuru. **31** Mgbe ahụ, eze nyere Benaya iwu si ya, "Gaa mee dika o kwuru. Gbuo ya, liekwa ya. Nke a ga-eme ka ikpe omuma ghara idiri mu na ezinaulo nna m Devid n'ih ikpe omuma diri Joab maka obara ndi aka ha di ocha ọ wusiri. **32** Onyenwe anyi ga-emekwa ka obara ọ wusiri laa ya n'isi, n'ih na o ji mma agha gbuo ndi ikom abuo, ma nna m Devid amaghi maka ya. Ha abuo, ya bu Abna nwa Nea, ochiagha ndi Izrel, na Amasa nwa Jeta, ochiagha ndi Juda, ndi di mma ma burukwa ndi ezi omume karja ya. **33** Ka ikpe omuma di n'ih igbu ochu ndi dikwasị Joab na umu umu ya n'isi ruo mgbe ebighi ebi. Ma n'ebe Devid na umu umu ya, na ulo ya, na ocheeze ya di, ka udo Onyenwe anyi dikwasị ha ruo mgbe ebighi ebi." **34** Benaya nwa Jehoiada gara gbuo Joab. E liri ya n'ala nke ya di n'ozara. **35** Mgbe ahụ, eze hoputara Benaya, nwa Jehoiada ka ọ buru onyeisi ndi agha ya niile, ma mee Zadok onye nchujaja n'onodu Abjata. **36** Emesja, eze ziri Shimei ozi si ya, "wuoro onwe gi ulo na Jerusalem, biri n'ebe ahụ, esitekwa n'ebe ahụ puo jee ebe obula. **37** N'ih na ubochi i ga-apu gafee iyi di na Ndagwurugwu Kidron, mara nke oma na i ghaghi inwu. Obara gi ga-adikwa gi n'isi." **38** Shimei zara eze, "Okwu gi di mma. Ohu gi ga-eme dika onyenwe m bu eze kwuru." Shimei biiri n'ime Jerusalem, noka otutu ubochi. **39** Ma n'ogwugwu afọ atọ, ndi ohu abuo Shimei nwere gbapuru oso gbakwuru Akish, nwa Maaka, eze Gat. Ndi mmadu bįara gwa Shimei si ya, "Lee, ndi ohu gi no na Gat." **40** Nke a mere ka o bilie, rikwasị n'elu inyinya ibu ya, gaa Gat, jekwuru Akish

n'ihì ịchọ ndị ohu ya. Shimei gara mee ka ndị ohu ya soro ya laghachite azụ. **41** Mgbe a gwara Solomon na Shimei hapụrụ Jerusalem gaa Gat ma laghachikwa azụ, **42** eze ziri ozi kpọọ Shimei sị ya, “Ọ bụ na m adoghị gị aka na ntị, jiri aha Onyenwe anyị n'ụọ iyi sị, ‘Mara nke ọma n'ụbọchị ọbụla ị ga-esi n'ebe a pụọ gaa n'ebe ọbụla ọzọ, na ị ga-anwụ?’ N'oge ahụ, ị zara m sị m, ‘Okwu gị dị mma. Aga m emekwa ya.’ **43** Ọ bụ ginị mere i ji mebie iyi ị n'urụ nye Onyenwe anyị, jụkwa idebe ihe m nyere gị n'iwu?” **44** Eze gwakwara Shimei okwu sị ya, “I maara ihe ojọọ niile i mere megide nna m Devid. Ugwu a Onyenwe anyị ga-akwughachi gị ugwo n'ihì omume ojọọ gị. **45** Ma eze Solomon ga-abụ onye a gọziri agozi. Ocheeze Devid ga-eguzosikwa ike n'ihu Onyenwe anyị ruo mgbe ebighị ebi.” **46** Mgbe ahụ, eze nyere Benaya, nwa Jehoiada iwu ka o gbuo Shimei. Ọ pụkwara tituo ya, ọ nwụọ. Sitekwa n'oge ahụ, alaeze Solomon guzosiri ike n'aka ya.

3 Solomon na Fero eze Ijpt jikọtara onwe ha n'otu, ọ lūrụ nwa nwanyị Fero. Ọ kpọbatara ya n'obodo Devid ruo mgbe o wusiri ụlọeze ya na ụlọnsọ Onyenwe anyị, na mgbidi gbara Jerusalem gburugburu. **2** N'oge ahụ, ndị Izrel ka na-achụ aja ha n'ebe di elu niile, n'ihì na ewubeghị ụlọnsọ ukwu nye aha Onyenwe anyị. **3** Ma Solomon gosiri ihunanya n'ebe Onyenwe anyị nọ, site na igbaso ntuziaka niile nke Devid nna ya nyere ya, ọ bụ naanị na ọ churụ ọtutụ aja di iche iche, na ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ n'ebe di elu di iche iche. **4** Eze gara Gibion n'ihì ichụ aja, n'ihì na ebe ahụ bụ ebe kachasị mkpa, di elu. Solomon churụ otu puku aja nsure ọkụ n'elu ebe ichụ aja ahụ. **5** Na Gibion, Onyenwe anyị mere ka Solomon hụ ya anya na nrọ nke abalị, Chineke siri ya, “Rịọọ ihe ọbụla ị choro ka m nye gị.” **6** Solomon zara sị, “I gosila ohu gị bụ nna m Devid obi ebere di ukwu, n'ihì na ọ bụ onye kwesiri ntụkwasị obi nye gị, onye ezi omume nakwa onye obi ya ziri ezi. I nọgidela na-egosi ya obi ebere di ukwu, nyekwa ya nwa nwoke ga-anọkwasi n'ocheeze ya n'ụbọchị taa. **7** “Ugwu a, Onyenwe anyị bụ Chineke m, i meela ohu gị eze n'ọnọdụ nna m, bụ Devid. Ma abụ m naanị nwantakiri na-amaghị otu esi apụ ma na-abatakwa. **8** Ohu gị nọ n'ebe a, n'etiti ndị gị ị hoputara, ndị bara ụba nke ukwu, ndị a na-adighi aguta ọnu n'ihì n'ọnọgugu ha babigara ụba oke. **9** Ya mere, nye ohu gị uche nghota nke m ga-eji chịa ndị gị, na ighota ihe di iche n'etiti ezi ihe na ajo

ihe. N'ihì na onye pūrụ ichikota ndị gị a di ukwu?” **10** Ọ masiri Onyenwe anyị na Solomon rịoro nke a. **11** Ya mere, Chineke zara sị ya, “N'ihì na ị rịoro amamihe na nghota ị ga-eji chịa ndị m, ma ị rịoghị m ka m nye gị ndụ ogologo, maọbụ akunuba, maọbụ onwu nye ndị iro gị. **12** Aga m eme dika ihe ị rịoro si di. Aga m enye gị obi maara ihe na uche ighota ihe ziri ezi, nke ga-abụ na ọ dighi onye ọbụla dika gị, ọ dighikwa onye ọbụla ga-adi ka gị. **13** Ozo kwara, aga m enyekwa gị ihe ndi ahụ ị na-arịoghị m, akunuba, na nsopuru, ka ọ ga-abụ n'ụbọchị niile nke ndi gị, ị gaghị enwe onye ọbụla ga-adi ka gị n'etiti ndi eze niile. **14** Ọ burukwa na i jee ije n'uzo m niile, debe iwu m, meekwa ihe m gwara gị, dika nna gị Devid mere, aga m enye gị ogologo ndi.” **15** Mgbe ahụ, Solomon si n'ura teta, ghotakwa na ọ bụ nrọ ka ọ na-arọ. Ọ lotara na Jerusalem bata guzo n'ihu igbe ogbugba ndi Onyenwe anyi, chuo aja nsure oku na aja udo. Emesia, o meere ndi na-ejere ya ozi oke oriri. **16** Mgbe ihe ndi a gasiri, umu nwanyị akwuna abuo biakwutere eze, guzo n'ihu ya. **17** Otu n'ime ha gwara ya si, “Onyenwe m, mu na nwanyị a bi n'otu ulo. Anyi abuo dikwa ime. Ma eburu m ya uzọ muo nwa nke m. **18** Mgbe ubochi ato gasiri ka m musiri nwa, ya onwe ya mukwara nwa nke ya. Naani anyi abuo bi, o nweghi onye ozo binyere anyi. **19** “Ma n'otu abali, nwa ya nwuru mgbe o dinakwasiri ya n'oge o na-arahu ura. **20** Mgbe o biliri n'etiti abali, choputara na nwa ya anwola, o kuuru ya nibe ya n'akuku m, kurukwanu nwa nke m di ndi nibe n'akuku ya onwe ya. **21** N'isi ututu, mgbe m tetara n'ura choo inye nwa m ara, achoputara na na o nwola. Ma mgbe m leziri ya anya nke oma ka chi boro, ahuru m na nwa mu na ya dina abughi nwa nke m muru.” **22** Mgbe ahụ, nwanyị nke ozo kwuru sị, “Mba, nwantakiri ahụ di ndi bu nwa m, ma nke nwuru anwu bu nwa gi.” Nwanyị nke mbu zara sị, “Mba, o bughị eziokwu; nwa nke nwuru anwu bu nke gi, ma nke di ndi bu nke m.” Otu a ka ha si na-arurita uka n'ihu eze. **23** Eze kwuru sị, “Onye nke a na-asị, ‘Nwa m bu nke di ndi, ma nke gi bu nke nwuru anwu,’ mgbe onye nke ozo na-asị, ‘Mba! Nwa gi bu nke nwuru anwu, ma nke m bu nke di ndi.’” **24** Mgbe ahụ, eze siri, “Wetara m mma agha.” Ya mere, ha wetaara eze mma agha. **25** Eze nyere iwu sị, “Kpowa nwa ahụ di ndi uzọ abuo, were otu okara nye otu onye, werekwa nke ozo nye onye nke ozo.” **26** Nwanyị ahụ nwa ya di ndi juputara n'omijiko n'ebe nwa ya nọ, ọ gwara eze sị, “Biko, onyenwe m, kunye

ya nwantakiri ahụ di ndụ. Egbukwala ya.” Ma onye nke ọzọ siri, “Kpọwaa ya abụ. Nwa a agaghị abụ nke gi, ọ gaghi abukwa nke m.” 27 Mgbe ahụ, eze kpebiri ikpe si, “Kuru nwantakiri a di ndụ kunye ya nwanyi ahụ choro ka ọ di ndụ. Egbula ya, n’ihi na nwanyi ahụ bu nne ya.” 28 Mgbe ndi Izrel niile nuru otu eze si kpebie ikpe a, ha sitere n’itu egwu nye eze nsopuru, n’ihi na ha huru na o si n’aka Chineke nweta amamihe ikpe ikpe ziri ezi.

4 Ya mere Solomōn ghorọ eze ndi Izrel niile. 2 Ndi a bu aha ndisi ochichi obodo eze Solomōn hoputara inyere ya aka. Azaraya, nwa Zadok bu onye nchaja. 3 Elihoref na Ahija, umu ndi ikom Shisha, bu ndi ode akwukwo. Jehoshafat, nwa Ahilud bu onye na-edeko akuko. 4 Benaya, nwa Jehoiada bu onyeisi agha ndi Izrel. Zadok na Abjata, bu ndi nchaja. 5 Azaraya nwa Netan bu onyeisi na-elekota ndi na-ejere eze ozi. Zabud nwa Netan bu onye nchaja na onye ndumodu nye eze. 6 Ahisha, bu onyeisi na-elekota n’ulozeze. Adoniram nwa Abda bu onyeisi na-elekota ndi oru mmanye. 7 Eze Solomōn hoputara ndi ikom iri na abuo ndi o mere ndisi ga-elekota akuku iri na abuo nke o mere ka Izrel diri. Mmadu iri na abuo ndi a newkwa oru iwetara eze ihe oriri. Nwoke obula n’ime ha nwe iwetara eze na ezinaulo ya ihe oriri otu onwa n’afọ. 8 Nke a bu aha ndi ikom iri na abuo ahụ. Ben-Hua, onye na-achị ala ugwu ugwu Ifrem. 9 Ben-Deka, onye na-achị Makaz, na Shaalbm na Bet-Shemesh, na Elon Bethanan. 10 Ben-Hesed, onye na-achị Arubot, na Soko, na Ala Hefa niile. 11 Ben-Abinadab, onye na-achị ala elu elu Doa. Nwoke a luru Tafat, nwa nwanyi Solomōn. 12 Baana, nwa Ahilud, onye na-achị Teanak, na Megido n’akuku Bet-Shan niile, nke di n’akuku Zaretan na ndi Jezril, sitekwa na Bet-Shan ruo Ebel-Mehola gafee ma ruokwa Jokmeam. 13 Ben-Geba, onye na-achị Ramot Gilead, na obodo niile nke ikwu Jaja, nwa Manase nwere n’ime Gilead, na akuku Agob niile nke di na Bashan, na iri obodo ukwu isii e ji mgbidi gbaa gburugburu, nke newkwa mkporo bronz e ji kpoo uzo ya. 14 Ahinadab nwa Ido, onye na-achị Mahanaim. 15 Ahimaaz, onye na-achị Naftali (o lukwara nwa nwanyi Solomōn a na-akpo Basemat). 16 Baana nwa Hushaj, onye na-achị Asha na Alot. 17 Jehoshafat nwa Parua onye na-achị Isaka. 18 Shimei nwa Ela onye na-achị Benjamin. 19 Gebea nwa Uri, onye na-achị Gilead (ala Saihon eze ndi Amorait, na nke Og eze Bashan). Naani ya ka e

doro dika gwanọ ala ahụ. 20 N’oge a, ndi Juda na Izrel bara uba n’onuogugu dika aja di n’akuku osimiri. Ha dikwa ukwu n’onuogugu. Ha na-eri na-ahu, na-emekwa onwe ha obi utu. 21 Ala niile Solomōn na-achị sitere n’oke osimiri Yufretis ruo ala ndi Filistia, rukwaa n’oke ala ndi Ijpt. Ndi niile a lugburu n’agha n’obodo ndi a na-atuta utu ha na-enye Solomōn. Ha ngidekwara n’okpuru Solomōn ubochi niile nke ndu ya. 22 Ihe oriri a na-ewebata n’ulo Solomōn ubochi niile bu otu narị bushel utu oka na iri bushel asato, na iri akpa oka a kworo akwo isii, 23 na ehi iri mara abuba, na iri ehi abuo a zuru n’ebe a na-azu anu, na narị aturu na ewu. A gunyeghi anu ele na mgbada na oke ele na okuko oma a na-ewebata. 24 N’ihi na o chirị alaeze niile a ruo n’akuku odida anyanwu nke osimiri Yufretis, site na Tifsa ruo na Gaza. O newkwa udo n’akuku niile. 25 N’oge ndu Solomōn niile, Juda na Izrel site na Dan ruo Biasheba bi n’udo. Nwoke obula no n’okpuru osisi vaini na n’okpuru osisi fiig nke ya. 26 Onuogugu ulo a na-etinye ugbo agha inyinya na-adokpu nke Solomōn nwere di puku ano. Onuogugu inyinya a na-agba agba o nwere di puku iri na abuo. 27 N’onwa obula, ndi ahụ a hoputara ichi Izrel na-ewetara eze Solomōn na ndi ulo ya ihe oriri. Ha adighi ekwekwa ka otu ihe koo n’ulo ya. 28 Ha na-ewetakwa oka balị na ahijia oka n’ebe o kwesiri, maka inyinya na-adokpu ugbo agha na inyinya ukwu oso ndi ozo dika ihe ha ketara n’utu si di. 29 Chineke nyere Solomōn amamihe, na uche nghota, na mmuo imuta otutu ihe nke bara uba dika aja di n’akuku osimiri. 30 Amamihe Solomōn di ukwu karija amamihe ndi si owuwa anyanwu. N’ezie, o di ukwu kariakwa amamihe ndi maara ihe n’Ijpt. 31 O maara ihe karija onye obula, karija Etan onye Ezra, na Heman, na Kalkol, na Dada, umu ndi ikom Mahol. Ihe banyere idi ukwu ya gbasara na mba niile gbara ha gburugburu. 32 O turu puku ilu ato, deekwa abụ onuogugu ha di otu puku na ise. 33 O kwuru okwu banyere osisi, site na osisi sida nke Lebanon ruo n’ahijia hisop nke na-eto na mgbidi aja, na ihe banyere umu anumanu na anu ufe, na anu na-akpughari n’ala nakwa azu. 34 Ndi eze niile di n’uwa bu ndi bjara inuru banyere amamihe ya zitere ndi si na mba niile di iche iche inuru okwu amamihe Solomōn.

5 Mgbe Hiram eze Taja nuru na eteela Solomon mmanu ibu eze n'onodu nna ya Devid, o zipuru ndi ozi ya ijekwuru Solomon, n'ih na ya na Devid bu enyi, dirikwa na mma. **2** Mgbe ahụ, Solomon zigara Hiram ozi, si ya: **3** "I maara na Devid nna m enweghi ike iwu ulonso ukwu nye Aha Onyenwe anyi Chineke ya, n'ih agha niile o luru mgbe o di ndu. O nokwa na-eche ka Onyenwe anyi nye ya udo. **4** Ugbu a, Onyenwe anyi Chineke m enyela m udo n'akuku obula. Enkwaghi m ndi iro, ma o bukwani ihe ndakwaso ojobo obula. **5** N'ih ya, ana m achọ iwu ulonso ukwu nye Aha Onyenwe anyi Chineke m, dika Onyenwe anyi gwara nna m Devid mgbe o siri ya, 'Nwa gi nwoke, onye m ga-eme ka o nodu n'ocheeze gi, ga-ewu ulonso ukwu nye Aha m.'" **6** "Ya mere, nye iwu ka e gbutuoro m osisi sida nke Lebanon. Ndi oru m ga-esoro ndi nke gi n'oru a. Aga m akwu gi ihe obula i kpebiri bu ugwo oru ha. I maara na anyi enweghi ndi oka igbutu osisi dika ndi Sajdon." **7** Mgbe Hiram nuru ozi Solomon ziri, obi toro ya utu nke ukwu. O kwuru si, "Otuto diri Onyenwe anyi taa, n'ih na o nyela Devid nwa nwoke nwere amamihe ichi mba ukwu a." **8** Ya mere, Hiram zigaara Solomon ozi si, "Anula m ozi i ziteere m. Aga m emekwa ihe niile dika i kwuru banyere i budatara gi osisi sida na osisi junipa. **9** Ndi ohu m ga-esi n'ugwu Lebanon budaruo ha n'osimiri Mediterenja. A ga-eketa ha onu, zitere gi ha n'ebe i choro ino buru ha. Mgbe ha sere n'elu mmiri rute ebe i choro, anyi gatosaakwa gi ha, ka i buru ha. Ma gi onwe gi ga-eme ihe bu ochicho m, site na-inye ndi ulo m ihe oriri." **10** N'uzo di otu a, Hiram nogidere na-ezitere Solomon osisi sida na junipa niile o choro. **11** Solomon nyere Hiram na ezinaulo ya nari puku bushel, na iri puku bushel oka wiiti abuo, ka o buru ihe oriri nye ezinaulo ya, tinyekwara nari puku galonu, na iri puku galonu abuo nke mmanu oliv asuru asu. Solomon nogidere na-enye Hiram ihe ndi a kwa afo. **12** Onyenwe anyi nyere Solomon amamihe di ukwu dika o kwere ya na nkwa. Hiram na Solomon nwere mmeko udo, ha abuo gbakwara ndu. **13** Eze Solomon, sitere n'akuku Izrel niile kpbata ndi oru mmanye onugogu ha di iri puku ato. **14** N'otu onwa, o na-eziga puku mmadu iri n'ime ndi a ka ha gaa Lebanon iru oru. N'onwa ozo, o na-ezigakwa puku mmadu iri ka ha gaa gbanwee ndi buuru uzo gaa. N'uzo di otu a, otu uzo n'ime iri puku mmadu ato ndi a na-anu na Lebanon otu onwa maka iru oru, ma ha na-alota zuo ike onwa abuo. Adoniram

bu onyeisi ndi oru mmanye a. **15** Solomon nwere ndi oru ozo onugogu ha di iri puku asaa na-ebu ibu, nweekwa ndi na-awa nkume n'ugwu onugogu ha di iri puku asato. **16** N'agunyeghi ndi a, o nweekwara ndisi, ndi na-elekota ndi oru ndi a, onugogu ha di puku ato na nari ato. **17** Dika iwu eze si di, ha na-esite n'ebe a na-awa nkume ebuputa nkume di mma buru ibu nke e ji ewu ntala ulonso ukwu ahụ. **18** Ndi ikom si Gebal, nyere ndi oru Solomon na ndi oru Hiram aka, igbutu osisi na iwa ha. Ha nyekwara aka ikwado nkume e ji ewu ulo ahụ.

6 Solomon bidoro iwu ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ n'onwa Zif, bu onwa nke abuo n'afọ nke ano nke ibu eze ya. O bukwara n'afọ nke mere ya nari afọ ano na iri afọ asato site n'oge ndi Izrel si n'ala Ijijpt puta. **2** Ulonso nke eze Solomon wuuru Onyenwe anyi di iri mita abuo na asaa n'ogologo, mita itoolu n'obosara, ebe ila elu ya dikwa mita iri na ano. **3** Mputa onu ulo nke di n'ihu ulo ezumezu nke ulonso ahụ di mita itoolu n'ogologo nke gbakwunyere ihe n'obosara ulonso ahụ, dirikwa mita ano na okara n'obosara ya. **4** O meere ulonso ahụ oghereikuku kpara nkpa n'ime ma saa mbara n'ezi, n'ebe elu elu mgbidi ulo ahụ. **5** N'akuku mgbidi ulo ezumezu ahụ nakwa mgbidi nke ime ebe nsọ ahụ, o wuru okpukpu gburugburu ulo ahụ, nke nwere otutu ulo nta di iche iche gbaa gburugburu. **6** Obosara okpukpu ulo nke dikarisiri ala bu mita abuo na okara, obosara okpukpu nke ulo etiti di mita ato, otu a kwa, obosara okpukpu ulo nke ato di mita ato na okara. Mgbe e wuru mgbidi gbara ulonso ukwu ahụ gburugburu, e wukwara ihe dika aka n'akuku mgbidi ahụ niile. O bu n'elu ihe ndi a dika aka ka e dokwasiri osisi e ji wuo onupulo nta ndi ahụ. N'uzo di otu a, ka e ji gbochie imanye ihe obula n'aja ulonso ukwu ahụ. **7** Mgbe a na-ewu ulonso ukwu ahụ, o bu naani nkume awara nke oma n'ebe a no gwuputa ha ka eji wuo ya. O nweghi onye nuru uzu itipia nkume, maobu uzu iwa osisi, maobu udi mkpotu ahụ ngwa oru mkpirisi igwe na-eme, n'ebe a no wuo ulonso ukwu ahụ, mgbe a na-ewu ya. **8** Onu uzo e si abata n'onu ulo ndi di n'okpukpu ulo elu nke mbu di n'akuku aka nri nke ulonso ukwu ahụ. E nweekwara uzo nrigo e wuru e si abanye n'onu ulo ndi di n'okpukpu ndi di n'etiti. A na-esitekwa na nke a rigoro ruo na nke ato. **9** Mgbe o wusiri ulonso ukwu a, Solomon jiri ibe osisi na osisi di obosara e si

n'osisi sida meputa, wuo ihe mgbachị elu ụlọ ahụ. **10** O wuru otutu onụlọ nta n'akụkụ mgbidi gbara ụlonsọ ukwu ahụ gburugburu. Ọ bukwa osisi sida ka e ji jikọta mgbidi ụlọ ahụ na onụlọ nta ndị ahụ. Ịdị elu nke ọbụla n'ime ha bụ mita abụọ na okara. **11** Okwu Onyenwe anyị rutere Solomon nti, **12** "Banyere ụlonsọ ukwu a i na-ewu, ọ buru na i mee ihe m gwara gi, gbasoo ihe niile m nyere gi n'iwu, ma mezuo okwu m niile, aga m esite na gi mezuo nkwa ahụ m kwere nna gi Devid. **13** Aga m ebikwa n'etiti ndị Izrel, agaghị m ahapụkwa ndị m, Izrel." **14** Emesịa, Solomon wusiri ụlonsọ ukwu ahụ. **15** O ji osisi sida di obosara machie ahụ ime ụlonsọ ukwu ahụ site n'akụkụ ala ruo n'elu ya. E jikwa osisi junipa machie ala ụlọ ahụ niile. **16** O ji osisi sida kewaputa ihe ruru mita itoolu n'azụ ụlonsọ ukwu ahụ, site n'ala ụlọ ahụ ruo n'elu, n'ihu iweputa site n'ụlonsọ ahụ, ime ime ebe nsọ, nke bụ Ebe Kachasi Nso. **17** Ụlọ ezumezu nke di n'ihu onụlọ a di iri mita na asato. **18** Ahụ ime ụlonsọ ukwu ahụ bụ osisi sida, nke a turu ihe otutu nke oyiyi afufa ohia na okoko osisi wasara awasa n'elu ya. Ihe niile di n'ime ụlọ ahụ bụ osisi sida, adighi ahụ nkume obula anya. **19** Ọ kwadokwara ebe nsọ ahụ, ebe di n'ime ime ụlọ ahụ, maka idebe igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi n'ebe ahụ. **20** Ime ime ebe nsọ ahụ, di mita iri n'ogologo, obosara ya dikwa mita iri, idi elu ya dikwa mita iri. O ji ọlaedo a nuchara anucha machie ahụ ime ụlọ a niile, jiri osisi sida machie ebe nchujaja ya. **21** Solomon ji ọlaedo a nuchara anucha machie ahụ ime ụlonsọ ukwu ahụ. Ọ gbatiri udo ọlaedo gafere n'ihu ime ime ebe nsọ ahụ, nke e jikwa ọlaedo machie. **22** Ya mere, o ji ọlaedo machie ime ya niile. O jikwa ọlaedo machie ebe ichu aja nke diiri ime ime ebe nsọ ahụ. **23** O mere cherubim abuo, nke e ji osisi oliv tuo n'ime ime ebe nsọ ahụ, idi elu nke obula bu mita ise. **24** Cherub nke mbu nwere nku abuo, otu nku di mita abuo na uma ato n'ogologo, nku nke ozo dikwa mita abuo na uma ato n'ogologo. Ya bu, mita ise site na uma isii, site n'onu otu nku ruo n'onu nku nke ozo. **25** Cherub nke abuo dikwa iri mita na uma isii, n'ihu na cherubim abuo ndi a bu otu n'otutu nakwa n'ibu ibu. **26** Idi elu nke cherub obula ruru mita ise na uma isii. **27** O tinyere cherubim ndi a nke gbasapuru nku ha n'ime ime Ebe Nso Kachasi Nso nke ụlonsọ ukwu. Onu onu nke nku cherub obula na-emetu otu akuku ahụ ụlọ ahụ, ebe onu onu nke nku cherub obula na-emetu na nke ibe ya n'etiti onulọ ahụ. **28** O jiri ọlaedo machie

cherubim ndi ahụ. **29** N'ahụ aja ụlonsọ ukwu ahụ gbaa gburugburu, ma n'ime onulọ nke di n'ime na ndi di na mputa, ka o pikwasiri oyiyi cherubim, osisi nkwa na okoko osisi wara awa. **30** O jikwa ọlaedo machie ala ụlọ nke onulọ niile di n'ime ụlọ, na onulọ ndi di na mputa ụlonsọ ukwu ahụ. **31** O ji osisi oliv mee ibo onu uzo mbata nke ime ime ebe nsọ ahụ, osisi ndi a bu otu uzo n'uzo ise nke obosara ebe nsọ ahụ. **32** N'ahụ ibo abuo ahụ nke si n'osisi oliv, o tunyere oyiyi cherubim abuo, igu nkwa na okoko osisi wara awa. O ji ọlaedo etipia etipia machie oyiyi cherubim na igu nkwa ndi ahụ. **33** Otu a kwa, o ji osisi oliv mee mbudo ibo onu uzo e si abata n'ulo ezumezu ahụ, nke bu otu uzo na nkewa anọ nke obosara ụlọ ezumezu ahụ. **34** O jikwa osisi junipa mee ibo abuo a na-emechikota n'otu. **35** Ọ piri oyiyi cherubim na oyiyi nkwa, na oyiyi okoko osisi wara awa, jiri ọlaedo techie ibo ndi ahụ na oyiyi a pikwasiri ha. **36** O wuru ogige n'ime ụlonsọ ukwu ahụ. Ọ bu ahiri nkume ato e doziri edozi na otu ahiri osisi sida a kwachara nke oma ka e ji wuo ogige a. **37** Ọ bu n'onwa Ziv, n'afọ nke anọ, nke ibu eze Solomon ka a toro ntala ụlonsọ ukwu Onyenwe anyi. **38** Ọ bu n'ime afọ iri na otu, n'onwa Bul, ya bu onwa nke asato, ka e wusiri ụlonsọ ukwu ahụ, n'ihu niile ya dika ntuziaka e nyere si di. Ọ bu afọ asaa ka o weere ya i ji ruchaa ụlonsọ ukwu ahụ.

7 Solomon ji afọ iri na ato wuo ụlọ nke ya, bja ruckwaa ụlọ ya niile. **2** O wuru ụlọeze ukwu aha ya bu Oke Ohia Lebanon, nke ogologo ya di iri mita ise, obosara ya di iri mita abuo na ise. Otu a kwa, idi elu ya di mita iri na ise. Osisida ukwu e ji ruo elu ya ka e mere ka ha nokwasị n'elu ogidi e doro n'ahiri n'ahiri. Ahiri ogidi ndi a dikwa anọ. **3** Ọ bukwa osisi sida ka e ji machie elu ụlọ ahụ. A kụkwasi osisi ndi a n'elu osisi sida ukwu ndi a a wara awa, ndi e mere ka ha nokwasị n'ogidi ndi ahụ. Onuogugu osisi ndi ahụ bu iri anọ na ise. Ọ bukwa iri na ise ka e nwere n'ahiri obula. **4** Oghereikuku ya dikwa n'uzo ahiri ato, otu n'elu ibe ya. E mere ka oghereikuku ndi di n'elu n'otu akuku chee oghereikuku ndi di n'akuku nke ozo ihu. **5** Onu uzo niile nwere mbudo onu uzo anọ. Ha di ato ato cheritara ibe ha ihu n'ebe mputa ya. **6** O wuru onu uzo mbata nke ogidi, nke ruru iri mita na anọ n'obosara, rukwaa iri mita anọ na ise n'idi ogologo. N'ihu ya, e nwere mputa onu ụlọ, n'ihu ya, e nwekwara ogidi na elu ebe kpuchiri ekpuchi. **7** E

nwekwara ọ̀nụ ụ̀lọ ọ̀zọ a na-akpọ, Ụ̀lọ Ocheeze, maọ̀bụ Ụ̀lọ Ikpe ziri ezi ebe Solomon na-anọ ekpe ikpe. E ji osisi sida machie ahụ ya niile, site n'ala ruo n'elu. **8** Ụ̀lọ obibi Solomon dịkwa n'ogige dị n'azụ ụ̀lọ ikpe a. E wukwara ya dika e si wuo ụ̀lọ ndị ọ̀zọ. Solomon wukwara nwunye ya ụ̀lọ yiri nke ya. Nwanyị a bụ nwa Fero, eze ndị Ijịpt, nke Solomon na-alụ. **9** E ji nkume dị mma ma dika oke ọ̀nụahịa nke a wara awa na nke a kwadoro nke ọ̀ma n'ime na n'ezị dika ọ̀tụ̀tụ si dị, wuo ụ̀lọ ndị a. Site na ezi ruo n'ogige ukwu ahụ ma sitekwa na ntọala ruo n'elu ya. **10** Nkume e ji tọ̀ ntọala ụ̀lọ ndị a bụ nkume buru ibu, ndị dị ezi mma. Ụ̀fọ̀dụ n'ime nkume ndị a ruru mita anọ na ọ̀kara n'ogologo, ndị ọ̀zọ dị mita atọ na ụ̀ma isii. **11** N'elu nkume ndị a ka e doro nkume ndị ọ̀zọ, ndị dị ezi mma, a waziri awazi dika ọ̀tụ̀tụ si dị. Emesia, e dokwara osisi sida n'elu ha. **12** Ogige ukwu ahụ bụ nke eji ahiri nkume atọ a wara awa dika wasiri n'elu ibe ya gbaa gburugburu, otu ahiri bụ nke sida a wara awa dika ọ̀ dị n'ime ime ogige ụ̀lọnsọ ukwu Onyenwe anyị ahụ, ya na mpụta ọ̀nụ ụ̀lọ ya. **13** Eze Solomon zigara ozi na Taja, ka a kpọta Huram. **14** Nne Huram bụ nwanyị si n'ebọ Naftali nke di ya nwurụ anwụ, ma nna ya bụ onye Taja, onye maara nka dị n'ikpụ bronz. Huram jupụtara n'amamihe na nghọta n'ihe ọ̀mụma iri ọ̀rụ ọ̀bụla metụtara bronz. Ọ bjakwutere eze bụ Solomon, ruokwa ọ̀rụ niile enyere ya iri. **15** Ọ kpurụ ogidi bronz abụ, nke ọ̀tụ̀tụ ya ruru mita asatọ na otu ụ̀ma n'ogologo, na mita ise na ụ̀ma anọ gburugburu ya. **16** Ọ kpukwara ihe ọ̀kpukpụ bronz, nke isi ya yiri ọ̀nụ ite mmiri. A dokwasiri ha n'elu ogidi ọ̀la abụ ahụ. Otu n'ime ihe ọ̀kpukpụ bronz abụ ndị a dị ihe ruru mita abụ na ụ̀ma atọ n'ogologo. **17** E nwekwara ihe e ji chọ ha mma. Ọ bụ ọ̀la akpara akpa, nke yiri ụ̀dọ a tiri atụ ka e ji chọ ha mma. Asaa dị n'otu ihe ọ̀kpukpụ ọ̀la. **18** Ọ kpurụ ihe yiri mkpuru pomegranet, nke dị n'ahiri abụ, nke o ji gbaa ihe ichọ mma ndị ahụ gburugburu, maka iji ha chọ ihe ọ̀kpukpụ ọ̀la ndị ahụ dị n'elu ogidi ndị ahụ mma. O mere otu ihe a maka ihe ọ̀kpukpụ ọ̀la ọ̀bụla. **19** Ihe ọ̀kpukpụ ọ̀la ndị dị n'elu ogidi dị na mgbe ụ̀lọ ka o mere ka ha yie okoko osisi lili. Iđi elu ha ruru otu mita na ụ̀ma asatọ. **20** N'elu ihe ọ̀kpukpụ ọ̀la dị n'ogidi abụ ahụ, n'elu elu ha, ebe ahụ yiri ọ̀nụ ite mmiri nke dị n'akukụ ihe ọ̀kpukpụ ọ̀la ahụ, e nwere ihe yiri nari mkpuru pomegranet abụ e doro n'ahiri n'ahiri gburugburu ha. **21** O guzobere ogidi abụ ndị ahụ na mgbe ọ̀nụ

uzo ụ̀lọnsọ ukwu ahụ. Ogidi nke dị na ndida ka ọ kpọ Jakin, ma nke dị n'ugwu ka ọ kpọ Boaz. **22** Ihe ọ̀kpukpụ ọ̀la dị n'elu ogidi ndị a bụ nke yiri okoko osisi lili. Ọ bụ n'uzo dị otu a ka e si ruo ọ̀rụ niile metụtara ogidi ndị ahụ. **23** O mekwara Oke osimiri nke ọ̀la awurụ awụ, nke dị gburugburu n'udidi. Ọtutu ya bụ mita abụ na ụ̀ma atọ n'ogologo, dika mita ise na ụ̀ma atọ, site n'otu ọ̀nụ ruo n'ọ̀nụ nke ọ̀zọ. Ọ bụ eriri e ji atụ ihe ruru ihe dika mita iri na anọ ka e ji tọ ya gburugburu. **24** N'okpuru ọ̀nụ ya, oiyi ọ̀ba gbara ya gburugburu, iri dị na mita anọ na ọ̀kara ọ̀bụla. Ọba ndị a dị n'ahiri abụ, awukotara ha na Oke osimiri ahụ otu mgbe. **25** E mekwara ka Oke osimiri ahụ guzo n'elu ehi iri na abụ. Atọ na-eche ihu n'akukụ ọ̀wụwa anyanwụ; atọ na-eche ihu n'odida anyanwụ; atọ na-eche ihu n'akukụ ndida, atọ na-eche ihu n'akukụ ugwu. Oke osimiri ahụ dikwasiri ha n'elu, ebe azu ha niile dị n'ime n'etiti. **26** Iđi arọ ya ha ka otu ọ̀tụ̀tụ ntu-aka dimkpa. E mere ọ̀nụ ya ka ọ̀ dị ka ọ̀nụ iko mmiri, dika ka okoko lili na-awaputa awaputa. Ọ na-erite puku galon iri na abụ. **27** O mekwara ihe ndokwasị bronz iri, nke e nwere ike ikpughari akpughari. Mita abụ ka ogologo nke otu ihe ndokwasị ọ̀bụla dị, mita abụ ka obosara ya dika; idị elu ya dị otu mita na ọ̀kara. **28** Ihe ndokwasị ahụ nwere ihe e ji jikọta ya dị n'etiti ya. Otu a ka e si mee ihe ndokwasị ahụ. **29** N'elu ihe njikọta ahụ ka a wuru oiyi dị ichi ichi, dika odum, na oke ehi, na ndị mmụọ ozi cherubim nwere nku. N'elu, na n'okpuru odum, na oke ehi ndị ahụ, a wukwara ahia na okoko osisi dị ichi ichi. **30** Otu ihe ndokwasị ọ̀bụla nwere ukwu bronz anọ dị gburugburu, nweekwa okporo bronz ebe ukwu ndị a na-agbaghari. N'akukụ anọ nke ihe ndokwasị ndị a, a ronyere ebe a na-adokwasị efere. E ji oiyi okoko osisi na ahia chọ ihe ndị a mma. **31** N'ime ihe ndokwasị ahụ, e nwere oghere nke nwere ọ̀nụ dị gburugburu nke idị omimi ya bụ sentimita iri anọ na ise. Oghere a dị gburugburu, nwee ebe ndokwasị n'okpuru ya nke dị sentimita iri isii na asatọ n'otutu. Oiyi ihe apiri apiri dika gburugburu ọ̀nụ ya. Ihe njikọta ha niile nwere akukụ anọ nke ha n'otu, ha adighi gburugburu. **32** A na-adokpughari ihe ndokwasị a n'ukwu anọ o nwere. A dunyekotakwara ukwu anọ ndị a n'ime okporo ọ̀la e mekotara ya na ihe ndokwasị ahụ. Iđi elu nke ukwu ọ̀bụla bụ iri sentimita isii na asatọ. **33** E mekwara ukwu ndị a dika ukwu ugboala nke inyinye na-adokpụ. Ọ bukwa ọ̀la ka e ji kpụ akukụ ihe ndokwasị ahụ niile,

ma okporo igwe ukwu, ma okporo igwe nta, na ihe niile jikọtara ha. **34** Ụkwụ ọla nta anọ dịkwa n'okpuru ihe ndọkwasi ahụ, n'akụkụ ọbụla. A wụkọtakwa ha na ihe ndọkwasi ahụ. **35** E nwere ihe a magidere gburugburu n'elu ihe ndọkwasi ọbụla, nke omimi ya dị iri sentimita abụọ na ụma atọ. Ọla a, na ụkwụ ya, ka a wụkọtara na ihe ndọkwasi ahụ otu mgbe. **36** Ebe ọbụla ohere dị, o gbunyere oyiyi cherubim nwere nku, na oyiyi ọdum, na oyiyi osisi nkụ, n'ahụ ibo ọla ahụ e mere ka ọ dirị gburugburu elu ihe ndọkwasi ọla ahụ. **37** Ihe ndọkwasi ọla iri ndị ahụ ha otu. Ha yikwara ibe ha, n'ihu na e mere ka ha nwee otu ụdị. **38** Huram jikwa bronz kpụọ efere ịsa ihe iri. Ogbu efere ọbụla dị mita abụọ na otu ụma, otu efere maka ihe ndọkwasi ọbụla. Mmiri na-eju otu n'ime ha bụ narị galoonu mmiri abụọ na iri anọ. **39** Ọ donyere ihe ndọkwasi ọla ise n'akụkụ ndịda ụlonsọ ukwu ahụ, donyekwa ihe ndọkwasi ọla ise nke ozo n'akụkụ ugwu. Ọ dọbara ihe ichenye mmiri ukwu ahụ n'akụkụ ndịda, n'ihu ọwụwa anyanwụ nke ụlonsọ ahụ, n'ebe chere ihu na ndịda. **40** Ọ kpukwara ite dị iche iche, shọvel niile, na efere ikwosa mmiri niile. N'ikpeazu, ọ rụchara ọrụ niile dị n'ụlonsọ Onyenwe anyị, nke eze Solomon tinyere ya n'aka ịrụ. **41** Ogidi abụọ ahụ; ihe ọkpukpu abụọ dika efere dị n'elu ogidi abụọ ahụ; ihe ọkpukpu yiri ụdọ a tūrū atū nke e ji chọọ ihe ọkpukpu abụọ ahụ dika efere mma. **42** Narị anọ nke mkpuru pomegranet a kpuru akpu maka ahiri ihe abụọ ahụ a kpuru akpu, ya bụ, ahiri pomegranet abụọ n'ihu otu ihe ọkpukpu, iji chọọ ihe ọkpukpu ahụ yiri efere dị n'isi elu ogidi ahụ mma. **43** Ihe ndọkwasi iri na efere ịsa mmiri iri nke dọkwasi iri n'elu ha; **44** na Oke osimiri ahụ na oke ehi iri na abụọ ahụ dị ya n'okpuru; **45** ite niile, shọvel niile na efere ikwosa mmiri. Ihe ndị a niile nke Huram meere eze Solomon n'ihu ụlonsọ Onyenwe anyị, bụ bronz na-egbu maramara ka eji mee ha. **46** Ọ bụ n'ala ụrọ, n'obosara ala Jodan, n'etiti Sukot na Zaretan ka eze mere ka a nọrọ kpụọ ihe ndị a. **47** Ma Solomon atughị ihe ndị a niile a kpuru n'ihu ọtutu, n'ihu na ha dị ọtutu n'ọnụogugu, achọputaghikwa ịdị arọ nke bronz ahụ. **48** Solomon mekwara ngwongwo niile dị n'ime ụlonsọ Onyenwe anyị, ya bụ: ebe ichu aja e ji ọlaedo kpụọ, tebul ọlaedo nke a dọkwasi achicha nke iche n'ihu Onyenwe anyị. **49** E jikwa ọlaedo a nuchara anucha kpụọ ihe ịdọkwasi oriṅa, ise n'akụkụ aka nri, ise n'akụkụ aka ekpe, n'ihu ime ime ebe nsọ; tinyere ihe ichọ mma oyiyi okoko osisi, na oriṅa niile, na ihe

iguta ihe niile; **50** na efere ọlaedo a nuchara anucha dị iche iche, na ihe ikpakepu ọkụ niile, na efere ikwosa mmiri, na ngaji na ihe igu ọkụ; na ihe ikonye ibo n'ihu ibo ọnụlọ ndị dị n'ime ime, bụ Ebe Kachasi Nso, nakwa ibo ndị dị n'ọnu ụzọ ụlọ ezumezu nke ụlonsọ ukwu. **51** Mgbe a ruzuru ọrụ niile nke eze Solomon nwere ịrụ maka ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị ahụ, o webatara ihe niile Devid bụ nna ya doro nsọ n'ime ya, ya bụ ọlaocha, ọlaedo na ngwongwo ndị ozo niile. O tinyere ha n'ụlọakụ dị n'ụlonsọ Onyenwe anyị.

8 Mgbe ahụ, eze Solomon kpokọtara ndị okenye Izrel, na ndịisi ebo niile, na ndịisi ezinaulo Izrel niile, ka ha bjakwute eze na Jerusalem, maka i site na Zayon bụ obodo Devid bugota igbe ogbugba ndu Onyenwe anyị. **2** Ndị Izrel niile gbakọtara bjakwute eze Solomon n'oge a na-eme mmemme n'onwa Etanim nke bụ onwa asaa n'afọ. **3** Mgbe ndị okenye Izrel niile bjarutere, ndị nchujaja buliri igbe ogbugba ndu ahụ. **4** Ha bugotara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyị, ya na ulọ nzute, na ngwongwo niile dị nsọ dị n'ime ya. Ndị nchujaja na ndị Livay buliri ha elu. **5** Eze Solomon na ogbakọ Izrel niile, bụ ndị zukọtara n'ebe ọ nọ, nọ n'ihu igbe ogbugba ndu ahụ, na-achụ aja ọtutu aturu na ọtutu ehi nke a na-apughị iguta onu maobu gbakota onuogugu ha n'ihu ịba ụba. **6** Ndị nchujaja bubatara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyị ahụ n'ime ime ụlonsọ ukwu ahụ, n'ime Ebe Kachasi Nso, dọba ya n'okpuru nku cherubim ahụ. **7** Cherubim ndi ahụ gbasara nku ha n'elu igbe ogbugba ndu ahụ, zochie igbe ogbugba ndu ahụ na okporo osisi ndi e ji ebu ya. **8** Okporo osisi ndi a di oke ogologo, na e nwere ike i site n'Ebe Nso, di n'ihu ime ime ebe nsọ ahụ hụ isi ha anya, ma onye na-anoghi n'Ebe Nso ahụ adighi ahụ ha. Ha ka dikwa n'ebe ahụ ruo taa. **9** O nweghi ihe di n'ime igbe ogbugba ndu ahụ, karjakwa mbadamba nkume abụọ ahụ Mosis tinyere n'ime ya n'ugwu Horeb, n'ebe Onyenwe anyi na umu Izrel gbara ndu, mgbe ha si n'ala Ijpt puta. **10** Mgbe ndi nchujaja si n'Ebe Nso ahụ puta, igwe ojii juputara ulonsọ ukwu Onyenwe anyi ahụ. **11** Ndị nchujaja enwekwaghị ike jee ozi ha, n'ihu igwe ojii ahụ, n'ihu na ebube Onyenwe anyi juputara n'ime ụlonsọ ya. **12** Mgbe ahụ, Solomon siri, "Onyenwe anyi ekwuola na ọ ga-ebi n'oke igwe ojii. **13** Ma n'ezie, ewuola m ụlonsọ puru iche, maa mma nye gi, ebe i ga-ebi ruo mgbe ebighi ebi." **14** Dika ogbakọ Izrel niile na-eguzo n'ebe ahụ, eze chighariri

onwe ya chee ha ihu, gozie ha. **15** Mgbe ahụ, ọ siri, “Otuto dirị Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel, onye jị aka ya mezuo nkwa nke o sitere n’ọnụ ya kwee nna m Devid. N’ihi na o kwuru sị, **16** ‘Site n’ụbọchị ahụ m si n’ala Ijipt kpopta ndị m, ahọttaghị m obodo ọbụla n’ebo ọbụla nke Izrel, ka e wuru m ụlọnsọ ka Aha m dirị n’ebe ahụ. Ma a hōrōla m Devid jị bụ onye ga-achị ndị m Izrel.’ **17** “Nna m, Devid bu n’obi iwu ụlọnsọ ukwu nye Aha Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel. **18** Ma Onyenwe anyị siri nna m, Devid, ‘I mere nke ọma ibu n’obi iwu ụlọnsọ ukwu nye Aha m. **19** Ma otu ọ dị, ọ bughị gi ga-ewu ụlọnsọ ukwu ahụ, kama ọ bụ nwa gi nwoke, anụ ahụ gi na ọbara gi; ọ bụ ya ga-ewu ụlọnsọ ukwu nye Aha m.’ **20** “Ugbu a, Onyenwe anyị emezuola nkwa ahụ o kwere. A nọchiela m nna m Devid, ugbu a, ana m anọdụ n’ocheeze nke Izrel dika Onyenwe anyị kwere na nkwa. Ewuokwala m ụlọnsọ ukwu nye Aha Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel. **21** Edoziokwala m ọnọdụ ebe igbe ọgbugba ndụ ahụ ga-adị, n’ime ya ka ọgbugba ndụ Onyenwe anyị di, bụ nke ya na nna nna anyị ha gbara, mgbe o mere ka ha si n’ala Ijipt pụtā.” **22** Mgbe ahụ, Solomon guzoro n’ihu ebe ichu aja Onyenwe anyị, na n’ihu ọgbakọ umu Izrel niile, gbasapụ aka ya abụọ chilie ha elu, **23** kwuo sị, “Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel, ọ dighị Chineke dika gi n’elugwe nke di n’elu, maọbụ n’ụwa, n’okpuru elugwe. Gi onye na-edebe ọgbugba ndụ ihunanya gi na ndị ohu gi, bụ ndị jị obi ha niile na-eso ụzọ gi. **24** I mezuokwala nkwa niile i kwere nna m Devid, bụ ohu gi. I jị ọnụ gi kwee nkwa a ma taa, i jirila aka gi mezuo ya. **25** “Ugbu a, O! Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel, mezuokwaa nkwa niile i kwere Devid nna m, mgbe jị siri, ‘Ọ buru na umu umu gi elezie anya bie ndu n’uzọ kwesiri ntukwasị obi n’ihu m, n’ihe niile ha na-eme, dika gi onwe gi mere, agaghị achọ onye ga-anọ n’ihu m n’ocheeze Izrel n’ime ha.’ **26** Ma ugbu a, Chineke nke Izrel, ka okwu gi, bụ nkwa nke i kwere ohu gi, bụ nna m Devid, bja na mmezuo. **27** “Ma ọ bụ ezie na gi Chineke ga-ebi n’elu ụwa? Lee, elugwe ọbụladị ebe kachasị elu nke elugwe, ezughị jba gi. Olee otu ụlọ a nke m wuru ga-esi bata gi? **28** Ma Onyenwe anyị Chineke m, naa ntị n’ekpere ohu gi, na aririọ ọ na-ariọ maka ebere. Nuru akwa na ekpere nke ohu gi na-ekpe n’ihu gi taa. **29** Biko, mee ka anya gi abụọ ghere oghe n’ebe ụlọnsọ ukwu a di, abalị na ehie, bụ ebe a i kwuru banyere ya, sị, ‘Aha m ga-adị n’ebe ahụ,’ ka i si otu a nuru ekpere nke ohu gi ga-ekpe banyere ebe

a. **30** Nuru akwa aririọ ohu gi na nke ndi gi Izrel niile, mgbe ọbula ha chere ihu ha n’ebe a n’ekpere. Biko, site n’elugwe bụ ebe obibi gi nuru, mgbe jị nuru biko, gbagharakwa. **31** “Mgbe onye ọbula mehiere mmadu ibe ya, a kpọọ ya oku ka ọ bja nuro iyi, onye di otu a bja, guzo n’ebe a, n’ihu ebe ichu aja gi a, nuro iyi ahụ. **32** Mgbe ahụ, nuru olu ya n’elugwe ma mee ihe ziri ezi. Kpekwa ikpe n’etiti ndi ohu gi, maa onye mejoro ikpe site n’itukwasị n’isi ha ihe o metara, meekwa ka onye aka ya di ọcha nwere onwe ya, site n’imeso ha dika ezi omume ha si di. **33** “Mgbe ndi iro meriri ndi gi Izrel, n’ihi na ha mehiere megide gi, ọ buru na ha aloghachikwute gi, too aha gi, na-ekpe ekpere, na-ariọ gi aririọ n’ulonsọ ukwu a, **34** biko, site n’elugwe nuru ekpere ha, gbaghara mmehie ndi gi Izrel. Meekwa ka ha loghachita n’ala ahụ nke i nyere nna nna ha. **35** “Mgbe e gbochiri elugwe, mee na mmiri adighi ezokwa, n’ihi na ndi gi emehiela megide gi, ọ buru na ha echee ihu n’ebe a kpee ekpere, too aha gi, si na mmehie ha chegharia, n’ihi na itaala ha ahuhu. **36** Biko, site n’elugwe nuru ma gbagharakwa mmehie ndi ohu gi, bụ ndi gi Izrel. Kuziere ha ezi uzo ha ga-esi bie ndi ma zidata mmiri ozuzo n’ala ahụ nke i nyere ndi gi ka ọ buru ihe nketa ha. **37** “Mgbe unwu maobu ajo orja na-efe efe ga-adakwasị ala a, maobu orja na-eripia ihe ubi maobu omuma ebu, maobu igurube maobu ukpana, maobu mgbe onye iro nchibidoro ha n’obodo ha niile, ihe mbibi niile maobu orja ọbula, **38** ekpere ọbula maobu aririọ nke onye ọbula n’etiti ndi gi Izrel kpere ma riro, n’ihi ighota ihe otiti niile nke obi ha, ha gbasapụ aka ha, ma chee ihu ha n’ebe ụlọnsọ ukwu di, **39** mgbe ahụ, site n’elugwe bụ ebe obibi gi nuru aririọ ha. Gbaghara ma meekwa; mesoo onye ọbula dika ihe niile ha na-eme si di, ebe ọ bụ na jị maara obi ha niile, n’ihi na naani gi maara obi mmadu ọbula, **40** ka ha tuo egwu gi oge niile nke ha na-ebi n’ala ahụ nke i nyere nna nna anyi ha. **41** “Ma banyere onye mba oro, onye na-esonyeghi na ndi gi Izrel, kama o si n’ala ebe di anya bja n’ihi Aha gi, **42** n’ihi na ha ga-anu ihe banyere aha ukwu gi, n’aka gi di ike na ogwe aka gi e setipuru esetipu. Mgbe ha bjara kpee ekpere n’ulonsọ a, **43** mgbe ahụ, site n’elugwe ebe obibi gi nuru aririọ ha. Mekwaa ihe niile nke onye mba oro ahụ na-ariọ n’ekpere, ka ndi niile nke uwa mara aha gi, tukwa egwu gi, dika ndi nke gi bụ Izrel na-eme, ka ha matakwa na-akpokwasiri Aha gi n’ulo a nke m wuru. **44** “Mgbe ndi

gi ga-aga ibu agha megide ndi iro ha, n'ebe obula i na-eziga ha, mgbe ha chere ihu ha n'uzo obodo a nke i hoputara na n'ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi, kpee ekpere nye Onyenwe anyi, 45 mgbe ahụ, site n'eluigwe nuru ekpere na aririo amara ha, mezuwaa ihe ha na-ario (dinyekwara ha). 46 "Mgbe ha mehiere megide gi, n'ihu na o dighi mmadu obula na-adighi emehie, i wee iwe megide ha, rara ha nyefee n'aka ndi iro ha, ndi dokpuru ha n'agha gaa n'obodo ozo, maobu obodo di anya maobu nke di nso; 47 o buru na ha anoro n'ala ahụ a dokpuru ha gaa, chegharia n'obi ha, noro n'ala ebe ahụ eji ha rioro gi, si, 'Anyi emehiela, anyi emeela ihe n'adighi mma, anyi emekwala ajo omume'; 48 o buru na ha ejiri obi ha na mmuo ha niile chegharia, n'ala ebe ndi iro ha, bu ndi dororo ha n'agha, ma kpee ekpere nye gi chee ihu ha n'uzo ala a nke i nyere nna nna ha, n'obodo a nke i hoputara, ya na n'ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi; 49 mgbe ahụ, site n'eluigwe, ebe obibi gi, nuru ekpere ha na aririo ha, nyekwara ha aka. 50 Gbaghara ndi gi, bu ndi mehiere megide gi, gbaghara njehie niile ha mere megide gi, ma meekwa ka ndi dotara ha n'agha gosi ha obi ebere. 51 N'ihu na ha bu ndi gi na oke gi, ndi i mere ka ha si n'ala Ijipt puta, ala oke ita ahuhu nke nhuju anya. 52 "Ka anya gi ghere oghe n'aririo mu bu ohu gi, nakwa n'aririo ndi gi Izrel, biko, na-egekwa ha nti mgbe obula ha bekuru gi akwa. 53 N'ihu na gi onwe gi kewaputara ha site na mba niile nke uwa ka ha buru gi ihe nketa, dika i kwuputara site nonu ohu gi bu Mosis, mgbe gi bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi mere ka nna nna anyi ha si n'ala Ijipt puta." 54 Mgbe Solomun kpechara ekpere ndi a ya na aririo o rioro Onyenwe anyi o si n'ihu ebe ichu aja Onyenwe anyi, bu ebe o gburu ikpere n'ala, bilie, gbasapu aka ya abuo chilie ha elu. 55 O guzoro gozie ogbakọ Izrel niile, gwa ha okwu n'oke olu si ha, 56 "Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyi bu, onye nyere ndi ya, Izrel izuikwe dika o kwere na nkwa. O dikwaghi okwu obula nke na-emezughị n'ime ezi nkwa ahụ niile o kwere site nonu Mosis ohu ya. 57 Ka Onyenwe anyi Chineke anyi dinyere anyi, dika o si dinyere nna nna anyi ha. Ka o gharakwa ihapu anyi, maobu gbakuta anyi azu. 58 Ya nyekwa anyi mmuo ime ihe niile o chorọ, dika uche nso ya si di, na mmuo ijezi ije n'uzo ya niile, na idebe ukpuru na iwu niile nke o nyere nna nna anyi ha. 59 Ka okwu m ndi a niile, nke m jiri rioro amara n'ihu Onyenwe anyi dikwa Onyenwe anyi

Chineke anyi nso ehie na abali. Ka o nyekwara ohu ya na ndi Izrel niile aka, dika mkpa ubochi obula si di. 60 Ka ndi niile bi n'awa mara na Onyenwe anyi bu Chineke, marakwa na o nweghi chi ozo di karja ya. 61 Ya mere, werenu obi unu nyechasia Onyenwe anyi bu Chineke anyi, kpmkpam, na-ebinu ndu n'ukpuru ya, rubenu isi n'iwu ya, dika o di taa." 62 Mgbe ahụ, eze ya na ndi Izrel niile churu aja di iche iche n'ihu Onyenwe anyi. 63 Solomun churu aja udo, bu nke o churu nye Onyenwe anyi. Ehi di puku iri abuo na abuo, na ewu na aturu di nari puku na iri puku abuo. Ya mere, eze na ndi Izrel niile si otu a doo ulonso Onyenwe anyi nso. 64 N'otu ubochi ahụ kwa, eze doro etiti ogige di n'ihu ulonso Onyenwe anyi ahụ nso. N'ebe ahụ ka o no chuo aja nsure oku, aja onyinye mkpuru oka na aja abuba udo. O mere nke a n'ihu na ebe ichu aja bronz nke na-eguzo n'ihu Chineke di oke nta ibata aja nsure oku niile, aja mkpuru oka niile nakwa aja abuba udo niile ahụ. 65 Ya mere, Solomun ya na ndi Izrel niile mere mmemme a n'oge ahụ, o bu nzuko di ukwu. Ndi mmadu bira sitere na Lebo Hamat ruo na mmiri iyi Ijipt. Ha mere mmemme a n'ihu Onyenwe anyi Chineke anyi, ubochi asaa tinyere ubochi asaa ozokwa, ya bu agukota ha ubochi iri na ano. 66 N'ubochi nke na-eso ya, o zilagara ndi ahụ niile. Ha goziri eze, laakwa n'ulo ha, n'inuru onu na obi utu n'ihu ihe oma niile nke Onyenwe anyi meere ohu ya Devid, na ndi ya Izrel.

9 Mgbe Solomun rucharu ulonso ukwu Onyenwe anyi, na uloze, ruzukwaa ihe niile bu nke o bu n'obi ime, 2 Onyenwe anyi mere ka o hu ya anya nke ugboro abuo dika o mere ka o hu ya anya na Gibion. 3 Onyenwe anyi siru ya, "Anula m ekpere gi, na aririo gi, nke i rioro n'ihu m. Edoola m ulonso a nke i wuru nso, site n'itinye Aha m n'ebe ahụ ruo mgbe ebighi ebi. Anya m na obi m abuo ga-adikwa n'ebe ahụ ubochi niile. 4 "Ma gi onwe gi, o buru na i jiri obi zuruoke na omume ziri ezi, bie ndu n'ikwesị ntukwasị obi n'ihu m dika Devid nna gi mere, na-eme ihe niile m nyere n'iwu, debe ukpuru m na iwu m niile, 5 mgbe ahụ, aga m eme ka ocheeze ochichi gi n'Izrel guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi, dika m kwere nna gi Devid nkwa, mgbe m siru, 'I ghaghinwe onye nnochite anya n'oocheeze Izrel.' 6 "Ma o buru na unu, maobu umu umu unu alaghachi azu, site n'ebe m no, ju idebe iwu na ukpuru niile bu nke m nyere unu, puo gbasoro chi ndi ozo ife ha ofufe na ikpo isiala nye

ha, 7 mgbe ahụ, aga m esite n'ala ahụ nke m nyere ha wezuga Izrel. Aga m ajukwa ụlonsọ a m doro nsọ nye Aha m. Izrel ga-aghọ ihe eji atụ ilu na ihe ikpa ọchị n'etiti ndị niile. 8 Ọ bụ ezie na ụlonsọ ukwu a kachasị elu ugbo a, ma ọnọdu ya ga-eju ndị niile gasei n'akukụ ya gafee anya. Ha ga-emi ọnu, sị, 'Gini mere Onyenwe anyị ji mee ala a na ụlonsọ a, ihe di otu a?' 9 Ndi mmadu ga-aza, 'N'ihi na ha gbakutara Onyenwe anyị Chineke ha azu, onye kpoputara ha site n'ala Ijpt azu, makuo chi ndi ozo, na-akpo isiala na-efekwa ha ofufe. O bu n'ihu nke a ka O ji mee ka ihe ojoo niile ndi a biakwasị ha.'" 10 N'ogwugwu iri afọ abuo, mgbe Solomōn ji wuo ulo abuo ndi a, ya bu ụlonsọ Onyenwe anyị na ụlọeze. 11 Eze Solomōn nyere Hiram, eze Taja, iri obodo abuo di na Galili, n'ihu osisi sida, na osisi junipa, na ọlaedo niile Hiram butere ya dika o si choọ ya. 12 Ma mgbe Hiram si Taja gaa ihu obodo ndi a nke Solomōn nyere ya, ha amasighi obi ya. 13 Ya mere, o juru si, "Nwanne m nwoke, udi obodo di ahaa bu ihe a i nyere m?" N'ihu ya, o kporo ha Kabul, aha o na-aza ruo taa. 14 Hiram zigaara eze ọlaedo di puku kilogram anọ na iri asato. 15 Nke a bu akuko banyere ndi oru mmanye niile eze bu Solomōn chikotara maka iru ụlonsọ ukwu Onyenwe anyi, na ụlọeze nke ya, na ebe e wusiri ike nke Milo, na mgbidi Jerusalem, Hazo, Megido nakwa Gaza. 16 Fero eze Ijpt buru agha na mbu merie Gaza, kporo ya oku, gbukwaa otutu ndi Kenan bi n'obodo ahụ, were ya nye nwa ya nwanyi, bu nwunye Solomōn, ka o buru ihe o ji duo ya ulo. 17 Solomōn wughariri obodo Gaza, wuokwa ndida Bet-Horon, 18 Baalat na Tadmō nke di n'ozara n'ime ala ya. 19 O wukwara otutu obodo ebe nchikoba ihe, obodo ebe idebe ugbo agha na inyinya ya niile. O wuru ihe obula guru obi ya aguu iwu na Jerusalem, Lebanon na n'oke ala ahụ niile o na-achi. 20 Ndi niile foduru ndu n'etiti ndi Amorit, ndi Het, ndi Periz, ndi Hiv na Jebus (ndi ahụ abughị ndi Izrel), 21 ndi umu umu ha niile foduru n'ala ahụ, ndi ahụ ndi Izrel na-enweghi ike egbuchapu, ndi a ka Solomōn mere ndi oru mmanye na ndi ohu, nke a bukwa onodu ha ruo taa. 22 Ma Solomōn emeghi ka onye Izrel obula buru ohu. Kama ha bu ndi ikom agha, ndiisi oru n'ochichi, ndiisi ndi ochiagha, ndiisi ugbo agha na ndi na-agba inyinya agha ya. 23 Ndi a bukwa ndiisi nahu ihe banyere oru niile nke Solomōn ji n'aka. Ndi Izrel di narị ise na iri ise, ka e mere ndiisi na-elekota ndi oru Solomōn. 24 Emesja, ada Fero sitere n'obodo

Devid puta gbagoo n'uloeze nke Solomōn wuuru ya. Solomōn wukwara ebe mputa nke ulo ahụ. 25 Ugboro ato n'afọ, ka Solomōn na-achụ aja nsure oku, na aja udo n'elu ebe ichu aja o wuru nye Onyenwe anyi, tinyere aja nsure oku ihe na-esi isi utọ o na-achụ n'ihu Onyenwe anyi. O si otu a wuchaa ụlonsọ ukwu Onyenwe anyi. 26 Eze Solomōn wukwara otutu ugbo mmiri n'Eziōn Geba, bu nke di n'akukụ Elat, n'onu mmiri Oke osimiri Uhie n'ala Edom. 27 Hiram zigaara ndi ikom ya na-anya ugbo, ndi maara ihe banyere ime njem osimiri nke oma, ka ha soro ndi ikom Solomōn jee ozi n'ime ugbo ndi a. 28 Ha nyaara ugbo gaa Ofia, site n'ebe ahụ bulatara eze Solomōn ọlaedo nke idi arọ ya ruru puku kilogram iri na anọ na narị abuo na asato.

10 Mgbe eze nwanyi Sheba nuru akuko Solomōn, na idi na mma nke di n'etiti ya na Onyenwe anyi, o biara ka o were otutu ajuju siri ike nwalee Solomōn. 2 Ọ biarutere Jerusalem, ya na otutu ndi ozi n'ebe ha bara uba, ndi so ya, tinyere otutu inyinya kamel ndi bu uda di iche iche, otutu ọlaedo na nkume di oke onuahia di iche iche. Ọ biakwutere Solomōn, ya na ya kparitara uka banyere ihe niile nke di ya n'obi. 3 Solomōn zara ya ajuju ya niile; o dikwaghi ihe siiri eze ike ikowara ya. 4 Mgbe eze nwanyi Sheba huru amamihe niile nke Solomōn, hukwa ụlọeze o wuru, 5 na ihe oriri a na-adokwasị n'elu tebul ya, usoro onodu nke ndiisi ochichi ya, na ndi guzo na-ejere ya ozi n'uwe ha yi, onye na-ebu iko ihe onunu ya, na aja nsure oku niile o na-achụ n'ulonsọ Onyenwe anyi, o dikwaghi ihe ozo o maara o ga-eme, maobu kwuo. 6 Ọ sirị eze, "Akuko niile m no n'ala m nu banyere ihe niile i ruputara na amamihe gi bu eziokwu. 7 Ma ekwenyeghi m akuko ndi a tutu ruo mgbe m biara jiri anya m abuo hu ha. N'ezie, ihe m nuru erughi okara; n'amamihe nakwa n'iba uba gi, i tukwasila ihe n'akuko m nuru. 8 Lee, udi onu ndi gi na-enwe. Lee, udi onu nke ndi ozi na-enwe, bu ndi na-eguzo n'ihu gi mgbe niile na-anu okwu amamihe gi. 9 Ngozi diri Onyenwe anyi Chineke gi, onye nwere mmasi n'ebe i no, o debere gi n'ocheeze Izrel. N'ihu ihunanya nke Onyenwe anyi na-adi ruo mgbe ebighi ebi n'ebe Izrel no, o mee gi eze, ka i debe ikpe ziri ezi na ezi omume." 10 O nyere Solomōn onyinye ọlaedo idi arọ ya di puku kilogram anọ, nyekwa ya otutu uda na-esi isi utọ di iche iche, na otutu nkume di oke

onuahia. O nwebeghi oge ozo ewebatara otutu uda na-esi isi utu dika ndi ahụ eze nwanyi Sheba nyere eze Solomon. **11** (Ozokwa, otutu ugbo mmiri nke eze Hiram bubatara olaedo site n'Ofia bulatara Solomon. Ha sitekwara n'ebe ahụ bute osisi almug n'ebe o bara uba, na otutu nkume di oke onuahia di iche iche. **12** Eze ji osisi almug ndi a wuo ogidi ndabere di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi na nke uloze. O jikwa ya meere ndi na-abu ahụ ubo akwara na une. O dibeghi mgbe obula ahuru maobu tubata osisi almug ha otu a site n'ubochi ahụ ruo taa.) **13** Eze Solomon nyekwara eze nwanyi Sheba ihe niile o chorọ na ihe niile bu nke o rioro, na-agunyeghi onyinye niile Solomon nyere ya dika eze o bu. Emesia, o hapuru laghachi n'ala nke aka ya, ya na ndi na-ejere ya ozi. **14** Otutu idi arọ nke olaedo Solomon na-enweta kwa afo bu puku kilogram iri abuo na ato, **15** na-agunyeghi uru nke na-esi n'aka ndi na-atu mgbereahia na ndi na-azu ahia na nke sitekwara n'aka ndi eze Arebia niile, nakwa n'aka ndisi na-achi obodo niile nke ala ahụ. **16** Eze Solomon kpuru nari ota olaedo ukwu abuo site n'olaedo etipjara etipia. O bu olaedo nke idi arọ ya ruru kilogram isii na uma itoolu ka eji kpuo ota obula. **17** O kpukwara nari ota nta ato, nke sitere na olaedo etipjara etipia. O bu olaedo idi arọ ya ruru kilogram ato na okara ka eji kpuo ota obula. Eze debere ha n'uloze n'Oke Ohia Lebanon. **18** Eze mekwara ocheeze di ukwu nke e ji odu enyi na olaedo a nuchara anucha machie. **19** Ocheeze ahụ nwere ihe nrigo isii, o nwere elu di gburugburu n'azu ya. E nwere ebe ntukwasị aka n'akuku abuo ya, nke nwere oyiyi odum abuo guzo n'akuku nke obula n'ime ha. **20** Odum iri na abuo na-guzo n'elu ihe nrigo isii ahụ, otu n'akuku isi abuo nke ihe nrigo obula. O dikwaghi alaeze ozo di nke e mere ihe di otu a nye. **21** Ihe niile Solomon nwere nke e ji anu ihe bu olaedo ka e ji mee ha. Ngwongwo niile nke di n'ime uloze n'Oke Ohia Lebanon bukwa olaedo a nuchara anucha ka e ji kpuo ha. O dighi ihe e ji olaocha kpuo, n'ih na-agunyeghi olaocha dika ihe obula n'oge Solomon. **22** Eze nwere otutu ugbo mmiri e ji azu ahia n'oke osimiri, tinyere ugbo nke Hiram. Otu ugbo n'afọ ato, ka ugbo mmiri ndi a na-alota, buru olaedo, olaocha na odu enyi, enwe na adaka di iche iche bata. **23** Eze Solomon bara uba n'aku, nwekwa amamihe karija ndi eze niile di n'üwa. **24** Üwa niile na-abia icho ihu Solomon ka ha nuta okwu amamihe nke Chineke tinyere n'obi ya. **25** Onye obula

bjakwutere ya na-ebutere ya onyinye inata ihuoma, ya bu ngwa olaocha na olaedo, uwe di iche iche, ngwa agha, uda di iche iche, inyinya na inyinya muul, nke a bu kwa afo, kwa afo. **26** Solomon chikobara otutu ugbo agha na inyinya di iche iche. O nwere ugbo agha di otu puku na nari anọ na inyinya agha di puku iri na abuo n'onuogugu, ndi o debere ufodu n'ime ha n'obodo ugbo agha ya ma ndi ozo di na Jerusalem ebe ya onwe ya no. **27** Eze mere ka olaocha baa uba dika nkume efu na Jerusalem. O mekwara ka osisi sida di otutu dika osisi sikamo nke di n'ala ala ugwu di iche iche. **28** A na-esite n'Ijpt nakwa ala Kue atubata Solomon inyinya. Ndi ahia eze na-azuta ha site na Kue n'onu ahia a na-ere ha n'oge ahụ. **29** Ha sitere n'Ijpt tubata otu ugbo agha n'onu ahia nari shekel olaocha isii, jirikwa otu nari shekel na iri shekel ise zuta otu inyinya. Ha zipkwara ha nye ndi eze niile nke ndi Het na ndi Aram.

11 Ma eze Solomon huru otutu ndi inyom mba ozo n'anya, tinyere nwa nwanyi Fero, ha bu ndi inyom ndi Moab, ndi Amon, ndi Edom, ndi Sajdon na ndi Het. **2** Ha bu ndi sitere na mba ndi ahụ Onyenwe anyi gwara Izrel si, "Unu na ha agaghi aluritakwa di na nwunye, n'ih na ha aghaghi ime ka obi unu gbasoo chi niile ha." Ma, n'agbanyeghi nke a, Solomon rapara ha n'ahụ n'ih ihunanya. **3** Onuogugu ndi inyom Solomon luru di nari asaa, bu ndi amuru n'obi ndi eze. O nwekwara ndi iko nwanyi, onuogugu ha di nari ato. Ndi inyom ya duhiere obi ya. **4** Mgbe Solomon ghorọ agadi, ndi inyom ndi a duhiere obi ya mee ka o gbasoo chi ndi ozo, nke mere na o jikwaghi obi ya niile gbasoo Onyenwe anyi Chineke ya, dika Devid bu nna ya mere. **5** O gbasoro Ashtoret, bu chi ndi Sajdon na Molek, bu chi ruru aru nke ndi Amon. **6** N'uzo di otu a, Solomon mere ihe ojojo n'anya Onyenwe anyi. O soghi uzo Onyenwe anyi dika nna ya Devid si mee n'ubochi niile nke ndu ya. **7** N'elu ugwu di n'owuwa anyanwu Jerusalem, Solomon wuru ebe di elu nye Kemosh, chi ruru aru nke ndi Moab, wuokwara Molek chi ruru aru nke ndi Amon. **8** O mekwara otu ihe ahụ nye ndi nwunye ya niile si mba ozo, bu ndi na-achu aja nsure oku ihe na-esi isi utu, na-achukwa aja nsure oku di iche iche nye chi niile ha. **9** Onyenwe anyi were iwe di ukwu megide Solomon, n'ih na obi ya esitela n'ebe Onyenwe anyi Chineke Izrel no puo, bu onye mere ka o hu ya anya ugboro abuo. **10** O bu ezie na o

nyere Solomon iwu ka o ghara igbaso chi ndi ozo, ma Solomon erubeghi isi n'iwu a Onyenwe anyi nyere. **11** Ya mere, Onyenwe anyi gwara Solomon okwu si, "Ebe o bu na i mere ihe di otu a, ju idebe ogbugba ndu m na ukpuru m, nke m nyere gi idebe, aghaghi m isite n'aka gi dokapu alaeze a, were ya nye otu n'ime ndi na-ejere gi ozi. **12** Ma n'ihhi nna gi Devid agaghi m eme ihe ndi a mgbe i di ndu. Aga m anapu nwa gi nwoke alaeze Izrel. **13** Ma agaghi m anapucha ya alaeze Izrel niile, kama aga m eme ka o buru eze otu ebo Izrel, n'ihhi Devid, na n'ihhi Jerusalem, obodo m hoputara nye onwe m." **14** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi mere ka onye iro bilie megide Solomon. Onye a bu Hadad onye Edom, onye sikwa n'ezinaulo ndi eze Edom. **15** N'oge gara aga, mgbe Devid na-ebuso ndi Edom agha, Joab, onyeisi ndi agha, onye gara ili ndi agha e gburu egbu, tigburu ndi ikom niile no n'Edom. **16** Joab na ndi agha Izrel niile nogidere n'ebe ahụ onwa isii, tutu ruo mgbe ha gbuchapuru ndi ikom niile no n'Edom. **17** Ma Hadad, onye bu nwantakiri n'oge ahụ, gbapuru oso gbaga Ijpt, ya na ufodu ndiji ochichi Edom, ndi jeere nna ya ozi. **18** Ha sitere n'ala Midia gaa Paran. Site na Paran, ha duuru ufodu ndi mmadu, ndi sooro ha gaa Ijpt, jekwuru Fero eze Ijpt, onye nyere Hadad ulo obibi na ala, nyekwa ya ihe oriri. **19** Hadad hutara amara n'ihu Fero, nke mere na o kpnyere ya nwanne nwanyi Tapenes bu nwunye eze ka o buru nwunye ya. **20** Nwanne Tapenes mutara ya nwa nwoke aha ya bu Genubat, onye Tapenes zulitere n'uloeze. Genubat biri n'etiti umu Fero. **21** Mgbe Hadad no n'Ijpt, o nuru na Devid sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu na Joab ochiagha ndi agha anwukwala, o rioro Fero aririo ka o kwenye ka o laghachi n'Edom. **22** Fero juru ya ajuju si ya, "Gini mere i ji choo ila? O nwere ihe i choo nke i na-adighi enweta n'ebe a?" Hadad zara si ya, "O nweghi ihe koro m, kama kwere ka m laghachi." **23** Nwoke ozo Chineke mere ka o buru onye iro Solomon bu Rezon nwa Eliada, onye gbapuru site n'aka nna ya ukwu bu Hadadeza, eze Zoba. **24** Devid lara ndi agha Zoba n'iyi, Rezon chikotara ndi ikom gbara ya gburugburu, ghoo onyendu ha, ndi nnupu isi a gara Damaskos biri n'ebe ahụ, na-achikwa n'ebe ahụ. **25** Ogologo ubochi niile nke ndu Solomon, Rezon bu onye iro Izrel, tinyekwara nsogbu nke Hadad wetaara Izrel. Rezon bu eze ndi Aram, burukwa onye na-emegide Izrel. **26** Jeroboam nwa Nebat, onye Ifrem nke Zereda, otu n'ime ndi ozi Solomon, biliri megide eze. Nne

ya bu Zerua, nwanyi di ya nwuru anwu. **27** Nke a bu akuko banyere otu o siri bilie imegide eze: Solomon wughariri Milo, wuziekwa ntipu di na mgbidi obodo Devid bu nna ya. **28** Ugbu a Jeroboam, n'onwe ya, bu dimkpa. Mgbe Solomon huru otu nwokorobia a si aruzi oru ya nke oma, o mere ya onye nlekota ndi oru niile si n'ezinaulo Josef. **29** Ma otu ubochi, mgbe Jeroboam si Jerusalem na-apu, o zutere Ahija onye amuma, onye Shilo, n'uzo, ebe o yi uwe oheru. O bukwa naani ha abuo no n'ohia mgbe ahụ. **30** Mgbe ahụ, Ahija yipuru uwe oheru nke o yi n'ahụ dowasia ya uzo iri na abuo. **31** Mgbe ahụ, o gwara Jeroboam si, "Chiri iberibe iri nye onwe gi, n'ihhi na otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel siri, 'Lee, aga m anapu Solomon alaeze a, ma aga m enyekwa gi ebo iri n'ime ha. **32** Ma aga m ahapuru ya otu ebo, n'ihhi ohu m Devid na n'ihhi Jerusalem obodo m hoputara site n'ebo niile nke Izrel. **33** N'ihhi na ha ahapula m malite ikpo isiala nye Ashtoret, chi nwanyi ndi Saidon; na nyekwa Kemosh, chi ndi Moab; na nye Molek, chi umu Amon. Ha agbasoghi uzo m, ha emekwaghi ihe ndi ahụ m guru dika ezi ihe. Ha edebeghi iwu m na ukpuru m niile dika Devid nna Solomon mere. **34** "Ma agaghi m anapu alaeze ya ugbu a, n'ihhi ohu m Devid, onye m hoputara, na onye mere ihe toro m uro. Aga m ahapu Solomon ka o nogide dika eze ubochi ndu ya niile. **35** Ma aga m anapu alaeze ya site n'aka nwa ya, nye gi ebo iri. **36** Nwa ya ka m ga-enye otu ebo, n'ihhi na achoro m ka Devid ohu m nogide ibu eze Jerusalem, obodo m hoputara nye onwe m, ebe m mere ka Aha m diri. **37** Ma otu o di, gi ka m ga-ewere. I ga-abukwa onye ga-achi ebe ahụ niile obi gi choro; i ga-abu eze Izrel. **38** O buru na i gee nti mee ihe niile m ga-enye gi n'iwu, jekwa ije n'irubere m isi, mee ihe ziri ezi n'anya m, site n'idebe ukpuru niile na iwu niile, dika ohu m Devid mere, aga m anonyere gi. Aga m ewuru gi ulo ga-adigide dika m siri wuoro Devid. Aga m enyekwa gi Izrel. **39** Aga m eweda agburu Devid n'ihhi ihe a, ma ha agaghi bu ndi e wedara n'ala ruo ebighi ebi." **40** Solomon gbaliri igbu Jeroboam, ma Jeroboam gbaara oso gbakwuru eze Shishak nke Ijpt. O nokwara n'Ijpt ruo mgbe Solomon nwuru. **41** Ma banyere ihe ndi ozo mere n'oge ochichi Solomon, nke bu, ihe niile o mere na amamihe o gosiputara, o bu na-edeghi ha n'akwukwo akuko nke Solomon? **42** Solomon chiri Izrel niile iri afro ano na Jerusalem. **43** O sooro nna

nna ya ha dina n'ónwụ, e lie ya n'obodo Devid bụ nna ya. Rehoboam nwa ya, ghọkwara eze n'ónọdụ nna ya.

12 Rehoboam gara Shekem, n'ihì na Izrel niile zukọrọ ebe ahụ ime ya eze. **2** Mgbe Jeroboam nwa Nebat nūrụ nke a (ọ ka nọ n'Ijìpt ebe ọ gbagara ọsọ ndụ site n'aka eze Solomọn), o sitere Ijìpt lọta. **3** Ya mere, ha ziri ozi kpọọ Jeroboam, ya na ogbakọ Izrel niile jekwuru Rehoboam sị ya: **4** "Nna gị boro anyị ibu arọ, ma ugbu a mee ka ibu arọ na iyagba arọ a nke o bokwasịrị anyị, dị mfe, anyị ga-ejere gị ozi." **5** Rehoboam zara ha sị, "Laanụ, ụbọchị atọ gasịa unu bjàghachikwutenu m." N'ihì ya ndị ahụ lara. **6** Mgbe ahụ, eze Rehoboam gara inata ndumọdụ n'aka ndị okenye, bụ ndị jeere nna ya Solomọn ozi n'oge ọ dī ndụ, sị ha, "Olee ndumọdụ unu ga-enye m maka mụ inye ndị a ọsịsa?" **7** Ha zara ya, "Ọ bụrụ na ị ga-abụ odibo nye ndị a taa, jeere ha ozi, nyekwa ha ọsịsa dī mma, ha ga-anogide bụrụ ndị ohu gị mgbe niile." **8** Ma ọ nabataghị ndumọdụ ndị okenye nyere ya, ọ gakwuru ụmụ okorobia ndị ya na ha tokoro, bụkwa ndị na-ejere ya ozi, ka ha nye ya ndumọdụ. **9** Rehoboam juru ha sị, "Gịni bụ ndumọdụ unu? Gịni bụ ọsịsa anyị ga-enye ndị a na-asị, 'Mee ka ibu arọ nna gị bokwasịrị anyị dī mfe?'" **10** Ụmụ okorobia ahụ, bụ ndị ya na ha tokoro, zagbachiri sị, "Gwa ndị ahụ sịrị gị, 'Nna gị bokwasịrị anyị ibu arọ, ma mee ka ibu anyị dī mfe,' ị ga-agwa ha, sị, 'Mkpisịaka nta dī n'aka m gbara okpotokpo karịa ukwu nna m. **11** Nna m boro unu ibu arọ; aga m atụkwasi ihe n'ibu ahụ mee ka ọ dī arọ karịa. Nna m ji apipia dọọ unu aka na ntị, maọbụ akpị ka m ga-eji mekpaa unu ahụ.'" **12** Mgbe ụbọchị atọ gasịrị, Jeroboam na ndị Izrel niile bjàghachiri inurụ ọsịsa Rehoboam, dika eze kwuru, sị, "Laghachitenu n'ubochi nke atọ." **13** Eze sara ndị a okwu n'olu dī ike. Ọ juru ndumọdụ nke ndị okenye nyere ya, **14** ma gbasoro ndumọdụ nke ụmụ okorobia nyere. Ọ sịrị, "Nna m mere ka ibu unu dī arọ, aga m eme ka ibu unu dī arọ karịa. Nna m ji apipia dọọ unu aka na ntị, aga m eji akpị mekpaa unu ahụ." **15** Ya mere, eze aaghị ndị ahụ ntị, n'ihì mgbanwe nke ọndụ niile a sitere n'ebe Onyenwe anyị nọ, ka e mezuo okwu ahụ Onyenwe anyị gwara Jeroboam nwa Nebat site n'ónụ Ahija onye Shilo. **16** Mgbe Izrel niile hūrụ na eze juru ige ha ntị, ha zagbachiri ya sị, "Olee oke anyị nwere n'ime Devid? Olee ihe nketa anyị nwere n'ime nwa Jesi? Ndị Izrel, laanụ n'ulọ ikwu unu! Gị

Devid lekọtakwa ụlọ nke gị." Ya mere, ndị Izrel lara n'ulọ ha. **17** Ma banyere ndị Izrel bi n'obodo niile nke Juda, Rehoboam gara n'ihu būrụ eze ha. **18** Eze Rehoboam zipurụ Adoniram, onyeisi na-elekota ndị ọrụ mmanye, ma ndị Izrel niile ji nkume tugbuo ya. Ma eze Rehoboam jisiri ike gbaba n'ime ugbo agha ya, gbalaga laa Jerusalem. **19** Ya mere, Izrel nọ na nupụ isi megide ụlọ Devid ruo taa. **20** Mgbe ndị Izrel nūrụ na Jeroboam alaghachitala, ha ziri ya ozi sị ya pụta n'ihu ọha mmadụ. N'ebe ahụ ka ha nọ mee ya eze Izrel. Ọ dighị ebo ọbụla kwenyere iso ụlọ Devid, kariakwa ebo Juda. **21** Mgbe Rehoboam bjarutere Jerusalem, ọ kpọkọtara ndị ụlọ Juda niile na ndị ebo Benjamin, ha dī narị puku na iri asatọ n'ónụogugụ, ụmụ okorobia ndị tozuru ịga agha, ka ha gaa buso ụlọ Izrel agha ma weghachitekwa alaeze n'okpuru ọchịchị Rehoboam, nwa Solomọn. **22** Ma okwu Chineke rutere Shemaya onye nke Chineke ntị, sị, **23** "Gwa Rehoboam, nwa Solomọn eze Juda, na ndị Juda niile, na Benjamin na ndị ọzọ niile, sị ha, **24** Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, 'Unu agakwala gaa buso ụmụnna unu, bụ ndị Izrel agha. Laghachinu, nwoke ọbụla n'ulọ ya, n'ihì na ọ bụ m na-eme nke a.'" Ya mere, ha rubere isi n'okwu Onyenwe anyị, onye ọbụla n'ime ha laghachikwara n'ulọ ya dika Onyenwe anyị nyere n'iwu. **25** Mgbe ahụ, Jeroboam wusiri Shekem dī n'ala ugwu Ifrem ike, biri n'ebe ahụ. N'ebe ahụ ka o si puo, gaa wuo obodo Peniel. **26** Ma Jeroboam chere n'obi ya, sị "Ugbu a, ka alaeze nwere ike laghachikwa n'aka ụlọ Devid. **27** N'ihì na ọ būrụ na ndị mmadụ gaa ichu aja n'ulonso ukwu Onyenwe anyị nke dī na Jerusalem, obi ha nwere ike laghachikwuru onyenwe ha, bụ Rehoboam eze Juda. Ha ga-egbu m, laghachikwuru eze Rehoboam." **28** Mgbe ọ natachara ndumọdụ, eze kpurụ ụmụ ehi ọlaedo abuo. Ọ sịrị ndị mmadụ, "Ọ bụ oke ọrụ nye unu ịgbago Jerusalem. Leenu chi unu, ndị Izrel, ndị sitere n'Ijìpt kpọpụta unu." **29** Otu n'ime ha ka o guzobere na Betel, tinyekwa nke ọzọ na Dan. **30** Ihe a ghoro mmehie dīrị ha, n'ihì na ndị mmadụ na-abja kpọọ isiala nye nke dī na Betel ma gaakwa ebe dī anya, dika Dan, n'ihì ife ehi ọlaedo nke dī n'ebe ahụ ofufe. **31** Jeroboam wuru ebe ichu aja n'ebe dī elu dī iche iche. Ọ hoputara ndị nchujaja site n'etiti ndị Izrel niile, n'agbanyeghị na ha abughị ndị Livayi. **32** O hiwere mmemme a na-eme n'ubochi nke iri na ise n'ónwa nke asatọ, dika mmemme a na-eme na Juda. Ọ chukwara aja n'ebe ichu aja. O mere nke a na Betel,

chụrọ ụmụ ehi ọlaedo ahụ ọ kpụrụ aja. O tinyere ndị nchụaja n'orụ n'ebe niile dị elu nke o mere ka ha dịrị na Betel. **33** N'ubochi nke iri na ise, n'onwa asatọ, bụ onwa nke ya onwe ya cheputara, ọ churụ aja dị iche iche n'elu ebe ichu aja o wuru na Betel. Ya mere, o hiwere mmemme a ka ọ dijiri ndi Izrel niile; ya onwe ya kwa gara chụọ aja onyinye di iche iche n'elu ebe ichu aja.

13 Otu onye nke Chineke si Juda bja Betel, site n'okwu nke Onyenwe anyi oge Jeroboam guzo n'ebe ichu aja ka ọ chụọ aja. **2** O tiri mkpu n'oke olu megide ebe ichu aja ahụ dika okwu Onyenwe anyi si di, "Ebe ichu aja, ebe ichu aja! Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: 'A ga-amu otu nwa nwoke n'ulo Devid, aha ya ga-abu Josaya. O ga-eji ndi nchujaja niile nke ebe di elu, bu ndi na-achu aja n'elu gi, chuo aja n'elu gi. A ga-esurekwa okpukpu ndi mmadu oku n'elu gi.'" **3** N'ubochi ahụ, onye nke Chineke ahụ kwuru okwu banyere ihe iribama ga-emezu. O kwuru si, "Nke a bu ihe iribama Onyenwe anyi ji emesi okwu ya ike: Ebe ichu aja a ga-agbawa uzọ abuo. Ntu di n'elu ya ga-awusasi n'ala." **4** Mgbe eze Jeroboam nuru ihe onye nke Chineke ahụ kwuru megide ebe ichu aja Betel, o setipuru aka ya site n'ebe ichu aja ahụ si, "Jidenu nwoke al!" Ma aka ahụ ọ setipuru tugide nwoke ahụ kponwuru na o newkwaghị ike iweghachi ya azu ozo. **5** Ozokwa, ebe ichu aja ahụ gbawara abuo, ntu di n'elu ya wusikwara n'ala dika ihe iribama nke onye amuma Chineke nyere, site n'okwu Onyenwe anyi. **6** Mgbe ahụ, eze sirị onye nke Chineke ahụ, "Biko, rioro Onyenwe anyi Chineke gi, kpekwaru m ekpere ka e nyeghachi m aka m." Ya mere, onye nke Chineke ahụ rioro Onyenwe anyi site n'ekpere, emekwara ka aka eze dighachi dikwa ka ọ di na mbu. **7** Emesja, eze gwara onye nke Chineke ahụ okwu si, "Soro m gaa n'ulo m. Aga m enye gi ihe oriri, nyekwa gi onyinye." **8** Ma onye nke Chineke ahụ zara eze si, "O buru na i nye m okara ihe niile i nwere, agaghị m eso gi baa n'ime ulo gi. Agaghị m erikwa nri gi maobu nuo mmiri n'ebe a. **9** N'ih na-enyere m iwu site n'okwu Onyenwe anyi, si, 'Eri la nri, anukwala mmiri, esitekwa uzọ i si gaa laghachi.'" **10** Ya mere, o sitere n'uzo ozo lawa, nke na-abughị uzọ o si bja Betel. **11** Ma o nwere otu onye amuma bu agadi bi na Betel. Onye umu ya bjara kororo ihe niile onye nke Chineke ahụ mere n'ubochi ahụ na Betel, ha kokwara nna ha ihe niile ọ gwara eze. **12**

Nna ha juru ha, "Olee uzo ọ gara?" Umụ ya ndi ikom ziri ya uzọ nke onye nke Chineke ahụ si Juda gara. **13** Mgbe ahụ, ọ sirị umu ya ndi ikom, "Jikekwaranu m inyinya ibu m." Ha jikekwaara ya inyinya ibu, ọ nokwasiri n'elu ya. **14** O gbasoro onye nke Chineke n'azu, ọ huru ya ka ọ no ala n'okpuru osisi ook, O sirị ya, "O bu gi bu onye nke Chineke ahụ si Juda bja?" O zara, "E, ọ bu mu onwe m." **15** Onye amuma ahụ sirị ya, "Soro m ka anyi gaa n'ulo m, ka i rie nri." **16** Ma ọ sirị, "Apughị m iso gi laghachi azu, maobu rie nri, ma ọ bukwa nuo mmiri obula n'ebe a. **17** N'ih na a gwara m site n'okwu Onyenwe anyi si, 'Erikwala nri maobu nuo mmiri n'ebe ahụ, maobu soro uzọ i si gaa lotakwa.'" **18** Ma onye nke ozo sirị ya, "Mu onwe m bukwa onye amuma dika gi, mmuo ozi zikwara m ozi site n'okwu Onyenwe anyi si, 'Kporo ya ka o soro gi laghachi n'ulo gi, ka o rie nri, nuokwa mmiri.'" (Ma ọ gwara ya okwu ugha.) **19** Ya mere, nwoke nke Chineke ahụ soro ya laghachi rie nri, nuokwa mmiri. **20** Ma mgbe ha abuo nodu na-eri ihe na tebul, okwu Onyenwe anyi rutere onye amuma agadi ahụ nti, bu onye mere ka ọ loghachi azu. **21** O kororo onye nke Chineke ahụ si Juda bja si ya, "Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, 'N'ih na i nupula isi n'okwu onu Onyenwe anyi, hapu idebe iwu Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi. **22** I laghachikwara n'ebe a, rie nri, nuokwa mmiri, bu ebe ọ gwara gi si gi, erila nri, anukwala mmiri. Ya mere, agaghị eli ozu gi n'ala ili nna gi ha.'" **23** Mgbe onye nke Chineke ahụ risiri nri, nuokwa ihe onunu, ha kwadooro ya inyinya ibu nke onye amuma ahụ kporoghachiri ya azu. **24** Dika ọ na-alaghachi, otu odum zutere ya n'uzo, dogbuo ya. Ma ọ hapuru ozu ya ka ọ togboro n'okporozo, ma inyinya ibu ya ma odum ahụ dogburu nwoke ahụ guzokwa n'akuku ozu ya. **25** Ndi mmadu na-agafe huru ozu ahụ ka ọ togboro n'uzo, hukwa ka odum ahụ guzo n'akuku ya. Ndi a gara korokoro ihe ha huru n'uzo n'obodo ebe onye amuma agadi ahụ bi. **26** Mgbe onye amuma ahụ mere ka ọ laghachi azu nuru ihe mere, ọ sirị, "O bu onye nke Chineke ahụ nupuru isi n'okwu Onyenwe anyi. Onyenwe anyi enyefeela ya n'aka odum, nke dogburu ma gbukwaa ya, dika okwu Onyenwe anyi doro ya aka na nti.'" **27** Mgbe ahụ, ọ sirị umu ya ndi ikom, "Jikekwaranu m inyinya ibu." Ha mere otu a. **28** O puru gaa chota ozu nwoke ahụ ka ọ togboro n'uzo. Inyinya ibu ya na odum ahụ guzokwa n'akuku ozu ahụ. Odum erighi anu nwoke ahụ, ọ dogbukwaghị

inyinya ibu ahụ. **29** Onye amụma agadi ahụ buliri ozu onye nke Chineke ahụ dọkwasi ya n'elu inyinya ibu ya, buru ya bughachi ya n'obodo, n'ihiruru ya ụjụ, nakwa ili ya. **30** O liri ozu onye nke Chineke ahụ n'ili nke aka ya. Mgbe o liri ya, ọ kwara akwa si, "Ewoo nwanna m!" **31** Mgbe o lisiri ya, ọ gwara ụmụ ya ndị ikom si, "Mgbe m nwurụ, lienụ m n'otu ili a e liri onye nke Chineke; doonụ ọkpukpu m ka ọ dirị n'akuku ọkpukpu ya. **32** N'ihina na ozi ahụ niile o ziri site n'okwu Onyenwe anyị megide ebe ichụ aja dị na Betel, na megidekwa ebe ụlọ arụsị niile dị n'ebe dị elu n'obodo Sameria aghaghị imezu." **33** N'agbanyeghị ihe ndị a niile, Jeroboam esiteghị n'ụzọ ọjọọ ya tugharia. Kama ọ gara n'ihu họtụta ndị nchụaja maka ebe niile dị elu site n'etiti ndị mmadụ efu. Onye ọbụla chọrọ ị bụ onye nchụaja ka o doro nsọ maka ije ozi n'ebe niile dị elu. **34** Nke a bụ mmehie ezinaụlọ Jeroboam. Ọ bụ ya mere alaeze Jeroboam ji daa, meekwa ka e kpochapụ ya n'elu ụwa.

14 N'oge a, Abija nwa Jeroboam nọ n'ọrịa nke di ukwu. **2** N'ihia ya, Jeroboam sirị nwunye ya, "Gaa, jikwaa onwe gi n'ụzọ mmadụ na-enweghị ike imata na ị bụ nwunye Jeroboam. Ị ga-ejekwa Shaילו, Ahija onye amụma nọ n'ebe ahụ, bụ nwoke ahụ gwara m okwu na m ga-abụ eze ndị nke a. **3** Chirikwa ogbe achicha iri, na achicha nta ole na ole, na otu karama mmanụ anụ, jekwuru ya. Ọ ga-agwa gi ihe ga-eme banyere nwantakiri a." **4** Nwunye Jeroboam mere ihe o kwuru, o biliri jee n'ụlọ Ahija na Shaילו. Ahija bụ agadi nwoke n'oge a. Ọ naghị ahụkwa ụzọ n'ihia nka ọ kara. **5** Ma Onyenwe anyị agwalari Ahija okwu si ya, "Nwunye Jeroboam na-abia ijuta ase n'aka gi banyere nwa ya nwoke ahụ na-adighi ike, ọsisa di otu a ka i ganye ya. Mgbe ọ ga-abia ihu gi ọ ga-eme onwe ya dika ọ bughị nwunye Jeroboam." **6** Mgbe Ahija nuru ụda nzo ukwu ya ka ọ na-abata n'ọnu ụzọ, ọ kporo ya oku si ya, "Bata, nwunye Jeroboam. Gini mere i ji jite ejiji dika onye ozo? Enwere m akuko ozo m ga-akoro gi **7** Ga gwa Jeroboam si ya, Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, 'Esi m n'etiti ndi m welie gi elu, mee gi ka i buru onye ga-achi ndi m, bu Izrel. **8** Adwapuru m alaeze Izrel site n'ulo Devid nye gi ya, ma i geghi nti n'iwu m, maobu debe ha dika ohu m Devid debere ihe niile m nyere ya n'iwu. Onye echiche obi ya na ihe na-atọ obi ya uto mgbe niile bu idebe iwu m, na ime ihe ziri ezi n'anya m. **9** Ma ihe ozo i

mere adila ukwu karja nke ndi niile bu gi uzọ buru eze mere. Ị kpọlara onwe gi chi ndi ozo, chi ndi e ji ọla kpuo, si otu a kpasuo m iwe, gbakuta m azu gi. **10** "N'ihia ihe ndi a, aga m eme ka ihe ozo bjakwasị ezinaulo Jeroboam. Aga m ekpochapukwa umu ndi ikom gi niile, ma ndi ohu, ma ndi nwe onwe ha no n'ala Izrel. Aga m ekpochapukwa ulo Jeroboam dika mmadu si ekpochapu nsi anu, ruo mgbe e kpochapuru ha niile. **11** Nkita ga-eri ozu ndi nke Jeroboam ndi nwuru n'ime obodo, ma ndi nwuru n'ohia ka anu ufe nke eluigwe ga-eri ozu ha. Onyenwe anyi ekwuola ya.' **12** "Ma gi onwe gi, Laa n'ulo gi. Mgbe i na-azobanye ukwu gi n'obodo, nwokorobia ahụ ga-anwu. **13** Ndi Izrel niile ga-akwa akwa n'ihia ya lie ya. Ọ bu naanị ya bu onye a ga-eli eli, n'ihia na n'ime ezinaulo Jeroboam, ọ bu naanị n'ime nwokorobia a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel chotara ihe di mma. **14** "Ma Onyenwe anyi ga-emekwa ka eze ozo bilie n'Izrel, onye ga-ekpochapu ezinaulo Jeroboam niile. O bidola taa, e, ma ugbu a kwa! **15** Onyenwe anyi ga-eti Izrel ihe, mee ka ọ maa jijiji dika osisi achara nke ikuku nabughari n'ime mmiri. Ọ ga-ehopu Izrel site n'ezia ala o nyere nna nna ha, fesaa ha n'ofe osimiri Yufretis, n'ihia na ha kpasuola iwe Onyenwe anyi site n'iguzobe ogidi ofufe Ashera. **16** Ọ ga-agbakuta Izrel azu n'ihia mmehie Jeroboam mere, ma meekwa ka Izrel niile soro ya mehie." **17** Mgbe ahụ, nwunye Jeroboam biliri laghachi Tjaza. Ma nwokorobia ahụ nwuru mgbe ọ nazobata ukwu ya n'onu uzọ ulo ha. **18** Ha liri ya, ndi Izrel niile rukwara uju n'ihia ya, dika okwu Onyenwe anyi si di, nke o kwuru site n'onu Ahija, onye amuma. **19** Ihe niile ozo Jeroboam mere, na ihe niile banyere ibu agha ya niile, na otutu ihe ozo di iche iche banyere ochichi ya, ka e dere n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere. **20** Jeroboam chiru Izrel iri afọ abuo na abuo. O sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, nwa ya Nadab ghoro eze n'onodu ya. **21** N'oge a, Rehoboam nwa Solomon, bu eze Juda. Ọ gbara iri afọ anọ na otu mgbe ọ malitere ibu eze. Ọ chiru afọ iri na asaa na Jerusalem, bu obodo ahụ Onyenwe anyi horo site n'etiti ebo niile nke Izrel, bu ebe ọ ga-akpokwasị Aha ya. Aha nne ya bu Naama, onye Amon. **22** Mgbe ahụ, ndi Juda mehiekwara megide Onyenwe anyi. Ha sitere n'otutu mmehie ha mere, nke kariri mmehie nke ndi nna nna ha ochie mere, kpasuo ekworo ya. **23** Ha wukwara nye onwe ha ebe ichu aja na ogidi arusi n'elu ugwu niile, na ogidi chi Ashera, na n'okpuru osisi

ọbụla akwụkwọ ndụ dị n'elu ya. **24** E nwere ndị ikom akwụna n'ala ahụ, ndị nọ n'ụlọ arụsị ha dị iche iche. Ndi mmadu mere ụdi ihe arụ ahụ nke ndi mba niile ndi ahụ na-eme, bu mba ndi ahụ Onyenwe anyi sitere n'ihu ndi Izrel chupụ. **25** N'afọ nke ise, nke ọchịchị eze Rehoboam, Shishak, eze Ijpt, busoro Jerusalem agha. **26** O bukorọ akụ niile di n'ime ụlọ Onyenwe anyi, na akụ niile dikwa n'ụlọeze. Ọ kwakọrọ ihe niile, werekwa ọta ọlaedo niile ndi ahụ Solomon kpuru. **27** Ma eze Rehoboam kpuru ọta bronz i ji dochie ndi ahụ, nyefee ha n'aka ndisi ndi nche, bu ndi na-eche n'onu ụzọ ụlọeze nche ka a lekọta ha anya. **28** Mgbe ọbụla eze na-aga n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi, ndi nche na-ebu ọta ndi ahụ, emesia, ha na-ebughachikwa ha n'ime ụlọ ndi nche. **29** Ma banyere ihe ndi ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Rehoboam, na ihe niile o mere, ọ bu na e deghi ha n'akwụkwọ akukọ ndi eze Juda? **30** Agha digidere n'etiti Rehoboam na Jeroboam ụbọchi niile nke ndu ha. **31** Rehoboam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Aha nne ya bu Naama, onye Amon. Abija nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

15 Abija malitere ibu eze Juda, n'afọ iri na asatọ nke ọchịchị eze Jeroboam nwa Nebat. **2** Ọ chirị afọ atọ na Jerusalem. Aha nne ya bu Maaka, nwa nwanyị Abishalom. **3** O mere mmehie niile nna ya mere n'ihu ya; o jighi obi zuruoke gbasoo Onyenwe anyi Chineke ya, dika obi nna nna ya Devid di. **4** Ma n'ihu Devid, Onyenwe anyi Chineke ya nyere ya oriona na Jerusalem, site na-ime ka nwa ya nwoke nochie onodu ya nakwa ime ka Jerusalem guzosie ike. **5** N'ihu na Devid mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, ọ dighikwa iwu Onyenwe anyi ọbụla nke ọ nadebeghi n'ubochi ndu ya niile, ma ọ bughị naanị ihe banyere okwu Ụraya, onye Het. **6** Agha di n'etiti Abija na Jeroboam n'ubochi niile nke ndu Abija. **7** Ma banyere ihe ndi ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Abija, o bu na e deghi ha n'akwụkwọ akukọ ndi eze Juda? Agha digidere n'etiti Abija na Jeroboam. **8** Abija sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Asa, nwa ya nwoke ghorọ eze n'onodu ya. **9** N'afọ nke iri abuo nke ọchịchị Jeroboam eze Izrel, ka Asa ghorọ eze Juda. **10** Ọ chirị iri afọ anọ na otu na Jerusalem. Aha nne nne ya bu Maaka, nwa nwanyị Abishalom. **11** Asa mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi dika Devid nna ya mere. **12** O sitere n'ala ahụ niile chupụ ndi

ikom akwuna ụlọ arụsị niile, wezugakwa arụsị niile nke ndi nna nna ya ha mere. **13** Ọ chudakwara ọbụladị nne nne ya bu Maaka, site n'onodu ya dika nne eze, n'ihu na ọ kpuru ihe aru, ogidi Ashera maka iji fee ya ofufe. Asa gbuturu ya kpoọ ya oku na ndagwurugwu iyi Kidron. **14** Ọ bu ezie na o wezugaghị ugwu niile di elu, ma Asa ji obi zuruoke jere Onyenwe anyi ozi n'oge ndu ya niile. **15** O webatara n'ime ụlọnsọ Onyenwe anyi ọlaocha na ọlaedo na ihe niile nke nna ya na ya onwe ya doro nsọ. **16** Ma agha digidere n'etiti Asa na Baasha, eze Izrel ụbọchi ọchịchị ha niile. **17** Baasha eze Izrel, busoro Juda agha, wuchie Rema igbochi onye ọbụla na-apu apu maobu onye na-abata abata n'oke ala Asa, eze Juda. **18** Mgbe ahụ, Asa chiri ọlaocha na ọlaedo niile di n'ulokwu ụlọnsọ Onyenwe anyi, na ndi di n'ulọeze ya, nyefee ya n'aka ndi ozi ya ka ha chirị ha zigara Ben-Hadad, nwa Tabrimom, nwa Hezion, bu eze Aram, onye na-achi na Damaskos, si, **19** "Biko, ka anyi gbaa ndu dika nna m na nna gi mere. Lee, ana m ezitere gi onyinye ọlaocha na ọlaedo. Ugbu a, mebie ọgbugba ndu di n'etiti gi na Baasha, bu eze Izrel, ka o si n'ebe m nọ wezuga onwe ya." **20** Ben-Hadad kwenyere eze Asa, zipu ndi ochiagha ndi agha ya ka ha gaa buso obodo Izrel niile agha. Ọ lugburu Ijon, Dan, Ebel-Bet-Maaka na ala Kineret niile, tinyere ala niile nke ndi Naftali. **21** Mgbe Baasha nuru nke a, ọ kwusiri iwu Rema, laghachi biri na Tjaza. **22** Mgbe ahụ, eze Asa nyere iwu zigara ndi Juda niile, na ọ dighi onye iwu ahụ hapuru, ha bįara bupusia nkume na osisi niile di na Rema, nke Baasha ji nawe ihe n'ebe ahụ. Eze Asa ji ihe ndi a wulie Geba nke Benjamin, wuokwa Mizpa. **23** Ma banyere ihe ndi ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Asa, na ihe niile ọ ruputara na obodo niile ndi o wuru, ọ bu na e deghi ha n'akwụkwọ akukọ ihe e mere n'oge ndi eze Juda? Ma ọ rjara orja nke metutara ukwu ya abuo, mgbe o mere agadi. **24** Asa sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha, n'obodo Devid, bu nna ya. Jehoshafat nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. **25** Nadab, nwa Jeroboam, malitere ibu eze Izrel, n'afọ nke abuo nke Asa, eze Juda. Ọ chirị Izrel afọ abuo. **26** O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. Ọ gbasoro ụzọ niile nke nna ya ma na-emekwa otu mmehie ahụ nke nna ya ji duba Izrel n'ime mmehie. **27** Baasha nwa Ahija, onye si n'ebo Isaka gbara izu ojo megide ya. O tidara ya na Gibeton, n'otu obodo ndi Filistia, mgbe Nadab na ndi Izrel niile nochibidoro ya. **28** Baasha

gburu Nadab, n'ochie onodu ya dika eze, n'afọ nke atọ nke ochichị Asa, eze Juda. **29** Ngwangwa, mgbe ọ malitere ochichị ya, o gburu ndị ezinaulo Jeroboam niile. O kweghị ka onye obula na-eku ume fodu, kama ọ lara ha niile n'iyi, dika okwu Onyenwe anyi kwuru site n'onu onyeozu ya, bu Ahija onye Shilo. **30** Ihe ndi a mere n'ihie mmehie niile Jeroboam mere, nke o mere ka Izrel mee, nakwa n'ihie na ọ kpasuru Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel iwe. **31** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichị Nadab, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Izrel? **32** Ma agha digidere n'etiti Asa na Baasha, eze Izrel, ubochi ochichị ha niile. **33** N'afọ nke atọ nke Asa, eze Juda, Baasha nwa Ahija ghorọ eze ndi Izrel niile na Tjaza. Ọ chiri iri afọ abuo na abuo. **34** O mere otutu ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. Ọ gbasoro uzọ ojoo niile nke Jeroboam, jeekwa ije n'ime otu mmehie ahụ nke Jeroboam dubara ndi Izrel ime.

16 Mgbe ahụ, ozi Onyenwe anyi sitere n'onu Jehu, nwa Hanani banyere Baasha, eze Izrel si ya, **2** "Esi m n'aja welie gi elu, mee gi onye ochichị ndi m Izrel. Ma i jeela ije n'uzo ojoo niile nke Jeroboam. I meela ka ndi m bu Izrel mmehie, si otu a kpasuo m iwe site na mmehie ha. **3** Ya mere, aga m ekpochapu Baasha na ezinaulo ya, m ga-emekwa ulo gi ka ọ dika ulo Jeroboam, nwa Nebat. **4** Onye obula nke metutara Baasha nke nwuru n'ime obodo ka nkita ga-eri ozu ya, ma ndi nwuru n'ohja ka anu ufe nke eluigwe ga-eri ozu ha." **5** Akuko niile banyere oru Baasha ruru, na ibu agha ya niile, e deghi ha n'akwukwo akuko oru ndi eze Izrel? **6** Baasha sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Tjaza. Ela, nwa ya nwoke, nochiri onodu ya dika eze. **7** Ma ozi Onyenwe anyi si n'onu Jehu onye amuma, nwa Hanani bjara Baasha na ndi ezinaulo ya n'ihie o joo niile o mere, si otu a kpasuo Onyenwe anyi iwe. Ọ bu ezie na ọ maara na Onyenwe anyi kpochapuru ezinaulo Jeroboam n'ihie ihe ojoo o mere, ma Baasha gara n'ihu mee ihe ojoo. **8** Ela, nwa Baasha, malitere ibu eze Izrel n'iri afọ abuo na isii nke ibu eze Asa, eze Juda. Ma naani afọ abuo ka ọ chiri dika eze na Tjaza. **9** Mgbe ahụ, Zimri, ochiagha na-achi okara ugboala agha eze, gbara izuzu megide ya. N'oge a, Ela no na-anu mmanya na Tjaza, n'ulo Aza, onye na-elekota uloze di n'obodo ahụ. Ọ nukwara mmanya ahụ nubiya ya oke. **10** Zimri batara kúdaa ma gbukwaa ya. Ọ bu n'iri afọ abuo na asaa nke ochichị

Asa, eze Juda. Ọ buuru eze n'onodu ya. **11** Ngwangwa ọ ghorọ eze, nokwasị n'ocheeze ya, o gburu mmadu niile no n'ezinaulo Baasha. Ọ hapughị ọ buladi otu nwoke. O gburu ikwu na ibe Baasha, na ndi enyi ya niile. **12** Ya mere, Zimri kpochapuru ndi ezinaulo niile Baasha, n'usoro okwu Onyenwe anyi kwuru megide Baasha site n'onu onye amuma ya bu Jehu. **13** N'ihie mmehie niile nke Baasha na nwa ya Ela mere, na nke ha ji mee ka Izrel mehie, bjakwa kpasuo iwe Onyenwe anyi bu Chineke Izrel, site n'arusi ha niile na-abaghi uru. **14** Akuko banyere ochichị Ela, na ihe niile o mere e deghi ha n'akwukwo ochichị ndi eze Izrel? **15** N'afọ nke iri abuo na asaa nke ochichị Asa, eze Juda, ka Zimri chirị ubochi asaa na Tjaza. N'oge a, ndi agha Izrel mara ulo ikwu na Gibeton, obodo ndi Filistia na-ebu agha. **16** Mgbe ha nuru na Zimri egbuola eze ha, ha niile kwekotara mee Omri eze ohuru ha. Omri bu onyeisi agha ndi agha Izrel niile. **17** N'ihie nke a, Omri duuru ndi agha ahụ no na Gibeton bja ibuso Tjaza, isi obodo Izrel agha. **18** Mgbe Zimri huru na-adotala obodo ahụ n'agha, ọ banyere n'ulo elu di n'uloeze, sunye onwe ya na uloze ahụ oku. O si otu a nwuo, **19** n'ihie na Zimri n'onwe ya mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi dika Jeroboam. Ọ kporo isiala nye arusi, dubakwa umu Izrel n'ime mmehie. **20** Akuko banyere Zimri na ihe ojoo niile o mere e deghi ha n'akwukwo akuko ochichị ndi eze Izrel? **21** Ma n'oge a, ndi Izrel kere onwe ha uzọ abuo maka onye ga-abu eze ha. Otu uzọ dinyeere Omri, ndi nke ozo dinyeere Tibni, nwa Ginat. **22** Ma ndi dinyeere Omri di ike kari ndi dinyeere Tibni, nwa Ginat. Ya mere, Tibni nwuru. Omri ghokwara eze Izrel. **23** Asa, eze Juda anola iri afọ atọ na otu dika eze mgbe Omri malitere ibu eze Izrel. Omri chirị Izrel afọ iri na abuo, afọ isii n'ime afọ ndi a na Tjaza. **24** Omri zuru ala ugwu ugwu a na-akpo Sameria site n'aka Shema, kwuo ya talenti olaocha abuo. O wuru obodo ohuru n'ugwu ahụ guo aha ya Sameria, n'ihie na aha onyenwe ala ahụ na mbu bu Shema. **25** Ma Omri mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi kari ndi eze Izrel niile buru ya uzọ. **26** Ọ kporo isiala nye arusi, dika Jeroboam nwa Nebat mere. O dubakwara ndi Izrel n'ime mmehie. N'ihie nke a o mere ka iwe wee Onyenwe anyi, Chineke Izrel, n'ihie arusi nzuzu ha. **27** Akuko ihe niile Omri mere, ọ bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ochichị ndi eze Izrel? **28** Omri sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Sameria. Ehab, nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. **29** N'afọ

nke iri atọ na asatọ nke ọchịchị eze Asa na Juda, ka Ehab, nwa Omri, malitere ịchị dika eze n'Izrel. Ọ chiri ndị Izrel iri afọ abụọ na abụọ na Sameria. **30** Ehab nwa Omri mere ihe ọjọọ n'anya Onyenwe anyị karịa ndị eze niile buru ya ụzọ. **31** Ọ bughị naanị na ọ gurụ mmehie niile Jeroboam nwa Nebat mere ị ka ihe ị nta, kama ọ gara n'ihu lụọ Jezebel, nwa nwanyị Etbaal, eze ndị Saịdọn. O bidokwara ịkpọ isiala nye arụsị Baal, na ife ya ofufe. **32** O guzobere ebe ịchụ aja nye Baal, n'ụlọ arụsị Baal nke o wuru na Sameria. **33** Ehab manyere ogidi chi Ashera, si otu a kpasuo Onyenwe anyị bụ Chineke nke Izrel iwe karịa otu ndị eze Izrel niile bu ya ụzọ chja si mee. **34** Mgbe Ehab na-achi, ka Hiel, onye Betel, wughachiri obodo Jeriko. Ọkpara ya bụ Abiram nwurụ, mgbe ọ tọrọ ntọala obodo ahụ, ka ọ guzobere ọny ụzọ ama ya ọtọ, nwa ya nwoke nke nta aha ya bụ Segub nwurụ, imezu okwu Onyenwe anyị kwuru site n'ọny Joshua nwa Nun.

17 Ugbo a, Ịlajja onye Tishbe, onye si obodo Tishbe, nke ị n'ala Gilead, siri Ehab, "Eji m aha Onyenwe anyị Chineke Izrel ị ndụ, onye m na-efe na onye m na-ejere ozi na-agwa ị na igrigi agaghị ada, mmiri agaghị ezo ọzọ n'afọ ndị a na-abia karịa ma ọ bughị naanị site n'okwu ọny m!" **2** Okwu Onyenwe anyị rutere Ịlajja ntị, si ya, **3** "Si n'ebe a pụọ. Soro ụzọ ọwụwa anyanwụ, gaa zoo onwe ị n'akụkụ iyi Kerit, n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ya, nke bụ n'ihu Jodan. **4** Nọdụ n'ebe ahụ nọọ mmiri si n'iyi ahụ, riekwa nri ọbụla ụmụ ugołoma ga-ebutere ị, n'ihu na enyela m ha iwu ka ha nye ị nri." **5** O mere ihe Onyenwe anyị gwara ya ka o mee. Ọ gara n'akụkụ iyi nta Kerit n'akụkụ ọwụwa anyanwụ Jodan nọrọ n'ebe ahụ. **6** Ugołoma na-ebutere ya achicha na anụ, ụtutu na anyasi niile. Ọ na-anụkwa mmiri site n'iyi ahụ. **7** Ma mgbe ụbọchị ụfọdụ gasiri, mmiri ahụ tara, n'ihu na mmiri adighi ezokwa n'ala ahụ. **8** Okwu Onyenwe anyị bjakwutere ya, **9** "Billie, jee Zarefat, obodo ị Saịdọn nso, biri n'ebe ahụ. O nwere otu nwanyị ị di ya nwurụ, onye m nyere iwu ka o nye ị nri." **10** Ịlajja biliri jee Zarefat. Mgbe o ruru ọny ụzọ ama e si abanye obodo ahụ, ọ huru otu nwanyị ị di ya nwurụ ka ọ nọ na-achikọta nkụ. Ịlajja kpọrọ ya oku si ya, "Biko, kutere m ntakiri mmiri n'iko ka m nọ." **11** Mgbe nwanyị ahụ na-aga ikute mmiri ahụ, Ịlajja kpọrọ ya oku ọzọ si ya, "Biko, wetara m otu iberibe achicha ka m taa." **12** Ma nwanyị ahụ zara si ya, "Dika Onyenwe

anyị Chineke na-adi ndụ, enweghi m achicha ọbụla n'ụlọ m. Naanị ihe m nwere bụ otu njuaka utu ọka ị n'ite, na mmanu ntakiri ị na karama. Ugbo a, ana m achikọta nkụ ka m baa ga siere onwe m siekwara nwa m nri, ka anyị rie, chere ọnwu ga-abia egburu anyi." **13** Ịlajja siri ya, "Atula egwu! Gaa mee dika i kwuru. Ma naanị buru ụzọ meere m ogbe achicha ntakiri site n'ihe i nwere, wetara m ya. Emesia, mee nke ị na nwa ị ga-eri. **14** N'ihu na nke a bụ ihe Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, 'Utu ọka ị n'ite ahụ agaghị agwu, mmanu ahụ ị n'ite ahụ agakwaghị akọ tutu ruo ụbọchị ahụ Onyenwe anyi ga-ezite mmiri ozuzo n'ala a.'" **15** Nwanyị ahụ mere dika Ịlajja kwuru. Sitekwa n'ụbọchị ahụ gaa n'ihu, ihe oriri akokwaghị Ịlajja na nwanyị ahụ, na ezinaulo ya. **16** N'ihu na utu ọka ahụ agwughị, mmanu akokwaghị nwanyị ahụ, dika okwu Onyenwe anyi kwuru site n'ony Ịlajja, onye amuma. **17** Mgbe ihe ndi a gasiri, nwa nwanyị ahụ nwe ulọ rjara rjia. Rjia a bjara sie ike nke ukwu na ume afodughị n'ime ya. **18** Mgbe ahụ, nwanyị ahụ kwaara akwa bjakwute Ịlajja si ya, "Ewoo, onye nke Chineke, ịni ka i nwere megide m? I bjara ka i chetara m mmehie m, na igbu nwa m nwoke?" **19** Ịlajja zara si ya, "Kunye m nwa ị nwoke." Ịlajja kuuru ya site n'aka nne ya rigoo n'ulọ elu ebe ya onwe ya na-edina, nibe ya n'elu ihe ndina ya. **20** Ọ kpokuru Onyenwe anyi si ya, "Onyenwe anyi Chineke m, ịni mere i ji wetara nwanyị a m bi n'ulọ ya ihe mgbu site n'ikwe ka nwa nwoke ya nwọ?" **21** Ịlajja gbatiri onwe ya n'ahụ nwantakiri ahụ ugboro atọ, kpokuo Onyenwe anyi, si, "Biko, Onyenwe anyi Chineke m, kwere ka mkpuruobi nwantakiri a laghachikwute ya." **22** Onyenwe anyi nuru ekpere Ịlajja, ndu nwantakiri ahụ laghachikwutere ya, ọ dikwara ndu ọzọ. **23** Mgbe ahụ, Ịlajja kuuru ya si n'ulọ elu ahụ rjdata, kunye ya nne ya, gwa ya okwu si, "Lee, nwa ị ị ndu!" **24** Nwanyị ahụ siri Ịlajja, "Ugbo a, amatala m na i bụ onye nke chineke, na okwu Onyenwe anyi si n'ony ị aputa bụ eziokwu."

18 Mgbe otutu oge gasiri, n'afọ nke atọ, okwu Onyenwe anyi rutere Ịlajja ntị, "Billie, gaa gosi Ehab onwe ị. Aga m emekwa ka mmiri zookwa n'ala a." **2** Ya mere, Ịlajja puru gaa igosi Ehab onwe ya. Ma unwu ị na Sameria n'oge a siri nnoo ike. **3** O nwere otu nwoke na-elekota ihe ị n'ezinaulo Ehab. Aha ya bụ Qbadaya. (Ọ bụ nwoke ji obi ya niile kwere na

Onyenwe anyị. **4** Mgbe eze nwanyị bụ Jezebel na-egbu ndị amụma Onyenwe anyị chọọ igbuchapụ ha, ọ bụ Ọbadaya zoro narị ndị amụma n'ime ha n'ime ọgba nkume. O zoro iri ndị amụma ise n'otu ọgba nkume, zookwa iri ndị amụma ise fọdurụ n'ime ọgba nkume ọzọ. Emesịa, ọ na-ewegara ha nri na mmiri n'ebe ahụ.) **5** Ehab kporọ Ọbadaya sị ya, "Jegharịa n'ala a niile nyochaputa na ndagwurugwu na isi iyi niile, ebe ahịhịa ndụ dị. Gbutere ịnyinya na ịnyinya muul m ahịhịa ahụ ka ha taa ghara ịnwụ, ka anyị gharakwa igbu ha." **6** Ha kere ala ahụ n'etiti onwe ha. Ehab sitere otu akụkụ, ma Ọbadaya sitere akụkụ nke ọzọ. **7** Ọ dighị anya, na mberede, Ọbadaya hụrụ Ịlajia ka ọ na-abia izute ya. Ọbadaya matara na ọ bụ ya. N'ihia ya, ọ dara n'ala kpuo ihu ya n'ala sị, "Ọ bụ gị ka m hụrụ n'ezie, onyenwe m, Ịlajia?" **8** Ịlajia zara sị ya, "E, ọ bụ m. Ugbu a gaa gwa onyenwe gị, 'mụ bụ Ịlajia nọ n'ebe a.'" **9** Mgbe ahụ, Ọbadaya juru Ịlajia sị, "Gini bụ ihe m mejoro, nke mere i ji na-achọ inyefe ohu gị n'aka Ehab ka o gbuo ya?" **10** Dịka Onyenwe anyị Chineke gị sị adj ndụ, o nwebeghi mba maobu alaeze di nke nna m ukwu na-ezigaghị mmadu icho gi. Ebe obula o gara a na-akoro ya na Ịlajia anoghi n'ebe ahụ. Ehab name ka eze obodo ahụ ruo iyi na ihe o na-ekwu bu eziokwu. **11** Ma ugbu a, i na-asị m gaa gwa Onyenwe m na, 'Ịlajia nọ n'ebe a.' **12** Ọ burukwanu na m esite n'ebe a puo, onye ma ebe Mmuo Onyenwe anyi ga-ebuga gi. Mgbe ahụ, ọ buru na Ehab abia hapu ihu gi, ọ ga-egbu m. N'ihia na mụ bụ ohu gi bụ onye na-eke Onyenwe anyi ofufe siteri na mgbe m bu okorobia. **13** Ọ bụ na onyenwe m anughi ihe m mere mgbe Jezebel no na-egbu ndi amuma Onyenwe anyi? E zoro narị ndi amuma Onyenwe anyi n'ime ọgba nkume abuo, iri ise n'ime otu ọgba nkume, iri ise n'ime otu ọgba nkume ka m zoro ha, jirikwa nri na mmiri onunu zuo ha. **14** Ma ugbu a i na-agwa m si m, 'Gaa gwa onyenwe gi na Ịlajia abiala.' Ọ ga-egbukwa m!" **15** Ma Ịlajia zara sị ya, "Dika Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile na-adi ndu, onye m na-ejere ozi, ana m agwa gi na agaghị m esi n'ebe a puo tutu ruo mgbe m gosiri Ehab onwe m taa." **16** Mgbe ahụ, Ọbadaya puru gaa kororo Ehab na Ịlajia abiala. Emesịa, Ehab putara izute Ịlajia. **17** Mgbe ọ huru Ịlajia, Ehab siri ya, "Ọ bụ gị onwe gị bụ nke a, gi onye na-emekpa Izrel ahụ?" **18** Ịlajia zara sị Ehab, "O nweghi mgbe m ji butere Izrel nsogbu. O bu gi onwe gi na ezinaulo nna gi na-ebutere Izrel nsogbu. Unu agbakutala iwu Onyenwe anyi azu, gbasoro chi

Baal di iche iche. **19** Ugbu a, kporota ndi Izrel niile ka ha zute m n'ugwu Kamel. Kporotakwa ndi amuma Baal onuogugu ha di narị anọ na iri mmadu ise, na ndi amuma Ashera, ndi di narị anọ, bu ndi na-eso eze nwanyị Jezebel eriko ihe na tebul ya." **20** Ehab zigara ozi kporota ndi Izrel niile, na ndi amuma ahụ niile. Ha niile bjakwara n'ugwu Kamel. **21** Ịlajia gara n'ihu ndi a, si ha, "O bu ruo ole mgbe ka unu ga-akwusi inwe obi abuo? O buru na Onyenwe anyi bu Chineke unu, soronu ya! Ma o burukwanu na unu ekpebie na Baal bu chi unu, soronu ya." Ma ndi zokoro n'ebe ahụ ekwughi ihe obula. **22** Mgbe ahụ Ịlajia siri ha, "Leenu! O bu mu onwe m, naani m, bu onye amuma Onyenwe anyi fodoru, ma ndi amuma Baal di narị anọ na iri ise n'onuogugu. **23** Ugbu a wetanu oke ehi abuo ka ndi amuma Baal horo otu oke ehi, nke ha choro. Ha ga-egbujasi ya, tukwasi ya n'elu nku di n'ebe ichu aja, ma ha agaghị amunye oku obula n'okpuru ya. Mụ onwe m ga-akwado oke ehi nke ọzọ tukwasi ya n'elu nku ma agaghị m amunyekwa oku n'okpuru ya. **24** Emesịa, unu ga-akpoku chi Baal unu, mụ onwe m kwa ga-akpoku aha Onyenwe anyi. O ga-erukwa na chi ga-eji oku za, chi ahụ bụ Chineke." Ndi Izrel niile zara si, "Okwu gi di mma." **25** Ịlajia gwara ndi amuma Baal, si, "Ebe unu di otutu, burunu uzu horo otu oke ehi n'ime ehi abuo a dozie ya. Unu amunyekwala ya oku n'okpuru, kama kporokonu chi unu." **26** Ya mere, ndi amuma Baal weere oke ehi ahụ e nyere ha doziekwa ya. Mgbe ahụ, ha kporokuru aha Baal, chi ha. Site n'ututu tigide mkpu ruo n'etiti ehie na-asị "O Baal, biko, zaa anyi." Ma o nweghi ihe ha nuru site n'onu Baal. O dikwaghị onye zara ha. Ha malitere ite egwu gburugburu ebe ichu aja ahụ ha kwadoro. **27** N'ihe di ka n'etiti ehie, Ịlajia malitere ichi ha ochi, na ikwa ha emo. O gwara ha okwu si ha, "Tisienkpu ike ka Baal nwe ike inu ariri otu unu. N'ezie, ọ bụ chi! Ma eleghị anya ọ nọ n'oke echiche, maobu o ji oru n'aka, maobu o gara njem. Ma eleghị anya ọ na-arahu ura. O choro onye ga-akpote ya." **28** Ndi amuma a tiri mkpu n'oke olu dika ha si eme. Ha ji mma na ube na-egbukasi onwe ha ahụ, tutu ruo mgbe obara malitere isite ha n'ahu na-agbaputa. **29** Ma mgbe etiti ehie gasiri, ha nogidekwara nabe unu ruo mgbe oge ichu aja uhuruchi ruru, ma o nweghi onye zara ha, o nweghaghị olu a nuru. O dikwaghị onye nara ha nti. **30** Mgbe ahụ, Ịlajia kporo ndi Izrel si ha, "Bjarueni m nso." Ha niile bjaruru ya nso, o doziri ebe ichu aja Onyenwe anyi, bu ndi ahụ a

kwaturu n'ala na mbụ. **31** Ịlajja chijiri nkume iri na abụọ, nke otu n'ime ha nọchiri anya otu ebo Jekọb, onye okwu Onyenwe anyị rutere si ya, "Aha gi ga-abụ Izrel." **32** O ji nkume ndị a wuzie ebe ichụ aja Onyenwe anyị. Emesịa, o gwuru olulu miri emi, nke gbara ebe ichụ aja ahụ gburugburu. **33** O tụtwasiri nkụ n'elu ebe ichụ aja ahụ, tụtwasikwa otu oke ehi o gbujaşiri n'elu nkụ ndị ahụ. Emesịa, o nyere ndị nọ n'ebe ahụ iwu şi ha, "Gbajuonụ ite anọ mmiri. Butekwanụ mmiri ahụ bja wukwasị ya n'elu aja nsure oku a, na n'elu nkụ ndị a." Mgbe ha mesiri nke a, Ịlajja gwara ha okwu şi, **34** "Gbajukwaanụ ite mmiri ndị ahụ, bute ha bja wukwasị mmiri ahụ nke ugboro abụọ n'elu aja nsure oku a." Ha mere dika Ịlajja kwuru. Ịlajja nyekwara ha iwu şi, "Gbajukwaanụ ya nke ugboro atọ, bja wukwasị ya." Ha mekwara otu a. **35** Mmiri juputakwara n'ebe ichụ aja ahụ, na olulu ahụ di ya gburugburu. **36** Mgbe oge e ji achụ aja anyasị ruru, Ịlajja, onye amụma bbara ebe ichụ aja ahụ nso kpee ekpere şi, "O, Onyenwe anyị Chineke Ebrahim, na Aizik, na Izrel, biko gosi taa na o bu gi onwe gi bu naanị Chineke n'Izrel, na mu onwe m bukwa ohu gi. Gosikwa na m bu onyeozu gi, na o bu ihe i nyere m n'iwu ka m mere oge ndi a niile. **37** Biko, Onyenwe anyi m, zaa m ekpere m, zaa m ya, ka ndi Izrel niile mata na gi onwe gi, Onyenwe anyi bu Chineke, na gi onwe gi na-atugharikwa obi ha ilaghachikwute gi." **38** Mgbe ahụ, na mberede, oku Onyenwe anyi sitere n'eluigwe daa, rechapu oke ehi ahụ, na nkụ ahụ, na nkume, na ntụ, ma rechapukwa mmiri niile di n'ime olulu ahụ di gburugburu ebe ichu aja ahụ. **39** Mgbe ndi mmadu ahụ niile huru ihe a mere, ha niile dara n'ala kpuo ihu n'ala, na-eti mkpu na-asi, "Onyenwe anyi, ya onwe ya bu Chineke! Onyenwe anyi ya onwe ya bu Chineke!" **40** Mgbe ahụ, Ịlajja nyere ha iwu şi, "Jidenụ ndi amuma Baal niile. Unu ekwekwala ka otu onye n'ime ha laa." Ha jidekwara ha niile. Ịlajja dukwara ha niile gaa na ndagwurugwu iyi Kishon, gbuo ha n'ebe ahụ. **41** Emesịa, Ịlajja gwara Ehab okwu şi, "Gaa rie nri, nuokwa ihe onunụ; n'ihu na anuru m uzu oke mmiri ozuzo ka o na-ada." **42** N'ihu nke a, Ehab sitere n'ebe ahụ puo gaa iri nri na inu ihe onunụ ma Ịlajja rigooro n'elu ugwu Kamel gbuo ikpere n'ala, kpuokwa ihu ya n'ala n'etiti ikpere ya abuo ikpe ekpere. **43** N'oge a, o gwara nwokorobia na-ejere ya ozi şi ya, "Gaa lee anya n'uzo oke osimiri." O rigooro lee anya, şi, "O dighi ihe obula m huru." Ịlajja

gwakwara ya otu a, ugboro asaa, şi ya, "Jeghachi." **44** O ruo na nke ugboro asaa, nwokorobia ahụ bighachiri şi Ịlajja, "Onyenwe m, ahuru m igwe ojii di nta dika obu aka mmadu ka o si n'oke osimiri na-aputa." Ya mere, Ịlajja şiri, "Gaa gwa Ehab, 'dozie ugbu agha gi, gbadaa tupu mmiri ozuzo egbochi gi ila.'" **45** O dighi anya, eluigwe gbajikotara nnoo oji. Oke ifufe bidokwara ife. Mmiri di ukwu bidokwara izo. Mgbe ahụ, Ehab gbaara ugbu agha ya laa Jezril. **46** Ma ike Onyenwe anyi bjakwasiri Ịlajja. O fanyere onu uwe mwuda ya na belit o kere n'ukwu, gbapu oso buru Ehab uzo gbaruo obodo Jezril.

19 Ehab kororo Jezebel ihe niile Ịlajja mere, na otu o si jiri mma agha gbuo ndi amuma Baal niile. **2** N'ihu nke a, Jezebel zigara onyeozu ka o ga zie Ịlajja şi, "Ka chi ndi a mesoo m mmeso, n'agbanyeghi otu mmeso ahụ si di njo, ma o buru na oge dika oge a echi, egbughi gi dika i si gbuo ndi amuma Baal." **3** Ịlajja turu egwu, gbapu oso, n'ihu ichebe ndu ya. Mgbe o bjaruru Bjasheba, di na Juda, o hapuru nwokorobia na-ejere ya ozi n'ebe ahụ. **4** Ma ya onwe ya pukwara jee ije otu ubochi n'ozara naani ya. N'ikpeazu, o kwusiri nodu ala n'okpuru otu osisi brum, kpee ekpere ripo ka a napu ya ndu ya. Ekpere o kpere n'oge a bu, "O zuorela m Onyenwe anyi, biko napu ndu m. O nweghi uzu m si di mma karija nna nna m ha." **5** O dinara n'okpuru osisi brum rahụ ura. Ma lee, otu oge ahụ, mmuo ozi meturu ya aka, şi ya, "Billie, rie nri." **6** Ịlajja biliri legharija anya, hu ogbe achicha na ite mmiri nta nke di n'akuku ebe o tuktwasiri isi ya. O riri ogbe achicha ahụ a huru n'icheku oku, nuokwa mmiri ahụ. Emesịa, o dinakwara ozo. **7** Mmuo ozi nke Onyenwe anyi bighachikwara nke ugboro abuo, şi ya, "Billie rie ihe, n'ihu na ije di gi n'ihu di ukwu." **8** Ịlajja biliri rie ihe, nuokwa mmiri. Nri ahụ nyere ya ike ije ije iri ubochi anọ ozo, ehizie na abali, tutu ruo mgbe o bjaruru n'ugwu Horeb nke bu ugwu Chineke. **9** N'ebe ahụ, o banyere n'otu ogba nkume rahụ ura abali n'ime ya. Ma okwu Onyenwe anyi rutere ya şi, "Ịlajja, ginj ka i na-eme n'ebe a?" **10** O zaghachiri şi, "Eji m inu oku n'obi na-ejere Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile ozi. Ndi Izrel ajula ogbugba ndu gi, tidasakwa ebe ichu aja gi, were mma agha gbukwaa ndi amuma gi niile, ugbu a, o bu naani mu onwe m bu onye foduru, ma ha na-achokwa iwepu ndu m." **11** Onyenwe anyi şiri ya, "Puo gaa guzo n'elu ugwu, n'ihu

Onyenwe anyị, n'ihl na Onyenwe anyị na-aga isite n'ebe ahụ gafee." Mgbe ahụ, oke ifufe dī ike gbawara ugwu ahụ, tipjāsja nkume ndī ahụ n'ihu Onyenwe anyị, ma Onyenwe anyị anoghī n'ime ifufe ahụ. Mgbe ifufe ahụ gasīrī, e nwere oke ala ọma jijjī n'ugwu ahụ, ma Onyenwe anyị anokwaghī n'ala ọma jijjī ahụ. **12** Mgbe ala ọma jijjī ahụ gasīrī, oku nwuuru, ma Onyenwe anyị anoghī n'ime oku ahụ. Ma mgbe oku ahụ gasīrī, nwa olu nta dī nwayoọ dara. **13** Mgbe Ịlaija nūrū ya, o jī uwe mwūda ya kpuchie ihu ya, puo gaa guzo n'onu uto ogba nkume ahū. Mgbe ahū, o nūrū olu jurū ya sī, "Ịlaija, gīnī ka ī na-eme n'ebe a?" **14** O zaghachirī sī, "Ejī m īnū oku n'obi na-ejere Onyenwe anyī Chineke Onye purū ime ihe niile ozi. Ndī Izrel ajūla ogbugba ndū gī, tidasjakwa ebe ichū aja gī, were mma agha gbukwaa ndī amūma gī niile, ugbu a o bū naanī mū onwe m bū onye fodorū, ma ha na-achokwa iwepū ndū m." **15** Onyenwe anyī sīrī ya, "Sikwa uto ī sī bīa laghachi, gaa n'ozara Damaskos. Mgbe ī ruru ebe ahū, tee Hazael mmanū ībū eze Aram. **16** Teekwa Jehu, nwa Nimshi mmanū ībū eze Izrel. ī ga-etekwa Ịlaisha nwa Shafat, onye Ebel-Mehola mmanū ībū onye amūma n'onodu gī. **17** Onye obūla gbanarīrī Hazael ga-anwū n'aka Jehu. Otu a kwa, ndī niile gbanarīrī mma agha Jehu ka Ịlaisha ga-egbu. **18** Ma ghota na o dī puku mmadu asaa no n'Izrel, ndī na-egbubeghī ikpere ha n'ala nye Baal, maobu sutu ya onu, ife ya ofufe." **19** Ịlaija sitere n'ebe ahū puo gaa chota Ịlaisha nwa Shafat ebe o no na-ako ala ubi. Iri ehi abuo na ano e jikotara abuo abuo dī ya n'ihu, ma ya onwe ya jī ehi abuo e jikotara onu, nke iri na abuo ya na-ako ala ubi. Ịlaija jekwuru Ịlaisha wukwasī ya uwe mwūda ya n'ubu ya. **20** Mgbe ahū, Ịlaisha hapuru ehi ndī ahū ebe ha guzoro n'ubi ahū gbara oso gbakwuru Ịlaija sī ya, "Biko, kwere ka m gaa sutu nna m na nne m onu, sī ha nodu nke oma. Emesja, aga m esokwa gī." Ịlaija zara sī ya, "Laghachi azu, o bu ginī ka m mere gī?" **21** Ịlaisha laghachirī azu, gbuo ehi abuo ahū e jikotara n'otu, kpo o ihe ahū e jī aru oru n'ubi oku, were ha sie anu ahū nye ndī mmadu, ha rie. Mgbe ahū, o biliri ije puo ga soro Ịlaija, buru nwaodibo ya.

20 Ugbu a, Ben-Hadad, bū eze ndī Aram, chikotara ndī agha ya niile. Iri ndī eze ato na abuo sonyerē ya, ha na inyinya ha na ugbo agha ha. O rigooro nochibido obodo Sameria buso ya agha. **2** Mgbe ahū, eze ndī Siria zigaara Ehab, eze Izrel ozi n'ime obodo sī

ya, "otu a ka Ben-Hadad siri, '3 Olaocha na olaedo gi, nkem ka ha bu, ndi nwunye gi na umu gi, bu ndi di mma karisja nke m ka ha bu.'" **4** Ehab eze Izrel, zighachiri ozi si, "O di mma, onyenwe m, mu onwe m, na ihe niile m nwere bu nke gi." **5** Ngwangwa ndi ozi Ben-Hadad biaghachiri zie Ehab ozi ozo si ya, "Otu a ka Ben-Hadad siri, 'O bu ezie na m ziteere gi ozi, si, olaocha gi na olaedo gi na ndi nwunye gi na umu gi ka i ga-enye m. **6** Ma ugbu a, n'oge di ka nke a, echi, aga m ezite ndi ozi m ka ha bia nyochaa ulo gi niile na ulo ndi ozi gi niile. Ihe obula di oke onuhia n'anya gi ka ha ga-ewere.'" **7** Eze Izrel kporo ndi okenye niile nke ala ahū, si ha, "Leenu ugbu a, hukwanu otu nwoke a si achọ nsogbu. Mgbe o zitere m ozi inye ya ndi nwunye m, na umu, na olaocha m na olaedo m, ekwenyere m ya inye ya ihe ndi a." **8** Ndī okenye na ndī Izrel zara sī ya, "Añala ya nti! Enyela ya ihe obula." **9** Mgbe ahū, o siri ndi ozi Ben-Hadad, "Gwanu onyenwe m, bu eze, 'M bu odibo gi jikeere ime ihe niile i buru uto kwuo na m ga-enye gi. Ma ekwenyeghi m n'ozī nke ugboro abuo a.'" Ndī ozi ahū laghachiri koro Ben-Hadad ihe niile Ehab kwuru. **10** Ma Ben-Hadad zigakwaara Ehab ozi ozo si, "Ka chi ndi a mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahū si di njo, ma o buru na aja Sameria gafodu inye onye obula n'etiti ndi ikom m otu njuaka." **11** Ma eze Izrel zaghachiri, "Gwa ya, 'Onye na-ebu agha na-anya isi naanī mgbe a lūchara agha, o bughī tupu a lūo agha.'" **12** Ben-Hadad nūrū ozi Ehab ziri mgbe ya na ndī eze ndī ozo ahū no na-anū mmanya n'ulo ikwu ha manyere n'ogbo agha ahū. Ben-Hadad nyere ndī agha ya iwu sī ha, "Jikerenu, buso ndī Izrel agha." Ya mere, ha kwadoro ibuso obodo ahū agha. **13** N'oge a, otu onye amūma biakwutere Ehab, bū eze Izrel sī, "Otu a ka Onyenwe anyī siri, 'ī huru oke igwe ndi agha a? Aga m enyefe ha n'aka gi taa, mgbe ahū ī ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyī.'" **14** Ma Ehab juru sī, "Onye ga-eme nke a?" Onye amūma zara, "Ihe ndi a ka Onyenwe anyī kwuru, 'O bu umu okorobia bu ndiisi agha no n'okpuru ndi ochiagha nachī akuku ala Izrel.'" Ehab jukwara ozo, "Onye gamalite agha a?" Onye amūma ahū zara, "Gī onwe gi." **15** Mgbe ahū, Ehab kpo kotara umu okorobia bu ndiisi agha si n'akuku obodo ya. Onuogugu ha di narī abuo na iri ato na mmadu abuo. Onuogugu ndi agha Izrel ndi ozo di puku asaa. **16** N'etiti ehilie, mgbe Ben-Hadad na iri ndi eze ato na abuo ahū, bu ndi ahū bīara inyere ya aka no na-anū mmanya, na-

anụbiga ya oke, 17 ụmụ okorobia, bụ ndị agha, ndị nọ n'okpuru ndị ọchịagha na-achị akụkụ ala Izrel buru ụzọ pụọ ibu agha. Ma Ben-Hadad, n'onwe ya ezipularị ndị nledo, ndị loghachiri bịa gwa ya sị, "Ndị agha si Sameria na-abịa." 18 Ọ sịrị, "Ọ bụrụ na ha abia n'ihu udo, jidenụ ha na ndụ; ọ bụrụ na ha bịa maka ibu agha, jidenụ ha na ndụ!" 19 Ma ụmụ okorobia ndị ọchịchị a bụ ndị nọ n'okpuru ndịisi, na-achị akụkụ ala ahụ sitere n'obodo zolie ije ebe ndị agha so ha n'azụ, pụọ ibu agha. 20 Onye ọbụla n'ime ha gburu onye agha Siria ọbụla lụsoro ya oḡu. Nke a mere ka ndị agha Siria gbapụ ọsọ, ndị agha Izrel chụsokwara ha. Ma Ben-Hadad, eze Aram, na ndị agha na-agba ịnyinya, sitekwara n'ihu ọgbọ agha ahụ gbapụkwa ọsọ. 21 Ma eze ndị Izrel pụkwuru ya, nwude ọtụtụ ịnyinya na ụgbọ agha, butere ndị Aram ọghom di ukwu. 22 Emesịa, onye amụma ahụ bjakwutere eze Izrel sị ya, "Mee onwe gi ka i di ike nke oma, mara ihe e kwesiri ka e mee, n'ihu n'etiti ọkọchị na udu mmiri nke afọ n'abịa, eze Aram ga-abịa ibuso gi agha ọzọ." 23 Ma otu ọ di, ndịisi agha eze ndị Aram duru ya ọdu sị, "Chi ha bụ chi ugwu. N'ihu ya ka ha ji di ike karịa anyị. Ma ọ bụrụ na anyị ebuso ha agha n'obosara ala di larịi, anyị aghaghị ịdi ike karịa ha. 24 Mee ihe a, wepu ndị eze a niile site n'ebe ha nọ, jiri ndị na-achị ala gbanwee ha. 25 Kpọkọtaakwa ndị agha ọzọ, ndị di ukwu n'ọnụọgụ, dika ndị agha i du gaa agha na mbụ. Nyekwa anyị ịnyinya na ụgbọ agha ga-ezuru anyị. Anyị ga-apụkwa buso ndị Izrel agha n'obosara ala di larịi. Ọ dikwaghị ihe ga-egbochi anyị imeri ha n'oge a." Ben-Hadad, eze Aram, kwenyere, meere ha dika ha rịrọ ya. 26 Mgbe otu afọ gasịrị, Ben-Hadad chikotakwara ndị Aram niile duru ha gaa Afek ibuso Izrel agha. 27 Mgbe a kpọkọtara ndị agha niile nọ n'Izrel nye ha ngwa agha, ha pụrụ izute ha. Ndị agha Izrel mara ụlọ ikwu ha na ncherita ihu ndị agha Siria, dika igwe ewu nta abụọ, ebe ndị Aram jupụtara ala ahụ niile. 28 Onye nke Chineke bịa gwa eze ndị Izrel, "Otu a ka Onyenwe anyị sịrị, 'N'ihu na ndị Aram na-eche na Onyenwe anyị bụ chi nke ugwu, na ọ bughị chi ala ndagwurugwu, aga m arara igwe ndị agha a nyefee gi n'aka, ka gi na ndị gi mata n'eziokwu na m bụ Onyenwe anyị.'" 29 Ọ bụ ụbọchị asaa ka ha mara ụlọ ikwu ha na ncherita ihu ibe ha. Ma n'ụbọchị nke asaa ahụ, ndị agha malitere ibu agha. Ndị Izrel meruru narị puku ndị agha Aram ahụ n'otu ụbọchị. 30 Ma ndị fọdurụ n'etiti ndị agha Aram gbapuru ọsọ

gbalaga n'obodo Afek. Ebe ahụ ka mgbidi obodo Afek nọ dagbuo iri puku ndị agha abụọ na asaa n'ime ha. Ma Ben-Hadad n'onwe ya gbalagara, gbaba n'ime obodo ahụ, gaa zoo onwe ya n'ime ime otu ụlọ. 31 Mgbe ahụ, ndịisi agha ya bjakwutere ya sị ya, "Lee, anyị nuru na ndị eze Izrel bụ ndị obi ebere. Ka anyị yiri akwa mkpe n'ukwu anyị, kee ụdọ n'olu anyị, gaa rịrọ eze Izrel. Ma eleghị anya ọ ga-edebe gi ndụ." 32 Ya mere, ha yikwasịrị onwe ha akwa mkpe, nyarakwa ụdọ n'olu ha, jekwuru eze Izrel sị ya, "Otu gi bụ Ben-Hadad na-asị, 'Biko, kwee ka m dirị ndụ.'" Eze juru ha sị, "Ọ bụ ezie na ọ ka di ndụ ugbu a? Nwanne m ka ọ bụ." 33 Okwu a mere ka ndị ozi eze Aram nwee olileanya. Ha mere ngwangwa kwugharịakwa ihe ahụ o kwuru. Ha sịrị, "E, Nwanne gi bụ Ben-Hadad." Mgbe ahụ, eze Ehab nyere ha iwu sị, "Gaanu kpọputa ya, dutekwanu ya n'ebe a." Mgbe Ben-Hadad bịa, Ehab mere ka ọ rigota n'ụgbọ agha nke ya. 34 Mgbe ahụ, Ben-Hadad gwara Ehab sị, "Obodo niile nke nna m naara nna gi, ka m ga-enyeghachi gi. I nwere ike iwuru onwe gi ọdu ahia n'ama obodo Damaskos dika nna m wuru n'ime Sameria." Ehab kwuru, "Ọ bụrụ na anyị agbaa ndụ, aga m eme ka i nwere onwe gi." Ya mere, ha abụọ gbara ndụ. Ehab hapụkwara ya ka ọ laa n'udo. 35 Emesịa, okwu Onyenwe anyị rutere otu onye n'etiti ụmụ ndị amụma. Ọ gwara otu nwoke n'ime ụmụ ndị amụma ahụ nọ ya nso sị ya, "Jiri ngwa agha di gi n'aka tie m ihe." Ma nwoke ahụ juru ime ihe onye amụma ahụ kwuru. 36 N'ihu nke a, onye amụma gwara nwoke ahụ okwu sị, "Ebe ọ bụ na i juru ime ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu, lee ihe ga-adakwasị gi. Mgbe i si n'ebe a na-ala n'ụlọ gi, ọdum ga-ezute gi n'uzọ dogbuo gi." Amụma a mezukwara, n'ihu na mgbe nwoke ahụ tugharịrị si n'ebe ahụ na-ala, ọdum lụsoro ya oḡu n'uzọ gbuo ya. 37 Onye amụma ahụ pụkwara chọta onye ọzọ sị ya, "Biko, tie m ihe." Nwoke ahụ tiri ya ihe tihia ya ahụ. 38 Mgbe ahụ, onye amụma ahụ e tiri ihe jiri akwa kechie ihu ya, ka mmadu ọbụla ghara imata onye ọ bụ. Ọ pụrụ gaa guzo n'akụkụ ụzọ ebe eze Izrel ga-esi gafee. 39 Mgbe eze na-agafe, onye amụma ahụ tiri mkpu sị, "Onyenwe m, biko gee m ntị. Lee, otu onye agha bjakwutere m mgbe m nọ n'ihu agha sị m, 'Lee nwoke a a dọtara n'agha; chee ya nche. Ekwekwa ka ọ gbanarị gi. N'ihu na ọ bụrụ na o site n'aka gi gbapụ, i ga-anwu, maọbụ i jiri otu talenti ọlọcha gbara isi gi.'" 40 Ma mgbe m nọ na-arụ ọrụ ọzọ, nwoke ahụ a dọtara n'agha gbapuru. Ahụkwaghị

m ya anya ọzọ.” Mgbe ahụ, eze Izrel zara sị ya, “I jirila ọnụ gi maa onwe gi ikpe. I ghaghị inata ahụhụ dirị gi.” 41 Mgbe ahụ, onye amụma ahụ mere ngwangwa wepụ akwa ahụ o ji kechie anya ya abụọ. Eze Izrel matakwarā na ọ bụ otu onye n’ime ndị amụma. 42 Onye amụma ahụ gwara eze okwu sị ya, “Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Ebe i mere ka nwoke a laa, bụ onye m nyere gi n’aka ime ka ọ nwụọ, ugbu a, i ghaghị inwụ n’ọnọdu ya. A ga-alakwa ndị gi n’iyi, n’ọnọdu ndị nke ya.” 43 N’ihi okwu a, eze Izrel ji iwe na ihu mgbarū laa n’ụlọ ya dī na Sameria.

21 Mgbe nwa oge nta gasiri, Nebot, onye Jezril, nwere ubi vainj dī na Jezril, n’akukū ụlọeze Ehab bụ eze Sameria. 2 Ehab siri Nebot, “Nye m ubi vainj gi ka ọ burū ubi a gbara ogige, ebe m ga-akū akwukwọ nri, ebe ọ dī nso n’ụlọeze m. Aga m enye gi ubi vainj ọzọ dī mma karjā ya, ma ọ burukwa na i choro, aga m akwū gi ego obula o ruru n’onu ahjā ya.” 3 Ma Nebot zara sī Ehab, “Ala a bụ ihe nketa ruuru m site n’aka nna nna m ha. M ga-esi añaā nye gi ya. Onyenwe anyi ekwela na m ga-ewere ihe nketa nke nna nna m ha nye gi.” 4 Ehab jiri obi ufū na ihu mgbarū laa n’ulo ya n’ihi okwu a Nebot, onye Jezril gwara ya, sī, “Agaghī m enye gi ihe nketa nna nna m ha.” O dinara n’ihe ndina ya, chee ihu ya n’aja ulo, jū iri ihe obula. 5 Ma nwunye ya bụ Jezebel, bjakwutere ya juo ya sī, “Ginj mere i ji jū iri ihe? Ginj mere i ji nojide n’obi ojoo na iwe?” 6 Ehab zara sī ya, “Agwara m Nebot, nwoke onye Jezril okwu sī ya, ‘Resi m ubi vainj gi, ma ọ burū na i choro, aga m enye gi ala ubi ọzọ mara mma n’onođu ya.’ Ma ọ jurū juwaa isi inye m ubi ahū.” 7 Mgbe ahū, nwunye ya Jezebel jurū ya ajujū sī ya, “O bughī gi bụ eze na-achi Izrel? Bilie, rie nri, enyela obi gi nsogbu, n’ihi na aga m enyefe gi ubi vainj Nebot onye Jezril n’aka.” 8 Ya mere, Jezebel dere akwukwọ n’aha Ehab, were mgbaaka akara eze kaa n’akwukwọ ndi ahū, zigara ha ndi okenye obodo na ndi a na-asopuru bi n’obodo ebe Nebot bi. 9 N’ime akwukwọ ozi ndi a, o dere sī, “Nyenu iwu ka mmadu niile buo onu. Kpokotaanu ndi Jezril niile, ka ha zukota. Mgbe unu zukoro, nyenu Nebot onodu n’oche di mkpa. 10 Hoputanu ndi ikom abuo, ndi na-abaghi uru ka ha puta n’ihu nzuko unu guzo gbaa ama ugha megide Nebot si na ha nuru mgbe o kochara Chineke na eze. Maanu ya ikpe onwu, kpupu ya n’azu obodo, jiri nkume tugbuo ya, ka o nwuo.” 11 Ndi okenye na ndi a na-asopuru ndi bi n’obodo

ahū mere dika Jezebel nyere n’iwu n’akwukwọ ahū o degaara ha. 12 Ha nyere iwu maka ibu onu, kpookwa nzuko ndi obodo ahū niile, meekwa ka Nebot nodu n’oche di mkpa. 13 Mgbe ahū, ndi ikom abuo na-abaghi uru putakwara, nodu na ncherita ihu ya, ha gbara ama ugha megide Nebot, n’ihu ndi mmadu, sī, “Nebot kochara Chineke na eze.” N’ihi nke a, ha dokpuru ya gaa n’azu obodo jiri nkume tugbuo ya. 14 Emesija, ndi okenye na ndi a maara aha ha nke obodo Jezril, ziri ozi zigara Jezebel gwa ya na Nebot anwulo. 15 Ngwangwa Jezebel natara ozi na a tugbola Nebot, o siri Ehab, “Bilie, gaa nwetara onwe gi ubi vainj Nebot, nwoke onye Jezril. Ubi ahū o jurū inye gi n’ego aburula nke gi ugbu a n’ihi na Nebot anwulo. O dikwaghī ndu ọzọ!” 16 Mgbe Ehab nuru na Nebot anwulo, o biliri puo, gaa ibanye n’ubi ahū, inwetara onwe ya ubi vainj Nebot, onye Jezril. 17 Ma okwu Onyenwe anyi rutere Ilaija, onye Tishbe, sī ya, 18 “Bilie, gaa zute Ehab, eze Izrel onye bi na Sameria. O no ugbu a n’ime ubi vainj Nebot inwetara ya onwe ya. 19 Gwa ya sī ya, ‘Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: Igbuola ochu mmadu si otu a nwetara onwe gi ihe nketa? Ebe ahū nkita no rachaa obara Nebot ka ha ga-anọ rachaakwa obara gi. E, obara gi onwe gi.’” 20 Mgbe ahū, Ehab jurū Ilaija ajujū sī ya, “Onye iro m, i choro kwala m bja?” Ilaija zara sī ya, “E, achoro la m gi bja n’ihi nnyefe i nyefere onwe gi ime ihe di njo n’anya Onyenwe anyi. 21 O siri, ‘Aga m eme ka ihe ojoo dakwasī gi. Aga m ekpochapu ndi agburu gi, site n’ezinaulo Ehab bipu nwoke obula, maobu ohu maobu onyenwe onwe ya n’Izrel. 22 Aga m eme ka ulo gi diri ka nke Jeroboam nwa Nebat, na dika nke Baasha nwa Ahija, n’ihi na i kpasuola m iwe, meekwa ka Izrel mehie.’ 23 “Ma banyere Jezebel, Onyenwe anyi siri, ‘Umū nkita ga-eri anu ahū Jezebel n’akukū mgbidi aja ulo di n’obodo Jezril.’ 24 “Nkita ga-eri anu onye obula si n’ezinaulo Ehab nke nwuru n’ime obodo, ma anu ufe nke eluigwe ga-eri anu ndi obula nwuru n’ohia.” 25 (N’ezie, o nweghi onye obula ọzọ di ka Ehab, onye rere onwe ya nye ime ihe ojoo di ukwu n’anya Onyenwe anyi, onye Jezebel nwunye ya kwagidere ime ihe ojoo di iche iche. 26 Ehab bụ onye mere mmehie di oke njo nke igbaso na ife arusi di iche iche ofufe dika ndi Amorait mere, bụ ndi ahū Onyenwe anyi sitere n’ala a chupu ime ka ndi Izrel nweta ala ha.) 27 Mgbe Ehab nuru okwu amuma ndi a, o dowara uwe ya, yikwasī onwe ya akwa mkpe,

buo onụ, dinaa n'akwa mkpe ahụ, jeghariakwa n'idi umeala. **28** Ma okwu Onyenwe anyị rutere Ilaija, onye Tishbe ọzọ, sị ya, **29** “Ị hụrụ otu Ehab si weda onwe ya ala n'ihu m? N'ihu ihe a o mere, iweda onwe ya ala n'ihu m, agaghị m eme ka ihe ọjọọ ndị a m kwuru okwu banyere ha rute ya n'oge ọ di ndụ. Kama aga m eme ka ihe ndị a dakwasị ezinaụlọ ya mgbe nwa ya ga-achị dika eze.”

22 Agha ọzọ adaghị n'etiti Aram na Izrel afọ atọ. **2** Ma n'afọ nke atọ, Jehoshafat, eze Juda, gara ileta Ehab eze Izrel. **3** Eze Izrel siri ndi ozi ya, “Unu amaghị na ala Ramot Gilead bu nke anyi, ma lee na anyi gbara nkiti iga naputa ya site n'aka eze Aram?” **4** Ya mere, o juru Jehoshafat, “I ga-eso m gaa buso Ramot Gilead agha?” Jehoshafat zagbachiri eze Izrel, si, “Otu m di ka gi onwe gi di, ndi m bukwa ndi gi, inyinya m bukwa nke gi.” **5** Ma Jehoshafat gwakwara eze Izrel, si, “Buru uzọ choputa ihe bu ntuziaka Onyenwe anyi.” **6** Ya mere, eze Izrel kpokotara ndi amuma, onuogugu ha ruru nari ndi ikom anọ, juo ha si, “O bu m gaa buso Ramot Gilead agha, ka o bu m hapu iga?” Ha zara, “Gaa, n'ihu na Onyenwe anyi ga-enyefe ha n'aka eze.” **7** Ma Jehoshafat juru, “O bu na e nwekwaghị onye amuma Onyenwe anyi no n'ebe a, onye anyi nwere ike ijuta ase n'aka ya?” **8** Eze Izrel zagbachiri Jehoshafat, si, “A ka nwere otu onye amuma, onye anyi nwere ike isite n'aka ya juo Onyenwe anyi ase, o bu Maikaya nwa Imla, ma akporo m ya asi, n'ihu na o nweghi oge o na-ebu amuma ihe oma n'ebe m no, kama o bu naani nke ojojoo.” Jehoshafat siri, “Eze ekwesighi ikwu okwu di otu a.” **9** Mgbe ahụ, eze Izrel kporo otu onye na-ejere ya ozi si ya, “Mee osijiso kpotā Maikaya nwa Imla n'ebe a.” **10** Ehab eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, onye obula yi uwe eze ya, na-anokwasị n'ocheeze ya n'ebe izochā oka n'onu uzọ ama e si abata obodo Sameria. Ndi amuma ahụ niile nokwa na-ebu amuma n'ihu ha. **11** Zedekaya nwa Kenaana, mere mpi igwe, o kwuputara si, “Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-ekwu, 'Ihe ndi a ka i ga-eji sogide ndi Aram, ruo mgbe a gāla ha n'iyi.’” **12** Ndi amuma ndi ozọ niile na-ebu otu ihe ahụ n'amuma, na-asi, “Gaa, busoo Ramot Gilead agha, i ga-enwekwa mmeri, n'ihu na Onyenwe anyi ga-enyefe ya n'aka eze.” **13** Onyeozī ahū nke gara ikpo Maikaya siri ya, “Lee, ndi amuma ndi ozọ na-agupughi onye obula na-ebu amuma oganihu nye eze. Mee ka okwu gi na ha dakota. Kwuokwa ihe ga-adị eze mma.”

14 Ma Maikaya siri, “Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, aga m agwa ya naani ihe Onyenwe anyi gwara m.” **15** Mgbe o bjarutere, eze juru ya, “Maikaya, o bu anyi gaa buso Ramot Gilead agha, ka o bu anyi hapu?” O zara, “Gaa, ma nwekwa mmeri, n'ihu na Onyenwe anyi ga-enyefe ya n'aka eze.” **16** Eze siri ya, “Ugboro ole ka m ga-eme ka i nnuo iyi na i gaghi agwa m ihe ozọ, karja naani eziokwu n'aha Onyenwe anyi?” **17** Mgbe ahū Mikaya zara, “Ahuru m Izrel niile ka ha gbasasiri n'elu otutu ugwu dika aturu na-enweghi onye ozuzu aturu, ma Onyenwe anyi siri, 'Ndi a enweghi onyendu. Ka onye obula laghachi n'ulo ya n'udo.’” **18** Eze Izrel, siri Jehoshafat, “O bu na m agwaghị gi na o dighi mgbe o na-ebu amuma ihe oma banyere m, kama naani ihe ojojoo?” **19** Mikaya gara n'ihu, si, “Ya mere, nuruonu okwu Onyenwe anyi. Ahuru m Onyenwe anyi ka o nokwasiri n'ocheeze ya, hukwa usuu nke eluigwe ka ha na-eguzo n'akuku ya, n'aka nri ya nakwa n'aka ekpe ya. **20** Onyenwe anyi siri, 'Onye ga-aga rafuo Ehab ka o gaa buso Ramot Gilead agha, gaa nwuo n'ebe ahū?' 'Otu onye tuputara aro nke a, ebe onye ozọ tuputara nke ozọ. **21** N'ikpeazu otu mmuo putara, guzo n'ihu Onyenwe anyi si, 'Mu onwe m ga-arafu ya.' **22** “Onyenwe anyi juru si, Olee otu i ga-esi mee nke a? “Aga m apu gaa buru mmuo nrafu n'onu ndi amuma ya niile, ka o zara. “Onyenwe anyi siri, 'I ga-enwe ike irafu ya. Gaa mee otu a.' **23** “Ma ugbu a, Onyenwe anyi etinyela mmuo okwu ugha n'onu ndi amuma gi niile ndi a. Onyenwe anyi ekwubiela n'ihu ojojoo ga-adakwasị gi.” **24** Mgbe ahū, Zedekaya nwa Kenaana, gara nso, maa Maikaya aka na nti, juo ya, “Olee uzọ ka mmuo ahū sitere na Onyenwe anyi gara, mgbe o hapuru m bia igwa gi okwu?” **25** Maikaya zagbachiri, “I ga-achoputa nke a n'ubochi i ga-agbaba n'ime ime ulo izo onwe gi.” **26** Mgbe ahū, eze Izrel nyere iwu si, “Jidenu Maikaya kpugara ya Amon onye na-achi obodo a, na Joash nwa eze **27** i ga-asikwa, 'Otu a ka eze siri: Tinye nwoke a n'ulo mkporo, nye ya naani achicha na mmiri onunu tutu ruo mgbe m loghachiri n'udo.’” **28** Maikaya kwuputara si, “O buru na i loghachi n'udo, o putara na o bughị Onyenwe anyi si n'onu m kwuo okwu.” O kwukwara si, “Unu niile hubakwanu okwu m ndi a niile ama!” **29** Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, puru gawa Ramot Gilead. **30** Eze Izrel gwara Jehoshafat, si, “Aga m ejikere onwe m dika m bu onye ozọ banye n'ogbo agha, ma gi onwe gi yiri uwe eze gi.” Ya mere, eze

Izrel nwoghariri onwe ya ka onye ozọ baa n'ogbo agha. **31** Ma eze Aram enyelarị ndi ochiagha ndi na-agba ugbo agha, onuogugu ha di iri atọ na abuo, iwu si, "Unu ebusola onye obula agha, maobu onye ukwu maobu onye nta, kariakwa naani eze Izrel." **32** Mgbe ndi ochiagha, na-achi ugbo agha huru Jehoshafat, ha chere n'obi ha, "N'ezie, onye a bu eze Izrel." N'ihia ya ha tughariri ibuso ya agha, ma Jehoshafat tiri mkpu, **33** ndi ochiagha, na-achi ndi na-agba ugbo agha huru na o bughi eze Izrel, ma kwusi ichuso ya. **34** Ma otu onye dorọ uta ya gbapu ya na-ebughi onye obula n'obi, gbata ya eze Izrel n'etiti njiko nke uwe agha ya. Eze gwara onye okwo ugbo agha ya, si, "Tugharia, si n'ebe a bupu m, n'ihia na emeruoala m ahụ." **35** Agha ahụ siri ike n'ubochi ahụ niile, e ji ihe mee ka eze kwuru otọ n'ime ugbo agha ya na-eche ndi Aram ihu. Obara si n'onya ahụ sojuru n'ala ugbo agha ahụ, o nwuru n'uhuruchi ubochi ahụ. **36** Mgbe anyanwu nada, e tiri mkpu nke gazuru n'ogbo agha ndi Izrel, si, "Nwoke obula laa n'obodo ya, onye obula laakwa n'ala nke aka ya!" **37** Ya mere, eze nwuru, e buta ozu ya n'obodo Sameria, ebe a no lie ya. **38** Ha sachara ugbo agha ya n'odo mmiri di na Sameria (ebe ndi akwuna na-asa ahụ). Umụ nkita rachara obara ya, dika okwu Onyenwe anyi kwubiri. **39** Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Ehab na ihe niile o mere, uloze o wuru nke o ji odu choo mma, na obodo niile o wusiri ike, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Izrel? **40** Ehab sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. Ahazaya nwa ya ghorọ eze n'onodu. **41** Jehoshafat nwa Asa ghorọ eze Juda, n'afọ nke anọ, nke ochichi Ehab eze Izrel. **42** Jehoshafat gbara iri afọ atọ na ise mgbe o malitere ibu eze. O chiriri iri afọ abuo na ise na Jerusalem. Aha nne ya bu Azuba, nwa Shilhi. **43** N'ihie niile o jere ije n'uzo Asa bu nna ya, o sitekwaghi n'ime ha wezuga onwe ya, o mekwara ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. Naani na o wezugaghi ebe di elu niile, nke mere na ndi mmadu gara n'ihu na-achụ aja, na-esurekwa ihe nsure oku nase isi uto n'ebe ahụ niile. **44** Jehoshafat mere ka udo di n'etiti ya na eze Izrel. **45** Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Jehoshafat, ihe niile ndi o rupu tara, ike o kpara n'otutu agha nke o buru, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **46** O kpochapuru ndi ikom akwuna ulo arusi, bu ndi nke foduru, mgbe nna ya bu Asa chichara ochichi. **47** N'oge a, eze adighi n'ala Edom, kama o bu onye

nnochite anya eze bu onye na-achi. **48** Jehoshafat wuuru otutu ugbo mmiri eji azu ahia, maka ije n'ala Ofia iga bute olaedo ma ugbo mmiri ndi a agaghi ebe obula, n'ihia na ha mikpuru n'Eziom Geba. **49** N'oge ahụ, Ahazaya nwa Ehab siri Jehoshafat, "Kwere ka ndi ikom m sooro ndi oru gi n'ugbo gi," ma Jehoshafat ekweghi. **50** Mgbe ahụ, Jehoshafat sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid, nna ya. Jehoram nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. **51** Ahazaya nwa Ehab, malitere ibu eze Izrel na Sameria, n'afọ iri na asaa nke ochichi Jehoshafat, eze Juda. Ma o chiriri Izrel naani afọ abuo. **52** O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi, n'ihia na o sooro uzo ojoo niile nke nna na nne ya, na uzo ojoo nke Jeroboam nwa Nebat, onye mere ka Izrel mee mmehie. **53** O fekwara arusi Baal ofufe, kpokwa isiala nye ya, si otu a kpasuo Onyenwe anyi, Chineke Izrel iwe, dika nna ya mere.

2 Ndi Eze

1 Moab nupuru isi megide Izrel mgbe Ehab nwurū. 2 N'oge a, Ahazaya sitere na mgbe ụlọ elu ya di na Sameria daa, merụọ ahụ nke ukwu. N'ihì orịa a, o zigara ndi ozi, si ha, "Gaa juta ase n'aka Baal-Zebub, bu chi Ekron, ma m ga-adiri site n'ihe mmeru ahụ a." 3 Ma mmuo ozi Onyenwe anyi gwara Ilaija onye Tishbe okwu si ya, "Gaa zute ndi ozi eze Sameria zipuru, juo ha si, 'Gini mere unu ji aga Ekron iju ase? O bu na Chineke anoghi n'Izrel mere unu ji aga iju Baal-Zebub ase imata ma eze o ga-adi ndu?'" 4 N'ihì nke a, otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "I gaghị esite n'elu ihe ndina ahụ bilie. I gaghị inwu!" Ya mere Ilaija puru gaa zie ndi ozi eze ozi ahụ. 5 Ndi ozi ahụ laghachiri azu. Ma mgbe eze huru ha, o juru ha si, "Gini mere unu ji loghachi?" 6 Ha zara ya, "Otu nwoke zutere anyi n'uzo si anyi, 'Laghachi ga zie eze ahụ zitere unu si ya: 'Ihe ndi a, ka Onyenwe anyi kwuru, O bu n'ihì na Chineke anoghi n'Izrel ka i ji zipu ndi mmadu ka ha gaa juta ase site n'aka Baal-Zebub, chi ndi Ekron? N'ihì nke a, i gaghị esite n'ihè ndina gi bilie. Ya doo gi anya na i ghaghị inwu!'" 7 Eze juru ha si, "Onye bu nwoke a zutere unu n'uzo gwa unu okwu ndi a? Olee udi mmadu o bu?" 8 Ha zaghachiri ya, "O bu nwoke yi uwe e ji aji anu kpa; o kere ihe okike akpukpo anu n'ukwu ya." Eze siri, "O bu Ilaija, onye amuma si Tishbe!" 9 Mgbe ahụ, eze zigara otu onyeisi agha ya, na iri ndi agha ise ka ha gaa jide Ilaija. Mgbe ndi agha ahụ bjarutere hụ Ilaija ka o nọ ala n'elu ugwu, onyeisi agha ahụ kpọrọ Ilaija si ya, "Onye nke Chineke, eze si gi, 'rituo!'" 10 Ilaija zara si ha, "O buru na m bu onye nke Chineke dika i kwuru, ka oku si n'eluigwe daa rechapu gi na iri ndi agha ise so gi." Otu mgbe ahụ, oku sitere n'eluigwe daa rechapu iri ndi agha ise ahụ na onyeisi ha. 11 Ozokwa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndi agha ise ozọ ka ha gaa jide Ilaija. Mgbe ha bjarutere hụ Ilaija, onyeisi agha ahụ kpokuru ya si ya, "Onye nke Chineke, eze si gi, 'rituo, bja ngwangwa!'" 12 Ilaija zara si ya, "O buru na m bu onye nke Chineke dika i kwuru, ka oku si n'eluigwe daa rechapu gi na iri ndi agha ise gi na ha so." Ngwangwa, oku Chineke si n'eluigwe daa rechapu ha. 13 Ozokwa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndi agha ise ozọ ka ha gaa jide Ilaija. Mgbe ndi agha a bjaru hụ Ilaija, onyeisi agha ahụ rigoro n'elu ugwu gbuo ikpere n'ala n'ihu Ilaija ripo ya amara si ya, "Onye nke Chineke, biko, meere

ohu gi na iri ndi agha ise mu na ha so ebere. 14 Lee, oku esitela n'eluigwe rechapu ndiisi agha abuo ahụ buru uzo, ha na ndi agha ha. Ugbu a, biko, ario m gi, chebe ndu anyi." 15 Mgbe ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi gwara Ilaija okwu si ya, "Atula egwu! Soro ya gaa!" Ya mere, Ilaija sooro onyeisi agha ahụ gaa n'ihu eze. 16 Mgbe Ilaija ruru n'ihu eze, o gwara eze okwu si ya, "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, o bu n'ihì na Chineke anoghi n'Izrel ka i ji zipu ndi ozi ka ha gaa juta ase site n'aka Baal-Zebub, chi ndi Ekron? Ebe o bu na i mere ihe di otu a, i gaghị esite n'ihè ndina gi bilie. I ga-nwuri!" 17 O nwuru dika okwu Onyenwe anyi nke Ilaija kwuru si di. N'ihì na Ahazaya enweghi nwa nwoke obula, Jehoram nochiri anya ya dika eze, n'afọ nke abuo nke ibu eze Jehoram nwa Jehoshafat, bu eze Juda. 18 Akuko banyere ibu eze nke Ahazaya, na ihe niile o mere, e deghị ha n'akwukwo akuko ndi eze Izrel?

2 O ruo mgbe Onyenwe anyi chorọ i kporo Ilaija laa n'eluigwe site n'oke ifufe, Ilaija na Ilaisha nọ n'uzo sitere Gilgal. 2 Ilaija siri Ilaisha, "Nodu n'ebe a, n'ihì na Onyenwe anyi ziri m ozi ka m gaa Betel." Ma Ilaisha zara si ya, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghị m ahapu gi." Ya mere, ha abuo sooro gaa Betel. 3 N'ebe ahụ, umu okorobia ndi amuma nọ na Betel putara zute ha abuo. Ndi amuma ahụ bjakwutere Ilaisha si ya, "I maara na Onyenwe anyi ga-esi n'ebe i nọ wepu onyenwe gi Ilaija taa?" Ilaisha siri, "Mu onwe m maara, ma unu noro nwayo." 4 Mgbe ahụ, Ilaija siri ya, "Ilaisha, nodu n'ebe a, n'ihì na Onyenwe anyi ziri m ozi ka m gaa Jeriko." Ma o zara, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghị m ahapu gi." Ya mere ha abuo sokwaara ruo Jeriko. 5 Ndi otu ndi amuma nọ na Jeriko bjakwutere Ilaisha nso juo ya, "I maara na Onyenwe anyi ga-ewepu onyenwe gi taa?" O zara, "E, amaara m, ya mere nonu nwayo." 6 Mgbe ahụ, Ilaija siri ya, "Nodu n'ebe a, n'ihì na Onyenwe anyi ziri m ka m jee Jodan." Ma o zara, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghị m ahapu gi." Ya mere, ha abuo sooro na-eje. 7 Iri ndi amuma ise sitere n'etiti ndi amuma sooro ha guzoro n'ebe di anya na ncherita ihu ebe Ilaija na Ilaisha kwusiri n'akuku Jodan. 8 Mgbe ahụ, Ilaija chiri uwe mwuda ya, piakotaa ya, tie ya n'elu osimiri ahụ. Mmiri ahụ kewara uzo abuo,

ala akorọ putakwara. N’ebe ahụ ka Ịlajia na Ịlaisha si gafee n’ofe ọzọ nke osimiri ahụ. **9** Mgbe ha abụọ gafesiri, Ịlajia juru Ịlaisha ajuju si ya, “Gini ka i choro ka m meere gi tupu e site n’ebe i no wepu m?” Ịlaisha rioro si ya, “Biko, mee ka m nweta udi mmuo i nwere okpuku abuo.” **10** Ịlajia zara si ya, “Ihe i rioro bu ihe siri ike omume. O buru na i hu m mgbe a na-ewepu m site n’ebe i no, i ga-enweta ihe i rioro. Ma o buru na i hughi m, i gaghị enweta ihe i rioro.” **11** Mgbe ha na-aga n’ihu n’ije ha na-akparita uka, na mberede, ugbo oku nke inyinya oku na-adokpu putara ihe kewaa ha abuo. Mgbe ahụ kwa oke ifufe buuru Ịlajia rigoro n’eluigwe. **12** Ịlaisha huru ya, lelie anya elu tie mkpu akwa si, “Nna m! Nna m! Usuu ugbo agha na usuu ndi na-agba inyinya Izrel!” O hukwaghị Ịlajia anya ozo. O jidere uwe o yi n’ahụ dowaa ya ibe abuo. **13** Emesja, o chiri uwe mwuda Ịlajia nke dapuru mgbe e weliri ya elu, laghachi bja guzo n’akuku osimiri Jordan. **14** O tiri akwa ahụ n’elu mmiri ahụ juo si, “Olee ebe Onyenwe anyi, Chineke Ịlajia no?” Mgbe o tiri mmiri ahụ ihe, o kewakwara otu uzo n’aka nri nke ozo n’aka ekpe, Ịlaisha gafere n’ofe nke ozo. **15** Mgbe ndi amuma ahụ si Jeriko n’ele anya, huru ihe mere, ha siri, “Mmuo Ịlajia adakwasila Ịlaisha.” Ha gara zute ya, kpoo isiala n’ihu ya. **16** Ha siri ya “Lee, anyi bu ndi ohu gi nwere iri ndi ikom ise ahụ siri ike. Kwere ka ha ga chogharja nna gi ukwu. Ma eleghi anya mmuo Onyenwe anyi eburula ya tudakwa ya n’otu ugwu, maobu n’otu ndagwurugwu.” Ịlaisha zaghachiri, “Unu ezigala ha.” **17** Ma mgbe ha nogidere riosie ya aririo ike, ruo mgbe o newkwaghị ike igbochi ha. O gwara ha si, “O di mma, ziganu mmadu ka ha gaa choo ya.” Ha zigara iri ndi ikom ise, ndi gara chogharja Ịlajia ubochi ato, ma ha achotaghị ya. **18** Ịlaisha no na Jeriko mgbe ndi laghachiri bja kororo ya otu ha si gaa. Mgbe ahụ, o gwara ha si, “O bu na m agwaghị unu si unu ejela?” **19** Ndi obodo ahụ siri Ịlaisha, “Lee, onyenwe anyi, obodo anyi di n’ebe di mma, dika gi onwe gi na-ahu, ma mmiri di n’ime ya joro njo, ala ya adighi amiputa mkpuru dika o kwesiri.” **20** Ịlaisha zara si ha, “O di mma, gaanu tinye nnu n’ime efere ohuru wetara m ya.” Ha gara weta efere ohuru nke nnu juru n’ime ya. **21** Ịlaisha buuru nnu ahụ gaa n’ebe mmiri ahụ si asoputa, wunye nnu ahụ n’ime ya. Mgbe o na-eme nke a, o kwuru okwu si, “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Agwoola m mmiri a. Onwu maobu amighi mkpuru nke ala agaghị adikwa.” **22** Site n’ubochi

ahụ gaa n’ihu, mmiri ahụ diiri ocha ruo taa, dika Ịlaisha kwuru. **23** Emesja, Ịlaisha sitere na Jeriko puo ilaghachi Betel. Mgbe o na-aga n’uzo, ufodu umu okorobia nta sitere n’ime obodo puta, bidoro jiri ya na-eme ihe ochi, si ya, “Onyeisi nkwocha, site n’ebe a puo! Onyeisi nkwocha, site n’ebe a puo!” **24** Ịlaisha tughariri lee ha anya, buo ha onu n’aha Onyenwe anyi. Otu mgbe ahụ, nne anu ohia abuo, a na-akpo bja, sitere n’ohia puta, dogbuo iri umu okorobia ano na abuo n’ime ha. **25** Emesja, Ịlaisha sitere n’ebe ahụ puo jeruo n’ugwu Kamel. Emesjakwa, o sitere n’ebe ahụ laghachi na Sameria.

3 Jehoram nwa Ehab, malitere ibu eze ndi Izrel na Sameria n’afọ nke iri na asato nke ochichi Jehoshafat na Juda. Afọ iri na abuo ka o chiru dika eze. **2** O mere ihe ojo n’anya Onyenwe anyi, ma o bughu dika nna ya na nne ya mere. O wezugara nkume ahụ e doro nsọ nye Baal nke nna ya kpuru. **3** Otu o di, o nogidere na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye mere ka Izrel baa n’ime mmehie ife arusi. Joram esiteghi na ha wezuga onwe ya. **4** Eze ndi Moab, bu Misha, na ndi ya, bu ndi na-azu aturu. N’afọ niile, o na-aturu eze Izrel otu nari puku aji ebule, na otu nari puku aturu. **5** Ma mgbe Ehab eze Izrel nwuru, eze Moab nupuru isi megide eze Izrel, jukwa ino n’okpuru ya ozo. **6** Ya mere, eze Joram sitere na Sameria puo ga kpokota ndi Izrel niile. **7** O zigara Jehoshafat eze Juda ozi si ya, “Eze Moab enupula isi megide m. I ga-bia soro m iga buso ndi Moab agha?” O zaghachiri, “Aga m eso gi gaa. Mu na gi bu otu, ndi m bu ndi gi, inyinya m bukwa inyinya gi.” **8** “Ma olee uzo anyi ga-esi gaa ibu agha ahụ?” Joram zara, “Anyi ga-esi uzo ozara Edom.” **9** Ya mere, eze Izrel na eze Juda, na eze Edom, na ndi agha ha niile, zukotara site uzo ozara Edom iga ibuso Moab agha. Ha gara ije abali asaa n’ozara. Ma mmiri onunu ha nwere gwusiri. O dikwaghị mmiri diri anu ulo ha, na ndi agha ha. **10** Mgbe ahụ, eze Izrel tiri mkpu si, “Gini ka anyi game? O ga-abu na Onyenwe anyi kpoputara anyi bu eze ato ndi a, n’ebe a, inyefe anyi n’aka ndi Moab, ka ha merie anyi?” **11** Ma Jehoshafat, eze Juda, juru ajuju si, “O bu na o nweghi onye amuma Onyenwe anyi no n’ebe a, onye anyi ga-esi n’aka ya juta Onyenwe anyi ase, site na ya?” Otu onyeisi agha ndi Izrel si ha, “Ịlaisha, nwa Shafat, onye jeere Ịlajia ozi, no n’ebe a.” **12** Jehoshafat zara si, “Okwu Onyenwe anyi di n’onu

ya.” Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat, na eze Edom, gawkuru ya. **13** Ilaisha zara eze Izrel si, “Gini ka mu na gi nwekoror? Jekwuru ndi amuma nne gi na nna gi, juta ha ase.” Eze Izrel zara si ya, “Mba, n’ihi na o bu Onyenwe anyi kporotara anyi bu eze ator n’ebe a, ka o were anyi nyefee n’aka ndi Moab.” **14** Ilaisha siri, “Ebe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile naadi ndu, bu onye m na-efe, a si na o bughu nsopuru m nwere n’ebe Jehoshafat eze Juda no, agaraghi m atupuru gi onu maobu lee gi anya n’ihu. **15** Ma ugbu a, kpotaranu m onye na-akporo ubo.” Mgbe okporo ubo ahụ malitere ikporo ubo ya, aka Onyenwe anyi biakwasiri Ilaisha. **16** O siri, “Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, aga m eme ka ndagwurugwu a juputa n’ololu mmiri. **17** N’ihi na otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Unu agaghi ahụ ifufe maobu mmiri ozuzo, ma ndagwurugwu a ga-ejuputa na mmiri, unu onwe unu ga-anu, na ehi unu, na anumanu ndi ozor unu ga-anukwa mmiri. **18** Ma nke a bu ihe di nta n’ebe Onyenwe anyi no, n’ihi na o ga-enyefekwa ndi Moab n’aka unu. **19** Unu ga-etigbu obodo obula e wusiri ike, na obodo ukwu niile. Unu ga-egbudakwa ezi osisi ha na-amu mkpuru, kporochie isi mmiri ha niile, werekwa nkume mebikwaa ezi ala ubi ha niile.” **20** O ruo, n’ututu, n’oge e ji achu aja nsure oku ututu, lee na mmiri sitere uzor Edom soror bja n’ebe ahụ ha gwuru ololu na ndagwurugwu ala ahụ sojuo ala ahụ niile. **21** Mgbe ndi Moab nuru na ndi eze ahụ na-abia imegide ha, ha kporotara ndi ikom obula nwere ike ilu agha, ma okenye ma okorobia, puta bja guzo n’oke ala ha. **22** Mgbe chi boror n’isi ututu, anyanwu wara mukwasu mmiri ahụ. Site n’ebe ha no, ndi Moab lepuru anya hu mmiri ahụ ka o na-acha obara obara. **23** Mgbe ahụ, ha siritara onwe ha, “Leenu obara! O ga-abu na ndi agha eze ator ndi a etigbuola onwe ha. Putanu, unu ndi Moab, ka anyi gaa kwakoror ihe nkwa na-agma!” **24** Mgbe ha gbaara soror bjaruo n’ulo agha ndi Izrel, ndi agha Izrel biliri malite itigbu ha. Ya mere, ndi agha Moab sitere n’ihu ha gbalaga. Ma ndi agha Izrel banyere n’ime obodo ndi Moab, gbuo ihe niile ha huru n’uzo. **25** Ha tidara obodo ndi Moab niile, tinye nkume n’ala ubi oma ndi Moab niile. Ha kporochi isi mmiri niile, gbudasakwa ezi osisi niile na-amu mkpuru n’ala ahụ. N’ikpeazu, o bu naani otu obodo ndi Moab foduru, isi obodo a na-akporo Kia Hareset. Ndi ji udor na-ama nkume gbara obodo a gburugburu, bido ibuso ya agha. **26** Mgbe eze Moab huru na agha ahụ anaghi agaziri ya nke

oma, o chiri nari ndi agha asaa, ndi ji mma agha ebu agha, gbalia isi n’etiti ndi agha Izrel tikaputa, na ncherita ihu ebe eze Edom no, ma ha enweghi ike. **27** Ya mere, o weere okpara ya, onye gaara abu eze n’onodu ya, gbuo ya, dika aja n’elu mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu nye chi Moab. Iwe di ukwu di n’ubochi ahụ megide Izrel. Ha kwesiri ibu agha, laghachi n’obodo nke aka ha.

4 Otu ubochi, otu nwanyi n’ime ndi inyom ndi amuma biakwutere Ilaisha rior ya si, “Ohu gi, bu di m anwula. I matara na o na-atu egwu Onyenwe anyi. Ma ugbu a, onye o ji ugwo na-abia ikporor umu m ndi ikom abur ime ka ha buru ndi ohu ya.” **2** Ilaisha juru ya ajuru si, “Gini ka m ga-emere gi? Gwa m, gini ka i nwere n’ulo?” Nwanyi ahụ zara si, “O nweghi ihe obula ohu gi nwanyi nwere n’ulo kari naani ntakiri mmanu.” **3** Ilaisha siri, “Jeharia na-ezi, gaa nata ndi agbataobi gi niile ite nke ihe obula na-adighi n’ime ya. Ha abukwala ole na ole. **4** Mgbe ahụ, baa n’ime ulor gi na umu gi, mechibido onwe unu uzor. Malite igbanye mmanu ahụ n’ime ite ahụ niile, mgbe nke obula juru, buru ya n’otu akuku.” **5** Nwanyi ahụ hapuru ya, ga mechibido onwe ya na umu ya ndi ikom uzor. Ha nabutere ya ite niile ahụ nso, ebe ya onwe ya nabanye agbanye n’ime ha. **6** Mgbe o gbajuru ite ndi ahụ niile, o siri nwa ya, “Butere m ite ozor.” Ma o zara, “O nweghi ite ozor foduru.” Mgbe ahụ, mmanu ahụ kwesiri igbaputa. **7** O gara gwa onye nke Chineke ahụ, onye siri, “Gaa, ree mmanu ahụ, kwukwaa ugwo unu ji. Gi na umu gi ndi ikom were nke foduru mee mkpa diri unu.” **8** Otu ubochi, Ilaisha gara n’obodo Shunem. Otu nwanyi nwere ugwu bi n’ebe ahụ. Nwanyi ahụ riorsiri ya ike ka o rie nri. N’ihi ya, mgbe obula Ilaisha si n’ebe ahụ gafee, o na-akwasu n’ebe ahụ rie ihe. **9** Ma nwanyi ahụ gwara di ya okwu si, “O doro m anya nke oma na nwoke a na-akwasu n’ulo anyi mgbe niile bu onye nsor nke Chineke. **10** Biko, ka anyi doziere ya otu onwulo nta n’ime ulor elu anyi, ka anyi tinyere ya ihe ndina na tebul, na oche, na oriona, ka o nwee ebe o ga na-anor mgbe obula o biakwutere anyi.” **11** Otu ubochi, mgbe Ilaisha biakwara n’ebe ahụ, o bara n’onwulo ahụ, dinaa n’ebe ahụ. **12** O siri Gehazi onye na-ejere ya ozi, “Gaa kporo onye Shunem a,” Ya mere, o kporo ya, o bjaara guzo n’ihu ya, **13** Ilaisha gwara Gehazi, “Gwa nwanyi ahụ, si, ‘Lee, otu i si enye onwe gi nsogbu niile ndi a maka anyi. Ugbu a, gini ka a ga-

emere gi? Ọ bụ ka anyị gwa eze okwu banyere gi, ka ọ bụ igwa onyeisi ndị agha?" Ọ zara, "Ebi m n'etiti ndị m." **14** Ịlaisha juru, "Ginikwa ka anyị ga-emere nwanyị a?" Gehazi siri, "N'ezie, o nweghị nwa nwoke, di ya emeekwala agadi." **15** Ịlaisha siri, "Kpọọ ya." Ya mere, Gehazi kpọọ ya, ọ bịara guzo n'ọnu ụzọ. **16** Ịlaisha siri, "Na mgbe di otu a n'afọ ọzọ, i ga-eku nwa nwoke n'aka gi abụọ." Ọ siri, "Mba, onyenwe m, biko, gi onye nke Chineke, agwala ohu gi nwanyị okwu ụgha." **17** Ma dika Ịlaisha si kwuo, nwanyị ahụ tūrū ime, na mgbe ahụ n'afọ ọzọ ya, ọ muru nwa nwoke. **18** Nwata ahụ toputara, otu ụbọchị ọ puru jekwuru nna ya n'ubi, ebe ha nọ na-aghọ ọka. **19** O tikuru nna ya si ya, "Isi m o, isi m o!" Nna ya siri otu n'ime ndi ohu ya, "Kuru ya kulaara nne ya." **20** O kuuru ya, kulaara ya nne ya, nwantakiri nwoke ahụ nọdurū n'apata nne ya ruo etiti ehie, mgbe ọ nwuru. **21** Nne ya kuuru ya rigoo n'elu ụlọ ahụ, togbo ya n'elu ihe ndina ahụ onye nke Chineke ahụ na-edina, mechie ụzọ pụọ. **22** O ziri ozi kpọọ di ya si ya, "Biko, zitere m otu okorobia na otu inyinya ibu, ka m jekwuru onye Chineke ahụ. Aga m alotakwa osijso." **23** Ọ siri, "Gini mere i ji ejekwuru ya taa? Ọ bughị Onwa ọhuru, ọ bughikwa ụbọchị izuikwe." Ọ zara si, "Udo di." **24** Mgbe ahụ, ọ nọkwasi n'elu inyinya ibu ahụ, nye nwokorobia ahụ iwu si ya, "Gbasie ọsọ ike. Akwusikwala igba ọsọ ma ọ bughị mgbe m gwara gi kwusi." **25** Ya mere, o buliri ije, gakwuru onye nke Chineke n'ugwu Kamel. Mgbe o lepuru anya hu ya ka ọ na-abia, onye nke Chineke siri odibo ya bu Gehazi, "Lee nwanyị Shunem ahụ. **26** Gbara ọsọ gaa zute ya juo ya si ya, 'Ọ di kwa mma? Di gi ọ nọkwa n'udo? Nwa gi ọ nọkwa n'udo?'" Mgbe Gehazi zutere ya juo ajuju ndi a, nwanyị ahụ zara Gehazi si ya, "E, anyi niile nọ n'udo, ihe niile na-aga nke oma." **27** Ma mgbe ọ bjakwutere onye nke Chineke, ọ dara n'ala n'ihu ya, jide ya n'ukwu ya abụọ. Gehazi bjaruru nso inupu ya, ma onyeozu Chineke siri ya, "Hapu ya aka, n'ihu na ọ di ihe na-enye ya nsogbu n'ime mmuo ya, ma Onyenwe anyi zonariri m ya, ọ gwaghikwa m ihe mere." **28** Nwanyị ahụ siri, "Onyenwe m, arioro m gi nye m nwa nwoke? Ọ bụ na m asighi gi, 'emeela m ka m nwee oilleanya?'" **29** Ịlaisha siri Gehazi, "Ngwa, were ihe ike n'ukwu jikota uwe mwuda gi, werekwa mkpanaka m n'aka gi, bilie gaa Shunem. Mgbe i na-aga ekelekwala onye obula ekele. Ọ burukwa na onye obula ekelee gi, azala ekele ya. Gaa n'ulo ahụ. I ruo, tukwasị mkpanaka m

n'ihu nwantakiri nwoke ahụ." **30** Ma nne nwantakiri ahụ zara si, "Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adị ndu, agaghị m ahapu gi laa." Ịlaisha biliri soro ya bido ịla n'ulo ya. **31** Ma Gehazi butere ụzọ rute n'ulo ahụ, were mkpanaka ahụ tukwasị n'ihu nwantakiri nwoke ahụ, ma nke a emeghi ka nwantakiri ahụ teta ma ọ bukwanu kuo ume. Ya mere, Gehazi laghachiri izute Ịlaisha, gwa ya si, "Nwata ahụ etetaghi." **32** Mgbe Ịlaisha rutere n'ulo ahụ, ọ huru ka nwantakiri ahụ nwuru anwu dina n'elu ihe ndina ya. **33** Ọ banyere n'ime onuulo ahụ, mechibido ha abuo uzo, kpee ekpere, kpokuo Onyenwe anyi. **34** Emesia, ọ makpuuru n'elu nwantakiri ahụ, tukwasị onu ya n'onu nwantakiri ahụ, na anya ya abuo na nke nwantakiri ahụ, na aka ya abuo na nke ya. Mgbe o si otu a dinara n'elu nwantakiri ahụ, ahụ nwantakiri ahụ malitere ikpo oku ọzọ. **35** Ịlaisha biliri jeharia n'ime ulo ahụ ugboro ole na ole, laghachikwa makpuru n'elu nwantakiri ahụ ọzọ. Emesia, nwantakiri ahụ zere uzere ugboro asaa, meghe anya ya abuo. **36** Ịlaisha kpọọ Gehazi si ya, "Kpọọ nwanyị Shunem." Ya mere, ọ kpọọ ya. Mgbe ọ bjakwutere ya, ọ siri, "Kuru nwa gi." **37** Ọ batara, daa n'ala n'ukwu ya, kpọọ isiala. Emesia, o kuuru nwa ya nwoke pụọ. **38** Ịlaisha laghachiri na Gilgal, mgbe unwu di n'ala ahụ. Otu ụbọchị, mgbe ya na ufodu ndi amuma nọ na-enwe nzuko, ọ gwara onye na-ejere ya ozi okwu si ya: "Sikwasị ite ukwu ahụ n'oku, siere ndi a mu na ha nọ ihe oriri." **39** Otu onye n'ime ha puru banye n'ohia ichikota akwukwo nri. Ọ huru osisi vaini toro n'ohia, chikotaa ufodu afufa ohia, nke o kpojuru n'uwe mwuda ya dika ọ ga-ejideli. Mgbe ọ laghachiri, o gbupiasiri afufa ohia ndi a, wunye ha n'ime ite ahụ si n'oku, ọ bu ezie na o nweghi onye maara ihe ha bu. **40** Mgbe o ghere, a wuputara ya nye ndi ikom ndi ahụ. Ma mgbe ha bidoro iri ya, ha tiri mkpu akwa si, "Onye nke Chineke, lee, onwu di n'ite nri a." Ha enkwaghị ike iri ya. **41** Ịlaisha kwuru okwu si, "Kpotanu utu ọka." Ọ ghanyere ya n'ime ite ahụ si, "Kunyerenu ha nri ka ha rie." Ha riri ya. O nkwaghị ihe na-egbu egbu di n'ite ahụ. **42** Otu nwoke si Baal-Shalisha bia, butere onye nke Chineke ogbe achicha iri abuo nke e ji oka balị mbu a ghotara n'ubi mee. O butekwara ya isi oka ole na ole n'akpa. Ịlaisha siri, "Were ihe ndi a nye ndi anyi ka ha rie." **43** Onye na-ejere ya ozi juru, "Olee otu m ga-esi chee ihe a n'ihu nari mmadu?" Ma Ịlaisha zara, "Chiri ya nye ndi mmadu a ka ha

rie, n'ih i na otu a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Ha gaeriju afo ha, nwekwa ndi ga-afodukwa.'" 44 Ya mere, o chere ya n'ihu ha, ha rikwara, nri ahụ fòdukwara dika okwu Onyenwe anyi si di.

5 N'oge a, Neeman bu ochiagha ndi agha eze Aram, O bu onye di ukwu n'anya nna ya ukwu, burukwa onye a na-enye nsopuru n'ih i na Onyenwe anyi sitere n'aka ya nye ndi agha Aram mmeri n'ogbo agha di iche iche. O bu dike na dimkpa n'agha, maobu onye ekpenta. 2 Otu mgbe, ufodu n'ime ndi agha Aram na-apunara ndi mmadu ihe puru ga dota otu nwaagbogho nta site n'Izrel, onye na-ejere nwunye Neeman ozi. 3 O sir i nne ya ukwu, "O gaara ato m uto ma a si na nna m ukwu ga-aga hu onye amuma no na Sameria. O ga-agwo ya orja ekpenta a." 4 Neeman nuru nke a, bilie gaa kororo eze Aram ihe niile nwaagbogho a si Izrel kwuru. 5 Eze Aram sir i, "Bilie, gaa, aga m ezigakwara eze Izrel akwukwo ozi." Ya mere Neeman gara, o chijiri talenti olaocha iri, na puku shekel olaedo isii, na uwe oma di iche iche, nke di iri n'onuogugu. 6 Nke a bukwa ihe di n'ime akwukwo ahụ eze Aram degaara eze Izrel: "Nwoke a ji akwukwo a bjakwute gi bu Neeman, onyeisi ndi agha m. Biko, achoro m ka i gwogo ya orja ekpenta di ya n'ahu." 7 Ngwangwa eze Izrel guru akwukwo ahụ, o dowara uwe ya si, "Abu m Chineke? A puru m ime ka mmadu nwuo na ime ka mmadu di ndu? Gini mere nwoke a ji ezitere m onye m ga-agwo orja ekpenta? Lee ka o si na-achọ uzo anyi ga-eji nwee esemokwu." 8 Mgbe ilaisha onye Chineke nuru na eze Izrel dowara uwe ya, o ziri ozi a zigara ya si, "Gini mere i ji dowaa uwe gi? Zitere m Neeman. O ga-amatakwa na e nwere onye amuma n'Izrel." 9 Ya mere, Neeman bjarutere guzo n'onu uzo ulo ilaisha, ya na inyinya ya, na ugbo agha ya. 10 Ilaisha zigara onyeoz i ya nke bjara zie si ya, "Jee saa ahụ gi ugboro asaa n'osimiri Jordan. I mee nke a, ekpenta ahụ ga-esi n'akuku ahụ gi niile puo. I ga-adikwa ocha." 11 Ma Neeman were iwe nke ukwu tugharja bido ilaghachi ebe o si bja. Mgbe o na-ala, o na-ekwu na-asi, "Echere m na o ga-apukwute m, guzo, kpoko aha Onyenwe anyi Chineke ya, fufee aka ya n'ebe ahụ orja m di, gwogo m orja ekpenta m. 12 Abana na Fapa, bu osimiri di na Damaskos, ha adighi mma karja mmiri Izrel niile? O bu na m enweghi ike isa ahụ n'ime ha ma di ocha." O tughariri jiri onuma puo. 13 Ma ndi ozi Neeman jekwuru ya si ya, "Nna anyi, a si na o bu ihe

siri ike nke ukwu ka onye amuma ahụ gwara gi si gi mee, i garaghi eme ya? Ma ihe o si gi mee bu naani 'Gaa saa ahụ gi ka i di ocha.'" 14 Ya mere, o gara sunye onwe ya n'ime osimiri Jordan ugboro asaa, dika onye nke Chineke gwara ya. Anu ahụ ya loghachiri di ocha ka anu ahụ nwantakiri. 15 Mgbe ahụ, Neeman na ndi niile ya na ha so laghachikwute onye nke Chineke. O guzoro n'ihu ya si, "Ugbu a amatala m na o dighi Chineke ozo di n'ihu niile ma o bugh i naani n'Izrel. Ya mere, biko, nara onyinye a site n'aka ohu gi." 16 Ma ilaisha zara si ya, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, bu onye m na-ejere ozi, agaghi m ana gi ihe obula." Ma Neeman rioro ya ariri o ka o nara ya, ma o juru aju. 17 Mgbe ahụ Neeman sir i, "O buru na i gaghi anara, biko, kwerenu ka m kporo aja nke inyinya abuo nwere ike ibu. N'ih i na site ugbo a gaa n'ihu, agaghi m achuru chi ozo aja nsure oku, ma o bugh i naani Onyenwe anyi. 18 Ma ka Onyenwe anyi gbaghara ohu gi naani otu ihe a. Mgbe nna m ukwu banyere n'ulo arusi Rimon ikpo isiala, mgbe o na-adabere n'aka m, nke ga-eme ka mu onwe m kpo kwa isiala. Mgbe m si otu a kpo isiala n'ulo arusi Rimon, ka Onyenwe anyi gbaghara ohu gi n'ih i nke a." 19 Ilaisha zara si ya, "O di mma, laa n'udo." Mgbe Neeman lawara, o jerubeghi ebe di anya, 20 Gehazi, bu onyeoz i ilaisha onye nke Chineke, sir i n'obi ya, "Nna m ukwu emezighi ikwere ka Neeman onye Aram laa na-anataghi ya ihe o ji bja. Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, aga m eji oso gbakwuru ya naputa ya ufodu ihe ahụ." 21 Ya mere, Gehazi gbara oso gbakwuru Neeman. Mgbe Neeman huru ya ka o gba oso na-abja, o si n'elu ugbo agha ya wudata gaa zute ya, juo ya si: "Udo o dikwa?" 22 "E, udo di," ka Gehazi zara, "Onyenwe m zitere m ka m gwa gi, 'Lee, umu okorobia abuo n'etiti ndi amuma si n'ugwu Ifrem bjakwute m. Biko nye ha otu talenti olaocha na uwe mbanwe abuo.'" 23 Ma Neeman zara si ya, "Biko, were talenti abuo." O kwagidere Gehazi ka o nara ha. O kechiri talenti olaocha abuo ahụ n'akpa abuo, tinyere uwe mbanwe abuo. O bunyere ndi ohu ya ka ha buru ya na-aga n'ihu Gehazi. 24 Ma mgbe ha rutere n'ugwu, Gehazi naara ndi ohu Neeman ihe ndi ahụ, si ha laghachikwa. O zoro ihe ndi ahụ n'ime ulo. 25 Mgbe o batara n'ulo guzo n'ihu nna ya ukwu, ilaisha juru ya si, "Ebee ka i si na-abja Gehazi?" O zara, "Ohu gi ejeghi ebe obula." 26 Mgbe ahụ ilaisha zara ya, "O bu na mmuo m esoghi gi mgbe nwoke ahụ si n'ugbo ya ridata izute gi? Oge a o bu oge inara ego,

na inara uwe, na inara ubi oliv, na ubi vainji, na igwe ehi, na igwe aturu, na ndi ohu ndi ikom, na ndi ohu ndi inyom na-eje ozi? 27 N'ih i nke a, ekpenta ahụ di Neeman ga-abiakwasị gi, na umu umu gi, ruo mgbe ebighi ebi." Ya mere, Gehazi ghorọ onye ekpenta si n'ihu ya puo. Anu ahụ ya bidokwara icha ocha dika ogbo ocha.

6 Umụ ndi amuma gwara Ilaisha okwu si, "Lee, ebe a anyi bi n'ihu gi di oke nta karja. 2 Ya mere, ka anyi gaa n'akuku Jordan gbute osisi anyi ga-eji wuo ulo ebe anyi ga-ebi." O siri ha, "Meenu ka unu kwuru." 3 Ma otu onye n'ime ha rioro ya si, "Biko, nna anyi ukwu, soronu anyi." O kwenyere na o ga-eso ha. 4 O sonyekwara ha. Mgbe ha bjaruru n'akuku Jordan, ha malitere igbutu osisi. 5 Ma mgbe otu n'ime ha no na-egbutu otu osisi, anyuika ya dabara n'ime mmiri. O tiri mkpu si, "Ewoo, onyenwe m. O bukwani ihe a rioro ariota." 6 Mgbe ahụ, onye nke Chineke juru ya si, "Ebee ka o dabara?" Mgbe o ziri ya ebe o dabara, Ilaisha gbutere osisi tuba ya n'ebe ahụ, mee ka anyuika ahụ segolite na-erughari n'elu mmiri. 7 O siri, "Tutulite ya." O setiri aka ya weputa ya. 8 N'oge a, eze ndi Aram na ndi Izrel no n'agha. Mgbe ya na ndiisi agha ya kparitachara, o siri, "Aga m eguzobe omuma ulo ikwu m n'ebe di otu a na n'ebe di otu a." 9 Ngwangwa, onye nke Chineke zigaara eze Izrel ozi si, "Lezie anya, unu ejekwala nso n'ebe ahụ, n'ih i na eze Aram na ndi agha ya no n'ebe ahụ." 10 N'ih i nke a, eze Izrel mere nchoputa banyere ebe ahụ onye nke Chineke gwara ya. Otutu mgbe Ilaisha dorọ eze aka na nti, n'ih i ya, ha noro na nche n'ebe ahụ niile. 11 Ihe ndi a mere ka iwe wee eze ndi Aram. O kpokotara ndiisi oru ya nye ha iwu si, "Gwanu m, onye n'ime anyi dinyere eze Izrel?" 12 Otu onye n'ime ndi ochiagha ya siri, "O nweghi onye obula n'ime anyi, onyenwe m bu eze. O bu Ilaisha, onye amuma Izrel, bu onye nagwa eze Izrel okwu niile i na-ekwu n'ime ebe ndina gi." 13 Ya mere, eze Aram nyere ha iwu si ha, "Gaanu, choputa ebe o no, ka m ziga ndi agha ga-aga jide ya." Ha gara lota, kororo ya na Ilaisha no na Dotan. 14 N'ih i ya, n'otu anyasi eze Aram zigara otutu ndi agha ya, ndi ji inyinya na ugbo agha gbaa obodo ahụ gburugburu. 15 Mgbe onye na-ejere onye nke Chineke ozi biliri oto n'isi ututu puo, o huru otutu ndi agha na inyinya na ugboala, ka ha gbara obodo ha no gburugburu. O tiri mkpu si, "Ewoo, onyenwe m, gini ka anyi ga-

eme ugbo a?" 16 Ma Ilaisha zara si ya, "Atula egwu, n'ih i na ndi nonyere anyi di otutu karja ndi nonyere ha." 17 Mgbe ahụ, Ilaisha kpere ekpere si, "Onyenwe anyi, biko, saghee anya ya abuo ka o hu." Onyenwe anyi megheere anya ohu Ilaisha, mee ka o hu inyinya oku, na ugboala oku juputara n'ugwu di gburugburu ebe ahụ niile. 18 Mgbe ndi iro ahụ na-abiaru ya nso, Ilaisha kpokuru Onyenwe anyi n'ekpere si, "Mee ka isi kpoo ndi agha niile." O mekwara ka isi kpoo ha, dika Ilaisha rioro. 19 Ilaisha putara si ha, "Nke a abughi uzọ, nke a abukwaghi obodo unu na-achọ. Soronu m, ka m gosi unu nwoke unu na-achọ." O duuru ha jee Sameria. 20 Mgbe ha bjaruru Sameria, Ilaisha kpere ekpere si, "Biko, Onyenwe anyi, ugbo a meghee anya ha, ka ha hu uzọ." Onyenwe anyi megheere anya ha dika Ilaisha kpere n'ekpere; ha matakware na ha no na Sameria. 21 Mgbe eze Izrel huru ha, o juru Ilaisha ajuju si, "Nna m, i chorọ ka m gbuo ha?" 22 Ilaisha zara si ya, "Egbula ha. I ga-egbu ndi i ji mma agha na uta gi dota n'agha? Nye ha nri na mmiri, zilaga ha ka ha lakwuru onyenwe ha." 23 Ya mere, o kwadooro ha oke oriri di ukwu, mgbe ha riri, nukwaa, o zilagara ha, ha lakwuuru nna ha ukwu. Site n'oge ahụ gaa n'ihu, ndi otu Aram na-apunara mmadu ihe kwesiri inye nsogbu n'oke ala ndi Izrel. 24 Ma mgbe ufodu oge gasiri, Ben-Hadad, eze Aram, chikotara ndi agha ya niile puta bia gbaa Sameria gburugburu. 25 N'ih i nke a, oke unwu dara n'obodo Sameria. Nri korọ n'ala ahụ ruo na e bidoro ire otu isi inyinya ibu iri shekel olocha asato. E rekwara nsi nduru shekel ise. 26 Mgbe eze Izrel na-agafe n'elu mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu, otu nwanyi kpokuru ya si ya, "Nyere m aka, onyenwe m eze." 27 Ma eze zara si ya, "O buru na Onyenwe anyi ekweghi inyere gi aka, ebee ka m ga-esi nwetara gi inyeaka? O bu site n'ebe izocha oka? Ka o bu n'ebe izocha mmanya vainji?" 28 Mgbe ahụ, eze juru ya si, "Gini na-eme?" O zara, "Nwanyi a siri, 'Nye nwa gi nwoke ka anyi rie ya taa, echi anyi gari nwa m nwoke.' 29 Ya mere, na anyi siri nwa m rie ya. N'ubochi nke so ya asiri m ya, 'Weputa nwa gi nwoke ka anyi rie ya,' ma o zoola ya." 30 Mgbe eze nuru okwu nwanyi a, o dowara uwe ya. Ma dika o nagabiga n'elu mgbidi ahụ, ndi mmadu lere anya hu n'okpuru uwe, akwa mkpe di n'ime ahụ ya. 31 O siri, "Ka Chineke mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na isi Ilaisha nwa Shafat anogide n'ahụ ya taa." 32 N'oge a, Ilaisha noduru ala n'ulo ya,

ndị okenye sokwa ya nọdụ. Eze zipurū onyeozī, ma tupu o rute, Ịlaisha gwara ndị okenye ahụ okwu sị ha, “Unu ahụla na ogbu mmadụ a ezitela mmadụ ka ọ bịa gbupụ m isi. Mgbe onyeozī ya bjaruru, mechienụ ụzọ hapụ ya n’ezi, n’ihi na eze n’onwe ya ga-eso ya n’azu bịa.” 33 Mgbe Ịlaisha nọ na-agwa ha okwu, lee onyeozī ahụ ka ọ na-abiakwute ya. Eze sokwa ya n’azu na-ekwu okwu na-asị, “Onyenwe anyị emeela ka ihe ojọọ dī otu a dakwasị anyị. Gịnị mere m ga-eji lee anya inyeaka site n’aka Onyenwe anyị ọzọ?”

7 Ịlaisha zara sị ya, “Nurū okwu Onyenwe anyị. N’ihi na otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu, N’oge dīka mgbe a echi, a ga-ere otu akpa nta ụtụ ọka otu shekel, rekwa akpa nta ọka balị abụọ otu shekel n’onụ ụzọ ama obodo Sameria.” 2 Ọchịagha ahụ, nke eze na-adabere n’aka ya, sīrī onye nke Chineke, “Lee, a sīkwari na Onyenwe anyị emeghee oghere idee nke eluigwe, nke a ọ purū ime?” Ma Ịlaisha zara ya, “Ị ga-eji anya gī abụọ hụ ya, ma ị gaghī eri site n’ime ya.” 3 N’oge a, e nwere ndị ekpenta anọ nọ n’ezi mgbidi gbara Sameria gburugburu, n’akukū onụ ụzọ e si abata obodo ahụ. Ha sīrītara onwe ha, “Gīnī ka anyị nọ n’ebe a na-eme? Ọ bụ ka anyị nọrọ n’ebe a tutu anyị anwụọ? 4 Ọ burū na anyị asị, ‘Anyị ga-abanye n’ime obodo,’ unwū dī n’ebe ahụ, anyị ga-anwūkwa. Ọ burūkwanū na anyị anogide n’ebe a anyị ga-anwū. Ya mere ka anyị gafeenū banye n’omūma ụlọ ikwu ndị agha Aram, were onwe anyị nyefee ha n’aka. Ọ burū na ha edebe anyị ndū, anyị ga-adī ndū, ọ burū na ha egbuo anyị, anyị ga-anwūkwa.” 5 N’oge uhuruchi, ha biliri gaa n’omūma ụlọ ikwu ndị agha Aram. Mgbe ha bjarutere n’onụ ụlọ ikwu ahụ, o nwekwaghī onye nọ n’ebe ahụ, 6 n’ihi na Onyenwe anyị mere ka ndị Aram nū ụzū ụgbọ agha na nke ịnyinyā, na nke usuu ndị agha. Nke a mere ka onye ọbūla gwa ibe ya sị, “Lee, eze ndī Izrel egoola ndī agha ndī Het, na ndī eze Ijīpt ibuso anyī agha.” 7 Ha biliri gbapū ọsọ n’abalī ahū, hapū ụlọ ikwu ha niile, na ịnyinyā ha niile, na ịnyinyā ibu ha niile, na ihe niile otu o si dīrī, ma gbapū ọsọ ndū. 8 Mgbe ndī ekpenta ahū rutere ogige ndī agha ndī Siria, ha banyere n’ime otu ụlọ rie ihe, nūkwaa ihe ọnūhū dī n’ime ya. Ha chīrīrī ọlaocha na ọlaedo na uwe ọma niile dī n’ime ya gaa zoo ha. Ọzokwa, ha lōghachiri banye n’ulọ ọzọ kwakorọ ụfodū ihe dī n’ime ya gaa zoo. 9 Ma mgbe ahū ha sīrītara onwe ha, “Ihe anyī na-eme ezighī ezi. Taa bū ụbōchī ozioma, ma lee ka anyī

na-agba nkīti. Ọ burū na anyī echere ruo ihè ụtutū, a ga-achoputa ajọọ omume anyī. Ugbu a bjanū, ka anyī gaa gwa ndī nọ n’ulōeze, ihe anyī hūrū.” 10 Ya mere, ha gara kpokuo ndī nche ọnū ụzọ obodo ahū, gwa ha sī, “Anyī banyere n’ogige ndī agha Aram, o nweghī mmadū ọbūla nọ n’ebe ahū, ọ dighī olu mmadū anyī nurū n’ebe ahū, naanī ịnyinyā na ịnyinyā ibu elibere n’osisi, na ụlọ ikwu ha a hapurū dīka ha dī.” 11 Ndī na-eche nche tiri mkpu kōrōrō ndī nọ n’ulōeze ihe mere. 12 Eze biliri n’abalī ahū gwa ndīisi ọrū ya sī, “Ka m gwa unu ihe ndī Aram mere anyī. Ha maara na anyī nọ n’oke agūū, n’ihi ya, ha akpacharala anya hapū omūma ụlọ ikwu ha gaa zoo onwe ha n’ime ọhīa. Echiche ha bū, ‘Ndī a ga-aputarīrī, mgbe ahū, anyī ga-ejide ha na ndū, banyekwa n’ime obodo ha.’” 13 Ma otu onye n’ime ndīisi agha ya zara sī ya, “Ka ụfodū mmadū duru ịnyinyā ise ndī ahū fōdurū n’obodo. Ọ burū na ndī a alōtaghī ọnōdū ha ga-adī ka nke ndī Izrel niile fōdurū n’ebe, e, ha ga-adī ka ndī Izrel niile a gurū dīka ndī nwurū anwū. Ya mere, ka anyī zipū ha ka ha gaa choputa ihe mere.” 14 Ya mere, ha hoputara ụgbọ agha abụọ na ịnyinyā ndī na-adokpū ha. Eze zipurū ha ịchūsō ndī agha Aram, O nyere ndī na-agba ha iwu sī, “Gaanū choputa ihe mere.” 15 Ha sogidere ha ruo n’osimiri Jōdan. N’akukū ụzọ niile juputara n’uwe na ngwa agha ndī agha Aram tufuru mgbe ha na-eme ngwangwa. Ndī ahū e zipurū lōghachiri bīa kōrōrō eze ihe ha hūrū. 16 Ndī Izrel niile purū gaa kwakorọ ihe dī n’omūma ụlọ ikwu ndī Aram. Nke bū na e rere otu akpa nta ụtū ọka a kworō nke ọma otu shekel, rekwa akpa ọka balī abụọ otu shekel dīka Onyenwe anyī si kwuo. 17 Eze hoputara ọchīagha ahū, nke ọ na-adabere n’aka ya, nye ya ọrū ilekōta onū ụzọ obodo ahū. Ma ndī si n’obodo na-enuputa nuturu ya, zọọ ya ụkwū, zōgbuo ya mgbe ha na-agbaputa. Ọ nwurū dīka Ịlaisha onye nke Chineke kwuru mgbe eze bīakwutere ya unyaahū, ijide ya. 18 Ihe niile mezuru dīka onye nke Chineke gwara eze okwu sī ya, “A ga-ere akpa nta ọka balī abụọ otu shekel na otu akpa nta ụtū ọka otu shekel, n’onū ụzọ ama Sameria.” 19 N’oge ahū, ọchīagha ahū na-ejere eze ozi zara sī ya, “Ihe dī otu a agaghī eme, ọ buladī na Onyenwe anyī emeghee eluigwe mee ka nri zoo, nke a ọ ga-eme?” Ma onye nke Chineke zara ya, “Ị ga-eji anya gī hū ya, ma ị gaghī eso rie ya.” 20 Ọ bukwa otu a ka o si mee, n’ihi na ndī mmadū zōgburu ya n’ukwū n’onū ụzọ ama, ebe ọ nọ nwūọ.

8 Ilaisha gwara nwanị ahụ o mere ka nwa ya si n'ònwụ bilie okwu sị ya, "Bilie, gị na ezinaụlọ gị, gaa n'òbodo ọzọ ebe unu ga-anọ dika ọbja n'ihu na Onyenwe anyị ekwuola na oke ụnwụ ga-adakwasị ala Izrel afọ asaa." **2** Nwanị ahụ mere dika onye nke Chineke gwara ya, o biliri, ya na ezinaụlọ ya gaa biri n'ala ndị Filistia afọ asaa. **3** Mgbe ụnwụ ahụ gwuşiri n'afọ nke asaa, o si n'ala ndị Filistia lọta n'Izrel. Mgbe ọ lọtara, o jekwuuru eze ka o nyere ya aka inwetaghachi ụlọ ya na ala ya. **4** Mgbe nwanị ahụ bjakwutere eze, eze nọ na-agwa Gehazi bụ onye na- ejere onye nke Chineke ozi okwu sị ya, "Biko, kọrọ m akụkọ ihe ukwu niile Ilaisha mere." **5** Mgbe Gehazi na-akọrọ eze otu Ilaisha si mee ka nwantakiri nwanụ dị ndụ ọzọ, nwanị ahụ, onye bụ nne nwantakiri ahụ, batara n'ime ụlọeze. Mgbe ahụ, Gehazi kwuru sị, "Onyenwe m eze, onye a bụ nwanị ahụ, leekwa nwa ya nwoke, onye Ilaisha mere ka ọ dị ndụ ọzọ." **6** Eze juru nwanị ahụ ajụjụ sị ya, "Ọ bụ eziokwu?" Nwanị ahụ kọrọ eze akụkọ ihe niile mere. Mgbe ahụ, eze dunyere ya otu onyeisi n'ime ndị ozi ya ka o nyere ya aka inwetaghachi ihe ya niile, ya na ụgwọ ruu ya n'ihu mkpuru ubi ya niile ha ghorọ mgbe ahụ o bi n'ala ndị Filistia. **7** Mgbe ihe ndị a gasiri Ilaisha gara Damaskos, isi obodo ndị Siria. N'oge a, Ben-Hadad eze Aram, na-arịa orịa. "A gara gwa eze na onye nke Chineke abịala n'ebe ahụ." **8** Mgbe eze nuru ya, ọ kpọrọ Hazael sị ya, "Were onyinye inata ihuoma n'aka gị wegara onye nke Chineke, site n'aka ya juta Onyenwe anyị ase. Juo ya, 'M ga-esi n'orịa a bilie?'" **9** Hazael weere iri inyinye kamel anọ buru ezi ihe niile si n'ala Damaskos, wetara Ilaisha onyinye ndị a sị ya, "Nwa gị Ben-Hadad, eze Aram, zitere ka m juo gị sị, 'M ga-esi n'orịa a bilie?'" **10** Ilaisha zara sị ya, "Laa, gaa gwa ya sị ya, 'I ga-esi n'orịa bilie.' Ma Onyenwe anyị egosila m na, n'ezie, ọ ga-anwu." **11** Mgbe Ilaisha nọ na-ekwu okwu a, o legidere Hazael anya n'ihu tutu ruo mgbe ihere mere ya. Mgbe ahụ, onye nke Chineke kwara akwa. **12** Mgbe ahụ, Hazael juru Ilaisha ajụjụ sị, "Ọ bụ gini mere onyenwe m ji akwa akwa?" Ilaisha zara sị ya, "N'ihu na amaara m ihe ọjọọ i ga-eme umu Izrel n'oge dị n'ihu. I ga-akpo obodo niile ha e wusiri ike oku, jiri mma agha gbuo umu okorobia ha. I ga-atupia umuntakiri na-anu ara, bowakwaa afọ ndị inyom dị ime." **13** Hazael siri, "Olee otu oru gị, bụ nkita efu, ga-esi nwee ike imezu ihe ukwu a?" Ilaisha zara, "Onyenwe anyị egosila m na i

ga-abu eze Aram." **14** Mgbe Hazael, si n'ebe Ilaisha nọ laa, ọ bjakwutere nna ya ukwu. Mgbe Ben-Hadad juru ya sị, "Gini ka Ilaisha gwara gị?" Hazael zara sị, "Ọ gwara m na i ga-esi n'orịa bilie." **15** Ma n'echi ya, Hazael chiri akwa na-egbo oyi, banye ya na mmiri jiri ya baa n'ebe eze dina, gbasaa ya n'ihu eze, tutu ruo mgbe ọ nwuru. Emesia, Hazael ghorọ eze n'onodu ya. **16** N'afọ nke ise nke ochichi Joram nwa Ehab eze Izrel, mgbe Jehoshafat bụ eze Juda, ka Jehoram nwa Jehoshafat malitere ochichi ya dika eze Juda. **17** Ọ dī iri afọ atọ na abuo mgbe ọ malitere ibu eze, ọ chiri afọ asatọ na Jerusalem. **18** O soro uzo ndi eze Izrel dika ulo Ehab mere, n'ihu na o luru ada Ehab. O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. **19** Ma n'agbanyeghi nke a, n'ihu ohu ya bu Devid Onyenwe anyi achoghi ibibi Juda. N'ihu na o kwere nkwa ime ka oriona dijiri Devid na umu umu ruo mgbe ebighi ebi. **20** N'oge Jehoram bu eze, ka Edom si n'okpuru Juda nupu isi, hoputara onwe ha eze. **21** Ya mere, Jehoram duuru ugbo agha ya niile gaa n'obodo Zaja. O biliri n'abali tigbuo ndi Edom ahụ gbara ya na ndi ochiagha ugbo agha ya gburugburu; ma ndi agha ya gbaghachiri azu, laa n'ulo ha. **22** Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide Juda, ruo taa. Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahụ. **23** Akukọ ihe niile Jehoram mere, e deghi ha n'akwukwo akukọ ihe ndi eze Juda mere n'ubochi ndu ha? **24** Joram sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri nna ya ha n'obodo Devid. Ahazaya nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. **25** N'afọ nke iri na abuo nke ochichi Joram nwa Ehab, bu eze Izrel, ka Ahazaya nwa Jehoram, bu eze Juda malitere ichi. **26** Ahazaya gbara iri afọ abuo na abuo mgbe ọ malitere ibu eze, ọ chiri otu afọ na Jerusalem. Aha nne ya bu Atalaya, nwa nwa Omri, eze Izrel **27** O soro uzo niile nke ndi ezinaulo Ehab, mee ihe di njo n'anya Onyenwe anyi dika ezinaulo Ehab mere, n'ihu na o luru nwanị si n'ezinaulo Ehab. **28** Ahazaya sooro Joram nwa Ehab, gaa ibuso Hazael eze Aram agha na Ramot Gilead. Ndi Aram meruru Joram ahụ. **29** Ya mere, eze Joram loghachitere na Jezril, ka a gwọ ya mmeru ahụ ndi Aram meruru ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram luru. Mgbe ahụ, Ahazaya nwa Jehoram eze Juda, gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ihu na e meruru ya ahụ.

9 Emesia, Ilaisha onye amuma, kporo otu onye n'ime umu ndi amuma sị ya, "Jikere, fanye onu uwe

mwuda gi n'eriri ikere n'ukwu gi, werekwa karama mmanu oliv a n'aka gi, bja ka i gaa Ramot Gilead. 2 I Jeruo ebe ahụ, jee hụ Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshi anya. Mee ka o bilie site n'etiti ndi ha na ya no. Mekwaa ka gi na ya naani baa n'ime ulo. 3 Were karama mmanu wukwasị ya n'isi gwa ya okwu si, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, eteela m gi mmanu ibu eze Izrel.' I mesia, meghe uzọ osijiso, sitekwa n'ebe ahụ gbaụ oso. 4 Nwokorobia onye amuma ahụ gara Ramot Gilead. 5 Mgbe o jeruru, o huru ebe ochiagha ahụ noduru n'ala n'etiti ndiji agha ibe ya. O kwuru si, "Enwere m ozi m ga-ezi gi, ochiagha." Jehu juru, "O bu onye n'ime anyi ka i chorọ izi ozi?" O zara, "O bu gi ochiagha." 6 Jehu biliri baa n'ime ulo. Nwokorobia onye amuma ahụ wukwasiri ya mmanu n'isi, si ya, "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel siri, 'Eteela m gi mmanu ibu eze ndi nke Onyenwe anyi, bu Izrel. 7 I ga-ekochapu ezinaulo Ehab, nna gi ukwu, aga m esi otu a botara onwe m obo, n'ih i obara ndi ohu m, bu ndi amuma na obara ndi ozi Onyenwe anyi niile Jezebel wufuru. 8 Ezinaulo Ehab ga-abu ihe lara n'iyi. N'ala Izrel, m ga-esite n'ezinaulo Ehab bipu ndi ikom niile, maobu ohu maobu onye nwe onwe ya. 9 M gaa ala ulo Ehab n'iyi, ka m si laa ezinaulo Jeroboam nwa Nebat n'iyi, na dika m si lakwaa ezinaulo Baasha, nwa Ahija n'iyi. 10 Nkita ga-erikwa anu Jezebel nwunye Ehab na Jezril. O dikwaghi onye ga-eli ya.'" Mgbe o kwuchara okwu ndi a, onye amuma ahụ meghe uzọ gbaụ oso. 11 Jehu jekwuuru ndiji agha ibe ya. Otu onye n'ime ha juru ya si, "Gini ka onye ara ahụ chorọ bja? Udo o dikwa?" Jehu zara, "Unu maara onye o bu, marakwa udi okwu ga-esi ya nonu putu." 12 Ha siri, "Ihe i kwuru abughi ezikwu, gwa anyi ihe o kwuru." Jehu siri, "Ihe ndi a ka o gwara m, 'Otu a ka a Onyenwe anyi kwuru, Eteela m gi mmanu ibu eze Izrel.'" 13 Ngwangwa ha chiri uwe mgbokwasị ha niile doo ha n'usoro n'ala ebe ahụ ka Jehu zokwasị ha ukwu. Ha furu opi ike tie mkpu si, "Jehu bu eze!" 14 Otu a ka Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshi, si gbaa izu megide Joram. (N'oge a, Joram na ndi Izrel niile na-eche Ramot Gilead nche, n'ih i Hazael eze Aram.) 15 Ma Joram bu eze, laghachitere na Jezril ebe o no ka ahụ di ya mma maka ahụ ndi Aram meruru ya mgbe ya na Hazael, eze Aram luru agha. Ya mere, Jehu siri, "O buru na nke a bu uche unu, ime m eze unu, unu ekwela ka onye obula si n'obodo a gbaụ, gaa Jezril ko akuko a." 16 Mgbe ahụ, Jehu wukwasiri n'elu ugbo

agha ya gbagaa Jezril, n'ih i na Joram no n'ebe ahụ na-ezu ike. Ma Ahazaya, bu eze Juda gawara ileta ya. 17 Mgbe onye nche no n'ulo elu Jezril huru Jehu na ndi agha ya ka ha na-abia, o tiri mkpu si, "Lee, o nwere ndi agha na-abia." Joram eze Izrel nyere iwu si, "Zipu otu onye na-agba inyinya ka o gaa zute ha juo ha si, 'Udo o dikwa?'" 18 Onye ogbainyinya ahụ nokwasiri n'elu ya gbaụ izute Jehu, si, "Otu a ka eze siri, 'Udo o dikwa?'" Jehu zara, "Gini ka gi na udo nwekorọ? Tugharia gaa soro m n'azu." Onye nche ahụ ziri ozi si, "Onyeozi ahụ ezutela ha, kama o naghị aloa." 19 Eze zipuru onye ogbainyinya nke abuo. Mgbe o biakwutere ha o siri, "Otu a ka eze siri, 'Udo o dikwa?'" Jehu zara, "Gini ka gi na udo nwekorọ? Chigharia soro m n'azu." 20 Onye ahụ no na-eche nche siri, "O garuola ha nso, ma o dighi aloghachitekwa azu. Ma ogbugba inyinya dika o bu Jehu nwa Nimshi, n'ih i na o na-agba inyinya ya dika onye na-ayi ara." 21 Joram nyere iwu si, "Kwadooro m ugbo agha m." Mgbe a kwadooro ya, Joram eze Izrel, na Ahazaya, eze Juda, putara nokwasị n'ugbo agha, onye obula na nke ya, puo iga izute Jehu. Ha zutere ya n'oke ala ubi Nebot, onye Jezril. 22 Mgbe Joram huru Jehu, o juru, "I bira n'udo? Udo o dikwa, Jehu?" Jehu zara, "Olee otu udo ga-esi diri, ebe o bu na ihe ojo niile nke ikpere arusi na mgbaasi nke Jezebel nne gi, juputara n'ebe niile." 23 Joram chighariri ugbo agha ya bido igba oso. Mgbe o na-agba oso, o tiri mkpu kpokuo Ahazaya si ya, "Ahazaya, Aghughu di, ogbaaghara di!" 24 Jehu jiri ike ya niile dotia uta o ji n'aka ya gba ya Joram. O gbatare Joram aku ahụ n'azu. Aku ahụ sikwa ya n'obi putu. Nke a mere ka Joram daa n'ime ugboala ya nwuo. 25 Mgbe ahụ, Jehu siri Bidka, bu onyeisi agha ya, "Bulie ya, tuba ya n'ubi Nebot onye Jezril. Chetakwa na mu na gi nokwasiri n'elu inyinya, anyi abuo, na-eso nna ya Ehab, mgbe Onyenwe anyi kwuru okwu amuma a megide ya. 26 'N'ezie, ahuru m obara Nebot na obara umu ya ndi ikom unyaahu, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, n'ih i ya, aghaghi m ime ka i kwughachi ugwo obara ha n'ala ubi a.' Ugbo a, bulie ya tuba ya n'ala ubi a di ka okwu Onyenwe anyi si di." 27 Mgbe Ahazaya eze Juda, huru ihe mere, o gbaara oso na-agbago n'uzo Bet Hagan. Ma Jehu chusoro ya, na-eti mkpu si, "Gbukwuonu ya." Ha meruru ya ahụ ka o no n'ugbo agha ya, n'uzo iga Gua, nso Ibleam, o gbara oso ga Megido ebe o no nwuo. 28 Ndi ohu ya ji ugbo agha bja buru ozu ya bubata ya na Jerusalem, lie ya n'ebe e

liri nna nna ya ha, n'obodo Devid. 29 N'afọ iri na otu nke ọchịchị Joram nwa Ehab, ka Ahazaya malitere jibụ eze Juda. 30 Mgbe Jezebel n'uru na Jehu abiaruola Jezril, ọ banyere n'ụlọ ya, tee uri n'anya abụọ, dozie agiri isi ya, pụta bịa n'ọdụ ala n'akukụ oghereikuku, site n'ebe ahụ na-elepu anya n'ezi. 31 Mgbe Jehu batara n'ọnu ụzọ e si abata ụlọeze, Jezebel kpokuru ya sị, "Ị bịa n'udo, gi Zimri, gi onye gburu nna gi ukwu." 32 Jehu leliri anya elu lee anya na oghereikuku tie mkpu sị, "Onye dinyeere m?" Onozi abụọ maọbụ atọ na-eje ozi n'ụlọeze leputara anya lee ya anya. 33 Jehu nyere ha iwu sị ha, "Tudanụ ya n'ala." Ya mere, ha si n'elu ebe ahụ tuda ya n'ala. Mgbe ọ daruru ala, ọbara ya fesasiri n'ahụ mgbidi ụlọ na n'ahụ inyinyanya ndi ji ukwu ha zojaa ya. 34 Jehu banyere nọ n'ime ụlọeze rie ihe, n'ukwaa ihe on'ụhụ. Emesija, o nyere iwu sị, "Leenu nwanyị a a buru onu; burunu ya gaa lie ya, n'ihu na ọ bu ada eze." 35 Mgbe ha putara ili ya, ọ bu naani okpokoro isi ya na okpokpu ukwu ya abụọ, na aka ya abụọ ka ha huru. Ha ahukwaghị anu ahụ ya. 36 Ha laghachiri gwa Jehu ihe ha huru. Ọ zara sị ha, "Nke a bu okwu Onyenwe anyi, nke o kwuru site n'onu ohu ya Ilaia onye Tishbe sị: 'N'ala ubi di na Jezril ka nkita ga-anọ rie anu ahụ Jezebel. 37 Ozu Jezebel ga-adị ka unyi n'ala ubi di na Jezril, ruo na mmadu enweghi ike ikwuputa si, Nke a bu Jezebel.'"

10 Ugbu a, e nwere umu Ehab ndi ikom onuogugu ha di iri asaa ndi no na Sameria, Jehu dere akwukwo ozi ziga Sameria, zigara ndisi obodo Jezril, zigakwara ndi okenye na ndi na-elekota umu Ehab ndi ahụ. Ọ siri, 2 "Ugbu a, mgbe akwukwo a rutere unu aka, ebe unu na umu ndi ikom nna unu ukwu no, ebe unu nwekwara ugbo agha na inyinyanya, na obodo e wusiri ike na ngwa agha, 3 hoputanu onye kachasi inwe ugwu ma kwesikwa n'ime umu ndi ikom nna unu ukwu, mee ka ọ nokwasị n'ocheeze nna ya. Mgbe ahụ, buo agha chebe ulo nna unu ukwu." 4 Ma ha turu egwu n'ebe ọ di ukwu, sị, "Lee, eze abụọ enweghi ike iguzogide ya, anyi onwe anyi ga-esi anaa guzogide ya?" 5 Ya mere, onye ọ di n'aka ilekota ezinaulo eze, onyeisi obodo, ndi okenye na ndi niile na-elekota umu Ehab, dere akwukwo a zigara Jehu, sị ya, "Jehu, anyi niile bu ndi ohu gi. Anyi jikeere ime ihe niile i gwara anyi. Anyi agaghị ahoputa onye obula dika eze; gi onwe gi mee ihe obula i chere na ọ bu ya kachasi mma." 6 Mgbe ahụ, Jehu degaara

ha akwukwo nke ugboro abuo si ha, "O buru na unu dinyeere m, ọ burukwa na unu ga-erube isi nye m, chirinu isi umu ndi ikom nna unu ukwu, bjakwute m n'otu oge a echi na Jezril." N'oge ahụ, umu eze iri ndi ikom asaa no n'aka ndisi obodo ahụ, ndi na-azulite ha. 7 Mgbe akwukwo ozi ahụ rutere ha, ndi ikom ahụ kporo umu ndi ikom eze di iri asaa n'onuogugu gbuo ha niile, chiru isi ha tinye na nkata zigara ya Jehu na Jezril. 8 Mgbe onyeozu bjarutere, ọ gwara Jehu sị, "Ha ebutala isi umu ndi ikom eze." Mgbe ahụ, Jehu nyere iwu sị, "Tukobanu ha onu n'oke abuo, n'onu ụzọ e si abata obodo, tutu ruo ututu." 9 N'ututu ya, Jehu puru, guzoro n'ihu ndi niile gbakoro n'ebe ahụ gwa ha okwu sị, "Ndi Izrel, unu bu ndi ezi omume. Ọ bu mu onwe m gbara izu ojo megide nna m ukwu, gbuo ya, ma onye gburu ndi a niile? 10 Matanu nke oma na o nweghi okwu obula Onyenwe anyi kwuru megide ezinaulo Ehab nke na-agahi emezu. Onyenwe anyi emeela ihe o kwere nkwa na ọ ga-eme site n'onu ohu ya Ilaia." 11 Emesija, Jehu gburu ndi ikwu Ehab foduru n'obodo Jezril, ha na ndisi niile, na ndi enyi ya niile, na ndi nchujaja ya niile. Ọ dikwaghị otu onye ikwu Ehab ọ hapuru ndu. 12 Emesjakwa, Jehu hapuru Jezril gaa Sameria. Mgbe ọ na-aga n'uzo, ọ bjaruru ebe a na-akpo Ebe Izuike Ndi ozuzu aturu. 13 N'ebe ahụ, o zutere ndi umunna Ahazaya, eze Juda, juo sị, "Olee ndi ka unu bu?" Ha zara, "Anyi bu ndi ikwu Ahazaya, eze Juda, anyi bbara ka anyi juo maka odimma ndi ezinaulo eze na mme eze." 14 O nyere iwu sị, "Jidenu ha na ndu." Ha jidere ha na ndu, gbukwaa ha niile n'akuku olulu miri nke Bet-Eked. Onuogugu ha di iri anọ na abuo. O nweghi onye obula ọ hapuru ndu. 15 Mgbe o si n'ebe ahụ puo, o zutere Jehonadab nwa Rekab, ka ọ na-abia izute ya. Jehu kelere ya, sị, "Obi gi, o ziri ezi nwee nkwekorita, dika obi m di n'ebe i no?" Jehonadab zara sị ya, "E." Jehu siri, "O buru na o si otu a diri, kwe m n'aka." Jehonadab kwere ya n'aka. Jehu n'onwe ya nyeere ya aka ka ọ rigota n'ugbo agha ya. 16 Mgbe ahụ, Jehu siri ya, "Ugbu a, soro m bja lee udi inu oku n'obi m nwere maka oru Onyenwe anyi." Ha abuo sooro n'ugbo agha Jehu. 17 Mgbe ha bjaruru Sameria, Jehu gburu ndi enyi na ndi ikwu Ehab niile, ndi foduru site n'ikwu Ehab, o bibiri ha dika okwu Onyenwe anyi kwuru site n'onu onye amuma Ilaia. 18 Emesija, Jehu kpokotara ndi obodo ahụ niile si ha, "Ehab fere Baal ofufe nke nta, Jehu ga-efe ya ebe ọ di ukwu. 19 Ugbu a, kpokotanu ndi amuma Baal

niile, ndi niile na-efe ya, na ndi nchujaja ya niile. Huru na onye obula n'ime ha bjara, n'ih na a ga-eme oke mmemme ichu aja nye Baal. Onye obula e lere anya ya n'ebe ahụ, ma a hughị ya, agaghị adị ndu." Ma Jehu ji aghugho n'ih na o laa ndi a na-efe Baal n'iyi. 20 Jehu sirị, "Kpọsaanu na a ga-enwe oke mkpokota di nsọ nye Baal." Ya mere, ha kwusara ya. 21 O zipuru ozi nye ndi bi n'akuku Izrel niile. Ndi niile na-efe Baal biazuru. O dighi onye foduru nke na-abighi. Ha juputara n'ulonso ukwu Baal site n'otu isi ya ruo n'isi nke ozo. 22 Jehu sirị onye na-elekota ulo ebe a na-edebe uwe ndi na-efe ofufe na-eyi, "Chiputa uwe nye ndi niile na-efe Baal." Ya mere, o chiputaara ha uwe. 23 Mgbe ahụ, Jehu na Jehonadab nwa Rekab, banyere n'ebe nzuko Baal. Jehu sirị ndi n'efe Baal, "Chozienu nke oma ka unu hu na o nweghi onye obula na-efe Onyenwe anyi no n'ebe a, kariakwa naani ndi na-efe Baal." 24 Mgbe ha malitere ichu aja na isure ihe nsure oku, Jehu emelarị ka iri ndi agha asato gbaa ulo ahụ niile gburugburu. O nyelarị iwu si, "O buru na unu ekwere ka otu onye si n'ime ulo a gbapu, unu gaeji ndu unu kwughachi ugwo onye di otu ahụ." 25 Ngwangwa Jehu chuchasiri aja nsure oku, o puru gwa ndi agha ya, na ndisi ha okwu si, "Baanu n'ime ulo gbuo ndi niile no n'ebe ahụ. Unu ekwela ka otu onye n'ime ha gbapu." Ha jiri mma agha gbuo ndi ahụ no n'ime ulo Baal, tuputa ozu ha n'ez. Emesja, ndi agha Jehu banyere n'ime ime ulo ebe ichu aja Baal, 26 ha buputara ogidi nsọ e ji efe Baal, kpoo ha oku. 27 Ha kwaturu ogidi nsọ Baal, kwatukwaa ulo ichu aja ya. Ya mere e meghariri ya ka o buru ebe oha mmadu na-aga ogwe ruo taa. 28 Jehu kpochapuru ofufe Baal n'ala Izrel niile. 29 Ma otu o di, o siteghi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya. Mmehie nke Jeroboam mere ka Izrel mehie, ya bu, mmehie nke ife arusi umu ehi e ji olaedo kpoo, di na Betel na Dan. 30 Onyenwe anyi gwara Jehu si, "N'ih na i mere nke oma mezuo ihe niile ziri ezi n'anya m, n'ebe ezinaulo Ehab no, n'usoro ihe niile di n'uche m ime, umu umu gi ganokwasị n'ocheeze Izrel, ruo n'ogbo nke anọ ha." 31 Ma Jehu akpachapughi anya jji obi ya niile debe iwu Onyenwe anyi, Chineke Izrel. O siteghi na mmehie Jeroboam wezuga onwe ya, bu mmehie ahụ o mere ka Izrel mee. 32 N'oge ahụ, Onyenwe anyi malitere ime ka ndi Izrel bido idi nta. Hazeel eze Aram, buru agha merie otutu akuku Izrel, 33 nke di n'owuwa anyanwu osimiri Jordan, na ala niile nke Gilead (n'oke ala ndi

Gad, na nke ndi Ruben, na Manase), site n'Aroea nke di n'akuku ndagwurugwu Anon, ruo Gilead na Bashan. 34 Akuko gbasara ochichi eze Jehu, na ihe niile o mere, na ikpa ike ya niile, e deghi ha n'akwukwo akuko ndi eze Izrel? 35 Jehu sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Sameria. Nwa ya bu Jehoahaz nochiri anya ya dika eze. 36 Ma ubochi niile Jehu bu eze Izrel n'ime Sameria di iri afọ abuo na asato.

11 Mgbe Atalaya nne Ahazaya huru na nwa ya nwoke anwuola, o gara n'ihu bido igbu ndi niile a muru n'ulo eze. 2 Ma Jehosheba, bu nwa nwanyi eze Jehoram, ma burukwa nwanne nwanyi Ahazaya, kuuru Joash nwa Ahazaya, zopu ya site n'etiti umu ndi ikom eze, bu ndi a choro igbu egbu. O zoro ya na nwanyi na-elekota ya anya n'ime ulo ndina, ka Atalaya hapu ihu ya, nke a mere na-egbughi ya. 3 Ya na nwanyi na-elekota ya anya nogidere na nzuzo n'ime ulonso Onyenwe anyi, afọ isii, oge ahụ niile Atalaya na-achi n'ala ahụ. 4 N'afọ nke asaa, Jehoiada, ziri ozi kpoo ndi ochiagha na-achi nari ndi agha, ndi Kari na ndi nche oku, mee ka ha bjakwute ya n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. Ya na ha gbara ndu, o mekwara ka ha ruo iyi n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. Mgbe ahụ, o gosiri ha nwa eze. 5 O nyere ha iwu, si, "Nke a bu ihe unu ga-eme, unu bu ndi no n'otu ato ga-abia oru n'ubochi izuike, nke otu uzo n'ime unu na-eche uloze nche, 6 otu uzo n'ime uzo ato ga-anọ n'onu uzo Sua, ebe otu uzo ga-anọ n'onu uzo ama, n'azu ndi na-eche nche n'ulonso ukwu Chineke. 7 Ma unu bu otu abuo ndi kwesiri iga ezumike site n'oru unu n'ubochi izuike, ga-eguzo na nche n'ulonso ukwu n'ih eze. 8 Doonu onwe unu gburugburu eze, onye obula n'ime unu jide ihe agha n'aka ya. Onye obula nke na-abja nso ahiri unu, ka e gbuo ya. Noronu eze nso ebe obula o gara, mgbe o na-apu n'ez na mgbe o na-aba n'ime." 9 Ndi ochiagha ndi a na-achi nari ndi agha mere dika Jehoiada, onye nchujaja nyere n'iwu. Onye obula kpoo ndi ikom ya, ma ndi na-emechi oru, ma ndi na-abata iru oru n'ubochi izuike, bjakwute Jehoiada, bu onye nchujaja. 10 O nyere ndi ochiagha ahụ ube na ota niile, ndi buru nke eze Devid, ndi di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. 11 Onye obula na ndi nche ahụ ji ngwa agha n'aka ya, ha guzoro onwe ha, nodu eze gburugburu, na nso ebe ichu aja na ulonso ukwu, site n'akuku ndida ruo n'akuku ugwu nke ulonso ukwu ahụ. 12 Jehoiada kpootara nwa eze, kpube

ya okpueze n'isi, o nyere ya otu akwukwo nke ihe ogbugba ndu ahụ, chie ya eze. Ha tekwarā ya mmanu ibu eze. Ndi niile no n'ebe ahụ kuru aka, tie mkpu, si, "Ka eze dirị ndu ruo mgbe ebighi ebi!" **13** Mgbe Atalaya nuru mkpotu nke ndi nche na ndi mmadu name, o gakwuru ndi ahụ no n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. **14** O lepuru anya, ma lee eze, ka o guzo n'akuku ogidi, dika omenaala mmemme ichi eze si di. Ndiisi na ndi na-afu opi no n'akuku eze. Ndi niile nke ala ahụ nokwa na-anuri onu na-afu opi. Atalaya dowara uwe ya, si, "Nnupu isi megide eze! Nke a bu nnupu isi megide ochichi!" **15** Jehoiada, bu onye nchujaja nyere ndisi ochiagha na-achi nari ndi agha, bu ndi na-elekota usuu ndi agha, iwu si ha, "Sitenu n'ebe ahụ kpoputa ya n'etiti ahiri unu, onye obula nke gbasoro ya, werenu mma agha gbuo onye ahụ." N'ihu na onye nchujaja siri, "Agaghi egbu ya n'ime ulonso Onyenwe anyi." **16** Ya mere, ha jidere ya, mgbe o rutere n'uzo ebe inyinya si abata n'ogige uloze, ebe ahụ ka ha no gbuo ya. **17** Jehoiada mere ka ogbugba ndu di n'etiti Onyenwe anyi na eze, na ndi mmadu, na ha ga-abu ndi nke Onyenwe anyi. O mekwara ka ogbugba ndu dirị n'etiti eze na ndi ahụ. **18** Ndi niile nke ala ahụ gara n'ulo nchujaja Baal kwatuo ya. Ha tidasiri ebe nchujaja na arusi niile di n'ebe ahụ mee ka o darisja, gbukwaa Matan onye nchujaja Baal n'ihu ebe ichu aja ahụ. Mgbe ahụ, Jehoiada onye nchujaja, debekwara ndi nche ka ha lekota ulonso ukwu Onyenwe anyi. **19** O kporo ndi ochiagha na-achi nari ndi agha, ha na ndi Kari, na ndi nche, ha na ndi ala ahụ niile, ha niile duputara eze site n'ulonso Onyenwe anyi site n'onu uzo ndi nche banye n'uloze. Eze were onodu ya n'elu ocheeze. **20** Ndi ala ahụ niile nuriri onu nke ukwu, obodo ahụ dakwara juu, n'ihu na e ji mma agha gbuo Atalaya n'uloze. **21** Joash gbara afọ asaa mgbe o malitere ibu eze.

12 N'afọ nke asaa, nke ochichi Jehu n'izrel, ka Joash malitere ibu eze na Juda. Iri afọ anọ ka o chiri dika eze na Jerusalem. Aha nne ya bu Zibia onye Biasheba. **2** Joash mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi ubochi niile nke Jehoiada onye nchujaja ziri ya ihe. **3** Ma naani na o wezugaghị ebe ichu aja niile di n'ugwu. Ndi Juda nogidere na-achụ aja di iche iche n'ebe ahụ, na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi utu. **4** Joash siri ndi nchujaja, "Nakotaanu ego niile a n-ewebata dika onyinye di nsọ n'ulonso ukwu Onyenwe

anyi, ya bu, ego a na-anakota n'oge igu mmadu onu, na ego e webatara maka imezu nkwa ndi mmadu kwere, na ego e webatara n'ulonso ukwu dika onyinye afọ ofufe. **5** Ka onye nchujaja obula site n'aka otu n'ime ndi na-eche ego nara ego, a ga-eji mezie ihe obula a choputara na o mebiri n'ulonso ukwu ahụ." **6** Ma n'afọ nke iri abuo na ato nke ochichi eze Joash, o choputara na ndi nchujaja ahụ emezibeghi ihe mebiri n'ulonso. **7** Ya mere, eze Joash kporo Jehoiada, onye nchujaja, kpokwaa ndi nchujaja ndi ozo juo ha, "Gini mere unu emezibeghi ulonso a? Site ugbu a gaa n'ihu, unu esitekwala n'aka ndi na-eche ego anara ego ozo, kama, nyefeenu ya maka iji dozie ulonso ukwu ahụ." **8** Ndi nchujaja ahụ kwenyere si, "Anyi agaghi esitekwa n'aka ndi mmadu nara ego obula. Otu a kwa, anyi agaghi emezikwa ulonso ukwu a n'onwe anyi." **9** Mgbe ahụ, Jehoiada wetara otu igbe mepuo oghere n'elu ya, debe ya n'akuku ebe ichu aja, n'aka nri dika mmadu na-abata n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. Ndi nchujaja niile na-eche nche n'onu uzo ulonso ahụ na-etinye ego niile e webatara n'ulonso Onyenwe anyi n'ime igbe ahụ. **10** Mgbe obula ha huru na igbe ego ahụ ejuputala n'ego, onye ode akwukwo uloze na onyeisi nchujaja na-abia, guo ego ahụ e webatara n'ulonso Onyenwe anyi, tinya ha n'akpa. **11** Ha na-ewere ego ahụ a guru onu, nyefee n'aka ndi ikom ahoputara maka ilekota ndi oru na-emezi ulo Onyenwe anyi. Ndi ahụ na-eji ya kwuo ndi okwa nka osisi na ndi na-ewu ulo, **12** na ndi na-edo nkume, na ndi na-awa nkume ugwo. O bu sitekwa n'ego ahụ ka a na-azuta osisi na nkume a wara awa iji dozie ulonso Onyenwe anyi, na ikwu ugwo ihe ndi ozo e ji emezi ihe niile ekwesiri imezi n'ulonso ukwu ahụ. **13** E jikwaghị ego ahụ e webatara n'ulonso kputa efere olaocha, ihe e ji akpakepu oku, efere ikwosa mmiri, opi maobu ihe ndi ozo nke e ji olaedo maobu olaocha kpuo maka ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. **14** O bu ndi na-eje ozi, ndi ji ya ruzie ulonso ukwu Onyenwe anyi ka e nyere ya. **15** O nweghi onye a siri ka o guzie otu e si jiri ego ahụ ruo oru, bu ndi e nyere ego ahụ maka ikwu ndi oru ugwo, n'ihu na ha bu ndi kwesiri ntukwasị obi. **16** E webataghị ego niile sitere n'aja ikpe omuma nakwa aja mmehie n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi. O bu ndi nchujaja nwe nke ahụ. **17** N'oge ahụ, Hazeal eze Aram, gara buso Gat agha, lugbuo ya, dota ya n'agha. Emesja, o chere ihu n'uzo Jerusalem imegide ya. **18** Ma Joash, bu eze Juda, chikotara ihe niile ahụ bu nke Jehoshafat,

Jehoram na Ahazaya nna ya, ndị bụ eze Juda doro nsọ nye Chineke, chiri kwa onyinye nke ya onwe ya dokwara nsọ, na ọlaedo niile, na akụ niile e nwere ike ichota n'ụlọnsọ Onyenwe anyị, na nke di n'ụlọeze, zigara Hazael, bụ eze Aram. N'ih ihe ndi a, ọ lara, hapu ibuso Jerusalem agha. **19** Akuko gbasara ochichi eze Joash, na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Juda niile mere n'oge ha. **20** Ndi ozi ya gbara izu ojoo megide Joash, gbukwaa ya na Bet Milo, n'uzo e si aga Sila. **21** Ndisi ozi ahụ gburu ya bụ Jozabad nwa Shimeat, na Jehozabad nwa Shomea. O nwuru, e lie ya na ndi nna nna ya ha n'obodo Devid. Amazaya nwa ya, ghorọ eze n'onodu ya.

13 N'afọ nke iri abuo na ato nke ochichi eze Joash nwa Ahazaya na Juda, ka Jehoahaz nwa Jehu malitere ibu eze n'Izrel n'obodo Sameria. O chikwara na Sameria afọ iri na asaa. **2** Kama Jehoahaz bu eze ojoo. O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi. O soro uzo ojoo niile nke Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndi Izrel na mmehie. **3** N'ih ihe nke a, iwe were Onyenwe anyi nke ukwu megide Izrel. O mere ka ha noro n'okpuru ochichi Hazael eze Aram na Ben-Hadad nwa ya ogologo oge. **4** Ma Jehoahaz kpere ekpere roo Onyenwe anyi n'oge a ka o nyere ya aka, Onyenwe anyi gere ya nti, n'ih na Chineke huru mmegbu nke eze Aram na-emegbu ndi Izrel. **5** Onyenwe anyi hoputaara Izrel onye nzoputa, ha sitere n'aka ike ndi Aram nwere onwe ha. Izrel biri n'ulo nke aka ha dika ha biiri n'oge gara aga. **6** Ma ha esighi na mmehie niile nke ulo Jeroboam wezuga onwe ha, bu nke o jiri mee ka Izrel mehie, kama ha no na-ejeghari n'ime ha. Ozokwa, ogidi Ashera ka guzoro na Sameria. **7** O dighi ihe foduru na ndi agha Jehoahaz ma o bughị naani iri ndi agha ise na-agba inyinya, na ugo agha iri, na puku ndi agha iri. N'ih na eze Aram alaala ndi nke foduru n'iyi, meekwa ka ha diri ka uzuzu mgbe a nazocha mkpuru. **8** Akuko gbasara ochichi Jehoahaz, na ihe niile o mere, na ihe o ruputara, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'oge ha? **9** Jehoahaz sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Sameria. Nwa ya Jehoash nochiri anya ya. **10** N'afọ iri ato na asaa nke ibu eze Joash na Juda, ka Jehoash nwa Jehoahaz malitere i bu eze Izrel na Sameria. O chir i afọ iri na isii. **11** O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi. O sitegh i na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, mmehie nke Jeroboam

dubara Izrel ime. Jehoash nogidere n'ime ha. **12** Akuko gbasara ochichi Jehoash, na ihe niile o mere, na ihe o ruputara, tinyere agha o buru megide Amazaya eze Juda, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'oge ha? **13** Jehoash soro nna nna ya ha dina n'onwu, Jeroboam anochie n'ocheeze ya. E liri Jehoash na Sameria, n'ebe e liri ndi eze Izrel ndi ibe ya. **14** N'oge a, Ilaisha no n'oria nke o ga-esite na ya anwu. Jehoash, bu eze Izrel gara ihu ya, o kwara akwa mgbe o huru ya si, "Nna m, nna m, usuu ugo agha na usuu ndi na-agba inyinya Izrel!" **15** Ilaisha gwara ya okwu si, "Weputa uta na aku ufodu." O mere dika Ilaisha gwara ya. **16** Ilaisha gwakwara eze Izrel okwu si ya, "Jide uta ahụ n'aka gi abuo." Mgbe o jidere uta ahụ Ilaisha tukwasiri aka nke ya n'aka eze. **17** Ilaisha gwara ya si, "Meghee oghereikuku ahụ chere ihu n'owuwa anyanwu." O meghere ya. Mgbe ahụ Ilaisha gwara ya si, "Gbapu aku." Eze gbapuru aku. Ilaisha kwuru si, "Aku mmeri Onyenwe anyi, aku mmeri megide Aram. I ga-ebibi ndi Aram kpmkpam n'afek." **18** O siri, "Chilite aku ndi ahụ," o chilitere ha. Ilaisha gwara eze Izrel, "Gbaa ha n'ala." O gbara ha n'ala ugoro ato, ma kwusi. **19** Ma onye nke Chineke ahụ were iwe si ya, "I gaara apia ya n'ala ugoro ise maobu isii. Mgbe ahụ, i gaara enwe ike merie ndi Aram bibie ha kpmkpam. Ma ugbo a, o bu naani ugbo ato ka i ga-emeri ha." **20** Ya mere, Ilaisha nwuru. E likwara ya. N'oge ahụ, otutu ndi na-apunara mmadu ihe n'ike na-esi n'ala ndi Moab na-abia n'ala Izrel izu ohi site n'onwa nke ato n'afọ ohuru obula. **21** Otu ubochi, mgbe ufodu ndi ikom na-eli otu nwoke nwuru anwu, ha huru ndi a na-apunara mmadu ihe n'ike. N'ih ihe nke a, ha mere ngwangwa site n'ujo tubanye nwoke ahụ n'ili Ilaisha. Mgbe ozu nwoke ahụ dara metu okpuku Ilaisha ahụ, nwoke ahụ nwuru anwu meghariri ahụ bilie, guzo n'ukwu ya abuo. **22** Hazael, eze Aram, busoro Izrel agha ubochi niile nke ndu Jehoahaz eze Izrel. **23** Ma Onyenwe anyi meere ha amara, nwee omjiko n'ebe ha no, ma gosikwa ha na ihe banyere ha na-emetu ya n'obi n'ih ogbugba ndu ya na Ebrahim na Aizik na Jekob. Ruo taa, o kweghi ka e bibie ha, maobu ka e site n'ihu ya chupu ha. **24** Emeşia, Hazael eze Aram nwuru, Ben-Hadad nwa ya nochikwara n'onodu ya. **25** Jehoash nwa Jehoahaz, weghachitere obodo niile nke o naara n'aka nna ya Jehoahaz site n'aka Ben-Hadad nwa Hazael. Ugoro ato ka Jehoash meriri ya, site otu a weghachi obodo niile nke Izrel.

14 N'afọ nke abụọ nke ịbụ eze Jehoash nwa Jehoahaz n'Izrel, ka Amazaya nwa Joash eze Juda malitere ọchịchị ya. **2** Amazaya gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ malitere ịbụ eze. Ọ bụ eze na Jerusalem iri afọ abụọ na itoolu. Aha nne ya bụ Jehoadin, onye Jerusalem. **3** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị, ma o meghị dika nna nna ya bụ Devid mere. N'ihe niile, ọ gbasoro nzọ ụkwụ nna ya Joash. **4** Ọ wezugaghị ebe ịchụ aja niile dị n'ugwu. Ndi Juda gara n'ihu na-achụ aja na-esurekwa ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n'elu ugwu ahụ niile. **5** Mgbe alaeze ahụ siri ike n'ọchịchị ya, o gburu ndị ozi ahụ gburu eze, bụ nna ya. **6** Ma o meghị ka ụmụ ndị ogbu mmadụ ahụ nwụọ, n'usoro ihe e dere n'akwụkwọ iwu Mosis, ebe Onyenwe anyị nyere iwu sị: "Agaghị eme ka ndị mụrụ ụmụ nwụọ n'ihu ihe ụmụ ha metara, ma ọbụ mee ka ụmụ nwụọ n'ihu ihe ndị mụrụ ha metara, onye ọbụla ga-anwụ n'ihu mmehie nke aka ya." **7** Amazaya bụ onye gburu puku ndị agha Edom iri na Ndagwurugwu Nnu, dọtakwa obodo Sela n'agha, gugharịa ya Jekteel, nke bụ aha a na-akpọ ya ruo ụbọchị taa. **8** Mgbe ahụ, Amazaya zigara ndị ozi ka ha jekwuru Jehoash nwa Jehoahaz nwa Jehu, eze Izrel, zie ya ozi ịma aka, sị, "Bịa, ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n'agha." **9** Ma Jehoash eze Izrel zighachiri ozi nye Amazaya eze Juda sị ya, "Uke dị na Lebanon zigaara osisi sida nke dị na Lebanon ozi, sị ya, 'Nye nwa m nwoke nwa gị nwanyị ka ọ bụrụ nwunye ya.' Mgbe ahụ, anụ ọhịa nke dị na Lebanon gafetere ebe ahụ, zọpịa uke ahụ. **10** I meriela Edom, n'ezie. Ugwu a, mpako abatala. Nuriya onụ n'ihu mmeri nke i nwetara, ma nọdụ n'ulo gị. N'ihu gini ka i ga-eji kpaliere onwe gị nsogbu, si otu a wetara onwe gị na Juda ọdida?" **11** Ma otu ọ dị, Amazaya egeghị ntị. Ya mere, Jehoash bụ eze Izrel buliri agha, ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n'agha na Bet-Shemesh, dị n'ala Juda. **12** Ndi Izrel meriri ndi Juda, mee ka ha gbalaga, nwoke ọbụla n'ulo ya. **13** Jehoash bụ eze Izrel nwudere Amazaya bụ eze Juda, nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahụ, Jehoash gara Jerusalem kwada mgbidi Jerusalem, site n'Onu ụzọ ama Ifrem ruo n'Onu ụzọ ama Nkuku, nke ogologo ya ruru narị nzọ ụkwụ isii. **14** Ọ chikoro ọlaedo na ọlaocha niile na ngwongwo niile ahutara n'ulonso ukwu Onyenwe anyị, na nke dị n'uloaku nke uloze. Ọ dotara otutu ndi mmadu n'agha, kporo laghachi na Sameria. **15** Ihe banyere akuko ndi ozọ gbasara ọchichi Jehoash, na ihe o mere, na ihe ọ ruputara, tinyere

agha ọ luru megide Amazaya eze Juda, ọ bụ na-edeghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'oge ha? **16** Jehoash sooro nna nna ya ha dinaa n'onwu, e lie ya na Sameria, ebe e liri eze ndi Izrel ndi ozọ. Jeroboam nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. **17** Amazaya nwa Joash, eze Juda noro ndu afọ iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwusiri. **18** Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ọchichi Amazaya, ọ bụ na e deghị ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **19** Ha gbara izuzu imegide ya n'ime Jerusalem, ọ gbapuru gbalaga Lakish. Ma ha zipuru ndi ikom churu ya gaa Lakish, gbuo ya n'ebe ahụ. **20** Ha bulatara ozu ya n'elu inyinya, e lie ya na Jerusalem n'ebe e liri ndi nna nna ya ha, n'obodo Devid. **21** Mgbe ahụ, ndi Juda niile duuru Azaraya onye aha ya bukwa Uzaya, onye gbara afọ iri na isii, mee ya eze n'onodu nna ya Amazaya. **22** Ọ bụ ya wughariri obodo Elat, nyeghachi ya Juda, mgbe Amazaya eze sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. **23** N'afọ nke iri na ise nke Amazaya nwa Joash, eze Juda, Jeroboam nwa Jehoash eze Izrel ghorọ eze na Sameria. Ọ chirị iri afọ anọ na otu dika eze. **24** Ma o mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi n'ihu na o wezugaghị onwe ya site na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye ahụ dubara ndi Izrel na mmehie. **25** Ọ bụ ya weghachitara oke ala Izrel site na Lebo Hamat ruo n'osimiri Araba, dika okwu Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel si di, nke o kwuru site n'onu Jona nwa Amitai, onye amuma si Gat Hefa. **26** Onyenwe anyi huru onodu ojoo nke ndi Izrel no n'ime ya; onye ọbula n'ime ha, ohu na onye nwe onwe ya, no n'oke ahuhu. Ọ dikwaghị onye inyeaka ọbula ha nwere. **27** Ma ọ bughị uche Onyenwe anyi ịla Izrel n'iyi kpmkpam n'okpuru eluigwe, n'ihu ya ka o mere ka Jeroboam nwa Jehoash naputa ha site n'aka ndi iro ha. **28** Akuko niile gbasara ihe niile Jeroboam mere, na ike ya niile, na agha niile o buru, na otu o si nwetaghachiri ndi Izrel obodo Damaskos na Hamat, bụ obodo ndi Juda, ọ bụ na e deghị ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha? **29** Jeroboam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ndi eze Izrel nwuru anwu. Ma Zekaraya nwa ya ghorọ eze Izrel n'onodu ya.

15 N'afọ nke iri abụọ na asaa nke ọchịchị Jeroboam n'Izrel ka Azaraya nwa Amazaya bidoro ịchị dika eze na Juda. **2** Ọ gbara afọ iri na isii mgbe ọ malitere ị bụ eze. Ọ chikwara na Jerusalem iri afọ ise na abụọ. Aha nne ya bụ Jekolaya, onye Jerusalem. **3** O soro nzọ

ukwụ nna ya bụ Amazaya, mee ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị. **4** Kama dika eze ndị ọzọ, o wezugaghị ebe ichụ aja dị n'elu ugwu; ndị mmadụ gara n'ihu na-achụ aja nsure ọkụ na aja na-esi isi uto n'ebe ahụ. **5** Onyenwe anyị tiri eze ihe otiti ọrịa ekpenta ruo ụbọchị ọnwu ya. O biri n'ụlọ ewupuru iche. Jotam nwa nwoke eze ghorọ onye nlekota ụlọeze na-achikwa ndị ala ahụ. **6** Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Azaraya, na ihe niile o mere, ọ bụ na e degħi ha n'akwụkwọ akụkọ ihe mere n'oge ndị eze Juda? **7** Azaraya soro ndị nna nna ya dina n'ọnwu, e lie ya nso n'ebe e liri ha, n'ime obodo Devid. Jotam nwa ya ghorọ eze n'ọnọdu ya. **8** N'afọ nke iri atọ na asatọ nke ọchịchị eze Azaraya bụ eze Juda, ka Zekaraya, nwa Jeroboam ghorọ eze Izrel na Sameria. Ọ chiri ọnwa isii. **9** Dika ndị nna ya bu ya ụzọ si mee, Zekaraya mere ihe joro njọ n'anya Onyenwe anyị. O mekwara dika Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndị Izrel na mmehie ikpo isiala nye chi ọzọ. **10** Shalum nwa Jebesh, na ndị ọzọ, gbara izu ojo megide ya, tigbuo ya n'ihu ndị Izrel niile. Ọ ghokwara eze mgbe Zekaraya nwuru. **11** Akụkọ metutara ihe ndị ọzọ mere mgbe Zekaraya bụ eze, e degħi ha n'akwụkwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'ubochi ndu ha. **12** Ya mere, okwu ahụ Onyenwe anyị gwara Jehu mezuru, nke bụ: "Umụ umụ gi ga-anokwasị n'ocheeze Izrel ruo n'ogbo nke anọ ha." **13** Shalum nwa Jebesh malitere ibu eze n'afọ nke iri atọ na itoolu nke ọchịchị Uzaya eze Juda. Ọ chiri otu ọnwa na Sameria. **14** Menahem nwa Gadi sitere n'obodo Tjaza bjaruo Sameria gbuo Shalum nwa Jebesh gho eze n'ọnọdu ya. **15** Akụkọ ndị ọzọ gbasara Shalum na izu ojo ya, e degħi ha n'akwụkwọ ihe mere n'oge ndị eze Izrel na-achị. **16** N'oge ahụ, Menahem sitere na Tjaza buso obodo Tipsa agha, na onye obula bi n'obodo ahụ na gburugburu ya n'ihu na ha ekwegħi emeghe onu ụzọ ama ha. O tigburu Tifsa kwakoro ihe niile, bowakwaa afọ ndị inyom niile di ime. **17** N'afọ iri atọ na itoolu nke Azaraya, eze Juda, Menahem nwa Gadi ghorọ eze ọhuru ndị Izrel. Ọ chiri afọ iri dika eze na Sameria. **18** O mere ihe joro njọ n'anya Onyenwe anyị. N'oge ọchịchị ya, o sighi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bụ nke o mere ka Izrel mehie. **19** Mgbe ahụ, Pul eze Asirja busoro ala ahụ agha. Menahem nyere ya otu puku talenti ọlaocha, ime ka Pul kwagide ọchịchị ya, na ime ka aka ya siekwa ike n'alaeze Izrel. **20** Menahem si n'aka ndị Izrel nweta ego a. Onye ogaranya obula

turu iri shekel ọlaocha ise nke e nyere eze Asirja. Mgbe eze Asirja natachara ọlaocha ndi a, o si n'ala ahụ buo, o nogidekwaghị n'ala ahụ. **21** Akukọ banyere Menahem na ihe niile o mere, e degħi ha n'akwukwo akukọ ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha? **22** Menahem sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, Pekahaya nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. **23** N'afọ nke iri ise, nke ochichị eze Azaraya na Juda, ka Pekahaya nwa Menahem bidoro ichi dika eze n'Izrel. Afọ abuo ka o chiri n'ime Sameria. **24** Ma Pekahaya mere ihe ojo n'anya Onyenwe anyi. O sighi na mmehie niile nke Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu nke o jiri mee ka Izrel mehie. **25** Ma Peka nwa Remalaya, otu n'ime ndiji agha eze na iri ndi ikom ise ọzọ si Gilead gbara izu megide ya, gbuo ya n'ulọeze di n'ime Sameria. Ha gbukwara Agob na Arie n'oge a ha gburu Pekahaya. Emesja, Peka ghorọ eze n'onodu ya. **26** Akukọ banyere Pekahaya na ihe niile o mere ka e dere n'akwukwo akukọ ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha. **27** N'afọ nke iri ise na abuo nke ochichị Azaraya eze Juda ka Peka nwa Remalaya ghorọ eze Izrel n'obodo Sameria. Ọ chiri dika eze iri afọ abuo. **28** O mere ihe joro njọ n'anya Onyenwe anyi. O fere chi ọzọ ofufe, o sighi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu mmehie nke o dubara ndi Izrel n'ime ya. **29** N'oge Peka bu eze Izrel, ka Tiglat-Pilesa, eze Asirja bjara were Ijon, Ebel-Bet-Maaka, Janoa, Kedes, Hazo, Gilead, Galili na ala ndi Naftali niile. Ọ chupuru ndi mmadu niile mee ka ha gaa biri n'Asirja. **30** N'oge ahụ, Hoshea nwa Elaa gbara izu ojo megide Peka nwa Remalaya gbuo ya, buru eze n'onodu ya. Ọ malitere ibu eze n'afọ nke iri abuo nke ochichị eze Jotam nwa Uzaya. **31** Akukọ banyere Peka na ihe niile o mere, e degħi ha n'akwukwo akukọ ihe ndi eze Izrel niile mere n'ubochi ndu ha? **32** N'afọ nke abuo nke ochichị Peka nwa Remalaya eze Izrel ka Jotam nwa Uzaya eze Juda malitere ochichị ya. **33** Ọ gbara iri afọ abuo na ise mgbe ọ ghorọ eze. Ọ chiri afọ iri na isii na Jerusalem. Aha nne ya bu Jerusha, nwa Zadok. **34** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi dika nna ya Uzaya mere. **35** Kama, o wezugaghị ebe ichu aja di n'elu ugwu, ndi mmadu gara n'ihu na-achu aja nsure oku di iche iche na aja na-esi isi uto n'ebe ahụ. Jotam wughariri Onu Uzo ama nke di Elu nke ulonso ukwu Onyenwe anyi. **36** Ma banyere ihe ndi ọzọ niile nke oge ochichị Jotam na ihe o mere, ọ bụ na e degħi ha n'akwukwo akukọ ihe mere n'oge ndi eze Juda? **37**

(N'ubochi ndi ahụ, Onyenwe anyị malitere izite Rezin eze ndị Aram na Peka nwa Remalaya, imegide ndị Juda.) 38 Jotam sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwu, e lie ya n'ebe e liri ha, n'obodo Devid, bụ obodo nna ya. Ehaz nwa ya nwoke ghorọ eze n'ọnọdu ya.

16 Ehaz nwa Jotam, malitere ibụ eze Juda n'afọ nke iri na asaa nke ochichi eze Peka nwa Remalaya eze Izrel. 2 Ehaz gbara iri afọ abụọ mgbe ọ malitere ibụ eze. Afọ iri na isii ka ọ chikwara n'ime Jerusalem, ma o meghi ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị bụ Chineke ya, dika nna ya Devid mere. 3 Ọ gbasoro ụzọ niile nke ndị eze Izrel, obuladi i ji nwa ya nwoke chụọ aja n'ọkụ. Ọ gbasoro omenaala niile ruru aru nke ndị mba ọzọ, ndị ahụ Onyenwe anyị chupuru site n'ihu ndị Izrel. 4 Ọ churu aja surekwaa ihe nsure ọkụ aja na-esi isi utọ n'ebe niile di elu, n'elu ugwu niile, na n'okpuru osisi ndu obula. 5 Mgbe ahụ, Rezin eze Aram na Peka nwa Remalaya, eze Izrel rigooro iga buso Jerusalem agha, gbakwaa Ehaz gburugburu. Ma ha emerighi ya n'agha. 6 N'oge ahụ, Rezin eze Aram dotaghachiri obodo Elat nye onwe ya, site na i chupu ndi Juda bi n'Elat. Ndi Edom bara n'obodo Elat, ha bikwa n'ebe ahụ ruo taa. 7 Ehaz zigara ndi ozi ka ha gaa zie Tiglat-Pileasa, eze ndi Asiria ozi, si ya, "Abu m ohu gi, onyenwe m ka i bu. Bja naputa m site n'aka eze ndi Aram na eze ndi Izrel, ndi na-ebuso m agha." 8 Ehaz weere olaedo na olaocha ahutara n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi, na nke di n'aku niile di n'ulopez zigara eze Asiria dika onyinye. 9 Eze ndi Asiria nara ya nti site n'ibuso obodo Damaskos agha na imeri ya. O gburu Rezin, bulaa mmadu niile bi n'ime ya n'ike ka ha gaa biri n'obodo Kia. 10 Mgbe eze Ehaz gara Damaskos izute Tiglat-Pileasa bu eze Asiria. O huru otu ebe nchujaja nke di na Damaskos. O zigaara Uraya onye nchujaja oyiyi ebe ichu aja ahụ. O dekwara ihe gbasara ya n'akwukwo, nke ga-akowa otu e si ewu ya. 11 Ya mere, Uraya onye nchujaja, wuru ebe ichu aja nke di ka nke ahụ Ehaz huru na Damaskos. O wuchara ya tupu eze alota. 12 Mgbe eze si Damaskos lota na Juda, ọ huru ebe ichu aja ahụ, bjaruo ya nso, doo onyinye ichu aja ya n'elu ya. 13 Ọ churu aja nsure ọkụ, na aja ihe nsure ọkụ na-esi isi utọ, na aja onyinye mkpuru ọka. Ọ wukwasiri onyinye ihe onunu n'elu ebe ichu aja ahụ, fesakwa ọbara aja udo ya niile n'elu ebe ichu aja ahụ. 14 O wepuru ebe ichu aja bronz nke di n'ihu Onyenwe anyi, o sitere n'ebe ọ di n'ihu ulonso ahụ,

n'etiti ebe ichu aja oheru na ulonso ukwu Onyenwe anyi, bute ya n'akuku ugwu nke ebe ichu aja oheru ya. 15 Eze Ehaz nyere Uraya, bu onyeisi nchujaja iwu, si, "O bu n'elu ebe ichu aja oheru a ka i ga na-esure aja nsure oku ututu niile, na onyinye mkpuru oka nke uhuruchi niile, na aja nsure oku eze, na onyinye mkpuru oka nke eze, na aja na onyinye nke ndi niile n'ala a, ya na onyinye mkpuru oka ha niile na onyinye ihe onunu ha niile. Fekwasị ọbara niile e ji chuo aja nsure oku na aja ndi ozo n'elu ebe ichu aja ahụ. Ma ebe ichu aja ola ahụ ga-adiri m iji juta ase." 16 Uraya onye nchujaja mere ihe niile dika eze Ehaz nyere ya n'iwu. 17 Eze bu Ehaz wepuru ihe njiko niile jikoro ihe ndokwasị ahụ niile a na-ebughari ebughari. O wepuru efere ukwu idoba mmiri a dokwasiri n'elu ehi ola ahụ di n'okpuru ya, ma dokwasị ya n'elu nkume. 18 N'ihu imekwa ka obi tozo eze Asiria utu, o wepuru uzo a na-esite maka ubochi izuike nke e wuru n'ime ulonso, na uzo mbata eze si abanye n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. 19 Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Ehaz, na ihe ndi o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? 20 Ehaz soro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Hezekaya nwa ya ghoru eze n'onodu ya.

17 N'afọ nke iri na abuo nke ochichi Ehaz, bu eze Juda, ka Hoshea nwa Elaa ghoru eze Izrel n'obodo Sameria. Ọ chiru dika eze afọ itoolu. 2 O mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi mgbe ọ bu eze. Ma ọ bughị dika ndi eze Izrel ndi ozo bu ya uzo. 3 Shalmanesa eze Asiria bjara buso Hoshea agha, n'ihu na Hoshea no n'okpuru ochichi eze Asiria, burukwa onye natu utu nye ya kwa afu. 4 Ma eze Asiria choputara na Hoshea abughị onye kwesiri ntukwasị obi n'ihu na Hoshea eze Izrel zipuru ndi ozi ya ka ha jekwuru So, eze Ijpt, maka enyemaka. Ozokwa, Hoshea kwesiri itu utu nye eze Asiria dika ọ na-eme kwa afu. N'ihu ya Shalmanesa nwuchiri ya, tinye ya n'ulo mkporo. 5 Eze Asiria wakporo ala ahụ niile n'agha, gbago imegide Sameria, nochibido ya gburugburu, afu ato. 6 N'afu itoolu nke ochichi Hoshea, eze Asiria dotara Sameria n'agha, dokpuru ndi Izrel niile buga ha n'ala Asiria. O mere ka ha biri n'obodo Hala, n'ime Gozan nke di n'osimiri Hoboa, na n'ime obodo ndi Midia. 7 Ihe ndi a niile mere n'ihu na ndi Izrel mehiere megide Onyenwe anyi, bu Chineke ha, onye ahụ mere ka ha

site n'okpuru ike Fero, eze Ijipt p̄ta. Ha kporo isiala nye chi ndi ozo 8 gbasoro omenaala niile nke ndi mba ahụ Onyenwe anyi chupuru site n'ala ha. Ha gbasokwara omenaala ojoo ndi ahụ niile ndi eze ha webatara. 9 Ndi Izrel mere ihe ndi ahụ niile Onyenwe anyi Chineke ha na-adighi anabata na nzuzo. Ha wuru ebe ichu aja nye chi di iche iche n'obodo ha niile, e, n'obodo ukwu ma n'obodo nta obula. 10 Ha manyeere onwe ha ogidi nkume, na ogidi chi Ashera n'elu ugwu obula, na n'okpuru osisi obula nwere ndo. 11 Ha churu aja nsure oku na-esi isi utu n'elu ugwu obula dika mba ndi naara ebi n'ala ahụ si eme, bu ndi Onyenwe anyi chupuru site n'ala ha, mgbe Izrel bjara biri n'ebe ahụ. Ha mere ihe ojoo di iche iche, nke mere ka iwe wee Onyenwe anyi nke ukwu. 12 E, ha fere arusi di iche iche ofufe, lefu anyi na Onyenwe anyi doru ha aka na nti si ha, "Unu emela ihe di otu a." 13 Mgbe niile ka Onyenwe anyi na-eziga ndi amuma ya, na ndi ohu uzo, ido Izrel na Juda aka na nti, si ha, "Siteni n'ajo ihe unu na-eme chegharia. Debeni iwu na ukuru m, dika iwu ahụ niile m nyere nna unu ha ka ha debe si di, nke m sikwa n'onu ndi ozi m bu ndi amuma nye unu." 14 Ma ndi Izrel juru ige nti. Kama ha kpachara anyi kwesie olu ha ike dika nna nna ha mere, bu ndi na-ekwenyeghi na Onyenwe anyi Chineke ha. 15 Ha juru ukuru ya niile na ogbugba ndu ya, nke ya na ndi bu nna nna ha gbara na iwu nke o doru ha aka na nti ka ha debe. Ha gbasoro chi arusi bu ihe efu, ha onwe ha ghokwara ihe efu. Ha nomiri mba di iche iche ndi ahụ bi ha gburugburu, n'agbanyeghi na Onyenwe anyi nyere ha iwu si, "Unu emela dika ha." 16 Ha juru idebe iwu niile Onyenwe anyi Chineke ha nyere ha. Ha meere onwe ha ogidi arusi Ashera, kporo onwe ha oyiya umu ehi abuo. Ha kporo isiala nye Baal, na anyanwu, na onwa, na kpakpando. 17 Ha jiri umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom chuo aja nsure oku nye chi ndi mba ozo. Ha gawara n'aja iju ase, na igba aja, si otu a nyefee onwe ha n'aka ime ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi, si otu a kpasuo ya iwe. 18 Ya mere, Onyenwe anyi wesoro Izrel iwe nke ukwu, wezuga ha site n'ihu ya. O dikwaghi onye o kwere ka o fodu, kariakwa naani ebo Juda. 19 Ma ndi Juda jukwara idebe ihe niile Onyenwe anyi bu Chineke ha nyere ha n'iwu. Ha sooro omume ojoo ndi Izrel webatara. 20 N'ihu nke a, Onyenwe anyi juru ndi Izrel niile. O tara ha ahuru site n'inyefe ha n'aka ndi na-apunara mmadu ihe n'ike

tutu ruo mgbe o mere ka e site n'ihu ya wezuga ha. 21 Mgbe Onyenwe anyi mere ka ndi Izrel dowapu onwe ha site n'alaeze Devid, ha mere Jeroboam nwa Nebat, eze ha. Ma Jeroboam mere ka Izrel site n'iso Onyenwe anyi wezuga onwe ha. O mere ka ha mee mmehie di ukwu. 22 O dikwaghi mgbe umu Izrel sitere n'ime mmehie ahụ Jeroboam dubara ha p̄ta, 23 tutu ruo mgbe Onyenwe anyi kpochapuru Izrel niile site n'ihu ya, dika o kwuru na o ga-eme, site n'onu ndi amuma na-ejere ya ozi. O bu nke a mere ndi Izrel ji gaa biri n'Asiria dika ndi a dotara n'agha ruo taa. 24 Eze Asiria sitere n'ala Babilon, Kuta, Ava, Hamat na Sefavaim kpota ndi mmadu bjara biri n'obodo Sameria inochi anyi ndi Izrel niile e sitere n'ebe ahụ bupu. N'uzo di otu a, ha nwetara Sameria birikwa n'obodo ya niile. 25 Ma mgbe ndi Asiria malitere ibi n'ebe ahụ, ha atughi egwu Onyenwe anyi, maobu fee ya ofufe. N'ihu ya, Onyenwe anyi zitere odum ndi batara n'etiti ha gbuo ufodu mmadu n'ime ha. 26 Ya mere, e zigara eze Asiria ozi si ya, "Ndi ahụ i dotara n'agha mee ka ha bia biri n'obodo Sameria amaghi ihe chi nwe ala ahụ choro. O zitere odum n'etiti ha, nke na-egbu ha, n'ihu na ndi ahụ amaghi ihe o choro." 27 Eze Asiria nyere iwu si: "Ka otu onye n'ime ndi nchujaja e si na Sameria dota n'agha laghachi gaa biri n'ebe ahụ, izi ndi bi n'obodo ahụ ihe chi ala ahụ choro." 28 Ya mere, otu n'ime ndi nchujaja eburu site na Sameria gaa ala ozo, bjara biri na Betel, kuziere ha otu ha ga-esi natu egwu Onyenwe anyi. 29 N'agbanyeghi nke a, ndi mba obula meere onwe ha chi nke aka ha n'obodo ahụ niile ebe ha bi n'ime ya. Ha guzobere chi ndi a n'ulo arusi nke ndi Sameria wuru n'ebe niile di elu. 30 Ndi si Babilon mere chi ha a na-akpo Sukot Benot; ndi si Kut emee Neagal, ebe ndi si Hamat mekwara Ashima. 31 Ndi si Ava mekwara Nibaz, na Tatak, ma ndi si Sefavaim na-esure umu ha n'oku dika aja nye Adramelek na Anamelek, bu chi ndi Sefavaim. 32 Ha turu egwu Onyenwe anyi, ma ha hoputara udi mmadu di iche iche site n'etiti onwe ha, ndi na-ejere ha ozi dika ndi nchujaja n'ulo chi ha di n'ebe niile di elu. 33 Ha na-atu egwu Onyenwe anyi ma ha gara n'ihu n'efe chi nke aka ha dika omenaala mba ebe ndi e si dota ha n'agha si di. 34 Ruo taa, ha na-anogidesi ike n'ife ofufe dika uzo ochie ha si di. Ha adighi atu egwu Onyenwe anyi, maobu mee dika ukuru na iwu niile, maobu dika ntuziaka na ihe niile enyere n'iwu si di, bu nke Onyenwe anyi nyere umu Jekob, onye o kporo

Izrel. **35** Mgbe Onyenwe anyị na ndị Izrel gbara ndụ, o nyere ha iwu sị, “Unu atụkwala chi ọzọ ọbụla egwu, maọbụ kpọọ isiala nye ha. Unu efela ha ofufe maọbụ chọọ aja nye ha. **36** Ma Onyenwe anyị, onye ji ike dị ukwu, na aka dị ike e setipuru esetipụ kpoputa unu site n’ala Ijipt, bụ naanị onye unu ga-atụ egwu. Ya ka unu ga-akpọ isiala nye, ya ka unu ga-achuru aja. **37** Unu ga-elezi anya hụ na unu debere ụkpuru na iwu niile, ntuziaka na ihe niile enyere n’iwu ndị a e deputara n’akwukwo nye unu. Unu atụkwala egwu chi ndị ọzọ. **38** Unu echefula ogbugba ndụ ahụ mụ na unu gbara. Unu akpokwala isiala nye chi ndị ọzọ n’ihi egwu. **39** Kama, tūonụ egwu ma fee Onyenwe anyị Chineke unu. Ọ bụ ya ga-anaputa unu site n’aka ndị iro unu niile.” **40** Ma ndị Izrel egaghị ntị, kama, dika ụzọ ọjọọ ha si di, ha fere chi ọzọ ofufe. **41** Ọ bụ ezie na ndị a na-efe Onyenwe anyị ofufe, ma ha nọgidekwara na-ejere arụsị niile ha ozi. Ruo taa, umu ha, na umu umu ha, gara n’ihu na-emekwa ihe nna nna ha mere.

18 N’afọ nke atọ nke ọchịchị Hoshea nwa Elaa eze Izrel ka Hezekaya nwa Ehaz eze Juda malitere ọchịchị nke ya. **2** Ọ gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ malitere i bụ eze. Ọ chiri iri afọ abụọ na itoolu na Jerusalem. Aha nne ya bụ Abija, ada Zekaraya. **3** O mere ihe ziri ezi n’anya Onyenwe anyị, dika nna nna ya David. **4** O wepuru ebe niile di elu, kurisie ogidi nsọ niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. O tipjakwara agwọ bronza ahụ Mosis mere, n’ihi na ruo n’oge ahụ, umu Izrel na-esure aja nsure oku na-esi isi uto nye ya. (A kpọrọ ya Nehushtan.) **5** Hezekaya tūkwasi Onyenwe anyị, Chineke Izrel obi ya. N’ezie, o newkwaghị onye ọzọ di ka ya n’etiti ndị eze Juda niile, ndi bu ya ụzọ chịa, na ndi so ya. **6** Ọ gbasoro Onyenwe anyị n’uzọ niile. O sitekwaghị n’uzọ Onyenwe anyị wezuga onwe ya. O debere ihe niile Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **7** Onyenwe anyị nonyeere ya n’ebe ọbụla ọ gara, ihe niile o mere gaara ya nke oma. O nupuru isi ju inokwa n’okpuru eze ndi Asirja, o fekwaghị ya ofufe. **8** O tigburu ndi Filistia n’ala ha niile ruo na Gaza, na obodo di ya gburugburu. Ọ lara obodo ahụ niile n’iyi, obodo ukwu niile e wusiri ike na obodo nta niile a na-ewusighi ike. **9** N’afọ nke anọ nke ọchịchị Hezekaya, nke bukwa afọ nke asaa nke ọchịchị Hoshea nwa Elaa, bụ eze Izrel, Shalmanesa, eze Asirja gbagoro imegide Sameria, nọchibido ya gburugburu. **10** Mgbe afọ atọ gasiri, n’afọ nke isii nke ọchịchị Hezekaya, na

afọ nke itoolu nke ọchịchị Hoshea, bụ eze Izrel, ndi agha Asirja dotara Sameria n’agha. **11** Ọ bụ n’oge ahụ ka eze Asirja bupuru ndi Izrel niile bulaa ha Asirja n’ime obodo Hala, na Gozan n’akuku iyi ukwu Hoboa, na n’obodo ndi Midia. **12** Nke a mere n’ihi na ha juru ige nti n’olu Onyenwe anyi bu Chineke ha, jukwa ime ihe o choro ka ha mee. Ha edebeghi ogbugba ndu ya na iwu niile Mosis onyeozu Onyenwe anyi nyere ha. Ha juru ige nti n’iwu ndi a, maobu debe ha. **13** N’afọ nke iri na anọ nke ọchịchị eze Hezekaya, Senakerib bu eze Asirja, busoro obodo Juda niile e wusiri ike agha, merikwaa ha. **14** Mgbe ahụ, Hezekaya choro uto o gase mee udo, zie ozi zigara eze Asirja n’obodo Lakish si ya, “Emehiela m, biko, site n’ala m puo. Aga m akwu gi ihe obula i choro n’aka m.” Eze Asirja sitere n’aka Hezekaya eze Juda nara nari talenti olaocha ato, na iri talenti olaedo ato. **15** Hezekaya chiri olaocha niile o chotara n’ulonso ukwu Onyenwe anyi, na aku niile di n’uloze, nye ya eze Asirja. **16** N’oge ahụ, Hezekaya bu eze Juda, nyakaputachara olaedo niile o ji techie ibo na ibo onu uto ulonso ukwu Onyenwe anyi, chiri ihe ndi a niile nye eze Asirja. **17** Eze Asirja sitere na Lakish zipu ochiagha onye okwa ya kasi ukwu, onyeisi ndi na-eje ozi na ochiagha ya na usu ndi agha ka ha jekwuru Hezekaya na Jerusalem. Ndi agha a bjaruru Jerusalem kwusi n’akuku olulu warawara e gwuru ebe Odo mmiri di elu si n’asofe, n’uzo e si aga obosara ala ndi na-asu akwa. **18** Mgbe ha kporo eze oku ka o bia, Eliakim nwa Hilkaia, onye nlekota uloze, na Shebna, ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, onye ndeko akuko ihe mere, puru jekwuru ha. **19** Ochiagha ahụ siri ha, “Gwanu Hezekaya: “Otu a ka eze ukwu ahụ, bụ eze Asirja na-ekwu, Ọ bụ na ginị ka ntukwasị obi gi dabere? **20** I na-ekwu na i nwere ndumodu na ike ibu agha, maobu naanị egbe onu ka i na-agba. Ọ bụ onye ka i na-atukwasị obi mere i ji enupu isi n’okpuru m? **21** Lee, amatara m na i na-atukwasị obi n’Ijipt, mkpanaka achara ahụ gbajiri agbaji, nke na-aduwa aka onye obula na-adabere na ya. Otu a ka Fero, eze Ijipt di nye ndi niile na-atukwasị ya obi. **22** Ma o buru na unu asi m, “Anyi na-atukwasị Onyenwe anyi bu Chineke anyi obi.” O bughị ya ka Hezekaya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asi Juda na Jerusalem, “Unu aghaghị ikpo isiala n’ebe ichu aja di n’ime Jerusalem?” **23** “Ma ugbu a, bia kwee nna m ukwu, bụ eze Asirja nkwa. Aga m enye gi puku inyinya abuo ma o buru na i nwere ike ichota ndi ga-

agba ha. **24** I ga-esi aña a ju otu onyeisi nke dikarisi nta n'ime ndjisi oru onyenwe m, na-agbanyeghika na i na-atukwasị obi n'Ijpt maka inweta ugbo agha na ndi na-agba inyinya? **25** Tinyere nke a, abjara m ibuso ala a agha na ibibi ya ma enweghi okwu sitere na Chineke bia? O bu Onyenwe anyi ya onwe ya gwara m ka m bilie megide obodo a, lakwaa ya n'iyi." **26** Mgbe ahụ, Eliakim nwa Hilkaia, Shebna na Joa siri ochiagha ahụ, "Biko, gwa ndi ohu gi okwu n'asusu Aramaik, ebe o bu na anyi na-aghota ya. Agwala anyi okwu n'asusu Hibru, ebe ndi no n'elu mgbidi ga-anu." **27** Ma ochiagha ahụ zaghachiri, "O bu n'ihhi naani nna unu ukwu na nye unu onwe unu ka nna m ukwu ji zite m, ka m kwuo ihe ndi a? O bughị n'ihhi ndi mmadu ahụ na-anodu n'elu mgbidi, ndi, dika unu, ha gase rie nsị ha nyuru, nuokwa mamiri ha nyuru?" **28** Mgbe ahụ, ochiagha ahụ guzoro were oke olu kwuo n'asusu Hibru, si, "Nurunu okwu eze ukwu ahụ, bu eze Asirja. **29** Nke a bu ihe eze siri, unu ekwela ka Hezekaya duhie unu. O pughi izoputa unu site n'aka m. **30** Unu ekwela ka Hezekaya mee ka unu tukwasị Onyenwe anyi obi. Mgbe o na-asị, 'N'ezie, Onyenwe anyi aghaghị inaputa anyi, a gaghị enyefe obodo a n'aka eze Asirja.' **31** "Unu anakwala Hezekaya ntị. Ihe a ka eze Asirja kwuru: Pukwutenu m, bjanu ka mu na unu mee udo. Mgbe ahụ, onye obula n'ime unu gari mkpuru si n'ubi vaini ya na nke si n'osisi fiig ya, nuokwa mmiri nke si n'ihe icheta mmiri ya: **32** ruo mgbe m ga-abia duru unu gaa n'ala dika nke unu, bu ala mkpuru oka na nke mmanya oheru, ala achicha na ubi vaini, ala mmanu anu na osisi oliv juputara n'ime ya. Horonu ndu ka unu ghara inwu. "Unu egela Hezekaya ntị, n'ihhi na o bu nrafu ka o na-arafu unu mgbe o na-asị, 'Onyenwe anyi ga-anaputa anyi.' **33** O nwere chi mba obula nke naputara ha site n'aka eze Asirja? **34** Olee ebe ka chi ndi Hamat na Apad no? Olee ebe ka chi ndi Sefavaim, Hena na Iva nokwa? Ha anaputala Sameria site n'aka m? **35** Olee chi n'ime chi mba ndi a niile bu nke zoputarala ala ya site n'aka m? Unu si anaa chee na Onyenwe anyi puru izoputa Jerusalem site n'aka m?" **36** Ma ndi ahụ niile gbara nkiti, ha ekwughị ihe obula, n'ihhi na eze nyere ha iwu si, "Unu azaghachila ya." **37** Mgbe ahụ, Eliakim nwa Hilkaia, onye na-ekweta uloze, na Shebna ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf ode akwukwo, ha yi uwe ha dowara adowa, biakwute Hezekaya gwa ya ihe niile onyeisi agha ahụ kwuru.

19 Mgbe eze Hezekaya, nuru nke a, o dowara uwe ya, yikwasị akwa mkpe, baa n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi. **20** zipuru Eliakim onye nlekota uloze, Shebna ode akwukwo eze na ndi okenye n'etiti ndi nchajaja, bu ndi yikwa akwa mkpe, ka ha jekwuru Aizaya onye amuma, nwa Emoz. **3** Ha siri ya, "Otu a ka Hezekaya siri, Ubochi taa bu ubochi ahulu, na iba mba na nke ihe ihere. Ubochi jogburu onwe ya dika ubochi nwanji no n'oke ihe mgbu nke imu nwa ma ike adikwaghị o ji amuputa nwa ya. **4** Ma eleghi anya Onyenwe anyi Chineke gi, ga-anu okwu ahụ niile nke Rabashaka bu ochiagha, onye nna ya ukwu bu eze Asirja, zitere ikwa Chineke di ndu emo. Eleghi anya Onyenwe anyi Chineke gi ga-abara ya mba n'ihhi okwu ndi a niile o kwuru, bu ndi o nuru. Ya mere, kpeere anyi ekpere, anyi bu ndi foduru ndu." **5** Mgbe ndi ozi eze Hezekaya biakwutere Aizaya, **6** o siri ha, "Otu a ka unu ga-asị nna unu ukwu, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Atula egwu n'ihhi okwu niile nke i nuru, bu nke ndi na-ejere eze Asirja ozi ji kwuluo m. **7** Gee ntị, mgbe o nuru akuko di anaa, aga m eme ka o choo ilaghachi n'obodo nke aka ya. N'ebe ahụ ka m ga-emekwa ka e jiri mma agha gbuo ya.'" **8** Mgbe ochiagha ahụ nuru na eze Asirja e sitela n'obodo Lakish pua, o laghachiri hu na eze Asirja na-ebuso obodo Libna agha. **9** N'oge ahụ, Senakerib natara ozi na Tiahaka, eze Kush, naputa ibia ibuso ya agha. Ya mere, o zipuru ndi ozi ka ha ga zie Hezekaya ozi, si, **10** "Gwanu Hezekaya, eze Juda, Ekwela ka Chineke onye i na-atukwasị obi duhie gi, mgbe o na-asị, 'Agaghị enyefe Jerusalem n'aka eze Asirja.' **11** N'ezie a, i nula ihe ndi eze Asirja mere obodo niile ha busoro agha, otu ha si bibie ha kpankpan. Ma a ga-anaputakwa gi onwe gi? **12** Chi niile nke mba niile ndi ahụ nna nna m ha lara n'iyi, ha naputara ha, bu chi ndi Gozan, Haran, Rezel na nke ndi Eden, ndi no na Tel Asa? **13** Olee ebe eze ndi Hamat maobu eze Apad no? Olee ebe eze obodo Lair, Sefavaim, Hena na Iva nokwa?" **14** Mgbe Hezekaya natara akwukwo ozi a site n'aka ndi ozi ahụ, guo ya, o weere ya gaa n'ime ulonso Onyenwe anyi, gbasaa ya n'ihu Onyenwe anyi. **15** Hezekaya kpere ekpere nye Onyenwe anyi, si, "O, Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, onye ocheeze ya di n'etiti ndi cherubim, naani gi bu Chineke na-achị alaeze niile nke uwa. O bukwa naani gi kere eluigwe na uwa. **16** To o ntị gi n'ala, o Onyenwe anyi ma nuru; meghee anya gi abuo Onyenwe anyi, ka ihu; gee ntị nukwa okwu ndi

ahụ Senakerib zitere, nke o ji ekwulu Chineke dị ndụ. **17** “N’eziokwu, Onyenwe anyị, ndị eze Asirja alala mba niile a dị iche iche na ala ha n’iyi, mee ka ha tọgborọ n’efu. **18** Ha atụnyekwala chi ha niile n’ime ọkụ, repiakwa ha, n’ihi na ọ bughị chi ka ha bụ, kama ha bụ naanị ihe a kpurū akpū, nke mmadū ji osisi na nkume pia. **19** Ugbu a, Onyenwe anyị Chineke anyị, biko, zoputa anyị site n’aka ya, ka alaeze niile nke ụwa mata na naanị gị Onyenwe anyị, naanị, bụ Chineke.” **20** Mgbe ahụ Aizaya nwa Emọz zigaara Hezekaya ozi sị, “Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel siri, Anụla m ekpere i kpere banyere Senakerib, eze Asirja. **21** Nke a bụ okwu nke Onyenwe anyị kwuru megide ya: “Nwaagboghọ na-amaghị nwoke, bụ Ada Zayon na-elelị gị anya, ma jirikwa gị na-eme ihe ọchị. Nwaada Jerusalem na-efufekwa isi ya mgbe ị na-agbapụ ọsọ **22** Onye ka ị kparịrị ma kwulukwaa? Ọ bụ onye ka ị sitere na nganga gị welie olu okwu gị na anya gị elu megide? Ọ bụ megide Onye Nsọ nke Izrel? **23** I sitere n’aka ndị ozi gị kparia Onyenwe anyị, kwuluo ya, ị sikhwa, “Eji m ọtụtụ ugboala m rigoruo ebe dị elu nke n’elu ugwu niile, n’ebe kachasị elu nke ugwu Lebanon. Egbudasjala m osisi sida ya niile toro ogologo, na osisi junipa ya niile kachasị mma. Ejeruola m na nsọtụ niile ya, bụ ebe kachasị maa mma n’oke ọhịa ya niile. **24** Egwuola m ọtụtụ olulu mmiri n’ala ndị mba ọzọ, nụkwa mmiri dị n’ebe ahụ. Ọ bụ ọbụ ụkwụ m ka m ji mee ka isi iyi niile dị n’Ijipt takpọ.” **25** “Ọ bụ na ị nùbeghi? Na mgbe ochie ka m kpebiri ya. N’ùbọchị ndị ahụ gara aga ka m nọ pia ọpipia ya; ugbu a, emeela m ka ọ bja na mmezu, na ị meela ka obodo nke mgbidi gbara gburugburu, ghoọ mkpokota nkume. **26** Ndị bi n’ime ha, ndị a napurū ike ha nwere bụ ndị dara mba, ndị e tinyekwara n’òndụ ihere. Ha dika ahijia ndụ puru n’ala ubi na ome na-epuputa epuputa nakwa ahijia na-etoputa n’elu ụlọ nke anwụ na-achakpo tupu o tolite. **27** “Ma amaara m ebe ị nọ ọndụ marakwa ọpupu gị na mbata gị marakwa oke iwe gị megide m. **28** N’ihi ọnuma dị gị n’obi megide m, n’ihi na mkparị gị eruola m ntị, aga m etinye nko m n’imi gị werekwa mkpụmkpụ igwe m kpachie egbugbere ọnyị gị mee ka ị laghachi site n’uzọ ahụ nke i siri bja.” **29** “Ma nke a ga-abụ ihe iribama, nye gị, Hezekaya: “N’afọ a unu ga-eri ihe na-epu n’onwe ya, n’afọ nke abụọ unu ga-eri ihe ubi si na nke ahụ puputa. Ma n’afọ nke atọ ghaanụ mkpurū ubi, weenụ ihe ubi; kụọ vajinị n’ubi vajinị, riekwanụ mkpurū ha. **30**

Ọzọkwa, ndị fọdurū n’alaeze Juda ga-agba mgborogwu n’okpuru ala, mịkwaa mkpurū n’elu. **31** N’ihi na ọ bụ site na Jerusalem ka ndị fọdurū ga-esi pụta; otu ndị fọdurū ndụ ga-esitekwa n’ugwu Zayon pụta. “Ọ bụ site n’inu ọkụ n’obi nke Onyenwe anyị, Onye purū ime ihe niile ga-emezu nke a. **32** “Ya mere, nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru banyere eze Asirja, sị, “Ọ gaghị azobata ụkwụ ya n’ime obodo a maọbụ gbaa ọ buladi otu àkụ n’ebe a. Ọ gaghị eji ọta jegharja n’onyị ụzọ ama ya, maọbụ wuo mgbidi nnọchibido megide ya. **33** Ụzọ o si bja ka ọ ga-esi laghachi; ọ gaghị abanye n’obodo a. Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **34** Aga m echebe obodo a, zoputakwa ya n’ihi aha m, na n’ihi Devid, bụ ohu m.” **35** N’abalị ahụ, mmuọ ozi Onyenwe anyị purū gaa tigbuo otu puku narị na puku iri asatọ na ise n’ulo ikwu ndị Asirja. Mgbe ndị mmadụ tetara n’isi ụtụtụ, lee, ozu ka ha juputara ebe niile. **36** Ya mere, Senakerib, eze Asirja biliri ije, laghachi n’ala ya. Ọ laghachiri biri n’obodo Ninive. **37** Otu ụbọchị, mgbe ọ nọ na-akpo isiala n’ulo chi ya a na-akpo Nisrok, umu ya ndị ikom aha ha bụ Adramelek na Shareza were mma agha gbuo ya. Ha gbapurū ọsọ gbaga n’ala Ararat. Isahadon, bụ nwa ya nwoke, ghorọ eze n’onyodu ya.

20 N’oge ahụ, Hezekaya rjara orja ruo na ọ gaara anwụ. Aizaya onye amuma nwa Emọz bjakwutere ya sị ya, “Otu a ka Onyenwe anyị siri, Dozie ezinaulo gị, n’ihi na ị ga-anwụ. I gaghị esite n’ute orja a bilie.” **2** Hezekaya tughariri chee ihu ya n’aja ulo, kpee ekpere nye Onyenwe anyị, sị, **3** “Chetakwa, Onyenwe anyị, otu m si jegharja n’ihu gị n’ikwesị ntukwasị obi, jiri obi m niile fee gị ofufe, ma meekwa ihe dị mma n’anya gị.” Hezekaya bekwara akwa nke ukwu. **4** Tupu Aizaya esite n’etiti ogige uloze pụọ, okwu nke Onyenwe anyị rutere ya ntị, sị ya: **5** “Gaghachi azụ, gaa gwa Hezekaya, onye na-achị ndị m, ‘Otu a ka Onyenwe anyị bụ Chineke nna gị Devid, kwuru: Anụla m ekpere gị, ahukwala m anya mmiri akwa gị, aga m agwo gị. Aga m eme ka ahụ dị gị ike n’ùbọchị nke atọ site taa, mgbe ahụ ị ga-aga n’ulonso ukwu Onyenwe anyị. **6** Aga m atukwasị afọ iri na ise n’ùbọchị ndụ gị. Aga m anaputakwa gị na obodo a site n’aka eze Asirja. Aga m echebe obodo a n’ihi mu onwe m, na n’ihi Devid, bụ ohu m.” **7** Mgbe ahụ, Aizaya siri, “Kwadoonụ mmanu fiigị ọkụ.” Ha mere nke a, teekwasị ya n’elu etuto ahụ, ahụ dikwara ya mma. **8** Mgbe ahụ, Hezekaya juru

Aizaya si, “Gini ga-abu ihe iribama na Onyenwe anyi ga-agwo m, na m ga-aga n’ulonso ukwu Onyenwe anyi n’ubochi nke atọ na-abia n’ihu?” 9 Aizaya zara, “Nke a bu ihe ama Onyenwe anyi nye gi na Onyenwe anyi gamezu ihe o kwere na nkwa. I chorọ ka onyinyo a gaa n’ihu ihe nrigo iri, ka o bu ka o laa azu ihe nrigo iri?” 10 Hezekaya zara si, “O di mfe ka onyinyo gaa n’ihu nzo ukwu iri. Ma mee ka onyinyo a laa azu ihe nrigo iri.” 11 Mgbe ahụ, Aizaya, onye amuma rioro Onyenwe anyi ka o meere Hezekaya nke a. Onyenwe anyi mekwara ka onyinyo laghachi azu ihe nrigo iri dika o si gbada n’ihe nrigo ulo Ehaz. 12 N’oge ahụ, Merodak-Baladan, nwa Baladan, bu eze Babilon zigaara Hezekaya akwukwo ozi ekele na onyinye, n’ihi na o nuru na Hezekaya rjara orja. 13 Hezekaya nabatara ndi ozi ahụ gosi ha ihe niile di n’uloaku ya, oloacha, na oloaedo, uda di iche iche na-esi isi utọ na ezigbo mmanu oliv, ulo ebe ngwa agha ya niile di, na ihe niile bu aku o nwere. O dighi ihe di n’uloeze ya maobu n’alaeze ya niile nke o na-egosighi ha. 14 Mgbe ahụ, Aizaya onye amuma jekwuru eze Hezekaya juo ya si, “Gini ka ndi ikom ndi ahụ kwuru? Ebeekwa ka ha si biakwute gi?” Hezekaya zara si, “O bu n’ala di anya ka ha si, ha si Babilon.” 15 Onye amuma juru, “Gini ka ha huru n’ulo gi?” Hezekaya zara si, “Ihe niile nke di n’ulo m ka ha huru. O dighi ihe niile di n’uloaku m nke m na-egosighi ha.” 16 Mgbe ahụ, Aizaya siri Hezekaya, “Gee nti nuru okwu Onyenwe anyi. 17 Lee, oge na-abia mgbe a ga-eburu ihe niile di n’uloeze gi, na ihe niile nke nna nna gi ha debere n’uloaku ruo taa, buru ha bulaa Babilon. O dikwaghi ihe ga-afodu, otu a ka Onyenwe anyi kwuru. 18 A ga-ebupu ufodu n’ime umu gi, ndi bu ahụ na obara gi, ndi a ga-amutara gi, buru ha puo n’ebe di anya, ha ga-abu ndi onozu n’uloeze nke eze Babilon.” 19 Hezekaya zaghachiri, “Okwu Onyenwe anyi nke i kwuru di mma.” N’ihi na o chere n’obi ya si, “O bu na udo na nchekwa agaghi adi n’oge ndu m?” 20 Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n’oge ochichi Hezekaya, oru niile o ruru, tinyere odo mmiri o gwuru, na olulu owa mmiri na-aga o gwuru, nke o ji webata mmiri n’ime obodo, o bu na e deghi ha n’akwukwo akuko ihe mere n’oge ndi eze Juda? 21 Hezekaya sooro ndi nna nna ya dinaa n’onwu. Manase nwa ya ghorọ eze n’onodu ya.

21 Manase gbara afọ iri na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiru iri afọ ise na ise na Jerusalem.

Aha nne ya bu Hefziba. 2 O mere ihe di njo n’anya Onyenwe anyi, site n’igbaso ihe aru niile nke ndi mba ozo bi n’ala ahụ na mbu mere, bu ndi Onyenwe anyi chupuru n’ihu ndi Izrel. 3 O wugariri ebe di elu niile nke nna ya Hezekaya lara n’iyi. O wukwara ebe ichu aja di iche iche nye Baal, piakwa ogidi Ashera, dika Ehab eze Izrel mere. O kporo isiala nye usuu ihe niile nke di na mbara eluigwe, feekwa ha ofufe. 4 O wuru ebe ichu aja di iche iche, n’ime ulonso Onyenwe anyi, nke Onyenwe anyi, kwuru okwu banyere ya si, “O bu na Jerusalem ka m ga-etinye Aha m.” 5 O wuru ebe ichu aja nye usuu ihe niile di na mbara eluigwe, n’ogige abuo nke n’ulonso Onyenwe anyi. 6 O jikwa nwa ya nwoke chuo aja n’ime oku, o gbara aja, choro osisa n’aka ndi mgbaasi, juta ase n’aka ndi na-aju mmuo ojoo ase, ya na ndi dibia afa mekokwara ihe. O mere ihe di njo n’ebe o di ukwu n’anya Onyenwe anyi, si otu a kpasuo ya iwe. 7 O were chi Ashera a biri api, bu nke o mere, debe n’ime ulonso ahụ, nke Onyenwe anyi gwara Devid na nwa ya Solomon okwu, si, “N’ulonso a na n’ime Jerusalem, nke mu onwe m hoputara site n’ebo niile nke Izrel, ka m ga-akpokwasị Aha m ruo mgbe ebighi ebi. 8 Ma agaghi emekwa ka ukwu ndi Izrel wagharia ozo site n’ala ahụ nke m nyere ndi nna nna ha, naani ma o buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n’iwu ma debekwa iwu niile nke ohu m bu Mosis nyere ha.” 9 Ma ha egeghi nti, Manase duhiere ha, mee ka ha mee ihe di njo karia nke ndi mba niile ndi Onyenwe anyi lara n’iyi site n’ihu ndi Izrel. 10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kwuru okwu site n’onu ndi amuma ya, si, 11 “N’ihi na Manase, eze Juda emeela ihe aru ndi a, o meela ihe di njo karia nke ndi Amorait, bu ndi bu ya uzo, o werela arusi ya duba Juda n’ime mmehie. 12 Ya mere, nke a bu ihe Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, siri: Lee, ana m aga iweta mbibi di ukwu nke ga-adakwasị Jerusalem na Juda, nke nti obula nuru ya gazu wuruwuru. 13 Aga m esetipu eriri itu otutu nke m ji megide Sameria na ihe itu mgbidi nke m ji megide ulo Ehab, n’elu Jerusalem. Aga m ehichapu Jerusalem dika mmadu si ehichapu efere, hichaa ya ihu na azu ma kpuo ya ihu n’ala. 14 Aga m agbakutakwa ndi foduru n’ihe nketa m azu, were ha nyefee n’aka ndi iro ha. Ha ga-agho ihe anaara n’ike, ghookwa ihe nkwa n’agha nye ndi iro ha niile, 15 n’ihi na ha emeela ihe di njo n’anya m, kpasukwaa m iwe, site n’ubochi nna nna ha si Ijipt puta obuladi ruo taa.” 16 Nke ka nke,

Manase gbukwara ọtụtụ ndị aka ha dị ọcha, ruo na ọ wụsaara ọbara ha site n'otu akụkụ Jerusalem ruo n'akụkụ nke ọzọ ya, nke a agụnyeghị mmehie ahụ nke o dubara ndị Juda ime, nke mere ka ha mee ihe dị njọ n'anya Onyenwe anyị. **17** Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Manase na ihe niile o mere, tinyere mmehie niile nke o mere, ọ bụ na e degħi ha n'akwụkwọ akụkọ ihe mere n'oge ndị eze Juda? **18** Manase soro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwu, e lie ya n'ime ubi a gbara ogige n'ụlọeze ya, bụ ubi Ụza a gbara ogige. Amọn nwa ya ghoro eze n'ọnọdu ya. **19** Amọn gbara iri afọ abụọ na abụọ mgbe ọ malitere ịbụ eze. Ọ chiri afọ abụọ na Jerusalem. Aha nne ya bụ Meshulemet, ada Haruz onye Jotba. **20** O mere ihe dị njọ n'anya Onyenwe anyị dika nna ya Manase mere. **21** Ọ gbasoro ụzọ ahụ niile dị iche nke nna ya gbasoro. O fere arụsị niile nke nna ya fere, kpọkwa isiala nye ha. **22** Ọ juru iso Onyenwe anyị, bụ Chineke nna nna ya ha, jukwa ibi ndụ irube isi nye ya. **23** Ndị na-ẹjere Amọn ozi gbara izu megide ya, ha gburu eze n'ime ụlọeze ya. **24** Mgbe ahụ, ndị ala ahụ gburu ndị niile ahụ gbara izu megide eze Amọn. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'ọnọdu ya. **25** Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Amọn na ihe ndị o mere, ọ bụ na e degħi ha n'akwụkwọ akụkọ ihe mere n'oge ndị eze Juda? **26** E liri ya n'ili nke aka ya, dị n'ogige Ụza. Josaya nwa ya ghoro eze n'ọnọdu ya.

22 Afọ asatọ ka Josaya gbara mgbe ọ malitere ịbụ eze Juda. Iri afọ atọ na otu ka ọ chiri na Jerusalem. Aha nne ya bụ Jedida, nwa Adaya onye Bozkat. **2** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị, gbasookwa ụzọ niile nke nna nna ya Devid kpamkpam, o sighi n'ụzọ a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maọbụ n'aka ekpe. **3** N'afọ nke iri na asatọ nke ọchịchị ya, eze Josaya, zigara ode akwụkwọ bụ Shefan nwa Azalaya, onye bụkwa nwa nwa Meshulam, ka ọ gaa n'ụlọnsọ Onyenwe anyị. Ọ siri ya, **4** “Gakwuru Hilcaya onyeisi nchụaja, si ya, gụkọta ego nke e webatara n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, bụ nke ndị na-eche onụ ụzọ nakotara site n'aka ndị mmadụ. **5** Gwa ha ka ha nyefee ya n'aka ndị ikom ahoputara maka ilekọta ọrụ n'ụlọnsọ ahụ. Ka ndị ikom a kwụọ ndị ọrụ na-aruzi ụlọnsọ Onyenwe anyị ụgwọ ọrụ, **6** ya bụ, inye ya ndị ọkpọ ntu, ndị na-ewu ụlọ, na ndị na-edo nkume ụlọ. Ha jirikwa ego ahụ zuta osisi na nkume a wara awa, maka i ji dozie ụlọnsọ ahụ. **7** Ọ dighi mkpa ka

ha guzie otu ha si mefuo ego nke e nyefere ha n'aka, n'ihu na ọrụ ha egosila na ha kwesiri ntụkwasị obi.” **8** Hilcaya onyeisi nchụaja, siri Shefan ode akwụkwọ, “Achotala m Akwụkwọ Iwu n'ime ụlọnsọ Onyenwe anyị.” O nyere ya Shefan, onye nke gụkwara ya. **9** Mgbe ahụ, Shefan, bụ ode akwụkwọ, bjakwutere eze, gwa ya si, “Ndị ozi gi enyefela ego niile nke di n'ụlọnsọ Onyenwe anyi n'aka ndi ọrụ na n'aka ndi nlekota nọ n'ụlọnsọ Onyenwe anyi.” **10** Mgbe ahụ, Shefan bụ ode akwụkwọ, gwara eze si, “O nwere akwụkwọ Hilcaya, onye nchụaja nyere m.” Shefan guputara ihe di n'akwukwo a n'ihu eze. **11** Mgbe eze nuru okwu niile di n'ime Akwukwo Iwu ahụ, ọ dọwara uwe ya. **12** O nyere Hilcaya bụ onyeisi nchụaja, Ahikam nwa Shefan, Akboa nwa Mikaya, Shefan ode akwụkwọ na Asaya, bụ onye ọrụ eze, iwu, si ha, **13** “Gaanu juta Onyenwe anyi ase, n'isi m na n'isi ndi m, na Juda niile, banyere ihe niile e dere n'akwukwo a nke a chotara. N'ihu na onuma Onyenwe anyi di ukwu bụ nke na-ere oku megide anyi, n'ihu na ndi bu anyi uzọ erubeghi isi n'okwu nke akwukwo iwu a, ha agbasoghi ihe niile e dere n'ime ya banyere anyi.” **14** Hilcaya onye nchụaja, Ahikam, Akboa, Shefan na Asaya, jekwuuru Hulda, bụ onye amuma nwanyị. Onye bụ nwunye Shalum, nwa Tikva, nwa Hahas, ọ bụ onye na-elekota uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru ọhuru. **15** Ọ siri ha, “Otu a ka Onyenwe anyi bụ Chineke nke Izrel kwuru: Gwanu nwoke ahụ ziri unu ka unu bjakwutem, si, **16** ‘Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ga-adakwasị ebe a na ndi niile bi n'ime ya, dika ihe niile e dere n'ime akwukwo nke eze Juda guru, si di. **17** N'ihu na ha ajula m, gbakuta m azu, chuo aja nsure oku na-esi isi uto nye chi ndi ozo, kpasuo m iwe site na arusi niile nke aka ha meputara. Iwe m ga-adi oku megide ebe a, ọ gaghi akwusikwa.’ **18** Gwanu eze Juda, onye ahụ zitere unu ijuta ase site n'onu Onyenwe anyi si ya, ‘Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndi ahụ i nuru. **19** N'ihu na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihu Chineke, mgbe i nuru ihe m kwuru megide ebe a na ndi bi n'ime ya, na ha ga-abu ihe a buru onu, na ihe togboro n'efu, n'ihu na i dọwara uwe gi, bekwaa akwa n'ihu m, mu onwe m anukwala, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **20** Ya mere, aga m achikota gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghi ahụ mbibi nke m ga-eme ka ọ bjakwasị ebe a.’” Ha laghachiri inye eze osisa ya.

23 Mgbe ahụ, eze zigara ozi kpọkọta ndị okenye Juda na Jerusalem. **2** Ọ gara n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, ya na ndị ikom Juda niile, ndị niile bi na Jerusalem, na ndị nchụaja, na ndị amụma niile, na ndị mmadụ niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. Ọ gupụtara na ntị onye ọbụla okwu niile si n'akwụkwọ ọgbugba ndụ ahụ, bụ nke achọtara n'ime ụlọnsọ Onyenwe anyị. **3** Eze guzoro n'akụkụ ogidi, kwee nkwa n'ihu Onyenwe anyị, igbaso Onyenwe anyị, na iji obi ya niile, na mkpuruobi ya niile, debe ihe niile o nyere n'iwu, n'ihe ama ya niile na ụkpuru ya niile. O si otu a mee ka okwu niile nke ọgbugba ndụ ahụ e dere n'akwụkwọ guzosie ike. Mgbe ahụ, ndị mmadụ niile kwekwara nkwa idebe ọgbugba ndụ ahụ. **4** Eze nyere Hilkaaya onyeisi nchụaja na ndị nchụaja na-esote n'okwa, na ndị na-eche ọnụ ụzọ mbata, iwu ka ha site n'ụlọnsọ Onyenwe anyị kwaputasia ngwongwo niile e mere nye Baal, na Ashera, na usuu ihe niile nke mbara eluigwe. O sunyere ha niile ọkụ n'azụ Jerusalem, n'ohia dị na Ndagwurugwu Kidron, buru ntụ ha bulaa Betel. **5** Ọ chụdara ndị nchụaja arụsị ndị ahụ niile, bụ ndị eze Juda hoptara isure ihe na-esi isi uto n'elu ebe di elu nke obodo Juda nakwa ebe di ọkụ. N'ihia na ndị nchụaja ndị a achụla aja, surekwaa ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n'ebe ichu aja di n'elu ugwu niile di n'obodo di iche iche na Juda, nakwa ndi di gburugburu Jerusalem. Ha bu ndi surere ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nye Baal, na anyanwu, onwa na kpakpando, nyekwa usuu niile nke mbara eluigwe. **6** O sikwa n'ụlọnsọ Onyenwe anyi bupu ogidi chi Ashera, wezuga ya n'azụ Jerusalem, na Ndagwurugwu Kidron. Ebe ahụ ka o nọ suo ya ọkụ, supia ya ka o ghọo ntụ, fesaa ya n'ebe a na-eli ndi mmadu efu. **7** Ọ kwadakwa ụlọ obibi umu ndi ikom na-agba akwuna di nọ n'ụlọnsọ Onyenwe anyi. N'ebe ndi inyom na-anọ na-akpara Ashera akwa. **8** O mere ka ndi nchujaja niile site n'obodo Juda niile bia, o merukwara ebe ichu aja niile nke di elu, site na Geba ruo Biasheba, ebe ndi nchujaja ndi a noro suree ihe nsure ọkụ na-esi isi uto. Ọ kwaturu ọnụ ụzọ ama nke di n'ebe ọnụ ụzọ ama Joshua, onye bu govanọ obodo, nke di n'akukụ aka ekpe nke ọnụ ụzọ ama obodo. **9** Ma e kweghi ka ndi nchujaja ahụ jee ozi n'ụlọnsọ Onyenwe anyi di na Jerusalem, ma o nyere ha ike iso ndi nchujaja ndi ọzọ rie achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. **10** Josaya meruru Tofet, laa ya n'iyi. Tofet bu ebe ichu aja di na Ndagwurugwu

nke Ben Hinom. O mere nke a igbochi mmadu obula iji nwa ya nwoke, maobu nwa ya nwanyi churo chi Molek aja nsure oku. **11** O sitere n'onu uzọ ulonsọ ukwu Onyenwe anyi wepu inyinya ndi ahụ ndi eze Juda doro nsọ nye anyanwu. Inyinya ndi a di n'ogige ulonsọ Onyenwe anyi n'ebe di nso n'ulo onyeozu aha ya bu Netan-Melek. Josaya kporo ugbo agha ndi a niile e doro nsọ nye anyanwu oku. **12** Josaya kwadara ebe ichu aja niile nke ndi eze Juda wukwasiri n'elu uloeze, n'elu elu ulo Ehaz. Ọ kwadakwa ebe ichu aja niile nke Manase wuru n'ime ogige abuo nke ulonsọ ukwu Onyenwe anyi, kporo ha kpofuo n'ime Ndagwurugwu Kidron. **13** Eze merukwara ebe ichu aja niile di n'akukụ owuwa anyanwu obodo Jerusalem n'akukụ ndida nke Ugwu Mbibi, nke Solomon eze Izrel wuru nye chi Ashtoret, ihe aru ndi Sardon, na chi Kemosh, ihe aru ndi Moab, na chi Molek, ihe aru umu Amon. **14** Josaya kwadakwa ogidi nkume niile, gbutuo ihe arusi Ashera niile, werekwa okpukpu ndi mmadu wusa n'elu ala ahụ niile. **15** Josaya kwadakwa ogidi niile di na Betel, nke Jeroboam nwa Nebat wuru mgbe o dubara ndi Izrel na mmehie. Ọ kwadara ebe ichu aja di n'ebe ahụ, kujisie nkume e doro n'ebe ahụ, gwerie ha dika ntụ. Ọ kpokwara arusi Ashera oku. **16** Josaya legharikwara anya gburugburu hu otutu ili di n'elu ugwu. O ziri ndi ohu ya ka ha gaa chiputasia okpukpu di n'ili ahụ niile, kporo ha oku n'elu ebe ichu aja imeru ya, dika okwu Onyenwe anyi si di, nke onye nke Chineke kwuputara mgbe o buru amuma banyere ihe ndi a. **17** Josaya juru ndi guzo n'ebe ahụ ajuju si, "Ọ bu ili onye bu nke a?" Ndi ikom obodo ahụ zara si, "Ọ bu ili onye nke Chineke ahụ si Juda bia buo amuma megide ebe ichu aja Betel. O buru amuma na ihe ndi a i na-eme ebe ichu aja a ga-emezu." **18** Mgbe ahụ, Josaya zara si ha, "Hapunu ya ka o guzoro onwe ya. Ka nwoke obula gharakwa ichiputa okpukpu ya." Ha hapuru okpukpu ya, hapukwa okpukpu onye amuma ahụ si Sameria bia. **19** Dika o mere na Betel, otu a ka Josaya wepuru ma merukwaa ebe ichu aja niile di n'ebe niile di elu nke ndi eze Izrel wuru n'obodo niile nke Sameria, bu ebe ichu aja kpasuru Onyenwe anyi iwe. **20** O gburu ndi nchujaja chi ndi a niile n'elu ebe ichu aja ha, suo okpukpu ha oku n'elu ebe ichu aja ha. Mgbe o mesiri ihe ndi a, o laghachiri na Jerusalem. **21** Eze nyere ndi Juda niile iwu si ha, "Meerenu Onyenwe anyi Chineke unu Mmemme Ngabiga, dika e dere ya n'akwukwo ọgbugba ndu a."

22 O nwebeghị mgbe e mere ụdị Mmemme Ngabiga dika nke a n'oge ọbụla, site n'ụbọchị ndị ikpe bụ ndị duru Izrel maọbụ n'ụbọchị ndị eze Izrel na eze niile chiri Juda, ọ dighị nke yiri Mmemme Ngabiga a. 23 Ma ọ bụ n'afọ nke iri na asatọ nke ọchịchị eze Josaya, n'ime Jerusalem ka a nọ mee Mmemme Ngabiga a nye Onyenwe anyị. 24 Ọzọkwa, Josaya gara n'ihu kpochapụ ndị niile na-ajụta mmụọ ọjọọ ase, na ndị dibia afa, na arụsị ezinaụlo di iche iche, na arụsị a piri api, na ihe arụ niile nke a hụrụ n'ime Juda na Jerusalem niile. O mere nke a ka e mezuo ihe niile e dere n'ime akwụkwọ ahụ Hilikaya onye nchụaja chọtara n'ụlọ Onyenwe anyị. 25 Ọ dighị eze ọzọ n'ime ndị niile buru ya ụzọ chịa nke dika Josaya, onye chigharịkwutere Onyenwe anyị. Onye ji obi ya niile, na mmụọ ya niile na ike ya niile debe iwu niile e nyere Mosis. Ọ dikwaghị eze ọzọ dika ya, onye biliri mgbe ọ nwusiri. 26 Ma ihe ndị a emeghị ka iwe ọkụ Onyenwe anyị na-ewe megide Juda dajụọ, bụ iwe a kpasuru ya n'ihu ihe ọjọọ niile nke Manase mere. 27 Ya mere, Onyenwe anyị siri, "Aga m ekpochapụ Juda niile site n'ihu m, dika m si kpochapụ Izrel niile. Aga m ajụkwa obodo ahụ m họtara, bụ Jerusalem, jụkwa ụlọnsọ ukwu a nke m kwuru banyere ya sị, 'N'ime ya ka Aha m ga-adi.'" 28 Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Josaya na ihe niile o mere, ọ bụ na e deghị ha n'akwụkwọ akụkọ ihe mere n'oge ndị eze Juda? 29 N'oge Josaya bụ eze, Fero Neko, eze Ijipt, gbagoro gaa n'akụkụ osimiri Yufretis inyere eze Asiria aka. Eze Josaya pụkwara izute ya n'agha, ma Neko zutere ya n'agha, gbuo ya na Megido. 30 Ndị na-ejere Josaya ozi sị na Megido buru ozu ya n'ime ụgbọ agha bulata ya na Jerusalem, lie ya n'ili nke aka ya. Ndị ala ahụ kpọrọ Jehohaz nwa nwoke Josaya, tee ya mmanụ, mee ya eze n'ọnọdụ nna ya. 31 Jehohaz gbara iri afọ abụọ na atọ mgbe o bidoro ichi, ma ọ chiri na Jerusalem ọnwaa atọ. Aha nne ya bụ Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. 32 O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi dika ndi eze buru ya uzo. 33 Ma Fero Neko keere ya agbu na Ribla n'ala Hamat, ime ka ọ ghara ichikwa na Jerusalem. Neko kwagidere ndi Juda ka ha tuoro ya utu nari talenti olaocha, na otu talenti olaedo. 34 Fero Neko mere Eliakim nwa nwoke Josaya, eze, n'ọnọdụ Josaya bụ nna ya. Ọ gughariri aha Eliakim ka ọ buru Jehoiakim. Ma o duuru Jehohaz gaa Ijipt, ebe ọ nọ nwuo. 35 Jehoiakim kwuru Fero Neko olaocha na olaedo ahụ ọ nara n'aka ya. Ka o nwee ike mee nke a, o kere utu

n'ala ahụ, werekwa ike nara ndi ala ahụ olaocha na olaedo, dika mkpebi ha si di banyere ihe onye ahụ ga-akwu. 36 Jehoiakim gbara iri afọ abuo na ise mgbe o malitere ibu eze. Ọ chiri afọ iri na otu na Jerusalem. Aha nne ya bụ Zebida nwa Pedaya, onye Ruma. 37 O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi, dika ihe niile nna ya ha ndi bu ya uzo mere.

24 N'oge Jehoiakim na-achi, Nebukadneza eze Babilon ji ike bata n'ala ya, mee ka Jehoiakim ghoo ohu ya afọ atọ. Ma o mesiri tugharja megide Nebukadneza, nupukwa isi n'okpuru ya. 2 Onyenwe anyi zigara ndi na-apunara mmadu ihe site na Kaldia, Aram, Moab na ndi Amon, ka ha ga bibie Juda. Ọ bụ n'usoro okwu Onyenwe anyi kposara site n'onu ndi amuma ya. 3 N'ezie, ihe ndi a bjakwasiri Juda dika Onyenwe anyi si nye ya n'iwu, ka o si otu a kpochapụ ha site n'ihu ya n'ihu mmehie niile Manase mere, na dika ihe niile o mere si di, 4 tinyere obara ndi aka ha di ocha nke ọ wusiri. N'ihu na o mere ka obara ndi aka ha di ocha juputa na Jerusalem. Onyenwe anyi ekwekwaghị agbaghara ajo omume di otu a. 5 Akuko ọzọ niile gbasara ọchichị Jehoiakim na ihe niile o mere, e deghị ha n'akwụkwọ akụkọ ihe e mere n'ụbọchị ndi eze Juda? 6 Jehoiakim sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. Jehoiakin nwa ya ghorọ eze oheru n'onodu ya. 7 Ma eze Ijipt esiteghị n'ala ya puta ọzọ, n'ihu na eze Babilon nochiri oke ala ya niile, site na mmiri iyi Ijipt ruo n'oke Osimiri Yufretis. 8 Jehoiakin gbara afọ iri na asatọ mgbe ọ malitere ibu eze. Ọ chiri naani onwa atọ na Jerusalem. Aha nne ya bụ Nehushta, nwa Elnatan, onye Jerusalem. 9 O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi, dika nna ya ha mere. 10 N'oge ọ bụ eze, ndiisi Nebukadneza, eze Babilon bjara, gbaa Jerusalem gburugburu ma nochibido obodo ahụ n'agha. 11 Nebukadneza, eze Babilon n'onwe ya, bjara n'obodo ahụ mgbe ndi agha ya gbara ya gburugburu. 12 Jehoiakin, bụ eze Juda, na nne ya na ndi oru ya niile na ndisi niile na ndisi ozi ya niile were onwe ha nyefee Nebukadneza n'aka. N'afọ asatọ nke ọchichị eze Babilon ka ọ kpuru Jehoiakin dika onye mkporo. 13 Ọ kwakoro akụ niile di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, na ndi nke di n'uloze, o gbukakwara ihe olaedo niile Solomon eze Izrel tinyere n'ulonso ukwu Onyenwe anyi buru ha bulaa Babilon, ihe a niile mere dika Onyenwe anyi kwururii. 14 O bupukwara puku ndi ikom iri site na

Jerusalem bulaa ha Babilon dika ndi a dotara n'agha. Ndi so n'ime ndi a bu ndjisi niile na ndi agha niile. O bupukwara ndi na-akwa nka niile na ndi okpu uzu. Naani ndi na-enweghi ike, na ndi ogbenye ka o hapuru n'ala ahụ. **15** Nebukadneza kpuru Jehoiakin ka o ga biri na Babilon. O sikwa na Jerusalem kporo nne eze, na ndi nwunye eze, ndi ozi ya, na ndi niile a ma ama n'ala ahụ gaa Babilon. **16** Eze Babilon bupukwara ndi ikom niile di ike ma tozukwaa ibu agha, ndi onogogu ha di puku asaa, tinyere otu puku ndi oru aka, na ndi oru nka, bulaa ha Babilon. **17** O mere nwanne nna Jehoiakin, bu Matanaya, eze n'onodu ya. O gughariri ya aha, kpo ya Zedekaya. **18** Iri afọ abuo na otu ka Zedekaya gbara mgbe o malitere ibu eze n'ime Jerusalem. Aha nne ya bu Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. O chiru dika eze na Jerusalem afọ iri na otu. **19** Ma o mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi dika Jehoiakim mere. **20** O bu n'ihu iwe Onyenwe anyi ka ihe ndi a niile ji biakwasị Jerusalem na Juda. N'ikpeazu, o sitere n'ihu ya chupu ha. N'oge a, Zedekaya nupuru isi n'okpuru eze Babilon.

25 N'afọ nke itoolu nke ochichi ya, n'onwa nke iri, n'ubochi nke iri, Nebukadneza, eze Babilon duuru ndi agha ya niile bia ibuso Jerusalem agha. O mara ulo ikwu n'azu obodo ahụ, wukwaa mgbidi nnochibido gburugburu obodo ahụ. **2** Anochibidoro obodo a n'agha ruo n'afọ nke iri na otu nke ochichi eze Zedekaya. **3** N'ubochi nke itoolu nke onwa ano n'afọ ahụ, oke unwu siri ike di n'obodo ahụ ruo na o dikwaghi nri di nke ndi mmadu ga-eri. **4** Mgbe ahụ, e tipuru oghere n'aja mgbidi obodo ahụ, ndi agha niile ji abali gbapu site n'onu uzo ama nke di n'etiti mgbidi abuo n'akuku ubi eze a gbara ogige, n'agbanyeghi na ndi Kaldia no obodo ahụ gburugburu. Ha gbapuru chee ihu n'uzo Araba. **5** Ma ndi agha Kaldia chusoro eze n'azu, chukwute ya na mbara ala Jeriko. Ndi agha ya niile sitere n'ebe o no gbasasia, hapu ya, **6** e jide ya. Ha kpuagara ya eze Babilon, n'obodo Ribla, ebe a no maa ya ikpe. **7** Ha gburu umu ndi ikom Zedekaya n'ihu ya. Ha ghupuru anya ya abuo, jiri udo bronz kee ya agbu, kporo ya gaa Babilon. **8** N'ubochi nke asaa, n'onwa nke ise nke afọ iri na itoolu nke ochichi eze Nebukadneza na Babilon, Nebuzaradan, ochiagha ndi nche, onyeisi n'oru eze Babilon, bjarutere Jerusalem. **9** O sunyere ulonso Onyenwe anyi oku, uloze na ulo niile di na Jerusalem, ulo obula bu nke di mkpa ka o

surere oku **10** Ndi agha Kaldia niile bu ndi no n'okpuru onyeisi ndi nche eze kwaturu mgbidi niile gbara Jerusalem gburugburu. **11** Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze, buuru ufodu mmadu ndi foduru n'obodo, na ndi niile fodukwara, ha na ndi ozo ahụ ji aka ha gbakwuru eze bulaa ha Babilon, ka ha ga biri n'ala ozo. **12** Ma ochiagha ahụ, hapuru ufodu na ndi ahụ bu nnoo ndi ogbenye onu ntu, ka ha na-elekota ubi vaini niile a gbara ogige na ala ubi niile. **13** Ma ndi Babilon tipara ogidi bronz niile, ha na ihe ndokwasị niile na oke osimiri bronz ndi ahụ di n'ulonso Onyenwe anyi, buru bronz ndi ahụ bulaa Babilon. **14** Ha chikoro ite niile, na shovel niile, na ihe ikpakepu oku, na ngaji ukwu niile na ngwa bronz niile nke e ji eje ozi n'ime ulonso ahụ. **15** Ochiagha ndi nche eze, chiru ihe igunyere oku niile, efere ikwosa mmiri niile, ya bu ihe ndi ahụ niile e ji olaedo a nuchara anucha maobu olaocha kpuo. **16** O bukwa bronz sitere n'ogidi abuo ahụ, oke Osimiri ahụ na ihe ndokwasị ya niile, nke eze bu Solomon mere n'ihu ulonso Onyenwe anyi. Ha kariri ihe a ga-eji ihe otutu tuo. **17** I di elu nke otu n'ime ogidi abuo ndi a bu mita asato na uma n'otutu. Isi bronz nke e kpukwasiri n'otu ogidi di otu mita na okara n'idi elu. O bukwa ihe yiri mkpuru pomegranet e ji bronz kpa, ka e ji choo ya mma gburugburu ya niile. Ogidi nke abuo nwekwara pomegranet, yiri ibe ya. **18** Ochiagha ndi nche eze ahụ, kpuru Seraya, onyeisi nchaja, na Zefanaya, bu onye nchaja na-esote ya n'okwa, na ndi nche ato na-eche onu uzo mbata. **19** O sitere n'etiti ndi ahụ foduru n'obodo kpuru otu onyeisi na-ahụ maka ndi agha, na ndi ikom ise na-enye eze ndumodu. O kpukwaara ode akwukwo, onye isi oru na-ahụ maka imanye ndi gaga agha, jidekwa iri ndi ikom isii ndi oru mmanyere, ndi a huru n'ime obodo ahụ. **20** Nebuzaradan, bu ochiagha kpuru ha niile dute ha n'ihu eze Babilon na Ribla. **21** N'ebe ahụ, na Ribla di n'obodo Hamat, ka eze no nye iwu ka e gbuo ha niile. Ya mere, a doro Juda n'agha, mee ka o ga biri n'ala ozo. **22** Emesja, Nebukadneza eze Babilon hoputara Gedaliya nwa Ahikam, nwa nwa Shefan, ka o buru onye na-elekota ndi foduru na Juda, **23** Mgbe ndjisi agha na ndi ikom ha nuru na eze Babilon emeela Gedaliya onye na-achi ala ahụ, ha biakwutere Gedaliya na Mizpa. Ndi biakwutere ya bu, Ishmel nwa Netanaya, Johanan nwa Kariya, Seraya nwa Tanhumet, onye Netofa, na Jaazanaya nwa onye Maaka, na ndi ikom

ha. **24** Gedaliya n'ụọrọ ha iyi, n'ụkwaara ndị ikom ha, sị, "Unu atụla egwu n'ihị ndịisi orụ Babilon. Birinụ n'ala a, feekwa eze Babilon, ihe ga-agara unu nke ọma." **25** Ma n'ọnwa nke asaa, Ishmel nwa Netanaya, nwa Elishama, onye ya onwe ya si n'agbụrụ eze, duuru mmadụ iri b́a Mizpa, tigbuo Gedaliya, na ndị ikom Juda na ndị Kaldia niile, b́ ndị ya na ha nọ. **26** Nke a mere ka ndị Juda niile, site n'onye nta ruo n'onye ukwu, ha na ndịisi agha ndị ahụ biliri gaa Ijipt, n'ihị na ha t́rụ ndị Kaldia egwu. **27** N'afọ nke iri atọ na asaa, site na mgbe e mere ka Jehoiakin eze Juda gaa biri n'ala ọzọ, n'afọ Awel-Maduk ghọrọ eze Babilon, o mere ka Jehoiakin si n'ụlọ mkpọrọ ṕta nwere onwe ya. Ọ b́ n'ụbọchị nke iri abụọ na asaa nke ọnwa iri na abụọ ka o mere nke a. **28** Ọ gwara ya okwu ọma, nye ya oche ọnọdụ ya d́ elu karj́a nke ndị eze ndị ọzọ ya na ha nọ na Babilon. **29** N'ihị nke a, Jehoiakin gbanwere uwe mkpọrọ ya, wezuga ya. Sitekwa n'oge ahụ, tutu ruo mgbe ọ nwurụ, ya na eze na-erikọ nri. **30** Site n'ụbọchị ruo n'ụbọchị, eze Babilon na-enye Jehoiakin oke ihe ruu ya kwa ụbọchị niile nke ọ d́ ndụ.

1 Ihe E Mere

1 Adam, Set, Enosh, **2** Kenan, Mahalalel, Jared, **3** Enok, Metusela, Lamek, na Noa. **4** Umụ Noa bu Shem, Ham, na Jafet. **5** Umụ ndi ikom Jafet bu: Goma, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek na Tiras. **6** Umụ ndi ikom Goma bu Ashkenaz, na Rifat, na Togama. **7** Umụ ndi ikom Javan bu: Elisha, Tashish, Kitim, na Rodanim. **8** Umụ ndi ikom Ham bu: Kush, Ijipt, Put na Kenan. **9** Umụ ndi ikom Kush bu: Seba, Havila, Sabta, Raama, na Sabteka. Umụ ndi ikom Raama bu: Sheba na Dedan. **10** Kush bu nna Nimrod, onye mesiri buru dike n'agha n'üwa. **11** Ijipt bu nna ndi Lud, ndi Anam, ndi Lehab, ndi Naftuh, **12** ndi Patrus, na ndi Kasluh (onye ndi Filistia sitere na ya) na ndi Kafto. **13** Kenan bu nna Saidon, okpara ya, na ndi Het, **14** ndi Jebus, ndi Amorait, ndi Gigash, **15** ndi Hiv, ndi Aka, ndi Sini, **16** ndi Avad, ndi Zema na ndi Hamat. **17** Umụ ndi ikom Shem bu Elam, Ashua, Apakshad, Lud na Aram. Umụ Aram bu Uz, Hul, Geta na Meshek. **18** Apakshad bu nna Shela; Shela buru nna Eba. **19** Eba mutara umu ndi ikom abuo: Aha otu n'ime ha bu Peleg, n'ihu na o bu n'oge ndu ya ka e kewara üwa; aha nwanne ya nwoke bu Joktan. **20** Joktan bu nna Almodad, Shelef, Hazamavet, Jera, **21** Hadoram, Üzal, Dikla, **22** Obal, Abimael, Sheba, **23** Ofia, Havila na Jobab. Ndi a niile bu umu ndi ikom Joktan. **24** Shem, Apakshad, Shela, **25** Eba, Peleg, Reu, **26** Serug, Nahö, Tera **27** na Ebram, ya bu Ebrahim. **28** Umü Ebrahim muru bu Ajzik na Ishmel. **29** Ndi a bu umu umu ha: Nebaiot (okpara Ishmel), Keda, Adbel, Mibsam, **30** Mishma, Duma, Masa, Hadad, Tema, **31** Jetua, Nafish na Kedema. Ndi a bu umu ndi ikom Ishmel. **32** Ketura, iko nwanyi Ebrahim, mutara ya Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak na Shua. Jokshan mutara ndi a: Sheba na Dedan. **33** Umü ndi ikom Midian bu: Efaa, Efe, Hanok, Abida na Eldaa. Ndi a niile bu umu umu Ketura. **34** Ebrahim mutara Ajzik. Umü ndi ikom Ajzik bu Iso na Izrel. **35** Iso muru ndi a: Elifaz, Reuel, Jeush, Jalam na Kora. **36** Umü Elifaz bu Teman, Ömaa, Zefi, Gatam na Kenaz, na Amalek, site na Timna. **37** Umü ndi ikom Reuel bu: Nahat, Zera, Shama, na Miza. **38** Umü ndi ikom Sia bu Lotan, Shobal, Zibion, Ana, Dishon, Eza na Dishan. **39** Umü ndi ikom Lotan bu Hori na Homam. Timna bukwa nwanne nwanyi Lotan. **40** Umü ndi ikom Shobal bu Alvan, Manahat, Ebal, Shefo na Onam. Zibion muru Aja na Ana. **41** Ana muru

Dishon. Umü Dishon bu Hamran, na Eshban, na Itran, na Keran. **42** Umü ndi ikom Eza bu Bilhan, na Zaavan, na Akan. Umü ndi ikom Dishan bu Uz na Aran. **43** Ndi a bu ndi eze chiru n'Edom tupu ndi Izrel enwee eze nke ha. Bela nwa Beoa, onye aha obodo ya bu Dinhaba. **44** Mgbe Bela nwuru Jobab nwa Zera, onye Bozra nochiri ya dike eze. **45** Mgbe Jobab nwuru, Husham onye si n'ala Teman nochiri ya dike eze. **46** Mgbe Husham nwuru, Hadad nwa Bedad, onye meriri ndi agha Midia n'ozara Moab, ghoro eze. Isi obodo ya bu Avit. **47** Mgbe Hadad nwuru, Samla onye Masrika nochiri ya dike eze. **48** Mgbe Samla nwuru, Shaul onye sitere na Rehobot di n'akuku osimiri nochiri ya dike eze. **49** Mgbe Shaul nwuru, Baal-Hanan nwa Akboa, nochiri ya dike eze. **50** Mgbe Baal-Hanan nwuru, Hadad nochiri ya dike eze. Akporo isi obodo ya Pai. Aha nwunye ya bu Mehetabel, nwa Matred, nwa nwa Mezahab. **51** Hadad mesiri nwukwa. Ndisi onumara n'Edom bu Timna, Alva, Jetet, **52** Oholibama, Elaa, Pinon, **53** Kenaz, Teman, Mibza, **54** Magdiel na Iram. Ndi a bu ndisi onumara n'Edom.

2 Izrel muru umu ndi ikom ndi a: Ruben, Simion, Livayi, Juda, Isaka, na Zebulon, **2** Dan, Josef, Benjamin, Naftali, Gad na Asha. **3** Juda mutara umu ndi ikom ato site na nwunye ya Bat-shua, onye Kenan. Aha ha bu Ia, Onan na Shela. Ma Ia okpara Juda bu nnoo mmadu ojoo n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu ya, Onyenwe anyi gburu ya. **4** Juda mutakwara umu nwoke abuo ozo, Perez na Zera, site na Tama nwunye nwa ya nwoke. Umü ndi nwoke niile Juda di ise. **5** Umü ndi ikom Perez bu, Hezron na Hamul. **6** Zera muru: Zimri, na Etan, na Heman, na Kalkol, na Dara. Ha di ndi ikom ise n'onuogu. **7** Ekan nwa Kami, bu onye ahü tinyere ndi Izrel na nsogbu, site n'ihe o mere nke gbasara ihe e doro nso. **8** Etan muru Azaraya. **9** Hezron mutara Jerameel, Ram na Kaleb. **10** Ram muru Aminadab, Aminadab amuo Nashon onyendu a maara ama na Juda. **11** Nashon muru Salma, Salma amuo Boaz. **12** Boaz amuta Obed, Obed amuo Jesi. **13** Nwa nwoke mbu Jesi muru bu Eliab; nke abuo bu Abinadab, nke ato bu Shimea. **14** Nke ano bu Netanel, nke ise bu Radai, **15** nke isii Ozem, nke asaa Devid. **16** O mukwara umu nwanyi abuo site n'aka nwunye ya, ndi aha ha bu Zeruaya na Abigel. Zeruaya muru Abishai, na Joab, na Asahel. **17** Abigel, nwunye Jeta onye Ishmel muru Amasa. **18** Kaleb nwa Hezron luru

umu nwanyi abuo, Azuba na Jeriot. O muru umu ndi ikom ndi a Jesha, Shobab na Adon. **19** Mgbe Azuba nwuru, Kaleb luru nwunye ozo. Aha ya bu Efrat, onye mutaara ya Hua. **20** Hua muru Uri, Uri mutara Bezalel. **21** Mgbe Hezron gbara iri afo isii, o luru ada Makia onye mutaara ya Segub. Makia bu nna Gilead. **22** Segub muru Jaja, onye chiru iri obodo abuo na ato na Gilead. **23** Ma Geshua na Aram dotara obodo Jaja n'agha, dotakwa Kenat n'agha, ya na iri obodo nta isii ndi ozo gbara ya gburugburu. Ndi a niile bu umu Makia nna Gilead. **24** Mgbe Hezron nwuru n'obodo Kaleb Efrata, Abija nwunye Hezron mutaara ya Ashua, onye bu nna Tekoa. **25** Jerameel okpara Hezron mutara Ram, onye bu okpara ya, mupkwa Buna, na Oren, na Ozem, na Ahija. **26** Nwunye Jerameel nke abuo, aha ya bu Atara, mutara Onam. **27** Ram okpara Jerameel mutara umu ndi ikom ndi a: Maaz, na Jamin, na Eka. **28** Umu Onam muru bu Shamai, na Jada. Shamai mukwara Nadab, na Abishua. **29** Abishua na nwunye ya Abihail muru Aban, na Molid. **30** Umu Nadab muru bu Seled, na Apaim. Seled nwuru na-amutaghi nwa obula. **31** Ma Apaim mutara Ishi. Ishi muru Sheshan, Sheshan amutakwa Alai. **32** Jada nwanne Shamai mutara umu ndi ikom abuo, Jeta na Jonatan. Jeta amutaghi nwa obula, **33** ma Jonatan mutara umu ndi ikom abuo: Pelet na Zaza. Ndi a bu umu Jerameel. **34** Sheshan mutara otutu umu nwanyi, ma o nweghi nwa nwoke. O nwere otu ohu bu onye Ijipt, aha ya bu Jaha. **35** O weere ada ya nwanyi nye odibo ya bu Jaha, ka o buru nwunye ya. O mutara ya otu nwa nwoke aha ya bu Atai. **36** Atai muru Netan, Netan muru Zabad, **37** Zabad amuo Eflal. Nwa Eflal bu Obed, **38** ma Obed muru Jehu. Jehu amuo Azaraya. **39** Azaraya bu nna Helez, Helez muru Eleasa. **40** Eleasa muru Sismai, Sismai amuo Shalum. **41** Shalum bu nna Jekamaya, ebe Jekamaya muru Elishama. **42** Umu ndi ikom Kaleb nwanne Jerameel bu Meshia onye bu okpara ya, nna Zif, onye muru Maresha nna Hebron. **43** Hebron muru ndi a: Kora, Tapuoa, Rekem na Shema. **44** Shema muru Raham, onye bu nna Jokean. Rekem muru Shamai. **45** Okpara Shamai bu Maon, onye muru Bet Zoa. **46** Efaa, iko nwanyi Kaleb, mutaara ya Haran, Moza na Gazez. Haran mutakwara nwa o kporo aha ya Gazez. **47** Jadia mutara ndi ikom ndi a: Regem, Jotam, Gesham, Pelet, Efaa na Shaaf. **48** Maaka, iko nwanyi ozo Kaleb nwere mutaara ya ndi a: Sheba na Tiahana, **49** o mutakwara Shaaf, onye bu nna Madmanna, Sheva nna Makbena,

tinyere Gibeaa. Aha nwa nwanyi Kaleb mutara bu Aksa. **50** Ndi a bu umu Kaleb. Umu Hua, okpara Efrata muru bu, Shobal, nna Kiriat Jearim, **51** Salma nna Betlehem, na Haref, nna Bet-Gadea. **52** Umu Shobal nna Kiriat Jearim muru bu Haroe, onye muru okara ndi ikwu Menuhot. **53** Ya mutakwara ndi ikwu Kiriat Jearim, ndi Itra, ndi Put, ndi Shumat na ndi Mishra. N'ime ndi a ka ndi Zorat na ndi Eshtaol si puta. **54** Salma mutara ikwu ndi a: Betlehem, ndi Netofa, ndi Atrot Bet Joab, ufodu ndi Manaha na ndi Zoa. **55** Ufodu ha bu ikwu ndi ode akwukwo, ndi bi n'obodo Jabez: ndi Tirait, na ndi Shimea, na ndi Suka. Ndi a niile bu ndi Ken, ndi sitere n'agburu Hamat, nna ndi ikwu Rekab.

3 Ndi a bu umu ndi ikom Devid, ndi amuru ya mgbe o no na Hebron. Okpara ya bu Amnon, nke Ahinoam bu nwanyi Jezril muru. Nwa ya nke abuo bu Daniel, onye nne ya bu Abigel onye Kamel. **2** Nke ato bu Absalom, nwa Maaka, nwa nwanyi Talmai, bu eze Geshua. Nke ano bu Adonaija, nwa nwoke Hagit. **3** Nke ise bu Shefataya, nwa Abital. Nke isii bu Itream, nke nwunye ya bu Eglal muru. **4** Umu ndi ikom isii ndi a ka a mutaara Devid na Hebron, ebe o no chia dika eze afo asaa na onwa isii. Devid chiru na Jerusalem iri afo ato na ato. **5** Ndi a bukwa umu a muru ya n'ebe ahụ: Shamua, Shobab, Netan na Solomon. Mmadu ano ndi a bu ndi Batsheba nwa nwanyi Amiel muru. **6** Ndi ozo bukwa Ibha, Elishua, Elifelet, **7** Noga, Nefeg, Jafia, **8** Elishama, Eliada na Elifelet. Ha niile di itoolu nonuogu. **9** Ndi a niile bu umu ndi ikom Devid, na-agunyeghi umu ndi ikom ndi iko ya nwanyi mutara. Tama bu nwanne ha nwanyi. **10** Ndi a bu umu Solomon: Rehoboam, na Abija, na Asa, na Jehoshafat, **11** na Joram, na Ahazaya, na Joash, **12** na Amazaya, na Azaraya, na Jotam, **13** na Ehaz, na Hezekaya, na Manase, **14** na Amnon, na Josaya. **15** Umu ndi ikom Josaya: Johanan nwa mbu ya, na Jehoiakim nwa ya nke abuo, na Zedekaya nwa ya nke ato, na Shalum nwa ya nke ano. **16** Umu Jehoiakim bu ndi a, Jehoiakin nwa ya, na Zedekaya. **17** Ndi a bu umu ndi ikom Jehoiakin, eze ahụ a dotara n'agha: Shealtiel, nwa ya, **18** Malkiram, Pedaya, Shenaza, Jekamaya, Hoshama na Nedabaya. **19** Umu ndi ikom Pedaya bu Zerubabel na Shimei. Umu ndi ikom Zerubabel bu ndi a: Meshulam na Hananaya. Shelomit bu nwanne ha nwanyi. **20** E nwekwara ndi ikom ise ozo aha ha bu Hashuba, Ohel, Berekaya, Hasadaya na Jushab-Hesed. **21** Umu

Hananaya mụrụ bụ Pelataya na Jeshaya. Jeshaya mụrụ Refaya; Refaya mụrụ Anan na Qbadaya, Qbadaya mụrụ Shekanaya. 22 Ụmụ Shekanaya bụ ndị a: Shemaya na ụmụ ya ndị ikom: Hatush, Igal, Bariya, Nearaya na Shafat. Ha dị isii n'ọnuogugu. 23 Ụmụ Nearaya bụ ndị a, Elioenai, Hezekaya na Azrikam. Ha dị atọ n'ọnuogugu. 24 Ndi Elioenai mụrụ bụ ndị a: Hodavaya, Eliashib, Pelaya, Akub, Johanan, Delaya na Anani. Ha niile di asaa n'ọnuogugu.

4 Ndi ikwu Juda bụ Perez, Hezron, Kami, Hua na Shobal. 2 Shobal mụrụ Reaya, onye bụ nna Jahat. Jahat bụ nna Ahumai na Lahad, ndi a bụ ndi ikwu Zorat. 3 Ndi a bụ ụmụ Etam: Jezril, na Ishma, na Idbash, aha nwanne ha nwanyị bụ Hazeleponi. 4 Penuel bụ nna Gedoa, Eza bụ nna Husha. Ndi a bụ ụmụ Hua, bụ ọkpara Efrata, nna Betlehem. 5 Ashua nna Tekoa luru ndi nwunye abuo: Hela na Naara. 6 Naara mụtaara ya Ahuzam, na Hefa, na Temeni, na Haahashitari. Ndi a bụ ụmụ ndi ikom Naara. 7 Ụmụ ndi ikom Hela mụtaara bụ Zeret, Zoha, Etnan 8 na Koz, onye bụ nna Anub na Hazobeba, nakwa nke ikwu Ahahel, nwa Harum. 9 Jabez bụ nwoke a na-asopuru kariya umunne ya ndi ikom niile. Nne ya kpore aha ya Jabez, si, "A muru m ya n'ihe mgbu." 10 Jabez tikuru Chineke Izrel mkpu akwa si ya, "Biko gozie m, mee ka oke ala m saa mbara. Kwere ka aka gi dikwasị m, ma wezuga m site n'ihe mmeru ahụ obula, ka m si otu a gbanari ihe mgbu." Chineke zara ekpere ya meere ya ihe o rioro. 11 Kelub, nwanne nwoke Shua muru Mehia, nna Eshton, 12 Eshton muru Bet-Raafa, na Pasea, na Tihina. Tihina muru Ir Nahash. Ndi a niile bụ ndi ikwu Reka. 13 Ụmụ ndi ikom Kenaz mụtaara bụ, Otniel na Seraya. Otniel amuta Hatat na Meonotai. 14 Meonotai bụ nna Ofra. Seraya bụ nna Joab, Joab bụ nna Ge Harashim. A kpore ha Ge Harashim n'ihi na ha bụ ndi nka. 15 Kaleb nwa Jefune muru Iru, Elaa na Naam. Ma Elaa muru Kenaz. 16 Ụmụ ndi ikom Jehalelel muru bụ ndi a: Zif, Zifa, Tiria na Asarel. 17 Ụmụ Ezra bụ Jeta, Mered, Efaa na Jalon. Otu n'ime ndi nwunye Mered luru mụtaara Miriam, Shamai na Ishba, bụ nna Eshtemoa. 18 Ndi a bukwa ụmụ ndi ikom Bitaya, bụ nwa nwanyị Fero, nke Mered luru. Nwunye ya nke si n'ebo Juda muru Jered bụ nna Gedoa, Heba nna Soko na Jekutiel nna Zanoa. 19 Ụmụ ndi ikom nwunye Hodia, nwanne nwanyị Naham, bụ nna Keila onye Gam na Eshtemoa onye Maaka. 20 Ụmụ ndi ikom Shimon muru bụ Amnon, Rina, Ben-Hanan na Tilon.

Ishi muru Zohet na Ben-Zohet. 21 Ụmụ Shela nwa Juda muru bụ Ia, nna Leka, Laada, nna Maresha, na ikwu ndi oru ikpa ezi akwa ocha no na Bet Ashbea 22 na Jokim, ndi ikom Koziba, na Joash na Saraf, ndi chirj na Moab na Jashubi Lehem. Aha ndi a sitere n'akwukwo akukwo mgbe ochie. 23 Ha bụ ndi okpu ite, ndi biri na Netaim ya na Gedera. Ha biri n'ebe ahụ n'ihiruru eze oru. 24 Simion muru Nemuel, Jamin, Jarib, Zera na Shaul. 25 Shaul muru Shalum nna Mibsam. Mibsam bukwa nna Mishma. 26 Ụmụ Mishma muru bụ Hamuel nwa ya, Zakua nwa ya na Shimei nwa ya. 27 Shimei muru ndi ikom iri na isii, na ndi inyom isii. Umunne ya ndi ikom enweghi otutu umu dika ya onwe ya. N'ihiruru ya, ndi ikwu ya adighi ukwu n'ọnuogugu dika ndi ozọ na Juda. 28 Ha biri na Biasheba, Molada, Haza Shual, 29 Bilha, Ezem, Tolad, 30 Betuel, Homa, Ziklag, 31 Bet-Makabot, Haza-Susim, Bet-Biri na Shaaraim. O bụ ha bi n'obodo ndi a niile tutu ruo n'oge ochichi Devid. 32 Obodo gbara ha gburugburu bụ Etam, Ain, Rimon, Token na Ashan, obodo ise, 33 tinyere obodo nta niile gbara obodo ndi a gburugburu ruo na Baalat. Ndi a bụ ebe obibi ha. Ha nwekwara akwukwo usoro omumu. 34 Meshobab, Jamlek, Josha nwa Amazaya, 35 Juel, Jehu nwa Joshibaya, nwa Seraya, nwa Asiel, 36 nakwa Elioenai, Jaakoba, Jeshohaya, Asaya, Adiel, Jesimiel na Benaya, 37 na Ziza nwa Shifi, nwa Alon, nwa Jedaya, nwa Shimri, nwa Shemaya. 38 Ndi ikom ndi a e deputara aha ha bụ ndi ndu ikwu ha. Ezinaulo ha mubara nke ukwu, 39 ha gakwara na mputa Gedoa n'akuku owuwa anyanwu ndagwurugwu ichoro igwe anu ulo ha ebe ita nri. 40 Ha chotara ebe ita ahijia anu ulo mara mma, nke sara mbara, nke di juu, burukwa ebe nsogbu na-adighi. Ufodu n'ime umu Ham ebiela n'ebe ahụ na mbu. 41 Ndi ikom ndi a e dere aha ha n'akwukwo usoro omumu bjara n'oge Hezekaya na-achi dika eze Juda. Ha busoro umu Ham agha n'ebe obibi ha, busokwa ndi Meunim bi n'ebe ahụ agha, bibie ha kpamkpam, dika o di ruo taa. Emesia ha bichiri ebe ahụ n'ihiruru na ebe ita ahijia nke igwe anu ulo ha n'ebe ahụ. 42 Ozokwa, nari ndi ikom ise n'ime ndi a si n'ebo Simion, ndi ndu ha bụ Pelataya, Nearaya, Refaya na Uziel, umu Ishi busoro obodo ugwu ugwu Sia agha. 43 Ha gburu ndi Amalek foduru ndu n'ebe ahụ, bichie ala ahụ ruo taa.

5 Okpara Izrel bụ Ruben. Ma n'ihiruru na o meruru ihe ndina nna ya site na idinakwuru nwunye nna

ya, a napuru ya onodu okpara ya were ya nye umu nwanne ya Josef mutara. N'ih i ya, akwukwo akuko usoro omumu umu Izrel akpogh i Ruben okpara. 2 O bu ezie na Juda di ike karja umunna ya, burukwa eziokwu na onyendu si na Juda puta, maobu Josef ka e nyere oke ruuru okpara. 3 Ruben, okpara Izrel muru ndi ikom ndi a: Hanok, na Palu, na Hezron, na Kami. 4 Juel muru Shemaya, nna Gog, Gog muru Shimei. 5 Shimei muru Maika, Maika amuo Reaya. Reaya amuo Baal. 6 Baal muru Beera, onye Tiglat-Pileasa eze ndi Asirja dotara n'agha. Beera bukwa onyendu ndi Ruben. 7 Ndi umunna ha dika agburu niile ha si di, bu ndi e deputara aha ha dika usoro omumu ha si di; Jeiel onyeisi, na Zekaraya, 8 na Bela nwa Azaz nwa Shema, nwa Juel. Ha nwere ebe obibi ha site n'Aroea ruo n'ugwu Nebo, rukwaa Baal-Meon. 9 Ha bu ndi ozuzu aturu, nwekwa otutu igwe anu ulo. O bukwa n'akuku owuwa anyanwu, n'onu ozara ruo n'osimiri Yufretis ka ha na-azu ha, n'ih i na anu ulo ha nwere bara uba na Gilead. 10 N'oge Sol bu eze Izrel, umu Ruben meriri ndi Haga n'agha, bichie ala ha niile di n'owuwa anyanwu Gilead. 11 Umu Gad bi n'akuku ha site na Bashan ruo Saleka. 12 Juel bu onyendu na Bashan, Shafam na-esote ya, ya na Janai na Shafat. 13 Umunna ha, ndi bu ndi ndu ikwu asaa a bu, Maikel, na Meshulam, na Sheba, na Jorai, na Jakan, na Zia, na Eba. 14 Ndi a bu umu ndi ikom Abihail, nwa Huri, nwa Jaroa, nwa Gilead, nwa Maikel, nwa Jehishai, nwa Jado, nwa Buz. 15 Ahi nwa Abdiel, nwa Guni bu onyeisi n'etiti umunna ya. 16 Ndi Gad nwere ebe obibi na Gilead n'ime Bashan, na n'obodo nta niile gbara ya gburugburu. Ha bikwa n'ebe ahijia anu ulo na-ata juputara na Sharon ruo n'ebe oke ala ha kwusiri. 17 E denyere aha ndi a niile n'akwukwo usoro omumu n'oge Jotam bu eze Juda, na n'oge Jeroboam bu eze Izrel. 18 Ndi Ruben na ndi Gad, na okara ebo Manase nwere iri puku mmadu ano na ano na nari asaa na iri isii ndi jikeere ije agha, ndi di ike, ndi a zuru iji ota na mma agha, na uta ibu agha. 19 Ha busoro ndi Haga, na Jetua, na Nafish na ndi Nodab agha. 20 E nyeere ha aka ibuso ha agha, Chineke nyefere ndi Haga na ndi niile na-enyere ha aka n'aka ha, n'ih i na ha kpokuru ya n'oge odu ah. O zara ekpere ha n'ih i na ha tukwasiri ya obi. 21 Ha ji ike chikoro anu ulo ndi Haga, di iri puku inyinya kamel ise, nari puku aturu abuo na iri puku ise, puku inyinya ibu abuo. Ha dokpukwara nari puku ndi mmadu n'agha. 22 E

gbukwara otutu ndi mmadu n'ih i na agha ah bu nke Chineke luru n'onwe ya. Ha bichiri ala ah tutu ruo mgbe a dooro Izrel niile n'agha. 23 Okara ebo Manase di ukwu n'onuogugu; ha nwere ebe obibi ha site n'ala Bashan ruo Baal-Hemon, ya bu, ruo Senia, ugwu Hemon. 24 Ndiisi ikwu ha niile bu ndi a: Efaa, Ishi, Eiel, Azriel, Jeremaya, Hodavaya na Jadiel. Ndi a niile bu dimkpa n'agha, ndi a ma ama na ndisi ezinaulo. 25 Ma ha bu ndi na-ekwesighi ntukwas i obi nye Chineke nna nna ha. Kama ha meruru onwe ha site n'ife chi niile nke ndi bi n'ala ah na mbu, bu ndi Chineke lara n'iyi n'ihu ha. 26 N'ih i nke a, Chineke nke Izrel kpaliri mmuo Pul, bu eze Asirja (ya bu Tiglat-Pileasa eze ndi Asirja), ka o bilie megide ndi Ruben, ndi Gad na okara ebo Manase, dota ha n'agha, buru ha gaa Hala, na Hoboa, na Hara na osimiri Gozan, ebe ha no ruo taa.

6 Livayi muru ndi a: Geshon, Kohat na Merari. 2 Kohat muru Amram, Izha, Hebron na Uziel. 3 Amram muru Eron, Mosis na Miriam. Eron muru Nadab, Abihu, Elieza na Itama. 4 Elieza muru Finehaz; Finehaz aburu nna Abishua. 5 Abishua bu nna Buki, Buki aburu nna Uzi. 6 Uzi muru Zerachaya, Zerachaya amuo Meraiot. 7 Meraiot muru Amaraya, Amaraya amuo Ahitub. 8 Ahitub muru Zadok, Zadok amuo Ahimaaz. 9 Ahimaaz muru Azaraya, Azaraya amuo Johanan. 10 Johanan muru Azaraya o bu ya bu onye ah bu onye nchujaja ulonso ukwu ah Solomon wuru na Jerusalem. 11 Azaraya muru Amaraya, Amaraya amuo Ahitub. 12 Ahitub muru Zadok, Zadok amuo Shalum. 13 Shalum muru Hilcaya, Hilcaya amuo Azaraya. 14 Azaraya muru Seraya, Seraya amuo Jehozadak, 15 A dotara Jehozadak n'agha mgbe Onyenwe anyi mere ka Nebukadneza dokpuru ndi Juda na Jerusalem n'agha. 16 Umu ndi ikom Livayi bu, Geshom, Kohat na Merari. 17 Geshom muru Libni na Shimei. 18 Umu Kohat bu Amram, Izha, Hebron, na Uziel. 19 Merari mutara Mahali na Mushi. Ndi a bu ikwu Livayi ndi e deputara dika aha nna ha si di. 20 Ikwu Geshom bu Libni, Jahat, Zima, 21 Joa, Ido, Zera na Jeaterai. 22 Ikwu Kohat bu Aminadab, Kora, Asja, 23 Elkena, Ebiasaf, Asja, 24 Tahat, Uriel, Uzaya na Shaul. 25 Umu umu Elkena bu Amasai na Ahimot. 26 Umu umu Ahimot bu Elkena, Zofai, Nahat, 27 Eliab, Jeroham, Elkena na Samuel. 28 Umu Samuel bu Juel, okpara ya, na Abija nke abuo. 29 Umu umu Merari bu Mahali, Libni, Shimei, Uza, 30 Shimea, Hagiya na Asaya. 31 Ndi a bu ndi ikom David

hoputara nye oru ilekota ndi obu abu n'ulo Onyenwe anyi mgbe e bubatara igbe ogbugba ndu n'ebe ahụ. **32** Ha jere ozi ibu abu ha n'ihu ulo ikwu, ya bu, ulo nzute, tutu ruo mgbe Solomon wuchara ulonsọ Onyenwe anyi na Jerusalem. Ha jere ozi ha dika usoro ije ozi ha si di. **33** Ndi a bu ndi ikom ahụ jere ozi, ha na umu ha ndi ikom: Site n'ikwu Kohat: Heman, obu abu. Ndi a bu nna nna ya ochie: Juel, nwa Samuel, **34** nwa Elkena, nwa Jeroham, nwa Eliel, nwa Toa, **35** nwa Zuf, nwa Elkena, nwa Mahat, nwa Amasai, **36** nwa Elkena, nwa Juel, nwa Azaraya, nwa Zefanaya, **37** nwa Tahat, nwa Asja, nwa Ebiasaf, nwa Kora, **38** nwa Izha, nwa Kohat, nwa Livayi, nwa Izrel. **39** Asaf onye na-enyere Heman aka, na-eje ozi n'akuku aka nri ya. Ndi bu nna nna ya ochie bu ndi a: Berekaya, nwa Shimea, **40** nwa Maikel, nwa Baaseya, nwa Malkija, **41** nwa Etni, nwa Zera, nwa Adaya, **42** nwa Etan, nwa Zima, nwa Shimei, **43** nwa Jahat, nwa Geshom, nwa Livayi. **44** Onye ozo na-enyere Heman aka bu Etan, onye ikwu Merari. O nanao n'aka ekpe ya. Ndi bu nna nna ochie Etan bu ndi a, Kishi, nwa Abdi, nwa Maluk, **45** nwa Hashabaya, nwa Amazaya, nwa Hilkaya, **46** nwa Amzi, nwa Bani, nwa Shema, **47** nwa Mahali, nwa Mushi, nwa Merari, nwa Livayi. **48** Umunna ha ndi Livayi ufodu ka e tinyere n'oru di iche iche n'ulo ikwu, bu ulo Chineke. **49** Ma Eron na umu umu ya bu ndi churu aja onyinye n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku, nakwa n'elu ebe ichu aja ihe na-esi isi utu, nke metutara oru ije ozi niile n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso, na-ekpuchikwara Izrel mmehie niile ha, n'usoro dika ihe niile si di nke Mosis ohu Chineke nyere n'iwu. **50** Umu umu Eron bu Elieza, na Finehaz, na Abishua, **51** na Buki, na Uzi, na Zerahaya, **52** na Meraiot, na Amaraya, na Ahitub, **53** na Zadok, na Ahimaaz. **54** Ndi a bu ala na obodo di iche iche umu Eron ketara, nke e nyere ikwu Kohat, umu umu Eron, n'ihu na o bu ha ka e bu uzọ kenye oke site n'ife nza. **55** Hebron, n'ime Juda, ya na ala ita nri anu ulo niile di ya gburugburu. **56** Ma ala ubi na obodo nta niile gbara Hebron gburugburu ka e nyere Kaleb nwa Jefune. **57** Ya mere e nyere umu umu Eron Hebron (obodo mgbaba), na Libna, na Jatja, na Eshtemoa, **58** na Hilan, na Debja, **59** na Ashan, na Juta, na Bet-Shemesh, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. **60** Site n'ebo Benjamin e nyere ha obodo Gibion, Geba, Alemet, na Anatot, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. Obodo ndi a, nke e kere n'etiti ndi ikwu Kohat, di iri na otu n'onuogugu. **61** E fere nza tupu e nye ndi

fođuru n'ime ikwu Kohat obodo iri site n'ala okara ebo Manase. **62** E fekwara nza nye agburu niile di n'ikwu Geshom obodo iri na atọ na Bashan, site n'ala ebo Isaka, na Asha, na Naftali, na agburu niile di n'ikwu Manase. **63** E fekwara nza nye ikwu Merari obodo iri na abuo site n'ala ebo Ruben, na Gad, na Zebulon. **64** Otu a ka ndi Izrel si nye ndi Livayi obodo ndi a na ebe ita nri nke anu ulo di. **65** Site n'ebo Juda, na Simion, na Benjamin ka e si kenye ha obodo ndi ahụ a kporo aha ha na mbu. **66** E sitere n'ala ndi ebo Ifrem kenye ufodu n'ime ndi agburu Kohat obodo ufodu. **67** N'ala ugwu ugwu Ifrem e kenye ha Shekem (obodo mgbaba), na Gaza, **68** na Jokmeam, na Bet-Horon, **69** na Aijalon, na, Gat Rimon, tinyere ebe ita nri nke anu ulo gbara ya gburugburu. **70** Site n'okara ebo Manase, ndi Izrel nyere ndi ikwu Kohat fođuru obodo ndi a: Anea na Bileam, tinyere ala ebe ita nri anu ulo ha. **71** Ndi Geshom natara obodo ndi a: Site n'agburu okara ebo Manase ha natara Golan, nke di na Bashan, na Ashtarot, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. **72** Ebo Isaka nyere ha Kedesh, Dabrat, **73** Ramot na Anem, tinyere ebe ita nri anu ulo niile di ha gburugburu. **74** Ebo Asha nyere ha Mashal, Abdon, **75** Hukok na Rehob, tinyere ebe ita nri anu ulo niile di ha gburugburu. **76** Ebo Naftali nyere ha Kedesh n'ime Galili, Hamon na Kiriatem, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. **77** Ndi ebo Zebulon nyere umu Merari ndi Livayi fođuru ala ndi a: Jokneam, Kata, Rimon na Taboa, tinyere ebe ita nri anu ulo ha. **78** Ma n'ofe osimiri Jordan, n'owuwa anyanwu obodo Jeriko, ndi ebo Ruben nyere ha obodo Beza di n'ozara, nyekwa ha Jahaz, **79** Kedemot na Mefaat, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha niile. **80** Ndi ebo Gad nyere ha Ramot nke Gilead, Mahanaim, **81** Heshbon na Jeza, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha niile.

7 Isaka muru umu anọ: Tola, na Pua, na Jashub, na Shimon. **2** Umụ Tola ndi ghoru ndisi ezi bu ndi a: Uzi, na Refaya, na Jeriel, na Jamai, na Ibsam, na Samuel. N'oge Devid bu eze, onuogugu ndi agha sitere n'etiti ha di iri puku abuo na abuo, na nari isii. **3** Uzi muru Izrahaya. Izrahaya amuta ndi a: Maikel, Qbadaya, Juel na Ishaya. Ha niile bukwa ndisi ikwu ha. **4** Ndi bu ndi agha n'etiti umu umu ha n'oge Devid bu eze ruru iri puku atọ na isii, n'ihu na ha niile luru otutu ndi inyom, muo otutu umu. **5** Umunne ha bu ndi na-alu agha bu ndi agburu Isaka di iri

puku asatọ na asaa n'ọnuogugu, dika e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu. **6** Benjamin muru ndi ikom ato: Bela, Beka na Jediael, **7** Bela muru umu ise: Ezbon, Uzi, Uziel, Jerimot na Iri. Ha niile bu ndjisi ezi. Onuogugu ndi agha ha di iri puku abuo na abuo na iri ato na anọ. E dekwara aha ndi a niile n'akwukwo usoro omumu. **8** Umụ ndi ikom Beka muru bu Zemira, Joash, Elieza, Elioenai, Omri, Jeremot, Abija, Anatot na Alemet. **9** Akwukwo ebe e dere usoro omumu ha deputara aha ndjisi ezinaulo, na iri puku ndi agha abuo na nari abuo. **10** Jediael muru otu nwa nwoke: aha ya bu Bilhan. Umụ Bilhan bu Jeush, Benjamin, Ehud, Kenaana, Zetan, Tashish na Ahishaha. **11** Umụ ndi ikom Jediael ndi a bu ndjisi ezinaulo. E nwere n'etiti ha ndi agha onuogugu ha di puku iri na asaa na nari abuo, ndi no na njikere ibu agha. **12** Ndi Shupim na ndi Hupim bu umu umu Er ebe ndi Hushim bu umu umu Aha. **13** Umụ Naftali mutara bu Jaziel, Guni, Jeza na Shalum bu umu Bilha. **14** Umụ Manase: Asriel, onye iko ya nwanyi bu onye Aram mutara, na Makia. Makia bu nna Gilead. **15** Makia sitere n'etiti ndi Hupim na Shupim luo nwunye. Aha nwanne ya nwanyi bu Maaka. Otu onye ozo si n'agburu Manase bu Zelofehad, onye mutara naani umu ndi inyom. **16** Maaka nwunye Makia mutara otu nwa nwoke o guru Peresh. Aha nwanne ya bu Sheresh, onye mutara Ulam na Rakem. **17** Nwa nwoke Ulam mutara bu Bedan. Ndi a bu umu Gilead, nwa nwa Makia, nwa Manase. **18** Hamoleket, nwanne nwanyi Makia muru Ishod, Abieza na Mahla. **19** Shemida muru umu ikom ndi a: Ahian, Shekem, Liiki na Aniam. **20** Umụ Ifrem bu Shutela, Bered, Tahat, Eleada, Tahat **21** na Zabad nwa ya, na Shutela nwa ya. Eza na Elead bu ndi gara ichikoro anu ulo ndi Gat, ndi ikom nwe obodo ahụ jidere ha gbuo ha n'ebe ahụ. **22** Ifrem nna ha ruru uju nke ukwu n'ih i onwu ha, ma umunna ya kasiri ya obi. **23** Mgbe nwunye ya muru nwa nwoke ozo, o kporo aha ya Beriya, nke putara, Ihe ndaba ojoo, n'ih i onwu Elead na Eza. **24** Aha nwa Ifrem nke nwanyi bu Sheera. Sheera bu onye wuru akuku ugwu na ndida Bet-Horon, wuokwa Uzen-Sheera. **25** Ndi a bukwu umu Ifrem: Refa, nna Reshef, onye bu nna Tela. Tela bu nna Tahan, **26** onye bu nna Ladan, Ladan bu nna Amihud, onye bu nna Elishama. **27** Elishama bu nna Nun, onye bu nna Joshua. **28** Betel na obodo ndi ozo gbara ya gburugburu, ya bu Naaran, n'akuku owuwa anyanwu, na Gaza na obodo nta ya, ndi di n'odida anyanwu, na

Shekem, na obodo ndi ozo, tutu ruo Aya, na obodo nta ya niile, so n'ala ha. **29** Umụ Manase, nwa Josef, nwa nwa Izrel, bikwa n'obodo ndi a di n'oke ala ha: Bet-Shan, na Teanak, na Megido, na Doa, tinyere obodo nta ha niile. **30** Asha muru ndi a: Imna, Ishva, Ishvi na Beriya. Nwa ya nwanyi bu Sera. **31** Beriya amuta ndi a: Heba na Malkiel, onye bu nna Biazait. **32** Heba bu onye muru Jaflet, Shoma na Hotam. Nwanne ha nwanyi bu Shua. **33** Umụ Jaflet muru bu Pasak, Bimhal na Ashvat. Ndi a bu umu Jaflet. **34** Shoma amuo Ahi, Roga, Huba na Aram. **35** Nwanne ya nwoke Helem muru Zofa, Imana, Shelesh na Amal. **36** Zofa amuta ndi a: Sua, Hanefa, Shual, Beri, Imra, **37** Beza, Hod, Shama, Shilsha, Itran na Beera. **38** Jeta mutara Jefune, Pispna na Ara. **39** Ula amuta Ara, Haniel na Rizia. **40** Umụ umu Asha ndi a niile bu ndjisi ezi, ndi a sara anya na mmiri hoputa, ndi bu dimkpa n'agha, ndi ndu a ma ama. Onuogugu ndi ha tozuru ije agha di puku iri abuo na isii, ndi e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu.

8 Benjamin mutara umu ndi ikom ise. Aha ha n'usoro dika e si muo ha bu: Bela nke mbu, nke abuo Ashbel, nke ato Ahara, **2** nke anọ Noha, na nke ise Rafa. **3** Ndi ikom Bela muru bu Aada, Gera, Abihud, **4** Abishua, Neeman, Ahoa, **5** Gera, Shefufan na Huram. **6** Umụ Ehud ndi bu ndjisi ezinaulo na Geba, ndi bukwu ndi e si na Geba chupu mee ka ha gaa biri na Manahat bu ndi a: **7** Neeman, Ahija na Gera, onye chupuru ha na onye bukwu nna Uza na Ahihud. **8** A mutara Shaharaim umu ndi ikom na Moab mgbe o gbachara ndi nwunye ya abuo bu Hushim na Baara alukwaghi m. **9** Nwunye ya Hodesh mutara Jobab, Zibia, Mesha, Malkam, **10** Jeuz, Sakia na Miama. Ndi a bu umu ya ndi ikom, ndi bukwu ndjisi ezi. **11** Tupu o chupu nwunye ya Hushim, o mutara ya Abajut, na Elpaal. **12** Elpaal muru ndi a: Eba, Misham, Shemed (onye wuru obodo Ono na Lod, na obodo nta gbara ha gburugburu). **13** Umụ ya ndi ozo bu Beriya, na Shema, ndi bu ndjisi ezinaulo ndi bi n'Aijalon. O bu ha chupuru ndi Gat site n'obodo ahụ. **14** Beriya muru Ahio, Shashak, Jeremot, **15** Zebadaya, Arad, Eda, **16** Maikel, Ishpa na Joha, ndi a bu umu ndi ikom Beriya. **17** Zebadaya, Meshulam, Hizki, Heba, **18** Ishmerai, Izlaya na Jobab bu umu Elpaal. **19** Jakim, Zikri, Zabdi, **20** Elienai, Ziletai, Eliel, **21** Adaya, Beraya na Shimrat bu umu Shimei. **22** Ishpan, Eba, Eliel, **23** Abdon, Zikri, Hanan,

24 Hananaya, Elam, Antotija, 25 Ifdeya na Penuel bu umu ndi ikom Shashak. 26 Jeroham muru Shamshera, Sheharaya, Atalaya, 27 Jareshaya, Ilaia na Zikri bu umu ndi ikom Jeroham. 28 Ndi a niile bu ndisi ezi, ndi ndu, ndi bi na Jerusalem, ndi e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu. 29 Jeiel nna Gibion biri na Gibion. Aha nwunye ya bu Maaka. 30 O muru Abdon, okpara ya, Zua, Kish, Baal, Nea, Nadab, 31 Gedoa, Ahio na Zeka 32 na Miklot, onye bu nna Shimea. Ha onwe ha bikwa ndi umunna ha nso na Jerusalem. 33 Nea muru Kish, nna Sol. Ma Sol muru Jonatan, Malkishua, Abinadab na Esh-Baal. 34 Jonatan muru nwa nwoke a na-akpo Merib-Baal, nna Maika. 35 Umu Maika muru bu, Piton, Melek, Tarea na Ehaz. 36 Ehaz amuo Jehoada nna Alemet, Azmavet na Zimri. Zimri muru Moza. 37 Moza muru Binea, nna Rafa, nna Eleasa, nna Azel. 38 Azel muru umu ndi ikom isii ndi a: Azrikam, Bokeru, Ishmel, Shearaya, Qbadaya na Hanan. Ndi a bu umu ndi ikom Azel. 39 Eshak nwanne nwoke Azel muru ndi ikom ato: Ulam, okpara ya na Jeush, na Elifelet. 40 Umu Ulam bu dike na dimkpa ndi a zuru igba uta. Onuogugu umu ha na umu umu ha di otu nari na iri mmadu ise, 150. Ha niile sikwa n'ebo Benjamin.

9 E dere usoro omumu umu Izrel niile n'ime akwukwo ndi eze Izrel na Juda. Emesja, a dororo ha n'agha buru ha gaa Babilon n'ihl ekwesighi ntukwasl obi ha. 2 N'ime ndi a, ndi bu uzolota bja birikwa n'ihl onwunwe ha n'obodo nke aka ha bu ufodu ndi Izrel, na ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi na-eje ozi n'ulonso ukwu. 3 Ndi si n'ebo Juda, na Benjamin, na Ifrem na Manase lota bja biri na Jerusalem bu ndi a: 4 Utai nwa Amihud, nwa Omri, nwa Imri, nwa Bani, onye ikwu Perez, nwa Juda. 5 N'ezinaulo Shilo: Asaya nwa mbu ya na umu ya ndi ikom. 6 Umu Zera, Jeuel so n'ime ha. Onuogugu ndi Juda niile lotara di nari isii na iri itoolu. 7 Umu Benjamin: Salu nwa Meshulam, nwa Hodavaya, nwa Hasenua; 8 na Ibneia nwa Jeroham; Elaa nwa Uzi, nwa Mikri; na Meshulam nwa Shefataya, nwa Reuel, nwa Ibnija. 9 Ha niile bu ndisi ezi. Onuogugu ndi Benjamin niile lotara ndi e dere aha ha n'akwukwo usoro omumu ha, di nari itoolu na iri ise na isii. 10 Ndi nchujaja: Jedaya, Jehoiarib na Jakin; 11 Azaraya nwa Hilkaya, nwa Meshulam, nwa Zadok, na Meraiot, nwa Ahitub. Azaraya bu onye na-elekota ulonso ukwu Chineke. 12 Ndi nchujaja ozolotarani bu Adaya nwa Jeroham, nwa Pashua, nwa Malkija. Onye ozolota bu Maasai nwa Adiel, nwa Jazera, nwa Meshulam nwa

Meshilemit, nwa Imea 13 Onuogugu ndi nchujaja lotarani bu otu puku na nari asaa, na iri isii. Ha niile bukwa ndisi ezinaulo, ndi tozuru etozu iru oru ha, ndi oru ha bu ije ozi n'ulonso Chineke. 14 Ndi Livayi: Shemaya nwa Hashub, nwa Azrikam, nwa Hashabaya onye ikwu Merari. 15 Bakbaka, Heresh, Galal, na Matanaya nwa Mika, nwa Zikri, nwa Asaf; 16 Qbadaya nwa Shemaya, nwa Galal, nwa Jedutun; na Berekaya nwa Asa, nwa Elkena onye biri n'obodo nta ndi Netofa. 17 Ndi nche onu uzolulonso si n'ebo Livayi: Shalum, onyeisi ha, Akub, Talmon, Ahiman na umunna ha. 18 Ha no ruo ugbu a n'onu uzoloma Eze, n'akuku owuwa anyanwu. Ha bu ndi nche onu uzoloma si n'omuma ulol nke ndi Livayi. 19 Shalum bu nwa Kore, na nwa nwa Ebiasaf na Kora. Ya na umunna ya ka o bu oru ha ilekota ebe a na-eje ozi, na onu uzolulonso ukwu ahul dike nna nna ha lekotara, cheekwa ulolozute Onyenwe anyi nche. 20 Finehaz nwa Elieza bu onyeisi ndi mbu ruru oru a na mgbe ochie, Onyenwe anyi nonyekwaara ya. 21 Mgbe ahul, Zekaraya nwa Meshelemaia bu onye na-elekota onu uzoloma e si abata n'ime ulol ikwu. 22 Onuogugu ndi na-eche onu uzoloma n'oge ahul bu nari abulo na iri na abulo. E deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu nke obodo nta ha. Ndi nche onu uzoloma ndi a bu ndi Devid na Samuel onye amuma hoputara nye ha onodu a n'ihl na-atukwasiri ha obi. 23 Ha na umu umu ha ka e tinyere ya n'aka iche ulolozute Onyenwe anyi nche. 24 Ha na-eche akuku anol ya niile, owuwa anyanwu, odida anyanwu, ugwu na ndida. 25 Ubochi asaa ka ha na-anol n'oru a. Emesja, umunna ha na-abja gbanwee ha. Ya mere, ha na-agbanwe onwe ha ubochi asaa asaa. 26 Ma ndisi nche onu uzoloma anol ndi ahul bu ndi Livayi ka esitere n'itukwasl obi nyefee oru ilekota ime ulol niile nakwa ulokaku niile di n'ime ulol Chineke n'aka. 27 Ha na-eche nche gburugburu ulonso Chineke abal niile, n'ihl na o bu ha ka o di n'aka iche ya nche. O bukwa ha ka e nyefere oru imeghe ya ututu niile. 28 Ufodu n'ime ha ka o di n'aka ilekota ngwongwo e ji achu aja. Ha na-agu ya onu mgbe obula e webatara ya, na mgbe obula a na-ewepu ya. 29 Ndi ozolota na-elekota ihe niile e ji choo ulonso ahul mma, ya na utu oka, na mmanya, na ihe nsure oku na-esi isi utol, na uda di iche iche. 30 Ma o bu ndi nchujaja ndi ozoloma ka e nyere oru isu, igwakota na ikpokota uda na ihe nsure oku na-esi isi utol. 31 Matitaia, onye Livayi, okpara Shalum, onye ikwu Kora, ka esitere na ntukwasl obi

nyefee ya ọrụ ime achicha onyinye. **32** Ufọdụ n’ime ndị ikwu Kohat ka ọ dị n’aka ime achicha pụrụ iche, a na-adọkwasi n’elu tebul, n’ụbọchị izuike niile. **33** Ndị ọbụ abụ, ndị bụ ndịisi ezinaụlọ ndị Livayị na-anogide n’ime onụlọ ndị dị n’ulonso ukwu n’ihi na e kweghị ka ha ruo ọrụ ọzọ ebe ọ bụ na ha na-arụ ọrụ ibụ abụ ehie na abali niile. **34** Ha niile bụ ndịisi ezinaụlọ n’ebo Livayị. Ndị ndu dika e deputakwara aha ha n’akwukwo usoro omumu. Ha bikwa na Jerusalem. **35** Jeiel nna Gibion bụ na Gibion ka o bi, Aha nwunye ya bụ Maaka. **36** Ọ muru Abdon, okpara ya, Zua, Kish, Baal, Nea, Nadab, **37** Gedoa, Ahio, Zekaraya na Miklot. **38** Miklot bụ nna Shimeam. Ha onwe ha sokwa umunna ha biri na Jerusalem. **39** Nea muru Kish nna Sol, onye bụ nna Jonatan, Malkishua, Abinadab na Esh-Baal. **40** Jonatan muru Merib-Baal nna Maika. **41** Maika muru Piton, Melek, Tahrea na Ehaz. **42** Ehaz muru Jada. Jada bụ nna Alemet, Azmavet na Zimri. Zimri muru Moza. **43** Moza muru Binea, nna Refaya, nna Eleasa, nna Azel. **44** Azel muru umu isii: Azrikam, Bokeru, Ishmel, Shearaya, Obadaya na Hanan. Ndị a bụ umu ndị ikom Azel.

10 N’oge a ndị Filistia luso ndị Izrel agha, ndị Izrel si n’ihu ha gbaa oso, ma otutu n’ime ha nwuru n’ugwu Gilboa. **2** Ndị Filistia ji ike chuso Sol na umu ya. Ha gburu umu ya ndị ikom, Jonatan, Abinadab na Malkishua. **3** Agha ahụ siri ike nke ukwu megide Sol, mgbe ndị na-agba ụta chukwutere ya ha meruru ya ahụ. **4** Sol gwara onye na-ebu ngwa agha ya, si, “Miputa mma agha gi, were ya magbuo m ka ndị a a na-ebighi ugwu ghara ibia jiri m mee ihe egwuregwu.” Ma onye na-ebu ngwa agha ya ekweghi, n’ihi onodu oke egwu. N’ihi ya, Sol were mma agha nke ya, dakwasị n’elu ya. **5** Mgbe onye na-ebu ihe agha Sol huru na ọ nwuola, ya onwe ya dakwasikwara n’elu mma agha nke ya, nwukwa. **6** Ya mere, Sol na umu ya ndị ikom ato nwuru, ndi niile si n’ulo ya nwukwara n’otu mgbe ahụ. **7** Mgbe ndi Izrel niile no na ndagwurugwu huru na ndi agha agbaala oso, na Sol na umu ya ndi ikom anwuola, ha hapuru obodo ha niile gbapu oso. Ndị Filistia biakwara bichie n’ime ha. **8** N’echi ya, mgbe ndi Filistia bjara iyipu ndi nwuru anwu ihe ha ga-achikoro, ha huru ozu Sol na nke umu ya ndi ikom ka ha togbo n’ugwu Gilboa. **9** Ha yipuru ya ihe niile oyi, buru isi ya na ihe agha ya, zipukwa ndi ozi gara n’ala ndi Filistia niile ikwusa akuku ihe

mere nye ndi ha niile na arusi ha niile. **10** Ha tinyere ihe agha ya n’ulo chi ha, kwubakwa okpokoro isi ya n’ulo Dagon. **11** Mgbe ndi Jebesh Gilead niile nuru ihe ndi Filistia mere Sol, **12** ndi ikom ha niile bu ndi dimkpa, biliri gaa buru ozu Sol na umu ya, bulata ha na Jebesh. Ha liri okpukpu ha n’okpuru osisi ukwu di na Jebesh, bu onu ubochi asaa. **13** Sol nwuru n’ihi ekwesighi ntukwasị obi ya nye Onyenwe anyi, o debeghi okwu Onyenwe anyi, karisa, o gara na nke onye na-aju mmuo ojoo ase, n’ihi ijuta ya ase, **14** ma o jughi ase site n’onu Onyenwe anyi. Ọ bụ nke a mere Onyenwe anyi ji gbuo ya, were alaeze ya nyefee Devid nwa Jesi n’aka.

11 Ndị Izrel niile gbakotara biakwute Devid na Hebron si ya, “Lee, okpukpu gi na anu ahụ gi ka anyi bu. **2** N’oge gara aga, o buladi mgbe Sol bu eze, o bu gi duuru ndi agha Izrel n’ogu niile, ma opu ma mbata. Onyenwe anyi bu Chineke gi, siri gi, ‘I ga-azu ndi m, bu Izrel, i ga-abukwa onye ga-achi ha.’” **3** Mgbe ndi okenye Izrel niile biakwutere eze Devid na Hebron, ya na ha gbara ndu n’ihu Onyenwe anyi na Hebron. Ha tere ya mmanu ibu eze Izrel, dika Onyenwe anyi kwere na nkwa site n’onu Samuel. **4** Devid na ndi Izrel zoro ije garuo Jerusalem nke bu Jebus. Ma ndi Jebus bi n’ebe ahụ, **5** gwara Devid si, “I gaghị abata n’ebe a.” N’agbanyeghi okwu ndi a, Devid dotara ebe ahụ e wusiri ike nke Zayon n’agha, ya bu obodo Devid. **6** Devid ekwuolari si, “Onye obula buru uzo buo agha megide ndi Jebus ga-abu onyeisi ochiagha ndi agha.” Joab nwa Zeruaya bu onye mbu gara, n’ihi ya, o nwetara ike ibu ochiagha. **7** Devid biiri n’ebe ahụ e wusiri ike. Ọ bụ nke a mere e ji akpo ya obodo Devid. **8** O wuru obodo gburugburu ya, site na Milo ruo na mgbidi gbara ya gburugburu. Ma Joab wuzikwara akuku obodo ahụ nke foduru. **9** Ma Devid gara n’ihu na-adị ukwu kari, n’ihi na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, nonyeere ya. **10** Ndị a bụ ndisi ndi dike n’etiti ndi agha Devid. Ha na ndi Izrel niile nyere ichi eze Devid ezi nkwo ime ka ochichi ya ruo n’akuku niile nke ala ahụ, dika Onyenwe anyi kwere na nkwa. **11** Nke a bu ndeko onuogugu ndi dike n’agha Devid nwere: Jashobeam, onye Hakmon, bu onyeisi n’etiti ndisi ndi ozo. O weliri ube ya megide nari ndi ikom ato, bu ndi o gburu n’otu mgbe ibu agha. **12** Onye nke na-eso ya bu Elieza nwa Dodayi, onye Ahohi, onye bu otu n’ime ndi dike ato ndi ahụ. **13**

Ya na Devid nọ na Pas Damin mgbe ndi Filistia zukoro n'ebe ahụ ibu agha. N'otu ebe, nke e nwere otu ubi juputara n'oka balị, ma ndi agha Izrel si n'ogbo agha gbapụ ọsọ n'ihu ndi Filistia. **14** Ma ha were onodu ha n'etiti ubi ahụ, ha naputara ya, tigbuo ndi Filistia niile ahụ. Onyenwe anyi nyere mmeri di ukwu. **15** Mmadu ato n'ime iri ndisi agha ato ahụ jekwuru Devid na nkume di n'ogba Adulam, na mgbe otu ndi Filistia mara ulo ikwu ha na Ndagwurugwu Refaim. **16** Ma Devid nọ n'ebe ahụ ewusiri ike n'oge ahụ, ma onodu ndi agha ndi Filistia di na Betlehem. **17** Aguu mmiri gurụ Devid nke ukwu, o si, "O ga-amasị m ma o buru na o nwere onye ga-ekunye m mmiri onunu site n'olulu mmiri di nso n'onu uzọ ama Betlehem!" **18** Ya mere, ha ato wakpuru omuma ulo ikwu ndi Filistia, seta mmiri site n'olulu mmiri ahụ di n'akuku onu uzọ ama Betlehem, bulatara ya Devid. Ma Devid juru ihu ya, kama o wufuru ya n'ala dika onyinye nye Onyenwe anyi, kwuo si, **19** "Chineke ekwela ka m mee nke a. M ga-anu obara ndi ikom a, bu ndi ji ndu ha chuo aja n'ihu ikute mmiri a?" N'ihu na ha ji ndu ha chuo aja iga kute ya, Devid ekweghi anu ya. Nke a bu udi ike dike ato ahụ kpara. **20** Abishai, nwanne Joab bu onyeisi ndi ikom ato ahụ. O weliri ube ya megide nari ndi ikom ato, tigbukwaa ha niile. N'ihu nke a, o ghorọ onye a ma ama dika mmadu ato ndi a. **21** N'etiti mmadu ato ahụ, a na-asopuru ya karja, o ghorọ onyeisi ha. O bu ezie na-agunyeghi ya dika otu onye n'ime ha. **22** Benaya, nwa Jehoiada, onye si Kabzeel, bu dike n'agha, kpara ike di ukwu. O tigburu dimkpa abuo ndi Moab, ndi bu okaka n'agha. O ridakwukwara odum n'ime olulu na-amj amj n'ubochi mkpuru mmiri na-ezo, gbuo ya. **23** O tigburu otu nwoke onye Ijpt, nke ogologo ya di mita abuo na okara. O bu ezie na onye Ijpt ahụ ji ube buru ezigbo ibu n'aka, nke okporo ya dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa, ma Benaya ji naani mkpo jekwuru ya, punara onye Ijpt ahụ ube di ya n'aka, jiri ya magbuo ya. **24** Nke a bu udi ike Benaya nwa Jehoiada kpara. Ya onwe ya nwekwara aha dika ndi dike ato ahụ. **25** A na-asopuru ya n'ebe o di ukwu karja onye obula n'etiti iri dike ato ndi ahụ, ma o rughi ogugo ndi dike ato mbu ahụ. Devid mere ya onyeisi ndi na-eche ya nche. **26** Ndi bu dike n'agha bu ndi a: Asahel nwanne Joab, Elhanan nwa Dodo onye Betlehem, **27** Shamot onye Haroa, Helez onye Pelon, **28** Ira nwa Ikesh, onye Tekoa, Abieza onye Anatot, **29** Sibekai onye Husha, Ilai onye Ahoi, **30** Maharai

onye Netofa, Heled nwa Baana, onye Netofa, **31** Itai nwa Ribai, nke Gibeal umu Benjamin, Benaya onye Piraton, **32** Hurai onye si n'akuku iyi di na Gaash, Abiel onye Arba, **33** Azmavet onye Baharum, Eliaba onye Shaalbon, **34** Umu Hashem onye Gizon, Jonatan nwa Shagee, onye Hara, **35** Ahiam nwa Saka, onye Hara, Elifal nwa Uo, **36** Hefa onye Mekerat, Ahija onye Pelon, **37** Hezro onye Kamel, Naarai nwa Ezbai, **38** Juel nwanne Netan, Miba nwa Hagri, **39** Zelek onye Amon, Naharai onye Beerot, onye na-ebu ngwa agha Joab, nwa Zeruaya, **40** Ira onye Itra, Gareb onye Itra, **41** Uraya onye Het, Zabad nwa Alai, **42** Adina nwa Shiza, onye Ruben, onye bu onyeisi ebo Ruben na iri mmadu ato ahụ na-eso ya. **43** Hanan nwa Maaka, Joshafat onye Mitna, **44** Uzia onye Ashterat, Shama na Jeiel umu Hotam, onye Aroea, **45** Jediel nwa Shimri, Joha nwanne ya, onye Tiza, **46** Eliel onye Mahavi, Jeribai na Joshavia umu Elnaam, Itma onye Moab, **47** Eliel, Obed, na Jaasiel onye Mezoba.

12 Ndi a bu ndi ikom bjakwutere Devid na Ziklag, mgbe e si n'ihu Sol nwa Kish chupu ya. (Ha so n'ime ndi oka agha nyeere Devid aka ibu agha. **2** Ngwa agha ha bu uta, ha nwere ike iji aka nri maobu aka ekpe gbapu aku maobu fee ebe; ndi a bu ndi ikwu Sol si n'ebo Benjamin.) **3** Onyeisi ha bu Ahieza na Joash, bu umu Shema onye Gibeal. Ndi ozọ bu, Jeziel na Pelet umu Azmavet, Beraka, Jehu onye Anatot, **4** Ishmaya onye Gibion, dimkpa n'etiti iri mmadu ato ndi ahụ, onye bu onyendu iri mmadu ato ahụ, Jeremaya, Jahaziel, Johanan, Jozabad onye Gedera, **5** Eluzai, Jerimot, Bealia, Shemaraya, na Shefataya onye Haruf; **6** Elkena, Ishaya, Azarel, Joeza na Jashobeam, ndi Kora; **7** Juella na Zebadaya umu Jeroham onye Gedoa. **8** Ndi a bukwa dike n'agha sitere n'ebo Gad gbasoo Devid n'ebe e wusiri ike ya di n'ozara. Ha bukwa ndi oka n'iji ube na ota alu agha. Ha dikwa gara gara dika ele n'elu ugwu, ihu ha dikwa ka ihu odum. **9** Eza, bu onyeisi ha. Obadaya bu onye na-eso ya, tupu Eliab esoro. **10** Onye nke anọ bu Mishmana. Ndi ozọ n'usoro ha bu, Jeremaya, **11** na Atai bu nke isii, na Eliel bu nke asaa, **12** na Johanan bu nke asato, na Elzabad bu nke itoolu, **13** na Jeremaya onye nke iri, nakwa Makbanai onye nke iri n'otu. **14** Ndi a, ndi sitere n'ebo Gad bu ndisi agha. Onye na-adighi ike n'ime ha di ike dika nari ndi agha, ma onye di ike n'ime ha di ike dika puku ndi agha. **15** O bu ha

gafere osimiri Jōdan n'udu mmiri, mgbe Jōdan tofere akukū ya niile, chūsaa ndi niile bi na ndagwurugwu, n'akukū ọwūwa anyanwū na ọdịda anyanwū. **16** Ndi ọzọ sitekwara n'ebo Benjamin na Juda bjakwute Devid n'ebe ya e wusiri ike. **17** Mgbe ahụ, Devid puru iga zute ha, si ha, "Ọ buru na unu b́ara n'udo inyere m aka, ejikeere m inabata unu ka unu d́nyere m. Kama ọ burukwanu na unu b́ara irara m nye n'aka ndi iro m, ebe aka m di ọcha, ka Chineke nna nna anyi hu ihe di unu n'obi kpee unu ikpe." **18** Mgbe ahụ, Mmuo Nso dakwasiri Amasai, onyendu iri ndi ikom ato ahụ, mee ka ọ gwa Devid okwu si ya, "Anyi bu ndi gi, Devid! Anyi so gi n'azu, gi nwa Jesi! Udo, udo ga-abu nke gi, udo ga-abukwa nke ndi na-enyere gi aka, n'ih na Chineke gi na-enyere gi aka." Ya mere, Devid nabatara ha mee ha ndjisi agha na-apunara ndi mmadu ihe. **19** Ufodu n'ime ndi ebo Manase gbasooro Devid, mgbe ọ gara sonyere ndi Filistia n'iluso Sol ogu. Ma ya na ndi agha ya enyereghị ndi Filistia aka, n'ih na mgbe ndi Filistia gbachara izu, ndi ndu ndi Filistia zilagara ya. Ha kwuru si, "Isi anyi ka anyi ga-atufu ma ọ buru na Devid ahapu anyi n'ogbo agha gbakwuru nna ya ukwu bu Sol." **20** Mgbe Devid gara Ziklag, ndi a bu ndi ikom si n'ebo Manase ndi gbasooro ya: Adna, Jozabad, Jediael, Maikel, Jozabad, Elihu na Ziletai. Ndi a niile bu ndjisi agha na-achi puku ndi agha n'ebo Manase. **21** Ha nyeere Devid aka imegide ndi agha nkwa ahụ, n'ih na ha niile bu dike n'agha, burukwa ndjisi agha. **22** Site n'ubochi ruo n'ubochi, otutu ndi ikom na-agbafeta soro Devid, tutu ruo mgbe ha ghorọ igwe ndi agha, ndi agha nke Chineke. **23** Ndi a bu ndi jikeere ibu agha, ndi chikwa ngwa agha bjakwute Devid na Hebron, n'ih na ha chorọ ka ọ b́a buru eze ha n'onodu Sol, dika Onyenwe anyi kwuru. **24** Ndi sitere n'ebo Juda, ndi bu ọta na ube ha di puku isii na nari asato. **25** Ndi Simion a maara aha ha n'ibu agha di puku asaa na otu nari. **26** Ndi Livayi di puku anọ na nari isii., **27** tinye Jehoiada, onyendu n'ezinaulo Eron na puku ndi ikom ato na nari asaa, **28** na Zadok, nwokorobia bu dike na dimkpa n'agha, onyendu ndjisi agha iri abuo na abuo ndi si n'ezinaulo ya. **29** Umụ Benjamin, ndi ikwu Sol, di puku ato, n'ih na n'oge a, otutu ha nonyeere Sol. **30** Umụ Ifrem di iri puku abuo na nari asato, ndi di ike n'agha, ndi a makwaara aha ha n'ikwu ha. **31** Site n'okara ebo Manase, ndi onuogugu ha di puku iri na asato ka a hoputara iga inyere Devid aka ibu eze. **32** Umụ Isaka; nari ndjisi

abuo, na ndi ha na-edu. Ndjisi a bu ndi nwere nghota oge ha no n'ime ya marakwa ihe Izrel kwesiri ime n'oge ahụ. **33** Umụ Zebulon di iri puku ise. Ha enweghi obi abuo obula iso Devid. A zukwara ha n'iji udi ngwa agha obula na-ebu agha. **34** Onuogugu ndi ndu umu Naftali di otu puku, tinyere ndi agha di puku iri ato na asaa, ndi ji ube na ọta. **35** Umụ Dan di iri puku abuo na asato, na nari isii. Ha bukwa ndi agha jikeere ibu agha. **36** Umụ Asha di iri puku anọ. Ha bu ndi ibu agha dororo nnoo anya. **37** Sitekwa n'owuwa anyanwū Jōdan, site n'ebo Ruben na Gad, na okara ebo Manase bi, ndi agha onuogugu ha di nari puku na iri abuo, ndi ji udi ngwa agha obula putara soro Devid. Ha bukwa ngwa agha ha puta. **38** Ndi a niile bu ndi agha na-eje ozi n'usoro ndi ji obi ha puta. Ha nwekwara mkpebi mgbe ha si ebe obula ha si puta ibia Hebron ime Devid eze. Ndi Izrel niile jikwa otu obi puta ime Devid eze Izrel. **39** Mgbe ha pukwutere Devid, ha so ya rie, nuo, abali ato. Ọ bukwa ihe ndi ezinaulo ha kwadoro ha ji b́a ka ha riri. **40** Ndi Isaka, na Zebulon, na Naftali si ebe di anya bute nri. Inyinya ibu, na inyinya kamel, na inyinya muul na ehi ka ha ji bute nri ndi a. Ọ bukwa nri di iche iche ka ha butere, dika utu oka, na achicha e ji mkpuru fiig mee, na achicha ndi ozo di iche, na mmanya, na mmanu, na igwe ehi, na igwe aturu. Ha si otu a bute nri ndi a n'ih na oke onu juputara n'ala Izrel niile.

13 Devid na ndjisi agha ya na-achi imerime puku ndi agha, na otutu nari ndi agha, zukoro gbaa izu. **2** Ọ gwara ogbako Izrel niile ahụ si, "Ọ buru na ọ di unu mma, ọ burukwa na ọ bu ochicho Onyenwe anyi Chineke anyi, ka anyi ziga ozi zie umunna anyi niile bi n'akuku niile nke ala Izrel, na ndi nchujaja na ndi Livayi niile, bi n'obodo ha na ndi bi n'ebe ita nri nke anu ulo ha, ka ha b́a, soro anyi. **3** Ka anyi gaa bulata igbe ogbugba ndu Chineke n'ih na e lefuru ya anya n'oge ahụ niile Sol bu eze." **4** Ha niile kwekoritara ime nke a n'ih na okwu ahụ di ndi niile zukoro mma. **5** Mgbe ahụ, Devid kporo ndi Izrel niile oku ka ha zuo ezuo site n'ebe niile ha bi, site n'oke ala ha na ndi Ijipt, ya bu iyi Shiho, ruo n'oke ala di n'ugwu, ya bu Lebo Hamat, ka ha gaa bulata igbe ogbugba ndu Chineke site na Kiriat Jearim. **6** Devid na ndi Izrel niile jere Baala n'ime Juda, ya bu Kiriat Jearim, i si n'ebe ahụ bugota igbe ogbugba ndu Chineke, bu Onyenwe anyi, onye na-anokwasị n'etiti cherubim, igbe ahụ

nke akpokwasiri aha ya. 7 Ha ji ugboala oheru ehi na adokpu buru igbe ogbugba ndu Chineke site n'ulo Abinadab, Uza na Ahio na-eduzi ugboala ahụ ụzọ. 8 Devid na ndi Izrel niile weere ike ha niile na-anu onu n'ihu Chineke, jiri abụ, ubo akwara, opi, une na ogene na iti egwu na-etekwa egwu. 9 Mgbe ha rutere n'ebe izocha oka nke Kidon, Uza setipuru aka ya ijide igbe ogbugba ndu ahụ, n'ihu na ehi ahụ zohiere ukwu. 10 Ma iwe Onyenwe anyi di oku megide Uza, o tigburu ya n'ihu na o meturu igbe ogbugba ndu ahụ aka. Ya mere, o nwuru n'ebe ahụ n'ihu Chineke. 11 Mgbe ahụ, iwe were Devid n'ihu onuma Onyenwe anyi dakwasiri Uza, ruo taa, a na-akpo ebe ahụ Perez Uza. 12 Devid turu egwu Chineke n'ubochi ahụ, o kwuru si, "M gae si aana bubatara onwe m igbe ogbugba ndu a?" 13 O bubataghị igbe ogbugba ndu ahụ n'ime obodo Devid, kama o bugara ya n'ulo Obed-Edom, onye Git. 14 Igbe ogbugba ndu Chineke ahụ noro n'ezinaulo Obed-Edom n'ulo ya onwa ato. Onyenwe anyi gozikwara ezinaulo ya na ihe niile o nwere.

14 Hiram bu eze Taja zitere Devid ndi ozi, na ndi okwa nka osisi na ndi na-edo nkume, ka ha nyere Devid aka iwu uloze ya. O nyekwara ya osisi sida o ji ewu ulo ahụ. 2 Devid ghotara na Onyenwe anyi emeela ka o guzosie ike dika eze ndi Izrel, na ebuliela alaeze ya elu nke ukwu n'ihu ndi ya Izrel. 3 Devid luru ndi inyom ozo mgbe o jere biri na Jerusalem. Nke a mere ka o muo otutu umu nwoke na umu nwanyi. 4 Ndi a bukwa aha umu a muru ya n'ebe ahụ: Shamua, Shobab, Netan, Solomon, 5 Ibha, Elishua, Elpelet, 6 Noga, Nefeg, Jafia, 7 Elishama, Beeliada na Elifelet. 8 Mgbe ndi Filistia nuru na eteela Devid mmanu i bu eze ndi Izrel niile, ha puru n'igwe ha icho ya. Ma Devid nuru maka ya, jikere puo izute ha. 9 Ma ndi Filistia bjara, bukoru ihe niile di na Ndagwurugwu Refaim. 10 Devid juru Chineke ase si, "O bu m gaa buso ndi Filistia agha? I ga-enyefe ha n'aka m?" Onyenwe anyi zara si ya, "Gaa, aga m enyefe ha n'aka gi." 11 Ya mere, Devid na ndi ikom ya gara Baal-Perazim, meriekwa ha n'ebe ahụ. O kwuru si, "Chineke enupula megide ndi iro m site n'aka m, dika idee mmiri si enupu." N'ihu ya, a kororo ebe ahụ Baal Perazim. 12 Ndi Filistia hapuru chi niile ha n'ebe ahụ, Devid nyere iwu ka e suo ha niile oku. 13 Ndi Filistia bukwara agha bja na ndagwurugwu ahụ ozo. 14 N'ihu nke a, Devid juru Chineke ase ozo. Chineke siri ya, "Esitekwa

n'ihu buso ha agha, kama gbaa ha gburugburu, buso ha agha na ncherita ihu osisi balsam ndi ahụ. 15 Ngwangwa i nuru uda ikiri ukwu n'elu osisi balsam ndi ahụ, mgbe ahụ ka unu ga-apu ibu agha, n'ihu na nke a putara na Chineke eburula unu ụzọ puo, itigbu ndi agha Filistia." 16 Devid mere dika Chineke nyere ya n'iwu. Ha tigburu ndi agha Filistia site na Gibion ruo Gaza. 17 Ya mere, aha Devid bidoro na-ewu ewu; Onyenwe anyi tinyekwara ujo ya n'obi mba niile.

15 Mgbe Devid wuchara ulo obibi ya n'obodo Devid, o doziri ebe a ga-adosa igbe ogbugba ndu Chineke. O mara ulo ikwu maka ya. 2 Devid kwuru si, "O nweghi onye obula ga-ebu igbe Chineke kariakwa ndi Livayi, n'ihu na Onyenwe anyi hoputara ha ibu igbe Onyenwe anyi na ije ozi n'ihu Onyenwe anyi ruo mgbe ebighi ebi." 3 Ya mere, Devid kpokotara ndi Izrel niile, na Jerusalem ibubata igbe Onyenwe anyi n'ebe ahụ o kwadoro na a ga-adosa ya. 4 O kpokotara umu Eron na ndi Livayi; 5 Ndi Kohat na umunna ha di otu nari na iri abuo. Uriel bu onyeisi ha. 6 Umụ Merari na umunna ha di nari abuo na iri abuo. Asaya bu onyeisi ha. 7 Umụ Geshom na umunna ha di otu nari na iri ato. Juel bu onyeisi ha. 8 Umụ Elizafan na umunna ha di nari abuo. Shemaya bu onyeisi ha. 9 Umụ Hebron na umunna ha di iri asato. Eliel bu onyeisi ha. 10 Umụ Uziel na umunna ha di otu nari na iri na abuo. Aminadab bu onyeisi ha. 11 Devid kororo Zadok na Abjata, ndi nchujaja na Uriel, Asaya, Juel, Shemaya, Eliel, na Aminadab ndi Livayi si ha, 12 "Unu bu ndisi ezinaulo di iche iche, n'ebo Livayi. Doonu onwe unu nsu unu na umunna unu ibulata igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, Chineke Izrel n'ebe a m doziri n'ihu ya. 13 Na mbu, Onyenwe anyi Chineke tara anyi ahulu n'ihu na anyi esoghi omenaala ime ka unu bu ndi Livayi buru ya. Anyi ajutaghị ya ase otu a ga-esi bulata ya n'uzo o kwesiri." 14 Ya mere, ndi nchujaja na ndi Livayi mezuru omenaala ido onwe ha nsu maka ibulata igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, Chineke Izrel ahụ. 15 Ndi Livayi jiri osisi ogologo buru igbe Chineke ahụ n'isi ubu aka ha dika Mosis nyere n'iwu n'usoro dika okwu Onyenwe anyi si di. 16 Devid nyekwara ndi ndu Livayi iwu si ka ha hoputa site n'etiti umunna ha ndi abụ na ndi egwu, ndi ga-abu abụ onu, nke ya na ngwa egwu ndi a ga-eso: ubo akwara, une na ogene. 17 Ndi Livayi hoputara Heman nwa Juel; ma site n'etiti umunna Juel ha hoputara Asaf, nwa Berecaya. Sitekwa n'etiti umunna ha ndi Merari

ha hoputara Etan nwa Kushaya, **18** tinyere ndi a, ha hoputara umunna ha ndi a, ndi na-esote ha n'okwa: Zekaraya, Jaazel, Shemiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Benaya, Maaseia, Matitaia, Elifelehu, Mikneya, Obed-Edom na Jeiel bu ndi na-eche onu uzo. **19** Heman, Asaf na Etan ka a hoputara maka iku ogene bronz. **20** Zekaraya na Aziel, Shemiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Maaseia na Benaya bu ndi na-akpo ubo akwara dika usoro abu alamot, si di. **21** Matitaia, Elifelehu, Mikneya, Obed-Edom, Jeiel na Azazaya bukwa ndi na-akpo une dika usoro abu Sheminit si di. **22** Onyeisi ndi na-abu abu a hoputara bu Kenaniya, onye bukwa onyeisi ndi Livayi. A hoputara ya n'ihu na o bu onye nwere nghota banyere abu. **23** Berekaya na Elkena bu ndi na-eche onu uzo ebe igbe ahụ di. **24** Shebanaya, Joshafat, Netanel, Amasai, Zekaraya, Benaya na Elieza, ndi bu ndi nchujaja bu ndi na-afu opi n'ihu igbe ogbugba ndu Chineke. Obed-Edom na Jehaya ga-esokwa ndi ga-eche onu uzo ebe igbe ahụ di nche. **25** Devid na ndi okenye Izrel, na ndijiisi agha na-achi puku ndi agha, ji oke onu gaa n'ulo Obed-Edom n'ihu ibugote igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ. **26** N'ihu na Chineke nyeere ndi Livayi na-ebu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi aka, o bu oke ehi asaa na ebule asaa ka a churu n'aja. **27** O bu ezi akwa ocha ka e ji kee Devid ekike, dika ndi Livayi niile bu ndi bu igbe ogbugba ndu ahụ, na ndi obu abu, na Kenaniya, bu onyeisi otu ndi na-abu abu yi akwa ocha n'ahụ ha. Devid yikwa uwe efodu e ji akwa ocha du. **28** Ya mere, ndi Izrel niile ji iti mkpu, na-ifu opi mpi ebule na-ifu opi ike, ikpo ubo akwara, iku ogene na une, bulata igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. **29** Mgbe ha bu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na-abata n'obodo Devid, Mikal nwa Sol, lepuru anya site na oghereikuku ulo. Mgbe o huru eze Devid ka o na-ayori egwu na-anuri onu, o ledara ya anya n'ime obi ya.

16 Ha bubatara igbe ogbugba ndu Chineke ahụ guzobe ya n'ime ulo ikwu nke Devid manyere maka ya. Ha chekwa aja nsure oku na aja udo n'ihu Chineke. **2** Mgbe Devid chusiri aja nsure oku na aja udo ndi a, o goziri ndi Izrel n'aha Onyenwe anyi. **3** O nyekwara onye obula n'Izrel, ma nwoke ma nwanyi, otu ogbe achicha, okpurukpu anu na achicha mkpuru osisi a mikporo amikpo. **4** O hoputara ufodu ndi Livayi ka ha nodu n'ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ inye Onyenwe anyi, Chineke Izrel ekele na otuto na iri o ya ngozi n'isi ndi ya Izrel. Ndi a bu ndi o

nyere ije ozi a: **5** Asaf bu onyeisi ndi a. Ndi ozo bu Zekaraya, Jeiel, Shemiramot, Jehiel, Matitaia, Eliab, Benaya, Obed-Edom na Jeiel. Oru ha bu ikpo ubo akwara, na une, ma oru Asaf bu onye na-aku ogene ola na-ada uda. **6** Benaya na Jahaziel, ndi nchujaja, ketara oru ifu opi n'ihu igbe ogbugba ndu Chineke kwamgbe kwamgbe. **7** N'ubochi ahụ ka Devid buru uzo hoputa Asaf na ndi otu ya ka ha nye Onyenwe anyi otuto n'usoro di otu a: **8** Nyenu Onyenwe anyi otuto, kwuputakwa aha ya, meenu ka amata n'etiti mba niile banyere ihe niile o ruru. **9** Bikuonu ya abu, bikuonu ya abu otuto; kwuputaranu mba niile oru ebube ya niile. **10** Nurianu n'ime aha nsọ ya; ka obi ndi niile na-achọ Onyenwe anyi nuriya onu. **11** Na-achonu Onyenwe anyi na ike ya, chonu ihu ya mgbe niile. **12** Chetanu oru ebube niile nke o ruru, ihe iribama ya niile na ikpe ziri ezi niile nke si n'onu ya puta. **13** Unu, umu Izrel, bu ohu ya umu Jekob, ndi o hoputara. **14** Ya onwe ya bu Onyenwe anyi Chineke anyi; ikpe ya di n'ua niile. **15** O na-echeta ogbugba ndu ya ruo mgbe ebighi ebi; bu nkwa o kwere nye puku ogbo. **16** Ogbugba ndu ahụ nke ya na Ebrahim gbara, na iyi o nuru nye Aizik. **17** O mere ka o guzoro nye Jekob dika ukpuru, ma n'ebe Izrel no dika ogbugba ndu ebighi ebi: **18** Si, "Aga m enye gi ala Kenan ka o buru ihe nketa gi." **19** Mgbe ha di ole na ole n'onuogugu, n'ezie, ole na ole, burukwa obia n'ala ahụ. **20** Ha waghari site n'otu mba gaa mba ozo, sitekwa n'otu alaeze gaa na alaeze ozo. **21** O kweghi ka onye obula mekpa ha ahụ; o baara ndi eze mba n'ihu ha, si: **22** "Unu emetukwala ndi m e tere mmanu aka, unu emekpakwala ndi amuma m ahụ." **23** Bikuonu Onyenwe anyi abu, unu uwa niile; kwuputanu nzoputa ya site n'otu ubochi ruo n'ubochi nke ozo. **24** Kwusaanu ebube ya n'etiti mba niile, kosakwanu banyere oke oru ya niile n'etiti ndi niile di iche iche. **25** N'ihu na Onyenwe anyi di ukwu, o bukwa onye kachasi ka e nye otuto. Onye a na-atu egwu kari chi ozo niile ka o bukwa. **26** N'ihu na chi niile nke mba niile di iche iche bu arusi efu, maobu Onyenwe anyi kere eluigwe niile. **27** Ima mma na ebube di n'ihu ya; ike na onu di n'ebe obibi ya. **28** Nyenu Onyenwe anyi, unu ezinaulo nke mba niile di iche iche, nyenu Onyenwe anyi nsopuru na ike. **29** E, nyenu Onyenwe anyi nsopuru ruuru aha ya, werenu onyinye bia n'ihu ya. Kponu isiala nye Onyenwe anyi n'ima mma nke di nsọ ya. **30** Maa jijiji n'ihu ya, unu uwa niile. Elu uwa niile kwu chim, a pughi

iwesuga ya n'ọ̀nọ̀dụ ya. **31** Ka eluigwe n'urja, ka ụwa nwekwa obi uto; ka ha kwuputa n'etiti mba niile si, "Onyenwe anyi na-achi." **32** Ka osimiri bigbo, na ihe niile di n'ime ya, ka ala ubi niile na ihe niile di n'ime ha juputa n'obi uto. **33** Ka osisi niile nke oke ohia bu abụ, ka ha bu abụ onu n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu na o na-abia ikpe uwa ikpe. **34** Keleenu Onyenwe anyi, n'ihu na o di mma, n'ihu na ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **35** Tikuonu ya mkpu si, "Zoputa anyi, gi Chineke, Onye nzoputa anyi; chikota anyi, ma naputakwa anyi site n'aka mba di iche iche, ka anyi nwee ike nye aha nsọ gi ekele; ma nyaakwa isi n'ime otuto gi." **36** Otuto dirị Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. Mgbe ahụ, mmadu niile sirị, "Amen" na "Toonu Onyenwe anyi." **37** Devid hapuru Asaf na ndi Livayi ibe ya n'ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ ubochi niile ije ozi mgbe niile, dika oru ubochi obula si di. **38** Obed-Edom nwa Jedutun so n'ime ha, ya na Hosa, na iri mmadu isii na asato ozo. Obed-Edom nwa Jedutun na Hosa bu ndi na-eche onu uzo. **39** Devid nyefekwara Zadok, onye nchaja, na ndi nchaja ibe ya, oru ino n'ihu ulo nzute Onyenwe anyi, n'ebe di elu nke Gibion. **40** N'ihu ichu aja nsure oku mgbe niile n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku nye Onyenwe anyi, ututu na anyasi niile n'usoro dika e si dee ya n'akwukwo iwu Onyenwe anyi, nke o nyere ndi Izrel. **41** Devid hoputakwa Heman, na Jedutun, na ndi ozo a kporo aha hoputa inye Onyenwe anyi ekele, "n'ihu ihunanya ya na obi ebere ya nke na-adi ruo mgbe ebighi ebi." **42** Heman na Jedutun bu ndi o diriri ifu opi, na iku ogene ola, na ihe egwu ndi ozo eji na-enye Chineke otuto. Umụ ndi ikom Jedutun bu ndi no nche n'onu uzo ama. **43** Mgbe memme ahụ gwusiri, onye obula lara n'ulo ya. Devid lakwara igozu ezinaulo ya.

17 Mgbe Devid nosara ahụ n'uloze ya, o sirị Netan onye amuma, "Lee, mu onwe m na-ebi n'ulo sida, ma igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi di n'okpuru ulo ikwu." **2** Netan zaghachiri Devid, "Ihe obula di gi n'obi, mee ya, n'ihu na Chineke nonyeere gi." **3** Ma n'abalị ahụ, okwu Chineke rutere Netan nti, na-asị, **4** "Gaa gwa ohu m Devid si ya, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru: Gi onwe gi agaghị ewuru m ulo ebe m ga-ebi, **5** n'ihu na ebibeghi m n'ulo site n'ubochi m si n'Ijpt kpoputa Izrel ruo taa. Kama e sitela m n'otu omuma ulo ikwu baa na nke ozo, sitekwa n'otu ebe obibi gaa

ebe nke ozo. **6** N'ebe obula m na-ejeghari n'etiti ndi Izrel niile, o di mgbe m sirị onye obula n'ime ndi ndu ha, ndi m nyere iwu ka ha zuo ndi m, si, "Gini mere unu ewubereghị m ulo sida?" **7** "Ma ugbu a, gwa Devid bu ohu m, si, 'Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: Mu onwe m sitere n'ohia ebe ita nri nke umu anu ulo, sikwa n'ebe i na-azu igwe ewu na aturu kpoputa gi, mee gi onye na-achi ndi m Izrel. **8** Anonyekwara m gi n'ebe obula i gara, kpoputa ndi iro gi niile site n'ihu gi. Ugbu a, aga m eme ka aha gi dika aha ndi ikom dikarisiri ukwu n'awa. **9** Aga m ahoputa otu ebe n'ihu ndi m Izrel, kukuwa ha dika osisi ka ha biri n'ebe obibi nke aka ha, ka ha ghara i bukwa ndi a na-esogbu ozo. Ndi aju mmadu agaghị emegbukwa ha dika ha mere na mbu, **10** dika ha na-emekwa siteri na mgbe m hoputara ndi ndu nye ndi m Izrel. Aga m eme ka ndi iro gi niile noro n'okpuru gi. "Ana m ekwuputara gi na Onyenwe anyi ga-ewuru gi ulo. **11** Mgbe ubochi gi n'awa zuru, mgbe i gawuru ndi nna nna gi ha, aga m eme ka otu mkpuru gi bilie nochie onodu gi, o ga-abu otu n'ime umu ndi i muru. Aga m emekwa ka alaeze ya guzosie ike. **12** O bu ya onwe ya ga-ewuru m ulo, aga m emekwa ka ocheeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. **13** Mu onwe m ga-aburu ya nna, ya onwe ya ga-abukwara m nwa. Agaghị m ewesuga ihunanya m site n'ebe o no, dika m mere onye bu gi uzo chia. **14** Aga m eme ka o chia ulo m na n'alaeze m ruo mgbe ebighi ebi. A ga-emekwa ka ocheeze ya buru ihe guzosiri ike ruo mgbe ebighi ebi." **15** Netan ziri Devid ozi dika okwu niile nke onu ahụ si di. **16** Mgbe ahụ, eze Devid banyere nodu ala n'ihu Onyenwe anyi, si: "Onye ka m bu, Onyenwe anyi Chineke, ginikwa ka ezinaulo m bu, na i mere ka m bjaruo n'ogogo ha otu a? **17** O Chineke m, dika a ga-asị na nke a bu ihe di nta n'anya gi, ugbu a, i kwuola banyere odinihu nke ulo ohu gi. Ma gi onwe gi Onyenwe anyi Chineke na-ele m anya dika a ga-asị na m bu onye onodu ya di elu karichasia nke umu mmadu niile. **18** "Gini ozo ka Devid ga-agwa gi, n'ihu nsopuru i nyere ohu gi? N'ihu na i maara ohu gi nke oma, **19** O Onyenwe anyi, n'ihu okwu gi na dika ochicho obi gi si di, i meela ihe a di ukwu, meekwa ka o mata nkwa ndi a niile di ukwu. **20** "Onyenwe anyi, o dighi onye dika gi, o dikwaghị Chineke ozo di ma o bughị gi, dika anyi nuru ya na nti anyi. **21** Olee ndi dika ndi gi, bu Izrel, bu otu mba n'elu uwa ndi Chineke ha gara igbaputara onwe ya ka

o buru otu ndi, na jji mere onwe gi aha, ruokwa oru itunanya di egwu dikwa ukwu n'ihhi ha, site n'ichupu mba di iche iche na chi niile ha site n'ihu ndi gi, bu ndi i gbaputara site n'Ijpt? **22** I mere ka ndi gi Izrel buru ndi nke gi ruo mgbe ebighi ebi. Gi onwe gi kwa, Onyenwe anyi, aburula Chineke ha. **23** "Ma ugbu a, Onyenwe anyi, mee ka nkwa a nke i kwere banyere ohu gi na ulo ya buru nke ga-eguzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. Mezukwaa ihe niile dika nkwa gi si di, **24** ka o nwee ike guzosie ike. Ka aha gi buru ihe di ukwu ruo mgbe ebighi ebi. Mgbe ahụ ndi mmadu ga-asi, 'Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke na-achi Izrel, bu Chineke Izrel.' A ga-emekwa ka ulo ohu gi Devid guzosie ike n'ihu gi. **25** "Gi onwe gi, Chineke m, e kpugheerela ohu gi na i ga-ewuru ya ulo. Ya mere, ohu gi ji nwee obi ike ikpere gi ekpere. **26** Gi onwe gi, Onyenwe anyi, bu Chineke. I kweekwala ohu gi nkwa ihe oma ndi a. **27** Ugbu a, o masiri gi igozu ulo ohu gi, ime ka o diri na-aga n'ihu gi ruo mgbe ebighi ebi, n'ihhi na gi Onyenwe anyi, agoziela ya. O ga-abukwa ihe a goziri agozi ruo mgbe ebighi ebi."

18 Mgbe nke a gasiri, Devid meriri ndi Filistia, mee ka ha nodu n'okpuru ochichi ya. O naara obodo Gat na obodo nta ndi ozu gbara ya gburugburu site n'aka ndi Filistia. **2** Devid merikwara ndi Moab, ha ghoro ndi ohu ya, na-ebutakwara ya utu kwa afo obula. **3** Devid merikwara Hadadeza eze Zoba, na nso Hamat, mgbe o na-aga iguzobe ogidi eji mara ya n'akuku osimiri Yufretis. **4** Devid nwudere otu puku inyinya ya na-adokpu ugbo agha, puku ndi agha asaa ndi na-agba ugbo agha, tinyere ndi agha ji ukwu eje di iri puku abuo. O bipuru akwara ukwu inyinya ndi ahụ niile o dotara n'agha, ma hapu naani nari inyinya. **5** Mgbe ndi Aram nke Damaskos bjara inyere Hadadeza eze Zoba aka, Devid gburu iri puku ndi agha abuo na abuo n'ime ha. **6** O wuru ogige ndi agha n'alaeze ndi Aram nke Damaskos, ndi Aram ghoro ndi ohu Devid, na-ewetakwara ya utu inata ihuma. Onyenwe anyi nyere Devid mmeri ebe obula o gara. **7** Devid chikotara ota olaedo nke ndisi agha Hadadeza nabu na Jerusalem. **8** Site na Tibhat nakwa Kun, bu obodo ndi Hadadeza na-achi, Devid weere otutu bronz di ukwu, nke Solomun ji kpuo Osimiri bronz ahụ, ogidi niile na ngwongwo ndi ozu niile nke e ji bronz kpuo. **9** Mgbe Tou eze Hamat nuru na Devid emerieland ndi agha niile nke Hadadeza, eze Zoba, **10** o zipuru

Hadoram nwa ya nwoke, ka o gaa kelee eze Devid n'ihhi mmeri o meriri Hadadeza n'agha, bu onye ya na Tou no n'agha. Hadoram ji otutu akurungwa nke olaedo, nke olaocha na nke bronz di iche iche bja. **11** Eze Devid doru akurungwa ndi a niile nso nye Onyenwe anyi, dika o mere olaocha na olaedo o wetara na mba ndi a: Edom, Moab, ndi Amun, ndi Filistia na Amalek. **12** Abishai nwa Zeruaya gburu puku ndi Edom iri na asato na Ndagwurugwu Nnu. **13** O wuru ogige ndi agha n'Edom, ndi Edom niile ghoro ndi na-ejere Devid ozi. Onyenwe anyi nyere Devid mmeri ebe obula o gara. **14** Devid chiru ndi Izrel niile, na-emere ndi ya ihe di mma na ihe ziri ezi. **15** Joab nwa Zeruaya bu onyeisi agha ya; Jehoshafat nwa Ahilud bu onye na-edekota akuko. **16** Zadok nwa Ahitub, na Ahimelek nwa Abjata, bu ndi nchaja. Shavsha bu ode akwuko eze. **17** Benaya nwa Jehoiada bu onyeisi ndi Keret na Pelet. Umụ ndi ikom Devid bukwa ndisi n'oru eze.

19 Mgbe ihe ndi a gasiri, Nahash eze ndi Amun nwuru, nwa ya ghoro eze n'onodu ya. **2** Mgbe ahụ, Devid chere si, "Aga m egosi Hanon nwa Nahash obi ebere n'ihhi na nna ya gosiri m obi ebere." Ya mere, Devid zipuru ndi ozi ka ha gaa kasie ya obi n'ihhi onwu nna ya. Mgbe ndi ozi Devid bjakwutere Hanon n'ala ndi Amun ikasi ya obi, **3** ndisi ala Amun siri Hanon, bu onyenwe ha, "I na-eche na Devid na-akwanyere nna gi uguwu site na izite ndi ozi ya ka ha bja kasie gi obi? O bu na ndi ozi ya abiakwuteghi gi, naani ka ha mee nledo, nyochaputa otu obodo a di ma kwatuo ya?" **4** N'ihhi nke a, Hanon jidere ndi ozi Devid n'ike, kpuchapu ha aji, bipukwa uwe mwuda ha n'etiti ike ha, zilaga ha. **5** Mgbe otu onye bjara zie Devid ihe banyere ndi ikom ahụ, o zipuru ndi ozi, ka ha gaa zute ha, n'ihhi na e mere ha ihe ihere n'ebe o di ukwu. Eze siri, "Nodunu na Jeriko tutu ruo mgbe afonu unu tolitere, mgbe ahụ unu ga-alota." **6** Ma mgbe ndi Amun choputara na ha aburula ihe iso oyi n'ebe Devid no, Hanon na ndi Amun zipuru otu puku talenti olaocha iji gbazite ugbo agha na ndi na-agba ugbo agha site na Aram Naharaim, na Aram Maaka, nakwa Zoba. **7** Ha goro ugbo agha onuogugu ya di iri puku ato, na puku abuo. Ha gokwara eze Maaka na ndi agha ya, ndi bjara maa ulo ikwu agha ha na nso Medeba, ebe ndi Amun sikwa n'obodo ha niile chikota onwe ha puta ilu agha. **8** Mgbe Devid nuru nke a, o zipuru Joab na ndi agha ya niile bu dike na dimkpa n'agha.

9 Ndi Amõn putara doo onwe ha n'usoro ibu agha, n'õnu ụzõ ama obodo ha. Ma ndi eze ahụ b́jara agha, nõpuru onwe ha na mbara ala. 10 Mgbe Joab huru na agha di megide ya n'ihu na azu, o hõputara ufõdu ndi okachamara site n'etiti ndi agha Izrel, doo ha n'usoro izute ndi Aram. 11 O tinyere ndi ikom fõduru n'okpuru ochichi Abishai, nwanne ya, e zipuru ha izute ndi Amõn n'agha. 12 Mgbe Abishai na-apu, Joab gwara ya okwu si ya, "O buru na ndi Aram esie ike karija m, mgbe ahụ, i ga-abia naputa m. O burukwanu na ndi Amõn adiri ike karija gi, aga m abia naputa gi. 13 Nwee obi ike, ka anyi luo ogo a dika ndi di ike, n'ihu ndi anyi na obodo niile nke Chineke anyi. Ka Onyenwe anyi meekwa ihe di mma n'anya ya." 14 Mgbe ahụ, Joab na ndi agha so ya b́jara nso ibuso ndi Aram agha, ha sitere n'ihu ha gbapu oso. 15 Mgbe ndi Amõn huru ka ndi Aram na-agbapu oso, ha onwe ha gbakwaara oso n'ihu Abishai, gbaba n'ime obodo. Ya mere, Joab laghachiri na Jerusalem. 16 Ma mgbe ndi Aram huru na ndi Izrel tigburu ha, ha zipuru ndi ozi gara kpõta ndi Aram site n'ofe ozõ nke Osimiri Yufretis. O bu Shofaka ochiagha ndi agha Hadadeza na-edu ha. 17 Mgbe a gwara Devid banyere nke a, o chikõtara ndi Izrel niile, puo gafee Jordan. O gara nso imegide ha, o doro usoro agha ya na ncherita ihu ha. Devid doro usoro ndi agha ya izute ndi Aram n'agha, ha lusokwara ya agha. 18 Ma ha sitere n'ihu ndi Izrel gbaa oso. Devid gburu puku asaa n'ime ndi ikom na-anya ugbo agha, gbukwaa iri puku ndi agha anõ ndi na-eji ukwu eje. O gbukwara Shofaka, bu ochiagha agha ha. 19 Mgbe ndi eze niile nõ n'okpuru ochichi Hadadeza huru na Izrel etigbuola ha, ha mere ka ha na Devid diri n'udo, burukwa ndi nõ n'okpuru ya. Ya mere, ndi Aram adighikwa njikere inyere umu Amõn aka ozõ.

20 N'oge okochi, mgbe ndi eze na-apu ibu agha, Joab duuru ndi agha puo ibu agha. O bibiri ala ndi Amõn niile, gaa Raba nochibido ya, ma Devid nõduru na Jerusalem. Joab busoro Raba agha, mee ka o ghõ mkpõmkpo ebe. 2 Devid kpupuru okpueze nke di eze ha n'isi, ahutara n'idi arõ nke okpueze ahụ ruru kilogram olaedo iri atõ na anõ, nke e ji nkume ndi di oke onuahia choõ mma, e kpunyere ya Devid n'isi. O sitekwara n'obodo ahụ kwakoro otutu ihe nkwa n'agha. 3 O kpõputara ndi nõ n'ebe ahụ, manye ha n'iru oru nke e ji mma nkwo e ji awa osisi, na igwe e ji

egwu ala, na anyuikwe na-aru. Otu a ka Devid mekwara obodo niile nke ndi Amõn. Emesja, Devid na ndi agha ya niile laghachiri na Jerusalem. 4 Mgbe oge gaturu, agha ozõ daara ha na ndi Filistia, na Gaza. Mgbe ahụ, Sibekai, onye Husha, gburu Sipai, otu n'ime ndi agburu Refaim. Nke a mere ka ndi Filistia chilie aka ha elu, buru ndi a lugburu n'agha. 5 N'agha ozõ ha na ndi Filistia luru, Elhanan, nwa Jaia, gburu Lami nwanne Golajat, onye Gat. Onye ube ya nwere osisi di ogologo dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa. 6 N'agha ozokwa, bu nke a luru na Gat, e nwere otu nwoke gbara oke dimkpa, nke nwere mkpisiaka isii n'aka ya obula, nweekwa mkpisiukwu isii n'ukwu ya obula, ya bu, a gukõtaa ha niile, iri mkpisiaka na mkpisiukwu abuo na anõ. O bukwa onye amuru n'agburu Rafa. 7 Mgbe o kochara Izrel, Jonatan nwa Shimea, nwanne Devid gburu ya. 8 Ndi a bu ndi agburu Rafa di na Gat. Devid na ndi agha ya gburu ha niile.

21 Ekwensu biliri megide Izrel, mgbe o kpaliri Devid ka o guo Izrel onu. 2 Ya mere, Devid gwara Joab na ndisi agha okwu si, "Gaa guo umu Izrel niile onu, site na Bjasheba ruo Dan. Emesja, b́ja gwa m ihe i gutara ka m mata ole onuogugu ha di." 3 Ma Joab zaghachiri, "Ka Onyenwe anyi mee ka ndi agha ya mubaa, otu onye narị uzõ karija. Ma onyenwe m eze, o bu na ndi a niile abughi ndi nõ n'okpuru ochichi onyenwe m? N'ihu ginị ka onyenwe m ji na-achõ ime ihe a? N'ihu ginị ka o ga-eji wetara Izrel ikpe omuma?" 4 Ma okwu eze di ike karija nke Joab. Ya mere, Joab puru gagharia n'Izrel niile, mechaa loghachikwa na Jerusalem. 5 Joab nyere Devid ngukõta onuogugu nke ndi agha Izrel niile. N'Izrel niile, ha di otu nde, na narị puku ndi ikom ndi tozuru iji mma agha buo agha, tinyekwara narị puku ndi ikom anõ na iri asaa n'ala Juda ndi na-amiputa mma agha. 6 Ma Joab agunyeghi ndi Livayi, na ndi Benjamin n'onuogugu ahụ, n'ihu na iwu eze amasighi ya n'obi n'uzõ obula. 7 Iwu banyere onuogugu a adighikwa Chineke mma n'anya. Ya mere, o tara ndi Izrel ahuhu n'ihu ya. 8 Mgbe ahụ, Devid sirị Chineke, "Emehiela m nke ukwu site n'ihe a m mere. Ma ugbu a, biko, arõ m gi, wezuga ikpe omuma diiri ohu gi; n'ihu na emeela m ihe nzuzu di ukwu." 9 Onyenwe anyi gwara Gad, onye onu uzõ Devid, si, 10 "Gaa gwa Devid, 'Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Uzõ ihe atõ ka m na-eche gi n'ihu. Hõõ otu n'ime ha nke m ga-eme ka o b́akwasị gi.'" 11 Ya mere Gad

jekwuuru Devid sị ya, “Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, HỌRỌ nke dị gị mma. 12 Oke ụnwụ nke ga-adị afọ atọ, ka ọ bụ ọnwá atọ nke mkpochapụ n’ihu ndị iro unu, site na mma agha ha ga-eru unu ahụ, ka ọ bụ ụbọchị atọ nke mma agha Onyenwe anyị, bụ ajoye ọrịa na-efe efe ịda n’ala a, nke mmụọ ozi Onyenwe anyị ga-eme ka ọ bjakwasị ala Izrel niile. Ugwu a, chee echiche, kpebie ọsịsa ị chọrọ ka m weghachiri onye ahụ zitere m.” 13 Devid sịrị Gad, “Anọ m n’oke nsogbu. Ọ ka mma ka m daba n’aka Onyenwe anyị karịa ịdaba n’aka mmadụ. N’ihi na obi ebere ya bara ụba nke ukwu.” 14 N’ihi ya, Onyenwe anyị zitere ajoye ọrịa na-efe efe n’ala Izrel, iri puku ndị ikom asaa dara nwụọ. 15 Chineke zipurụ mmụọ ozi ị ga bibie Jerusalem, ma dika mmụọ ozi ahụ na-eme nke a, Onyenwe anyị huru ya, o wutere ya n’ihi mbibi ahụ. Ọ sịrị mmụọ ozi ahụ nke na-ebibi ndị mmadụ, “O zuola! Seghachi aka gi.” Mgbe ahụ, mmụọ ozi Onyenwe anyị na-eguzo n’ebe izọcha ọka Arauna onye Jebus. 16 Mgbe Devid leliri anya elu hụ mmụọ ozi Onyenwe anyị ka o guzo n’etiti mbara eluigwe na ụwa, hụkwa mma agha o ji, nke o chere ihu ya na Jerusalem, ya na ndị okenye Izrel yi akwa mkpe, dara n’ala kpuo ihu n’ala. 17 Devid sịrị Chineke, “Ọ bughị m nyere iwu ka a guo ndị tozuru ibu agha ọny? Ọ bụ mụ onwe m, mụ bụ onye ọzụzụ aturu, mehiere mee ajoye omume. Ma ndị a bụ naanị umu aturu, gini kwanu ka ha mere? Onyenwe anyị Chineke m, biko ekwela ka ọrịa a na-efe efe noigide n’ahụ ndị gi, ka aka gi digide naanị n’ahụ m, digidekwa n’ahụ ndị ụlo m.” 18 Mgbe ahụ, mmụọ ozi Onyenwe anyị nyere Gad iwu ka ọ gwa Devid, ka ọ gaa wuore Onyenwe anyị ebe ichu aja n’ebe izọcha ọka Arauna, onye Jebus. 19 Ya mere, Devid rubere isi gaa dika okwu ahụ Gad kwuru n’aha Onyenwe anyị. 20 Mgbe Arauna nọ n’ebe izọcha ọka, ọ tughariri hụ mmụọ ozi ahụ, umu ya ndị ikom anọ ndị so ya guzo n’ebe ahụ zoro onwe ha. 21 Mgbe Devid bjakwutere Arauna, Arauna weliri anya hụ ya, ọ hapuru ebe izọcha ọka ahụ, bja kpoọ isiala nye Devid, kpudokwa ihu ya n’ala. 22 Devid sịrị ya, “Nye m ebe a, bụ ala ebe izọcha ọka gi, ka m nwee ike wuore Onyenwe anyị ebe ichu aja, ka akwusi ọrịa a na-efe efe dakwasiri ndị mmadụ. Resi m ya n’onye ahia o ruru.” 23 Ma Arauna zara sị Devid, “Were ya ka onyenwe m eze mee ihe obula di ya n’obi. Aga m enye ehi maka iji chuo aja nsure oku, ihe nzocha ọka niile ka ha buru nku na ọka wiiti maka ichu aja mkpuru ọka. Aga m enye ha niile.” 24 Ma eze Devid zaghachiri

Arauna, “ee, aghaghị m ikwuzo gi onuahia ya. N’ihi na agaghị m ewere ihe bu nke gi nye ya Onyenwe anyi, maobu chuo aja nsure oku nke na-agaghị efu m ihe obula.” 25 Ya mere, Devid kwuru Arauna nari shekel olaedo isii iji zuru ebe ahụ. 26 Devid wuru ebe ichuru Onyenwe anyi aja n’ebe ahụ, chukwa aja nsure oku na aja udo. Ọ kpokuru Onyenwe anyi, Onyenwe anyi zakwara ya, site n’oku nke si n’eluigwe daa n’elu ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ. 27 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi nyere mmụọ ozi ahụ iwu ka o tinyekwa mma agha ya n’obo ya. 28 Mgbe Devid huru na Onyenwe anyi azala ekpere ya n’ebe izocha ọka nke Arauna onye Jebus, ọ chukwara aja ozọ nye Onyenwe anyi. 29 Ulo ikwu Onyenwe anyi na ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ Mosis wuru n’ozara di n’ebe di elu Gibion, n’oge ahụ. 30 Ma Devid ejerughị ebe ahụ ijuta Chineke ase, n’ihi na ujo turu ya mgbe ọ huru mma agha ahụ di n’aka mmụọ ozi Onyenwe anyi.

22 Mgbe ahụ, Devid siri, “Ebe a ka a ga-ewuru Onyenwe anyi Chineke ulo, nakwa ebe ichu aja nke aja nsure oku nye Izrel.” 2 Ya mere, Devid nyere iwu ka a kpokota ndi obia niile bi n’Izrel, site n’etiti ha o hoputara ndi ga-edozi nkume a wara awa nke e ji wuo ulo Chineke. 3 Devid wetara otutu igwe di ukwu, nke ha ji akputa ntu maka ibo onu uzọ ama niile, na nke ikpu ihe njikota niile. O wetakwara bronza na-apughị ikowa idi aro ya. 4 O webatakwara osisi sida n’apughị iguta onuogugu ha, n’ihi na ndi Taja na Saidon butere ha n’onuogugu riri nne nye Devid. 5 Mgbe ahụ, Devid kwuru, “Solomon nwa m bu nwantakiri, onye na-amachabeghi ihe. Ma ulonso a ga-ewuru Onyenwe anyi ga-abu ulo di ukwu, nke ga-enwe aha a ma ama, na nke mara ezi mma n’anya mba niile di n’uwa. N’ihi ya, aga m akpabọ ihe niile e ji ewu ya.” Ya mere, tupu Devid anwuo, o kwakotara ngwongwo riri nne. 6 O kporo Solomon, bu nwa ya, nye ya iwu iwuru Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel ulo. 7 Devid gwara Solomon si, “Nwa m, o di m n’obi iwu ulo maka aha Onyenwe anyi bu Chineke m, 8 ma okwu Onyenwe anyi ndi a ruru m nti si m, ‘I wusiala otutu obara, bukwa otutu agha. I gaghi ewu ulo nye Aha m, n’ihi na i wusiala otutu obara n’elu ala n’ihu m. 9 Ma i ga-amuta otu nwa nwoke onye ga-abu mmadu udo, na onye ga-enwe izuike n’oge ya. Aga m enye ya izuike site n’aka ndi iro ya n’akuku niile. Aha ya ga-abu Solomon. Aga m enye

Izrel udo na ahụ dị jụu n'oge ọchịchị ya. **10** Ya onwe ya ga-ewuru m ụlọ ahụ. Ọ ga-aburū m nwa, mụ onwe m ga-abụkwara ya nna. Aga m emekwa ka ocheeze alaeze ya n'Izrel guzosie ike ruo mgbe ebighị ebi.' **11** "Ya mere, ugbu a nwa m, ka Onyenwe anyị nnyere gi mgbe i ga-ewu ụlọ Onyenwe anyị Chineke gi, dika o kwuru na i ga-eme. **12** Onyenwe anyị nyekwa gi amamihe na nghota nke i ga-eji chịa ezi ọchịchị mgbe i ghorọ eze Izrel, ka i si otu a debe iwu Onyenwe anyị Chineke gi. **13** Mgbe ahụ, i ga-enwe ọganihu, ma ọ burū na i lezie anya idebe iwu na ụkpurū niile nke Onyenwe anyị nyere Mosis maka Izrel. Dị ike, nwee obi ike. Atụla ụjọ, maọbụ daa mba. **14** "Ejisiela m ike chikọtata ihe maka ụlonsọ Onyenwe anyị, narị puku talenti ọlaedo na nde talenti ọlaocha, na igwe, na bronz, nke a na-apughị ịguta ịdị arọ ha, na osisi, na nkume. I nwere ike itinyekwa ihe ndị ọzọ n'ime ha. **15** Lee, i nwekwara ọtụtụ ndị ọrụ ndị na-awa nkume, na ndị na-edo nkume, na ndị ọka osisi, na ndị a maara aha ha n'ihe gbasara nka n'ọrụ dị iche iche, **16** ọlaedo, na ọlaocha, na bronz, na igwe, ndị ọrụ n'enweghị ọnuogugu. Onyenwe anyị aghaghị inonyere gi. Bilie, ruo ọrụ dijiri gi." **17** Devid nyere ndịisi Izrel iwu ka ha nyere nwa ya Solomon aka, mgbe ọ ga-ewu ụlọ ahụ. **18** Ọ gwara ha okwu si, "Ọ bụ na Onyenwe anyị Chineke anonyereghị unu? Ọ bụ na o nyebeghị unu udo n'akụkụ niile? N'ihu na o nyela m mmeri n'ebe ndị iro m nọ. Ugbu a, ala a dikwa n'aka Onyenwe anyị na n'aka ndị ya. **19** Ya mere, tinyenụ obi unu na mmụọ unu n'igbaso Onyenwe anyị Chineke unu. Malitekwanụ iwu ụlonsọ Onyenwe anyị Chineke, ka unu nweekwa ike ibubata igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị, na ihe nsọ ndị ọzọ n'ime ụlonsọ ukwu ahụ a ga-ewu n'ihu Aha Onyenwe anyị."

23 Mgbe Devid ghorọ nnọọ agadi, ụbọchị ndụ ya jukwara ya afọ, o mere Solomon nwa ya, eze Izrel. **2** N'oge a, ọ kpokọtara ndị ndu Izrel niile, tinyekwara ndị nchụaja na ndị Livayi. **3** A gurū ndị Livayi niile ọnụ, bụ ndị gbara iri afọ atọ gbago, choputa na ha dị iri puku ndị ikom atọ na asatọ n'ọnuogugu. **4** Devid siri, "N'ime ndị a, ka iri puku ndị ikom abụọ na anọ burū ndị ga-ahụ maka ọrụ ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị, puku ndị ikom isii a burū ndịisi na ndị ikpe, **5** puku ndị ikom anọ aburū ndị nche ọnụ ụzọ ama, ebe puku ndị ikom anọ ndị ọzọ ga-eji ihe egwu dị iche iche nke m kwadobere maka ito Onyenwe anyị, na-eto

ya." **6** Devid kewara ndị Livayi n'oke, n'oke dika ụmụ ndị ikom Livayi si di: Geshon, Kohat na Merari. **7** E kekwarara ikwu Geshon ụzọ abụọ dika ụmụ ya si di, Ladan na Shimei. **8** Ndị sitere n'ezinaulo Ladan di ndi ikom atọ: Jehiel, onyeisi ha, Zetam na Juel. **9** Ụmụ Shimei bu, Shelomot, Haziel na Haran, ha di ndi ikom atọ. Ndi a niile bu ndisi ezinaulo n'ikwu Ladan. **10** Ụmụ Shimei bu, Jahat, Ziza, Jeush na Beriya. Ha di ndi ikom anọ. **11** Jahat bu onye mbu, Ziza onye nke abuo. Ma Jeush na Beriya amutaghị otutu umu ndi ikom. N'ihu ya, a gunyekotara ha dika otu ezinaulo, kenye ha otu oru. **12** Ụmụ ndi ikom Kohat bu Amram, Izha, Hebron na Uziel. Ha di ndi ikom anọ. **13** Ụmụ ndi ikom Amram bu, Eron na Mosis. Eron ka e kewapuru iche, ido ya nsọ ya na umu ya ruo ebighi ebi, maka ido ihe niile kachasi nsọ nsọ, ichu aja n'ihu Onyenwe anyi, ije ozi n'ihu ya nakwa ikwuputa ngozi n'aha ya ruo ebighi ebi. **14** Ụmụ Mosis, onye nke Chineke ka a gunyekotara dika ndi si n'ebo Livayi. **15** Ụmụ ndi ikom Mosis bu, Geshom na Elieza. **16** Ụmụ ndi ikom Geshom bu Shubuel, onye mbu. **17** Ụmụ umu Elieza bu Rehabaya onye mbu. Elieza amutaghị umu ndi ikom ozo, ma umu ndi ikom Rohabaya di otutu. **18** Ụmụ ndi ikom Izha bu Shelomit onye mbu. **19** Ụmụ ndi ikom Hebron bu Jereaya onye mbu, na Amaraya, onye nke abuo, Jahaziel onye nke atọ, na Jekameam, onye nke anọ. **20** Ụmụ ndi ikom Uziel bu Maija, onye mbu, na Ishaya, onye nke abuo. **21** Ụmụ ndi ikom Merari bu Mahali na Mushi Ụmụ ndi ikom Mali bu Elieza na Kish **22** Elieza nwuru na-amutaghị umu ndi ikom. Ọ bụ naani umu ndi inyom ka ọ mutara. Ụmụ nwanne nna ha, umu ndi ikom Kish, luru ha. **23** Ụmụ ndi ikom Mushi bu Mahali, Eda na Jeremot. Ha di ndi ikom atọ. **24** Ndi a bu umu umu Livayi dika ezinaulo ha si di, ndisi ezi, dika e si debanye aha, na dika e si guo ha onu n'otu n'otu, ya bu ndi na-aru oru n'ulonsu ukwu Onyenwe anyi, ndi gbara iri afu abuo gbago. **25** N'ihu na Devid kwuru si, "Ebe o bu na Onyenwe anyi, Chineke Izrel enyela ndi ya udo, ebe o bukwa na o ga-ebi na Jerusalem ruo ebighi ebi. **26** Ugbu a, o dikwaghị mkpa o di na ndi Livayi ga na-ebughari ulo ikwu, maobu ngwongwo obula nke ije ozi niile ya." **27** Igu ndi Livayi onu bu otu n'ime ihe ikpeazu Devid mere tupu o nwuo. A gurū ndi Livayi gbara iri afu abuo gbago onu. **28** Ọrụ e nyere ndi Livayi niile bu inyere umu Eron ndi nchujaja aka n'ofufe n'ulonsu ukwu Onyenwe anyi: ilekota ogige, na onuulo nta ndi

dị n'akụkụ ya niile, na ime ka ihe nsọ niile dị ọcha, na irụ ọrụ ọbụla e nyere ha n'ụlọ Chineke. **29** Ọ bụkwa ọrụ ha iwebata achịcha a na-eche n'ihu Chineke, na ụtụ ọka e ji enye onyinye mkpụrụ ọka, na achịcha mbadamba a na-ejighi ihe na-eko achịcha mee. Ọrụ ha bụkwa igwakọta ihe e ji eme achịcha, na ighe ya, na ilekọta ihe ọtụtụ niile e ji atụ ihe. **30** Ụtụtụ ọbụla, na anyasị ọbụla, ọ bụ ọrụ ha iguzo n'ihu Onyenwe anyị jbu abụ otuto, na ekele. **31** Ha na-enyekwa aka n'ihe gbasara aja nsure ọkụ a na-achụ n'ụbọchị izuike, na n'oge mmemme ọnwá ọhuru, na mmemme ndị ọzọ niile a kara aka. Mgbe niile ka ha ga-eje ozi ha n'ihu Onyenwe anyị dika usoro ha na ọnuogugu ha si di. **32** Ya mere, e tinyere ọrụ ilekọta ụlọ nzute Onyenwe anyị, na ụlonsọ ukwu ahụ n'aka ha. Ha ka ọ djkwara inyere ndị ikwu ha, bụ ndị nchụaja ahụ, ụmụ Erọn, aka n'ọrụ ha niile n'ụlonsọ ukwu ahụ.

24 Ndi a bụ otu e si kenye ụmụ Erọn ọrụ ije ozi ha: Ụmụ ndi ikom Erọn bụ Nadab, na Abihu, na Elieza, na Itama. **2** Ma Nadab na Abihu nwurụ tupu nna ha anwuo. Ha amutaghị ụmụ ndi ikom, ya mere, Elieza na Itama jere ozi dika ndi nchujaja. **3** Devid kewara ha dika usoro ije ozi ha ga-esi di. Ọ bụ Zadok onye ikwu Elieza, na Ahimelek onye ikwu Itama nyeere Devid aka ime nke a. **4** Onuogugu ndi ndu a chotara n'ikwu Elieza kariri onuogugu ndi ndu a chotara n'ikwu Itama. N'ihia ya, e sitere n'ikwu Elieza nweta ndisi ezinaulo iri na isii, sitekwa n'ikwu Itama nweta ndisi ezinaulo asato. **5** E kere ha na-eleghi onye obula anya n'ihu, site n'ife nza, n'ihia na e nwere ndisi ozi ebe nsọ, nweekwa ndisi ozi Chineke n'etiti ndi ikwu Elieza na Itama. **6** Ode akwukwo Shemaya, nwa Netanel, onye Livayi, dekotara aha ndi a niile n'ihu eze, na ndisi ozi eze, ya bu, Zadok onye nchujaja, na Ahimelek nwa Abjata, na ndisi ezi ndi nchujaja, na nke ndi Livayi. E sitere n'ikwu Elieza, horo otu ezinaulo, sitekwa n'ikwu Itama horo otu ezinaulo. **7** Nza nke mbu mara Jehoiarib nke abuo a maa Jedaya **8** nke ato, Harim nke ano, Seorim **9** nke ise, Malkija nke isii, Mijamin **10** nke asaa, Hakoz nke asato, Abija **11** nke itoolu, Jeshua nke iri, Shekanaya **12** nke iri na otu, Eliashib nke iri na abuo, Jakim **13** nke iri na ato, Hupa nke iri na ano, Jeshebeab **14** nke iri na ise, Bilga nke iri na isii, Imea **15** nke iri na asaa, Hezia nke iri na asato, Hapizez **16** nke iri na itoolu, Petahaya nke iri abuo, Jehezkel **17** nke iri abuo na otu, Jakin nke iri

abuo na abuo, Gamul **18** nke iri abuo na ato, Delaya nke iri abuo na ano, Maazaya. **19** Otu a ka e si keere ha usoro ije ozi ha mgbe ha batara n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. E mere ya di ka ukpuru nna nna ha Eron nyere ha si di, dika Onyenwe anyi, Chineke Izrel si nye ya n'iwu. **20** Ndi a bukwa ndi ndu a hoputara n'ebo Livayi: Site n'umu Amram, a hoputara Shubuel. Site n'umu Shubuel a hoputara Jehdeia. **21** Site n'umu Rehabaya, onye mbu a hoputara bu Ishaya. **22** Site na ndi Izha a hoputara Shelomot. Sitekwa n'umu Shelomot a hoputara Jahat. **23** Site n'umu Hebron a hoputara Jeraya, nwa mbu ya, Amaraya nwa nke abuo ya, Jahaziel nwa nke ato ya na Jekameam nwa nke ano ya. **24** A hoputara Maika nwa Uziel, sitekwa n'umu Maika hoputa Shamia. **25** A hoputara nwanne Maika nke nwoke aha ya bu Ishaya, sitekwa n'umu Ishaya hoputa Zekaraya. **26** Site n'umu Merari e nwere Mahali na Mushi. A hoputakwara Beno nwa Jaazia. **27** Sitekwa n'umu Merari a hoputara umu Jaazia ndi a: Beno, Shoham, Zakua na Ibri. **28** Site n'umu Mahali a hoputara Elieza, ma Elieza n'onwe ya amutaghị nwa nwoke. **29** Site n'umu Kish a hoputara Jerameel. **30** Site n'umu Mushi, a hoputara Mahali, na Eda na Jerimot. Ndi a niile bu ndi Livayi dika ezinaulo ha si di. **31** Dika e mere mgbe a na-ahoputa umu Eron, e ji ife nza kenye ha niile ọrụ ha kwesiri iru n'otu n'otu, onye ukwu ha na onye nta ha. E mere ya n'ihu eze Devid, na Zadok, na Ahimelek, na ndisi ezinaulo ndi nchujaja na ndi Livayi niile. Mgbe a na-efe nza a, e mesoro ndi ikom niile otu mmeso, ma okenye ha ma ndi na-etolite etolite.

25 Devid na ndisi agha ndi Izrel hoputara ndi ga na-ebu amuma mgbe ndi ji ubo akwara, une na ogene na-eti egwu. Ha sitere n'umu Asaf, Heman na Jedutun, hoputa ha. Ndi a bu aha ndi ruru ọrụ nke a: **2** Ndi amuma na-ebu amuma, ndi nke bu umu Asaf: Zakua, Josef, Netanaya na Asarela bu umu Asaf no n'okpuru Asaf, onye no n'okpuru eze bu onyeisi ha. **3** Ma nye Jedutun, umu ndi ikom ya: Gedaliya, Zeri, Jeshaya, Shimei, Hashabaya na Matitaia. Ha di isii n'onuogugu noro n'okpuru nna ha bu Jedutun, onye na-ebu amuma, na-eji une na-enye Onyenwe anyi ekele na otuto. **4** Ma nye Heman, umu ndi ikom ya: Bukaya, Matanaya, Uziel, Shubuel, Jerimot, Hananaya, Hanani, Eliata, Gidalti, Romamti-Eza, Joshbekasha, Maloti, Hotia, na Mahaziot. **5** Ndi a niile bu umu

Heman, onye bụ ọhụ ụzọ eze. Dịka nkwa Chineke kwere maka ibuli ya elu, Chineke nyere ya ụmụ ndị ikom iri na anọ, na ụmụ ndị inyom atọ. **6** Ụmụ ndị ikom ndị a niile nọ n'okpuru nna ha, maka ịbụ abụ n'ụlọ Onyenwe anyị na-eji ịkpọ ụbọ na une na iti ọla na-ada ụda, n'ihị ofufe ụlọ Chineke. Asaf, na Jedutun, na Heman nọkwa n'okpuru nlekọta eze. **7** Ọnụọgụgụ ha tinyere ụmụ nne ha ndị e nyere ọzụzụ n'ihe gbasara abụ, bụ ndị nwere nghọta n'ihe banyere abụ a na-abụku Onyenwe anyị, ị nari abụọ, na iri asatọ na asatọ. **8** Ha ji ife nza kee ọrụ ha, ma onye ukwu ma onye nta n'ime ha, ndị nwere nghọta ma ndị a na-azụ azụ, n'otu aka ahụ. **9** Nza nke mbụ e fere mara Josef nwa Asaf, ya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. Nke abụọ, Gedaliya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **10** Nke atọ, Zakua na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **11** Nke anọ, Izri na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **12** Nke ise, Netanaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **13** Nza nke isii mara Bukaya, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **14** Nke asaa, Jesarela na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **15** Nke asatọ, Jeshaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **16** Nke itoolu, Matanaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **17** Nke iri, Shimei na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **18** Nke iri na otu, Azarel na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **19** Nza nke iri na abụọ mara Hashabaya, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **20** Nke iri na atọ, Shubuel na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **21** Nke iri na anọ, Matitaia na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **22** Nke iri na ise, Jeremot na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **23** Nke iri na isii, Hananaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **24** Nke iri na asaa, Joshbekasha na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **25** Nza nke iri na asatọ mara Hanani, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **26** Nke iri na itoolu, Maloti na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **27** Nke iri abụọ, Eliata na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **28** Nke iri abụọ na otu, Hotia na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **29** Nke iri abụọ na abụọ, Gidalti

na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **30** Nke iri abụọ na atọ, Mahaziot na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ. **31** Ebe nza nke iri abụọ na anọ mara Romanti-Eza, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile ị iri na abụọ.

26 Usoro otu ndị nche ọhụ ụzọ ụlọnsọ ahụ. Site na ndị Kora: Meshelemaia, nwa Kore, otu n'ime ụmụ Asaf. **2** Meshelemaia nwekwara ụmụ ndị ikom: nke mbụ bụ Zekaraya, na Jediael nke abụọ, Zebadaya, bụ nke atọ, Jatniel, nke anọ **3** Elam, nke ise na Jehohanani, bụ nke isii na Eliehoenai bụ onye nke asaa. **4** Obed-Edom nwekwara ụmụ ndị ikom. Ha bụ ndị a: Shemaya, nwa mbụ ya, Jehozabad, osote ya, Joa, nke atọ, Saka, bụ onye nke anọ Netanel, nke ise, **5** Amiel, nke isii Isaka, nke asaa na Peuletai, onye bụ onye nke asatọ. N'ihị na Chineke ọziri Obed-Edom. **6** Shemaya, nwa ya mụtakwara ụmụ ndị ikom, ndị bụ ndị ndu n'ezinaụlọ nna ha, n'ihị na ha bụ dike na dimkpa. **7** Ụmụ ndị ikom Shemaya bụ, Otni, Refael, Obed na Elzabad; ụmụnne ya bụ Elihu na Semakaya bụkwa dike na dimkpa. **8** Ndi a niile bụ ụmụ ụmụ Obed-Edom; ha na ụmụ ha ndị ikom, na ndị ikwu ha niile bụ dimkpa ndị nwere ike ịrụ ọrụ ahụ. Ha niile bụ ụmụ ụmụ Obed-Edom. Ha ị iri isii na abụọ n'ọnụọgụgụ. **9** E sitekwara n'ezinaụlọ Meshelemaia ọpụta ndịisi iri na asatọ ndị bụkwa ezi ndị ndu. **10** Hosa, nwa Merari nwekwara ụmụ ndị ikom: Shimri onye nke mbụ (ọ bụ ezie na ọ bughị ọkpara ya ma nna ya ọpụtara ya ka ọ bụrụ onye mbụ). **11** Hilcaya, nke abụọ, Tebalaya, nke atọ na Zekaraya onye nke anọ. Ụmụ ndị ikom na ụmụnne Hosa nwere ị iri na atọ. **12** E kere ndị nche ụlọnsọ ukwu niile n'otu n'otu. Otu ndị a nwekwara ndịisi. E kenyekwara otu ọbụla ọrụ ịka e si kenye ụmụnna ha ọrụ ha n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. **13** E sitere n'ife nza kenye ma nwantakiri ma okenye, ọhụ ụzọ ha ga-eche nche, ịka ezinaụlọ ha si ị. **14** Site n'ife nza, Shelemaya ketara iche ọhụ ụzọ ị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nche. Zekaraya nwa ya, onye ndumọdụ nwere uche, sitekwara n'ife nza keta iche ọhụ ụzọ ị n'akụkụ ugwu, ya na ndị otu ya. **15** Obed-Edom na ndị otu ya na-eche ụzọ ị na ndịda. Ụmụ ya bụ ndị na-eche ụlọ ebe a na-achikọta ihe. **16** Shupim na Hosa na-eche ọhụ ụzọ ị n'ọdịda anyanwụ ya na ọhụ ụzọ ama Shaleket nke ị n'ụzọ elu elu. Ndi nche na-esota ndi nche ibe ha. **17** Ya mere, ọ bụ ndi Livayi isii na-eche nche n'ọhụ ụzọ ị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ụbọchị

niile. Mmadu anọ na-anọ n'ugwu, anọ na ndida, abụ n'ebe a na-achikọbata ihe. **18** N'ogige nke di n'ọdida anyanwụ e nwere ndi nche anọ n'uzo, ndi nche abụ ọzọ n'ime ogige n'onwe ya. **19** A hoputara ndi nche ndi a site n'ikwu Kora na Merari. **20** Ufodu ndi Livayi ka e nyefere oru ilekota ulokwu, na ulo a na-echekota onyinye niile e doro nsọ nke e webatara n'ulonso ukwu Chineke. **21** Ndi agburu Ladan, ndi si n'ikwu Geshon, ndi bu ndiji ezinaulo nna ha Ladan, bu onye Geshon, bu Jehieli, **22** na umu ndi ikom Jehieli, Zetam na nwanne ya nwoke Juel. Ndi a bu ndi na-elekota ulokwu niile di n'ulonso Onyenwe anyi. **23** Site na ndi Amram, na ndi Izha, na ndi Hebron, na ndi Uziel. **24** Shubuel nwa Geshom, na nwa nwa Mosis ka e nyere oru ibu onyeisi ulokwu di n'ulonso ahụ. **25** Umunna ya site na Elieza bu ndi a, Rehabaya nwa ya nwoke, Jeshaya nwa nwoke Rehabaya, Joram nwa nwoke Jeshaya na Zikri nwa nwoke Shelomit. **26** Shelomit na umunna ya ka o di n'aka ilekota ulokwu nke ihe nsọ niile, nke Devid bu eze, na ndiji ezinaulo niile, ndi bu ndiji agha na-achi otutu puku ndi agha, na ndiji agha na-achi otutu nari ndi agha, na ndiji agha ndi ọzọ, doro nsọ. **27** Ufodu ihe agha na ihe sitere n'ihe a kwatara n'agha ka ha doro nsọ maka idozi ulonso ukwu Onyenwe anyi. **28** Ya na ihe niile nke Samuel, bu onye obu uzo, na Sol, nwa Kish na Abna, nwa Nea na Joab, nwa Zerua ya na ihe niile ndi ọzọ e doro nsọ. O bu n'aka Shelomit na umunna ya ka o di ilekota ha. **29** Site n'ikwu Izha, Kenaniya, na umu ndi ikom ya ka ozi diri puo n'ulonso, dika ndiji na ndi ikpe nye ndi Izrel. **30** Site na ndi Hebron, Hashabaya na umunna ya ndi bukwa dimkpa, onuogugu ha di otu puku na nari asaa, ka e mere ndiji ala Izrel di n'akuku odida anyanwu osimiri Jordan. Ihe niile banyere oru Onyenwe anyi, na ijere eze ozi di ha n'aka. **31** Jeraya bu onyendu ndi Hebron, dika akwukwo e dekoru usoro omumu si gosi. N'ihu na n'afu nke iri anọ nke ochichi eze Devid n'Izrel, ka e mere nnyocha n'akwukwo usoro omumu choputa na e nwere ndi di ike oru n'etiti ndi Hebron. A choputara ndi a n'obodo Jeza nke di na Gilead. **32** Jeraya nwere ndi ikwu ya, ndi bu dimkpa, na ndi di ike oru, onuogugu ha di puku abuo na nari asaa. Ndi a niile bukwa ndi ndu ezinaulo di iche iche. Ya mere, Devid, eze Izrel, mere ha ndiji ebo Ruben, na ebo Gad, na okara ebo Manase. Oru ha bu ilekota ihe banyere ofufe Chineke na ije ozi niile metutara eze.

27 Nke a bu usoro ndi Izrel, dika onuogugu ha si di, ndiji ezinaulo, na ndi ochiagha na-achi otutu puku ndi agha, ndi ochiagha na-achi otutu nari ndi agha, na ndiji ozi ha, bu ndi na-ejere eze ozi n'ihe niile gbasara nkewa e kewara ndi agha dika iru oru ha si di n'onwa n'onwa n'ime onwa niile nke afu. Nkewa obula nwere ndi agha onuogugu ha di iri puku ndi agha abuo na anọ. **2** Ndi a bu aha ochiagha na-achi ndi agha n'onwa obula. Onyeisi nkewa nke mbu, maka onwa nke mbu bu Jashobeam nwa Zabdiel. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **3** O si n'ikwu Perez nke di n'ebo Juda, o bu onyeisi ndiji agha nke onwa mbu. **4** Onyeisi nkewa nke abuo, maka onwa nke abuo bu Dodayi, nwa Ahohi bu onyeisi agha nkewa nke abuo. Miklot bu onyendu otu a, onuogugu ndi agha di na nkewa a bu iri puku abuo na anọ. **5** Onyeisi nkewa nke ato, maka onwa nke ato bu Benaya nwa Jehoiada, onye nchaja. O bu onyeisi, onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **6** Nke a bu Benaya ahụ bu dike n'agha n'etiti iri ndiji agha ato, ma burukwa onye na-achi iri ndi agha ato ahụ. Amizabad nwa ya ka e tinyere ilekota nkewa nke ato a. **7** Onyeisi nkewa nke anọ, maka onwa nke anọ bu Asahel, nwanne Joab. Zabadaya nwa bu onye nnochiri anya ya. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. Zabadaya nwa ya, nochiri anya ya mgbe o nwuru. **8** Onyeisi nkewa nke ise, maka onwa nke ise bu Shamhut onye Izha. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **9** Onyeisi nkewa nke isii, maka onwa nke isii bu Ira nwa Ikesh, onye Tekoa, bu onyeisi agha nkewa nke isii. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **10** Onyeisi nkewa nke asaa, maka onwa nke asaa bu Helez onye Pelon. Onye sitere n'ikwu Ifrem. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **11** Onyeisi nkewa nke asato, maka onwa nke asato bu Sibekai onye Husha. Onye sitere n'ikwu Zera. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **12** Onyeisi nkewa nke itoolu, maka onwa nke itoolu bu Abieza onye Anatot. Onye sitere n'ikwu Benjamin. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **13** Onyeisi nkewa nke iri, maka onwa nke iri bu Maharai onye Netofa, site n'ikwu Zera. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **14** Onyeisi nkewa nke iri na otu, maka onwa nke iri na otu bu Benaya onye Piraton, nke ikwu Ifrem. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku

abuḡ na anḡ. **15** Onyeisi nkewa nke iri na abuḡ, maka ḡnwa nke iri na abuḡ bụ Heldai onye Netofa. Onye sitere n'ezinauḡ Otniel. Ḣnuḡḡḡḡ ndị agha dī na nkewa ya bụ iri puku abuḡ na anḡ. **16** Ndị a bụ ndi ndu ebo Izrel niile: Elieza nwa Zikri bụ onyendu ndi Ruben; Shefataya nwa Maaka bụ onyendu ndi Simḡn; **17** Hashabaya nwa Kemuel bụ onyendu ndi Livayi; Zadḡk bụ onyendu ḡmḡ Eron; **18** Elihu nwanne Devid bụ onyendu ndi Juda; Omri nwa Maikel bụ onyendu ndi Isaka; **19** Ishmaya nwa Ḣbadaya bụ onyendu ndi Zebuḡḡn; Jerimot nwa Azriel bụ onyendu ndi Naftali; **20** Hoshea nwa Azazaya bụ onyendu ndi Ifrem; Juel nwa Pedaya bụ onyendu ḡkara ebo Manase; **21** Ido nwa Zekaraya bụ onyendu ḡkara ebo Manase nke oḡo dī na Gilead; Jaasiel nwa Abna bụ onyendu ndi Benjamin; **22** Azarel nwa Jeroham bụ onyendu ndi Dan. Ndị a niile bụ ndi ndu ebo Izrel niile. **23** Mgbe Devid ḡrḡ ḡmḡ Izrel ḡnu. Ḣ gughī ndi ḡbara site n'iri afḡ abuḡ ḡbadaa ala, n'ihī na Onyenwe anyi kwere nkwa ime ka ḡnuḡḡḡḡ ḡmḡ Izrel baa ḡba dīka kpakpando eluigwe. **24** Joab nwa Zeruaya, aḡḡchaghī mmadḡ niile ḡnu n'ihī na Chineke tara Izrel ahḡḡ n'ihī igḡ ḡnu a. Ya mere, e denyeghī ḡnuḡḡḡḡ mmadḡ ole a ḡtara n'akwḡkwḡ akḡkḡ Devid eze Izrel nwere. **25** Azmavet nwa Adiel, bụ onye na-elekḡta ḡḡ ḡchikḡta ihe eze. Ma Jonatan nwa Ḣzaya bụ onyeisi ndi na-ahḡ maka ḡḡ nchikḡta ihe dī n'akḡḡ ala ahḡ niile, ma n'obodo ukwu, ma n'obodo nta, ma n'ḡḡ nche ndi Izrel niile. **26** Ezri nwa Kelub bụ onye na-elekḡta ubi eze na ndi na-arḡ ḡrḡ n'ime ya. **27** Shimei onye Ramat na-elekḡta ubi vaiḡni niile. Otu a kwa, Zabdi onye Sifma ka ḡ dī n'aka imeḡta mmanya na ichekwa ha. **28** Baal-Hanan onye Gedera na-elekḡta ubi oliv na osisi sikamḡ eze, nke dī n'oke ala ndi Filistia na Izrel. Joash ka ḡ dī n'aka iweta mmanḡ oliv. **29** Shitrai onye Sharḡn na-elekḡta igwe ehi eze ndi na-ata nri na Sharḡn. Shafat nwa Adlai na-elekḡta igwe ehi ndi nke dī n'ala ndagwurugwu. **30** Obil onye Ishmel nwe ilekḡta inyiḡnya kamel eze. Jehdeia onye Meronot na-elekḡta inyiḡnya ibu. **31** Jaziz onye Haga bụ onyeisi na-elekḡta igwe atḡrḡ. Ndị a niile bụ ndiisi na-elekḡta akḡ niile nke eze Devid nwere. **32** Jonatan nwanne nna Devid bụ onye ndḡmḡdḡ na nwoke nwere ezi nghḡta. Ḣ buḡwa ode akwḡkwḡ. Jehiel nwa Hakmoni bụ onye na-elekḡta ḡmḡ eze ndi ikom. **33** Ahitofel bụ onye na-adḡ eze ḡdḡ. Hushai onye Akai bụ enyi eze. **34** Mgbe Ahitofel

nwḡrḡ, Jehoiada nwa Benaya na Abjata ḡchiri anya ya. Joab bụ ḡchīagha igwe ndi agha eze.

28 Devid kpḡkḡtara ndiisi ozi niile nke Izrel, ka ha zukḡḡ na Jerusalem, bḡ ndi ndu ebo Izrel niile, na ndi ḡchīagha nke otu ndi agha ḡ n'ḡrḡ eze. Ndī ḡḡ bḡ ndiisi agha na-achī ḡtḡtḡ puku ndi agha, na ndiisi agha na-achī ḡtḡtḡ narī ndi agha, na ndiisi ozi na-elekḡta ihe niile na anḡ ḡḡ niile nke eze na ḡmḡ ya ndi ikom nwere, tinyere ndi ozi niile ḡ n'ḡḡze, na ndi bḡ dimkpa na ndi niile bḡ dike n'agha. **2** Eze Devid biliri kwḡrḡ ḡḡ si, “Geenu m nti, unu ḡmḡnna m, na ndi m. Ḣ burīi ihe dī m n'obi iwu ḡḡ nke ga-abḡ ebe izuikwe nye igbe ḡḡḡḡ ndḡ Onyenwe anyi, nke ga-abḡ ebe mgbakwasī ḡkwḡ nye Chineke anyi. Edokḡtachaala m ihe e ji ewu ya, **3** ma Chineke siḡi m, ‘Ḣ bughī ḡi ga-ewu ḡḡ nye Aha m, n'ihī na i bḡ onye na-ebu agha, onye wufuru ḡbara site n'igbu ḡtḡtḡ mmadḡ n'agha.’ **4** “Ma otu ḡ dī, Onyenwe anyi, Chineke Izrel esitela n'etiti ikwu m ḡḡḡta m, mee m eze Izrel ruo ebighī ebi. Ḣ ḡḡḡ ebo Juda dīka onyendu. Ḣ buḡwa site n'ebḡ Juda ka o si ḡḡ ḡḡ nna m, sitekwa n'etiti ḡmḡnne m ndi ikom ḡḡḡ m. Mee m eze Izrel. **5** Onyenwe anyi enyela m ḡtḡtḡ ḡmḡ ndi ikom, ma site n'ime ha ḡ ḡḡḡtara Solomḡn nwa m ka ḡ ḡḡkwasī n'ḡcheeze nke alaeze Onyenwe anyi dīka eze Izrel. **6** Ḣ ḡwara m, ‘Solomḡn nwa ḡi, bḡ onye ga-ewuru m ḡḡ m, na ḡḡḡ m niile, n'ihī na ahḡḡḡtala m ya i burḡ m nwa, aga m abḡkwara ya nna. **7** Ḣ burḡkwa na o debe ihe niile m nyere n'iwu, mezuo ha dīka o si eme n'ḡḡ a. Aga m eme ka alaeze ya dīḡide ruo ebighī ebi.’ **8** “Ya mere, ugbu a ana m enye unu iwu n'ihu ndi Izrel niile, na n'ihu ḡḡḡḡ ndi nke Onyenwe anyi, na n'ihu Chineke anyi. Kpachapḡnḡ anyi chḡḡḡta ma debekwa iwu niile nke Onyenwe anyi Chineke unu, ka unu nwee ike nweta ezi ala nke a; ma nyefeekwa ya dīka ihe nketa n'aka ḡmḡ ḡmḡ unu ruo ebighī ebi. **9** “Ma ḡi, Solomḡn nwa m, mara Chineke nke nna ḡi, jiri obi zuruoke, na mmḡḡ nwere njikere mgbe niile fee Onyenwe anyi ofufe, n'ihī na Onyenwe anyi na-enyocha obi mmadḡ niile. Ḣ na-aghḡtakwa ihe niile anyi bu n'obi na echiche niile. Ḣ burḡ na i chḡsie ḡḡ ya ike, i ga-achḡta ya, ma ḡ burḡ na i jḡ ya, ḡ ga-ajḡ ḡi ruo ebighī ebi. **10** Kpachapḡ anyi, n'ihī na Onyenwe anyi ahḡḡḡḡ ḡi iwuru ya ḡḡḡḡ ya. Dī ike, ruḡkwa ḡrḡ a e tinyere ḡi n'aka.” **11** Mgbe ahḡ, Devid nyere Solomḡn nwa ya ihe e sere ḡbasara

otu o ga-esi wuo ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ, na nke ulo ndi ozo niile ga-adi n'ime ya, na n'akuku ya; ulokaku ya niile, na ime ulo elu ya, na ime ulo ya, na ulo ebe ikpuchi mmehie. **12** O nyekwara ya ihe osise gosiri ihe niile nke Mmuo Nso tinyere ya n'uche banyere ogige ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ, na onuulo niile di ya gburugburu, maka ulo nchikota aku nke ulonso Chineke nakwa aku niile nke e doronso. **13** Devid nyekwara Solomon iwu otu o ga-esi kewaa ndi nchujaja na ndi Livayi, na iwu metutara oru ije ozi niile nke ulonso ukwu Onyenwe anyi, na iwu metutara ngwongwo niile e ji eje ozi. **14** O weputara olaedo di ukwu maka iji ya kpuo ngwongwo olaedo a ga-eji jee ozi di iche iche. O weputakwa olaocha di ukwu maka iji ya kpuo ngwongwo olaocha a ga-eji jee ozi di iche iche. **15** O weputara olaedo nke e ji akpu iheokpu na ihe idoba iheokpu. Weputakwa olaocha ga-ezu ikpu oriona olaocha, na ihe idoba ha. **16** O weputara olaedo e ji akpu tebul achicha nso, na olaedo e ji akpu tebul ndi ozo, na olaocha e ji akpu tebul olaocha. **17** O weputara olaedo a nuchara anucha a ga-eji kpuo ndudu e ji aduru anu e ji chuo aja, efere ikwosa mmiri na ite mmiri; olaedo zuru nke e ji akputa efere olaedo obula, na olaocha zuru nke e ji akputa efere olaocha obula, weputakwa olaocha na olaedo. **18** N'ikpeazu, o weputara olaedo a nuchara anucha a ga-eji kpuo ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu. O nyere ya ihe osise gosiri otu a ga-esi wuo ugbo agha, ya bu, mmuo ozi cherubim ndi ahu e ji olaedo kpuo, ndi gbasapuru nku ha n'elu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. **19** Devid kwuru si, "E deela ihe niile gbasara osise ulonso ukwu a n'akwukwo nke m sitere na ntuziaka Onyenwe anyi nweta. Onyenwe anyi nyekwara m nghota banyere ihe niile metutara osise ulonso ukwu a." **20** Devid gwakwara nwa ya Solomon okwu si, "Di ike, nwee obi ike, ruo oru a. Atula ujo, adakwala mba, n'ihu na Onyenwe anyi Chineke, bu Chineke m, nonyeere gi. O gaghi ahapu gi, maobu gbakuta gi azu. O ga-ahu na ihe niile gaara gi nke oma, tutu ruo mgbe oru iwu ulonso Onyenwe anyi gwusiri. **21** Ndi nchujaja ndi a niile, na ndi Livayi jikeere iru oru niile metutara ulonso ukwu Chineke ahu. Ndi ozo bu ndi oka oru di iche iche ndi o meturu n'obi gabajakwa inyere gi aka, ma ndi ozi, ma ndi Izrel niile; ha ga-emezu iwu obula i nyere ha."

29 Mgbe ahụ, Devid gwara ogbakọ Izrel niile okwu si ha, "Nwa m Solomon, onye Chineke hoputara ibu eze n'onodu m, bu nwantakiri na-amachabeghi ihe. Ma oru o nwere iru di ukwu, n'ihu na ulo ukwu a abughi mmadu ka o diri, kama o bu nye Onyenwe anyi Chineke. **2** Ma n'ike m niile, agbalajala m wetachaa ihe niile a ga-eji wuo ulonso ukwu Chineke m ebe ha di ukwu: olaedo a ga-eji kpuo ihe olaedo niile, olaocha a ga-eji kpuo ihe olaocha niile, bronz a ga-eji kpuo ihe bronz niile, igwe a ga-eji kpuo ihe igwe niile, na osisi a ga-eji ruo ihe osisi niile, nkume di oke onuahia oniks, a ga-ahionye ahionye, na nkume di oke onuahia tokwosi, na nkume ndi ozo ucha ha di iche iche, na nkume ndi ozo mara mma, tinyere mabul. **3** Ugbu a, n'ihu mmasi m n'ebe ulonso Chineke m di, ana m enye aku nke aka m niile, ya bu olaedo na olaocha m, iji ya nye aka, maka iwu ulonso ukwu Chineke m. Ihe ndi a ka m na-enye, tukwasikwa n'elu ihe ndi ozo niile bu nke m nyerela, n'ihu ulonso ukwu a: **4** bu puku talenti olaedo ato (olaedo e si Ofia bubata), na puku talenti olaocha asaa nke a nuchara anucha, nke a ga-eji machite ahụ ulo niile nke ulo ndi ahụ. **5** Maka oru niile a ga-eji olaedo ruo, na nke a ga-eji olaocha ruo, na oru niile ndi nka ga-aru. Ugbu a, onye jikeere iwere onwe ya nyechasia Onyenwe anyi n'aka taa?" **6** Mgbe ahụ, ndiisi ezinaulo, na ndiisi ozi nke ebo Izrel niile, na ndiisi agha na-achi otutu puku ndi agha, na ndiisi agha na-achi otutu nari ndi agha, na ndiisi ozi na-elekota oru eze, jiri obi ha niile nye onyinye. **7** Ha nyere maka oru ulonso ukwu Chineke. Ha nyere puku talenti olaedo ise, na puku darik olaedo iri, nyekwa puku talenti olaocha iri, na puku talenti bronz iri na asato, na nari puku talenti igwe. **8** Ndi niile nwere nkume di oke onuahia di iche iche webatara ya tinye ha n'ulokaku di n'ulo nso ukwu Onyenwe anyi, nke Jehiel onye Geshon na-elekota. **9** Ndi Izrel niile nuriri onu n'ihu otu ndiisi ha jiri weputa obi nye onyinye, n'ihu na ha ji onu na obi ha niile nye Onyenwe anyi onyinye. Eze Devid n'onwe ya nurikwara onu nke ukwu. **10** N'ihu oha Izrel niile, Devid kelere Onyenwe anyi ekele si, "Otuto diri gi Onyenwe anyi Chineke nna anyi Izrel site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. **11** Gi onwe gi, Onyenwe anyi nwe idi ukwu, na ike, na ima mma, na ugwu eze, na ebube, n'ihu na ihe niile n'eluigwe na n'awa bu nke gi. Gi onwe gi, Onyenwe anyi nwe alaeze. Gi kwa ka e buliri elu dika onye n-achi isi n'elu ihe niile. **12** Akunuba na nsopuru na-

esite n'ebe i nọ abia. Gị onwe gị na-achikwa ihe niile. Ọ bụkwa n'aka gị ka ume na ike dị ibuli ihe niile elu, na nnye ihe niile ike. **13** Ugbu a, Chineke anyị, anyị na-nye gị ekele na-etokwa aha gị dị ebube. **14** “Ma onye ka m bụ, ole ndị kwa ka ụmụ Izrel bụ, na i kweere ka anyị gbasapụ aka anyị nye gị onyinye. Ihe niile anyị nwere sitere n'aka gị bịa, ha kwa ka anyị na-nyeghachi gị. **15** Anyị bụ ndị ọbia na ndị mbịarambịa n'ihu gị, dika nna nna anyị ha. Ụbọchị ndụ anyị n'ụwa dị ka onyinyo, nke olileanya na-adighị n'ime ya. **16** O, Onyenwe anyị Chineke anyị, ihe niile ndị a anyị bukorọ maka iji ruọra gị ụlọnsọ si n'aka gị bịa. Ha niile bụkwa nke gị. **17** Amaara m, Chineke m, na i na-anwale obi, na i na-enwekwa mmasị n'ihe ziri ezi. Ihe ndị niile ka m onwe m nyere site n'afọ ofufu nakwa obi ziri ezi. Ma ugbu a, ahụla m ọhụ ndị gị, bụ ndị nọ n'ebe a, ji were afọ ofufu nye gị onyinye ha. **18** Ya mere, gị Onyenwe anyị, Chineke nna anyị Ebrahim na Aizik, na Izrel, biko, mee ka ụdị ọchịchọ a dīgide n'ime obi ndị gị ruo ebighị ebi, meekwa ka ha jiri obi ha niile gbasoo gị mgbe niile. **19** Nye nwa m Solomon obi zuruoke nke ọ ga-iji debe iwu gị niile, ọchịchọ gị niile na ụkpụrụ gị niile, ya na mmụọ imezu ihe niile metụtara owuwu ụlọnsọ ukwu a nke m kwadooro ihe niile ndị a.” **20** Mgbe ahụ, Devid gwara ndị Izrel okwu sị, “Toonu Onyenwe anyị Chineke unu!” Ha niile toro Onyenwe anyị Chineke nna ha, kpọọ isiala nye Onyenwe anyị na eze. **21** N'echi ya, ha wetara otu puku oke ehi, na otu puku ebule, na otu puku ụmụ ebule jiri ha chụọrọ Onyenwe anyị aja nsure oku. Tinyere aja ihe ọhụhụ na ọtụtụ aja ndị ọzọ n'ebe ọ bara ụba n'ihu ụmụ Izrel niile. **22** Emesịa, ha jiri ọhụ rie oriri, nụkwaa ihe ọhụhụ n'ihu Onyenwe anyị. Ha nọkwa n'ebe ahụ nabata Solomon, nwa Devid dika eze nke ugboro abụọ, teekwa ya mmanụ n'ihu Onyenwe anyị ka ọ bụrụ onye ọchịchị. Ha mekwara Zadok onye nchụaja. **23** Ya mere, Solomon nọkwasịrị n'ocheeze Onyenwe anyị dika eze, n'ọnọdụ nna ya Devid. Ọ bara ụba nke ukwu. Ndị Izrel rubekwaara ya isi. **24** Ndịisi ọchịchị niile, na ndịisi Izrel niile, na ụmụ ndị ikom eze Devid niile kwuputara nrube isi ha nye Solomon, eze ọhụrụ. **25** Onyenwe anyị mere ka Solomon dị ukwu hie nne n'anya ndị Izrel niile. Ọ yikwasịrị ya ebube nke alaeze n'ụdị ọ dībeghị eze ọbụla buru ya ụzọ chịa n'Izrel nweturula. **26** Devid nwa Jesi bụ eze ndị Izrel niile. **27** Ọ chiri Izrel iri afọ anọ. Ọ chiri afọ asaa na Hebron, chikwa iri afọ atọ na atọ na Jerusalem. **28** Ọ

nwuru mgbe ọ ghoro ezigbo agadi. Ọ bụkwa onye biri ogologo ndụ, onye nwekwara akunuba na nsopuru. Solomon nwa ya nwoke nọchiri ya dika eze. **29** Ihe niile gbasara ọchịchị eze Devid, site na mmalite ruo n'ogwugwu, ka e dere n'akwukwo akuko Samuel, onye ọhụ ụzọ, na n'akwukwo Netan, onye amuma, na n'akwukwo Gad onye ọhụ ụzọ. **30** Akuko ndị a gosiri ihe gbasara ọchịchị eze ya, na idi ike ya, na ihe niile mere ya, na ihe mere ndị Izrel, na ndị eze ndị mba ọzọ bi ha gburugburu.

2 Ihe E Mere

1 Solomōn nwa Devid mere onwe ya ka o guzosie ike n'alaeze ya, n'ihu na Onyenwe anyị Chineke ya nonyeere ya, meekwa ka ọ dị ukwu hie mne. **2** Mgbe ahụ, Solomōn gwara ndị Izrel niile okwu, ya bụ, ndịisi agha na-achị ọtụtụ puku ndị agha, na ndịisi agha na-achị ọtụtụ narị ndị agha, na ndị ikpe, na ndị ndu niile nọ n'Izrel, na ndịisi ezinaụlọ niile. **3** Solomōn ya na ogbakọ ahụ niile, gara n'ebe dị elu nke Gibiōn, n'ihu n'ebe ahụ ka ụlọ nzute Chineke dị, bụ nke Mosis onyeoziri Onyenwe anyị wuru n'ọzara. **4** Ma Devid esitelari na Kiriat Jearim buputa igbe ogbugba ndụ Chineke ahụ, bulaa ya n'ụlọ ikwu nke o wuru maka ya na Jerusalem. **5** Ebe ichū aja bronz ahụ Bezalel nwa Uri, nwa Hua wuru dikwa na Gibiōn, n'ihu ụlọ nzute Onyenwe anyị. Solomōn na ogbakọ ahụ na-ajuta ya ase n'ebe bronz ahụ. **6** Solomōn jere n'ebe ichū aja ahụ e ji bronz kpū, nke dị n'ihu Onyenwe anyị, n'ime ụlọ nzute, jiri anụ ụlọ ọnuogugu ha dị otu puku chū aja nsure oku n'elu ya. **7** N'abalị ụbọchị ahụ na Gibiōn, Onyenwe anyị mere ka Solomōn hụ ya anya, si ya, "Riō ọ ihe ọbụla i choro ka m nye gi." **8** Ma Solomōn zara Chineke, si, "I gosila nna m bụ Devid obi ebere di ukwu. Ugbu a, i meekwala m eze n'ọnọdu ya. **9** Ugbu a, Onyenwe anyị bụ Chineke, ka nkwa gi nke i kwere nna m, bụ Devid, buru ihe e mezuru, n'ihu na i meela m eze ndi a bara ụba n'ọnogugu dika aja nke ala. **10** Biko, nye m amamihe na nghota, nke m ga-eji edu ndi a napu na-abata, n'ihu na onye puru ichikota ndi gi a di ukwu?" **11** Chineke zara Solomōn si ya, "Ebe o bu na i rioghi m ka m nye gi akunuba, maobu ogologo ndu; ebe o bukwa na i rioghi m ka m mee ka ndi kporo gi asị nwusija, maobu ka m mee ka i nwee nsopuru karja, kama mkpa na-akpa gi bu ka m nye gi amamihe na nghota i ga-eji duzie ndi m, nke m mere gi eze ha. **12** Ya mere, enyela gi amamihe na nghota dika i rioro. Aga m enyekwa gi akunuba na nsopuru di ukwu, nke eze obula nke buru gi uzọ na-enwebeghi. O dikwaghi onye nke ga-eso gi ga-enwe udi ya." **13** Mgbe ahụ, Solomōn sitere n'ebe di elu nke Gibiōn, site n'ihu ụlọ nzute ahụ, loghachi na Jerusalem. O chirị dika eze n'Izrel. **14** Solomōn chikobara otutu ugbo agha na inyinya di iche iche. O nwere ugbo agha di otu puku na narị anọ na inyinya agha di puku iri na abuo n'onuogugu, ndi o debere ufodu n'ime ha n'obodo ugbo agha ya ma ndi ozo di na Jerusalem ebe

ya onwe ya no. **15** Eze mere ka oloacha na olaedo baa uba na Jerusalem, dika nkume efu. O mekwara ka osisi sida di otutu dika osisi sikamo nke di n'ala ala ugwu di iche iche. **16** A na-esite n'Ijipt nakwa ala Kue atubata Solomōn inyinya. Ndi ahia eze na-azuta ha site na Kue n'onu ahia a na-ere ha n'oge ahu. **17** Ha sitere n'Ijipt tubata otu ugbo agha n'onu ahia narị shekel oloacha isii; jirikwa otu narị shekel na iri shekel ise zuta otu inyinya. Ha zipukwara ha nye ndi eze niile nke ndi Het na ndi Aram.

2 Solomōn nyere iwu ka e wuo ụlọ nso ukwu nye Aha Onyenwe anyị, ka e wuokwara ya bụ Solomōn ụlọeze. **2** O manyere ndi oru onuogugu ha di iri puku asaa na-ebu ibu, na ndi na-awa nkume n'ugwu onuogugu ha di iri puku asato, na ndi o doru dika ndisi ha, onuogugu ha di puku ato na narị isii. **3** Solomōn zigara Hiram eze Taja ozi si ya, "Zidatara m osisi sida dika i mere n'oge nna m Devid wuru ụlọeze nke ya. **4** Ugbu a, ana m akwado iwu ụlonsọ ukwu nye Aha Onyenwe anyị Chineke m, na ido ya nsọ nye ya maka ichu aja nsure oku na-esi isi utu n'ihu ya, na idebe n'ebe ahụ achicha nsọ a na-edo n'usoro mgbe niile. Na isure aja nsure oku ututu na anyasi, na n'ubochi izuike niile, na n'onwa oheru na n'oge mmemme ndi ozo niile a kara aka nke Onyenwe anyi Chineke anyi. Nke a bu ukpuru na-adigide nye umu Izrel ruo ebighi ebi. **5** "Ulonso m ga-ewu ga-adu ukwu n'ihu na Chineke anyi di ukwu karja chi ndi ozo niile. **6** Ma onye puru iwu ulonso nye ya, ebe o bu na eluigwe, obuladi ebe kachasi elu nke eluigwe, ezughi iba gi? Onye ka mu onwe m bu, na m ga-ewu ulonso nye ya, ma o bughị naani ebe a ga-anọ chuo aja di iche iche n'ihu ya? **7** "Zitere m, onye nka, onye maara otu e si eji olaedo na oloacha, na bronz, na igwe aru oru. Onye bukwa onye maara oru nka metutara akwa di iche iche, akwa ngwakota anunu na uhie, na nke uhie uhie, na nke anunu anunu. O ga-abukwa onye igbunye akara n'ihe doru anya, onye ga-aru oru na Juda na n'ime Jerusalem, ebe o ga-eso ndi nka m, bu ndi nna m Devid hoputara ruo oru. **8** "Zitekwa m osisi sida, na osisi junipa, na osisi algum, ndi sitere n'ohia Lebanon, n'ihu na ndi gi bu okachamara n'oru iwa osisi. Aga m ezitekwa ndi m ga-abia soro ha ruo oru, **9** ime ka osisi ha ga-egbutere m di ukwu, n'ihu na ya bu ulonso ga-ebu ibu, maakwa mma. **10** Aga m enye ndi oru gi, bu ndi na-awa osisi, narị puku bushel

na iri puku bushel ọka wiiti abụọ a kwọrọ akwọ, na narị puku bushel na iri puku bushel ọka balị abụọ, na narị puku galọonụ ite mmanya vajịni na iri galọonụ abụọ, nakwa narị puku galọonụ mmanụ na iri galọonụ mmanụ oliv abụọ.” 11 Hiram, eze Taja zighachiiri Solomon akwukwọ ozi sị ya. “Ọ bụ n’ihi na Onyenwe anyị hụrụ ndị ya n’anya ka o ji mee gị eze ha.” 12 Hiram kwukwara sị, “Otuto dirị Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel. Onye kere eluigwe na ụwa. Onye nyere Devid, bụ eze, nwa nwere nghọta na akonuche dị otu a, iwuru Onyenwe anyị ebe obibi, na iwukwa ụlọeze nke aka ya. 13 “Ana m ezitere gi Hiram-Abi, onye ọka maara ọrụ ya nke ọma. 14 Onye nne ya si n’ebo Dan nke dị n’Izrel, ma nna ya bụ onye Taja. Ọ bụ onye a zuru n’oru ikpu uzụ nke ọma, n’ihe gbasara ọlaedo, na ọlaọcha, na bronz, na igwe, na nkume, na osisi. Ọ makwa otu e si eji akwa odo odo, na akwa anụnụ anụnụ, na akwa uhie uhie na ezi akwa ọcha arụ ọrụ. Igbunye ụdị akara ọbụla n’ihe nakwa icheputa ihe ọ ga-eji ihe ọbụla enyere ya mee doro ya anya nke ọma. Ọ ga-esonye ndị nka gị, na ndị nke onyenwe m Devid, bụ nna gị. 15 “Ugbu a, ka onyenwe m zitere ndị ohu ya ọka wiiti ahụ, na ọka balị, na mmanya vajịni, na mmanụ oliv, dika ọ kwere na nkwa. 16 Anyị ga-egbutu osisi niile i choro site n’ugwu Lebanon, sitekwa n’osimiri budata ha obodo Jopa, ebe i nwere ike isite buruo ha Jerusalem.” 17 Emesia, Solomon gurụ ndị ọbja niile bi n’ala Izrel onụ, dika Devid mere, achoputara na ha di narị puku iri ise na atọ, na narị isii. 18 O mere iri puku ndi ọrụ asaa n’ime ha ka ha buru ndi na-ebu ibu, na onugogu di iri puku asato ka ha buru ndi ga-awa nkume, meekwa puku ndi ikom atọ na narị isii, ndi ga-abu ndisi ọrụ ime ka ọrụ na-aga nke ọma.

3 Mgbe ahụ, Solomon malitere iwu ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. Ọ bụ n’ugwu Mọrija, nke di na Jerusalem, ka e wukwasiri ya, n’ebe ahụ Onyenwe anyị mere ka Devid bụ nna ya hụ ya anya. Ọ bụ n’ala ebe izocha ọka Arauna, onye Jebus, ebe ahụ Devid hoputara. 2 O bidoro iwu ụlọ ahụ n’abalị nke abụọ, nke onwa abụọ, n’afọ nke anọ, nke ochichi eze ya. 3 Ntoala Solomon toro maka iwu ụlọnsọ Chineke di iri mita abuo na asaa n’ogologo, mita itoolu n’obosara. (Nke a bu ma ejiri ihe otutu ochie). 4 Idi ogologo mputa onu ulo nke ulonso ukwu ahụ di mita itoolu, dika idi ogologo obosara ulo nso ahụ n’onwe ya. Idi

elu ya dikwa mita itoolu. O jikwa ọlaedo a nuchara anucha machie ime ya. 5 O ji osisi junipa machie ahụ ime ulo ezumezu ahụ, jirikwa ọlaedo a nuchara anucha techie osisi ndi ahụ niile. Emesia, e sere oyiyi nkwi di iche iche, na oyiyi udo igwe n’ahu ulo ahụ iji choo ya mma. 6 O ji nkume di oke onuahia di iche iche choo ime ulonso ahụ mma, ya na ọlaedo nke e si na Pavaim bute. 7 Ogidi osisi silin niile, na ibo onu uzo niile, na aja ulo niile, na onu uzo niile di n’ulonso ukwu ahụ ka o ji ọlaedo techie. Ọ gbukwara egbugbu oyiyi cherubim na mgbidi ya niile. 8 O wuru Ebe ahụ Kachasi Nso; nke ogologo onu ulo ya di mita iri, otu a kwa, obosara ya di mita iri. O ji ọlaedo di ezi mma nke onuahia ya ruru narị talenti isii techie ahụ ime ulo ahụ niile. 9 Idi arọ ọlaedo e ji kpuro ntu e ji wuo ya di iri shekel ise. E jikwa ọlaedo techie akuku elu elu nke ime onu ulo a. 10 Solomon tinyere oyiyi mmuo ozi cherubim abuo o kporu n’ime Ebe ahụ Kachasi Nso, werekwa ọlaedo machie ha. 11 Idi ogologo nku cherubim ndi a ruru mita iri. Idi ogologo otu nku cherub nke mbu ruru mita abuo na okara. Onu nku a na-emetu ahụ ime ulo nke ulonso ukwu, ma onu onu nku nke ozo, nke idi ogologo ya ruru mita abuo n’okara, na-emetu onu otu nku cherub nke ozo. 12 N’otu aka ahụ, otu nku cherub nke abuo ruru mita abuo na okara n’ogologo. Onu nku ya na-emetu akuku nke ozo nke ahụ ime ulonso ukwu, ma nku ya nke ozo, nke rukwara mita abuo na okara n’ogologo, na-emetu onu onu otu nku cherub nke mbu. 13 Nku cherubim ndi a gbasapuru ruo mita iri n’ogologo. Ha guzo oto n’ukwu ha, na-eche ihu n’onu ulo ezumezu ahụ. 14 O ji akwa na-acha anunu anunu, na uhie uhie, na odo odo, na ezi akwa ọcha, mee akwa mgbochi, nke a kpanyekwara oyiyi cherubim n’ime ya. 15 O wuru ogidi abuo di n’ihu ulonso ahụ, nke idi elu ya ruru mita iri na asaa. Ọ kpukwara ihe a dokwasiri n’elu ogidi ndi a, nke idi elu ha di mita abuo na okara. 16 Ọ kpukwara ihe yiri udo igwe a turu atu, nke e kokwasiri n’elu ogidi abuo ndi ahụ. Kpukwara narị mkporu pomegranet, nke a ganyekotara ya na udo igwe ahụ. 17 O guzobere ogidi abuo ndi ahụ n’ihu ulonso ukwu ahụ, otu n’akuku ugwu nke ozo n’akuku ndida. Ogidi nke di na ndida ka o kporo Jakin, ma nke di n’ugwu ka o kporo Boaz.

4 Solomon wukwara ebe ichu aja bronz. Ogologo ya ruru iri mita na okara. Obosara ya rukwara iri mita

na okara; ma idi elu ya di mita ise na uma ato. 2 O mekwara Oke osimiri nke ala awuru awu, nke di gburugburu n'udidi. Otutu ya bu ihe ruru mita abuo na uma ato n'ogologo, dikwa mita ise na uma ato, site n'otu onu ruo n'onu nke ozo. O bu eriri e ji atu ihe nke ruru ihe dika mita iri na anọ ka e ji tuọ ya gburugburu. 3 N'okpuru onu ya, oiyi umu oke ehi gbara ya gburugburu, iri di na mita anọ na okara obula. Ehi ndi ahụ di n'ahiri abuo. A wukotara ha na Oke osimiri ahụ otu mgbe. 4 E mekwara ka Oke osimiri ahụ guzo n'elu ehi iri na abuo. Ato na-eche ihu n'akuku owuwa anyanwu; ato na-eche ihu n'odida anyanwu; ato na-eche ihu n'akuku ndida, ato na-eche ihu n'akuku ugwu. Oke osimiri ahụ dikwasiri ha n'elu, ebe azu ha niile di n'ime n'etiti. 5 Idi arọ ya ha ka otu otutu ntu-aka dimkpa. E mere onu ya ka o di ka onu iko mmiri, dikwa ka okoko lili na-awaputa awaputa. O na-erite puku galonni iri na asato. 6 A kpukwara efere ukwu iri nke e ji asacha ihe e wetara maka ichu aja nsure oku. Ise n'ime ha di n'akuku ndida olulu mmiri ahụ, ise n'akuku ugwu. Ndi nchujaja na-esite naani na olulu mmiri ahụ ekuru mmiri ha ji asacha ihe. 7 O kpuru ihe idoba oriona olaedo iri n'usoro dika Chineke nyere ya n'iwu. O debere ha n'ime ulonso ukwu ahụ, ise n'akuku ndida ulo ahụ, ise n'akuku nke ugwu. 8 O mekwara tebul iri donye n'ulonso ukwu ahụ, ise n'akuku ndida, ise n'akuku ugwu. O kpukwara otu nari efere olaedo maka ikwosa mmiri. 9 O mere ogige ndi nchujaja, mekwa otu ogige ukwu, na ibo onu uzo maka itinye n'ogige ahụ. O jiri bronz machie ibo onu uzo ndi ahụ. 10 Oke osimiri ahụ ka o dobara n'akuku ndida, na ncherita ihu owuwa anyanwu nke ulonso ahụ. 11 Huram kpukwara ite di iche iche, shovel niile, na efere ikwosa mmiri niile. N'ikeazu, o ruchara oru di n'ulonso Chineke, nke eze Solomon tinyere ya n'aka iru. 12 Ogidi abuo ahụ; ihe okpuku abuo dika efere di n'elu ogidi abuo ahụ; ihe okpuku yiri udo a turu atu nke e ji choo ihe okpuku abuo ahụ dika efere mma; 13 nari anọ nke mkpuru pomegranet a kpuru akpu maka ahiri ihe abuo ahụ a kpuru akpu, ya bu, ahiri pomegranet abuo n'ihu otu ihe okpuku, iji choo ihe okpuku ahụ yiri efere di n'isi elu ogidi ahụ mma; 14 ihe ndokwasị na efere isa mmiri ha, 15 na Oke osimiri ahụ na ehi iri na abuo ahụ di ya n'okpuru, 16 na ite niile, shovel niile, ihe iguru anu niile na ihe ngwongwo ndi ozo ya na ha so. Ihe niile nke Hiram-Abi mere eze Solomon n'ihu

ulonso Onyenwe anyi, bu bronz e hichaziri nke oma. 17 O bu n'ala uru, n'obosara ala Jordan, n'etiti Sukot na Zaretan, ka eze mere ka a noro kpuo ihe ndi a. 18 Ihe ndi a niile nke Solomon mere di ukwu nke ukwu; nke bu na-enweghi ike igukota ihe idi arọ nke bronz ahụ bu. 19 Solomon mekwara ngwongwo niile di n'ime ulonso Chineke, ya bu, ebe ichu aja e ji olaedo kpuo, na tebul niile nke a dokwasiri achicha nke iche n'ihu Onyenwe anyi, 20 ihe idokwasị oriona niile nke olaedo a nuchara anucha, ha na oriona ha niile, ka o na-enwu n'ihu ime ime ebe nsọ, dika e nyere n'iwu, 21 ihe icho mma oiyi okoko osisi, na oriona niile na ihe iguta ihe niile. E ji olaedo a nuchara anucha kpuo ha niile. 22 O kpukwara ihe ikpakepu oku niile nke olaedo a nuchara anucha, na efere ikwosa mmiri niile, na ngaji niile, na ihe igu oku niile, na ibo olaedo niile nke ulonso, ya bu, ibo onu uzo ime ime niile nke diri Ebe ahụ Kachasi Nso, na ibo ndi di n'onu ulo ezumezu.

5 Mgbe a ruzuru oru niile nke eze Solomon nwere iru maka ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ, o webatara ihe niile Devid bu nna ya doro nsọ n'ime ya, ya bu olaocha, olaedo na ngwongwo ndi ozo niile. O tinyere ha n'ulokaku di n'ulonso Chineke. 2 Mgbe ahụ, Solomon kpokotara ndi okenye Izrel niile, na ndisi ebo Izrel niile, na ndisi ezinaulo Izrel niile na Jerusalem, maka i site na Zayon, bu obodo Devid bugota igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. 3 Ndi Izrel niile gbakotara bjakwute eze n'oge a na-eme mmemme n'onwa Etanim, nke bu onwa asaa n'afọ. 4 Mgbe ndi okenye Izrel niile bjarutere, ndi Livayi buliri igbe ogbugba ndu ahụ. 5 Ha bugotara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, ya na ulo nzute, na ngwongwo niile di nsọ di n'ime ya. Ndi nchujaja bu ndi Livayi buliri ha elu. 6 Eze Solomon na ogbakọ Izrel niile, bu ndi zukotara n'ebe o no, no n'ihu igbe ogbugba ndu ahụ, na-achu aja otutu aturu na otutu ehi nke a napughị iguta onu maobu gbakota onuogugu ha n'ihu iba uba. 7 Ndi nchujaja bubatara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ n'ime ime ulonso ukwu ahụ, n'ime Ebe Kachasi Nso, doba ya n'okpuru nku cherubim ahụ. 8 Cherubim ndi ahụ gbasara nku ha n'elu igbe ogbugba ndu ahụ, kpuchie ya na okporo osisi ndi ahụ e ji ebu ya. 9 Okporo osisi ndi a di oke ogologo, na isi ha sitere n'igbe ogbugba ndu ahụ na-aputa, na e nwere ike i site n'ihu ime ime ebe nsọ ahụ hụ ha anya, ma onye na-anoghi n'Ebe Nso ahụ adighi ahụ ha. Ha

ka dika n'ebe ahụ ruo taa 10 O nweghị ihe dị n'ime igbe ogbugba ndụ ahụ, karịakwa mbadamba nkume abụọ ahụ Mosis tinyere n'ime ya n'ugwu Horeb, n'ebe Onyenwe anyị na ụmụ Izrel gbara ndụ, mgbe ha si n'ala Ijpt pụta. 11 Mgbe ndị nchụaja sitere n'Ebe Nso Kachasi Ebe Nso pụta, n'ihị na ndị nchụaja ahụ niile doro onwe ha nso n'agbanyeghị usuu nke onye ọbụla n'ime ha si pụta. 12 Ma ndị Livayi bụ ndị ọbụ abụ, ya bụ Asaf, Heman, Jedutun na ụmụ ha ndị ikom na ndị ikwu ha guzoro onwe ha n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke ebe ichu aja. Ha yi uwe ezi akwa ọcha ma na-akpọ ụbọ akwara, na-akụkwa ogene ọla. Ndị nchụaja dị otu narị na iri abụọ n'ọnụogugu. Ndị na-afụ opi sokwa ha. 13 Ndị ọbụ abụ ahụ na ndị na-afụ opi jikoro onwe ha ọny were otu olu bụkwo Onyenwe anyị abụ ekele na otuto. Ndị na-afụ opi, na ndị na-akụ ọla na-ada ụda, na ndị ji ngwa egwu ndị ọzọ sonyeere ha, welie olu ha elu too Onyenwe anyị n'abụ si: "N'ihị na Ọ dị mma Ihunanya ya na-adi ruo ebighi ebi." Mgbe ahụ igwe ojii juputara n'ulonso ukwu Onyenwe anyị, 14 nke mere na ndị nchụaja enwekwaghị ike jee ozi ha, n'ihị igwe ojii ahụ, n'ihị na ebube Onyenwe anyị juputara n'ime ulonso Chineke.

6 Mgbe ahụ, Solomon siri, "Onyenwe anyị ekwuola na ọ ga-ebi n'oke igwe ojii. 2 Ma ewuola m ulonso puru iche, maa mma nye gi, ebe i ga-ebi ruo mgbe ebighi ebi!" 3 Dika ogbakọ Izrel niile na-eguzo n'ebe ahụ, eze chighariri onwe ya chee ha ihu, gozie ha. 4 Mgbe ahụ ọ siri, "Otuto dirị Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel. Onye ji aka ya abụọ mezu nkwa ahụ o ji ọny ya kwee nna m Devid. N'ihị na o kwuru si, 5 'Site n'ubochi ahụ m si n'ala Ijpt kpọpụta ndi m, ahoputaghị m obodo ọbụla n'ebo ọbụla nke Izrel, ka e wuru m ulonso ka Aha m dirị n'ebe ahụ, maobu hoputa onye ọbụla ka ọ buru onyendu ndi m Izrel. 6 Ma ugbu a, a horola m Jerusalem ka ọ buru ebe Aha m ga-adi, ahorokwala m Devid i bụ onye ga-achị ndi m Izrel.' 7 "Nna m, Devid bu n'obi iwu ulonso ukwu nye Aha Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel. 8 Ma Onyenwe anyị siri nna m, Devid, 'I mere nke oma ibu n'obi, iwu ulonso ukwu nye Aha m. 9 Ma otu ọ di, ọ bughị gi ga-ewu ya, kama nwa gi nwoke nke si n'ahụ gi pụta ga-ewu ulonso ahụ nye Aha m.' 10 "Ugbu a, Onyenwe anyị emezuola nkwa ahụ o kwere. A nochielā m nna Devid, ana m anodu n'ocheeze nke Izrel dika Onyenwe anyị kwere na nkwa. Ewuokwala m ulonso ukwu nye Aha Onyenwe anyị, bụ Chineke

nke Izrel. 11 N'ebe ahụ ka m dobara igbe ogbugba ndụ, n'ime ya ka ogbugba Onyenwe anyi di, bu nke ya na umu Izrel gbara." 12 Mgbe ahụ, Solomon guzoro n'ihu ebe ichu aja Onyenwe anyi, na n'ihu ogbakọ umu Izrel niile, gbasapu aka ya abuo. 13 Solomon ji bronzi kpoo ihe nrigoro ino gwa oha mmadu okwu. Ogologo ihe nrigoro ahụ, obosara ya ruru mita abuo na okara mita abuo na okara. Idi elu ya ruru otu mita na okara. O debere ya n'etiti ebe mputa nke ogige ulonso ukwu ahụ. O guzoro n'elu ihe nrigoro ahụ, n'ihu ogbakọ Izrel niile, gbuo ikpere n'ala, gbasaa aka ya abuo chilie ha elu. 14 Ọ siri, "Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, o dighi Chineke dika gi n'elugwe maobu n'ua. Gi onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya gi na ndi ohu gi, bu ndi ji obi ha niile na-eso uzọ gi. 15 I mezuokwala nkwa niile i kwere nna m Devid, bu ohu gi. I ji onu gi kwee nkwa a, ma taa, i jirila aka gi mezu ya. 16 "Ugbu a, O! Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, mezuokwala nkwa niile i kwere Devid nna m, mgbe i siri, 'O buru na umu umu gi elezie anya bie ndu dika iwu m si di n'ihu m, n'ihe niile ha na-eme, dika gi onwe gi mere, agaghị achọ onye ga-anọ n'ihu n'ocheeze Izrel n'ime ha.' 17 Ma ugbu a, Onyenwe anyi bu Chineke nke Izrel, ka okwu gi, bu nkwa nke i kwere ohu gi Devid bia na mmezu. 18 "Ma ọ bu ezie na Chineke ga-ebinyere umu mmadu n'elu uwa? Lee, elugwe, obuladi ebe kachasi elu nke elugwe ezughi iba gi. Olee otu ulo a nke m wuru ga-esi bata gi! 19 Ma Onyenwe anyi Chineke m, naa nti n'ekpere ohu gi, na aririo ọ na-ario maka ebere. Nuru akwa na ekpere nke ohu gi na-ekpe n'ihu gi. 20 Biko, mee ka anya gi abuo ghere oghe n'ebe ulonso ukwu a di, ehilie na n'abal, bu ebe a i kwuru si, na i ga-akpokwasị Aha gi n'ebe ahụ. Biko, ka i nuru ekpere ohu gi ga-ekpe banyere ebe a. 21 Nuruokwala aririo niile nke ohu gi na nke ndi gi Izrel niile, mgbe obula ha chere ihu ha n'ebe a n'ekpere. Biko, site n'elugwe bu ebe obibi gi nuru, mgbe i nuru biko, gbagharakwa. 22 "Mgbe onye obula mehieri mmadu ibe ya, a kpoo ya oku ka ọ bia nuo iyi, onye di otu a bia guzo n'ebe a, n'ihu ebe ichu aja gi a, nuo iyi ahụ, 23 mgbe ahụ, nuru olu ya n'elugwe ma mee ihe ziri ezi, kpeekwa ikpe n'etiti ndi ohu gi. Maa onye mejoro ikpe site n'itukwasị n'isi ha ihe o metara, meekwa ka onye aka ya di ocha nwere onwe ya, site n'imeso ha dika ezi omume ha si di. 24 "Mgbe ndi iro meriri ndi gi Izrel, n'ihị na ha mehieri megide gi, ọ buru na ha aloghachite, too aha gi, na-ekpe ekpere, na-ario aririo

n'ihu gi n'ulonso ukwu a, 25 biko, site n'elugwe nuru ekpere ha, gbaghara mmehie ndi gi Izrel. Meekwa ka ha loghachita n'ala ahụ nke i nyere ha na nna nna ha. 26 "Mgbe e gbochiri eluigwe, mee na mmiri adighi ezokwa, n'ihu na ndi gi emehiela megide gi, o buru na ha echee ihu n'ebe a kpee ekpere, too aha gi, si na mmehie ha chegharja, n'ihu na itaala ha ahuhu, 27 biko, site n'elugwe nuru ma gbagharakwa mmehie ndi ohu gi, ndi gi Izrel. Kuziere ha ezi uzọ ha ga-esi bie ndu ma zidata mmiri ozuzo n'ala ahụ nke i nyere ndi gi ka o buru ihe nketa ha. 28 "Mgbe unwu, maobu ajo orja na-efe efe ga-adakwasị ala a, maobu orja naripia ihe ubi, maobu omuma ebu; maobu igurube, maobu ukpana, maobu mgbe ndi iro ga-anochibido ha n'obodo ha niile, ihe mbibi niile maobu orja obula, 29 ekpere obula maobu aririo nke onye obula n'etiti ndi gi Izrel kpere ma rijo, n'ihu ighota ihe otiti na ihe mgbu niile, ha gbasapu aka ha, ma chee ihu ha n'ebe ulonso ukwu di; 30 mgbe ahụ, site n'elugwe bu ebe obibi gi nuru aririo ha. Gbaghara ma meekwa; mesoo onye obula dika ihe niile ha na-eme si di, ebe o bu na i maara obi ha niile (n'ihu na naanji gi maara obi umu mmadu), 31 ka ha tuọ egwu gi, jeekwa ije n'irubere gi isi n'oge niile ha na-ebi n'ala ahụ nke i nyere nna nna anyi ha. 32 "Ma banyere onye mba ozo, onye na-esonyeghi na ndi gi Izrel, kama o si n'ala ebe di anya bja n'ihu ukwu gi, n'aka gi di ike na ogwe aka gi e setipuru esetipu. Mgbe ha bjara kpee ekpere n'ulonso a, 33 mgbe ahụ, site n'elugwe ebe obibi gi nuru aririo ha. Mekwaa ihe niile nke onye mba ozo ahụ na-arjo n'ekpere, ka ndi niile nke uwa mara aha gi, tuokwa egwu gi, dika ndi nke gi bu Izrel na-eme. Ka ha matakwa na-akpokwasiri Aha gi n'ulo a nke m wuru. 34 "Mgbe ndi gi ga-aga ibu agha megide ndi iro ha, n'ebe obula i na-eziga ha, mgbe ha chere ihu ha n'uzo obodo a nke i hoputara na n'ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi, kpee ekpere, 35 mgbe ahụ, site n'elugwe nuru ekpere na aririo amara ha, mezukwa ihe ha na-arjo. 36 "Mgbe ha mehiere megide gi, n'ihu na o dighi mmadu obula na-adighi emehie, i wee iwe megide ha, rara ha nyefee n'aka ndi iro, ndi ga-adokpuru ha n'agha gaa n'obodo ozo, maobu obodo di anya maobu nke di nso; 37 o buru na ha anoro n'ala ahụ a dokpuru ha gaa, chegharja n'obi ha, noro n'ala ebe a dotara ha n'agha, rijo gi, si, 'Anyi emehiela, anyi emeela ihe n'adighi mma, meekwa ajo omume.' 38 O buru na ha ejiri obi ha na mmuo

ha niile chegharja, n'ala ebe ndota n'agha ha, bu ebe a kporo ha gaa, ma kpee ekpere nye gi chee ihu ha n'uzo ala a nke i nyere nna nna ha, n'obodo a nke i hoputara, ya na n'ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi 39 mgbe ahụ, site n'elugwe, ebe obibi gi, nuru ekpere ha na aririo ha niile, nyekwara ha aka. Gbaghara ndi gi, bu ndi mehiere megide gi. 40 "Ugbu a, Chineke m, biko ka anya gi na nti gi ghere oghe n'ekpere niile a na-ekpe n'ebe a. 41 "Ma ugbu a, bilie, O Onyenwe anyi Chineke, bata n'ebe izuike gi, 42 O Onyenwe anyi Chineke, agbakutala onye gi e tere mmanu azu.

7 Ngwangwa, mgbe Solomon kpesiri ekpere a, oku sitere n'elugwe daa repia aja nsure oku ahụ na aja ahụ niile. Ebube Onyenwe anyi juputakwara n'ulonso ukwu ahụ, 2 Ndi nchujaja enweghi ike ibanye n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi n'ihu ebube Onyenwe anyi nke juputara ulonso ahụ. 3 Mgbe oha ndi Izrel niile huru oku ahụ si n'elu daa, hukwa ebube Onyenwe anyi ka o guzo n'elu ulonso ukwu ahụ, ha dara n'ala kpo isiala nye Onyenwe anyi, kelee ya ekele si: "N'ihu na O di mma ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi." 4 Mgbe ahụ, eze na ndi a niile churu aja di iche iche n'ihu Onyenwe anyi. 5 Eze Solomon churu aja ehi nke di puku iri abuo na abuo, na ewu na aturu di nari puku na iri abuo. Ya mere, Eze na ndi ahụ niile si otu a doo ulonso Chineke nso. 6 Ndi nchujaja guzo n'ihu oru ha, ha na ndi Livayi. Ha jiri ngwa egwu Onyenwe anyi nke eze Devid mere maka i na-eto Onyenwe anyi, bukwa nke o ji mgbe o nyere ekele, na-asị, "Ihunanya ya na-adi ruo ebighi ebi." Na ncherita ihu ndi Livayi, ndi nchujaja furu opi ike ha mgbe ndi Izrel guzooro oto. 7 Mgbe ahụ, Solomon doro etiti ogige di n'ihu ulonso Onyenwe anyi ahụ nso. N'ebe ahụ ka o no chuo aja nsure oku, aja onyinye mkpuru oka na aja abuba udo. O mere nke a n'ihu na ebe ichu aja bronzo nke o ruru enweghi ike ibata aja nsure oku niile, aja mkpuru oka niile nakwa aja abuba ndi ahụ. 8 Ya mere, Solomon mere mmemme a n'oge ahụ, ubochi asaa, ya na ndi Izrel niile. O bu nzuko di ukwu. Ndi mmadu bjara sitere na Lebo Hamat ruo na mmiri iyi Ijpt. 9 N'ubochi nke asato, ha nwere ogbako, n'ihu na ha mere mmemme nke ido ebe ichu aja nso n'ime ubochi asaa, meekwa mmemme ahụ abali asaa ozo. 10 Ya mere, n'ubochi nke iri abuo na ato n'onwa nke asaa, o zilagara ndi ahụ niile n'ulo ha, n'inuru onu na obi utu n'ihu ihe oma niile nke Onyenwe anyi Devid na

Solomon na ndi ya Izrel. **11** Mgbe Solomon rucharara ulonsọ ukwu Onyenwe anyi, na ulozeze, mezuwaa ihe niile bu nke o bu n'obi ime n'ulonsọ Onyenwe anyi nakwa n'ulozeze nke ya onwe ya. **12** Onyenwe anyi mere ka o hu ya n'ohu abali si ya, "Anula m ekpere gi, ahorokwala m ebe a nye onwe m, ka o buru ebe ichu aja. **13** "Mgbe obula m mere ka mmiri ghara izo, maobu zidata igurube ka ha bia bibie ihe ubi unu, maobu zidata orja n'etiti unu, **14** o buru na ndi m ndi a kpokwasiri aha m, ewedata onwe ha n'ala, kpee ekpere, chosie ihu m ike, sitekwa na mmehie ha chigharia, aga m esite n'elugwe za ekpere ha, gbaghara ha mmehie ha, mee ka ala ha diri ndu. **15** Anya m ga-eghere oghe mgbe niile; otu a kwa, nti m ga-egherekwa oghe ihu na inu ekpere niile a na-ekpe n'ulonsọ a. **16** Edoola m ulonsọ a nsọ nye onwe m, ka Aha m di n'ebe ahụ ruo ebighi ebi; anya m abuo na obi m ga-adikwa n'ebe ahụ ubochi niile. **17** "Ma gi onwe gi, bie ndu n'ikwesị ntukwasị obi n'ihu m dika Devid nna gi mere, na-eme ihe niile m nyere n'iwu, debe ukpuru m na iwu m niile. **18** Aga m eme ka ocheeze ochichi gi guzosie ike, dika mu na nna gi Devid gbara na ndu, mgbe m siri, 'I ghaghị inwe onye nnochite anya n'ocheeze nke ga-achi Izrel.' **19** "Ma o buru unu alaghachi azu, gbakuta ukpuru na iwu niile, bu nke m nyere unu azu, puo gbasoro chi ndi ozo ife ha ofufe, na ikpo isiala nye ha, **20** mgbe ahụ, aga m esite n'ala m, bu nke m nyere ha, hopu Izrel. Aga m ajukwa ulonsọ a m doro nsọ nye Aha m, meekwa ka o ghoo ihe e ji atụ ilu na ihe ikpa ochi n'etiti ndi niile. **21** O bu ezie na ulonsọ ukwu a kachasi elu ugbo a, ma onodu ya ga-eju ndi niile ga-esi n'akuku ya gafee anya, ha ga-asị, 'Gini mere Onyenwe anyi ji mee ala a na ulonsọ a, ihe di otu a?' **22** Ndi mmadu ga-aza, 'O bu n'ihu na ha gbakutara Onyenwe anyi, Chineke nna nna ha, onye kpoputara ha site n'ala Ijpt azu, makuo chi ndi ozo, na-akpo isiala na-efekwa ha ofufe. O bu n'ihu nke a ka O ji mee ka ihe ojoo niile ndi a bjakwasị ha.'"

8 N'ogwugwu iri afọ abuo, mgbe Solomon ji wuo ulonsọ Onyenwe anyi na ulozeze nke ya onwe ya, **2** Solomon wughariri obodo ndi ahụ Hiram nyere ya, mee ka ndi Izrel biri n'ime ha. **3** Solomon gara Hamat-Zoba, merie ha. **4** O wuru obodo Tadmō nke di n'ozara na otutu obodo nchikoba ihe na Hamat. **5** O wugharikwara obodo Bet-Horon nke di n'elu elu, wuokwa Ndida Bet-Horon ka o ghoo obodo e wusiri

ike nke nwere mgbidi, ibo onu uzo ama na mkporo e ji kpochie ha. **6** O wuru obodo Baalat na obodo niile nke ebe ichikoba ihe, na obodo niile ebe idebe ugbo agha na inyinya ya niile. O wuru ihe obula guru obi ya aguu iwu na Jerusalem, Lebanon na n'oke ala ahụ niile o na-achi. **7** Ndi niile foduru ndu n'etiti ndi Het, ndi Amorit, ndi Periz, ndi Hiv na Jebus (ndi a abughi ndi Izrel), **8** ndi umu umu ha foduru n'ala ahụ, ndi ahụ ndi Izrel na-ebibighi, ndi a ka Solomon mere ndi oru mmanye na ndi ohu, nke a bukwa onodu ha ruo taa. **9** Ma Solomon emeghi ka onye Izrel obula buru ohu, maka oru ya, kama ha bu ndi ikom agha, ndisi ndi ochiagha ya, ndisi ugbo agha na ndi na-agma inyinya agha ya. **10** Ha bukwa ndisi ozi nke eze Solomon, nari ndi ikom abuo na iri ise bu ndisi na-elekota ndi mmadu. **11** Solomon kpoputara ada Fero site n'obodo Devid, gaa n'ulozeze nke o wuuru ya, n'ihu na o siri, "Nwunye m agaghị ebi n'ulozeze Devid, bu eze Izrel, n'ihu na ebe obula igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi banyere aburula ebe di nsọ." **12** Emesia, Solomon churu aja nsure oku nye Onyenwe anyi, n'elu ebe ichu aja Onyenwe anyi, nke o wuru n'ihu mputa onu ulo ulonsọ ukwu ahụ, **13** obuladi dika iwu metutara aja e kwesiri ichu kwa ubochi si di, bu nke Mosis nyere n'iwu. Aja ndi a bu maka Ubochi Izuike, Onwa Ohuru na udi mmemme ato a na-eme n'afọ, ndi bu mmemme achicha ekoghi eko, mmemme izu uka asaa na mmemme ulo Ikwu. **14** O sitere n'usoro ije ozi nke Devid, hoputara otu ndi nchujaja oru di iche iche ha na-aru ubochi niile. O nyekwara ndi Livayi oru idu n'otuto a na-enye Chineke na inyere ndi nchujaja aka ime ihe ubochi obula n'ubochi ya. Kenyekwa ndi na-eche onu uzo ulonsọ ahụ niile nche oke oru ha n'otu n'otu, n'ihu na nke a bu ihe Devid, onye nke Chineke nyere n'iwu. **15** Ha ewezugaghị onwe ha n'iso iwu niile eze nyere ndi nchujaja maobu ndi Livayi banyere ihe obula na ihe gbasakwara ulokwu niile. **16** A ruzuru oru niile Solomon zubere iru, site n'ubochi a toro ntola ulonsọ ukwu Onyenwe anyi tutu ruo mgbe ewuchara ya. Ya mere, e wuchara ulonsọ ukwu Onyenwe anyi. **17** Mgbe ahụ, Solomon gara Ezion Geba na Elat nke di n'onu osimiri, n'ala Edom. **18** Hiram zigaara ya otutu ugbo mmiri nke ndi ikom ya na-anya ugbo mmiri na-edu, bu ndi maara ihe banyere ime njem n'osimiri nke oma. Ndi a, ha na ndi ikom Solomon nyaara ugbo gaa Ofia site n'ebe ahụ bulatara eze Solomon, olaedo idi arọ ya ruu puku kilogram iri na ise na nari ato.

9 Mgbe eze nwanyị Sheba nūrụ akụkọ Solomon, ọ b́ara Jerusalem ka o were ọtútú ajujú siri ike nwalee ya. O du ọtútú ndí ozi bara ́ba b́a, tinyere ọtútú ́nyńyina kamel ndí bu ́da d́ iche iche, ọtútú ́laedo na ọtútú nkume d́ oke ọnụah́a d́ iche iche. Ọ b́akwutere Solomon, ya na ya kparítara ́ka banyere ihe niile nke d́ ya n'obi. **2** Solomon zara ya ajujú ya niile. Ọ d́kwagh́i ihe siiri ya ike ́kọwara ya. **3** Mgbe eze nwanyị Sheba hūrú amamihe Solomon, ma h́kwa ́lọeze o wuru, **4** na ihe oriri a na-adọkwasi n'elu tebul ya, usoro ọnọdu nke nd́isi ọch́ich́i ya, na ndí guzo na-ejere ya ozi n'uwe ha yi, ndí na-ebu iko ihe ọnụńụ n'uwe ha, na aja nsure ọkụ niile ọ na-ach́ n'ụlọnsọ Onyenwe anyi. Ọ d́kwagh́i ihe ọzọ ọ maara ọ ga-eme, maọb́ kwuo. **5** Ọ siri eze, "Akụkọ niile m nọ n'ala ń banyere ihe niile ́ rụputara na amamihe ǵ bu eziokwu. **6** Ma ekwenyegh́i m ihe ha kwuru tutu ruo mgbe m b́ara jiri anya m abụọ h́ ha. N'ezie, ihe m nūrú erugh́i ọkara nke ́d́ ukwu amamihe ǵ. ́ t́kwasi ́la ihe n'akụkọ m nūrú. **7** Lee, ́d́ ọńụ ndí ǵ na-enwe. Lee, ́d́ ọńụ nke ndí ozi na-enwe, bu ndí na-eguzo n'ihu ǵ mgbe niile na-ań okwu amamihe ǵ. **8** Ngoź d́ŕ Onyenwe anyi Chineke ǵ, onye nwere mmaś n'ebe ́ nọ. O debere ǵ n'ocheeze ya d́ka eze ́ch́ n'aha Onyenwe anyi bu Chineke ǵ. N'ihu ́hunanya nke Chineke ǵ nwere n'ebe Izrel nọ, na mmaś ya ime ka ha guzosie ike ruo mgbe ebigh́i ebi. O meela ǵ eze ha, ka ́ debe ikpe ziri ezi na ezi omume." **9** Emeśa, O nyere Solomon onyinye ́laedo ́d́ arọ ya d́ puku kilogram anọ, nyekwa ya ́da d́ iche iche, na nkume oke ọnụah́a d́ iche iche. Enwebegh́i ́d́ ́da d́ka ndí ah́ eze nwanyị Sheba nyere eze Solomon. **10** Ndí ohu Hiram na ndí ohu Solomon bubatara ́laedo site n'Of́a. Ha butekwara osisi algum, na nkume d́ oke ọnụah́a d́ iche iche. **11** Eze ji osisi algum ndí ah́ mee nkwasia nrigo n'ụlọnsọ Onyenwe anyi, na nke ́lọeze. O jikwa ya meere ndí na-ab́ ab́ ́bọ akwara na une. O nwebegh́i oge ọzọ e nwere ́d́ ngwa egwu e ji osisi ọma d́ otu a kwaa n'ala Juda niile. **12** Eze Solomon nyekwara eze nwanyị Sheba ihe niile ọ chọrọ na ihe niile bu nke ọ rịrọ. O nyere ya kaŕa ihe niile o wetaara ya. Emeśa, ọ hapurú laghachi n'ala nke aka ya, ya na ndí na-ejere ya ozi. **13** Ọtútú ́d́ arọ nke ́laedo Solomon na-enweta kwa afọ bu puku kilogram iri abụọ na atọ, **14** na-agunyegh́i uru nke na-esi n'aka ndí na-atú mgbereah́a na ndí na-aź ah́a. Ọzọkwa, ndí eze niile nke d́ Areb́a na

nd́isi na-ach́ obodo niile nke ala ah́, na-enwetara Solomon ́laocha na ́laedo. **15** Eze Solomon kpurú narí ́ta ́laedo ukwu abụọ site n'́laedo etiṕara etiṕa. Ọ bu ́laedo ́d́ arọ ya ruru kilogram isii ka e ji kpurọ ́ta ́b́la. **16** Ọ kpukwara narí ́ta nta atọ, nke sitere na ́laedo etiṕara etiṕa. Ọ bu ́laedo ́d́ arọ ya ruru kilogram atọ na ọkara ka eji kpurọ ́ta ́b́la. Eze debere ha n'ụlọeze n'Oke Ọh́a Lebanon. **17** Eze mekwara ocheeze d́ ukwu nke e ji ọdu enyi na ́laedo a nuchara anucha machie **18** Ocheeze ah́ nwere ihe nrigo isii na ihe ́t́kwasi ́kwú eji ́laocha ruọ nke ejikotara n'ah́ ya. E nwere ebe ntukwasí aka n'akukú abụọ ya, nke nwere oyiya ọdum abụọ guzo n'akukú nke ́b́la n'ime ha. **19** Ọdum iri na abụọ na-eguzo n'elu ihe nrigo isii ah́, otu n'akukú isi abụọ nke ihe nrigo ́b́la. Ọ d́kwagh́i alaeze ọzọ d́ nke e mere ihe d́ otu a nye. **20** Ihe niile Solomon nwere nke e ji ań ihe bu ́laedo ka e ji mee ha. Ngwongwo niile nke d́ n'ime ́lọeze n'Oke Ọh́a Lebanon bukwa ́laedo a nuchara anucha ka e ji kpurọ ha. Ọ digh́i ihe e ji ́laocha kpurọ, n'ihu na-agunyegh́i ́laocha d́ka ihe ́b́la n'oge Solomon. **21** Eze nwere ọtútú ugbo mmiri e ji aź ah́a nke ndí ohu Hiram na-elekota. Otu ugbo n'afọ atọ, ka ugbo ndí a na-alota buru ́laedo, ́laocha na ọdu enyi, enwe na adaka d́ iche iche bata. **22** Eze Solomon bara ́ba n'akú, nweekwa amamihe kaŕa ndí eze niile d́ n'́wa. **23** Ndí eze niile nke ́wa na-achọ ihu Solomon, ka ha ńta okwu amamihe nke Chineke tinyere n'obi ya. **24** Onye ́b́la b́akwutere ya na-ebutere ya onyinye ́nata ihuoma, ya bu ngwa ́laocha na ́laedo, na uwe d́ iche iche, ngwa agha, ́da d́ iche iche, ́nyńyina na ́nyńyina muul, nke a bu kwa afọ, kwa afọ. **25** Solomon nwere ́lọ anumanu d́ puku anọ maka ́nyńyina na ugbo agha, nweekwa puku ́nyńyina iri na abụọ ndí o dobere n'obodo ugbo agha d́ iche iche, na n'ebe eze nọ na Jerusalem. **26** Ọ chiŕ ndí eze niile site n'osimiri Yufretis ruo n'ala ndí Filistia, rukwaa oke ala ndí Ijpt. **27** Eze mere ka ́laocha baa ́ba na Jerusalem, d́ka nkume efu. O mekwara ka osisi sida d́ka osisi sikamo nke d́ n'ala ala ugwu d́ iche iche. **28** A na-esite n'Ijpt na n'ala ndí ọzọ d́ iche iche atubataru Solomon ́nyńyina. **29** Ma banyere Ihe ndí ọzọ mere n'oge ọch́ich́i Solomon, site na mmalite ruo n'ogwugwu, ọ bu na-edegh́i ha n'akwukwo Netan onye amuma, n'ime akwukwo amuma Ahija, onye Shilo, nakwa n'ohu Ido onye ọh́ ́zọ, banyere Jeroboam nwa Nebat? **30** Solomon chiŕ Izrel niile iri afọ anọ na

Jerusalem. 31 O sooro nna nna ya ha dina n'õnwu. E lie ya n'obodo Devid bu nna ya. Rehoboam nwa ya ghokwara eze n'õnõdu ya.

10 Rehoboam gara Shekem n'ìhi na Izrel niile zukõro ebe ahù ime ya eze. 2 Mgbe Jeroboam nwa Nebat nùrù nke a (ò nò n'Ìjipt ebe ò gbagara òsò ndù site n'aka eze Solomõn) o sitere Ijipt lõtã. 3 Ya mere, ha ziri ozi kpõõ Jeroboam, ya na ndì Izrel niile jekwuru Rehoboam sị ya: 4 "Nna gị boro anyị ibu arọ, ma ugbu a mee ka ibu arọ na iyagba arọ a nke o bokwasịrị anyị dị mfe, anyị ga-ejere gị ozi." 5 Rehoboam zara ha sị, "Bịaghachikwutenụ m mgbe ụbọchị atọ gasịrị." N'ìhi ya ndì ahụ lara. 6 Mgbe ahụ, eze Rehoboam gara ìnata ndumõdù n'aka ndì okenye, bu ndì jeere nna ya Solomõn ozi n'oge ò dì ndù ya, sị ha, "Olee ndumõdù unu ga-enye m maka mụ inye ndì a òsịsà?" 7 Ha zara ya, "Ò buru na ì ga-emere ha ihe òma, mee ihe ga-atọ ha uto, nyekwa ha òsịsà dì mma, ha ga-anogide buru ndì ohu gị mgbe niile." 8 Ma ò nabataghị ndumõdù ndì okenye nyere ya, ò gawkuru umu okorobia ndì ya na ha tokoro, bukwa ndì na-ejere ya ozi, ka ha nye ya ndumõdù. 9 Rehoboam juru ha sị, "Ginị bu ndumõdù unu? Ginị bu òsịsà anyị ga-enye ndì a na-asị, 'Mee ka ibu arọ nna gị bokwasịrị anyị dì mfe?'" 10 Umu okorobia ahụ, bu ndì ya na ha tokoro, zaghachiri sị, "Gwa ndì ahụ siri gị, 'Nna gị bokwasịrị anyị ibu arọ, ma mee ka ibu anyị dì mfe,' ì ga-agwa ha, sị, 'Mkpisịaka nta dì n'aka m gbara okpotokpo karịa ukwu nna m. 11 Nna m boro unu ibu arọ; aga m atukwasị ihe n'ibu ahụ mee ka ò dì arọ karịa. Nna m ji apipia dọ unu aka na ntị, maobu akpị ka m ga-eji mekpaa unu ahụ.'" 12 Mgbe ụbọchị atọ gasịrị, Jeroboam na ndì Izrel niile bighachiri inuru òsịsà Rehoboam, dika eze kwuru, sị, "Laghachitenu n'ubochi nke atọ." 13 Eze sara ha okwu n'olu dì ike. Ò juru ndumõdù ndì okenye 14 ma gbasoro ndumõdù nke umu okorobia nyere, ò siri, "Nna m mere ka ibu unu dì arọ, aga m eme ka ibu unu dì arọ karịa. Nna m ji apipia dọ unu aka na ntị, aga m eji akpị mekpaa unu ahụ." 15 Ya mere, eze aaghị ndì ahụ ntị, n'ìhi mgbanwe nke onõdu niile a sitere n'ebe Chineke nò, ka e mezu okwu ahù Onyenwe anyị gwara Jeroboam nwa Nebat site n'onu Ahija onye Shilo. 16 Mgbe Izrel niile huru na eze juru ige ha ntị, ha zaghachiri ya sị, "Olee oke anyị nwere n'ime Devid? Olee ihe nketa anyị nwere n'ime nwa Jesi? Ndì Izrel, laanu n'ulo ikwu

unu! Gị Devid lekotakwa ulo nke gị." Nke a mere, ka ndì Izrel niile laa n'ulo ha. 17 Ma banyere ndì Izrel bi n'obodo niile nke Juda, Rehoboam gara n'ihu buru eze ha. 18 Eze Rehoboam zipuru Adoniram onyeisi na-elekota ndì oru mmanye ma ndì Izrel ji nkume tugbuo ya. Ma eze Rehoboam jisiri ike gbaba n'ime ugbo agha ya, gbalaga laa Jerusalem. 19 Ya mere, Izrel nò na nnupu isi megide ulo Devid ruo taa.

11 Mgbe Rehoboam bjarutere Jerusalem, ò kpokotara ndì ulo Juda niile na ndì ebo Benjamin, ha dì nari puku na iri asato n'onuogugu, umu okorobia ndì tozuru iga agha, ka ha gaa buso ulo Izrel agha ma weghachitekwa alaeze n'okpuru ochichi Rehoboam. 2 Ma okwu Onyenwe anyị rutere Shemaya, onye nke Chineke ntị: 3 "Gwa Rehoboam, nwa Solomõn eze Juda, na Izrel niile nò na Juda na Benjamin, 4 Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, 'Unu agakwala gaa buso ndì Izrel ibe unu agha. Laghachinu, nwoke obula n'ulo ya, n'ìhi na ò bu m na-eme ihe ndì a.'" Ya mere, ha rubere isi n'okwu niile nke Onyenwe anyị. Ha tughariri laghachi azu n'iga megide Jeroboam. 5 Rehoboam bigidere na Jerusalem wusie obodo ndì dì na Juda ike n'ìhi nchedo. 6 Obodo ndì a bu Bethlehem, Etam, Tekoa, 7 Bet Zoa, Soko, Adulam, 8 Gat, Maresha, Zif, 9 na Adoraim, Lakish, Azeka 10 Zora, Aijalon na Hebron. Obodo ndì a bukwa obodo ndì Juda na Benjamin e wusiri ike. 11 O wusiri ha ike tinye ndiji agha n'ime ha, tinyekwa ihe oriri na mmanu oliv na mmanya. 12 O tinyere ota na ube n'ebe niile a na-edebe ngwa agha n'obodo niile, n'ìhi iche obodo ya nke oma, ebe ò bu naanị Juda na Benjamin nò n'okpuru ya. 13 Ma ndì nchujaja niile na ndì Livayì ndì sitere n'akuku niile nke Izrel dinyere ya. 14 Ndì Livayì hapuchara ebe ita nri anu ulo ha na ihe niile ha nwere bja biri na Juda na Jerusalem, n'ìhi na Jeroboam na umu ya ndì ikom juru ha dika ndì nchujaja Onyenwe anyị. 15 Ò hoputara ndì nchujaja nke aka ya, maka ebe niile dì elu, nakwa ife arusi ewu na nwa ehi ndì ahù ò kpuru. 16 Ndì si n'ebo niile nke Izrel, ndì kpebiri n'obi ha icho Onyenwe anyị, Chineke Izrel sooro ndì Livayì bja Jerusalem ichu aja nye Onyenwe anyị Chineke nna nna ha. 17 Ha mere ka alaeze Juda sie ike. Ha kwagidekwara Rehoboam nwa Solomõn afo atọ, na-agbasokwa n'uzo niile nke Devid na Solomõn n'oge a. 18 Rehoboam, luru Mahalat, bu nwa nwanyị Jerimot nwa Devid, na Abihail, nwa nwanyị Eliab, nwa Jesi.

19 O mụtaara ya ụmụ ndị ikom atọ ndị a: Jeush, na Shemaraya, na Zaham. 20 Emesịa, ọ lụkwara nwunye ọzọ aha ya bụ Maaka, nwa nwanyị Absalom. Ụmụ ha mụtara bụ Abija, na Atai, na Ziza, na Shelomit. 21 Rehoboam hụrụ Maaka nwa nwanyị Absalom n'anya karịa ndị nwunye ya na ndị iko ya nwanyị niile. O nwere ndị nwunye iri na asatọ, nweekwa iri ndị iko nwanyị isii. Ọ mụtara iri ndị ikom abụọ na asatọ, na iri ụmụ nwanyị isii. 22 Rehoboam mere Abija nwa Maaka onyeisi n'etiti ụmụ eze niile n'ihì na ọ chọrọ ime ya eze. 23 O ji ezi uche zipụchaa ụmụ ya ndị ikom gaa n'ala ndị Juda na Benjamin, nakwa n'obodo ndị ahụ e wusiri ike. O nyere ha ihe e ji elekọta ndụ n'ebe ọ bara ụba ma lụkwara ha ọtụtụ ndị inyom.

12 Ma mgbe e mere ka alaeze Rehoboam guzosie ike, mgbe ọ dịkwa ike, ọ hapụrụ iwu Onyenwe anyị ya na ndị Izrel niile. 2 N'ihì na ha ekwesighi ntụkwasị obi nye Onyenwe anyị, Shishak eze Ijpt busoro Jerusalem agha n'afọ nke ise nke ọchịchị eze Rehoboam. 3 O ji otu puku ụgbọ agha na narị abụọ, na ndị agha na-agba ịnyịnya dị puku iri isii, na ndị agha ụkwụ ala, ndị a na-apughị ịgụta onụ, ndị agha si Libija, Sukim na Kush, ndị sooro ya site n'ala Ijpt. 4 O merikwara obodo niile e wusiri ike nke Juda ma bjarukwaa Jerusalem. 5 Mgbe ahụ, Shemaya onye amụma bjakwutere Rehoboam na ndịisi Juda niile, ndị zukọtara na Jerusalem n'ihì egwu Shishak, sị ha, "Otu a ka Onyenwe anyị sịrị, 'Unu ahapụla m, n'ihì ya, ahapụkwa m unu, nyefee unu n'aka Shishak.'" 6 Ndi ndu Izrel na eze wedara onwe ha n'ala sị, "Onye ezi omume ka Onyenwe anyị bụ." 7 Mgbe Onyenwe anyị hụrụ otu ha si weda onwe ha n'ala, okwu Onyenwe anyị bjakwutere Shemaya, sị, "Ebe ọ bụ na ha ewedala onwe ha n'ala, agakwaghị m ebibi ha kama aga m eme ka ha nwe nzọpụta ngwangwa. Agakwaghị m eji Shishak gosi Jerusalem oke iwe m. 8 Ma otu ọ dī, ha ga-aburū ya ohu, ka ha nwe ike mata ọ dī iche dī n'etiti ijere m ozi na ijere ndi eze ala ọzọ dī iche iche ozi." 9 Mgbe Shishak eze Ijpt busoro Jerusalem n'agha; o bukorọ akụ niile dī n'ime ụlọ Onyenwe anyị, na akụ niile dīkwa n'ụlọeze. Ọ kwakọrọ ihe niile, werekwa ọta ọlaedo ndi ahụ Solomon kpurū. 10 Ma eze Rehoboam kpurū ọta bronzi jī dochie ndi ahụ, nyefee ha n'aka ndiisi ndi nche, bụ ndi na-eche n'ọnụ ụzọ ụlọeze nche ka a lekọta ha anya. 11 Mgbe ọbụla eze na-aga n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi, ndi nche na-eso ya buru ọta ndi ahụ, emesia, ha na-

ebughachikwa ha n'ime ụlọ ndi nche. 12 Mgbe eze wedara onwe ya n'ala, iwe Onyenwe anyi na-eweso ya dajurū, Ọ laghikwa ya n'iyi kpamkpam. N'ezie, ezi ihe fọdụkwara na Juda. 13 Eze Rehoboam mere onwe ya ka ọ dī ike na Jerusalem na-achikwa ka eze. Ọ gbara iri afọ anọ na otu mgbe ọ malitere ịbụ eze, ọ chiri afọ iri na asaa na Jerusalem, bụ obodo ahụ Onyenwe anyi hōrō site n'etiti ebo niile nke Izrel, bụ ebe ọ gakpokwasị Aha ya. Aha nne ya bụ Naama, onye Amōn. 14 O mere ihe ọjọ, n'ihì na ọ dighi mgbe ọbụla o kpebiri n'obi ya ịchọ Onyenwe anyi. 15 Ma banyere ihe ndi ọzọ niile mere n'oge ọchichị Rehoboam, site na mmalite ruo ọgwugwu, ọ bụ na e deghi ha n'akwukwo akukọ nke Shemaya onye amuma na nke Ido onye ọhụ ụzọ, nke na-ahụ maka ihe banyere usoro ọmumụ niile? Agha digidere n'etiti Rehoboam na Jeroboam ụbọchị niile nke ndi ha. 16 Rehoboam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Abija nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

13 Abija malitere ịbụ eze Juda, n'afọ iri na asatọ nke ọchichị eze Jeroboam. 2 Ọ chiri afọ atọ na Jerusalem. Aha nne ya bụ Maaka, otu n'ime ụmụ nwanyị Uriel, onye Gibeaa. Agha digidere n'etiti Abija na Jeroboam. 3 Abija hōpụtara ndi ya dī ike n'agha bụ ndi ọnuogugu ha dī narị puku anọ, ma Jeroboam eze Izrel hōpụtara ndi agha ọnuogugu ha dī narị puku asatọ doo ha n'usoro. 4 Abija guzoro n'ugwu Zemaraim n'ala ugwu ugwu Ifrem jiri oke olu sị "Jeroboam na ndi Izrel niile geenụ m ntị! 5 Unu amataghị na Onyenwe anyi Chineke nke Izrel esitela n'ogbugba ndi nnu nyefee ọchichị ala Izrel niile n'aka Devid na ụmụ ụmụ ya ruo ebighi ebi? 6 Ma Jeroboam, nwa Nebat, bụ onye ọrụ Solomon nwa Devid, nupuru isi megide onyenwe ya. 7 Ndi efu niile na-abaghị uru chikọtara onwe ha gbaa ya gburugburu guzogide Rehoboam nwa Solomon, mgbe ọ bụ nwantakiri na onye na-enweghi ike inwe mkpebi, onye n'adighikwa ike iguzogide ha. 8 "Ma ugbu a, unu ejikerela imegide alaeze Onyenwe anyi nke dī n'aka ụmụ ụmụ Devid. N'ezie, unu bu igwe ndi agha bara ụba, n'etiti unu ka ụmụ ehi ọlaedo ahụ dīkwa, bụ nke Jeroboam mere ka ha buru chi unu. 9 Ma unu achupughị ndi nchujaja Onyenwe anyi, bụ ụmụ Erōn, chupukwa ndi Livayi ma meere onwe unu ndi nchujaja dika ndi mba ọzọ na-eme? Onye ọbụla ji nwa oke ehi na ebule asaa bja ido onwe ya nsọ na-aghorọ unu onye nchujaja

nye ihe ndị ahụ na-abụghị chi. **10** “Ma banyere anyị, Onyenwe anyị bụ Chineke anyị, anyị ahapụbeghị ya. Ndi nchụaja na-ejere Onyenwe anyị ozi bụ ụmụ Eron, ndi Livayi bụkwa ndi na-enyere ha aka. **11** Ha na-achụ aja nye Onyenwe anyị kwa ụtụtụ na anyasi niile, na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi uto; ma na-edobekwa achicha edoro nsọ n’elu tebul ahụ di ọcha. Ha na-amụnyekwa oku n’iheokụ ndi ahụ di n’elu ihe idọba oriṅa ọlaedo kwa abali niile. N’ihi na anyi onwe anyi na-edebe iwu Onyenwe anyi Chineke anyi; ma unu onwe unu ahapụla ya, gbaṅta ya azu. **12** Chineke nonyeere anyi. O bụkwa onyendu anyi. Ndi nchụaja ya ga-eji ifu opi ike tie mkpu agha megide unu. Unu ndi Izrel, unu alusokwala Onyenwe anyi bụ Chineke nna unu ha oḡu n’ihi na mmeri agaghị abụ nke unu!” **13** Ma Jeroboam ezipulari ufodu ndi agha ya ka ha ga ndi agha Juda n’azu. Mgbe Jeroboam nọ n’ihu ndi Juda, ufodu ndi agha ya nọkwa ndi Juda n’azu. **14** Mgbe ndi agha Juda tughariri hu na agha di ha n’ihu dikwa n’azu, ha tikuru Onyenwe anyi mkpu nzoṅuta, ndi nchụaja fukwara opi ike ha. **15** Ndi Juda tiri oke mkpu agha. Mgbe ha na-eti mkpu a, Chineke mere ka Abija na ndi Juda merie Jeroboam na ndi Izrel. **16** Ndi agha Izrel gbara osọ n’ihu ndi Juda, Chineke nyefere ha n’aka ndi Juda. **17** Abija na ndi agha ya gburu nari puku ndi Izrel ise n’ubochi ahụ. **18** Ya mere, ntukwasị obi nke Juda nwere n’ime Onyenwe anyi Chineke nna ha mere ka ha merie Jeroboam na ndi Izrel. **19** Abija chukwara Jeroboam na ndi agha ya osọ dọta obodo ndi a n’agha: Betel, na Jeshana, na Efron, na obodo niile gbara ha gburugburu. **20** Jeroboam enwetakwaghị ike ya ozo oge niile Abija nọ dika eze. Ma o dighi anya Onyenwe anyi tidara ya tigbuo ya. **21** Ma Abija gara n’ihu buru onye di ike, o luru nwunye iri na anọ, mụọ iri umu nwoke abuo na abuo, na umu ndi nwanyi iri na isii. **22** Akuko niile banyere ochichi Abija, ihe o mere na ihe o kwuru, di n’akwukwo akuko nke Ido onye amuma dere.

14 Abija sooro nna nna ya ha dina n’onwu, e lie ya n’obodo David. Asa, nwa ya nwoke ghorọ eze n’onodu ya. Udo dikwa afọ iri n’ubochi ibu eze ya. **2** Asa mere ihe di mma na nke ziri ezi n’anya Onyenwe anyi bụ Chineke ya. **3** O wezugakwara ebe ichu aja nke chi ozo niile di n’ugwu, tipia ogidi nsọ niile, gbuasjakwa ogidi Ashera. **4** O nyere Juda iwu ka ha choo Onyenwe anyi Chineke nke nna ha, ka ha

debekwa iwu ya na ukpuru ya niile. **5** O wezugakwara ebe niile a na-efe arusi n’elu ugwu, bibiekwa ebe niile a na-esure ihe nsure oku na-esi isi uto n’obodo Juda. Alaeze ahụ nwekwara udo n’okpuru ochichi ya. **6** O wuru otutu obodo e ji mgbidi gbaa gburugburu n’ala Juda niile. O nweghi onye busoro ya agha, n’ihi na Onyenwe anyi nyere ya udo. **7** N’ihi nke a, o gwara ndi Juda si ha, “Ugbu a ka anyi kwesiri iwu obodo ndi a. Ka anyi wuokwa mgbidi gburugburu ha, wuokwa ulo elu nche, tinyesia ha niile ibo onu uzo ama, na mkporo e ji akpochi ya, ala a bu nke anyi, n’ihi na Onyenwe anyi Chineke onye anyi ji obi anyi chosie ike enyela anyi udo.” Ya mere, ha wuru ihe ndi a niile nwekwa oganihu. **8** Onuogugu ndi agha Asa ndi si Juda n’oge ahụ bu nari puku ato. Ngwa agha ha ji bu ota ukwu na ube. Ndi agha ya ozo si Benjamin di nari puku abuo na iri puku mmadu asato. Ndi a jikwa ota na uta. Ndi agha ndi a niile bu ndi a zuziri azuzi, burukwa ndi di ike. **9** Zera, bu onye Kush duru puku kwuru puku, na nari ugbọ agha ato, bjaruo Maresha ibuso Juda agha. **10** Asa puru izute ya. Ha doro onwe ha n’usoro ibu agha na Ndagwurugwu Zefata nke di Maresha nso. **11** Mgbe ahụ, Asa kpokuru Onyenwe anyi Chineke ya, si, “Onyenwe anyi o dighi onye dika gi n’inyere onye na-adighi ike aka n’ihu onye di ike nke ukwu. Nyere anyi aka, O Onyenwe anyi Chineke anyi, n’ihi na anyi dabere na gi. O bükwa n’aha gi ka anyi na-apu ibuso igwe a agha. O Onyenwe anyi i bu Chineke anyi. Ekwela ka o buru na mmadu efu meriri gi.” **12** Onyenwe anyi tigbukwara ndi Kush niile ahụ n’ihu Asa na Juda. Ndi Kush gba kwara osọ. **13** Asa na ndi agha ya churu ha osọ churuo ha obodo Gera ebe otutu ndi Kush dara, ruo na o nwekwaghị onye foduru ndu n’ime ha. E tiburur ha n’ihu Onyenwe anyi na ndi agha ya. Ndi Juda bukororo otutu ihe nkwa n’agha di iche iche. **14** Ha bibiri obodo niile gbara Gera gburugburu, n’ihi na egwu Onyenwe anyi dakwasiri obodo ndi ahụ niile. Ndi Juda bukororo otutu ihe nkwa n’ihi na otutu ihe di n’obodo ndi ahụ. **15** Ha busokwara ebe obibi ndi na-azu anu ulo agha, chikoro igwe aturu na ewu na inyinya kamel. Emesia ha laghachiri Jerusalem.

15 Mgbe ahụ, Mmụọ nke Chineke dakwasiri Azaraya nwa Oded. **2** O puru jekwuru Asa si ya, “Geenu m nti, gi Asa na ndi Juda niile na Benjamin. Onyenwe anyi ga-anonyere unu oge niile unu na-eme okwu ya. Unu ga-achota ya mgbe obula unu choro ya. Ma o ga-

agbakuta unu azu oge obula unu nupuru isi n'iwu ya. **3** Ma otutu oge di anya ndi Izrel no na-enweghi Chineke nke ezie, ha enweghikwa onye nchajaja ga-ezi ihe, ha enweghikwa iwu Chineke **4** Ma mgbe obula ha chigharikwutere Onyenwe anyi, Chineke Izrel tikuo ya n'ime mkpagbu ha, o na-enyere ha aka. **5** N'oge ahụ, o dighi udo diri onye obula na-apu apu igaghari n'obodo, maka na ndi niile bi n'ala ahụ no n'onodu oke ogbaaghara. **6** Otu obodo na-azopia obodo ozo ebe otu mba na-emegidekwa mba ozo n'ihu na Chineke ji nsogbu di iche iche megide ha. **7** Ma unu ndi Juda, unu adala mba noru oma unu, n'ihu na a ga-akwu unu ugwo ru unu." **8** Mgbe Asa nuru okwu ndi a, bu amuma Azaraya nwa Oded, o bu onye a gbara ume. O wepuru ihe aru niile di n'ala Juda na Benjamin na nke di n'obodo niile ahụ o meriri n'agha ndi di n'ugwu Ifrem. O wuziri ebe ichu aja Onyenwe anyi, nke di n'ihu mputa onu ulo ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. **9** Mgbe ahụ, Asa kporo ndi Juda na Benjamin niile oku, ha na ndi obia niile si Izrel, n'ihu na otutu sitere n'ala Ifrem na Manase, na Simion gbateta Juda, mgbe ha huru na Onyenwe anyi Chineke nonyeere Asa. **10** Ha niile zukoro na Jerusalem n'onwa nke ato n'afọ nke iri na ise nke ochichi eze Asa. **11** N'oge ahụ, ha ji narị ehi asaa na puku aturu na ewu asaa, churo Onyenwe anyi aja n'ubochi ahụ. Anumanu ndi a so n'ihe ha kwatara n'agha. **12** Emesia, n'ubochi ahụ, ha gbara ndu, kpebie na o bu naani Onyenwe anyi Chineke nna ha ka ha ga-efe. **13** Ha kpebikwara na onye obula nke na-agaghi efe Onyenwe anyi, Chineke Izrel ga-anwu, ma onye ahụ o bu nwoke maobu nwanji, nwantakiri maobu okenye. **14** Ha niile ji oke olu na iti mkpu na opi na opi ike, nuro Onyenwe anyi iyi. **15** Ndi Juda niile nuriri onu n'ihu na ha ji obi ha niile nuu iyi a. Ha jikwa obi ha niile choo Chineke. O mere ka ha chota ya. Onyenwe anyi nyekwara ha udo n'akuku niile. **16** Eze Asa chudakwara nne nne ya bu Maaka, site n'onodu ya dika nne eze, n'ihu na o kpuru ihe aru, ogidi Ashera maka iji fee ya ofufe. Asa gbaturu ya, supia ya, kporo ya oku na ndagwurugwu iyi Kidron. **17** O bu ezie na o wezugaghi ugwu niile di elu site n'Izrel, ma Asa ji obi zuruoke jere Onyenwe anyi ozi n'oge ndu ya niile **18** O webatara n'ime ulonso ukwu Chineke, olocha na oloado na ihe niile, nke nna ya na ya onwe ya doru nso. **19** O dikwaghi agha ozo a luru tutu ruo n'afọ iri ato na ise nke ochichi eze Asa na Juda.

16 N'afọ nke iri ato na isii nke ochichi Asa, Baasha eze Izrel, busoro Juda agha, wuchie Rema igbochi onye obula na-apu apu maobu onye na-abata abata n'oke ala Asa, eze Juda. **2** Mgbe ahụ, Asa chiri olocha na oloado niile di n'uloku ulonso Onyenwe anyi, na ndi di n'uloze ya, zigara Ben-Hadad, eze Aram, onye na-achi na Damaskos, si, **3** "Biko, ka anyi gbaa ndu dika nna m na nna gi mere. Lee, ana m ezitere gi olocha na oloado. Ugbu a, mebie ogbugba ndu di n'etiti gi na Baasha, bu eze Izrel, ka o si n'ebe m no wezuga onwe ya." **4** Ben-Hadad kwenyere eze Asa, zipu ndi ochiagha ndi agha ya ka ha gaa buso obodo Izrel niile agha. Ha lugburu Ijon, Dan, Ebel-Maim na obodo niile a na-achikobata ihe di na Naftali. **5** Mgbe Baasha nuru nke a, o kwusiri iwu Rema, hapukwa ru ya. **6** Mgbe ahụ, eze Asa chiri ndi ikom niile nke Juda. Ha bjara bupusia nkume na osisi niile di na Rema, nke Baasha ji na-ewu ihe. O ji ihe ndi a wulie Geba na Mizpa. **7** N'oge ahụ Hanani, bu onye onu uzo bjakwutere Asa, bu eze Juda si ya, "Ebe o bu na i hapuru Onyenwe anyi Chineke gi, tukwasị eze Aram obi, lee na usuu ndi agha Siria esitela n'aka gi wezuga onwe ha. **8** Ndi Kush na ndi Libia, ha abughi usuu ndi agha ji otutu ugbo agha, na ndi na-agba inyinya? Ma mgbe i dabeere na Onyenwe anyi, o nyefere ha n'aka gi. **9** N'ihu na anya Onyenwe anyi na-agazu uwa niile, igba ha ume bu ndi obi ha zuruoke n'ebe o no. I meela omume nzuzu na nke a, site ugbu a gaa n'ihu i ga na-enwe agha." **10** Iwe were Asa megide onye onu uzo a n'ihu nke a; iwe were ya nke ukwu nke mere na o tunyere Hanani n'ulo mkporo. Sitekwa n'oge ahụ, Asa bidoro imekpa ufodu n'ime ndi ya ahụ. **11** Ihe banyere ihe ozo niile n'oge ochichi Asa, site na mmalite ruo ogwugwu ka e dere n'ime akwukwo ndi eze Juda na Izrel. **12** N'ime iri afọ ato na itoolu nke ochichi ya, eze Asa rjara rjia nke metutara ukwu ya abuo. O bu ezie na rjia a siri noo ike ma n'ime onodu ya o choghi enyemaka site n'aka Onyenwe anyi kama o bu naani ndi dibia ka o jekwuru. **13** Asa nwuru n'iri afọ anọ na otu nke ochichi eze ya, sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. **14** Ha liri ya n'ili nke o waara onwe ya n'obodo Devid. Ha dobere ya n'elu ihe idoba ozu nke juputara na uda di iche iche, na mmanu na-esi isi utu nke a gwokotara nke oma, surekwara ya ihe nsure oku n'ebe o di ukwu iji kwanyere ya ugwu.

17 Jehoshafat nwa ya ghorọ eze n'ọnọdu ya, o mere onwe ya ka ọ di ike imegide Izrel. **2** O tinyere ụfọdu ndi agha ya n'obodo niile di na Juda e wusiri ike, tinyekwa ụfọdu n'obodo ndi ọzọ di n'Ifrem, na ebe ndi ọzọ niile nke nna ya, Asa meriri n'agha. **3** Onyenwe anyi nonyeere Jehoshafat n'ihu na o sooro nzọ ụkwu nna ya, bu Devid, onye buuru ya ụzọ chĩa. Ọ jughị ase site n'aka Baal, **4** kama ọ chọrọ Onyenwe anyi, Chineke nna ya, dobekwa iwu ya niile, ọ bughikwa dika omume ndi Izrel si di. **5** N'ihu nke a Onyenwe anyi mere ka ọchichị ya guzosie ike. Ndi Juda niile tukwara utu ha dika o kwesiri wetara Jehoshafat, nke a mere ka o nwee akunuba ebe ọ di ukwu, nwekwa nsopuru. **6** O ji obi ya niile gbasoo ụzọ Onyenwe anyi. Ọzokwa, o sitere na Juda wezuga ebe niile di elu nakwa ogidi Ashera niile. **7** N'afọ nke atọ nke ọchichị ya, o zipuru ndiisi ọchichị alaeze ya ndi a, Ben-Hail, Qbadaya, Zekaraya, Netanel na Mikaya ka ha gaa zie ndi mmadu ihe n'obodo niile nke Juda. **8** Ụfọdu ndi Livayi ndi a sokwa gaa: Shemaya, Netanaya, Zebadaya, Asahel, Shemiramot, Jehonatan, Adonaija, Tobaija, Tob-Adonaija na ndi nchajaja ụfọdu, ndi di ka Elishama na Jehoram. **9** Ha ji akwukwo iwu Onyenwe anyi, zie ihe na Juda. Ha jere gburugburu obodo niile nke Juda na-ezi ndi mmadu ihe. **10** Egwu Onyenwe anyi dakwasiri alaeze niile di gburugburu Juda, n'ihu ya, ha ebukwaghị agha megide Jehoshafat. **11** Ụfọdu n'ime ndi Filistia wetaara ya onyinye na ọlacha kwa afọ n'uzọ ikwanyere ya ugwu, ma ndi Arab, wetaara ya igwe anu ulo di puku ebule asaa na nari asaa, na puku mkpi asaa na nari asaa. **12** Ya mere, Jehoshafat ghorọ eze di ike. O wusiri obodo ndi di na Juda ike, wukwaa obodo ichikoba ihe. **13** O nwekwara ihe ndi ọ chikobara n'otutu obodo Juda. O debekwara ndi agha ibu agha doru anya n'ime Jerusalem. **14** Ngukota ha dika e si dekoọ ya n'ezinaulo si di: Ndi si Juda, ndiisi agha na-achị puku ndi agha, Adna, onyeisi agha, na-achị nari puku ndi agha atọ, **15** onye na-eso ya bu Jehohanan, onyeisi agha, na-achị nari puku ndi agha abuo na iri puku asato, **16** ọzọ, Amasiya nwa Zikri, onye ji afọ ofufu nye onwe ya maka ọrụ Onyenwe anyi, na-achị nari puku ndi agha abuo. **17** Ndi si Benjamin, Eliada, dimkpa n'agha, na-achị nari puku ndi agha abuo, ndi ji akụ na uta, na ota ebu agha. **18** Onye ọzọ bu Jehozabad, onye na-achị nari puku ndi agha na iri puku asato, ndi jikeere ibu agha. **19** Ndi a bu ndi ikom

na-ejere eze ozi, n'agunyeghi ndi ahụ o tinyere ka ha nodu n'obodo niile e wusiri ike di n'ime Juda.

18 Ugwu a, Jehoshafat nwere akunuba na ugwu buru ibu, bjakwa ghorọ ọgọ Ehab. **2** Mgbe afọ ole na ole gasiri, Jehoshafat gara Sameria ileta Ehab. Ehab gbuuru ya na ndi ya na ha yi otutu aturu na ehi, ọ kporo oriri kwagide ya ka o buso Ramot Gilead agha. **3** Ehab eze Izrel juru Jehoshafat eze Juda, si, "I ga-eso m buso Ramot Gilead agha?" Jehoshafat zaghachiri, "Otu m di ka gi onwe gi di, ndi nke m bukwa ndi gi. Anyi ga-eso gi gaa agha." **4** Ma Jehoshafat gwakwara eze Izrel, si, "Buru uzọ chọputa ntuziaka Onyenwe anyi." **5** Ya mere, eze Izrel kpoqtara ndi amuma di nari ndi ikom anọ n'onuogugu juo ha, si, "Anyi a ga-ebuso Ramot Gilead agha, ka ọ bu m hapu?" Ha zara, "Gaa, n'ihu na Chineke ga-enyefe ha n'aka eze." **6** Ma Jehoshafat juru, "Ọ bu na e nwekwaghị onye amuma Onyenwe anyi no n'ebe a, onye anyi nwere ike ijuta ase n'aka ya?" **7** Eze Izrel zaghachiri Jehoshafat, si, "A ka nwere otu onye amuma, onye anyi nwere ike isite n'aka ya juo Onyenwe anyi ase, ọ bu Maikaya nwa Imla, ma akporo m ya asi, n'ihu na o nweghi oge ọ na-ebu amuma ihe oma n'ebe m no, kama ọ bu naani nke ojuo." Jehoshafat siri, "Eze ekwesighi ikwu okwu di otu a." **8** Mgbe ahụ, eze Izrel kporo otu onye na-ejere ya ozi si ya, "Mee osiso kpoa Maikaya nwa Imla n'ebe a." **9** Ehab eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, onye obula yi uwe eze ya, na-anokwasị n'ocheeze ya n'ebe izocha oka n'onu uzo ama e si abata obodo Sameria. Ndi amuma ahụ niile nokwa na-ebu amuma n'ihu ha. **10** Zedekaya nwa Kenaana, mere mpi igwe, ọ kwuputara si, "Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-ekwu, 'Ihe ndi a ka i ga-iji sogide ndi Aram, ruo mgbe a gala ha n'iyi.'" **11** Ndi amuma ndi ọzọ niile na-ebu otu ihe ahụ n'amuma, na-asi, "Gaa, buso Ramot Gilead agha, i ga-enwekwa mmeri, n'ihu na Onyenwe anyi ga-enyefe ya n'aka eze." **12** Onyeozu ahụ nke gara ikpo Maikaya siri ya, "Lee, ndi amuma ndi ọzọ na-agupughi onye obula na-ebu amuma oganihu nye eze. Mee ka okwu gi na ha dakota. Kwuokwa ihe gadi eze mma." **13** Ma Maikaya siri, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, aga m agwa ya naani ihe Chineke m kwuru." **14** Mgbe ọ bjarutere, eze juru ya, "Maikaya, ọ bu anyi gaa buso Ramot Gilead agha, ka ọ bu m hapu?" Ọ zara, "Gaa, ma nwekwa mmeri, n'ihu na a ga-enyefe ha n'aka gi." **15** Eze siri ya, "Ugboro ole ka

m ga-eme ka i n'ụọ iyi na i gaghi agwa m ihe ọzọ, karịa naanị eziokwu n'aha Onyenwe anyi?" 16 Mgbe ahụ, Mikaya zara, "Ahurū m Izrel niile ka ha gbasasiri n'elu ọtụtụ ugwu dịka aturū na-enweghi onye ọzuru aturū ma Onyenwe anyi siri, 'Ndi a enweghi onyendu, ka onye ọbụla laghachi n'ụlọ ya n'udo.'" 17 Eze Izrel siri Jehoshafat, "Ọ bụ na m agwaghị gi na ọ dighi mgbe ọ na-ebu amuma ihe ọma banyere m, kama naanị ihe ọjọ?" 18 Maikaya gara n'ihu si, "Ya mere, n'urūm okwu Onyenwe anyi: Ahurū m Onyenwe anyi ka ọ n'okwasiri n'ocheeze ya, hụkwa usuu nke eluigwe ka ha na-eguzo n'aka nri ya nakwa n'aka ekpe ya. 19 Ma Onyenwe anyi siri, 'Onye ga-aga rafuo Ehab, eze Izrel, ka ọ gaa buso Ramot Gilead agha, gaa nwụọ n'ebe ahụ?' "Otu onye tụtara aro nke a, ebe onye ọzọ tụtara nke ọzọ. 20 N'ikepeazu, otu mmụọ putara guzo n'ihu Onyenwe anyi si, 'Mụ onwe m ga-arafu ya.' "Onyenwe anyi juru ya si, 'Olee otu i ga-esi mee nke a?' 21 "Ọ zara, 'Aga m apụ buru mmụọ nrafu n'onu ndi amuma ya niile.' "Onyenwe anyi siri, 'I ga-enwe ike irafu ya. Gaa mee otu a.' 22 "Ma ugbu a, Onyenwe anyi etinyela mmụọ okwu ugha n'onu ndi amuma gi niile ndi a. Onyenwe anyi ekwubiela n'ihe ọjọ ga-adakwasị gi." 23 Mgbe ahụ, Zedekaya nwa Kenaana, gara nso maa Maikaya aka na nti, juo ya, "Olee ụzọ ka mmụọ ahụ sitere na Onyenwe anyi gara, mgbe ọ hapuru m bịa igwa gi okwu?" 24 Maikaya zaghachiri, "I ga-achoputa nke a n'ubochi i ga-agbaba n'ime ime ulo izo onwe gi." 25 Eze Izrel nyere iwu si, "Jidenu Maikaya kpugara ya Amon, onye na-achi obodo a, na Joash, nwa eze. 26 I ga-asikwa, 'Otu a ka eze siri: Tinye nwoke a n'ulo mkporo, nye ya naanị achicha na mmiri onunu tutu ruo mgbe m loghachiri n'udo.'" 27 Maikaya kwuputara si, "Ọ buru na i loghachi n'udo, ọ putara na ọ bughị Onyenwe anyi si n'onu m kwuo okwu." O kwukwara si, "Unu niile, hụbakwanu okwu m ndi a niile ama." 28 Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat eze Juda puru gawa Ramot Gilead. 29 Eze Izrel gwara Jehoshafat, si, "Aga m ejikere onwe m dika m bu onye ọzọ banye n'ogbo agha, ma gi onwe gi yiri uwe eze gi." Ya mere, eze Izrel nwoghariri onwe ya ka onye ọzọ baa n'ogbo agha. 30 Ma eze Aram enyelari ndi ochiagha, ndi na-agba ugbo agha iwu si, "Unu ebusola onye ọbụla agha, maobu onye ukwu maobu onye nta, kariakwa naanị eze Izrel." 31 Mgbe ndi ochiagha na-achi ugbo agha huru Jehoshafat, ha chere n'obi ha, "Onye a bu eze Izrel." N'ihu ya, ha tughariri ibuso ya

agha, ma Jehoshafat tiri mkpu, nke mere na Onyenwe anyi nyeere ya aka. Chineke wezugara ha site n'ebe ọ nọ, 32 n'ihu na mgbe ndi ochiagha, na-achi ndi na-agba ugbo agha huru na ọ bughị eze Izrel, ha kwesiri ichuso ya. 33 Ma otu onye doro uta ya gbapu ya na-ebughị onye ọbụla n'obi, gbata ya eze Izrel n'etiti njiko ihe ikpuchi obi na uwe agha ya. Eze gwara onye okwo ugbo agha, si, "Tugharị, si n'ebe a bupụ m n'ihu na emeruo m ahụ." 34 Agha ahụ siri ike n'ubochi ahụ niile. Eze Izrel guzobere onwe ya ka ọ kwuru oto n'ime ugbo agha ya na-eche ndi Aram ihu ruo uhuruchi. Ọ nwuru mgbe anyanwu dara.

19 Mgbe Jehoshafat, eze Juda, laghachiri n'ulo ya na Jerusalem n'udo. 2 Jehu nwa Hanani, onye obu obu, puru gaa izute ya; ọ siri eze Jehoshafat, "O kwesiri ka i nyere onye ọjọ aka? Ọ bukwa ndi nakpo Onyenwe anyi asi ka i na-ahu n'anya? N'ihu nke a iwe oku Onyenwe anyi adakwasila gi. 3 Ma otu ọ di, achotara ezi ihe n'ime gi, i sitela n'ala a wezuga ogidi Ashera niile, dozieekwa obi gi icho Chineke." 4 Jehoshafat biri na Jerusalem. Ọ puru gagharị n'etiti ndi ya site na Bjasheba ruo n'obodo ugwu ugwu Ifrem, laghachikwutekwa Onyenwe anyi, bu Chineke nke nna nna ha. 5 Ọ hoputara ndi ikpe n'ala ahụ, n'otu n'otu n'obodo ndi ahụ niile e wusiri ike nke Juda. 6 Ọ gwara ha si, "Lezienụ anya ihe unu na-eme n'ihu na ọ bughị mmadu ka unu na-ekpere ikpe kama ọ bu Onyenwe anyi, onye na-anonyere unu mgbe unu na-ekpebi ikpe. 7 Ugbu a, kwenụ ka egwu Onyenwe anyi diri n'ime unu. Kpeenu ikpe ziri ezi, n'ihu na n'ebe Onyenwe anyi Chineke anyi nọ, ikpe ikpe na-ezighi ezi, maobu ile mmadu anya n'ihu maobu iri ngari adighi ya." 8 Ozokwa, n'ime Jerusalem, Jehoshafat hoputara ufodu ndi Livayi, na ndi nchujaja, na ndiisi ezinaulo Izrel ka ha buru ndi na-ahazi iwu nke Onyenwe anyi na-edozikwa esemokwu. Ha bikwa na Jerusalem. 9 O nyere ha iwu ndi a, "Jirinụ ikwesi ntukwasị obi, na itu egwu Onyenwe anyi ruo oru unu. 10 Mgbe obula umunna unu ndi bi n'obodo unu di iche iche buteere unu ikpe igbu mmadu maobu ikpe mmebi iwu obula, maobu ihe megidere ihe e nyere n'iwu, maobu nke megidere ukpuru, ma ọ bukwanu megide iwu na usoro ime ihe, unu ga-adọ ha aka na nti ka ha ghara imehie megide Onyenwe anyi. Ọ buru na unu emeghi otu a, iwe Onyenwe anyi ga-adakwasị unu na umunna unu. Ma ọ buru na unu aruo oru unu nke ọma, unu

agaghị emehie. **11** “Amaraya, onyeisi nchụaja, ga-abụ onyeisi unu n’ihe ọbụla metụtara Onyenwe anyị. Zebadaya nwa nwoke Ishmel, onyeisi nke ebo Juda ga-abụ onyeisi unu n’ihe o bụla metụtara eze. Ndi Livayi ga-abụ ndịisi ozi n’ihu unu. Bụrụkwanyị ndị dī ike, unu atụkwala ụjọ, ka Onyenwe anyị n’onyere ndị n’eme nke ọma.”

20 Mgbe oge nta gasiri, eze ndi Moab na nke ndi Amon, na ndi ozokwa, b́ara ibuso Jehoshafat na ndi Juda agha. **2** Ufodu ndi mmadu b́ara gwa Jehoshafat si, “Lee, igwe usuu ndi agha na-abia imegide gi site n’Edom, nakwa n’ofe osimiri Nnu (osimiri nwuru anwu). Ha erutela Hazezon Tama, ebe a na-akpokwa En-Gedi.” **3** Jehoshafat turu egwu nke ukwu, kpebiekwa icho inyeaka Onyenwe anyi. N’ihi nke a, o kposara obubu onu nye ndi Juda niile. **4** Ndi Juda zukotara icho inyeaka Onyenwe anyi; n’ezie, ha sitere n’obodo niile nke Juda b́a icho ihu Onyenwe anyi. **5** Mgbe ahụ, Jehoshafat guzoro n’etiti nzuko ndi Juda na Jerusalem n’ulonso Onyenwe anyi n’ihu ogige oheru ahụ, **6** si; “O Onyenwe anyi, Chineke nna nna anyi ha, o bughị gi bu Chineke onye bi n’eluigwe? O bukwa gi na-achị alaeze niile nke mba di iche iche. Ike na ume di n’aka gi, o dikwaghị onye puru iguzogide gi. **7** O Chineke anyi, o bughị gi onwe gi chupuru ndi bi n’ala, site n’ihu ndi gi Izrel, were ya nye umu umu Ebrahim, bu enyi gi nwoke? **8** Ha ebiela n’ime ya wukwaa ebe nsọ n’ime nye n’Aha gi na-asị, **9** ‘O buru na ihe ojoo adakwasị anyi, maobu mma agha, ma nke ikpe omuma, maobu ajojo orja na-efe efe, maobu oke unwu, anyi ga-eguzo n’ihu gi n’ulonso a nke a kpokwasiri Aha gi, kpoquo gi n’ime nsogbu anyi, gi onwe gi ga-aza anyi, zoputakwa anyi.’ **10** “Ugbu a lee, ndi ikom si Amon, na Moab, na n’ugwu Sia, ndi i na-ekweghi ka ndi Izrel banye n’oke ala ha mgbe ha si n’Ijpt puta, kama ha sitere n’akuku ozo gabiga si otu a chebe ndi a ndu. **11** Lee ihe ha ji akwu anyi ugwo bu icho ka ha chupu anyi n’ala a i nyere anyi ka o buru ihe nketa anyi. **12** O Chineke anyi, o bu na i gaghi ekpe ha ikpe? N’ihi na ike adighi n’ime anyi iguzogide igwe mmadu ndi a bara uba na-abia iluso anyi ogu. Anyi amakwaghị ihe anyi ga-eme, kama o bu na gi ka anya anyi na-adikwasị.” **13** Ndi ikom Juda niile, ha na ndi nwunye ha, na umu ha, na umuntakiri ha guzoro n’ihu Onyenwe anyi. **14** Mgbe ahụ, mmuo Nso Onyenwe anyi dakwasiri Jahaziel nwa

Zekaraya, nwa Benaya, nwa Jeiel, nwa Matanaya, bu onye Livayi, onye si n’ikwu Asaf, dika o guzo n’etiti mppokota ahụ. **15** O siri, “Geenu m nti, unu ndi Juda niile na ndi bi na Jerusalem, na gi eze Jehoshafat. Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-asị unu. ‘Unu atula ujo, maobu daa mba, n’ihi usuu ndi agha a niile di unu n’ihu. O bughị unu ka agha a diri, kama o bu Chineke nwe ya. **16** Echi ponu izute ha. Ha ga arigota site n’uzo warawara nriigo Ziz, unu ga-ahu ha na nsotu ndagwurugwu di tupu e ruo n’ozara Jeruel. **17** O bughị unu ka o diri ilu agha a, kama werenu onodu unu, guzosienu ike ka unu jiri anya unu hu nzoputa Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-enye unu, unu ndi Juda na Jerusalem. Unu atula egwu, unu adakwala mba. Pukwuru ha n’ihu agha mgbe chi echi boro, Onyenwe anyi ga-anonyekwara unu.” **18** Mgbe ahụ, Jehoshafat, na ndi Juda na ndi Jerusalem niile dara n’ala kelee Onyenwe anyi, kpo isiala nye ya. **19** Mgbe ahụ kwa, ndi Livayi si n’agburu Kohat na Kora jiri ike ha niile too Onyenwe anyi Chineke Izrel n’abu. **20** N’isi ututu, ha puru gawa n’ozara Tekoa. Ma mgbe ha na-apu, Jehoshafat guzoro oto si, “Geenu m nti, unu ndi Juda na ndi bi na Jerusalem. Nweenu okwukwe n’ime Onyenwe anyi bu Chineke unu, nwekwany ntukwasị obi na ige ndi amuma ya nti, ka ihe gaara unu nke ọma.” **21** Mgbe ya na ndi ya gbasiri izu, Jehoshafat hoputara ndi ikom ndi ga-eji abu too Onyenwe anyi n’ihi ebube ya na idi nsọ ya. Mgbe ha na-aga n’ihu ndi agha, ha na-abu abu na-asị: “Nyen Onyenwe anyi ekele, n’ihi na ihunanya ya na-adigide ruo ebighi ebi.” **22** Mgbe ndi Juda malitere ibu abu na ito otuto, Onyenwe anyi cheere ndi agha Amon na nke ndi Moab, na ndi nke si n’ugwu Sia n’uzo, merie ha. **23** Ma ndi agha Amon na Moab buru uzo luso ndi agha si n’ugwu Sia ogu. Mgbe ha lakwara onwe ha n’iyi, ogu dakwara n’etiti ndi Moab na Amon. **24** Mgbe ndi agha Juda rutere ebe ha ga-esi lepu anya hu ihe na-eme n’ozara ahụ, ha lepu anya ihu usuu ndi agha ahụ, ma ihe ha huru bu ozu ndi agha togbocha n’ala. O dikwaghị otu n’ime ndi agha ahụ gbapuru na ndu. **25** Ya mere Jehoshafat na ndi agha ya banyere n’ogbo agha ahụ kwakoro ihe nkata n’agha. Ha butere otutu ngwa agha, na uwe na ihe ndi ozo di oke onahia ma ha enweghi ike ibutecha ihe niile. Ihe nkata n’agha hiri nne ruo na o were ha ubochi ato ibutecha ha. **26** N’ubochi nke anọ ha zukotara na Ndagwurugwu Beraka ebe ha no too Onyenwe anyi otuto. O bu nke a

mere e ji akpọ ebe ahụ Ndagwurugwu Beraka ruo taa. **27** Emesịa, Jehoshafat duuru ndị Juda na Jerusalem niile laghachi na Jerusalem n'ọhụ, n'ihị na Onyenwe anyị emeelara ha ihe ha kwesiri iji nūrjia ọhụ n'ebe ndị iro ha nọ. **28** Ha ji une, na ụbọ akwara, na opi ike bata Jerusalem, gaa n'ụlọnsọ Onyenwe anyị. **29** Egwu Chineke dakwasịrị alaeze niile bi gburugburu, mgbe ha nūrụ otu Onyenwe anyị si lụọ ọgụ megide ndị iro Izrel niile. **30** Ya mere, udo dirị n'alaeze Jehoshafat, n'ihị na Chineke nyere ya udo. **31** Jehoshafat ghọrọ eze juda. Ọ gbara iri afọ atọ na ise mgbe ọ malitere ịbụ eze Juda. Ọ chiri iri afọ abụọ na ise na Jerusalem. Aha nne ya bụ Azuba, nwa Shilhi. **32** O jere ije n'uzọ niile nke Asa bụ nna ya, o sitekwaghị n'ime ha wezuga onwe ya, o mekwara ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị. **33** Naanị na o wezugaghị ebe dị elu niile, nke mere na ndị mmadụ ka nọ na-ejighị obi ha niile tụtwasị na Chineke nke nna nna ha. **34** Ihe banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'ọchịchị Jehoshafat, site na mbido ruo na ngwụcha, ka e dere n'akwụkwọ ihe mere nke Jehu nwa Hanani, nke e debanyere n'ime akwụkwọ akụkọ ndị eze Izrel. **35** Mgbe ihe ndị a gasịrị, Jehoshafat, bụ eze Juda jikoro onwe ha na Ahazaya, eze Izrel, onye ahụ omume ya joro njo. **36** Ha kwekoritara ka ha na ya wuo ọtụtụ ụgbọ mmiri e ji azụ ahịa. Emesịa, ha wuru ụgbọ ndị a n'Eziọn Geba. **37** Elieza nwa Dodavahu, onye Maresha buru amụma megide Jehoshafat, na-asi, "N'ihị na i kwenyere ka gị na Ahazaya na-azụkọ ahịa, Onyenwe anyị ga-emebi ihe ndị a ị ruru." Ụgbọ mmiri ahụ niile kpuru, ha enwekwaghị ike ijeru Tashish zụọ ahịa.

21 Mgbe ahụ, Jehoshafat sooro nna nna ya ha dina n'ọnwụ, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Jehoram nwa ya ghoro eze n'ọhọdụ ya. **2** Ụmụnne Jehoram, ndị bụkwa ụmụ Jehoshafat bụ ndị a: Azaraya, Jehiel, Zekaraya, Azarayu, Maikel na Shefataya. Ndi a niile bụ ụmụ Jehoshafat, bụ eze Izrel. **3** Nna ha nyere onye ọbụla n'ime ha ọtụtụ onyinye nke ọlaọcha, na ọlaedo, na ihe ndị di oke ọnụahịa, tinyere obodo e wusiri ike n'ime juda. Ma o mere Jehoram eze, n'ihị na ọ bu ọkpara ya. **4** Mgbe Jehoram mere onwe ya ka o guzosie ike n'ebe alaeze nna ya di, o weere mma agha gbuo ụmụnne ya ndị ikom niile, tinyere ụfọdụ n'ime ndịisi Izrel. **5** Jehoram gbara iri afọ atọ na abụọ mgbe ọ malitere ịbụ eze. Ọ chiri afọ asatọ na Jerusalem. **6** O soro ụzọ ndị eze Izrel, dika ụlọ Ehab mere, n'ihị na

ọ luru ada Ehab. O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. **7** Ma n'agbanyeghi nke a, Onyenwe anyi achoghi ibibi ulo Devid, n'ihị ogbugba ndu ahụ Onyenwe anyi na Devid nwere. N'ihị na o kwere ya nkwa ime ka oriọna dijiri ya na umu umu ya ruo mgbe ebighi ebi. **8** N'oge Jehoram bu eze, ka Edom si n'okpuru juda nupu isi, hoputara onwe ha eze. **9** Ya mere, Jehoram duuru ndisi agha ya na ugbo agha ya niile gaa n'ebe ahụ. O biliri n'abalị tigbuo ndi Edom ahụ gbara ya na ndi ochiagha ugbo agha ya gburugburu. **10** Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide juda, ruo taa. Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahụ, n'ihị na Jehoram gbakutara Onyenwe anyi Chineke nna nna ya ha azu. **11** O wukwara otutu ebe di elu n'otutu ugwu nke juda, mee ka ndi bi na Jerusalem were onwe ha nye ife arusi. O si otu a duhiekwa juda. **12** Jehoram natara akwukwo ozi site n'aka Ilaia onye amuma, nke sirị: "Otu a ka Onyenwe anyi Chineke nke nna gi Devid, kwuru, 'N'ihị na i soghi uzọ niile nke nna gi, bu Jehoshafat, maobu nke Asa bu eze juda, **13** kama i sooro uzọ niile nke ndi eze Izrel, meekwa ka ndi juda na ndi Jerusalem fee chi ọzọ, dika ulo Ehab mere. I gbuola umunne nke gi, ndi bu ndi si n'ezinaulo nke gi onwe gi, ndi ikom bu ndi di mma kariya gi. **14** Ya mere, ugbo a, Onyenwe anyi ga-eji ihe otiti nke oria tie ndi gi, umu gi ndi ikom, na ndi nwunye gi, na ihe niile i nwere. **15** Gi onwe gi kwa ga-ada n'oke oria, oria afọ nke na-agaghi ekwe ngwota. Oria a ga-eme ka eriri afọ gi na-enuputa kwa ubochi.'" **16** Onyenwe anyi mekwara ka ndi Filistia, na ndi Arab, ndi bi nso ndi Kush, bia luso Jehoram agha. **17** Ha ji ike bata juda, buru ihe niile di mma ha huru n'uloeze, tinyere umu nwoke ya niile na ndi nwunye ya niile. Ọ bu naanị Ahazaya, nwa ya nwoke nke nta ka ha hapuru. **18** Ọ bu mgbe nke a gasiri ka Onyenwe anyi mere ka oria afọ nke a na-apughi igwota agwota bjakwasị Jehoram. **19** Mgbe afọ abuo gasiri, eriri afọ ya nuputara n'ihị oria ahụ. Ọ nwukwara n'oke ihe mgbu. Mgbe e liri ya, e meghi omenaala ikwanye oku olili dika a na-eme n'oge a na-eli ndi eze. **20** Ọ gbara iri afọ atọ na abuo mgbe ọ malitere ịbụ eze Jerusalem. Ọ chiri afọ asatọ nwuo. Onwu ya abughi ihe mwute nye onye ọbula. E liri ya n'obodo Devid ma ọ bughị n'ime ili a na-eli ndi eze.

22 Ndi Jerusalem mere Ahazaya, nwa Jehoram nke nta, eze n'ohodu ya, n'ihị na ndi na-apunara

mmadu ihe n'ike, bu ndi ha na ndi Arab so bata n'ulo ikwu ha, egbuolaru umunne ya ndi okenye. Ya mere Ahazaya, nwa Jehoram bu eze Juda malitere ichi. 2 Ahazaya gbara iri afo abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiri otu afo na Jerusalem. Aha nne ya bu Atalaya nwa nwa Omri eze Izrel. 3 Ya onwe ya sokwara uzo niile nke ndi ezinaulo Ehab, n'ih na nne ya gbara ya ume ime ajo omume. 4 O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi dika ezinaulo Ehab mere n'ih na ha ghoru ndi ndumodu ya mgbe nna ya nwusiri, nke a wetara odida ya. 5 O gbasokwara ndumodu ha, mgbe o sooro Joram nwa Ehab, bu eze Izrel, iga buso Hazael eze Aram agha na Ramot Gilead. Ndi Aram meruru Joram ahụ, 6 ya mere, o loghachitere na Jezril ka a gworo ya mmeru ahụ ha meruru ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram luru. Mgbe ahụ, Ahazaya nwa Jehoram, eze Juda gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ih na e meruru ya ahụ. 7 O bu site na nleta Ahazaya gara leta Joram, ka Chineke si weta odida Ahazaya. Mgbe Ahazaya bjarutere, ya na Joram puru iga zute Jehu nwa Nimshi, onye ahụ Onyenwe anyi tere mmanu ka o laa ezinaulo Ehab n'iyi. 8 Mgbe Jehu no na-emezu ihe e kpebiri n'ikpe banyere ezinaulo Ehab, o zutere ndi ozi Juda na umu ndi ikom umunne Ahazaya, ndi na-ejere Ahazaya ozi, gbuo ha niile. 9 O puru icho Ahazaya. Ndi ozi ya jidere ya ebe o zoro onwe ya na Sameria. Ha kputaara ya Jehu onye gburu ya. Ha liri ya, n'ih na ha kwuru si, "Nwa Jehoshafat ka o bu, onye jiri obi ya niile gbasoo Onyenwe anyi." Ya mere, o nwekwaghi onye di ike n'ulo Ahazaya ijide alaeze ahụ. 10 Mgbe Atalaya, nne Ahazaya huru na nwa ya nwoke anwulo, o gara n'ihu bido igbu ndi niile a muru n'ulo eze, bu ndi ezinaulo eze Juda. 11 Ma Jehosheba, bu nwa nwanyi eze Jehoram, kuuru Joash nwa Ahazaya zopu ya site n'etiti umu eze, bu ndi a choro igbu egbu. O zoro ya na nwanyi na-elekota ya anya n'ime ulu ndina. N'ih na Jehosheba, bu nwa nwanyi eze Jehoram, bu nwanne Ahazaya, ma burukwa nwunye Jehoiada onye nchaja, ya mere o jiri zonari Atalaya nwantakiri ahụ, ka o ghara igbu ya. 12 Ya na ha nogidere na nzuzo n'ime ulonso Chineke, afo isii, oge ahụ niile Atalaya na-achi n'ala ahụ.

23 N'afu nke asaa, Jehoiada gosiri idi ike nke obi ya. Ya na ndi ochiagha na-achi nari ndi agha gbara ndu. Ndi a bu: Azaraya nwa Jeroham, Ishmel nwa Jehohanan, Azaraya nwa Obed, Maaseia nwa Adaya na Elishafat nwa Zikri. 2 Ha puru gaa akuku niile nke ala

Juda kpokota ndi Livayi na ndisi ezinaulo Izrel site n'obodo niile. Mgbe ha bjarutere Jerusalem, 3 ogbako ahụ niile na eze gbara ndu n'ulonso ukwu Chineke. Mgbe ahụ, Jehoiada siri ha, "Nwa eze ga-achi dika Onyenwe anyi kwere na nkwa banyere agburu Devid. 4 Ugbu a, nke a bu ihe unu ga-eme: Otu uzo n'ime uzo ato nke ndi nchaja na ndi Livayi, bu ndi ga-abia oru n'ubochi izuike ga-abu ndi ga-eche onu uzo niile nche. 5 Otu uzo n'ime uzo ato nke ozo ga-anu n'uloeze, ebe otu uzo ga-anu n'onu uzo Ntoala. Ndi ozo niile ga-anu gburugburu mputa ulonso Onyenwe anyi. 6 O dighi onye obula ga-abata n'ulonso ukwu Onyenwe anyi karja naani ndi nchaja na ndi Livayi ndi no oru, ha ga-abata n'ih ha bu ndi edoro nso, ma ndi ozo niile ga-edebe iwu Onyenwe anyi, ghara ibata. 7 Ndi Livayi ga-edo onwe ha gburugburu eze, onye obula ga e jide ihe agha n'aka ya. Onye obula batara n'ime ulonso ahụ ka a ga-egbu. Noronu eze nso, ebe obula o gara, mgbe o na-apu n'ezi na mgbe o na-aba n'ime." 8 Ndi Livayi na ndi ikom Juda niile mere dika Jehoiada, onye nchaja nyere n'iwu. Onye obula kporo ndi ikom ya, ma ndi na-abata iru oru n'ubochi izuike ma ndi na-emechi oru. N'ih na Jehoiada onye nchaja zipughi otu obula n'ime ndi oru ahụ niile. 9 O nyere ndi ochiagha ahụ na-elekota nari ndi agha, ube na ota ukwu na ota nta niile, ndi buru nke eze Devid, bu ndi di n'ulonso Chineke. 10 O guzobere ndi ikom niile ahụ, onye obula ji ngwa agha ya n'aka ya, nodu eze gburugburu na nso ebe ichu aja na ulonso ukwu ahụ. Site n'akuku ndida ruo n'akuku ugwu nke ulonso ukwu ahụ. 11 Jehoiada na umu ya ndi ikom kpoputara nwa eze, kpuke ya okpueze n'isi, ha nyere ya otu akwukwo nke ihe ogbugba ndu ahụ, chie ya eze. Ha tekwara ya mmanu ibu eze, tie mkpu si, "Ka eze diri ndu ruo mgbe ebighi ebi!" 12 Mgbe Atalaya nuru mkpotu ndi mmadu, ndi na-agba oso na-eto eze, o gakwuru ha n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. 13 O lepuru anya, ma lee eze, ka o guzo n'akuku ogidi ya di na mbata. Ndisi na ndi na-afu opi no n'akuku eze, ndi niile nke ala ahụ nokwa na-anuri onu na-afu opi. Ndi obu ahụ jikwa iti egwu na-edu n'abu otuto. Mgbe ahụ, Atalaya dowara uwe ya, si, "Nke a bu nnupu isi megide eze! Nke a bu nnupu isi megide ochichi!" 14 Jehoiada, bu onye nchaja zipuru ndi ochiagha na-achi nari ndi agha, bu ndi na-elekota usuu ndi agha, si ha, "Sitenu n'etiti ahiri ahụ kpuputa ya n'etiti ahiri unu, onye obula nke gbasoro ya, werenu mma agha gbuo onye

ahụ.” N’ihi na onye nchụaja siri, “Ka egbula ya na ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi.” 15 Ya mere, ha jidere ya mgbe o rutere na mbata nke ọnu ụzọ inyinyina n’ogige ụlọeze, ebe ahụ ka ha gburu ya. 16 Jehoiada mere ka ọgbugba ndu di, na ya, na ndi mmadu, na eze, ga-abu ndi nke Onyenwe anyi. 17 Ndi niile ahụ gara n’ulo nchujaja Baal kwatuo ya. Ha tidasiri ebe nchujaja na arusi niile di n’ebe ahụ, gbukwaa Matan onye nchujaja Baal n’ihu ebe ichu aja ahụ. 18 Mgbe ahụ, Jehoiada nyefere nlekota nke ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi n’aka ndi nchujaja bu ndi Livayi, bu ndi Devid nyere oru ichu aja nsure oku nke Onyenwe anyi n’ime ụlọnsọ, dika e dere ya n’iwu Mosis, n’iji onu na ibu abu dika Devid nyere n’iwu. 19 O debekwara ndi nche n’onu uzo ama ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi, igbochi ka onye obula nke na-adighi ocha n’uzo obula ghara ibanye. 20 O kporo ndi ochiagha na-achi nari ndi agha, na ndi a na-asopuru, na ndi na-achi achi, na ndi ala ahụ niile, duputa eze site n’ụlọnsọ Onyenwe anyi. Ha bara n’uloeze site n’onu uzo ama nke di Elu, mee ka eze nokwasị n’elu ocheeze. 21 Ndi ala ahụ niile nuriri onu nke ukwu, obodo ahụ dakwara juu, n’ihi na e ji mma agha gbuo Atalaya n’uloeze.

24 Joash gbara afọ asaa mgbe e mere ya eze, o chiriri iri afọ anọ na Jerusalem. Aha nne ya bu Zibia onye Bjasheba. 2 Joash mere ihe ziri ezi n’anya Onyenwe anyi n’afọ niile nke Jehoiada bu onye nchujaja, di ndu. 3 Jehoiada lutaara ya ndi inyom abuo, ndi mtaara ya umu ndi ikom na umu ndi inyom. 4 Mgbe ihe ndi a gasiri, Joash kpebiri ime ka ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi di ohuru. 5 O kporotara ndi nchujaja na ndi Livayi niile si ha, “Gaanu n’obodo Juda niile nakota ego utu afọ n’aka ndi Izrel niile, maka iwuzi ụlọnsọ Chineke unu. Meenu ya ugbu a.” Ma ndi Livayi emeghi ya ngwangwa. 6 Ya mere, eze kporo Jehoiada bu onyeisi nchujaja si ya, “Gini mere i mebeghi ka ndi Livayi gaa nakotaa, site n’aka ndi bi n’obodo Juda niile, na n’obodo Jerusalem, ego utu nke Mosis ohu Onyenwe anyi na ogbako umu Izrel nyere n’iwu maka ulo ikwu nke iwu ogbugba ndu?” 7 N’oge a umu ndi ikom Atalaya, nwanji ojoo ahụ tipuru ụlọnsọ Chineke, bukorọ ihe nsọ niile e ji efe Onyenwe anyi di n’ime ya maka Baal. 8 Ya mere, eze nyere iwu ka e wuo igbe onyinye, nke a ga-adoba n’onu uzo e si abanye ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi. 9 A kposara ya na Juda na Jerusalem niile si ka ha wetara Onyenwe anyi utu nke Mosis ohu Chineke kwagidere umu Izrel n’ozara

na ha ga na-atu. 10 Ndiisi na ndi mmadu niile jiri obi utu tuta utu ha. Ha jiri onyinye ha bu tunye ha n’igbe onyinye ahụ, tutu ruo mgbe o juru n’onu. 11 Mgbe obula ndi Livayi bubataara ndi ozi eze igbe ahụ, ha hu na-atujuola ya ego, ode akwukwo eze ya na onyezi nke onyeisi nchujaja ga-awuputa ihe di n’igbe, ma bughachi okpokoro igbe ahụ n’onodu ya. Otu a ka ha mere otutu oge ruo mgbe ha nwetara otutu ego di ukwu. 12 Eze na Jehoiada weere ego ahụ niile nyefee ha n’aka ndi oru ulo Onyenwe anyi di n’aka, ha chotara ndi oka na-edo nkume, na ndi okpo ntu. Ha tinyere oru ime ka ụlọnsọ ahụ di ohuru n’aka ndi a. Ha gokwara ndi uzu bjara kpuo ihe niile gbasara bronza na igwe e ji ruo oru ahụ. 13 Ndi e nyefere oru ahụ n’aka ji obi ha niile ruo oru nke mere na oru ahụ gara n’ihu nke oma. Ha ruziri ụlọnsọ ukwu Chineke dika atumatu ya mbu si di, meekwa ya ka o sie ike kari. 14 Mgbe ha rusiri oru niile, ha weghachitere ego foduru, nye ya eze na Jehoiada, ha were ya ruta ngwa ije ozi maka ụlọnsọ Onyenwe anyi, ngwa ije ozi na ihe isure aja nsure oku, na ngaji, ya na efere di iche iche, na ihe olaocha na olaedo. A na-achu aja nsure oku n’ụlọnsọ nye Onyenwe anyi ubochi niile Jehoiada di ndu. 15 Ma Jehoiada mere nnoo agadi, juputakwa n’otutu afọ, o nwuru mgbe o gbara nari afọ na iri afọ atọ. 16 E liri ya n’ebe a na-eli ndi eze n’obodo Devid n’ihi ihe oma niile o meere Izrel na Chineke na ụlọnsọ ya. 17 Mgbe Jehoiada nwusiri, ndiisi Juda bjara ikwanyere eze Joash ugwu. O gekwara ha nti. 18 Ha hapuru ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi Chineke nna ha, fee ogidi Ashera na arusi ndi ozo. N’ihi ikpe omuma ha wetaara onwe ha, iwe Chineke dakwasiri Juda na Jerusalem. 19 Onyenwe anyi zitere otutu ndi amuma, ndi bjara buo amuma maka ikpoghachi ha azu, ma ha mesiri obi ha ike, ju ige nti. 20 Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke bjakwasiri Zekaraya nwa Jehoiada onye nchujaja. O guzoro n’ihu oha na eze gwa ha okwu si; “Otu a ka Chineke siri, ‘Gini mere unu ji enupu isi n’iwu Onyenwe anyi? Ihe agaghi agara unu nke oma. Unu agbakatala Onyenwe anyi azu, ugbu a, ya onwe ya agbakatakwalala unu azu.’” 21 Ma ndiisi Juda niile gbara izu megide ya, sitekwa n’iwu eze nyere ha ji nkume tugbuo ya n’ogige ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi. 22 Eze Joash echetaghi ebere nke nna Zekaraya bu Jehoiada meere ya kama o gburu nwa ya. Ma mgbe o na-anwu, o siri, “Ka Onyenwe anyi hukwa mmeso ojoo a ma kwukwa unu ugwọ ajo omume unu niile.”

23 O ruo ka ọ gbara otu afo, ndi agha Aram bjara imegide Joash, ha wakporo Juda na Jerusalem gbuo ndi ndu niile site n'etiti ndi mmadu. Ha zigaara eze ha no na Damaskos ihe niile ha kwatara n'ike. 24 N'agbanyeghi na ndi Aram kpoo naani ndi ikom ole na ole bja, Onyenwe anyi raara igwe ndi agha di ukwu ranye ha n'aka. N'ihi na Juda gbakutara Onyenwe anyi azu, bu Chineke nke nna nna ha, e mezuru ihe niile e kpere n'ikpe n'ahu Joash. 25 Mgbe ndi agha Aram lara, hapu Joash n'onodu mmeru ahụ di ukwu, ndiisi ozi ya gbara izu gbuo ya, n'ihi ogbugbu o gburu nwa Jehoiada, onye nchujaja. Ha gburu ya mgbe o dina n'ihe ndina ya. Emesja, ha liri ya n'obodo Devid, ma o bughị n'ebe a na-eli ndi eze. 26 Ndi gbara izu gbuo ya bu Zabad, onye nne ya bu Shimeat onye Amon, na Jehozabad, onye nne ya bu Shimrit onye Moab. 27 Ihe niile gbasara Joash na umu ya, na amuma niile e buru banyere ya, na otu e si wuzie ulonso ukwu Chineke, ka e dere n'akwukwo akuko ndi eze Izrel niile. Mgbe Joash nwuru, Amazaya nwa ya ghorọ eze Juda.

25 Amazaya gbara iri afo abuo na ise mgbe e mere ya eze, o chirị dika eze iri afo abuo na itoolu na Jerusalem. Nne ya bu Jehoadin onye Jerusalem. 2 O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, ma o jigbi obi ya niile mee nke a. 3 Mgbe alaeze guzosiri ike n'okpuru ochichi ya, o gburu ndi ozi ahụ gburu eze, bu nna ya. 4 Ma o megbi ka umu ha nwuo, kama o gbasoro usoro ihe e dere n'akwukwo iwu Mosis, ebe Onyenwe anyi nyere iwu si: "Ndi muru umu agaghi anwu n'ihi ihe umu ha metara, maobu mee ka umu nwuo n'ihi ihe ndi muru ha metara, onye obula ganwu n'ihi mmehie nke aka ya." 5 Amazaya kpokotara ndi Juda, guzo ha dika ezinaulo ha si di, kenye ha n'okpuru ndi ochiagha na-achị otutu puku ndi agha, na ndi na-achị otutu narị ndi agha, bu ndi Juda na ndi Benjamin niile. Mgbe o gurū ndi di afo iri abuo maobu karja onu, o choptara na ha di narị puku ndi ikom ato ndi tozuru iji ube na ota buo agha. 6 O ji narị talenti olaocha gota narị puku ndi agha site n'ala Izrel. 7 Ma otu onye nke Chineke bjakwutere ya, si ya; "Eze, ka ndi agha a si Izrel ghara isonyere gi, n'ihi na Onyenwe anyi anonyereghị ndi Izrel, o nonyereghị onye obula sitere n'Ifrem. 8 A sikiwarị na i jiri obi dimkpa ga agha a, Chineke ga-eme ka ndi iro gi merie gi, n'ihi na Chineke bu onye nwere ike inyere mmadu aka maobu ime ka o suo ngongo." 9 Amazaya sirị onye

nke Chineke ahụ, "Gini kwanu ka anyi ga-eme banyere narị ego talenti m kwuru maka ndi agha Izrel?" Onye nke Chineke ahụ zara, "Onyenwe anyi puru inye gi karja nke ahụ." 10 Amazaya zighachiri ndi agha Izrel ahụ azu ka ha laa, bu ndi a si n'Ifrem bjakwute ya. Ha were iwe nke ukwu megide Juda, jirikwa oke iwe laghachi n'ulo ha. 11 Amazaya duuru ndi agha ya gaa na Ndagwurugwu Nnu, ebe o gburu ndi ikom Sia di puku iri. 12 Ndi agha Juda nwudoro puku ndi ikom iri ozo na ndu, duru ha gaa n'elu nkume di elu, si n'ebe ahụ tuda ha niile, nke mere na ha niile kupiasiri. 13 Ma ndi agha ahụ Amazaya zilagara, ka ha ghara iso ya gaa agha, wakporo otutu obodo ndi Juda site na Sameria ruo Bet-Horon. Ha gburu puku mmadu ato n'ime ha, bukorokwa otutu ihe nkwa n'agha, buru ha laa. 14 Mgbe Amazaya sitere n'agha ebe o gburu otutu ndi Edom lota, o bulatara chi nke ndi Sia. O guzobere ha dika chi ndi nke aka ya, kpoo isiala nye ha ma surekwa aja nsure oku na-esi isi utu nye ha. 15 Iwe Onyenwe anyi di ukwu megide Amazaya. O zigaara ya onye amuma, onye sirị, "N'ihi gini ka iji aju ase site n'aka chi nke ndi ahụ, bu ndi na-enweghi ike izoputa ndi ha site n'aka gi?" 16 Mgbe o ka kpọ okwu n'onu ya, eze sirị ya; "Mechie onu! I chorọ inwu? Ole mgbe ka anyi mere gi onye na-adu eze odu?" Ya mere, onye amuma ahụ kwasi, ma si, "Amaara m na Chineke ekpebiela ila gi n'iyi, n'ihi na i mere nke a ma jukwa ige nti na ndumodu m." 17 Emesja, mgbe Amazaya, eze Juda gbachara izu ya na ndi ndumodu ya, o zigara Jehoash nwa Jehoahaz, nwa Jehu, eze Izrel ozi ima aka, si, "Bja ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n'agha." 18 Ma Jehoash eze Izrel, zighachiri ozi nye Amazaya eze Juda, si; "Uke di na Lebanon zigaara osisi sida nke di na Lebanon ozi si ya, 'Nye nwa m nwoke nwa gi nwanji ka o buru nwunye ya.' Mgbe ahụ, anu ohia nke di na Lebanon gafetere ebe ahụ zopja uke ahụ. 19 I na-asị onwe gi, na i meriela Edom, ugbo a, mpako abatala, isi a na-ebu gi. Ma nodu n'ulo gi. N'ihi gini ka i ga-eji kpaliere onwe gi nsogbu, si otu a wetara onwe gi na Juda odida?" 20 Ma Amazaya egeghi nti, n'ihi na Chineke na-akwado inyefe ya n'aka Jehoash onye iro ha, n'ihi na ha chorọ chi ndi Edom gawa. 21 Ya mere, Jehoash bu eze Izrel buliri agha. Ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n'agha na Bet-Shemesh, di n'ala Juda. 22 Ndi Izrel meriri ndi Juda, mee ka ha gbalaga, nwoke obula n'ulo ya. 23 Jehoash, bu eze Izrel nwudere Amazaya eze Juda,

nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahụ, Jehoash duuru ya bịa na Jerusalem, kwada mgbidi Jerusalem, site n'Ọnụ ụzọ ama Ifrem ruo n'ọnụ ụzọ ama Nkuku, nke ogologo ya ruru narị nzọ ụkwụ isii. **24** Ọ chikoro ọlaedo na ọlaocha niile na ngwongwo niile ahutara n'ulonso ukwu Chineke, nke e tinyere n'aka Obed-Edom ilekota, tinyekwara akụ niile di n'uloeze. Ọ dooro otutu ndi mmadu n'agha, kporo laghachi na Sameria. **25** Amazaya nwa Joash, eze Juda noro ndu afo iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwusiri. **26** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Amazaya, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ndi eze Juda na Izrel? **27** Site n'oge Amazaya gbakutara Onyenwe anyiazu, ha gbara izuzu imegide ya n'ime Jerusalem. Ọ gbapuru gbalaga Lakish, ma ha zipuru ndi ikom churu ya ga Lakish, gbuo ya n'ebe ahụ. **28** Ha bulatara ozu ya n'elu inyinya, e lie ya n'ebe e liri nna nna ya ha n'obodo Juda.

26 Mgbe ahụ, ndi Juda mere Uzaya eze onodu Amazaya nna ya, mgbe o di naani afo iri na isii. **2** Ọ bu Uzaya wugariri obodo Elat, nwetaghachi ya nye Juda mgbe eze bu Amazaya sooro ndi nna nna ya dinaa nonwu. **3** Uzaya di afo iri na isii mgbe o malitere ichi dika eze. Ọ chiri iri afo ise na abuo na Jerusalem. **4** O soro nzọ ukwu nna ya bu Amazaya mee ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. **5** Uzaya chosiri Chineke ike ubochi niile nke Zekaraya na-adị ndu, bu onye mere ka o ghota itu egwu Chineke. Mgbe niile, dika o na-achọ Onyenwe anyi, Chineke nyere ya oganihu. **6** O busoro ndi Filistia agha, ma kudakwa mgbidi niile nke Gat, Jabna, na Ashdod. Emesia, o wuziri otutu obodo di n'akuku Ashdod na n'ebe ndi ozo n'obodo Filistia. **7** Chineke nonyeere ya n'ogu niile o lusero ndi Filistia, na ndi Arab bi na Gua Baal na ndi Meunim. **8** Ndi Amon na-atutara ya utu afo niile, ude aha ya ruru o buladi ala Ijpt n'ihu na o ghoronye di ike nke ukwu. **9** O wuru otutu ulo elu nche na Jerusalem na nkuku Onu Uzọ Ama, n'Onu Uzọ Ama Ndagwurugwu, na nkuku mgbidi, wusie ha ike. **10** O wukwara otutu ulo elu nche siri ike n'ozara, gwuokwa otutu olulu mmiri n'ihu na o nwere otutu anu ulo na ndagwurugwu, na n'ala di larii. Ọ huru iru oru ubi n'anya, n'ihu ya, o nwere otutu ndi na-arụ oru n'ubi na ubi vaini ya di n'ala ugwu ugwu, na n'ala ndi di na ndagwurugwu. **11** Uzaya nwere ndi agha

onugugu ha di ukwu, ndi a zuziri azuzi, na ndi no na njikere mgbe niile ipu ibu agha dika onugugu e kewaputara ha si di. Ọ bu Jeiel, ode akwukwo na Maaseia, onyeisi ozi no n'okpuru Hananaya, otu n'ime ndisi ozi eze, ka o di n'aka iguputa ndi agha ga-apu ibu agha. **12** Ndi agha a nwekwara puku ndisi agha abuo na narị isii, ya bu 2,600. **13** Onugugu ndi agha ahụ niile di narị puku ato na asaa, na narị ise, ya bu, 307,500. Ha bu ndi a zuziri nke oma, ndi di nnoo ike iguzo n'azu eze ibu agha megide ndi iro ya. **14** Uzaya nyere ndi agha niile, ota, na ube, na uwe agha, na okpu igwe, na uwe agha igwe, uta na nkume na-akwo murumuru, nke ndi na-atu iche ji alu ogo. **15** O meputakwara ihe ncheputa ohuru na Jerusalem, nke ndi nwere amamihe cheputara, bu nke a ga-eguzobe n'ulo elu nche nakwa n'elu nkuku mgbidi, ka ndi agha nwee ike jiri ha gbaa aku maobu tuo nkume ukwu site n'elu mgbidi ahụ niile. Ude aha ya gbasara ruo ebe di anya, n'ihu na-eneere ya aka n'uzo di ukwu ruo mgbe o ghoronye di ike. **16** Ma mgbe Uzaya ghoronye di ike, nganga wetaara ya odida. Ọ bu onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi bu Chineke ya, o banyere n'ime ulonso Onyenwe anyi ka o chuo aja ihe nsure oku na-esi isi utu n'elu ebe ichu aja. **17** Azaraya onye nchujaja na ndi nchujaja Onyenwe anyi iri asato ozo bu dimkpa jekwuru ya n'ebe ahụ. **18** Ha guzogidere eze bu Uzaya, si ya, "Uzaya, i kwesighi ibata n'ebe a jiri aka gi suree ihe nsure oku na-esi isi utu nye Onyenwe anyi. Nke a bu oru diri naani ndi nchujaja ndi bu umu Eron, ndi a hoputara doo iche maka oru a. Site n'ebe nsọ a puo, n'ihu na i gosila onwe gi dika onye na-ekwesighi ntukwasị obi. Ozo i gaghị enwekwa nsopuru site n'aka Onyenwe anyi Chineke gi." **19** Uzaya onye ji ihe igu oku nke e ji esure ihe nsure oku na-esi isi utu ahụ n'aka, were iwe nke ukwu megide ndi nchujaja ahụ. Mgbe o no na-abara ndi nchujaja mba n'ihu ebe ichu aja nke di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, lee ekpenta putara ya n'egedege ihu. **20** Mgbe Azaraya onyeisi nchujaja, na ndi nchujaja ozo niile lere ya anya, ha huru na ekpenta agbaala ya n'egedege ihu ya, ha mere ka o site n'ebe ahụ puo ngwangwa. Ya onwe ya kwa chokwara isite n'ebe ahụ puo ngwangwa, n'ihu na Onyenwe anyi tiri ya ihe otiti. **21** Eze Uzaya bu onye ekpenta ruo ubochi onwu ya. O biri n'ulo ewupuru iche, ebe o bu onye ekpenta, na onye amapuru site n'ulonso Onyenwe anyi. Jotam nwa ya ghoronye nlekota uloeze, na-achikwa ndi

ala ahụ. 22 Ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Ụzaya, site na mmalite ruo ọgwụgwụ, onye amụma Ajzaya nwa Emọz deturu ha n'akwụkwọ. 23 Ụzaya soro ndị nna nna ya dina n'ọnwu, e lie ya nso n'ọhịa ebe a nali ozu nke dijiri ndị eze, maka na ndị mmadụ siri, "Ọ bụ onye ekpenta." Jotam nwa ya, ghorọ eze n'ọnọdu ya.

27 Jotam gbara iri afọ abụọ na ise mgbe e mere ya eze. Ọ chiri afọ iri na isii na Jerusalem. Nne ya bụ Jerusha nwa Zadok. 2 O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị dika nna ya Ụzaya mere, ma o meghi dika nna ya, ọ banyeghi n'ime ulonso Onyenwe anyị. Ma ndị mmadụ gara n'ihu na-eme omume ha ruru aru. 3 Jotam wughariri Onu Uzọ Ama nke di Elu nke ulonso ukwu Onyenwe anyị, ruokwa otutu oru n'elu mgbidi nke ugwu Ofel. 4 O wuru otutu obodo n'ala ugwu ugwu Juda, wuokwa otutu ebe e wusiri ike na ulo elu nche n'oke ohia. 5 Jotam busoro eze ndi Amon agha, meriekwa ha. N'afọ ahụ, ndi Amon bunyere ya nari talenti olaocha, na bushel oka iri puku na puku abuo, na bushel oka bali iri puku na puku abuo. 6 Jotam ghorọ eze di ike n'ihu na o kpachara anya debe iwu Onyenwe anyi Chineke ya. 7 Ihe ndi ozo niile n'oge ochichi Jotam, tinyere ihe gbasara agha niile o luru, na ihe ndi ozo niile nke o mere, e deturu ha n'akwukwo akuko ndi eze Izrel na Juda. 8 O gbara iri afọ abuo na ise mgbe e mere ya eze. O chiri afọ iri na isii na Jerusalem. 9 Jotam sooro ndi nna nna ya dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Ehaz nwa ya nwoke ghorọ eze n'onodu ya.

28 Ehaz gbara iri afọ abụọ mgbe o malitere ibu eze. Ọ chikwara afọ iri na isii n'ime Jerusalem, ma o meghi ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, dika nna ya Devid mere. 2 O gbasoro uzọ niile nke ndi eze Izrel, kpuokwa arusi di iche iche maka ofufe arusi Baal. 3 O surere ihe nsure oku na-esi isi utọ di iche iche n'ime Ndagwurugwu nke Ben Hinom, surekwaa umu ya n'oku. O gbasoro omenaala niile ruru aru nke ndi mba ozo, ndi ahụ Onyenwe anyi chupuru site n'ihu ndi Izrel. 4 O churu aja surekwaa ihe nsure oku aja na-esi isi utọ n'ebe niile di elu, n'elu ugwu niile, na n'okpuru osisi ndu obula. 5 N'ihu ya, Onyenwe anyi Chineke ya nyefere ya n'aka eze ndi Aram. Ndi Aram lughuru ya, kporo otutu n'etiti ndi ya dika ndi mkporo kpotu ha n'Damaskos. E nyefekwara ya n'aka eze Izrel, onye gburu otutu ndi agha ya. 6

N'otu ubochi, Peka nwa Remalaya gburu nari puku ndi agha Juda na iri puku abuo. Ihe ndi a mere n'ihu na ha gbakutara Onyenwe anyi Chineke nna nna ha azu. 7 Zikri onye Ifrem, onye bu dike n'agha, gburu Maaseia, nwa eze, na Azrikam onye na-elekota uloze. O gbukwara Elkena onye na-esota eze. 8 Ndi Izrel sitere n'etiti umunne ha ndi Juda dota ndi inyom, na umu okorobia, na umu agboghobia onuogugu ha di nari puku abuo n'agha. Ha buokwara otutu ihe ndi ozo ha kwatara n'agha laghachi na Sameria. 9 Ma Oded, onye amuma Onyenwe anyi, no na Sameria n'oge a. O puru jekwuru ndi agha ahụ na Sameria si ha, "Onyenwe anyi Chineke nna nna unu ha mere ka unu merie ndi Juda n'ihu na ha na-efe arusi. Ma unu ji onuma gbuo ha, nke mere na uzu turu ruo n'elugwe. 10 Ugbu a, unu na-achokwa ime ndi ikom na ndi inyom Juda na Jerusalem ndi ohu unu? Ma unu abughi ndi ikpe mmehie mara n'ebe Onyenwe anyi Chineke unu no? 11 Ugbu a, geenu nti n'ihe m na-ekwu. Kpoghachinu umunna unu ndi a unu dotara n'agha n'ulo ha, n'ihu na ugbu a Onyenwe anyi na-ewe oke iwe megide unu." 12 Ufodu ndisi ndi Ifrem, bu Azaraya nwa Jehohanan, na Berekaya nwa Meshilemot, na Jehizkaya nwa Shalum, na Amasa nwa Hadlai, biliri guzogide ndi ahụ si agha na-alota. 13 Ha siri, "Unu akpobatakwalu ndi a unu dotara n'agha n'ebe a, n'ihu na unu mee ya, anyi ga-abu ndi ikpe maara n'ihu Onyenwe anyi. Unu chorọ itukwasị ihe na mmehie na ikpe omuma anyi? N'ihu na ikpe omuma anyi adila ukwu, iwe ya di oku na-adikwasikwa n'ahu Izrel." 14 Ya mere, ndi agha ahụ hapuru ndi mkporo ahụ na ihe niile ha bulatara, n'ihu ndi ozi na igwe mmadu ahụ niile. 15 Mgbe ahụ, ndi ikom ahụ akporo n'aha n'aha duuru ndi mkporo ahụ, manye aka n'ihe ahụ niile a dotara n'agha weputa uwe, na nri, na mmanya na akpukpokwu, na mmanu, nyeghachi ha ndi ahụ niile a dotara n'agha. Ha bulitere ndi orja no n'etiti ndi ahụ a dotara n'agha kukwasị ha n'elu inyinya ibu. Emesia, ha duuru mmadu ahụ niile dughachiri ha ndi ha no na Jeriko, obodo nkwi. Emesikwa, ha laghachikwara azu na Sameria. 16 N'oge ahụ, eze Ehaz zigara ndi eze Asiria ozi ka o bia nyere ya aka. 17 Ndi Edom biara ozo buso Juda agha, ma dorokwa otutu n'ime ha n'agha. 18 Ndi Filistia na-ebusokwa ufodu obodo Juda di na mgbada ugwu, na Negeb agha. Ha meriri ma bichikwaa obodo ndi a; Bet-Shemesh, na Aijalon, na Gederot, na Soko, na Timna, na Gimzo, na obodo

nta niile gbara ha gburugburu. **19** Ma Onyenwe anyi wedara Juda n'ala n'ih i Ehaz, eze Izrel onye mere ka ihe ojoo baa uba na Juda, na-ekwesighi ntukwasị obi ya nye Onyenwe anyi. **20** Mgbe Tiglat-Pileasa eze ndi Asirja biara, o wetaara Ehaz nsogbu kama enyemaka. **21** Ehaz weere ufodu ihe di n'ulonso Onyenwe anyi, na nke di n'uloze, sitekwa na n'ulo ndisi obodo, were ha nye eze Asirja, ma ihe ndi a enyereghị ya aka. **22** N'oge nsogbu ya, eze Ehaz gakwara n'ihu buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi. **23** O churu aja nye chi niile nke Damaskos, bu ndi meriri ya n'agha. O siri, "N'ih na chi nke ndi eze Aram nyeere ha aka, ha ka m ga-achuru aja, ka ha nwee ike nyere m aka." Ma ha bu ihe wetaara ya odida, burukwa odida nye Izrel niile. **24** Ehaz chikotara ngwongwo niile di n'ulonso ukwu Chineke, gbujaasị ha. O mechiri onu uzo niile e si abanye n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, ma wuo otutu ebe ichu aja na nkuku uzo niile n'ime Jerusalem. **25** N'obodo niile obula na Juda, o wuru ebe di elu maka ichu aja di iche iche nye chi ndi ozo, si otu a kpasuo Onyenwe anyi, bu Chineke nna nna ya ha iwe. **26** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi ya, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghi ha n'akukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda na Izrel? **27** Ehaz soro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Jerusalem, ma o bughi n'ime ili ebe a na-eli ndi eze Izrel. Hezekaya nwa ya, ghoro eze n'onodu ya.

29 Hezekaya gbara iri afọ abuo na ise mgbe o malitere i bu eze. O chirị iri afọ abuo na itoolu na Jerusalem. Aha nne ya bu Abija, ada Zekaraya. **2** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi dika nna nna ya Devid mere. **3** N'onwa mbu nke afọ ahụ e mere ya eze ka o meghere ulonso Onyenwe anyi, mezie ime ya. **4** O kporo ndi Livayi, na ndi nchajaja niile oku n'akuku owuwa anyanwu nke ulonso ukwu Chineke, **5** gwa ha okwu si ha, "Geenu m nti unu ndi Livayi, doonu onwe unu nsọ, dokwaanu ulonso ukwu Onyenwe anyi Chineke nna nna unu nsọ. Wezuganu ihe aru niile di n'ebe nsọ nke ulonso ahụ. **6** N'ih na nna anyi ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasị obi; ha mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi bu Chineke anyi, hapu ya. Ha wepuru ihu ha site n'ebe obibi Onyenwe anyi, gbakutakwa ya azu. **7** Ha mechikwara uzo ndi e si abanye na mputa onu ulo ahụ, menyuko kwa oku di n'ime ya. E sureekwaghị ihe nsure oku na-esi isi uto, o dikwaghị aja nsure oku obula a churu nye Chineke

nke Izrel. **8** N'ih nke a ka iwe Onyenwe anyi ji dakwasị Juda na Jerusalem. O meela ka ha buru ihe oke egwu, na oke ihere na oke ujo, dika unu jirila anya unu hu. **9** E gburu nna anyi ha n'agha, dotakwa ndi nwunye anyi na umu okorobia na umu agboghobia anyi n'agha n'ih ya. **10** Ma ugbu a, achoro m ka anyi na Onyenwe anyi Chineke nke Izrel gbaa ndu, ka iwe ya juru n'ebe anyi no. **11** Umụ m, o kwesighi ka unu gbakuta oru unu azu ozo, n'ih na Onyenwe anyi hoputara unu iguzo n'ihu ya, na ijere ya ozi, na iru oru n'ihu ya, na ichuru ya aja ihe nsure oku na-esi isi uto." **12** N'oge a ndi Livayi ndi a malitere oru: site n'ikwu Kohat: Mahat na Amasai, na Juel nwa Azaraya; n'ikwu Merari: Kish nwa Abdi, na Azaraya nwa Jehalelel; n'ikwu Geshon: Joa nwa Zima, na Eden nwa Joa; **13** n'ikwu Elizafan: Shimri, na Jeiel; n'ikwu Asaf: Zekaraya, na Matanaya; **14** n'ikwu Heman: Jehiel, na Shimei; n'ikwu Jedutun: Shemaya, na Uziel. **15** Mgbe ha kporotara umunna ha bu ndi Livayi, dokwaa onwe ha ocha, ha bara ido ulonso Onyenwe anyi nsọ, dika eze nyere n'iwu, n'usoro ukwu Onyenwe anyi si di. **16** Ndi nchajaja banyere n'ime ebe nsọ ahụ ido ya nsọ. Ihe niile na-adighi ocha ha huru n'ime ya ka ha weputasiri n'ogige ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ. Ndi Livayi buuru ha gaa bufuo na Ndagwurugwu Kidron. **17** Ha bidoro mmemme ido nsọ a n'abal mbu n'onwa nke mbu. N'abal nke asato ha ruru na mputa onu ulo nke ulonso Onyenwe anyi. Ma o were ha abali asato ozo idochasi ulonso ahụ nsọ maka ofufe, ha jezuru ozi niile n'abal iri na isii nke onwa mbu ahụ. **18** Mgbe ahụ, ha bakwuru eze bu Hezekaya kororo ya si, "Anyi emeela ebe niile n'ulonso Onyenwe anyi ka o di nsọ, ebe ichu aja nke aja nsure oku na ngwongwo ya, na tebul idoba achicha e doro nsọ, na ihe niile di n'ime ya. **19** Ozo, anyi edoziela ma dokwaa ngwongwo ahụ niile nsọ, bu nke eze Ehaz wepuru n'ih ekwesighi ntukwasị obi ya mgbe o bu eze. Ha dikwa ugbu a n'ihu ebe ichu aja nke Onyenwe anyi." **20** N'ututu echi ya, eze bu Hezekaya kporotara ndisi obodo niile, gaa n'ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ. **21** Ha wetara oke ehi asaa, na ebule asaa, na umu ebule asaa, na mkpi asaa, maka ichu aja mmehie n'ih alaeze ahụ, maka ulonso ukwu ahụ, na ala Juda. Eze nyere ndi nchajaja bu umu Eron iwu si ha gbuo anu ulo ndi ahụ n'ebe ichu aja nye Onyenwe anyi. **22** Ya mere, ha gburu oke ehi ahụ niile. Ndi nchajaja fesara obara ha n'elu ebe ichu aja. Ha gbukwara ebule ndi ahụ fesa obara ha n'ebe ichu aja, gbukwaa umu

atụrụ ndị ahụ fesakwa ọbara ha n'ebe ichu aja. **23** Ha wetara mkpi ndị ahụ eji achu aja mmehie n'ihu eze na ọgbako ahụ, ha bikwasịkwara ha aka n'elu. **24** Ndị nchụaja gburu mkpi ndị ahụ, chee ọbara ha n'elu ebe nchụaja maka ikpuchi mmehie ndị Izrel niile. N'ihì na eze nyere iwu ka a chụọ aja nsure oku na aja mmehie n'ihì ndị Izrel niile. **25** O mere ka ụfọdu ndị Livayị nọdu n'ụlọnsọ ahụ, dika ndị na-abụ abụ. O nyere ha ogene, na une, na ụbọ akwara. O mere nke a n'usoro dika Devid na Gad, bụ ọhụ ụzọ eze, na Netan, bụ onye amụma, nke a bụ dika Onyenwe anyi nyereriji n'iwu site n'aka ndị amụma ya. **26** Ya mere, ndị Livayị ji ihe egwu Devid ndị ahụ niile guzoro na njikere, ma ndị nchụaja jikwa opi ha nke ha na-afu. **27** Hezekaya nyere iwu ka a chụọ aja nsure oku ahụ n'elu ebe ichu aja. Mgbe a malitere isure aja ahụ oku, a malitekwarị ịbụ abụ nye Onyenwe anyi, na ifu opi na iti ihe egwu niile nke Devid, eze Izrel. **28** N'oge mmemme ọchuchụ aja ahụ, mmadu niile kporo isiala nye Chineke, mgbe ndị abụ na-abụ abụ, ndị opi na-afukwa opi ha. Ihe niile a nọ na-eme tutu ruo mgbe a chụsiri aja niile ahụ. **29** Mgbe ha chuchara aja ndị ahụ, eze na ndị niile nọ n'ebe ahụ gburu ikpere n'ala, kpokwaa isiala. **30** Eze Hezekaya na ndiisi ozi ya nyere iwu ka ndị Livayị bụọ ụfọdu n'ime abụ oma Devid, na nke Asaf onye amụma, maka iji ya too Onyenwe anyi. Ha mere otu a, kpokwaa isiala nye Chineke. **31** Emesia, Hezekaya siri, "Ugbu a unu edoola onwe unu nsọ nye Onyenwe anyi, bjanu nso, webatanu aja na onyinye ekele n'ime ulonso Onyenwe anyi." Ya mere, nzuko ahụ niile wetaara aja na onyinye ekele ha, ndi niile nwere mkpebi n'obi ha wetara aja nsure oku. **32** Onuogugu anu ulo niile ha wetara bu ndi a: iri oke ehi asaa, na nari ebule, na nari umu ebule abuo, ka e wetara maka aja nsure oku nye Onyenwe anyi. **33** Anu ndi e doro nsọ maka ichu aja di nari oke ehi isii na aturu na ewu di puku atọ. **34** Ma ndi nchujaja di ole na ole, ha apughikwa igba akpukpo anu niile ahụ maka aja nsure oku, n'ihì ya, umunne ha bu ndi Livayị nyeere ha aka tutu ruo mgbe ozi ahụ gwusiri, ruokwa mgbe e doro ndi nchujaja ndi ozọ nsọ. N'ihì na ndi Livayị nwere obi ziri ezi karija ndi nchujaja ido onwe ha nsọ. **35** Aja nsure oku bara uba, tinyere abua nke aja udo niile, na aja ihe onunu nke so aja nsure oku ndi a. O bu n'uzo di otu a ka e si weghachite ije ozi na ichu aja nke na-adi n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. **36** Hezekaya na ndi Juda niile nuriri onu n'ihì

ihe Chineke doziri nye ndi ya, n'ihì na ihe niile ndi a mere ngwangwa.

30 Hezekaya zigaara ndi Izrel na Juda niile ozi, degakwara ndi Ifrem na Manase akwukwo ikpo oku ka ha bia n'ulonso ukwu Onyenwe anyi di na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel. **2** Eze na ndiisi ya, na ndi nkpokota niile na Jerusalem kpebiri na Mmemme Ngabiga a ga-adi n'onwa nke abuo. **3** Ha enweghi ike ime ya n'oge e kwesiri ime ya n'ihì na otutu ndi nchujaja enwebeghi ike doo onwe ha nsọ n'onwa ahụ. Otu a kwa, ndi Izrel enwebeghikwa ike zukotaa na Jerusalem. **4** Eze na Izrel niile nwere otu mkpebi ime ya otu a. **5** Ha kpebiri ka e kwusaa n'ala Izrel niile site na Dan ruo na Biasheba ka onye obula bia na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye Onyenwe anyi, Chineke Izrel. Otutu mmadu n'Izrel esobeghi mee mmemme a dika e nyere ya n'iwu. **6** Ndị ọgba ọsọ weere akwukwo ozi sitere n'aka eze na ndi ozi ya jegharja n'Izrel na Juda niile dika ihe eze nyere n'iwu si: "Unu ndi Izrel, loghachikwutenu Onyenwe anyi Chineke Ebrahim, na Ajzik, na Jekob, ka o laghachikwute unu bu ndi eze Asirja na-emeribeghi. **7** Unu adikwala ka nna unu ha, na umunne unu ndi Izrel, ndi na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, bu Chineke nna nna ha, nke a mere o jiri were ha mee ihe iju anya, dika unu huru ya. **8** Unu abula ndi isiike dika ha, kama werenu onwe unu nye Onyenwe anyi. Biakwanu n'ulonso ya nke o doro nsọ ruo ebighi ebi. Fee Onyenwe anyi Chineke unu ofufe, ime ka iwe ya juru n'ebe unu no. **9** O buru na unu aloghachikwute Onyenwe anyi, o ga-eme ka e gosi umunna unu na umu unu a dotara n'agha obi ebere, meekwa ka ha site n'ebe e bugara ha loghachikwa. N'ihì na Onyenwe anyi Chineke unu bu onye obi ebere, na onye obioma; o gawkwaghi agbakuta unu azu, ma o buru na unu echegharja, loghachikwute ya." **10** Ya mere, ndi ogbo ọsọ ozi ahụ sitere otu obodo gaa obodo ozọ n'Ifrem, na Manase, o buladi ruo Zebulon. Ma ndi mmadu chiru ha ochi, kwaakwa ha emo. **11** Ma otu o di, ụfọdu ndi si n'ebo Asha na Manase, na Zebulon wedatara onwe ha ala, bia Jerusalem. **12** Ma aka Chineke dinyere ndi Juda inye ha otu obi, ime ihe eze na ndiisi ya nyere n'iwu, site n'okwu Onyenwe anyi. **13** Ya mere, otutu mmadu biara Jerusalem n'onwa nke abuo nke afọ ahụ, maka mmemme achicha ekoghi eko. **14** Ha niile jiri otu obi

bibie ụlọ arụsị Baal niile dị na Jerusalem, kùtuokwa ebe ịchụ aja na-esi isi ụtọ niile, buru ha niile bufuo ha na Ndagwurugwu Kidrōn. **15** N'abalị nke iri na anọ nke ọnwá abụọ ahụ, ndị mmadụ ahụ niile gburu atụrụ Mmemme Ngabiga ha. Nke a mere ka ihere mee ndị nchụaja na ndị Livayi. Ha mekwara ngwangwa doo onwe ha nsọ were aja nsure ọkụ bịa n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. **16** Ha niile guzokwara n'ọnọdụ ha dịka e dere ya n'iwu Mosis, onye nke Chineke. Ndị nchụaja fesara ọbara nke ndị Livayi bunyere ha n'aka, n'elu ebe ịchụ aja. **17** Ebe ọ bụ na ọtụtụ ndị so n'igwe mmadụ ahụ edobeghị onwe ha nsọ, ndị Livayi gbuuru ha atụrụ Mmemme Ngabiga n'ihu na ha adighị ọcha, ha apughikwa ido atụrụ ha nsọ nye Onyenwe anyị. **18** Ọ bụ ezie na ọtụtụ ndị sitere n'Ifrem, na Manase, na Isaka, na Zebulon edoghị onwe ha ọcha, ma ha sokwara rie oriri ngabiga ahụ, si otu a mebie ihe e dere n'iwu. Ma Hezekaya kpeere ha ekpere si, "Ka Onyenwe anyị onye dị mma gbaghara onye ọbụla **19** bụ ndị ji obi ha na-achọ Onyenwe anyị Chineke nke nna nna ha, ọ bụladị ma ọ bụrụ na ha adighị ọcha dịka iwu nke ebe nsọ si dị." **20** Onyenwe anyị nūrụ ekpere Hezekaya gwọkwa ha. **21** Ya mere, ndị Izrel ahụ niile ji ọñụ mee mmemme achịcha ekoghị eko ahụ na Jerusalem ụbọchị asaa. Ma ndị nchụaja na ndị Livayi ji abụ na ngwa egwu Onyenwe anyị too ya otuto ụbọchị ahụ niile. **22** Hezekaya ji ukwu dị mma gbaa ndị Livayi ume n'ihu ezi nghota ha nwere n'ijere Onyenwe anyị ozi. N'ime ụbọchị asaa ahụ niile, ha churụ aja udo, riekwa ihe ha ketara site n'aja niile a churụ. Ha tokwara Onyenwe anyị Chineke nna nna ha otuto. **23** N'ihu oke ọñụ ha niile nwere, ha kpebiri ime mmemme ahụ gaa n'ihu ụbọchị asaa ọzọ. **24** Hezekaya eze Juda, nyere nzukọ ahụ otu puku oke ehi, na puku atụrụ asaa. Ndị ozi eze niile nyekwara ha, otu puku oke ehi na puku atụrụ iri. Ọtụtụ ndị nchụaja dooro onwe ha nsọ. **25** N'oge ahụ kwa, oke ọñụ juputara n'obi ndị Juda niile, na n'obi ndị nchụaja na ndị Livayi, na n'obi ndị ọbịa, na ndị sitere ala Izrel bịa. **26** Oke ọñụ juputara na Jerusalem n'ihu na site n'oge Solomon nwa Devid, eze Izrel ruo n'oge a, e mebeghị mmemme dị otu a na Jerusalem. **27** Mgbe ahụ, ndị nchụaja na ndị Livayi guzoro gozie ọha mmadụ ahụ niile. Chineke nkwara ekpere ha site n'ebe obibi ya dị nsọ nke eluigwe.

31 Mgbe ihe niile a gwusiri, ndị Izrel bụ ndị nọ n'ebe ahụ pūrụ gaa n'obodo niile dị na Juda,

kurisie ogidi nsọ niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. Ha kwatūrụ ebe niile dị elu na ebe ịchụ aja niile dị na Juda, Benjamin, Ifrem na Manase. Mgbe ha lachara ha niile n'iyi, ndị Izrel niile laghachiri n'obodo nke aka ha nakwa n'ihe onye ọbụla nwere. **2** Hezekaya kenyekwara ndị nchụaja na ndị Livayi n'usoro iri ọrụ ha n'ụlọnsọ ukwu Chineke ụbọchị niile, maka ọrụ ịchụ aja nsure ọkụ na aja udo, na inye ekele, na ito Onyenwe anyị n'ọñụ ụzọ ama ebe obibi ya. **3** Eze nyekwara ụtụ nke ya site n'ihe nweta ya maka iji chụọ aja nsure ọkụ, nke ụtụtụ na abalị, ya na aja nsure ọkụ nke ụbọchị izuikwe niile na ọnwá ọhūrụ, na nke mmemme niile a kara aka a na-eme dịka ọ dị n'iwu Onyenwe anyị. **4** Ọ nyekwara ndị bi na Jerusalem iwu ka ha na-ewebatarara ndị nchụaja na ndị Livayi oke nke ruuru ha, ka ha nwee ike lebanye anya nke ọma n'iwu Onyenwe anyị. **5** Ngwangwa e kwusara okwu a, ụmụ Izrel niile wetara onyinye ha n'ebe ọ bara ụba. Ha wetara mkpūrụ mbụ nke ọka ha, na mmanya vaiñi ọhūrụ ha, na mmanụ oliv, na mmanụ añụ, na ihe omume niile nke ubi. Ha wetakwara n'ụba otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe niile ọzọ ha nwere. **6** Ndị Izrel na Juda niile bi n'obodo Juda bubatakwara otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke igwe ehi, na igwe ewu na atūrụ, na otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe nsọ niile edoro nsọ nye Onyenwe anyị bụ Chineke ha. Ha doro ha niile n'ukwu n'ukwu **7** Ha bidoro iwebata ihe ndị a site n'ọnwá nke atọ n'afọ ruo n'ọnwá nke asaa. **8** Mgbe Hezekaya na ndịisi ya bịa ruo ukwu ihe ndị ahụ niile, ha toro Onyenwe anyị, goziekwa ndị ya bụ Izrel. **9** Hezekaya juru ndị nchụaja na ndị Livayi banyere onyinye ndị ahụ e bubatarara. **10** Azaraya, onyeisi nchụaja, onye sitere n'ikwu Zadok zara si ya; "Lee, kemgbe ndị mmadụ malitere iwebata onyinye ha n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị o nwebeghị ihe korọ anyị. N'ezie, anyị nwere karịa, n'ihu na Onyenwe anyị agoziela ndị ya. Leekwa ihe dị ukwu ka fọdurụ." **11** Hezekaya nyere iwu ka e edozie ụlọ ịchikọba ihe n'ime ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị ahụ. Ha mekwara otu a. **12** Emesịa, ha jiri ikwesi ntụkwasị obi bubata onyinye ndị ahụ, na onyinye nke otu ụzọ n'ime ụzọ iri, na onyinye e doro nsọ, tifee ha n'aka Konanaya, onye Livayi. Shimei nwanne ya nwoke bụ onye na-esote ya. **13** Jehiel, Azazaya, Nahat, Asahel, Jerimot, Jozabad, Eliel, Ismakaya, Mahat na Benaya, bụ ndị nlekota ọrụ ndị nọ n'okpuru Konanaya na Shimei nwanne ya. Ndị a niile bụ ndị eze Hezekaya na Azaraya onye nlekota

ulónsọ ukwu Chineke họtara. **14** Kore nwa Imna, onye Livayi, onye bukwa onye na-elekota ọny ụzọ ama dị n'ọwụwa anyanwụ, ka e tinyere ọny ileketa onyinye afọ ofufu niile e wetaara Chineke. Ọ bụ ya nwekwa ọny ikesa onyinye ndi ahụ niile e bubataara Onyenwe anyi ha na onyinye ndi ọzọ e doro nsọ. **15** Ndi na-enyere ya aka bụ Eden, Miniamin, Jeshua, Shemaya, Amaraya na Shekanaya. Ha na-eke onyinye ahụ nye ndi nchujaja niile n'obodo ahụ, onye ukwu na onye nta, dika usoro iru ọny ha si di. Ha ji ikwesi ntukwasị obi na-enyere ya aka. **16** Ozokwa, ndi ikom niile si n'ezinaulo ndi nchujaja, ndi gbara site n'afọ atọ gbago, ndi aha ha di n'akwukwo usoro omumu, bụ ndi na-arụ ọny n'ulónsọ ukwu Onyenwe anyi, na-eketa oke ihe oriri ha na-eri mgbe ọbula ha bjara iru ọny dika usoro ọny ha si di. **17** Ha na-ekenye ndi nchujaja niile e dere aha ha n'akwukwo usoro omumu, kenyekwa ndi Livayi niile gbara site iri afọ abuo gbago ihe oriri dika usoro ọny ha si di. **18** Ndi na-esokwa keta oke ndi a bụ umuntakiri, na ndi inyom, na umu ndi ikom na ndi inyom na-etolite etolite, bụ ndi niile e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu. Ndi a bụ ndi kwesiri ntukwasị obi n'ido onwe ha nsọ. **19** A họtara ufodu ndi ikom ndi ọny ha bụ ike nri nye ndi nchujaja niile bụ umu umu Eron. Ndi nchujaja a na-ekwu ihe banyere ha n'ebe a bụ ndi ahụ bi n'ala ubi nke gbara obodo ndi nchujaja gburugburu, maobu ndi bi n'obodo ndi ọzọ. Ndi a bukwa ndi e dere aha ha niile n'akwukwo usoro omumu ndi Livayi. **20** Ndi a bụ ihe ndi Hezekaya mere n'ime juda niile, ọ na-eme ihe di mma, na nke ziri ezi, n'ikwesị ntukwasị obi n'ihu Onyenwe anyi bụ Chineke ya. **21** N'ime ihe niile o mere, nke metutara ije ozi nke ulo ukwu Chineke, na idebe iwu niile na ukpuru niile Onyenwe anyi nyere, Hezekaya ji obi ya niile gbasoo Chineke. O jikwa obi ya niile jee ozi niile o jere. Nke a mekwara ka ihe gaara ya nke oma.

32 Mgbe Hezekaya ji ikwesi ntukwasị obi rucha ọny ndi a niile, Senakerib bụ eze Asirja, bjara n'ime juda megide ya. Ọ nochibidoro obodo niile nke e wusiri ike, na-eche na ọ ga-emi ha nye onwe ya. **2** Mgbe o doro eze anya na Senakerib bjara ka o buo agha megide Jerusalem, **3** Hezekaya mere ngwangwa kpokota umu eze niile na ndisi agha ya. Mgbe ha zokotara, ha kpebiri iwuchi isi iyi ahụ niile na-esi n'azu obodo na-asoputa. Ha mekwara otu a. **4** Ha kpokotara otutu ndi ọny, ndi gara gbochie isi iyi niile,

mee ka mmiri gharakwa isoputa n'ala ahụ niile. Ha mere nke a n'ihu na ha achoghị ka eze ndi Asirja na ndi agha ya nweta mmiri ha ga-anu mgbe ha bjarruru ibuso Jerusalem agha. **5** Hezekaya wuzikwara mgbidi obodo ahụ, wusie ha ike n'ebe niile ọ na-ada ada. O wukwara mgbidi ọzọ gburugburu mgbidi nke ochie ahụ. O wusikwara ebe siri ike nke Milo di n'obodo Devid ike, kpukwa otutu ngwa agha na ọta. **6** O tinyere ndi agha niile nọ n'obodo ahụ n'okpuru ndisi agha na-achi ha, mee ka ha niile zokota n'onu ụzọ ama nke obodo. N'ebe ahụ ka ọ nọ gwa ha okwu si ha, **7** "Dirinu ike, unu adakwala mba. Unu atula ujo maobu daa mba n'ihu eze Asirja na usuu ndi agha ya, n'ihu na onye dinyeere anyi ka ya ike. **8** Ihe nonyere ya bụ ogwe aka nke anu ahụ, ma nke nonyere anyi bụ Onyenwe anyi, Chineke anyi, inyere anyi aka na ibu agha anyi niile." Okwu a, nke Hezekaya bụ eze juda kwuru, mere ka ndi juda nwee agbamume. **9** Mgbe e mesiri, mgbe Senakerib eze Asirja na ndi agha ya niile nochibidoro Lakish, o zipuru ndi ọny ya gaa Jerusalem, ka ha jiri ozi a gaa maka Hezekaya, bụ eze juda na ndi juda niile ndi nọ n'ebe ahụ: **10** "Nke a bụ ihe Senakerib, bụ eze Asirja siri: Ọ bụ na ginị ka ntukwasị obi gi dabere, mere i ji nogidesie ike na Jerusalem n'onodu nochibido a? **11** Mgbe Hezekaya na-asi, 'Onyenwe anyi bụ Chineke anyi ga-azoputa anyi site n'aka eze Asirja,' ọ bụ aghugho ka ọ na-aghọ unu. Ọ na-eduhie unu, na-achọ ka unu nwuo n'agu nakwa akpiri ikpo nku. **12** Ọ bughị Hezekaya na onwe ya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asi juda na Jerusalem, 'Unu aghaghị ikpo isiala n'otu ebe ichu aja, chukwa aja n'elu ya?' **13** "Unu amaghị ihe mu na nna m ha bụ ndi bu m uzo chia mere ndi ala ọzọ? Chi niile nke mba ndi ahụ niile ha nwere ike zoputa ala ha site n'aka m? **14** Ọ bụ onye n'etiti chi niile nke mba ndi a niile, bụ ndi nna nna m ha bibiri, naputarala ndi ya site n'aka m? Anaa ka chi unu ga-esi zoputa unu site n'aka m? **15** Unu ekwela ka Hezekaya duhie unu, rafuokwa unu otu a. Unu ekwenyekwarala ya, n'ihu na ọ dighi chi obula maobu nke mba obula maobu alaeze obula puru inaputa ndi ya site n'aka m maobu n'aka nna m ha. Ka ọ buruzie chi unu ga-abu nke ganaputa unu site n'aka m!" **16** N'uzo di otu a ka ndi ozi Senakerib ahụ ji leda Onyenwe anyi Chineke, na Hezekaya anya kwuokwa okwu mkpari megide ha. **17** Emesja, Senakerib dekwara akwukwo mkpari ndi

ozo, nke o no n'ime ya kwuluo Onyenwe anyi Chineke Izrel, na-asi, "Dika chi ndi ala ozo niile enweghi ike zoputa ndi ha site n'aka m, otu a kwa, Chineke nke Hezekaya apughikwa izoputa ndi ya site n'aka m." 18 Mgbe ahụ, ha ji oke olu kpokuo ndi Jerusalem, bu ndi no na mgbidi ahụ n'asụsụ Hibru, imenye ha egwu nakwa ime ka ụjọ tujọ ha, ka ha nwee ike were obodo ahụ. 19 Ha kwuru okwu ojoo di iche iche banyere Chineke nke Jerusalem, dika ha si kwuo megide chi niile nke ndi ozo di n'ụwa, bu oru aka mmadu. 20 Mgbe ahụ, Hezekaya bu eze, na Aizaya onye amuma, nwa Emoz, kpokuru Chineke nke eluigwe n'ekpere. 21 Onyenwe anyi zipuru otu mmuo ozi, onye gara tigbuo ndi agha niile bu dike, ndi ochiagha na ndisi niile no n'omuma ulo ikwu nke eze Asirja. Ya mere, Senakerib ji oke ihere laghachi n'ala ya. Ma mgbe o gara n'ulo chi ya, ufodu n'ime umu ya ndi ikom, ndi bu anu ahụ na obara ya, were mma agha gbuo ya n'ebe ahụ. 22 Otu a ka Onyenwe anyi si zoputa Hezekaya na ndi Jerusalem, site n'aka Senakerib eze Asirja, na sitekwa n'aka ndi iro ya ndi ozo. Udo dikwara n'ala ya niile. 23 Site n'oge ahụ, Hezekaya ghoro eze a maara aha ya na mba niile di Juda gburugburu. Otutu mmadu bidokwara ibutere Onyenwe anyi onyinye di iche iche na Jerusalem. Hezekaya n'onwe ya nwetakwara onyinye nke ya. 24 Ma n'oge ahụ, Hezekaya rjara orja, ruo na o gaara anwu. Ma o kpere ekpere rjo Onyenwe anyi ka o gwoo ya. O zara ekpere ya, gosikwa ya ihe iribama di ebube. 25 Ma Hezekaya ejighi obi ya niile kelee Chineke ekele n'ihu na nganga batara ya n'obi. Nke a mere ka iwe wee Onyenwe anyi megide ya na ndi Jerusalem na Juda. 26 Mgbe Hezekaya na ndi Jerusalem wedara onwe ha n'ala, iwe Onyenwe anyi dajuru n'ebe ha no, o takwaghi ha ahuru n'oge niile ahụ Hezekaya di ndu. 27 Ya mere, Hezekaya ghoro eze bara ogaranya, burukwa onye a na-asopuru. O wuru ulokwu maka ichebe olaocha ya na olaedo, na nkume di oke onuhaja, na uda na-esi isi utu, na ota na efere olaedo ya. 28 O wukwara otutu ulo ozo ebe a na-echebe oka, na mmanya vaini ohuru, na mmanu oliv. O wukwara ulo anumanu maka otutu igwe ewu na aturu ya. 29 O wukwara otutu obodo nta di iche iche, nweekwa otutu igwe anu ulo, na igwe ehi, n'ihu na Chineke mere ka o baa uba. 30 Hezekaya bukwa onye gbochiri mmiri iyi Gaihon n'akuku elu elu ya, gwuo olulu ebe mmiri ahụ si sogharja na-asobata n'akuku odida anyanwu nke obodo Devid. Ihe niile o mere

gaara ya nke oma. 31 Ma mgbe ndi ozi nke ndi na-achi Babilon zitere ka ha juo ya banyere ihe ebube ahụ nke mere n'ala ahụ, Chineke hapuru ya i nwalee ya, ka o mara ihe niile di ya n'obi. 32 Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Hezekaya, na oru ebere niile nke o ruru ka edere n'akwukwo ohu onye amuma bu Aizaya, nwa Emoz, dikwa n'akwukwo akuko ndi eze Juda na Izrel niile. 33 Hezekaya sooro ndi nna nna ya dinaa n'onwu, e lie ya n'ugwu n'ebe ili ndi nna nna Devid di. Ndi Juda niile na ndi niile bi na Jerusalem kwanyere ya ugwu n'onwu ya. Manase nwa ya ghoro eze n'onodu ya.

33 Manase gbara afọ iri na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiru iri afọ ise na ise na Jerusalem. 2 O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi, site n'igbaso ihe aru niile nke ndi mba ozo bi n'ala ahụ na mbu mere, bu ndi Onyenwe anyi chupuru n'ihu ndi Izrel. 3 O wughariri ebe di elu niile nke nna ya Hezekaya kwadara, o wukwara ebe ichu aja di iche iche nke Baal, pjakwa ogidi Ashera di iche iche. O kporo isiala nye usuu ihe niile nke di na mbara eluigwe feekwa ha ofufe. 4 O wuru ebe ichu aja di iche iche, n'ime ulonso Onyenwe anyi, nke Onyenwe anyi, kwuru okwu banyere ya, si, "Aha m ga-adigide na Jerusalem ruo mgbe ebighi ebi." 5 O wuru ebe ichu aja nye usuu ihe niile di na mbara eluigwe n'ogige abuo di n'ulonso Onyenwe anyi. 6 O jikwa umu ya chuo aja n'ime oku na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. O gbara aja, taa amusu, choo osisa n'aka ndi mgbaasi, juta ase n'aka ndi na-aju mmuo ojoo ase, ya na ndi dibia afa mekokwara ihe. O mere ihe di njo n'ebe o di ukwu n'anya Onyenwe anyi si otu a kpasuo iwe ya. 7 O were oyiya apiri api nke o mere debe n'ime ulonso Chineke, nke Chineke gwara Devid na nwa ya Solomon okwu si, "N'ulonso a na n'ime Jerusalem, nke mu onwe m hoputara site n'ebo niile nke Izrel, ka m ga-akpokwasi Aha m ruo mgbe ebighi ebi. 8 Ma agaghi emekwa ka ukwu ndi Izrel hapu ala ahụ nke m kenyere nna nna unu, naani ma o buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n'iwu banyere iwu niile, ukpuru niile na ntuziaka niile m nyere site n'aka Mosis." 9 Ma Manase duhiere Juda na ndi Jerusalem, mee ka ha mee ihe di njo karja nke ndi mba niile ndi Onyenwe anyi lara n'iyi site n'ihu ndi Izrel. 10 Onyenwe anyi gwara Manase na ndi ya okwu, ma ha egeghi ntị. 11 N'ihu ya, Onyenwe anyi mere ka ndi ochiagha nke eze

ndị Asirjā bja buso ha agha, bụ ndị jidere Manase, gbanye ya nko igwe n'imi, were ụdọ bronz kee ya agbụ, kpọrọ ya laa Babilon. 12 N'oge ahụ ka anya doro Manase. O wedara onwe ya ala nke ukwu, rịọ amara site n'aka Onyenwe anyị Chineke nna nna ya. 13 Onyenwe anyị nūrū arirīọ ya mee ya ka ọ lōtakwa n'alaeze ya na Jerusalem. Mgbe ahụ, Manase matara na Onyenwe anyị bụ Chineke n'ezie. 14 Ọ bụ n'oge a ka o wughachiri mgbidi nke abụọ gburugburu obodo Devid, na mgbidi dī n'odīda anyanwū iyi Gaihon na ndagwurugwu Kidron. Site n'ebe ahụ, o wuru ya ruo n'ọnụ ụzọ ama Azụ, na gburugburu ugwu Ofel ebe o wuliri ya elu. O dokwara ndịisi agha ya n'obodo niile e wusiri ike dī na Juda. 15 O wezugara chi ndị mba ọzọ niile, wepụkwa oyiyi ahụ o tinyere n'ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị, kūtuo kwa ụlọ arụsị o wuru n'ugwu ụlonsọ, na ndị nke o wuru na Jerusalem. O sitere n'obodo bufuo ha. 16 Emesjā, o wughariri ebe ichu aja Onyenwe anyi dī n'ụlonsọ ukwu Chineke, chụọ aja udo na aja ekele n'elu ya. O nyekwara ndi Juda niile iwu si ha fee Onyenwe anyi Chineke nke Izrel ofufe. 17 Ma ụfọdụ ndi Juda nọgidekwara na-achụ aja n'ugwu, maọbụ naani Onyenwe anyi Chineke ha ka ha na-achuru aja ndi a. 18 Ma banyere ihe ndi ọzọ niile mere n'oge ọchichị Manase na ekpere nke o kpeere Chineke ya, na okwu niile ndi ọhụ gwara ya n'aha Onyenwe anyi, bụ Chineke nke Izrel, ka e dere n'akwukwọ akukọ ihe e mere n'oge ndi eze Izrel niile. 19 Ekpere ya, na ọsisa Chineke zara ya, na mmehie ya niile, na-ekwesighi ntukwasị obi ya, na ebe niile o wuru ụlọ arụsị n'elu ugwu, na ebe ọ manyere ogidi arụsị Ashera, na arụsị ndi ọzọ, tupu o weda onwe ya ala, ka e dere n'akwukwọ akukọ ndi amuma. 20 Manase sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ulọeze ya. Amon, ọkpara ya, nọchiri ya. 21 Amon gbara iri afọ abụọ na abụọ mgbe ọ malitere ibụ eze. Ọ chiri afọ abụọ na Jerusalem. 22 O mere ihe dī njo n'anya Onyenwe anyi dika nna ya Manase mere. Amon kpọrọ isiala, chụkwa aja nye arụsị niile, nke Manase mere. 23 Ma o wedaghi onwe ya ala n'ihu Onyenwe anyi dika Manase nna ya mere. Kama Amon gara n'ihu mee ka ikpe omuma ya mubaa. 24 Ndi na-ejere Amon ozi gbara izu megide ya, ha gburu ya n'ime ulọeze ya. 25 Mgbe ahụ, ndi ala ahụ gburu ndi niile ahụ gbara izu megide eze Amon. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'onodu ya.

34 Josaya gbara afọ asatọ mgbe e mere ya eze. Ọ chiri iri afọ atọ na otu na Jerusalem. 2 O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, gbasookwa ụzọ niile nke nna nna ya Devid, o sighi n'uzọ a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe. 3 N'afọ nke asatọ nke ọchichị ya, mgbe ọ ka bụ okorobia, o bidoro iji obi ya niile na-achọ Chineke nke nna ya Devid. N'afọ iri na abụọ nke ọchichị ya, ọ malitere ime ka Juda na Jerusalem dī ọcha site n'iwuzuga ebe ichu aja niile dī elu, na ogidi Ashera niile, na arụsị a piri api na nke a kpuru akpu niile. 4 N'ihu ya o mere ka a kwatuo ebe ichu aja Baal n'ike. Ọ kudara ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi uto dī n'elu ebe ichu aja Baal ndi ahụ, tijisie ogidi Ashera niile, na arụsị na oyiyi niile. Ọ kujasiri ha niile, kpokoro ha ghasaa ha n'elu ili ndi na-efe ha. 5 Ọ kporo okpukpu ndi nchujaja ahụ oku n'elu ebe ichu aja arusi ha, si otu a mee ka Juda na Jerusalem dī ọcha. 6 N'obodo ndi Manase, na Ifrem na Simion, ruo na Naftali, na mkpomkpo ebe ha niile gburugburu. 7 O tituru ebe ichu aja nke arusi niile na ogidi arusi Ashera, gwepia arusi ndi a niile dika ntụ. Otu a ka o mere n'ala Izrel niile tupu ọ laghachi Jerusalem. 8 N'afọ nke iri na asatọ nke ọchichị Josaya, mgbe o mere ka ala ahụ na ulonsọ dī ọcha, o zigara Shefan nwa Azalaya, Maaseia onye na-achị obodo, na Joa nwa Joahaz, onye na-edekọ akukọ, ka ha wuzie ulonsọ Onyenwe anyi, bụ Chineke ya. 9 Ha jekwuru Hilcaya onyeisi nchujaja nye ya ego nke e webatara n'ulonsọ Chineke, nke ndi Livayi bụ ndi na-eche onu ụzọ nakotara site n'aka ndi Manase na Ifrem, na ndi niile foduru n'Izrel, na sitekwa n'aka ndi Juda na Benjamin, na ndi niile bi na Jerusalem. 10 Mgbe ahụ, ha nyefere ya n'aka ndi ikom ahoputara maka ilekota oru n'ulonsọ Onyenwe anyi. Ndi ikom a kwuru ndi oru ruziri ma mezie ulonsọ ahụ ugwọ. 11 Ha nyekwara ndi okpo ntu na ndi na-ewu ulọ ego iji zuta nkume a wara awa, osisi iji mee ihe njikota na osisi ikwado ulọ, maka iji ruzie ulọ a nke ndi eze Juda hapuru ka ọ dakasia. 12 Ndi oru a ruru oru ha n'ikwesi ntukwasị obi. Ndi nlekota ha bụ ndi Livayi ndi a: Jahat na Obadaya ndi si n'ikwu Merari, na Zekaraya na Meshulam ndisi n'ikwu Kohat. Ndi Livayi ndi ọzọ, ndi bụ ndi nwere nghota n'iti ngwa egwu dī iche iche 13 ka e mere ndi nlekota ndi na-ebu ibu. Ha lekotakwara ndi niile ruru oru dī iche iche. Ufodu n'ime ndi Livayi ndi a bụ ndi ode akwukwọ na ndi na-edekọ ihe, na ndi na-eche onu ụzọ nche. 14 Mgbe ha na-eweputa

ego anabatara n'ụlọnsọ Onyenwe anyị, Hilkaya onye nchụaja chọtara akwụkwọ Iwu Onyenwe anyị, bụ nke o nyere site n'aka Mosis. **15** Hilkaya sịrị Shefan ode akwụkwọ, "Achọtala m Akwụkwọ Iwu n'ime ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị." O nyere ya Shefan. **16** Mgbe ahụ, Shefan buuru akwụkwọ ahụ wegara ya eze, gwa ya sị, "Ndị ozi gi na-eje ozi ha dika ihe niile i tinyere ha n'aka si di. **17** Ha enyefela ego niile nke di n'ụlọnsọ Onyenwe anyị n'aka ndị nlekọta orụ, na ndị orụ." **18** Emesịa, Shefan ode akwụkwọ gwara eze okwu ozo sị ya, "O nwere akwụkwọ Hilkaya nyere m." Shefan weputara ya guo ya na ntị eze. **19** Mgbe eze nuru ihe niile e dere n'akwụkwọ iwu ahụ, o dọwara uwe ya. **20** O nyere Hilkaya, Ahikam nwa Shefan, Abdon nwa Maika, Shefan ode akwụkwọ na Asaya, bụ onye orụ eze, iwu, sị ha, **21** "Gaanu juta Onyenwe anyị ase, n'isi m na n'isi ndị fọdurụ n'Izrel na Juda, banyere ihe niile e dere n'akwụkwọ a bụ nke achọtara. N'ih na onuma Onyenwe anyị di ukwu bụ nke a wụkwasiri anyị, n'ih na ndi bu anyi ụzọ edebeghi okwu nke Onyenwe anyi, ha agbasoghi ihe niile e dere n'ime akwukwo a banyere anyi." **22** Ya mere, Hilkaya na ndi ahụ eze zipuru ya na ha, jekwuuru Hulda, onye amuma nwanyi, onye bu nwunye Shalum, nwa Tokhat, nwa Hasra. Onye nlekota ebe a na-edebe uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru oheru. **23** O siri ha, "Otu a ka Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, kwuru: Gwanu nwoke ahụ ziri unu ka unu bjakwutem, si **24** 'Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ga-adakwasị ebe a na ndi niile bi n'ime ya, obubu onu niile e dere n'ime akwukwo a, bu nke a guputara n'ihu eze Juda. **25** N'ih na ha ajula m, gbakuta mazu, chuo aja nsure oku na-esi isi utu nye chi ndi ozo, kpasuo m iwe site na ihe niile nke aka ha meputara, a ga-awukwasị iwe m n'ebe a, o gaghi akwusikwa.' **26** Gwanu eze Juda, onye ahụ zitere unu ijuta ase site n'onu Onyenwe anyi si ya, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndi ahụ i nuru. **27** N'ih na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihu Chineke, mgbe i nuru ihe o kwuru megide ebe a na ndi bi n'ime ya, n'ih na i wedara onwe gi n'ala n'ihu m, ma dowaakwa uwe gi, bekwaa akwa n'ihu m. Mu onwe m anula, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **28** Ugbu a, aga m achikota gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghi ahụ mbibi nke m ga-eme ka o bjakwasị ebe a na ndi bi n'ime ya.'" Ha laghachiri inye eze osisa ya. **29** Mgbe

ahụ, eze kporo ndi okenye Juda na Jerusalem niile. **30** O gara n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi, ya na ndi ikom Juda niile, ndi niile bi na Jerusalem, na ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi mmadu niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. O guputara na ntị onye obula okwu niile si n'akwukwo ogbugba ndu ahụ, bụ nke achọtara n'ime ụlọnsọ Onyenwe anyi. **31** Eze guzoro n'akuku ogidi, kwee nkwa n'ihu Onyenwe anyi, igbaso Onyenwe anyi, na idebe iwu ya na ukpuru ya niile, na jji obi ya niile, na mkpuruobi ya niile rube isi n'okwu ogbugba ndu ahụ e dere n'akwukwo ahụ. **32** O mekwara ka ndi niile no na Jerusalem na Benjamin kwee Onyenwe anyi otu nkwa ahụ. Ndi niile bi na Jerusalem mezuwara ihe ndi a dika ogbugba ndu Chineke, bu Chineke nna nna ha si di. **33** Josaya sitere n'ala niile bu nke ndi Izrel wezuga ihe aru niile bu arusi, o mere ndi niile no n'Izrel n'oge ahụ ka ha fee Onyenwe anyi bu Chineke ha. N'ubochi ndu ya niile, ha esiteghi n'iso Onyenwe anyi, bu Chineke nke nna nna wezuga onwe ha.

35 Josaya mere Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi na Jerusalem n'ubochi iri na ano nke onwa mbu n'afu. Ha gburu aturu Mmemme Ngabiga n'ubochi ahụ. **2** O debekwara ndi nchujaja n'ime ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi, gbaa ha ume ka ha bidokwa iru oru ha. **3** O siri ndi Livayi, bu ndi e doro nsọ nye Onyenwe anyi, ndi na-emekwa ka ndi Izrel ghota ihe, "Donyenu igbe nsọ ahụ n'ụlọnsọ ukwu ahụ Solomōn, nwa Devid, bu eze Izrel wuru. Unu ekwesikwaghi i na-ebughari ya n'ubu unu ozo. Ugbu a jeerenu Onyenwe anyi Chineke unu, na ndi ya Izrel ozi. **4** Kwadoonu onwe unu n'usoro ezinaulo unu n'otu n'otu, dika ntuziaka ihe Devid, eze Izrel dere n'akwukwo si di, ya na nke Solomōn nwa ya si dikwa. **5** "Werenu onodu n'ebe nsọ unu na otu ndi Livayi, maka nkewa nke ezinaulo nna nna unu ha si di, bu ikwu ndi Izrel, ndi na-abughi ndi nchujaja. **6** Gbuonu aturu ngabiga ndi ahụ, doonu onwe unu nsọ, doziekwaranu umunna unu ndi Izrel aja ha, ime dika ihe Onyenwe anyi nyere Mosis n'ihu si di." **7** Josaya nyere ndi niile no n'ebe ahụ onyinye igwe ewu na aturu onugugu ya di iri puku ato, nke ha ga-eji chuo aja Mmemme Ngabiga. O nyekwara ha puku oke ehi ato site n'aku eze. **8** Ndiisi ya nyekwara ndi nchujaja na ndi Livayi onyinye afu ofufu. Otu a kwa, Hilkaya na Zekaraya, na Jehiel, ndi na-elekota ụlọnsọ Chineke nyere ndi nchujaja puku ewu na aturu

abuḡ na narị isii, nyekwa ha narị oke ehi atḡ, maka iji chḡḡ aja Ngabiga. **9** Ndị bu ndi ndu n'ebo Livayị aha ha bu Konanaya, na Shemaya, na Netanel, na nwanne ya Hashabaya, na Jeiel, na Jozabad, nyere ndi Livayị puku ewu na aturu ise, na narị oke ehi ise maka iji ha chḡḡ aja Ngabiga. **10** Mgbe e dozichara usoro ije ozi ahụ niile, ndi nchujaja weere onodu ha, ha na ndi Livayị n'oke oru ha n'usoro dika eze nyere n'iwu. **11** Mgbe ahụ ndi Livayị gburu aturu ngabiga ahụ niile, were obara ha nye ndi nchujaja. Ha fesara ya n'ebe ichu aja mgbe ndi Livayị no na-agba anu ndi ahụ akpukpo. **12** Ha kenyere ezinaulo obula anu ndi ahụ niile ka ha jiri nke ha ketara chḡḡ aja nsure oku nye Onyenwe anyi n'usoro dika e dere n'ime akwukwo Mosis. Otu a ka ha mekwara banyere ehi ndi ahụ. **13** Otu a kwa, dika e dere ya n'iwu Mosis, ha huru anu aja ngabiga ahụ n'oku, sie aja ndi di nsu n'ite, buputa ha ngwangwa kee ha ndi mmadu niile. **14** Emesja, ha kwadooro onwe ha ihe, ma kwadokwara ndi nchujaja, n'ih na ndi nchujaja, bu umu Eron, nori na-achu aja nsure oku na abuba anu ruo abali. Ya mere, ndi Livayị ji kwadoro onwe ha ma kwadokwara ndi nchujaja, bu umu Eron ihe. **15** Ndị ikwu Asaf ndi a, bu ndi na-abu abu, nokwa n'onodu ha n'usoro dika ihe Devid, na Asaf, na Heman, na Jedutun onye amuma eze nyere n'iwu. Ndị na-eche nche n'onu uzọ ama ahapughi onodu ha, n'ih na ndi Livayị ibe ha doziri ihe debere ha. **16** Ya mere, e doziri ofufe niile nke Onyenwe anyi n'otu ubochi ahụ, maka ime Mmemme Ngabiga na ichu aja nsure oku niile n'ebe ichu aja Onyenwe anyi, dika eze Josaya nyere n'iwu. **17** Ndị Izrel bu ndi no n'ebe ahụ mere Mmemme Ngabiga n'oge ahụ, meekwa mmemme achicha ekoghi eko ubochi asaa. **18** E mebeghi Mmemme Ngabiga n'udi a n'Izrel, site n'ubochi Samuel onye amuma, o nwebekwaghi eze Izrel obula nke merela mmemme a dika Josaya mere, ya na ndi nchujaja, ndi Livayị na ndi Juda niile na ndi Izrel niile bu ndi no n'ebe ahụ tinyere ndi Jerusalem. **19** O bu n'afu nke iri na asato nke ochichi Josaya, ka e mere Mmemme Ngabiga a. **20** Emesja, mgbe Josaya hazisiri ihe n'ulonso ahụ, Neko eze Ijpt bgagoro iga buo agha na Kakemish, nke di n'akuku osimiri Yufretis. Mgbe ahụ, Josaya pukwara izute ya n'agha. **21** Ma Neko zipuru ndi ozi biara zie Josaya ozi, si ya, "Olee esemokwu di ugbu a n'etiti mu na gi, gi eze Juda? O bughị ibuso gi agha ka m biara, kama o bu naani ulo mu na ha no n'agha. Chineke siri m ka

m mee ngwa; ya mere, egbochikwala Chineke onye nonyeere m, ka o ghara iji iwe bibie gi." **22** Ma Josaya esiteghi n'ebe o no chigharia, kama o nwoghariri onwe ya, ka a ghara imata onye o bu, maka iga buso ya agha. O geghikwa nti na okwu ahụ eze Neko kwuru nke si n'aka Chineke bia, kama o puru ibuso ya agha n'ala Megido. **23** Ma mgbe ndi n'agba uta gbatarara eze, bu Josaya uta, eze gwara ndi ozi ya si, "Bupunu m, n'ih na emeruala m ahụ n'ebe o di ukwu." **24** Ya mere, ha sitere n'ugbo agha ya bulie ya bubanye ya n'ime ugbo agha ozo, bulata ya na Jerusalem, ebe o no nwuo. E liri ya n'ili nna nna ya ha, ndi Juda na Jerusalem niile ruuru ya uju. **25** Jeremaya buuru Josaya abu akwa, ruo taa ndi ikom na ndi inyom na-abu abu a iji na-echeta Josaya. Nke a ghoro omenaala n'Izrel, e dekwara ya n'akwukwo abu akwa di iche iche. **26** Ihe ndi ozo niile Josaya mere, na oru ebere niile o ruru n'usoro ihe e dere n'iwu Onyenwe anyi, **27** na akuko ndu ya site na mmalite ruo n'ogwugwu, ka e deputara n'akwukwo akuko ndi eze Izrel na Juda.

36 Ndị ala ahụ kporo Jehohaz, nwa nwoke Josaya mee ya eze na Jerusalem, n'onodu nna ya. **2** Jehohaz gbara iri afu abuo na ato mgbe o bidoro ichi, ma o chiru na Jerusalem onwa ato. **3** Eze Ijpt chudara ya site n'ochichi na Jerusalem, kwagide ndi Juda ka ha tuora ya utu narị talenti olaocha na otu talenti olaedo. **4** Eze Ijpt mere Eliakim, otu nwanne Jehohaz, eze ndi Juda na Jerusalem. O gughariri aha Eliakim ka o buru Jehoiakim. Ma Neko duuru Jehohaz nwanne nwoke Eliakim gaa Ijpt. **5** Jehoiakim gbara iri afu abuo na ise mgbe o malitere ibu eze. O chiru afu iri na otu na Jerusalem. O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi Chineke ya. **6** Nebukadneza eze Babilon busoro ya agha, jiri udo bronz kee ya agbu, n'ih i duru ya gaa Babilon. **7** Nebukadneza bukukwara efere na iko olaedo di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, buru ha gaa buba ha n'uloeze ya di na Babilon. **8** Akuko ozo niile gbasara ochichi Jehoiakim, na banyere ihe aru niile o mere, na ihe niile a choputara megide ya, ka e dere n'akwukwo akuko ndi eze Izrel na Juda. Jehoiakin nwa ya ghoro eze n'onodu ya. **9** Jehoiakin gbara afu iri na asato mgbe o malitere ibu eze, o chiru naani onwa ato na abali iri na Jerusalem. O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi. **10** Emesja, n'afu nke ozo ya, Nebukadneza ziri ozi mee ka akporo ya, na otutu ihe ndi di oke onuahia sitere n'ulonso ukwu Onyenwe

anyị, bulaa ha Babilōn n’oge a. O mere nwanne nna Jehoiakin bụ Zedekaya, eze Juda na Jerusalem. **11** Zedekaya gbara iri afọ abụọ na otu mgbe e mere ya eze. Ọ chiri afọ iri na otu na Jerusalem. **12** O mere ihe jorọ n’anya Onyenwe anyị Chineke ya, o wedaghi onwe ya ala nara ndumodu Jeremaya bụ onye amuma, onye na-ekwu okwu nke Onyenwe anyị. **13** Ọzokwa, o nupuru isi megide eze Nebukadneza, onye mere ka ọ n’ụọ iyi n’aha Chineke. Ọ ghoro onye isiike, onye mechiri obi ya, jụ ichigharịkwute Onyenwe anyị, Chineke Izrel. **14** N’ime ka ihe di n’ọ karịa, mmadu niile, tinyere ndi ndu n’etiti ndi nchujaja, nogidere buru ndi na-ekwesighi ntukwasị obi, site n’igbaso omenaala ruru aru nke mba niile gbara ha gburugburu. Ha meruru ulonso Onyenwe anyi, nke o doro nsọ n’ime Jerusalem. **15** Onyenwe anyi, Chineke nna ha, sitere n’onu ndi amuma ya gwa ha okwu mgbe na mgbe, ido ha aka na nti. O mere nke a n’ihi na o nwere obi ebere n’ebe ha no, na n’ebe ulonso ukwu ya di. **16** Ma ha kwara ndi amuma Chineke ndi a emo, lejia okwu Chineke ha wetara anya, chia amuma ha buru ochi, tutu ruo mgbe ha kpasuru onuma Onyenwe anyi megide ndi ya, ruo mgbe ihe obula na-adighikwa nke puru igbochi ngosiputa oke onuma a. **17** Ya mere, o welitara eze Kaldia imegide ha, bu onye ji mma agha gbuchapu umu okorobia ha n’ulo ebe nsọ ha. O nweghikwa omijiko n’ebe umu okorobia, maobu umu agbogho di, ndi okenye maobu ndi nri nri. Chineke weere ha niile nyefee ha n’aka Nebukadneza. **18** O sitere n’ulonso ukwu Chineke kpokoro ihe niile di n’ime ya, ma ihe ukwu ma ihe nta, tinyere aku niile di n’ime ulonso Onyenwe anyi, na n’uloze, na n’ulo ndiji ozi eze buru ha gaa Babilon. **19** Ha sunyere ulonso Chineke oku, kwatukwa mgbidi Jerusalem. Ha sunyere uloze niile oku, mebikwaa ihe niile ndi bara uru di n’ime ya. **20** Ha buuru ndi foduru, bu ndi niile gbanariri mma agha, gaa Babilon, ha ghoro ya, ghokwara umu ya ndi nochiri anya ya, ndi ohu, tutu ruo mgbe ehiwere alaeze Peshia. **21** Ala ahụ nwere ubochi izuike niile kwesiri ya n’ebe o zuruoke, n’oge niile nke itogbo n’efu ya, o zuru ike, ruo mgbe iri afọ asaa ahụ zuru, n’imezu okwu Onyenwe anyi kwuru site n’onu Jeremaya onye amuma. **22** Ma n’afọ mbu nke ochichi Sairos eze Peshia, ime ka okwu Onyenwe anyi nke sitere n’onu Jeremaya mezu, Onyenwe anyi kpaliri mmuo Sairos, eze Peshia ka o mee mkpasa n’alaeze ya niile, ma denyekwa ya n’akwukwo iwu,

si, **23** “Otu a ka Sairos, eze Peshia kwuru: “Onyenwe anyi, Chineke nke eluigwe, e nyela m alaeze niile nke di n’uwa. O nyekwala m oru iwuru ya ulonso na Jerusalem, nke di na Juda. Ya mere, onye ya obula n’etiti ndi ya nwere ike iga, ka Onyenwe anyi Chineke ha nonyekwara ha.”

Ezra

1 N'afọ mbụ nke ọchịchị Sairoş, eze Peshja, ime ka okwu Onyenwe anyị nke sitere n'ọnu Jeremaya mezuo, Onyenwe anyị kpaliri mmụọ Sairoş, eze Peshja ka o mee mkpọsa n'alaeze ya niile, ma denyekwa ya n'akwụkwọ iwu, sị, **2** "Otu a ka Sairoş, eze Peshja kwuru, "Onyenwe anyị Chineke nke eluigwe, e nyela m alaeze niile nke dị n'ụwa, o nyekwala m ọrụ iwuru ya ụlọnsọ na Jerusalem, nke dị na Juda. **3** Ya mere, onye ya ọbụla n'etiti ndị ya nwere ike ịga Jerusalem nke dị na Juda, gaa wuo ụlọnsọ Onyenwe anyị, Chineke Izrel, bụ Chineke nọ na Jerusalem. Ka Chineke ha nnyekwara ha. **4** Ma n'obodo ọbụla ebe ndị fọdurụ ndụ bi, ka ndị nọ n'ebe ahụ nye ha onyinye ọlọcha na ọlaedo, na akụ na anụ ụlọ n'uzọ enyemaka, tinyere onyinye afọ ofufu maka ụlọnsọ ukwu Chineke nke dị na Jerusalem." **5** Mgbe ahụ, Chineke tinyere ọchịchọ ịlaghachi Jerusalem n'obi ndị isi ezinaụlọ Juda na Benjamin na ndị nchụaja, na ndị Livayị. Ha kwadokwara ịlaghachi maka ịrụ ọrụ ụlọnsọ Onyenwe anyị ahụ na-atufughị oge. **6** Ndị Juu bi na gburugburu Peshja nyere ndị nke na-alaghachi Jerusalem onyinye ihe ọlọcha na ọlaedo, na anụ ụlọ na ihe ndị ọzọ, na onyinye dị oke ọnuahịa dijiche iche, tinyere onyinye afọ ofufu ha. **7** Nke ka nke, eze Sairoş chiputara ọtụtụ ngwongwo nke ụlọnsọ Onyenwe anyị nke Nebukadneza sitere na Jerusalem bukorọ gaa debe n'ụlọ chi ya. **8** Sairoş bụ eze Peshja, chiputara ha site n'aka Mitredat, onye bụ odozi akụ, onye gurụ ha ọnu nye Sheshbaza, onye bụ onyeisi ndị Juu ahụ na-alaghachi Jerusalem na Juda. **9** Nke a bụ ọnuọgụgwu ngwongwo ndị ahụ: efere ọlaedo iri atọ, efere ọlọcha otu puku, efere ọlọcha iri abụọ na itoolu, **10** efere nta ọlaedo iri atọ, efere ọlọcha nta narị anọ na iri, ngwongwo ndị ọzọ otu puku. **11** N'ime ihe ndị a niile, ọnuọgụgwu ihe e ji ọlọcha na ọlaedo kpụọ dijiche puku ise na narị anọ. Sheshbaza bulatara ihe ndị a mgbe ya na ndị ahụ a doọrọ n'agha hapurū Babilon na-alọta Jerusalem.

2 Ugbu a, ndị a bụ ndị obodo niile a na-achị achị, bụ ndị sitere na ndọta n'agha nke Nebukadneza, eze Babilon, onye dotara ha n'agha buru ha laa Babilon. Ha loghachitere na Jerusalem nakwa Juda, onye ọbụla n'obodo nke ha. **2** Ndị isi ha na Zerubabel soo, bụ Jeshua, Nehemaya, Seraya, Reelaya, Mọdekai,

Bilshan, Mispa, Bigvai, Rehum na Baana. Ihe ndeputa ọnuọgụgwu ndị ikom Izrel bụ nke a: **3** Ndị agburū Parosh, puku abụọ, otu narị na iri asaa na abụọ. **4** Ụmụ Shefataya, narị atọ na iri asaa na abụọ. **5** Ụmụ Ara, narị asaa na iri asaa na ise. **6** Ụmụ Pahat-Moab (site n'ụmụ Jeshua na Joab), dijiche puku abụọ na narị asatọ na iri na abụọ. **7** Ụmụ Elam, otu puku na narị abụọ na iri ise na anọ. **8** Ụmụ Zatu, narị itoolu na iri anọ na ise. **9** Ụmụ Zakai, narị asaa na iri isii. **10** Ụmụ Bani, narị isii na iri anọ na abụọ. **11** Ụmụ Bebai, narị isii na iri abụọ na atọ. **12** Ụmụ Azgad, otu puku na narị abụọ na iri abụọ na abụọ. **13** Ụmụ Adonikam, narị isii na iri isii na isii. **14** Ụmụ Bigvai, puku abụọ na iri ise na isii. **15** Ụmụ Adin, narị anọ na iri ise na anọ. **16** Ụmụ Atea, site na Hezekaya, iri itoolu na asatọ. **17** Ụmụ Bezai, narị atọ na iri abụọ na atọ. **18** Ụmụ Jora, otu narị na iri na abụọ. **19** Ụmụ Hashum, narị abụọ na iri abụọ na atọ. **20** Ụmụ Giba, iri itoolu na ise. **21** Ndị ikom Betlehem, otu narị na iri abụọ na atọ. **22** Ndị ikom Netofa, iri ise na isii. **23** Ndị ikom Anatot, otu narị na iri abụọ na asatọ. **24** Ndị ikom Azmavet, iri anọ na abụọ. **25** Ndị ikom Kiriat Jearim, Kefira na Beerot, narị asaa na iri anọ na atọ. **26** Ndị ikom Rema na Geba, narị isii na iri abụọ na otu. **27** Ndị ikom Mikdash, otu narị na iri abụọ na abụọ. **28** Ndị ikom Betel na Ai, narị abụọ na iri abụọ na atọ. **29** Ndị ikom Nebo, iri ise na abụọ. **30** Ndị ikom Magbish, otu narị na iri ise na isii. **31** Ụmụ Elam nke ọzọ, otu puku, narị abụọ na iri ise na anọ. **32** Ụmụ Harim, narị atọ na iri abụọ. **33** Ụmụ Lod, Hadid na Ono, narị asaa na iri abụọ na ise. **34** Ụmụ Jeriko, narị atọ na iri anọ na ise. **35** Ụmụ Senaa, puku atọ, narị isii na iri atọ. **36** Ndị nchụaja: ndị agburū Jedaya (site n'ezinaụlọ Jeshua), narị itoolu na iri asaa na atọ **37** ndị Imea, otu puku na iri ise na abụọ **38** ndị Pashua, otu puku na narị abụọ na iri anọ na asaa **39** ndị Harim, otu puku, otu narị na asaa. **40** Ndị Livayị: Ndị agburū Jeshua na Kadmiel (nke ụmụ Hodavaya), iri asaa na anọ. **41** Ndị ọbụ abụ: Ndị agburū Asaf, otu narị, na iri abụọ na asatọ. **42** Ndị nche ọnu ụzọ ụlọnsọ ukwu: Ndị agburū Shalum, Atea, Talmon, Akub, Hatita na Shobai. Ha dijiche otu narị, na iri atọ na itoolu. **43** Ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ: Ndị agburū Ziha, Hasufa na ndị Tabao, **44** Keros, Siaha, Padon, **45** Lebana, Hagaba, Akub, **46** Hagab, Shalmal, Hanan, **47** Gidel, Gaha, Reaya, **48** Rezin, Nekoda, Gazam, **49** Uza, Pasa Besai, **50** Asna, Meunim, Nefusim, **51** Bakbuk, Hakufa, Hahua, **52** Bazlut, Mehida, Hasha, **53** Bakos,

Sisera, Tema, 54 Nezaya na Hatifa. 55 Agburu ndi na-ejere eze Solomon ozi, ya bu ndi agburu Sotai, Hasoferet, Peruda, 56 Jaala, Dakon, Gidel 57 Shefataya, Hatil, na Pokeret-Hazebaim na Ami. 58 Ndi na-eje ozi n'ulonso, na umu ndi na-ejere eze Solomon ozi, di nari ato na iri itoolu na abuo. 59 Ndi a bu ndi ozo sitere n'obodo Tel Mela, Tel Hasha, Kerub, Adon na Imea, nke di n'ala Peshja lota. Ma ha enweghi ike igosi ezinaulo ebe agburu ha si n'Izrel. 60 Ndi agburu Delaya, Tobaya na Nekoda, nari isii na iri ise na abuo. 61 Sitekwa n'etiti ndi nchujaja: Ndi agburu Hobaya, Hakoz na Bazilai, nwoke luru ada Bazilai onye Gilead, a kpoo ya aha n'aha ha. 62 Ndi a choro ebe e deputara usoro omumu ha n'akwukwo, ma ha achotaghi ha, n'ihu ya, e wepuru ha n'oru nchujaja dika ndi nadighi ocha. 63 Onyeisi ochichi nyere iwu ka ha ghara iri ihe dikarisiri nso tutu ruo mgbe e nwere onye nchujaja na-eji Urim na Tumim ajuta ase. 64 Nkpokota onuogugu ndi niile lotara di iri puku ano na abuo, na nari ato, na iri isii, 65 nke a agunyeghi ndi ohu ndi ikom na ndi inyom di puku asaa na nari ato na iri ato na asaa, ndi ikom na ndi inyom, ndi obu abu di nari abuo. 66 Inyinya di nari asaa na iri ato na isii, ebe inyinya muul di nari abuo na iri ano na ise. 67 Inyinya kamel ha di nari ano na iri ato na ise, ebe inyinya ibu di puku isii, na nari asaa, na iri abuo. 68 Mgbe ha bjarutere n'ulo Onyenwe anyi di na Jerusalem, ufodu n'ime ndisi ezinaulo nyere onyinye afo ofufu maka i ji ruzie ulo Chineke ka o guzo n'onodu ya. 69 Onye obula n'ime ha webatara n'ulokwu ihe o nwere ike inye n'ihu oru a. Ha nyere darik olaedo di puku iri isii na otu, majina olaocha di puku ise na onyinye uwe ndi nchujaja, otu nari. 70 Ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi obu abu, ndi na-eche onu uzoo ama, na ndi na-eje ozi n'ulonso, tinyere ufodu ndi mmadu ozokwa, ha na ndi Izrel niile foduru gara biri n'obodo nke aka ha.

3 Mgbe o ruru onwa asaa n'afu, ndi Izrel nokwa n'obodo ha niile, ndi mmadu zokotara n'otu na Jerusalem. 2 Mgbe ahụ, Jeshua, nwa Jozadak na ndi nchujaja ndi ozo, na Zerubabel nwa Shealtiel na ndi nanyere ya aka malitere iwughari ebe ichu aja Chineke Izrel maka ichu aja nsure oku n'elu ya dika Mosis onye nke Chineke si nye n'iwu. 3 N'agbanyeghi oke egwu maka ndi niile gbara ha gburugburu, ha gara n'ihu wughachikwa ebe ichu aja ahụ na ntala ya chukwa aja n'elu ya nye Onyenwe anyi, bu aja nsure oku nke

ututu na nke uhuruchi. 4 Ha mekwara mmemme ulo ikwu dika e dere ya n'iwu Mosis, chukwa aja nsure oku di iche iche n'ubochi niile nke mmemme ahụ. 5 Mgbe ihe ndi a gasiri, ha churu aja nsure oku nke a na-achu mgbe niile, na nke aja maka onwa ohuru, na aja ndi ozo maka mmemme ndi ozo di nso a kara aka nke Onyenwe anyi. Ha chukwara aja onyinye nke ha ji nye Onyenwe anyi onyinye afo ofufu. 6 Ndi nchujaja bidoro ichu aja nsure oku nye Onyenwe anyi n'abal mbu nke onwa nke asaa. O bu ezie na a tobeghi ntala ulonso ukwu Onyenwe anyi. 7 Ha nyere ndi oru na-edo nkume na ndi okpo ntu ego, nyekwa ndi Sajdon na ndi Taja ihe oriri, na ihe onuru na mmanu oliv, ka ha nwee ike isite n'osimiri Lebanon budata osisi sida ndi ahụ rute Jopa, dika ikike Sairos bu eze Peshja si kwadoo ya. 8 N'onwa nke abuo nke afo abuo site mgbe ha bjarutere n'ulo Chineke na Jerusalem. Mmadu niile ahụ lotara Juda so ruo oru. Zerubabel nwa Shealtiel, Jeshua nwa Jozadak na ndi foduru na umunne ha, bu ndi nchujaja na ndi Livayi, na ndi niile si na ndota n'agha lota Jerusalem, malitere iru oru ahụ. Ha hoputara ndi Livayi niile gbara iri afo abuo rigoo ka ha lekota ihe banyere oru ulo Onyenwe anyi. 9 Jeshua na umu ya ndi ikom, na umunne ya, Kadmiel na umu ya, ndi si n'ikwu Hodavaya, ha na umu Henadad na umu ha, na umunna ha, ha niile bu ndi Livayi, jikotara aka na-elekota ndi na-aru ulonso ukwu Chineke ahụ. 10 Mgbe ndi na-ewu ulo toro ntala ulonso Onyenwe anyi ahụ, ndi nchujaja ahụ niile yii uwe ha jide opi n'aka. Otu a kwa ndi Livayi, umu ndi ikom Asaf jikwa ogene ha na-eto Onyenwe anyi dika usoro iwu Devid, eze Izrel nyere ha si di. 11 Ha ji abu otuto na ekele bukwo Onyenwe anyi abu si: "O di mma, ihunanya ya n'ebe Izrel no na-adi ruo ebighi ebi." Mmadu niile jiri oke olu too Onyenwe anyi n'ihu ntala ulonso ukwu ahụ ha toro. 12 Ma ufodu ndi merela agadi n'etiti ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi ndu nke ikwu di iche iche, bu ndi chetara ulonso ukwu ahụ Solomon wuru, kwara akwa hie nne, mgbe ndi ozo no na-eti mkpu onu. 13 Ya mere, e sitere n'ebe di nnoo anya nu uzu onu na uda akwa ndi mmadu ahụ. Ma o nweghi onye nwere ike ikowata nke bu mkpu akwa maobu mkpu onu, n'ihu na uzu ahụ di ukwu.

4 Mgbe ndi iro Juda na Benjamin nuru na ndi ahụ a dotara n'agha alotala, nukwa na ha na-

ewughari ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, Chineke Izrel, 2 ha bjakwutere Zerubabel na ndịisi ezinaụlọ sị ha, “Kwerenụ ka anyị nyere unu aka n’orụ iwu ụlọ a, n’ihi na anyị hụrụ Chineke unu n’anya dika unu onwe unu si hụ ya n’anya. Lee na kemgbe Isahadon eze Asirja butere anyị n’ebe a, anyị alabeghi azụ ichurụ ya aja.” 3 Ma Zerubabel, na Jeshua na ndịisi ọzọ zara sị ha, “Unu enweghi oke ọbula n’orụ iwuru Chineke anyị ụlọnsọ. Naanị ndị anyị ga-ewuru Onyenwe anyị, Chineke Izrel ụlọ ukwu a dika Sairoz eze Peshja nyere n’iwu.” 4 Ya mere ndị niile nọ ha gburugburu malitere ime ihe ga-ewetara ndị Juda ida mba n’obi, na ihe ga-eme ka ụjọ tujọ ha iga n’ihu n’orụ iwu ụlọ ahụ. 5 Ha ji ngari gota ụfọdụ ndịisi ka ha megide ha, mebikwaa atumatụ ha niile n’oge niile Sairoz bụ eze Peshja, ruokwa n’oge Daraios ghorọ eze ọhuru Peshja. 6 Na mmalite ọchịchị Sekses, ha deere ya akwụkwọ ebubo megide ndị Juda na Jerusalem. 7 N’ubochi niile ahụ Atakseksex bụ eze ndị Peshja, ka Bishlam, na Mitredat, na Tabeel, na ndị otu ya fọdurụ degaara Atakseksex akwụkwọ. E dere akwụkwọ ozi ahụ n’odide akwụkwọ ndị Aramaik, a sugharikwara ya n’asụsụ Aramaik. 8 Ndị ọzọ soro ha gbaa ajọ izu a bụ Rehum onyeisi ọchịchị, na Shimshai ode akwụkwọ. Ha deere Atakseksex akwụkwọ megide ndị Jerusalem sị ya: 9 “Akwụkwọ ozi a si n’aka Rehum, onyeisi agha na Shimshai ode akwụkwọ, na ndị otu anyị ndị ọzọ, na ndị ikpe, na ndịisi obodo na-elekọta ndị ahụ niile si Tripolis, na Peshja, na Ere, na Babilon, na Susa nke dị n’Elam, 10 na ọtụtụ ndị ọzọ ahụ onye ukwu ahụ na onye a na-asopurụ bụ Ashobanipal si n’ala ha bupụ bute na Sameria, na obodo ndị ọzọ dij n’odida anyanwụ Yufretis.” 11 Nke a bụ ihe ha dere n’akwụkwọ ha zigaara Eze Atakseksex. Ọ bụ gi, eze ukwu Atakseksex, ka ndị ohu gi bi n’akukụ odida anyanwụ Yufretis na-edetara akwụkwọ a. 12 Nke a bụ ime ka i mata na ndị Juu si Babilon lota Jerusalem ọhuru a ebidola iwughachi obodo ojoo nke nnupu isi ahụ. Ha ewuolarị mgbidi ya, tokwaa ntọala ya. 13 Anyị chorọ ka o doo gi anya na ọ buru na ha ewuchaa ya, ọ ga-abụ nsogbu nye alaeze gi, n’ihi na ndị Juu agaghị ekwekwa ituru gi utu isi ha. 14 Ebe anyị na-asopurụ gi dika nna anyị ukwu, anyị achoghị ka ihe ojoo mee n’alaeze gi, ya mere anyị ji kpebie idere gi akwụkwọ a. 15 Anyị chorọ ka i leba anya n’akwụkwọ akukọ nke mgbe ochie, ka i choputa na ọ dighi mgbe Jerusalem na-ejighi buru obodo nnupu isi. N’ezie, ọ bụ n’ihi nnupu isi a na nkwalu nke ha na-

ekwulu ndi eze di iche iche, ka e ji bibie ya na mbu. 16 Anyi chorọ ka i mata na ọ buru na e wuchaa mgbidi obodo a, ọ ga-esi ike ka akukụ alaeze gi a, nke di ruo n’osimiri Yufretis, burukwa nke gi ozọ. 17 Eze ahụ si otu a saa akwukwo ahụ, Ọ siri ha, Rehum onyeisi ọchichị, na Shimshai ode akwukwo, na ndi otu ha bi na Sameria ruo n’odida anyanwu nke osimiri Yufretis. Ndeewonu. 18 Akwukwo ozi ahụ unu zitere anyi, aguola ma tapjakwaa ya n’ihu m. 19 Enyere m iwu ka e nyochaa choputa, e mere nyochaa, a choputakwara ya n’akwukwo na obodo a siteri n’oge gara aga bu obodo na-ebuli onwe ya megide otutu ndi eze, burukwa ebe na-akpali nnupu isi na okwu na-eweta ogbaaghara. 20 Jerusalem e nweela ufodu ndi eze nke chirj n’Izrel, ndi di ike a maara aha ha, ndi alaeze ha gbasara rute n’osimiri Yufretis, ndi a na-atukwara utu di iche iche. 21 Ugbo a, nye iwu ka ndi ikom ndi ahụ kwusi oru, ka a ghara iwuzi obodo a tutu ruo mgbe m ga-enye iwu. 22 Lezienu anya ka unu ghara i lepuru okwu a anya. Gini ga-eme ka a hapu ihe iyi egwu a ka ọ gaa n’ihu, ime ka ihe joro alaeze a njo kari? 23 Ngwangwa a guru akwukwo ozi si n’aka eze Atakseksex, nye Rehum na Shimshai bu ode akwukwo, na ndi otu ha, ha mere osisi gakwuru ndi Juu na Jerusalem jiri ike kwagide ha ka ha kwusi iru oru ahụ. 24 Ya mere, ha kwusiri iru oru n’ulonsọ ukwu Chineke na Jerusalem tutu ruo n’afọ abuo nke ọchichị Daraios eze Peshja.

5 Ugbo a, ndi amuma, bu Hegai, na Zekaraya nwa Ido buru amuma nye ndi Juu no na Juda nakwa Jerusalem. Ọ bu n’aha Chineke nke Izrel, onye na-achị ha ka ha buru amuma ahụ. 2 Mgbe ahụ, Zerubabel nwa Shealtiel, na Jeshua nwa Jozadak malitekware iwu ụlọnsọ Chineke n’Jerusalem. Ndị amuma Chineke ahụ nonyeere ha na-enyekwara ha aka. 3 Ma Tatenai, onye na-achị mba niile dij n’odida anyanwụ Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndi enyi ha, gara Jerusalem juo ndi Juu si; “Onye nyere unu ike ibido iwuzi ụlọnsọ a na mgbidi Jerusalem?” 4 Ha jukwara ha ajuju si: “Gini bu aha ndi na-arụ ụlọ a?” 5 Ma anya Chineke ha dikwasiri n’ahụ ndi okenye ndi Juu, ha akwusighi ha oru ruo mgbe akwukwo ozi ruru Daraios, na mgbe osisa ya bjara site n’akwukwo ozi. 6 Nke a bu akwukwo ozi Tatenai, onye na-achị ala dij n’odida anyanwụ Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndisi ozọ degara eze Daraios: 7 Ha zigara ya akwukwo ozi, nke e si otu a dee, Daraios bu eze nwe akwukwo a, Anyi ekelee gi.

8 O di mma ka eze mata na anyi jeruru mpaghara ala Juda, n'ebe ahụ ụlonsọ ukwu Chineke di. Anyi chọputara na ndi ahụ ji nkume a wara awa na-ewu ya, na-edokwa osisi na-elu mgbidi ya. Orụ ahụ na-agakwa n'ihu nke ọma na-esepughị aka n'okpuru nlekota ha. 9 Anyi juru ndi okenye ajuju si: Onye nyere unu ikike ibido iwuzi ụlonsọ a na mgbidi Jerusalem? 10 Anyi jukwara ha aha ha, ka anyi si otu a mee ka i mata aha ndi ndu ha. 11 Ma nke a bu ihe ha zaghachiri anyi: "Anyi onwe anyi bu ndi ohu Chineke nke eluigwe na uwa. Anyi na-ewughari ụlonsọ nke otu eze ukwu ndi Izrel wuru n'oge gara aga. 12 Ma n'ihu na nna nna anyi ha mere ka iwe wee Chineke nke eluigwe, o weere ha nyefee n'aka Nebukadneza, onye Kaldia, bu eze Babilon, onye bibiri ụlonsọ a ma dorọ ndi bi n'ala ahụ n'agha laa Babilon. 13 "Ma otu o di, n'afọ mbu nke ochichi Sairos, eze Babilon, eze Sairos nyere iwu ka e wugharia ụlonsọ Chineke a. 14 O sikwa n'ụlonsọ di na Babilon weputa ngwongwo ọlacha na ọlacho si n'ụlonsọ Chineke nke Nebukadneza si n'ụlonsọ Chineke di na Jerusalem bupu bulaa n'ụlonsọ di na Babilon. Mgbe ahụ eze Sairos nyefere ha n'aka otu nwoke a na-akpọ Sheshbaza, onye o hoptara dika gvanọ. 15 O gwara ya si, 'buru ngwongwo ndi a bulaa ha n'ụlonsọ di na Jerusalem, wughariakwa ụlonsọ Chineke n'onodu ya mbu.' 16 "Ya mere, o bu Sheshbaza a bilara toọ ntọala ụlonsọ di na Jerusalem. Sitekwa n'oge ahụ ruo ugbo a, ha nọ na-arụ ya ma ha aruchabeghi ya." 17 Ugbo a, o buru na o di eze mma n'obi, ya nye iwu ka e nyochaa n'ulo a na-echebe akwukwo ochie nke ndi eze Babilon, ichoputa maobu eziokwu na eze Sairos nyere iwu di otu a iwughari ụlonsọ Chineke di na Jerusalem. Ka eze gwakwa anyi ihe bu mkpebi ya banyere okwu a.

6 Ya mere, Daraios nyere iwu ka a chopta n'ulo a na-echebe akwukwo ochie nke ndi Babilon ma o di akwukwo obula di otu ahụ. 2 Emesja, a choptara otu akwukwo n'uloeze di na Ekbatana n'ala Midia. Nke a bu ihe e dere n'ime akwukwo ahụ: Akwukwo ozi eze; 3 N'afọ mbu nke Sairos bu eze, o nyere iwu banyere ụlonsọ ukwu Chineke di na Jerusalem ebe ndi Juu naefe Chineke. A ga-ewughachi ụlonsọ ukwu ahụ ka o buru ebe ichu aja, ka a tosiekwa ntọala ya ike. Idi elu ya ga-adi iri mita ato, obosara ya ga-abukwa otu ihe ahụ. 4 Ahiri ato nke oke nkume ka a ga-eji toọ ntọala ya, tinyere otu ahiri osisi. A ga-esi n'uloaku

eze Sairos kwuo ugwo ihe ndi a niile. 5 Ozokwa, a ga-ebughachikwa ngwongwo ọlacho na ọlacha niile nke ulo Chineke, ndi Nebukadneza sitere n'ulonsọ ahụ di n'Jerusalem buru gaa Babilon, doghachikwa ha n'ulo Chineke. 6 Mgbe a gusiri ya, Daraios zighachiri Tatenai onye na-achi Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndiisi ozo no n'odida anyanwu Yufretis ozi si ha, Unu hapu ha ka ha ruo oru ha. 7 Unu egbochila owuwu ulo Chineke ahụ. Kwerenu ka onyeisi ndi Juu na ndi okenye Juu wughachi ulo Chineke a n'ebe e wuru ya na mbu. 8 Ozo, ana m enye iwu na nke a bu ihe unu na-aghaghị imere ndi okenye, na ndi Juu niile na-ewughari ụlonsọ Chineke ahụ. Ka unu site n'utu isi a na-aturu m kwuo ugwo e ji ewu ulo ahụ na-atufughị oge obula. 9 Unu nye ha ihe obula dikwa ha mkpa, umu oke ehi na ebule, umu aturu, ha ga-eji choro Chineke nke eluigwe aja. Nyekwanu ha oka wiiti, na mmanya, na nnu, na mmanu oliv, dika ndi nchujaja roro, bu ndi no na Jerusalem, aghaghị inye ha ihe ndi a kwa ubochi niile na-esepughị aka. 10 Ka ha nwee ike ichu ezi aja nye Chineke nke eluigwe, kpeekwaara mu na umu m ekpere. 11 Ana m enye iwu na onye obula ga-agbanwe okwu a, ka ehopta osisi n'ulo ya jiri kwugbuo ya. A ga-emekwa ulo ya ka o buru ebe ikpofu ahija. 12 Chineke ahụ, onye mere Jerusalem ebe obibi ya, ga-ebibi eze obula maobu mba obula gbanwere iwu a, maobu bibie ụlonsọ ahụ ozo. O bu Daraios na-enye iwu a. Ka onye obula were ike ya niile debe ya. 13 Ya mere, n'ihu iwu ahụ eze Daraios zitere, Tatenai, onyeisi ochichi n'ala ofe mmiri, na Sheta Bozenai, na ndi otu ha, mere ihe niile dika ozi ahụ si di na-atufughị oge obula. 14 N'ihu ya, ndiisi Juu gara n'ihu n'oru, ihe na-agakwara ha nke ọma site na nkwsa onye amuma, bu Hegai, na Zekaraya, nwa Ido. Ha wuchara ụlonsọ ahụ dika iwu Chineke Izrel nyere si di, nakwa dika Sairos, na Daraios, na Ataksekse, ndi eze Peshja, nyekwara n'iwu. 15 Ha wusiri ya n'abali nke ato n'onwa isii (di ka ogugu afọ ndi Juu si di) n'afọ nke isii nke ochichi Daraios. 16 Umụ Izrel, bu ndi nchujaja na ndi Livayi, na ndi foduru n'ime ndi e mere ka ha ga biri n'ala ozo, ji onu mee mmemme nke ido ulo nke Chineke ahụ nsọ na gbaghee ya. 17 N'ihu ido ulo ahụ nsọ, ha ji oke ehi di otu narị n'onuogugu, na narị ebule abuo, na narị aturu ano choo aja, werekwa mkpi iri na abuo choo aja mmehie n'ihu ndi Izrel niile, dika ebo niile nke Izrel si di. 18 Ha guzobere ndi nchujaja na nkewa ha, ndi Livayi n'otu ha maka ije ozi

nke Chineke na Jerusalem, dika e dere ya n'akwukwo iwu Mosis. **19** Ndi ahụ emere ka ha gaa biri n'ala ozo, mere Mmemme Ngabiga n'abalị iri na anọ nke onwa mbu. **20** Ndi nchujaja na ndi Livayi edoola onwe ha ocha, ha niile dikwa ocha. Ndi Livayi n'onwe ha gburu otutu aturu Mmemme Ngabiga maka ndi nchujaja, na ndi Livayi ndi ozo, na ndi ahụ niile lotara lota site na mba ozo. **21** Ya mere, ndi Izrel niile bu ndi ahụ lotara site n'ebe e mere ka ha gaa biri riri ihe ahụ, ha na ndi ahụ niile kewapuru onwe ha juu ibi ajo ndu nke ndi mba ozo bi n'ala ahụ na-ebi, n'ihichọ Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel. **22** Ha sokwa mee mmemme achicha na-ekoghị eko, nke ha mere ubochi asaa. Oke onu juputara n'ala Izrel niile n'ihichọ Onyenwe anyi mere ka eze Asirja nwee obioma n'ebe Izrel no, nyere ha aka iwughari ulonso ukwu Chineke, onye bu Chineke Izrel.

7 Mgbe nke a gasiri, n'oge ochichi Atakkses bu eze Peshja. Ezra bu nwa Seraya nwa Azaraya, Azaraya nwa Hilcaya, **2** bu nwa Shalum, nwa Zadok, nwa Ahitub, **3** nwa Amaraya, nwa Azaraya, nwa Meraiot, **4** Meraiot nwa Zerahaya; Zerahaya nwa Uzi, Uzi nwa Buki; **5** Buki nwa Abishua, Abishua nwa Finehaz; Finehaz nwa Elieza, Elieza nwa Eron onyeisi nchujaja. **6** Ezra a si Babilon bjarute. O bu onye oka n'ihichọ gbasara iwu ahụ Onyenwe anyi, Chineke Izrel nyere Mosis. Eze nyere ya ihe niile nke o rioro, n'ihichọ na aka Onyenwe anyi Chineke ya dikwasiri n'ahụ ya. **7** Ufodu ndi Izrel, ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi obu abu, ndi nche na ndi na-eje ozi n'ulonso, soro ya jee Jerusalem n'afọ asaa nke ochichi eze Atakkses. **8** Ezra bjaruru Jerusalem n'onwa nke ise, nke afọ asaa nke ochichi eze. **9** O hapuru Babilon n'abalị mbu nke onwa mbu, rute Jerusalem n'abalị mbu nke onwa ise n'ihichọ na Chineke nonyeere ya. **10** Nke a mere n'ihichọ na Ezra kpebiri n'obi ya imu, na idebe iwu Onyenwe anyi, na ibu onye ozizi nke okwu Chineke nye umu Izrel. **11** Nke a bu ndeputa akwukwo ozi eze, bu Atakkses degaara Ezra onye nchujaja, na onye ozizi, na onye oka n'ihichọ gbasara iwu na ukuru nke Onyenwe anyi nyere Izrel: **12** Atakkses, eze na-achi ndi eze ozo, na-edegara Ezra akwukwo, bu onye nchujaja, burukwa onye nkuzi okwu Chineke nke eluigwe. Ndeewo! **13** Ugbu a, ana m enye iwu ka onye Izrel obula bi n'alaeze m, ma ndi nchujaja, na ndi Livayi, ndi weputara onwe ha i soro gi gaa Jerusalem, ha nwere ike iga. **14** Eze na mmadu

asaa ndi na-adu ya odu na-eziga gi Juda na Jerusalem ka i gaa leba anya n'iwu Chineke nke di gi n'aka. **15** Ozokwa, iga e were onyinye olaedo na olaocha ndi a eze na ndi ndumodu ya ji afọ ofufu nye Chineke nke Izrel, onye ebe obibi ya di na Jerusalem. **16** Tinyere olaedo na olaocha nke i nwere ike inata n'ala ahụ niile n'akuku niile nke Babilon, tinyekwara onyinye ihuoma si n'aka ndi mmadu, na ndi nchujaja niile, maka ulonso ukwu Chineke ha di na Jerusalem. **17** I ga-eji ego niile ndi a zuo oke ehi, na ebule, na aturu, na onyinye mkpuru oka, na onyinye ihe onunu, e ji achu aja n'ebe ichu aja nke ulonso Chineke di na Jerusalem. **18** O buru na ego amaputa n'ime ya, gi na umunne gi ga-eji ya mee ihe unu maara bu uche Chineke unu. **19** Ngwongwo niile e bunyere gi maka ije ozi n'ulonso Chineke, buru ha buruo n'ihu Chineke nke Jerusalem. **20** Ma ihe ndi ozo nke foduru n'ihichọ ulonso Chineke gi, nke kwesiri na i mere, i nwere ike site n'uloku eze mee ha. **21** Mu, bu Atakkses, na-eziga iwu a nye ndi na-ekota ego n'odida anyanwu osimiri Yufretis si ha, ihe obula Ezra, onye nchujaja, na onye nkuzi okwu Chineke nke eluigwe choro site n'aka unu, unu nye ya. **22** O buladi ruo olaocha di otu nari talenti, ya na nari akpa oka wiiti ise, na nari galonu mmanya vainj isii, na nari efa nke mmanu oliv na nnu n'otutu obula, dika o choro ya. **23** Ihe obula ozo, nke Chineke nke eluigwe choro, ka e mee ha n'uzo kwesiri nye maka owuwu ulonso Chineke nke eluigwe. N'ihichọ ginj ka iwe Chineke ga-eji dakwasị eze na umu ya ndi ikom? **24** Ana m enyekwa iwu na ndi nchujaja niile, ndi Livayi niile, ndi obu abu niile, ndi nche niile, ndi ozi ulonso niile, na ndi ozo niile na-aruru Chineke oru, agaghị atụ utu obula. **25** "Ugbu a, Ezra, i ga-eji amamihe Chineke gi nyere gi hoputa ndi ikpe, na ndiji, ndi ga-achi obodo niile di n'odida anyanwu nke osimiri Yufretis. O buru na ha amazighi iwu Chineke nke oma, i ga-akuziri ha. **26** Ahuhu ga-adiri onye obula juru idebe iwu Chineke, na iwu eze, ga-abu onwu, maobu nchupu site n'ala ya gaa mba ozo, maobu inakoro ya ihe niile o nwere, maobu ituba ya n'ulo mkporo." **27** Otuto diri Onyenwe anyi Chineke nna nna anyi ha, onye mere ka eze kpebie ime ka ulonso Onyenwe anyi di na Jerusalem di mma ile anya. **28** Keleekwa Chineke onye nyere m ihuoma n'ihu ndi ndumodu ya, na n'ihu umu eze, bu ndiji ochichi di ike. N'ihichọ na aka Onyenwe anyi Chineke m

nonyeere m. Eji m obi ike chikọtā ndiisi site n'Izrel ka ha soro m gaa.

8 Ndi a bu usoro omumumu ndiisi ezinaulo ahụ niile sooro m site na Babilon laghachi mgbe Ataksekese bu eze: 2 ndi ikwu Finehaz, Geshom; ndi ikwu Itama, Daniel; ndi ikwu Devid, Hatush 3 ndi ikwu Shekanaya; ndi ikwu Parosh, Zekaraya na nari mmadu na iri ise ndi so ya denye aha ha n'akwukwo. 4 Ndi ikwu Pahat-Moab, Eliehoenai nwa Zerahaya di nari mmadu abuo, 5 ndi ikwu Zatu, Shekanaya nwa Jahaziel na nari mmadu ato so ya. 6 Ndi ikwu Adin, Ebed nwa Jonatan na iri mmadu ise so ya. 7 Ndi sitere n'ikwu Elam, Jeshaya nwa Atalaya, na iri ndi ikom asaa, 8 ndi sitere n'ikwu Shefataya, Zebadaya nwa Maikel, na iri ndi ikom asato. 9 Ndi sitere n'ikwu Joab, Qbadaya nwa Jehiel na nari ndi ikom abuo na iri na asato, 10 ndi sitere n'ikwu Bani, Shelomit nwa Josifaya na nari ndi ikom na iri isii. 11 Ndi sitere n'ikwu Bebai; Zekaraya nwa Bebai na ndi ikom iri abuo na asato, 12 ndi sitere n'ikwu Azgad, Johanan nwa Hakatan na nari ndi ikom na iri. 13 Ndi sitere n'ikwu Adonikam, ndi ikpezu, ndi aha ha bu Elifelet, na Jeuel na Shemaya na iri ndi ikom isii bu ndi so ha, 14 ndi sitere n'ikwu Bigvai, Utai na Zakua na iri ndi ikom asaa bu ndi so ha. 15 Akpokotara m ha n'akuku osimiri na-erubanye n'Ahava, anyi noro n'ebe ahụ ubochi ato. Mgbe m leruru anya n'etiti ndi mmadu zukuronu, ha na ndi nchajaja bāra, a chopotara m na o nweghi o buladi otu onye Livayi no n'ebe ahụ. 16 Mgbe ahụ, ezigara m ozi kpo Elieza, Ariel, Shemaya, Elnatan, Jarib, Elnatan, Netan, Zekaraya na Meshulam, ndi bu ndiisi. Ezikwara m ozi kpo Joiarib na Elnatan, bu ndi maara ihe. 17 Enyere m ha iwu ka ha gawuru Ido, onyendu no na Kasifia. Agwara m ha ihe ha ga-agwa Ido na ndi Livayi ibe ya, bu ndi na-eje ozi n'ulonso di na Kasifia, ka ha zite ndi ga-eje ozi ka ha bjakwute anyi maka ulonso Chineke. 18 Chineke gosikwara anyi obioma zitere anyi nwoke a na-akpo Sherebaya na umu ya, na umunne ya, ndi onuogugu ha di iri na asato. Sherebaya bu nwa Mahali, nwa Livayi nwa Izrel, burukwa nwoke nwere ezi uche. 19 Chineke sitere n'ikwu Merari zite Hashabaya, na Jeshaya, tinyere umunne ya na umu ha ndi ikom, ndi onuogugu ha di iri ndi ikom abuo. 20 Ha zitekwarā nari abuo na iri abuo site na ndi na-eje ozi n'ulonso. Otu nke Devid na ndiisi ya hoputara hiwee, maka inyere ndi Livayi aka. E deturu aha ha

niile n'otu n'otu. 21 N'ebe ahụ, ka m no kposaa obubu onu n'akuku osimiri Ahava, n'ih i iweda onwe anyi ala n'ihu Chineke anyi, na iriyo ya ka o duo anyi, umu anyi na aku anyi niile, n'uzo ziri ezi n'ije anyi, ma nonyekwara anyi. 22 N'ih i na ihere ekweghi m ryo eze ka o dunyere anyi ndi agha, na ndi na-agba inyinya ga-edu anyi, ichebe anyi n'uzo, site n'aka ndi iro. N'ih i na anyi agwalari eze na Chineke, onye anyi na-eke, na-echebe ndi niile na-eke ya; gwakwa ya na oke iwe ya na-adakwas i ndi niile gbakutara ya azu. 23 Ya mere, anyi buru onu, kpee ekpere, ryo Chineke ka o chebe anyi. O chebekwara anyi. 24 Ahopotara m ndi nchajaja iri na abuo ndi a: Sherebaya, Hashabaya na mmadu iri ndi ozo bu umunna ha ka ha hu maka olocha, na oloedo, na efere oloedo ahụ, na ihe ndi ozo ahụ eze na ndi na-adu ya odu, na ndiisi ochichi ya, na umu Izrel niile nyere maka ulonso ukwu Chineke anyi. 25 Eji m ihe otutu tuo onyinye olocha na oloedo na ihe ndi ozo eze, na ndi ndumodu ya, na ndiisi ozi ya, na ndi Izrel nyere maka ulonso ukwu Chineke. 26 E jiri m ihe otutu tunye ha olocha di nari talenti isii na iri ise (ya bu 650), na ngwongwo olocha di otu nari talenti (ya bu 100), na oloedo di otu nari talenti (ya bu 100). 27 Iri efere oloedo abuo nke onuahia ya bu puku darik, tinyere efere bronzo abuo e hichaziri nke oma, nke di oke onuahia di ka efere oloedo. 28 Emesja, agwara m ha okwu si ha, "Lee, unu onwe unu na ihe ndi a niile bu ihe di nsọ nye Onyenwe anyi. Olocha na oloedo ndi a bukwa onyinye afo ofufe e nyere Onyenwe anyi Chineke nna nna unu ha. 29 Chenu ha nche, debekwa ha nke oma, tupu ruo mgbe unu ga-atu ha n'ihu ndiisi nchajaja, na ndiisi Livayi, na ndiisi ulo nke Izrel n'ime Jerusalem, n'ime ulokwu nke ulo Onyenwe anyi." 30 Ya mere, ndi nchajaja na ndi Livayi kwenyere ibu olocha na oloedo, na ngwongwo ihe nsọ ndi ahụ, buga ha n'ulonso ukwu Chineke di na Jerusalem. 31 Anyi hapuru osimiri Ahava n'ubochi nke iri na abuo nke onwa mbu, chee ihu anyi iga Jerusalem. Chineke nonyekaara anyi, doputa anyi site n'aka ndi iro obula, na n'aka ndi ohi. 32 N'ikpezu, anyi rutere Jerusalem n'udo, zukwaa ike ubochi ato. 33 N'ubochi nke ano, site n'oge anyi ruru, e jiri ihe otutu tukwa olocha na oloedo ahụ, ha na ngwongwo ihe nsọ ndi ozo ahụ. E mere nke a n'ulonso ukwu Chineke. Ndi tury ha bu Meremot nwa Uraya onye nchajaja, na Elieza nwa Finehaz. Jozabad nwa Jeshua, na Noadaya nwa Binui, ndi Livayi, sokwa tuo ha. 34 Ihe niile zuru

ezu dika idi arọ ha si di. E dekwara onuogugu ihe a tuptara n'akwukwo n'oge ahụ. **35** Emesija, onye obula n'ime anyi si esi lota chupuru Chineke Izrel aja nsure oku. E ji oke ehi iri na abuo chuo aja maka ebo Izrel niile, ya na iri ebule itoolu na isii, na iri umu ebule asaa na asaa. Ma e ji mkpi iri na abuo chuo aja mmehie. E jichakwa ha niile chuo aja nsure oku nye Onyenwe anyi. **36** E nyere ndiisi oru eze niile, na ndiisi ochichi niile di n'ofe odida anyanwu osimiri Yufretis akwukwo iwu ahụ eze nyere. Ndiisi a nyekwara aka n'oru iwughachi ulonso Chineke ahụ.

9 Mgbe e mesiri ihe ndi a, ndiisi biakwutere m si, "Ndi Izrel na ndi nchajaja, na ndi Livayi, ekewapughi onwe ha site n'etiti ndi agbataobi ha, na omume aru ha niile, dika nke ndi Kenan, na ndi Het; na ndi Periz, na ndi Jebus, na ndi Amon, na ndi Moab, na ndi Ijijpt, na ndi Amorait. **2** Ha alutarala onwe ha nwunye site n'umu ndi inyom mba ozo ndi a, lutakwara umu ha ndi ikom. Ha agwakotala mkpuru nsọ na ndi di iche iche no ha gburugburu. O bu ndi ndu na ndiisi ochichi ha bu ndi butere uzo n'ibi ndu ekwesighi ntukwasị obi a." **3** Ma mgbe m nuru nke a, adowara m uwe ahụ m na uwe mwuda m, dopukwa ufodu agiri isi nke isi m, na aji afuonu m, nodukwa ala n'onodu mgbagwoju anya. **4** Mgbe ahụ, ndi niile mara jijiji n'okwu Chineke nke Izrel, gbakotara m gburugburu n'ihu ekwesighi ntukwasị obi nke ndi ahụ e mere ka ha jee biri na mba ozo lotaranu. Mu onwe m nokwa n'onodu mgbagwoju anya ruo oge ichu aja nsure oku nke anyasi. **5** N'ikpeazu, n'oge aja uhuruchi, esitere m n'iweda onwe m ala bilie, eji m uwe na uwe mwuda dokara adoka daa n'ala n'ikpere m, chilie aka m abuo elu, tikuo Onyenwe anyi Chineke m **6** n'ekpere si, "There na-eme m, Chineke m, amaghi otu m ga-esi lelie anya m lekwasị gi n'ihu, n'ihu na mmehie anyi babigara uba oke, ikpe omuma di na-eche anyi dikwa ukwu, n'ezie o ruola eluigwe. **7** Site n'ubochi nna nna anyi ha ruo taa, ikpe omuma anyi adila ukwu. N'ihu mmehie anyi, anyi na ndi eze anyi, na ndi nchajaja anyi ka enyefere n'aka mma agha, na ndota n'agha, na ipunara anyi ihe n'ike na nweda n'ala n'aka ndi eze ala mba ozo, dika o di taa. **8** "Ma ugbu a, na nwa oge nta a, gi bu Onyenwe anyi Chineke anyi egosila anyi amara, mee ka ole na ole foduru anyi. O nyeela anyi onodu siri ike n'ime ebe nsọ ya. Chineke anyi na-enye anya anyi ihe, mee ka anyi kurutu ume ndu n'oge

a site n'onodu ibu ohu anyi. **9** N'ihu na ndi ohu ka anyi bu, ma n'ihu oboma na obi ebere gi, i gbakutaghi anyi azu n'onodu ibu ohu anyi. Kama i mere ka ndi eze Peshia gosi anyi obi ebere. Ha enykwala anyi ndu ohuru, nke anyi ga-eji nwee ike wughachi ulonso Chineke anyi, ma wuziekwa ebe ya niile dakporo adakpo. Ozokwa, o nyekwala anyi ebe ize ndu site na mwughari nke mgbidi Juda na Jerusalem. **10** "Ugbu a, Chineke anyi, ginikwa ka anyi nwere ikwu banyere ihe ndi a niile mere? Lee na anyi ahapula gi ozo, hapukwa igbaso iwu gi, **11** nke i ji doo anyi aka na nti site n'onu ndi amuma, bu ndi ohu gi. N'ihu na i si n'onu ha kwuo si, 'Ala ahụ unu na-abanye inweta bu ala nke ndi bi n'ime ya mere ka o ruo aru. N'ihu na ndi bi n'ime ya esitela n'omume ojoo ha mee ka akuku ala ahụ niile ruo aru. **12** Ya mere, unu enykwala umu ha ndi ikom umu unu ndi inyom ka ha luru, maobu kwenye ka umu unu ndi ikom luo umu ha ndi inyom. Unu achokwala udo nke odimma obula n'etiti unu na ha n'oge obula, ka unu di ike, rie ezi ihe nke ala ahụ, hapukwara ya umu unu dika ihe nketa ha ruo mgbe ebighi ebi.' **13** "Ma ihe niile dakwasiri anyi bu maka ajo omume anyi, n'ihu ikpe omuma di ukwu anyi. Ma lee, Chineke anyi ataghi anyi ahulu dika idi ukwu nke mmehie anyi si di, kama, o mekwara ka ole na ole n'ime anyi fodu. **14** Ma anyi o ga-emebi iwu gi ozo, site n'ilu ndi a ruru aru n'omume ha? I gaghi eweso anyi iwe ruo na i ga-ebibi anyi kpankpan, nafodughi otu onye? **15** Ma gi, Onyenwe anyi, Chineke Izrel, i bu onye ezi omume. Lee anyi ka anyi guzo n'ihu gi n'onodu ikpe omuma anyi, o bu ezie na o nweghi onye obula n'ime anyi kwesiri iguzo n'ihu gi n'ihu nke a."

10 Mgbe Ezra na-ekpe ekpere, na-ekwuputa mmehie ndi a, na-akwa akwa, na-atu onwe ya n'ala n'ihu ulo Chineke, igwe ndi Izrel di ukwu, bu ndi nwoke, na nwanyi, na umuntakiri gbara ya gburugburu soro ya na-akwa akwa di ilu. **2** Mgbe ahụ, Shekanaya nwa Jehiel, onye agburu Elam, siri Ezra, "Anyi emehiela megide Chineke anyi, n'ihu n'ilu ndi inyom mba ozo ndi gbara anyi gburugburu. Ma otu o di, oilleanya ka diri ndi Izrel. **3** Ugbu a ka anyi gbaa ndu n'ihu Chineke anyi, izilaga ndi inyom ndi mba ozo ndi a na umu ha dika ndumodu onyenwe m Ezra, na ndi na-atu egwu iwu Chineke anyi si di. Ka e mee ihe ndi a dika iwu si di. **4** Biko, bilie gwa anyi uzo anyi ga-esi dozie ihe niile

mebiri emebi. Anyị ga-eme ihe i kwuru.” 5 Mgbe ahụ, Ezra biliri juo ndjisi ndi nchujaja na ndi Livayi, na Izrel niile, ma ha ga-eme ihe Shekanaya kwuru. Ha niile nuru iyi kwenye na ha ga-eme ya. 6 Mgbe ahụ, Ezra si n'ihu ulo Chineke puo banye n'ime onuulo Jehohanan, nwa Eliashib. Mgbe o no n'ebe ahụ, o righi nri obuła, o nughị mmiri obuła, n'ih i na o ngidere na-eru uju n'ih ekwesighi ntukwasị obi nke ndi si n'ebe a dotara ha n'agha lota. 7 E zisara ozi na Juda na Jerusalem niile na a chorọ ihu ndi niile si esi lota na Jerusalem. 8 Ndjisi na ndi okenye kpebiri na onye obuła nke na-abighi n'ubochi ato, dika atumatu ha si di, na a ga-anara onye ahụ akụ niile o nwere, kewapukwa onye ahụ site na mkpokota ndi Izrel e mere ka ha gaa biri n'ala ozọ. 9 Mgbe ubochi ato ahụ zuru, ndi ikom Juda na Benjamin niile zukoro na Jerusalem. N'ubochi nke iri abuo nke onwa itoolu, mmadu niile zukoro nodu n'ama di n'ihu ulonso Chineke. Mmiri di ukwu zoro n'ubochi ahụ. Ujo tukwara ndi ahụ niile zukoro n'ih i oke mmiri ozuzo ahụ na n'ih i okwu ahụ. 10 Mgbe ahụ Ezra onye nchujaja, biliri oto, si ha, “Unu emehiela, n'ih i na unu luru ndi inyom mba ozọ, si otu a tukwasị ihe n'ikpe omuma diri Izrel. 11 Ugbo a, sọpurunu Onyenwe anyi, bu Chineke nna nna unu ha, meekwanu ihe bu nzube ya. Kewapunu onwe unu site n'ebe ndi mba ozọ no, nakwa ebe nwunye ndi unu si mba ozọ luta.” 12 Nzuko niile ahụ zara n'otu olu si. “Okwu gi ziri ezi, Anyi aghaghị ime dika i kwuru.” 13 Ma ha zakwara si, “Nke a abughị ihe anyi ga-eme n'otu ubochi maobu n'ubochi abuo, n'ih i na aka otutu mmadu n'ime anyi di na mmehie ahụ. Mmiri na-ezosikwa ike, anyi enwekwaghị ike inogide ruo oge di anya. 14 Ka ndjisi anyi guzobe mkpokota niile. Ka ndi niile no n'obodo anyi ndi luru nwanyi site na mba ozọ bia n'oge a kara aka, ha na ndi okenye na ndi ikpe nke obodo obuła, ruo mgbe oke iwe Chineke banyere okwu a sitere n'ebe anyi no puo.” 15 Ma ndi na-ekweghi ka e mee ya otu a bu naani Jonatan nwa Asahel na Jazeia nwa Tikva, na Meshulam na Shabetai onye Livayi. 16 Ya mere, ndi ahụ niile si esi lota, mere dika mkpebi ahụ si di. Ezra hoputara ufodu ndi ikom, ndi bu ndjisi ezinaulo, e si n'ezinaulo obuła hoputa otu onye. E dekwara aha ndi niile a hoputara n'akwukwo. Ya mere, n'ubochi mbu nke onwa iri, ndi a malitere inyocha okwu ndi a. 17 Mgbe onwa ato gasiri, ya bu, n'abal mbu nke onwa mbu n'afọ, ha rucharara oru banyere ndi ikom

luru ndi inyom mba ozọ. 18 A choputara n'etiti umu ndi nchujaja, na ndi a luru ndi inyom si na mba ozọ. Ndi si n'ikwu Jeshua nwa Jozadak na umunne ya bu, Maaseia, Elieza, Jarib na Gedaliya. 19 Ha niile jikoro aka kpebiekwa na ha ga-ezila ndi nwunye ha. Onye obuła wetara ebule site n'igwe aturu dika ihe ikpe omuma. 20 Ndi si n'ikwu Imea bu Hanani, na Zebadaya. 21 Ikwu Harim: Maaseia, Ilaija, Shemaya, Jehiel na Uzaya. 22 Ndi si n'ikwu Pashua: Elioenai, Maaseia, Ishmel, Netanel, Jozabad, na Eleasa. 23 N'ime ndi Livayi: Jozabad, Shimei, Kelaya (onye a na-akpokwa Kelita), Petahaya, Juda na Elieza. 24 N'ime ndi na-abu abu, Eliashib. N'ime ndi nche onu uzọ: Shalum, Telem, na Uri. 25 N'etiti ndi Izrel ndi ozọ: Site n'ikwu Parosh: Ramaya, Izaya, Malkija, Mijamin, Elieza, Malkija na Benaya. 26 Site n'ikwu Elam: Matanaya, Zekaraya, Jehiel, Abdi, Jeremot na Ilaija. 27 Site n'ikwu Zatu: Elioenai, Eliashib, Matanaya, Jeremot, Zabad na Aziza. 28 Site n'ikwu Bebai: Jehohanan, Hananaya, Zabai, na Atlai. 29 Site n'ikwu Bani, Meshulam, Maluk, Adaya, Jashub, Sheal na Jeremot. 30 Site n'ikwu Pahat-Moab, Adna, Kelal, Benaya, Maaseia, Matanaya, Bezalel, Binui, na Manase. 31 Site n'ikwu Harim: Elieza, Ishija, Malkija, Shemaya, Shimeon. 32 Benjamin, Maluk na Shemaraya. 33 Site n'ikwu Hashum, Matenai, Matata, Zabad, Elifelet, Jeremai, Manase na Shimei. 34 Site n'ikwu Bani, Maadai, Amram, Uel. 35 Benaya, Bedeia, Keluhi. 36 Venaya, Meremot, Eliashib. 37 Matanaya, Matenai na Jaasu. 38 Site n'ikwu Bani: Binui na Shimei, 39 Shelemaya, Netan, Adaya, 40 Maknadebai, Shashai, Sharai, 41 Azarel, Shelemaya, Shemaraya, 42 Shalum, Amaraya na Josef. 43 Site n'ikwu Nebo: Jeiel, Matitaia, Zabad, Zebina, Jadai, Juel na Benaya. 44 Ndi a niile luru ndi inyom site na mba ozọ. Ha zilagara ha na umu ha.

Nehemaya

1 Nke a bụ okwu Nehemaya nwa Hakalaya: N'ọnwa Kislev, nke afọ ahụ mere ya iri afọ abụọ nke ọchịchị Ataksekse mgbe m nọ n'ụlọeze dị na Susa, **2** otu nwanne m nwoke aha ya bụ Hanani, na ufọdu ndị ọzọ sitere Juda bjara ileta m. Ajuru m ha ajuru otu ihe si agara ndi Juu ahụ fọdurụ, ndi si ebe di iche iche lota, juokwa ha maka Jerusalem. **3** Ha zara si: "Ndi ahụ niile lotara nọ n'oke nsogbu na ihere. A kudara mgbidi Jerusalem; e sukwara onu uto ama ya niile oku." **4** Mgbe m nuru okwu ndi a, anoduru m ala kwaa nno akwa. N'ezie, ajuru m iri ihe obula otutu ubochi, n'hi na eji m oge m niile kpee ekpere riu Chineke nke eluigwe aririo, **5** si ya: "Gi, Onyenwe anyi Chineke nke eluigwe, onye di ukwu na onye dikwa egwu; gi onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya nke ndi ahụ huru ya n'anya na-edebekwa iwu ya niile. Biko nuru aririo m. **6** Leda anya ebere gi ka i nuru aririo mu bu ohu gi na-ario gi ehie na n'abal. Ana m ekwuputa mmehie anyi bu umu Izrel, ma nke m na ezinaulo nna m mere megide gi. **7** Anyi emela ihe joro njo megide gi. Anyi edebeghi iwu gi na ukpuru gi nke i nyere ohu gi Mosis. **8** "Chetakwa ntuziaka inyere Mosis bu ohu gi, na-asj, 'O buru na unu emehie, mu onwe m gachusa unu n'etiti mba di iche iche. **9** Ma o buru na unu alaghachikwute m, debe ihe niile m nyere unu n'iwu, a sikwa na a chusara unu mee ka unu gbasaa ga n'akuku niile nke uwa, aga m achikota unu mee ka unu laghachi na Jerusalem bu obodo m hoputara nye Aha m.' **10** "Anyi bu ndi ohu gi, burukwa ndi i ji aka gi di ike zoputa. **11** Biko, Onyenwe anyi, nuru ekpere mu bu ohu gi, nurukwa ekpere ndi ohu gi niile o na-atu utu itu egwu aha gi. Mee ka ihe gara ohu gi nke oma taa site n'imere ya ebere n'ihu nwoke a." N'oge ahụ abụ m onye na-ebu ihe onunụ eze.

2 N'ọnwa Nisan, n'iri afọ abụọ nke ọchịchị eze Ataksekse, mgbe e wetaara eze mmanya. E buru m mmanya ahụ bugara ya eze. Ugwu a, o nwebeghi mgbe obula m jirila ihu mgbaru bia n'ihu eze. **2** Ya mere, eze juru m, "Gini mere ihu gi ji gbaruo mgbe o dighi orja ji gi? Nke a na-egosi naanị na obi joro gi njo." Ujo turu m nno nke ukwu. **3** Azara m eze si, "Onyenwe m, ka ọchịchị eze di ogologo ndu. Gini game ka obi di m utu ebe o bu na obodo ahụ e liri nna nna m ha aghola mkpomkpo ebe, nke a kpokwara

onu uto ama ya niile oku?" **4** Eze siri m, "O bu gini ka i choru?" Mgbe ahụ ekpere m ekpere n'obi m nye Chineke, **5** ma zaa eze si, "O buru na o ga-amasi eze, biko, o burukwa na ohu gi achota ihuoma n'anya gi, ana m ario ka i ziga m Juda, bu obodo nna nna m ha, ka m gaa wughariakwa ya." **6** Eze siri m, ebe nwunye ya nokwa n'akuku ya, "Ije gi o ga-abu ruo olee mgbe, olee mgbe i ga-aloghachitekwa?" O masiri eze i ziga m. Ya mere, enyere m ya oge. **7** Mgbe ahụ, asiri m ya, "O buru na o ga-amasi eze, aga m achu ka i nye m akwukwo nke m ga-enye ndisi ochichi niile nọ n'akuku odida anyanwu osimiri Yufretis, ka ha kwere ka m site n'obodo ha gafee ruo mgbe m gae ruo na Juda. **8** Nyekwa m akwukwo ozi m ga-enye Asaf, onye na-elekota ohia eze, ka o nye m osisi nke a ga-eji ruzie onu uto di n'akuku ulonso, na nke a ga-eji ruo mgbidi obodo ahụ, na nke m ga-eji ruo ulo nke aka m." Eze meere m ihe ndi a niile, n'hi na aka ebere Chineke dinyere m. **9** Mgbe m rutere obodo ndi a di n'akuku odida anyanwu osimiri Yufretis, enyere m ndisi ochichi niile akwukwo ahụ eze dere nye m. Eze dunyere m ndisi agha na ndi agha na-agba inyinya ka ha chebe m n'ije m. **10** Ma mgbe Sanbalat, onye Horonaim, na Tobaya, onye Amon bu onyeisi oru ochichi, nuru ihe banyere obibia m, iwe were ha nke ukwu inu na o nwere onye na-achu inyere ndi Izrel aka. **11** E rutere m Jerusalem, nodukwa ebe ahụ mkpuru ubochi ato, **12** eji m abali puo kporo mmadu ole na ole. O nwebeghi onye obula m gwara ihe Chineke tinyere m n'obi ime na Jerusalem. O dighi inyinya ozo anyi ji ma o bughu nke ahụ m na-agba. **13** N'abal a puru m site n'Onu uto ama Ndagwurugwu ruo n'isi iyi mmiri Nkita ohia, sitekwa n'ebe ahụ ruo n'Onu uto ama ebe ikpofu ahijia. Anyi jehariri ihu ebe niile mgbidi Jerusalem dara ada, na onu uto ama ya niile nke oku rere. **14** Emesja, ejeruru m onu uto nke di n'ebe isi iyi di, ruokwa n'odo mmiri eze, ma inyinya ibu m enweghi ike isite n'ebe ahụ gafee. **15** Ya mere, ejiri m n'abal jeruo ndagwurugwu ahụ, leruo mgbidi ahụ anya. Emesja, atughariri m loghachi site n'onu uto Ama ndagwurugwu. **16** Ndisi obodo amaghi ebe m gara maobu ihe m na-eme, n'hi na agwabeghi m onye Juu obula ihe m bu n'obi, maobu ndi nchujaja, maobu ndi a na-asopuru, maobu ndi ochichi obodo, maobu onye ozo obula ndi ga-aru oru ahụ. **17** N'ikpeazu, agwara m ha si, "Unu maara nke oma ihe dakwasiri obodo anyi. Lee otu mgbidi ya

si dakasja, na otu օնս ւօջօ ama ya si rechapս օկս. Ka anyս wuzienս mgbidi Jerusalem, si otu a wepս ihe ihere a djirս anyս.” 18 Akօրօրօ m ha օchichօ ahս Chineke tinyere m n’obi na ihe mս na eze kwuru, na otu o si kwadoo ihe m gwara ya. Ha zara m sj, “օ dj mma, ka anyս wugharianս mgbidi ahս.” օրս ahս bidokwara na-atսfughս oge. 19 Ma mgbe Sanbalat, onye Horon, na Tobaya, onyeozի ndս Amօn, na Geschem onye Arab, nսրս ya, ha kwara anyս emo sj, “Gսնս bս ihe nke a unu na-eme? օ bս eze ka unu na-enupu isi megide?” 20 Ma azara m ha sj, “Chineke nke eluigwe ga-eme ka ihe gara anyս nke օma. Anyս onwe anyս bս ndս ohu ya ga-amalite iwughachi mgbidi a, ma unu onwe unu, unu enweghս oke maօbս օnօդս ziri ezi maօbս ihe ncheta օbսla n’ime Jerusalem.”

3 Mgbe ahս, Eliashib onyeisi nchսaja na ndս nchսaja ibe ya wuru mgbidi ahս ruo n’սլօ elu Narս na սլօ elu Hananel. Ha wukwara օնս ւօջօ ama Atսրս, kwսba ibo ya, doo ya nsօ. 2 Ndս sitere obodo Jeriko rսkwara օրս n’akսկս ha. Ma Zakua nwa Imri, rսրս օրս nke ha n’akսկս ndս օրս si Jeriko. 3 ւմս ndս ikom Hasena wuru օնս ւօջօ ama Azս, dobe osisi ya, kwսba օնս սջօ ya, kpսօkwa ihe mkpօchi ya niile, na ihe ntսchi ya niile n’օnօդս ha. 4 Meremot, nwa ւրaya, nwa Hakoz, rսziri akսկս mgbidi nke օջօ. Onye na-eso ya bս Meshulam, nwa Berekaya, nwa Meshezabel, rսziri mgbidi, onye na-esota ya bս Zadօk nwa Baana, onye rսzikwara mgbidi. 5 Akսկս nke օջօ ka ndս ikom Tekoa rսziri, ma ndս ha a na-asօpսրս ekweghս ehudata ubu ha nye օրս ahս n’օkpuru ndս nlekօta ha. 6 Joiada nwa Pasea na Meshulam nwa Besodeia wuru օնս ւօջօ Ama Jeshana. Ha tinyere osisi ya niile, kwսba ibo օնս սջօ ya, ihe mkpօchi ya na ihe ntսchi ya niile n’օnօդս ha. 7 Ndս օջօ rսրս օրս n’akսկս ha bս Melataya, onye Gibiօn, na Jadon onye Meronot, na ndս si Gibiօn na Mizpa. Obodo ndս a dj n’օkpuru onyeisi օchichս akսկս օdjida anyanwս Yufretis. 8 Uziel nwa Hahaya, bս օkpս սջս օlaedo, doziri otu akսկս. Onye na-eso ya bս Hananaya, otu onye n’ime ndս na-eme mmanս otite na-esi isi օma, doziri nke na-esote nke ahս. Ha doziri Jerusalem ruruo ya na Mgbidi Obosara. 9 Onye na-eso ha bս Refaya nwa Hua onyeisi օchichս otu akսկս Jerusalem. 10 Onye na-eso ya bս Jedaya nwa Harumaf, onye rսրս akսկս mgbidi ahս chere ihu n’սլօ nke aka ya. Onye na-eso ya n’օրս a bս Hatush nwa Hashabneia. 11 Onye օջօ bս Malkija nwa Harim, na Hashub nwa

Pahat-Moab, ndս wugharirս սլօ elu օկս, na otu akսկս mgbidi ahս. 12 Shalum nwa Halohesh na սմս ya ndս inyom meziri akսկս mgbidi nke na-esota. օ bս onyeisi օchichս otu akսկս Jerusalem nke օջօ. 13 Hanun duuru ndս obodo Zanoa wuo օնս ւօջօ Ndagwurugwu. Ha wuziri ya, tinye ibo ya, ihe mkpօchi ya na ihe ntսchi ya niile n’օnօդս ha. Ha wuzikwara mpaghara ahս nke ճս ogologo ya ruru narս mita ise, ruo n’օնս սջօ ama dj n’ebe a na-ekpofu ahսhս. 14 Malkija nwa Rekab, onyeisi օchichս ala nke dj Bet-Hakerem gburugburu, bս onye wuziri օնս սջօ ama dj n’ebe ikpofu ahսhս. օ tinyere ibo ya, ihe mkpօchi ya na ihe ntսchi ya niile n’օnօդս ha. 15 Shalum nwa Kol-Hoze, onyeisi օchichս ala dj Mizpa gburugburu, wuziri օնս սջօ ama isi iyi, kpuchie elu ya, tinye ya ibo օնս սջօ ya, ihe mkpօchi na ihe ntսchi ya niile n’օnօդս ha. օ mezikwara mgbidi ahս site n’օջօ mmiri Siloam ruo n’ubi eze a gbara ogige, na ruokwa na nkwasա nrսda dj site n’obodo Devid ma e site Jerusalem na-apսta. 16 Onye na-eso ya bս Nehemaya nwa Azbuk, onyeisi օchichս օkara n’ime Bet Zoa. օ wuziri mgbidi ahս ruo ncherita ihu ebe ili Devid, ruokwa օջօ ebe emere maka ichekօta mmiri, na n’սլօ ndս Dike n’agha. 17 Ndս na-eso ya bս ndս Livayj, ndս nke Rehum nwa Bani na-achիkօta. Onye օջօ bս Hashabaya onyeisi օchichս օkara ndս bi na Keila. օ rսրս օրս e kenyere ndս ya. 18 Onye օջօ na-eso ya bս Binui nwa Henadad onye bս onyeisi օchichս օkara akսկս Keila nke օջօ. օ du ndս Keila ibe ya rսօ օրս ha ketara. 19 Onye na-eso ya bս Eza nwa Jeshua onyeisi օchichս obodo Mizpa. Ya na ndս otu ya rսziri akսկս mgbidi ahս dj na mgbago ebe սլօ nchիkօta ngwa agha ruo na nkuku ya. 20 Onye օջօ na-eso ya bս Baruk, nwa Zabai, onye ji nnօօ ճնս օկս n’obi rսzie mgbidi ahս site na nkuku ya ruo n’օնս սջօ e si abata սլօ Eliashib, bս onyeisi nchսaja. 21 Onye na-eso ya bս Meremot nwa ւրaya, nwa Hakoz. օ sitere n’օնս սջօ սլօ Eliashib rսziri ruo na ngwսcha ya. 22 Ndս nchսaja si n’akսկս Jerusalem wuziri akսկս nke na-esote ya. 23 Isonye ha, Benjamin na Hashub wuziri akսկս ahս dj n’ihu սլօ ha. Azaraya nwa Maaseia, onye bսkwa nwa nwa Ananaya wuziri nke na-esote ya, nke djkwa n’akսկս սլօ ya. 24 Binui nwa Henadad wuziri akսկս nke օջօ, nke sitere n’ihu սլօ Azaraya ruo na nkuku mgbidi ahս. 25 Palal nwa Uzai wuziri akսկս nke na-eso ya site na nkuku mgbidi ahս ruo n’սլօ elu dj n’akսկս elu elu սլօjeze n’ebe dj nso n’ogige ndս nche. Nke so ya bս Pedaia nwa Parosh, 26 na ndս na-eje ozi

n'ulonso ahụ bụ ndị bi n'elu ugwu Ofel, wuziri akukụ nke na-esote ruo n'ebe dị n'akukụ ọwụwa anyanwụ nke Onụ Ụzọ Ama Mmiri, ruokwa n'ulọ elu nche nke ulọ ukwu ahụ. 27 Ndị ikom Tekoa wuru akukụ nke ọzọ na-esote ya. Ha sitere n'ebe chere ulọ elu nche nke ulonso ukwu ahụ ihu, wuzie mgbidi ahụ ruo na mgbidi di Ofel nso. 28 Ufodu ndi nchujaja wuziri akukụ na-esote, nke di n'ugwu, site n'Onụ Ụzọ Ama Inyinya. Onye obula wuziri mgbidi nke di n'ihu ulo ya. 29 Zadok nwa Imea wuziri nke na-esota, bu akukụ mgbidi ahụ chere ihu n'ulọ ya. Shemaya nwa Shekanaya onye na-eche Onụ Ụzọ Ama Ọwụwa Anyanwụ wuziri akukụ nke na-esota. 30 Hananaya nwa Shelemaya na Hanun nwa Zalaf nke isii, wuziri akukụ mgbidi nke ọzọ. Meshulam nwa Berekaya wuziri akukụ mgbidi na-esota, bukwa nke di n'ihu ulo obibi ya. 31 Malkija okpu uzụ ọlaedo wuziri akukụ na-esota ruo n'ulọ ahụ ndi na-eje ozi n'ulonso, na ndi na-azụ ahia na-anokọ. Ulo a di na ncherita ihu Onụ Ụzọ Ama Nnyocha. Malkija sitekwara n'ebe ahụ wuzie mgbidi ahụ ruo n'onuulo ahụ di n'elu nkuku mgbidi ahụ. 32 Ndị okpu uzụ ọlaedo na ndi ahia rụchara ọrụ iwuzi akukụ mgbidi nke foduru, site n'etiti onuulo ahụ di n'elu nkuku mgbidi ahụ ruo n'Onụ Ụzọ Ama Aturu.

4 Iwe were Sanbalat nke ukwu mgbe o nuru na anyi na-ewuzighari mgbidi ahụ niile. O were iwe di oku, onuma jukwara ya obi. O chiri ndi Juu ochi, kwaakwa ha emo. 2 N'ihu ndi otu ya na ndisi agha Sameria, o kwuru si, "Gini ka ndi Juu ole na ole a na-adighi ike na-eme? Ha na-achọ iwughari mgbidi obodo a? Ha ga-achụ aja? Ha ga-arucha ọrụ niile n'otu ubochi? Ha ga-esita n'aja a kupiasiri akupia mee ka nkume ndi a di ndu, ka o bu site na nkume ochie ndi a akporo oku?" 3 Tobaya onye Amon, onye no ya n'akukụ mgbe ahụ, kwukwara okwu si; "Leenu udi mgbidi ha na-ewul O buru na nkita ohia arikwasị ya n'elu o ga-ada!" 4 Mgbe ahụ, e kpere m ekpere si, "Chineke, biko nuru emo a na-akwa anyi. Ka ikwa emo ha laghachikwa ha n'isi; ka a dotakwa ha n'agha buru ha jee mba ọzọ. 5 Elefula mmehie ha anya, agbagharakwala ha, n'ih na ha ledara gi anya, ledakwa anyi anya, bu ndi na-ewuzi mgbidi gi." 6 Ya mere, anyi wuziri mgbidi ahụ ruo mgbe ha niile ruru okara n'idi elu ya, n'ih na onye obula weputara obi ya iru ọrụ. 7 Ma mgbe Sanbalat, Tobaya, ndi Arab, ndi Amon na ndi Ashdod nuru na ọrụ iwuzi mgbidi Jerusalem na-aga n'ihu, nukwa na-

emechichala ebe niile puru epu, iwe were ha nke ukwu. 8 Ha niile gbara izu ichiri ndi agha bia imegide Jerusalem, ime ka ogbaaghara di n'obodo ahụ. 9 Ma anyi kpere ekpere nye Chineke, kwubakwa ndi nche iguzogide ha ehie na abali. 10 Mgbe ahụ, ndi Juda bidoro itamu ntamu na-asi, na ike ebidola igwu ndi ọrụ ha, na mkpomkpo ihe foduru ka buru ibu, na naani anyi apughi irucha mgbidi ahụ. 11 Ma n'otu oge ahụ kwa, ndi iro anyi na-agba izu n'akukụ, na-achọ igbu anyi mgbe anyi na-eleghi anya ha maobu mara ka ọrụ ahụ kwasi. 12 Ndị Juu ndi bi ha nso bjara otutu mgbe gwa anyi, "Ebe obula unu gbagara, ha ga-ebuso unu agha." 13 N'ih ya, eguzobere m ndi ufodu n'ebe niile dikarisiri ala n'azu mgbidi ahụ, n'ebe niile ghere oghe, e guzobere ha, kpanye ha mma agha, ube na uta n'aka di ezinaulo ha si di. 14 Mgbe m lezichara ihe niile anya, eguzoro m oto si ndi ahụ a na-asopuru, na ndi ochichi niile na ndi ọzọ n'obodo ahụ, "Unu atula ha egwu. Chetanu na Onyenwe anyi, nke di ukwu na-eyikwa egwu, ma bukwaaranu ezinaulo unu, umu unu ndi ikom ndi inyom, ndi nwunye unu na ulo unu agha." 15 Mgbe ndi iro anyi choputara na anyi amatala izu ojo ha, na Chineke emebiekwala atumatu ha, anyi onwe anyi laghachiri n'oru anyi nke iwuzi mgbidi ahụ. 16 Sitekwa n'oge ahụ gaa n'ihu, anyi kere onwe anyi uzọ abuo. Ufodu ndi ji ube, ota na uta na-anọ na nche mgbe ndi ọzọ na-arụ ọrụ. Ndiisi niile putakwara guzo n'azu ndi Juda niile ebe ha no n'ihu ọrụ ha. 17 Ndị na-edo nkume na ndi ọrụ obula debere ngwa ọgụ ha n'ebe o ga-eru ha aka mgbe obula ha na-arụ ọrụ. 18 Ndị ọzọ tinyere mma agha ha n'ukwu ha. Ndị na-egbu opi nokwa m n'akukụ mgbe niile maka ifu opi mgbe a chorọ ya. 19 Mgbe ahụ, asiri m ndi niile a na-asopuru, ndi ochichi na ndi mmadu ọzọ ahụ niile, "Oru anyi nwere iru di ukwu, gbasapukwa, anyi anokotaghị onu n'otu ebe, ekewakwara anyi ebe di iche iche na mgbidi. 20 Ya mere, mgbe obula unu nuru uda opi, gbaranu osọ bia n'ebe m no. Chineke galukwara anyi odu." 21 Ya mere, anyi nogidere n'oru anyi site n'ih mbu nke ututu ruo mgbe kpakpando putara. Okara n'ime ndi ọrụ jikwa ube noro na nche. 22 Agwara m ndisi ọrụ niile okwu si ha na onyeisi ọrụ obula na ndi na-enyere ya aka n'oru ga na-anọ na Jerusalem n'abali niile. N'uzo di otu a, ndi ọrụ ga-arụ ọrụ ha n'oge ihe di, ma ha ga-anokwa na nche n'abali. 23 N'oge ndi a niile, eyipughi m uwe m yi n'ahu. O nwekwaghị onye obula ọzọ, maobu nwanne m nwoke,

maobu ndi nche na-eso m onye yipuru uwe ya ma onye ukwu ma onye nta. Mma agha anyi na-adikwa anyi n'ukwu mgbe niile, obuladi mgbe anyi choru mmiri.

5 N'oge ahụ, ufodu ezinaulo bidoro itamu ntamu megide ndi Juu ibe ha. **2** Ufodu na-atamu na-asi, "Anyi na umu anyi di ukwu n'onuogugu. O buru na anyi ga-eri nri di ndu, o kwesikwa ka anyi nwee ike izuru oka." **3** Ndi ozo na-asikwa, "Anyi agbaala ubi anyi, ubi vaini anyi na ulo anyi n'ibe ka anyi nweta mkpuru ubi n'oge unwu." **4** Ma ndi ozokwa nasi, "Lee na anyi gbazitere ego anyi ji tuu utu isi eze maka ubi anyi na ubi vaini anyi." **5** N'agbanyeghi na o bu otu anu ahu na obara ka anyi na ndi Juu ozo nwere, dika umu ha di ka umu anyi dikwa, ma anyi emeela ka umu anyi ndi ikom na ndi inyom buru ndi ohu. Ufodu n'ime umu anyi ndi inyom aburulari ndi ohu, ma anyi enweghi ike nke aka anyi, n'ih na ndi ozo bu ndi nwezi ala ubi anyi na ubi vaini anyi niile." **6** Iwe were m nke ukwu mgbe m nuru mkpu akwa ha na mkpesa ndi a. **7** Ya mere, mgbe m chesiri echiche banyere ya, e boro m ndi a nasopuru na ndi ochichi ebubo. A gwara m ha, "Unu na-anara umunna unu omurunwa ego unu enyere ha." Ya mere, a koru m nzuko oha mmadu maka imegide ha. **8** N'ubochi nzuko ahu, agwara m ha okwu si, "Otutu n'ime anyi na-agbali n'uzo niile ihu na anyi zutaghachiri umunna anyi ndi Juu bu ndi e resiri ndi mba ozo. Ma unu no n'ebe a na-agbali ime ha ka ha ghoo ndi ohu unu. Ruo ole mgbe ka anyi ga-anogide na-agbaputa ha site n'onodu ibu ohu?" Ma ha niile ekwugh okwu obula, n'ih na ha enweghi ihe ha gaku. **9** Agwakwara m ha okwu ozo si, "The unu name joro njo. O kwesighi ka unu tuu egwu Chineke si otu a gbanari nkocha nke ndi iro anyi, bu ndi mba ozo?" **10** Mu onwe m na umunna m na ndi na-ejere m ozi na-agbazinye umunne anyi ego na oka. Ma ka anyi kwusi inara omurunwa. **11** Nyeghachinu ha ala ubi ha niile ngwangwa, ma ubi vaini ha niile, ubi oliv ha niile, ulo ha niile na omurunwa nke unu na-anara ha nke bu otu uzo n'ime nari nke ego, oka, mmany a oheru na mmanu. **12** Ha siri, "Anyi ga-enyeghachi ha. Anyi agakwaghi anara ha ihe ozo. Anyi ga-emezu ihe i kwuru." Mgbe ahu, akpokotara m ndi nchujaja, mee ka ndi ndu na ndiji ozi nuo iyi imezu nkwa ha. **13** Ayoghariri m onu onu uwe mwuda m si, "Otu a ka

Chineke ga-esi yochapu site n'ulo ha na ihe nweta ha onye obula nke na-agaghi edebezu nkwa a." Ndi niile zukoro kwere si, "Amen." Ha tokwara Onyenwe anyi: Ha niile mekwara ihe ha kwere na nkwa. **14** Ozo, n'ime afu iri na abuo ahu a hoputara m i bu onyeisi ochichi na Juda, site n'iri afu abuo nke ibu eze Ataksekse ruo n'afu iri ato na abuo ya, mu na umunne m esiteghi na nri a na-atukoro onyeisi ochichi were ihe oriri obula. **15** Ma o bughu otu a ka o si di na mbu, n'ih na ndiji ochichi niile buru m uzo chia boro ndi ahu ibu aru di ukwu. Ha na-anakota site n'aka onye obula iri mkpuru olaocha anu, tinyere ihe oriri na mmany a ha na-ewebatakwa. Obuladi ndi na-enyere ha aka mekpakwara ndi mmadu ahu. Ma emeghi m otu a, n'ih iju egwu Chineke. **16** Kama, anogidesiri m ike n'oru iwughari mgbidi ahu, achikotara ndi ikom m niile n'ebe ahu n'ih ije ozi a. O dighikwa ala anyi zuru. **17** Ma otu o di, ndiji Juu onuogugu ha di otu nari na iri na ise na-eri nri na tebul m, tinyere ndi nabjakwute anyi site na mba ndi di anyi gburugburu. **18** Ihe na-ezu nri a na-eri n'ulo m kwa ubochi bu otu ehi na aturu isi gbara abuba, na otutu okuku, na udi mmany a di iche iche a na-ebubata kwa ubochi iri obula. N'agbanyeghi nke a, o dighi mgbe obula m nara site n'aka ha utu ihe oriri nke onye na-ach i ala kwesiri inweta, n'ih na ha onwe ha no na mkpa di ukwu. **19** Chineke m biko, echefula ihe m meere ndi a, gozie m n'uzo nke gi.

6 Mgbe a gwara Sanbalat, na Tobaya, na Geshem onye Arab, na ndi iro anyi ndi ozo na m ewuzichaala mgbidi ahu, na o dikwaghi ntipu foduru na ya, o bu ezie na n'oge ahu, etinyebeghi m ibo n'onu uzo ama ya niile, **2** Sanbalat na Geshem zitere m ozi a, "Bia ka anyi zukota n'otu obodo nta nke di n'obosara ala Ono." Ma ha na-ach o uzo imeru m ahu. **3** Ya mere, azara m ha site n'aka ndi ozi si, "Ana m aru oru di oke mkpa, agaghi enwe ike iridata. N'ih ginu ka oru a gaeji kwusi mgbe m ga-ahapu ya ibia n'ebe i no?" **4** Ha zitere ozi ahu ugboro anu, ma enyere m ha otu osisa ahu ugboro anu. **5** Na nke ugboro ise, Sanbalat ziteere m onye na-ejere ya ozi, ya na akwukwo ozi nke e mechighi emechi o ji bia. **6** Nke a bu ihe e dere n'ime ya; "Anula ya na mba niile, Geshem kwukwara otu ihe ahu, na gi na ndi Juu na-akwado inupu isi. O bu ya mere i ji na-ewu mgbidi ahu. Ozi ahu na-ekwukwa na gi onwe gi na-ach o ibu eze ha, **7** na i hoputala ndi amuma ndi ga-ekwuputa na Jerusalem na i bu eze

ndị Juda. Ugbu a, ozi a ga-eru ntị eze, ya mere, bja ka mụ na gị kparịta ụka n’etiti onwe anyị.” **8** Ma eziri m ya ozi sị, “O nweghị eziokwu ọbụla dị n’ihe i na-ekwu, n’ihi na ha bụ ihe i cheputara n’obi gị.” **9** Nzube ha bụ ime ka ụjọ tọọ anyị. Ha na-ehekwa sị, “Ha ga-ada mba n’orụ a ma hapụkwa irụcha ya.” Ma akpọkuru m Chineke sị ya, “Biko gbaa aka m ume.” **10** Otu ụbọchị, a gara m n’ụlọ Shemaya, nwa Delaya, nwa Mehetabel, onye e mechibidoro ụzọ n’ụlọ ya. Ọ sịrị m, “Ka anyị zụkọta n’ụlọ Chineke, n’ime ụlọnsọ, ka anyị mechikwa ụzọ niile nke ụlọnsọ ahụ, n’ihi na ndị ikom na-abịa igbu gị, e, n’abalị ka ha na-abịa igbu gị.” **11** Ma azara m sị; “O kwesiri ka mụ onwe m bụ onyeisi ọchịchị gbaa ọsọ? O kwesiri ka mmadụ dika m gbaa ọsọ gbaba n’ụlọnsọ Chineke jzoputa ndụ ya? Agaghị m aga.” **12** Mgbe ahụ ka o doro m anya na Chineke agwaghị ya okwu ọbụla, kama na ọ bụ Tobaya na Sanbalat zuru ya. **13** E goro ya oru ka o yinye m egwu, ka m site na-ime otu a mehie, mgbe ahụ, ha ga-ahụ ihe ha ga-eji nye m aha ọjọọ, kwaa m emo. **14** “Chineke m, cheta Tobaya na Sanbalat, n’ihi ihe ndị a niile ha mere, chetakwa Noadaya, bụ onye amụma nwanyi, na ndị amụma ndị ọzọ niile fọdurụ, bụ ndị ahụ chorọ ime ka m tọọ egwu.” **15** E wuchara mgbidi ahụ n’ụbọchị iri abụọ na ise nke ọnwá Elul, n’ime iri ụbọchị ise na abụọ. **16** Mgbe ndị iro anyị niile nuru ya, mba niile ndị nọ anyị gburugburu turu ụjọ, obi jukwara ha oyi, n’ihi na ha matara na-aruru oru a site n’inyeaka Chineke. **17** Ọzọ, n’ụbọchị ndị ahụ ndị Juda a na-asopuru na e zigara Tobaya otutu akwukwo ozi, akwukwo ozi Tobaya na-erutekwa ha aka. **18** N’ihi na otutu ndị Juda nuru iyi ino ya n’ukwu, n’ihi na ogo ya nwoke n’ala Juda bụ Shekanaya nwa Ara. Ọzokwa, Jehohanan nwa nwoke Tobaya na-alu nwa nwanyi Meshulam, nwa Berekaya. **19** Ha niile nogidere na-agwa m otu Tobaya si buru ezigbo mmadu. Ma ha na-apukwa gaa kororo ya ihe niile m kwuru. N’ihi ya Tobaya zitere otutu akwukwo ozi ime ka ujo tuo m.

7 Mgbe e wuzichara mgbidi ahụ, na mgbe m guzobesiri ibo n’onu uzọ ya niile n’onodu ha, hoputakwa ndi obu abu na ndi nche, na ndi Livayi. **2** Enyefere m oru ilekota Jerusalem n’aka nwanne m nwoke bu Hanani, ya na Hananaya onye bu onyeisi ulu ukwu ahụ e wusiri ike, n’ihi na ọ bụ nwoke na-ekwu eziokwu, burukwa onye na-atu egwu Chineke karja otutu ndi ozo. **3** Agwara m ha, “Na-emeghenu onu

uzo ama naani mgbe chi boziri nke oma. Kpochikwa ha mgbe ndi nche ka no na nche. Hoputakwanu ndi bi na Jerusalem ka ha buru ndi nche. Ufodu ga-eche n’ebe a hoputara ha, ufodu ga-eche n’akuku ulu nke aka ha.” **4** N’oge a obodo ahụ buru ibu dikwa mbara, ma ndi bi n’ime ya di ole na ole n’onuogugu, ulu ndi di n’ime ya bukwa ihe ewugharibeghi. **5** Ya mere Chineke m tinyere ya n’obi m ka m chikota ndi niile a na-asopuru, ndi ochichi, na ndi niile bi n’obodo, maka idebanye aha n’akwukwo ezinaulo n’ezinaulo. Achotara m ebe e deputara usoro ndi mmadu niile bu uzo lota Juda n’oge gara aga. Nke a bu ihe m choputara edere n’ime ya: **6** Ndi a bu ndi obodo niile a na-achi achị, bu ndi sitere na ndota n’agha nke Nebukadneza, eze Babilon, onye dotara ha n’agha buru ha laa n’ala ozo. Ha loghachitere na Jerusalem nakwa Juda, onye obula n’obodo nke aka ya. **7** Ndisi ha na Zerubabel soo, bu Jeshua, Nehemaya, Azaraya, Raamaya, Nahamani, Mdekai, Bilshan, Misperet, Bigvai, Nehum na Baana. Ihe ndeputa onuogugu ndi ikom Izrel bu nke a: **8** Ndi agburu Parosh, puku abuo, otu nari na iri asaa na abuo, **9** nke Shefataya, nari ato na iri asaa na abuo, **10** nke Ara, nari isii na iri ise na abuo, **11** nke Pahat-Moab site n’umu Jeshua na Joab, puku abuo, na nari asato na iri na asato, **12** nke Elam, otu puku, na nari abuo na iri ise na ano, **13** nke Zatu, nari asato na iri ano na ise, **14** nke Zakai, nari asaa na iri isii, **15** nke Binui, nari isii na iri ano na asato, **16** nke Bebai, nari isii na iri abuo na asato, **17** nke Azgad, puku abuo, na nari ato na iri abuo na abuo, **18** nke Adonikam, nari isii na iri isii na asaa, **19** nke Bigvai, puku abuo, na iri isii na asaa, **20** nke Adin, nari isii na iri ise na ise, **21** nke Atea (site na Hezekaya), iri itoolu na asato, **22** nke Hashum, nari ato na iri ato na asato, **23** nke Bezai, nari ato na iri abuo na ano, **24** nke Harif, otu nari na iri na abuo, **25** nke Gibion, iri itoolu na ise. **26** Ndi ikom Betlehem na Netofa, otu nari na iri asato na asato, **27** ndi Anatot, otu nari na iri abuo na asato, **28** ndi Bet-Azmavet, iri ano na abuo, **29** ndi Kiriat Jearim, Kefira na Beerot, nari asaa na iri ano na ato, **30** ndi Rema na Geba, nari isii na iri abuo na otu, **31** ndi Mikmash, otu nari na iri abuo na abuo, **32** ndi Betel na Ai, otu nari na iri abuo na ato, **33** ndi Nebo nke ozo, iri ise na abuo, **34** ndi agburu Elam nke ozo, otu puku, nari abuo na iri ise na ano, **35** ndi Harim, nari ato na iri abuo, **36** ndi Jeriko, nari ato na iri ano na ise, **37** ndi Lod, Hadid, na Ono, nari asaa na iri abuo

na otu, **38** ndi Senaa, puku atọ, na nari itoolu na iri atọ. **39** Ndi nchujaja: ndi agburu Jedaya site n'ezinaulo Jeshua, nari itoolu na iri asaa na atọ, **40** ndi Imea, otu puku, na iri ise na abuo, **41** ndi Pashua, otu puku, na nari abuo na iri anọ na asaa, **42** ndi Harim, otu puku, na iri na asaa. **43** Ndi Livayi: ndi agburu Jeshua site na Kadmiel nke umu Hodavaya, iri asaa na anọ. **44** Ndi obu abu: ndi agburu Asaf, otu nari, na iri anọ na asato. **45** Ndi nche onu uzo ulonso ukwu: ndi agburu Shalum, Atea, Talmon, Akub, Hatita na Shobai otu nari, na iri atọ na asato. **46** Ndi na-eje ozi n'ulonso: ndi agburu Ziha, Hasufa na ndi Tabao, **47** Keros, Sia, Padon, **48** Lebana, Hagaba, Shalmi, **49** Hanan, Gidel, Gaha, **50** Reaya, Rezin, Nekoda, **51** Gazam, Uza, Pasea, **52** Besai, Meunim, Nefusim, **53** Bakbuk, Hakufa, Hahua, **54** Bazlut, Mehida, Hasha, **55** Bakos, Sisera, Tema, **56** Nezaya na Hatifa. **57** Agburu ndi na-ejere eze Solomon ozi, ya bu ndi agburu Sotai, Soferat, Perida, **58** Jaala, Dakon, Gidel, **59** Shefataya, Hatil, Pokeret-Hazebaim na Amon. **60** Ndi na-eje ozi n'ulonso na umu ndi na-ejere eze Solomon ozi, di nari atọ na iri itoolu na abuo. **61** Ndi a bu ndi ozọ sitere n'obodo Tel Mela, Tel Hasha, Kerub, Adon na Imea, nke di n'ala Peshia lota. Ma ha enweghi ike igosi ezinaulo ebe agburu ha si n'Izrel. **62** Ndi agburu: Delaya, ndi Tobaya na ndi Nekoda, nari isii na iri anọ na abuo. **63** Sitekwa n'etiti ndi nchujaja: Ndi agburu: Hobaya, Hakoz na Bazilai (nwoke luru ada Bazilai onye Gilead a kpoo ya aha n'aha ha). **64** Ndi a chorọ ebe e deputara usoro omumu ha n'akwukwo, ma ha achotaghi ha n'ihu ya e wepuru ha n'oru nchujaja dika ndi na-adighi ocha. **65** N'ihu nke a, onyeisi ochichi nyere iwu ka ha ghara iri ihe aja dikarisiri nsọ, tutu ruo mgbe a ga-enwe onye nchujaja na-eji Urim na Tumim ajuta ase. **66** Nkpokota onuogugu ndi niile lotara di iri puku anọ na abuo, na nari atọ na iri isii, **67** nke a agunyeghi ndi ohu ndi ikom na ndi inyom di puku asaa, na nari atọ na iri atọ na asaa, ndi ikom na ndi inyom, ndi obu abu di nari abuo, na iri anọ na ise. **68** Inyinya di nari asaa na iri atọ na isii, inyinya muul nari abuo na iri anọ na ise, **69** inyinya kamel di nari anọ na iri atọ na ise, ebe inyinya ibu di puku isii, na nari asaa na iri abuo. **70** Ma ufodu n'ime ndisi ezinaulo nyere onyinye maka oru ahụ. Onyeisi ochichi tinyere n'uloaku otu puku darik olaedo, iri efere olaedo ise na uwe ndi nchujaja nari ise na iri atọ. **71** Ufodu ndisi ezinaulo tinyere n'uloaku maka ije ozi ahụ, darik olaedo puku iri abuo, na otutu

minas olocha puku abuo na nari abuo. **72** Nkpokota onuogugu nke ndi mmadu foduru nyere bu, darik olaedo puku iri abuo, na minas olocha puku abuo, na uwe ndi nchujaja iri isii na asaa. **73** Ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi nche onu uzo, ndi obu abu na ndi na-eje ozi n'ulonso, tinyere ufodu ndi mmadu na ndi Izrel niile foduru, gara birikwa n'obodo nke ha. Mgbe onwa asaa ruru, n'oge a ndi Izrel niile e birila n'obodo nke aka ha,

8 Ndi mmadu niile zokoro dika otu onye na mbara ala di n'Onu Uzo Ama Mmiri. Ha gwara Ezra onye nkuzi ka o weta akwukwo Mosis, nke Onyenwe anyi nyere ndi Izrel n'iwu. **2** Ya mere, Ezra, onye nchujaja weputara akwukwo Iwu ahụ n'ubochi mbu nke onwa asaa n'ihu mkpokota ahụ bu nke ndi ikom na ndi inyom na onye obula ga-aghota ihe mejuputara. **3** O chere ihu n'Onu Uzo Ama Mmiri were oke olu guo ya site n'ututu ruokwa ehie n'ihu ndi nwoke, ndi nwanji na ndi ozọ nwere ike ighota ihe o na-agu. Mmadu niile gekwara nti na nguputa nke akwukwo iwu ahụ. **4** Ezra onye ode akwukwo, rigoro n'elu ihe mgbakwasị ukwu ha mere maka nke a. Ndi guzo n'aka nri ya bu, Matitai, Shema, Anaia, Uraya, Hilcaya na Maaseia. Ndi guzo n'aka ekpe ya bukwa ndi a: Pedaia, Mishael, Malkija, Hashum, Hashbadana, Zekaraya na Meshulam. **5** Ezra meghere akwukwo ahụ mgbe mmadu niile na-ahuzu ya n'ihu na o guzoro n'ebe di elu mgbe o na-agu ya. Mmadu niile guzoro otọ mgbe o na-agu ya. **6** Mgbe ahụ, Ezra goziri Onyenwe anyi Chineke ukwu ahụ, mmadu niile zakwara si; "Amen! Amen!" Ha chiri aka ha abuo elu, kpoo isiala nye Onyenwe anyi. **7** Ndi Livayi aha ha bu Jeshua, Bani, Sherebaya, Jamin, Akub, Shabetai, Hodia, Maaseia, Kelita, Azaraya, Jozabad, Hanan na Pelia, kuziri ndi mmadu ihe di n'Iwu mee ka ha ghota ya dika ha guzo n'ebe ahụ. **8** Ha guputara site n'akwukwo iwu Chineke ahụ, sugharia ya, kowazie okpurukpu okwu niile di n'ihu a guputara, mee ka ndi mmadu ghota ihe a naguputa nke oma. **9** Mgbe ahụ, Nehemaya, onyeisi ochichi, na Ezra, ode akwukwo na onye nchujaja, na ndi Livayi ahụ na-atuziri ndi mmadu ihe, gwara ndi ahụ niile si: "Taa bu ubochi di nsọ nye Onyenwe anyi, Chineke unu. Unu erula uju maobu bee akwa." N'ihu na ha niile na-akwa akwa mgbe ha na-ege nti n'okwu niile nke iwu ahụ. **10** Nehemaya gwakwara ha si; "Laanu n'ulo unu gaa mee mmemme oriri na onunu nyekwanu ndi na-enweghi nke ha ga-eri. Ubochi taa

dị nsọ nye Chineke anyị. Unu erukwala ụjụ, n'ihị na ọñụ Onyenwe anyị bụ ike unu.” 11 Ndi Livayi mere ka ndi mmadu ahụ nọrọ nwayọọ, na-asị, “Nọrọnụ nwayọọ, n'ihị na taa bụ ụbọchị dị nsọ, ọ bughị ụbọchị iru ụjụ na anya mmiri.” 12 Ya mere, ha niile lawara i ga rie ma ịjọ, na ikenye ndi ọzọ site n'ihe ha nwere. Ha gakwara ime mmemme nke oke ọñụ, n'ihị na ha ghotara okwu agwara ha. 13 N'ụbọchị nke abụọ nke ọnwala ahụ, ndịisi ezinaulọ niile na ndi nchụaja, na ndi Livayi, zukoro n'ebe Ezra, bụ onye nkuzi nọ, maka itinye uche n'akwukwo iwu ahụ. 14 Mgbe ha na-agu ya, ha chọputara ebe Onyenwe anyi gwara Mosis si ya na umu Izrel kwesiri ibi n'ulo ikwu mgbe obula a na-eme mmemme ulo ikwu nke a ga-eme n'onwa ahụ. 15 O kwukwara na ha ga-ekwusa okwu a n'obodo niile nke Juda na Jerusalem si; “Gaanu n'ala ugwu ugwu gbute alaka osisi oliv ulo, na alaka oliv ohia, na alaka osisi mietul, na alaka nkwi, na alaka osisi ndi ozo na-enye ndo nke a ga-eji wuo ebe unu ga-ebi tutu ruo mgbe mmemme ahụ ga-agwusi, dika e dere ya n'akwukwo iwu.” 16 Ya mere, ndi ahụ puru gaa weta alaka osisi, jiri ha wuore onwe ha ulo ahijia ha ga-ebi nwa mgbe nta n'elu ulo ha, na n'ogige ulo nke aka ha, nakwa n'ogige ulo Chineke, na mbara ala Onu Uzọ Ama Mmiri, na n'akuku Onu Uzọ Ama Ifrem. 17 Ndi ahụ niile si na ndota n'agha lota wuuru onwe ha ulo ikwu biri n'ime ya ubochi asaa ahụ niile e mere mmemme ahụ. Oke onu juputara obi mmadu niile, n'ihị na site n'oge Joshua nwa Nun ruo n'oge a, o nwebeghi mgbe umu Izrel mere mmemme a n'uzo di otu a. 18 Ezra na-aguputa site n'akwukwo iwu Chineke kwa ubochi, site n'ubochi mbu ruo n'ubochi ikpeazu. Ha mere mmemme ahụ ubochi asaa ma n'ubochi nke asato ha nwere ogbakofufe mmechi dika e dere ya n'iwu.

9 N'ubochi nke iri abuo na anọ nke otu onwa ahụ, ndi Izrel niile zukokwara na obubu onu, yiri uwe iru ụjụ, kpokwasikwa onwe ha ntụ n'isi. 2 Ndi si n'agburu Izrel wezugakwara onwe ha site n'ebe ndi mba ozo niile no. Ha guzoro n'onodu ha kwuputa mmehie ha na ajo omume nke nna nna ha. 3 Ha guzokwara n'ebe ahụ ha no guo site n'akwukwo iwu nke Onyenwe anyi, bu Chineke ha ruo awa ato. Ha jikwa awa ato nke ozo kwuputa mmehie ha, na ife Onyenwe anyi Chineke ha ofufe. 4 Mgbe ahụ Jeshua, Bani, Kadmiel, Shebanaya, Buni, Sherebaya, Bani na Kenani rigoro guzo n'elu ihe

nguzo ndi Livayi. Ha jiri oke olu kpoquo Onyenwe anyi bu Chineke ha. 5 Ndi Livayi ndi a, Jeshua, Kadmiel, Bani, Hashabneia, Sherebaya, Hodia, Shebanaya na Petahaya siri, “Bilienu oto, too Onyenwe anyi Chineke unu, onye na-adị site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi.” “Ka aha gi di ebube buru ihe a goziri agozi, ka o buru ihe e buliri elu kariya ngozi niile na otuto niile. 6 Gi onwe gi, naani gi bu Onyenwe anyi. Gi kere eluigwe, o buladi eluigwe kachasi elu, na kpakpando niile nke mbara eluigwe, uwa na ihe niile di n'ime ya, oke osimiri niile na ihe niile di n'ime ha. O bu gi na-enye ihe niile ndu, usuu niile nke eluigwe na-akpokwa isiala nye gi. 7 “Gi, onwe gi bu Onyenwe anyi Chineke ahụ, onye hoputara Ebram site n'obodo Uo nke ndi Kaldia, kpoputa ya, gugharia aha ya ka o buru Ebrahim. 8 I hukwara n'obi ya kwesiri ntukwasị obi nye gi, gi na ya gbakwara ndu na i ga-enye umu ya ala ndi Kenan, nke ndi Het, nke ndi Amorait, nke ndi Periz, nke ndi Jebus na nke ndi Gigash. I mezuola nkwa gi n'ihị na i bu onye ezi omume. 9 “I huru nsogbu na iru ụjụ niile nke nna nna anyi ha n'ala Ijpt; i nukwara akwa ha n'akuku Osimiri Uhie. 10 I gosiri Fero na ndisi ochichi ya na ndi ya niile otutu ihe iribama na oru ebube n'ihị na i huru otu ha siri site na nganga juru ha obi mesoo ndi gi mmeso ojoo. Uwa niile maara aha gi taa n'ihị oru ebube ndi a niile i ruru. 11 I kewara Osimiri Uhie abuo mee ka ndi gi site n'ala akoro gafee. Ma i mere ka ndi iro ha na-achu ha oso nwuo n'ime oke osimiri ahụ. Ha mikpuru dika nkume danyere n'ime mmiri, nke oke osimiri. 12 I ji ogidi igwe ojii duo nna nna anyi ha n'ehihie, ma were ogidi oku duo ha n'abali, inye ha ihè ka ha ghara ijehie uzo. 13 “I sitere n'eluigwe gwa ha okwu, i ridatara n'ugwu Sajnai, i nyere ha iwu na ntuziaka niile ziri ezi, nyekwa ha ukpuru na ihe niile di mma nke enyere n'iwu. 14 I mere ka ha mata ubochi izuikwe gi di nsọ, nyekwa ha iwu site n'onu ohu gi Mosis, ka ha debe iwu gi na ukpuru gi niile. 15 I sitere n'eluigwe nye ha achicha mgbe aguu guru ha, sitekwa na nkume nye ha mmiri mgbe akpiri koro ha nku. I sikwara ha baa n'ime ala ahụ inweta ala ahụ bu nke i weliri aka gi nuo iyi inye ha. 16 “Ma nna nna anyi ha erubeghi isi n'okwu gi, n'ihị isiike ha na nganga ha. 17 Ha egeghi nti obula, ha echetakwaghi ihe iribama niile i meere ha. Kama ha nupuru isi hoputara onwe ha onyeisi ga-eduru ha ilaghachi Ijpt. Ma i bu Chineke onye na-eme ebere, onye na-agbaghara mmehie ndi gi mgbe obula.

I bu onye obioma, onye iwe na-adighi ewe osijiso. I
 juputara n'ihunanya na amara mgbe niile. N'hi ya, i
 gbakutaghị ha azu, 18 o buladi mgbe ha meere onwe
 ha nwa ehi ha kpuru akpu kwuo si, 'Nke a bu chi unu.
 O bu ya si n'ala Ijpt duputa anyi,' maobu mgbe ha
 mehiera megide gi n'uzo niile. 19 "Ma n'hi obi ebere
 gi nke di ukwu, i hapughị ha ka ha nwuo n'ozara.
 Ogidi igwe ojii ahụ duuru ha ubochi niile, ma ogidi
 oku ahụ dukwara ha abali niile. 20 I zitere ezi Mmuo
 nke gi ime ka ha nwee uche. I gbochikwaghị manà gi
 iru ha onu, i nyekwara ha mmiri n'hi akpiri ikpo nku
 ha. 21 Iri afọ anọ ka i debere ha ndu n'ozara. O dighi
 ihe korọ ha n'oge ahụ. Uwe ha akaghị nka, ukwu ha
 azaghị. 22 "I nyere ha alaeze na mba di iche iche,
 kenye ha obuladi ebe ndi dikarisiri anya. Ha nwetara
 ala Saihon bu eze Heshbon, na ala Og bu eze Bashan.
 23 I mere ka umu Izrel mubaa dika kpakpando nke
 eluigwe, i kpobatarata ha n'ala ahụ i gwara ndi bu nna
 ha ka ha baa nweta. 24 Umu ha banyere nweta ala
 ahụ. I meriri ndi Kenan n'ihu ha, bu ndi bi n'ala ahụ. I
 weere ndi Kenan ahụ nyefee n'aka ha, ha na ndi eze
 ha, na ndi niile bi n'ala ahụ ka ndi gi jiri ha mee ihe
 obula ha kpebiri n'obi ha. 25 Ndi gi nwetara ala mara
 mma, na otutu obodo e wusiri ike; ha nwetakwara
 otutu ulo nke ihe oma juru n'ime ha, na olulu mmiri e
 gwuru nke oma, na ubi vaini mkpuru di, na ubi oliv,
 na otutu osisi oma ndi ozo na-amj mkpuru. Ha rijuru
 afọ, ahụ ha mara mma ile anya, ha nurikwara onu
 n'hi ngozi i goziri ha. 26 "Ma ha nupuru isi n'okwu gi,
 ju iwu gi, gbuo ndi amuma turu ha mmehie ha n'ihu,
 meekwa otutu ihe ojo ndi ozo di iche iche. 27 N'hi
 nke a, i nyefere ha n'aka ndi iro ha, ndi kpagburu
 ha. Ma n'ime mkpagbu ha, ha kpokuru gi, i nokwa
 n'eluigwe nu ekpere ha, sitekwa n'obi ebere gi zigara
 ha ndi bjara zoputa ha, na ndi naputara ha site n'aka
 ndi iro ha. 28 "Ma mgbe ihe bidoro igara ha nke oma,
 ha mekwara ihe joro njo n'ihu gi. Ozokwa, i nyefere
 ha n'aka ndi iro ha ka ndi iro ha merie ha. Ma mgbe
 obula ndi gi chegharikutere gi, kpokuo gi ka i nyere
 ha aka, i na-anu ariri ha, sitekwa n'obi ebere gi
 gbaputa ha. 29 "I doro ha aka na ntị si ha loghachi
 debe ihe i nyere n'iwu. Ma ha sitere na nganga juru
 ha obi ju idebe iwu gi. Ha mehiera megide ihe niile i
 nyere n'iwu, o bu ezie na ha maara na idebe ya ga-
 ewetara ha ndu. Ma site n'isiike ha, ha gbakutara gi
 azu, buru ndi isiike na ndi juru ige ntị. 30 Ma i sitere
 na ntachiobi gi nye ha ogologo oge icheghari; i doro

ha aka na ntị site n'onu ndi amuma gi, ma ha egeghi
 ntị. Ya mere, i kwenyekwara ka ndi iro ha merie ha
 ozo. 31 Ma n'hi obi ebere gi i bibighi ha kpmkpm;
 i gbakutakwaghị ha azu n'hi na i bu Chineke onye
 di ebere na onye amara. 32 "Ugbu a, Chineke anyi,
 Chineke di ukwu, onye di ike dikwa ebube, onye
 na-edebe ogbugba ndu ihunanya ya, ka onodu ihe
 isi ike a ghara ibu ihe nta n'anya gi. Ntaramahuhu
 nke dakwasiri anyi, ndi eze anyi na ndi ndu anyi, ndi
 nchujaja anyi, ndi amuma anyi, nna nna anyi ha na
 ndi gi niile, site n'oge ndi eze Asiria buru uzo lugbuo
 anyi n'agha tutu ruo taa. 33 Ma gi onwe gi bu onye ezi
 omume, n'ihe niile bjakwasiri anyi; I mere ihe kwesiri,
 ebe anyi onwe anyi mere ajo omume. 34 Ndi eze anyi,
 ndi ndu anyi na ndi nchujaja na nna nna anyi edebeghi
 iwu gi; ha anaghikwa ntị n'ihe niile i nyere n'iwu
 maobu ihe ama gi nke i doro ha aka na ntị idebe. 35 O
 buladi mgbe ha no n'alaeze nke aka ha na-ekpori ndu,
 nke oke idi mma gi nke i mere ka o rute ha aka, n'ala
 oma ahụ sara mbara nwere ume i nyere ha, ha efeghi
 gi ofufe, ha esitekwaghị n'uzo ojo ha chigharja. 36
 "Ma lee, anyi bu ndi ohu taa, e, anyi bu ndi ohu n'ala
 ahụ i nyere nna nna anyi ha, ka o buru ebe ha ga-esi
 rie mkpuru o miputara na ihe oma o na-amiputa. 37
 N'hi mmehie anyi, mkpuru oma niile a na-esi na ya
 weputa ka ndi eze ahụ niile i mere ka ha na-achi anyi
 na-ewere. Ha nwere ike n'ahụ anyi, na n'ebe anu ulo
 anyi di ka o si di ha mma. Anyi na-ahujukwa anya. 38
 "N'hi ihe ndi a niile, anyi na-ekwe gi nkwa ugbu a
 na anyi ga-efe gi. Anyi, ndiji anyi, ndi Livayi na ndi
 nchujaja, na-etinye aha anyi n'ogbugba ndu a."

10 Ndi tinyere aka, n'akwukwo ahụ bu: Onyeisi
 ochichi: Nehemaya nwa Hakalaya. Zedekaya,
 2 Ndi ozo bu Seraya, Azaraya, Jeremaya, 3 Pashua,
 Amaraya, Malkija, 4 Hatush, Shebanaya, Maluk, 5
 Harim, Meremot, Qbadaya, 6 Daniel, Gineton, Baruk,
 7 Meshulam, Abija, Mijamin, 8 Maazaya, Bilgai na
 Shemaya. Ndi a bu ndi nchujaja. 9 Ndi Livayi so tinye
 aka ha n'akwukwo bu, Jeshua nwa Azanaya, Binui otu
 n'ime umu Henadad, Kadmiel, 10 ndi so ha na-aru
 oru: Shebanaya, Hodia, Kelita, Pelaia, Hanan, 11 Mika,
 Rehob, Hashabaya 12 Zakua, Sherebaya, Shebanaya,
 13 Hodia, Bani na Beninu. 14 Ndiji ochichi tinyere
 aka ha bu, Parosh, Pahat-Moab, Elam, Zatu, Bani, 15
 Buni, Azgad, Bebai, 16 Adonaja, Bigvai, Adin, 17 Atea,
 Hezekaya, Azoa, 18 Hodia, Hashum, Bezai, 19 Harif,

Anatot, Nebai, 20 Magpiash, Meshulam, Hezia, 21 Meshhezabel, Zadok, Jadua, 22 Pelataya, Hanan, Anaia, 23 Hoshea, Hananaya, Hashub, 24 Halohesh, Pilha, Shobek, 25 Rehum, Hashabna, Maaseia, 26 Ahaya, Hanan, Anan, 27 Maluk, Harim na Baana. 28 “Ndi ọzọ fọdurụ bụ ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi nche, ndi ọbụ abụ, ndi na-eje ozi n’ulonso na ndi ahụ niile sitere n’irube isi n’iwu Chineke wezuga onwe ha site n’ebe ndi mba ọzọ ahụ bi ha gburugburu nọ, ha na ndi nwunye ha na umu ha ndi ikom na ndi inyom, bụ ndi niile tozuru ighota ihe. 29 Ndi a niile sooro umunne ha ndi Izrel a na-asopuru, jikotaa onwe ha n’obubu onu na inu iyi igbaso iwu Chineke, nke o nyere site n’aka Mosis, bụ ohu Chineke; na ilezi anya rube isi n’ihe niile enyere n’iwu, ntuziaka niile na ukpuru niile nke Onyenwe anyi bụ Onyenwe anyi. 30 “Anyi kpebikwara na umu anyi ndi ikom na ndi inyom agaghị alu di maobu nwunye site na mba ọzọ. 31 “Anyi kpebikwara na o buru na ndi mba ọzọ eburu ngwa ahia ha maobu mkpuru ubi ha bia ire ya n’ubochi izuike, maobu n’ubochi ọzọ di nsọ, anyi agaghị azu ihe obula. Anyi na-ekpebikwa na anyi agaghị aru oru obula n’afọ nke asaa niile, kwekọkwa na anyi ga-agbaghara umunna anyi niile ji anyi ugwo n’afọ ahụ. 32 “Anyi kwekoritakwara na anyi ga-atu utu otu ọzọ n’ime ọzọ atọ nke otu shekel afọ niile maka iji kwadoo oru ulonso ukwu Chineke, 33 maka ime ka ihe ndi a diri n’ulonso ukwu ahụ: achicha nsọ, onyinye oka nke ubochi niile, aja nsure oku na onyinye nke ubochi izuike, mmemme onwa oheru niile, ha na mmemme ndi ọzọ niile a kara aka, maka aja di nsọ niile na aja ikpuchi mmehie ndi Izrel, maka ozi niile a naga n’ulonso Chineke anyi. 34 “Anyi bụ ndi nchujaja, ndi Livayi na ndi ọzọ, ejirila ife nza choputa mgbe ezinaulo obula n’etiti anyi ga-eji bubata nku n’ulo Chineke anyi n’oge ya kwa afọ, maka ebe ichu aja nke Onyenwe anyi Chineke anyi dika e dere ya n’iwu. 35 “Anyi kpebikwara na mmadu niile n’otu n’otu ga na-ewebata mkpuru mbu nke ihe ubi ya n’ulonso Onyenwe anyi, na mkpuru osisi obula, maobu ihe ubi ndi ọzọ. 36 “Dika e dere ya n’iwu, anyi ga-ewebata umu ndi ikom mbu anyi, na nwa mbu nke igwe ehi, na igwe ewu na aturu anyi niile, n’ulo Chineke anyi. A ga-enye ha ndi nchujaja na-eje ozi n’ebe ahụ. 37 “Karisia, anyi ga-ewebata n’ulo ichikoba ihe nke ulonso Chineke anyi, nyekwa ha ndi nchujaja, utu oka mbu anyi kworo, ya na onyinye ndi ọzọ nke mkpuru ubi mbu anyi,

dika mmanya vaini mbu, mmanu oliv mbu na mkpuru osisi ndi ọzọ. Anyi kpebikwara inye ndi Livayi otu ọzọ n’ime ọzọ iri nke ihe niile anyi nwetara n’ubi anyi, n’ihi na o bu oru ndi Livayi inakota otu ọzọ n’uzo iri site n’obodo niile ebe anyi na-arụ oru. 38 Ndi nchujaja bu umu umu Eron ga-eso ndi Livayi mgbe ha na-anakota onyinye otu ọzọ n’ime ọzọ iri ndi a. Ha ga-ewekota ihe ndi a niile webaa ha n’ulo Chineke anyi, ruo n’ime onuulo ichikoba ihe, nke ulokwu. 39 Ndi Izrel na ndi Livayi, kwesiri iweta onyinye oka ha, na mmanya vaini oheru, na mmanu oliv n’ime ulo ichikoba ihe, n’ebe a na-edebe ngwongwo niile e ji eje ozi n’ulo ukwu ahụ, nke ndi nchujaja na-eje ozi, ndi nche na nke ndi ọbụ abụ. “Anyi agaghị agbakutakwa ulo Chineke anyi azu.”

11 Ugbu a, ndisi Izrel bi n’obodo nsọ Jerusalem n’oge a, ma e sitere n’ife nza hoputa otu ọzọ n’ime ọzọ iri nke ndi bi n’obodo ndi ọzọ niile ka ha bia biri na Jerusalem, bu obodo nsọ ahụ, ebe ọzọ itoolu fodoru bikwa n’obodo nke aka ha. 2 Ndi mmadu toro ndi niile jiri afọ ofufu horo ibia soro biri na Jerusalem. 3 Ndi a bu ndisi ala ahụ a na-achị achị ndi bịa biri na Jerusalem (ma otutu ndi Izrel, ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi na-eje ozi n’ulonso na umu ndi na-ejere Solomon ozi biiri n’obodo Juda, onye obula n’ihe onwunwe ya n’obodo ha di iche iche. 4 Ebe ndi ozokwa bu ndi sitere na Juda na Benjamin, biiri na Jerusalem). Ndi sitere n’agburu Juda bu ndi a: Ataia nwa Uzaya, nwa Zekaraya, nwa Amaraya, nwa Shefataya, nwa Mahalalel, nwa Perez; 5 na Maaseia nwa Baruk, nwa Kol-Hoze, nwa Hazaaia, nwa Adaya, nwa Joarib, nwa Zekaraya, nwa onye Shilo. 6 Onuogugu umu Perez niile bi na Jerusalem di narị anọ, na iri isii na asato. Ha bu ndi ikom gbara dimkpa. 7 Ndi sitere n’agburu Benjamin bu, Salu nwa Meshulam, nwa Joed, nwa Pedaia, nwa Kolaya, nwa Maaseia, nwa Itiel, nwa Jeshaya, 8 ya na ndi na-eso ya bu umu Gabai na Salai. Onuogugu ha di narị itoolu na iri abuo na asato. 9 Juel nwa Zikri bu onyeisi ha. Juda nwa Hasenua bu onye na-eso ya, na onye na-achị akuku oheru nke obodo ahụ. 10 Ndi sitere n’etiti ndi nchujaja bu, Jedaya nwa Joarib, na Jakin, 11 na Seraya nwa Hilcaya, nwa Meshulam, nwa Zadok, nwa Meraiot, nwa Ahitub onye na-elekota ulo ukwu Chineke. 12 Onuogugu ndi ikom ha na ha na-aruko oru n’ulo ukwu ahụ bu narị asato na iri abuo na abuo. Adaya, nwa Jeroham, nwa

Pelalaya, nwa Amzi, nwa Zekaraya, nwa Pashua nwa Malkija, **13** na ndị ikom bụ ndịisi ezinaụlọ ndị so ya ruo oru di narị abuo na iri anọ na abuo n'onuogugu, Amashaj nwa Azarel, nwa Ahazai, nwa Meshilemot, nwa Imea, **14** na ndi otu ya n'oru ndi bukwa dimkpa, di otu narị na iri abuo na asato n'onuogugu. Onyeisi ha bu Zabdiel nwa Hagedolin. **15** Site na ndi Livayi: Shemaya nwa Hashub, nwa Azrikam, nwa Hashabaya, nwa Buni, **16** na Shabetai, na Jozabad, mmadu abuo na ndi ndu ndi Livayi, ndi o bu ha na-aru oru di n'ezinke ulo Chineke; **17** Matanaya nwa Mika, nwa Zabdi, nwa Asaf, bu onyendu nke duru n'ekpere na ofufe ekele. Bakbukaya onye nke abuo n'etiti ndi otu ya, na Abda nwa Shamua, nwa Galal, nwa Jedutun, bu ndi na-enyere ya aka. **18** Onuogugu ndi Livayi niile no na obodo nsọ ahụ di narị abuo na iri asato na anọ. **19** Ndi nche onu uzo ama, Akub, Talmon na ndi otu ha di otu narị na iri asaa na abuo n'onuogugu, ha bu ndi na-eche nche n'onu uzo ama niile. **20** Ndi foduru n'Izrel, ha na ndi nchujaja, na ndi Livayi, no n'obodo Juda niile, onye obula n'ihe nketa ya. **21** Ndi ahụ niile na-eje ozi n'ulonso bi n'ugwu Ofel. Ndiisi ha bu Ziha na Gishpa. **22** Onye na-ekota ndi Livayi bi na Jerusalem bu Uzi, nwa Bani, nwa Hashabaya, nwa Matanaya, nwa Matanaia, nwa Mika. Uzi bu otu onye si n'ikwu Asaf, ndi obu abụ maka ije ozi nke ulo Chineke. **23** Eze hoputara ndi obu abụ nyekwa ha oru ha kwesiri iru ubochi niile. **24** Petahaya nwa Meshezabel, onye bu otu n'agburu Zera, nwa Juda, bu onyeozi eze banyere ihe niile gbasara ndi mmadu ahụ. **25** Obodo ufodu ebe ndi juda bi bu ndi a: Kiriat Aba, Dibon, Jekabzeel na obodo nta ndi di ha gburugburu, **26** Jeshua, Molada, Bet-Pelet, **27** Haza Shual, Bjasheba na obodo ya niile, **28** Ziklag, Mekona na obodo ya niile, **29** En-Rimon, Zora, Jamut, **30** Zanoa, Adulam na obodo nta di ha gburugburu, Lakish, ala di ya gburugburu, Azeka na obodo ya niile. Nke a putara na ndi mmadu bi site na Bjasheba ruo na Ndagwurugwu Hinom. **31** Ndi agburu Benjamin biri na Geba, Mikmash, Aija, Betel na obodo di ya gburugburu, **32** Anatot, Nob, Ananaya, **33** Hazo, Rema, Gitaim, **34** Hadid, Zeboim, Nebalat, **35** Lod, Ono na Ge Harashim. **36** Ufodu n'otu ndi Livayi, ndi ebe obibi ha di na juda ka e zigara isoro biri n'ebo Benjamin.

12 Ndi a bu ndi nchujaja na ndi Livayi ndi so Zerubabel nwa Shealtiel na Jeshua lota. Seraya,

Jeremaya, Ezra, **2** Amaraya, Maluk, Hatush, **3** Shekanaya, Rehum, Meremot, **4** Ido, Gineton, Abija **5** Mijamin, Maadaya, Bilga, **6** Shemaya, Joiarib, Jedaya, **7** Salu, Amok, Hilkaya na Jedaya. Ndi a niile bu ndi ndu ndi nchujaja na ndi na-enyere ndi ndu aka n'ubochi Jeshua. **8** Ndi Livayi so ha bu ndi a: Jeshua, Binui, Kadmiel, Sherebaya, Juda nakwa Matanaya, onye ya na ndi otu ya na-elekota ofufe ekele. **9** Bakbukaya, na Unni, ndi otu ha no na ncherita ihu n'ofufe ahụ. **10** Jeshua muru Joiakim, Joiakim muru Eliashib, Eliashib muru Joiada, **11** Joiada muru Jonatan, ebe Jonatan muru Judua. **12** Ndi a bu ndisi ikwu ndi nchujaja n'oge ndu Joiakim. Meraia bu onyeisi umu Seraya, Hananaya bu onyeisi umu Jeremaya, **13** Meshulam bu onyeisi umu Ezra, Jehohanan, onyeisi umu Amaraya; **14** Jonatan, onyeisi umu Maluk; Josef bu onyeisi umu Shekanaya; **15** nke Harim, Adna, nke Meremot, Helkai; **16** Zekaraya, onyeisi umu Ido; Meshulam, onyeisi umu Gineton **17** Zikri, onyeisi umu Abija; Piltai, onyeisi umu Modaya na Miniamin **18** Shamua, onyeisi umu Bilga, Jehonatan, onyeisi umu Shemaya; **19** Matenai, onyeisi umu Joiarib; Uzi, onyeisi umu Jedaya; **20** Kalai, onyeisi umu Salu; Eba, onyeisi umu Amok, **21** Hashabaya, onyeisi umu Hilkaya; Netanel, onyeisi ndi Jedaya. **22** E dekotara aha ndisi ezinaulo ndi Livayi niile n'ubochi Eliashib, Joiada, Johanan na Judua, nakwa nke ndi nchujaja n'akwukwo n'oge ochichi Daraios bu eze Peshia. **23** E dekwara aha ndisi ndi Livayi niile n'akwukwo tutu ruo n'oge Johanan nwa Eliashib di ndu. **24** Ndi a bu ndisi ndi Livayi n'oge ahụ: Hashabaya, Sherebaya, Jeshua, nwa Kadmiel na ndi otu ha. Ha kere onwe ha uzo abuo. Uzo abuo ndi a na-eguzokwa na-eche ibe ha ihu mgbe obula ha na-abuku Chineke abu otuto na ekele. Otu uzo na-amalite nke ozo azaghachi, dika Devid onye nke Chineke si nye ya n'iwu. **25** Ndi nche na-eche onu uzo ulo ichikoba ihe nke ulonso bu ndi a: Matanaya, Bakbukaya, Obadaya, Meshulam, Talmon na Akub. **26** Ha jere ozi ha n'oge Joiakim nwa Jeshua, nwa Jozadak, di ndu, na n'oge Nehemaya bu onyeisi ochichi, na n'oge Ezra bukwa onye nchujaja, na onye nkuzi okwu Chineke. **27** Mgbe a na-edo mgbidi Jerusalem oheru ahụ nsọ, e sitere n'obodo niile ndi Livayi bi kpoo ha ka ha bia nye aka iji onu mee mmemme ido nsọ ahụ. Ha biakwara jiri abu ekele na ihe egwu di iche iche dika ubo akwara, igba na une kelee Chineke. **28** Ndi obu abu sitekwara n'obodo niile di gburugburu Jerusalem bia, o buladi

site n'obodo niile ndi Netofa, **29** na Bet-Gilgal, na akukū Geba na Azmavet, n'ihī na ha ewuorola onwe ha obodo nta dī iche iche gburugburu Jerusalem. **30** Mgbe ndi nchūaja na ndi Livayī dochara onwe ha ocha, ha dokwara ndi Izrel niile, na onū ụzọ ama niile, na mgbidi ahū ocha. **31** E mere m ka ndi ndu Juda niile rigoro n'elu mgbidi ahū. N'ebe ahū ka m kenwere otu ndi oḅu ahū ahū inye ekele. Otu ụzọ gara akukū aka nri nke elu mgbidi ahū ruo n'Onū Ụzọ Ama Ikpofu Ahijhja. **32** Hoshaya na okara ndi ndu Juda na-eso ha n'azu, **33** ha na Azaraya, Ezra, Meshulam, **34** Juda, Benjamin, Shemaya, Jeremaya **35** na ndi nchūaja ndi a ndi na-afū opi, tinyere Zekaraya nwa Jonatan, nwa Shemaya. Ndi bụ nna nna Zekaraya bụ Matanaya, Mikaya na Zakua, ndi ikwu Asaf. **36** Ndi otu ya, bụ Shemaya, Azarel, Milalai, Gilalai, Maai, Netanel, Juda na Hanani. Ha niile ji ngwa egwu ha, ụdi ngwa egwu ndi ahū Devid onye nke Chineke nyere n'iwu na ndi oḅu ahū ga-eji. Ezra, bụ ode akwukwọ nọ n'ihu na-edu ha. **37** Mgbe ha rutere n'Onū Ụzọ ama Isi Iyi, ha rigooro n'elu nkwasā nri go ụlọ elu e si abata n'obodo Devid, si ebe ahū gafee ụlọeze Devid, gaakwa loḡhachi n'Onū Ụzọ Ama Mmiri, nke dī n'akukū oḡwūwa anyanwū obodo ahū. **38** Ndi oḅu ahū nke ozo bụ ndi na-enye ekele gara ụzọ aka ekpe. Mụ onwe m sooro ha n'elu mgbidi ahū, tinyere okara ndi mmadu ahū, gafee Ụlọ elu Ite Oku jeruo Mgbidi Sara Mbara. **39** Anyi sitekwara n'ebe ahū gafee Onū Ụzọ Ama Ifrem, Onū Ụzọ ama Jeshana, Onū Ụzọ Ama Azu, Onū Ụzọ Ama Ụlọ Elu Hananel, ruokwa n'Onū Ụzọ Ama Ụlọ Elu Nari na ruo n'Onū Ụzọ Ama Aturu, kwusi n'Onū Ụzọ Ama Ndi Nche. **40** Ya mere, ụzọ ndi mmadu ahū na-abu ahū ekele nye Chineke zukotara bata n'ulonso ukwu. Esokwa m ha bata, mụ na okara ndi ndu, **41** tinyere ndi nchūaja ndi a: Eliakim, Maaseia, Miniamin, Mikaya, Elieoai, Zekaraya na Hananaya. Ndi a niile ji opi ha. **42** Ndi ozo sokwa bata bụ ndi a: Maaseia, Shemaya, Elieza, Uzi, Jehohanan, Malkija, Elam na Eza. Onyendu ndi oḅu ahū niile bụ Jezrahaya. **43** Ha churu otutu aja n'ubochi ahū n'ihī na Chineke nyere ha oke onu. Umunta na ndi inyom sokwa nuri onu. Ha nukwara ụda onu ndi Jerusalem site n'ebe di anya. **44** N'oge ahū ka a hoputara ndi ikom na-elekota ulo ichikoba ihe, ebe a na-achikoba onyinye mkpuru mbu, na onyinye otu ụzọ n'uzo iri. A na-esite n'obodo gbara Jerusalem gburugburu na-ewebata n'ulo ichikoba ihe onyinye niile e nyere n'iwu

maka odimma ndi nchūaja na ndi Livayī. E si otu a na-ewebata ya n'ihī na oru ndi nchūaja na ndi Livayī na-arū na-atō ndi Juda uto nke ukwu. **45** N'ihī na ha na-arū oru Chineke ahū ha ketara iru, ya na oru ido ndi mmadu na ihe obula nsọ. Otu a kwa ka ndi oḅu ahū, na ndi na-eche nche si arukwa oru a dika iwu Devid na Solomon nwa ya nyere si di. **46** O bụ n'oge Devid na Asaf ka e bidoro inwe ndi ndu ahū ito na ikele Chineke. **47** Ya mere, n'oge Zerubabel na Nehemaya, ndi Izrel niile na-ewebata onyinye e ji akwagide oru ndi oḅu ahū, na ndi nche, na ndi Livayī. Ha kewaputakwara oke ruru ndi Livayī ndi ozo iche, ndi Livayī n'onwe ha kwa, kewaputara oke ruru umu Eron n'ime ihe e nyere ha dika e si nye ya n'iwu.

13 N'ubochi ahū, a guputara okwu Chineke na nti ndi Izrel site n'akwukwo iwu Mosis. Mgbe a na-aguputa ya, a choputara na o megidere iwu na onye Amon, maobu onye Moab, ga-eso n'ofufe ulonso ukwu Chineke. **2** N'ihī na ha bụ ndi iro umu Izrel. Ha enyeghi ha ihe oriri na ihe onunu kama ha zuru Belam ka o buo umu Izrel onu. (Ma Chineke anyi gbanwere ibu onu ahū mee ka o ghoo ngozi.) **3** Mgbe a guputara iwu a, ndi Izrel chupuru ndi mba ozo niile no n'ogbako ha. **4** Ma tupu ihe ndi a niile emee, Eliashib onye bu onye nchūaja, onye e doro n'isi ilekota ime ulo a na-achikoba ihe n'ulo Chineke anyi, ya na Tobaya nwee ezi mmekorita, **5** o weere otu onuulo buru ibu a na-achikoba ihe nye ya. Na mbu, o bu onuulo ebe a na-achikota onyinye oka na uda na-esi isi uto, na ngwongwo ulonso, na efere mmanya ohuru, na mmanu oliv. Mosis enyelari ya n'iwu na o bu ndi Livayī na ndi oḅu ahū na ndi nche nwe onyinye ndi ahū. Ndi nchūaja nwekwa oke n'ihe ndi a. **6** Mgbe ihe ndi a na-eme, anoghi m na Jerusalem, n'ihī na n'iri afo ato na abuo nke ochichi Ataksekse, eze Babilon, a loḡhachikwutere m eze. Ma e mesiri m nata ya ike **7** laghachikwa na Jerusalem. N'ebe a ka m no mata banyere ihe ojoo ahū Eliashib mere, inye Tobaya otu onuulo nke di n'ogige ulo Chineke ka o buru ebe izuika ya. **8** Iwe were m nke ukwu, nke mere na m sitere n'onuulo ahū tupusia ngwongwo Tobaya niile n'ezi. **9** Enyere m iwu ka e doo onuulo ndi ahū niile ocha, a chighachikwara m ngwongwo ulo Chineke niile n'ime ha, ha na onyinye mkpuru oka, na uda na-esi isi uto ndi ahū. **10** A choputakwara m na-nyebeghi ndi Livayī oke ihe ruru ha, nke mere na ndi oḅu ahū, na ndi nche ndi o bu oru ha i doo ofufe,

alaghachila n'ubi ha di iche iche. **11** N'ihia ya, abaara m ha mba juo ha si: "Gini mere unu jiri gbakuta ulonso ukwu Chinekeazu?" Mgbe ahụ akpoghachiri m ndi Livayi nyekwa ha oru ha n'ulonso. **12** Ndi Juda niile bidokwara iweta utu ha, na onyinye oka, na mmanya vaini na mmanu oliv ha n'ulo ichikoba ihe di n'ulonso. **13** E tinyere m Shelemaya onye nchujaja, na Zadok ode akwukwo, na Pedaia onye Livayi, ka ha buru ndi na-elekota ulo ichikoba ihe niile ahụ. Emekwara m Hanan nwa Zakua, nwa Matanaya, onye ga na-enyere ha aka, n'ihia na a guru ha di ka ndi kwesiri ntukwasị obi. Oru ha bu ikere ndi Livayi ibe ha niile oke. **14** Chineke m, biko cheta m n'ihia nke a, ehichapukwala ihe niile m ji obi m niile ruo n'ulonso gi na ije ozi niile ya. **15** N'ubochi ndi ahụ, ka m huru na Juda ndi na-azocha mmanya vaini n'ubochi izuike, ndi ji inyinya ibu na-ebubata ogbe oka, na-ebokwasi ha n'elu inyinya ibu, tinyekwara mmanya, na mkpuru vaini na fiig, na ibu niile obula. Ha na-ebubatakwa ha n'ime Jerusalem n'ubochi izuike. Nke a mere m ji doo ha aka na nti megide ire nri n'ubochi ahụ. **16** Ndi si obodo Taja, bu ndi birila na Jerusalem no na-ebubata azu na ngwa ahia ndi ozo di iche iche, na-ere ha na Juda, nakwa na Jerusalem n'ubochi izuike. **17** A baara m ndi a na-asopuru na Juda mba, si ha, "Gini bu ihe ozo nke a unu na-eme, na-emeru ubochi izuike? **18** O bughị otu ihe a ka nna nna unu ha mere, nke mere na Chineke wetara odachi a tukwasị anyi nakwa obodo a? Ugbu a, unu na-akpali onuma tukwasị na nke di megide Izrel site n'imeru ubochi izuike?" **19** N'ihia nke a, enyere m iwu na a ga-emechi onu uzo ama Jerusalem n'uhuruchi tupu ubochi izuike, ruo mgbe ubochi izuike gafesiri. Emere m ka ufodu ndi ohu m na-anu na nche n'ebe ahụ, ihu na o dighi onye ahia obula ga-abata n'ime obodo Jerusalem n'ubochi izuike. **20** Ya mere, ndi na-azu ahia na ndi na-ere udi ngwa ahia di iche iche, na-anu onodu abali n'azu Jerusalem, otu gboro maobu ugboro abuo. **21** Ma a doru ha aka na nti, si, "Gini ka unu ji na-anu onodu abali n'akuku mgbidi a? O buru na unu eme ya ozo, aga m enye iwu ka e jide unu." Site n'ubochi ahụ gaa n'ihu, ha abiakwaghị ozo n'ubochi izuike. **22** Mgbe ahụ, enyere m ndi Livayi iwu ka ha doo onwe ha ocha, nookwa na nche n'onu uzo ama, ihu na onye obula doru ubochi izuike nsu. Chineke m, biko, cheta m n'ihia ihe oma ndi a niile, nwee amara n'ebe m no, di ka iba uba nke obi ebere gi si di. **23** Ozo, n'ubochi

ndi ahụ a huru m ndi ikom Juda ndi lutara ndi inyom site n'etiti ndi Ashdod, na ndi Amon, na ndi Moab, **24** choputakwa na okara n'etiti umu ha na-asu naani asusu ndi Ashdod, maobu otu asusu nke ndi mba ozo, ma ha amaghị asusu Juda ma oli. **25** Ya mere, abaara m ha mba, bukwa ha onu. Ufodu ha ka m tiri ihe, dookwa ha n'agiri isi. Emesia, emere m ka ha ruo iyi n'aha Chineke si: "Unu agaghị ekwekwa ka umu ndi ikom na ndi inyom unu ruo ndi mba ozo ma unu onwe unu agakwaghị alutara umu unu, maobu onwe unu, ndi inyom ndi mba ozo. **26** O bughị olulu di na nwunye di otu a wetara odida Solomon? O nweghi eze ozo di na mba obula a puru iji tinyere Solomon, n'ihia na Chineke ya huru ya n'anya mee ya eze ndi Izrel niile. Ma o bu ndi nwunye mba ozo o ruo dubara ya na mmehie ikpere arusi. **27** Ugbu a, o bu ka anyi gere na nti na unu onwe unu na-emekwa ajo ihe di otu a, na unu ekwesighi ntukwasị obi nye Chineke anyi, site n'ihu ndi inyom ndi mba ozo?" **28** Ya mere, esitere m n'ebe m no chupu otu n'ime umu ndi ikom Joiada, nwa Eliashib, onyeisi nchujaja, onye bu ogo Sanbalat onye Hor. **29** Cheta ha, Chineke m, n'ihia na ha meruru oru nchujaja, na ogbugba ndu oru nchujaja, na nke ndi Livayi. **30** Ya mere, e doru m ndi nchujaja, na ndi Livayi ocha, wezugakwa ihe obula nke na-ekwesighi n'ebe ha no. E kenyere m ha oru, onye obula n'ije ozi ya. **31** Emekwara m ka a na-ebubata nku nke ebe ichu aja n'oge kwesiri, meekwa ka a na-ewebata onyinye mkpuru mbu niile n'oge ha. Cheta m Chineke, gosi m ihuoma gi.

Esta

1 Nke a bụ ihe mere n'oge ọchịchị eze Sekses, bụ Sekses nke chiri alaeze nwere mpaghara dị iche iche nke kariji otu nari na iri abuo na asaa, nke gbasakwara site n'India ruo Kush. **2** N'oge ahụ, isi ọchịchị obodo eze Sekses bụ Susa ebe ocheeze ya dikwa. **3** N'afọ nke atọ nke ọchịchị ya, o mere mmemme oke oriri nye ndịisi oru ya niile. Ndị ọzọ kpokwara bụ ndịisi agha nke Peshja na Midia, na umu eze, na ndi ọchichị sitere na mba di iche iche o na-achị. **4** Mmemme a were otu nari na iri ubochi asatọ. Eze jikwa oge a gosi akunuba, na ima mma na ebube nke alaeze ya. **5** Mgbe ubochi ndi a gafesiri, eze kporo oke oriri noro ubochi asaa n'ubi a gbara ogige di n'uloeze, nye ndi niile no na Susa, site n'onye ukwu ruo n'onye nta. **6** Ihe icho mma e ji dozie ogige ahụ bụ ezi akwa mgbochi di ocha, nke e ji ogbo ocha kpaa na nke e jikwa ogbo na-acha anumu anunu kpaa. E jikwa eriri ogbo di ezi ocha na nke na-acha odo odo kekotaa akwa mgbochi ndi ahụ, n'ihe mgbaaka olaocha di n'ogidi nkume di oke onuahia e wuru n'ebe ahụ. A dọbakwara oche olaocha na olaedo ndi ahụ n'ebe e wulituru elu, nke e ji nkume mabul na nkume ndi ọzọ di oke onuahia, ndi na-acha ezi ocha, ndi na-acha odo odo na nke na-eji oji wuo ala ya. **7** E jikwa iko olaedo nuo ihe onunu. Iko olaedo obula e weputara n'ubochi ahụ di iche n'iche. O nweghi nke yiri ibe ya. E mekwara ka mmanya eze baa uba dika afọ oma aka eze si di. **8** E nyeghikwa iwu obula banyere iko mmanya ole mmadu kwesiri inu kama ndi chorọ ga-anu dika o si masi ha. N'ihu na eze agwalari ndiisi ozi ya na onye obula kwesiri inu dika o si chorọ. **9** N'otu oge ahụ, eze nwanyị Vashti, kpokwara oke oriri nye umu nwanyị niile no n'uloeze, Sekses. **10** N'ubochi nke asaa, mgbe obi di eze Sekses mma n'ihu mmanya o nuru, o nyere ndi onozu asaa ndi a na-ejere ya ozi iwu, ha bu, Mehuman, na Bizta, na Habona, na Bigta, na Abagta, na Zeta, na Kakas, **11** si ha gaa kporo Vashti nwunye eze ka o biakwute ya. Eze nyekwara iwu ka Vashti kpuru okpueze n'isi ya, maka igosi ndi mmadu niile na ndi a na-asopuru no n'ebe ahụ ima mma ya. N'ihu na Vashti mara mma. **12** Ma mgbe e mere ka ozi eze ruo ya ntị, eze nwanyị, bụ Vashti juru ibia. Nke a mere ka iwe wee eze nke ukwu. **13** Dika eze Sekses na-eme, o kpokwara ndi okachamara n'ihe gbasara iwu na ikpe ziri ezi. Eze na ndi a mara ihe, bụ ndi maara ihe ubochi nyere kparitara uka. **14** Ha

bukwa ndi na-anokari eze nso. Aha ha bu Kashena, na Sheta, na Admata, na Tashish, na Meres, na Masena, na Memukan. A maara aha mmadu asaa ndi a n'ala Midia na Peshja. Ha bu ndi na-aga n'ihu eze mgbe obula ha chorọ, burukwa ndi dikarisiri elu n'alaeze ahụ. **15** Eze juru si, "Dika iwu si di, gini ka a ga-eme Vashti bu nwunye eze n'ihu na o nupuru isi n'iwu eze Sekses nyere nke o zigaara ya site n'onu ndi onozu ya?" **16** Memukan kwuchitere onu ndi ọzọ si, "Ihe Vashti nwunye eze mere joro njo. O mehiela eze, mehiakwa ndi ọchichị niile, na ndi niile bi n'akuku niile nke alaeze Sekses. **17** N'ihu na ndi inyom niile ga-amata ihe eze nwanyị mere, malite ileli ndi di ha anya, ma na-ekwu si, 'Eze Sekses nyere Vashti nwunye ya iwu ka o bia n'ihu ya, ma o juru ibia.' **18** N'ubochi taa ka ndi inyom ndiisi nke Peshja na Midia, bụ ndi nuru banyere omume nwunye eze mere, ga-azakwa ndiisi ọchichị alaeze gi n'uzo di otu a. A ga-enwe nleda anya na esemokwu n'ala a mgbe niile. **19** "Ya mere, o buru na o masi eze, ya nye iwu, nke a ga-edeputa, ka o buru iwu n'ala Peshja na Midia, nke na-agaghi agbanwe, na Vashti agaghi abatakwa n'ihu eze Sekses ọzọ. Ka eze werekwa onodu eze nwanyị ahụ nye onye ọzọ ka ya mma. **20** O ga-erukwa na mgbe a guputara iwu a eze nyere n'akuku alaeze a niile, ndi inyom niile ga-asopuru ndi di ha site n'onye dikarisiri nta n'etiti ha ruo n'onye di ukwu." **21** Eze na ndiisi ọchichị ya nabatara ndumodu a, n'ihu ya, eze mere ihe Memukan kwuru. **22** O zipuru akwukwo ozi a nye akuku niile a na-achị achị nke alaeze ahụ. E dekwara akwukwo ozi ahụ n'asusu di iche iche, na-ekwuputa n'asusu obula na nwoke obula kwesiri ibu onye na-achị ezinaulo ya.

2 Mgbe ihe ndi a gasiri, ka iwe eze Ahasueros dajuru, o malitere iche echiche banyere Vashti. O chetara ihe Vashti mere, chetakwa ihe e kpebiri banyere ya. **2** Mgbe ahụ, ndi na-ejere eze ozi siri ya, "Ka anyi gaa chotara eze umu agboghọ na-amaghi nwoke mara mma ile anya. **3** Ka eze hoputa ndi nchikota n'isi obodo niile, ndi ga na-ahoputa, ma na-akpobatakwa umu agboghọ ndi a niile mara mma, n'uloeze di na Susa. Ka Hegai, onozu eze burukwa onye ga-elekota ndi inyom ndi a. Ka e jirikwa ihe icho mma niile choo ha mma dika o si kwesi. **4** Emesja, nwaagboghọ ahụ ihe ya masiri eze karija ga-abu nwunye eze n'onodu Vashti." Ntuputa a toro eze utọ nke ukwu. O nyere ha ike ka ha malite na-atufughi mgbe. **5** N'oge a,

enwere otu onye Juu nọ n'obodo Susa nke ewusiri ike, a na-akpọ Mọdekai nwa Jaja, nwa Shimei, nwa Kish, onye Benjamin. 6 Ọ bụ onye a dọtara n'agha mgbe Nebukadneza bibiri Jerusalem. N'oge ahụ, e mere ka ọ hapu obodo ya gaa biri na Babilon bụkwa oge a dọtakwara Jekonaya eze ndị Juda na otutu ndi ọzọ n'agha. 7 Mọdekai nwere nwa nwanne nna ya, aha ya bụ Hadasa, ma a na-akpọkwa ya Esta, onye mara mma n'ahụ dịkwa mma ile anya. Nne ya na nna ya anwuola, ma Mọdekai kpobatarara ya n'ulo ya zuo ya dika nwa ya nwanyi. 8 Ya mere, n'ihu ihu eze nyere, e mere ka otutu umu agboghobia bja na Susa, n'ime ulo ukwu eze. Ọ bụkwa Hegai na-elekota ha niile. A kpobatakwarara Esta n'uloeze nyefee ya Hegai n'aka, onye na-elekota ebe obibi ndi iko nwanyi eze. 9 Ọ masiri ya, ọ natakwarara ihuoma n'ebe ọ nọ. Ngwangwa ọ malitere inye ya nri puru iche, na ihe ndi ahụ niile e ji edozi ahụ na icho mma. O sitere n'etiti umu agboghọ nọ n'uloeze hoputa umu agboghọ asaa ndi na-ejere Esta ozi. O duuru ya na ndi na-ejere ya ozi dubaa n'ebe kachasi mma n'ogige ebe ndi inyom eze bi. 10 Ma Esta agwabeghi onye obula obodo ya maobu ihe banyere ezinaulo ya, n'ihu na Mọdekai nyere ya iwu ka ọ ghara igwa onye obula. 11 Ubochi niile, Mọdekai na-abja n'ogige ulo ndi inyom na-aju ase otu Esta mere, n'ichoputa otu ihe si agara ya. 12 Tupu o ruoro nwaagboghọ obula ibakwuru eze Sekses, ọ ga-anozo onwa iri na abuo n'ebe a nacho ya mma dika iwu e nyere banyere icho mma ndi inyom si di. A ga-eji mmanu maachi cho ya mma onwa isii, werekwa mmanu isi utu di iche iche, na ihe icho mma ndi ozo kwadoo ya n'ime onwa isii nke ozo. 13 N'uzo di otu a, ka nwaagboghọ obula ga-adi gawuru eze, bu Sekses. A na-enye ya ihe obula o choro site n'ebe obibi ha nke o ji aba n'uloeze. 14 A na-eme ka ọ banye n'uloeze n'anyasi, ma n'ututu, ọ na-aloghachi n'ulo ozo nke di n'ebe umu nwanyi eze bi. N'ebe ahụ ka Shashgaz, onozu eze nọ na-elekota ndi iko nwanyi eze. Ọ gawaghi aloghachi n'ebe eze ozo kariakwa ma ihe ya ọ masiri eze, eze akpoo ya ka ọ biaghachi ozo. 15 Mgbe oge Esta (ada Abihail, onye bu nwanne nna Mọdekai, onye kporo nwantakiri nwaagboghọ a ka ọ buru nwa nke ya) ga-eji gaa n'ihu eze ruru, ọ nabatarara ndumodu Hegai, onozu ahụ na-elekota ndi inyom. Ọ hutara amara n'ihu mmadu niile ndi huru ya. 16 E mere ka Esta bakwuru eze n'onwa nke iri n'afọ nke asaa nke ochichi eze Ahasueros. 17

Eze huru Esta n'anya karja umu agboghọ ndi ozo niile. Ọ natara amara na mmasi eze karja umu agboghọ na-amaghi nwoke ndi ozo. Ya mere, o weere okpueze kpukwasị ya n'isi mee ya eze nwanyi n'onodu Vashti. 18 Eze kporo oke oriri, n'ihu Esta, nye ndisi ochichi ya niile na ndi ozi ya niile. Ọ kposara ezumike nye ndi oru niile n'alaeze ya, ma kesaakwa onyinye nye otutu ndi mmadu dika eze puru ime. 19 Mgbe a chikotara umu agboghọ ndi a na-amaghi nwoke nke ugboro abuo, Mọdekai nọ ala n'onu uzo ama eze. 20 Ma Esta emebeghi ka onye obula mara ihe banyere ezinaulo ya maobu obodo ya, dika Mọdekai nyere ya n'iwu, nke ọ na-emeri mgbe a na-azulite ya. 21 Otu ubochi, mgbe Mọdekai nọ n'oru n'onu uzo ama ulo ukwu eze, ndi onozu abuo eze nwere, aha ha bu Bigtan na Teresh, ndi na-eche onu uzo uloze nche, were iwe megide eze. Ha gbara izu kpebie na ha ga-egbu eze Sekses. 22 Ma Mọdekai choputara nzube ojo a gwa ya Esta, nwunye eze, onye gwara eze, meekwa ka eze mata na ọ bu Mọdekai gwara ya. 23 Mgbe e nyochara kwu a, choputa na ọ bu eziokwu, e jidere mmadu abuo ahụ kwugbuo ha n'osisi. E dekwara ihe ndi a niile n'ihu eze n'ime akwukwo akuko ihe e mere.

3 Mgbe ihe ndi a gasiri, eze bu Ahasueros mere Heman nwa Hamedata onye Agag ka ọ buru onye ukwu, o nyere ya ugwu site n'inye ya oche di elu karja nke ndi ozo niile a na-asopuru. 2 Ndisi ochichi eze niile na-egbu ikpere n'ala nye Heman nsopuru mgbe obula o si n'onu uzo ama uloze na-agafe, n'ihu na ọ bu otu a ka eze nyere n'iwu. Ma Mọdekai ekweghi egbu ikpere nye ya, ọ kwekwaghi enye ya nsopuru. 3 Mgbe ahụ, ndi ozi eze ndi nọ n'onu uzo ama eze juru Mọdekai ajuru si ya, "Gini mere i ji na-enupu isi n'iwu eze nyere?" 4 Ha na-agwa ya okwu kwa ubochi kwa ubochi, ma o geghi ha nti. N'ihu nke a, ha gwara Heman ihe banyere ya, ihu ma ọ ga-anabata omume Mọdekai, ebe ọ gwara ha na ya bu onye Juu. 5 Ihe a were Heman iwe nke ukwu mgbe ọ choputara na Mọdekai juru igbu ikpere n'ihu ya, maobu isopuru ya. 6 Mgbe ọ matara ndi Mọdekai ha bu, ọ di ya ka ihe ileda anya ma o gbuo naani Mọdekai. Kama Heman choro uzo ọ ga-esi laa ndi Mọdekai niile, bu ndi Juu nọ n'alaeze niile nke Sekses n'iyi. 7 N'onwa mbu, nke bu onwa Nisan, n'afọ nke iri na abuo nke ochichi eze Ahasueros. Ha fere nza (nke bu Pua) n'ihu Heman iji hoputa ubochi na onwa. Ma nza ahụ danyere n'ubochi nke iri na ato n'onwa nke iri na abuo, nke bu onwa

Aada. **8** Mgbe ahụ Heman siri eze Sekses, “O nwere otu ndị gbasara ebe niile, n’etiti ndị bi n’obodo dị iche iche niile nke alaeze gi, ha kepuru onwe ha iche. Iwu ha dị iche site n’iwu nke ndị mba ọzọ. Ha adighi edebekwa iwu eze, ọ gaghị abara eze uru i hapu ha ka ha noduru onwe ha. **9** O buru na ọ masiri eze, ya nye iwu ka a laa ha n’iyi, aga m akwunye puku talenti ọlaocha iri n’aka ndị nlekota n’ihi ulokwu eze.” **10** Ya mere, eze gbaputara ọlaaka ikike ya nye ya Heman nwa Hamedata onye Agag, onye iro ndi Juu **11** Eze gwara Heman, “Enyela m gi ọlaocha ahụ, ya na ndi a. Mee ha dika o si di gi mma.” **12** N’abalị iri na atọ nke onwa mbu, a kpokoro ndi ode akwukwo eze niile. Ha deputara n’akwukwo isi obodo di iche iche, nakwa n’asusu ndi obula, ihe niile Heman nyere n’iwu nye ndi nnochị anya eze niile, ndi ochichị nke ala niile ha na-achi, na ndiisi nke ndi obula no n’ime alaeze a. E ji aha Ahasueros dee akwukwo ndi ahụ, werekwa mgbaaka eze n’onwe ya kaa ya akara. **13** E zipuru ndi ọgba ọso ozi eze ka ha gaa n’isi obodo obula n’alaeze ahụ, na-enye iwu a edere n’akwukwo ka a laa n’iyi, gbuo, ma kpochapukwa ndi Juu niile, ma nwantakiri ma okenye, ma nwanyi, ma umuntakiri, n’otu ubochi, n’abalị iri na atọ nke onwa iri na abuo, nke bu onwa Aada, nakwa ipunara ha akunba ha n’ike. **14** Ihe ndeputa nke otu akwukwo ahụ bu nke a ga-enye dika iwu n’obodo niile obula site na nkwuputa, mee ka ndi mba niile mara maka ya, nọkwa na njikere n’ihi ubochi ahụ. **15** O bu ndi ozi eze na-agba ọso nke oma ka e nyere ozi ahụ, ka ha jiri ya jee n’obodo niile. E mekwara ka iwu ahụ baa mmadu niile bi na Susa nti. Emesja, eze na Heman noduru ala inu ihe onunu n’oge ndi niile bi na Susa no n’egwu n’ihi okwu ibibi ndi Juu ahụ.

4 Mgbe Mdekai nuru ihe mere, ọ dowara uwe ya, yikwasị onwe ya akwa mkpe, werekwa ntu kpokwasị onwe ya, puo baa n’ime obodo, na-eti mkpu akwa. **2** O bjaruru n’onu uto ama nke uloze guzo n’ebe ahụ, n’ihi na ọ dighi onye a na-ekwe ka o yiri akwa mkpe banye n’ogige uloze. **3** N’alaeze ahụ ndi Juu niile, no n’iru uju na ibu onu na ikwa akwa na iti aka n’obi n’ihi iwu eze ahụ. Otutu yikwa akwa mkpe ha, dinarakwa na ntu. **4** Mgbe umu agboghọ na ndi onozu Esta gwara ya ihe banyere Mdekai, o wutere ya nke ukwu. O zigaara Mdekai uwe, ka o nwee ike gbanwee uwe mkpe ahụ o yi, ma ọ naraghị ha. **5**

Mgbe ahụ, Esta ziri ka a kpoo Hatak, otu n’ime ndi onozu eze, onye nke ọ bu ọru ya ijere Esta ozi, gwa ya ka o jekwuru Mdekai juo ya ihe kpatara nke a, na ihe mere o ji na-eme otu a. **6** Hatak jere n’ama obodo ahụ ebe ọ huru Mdekai n’onu uto uloze. **7** Mdekai koro ya ihe niile, na otu Heman si kwee nkwa ikwunye ego n’ulokwu eze ka e were laa ndi Juu n’iyi. **8** O nyekwara ya akwukwo iwu eze ebe e dere maka ila ha n’iyi, bu nke akposara na Susa, ka o gosi ya Esta, kowaakwa ya nye ya. O gwara ya ka o nye ya iwu ka ọ bakwuru eze ruo ya ariru amara, ruokwa ya ebere n’ihi ndi ya. **9** Hatak loghachiri zie Esta ihe niile Mdekai kwuru. **10** Ma Esta gwara Hatak ka o jeghachi gwa Mdekai si, **11** “Uwa niile maara nke oma na onye obula, maobu nwoke maobu nwanyi, banyere n’ime ime uloze mgbe eze na-akpoghi ya, ga-anwu, kariakwa ma eze o setipuru mkpara olaedo ya gosi onye ahụ na ọ nabatara obibia ya. Ugwu a, o meela ihe di ka otu onwa kemgbe eze na-ezibeghi ozi ka a kpoo m.” **12** Mgbe ha gwara Mdekai ihe Esta zara, **13** o zighachiri osisa a, “Echela n’ihi na i bi n’uloze na naani gi ga-afodu ndu n’etiti ndi Juu niile. **14** O buru na i gba nkiti n’oge a, oghere na naputa ndi Juu g-esite n’uto ozo bu, ma gi onwe gi na ulo nna gi ga-ala n’iyi. Onye makwanu ihe mere i ji noro n’uloze n’oge di otu a?” **15** Mgbe ahụ, Esta zara Mdekai si; **16** “Gaa kpokotaa ndi Juu niile bi na Susa, bukwaaranu m onu. Unu erila ihe obula, maobu nuo ihe obula abali ato, ehie na abali. Mu onwe m kwa, na umu agboghọ na-ejere m ozi, ga-emekwa otu ihe ahụ. Emesja, ọ bu ezie na ọ bu ihe megidere iwu, ma aga m aga hu eze anya. Ihe ọ putara ya puta. O putara m onwu, ka m nwuo!” **17** Mdekai puru, gaa mee dika Esta gwara ya.

5 N’abalị nke atọ ya, Esta yiri uwe eze nwanyi ya, guzo n’ime ime ogige uloze, nke chere ihu n’ulo nzuko ukwu di n’uloze, ebe eze nodu n’ocheeze ya chee ihu n’onu uto. **2** Mgbe ọ huru Esta bu nwunye eze ka o na-eguzo n’ogige ahụ, ihe ya masiri ya, ọ nabatakwara ya site na i setipuru ya mkpara olaedo nke di n’aka ya. Ya mere, Esta bjaruru nso metukwa isi mkpara olaedo ahụ aka. **3** Eze juru ya si, “Gini ka i chorọ, eze nwanyi Esta? Gini bu mkpa gi? Aga m emere gi ya, ọ buladi ma ọ buru inye gi otu okara alaeze m.” **4** Esta zara si, “O buru na ọ masiri eze, achoro m ka gi na Heman bu rie oriri m kwadooro unu taa.” **5** Eze tughariri gwa ndi ozi ya si, “Gwanu

Heman ka o mee ngwangwa bja ka anyi gaa mee ihe Esta rjoro.” Emesja, eze na Heman bjara n’oriri Esta. 6 Mgbe ha na-anu mmanya, eze siri Esta, “Ugbu a, gwa m ihe i choro, aga m enye gi ya, o buladi ma o buru otu okara alaeze m.” 7 Esta zara si, “Ariri m na mkpa m bu nke a, 8 o buru na m ahutala amara n’ihu eze n’ezie, o burukwa na o masiri eze imere m ihe m na-arjo, na ime ihe m na-achio, ka ya na Heman sorokwa bja echi n’oriri ozom ga-akwado. Echi ka m ga-akokwara gi ihe niile.” 9 Heman hapuru ebe oriri ahụ n’oke obi utu. Ma mgbe o huru Mokedai nonu uzom ama eze, hukwa na o bilighi maobu maa jijiji n’ihu ya, iwe were ya nke ukwu. 10 N’agbanyeghi nke a, Heman jisiri onwe ya ike, laa n’ulo ya. O kpokotara ndi enyi ya niile na Zeresh, nwunye ya, 11 o nyara ha isi n’ihi oke akunuba ya, na otutu umu ndi ikom ya, n’uzo niile nke eze si nye ya nsopuru ma bulikwaa ya elu karja ndi ozom okwa ha di elu na ndi oru eze niile. 12 Heman kwukwara si, “Nke a abughi di okwu, o bu naani mu ka Esta nwunye eze, kporo ka m soro eze bja n’oriri nke o kwadooro. Echi ka o kporo m ka m soro eze bja. 13 Ma ihe ndi a niile bu ihe efu mgbe obula m na-ahụ Mokedai onye Juu ahụ ka o na-anodu ala nonu uzom ama uloze.” 14 Mgbe ahụ, Zeresh nwunye ya na ndi enyi ya niile, duru ya odu si ya, “Ihe i ga-eme bu nke a: Kwadoo osisi e ji akwugbu mmadu, nke idi elu ya ga-adi iri mita abuo na ato. Nututu echi, rjo eze ka o nye gi ike ikwugbu Mokedai n’elu ya. Mgbe e mere nke a, onu gi ga-ezukwa oke, mgbe i ga-esorokwa eze gaa rie oriri a kporo unu.” Okwu a masiri Heman nke ukwu. O nyere iwu ka a kwadoo osisi ahụ ngwangwa.

6 N’abali ahụ, ura abighi eze n’anya ma oli. N’ihi ya, o meturu ya n’obi igu akwukwo ihe ncheta. Ya mere, o nyere iwu ka e wetara ya akwukwo a nadekota ihe niile e mere n’oge ochichi ya. 2 N’ime ya, o gutara ihe e dere banyere Mokedai, otu o si kpughee izuzu ojoo Bigtan na Teresh, ndi onozu eze na-eche nche nonu uzom uloze, gbara igbu eze Sekses. 3 Mgbe ahụ eze juru ajuju si, “Gini bu ihe oma e meerela Mokedai n’ihi ihe a o mere?” Ndi ozi ya zara, “O nwebeghi ihe obula e meere ya!” 4 Eze siri, “Onye non’ogige?” Ma Heman ka batachara na mbata ogige uloze, igwa eze banyere mkwugbu Mokedai n’elu osisi nke o guzobere n’ihi ya. 5 Ndi na-ejere ya ozi zara, “Heman na-eguzo n’ogige.” Eze siri, “Kpobata

ya.” 6 Mgbe Heman batara, eze juru ya ajuju si, “Gini bu ugwu m kwesiri inye onye mere ihe na-ato m utu?” Heman chere n’ime onwe ya si, “Oleekwanu onye ozom eze ga-achio inye ugwu karja mu onwe m?” 7 Ya mere o zara eze, “Banyere nwoke ahụ o masiri eze ikwanyere ugwu, 8 nye iwu ka e weputa uwe gi, nke gi bu eze yituru, na inyinya gi, nke eze gbaarala, nke e kpukwasiri oyiyi okpueze n’isi ya. 9 Ka enye uwe ahụ na inyinya ahụ n’aka otu onye kachasi nwee ugwu n’ime umu eze, ka ha yikwasị nwoke ahụ nke eze choro isopuru uwe ahụ, ka inyinya buru ya dika ha dokpu ya na-ejeghari n’okporozom niile n’obodo, na-ekwusa n’ihu ya na-asi, ‘Otu a ka a na-emere nwoke ahụ o masiri eze inye nsopuru!’” 10 Mgbe ahụ eze nyere Heman iwu, si; “Ahaa! Ntuputa gi di mma nke ukwu! Mee ngwangwa, were uwe ndi a, na inyinya m, meekwara Mokedai onye Juu ahụ na-anodu nonu uzom ama uloze ihe niile ndi a i kwuru. Hukwa na i mechasi ihe ndi a niile i kwuru.” 11 Ya mere, Heman chiri uwe eze ahụ yikwasị ya Mokedai n’ahụ. O mekwara ka o nodu n’elu inyinya eze. Emesja, o duuru ya jeghari n’akuku obodo ahụ niile na-eti mkpu na-asi, “Otu a ka eze ga-esi sopuru nwoke ahụ ihe ya di ya mma.” 12 Emesja, Mokedai loghachiri nonu uzom ama eze. Ma Heman mere ngwangwa laa n’ulo ya, kpuchiekwa isi ya n’iru uju, 13 o kporo Zeresh nwunye ya, na ndi enyi ya niile ihe niile nke mere ya. Ndi ndumodu ya na nwunye ya Zeresh siri ya, “Ebe o bu na Mokedai, onye i bidoro ida n’ihu ya, bu onye Juu, i gaghi enwe ike emegide ya, i ghaghi ila n’iyi.” 14 Mgbe ha na ya non akparita uka, ndi onozu eze biaruru duru Heman ngwangwa maka iga n’oriri ahụ Esta kwadoro.

7 Eze na Heman gara iri oriri ahụ Esta nwunye eze kporo ha, 2 mgbe ha non na-anu mmanya, n’ubochi nke abuo ahụ, eze juru Esta ajuju si, “Gini bu ariri gi, Esta, eze nwanyi? Gini ka i choro? Ihe obula o bu, aga m enye gi ya, o buladi otu okara alaeze m.” 3 N’ikeazu, Esta nwunye eze zara si, “Eze biko, o buru na m ahutala amara n’ihu gi, o burukwa na o masiri gi, zoputa ndu m na ndu ndi m. 4 N’ihi na mu na ndi m aburu ndi erere ere n’aka ndi ga-ala anyi n’iyi. Anyi aburu ndi a ga-egbu, na ndi aghaghi ila n’iyi. A si na e rere anyi dika ndi ohu nwoke na nwanyi, agaara m agba nkiti, hapu inye gi nsogbu, ma n’ihi n’odighi ihe ga-akwu ugwo isogbu eze.” 5 Eze, bu Sekses, juru Esta,

bụ nwunye eze, “Onye ka mmadụ ahụ bụ, olee ebe ọ nọ, bụ onye na-ezube ime ihe ojọọ dị otu a?” **6** Esta zara, “Ọ bụ onye iro na onye mmegide. Ọ bụ Heman, nwoke ojọọ al!” Mgbe ahụ, ụjọ dị ukwu jidere Heman n’ihu eze na nwunye eze. **7** Eze biliri ọtọ n’iwe, hapụ mmanya ya site n’ebe oriri ahụ pụọ, gaa n’ime ubi ya a gbara ogige dị n’ụlọeze. Ma Heman nọdurụ iriọ eze nwanyi, bụ Esta aririọ maka ndụ ya, n’ihi na ọ maara na eze ekpebiela ịla ndụ ya n’iyi. **8** Mgbe eze sitere n’ubi a gbara ogige ọghachita n’ụlọ oriri ahụ, lee ka Heman tūrụ onwe ya n’elu oche ahụ Esta na-adabere n’elu ya. Eze siri, “Ọ chọrọ iwedakwa nwunye eze n’ala n’ihu m n’ụlọ m?” Ngwangwa okwu a si n’ọnyị eze pụta, ha kpuchiri Heman akwa n’ihu. **9** Mgbe ahụ kwa, Habona otu n’ime ndị ozi eze gwara eze si, “Onyenwe m, lee na Heman enyela iwu ka a kwadoo osisi nke ịdị elu ya bụ iri mita abụọ na atọ, ebe ọ chọrọ ịnọ kwugbuo Mọdekai, nwoke ahụ mere ka a ghara igbu eze. Osisi ahụ guzokwa ugbu a n’ihu ụlọ Heman.” Eze siri, “Kwugbuonu ya n’osisi ahụ!” **10** Ya mere, ha kwugburu Heman n’osisi ahụ ọ kwadoro maka Mọdekai. Iwe eze dajukwara.

8 N’otu ụbọchị ahụ, Ahasueros bụ eze, nyefere Esta nwunye eze akunuba niile Heman onye iro ndị Juu nwere. E mekwara ka Mọdekai bịa n’ihu eze, n’ihi na Esta agwala eze na ọ bụ nwanne nna ya. **2** Mgbe ahụ, eze weputara ọlaaka ikike ya, nke a gbaputara site n’aka Heman nye ya Mọdekai. Esta mekwara Mọdekai onye nlekota akunuba Heman. **3** Ọzọkwa, Esta bịa n’ihu eze daa n’ala n’ukwu eze riọ ya aririọ n’anya mmiri ka ọ kwusi echiche ojọọ ahụ Heman onye Agag, chere megide ndị Juu. **4** Eze setipuru mkpara ọlaedo ya nye Esta. Esta biliri, guzo n’ihu eze, **5** ọ siri, “Ọ buru na ọ dị eze mma, ọ burukwa na m hū tara amara n’ihu ya, burukwa ihe ziri ezi n’anya eze, ọ burukwa na ihe m masiri ya, ka ede iwu n’akwukwọ ịkagbu ozi Heman nwa Hamedata, onye Agag, nke ọ cheputara dee ime ka a laa ndị Juu n’iyi n’ala niile eze na-achi. **6** N’ihi na m ga-esi aña nagide ya, ihu ka a na-egbu ndi m, na-alakwa umunna m n’iyi?” **7** Mgbe ahụ, eze bụ Ahasueros gwara Esta nwunye eze na Mọdekai onye Juu okwu si ha, “Enyela m Esta akunuba Heman, ha akwugbukwaala Heman n’osisi, n’ihi na ọ chọrọ ịla ndị Juu n’iyi. **8** Ugbu a, deenu akwukwọ ozi banyere ndị Juu niile, dee ihe ọbụla dị mma n’anya unu n’aha eze. Werekwa ọlaaka ikike eze kaa ya akara, n’ihi

na ọ dighi akwukwọ ọbụla e dere n’aha eze, kaakwa ya akara mgbaaka eze nke a puru imeghari.” **9** Otu mgbe ahụ, akporo ndi ode akwukwọ eze. Ọ bụ n’iri abali na atọ nke onwa atọ n’afọ nke bụ onwa Sivan ka ihe ndi a mere. Ha dere iwu niile Mọdekai nyere banyere ndi Juu, ndisi ọchichi niile na ndi ọchichi niile na-elekota mpaghara alaeze niile site n’India ruo Kush. Onuogugu ha niile di otu nari na iri abuo na asaa. E deputasiri iwu ahụ n’odide akwukwọ nke ala ọbụla a na-achi achi si di, na dika asusu ndi ọbụla si di, ma nyekwa ndi Juu dika odide akwukwọ na asusu ha si di. **10** Mọdekai dere akwukwọ ahụ n’aha eze, bụ Ahasueros, werekwa ọlaaka ikike eze kaa ya akara, zipu akwukwọ ndi a site n’aka ndi ọgba ọso ndi inyinya na-ebu, bụ ndi na-agba inyinya ukwu ọso nke e leziri anya nke ọma zuo maka ije ozi diri eze. **11** Akwukwọ nke iwu eze a, nyere ndi Juu niile no n’obodo ọbụla ike izukota n’otu maka izo ndu ha, nyekwa ha ikike ibibi, gbuo ma laa n’iyi ndi agha nke mba ọbụla, maobu ala ndi ahụ a na-achi achi bụ ndi nwere ike ịla ha, ndi inyom ha na umuntakiri ha n’iyi, na ipunara ha akunuba ha. **12** Ụbọchị a akara aka maka ndi Juu ime ihe ndi a n’obodo niile n’alaeze eze Ahasueros bụ n’abali iri na atọ nke onwa Ada. **13** E kwukwara n’akwukwọ iwu ahụ na a ghaghị inabata iwu eze ahụ n’obodo ọbụla di n’alaeze ya. E kwukwara na a ga-aguputara ya mmadu niile, kowazie ya ime ka ndi Juu niile nodu na njikere imeri ndi iro ha. **14** Ndi ahụ na-agba ọso, bụ ndi na-ebu akwukwọ ozi, nokwasiri n’elu inyinya eze mee ngwangwa puo, ebe iwu eze kwaliri ha. E nyekwara iwu a na Susa. **15** Mgbe Mọdekai si n’ihu eze puo, o yi uwe ndi eze nke na-acha ọcha, na nke na-achakwa anunu anunu, kpurukwa okpueze ọlaedo di ukwu, na uwe mwuda e ji ezi akwa nke na-acha odo odo duo n’ahụ ya. Obodo Susa tiri mkpu nurakwa onu. **16** Nye ndi Juu n’onwe ha, ọ bụ oge inuri onu, obi uto na nsopuru. **17** Na mpaghara alaeze ahụ niile, na n’obodo ọbụla nke iwu eze ahụ bjaruru, e nwere onu na obi uto n’etiti ndi Juu niile, nweekwa oke oriri na onu. Otutu mmadu n’ime ndi si mba di iche iche ghorọ ndi Juu, n’ihi egwu ndi Juu dakwasiri ha.

9 N’abali iri na atọ nke onwa iri na abuo, nke bu onwa Ada, bu ubochi a gaara emezu iwu ahụ eze nyere. N’ubochi a, ndi iro ndi Juu lere anya na ha ga-ekpochapu ha. Ma ugbu a, a tugharjala iwu ahụ, mee ya ka ọ buru ihe megidere ndi ahụ kporo ndi

Juu asị. 2 Ndi Juu chikotara onwe ha onu n'obodo niile di n'alaeze eze Sekses, maka izo ndu ha. Ma o nweghi onye obula puru imegide ha, n'ih na egwu ha dakwasiri ndi obodo niile di iche iche. 3 Ndisi ochichi obodo niile, ndi na-anochite anya eze, na ndisi, na ndi ozi eze, nyeere ndi Juu aka, n'ih na ha turu egwu Modekai. 4 N'ih na Modekai bu onye a ma ama n'uloeze, o bukwa onye a maara aha ya n'alaeze ahụ niile, n'ih na ike ochichi ya na-abawanye uba karja ubochi niile. 5 Nke a mere, na ndi Juu ji mma agha gbuo, ma bibie ndi iro ha niile. Ha mesoro ndi kporo ha asi mmeso obula masiri ha. 6 N'ime obodo ahụ e wusiri ike bu Susa, ndi Juu gburu nari ndi ikom ise laa ha n'iyi. 7 Ha gbukwara Pashandata, Dalfon, Aspata, 8 Porata, Adalia, Aridata, 9 Pamashta, Arisai Aridai na Vaizata, 10 ha bukwa umu ndi ikom iri Heman nwa Hamedata, onye iro ndi Juu mutara. Ma ha emetughi akunuba ha aka. 11 N'ubochi ahụ, a gwara eze onuogugu ndi e gburu n'obodo Susa. 12 Eze siri Esta bu nwunye eze, "Ndi Juu egbuola nari mmadu ise n'obodo Susa, gbukwaa umu ndi ikom Heman iri. Ebe ha mere otu a n'ebe a, onye ma ihe ha mere n'obodo di iche iche n'alaeze m? Ugbu a, gini ozo bu ariri gi? A ga-emezuru gi ya. Gini ozo bu ihe i choro? A ga-emekwa ya." 13 Esta siri, "O buru na o di eze mma, ka ndi Juu bi na Susa meekwa ihe ha mere taa echi, ka a kwubakwa umu ndi ikom iri Heman n'elu osisi." 14 Ya mere, eze kwenyere, a kwuara ya dika ekwe na Susa, a kwubara umu iri Heman n'elu osisi. 15 Ndi Juu bi na Susa chikotakwara onwe ha onu n'ubochi iri na anu nke onwa Ada, gbuo nari mmadu ato ozo n'obodo Susa. Ma ha emetughi akunuba ndi ahụ aka. 16 Ma ndi Juu ndi ozo bi n'obodo ndi ozo di iche iche eze na-achi, jikotakwara onwe ha onu izo ndu ha, site otu a nwere onwe ha puo n'aka ndi iro ha. Ha gburu iri puku mmadu asaa na ise bu ndi kporo ha asi, ma ha emetughi akunuba ha aka. 17 E mere ihe ndi a n'abali iri na ato nke onwa Ada, ha zukwara ike n'ubochi so ya bu abali iri na anu. Ha mere ubochi ahụ, ubochi onu na nke oriri na onu. 18 Ma ndi Juu no na Susa zukotara n'ubochi nke iri na ato, na n'ubochi nke iri na anu. Emesia, n'ubochi nke iri na ise ha zuru ike, mekwa ya ubochi onu na nke oriri na onu. 19 O bu nke a mere ndi Juu niile bi n'ime ime obodo ji eme mmemme onu na nke oriri na onu n'abali iri na anu nke onwa iri na abuo nke afu obula. Ha mere ubochi ahụ ka o burukwa ubochi

inyerita onyinye. 20 Emesia, Modekai dere ihe ndi a niile n'akwukwo, zigakwara ndi Juu niile no n'okpuru ochichi eze Sekses, ma ndi no nso ma ndi no n'ebe di anya, 21 ka ha na-eme mmemme a kwa afu n'ubochi nke iri na anu na nke iri na ise nke onwa Ada obula. 22 Nke a bu iyi gosi mgbe ndi Juu nweere onwe ha site n'aka ndi iro ha, na iyi cheta mgbe iru iju ha ghoro onu, na mgbe ikwa akwa ha ghoro ubochi mmemme onu. O deere ha ka ha debe ubochi ndi a dika ubochi mmemme onu na oriri na onu, na inyerita onwe ha onyinye ihe oriri na inye umu ogbenye onyinye di iche iche. 23 Ya mere, ndi Juu kwenyere iga n'ihu ime mmemme a nke ha malitere ime, dika Modekai si deere ha ya, 24 n'ih na Heman nwa Hamedata, onye Agag, onye iro ndi Juu niile, kpebiri ila ha n'iyi n'ubochi ahụ o tputara site n'ife nza. 25 Mgbe izu ojoo a ruru eze nti, o nyere iwu nke e debanyere n'akwukwo si, ka echiche ojoo nke Heman megide ndi Juu tugharia n'isi ya, o kwukwara ka akwugbuo ya na umu ndi ikom niile n'elu osisi. 26 Ya mere, a kporo ubochi ndi ahụ Purim nke sitere na mkpuru okwu Pur. N'ih ihe niile e dere n'akwukwo ahụ na nke ha hukwara na nke mekwaara ha. 27 Ndi Juu niile kwekoritara idebe mmemme a, na imekwa ka umu ha, na ndi niile kwenyere iso ha, na-emekwa ya. Ha kpebiri na ha ga-edebe ubochi abuo ndi ahụ kwa afu, n'uzo nakwa oge e zubere ka o buru. 28 Aga na-echeta ubochi ndi a, na-eme kwa ya n'ogbo niile obula, n'ezinaulo obula, n'ala obula a na-achi nakwa obodo obula. Ndi Juu aghaghi idebe mmemme ubochi Purim, ma o bukwanu ncheta ubochi ndi a apuo n'obi ogbo ha niile. 29 N'oge a, Esta nwunye eze, nwa Abihail, na Modekai onye Juu jikotara aka dee akwukwo ozo nke e ji mesie akwukwo ahụ Modekai dere ike, maka imalite mmemme Purim. 30 Modekai zipuru akwukwo ozi nke okwu udo na eziokwu di n'ime ya, nye ndi Juu niile bi n'ime mpaghara alaeze Sekses, nke di otu nari na iri abuo na asaa. 31 E ji akwukwo a mesie okwu ahụ ike na a ga-edebe ubochi ndi ahụ kwa afu maka mmemme Purim dika Modekai onye Juu na Esta nwunye eze nyere n'iwu. Ndi Juu niile na umu umu ha ga-eme mmemme a n'oge a kara aka, dika ha si edebe iwu ndi ozo metutara oge ibu onu na oge iru iju. 32 Iwu a Esta nyere mesiri ukpuru mmemme Purim ike. E dekwara ya n'akwukwo.

10 Eze bụ Ahasueros na-anakota utu site n'aka ndi niile bi n'alaeze ya tutu ruo n'onu mmiri osimiri ebe alaeze ahụ soturu. **2** Ma oru ukwu na oru niile o ruru, ya na ihe niile gbasara idi ukwu nke Mdekai, na ugwu niile eze nyere ya, ha niile ka e dere n'ime akwukwo akuko ihe ndi eze Midia na Peshia mere n'oge ochichi ha. **3** Mdekai, onye Juu, bu onye nasote eze Ahasueros n'okwa. O bu onye di ukwu n'etiti ndi Juu, na onye ndi Juu ibe ya na-asopukwara, n'ihi na o na-elenye anya n'ihe gbasara udo ndi Juu. O bukwa onye na-ekwuchite onu n'ihe banyere odimma nke ndi Juu niile.

Job

1 Otu nwoke aha ya bu Job bi n'obodo Uz. Nwoke a bu Job bu onye na-enweghi ita uta obula, burukwa onye ezi omume nke na-atu egwu Chineke ma na-agbara mmehie oso. **2** O muru umu ndi ikom asaa na umu agboghoto ato. **3** O nwere puku aturu asaa, na puku inyinya kamel ato, na ehi onugogu ha di otu puku e jikoro abuo abuo, na nari inyinya ibu ise, na otutu ndi na-ejere ya ozi. O bu nwoke di ukwu karja ndi niile bi n'owuwa anyanwu. **4** Umu ya ndi ikom name mmemme oriri na onunu n'ubochi omumu ha n'ulo ha, nke obula n'ime ya n'usoro. Mgbe ha na-eme nke a, ha na-akpokwa umunne ha ndi nwanji ato ka ha bia soro ha rie ma nukwaa. **5** Mgbe oge mmemme ndi ahụ gwusiri, Job na-akpokota umu ya doo ha nso. N'isi ututu ya, o na-achu aja nsure oku n'ihu onye obula n'etiti umu ya. Echiche ya bu, "Ma eleghi anya, umu ya emehiela kochaa Chineke n'ime obi ha." Nke a bu ihe Job na-eme mgbe niile. **6** Otu ubochi umu Chineke bjara igosi onwe ha n'ihu Onyenwe anyi ma ekwensu sonyekwara ha bia. **7** Onyenwe anyi siri Ekwensu, "Ebee ka i si abia?" Ekwensu zara Onyenwe anyi, "Site n'iwaghari n'uwa na site n'igaghari ihu na azu n'ime ya." **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri Ekwensu, "I leziela ohu m nwoke Job anya? O dighi onye ozọ nọ n'uwa nke dika ya. O bu nwoke zuruoke, onye na-emekwa ihe ziri ezi. O bu onye na-atu egwu Chineke, na-adighi etinye aka ya n'ihe ojoo obula." **9** Ekwensu zara Onyenwe anyi si, "Job o na-atu Chineke egwu n'efu? **10** O bu na i gbaghi Job na ezinaulo ya na ihe niile o nwere ogige gburugburu n'akuku niile? I goziela oru aka ya, nke mere na igwe ewu na aturu ya na igwe ehi ya juputara ebe niile. **11** Ngwa, setipu aka gi metu ihe niile o nwere aka, ka i hu ma o gaghi abu gi onu." **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi zara ekwensu si ya, "Lee Job, jiri niile o nwere mee ihe obula i choro, kama emetukwala ndu ya aka." Emesia, ekwensu sitere n'ihu Onyenwe anyi puo. **13** Otu ubochi, mgbe umu Job ndi nwoke na umunne ya ndi nwanji zukoro iri ihe oriri na ihu ihe onunu n'ulo nwanne ha nwoke nke okenye. **14** Otu onye n'ime ndi na-eje ozi bjakwutere Job si, "Mgbe ehi anyi na-ako oru na mgbe inyinya ibu anyi na-ata nri n'ebe di nso, **15** ndi Sheba bjara luso anyi ogo ma chikoro ha laa. Ha ji mma agha gbuo ndi obu gi, maobu naani m bu onye gbaputara igwa gi." **16** Mgbe o ka kpu okwu

n'onu, onyeozu ozọ gbatata kwuo si, "Oku Chineke zitere sitere na mbara eluigwe daa rechapu igwe aturu na ndi ohu niile. O bu naani m bu onye gbaputara igwa gi ihe mere." **17** Mgbe onye nke ahụ nọ na-ekwu okwu, onyeozu ozọ batara kwuokwa si, "Ndi agha ndi Kaldia kere onwe ha uzọ ato bjakwasị inyinya kamel gi niile, dota ha n'agha, kpuru ha laa. Ha ji mma agha gbuo ndi ohu gi niile gbalaa. O bu naani m bu onye gbaputara igwa gi ihe mere." **18** Mgbe o kpu okwu ya n'onu, onyeozu ozọ batakwara kwuo si, "Umu gi ndi ikom na ndi inyom nọ n'ulo nwanne ha nke okenye na-eri na-ahu, **19** na mberede, oke ifufe di ukwu nke si n'ozara feere tie akuku ano nke ulo ahụ, mee ka o dakwasị ha. Ha niile nwuru, ma o bukwa naani m gbaputara igwa gi ihe mere." **20** Mgbe Job nuru ihe ndi a, o sitere n'ebe o nọ bilie oto, dowaa uwe ya, kpuchaa agiri isi ya, o dara n'ala ma kpo isiala, **21** kwuo si: "Oto ka m gba mgbe m si n'afọ nne m puta n'onodu igba oto ka m ga-eji laghachikwa. Onyenwe anyi nyere ihe niile, Onyenwe anyi ewerekwala ihe niile, ka aha Onyenwe anyi buru ihe a goziri agozi." **22** N'ime ihe ndi a niile, Job emehieghe site n'ibo Chineke ebubo ime ihe ojoo.

2 Ubochi ozokwa, umu Chineke bjakwara igosi onwe ha n'ihu Onyenwe anyi. Ekwensu sonyekwara ha ozọ bjakwa igosi onwe ya n'ihu ya. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi jukwara ekwensu ajuju si, "Ebee ka i si abia?" Ekwensu zara onyenwe anyi, "Site n'iwaghari n'uwa na site n'igaghari ihu na azu n'ime ya." **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri ekwensu, "I leziela ohu m nwoke Job anya? O dighi onye ozọ di n'uwa nke dika ya. O bu nwoke zuruoke, onye na-emekwa ihe ziri ezi. O bu onye na-atu egwu Chineke, na-adighi etinye aka ya n'ihe ojoo obula. O ka jidekwara izuoke ya, n'agbanyeghi na i kpaliri m imegide ya ka m laa ya n'iyi mgbe o na-adighi ihe o mere." **4** Ekwensu zaghachiri Onyenwe anyi, "Akpukepo anu ahụ lara akpukepo anu ahụ; mmadu ga-enye ihe niile o nwere n'onodu ndu ya. **5** Setipu aka gi metu akpukepo anu ahụ ya na okpukepo ya, o ghakwaghi i bu gi onu n'ihu gi." **6** Onyenwe anyi siri ekwensu, "Lee, o nọ n'aka gi. Kama i ghaghi idebe ndu ya." **7** Mgbe ahụ, ekwensu sitere n'ihu Onyenwe anyi puo. O were onya ojoo na-egbu mgbu tie Job, site n'obu ukwu ya ruo n'opi isi ya. **8** Job tuturu mpekele ite wara awa, jiri ya na-ako onwe ya oko n'ahu, ma dinara n'ebe e kpokotara ntu. **9** Nwunye ya siri ya, "I ka na-eguzo n'izuoke gi?"

Bụọ Chineke ọ́nụ, nwụọ.” **10** Ma ọ́ zara, “Ị na-ekwu okwu dika otu n’ime ndi inyom nzuzu. Anyi ga-anata ihe oma site n’aka Chineke, hapu inata ihe o_jo_?” Ma n’ime nsogbu a niile, Job emehieghi site n’ikwu okwu o_jo_ obula. **11** Mgbe ndi enyi Job ato, Elifaz onye Teman, Bildad onye Shua na Zofa onye Neama, nuru banyere nsogbu niile dakwasiri ya, ha biliri ije site n’ulo ha, ha zokotara site na nkwekorita iga nonyere ya na ikasi ya obi. **12** Mgbe ha huru ya site n’ebe di anya, ha amataghi ya, ha weliri olu bido iti mkpu akwa, dokaa uwe ha yi n’ahu ha, kporo aja kpokwasị onwe ha n’isi. **13** Ha sooro Job nodu n’ala ubochi asaa, ehizie na abali. O dighi onye gwara ya okwu n’ihi na ha huru otu ihe mgbu ya si di ukwu.

3 N’ikpeazu, onye kwuru okwu bu Job n’onwe ya. O kwuru okwu buo ubochi a muru ya onu. **2** Job siri: **3** “Ka ubochi ahụ amuru m buru ubochi lara n’iyi; ya na abali ahụ e kwuru si, ‘Aturu ime nwa nwoke.’” **4** Ubochi ahụ, ka o ghoo ochichiri: ka Chineke site n’elu ghara iju ase ya; ka ihè gharakwa imukwasị ya. **5** Ka ochichiri na onyinyo onwu gbara ubochi ahụ dika ubochi nke aka ya, ka igwe ojii kpuchigidekwa ya, ka ochichiri kpuchie ya n’ebe o di ukwu. **6** Abali ahụ, ka oke ochichiri kpuchie ya, ka a kachapu ya, ka o hapu ibukwa ubochi a ga-aguko ya na ubochi ndi ozo n’afọ, ka o ghara dika otu ubochi nke na-adi n’onwa. **7** Ka abali ubochi ahụ buru ubochi togboro n’efu, ka a ghara inu mkpu onu obula n’ime ya. **8** Ka ndi ahụ na-abu ubochi onu buo ubochi ahụ onu, bu ndi ahụ jikeere ikpote Leviatan. **9** Ka kpakpando ututu ya gbaa ochichiri, ka o lee anya ihè na-efu, ka o ghara ihu mgubere anya nke chi obubo, **10** n’ihi na o mechighi akpanwa nne m, i zonari kwa anya m nsogbu. **11** “Gini mere m ji hapu inwu mgbe ahụ nne m muputara m, kubie ume mgbe m si n’ime akpanwa puta? **12** Gini mere ikpere ji diri inabata m? Gini mere ara ji diri i ji zuo m? **13** N’ihi na ugbu a, agara m idina n’udo; agaara m ano n’ura na izuikwe, **14** mu na ndi eze na ndi ochichi nke uwa, ndi rukwaara onwe ha ebe obibi di iche iche nke togboro n’efu ugbu a, **15** mu na umu ndi ikom eze, ndi nwere olaedo, ndi jikwa olocha kpojuo ulo ha. **16** O bu gini mere e zofughi m n’ala dika nwantakiri a mukworo amukwo, dika nwa oheru nke na-ahughi ihè nke ubochi anya? **17** N’ebe ahụ ka ndi na-emebi iwu na-akwasị iweta ogbaaghara, n’ebe ahụ ka ndi ike gwuru na-ezu ike. **18** Ebe ahụ ka ndi no n’agbu na-enwere onwe ha, ha adighi anukwa iba

mba nke ndi na-aji aka ike achị ha. **19** Ebe ahụ ka ndi ukwu na ndi nta no; ebe ahụ kwa ka ohu na-enwere onwe ya kpamkpam site n’aka onye nwe ya. **20** “N’ihi gini ka e ji enye ndi no n’onodu nhuju anya ihè? Gini bu uru ndi nye onye mkporubi ya juputara n’ihe ilu? **21** Gini bu uru ya nye ndi na-echere onwu ma o dighi abia, ee, ndi na-achosi onwu ike kari akụ e zoro ezo, **22** ndi juputara n’onu, na-anuri onu mgbe ha ridaruru n’ili? **23** Gini mere e ji enye mmadu ndi; bu onye ahụ uzo ya zoro ezo, onye Chineke mechibidoro uzo? **24** N’ihi na ima osu aghoala ihe oriri m kwa ubochi; isu ude m na-awuputakwa dika mmiri. **25** Ihe m turu egwu ya abiakwasila m, ihe m turu ujo ya bu ihe biakwasiri m. **26** Enweghi m udo, anokwaghi m juu, enweghi m izuikwe, naani ogbaaghara.”

4 Mgbe ahụ, Elifaz onye obodo Teman zara Job si: **2** “Iwe o ga-ewe gi ma o buru na mmadu agwa gi okwu? Onye kwanu nwere ike ino n’ebe a hapu ikwu okwu? **3** Lee ka i siri nye otutu mmadu ndumodu, na ka i si mee ka ndi na-ada mba nwee ume. **4** Okwu onu gi aburu ala ihe igbaume nye otutu mmadu, i buru ala igbaume nye ndi ikpere ha na-ama jijiji. **5** Ma leenu ugbu a, nsogbu abiakwasila gi, i buru ala onye na-ada mba; nsogbu etiola gi aka, i na-ama jijiji. **6** Egwu i natu Chineke o gaghi abu ihe igbaume nye gi, izi ezi nke ndi gi aburukwa olileanya gi? **7** “Chee echiche ugbu a! Onye, bu onye aka ya di ocha, nke a larala n’iyi? Ebee ka i huru ka e bibiri ndi na-eme ihe ziri ezi? **8** Dika m si hu ya, ndi na-agma ajo ihe dika mkporu na ndi na-aku okwu na uka na-aghota ya dika ihe ubi. **9** Chineke na-ala ha n’iyi site n’ume o na-ekuputa. O na-esitekwa n’oke iwe ya repia ha. **10** Odum nwere ike gboo uja, maobu bigboo, ma eze odum di ike ka a gbajisiri. **11** Oke odum na-ala n’iyi site na-enweghi ihe o dogbutara, umu nne odum niile ka a na-achusa. **12** “E mere ka okwu rute m n’uzo nzuzo, nti m nuru ya n’igba izu. **13** N’ime nkuja nke oke nro nke abali, mgbe oke ura na-adakwasị umu mmadu, **14** oke ujo na ahụ ima jijiji dakwasiri m, meekwa ka okpukpu niile di n’ahu m maa jijiji. **15** Otu mmuo sitere n’ihu m gafee. O buladi aji di m n’ahu guzochara oto n’ihi ujo. **16** O kwesiri; ma apughi m ikọ ihe o bu. Onyinyo guzooro n’anya m, anuru m olu di nro, nke kwuru si: **17** ‘Mmadu efu o nwere ike buru onye ezi omume kari Chineke? O buladi nwoke di ike, o puru idi ocha n’obi kari Onye kere ya? **18** O buru na Chineke adighi

atụkwasi ndị ozi ya obi, ọ buru na ọ na-ebo ndị mmụọ ozi ya ebubo imejọ ihe, **19** Ọ ga-esi añaah gbara ibo ndị bi n'ụlọ ụrọ ebubo karịa, bụ ndị ntọala ha dị n'aja, ndị nke a na-azọpịa ngwangwa dika nla. **20** Site n'ututu ruo n'anyasi, a na-etipiasị ha: ha na-ala n'iyi ruo mgbe ebighị ebi, ihe niile a na-agakwa dika o si aga. **21** Ọ bụ na-eholiteghị eriri ụlọ ikwu ha elu, mee ka ha nwuọ na-enweghị amamihe?"

5 "Kpọọ oku ma ị chọọ, ma onyekwanu ga-aza gi? Ole ndị dị nsọ ị ga-agbakwuru? **2** Oke iwe na-egbu onye nzuzu, ekworo na-egbu onye na-enweghị uche. **3** Mụ onwe m ahụla onye nzuzu ka ọ na-agba mgborogwu, mana mberede, aburu ụlọ ya onu. **4** Umụ ya na-anọpụ anya site n'ebe nchebe di, a na-azọpịa ha n'onu ụzọ ama, ọ dikwaghị onye na-anaputa ha. **5** Onye agụu na-agu na-eripia ihe o wetara n'ubi; ọ na-ewere ihe ubi ndi a ọ buladi site n'etiti ogwu; akunuba ya ka onye akpiri na-akpo nku ga-achuso. **6** N'ihina na onodu ojojo adighi esite n'ala puputa, ma ọ bukwanu nsogbu adighikwa esite n'ala walite. **7** Kama, a muru mmadu nye nsogbu, dika ire oku si esite n'oku a kwanyere na-amali elu. **8** "Ma ọ buru na m bu gi, m ga-ekpesara Chineke; ya ka m ga-akosara ihe niile. **9** N'ihina na Chineke na-arụ ọrụ itunanya kariri nghota, ọrụ ebube nke a na-apughị iguta onu. **10** Ọ bụ ya na-nye elu ụwa mmiri ozuzo, ma na-ezigakwa mmiri n'ubi niile. **11** Ọ na-ebuli ndi di ala elu, na-emekwa ka ndi na-eru uju no n'ebe a na-echebe ha. **12** Ọ na-emebi nzube niile nke ndi aghugho, ka aka ha ghara imezu ihe ha zubere. **13** Ọ na-ejide ndi oke amamihe n'aghugho ha niile, mee ka atumatu ndi aghugho buru ihe e kpochapuru. **14** Ọchichiri na-abiakwasị ha n'oge ehiehe, n'etiti ehiehe ha na-asọ isi dika ndi no n'ochichiri nke abali; **15** Ọ na-azoputa ndi mkpa na-akpa, site na mma agha di ha n'onu, ọ na-anaputakwa ha site n'aka ndi di ike. **16** Ya mere, ndi ogbenye na-enwe olileanya, ikpe ezighi ezi na-emechikwa onu ya. **17** "Ngozị na-adiri mmadu ahụ Chineke na-adọ aka na ntị; ya mere, ajula ido aka na ntị nke Onye puru ime ihe niile. **18** N'ihina na ọ na-etihia mmadu ahụ ma na-ekechikwa onya ha; Ọ na-eti mmadu ihe, ma aka ya na-agwokwa. **19** Ọ ga-anaputa gi site n'uzo nsogbu isii, mee ka ihe ojoo hapu irute gi na nsogbu nke asaa. **20** Ọ ga-echebe gi ka ị hapu inwu n'oge unwu; chebekwa gi ka mma agha hapu imetu gi n'oge agha. **21** Ị ga-abu onye a na-echebe site na nkwtu nke ire ndi ga-

ekwtu gi. Ị gaghị atukwa egwu mgbe mbibi bjara. **22** Ị ga-achi ochi n'oge unwu na n'oge mbibi, ị gaghị atukwa egwu ajo anu ohia di iche iche. **23** N'ihina na gi na nkume niile di n'ohia ga-agba ndu, gi na anu ohia ga-anokwa n'udo. **24** Ị ga-amata na ulo ikwu gi di n'udo; ị ga-aguko ihe niile i nwere choputa na o nweghi nke na-efu efu. **25** Ị ga-amata na umu gi ga-adị otutu, matakwa na umu umu gi di ukwu n'onuogugu dika ahijia di n'ala. **26** Ị ga-aba n'ili gi mgbe i mere nnoo ezigbo agadi, dika oka a ghoru mgbe oge ya ruru. **27** "Anyi enyochaala ihe a, hu na ọ bu ezikwu. Ya mere nuru ya, ma jiri ya ruo ọrụ na ndu gi."

6 Mgbe ahụ, Job zara si: **2** "A sikhari na a puru itu ihe mgbu m ya na nhju anya m niile n'elu n'ihe otutu! **3** Ọ ghaghị idi aru karia aja di n'onu mmiri otutu osimiri, nke mere okwu m ji ada ike ike. **4** Akụ Onye puru ime ihe niile gbara di n'ime m; mmuọ m na-anukwa nsi di na ha; ihe egwu Chineke edoola onwe ha n'usoro imegide m. **5** Inyinya ibu ohia ọ na-akwa akwa mgbe o nwere ahijia ọ na-ata, ka oke ehi ọ na-akwa akwa mgbe ihe oriri ya di? **6** A na-eri nri na-adighi utu ma e etinyeghi ya nnu, ka o nwere utu di na eso okwuru? **7** A juru m imetu ya aka, n'ihina na nri di otu a na-eme ka m daa oria. **8** "O, asi nnoo na a ga-emere m ihe m na-ario, na Chineke ga-enye m ihe m na-atu anya ya. **9** Ọbuladi ka Chineke kwe igwepia m ka ọ topu aka ya, bipu ndu m. **10** Mgbe ahụ, aga m enwe nkasiobi a, wulikwaa elu n'ime ihe mgbu na-adigide, na o nwebeghi oge obula m gonariri okwu nke Onye ahụ di nsọ. **11** "Ike ginị ka m nwere, na m ga-anogide na-enwe olileanya ndu? Oganihu ginị di, na m na-anogide na-enwe ndidi? **12** Ọ ga-abu na m nwere ike nkume? Ka anu ahụ m ọ bu bronzo? **13** Ọ ga-abu na m nwere ike inyere onwe m aka, ugbu a, e siterela n'ebe m no wezuga nzube? **14** "Onye obula n'ejichi ebere site n'ebe enyi ya no na-agbakuta egwu Onye puru ime ihe niile azu. **15** Ma umunna m bu ndi a na-ekwesighi idabere na ha, dika iyi mmiri na-ako, dika iyi nke na-etofe onu ya, **16** nke na-eji ojii n'ihina mkpuru mmiri oyi, nke unyi juputara n'ihina mgbaze nke mkpuru mmiri oyi. **17** Nke na-akwusi isoputa n'oge okochi, nke na-ata ata n'ihina okpomoku. **18** Ndi ije na-atughari site n'okporouzo ije ha. Ha narigo n'ala akoro si otu a laa n'iyi. **19** Ndi ije si Tema na-ele anya mmiri, otu a kwa ndi ahia Sheba na-ele anya n'olileanya. **20** Obi mgbu na-ejide ha n'ihina na-

ha nwere ntụkwasi obi, ha bjarutere ebe ahụ, buru ndị emenyere ihere. **21** Ma ugbo a, unu egosila na unu abaghị uru, unu ahụla ihe na-eyi egwu ma ụjọ ejidela unu. **22** O nweela mgbe m siri unu, 'Nyenụ ihe ọbụla n'ọnọdụ m, sitenụ n'akunụba unu kwuo ụgwọ igbaputa m, **23** gbaputanu m n'aka ndi iro, maobu naputanu m n'aka ndi na-enweghi obi ebere?' **24** "Zienụ m ihe ga-eme ka m mechie onu, gosi m ebe m si mejoo. **25** Eziokwu na-egbu mgbu n'obi! Ma gini ka iru uka unu na-eweputa? **26** I chorọ idozi okwu onu m? Si otu a mee ka okwu onye ike gwuru ghoọ ikuku efu? **27** Unu nwere ike ife nza n'isi onye na-enweghi nna, ma refukwaa enyi unu. **28** "Lezie m anya nke oma, o di unu ka m nwere ike ilegide unu anya gwa unu okwu ugha? **29** Kwusunụ ihe unu na-eme. Unu abula ndi na-eme ihe na-ezighi ezi, tuleenu ihe unu na-eme, n'ih na ezi omume m ka guzosiri ike. **30** O di ihe ojoo si n'egbugbere onu m abuo puta? O bu na onu m apughị ichoputa nzube iro?"

7 "Ndu mmadu n'üwa o bughị ogu na mgba? Ubochi ya o dighi ka ubochi onye e goro oru? **2** Dika onu na-eche mgbe anyanwu ga-ada, maobu dika onye e goro oru si ele anya ụgwọ oru ya, **3** otu a ka e si kenye m otutu onwa nke obi utu na-adighi n'ime ya, nakwa abali nhuju anya di n'ime ya. **4** Mgbe m na-edina ala, ana m asi, 'Olee mgbe m ga-ebili?' Abali na-eseti onwe ya, n'ih ya, m na-anu na-atughari onwe m tutu chi aboo. **5** Lee na anu ahu m juputara n'ikpuru, na akpukpo; anu ahu m etiwasi ala juputa n'onya. **6** "Ubochi nke ndu m na-agabiga ngwangwa karja ihe eji akpa akwa nke okpa akwa, ha na-agwucha na-enweghi olileanya obula. **7** O Chineke cheta na ndu m bu naani otu nkuume; anya m abuo agaghị ahukwa onu ozo. **8** Anya na-ahu m ugbo a agaghị ahukwa m ozo; unu ga-achọ m ma unu agaghị a hu m ozo. **9** Dika igwe ojii si efufusi ma na-agbasa, otu a ka o diri onye na-arida n'ime ili o naghị ariputakwa. (Sheol h7585) **10** E, o naghị aloghachikwa n'ulo ya ozo; ebe ya agaghị amakwa ya ozo. **11** "Ya mere agaghị m emechi onu; aga m ekwuputa n'ih ihe mgbu di m n'ime mmuo. Aga m eme mkpesa n'ih ihe ilu di m n'obi. **12** A bu m oke osimiri, maobu anu ukwu di n'ogbu osimiri, nke mere i ji eche m nche? **13** Mgbe m chere na ihe ndina m ga-akasi m obi, maobu na oche izuike m ga-ewepu ntamu m, **14** n'agbanyeghi na i na-eji nro menye m egwu werekwa ihu onu mee ka m maa jijiji, **15** ya

mere, ahoro m i bu onye a togburu atogbu na onu, karja inwe udi ahu m nke a. **16** Ana m aso ndu m oyi; agaghị m adi ndu ruo ebighi ebi. N'ih ya, hapu m ka m nooro onwe m, n'ih na ubochi ndu m enweghi isi. **17** "Gini ka mmadu bu i ji na-agu ya dika ihe, i ji na-elenye anya n'ih gbasara ya, **18** i ji na-enyocha ya ututu niile, ma na-anwale ya mgbe mgbe? **19** I gaghị elepu anya gi site n'ebe m no, maobu hapu m ka m nooro onwe m loda asu mmiri? **20** O buru na m emehiela, gini ka m mere megide gi, gi onye na-ahu ihe niile anyi na-eme? Gini mere i ji elekwasị m anya? Aburula m ibu aru nye gi? **21** O bu na i nweghi ike igbaghara m njehie m, ma bupu mmehie m? N'ih na oge onu m eruola nso, e, oge a ga-eliba m n'aja, ma m nwuo. Mgbe ahu i ga-achọ m, ma i gaghị ahukwa m anya ozo, n'ih na agaghị m adikwa."

8 Mgbe ahu, Bildad onye Shua zaghachiri si: **2** "Ruo ole mgbe ka i ga na-ekwu okwu di otu a? Okwu onu gi bu naani ifufe di ike. **3** Chineke o na-ekpe ikpe na-ezighi ezi? Onye puru ime ihe niile o na-eme ka ihe ziri ezi gbagoo agbago? **4** Mgbe umu gi mehiere megide ya, o weere ha nyefee n'ikpe omuma kwesiri mmehie ha. **5** Ma o buru na i ga-achosi Chineke ike, riu Onye puru ime ihe niile, **6** o buru na i bu onye di ocha n'obi na onye uzu ya ziri ezi, o buladi ugbo a, o ga-agbachitere gi weghachi gi n'onodu ibu ogaranya gi. **7** O bu ezie, na mmalite gi nwere ike idi ala, ma ubochi ikpeazu gi ga-adi elu. **8** "Juoo ogbo ndi gara aga ma choputa ihe ndi bu nna ha choputara. **9** N'ih na anyi onwe anyi bu ndi a muru naani unyaahu, ndi o dighi ihe ha maara. Ubochi ndu anyi n'üwa dika onyinyo. **10** O bu na ha agaghị agwa gi ma kuziekwara gi ihe? O bu na ha agaghị esite na nghota kwuo okwu? **11** Ahijia papiros o nwere ike ito n'ebe apiti na-adighi? Ahijia riidi o ga-eto n'ebe mmiri na-adighi? **12** N'ih na mgbe ha ka na-etoputa etoputa, mgbe a na-egbubibeghi ha, ha na-ebu ahijia ndi ozo uzu kponwu. **13** Nke a bu oke ndi na-echefu Chineke, otu a kwa ka olileanya nke onye na-amaghi Chineke si ala n'iyi. **14** Ihe o tukwasiri obi bu ihe na-awa awa; ihe mgbakwasị ukwu ya bu akwu udide. **15** O buru na o dabere na ya, o ga-etibi; o buru na o jide ya aka, o ga-adobikwa. **16** O di ka ahijia ubi a na-agba mmiri nke oma n'ubi a gbara ogige, nke anwu na-amukwasị, nke ome ya na-awasa ruo akuku niile nke ogige ahu. **17** Mgborogwu ya tuhiri gburugburu nkume ndi di

n'ubi ahụ, ma na-achọkwa ọ̀nọ̀du n'etiti nkume ndi a. **18** Ma mgbe e si n'ọ̀nọ̀du ya hopu ya, ebe ahụ na-agonariḱwa ya, na-asị, 'Ahụ̀tụ̀beghi m gi.' **19** N'ezie, ndu ya na-akpónwụ, site n'ala ahụ ahijia ndi ọzọ na-etoputakwa. **20** "N'ezie Chineke anaghi agbakuta onye ụzọ ya ziri ezi azu, maobu gbaa aka onye ajo omume ume. **21** O ga-eme ka onu gi juputa n'ochi. O ga-eme ka mkpu onu si n'egbugbere onu gi puta. **22** Ndi iro gi ka a ga-eyikwasị ihere di ka uwe, ebe obibi nke ndi na-emebi iwu agaghi adikwa."

9 Job zara si: **2** "N'ezie, amaara m na ihe ndi a bu eziokwu. Ma mmadu di ndu o ga-esi ana gosi na ya bu onye aka ya di ocha n'ihu Chineke? **3** O buru na Chineke ekpebie iju mmadu ajuju, ebee ka mmadu ahụ nọ nke nwere ike iza o buladi otu n'ime ajuju di iche iche Chineke ga-aju ya? **4** Amamihe ya di ukwu, ike ya sara mbara, onye guzogidere ya ma hapu imeru ahụ? **5** O na-enughari ugwu ukwu ma ha adighi ama nke a, na-akwatụ ha n'we ya. **6** O na-enugharikwa ụwa site na ntọala ya, mee ka ogidi ya maa jijiji. **7** O na-agwa anyanwu okwu mee ka o kwusi icha; o na-emenyu lhe kpakpando na-enye. **8** Naani ya gbasara mbara eluigwe, o na-agakwa ije n'elu ebili mmiri nke oke osimiri. **9** O bu ya mere kpakpando Bịa, na Orion na Pleiades, na kpakpando niile nke ndida eluigwe. **10** O na-aru otutu oru ebube nke mmadu na-enweghi ike ighota, ihe iribama nke onu na-enweghi ike iguta. **11** Mgbe o na-esi n'akuku m agafe, enweghi m ike ihu ya, mgbe o na-agabiga, adighi m amata na o bu ya. **12** O buru na o punara ihe, onye na-akwusi ya? Onye kwa puru iju ya si, 'Gini ka i na-eme?' **13** Chineke adighi eme ka iwe ya laghachi, obuladi ndi inyeaka Rehab, ruru ala n'ukwu ya. **14** "Onye kwanu ka m bu, m ga-eji nwee ike iguzo n'ihu ya iju ya ajuju, maobu mu na ya irurita uka? **15** N'agbanyeghi na aka m di ocha, apughi m isa ya okwu; kama m ga-ario onye ikpe m ka o mere m ebere. **16** A sikwari na m kpoo ya oku, o za m, ekwenyeghi m na o ga-ege m nti. **17** O ga-eji oke ifufe tirie m, meekwa ka ihe mgbu m baa uba na-enweghi ihe butere ya. **18** O gaghi ekwe ka iku ume m loghachi kama o ga-eji iru uju kpuchie m. **19** O buru ihe e ji ike eme, lee na o di ike nke ukwu! Ozo o buru n'ikpe ziri ezi, onye puru iguzogide ya. **20** A sikwari na aka m di ocha, onu m ga-ama m ikpe; o buru na abu m onye na-enweghi ita uta, o ga-agu m n'onye ikpe mara. **21** "O bu ezie na abu m onye ikpe na-amaghi

ejighi m onwe m kpoo ihe; n'ezie ana m eleda ndu m anya. **22** Otu ihe ahụ ka o bu; n'ihu ya ka m ji asi, 'O na-ala ndi ezi omume na ndi ajo omume n'iyi.' **23** Mgbe ipia utari wetara onwu mberede, o na-achị enweghi olileanya nke ndi na-enweghi ihe ha mere ochi. **24** Mgbe ala dabara n'aka ndi na-emebi iwu, o na-ekpuchi ndi oikape anya. O buru na o bughị ya na-eme ya, onye kwanu bu onye ahụ na-eme ya? **25** "Ubochi ndu m di gara gara kariya onye ogba oso; ha na-agafekwa na-ahutughi onu anya. **26** Ha na-agafe dika ugbo mmiri papiros, dika mgbe ugo na-efeda ngwangwa ijide anu o ga-eri. **27** O buru na m si, 'Aga m echefu mkpesa m, aga m agbanwe ihu m, nwee ihu ochi.' **28** Nsogbu m niile ka na-atu m egwu n'ihu na amara m na i gaghi ewere m dika onye aka ya di ocha. **29** Ebe m buru onye ikpe mara, n'ihu gini ka m ji na-adogbu onwe m n'efu? **30** A sikwari na m jiri ncha saa ahụ m werekwa soda saa aka m abuo, **31** i ga-enuba m n'olulu apiti nke puru ime ka uwe m yi n'ahu m kpoo m asi. **32** "O bughị mmadu efu dika m nke m ga-aza ya, ka anyi abuo kporitaa onwe anyi ikpe n'uloikpe. **33** A sikwari na e nwere onye odozi okwu n'etiti mu na gi, onye ga-ebikwasị anyi abuo aka ya, **34** onye ga-ewepu mkpara Chineke site n'ebe m no, ka oke egwu ya gharakwa itu m ozo. **35** Mgbe ahụ ka m ga-ekwu okwu na-atughi ya egwu; ma ka o di ugbu a o dighi ihe m nwere ike ime.

10 "Ike idi ndu agwula m. Hapunu m ka m kwuo ihe di m n'obi, kwuputa ya dika obi ilu nke mkpuruobi m si di. **2** Ihe m ga-agwa Chineke bu nke a: Apatala maa m ikpe, kama gwa m ihe mere i ji ama m ikpe. **3** O di gi mma n'obi imegbu m, si otu a leda oru aka gi anya, mgbe i na-anabata atumatu nke ndi na-emebi iwu? **4** I nwere anya nke anu ahụ? I na-ahu uzo dika mmadu si ahụ? **5** Ubochi nke gi, ha dika nke ndi nwere anu ahụ, ka afọ nke gi, ha dika nke mmadu di ike? **6** Nke ga-eme na i na-achoputa ikpe omuma m ma nyochaa mmehie m? **7** O bu ezie na i maara na ikpe amaghi m, na o dighi onye puru inaputa m site n'aka gi. **8** "O bu aka gi kpuru m kee m. O gatugharia ugbu a bibie m? **9** Cheta na i kpuru m dika uru. I ga-eme ka m laghachi n'aja ozo? **10** O bu na i wupughi m dika mmiri ara ehi mee ka m kpukota dika mmiri ara rahuru arahu? **11** Yikwasị m akpukpo ahụ na anu ahụ, werekwa okpukpu na akwara kpa m dika uwe? **12** I nyere m ndu gosikwa m obioma gi,

n'idi mma gi chebekwara mmuṛo m. 13 “Ma nke a bu ihe i zoro n'ime obi gi, amakwa m na o bu ihe di gi n'uche. 14 O buru na m mehiere, i ga na-ele m anya, i gaghi ekwe ka m ghara ita ahuhu n'ih i mmehie m. 15 O buru na ikpe mara m, ahuhu na-adiri m! A sikhari na aka m di ocha, apughi m iweli isi m elu n'ih na ejuputara m n'ihere, burukwa onye e mibara n'ime nsogbu m. 16 O buru na m welie m isi elu, dika odum i ga-eji nwayoṛo na-eso m n'azu ma werekwa ike gi di egwu megide m. 17 I na-eweta ndi ama ohuru megide m, mee ka iwe gi baa uba n'ebe m no; i na-eme ka ndi agha gi na-abiakwute m, otu n'elu ibe ya dika ebili mmiri. 18 “Gini mere i ji weputa m site n'afu nne m? O gaara aka m mma inwu tupu anya obula ahu m. 19 A sikhari na amuputaghi m maobu na e sitere n'afu nne m buba m n'ime ili! 20 Ubochi ndu m o dighi ole na ole? Si n'ebe m no wezuga onwe gi ka m nwetu onu nwa mgbe nta, 21 tupu m hapu laa n'ala ochichiri na onyinyo nke onwu ebe m na-agaghi esi putakwa. 22 N'ala nke oke ochichiri, ala nke onyinyo onwu, nke usoro na-adighi, ebe obuladi ih e dikwa ka ochichiri.”

11 Mgbe ahu, Zofa onye Neama zara si: 2 “O dighi nzaghachi diiri otutu okwu niile ndi a? A gaagu onye ekwurekwu a dika onye ikpe na-amaghi? 3 Okwu efu gi ndi a ha ga-eme ka mmadu gba nkiti? O bu na o dighi onye ga-abara gi mba mgbe i nakwa emo? 4 I na-as i Chineke, ‘Okwukwe m enweghi ntupu, adikwa m ocha n'anya gi.’ 5 O ga-adi m nnoṛo mma ma a si na Chineke ga-ekwu okwu, na o gasaghe ebugbere onu ya imegide gi. 6 Kpugheere gi ihe nzuzo niile nke amamihe, n'ih na ezi amamihe nwere akuku abuo. Mara nke a: Chineke echefuola ufodu mmehie gi. 7 “I nwere ike ichoputa ihe omimi Chineke? I nwere ike inwaputa nsotu nke Onye puru ime ihe niile? 8 Ha di elu karija eluigwe, gini ka i puru ime? Ha di ogbu karija ala ili, gini ka i puru ima? (Sheol **h7585**) 9 Otutu ha di ogologo karija uwa, di obosara karija oke osimiri. 10 “O buru na o bia tuba gi n'ime ulo mkporo, kpokota ndi ikpe, onye ga-egbochi ya? 11 N'ezie, ya onwe ya na-amata ndi nduhie, mgbe o huru ajo ihe, o bu na o dighi amatakwa ya? 12 Onye nzuzu ga-agho onye maara ihe naani mgbe nwa inyinya ibu ohia muru ghoru mmadu. 13 “Ma o buru na i were obi gi nye ya, setipu aka gi abuo nye ya, 14 o buru na i wezuga mmehie nke di gi n'aka, ghara ikwe ka ihe ojoo diri n'ulo ikwu gi 15 mgbe ahu, ihere

agaghi eme gi iwelite ihu gi, i ga-eguzokwa chim natughi egwu. 16 N'ezie i ga-echefukwa nsogbu gi, naecheta ya dika mmiri gabigara agabiga. 17 Ndu gi gamuke karija etiti ehie, ochichiri ya ga-adikwa ka ututu. 18 I ga-anokwa n'udo n'ih na olileanya di; i gaelegharikwa anya gburugburu gi zuo ike na-atughi ujo. 19 I ga-edina ala na-atughi egwu onye obula, otutu ndi mmadu ga-ach o inata amara n'ihu gi. 20 Ma anya ndi na-emebi iwu ga-ada, ha agaghi achota uzo mgbapu; olileanya ha ga-abu nkubi ume nke onwu.”

12 Mgbe ahu, Job zara: 2 “N'ezie, naani unu bu ndi maara ihe, unu na amamihe ga-anwuko n'otu. 3 Ma enwere m mmuṛo iche uche dika unu; abughi m onye na-erughi eru n'ebe unu no. Onye bu onye na-amaghi ihe ndi a unu na-ekwu? 4 “Abuzi m ihe ochi n'ebe ndi enyi m no, n'agbanyeghi na m kpokuru Chineke, o za, onye ezi omume, onye na-enweghi ita uta buzikwa ihe eji akpa ochi! 5 Ndi na-enweghi nsogbu na-eleda ndi odachi dakwasiri anya dika nsogbu si eche ndi ukwu ha na-amichapu amichapu. 6 Ulo ikwu nke ndi na-apunara mmadu ihe na-adi juu; ndi na-akpasu Chineke iwe na-adi n'udo, bu ndi na-ebughari chi ha n'aka ha. 7 “Ma juo umu anumanu, ha ga-akuziri gi, maobu umu nnunu, ha ga-agwa gi. 8 Ma o bukwanu gwa ala okwu, o ga-akuziri gi, maobu kwere ka azu no na mmiri kororo gi. 9 Olee otu n'ime ihe ndi a nke na-amaghi na o bu aka Onyenwe anyi mere nke a? 10 N'aka ya ka ndu ihe niile e kere eke di, ya na ndu umu mmadu 11 O bu na nti adighi anwale okwu, otu ire si anwale ihe oriri? 12 O bu na-adighi ah amamihe n'etiti ndi okenye? Ogologo ndu, o dighi eweta nghota? 13 “O bu Chineke nwe amamihe na ike, ndumodu na nghota bukwa nke ya. 14 Ihe o tidara enweghi mwughari ozo; mgbaputa adighi nye onye o tubara n'ulo mkporo. 15 O buru na o zipu ha, ha erikpuo ala niile. 16 N'aka ya ka ike na nzube ihe di; ndi a ghogburu na ndi na-aghogbu bukwa nke ya. 17 O na-anapu ndi ndumodu okwa ha chupu ha, ma ndi ikpe ka o na-eme ka ha ghoo ndi nzuzu. 18 O na-atopu mkporo igwe ndi eze kere, ma were akwa mgbochi kee ha n'ukwu. 19 O na-agbawa ndi nchujaja oto chupu ha, kwatuokwa ndi onodu ha sirila ike ogologo oge gara aga. 20 O na-emechi onu ndi ndumodu a tukwasiri obi, wepukwa nghota nke ndi okenye. 21 O na-eji ndi ogaranya eme ihe ochi,

napukwa ngwa agha nke ndi di ike. 22 O na-ekpughe ihe omimi nke ochichiri meekwa ka oke ochichiri puta ihè. 23 O na-eme ka mba di ukwu, o na-emekwa ka ha laa n'iyi; O na-eme ka mba baa uba, ma chusakwaa ha. 24 O na-anapu ndi ndu nke uwa amamihe ha, zipukwa ha ka ha na-awaghari n'ozara ebe uzò na-adighi. 25 Ha na-asoghari isi n'ochichiri na-enweghi ihè. O na-eme ha ka ha na-adaghari dika ndi mmanya na-egbu.

13 “Anyanwu m abuo ahula ihe ndi a niile, nti m anula ma ghotakwa ha. 2 Mu onwe m makwa ihe unu maara; abughi m onye di ala n'ebe unu no. 3 Ma o bu Onye puru ime ihe niile ka m chorò igwa okwu, ka mu na Chineke ruokwa uka banyere okwu m. 4 Ma otu o di, unu ji okwu ugha etechi m dika o bu mgba ulo; unu niile bu ndi dibia na-abaghi uru. 5 O buru nno na unu ga-agba nkiti, nke a gaara egosi na unu bu ndi nwere amamihe. 6 Ugbu a, nurunu iru uka m; geekwanu nti nuru okwu si m nonu na-aputa. 7 Unu ga-ekpelara Chineke ikpe mmegide? Unu gaseite n'okwu aghughò kwuchitere Chineke onu ya? 8 Unu ga-egosi ya na unu na-ekpelara ya ikpe? Unu gawkwuchite onu Chineke? 9 O ga-adiri unu mma ma o buru na o nyochaa unu? Unu puru ighogbu ya dika unu si aghogbu ndi mmadu? 10 O ghaghi ibara unu mba ma o buru na unu ejiri okwu ugha choo inyere ya aka. 11 O ga-abu na ebube na idi ukwu ya adighi eme ka unu maa jijiji? Egwu ya o dighi atu unu? 12 Okwu amamihe unu niile dika ilu nke ntu; okwu ngogu unu dika ihe ngogu uru. 13 “Nonu juu ka m kwuo okwu; ihe o putara ya puta. 14 N'ihini gini ka m ga-eji tnye onwe m na nsogbu, werekwa ndu m tnye n'obuaka m? 15 A sikhari na o ga-etigbu m aghaghi m itukwasị ya obi m. Aga m ekwuchite onu m gwa ya na uzò m di ocha. 16 N'ezie, nke a ga-aghoro m nzoputa maka na o dighi onye ajo omume obula puru ibia n'ihu ya. 17 Geen nti nke oma n'okwu m. Kwerenu ka ihe m na-ekwu baa unu nti. 18 Ugbu a, edoziela m ikpe m n'usoro, amatala m na ikpe agaghi ama m. 19 O di onye puru ibo m ebubo? O buru na o nwere, aga m emechi onu m ma nwuo. 20 “Meere m naani ihe abuo ndi a, O Chineke, mgbe ahụ agaghi m ezo onwe m n'ihu gi. 21 Wepu aka gi i ji emegide m, meekwa ka ha di anya n'ebe m no. Kwusi ime ka oke egwu gi mee ka m maa jijiji. 22 Mgbe ahụ, kpo m oku, aga m azakwa gi. Maobu, kwerekwa ka m kwuo okwu, ka i zaa m. 23 Ole ka ha di bu mmejo na mmehie m mere? Gosi m

ajo omume m na mmehie m. 24 Gini mere i ji gbakuta m azu? Gini mere i ji guo m dika onye iro gi? 25 I ganye ahijia ikuku na-ebughari ntaramahuhu? I gachu ahijia kporo nku oso? 26 N'ihini na i na-edetu ihe ndi di ilu megide m, na-emekwa ka m ghoro mkporu mmehie m mere n'oge okorobia m. 27 I na-eji mkporo igwe kegide ukwu m abuo; na-enyochakwa nzo ukwu m niile site n'itinye akara n'ebe obula obu ukwu m zoro. 28 “Ya mere, mmadu n'ala n'iyi dika ihe rere ere, na dika akwa nke nla riri.

14 “Mmadu nke nwanji muru nwere ubochi ole na ole nke juputara na nsogbu. 2 O na-awalite dika okoko osisi, ma kponwukwa mgbe na-adighi anya, dika onyinyo, o na-agabiga agabiga. 3 I na-elegide onye di otu a anya? I ga-akpo ya ikpe n'ihu gi? 4 Onye puru iweputa ihe di ocha site n'ihu na-adighi ocha? O dighi onye o bu. 5 I kpebiela ubochi ndu nke mmadu; i kabiela onugogu nke onwa ya niile, kpaakwa oke ebe o na-agaghi agabiga. 6 N'ihini nke a, wepu anya gi n'ebe o no, hapu ya ka o ngoro onwe ya ruo mgbe ubochi ya ga-ezu dika onye e goro oru. 7 “Ma olileanya dijiri osisi; n'ihini na o buru na e gbutuo ya, o ga-epuchikwa, alaka ohuru ya aghaghi jawputakwa. 8 A sikhari na mgborogwu ya emeela ochie n'ala, maobu na ogwe ya anwu n'aja, 9 mgbe obula mmiri zokwasiri ya, o na-epuputa dika ihe a kuru aku. 10 Ma mmadu na-anwu, e lie ya; o na-ekubikwa ume si otu a gabiga. 11 Dika mmiri di n'oke osimiri si ata, maobu ka mmiri di n'iyi si ata n'oge okochi, 12 otu a ka mmadu si e dinaa ma o dighi etetakwa ozo; tutu ruo mgbe eluigwe na-agaghi adikwa; mmadu obula apughi i si n'ura kotee ya, agaghi akotekwa ha site n'ura ha. 13 “A si na i ga-ezo m n'ala mmuo, na i ga-ezobe m tutu ruo mgbe iwe gi gabigara. A si na i ga-akanyere m oge ma mesia cheta m. (Sheol h7585) 14 O buru na mmadu anwu, o ga-adi ndu ozo? Ubochi niile nke oru ahuhu m, aga m echere mgbe nnaputa m ga-abia. 15 I ga-akpo, aga m azakwa gi, agu oru aka gi ga-agu gi. 16 N'ihini mgbe ahụ i ga-agu nzo ukwu m niile onu, ma i gaghị aguko mmehie m. 17 A ga-ekechi njehie m n'akpa, i ga-ekpuchi mmehie m. 18 “Ma dika ugu si erichasi daa, na dika a na-enupu oke nkume nono ya, 19 dika mmiri si akwochasi nkume, na dika oke mmiri ozuzo si akwazekwa aja ala, otu a ka i si eme ka olileanya mmadu laa n'iyi. 20 I na-egosi ya na i kari i ya ike, ma ha na-agabiga; i na-eme ka ihu ya gbanwee,

ma zilaga ya. 21 Ọ bụrụ na a na-asọpuru ụmụ ha, ha adighi amata nke a; ọ bụrụkwa na a na-eweda ha n'ala, ha ọ dighi ahụ ya. 22 Ihe mgbu nke anụ ahụ ya ka ọ na-ama ma na-erukwara naanị onwe ya uju.”

15 Mgbe ahụ, Elifaz onye Teman zara sị: 2 “Onye maara ihe ọ ga-eji okwu na-abaghị uru zaghachi? Ọ ga-emeju afọ ya n'ifufe na-ekpo ọkụ nke si n'ọwụwa anyanwụ? 3 Ọ ga-eji okwu na-abaghị uru ruo ụka, maobu kwuo okwu na-enweghị isi? 4 Ma i na-eleada ezi omume anya na-egbochikwa isopuru Chineke. 5 Mmehie gi na-eme ka onu gi kwuo okwu ngwangwa; ọ bukwa ire ndi aghugho ka i nwere. 6 Onu gi na-ama gi ikpe, ọ bughị mu onwe m, egbugbere onu gi na-ekwu okwu megide gi. 7 “I bu mmadu mbu a muru? A mụla gi tupu e kee ugwu niile? 8 Ọ getula ntị n'izu nzuzo nke Chineke? Amamihe niile ọ bu n'ime gi ka ha juru? 9 Gini ka i maara nke anyi na-amaghi? Udi nghota di aana ka i nwere nke anyi na-enweghi? 10 Ndisi awo na ndi kara nka no n'etiti anyi, ndi ikom mere agadi karja nna muru gi. 11 Ọ ga-abu na nkasiobi Chineke buru gi ihe nta, ka ọ bu okwu di nro nke ọ gwara gi? 12 Gini mere obi gi ji duhie gi, gini mekwara anya gi abuo ji chagharja, 13 nke mere iwe gi jiri di oku megide Chineke, meekwa ka okwu ojoo ndi a niile si n'onu gi puta? 14 “Gini ka mmadu efu bu, ọ ga-eji di ocha n'obi, gini ka mmadu nwanyi muru bu, na ha nwere ike i bu ndi ezi omume? 15 Ọ buru na Chineke atukwasighi ndi nso ya obi, ọ burukwa na eluigwe adighi ocha n'anya ya, 16 ọ ga-esi aana tukwasị mmadu efu onye ruru aru obi, bu onye na-anu ajo omume dika mmiri. 17 “Gee m ntị ka m kowaara gi; kwerekwa ka m gwa gi ihe m huru, 18 bu ihe ndi amamihe kwuru, ndi na-ezobeghi ihe ha natara n'aka nna nna ha, 19 bu ndi e nyefere ala ndi a n'aka ha mgbe ọ dighi onye oja gabigara n'etiti ha. 20 Ubochi ndu ya niile, onye ajo omume na-ata ahuhu mmekpa ahụ, bu nke e debere ogologo afọ nye nwoke ahụ na-eme ihe ike. 21 Uzụ na-eweta oke egwu na-eju ya ntị, mgbe ọ di ka ihe niile na-aga nke oma, ndi na-apunara mmadu ihe na-abjakwasị ya. 22 O nweghi olileanya igbanari ochichiri; mma agha no na-echere ya. 23 Ọ na-akpagharị na-achọ ebe nri dika udele; ọ makwara na ubochi ochichiri no nso. 24 Ahuhu na mkgabu na-eme ka ọ tuọ oke egwu, nsogbu na-abjakwasị ya dika eze nke no na njikere ibuso ndi iro ya agha. 25 N'ihu na ọ na-atu Chineke aka n'ihu,

dokwaa onwe ya imegide Onye puru ime ihe niile. 26 O ji ikwesi olu ike, dika ota siri ike, na-emeide Chineke. 27 “Ọ bu ezie na abuba kpuchiri ihu ya, abuba nke di n'ukwu ya na-eme ka anu ahụ nuputakwa, 28 ọ ga-ebi n'obodo e bibiri ebibi, n'ulo nke mmadu na-ekwesighi ibi n'ime ha, ulo nke na-adakasi adakasi. 29 Ma ọ gaghi aga n'ihu i bu ogaranya, aku ya agaghi adigidekwa. Ihe o nwere agakwaghi agbasapu n'ala niile ahụ. 30 Ọ gaghi agbanari ochichiri, ire oku ga-eme ka ome ya kponwuo, iku ume nke onu Chineke ga-ebufu ya. 31 Ka onye di otu a hapu ighogbu onwe ya site n'itukwasị uche n'ihe efu, n'ihu na ọ dighi ugwo oru obula ọ ga-enweta. 32 Tupu oge ya eruo, ọ ga-anata ugwo oru ya n'uju, ozo, alaka ya ga-akponwu 33 Ọ ga-adị ka osisi vaini nke mkpuru ya dapusiri na-achaghi acha, dika osisi oliv nke akwukwo ya kponwuru akponwu. 34 N'ihu na ndi na-amaghi Chineke ga-adị ka nwanyi aga, oku ga-erepia ulo ikwu niile nke ndi huru iri ngari n'anya. 35 Ha na-aturu ihe ojoo dika ime, ma mukwa ajoo omume; naanị aghugho ka akpanwa ha na-aruputa.”

16 Mgbe ahụ, Job zara sị: 2 “Anula m otutu ihe dika ndi a; ndi nkasiobi na-eweta onodu ojoo ka unu niile bu. 3 Ogologo okwu efu ndi a niile unu na-ekwu, ọ naghị akwusi? Gini bu nsogbu unu nke mere unu ji aga n'ihu na-arụ ụka niile ndi a? 4 Mu onwe m nwekwara ike ikwu okwu dika unu, ma ọ buru na unu no n'onodu m; enwere m ike kwuo okwu di utu na ntị megide unu, ma fufekwaa isi m megide unu. 5 Ma onu m ga-agba unu ume; nkasiobi si n'egbugbere onu m ga-emekwa ka ihe mgbu unu dajuo. 6 “Ma ọ buru na m ekwuo, adighi egbochi ihe mgbu m, ọ buru na m ahapu ikwu okwu, odighi esi n'ahu m puo? 7 N'ezie o Chineke, i meela ka ike gwu m, i tidakwala ezinaulo m. 8 I keela m agbu; agbu m aburu ihe akaebe megide m; ita ahụ m ebiliela igba akaebe megide m. 9 Chineke na-eweso m iwe, jiri iwe ya na-adowasi m, ọ na-atakwa ikikere eze ya megide m; onye iro m na-achichapuru m anya ya. 10 Umụ mmadu na-asaghe onu ka ha chia m ochi, ha ji iti m aka n'onu na-akwa m emo, jikotakwa onwe ha megide m. 11 Chineke ewerela m nyefee n'aka ndi ajo omume, tubakwa m n'aka ndi na-emebi iwu. 12 Ihe na-agara m nke oma, ma Chineke tipjara m. O jidere m n'olu ma tiwasia m. O meela m ihe igba uta ya; 13 ndi oga uta ya agbaala m gburugburu. Ọ na-agbawa akuru m na-enweghi

omjiko mee ka oluilu m wusja n'ala. **14** Mgbe niile, o na-emegide m; o na-achuso m dika dike n'agha. **15** "Adukotala m akwa mkpe were ya kpuchie anu ahụ m, liekwa ikuanya m n'ime ntụ. **16** Ihu m na-acha obara obara site n'akwa nke m na-akwa, onyinyo nke onwu dikwa gburugburu egbugbere anya m abuo; **17** ma aka m emeghi ihe ike obula, ozo ekpere m dikwa ocha. **18** "Ala, biko, ezokwala obara m; mee ka akwa m ghara ibu ihe lara n'iyi! **19** O buladi ugbo a, onye akaebe m no n'eluigwe, onye nkwuchite onu m no n'ebe di elu. **20** Onye na-arioro m arioro bu enyi m, dika m na-awusara Chineke anya mmiri m. **21** N'onodu mmadu ka o na-arjo Chineke dika mmadu na-arjo n'ih enyi ya. **22** "Naani afọ ole na ole ga-agabiga tupu m ga n'uzo nke nloghachi m na-adighi.

17 Mmuo m tiwara etiwa, ubochi m niile di mkpumkpu, ili na-echere inabata m. **2** N'ezie ndi na-akwa emo gbara m gburugburu; anya m na-elekwasikwa mkpasu iwe ha. **3** "Debere m ihe ebe n'ebe gi Chineke no. Olee onye ozo puru inara m n'akaebe? **4** I mechuela uche ha ka ha ghara inwe nghota; ya mere, i gaghị ekwe ka ha nwee mmeri. **5** O buru na mmadu ekwujoo enyi ya ka o were nweta uru di n'ime ya, anya umu ya ga-ada mba. **6** "Chineke emeela ka m buru okwu ilu nye onye obula, meekwa ka m buru onye ha na-agbasa aso mmiri n'ihu. **7** Anya m na-ahu inyogho inyogho n'ih i ru ujju; ahụ m aghoala onyinyo nke ihe m bu na mbu. **8** Ndi na-eme ihe ziri ezi na-akuja mgbe ha huru nke a; ndi aka ha di ocha na-enwe mkpali megide ndi ajo omume. **9** Ma otu obula o di, ndi ezi omume ga-aga n'ihu n'iso uzo ha, ndi aka ha di ocha ga-aga n'ihu n'idi ike. **10** "Ma bjanu, unu niile, bidonu okwu unu ozo! Agaghị m achota onye maara ihe n'etiti unu. **11** Ubochi m niile agafeela, atumatu m aburula ihe lara n'iyi. Ma ochichoro nke obi m **12** na-edo abali n'onodu ehiihe; n'ihu ochichiri ka ihè di nso. **13** O buru na ebe obibi m na-ele anya ya bu ili, o buru na m agbasaa ihe ndina m n'elu ochichiri, (Sheol h7585) **14** a sikwa na m asi ire ure, 'Nna m ka i bu,' maobu si ikpuru 'Nne m' maobu 'Nwanne m nwanyi,' **15** ebeekwa ka olileanya m di? Onye puru ihu ma m nwere olileanya? **16** Olileanya m o ga-arida ruo n'onu uzo ama nke onwu? Anyi gasokota ridaruo n'uzuzu?" (Sheol h7585)

18 Mgbe ahụ Bildad onye Shua zara si: **2** "Ruo ole mgbe ka i ga-ekwubi okwu ndi a i na-ekwu?

Nwee ezi uche ka anyi kparitaa uka. **3** Gini mere i ji were anyi dika anu oha, guo anyi dika ndi na-enweghi uche n'anya gi? **4** Gi onye na-eji iwe adokasi onwe gi, a ga-ahapu uwa n'ih gi? Ka a ga-enupu oke nkume n'onodu ha? **5** "A na-afunyori oriona nke onye na-emebi iwu; ire oku ya ga-akwusikwa inwu enwu, **6** ihè nke di n'ime ulo ikwu ya na-abu ochichiri, oriona nke di n'akuku ya na-anyukwa. **7** Ike agakwaghi adi na nzo ukwu ya; atumatu ya onwe ya ga-atuda ya n'ala. **8** Ukwu ya na-eduba ya n'onya; o na-akpaghari na-adaba n'ime oghere. **9** Onya na-ejide ikiri ukwu ya, onya ahụ na-ejidesi ya ike. **10** E zobere ya udo onya igbuda n'ala, ihe e ji ejide ya na-echere ya n'uzo ya. **11** Ihe egwu na-emenye ya ujo n'akuku niile, na-agbasokwa nzo ukwu ya niile. **12** Ila n'iyi na-achosi ya ike; mbibi nokwa na njikere na-eche mgbe o ga-ada. **13** Mbibi na-eripia akuku anu ahụ ya; okpara onwu na-eripia ahụ ya niile. **14** Esi na nchekwa nke ulo ikwu ya doputa ya duru ya jekwuru eze nke ihe egwu niile. **15** Oku na-ebi n'ime ulo ikwu ya; a ga-efesasi nkume na-enwu oku n'ebe obibi ya. **16** Mgborogwu ya na-akpo nku n'ime ala, alaka ya ga-akponwu n'elu. **17** A gaghị echeta echiche ya n'awa ozo, o nweghi onye obula na-echetakwa aha ya. **18** A na-esite n'ihè chuba ya n'ochichiri, otu a kwa, a na-achupukwa ya site n'awa. **19** O nweghi umu, o nwekwaghị umu umu n'etiti ndi ya, o dighi onye foduru n'ebe o bi na mbu. **20** Onodu ya na-eju ndi si n'odida anyanwu anya; oke egwu na-ejidekwa ndi si n'owuwa anyanwu n'ih ya. **21** N'ezie, otu a ka ebe obibi nke onye ajo omume di, ee, bu onye ahụ nke na-amaghị Chineke."

19 Job zara si: **2** "Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ata m ahuhu? Ruo ole mgbe ka unu ga-ewere okwu onu unu zopja m? **3** Ugboro iri ndi a ka unu kocharala m, ihere adighi eme unu na unu na-ebuso m agha? **4** A sikwari na m bu onye mmehie, o bu naani mu onwe m ka o gbasara. **5** O buru na unu na-ebuli onwe unu elu karija m, ma were onodu idi ala m megide m, **6** mgbe ahụ, maranu na Chineke emejoala m, were ugbo ya tuo m gburugburu. **7** "O bu ezie na m na-eti mkpu akwa si: 'A na-emejo m.' Ma o dighi osisa m na-anata; o bu ezie na m na-eti mkpu ka e nyere m aka ma ikpe ziri ezi adighi. **8** O nochuela uzo m ka m ghara igafe; o jirila ochichiri kpuchie uzo m. **9** O yipula m ugwu m, wepukwa okpueze m kpu n'isi. **10** O na-eti m ihe otiti n'akuku niile, ruo mgbe m gabigara;

o na-ehopu olileanya m dika osisi. **11** Iwe ya di oku megide m; o na-agunyekwa m dika onye iro ya. **12** Ndi agha ya ji ike na-abia; ha ewuola mgbidi were nnochibido m ha agbaala ulo ikwu m gburugburu imegide m. **13** "O meela ka umunne m na ndi enyi m si n'ebe m no puo. **14** Ndi ikwu m anaghi etinyekwa uche n'ihe banyere m; ndi ezi enyi m niile echefuola m. **15** Ndi obia no n'ulo m na ndi odibo m nwanyi n-agu m dika onye ala ozo; adi m ka onye mba ozo n'ebe ha no. **16** Ana m akpo odibo m oku ma o dighi aza m, o buladi mgbe m jiri onu m rjo ya. **17** Iku ume m aburu ihe nwunye m apughi inagide; aburu ihe aru nye umunne m. **18** O buladi umuntakiri nwoke na-akwa m emo; ha na-ejikwa m eme ihe ochi mgbe obula m putara. **19** Ndi ahụ m kporo ndi enyi oma m na-ele m anya dika m bu ihe aru; ndi ahụ niile m huru n'anya echighariakwala megide m **20** Abu m naani okpukpu okpukpu; ihe m ji gbanari onwu adighi ukwu. **21** "Meerenu m ebere, ndi enyi m, meerenu m ebere, n'ih na aka Chineke na-emegide m. **22** Gini mere unu ji achu m dika Chineke si achu m? O ga-abu na ahuhu m ejubeghi unu afo? **23** "O gaara ato m utu ma a si na e deoro okwu m n'akwukwo, **24** na e ji mkpisi igwe dee ha, maobu kakwasu ha n'elu mbadamba nkume ruo mgbe ebighi ebi. **25** Amara m na onye mgbaputa m na-adi ndu, amakwaara m na o ga-eguzo n'elu uwa n'oge ikpezau. **26** Mgbe e mebisikwara akpukpo ahụ m, ma n'ahu ahụ m aga m ahụ Chineke. **27** Mu onwe m ga-eji anya m abuo hu ya, mu onwe m, o bughu onye ozo. Lee ka obi m si anu oku n'ime m maka nke a! **28** "O buru na unu asi, 'Anyi ga-emegide ya n'ih na nsogbu a si n'aka ya,' **29** unu onwe unu kwesiri itu egwu mma agha; n'ih na iwe ga-ebute ita ahuhu nke mma agha, mgbe ahụ, unu ga-ama na ikpe di."

20 Mgbe ahụ, Zofa onye Neama zara si: **2** "Enweghi udo nke echiche m na-akpali m izaghachi n'ih na anu m na mwute di ukwu. **3** Anula m okwu mkpari nke ileda anya nye m, ma nghota m na-akpalite m izaghachi gi. **4** "N'ezie, i maara otu o di site na mgbe ochie, ya bu kemgbe e debere mmadu n'owa. **5** Obi utu nke onye na-emebi iwu na-adi nwa mgbe nta, onu nke ndi na-amaghi Chineke na-anu naani nwa oge. **6** N'agbanyeghi na inya isi ya ga-eru eluigwe, na isi ya ga-emetukwa igwe ojii; **7** o ga-ala n'iyi ebighi ebi, dika nsu ya onwe ya nyuru; ndi maara ya ga-aju, 'Olee ebe o no?' **8** O ga-efelaga dika nro, agaghi achotakwa ya

mgbe obula, dika onu abali nke e chefuru echefu. **9** Anya huru ya na mbu agaghi ahukwa ya ozo, ebe obibi ya agaghi elegidekwa ya anya ozo. **10** Umu ya ga-achio ihuoma site n'aka ndi ogbenye; aka ya abuo kwa ga-enyeghachi aku ya. **11** Okpukpu ya nke juputara n'ike okorobia ga-eso ya buru ihe a ghanyere na ntụ. **12** "O bu ezie na ihe ojojo na-ato ya utu n'onu, na o nazokwa ya n'okpuru ire ya; **13** o bu ezie na o pughi n'ihapu ya, o na-edebe ya n'onu ya, **14** ma nri o neri ga-agho ihe gbara uka n'afu ya, o ga-aghokwa elo agwo n'ime afu ya. **15** O ga-agboputa akunuba niile o lodara; Chineke ga-eme ka o si n'afu ya gboputachaa ha. **16** O ga-amicha elo agwo, eze agwo ajuala ga-egbu ya. **17** O gaghị anu utu mmiri si n'iyi, bu iyi nke na-aso aso nke juputara na mmanu anu na mmiri ara ehi huru arahu. **18** Ihe o ruputara ka o ga-eji kwughachi ugwo o ji na-erighi ma otu. Uru o zutara n'ahia agaghi aburu ya ihe onu. **19** N'ih na o kpagburu ndi ogbenye, hapu ha na-enweghi olileanya obula, o nakotakwara ulo nke o na-ewughi. **20** "N'ezie, o gaghị enwe izuike site n'oke ochicho ya; o gaghị azoputakwa onwe ya site n'ulokwu ya. **21** O dighi ihe foduru ya iripia, oganihu ya agaghi adigide. **22** N'etiti ihe niile o nwere ka mkpagbu ga-abiakwasu ya, oke ita ahuhu ga-adakwasu ya. **23** Mgbe o rijuru afu ka Chineke ga-eme ka iwe ya di oku megide ya, iti aka Chineke ga-adakwasu ya dika mmiri ozuzo. **24** O buru na o si na ngwa agha e ji igwe kpuo gbalaga, aku nke e ji ola bronzo kpuo onu ya ga-amapu ya ahu. **25** N'azu ya ka o na-esi miputa ya, site n'umeju ya ka a ga-esi miputa onu ya na-egbu amuma. Oke egwu di iche iche ga-abiakwasu ya. **26** Oke ochichiri no na-echere akunuba ya, oku nke a na-afunwughi afunwu ga-erepia ya o ga-erechapukwa ihe niile foduru n'ulo ikwu ya. **27** Eluigwe ga-ekpughe ikpe omuma ya uwa niile ga-ebili megide ya. **28** Idee mmiri ga-ebupu ulo ya; oke mmiri okwukwo n'ubochi iwe Chineke. **29** Nke a bu oke nke Chineke debeere ndi na-emebi iwu, ya bukwa ihe nketa nke Chineke kwadooro ha."

21 Mgbe ahụ, Job zara si: **2** "Gee nti nke oma n'okwu m; ka nke a buru nkasiobi i ga-enye m. **3** Nwee ndidi ka m kwuchaa okwu m, mgbe m kwuchara, gaa n'ihu ikwa m emo. **4** "O bu mmadu ka m na-ekpesara? Gini ka m ga-eji ghara ibu onye na-enweghi ndidi? **5** Lee m anya ka ahụ maa gi jijiji; were aka gi kpuchie onu gi. **6** Mgbe m chere echiche maka nke a, egwu

turū m meekwa ka ahụ m maa jijiji. 7 Gịnị mere ndị ajọ omume ji enwe ndụ ogologo, ghoọ okenye, baakwa ụba n'ịdị ike? 8 Ha na-ahụ ụmụ ka ha na-akwụsike ike gburugburu ha, ụmụ ha ka ha ji anya ha ahụ. 9 Ha na-ebi ndụ udo n'ezinaụlọ ha na-atughị egwu na ihe ojọọ ọbụla ga-adakwasị ha; mkpara Chineke adighikwa adakwasị ha. 10 Oke ehi ha na-agba nne ehi ha na-esepughị aka; nne ehi ha na-amụ ụmụ, ha adighị ekwo ime. 11 Ha na-ezipụ ụmụ ha dika igwe aturū; ụmuntakiri ha na-etegharị egwu. 12 Ha na-abụ abụ n'ụda egwu otiti na ụbọ akwara; ha na-anurikwa ọñụ n'ụda nke oja. 13 Ha na-anọ ụbọchị ndụ ha niile n'oganihu, ha na-aridakwa n'ili ha n'udo. (Sheol h7585)

14 Ma ndị a na-asị Chineke, 'Hapụ anyị aka, ọ dighị anyị mkpa imata ụzọ gị. 15 Onye ka Onye puru ime ihe niile bụ, anyị ga-eji jeere ya ozī? Uru gini ka iriọ ya aririọ ga-abara anyi?' 16 Ma oganihu ha adighi n'aka ha ya mere ana m ewezuga onwe m site na ndumodu ndi na-emebi iwu. 17 "Ma ugboro ole ka a na-emenyū oku oriọna nke ndi na-emebi iwu? Ugboro ole ka nhuju anya na-adakwasị ha, bụ nke Chineke kenyere ha n'iwē ya? 18 Ugboro ole ka ha dika ahijia kporo nkū n'ihu ikuku, maobu dika igbugbo oka nke ikuku siri ike na-efesasi? 19 A na-asị, 'Chineke na-akpakotara umu ha ntaramahuhu nke njehie ha.' Ka a kwughachi ha ya, ka ha nwee ike mata ya. 20 Ka anya ha hu mbibi nke onwe ya, ka ha nuo onuma nke Onye puru ime ihe niile dika mmiri. 21 Gini gbasara ha banyere ezinaulo ha hapuru mgbe onwa ndi e kenyere ya biara na ngwucha? 22 "O di onye puru izi Chineke ihe omuma, ebe o bu ya na-ekpe ndi kachasi elu ikpe? 23 Otu onye na-anwu mgbe o juputara n'ike na ume, mgbe o no na nchekwa na udo, 24 mgbe ahụ ya bu nke eji ezi nri zuo nke oma, okpukpu ya juputakwara n'umi. 25 Onye ozo na-anwu n'ihe ilu nke mkpurubobi, n'ihu na o neweghi mgbe o riri ezi ihe obula. 26 Nke obula n'ime ha dina n'akuku ibe ya n'ime aja, ikpuru kpuchikwara ha abuo. 27 "Amaara m nke oma ihe bu echiche unu na nzube unu ji emegide m. 28 Unu ga-aju m ajuju si, 'Ugbu a, ole ulo oke mmadu ahụ. Ulo ikwu ndi ahụ ebe ndi na-emebi iwu biiri?' 29 O bu na unu ajubeghi ndi njem ajuju? O bu na unu ejighi ihe ha korọ mere ihe, 30 na a na-echebe ndi ojoo puo n'ubochi nhuju anya, na a na-anaputa ha site n'ubochi oke iwe? 31 Onye na-atu ha mmehie ha n'ihu? Onye kwa na-akwughachi ha ugwo ihe ha mere? 32 A na-eburu ha gaa n'ili, a na-echekwa ili ha nche. 33 Aja

di na ndagwurugwu na-atọ ha uto; Mmadu niile na-eso ha n'azu, na otutu a na-apughị iguta onu na-ebu ha uzọ n'aga. 34 "Ya mere, olee otu unu ga-esi were okwu na-enweghi isi kasie m obi? O dighi ihe foduru n'osisi unu ma o bughị naani okwu ugha."

22 Mgbe ahụ, Elifaz onye Teman zara si: 2 "Mmadu o puru ibara Chineke uru? O buladi onye nwere uche o puru ibara Chineke uru? 3 O nwere onu o ganye Onye puru ime ihe niile ma a si na i bu onye ezi omume? Uru gini ka o ga-enweta ma o buru na uzọ gi niile enweghi ita uta? 4 "Chineke o na-abara gi mba na-ebo gi ebubo n'ihu na i na-atu egwu ya? 5 O bu na mmebi iwu gi adighi ukwu? Mmehie gi o nwere ogwugwu? 6 I naara umunne gi ihe ebe n'efu; i yipuru ndi mmadu uwe ha gbawa ha oto. 7 I nyeghi ndi ike gwuru mmiri, i nyeghikwa ndi agu na-agu ihe oriri. 8 O bu eziokwu na i bu nwoke di ike na onye nwere ala, burukwa onye a na-asopuru bi n'ala ya, 9 I na-agbaba umu nwanji di ha nwuru aka, zipu ha, I na-anyaji ogwe aka nke umu na-enweghi nna. 10 O bu ya mere onya jiri gbaa gi gburugburu, burukwa ihe mbibi ji eyi gi egwu. 11 O bukwa ya mere ochichiri ji gbaa gi gburugburu ka i ghara ihu uzọ, meekwa ka idee mmiri kpuchie gi. 12 "O bu na Chineke anoghi n'ebe di elu nke eluigwe? Lee ka idi elu nke kpakpando di elu si di. 13 Kama i na-asị, 'Gini ka Chineke maara? O na-esite n'oke ochichiri di otu a ekpe ikpe? 14 Oke ochichiri kpuchiri ya, nke mere na o naghi ahụ anyi mgbe o na-agaharị n'ebe di elu nke eluigwe.' 15 I ga-agbaso uzọ ochie nke ndi na-eme ihe ojoo zoro ije na ya? 16 E bupuru ha tupu oge ha eruo. Ntoala ndu ha ka idee mmiri sachapuru 17 Ha siri Chineke, 'Hapụ anyi aka! Gini ka Onye puru ime ihe niile ga-eme anyi?' 18 Ma o bu ya ji ihe di mma di iche iche mejuputa ulo ha, ya mere ana m ewezuga onwe m site na ndumodu ndi na-emebi iwu. 19 Ndi ezi omume na-ahu mbibi ndi di otu a ma nuri; ndi aka ha di ocha na-akwa ha emo si: 20 'N'ezie, e bibiela ndi iro anyi, oku erejala akunuba ha.' 21 "Doo onwe gi n'okpuru Chineke ka gi na ya noo n'udo, n'uzo di otu a, oganihu ga-abara gi. 22 Gee nti, nabata ndumodu si ya n'onu, doo okwu ya niile n'obi gi. 23 O buru na ilaghachikwute Onye puru ime ihe niile, o ga-eweghachi gi n'onodu gi; o buru na iwezuga ihe mmebi iwu mee ka o di anya site n'ebe ulo ikwu gi di, 24 togbo okpurukpu olaedo gi n'aja, tupukwa olaedo nke Ofia gi n'elu nkume di

n'ime ọdọ mmiri nta. **25** Mgbe ahụ, Onye pụrụ ime ihe niile ga-aburū gị ọlaedo, bụkwara gị ọlaocha kachasi mma. **26** N'ezie, mgbe ahụ kwa, ihe nke Onye pụrụ ime ihe niile ga-atọ mkpuruobi gị ụtọ, ị ga-ewelikwa ihu gị nye Chineke. **27** Ị ga-ekpe ekpere, ọ ga-azakwa gị ekpere gị, ị ga-emezukwa nkwa i kwere. **28** Ihe i kpebiri ga-emezukwa, ihè ga-amụkwasi n'uzọ gị niile. **29** Mgbe a na-eweda ndị mmadụ ala, ọ burukwa na ị sị, 'Bulienu ha elu,' mgbe ahụ ọ ga-azoputa ndị e wedara n'ala. **30** Ọ ga-azoputa ọ buladi onye ahụ nke aka ya na-adighi ọcha, bu onye nke a ga-azoputa site n'idi ọcha nke aka gi."

23 Mgbe ahụ, Job zara si: **2** "Ọ buladi taa, mkpesa m di ilu; aka ya di arọ megide m n'agbanyeghi isu ude m. **3** A sịkwa na m maara ebe m ga-achota ya; a sịkwa na m nwere ike ijeru ebe obibi ya! **4** Aga m edozi mkpesa m n'usoro n'ihu ya were iru uka mejuo onu m. **5** Aga m achoputa ihe o ga-aza m ma tuleekwa ihe o ga-agwa m. **6** Ọ ga-eji ike di egwu megide m? Mba, ọ gaghị ebo m ebubo. **7** N'ebe ahụ, onye ziri ezi ga-eme mkpesa n'ihu ya. N'ebe ahụ, a ga-anaputakwa m site n'aka onye ikpe m ruo mgbe ebighi ebi. **8** "Ma ọ buru na m agaa n'owuwa anyanwu ọ noghi n'ebe ahụ; ọ buru na m gaa n'odida anyanwu, agaghị m achota ya. **9** Mgbe ọ nọ n'oru n'ugwu anaghị m ahụ ya, mgbe ọ loghachiri na ndida anaghị m ahukwa ya. **10** Ma ọ maara uzo m na-aga, mgbe ọ nwaputasi m, aga m aputa dika olaedo, **11** ukwu m abuo na-agbaso nzo ukwu ya; ana m eso uzo ya na-atugharighi n'aka nri maobu aka ekpe. **12** Esibeghi m n'iwu nke si n'onu ya puta wezuga onwe m; a na m echekwa okwu onu ya karja nri nke m na-eri kwa ubochi. **13** "Ma o guzo naani ya, onye puru iguzogide ya? Ọ na-eme ihe obula masiri ya. **14** Ọ na-emezu ukpuru ya niile o zubere megide m, ọ ka newkwa nzube ndi ozọ yiri nke a o dobere imegide m. **15** N'ihu ya ka obi ji ama m jijiji n'ihu ya; mgbe m chetara banyere ihe ndi a niile, ana m atụ egwu ya. **16** Chineke emeela ka obi m daa mba; Onye puru ime ihe niile emeela ka m maa jijiji. **17** Ma ochichiri emeghi ka m mechie onu m, bu oke ochichiri nke kpuchiri ihu m.

24 "Gini mere Onye puru ime ihe niile adighi ahoputa oge maka ikpe ikpe? Gini mere ndi maara ya ga-eji na-ele anya n'efu maka oge ndi a? **2** Ufodu umu mmadu na-ewezuga nkume oke ala, na-elekota igwe aturu ha zutere n'ohi. **3** Ha na-apunara

inyinya ibu nke nwa mgbei, ha na-anarakwa ehi nke nwanji di ya nwuru n'ihe ebe. **4** Site n'okporozo ka ha na-akwapu ndi no na mkpa. Ha na-ejikwa aka ike mee ka ndi ogbenye di n'ala ahụ zoo onwe ha. **5** Dika inyinya ibu ohia no n'ozara, otu a ka ndi ogbenye si agaghari na-achoghari ihe oriri, ala na-adighi epuputa ihe na-enye umu ha nri. **6** Ha na-ekpokota ahijia anu ulo na-ata n'ubi, na-atutukotakwa mkpuru vaini nke foduru n'ubi ndi ajo omume. **7** N'ihu enweghi uwe, ha na-agba oto n'abali, ha enwekwaghi akwa jji kpuchie onwe ha oyi. **8** Oke mmiri ozuzo nke ugwu na-ele ha ahụ, ha na-amaku nkume n'ihu enweghi ebe mgbaba. **9** Nwa na-enweghi nna ka a na-eji ike napu ara. Nwa ohuru nke onye ogbenye ka a na-anara n'ihe ebe. **10** N'ihu enweghi akwa ha na-agba oto na-agaghari, ha na-ebu ukwu oka ma noro n'agu. **11** Ha na-asuputa mmanu oliv n'elu ebe e mebere maka ya, ha na-azochaputa mmanya vaini ma akpiri na-akpo ha nku. **12** Uzuru isu ude ndi na-anwu si n'obodo na-ebili, mkpuruobi nke ndi e meruru ahụ na-eti mkpu enyemaka. Ma ọ dighi onye Chineke na-ahuta ka onye ikpe mara n'ihu ihe ndi a. **13** "Ọ di ndi na-enupu isi megide ihè, ndi na-amaghị uzo ya maobu na-anogide n'uzo ya. **14** Mgbe ihè nke ubochi gafere, ogbu mmadu na-ebili, gbuo onye ogbenye na onye no na mkpa; n'abali kwa, ọ na-ezoba dika onye ohi. **15** Anya onye na-akwa iko na-ele anya chi ojiji; ọ na-eche n'obi ya si, 'Ọ dighi onye obula ga-ahụ m,' ọ na-ekpuchikwa ihu ya. **16** N'ochichiri, ndi ohi na-egbuka ulo ndi mmadu baa, ma n'ehihie ha na-emechibido onwe ha uzo n'ime ulo; o nweghi ihe ha na ihè jikoro. **17** N'ebe ha niile no, etiti abali bu ututu ha, ha na ihe egwu nke ochichiri bu enyi. **18** "Ma ha bu ufufu di n'elu mmiri; ala ha ketara bu ihe a buru onu, nke mere na ọ dighi onye na-agakwa n'ubi vaini ha. **19** Dika okpomoku na okochi si eme ka mkpuru mmiri oyi gbazee, otu a ka ala ili si ewere ndi mehiera n'ike. (Sheol h7585) **20** Akpanwa na-echefu ha, ikpuru na-eji ha mere ihe oriri; anaghị echetakwa ndi ajo omume kama a na-etiji ha dika osisi. **21** Ha na-akpagbu nwanji aga na nwanji na-enweghi nwa, ha adighi elekota nwanji di ya nwuru. **22** Ma Chineke na-eji ike ya dokpuru ndi di ike nke ukwu puo, ọ bu ezie na ha bu ndi ihe na-agara nke oma, ma ha enweghi nkwa nke ndu. **23** Ọ nwere ike ime ka ha dabere na ntukwasi obi na o nweghi ihe puru imetu ha, ma anya ya dikwasiri uzo ha niile. **24** A na-ebuli ha elu nwa mgbe nta, ma e

mesia, ha anokwaghị, a na-eweda ha n'ala chikotakwa ha dika ndị ozo, a na-ebipụ ha dika ukwu oka. **25** “O buru na o bughị otu a, onye puru i si na ihe m kwuru bu okwu ugha si otu a mee ka okwu m buru ihe efu?”

25 Mgbe ahụ, Bildad onye Shua zara si: **2** “Ike ochichi na oke egwu bu nke Chineke; O bu ya na-eme ka udo diri n'eluigwe. **3** Onye puru iguta usuu ndi agha ya onu? Onye kwa ka ihè ya na-adighi enwukwasị? **4** Mmadu o ga-esi añaaburu onye ezi omume n'ihu Chineke? Mmadu nwanji muru o ga-esi añaaburu ocha? **5** Lee, o buladi onwa adighi achawaputa, ozo kpakpando adighi ocha n'anya ya, **6** ka ofoduzie nwa mmadu efu muru, nke bu naani ikpuru, mmadu, nke bu naani idide.”

26 Mgbe ahụ, Job zagbachiri: **2** “Lee ka i si nyere onye na-adighi ike aka! Leekwa ka i si zoputa ogwe aka nke onye ume na-adighi! **3** Lee udi ndumodu i nyerela onye na-enweghi amamihe! Leekwa udi oke nghota nke i gosiputara. **4** O bu onye nyeere gi aka ikwu okwu ndi a? Mmuo onye si n'onu gi kwuo okwu? **5** “Ndi nwuru anwu no n'oke ihe mgbu, ha na ndi no n'okpuru mmiri na ndi bi n'ime ya. **6** Ala mmuo gba oto n'ihu Chineke; mbibi togbokwara na-enweghi ihe kpuchiri ya. (Sheol h7585) **7** O na-agbasapu elu elu nke mbara eluigwe n'elu ebe togboro n'efu. O nweghi ihe o kokwasiri uwa n'elu ya. **8** O na-ekechi mmiri n'ime igwe ojii, ma idi arọ ya adighi eme ka igwe ojii gbawaa. **9** O na-ekpuchi ihu onwa nke di n'uju ya, na-agbasakwa igwe ojii ya n'elu ya, **10** O kewaputara oke n'elu ogbu mmiri, ka o buru oke di n'etiti ihè na ochichiri. **11** Ogidi niile nke eluigwe na-ama jijiji, tọkwa oke egwu n'ihu iba mba ya. **12** N'ike ya ka o ji kpalie oke osimiri; o bu amamihe ya ka o ji tigbuo Rehab. **13** O bu site na nkuume ya ka mbara eluigwe ji maa mma; aka ya dupuru agwo na-agba oso. **14** Ihe ndi a bu onu onu oru aka ya; lee ka o si di nta bu okwu ntakwu anyi na-anu gbasara ya! Onye puru ighotacha ida uda nke ike ya?”

27 Ma Job gakwara n'ihu n'okwu ya si: **2** “N'ezie, dika Chineke na-adi ndu, onye juru ikpere m ikpe ziri ezi, Onye puru ime ihe niile, onye mere ka m hu ihe ilu nke mkpuruobi. **3** Ogologo mgbe m nwere ndu n'ime m, mgbe iku ume Chineke dikwa n'imi m, **4** egbugbere onu m agaghị ekwu ihe ojo, ire m agakwaghị ekwu okwu aghugho. **5** Agaghị m ekwenye

na ihe unu kwuru ziri ezi; ruo mgbe m ga-anwu, agaghị m agonari izuoke m. **6** Aga m ejigidesi ezi omume m aka ike, agaghị m ahapu ya; o nwekwaghị mgbe obi m ga-ata m uta ogologo ubochi niile nke ndu m. **7** “Ka ndi iro m diri ka ndi ajo omume, ka ndi na-ebili imegide m diri ka ndi na-emebi iwu. **8** N'ihu nke a, ginji bu olileanya onye na-amaghị Chineke nwere mgbe e bipuru ya, mgbe Chineke wepuru ndu ya? **9** Chineke o na-anu ikwa akwa ya mgbe nsogbu dakwasiri ya? **10** O ga-achota ihe utu n'ime Onye puru ime ihe niile? O ga-akpoku Chineke mgbe niile? **11** “Aga m akuziri unu maka ike nke Chineke; agaghị m ezo ihe banyere uzo Onye puru ime ihe niile. **12** Unu onwe unu ahula ihe ndi a, ginji mere unu ji ekwu okwu ndi a na-enweghi isi? **13** “Nke a bu oke Chineke na-ekenye ndi ajo omume, nke a bukwa ihe nketa nke onye ahụ na-adighi eme ebere na-anata site n'aka Onye puru ime ihe niile. **14** N'agbanyeghi onuogugu umu ya, oke ha bu mma agha; umu ya agaghị enwe ihe oriri ga-ezuru ha. **15** Orija na-efe efe ga-egbu ndi ya foro ndu; ozo, umu nwanji ha hapuru nwuo agaghị akwa akwa n'ihu ha. **16** O buru na o kpakota olaocha dika uzuzu, ma tukotakwa uwe dika aja uru, **17** ihe ndi o kpakotara bu onye ezi omume ga-eyi ha, ndi aka ha di ocha ga-ekekwa olaocha ya. **18** Ulo o wuru di ka ulu nla, dikwa ka ulu ntu nke onye nche wuru. **19** O na-edina ala dika ogaranya ma o gaghị edinakwa dika ogaranya ozo; mgbe o saghere anya ya abuo, ihe niile efuola. **20** Oke egwu na-adakwasị ya dika idee mmiri; oke ebili mmiri na-ebufu ya n'abal. **21** Ifufe si n'owuwa anyanwu na-ebufu ya, agaghị ahukwa ya anya ozo; o na-azachapu ya site n'onodu ya. **22** O natufu ya na-enweghi ebere mgbe o na-eme ngwangwa igbapu site n'ike ya. **23** O na-akukota aka ya n'ikwa emo, were ima osu wezuga ya n'onodu ya.”

28 Olulu e si egwuputa olaocha di; ebe a na-anucha olaedo dikwa. **2** E si n'ime ala eweputa igwe, qlanchara na-agbazeputa site nkume na-aghọ ola. **3** Mmadu na-eme ka ochichiri nwee ogwugwu; o na-enyochaputa ihe di ebe di anya, na-achọ igwe n'ime oke ochichiri. **4** O na-egwu olulu n'ebe di anya site n'ebe mmadu bi, n'ebe ukwu mmadu na-adighi eru, n'ebe ahụ di anya site n'ebe mmadu bi ka ha na-akwufeghari. **5** Ala ahụ e si na ya enweta nri, aburula ihe e ji oku gbanwee n'okpuru ya. **6** Safaia bu nkume di oke onuhia di na nkume ya; aja ya nwekwara mkpuru

olaedo. 7 O dighi anu ufe nke na-eri anu maara uzọ ahụ zoro ezo; anya agụ nkwo obula ahutubeghi ya. 8 Anu ohia di ngangha anaghi azonye ukwu n'elu ya, odum obula adighi awagharị n'ebe ahụ. 9 Ndi mmadu na-eji aka na-etiwasi nkume ahụ na-enwu oku mee ka mgborogwu ugwu ahụ puta ihè. 10 Ha na-awaputa owa uzọ n'etiti nkume ahụ, anya ha na-ahukwa akunuba ya niile. 11 Ha na-achoputa isi mmiri niile ma meekwa ka ihe nzuzo puta ihè. 12 Ma olee ebe ka a ga-achota amamihe? Olee kwa ebe nghota bi? 13 Mmadu apughị ighota onuahia ya, agaghị achotakwa ya n'ala ndi di ndu. 14 Ogbu mmiri na-asi, "O dighi n'ime m," osimiri na-asi, "O dighi n'aka m." 15 A gaghị eji olaedo a nuchara nke oma zuta ya, apughị itu ihe bu onuahia ya n'olaocha. 16 A gaghị eji olaedo nke Ofia zuta ya, a gaghị ejikwa nkume dara oke onuahia nke oniks maobu safaia zuta ya, 17 A gaghị eji olaedo maobu kristal tunyere ya, maobu iji ejiji olaedo nweta ya. 18 Koral na jasper erughị ihe a na-akpotu aha n'ebe o di; onuahia nke amamihe kariri otutu rubi. 19 A gaghị eji oja topaazi nke Kush tunyere ya; a pughị iji olaedo a nuchara anucha zuta ya. 20 Olee ebe amamihe si abia? Olee ebe nghota bi? 21 E zoro ya ezo site n'anya ihe niile di ndu, e kpuchikwara ya nye o buladi anu ufe nke eluigwe. 22 Mbibi na onwu na-asi; "Naani akuko ya ruru anyi nti." 23 Chineke ghotara uzọ ya, naani ya makwara ebe obibi ya di. 24 N'ihu na o na-ahụ nsotu nke uwa, na-ahukwa ihe niile di n'okpuru eluigwe. 25 Mgbe o hiwere ike nke ikuku, tukwa mmiri n'ihe otutu, 26 mgbe o nyere mmiri ozuzo iwu meekwa uzọ nye egbe eluigwe na oke ikuku, 27 mgbe ahụ, o lere amamihe anya, nyochasia ya, meekwa ka o guzosie ike, ma nwaputakwa ya. 28 O sirị mmadu, "Itu egwu Onyenwe anyi, nke ahụ bu amamihe; ozo, i si n'ihe ojoo wezuga onwe bu nghota."

29 Job gakwara n'ihu n'okwu ya si: 2 "O gaara adi m nogo mma ma a si na m ga-adi dika m di n'onwa ole na ole gara aga, dika ubochi ndi ahụ mgbe Chineke na-elekota m, 3 mgbe oriona ya na-achakwasị m n'isi ihè ya ka m ji jee ije n'ochichiri. 4 Ewoo, otu ihe dijiri n'ubochi ihe na-agara m nke oma, mgbe mmekorita mu na Chineke mere ka ulo m buru ebe a goziri agozi, 5 mgbe Onye puru ime ihe niile nonyeere m na mgbe umu m nokwa m gburugburu, 6 mgbe uzọ m juputara na mmiri ara ehi rahuru arahụ, mgbe nkume na-awaputara m mmanu oliv dika mmiri na-aso aso. 7

"Mgbe m na-apu n'onu uzọ ama obodo were onodu m n'ama. 8 Umụ okorobia na-ahụ m wezuga onwe ha, ndi okenye na-ahukwa m ma guzo n'ukwu ha; 9 ndisi ochichị obodo na-akwasị ikwu okwu ma were aka ha kpuchie onu ha; 10 olu ndi a na-asopuru na-adakwa juu, ire ha na-araparakwa ha n'akpo onu. 11 N'oge ahụ, onye obula nuru olu m na-ekwu ihe di mma banyere m, ndi hukwara m na-agba ama oma maka m. 12 N'ihu na anaputara m ndi ogbenye na-eti mkpu enyemaka, naputakwa ndi mgbei na-enweghi ndi enyemaka. 13 Onye no n'onu onwu goziri m; emekwara m ka obi nwanji di ya nwuru buo abu. 14 Ana m eyikwasị ezi omume dika uwe, ikpe ziri ezi bu uwe mwuda m na akwa okike nke isi m. 15 Abụ m anya nye onye isi, burukwa ukwu nye onye ngwuro. 16 Abụ m nna nke onye no na mkpa; burukwa onye gbaliri ihu na ndi obia natara ikpe ziri ezi. 17 Etijiri m ikiri eze nke ndi ajo omume, si otu a naputa ndi ha na-achọ idogbu. 18 "Echere m si, 'Aga m anwu n'ulo nke aka m, na ubochi m ga-abakwa uba dika aja di n'ala. 19 Mgborogwu m ga-eto rida na mmiri, na igirigi ga-adakwasikwa n'alaka m abali niile. 20 Nsoopuru m ga-adigide ohuru n'ime m, uta m ga-adigidekwa ohuru n'aka m.' 21 "Umụ mmadu na-eji oke olileanya na-egbe m nti, ha na-ederekwa duu inuru ndumodu m. 22 Mgbe m kwajiri okwu, ha anaghi ekwukwa ozo. Okwu m na-ada juu na nti ha. 23 Ha na-echerekwa m dika e si echere mmiri ozuzo, na-ahukwa okwu m dika ala si anu mmiri ozuzo n'okochi. 24 Mgbe m miiri ha onu ochi, ha adighi ekwenye ya; ihè nke ihu m di oke mkpa nye ha. 25 O bu m na-ahoputara ha uzọ, na-anodu dika onyeisi ha; ebiri m dika a ga-asi na m bu onye eze n'etiti ndi agha ya; na dika onye na-akasi ndi na-eru uju obi.

30 "Ma ugbo a, ha na-akwa m emo bu ndi bu umuntakiri n'ebe m no, bu ndi nna ha natorughị ndi m na-ezipu ka ha na nkita na-eso aturu m nokota. 2 Uru ginị ka ike aka ha ga-abara m, ebe o bu na ha adighikwa ike? 3 Ha bu ndi ike gwuru site n'uko na aguu, ha na-agagharị n'ala kporo nku na-awagharikwa n'ime ozara n'abali. 4 N'ala ohia ka ha na-aturi ahijia nnu, mgborogwu osisi brum bukwa nri ha. 5 A chupuru ha site n'etiti ndi mmadu ibe ha, a na-etiso ha mkpu dika ha bu ndi ohi. 6 A chupuru ha ka ha gaa biri n'ala iyi mmiri na-adighi. Ha bi n'etiti ogba nkume na onu a turu n'ime ala. 7 Ha na-eme

uzụ n'òhĩa dika ụmụ anụmanụ, na-ejikọta onwe ha n'ahihia toro n'okpuru osisi. **8** Ha bụ ndị e ledara anya, ndị na-enweghị aha, e sitere n'ala ahụ chụpụ ha. **9** "Ma ugbu a, aburūla m ihe ụmụ okorobia ji abụ abụ ikwa emo; aburūkwala m okwu ha ji anopurū ụbọchị. **10** Abụ m ihe isọ oyi nye ha, ha adighi abiakwa m nso; ha anaghị egbu oge igbu m asọ mmiri n'ihu. **11** Ma ugbu a, ebe ọ bụ na Chineke atọpula eriri ụta m ma kpagbuo m, o nwekwaghị ihe ha na-adighi eme n'ihu m. **12** N'aka nri m mba ndị a na-ebuso m agha. Ha na-esiri ụkwụ m ọnya, ha na-ewuli mgbidi ha nọchibido m. **13** Ha na-etiwasi ụzọ m, ha kwadoro mmekpa ahụ m. 'O nweghị onye ga-enyere ya aka,' ka ha na-ekwu. **14** Ha na-abiakwasị m dika ndị sitere ebe e tipuru mgbidi; n'etiti mbibi ya ha na-enu onwe ha enute n'ebe m nọ. **15** Oke egwu abiakwasila m; ugwu m adila ka ihe ifufe buuru, nchekwa m agabigala dika igwe ojii. **16** "Ugbu a, ndụ m ji nwayọọ nwayọọ na-agabiga; ụbọchị ahụhụ ejidela m. **17** Abali na-esewasi ọkpukpụ m, ihe mgbu m nke na-ata ata enweghị ezumike. **18** N'oke ike ya, Chineke na-adiri m ka uwe; ọ na-ekечи m dika olu uwe m. **19** Ọ na-atuba m n'ime apiti, mee ka m ghọọ ntụ na aja. **20** "Chineke m, anam etiku gi ma i dighi aza m; anam eguzo otọ, ma naani anya ka i lere m. **21** I na-emegide m na-enweghị obi ebere; i ji aka gi di ike megide m. **22** I na-ejide m n'ike welie m elu chuba m n'oke ifufe, i na-eme ka m buru onye na-akwufeghari n'oke ifufe nke mmiri. **23** Amara m na i ga-eweda m ruo onwu; ruo n'ebe e debeere mmadu niile di ndu. **24** "N'ezie, ọ dighi onye na-emegide onye e tidara n'ala; mgbe ọ na-eti mkpu n'onodu nhuju anya ya na-achọ enyemaka. **25** Ọ bụ na m akwaghị akwa n'ihu ndi nọ na nsogbu; ọ bụ na mmuọ m erughi ujju n'ihu ndi ogbenye? **26** Ma mgbe m lere anya ihe oma, ihe ojoo bjara; mgbe m lere anya ihè, mgbe ahụ ka ochichiri bjara. **27** Obi m anaghị ezu ike n'ime m; ụbọchị ahụhụ na-ezute m. **28** Ana m agaghari na-eji nji ma ọ bughị n'ihu oke anwu. Eguzola m otọ n'ogbako ndi mmadu tikuo ha ka ha nyere m aka. **29** Aburūla m nwanne nkita ohia; onye ya na ikwighikwighi nasoghari. **30** Akpukpo ahụ m na-eji nji na-ekpe iwere; anu ahụ m na-anu oku dika ihe a kwanyere oku. **31** Uda ubo akwara m bu uda iru ujju; uda oja m bukwa uda iti mkpu akwa.

31 "Mụ na anya m gbara ndu kpebie na o nweghi mgbe m ga-ele nwaagboghọ obula anya n'ihu

aguu ikwa iko. **2** N'ihu na, ginj bu oke mmadu ketara n'aka Chineke onye bi n'elu; ginj bukwa ihe nketa ya site n'aka Onye puru ime ihe niile no n'elu? **3** Ọ bughị mbibi nye ndi ajo omume, nhuju anya nye ndi na-eme ihe ojoo? **4** Ọ bụ na ọ naghị ahụ ụzọ m niile, guokwa nzo ukwu m niile onu? **5** "Ọ buru na m gara ije n'uzo ugha maobu na ukwu m mere ngwangwa gbasoro uzo aghugho, **6** ka Chineke were ihe otutu ziri ezi tuo m, ọ ga-amata na m bu onye na-enweghị ita uta. **7** Ọ buru na nzo ukwu m si n'uzo wezuga onwe ya, ọ buru anya m na-edu obi m, ma ọ bukwanu na aka m abuo bu ihe e meruru emeru, **8** ọ buru otu a, ka onye ozo rie ihe m kuru n'ubi, ka e hopuchakwa ihe niile m kuru n'ubi. **9** "Ọ buru na ọ guola obi m aguu ijekwuru nwanji ozo, maobu na m ezoola n'onu uzo onye agbataobi m, **10** mgbe ahụ, ka nwunye m kworo nwoke ozo nri, ka ndi ikom ozo dinaa ya. **11** N'ihu na nke ahụ ga-abu ihe ihere, burukwa mmehie kwesiri ka e kpee ya ikpe. **12** Ọ bu oku na-ere ruo n'ebe ila n'iyi; nke puru ihopu ihe owuwe ubi m niile. **13** "Ọ buru na m juru ikpe ikpe ziri ezi nye nwoke maobu nwanji obula na-ejere m ozi mgbe ha nwere mkpesa megide m, **14** ginj ka m ga-eme mgbe Chineke biakwutere m? Ginj ka m ga-aza ya mgbe ọ juru m ajuju? **15** Ọ bụ na ọ bughị onye kpuru m n'afọ nne m mekwara ha? Ọ bughị ya kpuru anyi abuo n'afọ nne anyi? **16** "Ọ buru na maju inye ndi ogbenye ihe di ha mkpa, ma ọ burukwa na m eme ka anya nwanji di ya nwuru dala ya n'isi, **17** ọ buru na m dobere ihe oriri m maka naani m, ma ju inye ya umu mgbei; **18** ma site n'okorobia m, azulitere m ha dika nna kwesiri, ọ bukwa site na nwantakiri ka m bu onyendu nye nwanji di ya nwuru. **19** Ọ buru na ọ di mgbe m huru onye na-ala n'iyi n'ihu enweghi akwa, maobu onye no n'uko nke na-enweghi uwe, **20** ma obi ha agozighi m n'ihu iji aji sitere n'umu aturu m mee ka o nwee okpomoku n'ahu ya. **21** Ọ buru na m eweliela aka m megide onye nna ya nwuru, n'ihu na m mara na m nwere nkwa okwu n'uloikpe, **22** mgbe ahụ, ka aka m si n'ubu m dapu, ka e tijekwa ogwe aka m site na nkwonkwo ya. **23** N'ihu na aturu m egwu mbibi na-esite n'aka Chineke, n'ihu egwu ebube ya, enweghi m ike ime ihe ndi a. **24** "Ọ buru na ntukwasị obi m di n'olaedo, maobu na m si olaedo a nuchara anucha, 'I bu ebe ndabere m.' **25** Ọ buru na m nuri ri onu n'ihu oke aku m, ihe nnweta nke aka m ritere n'uru, **26** ọ buru na m legidere anyanwu anya n'ebube ya, maobu onwa n'ike nchawa ya, **27** nke ga-

eme ka obi m buru ihe a rafuru na nzuzo, maobu aka m aburu ihe e weliri ife ha ofufe, 28 mgbe ahụ, ihe ndi a ga-abu mmehie nke a ga-ekpe ikpe, n'ihina m gaara abu onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Chineke, Onye bi n'elu. 29 "O buru na m nuri ri onu n'ihina odachi nke dakwasiri onye iro m maobu chia ochi n'ihina nsogbu nke dakwasiri ya, 30 ekwebeghi m ka onu m mehie megide ha site n'ibu ndu ha onu. 31 O buru na o nwebeghi oge ndi no n'ezinaulo m kwuru okwu si. 'Onye ka o bu nke na-erijubeghi afo site n'ihe oriri Job na-enye?' 32 Ma o dighi onye obia na-anonodu abali n'ama, n'ihina uzo m na-eghe oghe mgbe obula nye ndi ije. 33 O buru na m na-ezo mmehie m dika ndi ozu, site n'izobe mmehie m n'ime obi m, 34 n'ihina m turu egwu igwe mmadu, si otu a, tuu oke egwu n'ihina nleda anya nke ndi agburu di iche iche, nke mere ka m gbaa nkiti ghara ipu n'ezini. 35 ("O, a si na o nwere onye ga-eghe m nti! Ana m ebinye aka m n'okwu ngoru m, ka Onye puru ime ihe niile za m, ka onye na-ebo m ebubo deputa ihe o nwere megide m n'akwukwo. 36 N'ezie, aga m eyiri ya n'ubu m, aga m eyinyekwa ya dika okpueze. 37 Aga m agukoro ya nzu ukwu m niile, aga m ejekwuru ya dika okpara eze.) 38 "O buru na ala m etie mkpu megide m, o buru na olulu di na ya ejuputa n'anya mmiri, 39 o buru na m eripia ihe o meputara na-akwughi uguo, maobu mee ka mmu ndi bi n'ime ya daa mba, 40 ka ogwu puputa nonodu oka wiiti, ka ahijia na-esi isi ojoo puputakwa nonodu oka bali." Okwu Job agwula.

32 Mgbe ahụ, ndi ikom ato ndi a kwesiri isa Job okwu obula ozo n'ihina na o huru onwe ya dika onye ezi omume. 2 Ma oke iwe were Elihu nwa Barakel onye obodo Buz, si n'ikwu Ram megide Job n'ihina na o guru onwe ya dika onye ezi omume karija Chineke. 3 Iwe wekwara ya n'ebe mmadu ato ndi enyi Job no, n'ihina na o dighi ebe ha hutara Job dika onye uzo ya na-ezighi ezi, ma ha gara n'ihu ima ya ikpe. 4 Ma ruo ugbu a, Elihu agwaghi Job okwu obula n'ihina na ndi ozu bu okenye n'ebe o no. 5 Ma mgbe o huru na ndi ikom ato ndi a enweghi okwu ozo ha ga-ekwu, nke a kpasuru ya iwe. 6 Ma Elihu nwa Barakel onye obodo Buz zara si: "Abu m nwantakiri nonuogugu afo m gbara, ma unu bu ndi okenye; o bu nke a mere m ji gbaa nkiti n'uju, hapu igwa unu ihe m maara. 7 Echerem n'obi m si, 'Onuogugu afo ga-ekwu okwu; otutu afo ka o dikwara ikuzi amamihe.' 8 Ma o bu

mmu di n'ime mmadu, nkuume nke Onye puru ime ihe niile na-enye nghota. 9 O bughị naanị ndi okenye bu ndi mara ihe, o bukwaghi naanị ndi gbara otutu afo bu ndi na-aghota ihe ziri ezi. 10 "Ya mere m nashi, Geenu m nti; mu onwe m ga-agwa unu ihe m ma. 11 Echeere m oge niile unu na-ekwu okwu, egere m nti na ntughari uche unu, oge niile unu na-achoputa okwu unu ga-ekwu. 12 Egere m nno unu nti, ma o dighi onye n'ime unu nwerela ike gosi Job uzu o si jehie; o dighi onye n'ime unu zaghachiri iru uka ya. 13 Unu ekwula si, 'Anyi achotala amamihe; ka Chineke na-abughi mmadu gosi ya mmehie ya.' 14 Ma Job edozighi okwu ya n'usoro megide m, ya mere agaghi m eji iru uka unu zaghachi ya. 15 "Ha adaala mba na-enweghi ihe ozu ha ga-ekwu; ike okwu agwula ha. 16 M ga-echere, ugbu a ha deere duu, ugbu a ha guzo ebe ahụ na-enweghi osisa? 17 Mu onwe m ga-ekwu uche m; ihe m maara ka mu onwe m ga-ekwu, 18 n'ihina okwu juru m onu, o bukwu mmu di n'ime m na-akwagide m. 19 N'ime m, adi m ka mmanya na-agbu ufufu a kwuchiri na karama, dika karama akpukpo ohuru di njikere igbawa. 20 Aga m ekwuriri okwu ka m si n'uzu di otu a chota izuikie; aga m emeghe egbugbere onu m ma zaghachi. 21 Agaghi m ekpe mmadu obula ikpe mmegide maobu jaa mmadu obula mma n'uzu na-ezighi ezi. 22 N'ihina na o buru na m bu oka nwere ire utu n'ija ihe na-ezighi ezi mma, Onye kere m ga-ewepu m n'oge na-adighi anya.

33 "Ma ugbu a, Job, gee nti n'okwu m; naakwa nti nke oma n'ihina niile m ga-ekwu. 2 Ejikerela m imeghe onu m ikwu okwu; okwu m dikwa nonu ire m. 3 Okwu m sitere n'izi ezi nke obi m; egbugbere onu m na-ekwu naanị eziokwu nke m ma. 4 O bu Mmuo nke Chineke mere m, nkuume nke Onye puru ime ihe niile na-enye m ndu. 5 Zaghachi m ma o buru na i nwere ike; jikere onwe gi ka anyi ruri ita uka. 6 Mu onwe m di ka i si di n'ihu Chineke; mu onwe m bukwa ihe esitere n'uru kpoo. 7 Egwu m ekwesighi ime ka i tuu oke ujo, ma o bukwanu ogwe aka m idi aru n'ahu gi. 8 "Ma i kwuola ya na nti m, anuru m okwu ndi ahụ niile, 9 'Mu onwe m di ocha n'obi m, o nweghi ihe na-ezighi ezi m mere; adi m ocha na-enweghi mmehie obula. 10 Ma Chineke chotara ezughi oke n'ebe m no; o na-ahuta m dika onye iro ya. 11 O na-eji mkporo kechie ukwu m abuo; o na-enyochakwa uzu m niile.' 12 "Ma ana m agwa gi, na nke a i meghi nke oma, n'ihina na Chineke di elu karija mmadu. 13 Gini

mere i ji na-ekpesara ya na o dighi azaghachi mmadu obula okwu? 14 Ma Chineke na-ekwu okwu, ugbu a n'otu uzọ, ugbu a kwa n'uzọ ozo, o bu ezie na mmadu nwere ike ghara ighota ya. 15 Na nro maobu n'ohu nke abali, mgbe umu mmadu na-ada n'oke ura, mgbe ha na-atughari n'elu ihe ndina ha. 16 O nwere ike kwunye ha okwu na nti ma mee ka egwu tuo ha site n'otutu ido aka na nti; 17 ka mmadu si n'ajo omume ya chegharia, ka o si na nganga ya wezuga onwe ya, 18 ka o chebe mkpurubi ya site n'olulu, chebekwa ndu ya site n'ila n'iyi nke mma agha. 19 "Ozokwa, a nabara mmadu mba site n'ihe mgbu nke na-eme ka o dinara n'elu ihe ndina, ebe okpukpo niile di ya n'ahu na-anogide na-egbu ya mgbu. 20 Nke na-eme ka ndu ya na-aso ihe oriri oyi, ozo, mkpurubi ya na-ajukwa nri dikarisiri uto. 21 Anu ahụ ya na-abu ihe na-ala n'iyi, ma okpukpu ya; nke bu ihe zoro ezo na mbu, naputa ihe ugbu a. 22 Mkpurubi ya na-abiaru ili nso, ndu ha na-anokwa nso n'aka ndi na-ejere onwu ozi. 23 Ma a si na e nwere mmuo ozi no ya n'akuku, dika onye nkwichite onu, otu onye n'etiti puku mmadu, onye ga-agwa mmadu ihe ziri ezi nye ya, 24 o na-emere onye ahụ amara, na-asikwa Chineke, 'Naputa ya, ekwela ka o gbadaa n'ime olulu ili; achotala ihe mgbaputa n'ihu ya. 25 Ka ahụ ya nwogharja dika nke nwantakiri, ka a eweghachi ike ya dika o di n'ubochi okorobia ya.' 26 Mgbe ahụ, onye ahụ ga-arjo Chineke arirjo ma chotakwa ihuoma ya, ha ga-ahụ ihu Chineke ma tiekwa mkpu onu, o na-enyeghachi ha ezi ihe n'ihu ezi omume ya. 27 Mgbe ahụ, o na-abjakwute umu mmadu si ha: 'Emehiere m, mee ihe ziri ezi ka o buru ajo omume, ma anataghi m ihe kwesiri ibu ugwo oru m; 28 o gbaputara mkpurubi m ka m ghara irida n'olulu ili, ya mere aga m adi ndu hukwa ihè nke ndu.' 29 'Ihe ndi a niile ka Chineke na-emere mmadu ugboro abuo, obuladi ugboro ato. 30 Ka o doghachite mkpurubi ya site n'olulu ili, ka ihè nke ndu si otu a mukwasị ya. 31 "Gee nti, Job, ma nuru okwu m; dere jii ka m kwuo okwu. 32 O buru na i nwere ihe i choro ikwu, zaghachi m; kwupu okwu, n'ihu na achoro m igu gi n'onye ezi omume. 33 Ma o bughị otu a, gee m nti; dere jii, ka m zi gi amamihe."

34 Mgbe ahụ Elihu sirj: 2 "Nuru okwu m, unu ndi amamihe; gee m nti unu ndi ikom nwere mmuta. 3 Nti na-anwale okwu dika ire si anu uto ihe oriri. 4 Ka anyi choptara onwe anyi ihe ziri ezi; ka anyi nokota muta ihe di mma. 5 "Job na-asị, 'Abu m onye ezi

omume, ma Chineke na-anapu m ikpe ziri ezi. 6 O bu eziokwu na aka m di ocha ma a na-ahuta m dika onye ugha; o bu eziokwu na ikpe amaghi m ma onya na-enweghi ngwota ka aku ya na-enye m.' 7 Olee nwoke dika Job, nke na-anu ikwa emo dika mmiri? 8 Ya na ndi na-eme ajo ihe bu enyi, ya na ndi ajo omume na-emekokwa ihe. 9 N'ihu na o na-asị, 'O dighi uru di ya na mmadu na-achọ ime ihe na-atọ Chineke uto.' 10 "Ya mere, geenu m nti, unu ndi ikom nwere nghota. Ya buru ihe di anya n'ebe Chineke no, bu ime ajo omume, burukwa ihe di anya n'ebe Onye puru ime ihe niile no, bu ime ihe na-ezighi ezi. 11 O na-akwughachi onye obula dika ihe o mere si di, o na-ewetara mmadu dika omume ya kwesiri. 12 O bu ihe a na-ekwesighi iche n'uche na Chineke puru ime ihe na-ezighi ezi, na Onye puru ime ihe niile ga-ekpe ikpe n'ezighi ezi. 13 Onye hoputara ya ichi uwa? Onye mere ya onye nlekota uwa niile? 14 O buru na o bu ebumnuche ya iweghachi mmuo ya na nkuume ya, 15 mmadu niile ga-alakota n'iyi, mmadu niile ga-alaghachikwa n'aja. 16 "O buru na i nwere nghota, nuru nke a; gee nti n'okwu m. 17 O puru ichi bu onye ahụ kporo ikpe ziri ezi asi? I ga-ama Onye ezi omume na onye di ike ikpe? 18 O bughị ya na-agwa ndi eze okwu si, 'Unu abaghi uru,' ma na-agwakwa ndi a mara aha ha si, 'Unu bu ndi ajo omume.' 19 Onye na-adighi ekpe ikpe mmegide nye umu ndi ikom eze, onye na-adighi emenyere ndi ogaranya, ma megbuo ndi ogbenye, n'ihu na ha niile bu oru aka ya. 20 N'otu ntabi anya, ha na-anwu n'ime etiti abali; ndi ahụ na-ama jijiji ma gabiga; a na-ewezugakwa ndi di ike ma o bughị site n'aka mmadu. 21 "Anya ya na-elekwasị uzọ niile nke umu mmadu; o na-ahukwa nzo ukwu ha niile. 22 O dighi ochichiri di, o dighikwa oke ochichiri di, ebe ndi na-eme ajo ihe puru izo. 23 O dighi mkpa o diiri Chineke iga n'ihu inyocha umu mmadu, nke mere na ha ga-abia n'ihu ya maka ikpe ikpe. 24 Na-ajughị ajuju Chineke na-akutu ndi a maara aha ha ma were ndi ozo dochie n'onodu ha. 25 N'ihu na o na-aguko oru ha niile, o na-achupu ha n'abali mee ka ha ghoo ndi e gwepara egwepia. 26 N'ebe mmadu niile ga-ahụ ha ka o na-ata ha ahuhu n'ihu ajo omume ha, 27 n'ihu na ha sitere n'iso ya wezuga onwe ha, ha enweghikwa uche ilebanye anya n'uzo ya obula. 28 Ha mere ka iti mkpu akwa nke ndi ogbenye ruo ya nti, nke mere na o nuru akwa ndi no na mkpa. 29 Ma o buru na o gba nkiti, onye ga-ama ya ikpe? O buru na o zoo ihu ya,

onye pụrụ ihu ya? Ma ya onwe ya na-achị isi n'ebe mmadụ na mba nọ, **30** igbochi nwoke na-adighi atụ egwu Chineke ichi obodo, ka ọ gharakwa jbu ihe onya nye ndi mmadu. **31** “O buru na mmadu a si Chineke, ‘Abu m onye ikpe mara ma agaghị m emehie kwa ozo. **32** Biko, zi m ihe ndi ahụ m na-apughị ihu; ọ buru na m emehiela, agaghị m emekwa ya ozo.’ **33** Chineke ọ ga-akwughachi gi ugwo oru site na mkpebi gi mgbe i juru icheghari? Gi onwe gi ga-ekpebi, ọ bughị mu; ya mere gwa m ihe i mara. **34** “Ndi ikom ndi nwere nghota na-ekwu si, ndi amamihe nuru okwu m na-asị m, **35** ‘Job na-ekwu okwu dika onye na-amaghị ihe; okwu ya di ka nke onye na-enweghi uche.’ **36** O ga-adị nnoo mma ma a si na a nwaa Job ruo nsotu maka osisa ya dika nke ajo mmadu! **37** O na-atukwasi nnupu isi n'elu mmehie ya; na-aku aka n'etiti anyi n'uzo ikwa emo, ma werekwa okwu nkwalu bara uba megide Chineke.”

35 Mgbe ahụ, Elihu siri: **2** “I na-eche na nke a ziri ezi? I siri, ‘Na m ziri ezi ọ bughị Chineke.’ **3** N'agbanyeghi ihe ndi a, i na-aju ya si, ‘Uru ginj ka ọ baara m, ginj bu uru m ma ọ buru na emehieghi m?’ **4** “O ga-amasi m izaghachi gi, zaghachikwa ndi enyi gi na ha no. **5** Lelie anya na eluigwe ma hukwa. Legide mbara igwe na igwe oji niile, nke di anya karja gi. **6** O buru na i mehie, olee uzo nke a si metuta ya? O buru na mmehie gi bara uba, ginj ka nke a puru ime ya? **7** O buru na i bu onye ezi omume, ginj ka i na-enye ya, maobu ginj ka ọ na-anata site n'aka gi? **8** Ajo omume gi na-emetuta naani mmadu dika gi, ma ezi omume gi na-emetuta naani umu ndi mmadu. **9** “Umu mmadu na-eti mkpu akwa n'ih i ba uba nke mmegbu, ha narjo arirjo enyemaka site n'aka ndi di ike. **10** Ma ọ dighi onye na-asị, ‘Olee ebe Chineke onye kere m nọ, onye na-enye abụ n'ime abali, **11** onye na-akuziri anyi ihe karja ka ọ na-akuziri umu anu ohia nke uwa, onye na-eme ka anyi buru ndi maara ihe karja umu nnunu nke igwe?’ **12** O dighi azaghachi mgbe umu mmadu na-eti mkpu akwa, n'ih i nya isi nke ndi ajo omume. **13** N'ezie, Chineke adighi ana nti n'arirjo efu ha; Onye puru ime ihe niile a dighi elebara ya anya. **14** Ma ya buruzie nke a i na-ekwu, ọ ga-esi anaa gee nti mgbe i na-ekwu na i dighi ahụ ya anya, na i burula ikpe gi bja n'ihu ya na i ga-anokwa na-eche ya! **15** Ozo, n'ih i na iwe ya adighi eweta ntaramahuhu, n'ih i na ọ dighi ariba ama ajo omume ọ buladi nke dikarisiri nta. **16**

Ya mere, Job saghere onu ya kwuo okwu dika onye na-amaghị ihe; ka onye na-enweghi uche ọ na-ekwu okwu nkwalwasi efu.”

36 Elihu gara n'ihu si: **2** “Nyetu m nwa oge nta, ka m gosi gi na ọ ka di otutu ihe e nwere ikwu nyere Chineke. **3** Ana m enweta amamihe m site n'ebe di anya; aga m enye Onye kere m ezi omume. **4** Ya doo gi anya na okwu m abughị okwu ugha; onye zuruoke n'ih e omuma nonyeere gi. **5** “Chineke di ike ma ọ dighi eleda mmadu obula anya; ọ di ike, burukwa onye na-eme ihe obula o zubere ime. **6** O naghị edebe ndi ajo omume ndu, kama ọ na-enye ndi a na-akpagbu akpagbu ihe ruuru ha. **7** O dighi ewepu anya ya n'ebe ndi ezi omume nọ, kama ọ na-eme ka ha na ndi eze nokwasị n'ocheeze, buru ndi e buliri elu ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma ọ buru na e kechie umu mmadu n'agbu igwe, jirikwa agbu nke mkpagbu jidesie ha ike, **9** ọ na-agwa ha ihe ha mere, na ha sitere na nganga ha mehie. **10** O na-eme ka ha naa nti nye ntuziaka, na-enyewa ha iwu ka ha chegharia site n'ajo ihe ha na-eme. **11** O buru na ha erube isi, jekwaara ya ozi, ha ga-abu ndi ga-ebi oge ndu ha foduru n'akunuba, biekwa ogologo ndu ha niile n'afọ ojuju. **12** Ma ọ buru na ha egeghi nti, ha ga-ala n'iyi site na mma agha, ha ganwu na-enweghi omuma ihe. **13** “Ndi ajo omume na-ebu iro n'obi ha. Ha adighi echeghari kpokuo ya ọ buladi mgbe o kere ha agbu. **14** Ha na-anwu n'oge okorobia ha, n'etiti ndi ikom na-agba akwuna n'ulo arusi di iche iche. **15** Ma ndi na-ahusi anya ka ọ na-azoputa site n'ahuhu ha; na-agwa ha okwu site na mkpagbu ha. **16** “O na-achosi ike inaputa gi site n'onu mkpagbu, baa n'ebe sara mbara, ebe mkpagbu na-adighi, baa na tebul nke juputara na nri di ezi utu. **17** Ma ugbu a, ikpe omuma dijiri ndi ajo omume na-anyigbu gi; ikpe omuma na ikpe ziri ezi abiakwasila gi. **18** Lezie anya ka mmadu obula ghara iji akunuba rafuo gi; ekwekwa ka ihe ngari bara uba wezuga gi n'onodu gi. **19** Akunuba gi maobu idi ike gi ha puru inaputa gi ka i ghara ino na mkpagbu? **20** Anola na-eche ka abali bja, mgbe a na-adokpuru ndi umu mmadu site n'ulo ha puo. **21** Lezie anya, ka i ghara iche ihu nye ajo ihe, bu nke ọ di ka i na-ahoro karja mkpagbu. **22** “E buliela Chineke elu n'ike ya, onye bu onye ozizi dika ya? **23** Onye hoputaara ya uzo ọ ga-agbaso, maobu si ya ‘I meela ajo ihe?’ **24** Cheta ka i bulie oru aka ya elu, bu nke umu mmadu torola

site n'abụ. **25** Mmadu niile ahuzuala ya; umu mmadu no n'ebe di anya na-ele ya anya. **26** Lee, Chineke di ukwu, karja nghota anyi. Onogogu afọ ya karji mmadu ichoputa. **27** "O bu ya na-eme ka ukuru mmiri rigoro n'elu mgbe anwu na-acha, nke a na-agho mmiri ozuzo nye iyi niile. **28** Igwe ojii na-awudata mmiri di n'ime ya mee ka mmiri ozuzo di ukwu zokwasị umu mmadu. **29** Onye puru ighota ka o si gbasaa igwe ojii, ka o si ebigo site n'ebe obibi ya? **30** Lee, o gbasaala amuma ya gburugburu ya na-ekpuchi ebe niile dikarisiri omimi nke oke osimiri. **31** Nke a bu uzọ o si achị mba niile na-enyejukwa ha nri afọ. **32** O ji amuma nke egbe eluigwe kpojuo aka ya, ma na-enye ya iwu itida ihe obula o chorọ. **33** Ida uda nke egbe eluigwe na-akowa obibia nke oke ifufe mmiri; o buladi ehi na-eme ka a mara na o no nso.

37 "N'hi nke a, obi m na-ama jijiji, na-amali elu site n'onodu ya. **2** Gee nti! Gee nti nuru uda olu ya, na uzu nke si nonu ya aputa. **3** O na-atopu amuma ya ka o na-ejeru n'okpuru eluigwe niile, o na-ezisakwa ya ebe niile uwa soturu. **4** Nke a gasia, ihe ozọ naseso ya bu mbigo nke olu ike ya; uda olu ya na ada uda dika egbe eluigwe, mgbe olu ahụ dara dakwasị, o naghị egbochi amuma igbu egbu. **5** N'uzo di ebube ka olu Chineke si ada dika egbe eluigwe; o na-eme otutu ihe ukwu nke anyi na-apughi ighota. **6** N'hi na o bu ya na-agwa snoo okwu si: 'Daa n'elu ala,' na-agwakwa mmiri ozuzo okwu si, 'Zoo nnukwu mmiri ozuzo.' **7** Ka mmadu o kere mata akaoru ya; o na-emekwa ka mmadu obula kwasi idogbu onwe ya n'oru. **8** Umu anumanu bi n'ohia na-agbaba zoo onwe; ha nanogide n'ebe obibi ha. **9** Oke ifufe na-esite n'ulo ya na-abia, oyi na-esitekwa n'ikuku na-agbasa agbasa. **10** Iku ume Chineke na-emeputa mkpuru mmiri, ogbu mmiri na-akpokotakwa. **11** O na-eme ka igwe ojii juputa na mmiri; na-eme ka amuma gbuo n'ime igwe ojii. **12** Site na ntuziaka ya ka ha na-echighari onwe ha gburugburu imezu ihe obula o chorọ ka ha mee n'elu uwa niile. **13** O na-ewebata igwe ojii maka ita ndi mmadu ahuhu, na-eweta ya maka ime ka mmiri zokwasị elu ala igosi ihunanya ya. **14** "Job, gee nti. Tulee oru ebube niile Chineke na-aru. **15** I maara otu Chineke si achikota igwe ojii na-eme ka amuma gbuo? **16** I maara otu Chineke si kwuba igwe ojii na mbara eluigwe, nke bu oru ebube onye ihe omuma ya zuruoke? **17** Gi onye uwe i yi n'ahu na-ekpo gi

oku mgbe uwa dere jii n'hi ifufe na-esite na ndida na-abia, **18** i puru iso ya tusaa mbara eluigwe nke di ike dika enyo bronz a wuru awu? **19** "Gwa anyi ihe anyi ga-azaghachi ya; ebe o bu na anyi apughi ido okwu anyi n'usoro n'hi ochichiri nke anyi no n'ime ya. **20** A ga-agwa ya na m nwere okwu? O di mmadu obula ga-acho ka e loda ya? **21** Ugbu a, o dighi mmadu obula puru ilekwasi anyanwu anya ka o na-achake na mbara igwe, mgbe ifufe ji ngwangwa gabiga mee ka o nwuo ocha. **22** N'ugwu ka ebube na-enwu dika olaedo si aputa; Chineke na-eji ebube di egwu na-abia. **23** Onye puru ime ihe niile bu onye anyi na-enweghi ike chota. Ike ya di ukwu, n'ikpe ikpe ya ziri ezi na ezi omume ya bara uba, o naghị emegbu mmadu. **24** Ya mere, umu mmadu na-atu egwu ya, o bu na o nweghi nsopuru nye ndi niile obi ha maara ihe?"

38 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sitere n'oke ifufe gwa Job okwu si: **2** "Onye bu onye a nke ji okwu ihe omuma na-adighi na ya na-eme ka atumatu m ghara iputa ihè? **3** Ugbu a, jikere onwe gi dika dimkpa n'hi na enwere m ajuju m ga-aju gi nke m chorọ ka i nye m osisa ha. **4** "Ebee ka i no mgbe m toro ntala uwa? Gwa m ma o buru na i ghotara. **5** Onye kpebiri ihe uwa ga-aha ka ya? N'ezie i maara, onye setiri ihe otutu e ji tuo ya n'elu ya? **6** N'elu ginj ka a toro ntala ya, onye doro nkume mbu e ji tuo ntala ya? **7** Mgbe kpakpando nke isi ututu zukoro bu abu, umu Chineke niile tisikwara mkpu onu ike? **8** "Onye kara akara nye osimiri iwu ebe o ga-ejedebe mgbe o nuputara dika a ga-asị na o si n'akpanwa puta, **9** mgbe m yikwasiri ha igwe ojii dika uwe, werekwa ochichiri meere ya akwa okike, **10** mgbe m kpaara ya oke ebe o ga-akwasị, tinye ibo onu uzọ na mkporo e ji akpochi ya, **11** mgbe m siri, 'Ruo ebe a ka i ga-asorute, i gaghị agabiga ya, n'ebe a ka a ga-akwasị ebili mmiri mpako gi? **12** "O nweela oge i nyere ututu iwu, maobu mee ka chi obubu maara onodu ya, **13** ka o jide akuku niile nke uwa aka ma site n'awa yopu ndi mmebi iwu? **14** Uwa na-ewere udidi ya dika uru a kakwasiri akara; udidi ya na-egosiputa dika uwe. **15** A na-eme ka ndi na-emebi iwu ghara inwe ihè, meekwa ka aka e weliri elu buru nke a nyajiri. **16** "I jeruola n'isi iyi mmiri di n'osimiri, ka i jegharjala n'ebe miri emi nke ogbu mmiri? **17** O nweela onye gosiri gi onu uzọ onwu? Ka i jirila anya gi hu onu uzọ nke onyinyo onwu? **18** I ghotara idi ukwu nke uwa na otu o si gbasapu? Gwa

m, ma ọ bụrụ na ị maara ihe ndị a niile. **19** “Olee ụzọ e si aga ebe ihè bi? Olee ebe ọchịchiri bi? **20** Ị nwere ike iduru ha jee n’ebe ha bi? Ị maara ụzọ e si eje ebe obibi ha? **21** N’ezie ị maara, n’ihi na a mụọla gị tupu e kee ihe ndị a! Ị bikwaala ọtụtụ afo. **22** “Ị banyela n’ụlọ niile ebe a na-achikọba snoo, ka ị hụla ụlọ niile ebe a na-achikọba mkpuru mmiri igwe, **23** nke m chekwara nye oge nsogbu, n’oge oḡu na n’oge agha? **24** Kedụ ụzọ e si ejeru ebe a na-anọ ekesasị amụma egbe eluigwe, ebee ka e si ekesasị ifufe ọwụwa anyanwụ n’elu ụwa? **25** Onye wara ụzọ maka oke mmiri ozuzo, onye kwa waara amụma na egbe eluigwe ụzọ? **26** Si otu a mee ka mmiri zokwasị ebe mmadu na-ebighi, ala ọzara ebe ọ dighi onye nọ n’ime ya, **27** ka mmiri ozuzo mee ka ala kporo nku nweta mmiri iji mee ka ahijia puputa n’ime ya. **28** Mmiri ozuzo o nwere nna? Onye muru igirigi? **29** Site n’akpanwa onye ka mkpuru mmiri si aputa? Onye kwa bu nne oke oyi nke eluigwe, **30** nke na-eme ka mmiri kpukotaa diri ike dika nkume, meekwa ka ihu ogbu mmiri kpukota? **31** “Ị puru ikechi agbu niile nke Pleiades? Ị puru itopu ihe nkechikota Orion? **32** Ị puru ime ka igwe kpakpando puta n’oge ha maobu duputa anu ndogbu Bja na umu ya ndi ozo? **33** Ị maara iwu na-achi ihe niile di na mbara eluigwe? Ị puru inye ha ike ichi ụwa? **34** “Ị puru iti mkpu ruo igwe ojii si otu a mee ka idee mmiri kpuchie gi? **35** Ị puru izipu amuma egbe eluigwe n’uzo ha? Ha na-asị gi, ‘Ebe a ka anyi no?’ **36** Onye na-etinye amamihe n’obi mmadu, maobu na-enye oke okpa nghota? **37** Onye nwere amamihe igu igwe ojii niile di na mbara eluigwe onu? Onye kwa puru ihulata karama mmiri niile nke eluigwe niile, **38** mgbe aja di n’ala siri ike, mgbe okpurukpu aja di n’ala na-akpukota n’ahu ibe ha? **39** “O bu gi na-achutara nne odum ihe oriri, mee ka afo ju umu odum **40** mgbe ha makpuuru n’ime ogba ha, maobu mgbe ha zoro onwe ha na-eche anu n’ohia? **41** Onye na-edoziri ugoloma ihe oriri ya, mgbe umu ya na-etiku Chineke mkpu agu, mgbe ha na-akpaghari na-achọ ihe oriri?

39 “Ị maara mgbe ewu ohia bi n’elu ugwu ji amu nwa? O nweela mgbe ị ji hu nne ele ka ọ namuputa nwa ya? **2** Ị na-aguko onwa ole afo ime ha na-adi tupu ha amuo nwa ha. Ị maara oge ha namu umu ha? **3** Ha na-amakpuru ala muputa nwa ha. Ihe mgbu nke omumu nwa ha ebiekwa. **4** Umu ha na-eto n’ohia gbasiekwa ike. Ha na-apu, ha adighi

alaghachikwute ha ozo. **5** “Onye na-eme ka inyinya ibu ohia nwere onwe ya? Onye na-atopu agbu e kere ya? **6** Nke m nyere ala ihe na-adighi ka ọ buri ebe obibi ha, ala nnu ahụ ka ọ buri ulo ha. **7** Uzu di n’obodo adighi emetuta ya, ọ naghị anukwa mbigbo nke onye na-achi ya. **8** Elu ugwu niile bu ebe ikpa nri ya, ebe ahụ ka ọ na-achoputa ahijia ndu obula. **9** “Ị nwere ike ime ka atụ jeere gi ozi? Ị nwere ike ime ka ọ nodu n’abalị n’ulo ebe ị na-azu anu ulo gi nri? **10** Ị nwere ike ime ka atụ ruora gi oru n’ubi gi? O gakpughariri gi oḡu ị ji ako ala? **11** Ị ga-atukwasị ya obi n’ihi na ike ya hiri nne? Ị ga-ahapuru ya oru ndi ahụ siri ike ka ọ ruo? **12** Ị nwere ike itukwasị ya obi ka o gaa bulatara gi oka site n’ebe izocha oka gi? **13** “Enyi nnunu na-eji onu gbasapu nku ya, ma a pughi iji nku ya tnyere nku na abuba nke ugba. **14** O na-eyi akwa ya n’ala ma hapu ha ka uzuzu kpoo ha oku. **15** O naghị emetu ya n’obi na ukwu nwere ike izopia ha maobu na anu ohia nwere ike zorie ha. **16** O na-emeso umu ya ihe ike dika a ga-asị na ha abughi nke ya, ọ dighi emetuta ya na ndogbu n’oru ya nwere ike ị bu n’efu, ma ọ dighi atụ egwu. **17** N’ihi na Chineke ekenyeghi ya amamihe maobu kenye ya oke na inwe uche. **18** Ma ọ na-agbalite oso. Mgbe obula ọ gbasara nku ya igba oso, ọ na-achi inyinya na onye na-agba inyinya ochi. **19** “O bu gi na-enye inyinya ike ya, ka ọ bu gi mere ka aji ogologo ahụ o nwere diri n’olu ya? **20** Ị na-eme ya ka ọ wugharia dika igurube, were ebube nke imapu imi ya na-eyinye ihe oke egwu? **21** O na-azo ukwu gam gam n’ala, ọ na-anuri onu n’ihi ike ya, ọ na-apu izute agha na-atughi egwu. **22** O na-achi ihe egwu ochi, ujo obula anaghị atụ ya; ọ naghị esi na mma agha wezuga onwe ya. **23** Akpa aku na-ayoghari n’akuku ya, ya na ube na arua na-egbu maramara. **24** Mgbe uzu agha bara ya n’isi, ọ na-eripia ala. Mgbe ọ nuru uda opi ike, ọ naghị eguzo otu ebe. **25** Mgbe uzu agha bara ya n’isi, ọ na-eti mkpu si, ‘Ahaa!’ Site n’ebe di anya ka ọ na-anu isisi agha. O na-anurikwa onu maka iti mkpu nke ndi ochiagha n’oge agha. **26** “O bu site n’amamihe gi ka egbe ji efego n’elu, gbasakwa nku ya gaa n’ebe ndida? **27** O bu gi nyere ugo iwu ifeli elu ma wuo akwu ya n’ebe di elu? **28** N’elu nkume di elu ka ọ na-ebi nookwa onodu abali; owara nkume di elu bu ebe e wusiri ike ya. **29** O bu site n’ebe ahụ ka ọ na-esi enyochaputa ihe ọ ga-eburu. **30** Umu ya na-amichakwa obara, n’ihi na ebe ọ na-aga bu ebe obula ọ ga-ahụ ihe e gburu egbu.”

40 Onyenwe anyị zara Job sị: **2** “Onye ahụ na-arụso Onye pụrụ ime ihe niile ụka ọ pụrụ ịdọ ya aka na ntị? Ka onye ahụ na-ebo Chineke ebubo zaghachi ya.” **3** Mgbe ahụ, Job zaghachiri Onyenwe anyị sị: **4** “Abụ m onye na-erughị eru. Oleeke m ka m ga-esi zaghachi gi? Eji m aka m kpuchie ọnyị m. **5** Ekwuola m mbụ, ma enweghị m ọsịsa ọzọ kwuokwa ugboro abụọ, ma agaghị m ekwukwa ọzọ.” **6** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sitere n’oke ifufe gwa Job okwu sị: **7** “Kwadoo onwe gi dika dimkpa; enwere m ajụjụ m ga-ajụ gi, achọkwara m ka i nye m ọsịsa. **8** “Ị ga-aga n’ihu ikwujo ikpe ziri ezi m? Ị ga-aga n’ihu maa m ikpe ka ị si otu a buru onye ikpe gaara? **9** Ogwe aka gi ọ dị ike dika nke Chineke? Olu gi ọ pụrụ ịda ụda dika nke ya? **10** Were ebube na ịdị ukwu chọọ onwe gi mma, yikwasịkwa onwe gi nsopuru na ugwu dika uwe. **11** Wusa iwe gi di ọkụ n’ebe ndi mpako niile no, weda ha n’ala, **12** lekwasikwa ndi mpako niile anya mee ha ihe ihere, ma tiriekwa ndi na-emebi iwu ebe ha guzo. **13** Likota ha niile n’otu n’aja, kpuchie ihu ha niile n’ala ili. **14** Mgbe ahụ, mu onwe m ga-ekwenyere gi, na aka nri nwere ike ịzoputa gi. **15** “Lee enyi mmiri anya, bu nke m kere dika m si kee gi, ma ihe ọ na-eri bu ahijia dika ehi. **16** Lee ike di n’ukwu ya, leekwa ike di n’ime afọ ya. **17** Odudu ya ka ọ na-efeghari dika osisi sida; akwara di ya n’ahu ka e jikotara nke oma. **18** Okpukpu ya niile dika ogidi bronz nwere umi, okpukpu ukwu na aka ya dika okporo igwe. **19** Ya onwe ya bu otu n’ime oru aka mbu nke Chineke, ma naani onye kere ya nwere ike jii mma agha bia ya nso. **20** Ugwu na-enye ya ihe ọ nari. N’ebe ahụ kwa ka umu anu ohia ndi ọzọ na-anọ egwuri egwu. **21** Ọ na-edina n’okpuru ahijia na-eto n’akuku mmiri, zookwa onwe ya n’etiti ahijia riidi n’apiti. **22** Ahijia lotus na-eji ndo ya kpuchie ya, osisi popla nke di n’akuku mmiri gbara ya gburugburu. **23** Ọ buladi mgbe ebili mmiri na-ama, ọ dighi atụ egwu; ọ na-anọ nwayọ, n’agbanyeghi na mmiri Jordan nasoputa na-asoji ya n’onu. **24** Onye puru ijide ya mgbe ọ na-ele anya maobu were onya jide ya mapuo ya imi?

41 “Ị puru jii nko azu jide Leviatan maobu jiri udo kegidere ire ya biada ya? **2** Ị puru ikenye eriri n’imi ya maobu were ngu igwe mapuo agba ya? **3** Ọ ga-arịo gi ariri ọ ka i meere ya ebere? Ọ ga-eji olu di nro gwa gi okwu? **4** Ọ ga-ekwe ka gi na ya baa n’ogbugba ndu ka i were ya dika ohu gi ogologo ndu ya niile? **5** Ị ga-

eji ya gwurie egwu dika nnunu? Maobu kee ya eriri nye ya umu agboghọ no n’ulo gi? **6** Ndi ahia ha ga-eji ya zuo ahia? Ha ga-eke ya n’etiti ndi mgbereahia? **7** Ị puru jii igwe nko mejuo akpukpo ahụ ya maobu jii ube ndi oku azu dupuo isi ya? **8** Ọ buru na ị tukwasị ya aka, ị gaghi echefu ogu ọ ga-aluso gi. Ị gakwaghi anwa ya ọzọ. **9** Ọ bu ime ihe nzuzu bu mmadu igbali ijide ya. Naani ilekwasị ya anya na-eyi egwu. **10** N’ihi nke a, o nweghi onye nwere obi ike ikpasu ya iwe. Ọ bu onye puru iguzogide m? **11** Olee onye m ji ugwo nke m na-aghaghi ikwu? Ihe niile di n’okpuru eluigwe bu nke m. **12** “Agaghị m akwusi ikwu ihe banyere ukwu na aka Leviatan, na ike ya, na udidi ya mara mma. **13** Onye nwere ike ikpughepu ihe e ji kpuchie ya ahụ? Onye nwekwara ike ibanye n’agba ya apajiri okpukpu abuo? **14** Onye puru imeghe uzu nke onu ya, nke eze di oke egwu gbara gburugburu? **15** Azu ya nwere ota ndi e doro n’usoro nke e mechisiri ike ka ha rapara n’ahu ibe ha, **16** nke obula di ibe ya nso, na ikuku enweghi ike gafee n’etiti ha. **17** E jikotara ha onu nke oma, ha na-ejisi onwe ha ike, enweghi ike ikewa ha. **18** Ihe na-enwuputa mgbe obula o zere uzere; anya ya abuo na-achakwa dika anwu ututu. **19** Ire oku na-asoputa site n’onu ya, icheku oku na-ekputakwa n’onu ya. **20** Anwuru oku na-esi n’imi ya na-aputa, dika ukuru oku nke na-esi n’ime mmiri na-agbo n’elu osisi achara. **21** Ume ọ na-ekuputa nafunwu oku icheku. Ire oku na-esitekwa n’onu ya na-amapu dika aku. **22** Ike nwere onodu n’olu ya, obi ilo mmiri na-aga ya n’ihu. **23** Akpukpo anu ahụ ya bu ihe jikotara onu nke oma, ha siri ike na-apughi inughari ha. **24** Obi ya di ike dika nkume, dika nkume e ji akwo ihe. **25** Mgbe o bilitere oto, ndi dike na-atu oke ujo; ha na-alaghachi azu n’ihi mmagharị ya. **26** O nweghi mma agha obula puru igbochi ya, o nwekwaghi ube igwe, maobu aku maobu ihe obula a piru onu ya api nke puru igbochi ya. **27** N’ebe ọ no, igwe di ka ahijia; bronz dikwa ka osisi rere ure n’ebe ọ no. **28** Aku adighi eme ka ọ gbalaga, itu ya nkume di ka itu ya igbugbo oka. **29** Mkporo osisi na-adi ya ka ahijia oka, ọ n-achi ochi na mkpotu arua na-eme. **30** Okpuru afọ ya di ka ejuju di nko, nke na-ahapu uzu n’apiti dika igwe eji azocha mkpuru oka site n’ogbe ya. **31** Ọ na-eme mmiri di ogbu ka ọ gboọ dika ite; ọ na-akpaghari oke osimiri ka ọ di ka mmanu otite di n’ite. **32** Ọ na-ahapu ufufu n’azu mgbe ọ na-aga; mmadu ga-eche na ọ osimiri nwere isi awo. **33** Ọ nweghi ihe ọzọ di n’uwa yiri ya,

o nweghị ihe na-emenye ya ụjọ. **34** Ọ na-eleda ndị mpako niile anya. Ọ bụkwa eze n'ebe ndị na-anyanya isi nọ.”

42 Mgbe ahụ, Job zara Onyenwe anyị si: **2** “Amara m na ị pụrụ ime ihe niile; ọ dighị atumatụ gị nke a pụrụ ikpota. **3** Ị jụrụ si, ‘Onye bụ onye nke a ji okwu ihe omuma na-adighị na ya na-eme ka atumatụ m ghara iputa ihe?’ N’ezie, ekwuru m banyere ihe ndị m na-aghotaghị, ihe ndị dī oke ebube karịa m imata. **4** “‘Ị siri, ‘Gee ntị ugbo a, aga m ekwu okwu; m ga-ajụ gị ajujụ, gị onwe gị ga-azakwa m.’ **5** Ntị m nūrụ ihe banyere gị ma ugbo a, ejirila m anya abụọ hụ gị. **6** Ya mere, ana m akpọ onwe m asi, na echegharikwa n’ime ntụ na uzuzu.” **7** Mgbe Onyenwe anyị gwasiri Job okwu, ọ tughariri gwa Elifaz onye Teman okwu si ya, “Ana m ewesa gị na ndị enyi gị abụọ iwe, n’ihi na ihe unu kwuru banyere m ezighị ezi dika nke ohu m Job kwuru. **8** Ugbo a, werenụ oke ehi asaa na ebule asaa, jekwuru ohu m bụ Job ka o jiri ha chụọrọ unu aja nsure oku, ohu m bụ Job ga-ekpekwaro unu ekpere. Aga m anabatakwa ekpere ọ ga-ekpe n’ihi unu. Agaghị m alakwa unu n’iyi n’ihi okwu nzuzu unu. Unu ekwughị ihe ziri ezi banyere m dika ohu m Job si kwuo.” **9** Ya mere, Elifaz onye Teman, na Bildad, onye Shu, na Zofa, onye Naaman mere dika Onyenwe anyị si nye ha n’iwu. Onyenwe anyị nabatakwaro ekpere nke Job kpere n’ihi ndị enyi ya. **10** Mgbe Job kpesiri ekpere maka ndị enyi ya, Onyenwe anyị mekwara ka ọ baa ụba ọzọ. O nyekwara ya okpukpo abụọ nke ihe niile o nwere na mbụ. **11** Mgbe ahụ, ụmụmne ya ndị ikom na ụmụmne ya ndị inyom, na ndị enyi ya niile bjara soro ya rie oriri n’ulo ya, na-akasi ya obi n’ihi iru ụjọ ya niile. Ha kasikwara ya obi n’ihi onwunwa niile Onyenwe anyị mere ka ọ bjakwasị ya. Ha niile n’otu n’otu nyere ya onyinye oloacha na mgbaaka oloedu. **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị goziri Job n’oge ikpeazu nke ndụ ya karịa ka o si gozie ya na mbụ. Job nwere puku aturu iri na anọ na puku inyinya kamel isii na puku ehi abụọ na otu puku inyinya ibu. **13** Chineke mekwara ka ọ mụta ụmụ ndị ikom asaa, na ụmụ ndị inyom atọ ọzọ. **14** Ndi a bụ aha ụmụ ya ndị inyom: nke mbụ bụ Jimajima, nke abụọ bụ Kezaya, ebe nke atọ bụ Kerin-Hapuk. **15** N’ala ahụ niile, o nweghị ụmụ agboghọ mara mma dika ụmụ ndị inyom Job ndị a. Job mekwara ka ha buru ndị ga-eso ụmụ ya ndị ikom keta oke n’ihe niile o nwere. **16** Job nọgidekwara

ndụ narị afọ na iri afọ anọ ọzọ. Ọ hūrụ ụmụ ya, na ụmụ ha ruo ọgbọ nke anọ. **17** Job nwurụ mgbe o mere ezigbo agadi, ụbọchị ndụ ya jukwara ya afọ.

Abụ Oma

1 Onye ihe na-agara nke oma ka mmadu ahụ bu, onye na-adighi aga ije na ndumodu ndi na-emebi iwu; onye na-adighi eguzokwa n'uzo ndi mmehie maobu soro n'otu ndi nkwo. **2** Kama ihe na-atọ ya uto bu ime ihe niile di n'iwu Onyenwe anyi. O na-atugharikwa uche ya n'iwu Onyenwe anyi ehie na abali, **3** O di ka osisi a kuru n'akuku iyi, nke na-amiputa mkpuru ya n'oge ya, nke ahijia ya na-adighi akponwu akponwu. Ihe niile o na-eme na-agara ya nke oma. **4** Ma ndi ajo omume adighi otu a. Ha di ka igbugbo oka nke oke ifufe na-efesasi. **5** Ya mere, ndi ajo omume agaghị eguzosi ike n'ubochi ikpe; ndi mmehie agaghị eguzokwa na nzuko ndi ezi omume. **6** N'ihu na Onyenwe anyi na-eche uzo ndi ezi omume nche. Ma uzo ndi ajo omume ga-eduba ha n'ila n'iyi.

2 Gini mere mba niile ji agba izu nzuzo? Gini mere ndi mmadu ji na-apia opipia nke na-abaghi uru? **2** Ndi eze nke uwa na-eguzokwa onwe ha, ndi nachi achị na-agbakotakwa imegide Onyenwe anyi na imegide Onye ya e tere mmanu. **3** Ha na-asi, "Ka anyi tijie mkporo igwe niile ha kere anyi ma tufukwaa ha, nwere onwe anyi." **4** Onye na-anodu n'elugwe nachi ochi. Onyenwe anyi na-akwa ha emo. **5** Mgbe ahụ, o na-eji iwe baara ha mba mee ka ujo juputa ha obi n'ihu oke iwe ya. **6** "Mu onwe m eguzobela m eze m na Zayon, ugwu m di nsọ." **7** Aga m ekwusa iwu Onyenwe anyi: O siri m, "I bu Okpara m; taa aburu la m nna gi. **8** Rifo m, aga m enye gi mba niile nke uwa ka ha buru ihe nketa gi. **9** I ga-eji mkpara igwe chia ha, tipia ha dika onye na-akpu ite si etipia ite ndi o kpuru na-adighi mma." **10** N'ihu nke a, unu ndi eze, burunu ndi nwere uche; ka nke a burukwa ihe ido aka na ntị nye ndi na-achị achị n'üwa. **11** Jirinu itu egwu fee Onyenwe anyi ofufe; jirikwanu ima jijiji nuri onu n'ihu ya. **12** Sutukwanu Okpara ahü onu ka iwe ghara iwe ya, ka unu ghara i bu ndi a lara n'iyi n'uzo unu. N'ihu na iwe ya puru imalite n'otu ntabi anya. Ndi niile na-eme ya ebe mgbaba ha bu ndi a goziri agozi.

3 Abü Oma Devid. Nke o dere mgbe o si n'ihu Absalom gbapu oso ndu. O Onyenwe anyi, onuogugu ndi iro m di otutu. Otutu ndi mmadu na-ebili imegide m. **2** Otutu n'ime ha na-ekwu banyere m si, "Chineke agaghị azoputa ya." (Sela) **3** Ma gi, Onyenwe anyi bu ota na-ekpuchi m; I na-ebuli isi m elu na-eme ka

m buru onye nwere nsopuru. **4** Etikuru m Onyenwe anyi mkpu akwa, o nukwara olu m, sitekwa n'ugwu nsọ ya za m. (Sela) **5** Edinara m ala, hie ura, ma bilikwa n'ututu n'udo, n'ihu na Onyenwe anyi na-eche m nche. **6** A sikwa na iri puku kwuru puku ndi iro agbaa m gburugburu, agaghị m atu egwu obula. **7** Bilie Onyenwe anyi! Zoputa m Chineke m! Tie ndi iro m niile aka n'agba; tipukwa ndi ajo omume eze n'onu. **8** N'ihu na nzoputa na-esite n'ebe Onyenwe anyi no na-abia. Ka ngozi gi dijiri ndi gi niile. (Sela)

4 Abü Oma nke diri onyeisi abu. Abü Oma Devid nke a na-eji ubo akwara akpo. Zaa m mgbe m na-akpo gi Chineke m, gi onye ezi omume; Naputa m site n'ihu mgbu m, meere m ebere, nurukwa ekpere m. **2** Unu umu mmadu, ruo ole mgbe ka unu gatugharia ebube m, mee ka o buru ihe ihere? Ruo ole mgbe ka unu ga-ahu ihe efu n'anya na-achọ chi ndi ahü na-abughi chi n'ezie? (Sela) **3** Matanu nke oma na Onyenwe anyi ahoputala ndi ezi omume nye onwe ya; o ga-egakwa ntị n'olu m mgbe obula m kpokuru ya. **4** Maanu jijiji, unu emehiekwala; mgbe unu no n'elu ihe ndina unu; nonu juu na-enyocha obi unu. (Sela) **5** Tukwasinu Onyenwe anyi obi unu, chukwaranu ya aja ezi omume. **6** Otutu ndi mmadu na-aju, "Onye puru imere anyi ihe oma?" Ma Onyenwe anyi, biko mee ka ihè nke ihu gi mukwasị anyi. **7** Were onu mejuputa obi m karja mgbe mkpuru ubi, ya na mmanyu oheru ha bara uba nke ukwu. **8** Aga m edina ala ma rahü ura n'udo, n'ihu na o bu naani gi Onyenwe anyi, na-eme ka m noro na-enweghi ihe egwu obula.

5 Abü Oma. Abü Oma nke diri onyeisi abu. O bu opi ka e ji abu ya. Abü Oma nke Devid. Onyenwe anyi, biko, nuru ekpere m tulee isu ude m. **2** Geekwa ntị n'akwa aririo m, gi Chineke onye bu eze m. N'ihu na o bu naani gi ka m na-akpo. **3** Ututu ubochi niile, O Onyenwe anyi, i ga-anu olu m; aga m ekwuputara gi ihe niile na-akpa m mkpa. Aga m elekwa anya osisa gi. **4** I bu Chineke, onye ihe ojo obula anaghi ato uto; gi na ndi ajo omume apughi ibikota. **5** Ndi mpako agaghị eguzo n'ihu gi. I kporo ndi niile na-eme ihe ojo asi. **6** I ga-ala ndi niile na-agma ugha n'iyi; Onyenwe anyi kporo ndi ogbu mmadu niile na ndi aghugho niile asi. **7** Ma mu onwe m, aga m abata n'ime ulo gi, site n'oke ihunanya gi; aga m ejikwa itu egwu kpo isiala n'ebe ulonso ukwu gi di. **8** Onyenwe anyi, biko, duo m n'ime ezi omume gi n'ihu ndi iro m; mee ka uzo gi

zie ezi n'ihu m. **9** Obi ha juputara n'echiche ıla n'iyi, a pughi itukwasị okwu obula si ha n'onu putu obi. Akpiri ha bu ili ghere oghe; ha ji ire ha ekwu okwu ugha. **10** Maa ha ikpe, Chineke. Mee ka nzube ojoo ha niile buru odida ha. Chupu ha n'ih i ba uba nke otutu mmehie ha, n'ih na ha enupula isi megide gi. **11** Ma mee ka onye obula na-agbaba n'ime gi nuri; mee ka ha nogide na-eti mkpu onu. Were aka nchebe gi kpuchie ha, ka ndi niile huru aha gi n'anya nuri onu n'ime gi. **12** N'ezie, O Onyenwe anyi, i na-agosi onye ezi omume. I na-eji ihuoma gi gbaa ha gburugburu dika ota.

6 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Nke e ji ubo akwara abu. N'usoro Sheminit. Abu Oma Devid. O Onyenwe anyi, abarala m mba mgbe i na-ewe iwe. Atala m ahuhu n'oge onuma gi. **2** Biko, meere m ebere Onyenwe anyi, n'ih na adighi m ike. Gwoom, n'ih na okpukpu m niile no n'ih mgbu. **3** Mkpuruobi m no n'onodu ihe mgbu. Ruo ole mgbe, O Onyenwe anyi, ka i ganogide na-agba m nkiti? **4** Onyenwe anyi, biko, bja zoputa m; n'ih ihunanya gi na-enweghi ogwugwu, naputa m. **5** N'etiti ndi nwuru anwu o dighi onye nakwuputa aha gi. O nwere onye na-eto gi site n'ala ili? **(Sheol h7585)** **6** Ike agwula m n'ih isu ude. Abali niile, ana m eji ikwa akwa mee ka ihe ndina m juputa na mmiri, ana m eji anya mmiri dee ihe ndina m. **7** Anya m adighi ahuzikwa uzoo nke oma n'ih ihe mwute; o kaala nka n'ih mmeso ndi iro m. **8** Sitenu n'ebe m no wezuga onwe unu, unu ndi na-eme ajo ihe, n'ih na Onyenwe anyi anula akwa m niile. **9** Onyenwe anyi anula akwa m; o nula aririo nke m na-ario ya ka o meere m ebere. O nabatala ekpere m. **10** Ka ndi iro m niile buru ndi ihere ga-eme. Ha ga-ada mba, burukwa ndi ga-eji ihere laghachi ebe ha si bja.

7 Abu Shiggaion nke Devid, nke o bukuru Onyenwe anyi banyere Kush, onye Benjamin. Onyenwe anyi Chineke m, n'ime gi ka m gbabara; zoputa m, ma naputa m site n'aka ndi niile na-achu m oso, **2** ma o bu ha adokaa m dika odum, ha ga-adosasiakwa m ebe mmadu obula enweghi ike inaputa m. **3** O Onyenwe anyi Chineke m, o buru na m mere ihe di otu a; o burukwa na aka m adighi ocha. **4** O buru na m jiri ihe ojoo kwughachi onye mu na ya no n'udo ugwo, maobu site n'uzo na-ezighi ezi zuo ihe onye iro m. **5** Mgbe ahụ, ka onye iro m chuo m oso, jide m; ka o tuo m n'ala zopja ndu m, mee ka m buru onye a ga-ahapu

n'uzuzu n'onodu odindu-onwukamma. (Sela) **6** Bilie, Onyenwe anyi, n'we gi, bilie megide oke iwe ndi iro m; teta Chineke m, kpee ikpe ziri ezi. **7** Ka nzuko niile chikotara onwe ha onu gbaa gi gburugburu, ebe i na-anokwasikwa n'ebe di elu na-ach i ha. **8** Ka Onyenwe anyi kpee umu mmadu niile ikpe. Kpee m ikpe, O Onyenwe anyi, dika ezi omume m si di, na dika izuoke m si di, gi Onye kachasi ihe niile elu. **9** O Chineke onye ezi omume, onye na-enyochaputa echiche na obi mmadu, mee ka ihe ike ndi ajo omume bja na njedebe meekwa ka ndi ezi omume guzosie ike. **10** Chineke nke kachasi ihe niile elu, bu ota m, o na-azoputa ndi niile obi ha ziri ezi. **11** Chineke bu onye na-ekpe ikpe ziri ezi, Chineke, onye na-eziputa oke iwe ya kwa ubochi. **12** O buru na onye ahụ echegharighi, o ga-amu mma agha ya ka o diri nko, o ga-arogo uta ya, kwadokwa igba ya. **13** O kwadoola ngwa agha niile nke onwu; o na-eme ka aku ya buru nke na-ere oku. **14** Onye obula di ime ajo ihe, na-aturu ime okwu na uka mputakwa ngharipu nke ugha na-eweta. **15** Ma onye ahụ na-egwu olulu na-adaba n'ime olulu ahụ o gwuru. **16** Nsogbu ahụ o kpaliri na-abiakwasị ya ihe ike ahụ o kwadooro na-alaghachikwa azu dakwasị ya n'isi. **17** Aga m enye Onyenwe anyi ekele n'ih ezi omume ya, aga m abuku aha Onyenwe anyi, Onye kachasi ihe niile elu abu otuto.

8 Abu Oma diri onyeisi abu. Abu Oma Devid n'usoro gittit. O Onyenwe anyi Onyenwe anyi, lee ka idi ukwu nke aha gi si juputa uwa niile! I meela ka ebube gi di elu n'ime eluigwe. **2** Site n'otuto umuntakiri na umu na-anu ara, i toala ntola siri ike megide ndi iro gi, ka e si otu a mechie onu onye iro na onye ahụ na-abo obo. **3** Mgbe obula m lere anya na mbara eluigwe, hu oru niile nke aka gi ruru, mgbe m lere anya n'elu hu onwa na kpakpando i tinyere n'onodu ha, **4** gini ka mmadu bu i ji na-eche banyere ha? Giniakwa ka mmadu bu iji na-elekota ha? **5** I mere ka ha di ala nwantakiri n'ebe ndi mmuo ozi no, I jikwa ebube na nsopuru kpube ya n'isi dika okpueze. **6** I mekwaala ya ka o buru onyeisi nke ihe niile i kere eke, tinyekwa ihe niile n'okpuru ukwu ya. **7** O na-ach i igwe ewu na aturu, na ehi, na umu anu ohia ndi ozo niile, **8** na nnunu niile, na azu niile, na anu ndi ozo na-ebi n'ime mmiri. **9** O Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, lee ka idi ukwu nke aha gi si juputa uwa niile.

9 Abụ Oma. Abụ Oma nke ọrịrị onyeisi abụ. N'usoro olu abụ "Ọnwụ nke Ọkpara." Abụ oma David. O Onyenwe anyị, aga m esite n'ala ala obi m too gi, aga m agwakwa onye ọbụla ihe oma niile i na-eme. **2** Obi ga-atọ m uto; obi m ga-ejuputa n'ọrụ n'ihu gi, aga m aburū gi abụ otuto, gi Onye kachasi ihe niile elu. **3** Ndi iro m na-alaghachi azu, ha na-asọ ngongọ nalakwa n'iyi n'ihu gi. **4** I kpeela ikpe m n'uzo ziri ezi, n'ocheeze gi ka i noduru na-ekpe ikpe ziri ezi. **5** I baarala mba niile mba ma laa ndi ajo omume n'iyi, hichapukwa aha ha ruo mgbe ebighi ebi. **6** Mbibi nke na-enweghi ogwugwu adakwasila ndi iro m, I hopukwala obodo ha niile. O dighi onye na-echetakwa ha ozọ. **7** Onyenwe anyi bu eze ruo mgbe ebighi ebi. O kwadoola ocheeze ya maka ikpe ikpe ziri ezi. **8** O gaeji ezi omume kpee mba niile ikpe; jirikwa ikpe ziri ezi chia mba niile. **9** Onyenwe anyi bu ebe mgbaba nye ndi niile a na-emegbu emegbu. O buru ha ebe mgbaba e wusiri ike n'oge nsogbu. **10** Onyenwe anyi, ndi niile maara aha gi ga-atukwasị gi obi, n'ihu na o dighi mgbe i na-agbakuta ndi niile na-atukwasị gi obi azu. **11** Bukuoonu Onyenwe anyi abụ otuto, bu onye no n'ocheeze ya na Zayon. Kwusaaranu mba niile ihe banyere oru ebube ya. **12** N'ihu na onye ahụ na-aboro ndi e gburu egbu obo anaghi echefu ihe; o dighi elefu mkpu akwa nke ndi a na-akpagbu anya. **13** O Onyenwe anyi, lee ka ndi iro m si akpagbu m! Meere m ebere ma naputa m site n'onu onwu, **14** ka m nwee ike ikwusa banyere otuto gi n'onu uzo ama niile nke ada Zayon, norokwa ebe ahụ nuria onu n'ime nzoputa gi. **15** Ndi mba niile adabala n'ime olulu ahụ ha gwuru; onya ahụ ha siri, zoo, amaala ha. **16** Ihe e ji mara Onyenwe anyi bu ikpe ya ziri ezi; oru aka ndi na-emebi iwu na-ama ha dika onya. (Sela) **17** Ndi niile na-eme ajo omume na-alaghachi n'ili; nke a bukwa onodu mba niile na-echefu Chineke. (Sheol h7585) **18** Ma o bughị ruo mgbe ebighi ebi ka a ga-echefu ndi no na mkpa; olileanya ndi a na-akpagbu agaghi abukwa nke efu. **19** O Onyenwe anyi, bilie! Ekwela ka mmadu nwee mmeri obula n'ebe i no; ka e kpee mba niile ikpe n'ihu gi. **20** O Onyenwe anyi! Mee ka ha maa jijiji n'oke egwu; mee ka mba niile ghota na ha bu naani mmadu. (Sela)

10 Onyenwe anyi, gini mere i ji na-eguzoro onwe gi n'ebe di anya? Gini mere i na-ezo onwe gi n'oge nsogbu? **2** Site na mpako, onye ajo omume na-emegbu ndi na-adighi ike, ndi mpia mpia aghugho ya mara dika onya. **3** O na-anya isi banyere ochicho niile nke

obi ya, o na-eleli Onyenwe anyi anya ma na-agosi ndi oke ochicho. **4** N'onodu mpako ya, onye ajo omume anaghi achọ Chineke, n'echiche ya niile, o naghị eche banyere ya. **5** Ma ihe niile o na-eme na-agara ya nke oma; o bu onye na-ebuli onwe ya elu, iwu gi niile dikwa anya site n'ebe o no; o na-eleli ndi iro ya niile. **6** N'ime obi ya, o na-asị, "O dighi ihe ga-emetuta m. Aga m ano n'onodu onu mgbe niile. Nsogbu obula agaghi adakwasị m." **7** Onu ya juputara n'okwu ugha na iba mba ime ihe ojo, n'okpuru ire ya ka nsogbu na ajo ihe dikwa. **8** Ha na-ezo onwe ha n'obodo nta di iche iche, n'ebe zoro ezo ka ha na-ano, na-eche itigbu ndi aka ha di ocha. **9** Dika odum, ha anaghi eme mkpotu obula, o na-eche idakwasị umu ogbenye. Dika ndi bu dinta si ejide umu anumanu n'onya ha siri, otu a ka ha si ejide umu ogbenye. **10** Umu ogbenye ndi a nada n'ala n'ihu idị ike ya, o na-azopiakwa ha. **11** N'ime obi ya, o na-asị, "Chineke echefuola. O zofuola ihu ya, o dighi mgbe o huru ya." **12** Bilie O Onyenwe anyi! O Chineke welie aka gi, echefukwala ndi na-enweghi onye inyeaka. **13** Gini mere onye ajo omume ji na-eleda Chineke anya? Gini mere o ji na-asị n'ime obi ya, "O gaghị akpo m ka m zaa ajuju banyere omume m"? **14** Ma gi, O Chineke, i na-ahu nsogbu na ihe mwute, i na-atule ihe i ga-eme banyere ha. Ndi a na-emegbu na-atukwasị gi obi, n'ihu na i bu onye inyeaka ndi na-enweghi nna. **15** Gbajie aka onye ajo omume a na-eme ihe ojo, kpo ya ka o zaa ajuju banyere ajo omume ya niile nke a na-apughi ichoputa. **16** Onyenwe anyi bu eze ruo mgbe ebighi ebi. O ga-esite n'ala ya kpochapu mba niile. **17** O Onyenwe anyi, i maara ochicho obi ndi niile a na-akpagbu; i na-ege nti na mkpu akwa ha ma kasiekwa ha obi, **18** i na-echedo ndi na-enweghi nna na ndi niile a na-emegbu emegbu, ka mmadu efu, onye e kere eke, ghara imenye ha egwu ozọ.

11 Abụ Oma nke ọrịrị onyeisi abụ. Abụ oma David. N'ime Onyenwe anyi ka m mere ebe mgbaba m. Gini mere i ji na-agwa m okwu si, "Felagaa n'elu ugwu gi dika nnunu." **2** N'ihu na ndi ajo omume ekweela uta ha; ha edozila aku n'elu eriri uta ha, zoo onwe ha n'akuku uzo, ino n'ochichiri, gbaa ndi obi ha ziri ezi uta. **3** Mgbe a na-ebibi ntola niile, gini ka ndi ezi omume puru ime? **4** Onyenwe anyi no n'ulonso ukwu ya; Onyenwe anyi nokwa n'elu ocheeze ya di n'eluigwe. O na-ahuzu ihe niile umu mmadu na-eme; anya ya na-anwalekwa uzo ha. **5** Onyenwe anyi na-ele

onye ezi omume ule, ma onye ajọ omume na ndi niile huru imebi iwu n'anya, ka ọ na-akpọ asị nke ukwu. 6 Ọ ga-eme ka nkume ọkụ zokwasị ndi ajọ omume dika mmiri ozuzo; oke ifufe di ọkụ ga-abu ihe nketa ha. 7 N'ihu na Onyenwe anyi bu onye ezi omume, ọ hukwara ikpe ziri ezi n'anya; ndi ezi omume niile ga-hukwa ihu ya anya.

12 Abu Oma nke diri onyeisi abu. N'usoro Sheminit. Abu Oma nke Devid. Onyenwe anyi, nyere anyi aka! N'ihu na ndi ezi omume agwula! Ndi kwesiri ntukwasị obi anokwaghị n'etiti umu mmadu. 2 O nwekwaghị onye eziokwu di n'onu ya nye onye agbataobi ya. Egbugbere onu onye obula na-ekwukwa okwu ire utu, maobu aghughu di n'obi ha. 3 Ka Onyenwe anyi wezuga egbugbere onu niile na-ekwu okwu ire utu na ire niile na-ekwu okwu inya isi. 4 Ndi na-asị, "Ọ bu site n'ire anyi ka anyi ga-enwe mmeri; egbugbere onu anyi ga-echebe anyi, ọ bu onye na-achi anyi?" 5 "N'ihu na a na-apunara ndi ogbenye ihe n'ihu ndi no na mkpa na-asu ude, aga m ebili ugbu a, ka Onyenwe anyi kwuru. Aga m zoputa ha puo n'aka ndi ahụ ji iwe ekwulu ha." 6 Okwu onu Onyenwe anyi niile zuruoke, ha dika olocha a nuchara n'oku, nke a nuchara ugboro asaa. 7 O Onyenwe anyi, i ga-echebe anyi n'udo ma sitekwa n'aka ndi di otu a chebe anyi ruo mgbe ebighi ebi. 8 Ndi ajọ omume na-ejeghari n'ebe niile mgbe a na-eto ihe ojoo n'etiti umu mmadu.

13 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu oma Devid. Ruo ole mgbe ka i ga-echefu m Onyenwe anyi? Ruo ole mgbe ka i ga-ezonari m ihu gi? 2 Ruo ole mgbe ka mu na mmuo m ga na-agba mgba nodukwa na-eru uju kwa ubochi n'ime mkpurubi m? Ruo ole mgbe ka ndi iro m ga-anogide na-emeri m? 3 Lekwasị m anya, ma zaa m, O Onyenwe anyi Chineke m. Nyeghachi m ihè nke anya m ka m ghara inwu; 4 mgbe ahụ onye iro m ga-asị, "Emeriela m ya," mgbe m ga-ada, ndi kporo m asị ga-anurikwa onu. 5 Ma atukwasiri m obi n'ihunanya gi nke na-enweghi ogwugwu; mkpurubi m na-anuri onu na nzoputa gi. 6 Aga m abuku Onyenwe anyi abu, n'ihu na o mesoro m mmeso oma.

14 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu oma Devid. Onye nzuzu na-asị n'ime obi ya, "Ọ dighi Chineke obula di." Ha bu ndi ajọ omume riri ahụ, oru aka

ha niile bukwa ihe aru; ọ dighi onye obula na-eme ezi ihe. 2 Onyenwe anyi sitere n'eluigwe na-ele umu mmadu anya ihu ma ọ ga-achota onye obula nwere nghota onye nke na-achọ Chineke. 3 Mmadu niile ewezugala onwe ha, ha niile aburula ndi ajọ omume riri ahụ; ọ dighi onye obula na-eme ihe ziri ezi, ọ dighi ọ buladi, otu onye. 4 Ndi niile na-eme ajọ ihe, ha amaghị ihe? Ha na-eripia ndi m dika mmadu si eri nri, ha adighi akpokukwa Onyenwe anyi. 5 Ma n'ebe ahụ ka ha no, n'onodu oke egwu, n'ihu na Chineke no n'etiti ndi ezi omume. 6 Unu ndi ajọ omume na-emebi atumatu ndi ogbenye, ma Onyenwe anyi bu ebe mgbaba ha. 7 A sikwari na nzoputa Izrel ga-esi na Zayon puta! Mgbe Onyenwe anyi ga-akpoghachite ndi ya n'onodu ha, ka Jekob nuria onu, ka Izrel nwekwaa obi utu!

15 Abu Oma Devid. Onyenwe anyi, onye puru inogide n'ulonso ukwu gi? Onye puru ibi n'ugwu nso gi? 2 Onye na-ebi ndu nke na-enweghi ita uta, onye na-aru oru ezi omume, onye na-ekwu eziokwu site n'obi ya. 3 Onye juru ikwutosi ndi ozo, onye na-adighi eme onye agbataobi ya ihe ojoo, na onye na-adighi ekwulu mmadu ibe ya, 4 onye na-eleda onye ajọ omume anya, ma na-asopuru ndi ahụ na-atu egwu Onyenwe anyi, onye na-adighi agbanwe nkwa obula o kwere, ọ buladi mgbe nkwa ahụ na-emege ya, 5 onye na-agbazinye mmadu ego na-anaghị uma, onye na-adighi a nara ngari imegide onye aka ya di ocha. Onye na-eme ihe ndi a agaghị ama jijiji n'onodu ya, mgbe obula.

16 Abu miktam nke Devid. Chebe m, O Chineke, n'ihu na n'ime gi ka m ghabara izere ndu. 2 A gwara m Onyenwe anyi, "I bu Onyenwe m, e wezuga gi, enwekwaghị m odimma obula." 3 Ana m asị maka ndi nso bu ndi no n'ala a, "Ha bu ndi a na-asopuru, ndi ihe ha n'ato m utu." 4 Iru uju nke ndi ahụ na-agbaso chi ndi ozo ga-aba uba. Agaghị m eso ha wusa aja ihe onunubara nye chi ndi a, maobu were egbugbere onu m kporo aha ha. 5 Onyenwe anyi, i nyeela m oke m na iko m; i na-elekota ihe niile bu nke m site n'ife nza. 6 Otutu oke ala niile dabara m n'ebe di ezi mma; n'ezie, e nwere m ihe nketa nke na-enye m onu. 7 Aga m eto Onyenwe anyi, onye na-adu m odu; ọ buladi n'abali, obi m na-agwa m ihe m ga-eme. 8 Ana m elekwasị Onyenwe anyi anya mgbe niile. Ebe ọ no n'aka nri m, agaghị m ama jijiji. 9 N'ihu nke a, obi di m utu, ire

m juputakwara n'ọnụ; aga m anọkwa n'udo. **10** N'ihina i gaghi ahapu m n'ala mmuo, i gaghi ekwekwa ka Onye gi kwesiri ntukwasị obi hu ire ure. (Sheol h7585) **11** I gosila m uzọ ndu; i ga-eji onu mejuputa obi m n'ihu gi; ya na ihe utọ ndi di n'aka nri gi ruo ebighi ebi.

17 Ekpere Devid. O Onyenwe anyi, nuru aririo m ziri ezi, nurukwa mkpu akwa m. Gee nti n'ekpere m n'ihina o siteghi n'egbugbere onu na-ekwu okwu aghugho. **2** Ka mkpeputa m si n'aka gi bia; ka anya gi hu ihe ziri ezi. **3** O bu ezie na i nyochaala obi m, i letala m n'abali, nwalekwaa m, i ga-achoputa na o nweghi ihe o ojojo bu la m zubere, na onu m ekwuhiebeghi. **4** Ndi mmadu agbalala inye m ngari ma anaghi m ekwe ka mu na ndi na-eme ihe ike nwee mmekorita n'ihina iwu sitere n'egbugbere onu gi. **5** Nzọ ukwu m akpafubeghi site n'uzo gi, ukwu m agbuchapughikwa site n'onodu ya. **6** Ana m akpoku gi, O Chineke, n'ihina amaara m na i ga-aza m; gee m nti ma nuru ekpere m. **7** Ziputa ihunanya gi di oke ebube; gi onye na-eji aka nri gi di ike azoputa ndi niile gbabara na gi site n'aka ndi iro ha. **8** Chebe m dika mkpuru anya gi; zoo m na ndo nke nku gi, **9** site n'aka ndi ajo omume gbara m gburugburu, o buladi ndi iro m, ndi chorọ igbu m. **10** Ha anaghi eme ebere, ha bu ndi afọ tara mmiri, okwu inya isi juru ha onu. **11** Ha achoputala ebe m no, ugbu a, ha gbara m gburugburu, ha ji anya nko, jikerekwa itu m n'ala. **12** Ha ka odum agbu na-agu nke zoro onwe ya n'ohia, dika odum di ike na-eche ihe o ga-adogbu. **13** Onyenwe anyi, bilie guzogide ha, tigbuo ha. Jiri mma agha gi zoputa m site n'aka ndi ajo omume. **14** O Onyenwe anyi, zoputa m site n'aka ndi di otu a, site n'aka ndi ugwọ oru ha bu n'uwa a. Ka ihe ikpakobara debere ndi ajo omume juputa afọ ha, ka afọ jukwa umu site n'ihe ndi a, ka ha hapuru ihe foduru nye umuntakiri ha. **15** Ma mu onwe m ga-hu ihu gi site n'ezie omume; mgbe m ga-ebili, afọ ga-egu m nke oma, n'ihina aga m hu gi ihu na ihu.

18 Abu oma Devid. Abu Devid ohu Onyenwe anyi. O buuru Onyenwe anyi okwu niile nke abu a mgbe Onyenwe anyi naputara ya site n'aka ndi iro ya niile, nakwa n'aka Sol. O siri: O Onyenwe anyi, ahuru m gi n'anya, gi bu ike m. **2** Onyenwe anyi bu oke nkume m, na ebe mgbaba m e wusiri ike, na onye nnaputa m. Chineke m bu oke nkume m, onye m gbabara n'ime ya. O bu ota m, na mpi nzoputa m, na oke nkume m nke onye obula na-apughi iba

n'ime ya. **3** Akpokuru m Onyenwe anyi, onye e kwesiri inye otuto, o zoputara m site n'aka ndi iro m. **4** Udo niile nke onwu kere m agbu; ichi oku nke mbibi ojojo kpuchiri m. **5** Udo nke ili kere m gburugburu, onya nke onwu guzogidere m. (Sheol h7585) **6** N'onodu oke mkpagbu m, akpokuru m Onyenwe anyi; etiri m mkpu akwa, kpokuo Chineke m ka o nyere m aka; akwa m rutekwara ya nti, o sitekwara n'ulonso ukwu ya nu olu m. **7** Uwa mere mkpotu, maa jijiji, ntala niile nke ugwu niile makwara jijiji, ha mara jijiji n'ihina iwe nke na-ewe ya. **8** Anwuru oku sitere ya n'imi puta, oku nareperia erepia sikwa n'onu ya puta; icheku oku na-ere oku sitekwara n'ebe ahụ nwuputa. **9** O kewara mbara eluigwe, rịdata; oke igwe ojii dikwa n'okpuru ukwu ya. **10** O nokwasiri n'elu cherubim felie elu, o feliri elu n'elu nku nke ifufe. **11** O mere ochichiri ebe nzuzo ya, ihe mkpuchi nke gbara ya gburugburu, bu ochichiri mmiri igwe ojii nke mbara eluigwe. **12** Site n'he nke na-enwuputa n'ahu ya, igwe ojii ji mkpuru mmiri na amuma egbe eluigwe gabiga. **13** Onyenwe anyi sitere n'eluigwe bigbo; olu Onye kachasi ihe niile elu dara uda. **14** O gbara aku ya, mee ka ndi iro gbasasi, o jikwa oke amuma nke egbe eluigwe chusa ha. **15** E kpughere ala ala nke oke osimiri, gbakwa ntala niile nke uwa oto, site n'iba mba gi, O Onyenwe anyi, na nkuume si gi n'imi puta. **16** O sitere n'elu setipu aka ya, jidesie m aka ike, o doputara m site n'ogbu mmiri niile. **17** O naputara m site n'aka ndi iro m di ike, bu ndi kporo m asi, ndi dikwa ike kariya m. **18** Ha guzogidere m n'ubochi ihe ndakwasị m, ma Onyenwe anyi buru m ihe ndabere. **19** O kpoputara m gaa n'ebe sara mbara, o naputara m n'ihina ihe m na-atọ ya utọ. **20** Onyenwe anyi mesoro m dika ezi omume m si di; o kwughachiri m dika idi ocha nke aka m si di. **21** N'ihina edebezuola m uzọ niile nke Onyenwe anyi, ikpe amaghi m n'ihina igbakuta Chineke azu. **22** Iwu ya niile di n'ihu m, esibekwaghi m n'ukpuru ya wezuga onwe m. **23** Abu m onye na-enweghi ita uta n'ihu ya, edebekwara m onwe m puo na mmehie. **24** Onyenwe anyi kwughachiri m dika ezi omume m si di, dika idi ocha nke aka m abuo si di n'anya ya. **25** N'ebe onye kwesiri ntukwasị obi no, i na-egosi onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi, n'ebe onye zuruoke no, i na-egosi onwe gi onye zuruoke. **26** N'ebe onye di ocha no, i na-egosi onwe gi onye di ocha, ma nye ndi uzọ ha nezighi ezi, i na-egosi onwe gi dika onye di aghugho. **27** I na-azoputa ndi di umeala n'obi, ma i na-eme ka

ndị nwere anya mpako di ala. **28** Ọ bụ gi, Onyenwe anyị, na-eme ka oriṅna m na-enwu, Chineke m na-eme ka ọchịchiri m ghọọ ihè. **29** Site n'inyeaka gi, apurū m iluso igwe ndi agha oḡu, sitekwa na Chineke m, apukwara m iwufe mgbidi obula. **30** Ma banyere Chineke, uzọ ya zuruoke, okwu onu Onyenwe anyi bu ihe a nuchara anucha; o bu ota nke onye obula na-ezo onwe ya n'okpuru ya. **31** N'ih i na onye bu Chineke, ma o bughị naanị Onyenwe anyi? Onye bukwa oke Nkume ahụ, ma o bughị naanị Chineke anyi? **32** Ọ bụ Chineke na-enye m ike, na-echebekwa uzọ m n'izuoke. **33** Ọ na-eme ka ukwu m di gara gara, dika nke nne ele; Ọ na-emekwa ka m kwuru chim n'ebe niile di elu. **34** Ọ na-azu aka m abuo ibu agha, ogwe aka m abuo puru iroji uta bronz. **35** I na-eme ka inyeaka nke nzoputa gi buru ota m, aka nri gi na-akwagidekwa m, inyeaka gi emeela m ka m di ukwu. **36** I na-edozi uzọ sara mbara nye ukwu, ka nkwonko ukwu m ghara igbuchapu. **37** Achuru m ndi iro m oso, jidekwa ha; alaghachighi m azu tutu ruo mgbe ha niile lara n'iyi. **38** Etidara m ha n'ala ebe ha enwekwaghị ike ibilite. Ha dara n'okpuru ukwu m. **39** Ọ bụ gi nyere m ike ibu agha, i wedara ndi niile na-emegide m n'ala n'ihu m. **40** I mere ka ndi iro m tugharia gbaḡo oso. Ebibikwara m ndi kporo m asi. **41** Ha bere akwa maka enyemaka, ma o dighi onye na-azoputa ha. Ha kpokuru Onyenwe anyi, ma o zaghi ha. **42** Egwepjara m ha nke oma dika ntụ nke ikuku na-ebufu; a zotoro m ha dika apiti nke okporozọ. **43** I naputala m site n'aka ndi na-aluso m oḡu i meela m onyeisi nke otutu mba; ndi m na-amaghị na mbu na-ejekwara m ozi. **44** Ndi ala ozọ na-ehulata n'ihu m n'ih i egwu, ngwangwa ha nuru olu m, ha na-erube isi nye m. **45** Obi na-ada ha mba; ha na-ama jijiji mgbe ha na-esite n'ebe niile ha e wusiri ike na-aputa. **46** Onyenwe anyi na-adi ndu! Otuto diri oke nkume m! Mbuli elu diri Chineke, Onye nzoputa m. **47** Ọ bụ Chineke ahụ onye na-aboro m obo, onye na-emekwa ka mba di iche iche noro n'okpuru m, **48** onye na-anaputa m site n'aka ndi iro m. I mere ka m di elu karja ndi iro, naputakwa m site n'aka nwoke na-eme ihe ike. **49** N'ih i nke a, Onyenwe anyi, aga m eto gi n'etiti mba niile di iche iche, aga m abuku aha gi abu otuto. **50** Ọ na-enye eze ya mmeri di ukwu; Ọ na-egosikwa onye ya onye e tere mmanu ihunanya na-adighi ada ada, nye Devid na ndi agburu ya ruo mgbe ebighi ebi.

19 Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ ọma Devid. Eluigwe na-eziputa ebube Chineke; mbara eluigwe na-egosikwa oru aka ya. **2** Ubochi niile, ha na-ekwuputa okwu, ehie na abali, ha na-egosiputa ihe omuma. **3** Ha nweghi asusu, ha nweghi okwu, ma a na-anu uda ha. **4** N'ua niile ka olu ha na-apu gazuo, okwu onu ha niile erukwala n'ebe uwa soturu. Ọ bụ na mbara eluigwe ka Chineke maara ulo ikwu nye anyanwu. **5** Ọ di ka nwokorobia luru nwunye oheru mgbe o si n'ulo ndina ya na-aputa, dika oḡba oso nke o na-anu oku n'obi igba oso iso mpi. **6** Ọ na-esite n'otu nsotu nke mbara eluigwe, bido ije ya, gafee ruo na nsotu nke ozọ. Ọ dikwaghị ihe obula na-ezonari onwe ya site n'okpomoku ya. **7** Iwu Onyenwe anyi zuruoke; o na-eweghachi mkpuruobi. Ukpuru Onyenwe anyi niile kwesiri ntukwasị obi; o na-eme ka onye na-enweghi uche mara ihe. **8** Iwu Onyenwe anyi ziri ezi, o na-enye mkpuruobi onu. Iwu Onyenwe anyi na-amuke amuke, o na-enye anya ihè. **9** Itu egwu Onyenwe anyi di ocha, o na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; ukpuru niile nke Onyenwe anyi na-eguzosi ike, ha niile bukwa ihe ziri ezi. **10** Ha di oke onu karja olaedo, karja olaedo a nuchara anucha; ha na-atokwa utọ karja mmanu anu, karja mmanu anu si n'ububu anu. **11** Ọ bụ site na ha ka a na-adọ ohu gi aka na nti; ugwo oru di ukwu di n'idebe ha. **12** Onye puru ighota amaghị ama ya niile? Gbaghara m ihe niile zoro ezo nke adighi ike m. **13** Chebe m, ka m ghara ilezi anya mehie megide gi. Ekwela ka ha na-achi achị na ndu m. Mgbe ahụ ka m ga-abu onye zuruoke, onye nwere onwe ya site n'ebe ihe oḡo niile nke mmehie di. **14** Kwere Onyenwe anyi, Onye mgbaputa m, na Oke nkume nchebe m, ka okwu onu m niile, na echiche obi m niile, buru ihe na-atọ gi utọ, na nke i na-anabata.

20 Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. Ka Onyenwe anyi zaa gi n'ubochi nsogbu gi; ka aha Chineke nke Jekob chebe gi. **2** Ya sitekwa n'ebe nsọ ya zitere gi inyeaka, ma site na Zayon kwagide gi. **3** Ya chetakwa aja niile i churu, ma nabata aja nsure oku niile i churu nye ya. (Sela) **4** Ya mezuwara gi ihe niile nke obi gi na-achọ, mekwaa ka atumatu gi niile gaa nke oma. **5** Anyi ga-eti mkpu onu maka mmeri i meriri, buliekwa okoloto anyi elu n'aha Chineke anyi. Ka Onyenwe anyi mezuo aririo gi niile. **6** Ugbu a, amaara m na Onyenwe anyi na-azoputa onye ya o tere mmanu; o na-esite n'ebe nsọ ya n'eluigwe jiri aka

nri ya, zọpụta ma zakwaa ya. 7 Ụfọdụ na-atụkwasi obi ha na ịnyịnya, ndị ọzọ n'ugbo agha; ma anyị na-atụkwasi aha Onyenwe anyị, Chineke anyị, obi. 8 Ha na-egbu ikpere n'ala ma daa, ma anyị ga-ebili, kwurụ chịm. 9 O Onyenwe anyị, zọpụta eze! Zakwaa anyị mgbe anyị kpọkuru gi!

21 Abụ Ọma nke dịrị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. O Onyenwe anyị, lee na eze na-anūrị ọnụ n'ike gi. Obi na-atọkwa ya ụtọ nke ukwu n'ihì mmeri niile i nyere ya! 2 I nyela ya ihe obi ya chọrọ; i mekwaara ya ihe niile ọ rịrọrọ gi! (Sela) 3 I ji ngozị bara ụba nabata ya, ọ bukwa okpueze e ji ọlaedo a nuchara nke ọma kpọọ ka i kpukwasịrị ya n'isi. 4 O rịrọrọ ka i nye ya ndụ, i zara ekpere ya mekwaa ka o nwee ogologo ndụ nke ga-adigide ruo mgbe ebighị ebi. 5 Nsọpuru ya di ukwu site na mmeri niile i nyere ya, ebube na ịma mma bụ onyinye i nyere ya. 6 N'ezie, i nyela ya ngozị na-adigide ruo mgbe ebighị ebi, i mere ka o nwee obi ụtọ nke na-esite n'ọnụ nke nonyere gi. 7 N'ihì na eze na-atụkwasi Onyenwe anyị obi, agaghị ewezuga ya n'ọnọdụ ya site n'ihunanya nke Onye kachasi ihe niile elu nke na-enweghị ogwu gwu. 8 I ga-anwuchi ndi iro gi niile; aka nri gi ga-ejidekwa ndi kporo gi asi. 9 Mgbe i putara ilu ogu, i ga-erepịa ha dika oku nke na-enwu ajo onwunwu. N'oke iwe ya, Onyenwe anyi ga-elo ha, oku ya ga-erepiakwa ha. 10 I ga-esite n'elu uwa laa agburu ha niile n'iyi, umu ha kwa site, n'etiti umu mmadu. 11 N'agbanyeghi na ha nwere ike ipia opipia ojoo megide gi, maobu tuputa atumatu ojoo, ha agaghị emezu ebumnuche ha. 12 N'ihì na i ga-eme ka ha gbaghachi azu mgbe i kwere uta gi tugide ha n'ihu. 13 O Onyenwe anyi, ka e bulie gi elu n'ihì ike gi; anyi ga-abu abụ ma tokwaa ike gi.

22 Abụ Ọma dịrị onyeisi abụ. N'usoro olu abụ nke "Nne ele nke ụtụtụ." Abụ Ọma Devid. Chineke m, Chineke m, gini mere i jiri hapu m? Gini mere i ji no ebe di anya izoputa m, n'ebe di anya site n'isu ude m niile? 2 O Chineke m, ana m akpoku gi n'ehihie, ma i dighi aza m, n'abalị kwa, ma o dighi izuike m nwere. 3 N'ezie, i no n'ocheeze gi dika Onye ahụ di Nso; i bu otuto ndi Izrel. 4 Nna anyi ha tukwasiri gi obi; ha tukwasiri gi obi, i zoputakwara ha. 5 Ha kpokuru gi si otu a buru ndi a zoputara; ihere emeghi ha n'ihì na ha tukwasiri gi obi. 6 Abụ m idide, abughi m mmadu; onye ndi ozo na-akwa emo, onye ndi mmadu na-eleda anya. 7 Ndi niile huru m na-achi m ochi; na-emiri m

onu ikwa emo, na-efufekwa isi ha na-asi. 8 "O na-atukwasị Onyenwe anyi obi; ka Onyenwe anyi bja gbaputa ya. Ya naputa ya ebe o bu na ihe ya masiri ya." 9 Ma Onyenwe anyi, o bu gi weputara m site n'afọ nne m. O bu gi mere ka m tukwasị gi obi, o buladi mgbe m ka na-anu ara. 10 Site n'oge amuru m ka e nyefere m n'aka gi. Site n'afọ nne m, ka gi onwe gi bu Chineke m. 11 Anla m ebe di anya, n'ihì na nsogbu di nso. O dikwaghi onye inyeaka no nso. 12 Otutu oke ehi gbara m gburugburu; oke ehi di ike nke Bashan gbara m gburugburu. 13 Odum ndi na-agbo uja mgbe ha na-adogbu anu ohia asaghepula onu ha megide m. 14 A wupula m dika mmiri, okpuku m niile apukwaala n'onodu ha. Obi m agbazela dika mmanu, obi ilo mmiri ewerela onodu n'ime m. 15 Ike obula adighikwa m n'ahu, dika a ga-asi na m bu uru nke anwu mikroo mmiri di ya n'ime. Ire m na-araparakwa m nonu, n'ihì na i togboro m nonu onwu. 16 Otutu nkita agbaala m gburugburu; otu ndi na-eme ihe ojoo agbaala m gburugburu, ha adupuola m aka m na ukwu m. 17 A puru iguta okpuku m niile onu; ndi mmadu na-ele m anya na-emikwa onu ochi. 18 Ha na-eke uwe m n'etiti ha, ha sitere n'ife nza kee uwe m. 19 Ma gi, Onyenwe anyi, anla m ebe di anya; gi Onye bu ike m, mee ngwangwa bja nyere m aka. 20 Naputa ndu m site na mma agha, site n'ike umu nkita, naputa ndu m nke di oke onuahja. 21 Gbaputa m site n'onu odum ndi a, zoputa m site na mpi atu ndi a. 22 Aga m ekwuputa aha gi nye umunna m; n'etiti oha mmadu aga m enye gi otuto. 23 Toonu Onyenwe anyi! Unu niile bu ndi na-atu egwu ya; unu bu ndi agburu Jekob, sopuru ya! Tuonu ya egwu, unu agburu Izrel! 24 N'ihì na o ledaghi ahuhu onye a na-akpagbu anya maobu kwaa ya emo; o lefughi ya anya kama mgbe o kpokuru ya, o nuru olu akwa ya. 25 Isiokwu otuto m n'etiti oha mmadu sitere na gi; aga m emezukwa nkwa niile m kwere gi n'ihu ndi ahụ na-atu egwu gi. 26 Ndi ogbenye ga-eri nri, rijuo afọ ha, ndi niile na-achọ Onyenwe anyi ga-eto ya ka mkpuruobi unu di ndu ruo mgbe ebighi ebi. 27 Nsofu elu uwa niile ga-echeta, ma laghachikwute Onyenwe anyi. Ezinaulo nke mba niile di iche iche ga-akpo isiala n'ihu ya. 28 N'ihì na ike ochichi bu nke Onyenwe anyi, o na-achikwa mba niile. 29 Ndi ogaranya niile nke elu uwa ga-eri oriri ma fee ya; ihe niile na-anwu anwu ga-akpo isiala n'ihu ya; ndi na-apughi idebe onwe ha ndu. 30 Agburu anyi ga-ejere ya ozi; a ga-akoro ogbo

ndị na-abia n'ihu ihe banyere onyenwe anyị. **31** Ha ga-ekwusa ezi omume ya nye ogbo niile na-abia n'ihu, bu ndi a na-amubeghi n'ihu na o meela ya.

23 Abu Oma Devid. Onyenwe anyi na-azu m dika aturu, o dighi ihe akoro m. **2** O na-eme ka m dinaa ala n'ebe ahijia ndu na-eto, o na-edughari m n'akuku mmiri di juu, **3** o na-atute mkpurubi m. O na-edu m n'uzo niile nke ezi omume n'ihu aha ya. **4** A sikwari na m na-aga ije, na ndagwurugwu nke ochichiri onwu, agaghi m atu egwu ihe ojoo obula; n'ihu na i nyeeere m, mkporo gi na mkpanaka gi nakasi m obi. **5** I na-akwado tebul n'ihu m, n'anya ndi iro m. I tere isi m mmanu iko m na-ebubiga oke. **6** N'ezie, idi mma na ebere ga-agbaso m ogologo ubochi niile nke ndu m, m ga-ebikwa n'ulo Onyenwe anyi mgbe niile ebighi ebi.

24 Abu Oma Devid. Uwa na ihe niile di n'ime ya bu nke Onyenwe anyi; uwa na ndi niile bi n'ime ya. **2** O toro ntala ya n'ime oke osimiri niile, o mekwara ka o guzosie ike. **3** Onye bu onye ahụ nwere ike irigo n'elu ugwu Onyenwe anyi? Onye nwere ike ibata guzo n'ime ulonso ya? **4** O bu onye aka ya emeghi ihe ojoo, obi ya dikwa ocha, onye na-adighi atukwasị obi na chi arusi, maobu nuo iyi aghugho. **5** Ha ga-anata ngozi site n'aka Onyenwe anyi, natakwa mkpeputa site n'aka Chineke Onye nzoputa ha. **6** Otu a ka o ga-adiri ogbo ndi ya, bu ndi na-achọ ihu gi, Chineke nke Jekob. (Sela) **7** Welitenu isi unu, unu onu uzo ama, meenu ka isi unu buru ihe e welitere, unu onu uzo ama ochie, ka eze ebube nwee ike ibata. **8** Onye bu eze ebube a? O bu Onyenwe anyi, onye bu dimkpa na dike. O bu Onyenwe anyi, onye bu dike n'agha. **9** Welitenu isi unu, unu onu uzo ama, buliekwanu ha elu, unu onu uzo ama ochie, ka Eze ebube nwee ike ibatakwa. **10** Onye bu eze ebube a? O bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, o bu ya bu Eze ebube! (Sela)

25 Abu Oma Devid. O bu na gi Onyenwe anyi ka m tukwasiri obi m. **2** O Chineke m, o bu gi ka m tukwasiri obi m. Ekwela ka ihere mee m, ekwekwa ka ndi iro m merie m. **3** Ihere agaghi eme onye obula olileanya ya di na gi, ma ihere ga-eme ha bu ndi niile igho aghugho juru ahu. **4** O Onyenwe anyi, zi m uzo gi niile, kuzikwaara m uzo gi niile. **5** Duo m n'eziokwu gi, kuzikwaara m ihe, n'ihu na i bu Chineke, onye Nzoputa m, ubochi niile, olileanya m di na gi. **6** Cheta,

Onyenwe anyi, oke obi ebere na ihunanya gi, n'ihu na ha na-adi siteri na mgbe ochie. **7** Echetala mmehie m mere n'okorobia m, ya na nnupu isi m niile. Kama site n'ihunanya gi cheta m, Onyenwe anyi, n'ihu na onye di mma ka i bu. **8** Onye di mma na onye ezi omume ka Onyenwe anyi bu; o bu ya mere o na-ezi ndi mmehie uzo ya. **9** O na-edu ndi di umeala n'obi n'uzo ziri ezi, na-ezikwa ha uzo nke ya. **10** Uzo niile nke Onyenwe anyi juputara n'ihunanya na ikwesi ntukwasị obi, nye ndi niile na-edebe iwu ogbugba ndu ya. **11** N'ihu aha gi, O Onyenwe anyi, gbaghara m ajo omume m n'agbanyeghi na ha di ukwu. **12** Olee mmadu ahu nke na-atu egwu Onyenwe anyi? O ga-ezi ya ihe n'uzo ahu a hoputaara ya. **13** O ga-ebi ogologo ubochi nke ndu ya n'ime iba uba, ndi agburu ha ga-eketa ala ahu. **14** Onyenwe anyi na-eme ka ndi ahu na-atu egwu ya mara ogbugba ndu ya na izu nzuzo ya. **15** Anya m abuo na-elegide Onyenwe anyi mgbe niile; n'ihu na o bu naani ya ga-eme ka ukwu m abuo site n'onya puta. **16** Chee m ihu ma gosi m ebere gi, n'ihu na abu m onye no na nsogbu, naani m nokwa. **17** Ihe mgbu nke obi m abaa uba, naputa m site n'obi mwute. **18** Lekwasị nsogbu m na ihe mgbu m anya. Biko, gbaghara m mmehie m niile. **19** Lee ka ndi iro m si mubaa, ha ji oke iwe kpo m asi. **20** Chebe ndu m ma gbaputa m; ekwela ka m buru onye ihere ga-eme, n'ihu na n'ime gi ka m gbabara izere ndu. **21** Kwere ka ezi omume na izuoke buru ihe ga-agba m gburugburu, n'ihu na olileanya m di n'ime gi. **22** O Chineke, Gbaputakwa Izrel, site na nsogbu ya niile.

26 Abu Oma Devid. Onyenwe anyi, biko kpeputa m, n'ihu na ebiela m ndu zuruoke; atukwasiri m Onyenwe anyi obi, na-eleghi anya n'azu. **2** Tulee m, O Onyenwe anyi, ma nwakwaa m, nyochaa obi m na echiche m. **3** N'ihu na ejirila m ihunanya gi mere ihe nlere anya nye onwe m. Ana m ejegharikwa n'ime eziokwu gi. **4** Mu na ndi na-agho aghugho adighi enwe mmeko obula. Otu a kwa, nnweko obula adighikwa n'etiti mu na ndi ihu abuo. **5** Akporo m otu ndi na-emebi iwu asi. Mu na ndi ajo omume agaghi anokokwa. **6** Ana m asacha aka m abuo n'onodu emeghi ihe ojoo, na-eje ozi n'ebe ichu aja gi ife gi ofufe, o Onyenwe anyi. **7** Ana m abukwa abu ekele, jiri iti mkpu na-ekwusa otuto gi, na oru ebube gi niile. **8** O Onyenwe anyi, ahuru m ulo obibi gi n'anya, ulo ahu ebe ebube gi na-adigide n'ime ya. **9** Ebibikotala mu na

ndị mmehie, ewezugakọtala ndụ m na nke ndị na-awụfu ọbara, 10 ndị aka ha jupụtara n'atụmatụ ojọ, aka nri ha jupụtakwara na ngarị. 11 Ma mụ onwe m na-ebi ndụ zuruoke; gbarụta m ma meere m ebere. 12 Ụkwụ m na-eguzo n'ala dị larịi; aga m eto Onyenwe anyị n'etiti ọha mmadụ.

27 Abụ Ọma Devid. Onyenwe anyị bụ ihè m na nzọpụta m, onye ka m ga-atụ egwu ya? Onyenwe anyị bụ ebe siri ike nke ndụ m, ọ bụkwa onye ka m ga-atụ egwu? 2 Mgbe ndị na-eme ihe ojọ busoro m agha ka ha ripịa anụ ahụ m, ọ bụ ndị iro m na ndị kporo m asị, bụ ndị ga-asọ ngongọ ma dakwaa. 3 Ọ bụrụ na usuu ndị agha agbaa m gburugburu, obi m agaghị atụ ụjọ ọbụla; ọ bụladị na agha adaa imegide m, n'oge ahụ, ka m ga-enwe ntụkwasị obi. 4 Naanị otu ihe ka m rịrọrọ n'aka Onyenwe anyị, nke ahụ bụkwa ihe m na-achọsi ike; ka m biri n'ụlọ Onyenwe anyị ụbọchị niile nke ndụ m, na ka m lekwasị ịma mma Onyenwe anyị, na ka m chọọ ya n'ime ụlonsọ ukwu ya. 5 N'ih na n'ụbọchị nsogbu, ọ ga-echebe m n'ime ebe obibi ya; ọ ga-ezo m n'ime ụlọ ikwu ya; ma bulie m elu, debe m n'elu oke nkume. 6 Mgbe ahụ, a ga-eweli isi m elu karịa ndị iro m gbara m gburugburu; aga m eji iti mkpu ọrụ, chụọ aja n'ụlọ ikwu ya; aga m abụ abụ, kụọ egwu nye Onyenwe anyị. 7 Gee ntị mgbe m na-akpọku gi Onyenwe anyị. Meere m ebere, zaa m. 8 Obi m na-ekwu banyere gi, "Chọọ ihu ya!" Ihu gi, Onyenwe anyị, ka m ga-achọ. 9 Ezonarịla m ihu gi, agbakwatala ohu gi azu n'we; n'ih na i buri onye inyeaka m. O Chineke, Onye nzọpụta m, ahapụkwala m. 10 Ọ bụrụrị na nne na nna m ahapụ m, Onyenwe anyị ga-anabata m. 11 Zi m ụzọ gi, O Onyenwe anyị; duo m n'ụzọ kwesiri n'ih ndị na-akpagbu m. 12 Ararala m nyefee n'aka ndị kporo m asị n'ih ọchịchọ ha, ọtụtụ ndị ama ụgha ebiliela imegide m, ha na-ekupụ ihe ike dika ume. 13 Olileanya m bụ nke a: Aga m ahụ idi mma Onyenwe anyị n'ala ndị di ndụ. 14 Chere Onyenwe anyị; dirị ike, nwekwaa ume, ma chere Onyenwe anyị.

28 Abụ Ọma Devid. Gi Onyenwe anyị ka m na-akpọku; gi bụ Oke nkume m, agbala m nkịtị. Ọ bụrụ na i jụ jza m, aga m eyi otu n'ime ndị ahụ na-arịda n'olulu. 2 N'ur aririọ m maka ebere dika m na-akpọku gi maka enyemaka, mgbe m chiliri aka m abụ elu n'Ebe gi Kachasị Nso. 3 Adọkpurula m tinyere ndị ajọ mmadụ, tinyekwara ndị na-eme ajọ ihe, ndị ji ire uto agwa ndị agbataobi ha okwu udo,

ma ha bu iro n'ime obi ha. 4 Kwughachi ha dika ọrụ ojọ ha na omume ha kwesiri; kwughachi ha maka ihe aka ha mere, ka ihe ga-adakwasị ha bụrụ ihe ha kwesiri iketa. 5 N'ih na ha adighi aghota ọrụ niile nke Onyenwe anyị, ha adighikwa aghota ihe aka ya abụ ọrụ, ọ ga-akwada ha n'ala, ọ gaghi ewulikwa ha elu ọzọ. 6 Toonu Onyenwe anyị, n'ih na o gere ntị n'aririọ m ririọ ya ka o meere m ebere. 7 Onyenwe anyị bụ ike m na ọta m; ana m atụkwasị ya obi m, si otu a bụrụ onye a na-enyere aka. Obi m na-awuli elu n'ih ọrụ, aga m ejikwa abụ m na-eto ya. 8 Onyenwe anyị bụ ike nke ndị ya, ebe mgbaba e wusiri ike nke nzọpụta diiri onye ya etere mmanụ. 9 Zọpụta ndị gi, gozikwaa ihe nketa gi; buuru ha onye ọzọ aturu, na-ekukwa ha ruo mgbe ebighi ebi.

29 Abụ Ọma Devid. Toonu Onyenwe anyị, unu ndi bi n'eluigwe, nyenu Onyenwe anyi nsopuru n'ih ebube na ike ya. 2 Nyenu Onyenwe anyi nsopuru kwesiri aha ya; kpoo isiala nye Onyenwe anyi n'ebube nke idi nso ya. 3 Olu Onyenwe anyi na-ada n'elu osimiri; olu Chineke di ebube na-ada ike ike, olu Onyenwe anyi na-ada dika egbe eluigwe n'elu oke osimiri. 4 Olu Onyenwe anyi di ike, olu Onyenwe anyi juputakwara n'ebube. 5 Olu Onyenwe anyi na-etawa osisi ukwu sida; Onyenwe anyi na-etiwasi osisi ukwu sida nke Lebanon. 6 O na-eme ka Lebanon wulie elu dika nwa ehi, o na-eme ka Siri on wulie elu dika nwa atu. 7 Olu Onyenwe anyi na-agba dika egbe eluigwe mgbe amuma na-egbu. 8 Olu Onyenwe anyi na-eme ka ozara maa jijiji; Onyenwe anyi na-eme ka ozara Kadesh maa jijiji. 9 Olu Onyenwe anyi na-eme ka osisi ook gbago na-agbuchapukwa akwukwo niile nke oke ohia. N'ime ulonso ukwu ya mmadu niile na-eti, "Ebube!" 10 Onyenwe anyi no n'ocheeze ya n'elu uju mmiri; Onyenwe anyi na-achidi dika eze ruo mgbe ebighi ebi. 11 Onyenwe anyi na-enye ndi ya ike, o gajikwa udo gozie ndi ya.

30 Abụ Ọma. Abụ nke ido obieze Devid nso. Aga m eto gi, O Onyenwe anyi, n'ih na i sitere n'ebe di omimi doputa m. I kweghi ka ndi iro m chia m ochi. 2 O Onyenwe anyi Chineke m, akpokuru m gi, ka i nyere m aka, i gwokwara m. 3 O Onyenwe anyi, i si n'ala ili kpoputa m, i mere ka m dirid ndu. (Sheol h7585) 4 Bikuonu Onyenwe anyi abu, unu ndi nso ya, toonu aha nso ya. 5 Iwe ya adighi adigide tee anya, ma ime amara ya na-adi ruo ebighi ebi! Ikwa akwa

nwere ike ɔ́rị́ ogologo abalí niile, ma ití mkpu ọ́nụ́ ga-adí n'ụ́tụ́tụ́. 6 Mgbe m nọ́ n'udo, asírí m, "The ọ́bụ́la apụ́ghị́ ìnapụ́ m udo m." 7 O Onyenwe anyi, mgbe i gosiri m ihuoma, i mere ka m kwurụ́ ɔ́m dika ugwu; ma mgbe i zoro ihu gi site n'ebe m nọ́, adara m mba. 8 O bu gi, Onyenwe anyi, ka m kpokuru; o bukwá onyenwe anyi ka m rioro aririo amara si, 9 "Uru giní dī ma m laa n'iyi? Uru giní dī ma m rida n'ili? Uzuzu aja o ga-enye gi otuto? O ga-ekwusa banyere ikwesi ntukwasí obi gi?" 10 O Onyenwe anyi, gee m ntí ma meere m ebere; O Onyenwe anyi, buuru m onye inyeaka. 11 I meela ka ití mkpu akwa m ghoo ite egwu; i napuru m akwa mkpe m, ma yinye m onu dika akwa mmemme. 12 I mere nke a ka obi m buo maka otuto gi, ghara ino nwayoo. O Onyenwe anyi Chineke m, aga m eto gi ruo mgbe ebighi ebi.

31 Abụ Ọma nke ɔ́rị́ onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. Onyenwe anyi, n'ime gi, ka m gbabara izere ndu; ekwela ka ihere mee m; site n'ezí omume gi gbaputa m. 2 Tooo ntí gi n'ala nuru olu m, bia ngwangwa gbaputa m; ghooro m oke nkume nke ebe mgbaba, ebe mgbaba e wusiri ike maka nzoputa m. 3 Ebe i bu oke nkume m na ebe mgbaba m e wusiri ike, n'ihí aha gi, duo m ma na-edukwa m. 4 Naputa m site n'onya nke e zobere n'ihí m, n'ihí na o bu naaní gi bu ebe mgbaba m siri ike. 5 N'aka gi ka m na-enyefe mmuo m; gbaputa m, o Onyenwe anyi, Chineke, onye eziokwu. 6 Akporo m ha asi bu ndi niile na-efe chi mba ozo ndi na-abaghi uru; ana m atukwasí Onyenwe anyi obi m. 7 Aga m enwe obi uto ma nurikwaa onu n'ime ihunanya gi, n'ihí na i huru nsogbu m marakwa ihe mgbu nke mmuo m. 8 I wereghí m nyefee n'aka ndi iro m, kama i nyela m ohere ijegharí ebe obula m choroo. 9 O Onyenwe anyi, meere m amara n'onodu ihe mgbu m. Anya m abuo na-acha uhie uhie n'ihí ikwa akwa; ike adighikwa m. 10 Iru uju erielá m ahụ; ikwa akwa m ewepula ihe n'afó m; ihe mgbu m mere ka ike gwusja m ruo na ume adighikwa n'okpukpu m. 11 N'ihí ndi iro m niile; ndi agbataobi m na-eleli m anya. Ndi enyi m na-atu ujo ibiakwute m, ndi huru m nokporozo na-esite uzo ozo gafee. 12 Aghoola m onye e chefuru echefu, di ka a ga-asi na m nwuru anwu. A puru iji ite kwara akwua tunyere m. 13 Anula m nkwulu ha megide m; oke egwu di n'akuku niile; ha na-agba izu megide m, na-agba izu nzuzo iji napu m ndu m. 14 Ma ana m atukwasí gi obi Onyenwe anyi. Ekwuola m ya

si, "Naaní gi bu Chineke m." 15 Oge m niile di gi n'aka. Naputa m n'aka ndi iro m na n'aka ndi ahụ na-adighi ezu ike ichu m oso. 16 Mee ka amara gi mukwasí ohu gi dika anyanwu; zoputa m n'ihí ihunanya gi na-enweghi ogwugwu. 17 O Onyenwe anyi, ekwela ka ihere mee m, n'ihí na akpokuola m gi; kama mee ka ihere mee ndi na-eme ihe ojobo, ka ha togboro n'ala mmuo debe onu ha duu. (Sheol h7585) 18 Ka onu ahụ ha ji ekwu okwu ugha mechie kpmkpm; n'ihí na o bu site na mpako na nleli ka ha ji na-ekwu okwu megide ndi ezi omume. 19 Lee ka idi mma gi si baa uba, nke i na-edebere ndi niile na-atu egwu gi, nke i na-enye ndi na-agbaba n'ime gi, n'ihu oha mmadu. 20 I na-ezobe ha n'ebe nzuzo gi puo n'izu nzuzo nke umu mmadu; i na-echebe ha n'ime ebe obibi gi; ka ha puo n'ebubo nke ire di iche iche. 21 Otuto dirí Onyenwe anyi n'ihí na o gosila m ihunanya ya di ukwu mgbe m nọ́ n'obodo ndi iro gbara gburugburu. 22 Akujara m, kwuo okwu n'ujo si, "Ewezugala m site n'ihu ya!" Ma i nuru aririo m maka ebere mgbe m kpokuru gi ka i nyere m aka. 23 Hunu Onyenwe anyi n'anya, unu ndi ya niile kwesiri ntukwasí obi, n'ihí na Onyenwe anyi na-anaputa ndi niile kwesiri ntukwasí obi nye ya, ma o na-akwughachi ndi mpako oke zuru ezu. 24 Ya mere, dirinu ike, ka obi siekwa unu ike, unu niile ndi olileanya ha di n'ime Onyenwe anyi.

32 Abụ Ọma Devid. Abụ Maskil. Onye a goziri agozi ka mmadu ahụ bu, onye a gbaghaara ajo omume ya niile, onye e kpuchikwaara mmehie ya niile. 2 Ngozi na-adiri nwoke ahụ, onye Onyenwe anyi na-adighi agunyere mmehie ya, onye ahụ nke aghugho obula na-adighikwa n'ime mmuo ya. 3 Mgbe m gbachiri nkiti, okpukpu m rere ure site n'isu ude m ogologo ubochi niile. 4 Ehihie niile na abali niile, i tara m ahuhu, ume di m n'obi gwuchara, dika mgbe okpomoku nke okochi. (Sela) 5 Mgbe ahụ, ekwuputara m mmehie m niile n'ihu gi, kwusikwa izo ha ezo. Agwara m onwe m okwu si, "Aga m ekwuputa mmehie m niile n'ihu Onyenwe anyi." I gbaghakwaara m ikpe omuma nke mmehie m niile. (Sela) 6 Ya mere, ka ndi niile bu ndi ezi omume kpokuo gi n'ekpere mgbe e nwere ike ichota gi; n'uzo di otu a, o buru na uju mmiri abia, o gaghi erute ha. 7 Gi onwe gi buuru m ebe nzuzo; I ga-echebekwa m ka nsogbu obula hapu irute m nso. O bukwá abụ nzoputa ka i ji gbaa m gburugburu. (Sela) 8 Aga m eme ka i nwee uche,

zikwa gi ụzọ i kwesiri igbaso; Aga m adu gi odu, anya m ga-adikwasikwa n'ahu gi. **9** Adikwala ka inyinyina maobu inyinyina ibu nke na-enweghi akonuche, nke a na-aghaghị jii mkpumkpu igwe na eriri kechie onu ya, ijide ya, ma emeghi otu a, o gaghị abiakwute gi. **10** Otutu ihe mgbu na-abiakwasị ndi na-eme ihe ojoo, ma ihunanya Onyenwe anyi nke na-enweghi ogwugwu, na-agba onye ahụ tukwasiri ya obi gburugburu. **11** Nuriaru onu n'ime Onyenwe anyi, nweekwanu obi utu, unu ndi ezi omume; buo abu, unu ndi obi ha ziri ezi.

33 Tienu mkpu onu nye Onyenwe anyi, unu ndi ezi omume; n'ihu na o bu ihe ziri ezi ka ndi obi ha ziri ezi too ya. **2** Werenu ubo akwara too Onyenwe anyi; werenu une nke nwere akwara iri kpoo ubo akwara ma tiekwa mkpu onu. **4** N'ihu na okwu Onyenwe anyi niile ziri ezi burukwa eziokwu; o kwesiri ntukwasị obi n'oru ya niile. **5** Onyenwe anyi na-ahu ezi omume na ikpe ziri ezi n'anya; uwa niile juputara n'ihunanya ya nke na-enweghi ogwugwu. **6** O bu site n'okwu onu Onyenwe anyi ka e ji kee eluigwe niile, jirikwa nkuume nke onu ya mee anwu, na onwa na kpakpando niile. **7** O bu ya kekwaro osimiri niile chikota ha n'otu ebe, kpaa oke ebe ha ga-anọ dika ulokwu di ukwu. **8** Ka uwa niile tui Onyenwe anyi egwu; ka mmadu niile bi n'awa soro ya. **9** N'ihu na o kwuru okwu, okwu ahụ mezukwara; o nyere iwu, iwu ahụ guzokwara chim. **10** Onyenwe anyi na-emebi atumatu mba niile; o na-emebi ebumnobi umu mmadu. **11** Atumatu Onyenwe anyi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ebumnobi ya ruo ogbo niile. **12** Mba a goziri agozi ka mba ahụ bu, bu ndi Chineke bu Onyenwe anyi ha; bu ndi o hoputara ka ha buru ihe nketa ya. **13** Onyenwe anyi si n'eluigwe na-ele ndi mmadu bi n'awa anya. O na-ahuzu umu mmadu niile anya. **14** O sitere n'ebe obibi ya na-ele onye obula bi n'elu uwa anya. **15** Ebe o bu ya kpuru obi mmadu niile n'otu na otu; o na-ahuzu, na-amazukwa ihe niile ha na-eme. **16** Onuogugu ndi agha eze apughi izoputa ya; o nweghi onye agha obula na-azoputa onwe ya, site n'idi ukwu nke ike ya. **17** Inyinyina agha ezukwaghị iwetara ndi na-agba ha mmeri n'agha. O bu ezie na inyinyina di ike, ma ha apughi izoputa ndi nwe ha. **18** Ma Onyenwe anyi ji anya ya na-eche ndi niile na-atu ya egwu nche, ya bu ndi niile na-atukwasị obi ha n'ihunanya ya, nke na-adighi agwu agwu. **19** O

ga-anaputa ha site n'aka onwu. O ga-echebekwa ha o buladi n'oge unwu. **20** Anyi ji olileanya eche Onyenwe anyi; o bu ya bu inyeaka anyi na ota anyi. **21** Obi anyi na-anuri onu n'ime ya; n'ihu na anyi tukwasiri aha nsọ ya obi. **22** O Onyenwe anyi, ka ihunanya gi na-adigidere anyi, dika olileanya anyi di na gi.

34 Abu Oma Devid. Mgbe o gbanwere omume ya mee ka onye na-ayi ara n'ihu Abimelek, onye nke chupuru ya, ya a puo. Aga m eto Onyenwe anyi mgbe niile. Mgbe niile ka otuto ya ga-adi n'onu m. **2** Mkpuruobi m ga-anya isi na Onyenwe anyi; ka ndi niile a na-akpagbu gee nti nuriaru onu. **3** Soro m too Onyenwe anyi; ka anyi bulie aha ya elu. **4** N'ihu na etikuru m Onyenwe anyi mkpu akwa, o zakwara m, naputa m site n'aka itu ujo m niile. **5** Ihu ndi na-elekwasị ya anya na-enwu dika ihe; ihere adighi eme ha. **6** Onye ogbenye a kpokuru Onyenwe anyi, o zakwara ya; o zoputara ya site na nsogbu ya niile. **7** Mmuo ozi Onyenwe anyi na-agba ndi niile na-atu egwu ya gburugburu na-anaputakwa ha. **8** Jiri aka gi tulee ma hukwa na Onyenwe anyi di mma; onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, onye nke na-agbaba n'ime ya. **9** Tui egwu Onyenwe anyi, unu ndi nsọ ya, n'ihu na o dighi ihe na-ako ndi niile na-atu egwu ya. **10** Aguu nwere ike igu umu odum, ike pukwara igwu ha, ma ihe obula bu ihe oma agaghị ako ndi niile na-achọ Onyenwe anyi. **11** Umu m, bianu gee m nti; aga m ezi unu ihe itu egwu Onyenwe anyi bu. **12** Onye obula n'ime unu huru ndu n'anya, ma nwee ochicho ihu otutu ubochi ndi di mma, **13** chezie ire gi ka o ghara ikwu ihe ojoo, chezikwaa egbugbere onu gi ka o gharakwa igba ugha. **14** Site n'ihe ojoo wezuga onwe gi ma mee ezi ihe, choo udo ma gbasookwa ya. **15** Anya Onyenwe anyi di n'ahu ndi ezi omume, nti ya gheekwa oghe nye mkpu akwa ha; **16** ma ihu Onyenwe anyi na-emegide ndi na-eme ihe ojoo, ime ka a hapu ichetakwa ihe banyere ha n'awa. **17** Onyenwe anyi na-anu olu ndi ezi omume, mgbe ha na-akpoku ya ka o nyere ha aka; o na-azoputakwa ha site na nsogbu ha niile. **18** Onyenwe anyi na-anọ ndi niile obi ha tiwara etiwa nso, o na-anaputa ndi niile olileanya ha gwuru. **19** Nsogbu na-adakwasị ndi ezi omume na-adi ukwu, ma Onyenwe anyi na-anaputa ha site na nsogbu ndi ahụ niile. **20** O na-anaputakwa ha kpamkpam. O gaghị ekwe ka o buladi otu okpukpu di ha n'ahu gbajie. **21** Ihe ojoo ga-eme ka onye ajo omume nwuo; ndi na-

akpọ onye ezi omume asị ka a ga-ama ikpe ọnwụ. 22 Onyenwe anyị na-agbaputa ndị ohu ya; ọ dighị onye ọbụla nke na-agbaba n'ime ya a ga-ama ikpe ọnwụ.

35 Abụ Ọma Devid. O Onyenwe anyị, luso ha oḡu bụ ndị na-aluso m oḡu; buso ha agha bụ ndị na-buso m agha. 2 Yikwasị uwe agha gị, werakwa ọta gị; bilie bịa nyere m aka. 3 Sepụta ùbe gị na anyụike agha gị; bịa zute ndị na-achụ m oḡo. Gwa mkpuruobi m, “Abụ m nzọpụta gị.” 4 Mee ka ihere mee ndị niile na-agbalịsị ike igbu m. Ka ndị na-agba izuzu igbu m burukwa ndị a chughachiri azụ, na ndị ihere mere. 5 Ka ha dika igbugbo ọka mgbe oke ifufe na-efe, ka mmụọ ozi Onyenwe anyị buru onye na-achufu ha. 6 Mee ka ụzọ ha gbaa ọchịchiri, burukwa ebe na-amị amị; ka mmụọ ozi Onyenwe anyị buru onye na-achụ ha oḡo. 7 Ọ bụ ezie na ọ dighị ihe oḡo ọbụla m mere ha, ma ha siere m ọnya, gwukwaara m olulu n'uzo m. 8 Ka mbibi bjakwasị ha na mberede, ka ụgbu ha zobeere m kee ha; ka ha lakwaa n'iyi site n'idaba n'olulu ahụ ha gwuru. 9 Mgbe ahụ, mkpuruobi m ga-añuri ọñụ na Onyenwe anyị, ọ ga-enwekwa obi uto n'ime nzọpụta ya. 10 Ihe niile dị n'ime m ga-eti mkpu sị, “O Onyenwe anyị, ọ bụ onye dika gị? I na-agbaputa ndị na-adighi ike site n'aka ndị dị ike karịa ha, ma na-anaputa ndị ogbenye ndị chorọ enyemaka site n'aka ndị na-apunara ha ihe ha nwere n'ike.” 11 Ndị akaebe, ndị kwara obi n'azụ na-apukwute m; ha na-ebo m ebubo ihe ndị m na-anubeghi ihe banyere ha na mbụ. 12 Ana m emere ha ihe ọma, ma ha na-akwughachi m ihe oḡo. Nke a na-ewute mmụọ m ruo n'ọnwụ. 13 Mgbe ha na-arịa ọrịa, eyiri m akwa mkpe, site na ibu ọñụ weda onwe m n'ala. Mgbe ekpere m loghachikwutere m na-enweghi ọsisa, 14 ejegharị m n'ọñodu iru ụjụ, dika a ga-asị na ọ bụ nwanne m, maobu enyi m, jegharịakwa n'obi oḡo dika a ga-asị na ọ bụ nne m na-arịa ọrịa ahụ. 15 Ma mgbe m dahiere, ha zukotara na-añuri ọñụ; mgbe m na-adighi ele anya, ha biliri imegide m. Ha na-ekwulu m na-esepughị aka. 16 Dika ndị ajọ omume, ha na-akwa m emo n'iwē, na-atakware m ikikere eze ha. 17 O Onyenwe anyị, ọ bụ ruo ole mgbe ka i ga-anọ na-ele ihe na-eme? Gbaputa ndu m site na mbibi ha niile, site n'aka umu odum ndi a, gbaputa ndu m di oke onuahia. 18 Aga m enye gi ekele n'ihu oha mmadu di ukwu, n'etiti oha kachasi ibe ya di ukwu, ka m ga-anọ too gi. 19 Ekwekwala ka ndi ahụ bu ndi iro m, mgbe o nweghi

ihe m mere ha, chia m ochi; ekwekwala ka ndi ahụ kporo m asi n'ih iro, mgbe o nweghi ihe m mere ha nwee izuike. 20 N'ih iro na ọ bughị okwu udo ka ha na-ekwu, kama ha na-echeputa ebubo ụgha di iche iche megide ndi ahụ na-anoro onwe ha juu n'ime ala ahụ. 21 N'iju anya, ha na-ele m anya na-eti mkpu na-asi, “Ewoo! Ewoo! Anya anyi abuo ka anyi ji hu ya.” 22 O Onyenwe anyi, i hula nke a, agbakwala nkiti; anokwala m n'ebe di anya, O Onyenwe anyi. 23 Teta, bilie buuru m onye mkpeputa m. Kpechitere m onu m, Chineke m na onyenwe m. 24 O Onyenwe anyi Chineke m, kpeputa m n'ih ezi omume gi; ekwekwala ka ha chia m ochi. 25 Ekwekwala ka ha si, “Ahaa, o di ka anyi turu anya ya!” Maobu si, “Anyi eloola ya!” 26 Mee ka ihere na oghaaghara buru nke ndi na-ach i m ochi n'ime mkpagbu m; were ihere na nweda n'ala yinye ha dika uwe, bu ndi niile na-ebuli onwe ha elu imegide m. 27 Ka ndi niile mkpeputa m di mma were obi uto tie mkpu onu; ka ha na-asi mgbe niile, “Ka e bulie Onyenwe anyi elu, onye odimma nke ohu ya na-amasị.” 28 Ire m ga-ekwu banyere ezi omume gi na otuto gi niile ogologo ubochi niile.

36 Abụ Ọma diri onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid, bụ ohu Onyenwe anyi. E nwere m ozi di n'ime obi nke sitere n'aka Chineke banyere ndu mmehie nke ndi na-eme ajo ihe: O dighi itu egwu Chineke di n'anya ha. 2 N'ih iro ha na-agwarita onwe ha okwu ire uto n'anya ha onwe ha, na o nweghi uzo a ga-esi nwe ike ichoputa mmehie ha maobu kporo ya asi. 3 Okwu onu ha niile bu ihe oḡo na aghugho; ha adighi eji uche eme ihe maobu mee ihe di mma. 4 O buladi mgbe ha no n'elu ihe ndina ha, ha na-eche echiche ajo ihe; ha enyefeela onwe ha n'aka ndu ajo omume, ha adighi ajukwa ihe na-ezighi ezi. 5 O Onyenwe anyi, ihunanya gi na-eru mbara eluigwe, ikwesi ntukwasị obi gi na-erukwa igwe ojii nke eluigwe. 6 Ezi omume gi dika ugwu di ukwu, ikpe ikpe ziri ezi gi dika omimi nke oke osimiri. O Onyenwe anyi, i na-echebe umu mmadu na anumanu. 7 Lee ka ihunanya gi nke na-adighi agwu agwu si di oke onuahia, O Chineke! Umu mmadu na-agbaba n'okpuru ndo nke nku gi abuo. 8 Ha na-eri oriri site n'iba uba nke ulokwu gi; I na-enyekwa ha mmiri site n'iyi nke obi uto gi. 9 N'ih iro na mmiri na-enye ndu di na gi; ọ bukwa n'he gi ka anyi na-ahu ihē. 10 Mee ka ihunanya gi na-adigidere ndi maara gi, ka ezi omume gi na-adigidekwara ndi

ziri ezi n'obi. **11** Ekwela ka ndị mpako a zoọ m ụkwụ n'isi, ekwekwa ka aka ndị ajọ omume nupu m n'ebe m guzo. **12** Lee ka ndị na-eme ajọ ihe si daa n'ala, a kwatuola ha n'ala, ha apughikwa ibilite ozo.

37 Abụ Oma Devid. Echegbula onwe gi n'ihhi ndi na-eme ihe ojoo, maobu kwosa ndi na-eme ihe ojoo ekworo; **2** n'ihhi na mgbe na-adighi anya, ha ga-akponwu dika ahijia, dika ahijia ndu, ha ganwukwa. **3** Tukwasị Onyenwe anyi obi meekwa ihe ziri ezi; biri n'ala na nchebe, rijuokwa afọ. **4** Ka ihe Onyenwe anyi toọ gi uto. O ga-enyekwa gi ihe niile bu ochicho nke obi gi. **5** Nyefee onwe gi n'aka Onyenwe anyi; tukwasị ya obi, o ga-emere gi nke a: **6** O ga-eme ka ezi omume gi putā ihē dika ihe nke chi obubo, meekwa ka izi ezi nke ikpe gi dika ihe nke anyanwu n'ehihie. **7** Dere duu n'ihu Onyenwe anyi, were ndidi chere ya; echegbula onwe gi mgbe ndi ozo na-enwe oganihu, mgbe ha na-emezu atumatu ojoo ha niile. **8** Kwusi iwe iwe, kwusikwa oke iwe; echegbula onwe gi, o na-eduba naani n'ihe ojoo. **9** N'ihhi na a ga-ala ndi ajọ omume n'iyi, ma ndi niile olileanya ha di na Onyenwe anyi ga-eketa ala ahụ dika ihe nketa ha. **10** O foduru nwa oge nta, ndi ajọ omume ga-agabiga; o bu ezie na i ga-achọ ha, ma i gaghị achota ha. **11** Ma ndi niile di nwayoo n'obi ga-eketa ala a dika ihe nketa ha, ha ga-enwekwa udo di ukwu. **12** Ndi ajọ omume na-agba izu ojoo megide ndi ezi omume, na-ata ikekere eze megide ha; **13** ma onyenwe anyi na-achi ndi ajọ omume ochi, n'ihhi na o maara na ubochi ha na-abia. **14** Ndi ajọ omume amiputala mma agha ha, kwee uta ha ime ka ndi no na mkpa na ndi ogbenye daa, igbu ndi uzọ ha ziri ezi. **15** Ma ha ga-ewere mma agha ha gbuo onwe ha, kurisiekwa uta ha. **16** Ihe ntakiri nke onye ezi omume nwere di mma karja akunuba otutu ndi ajọ omume; **17** n'ihhi na a ga-etiji ike niile nke ndi ajọ omume, ma Onyenwe anyi ga-akwagide ndi ezi omume. **18** Ndi na-enweghi ita uta na-ebi ndu ha n'okpuru nlekota Onyenwe anyi, ihe nketa ha ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **19** N'oge ihe ndakwasị, ha agaghị akponwu; ha ga-erijukwa afọ n'ubochi unwu. **20** Ma ndi ajọ omume ga-ala n'iyi. N'agbanyeghi na ndi iro Onyenwe anyi dika ima mma nke ubi ahijia ndu, ha ga-agabigakwa ngwangwa n'anya dika anwuru oku. **21** Ndi na-eme ihe ojoo na-ebiri mmadu ihe ma ha adighi akwughachi ya, ma onye ezi omume na-eme amara na-enye ndi ozo ihe o nwere. **22** Ndi Onyenwe

anyi goziri agozi ga-eketa aku nke uwa, ma ndi o buru onu ka a ga-egbuchapu. **23** O buru na Onyenwe anyi nwere mmasi na ndu mmadu, o ga-eme ka nzo ukwu ya guzosie ike; **24** o buru na o kpobie ukwu, o gaghị ada, n'ihhi na Onyenwe anyi na-eji aka ya ejigide ya. **25** Abụ m nwantakiri na mbu, ugbu a, abụ m agadi, ma ahubeghi m ebe e chefuru ndi ezi omume, maobu ebe umu ha na-ario nri. **26** Mgbe niile, ha na-eme amara jiri obi ha na-agbazinye ndi mmadu ihe, umu ha ga-abu ngozi. **27** Site n'ihe ojoo puo, mee ezi ihe, mgbe ahụ, i ga-ebi n'ala a ruo mgbe ebighi ebi. **28** Onyenwe anyi na-ahụ onye ezi omume na ikpe ziri ezi n'anya. O gaghị ahapukwa ndi ya kwesiri ntukwasị obi. A ga-echebe ha ruo mgbe ebighi ebi, ma umu ndi ajọ omume ka a ga-egbuchapu; **29** ndi ezi omume ga-eketa ala ahụ dika ihe nketa ha, ha ga-ebikwa n'ime ya ruo mgbe ebighi ebi. **30** Okwu amamihe na-esi n'onu onye ezi omume puta, ire ya na-ekwukwa ihe ziri ezi. **31** Iwu Chineke ya di ya n'obi; nzo ukwu ha adighi agbuchapu. **32** Ndi ajọ omume na-echere ndi ezi omume na nzuzo, na-achọ inapu ha ndu ha; **33** ma Onyenwe anyi agaghị ahapu ha n'aka ha, o gaghị ekwe ka a maa ha ikpe mgbe a na-ekpe ha ikpe. **34** Chere Onyenwe anyi, debekwa uzọ ya. O ga-ebuli gi elu ka i nweta ala ahụ dika ihe nketa; mgbe a na-egbuchapu ndi ajọ omume, i ga-eji anya gi hu ya. **35** Ahula m onye ajọ omume na nwoke na-eme ihe ike, ka o na-eto, na-awasa, dika osisi di ndu n'ezie ala, **36** ma o dighi anya, o nwuru, n'agbanyeghi na m choghariri ya, o dighi ebe obula a huru ya. **37** Ma tugharia uche banyere ndi ezi omume, ribaa ndi uzọ ha ziri ezi ama; oganihu diiri onye udo. **38** Ma a ga-ala ndi mmehie niile n'iyi; o dighi olileanya diiri ndi ajọ omume. **39** Nzoputa nke ndi ezi omume si n'aka Onyenwe anyi bia; o bu ebe ha e wusiri ike n'oge nsogbu. **40** Onyenwe anyi na-enyere ha aka, na-anaputakwa ha ma na-azoputakwa ha site n'aka ndi ajọ omume, n'ihhi na ha mere ya ebe mgbaba ha.

38 Abụ Oma Devid. Ariri. Biko, Onyenwe anyi, abarala m mba n'ive, maobu taa m ahuhu mgbe iwe gi di oku. **2** N'ihhi na aku gi niile amapuola m ahụ, aka gi adakwasikwala m, dika o bu okpo. **3** N'ihhi oke iwe gi, o dighi izuoke di n'ime anu ahụ; enweghikwa m udo n'ime okpukpu m niile n'ihhi mmehie m. **4** Mmetuta ikpe omuma m na-adakwasị m dika ibu arọ nke di arọ karja m. **5** Onya m na-ere ure na-aso

oyi n'ihì mmehie enweghì uche m. 6 Abụ m onye a nyidara ma kwatukwaa n'ala ogologo ụbọchị niile, ana m agagharị n'iru ụjụ. 7 Azụ na-egbu m mgbu nke ukwu ahụ adighikwa m. 8 Ume ọbụla adighikwa n'ime. Adj m ka onye e gwepjara egwepja. Ana m asụ ude n'ihì oke ihe mgbu nke obi. 9 O Onyenwe m, i maara agụụ niile nke na-agụ obi m; jşu ude m ezokwaghì ezo n'ebe i nọ. 10 Obi na-alọ m mmiri, ike na-agwükwa m, ihè esitekwala n'anya m pụọ. 11 Ndi m hụrụ n'anya na ndi enyi m na-asọ m oyi n'ihì ọnya m, ndi agbataobi m na-anọ m ebe di anya. 12 Ndi na-achọ igbu m na-esiri m ọnya, ndi ahụ chọrọ imerụ m ahụ na-ekwu maka ihe dakwasiri m; ogologo ụbọchị niile ha na-agba izuzu aghughọ. 13 Adj m ka onye nti chiri, onye na-apughị inu ihe ọbụla, dika onye ogbu, onye na-apughị imeghe ọnu ya. 14 Adjla m dika onye na-anaghị anu ihe, onye ọnu ya apughị jsa okwu. 15 O Onyenwe anyi, ana m eche gi; o Onyenwe m Chineke m, i ga-aza. 16 N'ihì na asiri m, "Ekwela ka ha nuriya ọnu n'isi m; maobu bulie onwe ha elu n'ebe m nọ mgbe ukwu m na-agbuchapu." 17 N'ihì na lee, ana m achọ jda ada. Anokwa m n'onodu oke mgbu. 18 Ana m ekwuputa mmehie m; mmehie m na-ewute m. 19 Ndi iro m, ndi na-eme ihe ike di otutu, ndi na-akpo m asi, na-enweghì ihe m mere, bara uba. 20 Ndi na-eji ihe ojoo akwughachi m ezi ihe, na-ebo ebubo megide m n'agbanyeghi na m na-achọ ime naani ezi ihe. 21 O Onyenwe anyi, ahapukwala m; O Chineke m, anokwala m ebe di anya. 22 Bja osijiso inyere m aka Onyenwe m na Onye nzoputa m.

39 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ maka Jedutun. Abụ Oma Devid. Asiri m, "Aga m elezi anya n'uzo m niile ma debe ire m ka m ghara ikwuhie; aga m eji ihe kechie ọnu m mgbe m nọ n'etiti ndi ajo omume." 2 Ma mgbe m mechiri ọnu m ma noro duu, ju ikwu o buladi ihe ọbula di mma, oke ihe mgbu m mubara. 3 Obi m kporo oku n'ime m, ma mgbe m na-atughari ihe ndi a n'uche, oku ahụ nọ na-ere; mgbe ahụ ekwuru m okwu si: 4 "O Onyenwe anyi, gosi m ogwugwu nke ndu m na onugogu ụbọchị m niile; mee ka m mara na ndu m na-agafe ngwangwa. 5 I meela ka ụbọchị m niile buru naani ihe di nta; ogologo afo m niile adighi ka ihe ọbula n'ihu gi. Ndu onye ọbula bu naani otu nkuume ọbuladi ndi dika ha guzosirike. (Sela) 6 "N'ezie onye ọbula na-ejeghari dika onyinyo n'efu ka ha na-ekwoghari n'otu ebe na nke ozo, na-akpakoba

aku, na-amaghi onye o ga-abu nke ya n'ikpeazu. 7 "Ma ugbu a, Onyenwe m, ginị ka m na-ele anya ya? Olileanya m di n'ime gi. 8 Zoputa m site na mmehie m niile; ekwela ka m buru ihe ochi nye ndi nzuzu. 9 Agbachiri m nkiti, ajuru m ikwu okwu, n'ihì na o bu gi mere ihe a. 10 Kwusi iti m ihe; ihe otiti nke aka gi ezuola m ahụ. 11 I na-abara ndi mmadu mba ma na-ata ha ahuhu n'ihì mmehie ha; i na-eripia akunuba ha dika nla, mmadu ọbula bu naani otu nkuume. (Sela) 12 "O Onyenwe anyi, nuru ekpere m, gekwaa nti n'akwa m maka enyemaka; emechila nti gi nye ibe akwa m. N'ihì ana m ebinyere gi dika onye ọbia, dika onye ije, dika nna nna m ha mere. 13 Lepu anya na-ebe m nọ, ka m nwee ike kporie ndu ozo, tupu m hapu ebe a laa, a gaghi ahukwa m ozo."

40 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ Oma Devid. Eji m ndidi chere Onyenwe anyi, o tugharikwutere m, o nukwara akwa m. 2 O sitere n'olulu na-ami ami, nke apiti na uru juru, seputa m; o guzobere ukwu m abuo n'elu oke nkume, nyekwa m ebe siri ike ka m guzo. 3 O tinyere abụ ọhuru n'onu m, abụ otuto nye Chineke anyi. Otutu ga-ahụ ya ma tuo egwu, ha gatukwasị obi ha n'ime Onyenwe anyi. 4 Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, onye na-eme Onyenwe anyi ebe ntukwasị obi ya; onye na-adighi ele ndi mpako anya maobu ndi na-atughari gbasoo arusi. 5 O Onyenwe anyi Chineke m, oru ebube i ruru di otutu, o dighi onye puru igukota ihe niile i kwadooro maka inye anyi; a sikwari na aga m ekwu ma kosaa ihe banyere ha, ha kariri ihe ọnu puru ikwu. 6 Aja na onyinye abughi ihe i choro ma i megheela nti abuo; aja nsure oku na aja a churu maka mmehie abughi ihe i choro. 7 Mgbe ahụ, ekwuru m si, "Lee m, abiala m, e dere banyere m n'ime akwukwo mpiakota. 8 O Chineke m, o bu ochicho m ime ihe i na-achọ, iwu gi di n'ime obi m." 9 Ana m anọ n'etiti ogbakọ ukwu na-ekwusa ihe ziri ezi; dika i maara, o Onyenwe anyi, anaghị m emechi ọnu m. 10 Ekpuchighi m ezi omume gi n'ime obi m, ana m ekwuputa maka ikwesi ntukwasị obi gi na nzoputa gi. Adighi m ekpuchi ihunanya na eziokwu gi, n'ebe ogbakọ ukwu nọ. 11 O Onyenwe anyi, ezonari la m ebere gi, ka ihunanya gi na eziokwu gi chebe m oge niile. 12 N'ihì na otutu nsogbu a na-apughị iguta ọnu gbara m gburugburu; mmehie m niile akari la m, apughikwa m ihu uzo: ha kariri agiri isi di m n'isi, obi m na-adakwa mba n'ime m. 13 O

Onyenwe anyi, ya masị gi ịzọpụta m; O Onyenwe anyi, bja ngwangwa inyere m aka. **14** Ka ndị niile na-achọ ịnapụ m ndụ m, bụrụ ndị a ga-etinye n'ọnọdụ ihere na ogbaaghara; ka ndị niile ọ na-amasị ihu ịla n'iyi m, laghachi azụ n'ihere. **15** Ka ndị ahụ na-asị m, "Ehee! Ehee!" kuja n'ihie ihere onwe ha. **16** Ma ka ndị niile na-achọ gi n'urịa ọhụ, nweekwa obi uto n'ime gi; ka ndị ahụ hụrụ nzọpụta gi n'anya na-ekwu mgbe niile, "Onyenwe anyi di ukwu." **17** Ma mụ onwe m bụ m ogbenye na onye nọ na mkpa; ka Onyenwe anyi cheta m. I bụ onye inyeaka m na onye mgbaputa m; I bụ Chineke m, anọla ọdụ ịbja.

41 Abụ Ọma nke ọdịrị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid.

Ndị a goziri agozi ka ha bụ ndị nwere uche na-leta ndị ogbenye; Onyenwe anyi na-azọpụta ha n'oge nsogbu. **2** Onyenwe anyi ga-echebe ha, debekwa ha ndụ; ọ ga-eme ka ihe na-agara ha nke ọma n'ala ahụ, ọ gaghị arara ha nye n'ochịchọ ndị iro ha. **3** Onyenwe anyi na-elekọta ha mgbe ahụ na-esighi ha ike, meekwa ka ahụ di ha mma. **4** Ekwuru m si, "O Onyenwe anyi, meere m ebere; gwọọ m, n'ihie na emehiela m megide gi." **5** Ndị iro m na-esite n'iro ha ekwu okwu megide m na-asị, "Olee mgbe ọ ganwụ ka aha ya laa n'iyi?" **6** Mgbe otu n'ime ha bjara ihu m, ọ na-ekwu okwu ugha, ma obi ya na-achikọta ihe nkwalu; mgbe ahụ ọ na-apụ, ga kọsaa ya. **7** Ndị niile kpọrọ m asị na-agbarịta izu megide m; ha na-echekwa echiche ọjọọ banyere m, na-asịrịta onwe ha: **8** "Ọrịa ọjọọ adakwasịla ya; ọ gaghị esite na ihe ndina ya bilie ọtọ ọzọ." **9** Ọ buladi ezigbo enyi m, onye m tükwasiri obi, onye mụ na ya na-eso eriko nri m, ebiliela imegide m. **10** Ma gi, O Onyenwe anyi, meere m ebere, mee ka ahụ sie m ike ọzọ, ka m nwee ike kwughachi ha ugwo. **11** Amaara m na ihe banyere m na-atọ gi uto n'obi, n'ihie na iwebeghi ka ndị iro m nwee mmeri n'ebe m nọ. **12** N'ihie ikwesi ntükwasị obi m, i na-akwagide m, mee ka m nọrọ n'ihu gi ruo mgbe ebighi ebi. **13** Otuto ọdịrị Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi.

42 Abụ Ọma nke ọdịrị onyeisi abụ. Abụ Maskil nke umu Kora. Dika agụu ịhụ mmiri si na-agu nne ele, otu a ka agụu ihe banyere gi si na-agu m, O Chineke. **2** Akpiri nke ihe banyere Chineke, bụ Chineke ahụ di ndu, na-akpo m nku. Olee mgbe m puru iga zute Chineke? **3** Anya mmiri m aghọlara m ihe oriri n'ehihie ma n'abalị, mgbe ndị mmadu na-asị m

ogologo ubochi niile, "Olee ebe Chineke gi nọ?" **4** Ihe ndi a ka m na-echeta mgbe m na-ekwuputa ihe mgbu nke obi m: ma m cheta mgbe mu na igwe mmadu so aga, mgbe m ji iti mkpu onu na ekele na-edu ha n'etiti oha kachasi ibe ya, ndi onu juru obi, na-aga n'ulo Chineke. **5** O mkpuruobi m, ginị mere i ji daa mba? Ginị mere i ji na-asu ude n'ime m? Nwee olileanya na Chineke, n'ihie na m ka ga-eto ya, Onye nzoputa m na Chineke m. **6** Mkpuruobi m na-ada mba n'ime m; ya mere, aga m echeta gi site n'ala Jordan, na ebe di elu nke Hemon, na sitekwa n'ugwu Miza. **7** Ogbu mmiri na-akpoku ogbu mmiri mgbe olu ha na-ada uda n'etiti nruda mmiri gi niile; ebili mmiri gi niile na mmali mmiri gi niile ekpuchiela isi m. **8** N'ehihie, Onyenwe anyi na-awukwasị m ihunanya ya, n'abalị abụ ya di m n'obi, ekpere nye Chineke nke ndu m. **9** Ana m asị Chineke, oke nkume m, "Ginị mere i ji chefu m? Ginị mere m ga-eji na-ejegharị n'iru uju n'ihie mmegbu nke onye iro?" **10** Okpuku m na-agabiga oke ihe mgbu, mgbe ndi iro m ji m na-eme ihe ochi, ogologo ubochi niile ha na-aju m, "Olee ebe Chineke gi nọ?" **11** O mkpuruobi m, ginị mere i ji daa mba? Ginị mere i ji na-asu ude n'ime m? Nwee olileanya na Chineke, n'ihie na m ka ga-eto ya ọzọ, Onye nzoputa m na Chineke m.

43 O Chineke, kpeputa m, kpechitere m ikpe m n'ebe mba na-amaghị Chineke nọ; gbaputa m site n'aka ndi ajo omume na ndi aghughu. **2** I bụ Chineke, ebe m e wusiri ike. Ginị mere i ji ju m? Ginị mere m ga-eji na-ejegharị n'iru uju, n'ihie mmegbu nke onye iro? **3** Zipu ihè gi na eziokwu gi, ka ha duo m; ka ha kpobata m n'ugwu nso gi, bụ ebe i bi. **4** Mgbe ahụ, aga m aga n'ebe ichu aja Chineke, gakwuru Chineke, bụ onu m na obi uto m. Aga m eji ubo akwara too gi, O Chineke, bụ Chineke m. **5** O mkpuruobi m, ginị mere i ji daa mba? Ginị mere i ji na-asu ude n'ime m? Nwee olileanya na Chineke, n'ihie na m ka ga-eto ya ọzọ, onye Nzoputa m na Chineke m.

44 Abụ Ọma nke ọdịrị onyeisi abụ. Abụ maskil nke umu Kora. O Chineke, anyi anula; nna anyi ha agwakwala anyi ihe ndi i mere n'oge ha, n'oge gara aga. **2** I ji aka gi chupu ndi mba ọzọ, ma kunye nna nna anyi ha dika osisi. I gwepjara ndi ahụ ma mee ka ndi nna anyi na-eto na-awasa. **3** Ọ bughị site na mma agha ha ka ha ji merie nweta ala a, ha emerighi site n'ike nke aka ha; ọ bụ aka nri gi, aka gi, na ihè nke ihu

gi nyere ha mmeri, n'ih na i hụrụ ha n'anya. **4** I bu eze m na Chineke m, onye na-ekpebi na Jekob aghaghị inwe mmeri. **5** N'ih i o bu naanị site n'ike gi, ya na aha gi, ka anyi ji zoda ndi iro anyi n'okpuru ukwu anyi. **6** Atukwasighi m obi m n'uta m, mma agha m anaghị enye m mmeri; **7** ma i na-enye anyi mmeri n'ebe ndi iro anyi no, i na-eme ka ihere mee ndi na-eguzogide anyi. **8** N'ime Chineke ka jnya isi anyi di ogologo ubochi niile, anyi ga-eto aha gi ruo mgbe ebighi ebi. (Sela) **9** Ma ugbu a, i jula anyi ma weda anyi n'ala; i naghị esokwa ndi agha anyi apu ozo. **10** I mere ka anyi site n'ihu ndi iro anyi gbalaga, i meela ka ndi na-emegide anyi were aka ike napu anyi ihe bu nke anyi. **11** I gbakutara anyi azu ka e ripia anyi dika aturu, ma chusasia anyi n'etiti mba niile. **12** I rere ndi gi onu ala, ihe i retara ha abaghị uru nye gi. **13** I meela ka anyi buru nkocha nye ndi agbataobi anyi, anyi bu ihe ikwa emo na ihe ochi nye ndi gbara anyi gburugburu. **14** I meela anyi ka anyi buru ihe imaatu ochi n'etiti mba niile, ndi obula huru anyi na-efufe isi na mkpari. **15** Ogologo ubochi niile, ihere m di m n'ihu, ihere m na-ekpuchikwa m ihu, **16** mgbe ndi nkwalu na ndi nkocha na-eji m eme ihe ochi, n'ih onye iro, onye kpebiri ibo obo. **17** O bu ezie na ihe ndi a adakwasila anyi, ma anyi echefubeghi gi. Anyi enupubeghi isi n'ogbugba ndu anyi na gi. **18** Obi anyi ahapubeghi gi! Anyi ahapubekwaghị iso uzọ gi. **19** Ma i gwepiara anyi mee ka anyi buru ebe nkita ohia na-akpaghari, jirikwa oke ochichiri kpuchie anyi. **20** O buru na anyi chefuru aha Chineke anyi, maobu na anyi gbasara chi mba ozo aka anyi, **21** o bu na Chineke agaraghị achoputa ya, ebe o maara ihe nzuzo niile di n'obi? **22** O bu n'ih gi ka anyi na onwu ji agba mgba, ogologo ubochi niile. A na-ele anyi anya dika aturu a gaje igbu egbu. **23** O, Onyenwe m teta! Gini mere i ji arahu ura? Kpotee onwe gi! Ajukwala anyi ruo mgbe ebighi ebi. **24** Gini mere i ji ezopu ihu gi, ma chefuu mmegbu na ita ahuhu anyi? **25** E tidala anyi n'ala, n'uzuzu, ahụ anyi rapara n'aja **26** Bilie ma nyere anyi aka; gbaputa anyi maka ihunanya gi nke na-adighi agwu agwu.

45 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. N'usoro olu abụ "Okoko osisi lili." Abụ maskil umu Kora. Abụ maka agbamakwukwo. Isi okwu di ebube na-akpali mkpuruobi m, mgbe m na-agughari abụ m nye eze; ire m bu mkpisi akwukwo di n'aka oka ode akwukwo. **2** I bu onye kachasi mma n'etiti umu mmadu, e ji

amara tee egbugbere onu gi mmanu, ebe o bu na Chineke agoziela gi ruo mgbe ebighi ebi. **3** Kenya mma agha gi n'ukwu gi, gi onye di ike; yikwasị onwe gi ebube na ima mma dika uwe. **4** N'ebube gi, gaa n'ihu n'ime mmeri, n'ih ezio kwu, na idi obi umeala, na ezi omume; ka aka nri gi gosiputa oru gi niile nke na-eju anya. **5** Ka aku gi niile di nkọ mapuo mkpuruobi ndi iro niile nke eze; ka mba niile na-adakwa n'okpuru ukwu gi. **6** O Chineke, ocheeze gi ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi, mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gi ga-abu **7** I huru ezi omume n'anya, ma kpoo ihe ojoo asi; ya mere, Chineke, onye bu Chineke gi, emeela ka idi elu karja ndi ibe gi, site na ite gi mmanu nke onu. **8** Uwe gi niile juputara n'isisi utọ nke si na mmanu maá na aloos na akashia; ha sitere n'uloeze niile, e ji odu enyi choo mma. Egwu sitere n'ubọ akwara na-eme ka i nwee obi utọ. **9** Umụ agboghọ eze no n'etiti ndi inyom gi ka a na-asopuru; nwunye eze, onye yikwasiri olaedo nke Ofi na-eguzo n'aka nri gi. **10** Gee nti, gi nwaagboghọ, tulee ma nurukwa ihe m na-ekwu: "Chefuu ndi gi na ezinaulo nna gi. **11** N'ih na ima mma gi ga-eme ka eze chosie gi ike. Sopuru ya n'ih na o bu onyenwe gi." **12** Ada Taja ga-eji onyinye bia; ndi ogaranya ga-achokwa ka i gosi ha ihuoma. **13** Adaeze, lee ka o si maa mma di ukwu n'ime ulo ya; o bu akwa a kpanyere olaedo ka e ji duu uwe mwuda ya. **14** Umụ agboghọ ibe ya, ndi na-amaghị nwoke, neso ya biakwute gi; o bu uwe mwuda a kpanyere ihe okpuka ka o yi mgbe e dubatara ya n'uloeze. **15** E ji onu na obi utọ dubata ha; ha bara n'ime uloeze. **16** Umụ gi ndi ikom ga-anochi anya nna nna gi; i ga-eme ka ha buru ndiji n'ala ahụ niile. **17** Aga m eme ka echeta ihe banyere gi ruo ogbo niile; n'ih nke a, mba niile ga-eto gi ruo mgbe niile ebighi ebi.

46 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ umu Kora. N'usoro olu abụ alamat. Otu Abụ. Chineke bu ebe mgbaba anyi, na ike anyi, onye inyeaka anyi ka o bu n'oge nsogbu. **2** N'ih ya, anyi agaghị atu egwu, o buladi mgbe uwa niile na-emebi, maobu mgbe a na-ewezuga ugwu n'onodu ha, mee ka ha daba n'oke osimiri. **3** N'agbanyeghi na mmiri ya na-agba aghara, na-asukwa ufufu, maobu na ugwu niile na-eme mkpotu site n'oke mbili elu ha. (Sela) **4** Otu iyi di nke na-asobata na-eweta onu n'ime obodo Chineke, n'ime ebe obibi di nsọ nke Onye kachasi ihe niile elu. **5** Chineke bi n'ime ya, o gaghi ada; Chineke ga-

enyere ya aka mgbe chi boro. **6** Mba niile na-agba aghara, alaeze niile na-adakwa; o welitere olu ya elu, uwa na-agbaze. **7** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nonyere anyi; Chineke nke Jekob bu ebe mgbaba anyi e wusiri ike. (Sela) **8** Bja, huru ihe ebube niile Onyenwe anyi mere, lee oke jla n'iyi niile o webatara n'elu uwa. **9** O na-eme ka agha kwusi ruo nsotu nke elu uwa niile. O na-agbaji uta, na-ebibi ube, ma na-esu ota agha niile oku. **10** O na-asi, "Noonu juul Maranu na mu onwe m bu Chineke! A ga-ebuli m elu n'etiti mba niile, a ga-ebulikwa m elu n'uwa." **11** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nonyere anyi; Chineke nke Jekob bu ebe mgbaba anyi e wusiri ike. (Sela)

47 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu umu Kora. Abu Oma. Kuponu aka unu, unu mba niile; jiri iti mkpu onu tikuo Chineke. **2** N'ih na Onyenwe anyi bu Chineke kachasi ihe niile elu. O di egwu! O bu eze ukwu na-achi uwa niile. **3** O wedara mba niile mee ka ha noo n'okpuru anyi; ndi mmadu niile no n'okpuru ukwu anyi. **4** O hoputaara anyi ihe nketa anyi, ihe inya isi nke Jekob, onye o huru n'anya. (Sela) **5** Chineke ewerela iti mkpu onu rigoro n'eluigwe. Onyenwe anyi ewerela olu opi ike rigoo. **6** Bukuonu Chineke abu otuto, buo abu otuto; bukuonu eze anyi abu otuto, buo abu otuto. **7** N'ih na Chineke anyi bu eze uwa niile. Jirin abu too ya. **8** Chineke bu eze mba niile; o na-anokwas i n'ocheeze ya di nsu na-achi mba niile. **9** Ndi niile a ma ama na mba niile ezukotaala, dika ndi Chineke nke Ebrahim, n'ih na ndi eze niile di n'uwa bu nke Chineke; o bu onye e buliri elu n'ebe o di ukwu.

48 Otu Abu. Abu Oma nke umu Kora. Onyenwe anyi di ukwu, burukwa onye kwesiri inata otuto, n'ime obodo Chineke anyi, n'ugwu nsu ya. **2** O mara mma n'idi elu ya, bukwa onu elu uwa niile. Ugwu Zayon, obodo eze ah di ukwu, dika ebe kachasi elu nke Zafon. **3** Chineke no n'ime ebe ya e wusiri ike; o gosila onwe ya dika ebe mgbaba ha e wusiri ike. **4** Mgbe ndi eze jikotara ndi agha ha onu, mgbe ha bjakotara nso, **5** ihe ha huru juru ha anya; n'ih oke egwu, ha gbara osu. **6** Ahu oma jijiji bidoro ha n'ebe ah, ihe mgbu ha dika nke nwanji na-achim iju nwa. **7** I lara ha n'iyi dika oke ifufe si n'owuwa anyanwu si ala ugbo mmiri ukwu nke Tashish n'iyi. **8** Dika anyi nuru, otu a ka anyi huru, n'ime obodo Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, n'ime obodo Chineke anyi;

Chineke na-eme ka o guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. (Sela) **9** O Chineke, n'ime ulonso ukwu gi, ka anyi no na-atughari uche n'ihunanya gi nke na-enweghi ogwugu. **10** O Chineke, dika aha gi, otuto gi na-eru na nsotu uwa niile; aka nri gi juputara n'ez omume. **11** Ugwu Zayon na-anuri onu, obodo nta niile nke Juda nwere obi utu n'ih ikpe gi niile. **12** Gaanu Zayon gburugburu, Jegharja ya gburugburu, guokwanu ulu elu ya niile onu. **13** Lezien mgbidi ya niile anya, nyochakwanu ebe ya niile e wusiri ike, ka unu nwee ike ikoro ogbo na-abia n'ihu akuko ndi a. **14** N'ih na Chineke a, bu Chineke anyi ruo mgbe niile ebighi ebi, o ga-abu onyendu anyi, o buladi ruo n'ogwugu.

49 Abu Oma diri onyeisi abu. Abu umu Kora. Abu Oma. Nuru nke a, unu mmadu niile! Geenu nti, unu ndi niile bi n'uwa, **2** ma ndi di ala ma ndi di elu, ma onye ogaranya ma onye ogbenye. **3** Aga m ekwu okwu amamihe, ihe si n'obi m ga-enye nghota. **4** Aga ma ana nti nye ilu, aga m e ji ubo akwara kowaa ilu m. **5** N'ih ginji ka m ga-eji tuu egwu mgbe ubochi ojoo bjara, mgbe ndi aghughu ojoo gbara m gburugburu, **6** ndi na-atukwasi obi n'akunuba ha ma na-anyakwa isi n'ih oke uba ha. **7** O nweghi onye puru igbaputa ndu onye oso, maobu nye Chineke ugwo e ji agbara onye ah, **8** n'ih na ugwo e ji agbara ndu di oke onu, o nweghi ugwo a ga-akwu nke ga-ezu, **9** nke ga-eme ka mmadu diri ndu ruo ebighi ebi, ma hapu inwu. **10** N'ih na mmadu niile na-ahu na ndi amamihe na-anwu, ndi nzuzu na ndi na-enweghi uche na-anwuka, si otu a hapuru ndi oso akunuba ha. **11** Ili ha na-aghoo ulu ha ruo ebighi ebi, ebe obibi ha ruo ogbo niile n'agbanyeghi na ha guru otutu ala aha ha. **12** Ma mmadu, n'agbanyeghi akunuba ya, aghaghi inwu, dika anu ohia, o ga-anwuka. **13** Nke a bu ihe na-adakwasi ndi na-atukwasi obi n'onwe ha, na ndi na-eso uzo ha, ndi na-akwado okwu ha. (Sela) **14** Dika aturu, o bu ala mmuo ka a kwadooro ha, onwu ga-abu onye na-azu ha dika aturu, ma ndi na-eme ihe ziri ezi ga-emi ha n'ututu. Ozu ha ga-erekasi n'ime ili n'ebe di anya site n'uloze ha. (Sheol h7585) **15** Ma Chineke ga-agbaputa ndu m site n'ili, n'ezie, o ga-akporo m nye onwe ya. (Sela) (Sheol h7585) **16** Amala jijiji mgbe mmadu na-aba oke uba, mgbe idi ebube nke ulu ya na-amuba, **17** n'ih na o ga-agba aka laa ma o nwuo, idi ebube ya agaghi eso ya banye n'ili. **18** N'agbanyeghi na o guru onwe ya dika onye a goziri agozi mgbe o di ndu, o bu ezie na

ndị mmadụ na-eto gi mgbe ị na-enwe oganihu, 19 ọ ga-eso ogbo ndị nna nna ya ndị na-agaghị ahụkwa ihè ọzọ. 20 Ndị bara ụba nke na-enweghị nghọta dika anụ ọhịa nke ga-ala n'iyi.

50 Abụ Ọma Asaf. Onyenwe anyi, Chineke, Onye kachasi chi niile, ekwuola okwu ma kpokota ụwa niile, site na ọwụwa anyanwụ ruo na ọdịda ya. 2 Chineke na-enwuputa dika ihè, site na Zayon, nke zuruoke n'ime ịma mma. 3 Chineke anyị na-abịa, ọ gaghị emechikwa ọny; ọkụ na-erepịa erepịa dī n'ihu ya, oke ifufe na-efesi ike gbakwara ya gburugburu. 4 Ọ na-akpọku eluigwe na ụwa ka o kpee ndị ya ikpe: Ọ na-asi, 5 “Chikotaranụ m ndị m e doro nsọ, bụ ndị mụ na ha ji ichụ aja gbaa ndụ.” 6 Eluigwe na-ekwuputa ezi omume ya, n'ihu na Chineke n'onwe ya bụ onye ikpe. (Sela) 7 “Nurunụ, ndị m, m ga-ekwukwa, Izrel, aga m agba ama megide unu, Abụ m Chineke, Chineke unu. 8 Anaghị m abara unu mba n'ihu ichụ aja unu, na aja nsure ọkụ unu nke na-adị m n'ihu oge niile. 9 Enweghị m mkpa maka oke ehi unu site n'ụlọ anumanụ unu maọbụ mkpị site n'ogba igwe ewu na aturụ unu, 10 n'ihu na ụmụ anumanụ niile nke oke ọhịa bụ nke m, ha na ehi niile nọ n'elu otu puku ugwu. 11 Amaara m ụmụ nnunụ niile nọ n'elu ugwu niile, ihe niile e kere eke nọ n'ohia bụ nke m. 12 Ọ bụrụ na aguu aguo m, agaghị m agwa gi ya, n'ihu na ụwa na ihe niile dī n'ime ya bụ nke m. 13 Ana m ata anụ oke ehi, ka ọ bụ ọbara mkpị ka m ga-anụ? 14 “Chụoro Chineke aja ekele, mezuo nkwa i kwere Onye kachasi ihe niile elu, 15 ma kpokuo m n'ubochi nsogbu gi, aga m agbaputa unu, unu ga-enyekwa m nsopuru.” 16 Ma Chineke na-agwa ndị na-eme ihe ojoo okwu si, “Olee, nkwuwa okwu unu nwere igughari iwu m, maobu kwuputa ogbugba ndu m n'onu unu? 17 Unu kporo ndumodu m asi, na-atufekwa okwu m n'azu unu. 18 Mgbe unu huru onye ohi, unu na ya na-ejikota aka; unu na ndi na-akwa iko na-ekekwa oke. 19 Onu unu na-eme osijio ikwu okwu ojoo, okwu aghugho na nke rere ure na-esikwa n'onu unu na-asoputa dika iyi. 20 Unu na-ekwugide umunna unu mgbe niile, na-ekwutokwa nwanne unu nwoke. 21 Ihe ndi a ka unu mere ma agbachiri m nkiti; unu chekwara na adi m ka unu. Ma aga m abara unu mba ma bokwaa unu ebubo unu n'ihu unu. 22 “Tugharja uche na nke a, unu ndi na-echefu Chineke, ma o bughị ya, aga m adorisi unu, o dikwaghị onye ga-agbaputa unu. 23 Onye na-eji ekele

achuru m aja, na-asopuru m, o bukwa onye na-edozi uzọ ya, ka m ga-eme ka o hu nzoputa Chineke.”

51 Abụ dīrị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. Mgbe Netan bụ onye amuma bjakwutere Devid n'oge ya na Batsheba kwara iko. O Chineke, meere m ebere, n'ihu ihunanya gi nke na-adigide adigide; n'ihu oke omiiko gi, hichapu njehie m niile. 2 Sachapu mmehie m niile, ma mee m ka m di ocha. 3 N'ihu na amaara m njehie m niile, mmehie m dikwa n'ihu m mgbe niile. 4 Ọ bukwa naani gi ka m mehere megide, mee ihe ahụ bụ ihe ojoo n'ihu gi, nke mere na ị bụ onye na-ekpe ikpe ziri ezi mgbe ị na-ekwu okwu, na onye ezi omume mgbe ị na-ekpe ikpe. 5 N'ezie, onye mmehie ka m bụ site n'oge amuru m; burukwa onye mmehie site n'oge nne m turu ime m. 6 N'ezie, ị na-achọ eziokwu n'akuku niile zoro ezo; ị na-akuziri m amamihe n'akuku niile zoro ezo. 7 Were hisop sachaa m, aga m adi ocha; sachaa m ka m di ocha kari snoo. 8 Mee ka m nuru olu obi uto na onu; ka okpuku ndi i gwepjara nurikwaa. 9 Zopu ihu gi n'ebe mmehie m niile di, hichapukwa mmehie m niile. 10 Kee obi di ocha n'ime m, O Chineke, nwogharja ezi mmuo n'ime m. 11 Achupula m n'ihu gi, anapukwala m Mmuo Nso gi. 12 Nyeghachikwa m onu nke nzoputa gi, ma jiri ezi mmuo kwagide m. 13 Mgbe ahụ, aga m enwe ike izi ndi njehie uzọ gi, ndi mmehie ga-echeghari loghachikwute gi. 14 O Chineke, zoputa m site n'ikpe omuma nke mwufu obara, Chineke, gi bụ Chineke Onye nzoputa m, ire m ga-abu abụ banyere ezi omume gi. 15 O, Onyenwe m, meghee onu m, ka m kwuputa otuto gi. 16 Ị naghị enwe masi n'aja, ma o bughị ya, agaara m eweta ya. Ị naghị enwe masi n'aja nsure oku. 17 Aja Chineke choro bụ mmuo tiwara etiwa, O Chineke, ị naghị elefu anya, n'obi tiwara etiwa na nke nwere ezi ncheghari. 18 Ka o masi gi inye Zayon oganihu; i wulie mgbidi niile nke Jerusalem. 19 Mgbe ahụ, a ga-enwe ezi aja, aja nsure oku nke ga-atọ gi uto; mgbe ahụ, a ga-achukwa aja otutu oke ehi n'elu ebe ichu aja gi.

52 Abụ Ọma nke dīrị onyeisi abụ. Abụ maskil Devid. Nke o buri mgbe Doeg onye Edom gara gwa Sol si, “Devid gara hu Ahimelek n'ulo ya.” Gini mere i ji na-anya isi n'ihe ojoo, gi nwoke di ike? Gini mere na ogologo ubochi niile, ị na-anya isi, gi onye Chineke na-eleda anya? 2 Ire gi na-atu atumatu ila n'iyi; o di ka aguba di nko, gi onye na-ebi ndu aghughu. 3 Ị huru ihe

ojọọ n'anya karja ihe oma, i hụrụ okwu ugha n'anya karja eziokwu. (Sela) 4 O onye ire aghugho! I hụrụ okwu oḅula nke na-emegide mmadụ n'anya. 5 N'ezie, Chineke ga-akwatu gi ruo mgbe ebighi ebi. O ga-ejide gi, dọpụta gi site n'ulo ikwu gi, o ga-ehopukwa gi site n'ala ndi di ndu. (Sela) 6 Ndi ezi omume ga-ahụ ya tūkwaaw egwu; ha ga-achi ya ochi na-asi, 7 "Ugbu a, lee nwoke ahụ, onye juru ime Chineke ebe mgbaba ya. O tūkwasiri obi ya na akunuba ya nke di ukwu. O sitekwa na ibibi ndi ozo ghoo onye di ike!" 8 Ma adi m ka osisi oliv, nke na-eto na-awasa n'ulonso ukwu Chineke. Ana m atukwasiri obi m n'ihunanya Chineke, nke na-adigide ruo mgbe niile ebighi ebi. 9 Aga m eto gi ruo mgbe niile ebighi ebi n'ihie i mere; aga m eto gi n'ihu ndi gi di nso. Olileanya m ga-adi n'ime aha gi, n'ihie na aha gi di mma.

53 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. N'usoro Mahalat. Abụ maskil Devid. Onye nzuzu na-asi n'ime obi ya, "O dighi Chineke oḅula di." Ha bu ndi ajo omume riri ahụ, uzo ha niile bukwa ihe aru; o dighi onye oḅula na-eme ezi ihe. 2 Chineke sitere n'eluigwe na-ele umu mmadu anya, ihu ma o ga-achota onye oḅula nwere nghota, onye nke na-achota Chineke. 3 Onye oḅula, n'otu n'otu ewezugala onwe ha, ha niile aburula ndi ajo omume riri ahụ; o dighi onye oḅula na-eme ihe ziri ezi, o dighi o buladi otu onye. 4 Ndi niile na-eme ajo ihe, ha amaghị ihe? Ha na-eripia ndi m dika mmadu si eri nri, ha adighi akpokukwa Chineke. 5 Ma n'ebe ahụ ka ha no, n'onodu oke egwu, ebe o dighi ihe egwu na-adighi. Chineke fesasiri okpukpu ndi niile megidere gi; i mere ka ihere mee ha, n'ihie na Chineke ajula ha. 6 O, a sikwari na nzoputa Izrel ga-esi na Zayon puta! Mgbe Chineke ga-akpoghachite ndi ya n'onodu ha, ka Jekob nuriya onu, ka Izrel nwekwa obi utu!

54 Abụ Oma Devid. Abụ eji ubo akwara akpo. Abụ maskil Devid. Mgbe ndi Zif gara si Sol, "Devid o dighi ezo n'etiti anyi?" O Chineke, jiri aha gi zoputa m; jirikwa ike gi kpeputa m. 2 O Chineke, nuru ekpere m; gee nti n'okwu onu m. 3 Ndi m na-amaghị na-ebuso m agha; ndi na-eme ihe ike na-achota inapu m ndu m, ndi na-akpoghi Chineke ihe oḅula. (Sela) 4 N'ezie, Chineke bu onye inyeaka m; onyenwe m bu onye na-agma m ume. 5 Mee ka ihe ojoo loghachikwute ndi na-ekwulu m; n'ime ikwesi ntukwasiri obi gi, laa ha n'iyi. 6 Aga m eji onyinye afu ofufu churo gi aja; O Onyenwe

anyi, aga m eto aha gi, n'ihie na o di mma. 7 N'ihie na o gbaputa m site na nsogbu m niile, o bu anya mmeri ka m ji na-ele ndi iro m anya.

55 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ eji ubo akwara akpo. Abụ maskil Devid. O Chineke, nuru ekpere m, agbakwala ariri o m nkiti; 2 naa m nti, zaakwa m. Echiche m na-esogbu m; ana m asukwa oke ude 3 n'ihie ihe onye iro m na-ekwu, n'ihie iba mba nke ndi ajo mmadu, n'ihie na ha na-ewetara m ntaramahuru, na-akpagbu m n'ime ha. 4 Obi m no n'onodu oke ihe mgbu n'ime m; oke ujo nke onwu abiakwasila m. 5 Iju egwu na ahụ ima jijiji abiakwasikwala m; oke egwu ekpuchiela m. 6 Agwara m onwe m okwu si, "A sikwari na m nwere nku dika nduru! Agaara m efelaga ebe ozo gaa zuru ike. 7 Agaara m efelaga ebe di anya, ga noro n'ozara; (Sela) 8 Agaara m eme ngwangwa gaa n'ebe mgbaba m, ebe di anya site n'ebe ifufe siri ike na oke ifufe di." 9 O Onyenwe anyi, gbagwojuo ndi ajo omume anya, mee ka ha ghara ighota ihe ibe ha na-ekwu, n'ihie na ana m ahụ ihe ike na ihu ogo n'ime obodo. 10 Ehihie na abali, ha na-egharị n'elu mgbidi ya; iro na mmegbu di n'ime ya. 11 A na-ahuta akaoru ihe ihie n'iyi n'ime obodo; ihe ike na ugha ewerela onodu ha n'ime obodo. 12 A si na o bu onye iro ji m eme ihe ochi, apuru m inagide ya; a sikwa na o bu onye iro na-eweli onwe ya megide m, apuru m izonari onwe m site n'ebe o no. 13 Maobu gi, nwoke dika m, onye mu na ya di na mma, enyi m oma, 14 onye mu na ya na-enwe mmekorita di utu na mbu, n'ulo Chineke, ka anyi na-egharị n'etiti oha mmadu biara ife ofufe. 15 Ka onwu biakwasiri ndi iro m na mberede; ka ha ridaa ala mmuo na ndu, n'ihie na ihe ojoo na-achota ebe onodu n'etiti ha. (Sheol h7585) 16 Ma akpokuru m Chineke, Onyenwe anyi na-azoputakwa m. 17 N'ututu, ma n'ehihie, ma n'abali, ka m sitere n'oke ihe mgbu, na-akpoku ya ma o na-anukwa olu m. 18 O na-agbaputa m, mee ka m ghara imeru ahụ, site n'agha niile e busoro m, n'agbanyeghi n'otutu biliri megide m. 19 Chineke, onye nokwasiri n'ocheeze ya ruo mgbe ebighi ebi, onye na-adighi agbanwe, ganu olu ha, taakwa ha ahuru, n'ihie na ha adighi atu egwu Chineke. (Sela) 20 Onye mu na ya di na mma na-emegide ndi enyi ya, o na-emeru ogbugba ndu ya ka o ghara idi nso. 21 Okwu onu ya di murumuru ka bota, ma ibu agha juru ya obi; okwu ya niile di nro karja mmanu, ma ha bu mma agha e welitere maka

ibu agha. 22 Tụkwasi Onyenwe anyị mkpa gị niile, ọ ga-agba gị ume; ọ gaghi ekwe ka ewezuga onye ezi omume. 23 Ma gị, O Chineke, ga-adọtu ndị ajọ omume n'ime olulu nke juputara n'ire ure; ndị ogbu mmadụ na ndị aghugho agaghị ebi ọ buladi okara ndụ ha. Ma mụ onwe m, ọ bụ na gị ka m na-atụkwasi obi m.

56 Abụ Ọma nke ọdịrị onyeisi abụ. Ọ bụ olu abụ “Nduru nọ n'osisi Ook di ebe di anya.” Abụ nke Devid ka eji agụ ya. Abụ miktam. Mgbe ndị Filistia nọchibidoro ya n'obodo Gat. O Chineke, meere m ebere, n'ihu na ndị mmadụ ji ike na-achuso m; ogologo ụbọchị niile, ha na-ebu agha imegide m. 2 Ogologo ụbọchị niile ndị iro m na-achuso m; site na nganga ha, ọtụtụ na-ebu agha megide m. 3 Ma mgbe ụjọ na-atụ m, ọ bụ na gị ka m na-atụkwasi obi m. 4 N'ime Chineke onye m na-eto okwu ya, n'ime Chineke ka m na-atụkwasi obi; ụjọ agaghị atụ m. Gịnị ka mmadụ efu puru ime m? 5 Ogologo ụbọchị niile, ha na-asughari okwu m kwuru isi; oge niile ka ha na-atụ atumatụ ịmeru m ahụ. 6 Ha na-agba izu nzuzo na-ezokwa onwe ha, ha na-enyochaputa nzo ukwu m niile, dikwa njikere inapu m ndu m. 7 N'ihu ajọ omume ha, ekwekwa ka ha gbapu; o Chineke, n'ime iwe gị, wedaa mba ndi a niile di iche iche n'ala. 8 Deputa akwa ariri m; chekotasia anya mmiri akwa m niile n'ime karama gị. Ọ bụ na ha adighi n'akwukwo ndeputa gị? 9 Mgbe m ga-akpokụ gị maka enyemaka, ndi iro m ga-agbaghachi azu. Site n'uzo di otu a, aga m amara na Chineke nonyeere m. 10 N'ime Chineke, onye m na-eto okwu ya, n'ime Onyenwe anyi, onye m na-eto okwu ya, 11 n'ime Chineke ka m na-atukwasi obi; ujọ agaghị atụ m. Gịnị ka mmadụ puru ime m? 12 O Chineke m, n'isi m ka nkwa niile m kwere gị di; aga m ewetara gị onyinye ekele m niile. 13 N'ihu na i zoputala m site n'onwu, ma naputa ukwu m site n'iso ngongo, ka m nwee ike jegharịa n'ihu Chineke, n'ihè nke ndu.

57 Abụ Ọma nke ọdịrị onyeisi abụ. Nke olu abụ “E bibikwala” Devid. Abụ miktam. Mgbe ọ gbapuru ga biri n'ime ogha nkume n'ihu Sol. Meere m ebere, O Chineke, meere m ebere, n'ihu na ọ bụ gị ka mkpurubi m ji mere ebe mgbaba. Ọ bụ na ndo nke nku gị abuo ka m ga-agbaba tutuu ihe mbibi ndi a agafesia. 2 Aga m akpokụ Chineke nke kachasi ihe niile elu, Chineke na-emezuru m ihe niile na-akpa m mkpa. 3 Ọ na-site n'eluigwe zidata inyeaka ma zoputa m na-abara

ndi ahụ ji ike na-achụ m mba; (Sela) Chineke na-ezite ihunanya ya na ikwesi ntukwasi obi ya. 4 Anọ m n'etiti otutu odum; amanyere m ka m dina n'etiti ajọ anu oha, umu mmadu ndi eze ha di nkọ dika akụ na ube, ire ha dikwa nkọ dika mma agha. 5 O Chineke, ka e bulie gi elu karịa eluigwe niile; ka ebube gi di n'elu uwa niile. 6 Ha gbasara ukwu m ugbu, ihe mgbu nyituru m. Ha egwuola olulu n'uzo m si agafe, ma ha onwe ha adabala n'ime ya. (Sela) 7 Obi m di njikere, o Chineke, obi m di njikere sikwaa ike; aga m abụ abụ, kụkwaa egwu. 8 Teta n'ura mkpurubi m! Teta, ubo akwara na une! Aga m akpote chi obubo. 9 O Onyenwe anyi, aga m eto gi n'etiti mba niile; aga m abụ abụ banyere gi n'etiti ndi niile di iche iche. 10 N'ihu na ihunanya gi di ukwu na-eru na mbara eluigwe; ikwesi ntukwasi obi gi na-erukwa mbara eluigwe. 11 O Chineke, ka e bulie gi elu karịa eluigwe; ka ebube gi di n'elu uwa niile.

58 Abụ Ọma nke ọdịrị onyeisi abụ. Nke olu abụ “E bibikwala.” Abụ Devid. Abụ miktam. Unu ndi na-achị achị, O nweela oge unu na-ekwu ihe ziri ezi? O nweela oge unu na-ekpe ikpe ziri ezi n'etiti mmadu? 2 Mba, n'ime obi unu, unu na-echeputa mmegbu, aka unu na-emeputa ihe ike n'elu uwa. 3 Ọ buladi site n'omumu, ndi ajọ omume na-akpafu; site n'ime afo, ha na-akpafu akpafu na-ekwusa okwu ugha. 4 Ha na-agboputa nsi n'onu ha dika agwo, na-emechi nti ha dika ajuala nti chiri, 5 nke na-adighi anu olu onye mgbaasi na-akpopta ya, n'agbanyeghi otu nka onye ahụ si di. 6 O Chineke, tijie eze niile di ha n'onu; o Onyenwe anyi, doputa eze odum ndi a! 7 Mee ka ha sofu dika mmiri na-aso aso; mgbe ha na-eseti uta ha, mee ka onu akụ ha gbajie. 8 Dika ejula nke na-agbaze mgbe ọ na-aga n'uzo ya; dika nwa nwuru n'afọ nne ya, ka ha ghara ihu anyanwu. 9 Tupu ite unu amata okpomoku nke osisi ogwu, ma ha di ndu, ma ha kpownuru akponwu, a ga-azachapu ndi ajọ omume. 10 Ndi ezi omume ga-enwe obi utọ mgbe a booro ha obo, mgbe ha ga-asacha ukwu ha n'ime obara ndi ajọ omume. 11 Mgbe ahụ, ndi mmadu ga-ekwu si, “N'ezie, a na-akwughachi ndi ezi omume ugwo; n'ezie, e nwere Chineke onye na-ekpe uwa ikpe.”

59 Abụ Ọma nke ọdịrị onyeisi abụ. Abụ Devid. Abụ miktam nke eji olu abụ “E bibikwala,” abụ. Mgbe Sol zipuru ndi ikom ka e chee ulọ Devid nche n'ihu igbu ya. O Chineke, site n'aka ndi iro m gbaputa m,

chebe m site n'aka ndi na-ebili imegide m. 2 Gbaputa m site n'aka ndi na-eme ajo ihe, zoputakwa m site n'aka ndi ogbu mmadu. 3 Lee ka ha siri zoo onwe ha n'ih i nnapu m ndu! Ndi na-eme ihe ike na-agba izu megide m, o Onyenwe anyi, ma o bugh i n'ih ihe m mere maobu mmehie m. 4 Mgbe o na-adighi ihe ojo m mere, ma lee ha di njikere imegide m. Bilie, bja nyere m aka; lee ihe ojo dakwasiri m! 5 Gi, Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, gi onye bu Chineke nke Izrel, kpotee onwe gi ita mba niile di iche iche ahuh; e gosikwala ndi na-ezube nzube ojo obi ebere. (Sela) 6 N'anyasi, ha na-alaghachi, na-eme mkpotu dika umu nkita mgbe ha na-akpaghari n'ime obodo. 7 Lee ihe ha si n'onu ha na-aghuputa, okwu si n'onu ha na-agbuputa di nko dika mma agha, ha nasikwa, "Onye puru inu ihe anyi na-ekwu?" 8 Ma gi Onyenwe anyi, na-achi ha ochi; i na-akwa mba ndi a niile emo. 9 O, gi onye bu ike m, ana m ele anya gi; gi, o Chineke, bu ebe mgbaba m e wusiri ike. 10 Chineke m, onye m tukwasiri obi. Chineke ga-ebutere m uzok mekwaa ka m chia ndi niile na-ekwulu m ochi. 11 O Onyenwe anyi na ota anyi, egbukwala ha, ma o bugh i ya, ndi m ga-echefu. Were ike gi mee ka ha wagharia, wedakwaa ha n'ala. 12 Ka e jide ha n'ime nganga ha, n'ih i mmehie si ha n'onu na-aputa, na n'ih i okwu onu ha. N'ih i okwu obubu onu ha na okwu ugha ha, 13 jiri iwe oku repia ha, repia ha ruo mgbe ha ga-agho ntu. Mgbe ah, a ga-amata ruo na nsotu nke uwa, na Chineke na-achi Jekob. 14 N'anyasi ha nalaghachi; na-eme mkpotu dika umu nkita, mgbe ha na-akpaghari n'ime obodo. 15 Ha na-awaghari na-achonri, na-etikwa mkpu ma o buru na afo ejugh i ha. 16 Ma aga m abu abu banyere ike gi, i ututu aga m abu abu banyere ihunanya gi; i bu ebe mgbaba m e wusiri ike, ebe mgbaba m n'oge nsogbu. 17 O, gi onye bu ike m, ana m abuku gi abu otuto; gi, o Chineke, bu ebe mgbaba m e wusiri ike, Chineke m, onye m na-adabere.

60 Abu Oma nke diri onyeisi Abu. O bu olu abu eji ekwe "Okoko lili nke Ogbugba Ndu." Abu miktam nke Devid maka izi ihe. Mgbe o lusoro Aram Naharaim na Aram Zoba ogo, nakwa mgbe Joab loghachitara, tigbuo nari ndi Edom iri n'abuo na Ndagwurugwu Nnu. O Chineke, i julanya, i tiwawo anyi n'ike; i wesola anyi iwe, ugbu a, kpo ghachi anyi. 2 I meela ka ala a maa jijiji, i dowakwala ya; mezie ntiwa ya niile,

n'ih i na o na-ama jijiji. 3 I meela ka ndi gi gabiga onodu ihe isi ike; i nyela anyi mmanya nke mere ka anyi na-adaghari. 4 Ma nye ndi na-atu egwu gi, i welie la otu okoloto nke a ga-agbasa n'ih i ezio kwu imegide uta nke ndi iro. (Sela) 5 Were aka nri gi zoputa anyi ma nyere anyi aka, ka a gbaputa ndi i huru n'anya. 6 Chineke esitela n'idi nsu ya kwuo, si, "N'onodu onu nke mmeri, aga m ekesa Shekem, tukwaa Ndagwurugwu Sukot n'ih e otutu nyepu ya. 7 Gilead bu nke m, otu a kwa, Manase bukwa nke m; Ifrem bu okpu igwe m, Juda bu mkpara eze m. 8 Moab bu efere ikwo aka m, aga m atusa akpukpukwu m n'elu Edom; n'elu isi Filistia, ana m eti mkpu mmeri." 9 Onye ga-akporo m gaa n'obodo e wusiri ike? Onye ga-edu m gaa Edom? 10 O bugh i gi, O Chineke? Gi onye juru anyi, onye na-adighi esokwa ndi agha anyi aga agha? 11 Nyere anyi aka ka anyi puo n'aka ndi iro, n'ih i na inyeaka mmadu bu ihe efu. 12 Site na Chineke, anyi ga-enwe mmeri, o ga-azopia ndi iro anyi niile n'ala.

61 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu oma Devid nke eji ubo akwara akpo. Nuru akwa m, O Chineke, gee nti n'ekpere m. 2 Ana m akpoku gi site na nsotu nke uwa, ana m akpoku gi mgbe obi m na-ada mba; duru m gaa n'oke nkume ah u nke kariri m elu. 3 N'ih i na i buriri ebe mgbaba m, na ulo ah di kariri elu, sie ike imegide onye iro ah. 4 O na-agu m ibi n'ulo ikwu gi ruo mgbe ebighi ebi, ka m gbaba, zere ndu n'okpuru nku gi abuo. (Sela) 5 N'ih i na gi onwe gi, Chineke, anula nkwa niile m kwere; i nyela m ihe nketa nke ndi na-atu egwu aha gi. 6 Tukwasi otutu ubochi na ndu eze, mee ka afo ya ruo otutu ogbo. 7 Kwere ka o noro n'ocheeze n'ihu Chineke ruo mgbe ebighi ebi; zidata ihunanya gi na ikwesi ntukwasi obi gi, ka ha na-echezikwa ya. 8 Mgbe ah, aga m abu abu otuto nye aha gi, ruo mgbe ebighi ebi. Aga m emezukwa nkwa m kwere gi ubochi niile.

62 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Maka Jedutun. Abu Oma Devid. O bu naani n'ime Chineke ka mkpuruobi m na-achota izu ike. Nzoputa m na-esite na ya na-abia. 2 Naani ya bu oke nkume m na nzoputa m; o bu ebe mgbaba m e wusiri ike, agagh i m ama jijiji n'onodu m. 3 Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ebuso agha megide nwoke a? Unu niile, unu chorokwatu ya, ebe o bu naani mgbidi na-ada ada, mgbidi na-esighi ike e ji osisi wuo? 4 Ha ekpebiela isite

n'òṅòḍu ya dī elu kwatuo ya; okwu ụgha na-atọ ha ụtọ. Ha na-eji ọṅu ha na-agozi, ma n'ime obi ha, ha na-abụ ọṅu. (Sela) 5 O mkpuruobi m, chọta ezumike naanị n'ime Chineke; olileanya m na-esite na ya na-abja. 6 Naanị ya bụ oke nkume m, na onye nzọputa m. Naanị ya kwa bụ ebe mgbaba m e wusiri ike, agaghị m ama jijiji n'òṅòḍu m. 7 Nzọputa m na nsọpuru m dabeere na Chineke, Ọ bụ oke nkume m, ebe mgbaba m. 8 Tụkwasiṅu ya obi mgbe niile, unu ndị mmadụ; kwuputaranụ ya obi unu, n'ihì na Chineke bụ ebe mgbaba anyị. (Sela) 9 Ndị nta n'etiti ụmụ mmadụ bụ naanị otu nkuume, ndị ukwu bụ naanị ụgha; ọ buru na a tọọ ha n'ihe ọtụtụ, ha bụ ihe efu; ha niile bụ naanị otu nkuume. 10 Unu atụkwasiṅa obi unu n'iji aka ike kpata ego, maọbụ tükwasị olileanya unu n'ihe e zuru ezụ; akụ unu nwere ike mụbaa, unu atụkwasiṅa ha obi. 11 Chineke ekwuola otu ihe, ihe abụọ ka m nuru: "Na gị, O Chineke, dī ike, 12 na gị, Onyenwe anyị, juputara n'ihunanya. N'ezie, i ga-akwughachi onye ọbụla dika ọrụ ya si dī."

63 Abụ Ọma Devid, mgbe ọ nọ n'ọzara Juda. O Chineke, i bụ Chineke m, e ji m obi m niile na-achọ gị; akpịrị na-akpọ mkpuruobi m nkụ, anụ ahụ m na-achọsi gị ike, n'ala kpọrọ nkụ na nke ida mba ebe mmiri na-adighi n'ime ya. 2 Ahụla m gị n'ụlọnsọ gị, hụkwa ike gị na ebube gị. 3 N'ihì na ihunanya gị dī mma karịa ndu, aga m eji egbugbere ọṅu m jaa gị mma. 4 Ogologo ụbọchị m niile ka m ga-eto gị, aga m eweli aka m abụọ elu kpọkuo aha gị. 5 Mkpuruobi m ga-enwe afọ ojuju dika onye ji ezi nri rijuo afọ; aga m eji egbugbere ọṅu juputara n'abụ too gị. 6 N'elu ihe ndina m, ana m echeta gị, ana m atughari uche n'ihe banyere gị, ogologo abali niile. 7 N'ihì na i bụ onye inyeaka m, ana m abụ abụ n'okpuru ndo nke nku gị. 8 Mkpuruobi m na-arapara gị n'ahụ; aka nri gị na-ejigide m. 9 A ga-ala ndi na-achọ ndu m n'iyi; ha ga-arịda ruo ebe omimi nke ụwa. 10 A ga-eji mma agha laa ha n'iyi, ha ga-abukwa nri nye nkita ohia. 11 Ma eze ga-anuri ọṅu n'ime Chineke; ndi niile na-eji aha Chineke anu iyi ga-eto ya, ma a ga-eme ka ọṅu ndi niile na-agma ụgha dere duu.

64 Abụ Ọma dirị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. Nuru olu m O Chineke, mgbe m na-akosara gị ihe nasogbu m. Chebe ndu m site n'aka ndi iro m. 2 Zopu m puo n'izu nzuzo niile nke ndi ojo, site n'atumatu ndi na-eme ajo ihe. 3 Ha na-amu ire ha dika e si

amu mma agha, na-agbapu okwu dika aku ojo. 4 Ha na-agba onye na-enweghi ihe o mere aku site n'ebenzuzo, na mberede ka ha na-agba ya, na-atughị egwu. 5 Ha na-agbarịta ibe ha ume na-atumatu ojo, ha n-ekwu banyere isi onya ha na nzuzo, ha na-asi, "Onye ga-ahu ya?" 6 Ha na-atuputa atumatu ojo na-asi, "Anyi echeputala atumatu zuruoke!" N'ezie, uche na obi mmadu di aghugho. 7 Ma Chineke ga-agba ha aku, na mberede ka a ga-etida ha. 8 O ga-atughari okwu onu ha megide ha, mee ka ha laa n'iyi; ndi niile huru ha ga-efufe isi ha n'ikwa emo. 9 Mmadu niile ga-atu egwu, ha ga-ekwuputa oru niile nke Chineke, ma tugharia uche nke oma banyere ihe o mere. 10 Ndi ezi omume ga-anuri onu n'ime Onyenwe anyi, ha ga-agbabakwa n'ime ya; ndi niile obi ha ziri ezi ga-anyakwa isi n'ime ya.

65 Abụ Ọma dirị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. Otu Abụ. I kwesiri otuto, O Chineke, n'ime Zayon; ọ bụ gị ka anyi ga-emezuru nkwa anyi, 2 O gị onye na-anu ekpere, ọ bụ gị ka mmadu niile ga-abiakwute, 3 Mgbe mmehie na-anyigbu anyi, i gbaghara anyi njehie anyi niile. 4 Ngozi na-adiri ndi ahụ i hoputara, ka ha bjaruo nso, ibi n'ebe obibi gi! E ji otutu ezi ihe nke ulo gi, nke ulonso ukwu gi, mee ka afọ ju anyi. 5 O Chineke, Onye nzọputa anyi, i ji oru ezi omume di oke egwu na-aza anyi, i bu olileanya ndi niile bi na nsotu nke uwa, na osimiri niile di ebe di anya, 6 onye ji ike ya kpuo ugwu niile, ebe i yikwasiri onwe gi ike dika ngwa agha, 7 onye mere ka uda olu oke osimiri niile na uda olu ebili mmiri, na ogbaaghara mba niile deere duu. 8 Uwa niile juputara n'itunanya n'ihì oru ebube gi niile, n'ebe chi na-abo, ebe anyanwu na-ada, ka i na-akpolite abụ onu. 9 I na-elekota ala na-agba ya mmiri; i na-eme ka ọ buru ala di mma. Isi iyi Chineke adighi ata ata, n'ihì inye ndi mmadu mkpuru ubi, n'ihì na ọ bụ otu a ka i chorọ ka ọ dirị. 10 I na-eme ka mmiri juputa n'ala a korọ akọ mee ka elu aja a korọ akọ di larị; i na-eji mmiri ozuzo eme ka ọ di nro, na-agozikwa ihe ndi akunyere na ya. 11 I na-eji owuwe ihe ubi bara uba kpukwasị afọ ọbula dika okpueze, ụgbọ na-ebu ihe owuwe ubi na-ejubiga oke. 12 Ala ebe ahijia na-epu n'ozara na-epuputa n'ahijia ndu, e yikwasiri ugwu niile obi uto dika uwe. 13 E were igwe anu ulo kpuchie n'elu ala niile ebe ahijia di ndu puru, oka kpuchikwara ndagwurugwu niile; ha na-eti mkpu onu na-abukwa abu.

66 Abụ dirị onyeisi abụ. Otu Abụ. Abụ Ọma. Ụwa niile, jirinụ ọñụ tikuo Chineke! **2** Bụọ abụ banyere ebube aha ya; meenụ ka otuto ya buru ihe di ebube! **3** Gwa Chineke okwu si ya, “Lee ka ọrụ gi niile si di oke egwu! Ike gi di nnofo ukwu, ya mere ndi iro gi, naada n’ihu gi n’ihi ụjọ. **4** Ndi niile bi n’ụwa na-akpo isiala nye gi; ha na-abuku gi abụ otuto, ha na-abu abụ otuto nye aha gi.” (Sela) **5** Bija lee ihe Chineke mere, udi ọrụ oke egwu o na-arụ n’ihi mmadu! **6** O mere ka osimiri ghofo ala akoro, ha ji ukwu si n’etiti osimiri gafee; bjanu ka anyi nurija n’ime ya. **7** O na-achi ruo mgbe ebighi ebi site n’ike ya, anya ya na-elekwa mba niile, ka ndi nnupu isi ghara ifuli onwe ha elu megide ya. (Sela) **8** Toonu Chineke anyi, unu mmadu niile, kwere ka a nu da otuto ya; **9** O chebela ndu anyi, ma mee ka ukwu anyi ghara imichapu. **10** N’ihi na o bu gi, O Chineke, nwara anyi; i nuchara anyi dika olaocha. **11** I kpobatarara anyi n’ulo mkporo, ma bokwasị ibu di arọ n’azu anyi. **12** I kwere ka ndi mmadu rja anyi elu; anyi esitela n’ime oku na n’ime mmiri gafee. I kpobatala anyi ebe anyi nwezuru ihe niile. **13** Aga m e ji aja nsure oku bata n’ime ulonso ukwu gi, imezu nkwa m kwere gi **14** n’ihi na nke a bu ihe m ji onu m kwuo, o bukwa nke a ka egbugbere onu m kwuputara na m ga-eme n’oge nsogbu m. **15** Aga m eji anu ndi gbara abuba choro gi aja, ya na aja onyinye nke otutu ebule; Aga m achukwa aja onyinye nke otutu oke ehi na mkpi. (Sela) **16** Bjanu nuru, unu niile natu egwu Chineke; ka m koro unu ihe o meere m. **17** Eji m onu m kokuo ya; otuto ya di m n’ire. **18** O buru na mmehie na-amasi m n’ime obi m, Onyenwe anyi agaraghi ege m nti; **19** ma Chineke gere nti n’ezie, nurukwa olu ariro m. **20** Otuto dirị Chineke, onye najughị ekpere m maobu ghara izi m ihunanya ya!

67 Abụ Ọma dirị onyeisi abụ. Abụ eji ubo akwara akpo. Abụ Ọma. Otu Abụ. Ka Chineke meere anyi amara ma gozie anyi, ma mee ka ihu ya chakwasị anyi, (Sela) **2** Ka a mara uto gi niile n’ụwa, marakwa nzoputa gi n’etiti mba niile. **3** Ka mmadu niile too gi, O Chineke; ka mmadu niile too gi. **4** Ka mba niile nurija ma buo abụ onu, n’ihi na i na-eji ikpe ziri ezi na-achi ndi mmadu, na-edukwa mba niile nke ụwa. (Sela) **5** Ka mmadu niile too gi, O Chineke; ka mmadu niile too gi. **6** Mgbe ahụ, ala ga-amiputa ihe owuwe ubi ya, Chineke, onye bu Chineke anyi, ga-agozikwa

anyi. **7** Chineke ga-agozi anyi, nsotu niile nke ụwa gatatu egwu ya.

68 Abụ Ọma dirị onyeisi abụ. Nke Devid. Abụ Ọma. Otu Abụ. Ka Chineke bilie, ka ndi iro ya buru ndi a chusasiri; ka ndi iro ya site n’ihu ya gbalaga. **2** Dika ikuku si achusa anwuru oku, sikwa otu a chusaa ha. Dika mmanu na-ehi ura si agbaze n’oku, ka ndi na-eme ihe ojoo laa n’iyi n’ihu Chineke. **3** Ka ndi ezi omume buru ndi nwere obi uto, ma nurija n’ihu Chineke; ka ha buru ndi nwere obi uto, juputakwa n’onu. **4** Bukuo Chineke abụ, bukuonu aha ya abụ otuto, toonu onye na-agba igwe ojii dika inyinya, Onyenwe anyi bu aha ya, nurija onu n’ihu ya. **5** O bu nna ndi nke na-enweghi nna, onye na-ekpechitere ndi di ha nwuru anwu onu ha, onye a bu Chineke, onye bi n’ebe ya di nsọ. **6** Chineke na-eme ka ndi naani ha no nwee ezinaulo, o na-eji ibu abụ duputa ndi no n’ulo mkporo, ma ndi nnupu isi ka o na-eme ka ha biri, n’ala kporo nku. **7** Mgbe i buteere ndi gi uto, O Chineke, mgbe i gabigara n’ala togboro n’efu, (Sela) **8** elu ụwa mara jijiji, eluigwe wupuru mmiri ozuzo, n’ihu Chineke, Onye Sainai, n’ihu Chineke, Chineke nke Izrel. **9** I nyere mmiri ozuzo n’ebe o di ukwu, O Chineke, i tutere ihe nketa gi nke ike gwuru. **10** Ndi gi biri n’ime ya, site n’oke akunuba gi, O Chineke, i roputaara ndi ogbenye mkpa ha. **11** Onyenwe anyi kosara okwu ahụ, onuogugu ndi inyom kwusara ya bu igwe di otutu; **12** ndi eze na ndi agha ha ji oso gbalaa; ndi mmadu kere ihe a dotara n’agha, n’ime omuma ulo ikwu. **13** O buladi mgbe i na-arahu ura n’etiti ogba aturu, nku abuo nke nduru m bu ihe e ji olaocha kpuchie, jirikwa olaedo nke na-enwuke kpuchie abuba ya. **14** Mgbe Onye puru ime ihe niile chusasiri ndi eze bi n’ala a, o di ka snoo dara n’elu Zalmon. **15** Ugwu Bashan, ugwu mara mma nke ukwu, ugwu Bashan, ugwu nwere n’elu ya otutu ugwu di iche iche. **16** Gi ugwu nwere otutu ugwu, gini mere i ji ele anya site n’ekworo n’ugwu Chineke horo i bu ebe o ga-anọ chja, ebe Onyenwe anyi n’onwe ya ga-ebi, ruo ebighi ebi? **17** Onuogugu ugbu agha Chineke di iri puku kwuru puku, a pughi iguta ha; ha dikwa puku kwuru puku; Onyenwe anyi sitere Sainai bata n’ulonso ya. **18** Mgbe i rigoro gaa n’elu, i duuru ndi a dotara n’agha; i natara onyinye di iche iche n’aka ndi mmadu, o buladi n’aka ndi na-enupu isi, ka gi, O Onyenwe anyi Chineke, biri n’ebe ahụ. **19** Otuto

dirị Onyenwe anyị, Chineke anyị, na Onye Nzọpụta anyị, Onye na-ebu ibu arọ anyị ụbọchị niile. (Sela) 20 Chineke anyị bụ Chineke na-azọpụta; mgbapụta pụọ n'ọnwụ na-esite n'aka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị. 21 N'ezie, Chineke ga-egwepịa isi ndị iro ya niile, isi ndị niile na-aga n'ihu ibi ndụ mmehie. 22 Onyenwe anyị kwuru sị, "Aga m esite na Bashan kpọlata ha, aga m adọpụta ha site n'ebe omimi nke osimiri, 23 ka unu nwee ike saa ụkwụ unu n'ime ọbara ndị iro unu, ka ire nkịta unu niile ketakwa oke nke ha." 24 O Chineke, ahụla igwe ahiri mmadụ ndị na-eso gi, bụ igwe ahiri mmadụ nke so Chineke m, na Eze m na-aba n'ebe nso ahụ. 25 Ndị na-abụ abụ nọ n'ihu, ndị na-eti egwu, na-eso ha n'azụ; ụmụ agboghọ na-akpọ ụbọ sokwa ha. 26 Too Chineke n'etiti nzuko ukwu ahụ; toonu Onyenwe anyị n'etiti nzuko ụmụ Izrel. 27 Lee Benjamin bụ agburu dikarisi nta, ka o na-edu ha, lekwa igwe ụmụ ndị eze Juda na nke Zebulun na Naftali. 28 O Chineke, kpọlite ike gi; mee ka ike gi pụta ihè, O Chineke, dika i mere na mbụ. 29 N'ihu ụlonsọ ukwu gi nke di na Jerusalem, ndị eze ga-wetara gi onyinye di iche iche. 30 Baara anụ ọhịa ahụ zoro n'etiti riidi mba, igwe oke ehi nọ n'etiti ụmụ ehi nke mba niile. Site na nweda n'ala, ka o wetara gi ogbe ọlọcha. Chụsasịa mba niile, bụ ndị na-enwe mmasị n'ibu agha. 31 Ndị nnọchi anya obodo, gasite n'ijipt bịa, Kush ga-etinye onwe ya n'okpuru Chineke. 32 Bụkwo Chineke abụ, unu alaeze niile nke ụwa, bụkwo Onyenwe anyị abụ otuto, (Sela) 33 Bụ abụ nye onye na-agba ịnyinya n'elugwe, e, o buladi elugwe nke dirị site na mgbe ochie, onye olu ike ya dika egbe elugwe. 34 Kwusaa ike Chineke, onye idi ukwu nke ima mma ya na-ekpuchi Izrel, onye ike ya di n'elugwe. 35 O Chineke, i di oke egwu n'ime ụlonsọ gi; Chineke nke Izrel na-enye ndi ya ume na ike. Toonu Chineke!

69 Abụ Oma dirị onyeisi abụ. Eji olu abụ "Okoko Lili." Abụ Devid. O Chineke, zọpụta m, n'ihu na mmiri abjaruola m n'olu. 2 Ana m emikpu n'ururo ebe di omimi, e nwekwaghị ebe izokwasị ụkwụ di. Abjala m n'ebe mmiri di omimi; uju mmiri na-achokwa ikpuchigide m. 3 Akpiri akpọla m nkụ; ike agwula m ebe m na-akpọ oku maka enyemaka. Anya m agbaala ọchịchiri ebe m na-ele anya Chineke. 4 Ndị kporo m asi n'efu di ukwu karja agiri isi di m n'isi. Ndị na-achọ ịla ndu m n'iyi di ukwu, bụ ndi horo ịbụ

ndi iro m, mgbe o na-adighi ihe obula m mere ha. Ha nogidesiri m ike mee ka m nyeghachi ihe m na-ezughị n'ohi. 5 Gi, Chineke, i maara enweghi uche m niile; ikpe omuma m abughi ihe zoro ezo n'ihu gi. 6 Ekwela ka ihere mee ndi na-atukwasị gi obi n'ihu m, O Onyenwe m, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile; ka ndi na-achọ gi ghara ịbụ ndi a ga-eme ihe ihere n'ihu m, O Chineke nke Izrel. 7 O bụ n'ihu gi ka m na-anagide ikwa emo, ihere ekpuchiela m ihu. 8 Abụ m obia n'ebe umunna m nọ, n'ebe umunne nọ, abụ m onye mba ozo. 9 N'ihu na ihe gbasara ulo gi na-anu m oku n'obi, ita uta niile nke ndi na-akpari gi adakwasila m. 10 Mgbe m na-ebe akwa na-ebukwa onu, ha kpariri m n'ihu na m na-eme nke a. 11 Mgbe m yikwasiri uwe iru uju m, a ghorọ m ihe ha ji eme ihe ochi. 12 Ndị na-anọ ọndu ala n'onu ụzọ ama, na-akwa m emo, na-akọ m onu, abụ m isi abụ nke ndi na-anubiga mmanya oke na-abu. 13 O Onyenwe anyi, ana m akpoku gi n'ekpere, n'oge ihuoma gi; na oke ihunanya gi, O Chineke m, zaa m n'eziokwu nke nzoputa gi. 14 Doputa m site n'ururo, ekwela ka m mikpuo; zoputa m site n'aka ndi kporo m asi, site na mmiri miri emi. 15 Ekwela ka uju mmiri kpuchie m, maobu ka ebe di omimi loda m, ma o bukwanu ka olulu lomie m, kpuchie m n'ime onu ya. 16 O Onyenwe anyi, zaa m, site n'idi mma nke ihunanya gi, n'ime idi ukwu nke oke ebere gi, chee m ihu. 17 Ezonarila mu bu ohu gi ihu gi. Anọ m na nsogbu, mee ngwangwa zaa m! 18 Bja m nso zoputa m. Gbaputa m site n'aka ndi iro m. 19 I maara ihe niile banyere ihe ochi ha ji m mee, mweda n'ala m na ihe ihere: ndi iro m niile nokwa gi n'ihu. 20 Ochị ha na-achị m etiwaala m obi, ma hapu m n'onodu enweghi inyeaka. Elere m anya onye ga-emere m ebere, ma o dighi onye obula m huru; lee anya ndi ga-akasi m obi, ma o dikwaghị onye m chotara. 21 Ha tinyere oluilu n'ime nri m, nyekwa m mmanya gbara uka ka m nuu. 22 Ka tebul e debere n'ihu ha ghorọ ha onya; ka o buru ha ihe ibo obo mgbe ha nọ n'udo ya ghorọ ha onya igbudu. 23 Ka anya ha gbaa ochichiri, ka ha gharakwa ihu ụzọ ozo, mekwa ka ụkwu ha na-ama jijiji mgbe niile. 24 Wukwasị ha oke iwe gi, ka iwe gi di oku zute ha. 25 Ka ebe obibi ha togboro n'efu, ka mmadu obula gharakwa ibi n'ime ulo ikwu ha. 26 Ha na-akpagbu ndi ahụ i meruru ahụ, na-ekwukwa banyere ihe mgbu ndi ahụ i kwohjara ahụ. 27 Boo ha ebubo ajo omume tukwasị n'elu ajo omume, ekwekwa ka ha keta oke na ezi omume gi. 28 Mee ka e hichapu aha ha site

n'akwukwọ nke ndụ, ka a hapụ idekọta aha ha na nke ndị ezi omume. **29** Anọ m n'ufu na ihe mgbu, O Chineke, mee ka nzọpụta gị kpuchie m. **30** Aga m eji ịbụ abụ too aha Chineke, jirikwa ekele bulie ya elu. **31** Nke a ga-atọ Onyenwe anyị uto karịa oke ehi, karịa oke ehi, nke mpi ya na ukwu ya ka dị. **32** Ndị ogbenye ga-ahụ ya ma n'urịakwa ọnu; unu ndị na-achọ Chineke, ka obi unu na-adị ndụ. **33** Onyenwe anyị na-anụ ekpere ndị nọ na mkpa, ọ naghị eledakwa ndị ya a dotara n'agha anya. **34** Ka eluigwe na uwa too ya, osimiri niile na ihe niile bi n'ime ha. **35** N'ihina Chineke ga-azọpụta Zayon; ọ ga-ewugharị obodo niile nke Juda. Mgbe ahụ, ndị mmadụ ga-ebi n'ime ya, mee ya ihe nweta ha. **36** Ụmụ ndị na-ejere ya ozi ga-eketa ya, ndị hụrụ aha ya n'anya ga-ebikwa ebe ahụ n'ime ya.

70 Abụ Ọma dirị onyeisi abụ. Nke Devid. Aririọ. O Chineke, gbata ọsọ bịa zọpụta m, O Onyenwe anyị, bịa ngwangwa inyere m aka. **2** Ka ndị niile na-achọ ịnapụ m ndụ m, bụrụ ndị a ga-etinye n'ọnọdụ ihere na ogbaaghara. Ka ndị ọ na-amasị ihu ịla n'iyi m laghachi azụ n'ihere. **3** Ka ndị ahụ na-asị m, "Ehee! Ehee!" laghachi azụ n'ihina ihere ha. **4** Ma ka ndị niile na-achọ gị n'urịa ọnu, nweekwa obi uto n'ime gị, ka ndị ahụ hụrụ nzọpụta gị n'anya na-ekwu mgbe niile, "Onyenwe anyị dị ukwu." **5** Ma mụ onwe m bụ ogbenye na onye nọ na mkpa; O Chineke, mee ngwangwa bjakwute m. Ị bụ onye inyeka m na onye mgbaapụta m; O Onyenwe anyị, anọla ọdụ ịbịa.

71 Onyenwe anyị, n'ime gị ka m gbara izere ndụ; ekwela ka ihere mee m. **2** Site n'ezim omume gị, gbapụta m, mee ka m nwere onwe m; tọọ ntị gị n'alana n'uru olu m ma zọpụta m. **3** Ghọrọ m oke nkume nke ebe mgbaba, ebe m nwere ike igbaba mgbe ọbụla; nye iwu maka nzọpụta m, n'ihina ị bụ oke nkume m na ebe m e wusiri ike. **4** O Chineke m, site n'aka ndị ajọ omume na ndị mmadụ na-eme ihe ọjọọ, ndị afọ tara mmiri, gbapụta m. **5** N'ihina gị onwe gị burị olileanya m, Onyenwe m Onyenwe anyị, ntukwasị obi m site na mgbe m bụ nwantakiri. **6** Ọ bụ gị ka m tukwasị obi, site n'oge amurụ m; gị onwe gị weputara m site n'afọ nne m. Aga m anogide na-eto gị. **7** Adịla m ka ihe ama nye otutu mmadụ, ma ị bụ ebe mgbaba m siri ike. **8** Onụ m juputara n'otuto gị, ọ na-ekwuputa ịma mma gị ogologo ubochi niile. **9** Agbakutala m azụ mgbe m mere agadi; ahapukwala m mgbe ike adighikwa m.

10 N'ihina ndị iro m na-ekwu okwu megide m; ndị ahụ na-achọ igbu m na-agbarịta izu nzuzo. **11** Ha nasị, "Chineke agbakutala ya azụ; chọọ ya ọsọ, jidekwa ya, n'ihina na o nweghị onye ọbụla ga-agbaaputa ya." **12** O Chineke, anọla m ebe di anya; O Chineke m, bịa ngwangwa nyere m aka. **13** Ka e were ihere kpuchie ndị na-ebo m ebubo ugha; ka ihere na nleda anya buru ihe ga-ekpuchi ndị ahụ na-achọ ịmeru m ahụ. **14** Ma mụ onwe m ga-anogide na-enwe olileanya mgbe niile; aga m eto gị mgbe niile karịa otu m toro gị na mbụ. **15** Onụ m ga-ekwu banyere ezi omume gị na nzọpụta gị ogologo ubochi niile, ọ bụ ezie na-amaghị m otutu ya. **16** Aga m abia kwusaakwa ịdi ukwu ọrụ gị niile, Onyenwe m Onyenwe anyị, aga m ekwusa ezi omume gị, e, naanị nke gị. **17** O Chineke, site na mgbe m bụ nwantakiri, i kuzielera m ihe, ruo taa, ana m ekwuputa banyere ọrụ ebube gị niile. **18** O Chineke m, ọ buladi mgbe m mere agadi, mgbe isi awo juru m isi, ahapula m, tutu ruo mgbe m ga-ekwuputa ike gị nye ogbo nke na-abia, na ịdi ike gị nye ndị niile na-abia n'oge di n'ihu. **19** O Chineke, ezi omume gị n'eri n'eluigwe, gị onye merela otutu ihe di ukwu. O Chineke, onye di ka gi? **20** N'agbanyeghi na i meela ka m gabiga otutu nsogbu nke di ilu, ị ga-atute ndu m ozọ; site n'ebe di omimi nke uwa, ị ga-adokpuputa m ozọ. **21** Ị ga-eme m ka m dirị ukwu karịa ka m di na mbu. Ị ga-akasikwa m obi ozọ. **22** O Chineke m, aga m eji ubo akwara too gi, n'ihina ikwesị ntukwasị obi gi; aga m eji une bukwo gi abụ otuto, gi Onye nsọ nke Izrel. **23** Egbugbere onu m ga-eti mkpu onu mgbe m na-abuku gi abụ otuto, mu, onye ị gbaputara. **24** Ogologo ubochi niile, aga m ekwuputa ọrụ ezi omume gị niile, n'ihina ndi ahụ chorọ ịmeru m ahụ, ka e tinyere n'ọnọdụ ihere na ogbaaghara.

72 Abụ nke Solomon. O Chineke, jiri ikpe ziri ezi mejuputa eze. Nyekwa nwa eze ezi omume gị. **2** Ọ ga-eji ezi omume chịa ndi gi, jiri ikpe ziri ezi chịa ndi a na-emegbu. **3** Ka ugu niile wetara ndi mmadụ ịba uba; ugu nta niile wetakwara ha mkpuru ezi omume. **4** Ọ ga-ekpeputa ndi a na-emegbu n'etiti ndi mmadụ, zoputakwa umuntakiri ndi nọ na mkpa; ọ ga-gwepia onye mmegbu. **5** Ka ọ digide ruo mgbe niile dika anyanwu na-adigide, dika onwa na-adigidekwa ruo ogbo niile. **6** Ọ ga-adị ka mmiri na-ezokwasị ala ubi a suru asu, dika mmiri ozuzo na-ede elu ala. **7** N'oge ndu ya, ka ndi ezi omume too, na-awasa; ịba uba

ga-ajuputa ebe niile ruo mgbe onwa agaghị adjikwa. **8** O ga-achị site n'osimiri ruo osimiri, na-esite n'iyi ukwu. ruo na nsọtụ niile nke ụwa **9** Ebo niile ndị bi n'ozara ga-akpọ isiala nye ya, ndị iro ya niile ga-abụ ndị e wedara n'ala. **10** Ndị eze Tashish na mba niile dī n'ebe dī anya, ga-atụ ụtụ wetara ya; e, o bụladī ndị eze si Sheba na Seba, ga-ewetara ya ọtụtụ onyinye. **11** Ndị eze niile ga-akpọ isiala nye ya, mba niile ga-ejekwara ya ozi. **12** N'ihī na o ga-azọputa ndị nọ na mkpa mgbe ha kpokuru ya. O ga-azọputakwa ndị ogbenye na-enweghị onye ga-enyere ha aka. **13** O ga-enwe omijiko n'ahụ ndị na-enweghị ike, na ndị nọ na mkpa, o ga-azọputa ndị nọ na mkpa site n'onwụ. **14** O ga-azọputa ha site na mkpagbu na ihe ike, n'ihī na ndụ ha dī oke onụahịa n'anya ya. **15** Ka o dī ogologo ndụ! Ka e nye ya ọlaocha e wetara na Sheba. Ka ndị mmadụ nakpere ya ekpere mgbe niile, ma goziakwa ya ogologo ụbọchị niile. **16** Ka mkpuru ọka juputa n'ebe niile n'ala a; ka ha na-efufegharī n'elu ugwu niile. Ka mkpuru ubi ya wasaa dika Lebanon; ka mmadụ juputa nke oma n'obodo dika ahijia ndụ nke ohia. **17** Ka aha ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; ka o na-adigide ruo mgbe niile dika anyanwụ si adigide. A ga-esite na ya gozie mba niile, a ga-akpọ ya onye a goziri agozi. **18** Otuto dirī Onyenwe anyi Chineke, Chineke nke Izrel, onye naanī ya na-arū orū ebube dī iche iche. **19** Otuto dirī aha ya dī ebube ruo ebighi ebi; ka ụwa niile juputa n'ebube ya. **20** Nke a bụ ogwugwū ekpere Devid nwa Jesi.

73 Abụ Oma Asaf. N'ezie, Chineke dijiri Izrel mma, dikwara ndi obi ha di ocha. **2** Ma mu onwe m, o foduru nwantiji ka m zohie ukwu, o foduru nwantiji ka ukwu m gbuchapu. **3** N'ihī na e kwosara m ndi mpako ekworo; mgbe m huru iba uba nke ndi ajo omume. **4** Ha anaghī adogbu onwe ha; ahū ha gbara abuba, siekwa ike. **5** Nsogbu niile mmadū ibe ha na-enwe adighi erute ha. Ha enweghī mkpa obula nke na-akpa ha dika ndi ozọ nwere. **6** N'ihī nke a, ngangwa bụ ihe inya n'olu ha; ha jikwa ihe ike kpuchie onwe ha dika uwe. **7** Mmehie na-esite n'obi ojoo ha aputa; echiche ojoo ha enweghī nguta. **8** Ha na-akwa emo, na-ejikwa iro ekwu okwu; n'ime mpako ha, ha na-aba mba imegbu ndi ozọ. **9** Ha ji onu ha na-ekwu na eluigwe bu nke ha, ha jikwa ire ha kwuo na uwa niile bu nke ha. **10** N'ihī nke a, ndi ha na-eso ha, na-anuru okwu ha ebe o bara uba dika mmiri. **11** Ha na-

asi, "Olee otu Chineke ga-esi mara? O dikwanu ihe Onye kachasi ihe niile elu maara?" **12** Otu a ka ndi ajo omume di, ha na-ebi ndu na-enweghī nsogbu; akunuba ha na-amubakwa. **13** N'ezie, o bu naani n'efu ka m debere obi m ocha, n'efu ka m kworo aka m abuo n'emeghi ihe ojoo. **14** Ogologo ubochi niile, ano m na nsogbu; ututu niile ka m na-anata ntaramahuhu. **15** O buru na m kwuru si, "Nke a ka m ga-ekwu," agaara m abu onye na-ekwesighi ntukwasị obi n'etiti umu gi. **16** Mgbe m gbaliri ighota ihe ndi a niile, o ghooro m ihe mwute, **17** tutu ruo mgbe m bara n'ebe nso Chineke; mgbe ahū ka m ghotara ihe ga-eme ha n'ikpeazu. **18** N'ezie, i na-eguzo ha n'ala na-achi achī; i na-atuda ha, laa ha n'iyi. **19** Lee, ka ha si laa n'iyi n'otu ntabi anya, buru ndi ihe egwu di iche iche kpochapuru kpankpan! **20** Dika nro, mgbe mmadū na-eteta, otu a, O Onyenwe anyi, mgbe i tetara, i ga-eleda ha anya dika echiche na-agaghī emezu. **21** Mgbe m nọ n'obi mwute; mmuo m dara mba. **22** Abu m onye nzuzu na onye na-amaghī ihe. Adj m ka anu ohia n'ihu gi. **23** Ma ana m anonyere gi mgbe niile; i na-ejide m n'aka nri m. **24** I na-eji ndumodu gi na-edu m, ma emesia, i ganabata m n'ebube gi. **25** Onye ka m nwere n'eluigwe ma o bughī gi? O dighi ihe uwa a nwere nke m gachosi ike karija gi. **26** Anu ahū m na mkpuruobi m nwere ike ida mba, ma Chineke bu ike nke obi m, na ihe nketa m ruo ebighi ebi. **27** Ndī niile nọpuru gi n'ebe dī anya ga-ala n'iyi. I ga-alakwa ndi niile na-ekwesighi ntukwasị obi, nye gi n'iyi. **28** Ma nye mu onwe m, o di mma ino Chineke nso. Emeela m Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ebe mgbaba m. Aga m ako banyere oru gi niile di iche iche.

74 Abụ maskil nke Asaf. Chineke, ginj mere i ji ju anyi ruo mgbe ebighi ebi? Ginj mere iwe gi ji akwu anwuru megide igwe aturu ndi i na-azu? **2** Cheta mba ahū nke i zutara na mgbe ochie, ebo ahū bu ihe nketa gi, ndi i gbaputara, n'ugwu Zayon ebe i biri. **3** Tugharia nzo ukwu gi bia na mbibi ebighi ebi ndi a. O bu onye iro wetara ila n'iyi a niile n'ulonso a. **4** Ndī iro gi gboro uja n'ebe i zutere anyi. Ha weliri okoloto ha dika ihe iribama. **5** Ha kpapa agwa dika ndi ikom ji anyuika ha ga-eji gbutuo otutu osisi di n'oke ohia. **6** Ha ji anyuika na egbugbu ha kujisie ihe niile eji amachi ihe bu nke egbunyere ihe. **7** Ha kpokwara ulonso gi oku, mee ya ka o repia. Ha meruru ulo obibi ahū a kpokwasiri aha gi. **8** Ha sirī n'obi ha, "Anyi ga-

etipia ha kparam! Ha kporo ebe niile a na-anọ efe Chineke n'ala a oku. 9 Enyeghi anyi ihe iribama obula site n'aka Chineke. O dikwaghi ndi amuma foduru. O dikwaghi onye obula n'etiti anyi onye maara, mgbe ihe a ga-agwu. 10 O Chineke, ruo ole mgbe ka ndi iro ga-anogide na-achi gi ochi? Onye iro, o ga-eleli aha gi ruo mgbe ebighi ebi? 11 Gini mere i na-eseghachi aka gi azu, e aka nri gi? Seputa aka gi laa ha n'iyi! 12 Ma gi, O Chineke, burji eze m site na mgbe ochie. O bu gi na-aruputa nzoputa n'elu uwa. 13 Site n'ike gi di ukwu i mere ka osimiri kewaa abuo. O bu gi gwepiara isi anu ojojo ahu n'ime mmiri. 14 O bu gi gwepiara isi anu ojojo ahu a na-akpo leviatan, mee ka o ghoo nri nye umu anumanu bi n'ozara. 15 O bu gi mere ka isi iyi na mmiri iyi na-aso. I mere ka osimiri na-eru eru mgbe niile taa. 16 Ehihie na abali bu nke gi. I mere ka anyanwu na onwa guzosie ike. 17 O bu gi kewaputara oke ala niile nke uwa. O bu gi mere ka okochi na udu mmiri di. 18 O Onyenwe anyi, cheta otu onye iro si chia gi ochi, na otu ndi nzuzu si kwaa aha gi emo. 19 Eweralo ndu nduru gi nyefee anu ohia ojojo n'aka. Echefukwala ndu ndi gi a na-akpagbu ruo mgbe ebighi ebi. 20 Chetakwa ogbugba ndu gi, n'ihu na ihe ike na-ajuputa ebe niile gbara ochichiri n'ala a. 21 Ekwela ka ndi a na-akpagbu gbaghachi azu n'ihere; ka ndi ogbenye na ndi no na mkpa too aha gi. 22 O Chineke, bilie, kpechitara onwe gi ikpe. Chetakwa otu ndi nzuzu si koo gi onu ogologo ubochi niile. 23 Elepula mkpotu nke ndi iro gi niile anya, olu mkpotu nke ndi iro gi na-aga n'ihu na-ala elu.

75 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Nke olu abu "E bibikwala." Abu Oma Asaf. Otu Abu. Anyi na-eto gi, O Chineke. Anyi na-eto gi, n'ihu na aha gi di nso. Ndi mmadu na-ekwu banyere oru ebube gi di iche iche. 2 I na-asi, "Ana m ahoputa oge a kara aka. O bu m na-ekpe ikpe ziri ezi. 3 Mgbe uwa na mmadu niile bi n'ime ya na-ama jijji, o bu m na-ejidesi ogidi ya ike ka o guzo chim. (Sela) 4 Nye ndi mpako, ana m asi, 'Unu etukwala onu ozo, nye ndi ajo omume, ana m asi, Unu ewelila mpi unu elu. 5 Unu ewelila mpi unu megide eluigwe; unu ejila nnupu isi kwuo okwu.'" 6 O dighi onye obula sitere n'owuwa anyanwu, maobu n'odida anyanwu, maobu n'ozara nke puru ibuli mmadu elu. 7 Kama o bu Chineke, onye na-ekpe ikpe; o na-eweli otu onye elu, wedakwa onye ozo ala. 8 Otu iko di n'aka Onyenwe anyi nke juputara na mmanya na-agba ufufu

nke a gwanyekotara uda di iche iche. O na-awupu ya, ndi ajo omume niile nke uwa na-anu ya ruo mgbe o gwusiri. 9 Ma mu onwe m, aga m ekwuputa nke a ruo mgbe ebighi ebi. Aga m abuku Chineke nke Jekob abu otuto, 10 bu onye siri, "Aga m ebipu mpi ndi ajo omume niile, ma a ga-ebuli mpi ndi ezi omume elu."

76 Abu Oma diri onyeisi abu. Nke eji ubo akwara akpo. Abu Oma Asaf. Otu Abu. A maara Chineke n'obodo Juda; aha ya di ukwu n'obodo Izrel. 2 Ulo ikwu ya di na Salem, ebe obibi ya di na Zayon 3 Ebe ahu ka o tijisiri aku niile na-egbu amuma, na ota niile, na mma agha niile, na ngwa agha niile. (Sela) 4 I juputara n'ihè, i di oke ebube karija otutu ugwu nke anumanu juputara. 5 A punarila ndi nwere obi ike ihe ha, ha na-arahukwa ura ikpeazu ha; o nweghi otu onye n'ime ndi dike n'agha ndi a puru iweli aka ya abuo elu. 6 N'ihu iba mba gi, O Chineke nke Jekob, inyinya na ugbu agha na-anọ juu. 7 O bu naani gi ka e kwesiri itu egwu. Onye puru iguzo n'ihu gi mgbe i na-ewe iwe? 8 I sitere n'eluigwe mee ka a nu olu ikpe ikpe gi. Uwa tukwara egwu, dere duu, 9 mgbe gi, O Chineke, biliri ikpe ikpe, izoputa ndi niile a na-akpagbu n'ala a. (Sela) 10 N'ezie, oke iwe gi megide umu mmadu na-ewetara gi otuto, ndi foduru mgbe oke iwe gi gabigasiri, na-anọ juu. 11 Kwenu Onyenwe anyi Chineke nkwa ma mezuokwa ha; ka ndi ala niile bu agbataobi unu wetara onye ahu e kwesiri itu egwu onyinye di iche iche. 12 O na-eweda ndi na-achi achu n'ala; ndi eze niile nke uwa na-atu ya egwu.

77 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Maka Jedutun. Abu nke Asaf. Abu Oma. Etikuru m Chineke n'oke olu maka enyemaka; etikuru m Chineke mkpu ka o nuru olu m. 2 Mgbe m no n'ihe mgbu, o bu Onyenwe anyi ka m choro. N'anyasi, esetipuru m aka m abuo, ike na-agwughi, mmuo m jukwara ka a akasi ya obi. 3 O Chineke, echetara m gi, sukwa ude; echere m echiche, mkpuruobi m dakwara mba. (Sela) 4 I kweghi ka anya m abuo mechie; n'ihu oke mwute m, enweghi m ike kwuo okwu. 5 Echere m echiche banyere ubochi niile gara aga, na afu niile ndi gara aga. 6 Echetara m abu niile m na-abu n'ime anyasi. Mkpuruobi m no n'onodu ntughari uche, mmuo m jukwara ajuju. 7 "Onyenwe anyi o ga-agbakuta m azu ruo mgbe ebighi ebi? O putara na o gaghi egosi ihuoma ya ozo? 8 O putara na ihunanya ya nke na-adigide ruo ebighi ebi agwula? O putara na nkwa ya agaghi emezu ruo

ebighi ebi? 9 Chineke, o chefuola i mere anyi ebere? O jichiela omiko ya n'ihu iwe?" (Sela) 10 Mgbe ahụ, ekwuru m, "Lee onodu odu m, afo niile mgbe Onye kachasi ihe niile elu setipuru aka nri ya. 11 Aga m echeta oru niile Onyenwe anyi ruru; e, aga m echeta ihe iribama niile i mere n'oge gara aga. 12 Aga m atugharia uche m n'oru gi niile, tuleekwa oru ukwu gi niile di iche iche." 13 O Chineke, uzo gi niile di nsu. Olee chi di ukwu dika Chineke anyi? 14 I bu Chineke onye na-aru oru ebube di iche iche; i na-egosiputa ike gi n'etiti umu mmadu. 15 I ji aka gi di ike gbaputa ndi gi, bu umu umu Jekob na Josef. (Sela) 16 Osimiri huru gi, O Chineke, osimiri huru gi, taa; ogbu mmiri mere mkpotu. 17 Igwe ojii wupuru mmiri, mkpotu egbe eluigwe juputara mbara eluigwe; aku gi gburu amuma ebe niile. 18 A nuru uda egbe eluigwe gi n'oke ifufe, amuma gi nyere uwa niile ihe; elu uwa niile mara jijiji, tukwaa oke egwu. 19 O bu n'osimiri ka nzo ukwu gi gara, uzo gi gara n'etiti oke osimiri, o bu ezie na ahughi m nzo ukwu gi anya. 20 I sitere n'aka Mosis na Eron duo ndi gi dika igwe aturu.

78 Abu maskil nke Asaf. Ndi m, nurunu ihe m nazi; geenu nti n'okwu onu m. 2 Aga m eji ilu malite okwu m, aga m ekwu otutu ihe omimi, ihe ndi sitere na mgbe ochie; 3 ihe ndi anyi nuru, marakwa, ihe ndi nna nna anyi ha gwara anyi. 4 Anyi agaghi ezonari umu anyi ihe ndi a, kama anyi ga-akoro ogbo nke na-abia n'ihu akuko idi ike Onyenwe anyi, na oru ebube ya, na ihe itunanya niile o mere. 5 O nyere Jekob iwu banyere ukpuru ya, mekwaa ka iwu ahuguzosie ike n'Izrel, bu nke o doru nna nna anyi ha aka na nti, ka ha kuziere umu ha, 6 ka ogbo na-eso ha nwee ike muta ya, o buladi ogbo nke a ka amubeghi, ndi nke ga-agwakwa ha umu ha. 7 Mgbe ahu, ha gatukwasu Chineke obi ha, ma ghara ichefu oru ya niile di iche iche. Ha ga-edebekwa iwu ya niile. 8 Ha agakwaghi adi ka ndi nna nna ha, ogbo ndi nnupu isi na ndi isiike; ndi obi ha na-adighi n'ebe Chineke no, ndi mmuo ha na-ekwesighi ntukwasu obi nye ya. 9 Ndi ikom Ifrem, n'agbanyeghi na ha kwere uta ha, chighariri azu, gbaa oso n'ubochi agha. 10 Ha edebeghi ogbugba ndu Chineke. Ha jukwara ibi ndu dika iwu ya si di. 11 Ha chefuru ihe o mere, oru itunanya o gosiri ha. 12 Chineke ruru oru ebube ndi a n'ihu nna nna ha n'ala Ijpt na n'ohia Zoan. 13 O kewara oke osimiri, site n'etiti ya dufee ha. O mere ka mmiri ahuguzo oto dika

mgbidi. 14 O ji igwe ojii duo ha n'ije n'ehihie, jirikwa ihu sitere n'oku ahu, duo ha ogologo abali niile. 15 O gbawara oke nkume di n'ozara, si otu a nye ha mmiri hiri nne, dika a ga-asu na o bu mmiri si n'otutu oke osimiri. 16 O mere ka mmiri iyi site na nkume gbaputa, mee ka mmiri rudata dika osimiri. 17 Ha nogidere na-emehie megide ya. Ha nupuru isi n'ozara megide Onye kachasi ihe niile elu. 18 Ha kpachara anya nwaa Chineke onwunwa, mgbe ha rioro ya nri nke obi ha chororo. 19 Ha kwuhie Chineke; juo ya onu si, "Chineke o puru inye anyi ezi nri na mmiri onunu n'ozara a? 20 O bu ezie na o tiri nkume ahu ihe, mee ka mmiri soputa, mmiri iyi soputara n'ebe o hiri nne, ma o puru inye anyi nri? O puru inye ndi ya anu?" 21 Mgbe Onyenwe anyi nuru ihe ha kwuru, iwe were ya; oku ya repjara Jekob, iwe oku ya biliri megide Izrel. 22 N'ihu na ha ekwenyeghi na Chineke, maobu tukwasu obi na nzoputa ya. 23 N'agbanyeghi ihe ndi a, o nyere mbara eluigwe iwu meghekwa onu uzo niile nke eluigwe. 24 O mere ka mana zokwasu ndi mmadu a dika mmiri, ka ha rie. O nyere ha mkpuru oka nke si n'eluigwe. 25 Ndi mmadu tara achicha ndi mmuo ozi. O zitere ha nri niile ha nwere ike iri. 26 O sitere n'eluigwe topu ikuku nke owuwa anyanwu, o jikwa ike ya duo ikuku nke ndida. 27 O zidatara ha anu di ukwu dika o bu uzuzu, anu ufe onugogu ha dika onugogu aja di n'ala onu oke osimiri. 28 O mere ka umu anu ufe ndi a daara ha n'ala n'etiti omuma ulo ikwu ha nakwa gburugburu ulo ikwu ha. 29 Ha riri ihe tutu ruo mgbe ha enwekwaghi ike iri oro, n'ihu na o nyere ha ihe obi ha chororo. 30 Ha erisibeghi nri ahu obi ha chororo, anu ufodu dikwa ha n'onu, 31 mgbe iwe Chineke biliri imegide ha; o tigburu ndi kachasi ike n'etiti ha, tigbukwaa umu okorobia ndi Izrel. 32 Ma na-eleghi ihe ndi a anya, ha gakwara n'ihu na mmehie ha, jukwa ikwere n'oru ebube niile Onyenwe anyi ruru. 33 O mere ka ubochi ndu ha buru ihe efu. O mekwara ka afo ha gwusja n'obi olulu mmiri. 34 Mgbe obula Chineke tigburu ha, ha na-achoro ya; ha na-alaghachi azu, chosie ya ike. 35 Ha na-echeta na Chineke bu Oke nkume ha, na Chineke nke kachasi ihe niile elu buru ha Onye Mgbaputa. 36 Ma mgbe ahu, ha ga-eji naanji okwu efu fee ya ofufe, were ire ha na-aghara ya ugha. 37 Obi ha ekwesikwaghi ike nye ya. Ha ekwesighi ntukwasu obi nye ogbugba ndu ya. 38 Ma o meere ha ebere. O gbaghara ha mmehie ha. O laghi ha n'iyi. Otutu oge ka o jidere iwe ya. O kpalikwaghi

oke iwe ya. **39** N'ihia na o chetara na ha bu naani anu ahụ nke o kere eke, chetakwa na ha dika ikuku nke na-adighi aloghachi azu mgbe o gabigasiri. **40** Otutu oge ka ha nupuru isi megide ya n'ozara; ha kpasuru ya iwe n'ala ahụ togboro n'efu. **41** Mgbe mgbe, ha nwara Chineke; ha kpasuru Onye Nso nke Izrel iwe. **42** Ha echetaghị ike ya, ubochi ahụ o gbaputara ha site n'aka ndi na-emegbu ha; **43** n'ubochi o gosiputara ihe iribama niile n'ala Ijpt, oru ebube ya niile n'ohia Zoan. **44** O mere ka osimiri ha niile gho obara. Ha enwekwaghị ike inu mmiri si na ha. **45** O zigakwara igwe ijiji n'etiti ha, nke tara ha, zitekwa awo n'ala ha, nke bibiri ha. **46** O zitekwaru umu ukpana ndi tachapuru mkpuru a kuru n'ubi ha, zitekwa igurube nke ripjara ihe niile a gaara eweta dika ihe ubi. **47** O ji oke mkpuru mmiri mebie osisi vainj ha, jirikwa igirigi juru oke oyi bibie osisi sikamo ha niile. **48** O weere ehi ha niile nyefee mkpuru mmiri, werekwa anu ulo ha nyefee amuma egbe eluigwe. **49** O zipuru iwe oku ya n'etiti ha, oke iwe ya, na iwe ya, na mmeso nke iwe ya, ndi mmuo ozi na-ebibi ihe na-eleghi anya n'azu. **50** O doziri uzọ nke iwe ya ga-eso; o gboghighi ka ha ghara inwu; kama o nyefere ndu ha n'aka orja na-efe efe. **51** O tigburu nwa obula e bu uzọ muo n'ala Ijpt, mkpuru mbu nke ndi ikom n'ime ulo ikwu Ham. **52** Ma o duputara ndi nke ya dika igwe aturu; o duuru ha dika aturu gafee ozara. **53** O duuru ha n'udo, uju atukwaghị ha, ma osimiri kpuchidere ndi iro ha. **54** Otu a ka o si duru ha bjaruo n'oke ala nso ya, ala uguwu uguwu ahụ nke aka nri ya nwetara. **55** O chupuru mba niile n'ihu ha, tuo ala ha kesara ha dika ihe nketa; o mere ka ebo niile nke Izrel biri n'ulo nke aka ha. **56** Ma ha nwara Chineke onwunwa, nupu isi megide Onye kachasi ihe niile elu; ha edebeghi ukpuru ya. **57** Dika nna nna ha, ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasị obi, na ndi aghugho, ha dika uta a na-ekweghi nke oma. **58** N'ihia ebe nchujaja ha wuru, ha mere ka iwe wee ya; sitekwa n'arusi ha piri api, ha kpaliri ekworo ya. **59** Mgbe Chineke nuru ha, iwe were ya nke ukwu. O juru ndi Izrel kpankpam. **60** O gbakutara ulo nzute ya nke di na Shailo azu, ulo ikwu ahụ o mara n'etiti ndi mmadu. **61** O nyefere igbe ogbugba ndu ike ya ka a dota ya n'agha, o nyefekwara onye iro ahụ ebube ya n'aka. **62** O kwere ka e gbuo ndi ya n'agha; iwe ya di oku megide ihe nketa ya. **63** Oku repjara umu okorobia ha, o dikwaghị onye a gururu egwu olulu di na nwunye, n'etiti umu agboghō ha; **64** E gburu ndi nchujaja ha

n'agha; ndi inyom ha ndi di ha nwuru enwekwaghị ike iru uju. **65** Mgbe ahụ, onyenwe anyi tetara dika onye si n'ura teta, dika dike si n'ura mmanya teta. **66** O chughachiri ndi iro ya azu, mee ha ihe here nke ga-adigide ruo ebighi ebi. **67** O juru ulo ikwu Josef, o hoputaghị ebo Ifrem; **68** ma o horo ebo Juda, na uguwu Zayon, nke o huru n'anya. **69** O wuru ulonso ya ka o di ka ebe di elu, dika uwa nke o mere ka o guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. **70** O hoputara Devid, ohu ya, kporo ya site n'ogba igwe aturu; **71** o si n'ebe o no na-azu aturu kporo ya, ka o bia buru onye na-azu ndi ya Jekob, na Izrel, ihe nketa ya dika aturu. **72** Devid ji izuoke nke obi ya zuo ha, aka nke maara ihe o na-eme ka o ji duo ha.

79 Abu Oma Asaf. O Chineke, mba di iche iche abatala n'ihia nketa gi; ha emerula ulonso ukwu gi, ha etikpola Jerusalem, mee ka o togboro n'efu. **2** Ha ewerela ozu ndi ohu gi nye anu ufe niile nke eluigwe ka o buru ihe oriri nye ha, werekwa ozu nke ndi nso gi nye anu ohia niile nke uwa. **3** Ha awupula obara dika mmiri n'akuku niile nke Jerusalem, o dighi otu onye foduru nke ga-eli ndi nwuru anwu. **4** Anyi aghola ihe ita uta n'ebe ndi agbataobi anyi no, ghokwara ndi gbara anyi gburugburu ihe ichi ochi, na ihe ikwa emo. **5** O Onyenwe anyi, ruo olee mgbe? I ga-ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi? Ruo olee mgbe ka ekworo gi ga na-ere dika oku? **6** Wukwasị mba niile ndi na-amaghị gi dika Chineke oke iwe gi, bu alaeze niile ndi ahụ na-adighi akpoku aha gi; **7** n'ihia na ha eripjala Jekob mekwa ka ebe obibi ya togboro n'efu. **8** Atala anyi ahuhu mmehie nke nna nna anyi mere; ka ebere gi bia ngwangwa zute anyi, n'ihia na anyi no n'onodu oke mkpa. **9** Nyere anyi aka, O Chineke, Onye Nzoputa anyi, n'ihia ebube nke aha gi; naputa anyi, gbaghara mmehie anyi niile n'ihia aha gi. **10** Gini mere ndi mba ozo ji na-aju ajuju si, "Olee ebe Chineke ha no?" N'ihu anyi, mee ka a mara n'etiti ndi mba ozo, na i na-abo obo obara ndi ohu gi niile a wufuru. **11** Gee nti n'isu ude nke ndi no n'ulo mkporo; site n'ike nke aka gi chebe ndi niile a mara ikpe onwu. **12** Boro obo ugboro asaa megide ndi agbataobi anyi n'ihia uta ha tara gi, O Onyenwe anyi. **13** Mgbe ahụ, anyi bu ndi gi, umu igwe aturu gi ga-eto gi ruo mgbe niile ebighi ebi; anyi ga na-ekwuputa otuto gi, site n'ogbo ruo n'ogbo.

80 Abu Oma nke diri onyeisi Abu. O bu olu abu eji ekwe "Okoko lili nke Ogbugba Ndu" Abu Oma

nke Asaf. Nuru olu anyi, O Onye ozuzu aturu nke Izrel, gi onye na-edu Josef dika igwe aturu. Gi onye na-anodu dika eze, n'etiti cherubim, nwuputa l'he 2 n'ihu Ifrem, Benjamin na Manase. Kpotee idi ike gi, bja zoputa anyi. 3 O Chineke, kpoghachi anyi azu, mee ka ihu gi nwukwasị anyi, ka e nwee ike izoputa anyi. 4 O Onyenwe anyi, Chineke, Onye puru ime ihe niile ruo ole mgbe ka iwe gi ga-adị oku megide ekpere ndi gi? 5 I jirila anya mmiri dika a ga-asị na o bu achicha zuo ha nri; i meela ka ha n'uo anya mmiri n'ihe otutu. 6 I meela ka anyi buru ihe na-eweta esemokwu n'etiti ndi agbataobi anyi, ndi iro anyi na-achikwa anyi ochi. 7 O Chineke, Onye puru ime ihe niile, kpoghachi anyi azu, mee ka ihu gi nwukwasị anyi, ka e nwee ike izoputa anyi. 8 I sitere n'ala Ijpt weputa osisi vainji; i chupuru mba ndi ozo, ku ya. 9 I suchaara ya ala, mgborogwu ya bara n'ime ala nke oma, o juputakwara ala ahụ niile. 10 Ndo ya kpuchiri ugwu niile, alaka ya gbasara kpuchie osisi sida ukwu sida. 11 O wasaala alaka ya ruo oke osimiri wasaakwa ume ya ruo osimiri. 12 Gini mere i ji tiwasia mgbidi ya niile si otu a mee ka ndi niile na-agafe ghoru mkpuru ya? 13 Oke ezi si n'oke ohia na-emebisi ya, umu ahulu si n'ohia di iche iche na-ejikwa ya emere ihe oriri. 14 Loghachikwute anyi, O Chineke, Onye puru ime ihe niile. Si n'eluigwe ledata anya ma hu! Letakwa osisi vainji a, 15 mgborogwu nke aka nri gi kuru, okpara nke i zulitere nye onwe gi. 16 E gbutuola osisi vainji gi, e ji oku repia ya; mgbe i bara mba, ndi gi na-ala n'iyi. 17 Ka aka gi dikwasị nwoke ahụ no n'aka nri gi, nwa nke mmadu onye i zulitere nye onwe gi. 18 Mgbe ahụ, anyi agaghị esikwa n'ebe i no laghachi azu; tutee anyi, anyi ga-akpokukwa aha gi. 19 Kpoghachi anyi azu, O Onyenwe anyi, Chineke, Onye puru ime ihe niile mee ka ihu gi nwukwasị anyi, ka e nwee ike zoputa anyi.

81 Abụ Oma nke diri onyeisi Abụ. Abụ nke Asaf n'usoro gittit. Būkuo Chineke bu ike anyi abu onu, tikusie Chineke Jekob mkpu ike! 2 Bidonu iti egwu, ku o ihe iti egwu, kpouonu ubo akwara na-enye abu utu na une. 3 Founu opi ike n'oge onwa ohuru, na mgbe onwa gbaputara n'uju ya, n'ubochi memme anyi; 4 nke a bu iwu diri Izrel, ukpuru Chineke nke Jekob. 5 O mere ka o guzosie ike dika iwu nye Josef mgbe o puru imegide Ijpt. Anukwara m olu n'asusu nke m na-amaghi, ka o na-asi: 6 "Ewezugala m ibu aru site n'ubu ha; aka ha abuo nwere onwe ha site n'iru

oru. 7 N'ime ihe mgbu unu, unu kporo oku, anaputara m unu, azara m unu site n'egbe eluigwe; anwara m unu na mmiri nke Meriba. (Sela) 8 "Nuruonu, ndi m, aga m adu unu aka na nti, a sikwari na unu ga-ege m nti, unu ndi Izrel! 9 Unu agaghi enwe chi ndi mba ozo n'etiti unu; unu agaghi akpokwa isiala nye chi si ala ozo. 10 Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu, onye kpoputara unu site n'ala Ijpt. Meghe onu unu ka o saa mbara, aga m emeju ya. 11 "Ma ndi m ekweghi ike m nti. Izrel emekwaghi dika m gwara ha. 12 Ya mere, ahapuru m ha na ndu isiike ha, ka ha soro ncheputa nke echiche ha. 13 "Ewo, a si na ndi m gaara ege m nti, a sikwa na Izrel ga-eso uzu m niile. 14 O gaghị adị anya mgbe m ga-eji ike m, wezuga ndi iro ya site n'onodu ha. Aga m eweli aka m, megide ndi iro ya niile. 15 Ndi niile kporo Onyenwe anyi asi, ga-ada n'ihu ya n'uju. Ita ahulu ha ga-adigidekwa, ruo ebighi ebi. 16 Ma a ga-eji utu oka wiiti kachasi mma, nyejuo unu afo; aga m ejikwa mmanu anu nke sitere n'oke nkume, nyejuo unu afo."

82 Abụ Oma Asaf. Chineke na-ewere onodu ichi isi n'etiti ogbako di ukwu; o na-ekpebi ikpe n'etiti chi niile. 2 Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ekpe ikpe na-ezighi ezi? Ruo ole mgbe ka unu ga na-egosi ndi ajo omume ihuoma? (Sela) 3 Kperenu ndi na-adighi ike na ndi na-enweghi nna ikpe ziri ezi; hunu na ndi ogbenye na ndi a na-emegbu nwetara ihe ruuru ha. 4 Gbaputanu ndi na-adighi ike na ndi no na mkpa; nputa ha site n'aka ndi ajo omume. 5 Ha amaghi ihe obula, ha aghotaghi ihe obula. Ha na-ejeghari n'ochichiri; ntola niile nke uwa na-ama jijiji. 6 "Asiri m, 'Unu bu 'chi,' unu niile bu umu ndi ikom nke Onye kachasi ihe niile elu.' 7 Ma unu ganwu onwu dika mmadu ndi ozo; unu ga-ada dika ndi ochichi ozo." 8 O Chineke, bilie kpee uwa ikpe, n'ihu na mba niile bu ihe nketa gi.

83 Abụ, bu Abụ Oma Asaf. O Chineke agbachikwala nkiti. Biko, Chineke, ahapukwala ikwu okwu, anokwala juu. 2 Lee na ndi iro gi no na-ebigbo, ndi kporo gi asi na-eweli isi ha. 3 Ha ji aghughu na-agba izu imegide ndi gi; ha na-atu atumatu ojo megide ndi i huru n'anya. 4 Ha na-asi, "Bianu ka anyi laa mba a n'iyi, ka a ghara ichetakwa aha Izrel ozo." 5 Ha ji otu obi na-agbarita izu; ha agbaala ndu imegide gi, 6 ulo ikwu niile nke ndi Edom, na ndi Ishmel, na ndi Moab, na ndi Haga, 7 na ndi Gebal, na ndi Amon, na

ndi Amalek, na ndi Filistia, ha na ndi Taja. **8** O buladi ndi Asirja esorokwala ha, igba ndi agburu Lot ume. (Sela) **9** Mee ha dika i si mee ndi Midia, na dika i mere Sisera na Jabin, n'akuku iyi Kishon, **10** ndi lara n'iyi n'Endoa ma ghoo ihe dika nsi anu e kpofuru ekpofu n'ala. **11** Mee ka ndi ogaranya ha dika Oreb na Zeeb, ka umu ndi ikom eze ha niile dika Zeba na Zalmuna, **12** ndi siri, "Ka anyi nwetara onwe anyi, ebe ita nri umu anumanu niile nke Chineke." **13** O Chineke m, mee ha ka dika ahijia ifufe na-efeghari gburugburu, maobu dika igbugbo oka n'ebe ifufe di. **14** Dika oku na-erepia oke ohia, maobu nke na-ere n'elu ugwu, **15** si otu a were oke ifufe chuo ha oso, jiri oke ifufe nke na-eso mmiri ozuzo mee ka ha noro n'onodu obi olulo mmiri. **16** Were ihere kpuchie ha ihu, ka ndi mmadu si otu a choo aha gi, O Onyenwe anyi. **17** Ka ha nodu n'onodu ihere na ida mba mgbe niile; ka ha laa n'iyi n'onodu mweda n'ala. **18** Mee ka ha mata na gi, onye aha ya bu Onyenwe anyi, na o bu naani gi bu Onye kachasi ihe niile elu n'ua niile.

84 Abu Oma nke diri onyeisi Abu. Abu Oma umu Kora n'usoro gittit. Lee ka ebe obibi gi si maa mma, O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile! **2** O na-agusi mkpuruobi m aguu ike, e mkpuruobi m adakwa mba, ibata n'ogige Onyenwe anyi; mkpuruobi m na anu ahu m na-eti mkpu na-acho Chineke di ndu. **3** O buladi umu nnunu nta nke eluigwe, achotala ebe obibi; eleke achotakarwala onwe ya akwu, ebe o ga nadebe umu ya, n'akuku ebe ichu aja nsog, O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Eze m na Chineke m. **4** Ndi a goziri agozi ka ndi bi n'ulo gi bu; ha na-eto gi mgbe niile. (Sela) **5** Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi ike ha nwere di na gi, ndi kpebiri n'obi ha iga njem. **6** Mgbe ha na-esite na Ndagwurugwu Baka na-agafe, ha na-eme ya ka o buru ebe isi iyi di iche iche na-asoputa; mmiri ozuzo mbu na-ewere ngozi niile kpuchie ya. **7** Ike ha na-abawanye abawanye, tutu ha niile n'otu na otu, abia guzo n'ihu Chineke na Zayon. **8** O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, nuru ekpere m. Gee m nti, gi Chineke nke Jekob. **9** Lekwasi anya n'ota anyi, O Chineke, jiri ihuma lekwas anye gi e tere mmanu anya. **10** Otu mkpuru ubochi a noro n'ime ogige gi, kariri puku ubochi a noro ebe ozo; o ga-akara m mma ibu onye nche n'onu uzo ulonso Chineke m, karja ibi n'ulo ikwu nke ndi ajo omume. **11** Onyenwe anyi Chineke bu anyanwu na ota; Onyenwe

any na-enye ihuma na nsopuru; o nagh egbochi ihe oma obula site n'ebe ndi na-eje ije n'izuoke no. **12** O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ngozi na-adiri ndi niile na-atukwas gi obi.

85 Abu Oma nke diri onyeisi Abu. Abu Oma umu Kora. O Onyenwe anyi, i gosila ala gi ihuma; i nyeghachila Jekob akunuba ya. **2** I gbagharala ajo omume ndi gi, kpuchikwaa mmehie ha niile. (Sela) **3** I kwusila iwe oke iwe gi, I sikwala n'idi oku nke iwe gi chigharja. **4** Kpoghachi anyi azu, O Chineke, Onye Nzoputa anyi, wezuga iwe gi site n'ebe anyi no. **5** O bu ruo mgbe ebighi ebi, ka i ga na-eweso anyi iwe: I game ka iwe gi digide ruo ogbo niile? **6** I gaghi eme ka anyi dikwa ndu ozo ka ndi gi nuri onu n'ime gi? **7** O Onyenwe anyi, gosi anyi ihunanya gi nke na-adigide, nyekwa anyi nzoputa gi. **8** Aga m ege nti mara ihe Chineke, onye bu Onyenwe anyi ga-ekwu; o na-ekwe ndi ya, ndi nsog ya nkwa udo, ma ka ha ghara iloghachi na nzuzu. **9** N'ezie, nzoputa ya di nso ndi na-atu egwu ya, ka ebube ya si otu a digide n'ala anyi. **10** Ihunanya na ikwesi ntukwas obi ezukotala; ezi omume na udo esutula onu. **11** Ikwesi ntukwas obi ga-esite n'ala puputa, ezi omume ga-esite n'elugwe ledata anya. **12** N'ezie, Onyenwe anyi ga-enye ihe di mma, ala anyi ga-amikwa mkpuru ubi ya. **13** Ezi omume ga-aga n'ihu ya, idoziri ya uzo o ga-esi gaa.

86 Ekpere Devid. Gee m nti, O Onyenwe anyi, ma zakwa m, n'ihu na abu m ogbenye na onye no na mkpa. **2** Chebe ndu m, n'ihu na m na-erubere gi isi; zoputa ohu gi onye nke na-atukwas gi obi. I bu Chineke m; **3** meere m ebere, O Onyenwe m, n'ihu na ana m akpoku gi ogologo ubochi niile. **4** Wetara ohu gi onu, n'ihu na o bu gi, O Onyenwe m, ka m na-eweliri mkpuruobi m. **5** I bu onye na-agbaghara ajo omume na onye di mma, O Onyenwe m, i juputara n'ihunanya nye ndi niile na-akpoku gi. **6** O Onyenwe anyi, nuru ekpere m; gekwaa nti n'akwa ariri o m maka ebere. **7** N'ubochi nsogbu m, aga m akpoku gi, n'ihu na i ga-aza m. **8** N'etiti chi niile, i nweghi oyiri, O Onyenwe m; o dighi oru ebube obula a puru i si na o di ka nke i na-ar. **9** Mba niile i kere ga-abia n'ihu gi, fee gi ofufe, O Onyenwe anyi; ha ga-ebutere aha gi ebube. **10** N'ihu na i di ukwu na-arukwa oru ebube di iche iche; o bu naani gi bu Chineke. **11** Kuziere m uzo gi, O Onyenwe anyi, ka m dabere n'ikwesi ntukwas obi gi; nye m obi na-adighi agba abuo, ka m nwee ike tuo egwu aha

gị. **12** Aga m eji obi m niile too gị, O Onyenwe anyị, na Chineke m; aga m ebulikwa aha gị elu ruo mgbe niile ebighị ebi. **13** N'ihì na ìhụnanya gị n'ebe m nọ dị ukwu; i sitela n'omimi nke dị ala site n'ala ndị nwurụ anwụ dọpụta m. (Sheol h7585) **14** O Chineke, ndị mpako na-emegide m; otù ndị mmadụ na-eme ihe ike na-achọ igbu m, ha bụ ndị na-eghị gị kpọrọ ihe ọbụla. **15** Ma gị, Onyenwe anyị, i bụ Chineke onye ọmịiko na onye amara, iwe adighi ewe gị ngwangwa, i juputara n'ìhụnanya na ikwesi ntụkwasị obi. **16** Chee m ihu, mekwara m amara. Nye ohu gị ike gị, zoputakwa nwa ohu gị nwanyị n'ihì na m na-egere gị ozi. **17** Gosi m ihe iribama nke ga-egospụta ìdị mma gị, ka ndị iro m hụ ya si otu a buru ndị ihere ga-eme, n'ihì na gị, O Onyenwe anyị, nyere m aka ma kasịkwa m obi.

87 Abụ Ọma ụmụ Kora. Otu Abụ. Chineke atọpala ntọala ya n'elu ugwu nsọ ahu; **2** Onyenwe anyị huru ọnu ụzọ ama Zayon n'anya, karịa ebe obibi niile nke Jekọb. **3** Ihe dị iche iche nke dị ebube ka a na-ekwu banyere gị, O obodo Chineke; (Sela) **4** "Aga m agunye Rehab na Babilon, dika ndị na-asọpuru m, aga m agunyekwa ndị Filistia, na ndị Taja, na ndị Kush, aga m asị, 'A muru nke a na Zayon.'" **5** N'ezie, a ga-ekwu okwu banyere Zayon si, "A muru nke a na nke ọzọ n'ime ya, ya onwe ya, bụ Onye kachasi ihe niile elu, ga-eme ka o guzosie ike." **6** Onyenwe anyị ga-edo n'ime akwukwo usoro nke ndị mmadụ: "A muru onye a na Zayon." **7** Dika ha na-eti egwu, ha ga-abu abu si, "Isi iyi m niile dị na gị."

88 Abụ, bụ Abụ Ọma ụmụ Kora, nke dirị onyeisi Abụ. N'usoro olu abụ Mahalat leannot. Abụ Maskil nke Heman onye Ezra. O Onyenwe anyị, Chineke onye na-azoputa m, n'ehihie na abali ka m na-eti mkpu akwa n'ihu gị. **2** Ka ekpere m bja n'ihu gị. Chee nti gị nuru akwa m. **3** N'ihì na otutu nsogbu ejuputala mkpuruobi m, anọ m nso n'onu ụzọ onwu. (Sheol h7585) **4** Agunyela m n'etiti ndi na-arida n'olulu. Adi m dika onye na-enweghi ike. **5** A hoputara mu na ndi nwuru anwu iche, dika ndi e gburu egbu na-edina n'ili, ndi i nakwaghị echeta ọzọ, ndi e kewapuru site na nlekota gi. **6** I tubanyela m n'ime olulu dikariri omimi, olulu nke ochichiri juputara n'ime ya. **7** Oke iwe gi na-anyigide m nke ukwu; i jirila ebili mmiri gi niile kpuchigide m. (Sela) **8** I napula m ndi enyi m, ndi m huru n'anya, mee ka m buru ihe a na-aso oyi n'ebe ha no. Abụ m onye emechibidoro ụzọ; nke n'enweghi ike

ipu ezi; **9** anya m adighi ahukwa uzọ n'ihì iru uju. O Onyenwe anyị, ubochi niile ka m na-akpoku gi; ana m agbasa aka m abuo n'ihu gi, **10** o bu ndi nwuru anwu ka i na-egosi oru ebube gi? Ndi nwuru anwu, ha na-ebili too gi? (Sela) **11** O bu n'ime ili ka a na-ekwuputa ihunanya gi? A na-ekwuputa ikwesi ntukwasị obi gi n'ebe ila n'iyi? **12** A na-amata banyere oru ebube gi n'ebe ochichiri di? Ma o bu oru ezi omume gi, na idi mma gi niile n'ala ndi e chezo echezo? **13** Ma Onyenwe anyi m, o bu gi ka m na-akpoku. Ututu niile ka ekpere m ga na-abia n'ebe i no. **14** O Onyenwe anyi, ginj mere i jiri ju m? Gijnj mekwara i jiri zonari m ihu gi? **15** Site na mgbe okorobia m, abu m onye a na-esogbu, onye nokwa onwu nso; ataala m ahuhu oke ujo gi, anọ m n'onodu ida mba. **16** Oke iwe gi agabigala n'ahu m; ihe egwu gi alaala m n'iyi. **17** Ha na-agba m gburugburu ubochi niile dika idee mmiri; ha gbara m gburugburu n'akuku niile. **18** I napula m ndi enyi m na ndi m huru n'anya; ochichiri bu enyi m nokarisi m nso.

89 Abụ maskil nke Etan, onye Ezra. Aga m abu abu banyere oke ihunanya Onyenwe anyi ruo mgbe ebighi ebi; aga m eji onu m mee ka ogbo niile mara maka ikwesi ntukwasị obi gi. **2** Aga m ekwuputa na ihunanya gi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; na i mere ka ikwesi ntukwasị obi gi, guzosie ike n'eluigwe. **3** Onyenwe anyi siri, "Mu na onye m hoputara agbaala ndu. Anukwala m iyi nye ohu m Devid si, **4** 'Aga m eme ka agburu gi guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi meekwa ka ocheeze gi digide ruo ogbo niile.'" (Sela) **5** O Onyenwe anyi, eluigwe na-eto oru ebube gi niile, na ikwesi ntukwasị obi gi, n'etiti nzuko ndi di nso. **6** N'ihì, o bu onye n'eluigwe niile, ka a ga-eji tunyere Onyenwe anyi? Onye yiri Onyenwe anyi n'etiti ndi mmuo ozi niile? **7** Na nzuko ndi nso, Chineke bu onye a na-atu oke egwu; o di oke egwu karia ndi niile gbara ya gburugburu. **8** O Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, onye dika gi? Gi, O Onyenwe anyi, di ike nke ukwu, ikwesi ntukwasị obi gi na-agba gi gburugburu. **9** I na-achi osimiri nke ji ike na-aso; mgbe ebili mmiri ya na-amali elu; i na-eme ka ha daju. **10** I zopara Rehab dika otu n'ime ndi ahụ e gburu egbu; jiri aka gi di ike chusasia ndi iro gi. **11** O bu gi nwe eluigwe; gi nwekwa uwa, o bu gi toro ntala elu uwa dum, na ihe niile di n'ime ya. **12** O bu gi kere ugwu na ndida; Taboa na Hemon na-abu abu onu n'ihì

aha gi. **13** Aka gi ka e mejuputara n'ike; aka gi di ike, a na-ebuli aka nri gi elu. **14** Ezi omume na ikpe ziri ezi, bu ntqala ocheeze gi; ihunanya na ikwesi ntukwasị obi, na-aga n'ihu gi. **15** Ndi a goziri agozi ka ndi ahụ bu ndi na-eji olu iti mkpu onu na-abuku gi abu, ndi na-ejegharikwa n'he nke ihu gi, O Onyenwe anyi. **16** Ha na-anuri onu n'aha gi ogologo ubochi niile; ha na-anuri n'ezie omume gi. **17** N'ih na i bu ebube na ike ha, site n'ihuoma gi, i na-ebuli mpi anyi elu. **18** N'ezie, ota anyi bu nke Onyenwe anyi, eze anyi bukwa nke Onye nsq Izrel. **19** I kwuru okwu otu mgbe site n'ohu, nye ndi gi kwesiri ntukwasị obi si: "Enyela m otu onye di ike agha ike; Ebuliela m otu nwa okorobia elu site n'etiti ndi m. **20** Achotala m Devid ohu m, were mmanu nsq m tee ya. **21** Aka m ga-agba ya ume; n'ezie, aka m ga-eme ka o di ike. **22** O dighi onye iro ga-abiakwasị ya, na mberede; o dighi onye ajo omume ga-emegbu ya. **23** Aga m etigbu ndi iro ya niile n'ihu ya. Aga m emekwa ka ndi niile na-akpo ya asi laa n'iyi. **24** Ihunanya m kwesiri ntukwasị obi ga-adinyere ya, site n'aha m, a ga-ebuli mpi ya elu. **25** M ga-edo aka ya n'oke osimiri, dokwaa aka nri ya n'osimiri niile. **26** O ga-akpo m si m, 'I bu Nna m, burukwa Chineke m, na oke Nkume nzoputa m.' **27** Aga m eme ya nwa mbu m, onye kachasi di elu n'ebe eze niile nke uwa no. **28** Aga m eme ka ihunanya m nwere n'ebe o no digide ruo ebighi ebi, ogbugba ndu mu na ya ga-adigidekwa. **29** Aga m eme ka agburu ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi, ocheeze ya ga-adigidekwa dika eluigwe na-adigide. **30** "O buru na umu ya elefuw iwu m niile anya, gharakwa ijeghari n'uzo m niile, **31** o buru na ha elelja ukpuru m niile anya, hapukwa idebe ihe m nyere ha n'iwu, **32** aga m eji mkporo taa ha ahuhu maka mmehie ha, tikwaa ha utari maka njehie ha; **33** ma agaghị m ewezuga ihunanya m, n'ebe ha no. Ma o bu laa azu n'ikwesị ntukwasị obi m. **34** Agaghị m emeru ogbugba ndu m. Agakwaghị m agbanwe ihe obula siterela n'onu m puta. **35** Ejirila m idi nsq m nuq iyi, kpebie na m apughị ighara Devid ugha, **36** na agburu ya ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ocheeze ya ga-adigidekwa n'ihu m ka anyanwu na-adigide. **37** O ga-adigide ruo ebighi ebi dika onwa. E, dika onwa ahụ, onye akaebe m kwesiri ntukwasị obi na mbara eluigwe." (Sela) **38** Ma i julā, i werela nlelī jukwa, i na-ewe iwe di ukwu megide onye gi e tere mmanu. **39** I julā ogbugba ndu gi na ohu gi gbara i meruola okpueze ya n'ime ntū di n'ala. **40** I kutuola mgbidi

gbara ya gburugburu, i meela ka ebe ya niile e wusiri ike buru ihe dapjara adapja. **41** Ndi niile si uzo ahụ na-agafe, ezuruchaala ihe niile o nwere. Ndi agbataobi ya na-akwakwa ya emo. **42** I meela ka aka nri ndi iro ya di elu; mekwa ka ndi iro ya nuri onu. **43** I meela ka aka o ji jide mma agha ya suq ngongo, i nyereghi ya aka mgbe agha dara. **44** I meela ka ima mma ya gwusia. I tudakwala ocheeze ya n'ala. **45** I meela ka ubochi ndu nke okorobia ya di mkpumkpū. I ji ihere dika akwa kpuchie ya. **46** Ruo ole mgbe Onyenwe anyi, ka i gazonari onwe gi? Ruo ole mgbe ka iwe gi di ukwu garezide dika oku? **47** Cheta, na ndu m bu ihe na-agafe ngwangwa. N'ih ihe efu ginj ka i ji kee mmadu niile! **48** Olee onye ahū nwere ike idi ndu ghara ihu onwu anya, maobu zoputa onwe ya site n'ike nke ili? (Sela) (Sheol h7585) **49** O Onyenwe anyi, olee ebe oke ihunanya mbu di, nke i sitere n'ikwesị ntukwasị obi gi nuoro Devid n'iyi? **50** Onyenwe m, cheta otu e si leda ndi ohu gi anya, otu m si anagide n'ime obi m ichi ochi niile nke ndi mba niile. **51** O Onyenwe anyi, ichi ochi nke ndi iro gi ji akwa m emo, nke ha ji lelja nzo ukwu niile nke onye gi i tere mmanu. **52** Ututo dirj Onyenwe anyi ruo mgbe ebighi ebi.

90 Ekpere Mosis, bu onyeozu Chineke. O Onyenwe anyi, ebe obibi ka gi onwe gi burij nye anyi n'ogbo niile. **2** Tupu e kee ugwu niile, na tupu a kpuz uwa na elu uwa, siteri na mgbe ebighi ebi ruo ebighi ebi, i bu Chineke. **3** I na-eme ka mmadu laghachi buru aja mgbe i kwuru okwu si, "Unu umu mmadu, laghachi buru aja." **4** Puku afu di n'anya gi dika otu ubochi; ha dika unyaahu gafere agafe maobu ka otu awa nke anyasi. **5** N'ime ura nke onwu ka i na-ekpochapu mmadu; ha dika ahija ohuru nke na-epuputa n'isi ututu, **6** o bu ezie na o na-agbawa uzari na-etokwa eto n'ututu, ma n'anyasi, o na-akponwu ma-achanwukwaa. **7** E meela ka anyi gwusia n'ih i oke iwe gi megide anyi; anyi na-amakwa jijiji n'ih onuma gi. **8** I gbasala njehie anyi niile n'ihu gi. I nahuzukwa mmehie nzuzo anyi niile. **9** Ogologo ubochi anyi niile na-agabiga n'oke iwe gi; afu ndu anyi nke foduru ka anyi na-ebi dika okwu e ji nwayo kwuo na mwute. **10** Ogologo ubochi anyi niile nwere ike ruo afu iri asaa, maobu afu iri asato, ma o buru na ike anyi adigide, ma otu o di, nke a ga-asi na o bu ya kachasi mma na-epuputa na nsogbu na isu ude, n'ih na ha na-agabiga osijiso, anyi onwe anyi na-efelakwa. **11** Onye puru ighota idi ike nke oke iwe gi?

N'ihì na oke iwe gị dị ukwuu dika itụ egwu kwesiri gị si dị ukwuu. **12** Kuziere anyị igụ ụbọchị niile nke ndụ anyị ọnụ, ka anyị si otu a nweta obi amamihe jupụtara. **13** O Onyenwe anyị, nwee ntugharị obi! Tutu ruo ole mgbe ka ọ ga-adị? Meere ndị ohu gị ebere. **14** Jiri ihunanya gị nke na-adigide adigide, mejuputa anyị n'ututu, ka anyị nwee ike jbu abụ ọnụ ma nwekwaa obi uto ogologo ụbọchị ndụ anyị niile. **15** Mee ka anyị nwee obi uto, nke ọnụogugu ụbọchị ya ga-adikwa ka ọnụogugu ụbọchị niile i tara anyị ahụhụ, ka ọnụogugu afo ya dikwa ka ọnụogugu afo niile anyị hụrula nsogbu. **16** Kwere ka ndị ohu gị hụ ọrụ gị dị iche iche, ka ụmụ ha hukwa jma mma gi. **17** Ka ihuoma Chineke, Onyenwe anyị dikwasị anyị; mee ka ọrụ aka anyị guzosie ike, e, mee ka ọrụ aka anyị guzosie ike.

91 Onye ahụ na-ebi n'ebe mgbaba Onye kachasi ihe niile elu ga-ezu ike n'okpuru ndo Onye puru ime ihe niile. **2** Nke a ka m ga-ekwu maka Onyenwe anyi, "O bu ebe mgbaba m na ebe nchebe m e wusiri ike, Chineke m, onye m na-atukwasị obi m." **3** N'ezie, o ganaputa gi site n'onya nke onye osi onya na site n'aka ajo orja na-efe efe na-eweta ila n'iyi. **4** O ga-eji nku ya kpuchie gi. O bukwa n'okpuru nku ya abuo, ka i ga-agbaba zere ndu, ikwesi ntukwasị obi ya ga-echebe gi, ghokwaara gi ota. **5** I gaghi atụ egwu ihe itụ oke egwu nke abali, maobu aku na-efeghari n'ehihie, **6** maobu ajo orja na-efe efe, nke na-ejeghari n'ochichiri, ma o bukwanu ihe mbibi mberede na-eme n'ehihie. **7** Puku mmadu puru ida n'akuku gi, iri puku mmadu nwekwara ike ida n'akuku aka nri gi, ma ihe ojo ndi a agaghi erute gi nso. **8** O bu naani anya gi abuo ka i ga-eji hu ntaramahuhu nke ndi ajo omume. **9** O buru na i mee Onye kachasi ihe niile elu ebe obibi gi, o buladi Onyenwe anyi, onye bu ebe mgbaba m, **10** mgbe ahụ, ihe ojo obula enweghi ike idakwasị gi; ihe ike obula enweghi ike jbaru ulo obibi gi nso. **11** N'ihì na o ga-enye ndi mmuo ozi ya iwu banyere gi, ka ha chebe gi n'uzo gi niile. **12** Ha ga-eji obu aka ha, bulie gi elu ime ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume. **13** I ga-azokwasị odum na ajuala ukwu, zogbukwaa odum na-akpa ike, na agwo ojo. **14** "N'ihì na o huru m n'anya, Mu onwe m ga-agbaputa ya, ka Onyenwe anyi kwuru; aga m echebe ya, n'ihì na o maara aha m. **15** O ga-akpoku m, aga m azakwa ya. Aga m anonyere ya n'ime nsogbu ya, aga m adoputa, ma sopurukwa ya. **16** Aga m eji

ogologo ndu mee ka afo ju ya, gosikwa ya nzoputa m."

92 Abụ Oma. Abụ maka ụbọchị izuikwe. O bu ihe ziri ezi ito Onyenwe anyi, na iti egwu nye aha gi, gi Onye kachasi ihe niile elu, **2** ikwuputa ihunanya gi n'ututu, na ikwesi ntukwasị obi gi n'abali, **3** jiri ihe iti egwu ubo akwara na une buoro gi abu di uto. **4** N'ihì na i na-eme ka obi di m uto, site n'oru gi niile, o Onyenwe anyi, O bu ya mere m ji na-abu abu onu. **5** Lee ka oru gi si di ukwu, Onyenwe anyi. Leekwa udi echiche miri emi i na-eche. **6** Ndi uche kororo amaghi nke a, ndi nzuzu enweghi nghota, **7** o bu ezie na ndi ajo omume na-etoputa dika ahijia ndi na-emekwa ajo ihe na-eto na-awasa, a ga-ala ha n'iyi ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma gi, O Onyenwe anyi, bu onye e buliri elu ruo mgbe ebighi ebi. **9** N'ezie, ndi iro gi niile, Onyenwe anyi, e ndi iro gi niile ga-ala n'iyi; ndi niile na-eme ajo ihe ka a ga-achusasi. **10** I meela ka mpi m di elu dika oke ehi na-akpa ike; awusala m mmanu di mma. **11** Ejirila m anya m abuo hu ka e meriri ndi iro m; ejirila m nti m nu maka ila n'iyi nke ndi iro m afo tara mmiri. **12** Ma ndi ezi omume ga-awa igu dika osisi nkwu; ha ga-ebukwa ibu dika osisi ukwu sida nke Lebanon, **13** nke a kuru n'ime ulo Onyenwe anyi, ha ga-eto, wasaakwa n'ime ogige Chineke anyi. **14** Ha gami mkpuru, o buladi mgbe ha mere agadi. Ha gajuputakwa n'ahijia ndu, **15** na-ekwuputa, "Onyenwe anyi bu Onye ziri ezi; o bu Oke Nkume m, o dikwaghi ajo omume di n'ime ya."

93 Onyenwe anyi bu eze, o na-eyikwasị ima mma dika uwe; Onyenwe anyi na-eyikwasị ima mma dika uwe, o dikwa ike nke ukwu; n'ezie, uwa niile na-eguzosikwa ike; apughikwa iwezuga ya n'onodu ya. **2** Ocheeze gi eguzosiela ike siteri na mgbe ochie; i na-adikwa site n'ebighi ebi ruo ebighi. **3** Oke osimiri niile amaliela elu, O Onyenwe anyi; oke osimiri niile eweliela olu ha elu; ebili mmiri niile nke oke osimiri na-amali elu na-eme mkpotu. **4** Onyenwe anyi onye no n'elu, di ukwu karja mkpotu nke oke osimiri niile na-eme, ma karjakwa uda nke ebili mmiri nke oke osimiri. **5** Ukpuru gi niile, Onyenwe anyi na-eguzosi ike; idi nsu bu ihe e ji choo ulo gi mma ruo ubochi na-enweghi ogwugwu.

94 O Onyenwe anyi, Chineke onye na-abo obo, o Chineke, onye na-abo obo, ziputa onwe gi. **2**

Bilie, o Onye Ikpe nke ụwa; kwughachi ndi nganga ụgwọ ọrụ ruuru ha. **3** Onyenwe anyi, ọ bụ ruo ole mgbe? Ọ bụ ruo ole mgbe ka ndi na-eme ajoy omume ga-anogide na-anuri onu? **4** Ha na-ekwuwapu okwu mpako; ndi niile na-eme ajoy ihe juputara n'itu onu. **5** Ha na-azopia ndi gi, O Onyenwe anyi; ha na-emegbu ihe nketa gi. **6** Ha na-egbu ndi di ha nwuru na ndi obia; ha na-egbu ndi na-enweghi nna. **7** Ha na-asị, "Onyenwe anyi anaghi ahụ ihe ndi a; Chineke Jekob na-agba nkiti." **8** Lezienụ anya, unu ndi amamihe korọ n'etiti ndi m; unu ndi nzuzu, olee mgbe unu ga-amuta ihe? **9** Ọ putara na onye kpuru nti anaghi anu ihe? Ọ putara na onye kere anya anaghi ahụ ụzọ? **10** Ọ putara na onye na-adọ mba niile aka na nti agaghi ata ha ahuhu? Ọ putara na onye na-ezi mmadu ihe enweghi ihe omuma? **11** Onyenwe anyi maara echiche obi mmadu; ọ maara na ihe mmadu na-eche n'obi ya bu naani ihe na-enweghi isi. **12** Onye a goziri agozi ka mmadu ahụ bu, onye i na-adọ aka na nti, O Onyenwe anyi, onye ahụ i na-akuziri ihe site n'iwu gi; **13** i na-enye ya izuike site n'ubochi nsogbu; tutu ruo mgbe a ga-egwuru ndi ajoy omume olulu. **14** N'ihu na Onyenwe anyi agaghi aju ndi ya; ọ gaghị agbakuta ihe nketa ya azu. **15** Ezi omume ga-abu ntọala ikpe ikpe niile; ndi niile ndi ziri ezi n'obi ga-agbasokwa ya. **16** Onye ga-ebiliri m imegide ndi ajoy omume? Onye ga-eguzo n'onodu m imegide ndi na-eme ajoy ihe? **17** A si na Onyenwe anyi ablaghi nyere m aka, agaara m rii abụ onye nwuru anwu. **18** Mgbe m kwuru si, "Ukwu m na-agbuchapu," ọ bu ihunanya gi, O Onyenwe anyi, kwagidere m. **19** Mgbe oke nchekasi obi batara n'ime m, nkasiobi gi wetara mkpuruobi m onu. **20** A ga-ejikota gi na ocheeze ochichi ya ruru aru, nke na-eweta mmekpa ahụ site n'iwu ya? **21** Ndi ajoy omume na-ejikota onwe ha imegide ndi ezi omume na-amakwa ndi aka ha di ocha ikpe onwu. **22** Ma Onyenwe anyi a burula ebe mgbaba e wusiri ike nye m, na Chineke m na oke nkume ebe m na-ezere ndu. **23** Ọ ga-akwughachi ha ụgwọ ọrụ kwesiri mmehie ha, lakwaa ha n'iyi n'ihu ajoy omume ha; Onyenwe anyi Chineke anyi ga-ala ha n'iyi.

95 Bjanu ka anyi jiri onu bukuo Onyenwe anyi abu; ka anyi tikuo oke nkume nzoputa anyi mkpu onu. **2** Ka anyi jiri ekele bjakwute ya jirikwa iti egwu na ibu abu jaa ya mma. **3** N'ihu na Onyenwe anyi bu Chineke di ukwu, eze ukwu kachasi chi niile elu.

4 Ebe niile michasiri emi nke ụwa di n'aka ya, ebe kachasi elu nke ugwu niile bukwa nke ya. **5** Osimiri niile bu nke ya, n'ihu na ọ bu ya kere ha, aka ya kpuru ala akoro niile. **6** Bjanu ka anyi kpoọ isiala n'ofufe, ka anyi gbuo ikpere n'ala n'ihu Onyenwe anyi, onye kere anyi; **7** n'ihu na ọ bu Chineke anyi anyi bukwa ndi ọ na-azu dika aturu, igwe aturu ọ na-elekota anya. Taa, ọ buru na unu anu olu ya, **8** "Unu emela ka obi unu sie ike dika unu mere na Meriba, maobu dika unu mere n'ubochi ahụ na Masa n'ime ozara, **9** ebe nna nna unu ha nwara m, n'agbanyeghi na ha huru ihe niile m mere. **10** Iri afo ano ka m were iwe megide ogbo ahụ; ekwuru m si, 'Ndi a bu ndi obi ha na-akpafu akpafu site n'ebe m no, ha amatabeghi uzo m niile.' **11** N'ihu nke a, anuru m iyi n'uwe, si, 'Ha agaghi abanye n'izuike m ma oli.'"

96 Bikuonu Onyenwe anyi abu oheru, bukuonu Onyenwe anyi abu, unu ụwa niile. **2** Bikuonu Onyenwe anyi abu, toonu aha ya; kwuputanu nzoputa ya site n'otu ubochi ruo n'ubochi nke ozo. **3** Kwusaanu ebube ya n'etiti mba niile, kosakwanu banyere oke ọrụ ya niile n'etiti ndi niile di iche iche. **4** N'ihu na Onyenwe anyi di ukwu, burukwa onye kwesiri inata otuto; onye a na-atu egwu karja chi ozo niile ka ọ bukwa. **5** N'ihu na chi niile nke mba niile di iche iche bu arusi efu, maobu Onyenwe anyi kere eluigwe niile. **6** Ima mma na ebube di n'ihu ya; ike na otuto di n'ebe nsọ ya. **7** Nyenu Onyenwe anyi, unu ezinaulo nke mba niile di iche iche, nyenu Onyenwe anyi nsopuru na ike. **8** Nyenu Onyenwe anyi nsopuru ruuru aha ya; wenu onyinye bata n'ime ogige ya. **9** Kpoonu isiala nye Onyenwe anyi n'ima mma nke idi nsọ ya; maa jijiji n'ihu ya, unu ụwa niile. **10** Kwusaa n'etiti mba niile si, "Onyenwe anyi na-achi." Elu ụwa kwu chim, a pughi iwezuga ya n'onodu ya; ọ ga-eji ikpe ziri ezi kpee ndi niile ikpe. **11** Ka mbara eluigwe nurja, ka ụwa nwekwa obi uto; ka osimiri bigbo, na ihe niile di n'ime ya. **12** Ka ala ubi niile na ihe niile di n'ime ha juputa n'obi uto. Ka osisi niile nke oke ohia buo abu n'ihu onu. **13** Ka ihe niile e kere eke nurja onu n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu na ọ na-abia, ọ na-abia ikpe ụwa ikpe. Ọ ga-eji ezi omume kpee elu ụwa ikpe, jirikwa ikwesi ntukwasị obi kpee ndi niile di iche iche ikpe.

97 Onyenwe anyi bu eze, ka ụwa niile nwee obi uto; ka ndi niile bi n'ebe di anya nurja. **2** Igwe oji na oke ochichiri gbara ya gburugburu; ezi omume

na ikpe ziri ezi bu ntọala ocheeze ya. **3** Oku na-enwu enwu na-aga n'ihu ya o na-erepiasi ndi iro ya n'akuku ya obula. **4** Amuma ya na-acha chazuo elu uwa niile; uwa niile na-ahu ya na-ama jijiji. **5** Ugwu niile na-agbaze dika mmanu n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu Onyenwe uwa niile. **6** Eluigwe na-ekwuwaputa ezi omume ya; ndi niile bi n'awa na-ahukwa ebube ya. **7** A na-eme ka ihere mee ndi niile na-eke arusi niile a piriri api ofufe, ndi na-anya isi na chi niile e jiri aka mee feenu ya ofufe, unu chi niile! **8** Zayon nanu ma na-anurikwa onu, obodo nta niile nke Juda na-enwekwa obi utu n'ihu ikpe gi, O Onyenwe anyi. **9** N'ihu na gi, O Onyenwe anyi, bu Onye kachasi ihe niile elu n'awa niile; i bu onye e buliri elu karja chi ndi ozu niile. **10** Ka unu, ndi huru Onyenwe anyi n'anya, kpoo ihe ojoo asi, n'ihu na o na-echebe ndu ndi nke ya, ndi tukwasiri ya obi ma na-anaputakwa ha site n'aka ndi ajo omume. **11** Ihe na-amukwasiri onye ezi omume, onu na-adikwa n'ime obi onye na-eme ihe ziri ezi. **12** Nurianu onu n'ime Onyenwe anyi, unu ndi ezi omume, tookwanu aha nsu ya.

98 Abu Oma. Bukuonu Onyenwe anyi abu ohuru, n'ihu na o ruola otutu oru di ebube; aka nri ya na aka nsu ya aruputarala ya nzoputa. **2** Onyenwe anyi emeela ka a mata nzoputa ya o kpugheela ezi omume ya nye mba niile. **3** O chetala ihunanya ya na ikwesi ntukwasiri obi ya n'ebe ulu Izrel di; nsotu nke uwa niile ahula nzoputa Chineke anyi. **4** Tikusienu Onyenwe anyi mkpu onu ike, uwa niile jirinu iti egwu tiwaa mkpu abu onu; **5** werenu ubo akwara bukuo Onyenwe anyi abu, e, were ubo akwara na olu abu oma, **6** jirinu opi na opi ike, tisie mkpu onu ike n'ihu Onyenwe anyi, Onye bu Eze. **7** Ka oke osimiri niile gbou uja, ya na ihe niile di n'ime ya, uwa na ndi niile bi n'ime ya. **8** Ka osimiri na iyi niile kuo aka ha, ka uguwu niile bukuokwa ya abu n'ihu onu; **9** ka ha bu abu n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu na o na-abia ikpe uwa ikpe. O ga-eji ezi omume kpee uwa ikpe. O ga-eji ikpe ziri ezi kpee ndi niile ikpe.

99 Onyenwe anyi bu eze, ka mba niile maa jijiji! O wuru ocheeze ya n'etiti cherubim, ka elu uwa maa jijiji. **2** Onyenwe anyi di ukwu n'ime Zayon; o bu onye e buliri elu karja mba niile di iche iche. **3** Ka ha too aha gi nke di ukwu, dikwa oke egwu, o di nsu. **4** Eze bu onye di ike, o huru ikpe ziri ezi n'anya, i meela ka ihe ziri ezi guzosie ike; n'ime Jekob ka i

mere ihe ziri ezi na ihe di mma. **5** Bulienu Onyenwe anyi Chineke anyi elu, feenu ofufe n'ihu ebe ihe itukwasiri ukwu ya; o di nsu. **6** Mosis na Eron so n'etiti ndi nchaja ya, Samuel sokwa n'etiti ndi kpokuru aha ya; ha kpokuru Onyenwe anyi o zakwara ha. **7** O gwara ha okwu site n'ogidi igwe ojii. Ha debere ukpuru ya na iwu niile o nyere ha. **8** O Onyenwe anyi, Chineke anyi, i zara ha; i buuru Izrel Chineke onye na-agbaghara mmehie, n'agbanyeghi na i tara ha ahuhu n'ihu mmehie ha. **9** Bulienu Onyenwe anyi Chineke anyi elu; na-eke ya ofufe n'elu uguwu ya di nsu, n'ihu na onye di nsu ka Onyenwe anyi Chineke anyi bu.

100 Abu Oma maka ikele ekele afu ojuju. Tikusienu Onyenwe anyi mkpu onu ike, uwa niile. **2** Jiri obi utu fee Onyenwe anyi ofufe; jirinu ibu abu onu bia n'ihu ya **3** Matanu na Onyenwe anyi bu Chineke. O bu ya onwe ya kere anyi, o bukwa ya nwe anyi, anyi bu ndi ya, igwe aturu nke o na-azu. **4** Jirinu ekele banye n'onu uzu ama ya jiri otuto baa n'ogige ya; keleenu ya, tookwa aha ya. **5** N'ihu na Onyenwe anyi di mma, ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. Ruo ogbo niile ka ikwesi ntukwasiri obi ya na-adigidekwa.

101 Abu Oma Devid. Aga m abu abu banyere ihunanya gi na ikpe gi ziri ezi; o Onyenwe anyi, o bu gi ka m ga-abuku abu otuto. **2** Aga m enwe uche i hu na m biri ndu na-enweghi ita uta obula, ole mgbe i ga-abiakwute m? Aga m ejikwa obi nke a na-agaghi ata uta obula jegharja n'ime ulu m. **3** Agaghi m edo ihe jogburu onwe ya n'ihu m. Ana m akpo oru ndi na-ekwesighi ntukwasiri obi asi. Agaghi m enwekwa oke n'ime ya. **4** Ndi obi ha gbagoro agbago agaghi ano m nso. Agakwaghi m etinye aka n'oru ojoo obula. **5** Onye obula na-ekwulu onye agbataobi ya na nzuzo, onye ahu ka m ga-emechi onu; agaghi m anabata onye obula di mpako ma nwee obi nganga. **6** Aga m elekwasiri ndi kwesiri ntukwasiri obi n'ala a anya, ka mu na ha biri; onye ahu na-eje ije na-enweghi ita uta obula ga-ejere m ozi. **7** Onye obula na-agho aghughu agaghi ebi n'ulu m; onye obula na-ekwu okwu ugha agaghi eguzokwa n'ihu m. **8** Ututu niile ka m na-eme ka ha dere duu bu ndi ajo omume niile no n'ala a; Aga m ebipu ndi niile na-eme ajo ihe site n'obodo Onyenwe anyi.

102 Ekpere nke onye no na mmekpa ahu na onodu ida mba, na-ekwuputa otu o si diri ya n'ihu

Onyenwe anyị. Nuru ekpere m, O Onyenwe anyị; ka ikwa akwa m maka inyeaka ruo gi nti. 2 Ezonari!a m ihu gi n'ubochi nsogbu m. Gee nti n'ekpere m, zakwaa m ngwangwa. 3 N'ih na ubochi m niile na-agabiga, dika anwuru oku; okpukpu m niile dika ka olokoku oku. 4 Mkpuruobi m etiwaala abuo na-achanwukwa dika ahijia; ana m echefu iri nri m. 5 N'ih oke ishu ude m na-asu, enwekwaghi m anu ahụ obula n'ahu m. Abụ m naani okpukpu. 6 Adi m ka ikwighikwighi nke ozara, a di m ka ikwighikwighi n'etiti ebe dakposiri adakposi. 7 Ana m amu anya abali niile; adi m ka nwa nnunu naani ya bekwasiri n'elu ulo. 8 Ubochi niile, ndi iro m na-eji m eme ihe ochi; ndi na-akwa m emo na-eji aha m mere ihe ibu onu. 9 N'ih na ejirila m ntu mere ihe oriri m, anya mmiri m na-agwakota n'iko ihe onunu m 10 n'ih oke iwe gi, i bulitela m, ma tupu m n'akuku. 11 Ubochi m niile dika onyinyo nke a na-ahu anya mgbe anwu na-ada. Ana m akponwu akponwu, dika ahijia. 12 Ma gi Onyenwe anyi, na-anogide n'ocheeze gi ruo mgbe ebighi ebi; aha gi ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. 13 I ga-ebili nwee omijiko n'ebe Zayon no, n'ih na oge izi ya ihuoma eruola; oge ahụ a kara aka eruola. 14 N'ih na nkume ya niile di oke onahia nye ndi ohu gi; mgbe ha huru uzuzu ya, ha na-emere ya ebere. 15 Mba niile ga-atu egwu aha Onyenwe anyi, ndi eze niile nke uwa ga-asopurukwa ebube gi. 16 N'ih na Onyenwe anyi ga-ewughari Zayon, o ga-aputa ihe n'ebube ya. 17 O ga-aza ekpere ndi no na mkpa; o gaghị eleda arirjo ha anya. 18 Ka e deputa ihe ndi a maka ogbo nke di n'ihu, ka ndi a na-amubeghi nwee ike too Onyenwe anyi: 19 "Onyenwe anyi sitere n'ebe nsọ ya di elu ledata anya, o sitere n'eluigwe ledata anya ya n'awa, 20 inu ishu ude nke ndi a turu mkporo na igbaputa ndi a mara ikpe onu." 21 N'ih nke a, a ga-ekwuwaputa aha Onyenwe anyi na Zayon; a ga-eto ya na Jerusalem, 22 mgbe mba niile na alaeze niile, ga-ezukota n'otu ebe, ife Onyenwe anyi ofufe. 23 O meela ka ike gwu m n'oge ndu m; o meela ka ndu m diri mkpumkpu. 24 N'ih ya, ekwuru m si, "Anapula m ndu m, o Chineke m, ugbu a m ka di ndu; i na-adigide ndu site n'ogbo ruo n'ogbo. 25 Na mmalite, i toro ntala uwa, eluigwe bukwa oru aka gi. 26 Ha ga-ala n'iyi, ma i ga-adigide; ha ga-erichasi dika akwa ochie. I ga-agbanwe ha dika mmadu si agbanwe uwe ya, ha ga-abu ndi ewezugara ewezuga. 27 Ma gi onwe gi enweghi mgbanwe, onuogugu afo gi adighi agwukwa

agwu. 28 Umụ ndi ohu gi ga-ebigide; umu umu ha ga-eguzosie ike n'ihu gi."

103 Abụ Oma Devid. Mkpuruobi m, too Onyenwe anyi; ka ihe niile di n'ime m too aha nsọ ya. 2 Mkpuruobi m, too Onyenwe anyi; echefukwala mmeso oma ya niile, 3 o bu ya na-agbaghara gi mmehie gi niile; na-agwokwa gi orja gi niile, 4 onye na-agbaputa ndu gi site n'olulu werekwa ihunanya na omijiko kpukwasị gi dika okpueze, 5 onye na-eji ezi ihe na-emejuputa ochicho gi niile, ka oge okorobia gi buru ihe a gbanwere dika nke ugo. 6 Onyenwe anyi naru oru ezi omume, na-ekpe ikpe ziri ezi nye ndi a na-emegbu emegbu. 7 O mere ka Mosis mata uzu ya, mekwaa ka umu Izrel mara oru ya di iche iche: 8 Onyenwe anyi nwere obi omijiko na-emekwa amara. O dighi ewe iwe osijiso, o juputara n'ihunanya. 9 Iwe ya anaghi adigide ruo mgbe ebighi ebi, o bughu oge niile ka o na-anogide na-ata mmadu uta; 10 o bughu dika mmehie anyi si di ka o na-emeso anyi, o dighi akwughachi anyi dika ajo omume anyi si di. 11 N'ih na dika eluigwe si di elu karja uwa, otu a ka ihunanya ya si di ukwu n'ebe ndi na-atu egwu ya no. 12 Dika owuwa anyanwu si di anya, site n'odida anyanwu, otu a ka o sirila mee ka mmehie anyi niile diri anya site n'ebe anyi no. 13 Dika nna si enwe obi ebere n'ebe umu ya no, otu a ka Onyenwe anyi si enwe obi ebere n'ebe ndi na-atu egwu ya no, 14 n'ih na ya onwe ya maara otu e si kpuo anyi, o na-echeta na anyi bu aja. 15 Ebe mmadu no, ubochi ya niile di ka ahijia, o na-etoputa, na-awasa dika okoko osisi ohia, 16 ifufe na-efesi ya ike, o na-adakwa, adighi echetakwa ya n'onodu mbu ya. 17 Ma ihunanya Onyenwe anyi na-adigide site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi n'etiti ndi na-atu egwu ya. Ezi omume ya na-adigidekwara umu umu ha, 18 nye ndi ahụ niile na-edebe ogbugba ndu ya na ndi na-echeta irubere ukpuru ya isi. 19 Onyenwe anyi emeela ka ocheeze ya guzosie ike n'eluigwe, alaeze ya na-achi ihe niile. 20 Toonu Onyenwe anyi, unu ndi mmuo ozi ya, unu ndi di ike ndi na-eme ihe o choro, na-erubere okwu ya isi. 21 Toonu Onyenwe anyi unu usuu ndi agha ya niile; unu ndi na-efere ya ozi, ndi na-eme uche ya. 22 Toonu Onyenwe anyi, oru aka ya niile n'ebe obula o na-achi. Mkpuruobi m, too Onyenwe anyi.

104 Mkpuruobi m, too Onyenwe anyi. O Onyenwe anyi na Chineke m, i di ukwu nke ukwu; i na-

eyikwasị ịma mma na ebube dịka uwe. 2 Ọ na-eji ihè kpuchie onwe ya dịka akwa; ọ na-agbasa eluigwe dịka ụlọ ikwu 3 na-atọ ntọala ụlọ elu ya n'elu mmiri. Ọ na-eji igwe ojii emere onwe ya ụgbọ agha na-egirikwa nku nke ifufe felie elu. 4 O ji oke ifufe mere ihe na-ejere ya ozi, meekwa ka ọkụ na-enwu enwu buru ndi na-ejere ya ozi. 5 Ọ bu ya toro ntọala ụwa; agaghị ewezugakwa ya site n'ọnọdu ya. 6 I gbokwasiri ogbu mmiri n'elu ya dịka ọ bu uwe ka i yikwasiri ya, mmiri tokpukwara ugwu niile. 7 Ma mgbe i bara mba, mmiri ahụ gbapuru, n'uda oke olu nke egbe eluigwe gi, ha gbapuru ozo. 8 Ha sitere n'elu ugwu niile, soro gaa na ndagwurugwu, ruokwa n'ebe ahụ i kpara oke na ha ga-anọ. 9 I kpara oke nye ha, nke ha na-agaghị agafe, gbochie ha ikpuchi elu ụwa ozo. 10 Ọ na-eme ka mmiri, site n'ala na-asoputa na ndagwurugwu, meekwa ka iyi niile site n'etiti ugwu na-asofe. 11 Ha na-enye anu ohia niile mmiri onunu burukwa ebe akpiri ikpo nku nke inyinyia ibu ohia na-adaju. 12 N'osisi di n'akuku ha ka umu anu ufe nke eluigwe ga-anọ wuo akwu ha; norokwa n'alaka ha buo abu. 13 Ọ na-esite n'eluigwe na-ezidata mmiri ozuzo n'elu ugwu niile; ụwa niile na-epuputakwa na mkpuru nke oru aka ya. 14 Ọ na-eme ka ahijia puputara anu ulo, na-emekwa ka ihe a kuru n'ala puoro mmadu n'ubi ya, ime ka nri site n'ala puputa; 15 mmanya nke na-enye obi mmadu anuri, mmanu nke na-eme ka ihu na-egbu amuma, na achicha nke na-enye ya ume n'obi. 16 A na-agba osisi niile nke Onyenwe anyi mmiri nke oma, osisi sida nke Lebanon nke o kuru. 17 Umụ nnumu na-ewu akwu ha; n'osisi fia ka ugbala na-ewu akwu ya. 18 Ugwu niile di elu dijiri ewu ohia; n'ogba di na nkume ka ewi nkume na-ezo onwe ha. 19 I mere onwa ka o buru ihe a ga-eji na-agu oge na mgbe di iche iche; anyanwu makwaara mgbe o ga-eji daa. 20 I na-eme ka ochichiri bia, o buru abali; umu anu ohia niile nke oke ohia na-akpaghari. 21 Umu odum na-agbo uja ha na-eghari anya anu ha ga-adogbu, ichoro onwe ha ihe oriri ahu Chineke na-enye ha. 22 N'isi ututu mgbe anwu wara, ha na-alaghachi zoo onwe ha n'ebe nzuzo ha. 23 Umụ mmadu na-amalitekwa oru ha n'isi ututu, kwusikwa n'anyasi mgbe ochichiri bidoro igba. 24 Onyenwe anyi, oru aka gi di otutu. Ọ bu site n'amamihe ka i ji kee ha. Elu ụwa niile juputara n'ihe niile i kere eke. 25 Leenu osimiri nke buru ibu saakwa mbara; juputara n'ihe e kere eke na-akpu akpu nke a na-apughi iguta onu bi, anu di ndu ma ndi ukwu ma ndi nta. 26 N'ebe

ahu ka ugbo mmiri niile na-ejeghari, n'ime ya kwa ka leviatan, nke gi onwe gi kere, na-anọ egwuri egwu. 27 Ha niile na-adabere na gi, ka i nye ha nri n'otu n'otu, mgbe oge iri nri ha ruru. 28 I na-enye ha nri; ha na-erikwa ya. Mgbe i meghere obu aka gi nye ha nri, afo na-eju ha nke oma. 29 Mgbe i zonariji ha ihu gi, egwu na-eju ha obi. Mgbe i napukwara ha ume ndu i nyere ha, ha na-ekubi ume, nwuo, laghachikwa n'aja ebe ha siri puta. 30 Mgbe i zipuru mmuo gi, a na-eke ha; i na-agbanwekwa ihu elu ụwa. 31 Ka ebube Onyenwe anyi digide site n'ebighi ebi ruo n'ebighi ebi; ka oru aka Onyenwe anyi niile wetara ya onu, 32 onye na-ele ụwa anya, ụwa amaa jijiji, onye na-emetu ugwu niile aka, ha na-akwu anwuru oku. 33 Aga m abuku Onyenwe anyi abu ogologo ubochi niile nke ndu m; aga m abuku Chineke m abu otuto oge niile m na-adi ndu. 34 Ka ntughari uche m niile buru ihe na-atọ ya uto, dika m na-anuri onu n'ime Onyenwe anyi. 35 Ka e kpochapu ndi mmehie niile site n'ụwa. Ka ndi niile na-emebi iwu gharakwa idi ozo. Too Onyenwe anyi gi mkpuruobi m! Toonu Onyenwe anyi!

105 Nyenu Onyenwe anyi otuto, kwuputakwa aha ya. Meenu ka amata n'etiti mba niile banyere ihe niile o ruru. 2 Bukuo ya abu, bukuo ya abu otuto; kwuputanu oru ihe iribama ya niile. 3 Nurianu n'ime aha nsọ ya; ka obi ndi niile na-achọ Onyenwe anyi nurja. 4 Na-achonu Onyenwe anyi na ike ya, chonu ihu ya mgbe niile. 5 Chetanu oru ebube niile nke o ruru, ihe iribama ya niile na ikpe ziri ezi niile si nonu ya puta, 6 unu umu umu Ebrahim, bu ohu ya, unu umu umu Jekob, ndi o hoputara. 7 Ya onwe ya bu Onyenwe anyi Chineke anyi; ikpe ya di n'ụwa niile. 8 Ọ na-echeta ogbugba ndu ya ruo mgbe ebighi ebi, bu nkwa o kwere nye puku ogbo, 9 ogbugba ndu ahụ nke ya na Ebrahim gbara na iyi o nuru nye Ajzik. 10 O mere ka o guzoro nye Jekob dika ukpuru, ma n'ebe Izrel no, dika ogbugba ndu ebighi ebi: 11 "Aga m enye gi ala Kenan dika oke i ga-eketa." 12 Mgbe ha di ole na ole nonuogu, n'ezie ha di ole na ole, burukwa obia n'ime ya. 13 Ha waghariji site n'otu mba gaa na mba ozo, sitekwa n'otu alaeze gaa alaeze ozo. 14 O kweghi ka onye obula mekpaa ha ahụ; o baara ndi eze mba n'ihia ha; 15 si, "Unu emetukwala ndi m e tere mmanu aka; unu emekpakwala ndi amuma m ahụ." 16 O zitere unwu n'ala ahụ, bibie uzu niile ha si enweta ihe oriri; 17 o zipuru otu nwoke ka o gaa n'ihu ha, Josef, onye e

refuru dika ohu. **18** Ha ji mkporo igwe meruo ya ahụ n'ukwu, nyanyekwa ya mkporo igwe n'olu, **19** tutu ruo mgbe ihe ahụ o kwuru na o ga-eme mezuru, tutu ruo mgbe okwu Onyenwe anyị nwaputara ya dika onye eziokwu. **20** Eze ahụ zipuru ozi ka a topu ya, onye ahụ na-achị ndị di iche iche mere ka o nwere onwe ya. **21** O mere ya ka o buru onyenwe ezinaulo ya, onye na-achị ihe niile o nwere, **22** ikuziri umu eze ndi ikom dika o si masi ya, na izi ndi okenye ya amamihe. **23** Mgbe ahụ, Izrel bara n'ala Ijpt; Jekob bikwara n'ala Ham dika onye si mba ozo bja. **24** Onyenwe anyi mere ka ndi ya mubaa nke ukwu; o mere ka ndi ya di ukwu n'onuogugu karja ndi iro ha, **25** ndi o tughariri obi ha ka ha kporo ndi ya asi, ka ha gbaa izu nzuzo megide ndi ohu ya. **26** O zipuru Mosis, ohu ya, na Eron, onye o hoputara. **27** Ha mere otutu ihe iribama di iche iche n'etiti ha, oru ebube ya di iche iche n'ala Ham. **28** O zipuru ochichiri, mee ka ala ahụ gbaa ochichiri, n'ih na ha nupuru isi megide okwu ya. **29** O mere ka mmiri ha niile ghoru obara, nke mere ka azu niile di n'ime ya nwusja. **30** Ala ha niile juputara n'awo o buladi n'ime onulo ndina nke ndi na-achị achị. **31** O kwuru okwu, igwe ijji na anwu nta di iche iche ejuputa n'ala ha niile. **32** N'onodu mmiri ozuzo, o zitere ha mkpuru mmiri na amuma egbe eluigwe n'ala ha niile; **33** o tijisiri osisi vaini na osisi fiig niile ha, kwatusiakwa osisi niile di n'ala ha. **34** O kwuru okwu, igurube na ukpana a na-apughị iguta onu juputara ebe niile; **35** ha richapuru ihe niile bu ahija ndu di n'ala ahụ, ripiakwa mkpuru niile ha kuru n'ubi ha. **36** Mgbe ahụ, o gburu ndi niile e buru uzọ muo n'ala ahụ, mkpuru mbu nke ndi ikom ha. **37** O kpoputara umu Izrel, ndi chijiri olaocha na olaedo, o dighi otu onye n'ime ebo ya niile nke ahụ na-esighi ike. **38** Obi di Ijpt utu mgbe ha puru, n'ih na oke egwu ndi Izrel dakwasiri ha. **39** O gbasara igwe ojii dika ihe mkpuchi, na oku na-enye ihè n'abalị. **40** Ha rioro ya, o zitere ha umu nnuwu kweel, jirikwa achicha si n'elugwe nyejuo ha afo. **41** O tiwara nkume ahụ, mmiri soputara; o sghariri n'ime ozara dika iyi. **42** N'ih na o chetara nkwa ya di nsọ, nke o kwere ohu ya Ebrahim. **43** O ji anuri duputa ndi ya, jirikwa onodu iti mkpu onu duputa ndi ya o hoputara; **44** o nyere ha ala niile nke mba di iche iche, ha ghoru ndi nnweta nke ihe ndi ozo rupu, **45** ka ha nwee ike debe ukpuru ya niile ma na-erubekwa isi n'iwu ya niile. Toonu Onyenwe anyi.

106 Toonu Onyenwe anyi. Keleenu Onyenwe anyi n'ih na o di mma; ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **2** Onye puru ikwuputasiha ihe ukwu niile nke Onyenwe anyi na-aru maobu kwuputa otuto ya niile? **3** Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi na-edebe ikpe ziri ezi, ndi ahụ na-eme ezi ihe mgbe niile. **4** O Onyenwe anyi, cheta m mgbe i ga-egosi ndi gi ihuma, bja leta m, mgbe i na-azoputa ha, **5** ka m soro keta oke na ngozi ndi gi i hoputara, ka m keta oke n'onu ahụ diri mba gi sorokwa ihe nketa gi nye otuto. **6** Anyi emehiela, dika nna nna anyi ha mehiere; anyi emeela ihe ozo, ruokwa oru ajo omume. **7** Mgbe nna nna anyi ha no n'Ijpt, ha echeghi uche banyere oru ebube gi niile; ha echetakwaghi iba uba nke ebere gi niile, kama ha nupuru isi n'akuku oke osimiri ahụ, bu Osimiri Uhie. **8** Ma o zoputara ha n'ih aha ya, ime ka a mara ike ya di ukwu. **9** O baara Osimiri Uhie mba, o tachaa; o dufere ndi ya site n'ebe di omimi gafee dika o bu ozara. **10** O zoputara ha site n'aka ndi kporo ha asi; gbaputakwa ha site n'aka ndi iro ha. **11** Mmiri ahụ riri ndi iro ha niile; o dighi otu onye n'ime ha foduru. **12** Mgbe ahụ, ha kweere okwu gi niile, ma bukwo gi abu otuto. **13** Ma o teghi aka, ha chefuru ihe niile o ruru, ha e chereghi ka ndumodu ya puta ihè. **14** N'ozara, ha sooro ochicho nke obi ha; n'ala togboro n'efu, ha nwara Chineke onwunwa. **15** N'ih ya, o nyere ha ihe ha rioro ya, ma zite orja na-efe efe ka o dakwasi ha. **16** N'etiti omuma ulo ikwu ha, ha kworo ekworo megide Mosis na Eron, ndi e doro nsọ nye Onyenwe anyi. **17** Ala meghere loda Datan, o likwara Abiram, na ndi otu ya. **18** Oku repjara ndi niile sonyere ha; ire oku repjara ndi ajo omume. **19** Na Horeb, ha kpuru nwa ehi, kporo isiala nye arusi e jiri igwe pja. **20** Ha jiri oyiyi oke ehi nke na-ata ahija gbanwere Ebube ha. **21** Ha chefuru Chineke, onye zoputara ha, onye ruru otutu oru di ukwu n'Ijpt, **22** otutu ihe iribama n'ala Ham, na otutu oru itunanya n'akuku Osimiri Uhie. **23** N'ih ya, o kwuru na o ga-ala ha n'iyi, ma Mosis, onye ya o hoputara, guzoro n'etiti ndi ahụ na Chineke, ka oke iwe ya ghara ila ha n'iyi. **24** Emesja, ha ledara ala oma ahụ anya, ha ekwenyeghi na nkwa ya. **25** Ha tamuru ntamu n'ime ulo ikwu ha; ha erubekwaghi isi nye Onyenwe anyi. **26** N'ih nke a, o weliri aka ya elu nuro ha iyi na o ga-eme ka ha niile nwuo n'ozara, **27** mee ka agburu ha daa n'etiti mba di iche iche, ma chusasja ha n'ala niile. **28** Ha dinyeere ndi na-efe arusi Baal nke Peoa, riekwa ihe e

ji chụọrọ chi na-enweghị ndụ aja; 29 ha sitere n'ajo omume ha kpasuo Onyenwe anyị iwe, nke mere ka ọrja na-efe efe dakwasị ha. 30 Ma Finehaz guzoro ọtọ, mee ihe ziri ezi, ọrja ahụ na-efe efe kwusikwara. 31 A gụnyere nke a dịka ezi omume nye ya site n'ogbo ruo n'ogbo. 32 N'akukụ mmiri Meriba, ha kpasuru Onyenwe anyị iwe, n'ihị ha, nsogbu dakwasịrị Mosis; 33 n'ihị na ha nupuru isi megide Mmụọ nke Chineke, Mosis kwuru okwu, na-echeghị echiche banyere ihe ọ na-ekwu. 34 Ha egbuchapughị mba niile bi n'ala ahụ dịka Onyenwe anyị doro ha aka na ntị ka ha mee. 35 Kama ha gwakọtara onwe ha na mba niile nke ala ahụ, site otu a, mụta ime ka ha na-eme. 36 Ha fere arụsị ha ofufe, nke ghoro ihe ịma n'onye nye ha. 37 Ha gara n'ihu were umu ha ndị ikom na ndị inyom churo chi na-abughị chi aja. 38 Ha na-awufu obara ndị na-emeghị ihe obula, obara umu ha ndị ikom na ndị inyom, bu ndị ha churu dika aja nye arụsị niile nke ala Kenan, si otu a jiri obara ha meruo ala ahụ. 39 Ha sitere n'ihe ha na-eme meruo onwe ha; site n'aka ọrụ ha, maka uru ha nyefere onwe ha n'aka ndị na-emeru ha. 40 N'ihị nke a, iwe were Onyenwe anyị megide ndị ya; ọ gukwara ihe nketa ya dike ihe ruru aru. 41 O raara ha nye n'aka ndị mba ozo di iche iche, ndi kporo ha asi chikwara ha. 42 Ndi iro ha mekpara ha ahụ chie ha onu n'ala n'okpuru ike ha. 43 Otutu oge, o naputara ha, ma ha nogidesiri ike n'inupu isi site na ndumodu ya, buru ndi lara n'iyi n'ime mmehie ha. 44 Ma mgbe o nuru mkpu akwa ha, onodu mkpagbu ha metutara ya; 45 n'ihị ha, o chetara ogbugba ndu ya, sitekwa n'oke ihunanya ya, meere ha ebere. 46 O na-emekwa ka ndi ahụ dotara ha n'agha nwee omiiko n'ahu ha. 47 O Onyenwe anyi Chineke anyi, zoputa anyi, chikota anyi site n'aka mba di iche iche, ka anyi nwee ike nye aha nso gi ekele ma nyaakwa isi n'ime otuto gi. 48 Otuto diri Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. Ka mmadu niile si, "Amen!" Toonu Onyenwe anyi.

107 Keleenu Onyenwe anyi, n'ihị na o di mma; ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. 2 Ka ndi niile Onyenwe anyi gbaputara kwuo otu a, ndi niile o gbaputara site n'aka onye kporo ha asi, 3 ndi o kpolatara site n'ala niile di iche iche, site n'owuwa anyanwu na odida anyanwu, site n'ugwu na ndida. 4 Ufodu waghari n'ozara, ala nke togboro n'efu, ha enweghi ike ichota uzọ nke ga-eduba ha n'obodo ebe

ha ga-ebi. 5 Aguu guru ha, akpiri kpokwara ha nku, olileanya gwuru ha n'obi. 6 Mgbe ahụ, ha kpokuru Onyenwe anyi, n'ime nsogbu ha, o naputakwara ha site na mkpagbu ha niile. 7 O duuru ha n'uzo ziri ezi baa n'obodo ha ga-ebi. 8 Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ihị ihunanya ya nke na-adighi agwu agwu na n'ihị ọrụ ebube ya niile nye umu mmadu, 9 n'ihị na o jirila otutu ezi ihe nyejuo ndi aguu na-agu afo meekwa ka onye akpiri na-akpo nku njuo afo. 10 Ufodu noduru ala n'ochichiri na n'onodu oke ihe mwute nke obi, ndi no n'ulo mkporo na-ata ahuhu ndi e ji mkporo igwe kee ha agbu, 11 n'ihị na ha nupuru isi megide okwu niile nke Chineke ma lelikwaa ndumodu niile nke Onye kachasi ihe niile elu. 12 N'ihị ya, Chineke mere ka ha hujuo anya site n'idozbu onwe ha n'oru, ha suru ngongo daa, ma o dighi onye obula nyeere ha aka ibilite oto. 13 Mgbe ahụ, ha kpokuru Onyenwe anyi n'ime nsogbu ha, o zoputara ha site na mkpagbu ha niile. 14 O mere ka ha site n'ochichiri na oke ihe mwute nke obi puta. O tijikwara agbu ha niile. 15 Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ihị ihunanya ya, nke na-adighi agwu agwu na n'ihị ọrụ ebube ya niile nye umu mmadu, 16 n'ihị na o tijisiela onu uzọ ama niile e ji bronzo kpuo gbujekwa mkporo ikpochi uzọ niile e ji igwe kpuo. 17 Ufodu ghoro ndi nzuzu site na nnupu isi taakwa ahuhu n'ihị njehie ha niile. 18 Ihe oriri obula ghororo ha ihe ruru aru ha biakwara onu uzọ ama onwu nso. 19 Mgbe ahụ, ha kpokuru Onyenwe anyi n'ime nsogbu ha o zoputara ha site na mkpagbu ahụ niile. 20 O zipuru okwu onu ya, gwo ha; o naputara ha site n'ili. 21 Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ihị ihunanya ya nke na-adighi agwu agwu na n'ihị ọrụ ebube ya niile nye umu mmadu. 22 Ka ha chuo aja ekele nye ya jirikwa otutu abu onu kwuputa banyere ọrụ ya niile. 23 Ufodu ji ugbo mmiri na-eghari n'elu oke osimiri; ha bu ndi na-azu ahia ma na-ebuharikwa ngwa ahia n'elu oke osimiri. 24 Ha huru ọrụ niile nke Onyenwe anyi, otutu ọrụ ebube ya n'ogbu mmiri. 25 N'ihị na o kwuru okwu mere ka oke ifufe kuo nke buliri ebili mmiri elu. 26 Ha bu ndi e buliri nnoo ezigbo elu, ma budatakwara ruo ogbu mmiri niile; n'onodu ihe egwu ahụ, obi loro ha mmiri. 27 Ha na-adaghari, na-anagharikwa dike ndi nubigara mmanya oke. Muta ha banyere inya ugbo mmiri adighi enykwara ha aka n'oge di otu a. 28 Mgbe ahụ, ha kpokuru Onyenwe anyi n'ime nsogbu ha, o mere ka ha puta na mkpagbu ahụ niile. 29 O mere ka oke ifufe

dere duu; o mekwara ka ebili mmiri nke oke osimiri dajū. **30** Ha nūriṛi ọnū mgbe ọ dajūru, o duuru ha ruo ebe ha na-aga n'udo. **31** Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ih i hūnanya ya nke na-adighi agwū agwū na n'ih i ọrū ebube ya niile nye ụmū mmadū. **32** Ka ha bulie ya elu n'etiti ọgbakọ ukwu ụmū mmadū ma tookwa ya na nzukọ ndi okenye. **33** Ọ na-eme ka iyi ghọọ ọzara; na-emekwa ka ebe mmiri si asọpūta ghọọ ala kpọrọ nkū. **34** Ọ na-eme ka ala na-amī mkpūrū hiri nne ghọọ ọzara, n'ih i ajọ omume nke ndi bi n'ime ya. **35** Ọ na-eme ka ọzara ghọọ ala nke ọdọ mmiri jupūtara mee ka ala akọrọ ghọọ isi iyi nke na-asọ asọ; **36** ebe ahū ka ọ kpọbatara ndi aguū na-agū ka ha biri, ebe ahū ka ha wuru obodo ebe ha ga-ebi. **37** Ha ghara mkpūrū n'ubi ha di iche iche, kụkwa ọtūtū ubi vaini ndi miri mkpūrū di ukwu; **38** ọ gọziri ha, ọnūgugū ha bakwara ụba, o mekwara ka anū ụlọ ha mūbaa. **39** Mgbe ahū, ọnūgugū ha adighikwa ka ọ di na mbū, ha bụ ndi e ji mkpagbu na ihe ndakwasị na iru ụjū wedata n'ala; **40** onye ahū na-eleda ndi na-achī achī anya mere ka ha wagharia n'ọzara, ebe ụzọ na-adighi. **41** Ma ọ na-anapūta ndi mkpa na-akpa site na nhūju anya ha, mee ka ezinaulo ha mūbaa dika igwe anū ụlọ. **42** Ndi ezi omume na-ahū ya na-anūri ọnū, ma ndi ajọ omume na-emechi ọnū ha nọ duu. **43** Onye ọbūla maara ihe ga-echezi echiche banyere ihe ndi a, ma tuleekwa ọrū ihunanya Onyenwe anyi nke di ukwu.

108 Abū, Abū Ọma Devid. Obi m di njikere, o Chineke; aga m eji mkpūrūobi m niile bụọ abū ma kūkwa egwu. **2** Teta! Ụbọ akwara na unel! Aga m akpote chi ọbūbọ. **3** Aga m eto gi, O Onyenwe anyi, n'etiti mba niile; aga m abū abū banyere gi n'etiti ndi niile di iche iche. **4** N'ih i na ihunanya gi di ukwu karja eluigwe; ikwesi ntukwasị obi gi narukwa mbara eluigwe. **5** Ka e bulie gi elu, o Chineke, karja eluigwe niile, ka ebube gi di n'elu ụwa niile. **6** Were aka nri gi zoputa anyi ma nyere anyi aka, ka a gbaputa ndi i hūru n'anya. **7** Chineke esitela n'idi nso ya kwuo, si, "N'onodu ọnū nke mmeri, aga m ekesa Shekem, tukwaa Ndagwurugwu Sukot n'ih e otutu, nyepu ya. **8** Gilead bụ nke m, Manase bukwa nke m; Ifrem bụ okpu igwe m, Juda bụ mkpara eze m. **9** Moab bụ efere ikwo aka m, aga m atusa akpukpukwu m n'elu Edom n'elu isi Filistia, ana m eti mkpu mmeri." **10** Onye ga-akporo m gaa n'obodo e wusiri ike? Onye ga-edu m gaa Edom? **11** Ọ bughị gi, o Chineke? Gi

onye juru anyi, onye na-adighi esokwa ndi agha anyi aga agha? **12** Nyere anyi aka ka anyi puo n'aka ndi iro, n'ih i na inyeaka mmadu bu ihe efu. **13** Site na Chineke, anyi ga-enwe mmeri, o ga-azopja ndi iro anyi niile n'ala.

109 Abū Ọma nke diri onyeisi Abū. Abū Ọma Devid. O Chineke, onye m na-eto, anogidekwala na-agba nkiti, **2** n'ih i na ndi ajọ omume na ndi aghughọ emegheela ọnū ha megide m; ha aghaala ụgha megide m. **3** Ha na-eji okwu ikpo asi gbaa m gburugburu; na-ebuso m agha n'efu. **4** N'onodu ihunanya m huru ha, ha na-ebo m ebubo ma abū m nwoke onye ekpere. **5** Ha ji ihe ojoo na-akwu m ugwo ihe oma m mere, ikpo asi n'onodu ihunanya. **6** Hoputa otu onye ajọ omume ka o guzogide ya; ka onye na-ebo ebubo ụgha guzokwa n'aka nri ya. **7** Mgbe a ga-ekpe ya ikpe, ka ọ buru onye ikpe mara, ka ekpere ya maa ya ikpe onwu. **8** Ka ubochi ndu ya di ole na ole, ka onye ozo nara ya okwa ya. **9** Ka umu ya ghoo ndi na-enweghi nna, ka nwunye ya buru nwanyi na-enweghi di. **10** Ka umu ya ghoo ndi aririo na-enweghi ebe obibi, ndi e si na mkpomkpo ebe ha bi chupu. **11** Ka ndi o ji ugwo kwakoro ihe niile o nwere, ka ndi obia baa bukoroo ihe niile o rupuataara onwe ya. **12** Ka onye obula ghara igosi ya obioma; ka onye obula gharakwa imere umu ya ndi o hapuru ebere. **13** Kama ka umu umu ya niile nwusja, ka a ehichapukwa aha ha n'ogbo nke na-abia n'ihu. **14** Ka Onyenwe anyi chetakwa mmehie niile nke nna nna ya ha, ka Onyenwe anyi hapukwa igbaghara mmehie nne ya. **15** Ka Onyenwe anyi na-echeta mmehie ha oge niile; ma ka o mee ka ha buru ndi a ga-echefu echefu n'ogbo niile. **16** N'ih i na o dighi mgbe o chere echiche banyere imere onye ozo obi ebere, o kpagburu ndi ogbenye, ndi no na mkpa na ndi obi ha tiwara etiwa ruo n'onwu. **17** O huru ibu ndi ozo onu n'anya, ka obubu onu biakwasị ya; o dighi ato ya utọ igozị onye obula, ka ngozi di anya site n'ebe o no. **18** O yikwasiri ibu onu dika uwe ya; o bara n'ime ahū ya dika mmiri, bakwaa n'ime okpukpu ya dika mmanu. **19** Ka o diri ya ka uwe mwuda nke e kere ya gburugburu dika akwa, dika belit e kegidere ya gburugburu ruo mgbe ebighi ebi. **20** Onyenwe anyi, mee ka nke a buru udi ugwo oru ndi iro m ga-anata, bu ndi ahū niile na-ekwu okwu ojoo megide m. **21** Ma gi onwe gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi nyere m aka n'ih i aha gi, site n'idi mma nke ihunanya gi, naputa m.

22 N'ihì na abụ m ogbenye na onye nọ na mkpa, obi m tiwakwara etiwa n'ime m. 23 Ana m efu dika onyinyo nke a na-ahụ anya mgbe anwụ dara; adikwa m ka igurube nke onye m bekwasiri n'ahụ ya na-efechapụ. 24 Ike agwula ikpere m, n'ihì ibu ọnụ; ataakwala m ahụ, buru naanị ọkpukpụ. 25 Aghoala m onye e ji eme ihe ọchị nye ndị na-ebo m ebubo, mgbe ha hụrụ m, ha na-efufe isi ha. 26 Nyere m aka, o Onyenwe anyị Chineke m; zoputa m dika ihunanya gi si di. 27 Ka ha mara na ọ bụ aka gi, na ọ bụ gi, o Onyenwe anyị, mere ya. 28 Ha nwere ike nogide na-abụ ọnụ, ma i ga-agozi; mgbe ha ga-abia ọgụ, a ga-eme ha ihe ihere, ma ohu gi ga-anurị ọnụ. 29 A ga-eji ihere yikwasị ndị na-ebo m ebubo dika uwe werekwa ihere kee ha gburugburu dika uwe mwuda. 30 Aga m eji ọnụ m jaa Onyenwe anyị mma nke ukwu; n'etiti ọha mmadu di ukwu, aga m eto ya. 31 N'ihì na ọ na-eguzo n'aka nri nke onye nọ na mkpa, izoputa ya site n'aka ndi na-ama ya ikpe ọnwụ.

110 Abụ Ọma Devid. Onyenwe anyị gwara Onyenwe m okwu si ya: "Nodụ ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwasị ukwu nye ukwu gi." 2 Onyenwe anyị ga-eme ka ike ọchichị gi site na Zayon ruo ala ndi ozo; i ga-achị n'etiti ndi iro gi niile. 3 N'ubochi i ga-ebu agha, ndi agha gi niile ga-ahoro n'onwe ha i soro gi. Ndi yikwasiri ima mma nke idi nsọ ka uwe, bu umu okorobia gi ga-abiakwute gi dika igirigi site n'afọ ututu. 4 Onyenwe anyi anuola iyi, o gaghi agbanwe uche ya: "Gi onwe gi bu onye nchujaja ruo mgbe ebighi ebi, n'usoro Melkizedek." 5 Onyenwe anyi no n'aka nri gi. O ga-egwepia ndi eze n'ubochi oke iwe ya. 6 O ga-ekpe mba niile ikpe, na-atukota ndi nwuru anwu, ma gwepia ndi na-achi achị n'elu uwa niile. 7 O ga-anu mmiri site n'iyi nta nke di n'akuku uzọ; n'ihì nke a, o ga-eweli isi ya elu.

111 Toonu Onyenwe anyi! Aga m eji obi m niile jaa Onyenwe anyi mma n'ime nzuko ndi uzọ ha ziri ezi na n'ime ogbakọ ukwu. 2 Oru niile Onyenwe anyi na-arụ di ukwu; ndi niile na-enwe mmasi na ha na-atughari uche n'ime ha. 3 Oru ya juputara n'ebube na ima mma, ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi. 4 O meela ka e cheta oru ebube ya niile; Onyenwe anyi bu onye amara na onye omiiko. 5 O na-egboro ndi na-atu egwu ya mkpa ihe oriri; o na-echetakwa ogbugba ndu ya ruo mgbe ebighi ebi. 6 O gosila ndi ya ike nke oru ya niile, site n'inye ha

ala niile nke ndi mba ozọ. 7 Oru aka ya niile bu ihe kwesiri ekwesị na ikpe ziri ezi; ukpuru ya niile bu ihe kwesiri ntukwasị obi. 8 E hiwere ha idi ruo mgbe niile ebighi ebi, ha bu ihe e mere n'ikwesị ntukwasị obi na izi ezi. 9 O wetaara ndi ya mgbaputa; o meela ka ogbugba ndu ya guzosie ike ruo ebighi ebi, aha ya di nsọ dikwa oke egwu. 10 Itu egwu Onyenwe anyi bu mmalite amamihe; ndi niile na-edebe ukpuru ya nwere ezi nghota. Otuto ya na-adi ruo mgbe ebighi ebi.

112 Toonu Onyenwe anyi. Onye a goziri agozi ka nwoke ahụ bu onye na-atu egwu Onyenwe anyi; onye na-enwe oke mmasi idebe iwu ya niile. 2 Umụ ya ga-abu ndi di ike n'ala ahụ; ogbo ndi na-eme ihe ziri ezi ga-abu ndi a goziri agozi. 3 Akunuba na-adigide n'ulo ya; ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi. 4 Ihe na-enwuru ndi na-eme ihe ziri ezi, o buladi n'ime ọchichiri, nyekwa ndi na-eme amara, ndi obioma na ndi ezi omume. 5 Ihe oma ga-abara onye ahụ na-eme ebere na-ejikwa obi ya agbazinye ndi mmadu ihe, onye na-eji ikpe ziri ezi aru oru ya niile. 6 N'ezie, agaghi ewezuga ya n'onodu ya; a ga-echeta onye ezi omume ruo mgbe ebighi ebi. 7 O gaghi atu egwu akuko ojo; obi ya na-eguzosi ike, na-atukwasị Onyenwe anyi obi. 8 Obi ya siri ike, o gaghi atu egwu ihe obula; n'ikpeazu, o ga-ele ndi na-akpo ya asi anya na mmeri. 9 O gbasapuru aka ya nye ndi ogbenye onyinye di iche iche, ezi omume ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; a ga-ewere nsopuru welie mpi ya elu. 10 Iwe ga-ewe onye ajo omume mgbe o ga-ahu ya, o ga-atagide ikikere eze tutu o nwuo; olileanya niile nke ndi ajo omume ga-ala n'iyi.

113 Toonu Onyenwe anyi! Toonu Onyenwe anyi unu ndi ohu ya. Toonu aha Onyenwe anyi. 2 Ka aha Onyenwe anyi buru ihe a goziri agozi site ugbu a ruo mgbe ebighi ebi. 3 Site n'owuwa anyanwu ruo n'odida ya, aha Onyenwe anyi ga-abu ihe a na-eto eto. 4 Onyenwe anyi di elu karja mba niile, ebube ya di elu karja eluigwe. 5 Onye di ka Onyenwe anyi Chineke anyi, onye nokwasiri ocheeze n'ebe di elu, 6 onye na-eme onwe ya ka o di ala ilekwasị eluigwe na uwa anya? 7 O na-esi n'uzuzu bulie ogbenye elu sitekwa n'ebe ikpofu ahija bulie onye no na mkpa elu; 8 o na-eme ka ya na umu eze ndi ikom nokoo, o na-eme ka o soro ndi a maara aha ha n'etiti umu mmadu nokoo. 9

Ọ na-eme ka nwanyị aga biri n'ụlọ nke ya dịka nne mụrụ ọtụtụ ụmụ ọhụ juru obi. Toonu Onyenwe anyị.

114 Mgbe ụmụ Izrel si n'ala Ijịpt pụta, mgbe ezinaụlọ Jekọb sitekwara n'ebe ndị asụsụ ha dị iche pụta, **2** Juda ghọrọ ebe nsọ Chineke, Izrel ghọrọ ala ọ na-achị. **3** Osimiri hụrụ ya, gbaa ọsọ, osimiri Jọdan hụkwara ya chigharịa laa azụ; **4** Ugwu ukwu niile wuliri elu dịka ebule; ugwu nta niile wulikwara elu dịka ụmụ atụrụ. **5** Gịnị mere gị oke osimiri, i ji na-agba ọsọ? Osimiri Jọdan, gịnị na-eme gị i ji chigharịa laa azụ? **6** Gịnị na-eme unu, ugwu ukwu niile unu ji na-awuliri elu dịka ụmụ ebule? Gịnị na-emekwa unu, ugwu nta niile, unu ji na-awuliri elu dịka ụmụ atụrụ? **7** Ka ụwa niile maa jijiji n'ihu Onyenwe anyị, ka ọ maakwa jijiji n'ihu Chineke nke Jekọb, **8** onye mere ka oke nkume ghọọ ọdọ mmiri, onye mere ka ọmụ nkume ghọọ isi iyi mmiri.

115 Ọ bughị anyị ka ọ dịrị, o Onyenwe anyị, ọ bughị anyị ka ọ dịrị, kama ọ bụ aha gị ka ebube na-adirị, n'ihu ihunanya gị na ikwesi ntụkwasị obi gị. **2** Gịnị mere ọtụtụ mba niile nke ụwa ji na-ajụ si, "Olee ebe Chineke ha nọ?" **3** Chineke anyị bi n'eluigwe. Ọ bukwa ihe tọrọ ya uto n'obi ka ọ na-eme. **4** Arụsị ha niile bụ ọlaọcha na ọlaedo ka e ji kpụọ ha, ha bụ ọrụ aka mmadụ. **5** Ha nwere ọhụ ma ha adighị ekwu okwu, ha nwere anya abụọ ma ha adighị ahụ ụzọ; **6** ha nwere ntị ma ha adighị anụ ihe, ha nwekwara imi ma ha adighị anụ isisi ọbụla; **7** ha nwere aka, ma ha adighị emetụ ihe ọbụla aka, ha nwere ụkwụ, ma ha adighị eje ije; ha enweghị ike iji akpịrị ha mee mkpọtụ ọbụla. **8** Ndị na-eme ha ga-adikwa ka ha. Ndị na-atụkwasị ha obi ga-adikwa ka ha. **9** Ụmụ Izrel, tükwasịnu Onyenwe anyị obi ọ bụ onye inyeaka ha na ọta ha. **10** Ezinaụlọ Eron, tükwasịnu Onyenwe anyị obi. Ọ bụ ya bụ onye inyeaka ha na ọta ha. **11** Unu ndị na-atụ egwu ya, tükwasịnu Onyenwe anyị obi ọ bụ onye inyeaka ha na ọta ha. **12** Onyenwe anyị na-echeta anyị, ọ ga-agozikwa anyị, ọ ga-agozị ndị ya bụ Izrel, ọ ga-agozị ezinaụlọ Eron, **13** ọ ga-agozị ndị niile na-atụ egwu Onyenwe anyị, ma onye nta ma onye ukwu. **14** Ka Onyenwe anyị mee ka unu mụbaa, unu na ụmụ unu. **15** Ka Onyenwe anyị onye kere eluigwe na elu ụwa gozie unu. **16** Eluigwe niile bụ nke Onyenwe anyị, ọ bukwa ya nyere ụmụ mmadụ elu ụwa niile. **17** Ọ bughị ndị nwurụ anwụ na-eto Onyenwe anyị, ndị na-arịda n'ebe ino duu; **18** ọ bụ anyị ga-aja Onyenwe

anyị mma, site ugbu a ruo mgbe ebighị ebi. Toonu Onyenwe anyị.

116 Ahurụ m Onyenwe anyị n'anya, n'ihu na ọ nūrụ olu m; ọ nūrụ mkpu akwa m maka ebere. **2** N'ihu na o gere m ntị, aga m akpọku ya oge ndụ m niile. **3** Agbụ nke ọnwụ kekọrọ m, oke ihe mgbu nke ili bjakwasiri m; nsogbu na iru uju dakwasiri m. (Sheol h7585) **4** Mgbe ahụ, akpọkuru m aha Onyenwe anyị: "O Onyenwe anyị, zọpụta mi!" **5** Onyenwe anyị bụ onye na-eme ebere na onye ezi omume. Chineke anyị jupụtakwara n'omịiko. **6** Onyenwe anyị na-echebe ndị na-enweghị uche; mgbe m nọ n'ọnọdụ mkpa, ọ zọpụtara m. **7** Laghachi azụ zuru ike, gi mkpuruobi m, n'ihu na Onyenwe anyị emesola gi mmeso ọma. **8** N'ihu na gi, o Onyenwe anyị, napụtara mkpuruobi m site n'ọnwụ, anya m site na anya mmiri akwa, napụtakwa ụkwụ m site n'isọ ngongo, **9** ka m nwee ike jegharịa n'ihu Onyenwe anyị n'ime ala ebe ndị di ndụ bi. **10** Ekwenyere m na Onyenwe anyị mgbe m kwuru si, "Abụ m onye nọ n'oke nsogbu," **11** n'ime ida mba m, ekwuru m si, "Mmadụ niile bụ ndị ụgha." **12** Gịnị ka m ga-enyeghachi Onyenwe anyị n'ihu mmeso ọma niile o mesoro m? **13** Aga m eweli iko nke nzo pụta m elu kpọkuokwa aha Onyenwe anyị. **14** N'ihu ndị ya niile ka m ga-anọ mezuo nkwa m kwere Onyenwe anyị. **15** Ọnwụ nke ndị nsọ ya di oke ọhụahia n'anya Onyenwe anyị. **16** O Onyenwe anyị, n'ezie, abụ m ohu gi; abụ m ohu gi, nwa nwoke nke ohu gi nwanyị; i zọpụtala m site na agbụ e kere m. **17** Aga m achuru gi aja ekele kpọkuokwa aha Onyenwe anyị. **18** Ọ bukwa n'ihu ndị ya niile ka m ga-anọ kwughachi Onyenwe anyị nkwa m kwere, **19** n'ime ogige ụlọ Onyenwe anyị, n'etiti gi, O Jerusalem. Toonu Onyenwe anyị.

117 Toonu Onyenwe anyị, unu mba niile di iche iche. Jaakwa ya mma, unu ndi niile di iche iche. **2** N'ihu na ihunanya ya n'ebe anyi nọ di ukwu. Ikwesi ntukwasị obi Onyenwe anyi na-adikwa ruo mgbe ebighi ebi. Toonu Onyenwe anyi!

118 Keleenu Onyenwe anyi n'ihu na o di mma; ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **2** Ka umu Izrel kwuputa n'onwe ha si, "Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi." **3** Ka ndi ezinaulo Eron kwuokwa si, "Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi." **4** Ka ndi niile na-atu egwu Onyenwe anyi kwuo si, "Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi." **5**

N'ọnọdụ oke ihe mgbu m, akpọkuru m Onyenwe anyị, ọ zara m, mee ka m nwere onwe m. 6 Onyenwe anyị n'onyeere m, agaghị m atụ egwu. Gịnị ka mmadụ pụrụ ime m? 7 Onyenwe anyị n'onyere m; ọ bụ onye na-enyere m aka. Aga m ele ndị iro m anya na mmeri. 8 Ọ kachasi mma igbaba n'ime Onyenwe anyị karịa itukwasị umụ mmadụ obi. 9 Ọ kachasi mma igbaba n'ime Onyenwe anyị karịa itukwasị ndị amara aha ha obi. 10 Mba niile gbara m gburugburu ma site n'aha Onyenwe anyị aga m ala ha n'iyi. 11 Ha gbara m gburugburu, ma site n'aha Onyenwe anyị ka m na-egbuda ha. 12 Ha gbara m gburugburu dika aṅu, ma e menyoṅa ha dika ogwu na-ere oku; site n'aha Onyenwe anyị, ka m na-egbuda ha. 13 Akwaghachiri m azụ, agaara m ada, ma Onyenwe anyị nyere m aka. 14 Onyenwe anyị bụ ike m na abụ m; ọ ghọla nzọpụta m. 15 Olu iti mkpu ọṅụ na mmeri na-ada n'ime ulọ ikwu ndị ezi omume: "Aka nri Onyenwe anyị emeela otutu ihe dị ukwu!" 16 Aka nri Onyenwe anyị bụ ihe e weliri elu; aka nri Onyenwe anyị emeela otutu ihe dị ukwu!" 17 Agaghị m anwụ, kama aga m adi ndụ kwusaara ndị ọzọ ọrụ ebube Onyenwe anyị ruru. 18 Onyenwe anyị tara m ahụhụ nke ukwu, ma o nyefeeghi m n'aka ọnwụ. 19 Megheere m ọṅụ ụzọ ama nke ezi omume; aga m abanye nye Onyenwe anyị ekele. 20 Nke a bụ ọṅụ ụzọ ulonsọ Onyenwe anyị, ebe ndị ezi omume ga-esite na ya banye. 21 Aga m enye gi ekele, n'ihina na i zara m; i ghọla nzọpụta m. 22 Nkume ahụ ndị na-ewu ulọ juru, aghoṅa nkume isi ntọala ulọ; 23 nke a bụ ọrụ aka Onyenwe anyị, ọ bụkwa ihe itunanya n'anya anyị. 24 Nke a bụ ubochi Onyenwe anyị anyị mere, ka anyị nuri ọṅụ, nweekwa obi utọ n'ime ya. 25 O Onyenwe anyị, zoputa anyị; o Onyenwe anyị, mee ka ihe gaara anyị nke ọma. 26 Onye a goziri agozi ka onye ahụ bụ, nke na-abia n'aha Onyenwe anyị. Anyị sitere n'ulọ Onyenwe anyị na-agozi gi. 27 Onyenwe anyị bụ Chineke, ọ bụ ya mere ka ihè ya mukwasị anyị. Chiri igu nkwa n'aka gi, soro ndi ji ọṅụ bata n'ogige Chineke bjaruo n'ebe ichu aja. 28 I bụ Chineke m, aga m eto gi; i bụ Chineke m, aga m ebuli gi elu. 29 Keleenu Onyenwe anyị n'ihina na ọ di mma, ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi.

119 Ndị a goziri agozi ka ha bụ, bụ ndi ụzọ ha na-enweghi ihe ita uta obula, ndi na-ejeghari dika iwu Onyenwe anyi si di. 2 Ndị a goziri agozi ka ha bụ, bụ ndi na-edebe ukpuru ya ma jirikwa obi ha niile na-achosi ya ike. 3 Ha adighi eme ihe ojoo obula; ha

na-ejeghari n'uzo ya niile. 4 I doola ukpuru ndi a ga-erubekwara isi. 5 O ga-adi m mma ma o buru na m anogidesie ike na-erube isi nye iwu gi niile! 6 Mgbe ahụ, ihere agaghị eme m mgbe m tulere uche n'iwu gi niile. 7 Aga m eji obi ziri ezi too gi dika m na-amu ihe banyere iwu gi ziri ezi. 8 Aga m erubere iwu gi niile isi; biko ahapukwala m. 9 Olee ụzọ nwa okorobia gagesi bie ndu di nsọ? O bụ site n'ibi ndu dika okwu gi si di. 10 Eji m obi m niile na-achosi gi ike. Ekwela ka m kpafuo site n'ihè niile i nyere n'iwu. 11 Ezoola m okwu gi niile n'obi m, igbochi m imehie imegide gi. 12 Otuto diri gi, o Onyenwe anyi; kuziere m iwu gi niile. 13 Aga m eji egbugbere ọṅụ m gugharia iwu niile nke si n'ọṅụ gi. 14 Ana m anuri ọṅụ n'igbaso iwu gi niile dika mmadu si anuri ọṅụ n'ime oke iba uba. 15 Ana m atughari uche n'ukpuru gi na-atulekwa uche n'uzo gi niile. 16 Iwu gi na-amasi m; agaghị m elefu okwu gi anya. 17 Meere ohu gi ihe oma, ka m nwe ike di ndu; aga m erubere okwu gi isi. 18 Kpughee anya m abuo ka m hu oke ihe ebube niile di iche iche di n'ime okwu gi. 19 Abụ m onye obia n'elu uwa; ezonari m iwu gi niile. 20 N'oge niile, ihe banyere iwu gi niile na-agu mkpuruobi m agu. 21 I na-abara ndi mpako mba, ha bu ndi a buru ọṅụ na ndi na-anaghi agbaso iwu gi. 22 Site n'ebe m no wepu ichi ochi na nleli, n'ihina na m na-edebe ukpuru gi niile. 23 N'agbanyeghi na ndisi nokoro na-ekwulu m, ohu gi ga-atughari uche n'iwu gi. 24 Ukuru gi niile bu ihe na-amasi m; ha bu ndi ndumodu m. 25 Mkpuruobi m na-arapara n'uzuzu; kpoghachite ndu m dika okwu gi si di. 26 Akowaara m gi uzo m niile, i zakwara m; ugbu a, kuziere m iwu gi. 27 Mee ka m ghota ozizi ukuru gi; ka m nwe ike tugharia uche n'oru ebube gi niile. 28 Iru uju emeela ka mkpuruobi m daa mba; gbaa m ume dika okwu gi si di. 29 Chebe m puo n'uzo aghughu niile; site n'iwu gi meere m amara. 30 Ahoro m uzo ikwesi ntukwasị obi; e kpebiela m idebe obi m n'iwu gi niile. 31 O Onyenwe anyi, ana m ejigidesi iwu gi niile aka ike; ekwela ka ihere mee m. 32 Aga m agbaso iwu gi niile n'ihina na i meela ka obi m nwere onwe ya. 33 O Onyenwe anyi, zi m uzo m ga-esi gbasoo iwu gi niile; mgbe ahụ, aga m edebe ha ruo n'ogwugwu. 34 Nye m nghota, aga m edebe iwu gi ma jiri obi m niile rubere ya isi. 35 Duo m n'uzo nke iwu gi niile, n'ihina na ọ bụ n'ime ha ka m na-achota obi utọ. 36 Mee ka obi m chee ihu n'iwu gi niile ọ bughị nye uru na-esite n'ochichọ nke onwe. 37 Wepu anya m site n'ihè

na-abaghị uru; chebe ndụ m dika okwu gi si di. **38** Mezuo nkwa i kwere ohu gi, ka a tụọ egwu gi. **39** Wepụ nkocha nke m na-atụ egwu ya, n'ih na iwu gi niile ziri ezi. **40** Ụkpurụ gi na-agusị m agụụ ike! Chebe ndụ m site n'ezị omume gi. **41** O Onyenwe anyị, ka ihunanya gi nke na-adigide bjakwasị m, nzoputa gi dika nkwa i kwere si di; **42** mgbe ahụ, aga m azaghachi onye ahụ na-achị m ọchị, n'ih na ana m atụkwasi obi m n'okwu gi. **43** Esitela n'onyụ m napụ okwu nke eziokwu, n'ih na olileanya m di n'iwu gi niile. **44** Aga m anogide na-erubere iwu gi isi ruo mgbe ebighi ebi. **45** Aga m ejegharị n'onodu inwere onwe n'ih na achoputala m ụkpurụ gi niile. **46** Aga m ekwuputa banyere ụkpurụ gi n'ihu ndi eze ma ihere agaghị eme m, **47** n'ih na iwu gi na-amasi m n'ih na ahuru m ha n'anya. **48** Ana m eweliri iwu gi niile aka elu, bu ndi m huru n'anya, ana m atugharịkwa uche n'iwu gi niile. **49** Cheta okwu i nyere ohu gi, n'ih na i nyela m olileanya. **50** Nkasiobi m n'ime ita ahuhu m bu nke a: nkwa gi na-echebe ndu m. **51** Ndi mpako na-akwa m emo na-esepughị aka, ma anaghị m esite n'iwu gi wezuga onwe m. **52** O Onyenwe anyi, ana m echeta iwu gi niile, ndi di site na mgbe ochie, ha na-ewetara m nkasiobi. **53** Ana m ewe iwe nke ukwu n'ih ndi ajo omume, ndi gbakutara iwu gi azu. **54** Iwu gi niile bu isi okwu abu m ebe obula m na-anọ. **55** N'abalị, o Onyenwe anyi, ana m echeta aha gi, aga m edebekwa iwu gi. **56** Nke a buriji ihe m na-eme oge niile: ana m erubere ụkpurụ gi isi. **57** O Onyenwe anyi, i bu ihe nketa m; ekweela m nkwa irube isi nye okwu gi niile. **58** Ejirila m obi m niile choo ihu gi; meere m ebere dika nkwa gi si di. **59** Echeela m echiche banyere ụzo m niile, chigharịakwa na-agbaso ụkpurụ gi niile. **60** Aga m eme ngwangwa, agaghị atufu oge irubere iwu gi niile isi. **61** A sịkwarị na ndi ajo omume ejiri ụdọ kee m agbu, agaghị m echefu iwu gi. **62** N'etiti abali, aga m ebili nye gi ekele n'ih iwu gi niile ziri ezi. **63** Abụ m enyi ndi niile na-atụ egwu gi, ndi niile na-agbaso ụkpurụ gi. **64** O Onyenwe anyi, ụwa niile juputara n'ihunanya gi; kuziere m iwu gi niile. **65** Meere ohu gi ihe oma dika okwu gi si di, o Onyenwe anyi. **66** Zi m ihe omuma na ikpe ziri ezi n'ih na ekwenyere m n'iwu gi niile. **67** Tupu m nwee nsogbu, a kpafuru m, ma ugbo a, ana m erubere okwu gi isi. **68** I di mma, ihe i na-eme ziri ezi; kuziere m iwu gi niile. **69** N'agbanyeghi na ndi mpako a gbasala okwu ụgha techie m, ana m eji obi m niile na-edebe ụkpurụ gi. **70** Obi ha siri ike, o dighi ihe na-

emetuta ha, ma ana m enwe mmasi n'iwu gi. **71** O di mma na m tara ahuhu ka m nwee ike mta iwu gi niile. **72** Iwu si n'onu gi puta di oke onuahia nye m karja imerime puku oloacha na oloaedo. **73** Aka gi kere m, kpukwa m; nye m nghota ka m mta iwu gi niile. **74** Ka ndi na-atu egwu gi nuri mgbe ha huru m, n'ih na olileanya m di n'okwu gi. **75** O Onyenwe anyi, amaara m na iwu gi niile ziri ezi, o bukwa n'ikwesi ntukwasị obi ka i tara m ahuhu. **76** Ka ihunanya gi nke na-adighi agwu agwu kasie m obi, dika nkwa i kwere ohu gi si di. **77** Ka omiiko gi bjakwasi m, ka m nwee ike di ndu, n'ih na iwu gi na-amasi m. **78** Ka ihere mee ndi mpako n'ih ihe ojo ha mere m na-enweghi ihe m mere; ma aga m atughari uche n'ukpuru gi. **79** Ka ndi niile na-atu egwu gi bjakwute m, ndi na-aghota ụkpurụ gi niile. **80** Ka m were obi zuruoke na-agbaso ụkpurụ gi niile, ka ihere ghara ime m. **81** Mkpuruobi m na-ada mba site n'ochicho ya maka nzoputa gi, ma olileanya m di n'okwu gi. **82** Anya na-egbu m mgbu ebe m na-ele anya nkwa gi; ana m asi, "Olee mgbe i ga-akasi m obi?" **83** N'agbanyeghi na adi m ka karama akpukpo nke di n'anwuru oku, anaghị m echefu iwu gi niile. **84** Ruo olee mgbe ka ohu gi ga-anogide na-eche? Olee mgbe ka i ga-ata ndi na-akpagbu m ahuhu? **85** Ndi mpako na-egwuru m olulu, bu ihe nke na-adighi ka iwu gi si di. **86** Iwu gi niile kwesiri ntukwasị obi; nyere m aka, n'ih na ndi mmadu na-akpagbu m ma o nweghi ihe m mere ha. **87** O foduru ntakiri ihe, ha gaara ala m'nyi, ma agbakutaghi m ụkpurụ gi azu. **88** Site n'ihunanya gi nke na-adigide chebe ndu m, ka m nwee ike rube isi n'iwu nke onu gi. **89** O Onyenwe anyi, okwu gi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; o na-eguzosi ike n'eluigwe. **90** Ikwesi ntukwasị obi gi na-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo; o bu gi kere ụwa, o na-eguzosikwa ike. **91** Ruo taa, iwu gi niile na-eguzosi ike, n'ih na ihe niile na-ejere gi ozi. **92** A sịkwarị na iwu gi anaghị amasi m, agaara m anwu n'ime nsogbu m. **93** Agaghị m echefu ụkpurụ gi niile, n'ih na o bu ha ka i ji chebe ndu m. **94** Zoputa m, n'ih na abu m nke gi; achoputala m ụkpurụ gi niile. **95** Ndi ajo omume na-eche ila m n'yi, ma aga m atughari uche n'ukpuru gi. **96** Ana m ahụ nsotu ihe niile zuruoke, ma iwu gi niile enweghi nsotu. **97** O, otu m si hu iwu gi n'anya! Ana m atughari uche na ya ogologo ubochi niile. **98** Iwu gi na-eme ka amamihe m karja nke ndi iro m, ha na-anonyere m oge niile. **99** Enwere m nghota karja ndi na-ezi m ihe, n'ih na ana m atugharja uche n'iwu gi

niile. **100** Enwere m nghota karja ndi okenye n'hi na ana m erubere ukpuru gi niile isi. **101** Ajuru m ajuru ije ije n'uzo ojoo obula ka m nwee ike rubere okwu gi isi **102** Ewezugaghi m onwe m n'iwu gi niile, n'hi na o bu gi onwe gi ziri m ha. **103** Lee ka okwu gi niile si ato m utu, ha di utu n'onu m karja mmanu anu! **104** A nanweta nghota site n'ukpuru gi niile; ya mere ana m akpo uzu ojoo obula asi. **105** Okwu gi bu oriona diri ukwu m burukwa ihè n'uzo m. **106** Anuola m iyi, mee ka o guzosie ike, na aga m agbaso iwu ezi omume gi niile. **107** Ataala m ahuhu nke ukwu; chebe ndu m, o Onyenwe anyi, dika okwu gi si di. **108** O Onyenwe anyi, nabata otuto afu ofufu niile nke si n'onu m, kuziekwara m iwu gi niile. **109** Mkpuruobi m na-adi m n'obuaka m oge niile, ma echezoghi m iwu gi. **110** Ndi ajo omume esielera m onya, ma esitebeghi m n'ukpuru gi kpafuo. **111** Iwu gi niile bu ihe nketa m ruo mgbe ebighi ebi; ha bu ihe na-enye obi m onu. **112** Obi m ekpebiela idebe ukpuru gi ruo na ngwucha. **113** Ana m akpo ndi na-enwe obi abuo asi, ma ahuru m iwu gi n'anya. **114** I bu ebe mgbaba m na ota m; olileanya m di n'okwu gi. **115** Sitenu n'ebe m no puo, unu ndi na-eme ihe ojoo, ka m nwee ike idebe iwu niile nke Chineke m! **116** Gbaa m ume dika nkwa gi si di, aga m adikwa ndu; ekwekwala ka olileanya m daa. **117** Kwagide m, aga m abu onye a gbaputara; aga m anogide na-asopuru iwu gi niile. **118** I na-aju ndi niile na-adighi ebebe iwu gi, nzube aghughu ha niile bu ihe na-enweghi isi. **119** I na-ekpochapu ndi ajo omume dika unyi a na-ekpofu ekpofu; n'hi ya, ahuru m ukpuru gi niile n'anya. **120** Anu ahu m na-ama jijiji n'hi itu egwu gi; ana m eguzo n'oke egwu n'hi iwu gi niile. **121** Emeela m ihe di mma na ihe ziri ezi; ahapukwala m n'aka ndi na-emegbu m. **122** Kwee ohu gi nkwa na i ga-elekota ya; ekwela ka ndi mpako kpagbuo m. **123** Anya na-egbu m mgbu ebe m na-ele anya nzoputa gi ebe m na-ele anya nkwa gi ziri ezi. **124** Biko mesoo ohu gi mmeso dika ihunanya gi si di ma kuziekwara m ukpuru gi niile. **125** Abu m ohu gi, nye m nghota, ka m nwee ike mara ukpuru gi niile. **126** O Onyenwe anyi, oge eruola mgbe i ga-aru oru, n'hi na a na-emebi iwu gi. **127** N'hi na ahuru m iwu gi niile n'anya karja olaedo, e karja olaedo a nuchara anucha, **128** n'hi na m na-ahuta ukpuru gi niile ka ihe ziri ezi, akporo m uzu niile na-ezighi ezi asi. **129** Iwu gi niile di ihunanya; ya mere, ana m erubere ha isi. **130** Mkpughepu na nkwa nke okwu gi na-enye ihè; o na-

eme ka ndi na-enweghi uche ghota ihe. **131** Ana m asaghe onu m na-ekupu ume ike ike, na-achosi iwu gi niile ike. **132** Chee m ihu, meere m ebere, dika i si emere ndi niile huru aha gi n'anya ebere. **133** Mee ka nzo ukwu m niile na-aga dika okwu gi si di; ekwela ka mmehie chia m. **134** Gbaputa m site n'aka ndi na-emegbu m, ka m nwee ike debe iwu gi. **135** Mee ka ihuoma gi dikwasu n'ahu ohu gi. Kuziere m ukpuru gi niile. **136** Anya mmiri akwa na-agba m nke ukwu n'hi na ndi mmadu adighi erube isi nye iwu gi. **137** O Onyenwe anyi, i bu onye ezi omume, iwu gi niile zikwara ezi. **138** Ukpuru gi niile ziri ezi; ha kwesiri ntukwasu obi. **139** N'hi na ndi iro m na-elefu okwu gi anya, inu oku n'obi m na-ada mba. **140** Nkwa gi niile bu ihe enyochara nke oma, ohu gi na-ahukwa ha n'anya. **141** O bu ezie na m bu onye di ala, na onye a na-eleda anya, ma adighi m eleda ukpuru gi niile anya. **142** Ezi omume gi na-adi ruo mgbe ebighi ebi. Iwu gi niile bukwu eziokwu. **143** Nsogbu na ihe mgbu adakwasila m, ma iwu gi niile bu ihe na-amasu m. **144** Iwu gi niile bu ezi omume ruo mgbe ebighi ebi; nye m nghota, ka m nwee ike di ndu. **145** Eji m obi m niile na-akpo oku; zaa m o Onyenwe anyi, aga m erubekwa isi nye ukpuru gi niile. **146** Ana m akpoku gi; zoputa m aga m erube isi nye ukpuru gi niile. **147** Tupu chi na-abo, ana m ebili, na-akwa akwa maka enyemaka; olileanya m di n'okwu gi. **148** Ana m amu anya abali n'elu ihe ndina m, n'hi itughari uche na nkwa gi niile. **149** Nuru olu m dika ihunanya gi si di; chebe ndu m, o Onyenwe anyi, dika iwu gi niile si di. **150** Ndi natuputa atumatu ojoo no nso ma ha no iwu gi niile n'ebe di anya. **151** Ma i no nso, Onyenwe anyi; ihe niile i nyere n'iwu bu eziokwu. **152** Site na mgbe ochie ka m mutara site n'ukpuru gi, na i mere ka ha guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. **153** Ledata anya ka i hu ita ahuhu m ma gbaputa m, n'hi na echefughu m iwu gi. **154** Kpeputa m, gbaputa m, chebe ndu m dika nkwa gi si di. **155** Nzoputa di anya n'ebe ndi na-eme ihe ojoo no, n'hi na ha anaghi agbaso ukpuru gi niile. **156** O Onyenwe anyi, omijiko gi di ukwu; chebe ndu m dika iwu gi niile si di. **157** Ndi iro m na ndi na-akpagbu m di otutu, ma aga m anogide na-edebe iwu gi. **158** Ana m aso ndi niile na-enweghi okwukwe n'ime gi oyi, n'hi na ha anaghi erubere okwu gi isi. **159** Lee ka m si hu ukpuru gi niile n'anya; chebe ndu m, o Onyenwe anyi, dika ihunanya gi si di. **160** Okwu gi niile bu eziokwu; iwu gi niile ziri ezi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi.

161 Ndiisi na-emeḡbu m na-enweghị ihe m mere, ma obi m na-ama jijiji n'ih i okwu gi. 162 Ana m anurị ọnụ n'ime nkwa gi dika onye chotara otutu ihe nkwa n'agha. 163 Akporo m okwu ugha asi, o bukwa ihe aru n'ebe m no, ma ahuru m iwu gi n'anya. 164 Aga m eto gi ugboro asaa n'ubochi, n'ih iwu gi ziri ezi. 165 Ndi huru iwu gi n'anya nwere udo di ukwu, o dighi ihe ga-eme ka ha so ngongo. 166 Ana m echere nzoputa gi, o Onyenwe anyi, na-agbasokwa iwu gi niile. 167 Ana m erubere ukpuru gi niile isi n'ih na m huru ha n'anya nke ukwu. 168 Ana m erubere ukpuru na iwu gi niile isi, n'ih na i maara uzọ m niile. 169 Ka akwa m ruo gi nti, o Onyenwe anyi; nye m nghota dika okwu gi si di. 170 Ka ariri m ruo gi nti; gbaputa m dika nkwa gi si di. 171 Ka onu m juputa n'otuto, n'ih na i na-ezi m iwu gi niile. 172 Ka m jiri ire m buo abu banyere okwu gi, n'ih na iwu gi niile ziri ezi. 173 Noo na njikere oge niile inyere m aka, n'ih na ahoro la m ukpuru gi niile. 174 Ana m ele anya nzoputa gi, o Onyenwe anyi, iwu gi bu ihe na-amasi m. 175 Kwere ka m diri ndu ka m nwee ike ito gi, ka iwu gi niile gbaa m ume. 176 Akpafuola m dika aturu nke furu efu, choo ohu gi, n'ih na echefubeghi m iwu gi niile.

120 Abu nriḡo. Ana m akpoḡo Onyenwe anyi n'ime nsogbu m, o na-azakwa m. 2 O Onyenwe anyi, zoputa m site n'egbugbere onu okwu ugha na ire na-ekwu okwu aghugho. 3 Gini ka a ga-eme gi, o bukwa gini ozo ka a gatukwasiri gi, gi ire aghugho? 4 O ga-eji aku di nko nke dike n'agha taa gi ahuhu, ya na icheku oku osisi brum na-ere ere. 5 Ahuhu diri m n'ih na m bi na Meshek, n'ih na m bikwa n'etiti ulo ikwu ndi Keda! 6 Ogologo oge ka m binyere ndi kporo udo asi. 7 Abu m onye udo; ma mgbe m kwuru okwu, okwu ha bu okwu agha.

121 Abu nriḡo. Aga m eweli anya m abuo elu, lee ha n'elu ugwu niile, olee ebe inyeaka ga-esi bjara m? 2 Inyeaka m na-esite n'aka Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na uwa bia. 3 O gaghi ekwe ka ukwu gi gbuchapu, onye na-eche gi nche na-amu anya oge niile; 4 n'ezie onye na-eche Izrel nche adighi arahu ura, o dighi atukwa oru ura. 5 Onyenwe anyi na-eche gi nche, Onyenwe anyi bu ndo gi n'aka nri gi; 6 anyanwu agaghi achagbu gi n'ehihie, onwa agaghi etigbukwa gi n'abali. 7 Onyenwe anyi ga-edebe gi ka ihe ojoo obula ghara idakwa gi. O ga na-eche ndu gi nche mgbe niile. 8 Onyenwe anyi ga-echebe gi mgbe

i na-apu na mgbe i na-abata abata, site ugbu a ruo mgbe niile ebighi ebi.

122 Abu nriḡo, nke Devid. Anuriri m onu mgbe ha si m, "Ka anyi gaa n'uloso Onyenwe anyi." 2 Ukwu anyi eguzola ugbu a nonu uzo ama gi niile, gi obodo Jerusalem. 3 E wuru Jerusalem dika obodo a chikotara onu nke oma. 4 O bu ebe ahu ka ebo niile na-arigo, bu ebo niile nke Onyenwe anyi, ibuku aha Onyenwe anyi abu dika iwu o nyere ndi Izrel si di. 5 N'ebe ahu ka ocheeze niile nke ikpe ikpe di, bu ocheeze niile nke ezinaulo Devid. 6 Kpeenu ekpere maka udo Jerusalem: "Ka ndi niile huru gi n'anya noo n'udo. 7 Ka udo diri n'ime mgbidi gi niile nchekwa dirikwa n'ime ebe nche gi niile e wusiri ike." 8 N'ih umunne m na ndi enyi m, ana m ekwu okwu si, "Udo diri gi." 9 N'ih ulo Onyenwe anyi, Chineke anyi, aga m acho oganihu gi.

123 Abu nriḡo. Ana m eweli anya m abuo elu ile gi, gi onye ocheeze ya di n'eluigwe. 2 Dika ohu si elekwasị nna ya ukwu anya ya, na dika ohu nwanyi na-eje ozi si elekwasị nne ya ukwu anya, inata ozi o ga-eje, otu a ka anyi si na-elekwasị Onyenwe anyi bu Chineke anyi anya, ruo mgbe o ga-emere anyi ebere. 3 Meere anyi ebere, O Onyenwe anyi, meere anyi ebere, n'ih na anyi aburu la ndi a na-akocha akocha. 4 N'ih na nnagide anyi na-anagide ichi ochi ndi nganga, na ileda anya ndi mpako adila ukwu.

124 Abu nriḡo. Nke Devid. A si na Onyenwe anyi adinyereghị anyi, ka Izrel kwuo, 2 a si na Onyenwe anyi adinyereghị anyi, mgbe ndi mmadu biliri imegide anyi, 3 mgbe iwe ha rere dika oku megide anyi, ha gaara eloda anyi na ndu; 4 idee mmiri gaara iri anyi, oke mmiri gaara ebufu anyi, 5 ebili mmiri niile gaara ebufu anyi. 6 Ma ututo diri Onyenwe anyi, onye na-ekweghi ka ha jiri eze ha dorie anyi. 7 Anyi agbanarila ha dika nwa nnunu si gbanari onya osi onya choo iji jide ya; onya ahu agbajielala, anyi ewezugakwala onwe anyi, nwere onwe anyi. 8 Inyeaka anyi di n'aha Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na uwa.

125 Abu nriḡo. Ndi niile na-atukwasị Onyenwe anyi obi na-anogidesi ike di ka ugwu Zayon nke a na-apughi inughari, nke na-adigidekwa nonodu ya ruo mgbe ebighi ebi. 2 Dika ugwu niile si gbaa obodo Jerusalem gburugburu, otu a ka Onyenwe anyi

na-agba ndi ya gburugburu ugbu a na ruo mgbe ebighi ebi. 3 Mkpapa ochichi ndi ajo omume agaghi adigide n'ala ndi ezi omume ketara n'ife nza, n'ih na ndi ezi omume nwere ike itinye aka ha na-ime ihe ojo. 4 O Onyenwe anyi, meere ndi niile na-eme ezi omume ihe oma, ya bu, ndi niile obi ha ziri ezi. 5 Ma Onyenwe anyi ga-achupu ndi niile na-agbaso uzọ aghugho na ndi niile na-eme ajo ihe. Ka udo diri Izrel.

126 Abụ nrigo. Mgbe Onyenwe anyi kpoghachitere ndi e mere ka ha lota na Zayon, anyi di ka ndi na-arọ nrọ. 2 Ochi juru anyi onu, abụ onu jukwara anyi ire. Mgbe ahụ, e kwukwara ya na mba niile si, "Onyenwe anyi emeerela ha otutu ihe di ukwu." 3 Onyenwe anyi emeerela anyi otutu ihe di ukwu, obi anyi juputakwara n'onu. 4 Nyeghachi anyi akunuba anyi, o Onyenwe anyi, dika mmiri iyi na-asọ n'ala Negev. 5 Ndi niile na-eji anya mmiri na-arụ oru iku mkpuru ga-emesia jiri abụ onu wee ihe ubi ahụ. 6 Onye ji ikwa akwa buru mkpuru ubi o ga-agma na-aga, ga-emesia jiri abụ onu na-aloghachi azu, mgbe ha bu ukwu oka ha.

127 Abụ nrigo, nke Solomon. O buru na Onyenwe anyi ewughị ulo, ndi na-ewu ya na-adogbu onwe ha n'oru n'efu. O buru na Onyenwe anyi echeghi obodo, n'efu ka ndi nche na-amu anya. 2 O bu n'efu ka i na-ebili n'isi ututu na-adogbu onwe gi n'oru ichota ihe i ga-eri ruo n'abal, n'ih na o na-eme ka ndi niile o huru n'anya hie ura n'udo. 3 Umuntakiri bu ihe nketa si n'aka Onyenwe anyi, umuntakiri bu ugwo oru o na-enye. 4 Dika aku n'aka dike n'agma, otu a, ka umu a mutaa na mgbe okorobia di. 5 Onye a goziri agozi ka nwoke ahụ bu onye kpojuru aku ndi a n'akpa aku ya. Ihere agaghi eme ha mgbe ha na ndi iro narurita uka n'ama.

128 Abụ nrigo. Ngozi na-adiri ndi niile na-atu egwu Onyenwe anyi, ndi na-aga ije n'irube isi nye ya. 2 I ga-eri mkpuru oru aka gi; otutu ngozi na ihe iga nke oma ga-abu nke gi. 3 Nwunye gi ga-adi ka osisi vainj na-amj mkpuru n'ime ulo gi; umu gi ndi ikom ga-adikwa ka ome osisi oliv gburugburu tebul gi. 4 Otu a ka a ga-esi gozie nwoke ahụ na-atu egwu Onyenwe anyi. 5 Ka Onyenwe anyi gozie gi site na Zayon ubochi niile nke ndu gi; ka i hukwa odimma Jerusalem, 6 ka i di ndu hu umu umu gi. Ka udo diri Izrel.

129 Abụ nrigo. Site na mgbe m bu nwantakiri, ha kpagburu m otutu oge, ka Izrel kwuo. 2 "Site na mgbe m bu nwantakiri, ha kpagburu m otutu oge, ma ha enweghi ike merie m. 3 Ndi ikom na-ako ubi akogharjala azu m dika ala ubi, mee ebe ha koru ako ka o di ogologo. 4 Ma Onyenwe anyi bu onye ezi omume; o topula m site n'agbu niile nke ndi ajo omume." 5 Ka ndi niile kporo Zayon asi buru ndi galaghachi azu n'ihere. 6 Ka ha niile diri ka ahija napeu n'elu ulo nke na-akponwu tupu o puputa; 7 nke onye na-ewe ihe ubi na-adighi eji ha kpojuo aka ya abuo, maobu onye mkpokota e nwee ike kpojuo aka ya. 8 Ka ndi si n'uzo na-agafe hapu i si ha, "Ngozi Onyenwe anyi diri unu. Anyi na-agozi unu n'aha Onyenwe anyi."

130 Abụ nrigo. O Onyenwe anyi, o bu site n'ebe di omimi ka m na-ebeku gi akwa. 2 Onyenwe anyi, nuru olu m. Ka nti gi na-ahakwa nti n'olu aririo m, maka amara. 3 O Onyenwe anyi, a si na i detuo mmehie niile, Onyenwe anyi, onye puru iguzo? 4 Ma o bu n'aka gi ka mgbaghara mmehie di; ime ka anyi tuo gi egwu, ma jeere gi ozi. 5 Ana m echere Onyenwe anyi, mkpuruobi m na-echekwa ya, o bu n'okwu ya ka olileanya m di. 6 Mkpuruobi m na-echere Onyenwe anyi karja ndi nche abali na-echere chi obubo, e, karja ndi nche abali na-echere chi obubo. 7 Ndi Izrel, ka olileanya unu diri na Onyenwe anyi, n'ih na ihunanya ya na-adigide adigide, n'aka ya ka nzoputa zuruoke dikwa. 8 Ya onwe ya, ga-agbaputa Izrel site na mmehie ya niile.

131 Abụ nrigo, nke Devid. O Onyenwe anyi, nganga adighi n'obi m, ndu mpako abukwaghi ochicho m; adighi m etinye onwe m n'okwu kariri m maobu n'ih ndi di ukwu karja m. 2 Ma ana m edere duu, mkpuruobi m nokwa juu; dika nwantakiri a napuru ara, ya na nne ya no, e, dika nwantakiri a napuru ara, otu a ka mkpuruobi m no n'ime m. 3 Ndi Izrel, ka olileanya unu diri na Onyenwe anyi ugbu a na mgbe niile ebighi ebi.

132 Abụ nrigo. O Onyenwe anyi, cheta Devid, n'ih niile bu ndi o gbakutara azu. 2 O nuru iyi nye Onyenwe anyi, kwee nkwa nye Onye di ukwu nke Jekob: 3 "Agaghi m abanye n'ime ulo m maobu rigoo n'ih ndina m, 4 agaghi m arahu ura, egbugbere anya m agaghi atu oru ura, 5 tutu ruo mgbe m chotaara Onyenwe anyi onodu ebe obibi nye Onye di ukwu

nke Jekob.” 6 Anyị nṛụrụ ihe banyere ya n’Efrata, anyị chọtara ya n’ubi niile nke Jearim. 7 “Ka anyị gaa na-ebe obibi ya; ka anyị kpọọ isiala n’ebe ihe mgbakwasị ụkwụ ya. 8 “Bilie, Onyenwe anyị, bata n’ebe izuike gi, gi na igbe oğbugba ndụ nke ike gi. 9 Ka ndị nchụaja gi yiri ezi omume gi dịka uwe; ka ndị gi kwesiri ntụkwasi obi buọ abụ n’ihi ọhụ.” 10 N’ihi ohu gi, bụ Devid, agbakwatala onye gi e tere mmanụ azụ. 11 Onyenwe anyị nṛụrụ Devid iyi n’eziokwu, bụ iyi nke ọ gaghị esi na ya laghachi azụ: “Otu n’ime ụmụ gi, ka m ga-eme ka ọ nọdụ n’ocheeze gi, 12 ọ burụ na ụmụ ndị ikom gi edebe oğbugba ndụ m na ụkpurụ niile m kuziri ha, mgbe ahụ ụmụ ha ga-anọdụ ala n’ocheeze gi ruo mgbe ebighị ebi.” 13 N’ihi na Onyenwe anyị ahọrọla Zayon, ọ bụ ọchịchọ obi ya ime ya ebe obibi ya; 14 “Ebe a bụ ebe izuike m ruo mgbe ebighị ebi, ebe a ka ocheeze m ga-adịkwa, n’ihi na ọ bụ ihe m chọrọ. 15 Aga m eji ọtụtụ nri di iche iche gozie ya; aga m eji nri mee ka afọ ju ndị ogbenye ya. 16 Aga m eji nzọpụta yinye ndị nchụaja ya niile dịka uwe, ndị nsọ ya ga-abụ abụ n’ihi ọhụ. 17 “N’ebe a ka m ga-eme ka mpi puputara Devid ma debekwa oriona n’ihi onye m e tere mmanụ. 18 Aga m eyikwasị ndị iro ya ihere dịka uwe ma aga eji okpueze mara mma chọọ isi ya mma.”

133 Abụ nriogo, nke Devid. Lee ka o si burụ ihe di mma na ihe ọhụ mgbe ụmụnne na-ebikọ n’otu! 2 Ọ di ka mmanụ di oke ọnụahịa a wuru n’isi, nke na-asọdata ruo n’ahụonụ, e, nke na-asọdata ruo n’ahụonụ Eron, ruokwa n’olu uwe mwuda ya. 3 Ọ di ka a ga-asị na igirigi si na Hemon na-ada n’elu n’ugwu Zayon. N’ihi na n’ebe ahụ ka Onyenwe anyi na-enye onyinye ngozị ya, ọ buladi ndu na-adi ruo mgbe ebighi ebi.

134 Abụ nriogo. Toonu Onyenwe anyi, unu ndi ohu Onyenwe anyi niile ndi na-eje ozi n’ime ulo Onyenwe anyi n’oge abali. 2 Chilenụ aka unu abuo elu n’ime ulonso ya ma toonu Onyenwe anyi. 3 Ka Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na uwa site na Zayon gozie unu.

135 Toonu Onyenwe anyi. Toonu aha Onyenwe anyi, toonu ya, unu ndi ohu Onyenwe anyi niile, 2 unu ndi na-eje ozi n’ime ulo Onyenwe anyi, n’ime ogige ulo Chineke anyi. 3 Toonu Onyenwe anyi, n’ihi na Onyenwe anyi di mma; bukwo aha ya abu otuto, n’ihi na ọ bụ ihe ziri ezi. 4 N’ihi na Onyenwe anyi ahoputala Jekob nye onwe ya, ọ hoputala Izrel ka

ọ buru ihe oke onuahia nke aka ya. 5 Amaara m na Onyenwe anyi di ukwu, na Onyenwe anyi di ukwu karja chi niile. 6 Onyenwe anyi na-eme ihe obula masiri ya n’eluigwe na elu uwa na n’oke osimiri na n’ime ogbu mmiri niile. 7 Ọ bụ ya na-eme ka igwe ojii na-aputa site n’akuku niile nke uwa. Ọ bukwa ya na-ezite amuma nke na-eweta mmiri ozuzo. Ọ na-eweputakwa ifufe site n’ulo ifufe ya niile. 8 O tigburu umu niile e buru uzọ muo n’ala Ijipt, umu mmadu buru uzọ muo na umu anu ulo e buru uzọ muo. 9 O zipuru ihe iribama ya di iche iche na oru ebube ya niile n’etiti unu, o Ijipt, megide Fero na ndi niile na-ejere ya ozi. 10 O tigburu otutu mba di ukwu n’onogogu, tigbukwaa ndi eze ha, ndi di ike n’agha. 11 Ufodu n’ime ha bu Sakhon, eze ndi Amorait, na Og eze Bashan, na ndi eze niile di na Kenan. 12 O weere ala ndi obodo ahụ niile nye ndi ya, nye ya umu Izrel dika ihe nketa ha. 13 O Onyenwe anyi, aha gi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi a maara aha gi ruo ogbo niile. 14 N’ihi na Onyenwe anyi ga-ekpeputa ndi ya. Ọ ga-enwekwa omijiko n’ahu ndi ohu ya. 15 Chi ndi mba ozọ bu arusi e jiri aka kpuo, nke e ji olaocha na olaedo kpuo. 16 Ha nwere onu ma ha adighi ekwu okwu, ha nwere anya ma ha adighi ahụ uzọ. 17 Ha nwere nti ma ha adighi anu ihe, ọ dikwaghị nkuume di n’ime onu ha. 18 Ndi na-eme ha ga-adi ka ha. Ọ bukwa otu a ka ndi na-atukwasị ha obi ga-adi. 19 Ndi Izrel, toonu Onyenwe anyi. Unu ndi ulo Eron, toonu Onyenwe anyi. 20 Unu ndi ulo Livayi, toonu Onyenwe anyi; unu ndi na-atu egwu ya, toonu Onyenwe anyi. 21 Ka otuto diri Onyenwe anyi site na Zayon, nye onye ahụ na-ebi na Jerusalem. Toonu Onyenwe anyi.

136 Keleenu Onyenwe anyi, n’ihi na ọ di mma. 2 Keleenu Chineke kachasi chi niile elu. 3 Keleenu Onyenwenu kachasi ndi nwenu niile. 4 Keleenu onye ahụ naani ya na-arụ ọrụ ebube di iche iche, 5 Keleenu onye ahụ ji nghota ya kee mbara eluigwe niile, 6 Keleenu onye wuru uwa n’elu ogbu mmiri, 7 Keleenu onye ahụ kere anyanwu na onwa, 8 Onye mere anyanwu ka ọ na-acha n’ehihie, 9 Onye mere ka onwa na kpakpando na-achị n’abali, 10 Onye ahụ tigburu umu niile e buru uzọ muo n’Ijipt, 11 O duuru ndi Izrel site n’Ijipt puta, 12 O ji aka ya di ike nke o setipuru esetipu duputa ha; 13 Onye ahụ kewara Osimiri Uhie abuo, 14 Onye duuru ndi Izrel gafee n’etiti ya, 15 Ma Osimiri Uhie riri Fero na ndi agha ya

niile; **16** Keleenụ onye duuru ndị ya gafee ọzara, **17** Onye ahụ tigburu ndị eze dị ukwu, **18** O gbukwara ndị eze dị ike nke ukwu, **19** O gburu Saihọn eze ndị Amōrait, **20** Na Ọg eze Bashan, **21** Were ala ha nye dika ihe nketa, **22** O nyere ohu ya Izrel ala ahụ ka ọ buru ihe nketa ha, **23** Onye chetara anyị mgbe anyị na-adighi ike, **24** Mee ka anyị nwere onwe anyị site n'aka ndị iro anyị, **25** Ọ na-enye ihe niile dị ndụ nri, **26** Keleenụ Chineke nke eluigwe ekele.

137 N'akukụ iyi niile Babilon ka anyị nọdurụ ala kwaa akwa mgbe anyị chetara Zayon. **2** Ọ bụ n'osisi popla ka anyị kokwasiri ubo akwara anyị niile. **3** N'ebe ahụ ka ndị dotara anyị n'agha gwara anyị ka anyị buoro ha abụ, ndị na-emekpa anyị ahụ roro anyị ka anyị buoro ha abụ onu; ha kwuru si, "Buoronu anyi otu abụ n'ime abụ Zayon!" **4** Ma, olee otu anyi ga-esi buo abụ Onyenwe anyi ebe anyi no n'ala ozọ? **5** Ọ buru na m echezọ gi, Jerusalem, ka aka nri m chefuo nka ya. **6** Ọ buru na m echezọ gi, ọ burukwa na m akwusi iche echiche banyere Jerusalem, oke onu m, ka ire m rapara n'okpo onu m. **7** Cheta, o Onyenwe anyi, ihe ndi Edom mere n'ubochi ahụ a dotara Jerusalem n'agha. "Tikposia ya," ka ha tiri, "Tikposia ya ruo na ntala ya niile!" **8** Gi ada Babilon, onye a ghaghị jla n'iyi, onu ga-abu nke onye ahụ ga-akwughachi gi ugwo oru ruu gi n'ihie ihe i mere anyi, **9** onye ahụ ga-achiri umu gi ndi na-anu ara tupia ha n'elu nkume.

138 Abụ Ọma Devid. O Onyenwe anyi, aga m eji obi m niile too gi; n'ihu chi niile di iche iche ka m ga-abu gi abụ otuto. **2** Aga m akpo isiala n'ebe ulonso ukwu gi di aga m etokwa aha gi n'ihie ihunanya gi na ikwesi ntukwasị obi gi, n'ihie na i meela ka aha gi na okwu gi di elu karịa ihe niile. **3** Mgbe m kpokuru gi, i zara m; i mere m ka m nwee nkwa okwu ma guzosiekwa ike. **4** O Onyenwe anyi, ka ndi eze niile no n'ụwa too gi, mgbe ha nuru ihe niile i nyere n'iwu. **5** Ka ha buo abụ banyere ụzo niile nke Onyenwe anyi, n'ihie na ebube Onyenwe anyi di ukwu. **6** N'agbanyeghi na Onyenwe anyi di ukwu, ọ na-elekwasị ndi di umeala n'obi anyi, ma ọ naghị ekwe ka ndi nganga bia ya nso. **7** A sịkwarị na m na-eje ije n'etiti nsogbu, i na-echebe ndu m; i na-esetipu aka gi megide iwe ndi kporo m asi, i na-eji aka nri gi zoputa m. **8** Onyenwe anyi ga-emezuru m ihe niile o kwadoro m; ihunanya gi, o Onyenwe anyi, na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ahapukwala oru aka gi niile.

139 Abụ nke diri onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. O Onyenwe anyi, i nyochaala m, i makwaara m nke ọma **2** I maara mgbe m na-anodu ala na mgbe m na-eguzo oto; site n'ebe di anya, i na-aghota echiche obi m niile. **3** I na-ahuzu opupu m na ndina ala m; i mazukwara ụzo m niile. **4** O Onyenwe anyi, i maara ihe m gaje ikwu tupu m kwuo ya. **5** I na-anu m n'ihu, ma na-esokwa m n'azu, i tukwasila m aka gi. **6** Ihe omuma di otu a di oke omimi nye m, ọ dikwa elu apughi m iru ya. **7** Ebee ka m ga-ezo onwe m si otu a zonari Mmuo gi? Ebeekwa ka m puru igbaga ka m si n'ihu gi zoo onwe m? **8** Ọ buru na m arigoro n'eluigwe i no n'ebe ahụ. Ọ burukwa na m arida zoo onwe m n'ala mmuo, i nokwa n'ebe ahụ. (Sheol h7585) **9** Ọ buru na m efepu n'isi ututu dika nwa nnunu, felagaa n'ebe di mmo anyi nke oke osimiri, **10** ọ buladi n'ebe ahụ ka aka gi ga na-edu m aka nri gi ga-ejidesi m ike. **11** Ọ buru na m asi, "N'ezie, ochichiri ga-ekpuchi m ihie ga-agho abali gbaa m gburugburu." **12** Ọ buladi ochichiri agaghị abụ ochichiri n'ebe i no; abali ga-enye ihie dika ehilie, n'ihie na ochichiri di ka ihie n'ebe i no. **13** Ọ bu gi kporu akuku niile di m n'ahụ. Ọ bukwa gi jikotara ha niile ka ha buru otu mmadu n'ime afọ nne m. **14** Ana m eto gi n'ihie na abụ m onye e sitere n'oke egwu na ebube kee; oru gi niile di ebube; amaara m nke a nke ọma. **15** Udidi m abughi ihe zoro ezo n'ebe i no mgbe a kporu m n'ebe nzuzo ahụ, mgbe a kpakotara m n'ebe omimi nke ụwa. **16** Anyi gi abuo huru ahụ m mgbe ọ na-enweghi udidi obula. E dere ubochi niile a kwadoro m n'ime akwukwo gi tupu otu n'ime ha adiri. **17** Lee ka echiche i na-eche banyere m si di oke onuahia, o Chineke! Leekwa ka ha si di ukwu. **18** Ọ buru na m aguo ha onu, ha ga-adu ukwu karịa onuogu aja di n'ala. Mgbe m tetara, mu na gi ka no. **19** O Chineke, a sịkwarị na i ga-ala ndi ajo omume niile n'iyi! Sitenu n'ebe m no puo, unu ndi na-akwafu obara! **20** Site n'echiche ojo, ha na-ekwu okwu banyere gi; ndi iro gi na-ekwuto aha gi. **21** O Onyenwe anyi, ọ bu na m akpoghi ha asi bu ndi kporo gi asi, na-asokwa ndi na-enupu isi megide gi oyi? **22** Ọ bu naani ikpo asi ka m nwere n'ebe ha no? Ana m agunye ha dika ndi iro m. **23** O Chineke, nyochaa m, mara obi m. Nwaa m, matakwa echiche uche m niile. **24** Choputa ma o nwere ihe ojo di n'ime m, ma duo m n'uzo ebighi ebi.

140 Abụ nke dirị onyeisi abụ. Abụ Oma Devid. O Onyenwe anyị, dọpụta m site n'aka ndị na-eme ihe ojọọ. Chebe m ka m ghara ịdaba n'aka ndị na-eme ihe ike dị iche iche. **2** Ndi na-atụ atụmatụ ime ihe ojọọ n'obi ha na-akpali agha ụbọchị niile. **3** Ha na-eme ire ha ka ha dị nkọ dika nke agwọ; elo ajuala di n'egbugbere ọnu ha. (Sela) **4** Chebe m Onyenwe anyị, ka m ghara ịdaba n'aka ndị na-emebi iwu; chebe m ka m ghara ịdaba n'aka ndị na-eme ihe ike, ndị na-eche echiche ođịda m. **5** Ndi mpako esielera m ọnya igbudu; ha agbasaala ụgbu ha na udo ha, siekwara m ọnya di iche iche n'uzọ m na-aga. (Sela) **6** A sirị m Onyenwe anyị, "Gị onwe gị bụ Chineke m." Nuru, O Onyenwe anyị, olu arịrịọ m maka amara. **7** Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị Onye nzọpụta m di ike, i na-ekpuchi isi m n'ubochi agha. **8** Ekwewala ka ndi ajọ omume chọta ihe ha na-achọ, o Onyenwe anyị, ekwewala ka nzube ha mezuo. (Sela) **9** Ndi niile gbara m gburugburu na-ebuli isi ha elu na nganga ka ndu ojọọ nke egbugbere ọnu ha rikpuo ha. **10** Ka icheku oku na-ere ere dakwasị ha; ka a tūba ha n'ime oku na-ere ere, n'ime olulu apiti juputara, nke ha na-enweghi ike isite n'ime ya pūta ozo. **11** Ekwela ka ndi na-ekwu okwu nkwalu guzosie ike n'ala, ka ihe ojọọ chūda ndi na-eme ihe ike. **12** Amaara m na Onyenwe anyi ga-ekpe ikpe ziri ezi nye ndi ogbenye na-emekwa ka ndi no na mkpa nweta ihe ruuru ha. **13** N'ezie, ndi ezi omume ga-eto aha gi, ndi ziri ezi ga-ebikwa n'ihu gi.

141 Abụ Oma Devid. O Onyenwe anyi, ana m akpoku gi; biakwute m osijiso. Nuru olu m mgbe m na-akpoku gi. **2** Ka ekpere m bia n'ihu gi dika ihe na-esi isi uto; ka nchili elu nke m chijiri aka m abuo diri ka aja a na-achū n'anyasi. **3** Nyere m aka ka m mechie ọnu m, o Onyenwe anyi; na-echekwa egbugbere ọnu m nche. **4** Ekwela ka obi m nwee mmasi n'ihe ojọọ, isonye ndi na-eme ihe ojọọ ruo ọru ajọ omume niile di iche iche; ekwela ka m soro ha rikoo ihe uto ha niile. **5** Ka onye ezi omume tie m ihe, nke a na-egosi obi ebere; ka o baara m mba, nke a bu mmanu n'elu isi m. Isi m agaghị aju ya. Otu o di, ekpere m na-emegide ọru niile nke ndi na-eme ihe ojọọ. **6** A ga-esite n'elu nkume di elu tuda ndi na-achi ha, mgbe ahū, ndi ajọ omume ga-amata na okwu m niile bu eziokwu. **7** Ha ga-ekwu si, "Dika mmadu na-egburi, na-akoghari ala, otu a ka a ghasasiri okpukpu anyi n'onu ili." (Sheol h7585) **8** Ma olileanya m di na gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi n'ime gi

ka m ghabara izere ndu, ararala m nyefee n'aka onwu. **9** Naputa m ka m ghara idaba n'ime onya igbudu niile nke ndi na-eme ajọ ihe siiri, sitekwa n'onya niile ha siiri m. **10** Ka ndi ajọ omume daba n'ime ụgbu ha, ma mu onwe m ga-agabiga na-emerughi ahū obula.

142 Abụ maskil nke Devid. Mgbe o no n'ogba nkume. Ekpere. Etikuru m Onyenwe anyi mkpu akwa; ewelitara m olu m riu Onyenwe anyi ka o meere m ebere. **2** Ekwuputara m ihe na-esogbu m n'ihu ya, gwakwa ya ahuhu nke m no n'ime ya. **3** Mgbe mmuo m dara mba n'ime m, o bu gi maara uzo m. N'uzo ebe m na-esi aga ka ndi mmadu siiri m onya. **4** Lee anya n'aka nri m ma hu na o dighi onye obula na-eche ihe banyere m. Enweghi m ebe mgbaba. O dighi onye obula ihe banyere m na-emetuta n'obi. **5** Ana m etiku gi mkpu akwa, o Onyenwe anyi, na-asi, "Gi bu ebe mgbaba m, oke m n'ala ndi di ndu." **6** Gee nti na mkpu akwa m, n'ihu na ano m n'onodu ihe isiike; gbaputa m site n'aka ndi na-achū m oso, n'ihu na ha siri ike karja m. **7** Mee ka m nwere onwe m site n'ulo mkporo, ka m nwee ike too aha gi. Mgbe ahū ndi ezi omume ga-gaba m gburugburu n'ihu idi mma gi n'ebe m no.

143 Abụ Oma Devid. O Onyenwe anyi, nuru ekpere m, gekwaa nti n'akwa aririọ m maka amara; n'ihu ikwesi ntukwasị obi gi na ezi omume gi, bia nyere m aka. **2** Edubatala m n'onodu ikpe m ikpe, n'ihu na o dighi onye obula di ndu bu onye ezi omume n'ihu gi. **3** Onye iro na-achū m oso, o na-azopia ndu m n'ala; na-emekwa ka m nodu n'ochichiri, dika ndi nwuru anwu n'ogologo oge gara aga. **4** Ya mere mmuo m na-ada mba n'ime m ujo juputakwara m n'obi. **5** Ana m echeta ubochi niile ndi ahū gara aga; ana m atughari uche n'oru gi niile na-echekwa echiche banyere ihe niile aka gi ruru. **6** Ana m agbasa aka m abuo nye gi; aguu gi na-agu mkpuruobi m dika aguu mmiri ozuzo si agu ala kporo nku. (Sela) **7** O Onyenwe anyi, zaa m osijiso; mmuo m na-ada mba. Ezonarila m ihu gi, ma o bughi ya, aga m adi ka ndi na-arida ruo n'ili. **8** Mee ka m nuru okwu ihunanya gi nke na-adighi agharipu n'isi ututu, n'ihu na o bu gi ka m tukwasiri obi. Zi m uzo m kwesiri igbaso, n'ihu na o bu gi ka m na-eweli mkpuruobi m nye. **9** O Onyenwe anyi, gbaputa m site n'aka ndi iro m, n'ihu na o bu n'ime gi ka m na-ezo onwe m. **10** Kuziere m ime uche gi, n'ihu na i bu Chineke m; ka ezi Mmuo gi duo m n'ala di larji. **11** O Onyenwe anyi, n'ihu aha gi chebe ndu m; n'ime

ezi omume gi, naputa m site na nsogbu. 12 N'ime ihunanya gi na-adighi agharipu, kpochapu ndi iro m; laa ndi niile kporo m asi n'iyi, n'ihu na abu m ohu gi.

144 Abu Oma nke Devid. Otuto diri Onyenwe anyi, onye bu oke nkume m, onye na-ezi aka m abuo ibu agha, na mkpisiaka m ilu ogo. 2 O bu Chineke m, onye juputara n'ihunanya, burukwa ebe mgbaba m e wusiri ike, ebe m e wusiri ike na onye mgbaputa m, o bu ota m, onye m na-agbaba n'ime ya, onye ji aka ike mee ka ndi di iche iche nodu n'okpuru m. 3 O Onyenwe anyi, ginj ka mmadu bu i ji na-eche echiche banyere ya, ginj ka nwa nke mmadu bu ihe banyere ya ji na-emetu gi n'obi? 4 Mmadu di ka otu nkuume; ubochi ndu ya niile na-agafe ngwangwa dika onyinyo. 5 O Onyenwe anyi, kewaa eluigwe ridata; metu ugwu niile aka ka ha kwuo anwuru oku. 6 Zipu amuma ka o chusasija ndi iro niile; gbaa ha aku gi niile ma chusasija ha. 7 Site n'elu setipu aka gi; gbaputa m, naputakwa m site n'oke osimiri, site n'aka ndi si mba ozo, 8 ndi onu ha juputara n'ugha, ndi aka nri ha juputakwara n'aghugho. 9 O Chineke, aga m abuku gi abu ohuru. Une e ji akwara iri mee ka m ga-eji kporo gi egwu; 10 gi onye na-enye ndi eze mmeri, onye na-agbaputa ohu ya Devid. Site na mma agha di njo 11 gbaputa m; naputakwa m site n'aka ndi si mba ozo ndi onu ha juputara n'ugha, ndi aka nri ha juputakwara n'aghugho. 12 Mgbe ahụ, umu ndi ikom anyi, n'oge okorobia ha, ga-adi ka ihe a kuru n'ala e lekotara anya nke oma, umu anyi ndi inyom ga-adi ka ogidi a piri api e ji achọ uloaze mma. 13 Oba anyi niile ga-ajuputa n'ihu oriri di iche iche si n'ubi anyi. Aturu anyi ga-amuba n'otutu puku n'onuogugu, ha ga-adi iri puku kwuru puku n'ubi anyi; 14 igwe ehi anyi ga-adokpu ibu di arọ. A gaghị enwe ntipu na mgbidi anyi niile, a gaghị adota anyi n'agha gaa obodo ozo, akwa ihe mgbu agaghị adi n'okporozo anyi niile. 15 Ndi a goziri agozi ka ndi ahụ bu, ndi ihe ndi a diri; ndi a goziri agozi ka ndi ahụ bu, ndi Chineke bu Onyenwe anyi ha.

145 Abu Oma otuto, nke Devid. Aga m ebuli gi elu, Chineke m onye bu eze; aga m eto aha gi, site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. 2 Ubochi niile ka m ga-eto gi jaakwa aha gi mma site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. 3 Onyenwe anyi di ukwu, burukwa onye kwesiri inata otuto; idi ukwu ya kariji ihe onye obula puru ighota. 4 Otu ogo ga-eto oru gi niile n'ihu ogo ozo;

ha ga-ekwuputa maka oru ukwu gi niile di iche iche. 5 Ha ga-ekwuputa ihe banyere di ebube nke ima mma gi, aga m atugharikwa uche n'oru ebube gi niile. 6 Ha ga-ekwuputa ihe banyere ike nke oru itunanya gi niile, aga m ekwusakwa oru ukwu gi niile. 7 Ha ga-eme mmemme n'ihu di mma gi di ukwu jirikwa onu bu abu banyere ezi omume gi. 8 Onyenwe anyi na-eme amara nweekwa obi omiko, o dighi ewe iwe osijiso, o bara uba n'ihunanya. 9 Onyenwe anyi di mma n'ebe mmadu niile di; o nwere omiko n'ebe ihe niile o kere eke di. 10 O Onyenwe anyi, ihe niile i kere eke ga-eto gi; ndi nso gi na-aja gi mma. 11 Ha ga-ekwuputa banyere ebube nke alaeze gi. Kwuputakwa maka di ike gi, 12 ka mmadu niile mata ihe banyere oru ukwu gi niile di iche iche na ebube nke di mma alaeze gi. 13 Alaeze gi bu alaeze na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ochichi gi na-adigidekwa site n'ogbo ruo n'ogbo. Onyenwe anyi na-emezu nkwa ya niile na-ahukwa ihe niile o kere eke n'anya. 14 Onyenwe anyi na-ekulite ndi niile dara ada na-akwagide ndi niile dara mba. 15 Olileanya ihe niile di na gi, i na-enye ha nri ha mgbe oge ya ruru. 16 I na-asaghepu aka gi na-emezu ochicho ihe niile di ndu. 17 Uzọ Onyenwe anyi niile ziri ezi; o na-ahukwa ihe niile o kere eke n'anya. 18 Onyenwe anyi na-anọ nso ndi niile na-akpoku ya, bu ndi niile na-akpoku ya n'eziokwu. 19 O na-emezu ochicho niile nke ndi na-atu egwu ya; o na-anu akwa ha na-azoputakwa ha. 20 Onyenwe anyi na-echebe ndi niile huru ya n'anya, ma o ga-ala ndi ajo omume niile n'iyi. 21 Onu m ga-ekwuputa otuto Onyenwe anyi; ka ihe niile e kere eke too aha nso ya ruo mgbe ebighi ebi.

146 Toonu Onyenwe anyi. O mkpuruobi m, too Onyenwe anyi. 2 Aga m eto Onyenwe anyi ogologo ndu m niile; aga m abu abu otuto nye Chineke m mgbe m no na-adi ndu. 3 Atukwasila umu eze obi gi, ndi bu mmadu efu na-apughi izoputa. 4 Mgbe mmuo ha puru, ha na-alaghachi n'aja; n'ubochi ahụ, atumatu ha na-agho ihe efu. 5 Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, onye inyeaka ya bu Chineke nke Jekob, onye olileanya ya di na Onyenwe anyi, Chineke ya. 6 Onye kere eluigwe na uwa, na osimiri, na ihe niile di n'ime ha, Onyenwe anyi, onye ikwesi ntukwasị obi ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. 7 O na-ekpe ikpe ziri ezi nye ndi a na-akpagbu na-enyekwa ndi aguu na-agu nri. Onyenwe anyi na-eme ka ndi no n'ulo mkporo

nwere onwe ha, **8** Onyenwe anyị na-emege anya ndị kpuru ịsị, Onyenwe anyị na-akwagide ndị niile dara mba, Onyenwe anyị huru ndị ezi omume niile n'anya. **9** Onyenwe anyị na-echebe ndị ọbịa, na-elekotakwa ndị na-enweghị nna na ndị di ha nwuru anwu, ma o na-eme ka ihe ghara igara ndị ajoy omume nke oma. **10** Onyenwe anyị na-achị ruo ebighị ebi, Chineke gi, o Zayon, site n'ogbo ruo n'ogbo. Toonu Onyenwe anyị.

147 Toonu Onyenwe anyị! O bu ihe di mma ibuku Chineke anyi abu otuto. O bu ihe na-eweta mmasi, burukwa ihe ziri ezi ito ya! **2** Onyenwe anyi na-ewu Jerusalem: o na-akpoghachita umu Izrel ndi a dororo n'agha gaa n'ala ozọ. **3** O na-agwo ndi niile obi ha tiwara etiwa na-ekechikotakwa ebe niile ha meruru ahụ. **4** O bu ya na-ekpebi onuogugu kpakpando niile na-akpokwa ha n'otu na otu. **5** Onyenwe anyi di ukwu, ike ya dikwa ukwu; nghota ya enweghi nsotu. **6** Onyenwe anyi na-agba ndi di umeala n'obi ume ma o na-atuda ndi ajoy omume n'ala. **7** Jirinü ekele bukuo Onyenwe anyi abu; jirinü ubo akwara kporo Chineke anyi egwu. **8** O na-eji igwe ojii na-ekpuchi mbara eluigwe; o na-ewetara elu uwa mmiri ozuo na-eme ka ahijia puo n'elu ugwu niile. **9** O na-enye ehi niile nri na-enyeka umu ugooma nri mgbe ha na-ebeku ya akwa n'ihiri. **10** Mmasi ya adighi n'ike nke inyinya, maobu n'ike ukwu nke mmadu. **11** Onyenwe anyi na-enwe mmasi n'ebe ndi na-atu egwu ya no, ndi olileanya ha di na ihunanya ya nke na-adighi agharipu. **12** O Jerusalem, jaa Onyenwe anyi mma; o Zayon, too Chineke gi. **13** N'ihiri na o wusiela mkporo onu uzọ ama gi niile ike, na-agozikwa ndi niile bi n'ime gi. **14** O na-eme ka oke ala gi nwee udo, jirikwa oka wiiti kachasi mma nyejuo gi afọ. **15** O na-ezipu iwu ya n'elu uwa niile; okwu ya na-agbasa ngwangwa. **16** O na-atusa snoo n'ala dika aji anu, na-efesasi igirigi snoo dika ntü. **17** O na-atudata mkpuru mmiri ya di ka mkpuru okwute. Onye puru iguzogide oke ifufe oyi ya? **18** O na-ezipu okwu ya na-agbaze ha; o na-akpalite ikuku ya mee ka mmiri bido isoghari. **19** O kpugheela okwu ya nye Jekob, iwu ya na ukpuru ya niile nye Izrel. **20** O mesobeghi mba ozọ udi mmeso di otu a. Ha amakwaghi iwu ya niile. Toonu Onyenwe anyi!

148 Toonu Onyenwe anyi. Toonu Onyenwe anyi site n'eluigwe, toonu ya n'ebe niile kachasi elu. **2** Toonu ya, ndi mmuo ozi ya niile, toonu ya, unu usu ndi agha ya niile. **3** Toonu ya, anyanwu na onwa

toonu ya, kpakpando niile. **4** Toonu ya, unu eluigwe kachasi elu na unu mmiri di n'elu mbara eluigwe. **5** Ka ha niile too aha Onyenwe anyi, n'ihiri na ha niile malitere idi site n'okwu onu ya. **6** O doro ha n'onodu ha ga-anu ruo mgbe ebighi ebi; o nyere iwu nke a na-agaghi agabiga. **7** Toonu Onyenwe anyi, site n'üwa, unu oke anu mmiri niile na ogbu mmiri niile, **8** na amuma, na mkpuru mmiri, na snoo na igwe ojii niile, na oke ifufe niile na-eme ihe o nyere n'iwu, **9** unu ugwu ukwu niile, na ugwu nta niile na osisi niile na-amu mkpuru na osisi sida niile **10** na anu ohia, na anu ulo niile, na ihe niile na-akpu akpu n'ala na nnu nu niile, **11** ndi eze niile nke uwa na mba niile di iche iche, unu umu eze na ndi niile na-achii achii n'üwa, **12** umu okorobia na umu agbogho, ndi okenye na umuntakiri. **13** Ka ha niile too aha Onyenwe anyi, n'ihiri na o bu naani aha ya ka e buliri elu; ebube ya di ukwu kari eluigwe na uwa. **14** O meela ka mpi ndi ya di elu, otuto ndi nsọ ya niile, nke Izrel ndi o huru n'anya. Toonu Onyenwe anyi.

149 Toonu Onyenwe anyi! Bikuonu Onyenwe anyi abu oheru. Bunu abu ito ya n'etiti ndi nsọ ya. **2** Ka Izrel nuria onu n'ime onye kere ha; ka ndi bi na Zayon nwee obi utu n'ime Eze ha. **3** Ka ha jiri ite egwu too aha ya ka ha jiri oyo na ubo akwara kporo ya egwu. **4** N'ihiri na ihe banyere ndi ya na-atu Onyenwe anyi utu. O na-eji nzoputa kpukwasi ndi di umeala n'obi n'isi dika okpueze. **5** Ka ndi nsọ nuria onu n'ime nsopuru a, bukwaa abu n'ihiri onu n'elu ihe ndina ha. **6** Ka otuto Chineke diri n'onu ha, ka mma agha ihu abuo dirikwa n'aka ha, **7** iji bororo mba niile obo taakwa ndi niile di iche iche ahuhu, **8** iji mkporo igwe kee ndi eze ha na ndi ha a na-asopuru agbu igwe, **9** imezu ihe ahü e kpebiri, deputakwa megide ha. Nke a bu nsopuru diri ndi nsọ ya. Toonu Onyenwe anyi.

150 Toonu Onyenwe anyi. Toonu Chineke n'ime ulonso ya. Toonu ya, na mbara igwe nke ike ya. **2** Toonu ya, n'ihiri onu niile o ruru site n'ike ya. Toonu ya, n'ihiri idi ukwu ya nke kachasi idi ukwu niile. **3** Werenu opi ike too ya, werekwanu ubo akwara na une too ya, **4** jirinü ihe iti egwu na ite egwu too ya, jirikwanu ubo akwara di iche iche na oja too ya, **5** werenu ogene too ya, werekwanu ogene na-ada oke uda too ya. **6** Ka ihe niile na-eku ume too Onyenwe anyi. Toonu Onyenwe anyi.

Ilu

1 Ndị a bụ ilu Solomōn nwa Devid, eze Izrel. **2** Ọ bụ maka amamihe na ntuziaka, maka ighota okwu niile kwesiri ighota nke oma, **3** n'ih i nweta ntuziaka n'inwe uche, ime ezi omume na ikpe ziri ezi nke aghugho na-adighi. **4** N'ih i ime ka ndi na-enweghi uche nwee ezi uche, ka ndi na-eto eto nweta ihe omuma na izuzu oma. **5** Ka onye maara ihe gee nti, tukwasikwa ihe n'ihe o maara, ka ndi nwere nghota nwetakwa ezi ndumodu. **6** Ka ha ghota ilu niile na okwu niile na-esi n'onu ndi maara ihe. **7** Itu egwu Onyenwe anyi bu mmalite ihe omuma. O bukwa naani ndi nzuzu bu ndi na-adighi anabata amamihe na ido aka na nti. **8** Nwa m, na-ana nti na ntuziaka nke nna gi ahapukwala ndumodu nne gi. **9** N'ih i na okpu amara ka ha ga-aburu isi gi, burukwa ihe inya n'olu nye gi. **10** Nwa m, o buru na ndi mmehie ara gi ura, ekwenyerela ha, Ekwela! **11** O buru na ha asi gi, "Bia soro anyi; ka anyi zoo onwe anyi, tigbuo onye obula anyi huru, bu onye na-emeghi ihe ojojo obula. **12** Ka anyi loo ha na ndu, dika ala ili, loo ha kparamkparam dika ndi na-arida n'olulu. (Sheol h7585) **13** Anyi ga-enwetakwa otutu ihe di oke onuahia, nke anyi ga-akwaju n'ulo anyi. **14** Soro anyi fee nza gi ka anyi nwaa ike anyi, ihe obula kwa anyi nwetara, anyi na gi ga-ekekota ya onu." **15** Nwa m, ejela ije n'uzo ndi di otu a, a zookwala ukwu n'okporouzo ha; **16** n'ih i na ukwu ha na-agba oso ime ihe ojojo, na-emekwa ngwangwa iwufu obara. **17** O bu ihe abaghi uru igbasa ugbu, n'ebe nnunu obula na-ahu ya anya. **18** Ma ndi a na-esi onya nke na-ama ha. Ha onwe ha ka onya ahu ga-ejide. **19** Otu a ka o na-adikwara ndi o na-agusi agu ike inweta akunuba n'uzo na-ezighi ezi. N'ih i na igbaso uzo di otu a na-ewetara ndi na-eso ya onwu. **20** Amamihe na-eti mkpu n'ezi ka mmadu nu. Olu ya na-ada uda n'ama. **21** O bu n'isi akuku uzo nke mkpotu dikarisiri ka o na-akpo oku, n'onu uzo ama obodo ka o na-anoo ekwuputa okwu onu ya niile. **22** "Unu ndi na-enweghi uche ruo ole mgbe ka unu ga-anogide buru ndi ga-ahu enweghi uche n'anya? Ruo ole mgbe ka ndi na-akwa emo ga-anogide na mmasi ikwa emo? Ruo ole mgbe ka ndi nzuzu ga-anogide na-akpo ihe omuma asi? **23** O buru na unu gere nti na mba m na-abara unu, aga m awupu echiche niile nke obi m nye unu, aga m emekwa ka unu mara okwu m. **24** Ma ebe o bu na unu egeghi nti mgbe m kporo oku, setipukwa

aka m nye unu ma o dighi onye nara nti, **25** ebe o bu na unu akpola ndumodu m asi, jukwa inabata iba mba m nye unu, **26** ubochi unu ga-adaba na mmekpa ahụ, aga m achi ochi. Mgbe ihe egwu bjakwasiri unu, aga m akwa unu emo. **27** Mgbe oke ihe egwu ga-abiakwasị unu dika ikuku di ike, mgbe nhuju anya ga-erubiga n'elu unu dika oke ifufe, mgbe ita ahuhu na nsogbu ga-agbagwoju unu anya. **28** "Agaghi m ege nti n'akwa unu, o bu ezie na unu ga-na-akpo m. Unu ga-achokwa m ma unu agaghi achota m. **29** N'ih i na unu mechiri anya unu n'ebe ihe omuma di, unu atughi egwu Onyenwe anyi. **30** Unu anaghi nti na ndumodu m. Unu leliri iba mba m anya. **31** Ihe niile unu kuru ka unu ga-aghota. O bukwa uzo unu na ndumodu unu ga-eju unu afo. **32** N'ih i na ezejighi ije nke ndi na-enweghi uche na-egbu ha, o bukwa onodu afo ojuju ndi nzuzu ga-alakwa ha n'iyi. **33** Ma onye na-ege nti n'okwu m ga-ebi obi ntukwasi obi. O ga-anoo juu na-enweghi ihe obula ga-atu ya egwu."

2 Nwa m, o buru na i nabata okwu onu m niile zobekwa iwu m niile n'ime obi gi, **2** toto nti gi n'ala nye amamihe, weputa obi gi inwe nghota. **3** E, o buru na o bu ihe omuma ka i na-akpoku, o burukwa na o bu nghota ka i na-eweliri olu gi, **4** o buru na i na-achota ya dika i si achota olocha maobu akụ nke zoro ezo, **5** mgbe ahụ, i ga-aghatakwa ihe bu itu egwu Onyenwe anyi chotakwa ihe omuma nke Chineke. **6** N'ih i na o bu Onyenwe anyi na-enye amamihe; n'ebe o no ka nghota na ihe omuma na-esi abia. **7** O na-edebere ndi uzo ha ziri ezi nzube oganihu, o bu ota nye ndi na-eje ije n'izuoke. **8** O na-echebekwa uzo nke ndi na-eme ezi ihe na-agbaso, na-elekotakwa uzo nke ndi huru ya n'anya na-agbaso. **9** Mgbe ahụ ka i ga-aghota ihe ziri ezi na ihe di mma na ezi uzo niile. **10** N'ih i na amamihe ga-enwe onodu n'ime obi gi, ihe omuma ga-adikwa mkpuruobi gi utu. **11** Izuzu zuruoke ga-echebe gi, nghota ga-na-eche gi nche. **12** Amamihe ga-azoputa gi site n'uzo ndi mmehie, sitekwa na mmadu ndi okwu ha joro njo, **13** ndi hapuru uzo niile ziri ezi nke Chineke na-agbaso uzo niile nke ochichiri, **14** ndi na-anuri onu n'ihe ojojo, n'ih i na mmehie ha natu ha utu. **15** Ihe obula ha na-eme gbago agbago, jookwa njo. **16** O bu naani amamihe ga-anaputa gi n'aka nwanyị akwuna, na nwanyị na-abughi nwunye gi nke na-ekwu okwu nrafu. **17** Onye na-ahapu di o luru n'agboghọ, nke chefuru ogbugba ndu o gbara

n'ihu Chineke. **18** Ụlọ nwanị dị otu a dị n'okporoụzọ nke na-eduba n'ọnwu na n'okụ ala mmụọ. (questioned) **19** Ndị ikom niile banyere n'ụlọ ha na-ala n'iyi. Ha adighị alọtakwa n'okporoụzọ nke na-eduba na ndụ. **20** N'ihu nke a, i ga-aga ije n'uzọ ndị ezi omume, debekwa ụkwụ gi n'okporoụzọ niile nke ndị ezi omume, **21** n'ihu na o bu naanị ndị ziri ezi ga-ebi n'ala ahụ, ndị na-enweghị ịta ụta ga-afọdụkwa n'ime ya. **22** Ma ndị na-emebi iwu ka a ga-ebipụ site n'ala ahụ, o bụkwa ndị na-ekwesighị ntụkwasị obi ka a ga-ewezuga na ya.

3 Nwa m echezọla ihe niile m ziri gi. Ma debe iwu m n'obi gi. **2** N'ihu na ha ga-eme ka ndụ gi dị ogologo ruo otutu afo, wetakwa gi udo na oganihu. **3** Ekwela ka ihunanya na ikwesi ntukwasị obi hapụ gi, kekwasị ha n'olu gi, deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bu obi gi. **4** Mgbe ahụ, i ga-enwe ihuoma na ezi aha n'anya Chineke na n'ihu mmadụ. **5** Tụkwasị Onyenwe anyị obi gi niile, adaberekwala na nghota gi. **6** N'ihe obula i na-eme, ka Chineke bute ụzọ, o ga-eduzi gi, meekwa ka okporoụzọ gi niile gazie. **7** A bula onye maara ihe n'anya nke onwe gi. Tụọ Onyenwe anyị egwu, kpọkwa ihe ojọọ asi. **8** Nke a ga-eme ka i nwee ahụ ike gbaakwa okpukpụ gi ume. **9** Sọpuru Onyenwe anyị site n'inye ya mkpuru mbu nke akunuba gi, na mkpuru mbu nke ihe ubi gi. **10** Mgbe ahụ ka o ga-eme ka o ba gi niile jubigakwa oke, ebe inara mmanya gi ga-eguputa na mmanya oheru. **11** Nwa m nwoke ajala idọ aka na ntị nke Onyenwe anyị, ike agwula gi inagide iba mba ya. **12** N'ihu na o bu ndị Onyenwe anyị huru n'anya ka o na-abara mba, dika nna si abara nwa ya nke ihe ya na-atọ ya uto mba. **13** Onye a goziri agozi ka mmadụ ahụ bu onye chotara amamihe, onye nwetara nghota. **14** N'ihu na amamihe di mma karja olaocha, o bakwara uru karja olaedo. **15** O di oke onuahia karja ola rubi, o dighi ihe na-amasi gi e ji atunyere ya. **16** Ndụ ogologo di n'aka nri ya; n'aka ekpe ya ka akunuba na nsopuru dikwa. **17** Uzọ ya bu uzọ di mma burukwa uzọ udo. **18** Amamihe bu osisi nke ndu nye ndi na-ejide ya aka, e, onye ahụ nke na-ejidesi ya aka ike ka ihe na-agara nke oma. **19** O bu site n'amamihe ka Onyenwe anyi ji toọ ntọala uwa; o bukwa nghota ya mere ka eluigwe diri ebe o di. **20** Esitere n'ihe omuma ya kewaa ogbu mmiri niile, igwe ojii na-atudakwa igirigi. **21** Nwa m nwoke, ekwela ka ihe abuo ndi a site n'ihu gi wezuga onwe ha: amamihe na nghota nke ime ihe di mma n'izuzu zuruoke, **22** n'ihu na ha na-enye gi

ndu oheru, ha bukwaara gi ihe icho mma amara n'olu gi. **23** Ha na-eme ka i na-aga ije n'uzo gi na-enweghi ihe egwu maobu ihe mkpobi ukwu. **24** Mgbe i ga-edina ala, i gaghị atụ egwu, i ga-edina ala ura gi ga-adị uto. **25** I gaghị atụ egwu ihe mbibi mberede obula maobu tuo egwu ila n'iyi nke na-abiakwasị ndi ajo omume. **26** N'ihu na Onyenwe anyi bu ebe ndabere gi, o ga-echebekwa gi. **27** Ejigidele ihe oma i puru imere onye ozo mgbe o di gi n'aka ime ya. **28** A sikwala onye agbataobi gi laa, biaghachi azu echi mgbe i nwere ike ime ya taa. **29** Agbala izu ojoo megide onye agbataobi gi, n'ihu na o nwere ntukwasị obi n'ebe i no. **30** Ebola mmadu ebubo na-enweghi isi, mgbe onye ahụ na-emeghi gi ihe ojoo obula. **31** Ekwasola onye na-eme ihe ike ekworo maobu horo uzọ ya obula. **32** N'ihu na ndi di otu a bu ihe aru n'anya Onyenwe anyi, ma o na-emeso ndi na-eme ihe ziri ezi mmeso oma. **33** Obubu onu Onyenwe anyi di n'ulo ndi na-eme ajo omume, ma o na-agosi ulo ndi ezi omume. **34** Ndi mpako na-akwa emo ka ya onwe ya na-akwakwa emo, ma ndi di umeala n'obi ka o na-enye amara. **35** Ndi maara ihe na-enweta nsopuru, ma ndi nzuzu na-enweta ihere.

4 Umụ m ndi ikom, geenu nti na ndumodu nke nna unu, lezienu anya ka unu nwee nghota. **2** Naanu nti, nwee uche, n'ihu na o bu ezi ozizi ka m na-ezi unu; ya mere, unu ahapukwala iwu m. **3** Mgbe m bu nwantakiri n'ulo nna m, mgbe m ka di ntakiri, burukwa naanị otu nwa nne m ji, **4** o ziri m ihe, sikwa m, "Ka obi gi jidesie okwu m niile ike, debe n'iwu niile, i ga-adikwa ndu. **5** Nweta amamihe, nwetakwa nghota, echezokwala okwu m, maobu site na ya wezuga onwe gi. **6** Ahapula amamihe, o ga-echebe gi, hu ya n'anya, n'ihu na o ga-eduzi gi. **7** Mmalite amamihe bu nke a, nweta amamihe, ihe obula o ga-efu gi, nweta nghota. **8** O buru na i bulie amamihe elu, o ga-ebulikwa gi elu. Jidesie ya ike, o ga-ewetara gi oke nsopuru. **9** O gaeji okpueze okoko osisi choo isi gi mma nyekwa gi okpueze mara mma n'isi gi." **10** Nwa m, naa m nti, meekwa ihe m gwara gi; i ga-enwekwa ndu ogologo. **11** M ga-edu gi n'uzo nke amamihe, duokwa gi n'uzo ziri ezi. **12** O buru na i bie udi ndu di otu a, ihe agaghị akpo gi n'ukwu n'ije gi, i gaghị asukwa ngongo mgbe i na-agba oso. **13** Mee ihe niile m gwara gi, echefukwala ha, n'ihu na o ga-eduba gi na ndu zuruoke. **14** Emela dika ndi na-emebi iwu. Esokwala uzọ ha. **15** Zeere ha, ejekwala n'uzo ha; chepu ihu gi n'uzo ahụ, **16** n'ihu na

ndị na-emebi iwu adighi arahụ ụra tutu ha emee arụ nke ubochi ahụ. Ha anaghị ezu ike tutu ha emee ka otu onye maa n'onye. 17 Ha na-eri ihe oriri nke mmebi iwu, na-anukwa ihe onunụ nke ogbaaghara. 18 Ma ụzọ ndị ezi omume di ka anyanwụ na-awa n'isi ututu, nke na-enwuwakwa dika ihè n'etiti ehiehie ubochi. 19 Ma ụzọ onye na-emebi iwu di ka itiri nke ochichiri, ha anaghị ama ihe na-eme ka ha sọ ngongo. 20 Gee ntị nwa m, n'ihe m na-ekwu. Gee ntị nke oma. 21 Doo ihe ndi a n'uche gi mgbe niile; ka ha bamiekwa n'ime obi gi, 22 n'ih na ha bu ndu nye ndi chotara ha, burukwa ahụ ike nye mmadu. 23 Nke ka nke, lezie echiche uche gi niile anya, n'ih na ha na-emetuta ndu gi niile. 24 Ka ugha obula ghara isi gi n'onu puta; kpoo igha ugha niile na okwu ruru aru niile asi. 25 Legide anya n'ihu ime ihe bu eziokwu; atugharikwala isi gi ile ihe obula. 26 Leruo ije ukwu gi anya, doziekwa uzo gi niile ka o guzozie. 27 Ewezugala onwe gi site n'aka nri maobu n'aka ekpe; si n'ihe ojoo wezuga ukwu gi.

5 Nwa m, naa ntị n'okwu amamihe m, gee ntị n'okwu nghota m ndi a. 2 Lezie anya, ka i debe izuzu di iche iche, ka egbugbere onu gi na-echebekwa ihe omuma. 3 N'ih na egbugbere onu nwanji na-akwa iko na-atọ ka mmanu anu, okwu onu ya na-akwo murumuru karja mmanu. 4 Ma n'ikpeazu, o na-elu ilu dika oluulu dikwa nko ka mma agha ihu abuo. 5 Ukwu ya abuo narjdaru n'onwu, nzo ukwu ya abuo na-eje n'uzo oku ala mmuo. (Sheol h7585) 6 N'ih na o dighi agbaso uzo kwesiri ndu; uzo ya gbagoro agbago, ma o maghi nke a. 7 Ugbu a umu m, geenu m ntị, unu esikwala n'okwu niile nke onu m wezuga onwe unu. 8 Gbaara nwanji di otu a oso! Ejekwala onu uzo ulo ya nso, 9 ka i ghara ire ugwu gi n'ebe ndi ozo no, maobu were ndu gi tinye n'aka ndi na-enweghi obi ebere. 10 Ka ndi obia ghara inwe oke oriri n'elu aku gi, ka ihe niile i dogburu onwe gi n'oru ikpata gharakwa imejuputa ulo onye ozo. 11 Ka i gharakwa isu ude n'ikpeazu mgbe orja garipia okpuku gi na anu ahu gi. 12 Mgbe i ga-asi, Lee ka m si kpoo ido aka na ntị asi! "Leekwa ka obi m si lelia iba mba anya! 13 Eggehi m ntị n'ozizi nke ndi nkuzi m maobu nabata ndumodu nke ndi ndumodu m. 14 N'ih na ugbu a, abjaruola m na mbibi n'ihu oha mmadu niile." 15 Nuo naani mmiri nke si n'ite mmiri gi; mmiri di mma nke si n'olulu mmiri gi. 16 Gini mere i ga-eji kwe ka isi mmiri gi soo n'okporouzo, ka mmiri nke aka gi soo n'ama? 17 Kwee ka ha buru nke naani

gi, nke onye obia na-agaghi enwe oke n'ime ya. 18 Kwere ka ibu nwoke gi buru ngozi nye gi; nriakwa onu n'ih nwunye nke i lutara n'okorobia gi. 19 Nne anu nke na-ahu n'anya, dika ele mara mma, ka ara di ya n'obi zuore gi, ka ihunanya ya na-enye gi obi utu mgbe obula. 20 Gini ka i na-achọ n'ahu nwanji na-akwa iko? Gini mere i ji na-amaku nwunye onye ozo obi? 21 N'ih na Onyenwe anyi na-ele gi anya, ihe niile i na-eme ka o na-ahu. 22 Onye na-emebi iwu na-esite na mmehie ya laa onwe ya n'iyi; mmehie ndi a bu udo nke na-ejide ya. 23 O ga-anwu n'ih na o nabataghi ido aka na ntị; o bukwa nzuzu ya dufuru ya.

6 Nwa m, o buru na i nara onye agbataobi gi n'ibe, o buru na i nara aka i buru onye obia onye akaebe, 2 i buru onye mara n'onye site n'ihe i kwuru, onye enwudere site n'okwu onu ya. 3 Mee nke a, nwa m, si n'ime ya wepu onwe gi; n'ih na idabala n'aka onye agbataobi gi: Jee osiiso weda onwe gi n'ala rijo ya enykwala ya izuikwe obula. 4 Ekwekwala ka ura baa gi anya abuo, ekwekwala ka mbubara anya gi ruo ura. 5 Naputa onwe gi, dika mgbada site n'aka dinta, maobu dika nnunu site n'onye osi onya. 6 Gaa mta ihe site n'aka ndanda, gi onye umengwu. Mta ihe site n'uzo ya niile. 7 O bu ezie na o nweghi eze nachikota ha, maobu onyendu, maobu ochiagha, 8 ma o na-akpakota nri ya n'oge okochi ma na-ewebata nri ya n'oge owuwe ihe ubi. 9 O bu ruo ole mgbe ka i g-edina ala n'ebe ahụ, gi onye umengwu? Olee mgbe ka i ga-esi n'ura bilie? 10 Nwa ura nta, nwa iru ura nta, nwa ichikoba aka nta zuo ike, 11 ubiam ga-abiakwasị gi dika onye ohi, uko abiakwasikwa gi dika onye na-apunara mmadu ihe. 12 Onye okwu na uka na onye omume ya jogburu onwe ya, onye na-ejeghari na-ekwu okwu aghugho, 13 onye ji iro na-egbu ikuanya ya, jiri ukwu ya na-ekwu okwu na mkpisiaka ya na-egosi ihe. 14 Onye obi ya na-echeputa ihe ojoo na aghugho, onye na-akpalikwa esemokwu mgbe niile. 15 N'ih ya, mbibi ga-abiakwasị ya na mberede; n'otu ntabi anya ka a ga-ebibi ya, apughikwa igwota ya. 16 O di uzo ihe isii Onyenwe anyi kporo asi, e, ha di asaa bu ihe aru n'ebe o no. 17 Anya di nganga, ire na-ekwu okwu ugha, aka na-awufu obara ndi na-emeghi ihe ojoo. 18 Obi na-echeputa nzube ojoo; ukwu na-eme ngwangwa igbaba n'ajo ihe, 19 onyema ugha na-awupu ugha dika mmiri na onye na-agbasa esemokwu n'etiti umunna. 20 Nwa m, debe ihe nna gi nyere gi

n'iwu, ahapụkwala iwu nke nne gi. **21** Ka ndụmọdụ ha dirị gi n'obi mgbe niile, ka i ghara ichefu ha. **22** Mgbe i na-ejeghari, o ga na-edu gi; mgbe i na-arahụ ụra, o ga na-eche gi. Mgbe i tetakwara, ha ga-akpanyere gi ụka. **23** N'ih i na iwu a bu oriṅna, ihe ozizi a bukwala ihè, otu a kwa idọ aka na ntị na iha mba bu ụzọ ezi ndu, **24** idebe gi ka i puo n'ebe nwunye onye agbataobi gi no, sitekwa n'ire utọ nke nwanyị ojọ. **25** Ekwela ka agu n'ezighi ezi guo gi n'ime obi n'ih i ma mma ya, ma o bukwana ka o jiri ile anya ya rata gi. **26** N'ih i na nwanyị akwuna ka enwere ike iji otu ogbe achicha nweta, ma nwunye nwoke ozo na-achụ nta ndu gi iha ya n'iyi. **27** Mmadu o puru iguru oku tukwasị n'ahu ya, ma uwe ya ereghị oku? **28** Mmadu o puru ije ije n'elu icheku oku ma ukwu ya ahapu igbuchapu? **29** Otu a ka o na-adiri nwoke na-abakwuru nwunye mmadu ibe ya; o nweghi onye obula na-emetu ya aka nke a na-agahị ata ahuhu. **30** Ndị mmadu adighi eleda onye ohi anya ma o buru na o zuo ohi ka o were gboo mkpa aguu nke na-agusi ya ike. **31** Ma o buru na ejide ya o ga-akwughachi ugwo ihe niile ahụ o zuru okpukpu asaa. N'agbanyeghi na nke a ga-eme ka o ree ihe niile o ji biri n'ulo ya. **32** Ma nwoke ahụ na-akwa iko bu onye nzuzu, amamihe korọ ya, n'ih i na o bu onwe ya ka o na-ala n'iyi. **33** A ga-eti ya ezi ihe otiti, a gaelelekwala ya anya, ihere ya agahị ekwe ihichapu. **34** N'ih i na di nwanyị ahụ ga-esite n'ekworo wee iwe di oku; o gakwaghị enwe obi ebere n'ebe o no n'ubochi o ga-abo obo. **35** O gaghị anara ihe obula n'onodu ihe nkwughachi n'ih i ihe ojọ o mere ya. O nwekwaghị ihe a ga-enye ya puru ime ka iwe ya daju.

7 Na-agbaso okwu m nwa m, nogide na ya, dokwaa iwu m niile n'ime obi gi. **2** Debe iwu m ka i di ndu, chee ozizi m nche dika o bu mkpuru anya gi. **3** Kee ha na mkpisiaka gi, deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bu obi gi. **4** Hu amamihe n'anya dika nwaagboghō i huru n'anya; hukwa inwe nghota n'anya dika a ga-asi na o bu nwanne gi. **5** Kwee ka ha debe gi, ka i ghara ijekwuru nwanyị na-akwa iko, ka i gharakwa ina ntị n'okwu ire utọ ya. **6** N'ih i na otu ubochi, esi m na oghereikuku di n'ulo m lepu anya, **7** hu n'etiti ndi na-enweghi uche, ahutara m otu nwokorobia n'etiti ha, onye amamihe korọ, **8** ka o na-aga n'uzo di nso ebe nkuku ulo n'akuku ulo nwanyị ihere na-adighi eme, **9** n'oge anyasi, dika chi na-eji, mgbe ochichiri na-agbachi. **10** Mgbe ahụ, nwanyị ahụ putara zute ya. O yi

uwe dika nwanyị akwuna, jiri aghugho na-abjakwute ya. **11** (O na-eme uzọ na-anaghị ntị inu ihe obula. Ukwu ya anaghị anogide n'ulo ya. **12** O na-akwughari ma n'okporouzo ma n'ama; na-amighari n'ebe nzuzo niile.) **13** O weere aka ya abuo jikuo nwokorobia ahụ n'olu, sutu ya onu, were ihu nke ihere na-adighi, si: **14** "Emezuru m nkwa niile m kwere taa, enwekwara m nri nke sitere n'ih e aja udo m churu n'ulo m, **15** O bu gi ka m na-achokwute, lee gi ka i na-abia. **16** Agbasaala m akwa mara mma n'elu ihe ndina m, bu akwa ocha mara mma turu otutu agwa nke e ji ogho ndi Ijipt kpaa. **17** Efesakwala m mmanu isi oma nke maá, aloos na sinamon n'elu n'ih e ndina m. **18** Bja, ka anyi were ihunanya nujubiga afọ anyi; ka anyi mee onwe anyi obi utọ site ugbu a ruo ututu echi. **19** N'ih i na di m anoghi n'ulo o jeela njem di anya. **20** O ji akpa ego juru gaa njem, abali ole na ole ga-agafekwa tupu o lota." **21** Otu a ka o si jiri okwu ire utọ ya megharia nwokorobia ahụ isi tutu o kwenyere ya. O nwekwaghị ike inaputa onwe ya site n'okwu nrafu nke nwanyị ahụ. **22** O sooro nwanyị ahụ dika ehi a na-adokpu naga ebe a ga-egbu ya, dika ele nke na-aba n'onya, **23** nke na-eche ka e were aku gbata ya n'obi. Nwoke ahụ dika nnunu nke na-efeba n'onya na-amaghị ihe na-eche ya puru iwepu ndu ya. **24** Geenụ ntị, umu m, ma o bughị naanị ige ntị, kama meekwanu ihe m na-ekwu. **25** Ekwela ka aguu nke obi gi chia gi; ejela nwanyị di otu a nso; gbaara ya oso, ka o ghara inwa gi nwetakwa gi. **26** N'ih i na o mebiela ndu otutu mmadu, otutu mmadu amaala n'onya ya. **27** Ulo ya bu okporouzo nke na-eduba n'ili, nke na-edubakwa n'ala onwu. (Sheol h7585)

8 O bu na amamihe adighi eti mkpu? O bu na nghota anaghị eme ka olu ya daa uda? **2** O na-eguzo n'elu ebe niile di elu n'okporouzo, n'agbata uzọ niile. **3** N'onu uzọ nke obodo niile na n'onu uzọ ulo niile ka o no na-eti mkpu, **4** o na-asi, "Umụ mmadu geenu m ntị; o bu unu ndi di ndu ka m na-agwa okwu. **5** Unu ndi na-enweghi uche, nweenu uche zuruoke; unu ndi nzuzu, nweenu nghota. **6** Geenụ m ntị, n'ih i na enwere m okwu di mkpa m ga-agwa unu; ihe obula m kwuru bu ihe ziri ezi, **7** Onu m na-ekwu eziokwu n'ih i na akporo m okwu ugha asi. **8** Ndumodu m zuruoke, o dikwa mma. Ihe ojọ obula adighi n'ime ya. **9** N'ebe onye nwetara nghota no, okwu m doru anya; n'ebe ndi chotara ihe omuma no, okwu m ziri ezi. **10** Horo

ido aka na ntị m karịa ọlaocha hōrōkwa ihe ọmụma karịa ọlaedo dị ezi mma.” 11 Amamihe dị mkpa karịa nkume rubi dị oke ọnụahịa. Ọ dīkwaghị ihe a ga-eji tūnyere ya. 12 “Mụ onwe m bụ amamihe na ezi nghota na-agakota. Enwere m ọmụma ihe na ezi izuzu. 13 Itụ egwu Onyenwe anyị bụ ikpo ihe ọjọ asi. Akporo m nganga na mpako, omume ọjọ nakwa okwu gbagoro agbago asi. 14 Ndumodu na ezi nghota bụ nke m; enwekwara m ọmụma ihe na ike. 15 Site na m ka ndi eze ji achị, ọ bụ m na-eme ka ndi na-achị achị mee iwu ziri ezi. 16 Site na m ka ndi eze ji achị bụ ndiisi niile na-achị n’uwa. 17 Ndi niile huru m n’anya ka m na-ahụ n’anya. Ndi niile na-achọ m aghakwaghị ichota m. 18 Ana m ekenye uba na nsopuru, na ikpe ziri ezi na ezi omume. 19 Onyinye m na-enye di mma karia ọlaocha, ọ karikwara ọlaedo. 20 Ana m aga ije n’uzo ezi omume, n’okporozo ikpe ziri ezi. 21 Ndi niile huru m n’anya, na-eketa akunuba. Ana m emejuputakwa ulokwu ha. 22 “Onyenwe anyi kpuru m dika mmalite uzo ya, tupu o bido ike ihe obula ozọ. 23 Site n’ebighi ebi gara aga ka m di; adikwa m adi tupu e kee uwa. 24 Anọ m na-adi tupu e kee ogbu mmiri, tupu isi iyi obula agbaputa mmiri n’elu uwa, 25 tupu e kee ugwu ukwu na ugwu nta. 26 E, amuola m rii tupu Chineke ekee uwa na osisi niile, na aja niile di n’ime ya. 27 Anọ m ya mgbe o doziri mbara eluigwe n’onodu ya, mgbe o tusa ha n’elu ogbu mmiri niile; 28 mgbe o hiwere mbara eluigwe, mgbe o mere ka isi iyi niile nke ogbu mmiri di ike, 29 mgbe o kpara oke nye osimiri ebe o ga-akwusi, ka mmiri ya ghara igafe iwu ya, mgbe o kara akara ebe a toro ntoala nke uwa. 30 Oge ahụ niile ka m na-anọ n’akuku ya dika onye nka. Ihe banyere m na-atokwa ya uto; ana m egwuri egwu n’ihu ya. 31 Ihe niile o kere tokwara m uto, uwa niile na umu mmadu! 32 “N’ihi ya, umu m ndi ikom, geenu m ntj; n’ihi na ndi niile na-eso uzo m na-enwe onu. 33 Gee ntj na ndumodu m ka i buru onye maara ihe, agbakutakwala ndumodu m azu. 34 Ngozi diri mmadu ahụ na-ana nti n’okwu m, onye na-anọ na nche n’onu uzo m ubochi niile, onye na-anọ na-echere m n’onu uzo ulo m; 35 n’ihi na onye obula chotara m chotara ndu; ọ natakwala ihuoma n’ebe Onyenwe anyi no. 36 Ma onye na-enweghi ike chota m na-emeru onwe ya ahụ; ndi niile kporo m asi huru onwu n’anya.”

9 Amamihe ewuola ulo ukwu ya n’elu ogidi asaa. 2 O doziela oriri ya n’usoro, o gbuola anu ya, gwaakwa

mmanya. 3 O zipukwala ndi ozi ya ka ha gaa kpo mmadu niile, site n’ebe di elu nke obodo ka ha no na-akpo oku na-asi, 4 “Bianu n’ulo m, unu ndi niile na-enweghi uche” Ma nye ndi amamihe koru, o na-asi, 5 “Bianu, rie nri m, nuokwa mmanya m gwakotara. 6 Hapunu uzo enweghi uche unu, ka unu were di ndu; gbasokwanu uzo mmuo ighota ihe.” 7 Onye obula na-ado onye na-akwa emo aka na nti na-ewetara onwe ya nleli; onye na-abara mmadu ozo mba na-enweta nkocha. 8 Abarala ndi na-akwa emo mba, ma o bughị ya, ha ga-akpo gi asi; baara ndi maara ihe mba, ha ga-ahụ gi n’anya. 9 Kuziere onye maara ihe ihe o kwesiri imuta, o ga-ama ihe karia, kuziere onye ziri ezi ihe o ga-atukwasị ihe o mutara n’amamihe ya. 10 N’ihi na itu egwu Onyenwe anyi bu mmalite amamihe, inwe ihe omuma banyere onye Nso ahụ bukwa nghota. 11 N’ihi na o bu site na amamihe, ka ubochi gi ga-adi ogologo. A ga-etinyekwara gi otutu afọ na ndu gi. 12 I buru onye nwere amamihe, amamihe gi ga-abara gi uru, ma i buru onye na-akwa emo, naani gi ga-ata ahuhu ya. 13 Nwanyị di nzuzu na-eme mkpotu, o nweghi uche; ihere adighikwa eme ya. 14 O na-anọ odu n’onu uzo ulo ya, n’elu oche n’ebe dikarisiri elu n’obodo, 15 na-akpo ndi na-aga n’uzo oku, bu ndi na-aga mkpa ha, 16 “Ka ndi niile amamihe koru bja n’ulo m.” O na-asikwa ndi na-enweghi uche, 17 “Mmiri e zutere n’ohi na-atọ uto, nri e riri na nzuzu na-atokarikwa n’uto.” 18 Ma ha adighi aghota na ndi n’adighi ndu no n’ebe ahụ, na ndi o kporo oku nri aghoqlari ndi no n’ala mmuo. (Sheol h7585)

10 Ilu di iche iche nke Solomon: Nwata maara ihe na-eme ka nna ya huria onu; ma nwantakiri di nzuzu na-ewetara nne ya n’iru uju. 2 Aku a kpatara n’uzo na-ezighi ezi adighi aba uru, ma ezi omume na-azoputa mmadu site n’onu. 3 Onyenwe anyi agaghị ekwe ka onye ezi omume nwuo n’aguu, o gawkwaghị ekwe ka ihe nogide na-agara onye ajo omume nke oma. 4 Aka ndi umengwu na-eweta ogbenye, ma aka na-arusi oru ike na-eweta uba. 5 Onye na-ekpokota n’oge okochi bu nwa maara ihe, ma nwa ahụ nke narahu ura n’oge oru bu nwa na-eweta ihere. 6 Onye ezi omume na-anata ngozi, ma naani nkocha juputara n’onu onye ajo omume. 7 Aha onye ezi omume ka eji enye ngozi, ma aha onye ajo omume ga-ere ure. 8 Onye obi ya maara ihe na-anabata ihe e nyere n’iwu, ma onye nzuzu ekwurekwu ga-ala n’iyi. 9 Onye uzo

ya ziri ezi na-aga ije n'atughị egwu, ma onye ụzọ ya ezighị ezi ka a ga-achọputa. 10 Onye ọbụla na-egbu ikuanya na-ebute ihe mwute, onye nzuzu ekwurekwu ga-abịa n'ila n'iyi. 11 Onye onye ezi omume bụ isi iyi nke ndụ, ma naanị nkọcha jupụtara n'ọnyị onye ajọ omume. 12 Ikpọ asị na-akpali esemokwu, ma ihunanya na-ekpuchi mmehie niile. 13 Ndị nwere nghọta na-ekwu okwu nwere isi, ma ndị na-enweghị uche ka a na-eti ihe dika ohu. 14 Onye amamihe na-akpakọba ihe omuma, ma onye nzuzu na-eji ọnyị ya akpọ ịla n'iyi oku. 15 Akụ ndị ọgaranya buru ha obodo e wusiri ike, ma ubiam bụ ịla n'iyi nke ndị ogbenye. 16 Ugwo ọru onye ezi omume bụ ndụ, ma ihe nweta nke onye ajọ omume bụ mmehie na ọnwụ. 17 Onye na-ege ntị na ndumọdụ na-egosi ụzọ nke ndụ, ma onye na-adighi anabata ndumọdụ na-eme ka ndị ọzọ kpafuo. 18 Onye ji egbugbere ọnyị ugha ekpuchi ikpọ asị na onye na-agbasa okwu nkwtọ bụ onye nzuzu. 19 N'ọtutụ okwu mmehie adighi akwusi ma ndị nwere uche na-ejide ire ha. 20 Ire nke onye ezi omume bụ ọlaocha kachasi mma, ma obi onye ajọ omume bụ ihe ọnya nta. 21 Egbugbere ọnyị onye ezi omume na-azuju ọtutụ mmadu afo, ma ndị nzuzu na-anwu n'ihia amamihe nke korọ ha. 22 Ngozi Onyenwe anyi na-eme mmadu ọgaranya, ọ naghị atukwasị ya nsogbu. 23 Ihe na-atọ onye nzuzu uto bụ izube nzube ojoo; ma ihe na-atọ onye maara ihe uto bụ inwe nghota. 24 Ihe ahụ onye na-emebi iwu n'atụ uto ya ga-abiakwasị ya, ihe onye ezi omume na-achọ ka a ga-enye ya. 25 Mgbe oke ifufe na-emebi ihe, ndị na-emebi iwu ka ọ na-eburu; ma ndị ezi omume na-eguzosi ike ruo ebighi ebi. 26 Onye umengwu na-abu ihe mgbu nye onyenwe ya; ọ dika anwuru oku n'anya mmadu maobu dika mmanya gbara uka nke na-ejiji eze. 27 Itụ egwu Onyenwe anyi na-enye ogologo ndu, ma onuogugu afo nke onye ajọ omume na-adi mkpumkpu. 28 Olileanya ndi ezi omume ga-abu onu; olileanya ndi na-emebi iwu bu naanị ihe efu. 29 Uzọ Onyenwe anyi bu ebe mgbaba nye ndi na-enweghị ita uto, maobu ịla n'iyi nye ndi na-eme ajọ ihe. 30 A pughi iwezuga onye ezi omume, ma onye na-emebi iwu agaghị anogide. 31 N'onyị onye ezi omume ka mkpuru amamihe si abia, ma ire na-ekwu okwu nduhie ka a ga-eme ka o dere duu. 32 Egbugbere ọnyị onye ezi omume mara ihe na-eweta ihuoma, ma ọnyị ndi ajọ omume bu naanị okwu nduhie.

11 Ihe ọtutụ aghugho bu aru n'ihu Onyenwe anyi ma ihe ọtutụ zuru ezu na-anata ihuoma n'ebe ọ nọ. 2 Nganga bja, nleli a na-eso ya, ma onye di umeala n'obi na-amuta ihe. 3 Eziokwu nke ndi ziri ezi n'obi na-edu ha; ma omume gbagoro agbago nke ndi aghugho n'ala ha n'iyi. 4 Akunuba gi agaghị azoputa gi n'ubochi ikpe; ọ bu naanị ezi omume na-anaputa site n'onwu. 5 Ezi omume nke ndi na-enweghị ita uto na-eme ka uzo ha zie ezi, ma ajọ omume nke ndi na-emebi iwu na-akwada ha. 6 Ezi omume nke onye ziri ezi na-azoputa ya; ma ochicho ojojo nke ndi na-aghọ aghugho ka a ga-eji jide ha. 7 Mgbe onye ajọ omume nwuru, olileanya ya niile alala n'iyi, ihe niile ọ na-ele anya inweta site n'ike ya alaakwala n'iyi. 8 Chineke na-azoputa ndi ezi omume site na nsogbu ha, ma ndi ajọ omume ka ọ na-ahapu ka ha daba n'ime ya. 9 Okwu ojojo ka onye ajọ omume ji emebi onye agbataobi ya. Ma site n'ihe omuma ka onye ezi omume ga-eji doputa ndu ya. 10 Oganihu nke onye ezi omume na-atọ mmadu niile uto, otu aka ahụ kwa, onwu onye ajọ omume na-atọ mmadu niile uto. 11 A na-esite na ngozi nke ndi ziri ezi bulie obodo elu, ma a n'ala ya n'iyi site n'okwu onu ndi ajọ omume. 12 Ikwu okwu nleda megide onye agbataobi gi bu nzuzu; ma onye ahụ nwere nghota na-agba nkiti. 13 Onye na-agba asiri na-ekpughe ihe nzuzo, ma onye kwesiri ntukwasị obi na-ekpuchi ihe nzuzo. 14 N'ihia enweghị ezi ndi ndu ka obodo ji ada, ma ọtutụ ndi ezi ndumodụ na-eweta mmeri. 15 Onye ọbula na-ana onye obia n'akaebe ga-ata ahuhu, ma onye juru ikwu ugwo onye ọzọ ji, nọ na ntukwasị obi. 16 Nsoपुरu na-adiri nwanyị nwere obioma, ma ndi na-adighi eme ebere bu naanị akunuba ka ha na-enweta. 17 Onye nwere obioma baara onwe ya uru, ma onye nwere obi ojojo na-ewetara onwe ya nsogbu. 18 Onye ajọ omume na-anata ugwo ọru aghugho, ma onye na-agma ezi omume dika mkpuru na-anata ugwo ọru kwesiri ekwesi. 19 Onye na-eguzosi ike ime ihe ziri ezi ga-enwe ndu; ma onye na-agbaso ihe ojojo ga-ahu onwu. 20 Onyenwe anyi na-akpo ndi obi ha gbagoro agbago asị ma ndi uzo ha na-enweghị ihe ita uto na-amasị ya. 21 O bu ihe doro anya na ndi na-emebi iwu ga-ata ahuhu, ma ndi ezi omume ka a ga-anaputa. 22 Nwanyị mara mma, nke na-enweghị uche, dika olaedo a gbanyere ezi n'imi. 23 Olileanya onye ezi omume bu onu, ma onye na-emebi iwu na-ele naanị anya ihe ojojo. 24 Otu onye na-agbasapu aka ya na-enye enye

ma na-enweta akụ karịa, ma onye ọzọ na-egbochi egbochi ma na-ada ogbenye. 25 E, onye na-agbasa aka ya ga-aba ọgaranya; onye ọbụla na-atụte ndị ọzọ ka a ga-atụtekwa. 26 Ndị mmadụ na-abụ onye na-achikọba mkpuru ọka na-ereghi ya ere ọnu, ma ha na-ekpetara onye nke di njikere ire nke ya ngozi Chineke. 27 Onye na-achọ ihe ọma na-enweta ihuoma, ma ihe ọjọ na-abiakwasị onye na-achọ ya. 28 Ndị tükwasiri obi n'akunuba ha ga-ada, ma onye ezi omume ga-epuputa dika akwukwo ndu. 29 Onye na-ewetara ezinaulo ha nsogbu ga-eketa naani ifufe, onye nzuzu ga-abu ohu nke onye maara ihe. 30 Mkpuru nke ndi ezi omume bu osisi na-enye ndu, onye na-erita mkpuruobi n'uru bu onye maara ihe. 31 O buru na a ga-akwu ndi ezi omume ugwo oru ha n'uba a; a ga-esi anaa ghara ikwu ndi na-amaghi Chineke na ndi mmehie ugwo oru.

12 Onye ọbụla na-ahụ ido aka na ntị n'anya na-ahụ ihe omuma n'anya, ma onye na-akpo iba mba asi bu onye na-enweghi uburu isi. 2 Ezi mmadu na-anata ihuoma site n'aka Onyenwe anyi, ma onye na-atuputa atumatu ojoo ka o na-ama ikpe. 3 Onye ajo omume agaghi anogide, ma apughi ihopu onye ezi omume. 4 Ezi nwanyi bu onu na okpueze di ya, ma nwanyi na-eweta ihere dika ire ure n'okpuku di ya. 5 Echiche obi niile nke onye ezi omume bu ihe ziri ezi, ma ndumodu onye ajo omume juputara n'aghugho. 6 Okwu niile nke ndi ajo omume bu ihe na-eweta onwu, ma okwu ndi omume ha ziri ezi na-anaputa ha. 7 Ndi na-emebi iwu ga-ala n'iyi, ma ndi ezi omume ga-eguzosi ike. 8 Onye nwere uche zuruoke ka mmadu niile na-achọ, ma onye uche ya gbagoro agbago ka mmadu na-eleda anya. 9 O ka mma ibu onye a na-eleli anya ma i nwere ohu, karja ibu onye a na-asopuru ma buru onye nri na-adighi n'ulo ya. 10 Onye ezi omume na-elekota anu ulo ya, ma obi ebere kachasi nro nke onye ajo omume mere bu enweghi obi ebere. 11 Onye na-arụ ala ubi ya ga-enwe nri n'ebe o bara uba, ma onye na-agbaso ihe efu di iche iche, amamihe koru. 12 Ndi ajo omume na-enwekwa anya ukwu n'ihe ndi ajo omume ibe ha nwere, ma mgborogwu nke ndi ezi omume ga-eto eto. 13 A na-ejide onye ajo omume site n'okwu onu ya, ma onye ezi omume na-esi na nsogbu wezuga onwe ya. 14 Ikwu eziokwu na-enye mmadu obi utu, inwe mgbalị na-ewetara ya ngozi. 15 Uzọ ndi nzuzu n'uche ha onwe ha ziri ezi, ma onye maara ihe

na-ana ntị nye ndumodu. 16 Ndi nzuzu na-egosiputa iwe ha osiso, ma onye nwere uche na-elepuru mkpari anya. 17 Ezi onye akaebe na-ekwu eziokwu, ma ajo onye akaebe na-ekwu okwu ugha. 18 Okwu ojoo na-agbawa obi dika mma agha, ma ire onye maara ihe na-eweta ogwugwo. 19 Eziokwu na-eguzo ruo mgbe ebighi ebi, ma okwu ugha anaghi adigide. 20 Aghughu na-ejuputa n'obi na-eche ihe ojoo; ma ndi na-eme ka udo di na-enwe onu. 21 Ihe ojoo anaghi adakwasị onye ezi omume, ma ndi ajo omume enwetala nsogbu ebe o di ukwu. 22 Onyenwe anyi kporo egbugbere onu n'agha ugha asi, ma ihe ndi kwesiri ntukwasị obi na-amasị ya. 23 Onye nwere uche na-edebe ihe omuma ha nye onwe ha, ma onye nzuzu na-agbasa enweghi uche ya n'anwu. 24 Aka na-arusi oru ike ga-achi achi, ma umengwu ga-akwusi naani n'oru mmanye. 25 Obi nke juputara na nchegbu na-ada mba, ma okwu ọma na-eme ka obi nuria. 26 Onye ezi omume na-eduzi onye agbataobi ya, ma onye na-emebi iwu na-eduhie ha. 27 Onye umengwu adighi ahụ anu o chutara na nta n'oku, ma ndi na-arusi oru ike na-eri site n'aku ha nwetara n'ichu nta. 28 Uzọ nke onye ezi omume na-eduba na ndu, n'uzo ahụ, onwu adighi ya.

13 Nwa maara ihe na-ege ntị na ndumodu nna ya ma onye na-akwa emo adighi ege ntị n'iba mba. 2 Onye na-eme ezi ihe ga-esite n'okwu onu ya nweta ugwo oru, ma ndi na-aghobu ibe ha ga-anata ihe ike dika ugwo oru ha. 3 Mmadu zuruoke bu onye na-ejide ire ya aka! Ma onye ekwuruekwu na-ewetara onwe ya mbibi. 4 Ndi umengwu na-achọ otutu ihe ma o dighi ihe ha na-enweta; ma onye na-arusi oru ike na-enweta ihe niile o choru. 5 Onye ezi omume kporo ugha asi, ma okwu onu onye na-emebi iwu na-ewetara ya ihere na nkocha. 6 Ezi omume mmadu na-abara ya uru na ndu ya niile, ma ajo omume ndi mmehie na-ala ha n'iyi. 7 O di mmadu na-eme ka o bu ọgaranya maobu onye ukpa. Ma o dikwa mmadu na-eme ka o bu onye ukpa maobu ọgaranya. 8 Ọgaranya nwere ike jiri ego ya gbaputa onwe ya, ma ogbenye adighi azaghachi mba banyere imeru ya ahụ. 9 Ihe onye ezi omume na-enwupu enwupu, ma oriona onye mmebi iwu ga-anyu. 10 Nganga na-eweta esemokwu, ma a na-ahụ amamihe n'ime ndu ndi na-anata ndumodu. 11 Akụ a kpatara ngwangwa na-emebikwa ngwangwa; ma akụ sitere n'irusi oru ike na-eto eto. 12 Nchere a na-echere ogologo oge maka imezu olileanya e nwere na-egbu obi, mgbe ihe a na-eche mezuru, oke onu na-

adi. 13 Onye na-elelị ntuziaka anya ga-akwū ugwo n'ihu ya, ma onye na-atū egwu ihe enyere n'iwu ganata ugwo orū ya. 14 Nkuzi nke onye maara ihe bụ isi iyi nke ndū, nke na-eme ka mmadū ghara jma n'onyā onwū. 15 Ezi nghota na-eweta ihuoma, ma ụzọ nke ndi na-ekwesighi ntukwasị obi na-eduba ha na mbibi. 16 Onye nwere uche na-eji omuma ihe n'aru orū, ma ndi nzuzu na-egosiputa enweghi uche ya. 17 Onyeozị ajoy omume na-adaba na nsogbu, ma onyeozị kwesiri ntukwasị obi na-eweta ogwugwo. 18 Onye na-aju idọ aka na nti ga-anwū n'ukpa na n'ihere; ma onye na-anabata idọ aka na nti ka a ga-asopuru. 19 Mgbe ihe a na-ele anya mezuru o na-atọ mkpuruobi uto, ma ndi nzuzu kporo isite n'ajo ihe wezuga onwe ha asi. 20 Naseso ndi maara ihe ka i ghoo onye mara ihe, n'ihu na onye na-eso ndi nzuzu na-aba na nsogbu. 21 Nsogbu bụ ihe na-esoghari ndi mmehie, ma ngozi na-esoghari ndi ezi omume. 22 Mgbe ezi mmadū nwuru, o nahapuru umu ya na umu umu ya aku, ma mgbe onye mmehie nwuru, aku ya na-abu nke ndi ezi omume. 23 Ubi onye ogbenye puru inwe otutu ihe oriri, ma ikpe na-ezighi ezi na-azachapu ya. 24 Onye obula na-adoghị umu ya aka na nti, na-egosi na o hughị ha n'anya; ma onye huru ha n'anya, ga-adosi ha aka na nti ike. 25 Onye ezi omume na-eri nri ruo na nriju afọ onwe ya, ma nri na-ako n'afọ onye ajoy omume.

14 Nwanyị maara ihe na-ewu ulo ya, ma nwanyị nzuzu na-eji aka ya akwada ulo ya. 2 Ime ihe ziri ezi bu itu egwu Onyenwe anyi; ma ndi na-ejehie n'uzo ha na-akpo ya asi. 3 Onu onye nzuzu na-ekwuputa okwu mpako, ma egbugbere onu onye maara ihe na-echebe ha. 4 Mgbe ehi na-adighi, ulo ebe a na-azu anu na-adi ocha, ma site n'ike ehi ihe omume nke ubi na-ejuputa n'ulo. 5 Onye akaebe ezikwu adighi aghogbu mmadu, ma onye akaebe ugha na-agma ugha mgbe obula. 6 Onye na-akwa emo na-achọ amamihe ma o dighi achota ya; ma ihe omuma na-abijara onye nwere nghota osiso. 7 Si n'ebe onye nzuzu wezuga onwe gi, n'ihu na i gaghị achota ihe omuma n'onu ya. 8 Amamihe nke onye nwere uche bu ihe na-eme ka o mata ebe o na-aga, ma enweghi uche nke ndi nzuzu bu aghugho. 9 Ndi nzuzu na-eji okwu idozi ihe mmehie mebiri akwa emo; ma obi ebere ka a na-achota n'etiti ndi omume ha ziri ezi. 10 O bu naani onye ihe na-eme maara ufu ya, o dighi onye ozo gaseo keta onu ya. 11 A ga-ala ulo onye ajoy omume n'iyi,

ma ulo ikwu onye omume ya ziri ezi ga-awasa ka igu. 12 O di uzọ nke ziri ezi n'anya mmadu, ma n'ikpeazu o na-eduba n'onwu. 13 O buladi n'ime ochi obi mgbu na-adi, ma onu nwere ike kwusi n'iru uju. 14 Ndi nakwesighi ntukwasị obi aghaghị inweta ugwo oru ha, ma ezi mmadu ga-enwetakwa ugwo oru ya. 15 Onye na-enweghi uche na-ekwenye ihe niile a gwara ya; ma onye nwere uche na-atule mara ebe o na-eje. 16 Onye mara ihe na-atu egwu Onyenwe anyi na-ewezugakwa onwe ya n'ihe ojoo, ma onye nzuzu na-ewebiga iwe oke ma na-eche na o ka bu onye kwesiri ntukwasị obi. 17 Onye iwe oku na-eme ihe nzuzu, ma onye na-echeputa nzube ojoo ka a na-akpo asi. 18 Ndi na-enweghi uche na-enweta ugwo oru nke uche gbagoro agbago, ma onye nwere uche na-enweta ihe omuma. 19 Ndi ojoo ga-akpo isiala n'ihu ndi ezi mmadu, ndi ajoy omume ga-ada n'onu uzo ama ndi ezi omume. 20 O buladi ndi agbataobi onye ogbenye na-akpo ya asi, ma ogaranya na-enwe otutu ndi enyi. 21 Onye na-eleda onye agbataobi ya anya na-emehie, ma onye na-emere ndi ogbenye ebere ka ihe ga-agara nke oma. 22 Ndi na-ezube ihe ojoo, ha o naghị akpafu? Ma ndi na-ezube ihe oma na-achota ihunanya na ikwesi ntukwasị obi. 23 Irusi oru ike na-eweta uru; ma oke okwu na-eweta ukpa. 24 Okpueze nke ndi maara ihe bu akunuba ha, ma enweghi uche nke ndi nzuzu na-emeputa naani ihe na-abaghị uru. 25 Onye na-agba akaebe ezikwu na-anaputa ndu mmadu, ma onye akaebe ugha bu onye aghugho. 26 Onye obula na-atu egwu Onyenwe anyi nwere ebe mgbaba; nye umu ya o ga-abukwa ebe ize ndu. 27 Itu egwu Onyenwe anyi bu isi iyi nke ndu; nke na-eme ka mmadu ghara jma n'onyā onwū. 28 Otuto onye eze na-enwe dabeere n'onuogugu ndi o na-achi, e wezuga ndi o na-achi, eze enweghi ugwu obula. 29 Onye na-enwe ndidi nwere otutu nghota, ma onye obi oku na-egosi enweghi uche ya. 30 Ndi di juu na-eme ka ubochi mmadu di ogologo; ekworo na-eme ka o ree ure. 31 Onye obula na-emegbu onye ogbenye na-eleli Chineke kere ha anya, ma onye na-emere onye ogbenye ebere na-asopuru Chineke. 32 O buladi n'onwu onye ezi omume nwere ebe mgbaba n'ime Chineke, ma ndi ajoy omume na-ala n'iyi, mgbe mbibi bjara. 33 N'obi onye nwere nghota ka amamihe na-anogide, ma o buladi n'etiti ndi nzuzu o na-eme ka amara ya. 34 Ezi omume na-ewuli mba elu, ma mmehie bu ihe ihere nye ndi obula. 35 Eze na-anuri

onụ n'ihì odibo maara ihe; ma odibo na-eweta ihere na-akpali oke iwe ya.

15 Ọsịsa okwu dị nro na-eme ka iwe na onuma laa azu; ma okwu ike na-akpali iwe. **2** Ire onye maara ihe na-eme ka ihe onuma mubaa, ma onụ onye nzuzu na-ekwuputa okwu enweghi uche. **3** Onyenwe anyi na-ahuzu ihe niile, anya ya dikwa n'ahu ndi oma na ndi ojo. **4** Okwu di nwayo na-eweta ndu na ume; ma nkwtu na-eweta ida mba. **5** Naani onye nzuzu na-akpo ndumodu ndi muru ya ihe efu; ma onye obula na-ege nti nye mgbanwe na-eziputa ezi uche. **6** Ulo ndi ezi omume na-ejuputa n'otutu aku, ma aku ndi na-emebi iwu na-ewetara ha nsogbu. **7** Egbugbere onụ onye maara ihe na-agbasa ihe onuma, ma obi ndi nzuzu ezighi ezi. **8** Onyenwe anyi na-akpo aja ndi ajo omume asi, ma ekpere ndi ndu ha ziri ezi na-atọ ya utọ. **9** Onyenwe anyi kporo uzo ndi na-emebi iwu asi, ma ndi na-achiso ezi omume ka o na-ahu n'anya. **10** Oke ido aka na nti na-echere ndi na-ahapu uzo. Onye kporo iba mba asi ga-anwu onwu. **11** Onyenwe anyi mazuru ihe omimi niile nke onwu na oku ala mmuo; o ga-esikwa ahaa ghara ima obi umu mmadu? (Sheol h7585) **12** O dighi ato onye na-akwa emo utọ ma a baara ya mba, ya mere o dighi ejekwuru onye maara ihe. **13** Obi nke na-anuri onu na-eme ka ihu di mma. Ihu gbaruru agbaru na-egosi obi nwere ihe mwute. **14** Obi nwere nghota na-achọ imata ihe, ma onu onye nzuzu na-azu onwe ya n'okwu na-abaghi uru. **15** Ndu onye ogbenye juputara nno na mgbal, ma ndi nwere udo n'obi na-eri oriri mgbe niile. **16** O di mma inwe akunba di nta ma buru onye na-atu egwu Onyenwe anyi, karja inwe aku ma noro na nsogbu. **17** O ka mma bu oke nri akwukwo nri nta nke nwere ihunanya, karja ehi buru ibu a zuziri azuzi nke ikpo asi di na ya. **18** Onye iwe oku na-amalite ogu; ma onye na-adighi ewe iwe osisis na-eme ka ilu ogu kwusi. **19** Eji ogwu gbochie uzo onye umengwu, ma uzo onye omume ya ziri ezi bu uzo di larji. **20** Nwa nke maara ihe na-eme ka obi to nna ya utọ, ma onye nzuzu na-eleda nne ya anya. **21** Onye na-enweghi uche na-anuri onu n'ime amaghi ihe ya, ma onye nwere nghota na-aga ije n'uzo ziri ezi. **22** Nzube na-enweghi ndumodu na-ama afo n'ala, ma ndi ndumodu diri otutu oganihu ga-adi. **23** Onu na-adi mgbe mmadu natara osisa di mma, okwu e kwuru n'oge o kwesiri di mma. **24** Uzo ndu na-agbago elu nye onye nwere uche, iwezuga ha

site na-igbada n'ala mmuo di n'okpuru. (Sheol h7585) **25** Onyenwe anyi na-adotu ma na-adorisi ulo nke onye mpako, ma oke ala nke nwanji di ya nwuru ka o na-elekota. **26** Echiche ojo niile nke ndi na-emebi iwu ka Onyenwe anyi kporo asi ma okwu ebere niile di ocha n'anya ya. **27** Onye anya ukwu na-ewetara ezinaulo ya nsogbu. Ma onye kporo iri ngari asi ga-adi ndu. **28** Obi onye ezi omume na-atule osisa ya ma onu nke onye ajo omume na-asoputa ihe ojo di iche iche. **29** Onyenwe anyi anoghi ndi na-emebi iwu nso; ma o na-anu ekpere ndi ezi omume. **30** Ihu ochi na-eweta obi utu. Akuko oma na-enyeka okpuku ndu. **31** Onye na-ege nti nye iba mba nke na-enye ndu ga-esoro ndi amamihe noro. **32** Onye juru ido aka na nti kporo onwe ya asi ma onye obula naara ndumodu nwere nghota. **33** Itu egwu Onyenwe anyi bu amamihe na-abia site n'ido aka na nti; onye di umeala n'obi ganata ugwu na nsopuru.

16 Mmadu nwere ike pia ihe o chorọ ime, ma okwu ikpeazu ga-esi n'onu Onyenwe anyi. **2** Uzo niile nke mmadu di ocha n'anya ya, ma Onyenwe anyi na-atule ebumnobi niile nke mmadu. **3** Were oru gi niile nyefee n'aka Onyenwe anyi, o ga-eme ka ha gaa n'ihu. **4** Onyenwe anyi na-eme ka ihe niile ruputa ebumnuche ya, o buladi ndi mmebi iwu ka e debere maka ubochi mbibi. **5** Onyenwe anyi kporo ndi nwere obi di mpako asi. Mara nke a nke oma: Ha aghaghi ita ahuhu. **6** O bu site n'ihunanya na eziokwu ka eji ekpuchi mmehie; o bukwa site n'egwu Onyenwe anyi ka mmadu ji agbanari mmehie. **7** Mgbe uzo mmadu na-agbaso na-atu Onyenwe anyi utu, o na-eme ka mmadu ahu na ndi iro ya di n'udo. **8** O di mma inwe ihe nta n'ezì omume karja inwe otutu uru n'uzo ikpe na-ezighi ezi. **9** Anyi nwere ike pia opipia n'obi anyi, maobu Onyenwe anyi na-edu ije anyi. **10** Egbugbere onu eze na-ekwu okwu sitere na-ezi nghota, onu ya adighi ekpe ikpe na-ezighi ezi. **11** Ihe otutu ziri ezi na ihe niile ha n'otu diri Onyenwe anyi, ihe niile e ji atu ihe di n'ime akpa bu ya mere ha. **12** Ndi eze kporo ime ihe na-adighi mma asi, n'ihì na site n'ezì omume ka ocheeze ji eguzosi ike. **13** Ndi eze na-enwe mmasi n'egbugbere onu na-ekwu eziokwu, ha na-agu onye na-ekwu eziokwu di ka ezi mmadu. **14** Iwe eze bu onyeozì nke onwu. Onye maara ihe ga-eme ka o daju. **15** Mgbe ochi di n'ihu eze o na-ewetara onye huru ya ndu, ihuma ya di ka igwe ojii na-eweta

mmiri ozuzo. **16** Ọ ka mma inwe amamihe na mmụọ ịghọta ihe karịa inwe ọlaọcha na ọlaedo. **17** Ụzọ dị larịi nke onye ziri ezi bụ iwezuga onwe ya pụọ n'ihe ojọọ, ndị na-echebe ụzọ ha niile na-echebekwa ndụ ha. **18** Nganga na-eweta ịla n'iyi, mpako na-ewetakwa ọdịda. **19** Ọ ka mma ịbụ onye ogbenye nwere obi umeala karịa ịbụ onye nganga, na onye so ndị nganga keta oke n'ihe ha kwatara n'agha. **20** Onye ọbụla na-anya ntị na ndumọdụ ka ihe na-agara nke ọma, onye a gọziri agozi bụ onye ahụ nke na-atụkwasi Onyenwe anyị obi. **21** A na-amata onye nwere uche site n'ụdị nghọta o nwere. Okwu dị ụtọ na-eme ka mmadụ mụta ihe nke ọma. **22** Inwe uche bụ isi iyi ndụ nye ndị niile nwere ya, ma enweghị uche na-ewetara ndị nzuzu ntaramahụhụ. **23** Obi onye maara ihe na-eme ka e tinye uche n'okwu ọnyụ ya, egbugbere ọnyụ ha na-emekwa ka mmụta gaa n'ihu. **24** Okwu dị nro na-atọ ụtọ ka mmanụ aṅụ, ọ na-atọ mkpuruobi ụtọ, na-enyekwa ọkpukpụ ahụ ike. **25** Ọ dị ụtọ nke ziri ezi n'anya mmadụ, ma n'ikpeazu ọ na-eduba n'ọnwụ. **26** Agụụ ihe oriri nke onye ọrụ na-aruputara ya ọrụ; agụụ na-akpali mmụọ ya ịga n'ihu. **27** Ndị ojọọ na-atuputa echiche ojọọ, egbugbere ọnyụ ha dị ka ọkụ nke na-ekpochapụ ahụ. **28** Onye na-emebi iwu na-agbasa ise okwu; ha na-akpali nsogbu, na-ekewa enyi na enyi. **29** Ndị ojọọ na-arafu ndị agbataobi ha, na-edubakwa ha n'ụzọ ga-ewetara ha mbibi. **30** Onye ji ikuanya ya ekwu okwu na-atụ atụmatụ ojọọ, onye na-atabi egbugbere ọnyụ ya abụọ ekpebiela ime mmehie. **31** Isi awọ bụ okpueze nke mara mma, a na-enweta ya n'ụzọ ezi omume. **32** Onye na-adighị ewe iwe ọsịisọ karịrị onye a maara aha ya. Onye nwere ogologo ntachiobi karịrị onye na-adọta obodo n'agha. **33** A na-efe nza, n'ihì ịchọputa uche Onyenwe anyị, maọbụ Chineke n'onwe ya na-ekpebi ihe a ga-efeta na nza ahụ.

17 Ọ ka mma ịta iberibe achịcha kpọrọ nkụ ma ịno n'udo adi ya, karịa n'ụlọ juputara n'oke oriri na ịlụ ọgụ. **2** Ohu nwere uche ga-achị nwa nna ya ukwu na-eweta ihere ma ketakwa oke n'ihe nketa dika otu n'ime ndị ezinaụlọ ahụ. **3** Ite eji anụcha ihe dirị ọlaọcha, oke ọkụ dīkwara ọlaedo ma Onyenwe anyị na-anwale obi. **4** Ajọ mmadụ na-anya ntị n'egbugbere ọnyụ na-eduhie, onye ụgha na-anyakwa ntị nye ire na-ekwu okwu ịla n'iyi. **5** Onye ọbụla na-akwa ogbenye emo ọ bụ Chineke kere ha ka ọ na-elelị anya. Ndị niile na-anūrị ọnyụ n'ihì ihe ike dakwasirị ha aghaghị ịta

ahụhụ. **6** Ụmụ ụmụ bụ okpueze ndị okenye. Nne na nna bụ ịnya isi nke ụmụ ha. **7** Egbugbere ọnyụ na-ekwu okwu dī mma abughị nke onye nzuzu, otu a kwa, egbugbere ọnyụ na-agma ụgha ekwesighi ịbụ nke onye na-achị achị. **8** N'anya onye na-enye ngarị ọ na-ahụta ya dika ọgwụ ịrata mmadụ, ha na-eche n'ebe ọbụla ha chere ihu ihe ga-aga nke ọma. **9** Onye ọbụla na-akwado ịhunanya na-ekpuchi njehie, ma onye na-ekwu ihe mere mgbe na mgbe na-ekewa ezi enyi. **10** Ịba mba ntakirị a baara onye nwere nghọta bara uru karịa narị ụtari nke a pịara onye nzuzu. **11** Onye ojọọ na-ebi naanị ndụ nnupu isi megide Chineke. Ọ bụkwa onyeozu nke ọnwụ ka a ga-eziga imegide ya. **12** Ọ ka mma izute nne Bja a napurū ụmụ ya karịa izute onye nzuzu uche ya gbagorọ agbago. **13** Ọ burū na i jiri ihe ojọọ kwū ụgwō ihe ọma, ọbūbū ọnyụ dirị ezinaụlọ gi. **14** Esemokwu malite ọ na-esi ike imedo ya, n'ihì ya ekwela ka ọ malite. **15** Onye na-asị onye ikpe maara na ikpe amaghị ya na-amakwa onye aka ya dī ọcha ikpe, Onyenwe anyị na-akpọ omume abụọ a asị. **16** Uru gini ka ego bara n'aka onye nzuzu; ebe ọ bụ na o nweghị ike ịchọ amamihe. **17** Ezi enyi na-egosi ịhunanya ya n'oge ọbụla. Otu a kwa, nwanne na-aba uru n'oge mkpa. **18** Ọ bụ uche ezughị oke ịnara ụgwō onye ọzọ ji, si otu a ghọọ onye ji ụgwō. **19** Onye na-ahụ esemokwu n'anya hūrū mmehie n'anya. Onye na-ewuli ọnyụ ụzọ ama ya elu na-akpọ ntipia oku. **20** Ọ dighị aga n'ihu bụ onye obi ya gbagorọ agbago. Onye nwere ire nrafu gadanye na nsogbu. **21** Ọ bụ naanị iru ụjụ na obi ojọọ diriri nna nke nwa ya na-eme ihe nzuzu. **22** Obi nke na-anūrī ọnyụ na-eme ka ahụ sie ike, ma mmụọ na-eru ụjụ oge niile na-akpata ọrịa. **23** Onye ajọ omume na-anara ihe ngarị na nzuzo ka ọ sugharịa ikpe ziri ezi isi. **24** Onye nwere nghọta na-eche uche amamihe n'ihè ọ na-eme, ma anya onye nzuzu na-elegharị ruo na nsọtụ nke ụwa. **25** Nwa dī nzuzu na-ewetara nna ya mwute, burūkwā nne mūrū ya ihe ilu. **26** Ọ burū na ịra onye ezi omume nra adighi mma, n'ezie, ipia ndi ọrụ ihe n'ihì ezi ọrụ ha ezighi ezi. **27** Nwoke ahụ na-adighi ekwu ọtutū okwu bụ onye maara ihe, onye mmụọ ya dīkwa jūū bụ onye nwere nghọta. **28** A ga-agụ onye nzuzu n'onye maara ihe ma ọ burū na ha gba nkiti, guokwa ha na ndi nwere nghọta ma ọ burū na ha e jide ire ha.

18 Onye ihe mmadụ na-adighi amasi na-agbaso naanị ọchichọ nke ya onwe ya, na-alusokwa ezi

nzube niile ozo ogo. 2 Nghota adighi ato onye nzuzu utu. Naani ihe o maara bu ikwu uche ya. 3 Mgbe onye ajo omume na-abata, ka nleda anya na-abata, otu a kwa nkocha na-eweta ihere. 4 Okwu onu niile bu mmiri di omimi, ma amamihe di ka mmiri iyi na-aso aso. 5 O dighi mma ime ka ikpe gara onye mere ihe ozo, si otu a gbachie onye aka ya di ocha inweta ikpe ziri ezi. 6 Egbugbere onu ndi nzuzu na-ebutere ha esemokwu, onu ha na-ebutere ha ihe otiti. 7 Onu onye nzuzu na-etinye ya na nsogbu, egbugbere onu ya bu onya nye mkpurubi ya. 8 Okwu niile nke onye na-agba asiri na-ekwu dika iberibe nri n'ato ezi utu, ha na-agbadakwa n'ime ime ala afo. 9 Onye di umengwu n'oru ya bu nwanne nke onye mbibi. 10 Aha Onyenwe anyi bu ulo elu e wusiri ike, ndi ezi omume na-agbaba n'ime ya izere ndu. 11 Aku ndi ogaranya buru ha obodo e wusiri ike, o bukwa mgbidi di elu nke a na-apughi imafe n'echiche ha. 12 Tupu mmadu adaa obi ya na-ajuputa na nganga, ma inwe obi umeala na-eweta nsopuru. 13 Inye osisa okwu tupu mmadu ege nti bu enweghi uche na ihe ihere. 14 O bu mmuo mmadu na-akwado ya n'oge nrija nrija, ma mmuo e tipjara etipja, onye puru ibuli ya? 15 Obi onye nwere nghota na-enweta ihe omuma, n'ih na nti onye maara ihe na-achoputa ya. 16 Onyinye mmadu na-akwara ya uzo sara mbara, o na-edubakwa ya n'ihu ndi di elu. 17 N'ikpe onye buru uzo kwuo ihe na-ese na-adi ka onye ikpe gaara, tutu ruo mgbe mmadu bjara bido iju ya ajuju. 18 Ife nza na-akwusi esemokwu na ndorondoro di n'etiti mmadu abuo ndi olu ha na-ala elu. 19 O di mfe ilugbu obodo karja ime ka obi nwanne e mehiere tugharja. Iwe ya na-adi ike dika onu uzo e jiri igodo tuchie. 20 Site na mkpuru nke okwu onu mmadu miputara ka afo ga-eji ju ya. Sitekwa n'ihe owuwe ubi nke egbugbere onu ha ka ha ga-eji rijuo afo. 21 Ike onwu na ndu di ire n'aka. Ndi huru ya n'anya ga-eri mkpuru ya. 22 Nwoke ahụ chotara nwunye chotara ezi ihe. O na-anatakwa ihuoma site n'aka Onyenwe anyi. 23 Onye ogbenye narijo arirjo maka ebere; ma ogaranya na-asa okwu ike ike. 24 Onye nwere otutu ndi enyi ndi na-ekwesighi ga-abia n'ila n'iyi mgbe na-adighi anya, ma o di enyi nke na-arapara nso karja nwanne.

19 O ka mma ibu ogbenye onye kwesiri ntukwasị obi karja ibu onye nzuzu na-ekwu okwu ugha mgbe niile. 2 Arirjo nke na-enweghi ihe omuma adighi mma

otu a kwa onye ukwu ya na-eme ngwa na-ejehie uzo. 3 Enweghi uche nke mmadu na-eduba ha n'oghom, ma obi ha na-ewe iwe di ukwu megide Onyenwe anyi. 4 Onye nwere ego na-enwe otutu ndi enyi, ma o na-ara ahụ ka ndi enyi onye ogbenye nogide. 5 Onye na-agba ama ugha ga-ata ahuhu, uzo onye na-ekupu ugha dika ume ka a ga-achoputakwa. 6 Otutu mmadu na-achio ihuoma n'ebe onye na-achi achio no, otu a kwa, mmadu niile na-agbalj ibu enyi onye na-agbasa aka ya na-enye onyinye. 7 Ebe o bu na umunne onye ogbenye na-akpo ya asi, ginikwa ka ndi enyi ya ga-eme? Mgbali ya niile irio ha arirjo ezughi ime ka ha nogide. 8 Onye na-enweta amamihe huru ndu n'anya, onye na-edebekwa nghota na-enweta oghanihu. 9 Onyeama ugha aghaghj ita ahuhu, onye obula na-ekwupu okwu ugha dika mmiri ga-ala n'iyi. 10 Onye nzuzu ekwesighi ibi dika ogaranya; ohu ekwesikwaghj ichi umu eze. 11 Ezi uche mmadu nwere na-amuputa ndidi; o bukwa nkwanye ugwu nye onye n'adighi agu mkpari a na-akpari ya. 12 Iwe eze di ka mbigbo nke odum. Ma obi utu ya di ka igirigi n'elu ahijia ndu. 13 Nwa nzuzu bu ila n'iyi nke nna, nwunye na-ese okwu di ka mmiri otutu na-atu kpom, kpom, mgbe niile n'elu ulo puru epu. 14 Ulo di iche iche na aku bu ihe nketa a na-anata n'aka ndi nne na nna, ma nwunye nwere uche na nghota na-esite naani n'aka Onyenwe anyi. 15 Umengwu na-akpata oke irahu ura, onye ofo ogori ka aguu na-agu. 16 Onye na-edebe iwu Chineke na-enweta ndu, ma onye na-akpo ya asi na-anwu. 17 Onye obula na-egosi ndi ogbenye obi ebere na-ebinye Onyenwe anyi ihe, o ga-akwughachi ha n'ih ihe oma ha mere. 18 Doro nwa gi aka na nti mgbe o ka di na nwantakiri n'ih na oge ahụ ka olileanya di. Ma i meghi otu a, o bu ndu ya ka i na-emebi. 19 Onye oke iwe ga-anata nra so ya, n'ih na o buru na i naputa ya, i ga-anaputakwa ya ozo. 20 Gee nti na ndumodu a na-enye gi, nabata ido aka na nti. N'ikpeazu, i ga-abu onye maara ihe. 21 Otutu atumatu di n'obi mmadu; maobu uche Onyenwe anyi ga-emezu. 22 Obi ebere mmadu na-eme ka a na-achosi ya ike. O ka mma ibu ogbenye karja ibu mmadu nke eziokwu obula na-adighi n'onu ya. 23 Itu egwu Onyenwe anyi na-eweta ndu na onu, na nchebe site n'ih mmeru ahụ. 24 Onye umengwu na-amanye aka n'efere nri, o gaghj eweghachi ya o buladi tnye n'onu ya. 25 Tie onye na-akwa emo ihe, onye na-enweghi uche ga-aghọ onye nwere ezi uche, baara onye nwere nghota mba, ha ga-enweta ihe omuma. 26 O bu nwa

ahụ na-eweta ihere ga-ezu nne na nna ya ohi, maọbụ chụpụ ha site n'ụlọ ya. 27 Nwa m ọ bụrụ na ị hapụ ige ntị na ntuziaka m, ị ga-esi n'okwu ihe ọmụma kpafuo. 28 Onyeama ụgha na-akwa ikpe ziri ezi emo. Ọnụ nke onye ajọ omume na-eloda ajọ ihe. 29 Ndị na-akwa emo na ndị nzuzu ga-ata ahụhụ; a ga-etikwa ha ihe.

20 Mmanya bụ onye na-akwa emo. Onye mkpọtụ ka ihe ọñụñụ na-aba n'anya bụ. Onye ọbụla kwere ka ha duhie ya bụ onye nzuzu. 2 Ọnụma eze na-emenye oke ụjọ n'ahụ dika mbigbo nke ọdum; ndị na-akpasu ya iwe ga-atufu ndụ ha. 3 Ọ bụ ihe nsọpuru nye onye na-ezere okwu na ụka, ma onye nzuzu ọbụla na-eme ngwa ise okwu. 4 Onye umengwụ adighi arụ ọrụ ubi n'oge ya. N'oge owuwe ihe ubi ọ pughị ichota ihe oriri. 5 Nzube niile nke di mmadụ n'obi bụ mmiri di omimi, ma onye nwere nghota na-adoputa ha. 6 Ọtụtụ mmadụ na-asị na ha nwere ihunanya na-adighi agharipu, ma onye kwesiri ntukwasị obi, onye puru ichota ya? 7 Onye ezi omume nke na-ejeghari n'izuoke, ndi ihe na-agara nke oma ka umu ga-anochi ya ga-abu. 8 Mgbe eze na-anokwasị n'ocheeze ya ikpe ikpe, ọ na-eji anya ya abuo afuchapu ihe ojoo niile. 9 Onye puru ị si, "Emeela m ka obi m di ocha; Abụ m onye di ocha, mmehie adighikwa n'ime m?" 10 Ihe otutu aghugho na ihe otutu nghogbu, ha niile bu ihe aru n'ihu Onyenwe anyi. 11 Obuladi umuntakiri ka a na-amata site n'omume ha niile, nke a o putara n'omume ha di ocha n'ezie a, burukwa ihe ziri ezi? 12 Nti nke na-anu ihe na anya nke na-ahu uzọ, o bu Onyenwe anyi mere ha abuo. 13 Ahula irahu ura n'anya, ka i ghara igho onye ukpa. Bilie, muru anya, rusie oru ike, ka i nweekwa ihe oriri. 14 "Lee, ihe a joro njo, o baghi uru," ka onye na-azu ahia na-asị, ma mgbe o puru o na-anya isi n'ihu ihe o zutara. 15 Olaedo di, na otutu rubi n'ebe o bara uba, ma egbugbere onu nke na-ekwuputa ihe omuma bu ola di oke onuahia. 16 Chiri uwe onye ahụ naara onye mba ozọ n'aka mbe. Jichiekwa ihe mbe ahụ o nyere n'ihu onye mba ozọ o nara na mbe. 17 Nri e nwetara n'uzo aghugho na-atọ mmadụ uto. Ma n'ikpeazu aja ga-eju ya onu. 18 Buru uzọ nata ndumodu tupu i mee ihe ọbụla ị choro ime; ebula agha ma i bubeghi uzọ pia opipia. 19 Agwala onye na-akpa asiri ihe nzuzo gi, n'ihu na o ga-aku ya n'ekwe nye uwa niile. 20 Oriona onye ahụ na-akocha nne ya na nna ya ka Chineke na-afunyụ. 21 Ihe nketa nke anata n'oke osijiso, agaghị agozi ya n'ikpeazu. 22

A sikhala, "Aga m akwughachi gi n'ihu ihe ojoo a." Chere Onyenwe anyi, o ga-aboro gi obo. 23 Onyenwe anyi kporo ihe otutu gbara iche iche asi, ihe otutu aghugho adighi ato ya uto. 24 Onyenwe anyi na-eduzi nzo ukwu niile nke mmadu. Olee otu onye obula ga-esi ghota uzọ ha? 25 Ime ngwangwa doo ihe nso, bu ima n'onya ma mesie tughariwa uche banyere imezu nkwa ahụ. 26 Eze maara ihe na-afuchapu ndi ajo omume, o na-eji wijilu ifucha mkpuru gaa n'elu ha. 27 Akonuche mmadu bu oku Onyenwe anyi ji enyocha mmuo ya, o na-egwuputa ala ala obi ya, igosi anyi ihe anyi bu. 28 Ihunanya na ikwesi ntukwasị obi na-echebe eze, site n'ihunanya ka ocheeze ya na-eguzo chim. 29 Uguw a na-akwanyere umu okorobia bu n'ihu idi ike ha, ma isi awo bu nsopuru ndi okenye. 30 Okpo na mmeru ahụ na-ehichapu ihe ojoo, utari na-asachapu ime ime nke ahụ mmadu.

21 Iyi di iche iche nke juputara na mmiri ka obi eze bu n'aka Onyenwe anyi, nke o na-ahazi n'uzo obula di ya mma. 2 Oru niile bu ihe ziri ezi n'anya onye na-arụ ya, ma Onyenwe anyi bu onye na-eleba anya n'echiche obi anyi niile. 3 Ime ezi omume na ihe ziri ezi ka Onyenwe anyi na-anabata karja ichu aja. 4 Nganga na mpako na aguu ihe ojoo nke bu oru ndi ajo omume, bu mmehie. 5 Echiche niile nke onye narusi oru ike na-eweta uru, dika echiche onye ome ngwangwa na-enweta naani ukọ. 6 Uru niile enwetara n'uzo na-ezighi ezi adighi adigide, ha bu nkuume ifufe na-efesa, ndi na-achọ ya na-achọ onwu. 7 N'ihu na ndi na-emebi iwu anaghi eme ihe oma, ihe ojoo ha na-eme na-alaghachi laa ha n'iyi. 8 Uzọ onye na-emebi iwu bu ihe gbagoro agbago, ma omume onye aka ya di ocha ziri ezi. 9 O ka mma ibi n'otu akuku elu ulo karja ibinyere nwanyi na-ese okwu. 10 Ihe na-atọ onye ojoo uto bu imeru ndi ozọ ahụ; o maghi imere mmadu ibe ya ebere. 11 Mgbe a na-ata onye na-akwa emo ahuhu, onye na-enweghi uche na-enweta amamihe, ma mgbe a na-akuziri onye maara ihe ihe o na-enweta ihe omuma. 12 Onye ezi omume na-amuta ihe site n'ile ulo onye ajo omume anya na-emekwa ka ndi ajo omume laa n'iyi. 13 Onye na-adighi ege nti na mkpu onye ogbenye, ya onwe ya ga-akpokwa mkpu ma agaghị aza ya. 14 Onyinye enyere na nzuzo na-eme ka iwe dajuo, otu a kwa, ngari ezonyere n'ime uwe na-eme ka oke onuma dajuo. 15 Onye ezi omume na-anuri onu mgbe e kpere ikpe ziri ezi, ma buru

ihe oke egwu dịrị ndị na-eme ajọ ihe. **16** Onye ọbụla si n'uzọ nghọta wezuga onwe ya ga-eso n'otu ndị nwurụ anwụ. **17** Nwoke huru ibi ndu nganga n'anya na-ada ukpa; inu mmanya na oke oriri abughị uzọ esi akpata aku. **18** Onye ajọ omume ga-abụ ihe mgbaputa maka onye ezi omume, onye aghugho ga-abukwa ihe mgbaputa maka onye ndu ya ziri ezi. **19** O ka mma ibi n'ozara karịa ibinyere nwanị na-atamu ntamu na-esekwa okwu. **20** Onye maara ihe na-edebe ezi ihe oriri na mmanu oliv n'ulo ya, ma onye nzuzu na-eloda ihe niile n'onu ya. **21** Onye na-achuso ezi omume na ihunanya ga-achota ndu, na ugwu na oganihu. **22** Onye maara ihe nwere ike megide obodo ndi dike, kwatuokwa ebe ewusiri ike nke ha tukwasiri obi ha. **23** Onye na-ecekwa ire ya na onu ya na-egbochiri onwe ya odachi. **24** Onye nganga na onye mpako, onye na-akwa emo bu aha ya. O na-eji oke nganga eme ihe niile. **25** Oke ochicho nke onye umengwu na-ewetara ya onwu n'ihu na o juru iru oru. **26** Kwa ubochi ka o na-achọ inwe karịa, ma onye ezi omume na-enye na-akpaghi oke. **27** Chineke kporo aja ndi na-emebi iwu asi, nke ka nke, ma o buru na ha na-enye onyinye a site na nzube ojo. **28** Onyeama ugha ga-ala n'iyi, ma onye obula na-ege ya nti ka a ga-ebibi ruo ebighi ebi. **29** Ndi ajọ omume na-ebi ndu atughị egwu, ma ndi omume ha ziri ezi na-atughari uche n'uzo ha niile. **30** O nweghi amamihe di, o nweghi nghota di, o nkekwa ghi atumatu obula, nke puru iguzosi ike megide Onyenwe anyi. **31** E nwere ike jikere inyinya, kwadokwa maka agha, maobu naani Onyenwe anyi na-enye mmeri.

22 Ihe nhorọ di ezi mma ka aha oma bu karia otutu aku, inata amara ihuoma ka mma karia olaocha na olaedo. **2** Ma ogbenye ma ogaranya bu otu n'ihu Onyenwe anyi onye kere ha niile. **3** Onye nwere uche na-ahu nsogbu nke na-abia n'ihu ma zobe onwe ya, ma onye na-enweghi uche anaghi ele anya, o na-adaba n'ime nsogbu ahụ taa ahuhu so ya. **4** Obi umeala bu egwu Onyenwe anyi, ugwo o na-akwu bu akunuba, na nsopuru na ndu ogologo. **5** Ogwu na igbuda di n'uzo onye na-emebi iwu; ma onye kporo ndu ya ihe na-aso ya aso. **6** Kuziere nwantakiri ka o horo uzo ziri ezi, mgbe o tolitere o ga-anogide n'ime ya. **7** Dika ogaranya si achị ogbenye, otu a kwa ka onye na-ebi ego si buru ohu onye na-ebinye ya ego. **8** Onye na-agma ikpe na-ezighi ezi dika mkpuru, ga-ewe ajọ ihe

dika ihe ubi, mkpanaka nke ikike iwe ha ga-agbajikwa. **9** Onye na-agbasapu aka enye onyinye ga-abu onye a goziri agozi, n'ihu na ha na ekenyetu ndi ogbenye nri. **10** Chupu onye na-akwa emo, ise okwu ga-akwusi, e, ilu ogo na nleli ga-akwusikwa. **11** Onye na-ahu idi ocha nke obi n'anya, onye okwu ya juputara n'amara ga-abu enyi eze. **12** Anya Onyenwe anyi na-echebe ihe omuma, ma o na-emebi atumatu niile nke ndi aghugho. **13** Onye umengwu na-asi, "Odum no n'ez! A ga-egbu m n'ama oha mmadu!" **14** Onu nwanị na-akwa iko bu oke olulu, nwoke no n'okpuru oke iwe Onyenwe anyi na-adaba n'ime ya. **15** Obi umuntakiri juputara n'enweghi uche, ma apijia ido aka na nti ga-achupu ya n'ebe di anya. **16** Onye na-achọ uru site n'imegbu onye na-enweghi ike, maobu onye na-enye ogaranya onyinye ga-ebi n'oke uko. **17** Lezie anya gee nti n'okwu niile nke ndi maara ihe, tnye uche gi n'ihu m na-akuzi. **18** O di utu ma idebe ha n'obi gi, ma ha dikwa n'egbugbere onu gi mgbe niile. **19** O bu ka tukwasi obi gi di n'ime Onyenwe anyi, ya ka m na-akuziri gi taa, obuladi gi onwe gi. **20** O bu na m edepatabereghi gi iri ndumodu ato ndi a, bu okwu ndumodu na ihe omuma? **21** Ha na-ezi gi ihe bu ikwesi ntukwasị obi na ikwu eziokwu. Mgbe ahụ o buru na-ezie gi si gi gaa chota eziokwu i ga-eji ezi osisa loghachi. **22** Emegbula ogbenye n'ihu na o bu ogbenye. Emegidekwa ya n'uzo ikpe. **23** N'ihu na Onyenwe anyi ga-ekwuchitere ha onu ha ma bibiekwa ndi na-emegide ha. **24** Gi na onye na-ewe oke iwe abula enyi, gi na onye na-ewe iwe osiiso emekokwala ihe, **25** ma o bughị ya, i nwere ike imuta ndu ha, si otu a tnye ndu gi na nsogbu. **26** Abula onye otu n'ime ndi na-anara ndi mmadu akaebe maobu kwee nkwa ikwu ugwo onye ozo ji. **27** N'ihu na o buru na i nweghi ego i ga-eji kwuo ugwo ahụ, a ga-anapu gi o buladi ihe ndina gi. **28** Ehigari ala oke ala e tinyere site na mgbe ochie. Nke ndi nna ochie gi ha hiwera. **29** I huru mmadu ahụ nke nwere nka n'iru oru ya nke oma? O ga-eguzo n'ihu ndi eze, o gaghi eguzo n'ihu ndi a namaghi aha ha.

23 Mgbe gi na onye na-achị achị noduru iriko nri, lezie ihe di n'ihu gi anya, **2** tukwasi mma n'akpiri gi, ma o buru na i bu onye iri oke nri nato utu. **3** Achosila nri utu ya ike, n'ihu na nri ahụ bu nri aghugho. **4** Adogbula onwe gi n'oru maka ibu ogaranya, atukwasila obi na nghota gi. **5** N'ihu na

akụ nwere ike ifu n'otu ntabi anya dika a ga-asị na ha nwere nku dika nnunụ ugo. **6** Erila nri onye aka ntagide na-enye gi. Nri uto ya agukwala gi agụ. **7** N'ih na o bu udi mmadu ahụ na-eche onuahia ihe o na-emefuru gi. O na-asị gi, "Rie ihe, nupokwa ihe onunụ," ma obi ya adighi n'ebe i no. **8** I ga-agbokwa nke ntakiri ahụ i riri mgbe ahụ, okwu oma ahụ niile i kwuru banyere ya ga-abu ihe efu. **9** Atufula ume gi igwa onye nzuzu okwu, n'ih na o ga-eleda okwu i sitere n'ezi uche kwuo anya. **10** Anarala nwa na-enweghi nne na nna ala ya site n'ihighari oke ala e gwunyere site n'oge gara aga, **11** n'ih na onye mgbaputa ha di ike; ya onwe ya ga-ekwuchitere ha onu ha. **12** Tinye uche gi n'ido aka na nti; gekwaa nti nuru okwu ihe omuma niile. **13** Ahapula ido umu gi aka na nti. Ha agaghị anwu n'ih na i tiri ha ihe. **14** Jiri mkpara tie ya ihe ma zoputa ndu ya site n'onwu. (Sheol h7585) **15** Nwa m, aga m anuri onu nke ukwu ma o buru na i gho onye maara ihe. **16** Mkpuruobi m ga-anuri onu mgbe egbugbere onu gi abuo kwuru ihe ziri ezi. **17** Ekwela ka obi gi kwosa ndi mmehie ekworo, kama nogide n'inu oku n'obi n'itu egwu Onyenwe anyi mgbe niile, **18** n'ih na i nwere otutu ihe oma n'ihu gi. Olileanya di ukwu dirigi gi. **19** Nwa m, nwee uche, gbasookwa uzọ Chineke. **20** Anola n'etiti ndi na-anubiga mmanya oke, na ndi iri oke oriri na-atọ uto, **21** n'ih na ihe niile gako ha. O bukwa nkirinka akwa ka onye oke ura na-eyi n'ahu. **22** Naa nti n'ido aka na nti nna gi, akpokwala ido aka na nti nne gi bu agadi nwanyi asi. **23** Zuta eziokwu, erekwala ya, zutakwa amamihe, ntuziaka, na nghota. **24** Nna onye ezi omume ga-anuri onu. O bukwa ihe oke onu inweta nwa maara ihe. **25** Ka nne na nna gi nwee obi uto. Ka onye muru gi nuri. **26** Nwa m, nye m obi gi ka uzọ m niile nyekwa anya gi onu. **27** N'ih na onye akwuna bu olulu miri emi, nwanyi nwe di na-akwa iko bu olulu mmiri di warawara. **28** Dika onye ohi ka o na-eche na-emekwa ka ndi nakwesighi ntukwasị obi baa uba n'etiti umu nwoke. **29** Onye ka obi ya juputara n'ahuhu? Onye no na iru uju? Olee onye nwere esemokwu? Onye nwere otutu ihe mkpesa? Onye nwere mmeru ahụ nke na-abaghị uru? Onye nwere anya nke na-acha obara obara? **30** O bu ndi na-anọ ogologo oge na-anu mmanya, onye na-aga ichoputa mmanya agwara agwa. **31** Elekwasi mmanya anya mgbe o na-acha obara obara, mgbe o na-eziputa odidi ya n'iko mgbe o na-asughari nke oma n'ime iko. **32** N'ikepeazu, o na-ata dika agwo na-atukwa

dika ajuala. **33** Anya gi abuo ga-ahu ihe i na-amaghị isi ya na odu ya, obi gi ga-atulekwa ihe ndi na-agbagwoju anya. **34** I ga-adi ka onye na-edina n'etiti oke osimiri, nke na-edinakwa n'elu udo n'ejide ugbo. **35** I ga-asi, "Ha tiri m ihe, ma emerughị m ahụ. Ha pịara m ihe, ma amaghị m. Olee mgbe m ga-eteta, ka m puo ga choo mmanya ozo?"

24 Ekwasola ndi ajo omume ekworo, ka ihe banyere ha ghara ito gi uto. **2** N'ih na-atumatu obi ha niile bu otu ha ga-esi mee ihe ike, egbugbere onu ha na-ekwu naani maka ogbaaghara. **3** O bu amamihe ka e ji ewu ulo, o bukwa nghota ka e ji eme ka o guzosie ike. **4** Sitekwa n'ihe omuma ka akụ niile ji ejuputa n'ime ya, bu akụ ndi puru iche ma dikwa oke onuahia. **5** Onye maara ihe na-emeri site n'idi ike, ndi nwere omuma ihe na-akpali ike ha. **6** Ejela ogo ma o bughị na i nwetara ezi ndumodu, n'ih na nzoputa di n'ige otutu ndi ndumodu nti. **7** Amamihe di elu nke ukwu nye ndi nzuzu, ha gaghị asaghe onu ha n'ogbako onu uzọ ama. **8** Onye na-eche echiche ime ihe ojoo ka a ga-agu dika onye nzube ihe ojoo **9** Nzube niile nke onye na-enweghi uche bu mmehie, ndi mmadu na-akpo onye na-akwa emo asi. **10** O buru na i pughị iguzosi ike n'oge nsogbu, i bu nnoo onye ike ya di ntakiri. **11** Naputa ndi a na-eduba n'onwu. Naputakwa ndi ahụ a mara ikpe onwu n'uzo na-ezighi ezi. **12** O buru na i si, "Anyi amaghị banyere ihe ndi a," o bu na onye na-enyocha obi aghotaghị ya? O bu na onye na-eche ndu gi amaghị ya? O bu na o gaghị akwughachi onye obula ugwo dika akaoru ya siri di? **13** Nwa m nwoke, rachaa mmanu anu n'ih na o di mma. Mmanu anu nke si n'ugbugbo mmanu anu na-adi gi uto n'onu. **14** Marakwa na otu a ka amamihe kwesiri isi to o bi gi uto. O buru na i chota ya i nwere olileanya nke ga-adigide. **15** Adila ka onye na-emebi iwu, onye echiche ya niile bu imegide ulo onye ezi omume. A gakwala ga kwakorọ ihe di n'ulo ya. **16** N'ih na onye ezi omume nwere ike daa ugboro asaa ma o ga-ebilikwa ozo. Ma ndi na-emebi iwu na-aso ngongo mgbe nsogbu biakwasiri ha. **17** Anurila onu mgbe onye iro gi dabara na nsogbu. Ka obi gharakwa ito gi uto mgbe o dara. **18** N'ih na Onyenwe anyi puru iwe iwe n'ih ya megide gi ma kwasi ita ya ahuhu. **19** Ekwasola onye na-emebi iwu ekworo, maobu nwe anya ukwu n'ebe onye ajo omume noo. **20** N'ih na onye na-emebi iwu enweghi odinihu; a ga-afunuyukwa

okụ onye ajọ omume. **21** Nwa m, tọọ egwu Onyenwe anyị na onye bụ eze, esonyerela ndị ozi na-enupu isi megide nna ha ukwu. **22** N'ihị na ọ bụ na mberede ka ị ga-eso ha daba na nhụju anya. Onye maara ihe ga-abụ ogwugwu ya? **23** Ndị a bụkwa okwu ọzọ ndị amamihe kwuru, ịji gosi na ikpe ikpe na-akwughị ọtọ adighị mma. **24** Onye ọbụla nke na-asị onye ikpe mara, "Onye ezi omume ka ị bụ," ga-anata ọbụbụ ọnu site n'ọnu ọtụtụ mmadụ, mba niile ga-eweso ya iwe. **25** Ma ọ ga-adirị ndị ahụ na-abara onye ikpe mara mba na mma, ha ga-anatakwa ezi ngozi. **26** Ọsịsa ziri ezi bụ ihe na-egosi ikwesi ntụkwasị obi. **27** Rụchaa ọrụ gị di n'ezị. Dozie ala ubi gị. Emesịa wuoro onwe gị ụlọ. **28** Agbala ama ụgha megide onye agbataobi gị n'efu. Ọ bụ egbugbere ọnu gị abụọ ka ị ga-eji ghọọ aghughọ? **29** Asịla, "Aga m emeso ha dika ha siri meso m. Aga m akwughachi ha ụgwọ ihe ha mere." **30** Esitere m n'ubi otu onye umengwu gafee, bụ ubi vainị nke onye na-enweghị uche, **31** hụ na ogwu etochiela ya, ahijia etochiekwala ya; mgbidi di ya gburugburu adaakwala. **32** Eleghariri m ya anya site na ya mụta otu ihe a: **33** Nwa ụra nta, nwa iru ụra nta, nwa ichikoba aka nta zuo ike **34** Ụbiam ga-abiakwasị gị dika onye ohi, ụkọ abiakwasikwa gị dika onye na-apunara mmadụ ihe.

25 Ndị a bụkwa ilu Solomon, nke ndị ozi Hezekaya eze ndi Juda dekọtara n'akwukwọ. **2** Ọ bụ nsọpuru Chineke izobe okwu, ma nsọpuru ndi eze bụ ichoputa ala okwu. **3** Dika id elu nke eluigwe, dika id omimi nke ala, otu a ka obi ndi eze bụ ihe a na-apughị ichoputa. **4** Wepu ihe ahụ niile na-ekpuchi mma ọlaocha, onye ọkpụ ụzụ ọla ga-aruputa efere; **5** wezugakwa ndisi n'eme ajọ ihe n'ihu eze, ocheeze ya ga-eguzosikwa ike site n'ezị omume. **6** Egosiputala onwe gị n'ihu eze, ewerela onodu n'etiti ndi oke mmadụ, **7** ọ ga-aka mma ma ọ bụ na ọ si gị, "Rigota n'ebe a," karija na o wedara gị ala n'ihu ndi oke mmadụ. Ihe ịji anya gị abụọ hụ **8** e mekwala ngwangwa iga n'ulokpe, n'ihị na ọ bụ ginj ka ị ga-eme n'ikpeazu ma ọ bụ n'onye agbataobi gị etinye gị n'onodu ihere? **9** Ọ bụ na gị na onye ọzọ enwee esemokwu, dozieny ya n'onwe unu, emekwala ka ndi ọzọ mata okwu nzuzo gị na onye ọzọ kwuru, **10** ma ọ bughị ya, onye nuru ya nwere ike menye gị ihere, agwa ojoo gị agaghị enwekwa ogwugwu. **11** Ndumodu e nyere n'oge kwesiri ekwesi di ka mkpuru osisi apul ọlaedo e tinyere n'efere ọlaocha. **12** Dika ọlantị ọlaedo maobu ihe icho mma

nke ọlaedo mara mma ka mba onye maara ihe bụ na ntị onye na-anu ya. **13** Onyeozu kwesiri ntukwasị obi na-eweta ntute na ndu, dika mmiri oyi si eme ka ahụ di juu n'oge okpomoku owuwe ihe ubi. **14** Onye ahụ na-adighi emezu nkwa o kwere dika igwe ojii nke na-adighi ezo mmiri. **15** Nwee ndidi, n'ikpeazu ị ga-enwe mmeri, n'ihị na ire di nro na-agbaji okpukpu. **16** Mmanu anu ọ na-atọ gị uto? Arachala ya karija, ka ọ ghara iwetara gị orja. **17** Ejela ileta onye agbataobi gị mgbe mgbe, ka ị ghara ire ugwu gị. **18** Onye na-agbagide onye agbataobi ya ama ughu, dika mkporo osisi maobu mma agha, maobu aku a piziri apizi. **19** Itukwasị onye aghugho obi n'oge nsogbu di ka ịji eze na-eme ndakapu ata ihe, maobu ịji ukwu jiri eji agba osọ. **20** Dika onye e yipuru uwe n'ubochi oyi uguru, maobu iwere nnu tee n'elu onya, otu a ka onye na-aburu onye iwe na-ewe abu di. **21** Ọ buru na aguu na-agu onye iro gị, nye ya nri ka o rie, ọ burukwa na akpiri na-akpo ya nku, nye ya mmiri ka ọ nuo. **22** Mgbe ị na-eme nke a, ị na-agukwasị icheku oku n-ere ere n'isi ya, Onyenwe anyi ga-akwughachikwa gị. **23** Dika ifufe si n'ugwu si eweta mmiri ozuzo, otu a ka ikwu mmadụ okwu azu si eweta iwe. **24** Ọ ka mma ibi n'otu akuku elu ulo karija ibinyere nwanyị na-ese okwu. **25** Ozioma e sitere na mba di anya nata di ka mmiri juru oyi nye onye akpiri na-akpo nku. **26** Onye ezi omume nke kwenyere n'ihē onye na-emebi iwu kwuru di ka iyi a gworuru n'isi ya. **27** Dika iracha mmanu anu hie nne si joo njo, otu a ka o si buru ihe na-enweghị nsopuru, mmadụ ichoputa ihe ndi ezomiri ezomi. **28** Nwoke ọbula na-adighi achị mmuọ ya di ka obodo na-enweghị ndi na-eche ya nche, nke e tikporo mgbidi ya etikpo.

26 Ihu onye nzuzu a na-enye nsopuru dika ihu mkpuru mmiri ka ọ na-ada n'oge okochi maobu mmiri na-ezo n'oge owuwe ihe ubi. **2** Dika nnu nta na-efeghari efeghari, maobu dika eleke na-awughari otu a ka ọbubu onu na-ekwesighi agaghị ere. **3** Utari diri inyinya, inyinya ibu ka a na-ekenye mkpumkpu igwe n'onu; otu a kwa ka apipia di nye azu ndi nzuzu. **4** A zaghachila onye nzuzu dika enweghị uche ya si di, ma ọ bughị ya gị onwe gị ga-adi ka ya. **5** Zaa onye nzuzu dika enweghị uche ya si di, ma ọ bughị ya ọ ga-abu onye maara ihe n'anya onwe ya. **6** Iziga ozi site n'aka onye nzuzu dika mmadụ ibipu ukwu ya maobu ihu ihe ike dika mmiri. **7** Dika onye ngwuro si eji ukwu

ya eje ije, otu a ka ilu si esite n'ọnu onye nzuzu apụta. **8** Ọ baghị uru inye onye nzuzu nsọpuru, n'ihl na ọ gaghị anogide. Ọ dī ka jwụ okukọ mmiri n'azu. **9** Dīka ogwu manyere n'aka onye na-anubiga mmanya oke otu a ka ilu dī n'ọnu onye nzuzu. **10** Dīka ogba ụta si agba ụta ya na-enweghī onye o bụ n'obi, otu a ka ọ dī bụ onye na-enye onye nzuzu maobu onye o bula na-agafe n'uzo oru ka o ruora ya. **11** Dīka nkita laghachiri ozọ n'ihe ọ gboro, otu a ka ndi nzuzu dī mgbe ha na-emekwa omume enweghī uche ha. **12** I huru onye mara ihe n'anya nke onwe ya? Olileanya dī nye onye nzuzu karja ndi dī otu a. **13** Onye umengwu na-asi, "Odum no n'okporozọ, odum ji oke iwe na-awaghari no n'ama niile!" **14** Dīka ibo onu uzọ si emeghari n'ihe nkonye ya, otu a ka onye umengwu si na-atughari onwe ya n'elu ihe ndina ya. **15** Onye umengwu na-amanye aka n'efere nri ma oke umengwu a naghī ekwe ka o weghachi ya tinye n'onu ya. **16** N'uche ya, onye umengwu na-eche na ọ maara ihe karja ndi ikom asaa na-eji ezi uche azaghachi okwu. **17** Onye na-etinye onwe ya n'esemokwu na-agbasaghī ya dī ka mmadu na-apu n'okporozọ dokpuru nkita obula ọ huru na ntī. **18** Dīka onye ara na-agba akụ na-ere oku nke na-eweta onwu, **19** ka nwoke ahū bụ nke na-aghogbu onye agbataobi ya ma si, "ọ bụ naanī egwuregwu ka m na-egwu." **20** Oku na-anyu mgbe nku gwuru, otu a kwa esemokwu na-akwusi mgbe a kwusiri ikwu ndi ozọ okwu n'azu. **21** Dīka icheku si eme ka nku nwuru oku, otu a ka onye na-ese okwu si eme ka ogu nwuru oku. **22** Okwu niile nke onye na-agba asiri na-ekwu dīka iberibe nri n'ato ezi uto, ha na-agbadakwa n'ime ime ala afọ. **23** Dīka ite aja uru nke e ji olaocha na-abaghī uru techie, ka egbugbere onu dī nro nke obi juputara n'ihe ojoo bụ. **24** Ndi iro na-eji egbugbere onu ha gbanwee onwe ha, ma n'ime obi ha ọ bụ naanī aghugho dī ya. **25** Okwu onu ya nwere ike too uto na ntī ma ekwenyerela ha, n'ihl na ihe aru asaa juputara n'ime obi ha. **26** Ọ bụ ezie na ọ ga na-eme ka ọ huru gi n'anya, ma iro ya ga-puta ihe, mmadu niile ga-ahukwa ya. **27** Onye na-egwuru ibe ya olulu ga-adaba n'ime ya. Ozọ, onye na-enuda nkume, ya ka nkume ahū ga-adagbu. **28** Onye i kporo asi bụ onye i ga-achọ iwetara ihe mgbu site n'igha ugha. Okwu oma na-esighi n'obi mmadu putu na-eweta ila n'iyi.

27 Anyala isi banyere echi, n'ihl na i maghi ihe echi ga-abu. **2** Ka onye ozọ too gi, ọ bughī onu gi. Ka onye ozọ too gi, ka egbugbere onu gi abuo ghara ito gi. **3** Nkume dī arọ, aja bukwa ibu arọ, ma mkpasu iwe nke onye nzuzu dī arọ karja ha abuo. **4** Iwe na-emebi ihe, ma ekworo joro njo karja iwe. **5** Mba abara n'ihe ka mma karja ihunanya ezoro ezo. **6** Ihe kwesiri ntukwasī obi ka mmeru ahū nke sitere n'aka enyi bụ, ma onye iro na-eme ka isutu onu mubaa. **7** Mmanu anu adighi ato onye rijuru afọ uto; ma mgbe aguu ji ya, ọ ga-eri ọ buladi ihe dī ilu. **8** Nwoke na-akpafu site n'ulo ya dī ka nnunu na-amakwaghī akwu ya. **9** Mmanu isi uto na ihe nsure oku na-esi isi uto na-eme ka obi nura, otu a ka uto enyi dī, site na ndumodu nke mkpuruobi ha. **10** Ahapula enyi gi maobu ndi enyi nna gi. Mgbe i no na mkpa arila nwanne gi ka o nyere gi aka. Onye agbataobi no gi nso nwere ike inyere gi aka karja nwanne gi no ebe dī anya. **11** Nwa m, obi ga-atọ m uto nke ukwu ma a si na i gamuta ihe! Mgbe ahū, aga m enwe ihe m ga-asa ndi na-akocha m. **12** Onye nwere uche na-ahū nsogbu nke na-abia n'ihu ma zobe onwe ya. Ma onye na-enweghī uche anaghī ele anya, ọ na-adaba n'ime nsogbu ahū taa ahulu so ya. **13** Chiri uwe onye ahū nke naara onye mba ozọ na mbe. E, chiri ya ma ọ buru nwanyī na-abughī nwunye ya ka o nara na mbe. **14** Ọ buru na onye obula e jiri oke olu gozie onye agbataobi ya n'isi ututu a ga-agu nke a dika ibu onu. **15** Mmiri na-ata n'ime ulo mgbe mmiri na-ezo na nwanyī na-eso okwu bụ otu. **16** Onye nwere ike ikwusi ya nwere ike iji aka jide ifufe, maobu were aka jide mmanu. **17** Dika e si eji igwe amu igwe ozọ ka ọ dī nko, otu a ka mmadu si enyere ibe ya aka idi nko. **18** Onye na-eche osisi fiig nche ga-eri mkpuru ya, onye na-echebekwa nna ya ukwu ka a ga-asopuru. **19** Dika e si ahū ihu mmadu n'ime mmiri otu a ka obi mmadu si egosi ihe onye ahū bụ. **20** Dika afọ adighi eju onwu na mbibi, otu a ihe na-agu anya mmadu adighi agwu agwu. (Sheol h7585)

21 Ite eji anucha ihe diri olaocha, oke oku dikwara olaedo ma a na-anwale ndi mmadu site n'otuto a na-enye ha. **22** N'agbanyeghi na i ga-egwepia onye nzuzu n'ime ikwe, were aka odo gwee ha dika mkpuru oka, i pughi isite n'ahu ha wepu enweghi uche ha. **23** Lezie oru gi anya nke oma, marakwa onodu igwe ewu na aturu gi na anu ulo ndi ozọ, **24** n'ihl na akunuba adighi adigide. Ọ buladi okpueze nke onye eze na-emesia gabiga. **25** Mgbe e gbupuchara ahijia ochie, nke ohuru

na-epuputa, mgbe ahụ ka a na-achikobata ahijia si n'ugwu. **26** Umụ aturu ga-enye gi uwe i ga-eyi, umu ewu ga-enyekwa gi ego onuahia ala ubi gi. **27** I ga-enwe mmiri ara ewu nke ga-ezuru gi na ndi ezinaulo gi nri, na nke ga-edozi ahụ ndi odibo nwanyi gi.

28 Ndi ajo omume na-agba oso mgbe onye obula na-adighi achu ha, ma ndi ezi omume na-enwe ntukwasị obi dika odum. **2** Mgbe njehie di n'obodo di otutu, o nwere otutu ndiisi, ma onyeisi nwere ezi nghota na ihe omuma ga-eme ka udo na-adigide ogologo oge. **3** Onye na-achi achị nke na-emegbu ndi ogbenye, bu mmiri ozuzo nke na-azachapu ihe niile mee ka nri ghara idi. **4** Onye na-adighi asopuru iwu na-eto ndi ajo omume, ma ndi na-edebe ihe iwu kwuru na-ebu agha megide ha. **5** Ndi ajo omume adighi aghota uru ikpe ziri ezi bara, ma ndi na-eso Onyenwe anyi na-aghota ihe bu uru ya. **6** O kaara gi mma ibu nwa ogbenye na onye eziokwu karja na i bu ogaranya na eze aghugho. **7** Umụ okorobia nwere nghota na-eme ihe iwu kwuru, ma nwa nke ya na ndi oke oriri bu enyi na-emenye nna ya ihere. **8** Onye na-eme ka aku ya baa uba site na inara uma maobu omurunwa n'aka onye ogbenye, na-ekpokota ya nye onye ozo, onye na-emere ndi ogbenye ebere. **9** Onye na-ewezuga nti ya site n'ebe iwu m di, o buladi ekpere ha bu ihe aru. **10** Onye obula na-eduhie ndi ziri ezi n'uzo ihe ojoo, ga-adaba n'onya ahụ ha onwe ha gbara, ma ndi na-enweghi ita uta ga-anata ezi ihe nketa. **11** N'anya nke onwe ya, onye ogaranya na-agu onwe ya dika onye maara ihe, ma n'ezie, onye ogbenye nwere nghota na-enyochaputa amaghi ihe nke onye ogaranya. **12** Mgbe ihe na-agara ndi ezi omume nke oma, onye obula na-anuri onu, ma onye obula na-ezo onwe ya mgbe onye na-emebi iwu na-aga n'ihu. **13** Onye na-ezo mmehie ya agaghi enwe oganihu na ndu ya. Ma onye na-ekwuputa mmehie ya hapukwa ha, ka a ga-emere ebere. **14** Ngozi na-adiri mmadu ahụ na-atu egwu Chineke, ma onye na-enupu isi na-etinye onwe ya na nsogbu. **15** Dika odum na-agbo uja maobu nne bia na-achu mmadu otu a ka onye ochichi ojoo nke na-achi ndi na-enweghi ike di. **16** O bu naani eze na-amaghi ihe ga-akpagbu ndi ya; ma eze ga-achi ogologo oge bu eze kporo iri ngari asi. **17** Obi ogbu mmadu ga na-ama ya ikpe ruo ala mmuo. Ka onye obula ghara inyere ya aka. **18** Onye na-eje ije na-enweghi ita uta ka a na-echebe,

ma onye uzo ya gbago agbago ga-adaba n'olulu. **19** Onye na-aru ala ubi ya ga-enwe nri n'ebe o bara uba, ma onye na-agbaso ihe efu di iche iche, ubiam gaeju ya afo. **20** Onye obula nke kwesiri ntukwasị obi ga-enweta otutu ngozi, ma nwoke ahụ na-achọ ibu ogaranya ngwangwa aghaghi inweta ntaramahuhu. **21** Ile mmadu anya n'ihu n'oge ikpe jogburu onwe ya. Ma ufodu ndi ikpe na-eme ihe na-ezighi ezi, o buladi, n'hi iberibe nri. **22** Onye aka ntagide o na-anu oku n'obi igho ogaranya amaghi na ukpa no na-eche ya. **23** Onye obula na-abara mmadu mba, n'ikpeazu ga-enweta amara karja onye ahụ na-aja mmadu ibe ya mma ire utu. **24** Nwoke na-ezu nne na nna ya ohi ma na-asikwa, "Olee ihe ojoo di na ya?" Onye di otu a bu nnoo enyi ndi mbibi. **25** Ndi oke ochicho na-akpali ise okwu, ma ndi na-atukwasị Onyenwe anyi obi na-enwe oganihu. **26** Nwoke ahụ na-atukwasị onwe ya obi bu onye nzuzu! Ma ndi na-agbaso amamihe Chineke, aka adighi akpa ha. **27** O buru na i nye ogbenye, a ga-egboro gi mkpa gi. Ma obubu onu diri ndi ahụ na-ekpuchi anya ha n'ebe ndi ogbenye no. **28** Mgbe ndi ajo omume na-aga n'ihu, ndi ezi omume na-ezo onwe ha, ma mgbe ha n'ala n'iyi, ndi ezi omume n'aba uba.

29 Onye a na-abara mba mgbe niile ma o naghi anata ndumodu, n'otu ntabi anya ka a ga-etipia ya, o gaghi ekulikwa ozo. **2** Mgbe ndi ezi omume no n'ochichi, ndi a na-achi na-anuri onu, ma ha na-asu ude mgbe onye ajo omume na-achi. **3** Nwoke huru amamihe n'anya na-eme ka nna nurja, ma onye bu enyi umu nwanyi akwuna, na-ala akunuba ya n'iyi. **4** Eze na-achi n'eziokwu na-ewetara obodo ya oganihu, ma nke na-achọ ngari na-ala ya n'iyi. **5** Onye ahụ ji ire utu na-aja onye agbataobi ya mma bu onya ka o na-esiri ya. **6** O bu onye ajo omume siri onya ka onya ahụ na-ama. Ma ndi ezi omume na-anoro onwe ha na-agu egwu onu. **7** Onye ezi omume na-etinye anya n'ihe banyere ikpe ziri ezi nke ndi ogbenye, ma udi echiche ahụ adighi abata ndi ajo omume n'obi. **8** Ndi nzuzu na-amalite ogo ebe niile, ma ndi nwere uche na-agbalisi ike ime ka udo di. **9** O buru na onye maara ihe esoro onye nzuzu gaa n'uloikpe, onye nzuzu gaeuwe iwe oku, mee mkpotu, kwaa emo ma udo agaghi adi. **10** Ndi ndu ha na-ebi bu ime ihe ike na-akpo onye eziokwu asi, ha na-achosikwa ike uzo ha ga-esi gbuo onye ndu ya ziri ezi. **11** Onye nzuzu na-egosi oke iwe ya, ma onye nwere uche na-ejide onwe ya na-emekwa ka mmuo ya daju. **12** O buru na onye na-

achi achi aña na ntị n'okwu ugha, ndi niile na-ejere ya ozi ga-agho ndi ajo omume. **13** Ogbenye na ogaranya bu otu na nke a: o bu Onyenwe anyi na-eme ka ha jiri anya ha na-ahu uzọ. **14** O buru na eze esite n'izi ezi kpee ndi ogbenye ikpe, a ga-eme ka ocheeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. **15** Iba mba na iti nwantakiri ihe na-enye aka mee ka o buru ezi nwa, ma nwantakiri a na-adighi adu odu na-eme nne ya ihe ihere. **16** Mgbe ndi na-emebi iwu na-aga n'ihu, njehie na-aba uba n'etiti ndi a na-achi achi, ma ndi ezi omume ga-eguzo hu odida ha. **17** Doo nwa gi aka na ntị, ndu ya ga-enye obi gi udo na onu. O gaghi emekwa ka ihere mee gi. **18** Obodo na-adighi atu egwu Chineke bu obodo na-adighi agazi n'usoro, ma onu na-adiri obodo ahụ na-edebe ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu. **19** O bughị naani okwu onu ka e ji adọ ndi na-eje ozi aka na ntị, n'ihu na ha nwere ike ghotā ma ha ga-aju ime ihe i choro. **20** Olileanya diri onye nzuzu kariya onye ahụ na-adighi echezi echiche tupu o kwuo okwu. **21** I malite na mbu na-emezi onye na-ejere gi ozi, o ga-emesia choo ka i meere ya dika nwa gi. **22** Onye na-ewe iwe na-akpali ogu, onye na-ewe iwe oku na-eme otutu mmehie. **23** Nganga mmadu na-eme ka o daa, ma mmadu ahu di umeala n'obi ga-eweta nsopuru. **24** Ndi obula na-enyere ndi ohi aka bu ndi iro nke ndu ha, a na-edu ha n'ihu iyi, ma ha adighi agba akaebe. **25** Itu egwu mmadu bu ihe ima n'onya, ma onye obula na-atukwasị Onyenwe anyi obi na-anọ n'udo. **26** I choro ikpe ziri ezi? Elela onye ikpe anya n'ihu, kama gwa Onyenwe anyi maka ya. **27** Onye ezi omume na-akpo ajo omume asi; ndi na-emebi iwu na-akpo onye ndu ya ziri ezi asi.

30 Ndi a bu okwu Ago, nwa Jake, onye Masa, Okwu si n'onu nwoke a zigaara Itiel na Ukal: "Ike agwula m, Chineke ma a puru imeri. **2** N'ezie, abu m onye nzuzu kariya mmadu obula; Enweghi m udi nghota ahu mmadu na-enwe. **3** Amutabeghi m amamihe, maobu ruo imata maka Onye Nso ahu. **4** Olee onye na-arigo n'eluigwe na-aridatakwa? Onye ka o bu, bu onye jikotaara ifufe n'aka ya? Onye kwa weere akwa kechikotaara osimiri niile n'aka ya? Onye hiwere oke nsotu uwa niile? Onye ka o bu? O buru na i ma onye o bu, ginị bu aha ya? Ginikwa bu aha nwa ya? **5** "Okwu onu Chineke niile bu ihe anuchara anucha, O bu ota nye ndi na-agbaba n'ime ya izere ndu. **6** Atukwasila ihe obula n'okwu ya, ka o ghara ibara gi mba, ka i

gharakwa igho onye ugha. **7** "O Onyenwe anyi, naani ihe abuo ka m na-arigo gi tupu m nwuo; ajukwala imere m ha: **8** Nke mbu, mee ka okwu efu na okwu ugha di anya n'ebe m no. Nke abuo, e nyela m onodu ogbenye maobu onodu ogaranya, kama nye m naani nri ga-ezuru m kwa ubochi niile. **9** N'ihu na, o buru na m aghoo ogaranya, ma eleghi anya, afo ga-eju m, jubiga m oke, ruo na m ga-asi na m achokwaghi gi ma kwuokwa si, 'Onye ka Onyenwe anyi bu?' O burukwa na m adaa ogbenye, ma eleghi anya, aga m ezu ohi, site n'uzo di otu a, wetara aha nso gi Chineke, ihe ihere. **10** "Ekwujola ohu n'ihu nna ya ukwu, ka o ghara ibu gi onu, ikpe amaa gi. **11** "O di ndi na-akocha nna ha, ha adighi agozikwa nne ha; **12** Ogbu ndi di ocha n'anya nke onwe ha ma asapubeghi isisi n'unyi ha ruru. **13** O di ndi anya ha di n'elu, ndi ile anya ha juputara na nleli. **14** Ndi eze ha niile bu mma agha ikiri eze ha bukwa mma maka irichapu ndi ogbenye site n'uwa na ndi no n'uko site n'etiti mmadu. **15** "Etu nwere umu nwanyi abuo ndi na-eti, 'Nye, nye.' "O di uzo ihe ato nke afo na-adighi eju. E, anọ di na-adighi asi, 'O zuola.' **16** Ala ili, akpanwa nwanyi na-adighi atu ime, ala nke mmiri na-adighi eju afo, na oku nke na-adighi asi, 'O zuola.' (Sheol h7585) **17** "Onye ahu na-akwa nna ya emo, nke na-akpokwa irubere nne ya isi asi, ugoloma ga-aturu mkpuru anya ya, udele ga-erikwa anu ahu ya. **18** "O di ihe ato na-agbagwoju m anya, apughi m ighota ha; mbaa, ha di anọ! **19** Otu ugo si efeghari na mbara eluigwe; otu agwo si akpu n'elu nkume, otu ugbu mmiri si achota uzo ya n'oke osimiri; na otu ihunanya si eto n'etiti nwoke na nwaagbogho. **20** "Nke bu uzo nwanyi na-akwa iko, O na-eri ma hichaa onu ya, na-asi, 'E meghi m ajo ihe obula.' **21** "O di ihe ato na-eme ka uwa maa jijiji, n'okpuru ihe anọ nke o na-apughi inagide, **22** Ohu ghoru eze, onye nzuzu ihe na-agara nke oma, **23** nwanyi obi ilu mesiri luta di, na odibo nwanyi ghoru nwunye nna ya ukwu. **24** "The anọ di nke di nta n'elu uwa, ma ha maa ihe nke ukwu. **25** Ndanda bu ndi na-enweghi ume, ma ha na-akpokota nri ha, dozie nke ha ga-eri n'oge oyi. **26** Ewi nkume bu ndi na-adighi ike, ma ha na-echebe onwe ha site n'ibi n'ogba nkume. **27** Igurube enweghi eze, ma ha na-aga n'igwe n'ahiri n'ahiri. **28** Ngwere di mfe iji aka jide ya, ma i ga-achota ha o buladi n'ulo ndi eze. **29** "Ha di ihe ato na-efeghari n'uwa n'onodu idi oke ebube, mbaa, ha di anọ: **30** Odum, eze umu anumanu. O naghị atu onye obula egwu, **31** na oke

okukọ na-ejeghari ejeghari, na mkpi, na eze ndi agha ya gbara gburugburu. **32** “O buru na i meela ihe nzuzu site n’ifuli onwe gi elu maobu zube nzube ojoo, anyala isi n’ihi ya, were aka gi kpuchie onu gi n’ihere. **33** A piaa mmiri ara ehi a na-eweputa mmanu ara ehi; iti mmadu aka n’imi na-akpata igba obara, otu a kwa ikpali iwe na-eweta ise okwu.”

31 Ndi a bu okwu si nonu Lemuel, eze Masa. Ha bu okwu ndi ahụ nne eze Lemuel kuziri ya. **2** Gee nti, nwa m, gee nti, nwa nke afọ m. Gee nti, nwa m, nwa nke oziza ekpere m niile. **3** Enyela umu nwanyi ike gi, enykwela idi ike gi n’aka ndi n’ala ndi eze n’iyi. **4** Lemuel nwa m, o bughi ihe kwesiri ekwesi na ndi eze ga-anu mmanya. O kwesikwaghi ka aguu inu mmanya buru ihe ga na-agu ndi eze. **5** Ka ha ghara inubiga mmanya oke si otu a chefu o ikpe ikpe ziri ezi dika iwu kwuru. Ka ha gharakwa isite n’inubiga mmanya oke napu ndi a na-emegbu emegbu ikpe ziri ezi ha kwesiri inweta. **6** Ndi e kwesiri inye mmanya bu ndi ahụ na-ala n’iyi, ndi ahụ no nonodu oke ihe mgbu nke obi. **7** Ka ha nu o chefu onodu ojo ha, ka ha gharakwa icheta onodu nhuju anya ha. **8** Jisie ike kwuchite onu ndi ahụ na-enweghi ike ikwuru onu onwe ha; kwuchiteka onu ndi niile onodu ha di ala. **9** Kwusie okwu ike, kpeekwa ikpe ziri ezi. Gbooro ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa ogo site n’aka ndi na-emegbu ha. **10** Nwanyị nwere ugwu onye ga-achota ya? O di oke onu karja nkume rubi. **11** Di nwanyị di otu a na-atukwasị obi ya niile n’ime ya, o dighi ihe di mkpa nke na-akọ ya. **12** Ihe nwanyị di otu a na-ewetara di ya bu naani ihe oma. Ihe ojoo obula adighi esi n’aka ya abjakwasị di ya ubochi niile nke ndu ya. **13** O na-ahoro aji anu na flakisi jiri ya na-arụ oru na-atọ aka ya uto. **14** O na-esite n’ebe di anya na-ebubata ihe oriri n’ulo ya dika a ga-asị na o bu ugbo mmiri. **15** Tupu chi abozie, nwanyị a esitelari n’ihe ndina bilie kwadooro ezinaulo ya ihe oriri, ma debekwara odibo ndi inyom na-ejere ya ozi oke ihe oriri nke ha. **16** O na-apu nyochaputa idi mma ala ubi, ma zuputa ya. O bu ego o rupertara nonwe ya ka o ji aru oru ubi vaini. **17** Ike iru oru adighi agwu ya. O di nnoo ike, burukwa onye na-aruputa ihe di iche iche. **18** O na-elezi anya hu na ihe ahia o meputara di ezi oke onuahia; o bu nke a mere o ji na-aru oru ruo n’ime ime abali. **19** N’obuaka ya ka o jidere osisi itu ogbo akwa; mkpisiaka ya na-ejidesikwa ozele e ji na-ekwe akwa ike. **20** O na-

agbasapu aka inyere ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa aka. **21** Udu mmiri maobu oge oke oyi adighi eche ya uche n’ihi na ndi niile no n’ezinaulo ya nwere uwe ha ga-eji chuo oyi. **22** O na-akpa akwa a na-agbasa n’elu ihe ndina, ma ya onwe ya na-eyikwa uwe e ji ezi akwa ocha na akwa odo odo duo. **23** Di ya bu onye a na-asopuru nonu uzọ ama obodo ebe o na-ewere onodu n’etiti ndi okenye nke ala ahụ. **24** O na-akpa ma na-adukwa akwa di iche iche, ya na ihe ike n’ukwu, ndi o na-eresi ndi ahia ndi ozo. **25** O bu nwanyị di ike, onye a na-asopuru asopuru. Ujo adighi atukwa ya maka ihe ga-eme n’oge di n’ihu. **26** O na-eji amamihe na-ekwu okwu ntuziaka kwesiri dikwa n’ire ya. **27** O na-etinye uche n’ihe niile banyere ezinaulo ya, o naghị aru oru umengwu. **28** Umu ya na-ebili gozie ya; otu a kwa di ya ga-eto ya ezi otuto. **29** O ga-asị; “E nwere otutu ndi inyom ndi bu ezi nwunye nye di ha, ma gi onwe gi kachasi ha niile mma.” **30** Ima mma nke elu ahụ adighi egosi ihe mmadu bu, n’ihi na ima mma adighi adigide ogologo oge. Ma nwanyị obula nke na-atu egwu Onyenwe anyi bu onye e kwesiri ito. **31** E kwesiri ito ya n’ihi oru oma niile nke aka ya rupertara. Ka oru ya niile wetara ya otuto nonu uzọ ama nke obodo.

Ekiliziastis

1 Okwu onye ozizi, nwa Devid, onye bu eze na Jerusalem. **2** Ihe efu, ihe niile bu ihe efu ka onye ozizi na-ekwu. Ihe na-enweghi isi ka ihe niile bu. Ihe niile bu nnoo ihe efu. **3** Olee uru mmadu na-enweta site na ndogbu niile o na-adogbu onwe ya n'oru n'okpuru anyanwu? **4** Otu ogbo laa, ogbo ozo abia, ma uwa na-adigide ruo ebighi ebi. **5** Anyanwu na-awa, na-adakwa, ma mee ngwangwa laghachi ebe o si awaputa. **6** Ifufe na-efe gaa na ndida; feekwa gburugburu gaa n'ugwu, o na-efeghari gburugburu ebe niile; na-efe na-enweghikwa nsotu. **7** Mmiri di n'iyi niile na-asobanye n'oke osimiri ma oke osimiri ejughi eju. Emesikwa, mmiri ndi a na-aloghachi n'iyi ndi a, malitekwa isokwa na-aga n'osimiri. **8** Ihe niile no na-adogbu onwe ha n'oru; onu apughi iko udi ike ogwugwu dinu. Otu obula anyi si lee anya, afo adighi eju anya anyi. Afo adighikwa eju nti anyi inu ihe, na ige nti. **9** Ihe obula nke dirila na mbu ga-adikwa ozo. Ihe ndi mmadu mere n'oge gara aga ka a gamekwa ozo. O dikwaghi ihe oharu obula di n'okpuru anyanwu. **10** O di ihe enwere ike ikwu si, "Lee, ihe a bu ihe oharu?" O bu ihe diriri n'oge gara aga, n'oge ndi garalaru tupu oge anyi. **11** Anaghi echeta ndi mgbe ochie, otu aka ahụ kwa, ogbo na-abia abia ndi gaseo ha agakwaghi echeta ha. **12** Mu onwe m bu onye nkuzi, buriri eze Izrel n'ime Jerusalem. **13** Ekpebiri m, were onwe m nye, iji amamihe nnyochaputa ihe m nwere ike imata banyere ihe niile a na-eme n'ime uwa. Olee udi ibu arọ bu nke a, nke Chineke bokwasiri umu mmadu? **14** Enyochaala m ihe niile a na-eme n'ụwa choputa na ha enweghi isi. O di ka mmadu ichughari ifufe. **15** Ihe gbagoro agbago, apughi ime ya ka o dizie. Ihe na-ezughị ezu, enweghi ike iguta ha onu. **16** Echere m n'ime obi m si, "Lee anya! Aghoala m onye ukwu, buru onye maara ihe karja ndi eze niile chirila na Jerusalem. Enweela m amamihe n'ebe o di ukwu, babigakwa uba oke n'ihe omuma." **17** N'ihia ya, agbalisiri m ike imuta ihe di iche n'etiti ihe omuma, na iyi ara na nzuzu. Ma ihe m choputara bu na o baghi uru. O di ka itufu oge icho uzo ijide ifufe. **18** N'ihia na mgbe amamihe na-aba uba, mgbe ahụ ka iwe na omuma na-ewetaka, oke ihe omuma na-ewetakwa oke ihe mgbu.

2 Echere m n'ime obi m si, Ugbu a, aga m eji ihe na-enye obi anuri nwa gi site otu a choputa ihe di mma, ma nke a bukwa ihe efu. **2** "Ochi," ka m siru na "o bu ihe nzuzu. Ikpori ndu, uru ginu ka o bara?" **3** Echere m n'obi utu m ga-esite n'inu mmanya. Agbasokwara m uzo ibi ndu nzuzu ma obi m no nnoo na-edu m site n'amamihe. Olileanya m bu na m gasei otu a chota uzo kachasi mma ndi mmadu nwere ike iji bie mkpumkpu ndu ha n'ụwa. **4** Aruputara m otutu ihe di iche iche, ewuru m ulo nye onwe m ma nweekwa ubi vaini. **5** Ewuru m ubi a gbara ogige ebe izuikwe, ma kuokwa osisi na-amu mkpuru di iche iche n'ime ha, **6** wuore onwe m odo mmiri ebe a gasei na-agba ubi m niile mmiri. **7** Agbatara m ndi ohu nwoke na nwanyi, nweekwa ndi ohu ozo a muru n'ulo m. Enwekwara m otutu igwe ehi na anu ulo karja eze niile ndi bu m uzo chia na Jerusalem. **8** Achikota m olocha na oloado nye onwe m, na akunuba nke otutu ndi eze na-achi ala ha na-atutara m. E nwetakwara m nye onwe m ndi ikom na ndi inyom ndi na-abu abu. Enwekwara ndi iko nwanyi n'ebe o bara uba. Ihe utu niile ndi na-amasi obi nwa mmadu. **9** E, aghoro m onye di ukwu karja eze niile ndi burula m uzo chia na Jerusalem. Ma n'ime ihe ndi a niile, anya doro m, ihe niile ka m ji amamihe tulee. **10** Ihe obula m choro, ka m na-ewere; egbochighi m onwe m anuri obula. Obi m nuri onu site n'oru niile, nke a bukwa oke m ketara na ndogbu niile m dogburu onwe m. **11** Mgbe m tulere ihe banyere ihe ndi a niile m tinyeturu aka, otu m si dogbuo onwe m n'oru banyere ha, mkpebi m bu na ha niile bu ihe efu, dika icho ijide ifufe. N'ezie, ihe niile bu ihe efu, ha abakwaghi uru. **12** Atughariri m bido imu ihe banyere amamihe, na iyi ara na nzuzu. Olee ihe ozo nke onye ga-anochi anya eze ga-eme, karja ihe ndi ahụ e merela na mbu? **13** Achoputara m na amamihe di mma karja nzuzu, dika ihè si di mma karja ochichiri. **14** N'ihia na onye maara ihe na-ahụ uzo ma isi kpuru onye nzuzu. Ma achoputakwara m na otu ihe ndaba na-adabara onye amamihe na onye nzuzu. **15** Agwara m onwe m okwu si, "Dika onye nzuzu ga-anwu, otu ahụ kwa ka m ga-anwu. Gini bu uru amamihe m niile bara?" Ekwuru m n'obi m si, "Ihe a bukwa ihe efu. **16** N'ihia na onye maara ihe na onye nzuzu bu ndi a na-agaghi echeta ihe banyere ogologo oge di n'ihu. N'ubochi ndi na-abia n'ihu, a gaghi echeta ha. Onye amamihe na onye nzuzu aghaghi inwu." **17** Ya mere, akporo m idi ndu asi,

n'ihl na oru a na-aru n'okpuru anyanwu wutere m. Ihe efu ka o bu; o di ka ichughari ifufe. 18 Ihe niile m gbaliri iruputa ka m kporo asi, n'ihl na amaara m na emesia, aga m ahapuru ha onye ozu na-abia n'azu m. 19 Onye maara ma o ga-abu onye maara ihe ma o ga-abukwanu onye nzuzu? Ma ihe niile m ji amamihe nka m na ike m rupuata n'okpuru anyanwu ga-abu nke ya! Ihe a bu ihe efu. 20 Ya mere, o wutere m n'obi na m dogburu onwe m n'oru n'okpuru anyanwu. 21 N'ihl na mmadu nwere ike jiri amamihe, na ihe omuma na nka dogbuo onwe ya n'oru, emesia, ha ahapuru onye na-enweghi mgbe o ruru oru obula ihe ndi ahu niile. Nke a bukwa ihe efu, na oke ihe ndakwasl. 22 Gini bu uru mmadu na-enweta na ndogbu niile o na-adogbu onwe ya n'oru n'okpuru anyanwu? 23 N'ihl n'ubochi ha niile juputara naani n'ihl mgbu na iru uju, o buladi n'abali, obi ha anaghi ezu ike. Ihe ndi a bukwa ihe efu. 24 N'ihl ya, ekpebiri m na o dighi ihe ozu ga-abara mmadu uru kariakwa naani inodu ala rie nri, nuokwa ihe ma chota ojuju afu n'oru ya. Achoputakwara m na o buladi nke a si n'aka Chineke. 25 O dighi onye puru iri maobu nuu ma o siteghi na Chineke? 26 N'ihl na ndi na-eme ihe na-atu ya utu, ka Chineke na-enye amamihe na ihe omuma, na onu; ma o na-enye onye mmehie oru ikpakota na ichikoba akunuba nke o ga-enyefe n'aka onye ahu ihe ya di Chineke mma. Nke a bukwa ihe efu; ichuso ifufe.

3 Ihe obula nwere oge; mgbe dikwara ihe obula a na-eme eme n'eluigwe. 2 Oge imu nwa na oge inwu anwu, oge iku ihe na oge ihopu, 3 oge igbu egbu; na oge igwo oria, oge itikpo na oge iwuzi ewuzi, 4 oge ikwa akwa, na oge ichi ochi, oge iru uju na oge ite egwu, 5 oge ikposa nkume na oge ichikota nkume, oge ibaku na oge ikwusi ibaku, 6 oge icho ihe, na oge ntufu, oge ichikoba, na oge ichifusi, 7 oge ndowasi, na oge ndukota, oge igba nkiti, na oge ikwu okwu, 8 oge ihunanya na oge ikpo asi, oge ibu agha, na oge ime udo. 9 Gini bu nnoo ihe mmadu na-enweta site na ndogbu niile nke n'oru niile o na-aru? 10 Ahula m ibu aru nke Chineke bokwasiri ndi mmadu e kere eke. 11 O meela ka ihe niile maa mma n'oge nke ya. O tinyekwala ebighi ebi n'ime obi ndi mmadu; ma o nweghi ka mmadu ghota oru Chineke site na mmalite ruo n'ogwugwu. 12 N'ihl ya, ekpebiri m na ihe dijiri mmadu icho bu obi utu na inwe anuri na ndu ya niile. 13 Ihe ozu bu ka mmadu rie, nuu, ma nwee afu ojuju

na ndogbu niile o na-adogbu onwe ya, n'ihl na ha bu onyinye si n'aka Chineke. 14 Amaara m na ihe niile Chineke mere na-adigidekwa. O nweghi ihe apuru itinye na ya, o nweghikwa ihe apuru iwepukwa site na ya. Chineke na-eme nke a ka ndi mmadu tuu egwu na ya. 15 Ihe obula di ugbu a, adilari na mgbe ochie, ihe obula gaje idi dilari na mbu. Chineke na-eme ka ihe niile mere na mgbe gara aga meghariakwa ozu. 16 Ozokwa, achoputara m otu ihe n'okpuru anyanwu, na onodu ezi ikpe naani mmebi iwu juputara, n'ebe e kwesiri inwe ikpe ziri ezi i ga-achoputa na ihe ojoo dikwa ya. 17 A gwara m onwe m, "Chineke ga-ekpe, ndi ezi omume na ndi ajo omume ikpe, n'ihl na a ga-enwe oge maka ihe obula a na-eme eme, oge dikwa maka ikpe oru niile nke mmadu ikpe." 18 Echere m n'obi si, "Ebe mmadu no, Chineke na-anwale ya, ka mmadu mata na ha di ka anumanu. 19 N'ihl na ihe na-eche mmadu na anumanu bu otu. Ha abuo na-eku ume, ha abuo na-anwukwa anwu. O dighi ihe mmadu ji karija anumanu. Ihe niile bu ihe efu. 20 Ha niile na-alaghachi n'otu ebe; o bu n'aja ka ha si puta, ebe ahu kwa ka ha ga-alaghachi. 21 Onye puru iguzo gbaa akaebe na mmuo mmadu na-ala n'elu ma nke anumanu na-ala n'aja?" 22 N'ihl ya, ahuru m na o dighi ihe ozu umu mmadu kwesiri ime kariakwa inwe onu n'oru ha, n'ihl na nke ahu bu oke ha n'ebe a. Onye ga-eme ka ha biaghachi hu ihe ga-eme n'azu ha?

4 Ozu, ahuru m mmegbu na obi ilu niile di n'okpuru anyanwu, anya mmiri akwa ndi a na-emegbu emegbu, ma o dikwaghi ndi nkasiobi ha nwere, ma ike di n'aka ndi mmegbu a, ma ha enwekwaghi ndi nkasiobi. 2 N'ihl ya, ekwuru m, na ndi nwuru anwu, bu ndi nwuru anwu mgbe gara aga, ka ndi di ndu mma, bu ndi nke di ndu ruo ugbu a. 3 Ma o di mma karija ha abuo bu onye ahu a na-amubeghi, onye na-ahubeghi ihe ojoo nke di n'okpuru anyanwu. 4 Achoputakwara m na ihe mere ndi mmadu ji na-adogbu onwe ha n'oru bu n'ihl anya ufu ha nwere n'ebe ihe ndi agbataobi ha di. Nke a bu ihe efu, ichuso ifufe. 5 Onye nzuzu na-afanye aka abuo n'apata, na-eri anu ahu onwe ya. 6 O ka mma inwe ihe ntakiri na obi udo, karija mmadu inweju aku site n'idogbu onwe ya n'oru, nke bu naani ichuso ifufe. 7 O dikwa ihe ozu m huru n'okpuru anyanwu bu naani ihe efu. 8 O di otu nwoke nke naani ya no, o nweghi nwa, o nwekwaghi umunne. Mgbe niile, o na-adogbu onwe ya n'oru, ma

nke a emeghi ka afo ju ya n'akunuba o nwere. O juru si, "O bu n'ih i onye ka m ji adogbu onwe m n'oru," "n'ih i ginj ka m ji anapu onwe m ihe obi anuri?" Ihe nke a enweghi isi, ihe efu na-eweta obi mgbawa ka ha bu. 9 Mmadu abuo ka mma karja otu onye, n'ih i na ha ga-aruputa otutu ihe: 10 Otu onye n'ime ha daa, onye nke ozo ga-apalite ya. Ma mgbe o bu naani otu onye, onye ga-apalite ya? O no n'ime nsogbu. 11 Ozo, o buru na mmadu abuo edinako, ah u ga-ekpokwa ha oku, ma olee otu onye naani ya dina ga-esi nweta okpomoku? 12 O bu ezie na e nwere ike merie onye naani ya guzo, ma mmadu abuo puru iguzo zo onwe ha. Udo e ji eriri ato tukota n'otu, adighi adobi ya ngwangwa. 13 O ka mma ibu nwantakiri na onye ogbenye nwere nghota karja ibu agadi bu eze ndi nzuzu, onye na-adighi ana nti na ndumodu obula. 14 Nwata di otu a, ma eleghi anya, o ga-esi n'ulo mkporo puta buru eze, ma o bukwanu na a muru ya ogbenye n'alaeze ah u. 15 Ahuru m na mmadu niile ndi bi n'okpuru anyanwu na-eso nwantakiri ah u onye nochiri anya eze. 16 A puh i iguta ndi dinyere ya, ma ndi ga-esota n'azu agaghi enwe onu n'ebe onye nochiri eze ah u no. Ozokwa, nke a bu ihe efu, naani ichuso ifufe.

5 Mgbe i na-aba n'ulo ukwu Chineke, lezie anya. Meghee nti gi nke oma, karja ichu aja onyinye nke ndi nzuzu, ndi na-amaghi na ha na-eme ihe ojo. 2 Abula onye na-eme osiiso ikwu okwu maobu ime ngwangwa n'ime echiche obi gi, maobu ikwe Chineke nkwa onu efu. N'ih i na Chineke no n'elugwe ma naani n'awa ka i no, n'ih i ya ka okwu onu gi di ole na ole. 3 Di ka otutu nchekasi si eweta i roo nro, otu a ka okwu onye nzuzu si di mgbe otutu okwu di ya n'onu. 4 N'ih i ya, mgbe i na-ekwe Chineke nkwa, atufula oge imezu ihe ah u, n'ih i na ihe banyere ndi nzuzu adighi ato Chineke utu. Mezuo nkwa niile i kwere Chineke. 5 O ka mma na i gbara nkiti karja na i ga-ekwe nkwa ma i gaghi emezu ya. 6 Ekwela ka onu gi duba gi na mmehie. Azokwala onwe gi site n'igwa onyeozu Chineke, "na i kwere nkwa a na-amaghi ama." N'ih i ginj ka Chineke ga-eji wee iwe n'ih i ihe i kwuru, ma bibiekwa oru aka gi? 7 Aga m eme, aga m eme, ma e meghe ya bu naani okwu efu. Ya mere, tuo egwu Chineke. 8 O buru na i hu ebe a na-emegbu ndi ogbenye, na-anapukwa ha ihe ruru ha site n'ikpe ikpe na-ezighi ezi na mpaghara obodo a na-achi achi, ya ejula gi anya, n'ih i na onyeisi obula nwere onye na-aturu ya. Ndiji na-atu iwu nwekwa

ndi kachasi ha elu. Otu a kwa, o dikwa ndi di elu karja ha. 9 Mgbe ihe nnweta si n'ala ubi bara uba, o na-abara onye obula uru; o na-abakwara eze n'onwe ya uru. 10 Onye obula huru ego n'anya, o gaghi eju ya afo. Onye obula huru akunuba n'anya adighi enwe afo ojuju n'ih e obula. Nke a bukwa ihe efu. 11 Aku na-abawanye, ndi na-eri ya na-abawanyekwa. Olee uru ha bara nye onyenwe ha karja iji anya ya abuo na-ele ha? 12 Onye na-arusi oru ike na-arahu ura nke oma, ma o riri nri nta ma o rikwaranu nke di ukwu, ma oke iriju afo onye ogaranya anaghi ekwe ya rahu ura. 13 Ahuru m ihe ojo ozo n'okpuru anyanwu, mmadu debere akunuba ruo mgbe o wetara ya ihe mgbu, 14 ma akunuba ndi ah u bu ihe furu site n'odachi nke bu na mgbe ha mutara umu, o nwekwaghi ihe foduru umu ah u iketa. 15 Dika mmadu si gbara oto site n'afu nne ya bata n'awa, otu a ka anyi ga-esi hapu ya. O nweghi ihe o ga-ebu puo site na ndogbu niile o dogburu onwe ya n'oru. 16 Ma nke a bu ihe ojo nke na-egbu mgbu n'obi. Mmadu na-ala dika o siri bia. Gini bu uru ya, mgbe o na-adogbu onwe ya n'oru nye ifufe? 17 Ubochi ndu ya niile, o na-eri ihe n'ochichiri, site oke mgbagwoju anya, na nsogbu na iwe. 18 Ma achoputara m na o bu ihe di mma na ihe kwesiri omume, ka nwoke rie ihe ma nuokwa ihe onunu Ka o chotakwa afo ojuju n'ime ndogbu niile nke oru o ruru n'okpuru anyanwu, n'oge mkpumkpu ndu nke Chineke nyere ya. N'ih i na nke a bu oke ya. 19 Ozokwa, o buru na Chineke enye mmadu akunuba na ihe nweta, ma nyekwa ya ike o ga-eji kporie ndu n'ime ihe ndi a, ya nabata nke a di ka oke ya ma were onu ruo oru ya. Ha bu onyinye si n'aka Chineke. 20 Ebe o bu na Chineke enyela ya obi utu, ubochi ndu ya ekwesighi iwetara ya oke echiche.

6 O di ihe ojo ozo nke m huru n'okpuru anyanwu, nke na-anyido umu mmadu. 2 Chineke na-enye mmadu akunuba, na ihe nnweta, na nsopuru, na-emekwa ka ha nwee ihe niile ha choro, ma o dighi enye ha ike inu utu ha; ma onye ozo na-anu utu ha. Nke a bu ihe efu, burukwa ihe jogburu onwe ya. 3 Mmadu nwere ike muta nari umu, o nwekwa ike nwee ndu ogologo ruo agadi, ma o buru na o nweghi ike inu utu akunuba ya, o burukwa na o nwetagh i udi olili ruru ya, ana m asi, na nwa nwuru n'afu di mma karja ya. 4 Obibia ya e nweghi isi, n'ochichiri ka o nala, o bukwa ochichiri ka e kpuchiri aha ya. 5 O bu

ezie na ọ gaghị ahụ ihe anwụ anya, ọ makwaghị ihe ọbụla, o nwere izuike karịa nwoke ahụ. **6** A sịkwarị na o biri ndụ puku afọ, okpukpu abụọ, ma ọ nughị ụtọ akụnuba ya. Ọ bughị n'otu ebe ka ha niile na-ala? **7** Ndogbu niile mmadụ na-adogbu onwe ya n'oru bụ ka o riiuo afọ, ma o nweghị onye na-enweta ihe na-ezuru ya. **8** Olee ụzọ onye maara ihe si dị mma karịa onye nzuzu? Gịnị bụ uru dịrị onye ogbenye na ọ maara otu e si akpa ezi agwa n'ihu ndị dị ndụ? **9** Ihe eji anya hụ ka mma karịa oke ọchịchọ! Nke a bụkwa ihe efu na ịchuso ifufe. **10** Ihe ọbụla dị ugbu a, ka akporo aha na mgbe gara aga. Amakwaara ihe mmadụ bụ, mmadụ ọbụla apughị iluso onye ka ya ike ogo. **11** Okwu na-aba ụba, nghota na-adị nta. O nwere uru nke a bara? **12** Onye mara ihe dirị mmadụ mma na ndụ, n'ubochi ole na ole nke na-abaghị uru o nwere igabiga ndụ a dika onyinyo? Onye puru igwa ya ihe ga-eme n'okpuru anyanwụ, mgbe ọ nwusiri?

7 Ezi aha ka mma karịa mmanụ isi uto. Ubochi mmadụ nwuru ka ubochi a muru ya mma. **2** Ọ kaara gi mma ije n'ebe a na-eru uju karịa ebe a nari na-anu. N'ihu na onwu dirị mmadụ ọbụla; ndị dị ndụ kwesiri iburu nke a n'obi. **3** Iru uju ka ịchị ọchi mma, ihu gbaruru agbaru na-enyere obi aka **4** Onye maara ihe na-eche echiche banyere onwu, ma onye nzuzu na-eche naanị banyere ikpori ndụ. **5** Ọ ka mma ije ntị nye mba onye maara ihe karịa ina ntị n'abụ ndị na-enweghị uche na-abụ. **6** Ọchi onye nzuzu dị ka mkpotu nke ogwu na-ere oku na-eme n'okpuru ite. Ihe a bụkwa ihe efu. **7** Iji anya ike nara mmadụ ihe na-eme ka onye mara ihe ghoọ onye nzuzu, iri ngarị na-emeru obi mmadụ. **8** Ogwugwu ihe ọbụla dị mma karịa mmalite ya! Ogologo ntachiobi dị mma karịa mpako! **9** Abụla onye na-ewe iwe osijiso, n'ihu na iwe bụ oke ndị nzuzu. **10** Asịla, "Gini mere ubochi gara aga ji dị mma karịa ubochi ndị a?" N'ihu na ọ bughị amamihe i ju ajuju dị otu a. **11** Amamihe dika ihe nketa, bụ ihe dị mma. Ọ na-abara uru nye ndị na-ahụ anyanwụ anya. **12** Amamihe bụ ndo dika ego si burukwa ndo, ma ụzọ ihe omuma ji dị mma karịa bụ nke a: Amamihe na-echebe ndụ ndị nwere ya. **13** Chee echiche banyere ihe Chineke na-eme. Mmadụ ọ puru ime ka ọ dizie adizie, bụ ihe Chineke mere ka ọ gbagoo agbago? **14** Mgbe ihe na-agara gi nke oma, nuria onu, n'ihu ọ dirị gi mma, ma mgbe mmekpa ahụ batara, mata nke oma na Chineke onye na-enye

onodu oma makwa ihe banyere onodu ojo. Ya mere, o nweghị onye ọbụla nwere ike ichoputa odinihu ya. **15** Ndụ m n'ụwa a bụ ihe efu, ahula m ihe abuo ndi a; onye ezi omume na-anwu n'ezi omume ya, ma onye na-emebi iwu na-ebi ogologo ndu na mmebi iwu ya. **16** N'ihu ya, abubigala onye ezi omume oke, emekwala onwe gi onye mabigara ihe oke. Gini mere i ji achọ igbu onwe gi? **17** Abubigala onye na-emefe ajo omume oke, abukwala onye nzuzu! Gini ka i ga-eji nwuo mgbe oge gi na-erubeghi? **18** Ọ di mma ijide otu na-esepughị aka na nke ozo, onye na-atu egwu Chineke ga-enweta uru n'ime ha abuo. **19** Amamihe na-eme ka otu onye di ike karia mmadu iri na-achi otu obodo. **20** Gbaa uwa niile gburugburu, o dighi otu onye bu onye ezi omume, o dighi onye na-eme ihe ziri ezi nke na-adighi eme mmehie mgbe obula. **21** Egela ntị n'ihu niile ndi mmadu na-ekwu, i puru inu nkocha nke ohu gi na-akocha gi. **22** Gi onwe gi maara na otutu oge, i na-akochakwa ndi ozo. **23** Agbalisiela m ike inwe nghota. Ekwuru m si, "Aga m abu onye amamihe," ma nke a kariri m. **24** Amamihe adighi mfe inweta, o di omimi nke ukwu; o bu onye puru ichoputa ya? **25** A tughariri uche m ka m ghota, iledo na ichoputa amamihe na atumatu otu ihe niile si di na ighotakwa nzuzu nke di na ajo omume na iyi ara nke di na enweghi uche. **26** Achoputara m na o di ihe di ilu karia onwu, ihe ahụ bu nwanji. Obi ya di ka ugbu. Otu a kwa, aka o ji ejiku gi di ka udog igwe. Onye ahụ na-eme ihe na-atọ Chineke uto na-esi n'aka ya gbapu, ma ndi mmehie ka o na-enwude n'onya ya. **27** "Lee, ihe a ka m choputara," ka onye nkuzi kwuru: "Site n'itukwasị otu ihe n'elu ibe ya ka m matara isi ihe niile. **28** Mgbe m ka na-achọ ma achotaghị m, n'etiti puku mmadụ ndi ikom, achotara m otu onye aka ya di ocha, ma o dighi otu nwanji m chotara n'etiti ha. **29** Achoputara m naanị nke a, Chineke mere ndi mmadu ka ha buru ndi uzọ ha ziri ezi, ma ha atugharila choro otutu ihe ncheputa gawa."

8 Onye di ka onye amamihe? Onye maara nkowa ihe? Amamihe na-enyekwa ihu ya ihe, na-emekwa ka mgbaru nke ihu ya gbanwee. **2** Asị m, debe iwu eze, n'ihu iyi i nuru n'ihu Chineke. **3** Emela ngwangwa isi n'ihu eze puo. Akwagidela ihe ojo n'ihu na o g-eme ihe masiri ya. **4** N'ihu na okwu eze nwere ike o dighi onye puru iju ya, Gini ka i na-eme? **5** Onye na-edebe iwu eze agaghị adaba na nsogbu. Onye maara

ihe na-ama mgbe kwesiri na ụzọ kwesiri ime ihe. 6 Ihe niile nwere oge kwesiri ya, ụzọ e si eme ha dịkwa, ọ bụ ezie na nsogbu mmadụ dị ukwu n'ahụ ya. 7 Ebe ọ bụ na o nweghị onye mara ihe na-aga ime, onye pụrụ igwa ibe ya ihe gaje ime? 8 Ọ dighị onye nwere ike igbochi mmụọ mmadụ mgbe ọ chọrọ. Ọ dighị onye nwere ike igbochi ụbọchị ọnwụ ya. Dịka o si sie ike izighachi mmadụ azụ n'oge agha, otu a ka o si sie ike ajọ omume itoghapụ ndị na-eme ihe ojọ. 9 Ihe ndị a niile ka m huru, mgbe m natughari uche banyere ihe niile a na-eme n'okpuru anyanwụ. Mgbe ụfọdụ, mmadụ na-emegide ibe ya si otu a wetara onwe ya nsogbu. 10 Ozo kwere, ahuru m ebe e liri ndị ajọ omume, ndị na-abata na apukwa site n'ebe di nsọ, a na-etokwa ha n'obodo ebe ha mere ihe ndi a. Nke a bukwa nnoo ihe na-enweghi isi; ihe efu. 11 N'ihu na e nyeghi ntaramahuhu mmehie mgbe o kwesiri, obi ndi mmadu na-ejuputa n'atumatu ime mmehie. 12 Onye ajọ omume nwere ike mee nari mmehie bikwaa ogologo ndu, ma amara m na ọ ga-adiri ndi na-atu egwu Chineke mma karja, bu ndi na-atu egwu n'ihu Chineke. 13 N'ihu na ndi ajọ omume adighi atu egwu Chineke, ọ gaghị adiri ha na mma, ubochi ndu ha agaghị agbatikwa ogologo dika onyinyo. 14 Ọ di ihe ozo na-enweghi isi n'ụwa: ndi ezi omume na-anata ntaramahuhu diri ndi na-emebi iwu. Ndi na-emebi iwu na-anata ugwo oru ruru ndi ezi omume. N'ezie, ihe ndi a niile bu ihe efu, ha enweghi isi. 15 Ya mere, ana m ekwuputa, na ikpori ezi ndu di mma, n'ihu na ọ dighi ihe ka mma nye mmadu n'okpuru anyanwu, karja iri, na inu, na inwe obi uto. Mgbe ahụ ọ ga-enwe obi uto n'oru ọ na-arụ n'ubochi niile nke Chineke nyere ya n'okpuru anyanwu. 16 Mgbe m weputara obi m icho amamihe na ighota oru mmadu n'okpuru anyanwu nke mere na ọ naghị ehi ura ehihie na abali, 17 mgbe ahụ ka m chọputara ihe Chineke mere. O nweghi onye puru ighota ihe na-aga n'okpuru anyanwu. Otu obula mmadu siri gbalia o nweghi ike ichoputa ihe ọ putara. Onye maara ihe puru i si na a amatala ya, ma n'ezie ọ maghi ya.

9 Ihe ndi a niile ka m tulere nke oma n'obi m, kpebie na ihe ndi ezi omume na ndi maara ihe na-eme di n'aka Chineke, ma ọ dighi onye maara ihe na-echere ha maobu ihunanya maobu ikpo asi. 2 Ihe niile na-adakwasị mmadụ niile n'otu ụzọ ahụ, ma onye ezi omume ma onye ajọ omume, ezi mmadụ na onye na-

abughị ezi mmadụ, onye di ocha na onye na-adighi ocha, onye na-achụ aja na onye na-adighi achu aja. Dika ọ diri ezi mmadụ, otu a ka ọ diri onye mmehie; dika ọ diri ndi na-anu iyi, otu a kwa ka ọ di nye ndi na-adighi anu. 3 Nke a bukwa ihe ojoo na-eme n'okpuru anyanwu. Otu ihe ndakwasị diri mmadu niile. Ozo kwere, obi umu mmadu juputara n'ihe ojoo na iyi ara mgbe ha no na ndu, emesia ha alakwuru ndi nwuru anwu. 4 Naani ndi di ndu nwere olileanya. Ọ ka mma ibu nkita di ndu karja ibu odum nwuru anwu. 5 N'ihu na ndi di ndu maara nke oma na ha ga-anwu, ma ndi nwuru anwu amaghị ihe obula; ha enwekwaghị ugwo oru ozo, n'ihu na ha bu ndi echefurula echefu. 6 Ihunanya ha, na ikpo asi ha, na ekworo ha gabigara mgbe ha nwuru. Ha agaghị enwekwa oke n'ihe obula na-eme n'okpuru anyanwu. 7 Ya mere, gaa n'ihu, jiri onu rie nri gi, jirikwa onu nuu ihe onunu n'ihu na ọ bu ugbo a ka Chineke nabatara oru gi. 8 Yiri akwa di ocha mgbe niile, tee mmanu na-esi isi uto n'isi gi. 9 Bie ndu obi uto, gi na nwunye gi i huru n'anya, ubochi niile nke ndu ihe efu gi nke Chineke nyere gi n'okpuru anyanwu, n'ihu na nke a bu oke diri gi na ndu ndogbu onwe gi n'oru n'okpuru anyanwu. 10 Ihe obula i na-eme, were ike gi niile mee ya, n'ihu na iru oru maobu iche echiche, maobu ihe omuma, maobu amamihe adighi n'ala ndi nwuru anwu. Ebe ahụ kwa ka i na-aga. (Sheol h7585) 11 Ahuru ihe ozo n'okpuru anyanwu, ọ bughị ndi nwere ukwu oso na-agbata ihe, ọ bukweghi onye sikariri ike na-emeri n'agha; ọ bughị ndi maara ihe ka nri diri, ọ bughị ndi nwere nghota ka akunuba diri, ozokwa, ọ bughị ndi nka ka amara na-adiri; kama ọ bu mgbe na ihe ndaba na-eme ka ihe ndi a diri. 12 Nke ka nke, ọ dighi mmadu obula maara mgbe oge ya ga-eru: Ọ di ka nnuu nke mara n'onya, maobu azu e jidere n'ugbu. Dika ha, umu mmadu na-adaba n'onya nke ihe ojoo mgbe ha na-atughị anya ya. 13 Ahukwara m ihe ozo n'okpuru anyanwu, nke a bu udi amamihe nke meturu m n'obi n'ebe ọ di ukwu. 14 Ọ di obodo nke naani mmadu ole na ole bi n'ime ya, ma otu eze di ike chiri ndi agha ya bja ibuso obodo nta a agha. Ndi agha ya gbara obodo a gburugburu na-achọ ikwatu mgbidi ya. 15 Ma ọ di otu onye ogbenye bi n'obodo nta ahụ, onye maara ihe, ọ zoputara obodo ahụ site n'amamihe ya. Ma o nweghi onye chetara ihe banyere ya. 16 Nke a mere m ji si, inwe amamihe bara uru karja idi ike, ma ọ buru na onye amamihe ahụ bu onye ogbenye, a ga-eleda ya anya, a gaghị akpokwa

okwu ya ihe. 17 Okwu nke onye maara ihe na-ekwu na nwayọọ ka a na-anụ, karịa iti mkpu nke onye na-achị achị n'etiti ndị nzuzu. 18 Amamihe ka ihe agha niile mma, ma otu onye mmehie na-ala ọtụtụ ezi ihe n'iyi.

10 Ijiji nwurụ anwụ ga-eme ka mmanụ isi uto sie isi ojọ. Otu a kwa, nzuzu nta puru ime ka amamihe di ukwu ghara inwe nsopuru. 2 Obi onye maara ihe na-eme ka o mee ihe ziri ezi, ma obi onye nzuzu na-eduba ya na mmehie. 3 I ga-ama onye nzuzu site n'ije ukwu ya, n'ihina o maghi ihe. O buladi onye obula na-achoputa onye nzuzu osiiso. 4 O buru na iwe onye ochichi ebilie megide gi, ahapula onodu gi, n'ihina mmuo di nwayo ga-eme ka mmehie ukwu di iche iche daju. 5 O dikwa ihe ojuo ozo m huru nokpuru anyanwu, dika njehie nke ndi eze na ndi na-achichie na-ejehie. 6 Ahuru m ka ndi nzuzu na-enweta okwa di elu, ma ndi ogaranya adighi enweta onodu ruuru ha. 7 Ahula m ka ohu na-agba inyinya, ma umu eze ji ukwu na-aga dika umu ohu. 8 Onye gwuru olulu ga-adaba n'ime ya! Onye na-etida mgbidi ka agwo ga-atagbu. 9 Onye na-aruru n'ebe a na-awa nkume ka nkume ga-adakwasị. Onye na-awa nku no n'ize ndu site na ha. 10 O buru na anyike adighi nko, o burukwa namughi ihu ya amu, a ga-etinye ike karia, ma ima eme ihe na-eme ka ihe gazie agazi. 11 O buru na agwo ataa mmadu tupu e kechie ya onu, o dikwaghi uru o bara na e kechiri ya onu. 12 Okwu onye maara ihe na-ejuputa n'amara, ma okwu onye nzuzu na-eduba ya n'ila n'iyi. 13 N'ihina mmalite okwu ya bu nzuzu, ogwugwu okwu ya bukwa naani mmebi iwu na iyi ara. 14 Onye nzuzu na-ekwu otutu okwu. Ma o nweghi onye ma ihe na-aga ime, onye puru igwa ya ihe gaje ime mgbe o nwuru? 15 Oru nke ndi nzuzu na-agwu ya ike, ha makwaghi uzo ijeru obodo. 16 Ahuhu ga-adiri ala nke eze ya bu nwantakiri, nke ndi na-achichie bu ndi na-akpo oriri n'ututu. 17 Ngozi na-adiri ala ahu nke eze ya bu onye a na-asopuru, nke umu eze ya na-eri ihe mgbe o kwesiri n'ihina inweta ike, o bughi maka inubiga mmanya oke. 18 O bu umengwu na-eme ka ulo hie mmiri; o bukwa umengwu na-eme ka elu ulo malite ize eze. 19 Iko oriri na-eweta onu ochi, mmanya na-enye obi uto, ma ego bu osisa nye ihe niile. 20 Akochala eze, o buladi n'echiche obi gi; maobu buo ogaranya onu n'ime ulo ndina gi, n'ihina na anu ufe no n'elu nwere ike buru okwu gi nwa mmunwu nwere nku ga-ako ihe i kwuru.

11 Gbasapu aka gi n'inye onyinye n'ihina mgbe otutu ubochi gasiri i ga-anata ugwo oru gi. 2 Kee aku gi uzo asaa maobu uzo asato n'ihina i maghi udi ihe ndaba ojuo nwere ike ibiakwasị gi n'obodo. 3 Mgbe eluigwe rujiri, mmiri ga-ezo; mgbe osisi dara, maobu n'ugwu maobu na ndida, ebe ahụ ka o na-atogbo. 4 Onye na-ele ikuku anya agaghi aku mkpuru obula, onye na-ele igwe ojii anya agaghi ewe ihe ubi. 5 Dika mmadu na-apughi imata uzo ikuku si aga maobu otu ndu ohuru si ebido n'ime afo nwanji di ime, otu a ka o si diri ma mmadu apughi ighota oru Chineke, onye mere ihe niile. 6 Ghaa mkpuru gi n'ututu, esepukwala aka n'anyasi, n'ihina i maghi nke ga-eto, maobu nke a maobu nke ozo, ha niile nwere ike too nke oma. 7 Ihe di uto, o na-amasi kwa anya ihu ihe anyanwu. 8 O buru na mmadu adi ndu otutu afo, ya nriya n'ime ihe niile, ma ya cheta ubochi ochichiri ga-adi otutu. Ihe niile ndi na-abia bu ihe efu. 9 Nwa okorobia, o bu ihe oke onu na i bu okorobia. Ya mere, ka obi gi nye gi onu n'ubochi niile nke okorobia gi. Mee ihe niile i choro ime; gbasookwa ihe niile nke anya gi na-ahu. Kama, ghotakwa nke a, na i ghaghi iza ajuju n'ihu Chineke n'ihina ihe niile i mere. 10 Ya mere, wezuga nchegbu site n'obi, wezugakwa nsogbu nke ahụ gi, n'ihina okorobia na idi ike bu ihe efu.

12 Ya mere, cheta Onye kere gi mgbe i ka bu okorobia, tupu ubochi ojuo ndi ahụ abia, na mgbe afo aka abiarubeghi mgbe i ga-asi, "Ha anaghi atokwa m uto." 2 Tupu anyanwu na ihe, onwa na kpakpando ga-agba ochichiri, na nloghachi igwe ojii mgbe mmiri zosiri. 3 Mgbe ndi na-echebe ulo ga-ama jijiji, mgbe ndi dimkpa nwoke ga-ehulata, mgbe ndi na-akwo ihe kwusiri maka ha di ole na ole, mgbe ndi na-elepu anya site n'oghere ga-ebido igba ochichiri, 4 mgbe e mechiri onu uzo nke puru nokporouzo, mgbe olu ikwo nri ga-adi ala, mgbe uda olu abu umu mmunwu ga-akpo ndi mmadu, ma abu ha niile na-ala ala, 5 mgbe ndi mmadu ga-atu egwu ebe di elu; na ihe egwu nke okporouzo, mgbe osisi alumondu ga-ama ifuru mgbe ukpana ga na-adokpu onwe ya n'uzo, agwu ihe obula ga-akwasikwa. Mgbe ahụ, ndi mmadu ga-ala ulo ebighi ebi ya, ndi na-akwa akwa ga na-agaharị nokporouzo niile. 6 E, cheta ya, tupu e gubie udo olocha ahụ, tupu e tiwaa okwa oloado, tupu ite adawaa n'isi iyi, tupu e tijie ukwu igwe olulu mmiri. 7 Mgbe ahụ, anu ahụ anyi ga-alaghachi n'aja

ebe o si p̄ta; mm̄o anyi ga-alaghachikwuru Chineke onye nyere ya. **8** “Ihe efu! Ihe efu!” ka onye ozizi kwuru. “Ihe niile b̄ ihe efu!” **9** O b̄gh̄ naan̄ n’onye ozizi ah̄ b̄ onye maara ihe, o jeghar̄r̄ na-ezi nd̄ mmad̄ ihe o maara. O t̄ghar̄r̄ uche ch̄p̄ta ōt̄t̄ ilu, detuokwa ha n’usoro. **10** Onye ozizi ch̄p̄tara okwu nd̄ dabanyere n’usoro, ihe o dep̄tara b̄ ihe ziri ezi na eziokwu. **11** Okwu on̄ nke onye maara ihe d̄ ka nd̄d̄ e ji ach̄ ehi. Nch̄k̄ta okwu amamihe nd̄ a d̄ ka ñtu a kumiri nke ōma, nke onye na-az̄ at̄r̄ nyere. **12** Ma nwa m nwoke lezie anya, at̄kwas̄la ihe ōo n’elu ihe nd̄ a. Akw̄kw̄ a na-edede enwegh̄ ogw̄gw̄, ōt̄t̄ mm̄ta na-agw̄ ike. **13** Ugwu a an̄la ihe nd̄ a niile, ma n̄r̄ ihe b̄ nkwubi okwu: T̄o egwu Chineke, debekwa iwu ya niile, n’ihi na nke a b̄ ōr̄ niile d̄r̄ mmad̄. **14** N’ihi na Chineke ga-ekpe ōr̄ ōb̄la ikpe, ya na ihe nzuzo anyi niile, ma ha d̄ mma ma ha d̄ nj̄.

Abụ nke Abụ

1 Abụ nke abụ nke Solomon. **2** Ya were nsusu niile nke ọnụ ya susuo m ọnụ, n'ihì na ihunanya gị di ụtọ karịa mmànyà. **3** Mmanụ otite gị niile na-esi isi ọma, aha gị dika mmanụ isi ụtọ awuputara awuputa, ọ bughị ihe itunanya na umụ agboghọ huru gị n'anya. **4** Kporo m, ka mụ na gị soro, ka anyị mee ngwangwa. Ka eze kpobata m n'ime ụlọ ya. Ndị Enyi Anyị ga-anuri ọnụ nwekwa obi ụtọ n'ime gị. Anyị ga-eto ihunanya gị karịa mmànyà. Onye a huru n'anya Lee n'izi ezi ka ha n'ahụ gị n'anya nke ukwu. **5** Ana m eji nji ma a maara m mma ile anya, unu umụ agboghọ Jerusalem. Adị m nji dika ụlọ ikwu nke Keda dika akwa mgbochi di n'ụlọ Solomon. **6** Unu elekwasiła m anya, maka na m na-eji nji. Ọ bụ anwụ gbajiri m. Umunne m ndị ikom were iwe megide m, zipu m n'ezì ilekọta ubi vainị anyị, ma ubi vainị nke m ka m na-elekotaghị. **7** Gwa m, gị onye m huru n'anya, ebee ka anụ ụlọ gị na-ata nri? Ebee ka aturu gị na-ezu ike n'etiti ehiehie? N'ihì gị ka m ga-eji dika nwanyị e kpuchiri ihu n'etiti igwe anụ ụlọ ndị enyi gị. **8** Ọ bụru na i maghị, gị nwanyị kachasi mma, soro nzo ukwu igwe aturu meekwa ka umụ ewu gị taa ahijia di n'akuku ụlọ ikwu ndi na-elekota aturu. **9** Ana m atunyere gị, gị onye m huru n'anya dika nne inyinya e kenyere n'otu ugbo agha Fero. **10** Agba nti gị ka e jiri olanti choo mma, olu gị kwa ka e jiri nkume di oke onuahia e doro n'ahiri choo mma. **11** Anyị ga-emere gị olanti di iche iche nke olaedo, nke e ji olaocha choo mma. **12** Mgbe eze no na tebul ya, mmanu isi oma m tere sijuru ebe niile. **13** Onye m huru di m ka uda maá e kechiri n'akpa nke di n'etiti ara m abuo. **14** Onye m huru n'anya diru m ka uyoko ukwu okoko henna nke sitere n'ogige ubi vaini En-Gedi. **15** N'ezie, i mara mma, onye m huru n'anya. Leenu ka i si maa mma! Anya gi dika nduru. **16** Onye m huru n'anya, i mara mma nwoke. E, i mara mma. Ebe ndina anyi dika ahijia ndu. **17** Ogidi nke ulo anyi bu osisi sida, ntuhie ya bukwa osisi fia.

2 Abụ m okoko osisi ohia nke Sharon, na okoko lili nke na-epu na ndagwurugwu. **2** E, dika okoko lili nke na-epu n'etiti ogwu, otu a ka omasiri m di n'etiti umu agboghọ ndi ozo. **3** Onye m huru n'anya dika osisi apul, n'etiti osisi na-amị mkpuru n'ohia, mgbe e ji ya tunyere umu okorobia ndi ozo. Ọ na-enye m obi uto ino n'okpuru ndo ya, mkpuru ya dikwa uto n'onu.

4 Ka o kporo m jee n'ulo oriri, ka okoloto ya n'ekpuchi m buru ihunanya. **5** Were mkpuru osisi a mkporo amikpo gbaa m ume; werekwa mkpuru osisi apul mee ka ahụ m di ike, n'ihì na abụ m onye ihunanya mere ka ike gwusia. **6** Aka ekpe ya di n'okpuru isi m, aka nri ya na-ejiku m. **7** Unu umu agboghọ Jerusalem, eji m nne mgbada niile na nne ele ohia niile na-agba unu iyi si: Unu akpotela maobu mee ka ihunanya teta, ruo mgbe o masiri ya. **8** Gee nti! Onye m huru n'anya! Lee ya ka o na-abia, na-amali elu n'elu ugwu niile, na-amafekwa n'elu ugwu nta niile. **9** Onye m huru n'anya yiri mgbada, o yiri nwa ele. Lee ya ka o na-eguzo n'azu mgbidi anyi, o na-esikwa na ogherekuku na n'oghere di ya na-elebata anya. **10** Onye m huru n'anya gwara m okwu si m, "Bilie, onye ihe ya na-atu m uto, onye m mara mma, soro m. **11** Lee, oge oyi agafeela, udu mmiri agabigakwala. **12** Okoko osisi epuputala n'ala; oge eji agu egwu eruokwala, a na-anu abụ nduru n'ala anyi niile. **13** Mkpuru osisi fiig ebidola imiputa mkpuru ya nke mbu, isi osisi vaini na-amiputa okoko na-esiju ebe niile. Bilie, ma bia, omasiri m. Onye nke m mara mma! Bia ka i sooro m." **14** Nduru m no n'ogba nkume, n'ebe nzuzo nke akuku ugwu, gosi m ihu gi, mee ka m nu olu gi, n'ihì na olu gi di uto, ihu gi makwara mma. **15** Jidenu nkita ohia, umu nkita ohia niile na-emebiri anyi ubi, o buladi ubi vaini anyi na-agbawa okoko. **16** Onye m huru n'anya bu nke m, mu onwe m bukwa nke ya. Ọ na-azu igwe aturu ya n'etiti okoko urodi, **17** tutu chi ututu abo mgbe onyinyo niile na-agabigakwa. Tugharia, onye m huru n'anya, di ka mgbada maobu nwa ele nke no n'elu ugwu.

3 Achoro m onye m huru n'anya n'elu ihe ndina m n'abal, ma ahughu m ya. Ebiliri m choo ya ma ahughu m ya. **2** Ugbu a, aga m ebili puo jegharja n'ama niile na n'okporozo niile nke obodo icho ya, m gachoghari onye m huru n'anya. Ya mere, achoro m ya ma ahughu m ya. **3** Ndị nche na-eche obodo huru m, mgbe ha na-agaghari n'obodo, ma ajuru m ha si, "Biko, unu huru onye ahụ m huru n'anya?" **4** Ọ dighi anya mgbe m gafere ha, achotara m onye m huru n'anya, ejidesiri m ya ike, ahapughu m ya aka tutu m duta ya n'ulo nne m, n'ime ulo nwanyị turu ime m. **5** Unu umu agboghọ Jerusalem, eji m nne mgbada niile na nne ele ohia gbaa unu iyi si, unu akpotela, maobu mee ka ihunanya teta ruo mgbe o masiri ya. **6** Onye

bụ nke a na-esi n'ọzara na-abịa dika anwuru oku, nke tere mmanu máá na ụda na-esi isi uto, ụda nke ndi ahia na-ere? 7 Lee o bu ugbo Solomōn. Iri mmadu isii ndi oka agha, ndi a maara aha ha karisja n'ala Izrel sokwa ya. 8 Ha niile ji mma agha; ha bu ndi a zuru nke oma ibu agha. Mma agha onye obula dikwa n'ukwu ya, idi njikere maka ihe egwu abali. 9 Eze Solomōn ruru onwe ya ugbo a nke o ji osisi sitere Lebanōn ruo. 10 Ogidi ya ka o ji olaocha mee; ala ya bukwa olaedo. Ebe inodu odu ya ka e ji akwa odo odo kpaa, e ji ihunanya dozie ebe ime ya. Ndi inyom Jerusalem, 11 putanu, bia huru, unu umu agbogho Zayon, bianu ka unu hu Solomōn bu eze; lee idi okpueze nne ya kpunyere ya n'isi, n'ubochi agbamakwukwo ya, n'ubochi obi uto na injuri onu ya.

4 Leenu ka i si maa mma, onye m huru n'anya, e, i mara mma! Anya gi abuo nke di n'azu akwa mkpuchi ihu gi di ka nduru. Agiri isi gi di ka igwe ewu nke na-arida n'akuku uguwu Gilead. 2 Eze gi di ka igwe aturu a ka kpachapuru aji ha ohuru, nke si n'ebe a sapuru ha ahụ na-ariputa. Nke obula chi umu abuo, o dighikwa nke gba aka nwa n'etiti ha. 3 Egbugbere onu gi abuo di ka ogbo uhie. Onu gi di mma ile anya. Agba nti gi abuo nke di n'ime akwa mkpuchi gi di ka pomegranet e kere abuo. 4 Olu gi di ka ulo elu Devid, nke e wuziri nke oma. E konyere puku ota na ya, ha niile bu ota nke ndi oka n'agha. 5 Ara gi abuo di ka umu mgbada abuo, nke otu nne muru n'otu oge, ndi na-ata nri n'etiti okoko urodi. 6 Tutu chi ututu aboo, tutu onyinyo agbalaga, aga m aga n'ugwu uda maá na n'ugwu insensi. 7 I mara mma nke ukwu, onye m huru n'anya, o dikwaghi ntupo obula di gi n'ahu. 8 Si na Lebanōn soro m, nwunye m huru ohuru. Si na Lebanōn bia soro m; ridata site n'ugwu Amana, n'ugwu Senia, na n'ugwu Hemon, site n'ogba odum n'ugwu niile ebe agu bi. 9 I riela m obi, nwanne m nwanyi, nwunye ohuru m; i riela m obi, i werela ile anya gi na ihe olu i yi rie obi m. 10 Lee ka ihunanya gi si di uto, nwanne m nwanyi, nwunye ohuru m. Lee ka ihunanya gi si di mma nke ukwu karja mmanya, isisi uto nke mmanu otite gi na-esi isi oma karja mmanu uda obula. 11 Egbugbere onu gi di uto dika mmanu anu di, nwunye ohuru m, mmiri ara ehi na mmanu anu di n'okpuru ire gi, isisi uto nke uwe gi na-esi ka Lebanōn 12 Ubi a gbara ogige, ma gbachiekwa, ka nwanne m nwanyi, nwunye ohuru bu. I bu isi iyi nke

a gbara ogige, rachiekwa. 13 Ihe okuko di n'ime ogige gi bu pomegranet nwere ezi mkpuru di oke onuahia, nke nwere henna na naad, 14 naad na safron, kalamus na sinamōn, na osisi nke ihe nsure oku na-esi isi uto, na uda maá, na aloos na uda kachasi mma di iche iche na-esi isi uto. 15 I bu isi iyi nke ubi a gbara ogige, olulu mmiri di ndu nke si na Lebanōn asodata. 16 Teta n'ura gi ifufe si n'ugwu; bjakwa gi ifufe si na ndida, fekwasi ubi m a gbara ogige, ka isisi uda ya di uto fesaa ebe niile, ka onye m huru n'anya bia n'ubi ya a gbara ogige, ka o bia rie mkpuru di iche iche di n'ime ya nke di oke onuahia.

5 Abatala m n'ubi m a gbara ogige, nwanne m nwanyi, nwunye ohuru m. Achikotala m maá ya na uda m, arachakwala m mmanu anu m na ugbugbo mmanu anu. Anukwala m mmiri ara ehi na mmanya m. Ndi Enyi Rie, nuokwa, unu ndi bu enyi; nujuo afo, unu ndi huru onwe unu n'anya. 2 A rahuru m ura, ma obi m mu anya. Gee nti, onye ahụ m huru n'anya naku aka n'ibo onu uzo. "Megheere m uzo, nwanne m nwanyi, onye m huru n'anya, nduru m, onye n-enweghi ntupo. Igirigi ezokwasila m n'isi, agiri isi m juputara na mmiri nke abali." 3 Eyipulari m uwe m. O bu m yirikwa ha ozo? Asaala m ukwu m, aga m eme ka ha ruo unyi ozo? 4 Onye m huru n'anya gbatiri aka ya imeghe uzo, mgbe ahụ, obi m chosikwara ya ike. 5 Mu onwe m biliri imeghere onye m huru n'anya uzo, ma aka m abuo juputakwara na mmanu maá, mmanu maá si na mkpisiaka m niile na-atapusi, n'elu ihe mkpochi nke ibo. 6 Mgbe m megheere onye m huru n'anya uzo, ma lee, o nokwaghi ya, o laala. Obi fepuru m mgbe o puwara. Eleghariri m anya choo ya ma ahughi m ya ebe obula. Akporo m ya oku ma o zaghi. 7 Ndi nche huru m mgbe ha na-agaghari n'obodo, ha tiri m ihe meruo m ahụ. Ndi nche mgbidi obodo napuru m akwa mkpuchi m. 8 Unu umu agbogho Jerusalem, ana m agba unu iyi, o buru na unu ahụ onye m huru n'anya, ginj ka unu ga-agwa ya? Gwa ya na abụ m onye ihunanya mere ka ike gwuchasia n'ahu. 9 Gi nwanyi kachasi mma, olee otu onye i huru n'anya si di mma karja ndi ozo? Olee otu onye i huru n'anya si di mma karja ndi ozo nke i ji enye anyi iwu di otu a? 10 Onye m huru n'anya chapuru achapu, di mma ile anya. O puru iche n'etiti puku ndi nwoke iri. 11 Isi ya dika olaedo a nuchara anucha, agiri isi ya n-eruda dika igu nkwo, na-ejikwa nji dika ugoloma. 12

Anya ya abụọ dika nduru nọ n'akụkụ mmiri iyi nke e jiri mmiri ara ehi sachaa, dika nkume di oke ọṅahịa e doro n'ahiri. **13** Nti ya abụọ di ka ihe ndina ụda nke jupụtara na mmanụ isi uto. Egbugbere ọṅụ ya di ka okoko urodi, nke na-agbụsi mmanụ máá. **14** Aka ya abụọ di ka mkpara ọlaedo a kpuziri akpuzi, nke a hiyonere nkume oke ọṅahịa beril n'ime ya. Ahụ ya na-akwọ mụmụmụ dika ọḍu nke e ji nkume di oke ọṅahịa safaia choọ mma. **15** Ogwe ukwụ ya abụọ di ka ogidi e ji nkume mabul kpụọ, nke e ji ọlaedo a nuchara anucha toọ ntọala ha. Ụdidi ya di ka Lebanon, dikwa oke ọṅụ dika osisi sida ya. **16** Ọṅụ ya bu ihe tokarisiri uto n'onwe ya, ihe niile banyere ya di mma n'ile anya. Unu umu agboghọ Jerusalem, onye di otu a bu onye ahụ m huru n'anya, o bukwa enyi m.

6 Gi onye mara mma n'etiti ndi inyom, ebee ka onye i huru n'anya jere? Olee uto o sitere? Ka anyi soro gi choo ya. **2** O gara n'ubi ya a gbara ogige, n'ebe ihe ndina ya nke e fesara ụda na-esi isi uto, ijeghari n'etiti okoko urodi, na ichikota okoko lili. **3** Abu m nke onye m huru n'anya, onye m huru n'anya bukwa nke m. O na-azu igwe aturu ya n'etiti okoko urodi. **4** Onye m huru n'anya, i mara mma dika Tjaza, i mara mma nke ukwu dika Jerusalem, i di ebube ka usuu ndi agha ji okoloto. I di mma ile anya dika Jerusalem; I di ka ndi agha bu okoloto. **5** Wepu anya gi n'ebe m no, n'ihi na i jirila anya gi dota m. Agiri isi gi di ka igwe ewu nke na-aridata site n'ugwu Gilead. **6** Eze gi di ka igwe aturu nke si n'ebe a sapuru ha ahụ na-ariputa. Nke obula chi umu abuo, o dighikwa nke nwa ya furu efu n'etiti ha. **7** Agba nti gi abuo nke di n'ime akwa mkpuchi gi di ka pomegranet e kere abuo. **8** E nwere ike nwee iri eze nwanyi isii, na iri ndi iko nwanyi asato, na otutu umu agboghọ a na-apughị iguta onu, **9** ma gi onwe gi, nduru m, ezigbo m zuruoke, puru iche n'etiti ha niile. Naani otu nwanyi nne ya nwere, o masiri onye muru ya. Umu agboghọ huru ya kpoo ya onye a goziri agozi, ndi eze nwanyi na ndi iko nwanyi tooro ya. **10** Onye bu onye a, putara ihe dika chi obubo, nke mara mma dika onwa, na-enwu dika anyanwu, di ebube ka di usuu kpakpando na-aga n'ahiri n'ahiri? **11** Agara m n'ubi a gbara ogige ebe a kuru mkpuru osisi, ile ihe na-etoputa oheru na ndagwurugwu, ilekwa akwukwo ndu oheru ndi na-epuputa n'osisi vaini, na i mata ma n'osisi pomegranet o mara ifuru. **12** Tupu m mata ebe m no, agu nke mkpuruobi m adotala m

tinye n'etiti ugbo agha nke ndi eze ala m. **13** Laghachi azu, gi onye Shulam, laghachi azu; laghachi azu, e, laghachi azu ka anyi lee gi anya. Onye huru ibe ya n'anya Maka ginị ka unu ga-iji lee onye Shulam anya dika o bu ite egwu ndi Mahanaim?

7 Lee ka ukwu gi si di mma n'ime akpukpukwu gi ada nwa eze. Apata ukwu gi abuo di ezi mma dika nkume oke ọṅahịa, ọru aka nke ezigbo onye okwa nka. **2** Otubo gi mara mma dika iko nke a gbajuru mmanya. Ukwu gi di ka ukwu oka e ji okoko urodi gbaa gburugburu. **3** Ara gi abuo di ka umu mgbada abuo nke otu nne muru n'otu oge. **4** Olu gi guzo kwem di ka ulo elu e ji ọḍu wuo. Anya gi abuo di ka ọḍo mmiri Heshbon nke di n'akukụ ọṅụ uto ama Bat-Rabim. Imi gi mara mma di ka ulo elu Lebanon nke chere Damaskos ihu. **5** Isi gi guzo n'ahu gi ka ugwu Kamel. Agiri isi nke isi gi dikwa oghe odo odo. Ima mma nke agiri isi gi emela eze onye a dotara n'agha. **6** Lee ka i si maa mma nke ukwu, n'ezie, i mara mma. I dikwa uto nke ukwu, gi onye m huru n'anya. **7** I di ogologo dika osisi nkwi; ara gi abuo dikwa ka uyoko mkpuru osisi. **8** Ekwuru m si, "Aga m arigoro elu osisi nkwi ahụ, jidekwa mkpuru ya aka." Ugwu a, ka ara gi abuo dikwa ka uyoko mkpuru vaini, ka isisi nke iku ume gi dikwa ka mkpuru osisi apul, **9** ka okpo onu gi dika mmanya makarisiri na mma. Onye a huru n'anya Ka mmanya ahụ gbaadaa nwayoo nye onye m huru n'anya, na-asoda nwayoo n'elu egbugbere onu ya na eze ya. **10** Abu m nke onye ahụ m huru n'anya, o bukwa m ka o choro. **11** Bia, onye m huru n'anya, ka anyi gaa n'ime obodo, ka anyi noo onodu abali n'obodo nta. **12** Ka anyi bilie ngwangwa n'isi ututu puo jee n'ubi lee ma osisi vaini ha amaala ifuru, ma okoko ya agbawaala, ma osisi pomegranet agbawaala okoko. N'ebe ahụ ka m ga-egosi gi ihunanya m. **13** N'ebe ahụ ka i ga-anu n'isi nke mandreki na-eweputa; mkpuru osisi niile na-atu uto ga-adikwa n'onu uto anyi, ma ndi oheru ma ndi ochie, n'ihi na edokotaala m ha maka onye m huru n'anya.

8 O, a sikwari na i bu nwanne m nwoke; nke otu nne muru mu na ya m gaara esutu gi onu mgbe anyi zutere n'okporozo ma o dikwaghị onye obula ga-eleda m anya. **2** Agaara m akporo gi baa n'ulo nne m, ka i nodu n'ebe ahụ, n'ulo onye ziri m ihe. Agaara m enye gi mmanya e tinyere ihe na-esi isi uto, mmanya uto nke pomegranet. **3** Aka ekpe ya di n'okpuru isi m,

aka nri ya na-ejikū m. 4 Unu ụmụ agboghọ Jerusalem, ana m agba unu iyi, unu agaghị akpote maọbụ mee ka ihunanya teta tupu ruo mgbe ọ masiri ya. 5 Onye bụ onye a si n'ozara na-abia, onye na-adabere n'ahụ onye ọ hụrụ n'anya. Onye a hụrụ n'anya N'okpuru osisi apụl ka m kpọtere gi; n'ebe ahụ ka nme gi tūrụ ime gi; n'ebe ahụ ka ọ nọ mụọ gi. 6 Tụkwasi m dika mgbaaka ihe a kara n'obi, dika mgbaaka ihe a kara n'aka gi n'ihia na ihunanya di ike dika onwu, ekworo ya dikwa ike dika ala mmuo. O na-enwuputakwa dika oku na-ere ere, dika oku nke di ukwu. (Sheol h7585) 7 Otutu mmiri apughị imenyū ihunanya, osimiri niile enkwaghị ike iri ya. O buru na mmadu ga-enye aku niile nke ulo ya n'ihia ihunanya, a ga-eleda ya anya nke ukwu. 8 Anyi nkwara otu nwanne nwanji nta ma o kpubeghi ara. Gini ka anyi ga-emere nwanne anyi nwanji, n'ubochi a ga-abia ilu ya? 9 O buru na o bu mgbidi, anyi ga-ewukwasị ulo elu olocha n'elu ya; ma o buru na o bu onu uzo, anyi ga-eji ibo e ji osisi sida wuo mechie ya, ichebe ya. 10 Abu m mgbidi, ara m abuo guzokwa dika ulo elu. Otu a ka m siri di n'anya ya dika onye na-ewetara ya afọ ojuju. 11 Solomōn nwere ubi vaini na Baal-Hamon, o nyefere ubi vaini ya n'aka ndi oru nlekota. Onye obula n'ime ha ga-eweta puku shekel olocha maka mkpuru o namita. 12 Ma ubi vaini m bu nke aka m. Ana m enye ya onye m chorọ inye. Puku olocha bu nke Solomōn, ndi oru ubi ga-enwetakwa nari olocha abuo. 13 Gi onye bi n'ubi a gbara ogige, gi na ndi enyi gi, kwere ka m nu olu gi. 14 Soro m ka anyi puo, onye m huru n'anya, biakwute m dika mgbada, maobu dika nwa ele na-awughari n'elu ugwu ebe uda di iche iche na-esi isi utọ juputara.

Aizaya

1 Ohu Aizaya nwa Emoz, nke o huru banyere Juda na Jerusalem n'oge ochichi Uzaya, Jotam, Ehaz na Hezekaya, bu ndi eze Juda. **2** Gee nti, gi eluigwe, gee nti, gi uwa! N'ihu na Onyenwe anyi ekwuola okwu: "Azuru m umuntakiri, zulite ha, ma ha enupula isi megide m. **3** Ehi maara onyenwe ya, inyinya ibu makwaara ebe onyenwe ya na-anu azu ya nri, ma Izrel amaghi m, ndi m adighi aghotakwa." **4** Ahuhu diri mba ndi mmehie, ndi ajo omume riri ahu, umu ndi ajo omume, umu ndi nyefere onwe ha na mmeru! Ha agbakwala Onyenwe anyi azu, ha elejala Onye di Nso nke Izrel, ha agbakwala ya azu ha. **5** Gini mere a ga-eji nogide na-eti unu ihe? Gini mere unu ji nogide na nnupu isi? Lee onya juru unu isi, leekwa na orja na-arja obi unu. **6** O nweghi akuku ahu unu zuruoke, site n'obo ukwu unu ruo n'opi isi unu; onya, na ntihia ahu, na onya mmeru ahu, juputara unu n'ahu; e kechikwaghi ha, e tekweghi ha mmanu. **7** Ala unu togboro n'efu, agbaakwa obodo unu oku. Ndi mbjarambja ewerechaala ihe di n'ubi unu n'ihu unu, ha emeela ka o togboro n'efu dika mgbe onye obia kpochapuru ihe di n'ime ya. **8** Ada Zayon ka a hapuru dika ulo nche di n'ubi vaini, dika ulo nta di n'ubi kukumba, dika obodo ndi iro gbara gburugburu. **9** O buru na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile emeghi ka mmadu ole na ole fodu ndu n'ime anyi, anyi gara adi ka Sodom, anyi gaara adikwa ka Gomora. **10** Nuru okwu Onyenwe anyi, unu ndi na-achi Sodom; geenu nti n'ozizi Chineke anyi, unu ndi Gomora. **11** "N'ihu gini ka unu ji na-achuru m otutu aja, gini ka ihe ndi a bu nye m?" ka Onyenwe anyi siri. "Afo ejula m n'aja nsure oku niile nke eji ebule na anumanu e mere ka ha gbaa abuba chuo; Obara oke ehi na nke umu aturu na mki adighi atokwa m utu. **12** Mgbe unu na-abia ka ahu unu n'ihu m, onye choro nke a n'aka unu? Kwusinu izoto ogige m. **13** Kwusi iweta onyinye niile na-enweghi isi. Ihe nsure oku na-esi isi utu unu buru m ihe aru. Mmemme onwa ohuru, na nke ubochi izuike, na nzukota unu niile, apughi m inagide mkpokota unu nke na-abaghi uru. **14** Mkpuruobi m kporo mmemme onwa ohuru, na mmemme unu ndi ozu a kara aka asi. Ha buuru m ibu aru, ike agwukwala m ibu ha. **15** Mgbe unu na-agbasa aka unu n'ekpere, agaghi m ana unu nti; o buladi mgbe unu na-ekpe otutu ekpere, agaghi m ana

nti." N'ihu na aka unu juputara n'obara! **16** Sachapunu onwe unu, dikwanu ocha. Wezuganu ajo omume unu niile site n'ihu m; kwusinu ime ihe na-adighi mma. **17** Mutanu otu e si eme ihe ziri ezi; chonu ikpe ziri ezi, nyerenu ndi a na-emegbu aka. Werenu onodu nna n'ebe ndi na-enweghi nna no, ma kwuchitenu onu umu nwanji di ha nwuru. **18** "Bjanu ka anyi kparitaa uka," bu ihe Onyenwe anyi na-asi. "A sikwari na mmehie unu di ka uwe uhie, ha ga-adi ocha dika akummiri igwe, a sikwa na ha di uhie uhie dika oghe uhie, ha ga-adikwa ka aji anu ocha. **19** O buru na unu ga-ekwenye, o buru na unu ga-erubere m isi, aga m eme ka unu nwee ezi ihe nke unu ga-eri n'ala a. **20** Ma o buru na unu aju ma nupu isi, o bu mma agha ka a ga-eji gbuchapu unu." N'ihu na onu Onyenwe anyi ekwula ya. **21** Lee ka obodo ahu kwesiri ntukwasj obi aghoala onye akwuna! O bu nke juputararj n'ikpe ziri ezi; ezi omume na-anobu n'ime ya, ma ugbu a, o buzi ndi ogbu mmadu. **22** Olocha gi aghoala unyi, ezi mmanya gi aghoala nke a gwafere mmiri oke. **23** Ndi ndu gi niile bu ndi nnupu isi, ndi bukwa ndi enyi ndi ohi, onye obula n'ime ha huru iri ngari n'anya, na-agbasokwa onyinye. Ha adighi echebe ndi na-enweghi nna ikpe gbasara ndi inyom di ha nwuru adighi abia n'ihu ha. **24** N'ihu ya, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Onye di ike nke Izrel, kwubiri si, "Aga m abo obo megide ndi iro m, ime ka unu gharakwa inye m nsogbu ozu. **25** Aka m ga-abjakwasj unu. Aga m anucha unu dika e si anucha olaedo, si otu a wepuchaa unyi niile di n'ime unu. **26** Emesja, aga m enye unu ndi na-ekpe ikpe ziri ezi. Ndi na-adu unu odu ga-abukwa ndi nwere uche dika ndi unu nwere na mbu. Ozo, a ga-akpo obodo unu Obodo Ezi Omume, Obodo kwesiri Ntukwasj Obi." **27** A ga-eji ikpe ziri ezi zoputa Zayon. O ga-ejikwa ezi omume zoputa ndi niile loghachikwutere ya. **28** Ma ndi mmehie niile na ndi niile na-enupu isi ka o ga-ala n'iyi; o ga-egbukwa ndi niile na-agbakwala Onyenwe anyi azu. **29** "Ihere ga-eme unu n'ihu osisi ook nsu ndi ahu niile obi unu na-enwe anuri n'ime ha. Ihere ga-eme unu n'ihu ubi a gbara ogige ndi ahu unu jiri aka unu horo. **30** Unu ga-ala n'iyi dika osisi ook na-akponwu akponwu maobu ka ubi a gbara ogige nke mmiri koru. **31** Onye kachasi ike n'etiti unu ga-ala n'iyi dika ahijia na-ere oku; oru ya ga-abu icheku oku nke ga-emenye oku ahu ga-erepia unu. O dikwaghi onye puru imenyu ya."

2 Nke a bụ ihe Aizaya nwa Emoz hụrụ banyere Juda na Jerusalem. **2** N'ubochi ikpeazu, ugwu nke ulonso ukwu Onyenwe anyi, ga-abu nke eguzobere dika ugwu di elu kariya ugwu niile, a ga-ebuli ya elu kariya ugwu nta niile, mba niile di iche iche ga-eruba n'ime ya dika iyi. **3** Otutu ndi mmadu ga-abia ma sikwa, "Bianu, ka anyi rigoruo ugwu Onyenwe anyi, ka anyi gaa n'ulonso ukwu Chineke nke Jekob. O ga-akuziri anyi uzọ ya niile, ka anyi nwe ike jee ije n'okporouzo ya niile." Iwu ga-esi na Zayon puta, okwu Onyenwe anyi ga-esitekwa na Jerusalem puta. **4** O ga-ekpe ikpe n'etiti mba niile, doziekwa esemokwu di n'etiti ndi di iche iche. Ha ga-akpugharikwa mma agha ha niile mee ka ha buru mma oge; kpugharikwa ube ha mee ya ka o ghoo mma ikwacha osisi. Mba obula agakwaghi ebuli mma agha megide mba ozo, maobu zuo onwe ha n'ilu agha ozo. **5** Unu ulo Jekob, bianu ka anyi na-agbaso ihè nke Onyenwe anyi anyi. **6** Gi, bu Onyenwe anyi, i gbakutala ndi gi, bu ulo Jekob azu. N'ih na ha juputara n'ikpere arusi nke si n'owuwa anyanwu. Ha na-ajukwa ase dika ndi Filistia. Ha na ndi na-ekpere arusi na-ejikokwa aka. **7** Ala ha juputara n'olaocha na olaedo, ha bara uba nke ukwu. Ala ha juputara n'inyinya. Ugbo agha ha dikwa ukwu. **8** Ala ha juputara n'arusi, ha na-akpo isiala nye ihe ndi ahụ ha ji aka ha kpuo, ihe ndi ahụ mkpisiaka ha kpuru. **9** N'ih ya, a ga-eme ka mmadu buru ihe e wedara n'ala, meekwa ka mmadu niile buru ndi e wedara n'ala. Ya mere, agbagharala ha. **10** Gaanu n'ime nkume, zoonu n'ime ala n'ih ihe egwu si n'ebe Onyenwe anyi, na n'ih ima mma ebube nke idi ukwu ya. **11** Anya nke onye nganga ka a ga-eweda n'ala, mpako nke ndi mmadu ka a ga-ewedakwa n'ala. O bu naani Onyenwe anyi ka a ga-ebuli elu n'ubochi ahụ. **12** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, nwere ubochi o kwadooro nye ndi mpako na ndi na-ebuli onwe ha elu, n'ih na ihe niile e buliri elu (ka a ga-eweda n'ala), **13** nye osisi sida niile topuru ogologo ma maa mma nke Lebanon, na osisi ook niile nke Bashan, **14** nye ugwu ukwu niile nke di elu, na ugwu nta niile e buliri elu, **15** nye ulo elu niile, na mgbidi niile e wusiri ike, **16** nye ugbo mmiri niile e ji azu ahia, na ugbo mmiri ndi ozo niile buru ibu maa mma. **17** Onye nganga ka a ga-eweda n'ala, mpako nke ndi mmadu niile ka a ga-eweda n'ala. Naani Onyenwe anyi ka a ga-ebuli elu n'ubochi ahụ. **18** A ga-ala arusi niile n'iyi, mee ka ha ghara idikwa. **19** Ndi mmadu ga-agba oso gbaba n'onu di na

nkume, na n'onu e gwuru n'ala, n'ih egwu Onyenwe anyi, na n'ih ima mma ebube nke idi ukwu ya, mgbe o ga-ebili iyogharj uwa. **20** N'ubochi ndi ahụ, ha gatufusi arusi olaedo na nke olaocha ha kpuru, nke ha kpuru ma na-eke, hapuru ha umu oke, na umu usu. **21** Mgbe ahụ, ha ga-ezo onwe ha n'oghere niile di n'oke nkume, na n'ime ogba niile nke oke nkume n'ih igbanari iwe oku Onyenwe anyi, na ima mma ebube nke idi ukwu ya, mgbe o biliri iyogharj uwa. **22** Kwusi itukwasj mmadu efu obi. O nweghi ihe o bu kariya naani nkuume ahụ di ya n'ime, n'ih ginj ka e ji agunye ya?

3 N'ih na, lee, Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na-akwado isite na Jerusalem na Juda wezuga ihe nnweta na ihe nkwado niile, ya na ihe oriri niile na mmiri onunu niile. **2** O ga-ewezugakwa ndi bu dike n'etiti ha, na onye agha, na onye ikpe, na onye amuma, na onye na-aju ase, na ndi okenye ha, **3** na onyeisi agha na-achj ndi agha iri ise, na onye a nasopuru, na onye ndumodu, na onye oka maara oru, na onye nwere ezi mmuo nghota iko mmadu ibe ya ogwu. **4** "Aga m eme ka umu okorobia ghoo ndi ozi ha, meekwa ka umu na-anu ara buru ndi ichi isi di n'aka ha." **5** Ndi mmadu ga-emegbu ibe ha, otu onye megide onye ozo, onye agbataobi megide onye agbataobi ibe ya. Umu okorobia ga-ebili megide ndi okenye, ndi a na-eleli ga-emegide ndi a na-asopuru. **6** Otu nwoke ga-egide nwanne ya nwoke n'ulo nna ya sj ya, "I nwere akwa mgbochi, buru onyendu anyi; lekota mkpomkpo ebe a anya." **7** Ma o ga-azaghachi n'ubochi ahụ sj, "O nweghi ihe m puru ime. Enweghi m nri maobu akwa mgbochi n'ulo m. Emela m onyendu ndi a." **8** Lee na Jerusalem na-aso ngongo. Juda na-adakwa. N'ih na ndi bi n'ime ya ekwujola Onyenwe anyi. Ha na-elelika, ma na-enupu isi n'ebube Onyenwe anyi. **9** Ihu ha na-egosi ihe ha bu. O na-eziputa ajo omume ha. Ha na-anya isi n'ime mmehie ha dika Sodom. Ihere adighikwa eme ha. Ahuhu ga-adiri ha, n'ih na ha ejirila aka ha kpatara onwe ha ahuhu. **10** Zie ndi ezi omume niile ozi sj ha, na ihe ga-agara ha nke oma, n'ih na mkpuru sitere n'omume ha niile ka ha gari. **11** Ma gwa ndi na-emebi iwu na ahuhu diri ha. Mbibi adakwasila ha! Ha ga-eketa oke ruoru ha, n'ih ihe aka ha kpataara ha. **12** Umu okorobia na-emegbu ndi m, umu nwany na-achikwa ha. Ndi m, lee na ndi na-achj unu na-eduhie unu uzo. Ha na-eme ka unu

kpafuo; ha esitela n'ezì ụzọ wezuga unu. **13** Onyenwe anyị anyị ewerela ọ̀nọ̀du ya n'ụ̀lọ̀ikpe; ọ na-eguzo ikpe ndị ya niile ikpe. **14** Onyenwe anyị na-aba n'ikpe megide ndị okenye na ndị ndu nke ndị ya niile. Ọ bụ unu bụ ndị lara ubi vají n'iyi; ihe unu ji aka ike púnara ndị ogbenye jupúta n'ụ̀lọ̀ unu. **15** Gíní mere unu ji azọ́jía ndị m, "Gíní mere unu ji si otu a na-egwepjía ihu ndị ogbenye?" Otu a ka Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye púrú ime ihe niile kwupúta. **16** Ọzọ́kwa, Onyenwe anyị kwuru sị, "Ndị inyom Zayọ́n bụ ndị mpako. Ha ji olu e setírí eseti, na anya na-achọgharí ndị ikom ha ga-aghọgbuta na-ejegharí. Ha na-ejegharíkwa na-arọ́ mma na-ańagharińkwa ukwu, na-emekwa ka ihe íchọ́ mma ọ́la ụ́kwú ha na-ada ụ́da. **17** N'íhi ya, Onyenwe anyị ga-eme ka ọ́nya jupúta n'isi ndị inyom Zayọ́n, Onyenwe anyị ga-emekwa ka ha gharakwa inwe agirí isi n'isi ha." **18** N'ụ̀bọ́chí ahụ, Onyenwe anyị ga-anapụ́ ha ihe íchọ́ mma ha niile, ma mgbaaka, ma íchafọ́ ígbado isi, ma ihe olu nke dī n'ụ̀dīdī ọ́nwa ọ́huru, **19** ma ọ́lantí, ma mgbaaka, ma akwa e ji ekpuchi ihu, **20** ma akwa ha na-eyi n'isi, na ọ́la ụ́kwú, ma ihe ha na-eke n'ukwu, ma karama mmanụ́ isi ụtọ́, ma ọ́gwú dī íche íche; **21** ma ọ́laaka ha niile na ọ́la imi ha niile, **22** ma uwe mmemme ha niile ma uwe mwúda niile, ma akwa akwa mgbochi, ma akpa nta niile, **23** ma enyo ha niile, ma akwa ọ́cha niile, ma okpu ọ́ma niile, ma mgbokwasí ha niile. **24** N'ọ́nọ̀du ụ́da ọ́ma, ha ga-esi ure ure; n'ọ́nọ̀du ihe ike n'ukwu, ha ga-ekewasí onwe ha eriri; n'ọ́nọ̀du agirí isi e doziri edozi, ha agaghí enwe ọ́ buladí otu agirí isi; n'ọ́nọ̀du akwa ọ́cha, ọ́ bụ́ akwa mkpe ka ha ga-eyi; n'ọ́nọ̀du íma mma, anụ́ ahụ́ ha ga-achakposí. **25** Ndị ikom unu ka a ga-eji mma agha gbuo, ndị bụ́ díke ka a ga-egbu n'agha. **26** Ọ́nụ́ ụ́zọ́ ama niile nke Zayọ́n ga-eti mkpu akwa ruokwa ụ́jụ. Ọ́ ga-atọ́gbọ́rọ́ n'efu. Ọ́ ga-anọ́du n'ala.

4 N'oge ahụ, ndị ikom ole na ole ga-afọ́du ndụ. Nke a ga-eme ka ndị inyom asaa na-azọ́ otu nwoke. Ha ga-abíakwute ya sị ya "Kwere ka anyị niile búrú ndị nwunye gí! Anyị ga-akpara onwe anyị nri, zúọ́ra onwe anyị akwa. Naanị kwere ka anyị na-aza aha gí, ka a ghara íkọ́ anyị ọ́nụ." **2** N'ụ̀bọ́chí ahụ, Onyenwe anyị ga-eme ka Alaka Onyenwe anyị mabiga mma oke, ma nwekwa ebube dī ukwu. Ndị fọ́durú ndụ n'Ízrel ga-enweta ihe ubi ga-enye ha ọ́nụ, na nke ga-ewetara ha obi nganga na mmụọ́ jinya isi. **3** Ndị ahapúrú na

Zayọ́n, ndị nọ́ na Jerusalem ka a ga-akpọ́ ndị dī nsọ́, bụ́ ndị ahụ́ niile e dere aha ha n'etiti ndị bi n'ime Jerusalem. **4** Onyenwe anyị ga-asachapụ́ unyi niile nke ndị inyom Zayọ́n, ọ́ ga-asachapúkwa ọ́bara niile dī na Jerusalem site na mmụọ́ nke ikpe, na mmụọ́ nke ọ́kụ. **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị ga-ewuru ugwu Zayọ́n niile na ndị niile zúọ́rọ́ n'ebe ahụ́ ndo ga-ekpuchi ha niile. Ihe ọ́ ga-eji mee ndo a bụ́ igwe ojii na anwúrú ọ́kụ́ nke ga-adírí ha n'ehihie, na ọ́kụ́ na-enwu enwu, nke ga-adírí ha n'abalí. Ebube ahụ́ ga-abụ́ ihe mkpuchi nye ha. **6** Ọ́ ga-abúrú ha ebe mgbaba na ndo ime ka okpomọ́kụ́ nke ehíhie hapụ́ íchagbu ha. Ọ́ ga-abúkwa ha ebe izere ndụ, na ebe nzuzo pụọ́ n'oke ifufe na mmiri.

5 Aga m abụ́ abụ́ nye onye m húrú n'anya, abụ́ banyere ubi vají ya. Onye m húrú n'anya nwere ubi ya n'elu ugwu nta nke bụ́ ezi ala. **2** O gwuzere ya, wepusíá okwute niile dī n'ime ya, werekwa mkpurú vají mara mma kụọ́ n'ime ya. O wuru ụ́lọ́ nche n'etiti ya, sitekwa na nkume wapúta ebe ízọ́cha mmanya. Emesjá, ọ́ nọ́durú chere oge owuwe ihe ubi. Mgbe oge ahụ́ ruru, ọ́ chọ́púta na n'ọ́nọ̀du mkpurú vají mara mma, ọ́ bụ́ ndị jọ́rọ́ njó́ mírí. **3** "Ugbu a, ndị ikom Jerusalem na Juda, unu anụ́la ihe mere. Kpebienú ikpe a dī n'etiti mụ́ na ubi vají m. **4** Olee ihe ọ́zọ́ m gaara emere ya karjía ihe m mere? Gíní mere ubi vají m ji mjará m mkpurú jọ́rọ́ njó́ n'ọ́nọ̀du mkpurú na-atọ́ ụtọ́? **5** Ugbu a, lee, ihe m na-aga ime ubi vají m a. Aga m ewepụ́ ihe mgbochi a gbara ya, hapụ́ ya ka ọ́ ghọ́ọ́ ebe anụ́ ụ́lọ́ na-ata nri. Aga m etida mgbidi ya hapụ́ ya ka ọ́ búrú ebe a na-azọ́tọ́ ụ́kwú. **6** Agaghí m akwachakwa ya ọ́zọ́. Agakwaghí m egwuru ya ala, aga m ahapụ́ ya ka ogwu na uke too n'ime ya. Aga m enyekwa igwe ojii iwu ka mmiri ghara izokwasí ya ọ́zọ́." **7** Ubi vají nke Onyenwe anyị, Onye púrú ime ihe niile, bụ́ mba Ízrel na ndị Juda, ha bụ́ vají ahụ́ nke n'atọ́ obi ya ụtọ́. Ma o lere anya ikpe ziri ezi, ma ihe ọ́ húrú bụ́ iwusi ọ́bara. O lere anya ezi omume, ma ihe ọ́ núrú bụ́ mkpu akwa ndị a na-emegbu emegbu. **8** Ahụ́hụ́ díńí unu ndị na-azúkọ́ta ala ma ndị ọ́zọ́ ahughí ebe ha ga-ebi, unu ndị na-ewu ụ́lọ́ na-ewukwasí ụ́lọ́ n'ala buru ibu, ime ka ọ́ búrú naanị unu bi n'ụ́wa. **9** Ma Onyenwe anyị, Onye púrú ime ihe niile ekwuola ihe banyere unu, na ọ́nọ̀du unu. Eji m ntí m abụọ́ nụ́ mgbe ọ́ na-así, "N'ezie, ọ́tútú ụ́lọ́ mara mma ga-atọ́gbọ́rọ́ n'efu, ụ́lọ́ ukwu mara mma ndị nwe ha agaghí anọ́kwa. **10** Ubi vají ahụ́ a ga-eji

ehi abụọ kọọ ụbọchị iri ga-ewepụta naanị ihe nwere ike iru galọonụ mmanya isii, ma ọka a kọrọ, nke ruru akpa ọka atọ ga-amipụta ihe ruru otu akpa n'okara.”

11 Ahụhụ ga-adirị unu niile ndị na-ebili n'isi ụtụtụ igbaso mmanya. Ndi na-amugide anya abali tutu ruo mgbe ha n'ubigara mmanya oke. **12** Unu na-eji ubo akwara di iche iche na une, na ihe iti egwu na opi, na mmanya na-eme onwe unu obi uto n'oge mmemme oriri unu, ma unu na-eleli Onyenwe anyi anya; unu adighikwa asopuru akaoru ya. **13** N'ih i ya, ndi m ga-eje biri na mba ozo, n'ih i amaghi ihe; ndi okwa ha di elu ga-anwu n'ih i agu, ndi mmadu efu ga-abu ndi akpiri ga-akpo nku n'ih i agu mmiri. **14** N'ih i ya, ala mmuo na-eme ka ochichio ya saa mbara, o na-asaghebigakwa onu ya oke; ndi ukwu na ndi nta bi n'ime ala a ka o ga-elo, tinyere ndi na-emebiga mkpotu oke, na ndi na-egwuribiga egwu onu oke. (Sheol h7585) **15** N'ubochi ahụ, a ga-eweda n'ala ndi di elu, na ndi di ala, ndi mpako ka a ga-eweda n'ala. **16** Ma Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, nwee onodu dikarisiri elu, n'ih i ikpe ikpe ziri ezi ya, Chineke onye di nsọ na-egosikwa onwe ya na o di nsọ site n'ez i omume ya. **17** Mgbe ahụ, umu aturu ga-akpa nri ha di ka o bu n'ozara ka ha no, ehi na anu ulo ga-akpa nri ha n'ulo ndi ogaranya niile e tikporo etikpo. **18** Ahuhu ga-adiri ndi ji aghugho na-adokpughari mmehie ha; ahuhu dikwara ndi na-adokpughari ajo omume ha dika udo eji adokpughari ugboala. **19** Nye ndi ahu na-as i “Ka Chineke mee ngwa; ya ruo oru ya osiso, ka anyi hu ya. Atumatu nke Onye nsọ nke Izrel, ka o bjaruo nso, ka o puta ihè, ka anyi nwe ike mara ihe o zubere.” **20** Ahuhu diri ndi na-akpo ihe ojo ezi ihe ndi na-akpokwa ezi ihe ihe ojo, ndi na-etinye ochichiri n'onodu ihè na ihè n'onodu ochichiri ndi na-etinye ihe di ilu n'onodu ihe uto, na ihe uto n'onodu ihe ilu. **21** Ahuhu ga-adiri ndi maara ihe n'anya nke onwe ha, ndi na-elekwa onwe ha anya na ha bu ndi nwere nghota. **22** Ahuhu ga-adiri ndi bu dike n'inu mmanya, na ndi bukwa dimkpa n'igwakota mmanya, **23** ndi na-as i onye ikpe maara n'ikpe amaghi ya n'ih i inata ngari, ma wezuga ikpe ziri ezi site n'ebe onye aka ya di ocha no. **24** N'ih i ya, dika ire oku si erchapu ahijia oka, na dika ahijia kporo nku si ada n'ime oku na-enwu enwu, otu a ka mgborogwu ha ga-ere ure okoko ha ka ikuku ga-ebufu dika uzuzu; n'ih i na ha ajula iwu niile Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nyere, lelakwa okwu nke Onye nsọ Izrel. **25** N'ih i nke a, iwe

Onyenwe anyi di oku megide ndi ya; o setipuru aka ya na-etitu ha n'ala. Ugwu niile ga-ama jijiji, ozu ndi ahu dika ihe na-abaghi uru n'okporozu niile. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu, aka ya ka setipukwara esetipu. **26** O ga-eweli okoloto nye mba niile di n'ebe di anya, o na-akpokota ndi niile no na nsotu uwa. Ma lee, ka ha na-abia, ha na-eme ngwa bia osiso. **27** O dighi onye na-ada mba, o dikwaghi onye n'asu ngongo n'ime ha, o dighi onye n'atu oru ura maobu rahu ura, o dighi ihe ike n'ukwu ha nke topuru atopu o dighi ihe ikechi akpukpokwu nke do biri adobi. **28** Aku ha niile di nko, ekweela uta ha niile, ukwu inyinya di ka nkume oku, ukwu ugbo agha ha di ka oke ifufe. **29** Ha na-ebigbo dika odum, ha na-ebigbokwa dika umu odum; ha na-asu mgbe ha wukwasiri n'elu ihe ndogbu. Ha na-ejide ndi m, kpuru ha laa, o dikwaghi onye nnaputa ha nwere. **30** N'ubochi ahu, ha ga-ebigbo n'elu ya dika mbigbo nke oke osimiri. A sikwa na mmadu elegide ala ahu anya, o ga-ahu na ochichiri na ihe mgbu, o buladi anyanwu ka igwe ojii ga-eme ka o gbaa ochichiri.

6 N'afu ahu, mgbe eze bu Uzaya nwuru, ahuru m Onyenwe anyi ka o no n'ocheeze ya di oke elu. Onu onu ala uwe ya juputara ulonso ukwu ya. **2** Ndi na-erughari n'elu ocheeze ya bu ndi mmuo ozi a na-akpo seraf, ndi nwere nku isii. Ha ji nku ha abuo kpuchie ihu ha; abuo ka ha ji kpuchie ukwu ha, abuo nke foduru ka ha ji na-efeghari. **3** Ha na-aburitara onwe ha abu, si, “Nsọ, Nsọ, Nsọ, ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile di. Uwa niile juputara n'ebube ya.” **4** N'ih i uda olu ha, onu uzọ na mgbidi ulonso mara jijiji, ulo ahu juputara n'anwuru oku. **5** Etiri m mkpu akwa si. “Ewoo! Onye nwuru anwu ka m bu, n'ih i na onye mmehie ka m bu, egbugbere onu m bu egbugbere onu ruru aru; o bukwa n'etiti ndi egbugbere onu ha ruru aru ka m bi. Ugbu a, ejirila m anya m hu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye bu Eze ukwu ahu!” **6** Mgbe ahu, otu n'ime seraf ndi ahu sitere n'ebe o no fekwute m, were mkpa guta otu icheku di oku site n'ebe ichu aja. **7** O weere icheku oku ahu sotu m n'onu, si m, “Ugbu a, a guola gi dika onye di ocha, n'ih i na icheku a emetula gi n'onu. A gbagharakwala gi mmehie gi niile.” **8** Mgbe ahu, anuru m olu Onyenwe anyi ka o na-aju, “Onye ka m ga-eziga? Onye ga-ejekwara anyi?” Asiri m, “Lee m, ziga m.” **9** O siri, “Gaa gwa ndi a si, “Na-anunu, ma

unu aghotala, na-elenụ anya ma unu ahụla.’ 10 Mee ka obi ndị a maa abụba, dīkwa arọ, mee ka ntị ha kpọchie, mechiekwa anya ha. Ma ọ bughị otu a, ha nwere ike iji anya ha hụ ụzọ, jiri ntị ha nụ ihe, jirikwa obi ha ghọta, ma chigharịa burụ ndị a gworo.” 11 Ma ekwuru m si, “Onyenwe m, ọ bụ ruo ole mgbe?” Ọ zara, “Ọ bụ ruo mgbe obodo ha togboro n’efu, mgbe ọ na-adighị onye ga-afọdụ n’ime ya; mgbe ụlọ obibi ha niile ga-atogboro n’efu, mgbe e bibisiri ala ubi ha niile. 12 Ọ bụ ruo mgbe Onyenwe anyị zigara onye ọbụla gaa ebe di anya, ala niile atogbokwara n’efu. 13 Ma ọ burukwa na otu ụzọ n’ime ụzọ iri n’ime ha niile afọdụ n’ala a, a ga-eme ka ọ laa n’iyi. Ma dika osisi terebint na osisi ook na-ahapụ ogwe mgbe e gbujiri ha, ya mere mkpuru nsọ ahụ ga-abụ ogwe osisi n’ala ahụ.”

7 Mgbe Ehaz, nwa Jotam, nwa nwa Uzaya bụ eze na Juda, Rezin eze Aram, na Peka eze Izrel, nwa Remalaya, busoro Jerusalem agha. Ma ha emerighi ya; obodo ahụ guzosiri ike. 2 Ma mgbe e mesiri, ozi ruru ụlọ Devid ntị si, “Ndị Aram na Ifrem ejikoala onwe ha onụ”; nke a mere ka ụlọeze, na obi ndị ọ na-achị maa jijiji, dika osisi di n’ohia si ama jijiji mgbe oke ifufe na-efe. 3 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Aizaya okwu si ya, “Jekwuru Ehaz bụ eze. Mgbe i na-aga, kporo Shija-Jashub nwa gi nwoke. Unu ga-ahụ Ehaz n’akuku Elu elu olulu ọdọ mmiri nke di n’uzo ahụ gawara n’Ala ọsụ akwa. 4 Gwa ya ka ọ ghara inye ndụ ya nsogbu, ka ọ gharakwa itụ egwu. Si ya, ‘Lezie anya, nọ juu, echegbula onwe ya banyere icheku oku abụọ ahụ na-anyu anyu. Atula egwu n’ihi iwe Rezin nwa Aram, na iwe Peka nwa Remalaya. 5 E, Aram, na Ifrem, na nwa nwoke Remalaya, agbaala izu ibuso gi agha ila gi n’iyi. Ha ekwuola si, 6 “Ka anyi wakpo Juda, ka anyi dọwaa ya ma kee ya n’etiti onwe anyi, mee nwa Tabeel ka ọ buru eze ya.” 7 Ma otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, “Ọ gaghi adi ire! Ọ gaghi emezukwa. 8 N’ihi isi obodo Aram bụ Damaskos. Onyeisi Damaskos bụ naanị Rezin. Ma tupu afọ iri isii na ise agafee a ga-etikpokwa Ifrem. 9 Isi obodo Ifrem bụ Sameria. Onyeisi Sameria bụ naanị nwa Remalaya. Ọ buru na unu eguzosighi ike n’okwukwe unu, unu agaghị eguzo ma ọli.” 10 Ọ dighi anya, Onyenwe anyi ziri Ehaz ozi ndi a si, 11 “Juo m bụ Onyenwe anyi Chineke gi, ka m meere gi ihe iribama nke ga-egosi gi na m ga-ebibi ndi iro gi niile dika m

kwuru. Rifo m ihe masiri gi, n’ebe di elu n’eluigwe maobu n’ebe kachasi omimi n’uwa.” (Sheol h7585) 12 Ma Ehaz zara si, “Mba, agaghị ario, agaghị m anwakwa Onyenwe anyi m otu a.” 13 Ma Aizaya siri, “Naanụ ntị unu ụlọ Devid. Ọ bụ na o zurughị unu ime ka ike gwu mmadu? Unu ga-emekwa ka ike gwu Chineke n’onwe ya? 14 Ya mere, Onyenwe anyi n’onwe ya ga-enye gi ihe iribama! Lee, nwaagboghọ ahụ na-amaghị nwoke ga-aturu ime, muo nwa nwoke. Ọ ga-akpo aha ya Imanuel, nke putara, Chineke nonyeere anyi. 15 Mmiri ara ehi rahuru arahu na mmanu anu ka nwantakiri ahụ ga-eri mgbe ọ matara iju ihe ojoọ na ihoro ezi ihe. 16 Tupu a zulite nwantakiri ahụ imata ihoro ezi ihe na iju ajo ihe, ndi eze abuo ndi i na-atu egwu ha, ga-anwucha. 17 Onyenwe anyi ga-eme ka obubu onu di ukwu bjakwasi gi na obodo gi, na ezinaulo gi. Ihe egwu ga-adikwa, udi nke a na-ahubeghi mbu, site n’oge e kewapuru Ifrem site na Juda. Eze Asiria ga-edu ndi agha ya bia.” 18 N’ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-akpo iji site na nsotu Nail di n’Ijipt nakwa anu sitere n’ala Asiria. 19 Ha ga-abia n’igwe, bichie ndagwurugwu ala gi niile, na n’ogba nkume niile, na n’ohia ogwu ogwu niile, na n’ozara niile, na n’ezi ala niile. 20 N’ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-eji aguba e gotara n’ofe osimiri, nke bu eze Asiria, kpuchapu unu agiri isi na aji ukwu, kpuchapukwa afuonu unu niile. 21 N’ubochi ahụ, otu onye ga-edebe otu nwa ehi na ewu abuo ndu. 22 Onye obula kwa n’ala ahụ ga-eri mmiri ara ehi rahuru arahu, ya na mmanu anu, n’ihi na mmiri ara ehi ga-aba uba nke ukwu n’ala ahụ. 23 N’ubochi ahụ, ala obula nke nwere otu puku osisi vaini nke onuhia ya ruru otu puku shekel olaocha ga-abu naanị ogwu na uke. 24 Ndi dinta ga-achiri aku na uta gaa n’ebe ahụ, n’ihi na uke na ogwu ga-ekpuchi ala ahụ. 25 Ma banyere ugwu eji ogo koo na mbu, i gaghi abakwa n’ebe ahụ ozo n’ihi egwu uke na ogwu; ha ga-abu ebe a na-atopu ehi na ebe aturu na-agbaghari.

8 Onyenwe anyi siri m, “Were otu mbadamba ihe di ukwu, were odee nke onye obula na-eji ede ihe dekwasị ya Maha-shalal-Hash-Baz. 2 Aga m akpobata Uraya onye nchua ja na Zekaraya nwa Jeberekaya dika ndi akaebe kwesiri ntukwasị obi.” 3 Emesja, mu na nwunye m, bu onye amuma dinakoro, o turu ime, muoro m nwa nwoke. Ma Onyenwe anyi siri m, “Guo ya Maha-shalal-Hash-Baz. 4 N’ihi na tupu nwantakiri

ahụ etolite ikpọ nne maọbụ nna, eze ndị Asirja ga-ebuso Damaskos na Sameria agha, bukorokwa akụ ha niile.” 5 Onyenwe anyị gwakwara m okwu ọzọ si, 6 “N’ihi na ndị a ajula mmiri Shiloa nke ji nwayọ na-asọ ma na-añurị ọñụ n’ihi Rezin na nwa nwoke Remalaya, 7 ya mere, Onyenwe anyị na-aga iweta iju mmiri nke osimiri Yufretis megide ha, bụ eze ndị Asirja ya na ebube ya niile. Ọ ga-erubiga oke, gafee ụzọ ya niile, ọ ga-erubiga ma tofeekwa ọñụ ya niile, 8 wusjakwa n’ala Juda niile. Ọ ga-erikpu ala Juda niile, ọ ga-agabiga, kpuchiekwa ọ buladi n’olu ka ọ ga-eru. Nku ya ga-agbasa kpuchie obosara niile nke ala gi, O Imanuel.” 9 Tienụ mkpu agha unu mba di iche iche, ma a ga-etipia unu. Geenụ ntị unu mba niile di ebe di anya. Kwadoonụ maka agha ma a ga-etipia unu. Kwadoonụ maka agha ka e tipia unu. 10 Tụonụ atumatụ unu ma a ga-ekposa ya. Weputanụ atumatụ unu ma ọ gaghị eguzo n’ihi na Chineke nonyere anyị. 11 Otu a ka Onyenwe anyị sirị m n’ike nke aka ya di n’ahụ, ọ doro m aka na ntị ka m ghara ije ije n’uzo ndi nke a, na-asị: 12 “Adinyerela ha n’ihe niile ha na-ezube ime na nzuzo megide ọchichi; ka ihe ha na-atụ egwu hapụ ibụ ihe ga-eme ka i tūọ egwu. 13 Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, ya ka unu ga-edo nsọ. Ya bụ onye unu kwesiri itū ụjọ. Ya bụ onye unu ga-atū egwu ma jijiji. 14 Ọ ga-abukwa ebe nsọ; nye ụlọ Izrel na Juda, ọ ga-aghorọ ha nkume nke na-eme ka ndi mmadu sọ ngongo, oke nkume nke na-eme ka ha daa. Ọ ga-abukwara ndi Jerusalem igbudu na onya nke ha ga-adaba n’ime ya. 15 Otutu n’ime ha ga-asọ ngongo; ha ga-ada buru ndi e tipia. Ha ga-abu ndi onya ga-ama, na ndi a ga-anwude.” 16 Kechie ihe igba ama nke iwu a kpuchie ntuziaka Chineke nke oma n’etiti ndi na-eso ụzọ ya. 17 Aga m echere Onyenwe anyi, onye na-ezonari ulọ Jekob ihu ya ugbu a. Aga m atukwasị obi m na ya. 18 Lee mu onwe m, na umu ndi Onyenwe anyi nyere m. Anyi bu ihe iribama na ihe iji cheta ihe nye ndi Izrel site na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye na-ebi n’ugwu Zayon. 19 Mgbe onye obula siru unu, jutanu ndi na-aju mmu o joo ase na ndi dibia afa ihe, bu ndi na-ekwu okwu n’olu di nta nke mmadu na-adighi anu nke oma na ndi na-atamu atamu, ndi mmadu o gaghị aju Chineke ha ase? O bu n’ihi ginu ka eji juta ndi nwuru anwu ase n’ihi ndi di ndu? 20 Lezienu okwu ntuziaka na nke ido aka na ntị Chineke anya. O buru na ozi ha di iche na nke a, o gosiri na ha enweghi ihè maobu

eziokwu obula n’ime ha. 21 Ndi a ga-awaghari n’ala a niile. Aguu ga-agu ha, ha ga-adakwa mba. N’onodu oke aguu nke ga-agu ha, iwe di ukwu ga-ewe ha, mee ka ha lelie anya ha n’elu, kochaa eze ha, na Chineke ha. 22 Mgbe ahụ, o buru na ha eledata anya ha n’ala o bu naani oke nsogbu na oke ihe mgbu ka ha ga-ahụ. Ha ga-ahukwa oke ihe egwu na ochichiri. Uzọ mgbaru agaghị adikwara ha n’oge nsogbu a. A gachubanye ha n’ime ochichiri.

9 Ma otu obula o siri di, oge ahuhu na ochichiri na iru uju ahụ agaghị adigide nye ndi ahụ no na nkpa. N’ihi na n’oge gara aga, o mere ka e lejia ala Zebulon na ala Naftali anya, ma n’oge di n’ihu, ọ ga-eme ka a asopuru Galili nke mba niile, nke di n’akuku osimiri, n’ofe Jordan. 2 Ndi no na-agaghari n’ochichiri ahula ihè di ukwu; ndi ahụ bi n’ala nke onyinyo onwu ka ihè nwukwasiri. 3 I meela ka mba ahụ baa uba diri ukwu, mee ka onu ha dikwa ukwu, ha na-enwe onu n’ihu gi, dika onu nke ndi oru ubi n’oge owuwe ihe ubi, dika ndi agha na-eteghari egwu onu mgbe ha na-ekesa ihe a kwatara n’agha. 4 N’ihi na dika n’ubochi nke Midia, i gbajisiela ibu arọ niile e bokwasiri ha, ihe mgbochi nke di n’ubu ha, nke bu mkpara ndi na-akpagbu ha. 5 N’ihi na akpukpokwu nke ndi agha na-eyi, na uwe agha nke obara mechuru, ha ga-abu ihe a ga-agba oku, ha ga-abu ihe ndi ga-eme ka oku ree nke oma. 6 N’ihi na amoralanya otu nwa, e nyekwala anyi otu nwa nwoke. Ọ ga-abukwa onye ga-achi anyi. Ndi a ga-abu aha ya, Onye Ndumodu di Ebube, Chineke bu dike, Nna nke mgbe ebighi ebi, Eze Udo. 7 Alaeze ya ga-aba uba, ochichi eze ya ga-abu n’onodu udo nke na-enweghi ogwugwu. O bu n’ocheeze Devid ka o ga-anokwasị, chiakwa n’alaeze ya. Ọ ga-eme ka alaeze ahụ guzosie ike; ọ bukwa ikpe ziri ezi na ezi omume ka o ga-eji chia site n’oge ahụ ruo mgbe ebighi ebi. Inu oku nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-emezukwa nke a. 8 Onyenwe anyi eziala ozi megide Jekob o ga-adakwasikwa Izrel. 9 Ndi ahụ niile ga-amatakwa ya, Ifrem na ndi bi na Sameria ga-amatakwa bu ndi na-eji nganga na mpako na-ekwu si, 10 “Nkume brik ndi ahụ adakposjala ma anyi ga-eji nkume a waziri awazi wughachi ha; o bu ezie na e gbutusjala osisi sikamo niile anyi ji wuo ulo anyi, ma anyi ga-eji osisi oma sida dochie ha.” 11 Ma Onyenwe anyi a kpaliela ndi iro Rezin ka ha bilie megide ha, o kwaliakwa ndi iro ha. 12 Ndi Aram sitere n’owuwa anyanwu, na ndi Filistia sitere n’odida anyanwu ha e

werela ọny ghere oghere richapụ Izrel. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu, aka ya ka setipukwara esetipu. **13** Ma o bu ezie na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ataala ha ahuhu di otu a, ndi Izrel echegharibeghi, ha aloghachikwutebeghi ya. **14** N'ihu ya, n'otu ubochi, Onyenwe anyi ga-ebibi ndisi Izrel na ndi odudu, o ga-ebibikwa alaka nkwa na osisi achara niile. **15** Ndi okenye na ndi a maara aha ha bu ndisi ha, ndi amuma ugha bu odudu ha. **16** N'ihu na ndi ndu nke ndi ya eduhela ha; ndi na-ezi ha uzọ emeela ka ha kpafuo. **17** Ya mere, Onyenwe anyi agaghị enwe mmasi n'umu okorobia ahụ, o gaghi enwekwa obi ebere n'ebe umu ndi na-enweghi nna maobu n'ebe umu nwanji na-enweghi di no, n'ihu na onye obula n'ime ha adighi asopuru Chineke, burukwa ndi ajo omume, onu onye obula na-ekwu ihe nzuzu. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu, aka ya ka setipukwara esetipu. **18** N'ezie, ajo omume na-ere di ka oku: o na-erepia ogwu na uke, o na-emekwa ka oke ohia nwuru oku, mee ka anwuru oku si na ya rigoruo na mbara eluigwe. **19** N'ihu iwe ahụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ewe, ahuhu o ga-enye ga-adi ka oku na-ere ere; o na-erepia ala ahụ niile na ndi bi n'ime ya; o dikwaghị onye ga-azoputa ibe ya. **20** N'ala ahụ niile, ma n'aka nri ma n'aka ekpe, onye obula ga-agbali idotara onwe ya ihe oriri. Ha ga-eri ma afọ agaghị eju ha; n'ezie, ha ga-eri o buladi anu ahụ umu nke aka ha. **21** Ndi Manase ga-aluso ndi Ifrem ogu, ndi Ifrem galusokwa ndi Manase ogu. Ha abuo kwa ga-ejikota aka luso Juda ogu. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu. Aka ya ka setipukwara esetipu.

10 Ahuhu na-adiri ndi niile na-atuputa iwu na-ezighi ezi; ndi niile na-atuputa iwu mmegbu, 2 jji napu ndi ogbenye ihe ruru ha nakwa inapu ndi m a na-emegbu emegbu ikpe ziri ezi, na-emekwa ka umu nwanji di ha nwuru buru anu oriri ha na izunara umu na-enweghi nne na nna ihe ha nwere. **3** Gini ka unu ga-eme n'ubochi m ga-abia ileta unu? Gini ka unu ga-eme n'ubochi m ga-eweta ila n'iyi, nke ga-esi n'ebe di anya bjara unu? Onye ka unu ga-agbakwuru maka enyemaka? O bu ebe ka unu ga-ahapu aku unu niile? **4** Mba, o dighi ihe ga-afodu; karja na a ga-egbu unu n'ihu ogu, maobu dokpuru unu dika ndi mkporo. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu, aka ya ka setipukwara esetipu. **5** "Ahuhu ga-adiri

Asirja onye bu mkpara nke iwe m. N'aka ya ka mkpo nke onuma m di. **6** Ana m ezipu ya imegide mba a na-amaghi Chineke, m na-eziga ya imegide ndi na-akpasu m iwe, ka ha kwakorọ ihe nkwa n'agha ha, punakwara ha ufodu n'ike, nakwa izoto ndi ha niile n'ala dika apiti nke okporozo. **7** Ma o bughị ihe a ka o zubere, nke a abughị ihe o na-eche n'obi ya; o zubere ila ndi m n'iyi, na ibi otutu mba di iche iche. **8** O siri, "Ndi ochiagha m niile ha abughị ndi eze?" **9** "Onodu Kalno o dighi ka nke Kakemish? Hamat o dighi ka Apad; Sameria o dighikwa ka Damaskos?" **10** Dika aka m si chikota alaeze di iche iche nke otutu arusi, alaeze di iche iche nke arusi apiri api ha kariri nke Jerusalem na Sameria. **11** O bu na m agaghị emekwa Jerusalem na arusi ya niile apiri api dika m mere Sameria na arusi ya niile?" **12** Mgbe Onyenwe anyi rusiri oru ya niile megide ugwu Zayon na Jerusalem, o ga-asi, "Aga m ata eze ndi Asirja ahuhu n'ihu nganga nke obi ha, na inya isi nke anya mpako ya. **13** N'ihu na o na-asi, "'O bu site n'ike aka m, ka m ji mee nke a, o bukwa na amamihe m, n'ihu na m nwere nghota. Ewezugara m oke ala mba niile di iche iche, apunara m ha aku ha niile; dika onye di ike, e wedara m ndi eze ha niile n'okpuru m. **14** Dika mmadu si agbatị aka n'ime akwu nnyu, otu a ka m chikotara akunuba mba di iche iche, dika mmadu si achikota akwa ahapuru ahapu, otu a ka m chikotara mba uwa niile; O dighi onye meghariri otu nku, maobu saghee onu ya ime mkpotu!" **15** Anyuike o ga-anya isi si na ya di ukwu karja onye na-eji ya awa nku, ka o bu mma nkwo, o ga-aja onwe ya karja onye na-eji ya akpowa ihe? Dika a ga-asi na okoro igwe ga-ebuli onye na-eweli ya elu, maobu mkpo o ga-efeghari onye na-abughị osisi. **16** N'ihu ya, Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-ezitere ndi agha gi mara abuba ihe otiti; o ga-akwanye oku n'okpuru ihe ngosiputa nke idi ebube ya dika ire oku nke na-ere ere. **17** Ihe nke Izrel, ga-agho oku, Onye nsọ ha, ga-aghokwa ire oku nke ga-ala ihe niile n'iyi. N'otu abali ka o gherechapu ogwu niile na uke niile oku. **18** A ga-ala ima mma nke oke ohia ya na ala ya na-amị ezi mkpuru n'iyi kpmkpm, dika mgbe orja na-ala mmadu n'iyi. **19** Naani osisi ole na ole ga-afodu, ha ga-adi ntakiri ruo na nwantakiri nwere ike guo ha onu. **20** N'ubochi ahụ, ndi foduru n'ala Izrel, na ndi foduru ndu n'ulo Jekob, agaghikwa adabere n'onye ahụ tidara ha, kama ha ga-adabere naani na Onyenwe anyi, Onye nsọ nke

Izrel. 21 Ndi ƚoduru ga-aloghachi, bu ndi Nke Jekob ƚoduru ga-aloghachikwute Chineke di ukwu. 22 O bu ezie na ndi gi Izrel di ukwu dika aja di n'akuku osimiri, o bu naani mmadu ole na ole ga-aloghachi. A kabiela ila n'iyi, nke di oke ukwu ya na ezi omume. 23 E, Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ekpebiela na o ga-ebibi ala ahụ niile. 24 Ya mere, ihe a ka Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, siri, "Unu ndi m, ndi bi na Zayon, unu atukwala ndi Asirja egwu bu ndi na-eti unu mkpara igwe, na-ewelikwa mkpo megide unu dika ndi Ijpt mere. 25 N'oge na-adighi anya, iwe m ga-adaju n'ebe unu no, ma o ga-ebili megide ha, laakwa ha n'iyi." 26 Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-eji utari tie ha ihe dika o siri tie ndi Midia ihe na nkume Oreb. O ga-eweli mkpanaka ya n'elu oke osimiri, o ga-eweli ya dika o mere n'Ijpt. 27 N'ubochi ahụ, aga m eme ka unu nwere onwe unu site n'ebe ndi Asirja no. Udo igwe ha kenyere unu n'olu ka m ga-adobisi, wezuga ibu arọ unu. 28 Ha erutela Ayjat; ugbu a, ha no na Migron. Ha na-edokota ngwa agha ha na Mikmash. 29 Lee ka ha na-agabiga uzọ warawara; ha ekpebiela ino onodu abali na Geba! Ndi Rema na-ama jijiji, obodo Gibea nke bu obodo Sol agbapula oso ndu. 30 Tienu mkpu akwa unu ada Galim, geenu nti unu ndi Laisha! Leenu ihe na-adanyere gi, gi Anatot! 31 Lee na Madmena no n'oso, ndi Gebim na-ezo onwe ha. 32 Ndi iro akwusila n'obodo Nob taa; ha na-atu ugwu Zayon na Jerusalem aka, na-ekwere ya n'isi. 33 Lee Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-eji oke ike gbutoo ngalaba osisi niile. O ga-egbutukwa osisi ndi di elu, meekwa ka ndi toro ogologo di ala. 34 Ya onwe ya ga-egbutu ha niile ka e si eji anyuike egbutu osisi di n'oke ohia. Lebanon ga-adakwa n'ihu Onye ahụ di ike dika osisi di n'oke ohia si ada.

11 Ome ga-epuputa site n'ogwe osisi Jesi; otu Alaka ga-esitekwa na mgborogwu ya tolite ga-amikwa mkpuru. 2 Mmuo Onyenwe anyi ga-enwekwa onodu n'ime ya, inye ya Mmuo amamihe na Mmuo nghota, Mmuo ndumodu na ike, Mmuo ihe omuma na nke itu egwu Onyenwe anyi. 3 Ihe ga-amasi ya bu egwu Onyenwe anyi. O gaghị ekpe ikpe site naani n'ihe o ji anya ya abuo hu, maobu gbugie ikpe site naani n'ihe o nuru na nti ya. 4 Kama o bu ezi omume ka o ga-eji kpee ndi ogbenye ikpe; o bukwa ikpe ziri ezi ka o ga-ekpere ndi na-adighi ike nke uwa. Okwu onu ka o ga-eji nye

ndi mmadu ahuhu, o bu okwu onu ka o ga-eji maa ndi ajo omume ikpe onwu. 5 Ezi omume ya ga-adi ka ihe ike n'ume, ma ikwesi ntukwasị obi ga-abu ihe okike ukwu ya. 6 N'ubochi ahụ, nkita ohia na nwa aturu ga-ebiko n'udo; agu na nwa ewu ga-amakpukokwa. Nwa ehi na umu odum na nwa inyinya mara abuba ga-anokotakwa, o bukwa nwantakiri ga na-edughari ha. 7 Nne ehi na anu ohia bia ga-atakokwa ahijia n'otu ebe, umu ha ga-amakpukokwa n'udo n'otu ebe. Odum ga-atakwa ahijia dika ehi. 8 Umuntakiri ga-egwughari egwu n'akuku onu ajuala; nwantakiri ga-etinyekwa aka n'akwu ibi. 9 Ha agaghị eme ihe mmeru maobu bibikwa ihe, n'elu ugwu nsọ m niile. N'ihu na uwa niile ga-epuputa na ihe omuma nke Onyenwe anyi dika mmiri si ekpuchi oke osimiri. 10 N'ubochi ahụ, mgborogwu Jesi ga-eguzo ka okoloto nye ndi di iche iche. Mba niile ga-abiakwute ya; ebe izuike ya ga-epuputakwa n'ebube. 11 N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-esetikwa aka nke ugboro abuo inwetaghachiri onwe ya ndi ya ƚoduru site na Asirja, sitekwa na ndida Ijpt, sitekwa na Mgbago Ijpt, sitekwa na Kush, sitekwa na Elam, sitekwa na Babilon, bu Shaina, sitekwa na Hamat na obodo niile di n'ala niile osimiri gbara gburugburu. 12 O ga-ebuliri mba niile okoloto o ga-akpoghachite umu Izrel achupuru achupu, o ga-esite na nsotu ano nke uwa kpokota ndi Juda niile site n'ebe a chusasiri ha. 13 Ekwo Ifrem ga-akwusi, a ga-ebipu ndi iro Juda. N'ikeazu, ekwo ahụ nke di n'etiti Izrel na Juda ga-akwusi; ha agaghị alusokwa onwe ha ogu ozo. 14 Ha ga-ejikota aka ha buso ndi Filistia no n'akuku odida anyanwu ala ha agha; ha ga-ebusokwa ndi bichiri n'akuku owuwa anyanwu ala ahụ agha. Ha ga-emi ndi Edom na Moab. Ndi Amon ga-erubekwara ha isi. 15 Onyenwe anyi ga-eme ka warawara onu osimiri Ijpt taa. O ga-eji ifufe siri ike, nke na-ekpo oku mikoro mmiri di n'osimiri Yufretis. O ga-ekewa ya ka o buru isi iyi asaa, nke mmadu nwere ike iji ukwu gafee. 16 O ga-esite n'Asirja kpawaa uzọ n'ihu ndi ya ƚoduru n'ebe ahụ, dika o si meere ndi Izrel n'oge gara aga, mgbe ha si n'Ijpt na-alota.

12 N'ubochi ahụ, i ga-ekwu si, "Aga m eto gi Onyenwe anyi. O bu ezie na i wesara m iwe, ma ugbu a, iwe gi adajula; i kasikwara m obi. 2 N'ezie, Chineke bu onye nzoputa m; aga m atukwasị ya obi, ujo agaghị atukwa m. Onyenwe anyi, Onyenwe anyi ya onwe ya, bu ike m burukwa abu m, o ghorola m

onye nzoputa.” 3 I ga-eji onu doru mmiri site n’olulu mmiri nke nzoputa. 4 N’ubochi ahụ, i ga-ekwukwa si, “Nyenụ Onyenwe anyi otuto, Kwuputakwa aha ya; meenu ka amata n’etiti mba niile ihe niile o ruru; kwusaanu na aha ya bu ihe e buliri elu. 5 Bikuonu Onyenwe anyi abu, n’ihi na o meela oke ihe di ebube. Meekwanu ka uwa niile mara ihe o ruru. 6 Ka ndi niile bi na Zayon tie mkpu onu, bukwaabu. N’ihi na Onye nsu nke Izrel. di ukwu, e, o di ike nke ukwu, bu Onye ahụ na-ebi n’etiti unu.”

13 Nke a bu amuma megide Babilon nke Aizaya nwa Emoz huru. 2 Welienu okoloto agha n’elu ugwu togboro n’efu. Kpokuonu ndi agha. Feerenu ha aka, ka ha site n’onu uzu ama nke ndi a maara aha ha bata n’ime obodo ukwu ahụ na-anya isi. 3 Enyela m ndi m kwadoro maka agha iwu; akpota m ndi oka agha m oku, bu ndi na-anuri onu na mmeri m, ka ha gosiputa oke iwe m. E, ndi m kpuru bu ndi ahụ na-anuri onu ihu na m meriri ndi iro m. 4 Gee nti nuru uzu na-ada n’ugwu niile; gee nti nuru uzu yiri uzu nke igwe mmadu na-eme. Gee nti nuru mkpotu na-ada n’etiti alaeze di iche iche. Dika mkpotu na-eme mgbe otutu mba na-ezukota n’otu ebe. O bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-achikota ndi agha ya n’ihi ibu agha. 5 Ha si n’obodo di iche iche, nke di anya na nke di na nsotu uwa na-abia. Ha bu ngwa agha na-egosi oke iwe Onyenwe anyi na-abia imebi ala ahụ niile. 6 Kwasienu akwa ike n’ihi na ubochi Onyenwe anyi di nso, ubochi ahụ oke mbibi ga-esi n’aka Onye puru ime ihe niile bira unu. 7 N’ihi nke a, aka ndi mmadu ga-ada mba, obi galokwa ndi mmadu mmiri. 8 Ha ga-ama jijji n’ihi oke egwu. Ahu mgbu ga-abiakwasị ha mee ka ha suu ude dika nwanyị ime na-eme. Ha ga-elerita onwe ha anya n’onu mgbagwoju anya, ha agahi amakwa ihe ha ga-eme. Onu di otu a ga-aputa ihe n’ihu ha. 9 N’ihi na lee, ubochi Onyenwe anyi na-abia, ubochi nke obi ebere na-agahi adikwa, ubochi iwe na oke onu. A ga-ekpochapụ ala ahụ, ya na ndi mmehie niile di n’ime ya. 10 N’ihi na kpakpando niile nke eluigwe na kpakpando ndi ozu gbara ha gburugburu agahi egosiputa ihu ha. Anyanwu ga-agba ochichiri n’owuwa ya onwa agawaghị enye ihu ya. 11 Aga m ata uwa ahuhu n’ihi mmehie ya, taakwa ndi na-emebi iwu ahuhu n’ihi mmehie ha. Inya isi nke onye mpako ka m ga-egwepia, ya na nganga onye na-adighi eme

ebere. 12 Aga m eme ka mmadu di uko kari olaedo a nchara anucha, ha ga-ako uko kari olaedo si Ofia. 13 N’ihi na m ga-eme ka eluigwe maa jijji, meekwa ka e wezuga uwa site n’onu ya, n’ihi oke iwe ga-ewe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. Ha ga-emezu n’ubochi ahụ o ga-eziputa oke iwe ya di oku. 14 O ga-erukwa na onye obula n’ime ha ga-eche ihu ya n’uzu gwara ebe ndi ya no. Ha ga-agbarakwa osu laghachi n’ala nke aka ha dika mgbada na-agbanari ndi nachu nta, maobu umu aturu ndi na-enweghi onye nazu ha. 15 Onye obula e jidere n’ime ha ka a ga-amapu afu, onye obula nke e jidere ka a ga-eji mma agha gbuo. 16 A ga-etipia umu ha na-anu ara n’ihu ha; a ganapu ha ulu ha, merukwa ndi nwunye ha. 17 N’ihi na lee, aga m eme ka ndi Midia puo imegide ha; o dikwaghị olaedo maobu olaocha ha puru iji megharia ha anya. 18 Ha ga-eji uta ha gbatusia umu okorobia; ha agahi emekwara umuntakiri ebere, maobu gosi umu na-etoputa etoputa obi ebere. 19 Babilon, bu ola mma nke alaeze niile, ima mma na ebube ndi Kaldia, mgbe Chineke ga-akwatu ya o ga-adi ka Sodom na Gomora. 20 O gahi abu ebe obibi ozu ruo mgbe ebighi ebi. Site n’otu ogbo ruo n’ogbo ozu ndi mmadu agahi ebi n’ime ya. O dighi onye Arebia na-ejehari ejehari ga-ama ulu ikwu ya n’ime ya; ndi ozuzu aturu agahi ekwe ka aturu ha makpuru n’ebe ahụ. 21 O ga-abu ebe obibi nye anu ohia niile bi n’ozara. Ulu di n’ebe ahụ ga-abukwa ebe obibi nye nkita ohia, na ikwighikwighi, n’ebe ahụ kwa ka umu mkpi ohia ga na-awughari. 22 A ga-anukwa uda akwa anu ohia, na igbu uja nkita ohia n’ime ulu ha niile e wusiri ike. Nkita ohia ga-ebikwa n’ime ulu oma niile di n’ebe ahụ. Lee na oge ha ji emezu adila nso, a gahi emekwa ka oge imezu ihe ndi a di anya.

14 Ma Onyenwe anyi ga-emekwara Jekob ebere; o ga-ahoputakwa ndi Izrel ozu, meekwa ka ha loghachi bira biri n’ala nke aka ha. Otutu ndi obia di iche iche ga-adinyere ha, soro ezinaulo Jekob bikotaa onu. 2 Mba di iche iche ga-enyere ha aka iloghachi n’ala ha, nke Onyenwe anyi nyere ha. Mba ndi a gaghokwa ndi di n’okpuru umu Izrel, ghokwara ha ndi ohu nwoke na nwanyị. Umụ Izrel ga-adotakwa n’agha ndi ahụ dotara ha n’agha na mbu, ma chiakwa ndi ahụ kpagburu ha n’oge gara aga. 3 N’ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-eme ka i puo site n’ihe mgbu na ihe mwute, sitekwa na ndogu onwe unu n’oru nke ihu

ohu unu wetaara onwe unu, 4 unu ga-achị eze Babilon ọchị sị ya, Leenu gi. Ahaa, lee ka i si daa gi onye na-eme gbu ndi mmadu. Lee ka ikpa ike gi si gwusija! 5 N'ih na Onyenwe anyi anyajuela mkpara ndi na-eme ajo ihe, meekwa ka mkpara ndi na-achị achị, 6 nke sitere n'we tidasia ndi mmadu na-esepughị aka n'iti ha ihe, nke ji nrubiga oke nke iwe ya megbuo mba di iche iche ya na oke mmekpa ahụ na-enweghị nkwasị. 7 Uwa niile adaala ju, ha enwekwaala izuikwa, ha natipụ olu ibu abụ. 8 O buladi osisi junipa na osisi sida niile nke Lebanon na-anuri onu megide gi na-asi, "Agbajuela ike gi; ugbu a o dikwaghị onye ga-esogbu anyi ozo." 9 Ala mmuo na-eme mkpotu, na-eche izute gi n'obijia gi; o na-akpotu mmuo nke ndi nwuru anwu ibia kelee gi, bu ndi niile bururi ndi ndu n'owa, o name ka ha si n'ocheeze ha niile bilie bu ndi niile ahụ bu eze na mba niile di iche iche. (Sheol h7585) 10 Ha niile ga-eji otu olu zaa, ha ga-asi gi, "Gi onwe gi adighikwa ike, dika anyi na-adighi ike; I ghoola otu onye n'ime anyi." 11 Nganga ibu eze gi niile, na oke uzu ubo akwara gi, ka a na-elikota n'aja. Ikpuru ga-aghoro anu ahụ gi ebe ndina; o bukwa ikpuru ga-aghọ ihe mkpuchi ahụ gi. (Sheol h7585) 12 Lee ka i si site n'eluigwe daa, gi kpakpando ututu, nwa chi obubo. O bu ezie na i di ukwu n'ebe mba niile nke uwa no na mbu, ma lee ka e si mee ka i buru onye a tudara n'ala. 13 N'ih na i kwuru ya n'obi gi si, "Aga m arigoro n'eluigwe, doo ocheeze m n'elu kpakpando niile Chineke kere; aga m anodukwa n'ugwu nzuko, na nsotu ugwu nsu ahu di n'elu elu ugwu, tuo iwu. 14 Aga m arigo n'ebe kachasi elu nke eluigwe, mee onwe m ka m diri ka Onye kachasi ihe niile elu." 15 Ma a ga-ewedata gi ala ruo n'ili, ruo na nsotu ala mmuo. (Sheol h7585) 16 Ndi niile huru gi na-elegide gi anya, na-atule banyere ndu gi, si, "O bu nwoke a bu onye ahu mere ka uwa maa jijiji, onye mekwara ka alaeze mee mkpotu. 17 O bu onye a bu onye ahu mebiri uwa mee ya ka o di ka ozara? O bu ya tikporo obodo ukwu ya niile, jukwa ihapu ndi o dotara n'agha ka ha laa?" 18 Ndi eze mba niile di iche iche na-edina na nsoruru n'ime ili ha. 19 Ma ozu gi ka a tupuru dika alaka osisi ruru aru, nke gbajiri agbaji. O bukwa ozu ndi niile e gburu n'agha, na ozu ndi e ji mma agha mapuo afo, ndi na-aridaru n'olulu nkume, ka e ji kpuchie gi n'ili gi. E, ozu gi di ka ozu nke inyinya zotoro ukwu. 20 A gaghị eli gi dika e si lie ndi eze ndi ozo, n'ih na i bibiela ala gi. I gbukwaala ndi gi. A gaghị akpotukwa aha umu umu ndi na-emebi

iwu ozo. 21 Dozienu ebe a ga-anọ gbuo umu ya ndi ikom, n'ih mmehie nke ndi bu nna ha. Ha agaghị ebili nweta ala ahụ, mee ka elu uwa juputa n'obodo ha niile. 22 N'ih na mu bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuputara si, "Aga m ebili megide ha; aga m esitekwa na Babilon bipu aha ndi foduru, na umu ha na umu umu ha. Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. 23 Aga m eme ka Babilon ghozo ulo obibi nye ikwighikwighi, na ebe mmiri ga na-adoko. M ga-eji aziza ila n'iyi zachapu ha." Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. 24 Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile anuola iyi kwuo si, "N'ezie, dika m si tuo ya n'obi m, otu a ka o ga-emekwa. O ga-eguzosikwa ike dika m si zube ya. 25 M ga-etipia ndi Asiria n'ala m, n'elu ugwu m ka m ga-anọ zopja ha n'okpuru ukwu. A ga-ebupu ibu aru ya site n'ahu ndi m, a ga-ewezugakwa ibu aru ya site n'ubu ha." 26 Nke a bu nzube ahu nke ezubere maka uwa niile; nke a bukwa aka ahu esetipuru n'elu mba niile di iche iche. 27 N'ih na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu dike n'agha, ezubela ime ya. Onye kwa puru igbanwe nzube ya? O setipula aka ya, onye puru ime ka o weghachi ya azu? 28 Amuma a bjara n'afu ahu eze Ehaz nwuru: 29 Unu anurila onu, unu ndi Filistia, maka na mkporo e ji eti unu ihe agbajuela; O bu ezie na o gbajuela, ma ihe ga-esite n'odudu agwo ahu puta bu ajuala, mkpuru ya ga-abu agwo ojo, nke na-amaghari ebe niile. 30 Ndi bu nnoo ogbenye ga-achota ihe oriri, ndi mkpa na-akpa ga-ebikwa n'udo. Ma aga m eji aguu na unwu laa ndi foduru ndu n'etiti unu n'iyi. 31 Kwasi akwa ike gi onu uzo ama! Tie mkpu gi obodo! Tuponu oke egwu unu ndi Filistia. N'ih na lee, ndi agha a zuziri azuzi si n'ugwu na-abia imegide gi. O dighi onye na-aga iche n'etiti ahiri ha. 32 Osisa di anaa ka anyi ga-enye ndi ozi si na mba ahu? Gwa ha na Onyenwe anyi emeela ka Zayon guzosie ike. O bukwa n'ime ya ka ndi ya e wedara n'ala ga-achotara onwe ha ebe mgbaba.

15 Amuma megide Moab: Ar di na Moab a laala n'iyi, a lara ya n'iyi naani n'otu abali. Kia di na Moab a laala n'iyi, a lara ya n'iyi naani n'otu abali. 2 Ndi niile bi na Dibon na-aga n'ihu ulo mmuo ha ikwa akwa. Ndi Moab na-akwa akwa n'ih Nebo na Medeba. Isi ha niile bu isi nkwocha, afunonu ha niile ka akpuchakwara. 3 Ha na-eyi akwa mkpe na-agaghari n'ezie, mkpu akwa na-ada n'elu ulo, na n'ama. Ha niile ji iti mkpu na ikwa

akwa na-ada n'ala. **4** Heshbōn na Eleale na-eti mkpu akwa, a na-anụ olu akwa ha ọ bụladị ruo Jehaz. N'ih nke a, ndị agha Moab na-eti mkpu akwa, mkpuruobi ha na-amakwa jijiji. **5** Ọ na-ewute mkpuruobi m n'ih Moab, ndị ya na-agba ọsọ ruo ọ bụladị n'obodo Zoa na Eglat Shelishiya. Ha na-akwa akwa dika ha na-arigo Luhit. Mgbe ha na-agbago ụzọ Heronaim, ha na-ebe akwa mwute n'ih mbibi bjakwasiri ha. **6** Mmiri Nimrim atachaala! Ahijia akponwukwala; ahijia ndu niile agwukwala o nwekwaghị akwukwo ndu nke foro. **7** Ya mere akunuba ha kpakobara ndi ha chekwara ka ha buuru gafee ofe ndagwurugwu warawara nke odo mmiri osisi popla niile. **8** Mkpu akwa ha na-ada ụda gburugburu oke ala Moab niile; akwa ha na-ebesi ike na-ada ruo obodo Eglaim; abụ akwa ha na-erukwa Bja-Elim. **9** Iyi Dibon juputara n'obara, ma aga m atukwasikwa ọ bụladị otutu ihe ndi ozo n'elu Dibon! Odum ka a ga-atukwasiri ndi Moab gbapuru tukwasikwara ndi foduru n'ala ahụ.

16 Ziganu umu aturu dika onyinye nye onye na-achi ala ahụ site na Sela, gafee n'uzo ozara ruo ugwu nke Ada Zayon. **2** Ndi inyom Moab nokwa nonu mmiri Anon na-akwughari dika umu nnonu e si n'akwu ha chupu. **3** Moab na-asi, "Nwee mkpebi na mmuo gi," "Kwubie okwu n'ihe i kpebiri. Mee ka onyinyo gi dirj ka abali n'etiti oke ehizie. Zobe ndi gbapuru oso ndu, ekspugheela onye na-achọ ebe nchebe. **4** Ka ndi Moab achupuru achupu noro n'etiti unu, ghororo ha ebe nchebe puo n'aka onye mbibi ahụ." Onye mmegbu ahụ nwere ogwugwu, mbibi ga-akwasikwa, onye ahụ na-azoda mmadu ga-agwuchakwa site n'ala ahụ. **5** A ga-ehiwe otu ocheeze site n'ihunanya; otu nwoke ga-anokwasị n'elu ya site n'ikwesị ntukwasị obi, otu onye sitere n'ulo ikwu Devid, bu, onye mgbe o na-ekpe ikpe, na-achọ ikpe ziri ezi, na-emekwa ngwa ime ezi omume. **6** Anyi anula akuko banyere Moab, nukwa ihe banyere nganga ya na aghughu ya niile. Obodo ahụ na-anya isi, nke nganga juru obi? Ugwu a, lee na inya isi ha erijughị afo. **7** Ya mere, ndi Moab niile na-eti mkpu akwa, ha na-ebetara Moab akwa. Kwasi akwa ike, nwee mwute, n'ih achicha e ji mkpuru osisi a mkiporo amikpo mee nke Kia Hereset. **8** Lee ka ubi niile nke Heshbōn si toghoro n'efu; osisi vaini ha niile di na Sibma akponwusiala. E, ndi eze mba di iche iche azodala otutu osisi vaini oma ndi a niile n'ukwu. E, osisi vaini ndi gbatiri ruo Jeza, ruokwa n'ozara, nke

mgborogwu ha gbasara ruo nonu osimiri. **9** N'ih ya, ana m akwa akwa di ka ndi Jeza si akwa akwa n'ih ubi vaini Sibma. Anya mmiri akwa m ga-eede gi ahụ gi Heshbōn, na gi Eleale, n'ih na e meela ka uzu mkpu onu nke na-ada mgbe a na-ewe ihe ubi n'ime gi gharakwa idi ozo. **10** Ewepula onu na obi utu site n'ubi na-ami mkpuru oma, o dighi onye na-abu maobu tie mkpu onu n'ubi vaini a gbara ogige; o dikwaghị onye na-azochaputa mmanya m vaini n'ebe izocha mmanya; n'ih na emeela m ka iti mkpu onu niile kwusi. **11** Mkpuruobi m na-enwe mwute n'ih Moab dika ubo akwara, ime mmuo m kwa n'ih Kia Heres. **12** Mgbe Moab ga-egosiputa onwe ya n'ebe ya di elu, o na-eme naani ka ike gwu ya, mgbe o ga-aga ikpe ekpere n'ihu mmuo ya, o nweghi uru nke a ga-abara ha. **13** Ihe ndi a niile bu okwu Onyenwe anyi kwuru banyere Moab na mbu, **14** ma ugwu a Onyenwe anyi na-ekwu, si, "Tupu afo ato agachaa, dika onye e goro oru si agu afo, a ga-eleli ugwu niile Moab nwere, ya na igwe mmadu ya bara uba. Ndi fodukwara ndu ga-adi naani mmadu ole na ole burukwa ndi na-adighi ike."

17 Nke a bu amuma megide Damaskos, isi obodo Siria. "Lee, Damaskos agaghị adikwa! O gaghi abukwa obodo ozo, kama o ga-agho mkpomkpo ebe, nke zedara ezeda. **2** O dikwaghị onye ga-ebi n'ime n'obodo niile nke Aroea, o ga-adiri igwe aturu na ehi di iche iche, ndi ga-amakpu, o dikwaghị onye ga-eme ka egwu tuu ha n'ebe ahụ. **3** Ebe e wusiri ike nke Ifrem agaghị adikwa, ya na ike alaeze nke si Damaskos, ndi foduru nke Aram ga-adi ka ebube nke ndi Izrel," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. **4** "N'ubochi ahụ, a ga-eme ka nsopuru Jekob nwere buru ihe e wedara n'ala. Abuba dikwa ya n'ahụ ga-atalata. **5** O ga-adi ka ubi e si n'ime ya wee ihe mkpuru site n'oka guzoro oto, na-achikota mkpuru n'ogwe aka ha dika mgbe mmadu na-atutukota mkpuru site n'igbo oka n'ime Ndagwurugwu Refaim. **6** Ma o bu ole na ole n'ime mkpuru ahụ ga-afodukwa, dika mgbe a kuchasiri osisi oliv, hapu mkpuru abuo maobu ato, nke di n'alaka kachasi elu, maobu mkpuru ano maobu ise a hapuru nonu onu alaka nke ahụ miri mkpuru." Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwubiri ya. **7** N'ubochi ahụ, ha ga-echeta onye kere ha, nweekwa nsopuru n'ebe Onye nsọ nke Izrel no. **8** N'ubochi ahụ, ha agaghị elekwasikwa chi ha di iche iche anya ka ha nyere ha aka. Ha agakwaghị efe ihe ndi ahụ ha ji

aka ha mee. Ha agakwaghị asọpuru chi nwanyị ha bu Ashera, maobu ebe ichu aja uda na-esi isi utu nke mkpisiaka kpuru. 9 N'ubochi ahụ, obodo ha niile e wusiri ike, nke ha hapuru n'ihu ndi Izrel, ga-adi ka ebe ahapuru ahapu nye oke ohia na ahijia nke ohia. Ebe niile ga-abu nno mkpomkpo ebe. 10 N'ihu na i chezola Chineke onye na-azoputa gi. I chetaghị Nkume ahụ, nke bu ebe mgbaba gi. Ya mere, o masikwa gi ku o ihe okuku di iche iche nke di utu, maobu manye alaka osisi vainj i si n'ala ozo bubata, 11 o burukwa na i mee ka ha too n'ubochi ahụ i kunyere ha n'ala, maobu na ha mara ifuru n'ututu ubochi ahụ i kunyere ha n'ala, i gaghi aghota mkpuru o miri, n'ihu na o bu naani orja na ihe mgbu ka ha ga-ewetara gi. 12 Ahaa, lee uzu nke otutu mmadu na-eme, nke yiri mkpotu oke osimiri. O bu mkpotu nke mba di iche iche; ha na-eme mkpotu di ka nnughari nke otutu osimiri. 13 O bu ezie na ha na-agbo uja dika mkpotu nke oke osimiri, ma Chineke ga-abara ha mba nke ga-eme ka ha gbaa oso. A ga-achusa ha dika ifufe si efesa igbugbo oka, na dika mpempe akwukwo ifufe siri ike na-ebughari gburugburu gburugburu. 14 N'anyasi, ha na-eme ka oke egwu diri, tutu ruo ututu, ha adighikwa. Nke a bu ihe nketa diiri ndi ahụ na-apunara anyi ihe anyi nwere n'ike. E, o bu ihe nza ruru ndi ahụ ji ike na-anakoro anyi ihe anyi nwere.

18 Ahuhu ga-adiri ala ahụ a na-anu uzu otutu nku n'ime ya, ala ahụ di n'ofe iyi ukwu niile nke Kush. 2 Ala nke na-ezipu ndi ozi ya site n'osimiri, bu ndi na-eji ugbo mmiri papiros n'aga n'elu mmiri. Gaanu ngwangwa, unu ndi ozi di nkọ gakwuru ndi toro ogologo nke ahụ ha na-akwo murumuru, gakwuru ndi a na-atu egwu n'ebe niile, mba na-achọ okwu na uka, nke na-azopiakwa azopja, ndi osimiri di iche iche kewara ala ha. 3 Unu niile bi n'elu uwa dum, na unu ndi nwere ebe obibi n'uwa, geenu m nti. Mgbe e buliri okoloto elu n'elu ugwu niile, lee anya; mgbe a furu opi ike, gee nti. 4 N'ihu na ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi gwara m, "Aga m anọ juu na-elepu anya site n'ebe obibi m, dika mgbe igirigi na-ada n'oge okpomoku nke owuwe ihe ubi, na dika anyanwu si acha n'oge okpomoku." 5 N'ihu na tupu oge owuwe ihe ubi eruo, mgbe ifuru dapusiri, mgbe okoko na-aghọ mkpuru vainj nke ka na-achata achata, o ga-eji mma oge gbuchapu umu alaka ya, o ga-egbutu ma wezugakwa alaka ndi ahụ na-awasa awasa. 6 A

ga-ahapu ozu ndi agha ha ka anu ufe nke ugwu na umu anu ohia rie ha. Umu nnunu ga-eri anu ha n'oge okpomoku, ma umu anu ohia ga-eri ha n'oge oyi. 7 Ma mgbe ahụ, a ga-ewetara Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile onyinye di iche iche, site na ndi toro ogologo, ndi ahụ na-akwo murumuru, site na ndi a na-atu egwu n'ebe niile, bu mba ndi okwu na uka, nke na-azopiakwa azopja, ndi osimiri di iche iche kewara ala ha. A ga-eweta onyinye a n'Ugwu Zayon, n'ebe ahụ a na-akpoku aha Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile.

19 Nke a bu amuma megide Ijpt: Lee, Onyenwe anyi na-abia imegide Ijpt, o na-anokwasikwa n'elugwe ojii nke na-agba oso. Arusi ndi Ijpt niile na-ama jijiji n'ihu ya. Ozo, n'ihu ujo obi ndi Ijpt na-agbaze n'ime onwe ha. 2 "Aga m akpali ndi Ijpt mee ka ha luo ogo n'etiti onwe ha. Nwanne ga-emegeide nwanne ya, onye agbataobi ga-emegeidekwa onye agbataobi ya; obodo ga-emegeide isi obodo; otu a kwa, alaeze ga-emegeidekwa alaeze. 3 Ndi Ijpt ga-ada mba n'ime mmuo ha, aga m eme ka nzube ha niile buru ihe efu, ha ga-ajuta arusi na mmuo ndi nwuru anwu ase, juokwa ndi na-ajuta mmuo ojojo ase na ndi dibia afa. 4 Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ekwuola ya si, O bu n'aka eze afọ tara mmiri, nke na-adighi eme ebere, ka m ga-enyefe ndi Ijpt, ka o buru onye ga-achi ha." 5 Mmiri di n'osimiri ga-atada; o ga-atakwatakorokwa. 6 Uzo niile osimiri Ijpt ahụ si asoghari ga-atalata bido n'isi isi. Ahijia riidi niile na amj niile ga-akponwusikwa. 7 Ahijia ndu niile di n'akuku Nail ga-akponwu, ifufe ga-efesakwa ha. Mkpuru niile a kuru n'ebe ahụ ga-ala n'iyi, ihe niile ga-anwu. 8 Ndi oku azu ga-asu ude, kwaa uwa, na ndi niile na-atuba nko azu n'ime Nail, ndi na-agma ugbu n'elu mmiri ga-ata ahụ. 9 Ndi n'aru oru flakisi etiri eti ga-eru uju, na ndi na-akpa akwa ocha ka olileanya ha ga-aghariju. 10 Obi utu agaghị adikwara ndi na-esite n'ikpa akwa enweta ego, ha na ndi oru di iche iche a na-akwu ugwo. 11 Naani ndi nzuzu ka ndisi Zoan bu, ndumodu na-enweghi isi ka ndi nadu eze Ijpt odu na-enye. I ga-esi ana gwa Fero, "Abu m otu n'ime ndi maara ihe, onye si n'agburu ndi eze ochie?" 12 Ebee ka ndi ikom gi ahụ maara ihe no ugbo a? Ka ha gosi gi ma meekwa ka i maara, ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zubere megide Ijpt. 13 Ndisi obodo Zoan aghoola ndi nzuzu, ndisi

obodo Memfis aghokwaala ndi e duhiere eduhie; ndi bu nkume isi nkuku nke ndi ya niile eduhiela ndi Ijpt uzọ. **14** Onyenwe anyi awunyela n'ime ha mmuọ nzuzu nke uche na-ezughị oke; nke mere ka Ijpt na-adagharị n'ihe niile ọ na-eme dika onye n'ubigara mmanya oke si adagharị n'ihe ọ gbọrọ. **15** Ọ dighị ihe Ijpt nwere ike ime, isi maọbụ ọdụ; alaka nkwa maọbụ osisi achara. **16** N'ubochi ahụ, ndi ikom Ijpt ga-adi ka ndi inyom, ha ga na-ama jijiji n'egwu n'ihia aka ahụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile weliri elu imegide ha. **17** Ala Juda ga-ewetara ndi Ijpt oke egwu, oke ujo ga-atu onye obula akpotaara aha Juda, n'ihia ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nazube megide ha. **18** N'ubochi ahụ, obodo ise n'ime ala Ijpt ga-asu asusu Kenan, nuo iyi irubere Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile isi. Otu n'ime obodo ndi a ka a ga-akpo Obodo anwu. **19** N'ubochi ahụ, ebe ichuru Onyenwe anyi aja ga-adi n'etiti ala Ijpt. A ga-ewukwa otu ogidi ncheta nye Onyenwe anyi n'oke ala ha. **20** Nke a ga-abu ihe ama na ihe ngosi, na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile noka n'Ijpt. Mgbe ha kpokuru Onyenwe anyi maka ndi na-emegbu ha, ọ ga-aza ha, ọ ga-ezitere ha onye nzoputa, onye ga-azoputa ha. **21** Ya mere, Onyenwe anyi ga-eme ka ndi Ijpt mara onye ọ bu, n'ubochi ahụ, ha ga-amata Onyenwe anyi, jirikwa ichu aja na onyinye fee ya. Ha ga-ekwe Onyenwe anyi nkwa debekwa ya. **22** Onyenwe anyi ga-eti Ijpt ihe otiti, ma ọ ga-agwokwa ha. Ndi Ijpt ga-aloghachikwute Onyenwe anyi, ọ ga-anakwa nti n'ariri ọ ha gwokwa ha. **23** N'ubochi ahụ, a ga-enwe okporo uto atuliri atuli nke ga-esite na Ijpt ruo Asiria. Ndi Asiria ga-aga Ijpt, ndi Ijpt ga-agakwa Asiria, ndi Ijpt na ndi Asiria ga-eso fee ofufe. **24** N'ubochi ahụ ka Izrel ga-abu nke ato imezu Ijpt na Asiria, buru ngozi n'ua. **25** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-agozi ha, na-asi, "Ka ngozi diri Ijpt, ndi m, diri Asiria nke bu akporu m, na Izrel ihe nketa nke m."

20 N'afọ ahụ, Sagon, eze Asiria, zipuru ochiagha onye okwa ya kasị ukwu, ka ọ gaa buso Ashdod agha. Ọ gara meriekwa ya n'agha. **2** N'oge ahụ Onyenwe anyi kwuru okwu site n'onu Aizaya nwa Emoz. Ọ siri ya, "Yipu uwe mkpe iyi n'ahụ, ya na akpukpokwu di gi n'ukwu." O mere otu a, ọ gbaara ọto, jehharịakwa n'ukwu efu. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri, "Di ka ohu m Aizaya si gbara ọto jehharịa n'ukwu efu afọ ato ndi a niile, ọ bu ihe ama na ihe ido aka na nti na-egosi ihe gaje ibiakwasị ndi Ijpt na

ndi Kush. **4** N'ihia na otu a ka eze Asiria ga-esi kpuru ndi Ijpt na ndi Kush ọ dotara n'agha. Ha ga-agba ọto na-ejegharị n'ukwu efu, ma nwantakiri ma okenye. Otule ha gba ọto ga-aburu Ijpt ihe ihere. **5** Egwu gaejide ndi ahụ niile nwere nchekwube n'ike Kush, na ndi ahụ niile jiri Ijpt nyaa isi ga-ada mba. Ihere gamekwa ha. **6** N'ubochi ahụ, ndi ahụ dinyeere ha, bu ndi bi n'onu mmiri ha ga-asi, 'Ọ buru na ihe di otu a dakwasiri ndi Ijpt anyi tukwasiri obi inyere anyi aka, na inaputa anyi site n'aka eze Asiria, ebeekwanu ka anyi ga-agbaga?'"

21 Amuma megide ozara nke di n'akuku oke osimiri: Dika oke ifufe si n'ozara Negeb na-efebiga, ka onye na-eme ihe ike ga-esi n'ozara bja, site n'ala nke oke egwu. **2** Ahuru m ohu di egwu, ohu oke mbibi, na ohu oke nrara nye n'aka ndi mbibi, n'ebe onye napunara mmadu ihe n'ike na-akwakota ngwongwo. Bilienu unu ndi agha Elam, buonu agha! Unu ndi agha Midia, gbaanu obodo gburugburu! Aga m eme ka isu ude na mmegbu niile kwusi. **3** N'ihia nke a, ahụ m niile no n'oke ihe mgbu, oke ihe mgbu zuru m ahụ, dika ihe mgbu nke nwanyi ime na-eme. Amara m jijiji n'ihia ihe m nuru, ihe m na-ahụ na-agbagwoju m anya. **4** Obi m anokwaghị juu, oke oma jijiji na-eme ka m tuo egwu; chi ojiji nke m na-ele anya ya aghoolara m ihe ima jijiji. **5** Ha na-akwado tebul. Ha na-edozi ute inodu ala, ha na-eri, ha na-anu. Bilienu ndisi agha, teekwanu ọta niile mmanu! **6** Ihe a ka Onyenwe anyi gwara m, "Gaa, guzobe onye nche, ka o kwuo ihe ọ na-ahụ. **7** Mgbe ọ huru ugbo agha, na usuu inyinya, na ndi na-agba inyinya ibu, maobu ndi na-agba inyinya kamel ka ha na-abia abuo abuo, gwa ya ka o lezie ha anya nke oma, nokwa na njikere." **8** Onye nche na-elepu anya tiri mkpu dika odum, si, "Onyenwe m, n'ehihie ubochi niile ka m na-eguzo n'elu ulo nche, n'onodu nche m ka m na-eguzokwa abali niile. **9** Lee, otu nwoke no n'ime ugbo agha na-abia, ya na ndi no n'elu inyinya na-abia abuo abuo. O nyeghachiri osisa ahụ, 'Babilon adaala, e ọ daala, arusi niile apiri api nke chi ya niile a kurisiela togboro n'ala.'" **10** O, ndi m, ndi a zochara azocha, dika oka a zochara n'ebe izocha oka, agwala m unu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bu Chineke Izrel kwuru. **11** Nke a bu amuma megide Duma: Otu onye si na Sia na-akpo m oku, "Onye nche, ginị ka ọ foduru tupu chi abo? Onye nche, ginị ka ọ foduru tupu chi abo?" **12** Onye

nche zara si, “Chi ọbụbọ na-abịa, abalị na-abiakwa. Ọ bụrụ na ị chọrọ ịjụ ajujụ, ịjụọny ajujụ, ma laghachikwa ọzọ.” **13** Amụma megide Arebja: Unu ndị ije niile nke Dedan, ndị na-anọ ọnọdụ abalị n’oke ọhịa nke Arebja, **14** kuterenu ndị ahụ bjakwutere unu akpịrị na-akpọ nkụ mmiri ọnyụnyụ; unu ndị bi n’ala Tema, buterenụ ndị gbakwutere unu ọsọ ndụ nri. **15** N’ihi na ọ bụ site n’agha nke e ji mma agha egbu ndị mmadụ, na agha e ji akụ agbatu mmadụ ka ha si na-agbapu ọsọ. **16** Nke a bụ ihe Onyenwe anyị sịrị m, “Tupu otu afọ agwụ, ị ka esi agụ afọ onye ohu e goro ọrụ, ịma mma Keda ga-agwụsi. **17** Ndị fọdurụ ndụ n’ime ndị na-agba ụta, ndị bụ dike n’agha na Keda, ga-adị mmadụ ole na ole.” Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel ekwuola ya.

22 Amụma megide ndagwurugwu nke ọhụ. Ọ bukwa gini na-eme unu ugbo a nke mere na unu niile rigooro n’elu ụlọ? **2** Gị obodo juputara n’oke ọgbaaghara, gị obodo oke ụzụ na-anụrị obi uto? Ndị unu niile nwurụ anwughị n’ime ọgbọ agha, ma ọ bukwanụ site na mma agha. **3** Ndịisi unu niile agbapuchaala. E jidechara ha niile na-enweghị àkụ ọbụla a gbapuru. Unu niile e jidere ka a dokpuru n’otu dika ndị mkporo bụ ndị ahụ gbapuru ọsọ mgbe ndị iro ka nori ebe ị anyị. **4** N’ihi nke a, asiri m, “Lepunụ m anya ka m nooro onwe m; ka m bee akwa ị ilu. Unu anwakwala ikasi m obi, n’ihi mbibi e bibiri ndị m.” **5** Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, nwee otu ubochi ubochi ọgbaaghara na nzoda na ihe nke igba mmadụ ghari, n’ime ndagwurugwu nke ọhụ, ọ bụ ubochi itida mgbidi na nke itiku ugwu niile mkpu akwa. **6** Elam bu akpa àkụ, ya na ndị nokwasiri n’elu ụgbọala na inyinya ha; Kia eweputakwala ọta. **7** Ụgbọala juputara na ndagwurugwu unu niile mara mma; ndị na-agba inyinya anochisiela onụ ụzọ niile e si abanye n’obodo unu. **8** Onyenwe anyị wezugara ihe nchedo niile nke Juda, n’ubochi ahụ unu legidere anya na ngwa agha ị n’Ụlọeze ị n’Oke ọhịa. **9** Unu huru na mgbidi obodo Devid nwere otutu mgbawa n’ebe ị iche iche na ya. Unu chekotara mmiri n’odo mmiri nke ala ala. **10** Unu gururu ụlọ ị na Jerusalem onụ, tiwaa ụfodu ụlọ ị mee ka mgbidi sie ike. **11** Unu gwuru odo mmiri n’etiti mgbidi abuo maka ichekwa mmiri si n’odo mmiri ochie, ma unu elekwasighi Onye ahụ kere ya anya, unu ejikwaghị Onye ahụ turu atumatụ ya site na mgbe gara aga kporo ihe. **12** Onyenwe anyị, Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, kporo unu ubochi ahụ

ka unu kwaa akwa, ruo ụjụ, kpuchaa agiri isi unu ma yirikwa akwa mkpe. **13** Ma lee, e nwere obi uto, na-egwuri egwu; igbu ehi na igbu aturu, iri anụ nakwa inu mmanya. Unu na-asị, “Ka anyi rienu, nuokwanu, n’ihi na echi ka anyi ga-anwu.” **14** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ekpugheerala m mee ka m nuru, “N’ezie, agaghị ekpuchiri unu mmehie a ruo ubochi unu ga-anwu.” Ọ bụ ihe Onyenwe anyi, bụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **15** Otu a ka Onyenwe anyi, bụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, kwuru: “Gaa, gwa odozi akụ a bụ Shebna, nke bụ onye na-elekota ulo ukwu eze: **16** Gini ka ị na-eme n’ebe a, onye nyekwara gi ikike na i gwuwaara onwe gi ili n’ebe a, na-egwuakwa ili gi n’ebe ị elu na-akaputara onwe gi ebe izuike n’ime nkume ahụ? **17** “Kpachara anya, Onyenwe anyi na-aga ikpata gi aka, tufuo gi n’ebe ị anyi, gi dike na nwoke. **18** Ọ ga-afikota gi okirikiri dika bolu, tufuo gi n’obodo sara mbara. N’ebe ahụ ka ị ga-anọ nwuo, n’ebe ahụ kwa ka ụgbọala gi nke ị ji anya isi ga-aghọ ihe ihere nye ezinaulo onyenwe gi. **19** Onyenwe anyi ga-achupukwa gi site n’okwa gi, na sitekwa n’onodu gi ị elu, doda gi n’ala. **20** “N’ubochi ahụ, aga m akpo ohu m, Eliakim, nwa Hilcaya. **21** Aga m eyikwasị ya uwe ọrụ gi, kekwasikwa ya ihe ike n’ukwu, werekwa ike ochichi ahụ ị nwere na mbu nyefee ya. Ọ ga-abukwara ndi Jerusalem na ndi Juda nna. **22** Aga m enyefekwa ya n’aka ihe ntughe uzọ nke ulo Devid. A ga-emegehe ihe niile ọ si na a ga-emegehe, mechikwa ihe niile ọ si na a ga-emechi, **23** Aga m eme ka o guzosie ike dika ntu a kporidere n’aja ulo. Ocheeze ya ga-ewetara ulo nna ya nsopuru. **24** A ga-ekokwasị ya ebube nke ezinaulo ya, umu ya na umu umu ya, ihe niile nke ị nta, site na ite na efere, sitekwa n’oba ruo na karama niile. **25** “N’ubochi ahụ,” ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri, “N’oge ahụ, ntu ahụ a kporidesiri ike n’aja ulo ga-apu n’onodu ya, a ga-akpajipu ya ọ dapu n’ala. Ibu niile nke kokwasiri n’elu ya ka a ga-egbuda n’ala.” N’ihi na Onyenwe anyi ekwuola ya.

23 Nke a bụ amuma megide Taja: Tienu mkpu akwa, unu ugbo mmiri nke Tashish n’ihi na e bibiela Taja, ahapula ya na-enweghi ulo obula maobu onu mmiri mbata. Ozi erutela ha aka site n’obodo Saiproso. **2** Derenu duu, unu ndi bi n’ala ahụ osimiri gbara gburugburu. Unu ndi na-azu ahia na Sajdon, ndi na-ezipu ugbo mmiri na-aga n’osimiri, kwanu akwa. **3**

N'elu ọtụtụ mmiri di ukwu, ka mkpuru okuku Shihoa si bja, owuwe ihe ubi nke Naij bu ihe uru ahja Taja, o ghorọ oma ahja nke mba di iche iche. **4** Ka ihere mee gi, Sajdon, na gi bu ebe e wusiri ike nke osimiri, n'ih na oke osimiri ekwuola okwu; "Ime emetubeghi m, nke m ji amuputa nwa; o nwebeghi mgbe m ji zuputa umu ndi ikom maobu umu ndi inyom tozuru oke." **5** Mgbe ozi ga-abijara ndi Ijpt, ha ga-anọ na mwute n'ih ozi si Taja. **6** Gabiganu ruo Tashish tisienu mkpu akwa ike, unu ndi bi n'ala mmiri gbara gburugburu. **7** Nke a o bu obodo ahj onu na-ejuputa n'ime ya oge niile? Obodo ahj dirila kemgbe oge gara aga? Nke a o bu ihe foduru n'obodo ahj ndi ya na-esi n'ime ya puo gaa n'ebe di anya iwu obodo ozo? **8** Onye zubere ihe di otu a megide Taja, bu mba na-ekpube ndi ozo okpueze, mba nke ndi ahja ya bu umu eze, nke ndi ozu ahja ya bu ndi a na-asopuru n'owa? **9** O bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zubere ya, n'ih iweda n'ala mpako na ima mma ya niile, na iwetara ndi niile a na-asopuru n'owa nleli. **10** Gaanu koo ala ubi unu dika ha na-eme n'akuku Naij, unu umuada Tashish, n'ih na unu enwekwaghi onu mmiri. **11** Onyenwe anyi esetipula aka ya n'elu osimiri mee ka alaeze ha niile maa jijiji. O nyela iwu banyere Fonisia ka e bibie ebe ya niile nke wusiri ike. **12** O siri, "I gaghj anuri onu inu mmanya n'oke oriri ozo, gi ada Sajdon na-amaghi nwoke, nke a na-emegbu emegbu. "Bilie, gafee garuo Saipros, o buladi n'ebe ahj, i gaghj enweta ezumike." **13** Lee anya n'ala ndi Kaldia, ndi a gupuru ala ugbu a na mmadu! Ndi Asiria mere ya ka o buru ebe obibi nye anu ohja na-ebi n'ozara. Ha wuliri ulo nche ha niile di elu gburugburu tikpo ebe ya niile e wusiri ike, mee ha ka ha togboro n'efu gho mkpomkpo ebe. **14** Tienu mkpu akwa, unu ugbu mmiri Tashish niile di n'oke osimiri, n'ih na e mebiela ebe unu niile e wusiri ike. **15** A gaghj echeta Taja ozo, tutu iri afọ asaa agafee, nke bu ogologo ubochi ndu onye eze. Mgbe oge ahj zuru, Taja ga-adikwa ka nwanji akwuna e jiri roo abu di otu a: **16** "Welite ubo akwara, jegharja n'ime obodo, gi nwanji akwuna e chefuru echefu; kpzie ubo gi nke oma, buo otutu abu, ka e si otu a mee ka i buru onye e chetara echeta." **17** E, mgbe iri afọ asaa gasiri, Onyenwe anyi ga-eleta Taja. O ga-alaghachi n'oru ya dika nwanji akwuna, ya na alaeze niile di n'ihu elu uwa niile. **18** Ma uru ahja ya niile, na ego niile o kpatara site n'izu ahja ka o ga-edo nsọ nye Onyenwe anyi. Ha agaghj edokokwa ha n'otu ebe izo

ha, kama uru ahja ha niile ga-adiri ndi niile na-ebi ezi ndu n'ihu Onyenwe anyi. Ha ga-ejikwa ego ahj zuo ihe oriri na uwe di mma.

24 Lee, na Onyenwe anyi na-aga igba uwa oto. O na-aga ime ka o togboro n'efu. O na-aga ibibicha ihe di n'elu uwa, mee ka ndi bi n'ime ya gbasasja. **2** Otu ihe ahj ka o ga-eme mmadu niile, nye ndi nchujaja ma ndi mmadu, nye umuodibo na ndi nwe ha, nye ndi odibo nwanji, na nne ha ukwu, nye ndi na-azu ihe a na-ere ere, na ndi na-ere ihe orire; nye ndi na-ebinye ego, na ndi a na-ebinye ego; nye ndi ji ugwo, na ndi e ji ugwo. **3** O nweghi onye o ga-ahapu. A ga-aga ala ahj oto kwakoro ihe niile di n'ime ya. Nke a ka Onyenwe anyi kwuru. **4** Ala atakochaala, ma kpownwo. Uwa ahjuola anya ma kpownwo. Eluigwe na n'owa so na-ahujukwa anya. **5** Uwa bu ihe e meruru emeru site na ndi ya; ha enupula isi n'iwu niile, ha agbanweela ukpuru ya, mebie ogbugba ndu ebighi ebi ahj. **6** Ya mere, obubu onu na-eripia uwa; ndi bi n'ime ya aghaghi inatakwa ikpe omuma ha. Ya mere ndi niile bi n'owa na-ere oku, o bukwa naani mmadu ole na ole foduru. **7** Mmanya ohuru atakoroala, osisi vainj akpownwokwala, n'ih ya, ndi ahj niile onu na-ejuputa n'obi ha na-asu ude. **8** Egwu utu niile akwusila, mkpotu nke ndi na-eri oriri di iche iche akwusila. Uda obi utu nke ubo akwara adighikwa. **9** Abu obi utu nke ya na mmanya na-eso adighikwa; mmanya di ike na-akuzi ilu n'onu ndi na-ahu ya. **10** Obodo atogboroala n'efu; a kpochichaala onu uzọ e si abata ulo ndi mmadu ka onye obula ghara inwe ike ibata. **11** Igwe ndi mmadu no n'okporouzo na-eti mkpu n'ih na mmanya adighikwa. Onu adighikwa, otu a, ewezugakwala obi utu site n'owa. **12** Obodo ahj aghoala mkpomkpo ebe, e tikpoala onu uzọ ya niile. **13** Otu a ka o ga-adi n'owa niile, nakwa n'etiti mba niile, dika mgbe a na-etitusi mkpuru di n'elu osisi oliv, maobu mgbe ahapuru ufodu mkpuru grepu n'elu osisi mgbe a ghochasiri ihe ubi. **14** Ma ndi niile foduru ga-eti mkpu onu; ndi no n'odida anyanwu ga-eto idi ebube nke Onyenwe anyi. **15** Ndi no n'owuwa anyanwu ga-enye Onyenwe anyi otuto. Ndi bi n'ala nta niile osimiri gbara gburugburu ga-ebuli aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel elu. **16** Anyi ga-anu abu oma di iche iche site na nsotu uwa. Ha ga-abu abu na-asi, "Otuto diri Onye ezi omume ahj." Ma n'ezie, o nweghi oilieanya diriri m. "Lee ka anu ahj m si na-akpownwu! Ahuhu diri

m! N'ihì na ndì ahụ na-ekwesighị ntụkwasị obi ereela anyị. Akpịrị ego ha ka ha ji refuo anyị.” 17 Ihe egwu, na olulu, na igbudu nke onye na-esi ọnya dị na-eche unu, unu ndị niile bi n'ụwa. 18 Onye ọbụla n'ime unu nke gbara ọsọ n'ihì ihe egwu ga-adaba n'olulu; onye ọbụla sitekwara n'olulu ripụta ga-azọnye ụkwụ ya n'ọnya. N'ihì na mmiri nke ịla n'iyi esitela na mbara eluigwe na-ezokwasị unu. Ntọala ụwa na-amakwa jijiji. 19 Ụwa adapiasịala; ụwa agbawasịala; e jirila oke ike nugharịa ụwa. 20 Ụwa ga-adagbugharị dika onye mmanya na-egbu. Ọ ga-anaghariakwa dika osisi nke oke ifufe na-efegharị. Ọ daala, ọ pughikwa ibili ọzọ, n'ihì na njehie ya dị arọ na-anyidakwa ya. 21 N'ubochi ahụ, Onyenwe anyị ga-ata ike usuu niile dị n'eluigwe ahụhụ. Ọ ga-atakwa ndị eze niile n'ụwa ahụhụ. 22 A ga-achikọta ha dika ndị mkpọrọ, kpochiekwa ha n'ụlọ mkpọrọ n'ebe ahụ ka ha ga-anogide, tutu ruo mgbe a ga-ekpe ha ikpe. 23 Ọnwa ga-ada mba, anwụ ka ihere ga-eme; n'ihì na Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, ga-achị n'ugwu Zayon nakwa n'ime Jerusalem, ọ ga-eji oke ebube chịa n'ihu ndị okenye ya.

25 O Onyenwe anyị, ị bụ Chineke m; aga m ebuli gi elu, nye aha gi otuto, n'ihì na site na ntụkwasị obi zuruoke, ị ruọla otutu ihe iribama, nke i turu atumatu ha siteri n'oge gara aga. 2 N'ihì na i meela ka obodo ghoọ mkpomkpo ebe; mee ka obodo e wusiri ike ghoọ ebe dakporo adakpo; meekwa ka ebe siri ike nke ndị mba ọzọ ghoọ ebe obodo na-adighizi, agaghị ewukwa ya ruo mgbe ebighi ebi. 3 N'ihì nke a, ndị niile dī ike ga-asopuru gi. Obodo ndi ahū na-emenye ndi mba ọzọ egwu ga-atu gi egwu. 4 N'ihì na ị buuru onye na-enweghi ike ebe mgbaba; ị bukwara ndi ogbenye ebe mgbaba n'oge mkpa ha, ebe nchebe siri ike n'oge oke mmiri ozuzo, na ndo n'oge okpomoku. N'ihì na nkuume nke ndi na-adighi emere mmadu ebere di ka oke mmiri ozuzo nke na-amakwasị mgbidi, 5 dikwa ka okpomoku nke na-adi n'ozara. Ị na-eme ka mkpotu nke ndi mba ọzọ kwasi, dika ndo nke igwe ojii naweta si eme ka okpomoku dajuo, otu a ka abụ oma nke ndi na-adighi eme ebere si kwasi. 6 N'elu ugwu a, ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-anọ kwadooro ụwa niile oke oriri. Ọ ga-abu oke oriri nke ga-adiri ndi niile. Oke oriri nke ezi anu na mmanya di mma ga-adi. 7 N'elu ugwu a, ka ọ ga-ewepu ihe ndi ahū niile na-eweta ihu mgbaru, nke di ka akwa e ji kpuchie mmadu niile, nke kpuchikwara ihu ndi mba

niile. 8 Ọ ga-elomi onwu ruo mgbe ebighi ebi. Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-ehicha anya mmiri niile site n'ihu mmadu niile, ọ ga-ewezuga ihe ita ita niile dakwasiri ndi ya site n'ụwa niile. Onyenwe anyi ekwuola ya. 9 N'ubochi ahū, ndi mmadu ga-asi, “Nke a bu Chineke anyi n'ezie, anyi tukwasiri ya obi, ọ zoputakwara anyi. Nke a bu Onyenwe anyi ahū, anyi tukwasiri ya obi, ka anyi nwee onu ma nuriakwa na nzoputa ya.” 10 N'ihì na aka Onyenwe anyi ga-adigide n'elu ugwu a, ma a ga-azoto ndi Moab n'onodu ha, dika esi azoda ahijia di n'okpuru ukwu mmadu. 11 Ha ga-agbasa aka ha abuo n'ime ya, dika onye na-egwu mmiri si agbasapu aka ya, ma Chineke ga-eweda mpako ha niile, n'agbanyeghi oru aghughu niile nke e aka ha. 12 Ọ ga-akwatu mgbidi gi niile di elu nke e wusiri ike, mee ka ha daruo ala, ọ ga-eme ka ha daruo ala, ruo mgbe ha ghoro uzuzu.

26 N'ubochi ahū, a ga-abu abu a n'ala Juda niile: Anyi nwere obodo e wusiri ike. Chineke na-eme ka mgbidi ya na ebe ya niile e wusiri ike buru nzoputa nye anyi. 2 Meghee uzọ ama niile, ka mba ndi ahū na-eme ezi omume bata, e, bu mba ahū kwesiri ntukwasị obi. 3 Ị na-eme ka ndi niile echiche uche ha guzosiri ike nwee udo zuruoke, n'ihì na ọ bu na gi ka ha natukwasị obi ha. 4 Tukwasị Onyenwe anyi Chineke obi mgbe niile, n'ihì na Onyenwe anyi Chineke bu oke nkume nke mgbe ebighi ebi. 5 Ndi na-akpa nganga ka ọ na-ewedata ala, na-emekwa ka obodo na-anya isi kpoọ onu n'ala. Mgbidi ya ka ọ na-eme ka ọ daruo ala. 6 Ọ na-enyefe obodo ahū n'aka ndi a na-emegbu emegbu, na n'aka ndi ogbenye ka ha zotoo ya ukwu. 7 Uzọ nke onye ezi omume ha n'otu, gi, Onye ziri ezi, na-eme ka okporouzo ndi ezi omume di larịi. 8 E, Onyenwe anyi, anyi na-aga n'uzo nke ikpe gi niile, na-ele anya gi. Aha gi na ihe niile e ji mara gi bu ihe na-agusi obi anyi agu ike. 9 Abali niile ka obi m na-achosi gi ike, n'utu eji m mmuo m niile na-achosi gi ike, n'ihì na ọ bu naani mgbe ị bįara kpee ụwa ikpe ka mmadu ga-esi n'ajo omume tugharja ime ezi ihe. 10 Obi ebere gi n'ebe ndi na-emebi iwu no adighi eme ka ha gbanwee. Ọ buladi n'ala a, ebe ndi ezi omume bi, ha na-anogide na-eme ihe ojo. Ha adighi echeta idi ukwu gi, Onyenwe anyi. 11 Onyenwe anyi ebuliela aka ya elu, ha adighi ahū ya. Gosi ha ekworo gi banyere ndi gi, ka e si otu a mee ka ihere mee ha. E, ka oku ahū ị kwadooro ndi

iro gi rechapu ha. **12** Onyenwe anyi, i na-enye anyi udo; n'ih na ihe niile anyi nwere sitere n'aka gi. **13** O, Onyenwe anyi Chineke anyi, o di mgbe anyi no n'okpuru ochichi ndi ozo di iche iche, ma ugbu a, o bu naani aha gi ka anyi na-efe. **14** Ndi niile anyi fere na mbu anwuchaala; ha adighikwa ndu; mmuo ha agakwaghi aloghachi ozo. N'ih na i tara ha ahuhu, laa ha n'iyi; e chefukwaala ha. **15** I meela ka mba a di ukwu, Onyenwe anyi; i meela ka mba a saa mbara. I wetarala onwe gi nsopuru, i meela ka oke ala ahu niile gbatja. **16** Onyenwe anyi, n'ime mkpagbu ha, ha gbakwutere gi. Mgbe iwe gi bjakwasiri ha, o bu olu di nta ka ha ji kpeere gi ekpere. **17** Gi, Onyenwe anyi, emeela ka anyi kwaa akwa, di ka nwanji ime na-eme si ata ikikere eze na akwa akwa n'ih ihe mgbu. Otu a ka anyi no n'ihu gi. **18** Anyi anoola onodu ihe mgbu, na ita ikikere eze, ma o nweghi ihe oma anyi nwetara n'ime ya. Mgbali anyi niile emeghi ka nzoputa rute uwa aka. O nwekwaghi ihe nwere isi anyi ruputara. **19** Ma ndi gi niile nwuru anwu ga-adi ndu, O Onyenwe anyi. Ozu ha ga-esite n'onwu bilie. Unu ndi niile bi n'aja tetanu ma tie mkpu onu. N'ih na igirigi gi di ka igirigi nke ututu, ala ga-amuputakwa ndi ya niile nwuru anwu. **20** Baanu n'ulo, ndi m, kpochienwu uzo unu! Zoonu onwe unu naani nwa oge nta, tutu ruo mgbe iwe Chineke ga-agabiga. **21** Lee anya! Onyenwe anyi si n'ebe obibi ya na-abia ikpe ndi bi n'uwa ikpe n'ih mmechie ha niile. Uwa ga-ekpughepu gosi obara niile a wusiri n'elu ya, o gaghi ezokwa ndi niile e gburu lie n'ime ya.

27 N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-eji mma agha ya iwe ya, di ukwu dikwa ezigbo ike, taa agwo ahu na-akpu akpu bu Leviatan ahuhu. Leviatan bu agwo mgbakọ ahu; o ga-egbukwa nnukwu anu ojo ahu nke bi na mmiri. **2** N'ubochi ahu, abu a ga-adi n'onu ha, abu ha ga-abu banyere ubi vaini nke nam ezi mkpuru. **3** "Mu onwe m bu Onyenwe anyi nalekota ya, ana m agba ya mmiri ubochi niile, na-eche ya nche ehie na abali. Ka onye obula ghara iji ihe ojo leta ya. **4** Adighi m ewekwa iwe. O buru na o bu naani ogwu na uke na-eche m aka mgba, aga m ebili buso ha agha, aga m esurekwa ha oku. **5** Ma o bughi otu a, ka ha bjakwute m maka nchekwa, ha bja ka mu na ha mee udo. E, ha bja ka mu na ha mee udo." **6** N'ubochi ndi na-abia, Jekob ga-agba mgborogwu. Izrel ga-agbawa okoko dika osisi, maakwa ifuru, jirikwa

mkpuru mejuputa uwa niile. **7** Onyenwe anyi atabeghi Izrel ahuhu dika o si taa ndi iro ya. O mebekwaghi ka e gbuo ndi ya di ka e si gbuo ndi iro ha. **8** Onyenwe anyi tara ndi ya ahuhu, mee ka a doru ha n'agha maburu ha gaa mba ozo. O bu ifufe ojo nke si n'owuwa anyanwu ka o ji bupu ha. **9** O bu n'uzo di otu a ka a ga-esi bupu ikpe omuma diri Jekob, nke a bukwa iju eju nke mkpuru e ji wezuga mmehie ya: Mgbe ha gweriri nkume niile ha ji wuo ebe ichu aja arusi ha dika ntu, mgbe ha wezugara ogidi arusi Ashera, na ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu niile. **10** Obodo ahu e wusiri ike adakposjala. O ghoola ozara nke ndi mmadu na-ebighi n'ime ya. O ghokwala ebe umu ehi na-akpa nri, ebe ha na-amakpu na-ezu ike. Ha ga-atacha ahijia di n'alaka osisi. **11** Mgbe alaka osisi ndi ahu kponwuru daa, umu nwanji ga-abia chikotaa ha were ha kwanye oku. N'ih na ndi a bu ndi na-enweghi nghota. O bu nke a mere Onye kere ha adighi emere ha ebere. Onye ahu kpuru ha agakwaghi egosi ha obi ebere. **12** N'ubochi ahu, Onyenwe anyi ga-ahocha site n'ebe mmiri na-eru eru Yufretis ruo na Wadi nke Ijipt, ma gi, bu Izrel ka a ga-achikota otu n'otu. **13** N'ubochi ahu, opi ike ga-ada. Ndi ahu na-ala n'iyi n'Asiria na ndi ahu e mere ka ha gaa biri n'Ijipt dika ndi mba ozo ga-abia fee Onyenwe anyi ofufe n'ugwu nsu ya di na Jerusalem.

28 Ahuhu ga-adiri okpueze okoko ohia ahu, nke bu mpako Ifrem, obodo ahu ndi ya na-anubiga mmanya oke ji anya isi. Obodo ahu e wukwasiri na mbara ala ndagwurugwu mara mma. Obodo ahu ima mma ya na-ada dika okoko osisi e kpukwasiri ndi ndu ya mmanya na-egbu n'isi. **2** Lee, Onyenwe anyi nwere otu onye di ike, onye nwekwara ume, dika oke mmiri ozuzu nke akummiri igwe na dika oke ifufe na-eweta mbibi, dika oke mmiri ozuzo na-erubiga oke na dika oke mmiri ozuzo bu idee mmiri ji ike ekwo, o ga-eji ike tupu ya n'ala. **3** Okpueze okoko osisi, bu mpako nke ndi Ifrem na-anubiga mmanya oke, ga-abu ihe a ga-azotokwa n'okpuru ukwu. **4** Okoko ohia nke na-akponwu akponwu, nke bu ebube ima mma ya, nke di n'isi ndagwurugwu na-emeputa ihe, ga-adi ka mkpuru fiig chara tupu oge owuwe ihe ubi eruo, nke mgbe onye obula huru ha na-ewere ha n'aka, tnye n'onu ya, loo ha. **5** N'ubochi ahu, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile n'onwe ya, ga-aghoro ndi ya foduru n'ala ahu okpueze mara mma, o ga-aghokwara ha okoko

mara mma. **6** Ọ ga-abụ mmụọ nke ikpe ziri ezi nye ndị ikpe. Ọ ga-abụkwa ike nye ndị na-achughachi ndị iro azụ n'ọnyụ ụzọ ama. **7** Ndị a kwa na-adagharị site na mmanya sitekwa n'ihe ọnyụ na-aba n'anya. Ndị nchụaja na ndị amụma na-adagharị site na ihe ọnyụ na-aba n'anya, mmanya emeela na ha amakwaghị ihe ha na-eme; ha na-adagharị site n'ihe ọnyụ na-aba n'anya ha na-adagharị mgbe ha na-ahụ ọhụ dī iche iche, ha na-asọ ngongọ mgbe ha n'ekpe ikpe. **8** N'ihī na tebul ha niile juputara n'ihe ọgbugbo ruru unyi. O nwekwaghị ebe dī ọcha. **9** "Ọ bụ onye ka ọ na-achọ ikuziri ihe? Ọ bụ onye ka ọ na-achọ ka ọ ghọta ozi ya? Ọ bụ ụmụnta ndị a kwusiri jīnū mmiri ara, bụ ndị a ka napurū ara? **10** N'ihī na ọ na-agbalị izi anyi ihe dika e si dee ya, ahiri ime nke a, n'ahiri ime nke ọzọ, n'usoro tukwasị n'usoro, nwantinti n'ebe a, nwantinti n'ebe ahū." **11** N'ezie, Chineke ga-eji ndi nasu asusu unu na-amaghị zi unu ihe. **12** N'ihī na ọ gwara unu okwu si, "Lee, nke a bụ ebe izuike ahū, ebe onye ike gwurū nwere ike ino zuru ike; nke a bụ ebe igbaume ahū." Ma ha jurū ige ya ntī. **13** Ọ bụ n'ihī ya ka e ji na-ezi unu okwu Onyenwe anyi n'ahiri n'ahiri, n'usoro n'usoro; nwantinti n'ebe a, nwantinti n'ebe ahū, ka unu gaa sọ ngongọ dalaa azū, ka unu burū ndi e tihara ahū, ndi onya mara, ndi e jidekwara. **14** N'ihī nke a, nūrunū okwu Onyenwe anyi, unu ndi nakwa emo, ndi ọchichi Jerusalem dī n'aka. **15** N'ihī na unu ekwuola si, "Anyi na onwu agbaala ndu, anyi na ala mmuọ enwekọkwala otu mkpebi. Mgbe ila n'iyi ahū dī ukwu ga-esi n'ebe anyi nọ gafee, ọ gaghị erute anyi, n'ihī na anyi emeela ka okwu ugha burū ebe mgbaba anyi; ọ bukwa n'ime okwu ugha ka anyi na-ezo onwe anyi." (Sheol h7585) **16** Ma otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi siri, "Lee, ana m atogbo na Zayon otu nkume, nke anwaputarala. Nkume nkuku dī oke onuhaja, n'ihī ntala siri ike. Onye nke kweere na ya egwu agaghị ejide ya. **17** Ikpe ziri ezi ga-abū eriri otutu nke ji atū ihe, ezi omume ga-abukwa ihe itu mgbidi; akummiri nke oke mmiri ozuzo, ga-ekpochapū ebe mgbaba unu, okwu ugha unu, mmiri ga-etojukwa n'ebe nzuzo unu. **18** Mgbe ahū, a ga-agabū ọgbugba ndū ahū unu na onwu gbara; mkpebi unu na ala mmuọ agaghị eguzokwa. Mgbe oke ila n'iyi ahū si n'ebe unu nọ na-agafe, ọ ga-azoda unu. (Sheol h7585) **19** Mgbe obula o si n'ebe unu nọ na-agafe, ọ ga-eburu unu, maobū n'ututu, ehie, maobū n'abalī, oge niile, mgbe mgbe." Mgbe

ahū, obi unu ga-aghota okwu Chineke; ọ ga-ewetara unu ahū ima jijiji. **20** Ihe ndina dī mkpumpkpu, mmadu enweghi ike esetipu onwe ya n'elu ya; akwa mkpuchi dī oke warawara, mmadu enweghi ike iji ya fuchizie ahū nke oma. **21** Onyenwe anyi ga-ebili dika o mere n'ugwu Perazim, ọ ga-akpalī onwe ya dika o mekwara na Ndagwurugwu Gibion, iru ọrū ya, ọrū ya nke dī ike n'ikowa, na iruzu ọrū ya, udi nke a na-atughi anya ya. **22** Ugbu a, ya mere, kwusinu ikwa emo, ka a ghara ime ka ahuhū unu dī ukwu karja. N'ihī na Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile agwala m na o kpebiela ila unu n'iyi. **23** Geenū ntī, nūrunū olu m, naanū ntī n'ihe m na-agwa unu. **24** Ọ bụ ubochi niile ka onye ọrū ubi na-akọ ala ubi ya hapū ikunye ya mkpuru? Ọ bụ mgbe niile ka ọ na-egwuze ala ubi ya ime ka ọ dī larji, ma ọ gaghị akunye ya mkpuru obula? **25** Mgbe o gwuzesiri ya, ọ naghị aghasa mkpuru karawe, ghasaakwa kumin? Ọ bụ na ọ naghị akunye oka wiiti n'ahiri nke ya, oka balī n'ebe o kwesiri, na spelti n'ebe o kwesiri? **26** Ọ maara ihe o kwesiri ime, n'ihī na Chineke na-ezi ụzọ ziri ezi. **27** N'ihī na ejighi igwe eji azocha mkpuru oka etichaputa mkpuru karawe, maobū kporee ukwu igwe n'elu kumin, kama ọ bụ mkporo ka e ji etichaputa kumin, werekwa osisi nta kwesiri ekwesi kuputa karawe. **28** A na-akwo oka e ji eme achicha akwo, ọ bughī ruo mgbe ebighi ebi ka a na-anogide na-etichaputa ya. E nwere ike jiri ukwu igwe ugboala inyinya na-adokpu zochaa ha, ma ọ bughī ka a kwopiasia mkpuru ha. **29** Ihe ndi a niile na-esite n'aka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-abja, onye nzube ya dī itunanya, onye amamie ya dī ebube.

29 Ahuhū ga-adiri gi, gi bụ Ariel, Ariel, gi obodo ebe Devid bi. Gbakonyenu otu afọ n'afọ ọzọ nke unu ga-eji rie oriri, mee memme. **2** Ma aga m akpagbu Ariel, ọ ga-eru uju, ma bee akwa, ọ ga-adi ka ala ebe ichu aja. **3** Aga m ama ulo ikwu m n'akuku gi niile gburugburu, aga m eji otutu ulo elu gba gi gburugburu dokwaa ihe nnochibido m niile megide gi. **4** N'onodu mweda n'ala, i ga-ekwu okwu site n'ala, okwu onu gi ga-esikwa n'uzuzu puta. Olu gi ga-ada ka nke onye mmuọ site n'ala, ọ bụ site n'uzuzu ka okwu onu gi na-ada ntakiri ntakiri ga-esi puta. **5** Ma igwe ndi iro gi ga-agho ntu, igwe ndi na-adighi eme obi ebere ga-adikwa ka igbugbo oka nke ifufe na-ebufu. Mgbe ahū, na mberede, **6** mu onwe m, bụ Onyenwe anyi,

Onye pụrụ ime ihe niile, ga-iji egbe eluigwe na ala ọma jijiji na oke ifufe na oke ụzụ, na ọkụ na-erepja erepja, bjakwute ha. 7 Mba niile ahụ, ndị na-ebuso Ariel agha, bụ ndị na-ebuso ya na ebe ya e wusiri ike agha, ga-efu dika nro, onye na-arahu ura n'abalị roro. 8 Dika mgbe onye aguu na-agu, nke na-arọ nro ebe o na-eri nri, ma aguu nokwa na-agu ya mgbe o si n'ura teta. Dika onye aguu mmiri na-agu, nke no na nro hu mmiri o na-anu, ma teta n'ura choputa na akpiri na-akposi ya nku ike, na-adakwa mba. E, otu a ka o ga-adị mgbe igwe ndi agha mba ahụ niile ga-ebuso ugwu Zayon agha. 9 Ka o gbagwojuo unu anya. Ka o jukwa unu anya. Kpuonu onwe unu isi ka unu ghara ihu uzo. Nagherianu ma o bughị site na mmanya unu nuru, soonu ngongo ma o bughị site na mmanya naba n'anya. 10 N'ihu na Onyenwe anyi awukwasila unu mmuo nke oke ura. O mechela anya ndi amuma unu niile, kpuchie isi ndi niile na-ahu ohu. 11 Ihe ndi a niile na-aga ime n'oge di n'ihu dika akwukwo a kara akara. Mgbe e weere ya nye onye ma akwukwo ka o guo, o ga-asị, "Enweghi m ike, n'ihu na a kaala ya akara." 12 Mgbe e weere ya nye onye na-amaghi akwukwo, o ga-asị, "Ewela iwe, amaghi m agu." 13 Onyenwe anyi siri, "Ndi a ji onu ha na-abia m nso, ha ji egbugbere onu ha na-asopuru m, ma obi ha di anya n'ebe m no. Ofufe ha na-efe m, bu nke gbadoro ukwu n'ihe mmadu nyere n'iwu, bukwa nke a kuziiri ha. 14 Ya mere, otu ugboro ozo, aga m eme ndi a ihe oke iju anya jiri ihe itunanya tukwasị n'elu ihe itunanya, amamihe nke ndi maara ihe ga-ala n'iyi, nghota nke ndi nwere nghota ga-agba barji." 15 Ahuhu ga-adiri ndi na-eche na ha na-ezonari Onyenwe anyi nzube ha, ndi na-agbalisi ike ime ihe ha zubere na nzuzo, ma na-asirita onwe ha, "Chineke agaghi ahụ anyi. O maghi ihe anyi na-eme!" 16 Lee ka unu si ekpu ihe ihu n'ala, ka a ga-asị na okpu ite di ka uru e ji akpu ite. Ihe mmadu kpuru o nwere ike itughari gwa onye kpuru ya, si, "I kpughi m"? Ka ite o nwere ike i si okpu ite, "I ghogaghi ihe obula"? 17 Mgbe na-adighi anya o bu na Lebanon agaghi agho ala ubi na-emeputa ihe, ala ubi ahụ na-emeputa ihe ga-adikwa ka oke ohia? 18 N'ubochi ahụ, ndi nti chiri ga-anu ihe a na-aguputa site n'akwukwo ahụ, ndi isi, ndi ahụ naara ejeghari n'ochichiri ga-emege anya ha, hukwa uzo ozo. 19 Ndi di umeala n'obi, na ndi ogbenye n'etiti ndi mmadu ga-achota onu na obi utu nke Onyenwe anyi Onye di nsọ nke Izrel na-enye. 20 Ndi na-adighi enwe obi

ebere agaghi adikwa; ndi niile na-akwa emo agaghi adikwa, ndi niile echiche ha bu ime ajo ihe ka a ga-ebipu ndu ha, 21 bu ndi ahụ na-eme ka e site n'okwu onu ha mee onye ozo onye ikpe mara, ndi na-eme ka onye na-ekpechite onu onye a na-emegbu emegbu maa n'onya, ndi na-iji igba akaebe ugha mee ka ikpe ziri ezi hapu irute ndi ezi omume aka. 22 Ya mere, nke a bu ihe Onyenwe anyi onye gbaputara Ebrahim na-agma ulo Jekob, "Ndi m, a gaghi emekwa ka ihere mee unu ozo. Ihu unu agaghi agbarukwa ozo. 23 Mgbe ha huru umu ha, bu oru aka m abuo, n'etiti ha, ha ga-edo aha m nsọ, ha ga-ekwuputa, nabatakwa idi nsọ nke Onye nsọ Jekob, ha ga-eguzokwa n'ihu Chineke Izrel n'egwu na n'ima jijiji. 24 Ndi na-akpafu n'ime mmuo ha ga-enweta nghota, ndi ntamu ga-achokwa ka ha mta ihe."

30 "Ahuhu ga-adiri umu ndi nnupu isi," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "bu ndi na-agbaso nzube nke na-esiteghi n'aka m, ndi ha na ndi ozo na-agba ndu nke Mmuo m na-anabataghi, si otu a na-eme ka mmehie na-aba uba n'elu mmehie. 2 Ndi na-aga Ijipt icho enyemaka ma ha ajutaghi ase site n'aka m. Ndi were obi ha tukwasị na Fero maka nchebe, chosiekwa ike ime Ijipt ebe mgbaba. 3 Ma nchekwa Fero ga-aghoru unu ihe ihere, ndo ndi Ijipt ga-etinye unu n'onodu mweda n'ala. 4 O bu ezie na ha nwere ndi ozi na Zoan ndi nnochị anya ha erutekwala Hans, 5 ihere ga-eme onye obula n'ihu ndi na-abaghi uru nye ha, ndi na-abughi ihe inyeaka maobu ihe iba uru, kama naani ihe ihere na ita uta." 6 Amuma banyere umu anumanu bi na Negev. N'ala ahuhu na mkpagbu, nke odum na nne odum, nke ajuala na agwo ojoo nefe ka oku, ndi nnochite anya obodo na-ebu aku ha niile n'elu inyinya ibu, na-ebukwa akunuba ha di oke onuhia n'elu inyinya kamel, na-agakwuru mba ahụ na-abaghi uru, 7 bu Ijipt, ndi inyeaka ha na-enye enweghi isi. N'ihu nke a, ana m agu ya Rehab, onye na-enweghi ihe o na-aru. 8 Gaa ugbu a, dekwasiri ha ya n'elu mbadamba nkume, detuokwa ha n'ime akwukwo, ka o diri maka ubochi na-abia dika ihe akaebe ruo mgbe ebighi ebi. 9 N'ihu na ndi a bu ndi na-enupu isi, umu aghughu ndi kpachaara anya ju inabata ozizi Onyenwe anyi na-ezi. 10 Ha na-agma ndi ohu uzo, "Unu ahukwala ohu, o zuola," ma sikwa ndi amuma, "Mechienu onu! Unu ahutakwarala anyi ihe ziri ezi n'ohu unu. Gwanu anyi ihe na-atu utu

na ntị, bonu amụma nduhie. **11** Unu na-anọchiri anyị ụzọ, nyenụ anyị ohere. Anyị achọkwaghị inụ ihe ọbụla banyere onye ahụ unu na-akpọ Onye dị nsọ nke Izrel.” **12** Ya mere, ihe a ka Onye dị nsọ nke Izrel na-ekwu, “N’ihi na unu kpọrọ okwu m na-agwa unu asi, ma dabere na mmegbu na-atụkwasịkwa obi unu n’aghughọ, **13** mmehie a ga-aghọrọ unu ihe dika mgbidi dị elu, nke gbawara agbawa, nke ga-ada na mberede, n’otu ntabi anya. **14** Ọ ga-etipjasi dika ite aja, nke etipjara na-enweghị obi ebere, nke a na-enweghị ike ichọta mpekele ejuju ọbụla n’etiti ya, iji guta ọkụ site na-ekwu, maọbụ kuputa mmiri site n’ite.” **15** N’ihi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị bụ Onye nsọ nke Izrel siri, “Ọ bụ na ncheghari na izuike ka a ga-azoputa unu, na ino juu na ntukwasị obi ka idi ike unu ga-adi, ma unu ekweghị na nke ọbụla. **16** Kama unu na-asi, ‘Anyị ga-arịkwasi n’elu inyinnya gbaụ.’ E, unu ga-agba ọsọ n’ezie. Unu siri, ‘Anyị ga-arịkwasi n’inyinnya ndi na-eфе ọsọ.’ Ya mere, ndi ga-achū unu ga-adi ngwa. **17** Otu onye n’ime ndi iro unu ga-achū puku mmadu n’ime unu ọsọ. Mmadu ise si n’ime ha ezuola ichusasi unu, ruo mgbe unu ga-adi ka osisi a manyere okoloto debe n’elu ugwu, e, ka okoloto a hapuru n’elu ugwu nta.” **18** Ma Onyenwe anyi nokwa na-echere ka unu bjakwute ya, ka o gosi unu ihunanya ya. O jikeere imere unu ebere, n’ihi na Onyenwe anyi bu Chineke na-ekpe ikpe ziri ezi. Ngozi na-adikwara ndi niile na-ele anya inyeaka ya. **19** Unu ndi Zayon ndi bi na Jerusalem, ndi nke m, unu agaghị ebekwa akwa ọzọ, n’ihi na Onyenwe anyi bu onye obi ebere. Ọ ga-enyere unu aka mgbe ọbula unu kpokuru ya. **20** N’agbanyeghi na Onyenwe anyi na-enye unu achicha nke nhuju anya na mmiri nke ahuhu, ndi ozizi unu agaghị abukwa ndi zoro onwe ha ọzọ, kama unu ga-eji anya unu hu ha. **21** Ma unu tughariri n’aka nri ma o bukwani n’aka ekpe, nti unu ga-anu otu olu n’azu unu, nke na-asi, “Nke a bu uzo, Jeenu ije n’ime ya.” **22** Mgbe ahū kwa, unu ga-emebi arusi unu niile, nke e ji olocha na oloado kpuo. Unu ga-atufukwa ha dika ihe ruru unyi, nke na-aso oyi. Unu ga-asi ha, “Punū n’ebe a!” **23** Ọ ga-ezitekwa mmiri uzuzo maka mkpuru unu kuru n’ala ubi unu, ihe omume nke ga-esite n’ala ahū puta ga-ama abuba baakwa uba. N’ubochi ahū anu ulo unu ga-ata nri n’ebe ita nri sara mbara. **24** Ehi na inyinnya ibu ndi na-arū orū ubi ga-ata nri a gwara nke oma nke nnu di, nke eji ngwa orū ifucha oka na shovel kpasaa nke oma. **25** N’elu

ugwu ọbula di elu na n’elu ugwu nta ọbula di elu, ka iyi na mmiri niile ga-eru, n’ubochi oke ogbugbu, mgbe ulo elu niile ga-ada. **26** Onwa ga-amuke dika anwu, ihe anyanwu ga-adikwa okpuku asaa dika ihe ubochi asaa e mere ka o muo n’otu ubochi! Ihe ndi a ga-emezu n’ubochi ahū Onyenwe anyi malitere ikechi na igwo onya o mere ka o rute ndi ya aka. **27** Lee, Aha Onyenwe anyi ka o si n’ebe di anya na-abia! O na-abia n’oke iwe, anwuru oku gbakwara ya gburugburu. Iwe juputara n’egbugbere onu ya, okwu ya na-erechapu dika oku. **28** Iku ume ya dikwa ka iyi rubigara oke, nke na-achi oku, nke na-etoru onye no n’ime ya n’olu. O na-ayocha mba niile n’ime nyo ila n’iyi, o na-etinye n’agba ndi mmadu eriri igwe nke na-edufu ha. **29** Ma unu ga-abu abu dika unu na-abu n’abal mmemme di nsọ, obi unu ga-anuri onu dika mgbe ndi na-egbu opi na-arigo elu na-aga n’ugwu nsọ Onyenwe anyi, na-agakwuru Oke Nkume Izrel. **30** Onyenwe anyi ga-eme ka ndi mmadu nu olu ya di ebube, o ga-emekwa ka ha hu aka ya na-aridata ala jiri onuma nke iwe ya na oku na-erepia erepia, jirikwa oke mmiri ozuzo, na egbe eluigwe, na akummiri igwe. **31** Olu Onyenwe anyi ga-emenye ndi Asiria egwu; o ga-eji mkpara igwe ya kuda ha n’ala. **32** Ihe otiti ọbula nke Onyenwe anyi na-eji mkpo ya, tie ha n’ahu ga-adi ka egwu ubo akwara na une di iche iche na-enye, mgbe o na-eweli aka ya na-eti ha oke ihe otiti dika o na-alusọ ha ogu. **33** Edoolarị ihe niile n’usoro site n’oge gara aga. A kwadoola ebe a ga-akwanye oku nke ga-erechapu eze ahū. Ọ bu ebe sara mbara, nke di omimi, na nke a kwajuru nku. Ọ bu iku ume Onyenwe anyi nke dika mwuputa nke nkume na-enwu oku ka a ga-eji munye ya oku.

31 Ahuhū diri ndi na-aga Ijpt icho enyemaka, ndi nchekwube ha di n’ike ndi ha na-agba inyinnya, ndi na-atukwasị obi ha n’ugboala ha, nke di otutu, ndi na-atukwasikwa obi ha n’idi ike nke ndi Ijpt na-agba inyinnya. Ma ha adighi ele anya inyeaka site n’aka Onye Nso Izrel; ha adighi arikwa ya ka Onyenwe anyi nyere ha aka. **2** Ma ya onwe ya maara ihe, o puru iweta ila n’iyi. O dikwaghị agbanwe okwu ya. O ga-ebili megide ndi mba na-eme ihe ojoo; ha na ndi niile na-enyere ndi na-eme ajo ihe aka. **3** N’ihi na ndi Ijpt bu naani mmadu, ha abughi Chineke! Inyinnya ha nwekwara anu ahū, ha abughi mmuo. Mgbe Onyenwe anyi setipuru aka ya imegide ha, ha ga-aso ngongo;

ndị ha na-enyere aka ga-adakwa. Ha niile ga-alakokwa n'iyi. **4** Ma ihe ndị a ka Onyenwe anyị gwara m, "Dịka ọdum na-agbọ uja, na-ebigbọ n'elu anụ ọ dogburu, n'agbanyeghị na-akpọkọtara igwe ndị ọzụzụ aturụ imegide ya, ọ naghị atụ egwu mkpu ha, mkpọtụ ụzụ ha adighị enyekwa ya nsogbu, Otu a kwa, Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile ga-arịdata ibu agha n'ugwu Zayon, na n'ugwu nta ya niile. **5** Dịka nnụmụ si efegharị n'elu akwụ ya ichebe umụ ya, otu a ka mụ bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile ga-esi chebe Jerusalem, ọ ga-ekpuchi ya naputa ya, ọ ghaghị igabiga ya, gbaputakwa ya." **6** Loghachitenu azụ, unu bụ Izrel, laghachikwurunụ onye ahụ nke unu nupuru isi n'ebe ọdị ukwu megide. **7** Amaara m nke ọma na ụbọchị ahụ na-abịa, mgbe onye ọbụla n'ime unu ga-atụfu arụsị ọlaedo na ọlaocha niile nke aka mmehie unu kpuru. **8** "Mgbe ahụ, Asirja ga-ada, kama ọ bughị site na mma agha mmadụ, mma agha na-abughị nke mmadụ efu ga-erichapụ ha. Ha ga-esi n'ihu mma agha gbaa ọsọ, ma umụ okorobia ha ka a ga-akpuru tinye n'orụ mmanye. **9** Obodo ha niile e wusiri ike ga-ada n'ihu oke egwu, ndị ọchịagha ha ga-atụkwa ụjọ mgbe ha hụrụ ọkọlọtọ agha." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. Onye ọkụ ya dị na Zayon, onye ekwu igwe ọkụ ya dị na Jerusalem.

32 Lee, eze ga-achị n'ezi omume na-abịa, ya na ndịisi kwesiri ntụkwasị obi, ndị ga-ekpe ikpe ziri ezi. **2** Onye ọbụla n'ime ha ga-aghoro ndị mmadụ ebe a na-ezere ndụ n'oge oke ifufe, na ebe mgbaba n'oge oke mmiri ozuzo. Ha ga-adị ka mmiri na-asọ n'ọzara, maọbụ dika ndo nke nkume dị elu na-enye n'ebe okpomokụ na-eweta ike ọgwugwu. **3** Mgbe ahụ, agaghị emechikwa anya ndị niile na-ahụ ụzọ, agakwaghị eme ka ntị na-anụ ihe kwusị inụ ihe. **4** Ọ bụladị obi ndị nzuzu n'etiti ha ga-ajuputa n'akonuche na nghota, ndị ahụ na-asụ nsụ ga-ekwukwa okwu nke ọma. **5** N'ụbọchị ahụ, a gaghị ahụkwa onye nzuzu sị na ọ bụ onye maara ihe. A gaghị enyekwa onye aghughọ nsopuru ọzọ. **6** N'ihu na ndị nzuzu na-ekwu okwu na-echeghị echiche, obi ha niile dị na-ime ajọ ihe. Ọ na-ebi ndụ asopurughị Chineke, na-ekwusakwa okwu njehie megide Onyenwe anyị; ndị agụụ na-agụ ka ha na-agbaba aka ndị akpiri na-akpọ nkụ, ha adighị enye ha mmiri onụmụ. **7** Ndi ojoo na-eji ụzọ aghughọ niile eme ihe ojoo, ha na-echeputa nzube ajọ ihe niile, iji okwu ugha laa onye ogbenye n'iyi, ọ bụladị mgbe

aririọ nke onye ahụ nọ na mkpa bụ nke ziri ezi. **8** Ma onye a na-asopuru na-atuputa atumatu di ezi mma, ọ na-eguzokwa chīm nye ezi ihe. **9** Unu ndi inyom na-ebi ndu ndi afo juru, bilie oto, gee m nti; unu ndi ada ndi nwere ntukwasị obi, nurunu ihe m nwere ikwu. **10** N'oge na-adighi anya, mgbe otu afo na abali ole na ole gasiri, unu bu ndi nwere ntukwasị obi ga-ama jijiji; n'ihu na mkpuru ubi vaini unu ga-emebi, owuwe mkpuru ihe ubi agaghị abia. **11** Maanu jijiji, unu ndi inyom afo juru, tuo egwu unu ndi ada ndi nwere ntukwasị obi. Yipunu uwe oma unu, kekwasinu onwe unu akwa mkpe. **12** Tienu aka n'obi n'ihu ubi unu na-enye afo ojuju, n'ihu osisi vaini na-amị mkpuru. **13** N'ihu na ogwu na uke ga-epuputa n'ala unu. Ruonu uju, n'ihu na ulo niile unu na-anọ n'ime ya enwe obi uto, na obodo niile unu na-anọ n'ime ya na-eri, na-anu agakwaghị adi. **14** N'ihu na a ga-ahapu ebe niile e wusiri ike, gbahapukwa obodo ahụ ụzụ na-adi n'ime ya; ulo elu nche niile na ebe niile ewusiri ike ga-abu ebe ga-atogboro n'efu ruo mgbe ebighi ebi, ha ga-agho ebe inyinya ibu ohia ga na-enwe obi uto, na ebe igwe anu ulo ga na-akpa nri ha. **15** Ha niile ga-adigide otu a tutu ruo mgbe a ga-esite n'eluigwe wukwasị anyi Mmuo Nso. Mgbe ahụ ozara ga-agho ala ubi mara mma, ala ubi oma ahụ ga-adikwa ka ohia. **16** A gamekwa ka ikpe ziri ezi ga-ebi n'ozara, ezi omume ga-adikwa n'ubi oma ahụ. **17** Mkpuru nke ezi omume ahụ ga-abu udo; ihe ga-esikwa na ya puta ga-abu i nọ juu na ntukwasị obi mgbe niile ebighi ebi. **18** Ndi m ga-ebi n'ebe obibi nke udo, n'ulo nwere ezi nchekwa, n'ebe izuikwe nke nsogbu na-adighi. **19** A sikwa na mkpuru mmiri ezoo n'oke ohia niile, a sikwa na e bibie obodo niile, **20** ndi a goziri agozi ka unu ga-abu, mgbe unu na-agma mkpuru unu n'akuku iyi, mgbe ehi unu na inyinya ibu unu na-akpagharị na-aga ebe obula ha choro.

33 Ahuhu diri gi, onye mbibi, onye bibiri ihe niile di gi gburugburu, ma o dibeghi mbibi rutere gi aka. Ahuhu diri gi, onye nrafu, onye na-enwebeghi ndi rafuru gi. Mgbe i kwusiri ibibi ihe ka a ga-ebibi gi, mgbe i kwusikwara nrafu ka a ga-arafu gi. **2** Biko, Onyenwe anyi, nwee obi ebere n'ebe anyi no, n'ihu na o bu gi ka anyi na-ele anya. Bupu anyi ike n'utuutu ubochi niile, burukwara anyi onye nzoputa mgbe niile anyi no na mkpa. **3** Ndi iro na-agma oso mgbe ha nuru olu gi. Mgbe i guzoro oto, mba niile na-

agbalaga. 4 Dịka igurube si atachapụ ihe dị n'ubi, otu a ka a ga-esi kwakọrọ ihe niile unu nwere n'agha, unu mba dị iche iche. 5 Onyenwe anyị dị elu, n'ihina o bi n'ebe dị elu. Ọ ga-eji ikpe ya ziri ezi, na ezi omume mejupụta Zayon. 6 Ọ ga-abụ ntọala guzosiri ike nke oge unu niile, ụlọakụ dị ukwu nke nzọpụta, na amamihe na ihe ọmụma; egwu Onyenwe anyị bụ igodo nke akụ a. 7 Lee ndị ha dị ike ka ha na-eti mkpu akwa n'okporoẖo niile; ndị na-anọchite anya ha, ndị b́jara ikwu otu udo ga-esi dirị na-akwa akwa. 8 Ọ dikwaghị onye a na-ahụ anya n'okporoẖo ọbụla. E meela ka ọgbugba ndụ niile ghara idikwa ire. A na-elelị ndị e sitere n'akaebe ha mee ka ọgbugba ndụ ahụ guzosie ike. Ọ dikwaghị onye a na-asọpuru. 9 Ala ahụ niile na-eru ụjụ. Ọ tọgbokwara n'efu. Oke ọhịa Lebanon akpọnwụla bụrụ ihe ihere. Sharon aghokwala ọzara; osisi dị na Bashan na n'elu ugwu Kamel na-agbụchakwa akwụkwọ ha. 10 Ma Onyenwe anyị na-asị, "Ugbu a, m ga-ebili." "Ugbu a, ka a ga-eme ka m dị elu; ugbu a, ka a ga-ebuli m elu. 11 Unu na-atụ ime ahịhịa kpọrọ nkụ, unu na-amụpụta ahịhịa, nkuume unu na-ekupụta bụ ọkụ ga-erepịa unu. 12 Ndị gị ga-ere ọkụ, dika osisi ogwu e gbuturu egbutu tūnye n'ọkụ; ha ga-ere ọkụ dika avụvụ nkụ." 13 Geenụ ntị nūrụ ihe m mere, unu mba niile dị n'ebe dị anya! Unu ndị nọ nso, kwerenụ n'ezie na m siri ike! 14 Ndị mmehie na ndị ajọ omume nọ na Zayon na-ama jijiji n'egwu, ha na-akwa akwa na-asị, "Onye n'ime anyị puru ibi n'ebe a, n'etiti onye a bụ ọkụ na-erepịa erepịa, ọkụ nke na-ere ruo mgbe ebighị ebi?" 15 Ndị na-ejegharị n'ezie omume na-ekwu ihe ziri ezi, ndị na-ajụ uru sitere n'uzo n'ezighị ezi, ndị na-ewezuga aka ha site na inata ngarị dị iche iche, ndị na-emechi ntị megide izu ikwafu ọbara, na-amuchi anya ha abụọ ka ha ghara itugharị uche n'ihe ojọ. 16 Ha bụ ndị ahụ ga-ebi n'ebe dị elu, ndị ebe mgbaba ha ga-abụ ebe e wusiri ike nke ugwu. A ga-enye ha nri, mmiri a gaghị akọkwa ha. 17 Anya unu ga-ahụ eze n'ebube ya; unu ga-ahụkwa alaeze ya nke nsọtụ oke ya dị n'ebe dị anya. 18 N'ime echiche obi unu, unu ga-na-atule ihe oke egwu nke oge ndị ahụ gara aga. "Olee ebe onyeisi ọchịchị ahụ nọ ugbu a? Ebee ka onye na-anakọta ụtụ ahụ nọ? Ebeekwa ka onyeisi ahụ nke ụlọ elu nche niile dị n'aka ya nọ?" 19 N'oge ahụ, unu agaghị ahụkwa ndị nganga ahụ ọzọ, bụ ndị ahụ na-asụ asụsụ nke unu na-amaghị, nke unu na-adighị aghotakwa. 20 Lekwasinụ Zayon anya, obodo anyị na-anọ eme mmemme anyị

niile; anya unu ga-ahụkwa Jerusalem, ụlọ obibi di jụu, ụlọ ikwu nke a na-apughị ibupụ ebupụ; apughikwa iholite ntu jidere ya, maobu dobie nke obula n'ime udo ji ya. 21 Ebe ahụ ka Onyenwe anyị ga-aburu anyị Onye di ike. Ọ ga-adikwara anyi ka osimiri na iyi di obosara. Ọ dighi ugbo amara maobu ugbo ukwu ga-abia na mmiri ahụ. 22 N'ihina na Onyenwe anyi bu onye ikpe anyi. Onyenwe anyi bu onye na-enye anyi iwu. Onyenwe anyi bu eze anyi, o bu ya na-azoputa anyi. 23 A tosaala udo niile: Ha adighi ejidesikwa okoloto gi ike, a gbasaghikwa akwa igbochi ifufe. Mgbe ahụ, a ga-ekesa uba ihe a kwatara n'agha o buladi ndi ngwuro ga-ebute ihe nkwatera n'agha. 24 Ọ dikwaghị onye bi na Zayon ga-asị, "Ahụ esighi m ike," n'ihina na a ga-agbaghara ndi bi n'ime ya mmehie ha niile.

34 Biana nso, unu ndi mba niile, naa nti. Geenụ ntị, unu mba niile nke ụwa. Ka ụwa na ihe niile di n'ime ya, na ihe niile na-esi n'ime ya aputa nuru. 2 N'ihina na Onyenwe anyi na-eweso mba niile nke ụwa iwe, iwe ya di oku megide ndi agha ha niile. Ọ g-ala ha n'iyi kpmkpam, nyefee ha n'aka ndi ga-egbu ha. 3 Ndi ha e gburu egbu ka a ga-atupu. Ozu ha ga-esikwa isi. Ugwu niile ga-epuputa n'obara ha. 4 N'oge ahụ, kpkpando niile nke eluigwe ga-agbaze, a ga-apiakotakwa mbara eluigwe dika akwukwo, kpkpando niile ga-ada dika ahihia osisi vaini kpoko nkụ, dika mkpuru osisi fiig chakporo achakpo. 5 N'ihina na mma agha m aruchaala oru ya n'eluigwe, lezie anya ihe gaje ime, o ga-adakwasị Edom, ndi m mara ikpe mbibi. 6 Mma agha Onyenwe anyi juputara n'obara, abuba kpuchikwara ya, obara umu aturu na mkpi na abuba sitere n'akuru ebule n'ihina na Onyenwe anyi nwere ichu aja na Bozra. O nwekwara oke ogbugbu ga-adi n'ala Edom. 7 Oke ehi ohia ga-esokwa ha daa, ha na oke ehi ukwu na oke ehi nta. Ala ga-epuputa n'obara ha. Uzuzu nke obodo ahụ ga-amikoro obara ha. 8 N'ihina na Onyenwe anyi nwere ubochi ahụ bu ubochi ibo obo. Ọ bu afọ ikwughachi Edom ihe ha mere Zayon. 9 Isi iyi ndi Edom niile ga-agbanwe gbajie ojii, uzuzu di n'ala ga na-ere oku dika solfo (ntu oku), ala ahụ niile ga-enwuru oku di ka unyi ojii. 10 Ọ gaghi anyu anyu n'abalị maobu n'ehihie; anwuru oku ya ga na-ala n'elu ruo ebighi ebi. Ala ahụ ga-atogboro n'efu site n'ogbo ruo n'ogbo; o dighi onye ga-esitekwa n'ebe ahụ gafee ozo. 11 Ikwighikwighi nke ozara na okwolo ga-enweta ya, ikwighikwighi ukwu na ugoloma ga-

akpa akwụ ha birikwa n'ebe ahụ. Chineke ga-eseti n'elu Edom, eriri otutu nke ogbaaghara, na ihe itu mgbidi nke e tikporo etikpo, togboro n'efu. **12** Ndi ya a na-asopuru agaghị ahukwa ihe obula n'ebe ahụ nke ha ga-akpo alaeze. Otu a kwa, umu ndi eze ya niile agaghị adikwa. **13** Ogwu ga-etochi ulo ukwu ya niile; ebe ya niile e wusiri ike ga-agho ahijia ogwu, o ga-abukwa ulo nkita ohia na nke ikwighikwighi. **14** Anu ohia niile nke ozara ga-ezute nkita ohia n'ebe ahụ. Umu mkpi ohia ga-awaghari n'ebe ahụ na-ebeku ibe ha akwa. N'ebe ahụ ka umu anu ohia na-akpaghari n'abalị ga-ezo onwe ha, chotakwara onwe ha onodu ebe izuike. **15** Ikwighikwighi ga-akpa akwụ ya n'ebe ahụ. O ga-anokwa n'ebe ahụ yie akwa, zuo umu ya, lekotaa ha site n'iji nku ya kpuchie ha. Ebe ahụ kwa ka ndagbu ga-ezukokwa, nke obula na ibe ya. **16** Nyochaa akwukwo nsọ ka i guo ihe Onyenwe anyi gaje ime: O dighi anu ohia obula ga-efu. O dighi nke obula ga-anọ n'ebe ahụ hapu ikpo ibe ya, n'ih na onu ya enyela iwu a. Mmuo ya ga-achikotakwa ha. **17** O bu ya onwe ya ga-ekewa ala ahụ, jiri ihe otutu n'aka keere ha oke ahụ. Ha ga-enweta ya ruo mgbe ebighi ebi, nwekwa ebe obibi n'ebe ahụ site n'ogbo ruo n'ogbo.

35 N'ubochi ahụ, ozara na ala kporo nku ga-enwe obi uto; okoko osisi mara mma ga-awaputakwa n'ozara. Dika rozu, **2** o ga-agbawa ifuru juputa; o ga-anurị onu nke ukwu, tiekwa mkpu onu. A ga-enye ya nsopuru nke ugwu Lebanon, nyekwa ya ima mma nke ala ubi Sharon na Kamel. Ha ga-ahụ ebube Onyenwe anyi n'ebe ahụ, ha ga-ahukwa idi ukwu nke Chineke anyi. **3** Meenu ka aka ndi ahụ kudara akuda dikwa ike, gbaakwanu ukwu ndi ahụ na-aso ngongo ume. **4** Gwanu ndi ahụ na-atu egwu si ha, "Dirinu ike, unu atula egwu, n'ih na Chineke unu na-abia. O ga-abia jbotara unu obo, ikwughachi ndi iro unu ihe ruuru ha. O ga-abia izoputa unu." **5** Mgbe o bjara, o ga-emegehe anya ndi kpuru isi, meekwa ka ndi nti chiri nu ihe. **6** O ga-eme ka onye ngwuro wulie elu dika ele, meekwa ka ndi na-adighi ekwu okwu tie mkpu onu. Mmiri ga-agbawaputa soo n'ozara, mmiri iyi ga-ejuputakwa n'ala kporo nku. **7** Elu ala ahụ na-ere oku n'ukwu ga-agho odo mmiri. Ala ahụ nke mmiri koro ga-agho isi iyi nke mmiri ga-ejuputa. Ebe ahụ nkita ohia naara ebi ga-agho ala mmiri mmiri; ahijia, na ahijia riidi, na ahijia papiros, ga-epuputa n'ime ya. **8** Okporouzo ga-adikwa n'ebe ahụ, nke a ga-akpo, Okporouzo Idi Nso, O ga-adiri naani ndi ahụ na-agbaso Uzo ahụ. Ndi

na-adighi ocha agaghị eje ije n'elu ya, ndi nzuzu ajo omume agaghị ejeghari n'elu ya. **9** Odum agaghị ano nso uzo ahụ. O dikwaghị anu ohia na-egbu mmadu ga-aga n'elu ya. E, agaghị ahụ anu di otu a n'ebe ahụ. Kama, o bu naani ndi a gbaputara ga-eje ije na ya. **10** Ma ndi ahụ Onyenwe anyi gbaputara ga-alotakwa. Ha ga-eji abụ bata na Zayon; onu na-adigide ga-adikwasị n'isi ha. Oke onu na obi uto ga-ejuputa n'obi ha. Iru uju na isu ude ga-efelaga.

36 N'afọ nke iri na ano nke ochichi eze Hezekaya, Senakerib, bu eze Asiria, busoro obodo Juda niile e wusiri ike agha, meriekwa ha. **2** Mgbe ahụ, eze Asiria sitere na Lakish zipu ochiagha ya, ya na usuu ndi agha ijekwuru Hezekaya na Jerusalem. Mgbe ochiagha ahụ kwesiri n'uzo mmiri nke odo mmiri di Elu, n'uzo jere n'ebe ohia Osu akwa. **3** Eliakim, nwa Hilkaya, onye nlekota uloze, na Shebna, bu ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, onye ndeko akuko ihe mere, puru jekwuru ya. **4** Ochiagha ahụ siri ha, "Gwanu Hezekaya: "Otu a ka eze ukwu ahụ, bu eze Asiria, na-ekwu, O bu na ginị ka ntukwasị obi gi dabere? **5** I na-ekwu na i nwere ndumodu na ike ibu agha, maobu naani egbe onu ka i na-agba. O bu onye ka i na-atukwasị obi, mere i ji enupu isi n'okpuru m? **6** Lee, amatara m na i na-atukwasị obi n'Ijpt, mkpanaka achara ahụ gbajiri agbaji, nke na-aduwa aka onye obula na-adabere na ya. Otu a ka Fero, eze Ijpt di nye ndi niile na-atukwasị ya obi. **7** Ma o buru na unu asi m, "Anyi na-atukwasị Onyenwe anyi bu Chineke anyi obi." O bughị ya ka Hezekaya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asi Juda na Jerusalem, "Unu aghaghị ikpo isiala n'ebe ichu aja a?" **8** "Ma ugbu a, bja kwee nna m ukwu, bu eze Asiria nkwa. Aga m enye gi puku inyinya abuo ma o buru na i nwere ike ichota ndi ga-agba ha. **9** I ga-esi kwa ana ju otu onyeisi nke dikarisiri nta n'ime ndisi oru onyenwe m, na-agbanyeghikwa na i na-atukwasị obi n'Ijpt maka inweta ugbo agha na ndi na-agba inyinya? **10** Tinyere nke a, abjara m ibuso ala a agha na ibibi ya ma o bughị nkwardo Onyenwe anyi? Onyenwe anyi ya onwe ya gwara m ka m bilie megide obodo a, lakwaa ya n'iyi." **11** Mgbe ahụ Eliakim, Shebna na Joa siri ochiagha ahụ, "Biko, gwa ndi ohu gi okwu n'asusu Aramaik, ebe o bu na anyi na-aghota ya. Agwala anyi okwu n'asusu Hibru, ebe ndi no n'elu mgbidi ga-anu." **12** Ma ochiagha ahụ zaghachiri, "O bu n'ih naani nna unu ukwu na nye unu onwe unu ka nna m ukwu ji zite m, ka m kwuo ihe ndi a? O bughị

n'ihì ndì mmadụ ahụ na-anọdụ n'elu mgbidi, ndị, dika unu, ha ga-eso rie nsị ha nyurụ, ñụọkwa mamiri ha nyurụ?" 13 Mgbe ahụ, ọchịagha ahụ guzoro were oke olu kwuo n'asụsụ Hibru, sị, "Nurunụ okwu niile nke eze ukwu ahụ, bụ eze Asirja. 14 Nke a bụ ihe eze siri, Unu ekwela ka Hezekaya duhie unu. Ọ pughị izoputa unu. 15 Unu ekwela ka Hezekaya mee ka unu tükwasị Onyenwe anyị obi, mgbe ọ na-asị, 'N'ezie, Onyenwe anyị aghaghị inaputa anyị. A gaghị enyefe obodo a n'aka eze Asirja.' 16 "Unu anakwala Hezekaya ntị. Ihe a ka eze Asirja kwuru: Pükwutenụ m, bjanụ ka mụ na unu mee udo. Mgbe ahụ, onye ọbula n'ime unu gari mkpuru si n'ubi vainị ya na nke si n'osisi fiig ya, ñụọkwa mmiri nke si n'ihe icheta mmiri ya: 17 ruo mgbe m ga-abia duru unu gaa n'ala dika nke unu, bụ ala mkpuru ọka na nke mmanya ọhuru, ala achicha na ubi vainị juputara n'ime ya. 18 "Unu ekwela ka Hezekaya rafuo unu mgbe ọ na-asị, 'Onyenwe anyị ga-anaputa anyị.' O nweela chi niile nke ndị mba ọzọ, nke naputarala ala ha site n'aka eze Asirja. 19 Olee ebe ka chi ndị Hamat na Apad nọ? Olee ebe ka chi ndị Sefavaim nọkwa? Ha anaputala Sameria site n'aka m? 20 Olee chi n'ime chi mba ndị a niile, bụ ndị zoputarala ala ha site n'aka m? Unu si anaa chee na Onyenwe anyị puru izoputa Jerusalem site n'aka m?" 21 Ma ndị ahụ niile gbara nkịtị, ha ekwughị ihe ọbula, n'ihì na eze nyere ha iwu sị, "Unu azaghachila ya." 22 Mgbe Eliakim nwa Hilkaya, onyeisi ọchịchị, na Shebna ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, ode akwukwo akukọ eze laghachikwuuru Hezekaya, ha dowara uwe ha mgbe ha na-aga igosi ya ida mba nke obi ha. Ha gwakwara ya ihe niile onyeisi agha ndị Asirja kwuru.

37 Mgbe eze Hezekaya nuru nke a, ọ dowara uwe ya, yikwasị akwa mkpe, baa n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyị. 2 O zipuru Eliakim, onye nlekota uloze, Shebna ode akwukwo na ndị okenye n'etiti ndị nchujaja, bụ ndị yikwa akwa mkpe, ka ha jekwuru Aizaya onye amuma, nwa Emoz. 3 Ha siri ya, "Otu a ka Hezekaya siri, Ubochi taa bụ ubochi ahuhu, iba mba na nke ihe ihere. Ubochi jogburu onwe ya dika ubochi nwanji nọ n'oke ihe mgbu nke imu nwa ma ike adikwaghị o ji amuputa nwa ya. 4 Ma eleghị anya Onyenwe anyị Chineke gi, ga-anu okwu ahụ nke Rabashaka, bụ ọchịagha, onye nna ya ukwu bụ eze Asirja, zitere ikwa Chineke di ndu emo. Eleghị anya Onyenwe anyị Chineke gi ga-abara ya mba n'ihì okwu

ndi a niile o kwuru, bu ndi o nuru. Ya mere, kpeere anyi ekpere, anyi bu ndi foduru ndu." 5 Mgbe ndi oru eze Hezekaya bjakwutere Aizaya, 6 o siri ha, "Otu a ka unu ga-asị nna unu ukwu, 'Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: Atula egwu n'ihì okwu niile nke i nuru, bụ nke ndi na-ejere eze Asirja ozi ji kwuluo m. 7 Gee ntị, mgbe ọ nuru akukọ di anaa, aga m eme ka ọ choọ ilaghachi n'obodo nke aka ya. N'ebe ahụ ka m ga-emekwa ka e jiri mma agha gbuo ya.'" 8 Mgbe ọchịagha ahụ nuru na eze Asirja e sitela n'obodo Lakish pua, ọ laghachiri hu na eze Asirja na-ebuso obodo Libna agha. 9 N'oge ahụ, Senakerib natara ozi na Tiahaka, eze Kush, na-aputa ibia ibuso ya agha. Mgbe ọ nuru nke a, o zipuru ndi ozi ka ha ga zie Hezekaya ozi, sị, 10 "Gwanu Hezekaya, eze Juda: Ekwela ka Chineke onye i na-atukwasị obi duhie gi, mgbe ọ na-asị, 'Agaghị enyefe Jerusalem n'aka eze Asirja.' 11 N'ezie a, i nula ihe ndi eze Asirja mere obodo niile ha busoro agha, otu ha si bibie ha kpamkpam. Ma a ga-anaputakwa gi onwe gi? 12 Chi niile nke mba niile, ndi ahụ nna nna m ha lara n'iyi, ha naputara ha, bụ chi ndi Gozan, Haran, Rezef na nke ndi Eden ndi nọ na Tel Asa? 13 Olee ebe eze ndi Hamat maobu eze ndi Apad nọ? Olee ebe eze obodo Lair, Sefavaim, Hena na Iva nọkwa?" 14 Mgbe Hezekaya natara akwukwo ozi a site n'aka ndi ozi ahụ, guo ya, o weere ya gaa n'ime ulonso Onyenwe anyi, gbasaa ya n'ihu Onyenwe anyi. 15 Hezekaya kpere ekpere nye Onyenwe anyi, sị: 16 "O, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke Izrel, onye ocheeze ya di n'etiti ndi cherubim, naani gi bu Chineke na-achị alaeze niile nke uwa. Ọ bukwa naani gi kere eluigwe na uwa. 17 Toọ ntị gi n'ala, o Onyenwe anyi ma nuru; meghee anya gi abuo Onyenwe anyi, ka ihu; gee ntị nukwa okwu niile ndi ahụ Senakerib zitere, nke o ji ekwulu Chineke di ndu. 18 "N'eziokwu, Onyenwe anyi, ndi eze Asirja alala ndi a niile na ala ha n'iyi, mee ka ha togboro n'efu, 19 ha atunyekwala chi ha niile n'ime oku, repiakwa ha, n'ihì na ọ bughị chi ka ha bu, kama ha bu naani ihe a kpuru akpu, nke mmadu ji osisi na nkume pia. 20 Ma ugbu a, Onyenwe anyi Chineke anyi, biko, zoputa anyi site n'aka ya, ka alaeze niile nke uwa mata na naani gi Onyenwe anyi bu Chineke, na ọ dikwaghị chi ọzọ ma ọ bughị gi." 21 Mgbe ahụ, Aizaya nwa Emoz, zigaara Hezekaya ozi, sị, "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel, siri, N'ihì ekpere gi niile nye m banyere Senakerib, eze Asirja, 22 nke a bu okwu Onyenwe anyi

kwuru megide ya. “Nwaagboghọ na-amaghị nwoke, bu ada Zayon, na-elelị gi anya, jirikwa gi na-eme ihe ọchị, Nwaada Jerusalem na-efufekwa isi ya mgbe i na-agbapụ ọsọ. 23 Onye ka i kparịrị ma kwulukwaa? Ọ bu onye ka i sitere na nganga gi welie olu okwu gi na anya gi elu megide? Ọ bu megide onye Nsọ nke Izrel? 24 I sitere n’aka ndị ozi gi kparịa Onyenwe anyị, kwuluo ya, i sịkwara, ‘Eji m ọtụtụ ugboala m rigoruo ebe di elu nke n’elu ugwu niile, n’ebe kachasi elu nke ugwu Lebanon. Egbudasiala m osisi sida ya niile toro ogologo, na osisi junipa ya niile kachasi mma. Ejeruola m na nsotụ ya kachasi n’idi elu, bu ebe kachasi maa mma n’oke ọhịa ya niile. 25 Egwuola m ọtụtụ olulu mmiri n’ala ndi mba ọzọ, n’ukwa mmiri di n’ebe ahụ. Ọ bu ọbụ ukwu m ka m ji mee ka isi iyi niile di n’Ijpt takpọ.’ 26 “Ọ bu na i n’ubeghi? Na mgbe ochie ka m kpebiri ya. N’ubochi ndi ahụ gara aga ka nọ pia ọpịpia ya, ugbu a, emeela m ka ọ bịa na mmezu, na i meela ka obodo nke mgbidi gbara gburugburu, ghoọ mkpokota nkume. 27 Ndi bi n’ime ha, ndi a napuru ike ha nwere, bu ndi dara mba, ndi e tinyekwara n’onodu ihere. Ha dika ahijia ndu puru n’ala ubi, na ome na-epuputa epuputa, nakwa ahijia na-etoputa n’elu ulo nke anwu na-achakpo tupu o tolite. 28 “Ma amaara m ebe i nọ onodu, marakwa ọpupu gi na mbata gi, marakwa oke iwe gi megide m. 29 N’ihi onuma di gi n’obi megide m, n’ihi na mkpari gi eruola m nti, aga m etinye nko m n’imi gi, werekwa mkpumkpu igwe m kpachie egbugbere onu gi, mee ka i laghachi site n’uzo ahụ nke i siri bịa. 30 “Ma nke a ga-abu ihe iribama nye gi, Hezekaya. “N’afọ a, unu ga-eri ihe na-epu n’onwe ya, n’afọ nke abuo unu ga-eri ihe si na nke ahụ puputa. Ma n’afọ nke ato ghaanu mkpuru ubi, weenu ihe ubi, kuọ vajini n’ubi vajini, riekwanu mkpuru ha. 31 Ozokwa, ndi foduru n’alaeze Juda ga-gba mgborogwu n’okpuru ala, mikwaa mkpuru n’elu. 32 N’ihi na o bu site na Jerusalem ka ndi foduru ga-esi puta, otu ndi foduru ndu ga-esitekwa n’ugwu Zayon puta. Ọ bu site n’inu oku n’obi nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-emezu nke a. 33 “Ya mere, nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru banyere eze Asirja. “Ọ gaghị azobata ukwu ya n’ime obodo a maobu gbaa ọ buladi otu akụ n’ebe a. Ọ gaghị eji ọta jegharja n’onu uzo ama ya, maobu wuo mgbidi nnochibido megide ya. 34 Uzo o si bịa ka ọ ga-esi laghachi; ọ gaghị abanye n’obodo a.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 35 “Aga m echebe obodo a, zoputakwa ya n’ihi aha m, na

n’ihi Devid, bu ohu m.” 36 Mmuo ozi Onyenwe anyi puru gaa tigbuo otu puku narị na puku iri asato na ise n’ulo ikwu ndi Asirja. Mgbe ndi mmadu tetara n’isi ututu, lee, ozu ka ha juputara ebe niile. 37 Ya mere, Senakerib, eze Asirja, biliri ije, laghachi n’ala ya. Ọ laghachiri biri n’obodo Ninive. 38 Otu ubochi, mgbe ọ nọ na-akpo isiala n’ulo chi ya a na-akpo Nisrok, umu ya ndi ikom aha ha bu Adramelek na Shareza were mma agha gbuo ya. Ha gbapuru ọsọ gbaga n’ala Ararat. Isahadon, bu nwa ya nwoke ghorọ eze n’onodu ya.

38 N’oge ahụ, Hezekaya rjara orja ruo na o gaara anwu. Aizaya onye amuma, nwa Emoz, bjakwutere ya, si ya, “Otu a ka Onyenwe anyi sirj: Dozie ezinaulo gi, n’ihi na i ga-anwu. I gaghị esite n’ute orja a bilie.” 2 Hezekaya tughariri chee ihu ya n’aja ulo kpee ekpere nye Onyenwe anyi si, 3 “Chetakwa, Onyenwe anyi, otu m si jegharja n’ihu gi n’ikwesị ntukwasị obi, jiri obi m niile fee gi ofufe, ma meekwa ihe di mma n’anya gi.” Hezekaya bekwara akwa nke ukwu. 4 Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyi rutere Aizaya, 5 “Gaa, gwa Hezekaya, si ‘Otu a ka Onyenwe anyi, bu Chineke nna gi Devid kwuru, anula m ekpere gi, ahukwala m anya mmiri akwa gi. Aga m atukwasị afọ iri na ise n’ubochi ndu gi. 6 Aga m anaputakwa gi na obodo a site n’aka eze Asirja. Aga m echebe obodo a. 7 “Nke a bu ihe iribama site n’aka Onyenwe anyi nye gi, na Onyenwe anyi ga-emezu ihe a nke o kwere na nkwa. 8 Aga m eme ka anyanwu laa azu nzo ukwu iri n’ihe nrigo ulo elu Ehaz.” Ya mere, anyanwu laghachiri azu nzo ukwu iri. 9 Ederede Hezekaya eze Juda, mgbe orjachara orja, nwee ahụ ike: 10 Asiri m, “Ọ bu n’oge m bu okorobia ka m ga-gagabiga n’onu uzo nke onwu, buru onye anapuru oge ndu m nke foduru afodu?” (Sheol h7585) 11 Asiri m, “Ọ dikwaghị mgbe m ga-ahụ Onyenwe anyi ọzọ n’ala ndi di ndu, m gaghị elegidekwa mmadu ibe m anya ọzọ, maobu bie n’etiti ndi bi n’ime uwa a. 12 Esila n’onodu ya bupu ulo m dika ulo ikwu nke onye ozuzu aturu. Apiakotala m ndu m dika okpa akwa si apiakota akwa o bipula ndu site nkwe-akwa, ehilie na n’abali, i mere ka ndu m gwusia. 13 Enwere m ntachiobi chere chi obubo. Ma dika odum ka ọ na-agbaji okpukpu m niile. Ehilie na n’abali ka i na-eme ka ndu m gwusia. 14 Dika eleke maobu ugballa ka m na-ebe akwa. Ana m asu ude dika nduru na-eru uju. Ike gwuru anyi m

n'ihl ile anya n'elulgw. Anọ m n'ọnọdu mkpagbu, Onyenwe anyl, bja nyere m aka." 15 Ma glnl ka m ga-ekwu? Ya onwe ya gwara m sl na o bu ya mere nke a. M ga-egj obi umeala gagharla ubochl ndu m niile n'ihl ihe mwute nke obi m. 16 Onyenwe anyl, o bu n'ihl ihe ndl a ka mmadu jl adl ndu. Mmuo m na-adlkwana ndu n'ime ha. I nyeghachila m ahul ike, mee ka m dl ndu. 17 N'ezie, o bu n'ihl odimma m, ka m jl taa ahulu nke ihe mgbu dl otu a. N'ihunanya gl ka l zoputara m site n'olulu nke jla n'yl. I werela mmehie m niile wefee n'azu gl. 18 N'ihl n'ala mmuo agaghl eto gl, onwu agakwaghl abuku gl abu otuto. Ndl na-arjda n'olulu agaghl ele anya ikwesi ntukwasl obi gl. (Sheol h7585) 19 O bu ndl dl ndu, e, naanl ndl dl ndu ga-eto gl otuto, dl ka m na-eme taa. O bu otu ogbo na-eme ka ogbo na-eso ha mata ihe banyere ikwesi ntukwasl obi gl. 20 Onyenwe anyl ga-azoputa m, anyl ga-abu abu kpo o ubo akwara n'ubochl niile nke ndu anyl, n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyl. 21 Aizaya ekwuolarl sl, "Kwadoonu mmanu fiig dl oku tee ya n'elu etuto ahul, ahul ga-adlkwana ya mma." 22 Hezekaya juru sl, "Glnl ga-abu ihe iribama na m gaga n'ulonso ukwu Onyenwe anyl?"

39 N'oge ahul, Merodak-Baladan, nwa Baladan, bu eze Babilon zigaara Hezekaya akwukwo ozi ekele na onyinye, n'ihl na o nuru na Hezekaya rjara orja ma nwe ahul ike. 2 Hezekaya nabatara ndl ozi ahul nke oma gosi ha ihe ndl dl n'ulokaku ya, olaocha, na olaedo, uda dl iche iche na-esi isi utu, ezigbo mmanu oliv, ulu niile ebe ngwa agha ya niile dl, na ihe niile bu aku o nwere. O dighl ihe dl n'ulozeze ya maobu n'alaeze ya niile nke o na-egosighl ha. 3 Mgbe ahul, Aizaya onye amuma jekwuru eze Hezekaya juo ya sl, "Glnl ka ndl ikom ndl ahul kwuru? Ebeekwa ka ha si bjakwute gl?" Hezekaya zara sl, "O bu n'ala dl anya ka ha si bjakwute m, ha si Babilon." 4 Onye amuma juru, "Glnl ka ha huru n'ulo gl?" Hezekaya zara sl, "Ihe niile nke dl n'ulo m ka ha huru. O dighl ihe niile dl n'ulokaku m nke m na-egosighl ha." 5 Mgbe ahul, Aizaya sl Hezekaya, "Gee ntj nuru okwu Onyenwe anyl, Onye puru ime ihe niile. 6 Lee, oge na-abja mgbe a ga-eburu ihe niile dl n'ulozeze gl, na ihe niile nke mma nna gl ha debere n'ulokaku ruo taa, buru ha bulaa Babilon. O dlkwaghl ihe ga-afodu, otu a ka Onyenwe anyl kwuru. 7 A ga-ebupu ufodu n'ime umu gl, ndl bu ahul na obara gl, ndl a ga-amutara gl, buru ha puo n'ebe dl anya, ha ga-abu ndl onozl n'ulozeze nke eze

Babilon." 8 Hezekaya zaghachiri, "Okwu Onyenwe anyl nke i kwuru dl mma." N'ihl na o chere n'obi ya sl, "Udo na nchekwa ga-adl n'oge ndu m."

40 Kasienu ndl m obi, kasienu ha obi, ka Chineke gl kwuru. 2 Were nwayoo gwa Jerusalem okwu, gwa ya; na ubochl ojo o ya niile agwula, na a kwuzuola ugwo mmehie ya niile, na o sitela n'aka Onyenwe anyl nata ugwo oru kariri okpukpu abuo nke mmehie ya niile. 3 Otu onye na-eti mkpu sl, "Dozienu uzoo nye Onyenwe anyl n'ime ozara, meenu ka uzoo atuliri atuli guzozie kwem n'ime ozara nye Chineke anyl. 4 A gae me ka ndagwurugwu obula dl elu, ugwu obula na ugwu nta obula ka a ga-eme kwa ka o dl ala, ebe niile dl mkputamkpu ka a ga-eme ka o guzo kwem, meekwa ka ebe niile dl ndakoro ndakoro dirj larji. 5 N'ihl na a ga-ekpughepu ebube Onyenwe anyl, mmadu niile ga-ahukokwa ya n'otu. N'ihl na onu Onyenwe anyl ekwuola ya." 6 Olu ahul sl, "Tie mkpu!" Ma ajuru m sl, "Glnl ka m ga-eti?" "Mmadu niile dl ka ahija, ikwesi ntukwasl obi ha niile dlkwa ka okoko osisi ohja. 7 Ahija na-akponwu, okoko osisi na-achanwu, n'ihl n'okuku ume nke Onyenwe anyl na-ekukwasl ya. N'ezie, ahija ka ndl mmadu bu. 8 E, ahija na-akponwu, okoko na-achanwukwa, ma okwu Chineke anyl na-eguzogide ruo mgbe ebighl ebi." 9 Gl onye na-eweta ozioma nye Zayon, rigoro n'elu ugwu; gl onye na-eweta ozioma nye Jerusalem, welie olu gl elu tisie mkpu ike; e, tisie mkpu ike, atula egwu. Gwa obodo niile nke Juda okwu sl ha: "Chineke unu na-abja." 10 Lee, Onye kachasl ihe niile elu, bu Onyenwe anyl na-abja n'ike, ike aka ya ka o jl achl. Lee, ugwo oru ya dl ya n'aka, o na-abja jkwughachi ugwo. 11 O ga-azu igwe aturu ya dlka onye ozuzu aturu. O na-achikota umu aturu. N'aka ya abuo ka o ga-ekuru umu aturu n'obi ya. O ga-egj nwayoo duo ndl na-enye umu ara. 12 Onye jirila obu aka ya tuo mmiri dl n'oke osimiri? Maobu onye jiri ntu-aka ya tuo mbara eluigwe? Onye ka o bu jirila nkata kute uzuzu? Maobu jiri ihe otutu tuo ugwu ukwu? Onye kwa jl ihe otutu tuo ugwu nta? 13 Onye nwere ike ighota Mmuo nke Onyenwe anyl, maobu dlka onye ndumodu Onyenwe anyl na-ezi ya ihe? 14 O bu onye ka Onyenwe anyl gakwuru gbaa izu ka o kowaara ya ihe, o bu onye ziri ya uzoo bu nke dl mma? Onye bu onye ahul kuziri ya ihe omuma, maobu gosi ya uzoo nke nghota? 15 N'ezie, mba niile dl iche iche dlka otu ntuputa mmiri

tanyere n'ime efere; a na-agụnye ha dika uzuzu di n'elu ihe otutu e ji atụ ihe; o na-atụ ala ndi ahụ mmiri gbara gburugburu dika a ga-asị na ha bu uzuzu oma na-adighi arọ. **16** Osis niile di na Lebanon ezughi jji kwanye oku e ji a churu Chineke anyi aja. Otu a kwa, anumanu niile di n'ohia Lebanon niile erughi jji choro Chineke anyi aja. **17** O nweghi ihe obula mba niile di n'ua bu n'ihu ya; o na-agu ha ka ihe nabaghị uru, dika ihe na-erughi ihe efu. **18** Onye kwanu ka unu ga-eji tanyere Chineke? Olee udi oiyi unu ga-eji kwaa ihe o yiri? **19** Ma gbasara arusi apiri api, nke onye na-akwa nka ola turu, nke onye okpu uzu olaedo na-eji olaedo techie ya, o bukwa ya ka o nakpuru olocha. **20** Ma onye ogbenye na-enweghi ichu aja di otu a na-ahoro osisi nke na-agaghị ere ure. O na-akpotara onwe ya onye maara akwa nka osisi nke oma, onye ga-apitara ya oiyi arusi nke na-agaghị ada ada. **21** O bu na unu amaghị? O ga-abu na unu anubeghi ya? O putara na a kobereghị unu ya site na mmalite? O bu na unu aghotabeghi site na mgbe a toro ntola uwa? **22** Na Chineke no n'elu ocheeze ya nke gbara uwa gburugburu. Ndi no n'ua dikwa ka umu ukpana. O bu ya tusara eluigwe dika akwa, were ya mere ebe obibi ya. **23** O na-eweda ndi ukwu niile nke uwa, mee ha ka ha ghoo ihe efu. **24** Mgbe a na-ele ha anya, ha na-adi ka ihe a kuru n'ubi nke na-epute epute. Mgbe a kuru ha, mgbe ha na-epute, mgbe ha na-amanye mgborogwu n'ala, mgbe ahụ kwa ka Onyenwe anyi na-ezite ifufe nke na-akponwu ha, bufuo ha dika ahijia koro nku. **25** "Olee onye unu ga-eji tanyere m? Onye kwa ka mu na ya ha?" Nke a bu ihe Onye Nso Izrel na-aju. **26** Lee anya n'eluigwe; onye kere kpakpando ndi a niile? Onye na-edu ha dika onye ozuzu aturu? Onye na-akpo nke obula aha ya? O bu site n'amamihe na ike ya di ukwu, ka o ji eme ka ha ghara ikpafu. **27** O bu n'ihu ginị ka i ji na-asị, gi Jekob? O bukwa ginị mere gi Izrel, i ji na-atamu ntamu na-asị, "Uzo m bu ihe ezonari Onyenwe anyi, Chineke adighi etinyekwa anya ya n'ihe metutara m?" **28** O bu na i matabeghi? O ga-abu na i nubeghi ya? Onyenwe anyi bu Chineke nke mgbe niile ebighi ebi, Onye kere nsotu niile nke uwa. O naghị ada mba; ike adighikwa agwu ya. O nwekwaghị onye puru imata idi omimi nke nghota ya. **29** O na-enye ndi na-ada mba ike, na-emekwa ka ndi na-enweghi ume nwee ume. **30** O buladi umu okorobia na-ada mba, ike na-agwukwa ha. E, umu okorobia na-aso ngongo daa, **31** ma ndi

niile olileanya ha di na Onyenwe anyi, ga-agbanwe ike ha, nweta ike ohuru. Ha ga-eji nku felie elu dika ugo. Ha ga-agba oso, ma ike agaghị agwu ha; ha ga-aga ije ma ha agaghị ada mba.

41 Noronu juu n'ihu m, unu mba niile mmiri gbara gburugburu! Ka mba niile gbanwee ike ha. Ka ha puta kwuo okwu. Ka anyi zukotaa n'ebe ikpe ikpe. **2** "Onye kpotere onye a sitere n'owuwa anyanwu nabia, onye e sitere n'ezì omume kpo ya ije ozi? O weere mba niile nyefee ya n'aka, meriekwa ndi eze n'ihu ya. O ji mma agha ya tie ha mee ka ha ghoo uzuzu, jiri uta ya mee ka ha ghokwa igbugbo oka nke ifufe na-ebughari. **3** O na-achu ha oso, ma na-akwa n'ihu na-enweghi mmeru ahụ obula. E, o na-agbasokwa uzo nke o na-agabeghi mbu. **4** O bu onye ruru ru di otu a mezukwa ya, na-akpo ogbo niile site na mmalite? O bu mu onwe m, bu Onyenwe anyi, onye di siteri na mbido ihe niile, onye ga-adigidekwa ruo ogwugwu ihe niile. O bu mu onwe m bu onye ahụ." **5** Mba niile bi n'ala mmiri gbara gburugburu ahula ru m ruru. Ha huru ya tu egwu; ndi niile bi na nsotu uwa na-amakwa jijiji. Ha zukotara bia nso. **6** Onye obula n'ime ha na-agba ibe ya ume na-asị, "Nwee obi ike." **7** Onye okpu uzu ola na-agba onye okpu uzu olaedo ume. Onye ji mkpirisi igwe eme ka ihe di murumuru, na-agba onye na-aku osiama ume. Otu onye na-ekwu banyere nkputa ya, na-asị, "A kpuziri ya akpuzi." Onye nke ozo, na-eji ntu kpogidesie ihe ahụ apiri api ike ka o ghara ida. **8** "Ma gi onwe gi, Izrel, ohu m, Jekob, onye m hoputara, gi mkpuru Ibrahim, bu enyi m. **9** Esitere m na nsotu niile nke uwa kpoghachi unu, gwa unu na ohu m ka unu bu, n'ihu na ahoputala m unu, agakwaghị m ahapu unu. **10** Ya mere, unu atula egwu n'ihu na onyeere m unu. Ka obi ghara ilo unu mmiri n'ihu na abu m Chineke unu. Aga m eme ka unu diri ike; aga m enyere unu aka; aga m ejikwa aka nri nke ezi omume m kwagide unu. **11** "Lee! A ga-etinye ndi niile iwe ha di oku megide unu n'onodu ihe ihere, ihere ga-emekwa ha. Ndi niile na-eguzogide unu ga-aghọ ihe efu, buru ndi lara n'iyi. **12** Unu ga-ele anya ha, choo ha, ma o dighi onye obula n'ime ha ga-afodu ndu. Ndi a na-ebuso unu agha ga-abu naani ihe efu. **13** N'ihu na mu onwe m, bu Onyenwe anyi Chineke gi, onye na-ejidesi aka nri gi ike bu onye na-asị gi, 'Atula egwu; aga m enyere gi aka.' **14** Atula egwu, gi idide, bu Jekob, unu Izrel di nta, atula egwu, n'ihu na mu

onwe m ga-enyere gi aka,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, Onye mgbaputa gi, bu Onye nsọ nke Izrel. 15 “Lee, aga m eme ka unu ghoọ igwe ọhuru eji azocha mkpuru ọka nke di nko, nwekwa otutu eze. Unu gazocha ugwu niile zopia ha, meekwa ka ugwu nta niile dika igbugbo ọka. 16 Unu ga-ayoghari, fuchaa ha; ikuku ga-eburu ha bufuo, oke ikuku ga-ekposasi ha. Ma unu ga-anuri onu n’ime Onyenwe anyi, nyaakwa isi n’ime Onye di nsọ nke Izrel. 17 “Mgbe mmiri onunu korọ ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa, mgbe ha naneweghi ike ichota mmiri onunu mgbe akpiri na-akpo ha nku n’ihi aguu mmiri, mu onwe m bu Onyenwe anyi ga-aza ha. Mu onwe m, bu Chineke nke Izrel, agaghi agbakuta ha azu. 18 Aga m eme ka mmiri site n’ala kporo nku nke ugwu niile na-erudatarata ha. Aga m eme ka isi iyi na-asoputa na ndagwurugwu niile. Aga m eme ka mmiri juputa n’ozara, meekwa ka isi iyi mmiri site n’ala kporo nku na-asoputa. 19 Aga m aku n’ozara, osisi sida, na osisi akashia, na osisi mietul, na osisi oliv. M ga-eji osisi junipa, na osisi saipres na osisi fia, kukoata ha onu n’ala ahụ togboro n’efu, 20 ka ndi mmadu hu, matakwa, tuleekwa uche ma ghotata, na o bu aka Onyenwe anyi mere nke a, na o bu Onye nsọ nke Izrel kere ya. 21 “Weputanu mkpesa unu,” ka Onyenwe anyi siri, “Doo okwu unu n’usoro,” ka Eze nke Jekob na-asikwa. 22 “Ka ha bubata arusi ndi a, ma gwa anyi, ihe gaje ime. Ka ha gwa anyi ihe mere n’oge gara aga, ihe ha putara, ka anyi nwee ike tulee ha matakwa ihe ga-abu ikpezu ha. Maobu kwuputara anyi ihe ndi ahụ na-abia, 23 gwa anyi ihe odinihu ji, ka anyi mara na unu bu chi. Meenu ezi ihe, maobu ihe ojoo, nke ga-eme ka anya gbagwojuo anyi, ka anyi juputakwa n’egwu. 24 Ma unu di nta karja ihe efu. Oru unu niile bukwa ihe na-abaghi uru. Onye horo unu emeela onwe ya ihe aru. 25 “Akpoliela m otu onye site n’akuku ugwu, o na-abiakwa. Otu onye nasopuru aha m sikwa n’owuwa anyanwu. O na-azopia ndi ochichi niile dika ha bu uru, o ga-azopia ha dika onye na-akpu ite si azopia aja uru. 26 O kwuru maka nke a site na mmalite, ka anyi nwee ike mara, maobu mgbe na o mebeghi, ka anyi nwee ike si, ‘Ihe o kwuru ziri ezi?’ O nweghi onye kwuru ihe banyere nke a, o nweghikwa onye mere ka amata ya, o nweghaghi onye si n’onu gi nu okwu obula. 27 Abu m onye mbu gwara Zayon, ‘Lee, n’ebe a ka ha di!’ O bu m ziteere Jerusalem onyeozizi ozioma. 28 Eleghariri m anya ma o nweghi onye m huru. O nweghi onye no n’etiti chi ha

nke nwere ike inye ndumodu; o nweghi onye inye osisa ajuru mgbe m juru ha. 29 Lee, ha niile bu ugha! Oru ha niile putara ihe efu, arusi ha niile awuru awu bu naani ifufe na ogbaaghara.

42 “Lee ohu m, onye m na-agba ume, onye m hoputara, onye ihe ya na-atu mkpuruobi m utu. Aga m eme ka Mmuo m diri n’ime ya. O ga-emekwa ka ikpe ziri ezi rute mba niile aka. 2 O gaghi eti mkpu maobu welie olu ya kwaa akwa, maobu welie olu ya elu, o gaghi eme ka a nu olu ya n’ezi. 3 O gaghi agbaji ahijia riidi azopiarata azopia, maobu menyuo ogbo oriota na-enwu ntakiri ntakiri. O ga-esite n’ikwesi ntukwasu obi weputa ikpe ziri ezi. 4 O gaghi aso ngongo maobu daa mba, ruo mgbe o hiwere ikpe ziri ezi n’elu uwa. O bukwa n’ozizi ya ka agwa etiti niile ga-atukwasu olileanya ha.” 5 Nke a bu ihe Chineke bu Onyenwe anyi kwuru, onye ahụ kere eluigwe niile, onye gbasapukwara ha, onye gbasapukwara uwa n’ihe niile nke si n’ime ya aputa, onye na-enye ndi niile bi n’ime ya ume, na-enyekwa ndi na-agaghari n’ime ya ndu. 6 “Mu onwe m, bu Onyenwe anyi, akpola gi ka i gosi ezi omume m. Aga m echebe gi, gbaa gi ume, n’ihi na eweere m gi nye ndi m ka i buru ihe imesi ogbugba ndu m ike. I ga-abukwa ihu nye mba niile. 7 I ga-emege anya ndi kpuru isi, gbaputakwa ndi no n’ulo mkporo, meekwa ka ndi no n’ulo mkporo gbara ochichiri nwere onwe ha. 8 “Mu onwe m bu Onyenwe anyi! Nke a bukwa aha m. Agaghi m enye onye ozo ugwu na nsopuru m. Mu na arusi a piri api agakwaghi azo otuto m. 9 Lee ihe ochie emezuola ma nke ohuru ka m na-ekwuputa. Tupu ha puta ihu ana m akpasa ha nye unu.” 10 Bukuonu Onyenwe anyi abu ohuru; tookwanu ya, unu ndi niile bi na nsotu niile nke uwa, unu ndi na-arida n’osimiri, na ihe niile bi n’ime ya. Toonu ya unu ndi bi n’ala ebe mmiri gbara gburugburu. 11 Ka ozara na obodo niile di n’ime ya welie olu ha elu, ka ndi bi na Keda nuriya onu. Ka ndi bi na Sela tie mkpu onu, ka ha si n’elu ugwu niile tisie mkpu onu ike. 12 Ka ha nye Onyenwe anyi ebube, kpasaakwa otuto ya n’ala niile mmiri gbara gburugburu. 13 Onyenwe anyi ga-aputa buo agha dika dike. O bu site n’inu oku n’obi nke onye agha ka o gaeji buo agha. O ga-eti mkpu agha megide ndi iro ya, ma merie ha. 14 “O dila anya kemgbe m gbara nkiti; ejidesiri m onwe m aka ike. Ma ugbu a, aga m egosi iwe m; aga m asu ude, kwaa akwa di ka nwanji ime na-

eme. **15** Aga m eme ka ugwu ukwu na ugwu nta niile di larị, meekwa ka ihe okukụ ha niile kpọnwọ. Aga m eme ka osimiri ghọọ ọzara, meekwa ka ọdọ mmiri niile takpọ. **16** Aga m edu ndi kpuru isi, site n'uzọ nke ha na-amaghị, n'okporoụzọ ha agatụbeghị ka m ga-edu ha; Aga m eme ka ọchịchiri ghọọ ihè n'ihu ha, meekwa ka ebe niile gbago agbago guzozie. Ihe ndi a niile ka m ga-eme. Agaghị m agbakuta ha azu. **17** Ma ndi niile na-atukwasị arụsị obi, ndi na-asị ihe ndi ahụ a pirị api, 'Unu bu chi anyi,' a ga-achughachi ha azu n'onodu ihere. **18** "Geenu ntị, unu ndi ntị chiri, leenu anya unu ndi isi kpuru, ma hu ụzọ. **19** Olee onye kpuru isi dika ohu m? Onye kwa ka ntị chiri dika onyeozie nke eziokwu m? O di onye ozo kpuru isi dika onye a m hoputara ka o buru ohu Onyenwe anyi? **20** I hula otutu ihe, ma i dighi atukwasị uche gi na ha. Nti gi ghere oghe, ma i dighi eji ya anu ihe." **21** Onyenwe anyi emeela ka iwu ya di ukwu, meekwa ka o di ebube, n'ihu na o toro ya utọ isite na ya mee ka ezi omume ya puta ihè. **22** Ma e meela ka ndi ya buru ndi e zukporo ihe ha nwere n'oge agha. A kpochikwara ha n'olulu e gwuru n'ala, zoo ha n'ime ulo mkporo di iche iche. Ha aghoala ihe a kwatara n'agha, ma o dighi onye na-anaputa ha. Ha aghokwaala ihe e si n'aka mmadu punara ya n'ike, ma o dighi onye na-asị ndi iro ha, "Nyeghachikwa m ihe m i ji aka ike were." **23** Onye ka o bu n'etiti unu nke ga-ege ntị n'ihu ndi a? Onye ga-ana ntị si otu a mata ihe na-aga ime n'oge di n'ihu? **24** Onye were Jekob nyefee n'aka ndi na-ebibi ihe, onye were Izrel nyefee ndi ohi? O bu na o bughị Onyenwe anyi onye ha mehiere megide? N'ihu na ha ekweghi eso ụzọ ya niile, ha erubeghi isi nye iwu ya. **25** O bu ya mere o ji wukwasị ndi ya iwe oku ya, ihe ike nke agha. O bu ezie na iwe ya bjakwasiri ha dika oku na-erepia erepia, ma ha aghotaghi ihe kpatara ya; o repjara ha, ma ha atugharia uche ha banyere ya.

43 Ma ugbu a, nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, bu onye kere gi, Jekob, na onye kpuru gi Izrel, "Atula egwu, n'ihu na agbaputala m gi. Akpọla m gi aha, i bukwa nke m. **2** Mgbe i si na mmiri di omimi na-agafe, aga m anonyere gi. Mgbe i si na mmiri nke na-ekwo oke okwukwo, agaghị m ekwe ka o bufuo gi. Mgbe i na-eje ije n'ime oku, o gaghị eregbu gi. Ire oku ahụ agakwaghị erepia gi. **3** N'ihu na mụ onwe m bu Onyenwe anyi Chineke gi, Onye nzoputa gi, na Onye nsọ nke Izrel. Ewerela m Ijpt na Kush na Seba nye ka

ha buru ihe i ji gbara onwe gi. **4** Ebe i bu ihe di oke onuhia n'anya m, ebe o bukwa na m huru gi n'anya, aga m ewere ndi mmadu nye n'ihu igbaputa gi. Aga m ebibi ndu ndi mmadu n'ihu ichebe gi ndu. **5** Atula egwu n'ihu na anonyeere m gi. Aga m esite n'owuwa anyanwu na n'odida anyanwu chikotaa umu gi. **6** Aga m enyekwa ugwu na ndida iwu si ha, 'Hapunụ ha ka ha laa, unu egbochikwala ha.' Hapunụ ndi m ka ha site n'ala niile di anya nke nsotu uwa loghachi, **7** onye obula nke a na-akpo aha m, onye m kere n'ihu otuto m, onye m kpuru, ma meekwa." **8** Kpoputanu ha, bu ndi ahụ nwere anya ma ha adighi ahụ ụzọ, ndi nwere ntị ma ha adighikwa anu ihe. **9** Mba niile di iche iche ezukotala, mmadu niile agbakotakwala. Onye n'ime chi ha kwuru na ihe di otu a ga-eme, onye kwa kwuru ihe ndi a mere n'oge gara aga? Ka ha kpobata ndi akaebe ha iziputa na ihe ha kwuru ziri ezi, ka ndi ozo nu ya ma si na, "O bu eziokwu." **10** "Unu bu ndi akaebe m," ka Onyenwe anyi kwuputara, "burukwa ndi ohu m hoputara, ka unu mara m, ma kwerekwa na m, ghotakwa na Mụ onwe m bu onye ahụ. O dighi chi a kpuru tupu m diri, o dikwaghị nke ga-eso m n'azu. **11** Mụ, o bu na naani m, bu Onyenwe anyi, o dikwaghị onye nzoputa ozo di ma ewezuga m. **12** Mụ onwe m egosila, zoputa ma kwuputakwa ya, mee ka unu nuru ya, mụ onwe m, o bughị chi ndi mba ozo no n'etiti unu. Unu bukwa ndi akaebe m, na mụ onwe bu Chineke," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **13** "E, site n'ebighi ebi ruo n'ebighi ebi, mụ onwe m bu Chineke. O dighi onye puru inaputa m ihe m ji n'aka. Mgbe m ruru oru, onye puru igbanwe ya?" **14** Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, Onye mgbaputa unu na Onye nsọ nke Izrel. "N'ihu unu, aga m eziga ozi na Babilon budata ndi Kaldia niile dika ndi gbapuru agbapu, n'ime ugbo mmiri ahụ niile ha ji anya isi. **15** Mụ onwe m bu Onyenwe anyi, Onye nsọ gi, onye kere Izrel, Eze unu." **16** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, bu onye ahụ kwara ụzọ n'ime osimiri, nke mere ka okporoụzọ diri n'ime oke osimiri. **17** Nke na-eme ka ugbo ndi agha di ukwu, na inyinyanya puta, ndi agha na usi ha achikotara onu, mee ha ka ha dinaa n'ebe ahụ, ghara ibilitakwa ozo, dika ha bu oku ogbo oriona e menyuru emenyu. **18** "Chefuonu ihe ndi ahụ niile mere n'oge gara aga; unu atugharikwala uche unu na ha. **19** Kama leenu anya ihe ohuru nke m na-aga ime. Leenu ya n'ihu na o bidolari iputa ihe. O ga-abu na unu adighi ahụ ya? N'ihu na ana m akwa okporoụzọ

n'ozara, na-emekwa ka mmiri juputa n'ala togboro n'efu. 20 Anu ohia niile na-asopuru m, nkita ohia, na enyi nnunụ niile na-ekela m, n'ih na emeela m ka mmiri juputa n'ozara, meekwa ka isi iyi na-aso n'ala ebe togboro n'efu, nye ndi nke m ihe onunụ, bu ndi m hoputara. 21 Ndi m kpuru nye onwe m, ka ha kosaa akukọ otuto m. 22 "Ma unu akpokughi m, Jekob, kama ihe banyere m agwula gi ike, Izrel. 23 I kpurughi aturu wetara m maka aja nsure oku, maobu jiri aja niile sopuru m. O nweghi mgbe m kwagidere gi ka i wetara m onyinye mkpuru oka, maobu mee ka ike gwu gi site n'ina gi uda na-esi isi utu. 24 Unu ewetabereghi m uda kalamus na-esi isi utu, maobu were abuba anu nke aja unu niile mee ka obi toq m utu. Kama o bu naani mmehie unu ka unu na-ebokwasị m, unu ejirila ajo omume unu mee ka ike gwusia m. 25 "Mu onwe m, o bu naani mu onwe m, bu onye na-ehichapu mmehie unu. Ana m emekwa ya n'ih na o di m mma n'obi ime ya. Agakwaghi m echeta mmehie unu ozu. 26 Chetara m ihe gara aga, ka anyi rurita uka n'etiti onwe anyi, doo okwu gi n'usoro igosi na i bu onye ikpe na-amaghi. 27 Site na mmalite, nna nna unu ha mehiere megide m. Ndi m dunyere ka ha kuziere unu ihe nupukwara isi megide m. 28 Ya mere, m ji menye ndi a maara aha ha n'ulonso ihere. Enyefere m Jekob ka o buru onye ewezugara nye mbibi, nyekwa Izrel ka o buru ihe mkpari.

44 "Ma ugbo a, gee nti gi Jekob, bu ohu m, geekwanu nti, unu ndi Izrel m hoputara. 2 Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-ekwu, bu onye kere unu, onye kpuru unu n'ime n'afu, na onye ga-enyere unu aka: Atula egwu, gi Jekob, ohu m, atukwala egwu gi Jeshurun, onye nke m hoputara. 3 N'ih na aga m eme ka ala ahụ kporo nkụ nweta mmiri, mee ka mmiri na-asoghari n'ala ahụ akpiri na-akpo nkụ. Aga m awukwasị umu umu unu Mmuo m, meekwa ka ngozi m diri ha. 4 Ha ga-etoputa etoputa dika ahijia a gbara mmiri, e, dika osisi popla n'akuku iyi juputara na mmiri. 5 Ha ga-eji nganga si, 'Abu m nke Onyenwe anyi,' maobu 'Abu m nwa nwa Jekob,' ebe ndi ozu ga-edeputa n'aka ha, 'Nke Onyenwe anyi ka m bu,' ha ga-agukwa onwe ha Izrel. 6 "Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-ekwu, onye bu Eze Izrel na Onye mgbaputa ya, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile: Mu onwe bu Mmalite na Ogwugwu; o dikwaghi Chineke ozu di ma ewezuga m. 7 O bukwa onye di ka m? Ya kwuputa ya. Ya kwuputa ya, doo

ya n'usoro ka nti nuru! Ya kwuputa ihe niile mere kemgbe m mere ka ndi m guzosie ike. Ya kwuputakwa, ma dokwaa ha n'usoro, ihe niile na-aga ime n'oge di n'ihu. 8 Unu atula egwu. Unu amakwala jijji. O bu na m akopotaghi ihe ndi a ma kwuputa ha n'oge gara aga. Unu onwe unu bu ndi akaebe m. O di chi ozu di ma e wezuga m? Mba! O nweghi Oke nkume ozu di, nke m maara ihe banyere ya." 9 Ndi a niile na-apu arusi bu ndi nzuzu. Chi ndi ahụ niile ha na-agu di ka ihe ukwu bukwa ihe na-enweghi isi. Ndi niile na-akpo isiala nye chi ndi a bu ndi kpuru isi, na ndi amamihe koru, ndi ihere ga-emekwa. 10 O baghi uru mmadu ikpuru onwe ya arusi maobu chi a piri api, nke na-apughi inyere ya aka n'uzu obula? 11 Lee ihere ga-eme ndi niile na-akpo isiala nye ya. Ndi kpuru ha bu naani ndi mmadu. Ka ha niile chikota onwe ha, guzo, nwee mkpebi ha, ha ga-anu n'onodu n'ihere, na n'oke egwu. 12 Okpu uzu na-ewere ngwa oru ya na-ahu ya n'ime icheku oku, o na-eji mkpirisi igwe onye oka tipia ya n'udidi arusi, o bu ike nke ogwe aka ya ka o ji akpu uzu. Agu na-agu ya, ike na-agwusikwa ya; o nughu mmiri obula, o na-adakwa mba. 13 Onye oka osisi na-esite n'eriri otutu tuputa osisi were pensulu kaa ya; o na-ewere ngwa oru ya kpuchaa osisi ahụ, were ngwa oru ika akara, kaa ya akara. O na-aru ya dika oyiyi mmadu, oyiyi mmadu n'ima mma ya niile, maka ibi n'ime ulu arusi. 14 O na-egbutu osisi sida di iche iche, maobu osisi saipres ma o bukwa osisi ook. O na-ahapu ya ka o too n'etiti osisi di iche iche nke oke ohia, maobu kuo osisi fia, nke mmiri ozuzo na-eme ka o too nke oma. 15 O bukwa nkụ ka eji ya e mere; ufodu ka o na-ewere nya oku, o na-eji ya afunwu oku ghee achicha. Sitekwa na ya pia chi, kpuo ihu n'ala nye ya; o na-emekwa arusi apiri api, kpo isiala nye ya. 16 Okara n'ime osisi ndi a ka o ji emenwu oku; n'elu ya kwa ka o na-esi nri ya, o na-ahunye anu, were tajuo afu ya. Nku ahụ ka o ji anya oku na-asi, "Ahaa, ahụ ekpola m oku; ahula m oku." 17 Ihe foduru n'ime osisi ahụ ka o na-ewere kwaara onwe ya arusi a piri api; O na-ada n'ala n'ihu ya, fee ya ofufe. O na-ekpekwa ya ekpere na-asi, "Biko, Zoputa m, n'ih na chi m ka i bu!" 18 Ha amaghi ihe obula; ha adighi aghotakwa, n'ih na-emechiela anya ha ka ha ghara ihu uzu, mechiekwa uche ha, ka ha ghara ighota. 19 O dighi onye na-anodu chee echiche, o dighikwa onye nwere ihe omuma maobu nghota i si, "Ufodu n'ime osisi a ka m ji kwanye oku, O buladi ghee achicha n'elu

icheku oku ya, ejikwa m ufodu n'ime ya hujo anu m tara. M ga-esite na nke foduru meputa ihe ruru aru? O bu ogwe osisi ka m ga-akpo isiala nye?" 20 Onye nadighi eche udi echiche a bu onye nzuzu, nke na-eji ntu si n'ebe a kwanyere oku na-azu onwe ya. O pughi inaputa onwe ya, maobu juo onwe ya ajuju si, "Ihe a m ji n'aka m, nke m na-akpo chi, o bughi okwu ugha ka o bu?" 21 "Cheta ihe ndi a, gi Jekob, n'ihu na gi bu Izrel, i bu ohu m. O bu m kpuru gi, i bu ohu m; gi bu Izrel, agaghi m echezo gi. 22 Ehichapula m njehie gi niile; dika igwe ojii, hichapukwa mmehie gi dika igirigi ututu. Loghachikwute m, n'ihu na akwuola m ugwogbaputa gi." 23 Buhonu abu oke onu, unu eluigwe, n'ihu na Onyenwe anyi emeela ya; tienu oke mkpu, unu uwa di n'ala. Tienu mkpu onu, unu ugwu niile, unu bu oke ohia niile na osisi obula nke di n'ime gi, n'ihu na Onyenwe anyi agbaputala Jekob, na-egosikwa ebube ya n'Izrel. 24 "Otu a, Onyenwe anyi na-ekwu, Onye mgbaputa unu, onye ahu kpuru unu n'ime afo: Mu onwe bu Onyenwe anyi, Onye kere ihe niile, onye gbatipuru eluigwe, onye gbasara uwa naani mu onwe m, 25 onye na-emebi ihe iribama niile nke ndi amuma ugha na-emekwa ka ndi na-ajuta ase ghoo ndi nzuzu, onye na-ekpu ihe omumu ndi maara ihe ihu n'ala tugharia ya, ha ghoo ihe nzuzu, 26 onye na-eme ka okwu ndi ohu ya mezuo meekwa ka amuma ndi ozi ya buru mezuo, onye na-asj banyere Jerusalem, 'A gabikwa n'ime ya ozo,' na-asikwa banyere obodo niile nke Juda, 'A ga-ewughachi ha,' banyere mkpomkpo ebe ha niile, 'Aga m ewulikwa ha.' 27 Onye ahu na-asj, ogbu mmiri, 'Takoro, aga m emekwa ka iyi ya niile takorosja,' 28 Onye na-asj banyere Sairos, 'O bu onye ozuzu aturu m, o ga-emezukwa ihe niile na-adi m mma; O ga-asikwa banyere Jerusalem, 'Ka ewugharia ya,' ma banyere ulonso, 'Ka ehiwe ntala ya.'"

45 "Nke a ka Onyenwe anyi na-ekwu nye ohu ya nke o tere mmanu, bu Sairos, onye m ga-eji aka nri ya megide mba niile, mee ka ha noro n'okpuru ya, napukwa ndi eze ngwa agha ha niile, megheere ya onu uzo niile nke na o dikwaghi onu uzo ama a ga-emechibido ya. 2 Mu onwe m ga-ebu uzo gaa n'ihu gi kwazee ugwu ukwu niile, tiwasja ibo onu uzo bronzi niile gbuwakwaa mkporo igwe di iche iche. 3 Aga m enye gi aku niile e zoro n'ebe ochichiri gbara, akunuba niile e zoro n'ebe nzuzo di iche iche. Ka i mata na o bu mu onwe m bu Onyenwe anyi, bu

Chineke nke Izrel, onye ahu kporo gi aha, na-eme ihe ndi a niile. 4 N'ihu Jekob bu ohu m, n'ihu Izrel onye m hoputara nye onwe m, ka m ji kporo gi aha gi nyekwa gi aha nke nsopuru, maobu ezie na i maghi onye m bu. 5 O bu m bu Onyenwe anyi, o dighikwa onye ozo di; ewezuga m, o dikwaghi Chineke ozo di. O bu ezie na i maghi m, ma aga m eme ka i diri ike. 6 Mgbe ahu, uwa niile, site n'owuwa anyanwu ruo n'odiada anyanwu, ga-amata n'ezie na Chineke ozo adighi, karja m. Abu m Onyenwe anyi, o dighikwa onye ozo di. 7 O bu m kpuru ihè, keekwa ochichiri. O bu m na-ezite oganihu, na-ekekwa ila n'iyi. Mu onwe m, bu Onyenwe anyi, na-eme ihe ndi a niile. 8 "Gi, eluigwe, zodata ezi omume m ka mbara eluigwe na-ezodakwa ya dika mmiri. Ka ala meghee onwe ya, ka nzoputa puputa, ka ezi omume soro ya puokwa dika ahijia. O bu mu onwe m, bu Onyenwe anyi kere ha niile. 9 "Ahuhu na-adiri mmadu ahu nke na-aluso onye kere ya ogu, mmadu ahu bu otu mpekele ejuju n'etiti mpekele ejuju niile di n'ala. Uro o na-aju onye ji ya akpu ihe ajuju si, 'Gini ka i ji m akpu?' Ka oru gi o ga-asj, 'Lee, o dighi aka abuo o nwere?' 10 Ahuhu na-adiri nwantakiri ahu gwara nna ya okwu si, 'Gini ka i mutara na nwa?' maobu sikwa nne ya, 'Gini bu ihe i mputara?' 11 "Otu a ka Onyenwe anyi, Onye nsokwe Izrel, Onye kere Izrel na-aju ajuju si; banyere ihe ndi gaje ime i na-aju m ajuju banyere unu m, maobu nye m iwu banyere oru aka m? 12 O bu mu onwe m kere uwa, keekwa mmadu ka o biri n'ime ya. Aka m abuo ka m ji gbasaa mbara igwe, nyekwa kpakpando niile iwu. 13 M ga-akpolite Sairos n'ezie omume m: M g-eme ka uzo ya niile zie ezi. O ga-ewughachi obodo m, mee ka ndi m a dotara n'agha nwere onwe ha, ma o bughi n'ihu onuahia maobu ihe nrite, ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru." 14 Otu a ka Onyenwe anyi siri, "Ihe ndi Ijpt ruputara na ngwa ahia ndi Kush na ndi Saba ahu toro ogologo, ha gabajakwute gi, ha ga-abu nke gi; ha ga-esokwa gi n'azu dika ndi mkporo e kere agbu. Ha ga-akpo isiala n'ihu gi rjo gi arirjo, na-asj, 'N'ezie, o bu naani otu Chineke di, onye nonyere gi, o dikwaghi chi ozo di.'" 15 N'ezie, gi onwe gi bu Chineke, Onye nzoputa Izrel. I bukwa Chineke, onye na-ezonari mmadu onwe ya. 16 A g-eme ndi niile na-akpu arusi ihe ihere, e, ihere ga-eme ha n'ihu na a ga-etinye ha n'onodu oke ihere. 17 Ma Onyenwe anyi ga-eji nzoputa nke ga-adi ruo mgbe ebighi ebi zoputa Izrel. Ihere agaghi eme ha. A gaghi

etinyekwa ha n'ọnọdụ ihe ihere ruo mgbe ebighị ebi. **18** N'ihị na otu a ka Onyenwe anyị onye kere eluigwe sịrị, ọ bụ ya dobekwara ihe niile n'ọnọdụ ha. Ọ bụ ya, bụ Chineke, onye zubere ma kee ụwa, ọtakwa ntọala ya. O keghị ụwa ka ọ ọgbọrọ n'efu, kama ọ bụ ka e biri n'ime ya ka o ji kee ya. Ọ sịrị, "Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị; ọ dīkwaghị Chineke ọzọ dī. **19** Ọ bughị na nzuzo ka m kwuru okwu, site n'otu ebe n'ala nke ọchịchiri. Agwaghị m mkpuru Jekọb 'Chọnonu m n'efu.' Mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị na-ekwu eziokwu, Ana m ekwuputa ihe ziri ezi. **20** "Chịkọtaanụ onwe unu, gbakọtanụ, bjanụ nso, unu ndị si na mba niile gbaputa ọsọ ndụ. Ha amaghị ihe bụ ndị a na-ebugharị chi osisi e ji aka mee, ndị na-ekpekwarā chi ndị ahụ na-enweghị ike ịzoputa ekpere. **21** Kwuputanụ ihe kwesiri ịdị, gosinụ ya, ka ha gbaakọkwa izu. Onye buru ụzọ kwuo ihe ndị a n'oge gara aga, onye kwuputara ya site na mgbe ochie? Ọ bughị mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị? Ọ dīkwaghị Chineke ọzọ dī ma ọ bughị mụ onwe m, Chineke onye ezi omume na Onye nzoputa; ọ dighi onye ọzọ dī ma ewezuga m. **22** "Laghachikwutenụ m, ka m zoputa unu. Laghachikwutenụ m, unu ndị bi na nsọtụ niile nke ụwa. N'ihị na ọ bụ naanị m bụ Chineke, ọ dīkwaghị chi ọzọ dī. **23** Ejirila m onwe m ịyọ iyi, ọny m ekwuputa okwu n'ezị omume, bụ okwu nke na-enweghị mgbanwe: N'ihu m ka ikpere niile ọbụla ga-egbu n'ala; mụ ka ire niile ọbụla ga-añuru iyi. **24** E, ha ga-ekwuputa si, 'Ọ bụ n'ime Onyenwe anyị naanị ka ezi omume na ike dī.'" Ndị niile na-akpo ya asị ga-abiakwute ya. Ihere ga-emekwa ha. **25** Ma agburu niile nke Izrel ga-achota nnaputa ha n'ime Onyenwe anyị, ọ bukwa na ya ka ha ga-anyā isi.

46 Bel na Nebo, arụsị ndị Babilon makpu amakpu. Lee, arụsị niile ha ka ebukwasiri ha n'azu ịnyinya ibu. Arụsị niile apiri apị bụ nke a na-ebugharị bụ ibu dī arọ, ibu arụ nye ụmụ anumanu na-ada mbal **2** Ha makpuuru, rudakokwa ala n'otu; ha enweghị ike iwezuga ibu ndị a n'onwe ha, ha onwe ha kwa, a dotala ha n'agha. **3** "Geenu m ntị, unu ụmụ ụmụ Jekọb, unu ndị fọdurụ n'ulo Izrel, unu bụ ndị m na-elekota siteri na mgbe a muru unu na-akpogharikwa unu siteri na mgbe amuputara unu. **4** Mụ onwe m, bụ onye ahụ, ọ bụ m ga-elekotakwa unu anyā, ọ buladi ruo mgbe isi awọ juputara unu n'isi, n'agadi unu. N'ihị na ọ bụ m kere unu, aga m elekotakwa unu. Aga m agba unu ume, burukwa onye nzoputa unu. **5** "Onye

ka unu ga-asị na o yiri m? Onye kwa ka mụ na ya ha? Onye ka unu ga-eji tūnyere m? **6** Ufodu mmadu na-emege akpa ego ha wuputa olaedo dī n'ime ya, na-atuputakwa olocha n'ihe otutu, were ya goo onye okpu uzu olaedo ka o jiri ya kpuro ha chi, emesia, ha na-akpo isiala na-efe arusi ahụ ofufe. **7** Ha nabuli arusi ahụ buru ya n'ubu ha, buru ya debe ya n'ọnọdụ ya, n'ebe ahụ ka ọ na-akwuru. Ọ dighi apu site n'ebe ahụ jegharia. Ọ buru na mmadu e tikuo ya mkpu, ọ gaghi aza, ọ pughi izoputakwa ha puo na nsogbu ha niile. **8** "Chetanu nke a, ma tuleekwa ya, ka ọ digidekwa unu n'obi, unu ndi na-enupu isi. **9** Chetakwanu ihe ndi ahụ niile mere n'oge gara aga, n'ihị na abụ m Chineke, chi ọzọ adighikwa. Naanị m bụ Chineke, ọ dīkwaghị onye ọzọ dī ka m. **10** Ọ bụ m na-egosi ikpezụ site na mmalite, ọ bụ m na-ekwu site na mgbe ochie ihe ga-eme n'odinihu. Ana m asị, 'nzube m ga-eguzogide. Ọ bukwa ihe dī m mma n'obi ka m ga-eme.' **11** Aga m esite n'owuwa anyanwu kpo anu ufe, e, sitekwa n'ala ebe dī anya kpo nwoke ahụ ga-abia mee nzube m. N'ihị na ihe m kwuru ya ka m ga-eme ka o mezuo; ọ bukwa atumatu m ka m ga-emekwa. **12** Geenu m ntị, unu ndi isi ike, unu ndi nopruru ezi omume m n'ebe dī anya. **13** Ana m eweta ezi omume nso, ọ dighi n'ebe dī anya, nzoputa m agaghị anokwa odu. Aga m enye Zayon nzoputa, nyekwa Izrel ima mma m.

47 "Rida n'ala, nodu na uzuzu, gi nwaagboghọ na-amaghị nwoke, bụ ada Babilon, nodu n'ala na-ejighi ocheeze, gi eze nwanị obodo ndi Babilon. Agaghị akpokwa gi onye dī nro, maobu onye dī pekepeke. **2** Were nkume igwe nri gwee oka, wepu akwa ahụ i ji kpuchie ihu gi. Chilite uwe mwuda gi, kpughepu ogwe ukwu gi, mgbe i na-agabiga iyi dī iche iche. **3** A ga-ekpughe oto gi, tinyekwa gi n'ọnọdụ ihere. N'ihị na aga m abotara ndi m obo, agaghị m elekwa anyā n'azu." **4** Otu a ka Onye mgbaputa anyi kwuru, Onye ga-azoputa Izrel. Aha ya bụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Onye nso Izrel. **5** "Nodu duu, baa n'ime ochichiri, gi eze obodo nke ndi Kaldia; Ọ dīkwaghị mgbe ọzọ a ga-akpo gi nwanị nwe alaeze dī iche iche. **6** Ewesoro m ndi m iwe, mee ndi ahụ bụ ihe nketa m ka ha ghoo ihe na-adighi nso. Eweere m ha tinye gi n'aka, ma i gosighi ha obi ebere. Ọ buladi ndi bụ agadi n'etiti ha ka i bokwasiri ibu arọ. **7** I kwuru si, 'Abu m eze nwanị ruo mgbe ebighi ebi!'

Ma i cheghị echiche banyere ihe ndị a, i tugharighi uche banyere ihe puru ime. **8** “Ugbu a gee ntị, gi onye na-eme dika o si toọ gi uto. Gee ntị, gi onye na-anọ n’udo, na-asị onwe gi, ‘O bu naanị m di, o nweghi onye ozo ka m n’uwa. O nweghi mgbe m ga-adi ka nwanyi di ya nwuru, maobu dika nwanyi umu ya nwuru.’ **9** Ma lee anya! Ihe abuo ndi a na-aga ibiakwasị gi na mberede. N’otu ubochi di gi ga-anwu, umu gi ganwuchakwa. Mgbaasi gi niile, na idi ike nke ogwu okike gi niile, agaghị egbochi ihe ndi a ibiakwasị gi n’uju. **10** N’ihi na i werela obi gi tukwasị n’ajo omume gi i na-asị, ‘O nweghi onye na-ahu m.’ Ma amamihe gi na ihe omuma gi na-eduhie gi, mgbe i na-asị onwe gi, ‘O bu naanị mu onwe m, o dighikwa onye ozo ma ewezuga m.’ **11** Ihe ojoo ga-abiakwasị gi, i gaghị ama otu i ga-esi gbaa afa iwezuga ya. Oke mbibi gadakwasị gi nke i na-agaghị enwe ike iji ego gbara onwe gi; Ila n’iyi nke i na-atughị anya ya ga-abiakwasị gi na mberede. **12** “Dokotazie ogwu okike gi niile, na ihe mgbaasi gi niile. Ihe ndi ahụ niile i jirila na-eche onwe gi siteri na mgbe i bu nwantakiri. Ma eleghi anya ha puru nyere gi aka n’oge di n’ihu. I puru iji ha menye ndi iro gi ujo, maobu mee ka ha maa jijiji. **13** Ndumodu niile a na-enye gi adighi enyere gi aka. Mee ka ndi ahụ ihe banyere ngaghari onwa na kpakpando doro anya bja nso. Kpopta ndi ahụ na-esite n’ihe ha huru na kpakpando akowa ihe ga-eme site n’otu onwa ruo n’onwa nke ozo. Kpokuo ha ka ha zopta gi site na nsogbu nke na-aga ibiakwasị gi. **14** Lee, ha bu ihe efu dika ahijia kporo nku. Oku ga-erechapukwa ha. Ha apughikwa izopta onwe ha site n’oku ahụ na-enwusi ike. N’ihi na oku ahụ adighi ka oku a nakwanye, nke a na-anya n’oge oyi. **15** Lee ihe ndi a na-enyocha kpakpando ga-emere gi, bu ndi i na-ana nti na ndumodu ha site na mgbe i bu nwantakiri. Ha gahapu gi gaa n’uzo nke aka ha; i gaghị enwekwa onye ga-azopta gi.

48 “Geenu nti na nke a, unu agburu Jekob, unu ndi a na-akpo n’aha Izrel, ndi si n’agburu Juda pta. Unu ndi na-eji aha Onyenwe anyi na-anu iyi, ndi na-akpo aha Chineke nke Izrel, ma o bughị n’eziokwu maobu n’ezi omume. **2** Unu ndi na-akpa nganga na unu bu ndi bi n’obodo di nso, ndi na-anyakwa isi na unu na-adabere na Chineke Izrel. Onye aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **3** N’oge gara aga ka m kwuru ihe na-aga ime n’oge di n’ihu. Mgbe m kwupuru ya, emekwara m ka ihe ahụ m kwuru mezuo.

4 N’ihi na amaara m na unu bu ndi isiike, matakwa na akwara di unu n’olu bu igwe a na-apughị iroji aroji. Amakwaara m na egedege ihu unu bu bronzo. **5** O bu ya mere m ji buru uzo gwa unu n’oge gara aga ihe m gaje ime, ka unu ghara i si, ‘O bu arusi anyi mere ya. O bu arusi anyi a piri api na chi oia m nyere iwu ka ha meel!’ **6** Unu anula ama m na-agba, hukwa ka ha na-emezu, ma unu ajula ikwere na o bu eziokwu. “Site ugbu a gawa, aga m agwa unu ihe oheru nke m na-agwabeghi unu na mbu. **7** O bu ugbu a ka e kere ya, o bughị na mgbe ochie. Unu anutubeghi ihe banyere ya mbu, ya mere, unu agaghị asi, ‘O bu ihe maara ihe banyere ya.’ **8** E, i nubeghi, i maghikwa, site na mgbe ochie nti gi egheghị oghe. N’ihi na amaara m na i bu onye aghughu na-ekwesighi ntukwasị obi, onye a na-akpo onye nnupu isi site n’afọ nne ya. **9** Ma n’ihi aha m, ka m na-eme ka onuma m juru n’ihi otuto m, a na m egbochi ya n’ebe i no, ka a ghara ikpochapu unu kpamkpam. **10** Lee, anuchalam unu, ma o bughị dika e si anucha oiaocha n’oku. E, anwaleela m unu n’oke oku nke ahuhu. **11** N’ihi mu onwe m, e, n’ihi mu onwe m, ka m na-eme nke a. Aga m esi ana hapu ka m buru onye emere ka aha m ghara idi nso? Agaghị m enye onye ozo otuto m. **12** “Geenu m nti, gi Jekob, na gi Izrel onye m kporo. Mu onwe m bu onye ahụ; Abụ m onye mbu, burukwa onye ikpeazu. **13** O bu aka m toro ntala uwa. O bukwa aka nri m gbasara eluigwe. Mgbe m kporo ha oku ha na-abia guzo n’ihu m. **14** “Chikotaaun onwe unu, unu niile, geenu nti. Onye n’etiti arusi ndi a gosiri ihe ndi a na-aga ime? Onye ahụ Onyenwe anyi horo ka ya na ya di na mma ga-emezu nzube ya megide Babilon, aka ya ga-emegide ndi Kaldia. **15** Mu onwe m, o buladi mu onwe m ekwuola ya; e, akpola m ya. Aga m eme ka obia n’ije ya, o ga-agakwa nke oma. **16** “Biakwutenu m nso, geenu nti na nke a: “Site na mkpota mbu o bughị na nzuzo ka m kwuru okwu; mgbe o mere anọ m n’ebe ahụ.” Ma ugbu a, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ezitela m, o mejuputala m na Mmuo ya. **17** Otu a ka Onyenwe anyi siru, Onye mgbaputa unu, bu Onye nso Izrel, “Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke gi, onye na-ezi unu ihe n’ihi odimma unu, na-eduzikwa unu n’uzo unu kwesiri iso. **18** A sikwari na unu nara nti n’iwu m niile, udo unu gaara na-eru dika osimiri, odimma unu adikwa ka mmali nke ebili oke osimiri. **19** Mkpuru gi gaara amuba dika aja, umu unu gaara a di ka mkpuru okuku a na-enweghi ike iguta

onu, a gaghi ehichapukwa aha ha, maobu bibie n'ihu ha." 20 Sitenu na Babilon puo, gbanarinu ndi Kaldial Werenu olu iti mkpu onu kwusaa inwere onwe unu a. Meenu ka ndi bi na nsotu niile nke uwa nuru ya sinu, "Onyenwe anyi agbaputala ohu ya Jekob." 21 Mgbe O duuru ndi ya jee ije n'ozara, ala kporo nku, akpiri akpoghi ha nku. O mere ka mmiri si n'oke nkume soputara ha, e, o kpowara oke nkume mee ka mmiri soputa. 22 Onyenwe anyi siri, "O dighi udo diri ndi na-emebi iwu."

49 Geenu m nti, unu niile ndi bi n'ala mmiri gbara gburugburu, nurukwanu nke a, unu ndi no na mba di anya. Onyenwe anyi kporo m tupu amuo m. O kporo m aha m mgbe m ka no n'ime afo nne m. 2 O mere ka okwu si m n'onu diri nko dika mma agha. O zobere m n'aka ya kpuchie m. O mere m ka m diri ka aku di nko nke o zoro n'ime akpa aku ya. 3 O siri m, "I bu ohu m, Izrel. O bukwa site na gi ka m ga-eji gosi ima mma na ike m." 4 Ma mu onwe m siri, "O bu n'efu ka m dogburu onwe m n'oru. Etfuola m ike m niile n'ihu ihe na-abughi ihe. Ma ihe ruru m di n'aka Onyenwe anyi, ugwo oru m dikwa n'aka Chineke m." 5 Ma ugbu a Onyenwe anyi na-asi, Onye ahụ kpuru m n'afọ nne m ka m buru onye na-ejere ya ozi; ka o kpoghachite Jekob nye ya ka achikotakwa ndi Izrel nyekwa ya onwe ya, n'ihu na-abu m onye nsopuru diri n'anya Onyenwe anyi, Chineke m aghokwaarala m ike m. 6 O siri, "O bu ihe di nta karja, gi i buru m ohu, ikpoghachita ebo niile nke Jekob na ikpoghachita ndi Izrel ndi m chebere. Aga m emekwa ka i buru ihè nye ndi mba ozo, ka nsoputa m site n'aka gi ruo ndi bi na nsotu uwa niile." 7 Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, Onye mgbaputa na Onye nsọ Izrel na-agwa onye ahụ a na-eleli anya, onye ahụ mba kporo ihe aru, e, onye ahụ ndi na-achị achị mere ka o ghoo ohu ha, "Ndi eze ga-eguzo oto mgbe i na-agafe. Ndiisi na-achị achị ga-akpo isiala nye gi, n'ihu na Onyenwe anyi, Onye kwesiri ntukwasị obi, Onye nsọ Izrel, ahoputala gi." 8 Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: "N'oge amara m, aga m aza unu, n'ubochi nsoputa aga m enyere unu aka. Aga m echebe unu, mee ka unu buru ogbugba ndu nye ndi mmadu, iweghachite ala ahụ na ikegharikwa ihe nketa ya nke togboro n'efu; 9 na-asi ndi mkporo, 'Putanu,' na-asi ndi no n'ochichiri, 'Putanu n'ihe.' "Ha ga-adikwa ka aturu m, noo n'akuku uzo, ndi na-ata ahijia n'ebe ita nri nke ahijia ndu, n'akuku

ugwu nta niile. 10 Agu agaghi agu ha, akpiri agaghi akpokwa ha nku. Oke anwu otiti nke ozara agaghi acha ha ozo. N'ihu na Onyenwe anyi ga-esite n'obi ebere ya duo ha n'akuku isi iyi juputara na mmiri. 11 Aga m emekwa ka ugwu ukwu niile ghoo okporozo, meekwa ka okporozo niile guzozie. 12 Lee, ndi m ga-aloghachi, ha ga-esitekwa n'ebe di anya, ufodu ga-esite n'ugwu, ufodu n'odida anyanwu, ndi ozo ga-esite na mpaghara Aswan." 13 Tienu mkpu onu, eluigwe niile; ka uwa nuria onu. Ugwu ukwu niile, buonu abu, n'ihu na Onyenwe anyi akasiela ndi ya obi. O ga-enwekwa obi ebere n'ihu iru uju ha. 14 Ma Zayon siri, "Onyenwe anyi agbaputala m azu; Onyenwe m echefuola m." 15 "Nwanyi o puru ichezo nwa ya na-anu ara, hapu inwe obi ebere n'ahu nwa si n'afu ya? Eleghi anya o puru ichezo, ma agaghi m echezo unu. 16 Lee, edeela m aha gi n'obuaka m, n'ihu m kwa ka m debere foto mgbidi gi nke ga-adigide. 17 Umu gi emeela ngwangwa loghachite, ndi ahụ mere ka i togboro n'efu ga-esi n'ime gi puo. 18 Welie anya gi abuo lee gburugburu, legharia anya, umu gi niile na-ezukota na-aloghachikwute gi. Dika m na-adi ndu," ka Onyenwe anyi kwubiri. "I ga-eyi ha niile dika ola icho mma, i ga-ekekwa ha dika nwanji a na-alu ohuru si eme. 19 "O bu ezie na e bibiri gi, mee ka i togboro n'efu, ala gi aburu nkponkpo ebe, ma ugbu a, i gaghi ezuru ndi gi, otu a kwa, ndi ahụ ripiara gi ga-anu gi n'ebe di anya. 20 Umu niile a muru n'oge onwu ghabara gi aka, ga-asi kwa na nti gi, 'Ebe a diri anyi oke ntakiri, nye anyi ebe sara mbara karja nke anyi ga-ebi n'ime ya.' 21 Mgbe ahụ, i ga-eche n'ime onwe gi si, 'Onye mutaara m otutu umu ndi a niile? A diri m ka nwanji na-amughi nwa maobu onye umu ya nwuchara. Onye ajuru aju na nke e mere ka o gaa biri n'ala ozo. Mu onwe m foduru, naanji m. Onye kwa muru m umu ndi a? Onye zulitere ha?'" 22 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Lee, aga m akpoku ndi mba ozo, weliere ha okoloto m, ha ga-ekulata gi umu gi ndi ikom n'aka ha. Umu ndi inyom ka ha ga-ekukwasị n'ubu ha kulatakwa ha. 23 Ndi eze ga-abukwa ndi nna na-azu umu gi, ndi eze nwanji ha ga-abukwa ndi inyom na-enye umu gi ara. Ha ga-akpo isiala nye gi, rachakwaa aja di n'ukwu gi abuo. Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, matakwa na ihere agaghi eme ndi niile na-ele anya inyeaka m." 24 A ga-anara dike n'agha ihe o lutara n'agha, maobu zoputa ndi a doro

n'agha site n'aka onye afo tara mmiri? **25** Ma otu a ka Onyenwe anyi siri, "N'ezie, a ga-esi n'aka ndi bu dike n'agha punara ha ndi ha dotara n'agha. A ga-esitekwa n'aka onye na-akpa ike naputa ya ihe o dotara n'agha. N'ihu na aga m ebuso ha agha bu ndi niile na-ebuso gi agha. Aga m anaputakwa umu gi. **26** Aga m eme ka ndi na-akpagbu gi rie anu ahụ onwe ha; ha ga-anu obara onwe ha nubiga ya oke, dika mmanya. Mgbe ahụ, ihe niile bu mmadu n'üwa ga-amata, na mu onwe m Onyenwe anyi, bu Onye na-azoputa gi, Onye mgbaputa gi, na Onye di ike nke Jekob."

50 Otu a ka Onyenwe anyi siri, "Olee ebe akwukwo m ji gbaa nne unu alukwaghị m di bu nke m ji chupu ya? Ma o bu onye n'ime ndi m ji ugwo ka m resiri unu? O bu n'ihu mmehie unu ka e ji ree unu; n'ihu mmebi iwu unu ka e jiri chuo nne unu. **2** Gini mere o nweghi onye no ya mgbe m bira? Gini mere o nweghi onye zara m mgbe m kporo oku? O putara na aka m di mkpumkpu izoputa unu? O gabu na m enwekwaghị ike izoputa? N'ihu na enwere m ike ibara osimiri mba mee ya ka o ghoo ala akoro. Enwere m ike ime ka osimiri ghoro ozara, ka azu niile di n'ime ya nwuo n'ihu enweghi mmiri. **3** O bu mu bu onye ahụ na-eme ka ochichiri kpuchie ihu eluigwe, ka ihu eluigwe diri ka ihu onye na-eru uju." **4** Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi enyela m amamihe ya ka m nwee ike imata ihe m ga-agwa ndi a ike gwuru. Ututu niile ka o na-akpo mmuo m, meghee akpa uche m, ime ka m ghotu uche ya. **5** Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi emeghela nti m abuo, ma enupughi m isi, a tugharikwaghị m azu. **6** Azu m ka m megheere ndi tiri m ihe; agba nti m abuo ka m hapuru ndi hopusiri m afonu m. Ezopughi m ihu m n'ebe ndi na-akwa emo, na ndi na-agbu onu mmiri no. **7** Ebe o bu na Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-enyere m aka, ihere agaghị eme m. N'ihu ya, ejikerela m onwe m ime uche ya; agaghị m elekwa anya n'azu, a maara m na ihere agaghị eme m. **8** N'ihu na onye na-agu m n'onye ezi omume no nso. Onye ga-aputa ibo m ebubo? Ya puta ka anyi guzo ihu na ihu! Onye nwere ebubo megide m? Ya bia ka anyi kwuo ya. **9** Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi bu onye na-enyere m aka. Onye puru ima m ikpe? Lee, ha niile ga-aka nka diri ka uwe, nla ga-erichapukwa ha. **10** Onye n'etiti unu bu onye ahụ na-atu egwu Onyenwe anyi, na-egekwa nti n'okwu

odibo ya? Ka onye ahụ na-eje ije n'ochichiri, nke na-enweghi ihe obula, tukwasị obi n'aha Onyenwe anyi daberekwa na Chineke ha. **11** Ma lee, unu niile ndi namunye oku, ndi meere onwe ha owaoku, nke unu ji na-ejeghari n'ochichiri, gaanu n'ihu na-ejeghari n'he oku ahụ unu munyeere onwe unu. Ihe unu ganata site n'aka Onyenwe anyi bu ihe mwute nke ga-abjakwasị unu.

51 Geenu m nti, unu ndi niile na-agbaso ezi omume, ndi na-achọ Onyenwe anyi! Legidenu oke nkume ahụ e sitere na ya waputa unu anya. E, legidenu ogba nkume ahụ e si n'ime ya gwuputa unu anya! **2** Legidenu Ebrahim bu nna unu na Sera anya, bu ndi muru unu. Ebrahim no naani ya mgbe m kporo ya, ma a goziri m ya, mee ka o ghoo oke mba. **3** Onyenwe anyi aghaghị ikasi Zayon obi, werekwa obi ebere leta ebe ya niile e tikporo etikpo, o ga-eme ala ozara ya niile ka o dika Iden, ala ya nke niile ihe na-adighi gadikwa ka ubi a gbara ogige nke Onyenwe anyi. Onu na obi utu ga-ajuputa n'ime ya, inye ekele na uda abu utu di iche iche ga-adikwa. **4** Ndi m, geenu m nti; naa nti, gi Izrel mba nkem, n'ihu na iwu m ga-esi n'onu m puo; ikpe ikpe ziri ezi m ga-aghokwara mba niile ihe. **5** Ezi omume m na-abiaru unu nso osiiso, nzoputa m na-adikwa nso. Aga m achikwa mba niile. Mba di anya ga na-ele anya obibia m; ha ga na-ele anya nzoputa nke m ga-azoputa ha. **6** Welienu anya unu lee anya n'elu, leekwanu anya n'üwa, n'ihu na mbara eluigwe ga-agba bari fuo, dika anwuru oku; üwa ga-aka nka dika akwa, ndi bi n'ime ya ga-anwukwa dika ijiji. Ma nzoputa m ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ezi omume m ga-adigidekwa, o gaghị agwu agwu. **7** Geenu m nti, unu niile ndi maara ihe oma, unu ndi na-anabata iwu m n'obi unu. Unu atula egwu ihe ndi mmadu ga-asị unu, unu atukwala egwu nkutu ha ga-ekwuto unu. **8** N'ihu na nla ga-eri ha dika o si eri akwa. Ikpuru garichapu ha dika o si eri aji anu. Ma ezi omume m, na obi ebere, ga-adi ruo mgbe ebighi ebi. Nzoputa m ga-adikwa site n'ogbo ruo n'ogbo. **9** Teta, teta, yikwasị onwe gi ike, gi aka Onyenwe anyi, bilie, dika ubochi ndi gara aga, dika ogbo nke mgbe ochie. O bughị gi gbubisiri Rehab ma dugbukwaa anu ojojo ahụ? **10** O bughị gi mere ka osimiri taa? Mmiri ahụ di omimi. O bughị gi mekwara ka okporouzo diri n'etiti ya, ebe ndi ahụ i gbaputara si gafee? **11** Ndi ahụ Onyenwe anyi gbaputara ga-alotakwa. Ha ga-eji abụ bata na Zayon;

onụ na-adịgide ga-adịkwasi n'isi ha, oke onụ na obi uto ga-ejuputa n'obi ha, iru ujū na isụ ude ga-efelaga. **12** “Mụ, ọ bụladị mụ onwe m, bụ Onye ahụ na-akasi unu obi. Onye ka ị bụ, na ị na-atụ egwu nwa mmadụ nke ga-anwụ anwụ, ị na-atụ egwu nwa mmadụ nke bụ naanị ahịhịa, **13** na ị na-echefu Onyenwe anyị bụ onye kere unu, onye na-esetipụ eluigwe, onye tọkwara ntọala niile nke ụwa; na-ebi ndụ ịtụ oke egwu ụbọchị niile n'ihị oke iwe nke onye mkpagbu ahụ, onye nke kpebiri ibibi unu? Ma olee ebe oke iwe nke onye mkpagbu ahụ dị? **14** N'oge na-adighi anya, a ga-agbaputa ndị mkporo egwu mere ka ha rudata ala. Ha agaghị anwụ n'ime olulu, nri agakwaghị akọ ha. **15** N'ihị na ahụ m Onyenwe anyị Chineke unu, onye na-akpali oke osimiri mee ka ebili mmiri ya bigbo, Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile bụ aha ya. **16** Etinyela m okwu m n'onụ gi, chebekwa gi n'obuaka m. Ọ bụ m tinyere eluigwe n'onodu ya, dokwaa ntọala nke ụwa. Ọ bukwa m na-asị Zayon, 'Ndi m ka unu bu.'” **17** Teta, teta, bilie gi Jerusalem, gi onye nuru site n'aka Onyenwe anyị, bụ iko nke oke iwe ya. Gi onye nuru ihe niile di n'ime iko ahụ nke na-eme ka umu mmadụ dagbugharja. **18** Ọ dighi otu nwa ya nke foduru, nke ga-agwa ya ihe o ga-eme, maobu nke ga-edu ya n'uzo o kwesiri igbaso. **19** Ihe abuo ndi a adakwasila gi. Onye ga-akasi gi obi? Mbibi na ila n'iyi, unwu na mma agha, onye ga-akasi gi obi? **20** N'ihị na umu gi ndi ikom adaala mba. Ha na-atogbokwa n'akuku okporozu niile, dika mgbada onya mara. Ha bu ndi juputara n'onuma Onyenwe anyi na iba mba nke Chineke gi. **21** Ya mere, nuru nke a, unu ndi a na-akpagbu, ndi ihe na-egbu ma o bughị mmanya. **22** Lee ihe Onyenwe anyi kwuru, bu Chineke unu, onye ihe banyere ndi ya na-emetu n'obi. “Lee, aga m esite n'aka gi wezuga iko ahụ mere ka ị dagbugharja, ị gaghị anukwa site n'iko onuma ahụ ozo. **23** Ma m ga-etinye ya n'aka ndi ahụ na-akpagbu gi, bu ndi siri gi, 'makupuru n'ala ka anyi gaa ije n'elu ahụ gi.' I mere azu gi ka o di ka ala, dika okporozu ebe ndi mmadu si aga ije.”

52 Teta, teta gi Zayon, yikwasị onwe gi ike dika uwe! Yikwasị onwe gi uwe mara mma, gi Jerusalem, obodo di nsọ. Ndi a na-ebighi ugwu na ndi ruru aru agaghị abata n'ime gi ozo. **2** Kuchapu aja di n'ahu gi, bilie oto, gi Jerusalem, nodu ala n'ocheeze gi. Topu onwe gi site n'agbu igwe e kere gi n'olu, gi ada Zayon, a dotara n'agha. **3** N'ihị na otu a ka Onyenwe anyi siri,

“N'efu ka erere unu, anaghi ndi zuru unu ego obula, o bughikwa ego ka a ga-eji gbaputa unu.” **4** N'ihị na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, “Na mbu, o bu n'ala ljipt ka ndi m gara biri, ugbu a, o bu ndi Asirja na-akpagbu ha. **5** “Ma ugbu a, ginị ka m nwere n'ebe a?” bu ihe Onyenwe anyi kwuputara. “Ebe o bu na e durula ndi m puo n'efu, ndi na-achị ha na-akwakwa ha emo na-achị ha ochi nlelị,” ka Onyenwe anyi kwuputara. “Ha na-ekwulukwa aha m ogologo ubochi niile. **6** N'ihị ya, ndi m ga-ama aha m; n'ihị nke a, ha ga-amarakwa n'ubochi ahụ na o bu Mụ onwe m kwuru na o ga-eme. E, o bu mụ onwe m.” **7** Lee ka ha si maa mma n'elu ugwu bu ukwu ndi na-eweta ozioma, onye na-ekwusa okwu udo, e, onye na-eweta akuko oma, onye na-agbasa akuko banyere nzoputa, onye na-asị Zayon, “Lee, Chineke gi bu ezel!” **8** Geenụ nti! Nuru onu ndi nche unu, ndi na-eweli olu ha elu na-eti mkpu onu. N'ihị na mgbe Onyenwe anyi ga-aloghachi Zayon, ha ga-ahu ya anya. **9** Tienu mkpu onu unu mkpomkpo ebe niile e tikporo etikpo na Jerusalem, n'ihị na Onyenwe anyi akasiela ndi ya obi. O gbaputala Jerusalem. **10** Onyenwe anyi ga-eme ka mba niile huru ike ya di nsọ; ebe niile uwa soturu ga-ahukwa nzoputa Chineke anyi. **11** Wezuganu onwe unu, wezuganu onwe unu, sinu n'ebe ahụ puo. Unu emetukwala ihe obula ruru aru aka. Sitenu n'etiti ya puta, dirinu ochi, unu ndi na-ebu ihe di iche iche nke ulo Onyenwe anyi. **12** Ma unu agaghị eji oku oku puo, unu agakwaghị agbapu oso, n'ihị na Onyenwe anyi ga-ebutere unu uzo, o bukwa ya, Chineke Izrel, ga-echebe unu n'azu. **13** Lee, ohu m ga-enwe uche, a ga-ebulikwa ya elu, o ga-abukwa onye a na-asopuru. **14** Dika ibubo si nwuo otutu ndi mmadu n'ahu; otu a ka ihu ya bu ihe e bibiri ebibi nke ukwu, nke mere na o dikwaghị ka ihu mmadu ozo, anu ahụ ya ka ebibikwara n'uzo o na-agaghị eyikwa anu ahụ mmadu. **15** Otu a ka o ga-esi fesaa otutu mba di iche iche, ndi eze ga-emechikwa onu ha n'ihị ya, o bu ihe a na-agwaghị ha ka ha ga-ahu, ihe ha a ka anubeghi, ka ha ga-aghatakwa.

53 Onye kweere ozi anyi, o bukwa n'ahu onye ka e kpugheere ogwe aka Onyenwe anyi? **2** N'ihị na o tolitere n'ihu Onyenwe anyi dika ome, dika mgborogwu nke puputara n'ala kporo nku. O nweghi udidi oma maobu ima mma nke ga-eme ka anyi lee ya anya. O nweghi ihe obula di n'udidi ya nke ga-eme ka ihe banyere ya masi anyi, maobu mee ka anyi

chọsie ya ike. 3 Ndi mmadu ledara ya anya, jukwa ya. O bu onye nwere otutu ihe mgbu, burukwa onye huru otutu ahuhu. Ma anyi gbakutara yaazu, ju ilenye anya n'ebe o no. E, anyi ledara ya anya, ju igu ya dika o bu ihe obula. 4 N'ezie, ihe mgbu niile anyi ka o buuru, burukwa ahuhu nke orja anyi niile, ma anyi guru ya ka onye Chineke tara ahuhu, onye o tiri ihe otiti, na onye o mekpara ahu. 5 Ma e tipuru ya onya n'ih mmehie anyi: o bukwa n'ih ajo omume anyi ka e ji meruchaa ya ahu. E mere ka anyi nwee udo n'ih ahuhu o huru; o bukwa ubiri utari di ya n'ahu mere anyi ji buru ndi ahu di ike. 6 Anyi niile akpafuola dika igwe aturu; onye obula n'ime anyi etinyela isi ya n'uzo nke aka ya. Ma Onyenwe anyi ebokwasila ya ajo omume anyi niile. 7 A kpagburu ya, mesie ya ihe ike, ma otu mkpuru okwu esighi ya n'onu putu. E duuru ya puo dika aturu a na-aga igbu egbu, dika aturu a na-akpachapuru aji ya si anu nwayo n'ihu ndi na-akpacha ya aji, otu a ka o si nodu na-asagheghi onu ya. 8 Site na mmegbu na ikpe ka e ji wepu ya. Ma, onye n'etiti ndi ogbo ya weliri olu kwuo okwu? N'ih na e bipuru ya site n'ala ndi di ndu; maka njehie ndi m ka e ji tie ya ihe. 9 E nyefere ya ka e lie ya dika onye na-emebi iwu, o bukwa n'etiti ndi ogaranya ka e liri ya, o bu ezie na o nweghi ihe ojo obula o mere, o dikwaghi okwu aghughu si n'onu ya putu. 10 Ma o bu ochicho Onyenwe anyi izopja ya, na ime ka o taa ahuhu. N'ih na onwu ya bu aja a churu n'ih ikpe omuma nke mmehie. O ga-ahu otutu umu na umu umu ya; o ga-adikwa ndu ogologo oge. Nzube Chineke niile ga-emezuka site na ya. 11 Mgbe o husiri ahuhu, o ga-emesia hu ihè nke ndu, afo ga-ujukwa ya, site n'ih omuma ya, ka onye ezi omume ahu, bu ohu m ga-eme ka a guo otutu mmadu dika ndi ezi omume, o ga-ebukwa mmehie ha niile. 12 N'ih ya, aga m enye ya oke n'etiti ndi bara uba, o ga-esokwa ndi bu dika keta ihe nkwa n'agha, n'ih na o wupuru ndu ya nye onwu, a gukotara ya na ndi na-emebi iwu. Ma ya onwe ya buuru mmehie otutu mmadu, riodokwara ndi na-emebi iwu aririo.

54 “Bu abu, gi nwanyi aga, gi onye na-amutaghi nwa; tie mkpu onu, tiwakwa olu abu, gi onye ime nwa na-emetubeghi; n'ih na umu nwanyi ahu a hapuru naani ya ga-adi otutu kari umu nke nwanyi nwere di,” Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. 2 “Mee ka ebe ulo ikwu gi saa mbara, gbasapu akwa mgbochi

ulo ikwu gi, egbochila gbasapu aka; mee ka udo gi di ogologo, meekwa ka o sie ike nke oma. 3 N'ih na n'aka nri na n'aka ekpe ka i ga-agbasa gaa; umu gi ga-achupu mba di iche iche site n'ala ha, bichikwaa n'obodo ha niile dakposiri adakposi, nke togboro n'efu. 4 “Atula egwu, n'ih na ihere agaghi emekwa gi ozo. I gaghi abukwa onye e wedara n'ala. I gawkaghi echeta ihere mere gi mgbe i bu nwantakiri, na ita uta diri gi n'ih onwu di gi. 5 N'ih na onye kere gi ga-aburu gi di. Aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile; Onye nsu Izrel bu Onye mgbaputa gi, Chineke nke uwa niile ka a na-akpo ya. 6 N'ih na Onyenwe anyi ga-akpoghachi gi dika a ga-asi na i bu nwunye a hapuru ahapu, nke o na-ewutakwa n'ime mmuo ya bu nwunye alutara na nwantakiri, naani ka o buru onye ajuruaju,” ka Chineke gi na-ekwu. 7 “Naani nwa mgbe nta ka m hapuru gi. Ma aga m eji obi ebere ukwu kpo ghachikwa gi. 8 Na nwa oge, esitere m n'oke iwe na-ewe m zonari gi ihu m, ma site n'ihunanya m nke na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, aga m enwe omijiko n'ahu gi.” Otu a ka Onyenwe anyi, onye mgbaputa gi kwuru. 9 “Dika m si nuu iyi n'oge Noa si na m agaghi ekwekwa ka mmiri kpuchie uwa ozo, bibie ndu ndi di n'ime ya, ana m anukwa iyi ugbu a na mu agaghi ekwe ka iwe m biakwasu gi ozo. Agakwaghi m abasiri gi mba ike. 10 N'ih na a puru iwezuga ugwu ukwu niile, wezugakwa ugwu nta niile site n'onodu ha, ma obi ebere m agaghi esi n'ebe i no puo, agaghi ewezugakwa ogbugha ndu nke udo m,” ka Onyenwe anyi, onye nwere omijiko n'ahu gi, kwuru. 11 “Gi, onye a na-emekepa ahu, onye oke ikuku uwa a na-ebughari, nke onye obula na-adighi akasi obi, lee, aga m e ji nkume tokwoisi wugharia gi, jirikwa nkume oma safaia di oke onuahia too ntala gi niile. 12 Aga m eji nkume rubi wugharia akuku ulo gi niile, jiri nkume na-egbu nweghenweghe wuo onu uzo ama gi niile. Aga m ejikwa nkume di oke onuahia wuo mgbidi obodo gi. 13 Umu gi niile ga-abu ndi Onyenwe anyi ga-akuziri ihe. Udo ha ga-adikwa ukwu. 14 N'ezie omume ka a ga-eme ka i guzosie ike. Mmegbu ga-adikwa anya site n'ebe i no, n'ih ya, i gaghi atu egwu ihe ojo obula. O dighi ihe egwu ga-abiaru gi nso, n'ih na a ga-ewezuga ha site n'ebe i no. 15 O buru na onye obula abia iluso gi ogu, o siteghi n'aka m; onye obula nke na-aluso gi ogu ga-abu onye e meriri emeriri. 16 “Lee, o bu mu onwe m kere okpu uzu nke na-eji icheku afu oku o ji akpu ihe agha nke mbibi. O bukwa

m kere ndi agha ahụ mbibi bụ orụ ha. 17 N'ubochi ahụ, o dighi ihe agha a kpuru megide gi nke ga-adị ire. Ozo, i ga-emerị ndi niile kporo gi ikpe mmegide. N'ihu na nke a bu ihe nketa diri ndi ohu Onyenwe anyi. Mkpeputa ha na-esite na m." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

55 Gee nti, bia onye obula akpiri na-akpo nku, bianu na mmiri, unu ndi na-enweghi ego bianu zuo, riekwa. Bianu, zuru mmanya na mmiri ara ehi na-ejighi ego na-arughi onuahia obula. 2 N'ihu ginj ka i ji na-atufu ego gi izu ihe na-abughi ezi nri? Gini mere i ji na-adogbu onwe gi n'oru n'ihe na-apughi iju gi afo? Gee nti, geenu m nti nke oma, rie ezigbo nri mkpuruobi gi ga-enwe afo ojuju na nri di ezi mma! 3 "Totonu nti unu n'ala, bjakwute m! Gee nti, ka inwe ike di ndu. Mu na unu ga-aba n'ogbugba ndu ebighi ebi, bu ihunanya m kwesiri ntukwasị obi nke m kwere Devid na nkwa. 4 Lee, emere m ya ka o ghoro ndi niile di iche iche onyeama, ka o buru onyendu na onyeisi ochichi nye ndi niile di iche iche. 5 N'ezie, gi onwe gi ga-akpo mba di iche iche na i maghi, mba ndi ahụ na-amaghi gi ga-ejikwa oso gbakwute gi, n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi, Onye nsọ nke Izrel, n'ihu na o meela ka i buru ihe di oke mma." 6 Chonụ Onyenwe anyi mgbe a ga-achota ya. Kpokuonu ya mgbe o no nso. 7 Ka onye na-eme ihe ojoo hapu uzo ya, ka onye ajo omume hapu echiche ojoo ya niile. Ka ha tugharia bjakwute Onyenwe anyi, o ga-emere ha ebere, ha bjakwute Chineke anyi, n'ihu na o ga-agbaghara ha mmehie ha niile. 8 "N'ihu na echiche m ha abughi echiche unu, uzo unu niile, ha abukwaghi uzo m," ka Onyenwe anyi kwuputara. 9 "N'ihu na dika eluigwe si di elu karja uwa, otu a ka uzo m niile si di elu karja uzo unu niile, otu a kwa ka echiche m niile si di elu karja echiche unu niile. 10 Dika mmiri na mkpuru mmiri si esi n'eluigwe ada n'awa na-alaghachighi n'eluigwe ma o buru na o meghi ka mmiri dee ala, mee ka ihe ubi puputa, too eto, meekwa ka o mia mkpuru nye onye na-aku ihe okuku, burukwa ihe oriri nye onye na-eri nri. 11 Otu a ka okwu si m nonu puo si adi. Ana m ezipu ya, o gaghị aloghachikwute m n'efu. O ga-emezu ihe niile m choro ka o mee, baakwa uba ebe obula m zigara ya. 12 N'ihu na unu ga-eji onu puo, a ga-esikwa n'ebe ahụ duputa unu n'udo. Ugwu ukwu niile, na ugwu nta niile na osisi niile nke ubi, ga-eti mkpu onu, kukoaka

aka n'obi uzo. 13 Ebe ogwu na-eto na mbu, osisi junipa ga-eto na ya; ebe uke toro, osisi mietul ga-eto na ya. Ihe ndi a ga-aghoro Onyenwe anyi aha di ukwu, nke ga-abukwa ihe iribama ga-adi ruo mgbe ebighi ebi."

56 Nke a bu ihe Onyenwe anyi siri, "Debenu ikpe ziri ezi, meekwanu ihe ziri ezi. N'ihu na nzoputa m di nso, ezi omume m ga-aputa ihe mgbe na-adighi anya. 2 Ngozi na-adiri onye na-eme nke a, bu onye ahụ nke na-ejidesi ya aka ike, onye ahụ nke na-edebe ubochi izuike m na-emerughi ya, nke na-edebekwa aka ya ka o ghara ime ihe ojoo." 3 Ka onye ala ozo bu onye jikoro onwe ya na Onyenwe anyi si, "Onyenwe anyi aghaghi i site na ndi ya kewapu m." Ka onye onozu obula gharakwa i si "Mu onwe m bu naani osisi kponwuru akponwu." 4 N'ihu na otu a ka Onyenwe anyi kwuru: "Nye ndi onozu ahụ na-edebe ubochi izuike m niile, ndi na-ahoro ihe na-atu m uzo, na ndi na-ejidesikwa ogbugba ndu m ike. 5 Aga m enye ha n'ime ulo m na n'etiti mgbidi ya, ihe ncheta na aha di mma karja umu ndi ikom na umu ndi inyom. Aga m enye ha aha ga-adi ruo ebighi ebi nke a na-agaghị echezọ ruo ebighi ebi. 6 Ma ndi mba ozo ndi gbakwuuru Onyenwe anyi ijere ya ozi, na ihu aha Onyenwe anyi n'anya, nakwa i bu ndi ohu ya, ndi niile na-edebe ubochi izuike nsọ na-emerughi ya, na ndi jidesiri ogbugba ndu m ike, 7 ndi a ka m ga-akpo n'ugwu nsọ m, meekwa ka ha nuria onu n'ime ulo ekpere m. Aga m anabata aja nsure oku ha na onyinye niile ha nyere n'ebe ichu aja m. N'ihu na a ga-akpo ulo m Ulo Ekpere nye mba niile di iche iche." 8 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara, bu onye ahụ na-eme ka Izrel si n'ebe ha gbapuru oso lota, "Aga m achikotakwa ndi ozo tinyere ha tinyekotara na ndi ya achikotarala." 9 Bianu, unu anumanu niile nke oke ohia. Bianu dogbuo, unu umu anumanu nke oke ohia. 10 N'ihu na ndi na-eche ndi m nche kpuru isi. Ha niile bu ndi amamihe koro. Ha di ka nkita dara ogbi, nke na-adighi agbo uja. Ha huru irahu ura na iru nro, na idina ndina n'anya. 11 Ha bu nkita na-eribiga nri oke; ha adighi enwe afo ojuju. Ha bu ndi ozuzu aturu na-enweghi nghota, ha niile echela ihu n'uzo nke aka ha, onye obula na-agbalisi ike ichota uru nke ya. 12 Onye obula na-asị, "Bia ka m weta mmanya, ka anyi nujuokwa mmanya n'aba n'anya afo anyi. Echi ga-adikwa ka taa, ma o bukwanu di mma karja."

57 Ndi ezi omume na-ala n'iyi, ma o dighi onye obula na-etinye ya n'obi; a na-ewezuga ndi ji obi ha niile na-efe Chineke, ma o dighi onye na-aghota, na-ewezugara onye ezi omume puo n'ihu ihe ojoo. **2** Ndi na-agazi agazi n'uzo ha na-abanye n'udo. Ha na-enwekwa izuike mgbe ha dinara n'onwu. **3** "Ma unu onwe unu, bianu n'ebe a, unu umu ndi mgbaasi, unu umu ndi na-akwa iko, na umu ndi akwuna. **4** Onye ka unu na-akwa emo? Onye ka unu na-akocha, na-araputakwara ire unu? Unu o bughu umu ndi nnupu isi, mkpuru ndi na-ekwu okwu ugha? **5** Unu na-emejuputa ihe ojoo niile na-agu obi unu agu mgbe unu zukoro na-efe arusi unu n'okpuru osisi ook obula. Unu na-ewerekwa umu unu chuo aja na ndagwurugwu niile, na n'okpuru nkume niile di elu. **6** Chi unu na-efe bu nkume niile na-akwo murumuru, nke di na ndagwurugwu niile, ha bu ihe nketa nza unu fere. E, o bu ha ka unu na-awupuru onyinye mmanya unu niile na onyinye mkpuru oka unu niile. N'ihu ihe ndi a niile, m ga-esi ana dere duu? **7** O bu n'elu ugwu di elu ka unu doziiri onwe unu ihe ndina, n'ebe ahụ kwa ka unu gara chuo aja unu. **8** O buka n'azu onu uzo niile, na ibo uzo niile, ka i kwubara oyiya arusi gi. I gbakutara m azu, yipu uwe gi ribanye n'ime ihe ndina gi, ebe gi na ndi ahụ i huru n'anya dinakoro, imejuputa ihe ojoo ahụ na-agu obi gi aguu. **9** I were mmanu jekwuru Molek meekwa ka mmanu otite gi na-esi isi uzo baa uba. I zipuru ndi nnochite anya gi gaa na mba di anya; i gbada ruo n'ime ime ala mmuo. (Sheol h7585) **10** Oke mwaghari ndi a niile emeela ike gwusia gi, ma i dighi asi, 'Olileanya adighi.' I chotara ntute nye ndu gi, ya mere, na i daghi mba. **11** "Onye na-emenye gi ujo na egwu di otu a? Nke mere na i dighi agwa m eziokwu? I naghị echetakwa m, i naghị atugharikwa ihe banyere m n'obi gi? O bu n'ihu na m gbara nkiti oge ndi a niile ka i ji hapu itu m egwu? **12** Lee, aga m ekpughe ezi omume gi na oru oma gi, igosi gi na ihe ndi a i guru di ka ezi ihe agaghị enyere gi aka. **13** Mgbe i ga-eti mkpu akwa maka enyemaka, ka arusi niile ndi ichikobara zoputa gi. Ikuku ga-eburu ha niile bufuo, naani otu nkuume ga-ekutu ha. Ma onye obula gbara n'ime m izere ndu ga-eketa ala ahụ; ha ga-enwetakwa ugwu nso m." **14** A ga-asikwa, "Dozieni uzo! Dozieni uzo, mee ya ka o maa mma. Bupusianu ihe iso ngongo niile n'uzo ndi m." **15** N'ihu ihe a ka onye di elu, onye e mere ka o di ukwu, onye di mgbe ebighi ebi, onye aha ya di nso

kwuru: "Ebi m n'ebe di elu nke dikwa nso, ibinyere onye di umeala n'obi, na onye wedara mmuo ya n'ala, itute mmuo nke onye e wedara n'ala, na ikpolite mmuo nke onye di umeala n'obi. **16** N'ihu na o bughu ruo ebighi ebi ka m ga na-emegide gi, maobu na-egosi iwe m. O buru na m emee otu a, mmuo ndi mmadu uwa niile ga-ada mba, ya na mkpuruobi niile ahụ m ji aka m kpoo. **17** Ewesoro m ha iwe n'ihu mmehie ha na oke ochicho ha. O buka n'ihu ya ka m ji taa ha ahuhu, gbakutakwa ha azu. Ma lee, ha nogidesikwara ike na-eme mmehie, na-eme ihe obula nke na-atu obi ha utu. **18** Ahula m ihe niile ha mere ma aga m agwo ha. Aga m edu ha, kasiekwa ndi na-eru uju n'izrel obi. **19** Aga m eme ka abu otuto di n'egbugbere onu ha. Udo, udo, diri ndi no nso na ndi no n'ebe di anya," ka Onyenwe anyi kwuru. "Aga m agwo kwa ha." **20** Ma ndi niile na-emebi iwu di ka oke osimiri na-amaghari amaghari, nke na-adighi ezu ike mgbe obula. O na-amaputakwa uru na apiti. **21** "O dikwaghị udo diri onye na-emebi iwu," ka Chineke kwuru.

58 "Welie olu gi tie mkpu, egbochikwala iti mkpu. Welie olu gi dika opi ike. Gwa ndi m nnupu isi ha, gwakwa ulo Jekob mmehie ha. **2** Kwa ubochi ka ha na-achọ m ha na-eme dika o na-agu ha agu imara uzo m niile, dika a ga-asi na ha bu mba na-eme ihe ziri ezi, ndi na-agbakutaghị iwu Chineke ha azu. Ha na-aju m maka ikpe ziri ezi, na-eme dika o na-agu ha aguu ka Chineke bjaruo ha nso. **3** Ha na-asi, 'N'ihu ginị ka anyi ji ebu onu, ma i dighi ahuta ya? N'ihu ginị ka anyi ji weda onwe anyi n'ala, ma i dighi ahuta nke a?' "Ma n'ubochi unu na-ebu onu, unu na-eme ihe masiri unu, unu na-eji anya ike nara ndi na-aruru unu oru ihe ha rupertara. **4** N'oge ahụ, o bu ise okwu na ilu ogu, ya na iti ibe unu okpo n'ihu ajoobi ka unu ji emechi ubochi ibu onu unu. Unu apughu ibu onu otu unu si eme taa na-ele anya ka anu olu unu n'elu. **5** Nke a o bu udi obubu onu nke m hoputara, naani ubochi nke ndi mmadu ji eweda onwe ha n'ala? O bu naani nke mmadu ji ehulata isi ya n'ala dika osisi achara, nke i dina n'akwa mkpe na ntụ? O bu nke a ka unu na-akpo obubu onu, ubochi nke Onyenwe anyi nabatara? **6** "Nke a o bughu udi obubu onu m hoputara: Itopu agbu niile nke ikpe na-ezighi ezi, na itopu udo niile nke mmegbu, na ime ka ndi a na-emegbu nwere onwe ha na itiji yoku obula? **7** Ka i kenye ndi aguu na-agu ihe oriri gi, ka i kpobata n'ime ulo gi ndi na-enweghi

onye inyeaka, ma ndi ogbenye. Ka i nye ndi na-agba ototo uwe, ka i hapu izo onwe gi n'ebe ndi ikwu gi choroto inyeaka gi no. 8 O buru na i mee ihe ndi a, aga m eme ka ihuoma m chakwasị gi dika ihè isi ututu. A ga-agwokwa oria gi niile. Mgbe ahụ, ezi omume gi ga-edu gi, ebube Onyenwe anyi ga-echedu gi n'azu. 9 Mgbe ahụ, i ga-akpo, Onyenwe anyi ga-azakwa, i gaei mkpu akwa maka enyemaka, o ga-asị gi, Lekwa m n'ebe a. "O buru na i wezuga yoku mmegbu, o burukwa na ikwusi itu mkpisiaka, na igbasa okwu ikpo asi, 10 o buru na inye ndi aguu na-agu nri, nyere ndi no na mkpa aka, mgbe ahụ, ihè gi ga-achawaputa, ochichiri niile gbara gi gburugburu ga-agho ihè, nachakwa ka ehie. 11 Onyenwe anyi ga na-edu gi mgbe niile. O ga-eme ka afọ ju gi n'ala kporo nku, meekwa ka i noro n'ahu isiike. I ga-adikwa ka ubi a gbara ogige nke a na-agba mmiri nke oma, dika isi iyi na-adighi ata ata. 12 Ndi gi ga-edozi mkpomkpo ebe ochie niile. Ha ga-ebulikwa ntala nke mgbe ochie. A ga-akpo unu ndi na-edozi mgbidi dara ada, ndi naruzikwa okporozoto nke ebe obibi. 13 "O buru na i debe ukwu gi site na-edebeghi ubochi izuike nso, sitekwa na-ime ihe ndi na-atoto gi utoto n'ubochi nso m, o buru na ikpo ubochi izuike m ihe mmasi na ubochi nso Onyenwe anyi ihe a na-akwanyere ugwu, o buru na i sopuru ya site na-emeghi ihe n'uzo nke gi, na-emeghi ochichoto nke obi gi, maobu ikwugheri onu, 14 mgbe ahụ, i ga-achota onu gi n'ime Onyenwe anyi, m ga-emekwa ka inokwasị n'ebe di elu niile nke ala ahụ, meekwa ka irie oriri na ihe nketa nke nna gi Jekob." N'ihu na onu Onyenwe anyi ekwuola ya.

59 N'ezie, aka Onyenwe anyi adighi mkpumkpu nke na o nweghi ike izoputa, nti ya adighikwa arọ nke na o nweghi ike inu ihe. 2 Kama mmehie unu ekwapula unu site n'ebe Chineke unu no; mmehie niile unu ezokwala ihu ya site n'ebe unu no, nke mere na o chokwaghi ige nti ozoto. 3 N'ihu na aka unu juputara na ntupo obara, mkpisiaka unu bukwa nke mmehie meruru. Egbugbere onu unu ekwuola okwu ugha, ire unu na-atamukwa ihe ojoto. 4 O dighi onye na-ekpe ikpe ziri ezi, o dikwaghi onye na-eji ikwesị ntukwasị obi kpee ikpe. Ha na-adabere n'iru uka n'enweghi isi, ha na-ekwu okwu ugha, ha naturu ime okwu na uka mukwa ajo ihe. 5 Ha na-avu akwa ajuala, na-akpakwa akwu udide. Onye obula riri akwa ha ga-anwu, mgbe obula otu kwara, o bu agwo

ajuala na-esi n'ime ya aputa. 6 Akwu udide ha abaghi uru iji mee uwe, ha enweghi ike iji ihe ha meputara kpuchie onwe ha. Oru ha niile bu ajo oru, omume ihe ike juputara ha n'aka. 7 Ukwu ha na-eme ngwangwa igbaba n'ime mmehie, ha na-emekwa ngwa ikwafu obara ndi o nweghi ihe ojoto ha mere. Ha na-achuso echiche ajo ihe, oru mbibi na ntipia bu ejiri mara nke uzoto ha niile. 8 Ha amaghi ihe uzoto udo bu, ikpe ziri ezi adighi n'uzoto ha na-eso. Ha e mela uzoto ha ka ha gbago agbago. Ndi niile na-eso ya anaghi enweta udo. 9 Ya mere ikpe ziri ezi di anya n'ebe anyi no, ezi omume adighi erute anyi nso. Anyi na-ele anya ihè, ma lee, ochichiri ka anyi na-ahu. Anyi na-ele anya mmuke ihè ma anyi na-ejehari n'ime oke ochichiri. 10 Anyi na-asoghari isi na mgbidi dika ndi na-enweghi anya, na-asoghari isi dika ndi na-enweghi anya; anyi na-ada na-akpobi okwu n'etiti ehie dika a ga-asị na o bu oge chi ojiji, n'etiti ndi nwere ezi ndu, anyi no ka ndi nwuru anwu. 11 Anyi na-agbo uja dika bia; anyi na-akwasị akwa ike dika nduru n'eru uju. Anyi na-ele anya ikpe ziri ezi, ma o dighi eru anyi aka; anyi na-ele anya nzoputa, ma o di anya n'ebe anyi no. 12 N'ihu na mmehie anyi amubala n'ihu Onyenwe anyi; o na-agbakwa ama megide anyi. E, anyi makwaara udi ndi mmehie anyi bu, n'ihu na mmehie anyi dikwa n'ihu anyi mgbe niile. 13 Anyi maara nnupu isi anyi na ngonari anyi gonariri Onyenwe anyi; anyi esitela n'iso Onyenwe anyi Chineke anyi wezuga onwe anyi, nogide na-akpali mmegbu na nnupu isi. Okwu onu anyi bu okwu ugha, nke anyi si n'obi anyi tuputa. 14 Ulo ikpe anyi niile adighi achoto onye ezi omume; anyi amaghi ihe a na-akpo ikpe ziri ezi. Eziokwu asola ngongo n'ama niile, ihe ziri ezi apughi ibata. 15 E, eziokwu alaala; onye obula kwa nke na-achoto ibi ndu oma na-etinye onwe ya na nsogbu. Onyenwe anyi lere anya hu ihe ojoto ndi a niile, nke na-enyeghi ya obi utoto; o hukwara na ikpe ziri ezi adighi. 16 O huru na anyi enweghi onye inyeaka obula; o wutere ya na o dighi onye na-arioro anyi arioro. O bu ya mere o ji bata site n'ike aka ya na n'ezie omume ya, bia izoputa anyi. 17 O na-eyikwasị ezi omume dika ngwa agha ikpuchi obi ya. Okpu nke nzoputa ka o na-eyikwasikwa n'isi ya. O bukwa uwe ibo obo na nke ekworo na inu oku na obi ka o ji kpuchie onwe ya. 18 O ga-akwughachi ndi iro ya dika ajo omume ha niile si di. Iwe oku ya ka o ga-eji megide ndi iro ya niile bi na mba di anya. 19 Site n'odida anyanwu, ndi mmadu ga-asopuru aha

Onyenwe anyi, sitekwa n'owuwa anyanwu, ha ga-atu egwu ebube ya. N'ih na o ga-abia dika idee mmiri nke nkume, Onyenwe anyi na-agba na-aga. 20 "Onye mgbaputa ga-abia na Zayon; o ga-abiakwute umu Jekob ndi na-esite na mmehie ha chegharia." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 21 "Ma mu onwe m, nke a bu ogbugba ndu m nke di n'etiti mu na ha," ka Onyenwe anyi na-ekwu. "Mmuo m, nke di n'ahu gi, na okwu m niile nke m tinyere n'onu gi, agagh apu n'egbugbere onu gi, maobu n'egbugbere onu umu gi, maobu n'egbugbere onu agburu gi. Ha ga-adigide site ugbu a ruo mgbe niile ebighi ebi," ka Onyenwe anyi kwuru.

60 "Bilie, mukee, n'ih na ihè gi abjala, ebube Onyenwe anyi awaakwala n'ahu gi dika anyanwu. 2 Lee, ochichiri na-ekpuchi uwa niile, oke ochichiri na-ekpuchi ndi niile bi n'uwa, ma Onyenwe anyi gawa dika anyanwu n'ahu gi ebube ya ga-achakwa ka ihe n'ebe i no. 3 Mba niile di iche iche ga-abiakwute ihè gi, ndi eze niile ga-abjaru mmuke nke owuwa gi. 4 "Welieny anya unu abuo elu legharia gburugburu unu, ha niile na-ezuko na-abiakwute gi; umu gi ndi ikom na-esi n'ebe di anya bja, umu gi ndi inyom ka a ga-ekukwa n'ukwu. 5 Mgbe ahụ, i ga-elepu anya ma chakee, obi gi ga-atu gi utu, saa mbara n'ihu onu, n'ih na akụ niile nke osimiri ka a ga-ewebataru gi, akunuba nke otutu mba ga-abjara gi. 6 Otutu igwe jinyina kamel nke si Midia na Efaa ga-eputa n'ala gi, ma ndi sikwa n'obodo Sheba ga-ebutere gi olaedo na uda na-esi isi utu. Ha ga-ekwusakwa otuto Onyenwe anyi. 7 A ga-enye gi igwe ewu na aturu niile nke ndi Keda. Ebule niile nke Nebaiot ga-abu nke gi. A ganabata ha dika onyinye n'elu ebe ichu aja m. Aga m edozi ulonso m di ebube, mee ya ka o maa mma karja. 8 "Olee ndi bu ndi a na-efeghari dika igwe ojii, ndi na-efeghari dika umu nduru na-efeba n'akwu ha? 9 N'ezie, mu ka ala ndi ahụ mmiri gbara gburugburu na-echere; ugbo niile nke Tashish ga-ebukwa uzọ, na-ebughachi umu gi site n'ebe di anya, ha na olaocha na olaedo ha niile. Inye Onyenwe anyi bu Chineke gi nsopuru, Onye nsọ nke Izrel, n'ih na o jirila ima mma gozie gi. 10 "Ndi mba ozọ ga-abia wuziere unu mgbidi unu niile. Ndi na-achị achị na ndi eze ha niile ga-ejere unu ozi. O bu ezie na m tikporo gi n'iwe m, ma site n'amara m, aga m emere gi ebere. 11 Onu uzọ ama gi ga-eghe oghe oge niile site n'ututu ruo

n'ututu, inabata aku niile si na mba di iche iche. A ga-edurukwa ndi eze di iche iche bata n'ime ya n'onodu ndi a dotara n'agha. 12 Mba obula juru ijere gi ozi ga-ala n'iyi; a ga-ekpochapu ha. 13 "Otuto niile na ima mma niile nke Lebanon ga-abu nke gi. Osi junipa, na osisi fia, na osisi junipa, na osisi saipres, ka a ga-eji choo ulonso m mma. Aga m emekwa ka ebube juputa n'ebe ahụ ukwu m na-adi mgbe niile. 14 Umu ndi na-emegbu gi ga-abia kpo isiala nye gi. Ndi ahụ niile na-eleli gi ga-abia daa n'ala n'ihu gi sutu ukwu gi onu. Ha ga-akpo Jerusalem, Obodo Onyenwe anyi, Zayon nke Onye nsọ Izrel. 15 "O bu ezie na o di mgbe i bu onye a kporo asi, onye a na-emegbu, onye mmadu niile na-eweda n'ala, ma ugbu a, i ga-ama mma ruo ebighi ebi; i ga-abu ihe na-ewetara ogbo niile nke uwa onu, n'ih na otu a ka m ga-eme gi. 16 I ga-anu mmiri ara nke mba di iche iche, o bukwa ara ndi eze ka a ga-eji zuo gi. Mgbe ahụ, i ga-amata n'ezie na mu onwe m, bu Onyenwe anyi bu Onye nsoputa gi na Onye mgbaputa gi, Onye di ike nke Jekob. 17 N'onodu bronzo, aga m eweta olaedo, n'onodu igwe aga m eweta olaocha. N'onodu osisi, o ga-abu ola, n'onodu nkume, o ga-abu igwe. M ga-eme ka udo buru ndi nlekota gi ezi omume ga-abu onye na-achị gi. 18 Ihe ike agaghị adikwa n'ala gi ozọ. Agha niile ga-akwasi, mbibi na ila n'iyi agaghị adikwa. Mgbidi gi ga-agho Nzoputa, i ga-akpokwa onu uzọ ama gi niile Otuto. 19 Anyanwu agaghị abukwara gi ihè n'ehihie ozọ, maobu maramara nke onwa amukwasị gi ihe, n'ih na Onyenwe anyi Chineke gi ga-aburu gi ihè ruo ebighi ebi, Chineke gi ga-abukwa ebube gi. 20 Anwu gi agaghị ada ada, onwa gi agaghị akwasi kwa icha; n'ih na Onyenwe anyi ga-aburu gi ihè ubochi gi niile, iru uju gi niile ga-agabigakwa. 21 Mgbe ahụ, ndi gi niile ga-abu ndi ezi omume, ha ga-enwetakwa ala ahụ ruo ebighi ebi. Ha bu ome nke m kuru, bu oru aka m, ime ka ima mma m puta ihè. 22 Ezinaulo di nta ga-aba uba ghoro obodo, mba nta ga-agho obodo buru ibu. Mu onwe m bu Onyenwe anyi, ga-eme ka ha niile mezuo osijiso n'oge ya."

61 Mmuo nke Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi di n'ahu m, n'ih na Onyenwe anyi eteela m mmanu ka m kwusaa ozioma nye ndi ogbenye. O zitela m ikasi ndi obi ha tiwara etiwa obi, ikwuputa inwere onwe nye ndi a dotara n'agha, na ntoghapu site n'ochichiri nye ndi mkporo. 2 O zitere m ikwuputa afọ

mgbe Onyenwe anyị ga-aji ihuoma leta ndị mmadu, na ubochi ibo obo nke Chineke anyi. O zitekwaru m ikasi ndi niile na-eru ujju obi, 3 na igboro ndi niile na-eru ujju na Zayon ihe na-akpa ha. O zitere m inye ha okpueze mara mma n'onodu ntu, inye ha onu, n'onodu ikwa akwa, na iyikwasị ha mmuo otuto n'onodu mmuo ida mba. N'ih na Chineke akuola ezi omume n'ime ha, dika osisi ook siri ike, igosi jma mma Onyenwe anyi. 4 Ha ga-ewugharika ebe niile e tikporo etikpo n'oge ochie, doziekwa ebe niile togboro n'efu site n'oge di anya; ha ga-eme ka obodo e tikporo etikpo di ohuru, bu ebe togborori n'efu nke otutu ogbo gara aga. 5 Ndi obia ga-azuru gi igwe ewu na aturu unu; ndi mba ozo ga-akoro unu ala ubi unu, lekotakwa ubi vaini unu niile. 6 A ga-akpo unu ndi nchujaja Onyenwe anyi, kpokwa unu ndi ozi Chineke anyi. A ga-aji aku niile si na mba di iche iche zuo unu. O bukwa akunuba ha ka unu ga-aji nyaa isi. 7 N'onodu ihere dijiri ha ugbo a, ndi m ga-enweta ngozi okpukpu abuo, n'onodu nkocha dijiri ha ha ga-anuri onu n'ih ihe nketa ha nwetara. Ha ga-enweta okpukpu ihe nketa ala abuo, ketakwa onu nke ga-adigidere ha ruo mgbe ebighi ebi. 8 "N'ih na mu onwe m, Onyenwe anyi, na-ahu ikpe ziri ezi n'anya. Ma ana m akpo izu ohi na ajo omume niile asi. Aga m esite n'ikwesi ntukwasị obi m kwughachi ndi m n'ih ahuhu ha tara, mu na ha ga-agbakwa ndu ebighi ebi. 9 Mkpuru ha ga-abu ndi a ma ama, a ga-asopukwara ha n'etiti mba niile. Ndi niile huru ha ga-amata, kwuputakwa na ha bu ndi Onyenwe anyi goziri." 10 Obi na-atu m utu nke ukwu n'ime Onyenwe anyi, mkpuruobi m ga-etegharika egwu onu n'ime Chineke m. N'ih na o werela uwe nzoputa kpuchie m, werekwa uwe oke onu nke ezi omume ya yikwasị m n'ahu. Adi m ka nwoke na-alu nwanji ohuru, onye na-emezi isi ya ka o diri ka nke onye nchujaja. E, adi m ka nwaagbogho na-alu di, nke ji ola oma di iche iche choo onwe ya mma. 11 Dika aja di n'ubi si eme ka ihe a kuru n'ubi puputa, dika ubi a gbara ogige si eme ka mkpuru ubi too, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-esi mee ka ezi omume na otuto puputa n'ihu mba niile.

62 N'ih Zayon agaghị m emechi onu, n'ih Jerusalem agaghị m anọ jii, ruo mgbe ezi omume ya ga-enwuwa dika ihe ututu; mgbe nzoputa ya kwa ga-enwukwa dika owaoku na-enwu enwu. 2 Mba niile ga-ahu ezi omume gi. Ndi eze niile ga-ahukwa ebube

gi. A ga-akpokwa gi aha ohuru ahụ nke onu Onyenwe anyi ga-agu gi. 3 I ga-agho okpueze nke jma mma n'aka Onyenwe anyi, ihe iyi n'isi nke ndi uloze n'aka Chineke gi. 4 A gawkaghị akpo gi onye ahapuru ahapu, maobu kpo ala gi ala togboro n'efu. Ma a ga-akpo gi Hefziba, kpokwa ala gi Beula, n'ih na ihe gi ga-atu Onyenwe anyi utu, a ga-alukwa ala gi dika nwunye. 5 Dika nwokorobia si aluru nwaagbogho na-amaghị nwoke, otu a ka Onye na-ewu gi ga-alu gi, dika onye luru nwunye ohuru si anuri onu n'ebe nwunye ohuru ya no, otu a ka Chineke gi ga-anuri onu n'ih gi. 6 Enyela m ndi nche onodu oru n'elu mgbidi gi niile, Jerusalem. Ha agaghị edebe onu ha duu mgbe obula, ma ehie ma abali. Unu ndi na-akpo Onyenwe anyi, unu enyela onwe unu izuike. 7 Unu enykwala ya izuike tutu ruo mgbe o ga-eme ka Jerusalem guzosie ike, meekwa ya otuto nke uwa niile. 8 Onyenwe anyi ewerela aka nri ya werekwa ogwe aka ya nuu iyi si, "O dighika mgbe m ga-enye mkpuru ubi gi ka o buru nri nye ndi iro gi ozo, o dighika mgbe ndi obia ga-anukwa mmanyi ohuru ahụ bu nke i dogburu onwe gi n'oru n'ih ya. 9 Ma ndi were ya ka ihe ubi gari ya, tookwa Onyenwe anyi, ndi kpo tara oroma grepu ga-anu ya n'ime ogige ebe nsu m." 10 Gabiganu! Gabiganu sitemu n'onu uzọ ama niile. Dozienu uzọ maka ndi m. Wuzienu uzọ niile, wuzienu okporozu niile. Bupusanu nkume niile, weliekwanu okoloto maka mba niile. 11 Onyenwe anyi ekwusaala okwu nye nsotu niile nke uwa si, "Gwanu Ada Zayon, 'Lee Onye Nzoputa gi na-abia! Lee, ugwo oru ya di ya n'aka, nkughachi nke o ga-akwughachi sokwa ya na-abia.'" 12 A ga-akpo ha Ndi Nso, ndi Onyenwe anyi gbaputara; a ga-akpokwa unu ndi a na-achosi ike, Obodo a na-agbakutaghị azu.

63 Onye bu onye a si n'Edom na-abia, onye si Bozra, nke uwe ya di obara obara? Onye bu onye a, yi uwe mara oke mma, onye na-azo ije dika iba uba nke ike ya si di? "O bu mu onwe m, onye na-ekwu okwu n'ez omume, onye di ike izoputa!" 2 Gini mere uwe gi ji na-acha obara obara, dika uwe onye na-azocha mkpuru vaini? 3 "Azochaala m ebe izocha mkpuru vaini, naani m zochara ya; o nweghi onye si na mba niile di iche iche bia nyere m aka. Azochara m ha n'we m, zopiasakwa ha n'ime oke onuma m; obara ha gbasari n'uwe m, ma metosia uwe m niile. 4 N'ih na o bu ubochi m ji abo obo; afu mgbaputa m kwadoro

eruola. **5** Elere m anya ma o nweghi onye bjara inyere m aka. O juru m anya, jukwa m onu, na o nweghi onye putara inyere m aka. N'ihia ya, aka m wetara m mmeri. O bukwa onuma juru m obi gbara m ume imezu ya. **6** N'we m, azopjara mba niile di iche iche; esitere m n'onuma juru m obi zopiasia ha. Emekwara ka obara ndu ha buru ihe a wusiri n'ala." **7** Aga m ekwuputa ihe banyere ihunanya Onyenwe anyi. Aga m eto ya n'ihia ihe niile o mere. Aga m anuri onu n'ihia idi mma ya n'ebe Izrel no, e, n'ihia otutu ihe oma o mere n'ihia mmeso oma niile o mesoro ulo Izrel, nke o na-emeso ha dika obi ebere ya na omijiko ya si di. **8** N'ihia na Onyenwe anyi siru, "Ndi a bu nke m; e, ha agakwaghi agonari m ozu." Ya mere, o ghoro ha Onye nzoputa. **9** N'ime mkpagbu ha niile, a kpagbukwara ya onwe ya, o bukwa mmuo ozi nke ihu ya zoputara ha. N'ime ihunanya ya na obi ebere ya, o gbaputara ha, bulie ha elu, kuru ha ogologo ubochi ndi a niile ndi gara aga. **10** Ma ha nupuru isi megide ya, meekwa ka obi jo Mmuo Nso ya njo. O bu ya mere o ji ghoro onye iro ha, lusokwa ha ugu n'onwe ya. **11** Mgbe ahu, ndi ya chetara ubochi ndi ahu gara aga, ubochi Mosis na ndi nke ya. Olee ebe onye ahu no nke mere ka ha si n'oke osimiri rigoputa, ya na onye ozuzu aturu nke igwe aturu ya? Olee ebe onye ahu tinyere Mmuo Nso ya n'etiti ha no. **12** Olee onye ahu ike ya mere ka osimiri kewaa abuo n'ihu ha, mgbe Mosis weliri aka ya elu, meekwa ka aha ya digide ruo ebighi ebi? **13** Onye duuru ha gafee mmiri di oke omimi? Dika inyinya na-agba oso n'ozara, ike agwughi ha. **14** Dika ehi nata ahijia na ndagwurugwu, Mmuo Onyenwe anyi nyere ha izuika. Otu a ka i si duo ndi gi, ime ka aha gi buru ihe a na-asopuru asopuru. **15** Onyenwe anyi, biko site n'eluigwe, ebe obibi nso gi, lee anyi anya. Olee ebe n'inu oku n'obi na ike gi di? Olee ebe obi ebere gi na omijiko gi dikwa? **16** Ma gi onwe gi, bu Nna anyi, a sikwari na Ebrahim amaghi anyi maobu Izrel agonari anyi, gi onwe gi, Onyenwe anyi, bu Nna anyi, onye Mgbaputa anyi ka i na-azakwa siteri na mgbe ochie. **17** Onyenwe anyi, gin mere i ji na-eme ka anyi si n'uzo gi kpafuo na-eme ka obi anyi sie ike otu a, na anyi adighi atu egwu gi? Loghachi n'ihia ndi ohu gi, n'ihia ebo ndi ahu bu ihe nketa gi. **18** O bu naan nwa oge nta ka ndi gi nwetara ebe nso gi, ma ugwu a, ndi iro anyi azodala ebe nso gi. **19** Anyi bu nke gi site na mgbe ochie, ma i nagh achu n'ebe ha no, ha bu ndi a na-akpokwasighikwa aha gi.

64 O gaara adi mma ma asi na i ga-adowa eluigwe ridata n'ala, ma asi n'ugwu ukwu niile ga-ama jijiji n'ihu gi! **2** Dika mgbe oku na-agba umu osisi, name ka mmiri e sikwasiri n'oku gbou. Si n'elu ridata bia mee ka ndi iro gi niile maara aha gi, meekwa ka mba niile di iche iche maa jijiji n'ihu gi. **3** N'ihia na o bu mgbe i mere otutu ihe egwu di iche iche nke anyi na-atughi anya ya ka i ridadara mee ka ugwu ukwu niile maa jijiji n'ihu gi. **4** N'ihia na site na mgbe ochie, o dibeghi onye nuru, o dibeghi nti ghotara, o nwebeghi anya huru Chineke ozu karja gi, onye namejuputara ndi na-echere ya ihe na-akpa ha. **5** I na-enyere ndi na-eme ezi ihe aka, bu ndi ji onu na-echeta uzu gi n'echiche uche ha. Ma mgbe anyi nogidere na-emechie megide ha, iwe were gi. A ga-esikwanu ana zoputa anyi? **6** Anyi niile dika onye ruru aru, ezi omume anyi niile kwa dika nkirinka akwa ruru unyi. Anyi akponwula dika akwukwu osisi, mmehie anyi na-ebufukwa anyi dika ifufe. **7** O dighi onye n'ime anyi na-ario gi aririo; o dikwaghi onye na-akpoku aha gi. N'ihia ya, i zoola ihu gi site n'ebe anyi no, meekwa ka anyi buru ndi gbazere agbaze n'ihia mmehie anyi. **8** Ma otu obula o si di, gi Onyenwe anyi bu Nna anyi. Anyi bu uru, ma i bu okpu ite. O bu aka gi kpuru anyi niile. **9** Biko, Onyenwe anyi, anogidela na-eweso anyi iwe; echetakwala mmehie anyi ozu ruo mgbe ebighi ebi. Biko, lekwas anyi anya n'ihia na ndi gi ka anyi bu. **10** Obodo nso gi niile aghola ozara; o buladi Zayon aghola ozara, Jerusalem, ebe togboro n'efu. **11** Ulonso ukwu anyi ahu mara mma, nke dikwa nso, ebe nna anyi ha no too gi, ma feekwa gi ofufe, aburu ihe a gbara oku. Ihe niile mara mma n'ime ya alaala n'iyi. **12** Mgbe ihe niile gasiri, Onyenwe anyi, i ga-ejisi onwe gi ike? I ga-agba nkiti, taa anyi ahuhu ebe o gafere oke?

65 "Ana m egosiputa onwe m nye ndi ahu na-adighi aju ase m. O bukwa ndi ahu na-adighi achosi m ike na-achota m. Ana m agwa mba ahu nke na-adighi akpoku aha m, asiri m, 'Lee m, anu m n'ebe a.' **2** Ogologo ubochi niile ka m gbasapuru aka m abuo nye ndi na-enupu isi, bu ndi na-agbaso uzu na-ezighi ezi ndi a na-agbaso ihe obula ha tuputara n'uche ha, **3** ndi na-anogide na-akpasu m iwe n'ihu m mgbe niile, ndi na-achu aja n'ubi ha a gbara ogige, n'ebe ichu aja eji brik wuo, **4** ndi na-anodu n'etiti ili, ma na-anodukwa onodu abali n'ebe nzuzo di iche iche; ndi na-eri anu

ezi, ndị ite ofe ha juputara n'anụ na-adighi ocha; 5 ndi na-asirita onwe ha, 'Nodụ iche, Abjala m nso, n'ih na i ga-emeru m, adi m nsọ karja gi!' Ma ndi di otu a dika anwuru oku n'imi m. Ha bu oku na-enwu ehie ha n'abali. 6 "Lee, edeela ya ri i n'ihu m si: Agaghi m agba nkiti, aga m akwughachi n'uju. E, aga m akwughachi ha. 7 O bughị naani maka mmehie ha, kama maka mmehie nna nna ha niile," Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "N'ih na ha surere aja nsure oku n'elu ugwu di iche iche, kpariakwa m n'elu ugwu nta niile. Aga m akwughachi ha n'uju, n'ih ihe ndi a niile ha mere n'oge gara aga." 8 Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "Dika a na-achota mmanya site n'uyokọ mkpuru vaini ndi mmadu asi, 'Ebibila ya, n'ih na ngozi ka di n'ime ha,' otu a ka m ga-eme n'ih ndi ohu m; Agaghi m ebibicha ha niile. 9 Aga m eme ka mkpuru site na Jekob puta, sitekwa na Juda nweta ndi ga-enweta ugwu m niile. Ndi m hoputara ga-eketa ha, ndi ohu m ga-ebikwa n'ebe ahụ. 10 Sharon ga-aghokwa ebe ita nri nke igwe anu ulo; Ndagwurugwu Akọ ga-abukwa ebe izuike nye igwe ehi, na ndi m na-achosi m ike. 11 "Ma unu ndi wezugara onwe unu site n'ebe Onyenwe anyi no, ndi chezoro ugwu nsọ m, ndi na-edozi tebul maka ihuma, ndi na-agbaju mmanya agwara owa n'iko maka Akara aka. 12 Aga m eme ka unu zute mma agha; unu niile ga-adakwa mgbe a na-egbu unu. N'ih na akporo m unu ma unu azaghi; mgbe m gwara unu okwu, unu anaghi nti. Unu kpachapuru anya mehie megide m n'ihu, horokwa ime ihe ndi ahụ unu maara nke oma na m kporo asi." 13 Ya mere, nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, "Ndi ohu m ga-eriju afo, ma unu ga-anọ agu, akpiri ga-akpokwa unu nku, ma ha ga-anu mmiri. Unu ga-anọ n'onuma na ihere, ma ha ga-anọ n'onu. 14 Ndi ohu m ga-abu bu n'ih onu nke juputara n'obi ha, ma unu ga-akwa akwa, n'ih ihe mgbu nke obi unu, tiekwa mkpu akwa n'ih obi ntiwa nke mmuo unu. 15 Unu ga-ahapu aha unu nye ndi m hoputara nye onwe m ka o buru ihe ha ji abu onu; n'ih na Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-etigbu unu, ma o ga-akpo ndi ohu ya aha ozo. 16 Onye obula na-ekpe ekpere n'ala ahụ, ga-eme otu a n'aha Chineke nke eziokwu, onye obula na-anukwa iyi n'ime ala ahụ ga-anu iyi n'aha Chineke nke eziokwu. N'ih na-echezolam nsogbu niile ndi gara aga, zokwa ha site n'anya m. 17 "N'ih na lee, ana m eke eluigwe ohuru na uwa ohuru. O dighi onye ga-echetakwa ndi ochie

ahụ ozo; o gaghị abatakwa n'echiche onye obula. 18 Ma nurianu onu, tegharjakwa mgbe niile n'obi utọ n'ih ihe nke mu onwe m na-eke, n'ih na-aga eke Jerusalem ka o buru ihe onu ndi ya ga-abukwa ihe obi utọ. 19 Aga m anuri onu n'ih Jerusalem, nweekwa obi utọ n'ih ndi m; a gaghị anukwa olu ikwa akwa n'ime ya ozo, maobu olu iti mkpu akwa. 20 "O dighikwa nwa ohuru nwuchuru anwuchu ga-adi n'ebe ahụ ozo, a gaghị ahukwa agadi nwoke nke na-anozughi ubochi ndu ya; n'ih na a ga-agunye onye nwuru mgbe o gbara nari afo tupu o nwuo di ka nwantakiri; a ga-akwa onye na-anorughi nari afo dika onye a buru onu. 21 Ha ga-ewu ulo, biekwa n'ime ya; ha ga-akukwa ubi vaini, riekwa mkpuru ha. 22 Ndi m agaghi ewukwa ulo hapuru ya ndi ozo, maobu ghaa mkpuru n'ubi nke ndi ozo ga-aghoror rie. N'ih na dika osisi si adi ndu ogologo oge otu a ka ndi m ga-esi dikwa ndu ogologo oge. Ha ga-anurikwa onu n'ih ahụ ha ji aka ha rupu. 23 Ha agaghi adogbu onwe ha n'oru n'efu. Ha agaghi amutakwa umu ndi ga-emesia nwuchuo onwu. N'ih na ha ga-abu ndi Onyenwe anyi goziri, ha na umu umu ha. 24 Tupu ha akpokuo m, aga m aza ha. Mgbe ha ka na-ogwa m banyere mkpa ha, aga m anu, zakwa ekpere ha. 25 Nkita ohia na nwa aturu ga-atakọ nri n'otu ebe, odum ga-ata ahija dika ehi, ma agwo ojoo niile ga-ata aja! Ha agaghi emeru ihe obula ahụ, maobu bibie ihe obula n'ugwu nsọ m." Ka Onyenwe anyi kwuru.

66 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "Eluigwe bu ocheeze m, uwa bukwa ebe mgbakwasị ukwu m. O bu udi ulo gin ka i ga-ewuru m? Ebee ka ebe izuike m ga-adi?" 2 O bughị aka m mere ihe ndi a niile, mee ka ha ji diri? Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "Ma olee ndi ihe ha na-atọ m utọ, o bu ndi ahụ nwere obi umeala, ndi na-adighi ebuli onwe ha elu, ndi namakwa jijiji n'okwu m. 3 Ma onye obula nke na-achụ aja ehi dika nwoke na-egbu mmadu, onye obula jikwa nwa aturu achu aja di ka onye na-agbaji nkita olu, onye obula na-achu aja mkpuru oka di ka onye na-eche obara ezi, otu a kwa, onye obula na-esure uda na-esi isi utọ nke ncheta di ka onye na-efe arusi. Ha ahoputarala onwe ha uzọ nke ha, ha na-enwekwa mmasi n'ih aru ha niile. 4 Ya mere, aga m ezitere ha ahuhu di egwu, mee ka ihe ahụ ha na-atu egwu ya biakwasị ha. N'ih na mgbe m kporo ha oku, ha azaghi, mgbe m gwara ha okwu, ha egeghi nti. Kama ha mere ihe ojoo n'ihu m, horokwa ime ihe ndi ahụ ha maara

na m kpọrọ asị.” 5 Nūrūnū okwu Onyenwe anyị, unu ndị na-ama jijiji n’okwu ya, “Umūnna unu, ndị kpọrọ unu asị, ndị chupụkwara unu n’ihi aha m, ekwuola si, ‘Ka a sọpuru Onyenwe anyị! Ka anyị lee ụdị ọhụ ga-abụ nke unu!’ Ma a ga-etinye ha n’ọnọdụ ihere. 6 Ọ bụ gini bụ mkpọtụ dị n’ime obodo? Gini bụ oke ụzụ na-ada n’ime ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị? Ọ bụ ụzụ Onyenwe anyị na-eme. Onye ahụ na-akwughachi ndị iro ya ụgwọ ruuru ha. 7 “Tupu ime amalite ime ya, ọ mụpụtalarị nwa ya. Tupu ihe mgbu ya ebido, ọ mụpụtala nwa nwoke. 8 Onye jiri ntị ya nụtụ ihe dị otu a mbụ? Onye kwa ji anya ya hụ ihe dị otu a? A puru ịmuputa otu mba n’otu ụbọchị? Ka e nwere ike ime ka otu obodo malite ịdị n’otu ntabi anya? Lee na tupu ihe mgbu nke ọmumụ nwa ya ebido Zayon amupụtala umụ ya. 9 Mụ onwe m, m ga-eme ka nwa rute n’oge ọmumụ gharakwa ime ka a mụọ ya?” ka Onyenwe anyị na-ekwu. “M ga-emechi akpanwa mgbe m na-eme ka a muputa ya?” ka Chineke gi juru. 10 “Soronu Jerusalem nuriya ọhụ, soronu ya nwee obi uto, unu ndị niile huru ya n’anya; soronu ya nuriya ọhụ nke ukwu, unu ndị ruru ụjụ n’ihi ya. 11 N’ihi na ihe banyere Jerusalem ga-atọ unu uto. Unu ga-añujukwa ara nkasiobi ya afo, ọ buladi dika nwantakiri si enwe obi uto mgbe ọ na-añu ara nne ya nke na-agba nke oma.” 12 N’ihi na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Aga m eme ka udo bara ya ụba dika osimiri, mee ka akunuba niile nke ndị mba ozo diri ka mmiri na-asobiga oke. Ọ ga-elekota gi, kurukwa gi, makuokwa gi n’aka ya, wughariakwa gi n’ikpere ya. 13 Dika mne si akasi nwa ya obi, otu a ka m ga-esi kasie unu obi. Ọ bụ n’ime Jerusalem ka a ga-akasi unu obi.” 14 Mgbe i huru ihe ndị a, obi gi ga-añuri ọhụ, iga awasa dika ahijia ọhuru; a ga-emekwa ka aka Onyenwe anyị puta ihè n’ebe ndị ohu ya no, ma a ga-egosi ndị iro ya oke iwe ya. 15 N’ihi na lee, Onyenwe anyị ga-eji oku bja. Ugboala ya ga-adikwa ka oke ifufe. Ọ ga-eji onuma gosi iwe ya, werekwa oku na-enwu enwu baa mba. 16 N’ihi na Onyenwe anyị ga-eji oku na mma agha ya kpee ndị mmadu niile ikpe. Ọ ga-egbukwa otutu mmadu. 17 “Ndị ahụ niile na-edo onwe ha nsọ, ndị na-eme onwe ha ka ha dı ọcha n’ihi ịbanye n’ubi a gbara ogige, ndị ahụ na-eso onye ahụ no n’etiti ndị ahụ na-eri anụ ezi, na oke, na ihe ndị ozo ahụ niile ruru aru, ga-ezute onwu nke no na-eche ha niile.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. 18 “Ma mụ onwe m, amaara m nke oma ihe ha zubere ma meekwa, ana

m abja ichikota mba niile na-asu asusu di iche iche. Ha niile ga-abiakwa hu ebube m. 19 “Aga m edokwa ihe iribama n’etiti ha, zipukwa ndi foduru ndu n’etiti ha ka ha gaa n’obodo Tashish, na Libiya, na Lidiya (ndi na-agba aku n’uta nke oma) na Tubal, na Griis. E, ha ga-eje na mba niile nke di anya, n’ofe osimiri, ebe ndi bi n’ime ya na-anubeghi ihe banyere idi ukwu nke m, maobu hu ebube m. Ha ga-ekwasakwa ihe banyere ebube m n’etiti mba niile di iche iche. 20 Ha ga-akpoghachi umunne unu niile site na mba niile, bja n’ugwu nsọ m di na Jerusalem, dika onyinye a na-ewetara Onyenwe anyi. Ha ga-ebute ha n’elu inyinya, n’ugbo agha, n’elu ugboala a na-adokpu adokpu, n’elu inyinya muul na n’elu inyinya kamel,” ka Onyenwe anyi na-ekwu. “Ha ga-ebubata ha dika mgbe ndi Izrel na-ewebata onyinye mkpuru ha n’ulonso Onyenwe anyi n’efere mmemme di ọcha. 21 Aga m ahorokwa ufodu ka ha buru ndi nchujaja na ndi Livayi,” ka Onyenwe anyi kwuru. 22 “Dika eluigwe oheru na uwa oheru ahụ nke m ga-eke ga-esi digide n’ihu m, otu a ka aha unu na agburu unu ga-adigide, ka Onyenwe anyi kwubiri. 23 Ọ ga-abukwa na site n’otu Onwa oheru ruo nke ozo, sitekwa n’otu ubochi izuikwe ruo na nke ozo ya, anu ahụ niile bu mmadu ga-abia, daa, kpoo isiala n’ihu m,” ka Onyenwe anyi kwuru. 24 “Ha ga-apu, jee, lekwasị ozu ndi ahụ niile nwuru anwu anya, bu ndi ahụ niile nupuru isi megide m. N’ihi na ikpuru ha agaghi anwu anwu, oku a kwanyere agakwaghi anyu anyu. Ha ga-abukwara mmadu niile ihe na-aso oyi.”

Jeremaya

1 Ndị a bụ okwu Jeremaya nwa Hilcaya, bụ otu onye n'ime ndị nchụaja, nọ n'Anatot nke dị n'ala Benjamin. **2** Onye okwu nke Onyenwe anyị bjakwutere n'afọ nke iri na atọ n'oge ọchịchị Amon, eze Juda bụ nwa Josaya. **3** Ozi ndị ọzọ rukwara ya ntị n'oge Jehoiakim nwa Josaya, bụ eze Juda, ruokwa n'ọnwa nke ise n'afọ nke iri na otu nke Zedekaya nwa Josaya, bụ eze Juda kwusiri, mgbe a ọkpụrụ ndị Jerusalem n'agha buru ha ka ha gaa biri na mba ọzọ. **4** Okwu Onyenwe anyị bjakwutere m, na-asi, **5** "Amaara m gi tupu a turu ime gi, tupu a mụọ gi, edoro m gi nsọ, ahoputakwara m gi dika onye amuma nye mba niile." **6** Asiri m, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị. Lee, amaghi m ekwu okwu. Abụ m naanị nwantakiri." **7** Ma Onyenwe anyị siri m, "Asikwala 'Abụ m naanị nwantakiri,' n'ihu na i ga-agakwuru onye ọbụla m zigara gi, i ga-ekwukwa ihe niile m nyere gi n'iwu. **8** Atukwala egwu n'ihu ha, n'ihu na mụ onwe nonyere gi inaputa gi," ọ bụ ihe Onyenwe anyị kwuputara. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị setipuru aka ya metụ m n'ọnu, si m, "Lee, ewerela m okwu m tinye gi n'ọnu. **10** Lee, taa, ana m eme gi onye nlekota mba di iche iche na alaeze niile, ihopu na ikwada, ıla n'iyi na itikpokwa ha, i wulite ma kọkwa." **11** Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyị bjakwutere m, na-asi, "Jeremaya, gini ka i na-ahụ?" Azara m si, "Ana m ahụ otu alaka osisi alumond." **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị siri m, "I huru nke oma, n'ihu na m na-eche okwu onu ihu m na m mezuru ha." **13** Okwu Onyenwe anyị bjakwutere m nke ugboro abuo na-asi, "Gini ka i na-ahụ?" A siri m, "Ana m ahụ ite mmiri oku, nke na-agbo agbo, nke e mere ka o hulata chee onu ya na ndida." **14** Onyenwe anyị siri m, "Ihe egwu ga-esite n'ugwu bjakwasị ndi niile bi n'ala a. **15** Ma ugbu a, ana m akpoku ndi niile bi n'alaeze di n'ugwu," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "Ndi eze ha ga-abia doo ocheeze ha n'onu uzọ ama e si abata Jerusalem, imegide ogologo mgbidi nke obodo ahụ gburugburu, na imegidekwa obodo niile nke Juda. **16** Aga m ekwuputa ikpe niile m megide ha, n'ihu ajo omume ha niile n'igbakuta m azu, na isure ihe nsure oku na-esi isi utọ nye chi ndi ọzọ, nakwa ikpo isiala nye ihe ndi ahụ niile ha ji aka ha kpuo. **17** "Bilie oto, jikere onwe gi, ka i puo gaa gwa ha ihe obula m nyere gi n'iwu. Atukwala ujo ha, ma o

bughị ya, aga m emenye gi egwu n'ihu ha. **18** N'ihu na lee, site taa gaa n'ihu emeela m gi ka i diri ka obodo e wusiri ike. I dikwa ka mgbidi e ji igwe kpuo, na dika ibo e ji ola di arọ kpuo, iguzogide ala ahụ niile. Iguzogide ndi eze Juda niile, ndisi ala Juda niile, na ndi nchujaja niile, na ndi mmadu ozo. **19** Ha ga-agbali ka ha megide gi, ma ha agaghi emerigi. N'ihu na mụ onwe m nonyeere gi, aga m anaputakwa gi." Otu ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

2 Okwu nke Onyenwe anyi bjakwutere m na-asi, **2** "Gaa, kwuputa na nti Jerusalem, "Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "Echetara m inu oku n'obi nke okorobia gi n'oge gara aga ime ihe ga-ato m utọ, ihunanya gi dika onye a luru oheru, echetakwara m otu unu si soro m n'ime ozara, ga n'ala togboro n'efu nke a na-akughi mkpuru. **3** Izrel bu ihe di nsọ nye Onyenwe anyi, mkpuru mbu nke owuwe ihe ubi ya. Ndi niile ripiara ya ka a guru di ka ndi ikpe mara. Ihe ojo dakwasikwara ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **4** Nuru okwu nke Onyenwe anyi unu ulo Jekob, na unu ndi bu agburu niile sitere n'Izrel. **5** Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, "Gini bu ihe ojo nna unu ha choputara n'ime m, mere ha ji si n'ebe m no kpafuo, noro m ebe di anya? Nke mere na ha ghoru ndi nzuzu site n'igbaso arusi? **6** Ha ajughi 'Olee ebe Onyenwe anyi ahụ no, bu onye sitere n'ala Ijpt kputa anyi, duuru anyi gafee ozara togboro n'efu, n'ala ozara na ala olulu juputara, ala nke akpisi ikpo nku na nke oke ochichiri, ala ebe o dighi onye na-esi na ya agafee na nke mmadu na-ebighi na ya? **7** O bu m kpobataru unu n'ala na-amị otutu mkpuru, ka unu rie ihe di ukwu na ihe di mma si n'ime ya. Ma unu bara meru ala m unu mere ihe nketa m ka o ghoze ihe aru. **8** Ndi nchujaja ajughi si, 'Olee ebe Onyenwe anyi no?' Ndi ikpe ha amaghi m, ndi na-achi ha mehere megide m, ndi amuma ha bukwa aha Baal ka ha ji ebu amuma, ha gbasoro ihe na-enweghi isi. **9** "N'ihu ya, aga m ebulate ebubo megide unu," Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "M ga-ebulikwa ebubo megide umu umu unu. **10** Gafee n'onu mmiri Saipros lee anya, zie ozi gaa Keda ma leruo anya nke oma, ma i ga-ahu ihe obula yiri nke a. **11** O nwerela mba gbanwere chi ndi ha na-efe? (O bu ezie na ha abughi chi.) Ma ndi m ewerela arusi na-enweghi isi gbanwere ebube ha. **12** Ka ibubo nwuo gi, gi eluigwe n'ihu nke a, maa jijiji, tukwa oke ujo." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **13** "N'ihu na ndi m emeela ihe ojo abuo. Ha agbakutala

m azu, bu Isi iyi mmiri ndu, gwuoro onwe ha ebe ichebe mmiri nke tipuru etipu na-enweghi ike inagide mmiri obula. 14 Izrel o bu ohu, ka o bu ohu a muru n'ulo? Gini mere o ji ghoo ihe nleta n'agha? 15 Odum agboola uja, ha ebigooola meekwa ka o nu olu ha. Ha ebibiela obodo ya laa ya n'iyi, suo ya oku, nke mere na o nweghi onye bi na ha. 16 Ozokwa, ndi ikom Memphis na Tapanhis a kupuola gi isi. 17 O bughu unu onwe unu wetaara onwe unu ihe ojo o di otu a site na ihapu Onyenwe anyi bu Chineke unu, mgbe o na-edu unu na-aga n'uzo? 18 Ugbu a, gini bu uru unu nwetara site n'iga Ijpt sitekwa n'ihu mmiri nke osimiri Nail? Gini bu uru unu nwetara site n'iga Asiria, sitekwa n'ihu mmiri si na Yufretis? 19 O bu ajo omume unu ga-ewetara unu ahuhu; ahuhu soo ndaghachi azu unu bu ihe ga-adu unu aka na nti. Tulee ma matanu n'onwe unu otu o si buru ihe ojo na ihe ilu nye unu bu inupu isi na igbakuta Onyenwe anyi bu Chineke unu azu na-enweghi egwu obula n'ime unu banyere m," nke a bu ihe Chineke, Onye puru ime ihe niile, kwuputara. 20 "N'oge gara aga, unu gbajiri yoku unu dokapu agbu jikotara mu na unu, unu siri, 'Agaghi m ejere gi ozi.' N'ezie, o bu n'elu ugwu obula nakwa n'okpuru osisi na-agbasa agbasa, ka i na-edina dika onye akwuna. 21 Ma mu onwe m kuru gi dika osisi vainj kachasi mma nke mkpuru ya di ndu dikwa mma. Olee otu i siri tugharja megide m, ghoo ihe ruru aru, osisi vainj ohia? 22 N'agbanyeghi na iji ncha sachaa onwe gi, maobu jirikwa otutu ntu ncha, ntupo nke mmehie gi ka di n'ihu m," Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. 23 "I gae si ana na-asi, 'A bughu m onye e meruru emeru; o nwebeghi oge obula m ji gbaso Baal?' Leruo uzo gi anya na ndagwurugwu, tulee ihe ndi i mere. I bu nne inyinya ibu di nko, na-agbaghari ebe a n'ebe nke ozo. 24 Nne inyinya ibu ohia nke mara uzo ya nke oma n'ozara, na-esi imi ma o ga-esichaputa oke inyinya ibu, onye puru igbochi ya n'oge mmeko ya na oke inyinya zuru? Oke inyinya obula chooro ya agaghi atufu oge n'ichughari ya, n'ihu n'oge ha chooro mmeko, ha ga-achota ya. 25 Agbala oso ruo mgbe i ga-agbara ukwu efu, mgbe akpiri ga-akpo gi nku. Ma i na-asi, 'O nweghi uru o bara. N'ihu na ahuru m chi ndi mba ozo n'anya, aghaghi m igbaso ha.' 26 "Dika a na-eme onye ohi ihe ihere mgbe e jidere ya, otu a ka a ga-eme ulo Izrel ihere, ha onwe ha, ma ndi eze ha, ma ndisi ha, ndi nchaja ha na ndi amuma ha. 27 Ha na-asi

osisi, 'Nna m ka i bu,' na-asikwa nkume, 'O bu gi muru m.' Ha agbakutala m azu, ju iche m ihu. Ma mgbe obula nsogbu biakwasiri ha, ha na-asi, 'Bja, zoputa anyi.' 28 Olee ebe chi ndi ahu i meere nye onwe gi no? Ka ha bja, ma o buru na ha nwere ike izoputa gi, mgbe nsogbu biakwasiri unu. N'ihu na gi, bu Juda, nwere otutu chi dika i si nwee otutu obodo. 29 "Gini mere unu ji ekwu okwu ebubo megide m? Unu niile enupula isi megide m," ka Onyenwe anyi kwuputara. 30 "N'efu ka m tiri umu unu ihe; ma nke a emeghi ka ha nabata ido aka na nti. Dika odum na-adogbu anu, mma agha unu eripjala ndi amuma unu. 31 "Unu ndi ogbo a, tuleenu okwu nke Onyenwe anyi: "O nweela mgbe m bu ozara nye ndi Izrel ma o bukwanu ala gbara oke ochichiri? Gini mekwaranu ndi m ji na-asi, 'Anyi enwerela onwe anyi iwaghari, anyi agaghi abiakwutekwa gi ozo?' 32 Nwaagbogho o na-echefu oia icho mma ya, nwanyi a na-ahu ohuru o na-echefu ngwa icho mma ya? Ma n'ime otutu ubochi nke a na-apughi iguta onu, ndi m echefuola m. 33 Lee ka unu si buru ndi oka n'igbaso ihunanya. O buladi umu nwanyi di njo karisia nwere ike imuta ihe site n'uzo unu. 34 N'uwe unu ka achotara obara ndi ogbenye na-enweghi ihe ojo ha mere, n'agbanyeghi na unu ejideghu ha ka ha n'agbaka uzo. Ma unu gara n'ihu 35 na-asikwa, 'Emeghi m ihe ojo, o dighi eweso m iwe.' Ma aga m ekpe unu ikpe, n'ihu na unu na-asi, 'Emeghi m mmehie.' 36 Gini mere unu ji na-akpaghari na-agbanwe uzo unu otutu mgbe? Ijpt ga-etinye unu nonodu ihere dika ndi Asiria mere unu. 37 Unu ga-ebu aka unu n'isi mgbe unu si ebe ahu na-apu, n'ihu na Onyenwe anyi ajula ndi ahu unu tukwasiri obi. Ha agaghi enyere unu aka.

3 "O buru na nwoke agbaara nwunye ya alukwaghi m, nwanyi ahu ahapu ya puo ga luru nwoke ozo, di mbu ya ahu, o kwesiri ilaghachi ka o luokwa ya ozo? O bu na agaghi emeru ala ahu nke ukwu? Ma unu ebila ndu dika ndi akwuna nwere otutu ndi iko, o bu ugbu a ka unu ga-alaghachikwute m?" otu ka Onyenwe anyi kwuputara. 2 "Welie anya gi abuo ma lee ebe niile nke di elu nke ohia na-adighi n'ala a, olee ebe gi na ndi ikom na-edinakobeghi n'ikwa iko? I na-anu n'akuku uzo niile na-eche ndi iko, na-anokwa dika onye Arebia n'ozara. I werela ikwa iko gi niile na ihe ojo gi meruo ala a. 3 O bu nke a mere mmiri ji kwusi izokwara unu, obula di mmiri nke na-ezo n'oge

okochi. N'ih na unu bu ndi akwuna, ndi ihere na-adighi eme. 4 O dibeghi anya mgbe unu kporo m, si m, 'Nna m, i bu enyi m kemgbe m di na nwantakiri. 5 Iwe gi o ga-adigide mgbe niile? Iwe gi di oku o ga-adigide ebighi ebi?' Otu a ka unu si ekwu okwu, ma unu nogidesiri ike na-eme ihe ojoo niile unu nwere ike ime." 6 Ozi a, nke si n'onu Onyenwe anyi puta, rutere m aka n'oge eze Josaya na-achi. Lee ihe o gwara m. "I hula ihe Izrel na-ekwesighi ntukwasị obi na-eme? O gaala n'elu ugwu obula di elu nakwa n'okpuru osisi ndu obula, na-akwa iko n'ebe ahụ. 7 Echere m na mgbe o mesiri ihe ndi a niile na o ga-aloghachikwute m, ma o lotaghi. Nwanne ya nwanyi bu Juda, onye na-ekwesighi ntukwasị obi hukwara ya. 8 Enyere m Izrel na-ekwesighi ntukwasị obi akwukwo alukwaghi m, chupu ya n'ih ndu ikwa iko ya, ma lee na nwanne ya nwanyi onye na-ekwesikwaghi ntukwasị obi bu Juda atughi egwu. O gwara n'ihu ikwa iko. 9 Ma nke a emeghi ka ihere mee ya. O meruola ala, o na-akwakwa iko site n'ife nkume na osisi. 10 N'agbanyeghi nke a, nwanne ya nwanyi nke na-ekwesighi ntukwasị obi, bu Juda ejighi obi ya loghachikwute m, maobu naani nloghachi aghugho," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 11 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri m, "Izrel na-adaghachi azu na-egosi onwe ya n'onye ezi omume karja Juda onye na-agho aghugho. 12 Gaa, kwusaa ozi a n'uzo ugwu, na-asi, "Lota, gi Izrel nke na-ekwesighi ntukwasị obi," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, 'Agaghi m ewesokwa gi iwe ozo, n'ih na abu m onye obi ebere,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, 'Agaghi m ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi. 13 Naani nabata na i bu onye ikpe mara, na i nupula isi megide Onyenwe anyi, bu Chineke gi. Kwuputa na i werela onwe gi kesara ndi mba ozo di iche iche n'okpuru osisi ndu niile, na i hukwara irubere m isi.'" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 14 "Loghachinu unu ndi na-ekwesighi ntukwasị obi," ka Onyenwe anyi kwuputara, si, "n'ih abu m di unu. M ga-ahoro unu, otu onye site n'otu obodo na mmadu abuo site n'otu agburu. M ga-akpoghachi unu Zayon. 15 Mgbe ahụ, aga m enye unu ndi ozuzu aturu masiri m, ndi gaeji amamihe na nghota duo unu. 16 N'ubochi ahụ, mgbe onuogugu unu mubara di ukwu n'ala ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, "ndi mmadu agaghi asikwa ozo, 'igbe ogbugba ndu nke Onyenwe anyi.' O gaghi abakwa ha n'obi maobu ha echeta ya; o gaghi adikwa ha mkpa maobu emeputakwa ozo. 17 Mgbe

oge ahụ ruru, aha a ga-akpo Jerusalem bu Ocheeze Onyenwe anyi. Mba niile kwa ga-ezukota n'ebe ahụ ife m ofufe. Ha agakwaghi agbaso echiche obi ojoo ha. 18 N'ubochi ahụ ndi Juda ga-adinyere ndi Izrel, ha abuo ga-ejikota aka site n'ala ahụ di n'ugwu bia n'ala nke m nyere nna nna unu dika ihe nketa." 19 "Mu onwe m kwuru si, "Lee ka o ga-esi masi m imeso unu mmeso dika unu bu umu m ndi ikom, nye unu ala di mma nke ga-ewetara unu onu, nke bu ihe nketa kachasi mma na mba niile.' Ana m eche na unu ga-akpo m 'Nna' ma hapu iwezuga onwe unu site n'igbaso m. 20 Ma dika nwunye na-ekwesighi ntukwasị obi, i gosila onwe gi, O Izrel na i bu onye a na-ekwesighi itukwasị obi" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 21 A na-anu uzu mkpu akwa n'elu ugwu. O bu uzu akwa umu Izrel ndi na-arjo arirjo n'ih na ha ebiela ndu mmehie; ha echefuokwala Onyenwe anyi bu Chineke ha. 22 "Loghachinu, unu bu ndi na-adaghachi azu. Mu onwe m ga-agwo unu ndaghachi azu unu." Ma unu na-aza si, "E, anyi na-aloghachikwute gi n'ih na gi onwe gi bu Onyenwe anyi Chineke anyi. 23 N'ezie, aghugho, ka mkpotu ofufe nke arusi niile, n'elu ugwu nta di iche iche na n'elu ugwu niile bu, n'ezie, n'ime Onyenwe anyi, bu Chineke anyi ka nzoputa Izrel di. 24 Ma site mgbe anyi di na nwantakiri, ihe ihere ahụ eripjala mkpuru sitere na ndogbu n'oru nke nna nna anyi ha igwe anu ulo na ehi ha, umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom. 25 Ka anyi dinara ala n'ihere anyi, ka onodu oke ihere diri anyi kpuchikwa anyi. Anyi na nna nna anyi ha emehiela megide Onyenwe anyi Chineke anyi; site mgbe anyi di na nwantakiri ruo taa o nwebeghi mgbe anyi ji rube isi ime ihe Onyenwe anyi Chineke anyi nyere n'iwu."

4 "O buru na unu bu Izrel, ga-alota, ka Onyenwe anyi kwubiri, mu ka i ga-aloghachikwute," "O buru na unu ewezuga arusi ndi ahụ ruru aru site n'ihu m, hapu isi ebe m no kpafuo, 2 o burukwa na unu gaeji eziokwu, ikpe ziri ezi na uzu ezi omume nuu iyi si, 'Dika Onyenwe anyi na-adi ndu,' mgbe ahụ mba niile ga-agozi onwe ha site na ya nyakwaa isi n'ime ya." 3 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-agwa ndi Juda na Jerusalem si, "Kozenu ala ubi unu nke unu na-akobeghi; unu akunyela mkpuru ubi unu n'etiti ogwu. 4 Bienu onwe unu ugwu nye Onyenwe anyi, biekwanu mkpuruobi unu ugwu, unu ndi Juda na ndi bi na Jerusalem ma o bughu otu a, iwe m ga-abiakwasị unu

dika oku, n'ih ihe ojuo niile unu mere, o ga-ere ma o dikwaghi onye ga-emenyu ya. 5 "Kwuputa ya na Juda, kwusaa ya na Jerusalem si, 'Fupu opi n'ala ahụ niile.' Tienụ mkpu n'uzo mmadu ga-aghota ya. Gwanu ndi Juda na Jerusalem ka ha zukotaa gbaga n'obodo ndi ahụ niile e wusiri ike. 6 Bulie ihe i gosi uzo i ga Zayon! Gbaganu zoo onwe unu. Unu atufula oge! Lee na mu onwe m na-ewebata mbibi na ila n'iyi site n'akuku uguwu." 7 Dika odum si n'ebe o zoro onwe ya amaputa, ka onye a na-ebibi mba niile si abia. O hapula ebe obibi ya, na-abia ila Juda n'iyi. O ga-etidasi obodo niile nke Juda, o dikwaghi onye ga-ebi n'ime ha. 8 Ya mere, yikwasinu onwe unu uwe mkpe; kwaanu akwa, tiekwanu mkpu akwa, n'ih i na onuma Onyenwe anyi esitebeghi n'ebe Juda no wezuga onwe ya. 9 "Nubochi ahụ," ka Onyenwe anyi kwuputara, "Obi ndi eze na ndisi ochichi ga-ada mba; ahụ ga-akponwu ndi nchujaja, otu a kwa, ihe ga-eme ga-eju ndi amuma anya." 10 Mgbe ahụ ekwuru m si; "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi lee na i ghogbuola ndi a na Jerusalem site na i si, 'Unu ga-enwe udo,' mgbe mma agha di anyi n'olu." 11 N'oge ahụ, a ga-agwa ndi a na Jerusalem, "Ifufe di oku, nke sitere n'ebe di elu ihe na-adighi si n'ozara na-efebata irute ndi m. Ma o bughi ifufe maka ifucha, maobu ime ka adi ochi, 12 o bu ifufe nke di oke ike karija nke na-esite na mu. Ugbu a, ana m ekwuputa okwu ikpe m megide ha." 13 Lee anya, ha na-abia dika igwe ojii. Ugbala agha ya na-abia dika oke ifufe, inyinya ha niile na-agbasikwa oso ike karija ugo. Ahuhu diri anyi, anyi aburu ndi e bibiri ebibi! Anyi aburu ndi na-aga ila n'iyi! 14 Jerusalem, sachapu mmehie di gi n'obi, ka a zoputa gi. Ruo ole mgbe ka echiche mmehie ga-epuputa gi obi? 15 Otu olu na-akposi site na Dan, o na-akposi ila n'iyi site n'ugwu niile nke Ifrem. 16 "Gwa mba niile otu a, ha abiala, kposaa banyere Jerusalem: 'Ndi agha ga-agba gi gburugburu na-abia site n'ala di anya, nati mkpu agha megide obodo niile nke Juda. 17 Ha ga-agbakwa Jerusalem gburugburu dika ndi agha na-eche ubi a gbara ogige nche, n'ih i na ndi bi n'ime ya enupula isi megide m,'" Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 18 "Uzo gi na omume gi niile buteere gi ihe ndi a. Nke a bu ntaramahu gi. Lee ka o si di ilu! Lee ka o si emibanye n'ime obi." 19 Ihe mgbu a di ukwu. Lee na apughi m inagide ya. Obi m o, obi m o! Lee ka obi m si ada m gbim gbim gbim. Apughikwa m ino juu. Ana m anu uda opi ike, na-anukwa uzu agha.

20 Mbibi na-ari mbibi ibe ya elu, lee na a laala ala a niile n'iyi. Na mberede, e bibiela ulo ikwu anyi niile; a dokasikwala akwa mgbochi ha niile. 21 Ruo ole mgbe ka m ga-anogide na-ahu okoloto agha ndi a a na-alu? Ruo ole mgbe kwa ka m ga-anogide na-anu uda opi ike? 22 "Ndi m bu ndi nzuzu, ha amaghi m. Ha bu umuntakiri ndi na-enweghi uche, ha enweghi nghota obula. Ha bu okachamara n'ih e gbasara ajo omume, ma ha amaghi otu esi eme ezi ihe obula." 23 Elere m anya n'ua hu na o bu ihe togboro n'efu, leekwa anya na mbara eluigwe, ma o nweghi ih e di ya. 24 Elere m anya n'ugwu ukwu, hu na ha na-ama jijiji, leekwa anya n'ugwu nta, hu na ha na-anaghari anaghari. 25 Elere m anya ma ahughi mmadu obula, umu nnunu niile di na mbara eluigwe efulajala. 26 Ala oma ahụ aghoala ozara, obodo niile aghoala mkputamkpu ebe n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu oke iwe ya. 27 Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, "A ga-ebibi ala ahụ niile, ma agaghị m ebibicha ya kpmkpam. 28 Uwa ga-eru uju, mbara eluigwe ga-agbakwa ochichiri. N'ih i na ekwuola ya, agaghị m agbanwe obi m. Ekpebiela m ya, agaghị m alakwa azu n'ih e m zubere ime." 29 Ndi mmadu niile ga-agbapu oso site n'obodo ha mgbe ha nuru uzu ndi agha na-agba uta no n'elu inyinya na-abia nso nso. Ha ga-ezo onwe ha n'ohia; ndi ozokwa ga-agbalaga zoo onwe ha n'ugwu ukwu. Obodo ha niile ga-atogborokwa n'efu, mgbe ndi mmadu si n'ime ya gbapu oso n'ih i oke ihe egwu. 30 Gini bu nke a, gi onye na-enweghi olileanya? Gini mere unu ji yiri uwe uhie, were olaolu olaedo di oke onu yiri n'olu? Gini mere unu ji were ihe icho mma tee n'anya unu? N'efu ka unu na-eme onwe unu ka unu di mma. Ndi iko unu na-eleli unu; ndu unu ka ha na-achokwa. 31 Ana m anu olu iti mkpu akwa nke yiri olu akwa nwanji ime na-eme, o di ka ude nwanji na-agbali imuputa nwa mbu ya. Ma olu akwa m nuru bu nke ada Zayon, ebe o no na-eku ume ike ike. O dara n'ala gbasapu aka ya, ma na-akwa akwa na-asi, "Onye nwuru anwu ka m bu! Lee, ndu m ka e nyere ndi ogbu mmadu."

5 "Jeharia n'okporozo niile di na Jerusalem, legharia anya, ma mara, chokwanu gburugburu n'ama ya niile. Ma unu o ga-achoputa otu onye, bu onye na-eme ihe ziri ezi, na onye na-achio eziokwu. M ga-agbagharakwa obodo a 2 O bu ezie, na ha na-asi, 'Dika Onyenwe anyi na-adi ndu,' ma ha ka na-anu iyi n'okwu ugha." 3 Onyenwe anyi, anya gi abuo o bughi

eziokwu ka o na-achọ? I tiela ha ihe, ma o metughị ha n'ahụ. I gwepjara ha, ma ha ekweghị a nabata idọ aka na ntị. Ha emeela ka ihu ha sie ike karịa nkume, ha ajula ichighari. 4 Mgbe ahụ, a siri, "Ndi a bu naanị ndi ogbenye na ndi na-enweghi uche, ha amaghi ihe obula gbasara uzọ Onyenwe anyi, na iwu nke Chineke ha. 5 Aga m ejekwuru ndi ndu, gwa ha okwu si, n'ezie ha maara ihe gbasara uzọ Onyenwe anyi, marakwa iwu niile nke Chineke ha." Ma ha onwe ha n'otu obi agbajuela iyagba ahụ, tijiekwa agbu niile. 6 Ya mere, aga m eme ka odum si n'oke ohia bja luso ha ogu; nkita ohia bi n'ozara ga-ebibi ha. Otu a kwa, agụ ga-abia makpuru nso nso obodo ha idokasi onye obula si n'ime obodo ahụ na-aputa. Ihe ndi a ga-emezu n'ihu na nupu isi ha adila ukwu, na n'ihu na ndaghachi azu ha site na iso uzọ m adila ukwu. 7 "N'ihu gini ka m ga-eji gbaghara unu? Lee na umu unu ahapula m, na-agbaso, ma na-eji chi ndi na-abughị chi na-ahu iyi. O bu m gbooro ha mkpa ha, ma ha nogidere na-akwa iko. Ha jikwa ulo ndi akwuna mere ebe ha na-ezuko. 8 Ha rijuru afo, gbaa abuba di ka oke inyinya. Onye obula n'ime ha kwa na-esighari imi na-akpokwu nwunye na-abughị nke ya. 9 Ma Onyenwe anyi na-aju ajuru si, m ga-ahapu ita ha ahuhu n'ihu ihe ndi a niile? M ga-ahapu ibotara mkpuruobi m obo megide mba di otu a?" 10 "Baanu n'ime ubi vaini ha a gbara ogige kposaa ihe di n'ime ya, ma unu emebila ya kpankpam. Gbajisenu alaka ya n'ihu na o nweghi oge ndi a ji buru ndi nke Onyenwe anyi. 11 Onyenwe anyi ekwuola ya si, Lee, ulo Izrel na ulo Juda egosila na ha abughị ndi e kwesiri itukwasị obi." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 12 Ha ekwuola okwu ugha megide Onyenwe anyi. E, ha ekwuola si, "O nweghi ihe O game! Ihe ojo obula agaghi adakwasị anyi; mbibi nke unwu na mma agha na-eweta agaghi erute anyi nso. 13 Ndi amuma ndi a niile dika ikuku, nke okwu nwere isi na-adighi n'ime ha. Ya mere, ka ihe ahụ niile ha buru n'amuma bjakwasị ha." 14 N'ihu ihe ndi a niile, ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile kwuru, "N'ihu na okwu ndi a esitela n'onu ndi a puta, aga m eme ka okwu m, nke si gi n'onu na-aputa, ghoo oku. Aga m emekwa ka ndi a ghoo nku oku ahụ ga-erepia. 15 Unu bu ndi Izrel," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "Aga m eme ka otu mba si n'ebe di anya bja megide unu. O bu mba na-adi site na mgbe ochie, mba di ike, nke unu na-adighi anu asusu ha, ndi unu na-adighi aghota okwu ha. 16 Akpa aku ha dika ili

ghere oghe; ha niile bukwa ndi dike n'agha. 17 Ha ga-eripia ihe niile unu wetara n'ubi, ya na nri niile unu nwere. Ha ga-ebibi umu unu ndi nwoke na ndi nwanyi. Ha ga-ebibi igwe ewu na aturu unu, na igwe ehi unu. Ha ga-ebibikwa osisi vaini na osisi fiig unu. O bu mma agha ha ka ha ga-eji bibie obodo unu niile e wusiri ike, bu obodo ndi ahụ niile unu na-atukwasị uche. 18 "Ma o buladi na n'ubochi ndi ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "Agaghi m ebibicha unu kpankpam. 19 O ga-erukwa, mgbe ndi mmadu ga-aju ajuru si, 'Gini mere Onyenwe anyi Chineke anyi ji mee anyi ihe di otu a?' Unu ga-agwa ha si, 'Dika unu si gbakuta ya azu malite ife chi ndi mba ozọ n'ala nke aka unu, otu a ka unu ga-esi kpoo isiala nye ndi mba ozọ n'ala na-abughị nke unu.' 20 "Kwuputa ihe a ka ulo Jekob nuru ya, kwusaa ya na Juda. 21 Nuru ihe ndi a, unu ndi nzuzu na ndi na-enweghi uche, unu ndi nwere anya nke na-adighi ahụ uzọ, na unu ndi nwere ntị nke na-adighi anu ihe. 22 Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, na-aju si, o kwesighi ka unu tuo m egwu?" "O kwesighi ka unu maa jijiji n'ihu m? Emeela m ka uzuzu buru oke osimiri nwere. O bukwa ukuru ebighi ebi nke o na-enweghi ike igafe. Ebili mmiri nwere ike magharị, ma nke a apughị ime ka osimiri si n'onodu ya wezuga onwe ya. Osimiri nwere ike bigbo, ma o pughi igafe oke ahụ. 23 Ma ndi a nwere obi nke na-enupu isi, na obi nke na-adighi ekwe ekwe. Ha atugharịala wezuga onwe ha. 24 Ha adighi asi onwe ha, 'Ka anyi tuo egwu Onyenwe anyi Chineke anyi, onye na-enye anyi mmiri ozuzo n'oge ya, o bukwa ya na-eme ka anyi na-ewebata ihe ubi anyi n'oge ya.' 25 Ajo omume unu emeela ka ihe ndi a hapu irute unu aka. Mmehie unu anapula unu ihe oma gaara abụ nke unu. 26 "E nwere ndi ajo mmadu n'etiti ndi m, ndi na-edo onwe ha dika ndi mmadu na-esiri nnu nu onya, dika ndi na-esi onya ka ha nwude mmadu. 27 Dika nkata a kpara nke nnu nu juputara n'ime ya, ulo ndi di otu a juputara n'aghuho. N'ihu nke a, ha ghoro ndi ogaranya na ndi di ike, 28 ha amaala abuba, anu ahụ ha na-akwokwa murumuru. Ajo oru ha enweghi nsotu; ha adighi achokwa ikpe ziri ezi. Ha adighi ekwuchite onu onye na-enweghi nna; ha adighi ekwuchitekwa onu ndi ogbenye ime ka ha nweta ihe ruuru ha. 29 M ga-ahapu ita ha ahuhu n'ihu ihe ndi a niile?" ka Onyenwe anyi kwuputara, na-aju. "M ga-ahapu iboro onwe m obo megide mba di otu a? 30 "Ihe ojo nke jobigara njo oke emeela n'ala a.

31 Lee, ndi amuma na-ebu naani amuma ugha, ndi nchujaja na-achikwa ndi m site n'ochichij nke n'aka ike, ma lee, ndi m huru ndu di otu a n'anya. Gijnjka wa ka unu ga-eme n'oge ikpeazu.”

6 “Gbalaganu unu umu Benjamin! Sitenu na Jerusalem gbapu! Gbuonu opi ike na Tekoa! Bulienu ihe ngosi elu na Bet-Hakerem! N'ih na lee, ihe ojo o si n'akuku ugwu na-abja, e, mbibi di ukwu na-abja. 2 Aga m ebibi ada Zayon, onye mara ezi mma, na onye dikwa pekepeke. 3 Ndi na-azu aturu ga-eduru igwe aturu bja megide ya. Ha ga-ama ulo ikwu ha gburugburu ya. Onye obula n'ime ha ga-elekotazi akuku ala nke o ketara anya nke oma. 4 “Jikerenu ibu agha megide ya! Bilienu, ka anyi buso ha agha n'ehihie. Ma lee, anyanwu ebidola ida, onyinyo anyasi na-esetipukwa onwe ya. 5 Ya mere, bilienu ka anyi buso ha agha, o buladi n'abali! Ka anyi bibie ebe ha niile e wusiri ike!” 6 Ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, kwuru, “Gbutusienu osisi niile, wuonu nkwasia ogo gburugburu Jerusalem. A ghaghj ita obodo a ahuhu, n'ih na mmegbu juputara n'ime ya. 7 Dika mmiri si esite n'olulu mmiri nasoputa otu a ka ajo omume na-esite n'ime ya nasoputa. Ihe ike na mbibi ka a na-anu n'ime ya; orja ya niile na onya ya niile ka a na-eche n'ihu m oge niile. 8 Nabata ido aka na nti m, gi Jerusalem, ka m ghara igbakuta gi azu, mee ka ala gi togboro n'efu, ka mmadu obula hapukwa inwe ike ibi n'ime ya.” 9 Nke a bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Ka ha tutukotasia ndi niile foduru n'ala Izrel nke oma, dika e si atutukota mkpuru niile di n'osisi vajni; werenu aka chogharja n'alaka niile, dika onye ogho mkpuru vajni si eme.” 10 Ma onye kwanu ka m nwere ike igwa okwu ma doo aka na nti? Onye ga-ege nti injuru ihe m na-ekwu? Nti ha emechiela ruo na ha enweghi ike inu ihe obula. Okwu Onyenwe anyi aghoala ihe ha na-achoghj inu ozo; nke na-adighi ewetara ha obi utu. 11 Ma onuma Onyenwe anyi juru m obi, apughj m inagide ya n'ime m. “Wukwasia ya n'ahu umuntakiri ndi no n'okporozo; wukwasikwa ya umu okorobia ebe ha zuko. O buladi di na nwunye ga-anuru ufu onuma ahu, ndi agadi na ndi ah merela nnoo ezigbo agadi. 12 A ga-ewere ulo ha nyefee n'aka ndi ozo. A ga-ewerekwa ala ubi ha na ndi nwunye ha nye ndi ozo, mgbe m setipuru aka m megide ndi ah bi n'ala ah.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 13 “N'ih

na site n'onye ukwu ruo n'onye dikarisiri nta, o bu naani akpiri uru na-ezighi ezi ka e ji mara ha. O buladi ndi amuma na ndi nchujaja na-etinyekwa aka n'oru aghughu. 14 Ha na-ekechi onya ndi m, dika a ga-asj na o dighi ihe o bu. Ha na-asi, ‘Udo di, udo di,’ mgbe udo na-adighi. 15 O nwere uzo omume ha ndi a ruru aru si eme ha ihere? Mba! Ihere adighi eme ha ma oli. N'ezie, ha amakwaghj ihe a na-akpo inwe ihere! N'ih ya, ha ga-ada n'etiti ndi dara ada. Ha ga-aso ngongo mgbe m tara ha ahuhu.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. 16 Ihe ndi a kwa bu ihe Onyenwe anyi kwuru, “Guzonu n'ebe niile uzo gbara abuo. Lee anya. Juonu ajuju banyere okporozo ochie ah. Juputanu ebe uzo oma ah di, jeenu ije n'ime ya. Unu gbaso ya, unu ga-achotara mkpuruobi unu ebe izuikwe. Ma gini ka unu kwuru? Unu siri. ‘Anyi agaghj agbaso uzo oma ah.’ 17 Ahoputara m ndi nche doo ha ichebe unu. Agwakwara m unu okwu si, ‘Naanu nti n'uda opi ike ha.’ Ma unu kwuru si, ‘Anyi agaghj ege nti!’ 18 Ya mere, nurunu, unu mba niile; lezienu anya, unu ndi akaebe niile, ka unu huru ihe na-aga ibiakwasia ha. 19 Nuru, gi uwa, lee, ana m aga iwetara ndi a ila n'iyi, nke bu mkpuru atumatu ojo ha niile, n'ih na ha juru ige nti n'okwu m. Ha jukwara inabatara onwe ha iwu m. 20 Gini ka m ji ihe nsure oku na-esi isi utu nke unu si n'obodo Sheba bubata, eme? Gini ka m ji uda kalamus oma unu si mba di anya bubata eme? Ajula m inabata aja nsure oku unu niile. Aja niile unu na-achu adighi ato m utu.” 21 Ya mere, ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, “Aga m etinye ihe iso ngongo n'uzo ndi a si agafe. Nna na nwa ya ga-aso ngongo n'elu ya; otu a kwa, ndi agbataobi na enyi ha ga-ala n'iyi.” 22 Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, “Lee, ndi agha si n'ala di n'ebe ugwu na-abja; mba di ukwu ka a na-akpolitekwa site na nsotu niile nke uwa. 23 Ha ji uta na ube, ha bu ndi afu tara mmiri, ndi na-adighi eme obi ebere. Ha na-ebigbo dika mbigbo nke osimiri, dika ha na-anokwasia n'elu injinyina ha. Ha na-abja dika ndi ikom e doru n'usoro ibu agha, ibuso gi agha, Ada Zayon.” 24 Anyi anula akuko banyere ude ha, ike agwala aka anyi abuo kpankpan. Oke ihe mgbu na-ajide anyi di ka nke nwanyj ime na-eme. 25 Ka onye obula gharakwa iga n'ubi, maobu ijeghari n'okporozo, n'ih na ndi iro ji mma agha na-agaghari, egwu dikwa n'ebe niile. 26 Unu ndi m, yikwasinu onwe unu uwe mkpe. Turunu onwe unu na ntu, ruonu uju, ma kwanu akwa, dika nwanyj na-

eru ụjụ n'ihì ọnwụ otu nwa nwoke ọ mụtara. N'ihì na onye mbibi ahụ ga-abjakwasị anyị na mberede. **27** “Emeela m gị ka ị burụ onye na-anwapụta ọla, ma ọla ahụ bụkwa ndị m. Achọrọ m ka i nyochaa ma nwapụtakwa ụzọ ha niile. **28** Ha bụ ndị nnupu isi, ndị nwere obi n'azụ, ndị na-ejeghari na-ekwutọ ibe ha. Ha bụ bronzi na igwe; ọ bụkwa ndụ ruru arụ ka ha na-ebi. **29** Ngwa ọrụ ọkpụ uzu na-afunwu ọkụ ike ike, ime ka ọkụ rechapu akụkụ igwe ahụ na-enweghị isi, ma nnucha ahụ na-aga n'ihu abaghị uru, n'ihì na anụchapughị ndị ajọ omume. **30** Ọlaocha a juru aja ka akporo ha, n'ihì na Onyenwe anyị ajula ha.”

7 Ndị a bụ okwu nke sị n'ebe Onyenwe anyị nọ bjakwute Jeremaya. **2** “Guzo n'ọnu ụzọ ama nke ụlọ Onyenwe anyị kwusaa ozi a n'ebe ahụ, “Nurunu okwu Onyenwe anyị, unu ndị Juda niile, ndị na-esi n'ọnu ụzọ a niile na-abata ife Onyenwe anyị ofufe. **3** Ihe ndị a bụ ihe Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, bụ Chineke Izrel na-ekwu. Mezienụ ụzọ unu na omume unu niile, m ga-ekwe ka unu biri n'ebe a. **4** Unu atụkwasilà uche unu n'okwu aghugho niile a na-agwa unu na-asị, “Nke a bụ ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị, ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị, ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị!” **5** Ọ buru na unu emee ka ụzọ unu na omume unu guzozie, ọ buru na unu emesoo ibe unu mmeso n'uzọ ikpe ziri ezi, **6** ọ buru na unu ahapu imegbu ndị ọbịa, na ndị na-enweghị nna, maọbụ nwanyị di ya nwuru; ọ buru na unu aja iwufu ọbara onye aka ya di ọcha n'ebe a, ọ burukwa na unu aja igbaso chi ndị ọzọ nke na-ewetara unu nsogbu, **7** mgbe ahụ, aga m ekwere ka unu biri n'ebe a, n'ala a m nyere nna nna unu ha, ruo mgbe ebighị ebi. **8** Ma lee, ihe unu na-eme ugbu a bụ itukwasị uche unu n'okwu aghugho nke na-enweghị isi. **9** “Unu ga-aga n'ihu na-ezu ohi, na-egbu mmadu ibe unu, na-akwa iko, ma na-eji chi ndị ọzọ na-anụ iyi? Unu ga-anogide na-achụ aja ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nye Baal, ma na-agbaso chi ndị ọzọ unu na-amaghị? **10** Unu ga-emecha bịa guzo n'ihu m n'ụlonsọ a, nke a kpokwasiri aha m, na-asị, “Anyị nọ na nchekwa,” ọ bụ ino na nchekwa maka ime ihe aru niile ndị a? **11** Ọ putara na ụlọ a, nke a kpokwasiri aha m aghoala ogige nye ndị ohi? Ma anokwa m ya na-ele unu anya, ka Onyenwe anyị kwuputara. **12** “Otu ọ di, biko, Jeruonu ebe ahụ di na Shailo, ebe ahụ m buru ụzọ mee ka ọ buru ebe a kpokwasiri aha m, ka unu chọputa ihe m mere ya

n'ihì ajọ omume ndị m, umu Izrel. **13** Mgbe unu nọ na-eme ihe ndị a niile, ka Onyenwe anyị kwuputara, agwara m unu okwu mgbe mgbe, ma unu juru ige ntị. Akporo m unu oku, ma unu juru iza. **14** N'ihì ya, ihe ahụ m mere na Shailo ka m ga-emekwa ọzọ megide ụlọ ahụ a kpokwasiri aha m. E, aga m eme ya megide ụlonsọ ukwu ahụ unu na-atukwasị obi unu n'ime ya, ụlonsọ ukwu ahụ m nyere unu na nna nna unu ha. **15** A ga-esite n'ihu m wezuga unu, tufuo unu, dika m wezugara ma tufukwaa umunna unu, bụ ndị Ifrem.’ **16** “Ya mere, unu ekperela m ekpere n'ihì ndị a; unu atufula oge unu irio m aririo n'ihì ha. Agaghị m ege ntị n'ekpere na aririo unu. **17** Ọ bụ na unu adighi ahụ ihe na-eme n'obodo niile nke Juda, na ihe ha na-eme n'okporo ụzọ niile nke Jerusalem? **18** Umu na-achikota nkụ nke nna ha ji emenye ọkụ, ebe nne ha na-eghe achicha ha na-eche n'ihu Eze nwanyị mbara Eluigwe. Ha na-awupuru chi ndị ọzọ mmanya n'ihì ikpasu m iwe. **19** Ọ bụ m ka ha na-akpasu iwe? Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. Ọ bughị onwe ha ka ha na-emesi ike, ka ihe ihere mee ha? **20** “Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sirị: Iwe m na onuma m ka a ga-awukwasị n'ebe a, n'elu ndị mmadu, na anumanu, na osisi di n'ohia, na mkpuru nke ala ubi. Ọ ga-ere ọkụ ma agaghị emenyu ya. **21** “The ndị a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, Gaanu n'ihu, tukwasinu aja nsure ọkụ unu n'elu aja unu ndị ọzọ niile. Riekwanu anu ndị a n'onwe unu. **22** N'ihì na mgbe m si n'ala Ijipt kpopta nna nna unu ha, gwa ha okwu, e nyeghi ha naani iwu maobu gwa ha okwu banyere ichu aja nsure ọkụ na aja ndị ọzọ. **23** Ma iwu m nyere ha bụ nke a, ruberenu m isi, aga m abụ Chineke unu, unu ga-abukwa ndị nke m. Bienu ndu n'ihu niile m nyere unu, ka ihe gaara unu nke oma. **24** Ma ha juru ige ntị, jukwa ilezi anya ime ihe ndị ahụ m nyere n'iwu. Kama ha gbasoro ochicho ojoo nke obi ruru aru ha. Kama iga n'ihu, ha daghachiri azu. **25** Site na mgbe nna nna unu ha hapuru ala Ijipt, esepubeghi m aka izitere unu ndị amuma bụ ndị ohu m. **26** Ma ha juru ige ntị, jukwa ilezi anya ime ihe m nyere n'iwu. Ha bụ ndị ntị ike, ndị nogidere na-eme ihe ojoo kariri nke nna nna ha mere.’ **27** “Mgbe ị gwara ha ihe ndị a niile, ha agaghị ege ntị. Ọ burukwa na ị kpoọ ha oku ha agaghị aza. **28** Ya mere, ihe ndị a ka ị ga-agwa ha, ‘Nke a bụ mba na-enwebeghi oge ha ji rubere Onyenwe anyị Chineke ha isi. O nwebekwaghị oge obula ha ji nabata

idọ aka na ntị ya. Eziokwu ọbụla adighikwa; okwu ọnu ha bu naani ụgha ụgha. 29 “Kpuchaanu agiri isi unu, tufuo ya, noonu n’ebe di elu nke togboro n’efu bulie abuakwa, n’ihi na Onyenwe anyi esitela n’oke onuma ya ju ogbo a. O gbakutala ha azu bu ogbo nke a iwe ya na-adakwasị. 30 “Onyenwe anyi kwuputara si, ndi juda emeela ihe ojoo di iche iche n’ihu m. Ha akpuola arusi ruru aru nke ha tinyere n’ime ulonso ukwu ahụ a kpokwasiri aha m. Ha emeruala ya. 31 Ha ewuolara onwe ha ebe ichu aja di elu na Tofet, nke di na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Ebe ahụ ka ha na-anọ na-esure umu ha ndi ikom na ndi inyom oku. Ihe di otu a abukwaghị udi ihe m nyere ha n’iwu ka ha mee. O newkwaghị oge ihe di otu a batara m n’obi. 32 Ya mere, kpacharanu anya, n’ihi na otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, ubochi ndi ahụ na-abia, mgbe ndi mmadu na-agaghị akpokwa ebe ahụ Tofet maobu Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Kama ha ga-akpo ya ndagwurugwu ogbugbu mmadu, n’ihi na ha ga-eli otutu ndi ha na Tofet ruo mgbe ha na-agaghị ahukwa ebe ha ga-eli ndi foduru. 33 Mgbe ahụ, ozu ndi mmadu ndi a ga-aghoro umu anu ufe na anu ohia ihe oriri. O newkwaghị onye ga-anọ menye ha egwu chupu ha. 34 Mgbe ahụ, aga m eme ka uzu onu na obi uto, na olu ndi ikom na ndi inyom na-alu di na nwunye n’obodo niile nke juda, na n’okporozoo Jerusalem kwusi. Ala ahụ ga-aghokwa ebe togboro n’efu.

8 “Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, n’oge ahụ a ga-esi n’ili ha wezuga okpuku ndi eze, na okpuku ndiisi ochichi juda, na okpuku ndi nchujaja na ndi amuma, na okpuku ndi niile bi na Jerusalem. 2 A ga-agbasapu ha nye anyanwu, na onwa, na kpakpando niile nke mbara eluigwe, bu ihe ndi ahụ niile ha huru n’anya na ihe ha na-akpo isiala nye. Bukwa ihe ndi ahụ ha na-agbaso, nke ha na-ajuta ase site n’aka ha, na-efekwa. A gaghị ekpokoata okpuku ndi a niile, maobu lie ha n’ala. Kama ha ga-aghasara n’ala dika unyi. 3 N’ebe niile nke m chusara ha, bu ndi foduru ndu site na mba ojoo a, ha ga-ahoro onwu karja idi ndu. Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. 4 “I ga-asikwa ha, ‘Otu a ka Onyenwe anyi kwuru: “Mgbe mmadu dara ada, o dighi ebili oto? Mgbe mmadu daghachiri azu, ha o dighi alaghachi azu? 5 Gijnikwa mere ndi a ji tugharja site n’igbaso uzu ojoo ha? Gini mere Jerusalem ji nogide na-agbaso uzu ojoo? Lee, ha na-ejidesi aghugho aka ike; ha juru

itughari. 6 Añaala m nti, ma anubeghi m ka ihe oma obula si ha n’onu na-aputa. O newghị onye n’ime ha cheghariri tie aka n’obi si, “Gini bu ihe a m mere?” Kama onye obula na-agbaso uzu nke aka ya, dika inyinya nke na-agbaba n’ogbo agha. 7 O buladi ugballa na-efeghari na mbara eluigwe maara oge ya a kara aka. Nduru, na eleke, na okwolo makwara mgbe ha kwesiri isite n’otu ebe obibi ha gafee n’ebe obibi ozo. Ma ndi m amaghi ihe Onyenwe anyi choro site n’aka ha. 8 “Unu si anaa kwuo, “Ndi maara ihe ka anyi bu, n’ihi na iwu Onyenwe anyi di n’aka anyi,” ebe o bu na mkpisi akwukwo aghugho ndi ode akwukwo unu adighi akowa iwu ya otu o kwesiri? 9 A ga-eme ka ihere mee ndi maara ihe; a ga-eme ka ujo juputa ha obi, meekwa ka ha maa n’onya. Ebe o bu na ha ajula okwu Onyenwe anyi, o bu udi amamihe di anaa ka ha nwere? 10 Ya mere, aga m akponye ndi ikom ozo nwunye ha, werekwa ubi ha nyefee n’aka ndi oru ubi ozo. N’ihi na site n’onye ukwu ruo n’onye dikarisi nta, o bu naani akpiri uru na-ezighi ezi ka e ji mara ha. O buladi ndi amuma na ndi nchujaja na-etinyekwa aka n’oru aghugho. 11 Ha na-ekechi onya ndi m dika a ga-asi na o dighi ihe o bu. Ha na-asi, “Udo di, udo di,” mgbe udo na-adighi. 12 Ihere o mere ha n’ihi omume aru ha niile? Mba! Ihere adighi eme ha ma oli; n’ezie, ha amakwaghị ihe a na-akpo inwe ihere. N’ihi ya, ha ga-ada n’etiti ndi dara ada; ha ga-aso ngongo mgbe e nyere ha ntaramahuhu. Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. 13 “Aga m anapu ha ihe owuwe ubi niile ha nwetara, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. Ha agaghị enwekwa mkpuru vaini, maobu mkpuru osisi fiig n’elu osisi fiig ha. Akwukwo osisi ndi a niile ga-akponwu. A ga-anapukwa ha ihe niile m nyere ha.” 14 Gini ka unu na-eme n’ebe a unu noduru ala? Kwakotaanu ihe unu niile. Ngwa, ka anyi gbapunu oso gaa n’obodo ndi ahụ niile e wusiri ike nodu n’ebe ahụ nwuo! N’ihi na Onyenwe anyi Chineke anyi amaala anyi ikpe onwu. O nyela anyi mmiri e tinyere nsi ka anyi nuo, n’ihi na anyi emehiela megide ya. 15 Anyi lere anya udo, ma o newghị ihe oma obula anyi huru. Anyi lere anya ogwugwo oria anyi, maobu naani ihe egwu ka anyi huru. 16 E sitere na Dan nu uda ima imi inyinya ndi iro. Ala a niile mara jijiji mgbe ha nuru akwa nke inyinya ndi ahụ di ike. Ha na-abia ila ala a na ihe niile di n’ime ya n’iyi. O bukwa otu ihe ahụ ka ha na-abia ime obodo a na ndi bi n’ime ya. 17 “Lee, ana m ezibata agwo ojoo, ndi na-atagbu atagbu, n’etiti

unu. Ajujala nke o dikwaghị ura ga-arata ha. Ana m ezibata ha ka ha taa unu.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **18** O ga-adị mma ma o buru na m huru onye ga-akasi m obi n’ime onodu iru uju m, n’ihi na obi m na-ada mba n’ime m. **19** Gee nti nuru akwa ndi m ka o na-ada site n’ebe di anya. “Onyenwe anyi, o sitela na Zayon puo? O putara na Eze ha anokwaghị n’ebe ahụ?” “Gini mere ha ji site n’oyiyi a turu atu, na arusi ndi mba ozọ ha na-efe kpasuo m iwe?” **20** “Oge owuwe ihe ubi agafeela, leekwa na okochi agabigakwala, ma a zoputabeghi anyi.” **21** Ebe o bu na a zopijara ndi m, o bukwa m ka azopijara. Anam eru uju, oke egwu jisikwara m aka ike. **22** O putara na o nweghi mmanu otite na-eme ka onya laa di na Gilead? O bu na e nwekwaghị dibia no n’ebe ahụ? Gini mere o nweghi ogwugwo diri ndi m n’ihi mmeru ahụ ha niile?

9 O gaara adi m mma ma a si na isi m bu isi iyi, ebe mmiri si asoputa; o gaara adi m mma ma a sikwa na anya mmiri akwa juputara m n’anya. Agaara m akwagide akwa ehie na abali n’ihi ndi m niile e gburu egbu. **2** O gaara adi m mma ma a si na m nwere ulo ndi ije e wuru n’ime ozara. Ka m nwee ike hapu ndi m site n’ebe ha no puo. N’ihi na ha niile bu ndi na-akwa iko, igwe ndi na-ekwesighi ntukwasị obi. **3** “Ha na-ekwe ire ha dika uta, igbapu okwu ugha dika aku; O bughị site n’eziokwu ka ihe ji agara ha nke oma n’ala ahụ. Ha na-esite n’otu mmehie gaa n’ozo; o dikwaghị mgbe ha ji mara m,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **4** “Lezie anya, gbaara enyi gi oso. Atukwasikwala nwanne gi obi. N’ihi na nwanne obula na-agho aghugho. Ndi enyi niile bukwa ndi nkwtu. **5** Enyi na-aghobu enyi ya, o dikwaghị onye na-agwa ibe ya eziokwu. Ha azula ire ha ikwu naani okwu ugha; ha emekwala ka ike gwu anu ahụ ha ime mmehie. **6** I bi n’etiti aghugho. Ha jukwara imara m n’ime aghugho ha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **7** Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Lee, aga m anucha ha, nwaa ha onwunwa. Gini ozọ ka m kwesiri ime n’ihi mmehie ndi m? **8** Ire ha na-egbu dika aku. O bu naani okwu aghugho si na ya aputa. Ha ji onu ha nagwarita ibe ha okwu udo, ma n’ime obi ha, ha nasiritara onwe ha onya igbudu.” **9** Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara si, “M ga-aghara ita ha ahuhu n’ihi ihe ndi a niile? M ga-ahapu iboro onwe m obo megide mba di otu a?” **10** Aga m ano n’elu ugwu ukwu kwa

akwa. N’ebe ahụ ka m ga-anọ kwaa uwa m n’ihi ebe ita nri nke anumanu ndi ahụ di n’ozara. Ha togboro n’efu. O dighi onye na-ejeghari n’ime ya. A naghị anukwa olu anu ulo n’ebe ahụ. Umụ nnunu efusjala. Otu a kwa, umu anumanu alaala. **11** “Aga m eme ka Jerusalem ghoo ebe a na-awufu unyi. O ga-agho ebe nkita ohia na-awaghari na-achọ nri. Aga m ekposa obodo niile nke Juda. O dikwaghị onye ga-ebi na ya.” **12** Olee onye ahụ maara ihe, nke nwere ike ighota ihe ndi a niile? Onye ka Onyenwe anyi ziri ihe ndi a, nke ga-akowa ya? Gini mere e ji bibie ala a, kposaa ya, mee ka o togboro n’efu dika ozara mmadu na-nweghi ike igafe? **13** Onyenwe anyi kwuru si, “O bu n’ihi na ha agbukwala iwu ahụ m nyere ha idebe azu. Ha juru irubere m isi, jukwa igbaso iwu m. **14** Kama, ha na-agbaso isiike nke obi ha, ha gbasoro chi Baal dika mna nna ha si kuziere ha.” **15** N’ihi ya, nke a bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke Izrel kwuru, “Lee, aga m eme ka ndi a rie nri na-aku ilu. Ha ga-anukwa mmiri e tinyere nsi. **16** Aga m ekposa ha na mba niile nke uwa. Ha ga-ebi na mba nke ha na nna ha na-amaghị. Aga m eji mma agha chuo ha oso tutu ruo mgbe m bibiri ha niile.” **17** Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Tugharjanu uche unu ugbu a. Kponu umu nwanu ndi oru ha bu ibu abu akwa. E, zienu ozi ka ndi okachamara n’etiti ha bia. **18** Ha bia ngwangwa kwaa akwa n’ihi anyi, tutu anya mmiri akwa ejuputa ha n’anya, tutu anya mmiri akwa esite anyi n’anya na-asoda ruo na nti anyi. **19** Olu uzu ikwa akwa ka a nuru site na Zayon ‘Lee ka anyi si laa n’iyi! Lee ka ihe ihere anyi si di ukwu! N’ihi na anyi hapuru ala anyi, n’ihi na ha etikposala ebe obibi anyi niile.” **20** Ugbu a, nurunu okwu Onyenwe anyi, unu umu nwanu, megheenu nti unu nuru okwu si ya n’onu. Kuzierenu umu unu ndi inyom otu e si eti mkpu akwa, kuziekwaranu ibe unu abu akwa. **21** N’ihi na onwu abatala n’etiti anyi, o si na oghereikuku niile nke ulo anyi bata n’ebe niile e wusiri ike nke ala anyi. O gbuola umuntakiri ndi na-ejeghari n’okporozo, gbukwaa umu okorobia ndi na-anọ n’ama. **22** Gwa ha, si, “Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “Ozu ndi nwuru anwu ga-atogboro dika unyi e kpofuru n’ohia, dika ukwu oka nke e gbuturu n’azu onye na-agho mkpuru ubi, nke o dighi onye ga-achikota ha.” **23** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, “Ka onye maara ihe hapu inya isi n’ihi amamihe ya, ka onye di ike ghara

inya isi n'ihì ìdì ike ya, ka oḡaranya hapụkwa ìnya isi n'ihì ìba ùba nke akụ ya, **24** kama, onye oḡbula na-anya isi, ya nyaa isi n'ihì nke a: na o nwere uche ìghoṭa na mụ onwe m bụ, Onyenwe anyị nke na-eme obi ebere, na-ekpe ikpe ziri ezi na ezi omume n'ụwa. N'ihì n'ìhe ndị a ka m na-enwe obi uto,” ka Onyenwe anyị kwubiri. **25** “Lee, ụbọchị ahụ na-abịa,” ka Onyenwe anyị kwuputara, “mgbe m ga-ata ndị ahụ niile nke e biri ugwu naanị n'anụ ahụ ha ahụhụ. **26** Ya bụ ndị Ijìpt, Juda, Edòm, Amòn, na Moab, na ndị ahụ niile bi n'ozara n'ebe dị anya. N'ihì na, n'ezie, mba ndị a niile bụ ndị a na-ebighị ugwu. O bụladị ụlọ Izrel niile bụ ndị a na-ebighị ugwu n'ime obi ha.”

10 Nwunụ ihè Onyenwe anyị na-agwa unu, ụmụ Izrel. **2** N'ihì na otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Unu amụtala ụzọ ndị mba ozo, unu atụkwala ụjọ ihè ìrìbama niile nke na-aputa ihè na mbara eluigwe, o bụ ezie na ndị mba dị iche iche na-atụ ha ụjọ. **3** N'ihì na omenaala ndị mmadụ ahụ abaghị uru. Ha na-aba n'ohija gbute osisi, nke onye nka osisi na-eji anyuikè pịara ha ihè. **4** Ha na-eji oḡaocha na oḡaedo choḡo ihè ahụ a piri apị mma, jiri mkpirisi igwe na ntu kuo ya ka o sie ike, ka o ḡhara ida. **5** Arụsị ha yiri osisi eguzobere n'ubi kukumba maka iji choḡo anụ ufe ozo, ha adighi ekwu okwu. A na-ebughari ha n'aka n'ihì na ha adighi eje ije. Unu atula ha egwu, n'ihì na ha apughị imeru unu ahụ, ha enwekwaghị ike imere unu ihè oḡa oḡbula.” **6** O nweghị onye dika gi, Onyenwe anyị. I di ukwu. Aha gi di ukwu, na-aruputakwa ihè di ike. **7** Onye ka o bụ nke na-ekwesighi itụ gi egwu? O bụ gi bụ eze mba niile. O bukwa gi ka e kwesiri itụ egwu. N'etiti ndi niile maara ihè na mba niile, na n'alaeze niile, o dighi onye dika gi. **8** Ha niile bụ ndi na-enweghị uche na ndi nzuzu. O bukwa arụsị osisi na-abaghị uru na-ezi ha ihè. **9** A na-esite na Tashish bubata oḡaocha e tipiaziri nke oḡa, site na Ụfaz bubata oḡaedo. Ihè ahụ nke oḡa osisi piri, nke ndi okpu uzu oḡaedo choḡo mma ka a na-eyikwasị uwe na-acha anụnụ anụnụ, na uwe na-acha odo odo. O bukwa ndi nka di iche iche na-eme ha niile. **10** Ma naanị Onyenwe anyi bu Chineke n'ezie. O bu Chineke di ndu, na Eze nke ebighi ebi. Mgbe iwe were ya, ụwa na-ama jijiji. Mba niile apughikwa inagide iwe ya di oku. **11** “Ihe ndi a ka unu ga-agwa ha, ‘Chi ndi ahụ niile a na-esiteghị n'aka ha mee eluigwe na ụwa niile ga-ala n'iyi. A ga-ewezuga ha site n'ụwa na n'okpuru eluigwe

niile.” **12** Ma Chineke sitere n'ike ya mee ụwa. O toḡo ntḡala ụwa mee ka o guzosie ike site n'amamihe ya, o jikwa nghoṭa ya setipu eluigwe niile. **13** Mgbe o bigboro, mmiri niile nke di n'eluigwe na-ebigbokwa. O na-eme ka igwe ojii site na nsotu niile nke ụwa kwulie. O na-ezipu amuma mgbe mmiri na-ezo, na-esitekwa n'ulo nkwaqoba ihè ya niile na-eweputa ifufe. **14** Onye oḡbula bụ onye na-enweghị uche nke ihè omuma koru. Emeela ka ihere mee onye okpu uzu oḡaedo oḡbula site n'arusi o kpuru. N'ihì na oyiyi niile o na-akpu bụ aghughu; ha enweghị nkuume oḡbula n'ime ha. **15** Ha bụ ihè efu, na ihè ikwa emo, mgbe ikpe omuma ha biakwasiri ha, ha ga-ala n'iyi. **16** Ma Onye ahụ bụ Oke Jekob adighi ka ihè ndi a, n'ihì na O bụ ya na-eke ihè niile, tinyere Izrel bụ ebo nke ihè nketa ya. Onyenwe anyi, Onye puru ime ihè niile bụ aha ya. **17** Chikotaaḡ ngwongwo unu niile; noonu na njikere ihapu ala a, n'ihì na lee, ndi iro gbara unu gburugburu. **18** N'ihì na ihè ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “N'oge a, aga m amafu ndi niile bi n'ala a. M ga-eme ka oke mkpagbu biakwasị ha, meekwa ka ndi iro ha jide ha.” **19** Ahuhu diiri m n'ihì mmeru ahụ m meruru. Onya di m n'ahụ enweghị ogwugwo. Ma ana m akasi onwe m obi na-asi, “N'ezie, orija a dakwasiri m bụ orija m, aga m edikwa ya.” **20** Ebibiela ulu ikwu m, e tibisiala udo ya niile. Umu m ndi ikom esitela n'ebe m no puo, ha anokwaghị ya. O dikwaghị onye foduru nke ga-enyere m aka isetipu ulu ikwu m, maobu onye ga-edoziri m ebe m ga-anu zuo ike. **21** N'ihì na ndi ozuzu aturu a enweghị uche. Ha adighi ajuta ase site n'aka Onyenwe anyi, ya mere, na ihè adighi agara ha nke oḡa, igwe aturu ha niile agbasasiakwala. **22** Gee ntị, nwuru! Lee ozi na-abia, oke uzu nke ogbaaghara site n'ala di n'ugwu, ime ka obodo niile nke Juda toḡboro n'efu, ghokwa ebe obibi nye nkita ohia. **23** O Onyenwe anyi, amaara m na uzu mmadu adighi n'aka ya, na o bughị mmadu ka o diiri ituziri onwe ya uzu nke o ga-agbaso. **24** Ya mere, Onyenwe anyi, site n'uzu nke ikpe ziri ezi doo m aka na ntị, ma o bughị site n'ive gi, ma o bughị ya, i ga-eme ka m ghoo ihè efu. **25** Wukwasị onuma gi n'elu mba niile di iche iche bu ndi na-amaghị gi, wukwasikwa ya ndi ahụ niile na-adighi akpoku aha gi. N'ihì na ha eripiala Jekob, ha eripiala ya kpmkpm, bibiekwa ebe obibi ya.

11 Nke a bụ okwu nke si n'ebe Onyenwe anyi no biakwute Jeremaya, **2** “Gee ntị n'ihè niile

metutara ogbugba ndu a, gwakwa ndi juda, na ndi bi na Jerusalem. 3 Gwa ha na nke a bu ihe Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, 'Onye a buru onu ka mmadu ahụ bu nke na-adighi edebe ihe niile banyere ogbugba ndu a, 4 bu nke m nyere nna unu ha, mgbe m si n'Ijpt, site n'oke oku e ji agbaze igwe, kpoputa ha.' Asiri m, Rubereni m isi, meekwa ihe niile m nyere unu n'iwu, unu ga-abu ndi m, mu onwe m kwa ga-abukwa Chineke unu. 5 'Mgbe ahụ, aga m emezu iyi ahụ m nupuru nna unu ha, inye ha ala mmiri ara ehi na mmanu ahụ na-eru na ya,' ya bu, ala ahụ unu bi n'ime ya taa.' Azara m si, "Amen, Onyenwe anyi." 6 Onyenwe anyi siri m, "Kposaa okwu ndi a n'obodo juda niile, na n'okporoozo Jerusalem niile, 'Geenu nti n'iwu nke ogbugba ndu ahụ, ma mezu ihe o kwuru. 7 Site n'oge ahụ m si n'ala Ijpt kpoputa nna unu ha ruo taa, adoola m unu aka na nti mgbe mgbe si, "Rubereni m isi." 8 Ma ha juru ige nti. Ha akpokwaghị okwu m mkpa diri ha. Kama ha jeghariri n'isiike nke obi ojo ha. O bu nke a mere m ji mee ka obubu onu niile nke ya na ogbugba ndu ahụ so bjakwasị ha, dika m buru uzu nye n'iwu, ma ihe ndi a emeghi ka ha jezie ije.'" 9 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara m si, "Achoputala na-enwere njikota na igba izu mmegide n'etiti ndi juda na ndi bi na Jerusalem. 10 Ha alaghachila azu n'udi mmehie ahụ nna nna ha mehere, bu ndi ahụ juru ige nti n'okwu m. Ha agbasoola chi ndi ozo na-efe ha. Ulo Izrel na ulo juda adighi edebekwa ogbugba ndu ahụ mu na nna nna ha gbara. 11 N'ihu ya, nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, 'Aga m eme ka mbibi, nke ha na-enweghi ike igbanari, bjakwasị ha. O burukwa na ha akpokuo m agaghi m ana nti. 12 Ndi obodo juda na ndi bi na Jerusalem gapu kpokuo chi ndi ahụ niile ha na-achuru aja ihe nsure oku na-esi isi uto, ma chi ndi a agaghi enyere ha aka mgbe mbibi a bjakwasiri ha. 13 Gi, bu juda, nwere otutu chi di iche iche dika obodo di n'ime gi si di otutu. Ebe ichu aja i wukwara n'ihu ichuru chi ahụ na-eweta ihere bu Baal aja ihe nsure oku na-esi isi uto, dikwa otutu dika okporozo di na Jerusalem.' 14 "Ekperela ndi a ekpere, arikwala ariri obula n'ihu ha. N'ihu na agaghi m ege nti mgbe ha ga-akpoku m n'oge ihe mgbu ha. 15 "Gini ka onye m huru n'anya na-eme n'ime ulonso ukwu m, mgbe ya na otutu ndi ozo na-ejikota onwe ha n'otu itu atumatu ihe ojo? Anu e doro nsu apughi ime ka ahuhu unu kwesiri inata hapu ibjakwasị unu. A si na o si otu a diri, mgbe

ahụ, unu puru inuri onu mgbe unu na-eme ihe ojo unu." 16 Aha Onyenwe anyi nyere gi bu Osis oliv di ndu, nke na-amị mkpuru mara mma. Ma o bu olu mkpotu nke oke mmiri ozuzo ka o ga-ji mukwasị gi oku; alaka gi ga-agbajisikwa. 17 Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bu onye ahụ kunyere gi n'ala, e nyela iwu na mbibi ga-abjakwasị gi, n'ihu na ndi Izrel na juda emeela ihe ojo, kpasuo m iwe site n'ichu aja ihe nsure oku na-esi isi uto nye Baal. 18 O bu Onyenwe anyi kpughere izuzu ojo ha nye m; amatakwaru m ihe ha na-ezube, n'ihu na o gosiri m ya n'oge ahụ. 19 Mu onwe m di ka nwa aturu di nwayoo nke e du na-aga ebe a ga-egbu ya. Ma aghotaghi m na o bu m ka ha zubereri nzube ojo megide. Ha kwuru si, "Bianu ka anyi bibie osisi a na mkpuru ya. Ka anyi site n'ala ndi di ndu wezuga ya, ka a hapu ichetakwa aha ya ozo" 20 Ma gi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, i bu onye na-ekpe ikpe ziri ezi, na-anwaputakwa obi mmadu na mmuo ya. Mee ka m hu mgbe i ga-abo obogide ha, n'ihu na o bu n'aka gi ka m na-etinye okwu a metutara m. 21 Ya mere, nke a ka Onyenwe anyi na-ekwu banyere ndi Anatot ahụ na-achopu gi ndu gi, ndi ahụ na-asị gi, "Ebukwala amuma site n'aha Onyenwe anyi ka i ghara inwu n'aka anyi." 22 N'ihu nke a Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, si, "Aga m ata ha ahuhu. Umụ okorobia ha ganwu site na mma agha, unwu ga-egbukwa umu ha ndi ikom na ndi inyom. 23 O nweghi ndi ga-afodu ndu n'ime ha n'ihu na a ga-eme ka oke mbibi bjakwasị ndi Anatot n'afu ahụ m ga-ata ha ahuhu."

12 Onye ezi omume ka i bu mgbe niile, gi Onyenwe anyi, mgbe obula m butere ikpe bja n'ihu gi. Ma achoro m igwa gi okwu banyere ikpe ziri ezi gi: Gini mere ihe ji agara ndi ajo omume nke oma? Gini mere ndi na-agho aghughu ji ebi ndu enweghi nsogbu obula? 2 I kuala ha ka osisi, ha agbaala mborogwu; ha na-etokwa na-amị mkpuru. I no nso mgbe niile n'onu ha, ma i no n'ebe di anya n'obi ha. 3 Ma gi onwe gi maara m Onyenwe anyi; i na-ahu m, na-anwaputakwa echiche niile m na-eche banyere gi. Dokpuru ha dika aturu a ga-egbu egbu. Doo ha iche nye ubochi ahụ a ga-egbu ha. 4 Ruo ole mgbe ka ala ga-eru uju? Ruo ole mgbe ka ahia di n'ubi ganogide na-akponwu? Umụ anumanu na nnu na-anwuchasi n'ihu na ndi bi n'ala ahụ bu ndi na-emebi iwu. Ma ndi mmadu ahụ na-ekwu si, "O gaghi ahụ ihe

ga-adakwasị anyị.” 5 “Ọ bụrụ na ndị ji ụkwụ ha agba ọsọ emerie gi n’ọsọ nke gi na ha gbara, i si aña chee na gi na ndị ji inyinye agba ọsọ nwere ike igbakọta ọsọ ịsọ mpi? Ọ bụrụ na ị sọ ngongọ n’ala ebe udo dī, ị ga-esi aña ghara ịsọ ngongọ n’ohia dī n’akụkụ osimiri Jōdan? 6 Lee, ọ bụladi ụmụnne gi, ndị ezinaulọ nke aka gi, ararala gi nye. Lee, ha eweliela oke olu iti mkpu megide gi. Atụkwasiha ha obi, ọ bụladi mgbe ha na-ekwu okwu ọma banyere gi. 7 “Aga m agbakuta ulọ m na ihe nketa m hoputara nye onwe m azu. Aga m ewere onye ahụ m huru n’anya nyefee ya n’aka onye iro ya. 8 Ihe nketa m aghoroola m, ihe dika odum no n’ohia, Ọ na-agbo uja megide m; ya mere, m ji kpoo ya asi. 9 Ọ bụ na ihe nketa m aghobeghi nnumu ugo turu agwa nye m nke otutu ugo gbara gburugburu na-emegide ya? Gaanu, kpokota umu anu ohia niile, mee ka ha zuko bja dorie nri. 10 Otutu ndi ozuzu aturu ebibiela ubi vaini m. Ha azotoola ubi m n’okpuru ukwu, ha emeela ka ubi m mara mma ghoọ ozara togboro n’efu. 11 Ha emeela ya ka o ghoo ebe togboro n’efu; e, o ghoola ebe kporo nku n’ebe togboro n’efu n’ihu m. Ala ahụ niile ga-atogborokwa n’efu, n’ihi na o nweghi onye obula ihe banyere ya naemetu n’obi. 12 Ndi mbibi ga-ejuputa n’elu ebe niile di elu nke ozara, n’ihi na mma agha Onyenwe anyi gasite n’otu nsotu ala ahụ ruo na nsotu nke ozo, ripia ndi niile di na ya. O nweghi onye obula udo ga-adiri n’ala ahụ. 13 Ha ga-agma mkpuru oka wiiti, maobu ogwu ga-epuru ha. Ha ga-adogbu onwe ha n’oru ma ha agaghi enweta ihe obula. Ya mere, ka ihe ihere unu ghotara dika ihe ubi diri unu, n’ihi na ahuhu ndi a sitere n’iwe di oku nke Onyenwe anyi.” 14 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Ma banyere ndi agbataobi ojobo m ahụ niile, bu ndi na-apunara ndi m Izrel ihe nketa ahụ m nyere ha. Aga m esite n’ala ha hopu ha. Aga m esitekwa n’etiti ha hopu ulo Juda. 15 Ma mgbe m hopuchara ha, aga m emesia meere ha ebere, meekwa ka onye obula n’ime ha laghachikwa n’obodo nke aka ya. Ha ga-enwetakwa ihe nketa ha niile. 16 O burukwa na ha amuta uzọ niile nke ndi m nke oma, na iji aha m nupọ iyi, na-asi, ‘Dika Onyenwe anyi na-adi ndu,’ dika ha si kuziere ndi m iji aha Baal na-ahu iyi, aga m eme ka ha guzosie ike n’etiti ndi m. 17 Ma o buru na mba obulaaju ige nti, aga m ehopu ha kpankpan, laa ha n’iyi.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri.

13 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi gwara m, “Gaa, zuta mgbado ukwu akwa ocha nke a na-eke n’ukwu. I zutachaa ya, kekwasị ya n’ukwu gi. Ma ekwekwalaka o metu na mmiri.” 2 Ejere m zuta aji ahụ dika Onyenwe anyi kwuru, kee ya n’ukwu m. 3 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi biakwutere m nke ugboro abuo, si m, 4 “Were aji ahụ i zutara, nke i kekwasiri n’ukwu gi, bilie, jee n’osimiri Yufretis. I ruo, zoo ihe okike ukwu ahụ na mgbawa nkume di n’ebe ahụ.” 5 Ya mere, apuru m, jee, zoo ya na Yufretis dika Onyenwe anyi gwara m. 6 Mgbe otutu ubochi gasiri, Onyenwe anyi gwara m okwu si m, “Bilie, jeghachi Yufretis. I jeruo, weputa aji ahụ m si gi zoo n’ebe ahụ.” 7 Ya mere, agara m Yufretis, gwuputa aji ahụ site n’ebe m zoro ya, ma mgbe m weputara ya, ahuru m na o mebiela, na o bakwaghi uru obula. 8 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 9 “Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘N’otu aka ahụ, mu onwe m ga-ebibi mpako Juda na oke mpako Jerusalem. 10 Ndi ajo omume ahụ, bu ndi juru ige nti n’okwu m, ndi ahụ na-ejeghari n’isiike nke obi ha na-agbaso chi ndi ozo na-efe ma na-akpokwa isiala nye ha. Ha ga-adika belit a, nke na-abakwaghi uru obula. 11 N’ihi na dika belit mmadu kere n’ukwu ya si arapara ya n’ukwu, otu a ka m si mee ka ulo Izrel niile, na ulo Juda niile rapara m n’ahụ,’ ime ka ha ghoo ndi m, ndi a ga-esite na ha bulie aha m elu, nye m otuto na nsopuru. Ma ha ajula ige nti.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 12 Si ha, “Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru: A ga-agbaju karama akpukpo obula mmanya. O buru na ha si gi, ‘O bu na anyi amaghi na a na-agbaju karama akpukpo obula mmanya?’ 13 Mgbe ahụ gwa ha, ‘Ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu, Aga m eme ka ndi bi n’ala a nubiaga mmanya oke, ma onye eze na-anokwasị n’ocheeze Devid, ma ndi nchujaja, na ndi amuma niile bi na Jerusalem. 14 Aga m atupiakwa ha, otu onye n’elu ibe ya, nna na umu ya n’elu ibe ha kwa. Agaghi m ekwe ka obi omiiko, maobu obi ebere gbochie m ibibi ha.’” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 15 Nuru nu, geekwanu nti, unu ebulila onwe unu elu, n’ihi na Onyenwe anyi ekwuola ya. 16 Nyenu Onyenwe anyi Chineke unu nsopuru. Tupu o mee ka ochichiri dakwasị unu; tupu unu akpobie ukwu unu n’elu ugwu gbara ochichiri. Unu na-ele anya ihè ma o ga-eme ka ihe ahụ ghoro unu oke ochichiri. O ga-agbanwe ihe ahụ, mee ka o ghoo onyinyo onwu. 17 Ma o buru na unuaju ige nti. O bu na nzuzo ka m ga-anokwaa akwa

n'ihl mpako unu. Anya mmiri ga-esi m n'anya p'uta; anya mmiri ga-esi na ya na-eruda nke ukwu n'ihl na igwe aturu Onyenwe anyi ka a ga-adota n'agha. 18 Gwanu eze na nne eze okwu si ha, "Sitenu n'ocheeze unu r'idata, n'ihl na okpueze oma unu ga-esi n'isi unu dapu." 19 A ga-emechi obodo niile nke Negeb. O dikwaghi onye ga-emege ha. A ga-adotakwa Juda niile n'agha buru ha kpmkpm buga ha n'ala ozu. 20 Welienu anya unu ka unu huru ndi ahu si n'ugwu nabia. Ebee ka igwe ewu na aturu ndi ahu e tinyere unu n'aka no, igwe ewu na aturu ahu unu ji na-anya isi? 21 Gini ka i ga-asi mgbe Onyenwe anyi mere ka ndi ahu i guru dika ndi enyi gi bia buso gi agha? Ihe mgbu nke ga-abiakwasl gi o gaghi adi ka ihe mgbu nabiakwasl nwanyi ime na-eme? 22 Mgbe ahu, i ga-ajukwa obi gi ajubu si, "Gini mere ihe ndi a ji dakwasl m?" O bu n'ihl iba uba nke mmehie gi ka e ji dowaa uwe mwuda gi, meruo gi ahu n'akuku ahu gi niile. 23 Onye Kush o puru igbanwe akpukpo ahu ya? Agu o puru igbanwe akpukpo ahu ya turu agwa agwa? N'uzo di otu a kwa, unu ndi ihe ojojo riri ahu apughi ime ezi ihe. 24 "Aga m efesasi unu dika ahijia oka kporo nku, nke oke ifufe si n'ozara na-ebughari. 25 Nke a bu ihe unu fetara na nza, oke nke m kwadoro si n'aka m inye unu." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "N'ihl na unu echefuola m, tukwasl obi unu na chi okwu ugha di iche iche. 26 Ya mere, aga m ekpughepu uwe i yi n'ahu, jiri ya kpuchie gi ihu, si otu a gbaa gi oto. Ihere ga-emekwa gi. 27 Mgbe ahu, ikwa iko gi niile ga-aputa ihe ya na aguu ihe ojojo niile na-agu gi, na onodu enweghi ihere nke igba akwuna gi niile! N'ihl na ahula m omume ruru aru gi niile, nke i na-eme n'elu ugwu, na n'ime ohia. Ahuhu diri gi, Jerusalem! Ruo ole mgbe ka i ga-anogide n'ime adighi ocha gi?"

14 Nke a bu okwu Onyenwe anyi, nke rutere Jeremaya banyere uko mmiri. 2 "Juda na-eru ujju, ndi bi n'obodo ya niile na-ahujukwa anya. Ha nakwa akwa n'ihl ala ahu, uda ikwa akwa ha eruokwala Jerusalem. 3 Ndi a na-asopuru na-ezipu ndi ohu ha igba chota mmiri. Ha na-aga n'olulu mmiri ma o nweghi mmiri ha na-achota. Ha bu ite nke mmiri obula nadighi n'ime ya na-alota. Ha ji aka ha kpuchie isi ha n'ihl ida mba nke obi na n'ihl onodu obi ojojo nke ha no n'ime ya. 4 Ala na-agbawa n'ihl enweghi mmiri ozuzo. Ndi oru ubi na-ekpuchikwa isi ha n'ihl obi ojojo ha. 5 O buladi nne ele, nke no n'ohia, na-

ahapu nwa ohuru ya, n'ihl na ahijia ndu adighi. 6 Inyinya ibu ohia na-eguzokwa n'elu ebe di elu nke ahijia na-adighi. Ha na-eku ume na-ekupu ngwangwa, ngwangwa, dika nkita ohia; anya ha adabamiela ha n'isi n'ihl ahughi ahijia ndu ha ga-ata." 7 O bu ezie na mmehie anyi na-agbagide anyi ama, Onyenwe anyi, biko ruo oru gi n'ihl aha gi. Anyi emehiela megide gi. Ndaghachi azu anyi site n'ebe i no dikwa ukwu. 8 Gi, onye bu olileanya Izrel. Onye Nzoputa ya n'oge ahuhu, gini mere i ji nodu dika onye obia n'ala a, dika onye ije nke na-anu naani onodu otu abali? 9 Gini mere i ji nodu dika onye ihe mere na mberede, dika dike nke na-enweghi ike izoputa? Onyenwe anyi, i no n'etiti anyi; o bukwa aha gi ka a kpokwasiri anyi. Ahapukwala anyi! 10 Ihe ndi a bu okwu Onyenwe anyi kwuru banyere ndi a, "Ha huru mwaghari n'anya nke ukwu. Ukwu ha adighi anokwa n'otu ebe. N'ihl nke a, ihe banyere ha adighi atokwa Onyenwe anyi uto. Ugbu a kwa ka o na-echeta ajo omume ha, o gataakwa ha ahuhu n'ihl mmehie ha." 11 Mgbe ahu, Onyenwe anyi siru m, "Ekpela ekpere n'ihl odimma ndi a. 12 O bu ezie na ha na-ebu onu, agaghi m ege nti n'akwa ha; o burukwa na ha achuro m aja nsure oku, maobu aja mkpuru onyinye, agaghi m anabata ha. Kama, aga m eji mma agha na unwu, na orja di iche iche bibie ha." 13 Ma asiri m, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi! Lee na ndi amuma nasl ha, 'Unu agaghi ahu mma agha anya, maobu hu ahuhu nke unwu na-eweta, n'eziokwu, aga m enye unu udo nke na-adigide adigide n'ebe a.'" 14 Mgbe ahu, Onyenwe anyi gwara m okwu si, "Ndi amuma ahu na-ebu amuma ugha n'aha m. O bughl m hoputara ha, o bughl m gwara ha okwu, o bukwaghi m ziri ha. O bu amuma ugha ka ha na-eburu unu, amuma ugha nke ohu ugha, na nke igba afa, na nke na-enweghi isi, na nke si n'obi ha nke aghugho juputara. 15 Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere ndi amuma ahu na-ebu amuma n'aha m. O bughl m ziteere ha, ma ha nogidere na-asi, 'Mma agha na unwu enweghi ike ibiaru ala a nso.' Ndi amuma a niile ka a ga-ebibi site na mma agha na unwu. 16 A ga-esitekwa n'ulo tupu ndi ahu niile ha na-eburu amuma n'okporozu Jerusalem n'ihl unwu na mma agha. O nweghi onye ga-eli ha, maobu ndi nwunye ha, maobu umu ha ndi ikom na ndi inyom. N'ihl na aga m awukwasl ha ihe ojojo ahu niile ruuru ha. 17 "Gwa ha okwu ndi a, "Ka anya mmiri si n'anya m na-eruda ehilie na abali, na-

akwūsiḡhi akwūsi, n'ihī ndī m, n'ihī ada ndī m, nke na-amaghī nwoke, ndī hūrūla ahūhū dī ukwu, ndī e tipūtara ọnya jorọ njo. 18 Ọ būrū na m apūọ jee n'ime ime obodo ana m ahū ndī e ji mma agha gbuo; Ọ būrū na m abata n'obodo ukwu, ana m ahū mbibi nke ụnwū wetara. Ma onye anūma ma onye nchūaja agaala n'ala nke ha amaghī.” 19 I jūla Juda kpamkpam? Ọ pūtara na ihe banyere Zayon adīḡhi atọkwa gi uto? Gīnī mere i ji tigbuo anyi ruo na ogwūgwō adīḡhīkwa nye anyi? Anyi lere anya udo, ma ọ dīḡhi ezi ihe bīara; anyi lere anya ogwūgwō, ma lee, ihe anyi hūrū bū oke egwu. 20 Onyenwe anyi, anyi nabatara ajọ omume anyi, na ikpe mara nna nna anyi ha; n'ezie, anyi onwe anyi emehiekwala megide gi. 21 Elelīla anyi anya, n'ihī aha gi. Ekwela ka ocheeze gi dī ebube būrū ihe a na-adīḡhi asopūrū. Cheta oḡbūgba ndū nke anyi na gi gbara; emebikwala ya. 22 Ọ dī chí ihe efu nke ndī mba ọzọ nwere ike ime ka mmiri zoo? Mbara eluigwe ọ pūrū ime ka mmiri zoo site n'ike aka ya naani? Mbal Ọ bū gi, Onyenwe anyi Chineke anyi pūrū ime ihe ndī a. N'ihī nke a, olileanya anyi dī n'ime gi, n'ihī na ọ bū gi na-eme ihe ndī a niile.

15 Mgbe ahū Onyenwe anyi gwara m okwu si m, “Ọ būrū na Mosis na Samuel apūta bīa guzo n'ihu m, ụdīdī obi m agaghī agbanwe n'ebe ndī a nọ. Chupu ha n'ihu m. Mee ka ha si n'ebe a pūọ. 2 Ọ būrū na ha ajuọ gi si, ‘Ebee ka anyi ga-aga?’ Gwa ha na ihe ndī a ka Onyenwe anyi kwuru, “Ndi e debere n'ihī ọnwū ga-anwū, ndī e debere n'ihī mma agha ka mma agha ga-egbu; ndī e debere n'ihī ụnwū ka ụnwū ga-egbu, otu a kwa, ndī e debere n'ihī idota n'agha, ka a ga-adota n'agha buru ha gaa mba ọzọ.’ 3 “Aga m ezite ụdī mbibi anọ megide ha: mma agha nke ga-egbu ha, nkita ga-adokpūrū ozu ha pūọ, ụmū anū ufe na ụmū anū ọhīa dī iche iche ga-eripīa ha, ma bibiekwa ha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 4 Aga m eme ka ha ḡhọ ihe a na-asọ oyi n'alaeze niile nke ụwa, n'ihī ihe Manase nwa eze Hezekaya nke Juda mere na Jerusalem. 5 “Onye ga-enwe ebere n'ahū gi, gi Jerusalem? Onye ga-eru ụjū n'ihī ihe ga-adakwasī gi? Onye ga-apūta guzo iju ajūjū banyere otu ihe si agara gi? 6 Gī onwe gi ajūla m,” ka Onyenwe anyi kwupūtara. “I nōgidela na-adaghachi azū. Ya mere, aga m ebikwasī gi aka, bibie gi. Ike m ji akwūsi gi ka i ḡhara idaghachi azū agwūla m. 7 Aga m eji ihe e ji afūcha ọka fūchaa ha n'ọnū ụzọ ama nke ala ahū. Aga

m eme ka mbibi bīakwasī ndī m, nke ga-eme ka ha gbara aka ụmū, n'ihī na ha esitebeghī n'uzọ ọjọọ ha chigharīa. 8 Aga m eme ka ọnūḡḡḡ ụmū nwanyī di ha nwūrū baa ụba. Ha ga-ehi nne karīa aja dī n'ọnū oke osimiri. N'etiti ehīhie ka m ga-eme ka onye mbibi bīakwasī ndī bū nne ụmū okorobīa ha; na mberede ka m ga-eme ka nhūju anya na ihe oke egwu bīakwasī ha. 9 Nwanyī mūrū ụmū asaa ga-ada mba, kubie ume. Ọ ga-anwū mgbe oge ya na-erubeghī, ihere ga-eme ya; ọ ga-abūkwa onye e wedara n'ala. Ma ndī fōdūrū ndū ka m ga-eme ka ha nwūọ site na mma agha ndī iro ha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 10 Ahūhū dījī m, nne m, na i mūrū m, onye ya na ndī niile bi n'ala a na-alū ọḡḡ, ma na-ese okwu. O nwebeghī onye m binyere ego, ọ dīkwaghī onye binyere m ego, ma mmadū niile na-akọcha m. 11 Onyenwe anyi kwuru si, “N'ezie, aga m anapūta gi n'ihī ezi ihe, aga m eme ka onye iro gi rīọ gi arīrīọ n'oge ihe ọjọọ na n'oge mkpagbu. 12 “Mmadū o nwere ike igbaji igwe, ya bū igwe e si n'akūkū ugwu bubata, maḡbū bronzi? 13 “Aga m ewere ihe niile i nwere, ya na akūnūba gi, nye ya onye ga-akwata ha n'agha. Ọ gaghī akwū gi ihe ọbūla. N'ihī na mmehie gi niile ejupūta n'ala a niile. 14 Aga m ewere gi nye ka i būrū ohu ndī iro gi. I ga-ebi n'ala i na-amaghī. N'ihī na a ga-esite n'uwe m mūnye ọkū nke ga-eregbu gi.” 15 I maara O Onyenwe anyi, ya mere cheta m, lekōtaakwa m. Bōrō m ọbọ megide ndī na-akpagbu m. Ewezugala m, biko, n'ihī na i bū onye ogologo ntachiobi. Lee ka m si na-anata nkọcha n'ihī na m na-asopūrū gi. 16 Mgbe m chopūtara okwu gi, eweere m ya rie dīka nri. Ha tōrọ obi m uto, būrūkwa ihe na-enye m ọnū, n'ihī na-akpōkwasīrī m aha gi, Onyenwe anyi Chineke Onye pūrū ime ihe niile. 17 O nwebeghī oge mū na ndī na-achī ọchī nke ukwu ji nōkọọ. Esokwaghī m ha nūrīkọọ ọnū. A nōdūrū m onwe m n'ihī na aka gi dīkwasi rī m. I mekwara ka iwe jupūta m n'obi n'ihī ajọ omume ha. 18 Gīnī mere ihe mgbu m adīḡhi akwūsi akwūsi? Gīnī mekwara ọnya m ji dī njo na-apūghī igwōta ya? I dīrī m dīka mmiri iyi na-arafu mmadū, dīka isi iyi nke na-ekwesighī ntūkwasi obi. 19 Ya mere, ihe ndī a ka Onyenwe anyi kwuru, “Ọ būrū na i chegharīa, aga m etinyeghachi gi n'ọnū gi, ime ka i guzokwa n'ihu m. Ọ būrū na okwu si gi n'ọnū abūrū okwu kwesiri ntūkwasi obi, okwu na-abūghī okwu nzuzu i ga-abū onye na-ekwuchitere m ọnū m. Ndi a ga-alaghachikwute gi ma i gaghī alaghachikwuru ha. 20 Aga m eme ka i dīrī ka

mgbidi n'ebe ha nọ. I ga-abụ mgbidi e wusiri ike, nke e ji bronz wuo. Ha ga-ebuso gi agha, ma ha agaghị emerị gi n'ihị na m nnyeere gi inaputa gi, nakwa izoputa gi," Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 21 "Aga m anaputa gi site n'aka ndi ojoo. Gbaputakwa gi site n'aka ndi na-enweghi obi ebere."

16 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 "I gaghị alutara onwe gi nwunye, i gaghị amutakwa umu ndi ikom na ndi inyom n'ebe a." 3 N'ihị na otu a ka Onyenwe anyi kwuru banyere umu ndi ikom niile na umu ndi inyom niile a muru n'ala a. Otu a ka o kwukwara banyere nne na nna umuntakiri ndi a. 4 "Ha ga-anwu site n'ajo orja nke ga-egbu ha niile. O nweghi onye ga-eru uju n'ihị ha, a gaghị elikwa ha. Kama ha ga-adi ka unyi e kposara n'ala. Mma agha na unwu ga-ala ha n'iyi, ozu ha ga-abukwa ihe oriri nye umu anu ufe na umu anu ohia nke uwa." 5 N'ihị na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Abanyela n'ulo obula a na-akwa ozu; abanyela maka iso ha ruo uju, maobu maka igosi ha ebere, n'ihị na ewepula m ngozi m n'ihunanya m, na omijiko m site n'ebe ha nọ," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 6 "Ma ndi ukwu na ndi nta n'ime ha ga-anwu n'ala a. O nweghi onye gaeli ha, maobu ruo uju n'ihị ha. O nweghi onye ga-akpucha isi ya, maobu gbuo onwe ya mma n'ihị ha. 7 O nweghi onye ga-eweta ihe oriri nye ndi zukoro maka ikasi ndi na-eru uju obi. Nri agaghị adi o buladi nye ndi na-eru uju, n'ihị onwu nna ha maobu onwu nne ha. O dikwaghị onye ga-enye ha ihe onunụ n'ihị ikasi ha obi. 8 "Abanyekwala n'ulo ebe e nwere oriri soro ndi nọ n'ebe ahụ nodu ala iri ihe na ihu ihe onunụ 9 N'ihị na otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye bukwa Chineke Izrel kwuru, 'Nihu gi, na n'oge ndi a niile i di ndu, ka m ga-eme ka uzu onu na obi uto, na olu ndi ikom na nke ndi inyom nalu di na nwunye kwusi.' 10 "Mgbe i gwara ndi a ihe ndi a, ha ga-aju gi ajuju si, 'Gini mere Onyenwe anyi ji kpebie izitere anyi udi oke ila n'iyi di otu a? Gini bu ihe ojoo anyi mere? Gini bu mmehie anyi mere megide Onyenwe anyi Chineke anyi?' 11 Mgbe ahụ, i ga-asa ha si ha, 'Ihe ndi a na-adakwasị unu n'ihị na nna nna unu ha gbakutara m azu,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, 'gbasoro, fee ma kpookwa isiala nye chi ndi ozo. Ha juru iso m, jukwa idebe ihe m nyere ha n'iwu. 12 Ma unu emesoola m mmeso ojoo karja udi mmeso nna unu ha mesoro m. Lee ka unu niile n'otu

n'otu si agbaso uzu isiike nke obi ojoo unu cheputara, kama irubere m isi. 13 Ya mere, aga m esite n'ala a tufuo unu. Aga m atubanye unu n'ala ahụ unu na nna unu ha na-amaghị. Ebe ahụ ka unu ga-anokwa fee chi ndi ozo ehie na abali. N'ihị na agaghị m emere unu amara.' 14 "Otu o di, ubochi ndi ahụ na-abia," ka Onyenwe anyi kwuputara, "mgbe ndi mmadu na-agaghị asikwa ozo, 'Dika Onyenwe anyi na adi ndu, bu onye ahụ sitere n'ala Ijipt kpoputa umu Izrel.' 15 Ma a ga-asi, 'Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, bu onye ahụ kpoputara Izrel site n'ala di n'ugwu, na mba ahụ niile o chusara ha.' N'ihị na aga m akpolata ha n'ala ahụ m nyere nna nna ha. 16 "Ma ugbu a, aga m ezipu otutu ndi oku azu ka ha gaa jide ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "Mgbe nke ahụ gasiri, aga m ezipukwa otutu ndi na-achu nta, ndi ga-esite n'elu ugwu ukwu niile na n'elu ugwu nta niile, na n'onu mgbawara di na nkume niile, chuo nta ha. 17 Ana m ahuzu uzu ha niile. O nweghi ihe zoro ezo n'ebe m nọ. Anya m nahuzukwa mmehie ha niile. 18 Aga m akwughachi ha okpukpu abuo n'ihị ajo omume ha, na mmehie ha, n'ihị na ha ejirila oyiye ihe aru a piri api ha, nke na-enweghi ndu n'ime ya, meruo ala m. Ha emeekwala ka arusi bu ihe aru juputa n'ihē nketa m." 19 Onyenwe anyi, i bu ike m na ebe m e wusiri ike, ebe mgbaba m n'oge nsogbu. Mba niile nke uwa ga-esite na nsotu uwa niile bjakwute gi. Ha ga-abjakwute gi si gi, "Nna anyi ha enweghi ihe obula kariakwa chi ndi na-abughi chi n'ezie. Ha bukwa chi na-abaghị uru, nke na-adighi ewetara ha ihe oma obula." 20 Mmadu o puru imere onwe ya chi? E, ma chi ndi ahụ abughi chi. 21 "Ya mere, aga m eme ka ha mata. N'oge a ka m ga-eme ka ha mata ike m, na idi ike m. Mgbe ahụ, ha ga-amata na aha m bu Onyenwe anyi.

17 "E ji mkpisi igwe gbunye mmehie Juda, jikwa onu nkume siri ike a piri onu ya api, deputa n'elu mbadamba nkume, bu obi ha, nakwa n'elu mpi niile nke ebe ichu aja ha. 2 O buladi umu ha na-echeta ebe ichu aja ha, na ogidi a manyere n'ala n'ihị arusi Ashera, nke di n'ebe otutu osisi ndu na-etoko onu, ma n'elu ugwu nta niile. 3 Ugwu m, nke di n'ala ahụ, na ihe niile ha nwere, na akunba ha ka m ga-eweta nye ndi ga-adota ha n'agha. Aga m enyekwa ha ihe niile ahụ di n'elu ugwu, n'ihị mmehie gi, nke juputara n'ala gi niile. 4 Ihe nketa ahụ m nyere gi ga-efunari gi, n'ihị ihe i ji aka gi wetara onwe gi. Aga m emekwa

ka i buru ohu ndi iro gi n'ala nke i na-amaghi, n'ihina i kpasuola iwe m, o ga-adigidekwa ruo mgbe niile ebighi ebi." 5 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Onye a buru onu ka mmadu ahụ bu nke na-atukwasị mmadu ibe ya obi, onye olileanya ya di n'inyeaka gasei n'aka mmadu rute ya aka, onye wezugara obi ya site n'ebe Onyenwe anyi no. 6 Onye ahụ ga-adi ka osisi na-eto n'ala togboro n'efu. O gaghị ahukwa mgbe o dimma na-abjara ya. O ga-ebi n'ebe niile kporo nku nke ozara, n'ala nnu nnu, ebe ndi mmadu na-ebighi. 7 "Ma ngozi na-adiri onye ahụ na-atukwasị Onyenwe anyi obi ya. Onye inya isi ya bu n'ime Onyenwe anyi. 8 Onye di otu a ga-adi ka osisi a kuru n'akuku iyi, nke mgborogwu ya na-awasa banye n'iyi ahụ. Ujo adighi atu ya n'oge okpomoku, akwukwo ndu na-adigidekwa n'elu ya. O dighi echegbu onwe ya n'afu unwu di. O dikwaghị mgbe o na-akwusi imi mkpuru." 9 Obi mmadu di aghugho karja ihe niile, o nkwewaghị ngwota. Onye puru ighota ya? 10 "Mu onwe m bu Onyenwe anyi na-enyocha obi, na-anwuputa ihe di n'ime mmuo, n'ihina ikwu mmadu ugwo dika oru ya si di, na dika ihe ruuru ya si di n'ihina oru ya." 11 Dika okwa si ekpokoba akwa o na-eyighi, otu a ka ndi na-akpokoba aku n'uzo na-ezighi ezi di. N'etiti ubochi ndu ha, aku ndi a ga-efunari ha. N'ikpeazu ha gaghọ ndi nzuzu. 12 Ocheeze di ebube, nke e mere ka o di elu site na mmalite, ka ebe nso anyi bu. 13 Onyenwe anyi, olileanya Izrel ka i bu. A ga-emekwa ka ihere mee ndi na-agbakuta gi azu. A ga-edekwa aha ndi ahụ niile si n'ebe i no wezuga onwe ha n'ala, n'ihina na ha ewezugala onwe ha site n'ebe Onyenwe anyi, isi iyi nke mmiri na-enye ndu, no. 14 Onyenwe anyi, o buru na i mee ka ahụ sie m ike aga m adi ndu. O buru na i zoputa m aga m abu onye azoputara, n'ihina na o bu naani gi ka m na-eto. 15 Ha no na-aju m onu, na-asi m, "Olee ebe okwu Onyenwe anyi di? Ya mezuonu ugbu al!" 16 Ma esitebeghi m na i bu onye ozuzu aturu gi wezuga onwe m. I maara na o bughị ochichọ obi m ihu ubochi ahụ na-eweta ida mba. I maara udi okwu niile na-esite n'onu m na-apu. 17 A ghorola m ihe na-eyi egwu, n'ihina i bu ebe mgbaba m n'ubochi mbibi. 18 Mee ka ihere mee ndi na-akpagbu m. Ekwekwa ka ihere mee m. Mee ka ha tuo ujo, ma chebe m site n'ihina egwu. Mee ka ubochi mbibi bjakwasị ha, werekwa okpukpu ihe mbibi abuo tipja ha. 19 Ihe a ka Onyenwe anyi gwara m, "Gaa, guzo n'onu uzo ama obodo, ebe ndi eze Juda na-esi

apu, ma na-abatakwa. Guzokwa n'onu uzo ama ndi ozo niile di na Jerusalem. 20 Gwa ha si, 'Nuru okwu Onyenwe anyi, unu ndi eze Juda na ndi Juda niile, na ndi niile bi na Jerusalem, ndi na-esi n'onu uzo a apu, na-abatakwa.' 21 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Lezienu onwe unu anya ihu na unu ebughị ibu obula n'ubochi izuikwe; lezienu onwe unu anya ihu na unu esiteghị n'onu uzo ama Jerusalem bufee ya. 22 Unu esitela n'ulo unu buputa ihe obula, unu arukwala oru obula n'ubochi izuikwe. Doonu ubochi izuikwe nso dika m nyere nna unu ha n'iwu. 23 Ma ha egeghị nti, maobu kporo ya mkpa ha. Ha bu ndi nti ike, ndi na-adighi ana nti n'ido aka na nti, maobu nabata ya. 24 Ma otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, o buru na unu ga-elezi anya rubere m isi, hapu isi n'onu uzo ama obodo a bufee maobu bubata ibu n'ubochi izuikwe, kama debe ubochi izuikwe nso, site na-arughị oru obula n'ime ya, 25 mgbe ahụ, ndi eze ndi ga-anokwasị n'ocheeze Devid ga-edu ndi na-ejere ya ozi na-agafe na-abatakwa site n'onu uzo ama a. Ha na ndi na-ejere ha ozi ga-anokwasị n'inyinya ha, na n'ugbo agha ha, mgbe ha si n'onu uzo ama a na-abata, ma na-apu. Ndi Juda, na ndi bi na Jerusalem ga-esokwa ha n'azu. Aga m emekwa ka ndi mmadu biri n'obodo a ruo mgbe ebighi ebi. 26 Ndi mmadu ga-esite n'obodo niile nke Juda, na n'obodo nta gbara Jerusalem gburugburu; ha ga-esitekwa n'ala ndi Benjamin, na n'ala ndagwurugwu nke ugu ndi ahụ di n'odida anyanwu, sitekwa n'ala Negev, na-ewebata onyinye aja nsure oku, na aja di iche iche, na onyinye oka, na onyinye ihe nsure oku na-esi isi uto, na onyinye ekele, n'ime ulo Onyenwe anyi. 27 Ma o buru na unu enupu isi ju idebe ubochi izuikwe nso, o buru na unu anogide na-ebubata ihe site n'onu uzo ama Jerusalem n'ubochi izuikwe, aga m amunye onu uzo ama niile di na Jerusalem oku, nke a na-apughị imenyu emenyu. O ga-erepiakwa ebe niile e wusiri ike na Jerusalem."

18 Nke a bu okwu nke si n'ebe Onyenwe anyi no bjakwute Jeremaya. 2 "Bilie, jee n'ulo okpu ite, ebe ahụ ka m ga-anọ zie gi ozi." 3 Ya mere, ebiliri m jee n'ulo okpu ite, bjakwute ya mgbe o no naru oru na nkume ikpu ihe. 4 Ma ite ahụ o chorọ ikpu aputaghị dika okpu ite si chorọ ya, n'ihina ya, o kpukotara uru ahụ ozo, malitekwa ikpughari ya. 5 Mgbe ahụ okwu Onyenwe anyi ruru m nti, 6 O siri, "O bu na m apughị ime unu dika okpu ite a mere, unu umu Izrel?" Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "Dika

urọ si di n'aka okpu ite ahụ, otu a ka unu onwe unu si dirị n'aka m, gi Izrel. 7 Mgbe ọbụla m kpọsara na a g-akwada maọbụ bibie, maọbụ si n'ọnọdụ ya hopu mba maọbụ alaeze ọbụla, 8 ọ buru na mba ahụ m doro aka na ntị esite na mmehie ha chegharia, a gaghi ebibi ya dika m si zube. 9 Ozọ, ọ buru na m akpọsaa na a ga-ewuli mba ọbụla maọbụ alaeze ọbụla elu, kọkwa ya, 10 ọ buru na o mee ihe joro njo n'anya m, ju irubere m isi, agaghi m emere ya ihe oma ahụ m zubere imere ya. 11 "Ugbu a, gwa ndi Juda na ndi ahụ bi na Jerusalem, si, 'Otu a ka Onyenwe anyi sirị: Lee, ana m akwado mbibi nke ga-abiakwasị unu; ana m echekwa echiche ojoo megide unu. Ya mere, ka onye ọbụla n'ime unu site n'uzo ojoo ya chegharia, ya meekwa ka uto ya na omume ya zie ezi.' 12 Ma ha ga-aza si, 'O nweghi isi! Anyi ga-anogide na-eme ihe ọbụla anyi cheputara n'echiche anyi, na-emekwa atumatu isiike nke obi ojoo anyi tputara.'" 13 N'ihu ya ka Onyenwe anyi ji kwuo si, "Jutanu ajuju n'etiti mba niile, onye nurula ihe di otu a? Ndi m, Izrel, bu nwaagbogho na-amaghi nwoke emeela ihe jogburu onwe ya. 14 O nweela mgbe mmiri oyi m mere ka o kpukotaa korọ n'elu ugwu Lebanon? O nweela mgbe mmiri ya juru oyi, nke si n'ebe di anya na-asodata ji akwusi iso aso? 15 Ma ndi m echezoola m. Ha na-achu aja nsure oku na-esi isi uto nye arusi na-enweghi isi, bu arusi ndi ahụ mere ka ha so ngongo n'uzo ha niile. Ha suru ngongo hapu igbasokwa uto oma ahụ di site na mgbe ochie. Kama ha na-eje ije n'uzo ohia, nke na-enweghi ukpuru, nke a na-ewuzighi ewuzi. 16 Ala ha ga-atogboro n'efu. O ga-agho ihe iju anya ruo ebighi ebi. Ndi si n'akuku ya na-agafe ga-efufe isi ha, n'ihu na ihe ha ga-ahu ga-eju ha anya. 17 Aga m achusa ha n'ihu ndi iro ha dika ifufe na-efe site n'owuwa anyanwu. Aga m agbakuta haazu. Ha agaghi ahukwa ihu m anya n'ubochi ahụ mbibi ga-abiakwasị ha." 18 Ha sirị, "Bianu ka anyi gbaa izu megide Jeremaya, n'ihu na izi iwu agaghi esite n'ebe ndi nchujaja no kwusi, maobu ndumodu n'ebe ndi maara ihe, ma o bukwanu okwu site n'ebe ndi amuma no. Ya mere, bianu ka anyi were ire anyi buso ya agha, gharakwa ina ntị n'okwu ọbụla nke o na-ekwu." 19 Gee m ntị, Onyenwe anyi. Nuru ihe ndi na-ebo m ebubo na-ekwu megide m. 20 O kwesiri iji ajo omume kwughachi ihe oma? Ma lee na ha egwuolara m olulu. Chetakwa na m guzoro n'ihu gi ma rjo gi arirjo n'ihu ha. Arirjo m bu ka i hapu iweso ha oke iwe. 21 Ya mere, were umu

ha nyefee n'aka unwu. Werekwa ha onwe ha nyefee n'aka mma agha. Mee ka ndi nwunye ha ghoo ndi gba aka umu na di. Meekwa ka e gbuo ndi ikom ha, ka mma agha gbukwaa umu okorobia n'ogbo agha. 22 Mee ka e site n'ulo ha nu mkpu akwa, mgbe i mere ka ndi iro ha buso ha agha na mberede. N'ihu na ha egwuola olulu ijide m, ha esiekwarala m onya nzuzo ijide m n'ukwu. 23 Ma gi onwe gi, Onyenwe anyi, maara nzube ojoo ha niile igbu m. Agbagharala ha ajo omume ha; maobu hichapu mmehie ha site n'ihu gi. Mee ka ukwu ha gbuchapu ka ha daa n'ihu gi; mesie ha ike mgbe i na-ewe iwe.

19 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Jee, zuta otu ite aja site n'aka okpu ite. Duru ufodu n'ime ndi okenye na ndi nchujaja, 2 jee na Ndagwurugwu nke Ben Hinom, nke di nso n'onu uto ama Ejuju di n'owuwa anyanwu. Nodu n'ebe ahụ kwuputara ha okwu ndi m gwara gi. 3 Si ha, 'Nurunu okwu Onyenwe anyi, unu ndi eze Juda, na ndi Jerusalem. Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye bu Chineke Izrel kwuru. Geenu ntị! Aga m eme ka ihe ojoo biakwasị ala a, udi ihe ojoo ga-eme ka ntị ọbụla nuru ya zuo wuruwuru. 4 N'ihu na ha ahapula m, mee ka ebe a ghoo nke chi ndi mba ozoo. Ha achuola aja nsure oku n'ime ya nye chi ndi ahụ ha na nna nna ha, maobu ndi eze Juda, na-amaghi. Ha ejirila obara ndi aka ha di ocha mejuputa ebe a. 5 Ha ewuola ebe ichu aja di elu nye chi Baal. N'elu ya kwa ka ha na-esure umu ha dika aja nye Baal, bu nke m na-enyeghi n'iwu, ekwughikwa m ya, o nkwaghi mgbe o ji bata m n'obi. 6 Ya mere, kpacharanu anya, n'ihu na ubochi ahụ na-abia, ka Onyenwe anyi kwubiri, mgbe ndi mmadu agaghi akpokwa ebe a Tofet ma o bukwanu Ndagwurugwu nke Ben Hinom, kama a ga-akpo ya Ndagwurugwu Ogbugbu. 7 "N'ebe a ka m ga-anọ laa nzube niile nke Juda na Jerusalem n'iyi. Aga m eme ka ha daa site na mma agha n'ihu ndi iro ha, n'aka ndi ahụ na-achosi ndu ha ike. Aga m enye umu anu ufe na anu ohia ozu ha dika nri. 8 Aga m ebibi obodo a mee ka o ghoo ihe iju anya na ihe ima osu. Ndi niile na-esi n'akuku ya agafe ga-anọ n'onodu iju anya, ha gaeledakwa ya anya n'ihu onya ya niile. 9 Aga m emekwa ka ha rie anu ahụ nke umu ha ndi ikom na ndi inyom. Ha ga-erikwa anu ahụ ibe ha, n'ihu na ndi iro ha ga-agba ha gburugburu nochibido ha n'ime oke mkpagbu ka ha bibie ndu ha.' 10 "Kuwaa ite ahụ mgbe ndi gi

na ha so nọ na-ele gi anya. **11** Gwa ha si, ‘Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile siri: Aga m etipia mba a na obodo a, dika ite aja nke okpụ ite a si daa tipiasia n’uzọ a na-apughị imezikwa ya ozo. Ha ga-eli ndi nwuru anwu na Tofet tutu ruo mgbe ohere na-agaghị adikwa ili ozu ozo. **12** Ihe di otu a ka m ga-eme n’ebe a, meekwa ndi bi na ya. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. Aga m eme obodo a ka o diri ka Tofet. **13** Ulo niile di na Jerusalem na ulo niile nke ndi eze Juda ka a ga-emeru dika ebe a, bu Tofet, otu a ka a ga-esi meruokwa ulo niile a suree ihe nsure oku na-esi isi utu n’elu ha nye usu niile nke eluigwe, wusakwara chi ndi ozo ihe onunụ dika onyinye.’” **14** Mgbe Jeremaya si na Tofet, ebe ahụ Onyenwe anyi zigara ya ibu amuma lota, o guzoro n’ogige ulonso ukwu Chineke ahụ, gwa ndi mmadu niile okwu si ha, **15** “Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye bu Chineke nke Izrel siri, ‘Geenu nti! Ana m aga ime ka ihe ojoo ahụ m kwuru okwu ya biakwasị obodo a, na obodo nta niile gbara ya gburugburu, n’ihi na ha bu ndi isiike, ndi juru ike nti n’okwu m.”

20 Mgbe Pashua nwa Imea, bu onye nchujaja, ma burukwa onyeisi na-elekota ulonso ukwu Onyenwe anyi, nuru amuma ndi a Jeremaya na-ebu, 2 o nyere iwu ka e tie Jeremaya, bu onye amuma ihe, kee ya agbu, tinye ya n’onu uzo ama Di Elu nke Benjamin, nke di ulonso ukwu Onyenwe anyi. **3** N’echi ya, mgbe Pashua topuru ya site n’agbu ahụ, Jeremaya siri ya, “Onyenwe anyi akpoghi gi Pashua, kama aha gi bu Mago-Misabib, nke putara, Nwoke ihe egwu gbara gburugburu. **4** N’ihi na nke a ka Onyenwe anyi na-ekwu, ‘Aga m eme ka i ghoro onwe gi, ghookwara ndi enyi gi niile ihe egwu. Anya gi abuo ka i gaeji hu ha mgbe mma agha ndi iro ha ga-egbuda ha. Aga m arakwa ala Juda niile nyefee ha n’aka eze Babilon, onye ga-egbuda ha. Aga m arakwa ala Juda niile nyefee ha n’aka eze Babilon, onye ga-eburu ndi niile bi n’ime ya gaa Babilon. O ga-egbu ndi foduru. **5** Aga m enyefe ndi iro ha aku niile di n’obodo, na ihe niile ha rputara, na ihe niile di oke onuahia, na ngwongwo na aku niile nke ndi eze Juda. Ha ga-eburu ya dika ihe a kwatara n’agha laa Babilon. **6** Ma gi onwe gi bu Pashua, na ndi niile bi n’ulo gi, ka a ga-adota n’agha buru gaa Babilon. N’ebe ahụ ka i ganwu. Ebe ahụ kwa ka a ga-eli gi, gi na ndi enyi gi ndi a niile i na-eburu amuma ugha.’” **7** Onyenwe anyi,

i ghoola m aghughu, meekwa m ka m ghoo onye a ghogburu n’aghughu. I jidesiela m aka ike, mee ka uche gi mezu m n’ahu. Lee na mmadu niile na-akpari m ubochi niile. Onye obula jikwa m na-eme ihe ochi. **8** N’ihi na mgbe obula m meghere onu kwuo okwu, aghaghị m iti mkpu. Aga m akpo mkpu banyere ihe ike na ila n’iyi. N’ihi na okwu Onyenwe anyi ewetara m mkpari na ikwa emo ubochi niile. **9** O burukwa na m ekwuo n’obi m si, “Agaghị m ekwute ihe obula metutara okwu ya maobu aha ya ozo.” O dighi ekwe m. N’ihi na okwu ya na-enwu m oku n’obi. O dikwa ka oku na-enwu enwu emechibidoro uzo n’ime okpukpu m. Ike agwula m inagide okpomoku nke okwu ya. N’ezie, apughikwa m inagide ya. **10** Ana m anu otutu akuko nzuzo, “Oke egwu n’akuku niile! Juunu ya! Ka anyi juunu ya!” Ndi enyi m niile no na-eche mgbe m ga-azohie ukwu daa, na-asi, “Ma eleghi anya o ga-abu onye eduhiere, mgbe ahụ, anyi ga-emegide ya, bororo onwe anyi obo n’ahu ya.” **11** Ma Onyenwe anyi nonyeere m dika dike n’agha; n’ihi ya, ndi nasogbu m ga-aso ngongo, ha agaghị emerikwa m. Ihe ha zubere agaghị emezuru ha, n’ihi ya, ihere ga-eme ha nke ukwu; a gaghị echezokwa onodu ihere ha ruo ebighi ebi. **12** Ma gi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, gi, onye na-enyocha onye ezi omume, onye anya ya na-eru n’ihe di mmadu n’obi na n’ime echiche uche ya, biko, kwere ka m di ndu hu mgbe i ga-aboro onwe gi obo megide ha, n’ihi na o bu n’aka gi ka m tinyere ihe niile gbasara m. **13** Bukuonu Onyenwe anyi abu! Nyenu Onyenwe anyi otuto! N’ihi na o nanaputa ndu ndi mkpa na-akpa, site n’aka ndi ajo omume. **14** Ihe a buru onu ka ubochi ahụ a muru m bu. Ka ubochi nne m muru m ghara inwe ngozi. **15** Onye a na-abu onu ka nwoke ahụ bu nke wetara nna m akuko omumu m, nke mere ka o nuri onu, na-asi ya, “A muolara gi nwa, o bu nwa nwoke!” **16** Ka e meekwa nwoke ahụ ihe Onyenwe anyi mere obodo ndi ahụ o bibiri na-enweghi omijiko. Ka nwoke ahụ nogidekwa na-anu iti mkpu akwa n’ututu, na akwa ibu agha n’ehihie. **17** N’ihi na o hapuru igbu m mgbe m no n’afu nne m, hapu ime ka afu nne m buru ili m, ka afu ya burukwa ihe buru ibu ruo mgbe ebighi ebi. **18** N’ihi ginị ka m ji site n’afu nne m puta ihu onodu ojoo ndi a, na inogide n’obi mwute, na ino onodu ihere ogologo ubochi niile nke ndu m?

21 Ndi a bu okwu Onyenwe anyi, nke ruru Jeremaya nti mgbe eze Zedekaya zigara Pashua nwa Malkija, na onye nchujaja bu Zefanaya nwa Maaseia, 2 si, "Jutara anyi ase site n'aka Onyenwe anyi, n'ih i na Nebukadneza eze Babilon na-ebuso anyi agha. Eleghi anya Onyenwe anyi ga-emere anyi ihe itunanya dika oge gara aga, nke ga-eme ka o si n'ebe anyi no wezuga onwe ya." **3** Ma Jeremaya zara si ha, "Gwanu Zedekaya si ya, **4** 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru: Lee ejikerela m ugbu a ichighari ihe agha niile di unu n'aka, nke unu ji na-ebuso eze Babilon na ndi Kaldia gbara obodo unu gburugburu agha, e, ejikerela m ichighari ha megide unu. Aga m akpobata ha n'ime obodo a. **5** Mu onwe m ga-eji aka e setipuru nke oma, na aka di ike, nke iwe na onuma di ukwu, buo agha megide unu. **6** Aga m etida ndi niile bi n'obodo a, ma mmadu ma anu ohia. Ha ga-anwukwa site n'oke ihe otiti, nke m ga-eme ka o bjakwasi ha. **7** Mgbe nke a mesiri, Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, aga m ewere Zedekaya eze Juda, na ndisi ochichi ya, na ndi niile bi n'obodo a, ndi mma agha na unwu na ihe otiti ndi a na-egbughi, nyefee ha n'aka Nebukadneza eze Babilon, na n'aka ndi iro ha, ndi na-achosi ndu ha ike. O ga-eji mma agha gbuo ha. O gagh i emere ha ebere, o gagh i egosikwa ha omjiko.' **8** "Tinyere nke a, gwanu ndi mmadu niile, 'na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: Lee, ana m eche n'ihu unu uzọ abụ, uzọ na-eduba na ndu, na uzọ na-eduba n'onwu. **9** Onye obula n'ime unu nogidere n'obodo a ka mma agha, maobu unwu, maobu ihe otiti ga-egbu. Ma onye obula n'ime unu pukwuru ndi Kaldia gbara obodo unu gburugburu, were onwe ya nyefee ha n'aka, ga-adi ndu; o ga-echebekwa ndu ya. **10** Ekpebiela m imesi obodo a ike; o nweghi ihe oma obula ga-esi n'aka m rute ha, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. A ga-enyefe obodo a n'aka eze Babilon, onye ga-eji oku laa ya n'iyi.' **11** "Karichasia, gwa ndi ezinaulo eze Juda si, 'Nurunu okwu Onyenwe anyi. **12** Unu ulo Devid, otu a ka Onyenwe anyi siri, "'Kpenu ikpe ziri ezi kwa ututu niile; naputanu ndi a na-emegbu emegbu site n'aka ndi na-emegbu ha. Naputakwanu ndi a na-apunara ihe ha nwere site n'aka ndi na-apunara ha ihe ndi a. O buru na unu emeghi otu a, iwe m ga-abiakwas i unu, dika oku n'ih i ajo omume unu, o dikwagh i onye puru ime ka o kwusi. **13** Edoola m onwe m megide gi, Jerusalem, gi onye bi n'ebe di elu karja ndagwurugwu a, onye bi n'ebe di elu nke di larii, Otu a ka Onyenwe

any i kwubiri. Gi onye na-asi "Onye puru ibuso anyi agha? Onye kwa puru ibata n'ebe anyi e wusiri ike?" **14** Aga m enye gi ahuhu nke ruuru gi n'ih i ajo omume gi, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. Aga m amunya oku n'oke ohia gi niile, nke ga-erechapu ihe niile di gi gburugburu."

22 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Jee n'uloeze Juda nodu n'ebe ah u kwusaa ozi ndi a. **2** 'Nuru okwu Onyenwe anyi, nye gi, gi eze Juda, gi onye na-anokwas i n'ocheeze Devid. Nuru ya, gi na ndisi ochichi gi, na unu ndi niile na-esite n'onu uzọ ama ndi a na-apu na-abatakwa. **3** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, Meenu ihe di mma na ihe ziri ezi. Naputanu onye eji aka ike napu ihe o nwere site n'aka onye ah u na-emegbu ya. Unu emekwala onye obia, maobu mee ya ihe ike. Unu emekwala ndi na-enweghi nna, maobu ndi inyom di ha nwuru ihe ojo. Unu awusikwala obara ndi aka ha di ocha n'ebe a. **4** N'ih i na o buru na unu elezie anya mee iwu ndi a niile, mgbe ah u, ndi eze na-anokwas i n'elu ocheeze Devid ga-anogide na-esite n'onu uzọ ama ndi a na-aputa, na-abata n'elu ugbo agha ha, ma n'elu inyinya ha, ha na ndisi ochichi ha, na ndi ha na-achi. **5** Ma o buru na unuaju irube isi nye iwu ndi a, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, eji m onwe m na-anu iyi na uloeze a ga-agho mkpomkpo ebe.'" **6** N'ih i na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere uloeze Juda, "O bu ezie na idi dika Gilead nye m, dika elu ugwu ukwu Lebanon, aghagh i m ime gi ka i diri ka ebe ikpofu ah ihia, dika obodo ndi mmadu na-ebighi n'ime ya. **7** Aga m ezite ndi mbibi ndi ga-abia megide gi. Onye obula n'ime ha ga-eji ngwa agha ya. Ha ga-egbutusikwa osisi sida oma gi niile, tunye ha niile n'ime oku. **8** "Otutu ndi si mba ozo bia ga-agafe obodo a. Ha ga-ajurita ibe ha ajuju si, 'Gini mere Onyenwe anyi ji mee obodo ukwu a ihe ojo di otu a?' **9** Osiha ha ga-enweta ga-abu, 'O bu n'ih i na ha gbakutara ogbugba ndu Onyenwe anyi Chineke ha azu, malite ikpo isiala na ife chi ndi ozo.'" **10** Unu akwala akwa n'ih i eze ah u nwuru anwu, maobu ruo uju n'ih i na o gagh i abukwa eze unu, kama kwaanu akwa n'ih i onye ah u a dotara n'agha buru gaa mba ozo. N'ih i na o gagh i aloghachi ozo; o gagh i ahukwa ala ebe a muru ya anya ozo. **11** N'ih i na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere Shalum nwa Josaya, onye nochiri anya nna ya dika eze Juda, bu onye ah u e si n'ebe a buru gaa mba ozo, "O gagh i alotakwa ozo.

12 Ebe ahụ e buuru ya gaa ka ọ ga-anọ nwụọ. Ọ gaghi ahụkwa ala nke aka ya anya ọzọ.” 13 “Ahụhụ na-adiri onye ahụ na-ewu ụlọeze ya site n’uzọ ajọ omume, nke jikwa ikpe na-ezighi ezi na-ewu ime ụlọ elu ya niile, onye ahụ nke na-eme ndi mmadu ruo ọrụ n’efu, nke na-adighi akwụ ha ụgwọ ọbula n’ihi ọrụ ha. 14 Onye na-asi, ‘Aga m ewuru onwe m ụlọeze buru ibu, nke onụlọ di n’ulo elu ya sara ezi mbara.’ Ya mere, ọ tinyere oghereikuku sara mbara n’ulo ahụ, jirikwa osisi sida machie elu ya, werekwa penti na-acha uhie uhie chọọ ya mma. 15 “I ga-abụ eze n’ihi na i nwere ọtụtụ osisi sida karịa ndi ọzọ? Nna gi o nweghi ihe oriri na ihe ọrụni? O mere ihe di mma na ihe ziri ezi n’ihi ya ihe niile gaara ya nke ọma. 16 O kwuchitere ọrụ ndi ogbenye na ndi nọ na mkpa, nke a mere na ihe niile gara nke ọma. Ọ bughị nke a bụ ihe ọ putara bụ imara m? Ka Onyenwe anyi kwuputara 17 Ma anya unu na obi unu adighi n’ihe ọzọ ma ọ bughị naani n’uru n’ezighi ezi n’iwufu ọbara ndi aka ha di ọcha, na imegbu ndi mmadu, na iji aka ike punara ha ihe ha nwere.” 18 Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere Jehoiakim nwa Josaya eze Juda: “Ha agaghị eruru ya uju si, ‘Ewoo nwanne m nwoke! Ewoo nwanne m nwanyi!’ Ha agaghị eruru ya uju si, ‘Ewoo nna anyi ukwu! Ewoo ima mma ya!’ 19 A gaeli ya dika e si eli inyinya ibu. A ga-adokpuru ozu ya n’ala tufuo ya n’azu ọrụ ụzọ ama Jerusalem.” 20 “Gbagoruo na Lebanon tie mkpu akwa, meenu ka a nọ olu unu na Bashan, sitekwanu na Abarim tie mkpu akwa n’ihi na e gweriela ndi niile unu na ha di na mma. 21 Adoro m gi aka na nti n’oge ahụ i nọ na-eche na i guzo chim, ma i juru ige nti. Nke a bukwa omume gi site na mgbe i bụ nwantakiri. I jukwara irubere m isi. 22 Oke ifufe ga-ebufu ndi ọzọ aturu gi niile, a ga-emekwa ka ndi gi na ha di na mma gaa biri na mba ọzọ. Mgbe ahụ, ihere ga-eme gi, i ga-aghokwa onye e wedara n’ala n’ihi ajọ omume gi niile. 23 Gi onye na-ebi na Lebanon, onye ebe obibi ya di n’ulo e ji osisi sida wuo, lee ka i si na-asu ude mgbe ihe mgbu bjakwasiri gi, ihe mgbu yiri nke nwanyi ime n-eme. 24 “Ma dika m na-adị ndu,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, “a sikwari na gi, bụ Jehoiakin, nwa Jehoiakin eze Juda, bụ mgbaaka akara m gbanyere na mkpisiaka di n’aka nri m, aga m agbapukwa gi, 25 were gi nyefee n’aka ndi ahụ na-achosi ndu gi ike, bụ ndi ahụ i na-atụ ụjọ ha. Aga m enyefe gi n’aka Nebukadneza eze Babilon na ndi Kaldia. 26 Aga m

atufu gi na nne muru gi, tuga unu na mba ọzọ di iche site n’obodo a nọ mụọ unu. Ebe ahụ ka unu ga-anọ nwụọ. 27 Unu agaghị aloghachikwa n’ala ahụ n-aga unu agụ ịloghachi n’ime ya.” 28 Nwoke a bụ Jehoiakin, ọ bụ ite tiwara etiwa, nke e leliri eleli, ihe onye ọbula na-achoghi? N’ihi ginị ka a ga-eji tufuo ya na umu ya, tuga ha na mba ha na-amaghị? 29 Ala, ala, ala, nuru okwu Onyenwe anyi. 30 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: “Detuo ya n’akwukwo na nwoke a bụ onye gba aka nwa, nwoke nke ihe na-agaghị agara nke ọma n’oge ndu ya niile, n’ihi na o nweghi onye n’ime umu ọ muru nke ihe ga-agara nke ọma, o nwekwaghị onye n’ime ha ga-anokwasị n’ocheeze Devid, maobu chikwa ọzọ na Juda.”

23 “Ahụhụ diri ndi ọzọ aturu ahụ na-achusasi, ma na-ebibi igwe aturu m ha kwesiri ilekotazi anya.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 2 Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-agwa ndi ọzọ aturu ahụ na-elekota ndi m, “Ebe ọ bụ na unu akpasajala igwe ewu na aturu m, chusaa ha, kama ilekotazi ha anya nke ọma, aga m ata unu ahuhu n’ihi ihe ojoo ndi a unu mere.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 3 “Mu onwe m ga-eji aka m chikota ndi m foduru n’igwe ewu na aturu m site na mba ahụ niile m chugara ha, kpoghachikwa ha n’ebe ita nri ha, ebe ha ga-anọ mubaa, di ukwu n’onuogugu. 4 Aga m ahoputakwa ndi ọzọ aturu, ndi ga-elekotazi ha anya. Egwu agaghị atụ ha, ọ dikwaghị onye ga-emenye ha ujọ. O nwekwaghị onye ga-akpafu akpafu n’ime ha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 5 “Ubochi ndi ahụ na-abia,” ka Onyenwe anyi kwuputara, “mgbe m ga-eme ka Ngalaba na-eme ezi omume bilie n’ezinaulo Devid. Ọ ga-abu Eze ga-eji amamihe chia ndi ya. Ọ ga-eme ezi ihe, kpeekwa ikpe ziri ezi n’ala ahụ. 6 N’ubochi, ya ka a ga-azoputa Juda, Izrel ga-ebikwa n’udo. Nke a bụ aha a ga-akpo ya: Onyenwe anyi Onye Nzoputa, bụ Ezi omume Anyi. 7 “N’ihi nke a, ubochi ahụ na-abia,” ka Onyenwe anyi kwuputara, “mgbe ndi mmadu na-agaghị asikwa ọzọ, ‘Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, bụ onye sitere n’ala Ijpt duputa ndi Izrel,’ 8 ma ha ga-asi, ‘Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, bụ onye ahụ kpolatara agburu Izrel site n’ala di n’ugwu, na mba di iche iche ebe ọ chugara ha.’ Mgbe ahụ, ha gabi n’ala nke aka ha.” 9 Ma banyere ndi amuma, obi m na-agbawa n’ime m, okpukpu m na-amakwa jijiji n’ihi ha. Adi m dika nwoke mmanya na-egbu, dika onye nubiagara mmanya oke, n’ihi ihe na-eche ha site n’aka

Onyenwe anyi, na site n'okwu nso ya. 10 Ndi juputara n'ala a bu ndi na-akwa iko. N'ih i jbu onu ndi a niile ala a togboro n'efu, ahija niile di n'ozara akponwofa. Ndi amuma na-agbasokwa ihe ojoo. Ha na-egosikwa ike ha n'uzo na-ezighi ezi. 11 "N'ih i na ndi amuma na ndi nchujaja aghofa ndi na-amaghi Chineke. O buladi n'ime ulonso ukwu m ka m na-ahu ajo omume ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 12 "N'ih i ya, uzo ha na-agbaso ga-adi ka ebe na-amj amj; a gachubanye ha n'ochichiri ebe ahj ka ha ga-anokwa daa. Aga m eme ka ihe mbibi bjakwasj ha n'afu ahj, a ga-ata ha ahuhj." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 13 "Ahuru m ihe aru n'etiti ndi amuma Sameria: Ha buru amuma site n'ike chi Baal, si otu a duba ndi m, bu Izrel na mmehie. 14 Ahukwara m ihe jogburu onwe ya n'etiti ndi amuma no na Jerusalem. Ha nabi ndu ikwa iko, na ikwu okwu ugha. Ha na-agba ndi ajo omume ume, si otu a na-egbochi ha isi n'ih e ojoo ha tugharja. Ha niile dika ndi Sodom n'ebe m no; ndi Jerusalem dikwa ka ndi Gomora n'ihu m." 15 N'ih i nke a, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru banyere ndi amuma a, "Aga m eme ka ha rie nri na-aku ilu, meekwa ka ha nu mmiri e tinyere nsi, n'ih i na mmuo nke amaghi Chineke esitela n'aka ndi amuma no na Jerusalem gbasaa ruo ndi niile bi n'ala ahj." 16 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "Unu anala ntj n'ih e ndi amuma ahj naburu unu n'amuma, n'ih i na olileanya ha na-ewetara unu abughj ezi olileanya. Ohj ha na-agwa unu na ha huru bu ihe ha cheputara n'obi ha, o sighj n'onu Onyenwe anyi rute ha 17 Ha na-anogide na-agwa ndi ahj na-elej m anya na-asj ha, 'Onyenwe anyi kwuru sj, unu ga-enwe udo.' Ndi ahj niile na-agbasokwa uzo isiike nke obi ha tputara, ka ha na-agwakwa okwu sj, 'O nweghi ihe ojoo ga-abjakwasj gj.' 18 Ma olee onye o bu n'etiti ndi amuma a nke na-abjaru Onyenwe anyi nso, hu ya anya maobu inu ihe o na-ekwu? Onye kwa n'etiti ha nwerela ike naa ntj nuru okwu ya? 19 Lee, Onyenwe anyi na-ezite oke ifufe na-efesi ike, o bu oke ifufe nke iwe ya, nke ga-abja bufuo ndi ajo omume a. 20 Onyenwe anyi agaghj akwasj iwe iwe ya tutu ruo mgbe o mezuru ihe niile di ya n'obi. N'ubochj ndi ahj na-abja n'ihu, unu ga-aghota ihe ndi a niile nke oma. 21 O bughi m zitere ndi amuma a, ma ha na-ekwu na o bu okwu si m n'onu ka ha na-ekwu. O nwebeghi oge m ji gwa ha okwu, ma ha nokwa na-ebu amuma. 22 A sj na ha abjala nso guzo n'ebe igba izu nzuzo m, ha

gaara ekwusara ndi m okwu m, nke gaara eme ka ha site n'ajo omume ha tugharja, sitekwa n'uzo ojoo ha chigharja. 23 "Abu m naani Chineke na-anu ha nso, ma adighj m anu n'ebe di anya?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 24 "O nwere onye puru izo onwe ya n'ebe nzuzo nke m na-enweghi ike ihj anya?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "O bu na m anoghj n'ebe niile n'elugwe nakwa n'uha?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 25 "Anula m ka ndi amuma a, bu ndi na-ebu amuma ugha n'aha m na-ekwu na-asj, 'Aroro m nro! Aroro m nro!' 26 Ruo ole mgbe ka ihe di otu a ga-adigide n'obi ndi amuma ndi a, ndi na-ebu amuma aghughj di ha n'obi? 27 Ha na-eche na nro ha na-akorjara ibe ha ga-eme ka ndi mmadu chezoo aha m, dika ndi nna nna ha si chezoo aha m site n'ikpo isiala nye Baal. 28 Ka onye amuma ahj roro nro kogharja nro o roro. Otu a kwa, ka onye ahj okwu m di n'onu ya nogidekwa na-ekwusa ya n'eziokwu. N'ih i na ginj ka okporo oka na mkpuru oka nwekoro?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 29 "Okwu m o dighi ka oku? Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, Okwu m o dikwaghj ka okporo igwe nke na-etiwasi nkume?" 30 N'ih i ya, Onyenwe anyi kwubiri sj, "Ana m edo onwe m megide ndi amuma na-esite n'onu ibe ha na-ezite okwu ha na-ekwu, ma na-asj na o bu n'onu m ka ha si nata ya. 31 E, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, Ana m edo onwe m megide ndi amuma ahj ire ha na-ekwu otutu okwu, ndi ahj na-asikwa, 'O bu ihe si n'onu Onyenwe anyi puta.' 32 N'ezie, ana m edo onwe m megide ndi ahj niile na-ebu amuma nro ugha." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "Ha ji okwu ugha ha na-agwa ndi m okwu, na-eduhie ha, ma o bughi m hoputara ha. O bukwaghj m zitere ha. Okwu ha adighikwa abara ndi m uru obula." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 33 "Mgbe ndi a, maobu ndi amuma ha, maobu ndi nchujaja ha, juru gj ajuju sj gj, 'Ginj bu ozi i si n'onu Onyenwe anyi nata?' I ga-asj ha sj, 'Ozi nke ole? Aga m agbakuta unu azu, ya bu ihe Onyenwe anyi kwubiri.' 34 O buru na onye amuma maobu onye nchujaja maobu onye obula ozo ekwuo sj, 'Ihe di otu a bu ozi si n'onu Onyenwe anyi,' aga m ata onye ahj kwuru okwu ahj na ndi ezinaulo ya ahuhj. 35 Ihe ndi a bu ihe unu na-agwarita onwe unu n'otu n'otu. O bu ihe enyi na-agwa enyi ya, na ihe nwanna na-agwa nwanna Izrel ibe ya. Unu na-asj, 'Ginj bu qsisj Onyenwe anyi nyere?' maobu, 'Ginj bu okwu e si n'onu Onyenwe anyi nata?' 36 Kwusinju ijughari

ajujū banyere ihe Onyenwe anyị kwuru, n'ihị na okwu onye ọbụla n'ime unu kwuru na-aghọrọ onye ahụ ihe si n'ọñụ Onyenwe anyị pụta. Site n'uzọ dī otu a unu na-agbanwe ma na-asugharịkwa okwu Chineke dī ndū isi, bụ okwu Onyenwe anyị, Onye pūrū ime ihe niile, onye bụ Chineke anyị. **37** Ihe ndī a niile bụ ihe unu na-ajūkarị onye amūma, 'Ginī bụ ọsisa Onyenwe anyị nyere gī? Maọbū, ginī ka Onyenwe anyị kwuru?' **38** Ọ bụ ezie na unu na-ekwu sī, 'Ihe ndī a bụ ozi si n'aka Onyenwe anyị,' ma lee ihe Onyenwe anyị na-ekwu: Unu na-ekwu okwu ndī a, 'Ihe a bụ ozi si n'aka Onyenwe anyị,' ọ bụladī mgbe m gwarala unu si unu asīkwala 'Ihe ndī a bụ ozi n'aka Onyenwe anyị.' **39** Ya mere, mụ onwe m ga-echezo unu kpmkpam ma sitekwa n'ihu m chupū unu na obodo a nke m nyere unu na nna nna unu ha. **40** Aga m eme ka ịta ụta ebighī ebi bjakwasī unu. Aga m etinyekwa unu n'ọñodū ihere nke ga-adīgide ruo ebighī ebi, e, ọñodū ihere nke a na-agaghī echefu echefu."

24 Emesīa, Onyenwe anyị gosiri m nkata fiig abūọ, nke a dōbara n'ihu ụlōnsō Onyenwe anyị. N'oge a, Nebukadneza eze Babilōn esitelarī na Jerusalem dōkpūrū Jehoiakin nwa Jehoiakim, eze Juda, na ndīisi Juda, na ndī ọka, na ndī ụzū, mee ka ha gaa biri na Babilōn, nke dī na mba ọzō. **2** Otu nkata nwere mkpūrū fiig mara mma, dīka ndī ahū na-ebu ụzō acha, nkata nke ọzō nwere mkpūrū fiig nke jōrō njō, ha jōrō njō na mmadū enweghī ike ịracha ha. **3** Mgbe ahū, Onyenwe anyị jurū m ajujū sī m, "Jeremaya, ginī ka ị hūrū?" Azara m sī ya, "Ahūrū m mkpūrū fiig. Ufōdū dī nnōz ezi mma, ma ndī ọzō jōrō njō. Ha adīghīkwa mma nracha." **4** Mgbe ahū, okwu Onyenwe anyị ruu m ntī, sī, **5** "Ihe ndī a ka Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel kwuru: Ndī ahū m mere ka e si na Juda dōta n'agha, ndī e buuru gaa n'ala Kaldīa dī m dīka mkpūrū osisi fiig ndī a mara mma. **6** Anya m ga-adīkwasi ha n'ahū ịhū na ihe gaara ha nke ọma. Aga m akpōghachitekwa ha n'ala a. Aga m ewulikwa ha elu ghara ikwada ha; Aga m akū ha dīka osisi ghara ihopu ha. **7** Aga m enye ha ụdī obi ha ga-eji mata m, na m bụ Onyenwe anyị. Ha ga-abū ndī m, mụ onwe m ga-abūkwa Chineke ha. N'ihị na obi ha niile ka ha ga-eji lōghachikwute m. **8** "Ma dīka fiig ọjō ndī a, bụ ndī dī njō nke ukwu na-enweghī ike iri ha eri,' Onyenwe anyị sīrī, 'otu a ka m gaa emeso Zedekaya, eze Juda, na ndīisi ọchīchī ya, na ndī ahū niile fōdūrū ndū na

Jerusalem, ma ha bi n'ime ya, maọbū biri n'ljipt. **9** Aga m eme ka ha ghōrō alaeze niile nke ụwa ihe ịsọ oyi, na ihe na-eweta obi ọjō. Ha ga-aghō ihe ịta ụta, na ihe e ji akō akūkō, na ihe nkōcha na ihe ịbū ọñū n'ebe ọbụla m mere ka ha gaa biri. **10** Aga m ezigakwa mma agha na ụnwū na ọrīa na-efe efe n'etiti ha, tutu ruo mgbe e mere ka ha gwūsīa n'elu ala ahū nke m nyere ha, nyekwa ndī bụ nna nna ha."

25 Okwu ruu Jeremaya ntī banyere ndī Juda niile, n'afō nke anō nke ọchīchī eze Jehoiakim, nwa Josaya na Juda. Ọ bụkwa n'afō nke mbū nke ọchīchī eze Nebukadneza na Babilōn. **2** Ya mere, ihe ndī a ka Jeremaya, bụ onye amūma gwara ndī Juda na ndī niile bi na Jerusalem: **3** Kemgbe afō iri abūọ na atō, sitekwa n'afō iri na atō nke ọchīchī eze Josaya nwa Amōn, bụ eze Juda ruo taa, ka okwu Onyenwe anyị ruu m ntī, a gwara m unu okwu, mgbe na mgbe, ma unu jurū ige ntī n'ihe m gwara unu. **4** Ọ bụkwa ezie na Onyenwe anyị eziterela unu ndī ohu ya bụ ndī amūma site n'oge ruo n'oge ma unu ajūla ige ntī. Unu jūkwara ịna ntī n'ihe ha na-ekwu. **5** Ozi ha ziri unu bụ nke a, "Unu niile n'otu n'otu sitenū n'uzō ọjō unu na ndū ọjō unu tugharīa, ka unu nwee ike ibigide n'ala a Onyenwe anyị nyere unu na nna nna unu ha ruo mgbe ebighī ebi. **6** Unu agbasola maọbū fee, maọbū kpōọ isiala nye chi ndī ọzō; unu ejila arūsī unu ji aka unu mee kpasuo m iwe, ka m ghara imerū unu ahū. **7** "Ma unu jurū ige m ntī," otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. "Unu ejirila arūsī unu ji aka unu mee kpasuo m iwe, si otu a wetara onwe unu mmerū ahū." **8** Ya mere, Onyenwe anyị, Onye pūrū ime ihe niile na-asī, "Ebe ọ bụ na unu ajūla ige ntī n'okwu m. **9** Aga m akpōku ndī ahū si n'ugwu, ha na ohu m bụ Nebukadneza, eze Babilōn." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, "Aga m eme ka ha bīa megide ala a, na ndī bi n'ime ya. Ha ga-emegidekwa mba niile gbara ala a gburugburu. Aga m ebibi ha niile kpmkpam, mee ha ka ha ghōọ ihe iju anya, na ihe a na-elelī. Ha ga-aghōkwa mkpōmkpō ebe ruo mgbe ebighī ebi. **10** Aga m emekwa ka olu obi ụtō na ọñū, na olu ndī ikom na ndī inyom na-alū di na nwunye, na olu ndī na-akwō ọka, na ịhè nke oriōna na-enye, hapūkwa ịdī n'ime ya. **11** Ala a niile ga-aghō mkpōmkpō ebe tōgbōrō n'efu, mba ndī a niile ga-ejere eze Babilōn ozi iri afō asaa. **12** "Ma mgbe iri afō asaa zuru, aga m ata eze Babilōn na mba ya, bụ ala ndī Babilōn, ahūhū

n'ihì ajọ omume ha," otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, "Aga m emekwa ka ala ahụ ghọọ mkpọmkpọ ebe ruo mgbe ebighị ebi. 13 Aga m emekwa ka ihe niile m buru ụzọ kwuo megide ala ahụ bjakwasị ya, bụ ihe niile e dere n'akwukwọ a, na ihe niile Jeremaya buru n'amụma megide mba niile dị iche iche. 14 A ga-eme ka ha ghọọ ndị ohu nye mba dị iche iche na nke ndị eze dị ukwu. Aga m akwughachikwa ha dika omume ha si dị, na dika akaorụ ha si dika." 15 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel gwara m, "Nara m iko a dị m n'aka, nke a gbajuru mmanya onuma m, gaa mee ka mba niile m zigara gi ijekwuru n'uru site na mmanya onuma m dij n'ime ya. 16 Mgbe ha n'uru ya, ha ga-adagharị, malitekwa iji ara n'ihì mma agha, nke m ga-ezite n'etiti ha." 17 Ya mere, esi m n'aka Onyenwe anyị nara iko ahụ, meekwa ka mba ndị ahụ niile o ziri m ka m jekwuru n'uru ihe dij n'ime ya. 18 Jerusalem na obodo Juda niile, na ndị eze ha, na ndịisi ọchịchị ha, si n'iko ahụ n'uru ihe dij n'ime ya, n'ihì ime ka e bibie ha, ka ha ghọọ ihe iju anya, na ihe nkocha, na ihe a buru ọnu, dika ha dij taa. 19 Fero, eze Ijpt, na ndị na-ejere ya ozi, na ndịisi ọchịchị ya, na ndị ya niile, 20 na ndị mba ọzọ niile bi n'ebe ahụ; na ndị eze Uz; na ndị eze ndị Filistia niile, bụ nke ndị Ashkelon, na Gaza, na Ekron, na ndị fọdurụ n'ime Ashdod. 21 Ndị eze Edom, na Moab, na ndị Amon; 22 na ndị eze Taja na Sajdon, na ndị eze obodo ha dij n'akukụ osimiri, nke dij n'ofe nke ọzọ; 23 na ala Dedan, na Tema, na Buz, na ndị niile bi n'ebe dij anya. 24 Na ndị eze Arebia, na ndị eze mba niile ndị ahụ bi n'ozara; 25 na ndị eze Zimri, na Elam, na Midia; 26 na ndị eze ala dij n'ugwu, na mba dij nso, na mba dij anya, ha niile n'otu n'otu, na alaeze niile dij n'ụwa. Mgbe eze ndị a niile n'uru site n'ihè dij n'iko ahụ, eze Sheshak ga-esitekwa na ya n'uru. 27 "Mgbe ahụ, gwakwa ha sị, 'Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru: N'ọnu, n'ubiganu oke; gbọkwany agbọ, daanu n'ala ebe unu na-agaghị esi bilitekwa ọzọ, n'ihì mma agha m ga-ezite n'etiti unu.' 28 Ọ buru na ha aju inara gi iko a site na ya n'uru ihe dij ya n'ime, gwa ha sị, 'Unu ga-añuriri ya, n'ihì na otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. 29 Lee, ana m amalite ime ka mbibi bjakwasị obodo ahụ a kpokwasiri aha m. Ma unu ga-esi aña gbanari ahuhu? Unu agaghị agbanari ahuhu, n'ihì na ana m enye iwu ka e webata mma agha n'etiti ndị niile bi n'ụwa. Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime

ihe niile kwubiri.' 30 "Ugbu a buo amuma ndi a niile megide ha, si ha, "Onyenwe anyi ga-esi n'elu bigbo; o ga-esitekwa n'ebe obibi ya di nsọ mee ka olu ya daa uda. O ga-ebigbo si ike megide ala ya O ga-eti mkpu dika ndi ahụ na-azocha mkpuru vainji; o ga-eti mkpu megide ndi niile bi n'ụwa. 31 Uda mkpotu ahụ ga-eru na nsotu niile nke ụwa, n'ihì na Onyenwe anyi ga-ebo mba niile nke ụwa ebubo. O ga-eme ka ikpe omuma rute mmadu niile, meekwa ka e jiri mma agha bibie ndi ajọ omume." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 32 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "Lee, mbibi na-agbasa site n'otu mba na-eru na mba ọzọ; oke ifufe na-abiakwa site na nsotu niile nke ụwa." 33 N'oge ahụ, ndi ahụ Onyenwe anyi ga-egbu ga-atogboro n'ebe niile, site n'otu nsotu nke ụwa ruo na nke ọzọ. A gaghị eli ha, o newkwaghị onye ga-akwa ha. Kama ha ga-atogboro n'ala dika unyi. 34 Kwasienu akwa ike, unu ndi ozuzu aturu, tiekwanu mkpu akwa; turonu onwe unu n'ala, unu ndi ndu nke igwe ewu na aturu. N'ihì na oge a ga-egbu unu eruola, unu ga-adakwa tiwasia dika ite aja. 35 Ndị ozuzu aturu agaghị enwe ebe ha ga-agbaga ọsọ; ndi ndu igwe ewu na aturu agaghị enwekwa ebe ha gaezo onwe ha. 36 Geenu nti ka unu nuru ikwa akwa ndi ozuzu aturu, geenu nti nuru mkpu akwa ndi ndu igwe ewu na aturu, n'ihì na Onyenwe anyi na-ebibi ebe ita nri ha. 37 Ebe mmakpu oma niile nke anu ulo ga-aghokwa mkpomkpo ebe, n'ihì oke iwe nke Onyenwe anyi. 38 O ga-apukwute ha, dika odum si esi n'ebe ndina ya na-aputa ichu anu oha. O ga-eme ka ala ha ghoo mkpomkpo ebe, n'ihì mma agha nke onye mmegbu, na n'ihì oke iwe Onyenwe anyi.

26 Na mmalite oge ahụ, Jehoiakim nwa Josaya eze Juda bidoro ichi ndi Juda, Onyenwe anyi mere ka okwu ya rute Jeremaya nti. 2 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Guzo n'ogige ulonso Onyenwe anyi. Nodu n'ebe ahụ gwa ndi niile si n'obodo Juda bia ikpo isiala n'ulonso Onyenwe anyi okwu. Gwa ha ihe ahụ niile m nyere gi n'iwu. Mee ka ihe ndi ahụ niile m nyere gi n'iwu rute ha nti, na-afodughị otu. 3 Ma eleghi anya ha ga-anu, si na mmehie ha chegharia. Mgbe ahụ, mu onwe m ga-eme ka ihe ojoo ahụ m na-ezube na o ga-abiakwasị ha ghara ibiakwasị ha. 4 Gwa ha sị, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru: O buru na unu aju ige m nti, jukwa igbaso iwu m, nke m nyere unu. 5 O burukwa na unu aju ige nti n'okwu ndi ohu m bu

ndị amụma ahụ m ziteere unu site n'oge ruo n'oge (ndị unu nọgidewara jụ ige nti), 6 mgbe ahụ, aga m eme ka ụlonsọ a dirị ka Shajilo. Aga m emekwa ka obodo a buru obodo a buru onu n'etiti mba niile di n'ụwa.” 7 Ndi nchujaja, na ndi amuma, na ndi mmadu ndi ozo no n'ulonsọ Onyenwe anyi nuru mgbe Jeremaya kwuru okwu ndi a niile. 8 Mgbe Jeremaya kwusiri okwu ndi ahụ Onyenwe anyi si ya kwuo, ndi nchujaja ahụ, na ndi mmadu ndi ozo, na ndi amuma ahụ niile, jidere ya si ya, “! ghaghị inwụ! 9 Gini mere i ji buo amuma na ulonsọ a ga-adi ka Shajilo? Gini kwere mere i ji akwado na obodo a ga-agho mkpompko ebe, nke onye obula na-agaghị ebikwa n'ime ya?” N'oge ahụ, ndi mmadu ahụ niile gbara Jeremaya gburugburu n'ulonsọ Onyenwe anyi. 10 Mgbe ndisi ochichi juda nuru ihe ndi a na-eme, ha sitere n'uloze bilie puo, jee n'ulonsọ Onyenwe anyi. Mgbe ha ruru n'ebe ahụ, ha weere onodu n'onu uzo ama ohuru nke di n'ulonsọ Onyenwe anyi. 11 Mgbe ahụ, ndi nchujaja na ndi amuma gwara ndisi ochichi ahụ okwu si ha: “O kwesiri ka a maa nwoke a ikpe onwu, n'ih na o buru amuma megide obodo a. Unu onwe unu j nti unu nuru ihe o kwuru.” 12 Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndisi ochichi ahụ na mmadu niile no n'ebe ahụ okwu si ha, “O bu Onyenwe anyi zitere m ibu amuma megide ulonsọ a na obodo a. Okwu niile m kwuru, nke unu nuru, bu ihe Onyenwe anyi ziri m ikwu. 13 Ma o buru na unu emee ka uzo unu na omume unu zie ezi, o buru na unu erube isi nye Onyenwe anyi Chineke unu, mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-eme ka ihe ojo ahụ o zubere na o ga-abiakwasị unu ghara ibiakwasị unu. 14 Ma n'ebe mu onwe m no, lee adi m unu n'aka, jirin m mee ihe obula ziri unu ezi n'anya nke dikwa mma n'anya unu. 15 Ma ghotakwanu nke oma, na o buru na unu emee ka m nwuo, unu ga-eweta ikpe omuma nke igbu onye aka ya di ocha n'isi unu. Ikpe omuma ga-adikwara obodo a na ndi bi n'ime ya, n'ih na eziokwu, Onyenwe anyi zitere m ikwuputa na nti unu okwu ndi a niile.” 16 Mgbe ahụ, ndisi ochichi na ndi mmadu ahụ niile gwara ndi nchujaja na ndi amuma okwu si ha, “O kwesighi ka a maa nwoke a ikpe onwu n'ih na o gwara anyi okwu site n'aha Onyenwe anyi Chineke anyi.” 17 Ufodu n'ime ndi okenye no n'ebe ahụ putara n'ihu oha mmadu ahụ gwa ha okwu si, 18 “Maika onye Moreshet buru amuma n'oge Hezekaya, bu eze juda. O gwara ndi juda niile, si ha, ‘Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: “A ga-

akogharị Zayon dika ala ubi. Jerusalem ga-agho ebe e kpokotara nkume na ngwongwo ulo dakporo adakpo, ugwu nke ulonsọ ukwu ahụ ga-agho ebe di elu nke oke ohia tochiri.’ 19 “Hezekaya bu eze juda, na ndi juda niile, ha mere ya ka o nwuo? Hezekaya o tughị egwu Onyenwe anyi, ripo amara na ihuma ya? O bu na Onyenwe anyi atugharighi uche, mee ka ihe ojo o kwuru megide ya gharakwa imezu? Ma anyi na-achọ iwetara onwe anyi ihe ojo nke oke mbibi.” 20 (Uraya nwa Shemaya, onye si Kiriath Jearim puta, bukwa onye ozo buru amuma site n'aha Onyenwe anyi. Amuma o buru megide obodo a na ala a bukwa udi amuma nke Jeremaya na-ebu. 21 Mgbe Jehoiakim bu eze na ndisi ochichi nuru amuma Uraya na-ebu, ha gbaliri ijide ya gbuo ya, ma Uraya nuru ihe ha zubere ime. Ya mere, Uraya nuru ya gbapu oso gbalaa Ijpt n'ih egwu. 22 Ma eze bu Jehoiakim, zipuru Elnatan nwa Akboa na ufodu ndi ikom ozo ka ha gaa Ijpt jide Uraya. 23 Ha si n'Ijpt kpolata Uraya, duru ya gaa n'ihu Jehoiakim bu eze, onye nyere iwu ka e jiri mma agha gbuo ya. A tonyere ozu ya n'ebe a na-eli ndi mmadu efu n'ala ahụ.) 24 Ma otu o di, Ahikam nwa Shefan, dinyeere Jeremaya, n'ih ya a raraghi Jeremaya nye n'aka ndi mmadu ka ha gbuo ya.

27 Na mmalite ochichi Zedekaya, nwa Josaya eze juda, okwu ndi a si n'onu Onyenwe anyi rute Jeremaya nti. 2 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi gwara m, “Jiri akpuko anu di warawara na ufodu okporo igwe, meere onwe gi udi agbu ahụ a na-amanye umu ehi n'olu, nyakwasị ya n'olu gi. 3 Mgbe ahụ, zigara ndi eze Edom, na Moab, na Amon, na Taia, na Saidon ozi site n'onu ndi ozi ha biara Jerusalem iwetara Zedekaya eze juda ozi. 4 Zie ha ozi ha ga-ezi ndi nwe ha, si, ‘Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, si, “Zienu ndi nna unu ukwu ozi a, si, 5 O bu site n'ike aka m, na site n'ogwe aka m, nke e setiri eseti, ka m ji mee uwa, na mmadu, na anumanu di n'ime ya. Mu onwe m ka o dikwara ikpebitinye ha niile n'aka onye obula m hoputara dika o si di m mma. 6 Ugbu a, ana m ewere alaeze unu niile nyefee ya n'aka onye na-ejere m ozi bu Nebukadneza eze Babilon; aga m emekwa ka o buladi umu ajo anu ohia mee ihe o nyere n'iwu. 7 Mba niile ga-akpo isiala nye ya; ha ga-akpokwa isiala nye nwa ya na nwa nwa ya, tutu ruo mgbe m kpebiri na oge ha ezuola. Mgbe ahụ, aga m eme ka otutu mba na otutu ndi eze merie

ya. **8** “Ma ọ bụrụkwa na mba maọbụ alaeze ọbụla ajụ ife Nebukadneza, bụ eze Babilon, maọbụ jụ ijere ya ozi dịka ohu, aga m eji mma agha na ụnwụ na ọrịa na-efe efe, taa mba ahụ ahụhụ, tutu ruo mgbe m bibiri ya site n’aka ya. Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **9** Ya mere, unu ańala ndị amụma unu, na ndị na-ajụ mmụọ ase, na ndị na-akọwara unu nrọ, na ndị mmụọ ojọọ si n’ọnụ ha ekwu okwu, na ndị mgbaasị ntị. Unu ańala ha ntị mgbe ha na-asị unu, ‘Unu agaghị abụ ndị ohu eze Babilon.’ **10** N’ihi na ọ bụ naanị amụma ụgha ka ha na-eburu unu, okwu ụgha nke ga-eme ka e site n’ala unu wezuga unu, bulaa unu ala dị anya. Aga m esi n’ala unu chụsaa unu. Unu ga-alakwa n’iyi. **11** Ma ọ bụrụ na mba ọbụla ekwere jibụ ohu eze Babilon, kwenyekwa ife ya ofufe, mba ahụ ka m ga-eme ka ọ noğide n’ala nke aka ya. Ọ ga-akọ ala ahụ, birikwa n’ime ya. Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.”” **12** Otu ozi ahụ ka m ziri Zedekaya, bụ eze Juda. Asiri m, “Were olu gi nyefee eze Babilon n’aka dịka ohu, feekwa ya na ndi ya, i ga-adikwa ndi. **13** N’ihi ginị ka gi na ndi gi ga-eji nwuọ site na mma agha, na site n’ụnwụ na ọrịa na-efe efe, dịka nke Onyenwe anyị kwurula banyere mba ọbụla nke na-agaghị efe eze Babilon? **14** Egela ntị n’okwu ndi amụma na-agwa gi si, ‘Unu agaghị efe eze Babilon,’ n’ihi na ọ bụ okwu ụgha ka ha na-agwa unu. **15** ‘Ọ bughị m zitere ha,’ otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. ‘Ha ji aha m na-ebu amụma ụgha. N’ihi ya, aga m achupụ unu, unu galakwa n’iyi, unu na ndi amụma ahụ na-eburu unu amụma.”” **16** Mgbe ahụ, agwara m ndi nchụaja na ndi mmadụ niile okwu si ha, “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: Unu egela ndi amụma ahụ ntị, bụ ndi na-asị unu, ‘Na mgbe na-adighi anya a ga-ebughachi ngwongwo ahụ e si n’ulonsọ Onyenwe anyi bulaa Babilon.’ Ọ bụ amụma ụgha ka ha na-eburu unu. **17** Unu egela ha ntị. Feenụ eze Babilon, n’ihi na ọ bụ naanị site n’uzọ ahụ ka unu ga-esi dirị ndi. N’ihi ginị ka unu ga-eji kwenye ka obodo a ghoọ mkpomkpo ebe? **18** Ọ bụrụ n’ezie na ọ bụ okwu Onyenwe anyi si n’onu ndi amụma a na-aputa, ha rịonu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile aririo ka ọ hapu ikwe ka e bukorọ ngwongwo foduru n’ime ulonsọ nakwa ndi foduru n’uloeze Juda, na n’ime Jerusalem bulaa Babilon. **19** N’ihi na ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru banyere ogidi niile ndi ahụ, na Oke osimiri bronzi ahụ, na ihe ndokwasị niile, na ihe niile foduru n’obodo a, **20** nke Nebukadneza, bụ

eze Babilon na-eburughị mgbe o sitere na Juda na Jerusalem, dokpuru Jehoiakin nwa Jehoiakim, bụ eze Juda, na ndi niile a na-asopuru bulaa Babilon. **21** E, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bụ Chineke Izrel kwuru banyere ihe niile foduru n’ulonsọ Onyenwe anyi, na ndi foduru n’uloeze Juda na n’ime Jerusalem. **22** ‘A ga-eburu ha niile bulaa ha Babilon. Ebe ahụ ka ha ga-anokwa tutu ruo mgbe m ga-abia leta ha,’ ka Onyenwe anyi kwubiri. ‘Mgbe ahụ, aga m ebulatakwa ha, kpoghachitekwa ha n’ebe a.””

28 O ruo, n’onwa nke ise nke otu afo ahụ, nke bụ afo nke anọ, na mmalite ochichi Zedekaya eze Juda, Hananaya, nwa Azoa, onye amụma si Gibion, gwara m okwu n’ulonsọ Onyenwe anyi n’ihu ndi nchujaja na ndi mmadụ si m. **2** “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, ‘Aga m agbaji agbu nke eze Babilon. **3** Tupu afo abuo agabiga, aga m esi Babilon bulata ihe ndi ahụ niile Nebukadneza eze Babilon si n’ulonsọ Onyenwe anyi bupu bulaa Babilon. **4** Aga m akpolatakwa Jehoiakin nwa Jehoiakim, na ndi niile ozo e si na Juda dota n’agha bulaa Babilon, n’ihi na aga m agbaji agbu ahụ eze Babilon nyanyere ha n’olu.”” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **5** Mgbe ahụ, Jeremaya onye amụma zara Hananaya onye amụma n’ihu ndi nchujaja na ndi mmadụ niile guzo n’ulonsọ Onyenwe anyi **6** Jeremaya onye amụma sirị, “Amen! Ka Onyenwe anyi mezuo okwu amụma a i buru site na ibughachite ngwongwo ulo Onyenwe anyi na ikpoghachite ndi niile e mere ka ha si n’ebe a gaa biri na Babilon. **7** Ma gee ntị nuru ihe m ga-ekwu n’ihu gi na n’ihu ndi a niile guzo n’ebe a. **8** Site na mgbe ochie, ndi amụma ahụ bu mu na gi uzo ebuala amụma banyere agha na mbibi na ọrịa na-efe efe megide otutu obodo di iche iche, na otutu alaeze di iche iche. **9** Ma ihe e ji amata na ọ bụ Onyenwe anyi n’ezie, zitere onye amụma buru amụma kwuo na udo ga-adi, bụ naanị ma ọ bụrụ na amụma ya emezuo.”” **10** Mgbe ahụ, Hananaya bụ onye amụma yipuru Jeremaya agbu ahụ o yikwasiri onwe ya n’olu gbajie ya. **11** Ọ sirị n’ihu oha mmadụ ahụ niile, “Nke a ka Onyenwe anyi kwuru: ‘Ọ bụ n’otu aka ahụ ka m ga-agbajipukwa agbu iyagba Nebukadneza, eze Babilon nyanyere n’olu mba niile tupu afo abuo agabiga.”” Mgbe o kwuru otu a, Jeremaya onye amụma hapuru ebe ahụ laa. **12** Mgbe Hananaya bụ onye amụma gbajisiri iyagba ahụ Jeremaya, onye amụma nyanyere

onwe ya n'olu, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, **13** “Gaa gwa Hananaya okwu sị ya, ‘Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru: Ị gbajielala agbụ e ji osisi mee, ma n'òndụ ya ihe ị ga-enweta bụ agbụ igwe. **14** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel, kwuru. Aga m anyanye mba ndị a niile agbụ igwe, i mee ka ha fee Nebukadneza eze Babilon. Ha gafekwa ya. Aga m enyekwa ya ike ọ bụladị n'ebe ụmụ anụ ọhịa dị.’” **15** Mgbe ahụ, Jeremaya onye amụma sịrị Hananaya onye amụma, “Gee ntị, Hananaya! Ọ bughị Onyenwe anyị zitere gi, ma ị ghogbuola mba a mee ka ha tụtwasị uche n'okwu ụgha. **16** N'ihị nke a, otu a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Ekpebiela m isite n'ụwa wepụ gi. Ị ga-anwụ n'afọ a, n'ihị na i kwusaala nnupu isi megide Onyenwe anyị.’” **17** N'ònwà asaa nke afọ ahụ Hananaya onye amụma nwurụ.

29 Ihe ndị a bụ ihe dị n'akwụkwọ ozi Jeremaya onye amụma si Jerusalem degaara ndị fọdurụ ndụ n'etiti ndị okenye, na ndị nchụaja, na ndị amụma, na ndị Izrel Nebukadneza dọtara n'agha si na Jerusalem bulaa ha Babilon. **2** Nke a bụ mgbe eze Jehoiakin, nne eze, ndị ozi n'ụlọeze, ndị ndu Juda na Jerusalem, ndị ọka, na ndị uzụ sitere na Jerusalem dọta ha n'agha buru ha gaa mba ọzọ. **3** Onye Jeremaya nyere akwụkwọ ozi a ka o nyeruo ndị e deere ya bụ Eleasa nwa Shefan, na Gemaraya nwa Hilcaya, ndị Zedekaya eze Juda zigara Babilon izi Nebukadneza bụ eze ozi. **4** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel na-agwa ndị niile m mere ka e si na Jerusalem dọta n'agha buru laa Babilon, **5** “Wuoronụ onwe unu ụlọ, birikwanụ n'ime ya; kuonụ ihe n'ubi a gbara ogige, riekwa mkpụrụ si na ya; **6** lụonụ nwunye, mụọkwanụ ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom; lụọkwaranụ ụmụ unu ndị ikom nwunye, kwenyekwanụ ka ụmụ unu ndị inyom lụọ di, ka ha mụọkwa ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. Mụbaanụ n'ebe ahụ, unu ebilatakwala. **7** Chọonụ udo nke obodo ahụ m mere ka unu gaa biri n'ime ya. Kpeekwanụ ekpere nye Onyenwe anyị banyere ya. N'ihị na ọ bụrụ na ihe agaara obodo ahụ nke ọma, ọ ga-agakwara unu nke ọma.” **8** N'ihị na ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile bụ Chineke Izrel kwuru, “Unu ekwela ka ndị amụma ahụ nọ n'etiti unu, na ndị na-ajụ arụsị ase rafuo unu; unu egela ntị n'akụkọ ha na-akọ banyere nrọ ndị ahụ unu na-akwagide ha ka ha rọọ. **9** N'ihị na amụma ha na-ebu n'aha m bụ amụma

ụgha. Ọ bụkwaghị m zitere ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwupụtara. **10** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Mgbe iri afọ asaa m kwadoro maka Babilon zuru, aga m abịa mezuo nkwa ahụ m kwere. Aga m eme ka unu lọtakwa n'ebe a. **11** N'ihị na mụ onwe m maara echiche niile m na-eche banyere unu,” ka Onyenwe anyị kwubiri, “echiche ime ka ihe gaara unu nke ọma, ọ bụkwaghị echiche ime unu ihe ọjọọ, echiche ime ka unu nwee ezi ọdịnihu, na olileanya kwesiri ntụkwasị obi. **12** Mgbe ahụ, unu ga-abiakwute m, unu ga-abịa kpọkuokwa m n'ekpere, aga m egekwa unu ntị. **13** Unu ga-achọsikwa m ike, chọta m ma ọ bụrụ na unu ejiri obi unu niile chọọ m. **14** Aga m emekwa ka unu chọta m,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “meekwa ka unu bụ ndị a dọtara n'agha lọta. Aga m esitekwa na mba ahụ niile m chụgara unu chikọtaa unu, kpoghachitekwa unu n'ebe ahụ m si chụpụ unu.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **15** Unu pụrụ ị sị, “Onyenwe anyị akpọlite ndị amụma nye anyị na Babilon.” **16** Ma ihe ndị a ka Onyenwe anyị na-ekwu banyere eze ahụ na-anọkwasi n'ocheeze Devid, na banyere ndị mmadụ niile fọdurụ n'obodo a, bụ ụmụnne unu ndị ahụ na-esoghị unu gaa ebe e mere ka ha ga biri na mba ọzọ. **17** E, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “Aga m eziga mma agha n'etiti ha, zigakwa ụnwụ na ọrịa na-efe efe. Aga m eme ha ka ha dijị ka mkpụrụ fiig jogburu onwe ya, nke mmadụ na-agaghị ata ata. **18** Aga m eji mma agha, na ụnwụ, na ọrịa na-efe efe, chụọ ha ọsọ. Aga m eme ha ka ha bụrụ ihe alaeze niile nke ụwa ga na-asọ oyi. Ha ga-abụ ihe ịbụ onụ, na ihe iju anya, na ihe nkọcha, na ihe ịta ụta n'etiti mba niile ebe m ga-chụla ha ọsọ. **19** N'ihị na ha egegghị ntị n'okwu m, bụ okwu si n'òndụ ndị ohu m bụ ndị amụma, ndị m zigaara ha mgbe mgbe. Ma unu onwe unu, ndị bi na mba ọzọ egekweghị ntị n'okwu m.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **20** Ya mere, nūrụnụ okwu Onyenwe anyị, unu niile bụ ndị m mere ka e si na Jerusalem dọta n'agha gaa Babilon. **21** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel na-ekwu banyere Ehab nwa Kolaya, na Zedekaya nwa Maaseia, ndị na-ebu amụma ụgha n'aha m, “Aga m ewere ha nyefee n'aka Nebukadneza bụ eze Babilon. Ọ ga-etigbukwa ha n'ihu unu. **22** N'ihị ha, ndị niile e si Juda dọta n'agha buru gaa Babilon ga na-ekwu okwu nkọcha sị, ‘Ka Onyenwe anyị mesokwa gi ụdị mmeso o mesoro Zedekaya na Ehab, ndị eze Babilon tūnyere

n'okụ nke regburu ha.' 23 N'ihì na ha emeela ihe ndi jọgburu onwe ya na njo n'Izrel; ha na nwunye ndi agbataobi ha akwaala iko; ha esitekwa n'aha m buo amuma ugha, amuma nke m na-enyeghi ha iwu ibu. Amaara m na ihe ndi a bu eziokwu, n'ihì na ahuru m ya." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 24 Gwa Shemaya onye Nehelam okwu si ya, 25 Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, "I dere akwukwo zigara ndi niile bi na Jerusalem, ha na Zefanaya nwa Maaseia onye nchujaja, na ndi nchujaja ndi ozo. I gwara Zefanaya okwu n'akwukwo ahụ si ya, 26 'Onyenwe anyi ahoputala gi mee gi onye nchujaja ga-anochi anya Jehoiada. N'ihì ya, i burula onyeisi ulonso ukwu Onyenwe anyi. Ya mere, o kwesiri ka i jide onye ara obula na-akpo onwe ya onye amuma, manye ya agbu igwe n'ukwu, na n'olu ya. 27 Gini mere i ji hapu ibasiri Jeremaya, onye Anatot mba ike, onye na-eme onwe ya onye amuma n'etiti unu? 28 O ziterela anyi ozi di otu a na Babilon si anyi, Unu ga-anọ n'ebe ahụ tee anya. Ya mere, wuoronu onwe unu ulo, birikwanu n'ime ya. Kwonu ihe n'ubi, riekwanu ihe si n'ubi unu.'" 29 Zefanaya bu onye nchujaja, gurū akwukwo ozi ahụ n'ihu Jeremaya, bu onye amuma. 30 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi bjakwutere Jeremaya, si, 31 "Zigara ndi ahụ niile e mere ka ha gaa biri na mba ozo ozi si ha, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere Shemaya onye Nehelam, Ebe o bu na Shemaya ebuorola unu amuma mee ka unu tukwasi obi unu n'okwu ugha ya, ma o bughị m ziri ya, 32 ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, Mu onwe m aghaghi jita Shemaya onye Nehelam na mkpuru ya ahuhu n'ihì mmehie ya. O gaghị enwe nwoke obula ga-afodu ndu n'etiti ndi ya niile. O gaghị esokwa unu lekwasị anya n'ihe oma ahụ niile m na-akwado imere ndi m, n'ihì na o kwusara nnupu isi megide Onyenwe anyi. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri."

30 Ndi a bu okwu nke si n'ebe Onyenwe anyi no bjakwute Jeremaya. 2 "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, 'Dee ihe niile m gwara gi n'ime akwukwo. 3 N'ihì na ubochi ndi ahụ na-abia,' ka Onyenwe anyi kwuputara, 'mgbe m ga-akpoghachite ndi m bu Izrel na Juda si n'ebe e mere ka ha jee biri na mba ozo lota. Aga m eme ka ha laghachi n'ala ahụ m nyere nna nna ha, ka ha nwetakwa ya.' Otu a ka Onyenwe anyi kwuru." 4 Ma ndi a bu okwu Onyenwe anyi kwuru banyere Izrel na Juda. 5 "N'ihì na otu a ka

Onyenwe anyi kwuru, "A na-anu mkpu akwa sitere n'egwu, nke oke egwu, o bughị udo. 6 Jujonu ajuju, ma hu, nwoke o puru imu umu? Gini kwa mere m ji na-ahụ ndi ikom di ike ka ha tukwasiri aka ha n'ukwu ha di ka nwanji ime na-eme, ihu onye obula gbanwekwara di ka nke onye na-anwu anwu? 7 Ubochi di oke egwu ka ubochi ahụ ga-abu. O nwekwaghi ubochi ga-adi ka ya. O ga-abu oge oke nsogbu nye Jekob, ma a ga-anaputa ya site na ya. 8 "N'ubochi ahụ,' aga m agbaji ihe inya n'olu a nyakwasiri ha n'olu, tibisikwaa agbu niile e kere ha. Ha agaghi abukwa ndi ohu nye ndi mba ozo, ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. 9 Kama ha ga-eke Onyenwe anyi bu Chineke ha, na Devid eze ha, onye m ga-esi n'etiti ha mee ka o biliere ha. 10 "Ya mere, atula egwu, gi Jekob, ohu m. Atukwala ujo gi Izrel,' Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 'Aghaghi m izoputa gi site na mba ahụ di anya, zoputakwa umu umu gi site na mba ahụ e mere ka ha gaa biri n'ime ya. Jekob ga-emesiakwa biri n'udo na nchebe. O dikwaghi onye ga-eme ka ujo tuo ya ozo. 11 N'ihì na mu onwe m nonyeere gi, aga m azoputakwa gi,' otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 'A sikwari na m alaa mba ndi ahụ niile n'iyi, bu mba ndi ahụ m chubanyere gi n'ime ha, agaghi m ebibi gi onwe gi kpamkpam. Aga m adọ gi aka na nti maobu di ka o kwesiri, i gaghị agbanari jita ahuhu.' 12 "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwukwara, "'Onya di gi n'ahụ enweghi ngwota, mmeru ahụ i meruru di ukwu, o pughi ila ala. 13 O nweghi onye na-ekpechitere gi onu gi, o nweghi ogwu di nke e ji eme ka onya gi laa. Olileanya adighi na a ga-agwo gi. 14 Ndi niile gi na ha di na mma e chezoala gi; ha adighi echetakwa gi n'echiche uche ha. E tieela m gi ihe di ka onye iro gi ga-esi tie gi ihe; ataala m gi ahuhu di ka onye na-enweghi obi ebere ga-esi taa gi ahuhu, n'ihì na ajo omume gi bara uba nke ukwu, mmehie gi di kwa otutu. 15 Gini mere i ji na-akwa akwa n'ihì onya di gi n'ahụ? Gini mere i ji na-akwa akwa n'ihì ihe mgbu nke na-enweghi ogwugwo? Emere m ka ihe ndi a bjakwasị gi n'ihì iba uba nke ajo omume gi, na n'ihì otutu mmehie gi. 16 "'Ma a ga-erepia ndi niile na-eripia gi; ndi iro gi niile, ha niile n'otu n'otu, ka a ga-adota n'agha buru gaa mba ozo. Ndi na-apunara gi ihe i nwere n'ike ka a ga-apunarakwa ha ihe ha nwere n'ike. Ndi niile na-alutakwa ihe inwere n'agha ka a ga-enye ka ha ghoo ihe nluta n'agha. 17 Ma aga m eme ka ahụ sie gi ike; aga m agwo kwa onya gi niile,'

otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. ‘N’ihi na a na-akpọ gị onye a juru ajụ. Gị Zayon, nke o nweghị onye na-elekọta ya.’ **18** “Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Lee, ana m aga ime ka Jekob nwetaghachi ụlọ ikwu ya; aga m enwekwa obi ebere n’ebe obibi ya. A ga-ewugharị obodo ahụ n’elu mkpómkpọ ebe ya; ụlọeze ga-eguzokwa n’ọnọdụ kwesiri ya. **19** N’ebe ahụ ka a ga-esi na-anụ olu abụ ekele, na olu ndị na-añurị ọñụ. Aga m eme ka ha baa ụba n’onuogugu, ha agaghị adikwa ole na ole. Aga m eme ka ha buru ndị a nasopuru, ndị a na-agaghị eledakwa anya. **20** Umụ ha ga-adikwa ka umuntakiri ndị mgbe ochie ahụ, nzuko ha ga-eguzosikwa ike n’ihu m. Aga m atakwa ndị ahụ na-emegbu ha ahụhụ. **21** Onyendu ha ga-abụ otu onye n’ime ndị ha; onye ga-achị ha ga-esi n’etiti ha pụta. Aga m akpobata ya nso ebe m nọ, ọ ga-abjuru m nso, n’ihi na olee mmadụ ahụ nke puru inyefe onwe ya kpamkpam, maka ibjuru m nso?” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **22** ‘N’uzọ dị otu a unu ga-abu ndị m, mụ onwe m kwa ga-abu Chineke unu.’” **23** Lee, Onyenwe anyị ga-esite n’onuma ya mee ka oke ifufe ya fee. Ọ ga-efekwasị ndị na-emebi iwu dika ifufe na-efesi ike. **24** Iwe oku Onyenwe anyị agaghị akwasị tutu ruo mgbe o mezuru ihe ndị o bu n’obi. N’ubochi ndị ahụ na-abia unu ga-aghota ihe ndị a.

31 “N’oge ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwuputara ya, si, “Aga m abụ Chineke nke agburu Izrel niile. Ha ga-abukwa ndị m.” **2** Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ndị ahụ gbanariri mma agha ga-ahuta ihuoma n’ozara. Aga m abia iwetara Izrel izuikwe.” **3** Onyenwe anyị mere ka anyị hụ ya anya site n’ebe dī anya, na-asị, “Ọ bụ ihunanya nke na-adigide ruo mgbe ebighi ebi ka m ji hụ gị n’anya; Ọ bụ ebere nke na-adighi agbanwe ka m ji dota unu nso. **4** Aga m ewulikwa gị elu ozo, e, aga m eme ka i buru ihe ewughariri ozo, gi Izrel bu nwaagboghọ na-amaghi nwoke. Mgbe ahụ, i ga-eji ihe iti egwu gi puo soro ndi onu juru obi tee egwu. **5** Mgbe ahụ, i ga-akukwa ubi vaini a gbara ogige n’elu ugwu Sameria. Ndị ọrụ ubi kuru ya ga-erikwa mkpuru si na ya. **6** Ubochi ahụ ga-adị mgbe ndi nche ga-anọ n’elu ugwu nta niile nke Ifrem tikuo ndi niile si ha, ‘Bianu ka anyi jeruo Zayon, ka anyi jee n’ihu Onyenwe anyi Chineke anyi.’” **7** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Tienu mkpu onu n’ihi Jekob, tienu mkpu onu n’ihi onye ahụ kachasi mba niile n’idi ukwu. Meenu ka a nuru ya,

toonu ma na-asikwanu, ‘Onyenwe anyi, biko, zoputa ndi gi, bu ndi Izrel foduru.’ **8** Lee, aga m esite n’ala ahụ dī n’ugwu kpota ha; aga m eme ka e si na nsotu niile nke ụwa chikotaa ha. N’etiti ha ka a ga-ahụ ndi kpuru isi na ndi ngwuro, na ndi inyom dī ime, na ndi inyom ime na-eme. Ndị ga-alota ga-adi nnoo ukwu! **9** Ha ga na-akwa akwa mgbe ha na-alota, ha ga-anokwa n’ekpere mgbe m ga-edulata ha. Aga m edu ha site n’akuku iyi, n’ala dī larị, ebe ha na-agaghị akpobi ukwu ha, n’ihi na aghoqlara m Izrel nna, Ifrem bukwa okpara m. **10** “Nuruonu okwu Onyenwe anyi, unu mba niile; kwusaanu ya n’ebe dī anya nke ala ahụ dī n’akuku osimiri niile. Onye ahụ chusara Izrel ga-achikotakwa ha. Ọ ga-elekotakwa igwe ewu na aturu ya dika onye ozuzu aturu. **11** N’ihi na Onyenwe anyi ga-agbaputa Jekob, ọ ga-anaputakwa ha site n’aka ndi ka ha ike. **12** Ha ga-abia nnoo n’ugwu Zayon tie mkpu onu, ha ga-anuri onu n’ihi idi ukwu nke ezi ihe Onyenwe anyi nyere ha, dika oka, na mmanya ohuru, na mmanu, na umu igwe ewu na aturu, na otutu ehi. Ha ga-adi ka ubi a na-agba mmiri mgbe niile; ha agaghị erukwa uju ozo. **13** Mgbe ahụ, obi ga-atu umu agboghọ utu, ha ga-etekwa egwu onu, umu okorobia na ndi agadi ga-anurikwa onu. Aga m eme ka iru uju ha ghoro ha obi utu, aga m enyekwa ha nkasiobi na onu n’onodu mwute. **14** Aga m emekwa ka afọ jubiga ndi nchaja oke n’ihi idi ukwu nke onyinye ha ga-enweta, afọ ezi ihe m ga-ejukwa ndi m,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **15** Ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, “A nuru otu olu na Rema, iru uju na oke ikwa akwa. Rachel na-akwa akwa n’ihi umu ya, o kwewaghị inabata nkasiobi a na-akasi ya, n’ihi na umu ya adighikwa.” **16** Ma otu a ka Onyenwe anyi kwuru, “Jide olu gi aka, ka o ghara ikwa akwa, jidekwa anya gi abuo, ka ha ghara igba anya mmiri, n’ihi na a ga-akwu gi ugwo oru n’ihi oru gi.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. “Ha ga-esite n’ala ndi iro ha lotakwa. **17** N’ihi ya, olileanya dikwara odin’ihu gi.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. “Umụ gi ga-alotakwa n’ala nke aka ha. **18** “Anula m nnoo isu ude Ifrem, na okwu o kwuru si, ‘I doqla m aka na nti dika nwa ehi nke na-eme isiike. Lee, amutala m ihe i chorọ ka m muta site n’ido aka na nti gi. Ya mere, kpolata m, ka m nwee ike lotakwa, n’ihi na i bu Onyenwe anyi na Chineke m. **19** Mgbe m kpafuru, echeghariri m. Mgbe m ghotakwara, e tiri m aka n’obi m, ihere mere m, ọ wutekwara m n’ihi n’onodu ihe ihere n’ihi udi ndu m

biri n'okorobia m.' 20 Ifrem, o bughị nwa m nwoke, onye ihe ya na-atọ m uto? O bu ezie na m na-ekwu okwu megide ya, ma anokwa m na-echeta ya. N'ihia ya, ihe banyere ya na-agusi obi m aguu ike. Ana m enwekwa obi ebere n'ebe o no." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 21 "Manyenụ ogidi ihuba ụzọ ama, manyekwanụ osisi ihuba ụzọ ama. Lezienụ anya mụta aha okporoụzọ niile, bu okporoụzọ unu ga-eso. Lota, gi Izrel, bu nwaagbogho na-amaghi nwoke, laghachi n'obodo gi ndi a. 22 Ruo ole mgbe ka i ga-anọ na-awaghari, gi nwaagbogho na-ekwesighi ntukwasị obi Izrel? N'ihia na Onyenwe anyi na-aga ime ihe oheru n'ụwa; nwanyi ga-anọ nwoke gburugburu." 23 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwuru, "Mgbe m si na mba ozo kpoghachi ha, ndi ga-ebi n'ala Juda na n'ime obodo ya niile ga-ekwu okwu ndi a ozo si: 'Onyenwe anyi gozie gi, gi ebe obibi di nsọ, gi uguwu di nsọ.' 24 Ndi mmadu ga-ebikota onu na Juda na n'obodo niile di n'ime ya, ma ndi na-arụ oru ubi, ma ndi na-elekota igwe ewu na aturu ha. 25 Aga m enwoghakwa ike ndi na-ada mba, meekwa ka afọ ju ndi ike gwuru." 26 N'oge a, esi m n'ura teta, lee anya gburugburu m. Ura m rahuru toro m uto nke ukwu. 27 Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "Lee, ubochi ndi ahụ na-abia, mgbe m ga-aku umu mmadu na umu anumanu n'ulo Izrel na n'ulo Juda. 28 O ga-erukwa na dika m legidere ha anya maka ihopu ha, ikwada ha, itikpo ha, laa ha n'iyi, ma mee ka ihe ojoo bjakwasiri ha, otu a ka m ga-esikwa lezie ha anya iwuzi ha na iku ha di ka mkpuru." O bu otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 29 "N'ubochi ndi ahụ, ndi mmadu agaghi asikwa, "Nna anyi ha arachaala mkpuru osisi na-achaghi acha, ma lee, eze umu ha na-ejiji ejiji." 30 Kama onye obula ganwu n'ihia mmehie nke aka ya; onye rachara mkpuru osisi na-achaghi acha ka eze ya ga-ejiji. 31 "Lee, oge na-abia," ka Onyenwe anyi kwuputara, "mgbe m game ka ogbugba ndu oheru diri n'etiti mu na ulo Izrel, nakwa ulo Juda. 32 O bughị udi ogbugba ndu ahụ mu na nna nna ha gbara, mgbe ahụ m jidere ha n'aka site n'ala Ijibt duputa ha, n'ihia na ha mebie ogbugba ndu m, o bu ezie na mu onwe m bu di nye ha," Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 33 "Ma nke a bu ogbugba ndu mu na ulo Izrel ga-agba mgbe oge ndi ahụ gasiri," ka Onyenwe anyi kwuputara. "Aga m etinye iwu m n'ime obi ha, aga m edekwasikwa ha n'uche ha. Aga m abụ Chineke ha, ha onwe ha ga-abukwa ndi m. 34 O

dighi onye obula n'etiti ha ga-akuziri onye agbataobi ya ihe, maobu otu onye asi ibe ya, 'Mara Onyenwe anyi,' n'ihia na ha niile ga-ama onye m bu, site n'onye dikarisiri nta ruo n'onye dikarisiri ukwu n'etiti ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "N'ihia na aga m agbaghara ajo omume ha, agaghi m echetakwa mmehie ha niile ozo." 35 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, bu onye ahụ hoputara anyanwu mee ka o nanye ihe n'ehihie, onye ahụ nyere onwa na kpakpando iwu ka ha na-enye ihe n'anyasi, onye na-akpali oke osimiri, na-eme ka ebiliri mmiri na-ebigbo. Aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. 36 Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "O bu naani ma ukpuru ndi a o puru n'ihu m, ghara idikwa, ka a ga-eme ka umu umu Izrel ghara idi, ka ha ghara ibukwa mba n'ihu m ozo." 37 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "O bu naani mgbe e nwere ike itu ma choputa isa mbara nke mbara eluigwe, na idi omimi nke ntoala uwa, ka m gaju umu umu niile nke Izrel, n'ihia ihe niile ha mere." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 38 "Ubochi ndi ahụ na-abia, Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, mgbe a ga-ewughari obodo a nye m, site n'ulo elu Hananel ruo n'onu ụzọ ama Akuku. 39 Idi ogologo nke eriri otutu a ga-eji tuo ya ga-adi ka site n'ihu onu ụzọ ama ahụ ruo n'ugwu Gareb, gaakwa ruo Goa. 40 Ndagwurugwu ahụ niile ebe a tnyere ozu ndi mmadu, na ebe e kpofuru ntụ, na mgbada uguwu ahụ niile ebe e doziri edozi maka iku ihe, ruo na ndagwurugwu iyi Kidron nke di n'akuku onu ụzọ ama inyinya, ga-aghokwa ebe di nsọ nye Onyenwe anyi. A gaghị ehopukwa obodo ahụ ozo, maobu tikpo ya."

32 Ihe ndi a bu okwu Onyenwe anyi nke rutere Jeremaya n'afọ nke iri nke ochichi Zedekaya eze Juda, nke bukwa afọ nke iri na asato nke ochichi Nebukadneza. 2 N'oge a, ndi agha Babilon gbara Jerusalem gburugburu. E tinyekwara Jeremaya, bu onye amuma n'ogige ulo ndi nche nke di n'uloeze Juda. 3 Zedekaya eze Juda turu ya mkporo n'ebe ahụ, si ya, "Gini mere i ji na-ebu amuma di otu a. N'ihia na i na-asi, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, ejikerela m inyefe gi na obodo a n'aka eze Babilon. O ga-alutakwa ya n'agha. 4 Zedekaya eze Juda agaghi agbapu site n'aka ndi Babilon, n'ihia na a ga-enyefe ya n'aka eze Babilon, onye ya na ya ga-ekwuritakwa okwu ihu na ihu. Zedekaya ga-ejikwa anya ya abuo hu eze Babilon, 5 onye ga-eduru ya, bu Zedekaya, gaa Babilon, ebe o

ga-anọ tutu ruo mgbe mụ, bụ Onyenwe anyị, mesiri ya ike. Ọ bụrụ na ibuso ndị Babilon agha, ị gaghi emeri.” 6 Jeremaya sịrị, “Okwu Onyenwe anyị rutere m ntị, sị, 7 Lee, Hanamel nwa Shalum, nwanne nna gi, ga-abiakwute gi, si gi, ‘Zurū ala m dī n’Anatot, n’ihi na ebe ị bụ onye ikwu m ọ bụ gi ka o ruuru jụ ya.’ 8 “Mgbe ahụ, dika Onyenwe anyị si kwuo ya, Hanamel nwa nwanne nna m biakwutere m n’ogige ndị nche sị m, ‘Zurū ala m dī n’Anatot, n’ime ala ndi Benjamin. Ebe ọ bụ ihe ruuru gi igbaputa ya ime ka ọ bụrụ nke gi, ọ bụ gi kwesiri jụ ya.’ “Amaara m na nke a bụ okwu Onyenwe anyị. 9 Ya mere, azurū m ala ahụ dī n’Anatot site n’aka nwanna m Hanamel. Atuputara m ọlọcha shekel iri na asaa onyahia ala ahụ, jiri ya kwuo ya ugwo. 10 Emesia, etinyere m aka m n’akwukwo ire ala ahụ, kaa ya akara, nyachie ya, n’ihu ndi akaebe. Atukwara m ọlọcha ahụ n’ihe otutu. 11 Eweere m akwukwo jzuta ala ahụ a kara akara, nke a nyachikwara anyachi, ebe e dere ihe banyere ozuzu na orire nke ala ahụ, werekwa udi akwukwo ahụ nke a na-anyachighi anyachi, 12 nyefee ha n’aka Baruk nwa Neraya, nwa Mahseia, n’ihu Hanamel nwanna m, na n’ihu ndi akaebe ndi ozo, ndi aka ha di n’akwukwo ahụ, na n’ihu ndi Juu ndi ozo, ndi no n’ogige ulo ndi agha ahụ. 13 “N’ihu ha, enyere m Baruk iwu ndi a si ya, 14 ‘Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Were akwukwo ndi a, ma nke a nyachiri anyachi, ma nke a na-anyachighi anyachi, tinye ha n’ime ite e ji uru kpuo, ebe ha ga-adi ogologo oge. 15 N’ihi na ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, a gemesiakwa zuo ulo, ala ubi nakwa ubi vaini n’ala a.’ 16 “Mgbe m nyechasiri Baruk nwa Neraya akwukwo ndi ahụ, ekpere m ekpere nye Onyenwe anyi si, 17 “Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ọ bụ gi sitere n’ike gi di ukwu, na aka gi e setiri eseti mee eluigwe na uwa. O nweghi ihe obula i na-nweghi ike ime. 18 I na-egosi ihunanya nye otutu puku ndi mmadu ma na-eweta ita ahuhu nye umu site n’ihi mmehie nna ha. O Chineke di ukwu dikwa ike, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bu aha gi. 19 Nzube gi di ukwu, otu a kwa akaoru gi dikwa ukwu. Anya gi ghere oghe nye uzọ mmadu niile. I na-akwughachikwa onye obula dika ndu ya na akaoru ya si di. 20 Ọ bụ gi mere ihe iribama na ihe ebube di iche iche n’Ijpt. I nogidekwara na-arụ ha ruo taa, ma n’ala Izrel ma n’etiti ndi niile no n’uwa. N’ihi ya, i

meere onwe gi aha nke ka bukwa nke gi n’ebe niile. 21 Ọ bụ ihe iribama na oru ebube di iche iche, n’aka di ike, na ogwe aka e setipuru esetipu, n’ihe oke egwu, ka i ji kpoputa ndi gi Izrel site n’Ijpt. 22 I nyere ha ala a, nke i nuru n’iyi inye nna nna ha, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. 23 Ha batara n’ala a, nweta ya, ma ha juru irubere gi isi, maobu jegharja n’iwu gi; ha emeghi ihe ndi i nyere ha n’iwu mee. N’ihi ya, i mere ka ihe ojoo ndi a biakwasị ha. 24 “Lee ka ndi iro si wuo ihe agha ha gburugburu mgbidi obodo a, ihe agha nke ha ga-eji luta ya n’agha. I werela obodo a nyefee ndi Babilon na-ebuso ya agha n’aka, n’ihi mma agha na unwu, na oke orja di n’ime ya. Ihe i kwuru na ọ ga-eme emezuola, dika i si ahụ ya ugbo a. 25 Ma ọ bụ ezie na a ga-enyefe obodo a n’aka ndi Babilon, ma gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi gwara m si, ‘Were ọlọcha zuta ala ahụ. Zukwaa ya n’ihu ndi akaebe.’” 26 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya nti si ya, 27 “Abu m Onyenwe anyi, Chineke nke anu ahụ niile bu mmadu. Ọ di ihe obula kariri m ime? 28 Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: Ejikerela m ugbo a inyefe obodo a n’aka ndi Babilon, na n’aka Nebukadneza eze Babilon, onye ga-aluta ya n’agha. 29 Ndi Babilon ahụ na-ebuso obodo a agha, ga-abata n’ime ya, kpoọ ya oku. Ha ga-akpo ya oku, ya na ulo niile di n’ime ya, bu ulo niile ahụ ndi bi n’ime ya no kpasuo m iwe, site n’isure ihe nsure oku na-esi isi utọ nye chi Baal n’elu ulo ha niile, na site n’iwusara chi ndi ozo onyinye ihe onunu. 30 “Ọ bụ naani ihe ojoo ka ndi Izrel na ndi Juda mere n’ihu m site na mgbe ha bu nwantakiri. N’ezie, ha esitela n’ihe ha ji aka mee kpasuo m iwe, ka Onyenwe anyi kwuru. 31 Site n’oge e wuru ya ruo ugbo a, ndi bi n’obodo a akpaliela iwe m na onuma m. Ya mere, aga m esite n’ihu m wezuga ha. 32 Ndi Izrel na Juda, na ndi eze ha, na ndisi ochichi ha, na ndi nchaja ha, na ndi amuma ha, na ndi ikom Juda, ma ndi bi na Jerusalem, akpasuola m iwe site n’ihe ojoo niile ha mere. 33 Ha gbakutara m azu, ju ilenye anya n’ebe m no. Ọ bu ezie na m ziri ha ihe mgbe mgbe, ma ha juru ige nti, jukwa inabata ido aka na nti m. 34 Ha doru oyiyi ihe aru n’ulonso ahụ a kpokwasiri aha m, si otu a meruo ya. 35 Ha wuru ebe di elu di iche iche na Ndagwurugwu nke Ben Hinom nye Baal, ebe ha no jiri umu ha ndi ikom na ndi inyom chuo aja nye Molek. O nweghi mgbe m nyere ha iwu ime ihe di otu a, o nweghi mgbe ajo ihe di otu a batara m n’obi, nke i nye

ha iwu ime ihe arụ dị otu a, nke ime ka Juda mehie. **36** “The i kwuru banyere obodo a bụ, ‘A ga-esite na mma agha, na n’ụnwụ, na n’oke ọrịa, nyefee ha n’aka eze Babilon,’ ma ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, **37** Lee, aghaghị m ịchikọta ha site na mba ndị ahụ niile m sitere n’iwe m, na n’oke ọnụma m chụga ha. Aga m akpoghachite ha n’ebe a, mee ka ha biri n’udo. **38** Ha ga-abụ ndị m, mụ onwe m ga-abụkwa Chineke ha. **39** Aga m enye ha otu obi na otu ụzọ, ime ka ha na-atụ egwu m, n’ihi ọdịmma nke ha, na ọdịmma nke ụmụ ha ndị ga-eso ha. **40** Aga m eme ka ọgbụgba ndụ ebighị ebi dirị n’etiti mụ na ha. Agaghị m akwụsị imere ha ihe ọma, aga m akwalikwa obi ha jụ egwu m. N’ụzọ dị otu a, ha agaghị esitekwa n’iso m wezuga onwe ha. **41** Obi ga-atọkwa m ụtọ ime ha mma; m ga-ejikwa obi m niile, na mkpụrụobi m niile kọọ ha n’ala a. **42** “The ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, Dịka m mere ka ihe ọjọọ ukwu a niile bjakwasị ndị a, otu a ka m ga-esikwa mee ka ezi ihe ahụ niile m kwere ha na nkwa bjakwasị ha. **43** A ga-azukwa ọhịa n’ala a unu na-asị na ọ bụ ala togboro n’efu, nke mmadụ na anumanu na-adighi n’ime ya, ala nke e nyefere n’aka ndị Babilon. **44** A ga-ejikwa ọlaocha zụọ ala ubi, deekwa ihe banyere orire na ozuzụ ya n’akwukwọ. A ga-aka akwukwọ ndị ahụ akara n’ihu ndị akaebe, n’ala Benjamin, na n’obodo nta niile dị gburugburu Jerusalem, ma n’ala Juda, na n’obodo dị n’ala ugwu ugwu, na nke dị na mgbada ugwu niile dị n’ọdịda anyanwụ, na nke dị na Negev, n’ihi na aga m esite n’obodo ndị ahụ dọtara ha n’agha buuru ha gaa kpọlata ha. Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.”

33 Mgbe Jeremaya ka nọ dika onye mkpọrọ n’ogige ụlọ ndị nche, okwu Onyenwe anyị ruru ya ntị nke ugboro abụọ, sị ya, **2** “The ndị a ka Onyenwe anyị, onye ahụ kere ụwa kwuru, Onyenwe anyị, onye kpurụ ya mee ya ka o guzosie ike, Onye aha ya bụ Onyenwe anyị: **3** ‘Kpọkuo m, aga m aza gi, gosi gi ihe dị ukwu dị iche iche, na ihe siri ike na nghọta nke ị na-amaghị.’ **4** N’ihi na nke a bụ ihe Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel, kwuru banyere ụlọ ndị ahụ niile dị n’obodo, na ụlọeze niile nke ndị eze Juda, bụ nke akwadara maka iji megide nnọchibido niile na mma agha **5** n’agha a na-aluso ndị Babilon. ‘Aga eji ozu ndị mmadụ ahụ niile m ga-etigbu site n’iwe m na n’ọnụma m kpojuo ha. Aga m ezo ihu m site n’ebe obodo a nọ, n’ihi ajọ omume ya niile. **6** “Ma otu ọ dị,

aga m agwọ ya, mee ka ahụ sie ya ike. Aga m agwọ ndị m, meekwa ka ha nwe udo n’ebe ọ bara ụba. Ha ga-ebikwa n’udo na-enweghị egwu ọbụla. **7** Aga m emekwa ka ndị Izrel na ndị Juda a dọtara n’agha lọta. Aga m ewugharịkwa ha dika ụlọ, mee ka ha dirị ka ha dị na mbụ. **8** Aga m eme ka ha dị ọcha site na mmehie ha niile, nke ha mere megide m. Aga m agbaghara ha mmehie ha na nnupu isi ha niile megide m. **9** Mgbe ahụ, obodo a ga-aghokwa ihe ga-eme ka mba niile nke ụwa mara m, ka ha nūrja ọhụ n’ime m, tookwa m, ma wetara m nsọpuru, mgbe ha ga-anụ ihe ọma niile m meere obodo a. Ha ga-atukwa oke egwu, maakwa jijiji, n’ihi ezi ihe ahụ niile na n’ihi udo ahụ niile nke mụ onwe m mere ka o rute ha aka.’ **10** “The ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Unu na-asị banyere ebe a, “Ọ bụ mkpọmkpọ ebe, ebe ụmụ mmadụ na ụmụ anumanu na-ebighi n’ime ya.” Ma n’obodo Juda, ya na okporoụzọ niile dị na Jerusalem, nke togboro n’efu ugbo a, nke mmadụ maọbụ anumanu na-ebighi n’ime ya, a ga-emesia nukwa **11** olu ọhụ na obi ụtọ, na olu ndị ikom na ndị inyom na-alụ di na nwunye, na olu ndị ahụ niile na-eweta onyinye ekele n’ụlọ Onyenwe anyị, ndị ahụ ga-asị, ““Nyenụ Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile ekele n’ihi na Onyenwe anyị dị mma. Ihunanya ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi.” N’ihi na aga m eme ka ndị ala a, nke a dọtara n’agha lọta, dika ka ha dị na mbụ,’ otu a ka Onyenwe anyị kwuru. **12** “The ndị a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile kwuru, ‘N’ebe a, nke bụ mkpọmkpọ ebe ugbo a, nke mmadụ maọbụ anumanu na-ebighi n’ime ya, ka a ga-emesia nwekwa ebe ita nri nke igwe ewu na aturu, n’ime obodo niile, ebe ndị ozuzụ aturu ga-eduru igwe ewu na aturu ha gaa izuike. **13** N’ime obodo niile nke dị n’ala ugwu ugwu, na n’obodo niile nke dị na mgbada ugwu niile nke Negev, n’oke ala Benjamin, n’ime obodo nta niile nke gbara Jerusalem gburugburu, na n’ime obodo niile nke Juda. Igwe ewu na aturu ga-agabigakwa ọzọ n’okpuru aka abụọ nke onye na-agu ha ọnu.’ Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu. **14** ““Ubochi ndị ahụ na-abia,’ ka Onyenwe anyị kwuputara, ‘mgbe m ga-emezu ezi nkwa ahụ m kwere ụlọ Izrel na ụlọ Juda. **15** ““N’ubochi ndị ahụ, na n’oge ahụ, aga m eme ka Alaka ezi omume puputa site n’ezinaulo Devid. Ọ ga-eme ihe ziri ezi, kpeekwa ikpe ziri ezi n’ala ahụ. **16** N’ubochi ndị ahụ, ka a ga-azoputa Juda, Jerusalem ga-ebikwa n’udo. Nke a bụ aha a ga-akpo ya, Onyenwe anyị Onye Nzoputa, bụ

ezi omume anyị.’ 17 N’ihi na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘O nweghị oge a ga-ahapụ inweta otu onye site n’ezinaụlọ Devid onye ga-anọ n’ocheeze ụlọ Izrel. 18 Ọ dīkwaghị mgbe a ga-ahapụ inweta onye gasite n’etiti ndị nchụaja na ndị Livayi, nke ga-eguzo n’ihu m ụbọchị niile ịchụ aja nsure ọkụ, na i wetara m onyinye ịnata ihuoma, na ịchurụ m aja dị iche iche.’” 19 Emesịa, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, 20 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Ọ buru na unu nwere ike ime ka ogbugba ndụ m na ehiehie, na ogbugba ndụ mụ na abalị ghara dīkwa, ime ka ehiehie na abalị gharakwa ịputa n’oge ha, 21 mgbe ahụ ogbugba ndụ nke mụ na Devid ohu m gbara, na ogbugba ndụ nke m mere ka ọ dīrị n’etiti mụ na ndị Livayi, bụ ndị nchụaja na-eje ozi ha n’ihu m, agaghị adīkwa. A gaghị enwekwa onye ga-esi n’ezinaụlọ Devid nke ga-anọkwasi n’ocheeze ya. 22 Aga m eme ka ụmụ ụmụ Devid ohu m, na ndị Livayi, bụ ndị na-eje ozi ha n’ihu m, dī ukwu n’ọnụgụgụ dīka kpakpando dī na mbara eluigwe; ha ga-adīkwa ukwu dīka uzuzu dī n’ọnụ mmiri osimiri nke a na-apughị ịguta ọnụ.’” 23 Okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, 24 “Ị hūla ajūjū ndị a na-ajū? Ha na-ajū na-asi, ‘Onyenwe anyị ọ jūla agburu abụọ ndị a ọ hoputara?’ N’ihi ya, ha na-elelị ndị m, ha adīghị agūkwa ha dīka mba. 25 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Ọ buru na m emeghị ka ogbugba ndụ dīrị n’etiti mụ na ehiehie na abalị, meekwa ka iwu na-achī eluigwe na ụwa guzosie ike, 26 mgbe ahụ, agaara m ajū ụmụ ụmụ Jekōb, na ụmụ ụmụ Devid ohu m. Agaraghị m ahoputa otu n’ime ụmụ ya ka ọ chīa ụmụ ụmụ Ebrahim na Aizik na Jekōb. Ma aga m eme ka ndị ha a dōtara n’agha lōta; aga m enwekwa obi ebere n’ahū ha.’”

34 Mgbe Nebukadneza eze Babilōn na ndị agha ya niile, na mba niile dī n’alaeze nke ọ na-achī na-buso Jerusalem na obodo niile gbara ya gburugburu agha, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị, 2 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, Jekwuru Zedekaya bụ eze Juda, gwa ya sị, ‘Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ejikerela m ugbu a inyefe eze Babilōn obodo a n’aka. Ọ ga-esurekwa ya ọkụ. 3 Ị gaghị agbanarị ya, n’ihi na ọ ga-ejide gi. A ga-arara gi nyefekwa ya n’aka. Anya gi abụọ ka ị ga-eji hū eze Babilōn. Gị na ya ga-ekwurītakwa okwu. Ị ga-agakwa Babilōn. 4 “Ma nūrūkwa nkwa Onyenwe anyị na-ekwe gi, gị Zedekaya eze Juda. Ihe ndị a ka Onyenwe

anyị kwuru banyere gi, Ị gaghị anwū site na mma agha; 5 Ị ga-anwū n’udo. Dīka ndị mmadū si mūnye ọkụ kwaa ozu nna gi ha, bụ ndị buru gi ụzọ chīa ka eze, otu a ka ha ga-esi mūnye ọkụ kwaa gi. Ha ga-eti aka n’obi kwa akwa sị, “Ewoo, onyenwe anyị!” Ọ bụ mụ onwe m na-ekwe nkwa a, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya.” 6 Mgbe ahū, Jeremaya onye amūma gara gwa Zedekaya eze Juda ihe ndị a niile na Jerusalem. 7 N’oge a, ndị agha eze Babilōn na-ebuso Jerusalem agha. Ha na-ebusokwa obodo ndị ọzọ nke nōgidere na-ebuso ha agha, nke bụ obodo Lakish na Azeka. Obodo ndị a bụ naanị obodo fōdūrū n’ala Juda nke ndị agha Babilōn na-emeribeghị. 8 Okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị mgbe Zedekaya bụ eze, na ndị Izrel niile gbachara ndụ na Jerusalem ịkpōsara ndị ohu niile nwere onwe ha. 9 Onye ọbūla ga-ahapū ohu ya bụ onye Hibru ka o nwere onwe ya, ma ohu ahū ọ bụ nwoke maobū nwanyi. A gaghị agūkwa onye Juu ọbūla dīka ohu ọzọ. 10 Ya mere, ndīisi ọchīchī niile, na ndī niile bụ ndī kwekōrītara gbaa ndū a, na ha ga-ahapū ohu ha ndī nwoke na ndī nwanyi ka ha nwere onwe ha. Ha mekwara dīka ha si kwuo. 11 Ma mgbe oge nta gasīrī, ndī a niile gbanwere obi ha. Ha gara jide ohu ndī ahū ha hapūrū, mee ka ha ghoōkwa ndī ohu ha ọzọ. 12 Mgbe ahū, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, 13 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel, kwuru, Mụ na nna nna unu ha gbara ndū mgbe m si n’ala Ijīpt, bụ ala ebe ha bụ ohu kpōputa ha. Mgbe ahū agwara m ha sị, 14 ‘N’ogwugwu afō asaa ọbūla, onye ọbūla n’ime unu aghaghī ịhapū onye Hibru ibe unu resiri unu onwe ya dīka ohu, ka o nwerekwa onwe ya. Mgbe onye ahū jeere unu ozi afō isii, unu kwesiri ịhapū ya ka o nwere onwe ya.’ Ma nna nna unu ha egeghī m ntī, ha etinyeghīkwa uche ha n’iwu m nyere ha. 15 Na nwa oge nta gara aga unu chegharīrī mee ihe ziri ezi n’anya m. Onye ọbūla n’ime unu kpōsara inwere onwe nye ndī unu. Unu gara n’ihu gbaa ndū n’ihu m n’ime ụlōnsō ahū a kpōkwasi rī aha m. 16 Ma ugbu a, unu echigharīala, merūọ aha m; onye ọbūla n’ime unu akpoghachikwala nye onwe ya ndī ohu ndī ikom na ndī inyom ahū unu hapūrū ka ha nwere onwe ha, gaa dīka o si masī mkpūrūobi ha. Unu akwagidekwala ha ka ha burūkwa ndī ohu unu ọzọ. 17 “N’ihi nke a, ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, Unu erubeghī isi nye m, unu ekwusaghī nwere onwe nye ndī unu. Ya mere, ugbu a mụ onwe m na-akpōsa ‘Inwere onwe’ nye unu, ka Onyenwe anyị

kwubiri, 'inwere onwe' nke ịda n'ihu mma agha, na ajoya na-efe efe, na oke unwu. Aga m emekwa unu ka unu ghooz ihe isoo oyi nye alaeze niile nke uwa. **18** Ma ndi ikom ahụ niile meruru ogbugba ndu m, ndi ahụ na-edebeghị ogbugba ndu ha gbara n'ihu m, ka m ga-eme ka ha dirị ka nwa ehi ogbugba ndu ahụ ha kpawara abuo, nke ha si n'etiti okara abuo ya gafee, maka imesi ogbugba ndu ha ike. **19** Ndi ndu Juda na Jerusalem na ndi ozi eze na ndi nchuaja na ndi niile bi n'ala a ndi si n'etiti okara nwa ehi ahụ gabiga **20** ka m ga-enyefe n'aka ndi iro ha ndi na-achoo iwepu ndu ha. Ozu ha ga-abu ihe oriri nye anu ufe nke eluigwe na anu ohia nke uwa. **21** "Aga m enyefe Zedekaya eze Juda na ndiji ochichi ya n'aka ndi iro ha, ndi na-achoo ndu ha. Aga m enyefe ha n'aka ndi agha eze Babilon, ndi siterela n'ibuso unu agha wezuga onwe ha. **22** Aga m enye iwu, ka Onyenwe anyi kwubiri, mee ka a kpooghachi ha azu n'obodo a. Ha ga-ebuso ya agha, merie ya, surekwaa ya oku. Aga m emekwa ka obodo Juda niile toghoro n'efu. O dikwaghị onye ga-ebi n'ime ya."

35 Ndi a bu okwu Onyenwe anyi nke ruru Jeremaya nti n'oge ochichi Jehoiakim nwa Josaya eze Juda si ya, **2** "Jee n'ulo umu Rekab kpo ha oku ka ha bia n'ulonso Onyenwe anyi, n'otu n'ime onuulo ya, nodu n'ebe ahụ nye ha mmanya ka ha nuo." **3** Ya mere, ejekwuuru m Jaazanaya nwa Jeremaya, nwa Habazinaya na umunne ya, na umu ya ndi ikom, ya bu, ndi ezinaulo Rekab niile. **4** Akpobatara m ha n'ulonso Onyenwe anyi, n'ime onuulo umu Hanan nwa Igdalaya, onye nke Chineke. Onuulo a di nso n'onuulo ndiji ulonso, nke di n'elu onuulo Maaseia nwa Shalum, onye nche onu uzo ulonso. **5** Mgbe ahụ, e doziri m okwa ufodu juputara na mmanya na iko ufodu n'ihu umu Rekab, si ha, "Ngwanu, nuanu mmanya." **6** Ma ha zara si, "Anyi adighi anu mmanya, n'ihu na nna nna anyi Jehonadab nwa Rekab nyere anyi iwu si anyi, 'Unu anukwala mmanya, unu na umu umu unu. **7** Ozokwa, unu ewurula onwe unu ulo, unu akula mkpuru ubi, maobu ku ubi vaini. Unu adotarala onwe unu ihe ndi a niile, kama na-ebinu n'ulo ikwu. O bu n'uzo di otu a ka unu ga-esi bie ogologo ndu n'ala ahụ unu bu ndi obia n'ime ya.' **8** Anyi erubela isi n'ihe niile nna nna anyi Jehonadab nwa Rekab gwara anyi. Anyi na ndi nwunye anyi na umu anyi ndi ikom na ndi inyom adighi anu mmanya, **9** maobu wuo

ulo, maobu nwee ubi vaini, ala ubi maobu mkpuru okuku. **10** O bukwa n'ulo ikwu ka anyi na-ebi di ka nna nna anyi Jehonadab nyere anyi n'iwu. **11** Ma mgbe Nebukadneza eze Babilon busoro ala anyi agha, anyi kpebiri si, 'Bianu ka anyi gbaba Jerusalem si otu a gbanari ndi agha Babilon, na ndi agha ndi Aram.' O bu nke a mere anyi ji biri na Jerusalem." **12** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya nti si ya **13** ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, "Gaa gwa ndi Juda na ndi bi na Jerusalem, 'O bu na unu agaghị esite n'ido aka na nti muta irubere okwu m isi?' ka Onyenwe anyi kwuputara. **14** 'Jehonadab nwa Rekab nyere umu umu ya iwu si ha anula mmanya, ha na-edebe iwu ahụ. Ruo taa, ha adighi anu mmanya, n'ihu na ha na-edebe iwu nna nna ha nyere ha. Ma mu onwe m agwala unu okwu mgbe na mgbe, ma unu juru irubere m isi. **15** Mgbe mgbe ka m ziteere unu umu ohu m bu ndi amuma, ndi bira gwa unu okwu si, "Dozieni uzo unu, sitekwanu n'ajo omume unu tugharia. Unu niile n'otu n'otu, unu agbasola chi ndi ozo ife ha. O buru na unu emee otu a, unu ga-ebi n'ala a m nyere unu na nna nna unu ha." Ma unu juru ina nti, jukwa ige m nti. **16** Umu umu Jehonadab, nwa Rekab, emeela ihe nna nna ha nyere ha n'iwu, ma ndi a juru irubere m isi.' **17** "N'ihu ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, Chineke Izrel kwuru: 'Geenu nti! Lee, ana m aga ime ka ihe ozo bjakwasị Juda na ndi niile bi na Jerusalem, dika m kwuru na o gadi. N'ihu na agwala m ha okwu, ma ha juru ige m nti. Akporo m ha oku, ma ha juru iza.'" **18** Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndi ezinaulo Rekab, "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'Unu erubeela isi mee ihe niile nna nna unu bu Jehonadab nyere unu n'iwu.' **19** N'ihu ya, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwuru si, 'O nweghi mgbe obula nwoke ga-ejere m ozi ga-ako n'ezinaulo Jehonadab nwa Rekab.'"

36 N'afọ anọ nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya bu eze Juda, okwu Onyenwe anyi ndi a ruru Jeremaya nti, **2** "Were akwukwo detuo okwu ahụ niile m gwarala gi banyere Izrel, na Juda, na banyere ndi mba ozo di iche iche, bu okwu ndi ahụ m bidoro igwa gi site n'oge ochichi Josaya ruo ugbo a. **3** Ma eleghị anya mgbe ndi Juda nuru ka e kwuputara ihe banyere ihe ozo ndi ahụ m zubere, nke na-aga ibjakwasị ha,

onye ọbụla n'ime ha n'otu n'otu ga-esite n'uzo ojoo ya tugharia. Mgbe ahụ, aga m agbaghara ha ajo omume ha na mmehie ha.” 4 Ya mere, Jeremaya kpoo Baruk nwa Neraya ka o bjakwute ya. Mgbe Jeremaya no nakpoota okwu ahụ niile Onyenwe anyi gwara ya, Baruk nokwa na-edeputa ha n'akwukwo. 5 Emesia, Jeremaya gwara Baruk okwu si ya, “Onodu nke m no n'ime ya ugbo a agaghị ekwe ka m site n'ebe a puo jeruo n'ulonso Onyenwe anyi. 6 N'ihu ya, gaa n'ulonso Onyenwe anyi n'ubochi ibu onu, nodu n'ebe ahụ guputara ndi mmadu okwu Onyenwe anyi ndi a i dere n'akwukwo dika m kpootara ha. Guputara ya ndi juda si obodo niile bja n'ulonso ahụ. 7 Ma eleghị anya, ha ga-arjo Onyenwe anyi arirjo. Ma eleghị anya onye obula n'ime ha ga-esite n'uzo ojoo ya tugharia, ka iwe na onuma di ukwu nke Onyenwe anyi gakpughe megide ndi a ghara ibjakwasị ha.” 8 Baruk nwa Neraya mere dika Jeremaya onye amuma si gwa ya. O guputara okwu Onyenwe anyi, nke di n'akwukwo ahụ, n'ulonso Onyenwe anyi. 9 N'onwa itoolu nke afọ ise nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya eze juda, e doro oge di iche nye maka ibu onu n'ihu Onyenwe anyi. E kwusara ibu onu a nye ndi niile no na Jerusalem, na ndi si n'obodo juda niile bja na Jerusalem. 10 Baruk no n'onuulo Gemaraya nwa Shefan, bu ode akwukwo, guputara ndi niile no n'ulonso Onyenwe anyi okwu Jeremaya, nke di n'akwukwo a di nsọ n'onu uzo ama ohuru nke ulonso ahụ. 11 Mgbe Mikaya nwa Gemaraya nwa Shefan nuru okwu Onyenwe anyi nke e si n'akwukwo ahụ guputa, 12 o si n'ebe ahụ puo, gaa n'ulo ode akwukwo di n'uloeze, ebe ndisi niile zukoro. Ndi a bu ndi zukoro n'ebe ahụ; Elishama, ode akwukwo, na Delaya nwa Shemaya, na Elnatan nwa Akboa, na Gemaraya nwa Shefan, na Zedekaya nwa Hananaya, na ndisi ochichi ndi ozo. 13 Mgbe Mikaya gwara ha ihe o nuru Baruk si n'akwukwo ahụ guputara ndi mmadu, 14 ndisi ahụ niile zipuru Jehudi nwa Netanaya, nwa Shelemaya, nwa Kushi, ka o jekwuru Baruk si ya “Were akwukwo ahụ i si na ya guputara ndi mmadu ihe, bja.” Ya mere, Baruk, nwa Neraya, ji akwukwo a n'aka ya jekwuru ha. 15 Mgbe o ruru n'ebe ahụ, ha gwara ya si ya, “Biko, nodu ala guora anyi ihe di n'akwukwo a.” Ya mere, Baruk guputara ha ihe di n'akwukwo ahụ. 16 Mgbe ha nuchasiri okwu di n'akwukwo ahụ, ha leritara onwe ha anya n'egwu, gwa Baruk okwu si ya, “Anyi aghaghị ime ka okwu ndi a ruo eze nti.” 17 Ha juru

Baruk si ya, “Gwa anyi i si ahaa detuo ihe ndi a niile? O bu Jeremaya kpootara gi ihe i dere?” 18 Baruk zara si ha, “E, o bu ya kpootara m okwu ndi a niile m deturu. E ji m inki dee ha n'akwukwo.” 19 Mgbe ahụ, ndisi ahụ gwara Baruk okwu si ya, “Oso, gaa ka gi na Jeremaya zoo onwe unu. Unu ekwekwa ka onye obula mata ebe unu zoro onwe unu.” 20 Mgbe ha zochasiri akwukwo ahụ n'onuulo Elishama onye ode akwukwo, ha jekwuuru eze n'ogige ulo ya koro ya ihe niile. 21 Eze ziri Jehudi ka o gaa weta akwukwo ahụ. Mgbe Jehudi wetara ya site n'onuulo Elishama, ode akwukwo, o guru ya n'ihu eze, na n'ihu ndisi ochichi ahụ niile guzo n'akuku eze. 22 N'onwa nke itoolu ahụ, mgbe eze no n'ulo oyi ya, oku na-enwukwa n'ime ite oku di n'ihu ya. 23 Mgbe obula Jehudi gusiri ibe akwukwo ato maobu ano, eze nanara ya akwukwo ndi ahụ were agba ode akwukwo chakasia ha, wunyie ha n'oku. O megidere otu a tutu ruo mgbe o wunyechara akwukwo ndi ahụ niile n'oku. 24 Eze na ndi so ya nodu n'oge a na-aguputa akwukwo a atughi egwu obula; ha adowakwaghị uwe ha igosi obi ojoo. 25 O bu ezie na Elnatan na Delaya na Gemaraya roro eze si ya adokasila akwukwo ndi ahụ, ma o geghi ha nti. 26 Kama eze nyere Jerameel otu n'ime umu eze, na Seraya nwa Azriel, na Shelemaya nwa Abdeel iwu ijide Baruk ode akwukwo, na Jeremaya onye amuma, ma Onyenwe anyi zoro ha. 27 Mgbe eze suesiri akwukwo ahụ na okwu niile nke Baruk dere n'ime ya oku, bu okwu nke Jeremaya kpootara site n'onu ya, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya nti si ya: 28 “Werekwa akwukwo ozo dee okwu ndi ahụ niile e dere n'akwukwo nke mbu ahụ, nke Jehoiakim eze juda kpoo oku. 29 Ozokwa, gwa Jehoiakim eze juda si ya, ‘otu a ka Onyenwe anyi kwuru, i kpoo akwukwo ndi ahụ oku, kwuo si, “Gini mere i ji dee n'ime ya na eze Babilon aghaghị ibja bibie ala a, gbuchapu ndi niile no n'ime ya, ma mmadu ma anumanu?” 30 N'ihu ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere Jehoiakim eze juda; O gaghi amuta onye ga-ano n'ocheeze Devid. Ozo, a ga-atufu ozu ya n'ebe igirigi nke abali gadakwasị ya, ebe okpomoku nke ehie ga-erute ya. 31 Aga m ata ya na umu ya, na ndi ozi ya ahuru n'ihu ajo omume ha. Aga m eme ka ihe ojoo ahụ m kwuru ihe banyere ya bjakwasị ha na ndi niile bi na Jerusalem, na ndi juda niile, n'ihu na ha juru ige m nti.” 32 Ya mere, Jeremaya weere akwukwo ozo nye Baruk ode akwukwo, bu nwa Neraya, dika Jeremaya

na-akpọtuta okwu, Baruk deputakwara n'akwukwo okwu ndi ahụ niile, nke Jehoiakim eze Juda surere n'okwu. A tükwasikwara n'elu ha otütu okwu ndi ozo nke dika ha.

37 Emesja, Nebukadneza eze Babilon mere Zedekaya nwa Josaya eze Juda, n'onodu Konaya nwa Jehoiakim. **2** Ma Zedekaya na ndi ozi ya, na ndi Juda niile egeghi nti n'okwu Onyenwe anyi nke o si n'onu Jeremaya onye amuma gwa ha. **3** Zedekaya bu eze, ziri Jehukal nwa Shelemaya, na Zefanaya onye nchujaja, bu nwa Maaseia ozi si ha, jekwuru Jeremaya onye amuma gwa ya okwu si, "Biko, kpeere anyi ekpere, rioro anyi Onyenwe anyi Chineke anyi aririo." **4** N'oge a, Jeremaya nweere onwe ya ijeghari n'etiti ndi Izrel, n'ihu na ha etinyebeghi ya n'ulo mkporo. **5** N'ihu na mgbe ndi agha Babilon gbara Jerusalem gburugburu na-ebuso ya agha, ndi agha Fero sitere Ijpt na-apukwute ha ibuso ha agha. Mgbe ndi agha Babilon nuru na ndi agha Ijpt na-abia, ha mere ngwangwa si n'ibuso Jerusalem agha wezuga onwe ha. **6** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya onye amuma nti si ya, **7** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi bu Chineke Izrel kwuru, Ihe ndi a ka i ga-agwa eze Juda onye zitere ozi si gi rioro m aririo, 'Ndi agha Fero ahụ si n'Ijpt puta bia inyere unu aka ga-emesia laghachi n'ala ha bu Ijpt. **8** Mgbe ahụ, ndi agha Babilon ga-aloghachikwa ibuso obodo a agha. Ha ga-meri ya, dota ya n'agha, kpokwa ya oku.' **9** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, Unu arafula onwe unu site n'iche echiche si, 'Ndi Babilon agaghi abiakwa ibuso anyi agha.' E, ha agaghi abiakwa ozo. **10** A sikwa na ndi agha unu enwee ike merie ndi agha Babilon ahụ ga-abia ibuso unu agha, a sikwa na o bu naani ndi e meruru ahụ bu ndi foduru n'etiti ha, ndi a ga-esi n'ogige ndi agha Babilon puta bia kpo obodo a oku." **11** Mgbe ndi agha Babilon si na gburugburu Jerusalem wezuga onwe ha n'ihu obibia ndi agha Fero na-abia, **12** Jeremaya sitekwara na Jerusalem puo malite igawa n'ala ndi Benjamin, n'ihu iketa oke ruuru ya site n'aka ndi bi n'ebe ahụ. **13** Ma mgbe o ruru n'onu uzo ama Benjamin, onyeisi ndi agha aha ya bu Irija nwa Shelemaya, nwa Hananaya jidere ya, boo ya ebubo si ya, "O bu oso ka i na-agba! I na-acho igbakwuru ndi Babilon!" **14** Ma Jeremaya zara si ya, "O bu okwu ugha ka i na-ekwu. Anaghi m agba oso igbakwuru ndi Babilon." Ma Irija egeghi ya nti, kama o jidere Jeremaya kpata ya n'ihu ndisi ochichi.

15 Ha were iwe megide Jeremaya, nye iwu ka e tie ya ihe, kpochikwa ya n'ulo Jonatan, ode akwukwo. N'ihu na ha ji ulo ahụ mere ulo mkporo n'oge a. **16** E tinyere Jeremaya n'ime ulo mkporo olulu, ebe o noro ogologo oge. **17** Emesja, Zedekaya bu eze nyere iwu ka a kpota ya n'uloeze. Mgbe a kpotara ya, Zedekaya juru ya ajuju na nzuzo si ya, "I nwere okwu site n'aka Onyenwe anyi?" Jeremaya zara si ya, "E, lee, a ga-arara gi nyefee gi n'aka eze Babilon." **18** Mgbe ahụ, Jeremaya gwara Zedekaya, bu eze okwu ozo si ya, "Ihe ojojo di aana ka m mere megide gi, maobu megide ndi oru gi, maobu megide ndi a, unu ji tinye m n'ulo mkporo? **19** Ebee ka ndi amuma unu no, bu ndi ahụ na-eburu unu amuma na-asị unu, 'Eze Babilon agaghi ebuso unu agha, o gaghi ebusokwa ala a agha?' **20** Ugbu a, biko, onyenwe m eze, biko gee m nti. Biko, nuru aririo m: Ezighachila m n'ulo Jonatan, ode akwukwo, n'ihu na o buru na i mee otu a, aga m anwu n'ebe ahụ." **21** Zedekaya bu eze, nyere iwu ka e debe Jeremaya n'ogige ndi nche. O nyekwara iwu ka a na-enye ya achicha e si n'ulo ndi na-eme achicha na-ewebata ubochi niile, tutu ruo mgbe achicha e nwere n'obodo ahụ gwusiri. Ya mere, o mere ka Jeremaya nogide n'ogige ndi nche.

38 Shefataya nwa Matan, na Gedaliya nwa Pashua, na Jehukal nwa Shelemaya, na Pashua, nwa Malkija, nuru mgbe Jeremaya no na-agwa ndi mmadu okwu ndi a si ha, **2** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Onye obula nogidere n'ime obodo a ga-anwu site na mma agha, maobu site n'unwu, maobu site n'oria na-efe efe. Ma onye obula pukwuru ndi Babilon ga-adị ndu. O ga-adị ndu, n'ihu na o ga-echebe ndu ya.' **3** Ihe ndi a kwa ka Onyenwe anyi kwuru, 'A ga-arara obodo a nyefee ya n'aka ndi agha eze Babilon, onye ga-adota ya n'agha.'" **4** Mgbe ahụ, ndisi ochichi siri eze, "O kwesiri ka e gbuo nwoke a, n'ihu na o na-eme ka obi ndi agha na obi ndi mmadu foduru n'ime obodo a na-ada mba site n'udi okwu o na-agwa ha. O bughi odimma ndi a ka o na-eche echiche ya, kama o bu otu ha ga-esi laa n'iyi." **5** Zedekaya bu eze zara si ha, "O di unu n'aka. Unu maara na o nweghi ihe obula eze nwere ike ime igbochi unu ime ihe unu choru." **6** Ya mere, ha jidere Jeremaya, tinye ya n'ime olulu mmiri Malkija, nwa eze. Olulu mmiri a di n'ogige ulo ndi nche. O bu udo ka ha ji wetuo Jeremaya n'ime olulu mmiri ahụ. Ma mmiri adighi n'ime ya, naani apiti. Ya mere, Jeremaya danyere n'ime apiti ahụ, mibanye n'ime ya. **7** Ma Ebed-Melek, onye Kush, otu

n'ime ndịisi ozi n'ụlọeze n'uru na etinyela Jeremaya n'ime olulu mmiri. Mgbe eze n'ọduru n'onu utoz ama Benjamin, 8 Ebed-Melek si n'ụlọeze puo jekwuuru ya n'ebe ahụ si ya, 9 "Onyenwe m eze, lee na mmeso ndi a mesoro Jeremaya onye amuma jogburu onwe ya. Ha atubala ya n'ime olulu mmiri hapu ya ka o nodu n'ebe ahụ nwuo n'ihu aguu mgbe achicha koru n'obodo." 10 Mgbe ahụ, eze nyere Ebed-Melek onye Kush iwu si ya, "Si n'ebe a kororo iri mmadu ato ka gi na ha soro gaa doputa Jeremaya onye amuma site n'olulu ahụ tupu o nwuo." 11 Ya mere, Ebed-Melek duuru ndi ahụ puo. O buru utoz jee n'onuulo di n'okpuru ulokwu nke ulozeze. N'ebe ahụ, o chiputara ufodu nkirinka akwa, na ufodu uwe kara nka. O kenyere ha n'udo, wetuore ya Jeremaya n'ime olulu mmiri ahụ. 12 Ebed-Melek onye Kush ahụ gwara Jeremaya okwu si ya, "Were nkirinka akwa ndi a, na uwe ndi a kara aka fanye ha na mkpa abụ gi, ime ka udo a ghara imeru gi ahụ." Jeremaya mere di ka a gwara ya. 13 Emesja, ha dolitere ya elu, doputa ya site n'olulu mmiri ahụ. Site n'oge ahụ, Jeremaya nogidere n'ogige ulo ndi nche. 14 Mgbe ahụ, Zedekaya bu eze, ziri ozi ka a kpota Jeremaya onye amuma, ka o biakwute ya n'onu utoz nke ato, nke ulonso Onyenwe anyi. Mgbe o biara, eze gwara ya okwu si ya, "Achoro m iju gi ajuju. Ezonari la m ihe obula." 15 Ma Jeremaya zara Zedekaya si ya, "O buru na m enye gi osisa, i gaghị egbu m? A sikwa na m adu gi odu, i gaghị ege m nti." 16 Ma Zedekaya bu eze nuru iyi na nzuzo nye Jeremaya si ya, "Dika Onyenwe anyi onye nyere anyi ume anyi na-eku si adi ndu, agaghị m egbu gi, maobu nyefee gi n'aka ndi na-achosi ndu gi ike." 17 Mgbe ahụ, Jeremaya zara Zedekaya si ya, "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'O buru na i pukwuru ndisi eze Babilon nyefee onwe gi n'aka ha, ha gaechebe gi ndu, ha agakwaghị akpo obodo a oku. Gi na ezinaulo gi ga-adikwa ndu. 18 Ma o buru na i ju iwere onwe gi nyefee n'aka ndisi eze Babilon, a ga-enyefe obodo a n'aka ndi Babilon. Ha ga-akpokwa ya oku, ma gi onwe gi agakwaghị agbapu site n'aka ha.'" 19 Eze Zedekaya siri Jeremaya, "Mu onwe m na-atu egwu ndi juu ahụ bu ndi gbakwuru ndi Babilon, n'ihu na ndi Babilon nwere ike nyefee m n'aka ha, ha ga-emesikwa m ike." 20 "Ha agaghị enyefe gi n'aka ha," ka Jeremaya zara ya. "Rubere Onyenwe anyi isi, site n'ime ihe m gwara gi. Mgbe ahụ, ihe niile ga-agara gi nke oma. A ga-echebekwa ndu gi. 21 Ma o buru na i ju iwere

onwe gi nye, lee ihe Onyenwe anyi mere ka m hu: 22 A ga-akputa ndi inyom niile foduru n'uloeze Juda mee ka ha pukwuru ndisi eze Babilon. Ndi inyom ndi a ga-asị gi, "Ndi enyi gi ahụ niile i na-atukwasị obi arafuola gi, mee ka i buru onye e meriri emeri. Ukwu gi abuo emikpuola n'ime apiti, ugbu a, ndi enyi gi niile ahụ agbanarila gi." 23 "A ga-akpuputara ndi Babilon ndi nwunye gi niile na umu gi niile. Gi onwe gi agaghị agbanari ha, ma eze Babilon ga-ajidekwa gi, a ga-esurekwa obodo a oku." 24 Mgbe ahụ, Zedekaya gwara Jeremaya, "Ekwela ka nti ozu nu ihe ndi a niile mu na gi kwuru, ma o bughị ya, i ga-anwu. 25 O buru na ndisi ochichi anu na mu na gi kparitara uka, ha biakwute gi, si gi, 'Gwa anyi ihe i gwara eze na ihe eze gwara gi, ezola ihe obula n'ebe anyi no, ma o bughị ya anyi ga-egbu gi,' 26 mgbe ahụ i ga-agwa ha, 'Ano m na-ario eze aririo ka o hapu izighachi m n'ulo Jonatan, ka m nwuo n'ebe ahụ.'" 27 Ndisi ochichi ahụ niile biakwutere Jeremaya juo ya ajuju. O gwakwara ha ihe ahụ niile eze nyere ya n'iwu. Ha hapuru iju ya ihe ozu, n'ihu o nwekwaghị onye ozu nuru okwu niile ya na eze kwuru. 28 Jeremaya nogidekwara n'ogige ndi nche tutu ruo ubochi ahụ a dotara Jerusalem n'agha. Otu a ka esi were Jerusalem.

39 Otu a ka e si dota Jerusalem n'agha. N'afu nke itoolu, nke ochichi Zedekaya eze Juda, n'onwa nke iri ya, Nebukadneza eze Babilon duuru ndi agha ya niile bia ibuso Jerusalem agha, Ha gbara ya gburugburu, nochibido ya. 2 N'ubochi nke itoolu, n'onwa nke ano, n'afu nke iri na otu nke ochichi Zedekaya, ha gwupuru mgbidi obodo ahụ. 3 Mgbe ahụ, ndisi niile nke eze Babilon batara were onodu ha n'onu utoz ama nke Etiti. Ndi a bu ndi batara: Negal-Shareza onye Samga, na Nebo-Sasekim, onyeisi n'etiti ndisi, na Negal-Shareza onyeisi nke okwa ya di elu, na ndisi niile ozu nke eze Babilon ndi foduru. 4 Mgbe Zedekaya eze Juda na ndi agha ya niile huru ha, ha gbapuru oso. Ha ji abali gbapu n'obodo ahụ site n'onu utoz ama nke di n'etiti mgbidi abuo n'akuku ubi eze a gbara ogige, chee ihu n'uzo Araba. 5 Ma ndi agha ndi Babilon chusoro ha n'azu, chukwute Zedekaya na mbara ala Jeriko. Ha jidere ya, kpugara ya Nebukadneza eze Babilon, n'obodo Ribla, nke di n'ala Hamat, ebe o no maa ya ikpe. 6 O bu na Ribla, ka eze Babilon no gbuo umu ndi ikom Zedekaya niile n'ihu ya. Ebe ahụ ka a nokwa gbuo ndi Juda niile a na-

asọpuru. 7 Emesia, ọ ghupuru Zedekaya anya ya abuo, jiri udo bronz kee ya agbu kporo ya gaa Babilon. 8 Ndi Babilon sunyere uloaze na ulo ndi mmadu niile oku, kwatukwa mgbidi niile nke Jerusalem. 9 Nebuzaradan bu ochiagha ndi nche eze, buuru ndi niile foduru n'obodo, ha na ndi ahụ buuru uzo jekwuru ya, na ndi ozo foduru, bulaa ha Babilon, dika ndi a dotara n'agha. 10 Ma Nebuzaradan bu ochiagha ndi nche eze, hapuru ufodu ndi ogbenye, ndi na-enweghi ihe obula n'ala Juda. N'oge ahụ, o nyere ha ubi vaini a gbara ogige na ala ubi niile. 11 Ugbu a, Nebukadneza eze Babilon enyelari Nebuzaradan ochiagha ndi nche eze iwu banyere Jeremaya, si, 12 "Kporo ya, lekotazie ya anya nke oma; emekwala ya ihe ojoo obula, kama meere ya ihe obula o rioro gi." 13 Ya mere, Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze, na Nebushazban, onyeisi n'etiti ndisi, na Negal-Shareza, bu onyeisi okwa ya di elu, na ndisi ndi ozo niile nke eze Babilon, 14 ziri ndi jere kpoputa Jeremaya site n'ogige ndi nche. Ha nyefere ya n'aka Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, ka o dulaa ya n'ulo ya. Ya mere, Jeremaya nogidere n'etiti ndi nke ya. 15 Ma n'oge ahụ, Jeremaya no di ka onye mkporo n'ogige ulo ndi nche, okwu Onyenwe anyi ruru ya nti si ya, 16 "Jekwuru Ebed-Melek onye Kush, gwa ya si ya, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Lee, ana m aga ime ka okwu ahụ m kwuru megide obodo a mezuo. Ihe ga-abiakwasị obodo a bu ila n'iyi, o bughị oganihu. N'oge ahụ, ihe ndi a ga-emezukwa n'ihu gi. 17 Ma aga m anaputa gi n'ubochi ahụ, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. A gaghị enyefe gi n'aka ndi ahụ i na-atu egwu ha. 18 Aga m azoputa gi. I gakwaghị ada site na mma agha kama i ga-agbapukwa na ndu, n'ihu na i tukwasiri m obi.'" Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

40 Mgbe oge nta gasiri site n'oge Nebuzaradan ochiagha ndi nche no na Rema mere ka Jeremaya nwere onwe ya, okwu Onyenwe anyi ruru ya nti. Nebuzaradan huru Jeremaya mgbe e kekotara ya na ndi e si na Jerusalem na Juda dota n'agha agbu, bu ndi ahụ a na-ebula Babilon. 2 Mgbe ochiagha ndi nche eze a huru Jeremaya, o siri ya, "O bu Onyenwe anyi Chineke gi nyere iwu na ihe ojoo ndi a ga-abiakwasị ala a. 3 Ugbu a kwa Onyenwe anyi emeela ka ihe o kwuru mezuo. O wetarala ala a mbibi ahụ. Ma ihe ndi a niile mezuru n'ihu na ndi gi mehiere megide Onyenwe anyi, ju irubere ya isi. 4 Ma taata, ana m

eme ka i nwere onwe gi site n'agbu nke e kere gi na nkwoji aka. O buru na i choo, soro m gaa Babilon. N'ebe ahụ, aga m elezi gi anya nke oma. O burukwa na i kpebie na i gaghị eso m gaa Babilon, abjala. Ma, lee, ala a niile di gi n'ihu. Jee ka i biri n'akuku ya obula di gi mma; jegharjakwa n'ebe obula i choo." 5 Ma tupu Jeremaya atugharia ihapu ya puo, Nebuzaradan gwakwara ya ozo si, "Laghachikwuru Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, onye eze Babilon hoputara ka o na-elekota obodo Juda niile. Gaa soro ya biri n'etiti ndi gi, maobu i nwere ike gaa ebe obula ozo di gi mma." Mgbe ahụ, ochiagha ahụ nyere ya ihe oriri hiri nne. O nyekwara ya onyinye, hapu ya ka o laa. 6 Ya mere, Jeremaya jekwuuru Gedaliya nwa Ahikam na Mizpa, soro ya na ndi foduru n'ala ahụ biri. 7 Mgbe ndisi agha ahụ niile na ndi ikom ha, bu ndi gbalagara n'ohia, nuru na eze Babilon emeela Gedaliya nwa Ahikam, onye na-achi ala ahụ, na onye nlekota ndi ikom na ndi inyom, na umuntakiri, bu ndi ogbenye onu ntu, ndi a na-eburughi gaa Babilon, ka ha gaa biri n'ala ozo, 8 ha biakwutere Gedaliya na Mizpa. Ndi biakwutere ya bu ndi a; Ishmel nwa Netanaya, Johanan na Jonatan umu Kariya, na Seraya nwa Tanhumet, na umu Efai onye Netofa, na Jaazanaya nwa Maaka, na ndi ikom ha. 9 Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, nuro ha iyi, nukwaara ndi ikom ha iyi, si, "Unu atula egwu ife ndi Babilon: birinu n'ala a, feekwa eze Babilon, ihe ga-agara unu nke oma. 10 Mu onwe m ga-ebi na Mizpa inochite anya unu n'ihu ndi Babilon ga-abiakwute anyi, ma gaanu chikotaa mkporu vaini niile, na mkporu niile e kwesiri ighokota n'oge okpomoku, na mmanu niile. Chikotanu ha tinye ha n'ime ite ichebe nri unu. Birikwanu n'obodo ahụ niile unu nwetara." 11 Mgbe ndi Juu niile no na Moab, na Amon, na Edom, na n'obodo ndi ozo niile nuru na eze Babilon hapuru ufodu ka ha biri na Juda, na o hoputara Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, mee ya onye na-achi ndi ahụ niile, 12 ha niile si n'ebe ahụ ha no lohachikwa n'ala Juda. Ha lokwutere Gedaliya na Mizpa, site na mba ndi ahụ niile a chugara ha. Ha chikotakwara mmanya vaini, na mkporu di ukwu, bu mkporu nke na-acha n'oge okpomoku. 13 Johanan nwa Kariya, na ndisi agha niile no n'ohia biakwutere Gedaliya na Mizpa 14 si ya, "O bu na i maghi na Baalis eze ndi Amon ezitela Ishmel nwa Netanaya ka o bja gbuo gi?" Ma Gedaliya nwa Ahikam ekwetaghị na o bu eziokwu ka ha na-ekwu. 15 Mgbe ahụ, Johanan nwa

Kariya p̄ur̄u na nzuzo jekwuru Gedaliya na Mizpa si ya, “Biko, kwere ka m gaa gbuo Ishmel nwa Netanaya. O nwegh̄i onye ga-amata otu o si nwūo. N’ihi gin̄i ka ọ ga-eji gbuo gi, ime ka ndi Juu niile na-aloghachikwute gi gbasasjakwa ozo, na imekwa ka ndi Juda foduru laa n’iyi?” **16** Ma Gedaliya nwa Ahikam zara Johanan nwa Kariya si ya, “Biko, emela ihe di otu ahụ! N’ihi na ihe i na-ekwu banyere Ishmel abugh̄i eziokwu.”

41 N’onwa nke asaa, Ishmel nwa Netanaya, nwa Elishama, onye si n’agburu eze, na onye naara abụ otu n’ime ndiisi ozi eze, duuru ndi ikom iri bja n’ulo Gedaliya nwa Ahikam na Mizpa. Mgbe Gedaliya soo ha niile na-eri nri, **2** Ishmel nwa Netanaya na mmadu iri ndi ahụ ya na ha so, biliri jiri mma agha tigbuo Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, bu onye eze Babilon hoputara dika onye na-achi ala ahụ niile. **3** Ishmel gbukwara ndi ikom Juda niile ha na Gedaliya no na Mizpa, gbukwaa ndi agha Babilon nokwa n’ebe ahụ. **4** N’ubochi na-eso ubochi ahụ ha gbusiri Gedaliya, tupu mmadu obula ahụ ihe banyere ya, **5** o nwere iri mmadu asato, bu ndi kpuchara afunụ ha, dwasja uwe ha, gbukasjakwa onwe ha ahụ, sitere n’obodo Shekem, na Shajlo na Sameria buuru onyinye inata ihuoma, na ihe nsure oku nasesi isi utọ na-abia n’ulosọ Onyenwe anyi. **6** Ishmel nwa Netanaya sitere na Mizpa puo izute ha, na-akwa akwa mgbe o na-aga. Mgbe o zutere ha, o siri ha, “Bjakwutenu Gedaliya nwa Ahikam.” **7** Mgbe ha batara n’obodo, Ishmel nwa Netanaya na ndi ikom ahụ bu ndi so ya, gburu ndi ahụ tunye ozu ha n’ime olulu. **8** Ma mmadu iri n’ime ndi ahụ gwara Ishmel okwu si ya, “Biko, egbula anyi, n’ihi na anyi nwere oka wiiti na oka bali, na mmanu anu anyi zoro n’ime oha.” N’ihi ya, o gbughi ha, kama o hapuru ha ndu. **9** Olulu ahụ Ishmel tunyere ozu Gedaliya na ozu ndi ozo ahụ niile bu olulu nke Asa bu eze gwuru maka ichebe Jerusalem mgbe Baasha eze Izrel na-ebuso ya agha. O bukwa ozu ndi mmadu ka Ishmel, nwa Netanaya kpojuru n’ime olulu ahụ. **10** Ishmel dotakwara ndi niile foduru n’ime Mizpa n’agha. O dotara umu ndi inyom eze n’agha, dotakwa ndi ahụ niile a hapuru n’ebe ahụ, bu ndi ahụ Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze mere ka Gedaliya nwa Ahikam buru onye na-achi ha. Ishmel nwa Netanaya dotara ha niile n’agha duru ha na-achọ igbapu gaa n’ala ndi Amon. **11** Mgbe Johanan nwa Kariya, na ndiisi agha ahụ niile ya na ha no nuru ihe

ojo Ishmel nwa Netanaya mere, **12** ha duuru ndi agha ha niile puo ibuso Ishmel nwa Netanaya agha. Ha chukwutere ya n’ebe di nso n’iyi ukwu Gibion. **13** Mgbe ndi ahụ niile Ishmel dotara n’agha huru Johanan nwa Kariya na ndiisi agha so ya, ha nuriri onu. **14** Ndi ahụ niile Ishmel dotara n’agha na Mizpa, chighariri gafee n’ebe Johanan nwa Kariya no. **15** Ma Ishmel nwa Netanaya, na mmadu asato n’ime ndi agha ya, gbapuru oso gbanari Johanan. Ha gbalagara n’ala ndi Amon. **16** Mgbe ahụ, Johanan nwa Kariya na ndiisi agha niile ya na ha so duuru ndi ahụ niile ha naputara site n’aka Ishmel puo, bu ndi ahụ Ishmel nwa Netanaya dotara n’agha na Mizpa, mgbe o buuru uzo gbuo Gedaliya nwa Ahikam. Ndi ozo Johanan si na Gibion durukwa bu ndi a, ndi agha, na ndi inyom, na umuntakiri, na ndiisi ulo ikpe. **17** Ha duuru ha na-aga, ma kwusi n’obodo Gerut Kimham, nke di nso na Betlehem, ebe ha bu n’obi ija Ijipt, **18** n’ihi igbanari ndi Babilon. Ha turu egwu ihe ndi Babilon ga-eme ha n’ihi ogbugbu Ishmel nwa Netanaya gburu Gedaliya nwa Ahikam, onye eze Babilon hoputara ka o buru onye na-achi ala ahụ.

42 Mgbe ahụ, Johanan nwa Kariya, na ndiisi agha ahụ niile, na Jezenaya nwa Hoshaya, na ndi Izrel niile, site n’onye dikarisiri nta ruo n’onye dikarisiri ukwu, bjakwutere **2** Jeremaya onye amuma si ya, “Biko, anyi biara iri gi ariri. Kpokuo Onyenwe anyi Chineke gi n’ekpere n’ihi anyi bu ndi foduru n’ala a. I maara na o nwere oge anyi di otutu n’ala a, ma ugbu a anyi di naani ole na ole. **3** Kpee ekpere ka Onyenwe anyi Chineke gi gosi anyi ihe anyi ga-eme, maobu ebe anyi ga-eje.” **4** Jeremaya onye amuma zara si ha, “Anula m ihe unu kwuru. Aga m ekpere Onyenwe anyi Chineke unu ekpere dika unu riro. Mgbe m natara osisa ya, aga m agwakwa unu ihe niile Onyenwe anyi kwuru. O nwekwaghi ihe m gazonari unu.” **5** Ha siri Jeremaya, “Ka Onyenwe anyi buru onyeama eziokwu na nke kwesiri ntukwasobi megide anyi, ma o buru na anyi emeghi dika ihe niile Onyenwe anyi bu Chineke gi gwara gi ka i gwa anyi. **6** O bu ihe Chineke, onye anyi na-eziga gi ka i juta ase, kwuru ka anyi ga-eme. Ma o di mma, ma o di njo. Anyi ga-erubere Onyenwe anyi Chineke gi isi, ka ihe gaara anyi nke oma.” **7** Mgbe ubochi iri gasiri okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya ntị. **8** N’ihi ya o kporo Johanan nwa Kariya, ndiisi agha ya na ha

so na ndị Izrel niile, site n'onye dīkarīsiri nta ruo n'onye dīkarīsiri ukwu. **9** Mgbe ha b̄jara, ọ gwara ha okwu s̄i ha, "The ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel, onye unu zigara m ka m wegara ariri ọ unu, siri: **10** 'Ọ buru na unu anogide n'ala a, aga m ewuli unu elu; agaghị m akwada unu. Aga m akukwa unu dika osisi, gharakwa ihopu unu. N'ih na ihe ojoo ahụ m mere ka ọ bjakwasị unu na-ewute m nke ukwu. **11** Unu atula eze Babilon egwu, bu onye unu na-atu egwu ya ugbu a. Unu atula ya egwu, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, n'ih na anonyeere m unu, aga m azoputa unu, naputakwa unu site n'aka ya. **12** Aga m enwe obi ebere n'ebe unu no, si otu a mee ka ya onwe ya nweekwa obi ebere n'ebe unu no. O ga-emekwa ka unu nwetaghachikwa ala unu.' **13** "Ma o buru na unu onwe unu asi, 'Anyi agaghị anogide n'ala a,' si otu a nupu isi n'ebe Onyenwe anyi Chineke unu no; **14** o burukwa na unu asi, 'Mba, anyi ga-aga biri n'ala Ijpt ebe anyi na-agaghị ahụ agha, maobu nu ıda opi ike, maobu noo agu n'ih enweghị ihe oriri,' **15** mgbe ahụ, nurunu okwu Onyenwe anyi, unu ndi foduru na Juda. Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'O buru na unu anogidesie ike na mkpebi unu iga Ijpt ibiri n'ebe ahụ, o burukwa na unu agaa biri n'Ijpt n'eziokwu, **16** mgbe ahụ, mma agha ahụ unu na-atu egwu ga-eru unu n'ahụ, unwu ahụ unu na-atu oke egwu ya ga-esoro unu baa n'Ijpt. Unu ga-anwukwa n'ebe ahụ. **17** N'ezie, ndi ahụ niile kpebiri iga biri n'Ijpt ga-anwu site na mma agha, na site n'unwu, na site n'orja na-efe efe. O nweghị onye obula n'ime ha ga-afodu ndu, o nweghị onye obula n'ime ha ga-agbanari ihe ojoo ahụ m ga-eme ka o bjakwasị ha.' **18** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'Dika iwe m na onuma m bu ihe awukwasiri n'elu ndi bi na Jerusalem, otu a ka m ga-esi wukwasikwa unu onuma m, mgbe unu ga-aga Ijpt. Unu ga-ago ihe obubu onu na ihe iju anya, ihe nkocha na ihe ita uta. Unu agakwaghị ahụ ebe a anya ozo.' **19** "Unu bu ndi foduru na Juda, lee na Onyenwe anyi agwala unu si, 'Unu agala Ijpt.' Matanu nke oma na m adola unu aka na nti, **20** na unu mehiere n'obi unu mgbe unu ziri m si m juta Onyenwe anyi Chineke unu ase. Mgbe ahụ, unu rioro m si m, 'Rioro anyi Onyenwe anyi Chineke anyi ariri, gwa anyi ihe niile o kwuru, anyi ga-emekwa ya.' **21** Agwala m unu taa ihe o kwuru, ma unu ajula ime ihe ahụ niile Onyenwe anyi Chineke unu, bu onye unu

zigara m ka m jekwuru, kwuru. **22** Ya mere, matanu ya nke oma taa na unu ga-anwu site na mma agha, na site n'unwu, na site n'orja na-efe efe, n'ebe ahụ unu choro iga biri."

43 Mgbe Jeremaya gwasiri ndi ahụ niile okwu ahụ Onyenwe anyi Chineke ha ziri ya ka o zie ha, **2** Azaraya nwa Hoshaya, Johanan nwa Kariya na ndi nganga niile no n'ebe ahụ, gwara Jeremaya okwu si ya, "O bu okwu ugha ka i kwuru! Onyenwe anyi Chineke anyi ezighi gi ka i kwuo na anyi ekwesighi iga biri n'Ijpt, **3** Kama o bu Baruk nwa Neraya na-akwali gi megide anyi, n'ih na o choro inyefe anyi n'aka ndi Babilon ka ha gbuo anyi, maobu buru anyi gaa Babilon dika ndi a dotara n'agha." **4** Ya mere, Johanan nwa Kariya na ndisi agha ahụ niile, nakwa ndi mmadu ahụ niile nupuru isi n'iwu Onyenwe anyi, juu inogide n'ala Juda. **5** Kama Johanan nwa Kariya, na ndisi agha ahụ, duuru ndi ahụ foduru na Juda puo, ha na ndi ahụ si na mba ndi ozo di iche iche, ebe ha gbagara lota. **6** Ha duuru ndi ikom niile na ndi inyom niile na umuntakiri niile, na umu ndi inyom eze niile, bu ndi ahụ Nebuzaradan ochiagha ndi nche eze Babilon tinyere na nlekota Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan na Jeremaya onye amuma na Baruk nwa Neraya. **7** Ya mere, ha nupuru isi n'ebe Onyenwe anyi no site n'ibanye ala Ijpt. Ha jegidere ije ruo n'obodo Tapanhis. **8** Mgbe ha no na Tapanhis, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya nti si ya, **9** "Mgbe ndi Juu no na-ele gi anya, chiru ufodu nkume buru ibu n'aka gi, gaa zoo ha n'ime uru di na mputa ihu ulo e ji aja uru wuo, nke di nonu uzo e si abata n'ulo Fero di na Tapanhis. **10** Mgbe ahụ si ha, 'The ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel siri, Aga m ezi ozi kpota ohu m bu Nebukadneza, eze Babilon. Aga m edokwasikwa ocheeze ya n'elu nkume ndi a m zoro n'ebe a, o ga-agbasa ulo ndo nke ibu eze ya n'elu ha. **11** O ga-abia buso Ijpt agha, si otu a mee ka ha nwuo, bu ndi ahụ a kwadobere maka onwu, mee ka a dota ha n'agha, bu ndi ahụ a kwadobere na-aga adota n'agha; mekwa ka ha nwuo site na mma agha bu ndi ahụ a kwadobere na ha ga-anwu site na mma agha. **12** O gasunyekwa oku n'ulo ebe a no na-efe chi niile nke ndi Ijpt. O ga-esure ulo ndi a oku, dotakwa chi ha niile n'agha. Dika onye ozuzu aturu si ewepucha igwu site na uwe ya, o ga-esikwa otu a wezuga onwe ya n'udo site n'Ijpt puo. **13** N'ime ulonso anyanwu di n'Ijpt, ka

o ga-akwatu ogidi nsọ niile, surekwaa ụlonsọ niile nke chi di iche iche n'Ijpt ọkụ.”

44 Ndi a bu okwu ruru Jeremaya ntị banyere ndi Juu ahụ niile bi n'ala Ijpt, bu ndi bi na Migdol, na n'ime Tapanhis, na n'ime Memfis, na n'ime Patros, 2 “The ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Unu ji anya unu hu ihe ojoo ahụ niile m mere ka ha bjakwasị Jerusalem, na obodo niile nke Juda. Lee, obodo ndi ahụ aghoola mkpomkpo ebe taa, o nwekwaghị onye bi n'ime ha. 3 Ihe ndi a bjakwasiri ha n'ihu ihe ojoo ha mere. Ha kpasuru m iwe site n'ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu, na site n'ife chi ndi ozo, ndi ha onwe ha maobu nna nna ha na-amaghị. 4 Site n'oge ruo n'oge, mgbe mgbe, eziteere m ha ndi ohu m, bu ndi amuma, ndi gwara ha okwu si ha, ‘Unu emela ihe aru di otu a nke m kporo asi!’ 5 Ma ha egeghi nti, ha atokwaghị nti ha n'ala. Ha esiteghi n'ihu ojoo ha na-eme chegharia, maobu kwusi ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu nye chi ndi ozo. 6 N'ihu ya, awukwasiri m ha onuma m na iwe m, nke rere dika oku megide obodo niile nke Juda, na okporozo nke Jerusalem. Ya mere, ha ghoru mkpomkpo ebe na ebe togboro n'efu taa. 7 “Ma ugbu a, ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, N'ihu gini ka unu ji choo iji aka unu wetara onwe unu ihe ojoo ndi a? Lee ka unu si duru ndi ikom na ndi inyom niile, na umuntakiri niile, na umu a muru oheru niile na-agbala n'ala Ijpt, si otu a mee ka, o buladi, otu mkpuru mmadu hapu ifodukwa n'ala Juda. 8 Gini mere unu na-eji oru aka unu na-akpasu m iwe, na-esurere chi ndi ozo ihe nsure oku na-esi isi utu n'ala Ijpt, ebe unu bira ibi? Unu onwe unu ga-ala onwe unu n'iyi, mekwaa onwe unu ihe ibu onu nakwa ihe nkocha n'etiti mba niile di n'upa. 9 Unu echefuola ihe ojoo nna unu ha mere na ihe ojoo niile ndi eze Juda na ndi eze nwanyi Juda mere na ihe ojoo niile nke unu onwe unu na ndi nwunye unu mekwara n'ala Juda, na n'okporozo Jerusalem? 10 Ruo ubochi taa, o nwebeghi onye obula n'ime ha wedarala onwe ya ala, maobu tuo egwu m; ha adighi ejeghari n'iwu m, maobu jidesie ukpuru ndi ahụ niile m debere n'ihu ha na n'ihu nna nna ha aka ike, igbaso ya. 11 “N'ihu ihe ndi a niile, otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru: Ekpebiela m ime ka ihe ojoo bjakwasị unu; ekpebiela m ibibi Juda. 12

Aga m eme ka ndi ahụ niile foduru n'ala Juda, bu ndi ahụ kpebiri n'obi ha iga biri n'ala Ijpt ghara idikwa. A ga-ala ha n'iyi n'ala Ijpt; ha ga-ada site na mma agha, maobu site n'unwu. Ndi niile dikarisiri ukwu n'etiti ha na ndi niile dikarisiri nta ga-anwu. Ha ga-aghokwa ihe ibu onu na ihe iju anya, ihe omuma ikpe na ihe nkocha. 13 Dika m si taa Jerusalem ahuhu, otu a ka m ga-esi jiri mma agha, na unwu, na oria nefe efe, taa ndi ahụ bi n'Ijpt ahuhu. 14 O nweghi onye obula n'ime ndi Juda ahụ foduru, ndi gara biri n'Ijpt nke ga-agbanari onwu. O bu ezie na o na-agusi ha aguu ike iloghachi n'ala Juda, ma o nweghi onye obula n'ime ha ga-aloghachi, kariakwa mmadu ole na ole ndi ga-agbapu agbapu.” 15 Ndi no n'ebe ahụ mgbe ahụ Jeremaya kwuru okwu ndi a bu ndi ikom ahụ niile maara na ndi nwunye ha na-achụ aja ihe nsure oku na-esi isi utu nye chi ndi ozo, na ndi niile bi n'Ijpt n'akuku Patros. Ndi a zara Jeremaya si ya, 16 “Anyi agaghị anabata okwu ahụ i si n'aha Onyenwe anyi gwa anyi 17 N'ihu na anyi aghaghị ime ihe ndi ahụ anyi kpebiri ime. Anyi ga-achuru Eze nwanyi mbara Eluigwe aja ihe nsure oku na-esi isi utu. Anyi ga-awusakwara ya aja ihe onunu dika anyi na nna anyi ha, ndi eze anyi na ndiisi ochichi anyi mere n'obodo Juda niile na n'okporozo Jerusalem. N'oge ahụ, anyi na-eriju afo, ihe na-agakwara anyi nke oma, o nweghi ihe ojoo bjakwasiri anyi. 18 Ma site n'oge anyi kwusiri ichuru Eze nwanyi mbara Eluigwe aja, ihe nsure oku na-esi isi utu na iwusara ya aja ihe onunu, ihe niile akola anyi, o bukwa site na mma agha na oke unwu ka anyi na-ala n'iyi.” 19 Ndi inyom ahụ niile kwukwara si, “Mgbe ahụ anyi na-eji ihe nsure oku na-esi isi utu na-achuru Eze nwanyi mbara Eluigwe aja na mgbe ahụ anyi na-awusakwara ya aja ihe onunu, o bu na ndi di na-alu anyi amaghị na anyi na-eme achicha n'oyiyi ya, na-awusakwara ya aja ihe onunu?” 20 Mgbe ahụ, Jeremaya gwara mmadu ahụ niile okwu, ma ndi ikom ma ndi inyom ahụ niile zara ya okwu si ha, 21 “Onyenwe anyi chetara ihe nsure oku na-esi isi utu niile unu na nna unu ha, na ndi eze unu, na ndiisi ochichi unu, na ndi Izrel niile ji choo aja n'obodo Juda niile na n'okporozo Jerusalem niile. 22 N'ihu ya, mgbe Onyenwe anyi na-nweghikwa ike inagide ihe ojoo niile ndi a unu mere, na ihe aru niile unu mere, o mere ka ala unu ghoo mkpomkpo ebe, na ihe iju anya, na ihe nkocha, nke mmadu na-ebighi n'ime ya, dika o di taa. 23 N'ihu na

unu surere ihe nsure oku na-esi isi utu na n'ih na unu mehiere megide Onyenwe anyi, ghara irubere ya isi, maobu igbaso iwu ya, maobu idebe ukpuru ya, maobu imezu ihe niile o siri ka unu mee, n'ih ya ka ihe ojoo ndi a ji dakwas unu dika unu na-ahu ugbu a.” 24 Mgbe ahu, Jeremaya gwara ndi inyom ahu, na ndi Izrel niile okwu si ha, “Nuruonu okwu Onyenwe anyi unu ndi Juda niile no n'Ijpt. 25 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Unu na ndi nwunye unu esitela n'omume unu gosi na unu na-emezu ihe ndi ahu unu ji onu kwuo si, 'Anyi aghaghi imezu nkwa niile anyi kwere banyere ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu na nke ihe onunu nye Eze nwanyi mbara Eluigwe.' ” “Gaanu n'ihu mezuo nkwa unu kwere! Mezuokwanu iyi unu nuru. 26 Ma nuruokwanu okwu Onyenwe anyi, unu ndi Juu niile bi n'Ijpt, 'Eji m aha m di ukwu na-anu iyi,' ka Onyenwe anyi na-ekwu, 'na o nweghi onye Juda obula bi n'akuku obula nke Ijpt, nke ga-akpokukwa aha m ozo, maobu jiri ya nuu iyi si, 'Dika Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-adi ndu.' ” 27 N'ih na anya m na-ele ha abughi maka ime ha mma, kama o bu maka ime ha ihe ojoo. Ndi Juu niile bi n'Ijpt ganwu site na mma agha, maobu site n'oke unwu, tutu ruo mgbe e bibichara ha dum. 28 Naani mmadu ole na ole ga-esi Ijpt gbalata Juda igbanari mma agha. Mgbe ahu ndi Juda niile foduru, bu ndi bjara biri n'Ijpt, gamata onye okwu ya na-eguzosi ike, maobu nke m, maobu nke ha. 29 “Nke a ga-aburu unu ihe ama nke ga-egosi unu na m ga-ata unu ahuhu n'ebe a,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 'Ka unu si otu a mara na mba m na-aba na m ga-emesi unu ike aghaghi iguzosi ike.' 30 Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Aga m arara Fero Hofra, eze Ijpt nyefee n'aka ndi iro ya, bu ndi na-achoo ndu ya, dika m si rara Zedekaya eze Juda, nyefee n'aka Nebukadneza eze Babilon, bu onye iro ahu choro ndu ya.' ”

45 Okwu ndi Jeremaya onye amuma gwara Baruk nwa Neraya, mgbe o dere okwu ndi a n'akwukuwo dika Jeremaya na-akpopta ha, n'afu nke anu nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya eze Juda. Jeremaya gwara Baruk si, 2 “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi bu Chineke Izrel na-agwa gi, gi Baruk, 3 I siri, 'Ahuhu dijiri m! Lee na Onyenwe anyi atukwasiri m mwute n'elu ihe mgbu nke m nwere. Ike isu ude agwula m, ma ruo ugbu a, achotabeghi m izuike.' 4 Ma ihe ndi a ka i ga-agwa ya, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Aga

m akwada ihe ndi ahu niile m wuru, hopukwa ihe ndi ahu niile m kuru n'ala a niile. 5 Ma gi onwe gi, i nachoro onwe gi ihe ukwu? Achokwala ha. N'ih na, lee, aga m eme ka ihe ojoo bjakwas mmadu niile, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, ma aga m eme ka i jiri ndu gi gbapu jee ebe obula i ga-eje.”

46 Ndi a bu okwu Onyenwe anyi, nke ruru Jeremaya onye amuma ntj, banyere mba di iche iche. 2 Nke diri Ijpt: Ndi a bu okwu di megide usuu ndi agha Fero Neko, bu eze Ijpt, ndi Nebukadneza eze Babilon meriri n'agha na Kakemish, n'akuku osimiri Yufretis, n'afu nke anu nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya, bu eze Juda. 3 “Kwadoonu ota agha unu, ndi ukwu na ndi nta, zopunu ije maka ibu agha. 4 Kegidezieni inyinya unu, rikwasikwanu n'elu ha. Guzokwanu n'onodu ibu agha unu, ma kpukwasikwanu onwe unu okpu agha unu. Monu ube unu ka o di nku, yikwasikwanu uwe agha unu. 5 Gini ka anya m abuo huru? Uju na-atu ha, ha na-agbaghachikwa azu; lee, a na-etipia ndi ha bu dike n'agha. Ha na-agbasi oso ike, na-eleghi anya n'azu. Egwu dikwa n'akuku niile,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 6 “Ndi nwere ukwu oso enweghi ike igbalaga, ndi di ike enweghi ike isi n'ebe ahu wezuga onwe ha. Ha na-aso ngongo daa, n'akuku ugwu di nso n'osimiri Yufretis. 7 “Onye bu onye a, nke na-ebili oto dika osimiri Naij, na dika osimiri nke mmiri ya na-amaghari? 8 Ijpt na-ebili elu dika osimiri Naij, dika osimiri nke mmiri ya na-amaghari. O na-asi, 'Aga m ebili kpuchie uwa niile. Aga m ebibi obodo ukwu di iche iche, na ndi mmadu bi n'ime ha.' 9 Gbanyenu n'ogbo agha, unu inyinya niile. Gbanu oku oku, unu ndi na-agba ugbo agha. Zopunu ike ike, unu ndi bu dike n'agha, unu ndi ikom Kush na Put, ndi na-ebu ota, na unu ndi ikom Lidiya ndi na-agba uta. 10 Ma ubochi ahu diri Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. O bu ubochi ibo obo ya, ubochi o gaboro obo n'ahu ndi iro ya. Mma agha ga-eripia ha tutu afu eju ya, e, tutu ruo mgbe o njuru obara afu. N'ih na Onyenwe anyi bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-achu aja n'ala ahu di n'ugwu, nke di nso osimiri Yufretis. 11 “Rigoro Gilead ka i weta mmanu a na-ete n'onya, gi Ada Ijpt na-amaghi nwoke. Ma o bu n'efu ka i na-ewebata ogwu ndi a niile, n'ih na ogwugwo obula agaghi adiri gi. 12 Mba niile ga-anu akuku ihe ihere bjakwasiri gi. N'akuku niile nke uwa ka a ga-anukwa ikwa akwa gi. Otu dike

n'agha na-asọ ngongo na-adakwasị dike ibe ya; ha abụọ na-adakwa n'ala." 13 Okwu ndị a ka Onyenwe anyị gwara Jeremaya onye amụma, banyere oḅibjia nke Nebukadneza, bụ eze Babilon, onye na-abia ibuso Ijpt agha. 14 "Kwuputanu ihe ndị a n'Ijpt. Kwusaa ya na Migdol. Kwusaakwa ya na Memphis, na n'obodo Tapanhis. Guzozienụ onwe unu n'usoro, nọkwana n'anjikere, n'ihia na mma agha na-eripia ndị gbara unu gburugburu. 15 Gini mere a ga-eji gbudasia ndị gi niile bụ dike n'agha? Ha agaghị enwe ike guzokwa, n'ihia na Onyenwe anyị ga-akwada ha. 16 Ha ga-asọ ngongo mgbe mgbe, ha ga-adakwasikwa n'elu ibe ha. Ha gasikwa, 'Bilienụ ọto, bianu ka anyị laghachikwuru ndị anyị, ka anyị laghachikwa n'ala ebe a mụrụ anyị, ka anyị wezugakwa onwe anyị site na mma agha nke ndị mmegbu.' 17 N'ebe ahụ ka ha ga-anọ tie mkpu si, 'Fero eze Ijpt bụ naanị onye oke okwu. Lee, oge a kara aka nye ya efunarịla ya.' 18 "Dika mụ onwe m na-adị ndụ," ka Eze ahụ kwuputara, onye aha ya bụ Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, "otu onye ga-abia, onye di ukwu dika ugwu Taboa si di ukwu n'ebe ugwu ndi ozo di, na dika Kamel si diri n'akuku osimiri. 19 Kwakotaaan ngwongwo unu, jikerenu maka ije biri n'ala ozo, unu ndi bi n'Ijpt, n'ihia na a ga-eme ka Memphis ghoo ebe togboro n'efu. O ga-aghokwa mkpomkpo ebe, nke mmadu na-agaghị ebi n'ime ya. 20 "Ijpt mara mma dika mne ehi, ma ijiji nke si n'akuku ugwu, na-abia imegide ya. 21 Ndi agha e goro ego no n'etiti ha dika umu ehi gbara abuba. Ha onwe ha kwa ga-atugharia gbaa oso, ha agaghị eguzo, n'ihia na ubochi nhuju anya na-abiakwasị ha, bụ ubochi a gata ha ahuhu. 22 Ijpt ga-eme mkpotu, dika mkpotu nke agwo na-agba oso na-eme, mgbe ndi iro ya ji ike na-abiakwasị ya. Ha ga-eji anyuikwe biakwasị ya, dika ndi na-egbutu osisi. 23 Ha ga-egbutu oke ohia ya," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "n'agbanyeghi na o bu oke ohia rubigara oke. Ha di otutu kari igurube, a pughikwa iguta ole ha di. 24 A ga-eme ka ihere mee Ada Ijpt, mgbe e nyefere ya n'aka ndi si n'akuku ugwu bia." 25 Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, sirj, "Ana m aga ime ka ahuhu biakwasị Amon, bu chi ndi Tibs, na Fero, na ala Ijpt na chi niile di n'ime ya, ndi eze ya niile nakwa ndi ahu natukwasị Fero obi. 26 Aga m enyefe ha n'aka ndi ahu na-achosi ndu ha ike, bu Nebukadneza eze Babilon, na ndiji ochichi ya. Ma n'ikepeazu, aga m emekwa ka ndi mmadu birikwa n'ime ya ozo, dika e si biri n'ime

ya na mgbe ochie." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 27 "Atula egwu, gi Jekob, ohu m. Adakwala mba, gi Izrel. N'ihia na lee, aghaghị m izoputa gi site n'ebe di anya nke e mere ka i gaa biri. Aga m azoputakwa umu umu gi site n'ala ebe e mere ka ha gbapu oso gaa biri. Jekob ga-emesiakwa biri n'udo, na-atughị egwu obula. O dikwaghị onye ga-eme ka o tuo ujo. 28 Atula egwu, gi Jekob, ohu m, n'ihia na anonyeere m gi," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "A sikwari na m ebibie mba ndi ahụ niile nke m mere ka i gaa biri n'etiti ha kpmkpam, agaghị m ebibi gi kpmkpam. Aga m ado gi aka na nti, ma o ga-abu site n'uzo ikpe ikpe ziri ezi. Agakwaghị m ahapu inye gi ahuhu i kwesiri inata."

47 Okwu Onyenwe anyi nke ruru Jeremaya onye amuma nti banyere ndi Filistia. Okwu ndi a bira tupu Fero ebuso obodo Gaza agha. 2 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Lee ka mmiri si ala elu n'akuku ugwu; ha ga-aghokwa mmiri nke na-erubiga oke. Ha ga-erukwasị ala ahụ, kpuchikwa ihe niile di n'ime ya, o ga-ekpuchikwa obodo niile di n'ala ahụ, na ndi bi n'ime ya. Ndi niile bi n'ala ahụ ga-eti mkpu akwa, mmadu niile ga-akwasikwa akwa ike. 3 Mgbe ha ga-anu uzu ikiri ukwu nke otutu inyinya, nke na-agbata oso na-abia n'ebe ha no, mgbe ha ga-anukwa uzu ugbo agha ndi iro, na uzu nzo ukwu igwe ha. N'oge ahụ, ndi bu nna agaghị enwe ike nyere umu ha aka, n'ihia na aka ha ga-akuda n'akuku ha. 4 N'ihia na ubochi ahụ abiala mgbe a ga-ebibi ndi Filistia niile, mgbe a ga-ebipu ndi niile foduru, ndi nwere ike inyere obodo Taja na Saidon aka. N'ihia na Onyenwe anyi akwadoola ibibi ndi Filistia, o kwadoola ibibi ndi ahụ foduru n'onu mmiri Kafto. 5 Gaza ga-akpucha isi ya n'onodu iru uju. A ga-eme ka Ashkelon dere duu. Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-egbukasi onwe unu ahụ, unu bu ndi foduru afodu bi n'ala di larji? 6 "Ewoo, gi mma agha Onyenwe anyi, ole mgbe i ga-ezu ike? Mnye onwe gi n'obo gi, kwasi ikpa ike gi ma dere duu.' 7 Ma o ga-esikwanu ahaa zuru ike, ebe o bu Onyenwe anyi nyere ya iwu ibu agha megide Ashkelon, na ndi bi n'onu mmiri oke osimiri?"

48 Nke a diri Moab: Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, "Ahuhu diri Nebo! N'ihia na a ga-emebi ya. A gamekwa ka ihere mee Kiriatem, e, a ga-adota ya n'agha. A ga-etipia Misgab, mee ka ihere mee ya. 2 O dikwaghị ndi ga-eto Moab oso, kama a ga-anu na

Heshbon pia ọpịpịa ọdịda ya. Ha ga-asi, ‘Bianu ka anyi bibie mba a, ka o ghara idikwa.’ O buladi gi bu Madmen, ka a ga-eme ka i dere duu. A ga-ejikwa mma agha chuo gi oso. **3** Gee nti nuru akwa na-ada na Horonaim, o bu mkpu akwa oke mbibi na ila n’iyi. **4** A ga-etikpo Moab, umuntakiri ya ga-etikwa mkpu akwa. **5** Ha ga-eji oke ikwa akwa na-agbago uzo Luhit; a ganukwa mkpu akwa nke ndi e bibiri ihe ha n’uzo na-agbada Horonaim. A ga-anu akwa mwute n’ihi mbibi nke biakwasiri ha. **6** Gbalaganu! Gbapunu oso ndu! Dikwanu ka osisi nta nke di nozara. **7** Ebe o bu na unu na-atukwaso obi n’aka oru unu, na n’akunuba unu, a ga-adotakwa unu n’agha. Ndi Kemosh ka a ga-eburu gaa mba oso, ha na ndi nchaja na ndisi ochichi ya. **8** Onye mbibi ahu ga-abia megide obodo niile. O nwekwaghi obodo nke puru igbanari mbibi ya. A ga-ala ndagwurugwu niile n’iyi, bibiekwa ebe di elu nke di larii, n’ihi na o bu okwu si nonu Onyenwe anyi puta. **9** Wukwaso ala Moab nmu, n’ihi na a ga-eme ka o ghoo ebe toghoro n’efu. Obodo niile di n’ime ya ga-agho mkpomkpo ebe, nke mmadu obula na-agaghi ebikwa n’ime ya. **10** “Obubu onu diri onye ahu ji aghugho na-aruru Onyenwe anyi. Ahuhu diri onye na-ewezuga mma agha n’ebe iwusi obara di. **11** “Onye na-anu juu ka Moab bu site na mgbe o bu nwantakiri, o dika mmanya dorodo edo, nke a na-adighi esi n’otu udu wugharia ya n’ime udu oso, o nwebeghi oge obula e ji mee ka o ga biri n’ala oso. O bu ya mere utu ya adighi agbanwe agbanwe, isisi ya agbanwekwaghi. **12** Ma ubochi ndi ahu na-abia,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “mgbe m ga-eziga ndi ikom oru ha bu iwupu ihe site n’ite, ha ga-awupukwa ya. Ha ga-agbapu ihe niile di n’ite ya niile, tawakwaa ite ya niile. **13** Mgbe ahu, ihere Kemosh ga-eme Moab, dika ihere si mee Izrel mgbe ha tukwasiri Betel obi ha. **14** “Unu si anaa ekwu si, ‘Ndi di ike n’agha ka anyi bu; anyi bukwa dimkpa n’agha?’ **15** A ga-ebibi ala Moab, busokwa obodo ya niile agha. Umu okorobia ya niile ndi ahoro aho ga-ada n’ogbugbu ahu.” Otu a ka Eze ahu kwubiri, onye aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **16** “Odida Moab di nso; oke nhuju anya ya ga-abiakwa osiso. **17** Kasienya ya obi, unu ndi niile gbara ya gburugburu, unu ndi niile maara na o bu mba di ukwu. Kwuputanu si, ‘Esi ana gbajie mkpanaka eze a, nke di ike, lee ka e si gbajiekwa mkpanaka a nke di ebube!’ **18** “Sitenu n’ebe nsopuru unu di elu ridata, bia nodunu n’ala kporo nku, unu ndi bi n’obodo bu Ada

Dibon. N’ihi na onye ahu bibiri Moab ga-abia ibu agha megide unu, o ga-alakwa obodo unu niile e wusiri ike n’iyi. **19** Guzonu n’akuku uzo, huru ihe na-eme, unu ndi bi n’ime Aroea. Juronu nwoke unu huru na-agba oso, na nwanu nke na-ewezuga onwe ya ajuju si ha, ‘Gini mere?’ **20** E meela ka ihere mee Moab, n’ihi na a tujala ya. Kwasienu akwa ike, tiekwanu mkpu akwa. Kwuputa ya n’Anon na e bibiela Moab. **21** Oge a ga-ekpe ndi bi n’ala di larii ikpe abiala, bu ndi bi na Holon, Jahaz na Mefaat, **22** Dibon, Nebo na Bet-Diblataim, **23** Kiriatem, Bet-Gamul na Bet-Meon, **24** Keriot na Bozra, na obodo niile di n’ala Moab, ndi di nso, na ndi nke di anya. **25** E bipula mpi Moab, a gbajiekwala ogwe aka ya,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **26** “Meenu ya ka o nubiga mmanya oke, n’ihi na o nupuru isi megide Onyenwe anyi. Moab ga-aturu onwe ya n’ihe o gboro. O ga-aghokwa ihe ochi. **27** Izrel o bughu ihe ochi nye gi? O bu n’etiti ndi na-ezu ohi ka e jidere ya, mere i ji na-efufere ya isi mgbe obula i na-ekwu okwu banyere ya? **28** Sitenu n’obodo unu niile gbapu oso; jeenu biri n’etiti nkume, unu ndi bi n’ala Moab. Dirinu ka nduru nke na-ewu akwu ya n’akuku onu ogba nkume. **29** “Anyi anula ihe banyere mpako Moab. Anyi anula na mpako ahu di ukwu, nukwa ihe banyere oke mbuli elu nke o nabuli onwe ya, na oke nganga nke obi ya. **30** Amaara m ihe banyere mmuo nke akpoghi onye oso ihe obula, nke di n’ime ya, ma o gaghi abara ya uru obula. Inya isi ya agaghi aruputakwa ihe obula, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **31** N’ihi ya, aga m akwaso akwa ike n’ihi Moab, aga m eti mkpu akwa n’ihi ala Moab niile. Aga m asu ude akwa n’ihi ndi Kia Hareset. **32** Akwa nke kariri akwa Jeza ka m ga-akwa n’ihi gi, gi osisi vaini di na Sibma. Alaka gi gbasara ruo n’akuku osimiri, e, ha gbasara ruo n’osimiri Jeza. Ma onye mbibi abiakwasila mkpuru gi niile chara acha, e, o biakwasila mkpuru vaini gi niile. **33** Onu na obi utu ka e wepuru site n’ubi vaini niile, na n’ala ubi niile nke Moab. E meela ka mmanya vaini kwusi igbaputakwa site n’ebe izocha mmanya. O dikwaghi onye na-eji mkpu onu na-azocha ha, o bu ezie na a na-anu olu iti mkpu, ma o bughu olu iti mkpu onu. **34** “A na-anu uda iti mkpu akwa ha site n’obodo Heshbon ruo Eleale, na Jehaz. A na-anukwa ya site na Zoa ruo, o buladi obodo ndi di anya, dika Horonaim, na Eglat Shelishiya. N’ihi na mmiri niile nke Nimrim ataala. **35** Aga m eme ka ndi ahu niile na-achu aja n’ebe niile di elu, na ndi ahu niile na-

achurū chi ha dī iche iche aja ihe nsure okū na-esi isi uto, hapū idikwa n'ala Moab," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **36** "Uda akwa nke na-ada n'ime obi m n'ihī Moab dika uda oja. Uda akwa nke dikwa ka uda oja na-adakwa n'ime obi m n'ihī ndi Kia Hareset. Aku niile ha kpakotara alaala n'iyi. **37** A kpuchapula agiri isi niile, kpachakwa afūonū ha niile. E bipukwala aka ha niile. O bukwa akwa mkpe ka e ji kpuchie ukwu niile. **38** N'elu ulo niile nke di na Moab, nakwa n'ama egwuregwu niile, o dighi ihe ozō kariā naanī iru ujū ka a na-ahū. N'ihī na e tiwaala m Moab dika e si etiwa ite aja nke o dighi onye bula chorō ya," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **39** "Lee ka e si tipia ya! Lee ka ha si akwasī akwa ike! Leekwa ka Moab si gbakuta azū ya n'ihī onodū ihere ya! Moab aghoala ihe ochi, o ghoola ihe iju anya nye ndi niile gbara ya gburugburu." **40** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Lee, o di otu ugo na-efedata, nke gbasapuru nku ya kpuchie ala Moab niile. **41** A ga-adota Keriot n'agha, meriekwa ebe ya niile e wusiri ike. N'ubochi ahū, obi ndi bu dike n'agha n'ala Moab ga-adi ka obi nwanji ime na-eme. **42** A ga-ebibi obodo Moab, mee ya ka o ghara idikwa, n'ihī na o kagidere Onyenwe anyi anya. **43** Oke egwu na olulu, na igbudu nke onye na-esi onya no na-eche unu, unu ndi Moab," Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **44** "N'oge ahū, onye obula gbapuru oso site n'ihē oke egwu ga-adaba n'olulu. Onye obula ga-esikwa n'olulu riputa ka igbudu ga-ejide. N'ihī na aga m eme ka afō ahū a kara aka maka ita Moab ahuhu biakwasī ya," Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **45** "N'okpuru ndo Heshbon ka ndi ahū gbapuru oso ndu guzoro, na-enweghi onye inyeaka. N'ihī na oku esitela na Heshbon rere na-aga; ire oku di ukwu esitela n'etiti Saihon na-apu, na-erepja egedege ihu ndi Moab, na okpokoro isi ndi ahū ji oke uzu na-anya isi. **46** Ahuhu diri gi, gi Moab! Ebibiela ndi Kemosh niile. A dotakwala umu gi ndi ikom na umu gi ndi inyom n'agha, buru ha gaa mba ozō. **47** "Ma emesia, n'ubochi ndi ahū na-abia, aga m eme ka ndi Moab a dotara n'agha loghachi." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. Nke a bu ogwugwu ikpe omuma diri Moab.

49 Nke a diri ndi Amon: Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "O bu na Izrel enweghi umu ndi ikom? Izrel o nweghi onye nnweta ihe o nwere? Gini mere Molek ji nweta obodo Gad? Gini mere ndi ya ji bichie obodo ya niile? **2** Ma ubochi ahū na-abia,"

ka Onyenwe anyi kwuputara, "mgbe m ga-eme ka a nu uda iti mkpu agha, nke a ga-eti megide Raba, obodo ndi Amon. A ga-eme ya ka o ghoo mkputamkpu ebe. A ga-esurekwa ya oku, ya na obodo nta niile gbara ya gburugburu. Mgbe ahū Izrel ga-achupukwa ndi ahū niile chupuru ya." Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **3** "Kpoo mkpu akwa, gi Heshbon, n'ihī na ebibiela Ai! Tisienū mkpu akwa ike unu ndi bi na Raba! Yirinū uwe mkpe unu, tiekwanū aka n'obi n'ihī iru ujū; gbagharianū n'ogige mgbidi obodo unu, n'ihī na a ga-adota Molek n'agha, buru ya na ndi nchujaja ya na ndiisi ochichi ya gaa mba ozō. **4** Gini mere unu ji anya isi n'ihī ndagwurugwu nke na-amī mkpuru hiri nne, gi ada nwanji na-ekwesighi ntukwasī obi, onye ntukwasī obi ya di n'akunuba ya, gi onye na-asī, 'Onye ga-ebuso m agha?' **5** Aga m esite n'aka ndi niile gbara gi gburugburu mee ka oke egwu biakwasī gi," otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuputara ya, "A ga-achupu onye obula n'ime unu. O dikwaghi onye ga-achikota ndi ahū niile gbapuru agbapu. **6** "Ma mgbe e mesiri, aga m emekwa ka ndi Amon laghachikwa n'ala ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **7** Nke diri Edom: Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "O putara na onye amamihe adighikwa na Teman? Okwu ndumodu o gwula n'onu ndi nwere nghota? Amamihe ha o reela ure? **8** Chigharianū gbalaga, unu ndi bi na Dedan. Gaa zoonu onwe unu n'ogba nkume miri emi, n'ihī na aga m eme ka ihe ojoo biakwasī Iso, n'oge ahū m ga-ata ya ahuhu. **9** O buru na ndi na-aghoro mkpuru vaini abiakwute gi, o bu na ha agaghi ahapuru gi mkpuru ole na ole? O burukwa na ndi ohi abia n'abalī, o bughī naanī ihe ha chorō ka ha ga-akwakoro? **10** Ma aga m agba Iso oto. Aga m ekpughe ebe nzuzo ya niile ka o ghara izobe onwe ya. Umū ya na ndi ikwu ya, tinyere ndi ya na ha di na mma na ndi agbataobi ya, ga-ala n'iyi. Ya mere, o dighikwa onye ga-asī, **11** 'Hapunu umu mgbei unu niile, n'ihī na mu onwe m ga-edebe ha ndu. Ndi inyom unu niile ndi di ha nwuru nwere ike itukwasī m obi.'" **12** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "O buru na e mere ka ndi ahū na-ekwesighi inu ihe di n'iko ahū nuo ya, a gae-esi aana ghara ita gi ahuhu? A ghaghi ita gi ahuhu; i ghakwaghi inu site n'iko ahū." **13** "Eji m onwe m nuo iyi, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, si, na Bozra ga-aghō mkpomkpo ebe, na ihe iju anya, na ihe ita uta, na ihe ibu onu. Obodo ya niile ga-aghokwa mkpomkpo

ebe ruo mgbe ebighi ebi.” 14 Anula m ozi si n’onu Onyenwe anyi. E zipula onyeozu ka o ga mba niile di iche iche zie ha ozi, si, “Chikotaaonu onwe, megide ya. Bilikwanu maka ibu aghal!” 15 Ugbu a, aga m eme ka i di nta n’etiti mba di iche iche, ihe nleli na-ebe mmadu no. 16 Idi egwu gi nke na-eyinye ndi mmadu egwu, na nganga nke obi gi eduhiela gi, gi onye na-ebi na mgbawa niile nke nkume di elu, gi onye ji ebe niile di elu nke ugwu n’aka ya. A sikwari na i wuo akwu gi n’ebe di elu, dika ebe ugo ga-ewu akwu ya, aga m esite n’ebe ahụ kpudata gi n’ala, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 17 “Edom ga-agho ihe iju anya. Ndi niile na-esi n’akuku ya agafe ga-anu n’onodu iju anya, ha ga-eledakwa ya anya n’ihi onya ya niile. 18 Dika a kwaturu Sodoma na Gomora, ya na obodo niile gbara ya gburugburu. Otu a kwa, o dighi onye obula ga-ebi n’ebe ahụ; nwa mmadu obula agakwaghị ebi n’ime ya,” otu a ka Onyenwe anyi kwuru. 19 “Aga m esi n’ala ya chupu Edom n’otu ntabi anya, dika mgbe odum n-esi n’oke ohia Jordan na-arigoputa n’ebe ita nri nke umu anumanu juputara n’ahihia ndu. Ma onye bu onye ahụ a hoputara, onye m ga-enyefe oru a n’aka ya? Onye dika m? Onye kwa puru iputa tuu m aka n’ihu? Onye bukwa onye ozuzu aturu ahụ nke puru ido onwe ya megide m?” 20 N’ihi nke a, nuru ihe Onyenwe anyi kwadobere megide Edom, nurukwa ihe o zubere megide ndi bi na Teman. A ga-adokpuru ndi di nta n’etiti igwe ewu na aturu ahụ, ebe ita nri ha ga-anu n’onodu mgbagwoju anya n’ihi nke a. 21 Uwa ga-ama jijiji mgbe ha nuru mkpotu odida ha; iti mkpu akwa ha ga-adakwa uda ruo n’osimiri Uhie. 22 Lee, otu ugo ga-efeli elu, fedatakwa. O ga-agbasapu nku ya kpuchie ala Bozra niile. N’ubochi ahụ, obi ndi bu dike n’agha n’Edom ga-adi ka obi nwanyi ime na-eme. 23 Nke diri Damaskos: “Ujo ejula Hamat na Apad obi, n’ihi na ha anula akuko ojo. Ha adaala mba, nookwa n’oke echiche dika osimiri nke ebili namaghari n’elu ya. 24 Damaskos aghola onye ike gwuru. O tugharjala igbapu oso, ma oma jijiji ejidela ya. Oke obi ufu na ihe mgbu ejidesiela ya aka ike, dika obi ufu na ihe mgbu nke na-egide nwanyi ime na-eme. 25 Gini mere na-agbahapubeghi obodo ahụ a maara aha ya, bu obodo ahụ nke ihe ya na-atu obi m utu? 26 N’ezie, umu okorobia no n’ime ya ga-ada n’okporozo niile, a ga-emekwa ka ndi agha ya niile dere duu n’ubochi ahụ.” Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. 27 “Aga m esunye mgbidi

Damaskos oku. Oku ahụ ga-eripiakwa ebe e wusiri ike nke Ben-Hadad.” 28 Banyere Keda na alaeze Hazo, nke Nebukadneza eze Babilon busoro agha: Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Bilienu gaa buso Keda agha. Bibiekwanu ndi ahụ niile bi n’akuku owuwa anyanwu. 29 A ga-adota ulo ikwu ha, na igwe ewu na aturu ha n’agha. A ga-ebukorokwa ulo mgbochi ha niile, ya na ngwongwo na inyinya kamel ha niile. Ndi mmadu ga-etikwa mkpu si ha, ‘Oke egwu di n’akuku niile!’ 30 “Gbalaganu osijiso. Jeenu nodu n’ime ogba nkume niile miri emi, unu ndi niile bi na Hazo,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. Nebukadneza eze Babilon atula atumatu megide unu, o cheputakwala uzu o ga-esi megide unu. 31 “Bilienu, gaa buso mba ahụ agha, bu mba ahụ na-ebi na ntukwasị obi,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “mba nke na-enweghi ibo onu uzu, maobu mkporo e ji akpochi ya, mba ahụ nke ndi ya na-ebiri naani onwe ha. 32 Inyinya kamel ha ga-abu ihe a ga-akwata n’agha, otutu igwe ehi ha ga-abukwa ihe a ga-aluta n’agha. Aga m efesa ha nye ifufe, bu ndi niile no ebe di anya, bu ndi ahụ niile na-akpuchapu agiri isi egedege ihu ha. Aga m emekwa ka ihe ojo si n’akuku niile biakwasị ha,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 33 “Mgbe ahụ, Hazo ga-agho ebe obibi nke nkita ohia. O ga-agho ebe togboro n’efu ruo mgbe ebighi ebi. O nweghi onye obula ga-ebi n’ebe ahụ, nwa mmadu obula agakwaghị ebi n’ime ya.” 34 Nke a bu okwu Onyenwe anyi ndi ruru Jeremaya onye amuma ni banyere Elam, mgbe Zedekaya eze Juda bidoro ochichi ya. 35 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Lee, aga m agbaji uta nke Elam, bu uta ahụ ha ji anya isi na o bu ebe ike ha di. 36 Aga m esite n’akuku anu nke mbara eluigwe zite oke ifufe anu, nke ga-abia megide Elam. Aga m efesa ha nye oke ifufe anu ndi a, ndi ga-ebufu ha buga ha na mba niile di iche iche, o dighi obodo a na-agaghị ahụ ndi Ilam a dotara n’agha. 37 Aga m etipia Elam n’ihu ndi iro ha, e, n’ihu ndi ahụ na-achosi ndu ya ike. Aga m eme ka ihe ojo biakwasị ha, meekwa ka oke iwe m di oku biakwasị ha,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. “Aga m eji mma agha chuo ha oso tutu ruo mgbe m mere ka ha niile gwusja. 38 Aga m edo ocheeze m n’Elam, bibiekwa eze ya na ndisi ochichi ya,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 39 “Ma n’ikpeazu, n’ubochi ndi ahụ na-abia, aga m eweghachite akunuba niile nke Elam.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

50 Okwu Onyenwe anyị nke ruru Jeremaya onye amụma ntị banyere Babilon na banyere ala ndị Babilon. 2 “Kwusaa ya na mba niile, mee ka a nūrụ ya; bulie ọkọlọtọ mgbe a na-ekwusa ya. Kwuputa ihe niile, ezokwala ihe ọbụla, kama kwusaa ya si, ‘A ga-adọta Babilon n’agha. Ihere ga-emesia mee Bel; otu a kwa, egwu ga-ajuputa Maduk obi. A game ka ihere mee oyiyi ya niile a kpurū akpū; oke egwu ga-ejidekwa arụsị ya niile.’ 3 Otu mba, nke si n’akukū ugwu, ga-ebuso ya agha, mee ala ya ka ọ togboro n’efu. Ọ dikwaghị onye ga-ebi n’ime ya, n’ihi na mmadu na anumanu ga-esi n’ime ya gbalaga. 4 “N’ubochi ndi ahụ, ma na mgbe ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, ndi Izrel na ndi Juda ga-ejikota onwe ha n’otu. Ha niile ga-eji anya mmiri puo icho Onyenwe anyi Chineke ha. 5 Ha ga-aju ajuju, banyere uzu e si eje Zayon. Mgbe ahụ, ha ga-eche ihu ha ijeru n’ebe ahụ. Ha niile ga-abiakwa were onwe ha nyefee n’aka Onyenwe anyi, n’ime ogbugba ndu ebighi ebi, nke a na-agaghị echefu echefu. 6 “Ndi m akpafuola dika aturu furu efu. Ndi ozuzu aturu ha eduhela ha, mee ka ha na-awagharị n’ugwu ukwu niile. Ha na-akpagharị n’elu ugwu ukwu, ma n’elu ugwu nta. Ha echefuokwala ebe izuike nke ha. 7 N’ihi ya, ndi niile chotara ha na-eripia ha. Ndi iro ha na-ekwukwa si, ‘Ikpe amaghị anyi n’ihi na ha emehela megide Onyenwe anyi, onye bu ezi ebe ita nri ha, na onye bukwa olileanya nke nna nna ha.’ 8 “Sinu na Babilon gbalaga; sitekwanu n’ala Babilon puo, dirinu ka mkpi na-edu igwe ewu na aturu. 9 N’ihi na aga m akpali otutu mba di ike site n’ala di n’ugwu, ndi ga-ejikota onwe ha ibuso Babilon agha. Ha ga-edo onwe ha n’usoro imegide ya; o bukwa n’akukū ugwu ka ha ga-esi dota ya n’agha. Akū ha ga-agba ga-adi ka akū nke onye bu dike n’agha na onye oka igba uta na-agba. Ha agaghị agba aka lota. 10 N’ihi nke a, Babilon ga-agho ihe nkwa n’agha. Afọ ga-ujukwa ndi niile bu ndi ga-akwata ya.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 11 “N’ihi na i nuriri onu nwee obi utu, gi onye bibiri ihe nketa m, i wughariri dika nwa ehi nke na-azocha oka, bee akwa dika oke inyinya. 12 Ihere ga-eme nne unu, e, a ga-eme ka oke ihere mee nne muru unu. O ga-abukwa mba dikarisi ala n’etiti mba niile, burukwa ozara, ala kporo nku na ala uzuzu. 13 N’ihi iwe di ukwu nke Onyenwe anyi, o dighi onye ga-ebikwa n’ala Babilon ozo, n’ihi na a ga-ebibi ya kpmkpm. Ndi niile si n’akukū ya na-agafe ka o ga-eju anya. Ha

ga-akpari ya n’ihi onya niile di ya n’ahu. 14 “Doonu onwe unu n’usoro gburugburu obodo Babilon, unu ndi niile na-agba uta. Gbaanu ya uta. Unu echela banyere aku ole unu ga-agbapu n’ihi na o mehela megide Onyenwe anyi. 15 Kponu mkpu agha megide ya, site n’akukū niile! O chilela aka ya elu. Lee, ulo elu ya e wusiri ike adaala, a kwatuokwala mgbidi ya niile. Ebe o bu na Onyenwe anyi na-aboro onwe ya obo n’ahu Babilon, bonu ya obo. Meenu ya dika o si mee ndi ozo. 16 Site na Babilon wezuga onye na-agma mkpuru na onye ji mma owuwe ihe ubi na-ewe ihe ubi. Ka onye obula laghachikwuru ndi nke ya, ka onye obula gbalaakwa n’ala nke aka ya, n’ihi mma agha nke onye na-emegbu emegbu. 17 “Izrel di ka ewu na aturu a chusasiri achusasii, nke odum chusasiri. Onye bu uzu ripia ya bu eze Asiria. Onye ikpeazu gwepara okpuku ya bu Nebukadneza, eze Babilon.” 18 N’ihi ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, “Aga m ata eze Babilon, na ndi ala ya ahuhu, dika m si taa eze Asiria ahuhu. 19 Ma aga m akpoghachitekwa Izrel n’ebe ita nri nke ha. Ha ga-atakwa nri na Kamel na Bashan. O bukwa n’ugwu Ifrem na Gilead ka afọ ga-ujukwa ha. 20 N’ubochi ndi ahụ, ma na mgbe ahụ,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “a ga-achọ ajoyo omume nke Izrel, ma o dighi nke a ga-achota. A ga-achokwa mmehie niile nke Juda, ma o nweghi nke a ga-achota, n’ihi na aga m agbaghara ndi ahụ m mere ka ha fodu mmehie ha. 21 “Busonu ala Meratim agha, busokwanu ndi bi na Pekod agha. Chujo ha oso, gbuchapu ma bibiekwa ha niile kpmkpm.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. “Mezuonu ihe niile m nyere unu n’iwu. 22 A na-anu uzu agha n’ala ahụ, a na-anu uzu oke mbibi. 23 Lee ka e si gbajie, ma tipia mkpirisi igwe ahụ na-esupia uwa niile. Lee ka Babilon si togboro n’efu n’etiti mba niile nke uwa. 24 Esiiri m gi onya, gi Babilon; i makwara n’onya ahụ tupu i mata na onya ahụ di. A chotala gi, jidekwa gi, n’ihi na i doola onwe gi ibuso Onyenwe anyi agha. 25 Onyenwe anyi emegheela uloku ngwa agha ya, site n’ime ya weputa ngwa agha nke onuma ya. N’ihi na Onyenwe anyi bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nwere oru o ga-aru n’ala Babilon. 26 Sitenu n’ebe di anya bja buso ya agha. Kukupunu oja ya niile, tukotanu ha onu dika akpa oka di ukwu, nke atukotara n’elu ibe ha. Bibienu ya kpmkpm, ka ihe obula ghakwara ifoduru ya. 27 Gbuonu umu oke ehi ya niile, ka ha niile gaa n’ebe ulo igbu anu Ahuhu

na-adiri ha, n'ih na ubochi ahụ a kara aka banyere ha abiala, bụ oge a ga-iji taa ha ahụhụ. 28 Geenu nti n'ihe ndi na-agbalaga na-ekwu, bụ ndi si na Babilon na-agbapu oso. Ha na-ekwusa na Zayon otu Onyenwe anyi Chineke anyi si boq obq, otu o si abq obq n'ih ulonso ukwu ya. 29 "Kpokotanü ndi na-agba üta maka imegide Babilon, bụ ndi niile na-agba üta. Maanü ulö ikwu, gbaa ya gburugburu; unu ekwela ka onye obula si n'ime ya gbapu. Kwughachi ya ugwo dika oru ya si di, dika ihe niile ahü o mere si di meenu ya otu ahü. N'ih na o buliela onwe ya elu megide Onyenwe anyi, bụ Onye nsö nke Izrel. 30 N'ih ya, umu okorobia ya ga-ada n'okporouzo ama niile. A ga-emekwa ka ndi agha ya niile dere duu n'ubochi ahü." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 31 "Lee, edoola m onwe m imegide gi, gi onye ngangä." Otu a ka Onyenwe anyi, bụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. "N'ih na ubochi gi abiala, bụ oge ahü a ga-ata gi ahuhü. 32 Onye ngangä ahü ga-asö ngongö daa, ma o nweghi onye ga-enyere ya aka ka o bilitekwa. Aga m esunye obodo ya niile oku, nke ga-erechapu ndi niile gbara ya gburugburu." 33 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: "A na-emegbu nno ndi Izrel, n'otu aka ahukwa, ndi Juda. Ndi dotara ha n'agha jidesiri ha aka ike. Ha adighi ahapu ha ka ha laa. 34 Ma Onye mgbaputa ha di ike. Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bukwa aha ya. O ga-iji ike ya niile kpeputa onu ha, ime ka ala ha nweekwa izuike, ma meekwa ka ndi bi na Babilon ghara inwe izuike. 35 "Mma agha ga-ebili megide ndi Babilon niile," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "na ndi ahü niile bi na Babilon ma megidekwa ndisi ochichi niile na ndi ahü niile maara ihe. 36 Mma agha ga-ebili megide ndi amuma ugha ha niile. Ha ga-agho ndi nzuzu. Mma agha ga-ebili megide ndi bu dike n'agha. Obi ha ga-epuputakwa n'oke egwu. 37 Mma agha ga-ebili megide inyinya ha, na ugbo agha ha, na ndi mba ozö niile no n'etiti ha. Ha ga-aghokwa ndi inyom. Mma agha ga-ebilikwa megide aku ha niile. A ga-aluta ha niile n'agha. 38 Okpomoku ga-abiakwasi mmiri ha niile mee ka ha taa. N'ih na ala ha bu ala arusi; arusi ha niile ga-ayikwa ara n'ih oke egwu nke ga-abiakwasi ha. 39 "N'ih ya, o bu umu anumanu nke ozara, na nkita ohia ga-ebi n'ebe ahü. Ikwighikwighi ga-ebikwa n'ebe ahü. Mmadu obula agagh ebikwa n'ime ya ozö. O nweghi onye ga-ebikwa n'ime ya site n'ogbo ruo n'ogbo. 40 Dika m si kwatuo Sodom na Gomora, ya na

obodo niile gbara ya gburugburu," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "Otu a kwa, o dighi onye obula ga-ebi n'ebe ahü; nwa mmadu obula agakwagh ebibi n'ime ya." 41 "Lee, ndi agha si n'ala di n'ebe ugwu na-abia; mba di ukwu na otutu ndi eze ka a na-akpolitekwa site na nsotu niile nke üwa. 42 Ha ji otutu üta na übe; ha bu ndi afö tara mmiri, ndi na-enweghi obi ebere. Ha na-ebigbo dika mbigbo nke osimiri, dika ha na-anokwasi n'elu inyinya ha. Ha na-abia dika ndi ikom e doro n'usoro ibu agha, ibuso gi agha, Ada Babilon. 43 Eze Babilon nuru akuko banyere ude ha, akuko mere ka ike gwuru aka ya abuo kpmkpm. Oke ihe mgbu ejidela ya, ihe mgbu dika nke nwanyime na-eme. 44 Lee, dika mgbe odum na-esi n'oke ohia Jordan narigoputa n'ebe ita nri nke umu anumanu juputara n'ahihia ndu, n'otu ntabi anya ka m ga-esi n'ala ya chupu Babilon. Ma onye bu onye ahü a hoputara, onye m ga-enyefe oru a n'aka? Onye dika m? Onye kwa puru iputa tuö m aka n'ihu? Onye bukwa onye ozuzu aturu ahü nke puru ido onwe ya megide m?" 45 N'ih ya, nuru ihe Onyenwe anyi kwadobere megide Babilon, nurukwa ihe o zubere megide ala ndi Babilon. A ga-adokpuru ndi di nta n'etiti igwe ewu na aturu ahü. Ebe ita nri ha ga-anö n'onodu mgbagwoju anya n'ih nke a. 46 Üwa ga-ama jijiji mgbe ha nuru mkpotu odida Babilon, iti mkpu akwa ya ga-adakwa üda n'etiti mba niile di iche iche.

51 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Lee, aga m akpali mmuo onye mbibi, ka o bia megide Babilon na ndi bi na Kaldia. 2 Aga m eziga ndi mba ozö n'obodo Babilon, ka ha gaa fuchaa ya, bibiekwa ala ya. Ha ga-emegide ya n'akuku niile, n'ubochi ahü ihe ojoo ga-abiakwasi ya. 3 Ekwela ka onye na-agba üta kwee üta ya, ekwekwa ka o yikwasi uwe agha ya. Enwekwa omiko n'ebe umu okorobia ya no, kama bibie usuu ndi agha ya kpmkpm. 4 Ha ga-ada, buru ndi e gburu egbu n'ime Babilon, ha ga-abu ndi e meruru oke ahü n'okporouzo niile. 5 O bu ezie n'ala ha juputara n'ikpe omuma, n'ihu Onye nsö nke Izrel, ma Chineke bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile agbakutabeghi ndi Izrel na Juda azu. 6 "Sinu na Babilon gbapu oso. Gbasienü oso ike n'ih ndu unu. Unu ekwela ka e bibie unu n'ih mmehie ya. Oge ibo obq Onyenwe anyi eruola, o ga-akwughachi ya ihe ruuru ya. 7 Babilon di ka iko olaedo n'aka Onyenwe anyi. O mere ka üwa niile si n'iko ahü nubiga ihe

onunụ oke. Mba niile nke ụwa n'uru mmanya ya. Ugbu a ha niile na-ayi ara. **8** Na mberede, Babilon ga-ada, a ga-etipakwa ya. Kwasiere n'ya akwa ike. Wetanụ ogwu tee ya, ma eleghị anya onya ahụ ga-adị ya mma. **9** "Anyị gaara agwo Babilon, ma orja ji ya enweghị ngwota. Ka anyị hapunụ ya; ka anyị niile n'otu n'otu laghachi n'obodo nke aka anyị, n'ihu na ikpe omuma dirị ya eruola mbara eluigwe. O na-arigokwa ruo n'igwe ojii." **10** "Onyenwe anyị emeela ka ezi omume anyị pụta ihè. Ka anyị kwuputa ihe Onyenwe anyị Chineke anyị mere na Zayon." **11** "Munụ onụ àkụ unu; bulienụ ota unu! Onyenwe anyị akwaliela ndị eze ndị Midia, n'ihu na nzube ya bụ ịla Babilon n'iyi. Onyenwe anyị ga-aboro onwe ya obo, o ga-abotara ulonso ukwu ya obo. **12** Bulienụ okoloto n'ihu imegide mgbidi Babilon. Tinyekwanụ ndị agha ozo n'etiti ndị nche, ka onugogu ha hie nne Kwadoonụ ndị ga nalepu anya. Kwadoonụ ndị agha ga-ezo onwe ha, n'ihu na Onyenwe anyị ga-eme ka ihe o zubere mezu, bụ ihe ahụ o kpebiri megide ndị Babilon. **13** Unu bụ ndị bi n'akuku otutu mmiri, ndị nwere akunuba dī ukwu, ogwugwu unu abjaruola. Oge ahụ eruola mgbe e ji wezuga unu. **14** Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile ji onwe ya n'ụzọ iyi, sị, N'ezie, aga m eme ka ndị mmadu onugogu ha ga-aha ka igurube juputa n'ime gi. Ha ga-etikwa mkpu onu megide gi. **15** "O sitere n'ike ya mee ụwa; o toro ntala ụwa mee ka o guzosie ike site n'amamihe ya, o jikwa nghota ya setipu eluigwe niile. **16** Mgbe o bigboro, mmiri niile nke dī n'eluigwe na-ebigokwa. O na-eme ka igwe ojii site na nsotu niile nke ụwa kwulie. O na-ezipu amuma mgbe mmiri na-ezo, na-esitekwa n'ulo nkwaqoba ihe ya na-eweputa ifufe. **17** "Onye obula bụ onye na-enweghị uche nke ihe omuma koru. Emeela ka ihere mee onye okpu uzu olaedo obula site n'arusi o kpuru. N'ihu na oyiyi niile o na-akpu bụ aghughu; ha enweghị nkuume obula n'ime ha. **18** Ha bụ ihe efu, na ihe ikwa emo, mgbe ikpe omuma ha bjakwasiri ha, ha ga-ala n'iyi. **19** Ma onye ahụ bụ Oke Jekob adighi ka ihe ndi a, n'ihu na O bụ ya na-eke ihe niile, tinyere Izrel bụ ebo nke ihe nketa ya. Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile bụ aha ya. **20** "I bụ mkporo osisi m ji ebu agha, na ngwa agha m ga-eji gaa n'ihu agha. Gi ka m ga-eji tipia mba niile dī iche iche, gi ka m ga-eji laa alaeze niile n'iyi; **21** gi ka m ga-eji tipia inyinya na onye na-agba ya, gi ka m ga-eji tipia ugbo agha na onye na-anya ya; **22** gi ka m ga-eji tipia nwoke na

nwanyi, gi ka m ga-eji tipia agadi nwoke na okorobia, gi ka m ga-eji tipia okorobia na nwaagboghō, **23** gi ka m ga-eji tipia onye ozuzu aturu na igwe ewu na aturu ya, gi ka m ga-eji tipia onye oru ubi na ehi ya; gi ka m ga-ejikwa tipia ndi na-achi achị na ndiisi ochichi eze. **24** "N'ihu gi ka m ga-anu kwughachi Babilon na ndi niile bi na Babilon ihe ojoo niile ha mere na Zayon," o bụ ihe Onyenwe anyi kwubiri. **25** "Edoola m onwe m imegide gi, gi ugwu ukwu na-emebisi ihe, gi onye na-ala ụwa niile n'iyi." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "Aga m esetipu aka m megide gi, kwapu gi site na nkume dī elu. Aga m emekwa gi ka i buru ugwu ukwu e suru oku. **26** A gaghi esite n'ime gi weta nkume e ji ewu isi nkuku ulu, maobu nke e ji ewu ntala ulu obula, n'ihu na i ga-abu ebe togboro n'efu ruo mgbe ebighi ebi," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **27** "Bulienu okoloto elu n'ala ahụ. Funu opi ike n'etiti mba niile. Kwadoonụ mba niile maka ibu agha megide ya; kpoonu alaeze ndi a niile imegide ya: Ararat, na Mini, na Ashkenaz. Hoputanu ochiagha ga-edu usuu ndi agha megide ya; ziganu inyinya ga-adu ukwu n'onugogu, dika igurube. **28** Kwadoonu mba niile maka ibu agha megide ha, kwadoonu ndi eze Midia, na ndi ha na-achi achị, na ndiisi ochichi, na mba niile nke ha na-achi. **29** Ala ahụ na-ama jijiji, na-atakwa ikikere eze nke ihe mgbu, n'ihu na nzube Onyenwe anyi zubere megide Babilon ga-emezu. O game ka ala Babilon ghoo ebe togboro n'efu, ka mmadu obula gharakwa ibi n'ime ya. **30** Ndi bu dike n'agha na Babilon akwusila ilu ogu; ha anogidela n'ebe ha e wusiri ike. Ike agwula ha; ha adila ka ndi inyom. E sunyela ebe obibi ya niile oku, tijekwa mkporo e ji akpochi onu uzo ama ya niile. **31** Otu onye na-agba oso na-agbaso ogba oso ibe ya, otu onyeozu esochikwa onyeozu ozo n'azu; ha niile na-abia izi eze Babilon ozi si ya na a dotala obodo ya n'agha, **32** na ndi iro anochiela uzo e si agafe iyi, na e sunyela ala mmiri mmiri niile oku, na ndi agha niile na-amakwa jijiji." **33** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, "Ada Babilon dika ebe izocha oka, n'oge a na-azocha ya. Mgbe a ga-ewe ya dika e si ewe ihe ubi na-abia nso." **34** "Nebukadneza eze Babilon eripala anyi, o tinyela anyi n'onodu mgbagwoju anya. O meela ka anyi diri ka ite ihe na-adighi n'ime ya. O lodara anyi dika o bu agwo ojoo, jiri ihe utu anyi niile mejuo afo ya. Emesia, o gboputara anyi. **35** Ka ihe ike ahụ niile o

mere anyị na ụmụ anyị dīkwasiḱwa Babilōn n'isi." Ọ bụ ihe ndị bi na Zayōn kwuru. Jerusalem na-ekwukwa si, "Ka ọbara anyị dīkwa n'isi ndị bi na Babilōn." 36 N'ihī ya, ihe ndị a ka Onyenwe anyị na-ekwu, "Lee, aga m ekwuchitere gị ọnu gị, bōtakwara gị ọbọ. Aga m emekwa ka osimiri taa, meekwa ka isi iyi mmiri niile taakwa. 37 Babilōn ga-aghọ mkpōmkpō ebe, ọ ga-aghọ ebe obibi nke nkīta ọhīa, burūkwa ihe iju anya, na ihe nkōcha, na ebe mmadū ọbūla na-agaghī ebikwa. 38 Ndị ya niile na-agbọ uja dīka ụmụ ọdum, ha na-emekwa ụzụ dīka ụmụ ọdum na-anū ara. 39 Ma n'oge ahụ a kpaliri ha, aga m edo oriri n'ihu ha. Aga m eme ka ha nūbiga mmanya oke, si otu a mee ka ha jiri oke ichi ọchī tie mkpu ọnū. N'ikpeazu, ha ga-arahu ụra ebighi ebi, nke ha na-agaghī esite na ya bilie." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 40 "Aga m akpudata ha, dīka ụmụ aturu a na-aga igbu egbu, dīka ebule na mkpi. 41 "Lee ka a ga-esi dōta Sheshak n'agha, jichie ihe ụwa niile ji anya isi n'agha. Lee ka Babilōn ga-esi ghọọ ihe tōgborō n'efu n'etiti mba niile! 42 Osimiri ga-eri Babilōn, mmali elu nke mmiri ya ga-ekpuchi ya. 43 Obodo ya niile ga-atōgborō n'efu, ọ ga-abū ebe kporo nkū, na ala ọzara, ọ ga-aghọ ala onye ọbūla na-agaghī ebi n'ime ya, nke mmadū ọbūla na-agaghī esi n'etiti ya gafee. 44 Aga m ata Bel dī na Babilōn ahūhū, mee ya ka ọ gboputa ihe ndi ahū o loro. Mba dī iche iche agakwaghī agakwurukwa ya ọzọ. Mgbidi Babilōn ga-adakwa. 45 "Sinu n'ime ya pūta, unu ndi m! Gbapūnū ọsọ n'ihī ndū unu. Gbapūnū ọsọ site n'īwe dī ọkū nke Onyenwe anyi. 46 Unu adala mba, unu atūkwalā ụjọ, mgbe unu nuru akūkọ dī iche iche n'ala ahū. N'ihī na otu ụdī akūkọ ka a ga-anū n'afọ a, akūkọ ọzọ dī iche ka a ga-anūkwa n'afọ nke ọzọ. A ga-anū akūkọ iwusi ọbara n'ala ahū, nūkwa akūkọ onye ọchichī nke na-ebuso onye ọchichī ọzọ agha. 47 N'ihī na oge ahū aghaghī ibia mgbe m ga-ata arūsi niile dī na Babilōn ahūhū. A ga-eme ka ihere mee ala ahū niile. Ndī ya niile e gburu egbu ga-ada, tōgborokwa n'ime ya, 48 mgbe ahū, eluigwe na ụwa, na ihe niile dī n'ime ha ga-eti mkpu ọnū n'ihī ihe dakwasiri Babilōn. Ndī ga-ebuso ya agha ga-esitekwa n'ugwu bja." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 49 "Babilōn ga-ada n'ihī ndi Izrel e gburu, dīka ndi niile e gburu n'ūwa si daa site n'aka ndi Babilōn. 50 Unu ndi siterela n'ihu mma agha gbapū ọsọ, wezuganū onwe unu, unu eguzokwala. Chetanū Onyenwe anyi n'ala ahū dī anya, na-echetakwa Jerusalem." 51 "Ihere emeela

anyi, n'ihī na a kparjala anyi. Ihere ekpuchiekwala ihu anyi, n'ihī na ndi mba ọzọ abatala n'ebe nsọ nke ụlonsọ Onyenwe anyi." 52 "Ma ụbọchī ndi ahū na-abia," ka Onyenwe anyi kwuputara, "mgbe m ga-ata arūsi ya niile ahūhū. Ndī e meruru ahū ga-asūkwa ude n'ala ahū niile. 53 A sīkwarī na Babilōn a arigoro n'eluigwe, ma a sīkwa na o wusie ebe dī elu nke ike ya mee ka o siwanyekwuo ike kariya, aga m ezite ndi mbibi ga-abia megide ya." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 54 "Uzū ikwa akwa si na Babilōn na-aputa, uzū oke ila n'iyi sīkwa n'ala ndi Babilōn na-aputa. 55 Onyenwe anyi ga-ala Babilōn n'iyi. Ọ ga-emekwa ka oke uzū ha kwūsi. Mbigbō nke ndi iro ga-adīkwa ka mbigbō nke ọtūtū mmiri, mkpōtū nke olu ha ga-ada ụda dī ukwu. 56 Onye mbibi ga-ebuso Babilōn agha. A ga-adōta ndi bụ dīke ya n'agha, gbajisiekwa uta ha niile. N'ihī na Onyenwe anyi bụ Chineke onye na-akwughachi; ọ ga-akwughachikwa n'uju ya. 57 Aga m eme ka ndiisi ọchichī ya niile, na ndi maara ihe ha nūbiga mmanya oke; aga m emekwa ndi ha na-achī achī, na ndiisi ha, na ndi ha bụ dīke n'agha otu ihe ahū. Ha ga-arahu ụra ruo mgbe ebighi ebi. Ha agaghī esitekwa n'ura ahū bilie ọzọ." Ọ bụ ihe Eze ahū kwubiri, bụ onye ahū aha ya bụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. 58 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "A ga-akwada mgbidi Babilōn nke sara mbara, mee ka ọ daruo ala, a ga-eji oku sunye n'onu uzọ ama ya niile dī elu. Ndī dī iche iche na-adogbu onwe ha n'oru n'efu. Ndogbu n'oru nke mba niile dī iche iche ga-abū nkū a na-akwanye n'okū." 59 Ndī a bụ ozi Jeremaya, bụ onye amuma ziri onyeisi ozi aha ya bụ Seraya nwa Neraya, nwa Mahseia, mgbe o so Zedekaya eze Juda gaa Babilōn. E ziri ya ozi a n'afọ nke anọ nke ọchichī Zedekaya. 60 Jeremaya deputara n'akwukwọ ihe banyere ihe ọjọ ndi ahū niile ga-abiakwasī Babilōn, ya bụ ihe niile e dere banyere Babilōn. 61 Ọ sirī Seraya, "Mgbe i ruru Babilōn, lezie anya hū na i guputara okwu ndi a niile ebe ndi mmadū ga-anū ya. 62 Emesia, i ga-ekwukwa si, 'Onyenwe anyi, gī onwe gī ekwuola na i ga-ebibi ebe a, ma mmadū maobū anumanū agaghī ebikwa n'ime ya. I kwuokwala na ọ ga-aghọ mkpōmkpō ebe ruo mgbe ebighi ebi.' 63 Mgbe i gūsirī ihe dī n'akwukwọ a, kegide ya nkume, tūnye ya n'etiti iyi ukwu Yufretis. 64 I ga-asīkwa, 'Otu a ka Babilōn ga-esi mikpuo. Ọ gaghī ebilikwa ọzọ, n'ihī ihe ọjọ ahū m ga-eme ka

o bjakwasị ya. Ndị ya ga-adakwa.” Ebe a ka okwu Jeremaya niile gwurū.

52 Zedekaya gbara iri afọ abụọ na otu mgbe o malitere ịbụ eze. O chiri di ka eze na Jerusalem afọ iri na otu. Aha nne ya bụ Hamutal nwa Jeremaya, onye Libna. **2** O mere ihe joro njọ n'anya Onyenwe anyi dika Jehoiakim mere. **3** O bu n'ihu iwe Onyenwe anyi ka ihe ndi a niile ji bjakwasị Jerusalem na Juda. N'ikpeazu, o sitere n'ihu ya chupụ ha. N'oge a, Zedekaya nupuru isi n'okpuru eze Babilon. **4** N'ihu ya, n'afọ nke itoolu, nke ochichi Zedekaya, n'ubochi nke iri n'onwa nke iri, nke afọ ahụ, Nebukadneza, eze Babilon, duuru usuu ndi agha ya niile bja ibuso Jerusalem agha. Ha mara ulo ikwu ndi agha n'azu obodo ahụ, wuokwa mgbidi nnochibido gburugburu obodo ahụ. **5** Anochibidoro obodo a n'agha ruo n'afọ nke iri na otu nke ochichi eze Zedekaya. **6** N'abali nke itoolu, nke onwa anọ n'afọ ahụ, oke unwu siri ike di n'obodo ahụ ruo na o dikwaghị nri di nke ndi mmadu ga-eri. **7** Mgbe ahụ, e tipuru oghere n'aja mgbidi obodo ahụ, ndi agha niile ji abali gbapụ site n'onu ụzọ ama nke di n'etiti mgbidi abụọ n'akuku ubi eze a gbara ogige, n'agbanyeghi na ndi Babilon nọ obodo ahụ gburugburu. Ha gbapuru chee ihu n'uzọ Araba. **8** Ma usuu ndi agha Babilon chusoro Zedekaya bu eze n'azu, chukwute ya na mbara ala Jeriko. Ndi agha ya niile sitere n'ebe o nọ gbasasja, hapu ya, **9** e jide ya. Ha kpugara ya eze Babilon, n'obodo Ribla, nke di n'ala Hamat, ebe a nọ maa ya ikpe. **10** Na Ribla ka eze Babilon nọ gbuo umu ndi ikom Zedekaya niile, n'ihu ya, o gbukwara ndisi ochichi Juda niile. **11** O ghupuru anya Zedekaya abụọ, jiri udọ bronz kee ya agbu, kpuru ya gaa Babilon, ebe o tinyere ya n'ulo mkporo tutu ruo ubochi onwu ya. **12** N'ubochi nke iri, n'onwa nke ise, nke afọ iri na itoolu, nke ochichi Nebukadneza eze Babilon, Nebuzaradan ochiagha ndi nche eze, onye na-ejere eze Babilon ozi, bjarutere Jerusalem. **13** O sunyere ulonso Onyenwe anyi oku, uloze na ulo niile di na Jerusalem, ulo obula bu nke di mpa ka o surere oku. **14** Usuu ndi agha Kaldia niile bu ndi nọ n'okpuru onyeisi ndi nche eze ahụ, kwaturu mgbidi ahụ niile gbara Jerusalem gburugburu. **15** Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze, buru ufodu n'ime ndi dakarisiri n'ogbenye na ndi foduru n'ime obodo ahụ, ha na ndi nka niile foduru, na ndi ahụ ji aka ha gbakwuru eze Babilon, bulaa ha Babilon,

ka ha ga biri n'ala ozo. **16** Ma Nebuzaradan, hapuru ndi ahụ bu nnoo ndi ogbenye onu ntu, ka ha na-elekota ubi vaini niile a gbara ogige na ala ubi niile. **17** Ma ndi Babilon tipara ogidi bronz niile, ha na ihe ndokwasị niile na Oke osimiri bronz ndi ahụ di n'ulonso Onyenwe anyi, buru bronz ahụ niile bulaa Babilon. **18** Ha chikoro ite niile, na shovel niile na ihe ikpakepu oku niile, na efere ikwosa mmiri niile, na ngaji ukwu niile, na ihe bronz niile, bu nke e ji eje ozi n'ime ulonso ahụ. **19** Ochiagha ndi nche eze ahụ sikwa n'ulonso ahụ chiri ihe ndi a: efere ukwu niile, ihe igunyee oku niile, efere ikwosa mmiri niile, ite niile, ihe idokwasị orioma niile, ngaji ukwu niile na iko e ji enye onyinye ihe onunu, ya bu ihe ndi ahụ niile e ji olaedo a nuchara anucha maobu olaocha kpuo. **20** O burukwara bronz sitere n'ogidi abụọ ahụ, oke Osimiri ahụ na ehi iri na abụọ e ji bronz kpuo, bu nke di n'okpuru ya, na ihe ndokwasị ya niile, nke eze bu Solomon mere n'ihu ulonso Onyenwe anyi. Ha kariri ihe a ga-eji ihe otutu tuo. **21** Di elu nke otu n'ime ogidi abụọ ndi a bu mita asato na uma n'otutu. I di gburugburu ya bukwa mita ise na uma anọ, nke obula n'ime ha bu mkpisiaka anọ. Oghere dikwa n'ime ha. **22** Isi bronz nke e kpukwasiri n'otu ogidi di mita abụọ na uma ato n'idi elu. O bukwa ihe yiri mkpuru pomegranet e ji bronz kpa, ka e ji choo ya mma gburugburu ya niile. Ogidi nke abụọ nwekwara pomegranet, yiri ibe ya. **23** Pomegranet ndi ahụ di iri itoolu na isii, o bukwa n'akuku obula ka o di. Onuogugu pomegranet niile di n'elu ihe ahụ a kpuru akpu di otu mari. **24** Ochiagha ndi nche eze ahụ, kpuru Seraya, onyeisi nchujaja, na Zefanaya, bu onye nchujaja na-esote ya n'okwa, na ndi nche ato na-eche onu ụzọ mbata dika ndi mkporo. **25** O sitere n'etiti ndi ahụ foduru n'obodo kpuru otu onyeisi na-ahụ maka ndi agha, na ndi ikom asaa na-enye eze ndumodu. O kpukwara ode akwukwo, onye isi oru na-ahụ maka imanye ndi ga-aga agha, jidekwa iri ndi ikom isii bu ndi a huru n'ime obodo ahụ. **26** Nebuzaradan, bu ochiagha kpuru ha niile, dute ha n'ihu eze Babilon na Ribla. **27** N'ebe ahụ na Ribla, di n'obodo Hamat, ka eze nọ nye iwu ka e gbuo ha niile. Ya mere, a doro Juda n'agha, mee ka o ga biri n'ala ozo. **28** Nke a bu onuogugu ndi ahụ Nebukadneza mere ka ha gaa biri n'ala ozo. N'afọ nke asaa nke ochichi ya, puku ato ndi Juu na iri abụọ na ato, 3,023. **29** N'afọ nke iri na asato nke ochichi Nebukadneza, ka

o mere ka narị mmadụ asatọ na iri atọ na abụọ, 832 si na Jerusalem gaa biri n'ala ọzọ. 30 N'afọ nke iri abụọ na atọ, Nebuzaradan, onyeisi ndị nche alaeze Babilon bulara ndị dị narị ndị Juu asaa na iri anọ na ise, 745 ka ha ga biri n'ala ọzọ. Ọnụọgụgụ ha niile dị puku anọ na narị isii, 4,600. 31 N'afọ nke iri atọ na asaa, site na mgbe e mere ka Jehoiakin eze Juda gaa biri n'ala ọzọ, n'afọ Awel-Maduk ghorọ eze Babilon. Mgbe ahụ, o mere ka Jehoiakin eze Juda, si n'ụlọ mkpọrọ pụta, nwere onwe ya. O mere nke a n'ụbọchị iri abụọ na ise nke ọnwá iri na abụọ. 32 Ọ gwara ya okwu ọma, nyekwa ya ọndụ ugwu dị elu karịa ọndụ ndị eze ndị ọzọ niile ha na ya nọ na Babilon. 33 N'ihì nke a, Jehoiakin gbanwere uwe mkpọrọ ya, wezuga ya. Sitekwa n'oge ahụ tutu ruo mgbe ọ nwurụ, ya na eze na-erikọ nri. 34 Site n'ụbọchị ruo n'ụbọchị, eze Babilon na-enye Jehoiakin oke ihe ruru ya kwa ụbọchị niile nke ọ dị ndụ, ruokwa n'ụbọchị ọnwụ ya.

Abụ Akwa

1 Lee ka obodo ahụ nke ndị ya dị ọtụtụ si buru ebe togboro n'efu! Lee ka o si ghoọ nwanyị di ya nwuru, bu obodo ahụ a maara aha ya n'etiti mba niile. Lee ka onye naara ahụ eze nwanyị n'etiti ala niile a na-achị achị si ghoọ ohu. **2** O na-akwasị akwa ike n'abali, anya mmiri na-asodakwa na nti ya, n'etiti ndị ahụ niile hụrụ ya n'anya, o dighị onye na-akasi ya obi. Ndi enyi ya niile aghogbuola ya; ha niile aghoala ndi iro ya. **3** Juda ejeela biri n'ala ozo, mgbe o siri n'onodu mweda n'ala na ndogbu n'oru putu. O na-ebi n'etiti mba di iche iche, ma o chotaghị ebe izuike obula. N'etiti nhuju anya ya ndi niile na-achụ ya oso achukwutela ya. **4** Okporozọ niile e si eje Zayon na-eru uju, n'ihina o dighi onye na-abjakwa na mmemme ndi ahụ a kara aka. Onu uzọ ama ya niile atogborola n'efu, ndi nchujaja ya na-asu ude, umu agboghọ nọ n'onodu mwute, ya onwe ya nokwa n'onodu di ilu. **5** Ndi iro ya aghoala ndi na-achị ya; ndi iro ya nọ n'ahu udo. N'ihina Onyenwe anyi emekpaala ya ahụ, n'ihina iba uba nke njehie ya niile. E burula umuntakiri ya bulaa mba ozo, dika ndi a dotara n'agha. **6** Ima mma niile esitela n'ahu ada Zayon puo. Umu eze ya di ka ele nke na-eweghi ike ichota ebe ita nri. N'ihina adighi ike ha, ha esitela n'ihu ndi na-achü ha oso gbalaga. **7** N'ubochi ndi ahü niile e wedara ya n'ala, Jerusalem echetala akü ndi ahü niile bu nke ya na mgbe ochie. Jerusalem echetala ha n'ubochi ndi ahü niile o na-awaghari. Mgbe ndi ya dabara n'aka ndi iro ya, o nweghi onye inyeaka ha huru. N'oge ahü, ndi iro ya huru onodu ya, chia ya ochi. **8** Jerusalem emehiela nke ukwu, n'ezie, o ghoala ihe ruru aru. Ndi ahü niile na-asopuru ya na mbu eleliala ya anya, n'ihina ha ahula oto ya. Ya onwe ya kwa na-asu ude, ma chigharjakwa azu. **9** Iru aru ya putara ihe, o buladi n'uwe ya. O dikwaghi mgbe o chere echiche banyere ihe di na-eche ya n'oge di n'ihu. Lee ka o si daa, dasie ike, ma o dighi onye bjara kasie ya obi. "Onyenwe anyi, lee nsogbu m niile. Lee ka ndi iro si merie m." **10** Onye iro agbasaala aka ya chikotaa akü ya niile. O ji anya ya hu ka mba ndi ozo di iche iche si bata ebe nsọ ya. Ndi ahü na-ekwesighi ibata bu ndi batara n'ebe nzuko gi. **11** Ndi ya niile na-asu ude mgbe ha na-achü ihe ha ga-eri. Ha na-ewere ihe ha nwere nye n'ihina oriri, ime ka ha nwee ike diri ndu. "Onyenwe anyi, lee, ma tuleekwa ihe ndi a niile, n'ihina na-aburula m onye a na-eleli."

12 "O bu na o dighi emetu unu n'obi, unu ndi niile na-esi ebe a na-agafe? Legharjanu anya unu ka unu huru. O nwere ahuhu dika ahuhu m, nke e mere ka o bjakwasi m, bu nke Onyenwe anyi mere ka o bjakwasi m, n'ubochi o na-ewe iwe ya di oku? **13** "O si n'elu zite oku, e, o zitere oku nke na-ere n'ime okpukpu m. O gbasara ugu bu n'ebe ukwu m ga-esi gafee, meekwa ka m laghachi azu. O mere ka m buru ihe togboro n'efu, onye na-ada mba ogologo ubochi niile. **14** "O na-eleru anya na mmehie m niile; jiri aka ya na-akpa ha dika udọ. A nyakwasila ya n'olu m. Onyenwe anyi emeela ka ike gwusia m. O werela m nyefee n'aka ndi ahü m na-apughị iguzogide. **15** "Onyenwe anyi ajula ndi niile bu dike n'agha nọ n'etiti m. O kpokuola usuu ndi agha ka ha bja buo agha megide m, ka ha bja gwepia umu okorobia m niile. N'ebe izochia mkpuru vaini ya ka Onyenwe anyi zochara ada Juda na-amaghi nwoke. **16** "O bu nke a mere m ji akwa akwa. O bu ya mekwara anya mmiri ji ju m anya. O nweghi onye nkasiobi obula nọ m nso; o nwekwaghi onye ga-akpoghachi mkpuruobi m. Umu m atogbola n'efu, n'ihina onye iro emerielu." **17** Lee ka Zayon si gbasapu aka ya ma o nweghi onye nkasiobi o nwere. Onyenwe anyi enyela iwu banyere Jekob na ndi agbataobi ya ga-aghọ ndi iro ya. Jerusalem aghokwaala ihe ruru aru n'etiti ha. **18** "Ma Onyenwe anyi bu onye ezi omume. O bu mu onwe m nupuru isi di iwu ya. Geenu nti unu ndi niile, leenu anya n'udi ahuhu dakwasiri m. A dotala umu okorobia na umu agboghobia m niile n'agha buru ha jee mba ozo. **19** "Akpokuru m ndi mu na ha di na mma, ma ha ghogburu m. Ndi nchujaja m na ndi okenye m nwuru n'ime obodo mgbe ha nọ na-achota nri ha gaeji debe onwe ha ndu. **20** "Lee, Onyenwe anyi, ka m si buru onye ahuhu di ukwu dakwasiri. Ime anu ahü m na-anu oku, obi m kwa enweghi izuike n'ime m n'ihina onye nnupu isi di ukwu ka m bu. N'ezie, o bu mma agha ka a ga-eji mee ka mmadu gbara aka nwa. Ma n'ime ulo, o bu naani onwu di ya. **21** "Ndi mmadu anula olu isu ude m, ma o nweghi onye bjara ikasi m obi. Ndi iro m niile anula akuko ihe ojoo dakwasiri m, ma ha na-anurikwa onu n'ihina ihe i mere ka o bjakwasi m. Mee ka ubochi ahü i kara aka bja, nke ga-eme ka ha diri ka m di. **22** "Kwere ka ihe ojoo niile ha na-eme bja n'ihu gi. Mesokwa ha mmeso dika i si mesoo m n'ihina mmehie niile nke m. N'ihina na isu ude m di otutu, ana m adakwa mba n'obi m."

2 Lee ka Onyenwe anyị si jiri igwe ojii nke iwe ya kpuchie ada Zayon! O sitela n'eluigwe tuda ima mma Izrel n'ala, o chetakwaghị ebe mgbakwasị ụkwụ ya, n'ụbọchị iwe ya. **2** Onyenwe anyị elodala ebe obibi niile nke Jekob; na-enweghịkwa omiiko n'ebe o nọ. O sitela n'oke iwe ya dọdasịa ebe niile e wusiri ike nke ada Juda. O wedala alaeze ya na ndị ụmụ eze ya n'ala, mee ka ha gharakwa i nwee nsopurū. **3** O sitela n'oke iwe ya bipụ ike niile Izrel nwere. O seghachiri aka nri ya, mgbe ndị iro ha na-abjā nso. O nwukwara dika oku na-enwusi ike n'etiti Jekob; si otu a rechapụ ihe niile di gburugburu ya. **4** O kweela ụta ya, jide ya n'aka nri ya, dika onye iro. Dika onye iro kwa o gbuola ndi ahụ niile mara mma ile anya; o wupula iwe ya, dika o bu oku, n'elu ụlo ada Zayon. **5** Onyenwe anyị di ka onye iro, o lomichaala Izrel. O lomichaala ụlọeze ya niile, bibiekwa ebe ya niile e wusiri ike. O meela ka iru ụjū na ikwa akwa mubaara ada Juda. **6** O meela ka ebe obibi ya togboro n'efu, dika ubi a gbara ogige; o bibiela ebe nzuko ya niile. Onyenwe anyi emeela ka Zayon chezo ime mmemme ya a kara aka, na idebe ụbọchị izuike obula nsọ. Site n'oke iwe ya, o julā eze na onye nchujā. **7** Onyenwe anyi ajula ebe ichu aja ya gbakuta ebe nsọ ya azu. O werela mgbidi niile nke ụlọeze ya nyefee n'aka onye iro; ha emeela ka olu ha daa ụda n'ime ụlo Onyenwe anyi dika n'ubochi mmemme a kara aka. **8** Onyenwe anyi ekpebiela ibibi mgbidi gbara ada Zayon gburugburu. O setipuru ihe otutu; o sepukwaghị aka ya na ibibi ya. O mere ka mkputamkpu aja na mgbidi ruo ujū, meekwa ka ha richapusia. **9** Onu uzo ama ya niile emikpuola n'ala; o gbajielā mkporo niile e ji akpochi ha, laakwa ha n'iyi. A dotala eze ya na umu eze ya n'agha, buru ha jee mba ozọ. Iwu adighikwa, otu a, ndi amuma ya enwekwaghị ike ihu ohu site n'ebe Onyenwe anyi nọ. **10** Ndi okenye ada Zayon nọ odu n'ala, dere duu. Ha ekpokwasila aja n'isi ha; ha eyikwasikwala onwe ha uwe mkpe. Umū agboghọ Jerusalem na-amaghị nwoke ehulatala isi ha n'ala. **11** Ike agwula anya m n'ihī ikwa akwa, ime ime ahū m na-anu oku. Obi m di ka ihe a wupuru n'ala, n'ihī na e bibiela ndi m, n'ihī na umuntakiri na umu a muru ohuru na-ada mba n'okporozo nke obodo. **12** Ha na-ebere nne ha akwa na-asī, "Olee ebe oka na mmanya di?" Mgbe ha na-ada mba dika ndi e meruru ahū n'okporozo obodo, mgbe onwu ji nwayozo na-eripiasī ndu ha n'aka nne ha ku ha. **13** Gini ka m nwere ike ikwu banyere gi? Gini

ka m ga-iji tunyere gi, gi ada Jerusalem? Gini ka m ga-asī na i yiri, nke ga-enyere m aka imata otu m gagesi kasie gi obi, gi ada Zayon na-amaghī nwoke? Onya di gi n'ahū miri emi, dika idi omimi nke osimiri. Onye puru igwo gi? **14** Ohu niile ndi amuma gi huru bu ohu ugha na ohu na-enweghi isi. Ha ekpugheghi mmehie gi, igbochi ndota n'agha nke a dotara gi. Kama ihe ha hutaara gi bu ihe ugha na nduhie. **15** Ndi niile si n'ebe i nọ na-agafe na-akuru gi aka ha; ha na-efufe isi ha, jirikwa ada Jerusalem na-eme ihe ochi. Ha na-aju ajuju na-asī, "Nke a o bu obodo ahū a na-akpo ebe mabigara mma oke, onu nke uwa niile?" **16** Ndi iro gi niile na-emeghepu onu ha megide gi; ha na-achi gi ochi, na-atara gi ikekere eze. Ha na-ekwu na-asī, "Anyi eloola ya. Nke a bu ubochi ahū anyi na-ele anya ya. Anyi adirila ndu hu ya." **17** Onyenwe anyi emeela ihe o zubere ime. O mezuola ihe o kwuru na o ghaghī ime site n'oge gara aga. O kwatuola gi, na-enweghi omiiko obula. O meela ka ndi iro gi huru onu n'ahū gi; o meekwala ka e bulie ike nke ndi iro gi. **18** Obi ndi mmadu na-etiku Onyenwe anyi. Gi, mgbidi niile nke ada Zayon, ka anya mmiri gi na-asoputa dika osimiri ehie na abali niile, enyekwala onwe gi izuike, enyekwala anya gi izuike. **19** Bilie, kwaa akwa n'abali, n'oge mmalite nche abali. Wuputa ihe di gi n'obi n'ihu Onyenwe anyi dika o bu mmiri. Welie aka unu elu nye Onyenwe anyi n'ihī umuntakiri ndi a, ndi na-ada n'ihī aguu n'isi okporozo niile. **20** "Lee anya, Onyenwe anyi, ma tugharja uche gi. Onye ka i sirila otu a mesoo mmeso? O kwesiri ka ndi bu nne rie umu ha, bu umu nke ha muru? O kwesiri ka e gbuo onye nchujā na onye amuma n'ime ebe di nsọ nke Onyenwe anyi? **21** "Umu okorobia na ndi okenye dinakoro n'otu ebe, n'uzuzu nke okporozo. E jirila mma agha gbuo umu okorobia m na umu agboghō m. I gbuo ha n'ubochi iwe gi; i gburu ha ju inwe omiiko n'ahū ha. **22** "Dika i si akpo oku ka a bja n'ubochi oriri, otu a ka i si kpokota ihe egwu niile ka ha biakwasi m n'akuku niile. N'ubochi nke iwe Onyenwe anyi o dighi onye gbapuru oso, o dikwaghī onye foduru ndu; ndi m lekotara, zulitekwa ka ndi iro m lara n'iyi."

3 Ahu m onye huru ahuhu site na mkpara igwe nke nrubiga oke nke iwe Onyenwe anyi. **2** O sitela n'ihu ya chupu m, mee ka m jegharja n'ochichiri kama n'ihē. **3** N'ezie, o tugharjala aka ya megide m, mgbe mgbe, ogologo ubochi niile. **4** O meela ka akpuko ahū

na anụ ahụ m fikpọọ, ọ nyajisiela ọkpụkpụ di m n'ahụ. 5 O busola m agha, jiri ihe ilu na oke mkpagbu gbaa m gburugburu. 6 O meela ka m biri n'ọchịchiri dika ndi nwuru anwu kemgbe oge gara aga. 7 O gbachibidola m ogige, ime ka m ghara igbapu; o jirila udo igwe di arọ mee ka m ghara ijeghari. 8 O na-eme ka ekpere m hapu irute ya, o buladi mgbe m kpokuru ya ka o nyere m aka. 9 O jirila nkume a wara awa gbachie uzo m niile, o meela ka okporouzo m gbagoo agbagoo. 10 Dika anu ohia bia nke makpu na-eche nche, na dika odum nke na-ezo onwe ya, 11 o sitela n'okporouzo dokpuru m dobisie m ahụ, hapu m na-enweghi onye inyeaka. 12 O doola uta ya mee m ka m buru onye akụ ya ga-agbata. 13 O ji akụ nke si n'akpa akụ ya gbapuo m obi. 14 Aghoro m ihe ochi nye ndi m niile; ha ji abu na-akwa m emo ogologo ubochi niile. 15 O meela ka ihe niile na-elu ilu ju m afo, meekwa ka m njuo oluilu afo. 16 O meela ka m jiri okwute tajisie eze m, o kponykwala m ntu nonu m. 17 Enweghi m udo, echezokwala m ihe oganihu bu. 18 N'ihu ya, ana m ekwu, "Ima mma m obula adighikwa. Agaghi m enwetakwa ihe ndi ahụ m lere anya na m ga-esi n'aka Onyenwe anyi nweta." 19 Ana m echeta ahuhu m, na mwaghari m, ya na ihe ilu na oluilu. 20 Mgbe m na-echeta ya, obi m na-ada mba n'ime m. 21 Ma o di ihe m na-echeta n'obi m nke na-eme ka m nwee olileanya. 22 O bu n'ihu ihunanya di ukwu nke Onyenwe anyi na-emeghi ka anyi gwusia, n'ihu na obi ebere ya adighi agwu agwu. 23 Ha na-adi ohuru ututu niile; ikwesi ntukwasị obi gi bu ihe kwudosiri ike. 24 Mkpuruobi m na-ekwu, "Onyenwe anyi bu oke m, n'ihu ya, aga m enwe nchekwube na ya." 25 Onyenwe anyi di mma n'ebe ndi olileanya ha di n'ime ya, e, n'ebe obi ahụ di, nke na-achosi ya ike. 26 O bu ihe di mma iji nwayoo chere nzoputa nke Onyenwe anyi. 27 O bu ihe di mma ka mmadu buru ibu arọ diri ya mgbe o bu okorobia. 28 Ya norokwa duu naani ya, n'ihu na o bu Onyenwe anyi bokwasiri ya ibu ahụ. 29 Ya tinye ihu ya n'aja, n'ihu na olileanya nwere ike diri. 30 Ya cheziere onye ahụ choro iti ya ihe nti ya, ya kwerekwa ka ihe ihere ju ya afo. 31 N'ihu na Onyenwe anyi adighi aju onye obula ruo mgbe ebighi ebi. 32 O bu ezie na o na-eme ka mmekpa ahụ bia, ma o na-emesiakwa gosi obi ebere ya, n'ihu na ihunanya ya, nke na-adighi agwu agwu, di ukwu. 33 N'ihu na o naghị elezi anya eweta ahuhu, maobu mee ka umu mmadu nono na mmekpa ahụ. 34 Iji ukwu zogbuo ndi mkporo nono n'ala ahụ 35

ime ka ihe ruru mmadu hapu iru ya aka n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, 36 ime ka ikpe ziri ezi ghara irute mmadu. O bu na Onyenwe anyi agaghi ahụ ihe ndi a? 37 Onye puru ikwu okwu mekwa ka o di ire ma o buru na Onyenwe anyi enyeghi iwu ka o di otu ahụ? 38 O bughi site nonu Onye kachasi ihe niile elu ka ihe oma na ihe ojoo si abia? 39 Gini mere mmadu di ndu ga-eji tamuo ntamu mgbe o na-ahu ahuhu n'ihu mmehie ya? 40 Ka anyi nyochaanu uzo anyi nwaputa ya. Ka anyi loghachikwutenu Onyenwe anyi. 41 Ka anyi welie aka anyi abuo na obi anyi elu nye Chineke nono n'eluigwe, si: 42 "Anyi emehiela, nupu isi, ma i gbagharabeghi. 43 "I jirila iwe kpuchie onwe gi, si otu a chuo anyi oso. I gbuola anyi, ju imere anyi ebere. 44 I jiri igwe ojii kpuchie onwe gi ka ekpere anyi ghara irute gi. 45 I meela ka anyi ghoọ unyi na ihe a zachapuru azachapu n'etiti mba niile. 46 "Ndi iro anyi niile asaghepula onu ha megide anyi. 47 Anyi ahuala ahuhu site n'oke ihe egwu na ihe ndaba di iche iche, na mbibi na ila n'iyi." 48 Anya mmiri nke dika iyi na-aso aso si n'anya m na-asoputa n'ihu ndi m a lara n'iyi. 49 Anya mmiri si m n'anya ga-anogide na-asoputa na-akwusighi akwusi, 50 tutu ruo mgbe Onyenwe anyi ga-esite n'eluigwe ledata anya ma hu. 51 Ihe anya m na-ahu na-ewetara mkpuruobi m ihe mgbu, n'ihu onodu nke ndi inyom niile nono n'ime obodo m. 52 Ndi ahụ mere onwe ha ndi iro m, ndi m na-emeghi ihe ojoo obula, na-achụ m oso dika m bu nnonu. 53 Ha gbaliri ime ka m nwuo n'ime olulu site n'itu m nkume. 54 Mmiri kpuchiri m isi, echere m na-efuola m. 55 Esitere m na nsotu olulu ahụ kpokuo aha gi, gi Onyenwe anyi. 56 I nuru ariri m rioro gi, "Biko, emechila nti gi. Nuru ariri inyeaka nke m na-ario gi." 57 I bjara nso mgbe m kpokuru gi. I siri, "Atula egwu." 58 Gi onwe gi, Onyenwe anyi, kpechitere onu m, gi gbaputara ndu m. 59 Onyenwe anyi, i hula ihe ojoo ha mere m. Kpechitere m onu m. 60 I hula ibo obo ha niile na nzube niile ha na-ezube megide m. 61 Onyenwe anyi, i nula nkocha niile ha na-akocha m na nzube niile ha na-ezube megide m. 62 I na-anu izu na ntamu nke ndi iro m megide m ogologo ubochi niile. 63 Lee ha! Ha na-akocha m mgbe ha guzoro oto, na-akocha m mgbe ha noduru ala. Ha ji abu na-akocha m. 64 Onyenwe anyi, biko, kwughachi ha ihe ruuru ha, n'ihu ihe niile aka ha ruputara. 65 Jiri ihe mkpudo kpuchie obi ha. Meekwa ka ibu onu gi dikwasị ha. 66 Site n'uwe gi chuo ha oso. Laakwa ha

n'iyi n'we gi, ka ha ghara idikwa n'okpuru eluigwe nke Onyenwe anyi ozo.

4 Lee ka olaedo si chuo echu. Lee ka olaedo makarisiri mma si gbanwee ghozo ihe na-amakwaghị mma. Nkume niile di oke onuahia nke ebe nso bu ndi a ghasara n'isi okporozo niile. **2** Lee ka umu ndi ikom Zayon di oke onuahia, ndi di oke onuahia na mbu dika olaedo a nuchara anucha, si diru ugbo a dika ite aja nke okpu ite kpuru. **3** O buladi umu nkita ohia na-eji ara ha azu umu ha, ma ndi a aghoala ndi na-enweghi obi ebere; ha aghoala enyi nnunu nke na-ebi n'ozara. **4** Lee na ire nwa ohuru na-arapara n'akpo onu ya n'ihia akpiri ikpo nku. Umuntakiri narikwa ka e nye ha nri, ma o nweghi onye na-enye ha nri ahụ. **5** Ndi ahụ naara eri ihe utu di iche iche togboro n'efu ugbo a n'okporozo. Ndi ahụ a zuru iyi uwe uhie uhie no ugbo a na-edina n'ebe a na-ekpofu ahia. **6** Ahuhu diru ndi m di ukwu karja ahuhu nke biakwasiri Sodom. N'ihia na o bu n'otu ntabi anya ka a kwaturu ya. O dikwaghị onye b'ara nyere ya aka. **7** Umu ndi eze ha na-egbuke karja akummiri igwe, ha na-acha ocha chakarja mmiri ara ehi. Anu ahụ ha na-akwo murumuru dika nkume rubi di oke onuahia; ha makwara mma ile anya dika nkume safai, bu nkume di oke onuahia. **8** Ma ugbo a, ha na-eji nji karja unyi. A naghị amatakwa ha ma a hu ha n'ezia. Anu ahụ ha araparala n'okpuku ha; o kpofuola dika a ga-asia na o bu osisi kporo nku. **9** Onodu ndi e ji mma agha gbuo ka mma karja onodu ndi nwuru site n'unwu, ndi aguu gugburu, ndi ji nwayo nwayo nwuo n'ihia nri nke na-adighi n'ubi. **10** Aka ha ka ndi inyom ndi ahụ nwere obi ebere ji gbuo umu ha, sie ha. Umu ha ghororo ha nri n'oge ahụ a lara ndi m n'iyi. **11** Onyenwe anyi emeela ka nrubiga oke nke iwe ya puta ihu; o wupu iwe ya di oku. O sunyela oku na Zayon, nke rechapuru ntala ya niile. **12** Ndi eze nke uwa ekwetaghi; otu a kwa, ndi uwa niile ekwetawaghị na ndi iro nwere ike si n'onu uzo ama banye n'ime Jerusalem. **13** Ma ihe ndi a mere n'ihia mmehie ndi amuma ya, na n'ihia ajo omume nke ndi nchaja ya, ndi wusiri obara ndi ezi omume no n'etiti ya. **14** Ugbo a, ha na-aso isi n'okporozo niile, dika ndi kpuru isi. Ha ejirila obara meruo onwe ha. O nkwaghị onye na-agbali ibjara ha nso imetu uwe ha aka. **15** Ndi mmadu na-eti mkpu na-asia ha, "Sitenu n'ebe anyi no wezuga onwe unu! Unu ruru aru! Wezaganu onwe unu, unu

emetukwala anyi aka!" Mgbe ha gbapuru oso bido na-awaghari, ndi no na mba di iche iche na-asia ha, "O kwesighi ka ha norokwa n'ebe a." **16** Onyenwe anyi n'onwe ya achusaala ha. O gaghị agunyekwa ha. O dikwaghị ndi na-asopuru onye nchaja, o dikwaghị ndi na-emere ndi okenye amara. **17** Nke ka nke, anya agbaala anyi ochichiri, ebe anyi no na-elepu anya n'efu maka enyemaka. O bu site n'ulo elu nche ka anyi no na-elepu anya, na-ele anya maka obibia mba ahụ na-enweghi ike bia zoputa anyi. **18** Ndi mmadu na-esoghari anyi ebe niile anyi jere, n'ihia ya anyi enweghi ike jeharjakwa n'okporozo anyi. Ogwugwu anyi adila nso, a pukwara iguta ubochi ole foduru anyi, tupu ogwugwu anyi eruo. **19** Ndi na-achu anyi oso na-agbasi oso ike karja ugo na-efe na mbara eluigwe. Ha chughariri anyi n'elu ugwu niile, norokwa n'ozara zoo onwe ha na-eche anyi. **20** Ume ndu anyi, nke Onyenwe anyi tere mmanu, ka ha jidere n'onya ha. Anyi naara eche na anyi ga-ebi n'okpuru ndo ya, n'etiti mba di iche iche. **21** Nuru onu, ka obi tokwaa gi utu, gi ada Edom, onye nke bi n'ala Uz. Ma a ga-emesiakwa nye gi iko ahụ. I ga-esitekwa na ya nuu ihe onu nujubiga afu oke. A ga-agbakwa gi utu. **22** Gi ada Zayon, ahuhu gi agwusiala; O gaghị emekwa ka i jee biri ogologo oge na mba ozo. Kama, o ga-ga gi ahuhu n'ihia mmehie gi, gi, ada Edom, kpugheekwa ajo omume gi niile.

5 Onyenwe anyi, biko, cheta ihe niile dakwasiri anyi; leekwa anya ka i huru onodu ihere anyi. **2** E werela ihe nketa anyi nyefee ndi obia n'aka, werekwa ebe obibi anyi nyefee n'aka ndi mba ozo. **3** Anyi aghoala umu mgbei, na ndi na-enweghi nna. Nne anyi ha di ka ndi inyom di ha nwuru. **4** Anyi na-akwu ugwo n'ihia mmiri anyi na-anu. O bukwa ego ka anyi ji azu nku. **5** Agbanyeghi na anyi nya yoku n'olu, anyi bu ndi a na-adogbu n'oru, ike agwala anyi, enyeghi anyi izuika. **6** Anyi weere onwe anyi nyefee ndi Ijipt na ndi Asiria n'aka n'ihia inweta nri ga-ezuru anyi. **7** Nna anyi ha mehiera, ma ha anwula. Ma o bu anyi na-anata ntaramahuhu kwesiri ibu nke ha. **8** Ndi bu ohu na-achi anyi. O dighi onye anyi nwere nke ga-anaputa anyi site n'aka ha. **9** Anyi ji ndu anyi n'aka mgbe anyi na-achio inweta ihe anyi ga-eri, n'ihia mma agha nke di n'ozara. **10** Anu ahụ anyi di oku dika ite oku, na-amakwa jijiji n'ihia aguu. **11** Emeruola ndi inyom di na Zayon, ha na umu agboghio na-amaghị nwoke niile di n'obodo di iche iche nke Juda. **12** Akwugbuola

umụ eze site n'ikegide aka ha n'elu; a dighi enyekwa ndi okenye nsopuru. 13 Umụ okorobia na-adogbu onwe ha n'oru na nkume ikwo nri, umuntakiri ndi nwoke na-asukwa ngongo n'okpuru otutu nku. 14 Ndi okenye adighikwa ano n'onu uzọ ama, umụ okorobia akwusikwala ikpo ubo akwara ha. 15 Onu adighikwa n'obi anyi; ite egwu anyi aghoolara anyi ino onodu iru uju. 16 Okpueze esitela n'isi anyi dapu. Ahuhu diri anyi n'ihi na anyi emehiela. 17 N'ihi nke a, obi anyi na-ada mba, n'ihi ihe ndi a ka anya anyi na-agba ochichiri. 18 N'ihi ugwu Zayon nke togboro n'efu, nke ghorọ ebe nkita ohia na-akpaghari. 19 Gi, Onyenwe anyi, na-abu eze ruo mgbe ebighi ebi. Ocheeze gi na-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. 20 Gini mere i ji na-echezọ anyi kpamkpam? Gini mere i ji gbakuta anyi azu ogologo ubochi ndi a niile? 21 Mee ka anyi loghachikwute gi, Onyenwe anyi, ka anyi si otu a lotakwa; gbanwee ubochi anyi ka o di oheru dika na mgbe ochie, 22 ma o bughị na i julā anyi kpamkpam na-eweso anyi iwe nke ukwu.

Izikiel

1 O ruo n'afọ nke iri atọ, n'ọnwá nke anọ, n'ụbọchị nke ise ya, mgbe mụ onwe m na ndị ahụ e mere ka ha gaa biri na mba ọzọ nọ n'akụkụ iyi ukwu Keba, na e meghere eluigwe mee ka m hụ ọhụ di iche iche site n'aka Chineke. **2** N'ụbọchị nke ise n'ọnwá ahụ, ọ bụ n'afọ nke ise mgbe a ọkpụrụ eze Jehoiakin jee mba ọzọ, **3** okwu Onyenwe anyị ruru Izikiel onye nchụaja nwa Buzi ntị, mgbe ọ nọ n'akụkụ iyi ukwu Keba, nke di n'ala ndị Kaldia. N'ebe ahụ kwa ka aka Onyenwe anyị nọ ọkpụrụ ya n'ahụ. **4** Elere m anya hụ oke ifufe nke si n'ugwu na-abịa, ahụkwara m oke igwe ojii na amụma nke na-egbuke egbuke; ihè nke na-enwu nnọọ vaa gbara ya gburugburu. Etiti ọkụ ahụ nwere ihe dika ọlaọkụ na-amụke amụke. **5** Ihe e kere eke anọ di ndụ, nke yiri mmadụ n'ụdidi ha, nọkwa n'etiti oke ihe ahụ. **6** Nke ọbụla n'ime ha nwere ihu anọ, na nku anọ. **7** Ụkwụ ha guzoro kwem; ọbụ ụkwụ ha dika nke nwa ehi, na-amụkekwa dika bronz e hichara nke ọma. **8** N'okpuru nku ha, ha nwere aka yiri aka mmadụ n'akụkụ anọ ha niile. Otu a ka ihu ha na nku anọ di. **9** Nku ha na-emetụ na nke ibe ha. Mgbe ha na-efe, ha na-eche ihu ha n'otu ụzọ, ha adighi agha anya ha n'azụ mgbe ha na-aga. **10** Maka oyiyi ihu ha: Ha anọ nwere ihu mmadụ, n'akụkụ aka nri ha nwere ihu ọdum, n'akụkụ aka ekpe ha bụ ihu ehi, onye ọbụla nwekwara ihu ugo. **11** Otu ahụ ka ihu ha niile di. Ha gbasara nku ha n'elu, nke ọbụla nwere nku abụọ, otu n'ime nku ndi a na-emetụ nku nke ibe ya, ebe abụọ kpuchiri ahụ ha. **12** Ha niile gawara n'ihu. Ebe ọbụla mmụọ ahụ gara ka ha na-aga, na-eleghi anya n'azụ. **13** N'etiti ihe ndi a di ndụ, e nwere ihe dika icheku ọkụ na-enwu enwu, dika ka ọwa na-enwu ọkụ. Ọkụ na-esi n'etiti ihe ndi ahụ di ndụ na-aga ihu na azụ, ọkụ ahụ nwupurụ enwupụ, amụma eluigwe sikwa na ya egbuputa. **14** Ihe ndi ahụ di ndụ na-efeghari n'ebe a, na-efegharikwa n'ebe nke ọzọ, dika mgbe amụma na-egbu. **15** Mgbe m na-ele ihe e kere eke di ndụ ndi a anya, ahurū m ụkwụ ụgbọ agha anọ nke di n'ala n'okpuru ha. Onye ọbụla nwere nke ya. **16** Ụkwụ ụgbọala ahụ niile di ka ihe e ji nkume na-egbu maramara a na-akpọ beril kpụọ. Nke ọbụla n'ime ha anọ yikwara ibe ya. Ha niile dika ka wiji lu a kpurū tinye n'etiti ụkwụ ụgbọala buru ibu. **17** Mgbe ha purū, ha na-aga n'akụkụ anọ nke ha chere ihu ha, ma ụkwụ ụgbọ agha ahụ adighi echighari echighari

mgbe ha na-aga. **18** Azụ ụkwụ ụgbọ agha ha di elu, dika egwu. Anya juputakwara n'azụ ụkwụ ụgbọ agha ndi ahụ. **19** Mgbe ihe ndi a di ndụ fepurū gaa n'ihu, ụkwụ ụgbọala ndi ahụ di n'akụkụ ha na-eso ha. Mgbe ha feliri elu, ụkwụ ndi ahụ na-esokwa. **20** Ebe ọbụla mmụọ ha jere, ebe ahụ ka ha na-aga, ụkwụ ụgbọ agha ahụ na-esokwa ha, n'ihu na mmụọ nke anụ ndi ahụ di ndi di n'ụkwụ ụgbọ agha ndi ahụ. **21** Mgbe ha biliri, ndi ọzọ na-ebilikwa. Mgbe ha guzoro otu ebe, ndi ọzọ na-eguzokwa. Mgbe ha feliri elu, ụkwụ ụgbọala ahụ na-eso ha. N'ihu na mmụọ anụ ndi ahụ di ndi di n'ime ụkwụ ụgbọ agha ndi ahụ. **22** A tū sara ihe sara mbara dika mbara eluigwe n'elu isi ihe ndi ahụ di ndi. Ọ na-eyi egwu, ma na-egbukwa nweghenweghe dika kristal. **23** N'okpuru ihe ahụ ka ha gbasapurū nku ha, ka ọ na-emetụ nke ibe ya. Ha niile n'otu n'otu nwere nku abụọ nke na-ekpuchi ahụ ya. **24** Mgbe ha na-aga, nku ha na-eme mkpọtū di ka mkpọtū ebili mmiri na-amaghari amaghari. Mkpọtū ahụ dika ka ida ıda nke olu Onye purū ime ihe niile, ka olu iti mkpu nke usuu ndi agha. Mgbe ọbụla ha guzoro, ha na-achitu nku ha. **25** Mgbe ahụ ha kwū siri mechie nku ha olu sitere n'ime ihe ahụ dika mbara eluigwe nke di n'elu isi ha na-abia. **26** N'elu mbara eluigwe ahụ, o nwere ihe dika ocheeze e ji nkume di oke onyahia a na-akpọ safaia wuo. Otu onye, nke ụdidi ya di ka nwoke, nọkwasi kwara n'elu oche ahụ. **27** Site n'ụkwụ ya ruo n'isi ya, ahụ onye ahụ na-egbu maramara dika ọkụ. Site n'ụkwụ ya ruo n'ukwu ya, ọ di ka ọkụ na-enwu enwu, ihè nke na-enwukwa ka ọkụ gbara ya gburugburu. **28** Ihè ahụ gbara ya gburugburu, nke a na-ahụ anya, dika ka ihè eke na egwurugwu, nke a na-ahụ anya n'oge mmiri na-ezo. Otu a ka ebube Onyenwe anyi si gosi m onwe ya. Mgbe m hurū ya, adara m n'ala kpuo ihu m n'ala. Mgbe ahụ, anurū m olu onye na-ekwu okwu.

2 Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, bilie ọtọ, guzo n'ụkwụ gi abụọ, n'ihu na ana m aga igwa gi okwu.” **2** Mmụọ ahụ banyere n'ime m mgbe ahụ ọ na-ekwu okwu, mee ka m guzo ọtọ n'ụkwụ m abụọ. Anurū m ka ọ gwara m okwu. **3** Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, ana m eziga gi ka i jekwuru ndi Izrel, ndi bụ mba na-enupu isi, ndi nupuru isi megide m. Ha na nna nna ha enupula isi megide m, ruo ọ buladi n'ụbọchị taa. **4** Ndi ahụ m na-eziga gi ka i jekwuru bụ ndi isiike na ndi nnupu isi. Si ha, ‘Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ

Onyenwe anyị na-ekwu.’ 5 Ma ha gere gi ntị, ma ha egeghi gi ntị (ha bu ndi na-enupu isi), ihe di mkpa bu na ha ga-amata na onye amuma anọla n’etiti ha. 6 Ma gi nwa nke mmadu, atula ha egwu. Ka ujo okwu si ha n’onu ghara itukwa gi. Atula egwu, o buladi ma a si na ogwu na uke gbara gi gburugburu, o buladi ma a si na i bi n’etiti umu akpi. Ka ujo ghara itu gi n’ihi okwu onu ha, ekwekwa ka ha menye gi egwu, n’ihi na ha bu ndi na-enupu isi. 7 I ghaghị izi ha ozi m ziri gi zie ha, ma ha gere ntị ma ha egeghi ntị, n’ihi na ha bu ndi na-enupu isi. 8 Ma gi, nwa nke mmadu, gee ntị n’ihe m na-agwa gi. Enupula isi dika ha si nupu isi. Meghee onu gi taa ihe m ga-etinye gi n’onu.” 9 Otu mgbe ahụ, elere m anya hụ aka e setipuru, nke ji akwukwo a fukoro afuko, 10 nke e dekwara ihe n’ime ya, ihu na azu ya. Aka ahụ ji ya gbasapuru ya mee ka m hụ ihe e dere n’ime ya. O bu okwu ikwa akwa na iru uju na ahuhu.

3 O siri m, “Nwa nke mmadu, rie ihe a m gaje inye gi. Taa akwukwo a a fukoro afuko; puo gaa gwa umu Izrel okwu.” 2 Ya mere, a saghere m onu m, o nyere m akwukwo ahụ a fukoro afuko ka m rie. 3 O siri m, “Nwa nke mmadu, taa akwukwo a niile m nyere gi, tajuo ya afọ gi.” Atara m ya. Ma mgbe m na-ata ya, o toro m utọ n’onu dika a ga-asị na o bu mmanu anu. 4 O siri m, “Nwa nke mmadu, bilie jekwuru umu Izrel gwa ha okwu m niile. 5 N’ihi na-ezighi m gi ka i jekwuru mba ndi okwu ha edoghi anya na ndi a naghị aghota asusu ha, kama o bu ijekwuru ulo Izrel. 6 Ezikwaghị m gi ka i jekwuru mba nwere asusu na-edoghi anya, nke i na-adighi aghota okwu ha. N’ihi na a si na o bu ndi di otu a ka m zigara gi ka i jekwuru, ha gaara ege gi ntị. 7 Ma ulo Izrel agaghị ekwe gee gi ntị, n’ihi na ha juru ige m ntị. N’ihi na ulo Izrel bu ndi obi ha siri ike, na ndi isiike. 8 Lee, emeela m ka ihu gi sie ike kariya nke ha, ka egedege ihu gi siekwa ike kariya nke ha. 9 Aga m emekwa ka egedege ihu gi di ka nkume siri ike, sie ike kariya nkume. N’ihi ya, atula ha egwu; o bu ezie na ha bu ndi na-enupu isi, ma atula ihu ha egwu.” 10 O siri m, “Nwa nke mmadu, gee ntị nke oma n’okwu ndi a niile m na-agwa gi, tinyekwa ha n’uche gi. 11 Jekwuru ndi gi a dotara n’agha no na mba ozọ, si ha, ‘Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu,’ Gwa ha ya, ma ha gere gi ntị ma ha egeghi gi ntị.” 12 Mgbe ahụ, Mmuo ahụ buliri m elu. Anuru m olu mere oke uzu n’azu m,

mgbe ebube nke Onyenwe anyi si n’onodu ya bilie. 13 O bu uzu nke nku ihe ndi ahụ di ndu na-eme mgbe ha na-emeturita nku ibe ha; o bukwa uzu ukwu wulu ha nke di n’akuku ha. 14 Mmuo ahụ buliri m, bupu m. Ejeghariri m n’obi ilu na iwe nke mmuo m, ebe aka Onyenwe anyi dikwa ike n’ahu m. 15 A bjakwutere m ndi ahụ a doro n’agha, ha aga biri na Tel Abib n’akuku osimiri Keba. N’ebe ahụ, bu ebe ha na-ebi, anoduru m n’etiti ha abali asaa, n’onodu obi ilu na onuma. 16 Mgbe abali asaa gasiri, okwu Onyenwe anyi bjakwutere m, 17 “Nwa nke mmadu, emeela m gi ka i buru onye nche nye ulo Izrel. N’ihi ya, gee ntị n’ihe m na-ekwu, ka i doro m ha aka na ntị. 18 Mgbe m na-asị onye ajo omume, ‘I ghaghị inwu,’ ma o buru na i doghi ya aka na ntị, maobu i kwughị okwu ime ka ha chigharia site n’uzo ojo ha niile puta n’ihi izoputa ndu ha, onye ahụ na-emebi iwu ga-anwu n’ihi mmehie ya niile, ma n’aka gi ka m ga-ajuta obara ha. 19 Ma o buru na i doo onye ajo omume aka na ntị, ma ha esighi n’ajo omume maobu n’uzo ojo ha niile chigharia, ha ga-anwu n’ihi mmehie, ma ndu gi ka i zoputara. 20 “Ma o buru na onye ezi omume esite n’uzo ezi omume ya wezuga onwe ya bido ime ihe ojo, m siere ha onya, ha ga-anwu n’ihi na i doghi ha aka na ntị, ha ga-anwu n’ihi mmehie ha. Agaghikwa echeta ihe oma niile ndi ha mere, ma i ga-aza ajuju maka onwu ha. 21 Ma o buru na i doo onye ezi omume aka na ntị ka o ghara ime mmehie, ha gharakwa ime mmehie, ha ga-adi ndu n’ihi na ha nabatara ido aka na ntị ahụ. Gi onwe gi azoputakwala ndu gi, n’uzo di otu a.” 22 Aka Onyenwe anyi digidesiri ike n’ahu m n’ebe ahụ. Ma o siri m, “Bilie gaa n’ebe ahụ obosara ala di ka m gwa gi okwu n’ebe ahụ,” 23 Ebiliri m gaa n’ebe ahụ ala di larị. Ebube Onyenwe anyi guzo n’ebe ahụ dika ebube nke m huru n’akuku iyi Keba. Adara m kpuo ihu m n’ala. 24 Mgbe ahụ, Mmuo ahụ banyere n’ime m mee ka m guzo oto n’ukwu m abuo. O gwara m okwu si m, “Gaa, baa n’ulo, mechibido onwe gi uzo. 25 Ma gi, nwa nke mmadu, a ga-eji udo kee gi ka i ghara inwe ike ipu gaa n’etiti ndi mmadu. 26 Aga m eme ka ire gi rapara n’akpo onu gi, ka i ghoo onye ogbi, gharakwa ibu onye na-adoo ha aka na ntị, n’ihi na ha bu ndi na-enupu isi. 27 Ma mgbe obula m ziri gi ozi, aga m atoghepu ire gi. I ga-asikwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru.’ Ka onye nwere ntị nuru, ka onye nke na-achoghi inu ghara inu, n’ihi na ha bu ndi na-enupu isi.

4 “Ugbu a, gi nwa nke mmadu, were otu okpurukpu aja, togbo ya n’ihu gi. Seputakwa obodo Jerusalem n’elu ya. **2** Seekwa ihe nnochigide n’agha megide ya, wuokwa ulo ndi agha gburugburu ya, wukota ulo ikwu di iche iche megide ya na ihe e ji akudasi mgbidi ya niile. **3** Werekwa efere igwe debe n’etiti gi na obodo ahụ dika mgbidi e ji igwe wuo. Chee obodo ahụ ihu gi, ka i chegide ya nke oma n’ihi na ndi iro gbara ya gburugburu. Nke a ga-abu ihe ama nye ndi Izrel. **4** “Ugbu a, dinara ala n’akuku aka ekpe gi, aga m enye gi ntaramahuhu mmehie ndi Izrel, i ga-ata ahuhu mmehie ha ubochi niile nke i ga-edina n’akuku gi. **5** N’ihi na ana m enye gi nari ubochi ato na iri ubochi itoolu, onuogugu nke a na onuogugu nke afo ntaramahuhu ha ga-abu otu, o bu oge ha. Otu a ka i ga-esi buru mmehie Izrel. **6** “Mgbe i mesiri nke a, i ga-edina ala nke ugboro abuo, ma o ga-abu n’akuku aka nri gi, i ga-eburu ntaramahuhu mmehie ndi Juda. O bu iri abali ano, otu ubochi ga-anochi anya otu afo. **7** Chee ihu gi n’ebe nnochibido Jerusalem, gbara aka nkiti buo amuma megide ya. **8** Aga m eke gi eriri ahụ gi niile, ka i ghara inwe ike tugharia site n’otu akuku gaa n’akuku nke ozo tutu ubochi nnochigide gi ahụ niile ezuo. **9** “Ma gi were oka wiiti na oka bali, werekwa akidi na lentil, na oka millet na spelti. Tinyekota ha n’otu ite were ha meere onwe gi achicha. N’ubochi ole ahụ niile nke i ga-edina n’akuku gi, nari ubochi ato na iri ubochi itoolu, o bu ya ka i ga-eri. **10** A ga-atu ihe oriri gi atu, nri nke i ga-eri otu mgbe ga-abu nari gram abuo na iri gram ato; naani otu mgbe ka i ga-eri nri n’ubochi. **11** A ga-ekuputakwa mmiri i ga-anu, i ga-anu mmiri naani otu ugboro n’ubochi, otu udu mmiri e kere uzo isii. **12** I ga-eri ya dika ogbe achicha oka bali, i ga-eghe ya n’elu nsi mmadu kporo nku mgbe ndi mmadu no na-ele gi anya.” **13** Onyenwe anyi kwuru, “Otu a ka ndi Izrel gase rie nri ruru aru, n’etiti mba di iche iche ebe m gachuga ha.” **14** Mgbe ahụ, asiri m, “E e, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi lee, emerubeghi m onwe m site na nwantakiri m ruo ugbu a, eribeghi ihe obula nwuru n’onwe ya, maobu nke anu ohia dogburu, anu na-adighi ocha abatubeghi m n’onu.” **15** O siri, “O di mma, aga m enye gi nsi ehi n’onodu nke mmadu, n’elu ya ka i ga-akwado achicha gi.” **16** Mgbe ahụ, o gwara m, “Nwa nke mmadu, lee, aga m eme ka nri ko na Jerusalem; ha ga-eji nchegbu rie nri a tuputara atuputa, jirikwa egwu nuo mmiri e kuputara

ekuputa. **17** Aga m eme ka ihe oriri na mmiri onu nu ko ha. Ha ga na-erita onwe ha anya n’oke egwu, ha ga-anwukwa n’ihi mmehie ha.”

5 “Ma gi, nwa nke mmadu, were mma agha di nko dika aguba onye okpui, kpuchaa isi gi na afonu gi; werekwa ihe e ji atu ihe otutu tuo agiri isi gi, ka uzo obula hara n’otu. **2** I ga-ewere otu uzo n’uzo ato, kpo ya oku n’etiti obodo ahụ mgbe ubochi nke nnochigide ahụ zuru; i ga-ewere otu uzo, jiri mma agha chabichaa ya gburugburu obodo ahụ, otu uzo nke ozo ka i ga-efesacha n’ikuku. N’ihi na aga m eji mma agha chusachaa ha. **3** Ma i ga-esite n’ime ya weputa agiri isi di ole na ole, kedo ha n’onu onu uwe gi. **4** Ozokwa, site na ndi a, i ga-ewere ufodu tunye ha n’ime oku ka ha ree oku, site na ha ka oku ga-esi banye n’ulo Izrel niile. **5** “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Nke a bu Jerusalem, obodo m mere ka o diri n’etiti mba di n’uwa, nke mba di iche iche gbara gburugburu. **6** Ma o sitela n’ajo omume ya, nupu isi n’iwu na ukpuru m nyere, karja mba na obodo ndi ozo ahụ niile gbara ya gburugburu. O jukwara idebe iwu m, jukwa igbaso ukpuru m. **7** “N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: I burula onye nnupu isi karja mba niile ndi gbara gi gburugburu. I jukwara idebe iwu m na igbaso ukpuru m, o bughikwa dika iwu na atumatu nke mba di iche iche no gi gburugburu ka i mere. **8** “Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, Mu onwe m, o buladi mu onwe m, ga-emegide gi bu Jerusalem, kpee gi ikpe n’ihu mba niile. **9** N’ihi ihe aru gi niile, aga m eme gi ihe m na-emebeghi mbu, nke m agaghi emekwa ozo. **10** N’ihi nke a, ndi bu nna ga-eri umu ha n’etiti gi, umu ga-erikwa ndi nna ha. Aga m ekpe gi ikpe mee ka ndi foduru ndu gbasasia n’uwa niile. **11** Ya mere, dika mu onwe m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara, ebe o bu na i jirila oyiyi ihe aru na omume ruru aru meruo ulo m, aga m esite n’ebe i no wezuga ihunanya m. Agaghi m emekwara gi ebere maobu hapu ita gi ahuhu. **12** Otu uzo n’ime uzo ato nke ndi bi n’ime gi ga-anwu site n’aguu maobu na orja; otu uzo ga-anwu site na mma agha nke ndi iro no n’azu mgbidi gi, otu uzo foduru ka a ga-achusa n’ifufe, a ga-eji mma agha ndi iro chusasia ha. **13** “Mgbe ahụ, iwe m ga-akwasi, onuma m megide ha ga-adajukwa, na nke a ka a ga-aboro m

ọbọ. Ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị kwuru okwu site n'ekworo mgbe m mezuru ọnuma m n'ahụ ha. **14** “N’ihi ya, aga m eme ka ị bụrụ ihe e bibiri ebibi, na ihe e ji eme ihe ọchị nye mba niile gbara gi gburugburu, na n’ihu ndị na-agafe n’ụzọ ahụ. **15** Ị ga-abụ ihe e ji eme ihe ọchị na ihe nkọcha nye mba di iche iche gbara gi gburugburu, mgbe m ga-eji iwe na obi ọkụ na ntaramahụhụ di egwu kpee gi ikpe, mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola. **16** Mgbe m gbara gi àkụ ojọọ ahụ na-eweta ọnwụ na ịla n’iyi, bụ àkụ nke oke ụnwụ, aga m agba gi ya, gbajaa gi. Aga m anọgide na-ezite ụnwụ tutu ruo mgbe e mere ka ihe oriri kọọ gi. **17** Aga m ezitere gi oke ụnwụ na ajọ anụ ọhịa, ha ga-agbawa gi aka nwa, ọrịa ojọọ na ọbara ga-esi n’etiti gi gafee; aga m eji mma agha megide gi. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola.”

6 Okwu Onyenwe anyị ruru m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, chee iru gi n’ugwu niile nke n’Izrel, buo amuma megide ha, **3** si, ‘Unu ugwu niile nke Izrel, nurunu okwu nke Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siriri nye ugwu ukwu na ugwu nta niile, na iyi mmiri niile, na ndagwurugwu niile. Mu, o buladi mu onwe m, ga-eme ka agha biakwasị unu, aga m ebikwa ebe di iche iche unu na-achụ aja. **4** A gatikpo ebe ichu aja unu, tipia ebe unu na-anọ esure ihe nsure oku na-esi isi uto. Aga m atusa ndi unu e gburu egbu n’ihu arusi unu. **5** Aga m atogbo ozu ndi Izrel n’ihu arusi ha. Aga m aghasakwa okpukpu unu gburugburu ebe ichu aja unu. **6** Ebe obula unu bi, a ga-etikpo obodo ndi ahụ, tipiakwa ebe ichu aja niile, si otu a mee ka ebe ichu aja unu ghoọ mkpomkpo ebe nke togboro n’efu. A ga-etipiakwa arusi unu, kujiekwa ebe unu na-anọ esure ihe nsure oku na-esi isi uto. Ihe niile unu ji aka unu meputa ka a ga-ekpochapukwa. **7** Ndi e gburu egbu ga-ada n’etiti unu, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **8** “Ma aga m eme ka ufodu n’ime ndi m fodu. Ndi ahụ foduru ga-esi n’ihu mma agha gbapu, gbasasia n’ala niile, na mba niile nke uwa. **9** Mgbe ha no dika ndi a dotara n’agha na mba ozo, ndi ahụ gbapuru oso ga-echeta m. Ha ga-echeta otu ha si jiri obi nke ikwa iko juputara n’ime ya, nke si n’ebe m no wezuga onwe ya, na anya nke na-agbaso arusi ha, mee ka obi joọ m njo. Ha ga-akpo onwe ha asi n’ihi ihe ojoo ndi ahụ ha mere, ya na ochuchu aja ruru aru ha churu. **10** Ha ga-amata na m

bụ Onyenwe anyi, matakwa na mgbe m gwara ha na ihe ndi a niile gaje ibiakwasị ha, na o bughị okwu efu ka m kwuru. **11** “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siriri, kuko o bọo aka gi abuo onu, zokwaa ukwu gi n’ala, ma tisikwaa mkpu akwa ike site n’obi mwute, n’ihi ihe ojoo niile na omume ruru aru ndi Izrel mere. N’ihi na ha ga ịla n’iyi site n’oke unwu, na site n’agha, na site n’oria na-efe efe. **12** Ndi no n’ebe di anya ga-anwu site n’oria na-efe efe, ndi no nso ga-anwu site na mma agha, ndi foduru ndu ga-anwu site n’aguu. Aga m eme ka ha nuru ufu oke iwe m. **13** Unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe ozu ndi e gburu egbu ga-atogbosi n’etiti arusi niile, na n’ebe ichu aja niile, na n’ugwu nta niile, na n’ugwu ukwu niile, na n’okpuru osisi obula, na n’okpuru osisi ook niile, ebe ha na-anọ na-esure uda na-esi isi uto nye arusi ha. **14** E, aga m esetipu aka m megide ha, mee ka ala ha laa n’iyi, n’ebe niile ha bi, site n’ozara ruo na Ribla. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.”

7 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** “Ma gi onwe gi, Nwa nke mmadu, nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siriri ala Izrel: “Ogwugwu! Ogwugwu abiakwasila akuku ano nke ala ahụ. **3** Ugbu a ka ogwugwu biakwasiri unu. Lee, aga m eme ka iwe m biakwasị unu; aga m ekpe unu ikpe dika omume unu si di, aga m ata unu ahuhu maka aru unu niile. **4** Agaghị m enwekwa omiko n’ebe i no, agaghị m emekwara gi ebere, kama aga m ata unu ahuhu maka omume unu na aru niile di n’etiti unu. “Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.’ **5** “Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siriri, “Oke mbibi, oke mbibi nke a na-anubeghi udi ya mbu. Lee, ka o na-abja. **6** Ogwugwu abjala! Ogwugwu abjala! O kpaitela onwe ya imegide unu. Lee, ka o na-abja! **7** Oke nsogbu abiakwasila gi, gi onwe gi bi n’ala ahụ. Oge ahụ abjala! Uboghi ahụ dikwa nso! Ogbaaghara di ebe niile, o bughị onu di n’elu ugwu niile. **8** Ejikerela m iwukwasị gi onuma m n’ahụ mee ka oke iwe m zuo gi ahụ niile. Aga m ekpe gi ikpe dika omume gi si di, kwughachikwa gi n’ihi ibi ndu ruru aru gi niile. **9** Agaghị m emere gi ebere, agakwaghị m ahapu ita gi ahuhu. Aga m akwughachi gi dika omume gi si di, kwughachikwa gi n’ihi ibi ndu ruru aru niile nke di n’etiti unu. “Mgbe ahụ, i ga-amata na o bu mu onwe m bu Onyenwe anyi, na-

eti unu ihe ndi a. 10 “Lee, ụbọchị ahụ! Lee, ka ọ na-abịa! Oke nsogbu enupụtala, mkpanaka agbala okoko nganga amaala ifuru! 11 Ihe ike ebilitala, mkpọrọ eji ata ndi ajọ omume ahụhụ. O nweghị onye ọbụla n’ime ha nke ga-afọdụ, maọbụ igwe mmadụ maọbụ ụba ha, o nweghịkwa nke bara uru. 12 Mgbe ahụ abịala! Ụbọchị ahụ abịakwala nso. Ka onye na-azụ ahịa ghara ịnrịrị ọhụ ka onye na-ere ere ghara iru ụjụ, n’ihi na ọnụma ahụ dirị igwe mmadụ niile. 13 Onye rere ahịa agaghị enwetaghachi ngwa ahịa nke erere ere ọ bụladị dika onye rere na onye zuru na-adi ndụ. N’ihi na ọhụ nke a gbasara igwe mmadụ niile bụ nke a na-apughị igbanwe. N’ihi mmehie ha niile, o nweghị onye n’ime ha nke puru ichebe ndụ ya. 14 “Ha afụọla opi ike, ha edoziela ihe niile ma o nweghị onye ga-aga ibu agha n’ihi na ọnụma m dikwasiri igwe mmadụ ahụ niile. 15 Mma agha di n’ezi; ajọ ọrịa na-efe efe na ụnwụ dikwa n’ime. Onye nọ n’ohia ga-anwụ site na mma agha, ndi nọ n’ime obodo ukwu ka ụnwụ na ọrịa na-efe efe ga-eripia. 16 Ma ndi gbapuru agbapu ga-agbaga noro n’ugwu. O bu dika nduru nke ndagwurugwu, ha niile ga-asu ude akwa, onye obula n’ihi mmehie ha. 17 Aka niile ga-akuda, ikpere niile ka a ga-eji amiri nyudee. 18 Ha ga-eyikwasị akwa mkpe, oke ihe egwu ga-ekpuchi ha. O bukwa ihu niile ka ihere ga-ekpuchi, a ga-akpuchakwa isi niile. 19 “Ha ga-etufu ọlaocha ha niile n’okporozo niile, ọlaedo ha ga-aghokwa ihe na-adighi ocha. Ọlaocha na ọlaedo ha agaghị enwe ike naputa ha n’ubochi nrubiga oke nke oke iwe Onyenwe anyi. Ha agaghị eme ka agu gharakwa igu ha, maobu mee ka afo ju ha, n’ihi na o buuru ha ihe iso ngongo nke idaba na mmehie. 20 Ihe icho mma ha ghororo ha ihe ikpa nganga, ha jikwa ya meputa arusi ruru aru ha di iche iche. Ha ji ya metakwa oyiyi ihe aru niile jogburu onwe ya; ya mere, aga m eme ka o buuru ha ihe ruru aru. 21 Aga m ewere akunuba ha nye ndi mba ozo dika ihe apunatara n’agha, nyekwa ya ndi ajọ omume nke ụwa dika ihe nkwa ndi ga-emeru ya. 22 Aga m esite n’ebe ha no wezuga ihu m ndi ohi ga-emerukwa ebe ahụ m kporo ihe di oke onuahia. Ha ga-abata n’ime ya merukwa ya. 23 “Kwadoonu udo igwe. N’ihi na ala ha juputara n’igbu ochu na iwusa obara, obodo ahụ juputara n’ihe ike. 24 Aga m akpota mba ndi ahụ jogburu onwe ha ka ha bia nwetara onwe ha ulo ha niile. Aga m eme ka mpako nke ndi bu dike kwusi, meekwa ka ebe nso ha niile buru ebe e meruru emeru. 25 Mgbe ihe mmekpa ahụ bjara,

ha ga-achọ udo ma o nweghị nke ga-adi. 26 Mbibi ga-esochi mbibi, akuko na-enweghị isi ga-esochikwa akuko na-enweghị isi. Ha ga-agaghari na-achọ ohu site n’aka onye amuma, ntuziaka onye nchujaja ga-akwusi, ndumodu nke ndi okenye agaghị adikwa. 27 Eze ga-eru uju, nwa eze ga-eyikwasị ida mba nke obi dika uwe, aka ga-ama ndi ala ahụ niile jijiji n’ihi egwu. Aga m emeso ha dika omume ha si di, aga m ekpekwa ha ikpe dika ihe ha kwenyeere si di. “Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.”

8 N’afọ nke isii, n’onwa nke isii, n’ubochi nke ise nke onwa ahụ, mgbe mu onwe m nodu ala n’ulo m, ndi okenye Juda na-anodukwa ala n’ihu m, aka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi dikwasiri m n’ahu n’ebe ahụ. 2 Ahuru m oyiyi yiri mmadu. Akuko oyiyi a nke di site n’ukwu ya ruo n’ala ya na-acha dika oku, sitekwanu n’ukwu ya rigoo, o na-egbu nnoo amuma dika nkume amba di oke onuahia. 3 Oyiyi a setipuru ihe dika aka mmadu, jiri ya jide m n’agiri isi m. Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke buliri m elu n’etiti ala na mbara eluigwe. N’ime ohu nke Chineke, o buuru m jee Jerusalem, n’onu uzo ama nke di n’ugwu, n’ime ogige ya, ebe arusi ahụ na-akpasu ekworo guzo. 4 Ma, lee, ebube Chineke Izrel juputara n’ebe ahụ, di ka m si hu ya na mbu na ndagwurugwu. 5 O siri m, “Nwa nke mmadu, welie anya gi lee n’uzo nke ugwu.” Eweliri m anya m lee n’uzo ugwu, ma lee, n’onu uzo e si abata n’ime ebe ichu aja, ahuru m oyiyi arusi ekworo ka o guzo n’akuko ugwu ya. 6 O siri m, “Nwa nke mmadu, i na-ahu ihe ha na-eme, aru di egwu nke ulo Izrel na-eme n’ebe a, ihe ndi ga-achupu m n’ebe di anya site n’ebe nso m? Ma i ga-ahukwa ihe aru ndi di ukwu kari ndi a.” 7 O mere ka m guzo n’onu uzo ogige ahụ, mgbe m lere anya, ahuru m oghere di n’aja ulo ahụ. 8 O siri m, “Nwa nke mmadu, ugbu a gwupuo aja ulo a.” Mgbe m gwupuru ya, ahuru m onu uzo e si aba n’ebe ahụ. 9 O siri m, “Banye n’ime ka i hu ihe aru ojoo niile nke ha na-eme n’ebe a.” 10 Abanyere m hu na ihe juputara n’ahu ulo ahụ bu naani oyiyi e sere ese, nke ihe na-akpu akpu dika agwo di iche iche, ngwere na anumanu ruru aru di iche iche, tinyekwara arusi niile nke ulo Izrel na-efe. 11 N’ihu ihe ndi a, ka iri ndi okenye asaa nke ulo Izrel, ha na Jaazanaya nwa Shefan guzo n’ebe ahụ. Onye obula n’ime ha ji ihe nsure oku na-esi isi uto n’aka ya, anwuru oku si n’ihe nsure oku ndi a na-agbagokwa elu. 12 O siri m, “Nwa

nke mmadu, i hula ihe ndi okenye ulo Izrel na-eme n'ochichiri, onye obula n'ime ulo ya n'ihu arusi ya? Ma ha na-asi, 'Onyenwe anyi adighi ahụ anyi, O sitela n'ala anyi wezuga onwe ya.'" 13 Ozo, o siri m, "I ga-ahukwa oke ihe aru kariri ndi a ha na-eme!" 14 O mere ka m bjakwa n'onu uzọ ahụ di n'akuku ugwu nke ulonso nke Onyenwe anyi. N'ebe ahụ, ahuru m ndi inyom no na-akwa akwa n'ihu Tamuz, chi ha. 15 Mgbe ahụ, o siri m, "I hula ihe ndi a, nwa nke mmadu? I ga-ahukwa ihe aru ndi di ukwu karia ndi a." 16 O mere ka m baa n'ime ogige di n'ime ulo ukwu nke Onyenwe anyi, n'ebe ahụ, n'onu uzọ ulonso ukwu nke Onyenwe anyi, n'agbata ebe ichu aja na mputa onu ulo ahụ, ka ihe ruru iri mmadu abuo na ise guzo, chee ihu ha n'akuku owuwa anyanwu na-efe anyanwu. Ha gbakwara ulonso ukwu nke Onyenwe anyi azu mgbe ha na-eche ihu n'owuwa anyanwu na-akpo isiala nye anyanwu. 17 O siri m, "I hula nke a, nwa nke mmadu? O bu ihe di nta nye ulo Juda, bu ime ihe aru niile ndi a ha na-eme n'ebe a? Ha ga-ejikwa ihe ike mejuputa ala, siri otu a na-akpasu m iwe mgbe niile? Lee ka ha si nogide na-akpari m, na-etinye alaka n'imi ha. 18 N'ihu ya, aga m eme ka ha nuru ufu iwe m, o dikwaghi onye m ga-ahapu. O burukwa na ha anogide na-ebe akwa n'oke olu, agaghi m ana ha nti."

9 Mgbe ahụ, a nuru m ka o ji oke olu kpo oku si, "Bianu nso, unu bu ndi ahoputara ilekota obodo a, onye obula jidekwa ngwa agha n'aka ya." 2 A huru m ndi ikom isii si n'onu uzọ ama nke di n'akuku ebe di elu na-aputa, nke chere ihu n'ugwu, onye obula jikwa mma agha n'aka ya. Otu onye n'ime ha yi uwe akwa ocha, nyarakwa nwa akpa nke ihe e ji ede akwukwo di n'ime ya. Ha niile batara n'ime ulonso, guzokwa n'akuku ebe ichu aja e ji bronzu wuo. 3 Ma ebube nke Chineke Izrel sitere n'elu cherubim ndi ahụ, ebe o no na mbu, bilie bja guzokwa n'onu uzọ ulonso ahụ. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kporo nwoke ahụ yi uwe akwa ocha bu onye nya akpa ahụ nke ihe e ji ede ihe di n'ime ya, 4 o siri ya, "Bilie, jeharja n'okporozo niile nke obodo Jerusalem, kakwasị akara n'egedege ihu ndi niile na-akwa akwa na ndi niile na-asu ude n'ihu ihe aru niile nke a na-eme n'ime ya." 5 Anukwara m ka o gwara ndi ozo, "Soronu ya baa n'ime obodo, gbukwaanụ, unu emekwarala onye obula ebere maobu omijiko. 6 Gbuonu ha niile, ndi okenye, na umu okorobia, na umu agboghobia, na

ndi inyom, na umuntakiri. Ma unu emetukwala onye obula nwere akara ahụ n'ihu ya. Malitenu n'ebe a, n'ime ulonso ukwu m." Ya mere, ha malitere igbu ndi okenye ndi no n'ihu ulonso. 7 O sikhara ha, "Merunu ulonso a! Werekwanu ozu ndi unu gburu egbu tujuo n'ime ogige ya! Gaanụ!" Ha puru baa n'ime obodo, bido igbu ndi mmadu. 8 Mgbe ha no na-egbu ndi mmadu maobu naani m foduru, adara m n'ala kpuchie ihu m, tie mkpu akwa, si, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi! I ga-esite n'oke iwe i na-eweso Jerusalem bibie ihe niile foduru n'Izrel?" 9 O siri m, "Mmehie niile nke ulo Izrel na Juda di ukwu rie nne. Ala niile juputakwara n'obara ndi egburu, obodo juputakwara n'ike ikpe na-ezighi ezi. N'ihu na ha na-asi, 'Onyenwe anyi esitela n'ala anyi wezuga onwe ya. O dighi ihe Onyenwe anyi na-ahu.'" 10 N'ihu ya, agaghi m ahapu ha, agakwaghi m enwe omijiko n'ahu ha. Aga m akwughachi ha n'ihu ihe ojoo niile ha mere." 11 Mgbe ahụ, nwoke ahụ yi uwe akwa ocha, nke nya akpa nke ihe e ji ede akwukwo di n'ime ya, loghachiri si, "Aruchaala m oru i nyere m iru."

10 Mgbe ahụ, elere m anya hu ocheeze oma e ji nkume safai wuo ka o putara ihe na mbara eluigwe, n'elu ebe ahụ isi cherubim ndi ahụ di. 2 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri nwoke ahụ yi uwe akwa ocha, "Baa n'etiti ukwu ugboala ahụ di n'okpuru cherubim ndi ahụ. Site n'etiti cherubim ndi ahụ kpojuo icheku oku nke na-ere ere n'aka gi, fesachaa ha n'ime obodo ahụ niile." O bara n'ime ka m n'ele ya anya. 3 Cherubim ndi ahụ na-eguzo n'akuku ndida nke ulonso ahụ mgbe nwoke ahụ banyere. Igwe ojii juputakwara n'ogige ime ulonso ahụ. 4 Mgbe ahụ, ebube Onyenwe anyi sitere n'elu cherubim bilie, bja guzo n'onu uzọ ulonso ahụ. Ulonso ahụ juputakwara n'igwe ojii, ihe nke ebube Onyenwe anyi juputakwara n'ogige ulonso ahụ. 5 Uzụ nke nku cherubim ndi ahụ na-eme dikwa ka olu Chineke Onye puru ime ihe niile. A na-anukwa uzụ nku ndi ahụ n'ogige ulonso ahụ di n'ez. 6 Mgbe Onyenwe anyi nyere nwoke ahụ yi uwe ezi akwa ocha iwu, si, "Gaa n'etiti cherubim ahụ guta ufodu icheku oku di n'etiti wijilu ugboala ahụ," nwoke ahụ banyere guzo n'akuku otu wijilu ahụ. 7 Mgbe ahụ, otu n'ime ndi cherubim ahụ setipuru aka ya n'ebe oku ahụ di n'etiti ha. O gutara ufodu icheku oku tinye n'aka nwoke ahụ yi uwe akwa ocha onye weere ya puo. 8 N'okpuru nku ndi cherubim ahụ ka a na-ahuta

ihe yiri aka mmadu. **9** Elere m anya hu wijilu anọ, nke di n'akukụ cherubim ndi ahụ. Cherubim oḅula nwere otu wijilu n'akukụ ya. Wijilu ndi a niile na-egbu maramara dika nkume beril. **10** Wijilu anọ ndi ahụ yiri onwe ha. Nke oḅula n'ime ha dika wijilu a runyere n'etiti wijilu ozo. **11** Mgbe ha na-aga, ha niile na-eche ihu n'akukụ oḅula nke cherubim ndi ahụ chere ihu. Wijilu ndi a adighi echighari echighari mgbe cherubim ndi a na-agahari. Kama ebe isi cherubim ndi ahụ chere ihu ka wijilu ndi ahụ na-aga. Ha adighi elekwa anya n'azu dika ha na-aga. **12** Gburugburu ha, n'anụ ahụ ha niile, ma n'azu ha, ma n'aka ha, ma na nku ha, ma na wijilu ndi ahụ, ihe juputara ha bu anya. Anya di n'akukụ ha niile. **13** Aha m nuru a na-akpo wijilu ndi ahụ bu, Ogba gburugburu. **14** Nke oḅula n'ime cherubim ndi a nwere ihu anọ. Ihu nke mbu dika ihu cherub. Nke abuo dika ihu mmadu; nke ato dika ihu odum, ma nke anọ dika ihu ugo. **15** Mgbe ahụ, Cherubim ndi ahụ buliri onwe ha elu. Ndi a bu ihe ndi ahụ di ndu nke m huru na mbu n'akukụ osimiri Keba. **16** Mgbe cherubim ndi ahụ na-aga, wijilu ndi ahụ di n'akukụ ha na-eso ha na-aga. Mgbe ha na-achili nku ha i si n'ala bulie onwe ha elu, wijilu ha na-anogidekwa n'akukụ ha. **17** Mgbe cherubim ndi ahụ guzoro n'otu ebe, wijilu ahụ na-eguzokwa. Mgbe ha na-ebuli onwe ha elu, wijilu ndi ahụ na-ebulikwa onwe ha elu, n'ihu na mmuo nke ihe ahụ di ndu di n'ime ha. **18** Emesia, ebube nke Onyenwe anyi sitere na mbata onu uzo ulonso ahụ puo, gaa guzo n'elu cherubim ndi ahụ. **19** Mgbe m no na-ele anya, cherubim ahụ gbasapuru nku ha felie, wijilu ha niile dikwa n'akukụ ha. Ha guzoro na mbata onu uzo nke di n'akukụ owuwa anyanwu nke ulo Onyenwe anyi, na ebube nke Chineke nke Izrel dikwa n'elu ha. **20** Ndi a bu ihe ndi ahụ di ndu, nke m huru n'okpuru Chineke Izrel n'akukụ osimiri Keba, amatara m na ha bu cherubim. **21** Nke oḅula n'ime ha nwere ihu anọ na nku anọ, na ihe yiri aka mmadu n'okpuru nku ha. **22** Ihu ha yikwara ihu ihe ndi ahụ m huru n'akukụ osimiri Keba. Nke oḅula na-agakwa ije n'ihu ihu na-eleghi anya n'azu.

11 Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke buliri m mee ka m bjaruo n'onu uzo ama ulo Onyenwe anyi, nke di n'akukụ owuwa anyanwu. N'ebe ahụ, n'oghere nke onu uzo ama ahụ, ahuru m iri mmadu abuo na ise. Ahukwara m n'etiti ha, Jaazanaya nwa Azoa na Pelataya nwa Benaya, bu ndisi ndi Izrel. **2** O siri m,

“Nwa nke mmadu, ndi a bu ndi ikom na-agba izu ajo ihe, na-enyekwa ndumodu ojo niile a na-enye n'obodo a. **3** Ha na-asj, 'Oge a ga-ewuzi ulo ndi ahụ o dighi nso? Obodo a bu ite igwe, anyi onwe anyi bukwa anu di n'ime ya.' **4** N'ihu ya, nwa nke mmadu, bu amuma megide ha.” **5** Mgbe ahụ, Mmuo nke Onyenwe anyi bjakwasiri m si m kwuo, “Otu a ka Onyenwe anyi siri: otu a ka unu na-ekwukwa, unu ndi ndu ulo Izrel, ma amaara m ihe unu bu n'uche. **6** Unu egbuola otutu mmadu n'ime obodo a, meekwa ka okporouzo ya juputa n'ozu ndi nwuru anwu. **7** “N'ihu ya ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ji si, ozu ndi ahụ niile togbo n'okporouzo obodo unu bu anu ndi ahụ unu gburu egbu, obodo a bukwa ite. Ma aga m eme ka unu site n'ime ya puta. **8** Mma agha ahụ unu na-atu egwu ya ka m ga-eme ka o bjakwasj unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. **9** Aga m esitekwa n'etiti ya kpopta unu, were unu nyefee n'aka ndi mba ozo, ma kpekwa unu ikpe. **10** Unu ga-ada site na mma agha. O bu n'oke ala Izrel niile ka m ga-anu kpee unu ikpe. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **11** E, obodo a agaghj aburu unu ite. Unu agaghj anokwa n'ime ya dika anu. Aga m ekpe unu ikpe n'oke ala Izrel niile. **12** Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. N'ihu na unu bu ndi na-enupu isi site n'iwu m na ukuru m. Ma unu na-agbaso nzo ukwu nke mba ndi ahụ niile gbara unu gburugburu.” **13** Mgbe m ka no na-ebu amuma, Pelataya nwa Benaya nwuru. Mu onwe m kpuo ihu m n'ala kwaa akwa sj, “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi i ga-ebibi ndi niile foduru n'ala Izrel?” **14** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, sj, **15** “Nwa nke mmadu, umu nke nna gi, o buladi umunna gi, na ndi mgbaputa gi na ezinaulo Izrel niile, o bu ha ka ndi bi na Jerusalem siri, 'Ha esitela n'ebe Onyenwe anyi no gaa ebe di anya, o bukwa anyi ka enyere ala nke a ka o buru ihe mweta anyi,' **16** “N'ihu nke a, kwuo, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-asj, N'agbanyeghi na m zipuru ha gaa ebe di anya n'etiti mba di iche iche, chusakwaa ha n'etiti ala di iche iche, ma nwa mgbe nta, a buuru m ha ebe di nso n'ala niile ahụ bu ebe ha gara.' **17** “Ya mere kwuo, 'Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Aga m achikotakwa unu onu ozo, site n'obodo niile bu ebe unu gbasara, nyeghachikwa unu ala Izrel.' **18** “Ha galoghachi n'ebe ahụ, sitekwa n'etiti ya wezuga oiyi

ihe arụ niile, na arụsị niile bụkwa ihe arụ. **19** Aga m enyekwa ha otu obi, tinyekwa mmụọ ọhụrụ n'ime ha. Aga m ewepụ site n'ime ha obi kpọrọ nkụ ma nye ha obi nke anụ ahụ. **20** Nke a ga-eme ka ha soro ụkpụrụ m na iwu m niile, leziakwa anya idebe ha. Ha ga-abụ ndị nke m, mụ onwe m ga-abụkwa Chineke ha. **21** Ma banyere ndị ahụ obi ha na-agbaso ihe ọjọọ na ihe niile ruru arụ, mmehie ha ka m ga-atụkwasị n'isi ha; otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.” **22** Mgbe ahụ, cherubim ndị ahụ weliri nku ha elu, wjilụ ndị ahụ dika n'akụkụ ha ma ebube nke Chineke nke Izrel guzokwa n'elu ha. **23** Ebube Onyenwe anyị sitere n'etiti obodo ahụ rigoo, guzo n'elu ugwu, n'akụkụ ọwụwa anyanwụ. **24** N'ime ọhụ, Mmụọ nke Chineke buliri m elu bubata m na Kaldia, ebe ndị a dọkpụrụ gaa mba ọzọ nọ. Otu a ka ọhụ m hụrụ si hapụ m. **25** Agwakwara m ndị niile ahụ e mere ka ha jee biri na mba ọzọ ihe niile nke Onyenwe anyị gosiri m.

12 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **2** “Nwa nke mmadu, i bi n'etiti ndị na-enupu isi, ndị nwere anya ihu ụzọ ma ha adighi ahụ; ndị nwere ntị inu ihe ma ha adighi anu ihe, n'ihu na ha bu ndi nnupu isi. **3** “Ya mere, nwa nke mmadu, kwakotaa ngwongwo ulo gi maka i ga biri n'ala ozo, mee nke a n'ehihie dika ha na-ele gi anya, hapu ulo gi gaa n'ebe ozo. Ma eleghị anya ha ga-aghota, o bu ezie na ha bu ndi nnupu isi. **4** Kwaputa ngwongwo gi n'ezi n'ehihie ka ha hu ya. Ma hapu ulo gi n'abalị dika ndi na-agba oso ndu si eme, mgbe ha na-amalite ije ha, nke iga ibi n'ala ozo. **5** Mgbe ha na-ele gi anya, gwupuo mgbidi, site na ya kwara ngwongwo gi puo. **6** Mgbe ha no na-ele gi anya, bulie ibu gi, tukwasị ya n'ubu gi, puo gawa n'ime ochichiri, kpuchie ihu gi, ka i ghara ihu ala ahụ anya. N'ihu na emela m gi ihe iribama nye ulo Izrel niile.” **7** Emera m ihe e nyere m n'iwu. Ebuputara m ngwongwo m n'ehihie, jikota ha maka igba oso ndu. N'anyasi, eji m aka m gwuo onu na mgbidi ahụ. Ebukwasiri m ngwongwo m n'ubu, bulie ije n'ime ochichiri mgbe ha no na-ele m anya. **8** N'ututu echi ya, okwu Onyenwe anyi bjakwutere m, **9** “Nwa nke mmadu, o bu na ulo Izrel ndi nnupu isi ahụ ajubeghi gi, ‘o lee ihe i na-eme?’ **10** “Gwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: Amuma a bu maka onyeisi no na Jerusalem, n'ulo Izrel niile nokwa ebe ahụ.’ **11** Sị ha, ‘Mụ onwe m bụ ihe ama nye

unu.’ “Dika m mere, otu a kwa ka a ga-eme nye ha. Ha ga-aga na mba ọzọ biri ka ndi a dotara n'agha. **12** “Nwa eze nke no n'etiti ha ga-amaburu ibu ya n'ubu puo n'ochichiri, o ga-egwupu mgbidi aja nke obodo site n'ebe ahụ puo. O ga-ekpuchikwa ihu ya ka o ghara jii anya ya hu obodo ahụ. **13** Ma aga m eji ugu bu m jide ya, meekwa ka o bjaruo Babilon bu ala ndi Kaldia. Ebe ahụ ka o ga-anọ nwuo, ma o gaghi ahụ ya anya. **14** Ndi niile gbara ya gburugburu na ndi agha ya niile ka m ga-achusa n'ala niile, o bukwa mma agha ka m ga-amiputa jiri chuo ha oso. **15** “Ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m chusachara ha n'etiti mba niile di iche iche, fesaakwa ha n'ala niile. **16** Ma o bu mmadu ole na ole n'ime ha ka m ga-edebe ndu site na mma agha, na unwu na orja na-ele efe. Ka ha nwee ike koo akuko ihe aru niile ha n'etiti mba di iche iche ebe ha gbagara oso. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi.” **17** Okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, sị, **18** “Nwa nke mmadu, tuo egwu mgbe i na-eri nri gi. Jirikwa ihe otutu tuputa mmiri onunu gi, dika a ga-asi na o bu ihe ikpeazu i nwere. **19** I ga-asikwa ndi bi n'ala ahụ, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu banyere ndi bi na Jerusalem, n'ala nke Izrel, sị, Ha ga-eji ujo rie achicha ha, jirikwa obi ilo mmiri nuo mmiri ha, n'ihu na a ga-ekpochapu ihe niile di n'ala ha, n'ihu ihe ike nke ndi bi n'ime ya. **20** Obodo niile nke ndi mmadu bi n'ime ya ga-ala n'iyi, otu aka ahụ, ala unu niile ga-abu ebe togboro na nkiti. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe bu Onyenwe anyi.” **21** Okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, sị, **22** “Nwa nke mmadu, kedu ihe ilu a natu n'Izrel putara, nke na-asi ‘Ubochi adila oke anya, ohu niile aburukwala ihe na-enweghi isi?’ **23** Gwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, Aga m eme ka ilu a kwasi, ha agaghi atukwa ya dika ilu n'Izrel ozo.’ Kama gwa ha, ‘N'ubochi ahụ adila nso mgbe ohu niile ga-emezu. **24** N'ihu na agaghi enwekwa ohu ugha ozo, maobu iju ase ire utu n'etiti ulo Izrel. **25** Ma mu onwe m bu Onyenwe anyi ga-ekwu ihe m zubere. Ihe obula m kwuru ga-emezu natufughi oge. N'ihu na o bu n'oge unu di ndu, unu ndi nnupu isi, ka m ga-emezu ihe obula bu nke m kwuru. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri ya.” **26** Okwu nke Onyenwe anyi bjakwutere m, **27** “Nwa nke mmadu, lee, ulo nke Izrel na-asi, ‘Ohu niile o na-ahu bu maka otutu afu di n'ihu, amuma ya bukwa maka oge na-abia n'ihu.’ **28** “N'ihu ya, gwa ha,

'Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị siri, ọ dịghịkwa okwu m nke a ga-atụfu oge ọzọ n'ime ya, ihe ọbụla m kwuru ka a ga-emezu. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.'"

13 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, **2** "Nwa nke mmadu, buo amuma megide ndi amuma nke Izrel ndi na-ebu amuma ugbu a, gwa ndi amuma ahụ na-ekwu ihe sitere ha n'uche: 'Nurunu okwu nke Onyenwe anyi. **3** Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, Ahuhu ga-adiri ndi amuma nzuzu ndi na-agbaso mmufo nke onwe ha, ndi o dighi ihe ha na-ahu. **4** Gi Izrel, lee, ndi amuma gi niile di ka nkita ohia bi na mkpompko ebe. **5** Unu arigobeghi na oghere juputara na mgbidi maofu ruzie mgbidi aja ndi ahụ maka nchekwa ndi Izrel ka o nwee ike kwudosie ike n'ubochi agha nke Onyenwe anyi. **6** Ohu ha bu ugha, otu a, iju ase ha bukwa ugha, ha n-asi, "Onyenwe anyi kwuputara," ebe Onyenwe anyi ezipughi ha, ha na-agakwa n'ihu na-atu anya ka o mezuo okwu ha. **7** O bughi ohu ugha ka unu huru, o bughikwa okwu iju ase ugha ka unu kwuru, mgbe unu na-asi, "Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara," n'agbanyeghi na mu onwe m ekwughi okwu? **8** "N'ih ya, Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi siri, aga m ebibi unu n'ih okwu ugha na ohu ugha unu niile. Edoola m onwe m imegide unu, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri. **9** Aka m ga-emege ndi amuma niile ahụ bu ndi na-ahu ohu ugha, na-agbakwa afa ugha. Ha a gaghi esonye na otu ogbako ndi m maofu buru ndi agunyekoro n'akwukwo ndekota aha ulo nke Izrel, ha agaghi abakwa n'ala ndi Izrel. Mgbe ahụ unu ga-amata na mu onwe m bu Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi. **10** "N'ih na ha eduhela ndi m, mgbe ha n-asi, "Udo," ebe udo na-adighi, n'ih na mgbe e wuru mgbidi na-esighi ike, ndi amuma ndi a jara ha mma, werekwa nzu techie ya. **11** Ya mere, gwa ndi ahụ jiri nzu techie mgbidi ahụ na o ga-ada. Oke mmiri ozuzo nke ga-ezobiga oke ga-ezo, aga m ezitekwa mkpuru mmiri di ukwu nke ga-ada, na oke ifufe nke ga-akwada ya. **12** Mgbe mgbidi ahụ dara, ndi mmadu o gaghi aju, "Olee ebe mgba ocha ahụ i ji techie ya di?" **13** "Ya mere, Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, aga m eji oke ifufe nke onuma m, na oke mmiri ozuzo nke iwe m, ma oke akummiri nke oke iwe m mebie ya. **14** Aga m akwada mgbidi ahụ

unu tere nzu, aga m emekwa ka o daruo ala nke game ka ahụ ntala ya anya; o ga-adakwasikwa unu, gwepja unu. Mgbe o dara o ga-egbuchapu unu niile; unu ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **15** Otu a ka m ga-esi gosiputa iwe m n'ebe mgbidi ahụ no, na n'ahụ ndi ahụ ji nzu techie ya. Aga m asi unu, "Mgbidi ahụ adighikwa, otu a ka o dikwa ndi ahụ ji nzu techie ya, **16** bu ndi amuma Izrel ndi ahụ buru amuma nye Jerusalem, ndi hukwara ya ohu udo mgbe udo na-adighi, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri.'" **17** "Ma ugbu a, gi nwa nke mmadu, chee ihu n'ebe umuada ndi unu no, ndi nke na-ebu amuma di ka o si si ha n'obi putu. Buo amuma megide ha **18** si, 'Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, Ahuhu diri ndi inyom na-adunye ogwu mgbaasi na nkwoji aka ha na-emekwa akwa mgbokwasị nke ikpuchi isi maka ndi mmadu di iche iche, iji raata ha. Unu si anaa chee na unu ga-echebe ndu unu mgbe unu buru uzọ mee ka ndi m maa n'onya? **19** Unu emeela ka m ghara idi nsọ n'etiti ndi m, n'ih mkpoju aka oka balị na iberibe achicha ole na ole. N'ih ya, unu emeela ka ha nwuo bu ndi na-ekwesighi inwu anwu. Unu edebekwala ha ndu bu ndi na-ekwesighi idi ndu, site n'okwu ugha unu na-agwa ndi m, bu ndi na-ana nti n'okwu ugha. **20** "N'ih nke a, Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, ana m emegide ogwu mgbaasi niile nke unu ji achu nta mkpuruobi ndi m dika nnunu. Aga m adowapu ha site n'aka unu, naputakwa ndi m, bu ndi unu ji n'onya di ka nnunu e tinyere n'ulo akpara akpa. **21** Aga m adowa akwa mgbokwasị ogwu unu, naputa ndi m site n'aka unu. Ha agaghi amakwa n'onya nke ike unu ozo. N'uzo di otu a unu ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **22** N'ih na ugha unu emeela ka obi ndi ezi omume daa mba, mgbe o na-abughi uche m na ihe di otu a ga-eme. Ma unu emeela ka obi ndi ajo omume sie ike site na nkwa ogologo ndu unu kwere ha, mee ka ha ghara isite n'uzo ojojo ha chegharia ma zoputa ndu ha. **23** N'ih nke a, unu agaghi ahukwa ohu ugha ozo, maofu gbaa afa. M ga-anaputa ndi nke m site n'aka unu. Mgbe ahụ unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.'"

14 Ufodu n'ime ndi okenye Izrel bjakwutere m, nodu ala n'ihu m. **2** Mgbe ahụ okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, **3** "Nwa nke mmadu, ndi ikom ndi a na-efe arusi n'ime obi ha, ma tinyekwa ihe isu ngongo nke ajo omume ya n'ihu ha. Aga m ekwenye ka ha

jùta m ase ọ̀bùla? 4 Ya mere, gwa ha okwu sị ha ‘Nke a bụ ihe Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Mgbe onye Izrel ọ̀bùla na-agbaso arụsị n’obi ya, nke na-ekwekwa ka arụsị ndị a na-eduba ya na mmehie, bjakwutere onye amụma ijùta ya ase, mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ga-aza onye ahụ dika o si di, ya bụ dika ịba ụba nke arụsị ya niile si di. 5 N’uzo di otu a ka m ga-esi nwetagachikwa obi ndị Izrel niile bụ ndị si n’ebe m nọ wezuga onwe ha, ma malite ife arụsị.’ 6 “N’ihi ya, gwa ụlọ Izrel, ‘Ihe ndị a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, Chegharjanu! Sitenụ n’ife arụsị unu niile chigharja, jukwanụ omume unu niile ruru arụ. 7 “N’ihi na onye ọ̀bùla n’ụlọ Izrel maọbụ onye ọ̀bùla n’ime ndị ọ̀bija bi n’ala Izrel, nke kewapuru onwe ya site n’iso m, si otu a mee ka arụsị ọ na-eefe baa ya n’obi, nke natinye ihe isọ ngongọ ajọ omume n’ihu ha, mechaa, gakwuru onye amụma maka isite n’aka ya ijùta m ase, mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ga-azaghachi ha. 8 Aga m edokwa onwe m imegide ha, mee ka ha buru ihe imaatụ na ilu nye ndị ọzọ. Aga m esitekwa n’etiti ndị m wezuga ha. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. 9 “Ọ buru na arafuo onye amụma ahụ ka o buo amụma, ọ bụ mụ onwe m bụ Onyenwe anyị rafuru onye amụma ahụ. Aga m esetipu aka m megide ya, bipukwa ya site n’etiti ndị m, bụ Izrel. 10 Ha ga-ata ahuhụ n’ihi mmehie ikpe omuma ha, dika ikpe omuma dirị onye na-ajụ ase, otu a ka ọ ga-adikwa nye onye amụma ụgha ahụ. 11 Mgbe ahụ, umu Izrel agaghị esitekwa n’iso m kpafuo ọzọ. Ha agakwaghị eji mmehie meruo onwe ha, kama ha ga-abu ndị m, mụ onwe m ga-abukwa Chineke ha. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara ya.” 12 Okwu Onyenwe anyị ruru m nti, sị, 13 “Nwa nke mmadu, ọ buru na ndị bi n’ala emehie megide m, site n’ekwesighi ntukwasị obi ha, ọ buru na m esetipu aka m mee ka oke unwu bjakwasị ha, ọ burukwa na m emee ka mmadu na anumanu niile di n’ala a nwuchasịa, 14 a sịkwa na Noa, Daniel na Job bi n’etiti ya, ha ga-azoputa naanị onwe ha n’ezi omume ha. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya. 15 “Asị na m eziga anụ ohia ojoo ka ha bja bibie ala ahụ, mee ka ọ ghoo ebe togboro n’efu meekwa ka mmadu obula ghara i site n’ime ya gafee n’ihi anụ ohia ndi ahụ, 16 dika m na-adi ndu ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, ọ burukwarị na ndi ikom ato ndi a no n’ebe a, ha agaghị

anaputa o buladi umu ha ndi nwoke maobu umu ha ndi nwanyi site n’ila n’iyi. Naanị ha ka a ga-azoputa, ma ala ahụ ga-abu ihe togboro n’efu. 17 “Ọ buru na a sị na m mere ka mma agha bjakwasị ala ahụ, m sị, ‘Ka mma agha gabiga site n’ala ahụ niile gburugburu,’ ma gbuo mmadu na anumanu niile di n’ime ya, 18 dika m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri, a sịkwarị na ndi ikom ato ndi a no n’ala ahụ, ha agaghị anaputa umu ndi ikom na umu ha ndi inyom site n’ila n’iyi. Kama, ọ bụ naanị ha onwe ha ka a ga-anaputa. 19 “Ozokwa, ọ buru na m eziga oke iwe m site n’ajo orja na-eefe efe, ọ buru na orja ahụ egbuo mmadu na anumanu ha niile, 20 dika m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri, a sịkwa na Noa, Daniel na Job bi n’ime ya, ha agaghị anaputa umu ha ndi ikom maobu ndi inyom site n’ila n’iyi. Ha ga-azoputa naanị onwe ha n’ezi omume ha. 21 “N’ihi na otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, a ga-esi aña naputa ya, mgbe m zipuru uzo ikpe m ano di oke egwu nke na-echere Jerusalem. Ikpe ndi a bu: mma agha na unwu, anu ohia ojoo na-adogbu adogbu na orja na-eefe efe, ka ha gbuchapu mmadu na anumanu niile di n’ime ya. 22 Ma a ga-enweta ufodu ndi gafodu ndu, bụ umu unu ndi nwoke na ndi nwanyi, ndi a ga-anaputa site n’ahuhu ndi a. Ha ga-abjakwute unu. Mgbe unu huru omume ha, na obibi ndu ha, ha ga-aburu unu ihe nkasiobi n’ihi na unu ga-esite na ha mata udi mbibi nke m mere ka ọ bjakwasị Jerusalem. 23 A ga-akasikwa unu obi mgbe unu huru omume ha na obibi ndu ha, unu ga-amatakwa na ọ bughị n’efu ka m mere ka ihe ndi a niile dakwasị ha.” Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.

15 Okwu Onyenwe anyị ruru m nti, sị, 2 “Nwa nke mmadu, olee, uzo osisi vaini si puo iche site n’alaka osisi ndi ozo di n’ime oke ohia? 3 A na-esi n’ime osisi ya were meputa ihe obula bara uru? O bu site na ya ka a na-esi emeputa osisi nke e ji ekonye ihe? 4 Uru ha bara bu iji ha menyee oku. Ma mgbe isi ya abuo repjara, mgbe etiti ya rekwara oku, o nwere ihe ozo mmadu nwere ike iji ya mee? 5 O buru na ọ baghi uru mgbe o zuruoke, a ga-esi aña were ya meputa ihe bara uru mgbe oku repjasirila ya, ọ ghoo unyi? 6 “N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, dika m sitere n’etiti ohia niile weputa osisi vaini nye ka ọ buru nku e ji emenyee oku,

otu a ka m ga-esi mesoo ndi bi na Jerusalem. 7 Aga m eche ihu m imegide ha. O bu ezie na ha esitela n'oku p'uta, ma oku ga-erepia ha. Unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m guzoro onwe m megide ha. 8 Aga m emekwa ka ala ha togboro n'efu, n'ihu na ha bu ndi na-ekwesighi ntukwaso obi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri."

16 Okwu nke Onyenwe anyi bjakwutere m, 2 "Nwa nke mmadu, gwa Jerusalem okwu mee ka o mara banyere ndu ya niile ruru aru 3 si ya, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-agwa Jerusalem: Iputa uwa gi na omumu gi bu n'ala ndi Kenan; nna gi bu onye Amori, nne gi bu onye Het. 4 N'ubochi ahụ a muru gi, ebeghi otubo gi, o dighi onye lekotara gi maobu jiri mmiri saa gi ahụ i sachapu gi unyi maobu tee gi nnu, maobu jiri akwa kechie gi. 5 O dighi onye nwere obi ebere n'ebe i no. O dighi onye ihe banyere gi meturu n'obi, o dikwaghi onye lekotara gi. Kama n'ubochi ahụ a muru gi a tufuru gi n'ohja, n'ihu na-eledara gi anya. 6 "Ma mgbe m si n'ebe ahụ i togbo na-agafe, ahuru m gi ka i chiliri ukwu gi, obara jukwara gi ahụ, dika i dina n'ime obara gi. N'oge ahụ, ihe puru m n'onu bu, "Di ndu." 7 Emerem ka i too dika osisi na-eto eto n'ime ohja. I tolitere, too ogologo ma tozuo oke na nwanyi, i kpuru ara, agiri isi gi pukwara, ma gi onwe gi gba oto. 8 "Emesia, a gafere m nakuku gi, mgbe m lere gi anya ahuru m na i tozuola onye mmadu ga-ahu n'anya. A gbasapuru m akuku akwa m n'ahu gi, jiri ya kpuchie oto gi. Anuru m gi iyi, mu na gi gbara ndu, i ghokwara nke m. Ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. 9 "Eji m mmiri saa gi ahụ, sachapu obara di gi n'ahu, teekwa gi mmanu. 10 Enyere m gi akwa ocha na uwe a kpara nke oma, nke i ji kpuchie ahụ gi. Nyekwa gi akpukpukwu e ji ezi akpukpo kwaa, jirikwa ezi akwa ocha na uwe ndi di oke onu kpuchie gi. 11 Einyere m gi ihe icho mma, tinye olaaka n'aka gi, nakwa olaolu n'olu gi. 12 Etinyekwara m gi ola n'imi, tinye gi olanti abuo na nti gi, na okpueze mara mma n'isi gi. 13 E ji ihe icho mma olaocha na olaedo choo gi mma. Uwe gi bukwa uwe ezi akwa ocha, uwe di oke onu, na uwe a kpara nke oma. Nri i na-eri bu utu oka a yochaziri nke oma, na mmanu anu, na mmanu oliv. Mma gi putaziri ihe nke oma, i ruo ogo ibu eze nwanyi. 14 Aha gi dara uda nke ukwu n'etiti mba di iche iche n'ihu mma gi,

nke zuruoke site n'ebube ahụ bu nke m tukwasiri gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. 15 "Ma i tukwasiri mma gi obi, jiri n'ihu na a mara aha gi ghoo onye akwuna. I wekwaara onwe gi nye nwoke obula gabigara mee ka mma gi buru nke ya. 16 I were uwe gi ufodu, meere onwe gi ebe di iche iche di elu nke turu agwa, ebe doziri ihe ndina ikwa iko gi. Ihe di otu a emetubeghi mbu, ha ekwesikwaghi ime mgbe obula. 17 I chiri olaocha na olaedo ndi ahụ mara mma, bu nke m nyere gi, were ha kpuro onwe gi oiyi nwoke di iche iche, ndi i na-akpo isiala nye. N'uzo di otu a ka gi na ha si na-akwako iko. 18 Uwe oma ahụ a kpara akpa ka i ji kpuchie ha. Mmanu m na uda m na-esi isi utu ka i chere n'ihu ha dika onyinye. 19 Ozokwa, utu oka oma, mmanu oliv na mmanu anu, nri ndi m nyere gi ka i rie, ka i ji chuo aja na-esi isi utu n'ihu ha. Otu a ka o si di, ka Onyenwe anyi Onyenwe anyi kwuputara. 20 "Umụ niile i m'utara m, nwoke na nwanyi, ka i ji churo arusi gi aja ka ha rie. O bu na igba akwuna gi ezughiri gi? 21 Ma i gburu umu m, jiri ha chuo aja nye arusi! 22 N'oge ndi a niile i na-akwa iko, na-eme ihe aru ndi a niile, o metubeghi gi n'obi ka i cheta ubochi niile ndi ahụ i bu nwantakiri, mgbe i no na-agba oto, mgbe obara juputara gi n'ahu. 23 "Ahuhu, ahuhu, ga-adiri gi, ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. Tinyekwara ajo omume gi niile, 24 i wuuru arusi gi ulo ebe ikwa iko, wuokwa ulo arusi ndi ozo n'akuku okporozo niile. 25 I wuuru onwe gi ebe ichu aja e wuliri elu di iche iche n'isi uzo niile, si otu a meruo mma gi. N'ebe ahụ ka i na-anu na-emeghere onye obula gafetara ukwu gi abuo, mee ka ikwa iko gi na-amubanye. 26 I kwasoro ndi Ijpt bu ndi agbataobi gi iko, ndi anahu ha di ukwu. I si otu a mee ka iwe di ukwu wee m megide ikwa iko gi nke na-aba uba. 27 N'ihu ya, esetipuru m aka megide gi, e webilatara m oke ala gi ka o di ntakiri; ewere m gi nyefee oke ochicho nke ndi iro gi, bu ndi inyom Filistia, ndi ihere mere n'ihu omume gi niile ruru unyi. 28 Gi na ndi Asiria akwala iko, n'ihu na afo adighi eju gi. O buladi mgbe nke a gasiri, i bukwa onwe na-enweghi afo ojuju. 29 I mere ka ikwa iko gi mubaa ruo ala ndi Kaldia, mba ahụ izu ahia doro anya. Ma obuladi na nke a afo ejughikwa gi. 30 "Iwe m di oku megide gi, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. Mgbe i na-eme ihe ndi a, i na-eme ha nnoo di ka onye akwuna nke ihere adighi eme. 31 Mgbe i ruru ulo arusi n'isi uzo

niile, wuokwa ụlọ ikwa iko gị na mbara ụzọ niile, i meghị ya dika akwuna, n'ihị na i juru inara ndị gị na ha kwara iko ego obula. 32 “N’ezie, i bu nwanyi na-akwa iko ma i no na di, onye na-anabata ndi ikom ozo karja di ya! 33 Ndi akwuna niile na-anata onyinye, ma gi onwe gi na-enye ndi ikom niile huru gi n’anya onyinye, inye ha ngari ka ha bjakwute gi site n’ebe niile bjakwute gi n’ihi igba akwuna gi. 34 N’ihi ya, i di iche n’etiti ndi inyom ndi ozo n’udi igba akwuna gi, o nweghi onye na-agbaso gi na-arjo gi maka ikwaso gi iko. I kwuru ugwo ma o nweghi ugwo a kwuru gi, n’uzo di otu a i di iche. 35 “N’ihi nke a, gi nwanyi akwuna, nuru okwu Onyenwe anyi! 36 Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, N’ihi na i wupuru agu nke anu ahụ gi, kpugheekwa oto gi n’ikwa iko gi nke gi na ndi i huru n’anya na-akwa, na n’ihi arusi gi niile ruru aru, nakwa n’ihi na i nyere ha obara umu gi, 37 n’ihi ya, aga m achikota ndi niile bu ndi ahụ niile i huru n’anya, ndi gi na ha na-enwe obi utu, ndi i huru n’anya, ma ndi i kporo asi. Aga m achikota ha site gburugburu gi imegide gi, gbaa gi oto n’ihu ha, ka ha hu oto gi niile. 38 Aga m ata gi ahuhu a na-ata ndi inyom na-akwa iko, na ndi inyom na-egbu mmadu. Aga m eme ka ibo obo obara nke onuma m, ya na ekworo m, bjakwaso gi. 39 Aga m enyefe gi n’aka ndi ahụ i huru n’anya, bu otutu mba ahụ di iche iche. Ha ga-ebibi gi, kwada ulo ikwa iko gi, na ulo arusi gi niile di elu, gbaa gi oto, narakwa gi uwe gi niile, na ihe icho mma gi niile, hapu gi ka ihere mee gi. 40 Ha ga-akpota igwe mmadu gamegide gi, ndi ga-atu gi nkume, jirikwa mma agha ha bokasia gi. 41 Ha ga-agba ulo gi oku ma takwaa gi ahuhu n’ihu otutu ndi inyom. Aga m ahukwa na i kwusiri ikwa iko i na-akwa, i ga-akwasikwa ikwu ugwo ahụ i na-akwu ndi iko gi. 42 Mgbe ahụ, oke iwe m megide gi ga-adaju, ekworo m ga-esite n’ebe i no gabiga. Aga m anọ nwayo gharakwa iwe iwe ozo. 43 “Ebe o bu na i chetaghị ubochi ndi ahụ niile, mgbe i di n’agboghobia, ma i ji ihe ojo ndi a niile i na-eme kpasu m iwe. Ya mere, aghaghị m ikwughachi gi dika mmehie gi si di. O bu na i meghi omume ndi a ruru aru, tinyekwara mmehie agu ikwa iko? O bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 44 “Lee, onye obula na-atu ilu, ga-atu ilu a banyere gi si, “Otu o di nne ka o di nwa ya nwanyi.” 45 N’ezie, i di ka nne gi, n’ihi na nne gi kporo di ya na umu ya asi. I dikwa ka umunne gi ndi inyom. Ha na-akpo di

ha na umu ha asi. N’ezie, nne gi bu onye Het, nna gi bukwa onye Amori. 46 Ada nne gi bu Sameria, ya na umu ya bi n’ugwu. Nwanne gi nwanyi nke nta bu Sodom, ya na umu ya bi n’ala ndida. 47 O bughị naani na i soro uzo ha niile, i nomiri omume ibi ndu aru ha niile, kama dika a ga-asi na nke a bu ihe nta, n’uzo gi niile, i ghororo onye ruru aru karja ha. 48 Ebe m naadi ndu, ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Sodom na umu ya ndi inyom emetubeghi ihe ndi a gi na umu gi ndi inyom mere. 49 “Mmehie nwanne gi nwanyi Sodom bu nganga, na umengwu, na oke oriri. Ha juru inyere ndi no na mkpa, na ndi agu na-agu no n’onu uzo ha aka. 50 Ha di elu n’obi ha, mee ihe aru n’ihu m. N’ihi ya, esitere m n’ihu m wezugha ha dika i huru. 51 O buladi Sameria emerughi okara mmehie niile i mere. I meela ihe aru bara uba karja nke ha mere, si otu a guo umunne gi ndi inyom ka ndi ezi omume site n’ihe ndi a niile nke i mere. 52 Gi onwe gi buru ihe ihere gi, n’ihi na omume gi ekpeputala umunne gi ndi inyom. N’ihi na mmehie gi di njo, dikwa ukwu karja nke ha, ha bu ndi a guru na ndi ezi omume karja gi. Ya mere, ka ihere mee gi, burukwa onodu ihere gi, n’ihi na i meela ka a guo umunne gi ndi inyom dika ndi ezi omume. 53 “Ma otu o di, aga m eme ka oganihu nke Sodom na umu ya ndi inyom, na oganihu nke Sameria na umu ya ndi inyom, na oganihu nke gi dighachikwa n’etiti ha: 54 Ka i nwee ike buru onodu ihere gi, ka ihere mekwa gi n’ihi ihe niile i mere, n’ikasị ha obi. 55 Ozo ndi umunne gi nwanyi bu Sodom na Sameria na umu ha ndi inyom ga-alota n’onodu mbu ha; gi na umu gi ndi inyom ga-alotakwa n’onodu mbu unu. 56 Ma i puhị emeghe onu gi kpo aha nwanne gi nwanyi bu Sodom n’ubochi nganga gi, 57 tupu e kpughe ajo omume gi. O buladi otu ahụ, ugbu a i bu ihe ikwa emo nye ndi ada Edom na ndi agbataobi ya niile, na ndi ada ndi Filistia. Ndi niile no gi gburugburu na-eleikwa gi anya. 58 I ga-anata ugwo oru nke ikwa iko gi, na ihe aru ndi ozo i na-eme. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 59 “Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, Aga m akwughachi gi dika omume gi si di, n’ihi na i ledara iyi ahụ i nuru anya site n’imebi ogbugha ndu ahụ. 60 Ma otu obula o si di, aga m edebezu nkwa ahụ niile m kwere gi mgbe i di na nwantakiri. Aga m eme ka ogbugha ndu ahụ di n’etiti mu na gi guzosie ike ruo ebighi ebi. 61 Mgbe ahụ, i ga-echeta uzo gi niile, ma nwee ihere, mgbe m ga-ewere umunne gi

ndị inyom ndị ahụ ọtọ ị na ndị nke ị ọtọ nye ị ha dika ụmụ, ma ọ bughị n'ihị ọgbugba ndụ m. 62 Aga m eme ka ọgbugba ndụ mụ na ị guzosie ike, ị ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. 63 Mgbe ahụ, aga m ekpuchiri ị ajọ omume niile bụ nke ị mere. Ihere ga-eme ị mgbe ị chetara ndụ ọjọ ị, ị gaghị emeghekwa ọnụ ị kwuo okwu n'ihị oke mweda n'ala ị. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.”

17 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, 2 “Nwa nke mmadụ, tūọ ilu kōwaaara ụlọ Izrel akukọ ihe omuma atụ. 3 Si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, otu ugo nke nwere nku abụọ buru ibu, nke abụba ya tūrū agwa agwa ma dīkwa ogologo, feere bīa na Lebanon, tujiri ọnụ ọnụ osisi sida kachasi ihe ya ogologo. 4 Ọ kubipurū ọnụ ọnụ alaka osisi a, buru ya gaa n'ala ebe ọtūtū ndị na-azū ahija juru, kūrū ya n'obodo ahụ. 5 “‘O sitekwara n'ala ahụ were otu mkpūrū kūrū ya n'ala mara nnọọ ezi mma. Ọ kūrū ya dīka e si akū osisi wilo n'akukū ebe enwere ụba mmiri. 6 Ọ dīghị anya, mkpūrū osisi ahụ gbara mgbōrōgwū, too, ghōọ osisi vājī dī mkpūmkpū, nke na-awasa awasa, nke alaka ya niile chere ihu n'ebe ugo ahụ nọ. O newkwara alaka siri ike, na akwūkwo mara mma. 7 “‘Ma e newkwara ugo ọzọ, nke nwere nku sara mbara, nke jupūtara n'abūba. Mgbe ugo a bīara, osisi vājī a gbasakwara mgbōrōgwū ya na alaka ya, chee ugo ahụ ihu, ka ọ gbakwasī ya mmiri. 8 A kūrū ya n'ebe ala dī mma, n'akukū ọtūtū mmiri, ka o nwee ike wapūta ngalaba, mīa mkpūrū, ghōkwa ezigbo vājī mara mma.’ 9 “Si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Ọ ga-adīhūkwa? Ọ bụ na agaghī ehopu mgbōrōgwū ya niile, bipūkwa mkpūrū ya niile mee ka ọ kponwūọ? Ka akwūkwo ndū niile nke na-epute ọhūrū kponwūọ. Ọ gaghī ewekwa ogwe aka dī ike maōbū ọtūtū ndī mmadū ihopūta ya site na mgbōrōgwū ya. 10 A kūrū ya ma ọ gatokwa? Ọ gaghī akponwū kpmkpam mgbe oke ifufe si n'owūwa anyanwū feturu ya, kponwūchakwaa n'ala ebe ahụ ọ nọ puo?’” 11 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, 12 “Ugbu a, gwa ndī nnupu isi ahụ, ‘unu maara ihe ilu a pūtara?’ Si ha, ‘Lee, Babilon bīara na Jerusalem dōkpūrū eze ya na ndī ọchīchī ya laa Babilon. 13 O were otu onye site n'ezinaulọ eze, ya na ya gbara ndū, bụ onye o mere ka ọ nūọ iyi. O sitekwara n'ala ahụ bupū ndī ndu obodo ahū niile. 14 N'uzọ dī otu a, alaeze ahū ghorọ alaeze e wedara n'ala

nke ukwuu, nke na-enweghikwa ike ibili ọzọ. Ọganihu nke alaeze ahū dabeere naanī na ndebe ha debere ọgbugba ndū ahū. 15 Ma o nupuru isi n'okpuru ya site n'iziga ndī ozi n'Ijipt ka ha nye ya ọtūtū inyinyana na ndī agha. Ọ ga-enwetakwa ihe ọ chorọ? Onye na-eme ihe dī otu a, ọ purū igbanarī ntaramahūhū? Ọ purū imebi ọgbugba ndū ma gbalaga? 16 “‘N'ezie, dīka mụ onwe m na-adī ndū, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri, ọ ga-anwū na Babilon, n'ala nke eze ahū mere ka ọ nōkwasi n'ocheeze, bụ onye o ledara inū iyi ya anya mebiakwaa ọgbugba ndū ya. 17 N'agbanyeghī igwe ndī agha ya siri ike, Fero agaghī enwe ike zopūta ya n'agha, mgbe ha ga-ewulite mgbidi agha, gwuokwa olulu nnōchibido iji gbuo ọtūtū mmadū. 18 O lelirī inū iyi ahū site n'imebi ọgbugba ndū ahū. N'ihī na o nyere aka ya n'ihē ibe ma gaa n'ihu mee ihe ndī a niile, mgbapū agaghī adirī ya. 19 “‘Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sirī, Dīka mụ onwe m na-adī ndū, aga m akwūghachi ya n'ihī nleda anya o ledara inū iyi m nakwa n'ihī ọgbugba ndū nke o mebirī. 20 Aga m agbasa ụgbū m n'uzọ o si aga; ọnya m ga-amakwa ya. Aga m ewetakwa ya na Babilon, nōdūkwa n'ebe ahū taa ya ahūhū n'ihī na ọ kwesighī ntūkwasī obi nye m. 21 Mma agha ka a ga-ēji gbuo ndī agha ya niile na-agbapū ọsọ, ndī niile fōdūrū ka a ga-achūasī n'akukū niile. Mgbe ahū, ị ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola ya. 22 “‘Ihe ndī a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, Mụ onwe m ga-esi n'ọnū ọnū osisi kachasi mma nke osisi sida kachasi elu kūrū ihe m ga-akū. Aga m esi n'ọnū ọnū osisi sida dī elu kūrū alaka dī nro, nke m ga-akū n'ugwu dī ezigbo elu. 23 Ọ bụ n'elu ugwu niile nke Izrel ka m ga-akūnye ya. Ọ ga-awapūtakwa alaka ya, mīa mkpūrū, burūkwa sida mara oke mma. Ụmū nnūnū dī iche iche ga-ewu akwū ha na ya, ha ga-achōtakwa ebe obibi na ndo nke alaka ya niile. 24 N'oge ahū, osisi ọhīa niile ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, bụ onye na-egbuda osisi niile dī elu, ma na-ewelikwa ndī dī nta elu. Na ọ bụ m na-eme ka osisi dī ndū kponwūọ, ma na-emekwa ka nke nwūrū anwū dirī ndū. “‘Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola ya. Aghakwaghī m ime ya.”

18 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, si, 2 “Gīnī ka unu bụ mmadū na-ekwu mgbe unu na-atū ilu a banyere ala Izrel? “‘Ndī bụ nna erielā mkpūrū vājī

na-achaghị acha, eze ụmuntakiri a na-eru ha izizi.' 3 "Dịka m na-adị ndụ, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, unu agaghị atukwa ilu a ozọ n'ala Izrel. 4 N'ihu na mkpuruobi niile bu nke m, ma nke nna ma nke nwa, ha niile bu nke m. Mkpuruobi obu la mehiere bu nke ga-anwu. 5 "O buru na-enwere otu onye ezi omume nke na-eme naani ihe ziri ezi na ihe di mma, 6 onye na-adighi eje n'ugwu iri oriri maobu welie anya ya n'ebe arusi niile nke Izrel di, onye na-adighi emeru nwunye onye agbataobi ya, maobu dinakwuru nwanyi no n'oge nsọ ya. 7 Onye na-adighi emegbu ndi mmadu, kama o na-akwughachi ugwo o ji, maobu na-enyeghachi ihe o naara dika ihe mbe, o dighi apunara mmadu ihe o nwere n'ike, kama o na-enye ndi agu na-agu nri, na-enyekwa ndi gbaa oto akwa mkpuchi. 8 O dighi agbazinye mmadu ego nara muru nwa, o dighi ana uma site n'aka ha. O nasite n'ihe ojoo sepu aka ya, na-ekpekwa ikpe ziri ezi n'etiti mmadu na ibe ya. 9 O na-edebezu iwu m niile, na-agbaso ukpuru m niile n'ikwesị ntukwasị obi. Onye ezi omume ka nwoke ahụ bu; o ghaghị idikwa ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 10 "O buru na o nwere nwa nwoke na-akpa ike, na-akwafu obara, na-emekwa ihe ndi ozọ di iche iche, 11 o bu ezie na nna ya emeghi ihe ndi a: "Ma o na-eri nri n'ulo arusi di n'ugwu, na-emeru nwunye onye agbataobi ya; 12 O na-emegbu ndi ogbenye na ndi no na mkpa. O na-apunara mmadu ihe n'ike. O dighi eweghachi ihe o naara na mbe. O na-eferusi, na-emekwa ihe aru ndi ozọ di iche iche. 13 O na-anara ndi o gbazinyere ego omurunwa na uma. O kwesiri ka onye di otu a di ndu? O gaghị adi ndu. N'ihu na o meela ihe ndi a niile ruru aru. A ga-egbu ya. Obara ya ga-adikwa n'isi ya. 14 "O burukwa na nwoke a nwere nwa nwoke nke huru ihe ojoo ndi a niile nna ya na-eme, ma kpebie na o gawkwaghị ebi udi ndu ahụ. 15 "O dighi eri nri n'ulo arusi di n'elu ugwu maobu welie anya lee arusi niile nke Izrel. O dighi emeru nwunye onye agbataobi ya. 16 O dighi emegbu onye obu la, maobu anara ihe mbe n'ihu ego o gbazinyere mmadu. O dighi apunara mmadu ihe o nwere n'ike, kama na o na-enye ndi agu na-agu ihe oriri ya, na-enyekwa ndi gbaa oto akwa mkpuchi; 17 o buru na o dighi etinye aka na mmehie obu la, na o naghị anara omurunwa na uma n'aka ndi o binyere ego, na o na-erubekwara iwu m niile isi, na-agbaso ukpuru m niile. Onye di otu a agaghị anwu n'ihu mmehie nke nna ya mere. O ga-

adi ndu. 18 Ma nna ya ga-anwu n'ihu mmehie niile o mere, n'ihu na o bu onye na-ewe ihe na-abughị nke ya, onye na-apunara ndi ozọ ihe ha nwere n'ike. O bukwa onye na-eme ihe ojoo di iche iche n'etiti ndi ya. 19 "Ma unu na-aju, 'Gini mere nwa adighi eketa oke n'ahuru nke ajo omume nna ya?' Ihe di otu ahụ apughị ime, ebe o bu na nwa ya emeela ihe ziri ezi ma leziekwa anya debezuo ukpuru m niile, o ghaghị idi ndu. 20 Onye ahụ mere mmehie bu onye ga-anwu. Nwa agaghị ata ahuru n'ihu ihe nna ya metara, nna agawkwaghị ata ahuru n'ihu ihe nwa ya metara. Onye ezi omume ga-anata ugwo ezi omume o mere, ma onye ajo omume ga-anata ugwo n'ihu ajo ihe o mere. 21 "Ma o buru na onye ajo omume esite na mmehie niile o mere chigharja, malite idebe ukpuru m niile, ma na-emekwa ihe ziri ezi na nke di mma, onye ahụ aghaghị idi ndu, o gaghị anwu. 22 O dighi ajo omume niile bu nke ha mere a ga-echeta megide ha. Ha gadi ndu n'ihu ihe ezi omume ha mere. 23 O na-atọ m uzo bu onwu nke ndi ajo omume? Ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. Kama, o bughị mgbe ha si n'uzo ha chigharja, diri ndu, ka obi natọ m uzo? 24 "Ma o buru na onye ezi omume esite n'ezi omume ya chigharja, mee mmehie na-emekwa ihe aru nke ndi ajo mmadu na-eme, ha o ga-adi ndu? Mba! O dighi ihe ezi omume nke onye di otu a mere nke a ga-echetakwa. N'ihu ekwesighi ntukwasị obi ha, ha bu ndi ikpe mara, n'ihu mmehie ndi ha mere, ha ga-anwu. 25 "Ma unu na-asi, 'Uzo Onyenwe anyi ezighi ezil' Geenu nti, unu ulo Izrel. O bu n'uzo m ezighi ezi? O bughị uzo unu niile bu nke na-ezighi ezi? 26 O buru na onye ezi omume esite n'ezi omume ya chigharja malite ime mmehie, o ga-anwu maka ya; n'ihu mmehie ahụ o mere ka o ga-anwu. 27 O buru na onye ajo omume esite n'ajo omume niile nke o mere chigharja malite ime ihe ziri ezi na nke di mma, o ga-azoputa ndu ya. 28 N'ihu na o tuleela n'obi ya, kpebiekwa ihapu mmehie ya niile, ma malite ibi ndu ziri ezi. Ndu ga-abu nke ya. O gaghị anwu. 29 Ma ulo Izrel na-asi, 'Uzo Onyenwe anyi ezighi ezil' O bu n'uzo m niile ezighi ezi, unu ulo Izrel? O bughị uzo unu niile bu nke na-ezighi ezi? 30 "Ya mere, unu ulo Izrel, aga m ekpe onye obu la n'ime unu ikpe dika uzo ya si di, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. Chegharianu, sitenu na njehie unu niile unu chigharja, mgbe ahụ, mmehie agaghị a buru unu ihe iso ngongo. 31 Wezuganu njehie niile unu

jehiere n'ime ya, ka unu nweta obi ọhuru na mmuo ọhuru. Ulo Izrel, ginji mere unu ga-aji nwuo? 32 N'ihina o dighi ato obi m uto ihu na onye obula na-anwu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. Cheghariakwanu, ka unu diri ndu!

19 “Ma gi onwe gi, buoronu ndisi Izrel abu akwa a, 2 ma kwuo, “Udi nne Odum ginji ka nne gi bu n'etiti umu odum. O dinara n'etiti ha, na-azu umu ya. 3 O zulitere otu n'ime umu ya nke ghoru nwa odum siri ike. O mutakwara ka e si adorisi anu oha, gho odum na-eri mmadu. 4 Mba niile nuru maka ihe banyere ya, mee ka o danye n'ololu ha gwuru. Ha ji nko koro ya, duru ya gaa n'ala Ijpt. 5 “Mgbe o huru na o dikwaghi ihe ozo o nwere ike ime banyere onodu ahụ, matakwa na olileanya ya aburula ihe efu, o hoputara nwa ya ozo kuziere ya otu o ga-esi buru odum di ike. 6 O ghoru onyeisi umu odum niile, n'ihina o bu odum siri ike, o mutakwara ka e si ejide anu oha, ya onwe ya ghokwara odum na-eri mmadu. 7 O tikporo ebe ha niile e wusiri ike meekwa obodo ha niile mkpomkpo ebe. Ala ahụ na ndi niile no n'ime ya, mara jijiji site n'oke egwu n'ihu olu igbo uja ya. 8 Mgbe ahụ, ndi agha nke mba niile di iche iche putara gbaa ya gburugburu. Ha sitere n'akuku niile nwude ya n'onya ololu ha siiri ya. 9 Ha tinyere ya nko n'imi, were dokpuo ya n'ulo igwe a kpara akpa, bute ya n'ihu eze Babilon. E mere ka o biri na mba ozo dika ohu, ka a ghara inu uda olu ya ozo n'ugwu niile nke Izrel. 10 “Nne gi dika osisi vainji n'ogige vainji a kuru n'akuku mmiri, nke nwere otutu alaka, nke na-amikwa mkpuru n'ihu mmiri o na-enweta. 11 Alaka ya niile siri ike, ha toputara gho mkpara eze. O topuru etopu, tokaria alaka ndi ozo elu. Nke a mere e ji na-ahu ya anya site n'ebe di anya. 12 Ma e ji oke iwe hopu ya tupu ya n'ala. Oke ifufe si n'owuwa anyanwu mere ka akwukwo ya kponwusia, meekwa ka mkpuru ya daa. Alaka ya ndi ahụ di ike kponwusiri, oku rechapukwara ha niile. 13 Ugbu a, akwola ya n'ime ozara ebe kporo nku nke mmiri na-adighi. 14 Oku esitela n'ogwe ya rechapu alaka ya na mkpuru ya niile. O dikwaghi alaka siri ike foduru nke dikwa mma ibu mkpara eze. Abu a bu abu akwa, nke e kwesiri ibu mgbe ikwa akwa.”

20 O ruo, n'ogwugwu onwa ise, n'afu nke asaa, ufodu n'ime ndi okenye Izrel bjara ijuta Onyenwe anyi ase. Ha noduru ala n'ihu m. 2 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 3 “Nwa nke mmadu, gwa

ndi okenye Izrel okwu si ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-aju, O bu ijuputa ase n'aka m ka unu bjara? Dika mu onwe m na-adi ndu, agaghi m ekwe ka unu juo m ase obula, o bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.' 4 “I ga-ekpe ha ikpe? I ga-ekpe ha ikpe, nwa nke mmadu? Mee ka ha mara banyere ihe aru niile nna nna ha mere. 5 Gwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, n'ubochi m hoputara Izrel, eweliri m aka m nuoro ya na umu ya bu ulo Jekob iyi ma kpugheekwa onwe m gosi ha n'ala Ijpt. Site n'iweli aka m, agwara m ha okwu si, “Mu onwe m bu Onyenwe anyi bu Chineke unu.” 6 N'ubochi ahụ, anuru m ha iyi na m ga-esi n'ala Ijpt duputa ha baa n'ala nke m choputara ha, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, bu ala nke kachasi ibe ya mma. 7 Mgbe ahụ, agwara m ha, “Onye obula n'ime unu, wezaganu oyiyi ihe aru niile ndi ahụ bu nke unu legidere anya, unu ejikwala arusi niile nke Ijpt meruo onwe unu. Mu onwe m bu Onyenwe anyi bu Chineke unu.” 8 “Ma ha nupuru isi megide m. Ha anaghi m nti. Ha ewezugawaghi oyiyi ihe aru ndi a, bu nke ha lekwasiri anya, maobu hapukwanu arusi niile nke ndi Ijpt. N'ihina ya, aga m awukwasu ha oke iwe m, meekwa ka iwe m zuo oke n'ahu ha n'Ijpt. 9 Ma n'ihina aha m, e si m Ijpt kpoputa ha. E mere m nke a ka a ghara imeru aha m bu nke di nsu, n'anya ndi mba di iche iche n'etiti ndi ha binyere, bu ndi mkpughere onwe m nye Izrel n'ihu ha. 10 N'ihina ya, esitere m n'Ijpt duputa ha, dubata ha n'ozara. 11 N'ebe ahụ ka m no nye ha iwu m niile, gosikwa ha ukpuru m, gwa ha na onye obula debere ha ga-adi ndu. 12 Ozo, e nyekwara m ha ubochi izuikwe, ka o buru ihe iribama di n'etiti mu na ha, ka ha maara na mu onwe m bu Onyenwe anyi, na-edo ha nsu. 13 “Ma ulo nke Izrel nupuru isi megide m. N'ime ozara ahụ, ha juru idebe iwu m. Ha agbasoghi usoro m, o bu ezie na igbaso ya putara di ndu. Ha edebeghi ubochi izuikwe m nsu. N'ihina ya, ekpebikwara m na m ga-awukwasu ha iwe oku m, ka m kpoputa ha n'ime ozara. 14 Ma n'ihina aha m, e mere m ihe ga-eme ka a ghara ime ya ka o hapu di nsu n'anya ndi mba niile, bu ndi huru mgbe m si Ijpt kpoputa ha. 15 Ma n'ime ozara ahụ, eweliri m aka nuoro ha iyi na m agaghi eduba ha n'ala ahụ m nyere ha, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, ala ahụ kachasi ala niile ozo di n'uwu mma. 16 N'ihina ha juru iwu m, ha jukwara igbaso ukpuru m niile.

Ha merurū ụbọchị izuike m, n'ihī na obi ha niile dī n'ebe arūshī ha dī. **17** Ma eji m obi ebere lee ha anya ma ghara ịla ha n'iyi. Ekpochapughī m ha n'ozara. **18** Mgbe ahū, agwara m ụmū ha okwu n'ozara, "Unu agbasola nzo ụkwū nna unu ha maobū debe iwu ha maobū jiri arūshī ha merū onwe unu. **19** Mū onwe m bụ Onyenwe na Chineke gi. Gbasoonū iwu m niile, lezie anya ka ị sorokwa ụzō m niile. **20** Doonū ụbọchị izuike m nsō, ka ha ghoṅkwa ihe ịrībama n'etiti mū na unu. Mgbe ahū, unu ga-amata na mū onwe m bụ Onyenwe na Chineke unu." **21** "Ma ụmū ahū nupuru isi megide m. Ha ejegharighī n'ụkpurū m, ha elezighī anya ka ha debe iwu nke m kwuru banyere ha, "Na onye obūla na-erubere ha isi ga-adī ndū site na ha," ha merurū ụbọchị izuike m. N'ihī ya, asīrī m, Aga m awūkwasī ha onūma m, mezuokwa iwe m megide ha n'ozara. **22** Ozōkwa, eseghachiri m aka m, n'ihī aha m, e mere m ihe ga-eme ka a ghara ime ya ka o hapū ịdī nsō n'anya ndī mba niile, bū ndī hūrū mgbe m si Ijīpt kpōpūta ha **23** E jikwa m iweli aka elu nūoro ha iyi n'ime ozara, na m ga-achūasī ha n'etiti mba niile, mee ka ha gbasaa n'akūkū niile nke ụwa, **24** n'ihī na ha edebeghī iwu m, kama ha jurū ụkpurū niile, lelīa ma merūokwa ụbọchị izuike m. Naanī ihe na-agū ha bū arūshī niile nke nna ha. **25** Ahapurū m ha ka ha nabatara onwe ha iwu na omenaala dī iche iche nke na-abaghī uru. N'ihī na site n'idebe omenaala ndī a, ha apughī inweta ndū. **26** E merurū ha site n'onnyine ha, bū, ịjī nwa mbū obūla chūo aja, ka m si otu a menye ha egwu ka ha mara na mū onwe m bụ Onyenwe.' **27** "Ya mere, nwa nke mmadū, gwa ụlō Izrel okwu, sī ha, 'Otu a ka Onye kachasī ihe niile elu, bū Onyenwe anyī na-ekwu, Nna unu ha kwuluru m na nke a, site na-ekwesighī ntūkwasī obi nye m. **28** Mgbe m dubatara ha n'ala ahū nke m nūrū n'iyi inye ha, ha hūrū ugwu dī elu maobū osisi nwere otūtū akwūkwo, ebe ahū ha chūrū aja ha, nyekwa onnyine ha, si otu a kpasuo m iwe. Ha doro ha ihe ndī ahū niile na-esi isi uto, wusakwara ha aja ihe onūnū **29** Ya mere a jurū m ha, Gīnī ka a na-akpō ebe ịchū aja a unu na-aga?" (A na-akpō ya Baama ruo taa.) **30** "N'ihī nke a, gwa ụlō Izrel, 'Otu a ka Onye kachasī ihe niile elu, bū Onyenwe anyī kwuru: Unu o ga-emerū onwe unu dīka nna nna unu ha mere site n'ichūso oyiyi ihe arū ha dī iche iche? **31** Mgbe unu na-enye onnyine unu, na-eme ka ụmū unu site n'okū gafee, unu na-aga n'ihu jiri arūshī unu niile na-emerū onwe unu ruo taa. Mū onwe m, m

ga-ekwe ka unu jūta m ase, O ụlō Izrel? Dīka mū onwe m na-adī ndū, otu a ka Onye kachasī ihe niile elu, bū Onyenwe anyī kwubiri, agaghī m ekwe ka unu jūo m ase. **32** "Unu na-ekwu n'obi unu sī, "Anyī choro ịdī ka mba ndī ozō, dīka agburū ndī ozō nō n'ūwa, ndī na-akpō isiala nye osisi na nkume." Ma ihe unu bu n'obi agaghī emezu. **33** Dīka m na-adī ndū, aga m eji aka ike na ogwe aka e setīrī eseti nakwa nwupū nke oke iwe m chīa unu, otu a ka Onye kachasī ihe niile elu, bū Onyenwe anyī kwubiri ya. **34** Aga m akpōpūta unu site na mba dī iche iche, chīkotaa unu site na mba ndī ahū a chūasīrī unu. O bū aka m dī ike, aka m setīpurū na onūma a wupurū ka m ga-eji mee ya. **35** Aga m akpōbata unu n'ozara nke mba niile, nōdū n'ebe ahū kpee unu ikpe n'ihu n'ihu. **36** Dīka m kpere nna nna unu ha ikpe n'ozara nke dī n'ala Ijīpt, otu a ka m ga-esi kpee unu ikpe, otu a ka Onye kachasī ihe niile elu, bū Onyenwe anyī kwubiri. **37** Aga m eme ka unu si n'okpurū mkpanaka m gafee, aga m akpōbata unu na njikō nke ogbūgba ndū ahū. **38** Aga m esi n'etiti unu wezuga ndī na-ekwe ntī ike ma na-enupu isi megide m. O bū ezie na m ga-akpōpūta ha site n'ala ahū ha bi, ma ha agaghī abata n'ala Izrel. Mgbe ahū, unu ga-amata na mū onwe m bū Onyenwe anyī. **39** "Ma banyere unu, bū ụlō Izrel, nke a bū ihe Onye kachasī ihe niile elu, bū Onyenwe anyī na-ekwu: Gaanū fee arūshī unu niile dī iche iche, onye obūla n'ime unu. Ma emesīa, unu aghaghī ịna m ntī, o dīghīkwa mgbe unu ga-eji onnyine na arūshī unu niile merūo aha nsō m. **40** N'ihī na o bū n'elu ugwu m dī nsō, nke bū elu ugwu ukwu nke Izrel, ka Izrel niile ga-anō fee m. N'ebe ahū ka m ga-anōkwa nabata onnyine unu na onnyine purū iche unu, na aja nsō unu dī iche iche. Otu a ka Onye kachasī ihe niile elu, bū Onyenwe anyī kwubiri. **41** Aga m anabatakwa unu dīka onnyine ihe nsure okū na-esi isi uto, mgbe m si na mba dī iche iche kpōlata unu, mgbe m ga-achīkotā unu site n'obodo ahū niile a chūgara unu. Mgbe ahū, mba niile ga-amata na m dī nsō. **42** Mgbe m mere ka unu lōta n'ala Izrel, bū ala ahū m weliri aka elu nūo iyi inye nna nna unu ha, unu ga-amata na mū onwe m bū Onyenwe anyī. **43** N'ebe ahū, unu ga-echeta obibi ndū na omume mmehie niile unu jī merūo onwe unu. Unu ga-asokwa onwe unu oyi, n'ihī ihe ojōo niile unu mere. **44** Unu ga-amata na mū onwe m bū Onyenwe anyī, mgbe m mesochara unu mmeso n'ihī aha m, na-agughī ajō omume unu maobū otu ụzō ojōo niile unu si dī, unu bū ụlō Izrel.

Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara.” 45 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 46 “Nwa nke mmadu, chee ihu gi n’uzo ndida. Kwuokwa okwu megide ala ahụ di na ndida, na oke ohia niile di na ndida. 47 Si oke ohia ndida ahụ, ‘Nuru okwu nke Onyenwe anyi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ana m akwado isunye gi oku, nke ga-erechapu osisi niile di n’ime gi, ma ndi di ndu ma ndi kponwuru akponwu. A pughi imenyu oke oku ahụ, o ga-erechapukwa ihu niile site na ndida ruo n’ugwu niile. 48 Ihe niile bu mmadu, ga-ahụ na mu onwe m bu Onyenwe anyi, sunyere oku ahụ. A gaghi emenyukwa ya.” 49 Mgbe ahụ, ekwuru m si, “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ha na-ekwu banyere m, si, ‘O bughị naanị ilu ka o na-atụ?’”

21 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 “Nwa nke mmadu, chee ihu gi n’uzo Jerusalem, buo amuma megide ulonso okwu ahụ. Bukwaa amuma megide ala Izrel 3 si ala Izrel otu a, ‘Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, Mu onwe m na-emegide gi. Aga m esite n’obo miputa mma agha m, site na gi gbuchapu ma onye ezi omume na onye ajo omume. 4 N’ihi na m na-aga igbuchapu ndi ezi omume na ndi ajo omume, mma agha m ga-esite n’obo ya puta megide onye obula site n’ugwu ruo na ndida. 5 Mgbe ahụ, mmadu niile gamata na mu onwe m bu Onyenwe anyi amiputala mma agha m site n’obo ya, o gaghi amighachi baa n’obo ozo.’ 6 “N’ihi ya, soso ude, nwa nke mmadu, soso ude n’ihu ha n’onodu oke mwute na obi mgbawa. 7 Mgbe ha juru gi, ‘Gini kpatara i ji asu ude?’ I gasi, ‘N’ihi ozi nke na-abia. Obi niile ga-agbaze site n’egwu, aka niile ga-akudakwa; mmuo niile ga-ada mba, ikpere niile ga-edede mmiri site n’amiri.’ O na-abia, o ghaghi imezu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya.” 8 Ozokwa, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 9 “Nwa nke mmadu buo amuma si, ‘Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: “Lee, mma agha, lee, mma agha, a muola ya, hichakwaa ya. 10 Amuola ya n’ihi oke ogbugbu nke gaje idi, hichakwaa ya nke oma ka o na-egbu dika amuma. “Anyi o ga-anuri onu na mkpara eze nwa m nwoke Juda? Mma agha na-eleli mkpara niile di otu a anya. 11 “E nyere iwu ka e hichazie mma agha ahụ, ka e jidekwa ya n’aka. A muola ya, hichazie ya. E doziela ya maka onye ahụ ga-eji ya laa ndu n’iyi. 12 Nwa nke mmadu, tie mkpu akwa ma kwasi akwa ike, n’ihi na o bu megide

ndi m o bukwa megide ndisi Izrel niile. A na-atunyere ha mma agha ga-egbu ha, ha na ndi m. N’ihi ya, tie aka gi n’obi gi. 13 “Onwunwa aghaghi ibia. Ma gini game, ma o buru na mkpara eze nke mma agha na-eleli anya, agaghi n’ihu na-adigide? Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.’ 14 “N’ihi ya, buo amuma, nwa nke mmadu. Kuko obu aka gi abuo, ka mma agha gbuo ugboro abuo e, o buladi ugboro ato. O bu mma agha e debere maka ogbugbu, nke e debere maka oke ogbugbu nke ga-abjachibido ha gburugburu. 15 Ka obi ha gbaze site n’egwu, ka ndi na-ada ada hie nne, n’ihi na edoziela m mma agha ahụ n’onu uzo ama ha niile maka oke ogbugbu. Lee, mma agha ahụ na-egbu amuma, etinyela ya n’aka onye ga-egbu oke ogbugbu. 16 Gi mma agha, ebe obula i choro, ebe obula i nwere ike, gbuo onye obula, ma o no gi n’aka nri ma o no gi n’aka ekpe. 17 Mu onwe m ga-akotakwa obu aka m, ime ka iwe m juru. Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola.” 18 Okwu nke Onyenwe anyi ruru m nti, si, 19 “Nwa nke mmadu mee uzo abuo nke mma agha eze Babilon ga-eso. Ka uzo abuo ndi a malite n’otu obodo. Dee ihe ngosi manye ha n’ebe ahụ uzo wara abuo. 20 Mee ka otu n’ime uzo ndi ahụ buru ebe mma agha ga-esi bia megide Raba nke Amon, ka nke ozo megide Juda na Jerusalem, bu ebe e wusiri ike. 21 N’ihi na eze Babilon ga-abia guzo n’ebe ahụ uzo wara abuo, n’isi uzo abuo ahụ icho ihe ama. O ga-esite n’igba aku nke ife nza, juo ase site n’aka arusi ya niile, nyochakwaa umeju ahụ. 22 N’uzo di n’aka nri, ka ihe iju ase banyere Jerusalem ga-esi bia. N’ebe ahụ ka o ga-ewu ihe niile ha ji etida mgbidi obodo ahụ. N’ebe ahụ ka o ga-anu nye iwu maka igbuchapu ndi niile, na iwu ido ihe e ji etipu mgbidi n’onu uzo ama niile, na iwu a ga-eji wuo nkwasia agha na mgbidi e ji ebuso ya agha. 23 O ga-adi ha dika ojuru ase nke na-abaghi uru, nye ndi ahụ nuru ha iyi, ma o ga-echetara ha ihe ojoro ha mere, dokpuru ha n’ike. 24 “N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru. ‘Ebe o bu na unu esitela na nnupu isi unu mee ka e cheta ajo omume unu, si otu a na-ekpughe mmehie unu n’ihe niile unu na-eme. Ebe o bu na unu emeela ihe di otu a, a ghaghi idota unu n’agha. 25 “Gi onye ruru aru, onye na-emebi iwu, gi nwa eze n’Izrel, gi onye ubochi ahuhu ya rurula, 26 ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi si, yipu okpueze gi, ya na akwa i na-atughi n’isi. Ihe agaghi adikwa dika o si adi na mbu. A ga-ebuli ndi di ala,

wedata ndị dị elu. 27 Mbibi, mbibi. Aga m eme ka ọ ghọọ ihe e bibiri ebibi. A gaghi eweghachikwa ya ọzọ tutu ruo mgbe onye ahụ o ruuru n'izi ezi bjara. Ya ka m ga-enyefe ya n'aka.' 28 "Ma gi onwe gi, Nwa nke mmadu, buo amuma kwuo, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru megide ndi Amon n'ihu ikwa emo ha: "'Lee mma agha, lee mma agha, nke a miputara maka oke ogbugbu. E hichaziela ya mee ka o di nko iripia, ka o na-egbu amuma dika amuma egbe eluigwe. 29 N'agbanyeghi ohu ugha nke a na-ahu banyere unu, na a jutakwala ase ugha banyere unu, a ga-etinye ya n'olu ndi mmebi iwu ahụ a gaje igbu egbu, bu ndi ubochi ha rurula, ndi oge ita ahuhu ha zukwara. 30 "Mighachinu ya n'obo ya. N'ebe ahụ e kere unu n'ala nna nna unu ha, Aga m ekpe unu ikpe. 31 Aga m awukwasị unu onuma m, kukwasikwa unu ikuku nke oke iwe m. Aga m ewere unu nyefee n'aka ndi na-eme ihe ike, ndi bu oka na ila mmadu n'iyi. 32 Unu ga-aghokwa mmanu a na-awunye n'oku. A ga-awusikwa obara unu n'ala unu. O dikwaghi onye ga-echeta unu ọzọ, n'ihu na mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola."

22 Okwu nke Onyenwe anyi ruru m nti, si: 2 "Ma gi onwe gi, Nwa nke mmadu, i ga-ekpe ya ikpe? I ga-ekpe obodo obara a ikpe? Mgbe ahụ, i ga-eguzogide ya ihu n'ihu mee ka o mara ihe aru niile o mere. 3 'I ga-asị, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Gi obodo nke na-ewetara onwe gi mbibi n'ihu obara niile a na-awusi n'etiti gi, na arusi niile i ji na-emeru onwe gi. 4 Lee ka i si buru onye ikpe mara n'ihu obara i wusiri. Leekwa ka i si buru onye e meruru emeru site n'arusi niile i kpuru. I jirila aka gi mee ka ogwugwu gi di nso, leekwa na ogwugwu gi di nso, leekwa na ogwugwu gi abiala n'ezie. N'ihu ya, aga m eme gi ka i buru ihe nkocha nye mba niile, na ihe ikwa emo nye mba di iche iche. 5 Ndi no gi nso na ndi no gi ebe di anya ga-achi gi ochi, gi obodo ruru aru, na nke juputara n'ogbaaghara. 6 "'Lee ka ndisi Izrel no n'ime gi si e ji ike ha nwere na-awusi obara. 7 A na-eleli nne na nna n'ime gi. Ndi mbiarambia ka e ji anya ike na-emegbu. Ndi na-enweghi nna na ndi inyom di ha nwuru ka a na-akpagbu, na-emejokwa. 8 I leliala ihe nso m niile, merukwa ubochi izuikwa m niile. 9 Ndi nkwuto, ndi na-awusi obara no n'ime gi. Ndi na-eri nri n'ihu arusi niile di n'elu ugwu, na ndi na-eme omume ruru aru nokwa n'ime gi. 10 N'ime

gi ka ndi na-akwaso nwunye nna ha iko di, n'ime gi ka ndi na-awakpo umu nwanyi mgbe ha no na nso ha, bu mgbe ha no n'onodu adighi ocha. 11 N'ime gi ka otu nwoke na-eme ihe aru ya na nwunye onye agbataobi ya, onye ozo na-enweghi ihere emerula nwunye nwa ya, onye ozokwa, emerukwala nwanne ya nwanyi, bu ada nke nna ya muru. 12 E nwekwara ndi na-anara ego gbuo mmadu ibe ha n'ime gi. Gi onwe gi na-anarakwa ndi i binyere ego uma buru ibu, na-esitekwa n'aka ike na-anara ndi mmadu ihe ha. I chefuokwala m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 13 "'Lee, aghaghi m ikukota obu aka m abuo n'ihu uru nke na-ezighi ezi i na-eri, na obara niile nke i wusiri n'etiti gi. 14 Obi gi o ga-esikwa ike? I ga-eguzokwa n'ubochi m ga-ekpe gi ikpe? N'ihu na mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola. Aga m emezukwa ya. 15 Aga m achusa unu n'etiti mba niile, fesaa unu n'etiti mba niile. Aga m emekwa ka adighi ocha unu kwusi. 16 Mgbe e mere ka i ghara idi nso n'anya ndi mba di iche iche, i ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi." 17 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 18 "Nwa nke mmadu, ulo Izrel aghoolara m ihe efu. Ha niile aghoola ola, na gbamgbam, na igwe, na ola opu a hapuru n'oku. Ha bu nnoo ihe efu nke oloocha. 19 N'ihu ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: 'N'ihu na unu niile aghoola ihe efu, aga m achikota unu n'ime Jerusalem. 20 Dika a na-achikota oloocha, na ola, na igwe, na opu, na gbamgbam, tinye ha n'oke oku ka ha gbazee, otu a ka m ga-esite n'ime m na onuma m chikotaa unu n'ime obodo ahụ gbazee unu. 21 Aga m achikota unu, fukwasị unu oku nke onuma m, mee ka unu gbazee n'ime ya. 22 Dika oloocha si agbaze n'oku, otu a ka unu ga-esi gbazee n'ime ya. Unu gamatakwa n'ezie na mu onwe m bu Onyenwe anyi awukwasila unu iwe m.'" 23 Ozokwa, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 24 "Nwa nke mmadu, gwa ala ahụ okwu, 'I bu ala nke a na-emebeghi ka o di ocha, maobu mmiri izokwasị ya n'ubochi onuma.' 25 E nwere izuzu ojoo nke ndi umu eze no n'ime ya, dika odum nke na-agbo uja na-adogbu anu o na-eri eri, ha na-eripia ndi mmadu. Ha ewerela aku ha na ihe ha niile di oke onuahia, mekwa ka umu nwanyi na-enweghi di baa uba n'etiti ya. 26 Ndi nchujaja ya na-enupu isi n'iwu m niile, mee ka ihe nso m niile gharakwa idi nso, n'ebe nso m. Ha adighi akpakwa oke n'etiti ihe di nso na ihe na-adighi nso. Ha na-ezi ndi m na ihe di iche obula

adighi n'etiti ihe di ocha na ihe na-adighi ocha. Ha adighi akpokwa ubochi izuike m ihe obula. N'ih ya, e mere ka m ghara idikwa nsọ n'etiti ha. 27 Ndiisi nọ n'ime gi dika nkita ohia na-adogbu anu o gbutara. Ha na-awusi obara, ime ka mkpuruobi mmadu laa n'iyi n'ih uru akpa ha. 28 Ndi amuma ha eteela nzu n'oru ha niile site n'ohu ugha n'igba afa ugha mgbe ha nahughu ohu obula. Ha na-asj, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri,' mgbe Onyenwe anyi na-ekwughu ihe obula. 29 Ndi ala a na-eji aka ike na-apunara ndi ozo ihe ha nwere na-ekwua ohi. Ha na-emegbu ndi ogbenye na ndi no na mkpa, na-emegbukwa ndi obia site n'uzo ekpeghe ikpe ziri ezi. 30 "Achoro m otu onye n'etiti ha bu onye nke ga-ewuzi mgbidi ogige, guzokwa n'ihu m ikwuchite onu ala a, ka m ghara ila ala a n'iyi, ma o dighi onye m huru. 31 N'ih ya, aga m awukwasu ha onuma m, jirikwa iwe m di oku rechapu ha. Aga m ebokwasikwa ahuhu niile nke mmehie ha, n'isi ha, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri."

23 Okwu nke Onyenwe anyi ruu m nti, si m, 2 "Nwa nke mmadu, o di ndi inyom abuo nke otu nne muru. 3 Ha ghoro ndi akwuna n'ala Ijpt site na mgbe ha bu agboghoh. N'ala ah, a biagidere ara ha aka, piakwa onu ara agboghoh ha aka n'onodu igwuri egwu. 4 Aha nke okenye bu Ohola. Aha nwanne ya nwany bu Oholiba. Ha buru nkem, ha mutakwara m umu ndi nwoke na ndi nwany. Ohola bu Sameria, Oholiba bukwa Jerusalem. 5 "Ohola na-agba akwuna mgbe o ka bu nkem. O nwere aguu ikwa iko n'ebe ndi niile o huru n'anya no, bu ndi dike n'agha nke ndi Asirja, 6 ndi yi uwe anunu, ndiisi ochichi na ndi ochiagha, ha niile bu umu okorobia mara mma n'ile anya, na ndiisi agha, ndi ikom na-amakwasu n'elu inyinya. 7 O weere onwe ya nyefee n'aka ndi ikom Asirja ogugo ha kachasi elu dika onye akwuna, meruokwa onwe ya site n'ife arusi di iche iche nke onye obula aguu ya gururu obi ya. 8 Ma o hapughu mmuo akwuna ahu di n'ime ya, bu nke o bidoro n'Ijpt, nke bu na mgbe o bu agboghoh ya na ndi ikom dinakoro, ha na-apikwa onu ara agboghoh ya aka, na-awukwasikwa aguu nke ochichio ojoo ha n'ahu ya. 9 "N'ih nke a enyefere m ya n'aka ndi ahu huru ya n'anya, bu ndi Asirja, ndi aguu ha na-agu ya. 10 Ha gbara ya oto, ha kporo umu ya ndi ikom na ndi inyom, ma ya onwe ya ka ha were mma agha gbuo. N'uzo di otu a, o ghoro ihe

akuko ilu n'etiti ndi inyom niile, a takwara ya ahuhu. 11 "Oholiba bu nwanne ya nwany huru ihe ndi a, ma n'ime aguu ihe ojoo nke guru ya nakwa igba akwuna, o kpara agwa joro njo kara nke nwanne ya nwany. 12 Ya onwe ya kwa, aguu umu Asirja guru ya, bu ndiisi ochichi, na ndi ochiagha, ndi dike n'agha yi uwe agha dika o kwesiri, ndi ikom na-amakwasu n'elu inyinya, ha niile bu umu okorobia di mma n'ile anya. 13 Ahuru m na ya onwe ya merukwara onwe ya; ha abuo si otu uzo aga. 14 "O gara n'ihu tukwasu ihe n'igba akwuna ya kara. O huru onyinyo ndi ikom atunyere n'ahu aja, bu onyinyo nke ndi Kaldia e ji ihe chara uhie uhie seputa, 15 ha kere ihe okike n'ukwu ha nakwa akwa okike n'isi ha; n'ile anya ha niile dika ndiisi ugbu agha ndi Babilon, Kaldia bu ala amuru ha. 16 Ngwangwa o na-ele ha anya, agu ha guru ya, o zipuru ha ndi ozi na Kaldia. 17 Mgbe ah ndi Babilon biakwutere ya, n'elu ihe ndina ihunanya, n'ime aguu nke anu ahu ha, ha meruru ya. Mgbe ha mesiri ka o buru ihe ruru aru site n'ikwa iko, o si n'ebe ha no wezuga onwe ya n'onodu iso ha oyi. 18 Mgbe o gara n'ihu na-akwa iko n'ezoghie ezo na-ekpughekwa oto ya, elepuru m ya anya n'ih iso oyi, dika m mere lepukwara anya site n'ebe nwanne ya nwany no. 19 Ma o gara n'ihu na-akwa iko kara, dika o na-echeta ndu akwuna o biri n'Ijpt mgbe o bu agboghoh. 20 N'ebe ah, aguu ndi ikom ya na ha na-akwa iko guru ya, bu ndi anahu ha dika nke inyinya ibu, ndi ihe ha na-anyuputa dikwa ka nke inyinya. 21 Ya bu, na-aguu ndu ojoo nke i biri mgbe i bu agboghoh na-agusi gi ike, mgbe i no n'Ijpt ebe a na-abiagide gi aka n'ara, ebe apikwara onu ara nta gi aka. 22 "N'ih nke a, gi Oholiba, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Aga m akpali ndi ahu huru gi n'anya megide gi, bu ndi ahu ihe ha na-amasi kwaghie gi ozo. Aga m esi n'akuku niile kpota ha, megide gi. 23 Ndi Babilon, ndi Kaldia niile, ndi ikom Pekod, ndi Shoa, na ndi Koa, na ndi Asirja niile ha na ha soo. Umu okorobia niile di mma ile anya, ha niile bu ndi na-achi achu na ndi ochiagha, ndiisi na-agba inyinya, na ndi ikom okwa ha di elu, ha niile ga-anokwasu n'elu inyinya. 24 Ha ga-eji ngwa agha di iche iche, ugbuala nke agha na otutu igwe ndi mmadu di iche iche; ha ji ota ukwu na ota nta, kpurukwa okpu agha igwe, were onodu gburugburu gi n'akuku obula, imegide gi. Aga m enyefe gi n'aka ha, ka ha taa gi ahuhu, ha ga-atakwa gi ahuhu dika usoro ikpe ha si di. 25 Aga m edo ekworo nke iwe m

megide gi, ha ga-aji iwe na ọnụma mesie gi ike. Ha ga-ebipụ imi unu na ntị unu, ndị ọdụkwara n'ime unu ga-anwụ site na mma agha. Ha ga-achikoro ụmụ unu ndị ikom na ndị inyom pụọ, unu ndị nke ọduru ka oku ga-erepja. 26 Ha ga-eyipụ gi uwe ọma gi niile, chikoro ihe icho mma gi niile. 27 N'uzo di otu a, a game ka agu ochicho ojoo nke anuahụ na ikwa iko, bu nke i bidoro n'ala Ijpt kwusi. I gaghị enwekwa agu ile ihe ndi a niile anya maobu chetakwa Ijpt n'uche gi. 28 "N'ihia na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Lee, ana m aga iwere gi nyefee n'aka ndi ahụ kporo gi asi, bu ndi ahụ i wezugara onwe gi site n'ebe ha no n'ihia iso oyi. 29 Ha ga-esite n'ikpo asi mesie gi ike, punara gi ihe niile i nwere nke i dogburu onwe gi n'oru n'ihia ha. Ha ga-ahapu gi ka igbara oto ihu na azu, mgbe ahụ ihere nke igba akwuna gi ga-aputa ihe. Agu nke ochicho ojoo na ikwa iko gi 30 emeela ka ihe ndi a biakwasi gi, n'ihia na agu mmekorita n'ebe mba ndi ozo guru gi, i jikwa arusi ha meruo onwe gi. 31 I gbasoro nzo ukwu nwanne gi nwanyị, n'ihia ya, aga m ewere iko ya tnye gi n'aka. 32 "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: "Iko nwanne gi nwanyị ka i ga-anu bu iko sara mbara ma dikwa omimi; nke ga-eme ka i ghoo onye a na-achi ochi na onye a nakwa emo, n'ihia na o na-anagide ihe di ukwu. 33 I ga-eputa n'inubiga mmanya oke na iru uju, n'ihia iko mbibi na ntikposi, bu iko nke nwanne gi nwanyị bu Sameria. 34 I ga-anu ya, nuchaa ihe di n'iko ahụ. I gatapiakwa iberibe ya niile, dokasiakwa ara gi abuo. Ekwuola m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 35 "N'ihia ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ebe o bu na i chefuola m, gbakuta m azu gi, i ga-ata ahuhu niile ruuru gi n'ihia mmehie, agu ochicho ojoo na igba akwuna gi." 36 Onyenwe anyi sir i, "Nwa nke mmadu, i ga-ekpe Ohola na Oholiba ikpe? Mgbe ahụ, guzogide ha mee ka ha mara ihe aru niile ha name. 37 N'ihia na ha akwaala iko, obara juputakwara n'aka ha, ha na arusi ha kwakwara iko. Ha jikwa o buladi umu nke ha mutaara m chuo aja nsure oku nye ha. 38 Ihe ozo ha mere m bu nke a: Ha meruru ebe nsu m n'otu ubochi ahụ ha mere ka ubochi izuike m gharakwa idi nsu. 39 N'ihia na n'otu ubochi ahụ ha ji umu ha chuo aja nye arusi ha, bukwa ubochi ha batara n'ulonso m meruo ya. Ihe di otu a ka ha mere n'ulonso m. 40 "O bughị naanị nke a, ha zigara

ndi ozi ikpo ndi ikom na-esi ebe di anya bia, mgbe ha bjara, n'ihia ha, i sachara ahụ gi nke oma, tee ihe n'anya gi, yirikwa ezigbo ihe icho mma gi. 41 I noduru n'elu ihe ndina e doziri nke oma, na tebul e doro n'usoro dikwa n'ihu ya nke i dobara ihe nsure oku nesi isi utu na mmanu oliv bu nke m n'elu ya. 42 "Olu igwe mmadu ndi obi di utu na-ada gburugburu ya n'ime ulo, e sitekwara n'ozara bubata ndi nubigara mmanya oke, ha na otutu ndi ozo, Ha gbanyekwara nwanyị a na nwanne ya nwanyị mgbaaka na nkwoji aka ha, yinyekwa ha okpueze mara mma n'isi. 43 Mgbe ahụ, ihe m kwuru banyere nwanyị ahụ ikwa iko riri ahụ bu nke a, 'Ugbu a, ka ha mesoo ya mmeso dika onye na-agba akwuna, n'ihia na nke ahụ ka o bu.' 44 Ha bara dinakwuru ya. Dika ndi ikom si abakwuru nwanyị akwuna, otu a ka ha si bakwuru umu nwanyị ndu ojoo a bu Ohola na Oholiba. 45 Ma ndi ikpe ezi omume ga-ama ha udi ikpe a na-ama ndi inyom nakwa iko na ndi na-awusikwa obara. N'ihia na ha bu ndi na-akwa iko, na ndi obara di n'aka ha. 46 "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sir i, aga m akpokota igwe ndi mmadu ga-emegide ha, nyefee ha n'aka oke ihe egwu, nakwa ihe nluta n'agha. 47 Mkpokota mmadu ahụ ga-atu ha nkume, werekwa mma agha gbudasja ha. Ha ga-egbu umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom, kpokwaa ulo ha niile oku. 48 "Otu a, aga m eme ka ibi ndu ojoo kwusi n'ala ahụ, ka esi otu a ado ndi inyom niile aka na ntị, ka ha hapu igbaso nzo ukwu gi. 49 I ghaghị ita ahuhu n'ihia ndu ojoo nke ikwa iko gi, hukwaa ahuhu n'ihia mmehie niile nke ikpo isiala nye arusi. Mgbe ahụ i gamata na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi."

24 O ruo n'afọ nke itoolu, n'onwa nke iri, n'ubochi nke iri, okwu nke Onyenwe anyi ruuru m ntị, si, 2 "Nwa nke mmadu, detuo ubochi taa n'akwukwo, n'ihia na o bu taa ka eze Babilon gbara Jerusalem gburugburu. 3 Ugbu a, turo ndi a na-enupu isi ilu a, gwa ha: 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: "Sikwasinu ite ahụ n'oku; sikwasị ya kunyekwanu mmiri n'ime ya. 4 Tinyenu anu a boru abo n'ime ya. Tnye anu di mma, apata ya na aka ya. Tnyekwa okpukpu ndi ahụ di mma n'ime ya. 5 Werenu naanị ndi kachasi mma na ndi ahoputara site n'igwe ewu na aturu, kwajuokwa nku n'okpuru ya maka okpukpu ndi ahụ, mee ya ka o gbou

nke oma, sie okpukpu ndi ahụ n'ime ya. **6** “N’ihi na Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, “Ahuhu diri obodo ahụ a na-awusi obara n’ime ya. E, ahuhu diri ite ahụ nchara di n’ime ya, nke a na-apughị isachapu nchara ya. Weputasianu ha n’otu n’otu. Ka a hapu ifekwa nza mgbe a na-eme nke a. **7** “N’ihi na obara o wusiri di n’etiti ya. O bukwa n’elu nkume ka a wusiri ya. O bughị n’elu ala efu, ebe e nwere ike jiri aja kpochie ya. **8** O bu n’ihi ikpali onuma na ibo obo ka m ji hapu obara ahụ n’elu nkume, ebe a na-apughị iji aja kpochie ya. **9** “Ya mere, ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, “Ahuhu diri gi obodo ahụ na-awusi obara. Mu onwe m ga-akwanyekwa nku di ukwu n’oku. **10** Chikotaa nku di ukwu, mnyekwanu oku. Jirinu uda di iche iche sizie anu ahụ nke oma; surekwaanu okpukpu ya oku. **11** Sinyekwanu ite ahụ ihe na-adighi n’ime ya n’oku, tutu ruo mgbe o nuru oku, chagharia, gbazee ihe niile na-abughị ola di n’ime ya ga-asopotasi, nchara ya ga-agwusikwa. **12** Ndogbu n’oru niile a emeghi ka nchara ahụ puo. O buladi oku di ukwu ahụ a kwanyere n’okpuru ya emeghi ka o gbazee. **13** “Ugbu a, adighi ocha gi sitere na ndu ojo nke ikwa iko gi. N’ihi na m agbalala ime ka i di ocha, ma i kweghi adi ocha site na mmeru gi, i gaghị adikwa ocha ozo tutu ruo mgbe onuma m megide gi zuruoke. **14** “Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. Oge m ji emezu ihe m kwuru eruola. Agaghị m ahapu imezu ya. Agaghị m eme ebere maobu weghachi aka m azu. A ga-ekpe gi ikpe dika omume na obibi ndu gi si di. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya.” **15** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **16** “Nwa nke mmadu, ana m aga iwere ihe otiti napu gi onye ahụ ihe ya na-atọ gi utọ. Ma mgbe o mere, i gaghị eti aka n’obi maobu kwaa akwa. Ana mmiri agakwaghị esi gi n’anya puta. **17** I nwere ike sọ ude, ma asusila ya ike. I gaghị eru uju n’ihi onye nwuru anwu. Kechie isi gi, yirikwa akpukpokwu gi, ekpuchila egbugbere onu gi, maobu rie nri ndi na-eru uju na-eri.” **18** Agwara m ndi mmadu okwu a n’utu, ma n’anyasi nwunye m nwuru. N’utu echi ya, emere m ihe niile dika e siri nye m ya n’iwu. **19** Mgbe ahụ, ndi mmadu siri m, “I gaghị agwa anyi ihe ihe ndi a putara? Gini mere iji eme omume di otu a?” **20** Ya mere a siri m ha, “Okwu nke Onyenwe anyi bjakwutere m, **21** Gwa ulo Izrel, ‘Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m aga ime ka ebe nsọ m ghara i di

nsọ, bu ebe e wusiri ike nke unu ji na-anya isi, ihe namasi anyi unu, nke ihe banyere ya na-atọ obi unu utọ. Umu unu ndi ikom na ndi inyom, ndi unu hapuru ga-ada site na mma agha. **22** Mgbe ahụ, unu ga-eme dika m mere. Unu agaghị ekpuchi egbugbere onu unu, maobu rie nri ndi na-eru uju kwesiri iri. **23** Ihe kechi isi unu ga-adigide n’isi unu, akpukpokwu unu ga-adikwa n’ukwu unu. Unu agaghị akwa akwa maobu tie aka n’obi, kama unu ga-ata ahụ n’ihi mmehie unu, sukwa ude n’etiti onwe unu. **24** Izikiel ga-aburu unu ihe imaatu. Unu ga-emekwa dika o mere mgbe ihe ndi a mezuru. Unu ga-amata n’ezie na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi.’ **25** “Ma gi, nwa nke mmadu, n’ubochi ahụ m napuru ha ebe ha siri ike, nke bu onu ha na ebube ha, na ihe anya ha na-achosi ike; na ihe na-atọ obi ha utọ, na umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom, **26** n’ubochi ahụ, o bu onye na-agba oso ndu ga-agbakwute gi ikoro gi ihe mere. **27** N’oge ahụ, i ga-asaghe onu gi. Gi na onye ahụ na-agba oso ndu ga-ekwuri okwu. I gaghị anokwa juu ozo. N’ihi ya, i ga-aghorọ ha ihe iribama. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi.”

25 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, chee ihu gi n’ala umu Amon buo amuma megide ha. **3** Gwa ndi Amon, ‘Nurunu okwu nke Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N’ihi na i siri “Aha!” megide ebe nsọ m mgbe e meruru ya na megide ala Izrel, mgbe e mere ka o togboro n’efu, na mgbe a dotara ndi Juda n’agha duru ha gaa mba ozo dika ohu, **4** n’ihi ya, aga m ewere gi nyefee n’aka ndi si n’owuwa anyanwu puta, ka i buru ihe nketa ha. Ha ga-ewu ebe obibi n’etiti gi, rie mkpuru ubi gi, nuokwa mmiri ara ehi gi. **5** Aga m eme ka obodo Raba ghoo ebe ita nri nye inyinya kamel, meekwa ka ala Amon ghoo ebe igwe ewu na aturu na-amakpu. Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **6** N’ihi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: N’ihi na i kuru aka gi, zo okwu gi n’ala gidim, ma sitekwa n’ikpo asi nke obi gi nura onu megide ala Izrel, **7** n’ihi ya, lee, aga m esetipu aka m megide gi, were gi nyefee n’aka otutu mba, ndi ga-aluta gi n’agha. Aga m eme ka i gwusia, mee ka i hapu idikwa ozo. Aga m ala gi n’iyi. I ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi.” **8** “Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, ‘N’ihi

na Moab na Sia siri, “Lee, Juda adiriŋla ka mba ndi ozo niile,” 9 n’ihi nke a, aga m emeghe akuku Moab, site n’obodo nke nsotu oke ala ya niile, bu Bet-Jeshimot, Baal-Meon na Kiriatem, nke bu ebube nke ala ahụ. 10 Aga m ewere Moab na Amon nyefee ha n’aka ndi gasei n’owuwa anyanwu puta, ka o buru nke ha. N’uzo di otu a, a gaghị agukwa maobu cheta Amon n’etiti mba niile. 11 Aga m ata Moab ahuhu. Mgbe ahụ, ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi.” 12 “Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, ‘N’ihi na Edom boro onwe ha obo megide ulo Juda sitekwa n’ibo obo ha buru ndi ikpe mara, 13 n’ihi nke a, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Aga m esetipu aka m megide Edom, gbuo ndi bi n’ime ya, ma mmadu ma anumanu. Aga m eme ka o togboro n’efu. Ndi niile bi n’ala ahụ site na Teman ruo na Dedan ka a ga-aji mma agha gbuo. 14 O bu site n’aka ndi nke m Izrel ka m ga-esi bo obo megide Edom, ha ga-emeso ndi Edom dika iba uba nke iwe m na onuma m si di, ha gamata ihe ibo obo bu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.” 15 “Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: ‘N’ihi na ndi Filistia esitela na mmuo nke ibo obo, na mmuo ikpo asi nke di ha n’obi boro onwe ha obo, choo ila ha n’iyi. 16 Ya mere, ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, ana m aga isetipu aka m megide ndi Filistia. Aga m ebipu ndi Keret, bibie ndi ahụ niile bi n’onu mmiri osimiri. 17 Aga m esite n’oke onuma bo ha obo site na ita ha ahuhu. Mgbe ahụ ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m ga-abogwata ha obo.”

26 N’ubochi nke mbu n’onwa, n’afu nke iri na otu, okwu nke Onyenwe anyi rutere m nti si, 2 “Nwa nke mmadu, Taja ahuriala onu n’ihi odida Jerusalem. O na-ekwukwa na-asi, ‘Ahaa, agbajielu obodo ahụ bu onu uzo e si eje mba di iche iche. Onu uzo ama ya niile egherekwala oghe nye m. Ugbu a, e mebirila ya, ihe ga-agara m nke oma karira.’ 3 N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Lee, ana m eguzo imegide gi Taja. Aga m emekwa ka otutu mba bilie bjakwasị gi dika ebili mmiri nke oke osimiri. 4 Ha ga-etida mgbidi Taja niile, kwadakwa ulo elu ya niile. Aga m akochapu aja mgbidi ya dakporo adakpo mee ka ala ahụ gho ala nkume nkume. 5 O ga-aghokwa ebe ndi oku azu na-agbasa ugbu ha

n’etiti oke osimiri. N’ihi na mu onwe m ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. O ga-aghokwara mba niile di iche iche ihe a kwatara n’agha. 6 Ma a ga-aji mma agha laa umada ya bi n’elu ala n’iyi. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.” 7 “N’ihi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Aga m esite na mgbago ugwu kpoa Nebukadneza eze Babilon, onye bu eze ndi eze, o ga-achi otutu ndi agha na ugboala, na ndi na-agba inyinya bilie imegide Taja. 8 O ga-ebu uzo jiri mma agha bibie ndi gi bi n’elu ala. O ga-agbakwa obodo gi gburugburu, wulie mgbidi agha ya elu, imegide mgbidi obodo gi. O ga-ewelikwa ota agha ya elu. 9 O ga-echezikwa ihe agha e ji akwatu mgbidi n’ebe mgbidi gi di, jiri ngwa agha ya kwada ulo elu gi niile. 10 Inyinya ya ga-adi otutu nke ga-eme ka ha jiri uzuzu kpuchie gi. Mgbidi gi ga-ama jijiji n’ihi oke uzu nke inyinya agha ndi a, na ugbo agha, na wagon inyinya na-adokpu ga-eme, mgbe ha na-abata n’onu uzo ama gi, di ka mgbe otutu mmadu na-abanye n’ime obodo e tidara mgbidi ya. 11 O ga-aji ukwu inyinya ya niile zoto okporozo gi niile, jirikwa mma agha gbuchapu ndi gi niile. Ogidi niile nke ike gi gadaru ala. 12 Ha ga-akwara aku gi niile, na ihe ahia gi niile dika ihe ha dotara n’agha. Ha ga-akwatu mgbidi gi niile, na ulo oma gi niile, kpokotaa osisi gi niile, na nkume niile, na ngwongwo niile n’abaghi uru wunye ha n’ime osimiri. 13 Aga m emekwa ka uzu nke abu gi niile kwusi. A gaghị anukwa uda ubo akwara gi ozo. 14 Aga m emekwa ka ala gi gho ala nkume nkume, nke ihe na-adighi n’ime ya. I ga-abukwa ebe ndi oku azu ga na-agbasa ugbu ha. O dighi onye ga-ewuzi gi ozo. Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 15 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-agwa Taja, O bu na agaghị anu mkpotu odida gi na mba ndi ahụ niile di n’onu mmiri osimiri, mgbe ndi e meruru ahụ ga na-asu ude n’oge a na-egbu ndi bi n’ime gi? 16 Mgbe ahụ, ndi ndu n’obodo ndi ahụ niile di n’onu mmiri osimiri ga-esi n’ocheeze ha ridata. Ha ga-eyipu uwe mwuda ha, yipusikwa uwe ha niile a kpara nke oma. Ha ga-anodu onu n’ala nama jijiji site n’oke egwu n’ihi ihe ha huru dakwasiri gi. 17 Ha ga-ebulikwa abụ akwa banyere gi, si gi, “Lee ka i si laa n’iyi, gi obodo a maara aha ya, nke ndi na-egharị n’osimiri bi n’ime ya. Na mbu, i bu obodo nke idi ike ya putara ihe n’osimiri niile, gi na ndi bi

n'ime gi. I na-emenyekwa ndi bi n'ime ya egwu. 18 Ugbu a, lee na ala niile di n'onu mmiri nke osimiri na-ama jijiji n'ih i odida gi. O buladi agwa etiti niile ka ujo juru obi n'ih i nkwa a kwaturu gi.' 19 "Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Mgbe m mere ka i ghoo obodo togboro n'efu, dika obodo niile nke mmadu na-ebighi, mgbe m mekwara ka ogbu mmiri nke oke osimiri biakwas i gi, mgbe otutu mmiri ya kpuchiri gi, 20 mgbe ah i ka m ga-eme ka i ridaruo n'ala mmuo, gi na ndi na-arida n'olulu, ka i jekwuru ndi mgbe ochie. Aga m eme ka ebe obibi gi buru n'okpuru ime ime ala, ka i diri ka obodo ndi ochie ah i e tikporo etikpo. Gi na ndi ah i na-aridaru n'olulu. I gagh i esitekwa n'ebe ah i loghachi ibja isoro ndi di ndu birikwa. 21 Aga m eme ka ogwugwu gi buru ihe a ga-atu egwu. I gagh i adikwa. A ga-ach o gi, ma agagh i achota gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya."

27 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 "Nwa nke mmadu, bulie ah i akwa banyere Taja, 3 si ya, gi oke obodo di n'onu oke osimiri, onye bu onye ah i nke mba niile di n'onu osimiri. 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: "Gi onwe gi, bu Taja, na-asi, "Ezuru m oke n'ima mma." 4 I meela ka oke ala gi diri n'etiti oke osimiri. Ndi wuru gi emekwala ka ima mma gi zuo oke. 5 Osi e ji wuo ah i ugbo gi sitere n'osisi junipa nke si Senia; o bukwa osisi sida nke si Lebanon ka e ji jidesie ihu ugbo ah i ike. 6 Osi ook nke si Bashan ka e ji mee umara gi niile. Osi e si Saipros bubata ka e ji wuo ala ugbo gi, jirikwa odu machie ya n'onodu icho ya mma. 7 Ezi akwa ocha a kpara nke oma, nke e si Ijpt bubata, ka e ji mee okoloto gi. Akwa ndo gi bukwa akwa na-acha anunu anunu, na odo odo, nke e si n'obodo onu mmiri Elisha bubata. 8 Ndi ikom si Sajdon na Avad bu ndi na-akwor o gi ugbo mmiri gi. Ndi nka ndi ikom gi, gi Taja, no n'ugbo dika ndi oka n'ikwo ugbo mmiri. 9 Ndi okenye na ndi nka Gebal a maara aha ha no n'ime ugbo mmiri gi. Oru ha bu imechisi oghere obula di n'ugbo ah i. Ugbo mmiri niile na ndi na-anya ha na-abata n'onu mmiri gi n'ih i izu ihe ah i gi. 10 "Ndi ikom Peshia na Lidiya, na Put, jere gi ozi dika ndi agha n'usuu ndi agha gi. Ha kokwasiri ota ha na okpu agha igwe ha n'aja ul o gi, na-ewetara gi ebube. 11 Ndi ikom Avad, na Helek bu ndi na-eche mgbidi gi n'akuku niile. Ndi ikom Gamad na-eche nche n'ulo elu gi niile

e wusiri ike. Ha konyekwara ota ha n'usoro na mgbidi gi, ime ka ima mma gi zuo oke. 12 "Tashish bu onye ah i gi, n'ih i iba uba nke aku gi. O bu olocha na igwe, na gbamgbam, na opu, ka ha ji akwu gi ugwo ihe ha si n'aka gi zuru. 13 "Ndi Griis, Tubal na Meshek, bukwa ndi ah i gi. Ha na-ebutere gi ndi ohu, na ihe e ji bronzo kpuo, ji kwuo gi ugwo ihe ha si n'aka gi zuru. 14 "Otu a kwa ndi ikom Bet Togama jikwa inyinya ugbo, na inyinya agha, na inyinya ibu na-agbanwere ihe ha zuru. 15 "Ndi ah i si na Dedan bukwa ndi ah i gi. Otu a kwa otutu ndi bi n'onu mmiri bukwa ndi ah i gi. Ha ji odu, na osisi eboni kwuo gi ugwo ihe ha zuru gi. 16 "Ndi Aram ka gi na ha zuru ah i n'ih i otutu ngwa ah i gi. Ha na-ejikwa nkume di oke onu tokwosi na akwa e sijiri esiji odo odo, na akwa a kpara nke oma, na ezi akwa ocha, na koral, na nkume oke onuah i rubi na-akwu gi ugwo ihe ha zuru gi. 17 "Ndi Juda na ndi Izrel niile bukwa ndi ah i gi. Ha na-eji oka wiiti nke si n'obodo Minit, ya na shuga, na mmanu anu, na mmanu, na mmanu otite na-akwu gi ugwo ihe ha zuru gi. 18 "Damaskos bukwa ndi ah i gi, n'ih i otutu ngwa ah i na uba ihe ndi i nwere ire ere. O bukwa mmana si Helbon, na aji anu di ocha nke esi Zaha weta, 19 na mmana a gbara n'udu n'udu nke si Uzal, na igwe nwupuru enwupu, na kashia, na kalamus, ka ha ji akwu gi ugwo ihe ha zuru gi. 20 "Dedan bu onye ah i gi n'akwa a na-agbasa n'elu inyinya anokwas i odu. 21 "Arebja na umu eze niile nke Keda bukwa ndi ah i gi. O bu umu aturu, na ebule, na mkpi, ka gi na ha n'azurita na-erekwa. 22 "Ndi ah i Sheba, na Raama, bukwa ndi ah i gi. Ha ji uda di iche iche na nkume di oke onuah i, na olaedo akwu gi ugwo ihe ha zuru. 23 "Ndi Haran, Kanne na Eden, na ndi ah i Sheba, Asho na Kilmad, bu ndi gi na ha zukoro ah i. 24 Ha na-eweta uwe mara mma di iche iche, na akwa e tejiri anunu anunu, na akwa a kpara nke oma, na kapeeti mara mma di iche iche, nke e ji udo kpazie nke oma, nke e tejiri n'udi dikwa iche iche n'oma ah i gi. 25 "Ugbo mmiri niile nke Tashish bu ndi na-ebu ihe ah i gi. I juputara n'ih e ah i, gi obodo di n'etiti mmiri. 26 Ndi na-anyaghari ugbo mmiri gi na-ebuba gi n'osimiri. Ma ifufe siri ike nke si n'owuwa anyanwu ga-etiwasi gi n'etiti osimiri. 27 Aku gi niile, na ngwa ah i gi niile, na ihe izu ah i gi niile, na ndi niile na-ar u oru n'ugbo mmiri gi, na ndi na-anya ugbo mmiri, ma ndi na-edozi ugbo mmiri gi, ma ndi na-azu ah i gi, ma ndi agha gi niile, ha na ndi niile no n'ime ugbo

gi ka mmiri ga-eri n'etiti mmiri, n'ubochi ahụ ugbo gi ga-emikpu. **28** Ala niile di n'onu mmiri ga-ama jijiji mgbe ndi oka ugbo mmiri gi ga-eti mkpu akwa. **29** Ndi niile na-anya ugbo mmiri, na ndi oka ugbo niile nke oke osimiri, ga-esitekwa n'ugbo ha ridata guzo n'elu ala. **30** Ha ga-eti mkpu akwa, ha ga-akwa akwa nke ukwu, werekwa aja wukwasị onwe ha n'isi, naturukwa onwe ha na ntụ. **31** Ha ga-akpuchapu agiri isi ha, yirikwa akwa mkpe, kwaa akwa n'ihu idi ilu nke mkpurubi ha. Ha ga-etikwa aka ha n'obi. **32** Mgbe ha ga-na-eti mkpu akwa na-erikwa uju n'ihu gi, nke a bu abụ akwa a ga-abụ banyere gi, "Onye ka e mere ka o dere duu ka e si mee obodo Taja, nke osimiri gbara gburugburu?" **33** Mgbe e si n'ime gi na-ebupusi ihe ahia gi, e ji ha na-enyeju mba di iche iche afo. E sitekwa n'aku gi di ukwu na ngwa ahia gi mee ka otutu ndi eze nke uwa buru ogaranya. **34** Ugbu a, mmiri e riela gi, o bu n'okpuru osimiri ka i togbo. Aku gi niile na ihe ahia gi niile, na ndi niile no n'ime gi esorola gi laa n'iyi. **35** Ihe ndi a niile ga-egu ndi bi n'ala onu mmiri osimiri niile anya. Ndi eze ha niile tukwara egwu nke ukwu; ihu ha gbarukwara agbaru site n'egwu. **36** Ndi ahia nke mba di iche iche na-efufe isi ha, n'ihu na ihe mere gi di egwu. I laala n'iyi ruo ebighi ebi."

28 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** "Nwa nke mmadu, gwa eze Taja, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri: "N'ihu nganga nke juru gi obi, i na-ekwu si, "Mu onwe m bu chi, mu onwe m na-anokwasị n'ocheeze nke otu chi, nke di n'etiti oke osimiri niile." Ma gi onwe gi bu mmadu efu, i bughị chi, o bu ezie na i na-eche na i mara ihe dika chi. **3** I maara ihe karịa Daniel? O bu na o nweghi ihe e zoro ezo n'ebe i no? **4** I werela amamihe gi na nghota gi nwetara onwe gi aku, tukoba olaedo na olocha, n'ime ulokwu gi di iche iche. **5** E, mmuta n'izu ahia gi emeela ka i ghoo ogaranya, n'ihu akunuba inwere i burula onye na-akpa nganga. **6** "Ya mere, nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu; "ebe o bu na i gurụ onwe gi dika onye maara ihe onye maara ihe dika chi, **7** ana m aga ikpobata ndi mba ozo megide gi, bu mba kachasi mba niile di iche iche no na-enweghi obi ebere. Ha ga-amiputa mma agha ha megide ima mma gi na amamihe gi, ha ga-aduwakwa ebube nke mma gi. **8** Ha ga-eme ka i rdaruo n'olulu nke ala mmuo. I ga-anwu onwu

ike n'etiti oke osimiri niile. **9** Mgbe nke a mere, i gasi, "Mu onwe m bu chi," n'ihu ndi ahụ na-egbu gi? Ma gi onwe gi bu mmadu efu, i bughị chi, n'aka ndi ahụ na-egbu gi. **10** I ga-anwu onwu dika ndi a na-ebighi ugwu, site n'aka ndi obia. Mu onwe m ekwuola, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri." **11** Okwu nke Onyenwe anyi rutere m nti, si, **12** "Nwa nke mmadu, bulie abụ akwa banyere eze Taja ma gwa ya, 'Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Gi onwe gi bu akara izuoke, i juputara na amamihe na ima mma. **13** I no n'Iden, n'ubi Chineke a gbara ogige. N'ebe ahụ ka e ji nkume di oke onuhia ndi a choo gi mma, rubi, na topaazi, na emeraludu, na krisolait, na oniks, na jasper, na safaia, na tokwoisi, na beril. A ronyere nkume ndi a niile n'ime olaedo. O bukwu n'ubochi ahụ e kere gi ka e doziri ha. **14** Ahoputara m gi mee gi ka i buru cherub, oru ahụ e doro gi iche iru. O bu n'ugwu nsọ Chineke ka i na-anọ, na-ejegharikwa n'etiti nkume ndi ahụ na-acha oku. **15** I bu onye na-enweghi ita uta n'uzo gi niile site n'ubochi e kere gi, tutu ruo mgbe a huru ajo omume n'ime gi. **16** Site n'iba uba nke ozuzu ahia gi i ghoro onye na-eme ihe ike, si otu a mehiakwa. N'ihu ya, esi m n'ugwu Chineke chupu gi, n'ihu adighi nsọ gi. Esitekwa m n'etiti nkume oku ndi ahụ chupu gi, gi cherub na-ekpuchi ekpuchi. **17** Obi gi juputara na nganga n'ihu ima mma gi, i mere ka amamihe gi buru ihe ruru aru n'ihu ebube nke ima mma gi. N'ihu ya, achudara m gi, tuo gi n'ala, mee ka i buru ihe nlere anya nye ndi eze niile. **18** N'ihu otutu mmehie gi, na izu ahia aghughu gi, i meela ka ulonso gi niile ghoo ihe ruru aru. N'ihu ya, emere m ka oku si n'etiti gi puta, repia gi. Ka i ghoo ntụ n'elu ala, n'ihu ndi ahụ niile na-ele gi anya. **19** Ndi niile maara gi ka ihe ndi a juru anya, n'ihu na i ghoola ihe oke egwu. I laala n'iyi ruo ebighi ebi." **20** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **21** "Nwa nke mmadu, chee ihu n'ebe Sajdon di buo amuma megide ya, **22** ma kwuo, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Mu onwe m na-emegide gi, gi Sajdon, n'etiti unu ka m gegosiputa otuto m. Unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi mgbe m mere ka ahuru dakwasị unu, n'ime unu, a ga-anwaputa na m bu onye di nsọ. **23** Aga m ezite ajo oria na-efe efe, nke ga-emegide ya, meekwa ka obara juputa n'okporozo ya niile. Ndi e gburu egbu ga-ada n'ime ya, site na mma agha nke ga-abjakwasị ya n'akuku niile. Mgbe ahụ, ha ga-amata

na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **24** “Ụlọ Izrel agaghị enwekwa mba kpọrọ ha asị gbara ha gburugburu ndị dika uke, nke na-adụ adụ, na ogwu nke na-egbu mgbu. Ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị. **25** “The ndị a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Ndi Izrel ga-alọghachi biri n’ala nke aka ha ozo, ala nke m nyere nna ha Jekob ohu m. N’ihi na aga m esite na mba niile ha gbasasiri chikotaa ha, si otu a gosi mba niile nke ụwa idị nsọ m. **26** Ha ga-ebi n’ala a na ntukwasị obi. Ha ga-ewu ụlọ, kuọ ubi vajni, birikwa na-atughị egwu obugha. Mgbe m piachara mba niile di ha gburugburu utari, bụ mba ndi ahụ mekpara ha ahụ, mgbe ahụ, ha ga-amata n’ezie na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke ha.”

29 N’afọ nke iri, n’onwa nke iri, n’ubochi nke iri na abuo, okwu nke Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, chee ihu gi n’Ijpt buo amuma megide Fero bu eze Ijpt, na ala Ijpt niile. **3** Gwa ya okwu, si, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi siri: “Lee, mụ onwe m na-emegide gi, Fero eze Ijpt, gi onye bụ ogologo anụ ojojo ahụ na-amakpu n’etiti mmiri iyi. N’ihi na i siri, “O bu m nwe Naij, o bukwa mụ onwe m mere ya nye onwe m.” **4** Ma aga m etinye nko n’agba gi, mee ka azu niile nke iyi gi niile rapara n’akpirikpa gi. Aga m adoputa gi site n’etiti iyi gi niile, mee ka azu niile rapara n’akpirikpa gi. **5** Aga m ahapu gi na azu niile nke osimiri iyi gi n’ozara, ebe ahụ ka unu ga-anọ nwuo n’ala ubi, a gaghi eli unu eli maobu tụtuo unu, n’ihi na emeela m ka unu buru nri nye anu ohia niile, na nnuhu niile. **6** Mgbe ahụ, ndi niile bi n’Ijpt ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi. “I dirila ka mkpanaka achara n’ebe ulo Izrel no. **7** Mgbe ha jidere gi n’aka, i nyajiri dowaa ha ubu ha. Mgbe ha dabeere na gi, i gbajiri mee ka ha ghara inwekwa ike iguzosi ike n’ukwu ha. **8** “N’ihi ya, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: Lee, aga m eme ka mma agha bjakwasị gi, aga m ebipukwa mmadu na anumanu niile di n’ime gi. **9** Ala Ijpt ga-agho ebe togboro n’efu; ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi. “N’ihi na i siri, “Osimiri Naij bu nke m. O bu m kere ya.” **10** N’ihi ya, aga m edo onwe m megide gi, megidekwa osimiri gi. Aga m ala Ijpt niile n’iyi site na Migdol ruo Aswan, ruokwa n’oke ala ha na ndi Kush. **11** O dighi ukwu anumanu maobu mmadu ga-agafe n’ime ya, agaghị

ebikwa n’ime ya ruo mgbe iri afọ anọ gasiri. **12** Aga m emekwa ka ala Ijpt buru ebe togboro n’efu n’etiti mkpomkpo ala niile, obodo ya niile ga-atogboro n’efu iri afọ anọ n’etiti obodo ndi e mere ka ha laa n’iyi. Aga m achusasị ndi Ijpt n’etiti mba niile, fesaa ha n’ala niile. **13** “Ozokwa, Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi siri, n’ogwugwu iri afọ anọ ahụ, aga m achikotakwa ndi Ijpt site n’ebe niile ha gbasara. **14** Aga m emekwa ka ndi ya niile laghachi n’ala Patros, ala ebe a muru ha. Ma Ijpt agaghị abukwa alaeze a maara nke oma ozo. **15** O ga-abu alaeze di nnoo ala karja alaeze niile. O dikwaghi mgbe ozo o ga-eweli onwe ya elu karja mba ozo niile. Aga m emekwa ka ha di nta, nke ha agaghị inwe ike achikwa mba niile ozo. **16** Ijpt agaghị abukwara ulo Izrel ihe ntukwasị obi, kama o ga-aburu ha ihe iji cheta mmehie ha mere mgbe ha lere anya enyemaka site n’aka ya. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi.” **17** O ruo, n’iri afọ abuo na asaa, n’onwa mbu, n’ubochi nke mbu, ka okwu nke Onyenwe anyi ruru m nti, si, **18** “Nwa nke mmadu, Nebukadneza bu eze Babilon mere ka ndi agha ya luso Taja ogo n’ebe o di ukwu. Isi niile obugha ka e mere ka o kwochasị, ubu niile kwa echihara echihia. Ma ya na ndi agha ya anataghi ugwo oru obugha, n’agha ahụ o buru megide Taja. **19** N’ihi nke a, Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu si: Lee, ana m aga inye Nebukadneza eze Babilon ala Ijpt. O gakwakoro akunba ya, o ga-azacha ma bukorokwa ihe niile nke di n’ala ahụ. Ha ga-abukwa ugwo oru nke ndi agha ya. **20** Enyefeela m ala Ijpt n’aka ya, ka o buru ugwo oru n’ihi oru ya, n’ihi na ya na ndi agha ya ruru m ya. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri.” **21** “N’ubochi ahụ, aga m eme ka otu mpi puputara ulo Izrel. Aga m asaghekwa onu gi n’etiti ha. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi.”

30 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, buo amuma sika, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, “Kwasienu akwa ike ma si, “Ewoo, n’ihi ubochi ahụ!” **3** N’ihi n’ubochi ahụ adila nso, Ubochi nke Onyenwe anyi abiala nso, ubochi igwe ojii, ubochi ga-ewetara mba di iche iche mbibi. **4** Mma agha ga-abiakwasị Ijpt, ihe mgbu ga-adakwasị Kush. Mgbe ndi e gburu egbu ga-abu aja di n’ala, a ga-ekpokorokwa akunba ya, mebikwaa ntoala ya. Ala ya ga-abukwa ihe e bibiri

ebibi. 5 Kush na Libiya, Lidiya na ndi Arebja niile gwara ogwa, Kub na ndi mba ogbugba ndu ahụ, na Ijipt ga-eso daa site na mma agha. 6 “O bu ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: “Ndi niile na-akwagide Ijipt ga-ada, nganga niile nke ike ya ga-agwusikwa. Site na Migdol ruo n’Aswan, o bu site na mma agha ka ha ga-ada n’ime ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 7 Ha ga-atogboro n’efu, n’etiti ala niile togboro n’efu. Obodo ha niile ga-abu mkpomkpo ebe, n’etiti otutu obodo e bibiri ebibi. 8 Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m tinyesiri oku n’Ijipt, mgbe m gwepiara ndi niile na-enyere ya aka. 9 “N’ubochi ahụ, aga m ezipu ndi ozi ndi ga-eji ugbo di iche iche, ka ha gaa menye ndi Kush egwu, bu ndi onwe ha juru afọ. Oke egwu ga-ajidekwa ha n’oge ahụ n’ihi ihe dakwasiri Ijipt, n’ihi ihe ndi a ghaghị imezu. 10 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, “Aga m esite n’aka Nebukadneza eze Babilon bibie igwe ndi agha Ijipt niile. 11 Ya onwe ya na ndi agha ya, bu mba kachasi mba niile njo na-enweghi obi ebere, ka a ga-akpobata ka ha bja bibie ala ahụ. Ha ga-amiputa mma agha ha megide Ijipt, werekwa ozu ndi e gburu egbu tusasja n’ala ahụ. 12 Aga m eme ka osimiri Nail taa. O ga-aghokwa ala kporo nkụ. Aga m ewerekwa ala ahụ resi mba ndi ojoo. Aga m ala ala ahụ na ihe niile di n’ime ya n’iyi. O bukwa ndi mba ozoo ka m ga-eji mee ya. Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. 13 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, “M ga-ala arusi niile n’iyi, mekwaa ka ihe niile a kpuru akpu di na Memfis kwusi. Onye eze agakwaghị adi ozoo n’Ijipt, aga m emekwa ka egwu juputa n’ala ahụ niile. 14 Aga m emekwa ka Patros togboro n’efu. Aga m etinye oku na Zoan, ma taa Tibs ahuhu. 15 M ga-awukwasị Pelusium onuma m, bu ebe siri ike nke Ijipt, m ga-ebipukwa igwe ndi Tibs niile. 16 Aga m amunye oku n’Ijipt, Pelusium ga-anoo n’oke ihe mgbu. A ga-eji ike tipia Tibs. Memfis ga-anogidekwa n’onodu ojoo ubochi niile. 17 Umụ okorobia Heliopolis na Bubasti ga-anwu site na mma agha. Obodo ndi a niile ga-abukwa ndi a dotara n’agha. 18 Ubochi ahụ ga-agba ochichiri na Tapanhis mgbe m ga-agbaji yoku Ijipt, n’ebe ahụ ka mpako nke ike ya ga-agwusi. Igwe ojii ga-ekpuchi ya, a ga-adotakwa obodo nta ya niile n’agha. 19 Aga m eme ka Ijipt taa ahuhu di ukwu, ka ha mata n’ezie na mu onwe m bu Onyenwe anyi.”

20 O ruo, n’afọ nke iri na otu ya, n’ubochi nke asaa,

n’onwa nke mbu, okwu nke Onyenwe anyi ruo m ntj, si, 21 “Nwa nke mmadu, agbajielu m ogwe aka Fero, eze Ijipt. Lee, o nwebeghi onye gbara ya okpukpu, ma o bukwanu kee ya ihe, ka o sie ike ozoo ijide mma agha. 22 N’ihi ya, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri: Lee, mu onwe m na-emegide Fero bu eze Ijipt. Aga m agbaji ogwe aka ya abuo, ma nke siri ike ma nke gbajiri agbaji na mbu. Aga m emekwa ka mma agha ya si n’aka ya dapu. 23 Aga m achusa ndi Ijipt n’etiti mba niile tusaakwa ha n’obodo niile, 24 meekwa ka ogwe aka abuo nke eze Babilon sie ike. Aga m etinye mma agha m n’aka ya, ma ogwe aka abuo nke Fero ka m ga-agbajisi. Mgbe ahụ, Fero ga-asu ude n’ihu eze Babilon dika onye e meruru ahụ. 25 Aga m eme ka ogwe aka abuo nke eze Babilon sie ike; ma ogwe aka Fero ga-akponwu. Mgbe ahụ, ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m tinyere mma agha n’aka eze Babilon, na mgbe o setipuru ya imegide Ijipt. 26 Aga m achusa ndi Ijipt n’etiti mba niile, fesaa ha n’ala niile. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.”

31 O ruo, n’afọ nke iri na otu, n’onwa nke ato, n’ubochi nke mbu ya, okwu nke Onyenwe anyi ruo m ntj, si, 2 “Nwa nke mmadu, gwa Fero eze Ijipt na ndi agha ya niile okwu si ha, “Olee onye ahụ yiri gi n’idi ukwu? 3 Tulee n’obi gi ihe gbasara Asiria, nke bu oke obodo burukwa mba a maara aha ya. O di ka osisi sida nke Lebanon, nke juputara n’alaka mara mma, nke otutu alaka ya na-enye ndo, nke di ezi ogologo, nke alaka onu ya topuru tokaria osisi ohia niile. 4 O nwetara mmiri mere ka o buo ibu, na isi iyi mmiri miri emi nke mere ka o too ogologo. Iyi ha niile na-asoo n’okpuru ya. Ebe ahụ ka ha si ezipu uzoo mmiri ndi na-enye osisi ndi ozoo di n’ohia mmiri. 5 N’ihi ya, o toro tokaria osisi niile n’ogologo. Ngalaba ya bara uba, alaka ya topukwara ogologo n’ihi idi ukwu nke mmiri ha na-enweta. 6 N’alaka ya niile ka anu ufe niile nke eluigwe na-akpa akwu, n’okpuru ndo nke alaka ya niile ka umu anu ohia niile muru umu, oke mba niile di iche iche bikwara n’okpuru ndo ya. 7 O mara mma n’idi ukwu ya, n’ogologo nke alaka ya n’awasa, n’ihi na mgborogwu ya mibara emiba n’ebe mmiri di ukwu. 8 Osisi sida niile di n’ubi Chineke a gbara ogige erughi ya n’otutu. O dighi osisi junipa niile nwere ngalaba a ga-eji tunyere nke ya, osisi plenu niile adighikwa ka alaka ya, o dighikwa osisi di

n'ubi Chineke a gbara ogige, nke yiri ya n'jma mma ya 9 Emere m ya ka o maa mma site n'jba uba nke alaka o nwere, o bu ihe ekworo nye osisi niile no n'Iden n'ubi Chineke a gbara ogige. 10 "N'ihia ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ihia na o toro ogologo tokaria osisi ohia niile, n'ihia na o nyara isi banyere onodu idi ogologo ya karja ndi ozo, 11 Eweere m ya nyefee n'aka onye ahụ na-achị mba niile, ka o mesie ya ike, dika jba uba nke ajo omume ya si di. Ewezugakwara m ya n'akuku. 12 Mba ahụ kachasi mba niile njo na-enweghi obi ebere gbuturu ya, hapu ya ka o togboro n'ala. Ngalaba ya dara n'elu ugwu ukwu niile nakwa n'ime ndagwurugwu niile. Alaka ya kwa dajisiri danyesia n'ime ebe niile gbawara agbawa nke ala mmiri si eru. Mba niile nke uwa sitere n'okpuru ndo ya puta wezuga onwe ha. 13 Umụ nnunụ niile bere n'elu ukwu osisi ahụ dara ada, n'etiti alaka ya niile ka umu anu ohia bjara biri. 14 Ya mere, ka osisi niile nke di n'akuku mmiri gharakwa eto ogologo, maobu ka onu onu ya ghakwara idi elu karja alaka ndi ahụ bara uba. Nyekwa na o dikwaghị osisi obula na-enwetazu mmiri nke ga-etoru osisi ndi ahụ n'ogologo. N'ihia na edebela ha nye onwu, nye iridaru n'okpuru uwa, n'etiti ndi mmadu ndi na-arida n'olulu omimi ahụ. 15 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ubochi ahụ e mere ka o ridaruo n'ala mmuo, a kwusiri m ogbu mmiri niile were ha kpuchie ya. A kwusiri nsoghari nke mmiri, meekwa ka jba uba nke mmiri ya niile kwusi. N'ihia ya, eyinyere m Lebanon uwe mkpe, osisi niile nke ohia kponwukwara n'ihia ya. (Sheol h7585) 16 Emere m ka mba niile maa jijiji n'egwu n'ihia odida ya, mgbe m tunyere ya na ndi ahụ na-aga n'olulu n'ime ala mmuo. Mgbe ahụ, a kasiri osisi niile mara mma obi, bu osisi ndi ahụ di n'ogige Iden, na osisi oma niile nke Lebanon, ndi nke mgborogwu ha na-enweta mmiri nke oma. (Sheol h7585) 17 Ha onwe ha kwa, dika sida ukwu ahụ, sokwaara gbadaruo n'ala mmuo, gakwuru ndi niile eji mma agha gbuo, ha na ndi ikom ji mma agha bu ndi biri n'okpuru ndo ya n'etiti mba di iche iche. (Sheol h7585) 18 "Olee osisi di n'Iden a ga-eji tunyere gi n'jma mma, na n'idi ebube? Ma gi onwe gi kwa, na osisi ndi a niile di n'Iden ka a ga-eme ka unu ridaruo n'okpuru uwa. I ga-edina n'etiti ndi a na-ebighi ugwu, gi na ndi eji mma agha gbuo. "Nke a bu Fero na usuu ndi agha ya niile, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri."

32 N'afọ nke iri na abuo, n'onwa nke iri na abuo, n'ubochi nke mbu ya, okwu nke Onyenwe anyi rutere m nti, si, 2 "Nwa nke mmadu, buliere Fero bu eze Ijpt, abu akwa si ya, "I di ka odum n'etiti mba niile. I dikwa ka ogologo anu ojo na-anọ n'osimiri. I na-akpughari onwe gi n'ime mmiri. I ji ukwu abuo na-agbaru mmiri, na-emekwa ka mmiri iyi niile gbaruo. 3 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, "Aga m eji otutu ndi di ukwu n'onuogugu gbasaa ugbu m n'elu gi. Ha ga-adokpukwara gi n'ime ugbu m. 4 Aga m atusa gi n'ala, n'ohia ka m gatufukwa gi, meekwa ka umu nnunụ niile nke eluigwe bekwasị gi. Aga m emekwa ka anu ohia nke uwa niile rijuo afọ n'anụ ahụ gi. 5 Aga m tusasikwa anu ahụ gi n'ugwu niile, werekwa ihe obula foduru n'ime gi mejuo ndagwurugwu niile. 6 M ga-eji obara gi na-aso aso dee ala niile dika mmiri o buladi ruo n'ugwu niile, ebe niile mmiri si erufe ga-ejuputakwa n'anụ ahụ gi. 7 Mgbe m ga-emenyụ gi dika oku, aga m ekpuchi ihu eluigwe, meekwa ka kpakpando niile jie nji. Aga m eji igwe ojii mechie ihu anyanwu, onwa agakwaghị enye ihè ya. 8 Ihe niile nke na-enye ihè n'eluigwe ka m ga-eme ka ha jie nji n'elu gi, mee ka ochichiri gbachie n'ala gi niile, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. 9 Aga m eweta obi mgbawa n'etiti ndi mmadu di iche iche mgbe m ga-eme ka mbibi gi bja n'etiti mba niile n'ime ala di iche iche nke i na-amaghi. 10 Aga m eme ka i ju otutu ndi mmadu anya, ndi eze ha ga-ama jijiji n'ujo maka gi mgbe m ga-efeghari mma agha m n'ihu ha. Onye obula n'ime ha ga-ama jijiji na ntabi anya obula n'ihia ndu ya n'ubochi ahụ, i ga-ada. 11 "N'ihia na nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Mma agha nke eze Babilon ga-abjakwasị gi. 12 Usuu ndi agha gi ga-adakwa n'ihu mma agha nke ndi di ike, bu ndi mba ahụ kachasi mba niile njo. Nganga niile nke Ijpt na ndi ya, ka ha ga-egwepia. Ha ga-akwatu usuu ndi agha ha niile. 13 Aga m emekwa ka anumanu ya niile, nke na-ata ahijia n'akuku mmiri laa n'iyi. Ukwu mmadu, na ukwu anumanu agakwaghị agbaru mmiri ahụ ozo. 14 N'ihia ya, mmiri niile nke ya ga-adị ocha, na-asokwa dika mmanu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru. 15 Mgbe m bibiri Ijpt, kpochapukwa ihe niile di n'ime ya, mgbe m tidara ndi niile bi n'ime ya, ha ga-amata n'ezie na mu onwe m bu Onyenwe anyi. 16 "Nke a bu abu akwa ha ga-aburu ya. Ndi inyom mba di iche iche ga-abu ya.

Ha ga-abụ ya n'ihl Ijiipt na usuu ndi agha ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri." 17 N'afu nke iri na abuo ahu, n'ubochi nke iri na ise nke onwa ahu, okwu nke Onyenwe anyi rutere m nti si, 18 "Nwa nke mmadu, tie mkpu akwa n'ihl usuu ndi agha Ijiipt niile, wezuga ha baa n'okpuru uwa ma ndi inyom mba di iche iche di ukwu, ha na ndi ahu na-aridaru n'olulu. 19 Gwa ha okwu si ha, 'Unu o nwere ihuoma karja ndi ozu? Lee, ihe na-eche gi bu olulu. O bukwa ndi a na-ebighi ugwu ka i ga-edinakwuru.' 20 N'etiti ndi e ji mma agha gbuo ka ha ga-ada. Amiputala mma agha maka ya, ka a dokpuru ya na igwe ndi ya niile puo. 21 Ndi dike nke ndi ndu dike ga-esite n'ala mmu kwuo banyere Ijiipt na ndi niile ha na ya di na mma, 'Ha aridatala, ha na-edina ala ha na ndi a na-ebighi ugwu, nakwa ndi niile ahu e ji mma agha gbuo.' (Sheol h7585) 22 "N'ebe ahu ka Asiria na ndi agha ya niile no; ili ndi niile o gburu egbu gbara ya gburugburu, bu ndi niile nwuru site na mma agha. 23 Ili ha di na nsotu niile nke olulu, ndi agha ya niile gbakwara ili ya gburugburu. E gbudala ndi niile mere ka oke egwu di n'ala ndi di ndu. Ndi a nwuru site na mma agha. 24 "N'ebe ahu ka Elam na usuu ndi agha ya no gbaa ili ya gburugburu. Ha niile bu ndi e gburu egbu, ndi nwuru site na mma agha. Ndi niile mere ka oke egwu di n'ala ndi di ndu aridaruola n'olulu ahu dika ndi a na-ebighi ugwu. Ha esorola ndi ahu ridaruru n'ala mmu keta oke n'ihere diri ha. 25 E meere ya ebe ndina n'etiti ndi nwuru anwu. Igwe mmadu ya nwuru anwu gbakwara ili ya gburugburu. Ha niile bu ndi a na-ebighi ugwu, ndi e ji mma agha gbuo, n'ihl na-emere ka oke egwu ha di n'ala ndi di ndu, ma ha na-eburu ihere ha, ha na ndi ahu na-aridaru n'olulu. Ha bu ndi e debere n'etiti ndi nwuru anwu. 26 "Meshek na Tubal nokwa n'ebe ahu, ha na usuu ndi agha ha niile, gburugburu ili ha. Ha niile bukwa ndi a na-ebighi ugwu, ndi e ji mma agha gbuo, n'ihl na ha mere ka oke egwu ha di n'ala ndi di ndu. 27 Ugbu a, e likoola ha na ndi a na-ebighi ugwu, bu ndi dike n'agha, ndi nwuru anwu, ndi ji ngwa agha ha gbaada n'ime ili ha, ndi e hinyere ngwa agha ha n'okpuru isi ha, ebe ota ha dikwasiri n'okpukpu mgbe e tinyere ha n'ili. Ma n'ezie, ndi a bu dike n'agha mere ka oke egwu di n'ala ndi di ndu. (Sheol h7585) 28 "Ma gi onwe gi, bu Fero, otu a ka a ga-esi gbajie gi, i ga-edinakwa n'etiti ndi a na-ebighi ugwu, gi na ndi e ji mma agha gbuo. 29 "N'ebe ahu ka Edom na ndi eze ya, na ndisi ya niile no. N'agbanyeghi di

ike ha, ha na ndi e ji mma agha gbuo togboro n'ebe ahu. Ha na ndi a na-ebighi ugwu so dinaa, bu ndi na-aridaru n'olulu. 30 "Ndisi nke mba ndi ugwu, na ndi Saidon niile no n'ebe ahu. Ujo niile nke ha sitere n'isiike ha menye ndi mmadu egbochighi ha iketa oke n'ihere nke iso ndi e gburu egbu nwuo. Ha soro ndi eji mma agha gbuo dinaa na-ebighi ugwu, buru ihere ha, ha na-aridaru n'olulu. 31 "Fero na ndi agha ya niile ga-ahu ndi a, o ga-enwe nkasiobi maka ndi ya niile, na usuu ndi agha ya niile ndi eji mma agha gbuo. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. 32 N'agbanyeghi na emeela m ka o gbasaa ujo n'ala ndi di ndu, Fero na igwe mmadu a niile ka a ga-eli n'etiti ndi a na-ebighi ugwu, ya na ndi ejiri mma agha gbuo. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri."

33 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 "Nwa nke mmadu, gwa ndi gi okwu si ha, 'Mgbe m wetara mma agha imegide mba obula, ma ndi ala ahu ahoputa otu onye n'etiti ha mee ya ka o ghoro ha onye nche, 3 onye ga-ahu mma agha ka o na-abjakwasi ala ahu, o buru na o gbuo opi ike, ido ndi bi na mba ahu aka na nti banyere mma agha nke na-abja, 4 o burukwa na onye obula anu opi ike ahu ma ju inabatara onwe ya ido aka na nti ahu, mma agha ahu gbuo ya, obara ya ga-adikwasi ya n'isi. 5 N'ihl na ha nuru uda opi nke ido aka na nti ahu ma ha geghi nti. O bu ha wetaara onwe ha ila n'iyi. A si na ha gere nti ha gaara azoputa ndu ha. 6 Ma o buru na onye nche elepu anya hu ndi agha ka ha na-abja hapu igbu opi ido ndi mmadu aka na nti, onwu ha di n'isi ya. Ha ga-anwu n'ime mmehie ha, ma aga m ajuta obara ha site n'aka onye nche ahu.' 7 "Nwa nke mmadu, emeela m gi ka i buru onye nche nye ulo Izrel. N'ihl ya, gee nti n'ihl m na-ekwu, ka i dororo m ha aka na nti. 8 Mgbe m na-asu onye ajo omume, gi onye na-emebi iwu, i ghaghil inwu! O buru na i kwughi okwu, ime ka o chigharia site n'uzo ya puta, onye ahu na-emebi iwu ga-anwu n'ihl mmehie ya niile, ma n'aka gi ka m ga-ajuta obara ha. 9 Ma o buru na i do onye ajo omume aka na nti ka o chigharia site n'uzo ya puta, ma o meghe nke a, ha ga-anwu n'ihl mmehie ha, ma ndu gi onwe gi ka i zoputara. 10 "Nwa nke mmadu, gwa ulo Izrel, 'Otu a ka unu na-ekwu, "Njehie niile anyi na mmehie niile anyi adila aru n'ahu anyi. O bukwa n'ime ya ka anyi na-ata ahu. Olee otu anyi ga-esi di ndu?" 11 Gwa ha, 'Dika

m na-adị ndụ, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara, onwu onye na-emebi iwu adighi ato m utu, kama o na-atu m utu mgbe onye na-emebi iwu sitere n'uzo ya chegharia dir ndu. Chigharjanu, sitenu n'uzo ojoo unu niile chigharia. N'ihu ginj ka unu ga-eji nwuo, unu bu ulu Izrel?" 12 "N'ihu ya, nwa nke mmadu, gwa ndi ala gi, 'Ezi omume nke onye na-eme ezi ihe agaghị azoputa ya ma o buru na o tugharja, mee ihe ojoo. Otu a kwa, mmehie niile nke onye na-emebi iwu agaghị eme ka o laa n'iyi ma o buru na o chegharia puo site na mmehie.' 13 O buru na m asi onye ezi omume, na o ghaghị idi ndu, ma onye di otu a atukwasị obi n'ezị omume ya mee ajo ihe, o dighi ihe ezi omume nke onye di otu a mere nke a ga-echetakwa. Ha ga-anwu n'ihu ajo ihe ha mere. 14 Ma o buru na m asi onye ajo omume, 'I ghaghị inwu,' ma onye ahụ esite na mmehie ya chigharia, mee ihe ziri ezi na nke di mma, 15 o buru na o nyeghachi ihe ebe o naara n'aka ndi o gbazinyere ego, kwughachi ihe niile o zuuru n'ohi, gbasoo ukpuru ahụ niile bu nke na-enye ndu, gharakwa ime ajo omume; onye di otu a aghaghị idi ndu, o gaghị anwu. 16 O dighi mmehie niile nke onye ahụ mere nke a ga-echeta megide ya. N'ihu na o meela ihe ziri ezi na nke dikwa mma, o gaghị idi ndu. 17 "Ma ndi gi na-asi, 'Uzo Onyenwe anyi ezighi ezi.' Ma o bu uzo ha bu nke na-ezighi ezi. 18 O buru na onye ezi omume esite n'ezị omume ya chigharia malite ime ihe ojoo, o ga-anwu maka ya. 19 Ma o buru na onye ajo omume esite n'ajo omume ya chigharia malite ime ihe ziri ezi na nke di mma, o gaadi ndu site n'ime nke a. 20 Ma unu bu ulu Izrel na-asi, 'Uzo Onyenwe anyi ezighi ezi.' Ma aga m ekpe onye obula n'ime unu ikpe dika uzo ya si di.'" 21 O ruo n'afu nke iri na abuo nke e mere ka anyi jee biri na mba ozo, n'onwa nke iri, n'ubochi nke ise nke onwa ahụ, otu onye n'ime ndi sitere na Jerusalem gbapu bjakwutere m gwa m si, "Obodo ahụ adaala." 22 Ma n'anyasi, tupu onye ahụ gbapuru agbapu abia, aka Onyenwe anyi ruru m ahụ, mee ka m nweekwa ike ikwu okwu ozo. 23 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 24 "Nwa nke mmadu, ndi ahụ bi n'ebe dakposiri adakposi n'ala Izrel na-asi, 'Ebrahim bu otu nwoke, ma o nwetachara ala a niile! Ma anyi di ukwu, n'ihu enyela anyi ala dika ihe nweta anyi.' 25 Ya mere, gwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ebe o bu na unu na-eri anu nke obara di n'ime ya, na-elekwasikwa arusi unu

anya, na-awusikwa obara, o kwesiri ka unu nweta ala a? 26 Unu na-atukwasị obi unu na mma agha unu, unu na-eme ihe aru di iche iche, onye obula n'ime unu na-emeru nwunye onye agbataobi ya. O bukwa ala nke a ka unu ga-enweta?" 27 "Gwa ha nke a, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, dika m na-adị ndu, ndi niile foduru n'obodo ahụ e tikporo etikpo ga-anwucha site na mma agha. Ndi bi n'ohia ka anu ohia ga-atagbu. Ndi niile bi n'ogba na n'ebe niile e wusiri ike ga-anwu site n'oria. 28 Aga m eme ka ala unu ghoo ebe togboro n'efu. Nganga ya, na ike ya ga-agwusi. Obodo niile di n'ugwu Izrel ga-aghoo ebe e tikporo etikpo, mmadu agakwaghị esite n'ebe ahụ gafee ozo. 29 Ha ga-amakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m mesiri ka ala ahụ ghoo mkpomkpo ebe togboro n'efu, n'ihu ihe aru niile nke ha mere.' 30 "Ma gi onwe gi, nwa nke mmadu, ndi ala gi na-ekwu banyere gi n'akuku mgbidi ha na n'onu uzo ulu ha. Ha na-asirita onwe ha, 'Bianu ka anyi gaa nuru ozi sitere n'onu Onyenwe anyi.' 31 Ha na-abjakwute gi dika ndi mmadu si abia, ha na-anoro ala n'ihu gi na-anu ihe i na-ekwu ma ha anaghị emeputa ya n'omume: n'ihu na ha na-eji egbugbere onu ha na-egosi ihunanya, ma obi ha no naani na uru ojoo ha ga-enweta. 32 N'anya ha, i dika onye ji ezigbo olu na-ekwe ukwe ihunanya, dika onye nwere olu utu, nke na-abu bu di utu, na onye maara ka e si eti igba. Ha na-anu ihe i na-ekwu ma ha ejighi ya kporo ihe obula. 33 "Ma mgbe nke a biara na mmezu, n'ihu o ghaghị ibia, ha ga-amata na onye amuma anotula n'etiti ha."

34 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 "Nwa nke mmadu, buo amuma megide ndi ozuzu aturu Izrel niile, buo amuma si ha, 'Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ahuhu na-adiri unu ndi ozuzu aturu Izrel, ndi na-enyeju naani onwe ha afu. O kwesighi ka onye ozuzu aturu lekotazie igwe aturu e tinyere n'aka ya anya? 3 Unu na-eri abuba ha niile, unu na-eyi uwe aji anu, na-egbu anu ndi mara abuba n'agbanyeghi na unu adighi elekota igwe ewu na aturu m ndi a. 4 Unu anaghị eme ka ndi na-adighi ike di ike, maobu gwoo ndi na-aria oria, maobu kechie onya ndi meruru ahụ. Unu adighi akpoghachite ndi kpafuru akpafu, maobu puo icho ndi furu efu. Kama naani aka ike ka unu ji na-achị ha. 5 N'ihu ya, ha agbasajala n'ihu na onye ozuzu aturu anoghị ya. Ha aghokwaarala anu ohia niile ihe oriri. 6 Igwe ewu na

atụrụ nke m na-awaghari n'ugwu niile, na n'elu ugwu nta niile. Ọ bụkwa n'elu ụwa niile ka ha gbasara. Ọ dīkwaghị onye na-ajụ ajụjụ banyere ha. Ọ dīkwaghị onye na-elenye anya n'ebe ha nọ. 7 “N'ihī nke a, unu ndi ọzụzụ atụrụ, nūrūnū okwu nke Onyenwe anyi: 8 Dika mụ onwe m na-adị ndū, ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuputara, ebe unu hapurū igwe aturū m na-enweghī onye ọzuzū aturū, mee ka ha ghōrō anū ọhīa ihe oriri, ebe unu na-achōgharighī ha, kama unu nō na-enyeju onwe unu afo, ma hapū igwe aturū m ka agū gbuo ha, 9 n'ihī ya, unu ndi ọzuzū aturū, nūrūnū okwu nke Onyenwe anyi: 10 Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, Ana m edo onwe m megide ndi ọzuzū aturū niile. Ọ bụkwa n'aka ha ka m ga-ajuta ihe banyere igwe ewu na aturū m. Aga m eme ka ha kwūsi i bụ ndi na-azū igwe ewu na aturū m, ka ndi ọzuzū aturū ndi a ghara izū onwe ha nri ọzō. Aga m esite n'ōnū ha naputa igwe ewu na aturū m, ha agaghī abūkwa ha nri ọzō. 11 “N'ihī na Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi siri, mụ onwe m ga-eji aka m puo gaa chōgharja igwe aturū m. Mụ onwe m kwa ga-elekota ha. 12 Dika onye ọzuzū aturū si elekota igwe ewu na aturū ya anya, mgbe ha na ya nō, otu a ka m ga-esi lekota igwe aturū m. Aga m anaputa ha site n'ebe niile ha gbasasiri gaa, n'ubochi igwe ojii na ochichiri ahū. 13 Aga m esite n'obodo niile, na mba niile ha nō kpoghachi ha n'ala nke ha. Aga m azu ha nri n'elu ugwu niile nke Izrel, na n'akuku mmiri niile, ebe ala na-eweputa nri nke oma. 14 Aga m azu ha n'ebe ita ahija mara mma, na n'elu ugwu niile nke Izrel. N'ebe ahū ka ha ga-amakpukwa n'udo. Ha ga-ata nri n'ebe ita ahija mara mma nke elu ugwu Izrel. 15 Ọ bụ mụ onwe m ga-abū onye ọzuzū aturū nke aturū m niile. Aga m eme ka ha makpuru n'udo, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuputara. 16 Aga m achō ndi furu efu n'ime ha, ndi kpafuru akpafu, kpoghachite ha n'ulo. Aga m ekechi onya ndi meruru ahū, meekwa ka o di ike. Ma ndi mara abuba na nke ndi ahū di ike ka m ga-ala n'iyi. Aga m eji ikpe ziri ezi zuo ha. 17 “Ma unu onwe unu, umu igwe anu ulo m, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, aga m ekpe ikpe n'etiti aturū na aturū, ebule na mkpi. 18 Ọ bụ unu ihe nta n'anya na unu na-ata nri kachasi mma? Unu ga-ejikwa ukwu zotosia nke foduru? Ọ bụ unu ihe nta n'anya na unu na-anu mmiri nke kachasi mma? Unu ga-ejikwa

ukwu unu na-agbaru nke foduru? 19 Ọ bụ ihe kwesiri ekwesi na igwe aturū m ga-ata nri unu zotoro azoto, ma nuokwa mmiri unu gbaruru agbaru? 20 “N'ihī ya, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi siri ha, n'ezie, mụ onwe m ga-ekpe ikpe n'etiti aturū ndi gbara abuba, na aturū ndi a tara ahū. 21 N'ihī na unu ji akuku ahū unu, na ubu aka unu na-enupu ha. Unu jikwa mpi unu na-enupu ndi na-adighi ike, tutu ruo mgbe unu chusachara ha. 22 Lee, aga m azoputa igwe ewu na aturū m. Aga m ekpe ikpe n'etiti otu aturū na ibe ya. Ha agaghī aghokwa ihe oriri ozo. Aga m ekpe ikpe n'etiti otu aturū na ibe ya. 23 Aga m edobe otu onye ọzuzū aturū nke ga-elekota ndi m, o buladi ohu m Devid. Ya onwe ya ga-elekota ha, burukwa onye ọzuzū aturū nye ha. 24 Ma mụ onwe m bụ Onyenwe anyi, ga-abū Chineke ha, ma ohu m Devid ga-abū onyeisi n'etiti ndi m. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyi ekwuola ya. 25 “Mụ na ha ga-agba ndu udo. Aga m achupukwa anu ojo niile n'ala ha, ka ndi m nwee ike ibi n'udo n'ozara, ma rahukwa ura o buladi n'etiti oke ohia n'enweghi nsogbu. 26 Aga m agozi ndi m, goziekwa ebe obibi ha na ihe niile gbara ugwu nta m gburugburu. Aga m ezite mmiri ozuzo n'oge ya, n'ezie, ngozi ga-ezoro ha dika mmiri. 27 Osi ohia ga-amj mkpuru ya, ala ga-eme ihe omume ya. Ndi m ga-anokwa n'udo n'ala ha na-atughu ujo. Ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi, mgbe m tijasiri mkporo yoku niile ha, naputa ha site n'aka ndi na-akpagbu ha. 28 Ha agaghī abukwa mba ndi ozo na-apunara ihe ha nwere, maobu ndi anu ohia ga-adogbu. Ha ga-ebi na-atughu ujo, o dīkwaghī onye ga-eme ka ha tuo egwu. 29 Aga m enye ha ala nke amaara nke oma n'ihī ihe na-epuputa n'ime ya, ha agaghī abukwa ndi unwu mekpara ahū n'ala ahū ozo, maobu ihe a na-akwa emo nke mba di iche iche. 30 Ha ga-amata na mụ onwe m, bụ Onyenwe anyi Chineke ha, na m na-anonyere ha, na ha onwe ha kwa, bụ ulo Izrel, bụ ndi m, otu a ka Onyenwe anyi Chineke kwuputara. 31 Unu bụ igwe ewu na aturū m, aturū nke ebe ita nri m, mụ onwe m bukwa Chineke unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri ya.”

35 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 “Nwa nke mmadu, chee ihu imegide n'ugwu Sia, buo amuma megide ya, 3 si ya, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi siri: Mụ onwe m na-emeigide gi, gi ugwu Sia. Aga m esetikwa aka m

imegide gi, mee gi ka i ghọọ ebe togboro n'efu. 4 Obodo gi niile ka m ga-eme ka ha ghọọ mkpompko ebe, gi onwe gi ga-abukwa ebe togboro n'efu. Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. 5 "N'ih na i sitere n'iro ahụ di gi n'obi siteri na mgbe ochie rara umu Izrel nye n'aka mma agha, n'oge ha no na-ahuju anya, n'oge ahụ ita ahuhu nke ajo omume ruru n'ogo di ukwu. 6 N'ih nke a, ebe m na-adị ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, aga m enyefe gi n'aka ndi na-awusi obara. Obara ga-achukwa gi oso. Ebe o bu na i kpoghi iwusi obara asi, obara a ga-awusi n'ime gi ga-achụ gi oso. 7 Aga m eme ka ugu Sia ghọọ ebe togboro n'efu. Aga m esitekwa n'ime ya bipu ndi nabata abata, na ndi na-apu apu. 8 Ugu ukwu gi niile ga-ejuputa n'ozu ndi nwuru anwu, ugu nta niile, na ndagwurugwu niile na mgbawara niile di n'ala ga-ejuputa n'ozu ndi e ji mma agha gbuo. 9 I gaghi ebulitekwa isi gi oso. Ebe togboro n'efu ka i ga-abu ruo ebighi ebi. A gaghi ewuzikwa obodo gi oso. I gamatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. 10 "N'ih na i siri, "Mba abuo ndi a, na ala abuo ndi a ga-abu nke anyi, anyi ga-enweta ha," n'agbanyeghi na mu onwe m bu Onyenwe anyi no n'ebe ahụ. 11 N'ih ya, ebe m na-adị ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, aga m emeso gi mmeso dika iba uba nke iwe gi na ekworo gi si di, bu nke i gosiri mgbe i kporo ha asi. Aga m emekwa ka ha mata onye m bu, mgbe m kpesiri gi ikpe. 12 Mgbe ahụ, i gamata na mu onwe m bu Onyenwe anyi nuru okwu ojo ndi ahụ niile i kwuru megide ugu Izrel niile, n'asi, "E meela ha ebe togboro n'efu, ewerela ha nyefee anyi n'aka ka anyi dogbuo ha." 13 Unu nyakwara isi megide m, kwuo okwu kwugide m dika o si di unu mma. Anukwara m ihe niile unu kwuru. 14 Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, Mgbe uwa niile na-anuri onu ka m ga-eme ka i ghọọ mkpompko ebe. 15 Dika i nuri onu mgbe ihe nketa Izrel ghoro mkpompko ebe, otu a ka m ga-esi mesoo gi mmeso. I ga-aghokwa ebe togboro n'efu, gi ugu Sia, gi na ndi Edom niile. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi."

36 "Nwa nke mmadu, bu amuma nye ugu niile di n'Izrel, na-asi ha, 'Ugu niile nke Izrel, nurun okwu nke Onyenwe anyi. 2 Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ndi iro unu ekwuola megide unu si, "Aha! Ebe niile di elu nke

mgbe ochie aghola ihe nnweta anyi.'" 3 N'ih ya, bu amuma si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ih na ha emeela ka unu togboro n'efu, chugharja unu oso n'akuku niile, mekwa ka unu ghoro mba niile ihe nnweta, ma meekwa ka unu buru ndi a na-ekwugo, na ndi a na-akocha, 4 n'ih ya, unu ugu niile nke Izrel, nurun okwu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-agwa ugu ukwu na ugu nta niile, na mgbawara niile di n'ala, na ndagwurugwu niile, na ebe niile togboro n'efu, na obodo ndi ahụ niile ndi mmadu nabighi n'ime ya, nke ndi mba oso kwakoro ihe di ha n'ime, ma jirikwa ha na-eme ihe ochi. 5 Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, O bu site n'inu oku nke obi m ka m ji kwuo okwu megide mba ndi oso, ma megidekwa Edom, n'ih na o bu site n'ikpo asi nke obi ha ka ha ji mee ka ala m buru ihe nnweta ha, ka ha si otu a kposaa, ma chikoro ihe niile di n'ebe ita nri nke anu ulo ala ahụ.' 6 N'ih nke a, bu amuma banyere Izrel, gwa ugu ukwu ya na ugu nta ya niile, na mgbawara ala ya, na ndagwurugwu ya niile, si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, o bu site n'onuma nke ekworo ka m ji ekwu okwu ndi a, n'ih na unu ahola ahuhu site na nleli ndi mba oso na-eleli unu. 7 N'ih ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, eweliri m aka m elu nuoyi na mba ndi a gbara unu gburugburu ga-anokwa nonodu ihere. 8 "Ma unu, ugu niile nke Izrel ga-awaputa ngalaba, mjakwa mkpuru nke ndi m ga-eri, n'ih na oge ha ga-aloghachi adighikwa anya. 9 Lee, mu onwe m dinyeere unu; aga m abia inyere unu aka, n'ih na a ga-akoghari unu, kuko m kpuru n'ime unu. 10 Aga m emekwa ka onuogugu ndi ga-ebi n'ime unu baa uba, o buladi ulo Izrel niile. Ha ga-ebikwa n'obodo niile, wughariakwa ebe niile e tikoro etikpo. 11 Aga m eme ka onuogugu ndi mmadu, na anu ulo di n'ime gi baa uba. Ha ga-amubakwa, juputakwa ebe niile. Ndi mmadu ga-ebikwa n'elu gi dika ha si biri n'oge gara aga. Aga m emekwa ka ihe gaara ha nke oma karja ka o di na mbu. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. 12 Aga m eme ka ndi m, ndi m bu Izrel, biri n'ime unu. Unu ga-abu ihe nweta ha, unu ga-aghokwara ha ihe nketa. Unu agakwaghi agbaba ha aka umu oso. 13 "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, n'ih na ufodu mba

na-ekwuto gi na-asi, “I bu ala na-eri umu ya, ala na-
 agbaba ndi ya aka umu.” 14 N’ihi nke a, i gaghị erikwa
 mmadu ozo. I gaghị agbawakwa mba gi aka umu ozo.
 O bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi
 kwubiri. 15 Agaghị m emekwa ka i nuru mkpari nke
 ndi mba ozo na-akpari gi. I gaghị anokwa onodu nke
 ga-eme ka ndi mba ozo leli gi, maobu noo onodu
 nke ga-eme ka i soo ngongo. O bu ihe Onye kachasi
 ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.” 16 Ozokwa,
 okwu nke Onyenwe anyi rutere m nti, si, 17 “Nwa
 nke mmadu, mgbe umu Izrel bi n’ala nke aka ha, ha
 meruru ya, site na ndu ojo ha, na omume ha. Ndu
 ojo ha n’ihu m, di ka adighi ocha nke nwanyi n’oge o
 no na nsọ ya, n’onwa niile. 18 N’ihi ya, awukwasiri m
 ha onuma m, n’ihi na ha na-awusi obara n’ala ahụ,
 jirikwa arusi ha na-emeru ya. 19 Achusasiri m ha na
 mba di iche iche. Otu a ka m si kpee ha ikpe n’ihi uzo
 ojo ha, na omume ojo ha. 20 Ma ebe niile ha gara
 n’etiti mba niile, ha mere ka aha nsọ m gharakwa idi
 nsọ, n’ihi na a na-ekwu banyere ha, si, ‘Ndi a bu ndi
 nke Onyenwe anyi, ma agbanyeghi nke a, ha sitere
 n’ala ya puo.’ 21 Ihe na-ewutekwa m bu aha nsọ m,
 nke ulo Izrel mere ka o ghara idi nsọ n’etiti mba niile
 bu ebe ha gara. 22 “Ya mere, gwa ulo Izrel, Otu a ka
 Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: O
 bughị n’ihi na unu, ulo Izrel, ka m ji na-eme ihe ndi a,
 kama o bu n’ihi aha nsọ m, nke unu mere ka o ghara
 idi nsọ n’etiti mba niile di iche iche ebe ndi unu gara.
 23 Aga m eme ka idi nsọ nke aha ukwu m, nke unu
 mere ka o ghara idi nsọ n’etiti mba niile, puta ihè.
 Mgbe ahụ, mba niile ga-amakwa na mu onwe m bu
 Onyenwe anyi, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu,
 bu Onyenwe anyi kwuputara, mgbe a ga-edo m nsọ
 site n’ime unu n’anya ha. 24 “N’ihi na aga m esi na
 mba niile di iche iche kpoputa unu. Aga m achikota
 unu site n’ala niile, mee ka unu bata n’ala unu. 25
 Aga m efekwasị unu mmiri di ocha, unu ga-adikwa
 ocha. Aga m eme ka unu di ocha site na-adighi ocha
 unu niile, na site n’ikpere arusi unu niile. 26 Aga m
 enye unu obi oheru, kenyekwa unu mmuo oheru. Aga
 m ewepu obi nkume nke mmehie di n’ime unu, nye
 unu mkpuruobi nke anu ahụ. 27 Aga m etinyekwa
 mmuo m n’ime unu, mee ka unu gbaso ukpuru m
 niile ma lezie anya mekwaa ihe niile m nyere n’iwu.
 28 Unu ga-ebikwa n’ala ahụ nke m nyere nna unu ha.
 Unu ga-abu ndi m, aga m abukwa Chineke unu. 29
 Aga m azoputa unu site na-adighi ocha unu niile. M

ga-akpo mkpuru ubi, mee ka o rie nne nke ukwu,
 agaghị m emekwa ka unwu dakwasị unu ozo. 30 Aga
 m emekwa ka mkpuru osisi na ihe owuwe ubi baa
 uba nke ukwu, ka unu gharakwa inata ihere ozo
 n’ihi unwu, n’etiti mba niile di iche iche. 31 Mgbe
 ahụ, unu ga-echeta uzo ojo unu niile na omume
 ojo unu niile, unu ga-asokwa onwe unu oyi n’ihi
 mmehie unu na ihe aru niile unu mere. 32 Ma achoro
 m ka unu mata na o bughị n’ihi mma unu ka m ji na-
 eme ihe ndi a. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu,
 bu Onyenwe anyi kwuputara. Unu ulo Izrel, ihere
 kwesiri ime unu n’ihi omume ojo unu mere. 33 “Nke
 a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi
 kwuru: N’ubochi ahụ m ga-eme ka i di ocha site na
 mmehie gi niile, aga m eme ka unu loghachi n’obodo
 unu biri, a ga-ewugarikwa ebe niile togboro n’efu. 34
 Ala ubi ndi ahụ nke togboro n’efu agaghị atogbokwa
 n’efu n’ihu anya ndi na-agafe agafe. A ga-akokwa ha
 niile. 35 Mgbe ahụ, ha ga-asi, “Ala a, nke naara atogbo
 n’efu, aghoala ubi a gbara ogige, nke yiri ogige Iden.
 Leekwa na obodo niile ndi ahụ e tikporo etikpo, ka e
 wuzikwara, werekwa mgbidi gbaa ha ogige. Ugbo a,
 ndi mmadu juputakwara n’ime ha.” 36 Mgbe ahụ, mba
 niile gbara unu gburugburu, bu ndi foduru, ga-amata
 na mu onwe m bu Onyenwe anyi wuziri ebe niile e
 tikporo etikpo, kookwa mkpuru n’ebe niile togboro
 n’efu. Mu onwe m bu Onyenwe anyi, ekwuola, aga m
 emekwa ya.” 37 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu,
 bu Onyenwe anyi kwuru, ozokwa, aga m ege nti, zaa
 ekpere ulo Izrel, mezuoro ha ariri ha. Aga m eme
 ka ha baa uba dika igwe anu ulo, 38 dika igwe anu
 ulo, nke na-eputa na Jerusalem n’oge mmemme ya
 niile a kara aka. N’uzo di otu a, obodo niile e tikporo
 etikpo ga-epuputakwa na mmadu ozo. Mgbe ahụ ha
 ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi.”

37 Aka nke Onyenwe anyi dikwasiri m, o sitekwara
 n’ike Mmuo nke Onye kachasi ihe niile elu, bu
 Onyenwe anyi bulie m, debe m n’etiti ndagwurugwu
 nke juputara n’okpukpu. 2 O mere ka m jegharja
 n’etiti ha. Ahuru m okpukpu kporo nku, nke di ukwu
 n’onuogugu, ka ha ghasa na ndagwurugwu ahụ. 3
 O siri m, “Nwa nke mmadu, okpukpu ndi a ha puru
 idi ndi ozo?” Asiri m, “Onye kachasi ihe niile elu, bu
 Onyenwe anyi o bu naani gi onwe gi maara.” 4 Mgbe
 ahụ, o siri m, “Buo amuma nye okpukpu ndi ahụ, gwa
 ha, ‘Unu okpukpu niile kporo nku, geenu nti n’okwu

nke Onyenwe anyị. 5 Ihe ndị a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-agwa ọkpụkpụ ndị a. Lee, aga m eme ka ume baa n'ime unu, unu ga-adịkwa ndụ. 6 Aga m etinyekwasị unu akwara, na anụ ahụ, werakwa akpụkpọ ahụ kpuchie unu. Aga m etinye ume n'ime unu, unu ga-adịkwa ndụ. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

7 Ya mere, eburu m amụma dika e si nye m n'iwu. Mgbe m nọ na-ebu amụma ahụ, anurụ m uzụ, uzụ mkpọtụ. Ma lee, ọkpụkpụ ndị ahụ niile bịara ibe ha nso; ọkpụkpụ malitekwarā ijikọta onwe ha ọnụ. 8 Mgbe m nọkwa na-ele anya, lee, ahurū m ka akwara na anụ ahụ malitere ibiakwasị n'elu ọkpụkpụ ndị ahụ, akpụkpọ ahụ kpuchikwara elu ha. Ma n'oge a ume ọbụla adighi n'ime ha. 9 Mgbe ahụ, ọ siri m, “Buo amụma nye ifufe; buo amụma, nwa nke mmadu, si ifufe, 'Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: site n'akụkụ anọ nke ụwa bịa, gi ume nanye ndụ, kukwasị ndị a e gburu egbu ka ha dika ndụ ọzọ.”

10 Ya mere, eburu m amụma dika o si nye m n'iwu. Ume ndụ banyekwara n'ime ha. Ha niile diiri ndụ, bilie ọtọ, guzo n'ukwū ha, ghọọ usuu ndị agha di ukwu n'ọnụọgugu. 11 Mgbe ahụ, ọ gwara m, “Nwa nke mmadu, ọkpụkpụ ndị a nọchiri anya ụlọ Izrel niile. Ha na-asi, 'Anyị aghọla ọkpụkpụ kpọrọ nkụ, olileanya niile agwukwala, anyị aburula ndi e bipuru.’

12 N'ihia ya, buo amụma gwa ha, 'otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, Ndị m, aga m emeghe ili unu, si n'ebe ahụ weputa unu. Aga m eme ka unu loghachitakwa n'ala Izrel. 13 N'ikpeazu, mgbe m meghere ili unu mee ka unu si n'ime ya puta, unu bụ ndi m ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.

14 Aga m etinye Mmụọ m n'ime unu, unu ga-adi ndu, loghachikwa n'ala unu ọzọ. Unu ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, ekwuola ya, meekwa ya, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.”

15 Okwu Onyenwe anyị ruru m nti, si, 16 “Nwa nke mmadu, were osisi dee ihe ndi a n'elu ya, 'Osisi a nọchiri anya Juda na ndi Izrel e kekotara ya na ha ọnụ.' Werakwa osisi ọzọ deekwa okwu ndi a n'elu ya. 'Osisi a nọchiri anya Ifrem, na Josef, na ndi Izrel niile e jikotara ha na ndi a ọnụ.' 17 Jidekotaa osisi abuo ndi a ọnụ, mee ka ha buru otu osisi n'aka gi. 18 “Mgbe ndi gi juru gi, 'I gaghị egosi anyi ihe nke a putara?’ 19 gwa ha, si, 'Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Lee, agaje m iwere osisi Josef, nke di Ifrem n'aka, nke bukwa ihe nọchiri anya ebo ufodu ndi Izrel, jidekotaa

ya na osisi nọchiri anya Juda, mee ha ka ha ghọọ otu osisi, burukwa otu n'aka m.' 20 Were mkpirisi osisi ndi ahụ i dere ihe nke di n'aka gi, gosi ha, 21 ma gwakwa ha, 'Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Aga m esite na mba niile ndi Izrel jere biri kpopta ha. Aga m achikotakwa ha site n'akukū niile, kpobata ha n'ala nke aka ha. 22 Aga m eme ha ka ha buru otu mba n'ala ahụ, n'ugwu niile nke Izrel. Ha ga-enwe naani otu eze nke ga-achị ha niile. Ha agaghị abukwa mba abuo maobu alaeze abuo ọzọ. 23 Ha agaghị ejikwa arusi ha niile, maobu ihe a piri api ruru aru, maobu jiri ihe ojoo ndi ọzọ di iche iche meruo onwe ha ọzọ. N'ihia na aga m azopta ha site na ilaghachi azu n'uzo mmehie ha niile, meekwa ka ha di ọcha. Ha ga-abu ndi m, mụ onwe m ga-abukwa Chineke ha. 24 “Ohu m, Devid, ga-abu eze ga-achị ha, ha ga-enwekwa otu onye ozuzu aturu. Ha ga-edebezu iwu m niile, na ukpuru m niile. 25 Ha ga-ebi n'ala ahụ m nyere ohu m Jekob, ala ebe nna nna ha biri. Ha na umu ha ga-ebi n'ime ya. Umu umu ha ruo ogbo niile ga-ebikwa n'ime ya. Ohu m Devid ga-abu eze ha ruo ebighi ebi. 26 Mụ na ha ga-agba ndu udo, ogbugba ndu nke ga-adi ruo mgbe ebighi ebi. Aga m agozi ha, mee ka ha baa uba. N'etiti ha kwa ka ulonso m ga-adi ruo mgbe ebighi ebi. 27 Ebe obibi m ga-abukwa n'etiti ha. E, aga m abu Chineke ha, ha ga-abukwa ndi m. 28 Mgbe ulonso m ga-adi n'etiti ha ruo ebighi ebi, mba niile ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị na-edo Izrel nso.”

38 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 “Nwa nke mmadu, chee ihu n'ala Magog, bukwa amuma megide Gog, bu onyeisi nke Meshek na Tubal. Buo amuma megide ya, 3 si, 'Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: Ana m edo onwe m imegide gi, Gog, eze ukwu ndi Meshek na Tubal. 4 Aga m echighari gi, tinye gi nko n'agba gi abuo, jiri ya kpuputa gi na usuu ndi agha gi niile, na inyinya gi, na ndi na-agba inyinya gi na ihe agha ha, na usuu ndi agha gi niile, ndi ji ota ukwu na ota nta, ndi niile na-ejide mma agha ha. 5 Peshia na Itiopia, na Put, gasonyere ha, ha niile ga-ejikwa ota ha na okpu agha ha. 6 Goma na usuu ndi agha ya niile, na ndi agha Bet Togama ndi si n'akuku ugwu, di ebe di anya na otutu ndi mba ọzọ ga-eso gi. 7 “Jikere! Jikere onwe gi, gi onwe gi na usuu ndi agha ahụ nọ gi gburugburu, gi Gog, burukwa onyendu ha. 8 Mgbe otutu ubochi gasiri,

a ga-akpólite gị ibu agha. N'ogologo oge dị n'ihu, ị ga-ebuso ala ahụ agha bụ ala ahụ na-enwetaghachi onwe ya site na mbibi nke ibu agha; ala ahụ e si na mba dị iche iche chikọtaa ndị bi n'ime ya, mee ka ha birikwa n'ugwu niile nke Izrel ahụ naara atọgbọ n'efu. E bulatara ha site na mba dị iche iche, ma ugbo a, ha anọrọla n'udo. 9 Gị onwe gị, na ndị agha gị niile, na ọtụtụ ndị mba ahụ dị iche iche ndị na-eso gị, jiri ọsọ, dika ikuku siri ike, rigoo, kpuchie ala ahụ dika igwe ojii. 10 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: N'ubochi ahụ, echiche ojoo ga-abata n'obi gị, mgbe ị na-atule ọtụtụ ihe dị iche iche n'obi gị. 11 Ị ga-asi, “Aga m ebuli megide n'ala na-enweghi mgbidi, aga m awakpo ndị nọ n'udo na-adighi atụ anya nsogbu ọbula, ha niile bụ ndị bi n'ebe na-enweghi mgbidi, ha enweghikwa ibo ọnu ụzọ na mkporo e ji akpochi ha. 12 Aga m akwata ihe nkwa, latakwa ihe nleta n'agha. Aga m eweli aka m megide obodo ndị a niile e wughariri ewughari, megidekwa ndị a niile e si na mba dị iche iche chikọtaa, bụ ndị bara ogaranya n'anụ ụlọ na ngwongwo dị iche iche, ndị bikwa n'etiti ala a.” 13 Ndi Sheba na Dedan, na ndi ahia Tashish niile, na umu odum ya niile ga-aju gị, “Ị b́jara ikwata ihe nkwa? Ị chikotara usuu ndi agha gị n'ihu ikwara ihe nleta, na iburu oloacha na olaedo, na ichiri igwe anu ulo ha, na ngwongwo ha, na ikwakoro ihe ha nwere n'ike?” 14 “N'ihu ya, nwa nke mmadu, bu amuma si Gog, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: N'ubochi ahụ mgbe ndi m bụ Izrel na-ebi n'udo n'ala ha, o bu na ị gaghi ahuta ya? 15 Ị ga-esi n'ebe obibi gị dị n'ugwu b́ja, gị na ọtụtụ mba dị iche iche, ndi na-anokwasi n'inyinya. Ha ga-adị ukwu, buru ndi agha dị ike. 16 Unu ga-abia ibuso ndi m Izrel agha, kpuchie ala ha dika igwe ojii. N'ubochi ndi ahụ dị n'ihu, aga m eme ka gị, bụ Gog, b́ja buso ala m agha, ka mba niile si otu a mata m, mgbe m mere ka idi nsọ m putá ihè n'anya ha site n'ihe m ga-eme.’ 17 “The ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: O bu gị, bụ onye ahụ m kwuru okwu banyere ya n'oge gara aga, site n'onu ndi ohu m, bụ ndi amuma Izrel, ndi buru amuma otutu afọ na mgbe ahụ, si, na m ga-eme ka ị megide ndi m. 18 Lee ihe ga-eme n'ubochi ahụ. Mgbe Gog busoro ala Izrel agha, o ga-esi otu a kpalie iwe m dı oku. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuputara. 19 N'ihu na esitere m n'ihu oku nke obi m, na oke iwe m kwuputa si, na ala

oma jijiji dı ukwu ga-adı n'Izrel n'ubochi ahụ. 20 Azu niile dı n'oke osimiri, na anu ufe nke eluigwe, na anu ohia, na ihe niile na-akpu akpu, na mmadu niile no n'elu ụwa ga-ama jijiji n'ihu m. A ga-akwatu ugwu niile, ebe niile dı mkputamkpu ga-adarukwa ala. 21 Aga m akpólite mma agha ka o megide Gog n'ugwu m niile. Onye obula ga-ejikwa mma agha ya megide nwanne ya nwoke. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri ya. 22 Aga m eji oria na-efe efe na iwusi obara kpee ya ikpe. Aga m awukwasi ya na ndi agha ya na otutu mba dı iche iche ndi ahụ so ya, oke mmiri ozuzo na akummiri, na nkume oku. 23 Otu a ka m ga-esi gosi idi ukwu m, na idi nsọ nke aha m. Aga m emekwa ka a mara m n'anya mba niile dı iche iche. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bụ Onyenwe anyi.’

39 “Ma gị, nwa nke mmadu bu amuma megide Gog, si, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m emegide gị, Gog, onyeisi nke Meshek na Tubal. 2 Aga m echighari gị, kpuru gị na-aga. Aga m esi n'ebe dikarisi anyi n'akuku ugwu kpoa gı, ziga gı ka i buso ugwu niile nke Izrel agha. 3 Mgbe ahụ, aga m etichapu uta dı gı n'aka ekpe, meekwa ka aku niile nke dı n'aka nri gı dachapu. 4 N'elu ugwu niile nke Izrel ka ị ga-ada, gı onwe gı, na usuu ndi agha gı niile, na mba niile dı iche iche ndi na-eso gı. Udele niile dı iche iche na anu ohia niile ka m ga-enyefe anu ahụ unu ka ha were unu mere ihe oriri. 5 Ị ga-ada n'ohia na-enweghi ebe nzobe, n'ihu na m ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri. 6 Aga m awukwasi oku n'ahụ Magog, na n'ahụ ndi ahụ niile bi n'udo, n'onu mmiri niile. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bụ Onyenwe anyi. 7 “Aga m eme ka amara aha nsọ m n'etiti ndi m bụ Izrel. Agaghı m ekwekwa ka e lejia aha nsọ m anya ozọ. Mba niile dı iche iche ga-amatakwa na mu onwe m bụ Onyenwe anyi, bụ Onye nsọ nọ n'Izrel. 8 Lee, o na-abia, n'ezie, o ga-emekwa, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri. Nke a bụ ubochi ahụ nke m kwuru ihe banyere ya. 9 “N'oge ahụ, ndi bi n'obodo niile nke Izrel ga-apu tutukotaa ngwa agha ndi ahụ, were funwue oku, surekwaa ha oku, ma ota ukwu ma ota nta niile, uta na aku niile, ma mkpo agha na ube niile. O bu afọ asaa ka ha ga-eji ha mere nku. 10 Ha agaghı akpatakwa nku site n'ohia ozọ, maobu

gbuta ha site n'oke ohiya, n'ihia na ha ga-aji ngwa agha ndi a mere ihe ifunwu oku. Mgbe ahụ, ha ga-akwata ihe onwunwe nke ndi ahụ kwakoro ihe onwunwe ha n'agha, latakwa ihe onwunwe nke ndi ahụ lunara ha ihe onwunwe ha n'ike. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 11 "N'ubochi ahụ, aga m enye Gog ebe olili ya n'Izrel, n'ime ndagwurugwu si owwa anyanwu gawa n'uzo oke osimiri. O ga-anochi uzo ndi ije n'ihia na ebe ahụ ka a ga-eli Gog na usuu ndi agha ya. Ya mere, a ga-akpo ya Ndagwurugwu Hamon Gog. 12 "Onwa asaa ka o ga-ewe ndi Izrel ili ozu ahụ niile, ime ka ala ahụ di ocha. 13 Ndi niile nke ala ahụ ga-eli ha, ubochi ahụ m ga-eme ka ebube m puta ihe ga-abu ubochi ihe ncheta nye ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 14 A ga-ekewaputakwa ndi oru ha ga-abu naani ime ka ala ahụ di ocha. Ha ga-ejeghari n'ala ahụ niile, ha na ndi ozo, na-eli ozu obula bu ndi togboro n'ala. "Mgbe onwa asaa zuru, ha ga-edo anya chogharja n'ala ahụ ma o nwere ebe ozu ozo di. 15 Mgbe ahụ, ha na-ejeghari, o buru na onye obula achota okpukpu mmadu o ga-amanye ihe iribama n'akuku ya, ka ndi na-eli ozu hu ha, kporokwa ha gaa na Ndagwurugwu Gog na ndi agha ya lie ha. 16 Ozokwa, otu obodo aha ya bu Hamona, nke putara otutu, ga-adi n'ebe ahụ. Otu a ka ha ga-esi mee ka ala ahụ di ocha." 17 "Nwa nke mmadu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, kpo umu nnu niile oku, na anu ohia niile di iche iche, si ha, 'Chikootaanu onwe unu, site n'akuku niile bianu n'ochuchu aja m, nke mu onwe m na-achu n'ihia unu, bu aja di ukwu nke m na-achu n'elu ugwu niile di n'Izrel. N'ebe ahụ ka unu ga-anu taa anu, nuokwa obara. 18 Anu ahụ ndi di ike ka unu ga-eri, o bukwa obara ndisi niile nke uwa ka unu ga-anu, dika a ga-asu na ha bu ebule na umu aturu, na mkpi, na oke ehi, anu mara abuba nke si na Bashan. 19 Unu ga-erijukwa abuba afo, nubigakwa obara oke ruo mgbe o ga-ebu unu, site n'aja mmemme nke m na-achu n'ihia unu. 20 Afo anu inyinya, na ugboala, na nke ndi dike, na nke ndi agha niile ga-eju unu na tebul m.' Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. 21 "Mgbe ahụ, aga m egosi ebube m na nsoruru m n'etiti mba niile di iche iche. Mba niile ga-ahukwa ahuhu nke m tara ha, na aka m nke m tukwasiri ha. 22 Site n'ubochi ahụ gaa n'ihu, ulo Izrel ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke ha. 23 Mba niile ga-amatakwa na o bu n'ihia

mmehie ka e ji dota Izrel n'agha, buru ha jee mba di iche iche. Ha ga-amata na ihe di otu a dakwasiri ha n'ihia ekwesighi ntukwasiri obi ha. O bu n'ihia ya ka m ji zoo ihu m site n'ebe ha no, were ha nyefee n'aka ndi iro ha. Ha niile dakwara site na mma agha. 24 Atara m ha ahuhu dika adighi ocha ha na ajo omume ha si di. Ezokwara m ihu m site n'ebe ha no. 25 "N'ihia ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Aga m eme ka Jekob a dotara n'agha lota. Aga m enwekwa obi ebere n'ahu ndi Izrel niile. Aga m esitekwa n'ekworo mee ka aha m digide nsu. 26 Ha ga-echezokwa ihe ihere ha, na-ekwesighi ntukwasiri obi ha niile, nke ha gosiri m, mgbe ha biri n'udo n'ala ha, na-enweghi onye na-eme ka ha tuo egwu. 27 Mgbe m mere ka ha site na mba di iche iche puta, mgbe m sitere n'ala niile nke ndi iro ha kpoputa ha, aga m esite na ha gosi idi nsu m nye mba di iche iche. 28 Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke ha. Ha ga-amata na o bu ezie na o bu m mere ka a dota ha n'agha buru ha jee mba di iche iche, na m ga-achikota ha mee ka ha loghachi n'ala nke aka ha. O dikwaghi onye a ga-ahapu na mba ozo. 29 Agaghi m ezokwa ihu m ozo n'ebe ha no, n'ihia na aga m awukwasiri ulo Izrel Mmuo m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya."

40 N'afu nke iri abuo na ise nke e mere ka anyi biri na mba ozo, na mbido afu ahụ, n'ubochi nke iri, nke onwa ahụ n'afu nke iri na anu site na mgbe obodo ahụ dara, n'otu ubochi ahụ ka aka Onyenwe anyi dikwasiri m n'ahu. O mere ka m bia n'ebe ahụ. 2 N'ohu di iche iche Chineke mere ka m hu, o buuru m gaa n'ala Izrel, debe m n'elu ugwu di elu nke ukwu, ebe m no hu ihe dika obodo a na-ewu oheru, nke di n'akuku ndida ugwu ahụ. 3 O mere ka m bjaruo n'ebe ahụ, ma lee, ahuru m otu nwoke nke udiri ya na-enwu dika bronzo ka o guzo n'akuku onu uzo ama. O na-ejide eriri akwa ocha, na osisi e ji atu ihe n'aka ya. 4 Nwoke ahụ siri m, "Nwa nke mmadu, lezie anya nke oma, gekwaa nti tinyekwa ihe niile m gaje igosi gi n'obi, n'ihia na-akpotara m gi n'ebe a n'ihia ka ihu ihe ndi a. Gwakwa umu Izrel ihe niile i huru." 5 Mgbe ahụ, ahuru m mgbidi gbara ulonso ahụ gburugburu. Idi ogologo nke osisi ihe otutu nke di n'aka nwoke ahụ, ruru mita ato na uma abuo, nke obula n'ime ha ruru iri sentimita ise na ato. O turu mgbidi ahụ, choputa na ila elu ya di mita ato na okara. Isa mbara ya dikwa

mita atọ na ọkara. **6** Emesja, ọ gara n'ọnu ụzọ ahụ chere ihu n'ọwụwa anyanwụ, rigoro n'ihe nrigo elu, tụtọ ala ala ụzọ mbata nke ọnu ụzọ ahụ. Obosara ya di mita atọ na ọkara. **7** Oghere di n'ụlọ ahụ nke bu ebe ndi nche na-anọ di mita atọ n'ọkara n'obosara. Mgbidi di n'etiti ha di mita abụọ na ụma asaa n'igbidi. Ebe e si abata na mputa ọnu ụzọ ama nke chere ụlọnsọ ukwu ahụ ihu, di mita atọ n'ọkara n'omimi. **8** O jikwa ihe ọtụtụ tụtọ ebe mputa ọnu ụlọ nke ọnu ụzọ ama, **9** ọ di mita anọ na ụma abụọ n'omimi. Ogidi di n'akukụ ya di otu mita n'igbidi. Ebe mputa ọnu ụlọ nke ụzọ ama ya chere ihu n'ụlọnsọ ukwu. **10** N'ime ọnu ụzọ ama nke ọwụwa anyanwụ, e nwere oghere atọ di n'akukụ ọbụla, oghere atọ ndi ahụ ha n'otu. Ihu akukụ aja ya niile nke chere ha ihu bukwa otu n'otụtụ. **11** Mgbe ahụ, ọ tụtụ obosara nke mbata ọnu ụzọ ama ahụ, ọ di mita ise na ụma atọ n'obosara, na mita isii na ụma itoolu n'ogologo. **12** N'ihu oghere niile nke ụlọ ahụ e nwere mgbidi di otu ọkara mita n'idi elu ya. Akukụ anọ nke oghere ndi a ha otu. Ha ruru mita atọ mita atọ. **13** Mgbe ahụ, ọ tụtụ obosara ọnu ụzọ ama ahụ, site n'elu ụlọ nke otu ime ụlọ ruo n'elu ụlọ nke ime ụlọ chere ya ihu; obosara ya di mita iri na atọ, site n'otu oghere ruo n'oghere nke chere ya ihu. **14** O tụtụ ogologo ogidi niile di n'akukụ n'ime mgbidi ọnu ụzọ ama ụlọ ahụ, chọputa na ọ di iri mita atọ na abụọ, ọ bụladị ruo n'akukụ mgbidi nke chere ihu n'ọnu ụzọ ama ogige ahụ. **15** Site n'ihu ọnu ụzọ ama mbata ahụ, ruo n'ebe ngwụcha nke ọnu ụzọ di na mputa ọnu ụlọ ya di iri mita abụọ na asaa. **16** Ọnu ụlọ ndi ahụ niile nwere oghereikuku di warawara n'akukụ aja ụlọ ha, dika mputa ọnu ụlọ ahụ nwekwara; oghereikuku ndi a di gburugburu di n'ime, n'etiti ọnu ụlọ ndi a. N'aja ụlọ ndi a niile, e nwere oyiyi nkwi di iche iche e sere n'elu ha. **17** O kpobatarara m'ogige di n'ezi. N'ebe ahụ, ahurū m ụfọdu ọnu ụlọ di na pevumentị e wunyere gburugburu ogige ahụ niile. Ha di iri ọnu ụlọ atọ di n'ogologo pevumentị ahụ. **18** Ebe nzokwasị ukwi a gara ogologo ruo n'akukụ ọnu ụzọ ama, ogologo ya na ọnu ụzọ ama ahụ ha, nke a bu pevumentị nke dikariri ala. **19** Mgbe ahụ, ọ tụtụ idi ogologo ya, site n'ime ọnu ụzọ ama nke dikariri ala ruo n'ọnu ụzọ nke ime ogige, o ruru iri mita ise na atọ n'akukụ ihu anyanwụ nakwa n'akukụ ugwu. **20** O tụtụ ogologo na obosara ọnu ụzọ nke di n'ugwu, nke e si abanye n'ogige di n'ezi. **21** Ime ụlọ ya di ọnu ụlọ atọ n'akukụ ya ọbụla. Akukụ aja na mputa ọnu ụlọ ya, bu otu ọtụtụ dika

otutū nke ọnu ụzọ ama mbū. Idi ogologo ya di iri mita abūọ na asaa, ebe obosara ya di mita iri na atọ. **22** Oghereikuku ya, mputa ọnu ụzọ ya na osisi nkwi e sere n'ahụ aja ụlọ ahụ niile, dika e mere n'akukụ ọnu ụzọ ama nke na-eche ihu n'ọwụwa anyanwụ, bu otu ọtutū. Ihe nrigo nwere nzọ ukwi asaa di nke e si aga na mputa ọnu ụlọ ahụ na ncherita ihu ogige ezi. **23** Otu ọnu ụzọ di nke gara n'ogige di n'ime, nke chere ihu ọnu ụzọ mbata di n'ugwu, dika ọ dikwa n'akukụ nke ọwụwa anyanwụ. O tụtū site n'otu ọnu ụzọ ama ruo na nke chere ya ihu, ọ di iri mita ise na anọ. **24** Mgbe ahụ, o duuru m gaa n'akukụ ndida, a hurū m ọnu ụzọ mbata ndida. O tụtū tūt akukū ogidi ọnu ụzọ ahụ na mputa ọnu ụlọ ya, chọputa na ya na ndi ọzọ bu otu ọtutū. **25** Ọnu ụzọ ama ya na mputa ọnu ụlọ ya nwere oghereikuku di warawara gbaa gburugburu, dika e nwere na ndi ọzọ niile. Idi ogologo ya di iri mita abūọ na asaa, ebe obosara ya di mita iri na atọ. **26** Ihe nrigo nwere nzọ ukwi asaa dikwa iji rigoo ya, mputa ọnu ụlọ ya dikwa na ncherita ihu ha, o nwekwara ihe ichọ mma osisi nkwi e sere n'ahụ akukū aja ahụ, otu n'otu akukū, nke ọzọ n'akukū nke ọzọ. **27** Ogige nke di n'ime, nwekwara ọnu ụzọ ama nke na-eche ihu na ndida. O tụtū site n'otu ọnu ụzọ ama ruo na nke chere ya ihu, ọ di iri mita ise na anọ. **28** O duuru m site n'ọnu ụzọ di na ndida banye n'ogige di n'ime. O tụtū ọnu ụzọ mbata a hu na ya na ọnu ụzọ nke di ọzọ bu otu ọtutū. **29** N'ọnu ụlọ ya niile, n'akukū aja ya niile, na mputa ọnu ụlọ ya bukwa otu ọtutū dika ndi ọzọ niile. Ọnu ụzọ ama ya na mputa ọnu ụlọ ya nwere oghere gbaa gburugburu. Idi ogologo ya di iri mita abūọ na asaa, ebe obosara ya di mita iri na atọ. **30** Mputa ọnu ụlọ nke ndi di gburugburu ogige nke ime, di iri mita na atọ n'obosara, na mita abūọ na ụma atọ n'idi omimi. **31** Mputa ọnu ụlọ ya chere ihu n'ogige di n'ezi, oyiyi osisi nkwi ka eji chọọ ogidi ọnu ụlọ ahụ mma, ihe nrigo nwere nzọ ukwi asatọ ka eji arigo ya. **32** O kpobatakwarara m n'ogige di n'ime site n'ọnu ụzọ mbata nke ọwụwa anyanwụ. O tūkwara ọnu ụzọ ama ahụ, chọputa na ya na ndi ọzọ bukwa otu ọtutū. **33** N'ọnu ụlọ ya niile, n'akukū aja ya niile, na mputa ọnu ụlọ ya niile bukwa otu ọtutū dika ndi ọzọ niile. Ọnu ụzọ ama ya na mputa ọnu ụlọ ya nwere oghere gbaa gburugburu. Idi ogologo ya di iri mita abūọ na asaa, ebe obosara ya di mita iri na atọ. **34** Mputa ọnu ụlọ ya chere ihu n'ogige di n'ezi. Oyiyi nkwi e sere ese ka eji chọọ akukū ogidi ọnu ụzọ ya mma, n'akukū

nke a, nakwa n'akukū nke ọzọ. Ihe nrigo nwere nzọ ukwū asatọ ka eji arigo ya. **35** O mere ka m bjaruo n'ọnu ụzọ ama mbata nke ugwu. Ọ tūrū ya, chọpūta na ọtūtū ya dīkwa ka nke ndi ọzọ, **36** dika ọnu ụlọ ya niile, n'akukū aja ya niile, na mputa ọnu ụlọ ya, ha niile nwere oghere gbaa gburugburu. Iḍi ogologo ya di iri mita abụọ na asaa, ebe obosara ya di mita iri na atọ **37** Mputa ọnu ụlọ ya chere ihu n'ogige di n'ezi. Oyiya nkwū e sere ese ka eji chọọ akukū ogidi ọnu ụzọ ya mma, n'akukū nke a, nakwa n'akukū nke ọzọ. Ihe nrigo nwere nzọ ukwū asatọ ka eji arigo ya. **38** Otu ọnu ụlọ nke nwere ọnu ụzọ dīkwa n'akukū mputa ọnu ụlọ nke ime ime ọnu ụzọ ama ọbūla, ebe a na anọ asacha anụ aja nsure ọkū niile. **39** N'ime mputa ọnu ụlọ nke ọnu ụzọ ama, ka tebul abụọ di n'otu akukū, abụọ nke ọzọ dīkwa n'akukū nke ọzọ nke ọnu ụlọ ahụ. N'elu ha ka a na-egbu anụ e ji achū aja nsure ọkū, maqbū aja mmehie, maqbū onyinye n'ihī aja ikpe ọmuma. **40** N'akukū mgbidi ezi nke mputa ọnu ụlọ nke ọnu ụzọ ama, n'akukū ihe nrigo nke di na mbata ọnu ụzọ ugwu, e nwere tebul abụọ, n'akukū nke ọzọkwa nke ihe nrigo ahụ, e nwekwara tebul abụọ n'ebe ahụ. **41** Ya mere, e nwere tebul anọ n'otu akukū ihe nrigo ahụ, nwekwa anọ n'akukū nke ọzọ ya, ya bụ, tebul asatọ ma agukọta ya ọnu, ebe a na-anọ egbu anụ e ji achū aja. **42** E nwekwara tebul anọ ndi ọzọ n'ime ọnu ụlọ ahụ e ji nkume a wara awa wuo. N'elu ya ka a na-anọ akwado anụ a ga-eji chūọ aja nsure ọkū. Iḍi elu tebul ndi a bụ iri sentimita asatọ. Obosara elu ha n'akukū niile di iri sentimita ise na atọ. Ngwongwo niile e ji egbu anụ e ji achū aja na-adi n'elu tebul ndi a. **43** E ji nko nke iḍi ogologo ya di sentimita itoolu ejigidesi tebul ndi ahụ ike n'ahụ aja ụlọ. Nko ndi a di gburugburu tebul ndi ahụ. Ọ bukwa n'elu tebul ndi a ka a na-ebebe anụ niile e ji enye onyinye. **44** N'ime ogige di n'ime, e nwere ọnu ụlọ abụọ nke nwere ụzọ e si abanye n'ogige di n'ime. Otu di n'akukū ọnu ụzọ ama di n'ugwu, chee ihu n'odida anyanwū, nke ọzọ di n'akukū ọnu ụzọ ama di n'odida anyanwū, chee ihu n'ugwu. **45** Ọ gwara m, "Ọnu ụlọ ahụ di n'akukū ọnu ụzọ ama di n'ugwu bụ nke ndi nchūaja, ndi na-eje ozi n'ulonso ukwu. **46** Ọnu ụlọ nke di n'akukū ọnu ụzọ ama chere ihu n'ugwu, bụ nke ndi nchūaja ndi na-eche ebe ichū aja nche. Ndi a bụ umū umū Zadok. Ọ bụ naani ha ka e kwere ka ha nwee ike ibjaru Onyenwe anyi nso, ijere ya ozi site n'etiti ebo Livayi niile." **47** Mgbe ahụ, ọ tūrū ogige ime ahụ, chọpūta na ogologo

ya di iri mita ise na asatọ. Obosara ya bukwa otu ihe ahụ. Ebe ichū aja dīkwa n'ihu ulonso ukwu ahụ. **48** O mere ka m bjaruo na mputa ọnu ụlọ nke ulonso ukwu ahụ, ọ tūrū akukū ogidi ọnu ụzọ nke mputa ọnu ụlọ ahụ, o ruru mita abụọ na ụma atọ n'obosara, n'akukū ya abụọ. Ebe mbata ya ruru mita asaa na ụma anọ n'obosara, ebe akukū aja ụlọ ahụ ruru otu mita na ụma isii n'obosara, n'otu akukū nakwa n'akukū nke ọzọ ya. **49** Ebe mputa ọnu ụlọ ahụ di ihe ruru mita iri na otu n'obosara, sitekwa n'azū ruo n'ihu ya ruru mita isii na ụma anọ. Ọ bụ ihe nrigo iri ka eji arigo ya. Ogidi dīkwa n'akukū ọnu ụzọ abụọ ahụ otu n'akukū nke a ọzọ n'akukū nke ọzọ ya.

41 Mgbe ahụ, nwoke ahụ kpobatarā m n'ọnu ụlọ ezumezu ahụ, ọ tūrū akukū ọnu ụzọ ya. Akukū ya ọbūla di mita atọ na ụma abụọ, nke a bụ obosara ụlọ ikwu ahụ. **2** Obosara ọnu ụzọ mbata ya di mita ise na ụma atọ. Akukū aja abụọ nke ọnu ụzọ ahụ dīkwa mita abụọ na ụma asaa. Ọ tūkwarā ogologo ụlọ ezumezu ahụ; ya dīri iri mita abụọ na otu n'ogologo, obosara ya di mita iri na otu. **3** Mgbe ahụ, ọ banyere n'ime ime ebe nsọ ahụ, tūọ ogidi di n'ọnu ụzọ e si abanye n'ime ya, chọpūta na obosara nke ọbūla bụ otu mita na otu ụma, obosara ọnu ụzọ ahụ n'onwe ya di mita atọ na ụma abụọ. Akukū aja nke ọnu ụzọ ọbūla di mita atọ na ụma asaa n'obosara. **4** Ọ tūrū ogologo ime ebe nsọ ahụ, ya di mita iri na ọkara, obosara ya dīkwa mita iri na ọkara, n'ogologo ụlọ ezumezu ahụ. Ma ọ siri m, "Ebe a bụ Ebe Kachasi Nso." **5** Ọ tūkwarā mgbidi ulonso ukwu ahụ chọpūta na iḍi igbidi ya bụ mita atọ na ụma abụọ. E nwekwara ọnu ụlọ ndi di gburugburu ulonso ukwu ahụ, nke ọbūla di mita abụọ na otu ụma n'igbidi. **6** Ọnu ụlọ nta ndi a di n'okpukpu atọ, nke ọbūla n'elu ibe ya, okpukpu ọbūla nwere iri ọnu ụlọ atọ. E nwere mgbidi gbara aja ulonso ahụ gburugburu n'akukū niile, ka ha burū ihe nkwado nye ọnu ụlọ nta ndi a, ka ihe nkwado ndi a ghara ibū ihe a runyere n'aja ulonso ukwu ahụ. **7** E wuru ọnu ụlọ nta ndi a ka obosara ọnu ụlọ ndi ahụ niile di n'elu ibe ha di ukwu karja obosara ndi nke di n'okpuru ha. N'uzọ di otu a, obosara ọnu ụlọ niile di n'okpukpu nke abụọ di ukwu karja nke di n'ala; nke atọ dīkwa ukwu karja nke abụọ. E wukwarā ebe e si arigo site n'okpukpu nke dīkarisiri ala rigoruo n'ọnu ụlọ ndi kachasi elu, site n'okpukpu nke di n'etiti. **8** Ahurū m na ulonso ukwu ahụ nwere ebe e wuliri elu n'akukū ya niile.

Q bukwa ebe a di elu ka e ji mee ntōala onūulo nta ndi ahū niile. İdi ogologo nke ebe ahū e wuliri elu bu mita atō na ūma abūo. 9 İdi arō nke mgbidi onūulo nta ndi a n'akūku ezi bu mita abūo na ūma atō. Ala togboro n'efu n'etiti onūulo nta ūlonso ukwu ahū, 10 na onūulo ndi nchūaja di mita iri na okara n'obosara, gbaa gburugburu ūlonso ukwu ahū. 11 E nwere onū ẏzō ndi a na-esi abanye n'onūulo nta ndi ahū, site n'ala ahū na-enweghi ihe aruru na ya, otu onū ẏzō n'akūku ugwu, nke ozo n'akūku ndida. Obosara ala nke foduru di mita abūo na ūma atō n'akūku niile gbaa gburugburu. 12 Ma ūlo nke na-eche ihu n'ogige ūlonso ukwu ahū, n'akūku odida anyanwu, di iri mita atō na asaa n'obosara, idi igbidi nke aja ūlo ahū di mita abūo na ūma atō, gbaa gburugburu, ogologo ya dikwa iri mita anō na asatō. 13 Mgbe ahū, o turu ūlonso ukwu ahū, ya diri iri mita ise na atō, ogige ūlonso, na ūlo ahū nakwa mgbidi ya, dikwa iri mita ise na atō n'ogologo. 14 Obosara nke ogige ūlonso n'akūku owuwa anyanwu, tinyere ebe ihu ūlonso ukwu ahū, di iri mita ise na atō. 15 O turu idi ogologo nke ūlo ahū chere ihu n'ogige di n'azu ūlonso ukwu ahū, tinyere ebe njeghari ya nke di n'akūku abūo ya. O di iri mita ise na atō. Ūlo ezumezu ahū, n'ime ebe nsō ahū, na mputa nke onū ūlo, bu nke chere ihu n'ogige ahū, 16 ya na onū ẏzō ndi ahū, na oghereikuku niile di warawara, na ebe njeghari gbara ha atō gburugburu, ihe niile, elu ma ala, tinyere onū ẏzō bu nke eji osisi mmachite. Ala ya, na mgbidi ya ruo na oghereikuku, ma oghereikuku niile bukwa ihe ekpuchiri ekpuchi. 17 N'elu oghere di n'ebe onū ẏzō ezi, nke gara n'ime ebe nsō, nakwa n'ahū aja niile, na nkebi na nkebi, gbaa gburugburu n'ime na n'ezi ebe nsō ahū, 18 ka a turu oyiyi cherubim na osisi nkwi. Cherubim na-esota osisi nkwi. Osisi nkwi obula na-esotakwa cherubim. Cherub obula nwere ihu abūo: 19 otu akūku cherub nke bu ihu mmadu chere ihu n'otu nkwi. Ihu ya nke ozo, nke bu ihu odum, chere ihu na nkwi nke di akūku nke ozo. A turu ha gburugburu ūlonso ukwu ahū. 20 Site n'ala ūlo ruo n'elu onū ẏzō ya, a turu oyiyi cherubim na osisi nkwi n'ahū aja ūlo ezumezu ahū. 21 Onū ūlo ezumezu ahū nwere mbudo ibo nke akūku anō ya ha otu n'otutu. Nke di n'ihu Ebe ahū Kachasi Nso, yiri ndi ozo. 22 Ebe ichu aja ya bu nke eji osisi wuo. Akūku niile nke ebe ichu aja a ha n'otu. O di otu mita na okara n'ogologo, dirikwa iri sentimita itoolu n'akūku ya obula. Osisi ka e ji wuo nkuku anō

ya, akūku ya niile, na ntōala ya. Mgbe ahū, nwoke ahū gwara m, "Nke a bu tebul na-adi n'ihu Onyenwe anyi." 23 Ma ūlo ezumezu, ma Ebe ahū Kachasi Nso, nwere onū ẏzō abūo, n'otu n'otu. 24 Onū ẏzō obula nwere ibo abūo, ibo abūo nke a na-akwaghari gburugburu. 25 A tinyere onyinyo cherubim na osisi nkwi n'elu ibo na-edubanye n'ulo ezumezu ahū, dika ndi ahū a turu n'ahū mgbidi niile. E jikwa osisi ruchi elu ihu mputa nke onū ūlo ahū. 26 Windo di warawara di n'aja mputa onū ūlo ahū, nke e sekwasiri oyiyi osisi nkwi; onūulo nta niile nke ūlonso ukwu ahū nwekwa ihe a runyere n'elu ẏzō ya, nke a machiri amachi.

42 Nwoke ahū duuru m gaa n'akūku ugwu, banye n'ime ogige ahū di n'ezi, kpobata m n'ime onūulo ndi ahū di na ncherita ihu n'akūku ugwu nke ūlonso ukwu ahū. 2 Ūlo ahū nke onū ẏzō ya chere ihu n'ebe ugwu di iri mita ise na atō n'ogologo, ebe obosara ya di iri mita abūo na asaa. 3 Ma n'akūku nke di iri mita na otu, site n'ime ogige nakwa n'akūku nke di na ncherita ihu pevumentu nke ogige di n'ezi, ebe njeghari chere ebe njeghari ozo ihu, n'okpuku atō ahū. 4 N'ihu onūulo ndi a, e nwere ka ẏzō njeghari nke di mita ise na ūma atō n'obosara, dikwa iri mita ise na atō n'ogologo. Onū ẏzō ha niile chere ihu n'ugwu. 5 Okpuku ūlo nke di n'elu asaghi mbara dika nke di n'ala, n'ihu na ebe njeghari ndi ahū weere otutu oghere karija ka o di n'onūulo ndi di okpuku nke di n'ala na nke etiti ūlo ahū. 6 Ebe a na-ejighi ogidi wuo ūlo a, dika e si wuo ndi di n'ogige, nke a mere ka ūlo ndi di n'elu na-akpa nkpa karija ndi nke di n'ala, na ndi di n'etiti. 7 E nwere mgbidi aja nke di n'ezi n'akūku onūulo niile, n'uzo ogige nke di n'ezi. O maputara n'ihu onūulo ndi ahū, ogologo ihe di iri mita abūo na asaa. 8 N'otutu ogologo onūulo ndi a, ndi di nso n'ogige mputa, ruru mita iri abūo na itoolu, ebe ogologo ndi nke dikarisiri nso ebe nsō ahū, ruru mita iri ise na asatō. 9 N'okpuru onūulo ndi a, e nwere ẏzō mbata n'akūku owuwa anyanwu, dika mmadu nabata ha site n'ogige di na mputa. 10 N'akūku ndida, n'ogologo aja ūlo di n'ogige mputa, nke di n'akūku ogige ūlonso ukwu, nke chere aja ūlo mputa ihu, otutu onūulo di ya. 11 Ūzo njeghari di n'etiti akūku abūo ūlo ahū, ha dikwa ka onūulo ndi ahū nke di n'uzo ugwu. Ogologo ha na obosara ha bu otu; ha niile yiri onwe ha. Onū ẏzō ya dikwa ka onū ẏzō di n'ugwu. 12 Otu a ka onū ẏzō e si abanye n'ime onūulo ndi a di na

ndịda si dị. E nwere ọnu ụzọ na mpụta, nke dị na mgbidi ahụ chere ihu n'ọwụwa anyanwụ. Ebe a ka e si abanye n'ime ọnuụlọ ndị ahụ. **13** Mgbe ahụ, ọ sịrị m, “Ime ọnuụlọ niile dị n'ugwu, na ime ọnuụlọ ndị dị na ndịda, bụ ndị a chere ogige ụlọnsọ ahụ ihu, bụ ime ụlọ dị nsọ, nke ndị nchụaja. Ebe ndị nchụaja ndị nabịa nso Onyenwe anyị ichu aja ga-anọ rie nri niile nke kachasi nsọ, n'ebe ahụ ka ha ga-edebekwa aja inata ihuoma, aja mmehie na aja ikpe omuma, n'ihu na ụlọ ndị a dị nsọ. **14** Mgbe ndị nchụaja bara n'ime ebe nsọ ahụ nke e kewapuru iche, ha aghaghị esikwa n'ebe ahụ pụta n'ogige mpụta ezi, tupu ruo mgbe ha yisara uwe ha yii jee ozi, n'ihu na uwe ndị a dị nsọ. Ha ga-eyiri uwe ọzọ, tupu ha abanye n'akukụ ụlọ ndị ahụ dijiri ndị ọzọ.” **15** Mgbe ọ tuchara ihe ndị dị n'ime ebe ụlọnsọ ahụ, o duuru m site n'ọnu ụzọ dị n'ọwụwa anyanwụ pụta, tuckwa n'akukụ niile gburugburu. **16** O ji ihe otutu dị ogologo tọọ akukụ ọwụwa anyanwụ, ọ dị ihe ruru narị mita abụọ na iri mita isii na ise. **17** O ji mkpirisi osisi ahụ e ji atụ ihe tọọ akukụ nke ugwu ma chọpụta na ọ dị ihe ruru narị mita abụọ na iri mita isii na ise. **18** Ọ tuckwa akukụ nke ndịda, chọpụtakwa na ọ dị ihe ruru narị mita abụọ na iri mita isii na ise. **19** Mgbe ahụ, ọ tughariri jirikwa ihe otutu ahụ tọokwa akukụ nke odida anyanwụ. Ọ dị ihe ruru narị mita abụọ na iri mita isii na ise. **20** Ya mere, ọ turu akukụ anọ niile nke ebe ahụ. Mgbidi gbara ya gburugburu. Otutu ha dị ihe ruru narị mita abụọ na iri mita isii na ise, n'ogologo, obosara ya dikwa ihe ruru narị mita abụọ na iri mita isii na ise, iji kewaputa ebe dị nsọ site n'ebe ndị ọzọ.

43 Emesịa, ọ kpobatakwa m n'ọnu ụzọ mbata nke chere ihu n'ọwụwa anyanwụ. **2** Ma lee, ahuru m ebube Chineke nke Izrel ka o si n'akukụ ọwụwa anyanwụ na-aputa. Olu ya dị ka mbigbo nke ebili mmiri, ebube ya nwukwara n'ala ahụ niile. **3** Ọ dikwa ka ọhụ mbụ m huru, nke m buru ụzọ hụ n'akukụ ọnu mmiri Keba, ya na nke m huru na Jerusalem mgbe ọ bịa ibibi obodo ahụ. Adara m n'ala kpugide ihu m n'aja. **4** Ebube Onyenwe anyị sitere n'ọnu ụzọ chere ihu n'ọwụwa anyanwụ bata n'ime ụlọnsọ ahụ. **5** Mgbe ahụ, Mmụọ nke Chineke buliri m bubata m n'ime ogige nke ime, ma ebube nke Onyenwe anyị juputara n'ụlọnsọ ukwu ahụ. **6** Mgbe ahụ, anuru m olu ka o si n'ụlọnsọ ahụ na-agwa m okwu, dika nwoke ahụ na-eguzokwa n'akukụ m. **7** Ọ sịrị m, “Nwa nke mmadu,

ebe a bụ ebe nke ocheeze, na ebe nke ọbụ ukwu m abụọ ga-anogide, ebe a ka m ga-ebi n'etiti umu Izrel ruo mgbe ebighi ebi. Ụlọ Izrel agaghị emerukwa aha nsọ m ọzọ, ha onwe ha maobu ndi eze ha, site n'ikpere arusi niile ha na ibubata onyinye olili ozu ndi eze ha, mgbe ha nwuru anwu. **8** Mgbe ha wuru mbata ọnu ụzọ ha n'akukụ mbata ọnu ụzọ m, tinye ọnu ụzọ ha n'akukụ ọnu ụzọ m, ọ bukwa naanị mgbidi bụ ihe dị n'etiti mụ na ha. Ha meruru aha nsọ m site n'ihe aru niile ha mere. Ya mere m ji bibie ha n'iwe m. **9** Ugwu a, ka ha wezuga adighi ocha na ife chi ndi ọzọ ha n'ihu m, bupukwa onyinye olili ozu ndi eze ha n'ebe m no, mgbe ahụ, aga m ebi n'etiti ha ruo mgbe ebighi ebi. **10** “Nwa nke mmadu, kowaara umu Izrel ụlọnsọ ahụ m ziri gi. Gwa ha ụdidi ya, na ipu iche ya, ka ihere mee ha n'ihu mmehie ha. **11** Ọ buru n'ezie na ihere emee ha n'ihu ihe ha mere, mgbe ahụ, kowaara ha ihe niile metutara otu a ga-esi wuo ụlọnsọ a, na ihe gbasara nkwo ya, na ihe gbasara ọnu ụzọ ọpupu na mbata ya niile, ihe metutara ebumnobi nke owuwa ya niile na usoro na iwu niile banyere ya. Deputa ihe ndi a n'ihu ha, nye ha ka ha lezie anya mezuo ihe niile metutara usoro a ga-agbaso wuo ya. **12** “Nke a bụ iwu ụlọ banyere nsọ ukwu ahụ. Ebe niile gbara elu ugwu a gburugburu ga-abu ebe dikarisiri nsọ! Nke a bụ iwu ụlọnsọ ahụ. **13** “Nke a bụ otutu niile gbasara ebe ichu aja ya: Idi elu nke ala ya bu iri sentimita ise na ato; igba gburugburu nke ọnu ya bu iri sentimita abuo na ato; obosara ya di iri sentimita ise na ato. Otu a ka ebe ichu aja ahụ ga-aha n'ogologo. **14** Site n'ukwu ya nke di n'ala ruo n'okere ya nke etiti, ọ ga-adị otu mita n'ogologo nakwa n'uhie; site n'okere nke nta ruo na nke ukwu ga-adị mita abuo n'ogologo na okara n'uhie. **15** Ebe nsure oku nke ebe ichu aja ahụ ga-adị mita abuo, mpi anọ sikwa n'akukụ ya gbago elu, nke obula n'ime ha ga-adị okara mita n'ogologo. **16** Ebe nsure oku nke ebe ichu aja ahụ ga-adị mita isii n'ogologo na mita isii n'uhie, nwee akukụ anọ nke ha n'otu. **17** Nke di n'okpuru ga-adị mita asato n'akukụ obula; a garulite ọnu ọnu ya gburugburu, ka idi elu nke ọnu ọnu ya buru iri sentimita abuo na asaa. Akukụ ya niile gbasapuru site n'elu ya ruo n'ala. Otutu mgbasapu a di iri sentimita ise na ato. N'akukụ ọwụwa anyanwụ ka ihe e ji arigo ya di.” **18** Mgbe ahụ, ọ gwara m, “Nwa nke mmadu, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ndi a bu usoro metutara iwu ichu aja nke aja nsure oku, na ifesa obara n'elu ebe

ichu aja mgbe e wusiri ya. **19** I ga-enye ndi nchujaja bu ndi Livayi si n'ezinaulo Zadok, bu ndi na-abia m nso ife ofufe n'ihu m, otu oke ehi maka aja mmehie, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **20** Unu ga-ewere ufodu n'obara ya tee na mpi anọ nke ebe ichu aja, na n'akuku anọ nke ebe ichu aja, na n'akuku anọ nke mbadamba nkume di n'elu, na gburugburu onu onu ya, si otu a sachaa ebe ichu aja ahụ, kpuchikwaara ya mmehie. **21** Mgbe ahụ, a ga-ewere nwa oke ehi e ji chuo aja mmehie ahụ, kpoọ ya oku n'ebe a kwadoro n'ezị ulonso ukwu ahụ. **22** "N'ubochi nke abuo, i ga-eji nwa mkpi na-enweghi ntupo chuo aja mmehie. A ga-eme ka ebe ichu aja di ocha, dika e ji oke ehi ahụ mee ka o di ocha. **23** Mgbe i mechara mmemme nsacha ndi a, werekwa nwa oke ehi ozo nke na-enweghi ntupo, na nwa ebule site n'igwe anu nke na-enweghi ntupo chuo aja. **24** Were ha jee chee n'ihu Onyenwe anyi, ka ndi nchujaja were nmu fesa ha dika aja nsure oku a churu nye Onyenwe anyi. **25** "Ubochi asaa, kwa ubochi ka i ga-eweputa otu mkpi, na nwa oke ehi, na nwa ebule site n'igwe anu ndi ahụ, chuo aja mmehie. Ha niile ga-abu umu anumanu ndi na-enweghi ntupo. **26** Ubochi asaa ka ha ga na-achụ aja ikpuchi mmehie n'ihu ebe ichu aja, mee ka o di ocha, site otu a doo ya nso. **27** Ubochi nke asato, na n'ubochi obula so ya, ndi nchujaja ga-achụ aja nsure oku n'ebe ichu aja, chukwa aja udo. Mgbe ahụ, aga m anabatakwa unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya."

44 Mgbe ahụ, o mere ka m laghachi n'uzo, n'onu uzo ama nke ebe nso ahụ, nke di n'ezị, nke na-eche ihu n'owuwa anyanwu, ma a gbachiri ya agbachi. **2** Ma Onyenwe anyi siri m, "Onu uzo ama nke a ga-abu ihe e mechiri emechi. A gaghị emeghe ya ozo, o dighi onye obula ga-esi na ya bata. N'ihu na Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel esitela na ya bata. Ya mere, o bu ihe emechiri emechi. **3** Naani nwa eze, naani ya onwe ya, bu onye ga-anodu ala n'ime ya, iri nri n'ihu Onyenwe anyi. O ga-esite na mputa onu ulo nke onu uzo bata, o bukwa ebe ahụ ka o ga-esi puo." **4** Mgbe ahụ, o mere ka m bjaruo n'onu uzo ama di n'ugwu, n'ihu ulonso ukwu ahụ. Elere m anya hu na ebube nke Onyenwe anyi juputara n'ulonso nke Onyenwe anyi. N'ihu ya, adara m n'ala kpugide ihu m n'aja. **5** Onyenwe anyi siri m, "Nwa nke mmadu, leruo anya nke oma, gee nti nke oma n'ihu niile m na-agwa gi banyere iwu m niile

na usoro niile nke ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. Leruo anya nke oma banyere onu uzo ibata n'ulonso ukwu a, na nke opupu niile nke ebe nso a. **6** I ga-agwa ndi Izrel bu ndi ulo nnupu isi, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, o zuola bu ibi ndu aru unu niile ahụ, unu ndi Izrel! **7** N'ihu na o bughị naani na ihe aru unu mere di ukwu, kama unu mekwaro ihe aru kachasi site n'ikpobata ndi ala ozo a na-ebighi anu ahụ ha na obi ha uguw n'ime ulonso, si otu a meruo ulonso mgbe unu na-ewetara m nri nso, nke bu abuba na obara. N'uzo di otu a, unu emebiela ogbugba ndu m. **8** Unu edebeghi iwu m nyere unu banyere ihe m ndi di nso, kama unu goro ndi ozo ka ha buru ndi na-elekota ebe nso m. **9** Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, o nweghi onye ala ozo obula a na-ebighi anu ahụ ya na obi ya uguw kwesiri ibata n'ulonso m. O buladi ndi obia ndi bi n'etiti umu Izrel. **10** "Ndi ikom agburu Livayi niile, ndi sitere n'ijere m ozi wezuga onwe ha mgbe Izrel bidoro igbaso arusi niile ha, ga-ata ahuhu n'ihu ekwesighi ntukwasị obi ha. **11** Ha ga-abu ndi na-eje ozi n'ime ebe nso m, ndi nlekota nke onu uzo ama nke ulonso ukwu, na-ejekwa ozi n'ime ya; ha g-egburu ndi m anu e wetara maka ichu aja nsure oku na nke aja ndi ozo, ha ga-eguzokwa n'ihu ha jeere ha ozi. **12** Ma n'ihu na ha guzoro n'ihu arusi jeere ha ozi, mee ka ulo Izrel daba na mmehie ikpere arusi, n'ihu nke a, eweliela m aka elu na-anu iyi na ha aghaghi ita ahuhu mmehie ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **13** Ha agaghi abiakwute m nso ije ozi dika ndi nchujaja, maobu bjaruo nso ihe nso m niile obula maobu onyinye m di nso karichasia onyinye nso niile, ha aghaghi ibu onodu ihere nke ihe aru niile ha mere. **14** Ma aga m ahoputa ha ka ha buru ndi ilekota ulonso m di n'aka, n'ihu iru oru niile na ije ozi niile di n'ime ya. **15** "Ma ndi nchujaja, bu umu Zadok, ndi Livayi, ndi chegidere ebe nso m nche, mgbe Izrel niile sitere n'ebe m no kpafuo, ga-abia nso ijere m ozi, ha ga-eguzo n'ihu m chuo aja abuba na obara. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **16** O bu naani ha ga-abanye n'ime ebe nso m, naani ha ga-abiakwa na tebul m ije ozi n'ihu m, na ife m dika ndi nche. **17** "Mgbe ha na-abata n'onu uzo ama nke ogige di n'ime, ha ga-eyi naani akwa ocha. Ha agaghi eyi uwe obula e ji aji anu kpaa mgbe ha na-eje ozi n'ogige ime nke ulonso ukwu m. **18** Ha ga-eji akwa ocha kee n'isi ha,

yirikwa uwe ọcha n'ukwu ha. Ha agaghị eyi ihe ọbụla ga-eme ka ọsịsọ gbaa ha. **19** Mgbe ha na-apụ n'ogige dị n'ezị ebe ndị mmadụ nọ, ha ga-eyipụ uwe ha yi mgbe ha na-eje ozi, hapụkwa ha n'ime ọnụlọ nsọ ndị a, yiri uwe ọzọ, ka ha ghara ime ka ndị mmadụ bụrụ ndị e doro nsọ site n'imetụ uwe ha ahụ. **20** "Ha agaghị ekwe ka agiri isi ha too ogologo, ha agakwaghị akpuchapụ ya. Naanị mkpacha ka ha ga na-akpacha isi ha. **21** Onye nchụaja ọbụla agaghị ahụ mmanya vainj mgbe ọ na-abata n'ogige dị n'ime. **22** Ha agaghị alụ nwanị nke di ya nwurụ anwụ, maọbụ nwanị gbaara di ya alụkwaghị m. Kama ọ bụ naanị ụmụ agboghọ ndị sitere n'agburụ Izrel ndị na-amaghị nwoke, maọbụ nwunye ndị nchụaja nwurụ anwụ. **23** Ha ga-akuziri ndị m ihe di iche n'etiti ihe di nsọ na ihe na-adighi nsọ; gosi ha otu esi amata ihe di iche n'etiti ihe na-adighi ọcha na nke di ọcha. **24** "Ha ga-abụ ndị ikpe, idozi esemokwu daputara n'etiti ndị m. Usoro iwu m niile ka ha ga-eji kpee ikpe. Ndị nchụaja n'onwe ha kwa ga-erube isi n'iwu m niile n'oge mmemme ọbụla di nsọ. Ha ga-ahụkwa na e doro ụbọchị izuikwe nsọ. **25** "Onye nchụaja agaghị emerụ onwe ya site n'ije n'ebe ozu di, kariakwa maọbụ ozu nna ya maọbụ nne ya, ma o bụ nwa ya, maọbụ nwanne ya nwoke, maọbụ nwanne ya nwanị na-enweghị di. **26** Mgbe e mechara ka ọ di ọcha ọzọ, ọ ga-echere ruo ụbọchị asaa. **27** Ma n'ụbọchị ahụ, ọ ga-aloghachi n'ụlọ ukwu ahụ ibanye n'ime ebe nsọ, ọ ga-ebu ụzọ chụọ aja mmehie n'ihị onwe ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri. **28** "Ọ bụ naanị mụ onwe m bụ ihe nketa nke ndị nchụaja ga-enweta. Unu agaghị enye ha ihe nweta ọbụla n'Izrel. Mụ onwe m bụ ihe nketa ha. **29** Ha ga-eri onyinye inata ihuoma, ihe aja mmehie, ihe aja ikpe omuma, ihe niile di n'Izrel e doro nsọ nye Onyenwe anyi ga-abụ nke ha. **30** Mkpurụ mbụ kachasi mma site na mkpurụ ubi ọbụla na onyinye niile purụ iche ga-abụ nke ndị nchụaja. Ọka mbụ a kworọ akwọ, nke a na-eweta n'ihē ubi ga-abụkwa nke ndị nchụaja, ime ka ngozi dikwasị n'ụlọ unu. **31** Ndị nchụaja agaghị ata nmanụ ọbụla, maọbụ anụ nke nwurụ onwụ chi ya, maọbụ nke anụ ọzọ dogburu.

45 "Mgbe unu ga-eke ala ahụ dika ihe nketa, unu ga-ebu ụzọ nye Onyenwe anyi otu oke n'ime ya ka ọ bụrụ oke di nsọ nke ala ahụ. Ogologo ya ga-adị kilomita iri na atọ, obosara ya ga-abụ kilomita iri na otu. Ihe di nsọ ka ala ahụ niile ga-abụ gbaa

gburugburu. **2** Site n'ala, otu akukụ di narị mita abụọ na iri itoolu na otu, na iri sentimita asaa na ise, ga-abụ maka ebe nsọ. A ga-ahapụ ala di iri mita abụọ na itoolu gburugburu ya. **3** Site n'oke ebe ahụ di nsọ, tụtuta oke ogologo ya di kilomita iri na atọ, obosara ya kilomita ise na ọkara. Ọ bụ n'ime ya ka ebe nsọ, ya bụ Ebe ahụ Kachasi Nsọ ga-adị. **4** Ọ ga-abụ oke ala ndi nchụaja, ndi na-eje ozi n'ebe nsọ, na ndi na-abia nso ije ozi n'ihu Onyenwe anyi. Ọ ga-abụkwa ebe ụlọ obibi ha ga-adị, bụrụkwa ebe di nsọ maka ebe nsọ ahụ. **5** Ala ọzọ di ya n'akukụ, nke ga-adị kilomita iri na atọ n'ogologo, kilomita ise na ọkara n'obosara ya, ga-abụ ebe obibi ndi Livayi, ndi na-arụ ọrụ n'ụlọnsọ ukwu ahụ. **6** "N'akukụ obodo nsọ ka a ga-ekewaputa ala nke ogologo ya di kilomita iri na atọ, nke obosara ya dikwa kilomita abụọ na ọkara, nke a ga-abụ nke ndi Izrel. **7** "A ga-eweputa ala purụ iche maka nwa eze. Ala a ga-adị n'akukụ abụọ nke ala nsọ ahụ, na obodo ahụ. Ala a ga-agbatiri site n'akukụ ọdida anyanwụ ebe oke ya di ruo n'osimiri Mediterenja. Ọ ga-esitekwa n'oke ala ya n'owuwa anyanwụ gbatiri ruo n'ebe ebo Izrel nwere ala ha. N'uzọ di otu a, ala a ga-aha ka ala ebo Izrel ketara. **8** Ala a ga-aburū ya ihe nketa n'Izrel. Ndiji m agaghị emegbu ndi m ọzọ, ma ha ga-ahapụ ndi Izrel ka ha keta ala ndi a dika ebo niile ha si di. **9** "Nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: O zuolara unu, unu ụmụ ndi eze Izrel. Kwusinu ipunara ndi m ihe ha nwere n'ike, kpeenụ ikpe ziri ezi na-emekwa ihe kwesiri ekwesi. Kwusinu ichupu ndi m site n'ihē ha, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuputara. **10** Ka ihe otutu unu ji ere ahia unu buru ezigbo efa na ezigbo baf nke a na-ejighi aghughọ kpuo. **11** Ka ihe otutu homa buru ihe unu ga-eji na-atu ihe niile, ma mmanu, ma oka. Ihe otutu ndi ọzọ unu ga-enwe ga-abu efa, nke bu otu uzo n'uzo iri nke homa, maka itu ihe dika oka. Nke ọzọ bu baf, nke bukwa otu uzo n'uzo iri nke homa, maka itu ihe dika mmanu. **12** Ihe otutu a ga-eji mata idi arọ nke ihe ọbụla ga-abu shekel. Ihe a ga-eji gbanwere shekel a bu iri gera abuo naani. Iri shekel isii ka a ga-ejikwa gbanwere otu mina. **13** "Nke a bu onyinye puru iche unu ga-enye: otu uzo n'uzo isii nke efa, site n'otu homa nke oka wiiti unu. Unu ga-enyekwa otu uzo n'uzo isii nke efa site n'otu homa oka balu unu. **14** Dika e nyere ya n'iwu, unu ga-eji ihe otutu baf, weta mmanu oliv bu otu uzo n'ime uzo iri site n'otu ko ọbụla (ko na-erita baf iri, n'ihī na baf

iri, bu ọtụtụ otu homa). 15 Ozoḡkwa, otu aturū nke sitere n'igwe aturū dī narī aturū abụọ, nke si n'ebe ịta nri nke Izrel a gbara mmiri nke ọma ka unu ga-eweta. A ga-eji ndi a chụọ aja mkpuru ọka, na aja nsure ọkụ, na aja udo, maka ikpuchiri ndi wetara ha mmehie ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. 16 Ndi niile nke n'ala ahụ ga-eso nwa eze Izrel bute onyinye ndi a. 17 Nwa eze ahụ ka o diri iweta ihe eji achu aja nsure ọkụ niile, aja mkpuru ọka, aja ihe onunni niile, na nke Onwa oḡuru nakwa nke ubochi izuike niile, n'oge mmemme niile nke ndi Izrel. O ga-ewetakwa ihe eji achu aja mmehie, aja mkpuru ọka, aja nsure ọkụ, aja udo maka ikpuchiri umu Izrel mmehie ha. 18 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ubochi mbu nke onwa mbu obula, unu ga-ewere nwa oke ehi nke na-enweghi ntupo, chuo aja ido ulonso m nso. 19 Onye nchujaja ga-ewere ufodu obara nke aja mmehie ahụ tee ya n'akuku onu uzo ulonso m, na n'akuku anọ nke onu ebe ichu aja, na n'ahu ibo nke onu uzo ogige ime. 20 Unu ga-emekwa otu ihe ahụ n'abalị asaa nke onwa ahụ n'ihu onye obula mehiera na-amaghị ama, maka ikpuchi mmehie metutara ulonso m. 21 "N'ubochi nke iri na anọ nke onwa mbu, ka unu ga-edebe Mmemme Ngabiga. O ga-abu mmemme abali asaa. N'ubochi ndi a, naani achicha nke a na-ejighi ihe na-eko achicha mee ka unu ga-eri. 22 N'ubochi ahụ, onyeisi ga-eweta otu nwa oke ehi maka aja mmehie nke onwe ya, na maka mmehie mmadu niile nke ala ahụ. 23 N'ubochi asaa nke mmemme ahụ, kwa ubochi, o ga-eweta oke ehi asaa na ebule asaa, ndi na-enweghi ntupo obula, dika ihe ichu aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyi. O ga-enyekwa nwa mkpi kwa ubochi maka aja mmehie. 24 O ga-ewetakwa n'ihu onyinye inata ihuoma, narị lita ọka anọ na iri itoolu, nke bu otu otutu otu oke ehi, otu otutu otu ebule. Tinyere lita mmanu oliv ato na uma asato. Lita mmanu ato na uma asato dikwara otu efaf ọka. 25 "N'oge mmemme ubochi asaa ahụ, nke ga-ebido n'ubochi iri na ise nke onwa asaa, o ga-ewetakwa ihe a ga-eji chuo aja mmehie na aja nsure ọkụ, na aja mkpuru ọka, na mmanu.

46 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Onu uzo ama nke ogige ime, nke na-eche ihu n'owuwa anyanwu ga-abu ihe e mechiri emechi n'ubochi isii niile unu na-arụ oru. Ma a ga-emeghe ya n'ubochi izuike, na n'ubochi mmemme

onwa oḡuru. 2 Nwa eze ga-esitekwa na mputa onu ulo nke onu uzo ama bata, guzoro n'akuku onu uzo ama. Ndi nchujaja ga-edozikwa aja nsure ọkụ ya, na aja udo ya. O ga-anokwa n'ulo mbata kpoo isiala nke ofufe ya, sitekwa n'ebe ahụ puo. Ma a gaghị emechi onu uzo ahụ tutu ruo anyasi. 3 N'ihu onu uzo ama ka ndi ala a ga-anọ fee Onyenwe anyi ofufe n'ubochi izuike na n'ubochi mmemme onwa oḡuru. 4 Ihe nwa eze ahụ ga-eji churo Onyenwe anyi aja nsure ọkụ n'ubochi izuike na n'oge mmemme onwa oḡuru ga-abu umu ebule isii, na otu ebule, ndi na-enweghi ntupo. 5 O ga-eweta ihe e ji achu aja mkpuru ọka, nke bu iri lita utu ọka abuo na abuo, na otu ebule. O ga-ewetakwa lita mmanu oliv asaa maka iri lita utu ọka abuo na abuo ahụ, tinyere onyinye umu aturu dika o si masi ya. 6 N'ubochi mmemme onwa oḡuru, o ga-eweta otu nwa oke ehi, umu aturu isii na otu ebule, ha niile o dighi nke ga-enwe ntupo obula. 7 O ga-ewetakwa otu oke ehi na iri lita utu ọka iri abuo na abuo, maka aja mkpuru ọka. O ga-enye ebule ahụ na iri lita utu ọka iri abuo na abuo. O ga-enyekwa umu aturu ndi ahụ na utu ọka dika o si masi ya inye ha, tinyere iri lita ọka abuo na abuo, nke o ga-eweta maka lita mmanu oliv asaa. 8 Mgbe nwa eze ga-abata n'ulo ahụ, o ga-esite na mputa onu ulo nke onu uzo ama, ebe ahụ kwa ka o ga-esikwa puo. 9 "Ma mgbe ndi ala ahụ ga-abata n'ihu Onyenwe anyi n'oge mmemme di nso, onye obula sitere n'onu uzo di n'ugwu bata aghaghị ipu site n'onu uzo nke di na ndida. Ndi si na ndida bata ga-esitekwa n'uzo nke uguwu puo. O dighi onye ga-esi n'uzo o si bata laghachi, kama ha ga-esi uzo nke chere ebe ha si bata ihu puo. 10 Nwa eze ga-anọ n'etiti ha, o buru na ha abanye, o ga-eso ha banye, o burukwa na ha apuwa, o ga-esokwa ha puo. 11 N'oge mmemme ndi ahụ puru iche, na mmemme ndi akara aka, ihe a ga-eji nye onyinye mkpuru ọka ga-abu iri lita utu ọka abuo na abuo, na otu oke ehi, na iri lita utu ọka abuo na abuo na otu ebule, tinyere umu aturu nke onuogugu ya ga-abu dika o si masi ya, tinyere lita mmanu asaa maka iri lita utu ọka abuo na abuo obula. 12 "Mgbe obula onyeisi choro inye onyinye afọ ofufu, maka ichuru Onyenwe anyi aja nsure ọkụ maobu aja udo, a ga-emeghere ya onu uzo ime nke di n'owuwa anyanwu ka o si n'ebe ahụ bata. O ga-enye onyinye ya dika e si enye ya n'ubochi izuike. Emesia, o ga-atugharia puo. A ga-emekikwa uzo ahụ mgbe o puchara. 13 "O bu nwa aturu gbara otu afọ nke na-

enweghi ntupọ ka i ga-eweta ubochi niile maka ichu aja nsure oku nye Onyenwe anyi, o bu kwa ututu, kwa ututu ka i ga-eweta ya. **14** I ga-ewetakwa onyinye mkpuru oka kwa ututu kwa ututu tinyere ya, ihe niile ga-emejuputa ya bu lita utu oka isii, na lita mmanu abuo e ji agwakota ya. Iche onyinye mkpuru oka a n'ihu Onyenwe anyi bu ukpuru ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **15** Ya mere, ha ga-edozi nwa aturu na utu oka na mmanu oliv ahụ, kwa ututu kwa ututu, maka aja nsure oku a na-achụ kwa mgbe niile. **16** "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, o buru na onyeisi enye onye obula n'ime umu ya ndi ikom onyinye site n'ihe nketa ya, ihe ahụ ga-abu nke ya, burukwa nke mkpuru ya, o ga-abu oke ha site n'ihe nketa ruo ebighi ebi. **17** O burukwanu na o kenye otu n'ime ndi ohu ya ala site n'ihe nketa ya, ala ahụ ga-abu nke ohu ahụ tutu ruo n'afọ inwere onwe, nke bu afọ asaa obula. Mgbe ahụ, ohu ahụ ga-enwere onwe ya, ma ala ahụ ga-aghokwa nke nwa eze ahụ. Ihe nketa ya bu nke dijiri naani umu ya, nke ha ka o bu. **18** Nwa eze ahụ agaghị ewere ala obula site n'ihe nketa ndi mmadu n'aka ike, si otu a chupu ha site n'ala ha. Ala obula o na-enye umu ya ga-aburiri ihe nketa sitere n'ala nke aka ya. Ka a ghara ime ka o buladi otu n'ime ndi m buru onye e kewapuru site n'ihe nketa ha." **19** Mgbe nke a gasiri, o duuru m site n'onu uzo di n'akuku onu uzo ama kpobata m n'onuulo ndi ahụ di nsọ, nke chere ihu n'ugwu, nke bu ihe nketa ndi nchujaja. O gosiri m otu ebe di na nsotu akuku odida anyanwu. **20** O siri m, "Ebe a ka ndi nchujaja ga-anosie anu aja ikpe omuma na aja mmehie. Ebe a ka ha ga-anokwa ghee onyinye mkpuru oka, ka a ghara iwebata ha na mputa ogige a nakwa ido ndi mmadu nsọ." **21** Mgbe ahụ, o mere ka m puta ozo n'ogige ezi. O duuru m gaa n'akuku anọ nke ogige ahụ. Ahuru m na e nwere ogige nke di n'akuku obula. **22** N'akuku anọ nke ogige ndi a, ogige ndi ozo di n'ime ha. Ha ruu mita iri abuo na ato n'ogologo, ebe obosara ha rukwara mita iri na asaa n'okara. Ogige anọ ndi a ha n'otu. **23** N'ime ulo ahụ, gburugburu ya, e nwere ahiri e ji nkume doo, nke nwere ekwu di n'okpuru ahiri nkume ahụ. **24** O siri m, "Ndi a bu ulo ebe ndi niile na-eje ozi n'ulonso ukwu ahụ ga-anọ na-esi ihe aja niile ndi mmadu webatara."

47 Mgbe ahụ, nwoke ahụ mere ka m loghachikwa n'onu uzo ulonso ukwu ahụ. Ahuru m iyi nke

na-aso na-aga n'akuku owuwa anyanwu (n'ihu na ihu ulonso ahụ chere ihu n'owuwa anyanwu). Mmiri ahụ si n'okpuru ulonso ukwu ahụ n'akuku aka nri nke ebe ichu aja, n'akuku ndida ya na-asoputa, **2** O mere ka m si n'onu uzo di n'ugwu puta, ma gaa n'onu uzo nke owuwa anyanwu, ebe m huru mmiri ahụ ka o si na ndida na-asoputa. **3** Mgbe anyi na-aga, o ji ihe otutu di ya n'aka tuputa ihe ruu nari mita ise na iri mita ato. O duuru m na-agafe mmiri ahụ. N'oge a, mmiri ahụ erutela na nkwonkwo ukwu. **4** O jikwa ihe otutu ya tuputakwa ihe ruu nari mita ise na iri mita ato ozo, durukwa m na-aga. N'oge a, mmiri ahụ erutela m n'ikpere. Mgbe o tuputara ihe ruu nari mita ise na iri mita ato ozo, o duuru m gafee mmiri ruu m n'ukwu. **5** O tuputakwara ihe ruu nari mita ise na iri mita ato ozo, mmiri ahụ ghorọ osimiri nke m na-apughị igafe, n'ihu na mmiri ahụ toro eto buru mmiri ogwugwu, osimiri nke mmadu na-apughị iji ije ukwu gafee. **6** O siri m, "Nwa nke mmadu, i huru ihe ndi a?" O duuru m laghachi n'onu mmiri. **7** Mgbe m rutere n'onu mmiri, lee, ahuru m otutu osisi nke toro n'akuku abuo nke iyi ahụ. **8** O siri, "Iyi a na-aso na-aga akuku owuwa anyanwu, sobanye n'ime Araba, tutu bja sobanye n'osimiri nnu ahụ. Mgbe o sobanyere n'osimiri nnu ahụ, mmiri ya na-agho mmiri di mma onunu. **9** Otutu ihe e kere eke di ndu ga-ebi n'ebe obula mmiri a na-aso aga. Azu di ukwu ga-epuputa n'ebe ahụ, n'ihu na mmiri a na-asobanye n'ebe ahụ, na-eme ka mmiri osimiri ghorọ mmiri di mma ihu ahụ. Ya mere, ihe niile di n'ebe obula mmiri a sojere ga-adi ndu. **10** Ndi oku azu ga-eguzo n'onu mmiri, site n'En-Gedi ruo n'En-Eglaim a gaghị eweta ebe a na-agbasa ugbu e ji egbu azu. Azu di iche iche ga-adikwa, dika azu osimiri Mediterenja. **11** Ma ebe apiti ya niile, n'ebe niile mmiri na-adọ, agaghị adi ohuru, o bu nnu ga-aga ka a ga-ahapuru ebe ndi ahụ. **12** Mkpuru osisi di iche iche ga-eto n'akuku abuo nke iyi ahụ. Akwukwo ha agaghị akponwu akponwu, mkpuru ga-adi n'elu ha mgbe niile. Mkpuru ohuru ga-adi n'onwa obula, n'ihu na o bu mmiri si n'ebe nsọ ahụ na-agba ha mmiri. Mkpuru ha ga-abu nri, akwukwo ha ga-abukwa maka igwo orja." **13** Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Nke a ga-abu oke ala nke unu ga-eke n'etiti ebo iri na abuo nke Izrel dika ihe nketa ha, Josef ga-enweta oke ala abuo. **14** Ebo obula ga-eketa dika ibe ya ketara, n'ihu na-eweliri m aka ruo iyi na m ga-enye ndi nna nna unu ala ahụ, na ala

a ga-aghokwa ihe nketa unu. **15** “Nke a ga-abukwa oke ala nke ala unu ahụ. “N’akukū ugwu, o ga-esite n’osimiri Mediterenja n’akukū uzọ Hetlon, gafee Lebo gawa Zedad, **16** site ya ruo Berota na Sibraim (nke di n’oke ala di n’agbata Damaskos na Hamat), rukwaa na Haza Hatikon, nke di n’oke ala Hauran. **17** Oke ala ahụ ga-esite n’oke osimiri gbasoro oke ala nke ugwu Damaskos ruo Haza Enan. Oke ala ndi Hamat ga-adikwa n’akukū ugwu. Nke a ga-abu oke ala nke akukū ugwu unu. **18** Oke ala n’akukū oṣuwā anyanwū ga-esite n’agbata Hauran na Damaskos soro akukū osimiri Jodan, n’agbata ndi Gilead na ala ndi Izrel ruo n’osimiri di n’oṣuwā anyanwū, ruokwa Tama. Nke a ga-abukwa oke ala unu n’akukū oṣuwā anyanwū. **19** Oke ala na ndida, o ga-esite na Tama ruo obuladi mmiri Meriba Kadesh, soro uzọ oṣo mmiri iyi Ijipt ruo osimiri Mediterenja. Nke a bu oke ala ahụ na ndida. **20** N’odida anyanwū, osimiri Mediterenja ga-abu oke ala, ruo na ncherita ihu uzọ e si abata Hamat. Nke a bu oke ala unu n’akukū odida anyanwū. **21** “Ala niile di n’ime oke ala ndi a, ka unu ga-eke n’etiti onwe unu dika ebo Izrel si di. **22** Keenu ha ka ha buru ihe nketa nye onwe unu, ma nyekwa ndi obia bi n’etiti unu, bu ndi obia niile mutara umu. Unu ga-agu ha dika ndi amuru n’ala Izrel. Ha ga-esokwa unu keta oke n’ihe nketa a na-ekenye ndi ebo niile nke Izrel. **23** A ga-ekenye ndi obia ihe nketa n’ebo obula ha bi n’etiti ha.” Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.

48 “Nke a bu aha ebo niile, na ala ha ga-eketa: “Dan otu oke. Site na nsotu ugwu, n’akukū uzọ Hetlon ruo mbata Hamat. Haza Enan na oke ala ugwu Damaskos, nke di n’akukū Hamat ga-abu akukū oke ala ha site n’akukū oṣuwā anyanwū ruo n’odida anyanwū. **2** Asha ga-enwe otu oke. O ga-abu n’akukū oke ala Dan, site n’oṣuwā anyanwū ruo n’odida anyanwū. **3** Naftali ga-enwe otu oke. O ga-abu n’akukū oke ala Asha, site n’oṣuwā anyanwū ruo n’odida anyanwū. **4** Manase nwere otu oke. O ga-abu n’akukū oke ala Naftali, site n’oṣuwā anyanwū ruo n’odida anyanwū. **5** Ifrem ga-enwe otu oke. O ga-abu n’akukū oke ala Manase, site n’oṣuwā anyanwū ruo n’odida anyanwū. **6** Ruben ga-enwe otu oke. O ga-abu n’akukū oke ala Ifrem, site n’oṣuwā anyanwū ruo n’odida anyanwū. **7** Juda ga-enwe otu oke. O ga-abu n’akukū oke ala Ruben, site n’oṣuwā anyanwū ruo n’odida

anyanwū. **8** “Ala nke ya na oke ala ndi Juda ga-agbatu site n’oṣuwā anyanwū ruo n’odida anyanwū, ka i ga-enye dika onyinye puru iche. Obosara ya ga-abu ihe di kilomita iri na ato. Ogologo ya site n’oṣuwā anyanwū ruo n’odida anyanwū ga-aha ka ala otu ebo ketara. Ulonso ukwu ahụ ga-adikwa n’etiti ya. **9** “Ogologo ebe a eweputara iche nye Onyenwe anyi ga-adu kilomita iri na ato, obosara ya ga-abu kilomita ise na okara. **10** Nke a ga-abu ala di nsọ e debere iche nye ndi nchujaja. N’akukū ugwu, idi ogologo ala ahụ ga-abu kilomita iri na ato. N’akukū odida anyanwū, ogologo ya bu kilomita ise na okara. Ogologo nke akukū ndida na nke ugwu bu otu. Otu a kwa, ogologo nke akukū oṣuwā anyanwū na odida anyanwū bu otu. Ebe nsọ Onyenwe anyi ga-adu n’etiti ya. **11** O ga-adu ndi nchujaja, bu umu Zadok ndi e doro nsọ, ndi sitere n’ikwesị ntukwasị obi jeere m ozi, ndi na-esiteghi n’iso uzọ m kpafuo dika ndi Izrel na agburu Livayi mere mgbe ha mehiere. **12** O bu onyinye puru iche a na-enye ha site n’ala ahụ di nsọ, bu ala ahụ kachasi nsọ, nke ya na ala ndi Livayi nwekoru oke ala. **13** “N’akukū ala ndi nchujaja, a ga-ekenye ndi Livayi ala nke ha. Ha ga-eketa ala nke ogologo ya bu kilomita iri na ato, nke obosara ya bu kilomita ise na okara. **14** O nweghi akukū ala nsọ a a ga-ere ere, maobu nye ya ndi ozọ, n’ihi na ihe di nsọ ka o bu nye Onyenwe anyi. **15** “Ala nke foduru, nke ogologo ya di kilomita iri na ato, nke obosara ya di kilomita ise na okara ga-abu ala oha. A ga-ewu ebe obibi n’elu ya, wukwaa ebe izu anu ulo. Obodo ga-adu n’etiti ya, **16** nke ogologo akukū ugwu ruru kilomita abuo na uma ano, akukū ndida ruru kilomita abuo na uma ano, akukū oṣuwā anyanwū ruru kilomita abuo na uma ano, na akukū odida anyanwū rukwara kilomita abuo na uma. **17** Ogologo nke ala ebe ita nri nke ga-agba obodo ahụ gburugburu ga-aha n’otu. O ga-adu nari mita na iri mita ato na ise n’ugwu, na ndida nari mita na iri mita ato na ise, n’oṣuwā anyanwū nari mita na iri mita ato na ise, n’akukū n’odida anyanwū nari mita na iri mita ato na ise. **18** Ma nke ga-afodu na ya, n’akukū oke ala ahụ di nsọ nke gara ogologo ya niile, ga-abu n’akukū oṣuwā anyanwū kilomita ise na okara n’akukū odida anyanwū ga-abukwa kilomita ise na okara. Ihe omume ya ga-abu nri nye ndi oru nke obodo ahụ. **19** Ndi oru si n’obodo, bu ndi na-ako ya ga-abukwa ndi si n’ebo niile nke Izrel. **20** Ala ahụ niile, ma ala ahụ e doro nsọ, ma ala ndi obodo, ga-adu kilomita iri na ato n’akukū

ya օբւլա. **21** “Ala niile ֆօճւրս n’akukս abսօ nke ala ahս դի nsօ, na ala ndի obodo ga-abս nke nwa eze. Օ ga-agbatի ruo օւսւա anyanւս site n’օտստս kilomita iri na atօ nke oke ahս դօ nsօ ruo n’oke ala օւսւա anyanւս, sitekwa na kilomita iri na atօ n’akukս օճիճա anyanւս ruo oke ala օճիճա anyanւս. Akukս abսօ ndի a nke gbatիրի ruo n’oke ala ndի obodo ga-abս nke onye օհիհի, ebe nsօ ahս na սլօ ukwu ahս ga-adjի n’etiti ha. **22** Ya mere, oke ala nke ndի Livayի na ala ndի obodo ga-adjի n’etiti ala nke nwa eze nwee. Oke ala nke nwa eze ahս ga-adjի n’etiti oke ala Juda na oke ala Benjamin. **23** “Ala e nyere ebo ֆօճւրս դի otu a: “Benjamin ga-enwe otu oke, nke sitere n’օւսւա anyanւս ruo n’օճիճա anyanւս. **24** Simiօն ga-enwe otu oke; ha na ndի Benjamin ga-enwekօ otu oke ala n’akukս օւսւա anyanւս na n’akukս օճիճա anyanւս. **25** Isaka ga-enwe otu oke; ha na ndի Simiօն ga-enwekօ oke ala n’akukս օւսւա anyanւս, na n’akukս օճիճա anyanւս. **26** Zebսլօն ga-enwe otu oke; ha na ndի Isaka ga-enwekօ oke ala n’akukս օւսւա anyanւս, na n’akukս օճիճա anyanւս. **27** Gad ga-enwe otu oke; ha na ndի Zebսլօն ga-enwekօ oke ala n’akukս օւսւա anyanւս na n’akukս օճիճա anyanւս. **28** Ma oke ala Gad nke chere ihu n’akukս ndիճա ga-esi na Tama ruo n’iyi Meriba Kadesh, sorokwa օճօ mmiri Ijիտ ruo n’osimiri Mediterenյա. **29** “Nke a bս ala unu ga-ekenye ebo Izrel niile դիկա oke ha. Ha ga-abսկwara ha ihe nketa.” Otu a ka Onye kachasի ihe niile elu, bս Onyenwe anyի kwubiri ya. **30** “Ndի a ga-abս օնս սոս ama e si apս n’obodo ahս. “N’akukս nke ugwu, nke իճի ogologo mgbidi ya bս kilomita abսօ, **31** օնս սոս ama obodo ahս ga-abս aha ebo niile nke Izrel. Օնս սոս ama atօ n’akukս ugwu ga-abս օնս սոս ama Ruben, օնս սոս ama Juda, na օնս սոս ama Livayի. **32** N’akukս օւսւա anyanւս, nke mgbidi ya դի kilomita abսօ n’ogologo, օնս սոս ama atօ ga-adjի ya. Ha ga-aza օնս սոս ama Josef, օնս սոս ama Benjamin, na օնս սոս ama Dan. **33** N’akukս ndիճա, nke ogologo ya bսկwa kilomita abսօ, օնս սոս ama atօ ga-adjի ya: օնս սոս ama Simiօն, օնս սոս ama Isaka, na օնս սոս ama Zebսլօն. **34** N’akukս օճիճա anyanւս nke իճի ogologo mgbidi ya bս kilomita abսօ, օնս սոս ama atօ ga-adjի ya: օնս սոս ama Gad, օնս սոս ama Asha, na օնս սոս ama Naftalի. **35** “Gburugburu obodo ahս bս kilomita iri. “Aha a ga-akօ obodo ahս site n’օge ahս gawa, ga-abս, ‘Onyenwe anyի nօ n’ebe ahս.””

Daniel

1 Mgbe afọ atọ gafere site na mgbe Jehoiakim bidoro buru eze na-achi Juda, Nebukadneza eze na-achi Babilon biara buso Jerusalem agha. **2** Onyenwe anyi nyefere Jehoiakim, eze Juda n'aka ya, na ihe ufodu e jiri choo ulonso Chineke mma. O buuru ha niile gawa Shajna n'ulo chi ya, dobe ha n'ime n'ulokwu chi ya. **3** Eze nyere Ashipenaz, onyeisi ndi ozi ya iwu ka o kpobata umu okorobia sitere n'ezinaulo eze na nke ndi ochichi n'ala Izrel n'ije ozi eze. **4** Umu okorobia ndi a ga-abu ndi n'enweghi nkwaru obula n'ahu ha, ndi mara mma ile anya na ndi nwere nghota banyere ihe omuma di iche iche. Ha kwesikwara ibu ndi maara ihe, ndi na-amuta ihe osiso na ndi tozuru oke ije ozi n'uloeze. O ga-akuziri ha asusu na akwukwo ogugu di iche iche nke ndi Kaldia. **5** Onye eze si n'uche nri ya na-eweputa nri na mmanya a ga-enye ha kwa ubochi. Ha ga-anọ n'ozuzu a afọ atọ, nke o ga-abu e mechaa, ha ga-abu ndi kwesiri ino n'ije ozi n'obi onye eze. **6** Ndi so n'ime ha bu Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya, ha bu ndi Juda. **7** Ma onyeisi ndi na-ejere eze ozi nyere ha aha ohuru ozo Daniel ka o kporo Belteshaza; Hananaya ka o kporo Shedrak; o kporo Mishael, Mishak; kpokwa Azaraya, Abednego. **8** Ma Daniel kpebiri n'obi ya na o gaghị emeru onwe ya site n'iri nri maobu inu mmanya eze. Ya mere o rioro onyeisi ndi ozi ka o hapu ya ka o ghara imeru onwe ya. **9** Ma Chineke mere ka Daniel nweta ihuoma na obi ebere n'aka onyeisi ndi na-ejere eze ozi. O nwekwara omiiko n'ebe Daniel no n'ihu onodu ha. **10** Ma onyeozia a gwara Daniel, "Ana m atu egwu n'ihu onyenwe m eze, onye kwuru ihe unu ga-eri na ihe unu ga-anu. O buru na o hu na unu tara ahụ karịa ndi ogbo unu ndi ozo, ndu m ga-anọ na nsogbu n'aka onye eze." **11** Daniel siri onyeisi ahụ e tinyere oru ilekota Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya n'aka, **12** "Biko, nye anyi naanị ahijia nri, na mmiri onunu, ka o buru ihe oriri anyi na ihe onunu anyi. Jiri ya lee anyi ule ubochi iri. **13** Jirizie anya gi choputa ma o nwere ihe di iche n'etiti anyi na ndi ozo, ndi na-eri nri oma nke eze nyere, site n'ihe i huru, mee umudibo gi otu o kwesiri." **14** O kwenyere ime ihe ha kwuru, o nwalere ha abali iri. **15** Mgbe ubochi iri ahụ zuru, a choputara na ahụ di ha mma, choputakwa na ha di mma ile anya karịa umu okorobia ndi ozo e ji nri oma niile eze nyere zuo. **16** Ya mere onyeisi

ozu ahụ wepuru nri na mmanya oma ahụ ha kwesiri iri ma nye ha naanị akwukwo nri. **17** Chineke mere ka umu okorobia anọ ndi a nwee oguguisi puru iche na nghota n'ihe obula gbasara edemede na amamihe niile. Daniel nwekwara nghota ikowa udi ohu niile na nro niile. **18** Mgbe oge eze nyere a ga-eji kpobata ha n'ije ozi ya zuru, onyeisi ndi na-eje ozi chere ha n'ihu Nebukadneza. **19** Ha na eze kparitakwara uka. Ma n'ime umu okorobia ahụ niile a zuru, o nweghi nke amamihe ya juru eze afọ dika amamihe Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya. N'ihu nke a, o mere ka ha soro buru ndi na-adu ya odu. **20** Mgbe o bulakwa eze chozo ndumodu banyere amamihe na nghota, o na-achoputa na ndumodu ha na-enye ya na-adu mma okpukpu iri karịa ndumodu nke ndi majiki ya na ndi maara ihe banyere kpakpando no n'alaeze ya na-enye ya. **21** Daniel nogidere buru onye na-adu eze odu tutu ruo afọ mbu nke Sairoso bidoro ichi dika eze.

2 N'ime afọ nke abuo nke ochichi ya, eze Nebukadneza roro nro di iche iche. Nro ndi a mere ka obi ya gbasasia, ura pukwara ya n'anya. **2** Mgbe ahụ, eze kporo ndi majiki, ndi ha na mmuo ojo na-ekwu okwu, ndi mgbaasi na ndi ihe banyere ngaghari nke kpakpando doro anya ka ha bia gwa ya ihe ahụ o roro na nro. Mgbe ha biara, guzo n'ihu eze, **3** o siri ha, "Aroro m nro nke na-enye m nsogbu n'obi. Achoro m ima ihe o putara." **4** Mgbe ahụ, ndi ahụ na-enyocha kpakpando gwara eze ahụ okwu n'asusu ndi Siria si, "Ka gi eze diri ndu ruo mgbe ebighi ebi, I ga-agwa umudibo gi nro a i roro, anyi ga-akowara gi ihe o putara." **5** Ma eze zara ndi Kaldia, "Nke a bu ihe m kpebirila: O buru na unu agwaghị m ihe nro a na nkowa ya bu, aga m eme ka abokasia unu, tikpokwa ulo unu, mee ka ha gho mkpomkpo ebe. **6** Ma o buru na unu gwa m ihe ahụ m roro na nro ma kowaakwa ya, aga m enye unu onyinye di iche iche na ugwo oru nsopuru di ukwu. Ya mere, gwanu m nro ahụ na nkowa ya." **7** Ozokwa, ha zaghachiri, "Ka eze gwa ndi ohu ya ihe o roro na nro, anyi ga-akowakwa ya." **8** Eze zaghachiri, "Ama m na o bu oge ka unu na-achọ inweta n'ihu na unu amatala na ihe a ka m kpebiri ime. **9** O buru na unu agwaghị m nro ahụ naanị otu ntaramahuhu diri unu. Unu agbaala izu igwa m okwu ugha na okwu nduhie na-ele anya na onodu ga-agbanwe. Ya mere, gwanu m nro ahụ, m ga-amatakwa na unu puru ikowara m ya." **10** Ndi Kaldia zara eze, "O

dighị mmadụ ọbụla n'elu ụwa a nke nwere ike ime ihe a eze na-achọ. Ọ dighịkwa eze, n'agbanyeghị ịdị ukwu ya na ịdị ike ya, nke jùtùrùla ụdị ihe ị otu a eze na-ajụ n'aka ndị mgbaasi, ndị na-agba aja ya, ndị ha na mmụọ ojọọ na-ekwu okwu, na ndị Kaldja. 11 Ihe a ị chọrọ ka anyị mee bụ ihe na-agaghị ekwe omume. Ọ bụ naanị ndị mmụọ nwere ike ịkọrọ ị ihe ị rọrọ na nrọ. Ndị mmụọ anọkwaghị n'etiti ndị mmadụ.” 12 Nke a mere ka eze juputa n'oke iwe na onuma, o nyere iwu ka e gbuchaa ndị amamihe niile nke Babilon. 13 Mgbe e kwuputara iwu onye eze ka e gbuo ndị oke amamihe niile, ndị agha chọkwara ebe Daniel na ndị otu ya nọ ka ha gbuo ha. 14 Mgbe Ariok, onye bụ onyeisi ndi nche eze pụrụ igbu ndi ikom maara ihe na Babilon, Daniel ji amamihe na ezi uche gwa ya okwu. 15 Ọ juru onyeozị eze, bụ Ariok, “Gịnị mere eze ji nye iwu ịdị ike ịdị otu a?” Mgbe ahụ, Ariok kọwara ihe niile nye Daniel. 16 Mgbe ahụ, Daniel banyere n'ulọeze, ihu ya. Ọ rịrọ eze ka o nyetu ya nwa oge ịji kowaakwara ya ihe nrọ ahụ putara. 17 Emesija, Daniel lara n'ulọ nke ya gaa koroọ Hananaya, na Mishael, na Azaraya, ndi enyi ya ihe merenu. 18 Ọ gwara ha ka ha rịrọ maka ebere site n'aka Chineke nke eluigwe banyere ihe nzuzo a, ka a hapu igbu ya na ndi enyi ya na ndi amamihe foduru na Babilon. 19 N'abalị, e mere ka Daniel mata ihe omimi ahụ site n'ohu. Mgbe ahụ, Daniel toro Chineke nke eluigwe, 20 Daniel siri, “Otuto dirị aha Chineke ruo mgbe ebighi ebi; amamihe na ike ịdị n'aka ya. 21 Ọ na-agbanwe oge na mgbe ịdị iche iche; Ọ na-ebuli ndi eze na-akwatukwa ha. Ọ na-enye onye maara ihe amamihe, ma na-enyekwa onye nwere mmuọ nghota ihe omuma. 22 Ọ na-ekpughe ihe ịdị omimi na ihe zoro ezo; Ọ maara ihe ịdị n'ochichiri, ma ihè binyekwara ya. 23 Ana m ekele gi, na-etokwa gi, Chineke nke nna m ha, n'ih na i nyela m amamihe na ike. I meela ka m mata ihe anyi rioro gi, i mekwa ka anyi mata nrọ ahụ eze roro.” 24 N'ih ya, Daniel jekwuru Ariok, onye ahụ eze nyere iwu igbu ndi ndumodu niile ịdị na Babilon, si ya, “Egbukwala onye ọbula n'ime ndi amamihe Babilon. Kama duru m gaa n'ihu eze n'ih na ejikeere m igwa ya ihe ahụ ọ choro imata.” 25 Mgbe ahụ, Ariok mere ngwangwa duru Daniel gaa n'ihu eze, si ya, “Achoputala m otu onye n'ime ndi Juda a dotara n'agha nwere ike igwa eze ihe nrọ ya putara.” 26 Eze juru Daniel (onye a na-akpokwa Belteshaza), “I nwere ike igwa m ihe ahụ m roro na nrọ, na ikowara m ihe ọ putara?” 27 Daniel gwara eze, “O nweghi onye

amamihe ọbula, onye ọbula ya na mmuọ na-ekwu okwu, onye mgbaasi ọbula maobu onye na-enyocha kpakpando ọbula puru igwa eze ihe omimi a ị choro. 28 Ma o nwere Chineke nọ n'eluigwe, onye na-ekpughe ihe omimi niile. O gosila Nebukadneza ihe ga-eme n'ubochi ndi ịdị n'ihu. Nrọ gi na ohu niile nke gara n'uche gi mgbe ị dinara n'ihe ndina gi bụ ndi a: 29 “Ihe ị roro na nrọ, gi bụ eze, bụ ihe banyere ihe na-aga imezu n'oge ịdị n'ihu. Onye ahụ na-ekpughe ihe nzuzo niile egosikwala gi ihe nke ga-eme. 30 Ma mu onwe m, ekpughegi ihe omimi a nye m n'ih na m kariri mmadụ ọbula ịdị ndu n'amamihe, kama ọ bụ ka gi bụ eze mata nkwa ya ma ghotakwa ihe gabigara n'uche gi. 31 “Eze, ihe ị huru n'ohu bụ nke a. Ị huru mmadụ a kpuru akpu. Mmadu a a kpuru akpu buru nnoo ibu. Ọ na-egbukwa nweghenweghe, burukwa ihe na-eyi onye ọbula lekwasiri ya anya egwu. 32 E ji olaedo a nuchara anucha kpu isi mmadụ ahụ, jiri olaocha kpu aka ya na obi ya. E jikwa bronz kpu afo ya na apata ukwu ya. 33 Ọ bukwa igwe ka e ji kpu ogwe ukwu ya abuo. Ma akuku ukwu ya, nke a na-azo n'ala ka e ji igwe a gwara ya na uru kpu. 34 Mgbe ị na-ele anya, a waputara nkume, ma ọ bughị aka mmadụ ka e ji waputa ya. Nkume a kuru mmadụ ahụ a kpuru akpu n'ukwu nkume na uru ya, kupiasia ha. 35 Mgbe ahụ, e tijisiri igwe ahụ na uru ahụ, bronz ahụ na olaocha ahụ nakwa olaedo ahụ niile. Ha dika igbugbo oka nke na-adi n'ebe a na-azocha oka n'oge okpomoku. Ifufe fechapusiri ha na-ahapughi ihe ngosi ọbula. Ma nkume ahụ dakwasiri ihe ahụ awuru awu mechara ghoogwu ịdị ukwu, nke juputara ụwa niile. 36 “Eze, nke a bụ nrọ ahụ. Ugwu a ka anyi kowaara gi ihe nrọ ahụ putara. 37 Gi onwe gi, eze, bụ eze nke otutu ndi eze ozo nọ n'okpuru ya, onye Chineke nke eluigwe nyere ike ochichị, n'ocheeze niile, na ike na otuto; 38 nyefeekwa n'aka gi umu mmadụ niile na umu anumanu bi n'ime ohia, na umu nnu nke igwe, e mere ka ị buru eze ihe niile ndi a, gi bụ isi ahụ e ji olaedo kpu. 39 “Mgbe ị chichara alaeze ozo gabibili, ma ọ gaghị adi ukwu dika nke gi, mgbe nke a gasiri, alaeze ozo bụ nke ato, nke ga-adi ka bronz gabilikwa, ọ ga-achi ụwa niile. 40 A ga-enwekwa alaeze nke anọ, nke ga-esi ike dika igwe. Dika igwe nke na-akuri ihe niile, ọ ga-egwepia ma kurikwa ndi a niile. 41 Ma ebe ị huru na obu ukwu ahụ na mkpisiukwu ya niile na ufodu n'ime ha bụ uru okpu ite na ufodu bukwa igwe, alaeze nke ekwara ekwa ka ọ ga-abu,

ma ọ ga-esitụ ike dịka igwe nke dị n'ime ya, n'ihị na ị hụrụ igwe ahụ na agwakọtara ya na ụrọ apitị. **42** Dịka mkpisiụkwụ ya, nke ụfọdụ n'ime ya bụ igwe, ụfọdụ bụkwa ụrọ, na-egosi na akụkụ ụfọdụ nke alaeze ahụ ga-esi ike ma akụkụ ụfọdụ agaghị esi ike ntiwa. **43** Dịka otu ahụ ị hụrụ e siri gwakọtara igwe na ụrọ ọnu, otu a ka ọchịchị alaeze ndị a ga-achọ njikọtara alaeze na ibe ya, ma nke a agaghị ekwe mee, dịka ọ gaghị ekwe omume bụ igwakọtara igwe na ụrọ. **44** "N'oge ahụ, ndị eze ndị a ga-anọ n'ọchịchị, Chineke nke eluigwe ga-eme ka alaeze ọzọ bido. Ọ bụkwa alaeze nke a na-apughị imebi emebi. O nwekwaghị onye ọbụla puru imeri alaeze ahụ. Ọ ga-ala alaeze ndị ọzọ n'iyi, mee ka ha buru ihe efu, ma ọ ga-adiri na-aga n'ihu ruo ebighi ebi. **45** Dịka i siri hụ nkume ahụ dij ukwu e sitere n'ugwu waputa, nke a na-ejighi aka waputa were kurichaa igwe ahụ, bronz ahụ, ụrọ ahụ, ọlaocha ahụ na ọlaedo ahụ. "Chineke dij ukwu emeela ka eze mara ihe na-aga ime n'oge dij n'ihu. Nrọ a bụ eziokwu, nkọwa ya kwesikwara ntukwasị obi." **46** Mgbe ahụ, eze Nebukadneza dara n'ala n'ihu Daniel nye ya nsopuru. O nyekwara iwu ka eweta onyinye na ụda na-esi isi uto were chunyere ya aja. **47** Onye eze gwakwara Daniel, "N'ezie, Chineke gi bụ Chineke kachasị chi niile. Ọ bụ ya na-achị eze niile bi n'ụwa, burukwa Onye na-ekpughepu ihe omimi niile, n'ihị na lee, i nwere ike ikpọwa ihe omimi nke a." **48** Emesija eze nyere Daniel okwa dij ukwu, nyekwa ya otutu onyinye dij iche iche. O mere ya onyeisi na-achị ala Babilon niile, meekwa ya onyeisi ndi ndumodu eze niile. **49** Ma dij Daniel siri rijo eze, o mekwara ka Shedrak, Mishak na Abednego buru ndi na-elekota ihe niile a na-eme eme n'ala Babilon, Daniel n'onwe ya noduru n'ogige eze.

3 Eze Nebukadneza kpuru oyiyi ọlaedo nke idi elu ya ga-adi iri mita ato, obosara ya ga-adi ka mita ato. Emesija, o debe ya n'obosara ala Dura, nke dij n'otu mpaghara Babilon. **2** Eze Nebukadneza ziri ozi ka e zie ndi nnochite anya eze niile, ndiji, ndi na-achị achị, ndi ndumodu ya niile, ndi na-elekota uloku ya niile, ndi okaike, ndi maji na-edozi okwu na otutu ndi ozọ nokwa n'isi ochichi akuku niile nke ala ahụ, ka ha bja n'ubochi a ga-edo oyiyi ahụ nsọ bụ nke eze Nebukadneza guzobere. **3** Ya mere, ndi nnochite anya eze niile, ndiji, ndi na-achị achị, ndi ndumodu ya niile na ndi na-elekota uloku ya niile, ndi okaike,

ndi maji na-edozi okwu na otutu ndi ozọ nokwa n'isi ochichi akuku niile nke ala ahụ, zukotara maka ido oyiyi ahụ nke eze, bụ Nebukadneza guzobere nsọ. Ha niile guzoro otu n'ihu oyiyi ahụ bụ nke eze Nebukadneza guzobere. **4** Onye nkwasa kwuru okwu n'olu ike, "Mmadu niile si na mba niile na asusu niile dij iche iche bja, ka a na-enye iwu nke a, **5** mgbe obula unu nuru uda oja, une, ubo akwara, maobu uda ihe egwu obula, unu ga-ada n'ala kpoo isiala nye ihe a Nebukadneza eze ji olaedo kpuo. **6** Onye obula juru ikpo isiala ka a ga-atuba ngwangwa n'ime oku nke na-enwu ajo onwunwu." **7** Ya mere, ngwangwa ha nuru uda opi ike, nke oja, une ubo akwara, nke une na nke egwu dij iche iche, ndi niile si mba dij iche iche, ndi na-asu asusu dij iche iche, dara n'ala kpoo isiala nye oyiyi olaedo ahụ, nke eze bụ Nebukadneza guzobere. **8** N'oge a, ụfọdụ n'ime ndi Kaldia putara n'ihu boo ndi juu ebubo. **9** Ha gwara eze, bụ Nebukadneza, "Ka eze dij ndu ruo mgbe ebighi ebi. **10** Gi, onwe gi nyere iwu, na onye obula nuru uda opi ike, oja, une, ubo akwara maobu ihe egwu ozọ ga-akpo isiala sekpuoro ihe ahụ e ji olaedo kpuo, **11** na onye obula juru ikpo isiala ka a ga-atuba n'ime oku na-enwu ajo onwunwu. **12** Ugwu a, e nwere ụfọdụ ndi juu, ndi aha ha bụ Shedrak, na Mishak na Abednego, ndi i mere ka ha buru ndi na-elekota ihe niile a na-eme eme n'ala Babilon; ha aghaghị nti n'iwu eze nyere, jukwa ikpo isiala nye oyiyi a i ji olaedo kpuo." **13** Nebukadneza n'onodu oke iwe nyere iwu ka a kpota Shedrak, na Mishak, na Abednego. Ya mere, a kpobataru ndi ikom a n'ihu eze, **14** Nebukadneza siri ha, "Ọ bụ eziokwu, Shedrak, na Mishak, na Abednego, na unu adighi efe chi m maobu kpoo isiala nye oyiyi olaedo ahụ m guzobere? **15** Mgbe unu nuru uda opi, oja, une na ubo akwara maobu ihe egwu ozọ, ọ buru na unu adaa n'ala kpoo isiala nye oyiyi ahụ a kpuru akpu, ihe niile ga-adi mma. Kama ọ buru na unu aju ikpo isiala, a ga-atunye unu ngwangwa n'ime oku na-enwu ajo onwunwu. Kedu chi ahụ nke puru inaputa unu site n'aka m?" **16** Shedrak, na Mishak, na Abednego, gwara eze, "O Nebukadneza, ọ dighi mkpa na anyi ga-azara onu anyi n'ihu gi banyere okwu a. **17** Ọ buru Chineke anyi na-efe nwere ike izoputa anyi site n'oku na-enwusi ike n'aka gi, ya zoputa anyi. **18** Ma ọ burukwa na ọ zoputaghị anyi, mata nke oma, o eze, na anyi agaghị efe chi gi ndi a maobu kpoo isiala nye oyiyi a i kpuru akpu nke i guzobere." **19** Mgbe ahụ, Nebukadneza

juputara n'oke iwe megide Shedrak, na Mishak, na Abednego, nke bu n'ihu ya gbaruru n'ebe ha no. O nyere iwu si ka e mee ulo oku ahụ ka o di oku ugboro asaa karja ka o kwesiri. 20 O nyere ufodu ndi kacha sie ike n'etiti ndi agha ya iwu ka e kee Shedrak, na Mishak, na Abednego eriri n'ukwu na aka, tubakwa ha n'oku ahụ na-enwu enwu. 21 Ya mere, ha kere ndi ikom ahụ agbu ebe ha ka yi uwe ukwu ha, na akwa nkuku isi ha, na uwe mwuda ha, na uwe ha niile, tuba ha n'etiti oku ahụ na-enwu ajo onwunwu. 22 Ebe o bu n'okwu eze di oku oku, tinyere na oku ahụ na-enwusi ike, o mere ka ire oku regbuo ndi agha ahụ tubara Shedrak, na Mishak, na Abednego. 23 Ya mere, Shedrak, na Mishak, na Abednego ndi e kesiri agbu ike, dabara n'ime oku ahụ na-enwusi ike. 24 N'onodu iju anya, Eze Nebukadneza wuliri n'ukwu ya, juo ndi ndumodu si, "O bughị ndi ikom ato anyi kere agbu ka anyi tubara n'ime oku?" Ha zara eze, "O bu ezie, eze." 25 O siri, "Ma ana m ahụ mmadu ano ndi a na-ekoghi agbu, ka ha na-agaghari n'ime oku ahụ. Leekwa na oku ahụ anaghi ere ha. Onye ahụ mere ha mmadu ano yiri nwa nke ndi bu chi." 26 Mgbe ahụ Nebukadneza, bjara nso n'onu uzọ oke oku ahụ si, "Shedrak, Mishak na Abednego, ndi ohu Chineke Onye kachasi ihe niile elu, putanu! Bjanu n'ebe al!" Ya mere, Shedrak, Mishak na Abednego, sitere n'oke oku ahụ puta. 27 Umụ ndi eze niile, ndjisi niile, ndi ahụ niile na-achị achị na ndi ndumodu eze niile, zukotara gburugburu ndi ikom ato ahụ, ha hukwara na oku emerughi ha ahụ, na o rechapughikwa agiri isi di ha n'isi, uwe ha ereghikwa oku, isisi anwuru oku adighikwa n'ahụ ha. 28 Mgbe ahụ, Nebukadneza siri, "Otuto diri Chineke nke Shedrak, Mishak na Abednego n'ihu na o zitere mmuo ozi ya izoputa ndi ohu ya tukwasiri ya obi, mgbe ha juru ime ihe eze nyere n'iwu, kama ha jiri aka ha horo inwu, kama ife chi ozọ nke na-abughị Chineke nke ha. 29 Ya mere, ana m enye iwu a taa, na-asị na onye obula, maobu mba obula, maobu asusu obula, onye kwuru okwu ojoo megide Chineke Shedrak, Mishak na Abednego, a gatikpokwa ulo onye ahụ, mee ka o ghoo mkpomkpo ebe. N'ihu na o nweghi chi ozọ nke puru izoputa n'uzo di otu a." 30 Mgbe ahụ, eze nyere Shedrak, Mishak na Abednego okwa ozọ di elu karja nke ha nwere na mbu n'ala Babilon.

4 Mụ bu Nebukadneza, Na e zigara mmadu niile, mba niile, na ndi na-asu asusu di iche iche n'upa ozi: Ka o diri unu na mma! 2 E ji m obi utọ, na-eme ka unu mata ihe iribama niile na ihe iju anya niile, nke Chineke Onye kachasi ihe niile elu meere m. 3 Lee ka ihe iribama ya, 4 Mụ onwe m, bu Nebukadneza no n'afọ ojuju na ihe iga nke oma n'uloeze m. 5 Aroro m nro, nke mere ka ujo tuo m. Ihe niile m huru na nro mgbe m dina ala n'elu akwa mere ka oke ujo tuo m. 6 N'ihu ya, enyere m iwu ka a kpoo ndi amamihe niile m nwere na Babilon ka ha bia n'ihu m, bia kowaara m isi nro ahụ. 7 Ma mgbe ndi mgbaasi, ndi dibia, ndi Kaldia na ndi na-agba afa bjaara, a kororo m ha nro ahụ m roro, ma ha enweghi ike igwa m nkowa ya. 8 N'ikpeazu, Daniel batara n'ihu m, onye aha ya bu Belteshaza dika aha chi m si di, onye mmuo nke chi niile di nso bi n'ime ya. Akororo m ya ihe ahụ m roro na nro. 9 Asiri m, "Belteshaza, onyeisi ndi nkowa ihe niile. Amaara m na mmuo nke chi niile di nso bi n'ime gi. Amakwaara m na o nweghi ihe omimi obula gaeisiri gi ike ichoputa osisa ya. Ugbu a, nke a bu nro m, kowaara m ihe o putara. 10 Mgbe m dina n'elu akwa, nke a bu ihe m huru. E nwere otu osisi nke toro n'etiti uwa, ogologo ya di ukwu. 11 Osisi a toro sie ike, idi elu ya rukwara n'eluigwe, a na-ahukwa ya anya site na nsotu nke uwa niile. 12 Akwukwo ya di mma ile anya, alaka ya juputakwara na mkpuru hiri nne, o gbokwara mkpa nri nye mmadu niile. Umụ anumanu niile nke ohia na-abiakwa n'okpuru ndo ya izuikwe. Umụ nnunu niile nke eluigwe na-ebikwa n'alaka ya. O bukwa site na ya ka a na-azu ihe niile di ndu nri. 13 "Mgbe m nokwa na-aro nro ahụ, ahuru m otu n'ime ndi mmuo ozi Chineke ka o si n'eluigwe naridata. 14 O tiri mkpu n'olu di ike si, 'Gbudanu osisi ukwu ahụ, gbukasakwa alaka ya niile. Kupusjanu akwukwo ndu niile di n'elu ya. Ghasaakwanu mkpuru ya niile, ka umu anumanu si n'okpuru ndo ya gbapu, ka umu nnunu site n'alaka ya fepu. 15 Kama hapunu ogwe osisi ahụ na mgborogwu ya ka ha diri n'ime ala, ebe e ji udo igwe na udo bronz kee ya gburugburu, ebe ahija ndu gbakwara ya gburugburu. "Ka igirigi nke eluigwe zoo ya n'ahụ, ka ahija burukwa nri o ga-eri, ya na umu anumanu. 16 Ka uche ya gbanwee ghoo nke anu ohia, ghara ibu nke mmadu, afọ asaa. 17 "Nke a bu mkpebi nke mmuo ozi ahụ no na nche. O bukwa mkpebi e nyere site n'okwu nke di nso, ka uwa niile mata na Onye kachasi ihe niile elu, na-achikwa

n'alaeze niile di n'ụwa. O bu ya na-ewerekwa alaeze ndi a nye onye obula o choroo, o buladi ndi mmadu a na-ahuta dika ndi di ala karisja." 18 "Nke a bu nro ahụ, mu bu eze Nebukadneza roro, ugbu a, Belteshaza, gwa m ihe bu nkowa ya. N'ih na ndi amamihe niile no n'alaeze m enweghi ike ikowara m ya. Ma amaara m na i nwere ike ikowara m ya, n'ih na mmuo nke chi ndi ahụ di nsọ di n'ime gi." 19 Mgbe ahụ Daniel (onye a na-akpokwa Belteshaza), no n'oke ihe iju anya n'ih na echiche ya mere ka oma jijiji. Ya mere, eze siri, "Belteshaza, atukwala egwu n'ih nro a maobu ihe o putara." Belteshaza zara si, "Onyenwe m, ka nro a dir ndi kporo gi asi, ka nkowa ya dikwara ndi iro gi. 20 Osisi ahụ i huru nke buru ibu, tokwa ogologo ma dikwa ike, nke elu ya na-emetu mbara eluigwe, nke ndi niile bi n'ụwa huru, 21 nke nwekwara akwukwo ndu di mma, na nke juputara na mkpuru, nke na-egboro mmadu niile mkpa nri, nke umu anumanu ohia niile na-ebi n'okpuru ndo ya, nke umu nmanu niile nke eluigwe nwere akwu ebe obibi ha, 22 osisi ahụ bu gi onwe gi, eze. N'ih na i toola buru onye di ike na onye di ukwu. Idi ukwu gi eruola n'eluigwe. Ochichi gi eruokwala n'akuku niile nke ụwa. 23 "Mgbe ahụ, i hukwara onye di nsọ na-enyocha omume ndi mmadu nke si n'eluigwe rịdata na-asi, 'Gbutuonu osisi a, laa ya n'iyi, ma unu hapu ogwe ya ka ahija ndu gbaa ya gburugburu, ka e jirikwa udo igwe na bronze kee ya gburugburu; hapu ya ka igirigi nke eluigwe zokwasị ya. Hapukwa ya ka o soro anu ohia taa ahija dika nri ya tutu afọ asaa a gafee.' 24 "Eze, nke a bu nkowa nro i roro, Onye kachasi ihe niile elu enyela iwu nke na-aghaghị imezu megide onyenwe m eze. 25 A ga-achupu gi site n'ebe ndi mmadu no. A ga-achugakwa gi n'ebe gi na umu anumanu ga-ebi n'ohia, Ebe ahụ ka i ga-anọ taa ahija dika oke ehi, igirigi nke eluigwe ga-ezokwasikwa gi. Onuogugu afọ asaa ga-agabiga tutu ruo mgbe i nabatara na Onye kachasi ihe niile elu na-achị achị n'alaeze niile nke mmadu, na o bukwa n'aka onye obula o choroo ka o na-enyefe ha. 26 Dika e siri nye n'iwu ka a hapu ogwe osisi ahụ na mgborogwu ya n'ime ala. Nke a na-egosi na i gamecha nwetaghachi alaeze gi mgbe i nabatara na Eluigwe na-achị achị. 27 Ya mere, biko eze, kweere nabata ndumodu m, kwusi ime mmehie, mee ihe ziri ezi, werekwa omume ileta ndi ogbenye dochie n'onodu ajo omume gi. Eleghi anya, ihe ga na-agara gi nke oma." 28 Ma ihe ndi a niile bjakwasiri eze

Nebukadneza. 29 Mgbe onwa iri na abuo gafesiri o no na-agaghari n'elu ulo di n'uloze n'obodo Babilon. 30 Ma eze siri, "Ebe a, o bughị Babilon di ukwu, nke m wuuru onwe m dika ebe obibi m, site n'ike m di ukwu na maka ebube ochichi m?" 31 Mgbe o ka kpọ ukwu ahụ n'onu, otu olu si n'eluigwe kwuo ukwu, "Ihe a ka e kpebiri megide gi, eze Nebukadneza. Site taa gaa n'ihu i gaghị abukwa eze na-achị alaeze a. 32 A gae si n'etiti ndi mmadu chupu gi, ka i gaa soro umu anumanu biri n'ohia. I ga-atakwa ahija dika oke ehi, afọ asaa ga-agasi tutu ruo mgbe i ghotara na o bu Onye kachasi ihe niile elu na-achị achị n'alaeze di niile nke ụwa. O na-enyefekwa ha n'aka onye obula o choroo ka o chija." 33 N'otu oge ahụ kwa, ukwu ndi a e kwuru banyere Nebukadneza mezuru. E sitere n'etiti umu mmadu chupu ya, o gakwara n'ohia taa ahija dika oke ehi, igirigi nke eluigwe dekwara ahụ ya ruo mgbe aji di ya n'ahụ toro ogologo dika nku ugo, mbọ ukwu na aka ya dikwa ka mbọ umu nmanu. 34 Mgbe oge a gafesiri, mu bu Nebukadneza leliri anya m elu. Mgbe ahụ kwa ka m ghoroo mmadu nwere uche ozo. Etokwara m, ma kpokwa isiala nye Onye ahụ kachasi ihe niile elu, sopurukwa Onye ahụ naadi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi. 35 Mmadu niile bi n'ụwa 36 Mgbe uche m laghachiri dika mmadu, enwetaghachikwara m ugwu na nsopuru na alaeze m. Ndi na-adu m odu laghachikwara bjakwute m, ha na ndi na-ejere m ozi. E mekwara ka m burukwa eze ozo n'alaeze m. Ugwu na nsopuru m nwere ugbu a kariri ugwu na nsopuru m nwere n'oge gara aga. 37 Ugbu a, mu bu Nebukadneza na-eto, na-asopuru Eze nke eluigwe, n'ih na oru ya niile di mma, uzo ya niile kwu oto. N'ih na o nwere ike ijide ndi nganga kwanye ha onu n'ime ntụ.

5 Eze Belshaza, kporo puku ndisi no n'alaeze ya oriri, ebe ha no nuo nnoo mmanya di ukwu. 2 Mgbe Belshaza na-anu mmanya ya, o nyere iwu ka a chitara ya iko olaedo na olaocha nke nna ya bu Nebukadneza si n'ulonso ukwu di na Jerusalem chikota, ka eze na ndi a mara aha ha n'alaeze ya, na ndi nwunye ya, na ndi iko ya jiri ha nuo mmanya. 3 Ya mere, a chitara iko olaedo ndi e si n'ulonso ukwu Chineke di na Jerusalem chikota. Eze na ndi a mara aha ha n'alaeze ya na ndi nwunye ya na ndi iko ya jiri ha nuo mmanya. 4 Ha nuru mmanya tookwa chi nke olaedo na olaocha na bronze, na igwe na osisi na

nkume. 5 Na mberede, ha hụrụ mkpịsịaka mmadụ ka ọ na-ede ihe n'aja ụlọ nke ụlọeze ahụ ha nọ n'ime ya, na ncherita ihu ebe a dọbara iheokụ. Eze n'onwe ya hụrụ aka ahụ mgbe ọ na-ede ihe ahụ. 6 Mgbe ahụ, ihu eze ahụ tūhịkọtara, gbarụọ n'ihu egwu. Oke ụjọ tūrụ ya. Ụkwu ya makwara jijiji. Ikpere ya abụọ kụkọtara onwe ha. 7 Eze kpọrọ mkpu ka a kpọbata ndị dibịa niile na ndị Kaldia, na ndị na-akọwa maka njegharị nke kpakpando. Mgbe ahụ eze sịrị ndị ikom amamihe nke Babilon, "Onye ọbụla nwere ike guọ ihe ahụ e dere, nke nwekwara ike ikọwara m ihe ọ pụtara, ka a ga-eyikwasị uwe odo odo nke ndị eze. A ga-anyakwasị ya ihe olu ọlaedo. A ga-emekwa ya ka ọ buru onye ọchịchị nke atọ n'alaeze a." 8 Mgbe ahụ, ndị amamihe eze batara, ma o nweghị onye ọbụla n'ime ha pūrụ iguta, maọbụ ikọwara eze ihe ọ pụtara. 9 Nke a mere, ka eze Belshaza maa jijiji karia, ihu ya gburu maramara ma gbarukwaa. Ọ gbakwara ndị ozi ya ghari. 10 Mgbe eze nwanyị, nūrū olu eze na olu ndị a mara aha ha n'ala ya, ọ batara n'ụlọ oriri ahụ. Eze nwanyị sịrị, "Eze, dī ndū ruo mgbe ebighi ebi; ka ihe a mere ghara iwetara gi ihu mgbaru, atula ụjọ. 11 N'ihu na o nwere otu nwoke nọ n'alaeze gi, onye mmuọ nke chi ndi ahụ di nsọ bi n'ime ya. N'oge ahụ nna gi bu eze, a chọpụtara na nwoke a jupụtara n'amamihe na nghota, dika a ga-asị na ya onwe ya bu chi. Nna gi eze Nebukadneza mere ya onyeisi ndi amamihe niile, ndi dibia, ndi na-enyocha kpakpando, ndi Kaldia na ndi mgba afa niile. 12 Ebe ọ bu na ezigbo mmuọ, mmuta na nghota nke e ji akowa nrọ na ihe mgbagwoju anya, na igbo mkpa di iche iche, di n'ime nwoke a a na-akpo Daniel, nke eze kpọrọ Belteshaza. Ugbu a, zie ozi ka a kpọọ Daniel ka ọ kowara gi ihe a." 13 Ya mere, a kpobatar Daniel n'ihu eze, eze siri Daniel, "O bu gi bu Daniel, otu n'ime ndi Juda, ndi nna m dotara n'agha site na Juda? 14 Anula m na i nwere mmuọ nke chi niile n'ime gi, na i bukwa onye juputara na nghota na amamihe. 15 Ndi amamihe m, na ndi na-enyocha kpakpando abiala n'ihu m igu ihe ahụ e dere n'aja ulọ ma ha enweghi ike iguta ya maobu ikowa ihe ọ bu. 16 Agwara m na i nwere ike ikowa ihe ọbula gbagwojuru anya. Ọ buru na i nwee ike igu ihe e dere n'aja ma kowakwara m ihe ọ pụtara, aga m eyikwasị gi uwe odo odo ndi eze, yinyekwa gi ihe olu ọlaedo n'olu, meekwa ka i buru onye ọchichị nke atọ n'alaeze m." 17 Daniel zara n'ihu eze, "Debere onwe gi onyinye gi, ma ọ bukwanu were ya nye onye ozo. Ma aga m

aguru gi eze ihe ahụ e dere ma kowakwara gi ihe ọ pụtara. 18 "Gi eze, Chineke nke kachasi ihe niile elu nyere nna gi, Nebukadneza ike ọchichị a, na idi ukwu, na ebube, na ima mma. 19 N'ihu okwa di ukwu nke o nyere ya, ndi niile, na mba niile di iche iche, nasu asusu niile di iche iche n'elu uwa na-ama jijiji natukwa ya egwu. Ndi eze chorọ igbu ka o gburu, ọ hapukwara onye obula ọ chorọ ihapu; o buliri onye obula ọ chorọ ibuli elu, ma ndi ọ chorọ iweda n'ala, ka ya onwe ya wedakwara n'ala. 20 Ma mgbe nganga na inya isi juputara ya obi, Chineke sitere n'ocheeze ya wezuga ya, napukwa ya ebube o nwere dika eze. 21 A chupuru ya site n'etiti umu mmadu, nyekwa ya echiche uche dika nke anumanu. Ọ bukwa n'etiti umu inyinya ibu ohia ka ebe obibi ya di, o soro ha taa ahijia dika oke ehi. Igirigi nke eluigwe deekwara ahụ ya, tutu ruo mgbe ọ matara na Chineke Onye kachasi ihe niile elu na-achi achị n'alaeze niile nke uwa. Ọ bukwa onye ọbula ọ chorọ ka ọ na-eguzobe ka ọ chia. 22 "Ma gi nwa ya, O Belshaza, ewedaghị onwe gi ala, n'agbanyeghi na i ma ihe ndi a niile. 23 N'ihu na i leliala Chineke nke eluigwe. I weputara iko ndi a e si n'ulonso ukwu ya chiputa, ka gi na ndiisi alaeze gi, ndi nwunye ha na ndi iko unu, jiri nuọ mmanya, mgbe unu nọ na-eto chi niile nke e jiri ọlaocha na ọlaedo, bronz na igwe, osisi na nkume kpuo; chi nke na-adighi ahụ ụzọ, maobu nu ihe; chi nke na-amaghị ihe obula. Ma unu enyeghi Chineke onye na-enye unu ume ndu na onye ndu gi na oganihu gi di n'aka ya nsopuru. 24 Ọ bu nke a mere o ji zite aka ahụ i huru, nke deputara ozi a. 25 "Nke a bu ozi ahụ e dere: mene, mene, tekel, parsin 26 "Ihe okwu ndi a putara bu nke a: "Mene, Chineke agukoola ubochi ochichị gi, mee ka ha bia na njedebe. 27 "Tekel, atula gi n'ime ihe otutu choputa na o nweghi ihe obula i bu. 28 "Parsin, ekewala alaeze gi nyefee ya n'aka ndi Midia na Peshia." 29 Mgbe ahụ Belshaza nyere iwu ka e yikwasị Daniel uwe odo odo ndi eze ahụ, ka e yinye ya ihe olu ọlaedo. O nyekwara iwu ka e kwusaa n'alaeze ya niile, na o meela ya onye ọchichị nke atọ n'alaeze ahụ. 30 N'abalị ubochi ahụ kwa ka e gburu Belshaza eze ndi Kaldia. 31 N'abalị ahụ kwa ka Daraios onye Midia, bidoro ichi dika eze. Ọ gbara iri afọ isii na abuo n'oge o bidoro ichi.

6 Ọ di Daraios mma ihoputa ndiisi di otu nari na iri abuo, ndi ga-anọ n'alaeze ahụ niile dika ndi nnochite anya eze. 2 O hoputakwara ndiisi atọ ozo

dịka ndịisi ha, nke otu onye n'ime ha bụ Daniel. Ndi a bụ ndi ga na-agukoro ha otu ihe si aga, ka ihe obula ghara ifunari eze. 3 O dighi anya, o putara ihe nye eze na Daniel kwesiri ntukwasị obi karija ndịisi na ndi nlekota ahụ niile. N'hi na amamihe ya, na ike oru ya di ukwu. Nke a mere ka eze chee echiche kpebie ime ya onyeisi n'alaeze niile. 4 N'hi nke a, ndisi okwa ha di elu na ndisi ndi ozọ bidoro chowa mkpesa ha ga-enye iji megide Daniel n'ihe gbasara ochichi. Ma o dighi ihe ebubo obula maobu omume ojoo obula ha choputara, n'hi na o kwesiri ntukwasị obi. O dighikwa omume ojoo maobu nke aghugho obula a choputara n'oru ya. 5 N'ikpeazu, ndi ikom a sirị, "O nweghi otu anyi ga-esi chota ihe a ga-eji boo nwoke a bu Daniel ebubo, kariakwa n'ihe metutara iwu ofufe Chineke ya." 6 Ya mere, ndisi ndi a na ndi ozi ndi ahụ kpebiri jekwuru eze ahụ si ya, "Eze Daraios, dirikwa ndu ruo mgbe niile! 7 Ndisi alaeze gi niile, ndi ukwu na ndi nta, ndi na-anochi anya eze na ndi ndumodu na ndi i tinyere ka ha na-achi zukotara kpebie na eze kwesiri inye iwu nke ga-ekwu na a choghi ka onye obula rijo ihe obula n'aka chi maobu n'aka mmadu obula karija gi eze, site n'oge i nyere iwu a tutu iri ubochi ato agafee. Onye obula nupuru isi n'iwu a ka a ga-atuba n'olulu odum. 8 Anyi chokwara ka gi bu eze kwagide iwu a ma jirikwa aka gi dee aha gi n'akwukwo iwu ahụ. N'hi na anyi choro ka o buru iwu nke na-agahị enwe mgbanwe, nke a na-apughi ikagbukwa akagbu, dika iwu ndi Midia na Peshia si di." 9 Ya mere, Daraios jiri aka ya dee aha ya n'akwukwo iwu ahụ. 10 Ma mgbe Daniel maara na iwu a adila ire, o banyere n'ulo ya, n'elu ulo elu nke ebe obibi ya, o meghere oghereikuku ya chere ihu na Jerusalem. N'ebe ahụ ka o na-anọ ekpe ekpere na ekele Chineke ya, ugboro ato n'ubochi dika o name na mbu. 11 Ndi iro ya gbakotara hu na Daniel na-ekpe ekpere na-arikwa Chineke arirjo. 12 Ha jekwuru eze si ya, "I chetakwara iwu ahụ i nyere, nke si na onye obula ekwesighi irio chi ozọ maobu mmadu arirjo obula karija gi, tutu iri ubochi ato agafee, na onye obula nupuru isi n'iwu a ka a ga-atuba n'olulu odum?" Eze sirị, "Ya bu iwu ka dikwa, dika iwu ndi Midia na Peshia nke e nweghi ike ikagbu akagbu." 13 Mgbe ahụ, ha gwara eze, "Daniel, onye bu otu n'ime ndi si Juda a dotara n'agha adighi ana gi nti, gi onye a na-asopuru, maobu nye iwu ahụ i nyere bu nke e dere n'akwukwo. O nokwa na-ekpe ekpere ya ugo

ato n'ubochi." 14 Obi joro eze njo nke ukwu mgbe o nuru ihe ndi a. O kpebiri n'obi ya ime ihe niile ihu na Daniel ataghi ahuhu. Ya mere, ubochi ahụ niile, site n'ututu ruo n'anyasi, o no na-eche otu o ga-esi mee nke a. 15 Mgbe ahụ, ndi ikom ndi a bjakwutere eze si ya, "Chetakwa, gi eze, na dika iwu ndi Midia na Peshia si di, o dighi iwu obula eze nyere maobu ukpuru nke e mere ka o guzosie ike ga-agbanwe." 16 N'ikpeazu, eze nyere iwu, ha kpuputara Daniel tuba ya n'olulu odum. Eze gwara Daniel, "Ka Chineke gi, onye ahụ i na-efe mgbe niile, zoputa gi." 17 E wetara nkume di ukwu jiri mechie onu olulu odum ahụ. Eze jikwa mgbaaka akara ya na mgbaaka ndisi ozọ kaa akara e ji nyachie onu olulu ahụ. E mere nke a ka onodu Daniel hapu igbanwe. 18 Mgbe eze lobatara n'uloze ya, o dinara n'ihe ndina ya buo onu, onweghikwa nri ebutere ya. N'abali ahụ, o nweghi ike rahụ ura. 19 N'he mbu nke ututu, mgbe chi na-abo, eze biliri mee ngwangwa, gaa n'olulu odum ahụ. 20 Mgbe o bjaruru nso olulu ahụ, o kporo Daniel oku n'olu obi ntiwa si, "Daniel, ohu Chineke di ndu, Chineke gi ahụ i na-efe mgbe niile, o newkwa ike izoputa gi n'aka odum?" 21 Ya mere, Daniel sirị eze, "Eze, diri ndu ruo mgbe niile! 22 Chineke m zitere mmu ozi ka o mechie onu odum ndi a, ka ha si otu a hapu inwe ike imetu m aka, n'hi na Chineke maara na aka m di ocha. O makwaara na o nweghi ihe obula m mere mejoo gi." 23 Onu juru eze ahụ obi! O nyere iwu ka e si n'ime olulu ahụ doputa Daniel. Mgbe a kpoptara Daniel, o nweghi ihe obula a huru mere ya n'ahụ, n'hi na o tukwasiri Chineke ya obi. 24 Mgbe ahụ, eze nyere iwu ka e jide ndi ahụ boro Daniel ebubo. O nyere iwu ka a tunye ha n'olulu odum ahụ, ha na ndi nwunye ha na umu ha. Odum ndi ahụ di n'ime olulu ahụ jidere ndi ahụ dorie ma okpuku ha tupu ha adaru ala. 25 Emesja, eze Daraios deputara ozi a n'akwukwo nye iwu ka a guora ya mmadu niile, mba niile na asusu niile di iche iche n'elu uwa. "Ka o diri unu na mma. 26 "Ana m enye iwu na mmadu niile no n'alaeze m kwesiri itu egwu na ima jijiji n'ihu Chineke nke Daniel. 27 O na-agbaputa ndi ya, na-azopotakwa. 28 Ya mere, ihe gaara Daniel nke oma n'oge niile Daraios bu eze, na n'oge Sairoş onye Peshia chikwara dika eze.

7 N'afọ mbu, mgbe Belshaza bidoro ichi ala Babilon, Daniel roro nro, hukwa onu di iche iche, o dere ihe ndi ahụ n'akwukwo. 2 "Mu bu Daniel huru n'ime

3 Anụ ọhịa anọ buru ibu si n'ime osimiri ahụ rịpụta. O nweghị nke yiri ibe ya. 4 "Nke mbụ dị ka ọdum, kama o nwere nku dika ugo. Mgbe m nọ na-ele ya anya, a nyakapuru nku ya, welie ya, hapu ya ka o guzo n'elu ala n'ukwu ya abụọ dika mmadu. E nyekwara ya ụdị obi nke mmadu nwere. 5 "Anụ ọhịa nke abụọ yiri anụ ọhịa buru ibu a na-akpọ bịa (n'asusu bekee). E weliri ya n'otu akuku, ọ kpukwa ogiriga atọ n'onu ya, n'etiti eze ya. A gwara ya, 'Bilie, rie anụ ka o si di gi mma.' 6 "Mgbe nke a gasiri, ka m nọ na-ele anya, anụ ndogbu ozo putara, anụ ọhịa ahụ yiri agu, ma o nwere n'azu ya nku anọ dika nke nnunu. O nwekwara isi anọ. E nyekwara ya ike ochichị. 7 "Mgbe nke a gasiri, n'ime ọhụ nke abali, ahuru m anụ ọhịa nke anọ. Anụ ọhịa a na-eyi oke egwu, onu apughị ikowa ihe o yiri. Ọ bukwa anụ ọhịa di nnoo ike, nke na-eji eze igwe ya di ukwu na-adowasi ma na-etipiasikwa ihe obula, nke na-ejikwa ukwu ya azogbu ihe obula foduru. Ọ bu anụ ọhịa gbara iche site n'anụ ọhịa ndi ozo, burukwa anụ nwere mpi iri. 8 "Mgbe m nọ na-eche banyere mpi ndi a, na mberede mpi ntakiri ozo sikwa n'etiti ha puputa. E si n'ukwu hopu mpi atọ n'ime mpi iri mbu ahụ n'ihu ya. Mpi ntakiri a nwere anya dika mmadu, na onu na-ekwu okwu juputara n'inya isi. 9 "Anokwa m na-ele anya "hu ka e doziri ocheeze, ebe Onye ahụ na-adị site na mbu noduru. Uwe o yi na-acha nnoo ezi ocha dika snoo, agiri isi di ya n'isi na-acha ocha di ka ezi ogho ocha. Ocheeze ya na-enwu ka ire oku, ukwu igwe ya niile na-acha oku. 10 Iyi na-aso ka oku si n'ihu ya na-asoputa. Puku kwuru puku na-agara ya ozi. Otu a kwa, nde kwuru nde ndi mmadu guzo n'ihu ya. Ndi ikpe noduru ala, asaghekwa akwukwo di iche iche. 11 "Mgbe m nọ na-ele anya, n'ihu okwu inya isi nke mpi ahụ na-ekwu, elegidere m anya tutu ruo mgbe e gburu anụ ọhịa ahụ, laa anụ ahụ ya n'iyi, were ya nye ka a kpoo ya oku. 12 (Gbasara umu anụ ọhịa ndi ozo, a napuru ha ochichị ha, ma a hapuru ha ka ha diri ndu gaa n'ihu nwantakiri oge). 13 "N'ime ọhụ m n'abali, a huru onye yiri nwa nke mmadu, ka o nọ na-abia n'igwe ojii nke eluigwe. Onye a bjara nso n'ebe onye ahụ na-adị site na mbu nọ. E dubatakwa ya n'ihu ya. 14 E nyere ya ike ochichị, ebube na ike ibu eze; mba niile di iche iche na ndi niile na-asu asusu di iche iche kporo isiala nye ya. Ochichị ya bu ochichị na-adị ruo mgbe ebighi

ebi, nke na-agaghị agabiga. O nwekwaghị onye nwere ike ikwatu alaeze ya. 15 "Mụ onwe m, bu Daniel, ọhụ a m huru turu mmuọ m ujo nke ukwu, mekwa ka obi m ma jijiji. 16 Ejekwuuru m otu n'ime ndi guzo n'ebe ahụ nso juo ya ihe ihe ndi a niile putara. "O gwara m ma kowakwara m ihe ihe ndi a putara. 17 "Anụ ọhịa anọ ndi a bu alaeze anọ nke ga-ebili n'ụwa. 18 Ma o bu ndi nso nke Onye kachasi ihe niile elu, ga-anara alaeze. Ọ ga-abukwa nke ha ruo mgbe ebighi ebi.' 19 "Mgbe ahụ, achoro m imata ihe banyere anụ ọhịa nke anọ ahụ, nke ahụ gbara iche site n'anụ ọhịa ndi ozo, na-eyikwa oke egwu, nke nwere eze dika igwe, na mbu yiri nke e ji bronz kpuo. Nke ahụ na-adowasi ndi mmadu, na nke na-azogbukwa ndi foduru. 20 Asikwa m ya kowaara m ihe mpi iri ahụ di ya n'isi putara, na ihe banyere mpi nke ozo puputara, na ihe mere e ji nyakpu mpi atọ ahụ n'ihu ya. Asi m ya kowakwara m ihe banyere mpi ahụ, nke nwere anya, na onu na-ekwu okwu juputara n'inya isi, ma dikwa ka o di ike karja ndi ozo. 21 Mgbe m na-ele anya, ahuru m ka mpi a na-aluso ndi nso ogu na-amerikwa. 22 Tutu ruo mgbe onye ahụ na-adị site na mbu bjara kpee ikpe nke gaara ndi nso nke Onye kachasi ihe niile elu, ma oge bjakwara mgbe ha natara alaeze ahụ. 23 "Nke a bu ihe o kwuru: 'Anụ ọhịa nke anọ a bu alaeze nke gaputa n'ụwa. Ọ ga-adị iche site n'alaeze ndi ozo. Ọ gazopia, kurie, ma bibiekwa ụwa niile. 24 Mpi iri ahụ nochiri anya ndi eze iri ga-esi n'alaeze ya puta. Mgbe ndi eze a ga na-achị, eze ozo, nke di iche site na ndi buru ya uzo ga-ebilikwa, ma merie ndi eze atọ ndi ozo ahụ ma laa ha n'iyi. 25 Ọ ga-ekwu okwu kwugide Onye kachasi ihe niile elu. O ga-emekpa ndi nso ahụ. Ọ ga-gbalikwa igbanwe iwu niile na omenaala niile. A ganyefe ndi nso n'aka ya afọ atọ na okara. 26 "'Ma a ga-emegehe ulo ikpe, napukwa ya ike niile, kpochapu ya ma laakwa ya n'iyi kpmkpam. 27 Mgbe ahụ, ike ochichị, ike na idi ukwu nke alaeze niile di n'okpuru eluigwe ka a ga-enyefe n'aka ndi nso, bu ndi nke Onye ahụ kachasi ihe niile elu. Alaeze ya ga-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi. Ndi niile na-achị achị ga-erubere ya isi, kpoqkwa isiala nye ya.' 28 "Nke a bu ogwugwu okwu ahụ. Mụ onwe m, bu Daniel, echiche m mere ka m tuo egwu nke ukwu, ihu m gbanwere dika onye ahụ na-adighi, ma o nweghị onye obula m gwara ihe m huru."

8 N'afọ nke atọ site na mgbe eze Belshaza bidoro ibụ eze, mụ bụ Daniel hụrụ ọhụ ọzọ. **2** N'ime ọhụ, ahurụ m onwe m n'obodo Susa, nke bụ obodo ukwu ebe eze nwere isi ọchịchị ya, n'obodo dị na mpaghara Elam. Eguzokwara m n'akụkụ osimiri Ulai. **3** Eweliri m anya elu, hụ otu ebule nwere mpi ogologo abụọ ka o guzo n'akụkụ iyi, otu n'ime mpi abụọ ya ahụ bidoro ito ogologo karịa nke ọzọ. **4** Mgbe m na-ele anya, ebule ahụ malitere iji mpi ya na-asọ ihe o bụla dị n'ọdịda anyanwụ na n'ugwu nakwa na ndịda. O nweghị anụ ọbụla nwere ike iguzogide ya, o nwekwaghị onye ọbụla puru inyere ndị ọ lụsoro ọgụ aka. O mere ihe ọbụla masiri ya si otu a dị ukwu. **5** Mgbe m nọ natule nke a, na mberede ahurụ m otu mkpi si n'ọdịda anyanwụ pụta, na-agafe ụwa niile ma ụkwụ erughị ya ala. Mkpi a, nwere otu mpi n'etiti anya abụọ ya. **6** Ọ bjaruru nso ebule ahụ nwere mpi abụọ nke m hụrụ guzo n'akụkụ mmiri, were oke iwe na-agbata ọsọ n'ebe ọ nọ. **7** Ahurụ m ka o ji oke iwe luso ebule ahụ ọgụ kujipụ mpi abụọ ya. Ebule ahụ enweghị ike iguzogide ya. Ọ tudara ya n'ala, were ụkwụ ya zọda ya, ma na o nweghị onye ọbụla nwere ike inaputa ebule ahụ site n'ike ya. **8** Mkpi ahụ, dijiri ike nke ukwu, ma n'uju ike ya a gbajipuru mpi ukwu ya. N'ọnọdụ mpi ahụ mpi anọ puputara chee ihu n'akụkụ anọ nke eluigwe, **9** Otu ntakiri mpi sitere n'ime otu n'ime mpi ndi ahụ pụta, tokwaa ma buo ibu nke ukwu ruo na ndịda, na ọwụwa anyanwụ, ruokwa n'ala ọma ahụ. **10** O toro tutu o ruo usuu nke eluigwe. Ọ kwatukwara ụfọdụ n'ime usuu nke eluigwe na ụfọdụ n'ime kpakpando n'ala, zọtọ ha. **11** O mere onwe ya ka ọ dị ukwu megide onyeisi nke usuu eluigwe, ọ napuru ya aja niile a na-achụ kwa ụbọchị ma tuda kwa ebe nso ya n'ala. **12** N'ihu nnupu isi, e nyefere usuu ndi nso na aja nsure ọkụ a na-esure kwa ụbọchị n'aka ya. Ọ gara n'ihu n'ihe niile o mere. E mekwara ka eziokwu daa n'ala. **13** Mgbe ahụ, anurụ m ka otu mmụọ ozi na-ajụ ibe ya si, "Olee mgbe ọ ga-akwụsi bụ ọhụ maka aja nsure ọkụ a na-achụ kwa ụbọchị, njehie nke na-eweta itogbo n'efu, inyefe ebe nso na maka ndi nso a na-azotọ ụkwụ?" **14** Ọ gwara m, "A ga-echere tutu puku ụbọchị abụọ na nari ụbọchị atọ agafee, mgbe ahụ a ga-eme ka ebe nso ahụ dighachikwa otu ọ di na mbụ." **15** Mgbe mụ bụ Daniel nọ na-ele ọhụ ahụ na-achọkwa ighota ya, o nwere otu onye dika nwoke bįara guzo n'ihu m. **16** Ma anurụ m olu otu onye na-akpọ oku site na mmiri Ulai si, "Gebrel, kọwaara nwoke a ihe

ọhụ a pụtara." **17** Mgbe ọ bįara m nso n'ebe m guzo, egwu turu m nke ukwu. Adara m, kpuo ihu m n'ala. Ma ọ gwara m, "Nwa nke mmadu, ghota na ọhụ a bụ maka ọgwugwu oge." **18** Mgbe ahụ ọ na-agwa m okwu, adara m n'oke ụra, kpuo ihu n'ala. Ma o meturu m aka, nyere m aka iguzo ọtọ n'ụkwu m. **19** Ọ siri, "Lee, aga m agwa gi ihe na-aga ime n'oge oke iwe. N'ihu na ọhụ a bụ maka oge ọgwugwu ihe niile nke a kara aka. **20** Ma banyere ebule ahụ i huru nke nwere mpi abụọ, na-egosi eze Midia na Peshja. **21** Mkpi ahụ i huru na-egosi eze ndi Griis, nnukwu mpi nke di n'etiti anya ya abụọ bụ eze nke mbu. **22** Dika mpi ahụ siri gbajie, mpi anọ ọzọ puputa n'ọnọdụ ya, otu a ka alaeze anọ ga-esi puta na mba ya, ma ike ha agaghị eru ka nke mbu ahụ. **23** "Ma na mgbe ọgwugwu alaeze ahụ, mgbe iko ndi nnupu isi juru, otu eze nke nwere ihu di ike, na akonuche na obi aghugho ga-ebili. **24** Ọ ga-adi ike nke ukwu, ma ọ bughị n'ike onwe ya, ọ ga-eweta mbibi ga-eju anya. Ihe niile o meturu aka ga-agara ya nke oma. Ọ ga-alakwa ndi di ike na ndi nso n'iyi. **25** Ọ ga-eme ka aghugho baa uba, ọ ga-ahuta onwe ya dika onye di elu karja, mgbe ndi mmadu na-eche na udo di, ọ ga-ebibi otutu ndi. Ọ ga-eguzo megide Onyeisi nke ndiisi, a ga-ebibi ya ma ọ bughị n'ike nke mmadu. **26** "Ohu a i huru, maka ututu na anyasi nke ekpughere gi bu eziokwu, ma zobe ọhụ a, n'ihu na ọ diri otutu oge ka di n'ihu." **27** Mụ bụ Daniel, noro n'ọnọdụ ike ọgwugwu na ahụ esighi ike. Mgbe ubochi ole na ole gafekwara, ebiliri m bidokwa na-agaghari, na-arukwa oru eze, ma obi joro m njo nke ukwu n'ihu nro ahụ, n'ihu na ọ kariri m nghota.

9 N'afọ mbu, nke Daraios nwa Ahasueros (onye agburu Midia), onye e mere eze nke alaeze ndi Kaldia, **2** n'afọ mbu nke ọchichị ya, ka mụ onwe m, bụ Daniel ghotara site n'akwukwo, dika okwu Onyenwe anyi nyere Jeremaya onye amuma, nke ga-emezu mgbe Jerusalem ga-anọ na mbibi iri afọ asaa. **3** N'ihu nke a, echere m Onyenwe anyi Chineke ihu, rijo ya aririo, site n'ekpere na aririo amara, n'ibu onu, na iyikwa akwa mkpe na ntụ. **4** Ekpere m ekpere nye Onyenwe anyi bu Chineke m, ma kwuputa si, "Onyenwe anyi, onye di ukwu, di oke egwu. Onye na-edebe ogbugba ndu nke ihunanya nke ndi huru ya n'anya na-edebekwa iwu ya niile. **5** Ma anyi emehiela meekwa ihe n'adighi mma megide gi. Anyi emeela ajo omume, anyi enupula isi megide gi, gbakutakwa

iwu gi niile azu. 6 Anyi e geghikwa ndi ozi gi bu ndi amuma ntj, bu ndi gwara ndi eze anyi, na ndi ochichi anyi, na nna anyi ha, ma mmadu niile bi n'ala anyi okwu n'aha gi. 7 "Onyenwe anyi, i bu onye ezi omume, ma n'ubochi taa anyi bu ndi ihere dirj, ndi Juda, ndi Jerusalem na ndi Izrel niile, ndi no nso ma ndi no n'ebe di anya ebe i chugara ha n'ihie ekwesighi ntukwasj obi anyi nye gi. 8 Onyenwe anyi, ihere emegbuola anyi. Ihere dirj ndi eze anyi, dikwara ndisi anyi na ndi nna anyi, n'ihie na anyi emeela mmehie megide gi. 9 Ma Onyenwe anyi Chineke anyi ka obi ebere na mgbaghara niile dirj, n'ihie na anyi enupurula gi isi. 10 Anyi erubeghi isi nye Onyenwe anyi Chineke anyi, maobu debe iwu ahj o nyere anyi site n'aka ndi ohu ha bu ndi amuma. 11 Ndi Izrel niile enupula isi n'iwu gi, wezuga onwe ha, ju ige gi ntj. "Ya mere, obubu onu ahj niile e dere n'iwu Mosis, odibo nke Chineke adakwasila anyi, n'ihie na anyi emehiela megide gi. 12 O meela ka okwu ya guzosie ike, bu nke o kwuru megide anyi na ndi ndu anyi site n'iwetara anyi oke mbibi a. Nke bu na o nwebeghi mgbe obula e merela udi ihe emere na Jerusalem n'okpuru eluigwe. 13 O bu dika e si dee ya n'iwu Mosis, ka mbibi a niile bjakwasiri anyi, ma anyi achobeghi ihuoma Onyenwe anyi Chineke anyi, na icheghari site na mmehie anyi chee uche banyere eziokwu gi. 14 Onyenwe anyi kpachara anya mee ka nsogbu a bjakwasj anyi. N'ihie na Onyenwe anyi, Chineke anyi, bu onye ezi omume n'ihie niile o na-eme, ma anyi juru irubere ya isi. 15 "Ma ugbu a, Onyenwe anyi Chineke, onye ji aka di ike kpoputa ndi nke ya n'ala Ijijpt, i meere onwe gi aha nke na-adigide ruo taa. Anyi mere mmehie, ma mejookwa. 16 Onyenwe anyi, dika ezi omume gi si di, wezuga iwe gi na oke iwe gi n'ebe Jerusalem no, bu obodo gi, na ugwu nsog gi. Mmehie anyi na njehie nna anyi ha emeela ka Jerusalem na ndi gi buru ihe ikwa emo nye ndi gbara anyi gburugburu. 17 "Ma ugbu a, Chineke anyi, biko nuru ekpere na arirjo ohu gi. N'ihie aha gi, Onyenwe anyi jiri amara mee ka ihe si n'ihu gi mukwasj ulonso gi nke togboro n'efu. 18 Chineke m, togo ntj gi n'ala nuru arirjo m. Meghee anya gi abuo ka i huru onodu mbibi nke obodo a na-akpo aha gi no. Anyi anaghi arjo ka i nyere anyi aka n'ihie na anyi bu ndi ezi omume, kama anyi narjo n'ihie na ebere gi di ukwu. 19 Onyenwe anyi nuru! Onyenwe anyi, gbaghara anyi! Onyenwe anyi biko, gee ntj ma zaa anyi. N'ihie aha gi, O Chineke m,

anokwala odu, n'ihie obodo gi, na ndi nke gi bu aha gi ka a na-akpo ha." 20 Mgbe m no na-ekwu okwu na-ekpe ekpere, na-ekwuputa mmehie m na mmehie ndi m Izrel, na-arjokwa amara n'ihu Onyenwe anyi bu Chineke m maka ugwu di nsog nke Chineke m, 21 ebe m ka no na-ekpere, Gebrel, nwoke ahj m huru n'ohu na mbu, feere osijso bjakwute m n'oge a na-achu aja nke uhuruchi. 22 O bjara si m, "Daniel, a bjara m ugbu a inye gi uche na nghota. 23 Na mbido oge i malitere irjo arirjo, ka okwu osisa putara. Abjara m igwa gi ya, n'ihie na i bu onye a na-akwanyere ugwu nke ukwu. Ya mere, tugharia uche n'okwu a, ghotakwa ohu a. 24 "Iri izu uka asaa, ka e dere n'iwu nye ndi gi na obodo nsog gi iji kwusi njehie, ime ka mmehie kwusi, na ichu aja maka ikpuchi ajo omume na iweta ezi omume nke ga-adi ruo mgbe ebighi ebi, na ikachi ohu na amuma ahj akara, nakwa ite Ebe ahj Kachasi Nso mmanu. 25 "Ma mara, werekwa uche ghota nke a: Site n'oge e nyere iwu ka e wugharia Jerusalem tutu ruo mgbe Onye ahj e tere mmanu, onyendu ahj ga-abja, ga-abu izu uka asaa, na izu uka iri isii na abuo, a ga-ewughachi ya, na okporozo ya, na olulu mmiri ya, maobu n'ime oge nsogbu. 26 Mgbe izu uka iri isii na abuo gasiri, Onye ahj e tere mmanu ka a ga-egbu, ma o nweghi ihe o ga-enwe. Usuu agha nke onye ochichi ga-abja bibie obodo na ulonso. Oge ikpeazu ga-abja dika idee mmiri; agha ga-adigide ruo n'oge ogwugwu, e kpebiela na ila n'iyi ga-adi. 27 Ya na otutu ndi mmadu ga-enwe ogbugba ndu n'otu 'izu uka,' o bukwa n'okara izu uka ahj, ka o ga-eme ka ichu aja na inye onyinye kwusi. O ga-emekwa ihe aru di egwu n'ime ulonso ahj, ruo mgbe a ga-awukwasj ya ogwugwu ahj bu nke akara aka n'ahj onye ojoo ahj."

10 N'afog atog nke ochichi Sairos eze Peshja, e nyere Daniel (onye aha ya bukwa Belteshaza mkpughe). Ozi ahj bu eziokwu, o gbasakwara oke ogbaaghara. O ghotara ozi ahj, nwetakwa nkowa banyere ohu ahj. 2 N'oge ahj, mu onwe m, bu Daniel, ruru uju izu uka atog. 3 Erighi m nri oma obula, erikwaghj m anu, anukwaghj m mmanya, eteghi m mmanu otite obula n'ahj m n'ime izu uka atog a niile. 4 N'ubochi nke iri abuo na anog nke onwa mbu n'afog, eguzo m n'akuku osimiri ukwu ahj, bu Taigris, 5 eleliri m anya m elu, hu n'ihu m otu nwoke yi uwe akwa ocha, onye e kekwasiri belit e ji olaedo sitere Ufaz mee n'ukwu ya. 6 Ahj ya na-egbukwa maramara dika nkume beril,

ihè si n'ihu ya dī ka ihè nke amụma eluigwe. Mkpurụ anya ya na-enwukwa dīka ire oku. Ukwu ya na aka ya na-acha dīka bronze e hichara nke oma. Okwu si ya n'onu na-ada uda dīka uzu nke otutu mmadu. 7 O bu naani m Daniel huru ohu a. Ndi mu na ha no ahughi ya, kama na mberede, e mere ka oke egwu tuha, nke mere ka ha gbara oso gaa zoo onwe ha. 8 O bukwa naani m no, mgbe m huru oke ohu a. Mgbe m hukwara ya, ike niile di m n'ahu si m n'ahu puo. Ihu m gbanwere nke ukwu, ike afodukwaghị m n'ahu. 9 Mgbe ahụ, anuru m uda olu ya, ma mgbe m nuru uda olu ya, adara m n'ala kpudo ihu n'ala n'onodu ida n'oke ura. 10 Ma otu aka meturu m, welite m mee ka m maa jijiji n'elu ikpere m na aka m abuo. 11 O siri m, "Daniel, gi onye a huru n'anya nke ukwu. Gee nti tuleekwa nke oma okwu niile m na-agwa gi ugbu a. Guzo n'ukwu gi abuo, n'ihu na e zitere m ibiakwute gi." Mgbe o na-agwa m okwu a, eguzoro m oto, naama jijiji. 12 O siri m, "Egwu atula gi, Daniel. N'ihu na site n'ubochi mbu i kpebiri inwe nghota na iweda onwe gi ala n'ihu Chineke gi, ka a nuru okwu gi niile, a bjakwara m n'ihu osisa ha. 13 Ma onyeisi ndi na-achi alaeze Peshja gbochiri m, kemgbe iri ubochi abuo na otu. Ya mere, Maikel, otu n'ime ndisi ochichi bjara nyere m aka, n'ihu na mu onwe m foduru n'ebe ahụ mu na eze Peshja. 14 Ugbu a, abjala m ime ka i ghota ihe ga-adakwasị ndi gi n'oge ikpeazu n'ubochi di n'ihu. N'ihu na ohu ndi a diri oge ndi na-abia n'ihu." 15 Mgbe o na-agwa m okwu ndi a, ekpnyere m ihu m n'ala enwekwaghị m ike ikwu okwu obula. 16 Mgbe ahụ, otu onye, nke yiri mmadu, bjara metu egbugbere onu m aka, mee ka m nwee ike ikwukwa okwu ozo. Mgbe ahụ agwara m onye ahụ nke guzo m n'ihu, "Ano m n'oke ihe mgbu; Onyenwe m, enwekwaghị m ike obula, n'ihu ohu m huru. 17 Olee otu mu bu ohu gi ga-esi gwa gi okwu, Onyenwe m? N'ihu na ike adighikwa n'ime m, enwekwaghị m ike iku ume." 18 Mgbe ahụ, otu onye yiri mmadu bjara metu kwa m aka ozo nye m ike. 19 O siri, "Onye a huru n'anya nke ukwu, atukwala ujo, udo diri gi, ya mere diri ike, obi sie gi ike." Mgbe o gwara m okwu a, ike m loghachitere, asiri m, "Ka onyenwe m kwuo okwu, ebe i nyeghachila m ike." 20 Mgbe ahụ, o siri, "I maara ihe mere m ji bjakwute gi? Aga m alaghachi azu iluso onyeisi na-achi alaeze Peshja ugu, mgbe mu ga-apu, eze na-achi Griis ga-abia; 21 ma otu o di, aga m agwa gi ihe e dere n'akwukwo nke

eziokwu. (O dighi onye na-enyere m aka imegide ha ma o bughị naani Maikel onyeisi unu.

11 N'afọ mbu nke ochichi Daraios onye Midia, o bu m guzoro inyere ya aka na ichekwa ya.) 2 "Ugbu a, aga m agwa gi eziokwu. A ga-enwe ndi eze Peshja ato ozo ndi ga-achikwa. A ga-enwe eze nke ano onye ga-aba uba karja ndi ozo niile. Mgbe o ga-adi ike site akunuba ya, o ga-akpalị onye obula imegide eze Griis. 3 Ma mgbe ahụ, a ga-enwe eze di ike nke ga-eji oke ike chja. O ga na-eme ihe masiri ya. 4 Ma mgbe o rigotachara n'ochichi, a ga-ekposa alaeze ya kesaa ya n'akuku ano nke uwa ma o bughị umu ya ga na-achi. O bughikwa n'usoro dika ike ochichi ya si di, n'ihu na a ga-ehopu alaeze ya, nyefee ya n'aka ndi ozo na-abughị ndi agburu ya. 5 "Eze nke ndida ga-adi ike, ma otu onye n'ime ndisi agha ya ga-adi ike karja ya, chiakwa alaeze di ukwu karja nke ya 6 Mgbe afọ ole na ole gasiri, ha ga-ekekota onwe ha. Ada eze ndida ga-agakwuru eze ugu ka ha gbaa ndu, ma ada eze agaghị ejigide ike ya, eze na ike ya agaghị adigidekwa. N'ubochi ndi ahụ, a ga-arara ada eze ahụ nye, ya na ndi na-eche ya nche, na nna ya na onye ahụ dinyeere ya. 7 "N'oge ahụ, otu onye ga-esi n'agburu ulo nwanji ahụ kulite i were onodu ya ichi dika eze, o ga-ebuso ndi agha eze mpaghara ugu agha, bata n'ebe ya e wusiri ike, o ga-aluso ha agha ghoo onye mmeri. 8 O ga-ebukoro chi ha niile na arusi ha niile awuru awu ma ndi aturu atu, na ihe ndi ozo dikarisiri ha mkpa dika efere, o laocha na nke olaedo laa Ijipt. O mechaa nke a, o ga-akwusi iluso eze ugu ugu afọ ole na ole. 9 Otu a kwa, eze mpaghara ugu ga-ebuso eze ndida agha, ma o gaghi ano odu loghachikwa n'ala nke ya. 10 Ma umu ya ndi ikom ga-achikota otutu ndi agha siri ike, ndi ga-enupu dika oke idee mmiri, buru agha ruo n'ebe ya e wusiri ike. 11 "Mgbe ahụ, eze ndida, onye iwe ga-eju obi, ga-achikotakwa ndi agha nke ya buso eze ugu agha, onye nke ga-achikota otutu ndi agha, ma ndi a ka ndi iro ya ga-alugbu. 12 Ma mgbe o merichara ndi agha ahụ, o ga-enwe onu di ukwu, o ga-egbukwa imerime puku ndi mmadu, ma o gaghi emeriri na-aga n'ihu. 13 Mgbe afọ ole na ole gafere, eze ndi mpaghara ugu ga-eduru ndi agha ji ezi ngwa agha, na ndi bara uba n'onuogu karja ndi nke e meriri n'agha na mbu puo ibu agha. 14 "N'oge ahụ, otutu ndi ga-ebili imegide eze ndida, Ufodu ndi okpa aghara n'etiti unu ga-enupukwa isi, ha ga-esi

otu a mezuo ihe a i hụrụ n'òhụ, ma a ga-emeri ha. 15 Mgbe ahụ, eze ndị mpaghara ugwu ga-abia buo agha megide obodo ndị ndịda e wusiri ike, lụgbukwaa ya. Ndị agha agaghị enwe ike iguzogide ha ọ bụladị ndị ha bụ ọka ibe n'agha. 16 Ma onye nke na-ebuso ya agha ga-eme ihe masiri ya, ma o nweghị onye ga-egbochi ha. Ọ ga-abatakwa n'Ala Oma ahụ, ebe ihe niile ganọ n'okpuru ya. 17 Ọ ga-ekpebi ibia n'ike nke alaeze ya niile, iji mee nke a, ya na eze nke ndịda ga-agba ndụ. Ọ ga-enyekwa ya nwaagboghọ iji kwatuo alaeze ya, ma ebumnobi ya agaghị eguzo maọbụ baara ya uru. 18 Mgbe ọ mesiri nke a, ọ ga-eche ihu ya n'obodo ndị ahụ niile dị n'ọnụ osimiri. Ọ ga-emerikwa ọtụtụ n'ime ha. Ma otu ọchigaha ga-aluso ya ogo, mee ka o jiri ọso gbaghachi n'ihere. 19 Ọ ga-echigharị azụ chee ihu ya ebe niile e wusiri ike nke ala nke ya, ọ ga-asọ ngongo daa, a gaghị ahukwa ya ọzọ. 20 "Otu onye ga-abia nochie ọnođụ ya, ọ ga-ezipu onye ga-ekegbu ndị mmadụ n'utu iji mee ka otuto nke alaeze ahụ daa, ma n'ime ụbọchị ole na ole, a ga-egbu ya, ma ọ gaghị abụ n'agha maọbụ n'ihu mmadụ. 21 "N'ọnođụ ya, otu onye ojoo e ledara anya ga-ebilite, onye na-ekwesighi iwere nsopuru nke ya bụ ọchịchị. Ọ ga-abata n'ike n'alaeze ahụ mgbe ndị ya nọ n'udo, ọ ga-eji nwayoọ ma were ire uto na aghugho nweta alaeze ahụ. 22 Mgbe ahụ, ọ ga-achusasi igwe ndị agha niile, bibiekwa ha na onye ọchịchị nke ogbugba ndụ. 23 Mgbe ọ banyesiri n'ogbugba ndụ, ọ ga-eji aghugho na-eme mpu, ọ ga na-esiwanye ike n'agbanyeghi n'onuogugu ndị mmadụ dị ole na ole. 24 Ọ ga-abanye n'akuku ala ahụ niile a maara ndị bara ụba bi, mee n'ebe ahụ ihe ndị buru ya uto na-emebeghi. Ọ ga-ekesara ndị mmadụ akunuba na ihe nkwa ndị ozo ọ lutara n'agha. Ọ ga-atuputa aro iji luso obodo siri ike ogo, ma nke ahụ ga-adị nwa mgbe nta. 25 "Mgbe ahụ, ọ gemesi onwe ya obi ike, chikotaa ọtụtụ ndị agha ibuso eze ndịda agha. Eze ndịda ga-achikotakwa ndị agha dị ọtụtụ dikwa ike luso ya ogo ma ọ gaghị enwe ike guzogide ya n'ihizuzu nzuzo a gbara megide ya. 26 N'ihina ndị na-eri ihe oma eze ga-etipia ya. A gachusa ndị agha ya, ma gbukwaa ọtụtụ n'ogbo agha. 27 Ndị eze abuo a, ndị obi ha juputara n'ihizuzu ganokota n'otu tebul na-agwarita ibe ha okwu ugha, ma nzuko ha agaghị enwe isi, n'ihizuzu ogwugwu ahụ ga-adị mgbe a kara aka ruru. 28 Ọ ga-eji akunuba dị ukwu lughachi n'obodo nke ya ma obi ya ga-adị imegide ogbugba ndụ nsọ ahụ. Ọ ga-ebili imegide ya

ma mesia lughachi n'obodo nke aka ya. 29 "Ma mgbe oge ahụ a kara aka ruru, ọ ga-achirikwa ndị agha ya lughachi na ndịda, ma ihe agaghị adị otu ọ dị na mbụ. 30 Ugbo mmiri ndị si obodo Kitim ga-abia imegide ya, ọ ga-ada mba n'ihizuzu egwu, ọ ga-alughachi azu were oke iwe megide ogbugba ndụ ahụ dị nsọ. Ọ ga-alughachi gosi ndị hapuru ogbugba ndụ ahụ dị nsọ nkwa. 31 "Ndị agha ya ga-ebili imeru ebe ahụ e wusiri ike nke ulonso ukwu ahụ, kwusikwa aja nsure oku nke a nachu kwa ubochi. Ha ga-ewuli ihe aru nke na-eweta mbibi. 32 Ọ ga-eji ire uto meruo ndị ahụ mebiri iwu nke ogbugba ndụ. Ma ndị ahụ maara Chineke ha ga-adị ike guzogide ya. 33 "Ndị niile nwere uche ga-ezi ọtụtụ mmadụ ihe, ma na nwa oge nta, ufodu ga-anwu site na mma agha, ufodu ka a ga-akpo oku, ufodu ka a ga-adota n'agha, ufodu kwa ka a ga-apunara ihe ha nwere. 34 Mgbe ha ga-ada, inyeaka ntakiri ga-abia ha, ọtụtụ ndị mmadụ ga-ejikwa uto aghugho bia dinyere ha. 35 N'oge ahụ, ufodu n'ime ndi maara ihe ga-asọ ngongo, ka ha nwe ike buru ndi a nuchara anucha, na ndi a sachapuru ocha na ndi emere ka ha dı ocha na-enweghi ntupo tutu ruo n'ogwugwu ihe ndi a, n'ihizuzu n'oge ahụ ga-abia mgbe akara aka. 36 "Eze ahụ ga-eme ihe obula ọ choro. Ọ ga-agukwa onwe ya dika onye dı ukwu karja chi niile. N'ezie, ọ ga-ekwu okwu nkwalu megide Chineke kachasi chi niile. Ma ihe ga-agakwara ya nke oma tutu mgbe oge ya zuru. N'ihina na ihe niile ekwuru ga-emezucha. 37 Ọ gaghị akpo chi nke nna ha maobu nke ahụ umu nwanji na-achosi ike ihe obula, o nweghi chi obula ọ ga-akpo ihe n'ihina na ọ ga-ebuli onwe ya elu karja ha niile. 38 Kama chi nke ọ ga-asopuru bu chi nke ebe e wusiri ike, chi nke nna ya ha na-amaghı. Ọ ga-eji olaedo na olaocha, na nkume dı oke onuahia na onyinye dara oke onuahia fee chi a. 39 Ọ ga-eme ebe niile e wusiri ike, nke siri ike site n'inyeaka chi nke mba ozo. Ndı niile nabatara ya ka ọ ga-eme ka nsopuru bara uba. Ọ ga-eme ha ndı ọchichı ọtutu mmadü, kenyekwa ha ala dika ugwo oru ha. 40 "Ma n'oge ikpeazu, eze ndida ga-ebuso ya agha, ma eze nke ugwu ga-eji iwe chikota ndi agha na-agba ugbo agha, ndi na-agba inyinya na ndi agha ji ugbo mmiri megide ya. Ọ ga-ebuso ọtutu mba agha, kpochapu ha dika idee mmiri si ekpochapu ihe. 41 Ọ ga-abata na Ala Oma ahü, gbukwaa iri puku mmadü kwuru iri puku mmadü, ma obodo Edom, obodo Moab na ndi ndu nke Amon ga-agbapu site n'ike ya. 42 Ọ ga-aga

ibuso ọtụtụ obodo agha, Ijpt agaghị agbanarị ya. **43** Ọ ga-enwe ikike n'ebe akụ nke ọlaọcha na ọlaedo na ụba niile nke ala Ijpt. Ndi Libja na ndi Kush ga-edokwa onwe ha n'okpuru ya. **44** Ma n'oge a kwa, ozi ga-esi n'owuwa anyanwu na n'ugwu bja, nke ga-emenye ya egwu. N'ihu ya, ọ ga-eji oke iwe puo ibibi ọtụtụ ndi ma laakwa ha n'iyi. **45** Ọ ga-akwuba ulozeze ya n'etiti ugwu oma ahụ di nsọ na n'oke osimiri, n'agbanyeghi ihe ndi a niile, ọ ga-abiaru ogwugwu ya, ọ dighikwa onye ga-enyere ya aka.

12 “N'oge ahụ, Maikel, onyeisi ochichi ukwu ahụ, nke na-eche ndi unu, ga-ebili. Ọ ga-abu oge nhuju anya, a na-ahutubeghi udi ya site na mgbe mba obula malitere ruo ugbu a. Ma mgbe ahụ, ndi gi niile, ndi e dere aha ha n'akwukwo ahụ, ka a ga-anaputa. **2** Igwe ndi niile nwuru anwu, ndi e likwara, ha ga-ebilite. Ufodu ha ga-ebili baa na ndu ebighi ebi, ma ufodu ga-ebili keta ihere na ibu onu nke ebighi ebi. **3** Ndi ahụ bu ndi maara ihe, ka a ga-eme ka ha nwuo ocha dika ihe mbara eluigwe. Ndi ahụ niile na-emekwa ka otutu si n'ihe ojoo mee ezi omume ga-enwukwa dika kpakpando ruo mgbe ebighi ebi. **4** Ma gi bu Daniel, zoo okwu e dere n'akwukwo a, mechikwa ma kachikwa ha akara tutu ruo ogwugwu oge. Otutu ga-agbaghari ebe na ebe ozo, ma ihe omuma ga-aba uba.” **5** Mgbe ahụ, mu bu Daniel weliri anya hu mmadu abuo ndi ozo ka ha no n'akuku osimiri ahụ, otu n'akuku nke a, otu n'akuku nke ozo. **6** Otu n'ime ha juru nwoke ahụ yi uwe akwa ocha, nke guzo n'akuku elu elu nke osimiri ahụ ajuju, si, “Olee mgbe ihe ndi a na-eyi egwu ga-emezu?” **7** Nwoke ahụ yi uwe akwa ocha, nke no n'akuku elu elu mmiri nke osimiri ahụ chiliriri aka nri na aka ekpe ya elu. Anukwara m mgbe o ji Onye ahụ na-adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi nuo iyi, “N'ihe ndi a ga-emezu naanị mgbe afo ato na okara gafere, tupu onye ahụ na-emebi ike nke ndi di nsọ ga-abia n'isi ngwucha ndu ya, ihe ndi a niile ga-emezucha.” **8** Anuru m ma aghotaghi m, n'ihu nke a, a siru m, “Biko, Onyenwe m, ginu ka ihe ndi a ga-aputa?” **9** Ọ siru, “Daniel, gawara onwe gi. N'ihu na-apichiela okwu ndi a, kachikwa ya akara tutu ruo n'ogwugwu oge. **10** Otutu ka a ga-eme ka ha di ocha, sachaa ha mee ka ha di ocha na-enweghi ntupo, a ga-anuchakwa ha. Ma ndi ajo omume ga-aga n'ihu n'ajo omume ha. O nweghi onye ajo omume nke ga-aghotakwa ihe, ma ndi ahụ maara ihe ga-aghota ihe ihe a putara. **11** “Site

n'oge e mechiri ichu aja nsure oku nke a na-achụ kwa ubochi niile ruo n'oge a ga-ewuli ihe aru ahụ nke na-eweta mbibi, ga-abu otu puku ubochi, na nari ubochi abuo na iri ubochi itoolu. **12** Ngozi ga-adiri onye ahụ nke na-echere, ma nogidesikwa ike ruo mgbe otu puku ubochi, na nari ubochi ato, na iri ubochi ato na ise ahụ gafere. **13** “Ma gi onwe, gawara onwe gi ruo ogwugwu ihe ndi a. I ga-ezukwa ike, i ga-ebilitekwa n'oge ikpezu inara ihe nketa nke ruuru gi.”

Hosiya

1 Okwu Onyenwe anyị nke bjakwutere Hosiya nwa Beiri n'oge Uzaya, na Jotam, na Ehaz, na Hezekaya, bu ndị eze Juda, na n'oge Jeroboam nwa Jehoash bu eze n'Izrel. **2** Na mmalite okwu Onyenwe anyị site n'ọnu Hosiya, Onyenwe anyị gwara Hosiya sị, "Gaa lūtara onwe gị nwanyị na-akwa iko na umu amutara n'ikwa iko, n'ih na dika nwanyị aluru alu n'akwa iko, ala a na-akwa iko nke ukwu site n'igbahapu Onyenwe anyị." **3** Ya mere, o gara luọ Goma nwa Diblaim, onye tūuru ime muora ya nwa nwoke. **4** Onyenwe anyị gwara ya, "Aha i ga-agu nwantakiri ahụ bu Jezril. N'ih na tupu nwa oge nta agafee, aga m ata ezinaulo Jehu ahuhu n'ih obara o wusiri na Jezril. Aga m eme ka alaeze nke ulo Izrel kwusi. **5** N'ubochi ahụ, aga m agbaji uta Izrel na Ndagwurugwu Jezril." **6** Emesja, Goma tūuru ime ozo, muta nwa nwanyị. O gwara ya, "Aha i ga-agu ya bu Lo-Ruhama, n'ih na agaghị m enwekwa obi ebere ozo n'ahu ulo Izrel, igbahara ha mmehie ha. **7** Ma aga m enwe obi ebere n'ahu ulo Juda. Mu onwe m ga-azoputa ha site na Onyenwe anyi bu Chineke ha. Agaghị m eji ngwa agha obula, dika uta maobu mma agha maobu ike ibu agha maobu inyinya maobu ndi na-agba inyinya zoputa ha." **8** Mgbe o juru Lo-Ruhama ara, o tūuru ime ozo, muo nwa nwoke. **9** Onyenwe anyi siri, "Kpo aha ya Lo-ammi, nke putara unu abughi ndi m, n'ih na unu abughi ndi nke m, mu onwe m abukwaghị Chineke unu. **10** "Ma onuogugu umu Izrel ga-adi ka aja di n'onu oke osimiri nke a na-apughi iguta onu maobu tuo n'ihe otutu. N'ebe ahụ a no si ha, 'Unu abughi ndi m,' n'ebe ahụ ka a ga-anọ sika ha, 'Umu Chineke di ndu ka unu bu.' **11** A ga-achikotakwa ndi Juda na ndi Izrel onu. Ha ga-ahoputakwara onwe ha otu onyeisi, si n'ala ahụ rigoputa, n'ih ihe ukwu ka ubochi Jezril ga-abu.

2 "Gwa umunne gi ndi nwoke Ami, 'nke putara ndi m,' gwakwa umunne gi nwanyị Ruhama, nke putara, 'Unu ndi m huru n'anya.' **2** "Unu guzogidenu nne unu, rionu ya, n'ih na o bughi nwunye m, mu onwe m abukwaghị di ya. Gwanu ya ka o wezuga ikwa iko site n'ihu ya, ya wezugakwa igba akwuna nke di n'etiti ara ya abuo. **3** Ma o bughi otu a, aga m eyipu ya uwe ya mee ka o gbara oto, aga m eme ka o gbara oto di ka n'ubochi ahụ a muru ya. Aga m eme ya ka o di ka ozara, ka o ghoo n'ala kporo nku, were

akpiri ikpo nku mee ka o nwuo. **4** Agaghị m egosi umu ya ebere m, n'ih na ha bu umu a kwatara n'iko. **5** N'ih na nne ha bu onye na-akwa iko, o turu ime ha n'onodu ihere. Site n'ikwu si, 'Aghaghị m igbakwuru ndi enyi nwoke huru m n'anya, ndi na-enye m nri na mmiri, aji anu m na akwa ocha m, mmanu oliv m na ihe onunu m.' **6** N'ih nke a, aga m eji ogwu na uke gbachie ya gburugburu; aga m agbachi uzo ya, mee ya ka o ghara ima ebe o na-eje. **7** O ga-agbaso ndi ahụ huru ya n'anya ma o gaghị achukwute ha. O ga-acho ha ma o gaghị ahụ ha. Mgbe ahụ, o ga-asị, 'Ka m gaa laghachikwuru di mbu m, n'ih na o diri m mma mgbe ahụ karịa ugbu a.' **8** Ma o kwetaghị na ihe ndi a si n'aka m, na o bu mu nyere ya oka, na mmanya ohuru, na mmanu oliv, na olaocha, na olaedo ndi ahụ niile nke o ji na-efe Baal. **9** "Ya mere, aga m ewerekwa oka m mgbe o chara, na mmanya ohuru m mgbe oge ya ruru. Aga m anapukwa ya akwa aji anu m na akwa ocha m, nke ekwesiri iji kpuchie oto ya. **10** Ugbu a, aga m ekpughe oto ya n'ihu ndi ahụ na-ahụ ya n'anya, o dikwaghị onye nwere ike inaputa ya site n'aka m. **11** Aga m eme ka obi utu ya kwusi; o buladi mmemme nke afo niile, mmemme onwa ohuru, nke ubochi izuika na mmemme ndi ozo ahụ niile a kara aka. **12** Aga m ala ubi vaini ya na osisi fiig ya niile n'iyi, nke o siri bu ugwo oru ya site n'aka ndi huru ya n'anya; aga m emekwa ka ha ghoo oke ohia, anu ohia ga-eripia ha. **13** Aga m enye ya ahuhu maka ubochi niile bu nke o surere ihe na-esi isi utu nye chi Baal niile, o chiru mgbaaka mkpisiaka na ihe icho mma niile, jikere onwe ya, puo chuso ndi ahụ huru ya n'anya, ma chezo m," Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **14** "N'ih nke a, aga m arara ya, duba ya n'ime ozara, jiri olu di nro gwa ya okwu n'ebe ahụ. **15** Ebe ahụ ka m ga-enyeghachi ya ubi vaini ya, gbanweekwa Ndagwurugwu Akọ, mee ka o ghoo onu uzo olileanya. Mgbe ahụ, o ga-azakwa m dika o mere mgbe o bu agbohobia, n'oge ahụ o si n'ala Ijiti puta. **16** "N'ubochi ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "I ga-akpo m 'Di m,' i gaghị akpokwa m 'nna m ukwu,' ozo. **17** N'ih na aga m ewepukwa aha niile nke arusi Baal n'egbugbere onu ya, ha gaghị akpokwa ha aha ozo. **18** N'ubochi ahụ, aga m eme ka gi na umu anu ohia gbaa ndu, meekwa ka gi na umu nnunu, na ihe niile e kere eke n'akpughari n'ala gbaa ndu. Aga m emebi ngwa agha niile, agha niile ga-akwusikwa. Mgbe ahụ, a ga-eme ka i dinaa ala n'udo

na-enweghi nsogbu, na ujo. **19** Aga m ekwerekwa ilu gi dika nwunye ruo ebighi ebi; aga m ekwerekwa ilu gi n'ezi omume na ikpe ziri ezi, n'ihunanya nke na-adigide, nakwa obi ebere. **20** Aga m eji ikwesi ntukwasi obi kwere ilu gi. I ga-amatakwa Onyenwe anyi. **21** "N'ubochi ahụ m ga-azaghachi," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "M ga-azaghachi eluigwe, ha ga-azaghachi ala. **22** Ala ga-azaghachi oka na mmanya oheru na mmanu oliv, mgbe ahụ ha ga-azaghachi Jezril. **23** Aga m akukwa ya nye onwe m n'ala ahụ dika mkpuru. Aga m egosi ihunanya m n'ahụ onye ahụ m kporo, 'Onye m na-ahughị n'anya.' M ga-asikwa ndi ahụ a kporo, 'Ndi na-abughị ndi m,' 'Unu bu ndi nke m,' Ha ga-azakwa, 'Chineke m ka i bu.'"

3 Onyenwe anyi gwara m ozo, "Gakwuru nwanji a na-akwa iko, nke na-emekwa enyi na-ezighi ezi, gosi ya ihunanya gi dika Onyenwe anyi si hu ndi Izrel n'anya, n'agbanyeghi na ha na-eso chi ndi ozo na-enwekwa mmasi di ukwu n'achicha nsọ e ji mkpuru osisi a mikporo amikpo mee." **2** N'ihia ya, eweere m ego olaocha di iri na ise, na otu ntuju oka homa, na oka balị zuta ya. **3** Mgbe ahụ agwara m ya, "Mụ na gi ga-ebi otutu ubochi, i gaghị agbakwa akwuna, maobu nwee nwoke obula gi na ya ga-enwe mmeko, otu a ka m ga-emekwa n'ebe i no." **4** Nke a na-egosi na Izrel ga-anọ ogologo mgbe na-enweghi eze maobu onye ochichi. O gaghị enwe ichu aja maobu nkume nsọ maobu efod maobu arusi ezinaulo. **5** Mgbe nke a gasiri, Izrel ga-aloghachi, choro Onyenwe anyi bu Chineke ha, na Devid bu eze ha. Ha ga-ewere ima jijiji biakwute Onyenwe anyi, biaghachitekwa ngozi ya n'oge ikpeazu a.

4 Nuru okwu Onyenwe anyi unu ndi Izrel, n'ihia na Onyenwe anyi nwere ebubo megide unu ndi bi n'ala a. "N'ihia na o dighi ikwesi ntukwasị obi, o dighi ihunanya, o dighikwa ihe omuma banyere Chineke n'ala a niile. **2** O bu naani ibu onu, igha ugha na igbu mmadu, izu ohi na ikwa iko. Ogbaaghara di n'ebe niile, ya na ogbugbu mmadu na-esepughị aka. **3** Nke a mere ala jiri noro n'iru uju, ndi niile no na ya na-atakwa ahụ, ma anu ohia, ma nnuhu nke igwe, o buladi azu di n'osimiri ka a na-ekpochapu. **4** "Ma otu o di, ka onye obula ghara ise okwu, ka onye obula ghara ibo ibe ya ebubo. N'ihia na ndi gi dika ndi na-eseso onye nchaja okwu. **5** I na-aso ngongo ehie na abali, ndi amuma na-esokwa gi suo ngongo. N'ihia ya aga m ala nne gi

n'iyi **6** ndi m ka a na-ala n'iyi n'ihia na ha amaghi ihe. "Ebe o bu na i juru ihe omuma, aga m ajukwa gi di ka onye nchaja m; ebe o bu na i gbakutara iwu Chineke gi azu mu onwe m ga-agbakutakwa umu gi azu. **7** Ka ha na-abawanye n'onuogugu, otu a ka ha si na-aga n'ihu na-emehie megide m, ha gbanwere Chineke ha di ebube n'ihia ihe na-eweta ihere. **8** Ha na-eriju afo site na mmehie ndi m. Ha ji anya ukwu na-achọ ka ha na-emehie na-aga n'ihu. **9** O ga-abukwa ka ndi nchaja di, otu a ka ndi obodo dikwa. N'ihia ya, aga m enye ha ntaramahuhu ma kwughachi ha ugwo n'ihia omume ha niile. **10** "Ha ga-na-eri ihe ma afo agaghi eju ha. Ha ga-ebi ndu akwuna ma ha agaghi amuba, n'ihia na ha ajula Onyenwe anyi, were onwe ha nyefee **11** n'aka igba akwuna, na mmanya ochie na mmanya oheru, nke na-ewepu mmuo nghota. **12** Ndi nke m na-aju osisi apiri api ase ihe ha ga-eme, na-anata osisa site na mkpara osisi onye o na-aju ase. Mmuo nke igba akwuna na-eme ka ha kpafuo; ha gbara akwuna ma hapu Chineke ha. **13** Ha na-achụ aja n'elu ugwu niile, na-esure onyinye nsure oku n'elu ugwu nta niile, na n'okpuru osisi ook, osisi popla na osisi terebint, ebe ndo ya di ezi mma. N'ihia nke a ka umu unu ndi inyom na-agba akwuna, ndi nwunye umu unu na-akwa iko. **14** "Agaghi m ata umu unu ndi inyom ahuhu, mgbe ha na-agba akwuna, maobu taa ndi nwunye umu nwoke unu ahuhu mgbe ha na-akwa iko, n'ihia na ndi ikom unu n'onwe ha na-ejekwuru ndi akwuna, ha na ndi akwuna ulo arusi na-achukokwa aja, ma ndi a na-enweghi nghota ga-ala n'iyi. **15** "O bu ezie na unu bu ndi na-akwa iko unu bu Izrel, ma ka ikpe gharakwa ima Juda. "Unu agakwala Gilgal, unu agakwala ruo Bet-Aven, unu anukwala iyi si, 'Dika Onyenwe anyi na-adi ndu.' **16** Ndi Izrel di isiike dika nwaagbogho ehi di isiike. Onyenwe anyi o ga-esi anaazu ha dika umu aturu n'ebe ita nri sara mbara? **17** Ifrem na arusi agbaala ndu hapu ya ka o noro onwe ya. **18** O buladi mgbe mmanya ha gwuru, ha na-aga n'ihu na-agba akwuna; ha huru ihere n'anya nke ukwu karja otuto ha. **19** Ifufe ga-ebupu ha, aja ha na-achu ga-ewetara ha ihere.

5 "Nuru nke a, unu ndi nchaja! Geenu nti, unu ulu Izrel! Geenu nti, unu ndi ezinaulo eze. N'ihia na o bu unu ka ikpe ahụ gbasara. N'ihia na unu aburu ihe i maa n'onya na Mizpa, na ugbu agbasara n'elu Taboa. **2** Ndi nupu isi ahụ abamiela ime n'igbu mmadu, aga

m ata ha niile ahuhụ. 3 Amaara m ihe niile gbasara Ifrem, ọ dīkwaghị ihe zoro ezo banyere Izrel n'ebe m nọ. Gị Ifrem, ugbu a ị gbawala akwuna; gị Izrel, emerụkwala gi. 4 "Omume ha agaghị ekwe ka ha laghachikwute Chineke ha, n'ihị na mmụọ nke ịkwa iko ewerela ute biri n'ime ha, ha amaghikwa Onyenwe anyị. 5 Mpako niile nke Izrel na-agba ama megide ha, Ọ bụladi Izrel na Ifrem na-asọ ngongọ n'ime mmehie ha, Juda, n'onwe ya, soo ha na-asọ ngongọ. 6 Mgbe ha ga-eji igwe ewu na aturu ha na igwe ehi ha, gaa icho Onyenwe anyị, ha agaghị achota ya. N'ihị na o sitela n'ebe ha nọ wezuga onwe ya. 7 Ha bụ ndị na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyị. Ha muru umu a kwatara n'iko. Ugbu a, mmemme onwa ohuru ha ga-eripia ha na ala ubi ha. 8 "Furo opi ike na Gibe, fukwaa mpi anu na Rema. Tie mkpu agha na Bet-Aven. Lee anya n'azu gi, Benjamin. 9 A ga-ebibi Ifrem kpamkpam n'ubochi ahụ m ga-ata ha ahuhụ. N'etiti ebo nke Izrel niile, ka m na-ekwusa ka amara na o bụ okwu kwesiri ntukwasị obi. 10 Ndi ndu Juda adila ka ndi ahụ na-ewezuga oke ala, aga m awukwasị ha iwe m dika uju mmiri ozuzo. 11 Ifrem bụ onye a na-emegbu emegbu, onye e ji ike na-azopia, n'ihị na o kpacha anya na-achuso ihe efu. 12 Adi m ka nla nye Ifrem, dikwa ka ihe na-eweta ire ure dijiri ndi Juda. 13 "Mgbe Ifrem huru udi orja o na-arja, Juda ahukwa onya di ya n'ahu, mgbe ahụ Ifrem gawkuru ndi Asiria, ma zigakwara eze ukwu ahụ ozi. Ma o pughi igwo gi, maobu gworo onya gi niile. 14 N'ihị na-aga m adi ka odum nye Ifrem dikwa ka nwa odum nye Juda. Aga m adokasi anu ahụ ha ma hapu ha puo. Aga m ebupu ha puo, na-enweghi onye ga-abia izoputa ha. 15 Aga m alaghachi azu n'onodu m, ruo mgbe ha kweere na ikpe mara ha, ma choo ihu m; n'onodu mmekpa ahụ ha, ha ga-achosi m ike."

6 "Bianu ka anyi laghachikwuru Onyenwe anyi. Ya onwe ya adokaala anyi, o ga-agwo kwa anyi; o tipula anyi onya, ma o ga ekechikwa onya anyi. 2 O game ka anyi dikwa ndu oro mgbe ubochi abuo gasiri. N'ubochi nke ato, o ga-eme ka anyi bilie guzokwa n'ukwu anyi, meekwa ka anyi diri ndu n'ihu ya. 3 Ka anyi mara Onyenwe anyi; ka anyi gbalisie ike imata ya. O buladi dika anyanwu na-awalite, n'ezie, o ga-aputa ihè dika chi obubo, o ga-abiakwute anyi dika mmiri ozuzo, dika mmiri na-ezosa ala n'oge udu mmiri." 4 "Gini ka m ga-eji gi mee, O Ifrem? Gini ka m ga-eji gi

mee, O Juda? Ihunanya gi dika igwe ojii nke ututu, dika igirigi na-anọ naani nwa mgbe nta. 5 Nke mere m ji si n'onu ndi amuma gbukasja ha. Ejirila m okwu onu m gbuo ha, ikpe omuma m na-achawaputa dika ihè. 6 N'ihị na ana m achọ ebere, o bughị aja, imata Chineke kama aja nsure oku niile. 7 Ma dika Adam, ha emebiela ogbugba ndu m; n'ebe ahụ ka ha nọ gosi ekwesighi ntukwasị obi ha. 8 Gilead bụ obodo nke ndi na-eme ajo ihe, nke eji nzo ukwu obara zotosja. 9 Dika ndi na-apunara mmadu ihe na-ezo na-eche onye ga-agafe, otu a ka ndi nchujaja si egbu ndi mmadu n'uzo Shekem, leenu oke ajo omume ihere di otu a. 10 N'ezie, ahula m ihe jogburu onwe ya n'ime Izrel. N'ebe ahụ ka Ifrem nọ na-agba akwuna, emerukwala Izrel. 11 "Ma nye gi onwe gi, Juda, owuwe ihe ubi nọ na-eche gi. "Mgbe obula m ga-eweghachi akunuba ndi m,

7 mgbe m choro igwo Izrel, mmehie Ifrem na-aputa ihe, a na-ekpughekwa aru a na-eme na Sameria. Ha na-agho aghugho, ndi ohi na-akwakwa ulo ndi mmadu, ndi na-apunara mmadu ihe nọ n'okporozo. 2 O dighi onye bi n'ime ha maara na m na-echeta mmehie ha niile. Ugbu a, mmehie ha agbaala ha gburugburu. Ana m ahukwa ha niile. 3 "Eze ha na-anuri onu n'ie ojojo ha; umu eze na-achi ochi n'ihị ugha ha. 4 Ha niile bụ ndi na-akwa iko; ha di ka ite oku ighe achicha e mere ka o di oku, nke onye na-eghe achicha na-adighi akwanye nku, site na mgbe e bidoro igwakọ utu oka ahụ tutu ruo mgbe o koliri. 5 N'ubochi mmemme nke eze anyi, umu eze bụ ndi akpaliri site na-inubiga mmanya oke, ya na ndi na-akwa emo jikotara aka. 6 Obi ha na-enwu oku dika ihe ighe achicha, ha ji izu nzuzo na-abiakwute ya. N'abalị niile iwe ha na-ere nwayoro ka oku na-anyu anyu, n'ututu ihe ha gbataru n'izu na-enwu dika oku. 7 Ha niile di oku dika ite ighe achicha di oku. Ha na-eripia ndi eze ha. Ndi eze ha niile na-ada, ma o nweghi onye n'ime ha na-akpoku m. 8 "Ifrem na-agwakota onwe ya n'etiti ndi mba oro. Ifrem dikwa ka mbadamba achicha a na-atugharighi atughari. 9 Ndi mba oro na-eripia ike ha, ma ha adighi aghota ya. Isi awo aputala ha n'isi, ma ya onwe ya amaghị na o si otu a diri. 10 Inya isi Izrel na-agba akaebe megide ya ma n'agbanyeghi ihe ndi a o naghị aloghachikwute Onyenwe anyi bụ Chineke ya, maobu choo ya. 11 "Ifrem dika nduru nke na-enweghi uche, nke onye obula na-eduhie, ugbu a, o na-akpoku Ijpt, ma na-

agbakwurukwa Asirja. 12 Ma mgbe ha na-agbaghari, aga m ewere ugbu m jide ha, doda ha n'ala dika nnunu e jidere na mbara eluigwe. Aga m enye ha ahuhu n'ih i njehie ha niile. 13 Ahuhu na-adiri ha, n'ih i na ha ajula m. Ha na-ala n'iyi n'ih i na ha enupula isi ha megide m. Achoro m ka m gbaputa ha, ma ha na-agma ugha megide m. 14 Ha ejighikwa obi ha akpoku m, kama ha na-aturu onwe ha n'elu ihe ndina ha, na-eti mkpu akwa. Mgbe ha na-ario aririo maka mkpuru ubi na mmanya, ha na-egbukasi onwe ha ahuh, na-ewezugakwa onwe ha site n'ebe m no. 15 Enyerela m ha aka, mee ka ha di ike, ma ha atugharjala gbaa izu imegide m. 16 Ha adighi ele anya enyemaka n'aka Onye kachasi ihe niile elu. Ha dika uta rogoro arogo, nke aku ya na-adighi agbata ihe obula. Ndi ndu ha ga-ada site na mma agha, n'ih i okwu ojoo si ha n'onu na-puta. N'ih i nke a, a ga-eji ha mee ihe ochi n'ala Ijpt.

8 “Tinye opi ike n'onu gi! N'ih i na ugo n'efefe n'elu ulo Onyenwe anyi, n'ih i na ha emebiela ogbugba ndu m, nupu isi megide iwu m. 2 Ugbu a ndi Izrel na-etiku m mkpu akwa, ‘Chineke anyi, anyi bu Izrel maara gi.’ 3 Ma Izrel ajula ihe di mma. Ugbu a, ndi iro ga-achu ya oso. 4 Ha meere onwe ha ndi eze, ma ha ajutaghi m ase; ha na-achorokwa ndi ochichi, ma ghara ijuta ase n'aka m. Olocha na oloaedo ha ka ha ji na-akpuru onwe ha arusi, nke ha ji ebibi onwe ha. 5 Ajula m arusi nwa ehi a i kpuru, O Sameria. N'ih i na onuma m na-ere oku megide ha. Ruo olee mgbe ka ha ga-anoo buru ndi na-enweghi ike idi ocha? 6 O bu n'Izrel ka ha si. O bu onye na-akpu uzu kpuru ya; o bugh i Chineke. A ga-akurisikwa nwa ehi Sameria ahuh. 7 “Ha akwola ifufe, ha ga-aghatakwa oke ifufe. Osis i oka ha na-eguzo na-enweghi okpo oka obula. A sikwari na o miri mkpuru, ndi mba ozo ga-atapia ya. 8 Elodala Izrel! Lee, ha no ugbu a n'etiti ndi mba ozo dika mkpokoro ite. 9 N'ih i na ha ejeela Asirja dika inyinya ibu ohia na-awaghari naani ya. Ifrem ewerela onwe ya resi ndi enyi ya. 10 O bu ezie na ha ewerela onwe ha resi otutu mba di iche iche, aga m achikota ha. Ha ga-atakwa ahuh n'ih i onodu mmegbu nke eze na ndisi ga-achi ha. 11 “N'ih i na Ifrem ewuola otutu ebe nchujaja maka ichu aja mmehie, ebe nchujaja ndi a aburu ebe a na-eme mmehie. 12 E deputaara m ha otutu ihe banyere iwu m, ma ha were ya dika ihe e si na mba ozo webata. 13 Ha na-achu aja dika onyinye nye m, ha na-erikwa anu ndi ahuh ha jiri chuo

aja, ma na Onyenwe anyi enweghi mmasi n'ebe aja ha di. Ugbu a, o ga-echeta ajo omume ha, nye ha ntaramahuhu n'ih i mmehie niile ha, ha ga-alaghachi n'Ijpt. 14 Izrel echezoola Onye kere ha ma wukwaa obi ndi eze di iche iche. Juda ewukwaa obodo di iche iche e wusiri ike. N'ih i ya, aga m ezite oku n'obodo ha niile, oku ga-erepia obodo ha niile e wusiri ike.”

9 Anurila onu, gi Izrel, ka obi ghara itokwa gi utu dika o na-atoo ndi mba ozo, n'ih i na i jula Chineke gi, bido igba akwuma i huru ugwo oru ikwa iko n'anya n'elu ebe izocha oka niile. 2 Ebe izocha mkpuru oka na ebe izocha mkpuru vaini agaghi azu ha nri, mmanya ohuru ga-agharihu ha. 3 Ha agaghi anogidekwa n'ala Onyenwe anyi, ma Ifrem ga-alaghachi n'ala Ijpt ndu n'Asirja rie nri ruru aru. 4 Ha agaghi awusa ihe onunu dika aja nye Onyenwe anyi, n'ih i na odighi aja ha gachu ga-atoo ya utu. Aja ndi a ga-adi ha ka nri nke ndi na-eru uju si di. Onye obula riri nri ndi a ga-abu onye na-adighi ocha. Nri ndi a ga-adiri naani ha onwe ha, ha agaghi ewebata ya n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. 5 Gini ozo ka unu ga-eme n'ubochi mmemme unu ndi ahuh a kara aka, ma n'ubochi mmemme nke Onyenwe anyi? 6 A sikwa na ha agbanari mbibi, ndi Ijpt gachikota ha. Ndi Memphis ga-elikwa ha. Akunuba nke olocha ha ka uke ga-ewekoro, ogwu na uke ga-etokwa n'ime ebe obibi ha niile, 7 Ubochi niile nke ntaramahuhu na-abia, Ubochi ngukota ihe abjala nso. Ka Izrel mara nke a. N'ih i na iba uba nke mmehie unu adila ukwu, n'ih i na ikpo asi unu akarjala, unu nagu onye amuma dika onye nzuzu, na-agukwa onye nwee Mmuo nke Chineke dika onye na-ayi ara. 8 Ma onye amuma bu onye nche Chineke, na-eche Ifrem nche, ma igbudu nke onya juputara n'uzo ya niile, ikpo asi dikwa n'ime n'ulonso Chineke ya. 9 Ha emerula onwe ha ebe o di ukwu, dika o di n'ubochi Gibea. O ga-echeta njehie ha. O ga-enye ha ntaramahuhu n'ih i mmehie ha niile. 10 “Mgbe m chotara Izrel, o di ka m chotara mkpuru grepu n'ozara; mgbe m huru nna nna unu ha, o di ka ihu mkpuru bu uzo chaa n'elu osisi fiig. Ma mgbe ha bjaruru na Baal-Peoa, ha doro onwe ha nso nyefee n'aka arusi ahuh na-eweta ihere, si otu a ghoo ndi ruru aru, dika ihe ndi ahuh ha huru n'anya si buru ihe ruru aru. 11 Nsofuru Ifrem nwere ga-efefu di ka nnunu, n'ih i na omumu nwa agaghi adi, a gaghi atukwa ime, agaghi adikwa ime. 12 A sikwa na ha azulite umu ha, aghaghi m ime ka ha nwuo. Ahuhu

ga-adiri ha, mgbe m si n'ebe ha no wezuga onwe m. **13** Ahula m na Ifrem yiri Taja, bu ihe akunyere n'ala mara mma. Ma Ifrem ga-eji aka ya kpoputa umu ya nye ndi ga-egbu ha." **14** Biko, Onyenwe anyi nye ha. Gini ka i kwesiri inye ha? Nye ha akpanwa nke nwa na-adighi anogide n'ime ya, na ara nke mmiri ara na-adighi. **15** "Ihe ojoo ha niile bidoro na Gilgal, akporo m ha asi n'ebe ahụ. N'ih i omume mmehie ha niile, aghagh i m isite n'ulo m chupu ha. Agagh i m ahukwa ha n'anya ozo, ndi ndu ha niile bu ndi nnupu isi. **16** Etigbuola Ifrem, mgborogwu ha akponwula, ha agagh i amikwa mkpuru. A sikwari na ha amuo umu, aga m egbu umu ha niile, ndi ha huru n'anya." **17** Chineke m ga-aju ha, n'ih i na ha adighi ege ya nti maobu rube isi. Ha ga-agh o ndi na-awaghari awaghari na-enweghi ulo, n'etiti mba niile.

10 Izrel bu osisi vaini di mma, nke na-amita mkpuru nke ukwu. Dika mkpuru ya na-aba uba, otu a ka o si amuba ebe ichu aja ya. Dika ala ya na-abawanyekwa uba otu a ka o si edoziri onwe ya nkume di ns o. **2** Obi ha di aghugho, ma ugbu a, ha gata ahuhu maka ikpe omuma ha. Onyenwe anyi ga-akwatu ebe nchujaja ha, ma mebikwaa ogidi nkume ns o ha niile. **3** Ma ugbu a, ha ga-asi, "Anyi enweghi eze, n'ih i na anyi anagh i atu Onyenwe anyi egwu, ma olee ihe eze nwere ike i mere anyi?" **4** Ha na-ekwu okwu na-abagh i uru, were inu iyi na-agbakwa ndu, ya mere ikpe ikpe jiri juputa n'ebe niile, dika ahijia ojoo n'ubi. **5** Ndi bi na Sameria ga-atu ujo n'ih i chi nke nwa ehi a kpuru akpu di na Bet-Aven. Ndi ya ga-eruru ya uju, otu a kwa ka ndi nchujaja ya ruru aru gae si ruoru ya uju, maka ebube nke a napuru ya. **6** Ha ga-eburu ha gaa Asiria, dika onyinye inata ihuoma a ga-enye eze ukwu ah u. A ga-emenye Ifrem ihere n'ihu, Izrel ga-ekpudokwa ihu n'ala maka mmekorita ya na ndi mba ozo. **7** A ga-ala eze Sameria n'iyi dika irighiri osisi n'elu mmiri niile, **8** a ga-ebibicha ebe niile di elu nke ihe ojoo, bu Aven, o bu ya bu mmehie ndi Izrel, ogwu na uke ga-etolitekwa, n'ebe nchujaja ha. Mgbe ah u ha ga-asi, ugwu ukwu niile, "Kpuchite anyi!" Sikwa ugwu nta niile, "Dakwas i anyi!" **9** "Site n'ubochi nke Gibe a, gi Izrel no na mmehie, i nwebeghi ike site na mmehie ndi a wezuga onwe gi. O bu na agha agagh i eri ha bu ndi na-eme ajoo omume na Gibe a? **10** Aga m abia buso ndi mmehie a agha, nye ya ahuhu; mba ndi ozo ga-ebilite megide ha, taa ha

ahuhu n'ih i ajo omume abuo ha. **11** Ifrem bu nne ehi a zuru azu nke huru izocha oka n'anya, n'ih i ya, M gae konye iyagba n'olu n'olu oma ya ah u. Aga m agba Ifrem dika inyinya, Juda aghagh i iko ala ubi Jekob gae koe ala nye onwe ya. **12** Ya mere, ghaanu mkpuru ezi omume maka onwe unu, unu ga-agh otakwa mkpuru ihunanya. Kogharjakwanu obi unu siri ike, n'ih i na ugbu a bu oge icho Onyenwe anyi, tutu ruo mgbe o biara wukwas i unu mmiri ozuzo dika ezi omume. **13** Ma unu akula mkpuru ajo omume; unu agh otakwala ihe ojoo dika ihe ubi. Unu eriel a mkpuru osisi ugha. N'ih i na unu atukwas i ala obi unu n'idi ike nke onwe unu, na n'idi otutu nke ndi bu dike n'agha unu. **14** N'ih i ya, uzu nke ibu agha aghagh i ibili n'etiti unu, ebe unu niile e wusiri ike ga-ada. O ga-ada dika Shalman si bibie Bet Abel n'ubochi agha, mgbe a tupjara ndi bu nne na umu ha. **15** O bu ihe di otu a ga-adakwas i gi, Betel, n'ih i na ajo omume gi di ukwu. Mgbe chi ubochi ah u bor o, a ga-ala eze Izrel n'iyi kpmkpam.

11 "Mgbe Izrel bu nwantakiri, ahuru m ya n'anya, o bukwa site n'Ijpt ka m kpoputara nwa m. **2** Ma dika m na-akpo ha, otu a ka ha na-aga n'ebe di anya site n'ebe m no. Ha churu Baal aja, surekwa aja ihe nsure oku na-esi isi ut o nye arusi di iche iche. **3** O bu mu onwe m kuziiri Ifrem otu e si aga ije, ejidere m ha n'aka m abuo, ma ha amagh i na o bu mu onwe m gworo ya. **4** Eji m ud o nke mmadu bu ebere, na ihunanya duo ya. Adiri m ha dika onye n'ebuli ibu ar o site n'olu ha, ehulatakwara m ala, were aka m tinye ha nri n'onu. **5** "O bu na ha agagh i alaghachi azu n'Ijpt, Asiria o gaghi abu eze ha, n'ih i na ha ajula iloghachikwute m? **6** Mma agha ga-efeghari n'obodo ha niile, o ga-eripja ndi nchujaja na-agba afa, o ga-eripjakwa nzube ojoo ha niile. **7** Ndi m ekpebiela n'obi ha ihapu m. N'agbanyeghi na ha na-akpo m Chineke nke kachasi ihe niile elu, ma mu onwe m agagh i ebuli ha elu n'uzo obula. **8** "M ga-esi anaa rara gi nye, gi Ifrem? M ga-esi anaa rara gi nye, gi Izrel? M ga-esi anaa mee gi ka idi ka Adma? M ga-esi anaa meso gi dika Zeboim? Obi m na-akwas i akwa ike n'ime m; o na-agusi m aguu ike inyere unu aka. **9** Agagh i m emezu iwe oku m maobu bibiekwa Ifrem ozo. N'ih i na abu m Chineke, abughi m mmadu. Abu m Onye Nso na-ebi n'etiti unu. Agagh i m emegidekwa obodo ha. **10** N'ih i na ha ga-agbaso Onyenwe anyi. O ga-agbokwa uja dika odum. Mgbe o gboro uja, umu ya

ga-eji ima jijiji site n'akukū oḍiḍa anyanwū bjakwute ya. **11** Dịka igwe nnunū ka ha ga-ama jijiji bja site n'Ijipt, dịka nduru ka ha ga-efelata site n'Asirja. Aga m eme ka ha biri n'ulō ha ozo," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **12** Ifrem e jirila okwu ugha gbaa m gburugburu, ezinaulo Izrel e jirila aghughu na-emeso m omume, ma Juda nosiri ike n'ekweghi nchikota n'ebe Chineke no, obuladi megide Onye Nso ahụ nke kwesiri ntukwasị obi.

12 Akaoru Ifrem bu naani ichuso ikuku, o na-achuso ikuku si n'owuwa anyanwu bido n'ututu ruo n'abali. Otu a ka ha si eme ka igba ugha, na ime ihe ike na-abawanye uba. Ha na Asirja na-agbakwa ndu, ha na-ebugakwa mmanu n'Ijipt. **2** Onyenwe anyi na-akpo Juda ikpe. O ga-ata Jekob ahuhu dika uzo ya si di, kwughachikwa ya dika omume ya si di. **3** Mgbe o no n'afu nne ya ka o jidere nwanne ya nwoke n'ikiri ukwu. Mgbe o ghoru dimkpa, ya na Chineke gbara mgb. **4** E, ya na mmuo ozi gbara mgb. N'oge ahụ, o jidesiri ya aka ike, kwaa akwa, rifo ngozi site n'aka ya. O huru ya na Betel, gwaakwa ya okwu, **5** Onyenwe anyi Chineke onye puru ime ihe niile, Onyenwe anyi bu aha ya. **6** Ighaghi iloghachikwute Chineke gi, guzosie ike n'ihunanya na ikpe ziri ezi, na-elekwa anya Chineke gi mgbe niile. **7** Onye ahia na-eji ihe otutu aghughu na-erenye ndi mmadu ahia, o huru imegbu emegbu n'anya. **8** Ifrem kwuru, "Abaala m ogaranya! Aburu m onye nwere akunuba di ukwu! O bu ezie na m bu onye nwere aku di ukwu, ma agaghi achota njehie maobu mmehie obula n'ime m." **9** "Abu m Onyenwe anyi na Chineke gi, onye si n'Ijipt kpoputa unu. Aga m emekwa ka i biri n'ulo ikwu ozo, dika o di n'oge mmemme ndi ahụ niile a kara aka. **10** A gwara m ndi amuma, o bu m mere ka ha hu ohu di iche iche, sitekwa nonu ndi amuma tuu ilu di iche iche." **11** Gilead o na-eme ajo ihe? Ndi ya bu ndi efulefu. Ha na-achu aja oke ehi di iche iche na Gilgal? Ebe ichu aja ha niile ga a dika ebe a chikotara ukwu nkume, nke di n'ubi a koru ako. **12** Jekob gbalagara n'ala Aram; Izrel fere ofufe n'ihu inweta nwunye, n'ihu ikwu ugwo ya, o lekotara aturu. **13** O bukwa onye amuma ka Onyenwe anyi ji site n'Ijipt kpoputa Izrel, o sitekwara n'aka onye amuma lekotazie ya anya. **14** Ma Ifrem akpasuola iwe ilu nke ukwu. Onyenwe ya ga-awukwasikwa ya ikpe omuma. O ga-akwughachi ya dika nleli ya si di.

13 Na mbu, mgbe obula Ifrem kwuru okwu, a na-enwe oma jijiji, n'ihu na o bu onye e buliri elu n'Izrel. Ma ikpe maara ya n'ihu ofufe o fere Baal, o nwukwara. **2** Ugbu a, ha na-aga n'ihu n'ime mmehie, ha na-eji olocha na-akporu onwe ha arusi di iche iche, nke ha ji uche kpachara anya kpuzie nke oma, ha niile bu akaoru ndi nka. Ha onwe ha na-ekwu, "Ha na-achu aja umu mmadu. Ha na-esusukwa nwa ehi a kporu akpu onu" **3** N'ihu ya, ha ga-adi ka igirigi nke ututu, maobu igirigi nke na-agbachapu ngwangwa, dika igbugbo nke a fuchapuru n'ebe izocha oka, dika anwuru oku nke si na oghereikuku na-ekupu. **4** "Ma mu onwe m bu Onyenwe anyi na Chineke gi, siteri n'ala Ijipt. Unu agaghi anabatara onwe unu Chineke ozo karja m. O dighi Onye nzoputa ozo di karja m. **5** Elekotara m unu n'ime ozara, n'ala ahụ kporo nku, nke mmiri na-adighi. **6** Mgbe m nyere ha nri, ha rujukwara afu. Mgbe afu juru ha, ha bidoro ikpa nganga, chefu m. **7** N'ihu ya, aghaghi m ibiakwasị ha dika odum; maobu dika agu nke na-ezo onwe ya n'akuku uzo. **8** Aga m adakwasị ha dika anu ohia bja nke a gbarara aka umu ya, dwasia anu ahụ kpuchiri obi ha aga m eripia ha dika odum, anu ohia ga-adokasikwa ha. **9** "Aga m ala gi n'iyi, gi Izrel, onye puru inyere gi aka? **10** Ebee ka ndi eze gi no, ka ha bja zoputa gi? Ebee ka ndisi ochichi nke obodo gi niile no, bu ndi ahụ i ji n'ihu ha na-asi, 'Nye m eze na ndi ochichi'? **11** Sitere m n'ime m nye gi eze, sitekwa nonuma m, napu gi ya. **12** Njehie nke Ifrem ka e kechikotara debe; a na-edetukwa mmehie ya niile n'akwukwo. **13** Ihe mgbu nke dika ihe mgbu nwanyi ime na-eme na-abiakwasị ya; maobu nwantakiri na-enweghi uche. Mgbe oge ya zuru, o juru iputa site nonu akpanwa ka a muputa ya. **14** "Aga m anaputa ha site n'ike nke Ala mmuo. Aga m agbaputa ha site nonwu. Gi onwu, ole ebe ajo ori gi niile na-efe efe di? Gi ala mmuo, ole ebe ike ila n'iyi gi di? "Agaghi m enwe omiiko obula, (Sheol h7585) **15** o bu ezie na ya onwe ya bu onye namị mkporu n'etiti umunne ya niile. Ma oke ifufe si n'owuwa anyanwu, nke Onyenwe anyi zitere, ga-esi n'ozara fekwasi ya. Isi iyi niile ga-ata, olulu mmiri ya ga-atakorkwa. A ga-apunara ya ihe di n'uloaku ya niile, na aku niile o nwere. **16** Sameria aghaghi ita ahuhu ikpe omuma ya, n'ihu na o nupuru isi megide Chineke ha. A ga-eji mma agha gbuo ndi ya niile, tupia umuntakiri ya niile n'ala, jirikwa mma agha bowaa ndi inyom niile di ime."

14 Loghachikwutenụ Onyenwe anyị Chineke unu, unu ndị Izrel; n’ihi na ọ bụ mmehie unu wetaara unu ịsọ ngọngọ. **2** Chirịnụ okwu n’ọnụ unu loghachikwute Onyenwe anyị. Gwanụ ya si, “Gbaghara mmehie anyị niile, jirikwa ihuoma nabata anyị, ka anyị si otu a jiri egbugbere ọnụ anyị chụọrọ gị aja. **3** Ndị Asirịa enweghị ike ịzọpụta anyị, ọ bughị n’elu ịnyinya agha ka anyị ga-anọkwasi. Anyị agaghị asịkwa ‘Chi anyị ka unu bụ’ nye ihe ndị ahụ anyị jiri aka anyị pịa, n’ihi na n’ime gị, ka ndị na-enweghị nne na nna na-achọta obi ebere.” **4** “Aga m agwọ ndaghachi azụ ha, jiri obi m niile hụ ha n’anya, n’ihi na iwe m esitela n’ebe ha nọ chigharịa. **5** Aga m adiri Izrel dika igirigi. Ọ ga-amakwa ifuru dika okoko lili. Dika osisi sida nke Lebanon, mgborogwu ya ga-abami n’ime ala; **6** ome ya ga-awasa, ima mma ya ga-adikwa ka osisi oliv, isisi oma ọ na-esi ga-adị ka isi osisi sida nke Lebanon. **7** Ha ga-ebi n’okpuru ndo m. Ha ga-etolite dika osisi oka di ndu. Ha ga-ama ifuru dika osisi ubi vajin, a ga-amatakwa ha n’ebe niile dika e si mara mmanya e mere na Lebanon. **8** Gị Ifrem, gini ka mu na arusi nwekoru? Mu onwe m ga-aza ya, ma lekotakwa ya. Mu onwe m dikwa ka osisi junipa di ndu. Imi mkpuru gị na-esitekwa n’ebe m nọ abia.” **9** Onye bu onye amamihe? Ha ga-aghota ihe ndi a. Onye bu onye nwere uche nghota? Ha ga-aghota ihe o putara. N’ihi na uzọ Onyenwe anyi bu ezi uzọ. Ndi ezi omume na-ejekwa ije na ha, ma ndi na-enupu isi na-asọ ngongọ n’ime ha.

Juel

1 Okwu Onyenwe anyị nke bjakwutere Juel nwa Petuel. **2** Nnụnunụ nke a, unu ndị okenye; geenụ ntị, unu ndị niile bi n'ala a. Ihe dị otu a o meela na ndụ unu, ka o mere na ndụ nna nna unu ha? **3** Gwanụ ya ụmụ unu, ka ụmụ unu gwakwa ụmụ ha, ka ụmụ ha gwakwa ụmụ ụmụ ha, ka ụmụ ụmụ ha gwakwa ọgbọ nke na-eso ha. **4** Ihe igurube riforọ ka igurube ukwu richara, ihe igurube ukwu riforọ, ka ụmụ igurube richara, ihe ụmụ igurube riforọ ka igurube ndị ọzọ richapurụ. **5** Tetanụ, unu ndị na-ahụbiga mmanya oke. Kwaanụ akwa. Kwaanụ akwa unu ndị na-ahụ mmanya; kwaanụ akwa n'ihì mmanya ọhụrụ, n'ihì na e sitela n'ọnu unu napụ unu mmanya unu na-ahụ. **6** O nwere mba bjakwasịrị ala m, usuu ndị agha nke na-enweghị iguta ọnu; nke nwere eze dika ọdum, nweekwa ikiri eze dika ka nne ọdum. **7** Ọ laala mkpuru vainị m n'iyi mee ka osisi fiig m niile mebie kpamkpam. O kpechapụsịala agbugbo osisi fiig m, kpofuo ha, hapụ alaka osisi ya ka ọ na-acha ọcha. **8** Kwaa akwa mwute dika nwaagbogho na-amaghị nwoke, nke di na-aga ilu ya nwuru. **9** Akwusila iwebata onyinye ọka na onyinye mmanya n'ulo Onyenwe anyi. Ndi nchujaja na-eru uju, bu ndi ahụ na-eje ozi n'ihu Onyenwe anyi. **10** Emebiela ala ubi niile, ala no na-eru uju. Ebibiela ọka niile, mmanya adighikwa, otu a kwa, mmanu oliv adighikwa. **11** Daanu mba n'obi unu, unu ndi ọrụ ubi, tienu mkpu akwa, unu ndi ọrụ ubi vaini. Tienu aka n'obi n'ihì ọka wiiti na ọka bali, n'ihì na a laala owuwe ihe ubi n'iyi. **12** Osisi vaini anwuola. Osisi fiig akponwuola. Osisi pomegranet na osisi nkwi, na osisi apul akponwuola. N'ezie, osisi niile akponwuola. N'ebe ndi mmadu no, onu alala. **13** Yikwasinu onwe unu akwa mkpe, unu ndi nchujaja; ruonu uju, kwaanu akwa, unu ndi na-eje ozi n'ebe ichu aja. Bjanu, yiri akwa mkpe no onodu abali unu ndi na-egere Chineke m ozi n'ihì na egbochiela onyinye ọka na onyinye ihe onunu ibata n'ulo Chineke unu. **14** Kposaanu obubu onu di nsu. Kponu nzuota di nsu. Chikotaanu ndi okenye na ndi niile bi n'ala a, ka ha bja n'ulonso Onyenwe anyi Chineke unu; ka ha tikuo Onyenwe anyi mkpu akwa. **15** Ubochi di oke egwu ka ubochi ahụ bu! N'ihì na ubochi Onyenwe anyi abjala nso. Ọ gawetakwa mbibi site n'aka Onye puru ime ihe niile. **16** Ọ bu na e sitebeghi n'ihu anyi wezuga ihe oriri niile, Ọ bu na onu na obi utu e sitebeghi n'ulonso Chineke

anyị puo? **17** Mkpuru ubi akponwuola n'okpurukpu aja ala. Ulo a na-edebe ihe oriri atogborola n'efu, a kwatuola oha niile, n'ihì na mkpuru ọka niile akpọla nku. **18** Lee otu anu ulo niile si eze ume! Igwe ehi na-awaghari n'ihì na ha enweghi ebe ita nri; o buladi igwe aturu nokwa n'onodu ita ahuhu. **19** Gi Onyenwe anyi, ka m na-akpoku, n'ihì na oku erepiala ebe ita nri nke umu anu ulo. Oku erechapukwala osisi niile di n'ohia. **20** O buladi umu anu ohia na-ebeku gi akwa, n'ihì na iyi niile ataala, oku erechapukwala ebe ita nri nke anumanu niile nke di n'ozara.

2 Fuo opi ido aka na nti na Zayon. Ka a nu uda opi ido aka na nti site n'elu ugwu nsu m. Ka ndi niile bi n'ala ahụ maa jijiji, n'ihì na ubochi ikpe nke Onyenwe anyi na-abja, o na-abjaru nso. **2** Ọ bu ubochi ochichiri na nke mgbaru ihu. Ọ bu ubochi itiri ojii nke oke ochichiri. Usuu ndi agha di ike nke ga-ekpuchi elu ugwu niile dika chi obubo. Ha hiri nne, nweekwa ike di ukwu. Ahubeghi udi dika ha na mbu, a gaghi ahukwa udi ha ozo ruo ogo niile nke na-abja. **3** Oku na-ere na-aga ha n'ihu, ire oku na-enwu oke onwunwu di ha n'azu. Tupu ha abjaruo, ala ahụ na-ama mma dika ogige nke Iden, ma n'azu ha, ala ubi niile dika ozara nke togboru n'efu, o nweghi ihe ga-agbanari ila n'iyi ha. **4** N'ile anya, ha dika inyinya, ha na-ekwoghari dika inyinya agha. **5** Ha ji uzu dika uzu ugboala na-arigo elu ugwu. Uzu ha dikwa ka uzu oku nke na-erepja ahijia kporo nku. Ha dikwa ka uzu nke usuu ndi agha di ike, ndi na-aga ilu agha. **6** Egwu na-egide ndi niile ha chere ihu. Ihu ha na-agbarukwa. **7** Ha na-ekwoghari dika ndi agha; ha na-arigo mgbidi dika ezi ndi agha. Ha na-aga n'ahiri n'ahiri, na-ahapughi onye obula n'ije ha. **8** O dighi onye na-anochiri ibe ya uzu. Onye obula na-aga n'ihu n'ahiri n'ahiri. O dighi ngwa agha obula puru ikwusi ha, ka ha na-aga n'ahiri n'ahiri. **9** Ha na-enukwasị obodo, na-agbaghari n'elu mgbidi, na-arigo, na-abakwa n'ime ulo; na-abanye dika ndi ohi site na oghereikuku niile. **10** Ala na-ama jijiji n'ihu ha, eluigwe na-emekwa mkpotu. Ihu anyanwu na ihu onwa na-agbakwa ochichiri, kpakpando adighikwa enye ihè. **11** Olu Onyenwe anyi dara n'ihu ndi agha, ndi agha ya di agutaghi onu, ha dikwa otutu bu ndi na-edebe iwu ya. Ubochi ikpe nke Onyenwe anyi di ukwu burukwa ihe di egwu. Onye puru inagide ya? **12** “O buladi ugbo a,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, “Jirinu obi unu niile loghachikwute m.

Werekwanụ obubu ọ́nụ, na íkwa akwa, na iru ụ́jụ, lọghachikwutenụ m.” 13 Dọwakwaanụ obi unu, ọ́ bughị uwe unu. Lọghachikwutenụ Onyenwe anyị bụ Chineke unu, n’ihi na ọ́ bụ onye na-eme amara, na onye obi ebere. Ọ́ bụ onye na-adighị ewe iwe ọ́sịsị. O juputara n’ihunanya. Ọ́ naghị eme ọ́sịsị n’inye ntaramahụhụ. 14 Onye maara? Ma eleghị anya ọ́ galọghachite azụ tugharia obi ya, hapuru anyị ngozi ya, kwe ka eweta onyinye mkpuru ubi na onyinye ihe ọ́nụnụ maka Onyenwe anyị bụ, Chineke unu. 15 Fụọ opi ike n’ime Zayon. Kposaa obubu ọ́nụ di nsọ. Kpokota nzuko di nsọ. 16 Chikotaa onye ọ́bula, doo nzuko ahụ nsọ, ma ndi okenye, ma umuntakiri, ma umu na-anu ara. Kpopta nwoke luru nwunye ọ́huru site n’ulo ya, ya na nwaagboghọ luru di ọ́huru site n’ebe nzuzo ya. 17 Ka ndi nchujaja, bu ndi na-ejere Onyenwe anyi ozi, noo n’etiti ebe ichu aja, na mputa onu ulo kwaa akwa. Ha kpeekwa ekpere si, “Zoputa ndi gi, Onyenwe anyi. Ekwela ka ihe nketa gi buru ihe ita uta, n’etiti mba di iche iche. Ekwela ka ha si, ‘Olee ebe Chineke ha no?’” 18 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kworo ekworo n’ihi ala ya, nwee omjiko n’ebe ndi ya no. 19 Onyenwe anyi zaghachiri ha si, “Ana m ezitere unu oka na mmanya ọ́huru, na mmanu, nke ga-ezuru unu, jukwa unu afọ. Agaghị m emekwa ka unu buru ihe ikwa emo n’etiti ndi mba ọ́zọ. 20 “Aga m ewezuga ndi agha ahụ si n’ugwu, zipu ha n’ebe tere anya, m ga-achuba ha n’ala kporo nku, na ebe togboro n’efu. Ndi no n’ihu ga-erugbu n’osimiri Nnu di n’owuwa anyanwu; ndi no n’azu ka m ga-erugbu n’osimiri Mediterenja di n’odida anyanwu. Isisi ojo ya ga-esiputa, isisi nke ure ya ga-arigokwa.” N’ezie, ọ́ meela ihe ndi di ukwu di iche iche. 21 Atukwala egwu, gi ala Juda, kama nurja onu, nweekwa obi uto, n’ezie, Onyenwe anyi aruola oru di itunanya. 22 Atula egwu, unu anu ohja niile, n’ihi na ebe ita nri unu ga-eputakwa n’ahija ndu. Osis na-amj mkpuru ha, osisi fiig, na osisi vaini na-amikwa mkpuru n’uju. 23 Umụ Zayon, ka obi toọ unu uto, nurjanu onu n’ime idi mma Onyenwe anyi, bu Chineke unu. N’ihi na o nyela unu mmiri ozuzo mbu nke okochi, n’ihi idi mma ya. Ọ́ na-ezite otutu mmiri ozuzo, nke okochi, na nke udu mmiri, dika o di na mbu. 24 Ebe izocha oka gi niile ga-eputakwa na mkpuru oka, ebe inara mmanya gi niile ga-ebigaa oke na mmanya na mmanu ọ́huru. 25 “Aga m enyeghachi afọ niile nke igurube riri, ndi ahụ nke igurube ukwu na igurube nta, na ukpana, na ndi

mbibi ọ́zọ riri, bu usuu ndi agha ahụ m zitere n’etiti unu. 26 Unu ga-eri ka unu siri choo, rijuchaa afọ, unu ga-etokwa Onyenwe anyi bu Chineke unu, onye ruru oru ebube ndi a n’ihi unu. Ọ́ dikwaghị mgbe ọ́zọ ihere ga-eme ndi m. 27 Mgbe ahụ unu ga-amata na m no n’ebe a n’etiti ndi m Izrel. Unu ga-amatakwa na naani m bu Onyenwe anyi bu Chineke unu, na o dikwaghị onye ọ́zọ. Ihere agaghị emekwa ndi m ọ́zọ. 28 “Ma emesia, aga m awukwasị mmadu niile Mmuo m. Umụ unu ndi ikom, na umu unu ndi inyom ga-ebu amuma. Ndi okenye nwoke unu ga-arọ nro. Umụ okorobia unu ga-ahukwa ohu. 29 N’ubochi ahụ, aga m awusa mmuọ m obuladi n’ahụ ndi ohu m ndi nwoke na ndi nwanyi. 30 Aga m egosi ihe ebube di iche iche na mbara eluigwe, na n’elu uwa; a ga-ahu obara, na ire oku, na ogidi anwuru oku. 31 Anyanwu ga-agbanwe ghoọ ochichiri, onwa ga-aghokwa obara, tupu ubochi Onyenwe anyi abia, bu ubochi ahụ di ukwu dikwa oke egwu. 32 Ọ́ ga-erukwa na onye obula nke na-akpoku aha Onyenwe anyi ka a ga-azoputa. N’ihi na ọ́ bu n’elu ugwu Zayon, na n’ime Jerusalem ka mgbaputa ga-adi, dika Onyenwe anyi kwuru ya. Mgbaputa a ga-adikwara ndi foduru ndu, bu ndi ahụ Onyenwe anyi na-akpo.

3 “N’ihi na, lee, n’ubochi ahụ, n’oge ahụ, mgbe m ga-eweghachi akunuba nke Juda na Jerusalem, 2 na m ga-achikota mba niile nke uwa, mee ka ha zuko na Ndagwurugwu Jehoshafat. N’ebe ahụ, ka mu onwe m ga-ama ha ikpe, n’ihi ihe ha mere ihe nketa m, na ndi nke m Izrel. N’ihi na ha chusasiri ndi m n’etiti mba niile, kee ala m n’etiti onwe ha. 3 Ha fere nza n’ihi ndi m, were umu m ndi nwoke gbanwere umu akwuna. Ha rere umu m ndi nwanyi n’ihi mmanya, n’ihi inweta mmanya ha ga-anu. 4 “Ọ́ bu ginj ka unu nwere megide m, unu Taja na Sajdon, na unu obodo ahụ niile di gburugburu ala ndi Filistia? O nwere ihe m mere nke unu na-akwughachi m ugwo ya? Ọ́ buru n’ezie na unu na-akwughachi m ugwo, mu onwe m ga-eji oso kwughachi unu ihe ojo niile unu mere. 5 N’ihi na unu weere olocha m na oloaedo m, burukwa ihe di oke onuahia niile m nwere, bulaa ha n’ulonso chi unu. 6 Unu refuru ndi Juda na ndi Jerusalem, resi ha ndi Griik, si otu a wega ha n’ebe di anya site n’ala ha. 7 “Lee, aga m esi n’ebe ahụ unu refuru ha kpolite ha. Aga m emekwa ka ihe ndi ahụ niile unu mere biaghachi unu n’isi. 8 Aga m ewere umu unu

ndị nwoke na ndị nwanyị resi ha ndị Juda, ndị garesi ha ndị Sheba, bụ mba tere anya.” Onyenwe anyị ekwuola ya. **9** Kwuputanyị nke a n’etiti mba niile: Jikerenyị agha! Kpọtēenyị ndị dike n’agha. Ka ndị agha niile a zuziri azuzi bjaruo nso ibu agha. **10** Kpugharianyị mma oge unu ka ha burukwa mma agha, kpughariakwananyị mma ikwa osisi unu ka ha ghoo ùbe. Ka onye na-adighi ike kwuo si, “Adi m ike!” **11** Chikota onwe unu ojiiso, bja, unu mba niile, no n’ebe niile. Zukotanyị n’ebe ahụ. Kpodata ndị agha gi di ike Onyenwe anyị! **12** “Ka akpokitewa mba niile, mee ka ha niile bjaruo na Ndagwurugwu Jehoshafat, n’ihi na o bụ n’ebe ahụ ka m ga-anọ kpee mba no n’akuku niile ikpe. **13** Tinye mma iwe ihe ubi, n’ihi na mkpuru ubi achaala. Bja zochaa mkpuru vaini, n’ihi n’ebe jochaa mmanya ejula, ebe inara mmanya gi niile ejubigakwala oke, n’ihi na ajo omume ha di ukwu.” **14** Otutu igwe mmadu, otutu igwe mmadu! Ha juputara na ndagwurugwu mkpebi ikpe ahụ! N’ihi na ubochi Onyenwe anyi di nso, na ndagwurugwu mkpebi nhoru ahụ. **15** Anyanwu na onwa ga-agbaji oji, kpakpando agakwaghi enye ihè. **16** Onyenwe anyi ga-ebigbo na Zayon, olu ya ga-ada n’ime Jerusalem. Elu uwa na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji. Onyenwe anyi ga-aburu ndi ya ebe mgbaba. O ga-aburu ndi Izrel ebe e wusiri ike. **17** “Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu bi na Zayon, n’ugwu m di nsọ. Jerusalem ga-abu ebe di nsọ. Ndi mba ozo agakwaghi esite n’ime ya gabiga ozo. **18** “N’ubochi ahụ, mmanya ohuru ga-esi n’ugwu ukwu niile na-ataputasi, mmiri ara ehi ga na-eruputakwa site n’ugwu nta niile; mmiri ga na-asokwa na ndagwurugwu niile nke Juda ebe mmiri si eru. Isi iyi ga-esitekwa n’ulonso ukwu Onyenwe anyi sputa dee Ndagwurugwu Shitim. **19** Ma Ijipt ga-atogboro n’efu, Edom ga-aghokwa mkpomkpo ebe, n’ihi ihe ike ha mere ndi Juda, bu ndi ha kwafuru obara ndi aka ha di ocha n’ala ha. **20** Ma Juda ga-abu ebe mmadu ga-ebi ruo mgbe ebighi ebi. A ga-ebikwa na Jerusalem n’ogbo niile. **21** Aga m ahapu ibo obo obara ha? Mba, agaghi m aganye onye ikpe maara dika onye ikpe na-amaghi.

Emos

1 Okwu ndi Emos kwuru, onye bu otu n'ime ndi ozuzu aturu nke obodo Tekoa. Ndi a bu ohu o huru banyere Izrel. O huru ohu a mgbe Uzaya bu eze ndi Juda. N'oge ahụ kwa ka Jeroboam nwa Joash na-achi Izrel. O huru ohu a afọ abụọ tupu oke ala oma jijiji ahụ adiri. **2** O siri, Onyenwe anyi si n'ugwu Zayon na-ebigbo, o si na Jerusalem na-eme ka olu ya daa uda. Ebe ita nri nke ndi ozuzu aturu ga-eru uju. Elu ugwu Kamel ga-akponwukwa. **3** Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ihie njehie ato nke Damaskos, na n'ihie njehie ha nke ugboro ano, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu. N'ihie na ha azopiala ndi m n'ime Gilead, ha ji igwe izocha mkpuru oka nwere eze. **4** N'ihie ya, aga m esunye oku n'uloze Hazael; oku a ga-erepiakwa ebe niile e wusiri ike nke Ben-Hadad. **5** Aga m etiji ibo onu uzo ama Damaskos, aga m ekpochapukwa ndi niile bi na Ndagwurugwu Aven, na onye ahụ mkpara eze di n'aka ya, nke no na Bet-Eden. Ndi Aram ga-abukwa ndi a dotara n'agha, ndi a ga-adokpuru gaa Kia." Ka Onyenwe anyi kwuru. **6** Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ihie njehie ato nke Gaza, e, n'ihie njehie nke ano, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu, n'ihie na ha dotara mmadu niile n'agha, ranye n'aka ndi Edom. **7** N'ihie ya, aga m esunye oku na mgbidi niile nke Gaza, ebe ya niile e wusiri ike ga-gaba oku. **8** Aga m egbu ndi Ashdod, ma bibiekwa onye ahụ na-achi Ashkelon. Aga eweli aka m megide ndi Ekron, ruo mgbe ndi Filistia foduru ga-ala n'iyi." Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri. **9** Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ihie njehie ato nke Taia, e, n'ihie nke ano, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu. N'ihie na ha dokpuru ogbako ndi mmadu renye n'aka Edom dika ohu, ma chefuogbugba ndu nwanne na nwanne di n'etiti ha. **10** N'ihie nke a, aga m esunye oku na mgbidi niile nke Taia; o ga-eredakwa ebe ha niile e wusiri ike." **11** Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ihie njehie ato nke Edom, e, n'ihie nke ano, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu. N'ihie na o ji mma agha chuo nwanne ya oso, o meghi ebere, kama, o mere ka iwe ya digidesie ike; nrubiga oke nke onuma ya akwusikwaghi akwusi. **12** N'ihie ya, aga m esunye oku na Teman; o ga-erekwa n'ebe niile e wusiri ike nke Bozra." **13** Ma otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ihie njehie ato nke Amon, e, n'ihie nke ano, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu, n'ihie na ha

were mma agha ha bowaa afọ umu nwanji Gilead di ime, n'ihie ime ka oke ala ha saa mbara. **14** N'ihie nke a, aga m esunye oku na mgbidi niile nke Raba. O ga-erepiakwa ebe ya niile e wusiri ike. Oke uzu agha nke ga-ada dika uzu oke ifufe, na uzu egbe eluigwe ga na-ada n'ubochi ahụ. **15** Eze ha na ndiisi ochichi ya ga-abu ndi a dotara n'agha, ndi ga-aga biri n'ala ozo." Ka Onyenwe anyi siri.

2 Otu a ka Onyenwe anyi siri, "N'ihie njehie ato nke Moab, e, n'ihie nke ano, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu. N'ihie na ha surere okpukpu eze ndi Edom oku, mee ha ka ha ghoo ntu. **2** Ya mere, aga m ezite oku na Moab, nke ga-erepia ebe niile e wusiri ike nke Keriot. Moab ga-anwu n'ime ogbaaghara, n'etiti mkpu agha, na uda opi ike. **3** Aga m ala onyeisi ochichi ya n'iyi, gbukwaa ndi ozi niile no n'okpuru ya." O bu Onyenwe anyi na-ekwu. **4** Otu a ka Onyenwe anyi siri, "N'ihie njehie ato nke Juda, e, n'ihie nke ano, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu. N'ihie na ha ajula iwu Onyenwe anyi. Ha ajukwala irube isi ha n'ukpuru ya. Ha aburu ndi e ji okwu ugha duhie, bu okwu ugha ndi ahụ nna nna ha gbasoro. **5** N'ihie nke a, aga m esunye oku na Juda, o ga-erepia ebe niile e wusiri ike nke Jerusalem." **6** Otu a ka Onyenwe anyi siri, "N'ihie njehie ato nke Izrel, e, n'ihie nke ano, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu. Ha na-ere ndi ezi omume n'ihie olaocha, reekwa umu ogbenye nonu ahia e ji azu akpukpoukwu abuo. **7** Ha na-azopia isi ndi ike na-adighi, na-echi ha onu n'aja, na-ewezuga ndi di umeala n'uzo ezi ihe. Nwoke na nna ya na-edinakwuru otu nwaagboghoo, si otu a meruo aha nsoro m. **8** Ha na-edina n'akuku ebe ichu aja obula, n'elu uwe ndi anataro na mbe. N'ime ulonso chi ha, ha na-anu mmanya ha natara dika ihe nra. **9** "Ma a lara m ndi Amorait n'iyi n'ihu ha, ndi ahụ di ogologo dika osisi sida, ndi sikwara ike dika osisi ook. Alara m mkpuru ha di n'elu, na mgborogwu ha niile di n'okpuru n'iyi. **10** Esitere m n'ala Ijpt kpopta unu, duru unu gafee n'ozara iri afọ ano, ime ka unu nweta ala ndi Amorait. **11** "Ahoputara m umu unu ufodu ka ha buru ndi amuma, hoputakwa ufodu ndi okorobia unu ka ha buru Nazirait. Unu ndi Izrel, unu ga-ago na nke a abughị eziokwu?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara ya. **12** "Ma unu mere ka ndi Nazirait ahụ nuu mmanya. Unu nyekwara ndi amuma iwu ka ha kwusi ibu amuma. **13** "N'ihie ya, aga m abida unu n'ala

n'òṅòḍu unu, dika ugboala nke e bujuru ukwu oka si abjada. **14** Igba oso agaghị azoputa o buladi ndi di nwe ukwu oso, ndi di ike agaghị agba onwe ha ume, ndi bu dike n'agha agaghị azoputa onwe ha. **15** Ndi na-agba uta agaghị agbata ihe obula, ndi nwere ukwu oso agaghị enwekwa ike igba oso. O buladi onye igba inyinya doro anya agakwaghị enwe ike igbanari ihe mberede nke ga-abiakwasị ya. **16** Ndi obi siri ike n'etiti ndi dike unu, ga-agbara oto gbanu oso n'ubochi ahụ." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri.

3 Nuru okwu ndi a nke Onyenwe anyi kwuru megide unu, unu ndi Izrel, megidekwa ezinaulo ahụ niile nke m kpoptara site n'ala Ijiji. **2** "Naani unu ka m horo n'ime ezinaulo niile nke no n'elu uwa; O bu n'ihu nke a ka m ga-eji nye unu ahulu n'ihu mmehie unu niile." **3** Mmadu abuo ga-esi ana jekoo ije ma o buru na ha enweghi nkwekorita? **4** Odum o na-agbo uja n'ohia ma o buru na o nweghi anu o huru? Nwa odum o na-ebigbo n'ime olulu ya, mgbe o dighi anu o dogburu? **5** Nnunu o na-ama n'onya di n'ala ma o buru na o nweghi onya e siri ijide ya? Onya e siiri anu o na-akuchi ma o buru na o nweghi ihe o matara? **6** Mgbe a furu opi n'obodo, o bu na ndi bi n'ime ya adighi ama jijiji? Mgbe mbibi na ila n'iyi dakwasiri obodo obula o bughi Onyenwe anyi mere ka o di? **7** N'ezie Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi adighi eme ihe obula tutu ruo mgbe o buru uzo gosi ya ndi na-efere ya ozi bu ndi amuma. **8** Odum agboala uja, o nwere onye na-agaghị atụ egwu? Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ekwuola okwu, onye ga-ahapu ibu amuma? **9** Kwusaanu ya n'obodo niile e wusiri ike nke Ashdod na ebe niile e wusiri ike nke Ijiji, si, "Zukotan n'elu ugwu niile nke Sameria ka unu hu oke ogbaaghara nke di n'etiti ya na mmegbu niile nke di n'etiti ndi ya." **10** "Ha echezoola ime ezi ihe." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "bu ndi ahụ na-akpabọba ihe e zutere n'ohi na ihe e sitere n'aka ike punara ndi mmadu n'ime n'ulo ha niile e wusiri ike." **11** N'ihu ya nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Onye iro na-abia! O ga-agba ala gi gburugburu; o ga-akwatu ebe niile gi bu nke e wusiri ike, ma kwakorokwa ihe niile di n'ulo gi ndi ahụ e wusiri ike." **12** Otu a ka Onyenwe anyi siri, "Dika onye ozuzu aturu si anaputa naani okpukpu ukwu abuo maobu iberibe nti site nonu odum, otu a ka a ga-esi zoputa umu Izrel bi na Sameria, na nkuku

isi ihe ndina na n'iberibe akwa oma site n'elu ihe ndina." **13** "Nuru nke a, ma gbaanu ama megide umu Jekob," o bu otu a ka Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, kwubiri. **14** "N'ubochi ahụ, m ga-enye Izrel ahulu n'ihu mmehie ha, aghaghị m imebikwa ebe ichu aja nke di na Betel. Mpi di n'ebe ichu aja ka a ga-ebipukwa, mee ka ha daa n'ala. **15** Aga m etida ulo ndi niile ha wuru maka oge oyi, na nke ha wuru maka oge okpomoku; aga m ebibikwa ulo ndi ahụ niile ha ji odu enyi wuo. Otutu ebe ibibi ha niile ka a ga-etitukwa." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

4 Nuru okwu a, unu nne ehi nke Bashan, ndi na-ebi n'elu ugwu Sameria, unu ndi inyom na-emegbu ndi ogbenye, ma zopikwa ndi mkpa na-akpa, ndi nasị di ha, "welatar anyi ihe onunu." **2** Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ewerela idi nsọ ya nuo iyi, si, "Ubochi ahụ aghaghị ibia mgbe a ga-eji nko dokpuru unu puo; jiri nko azu dokpuru o buladi onye ikpeazu n'ime unu. **3** O bu site n'oghere di iche iche e mere na mgbidi obodo, ka onye obula ga-esi n'ahirị n'ahirị puo, a ga-atuga unu n'uzo Hamon." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **4** "Gaanu na Betel, ma jehie. Jeenu Gilgal mee ka mmehie baa uba. Butenu ihe aja unu ututu niile. Webatawanu onyinye otu uzo n'uzo iri unu n'ubochi ato obula. **5** Chuponu aja nsure oku dika aja ekele, site n'achicha koro eko; kposaanu banyere onyinye afo ofufu niile unu na-enye, nyaanu isi banyere ha, unu bu ndi Izrel, n'ihu na nke a bu ihe unu huru n'anya ime." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **6** "E mere m ka unu nwee eze di ocha n'obodo unu niile, mekwa ka uko nri di nonumara unu niile ma unu aloghachikwuteghi m." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **7** "Ozokwa, Mu onwe m gbochikwara mmiri izoro unu, mgbe o foduru onwa ato tupu owuwe ihe ubi ebido. Enyere m otu obodo mmiri ozuzo, ma gbochie ya izoro obodo nkeozo. Mmiri zoro n'otu ubi, ma nke mmiri ezoghi na ya kponwuru. **8** Ndi si obodo abuo maobu ato chooro mmiri onunu jee n'obodoozo, ma ha enwetaghị nke ha ji anuju afo, ma n'ime ihe ndi a niile unu aloghachikwuteghi m." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **9** "Ezitere m oria nchakpo n'ubi unu niile a gbara ogige, ya na ubi vaini unu niile, otutu oge, werekwa oria na-eripia ihe ubi na omuma ebu bibie ha, zitekwa igurube nke richapuru osisi

fiig na osisi oliv unu niile, ma nke a emeghi ka unu loghachikwute m.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **10** “Ezitere m n’etiti unu ajo orja na-efe efe dika ndi ahụ m zitere ndi Ijipt. Ejiri m mma agha gbuo umu okorobia unu, mee ka a dota inyinya agha unu n’agha. Emerem ka isisi ojojo ndi niile nwuru n’omuma ulo ikwu unu juputa imi unu, ma nke a emeghi ka unu loghachikwute m.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **11** “Akwaturu m ufodu n’ime unu dika mgbe Chineke kwaturu Sodoma na Gomora. Unu dika oloko nku oku aloputara site n’oku, ma unu aloghachikwuteghi m,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **12** “N’ihi ya, ihe ndi a ka m na-aga ime gi, gi bu Izrel. Ebe o bukwa na ejikerela m ime gi ihe ndi a, jikere, O Izrel, izute Chineke gi.” **13** Ma lee, onye na-akpu ugwu niile, onye na-ekekwa ifufe, nke na-ekpughekwa echiche uche ya nye mmadu, onye na-emekwa ka chi obubo ghoo ochichiri, na-azochakwa ugwu niile n’obuwuku ya, Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile bu aha ya.

5 Nuru okwu ndi a, nke a ka m na-ekwu megide unu, o bu mkpu akwa maka gi ezinaulo nke Izrel: **2** “Izrel, nwaagboghoo na-amaghi nwoke, a daala, o gaghi ebilite ozo, onye a gbahapuru n’ala nke aka ya, o dikwaghi onye ga-ekulite ya.” **3** Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-asj Izrel, “Obodo unu nke na-ezipu puku ndi ike, ka naani nari ga-afodu, obodo unu na-ezipu nari ndi ike ka naani iri ga-afoduru.” **4** Ihe ndi a bu okwu Onyenwe anyi nagwa ulo Izrel, “Choonu m, ka unu diri ndu. **5** Unu achola Betel, unu abanyekwala na Gilgal, maobu ga ije ruo Bjasheba. N’ihi na Gilgal aghaghi ije biri n’ala ozo, ebe Betel ga-aghoo ebe togboro n’efu.” **6** Choonu Onyenwe anyi, ka unu diri ndu, ka o gharakwa jji ike biakwasj ulo Josef, dika ire oku, o ga-erepia ha. Betel agaghi enwe onye ga-emenyu. **7** Unu ndi na-eme ikpe ziri ezi ka o ghoo ihe ilu, na-ekpukwa ezi omume ihu n’ala. **8** Onye mere kpakpando pleiades na orion, onye na-emekwa ka oke ochichiri ghoo ututu, na-emekwa ka ubochi ghoo abali, onye na-akpo mmiri nke osimiri oku, wusa ha n’elu ala akoro, Onyenwe anyi bu aha ya. **9** Onye na-eme ka ila n’iyi biakwasj ndi di ike n’otu ntabi anya, na-emekwa ka ila n’iyi biakwasj ebe ahụ niile e wusiri ike. **10** O di ndi na-akpo onye na-edebe ikpe ziri ezi n’uloikpe asi, na-eleikwa onye na-ekwu eziokwu anya. **11** Unu na-azopia ndi ogbenye, na-

anapu ha ukwu oka wiiti ha. Unu ewuolara onwe unu ulo nkume a wara awa, ma unu agaghi ebi n’ime ha. Unu akula ubi vaini mara mma, ma unu agaghi anu ihe onunu obula sitere n’ime ha. **12** N’ihi na amaara m njehie unu niile, ka ha si baa uba, matakwa otutu mmehie unu niile. Unu na-emegbu ndi ezi omume, na-erikwa ngari. Ma na-achupukwa ndi o dighi nke ha nwere n’onu uzoo ama. **13** N’ihi ya, onye nwere uche na-ekpuchi onu ya n’oge ahụ, n’ihi na oge ndi ahụ di njo. **14** Chosienu ezi ihe ike, o bughi ihe ojojo; ka unu diri ndu. Mgbe ahụ ka Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile ga-anonyere unu, dika unu si kwuo. **15** Kpooonu ihe ojojo asi, ma hunu ezi ihe n’anya. Meenu ka ikpe ziri ezi guzosie ike n’uloikpe unu. O nwere ike buru na Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile ga-enwe amara n’ahụ ndi foduru Josef. **16** N’ihi ya, nke a ka Onyenwe anyi, Chineke Onye puru ime ihe niile, bu Onyenwe anyi na-asi, “Oke iti mkpu akwa aghaghi idi n’okporozo niile; o bukwa n’ama niile ka ha ga-asi, azigbakwa, azigbakwa. A ga-akpo ndi oru ubi ka ha bia kwaa akwa, kpookwa ndi n-eru uju ka ha bia tie mkpu akwa. **17** A ga-enwe iti mkpu akwa n’ime ubi vaini niile, n’ihi na aga m esi n’etiti unu gafee,” ka Onyenwe anyi kwuru. **18** Ahuhu diri unu, ndi ahụ na-achosi ubochi Onyenwe anyi ike. Gini mere unu ji achoo ubochi nke Onyenwe anyi ahụ? Ubochi ahụ ga-abu ochichiri, o bughi ihè. **19** O ga-adi ka onye si n’ihu odum na-agbapu ma zute anu ohia bia, maobu onye gbabara n’ulo ya izuikwa ma tukwasj aka ya n’aja ulo, agwo ataa ya. **20** Ubochi Onyenwe anyi o gaghi abu ubochi ochichiri, na-abughi ihè, nke oke ochichiri, a na-agaghi enwe ihè obula na ya? **21** “Akporo m mmemme oriri na onunu unu asi, ajula m ya. Nnokoo nke oke nzuko unu adighi atokwa m utoo. **22** A sikwari na unu bunyere m aja nsure oku unu na aja mkpuru oka unu, agaghi m anabata ha. Aja udo nke anu unu gbara abuba aburughi m ihe obula. **23** Sitenu n’ebe m no wezuga uzu ibu abu unu. Agaghi m ege nti n’abu ubo akwara unu. **24** Kama meenu ka ikpe ziri ezi na-asogharj dika mmiri, ka ezi omume na-asogharjbiga oke dika iyi nke na-adighi ata ata. **25** “Iri afoo anoo ndi ahụ unu no n’ozara, unu churu m aja, unu o wetara m onyinye, unu ulo Izrel? **26** Unu ga-ebuli eze unu Sakut elu, na arusi Kayiwan, chi kpakpando unu, bu onyinyo unu, na chi niile a kpuru akpu, nke unu kpuru nye onwe unu. **27** Ya mere, aghaghi m ime ka e buru unu gaa n’ala ndi ozo,

n'ofe Damaskos," ka Onyenwe anyi, Onye ahụ aha ya bu Chineke, Onye puru ime ihe niile kwuru.

6 Ahuhu dirị ndi ahụ na-enweghi nsogbu n'ime Zayon, na ndi ahụ na-ebi n'izuoke n'ugwu Sameria, bu ndi a maara aha ha na isi mba nke mba niile, ndi agburu Izrel niile na-abiakwute. **2** Gaanụ Kalne, ka unu lee ya anya, site n'ebe ahụ unu jeruo Hamat, obodo ukwu ahụ, mgbe ahụ unu gbada jeruokwa Gat nke di na Filistia Ha o kacha alaeze abuo unu mma? Ka ala ha o kariri ndi nke unu? **3** Unu na-ewezuga ubochi ojoo ahụ ma na-eme ka ubochi ihe ike bja ngwangwa. **4** Azigba unu ndi na-edina n'elu akwa odu enyi, na-agbatị onwe ha n'elu ihe ndina ha, na-erikwa anu umu aturu di mma na umu ehi e mere ka ha gbaa abuba. **5** Ndi na-abu abụ nke na-abaghi n'uda ubo akwara, ma were aka ha ruora onwe ha ngwa egwu dika Devid mere. **6** Unu na-anu mmanya site n'oba; na-ete mmanu makarisiri mma, ma ila n'iyi nke Josef adighi ewute ha. **7** N'ih iya, unu ga-abu ndi a ga-ebu uzọ mee ka ha jee biri n'ala ndi ozo. Na mberede, oke oriri unu na idina ala setia onwe unu ga-akwusi. **8** Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ewerela onwe ya ruo iyi, Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile ekwuputala si, "Ihe aru ka mfuli elu nke Jekob buru m; ana m akpokwa ebe ya niile e wusiri ike asi. N'ih iya, aghaghi m iwere obodo a na ihe niile di ya n'ime nyefee n'aka ndi ozo." **9** Ma o buru na mmadu iri afodu n'ime otu ulo, ha niile aghaghi inwu. **10** Ma o buru na nwanna, bu onye nke na-aga ikpo anu ahụ ndi a oku, abata ibupu ha n'ez i, o juo otu onye no n'ime ime ulo ahụ si, "O nwere onye ozo gi na ya no?" Onye ahụ zaa, "O dighi," mgbe ahụ nwanna ahụ gasi, "Noo juu. Anyi agaghi akpo aha Onyenwe anyi." **11** N'ih i na lee, Onyenwe anyi e nyela iwu. O ghaghi itikposi ulo ukwu ndi ahụ, tiriekwa ulo nta ndi ahụ niile. **12** Inyinya o na-agba oso n'elu nkume? Mmadu o na-eji ehi abuo e jikotara onu akọ elu osimiri? Ma unu atugharjala ikpe ziri ezi mee ya ka o ghoo nsi, mkpuru nke ezi omume ka unu mekwa ka o ghoo ihe ilu. **13** Unu ndi na-anuri onu n'ih i na unu meriri obodo Lo Deba, ndi na-asi, "O bugh i site n'ike aka anyi ka anyi nwetakwara Kanaim?" **14** "Ma lee, aghaghi m ime ka otu mba bilie imegide unu, ulo Izrel," otu a ka Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. "Ha ga-emekepa unu ahụ site n'uzo niile site na Lebo Hamat ruo ndagwurugwu Araba."

7 Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi mere ka m hu. Lee, o na-akwado igwe igurube nke ga-abia bibie ihe ubi niile ga-etoputa mgbe e burula uzọ wee ihe ubi nke mbu nke a na-enye eze, dika ihe ruuru ya. **2** Mgbe ha tachara ahijia niile di n'ala ahụ, etiri m mkpu: "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi biko arifo m gi, gbaghara. Jekob o ga-esi ana guzosie ike? Lee, o dikariri nta." **3** Onyenwe anyi cheghariri banyere ihe ndi a. Onyenwe anyi kwuru si, "Ihe di otu a agaghi emekwa." **4** Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi gosiri m: Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-akpoku oku iji ya kpee ikpe. Oku ahụ repjara ogbu mmiri, repjakwa ala ahụ niile. **5** Mgbe ahụ, asiri m, "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi biko, arifo m gi kwusi! Olee otu Jekob ga-esi guzosie ike? Lee na o dikariri nta!" **6** Onyenwe anyi cheghariri banyere ihe ndi a. Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Ihe di otu a agaghi emekwa." **7** Nke a ka o gosiri m, lee, Onyenwe anyi na-eguzo n'akuku mgbidi nke e ji ihe itu mgbidi tuo nke oma, o jikwa ihe itu mgbidi n'aka ya. **8** Onyenwe anyi sir i m, "Emos, gin i ka i na-ahu?" Asiri m, "Ihe itu mgbidi." Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kwuru, "Lee, mu onwe m na-edo ihe itu mgbidi n'etiti ndi m bu Izrel, agaghikwa m esi ebe ha no gafee. **9** "Ebe niile e wuliri elu nke Aizik aghaghi ibu ebe e mebiri emebi, ebe nsọ niile nke Izrel aghaghi ibu ebe togboro n'efu, aghakwaghi m iweli mma agha m elu iji megide ulo Jeroboam." **10** Mgbe ahụ, Amazaya onye nchaja no na Betel zigaara Jeroboam bu eze Izrel ozi na-asi, "Emos na-akwali izu nzuzo ka o megide gi n'etiti ulo Izrel, ala apughi ibu okwu niile si ya n'onu aputa. **11** Nke bu ihe Emos no na-asi, "Jeroboam aghaghi inwu site na mma agha, Izrel aghakwaghi isite n'ala amuru ha jee biri n'ala ozo, dika ndi a dotara n'agha." **12** Mgbe ahụ, Amazaya gwara Emos, "Gi onye onu uzọ, gbara oso gbalaa ala Juda. Jee n'ebe ahụ, rie achicha nke sitere n'ibu amuma gi, norokwa n'ebe ahụ buo amuma gi. **13** Ebula amuma ozo na Betel, n'ih i na o bu ebe nsọ nke eze, o bukwa ulonso ukwu nke alaeze ya." **14** Mgbe ahụ, Emos zaghachiri Amazaya, "O dighi mgbe m bu onye amuma, abukwaghi m nwa onye amuma, kama abu m onye na-elekota igwe ewu na aturu, na onye onu na-azu osisi sikamo. **15** Ma Onyenwe anyi sitere n'ebe izu igwe ewu na aturu kpoputa m, Onyenwe anyi sir i m: 'Gaa buoro ndi m Izrel amuma.' **16** N'ih i

ya, ugbu a nūrū okwu Onyenwe anyi, ma unu na-asị, “‘Ebula amūma megide Izrel, ekwukwala okwu megide ụlọ Ajizik.’ 17 “Ya mere, otu a ka Onyenwe anyi kwuru, “Nwunye gi ga-aghō nwanyi na-agba akwūna n’ime obodo. Ụmū gi ndi nwoke na ndi nwanyi ka a ga-eji mma agha gbuo. A ga-atū ala gi n’ihe ọtūtu, kewasị ya nye ndi ọzọ, ma gi onwe gi ga-anwū n’ala rūrū arū. A ghakwaghị ịdōta Izrel n’agha mee ka ha gaa biri n’ala ndi mba ọzọ.”

8 Ihe a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi gosiri m. Otu nkata nke mkpūrū osisi ọkọchị chara acha jupūtara. 2 Ọ siri m, “Emos, ginị ka i na-ahụ?” A siri m: “Otu nkata nke mkpūrū osisi chara acha jupūtara n’ime ya.” Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri m, “Oge ọgwūgwū abiakwasịla ndi m, Izrel. Agaghị m ewezugakwa ntaramahūhū dirị ha.” 3 Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwupūtara, “N’ubochi ahụ, abụ niile nke a na-abụ n’ime ụlonsọ ukwu ga-aghō iti mkpu akwa. Ọtūtu, ọtūtu ozu ndi nwūrū anwū, n’ebe niile ọbula ka atupusiri ha! Mkpōtū ọbula adighikwa!” 4 Nūrūnū nke a, unu ndi na-azopia ndi mkpa na-akpa, na-emekwa ka ụmū ogbenye di n’ala a gwūsia, 5 na-asị, “Olee mgbe ọnwā ọhūrū ga-agafe ka anyi ree mkpūrū ubi, na mgbe ubochi izuike ga-agwū ka anyi ree ọka wiiti?” Ka anyi jiri ihe ọtūtu di nta, na ibuli ọnū ngwa ahia elu, na aghūghū site n’iji ihe ọtūtu na-ezughị ezu. 6 Jiri ọlaocha zūta ụmū ogbenye, jirikwa akpūkpoūkwū abūọ anyi zūta ndi mkpa na-akpa, ma reekōta ọka wiiti anyi zachatara n’ala ya na ezi ọka wiiti. 7 Onyenwe anyi ewerela nganga Jekōb nūọ iyi, “N’ezie, agaghị m echefu, ọ bụladị otu n’ime ọrū niile ha rūrū.” 8 Ọ bụ na ala agaghị ama jijiji n’ihi nke a, ndi niile bi n’ime ya ha agaghị eru ụjū? Ala a niile ga-etoju dika osimiri Naij, a ga-eme ka ọ magharịa malie elu, ma tachaa dika iyi Ijij. 9 “Ma n’ubochi ahụ,” otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri ya, “Aga m eme ka anyanwū daa n’etiti ehiehie, ime ka ọchichiri dirị n’etiti oke ehiehie nke ubochi. 10 Aghaghị m ime ka ubochi oke oriri unu ghōọ ubochi iru ụjū; gbanwee abū unu niile ka ha ghōọ abū akwa. Aga m eme ka onye ọbula n’ime unu yiri akwa mkpe, meekwa ka unu kpūchaa isi unu. Aga m eme ka ubochi ahū dirị ka ubochi a na-eru ụjū, n’ihi otu mkpūrū nwa nwoke nwūrū anwū. Ọgwūgwū ya ga-adika ubochi na-elu ilu ilu. 11 “Lee, ubochi ndi ahū na-abia,” otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri ya,

“mgbe m ga-eziga oke unwū n’elu ala, ọ bughị unwū nke nri maōbū nke akpiri ikpō nkū nke mmiri, kama ọ bụ oke unwū nke inū okwu niile nke Onyenwe anyi. 12 Ha ga-awaghari site n’otu osimiri ruo n’osimiri ọzọ, sitekwa n’ugwu ruo n’owūwa anyanwū; ha ga-agbaghari n’elu na ala ichō okwu Onyenwe anyi, ma ha agaghị achōta ya. 13 “N’ubochi ahū, “umū agboghō ndi mara mma ile anya, na umū okorobia ndi di ike ga-ada mba n’ihi akpiri ikpō nkū. 14 Ndi ahū na-eji mmehie Sameria na-anū iyi, ndi na-asị, ‘Dika chi gi na-adi ndū, gi Dan,’ nakwa, ‘Ebe ọ bụ na chi ndi Biasheba na-adi ndū,’ ha ga-ada, ha agakwaghị ebilite ọzọ.”

9 Ahurū m Onyenwe anyi ka ọ guzo n’akūku ebe ichū aja, ọ siri, “Tie ọnū ogidi ndi a ihe, ruo mgbe mbata ọnū uzọ ha niile mara jijiji. Tipjiasia ha n’isi mmadū niile; aga m ejikwa mma agha gbuo ndi niile fōdūrū. Ọ dighi onye ga-agbapū, ọ dīkwaghī onye ga-ewezuga onwe ya. 2 Ọ burū na ha egwuo ala ruo n’ala mmūọ, site n’ebe ahū ka aka m ga-esi dōlie ha, ọ burūkwa na ha arigoruo ime eluigwe, site n’ebe ahū ka m ga-esi wedata ha n’ala. (Sheol h7585) 3 Ọ burūkwa na ha ezoo onwe ha n’elu Kamel n’ebe ahū ka m ga-esi chōpūta ha, kpūrū ha, a sīkwa na ha ezoo onwe ha n’ala oke osimiri, n’ebe ahū ka m ga-enye ajūala nke mmiri iwu ka ọ taa ha. 4 Ọ burū na a dōta ha n’agha mee ka ha gaa biri n’ala ndi mba ọzọ, n’ebe ahū aga m enye mma agha iwu ka o gbuo ha. “Aga m elekwasị ha anya m abūọ n’ihi ime ha ihe ọjōọ, ọ bughị ihe ọma.” 5 Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye pūrū ime ihe niile, onye na-emetū ala aka mee ka ọ gbazee, ime ka ndi niile bi n’ala ruo ụjū; ala ya niile bilie na-ebili dika mmiri nke osimiri Naij, nke na-emesiakwa dajūọ dika mmiri Ijij. 6 Onye na-ewu ụlọ elu ya n’eluigwe niile, na-eme ka ntōala ya di n’ūwa. Onye na-akpō mmiri nke osimiri oku, ma na-awūsa ha n’ala, aha ya bụ Onyenwe anyi. 7 “Ọ bụ na unu ndi Izrel adighi ka ndi Kush n’ebe m nō?” Otu a ka Onyenwe anyi kwupūtara. “Ọ bụ na-esighi m n’ala Ijij kpōpūta Izrel, site na Kafto kpōpūta ndi Filistia, ma kpōpūtakwa ndi Aram site na Kia? 8 “N’ezie, anya Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi dīkwasiri n’ahū alaeze ahū nke na-emehie. Aghaghị m ịla ya n’iyi, kpochapū ya site n’elu ụwa, naanị na m agaghị ebibicha ụlọ Jekōb kpamkpam.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 9 “Ma lee, mū onwe m gaje inye iwu,

aga m ayogharị ụlọ Izrel n’etiti mba niile dika e si ayogharị ọka n’ime nyọ, ma ọ dighị otu mkpuru ọka n’ime ya nke ga-ada n’ala. **10** Ma ndị mmehie ahụ niile nọ n’etiti ndị m, ndị ahụ na-asị, ‘Mbibi agaghị erute anyị, anyị agaghị ezute ya, aghaghị inwu site na mma agha.’ **11** “N’ubochi ahụ, “aga m emekwa ka ụlọ ikwu Devid dara ada guzoziekwa. Aga m emezi akuku ya niile gbajiri agbaji, mee ka akuku ya niile dakposiri adakposi guzozie dika ọ di na mbu. Aga m ewugharịkwa ya, mee ka ọ diri ka ọ di na mbu. **12** Ka ha nwee ike inweta ndi foduru n’Edom tinyere mba niile di iche iche bu nke a kpokwasiri aha m.” Otu a ka Onyenwe anyi onye ga-emezu ihe ndi a niile kwubiri ya. **13** “Ubochj ndi ahụ na-abja, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “Mgbe onye na-akọ ubi ga-agafe onye na-ewe ihe ubi, onye na-agma mkpuru ka onye na-azocha mkpuru vaini ga-agafekwa. Mmana ohuru ga-esitekwa n’elu ugwu na-ataputa, ọ ga-esitekwa n’ugwu nta niile na-asoputa. **14** Aga m emekwa ka ndi m bu Izrel site n’obodo a dotara ha n’agha lota. “Ha ga-ewughari obodo niile toghoro n’efu, birikwa n’ime ha. Ha ga-akọ ubi vaini a gbara ogige, nuokwa mmana si na ya. Ha ga-arukwa ubi a gbara ogige, riekwa mkpuru si na ya. **15** Aga m akọ Izrel n’ala ha. A gaghị ehopukwa ha ozọ site n’ala ahụ bu nke m nyere ha.” Ọ bu ihe Onyenwe anyi Chineke unu kwuru.

Ọbadaya

1 Ọhụ nke Ọbadaya hụrụ. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu banyere Edom. Anyị anụla ozi si n'ọnu Onyenwe anyị, e zipula onyeozị ka ọ gaa mba niile dị iche iche zie ha ozi, si, "Bilikwanụ ka anyị gaa buo agha megide ya." **2** "Lee, aga m eme ka ị dị nta n'etiti mba dị iche iche; ị ga-abụ ihe a na-elelị anya nke ukwu. **3** Nganga nke obi gị eduhiela gị, gị onye bi na mgbawa niile nke nkume dị elu, onye ebe obibi ya dị n'ebe dị oke elu. Gị onye na-ekwu n'ime obi ya, 'Onye ga-akpudata m n'ala?' **4** A sịkwari na i felie elu dika ugo, ọ burukwa na ị kpaa akwụ gị n'etiti kpakpando, aga m esite n'ebe ahụ kpudata gị n'ala." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **5** "Ọ buru na ndị ohi abiakwute gị, e, ọ buru na ndị na-apunara mmadu ihe abiakwute gị n'etiti abalị, lee, ụdị mbibi na-echere idakwasị gị! Ọ bughị naanị ihe ha chorọ ka ha ga-ezuru? Ọ buru na ndị na-aghọ mkpuru vainị abiakwute gị, ọ bụ na ha agaghị ahapuru gị mkpuru ole na ole? **6** Ma lee ka e si nyochaputachaa ebe niile Iso debere akụ ya, lekwa ka e si chikoro akụ ya niile bụ nke zoro ezo! **7** Ndị enyi gị niile aghogbuola gị, nwee ike imegide gị, ndị gị na ha na-adị na mma achuruła gị ruo n'oke ala; ndị gị na ha na-eriko nri gị ga-esiri gị onya igbudu, ma ị gaghị achoputa ya. **8** "N'ubochi ahụ," otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya, "ọ bụ na mụ agaghị ala ndị oke amamihe niile nọ n'Edom n'iyi, bụ ndị nwere mmuo nghota nọ n'ugwu Iso? **9** Ndị gị bụ dike n'agha, o Teman, ka ụjọ ga-eri. Onye obulakwa nọ n'ugwu Iso niile, ka a ga-egbuda n'agha. **10** N'ihị na i gbuola ma mesokwa nwanne gị bụ Jekob ihe ike. Ihere ga-ekpuchi gị; a ga-alakwa gị n'iyi ruo mgbe ebighị ebi. **11** N'ubochi ahụ, ị nooro onwe gị, na-ele ndị obia ka ha na-akwakorocha akunuba ya, sitekwa n'onu ụzọ ama ya gafee fee nza iji kerie Jerusalem. Ị dikwa ka otu onye n'ime ha. **12** Ma ị garaghị eleda nwanne gị anya n'ubochi nsogbu ya, ị garaghị anụ ndị Juda n'ubochi ahụ e bibiri ha. Ị garaghị anyara ha isi n'ubochi ahụ ha nọ na nsogbu. **13** Ị kwesighi isite n'onu ụzọ ama ndị m zọọ ije n'ubochi ha nọ na nsogbu, o zighi ezi na ị ga-enwe obi anuri n'oge ihe ojoo biakwasiri ha, n'ubochi ha nọ na nsogbu, maobu jiri aka ike punara ha akụ ha n'ubochi nsogbu ha. **14** Ị kwesighi inochi na ngalaba ụzọ igbu ndị na-agbapu oso ndu, maobu were ndị ha foduru ndu nyefee ha n'aka ndị iro ha,

n'ubochi nsogbu ha. **15** "Ubochi nke Onyenwe anyi di nso nye mba niile. Dika i si mee ndi ozo, otu ahụ ka a ga-eme gi; ihe i metara ga-adi gi n'isi. **16** Dika i si site n'ugwu nso m nuo ihe onunu otu a ka mba niile gbara gi gburugburu ga-esi nuo ma na-adaghari. Ha ga-anu, nuo, ma o gaghị adi ha ka o nwere ihe ha na-anu. **17** Ma n'ugwu Zayon ndi gbara oso ndu ga-afodu, o ga-adi nso, ulo Jekob ga-enwetakwa ihe nketa ha ozo. **18** Ulo Jekob ga-abu oku, ulo Josef ga-abukwa ire oku: ma ulo Iso ga-aghokwa ukwu oka. Ha ga-esunyekwa ha oku ma rechapu ya. O dikwaghị ndi ga-afodu ndu site n'ulo Iso." Onyenwe anyi ekwuola ya. **19** Mgbe ahụ, ndi bi na Negev ga-ebichi n'ugwu ugwu Iso, ndi si na Shefela ga-enweta ala ndi Filistia. Ha ga-anochi ala ubi niile nke ndi Ifrem na nke Sameria. Ndi Benjamin ga-enwetakwa Gilead. **20** Umụ Izrel gbara oso ndu gaa na Hala, ga-enweta, bido n'ala Fonisia ruo Zarefat. Ndi ahụ e mere ka ha si Jerusalem gaa biri na Sefarad, ga-enwetakwa obodo niile nke Negeb. **21** Ndi nnaputa ga-agbago n'ugwu Zayon maka ichi ugwu Iso niile. Mgbe ahụ alaeze niile ga-abukwa nke Onyenwe anyi.

Jona

1 Okwu Onyenwe anyị bjakwutere Jona nwa Amitai, na-asị, **2** “Bilie, gaa Ninive, bụ obodo ukwu ahụ, kwusaa okwu megide ya, n’ihi na ajọ omume ha abjarutela n’ihu m.” **3** Ma Jona gbpapuru ọsọ site n’ihu Onyenwe anyị chee ihu ya ije Tashish. O biliri jee Jopa, n’ebe ọ hụrụ ugbo mmiri nke na-aga Tashish. Ọ kwurụ ugwo ije ugbo, banye isoro gaa Tashish ka o nwee ike gbaụ site n’ihu Onyenwe anyị. **4** Ma Onyenwe anyị mere ka ifufe dị egwu malite ife n’elu osimiri ahụ, ebili mmiri bidokwara na-amaghari, choọ itiwasi ugbo mmiri ahụ. **5** Mgbe ahụ, ndị niile na-arụ ọrụ n’ugbo ahụ tūrụ oke egwu, malite itiku chi ha. Ha malitekware itufu ihe niile dị n’ugbo mmiri ahụ, ime ka ugbo ahụ dị mfe. Ma n’oge ihe ndị a na-eme, Jona nọrịi n’ala ala ugbo mmiri ahụ ebe o dinara ala na-arahụ ụra. **6** Onyeisi ugbo jekwuru Jona sị ya, “Gịnị ka ị nọ n’ebe a na-eme, ị na-arahụ ụra? Bilie, kpokuo chi gi, ma eleghi anya o nwere ike ileta anyị anya, meere anyị ebere, zoputa anyị.” **7** Mgbe ahụ, ndị nọ n’ugbo sịrịta ibe ha, “Bjanụ ka anyị fee nza mata onye ihe ojọọ dị otu a sị n’aka ya bjakwasị anyị.” Ya mere, ha fere nza, nza ahụ a maa Jona. **8** N’ihi ya, ha sịrị ya, “Gwa anyị, onye mere ka ihe dị otu a bjakwasị anyị. Gịnị bụ ọrụ gi? Ebee ka i si bja? Ị bụ onye obodo ebee? Ole agburu i si na ya pụta?” **9** Ọ sịrị, “Abụ m onye Hibru, na onye na-akpọ isiala nye Onyenwe anyị, bụ Chineke nke eluigwe, onye kere osimiri na ala akorọ.” **10** Egwu dị ukwu tūrụ umu nwoke ahụ, ha sịrị ya, “Gịnị ka i mere?” N’ihi na ha matara na o si n’ihu Onyenwe anyị na-agbaụ ọsọ, n’ihi na ọ gwala ha rịj na ọ bụ otu o si dị. **11** Ma ebili mmiri ahụ gara n’ihu na-amali n’ike n’ike. N’ihi ya, ha sịrị, “Gịnị ka anyị gae-me gi, nke ga-eme ka osimiri daju?” **12** Ọ gwara ha, “Bulienụ m tūnye n’ime osimiri. Nke a ga-emekwa ka ọ daju. N’ihi na amaara m na ọ bụ n’ihi m ka ebili mmiri ojọọ a ji na-abjakwasị unu.” **13** Kama, ndị ikom ahụ ji ike nyasie ugbo ahụ ichighari ya laghachi n’elu ala, ma ha enweghi ike. N’ihi na oke osimiri ahụ na-amali elu karịa ka ọ dị na mbụ. **14** Mgbe ahụ, ha tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa sị, “Onyenwe anyị, biko ekwela ka anyị nwụọ n’ihi ọnwụ nwoke a. Biko, atukwasikwala ọbara nwoke a na-emeghi ihe ojọọ n’isi anyị, n’ihi na gi Onyenwe anyị emeela dika i si choọ.” **15** Ya mere, ha buliri Jona elu tūnye ya n’ime osimiri ahụ, ebili mmiri ahụ dajukwara. **16** Mgbe nke a mere

ndị ikom ahụ tūrụ egwu Onyenwe anyị nke ukwu. Ha chūrụ Onyenwe anyị aja, kwekwa ya nkwa dị iche iche. **17** Ma Onyenwe anyị akwadolarị otu azụ buru ibu ka o loo Jona. Ya mere, Jona nọrọ n’afọ azụ ahụ ụbọchị atọ, ehieha na abali.

2 Mgbe ahụ, Jona sitere n’afọ azụ ahụ kpeere Onyenwe anyị Chineke ekpere. **2** Ọ sịrị, “Esitere m n’ahụm m kpokuo Onyenwe anyị, ọ zakwara m. N’afọ ala mmụọ ka m si tikuo gi, ị nūkwara olu akwa m. (Sheol h7585) **3** Ị tūnyere m n’ime mmiri dị omimi, n’etiti oke osimiri. Osimiri dika m gburugburu, ebili mmiri gi na mmali mmiri gi gabigakwara m n’isi. **4** Mgbe ahụ, asiri m, ‘E sitela n’ihu gi chupụ m; ma otu ọ di, aga m elegidekwa anya m ọzọ n’ebe ulonso ukwu gi di.’ **5** Mmiri gbara m gburugburu, ruo n’olu m, ogbu mmiri na-erikpu m. Achara mmiri kekukwara m n’isi. **6** Arjdaruola m n’ala ugwu ugwu nke osimiri, ala ahụ ihe ntuchi ya niile kpachitara m ruo mgbe ebighi ebi. Ma i meela ka m si n’olulu pūta na ndu, Onyenwe anyị, bụ Chineke m. **7** “Mgbe mmụọ m na-ada mba n’ike n’ike, e chetara m gi Onyenwe anyị, ma ekpere m bjakwutere gi, n’ime ulonso ukwu gi di nsọ. **8** “Ndi na-arapara n’arusi di iche iche na-enweghi uru ha bara, na-agbakuta ebere Chineke azu. **9** Ma ọ bụ olu abụ ekele ka mụ onwe m ga-eji churo gi aja. Aga m akwughachi nkwa niile m kwere. N’ihi na ‘Nzoputa bụ nke Onyenwe anyi.’” **10** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi nyere azu ahụ iwu, nke mere ka ọ gboputa Jona n’ala akorọ.

3 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru Jona nti nke ugoro abuo na-asị, **2** “Bilie, jee n’obodo ukwu ahụ bụ Ninive, kwusaara ya ozi ahụ m ziri gi.” **3** Jona biliri gaa Ninive dika okwu nke Onyenwe anyi si di. Ninive bụ nnoo obodo di ukwu, nke ga-ewe ubochi ato iga ya gburugburu. **4** Jona malitere iba n’obodo ahụ, ma mgbe ọ gara ije otu ubochi, o kwusara si, “Iri ubochi ano ka ọ foduru tupu alaa Ninive n’iyi.” **5** Ndi Ninive kwenyeere na Chineke, kposaa obubu onu, ha niile site n’onye ukwu ruo n’onye nta, onye obula yikwasiri uwe mkpe. **6** Mgbe akuko a rutere eze Ninive nti, o sitere n’ocheeze ya rituo, wezuga uwe eze ya, yikwasị uwe mkpe, nokwasikwa na ntu. **7** Nke a bụ nkwa ya n’ime Ninive: Nke a bụ iwu sitere n’aka eze na ndi a maara aha ha: “Ka mmadu obula, maobu anumanu, igwe ehi maobu anu ulo obula, ghara idetu ihe obula n’onu, ka ha ghara iri ihe maobu nuu mmiri. **8** Kama ka onye obula yiri akwa mkpe, ma mmadu ma

anụmanụ, ka ha kpọkusikwaa Chineke ike, ka ha sikwa n'ụzọ ọjọọ ha chegharịa, sikwa n'orụ ọjọọ ha na ime ihe ike ha niile chegharịa. 9 Onye maara? Ma eleghị anya, Chineke ga-ejide oke iwe ya, ma site n'omịko ya wezuga iwe ọkụ ya si otu a mee ka anyị ghara ịla n'iyi.” 10 Mgbe Chineke huru ihe niile ha mere, na otu ha siri site n'ụzọ ọjọọ ha niile chegharịa, Chineke chegharịrị uche banyere ịla ha n'iyi. O mekwaghị ka nzube ya ibibi obodo ahụ mezuo.

4 Ma ihe a jorọ Jona njo n'obi nke ukwu, iwe ya dika ọkụ. 2 N'ihia ya, o kpeere Onyenwe anyị ekpere si, “O, Onyenwe anyị, nke a ọ bughị ihe m kwuru, mgbe m nọ n'ala m? Ọ bụ ya mere m ji chọọ ịgbalaga na Tashish na mbụ n'ihia na amaara m na ị bụ Chineke onye na-eme amara, na onye juputara n'obi ebere, na onye na-adighi ewe iwe osijiso, nke bara ụba n'ihunanya, onye na-anaghị ata mmadu ahuhu dika mmehie ya siri di. 3 Ugbu a, O, Onyenwe anyị napu m ndu m. Ọ ga-adị m mma inwu anwu karịa idị ndu.” 4 Ma Onyenwe anyị sirị, “O ziri ezi na ị ga-esi otu a wee oke iwe di ọkụ?” 5 Mgbe ahụ, Jona si n'ebe ahụ puo jee ndu ala n'akuku owuwa anyanwu nke obodo ahụ. O weere ahijia meere onwe ya ulo ndo, ndu n'ime ya, chere ka ọ hu ihe gaje ime obodo ahụ. 6 Ma Onyenwe anyị Chineke roputara otu osisi nwere akwukwo sara mbara, nke tolitere n'elu isi Jona, ka o ghoro ya ndo inaputa ya n'onodu ahụ mgbakasi. Jona nuriri onu maka osisi ahụ. 7 Ma n'isi ututu echi ya, Chineke mere ka otu ikpuru puta nke riri osisi ahụ site n'ogwe ya, si otu a mee ka ọ kpouwu. 8 O ruo, mgbe anyanwu wara, Chineke mere ka ifufe na-ekpo oku site n'owuwa anyanwu, anyanwu a chara Jona n'isi nke ukwu nke mere n'ike gwusiri ya. Ọ roro ka onwu gbuo ya, na-asị, “ọ ga a kaara m mma na m nwuru anwu, karịa na m di ndu.” 9 Ma Chineke sirị Jona, “Ọ bụ ihe ziri ezi ka i wee iwe maka osisi a?” Ọ sirị, “E, ana m ewe oke iwe, ọ buladi na m choro inwu.” 10 Mgbe ahụ Onyenwe anyị kwuru, “I nwere obi ebere n'ebe osisi a di, nke ị na-akughị na nke i mekwaghị ka o too, bụ nke toro n'anyasi, nwokwa n'anyasi. 11 Mụ onwe m, m ga-aghara inwe obi ebere n'ahụ obodo ukwu a dika Ninive, nke nwere ihe kariri narị puku ndi mmadu na iri puku mmadu abuo, bụ ndi na-amaghị nke bụ aka nri ha maobu aka ekpe ha, na nke otutu anumanu dikwa n'ime ya?”

Maika

1 Nke a bụ okwu Onyenwe anyị nke bjaara Maika, onye Moreshet, n'oge eze Jotam, Ehaz na Hezekaya, bụ ndị eze Juda. Ọhụ nke ọ hụrụ banyere Sameria na Jerusalem. **2** Geenụ ntị, unu ndị mmadụ, unu niile, gee ntị, gị ụwa na ndị niile bi n'ime ya ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị gbaa akaebe megide unu, bụ Onyenwe anyị site n'ụlonsọ ukwu ya. **3** Lee! Onyenwe anyị na-abia! O si n'ebe obibi ya na-abia. Ọ na-abia ma na-azọda ebe niile dị elu nke ụwa. **4** Ugwu ukwu niile na-agbaze n'okpuru ụkwu ya, ndagwurugwu niile na-agbawa, dika abuba dị nso n'okp, dika mmiri si n'ebe dị elu na-asọdata **5** Ihe ndị a bụ n'ihie Jekob, n'ihie mmehie niile nke ndị Izrel. Gini bụ njehie Jekob? Ọ bughị Sameria? Gini bụ ebe ebe dị elu nke Juda? Ọ bughị Jerusalem? **6** "N'ihie ya, aga m eme ka Sameria ghọọ mkpompkpo ebe, ebe a na-akụ osisi vainji. Aga m awunye nkume ya n'ime ndagwurugwu, mekwaa ka ntọala ya pụta ihe. **7** Arụsị ha niile a piri api ka a ga-akujisi; onyinye niile a na-ewebata n'ụlọ arụsị ha ka a ga-akpo oku. Aga m ala arụsị niile ya a kpuru akpu n'iyi. Ebe ọ bụ na e si n'aka ndị na-agba akwuna na-ewebata onyinye ndị a, a ga-eji ha kwuo ụgwọ igba akwuna." **8** N'ihie nke a, aga m akwa akwa, tikwaa mkpu akwa. Aga m agbara ọto gbarakwa ụkwu efu jegharịa. Aga m akpo mkpu dika nkita ohia, tipukwa ube akwa dika ikwighikwighi. **9** N'ihie na onya ya enweghi ngwota, o rutela na Juda. O rutelarị ma n'onu ụzo ama nke ndị m, rukwaari Jerusalem. **10** Unu ekwutela okwu ya na Gat; unu akwakwala akwa obula. Turuonu onwe unu n'uzuzu, unu ndị Bet-Ofra. **11** Gabiganu n'uzo unu, unu ndị bi na Shafia. N'onodu igba otọ na ihere unu, unu ndị bi na Zaanab abiakwala nso. Ndị Bet-Ezel na-eru ụjụ n'ihie na e wezugala ndị na-eche unu nche. **12** Ndị bi na Marot no n'oke ahụ mgbu na-eche ka ihe oma bja, n'ihie na mbibi esitela n'aka Onyenwe anyị bja, ruo n'onu ụzo ama Jerusalem **13** Unu ndị bi na Lakish kegidenụ inyinya unu na-agba osọ n'ugbo agha. Ọ bụ n'ebe ahụ ka mmehie nwaada Zayon malitere, n'ihie na mmehie Izrel na-eme ka a huru n'etiti unu. **14** Ya mere, unu ga-enye Moreshet di na Gat onyinye mgbe unu na-agbapu osọ. Ụlọ Akzib ga-emesia ghọọ ụlọ aghughọ nye ndị eze Izrel. **15** Aga m akpobata onye ga-emeru unu ndị bi na Maresha n'agha. Ndị a na-asopuru nke Izrel ga-agbabanye n'Adulam. **16**

Kpachaanu isi unu n'onodu iru ụjụ n'ihie umuntakiri ndi ahụ ihe ha masiri unu, meenu ka isi unu kwochaa dika isi udele, n'ihie na a ga-achupu ha site n'ebe unu no gaa mba ozo.

2 Ahuhu na-adiri ndi na-eche ihe ojoo n'obi ha, na ndi niile na-edina n'akwa ha na-eche ajo echiche. Mgbe chi boru, ha na-aruzu ihe ha cheputara, n'ihie na ikike imezu ya di n'aka ha. **2** Ha na-enwe anya ukwu n'ebe ubi ndi ozo di, were ha n'aka ike, na ulo di iche iche, ha ewere ha n'ike. Ha na-ejikwa aka ike nara ndi mmadu ulo ha, ha na-ezunara ha ihe nketa ha. **3** N'ihie nke a, Onyenwe anyi na-asi, "Lee, ana m akwado ihe ojoo megide agburu a, nke unu na-enweghi ike isite na ya wezuga onwe unu. Unu agaghi eji nganga na-ejegharikwa, n'ihie na o ga-abu oge ojoo. **4** N'ubochi ahụ ha ga-akocha unu, ha ga-aburu unu abụ iru ụjụ iji ya kochaa unu na-asi, 'Anyi aburu ndi lara n'iyi, e kesaala ihe nnweta nke ndi m, o napula m ha. O werela ubi anyi nyefee ha n'aka ndi ahụ meriri anyi n'agha.'" **5** N'ihie ya, o dikwaghi onye ga-afodu n'etiti ogbako nke Onyenwe anyi, onye ga-eji ihe otutu kee ala ahụ site n'ife nza. **6** Ndị amuma ha na-asi, "Unu ebukwala amuma." "Unu ebukwala amuma banyere ihe ndi a, ihere agaghi eme anyi." **7** Ụdi ihe a o kwesiri okwukwu, gi ulo Jekob? "Ntachiobi Onyenwe anyi o gwula? Ihe ndi a o bu otu o si eme?" "O bu na okwu m adighi eme onye uzo ya ziri ezi mma? **8** Ma o bu unu na-ebili megide ndi m dika ndi iro. Unu na-eyipu ndi na-agafe agafe uwe oma ha yi n'ahu ha na-enweghi mmetuta, dika a ga-asi na unu bu ndi si n'agha na-alota. **9** Unu na-achupu ndi inyom ndi m site n'ulo afọ ojuru ha. Umụ ha ka unu na-anapu ngozi m ruo mgbe ebighi ebi. **10** Bilienu, pūonu, n'ihie na ebe a abukwaghi ebe izuikwe, n'ihie na-emeruola ya, e bibiela ya, o bibikwaala, ruo na-iruzi ya agaghi adi ire. **11** Ọ buru na otu onye abia buoro unu amuma ugha na-asi, 'Aga m eburu unu amuma banyere mmanya na ihe onunu siri ike,' o bu onye amuma di otu a ka ndi a chorọ. **12** "Aga m achikota unu niile, gi Jekob, aga m akpokota ndi niile foduru n'Izrel n'otu ebe. Aga m akpokota ha dika aturu n'ime ogba anu, dika igwe ewu na aturu n'ebe ita nri ya, ndi mmadu ga-ejuputakwa n'ebe ahụ. **13** Onye ahụ na-egbuwa ụzo ga-anọ n'ihu na-edu ha. Ha ga-etipukwa onu ụzo ama ahụ, ma site na ya gafee. Eze ha ga-agabigakwa n'ihu ha, Onyenwe anyi ga-anọ n'isi."

3 Mgbe ahụ ekwuru m si, “Geenu ntị unu ndịisi ụlọ Jekob, na unu ndị na-achị ezinaụlọ Izrel. O bụ na unu ekwesighi imata ikpe ziri ezi 2 unu bụ ndi kporo ezi ihe asi ma na-ahụ ajoyo n’anya. Unu na-agba ndi m akpukpo na ndu na-agbapukwa anu ahụ kpuchiri okpukpu ha. **3** Unu na-erida anu ahụ ndi nke m, na-agba ha akpukpo, na-etijisi okpukpu ha, na-egburi anu ahụ ha, dika anu a na-esinye n’ite.” **4** Mgbe ahụ ha ga-akpoku Onyenwe anyi, ma o gaghị aza ha! Mgbe oge ahụ bjaruru, o ga-ezo ihu ha site n’ebe ha no n’ihi ihe ojoo nke ha mere. **5** Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: “Banyere ndi amuma bu ndi na-eduhie ndi m, mgbe ha nwere ihe ha ga-eri, ha na-ekwusa ‘Udo’ ma o buru na mmadu enyeghi ha nri, ha na-ebili buo agha megide onye di otu a. **6** Ya mere n’abalị ga-abiakwasi ha, napu ha ike ihu ohu; ochichiri ga-ekpuchi ha, ka ha ghara ijuta ase obula. Anwu ga-ada n’ebe ndi amuma ahụ no, ubochi ga-agbakwa ochichiri nye ha. **7** Ndi ohu uzo ka ihere ga-eme, ndi na-aju ase ka a ga-emebo. Ha ga-ekpuchi ihu ha, n’ihi na osisa obula agaghị esite n’ebe Chineke no biara ha.” **8** Ma mu onwe m, ejuputara m n’ike, ejuputara m na Mmuo nke Onyenwe anyi, juputakwa na mmuo nke ikpe ziri ezi, na nke idi ike ikwuputa nye Jekob njehie ya, na nye Izrel mmehie ya. **9** Geenu ntị unu ndi na-achị ezinaụlọ Jekob, na unu ndisi ezinaụlọ Izrel. Ndi kporo ikpe ziri ezi asi, ma na-ewere ihe niile na-ezighi ezi n’onodu ihe ziri ezi. **10** Ndi ji obara wuo Zayon, werekwa ajọ omume wuo Jerusalem. **11** Ndisi ya na-ekpe ikpe n’ihi ngari, ndi nchujaja ya na-akuzi ihe n’ihi ugwo, ebe ndi amuma ya na-ajuta ase n’ihi ego. Ma ha dabere na Onyenwe anyi na-asi, “Onyenwe anyi o nonyeereghị anyi? O nweghi ihe ojoo ga-abiakwasị anyi.” **12** O bu n’ihi gi ka a ga-akoghari Zayon dika ala ubi, Jerusalem ga-agho ebe e kpokotara nkume na ngwongwo ulo dakporo adakpo, ugwu nke ulonso ukwu ahụ ga-agho ebe di elu nke oke ohia tochiri.

4 N’ubochi ikpeazu, ugwu nke ulonso ukwu Onyenwe anyi, ga-abu nke eguzobere dika ugwu di elu karja ugwu niile, a ga-ebuli ya elu karja ugwu nta niile, ndi di iche iche ga-eruba n’ime ya dika iyi. **2** Otutu mba ga-abia ma sikwa, “Bianu, ka anyi rigoruo ugwu Onyenwe anyi, ka anyi gaa n’ulonso ukwu Chineke nke Jekob. O ga-akuziri anyi uzo ya niile, ka anyi nwe ike jee ije n’okporozo ya niile.” Iwu ga-esi na Zayon puta, okwu Onyenwe anyi ga-esitekwa na Jerusalem puta. **3** O ga-ekpe ikpe di n’etiti ndi di iche iche,

doziekwa esemokwu di n’etiti mba na mba ibe ya ruo ebe di anya. Ha ga-akpugharikwa mma agha ha niile, mee ka ha buru mma oge, kpugharikwa ube ha ka ha ghoo mma ikwacha osisi. Mba obula agakwaghi ebuli mma agha megide mba ozo, maobu zuo onwe ha n’ilu agha ozo. **4** Onye obula ga-anoduru onwe ya n’okpuru vaini na n’okpuru osisi fiig ya, n’ihi na o nweghi onye ga-eme ka ha tuo egwu ozo. Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ekwuola ya. **5** Mba di iche iche ga-agaghari nke obula n’aha chi ya, ma anyi onwe anyi ga na-aga n’aha Onyenwe anyi, bu Chineke anyi ruo mgbe niile ebighi ebi. **6** “N’ubochi ahụ,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “aga m achikota ndi ngwuro, chikotaa ndi ahụ niile e mere ka ha biri na mba ozo, na ndi ahụ niile m mere ka ha ruo ujju. **7** Aga m eme ka ndi ngwuro ahụ ghoo ndi foduru ndu, meekwa ka ndi ahụ a chupuru achupu ghoo mba di ike. Onyenwe anyi ga-esi n’ugwu Zayon chia ha site n’oge ahụ ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma gi, ebe nche e wuliri elu maka igwe aturu, ugwu nke nwaada Zayon, ochichi a na-achị na mbu ga-adighachikwara gi; bu ochichi nke diri nwaada Jerusalem.” **9** Gini mere i ji na-akwasị akwa ike? O bu na i nweghi eze? Onye ndumodu gi o nwuola nke mere na ihe ufu jidere gi dika nwanji ime na-eme? **10** Susie ude ike, gi nwaada Zayon, dika isu ude nke nwanji ime na-eme, n’ihi na unu aghaghị ihapu obodo a jee biri n’ohia. Unu aghaghị iga Babilon, n’ihi na o bu n’ebe ahụ ka a ga-esi naputa unu. Ebe ahụ ka Onyenwe anyi ga-agbaputa unu site n’aka ndi iro unu. **11** Ugwu a, otutu mba ezukoala imegide gi; na-asi, “Ka e meruo ya ka anya anyi nuo Zayon.” **12** Ma ha amaghi ihe bu uche Onyenwe anyi, ha aghotakwaghi nzube ya, na o chikotala ha dika ukwu oka, na-ebuga ha n’ebe izocha oka. **13** “Bilie, zochaa, gi nwaada Zayon, n’ihi na aga m enye gi mpi igwe. Aga m enyekwa gi ukwu ola bronzo, i ga-etijisikwa otutu mba. Uru ha niile, nke ha nwetara n’uzo na-ezighi ezi, ka i ga-enye Onyenwe anyi. Akunuba ha ka i ga-enyekwa Chineke nwe uwa niile.”

5 Ugwu a doo ndi agha gi n’usoro, gi obodo nke usuu ndi agha, n’ihi na e jirila mgbidi gbaa gi gburugburu ibuso gi agha. Ha ga-eji mkpara tie onyendu Izrel na nti. **2** “Ma gi onwe gi, Bethlehem Efrata, o bu ezie na i bu obodo di nta n’etiti ndi ikwu Juda niile, ma onye ahụ ga-achị Izrel ga-esi na gi puta, bu onye

ahụ mmalite ya sitere na mgbe ochie, sitekwa na mgbe ebighị ebi gara aga.” 3 Ya mere, a ga-arara ha nye tutu ruo mgbe onye ahụ ime na-eme mụpụtara nwa ya. Mgbe ahụ, ụmụnna ya niile ahụ fọdurụ ga-aloghachikwuru ndị Izrel. 4 Ọ ga-eguzo zụọ igwe ewu na aturụ ya, site n’ike nke Onyenwe anyị, na site n’idi ukwu nke aha Onyenwe anyị Chineke ya. Ndi ya ga-anokwa na-enweghị nsogbu, n’ihi na idi ukwu ya ga-eru na nsotu niile nke ụwa. 5 Ọ ga-abukwa udo anyi. Mgbe ndi Asirja ga-abata n’ala anyi n’ike, sikwa n’ebe niile e wusiri ike nke anyi na-agafe, anyi ga-ahoputa ndi ozuzu aturu asaa, o buladi ndiisi asato. 6 Onye ga-eji mma agha chia ala Asirja, jirikwa mma agha a miputara amiputa chia ala Nimrod. Ọ ga-anaputa anyi site n’aka ndi Asirja ahụ, mgbe ha ga-eji ike bata n’ala anyi, ma zorokwa ije gafee oke ala anyi. 7 Mgbe ahụ, ndi fodoru afodu nke Jekob ga-adi n’etiti otutu ndi mmadu, dika igirigi si n’ebe Onyenwe anyi no abia, maobu dika mmiri ozuzo ntakiri na-ezokwasi ahijia, nke na-adighi ele anya mmadu maobu chere umu mmadu. 8 Ndi fodoru afodu nke Jekob ga-adikwa n’etiti otutu ndi mmadu di ka odum n’etiti anu ohia niile di iche iche, e, dika nwa odum n’etiti igwe aturu, nke na-azoda na-adokasi mgbe o na-agabiga, ma o nweghi onye ga-anaputa ya. 9 Aka gi ga-adi elu na mmeri nke ndi iro ya, a ghakwaghi ila ndi iro gi niile n’iyi. 10 “N’ubochi ahụ kwa,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “Aga m ala inyinyu unu n’iyi site n’etiti unu, kujisiekwa ugboala unu niile. 11 Aga m ala obodo niile di n’ala unu n’iyi, dodasjakwa ebe unu niile e wusiri ike. 12 Aga m ala mgbaasi unu n’iyi, unu agaghi enwekwa ndi na-aju mmuo ojo ase. 13 Aga m ala arusi a piru api unu niile n’iyi, ya na nkume nsu ahụ niile di n’etiti unu. Unu agakwaghi akpo isiala nye ihe unu ji aka unu kpuo. 14 Aga m ehopu ogidi arusi niile nke di n’etiti unu, mgbe m ga-akudasi obodo unu niile 15 Aga m esite n’oke iwe m na onuma m booro onwe m obo n’ahu mba niile ndi ahụ juru irubere m isi.”

6 Geenu nti n’ihe Onyenwe anyi na-ekwu, “Bilienu otu, ma kwonu n’ihu ugu niile uzọ m siri mejoo unu. Ka ugu nta niile nukwa ihe i nwere ikwu. 2 “Ma ugu a geenu nti, unu ugu niile, geenu nti, unu ntoala ebighi ebi niile nke ụwa, n’ihi na Onyenwe anyi nwere ikpe megide ndi nke ya. Ọ bukwa Izrel ka o ga-aruso ụka. 3 “Unu bu ndi m, gini ka m mere unu? Gwanu m uzọ m si boo unu ibu arọ? Zaanu m. 4

N’ihi na e si m n’ala Ijpt kpopta unu. Agbaputara m unu site na ibu ohu, nye unu Mosis na Eron na Miriam ka ha nyere unu aka. 5 Ndi m, chetanu ihe Balak eze Moab zubere na ihe Belam nwa Beoa zara ya. Chetanu njem unu site n’obodo Shitim ruo obodo Gilgal, ka unu hu nzopta nke Onyenwe anyi.” 6 Gini ka m ga-eji bia n’ihu Onyenwe anyi, ikpo isiala n’ihu Chineke onye di oke elu? M ga-eji onyinye aja nsure oku bia n’ihu ya nke e ji umu ehi gbara otu afọ cho? 7 Ọ ga-atọ Onyenwe anyi uto, bu otutu puku ebule, ya na iri puku mmanu na-aso dika iyi? Aga m eji nwa mbu m cho aja njehie m, maobu mkpuru nke ahu m cho aja maka mmehie nke mkpuruobi m? 8 N’ihi na o gosila gi, gi mmadu, ihe di mma. Gini kwa bu ihe ahụ Onyenwe anyi na-achọ n’aka gi, Ọ bu na o bughị ikpe ziri ezi, na ihu ime ebere n’anya, na jji obi di umeala soro Chineke gi na-eje ije? 9 Gee nti! Olu Onyenwe anyi na-ada na-akpo ndi obodo ahu, n’ezie, itu egwu gi bu inwe amamihe. “Nuru unu olu mkpanaka na nye hiwere ya. 10 Ọ ga-abu na m ga-echezo aku i kpara n’uzo na-ezighi ezi, gi ulo ajo omume, ya na ihe otutu nke na-erughi eru unu ji ere ahia, bu nke aburu onu? 11 M ga-asị onye na-eji ihe otutu aghughu azu ahia, na onye bu akpa nke ihe otutu aghughu di iche iche juru n’ime ya na aka ya di ocha? 12 Ndi ogaranya unu bu ndi na-eme ihe ike, ndi mmadu no n’ime gi na-agma ugha, ire ha na-ekwu naani okwu aghughu. 13 N’ihi ya, ebidola m ila unu n’iyi, na ime ka unu buru ndi e bibiri n’ihi mmehie unu 14 Unu ga-eri nri ma afọ agaghi eju unu; afọ agaghi ejukwa unu eju. Unu ga-ewezuga ihe, ma unu agaghi echekwa ha, n’ihi na ihe obula unu nwere ike chekwa, ka m ga-ewere nyefee n’aka mma agha. 15 Unu ga-aku mkpuru, ma unu agaghi ewe ihe ubi, unu ga-azochaputa mmanu oliv, ma unu agaghi ete ya n’ahu unu; unu ga-azochaputakwa mmanya site na mkpuru vaini, ma unu agaghi anu mmanya ya. 16 Unu edebela ukpuru niile bu nke Omri, na omenaala niile nke ulo Ehab, unu gbasokwara ndumodu ha niile. N’ihi ya, aga m enyefe unu n’aka mbibi mee ka ndi gi ghokwa ihe ochi, unu ga-aghokwara mba niile ihe nkocha.”

7 Ahuhu diri m! Adi m ka onye na-achikota mkpuru osisi vaini nokochi, mgbe a ghokotachara mkpuru di n’ubi vaini. O nweghi uyoko mkpuru vaini obula fodoru nke e nwere ike ita, o nwekwaghi mkpuru fiig buru uzọ chaa nke agu ya na-agusi m ike 2 Ndi ezi

omume agwula n'üwa, o dikwaghị otu onye na-eme ihe ziri ezi fòdurü. Ha niile na-echere oghere ikwafu obara, ha ji ugbugu na-achuta nta, onye obula na-achü umunne ya. 3 Orü nke aka ha abüo na-aruputa nke oma bu ajo omume. Onyeisi na-ana onyinye, onye okaikpe na-eri ngari, ndi di ike na-atuputa ihe masiri ha, si otu a na-akpagbu eziokwu. 4 Onye nke kachasi ibe ya idi mma n'ime ha dika uke. Onye nke na-eme ihe ziri ezi n'ime ha joro njo karija ogige ogwu. Ma ugbugu a, ubochi Chineke na-eleta gi abiala, ubochi ahü ndi nche gi na-aku ekwe ido aka na nti. Ugbugu a bu oge ihe igba ghari nye ha. 5 Ekwenyerela onye agbataobi gi, atukwasila onye bu ezi enyi gi obi. Kpachara anya gi, n'ihe gbasara okwu onu gi, obula di n'ebe nwunye gi no. 6 N'ih na nwa na-eleli nna ya anya. Nwa nwanyi na-ebili megide nne ya. Nwunye nwa megidekwa nne di ya, ndi iro mmadu bu ndi ezinaulo ya. 7 Ma mu onwe m, ana m ele Onyenwe anyi anya n'ih inyeaka ya. Eji m olileanya na-echere Chineke Onye nzoputa m. Chineke m ga-anu olu m. 8 Achikwala m ochi gi onye iro m. Mgbe m dara, aga m ebilitekwa. Mgbe m no n'ime ochichiri, Onyenwe anyi n'onwe ya ga-abu ihe m. 9 N'ih na m emehiela megide ya, aga m anabatarara onwe m ahuhu nke onuma Onyenwe anyi, tutu ruo mgbe o ga-ekpe ikpe m, mee ka m guzosie ike. O ga-akpoputa m nihè; aga m elekwasikwa ezi omume ya anya. 10 Mgbe ahü, ndi iro m ga-ahü, ihere ga-ekpuchi onye ahü siri m, "Olee ebe Onyenwe anyi Chineke gi ahü no." Aga m eji anya m hu mgbe o ga-ada, o buladi dika e si na-azo ya ukwu, dika apiti di nokporozo. 11 Ubochi a ga-ewughari mgbidi gi niile na-abia; ubochi a ga-eme ka oke ala gi saa mbara. 12 N'ubochi ahü, ha ga-abiakwute gi, site na Asirja ruo na obodo niile nke Ijipt, sitekwa n'Ijipt ruo Yufretis, site n'osimiri ruo osimiri, sitekwa n'ugwu ruo n'ugwu. 13 Ma üwa ga-aghö ebe togboro n'efu n'ih ndi bi n'ime ya, iji kwuo ha ugwo ihe ojoo niile ha mere. 14 Were mkpanaka gi zuo ndi gi, bu igwe ewu na aturu nke ihe nketa gi, ndi bi naani ha n'oke ohia, n'ebe ita nri nke ahijia ndu juputara. Kwere ka ha taa ahijia ndu nke Bashan, na nke Gilead, dika na mgbe ochie. 15 "Dika n'ubochi ahü unu sitere n'Ijipt puta, aga m egosi ha oru itunanya m niile." 16 Mba di iche iche ga-ahü ya, ihere ga-emekwa ha, n'ime idi ike ha niile. Ha ga-ekpuchi aka n'onu ha, nti ga-echikwa ha. 17 Ha ga-aracha aja dika agwo, na dika anu di iche iche, nke na-akpu akpu n'ala. Ha ga-eji ima jijiji si n'ebe ha e wusiri

ike puta. N'ih egwu ha, ha ga-abiakwute Onyenwe anyi bu Chineke anyi. Ha ga-atukwa egwu gi. 18 Onye bu chi ahü dika gi, nke na-agbaghara ma na-ehichapu mmehie na njehie nke ndi fodoru afodu n'etiti ihe nketa gi? I naghị anogide na-ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi, kama i bu onye o na-atö utö inwe obi ebere. 19 O ga-emekwara anyi ebere ozo. O ga-azodakwa mmehie anyi nokpuru ukwu ya, I ga-atubakwa mmehie anyi niile n'ebe dikarisiri omimi nke oke osimiri. 20 I gagesi Jekob ntukwasi obi, gosikwa Ebrahim ihunanya gi, dika i nuoro nna nna anyi ha n'iyi, site na mgbe ochie.

Nehum

1 Amụma banyere obodo Ninive. Akwụkwọ ọhụ Nehum, onye obodo Elkosh. **2** Onyenwe anyị bụ onye ekworo, burụkwa Chineke na-abọ ọbọ. Onyenwe anyị na-aga ịbọ ọbọ, ọnụma jukwara ya obi. Onyenwe anyị na-abọ ọbọ n'ahụ ndị iro ya, oke ọnụma ya na-adịgidekwa megide ndị iro ya. **3** Onyenwe anyị adighị ewe iwe ọsịsọ; ma ọ bụ onye ike ya dị ukwu, Onyenwe anyị agaghị ahapụ onye ikpe mara ka ọ laa na-enweghị ntaramahụhụ. Uzo ya dị n'oke ikuku, na n'oke ifufe, igwe ojii bụ uzuzu nke ụkwụ ya. **4** Ọ na-abasiri oke osimiri mba ike, mee ka ọ taa, o mekwaala ka osimiri niile takoro. Bashan na Kamel na-akpónwụ, otu a kwa, n'osisi ndụ jupụtara Lebanon na-achanwụsi. **5** N'ihu ya, ugwu niile na-eme mkpọtụ, ugwu nta niile na-agbazekwa, elu ụwa niile na-amakwa jijiji n'ihu ya, ọ buladi ụwa dum, na ndị niile bi n'ime ya. **6** Onye ga-eguzogide oke iwe ya? Ọ bukwa onye ga-eguzosi ike n'we ya dị ọkụ? A wupụla ọnụma ya dika ọkụ, e tipjasịala nkume niile ndị ahụ n'ihu ya. **7** Onyenwe anyị dị mma. Ọ bụ ebe mgbaba n'ụbọchị nsogbu. Ọ na-elekota ndị niile na-atụkwasi ya obi, **8** ma ọ ga-eji idee mmiri dị ukwu gbuo ndị iro ya niile, ọ ga-achuba ndị iro ya n'ọchịchiri. **9** Kedụ izu ojọ unu na-agba megide Onyenwe anyị ọ ga-eweta ihe niile n'isi njedebe; nsogbu agaghị abiakwa nke ugboro abụọ. **10** Ha ga-abụ ndị a tūhịkotara n'etiti ogwu, ndị mmara ha n'ubigara oke na-egbu, ha ga-ala n'iyi dika ahijia kporo nkụ. **11** Ọ bụ n'ime gi, Ninive, ka otu onye si pụta, bụ onye ahụ gbara izu ojọ megide Onyenwe anyị, na-echepụtakwa ajọ atumatụ. **12** Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ọ bụ ezie na ha siri ike, ma bakwaa ụba n'ọnụogugu, ha ga-abụ ndị a ga-egbutu na ndị ga-agabiga. Ọ bụ ezie na m ataala gi bụ Juda ahụhụ, ma agaghị m atakwa gi ahụhụ ọzọ. **13** Ugwu a, aga m agbajipụ agbụ yoku ọ nyanyere unu n'olu, tibikwaa ụdọ igwe e jiri kegide unu.” **14** Onyenwe anyị enyela iwu ya banyere gi, Ninive: “Ị gaghị enwekwa ụmụ ụmụ ndị ga-aza aha gi. Aga m ala arụsị unu niile a piri api na ndị a kpuru akpu n'iyi, bụ arụsị ndị ahụ dị n'ụlonsọ nke chi unu niile. Aga m akwadokwa ili gi, n'ihu na ị burụla onye jọgburu onwe ya na njo.” **15** Lee, n'elu ugwu niile ka ụkwụ onye ahụ na-eweta ozioma di, bụ onye ahụ na-ekwusa na udo ga-adị! Mee mmemme gi niile gi Juda, mezukwaa nkwa niile i

kwere. N'ihu na ndị ajọ omume agakwaghị ebuso gi agha, n'ihu na a ga-ala ha n'iyi kpmakpam.

2 Onye na-ebuso gi agha na-abiakwasị gi. Chee ebe gi niile e wusiri ike nche. Chee uzo niile nche, mee ka ụkwụ gi sie ike n'ala. Chikotakwa ike gi niile. **2** Onyenwe anyị ga-eme ka ịma mma Jekob laghachi, dika ịma mma nke Izrel ọ bụ ezie na ndị mbibi ebibiela ha, lakwaa alaka osisi vaini ha niile n'iyi. **3** Ọta ndị agha ya na-acha ọbara ọbara, ndị bụ dike n'agha yikwa uwe na-acha uhie uhie. Igwe e ji wuo ugbo agha na-egbu amuma n'ubochi ahụ ha na-ejikere agha, otu a kwa, ha na-efegharikwa ụbe ha eji osisi fịa mee. **4** Ugbo agha na-eme mkpọtụ di ukwu n'ezie, ha na-agbaghari ihu na azu n'ama niile. Ha na-enwu dika ire oku, na-agbagharikwa dika amuma. **5** Ọ na-akpokota ndị agha ya a zuziri azuzi, ma ha na-asọ ngongo n'ije ha. Ha ji osọ gbagara ruo n'elu mgbidi ha, dozie ọta nche ha niile n'usoro. **6** Ma e megheela ọnu uzo ama nke osimiri, uloze na-amakwa jijiji. **7** E nyela ya ka ọ buru iwu na obodo a aghaghị ibu obodo a dotara n'agha. Ndi ohu ha ndi inyom so ha n'azu na-akwa akwa dika nduru, na-etikwa aka n'obi. **8** Ninive dika odọ mmiri nke mmiri ya na-ehifusi. “Kwusi! Kwusi!” ka ha na-ebe, ma ọ dighi onye ga-ele anya n'azu. **9** Kwakoronu olaocha, kwakoronu olaedo dika ihe a kwatara n'agha. Akunuba di n'uloku ya na ihe ndi ozọ bara uru n'obodo ahụ, enweghi ogwugwu. **10** E bibiela ya. A gbahapula ya, hapu ya ka ọ togboro n'efu. Obi ndi no n'ime ya na-alọ mmiri, ikpere ha niile na-ama jijiji, anu ahụ ha niile na-amakwa jijiji, ihu niile achaghariakwala. **11** Ebeekwa ka oga odum ahụ di ugwu a, bụ ebe ahụ ha na-anọ enye umu ha nri, ebe oke odum na nne odum na-ejeghari, na ebe umu odum na-anọ na-atughị egwu ihe obula? **12** Odum ahụ na-adogbu anu na-ezuru umu ya, nke na-anyagburu nne odum anu, na-ekpoju anu ọ dogbutara n'ulo ya niile. Ebe obibi ya juputara n'anụ ọ dogburu. **13** “Edoola m onwe m imegide gi,” otu a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile kwubiri, “Aga m esure ugboala gi niile n'anwuru oku, mma agha ga-ala umu odum gi niile n'iyi. Agaghị m ahapukwara gi anu obula i ga-adogbu n'ụwa. A gaghị anukwa olu ndi ozi gi ozọ.”

3 Ahuhu diri obodo ọbara, nke juputara n'ugha, na ihe e zutere n'ohi. Ọ dighi mgbe i na-adighi adogbu. **2** Uda utari, uda ukwu ugbo inyinya, ikiri ukwu inyinya

na-agba oşo, na mkpọtụ nke ụgbọ ịnyịnya agha! **3** Ndi agha ịnyịnya, na-agbaghari na-efeghari mma agha na-egbu amụma, na ụbe ha na-egbuke egbuke. Ndi egburu egbu di otutu, ntukota ozu togboro ebe niile, ozu a na-enweghi ike iguta onu, ndi mmadu na-aso ngongo mgbe ha na-azokwasị ozu ukwu na-agafe. **4** Ihe ndi a mere n'ihu enweghi afo ojuju nke aguu nke onye na-akwa iko, onye ji mma ile anya, nwanji nwe mgbaasi di iche iche, onye ji mba di iche iche n'agbu site n'igba akwuna ya, na otutu mmadu di iche iche site na mgbaasi ya. **5** "Edoola m onwe m imegide gi," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. "Aga m ekpughepu uwe gi, jiri ya kpuchie gi ihu, si otu a gosi mba niile nke uwa oto gi. Ihere ga-emekwa gi n'ihu alaeze niile. **6** Aga m awukwasị gi ihe aru di iche iche, meso gi mmeso onye e ledara anya, mekwaa ka i buru ihe ilere anya nye mmadu niile. **7** Ndi niile huru gi ga-agbara gi oso nasasi, 'Ninive aghola ihe lara n'iyi, onye ga-eru uju n'ihu ya?' Ebee ka m ga-achota onye ga-akasi gi obi?" **8** I di mma karja Tibs, bu obodo di nonu mmiri Naij, nke mmiri gbara gburugburu? Osimiri ahụ bu ihe o ji echebe onwe ya, mmiri ahụ bukwa mgbidi gbara ya gburugburu. **9** Kush na Ijipt bu agbamume ya nke na-enweghi ogwugwu, Put na Libja sokwa buru ndi enyemaka ya. **10** Ma otu o di, ebugara ya n'ala ndi oso dika ohu a dotara n'agha. A tupiasiri umu ya a muru oheru n'elu nkume, nke di n'isi okporozo ya niile. E fekwara nza iji kesaa ndi ya niile a na-asopuru, e kekware ndi ukwu ya niile mkporo igwe. **11** Gi onwe gi ga-anubigakwa mmanya oke, i ga-abu onye zoro onwe ya ezo, ma chokwa ebe mgbaba n'ihu igbanari ndi iro gi. **12** Ebe gi niile e wusiri ike dika osisi fiig nke mkpuru mbu ya chara n'elu ya. Ma mgbe a kwaghariri ya mkpuru ndi ahụ na-adaba nonu onye na-eri ya. **13** Lee ndi agha gi, ha niile bu umu nwanji n'etiti gi. E megheela onu uzọ ama nke ala gi niile nye ndi iro gi. Oku erepiakwala na mkporo e ji akpochi onu uzọ unu niile. **14** Seta mmiri maka oge nnochibido, mee ka ebe gi niile nke ewusiri ike siekwa ike karja. Gwuputa uru, zota aja, jiri uru ndi ahụ kputakwa aja, ruzikwaa ulo ahụ. **15** N'ebe ahụ ka oku ga-erechapu gi, mma agha ga-egbutu gi. O ga-eripia gi dika igurube si erichapu ihe niile di ya n'ihu. O buladi ma i mee onwe gi ka i hie nne dika ukpana, maobu mubaa dika igurube. **16** I meela ka ndi ahia gi mubaa nonugugu, baa uba karja kpakpando di n'eluigwe, dika igurube

ha na-eripia ala ahụ, gbasaa nku ha efelaga **17** Ndi nche gi bara uba igurube, ndi ode akwukwo gi dikwa ukwu n'onugugu dika igwe igurube na-ebekwasị n'elu mgbidi n'ubochi oyi. Ma mgbe anyanwu wara, ha na-efelaga; o dikwaghi onye maara ebe ha feere gaa. **18** Eze ndi Asiria, ndi ozuzu aturu gi na-ero ura, ndi unu a na-asopuru adaala n'ura onwu. Ndi gi niile agbasasiala n'elu ugwu niile, o dikwaghi onye ha nwere nke ga-achikota ha. **19** O dighi ihe nwere ike ime ka i si nonodu i no ugbu a biliekwa. N'ihu na onya di gi n'ahu ga-egbu gi. Ndi niile nuru ihe dakwasiri gi ga-eji onu ku aka ha, n'ihu na onye ka mmadu ahụ bu nke na-anurughi ufu nke enweghi obi ebere gi?

Habakuk

1 Nke a bụ ozi Habakuk onye amụma natara. **2** Onyenwe anyị, ruo ole mgbe ka m ga-anogide na-eti mkpu ma ị dighị ege ntị? Ruo ole mgbe ka m ga na-etiku gi na-asi, “Ihe ike, ihe ike!” ma ị dighị azọpụta? **3** N’ihi ginị ka i ji eme m ka m na-ahụ ihe ojoo? Ginị mere i ji anagide mmegbu? Mbibi na ihe ike di n’ihu m, na ilu ogo, na esemokwu juputakwara ebe niile. **4** N’ihi ya, iwu na-ada mba, ikpe ziri ezi adighi agakwa n’ihu. Ndi ajo mmadu na-agba ndi ezi omume gburugburu, nke mere ka ikpe ziri ezi ghoo ihe gbagoro agbago. **5** “Legide mba niile anya, ka i hu. Lee, ka o ju gi anya nke ukwu. N’ihi na agaje m ime ihe n’ubochi ndu unu, nke unu na-agaghi ekwenye, o buladi ma akoro unu ya. **6** N’ihi na lee, agaje m ime ka ndi Kaldia bilie, bu mba ahụ na-adighi eme ebere, na ndi na-eme ngwangwa. Ha bu ndi na-ebu agha na-ejegharị na mba niile, ndi na-esite n’aka ike na-enweta ebe obibi nke na-abughị nke ha. **7** Ha bu mba a na-atu ujo, na ndi dikwa egwu. Ha bu iwu nye onwe ha, ihe ha tuputara ka ha na-eme. O bu onwe ha ka ha na-ebuli elu. **8** Inyinya ha nwere ukwu nko karja agu. Ha na-akpa ike karja nkita ohia nke na-ejegharị n’anyasi. Ndi inyinya agha ha na-awo oso, ndi ha na-agba inyinya na-esitekwa ebe di anya na-abia. Dika ugo nke na-efedata i buru nri o ga-eri. **9** Ha niile na-abia ime ihe ike. Ha ji oso na-abia dika oke ifufe nke ozara. Ha na-abia ichikota ndi a dotara n’agha dika ha bu uzuzu. **10** Ha na-akwa ndi eze emo, jirikwa ndisi ochichi na-eme ihe ochi. Ha na-achi ebe niile e wusiri ike ochi, na-ekpokotakwa aja n’azu mgbidi niile iluta ha n’agha. **11** Mgbe ahụ, ha na-esi n’ebe ahụ gabiga dika ifufe, na-agabigakwa ndi mehierenụ, burukwa ndi ikpe mara, ndi ike ha bu chi ha.” **12** Onyenwe anyi, O bu na i dighi site mgbe niile ebighi ebi? Chineke m, na Onye Nso m, I gaghị anwu. Gi, Onyenwe anyi, hoputara ha maka ikpe ikpe. Gi, oke nkume m, emeela ka ha buru ndi ga-enweta ahuhu. **13** Ma anya gi di ocha nke ukwu, na o dighi elekwasị ajo ihe anya; i naghị anabatakwa mmegbu. Ma ginị mere i ji gba ndi aghugho nkiti? Ginị mere i ji gba nkiti mgbe ndi ajo omume na-eloda ndi bu ndi ezi omume karja ha? **14** I meela ndi mmadu ka ha dirị ka azu nke osimiri, e, dika anu na-akpu akpu nke oke osimiri, nke na-enweghi onye na-achi ha. **15** Onye iro nke ajo omume juru obi, na-eji nko ya na-egbu ha. O na-ejikwa nko

ugbu ya na-ejide ha. O na-achikota ha n’ugbu ya, si otu a na-anuri onu, ma na-etegharikwa egwu onu. **16** N’ihi nke a, o na-achụ aja na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi utọ nye ugbu ya, n’ihi na o bu ugbu ya na-eme ka o na-ebi ezi ndu, na-erikwa nri kachasi mma **17** O ga-aga n’ihu mgbe niile na-awupu ihe o ji ugbu ya gbute na-ala mba niile n’iyi, dika o si masi ya, na-egosighi obi ebere obula?

2 Aga m arigoro n’elu ebe nche m, guzo onwe m n’ebe nchekwa ahụ. Aga m echerekwa ihu ihe o ga-agwa m, na ihe m ga-asa, banyere mkpesa ndi a. **2** Mgbe ahụ Onyenwe anyi zara m si, “Dee ohu ahụ n’elu mbadamba nkume e ji ede ihe. Deputa ya nke oma, ka onye na-agba oso nwee ike igu ya. **3** N’ihi na e nwere ohu nke ga-adi ruo oge a kara aka, o na-ekwu banyere oge ogwugwu, O gaghị abukwa ugha. O buru na o dika mmezu ya adighi abiaru osiiso, chere mmezu ya, n’ihi na o ga-emesia mezuo, o gaghị anọ tee aka. **4** “Lee, onye iro na-afuli onwe ya elu; ochicho ya ezikwaghị ezi ma onye ezi omume ga-esite n’okwukwe ya di ndu. **5** N’ezie, mmanya na-eduhie ya uzo, onye juputara na nganga, na-adighi enwe ezumike. Ebe o bu na o nwere anya ukwu dika ala mmuo, o gaghị enwekwa afọ ojuju dika onwu. N’ihi na o na-achikota mba niile nye onwe ya, o na-adotakwa otutu ndi mmadu n’agha. (Sheol h7585) **6** “Ndi a niile ha agaghị eji ikwa emo na nkocha si ya, “Ahuhu dirị onye ahụ na-atukota ihe e zutere n’ohi, ruo ole mgbe ka i ga-anọ na-eme onwe gi ogaranya site n’inaru ndi mmadu ugwo n’ike?” **7** O bu na ndi i ji ugwo agaghị abiakwasị gi na mberede? O bu na ha agaghị eteta n’ura, mee gi ka i maa jijiji? Mgbe ahụ ka ha ga-eji gi mee ihe ha choro. **8** N’ihi na i kwakotala aku nke otutu mba di iche iche, ndi ahụ foduru ga-abiakwa kwakoro ihe niile i nwere. N’ihi na i wusiala obara ndi mmadu, i bibiela otutu ala na obodo na ndi niile bi n’ime ha. **9** “Ahuhu nadiri onye ahụ na-ewu ulo ya site n’uru ojoo, nke na-ewukwasị akwu ya n’ebe di elu, n’ihi igbanari mbibi nke ga-abia. **10** I sitela n’izuzu ojoo gi mee ka mbibi biakwasị otutu mmadu, si otu a tufuo ndu gi, ma wetakwa ezinaulo gi ihere. **11** O buladi nkume ahụ e ji wuo mgbidi ga-eti mkpu megide gi. Osisi e ji doo elu ulo ga-etikwa mkpu akwa za nkume ndi ahụ. **12** “Ahuhu dirị onye ahụ na-eji obara ewu obodo, nke na-ejikwa ajo omume eme ka obodo ahụ guzosie ike. **13** O bu na o bughị uche Onyenwe anyi, Onye puru

ime ihe niile, na ndogbu n'orụ niile nke mmadụ bu na nkịtị, ihe e ji afunwu oku, na oke orụ niile nke mba di iche iche bu ihe lara n'iyi? **14** N'ihu na uwa niile ga-ekpuchi na ihe omuma nke ebube Onyenwe anyi, dika mmiri si ekpuchi oke osimiri. **15** "Ahuhu diri onye ahụ na-enye onye agbataobi ya mmanya, nke na-anogide na-agbanyere ya mmanya tutu ruo mgbe mmanya bidoro igbu ya, ka o si otu a hu oto ya anya. **16** Ihere ga-anochi otuto na nsopuru i nwere. Nuo ka i buru onye mmanya na-egbu. N'ihu na iko di n'aka nri Onyenwe anyi na-abiakwute gi. Ihere ga-anochikwa anya otuto gi. **17** Ihe ike ahụ i mere Lebanon ga-abiakwasikwa gi. Mbibi i bibiri anumanu di iche iche ga-emekwa ka egwu ju gi obi. N'ihu na i wusjala obara otutu mmadu, bibie ala na obodo di iche iche, bibiekwa ndi niile bi n'ime ha. **18** "Gini bu uru arusi bara ebe o bu aka mmadu kpuru ya? Kedu uru igwe a kpuru akpu bara, bu nke na-ekwu okwu ugha? N'ihu na onye na-atukwasị ha obi na-atukwasị obi ya n'ihe ahụ aka ya rupu tara, n'ihu na o bu arusi na-enweghi ike ikwu okwu ka o mere. **19** Ahuhu diri onye ahụ na-agwa osisi okwu si, 'Diri ndu.' Ma o bu nkume nke na-apughi ikwu okwu, 'Teta n'ura.' O nwere ike izi mmadu ihe? Lee, o bu ihe eji olaocha na olaedo machie, ma o dighi nkuume obula di n'ime ya." **20** Ma Onyenwe anyi no n'ime ulonso okwu ya. Ya mere, ka uwa niile dere duu n'ihu ya.

3 Nke a bu ekpere Habakuk onye amuma kpere. O di n'usoro Shiginot. Nke a bu ihe o kwuru. **2** Onyenwe anyi anula m ihe niile e kwuru banyere ude gi. Idi ukwu nke oru gi niile na-emekwa ka m dere duu n'egwu n'ihu gi, Onyenwe anyi. Mekwaa yaozo n'oge nke anyi, mekwaa ka anu akuko ya n'ogbo anyi. N'oke iwe gi chetakwa ebere. **3** Chineke si na Teman bia, Onye Nso ahụ sikwa n'ugwu Paran. (Sela) Ebube ya na-ekpuchi eluigwe, otuto ya juputakwara n'awa. **4** Ima mma ya na-achaputa dika ihe anyanwu ututu, ihe na-enwuputa site n'aka ya, o bukwa n'ebe ahụ ka e zoro ike ya. **5** N'ihu ya ka ajo orja na-efe efe na-aga, oke mbibi na-esokwa ya n'azu. **6** O guzoro oto yogharja uwa; o lere anya, mee ka mba niile maa jijiji. Ugwu ukwu ochie ahụ niile dara, ugwu nta ochie ndi ahụ dakwara. N'ihu na uzọ ya ga-adigide ruo mgbe niile ebighi ebi. **7** Ahuru m ulo ikwu nke Kushan ka ha no onodu ubochi ojo, na ebe obibi ndi Midia ka ha no na oke ahụ ufu. **8** O bu osimiri, ka gi bu Onyenwe

anyi were iwe megide? Onuma gi, o di ukwu megide iyi niile? Oke iwe gi o bu megide oke osimiri mgbe i nokwasiri n'elu inyinya gi, nakwa n'elu ugbo inyinya i wetara ndi nke gi mmeri? **9** I kpughepuru uta gi, kpoo oku ka a chitara gi otutu aku. (Sela) I ji osimiri di iche iche kewaa uwa. **10** Mgbe ugwu niile huru gi ha nyaghariri onwe ha n'ihu ihe mgbu biakwasiri ha. Oke mmiri ozuo gabigakwara. Ogbu mmiri mere ka olu ya daa uda, buliekwa ebili mmiri elu. **11** Anyanwu na onwa guzokwara duu na mbara eluigwe, mgbe ha huru ihe nke aku gi, mgbe ha huru amuma nke ube gi gburu. **12** I sitere n'onuma gi zogharja ije n'awa, sitekwa n'we gi zochaa mba di iche iche dika oka. **13** I putara izoputa ndi gi, izoputa onye ahụ i tere mmanu. I zopara isi onyendu nke ala ajo omume ahụ, gbawa ya oto site n'isi ruo n'ukwu. **14** O bu ube ya ka i ji mawaa ya isi, mgbe ndi dike n'agha ya biara dika oke ifufe ichusa anyi, mgbe ha si n'obi oto ha chee na ha na-aga iripia ndi ogbenye e wedara n'ala, bu ndi na-ezo onwe ha. **15** I chirila inyinya gi zo ije n'oke osimiri, kpagharja mmiri ukwu ndi ahụ. **16** Amara m jijiji n'obi m mgbe m nuru ihe ndi a niile, egbugbere onu m abuo kuko tara n'egwu, okpukpu di m n'ahu malitere ire ure, mee ka ukwu m maa jijiji. Ma aga m eji ndidi chere ubochi ojo ahụ nke ga-abiakwasị ndi ahụ na-abia ibuso anyi agha. **17** A sikwara na osisi fiig amaghi ifuru, na o dighi mkpuru di n'osisi vaini, a sikwa na mkpuru osisi oliv ebilata na ala ubi niile emeputaghi ihe oriri, a sikwa na o dighi aturu di n'ogba anu, na o dikwaghi ehi no n'ulo anumanu, **18** mu onwe m ga-anogide na-anuri onu n'ime Onyenwe anyi. Aga m etegharikwa egwu onu n'ime Chineke Onye nzoputa m. **19** Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi bu ike m, o na-eme ukwu m abuo ka ha dika nke ele. O na-emekwa ka m zo ije n'ebe niile di elu.

Zefanaya

1 Nke a dịrị onyeisi abụ, n'ubọ akwara m dị iche iche. Okwu Onyenwe anyị nke rutere Zefanaya, nwa Kushi, nwa nwa Gedaliya, bụ nwa Amaraya. Amaraya bụ nwa Hezekaya. Ozi a bịara n'oge Josaya nwa Amōn, bụ eze Juda. **2** "Aga m azachapụ ihe niile site n'elu ụwa," Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **3** "Aga m azachapụ mmadụ na anụmanụ. Aga m azachapụ ụmụ anụ ufe niile nke dị n'eluigwe, zachapụkwa azụ niile nke dị n'osimiri, na arụsị niile dij iche iche nke na-eme ka ndị ajọ mmadụ sọ ngōngō." "Mgbe m kpochapụrụ mmadụ niile site n'elu ụwa," otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **4** "Aga m esetipụ aka m megide Juda, megidekwa ndị niile bi na Jerusalem. Aga m ebipụkwa ndị niile na-efe Baal fọdurụ n'ebe a, na aha ndị nchụaja arụsị niile, ma ndị nchụaja niile na-ekpere arụsị, **5** bụ ndị ahụ niile na-anọ n'elu ụlọ ha na-akpọ isiala nye onwa na kpakpando, ha na ndị ahụ niile na-akporo Onyenwe anyị isiala, na-eji aha ya n'ahụ iyi, ma na-ejikwa Milkom na-ahụ iyi, **6** na ndị ahụ niile na-alaghachi azụ site n'iso Onyenwe anyị, na ndị ahụ na-adighị achọ Onyenwe anyị, maọbụ juta ase site n'aka ya." **7** Dere duu n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị n'ihu na ụbọchị ikpe ya ahụ dij egwu na-abia nso. Onyenwe anyị ejikerela ichu aja; o doola ndị o kpọrọ oriri nso. **8** "N'ubọchị ichu aja nke Onyenwe anyị ahụ, aga m ata ndịsi niile na ụmụ eze niile, na ndị niile na-eyi uwe e si na mba ozo bubata ahuhu. **9** N'ubọchị ahụ, aga m ata ha ahuhu bụ ndị niile na-adighị azo ukwu n'onu ụzo mbata, ndị ji ihe ike na aghugho na-emejuputa ụlọ arụsị ha. **10** "N'ubọchị ahụ," otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya, "olu iti mkpu akwa ga-esite n'Onu Uzọ Ama Azu daa, mkpu nke ikwasi akwa ike ga-ada site n'ebe obibi ohuru ahụ, na uzu oke ntiwa site n'ugwu nta niile. **11** Kwasienu akwa ike unu ndi niile bi n'akuku ebe ahia di; n'ihu na a ga-egbuchapụ ndi ahia unu niile. Ndi niile na-eji olaocha azu ahia ka a ga-ebibi. **12** N'oge ahụ, aga m eji oriona nyobanyechaa anya n'akuku niile nke Jerusalem. Aga m ata ndi ahụ niile na-anọ n'ahụ di juu ahuhu, bụ ndi ahụ doro dika ike mmanya a nufoduru ahufo, ndi na-eche n'obi ha si, 'O nweghi ihe Onyenwe anyi ga-eme anyi, maobu ihe oma, maobu ihe ojoo.'" **13** Akụ ha ga-abu ihe a kwakoro n'ike, a ga-akwatukwa ụlọ ha niile. O bụ ezie na ha ga-ewu ụlọ, ma ha agaghị ebi n'ime

ha; o bụ ezie na ha ga-akọ ubi vaini, ma ha agaghị ahụ mmanya si na ha." **14** Oke ubochi Onyenwe anyi na-abia nso, o na-abiakwa ojiiso. Gee nti! Iti mkpu akwa nke ubochi Onyenwe anyi ga-adi ilu nke ukwu. A ga-anukwa uzu ndi bu dike n'agha n'ebe ahụ. **15** Ubochi ahụ ga-abu ubochi onuma, ubochi ahuhu na mkpagbu, ubochi nsogbu na mbibi, ubochi ochichiri na oke obi ojoo, ubochi igwe ojii, na oke ochichiri, **16** ubochi opi ike na iti mkpu agha imegide obodo niile e wusiri ike, na imegide akuku ulo elu niile. **17** "Aga m eme ka oke nhuju anya biakwasị ndi mmadu, mee ka ha jegharja dika ndi kpuru isi, n'ihu na ha emehiela megide Onyenwe anyi. A ga-awusikwa obara ha dika uzuzu, tufukwaa anu ahụ ha dika nsị anu. **18** Olaocha na olaedo ha agaghị azoputa ha n'ubochi onuma nke Onyenwe anyi ahụ." A ga-erechapu ụwa niile site n'oku ekworo ya, n'ihu na o bụ na mberede ka o ga-eme ka ndi niile bi n'ụwa gwusia.

2 Chikotaanu onwe unu, e, chikotaanu onwe unu, unu ndi mba ihe ihere diri. **2** Tupu ukpuru ahụ ewere onodu, a chipu ubochi ahụ dika igbugbo oka nke ikuku na-ebufu, tupu iwe oku Onyenwe anyi abiakwasị gi, tupu ubochi onuma nke Onyenwe anyi abiakwasị gi. **3** Choonu Onyenwe anyi, unu ndi niile di umeala n'obi no n'ala ahụ, unu bu ndi na-eme ihe o nyere n'iwu. Gbasoonu ezi omume, gbasoonu idi umeala n'obi, ma eleghi anya, a ga-echebe unu n'ubochi iwe Onyenwe anyi. **4** N'ihu na o nwekwaghi ndi ga-ebi n'obodo Gaza, obodo Ashkelon ga-atogboro n'efu. N'etiti ehieha ka a ga-ekpochapụ ndi niile bi n'Ashdod; a ga-ehopukwa Ekron. **5** Ahuhu diri unu ndi bi n'akuku oke osimiri, unu bu ndi Keret; okwu Onyenwe anyi na-emege unu, Kenan, ala ndi Filistia. O siri, "Aga m ala gi n'iyi, ruo na o dighi onye gafodu ndu n'ime gi." **6** Ala nke di n'akuku oke osimiri ahụ, ga-aghọ ebe ahijia juputara nye ndi ozuzu aturu na ogba igwe ewu na aturu. **7** Ala nke di n'akuku oke osimiri ga-aghọ ala nke ndi ahụ foderu na Juda, ebe ha ga-achotara anu ulo ha ahijia. Ha ga-anokwa n'ulo ndi Ashkelon nke togboro n'efu, dinaa ala zuru ike n'oge uhuruchi. Onyenwe anyi Chineke ha gaelekota ha, mekwaa ka ha nwetaghachi ihe nketa ha niile. **8** "Anula m okwu ojoo niile, nke ndi Moab, na ikwa emo niile nke ndi Amon, nukwa ibasi mba ike ha megide ndi nke m na-anya isi na ha ga-ewere ala ha. **9** N'ihu ya, dika m na-adi ndu," otu a ka Onyenwe anyi,

Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel, kwubiri ya, “aghaḡi m ime ka Moab dirị ka Sòdòm, mekwaa ka Amòn dika Gòmòra. Ha ga-aghò ala ebe ahijia na-adụ ogwu ogwu na-eru, ebe olulu nnu juputara, na ebe togborò n’efu ruo mgbe ebighi ebi. Ndi m, ndi foduru ga-akwakorò akunuba ha, ndi foduru ndu na mba m ga-eketa ala ha.” 10 Ihe ndi a bu ugwo oru ha ga-anata n’ihi inya isi ha, na n’ihi nkocha na ikwa emo ha megide ndi nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. 11 Onye di egwu ka Onyenwe anyi ga-abu n’ebe ha no, mgbe o lara chi niile nke uwa n’iyi. Mba niile di n’ebe di anya ga-akpo isiala nye ya, onye obula n’ala nke aka ya n’uwa niile. 12 “Unu ndi Itiopia, a ghaghị jii mma agha gbuo unu.” 13 O ga-esetipu aka ya megide ndi bi n’akuku ugwu, laa Asirja n’iyi. Ninive ga-aghò ebe togborò n’efu, o ga-aghokwa ala kporo nku, dika ozara. 14 Igwe anumanu di iche iche na igwe ehi ga-amakpu n’ebe ahụ, ha na ihe e kere eke di iche iche. Ikwighikwighi nke ozara na okwolo ga-anò onodu abali n’isi ogidi ya niile ahụ. Uda olu ha ka a ga-anu site na mpio-ikuku, mkpomkpo aja ga-adi na mbata nke onu uzò niile, ibo onu uzò niile e ji osisi sida mee ga-egherekwa oghe. 15 Nke a bu obodo ukwu ahụ, nke na-anuri onu oriri, nke na-ebikwa nanweghi ihe egwu obula; nke na-asị onwe ya, “O bu mu onwe m! O dighi onye ozò ma ewezuga m.” Ma ugbu a, lee otu o si buru ebe togborò n’efu; lee ka o si buru ebe umu anu ohia bi. Onye obula si n’akuku ya na-agafe aghaghị ima osu, ma fufekwaa isi ya.

3 Ahuhu diri obodo ahụ ndi mmegbu, na ndi nanenu isi, na ndi ruru aru juputara n’ime ya. 2 O naghị ege onye obula nti, o dighi anabata ido aka na nti. O dighi atukwasị Onyenwe anyi obi, o dikwaghị abjakwute Chineke ya nso. 3 Ndiji no n’etiti ya dika odum na-agbo uja, ndi okaikpe ya dika nkita ohia nachu nta anyasi, nke ihe o chutara na nta adighi anò tutu chi aboo. 4 Ndi amuma ya bu ndi ndu ruru aru, ha bukwa ndi aghughò. Ndi nchujaja ya na-emeru ebe nso na-ejikwa ike emebi iwu. 5 Ma Onyenwe anyi, onye no n’etiti ya bu onye ezi omume. O nakwaghị eme ihe ojoo. Ututu niile ka o na-eme ka ikpe ziri ezi ya puta ihè; ubochi obula o naghị ahapu igosi ya, ma ndi ajo omume enweghi ihere. 6 “Egbuchapula m mba niile di iche iche, kwatukwaa ebe ha niile e wusiri ike. Ahapula m okporouzo ha ka o buru ihe a gbahapuru agbahapu, o dikwaghị onye na-esi na ha agabiga. A

laala obodo ha niile n’iyi, o dikwaghị onye foduru, o buladi otu onye. 7 Asiri m, banyere Jerusalem, ‘N’ezie, i ga-atu egwu m, ma nabatakwa ntuziaka.’ Mgbe ahụ, agaghị ebibi ebe mgbaba ya, ma o bukwantu ntaramahuhu m niile agaghị abiakwasikwa ya. Ma otu o di, o nuru ha oku n’obi igà n’ihu mee omume ruru aru n’ihe niile bu nke ha mere. 8 N’ihi nke a, cherenu m,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “n’ubochi ahụ m ga-ebili igba akaebe. Mkpabi m bu ichikota mba niile di iche iche, na ikpokota alaeze niile, iwukwasị ha oke iwe m, o buladi onuma niile nke iwe m. Oku, nke iwe si n’ekworo m, ka a ga-eji rechapu uwa niile. 9 “Mgbe ahụ, aga m anucha egbugbere onu ndi niile di iche iche mee ka o buru ihe di ocha, ka ha niile nwee ike ikpoku aha Onyenwe anyi, ma jikota aka fekwaa ya ofufe. 10 Site n’ofe osimiri niile nke Kush, bu ndi m a chusasiri achusasi, ndi na-akpo isiala nye m, ga-ewetara m onyinye di iche iche. 11 N’ubochi ahụ, gi bu Jerusalem, agaghị eme ka ihere mee gi, n’ihi omume njehie niile i jere megide m, n’ihi na aga m esite n’etiti gi wezuga ndi gi niile na-anuri onu na mpako ha. A gaghị ahukwa ndi na-afuli onwe ha elu n’ugwu nsò m. 12 Ma aga m eme ka ndi di nwayoo n’obi, na ndi di umeala n’obi fodu n’etiti ndi Izrel, ha ga-agbabakwa n’aha Onyenwe anyi. 13 Ha agaghị emekwa ihe ojoo, ha agaghị ekwu okwu ugha. Ire na-ekwu okwu aghughò agaghị adikwa n’onu ha. Ha ga-akpa nri ma dinakwa ala, o dikwaghị onye game ka ha tuo egwu.” 14 Buò abụ, gi nwaada Zayon; tie mkpu, gi Izrel. Nuri onu, e, jiri obi gi niile nuri onu, gi nwaada Jerusalem. 15 N’ihi na Onyenwe anyi ewezugala ahuhu diri gi, chughachikwa ndi iro gi azu. Onyenwe anyi, onye bu Eze Izrel, no n’etiti gi. I gaghị atukwa egwu ihe ojoo ozò. 16 N’ubochi ahụ, ihe a ga-agwa Jerusalem ga-abu, “Atula egwu, gi Zayon, ekwela ka aka gi daa mba. 17 Onyenwe anyi bu Chineke gi no n’etiti gi, o bu Dike n’agha nke na-enye mmeri. O ga-eji onu nwee mmasi na ahụ gi; n’ihi ihunanya ya, o gaghị abakwara gi mba, kama o ga-eji oke iti mkpu abu nuri onu n’ebe i no.” 18 “N’ubochi mmemme a kara aka, aga m ewepuru gi odachi iru uju, nke bu ibu aru na ihe ita uta diri gi. 19 N’oge ahụ, aga m emesi ndi ahụ niile na-emegbu gi ike. Aga m azoputa ndi ukwu ruru, chikotakwa ndi niile e mere ka ha gaa biri n’ala ndi ozò. Aga m agbanwe ihere ha ka o buru ihe otuto n’ihe na-ewu ewu n’uwa ebe ha natara ihere. 20 N’oge ahụ, aga m akpolata unu n’ulo; mgbe m ga-

akpọkọta unu ọny. Aga m eme ka unu na-ewu ewu
ka unu nwekwaa otuto n'etiti mmadu niile bi n'ụwa,
mgbe m ga-eweghachi ihe ọma unu n'ihu anya unu.”
Ka Onyenwe anyị kwuru.

Hegai

1 Ozi Onyenwe anyị, nke rutere Hegai onye amụma, nke o ziri Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achị Juda, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchụaja. Ozi a rutere ya n'afọ nke abụọ nke ọchịchị eze Darioṣ, n'ụbọchị nke mbụ n'ọnwa nke isii. **2** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile na-ekwu, "Ndị a na-asị, 'N'oge ahụ erubeghị mgbe anyị ga-ewu ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị.'" **3** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị b́jara site n'onu Hegai, onye amụma na-asị, **4** "Nke a ọ bụ oge unu onwe unu ji ebi n'ulo unu e ji osisi machie, mgbe ụlonsọ ukwu a nọgidere na-adakpọsi?" **5** Ugbu a, ihe a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile na-ekwu, "Lezienụ ụzọ unu anya. **6** Unu na-agma mkpuru, ma na-enweta naanị ihe ntakiri. Unu na-eri nri, ma ihe unu na-eri adighi ezuru unu. Unu na-anu ihe onunu ma unu adighi anju afọ ka o si mmasi unu. Unu na-eyikwasị onwe unu uwe, ma ọ dighi achu unu oyi. Unu na-anata ugwo ọru, maobu n'akpa puru epu ka unu na-etinye ya." **7** Ihe a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile na-ekwu, "Chezienụ echiche banyere ndu unu. **8** Jee n'elu ugwu, wedata osisi, jiri ya wuo ụlonsọ ukwu ahụ. Mgbe ahụ, obi ga-atọ m uto na ya, a gasopukwara m n'ebe ahụ." Ọ bụ ihe Onyenwe anyị kwuru. **9** "Unu na-ele anya ihe ukwu, ma lee, ọ bụ naanị ihe ntakiri ka ọ putara. Mgbe unu welatara ha n'ulo, a fufusiri m ha niile. Nke a ọ bụ n'ihị gini?" Otu a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile kwuputara. "Ọ bụ n'ihị na ụlonsọ ukwu m, nke nọgidere na-abu mkpomkpọ ebe, ma onye obula n'ime unu na-agba mbọ jru naanị ihe gbasara ulọ nke aka ya. **10** Ya mere, n'ihị unu ka eluigwe ji jide igirigi ha, ala ejidekwala ihe omume nke ubi. **11** Akpọla m ka okpomoku biakwasị n'ala ubi niile nakwa n'elu ugwu niile, n'elu oka na mmanya ọhuru, mmanu oliv na ihe niile nke ala na-emeputa. Ka ọ biakwasị mmadu na anumanu niile, nakwa ihe niile unu dogburu onwe unu n'oru inweta." **12** Mgbe ahụ, Zerubabel nwa Shealtiel, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchụaja, na ndi niile foduru, nara nti n'olu Onyenwe anyi Chineke ha, na n'ozu Hegai onye amuma, dika Onyenwe anyi Chineke ha zitere ya. Ndi Izrel niile tukwara egwu Onyenwe anyi. **13** Mgbe ahụ Hegai, onyeozu Onyenwe anyi, ziri ndi mmadu ahụ niile ozi Onyenwe anyi, si: "Mu onwe m nonyeere unu," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara.

14 Ya mere, Onyenwe anyi kwaliri mmuo Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achị Juda, na mmuo Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchujaja na mmuo ndi niile ahụ foduru n'ala ahụ. Ha niile b́jara bido ọru n'ulonsọ ukwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke ha, **15** n'ubochi nke iri abuo na ano, n'onwa nke isii. Ọ bụ n'afọ nke abuo, nke ọchichị eze Darioṣ,

2 n'ubochi nke iri abuo na otu, n'onwa nke asaa, okwu Onyenwe anyi si n'onu onye amuma Hegai biakwa na-asị: **2** "Gwa Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achị Juda, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchujaja, na ndi Izrel ahụ foduru n'ala ahụ si: **3** 'Onye n'ime unu nwere ike icheta otu ulonsọ ukwu nke mbu si di ebube? Ọ di ana n'anya unu ugbu a? Ọ bụ na ọ dighi unu ka ihe efu ugbu a. **4** Ma ugbu a nwee obi ike Zerubabel,' ka Onyenwe anyi kwuru. 'Nwekwa obi ike gi Joshua onyeisi nchujaja, nwa Jehozadak. Nwekwanu obi ike unu ndi niile bi n'ala a.' Ka Onyenwe anyi kwuru. 'Runu ọru n'ihị na anonyeere m unu,' ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. **5** 'Nke a bu ihe merenu mgbe mu na unu gbara ndu n'oge ahụ unu si n'liptu. Mmuo m na-anogidekwa n'etiti unu. Unu atula egwu.' **6** "N'ihị na ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, 'Ọ foduru otu ugbo, nwa oge nta gasia, aga m ayogharị eluigwe na uwa, na osimiri na ala akoro. **7** Aga m ayogharikwa mba niile; ihe mba niile na-achosi ike ga-abia. Aga m eme ka ulo a juputa n'ebube,' ọ bụ ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **8** 'Olaocha niile na olaedo niile, bu nke m.' Ọ bụ ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuputara. **9** 'Ebube nke ulo a ga-adu ukwu karia ebube nke mbu,' ọ bụ ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. 'Ọ bukwa n'ebe a ka m ga-enye oganihu na udo,' otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya." **10** N'ubochi nke iri abuo na ano, n'onwa itoolu, nke afọ abuo, nke ọchichị eze Darioṣ, okwu Onyenwe anyi biakwutere onye amuma, bu Hegai. **11** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, 'Juo ndi nchujaja ihe iwu na-ekwu. **12** Ọ buru na mmadu etinye anu e doro nsọ n'akpa uwe ya, ọ burukwa na uwe ahụ anu nsọ ahụ di n'ime ya emetu achicha, maobu ofe, maobu nri ozọ di iche, mmetu uwe ahụ meturu ha ọ ga-eme ka ha diri nsọ?" Ndi nchujaja zara si: "Mba!" **13** Mgbe ahụ Hegai kwukwara, "Ọ buru na mmadu emeruo onwe ya site n'imetu onye

nwurū anwū aka, mesja metū otu n’ime ihe ndị a aka, ọ ga-abū ihe rūrū arū?” Ndị nchụaja zara sị, “E, ọ ga-abū ihe rūrū arū.” **14** Mgbe ahụ Hegai kwuru sị, “‘Otu a ka mba a na ndị bi n’ime ya dị n’ihu m. Ihe ọbụla aka ha rụpụtara na onyinye ọbụla ha nyere bụ ihe rūrū arū.’ Ọ bụ ihe Onyenwe anyị kwuru. **15** “‘Ma ugbu a, chezienụ echiche banyere ihe ndị ga-emenu site taa gaa n’ihu. Tuleenụ otu ihe si dị tupu adonye otu nkume n’elu ibe ya n’ulonsọ ukwu nke Onyenwe anyị. **16** Kedū onodū unu? Mgbe mmadū b́jara n’ebe o debere otutū iri efere ọka abụọ, ihe ọ na-ahụ bụ naanị otutū efere ọka iri. Ọ burukwa na ọ b́ja n’ebe inara mmanya ka o were iri ite mmanya ise, ọ bụ naanị iri ite mmanya abụọ ka ọ ga-enweta. **17** Eji m ọŕja na-eriṕja ihe ubi, na ọmụma ebu, na mkpúrū mmiri igwe bibie ọŕka aka unu niile; ma unu alọghachikwutegh́i m,’ ọ bụ ihe Onyenwe anyị kwupụtara. **18** ‘Ma site n’uboch́i taa gaa n’ihu, site n’uboch́i taa b́i iri uboch́i anọ nke ọnwá itoolu, chenu echiche banyere uboch́i a b́i uboch́i a tọrọ ntọala ulonsọ ukwu Onyenwe anyị. Chezienụ echiche banyere ya. **19** Ọ ka nwere mkpúrū ọgh́gha unu nwere n’oba unu? Ọzọkwa, osisi vaj́ńi, osisi fiig, osisi pomegranet na osisi oliv amigh́i mkpúrū, ruo ugbu a. “‘Ma site n’uboch́i taa gaa n’ihu aga m agozi unu.’” **20** Okwu Onyenwe anyị b́jakwutere Hegai nke ugboro abụọ, n’uboch́i nke iri abụọ na anọ nke ọnwá ahụ, sị, **21** “‘Gwa Zerubabel, onye na-ach́i Juda śi ana m aga iyọghaŕi eluigwe na ụwa. **22** Aga m akwatu ocheeze alaeze d́i iche iche, ana m agakwa imebi ike alaeze nke mba d́i iche iche. Aga m akwatu ugbo inyinýa n’ala na nd́i na-anya ha; inyinýa na nd́i na-agba ha ga-adakwa. Onye ọbụla ga-adakwa site na mma agha nke onye otu ya. **23** “‘N’uboch́i ahụ,’ ka Onyenwe anyị, Onye púrū ime ihe niile na-ekwu, ‘Aga m ewere ǵi b́i onyeozí m Zerubabel nwa Shealtiel,’ ọ bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, ‘mee ǵi ka i d́i ka mgbaaka akara m, n’ihi na ahọrọla m ǵi,’ Ọ bụ Onyenwe anyị, Onye púrū ime ihe niile na-ekwu.”

Zekaraya

1 N'õnwa nke asatõ, n'afõ nke abũõ nke õchĩchĩ eze Daraiõs, okwu Onyenwe anyĩ ruru Zekaraya nwa Berekaya, nwa Ido, bũ onye amũma ntĩ, na-asĩ, **2** "Onyenwe anyĩ were oke iwe megide nna unu ha. **3** N'ihĩ ya, gwa ha, ihe ndĩ a ka Onyenwe anyĩ, Onye pũrũ ime ihe niile, na-ekwu. 'Lõghachikwutenu m,' otu a ka Onyenwe anyĩ, Onye pũrũ ime ihe niile kwupũtara, 'Mũ onwe m kwa ga-alõghachikwute unu.' Ɔ bũ ihe Onyenwe anyĩ Onye pũrũ ime ihe niile, na-ekwu. **4** Unu adĩla ka ndĩ nna unu ha, ndĩ amũma mbũ kpõrõ oku si, Otu a ka Onyenwe anyĩ, Onye pũrũ ime ihe niile kwupũtara: 'Sitenũ n'ũzõ õjõõ unu na ajõ omume unu chĩgharĩa' ma ha achõghĩ ãnũ maõbũ gee m ntĩ, otu a ka Onyenwe anyĩ kwupũtara. **5** Olee ebe ka nna nna unu ha nõ ugbu a? Ndĩ amũma ahũ, ha na-adĩ ndũ ruo mgbe ebighĩ ebi? **6** Ɔ bũ na okwu m na iwu bũ nke m nyere umũ ohu m ndĩ amũma, õ bũ na ha emezughĩ n'ebe ndĩ nna nna unu ha nõ? "Mgbe ahũ, ha chegharĩrĩ ma kwuo, 'Onyenwe anyĩ, Onye pũrũ ime ihe niile, emesola anyĩ mmeso dĩa uezõ anyĩ na omume anyĩ si dĩ. O mekwara ya dĩa o si zube na õ ga-eme ya.'" **7** N'ũbõchĩ nke iri abũõ na anõ, nke õnwa iri na otu, bũ õnwa Shebat, n'afõ abũõ nke õchĩchĩ eze Daraiõs, okwu Onyenwe anyĩ ruru Zekaraya onye amũma, bũ nwa Berekaya, nwa Ido ntĩ, na-asĩ: **8** N'abalĩ ahũ, ahũrũ m n'õhũ, otu nwoke na-agba ãnyĩnya na-acha õbara õbara. O guzokwa n'etiti osisi mietul, nke dĩ n'ebe miri emi nke mgbawa dĩ n'ala. N'azũ ya, õtũtũ ãnyĩnya na-acha õbara õbara, ndĩ na-acha ka ahĩhĩa kpõrõ nkũ, na ndĩ na-acha õcha dĩkwa. **9** Ajũrũ m, "Nna m ukwu, gĩnĩ bũ ihe ndĩ a?" Mmũõ õzi ahũ nke na-agwa m okwu sũrĩ m, "Aga m egosi gĩ ihe ha bũ." **10** Mgbe ahũ onye ahũ guzo n'etiti osisi mietul ndĩ ahũ sũrĩ, "Ndĩ a bũ ndĩ Onyenwe anyĩ zitere ka ha jegharĩa n'ũwa niile." **11** Ha sũrĩ mmũõ õzi nke Onyenwe anyĩ nke na-eguzo n'etiti osisi mietul ahũ, "Anyĩ ejegharĩala n'ũwa niile, ma lee anyĩ chõpũtara na ùwa niile nõ n'udo, dĩa kwa jũ." **12** Mgbe ahũ, mmũõ õzi nke Onyenwe anyĩ sũrĩ, "Onyenwe anyĩ, Onye pũrũ ime ihe niile, õ bũ ruo ole mgbe ka ã ga-anõgide hapũ imere Jerusalem na obodo niile nke Juda ebere, bũ obodo ã na-eweso iwe iri afõ asaa ndĩ a gara aga?" **13** Mgbe ahũ, Onyenwe anyĩ gwara mmũõ õzi ahũ guzo na-agwa m okwu, okwu nkasiobi na okwu õma dĩ iche iche. **14** Mgbe

ahũ, mmũõ õzi ahũ nõ na-agwa m okwu gwara m sũ, "Kwusaa õzi a, otu a ka Onyenwe anyĩ, Onye pũrũ ime ihe niile kwuru sũ, 'Ekworo m dĩ ukwu n'ebe Jerusalem na Zayõn nõ, **15** ma iwe m dĩ ukwu megide ndĩ mba niile ahũ onwe ha juru afõ. N'ihĩ na mgbe iwe m dĩ nta, ha nyere aka ime ka ahũhũ ahũ karĩa njõ.' **16** "N'ihĩ ya, ihe ndĩ a ka Onyenwe anyĩ kwuru, 'Aga m eji obi ebere lõghachi na Jerusalem. N'ebe ahũ kwa ka a ga-ewugharĩ ùlõnsõ ukwu m. A ga-esetikwa eriri e jĩ atũ ihe n'elu Jerusalem.' Otu a ka Onyenwe anyĩ, Onye pũrũ ime ihe niile kwubiri. **17** "Kwusaakwa õzõ, otu a ka Onyenwe anyĩ, Onye pũrũ ime ihe niile kwuru. 'Ɔganihu ga-adĩkwa n'obodo m niile õzõ. Onyenwe anyĩ ga-akasĩ Zayõn obi õzõ, ma hõpũtakwa Jerusalem.'" **18** Mgbe ahũ, eweliri m anya m abũõ elu hũ mpi anõ. **19** Ajũrũ m mmũõ õzi ahũ na-agwa m okwu si, "Gĩnĩ ka ihe ndĩ a bũ?" Ɔ sũrĩ m, "Ndĩ a bũ mpi ndĩ ahũ chũsasũrĩ Juda, na Izrel, na Jerusalem." **20** Mgbe ahũ, Onyenwe anyĩ gosiri m ndĩ õkpũ uzũ anõ. **21** Asũrĩ m, "Gĩnĩ ka ndĩ na-abĩa ime?" Ɔ zaghachiri m, "Ndĩ a bũ mpi anõ ndĩ ahũ chũsasũrĩ Juda, ime ka onye õbũla ghara inwe ike iwelite isi ya. Ma ndĩ a abĩala imenye ha ùjõ, na ãtũda mpi mba niile, bũ ndĩ ahũ buliri mpi ha imegide ala Juda, na ãchũsa ndĩ ya."

2 Mgbe m weliri anya m, ahũrũ m otu nwoke jĩ eriri ihe õtũtũ n'aka ya. **2** Ajũrũ m, "Ebee ka ã na-aga?" Ɔ sũrĩ m, "Ana m aga ãtũ Jerusalem, ãchõta ãdĩ ogologo ya, na ãdĩ obosara ya." **3** Mgbe mmũõ õzi na-ekwuru m okwu na-apũ, mmũõ õzi õzõ biara izute ya, **4** õ sũrĩ ya, "Gbaa õsõ, gwa nwa okorobĩa ahũ, sũ, 'Obodo na-enweghĩ mgbidi ka Jerusalem ga-abũ, n'ihĩ õtũtũ igwe mmadũ na anũmanũ ga-epũtũ n'ime ya. **5** Ma mũ onwe m ga-abũrũ ya mgbidi õkũ nke ga-agba ya gburugburu.' Otu a ka Onyenwe anyĩ kwubiri. 'Aga m aghõ ebube n'etiti ya.' **6** "Bĩa, lee anya! Sitenũ n'ala dĩ n'ugwu gbapũ," otu a ka Onyenwe anyĩ kwupũtara, "n'ihĩ na achũsasũrĩ m unu nye ikuku anõ nke eluigwe," otu a ka Onyenwe anyĩ kwubiri. **7** "Bĩanũ, unu ndĩ bi na Zayõn. Gbalaganũ, unu ndĩ bi n'ala nke ada Babilõn." **8** N'ihĩ na otu a ka Onyenwe anyĩ, Onye pũrũ ime ihe niile kwuru, "Mgbe Onye ahũ dĩ ebube zipũrũ m ãga megide mba ndĩ ahũ niile kwakõrõrõ ihe unu. N'ihĩ na onye õbũla metũrũ unu aka bũ mkpũrũ anya m ka õ na-emetũ aka. **9** Aghaghĩ m iweli aka m imegide ha, meekwa ka ndĩ

ohu ha kwakọrọ ihe niile ha nwere. Mgbe ahụ, unu ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile zitere m. **10** “Tie mkpu ọhụ, ka obi ọkwa ga ịtọ, gi Ada Zayon. N’ihi na ana m abia ibi n’etiti gi,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **11** “N’ụbọchị ahụ, ọtụtụ mba di iche iche ga-adinyere Onyenwe anyị, burukwa ndi nke m. Aga m ebi n’etiti gi, i ga-amatakwa na Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile zitere m ka m biakwute gi. **12** Onyenwe anyị ga-eketa Juda dika oke ya n’ime ala ahụ di nsọ. Ọ ga-ahorokwa Jerusalem ozo. **13** Derenu duu n’ihu Onyenwe anyị, unu mmadu niile, n’ihi na o sitela n’ebe obibi ya di nsọ kpalie onwe ya.”

3 Mgbe ahụ, o gosiri m Joshua onyeisi nchujaja ka ọ na-eguzo n’ihu mmụọ ozi nke Onyenwe anyị, na ekwensu ka ọ na-eguzo n’aka nri ya ibo ya ebubo. **2** Onyenwe anyị siri ekwensu, “Onyenwe anyị basiere gi mba ike, gi ekwensu. Onyenwe anyị, onye hoputara Jerusalem, basiere gi mba ike. Nwoke a, ọ bughị oloko oku na-ere ere, nke e si n’ime oku guputa?” **3** Mgbe Joshua guzo n’ihu mmụọ ozi ahụ, uwe ya ruru unyi. **4** Mmụọ ozi ahụ gwara ndi ahụ guzo ya n’ihu, “Yipunu ya uwe a ruru unyi.” Mgbe ahụ, ọ gwara ya okwu si, “Lee, ewepula m mmehie gi, ma ugbu a, aga m eyikwasị gi uwe mmemme ndi a.” **5** Ekwuru m, “Ka ha were ezi akwa okike di ọcha kee ya n’isi.” Ya mere ha weere akwa okike di ọcha kee ya n’isi, yikwasikwa ya uwe ọhuru. Mmụọ ozi Onyenwe anyị guzokwa n’ebe ahụ. **6** Mgbe ahụ, mmụọ ozi nke Onyenwe anyị nyere Joshua ndumodu si, **7** “Ihe ndi a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, ‘Ọ buru na i jee ije n’uzo m niile, ọ burukwa na i debe ihe niile m nyere gi n’iwu, i ga-abu onyeisi ezinaulo m, i ga-elekota ulonso m anya, aga m enykwa gi onodu n’etiti ndi a niile guzo n’ebe a. **8** “Gee m nti, gi Joshua, onyeisi nchujaja na unu ndi nchujaja ndi ozo no n’ihu gi, ndi bu ihe ngosi banyere ihe oma niile nke gaje ibia. Agaje m ikpota nwaodibo m, onye bu Ngalaba ahụ. **9** Lee, nkume nke m guzobere n’ihu Joshua. Nkume ahụ nwere akuku asaa n’ahụ ya, aga m egbunye akara dee ihe n’elu ya. Aga m ewezugakwa mmehie nke ala a n’otu ubochi.’ Ọ bu ihe Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. **10** “N’ubochi ahụ, onye obula n’ime unu ga-akpobata mmadu ibe ya, ka ọ bja soro ya nodu n’okpuru osisi vaini ya, na n’okpuru osisi fiig ya.’ Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwubiri ya.”

4 Mgbe ahụ, mmụọ ozi ahụ nke na-agwa m okwu loghachiri kpotee m, dika e si akpote onye no n’ura. **2** Ọ siri m, “Gini ka i na-ahụ?” Asiri m, “Ana m ahụ ihe idoba oriona e ji olaedo mee. O nwere okwa n’isi ya, nweekwa oriona asaa, nke na-enwu n’elu ya. Oriona asaa ndi a nweekwara okporo asaa e si agbanye mmanu n’ime ha. **3** Ahukwara m osisi oliv abuo nke di n’akuku ihe idoba oriona ahụ. Otu di n’otu akuku ya, nke ozo, n’akuku nke ozo.” **4** A siri m mmụọ ozi ahụ na-ekwuru m okwu, “Nna m ukwu, gini ka nke putara?” **5** Mmụọ ozi ahụ na-agwa m okwu siri m, “I na-ekwu na i maghi ihe ha bu?” Azara m si, “Ee, nna m ukwu, amaghi m.” **6** Ọ siri m, “Nke a bu okwu nke Onyenwe anyị nye Zerubabel. ‘Ọ bughị site n’ike, maobu site n’ume, kama ọ bu site na Mmụọ m,’ ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. **7** “Gini ka i bu, gi ugwu di ukwu? I ga-agho ala di larii n’ihu Zerubabel. Mgbe ahụ, ọ ga-awaputa isi nkume ahụ site n’iti oke mkpu ọhụ, ‘Amara! Amara diri ya!’” **8** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m nti si, **9** “Zerubabel wara ntala ulonso ukwu a, ọ bu ya ga-ewuchakwa ya. Mgbe ahụ, i ga-amata na ọ bu Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile zitere m ibiakwute unu. **10** “Onye na-eleda ubochi ihe nta anya ebe ọ bu n’anya asaa nke Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ejeghari na-elezu ụwa dum, ga-anu ọhụ mgbe ha huru nkume eji atụ mgbidi n’aka Zerubabel?” **11** Mgbe ahụ, a siri m ya, “Gini bu osisi oliv abuo ahụ di n’aka nri na n’aka ekpe ihe idoba oriona ahụ?” **12** A sikwara m ya nke ugboro abuo, “Gini bu alaka osisi oliv abuo ndi a di n’akuku okporo olaedo abuo ahụ, nke e si na ha na-awaputa mmanu olaedo?” **13** Ọ siri m, “Ọ putara na i maghi ihe ha bu?” Asiri m, “Mba, nna m ukwu.” **14** Mgbe ahụ, ọ siri m, “Ndi a bu mmadu abuo a hoputara tee mmanu, ife ya ofufe bu Onyenwe ụwa niile.”

5 Ozokwa, elhiri m anya elu, ma hu akwukwo a fukoro afuko nke na-efeghari efeghari. **2** Ọ siri m, “Gini ka i na-ahụ?” Azara m, “Ahuru m akwukwo a fukoro afuko nke na-efeghari efeghari. Ogologo ya di mita iri, obosara ya dikwa mita ise.” **3** Ọ gwara m, “Nke a bu obubu onu nke na-apu na-ejezu n’ala ahụ niile. N’ihi na dika e si detuo ya, n’otu akuku ya, a ga-esi n’ala a chupu ndi na-ezu ohi. Dika e si deekwa ya n’akuku nke ozo ya, onye ọ bu na-ahụ iyi ugha ka a ga-esitekwa n’ala ahụ chupu. **4** Ezipula m ya, otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile

kwubiri, ‘O ga-abanye n’ulo onye o bu la na-ezu ohi, na n’ulo ndi ji aha m na-anu iyi ugha. O ga-anogide n’ulo ahụ mebie ya kpamkpam. O ga-emebi osisi na nkume niile e ji wuo ulo ahụ.’” 5 Mgbe ahụ, mmuo ozi ahụ na-agwa m okwu bjakwutere m si, “Lelie anya gi elu huru ihe na-aga iputa ihè.” 6 Asiri m, “Gini ka o bu?” O siri, “O bu nkata.” O kwukwara, “Nke a bu mmehie nke ndi niile bi n’ala a.” 7 Ngwangwa, e kpughepuru okwuchi nkata ahụ, ma lee, ahuru m otu nwanji noduru odu n’ime ya. 8 O siri, “Nke a bu ajo omume.” O nughachiri ya azu n’ime nkata ahụ werekwa okwuchi nkata ahụ kpuchie ya. 9 Mgbe ahụ, eliliri m anya hu umu nwanji abuo ozo, ndi ikuku na-efe nku ha. Ha nwere nku dika nku ugballa. Ha buliri nkata ahụ elu n’etiti eluigwe na ala. 10 Ajuru m mmuo ozi ahụ na-agwa m okwu, “Ebee ka ha bu nkata ahụ na-aga?” 11 O gwara m, “Ha bu ya na-aga Babilon ebe ha ga-ewuru ya ulo. Mgbe ha wuchara ulo ahụ, ha ga-adoba nkata ahụ n’elu ihe ndokwasị.”

6 Elelikwara m anya elu ozo hu ugbo inyinya anọ nke si n’etiti ugwu abuo na-aputa. Ugwu ndi a bu ugwu e ji bronz mee. 2 Ugbo inyinya nke mbu ka inyinya na-acha obara obara na-adokpu. Nke abuo ka inyinya na-eji nji na-adokpu. 3 Nke ato ka inyinya di ocha na-adokpu, ma nke anọ ka inyinya turu agwa siekwa ike na-adokpu. 4 Ajuru m mmuo ozi ahụ na-agwa m okwu, “Gini ka ihe ndi a bu, nna m ukwu?” 5 Mmuo ozi ahụ zara m, si, “Ndi a bu mmuo anọ nke eluigwe, ka ha na-apu mgbe ha guzochara n’ihu Onyenwe elu uwa niile. 6 Ugballa nke inyinya ndi di oji na-adokpu na-aga n’akuku ugwu. Nke inyinya ndi di ocha na-adokpu na-aga n’odiida anyanwu. Nke ahụ ndi inyinya na-adighi ezi ocha na-adokpu na-aga n’akuku ndida.” 7 Mgbe inyinya ndi ahụ di ike putara, choo ka e nye ha ike ijeghari n’uwa niile, o gwara ha si, “Gaanu jegharja n’uwa niile.” N’ihi ya, ha puru jegharja n’uwa niile. 8 Mgbe ahụ, o gwara m, “Ndi ahụ jere n’akuku ugwu emeela ka Mmuo m dajuo n’ala di n’akuku ugwu.” 9 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 10 “Gaa nata Heldai, Tobaija na Jedaya, ndi a dotara n’agha si Babilon lota oloacha na oloaedo. N’otu ubochi ahụ, gakwaa n’ulo Josaya nwa Zefanaya. 11 Jiri oloacha na oloaedo ahụ kpuo otu okpueze, were ya kpukwasị Joshua nwa Jehozadak bu onyeisi nchajaja n’isi. 12 Gwa ya na ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, ‘Nke a bu nwoke ahụ aha ya bu Ngalaba.

O ga-esi n’ebe nke ya waputa wuo ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. 13 O bu ya ga-aru ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. A ga-eyikwasikwa ya ima mma dika uwe, o ga-anodu n’ocheeze ya na-achi. O ga-abu onye nchajaja ga-anọ n’ocheeze ya, mee ka idi n’otu diri n’etiti ha abuo.’ 14 Okpueze ahụ ka a ga-enye Heldaya, Tobaija, Jedaya na Hen, nwa Zefanaya, ka o buru ihe ncheta n’ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. 15 Ndi no n’ebe di anya ga-esi ebe ahụ bia nye aka n’oru iwu ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. Unu ga-amatakwa na o bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zitere m ibjakwute unu. Ihe ndi a niile ga-eme ma o buru na unu akpachapu anya rubere Onyenwe anyi Chineke unu isi.”

7 N’afọ nke anọ nke ochichi eze Daraios, okwu nke Onyenwe anyi ruru Zekaraya nti n’ubochi nke anọ, n’onwa nke itoolu, nke bu onwa Kislev. 2 N’oge a, ndi bi n’obodo Betel ezitela Shareza, na Regem Melek, ha na ndi ozo ka ha bia riro Onyenwe anyi ariro, 3 ka o jukwaa ndi nchajaja no n’ulonso ukwu nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na ndi amuma, si, “O bu m ruo uju, bukwaa onu n’onwa nke ise, dika m si eme kemgbe otutu afọ ndi a gara aga?” 4 Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ruru m nti, 5 “Gwanu ndi nchajaja na ndi niile bi n’ala a, ‘Mgbe unu na-ebu onu n’onwa nke ise obula, na n’onwa nke asaa obula, iri afọ asaa ndi a niile gara aga, o bu mu ka unu na-eburu onu?’ 6 Mgbe unu nari na-anukwa, o bu na unu anaghi eme ya maka n’ihi onwe unu? 7 Ihe ndi a ha o bughi okwu niile Onyenwe anyi kposara site n’onu ndi amuma mbu, mgbe Jerusalem na obodo niile di ya gburugburu no n’udo nwekwa oganihu, n’oge ndi mmadu bi na Negev, ya na ala ndida ugwu niile?” 8 Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyi ruru Zekaraya nti na-asi, 9 “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, ‘Kpeenu ikpe ziri ezi, meere nu ibe unu ebere, ma gosikwa ibe unu omiiko. 10 Unu emegbula umu nwanji di ha nwuru maobu nwa na-enweghi nne na nna maobu ndi obia maobu ndi ogbenye. Unu echela echiche ojoo n’obi unu megide ibe unu.’ 11 “Ma ha juru ige nti; ha sitere n’obiike ha gbakuta m azu ha, were mkpishaka ruchie nti ha, ka ha ghara ige m nti. 12 Ha mere ka obi ha sie ike dika nkume, ju ige nti n’iwu, na n’okwu nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile sitere na Mmuo ya zie ndi amuma mbu ahụ. N’ihi ya, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe

niile were oke iwe. 13 “Ebe ọ bụ na mgbe m kporo ha, ha egeghi nti, agaghi m ege nti mgbe ha ga-akpo m,” Ọ bụ ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. 14 “Eji m oke ifufe gbasasia ha n’etiti mba niile, ndi ha na-amaghi. Emere m ka ala ha togboro n’efu, ka mmadu obula hapu inwe ike ipu maobu ibata n’ime ya. Otu a ka ha si mee ka ala oma ahụ ghoo ala togboro n’efu.”

8 Okwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ruru m nti na-asi, 2 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: “Ana m ekwo ekworo di ukwu n’ihi Zayon. N’ezie, ekworo ahụ na-anu m oku di ukwu n’ahụ.” 3 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Aga m aloghachi na Zayon, bia biri na Jerusalem. Mgbe ahụ, a ga-akpo Jerusalem, obodo Eziokwu. A ga-akpokwa ugwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile Ugwu Nso.” 4 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Agadi ndi ikom na agadi ndi inyom ga-anodukwa ala ozo na mbara uzọ niile nke Jerusalem, onye obula ga-ejidekwa mkpara n’aka ya n’ihi onuogugu afo ha gbara. 5 Okporouzo nke obodo ahụ niile ga-ejuputakwa n’umuntakiri ndi nwoke na ndi nwanyi na-egwughari egwu na ama ebe ahụ.” 6 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “O nwere ike buru na ihe ndi a ga-adi ka ihe dikariri ike imezu n’anya ndi ahụ ga-afodu n’oge ahụ, ma o ga-abu ihe dikariri ike ime n’anya m?” Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. 7 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Aga m azoputa ndi m site na mba niile di n’owuwa anyanwu na n’odiada anyanwu. 8 Aga m akpoghachitekwa ha, mee ka ha biri na Jerusalem. Ha ga-abukwa ndi m, mu onwe m ga-abu Chineke ha, onye ezi omume na onye kwesiri ntukwasị obi.” 9 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: “Ka aka unu sie ike, ka enwe ike wuo ulonso a, unu ndi na-anu ugbo a otu okwu ahụ, nke ndi amuma kwuru mgbe a toro ntqala iwughari ulonso m, bu ulo Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. 10 Tupu ubochi ahụ, akwubeghi ma ndi mmadu ma umu anumanu ugwo oru ha. O dighikwa udo diri onye obula na-apu apu maobu onye na-abata abata n’ihi ndi iro ya, ebe m mere ka onye obula buru onye na-emegide ibe ya. 11 Ma ugbo a, agaghi m emeso ndi foduru n’ala a, dika m si meso ha n’oge gara aga.” Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe

niile kwuputara. 12 “N’ihi na mkpuru ga-eto nke oma, osisi vaini ga-amị mkpuru ya, ala ubi ga-eweputakwa ihe omume, igirigi eluigwe ga-ezokwasikwa ala. Ihe ndi a niile ka m ga-enye ndi foduru n’ala a ka o buuru ha ihe nketa. 13 Dika unu bu Juda na Izrel si buru ihe a na-abu onu n’etiti mba di iche iche, otu a ka m ga-esi zoputa unu, unu ga-abukwa ngozi. Unu atula ujo, kama meenu ka aka unu sie ike n’oru unu.” 14 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Dika m si kpebie ime ka ihe ojoo bjakwasị unu, na dika m na-egosighi ebere n’ahụ nna nna unu ha mgbe ha kpasuru m iwe,” ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu, 15 “otu a ka m kpebikwara ozo n’ubochi ndi a imere Jerusalem na Juda ihe oma. Unu atula ujo. 16 Ihe ndi a ka unu ga-eme: Kwuonu eziokwu nye ibe unu, kpeenu ikpe eziokwu n’ulokpe unu, nke a na-eweta udo. 17 Unu echela echiche ojoo megide ibe unu; unu ahula inu iyi ugha n’anya. Ihe ndi a niile ka m kporo asi,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 18 Okwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ruru m nti na-asi, 19 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu: “Ibu onu unu na-ebu n’onwa nke ano, onwa nke ise, onwa nke asaa na n’onwa nke iri ga-aghoro unu oge inuri onu na oge obi utu. Ha ga-aburu Juda mmemme obi utu. N’ihi ya, hunu eziokwu na udo n’anya.” 20 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwukwa: “Ndi di iche iche na ndi bi n’otutu obodo di iche iche ka ga-abia. 21 Ndi bi n’otu obodo ga-ejekwa n’obodo ozo, si, ‘Ka anyi jee na-atufughi oge gaa rifo Onyenwe anyi arifo, ka anyi chonu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. Mu onwe m na-ejekwa.’ 22 Otutu ndi mmadu na otutu mba di ike ga-abia Jerusalem icho Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na iri ya arifo.” 23 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “N’ubochi ndi ahụ, mmadu iri, ndi ga-esi na mba di iche iche, ndi na-asukwa asusu di iche iche, ga-ejide otu onye Juda aka n’onu onu uwe ya na-asi, ‘Kwere ka anyi soro gi jee, n’ihi na anyi anula na Chineke nonyeere unu.”

9 Okwu Amuma. Nke a bu okwu Onyenwe anyi megide ala Hadrak, na obodo Damaskos ka o gazukwa ike, n’ihi n’ebe Onyenwe anyi no ka anya mmadu niile na ebo niile nke Izrel di. 2 Otu ahukwa ka o di Hamat, nke di ya nso; tinyekwara Taja na Saidon, o bu ezie na ha bu ndi maara ihe nke ukwu. 3 Taja

ewuolara onwe ya ebe e wusiri ike, tũkõba òlãõcha dika aja, na òlãedo dika uzuzu nke okporouzo. **4** Ma Onyenwe anyi ga-anapu ya ihe niile o nwere o gatunye ike ya n'oke osimiri, o ga-ejikwa oku repja ya. **5** Ashkelon ga-epuputa n'ujo mgbe o ga-ahu ihe ndi a ka ha na-eme. Gaza kwa, ga-anaghari onwe ya n'ime oke ihe mgbu. O buladi Ekron ga-ama jijiji n'ujo mgbe ha huru na olileanya ha agwula. A ga-anapu Gaza eze ya ma gbukwaa ya. O dighi onye obula ga-ebikwa n'Ashkelon. **6** Umụ amutara n'ikwa iko ga-ebichi obodo Ashdod, aga m emekwa ka mpako ndi Filistia ndi a kwusi. **7** Aga m wezuga obara niile site n'onu ha, wezugakwa ihe ruru aru niile site n'etiti eze ya. Ndi niile foduru ga-abu ndi nke Chineke anyi, ha ga-adi ka otu agburu na Juda. Ekron ga-adikwa ka ndi Jebus. **8** Aga m echebe ulo m dika onye nche, ka ndi iro ghara ibata na ya. Ndi mkpagbu agaghi emerikwa ndi m ozo n'agha, n'ih na anõ m na nche ugbu a. **9** Nuriã õnu nke ukwu, gi Ada Zayon! Tie mkpu õnu, gi Ada Jerusalem! N'ih na lee, eze gi na-abiakwute gi, onye ezi omume na onye nwere mmeri, onye ewedara n'ala, nke na-anokwasu n'elu inyinya ibu, o buladi n'elu nwa inyinya ibu, nwa inyinya na-ebu ibu. **10** O ga-ewezuga ugbo inyinya niile nke Ifrem, na inyinya agha niile nke Jerusalem; a ga-agbajikwa uta agha. O ga-ewetara mba niile udo, ochichi ya ga-esite n'otu oke osimiri ruo n'osimiri nke ozo, sitekwa n'Osimiri Yufretis ruo na nsotu niile nke uwa. **11** Ma gi onwe gi kwa, aga m eme ka ndi a turu mkporo n'olulu nke mmiri na-adighi nwere onwe ha, n'ih obara nke ogbugba ndu ahụ mu na unu gbara. **12** Loghachinu n'ebe unu niile e wusiri ike, unu bu ndi mkporo nwere olileanya. O buladi taa, ana m ekwuputa ya na m game ka unu lota, goziekwa unu okpukpu abuo. **13** Aga m agbagõ Juda dika m si ekwe uta m, tnye Ifrem dika akũ. Aga m akwali umu gi ndi ikom, gi Zayon, ka ha megide umu ndi ikom ndi Griis. Aga m eme gi ka i diri ka mma agha di n'aka dike n'agha. **14** Mgbe ahũ, Onyenwe anyi ga-egosi onwe ya n'ebe di elu karja ha, akũ ya ga-efekwa dika amuma. Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-afu opi ike, o ga-azokwa ije n'oke ifufe nke si na ndida. **15** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-echebe ha. Ha ga-ebibi, zodakwa nkume itu iche n'ebe niile. Ha ga-anũ ihe õnuũ mekwa mkpotu site na mmanya; ha ga-epuputa dika efere, dika efere eji efesa ihe n'akuku niile ebe a na-achu aja na-epuputa. **16** Mgbe ubochi ahũ bjara,

Onyenwe anyi bu Chineke ha ga-azoputa ndi ya, dika onye ozuzu aturu si azoputa igwe ewu na aturu ya. Ha ga-acha, na-egbuke n'ala ya, dika nkume di oke onuahia e tinyere n'okpueze si na-egbuke. **17** N'ezie, lee ka idi mma nke ala ahũ si di ukwu! Leekwa ka ima mma ya si di ukwu! Mkpuru ubi ga-eme ka umu okorobia tozuo oke nke oma, mmanya vaini õhuru ga-emekwa ka umu agbõghõ doo ahũ.

10 Rionu Onyenwe anyi mmiri ozuo n'oge mmiri ozuzo nke ikpezu, n'ih na o bu Onyenwe anyi na-ezite oke amuma mmiri. O bu ya na-enye umu mmadu mmiri ozuzo, na-enyekwa mmadu niile ihe okuku nke ubi. **2** Arusi niile na-ekwu okwu aghughõ, ndi na-agba aja n'ahu õhu bu ugha, ndi ha na-arõ nrõ, na-akowakwa nrõ ugha, okwu nkasiobi nke ihe na-adighi n'ime ya ka ha na-enye. Ya mere, ndi mmadu na-akpaghari dika aturu a na-akpagbu ha n'ih enweghi onye ozuzu aturu. **3** "Iwe m na-ere oku megide ndi ozuzu aturu, aga m atakwa ndi ndu niile ahũ; n'ih na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-elekota igwe anu ulo ya, ya bu ndi Juda, o game ka ha diri ka inyinya di ebube n'agha. **4** A gae si na Juda nweta nkume bu ide ji ulo, a gae si na ha nweta ñtu ulo ikwu, a gae si na ha nweta uta a kwadoro maka agha, sitekwa na ha nweta ndi ndu di iche iche. **5** Ha niile ga-ejikota onwe ha õnu, dika ndi bu dike n'agha, ha ga-azoda ndi iro ha n'apiti nke okporouzo niile. N'ih na Onyenwe anyi nonyeere ha, ha ga-alugbukwa ndi iro niile na-agba inyinya. **6** "Aga m eme ka ulo Juda di ike, zoputakwa ulo Josef. Aga m eme ka ha loghachita, n'ih na aga m egosi ha obi ebere. Ha ga-adi ka ndi m na-ajughĩ mgbe obula, n'ih na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke ha, aga m azakwa aririõ ha. **7** Ndi Ifrem ga-agho ndi di ike n'agha, ha ga-enwe õnu dika ndi na-anũ mmanya. Umũ ha ga-ahu ya nuriãkwa õnu, ha ga-ejikwa obi ha niile nuriã õnu n'ime Onyenwe anyi. **8** Mgbe ahũ, aga m akpo ha oku, chikõtaa ha. N'ezie, aga m agbaputa ha, ha ga-adikwa ukwu dika ha di na mbu. **9** A sikwari na m chusara ha n'etiti ndi di iche iche, ma ha ga-echeta m site n'ala niile ahũ di anya. Ha na umu ha ga-adikwa ndu; ha ga-alõtakwa. **10** Aga m esi n'ala Ijpt kpõlata ha, sitekwa n'Asiriã chikõtaa ha. Aga m akpõta ha na Gilead na Lebanõn. Ha agaghi enwekwa ebe ga-ezuru ha niile. **11** Ha ga-esi n'osimiri nsogbu gafee. A ga-emekwa ka mmali elu nke osimiri dajuõ.

Ebe obibi niile nke osimiri Naïl ga-atakorokwa. A ga-egbuda mpako niile nke Asirja, wezugakwa mkpara oghichij nke ndi Ijijpt. 12 Aga m eme ka ha di ike n'ime Onyenwe anyi, o bukwa n'aha ya ka ha ga na-ejeghari n'udo." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri.

11 Meghee onu uzog gi niile, gi Lebanon. Ka oku repia osisi sida gi niile. 2 Kwasi akwa ike, gi osisi junipa, n'ih na osisi sida adaala, n'ih na e mebiela osisi ukwu ndi niile ahụ mabigara mma oke. Kwasienu akwa ike, unu osisi ook nke Bashan, n'ih na e gbudachala oke ohia ahụ! 3 Gee nti n'uzu akwa nke ndi ozuzu aturu, e mebiela ebe ita nri mara mma nke anu ulo ha. Gee nti ka unu nuru olu mbigbo nke umu odum, n'ih na e bibiela oke ohia nke Jordan. 4 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke m kwuru, "Zuonu igwe ewu na aturu ndi a ga-egbu egbu nri. 5 Ndi nazuru ha na-egbu ha ma o dighi ahuru na-abiakwasi ha. Ndi na-erekwa ha na-asi, 'Toonu Onyenwe anyi, n'ih na abu m ogaranya.' Ndi ozuzu ha adighi enwe omijiko n'ahu ha. 6 N'ih na mu onwe m agakwaghi egosi ndi ala a obi ebere." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "Aga m ewere onye obula n'ime ha nyefee n'aka onye agbataobi ya, na n'aka eze ha. Ha ga-ebibi ala a kpmkpam, ma mu onwe m agaghi anaputa onye obula site n'aka ha." 7 N'ih ya, azuru m igwe ewu na aturu ndi ahụ a ga-egbu egbu, nke ka nke, ndi ahụ a na-emegbu emegbu. Eweere m mkpanaka abuo, kpo otu n'ime ha Amara, kpo nke ozog Iji n'otu. Azukwara m igwe aturu ndi ahụ. 8 N'ime otu onwa, ewezugara m ndi ozuzu aturu ato. Igwe ewu na aturu ndi ahụ kpokwaziri m asi, enwezighi m ike nweere ha ndidi. 9 N'ih ya, ekwuru m si, "Agaghi m abukwa onye ozuzu aturu unu ozog. Nke obula na-anwu, ya nwo, ozog, nke na-ala n'iyi, ya laa n'iyi. Ka ndi foduru rie anu ahụ ibe ha." 10 Mgbe ahụ, eweere m mkpanaka m, nke a kporo Amara gbajie ya abuo, igosi na emebiela m ogbugba ndu nke mu na ndi mmadu gbara. 11 N'ubochi ahụ ka e mere ka ogbugba ndu ahụ gharakwa idi. Mgbe ahụ, ndi ahụ a na-akpagbu n'etiti igwe ewu na aturu ahụ, bu ndi na-ele m anya matara na o bu okwu Onyenwe anyi. 12 Mgbe ahụ, agwara m ha, "O buru na o masiri unu, unu kwog m ugwo oru m, o burukwa na o masighi unu, deberenu onwe unu ego unu." N'ih nke a, ha guputara mkpuru ego olaocha iri ato, jiri ya kwog m ugwo. 13 Onyenwe anyi gwara m, "Tupuru ya okpu ite," bu onuahia magburu onwe ya bu nke ha

ruru n'isi m. Ya mere, eweere m iri olaocha ato ahụ tupuru ya okpu ite n'ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. 14 Mgbe ahụ, agbajiri m mkpanaka m nke abuo a na-akpo Iji n'otu, iziputa na njikota maobu idi n'otu di n'etiti Juda na Izrel adighikwa. 15 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara m, "Chirikwa ngwa oru nke onye ozuzu aturu nzuzu ahụ, 16 n'ih na ana m aga ikpolite otu onye ozuzu aturu nke na-agaghi elekota umu aturu furu efu, maobu choo ndi na-etolite, maobu gwog ndi meruru ahụ, maobu nye ndi ahụ di ike nri. Kama o ga-eri anu aturu ndi ahụ ahụ ha di mma, nyakapukwa ukwu ha niile. 17 "Ahuru diri onye ozuzu aturu ahụ na-abaghi uru, nke na-adighi elezi igwe ewu na aturu ya anya. Ka mma agha gbupu ya otu aka, ghupukwa ya anya aka nri ya. Ka ogwe aka ya kponwukwa kpmkpam. Otu a, anya aka nri ya ga-akpokwa."

12 Nke a bu okwu nke Onyenwe anyi banyere Izrel. O bu amuma. Onyenwe anyi, onye gbasapuru eluigwe niile, onye toro ntoala uwa, na onye kpuru mmuo nke di n'ime mmadu, ekwuputala, si, 2 "Agaje m ime Jerusalem ka o buru iko mmanya nke ga-aghari ndi niile gbara ya gburugburu. Ha ga-agba Juda na Jerusalem gburugburu, nobichie uzog ya niile. 3 N'ubochi ahụ, mgbe mba niile nke uwa chikotara onwe ha onu imegide ya, aga m eme Jerusalem ka o ghogoro mba ndi ahụ niile nkume di ukwu nke a na-apughi inughari enughari. Ndi niile ga-agbal inughari ya ga-emeru onwe ha ahụ. 4 N'ubochi ahụ, aga m etinye ujo n'obi inyinya niile, mee ka ndi na-agba ha ghog ndi ara," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "Aga m asaghe anya m lekwasu ulo Juda nke oma, ma aga m eme ka inyinya niile nke mba niile kpoo isi. 5 Mgbe ahụ, ndi ndu Juda ga-ekwu n'obi ha si, 'Ndi Jerusalem achotala ike n'ih na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke ha.' 6 "N'ubochi ahụ, aga m eme ka ndi ndu Juda niile diri ka ite oku, nke a donyere n'ebe a chikotara nku. Ha ga-adikwa ka oku na-enwu enwu, nke di n'etiti ukwu oka. Ha ga-ere oku n'aka nri na n'aka ekpe, rechapu ndi niile bi gburugburu ha. Ma mmadu ga-epuputakwa n'ime Jerusalem. 7 "Onyenwe anyi ga-ebu uzog zoputa ebe obibi niile nke Juda, ime ka ugwu na nsopuru nke ulo Devid, na nke ndi niile bi na Jerusalem ghara idi ukwu kariya nke Juda. 8 N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-echebe ndi bi na Jerusalem, mee ka o buladi ndi na-asog ngongog n'etiti ha diri ike dika Devid. Ulo Devid ga-adikwa

ka Chineke, dika Mmụọ ozi Onyenwe anyị, onye na-eje n'ihu ha. **9** N'ubochi ahụ, aga m ebido ibibi mba ndi ahụ niile na-ebuso Jerusalem agha. **10** "Mgbe ahụ, aga m awụkwasi n'ụlọ Devid na ndi niile bi na Jerusalem, mmụọ nke amara na nke aririọ amara. Ha ga-elegidekwa m anya, bụ onye ahụ ha mapuru ahụ. Ha ga-eru ụjụ n'ihu ya, dika mmadụ si eru ụjụ n'ihu ọnwụ nke nwa a mụrụ naanị ya. Ha ga-ebekwa akwa ilu nke ukwu dika mmadụ si ebe akwa maka nwa mbụ ya. **11** N'ubochi ahụ, akwa a ga-akwa na Jerusalem ga-adị ukwu, dika akwa nke Hadad Rimon n'obosara ala Megido. **12** Ndi ala ahụ niile ga-eru ụjụ. Ikwu ọbụla ga-eru ụjụ nke ha, ha na ndi nwunye ha. Ikwu Devid na ndi nwunye ha, na ikwu Netan na ndi nwunye ha, **13** na ikwu Livayi, na ndi nwunye ha, na ikwu Shimei na ndi nwunye ha, **14** na ikwu ndi ọzọ niile na ndi nwunye ha.

13 "N'ubochi ahụ, a ga-emege isi iyi mmiri nye ụlọ Devid na ndi niile bi na Jerusalem. O ga-abụ isi iyi a ga-eji sachapụ mmehie na adighi ọcha ha niile. **2** "N'ubochi ahụ, otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, kwubiri, aga m ebipu aha arusi niile di n'ala ahụ, a gaghị echetakwa ha ọzọ. Aga m esitekwa n'ala a wezuga ma ndi amuma ma mmuọ nke adighi ọcha niile. **3** O burukwa na onye ọbụla a ga n'ihu na-ebu amuma, nne na nna ndi muru ya gasi ya, 'I ghaghị inwu n'ihu na i kwuola okwu ugha n'aha Onyenwe anyi.' Mgbe onye di otu a bukwara amuma, o bu nne na nna ya ga-eji ube magbuo ya. **4** "N'ubochi ahụ, ihere ga-emekwa ndi amuma n'ihu ibu amuma banyere ohu nke ha huru. Ha agaghị eyikwa uwe aji anu nke ndi amuma na-eyi n'ihu iduhie ndi mmadu, **5** Onye ọbụla n'ime ha ga-asikwa, 'Abughi m onye amuma, onye oru ubi ka m bu, o bu ihe si n'ala ka m ji azu onwe m site na mgbe m bu okorobia.' **6** O buru na onye ọbụla ajuo, 'Gini bu onya ndi a niile di gi n'ahu?' Ha ga-azaghachi, 'Onya ndi etiputara m n'ulo ndi enyi m.' **7** "Teta n'ura, gi mma agha, imegide onye ozuzu aturu m, na imegide nwoke ibe m, nke no m nso," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. "Tigbuo onye ozuzu aturu, igwe aturu ga-agbasikwa. Aga m eweli aka m megide ndi di nta. **8** N'ala ahụ niile," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, "Uzo mmadu abuo n'ime uzo ato ka a ga-etida, ma otu uzo n'ime uzo ato ga-afodu n'ime ya. **9** Otu uzo n'ime uzo ato a foduru ka m ga-ewebata n'ime oku. Aga m

egi oku nuchaa ha dika e si anucha olocha, jiri oku nwaa ha dika e si anwa oloed. Ha ga-akpoku aha m, aga m azakwa ha. Aga m asikwa, 'Ndi a bu ndi m,' Ha onwe ha ga-asikwa, 'Onyenwe anyi bu Chineke anyi.'"

14 Lee, ubochi Onyenwe anyi na-abia, mgbe a gakesa ihe nkwa gi niile n'etiti mgbidi gi. **2** Aga m achikota mba niile ka ha bia Jerusalem ibuso ya agha. Ha ga-adota obodo ahụ n'agha, tutukoo ihe di n'ulo niile, dinaa ndi inyom n'ike. A ga-adota okara ndi bi n'obodo ahụ n'agha, duru ha gaa mba ozo. Ma okara nke ozo ka ha ga-ahapu. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-apu ibuso ndi mba ozo ahụ agha, dika o si ebu agha n'ubochi agha. **4** N'ubochi ahụ, ukwu ya ga-eguzo n'elu Ugwu Oliv, nke di n'owuwa anyanwu Jerusalem. Mgbe ahụ, Ugwu Oliv ga-ekewa abuo, mee ka ndagwurugwu buru ibu diri site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu. N'ihu ya, ugwu ahụ ga-eke onwe ya abuo. Otu akuku ga-adị n'ugwu, nke ozo ga-adị n'uzo ndida. **5** Unu ga-esi na ndagwurugwu nke ugwu m ahụ gbalaga, n'ihu na ndagwurugwu ahụ ga-eru Azel. Unu ga-agbapu dika unu si gbapu n'oge gara aga, mgbe ala oma jijiji ahụ, n'oge Uzaya bu eze Juda. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi Chineke m ga-abia, ya na ndi nsọ ya. **6** N'ubochi ahụ, ihè anyanwu agaghị adi, oyi agaghị adi, mkpuru mmiri agaghị adikwa. **7** O ga-abu ubochi puru iche, ubochi ehie na abali na-agaghị adikwa. O bu ubochi nke naanị Onyenwe anyi maara. Ma ihè ga-adikwa n'oge anyasi. **8** N'ubochi ahụ, mmiri na-enye ndu ga-esi na Jerusalem na-asoputa. O ga-ekewa abuo, okara ya ga-asobanye n'osimiri Nnu di n'ihu anyanwu ebe okara nke ozo ga-asobanye n'osimiri Mediterenja di n'odida anyanwu. Ha ga na-aso n'okochi na n'udu mmiri. **9** Ma Onyenwe anyi ga-abu eze n'elu uwa niile. N'ubochi ahụ, naanị otu Onyenwe anyi ga-adị, naanị aha ya kwa ka a ga na-efe ofufe. **10** Ala niile, site na Geba ruo Rimon, nke di na ndida Jerusalem ga-adị ka ozara. Ma o bu naanị Jerusalem ga-adị n'ebe lara elu. O ga-adikwa n'onodu ya site n'onu uzo ama nke Benjamin ruo n'ebe onu uzo ama nke Mbụ, ruo n'onu uzo ama nke di n'Akuku, sitekwa n'Ulo elu Hananel ruo n'ebe a na-azochaputa mmanya eze. **11** A ga-ebiju na ya na-enweghi nsogbu. A gaghị emebikwa ya ozo. Jerusalem ga-ebikwa n'udo na-atughi egwu. **12** Nke a bu orja ojoo nke Onyenwe anyi ga-eji kudu mba niile buru agha megide Jerusalem. Anu ahụ ha ga-ere ure mgbe ha ka guzo oto. Anya ha ga-erekwa

ure, ire ha ga-erekwa ure n'onu ha. **13** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-etinye ndi mmadu oke ujo n'obi. Oke ogbaaghara ga-adị n'etiti ha, ha ga-alusokwa ibe ha ogu. **14** O bɔladi Juda ga-ebu agha na Jerusalem. A ga-akwakoro akụ ndi mba ozọ di ha nso, bu otutu olaedo na olocha, na uwe mara mma. **15** Orja ojoo di otu a ga-adakwasi inyinya niile, na inyinya muul, na inyinya kamel niile, na inyinya ibu niile, na anu niile di n'ogige ndi agha ha. **16** Mgbe ahụ, ndi foduru na mba niile ndi ahụ busoro Jerusalem agha, ga-abja kwa afo kpoọ isiala nye eze, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ka ha soro mee mmemme ulo lkwu. **17** O buru na ndi obula si na mba di iche iche esoghi jee Jerusalem ife Eze ahụ, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ha agaghi enwetakwa mmiri ozuzo. **18** O buru na ndi Ijptaju iga soro ndi ozọ ife ofufe ahụ, ha agaghi enweta mmiri ozuzo. Onyenwe anyi game ka orja ojoo ahụ bjakwasi ha, dika o siri bjakwasi mba ndi ahụ niile juru iso mee mmemme ulo lkwu. **19** Nke a ga-abu ahuhu diri ndi Ijpt, na ndi mba di iche iche, ndi na-agaghi eso na mmemme ulo lkwu ahụ. **20** N'ubochi ahụ, ihe a ga-edede n'ahụ atañu nke inyinya niile na-anya n'olu ha bu nke a: "Ihe di Nso nye Onyenwe anyi." Ite niile e ji esi nri di n'ulo nke Onyenwe anyi ga-adị ka efere nsọ ndi ahụ di n'ihu ebe ichu aja. **21** Ite niile di na Juda, na n'ime Jerusalem ga-adị nsọ nye Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. Ndi niile bɔara ichu aja ga-ewere ufodu n'ime ite ndi a sie nri ichu aja ha. N'ubochi ahụ kwa, a gaghi ahụ kwa ndi na-atu mgbereahia n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile.

Malakai

1 Okwu amụma: Nke a bụ okwu Onyenwe anyị gwara Izrel site n'ọnụ Malakai onye amụma. **2** "Ahụla m unu n'anya," ka Onyenwe anyị na-ekwu. "Ma unu na-asị, 'Olee ụzọ i si hụ anyị n'anya?' "Iso, ọ bughị nwanne Jekọb?" ka Onyenwe anyị kwupụtara. "Ma otu ọ dị, ahurū m Jekọb n'anya, **3** ma Iso ka m kpọrọ asị, mee ugwu ya niile ka ha ghọọ ebe togboro n'efu, werekwa ihe nketa ya nye nkịta ohia niile nke ozara." **4** Ndị Edom nwere ike sị, "Ọ bụ ezie na e tikpọla anyị, ma anyị ga-ewugharị nkponkpo ebe niile." Ma otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, na-ekwu, "Ha nwere ike wugharị ya, ma aga m akwadakwa ha ozo. N'ih na a ga-akpọ ha Obodo ihe ojoo, ndị Onyenwe anyị na-eweso iwe ruo mgbe ebighị ebi. **5** Anya unu ga-ahụ nke a ma unu ga-ekwukwa, 'Onyenwe anyị dij ukwu, ọ bụladi ruo n'ofe oke ala Izrel!'" **6** "Nwa na-asopurū nna ya, ohu na asopurukwa onyenwe ya. A sị na m bụ nna, ebee ka egwu m dij. A sị na m bụ onyenwe mmadu, ebee ka nsopurū m dij?" Ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu. "Ọ bụ unu ndị nchajaja na-eleda aha m anya. "Ma unu na-aju, 'Olee ụzọ anyị si eleda aha gi anya?' **7** "Unu na-eji anụ ruru arụ na-achuru m aja n'elu ebe ichu aja m. "Ma unu na-aju, 'Olee ụzọ anyị si meruo ya?' "Ọ bụ mgbe unu na-asị na tebul Onyenwe anyị bụ ihe e kwesiri ileda anya. **8** Mgbe unu ji anụ ndị kpuru isi achuru m aja, ọ bughị ihe na-ezighi ezi ka unu na-eme? Mgbe unu na-ejikwa ndi dara ngwuro, na anụ na-arịa oria, ọ bughị ihe ojoo ka unu na-eme? Werenụ anụ ndi a bugara onye na-achi obodo unu dika onyinye. Ọ ga-atọ ya uto inabata onyinye di otu a? Ọ ga-anabata unu?" Ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu. **9** "Ma ugbu a, rionu Chineke ka o gosi anyi amara ya. Ọ buru na unu ji onyinye ndi di otu a n'aka unu, ọ ga-egosi unu afo oma ya?" Ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. **10** "Ọ gaara adi m nnoo mma ma a si na otu onye n'ime unu ga-emechi onu uto ulonso ukwu ahụ, ka unu gharakwa ikwanye oku na-enweghi isi n'elu ebe ichu aja m. Ihe banyere unu adighi ato m uto. Ọ bụ ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. Agaghị m anabatakwa onyinye obula si unu n'aka. **11** N'ih na site n'owuwa anyanwu ruo odida ya, aha m ga-adi ukwu n'etiti mba niile. A ga-ewebatara m ihe nsure oku na-esi isi uto na onyinye di ocha n'aha m,

n'ebe niile, n'ih na aha m ga-adi ukwu n'etiti mba niile." Ọ bụ ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **12** "Ma unu na-eme ka o ghara idi nso mgbe unu na-asị na, Tebul Onyenwe anyi bụ ihe e meruru emeru, ebe ihe oriri ya bukwa ihe nleli. **13** Unu na-ekwukwa, 'Nke a bụ ihe ike ogwugwu,' si otu a na-eduli imi unu elu n'ebe m no n'onodu oke nleli." Ọ bụ ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. "Mgbe unu na-ewebata ihe a natara n'ike, na nke dara ngwuro, na nke na-arịa oria, jiri ha churo m aja, o kwesiri ka m nabata ya?" Ka Onyenwe anyi na-ekwu. **14** "Onye a na-abu onu ka onye aghughu ahụ bụ nke nwere oke n'igwe ewu na aturu ya, kwee nkwa inye ya, ma mesia were anu nwere ntupo churo Onyenwe anyi aja. N'ih na mu onwe m bu Eze ukwu ahụ," ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "aha m bukwa ihe a ga-atu egwu n'etiti mba di iche iche.

2 "Ma ugbu a, unu ndi nchajaja, ido aka na nti a diri unu. **2** Ọ buru na unu aju ige nti, ọ burukwa na unu ekpebighi n'obi unu inye aha m otuto," ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na-ekwu, "Aga m ezite obubu onu n'ahu unu, aga m abukwa ngozi unu niile onu. E, abulari unu onu, n'ih na unu ekpebighi n'obi unu isopuru m. **3** "N'ih unu, aga m abara umu umu unu mba. Agaghị m anabata onyinye unu, aga m efesakwa nsi anu n'ihu unu, bu nsi nke ihe onyinye unu, aga m ewezagakwa unu site n'ihu m. **4** Otu a ka unu ga-esi mara na o bu mu zitere unu ido aka na nti a, ka ogbugba ndu mu na Livayi gbara digide," Ọ bụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na-ekwu. **5** "Ogbugba ndu mu na ya bu nke ndu na udo, ọ bụ m nyere ha ya, nke a bụ n'ih nsopuru. O nyere m nsopuru n'ezie, tukwaa aha m egwu. **6** Iwu nke eziokwu di ya n'onu, ọ dikwaghị okwu ugha obula a choputara n'egbugbere onu ya. O soro m jee ije n'udo, na n'ikwuba aka oto. O mekwara ka otutu si n'ajo omume ha chigharja. **7** "N'ih na egbugbere onu onye nchajaja kwesiri ijuputa n'ih omuma; e kwesikwara isi n'onu ya muta ihe, n'ih na o bu onyeozu nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **8** Ma unu esitela n'uzo ahụ wezuga onwe unu, sitekwa n'ozizi unu mee ka otutu mmadu suo ngongo. Unu emerula ogbugba ndu nke Livayi." Ọ bụ ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **9** "N'ih nke a, emeela m ka unu buru ndi a na-eleli anya, na ndi e wedara n'ala n'ihu ndi mmadu niile, n'ih na

unu agbasoghị ụzọ m, kama unu na-ele mmadụ anya n'ihu, n'ihe metụtara iwu.” 10 Ọ bughị otu Nna ka anyị niile nwere? Ọ bughị otu Chineke ahụ kere anyị? Gịnị mere anyị ji na-emerụ ọgbụgba ndụ nna anyị ha site na-enweghị ntụkwasị obi na mmekọrịta anyị na ibe anyị? 11 Juda ekwesighị ntụkwasị obi. E meela ihe arụ n'izrel na n'ime Jerusalem: Juda emerụọla ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị hụrụ n'anya, lụkwa ada chi ndị mba ọzọ. 12 Ka Onyenwe anyị kewapụ onye mere ihe dị otu a n'ụlọ ikwu Jekọb, ka ọ ghara inwe onye akaebe, ka ọ ghara inwe onye ga-aza ya mgbe ọ kporo oku maobu butere Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile onyinye. 13 Ihe ọzọ unu na-emekwa bu ndị a: unu na-eme ka anya mmiri unu juputa n'ebe ichu aja Onyenwe anyị. Unu na-akwa akwa, na-eti mkpu akwa n'ihu na ọ naghị elenye anya n'onyinye unu, maobu jiri obi uto nabata ha. 14 Unu na-asi “Nke a ọ bu n'ihu gini?” Ọ bu n'ihu na Onyenwe anyị bu onyeama n'etiti gi na nwunye i luru n'okorobia gi, n'ihu na i kwesighi ntukwasị obi, ọ bu ezie na ọ bu nwanyi e jikotara gi na ya, burukwa nwunye ọgbugba ndu gi. 15 Ọ bu na ọ bughị otu Chineke ahụ kere gi? N'anụ ahụ na n'ime mmuo, unu bu nke ya. Ma gini ka otu Chineke a chorọ? Ka unu buru umu na-atu ya egwu. Ya mere, jie mmuo gi aka, ka i gharakwa ibu onye na-ekwesighi ntukwasị obi n'ebe nwunye i lutara n'okorobia no. 16 “Akporo m igba alukwaghi m asi,” ka Onyenwe anyi Chineke nke Izrel siri, “a kpokwara nwoke na-emeso nwunye ya mmeso n'uzo ihe ike asi.” Ọ bu Onyenwe Onye puru ime ihe niile na-ekwu. Ya mere, kpachapurunu onwe unu anya, unu abukwala ndi na-ekwesighi ntukwasị obi. 17 Unu esitela n'oke okwu unu mee ka ike gwu Onyenwe anyi. Ma unu na-aju, “Olee uzọ anyi si mee ka ike gwu ya?” Mgbe unu na-asi, “Ndi niile na-eme ihe ojoo di mma n'anya Onyenwe anyi. Ihe ha na-atokwa ya uto,” maobu na-asikwa, “Ebee ka Chineke ahụ na-ekpe ikpe ziri ezi no?”

3 “Lee, aga m ezipu onyeozu m, onye ga-edozi uzọ n'ihu m. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ahụ unu na-ele anya ya ga-abia na mberede n'ulonsọ ukwu ya. Onyeozu nke ọgbugba ndu ahụ, onye ihe ya na-agusi unu agu ike, ga-abia,” ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. 2 “Ma onye ga-anagide ubochi obibia ya ma guzokwa mgbe ọ putara ihe? N'ihu na ọ ga-adi ka oku na-anucha anucha, dikwa ka ncha

e ji asu akwa. 3 Ọ na-anodu ala dika ndi na-anucha olocha ime ka ọ di ocha. Ọ ga-anucha ndi Livayi, ime ka ha di ocha, dika olaedo na olocha a nuchara anucha tutu ruo mgbe ha ga-ewetara Onyenwe anyi onyinye n'ezu omume. 4 Mgbe ahụ, onyinye Juda na Jerusalem ga-abu onyinye Onyenwe anyi ga-anabata, dika o si anabata ha n'ubochi ndi ahụ gara aga, na mgbe ochie gara aga. 5 “Mgbe ahụ, aga m abia unu nso ikpe unu ikpe. Aga m abiakwa ngwangwa igbagide ha ama bu ndi mgbaasi, na ndi na-akwa iko, na ndi na-anu iyi ugha, na ndi na-emegbu ndi inyom di ha nwuru, na ndi na-emegbu ndi na-enweghi nna, na ndi na-anapu ndi obia ikpe ziri ezi, ndi ahụ niile na-adighi atu egwu m.” Ọ bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. 6 “N'ihu na mu onwe m bu Onyenwe anyi adighi agbanwe agbanwe. Ya mere, unu bu umu Jekob ji digide. 7 Site n'oge nna nna unu ha, unu esitela n'idebe iwu na ukpuru m wezuga onwe unu. Unu adighikwa edebe ha. Ya mere, loghachikwutenu m, mu onwe m ga-aloghachikwute unu.” Ọ bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. “Ma unu na-asi, ‘Anyi ga-esi ana loghachi?’ 8 “Mmadu ọ na-ezu ihe bu nke Chineke n'ohi? Ma unu apunari la m ihe bu nke m. “Ma unu na-aju: ‘Anyi si ana na-ezu gi oh?’ “Ọ bu site n'otu uzọ n'ime uzọ iri unu, onyinye na aja niile. 9 N'ihu ya, obubu onu diiri unu, ka mba niile unu ha, n'ihu na ọ bu mu onwe m ka unu na-ezu ohi. 10 Webatanu otu uzọ n'uzo iri nke ihe niile unu n'ime uloku m, ka nri juputa n'ime ulu m. Jirinu nke a nwalee m,” ka unu hu ma mu onwe m agaghi emeghe onu uzọ eluigwe, site na ya wudataru unu ngozi di ukwu, nke ga-ebigwa oke na onodu agaghi adi ichebe ha. Ọ bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. 11 “Aga m egbochi ihe nripi ndi ahụ niile ka ha ghara iripia mkpuru ubi unu. Osi vai ni unu agakwaghi atupusi mkpuru ya n'ala tutu ruo mgbe ha chara.” Ọ bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. 12 “Mgbe ahụ, mba niile di iche iche ga-akpo unu ndi a goziri agozi, n'ihu na ala unu ga-abu nke na-enye ndi nwe ya obi uto.” Ọ bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. 13 Onyenwe anyi na-ekwu, si, “Unu ekwuola otutu okwu di ike megide m.” “Ma unu na-aju, ‘Gini ka anyi kwuru megide gi?’ 14 “Unu ekwuola si, ‘Ọ bu ihe nzuzu ife Chineke ofufe, na itu ya egwu. Gini bu uru anyi n-erite site n'idebe iwu ya, na ijeghari dika ndi na-eru uju n'ihu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile?

15 Ma site ugbu a gaa n'ihu, ndị nganga ka anyị ga-akpọ ndị ihe na-agara nke ọma. N'ezie, ndị na-eme ihe ọjọọ ka ihe na-agara nke ọma. Ndị ahụ jikwa ihe ọjọọ ha na-anwa Chineke na-agbanarị ntaramahụhụ ya.” 16 Mgbe ahụ, ndị niile na-atụ egwu Onyenwe anyị gwarịtara ibe ha okwu, Onyenwe anyị nara ntị, nụkwa ihe ha na-ekwu. N'ihu ya, e nwere akwụkwọ ncheta dị ya, ebe e dere aha ndị niile na-atụ egwu Onyenwe anyị, ma na-ehekwa echiche banyere aha ya. 17 “N'ụbọchị ahụ m ga-eme ihe,” ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, “ha ga-abụ ihe oke ọnụahịa nke aka m. Aga m echebe ha, dika nna na-enwe ọmịjiko ma chebekwa nwa ya nwoke na-e fe ya. 18 Unu ga-ahụ ihe dị iche n'etiti ndị ezi omume na ndị ajọ omume, hụkwa ihe dị iche n'etiti ndị na-e fe Chineke na ndị na-adighị e fe ya.

4 “N'ezie, ụbọchị ahụ na-abia, ọ ga-erekwa ọkụ dika ebe a funyere ọkụ buru ibu. Mgbe ndị nganga, ndị na-eme ihe ọjọọ, ga-abụ igbugbo ọka, ụbọchị ahụ na-abia ga-erechapụ ha,” otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. “Ọ dīkwaghị mgborogwu maọbụ alaka ọbụla ga-afoduru ha. 2 Ma unu bụ ndị na-atụ egwu aha m ka anyanwụ nke ezi omume ga-achawaputa wetakwara unu ọgwugwo nke si n'ime nku ya. Unu ga-apụkwa, na-awugharị dika ụmụ ehi eji nri zujuo afọ. 3 Mgbe ahụ, unu ga-azopiakwa ndị ajọ omume. Ha ga-aghokwa ntụ n'okpuru ọbụ ụkwụ unu, n'ụbọchị ahụ m ga-eme ihe ndị a,” otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. 4 “Chetanụ iwu Mosis, bụ odibo m, ya bụ iwu na ụkpuru ndị ahụ dị iche iche m nyere ya na Horeb, maka Izrel niile. 5 “Lee, aga m ezitere unu Ịlaija onye amụma, tupu ụbọchị ukwu ahụ dị oke egwu bụ ụbọchị Onyenwe anyị abia. 6 Ọ ga-eme ka obi ndị bụ nna chigharịkwute ụmụ ha, meekwa ka obi ndị bụ ụmụ chigharịkwutekwa nna ha; ka m ghara ịbia ma jiri ịbụ ọnụ laa ala ahụ n'iyi.”

NEW TESTAMENT

Jisọs siri, “Nna gbaghara ha n’ihi na ha amataghi ihe ha na-eme.”

Ha ji ife nza kee uwe ya n’etiti onwe ha.

Luk 23:34

Matiu

1 Nke a bụ ndekọ usoro ọmụmụ Jisọs onye bụ Kraịst, nwa Devid, nwa Ebrahim. **2** Ebrahim mụrụ Aizik, Aizik amụọ Jekọb, Jekọb amụọ Juda na ụmụnne ya. **3** Juda mụtara Perez na Zera site na Tama, Perez mụrụ Hezron, Hezron amụọ Aram. **4** Aram mụrụ Aminadab, Aminadab mụrụ Nashon, Nashon amụọ Salmon. **5** Salmon bụ nna Boaz, site na nwunye ya Rehab, Boaz mụrụ Obed, site na nwunye ya Rut, Obed amụọ Jesi. **6** Jesi amụọ Devid, bụ eze. Devid mụrụ Solomōn site na nwunye ya Ụraya. **7** Solomōn mụrụ Rehoboam, Rehoboam amụọ Abija, Abija amụọ Esa. **8** Esa mụrụ Jehoshafat, Jehoshafat amụọ Joram, Joram amụọ Ụzaja. **9** Ụzaja mụrụ Jotam, Jotam amụọ Ehaz, Ehaz amụọ Hezekaya. **10** Hezekaya mụrụ Manase, Manase amụọ Emōn, Emōn amụọ Josaya. **11** Mgbe e mere ka ha gaa biri n'ala Babilon ka Josaya mụrụ Jekonaya na ụmụnne ya. **12** Mgbe ha si Babilon lōta Jekonaya mụrụ Shealtiel, Shealtiel amụọ Zerubabel. **13** Zerubabel mụrụ Abiud, Abiud amụọ Eliakim, Eliakim amụọ Azoa. **14** Azoa mụrụ Zadok, Zadok amụọ Akim, Akim amụọ Eliud. **15** Eliud mụrụ Elieza, Elieza amụọ Matan, Matan amụọ Jekọb. **16** Jekọb mụrụ Josef onye bụ di Meri nne Jisọs, onye a na-akpọ Kraịst. **17** Ya mere, site n'Ebrahim ruo na Devid, e nwere ọgbọ iri na anọ. Ma site n'oge Devid ruo mgbe a dọrọ ha n'agha gaa Babilon, e nwere ọgbọ iri na anọ. Sitekwanụ n'oge ahụ ruo mgbe a mụrụ Kraịst bụkwa ọgbọ iri na anọ. **18** Otu a ka ọmụmụ Jisọs, onye a na-akpọ Kraịst siri di: Nne ya Meri bụ onye e kwenyere na ọ ga-alụ Josef, ma tupu ha ebikọọ ọnụ a chọputara na Meri di ime site na Mmụọ Nsọ. **19** Ma Josef di ya bụ onye ezi omume, ọ chọghị imenye ya ihere, n'ihia ya, o zubere ichụ ya na nzuzo. **20** Mgbe Josef nwechara mkpebi a, mmụọ ozi Onyenwe anyị bjakwutere ya na nrọ sị ya, "Josef nwa Devid, atụla egwu ikpọrọ Meri ka ọ buru nwunye gị, n'ihia na nwa ahụ ọ di ime ya sitere n'ike Mmụọ Nsọ. **21** Ọ ga-amụkwa nwa nwoke, onye i ga-akpọ aha ya Jisọs, n'ihia na ọ ga-azoputa ndị nke ya site na mmehie ha." **22** Ihe ndị a mere iji mezuo ihe ahụ Onyenwe anyị kwuru site n'ọnụ onye amụma ya sị, **23** "Lee, nwaagboghọ ahụ na-amaghị nwoke ga-aturu ime, mụọ nwa nwoke. Ha ga-akpọ aha ya Imanuel" (nke bụ ma asugharị ya, "Chineke nnyeere anyị"). **24** Mgbe Josef si n'ura teta, o mere dika mmụọ ozi Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. Ọ kpọrọ Meri ka ọ buru nwunye

ya. **25** Ma ha abụọ edinakoghị tutu ruo mgbe ọ mụsirị nwa nwoke, onye ọ kpọrọ aha ya Jisọs.

2 Mgbe a mụchara Jisọs na Betlehem nke Judia n'oge Herod bụ eze, ndị amamihe si ọwụwa anyanwụ bjaruru Jerusalem, **2** na-aju ajuju sị, "Olee ebe ọ nọ, bụ onye a mụrụ ibụ eze ndị Juu? Anyị hụrụ kpakpando ya n'ọwụwa anyanwụ, ma bịa ikpọ isiala nye ya." **3** Mgbe eze Herod nuru nke a, obi lora ya mmiri nke ukwu, ya na ndị niile bi na Jerusalem. **4** Mgbe ọ kpokotara ndiji nchaja na ndị ozizi iwu niile, ọ juru ha, olee ebe e kwuru na a ga-amụ Kraịst ahụ. **5** Ha zara ya sị, "Na Betlehem nke Judia. N'ihia na otu a ka onye amụma ahụ dere n'akwukwo sị, **6** "Ma gị onwe gị, Betlehem, di n'ala Juda, i dighi nta karichasia n'etiti ndi ochichij Juda, n'ihia na ọ bụ site na gị ka onye ochichij ga-esi pụta, onye ga-achị ndi nke m Izrel." **7** Mgbe ahụ Herod kpọrọ ndi amamihe ahụ na nzuzo juputa ha banyere oge kpakpando ahụ ji puta ihè. **8** O zipuru ha ije Betlehem si ha, "Gaanu lee anya nke oma choputa ebe nwantakiri ahụ nọ. Mgbe unu chotara ya, bianu mee ka m mara, ka m gaakwa kpo isiala nye ya." **9** Mgbe ha nuru okwu eze, ha puru gawa, ma kpakpando ahụ ha huru n'owuwa anyanwu putakwa ozo, na-aga n'ihu ha ruo mgbe o bjara guzo n'elu ebe nwantakiri ahụ nọ. **10** Ha nuriri onu nke ukwu mgbe ha huru kpakpando ahụ. **11** Ka ha banyere n'ulo ahụ, ha huru nwantakiri ahụ na nne ya Meri, ha gburu ikpere n'ala ma kporo ya isiala. Ha meghere akpa akụ ha nye ya onyinye olaedo na okpurukpu eso osisi na-esi isi uto a na-akpo frankisens, ya na maá. **12** N'ihia na a doro ha aka na nti na nro ka ha ghara ilaghachikwuru Herod, ha sitere n'uzo ozo laghachi obodo ha. **13** Mgbe ndi amamihe ahụ lasiri, mmuọ ozi Onyenwe anyi mere ka Josef hu ya na nro, o siri ya, "Bilie osiiso kporo nwantakiri a na nne ya gbalaa Ijipt. Aloghachikwala tutu ruo mgbe m ga-agwa gi, n'ihia na Herod na-achọ nwantakiri a ka o gbuo ya." **14** N'oge abali, Josef biliri kporo Meri na nwantakiri ahụ gbalaa Ijipt. **15** Ebe ahụ ka ha nogidere tutu ruo mgbe Herod nwuru. Nke a mere ka okwu ahụ Onyenwe anyi kwuru site n'onu onye amuma mezuo. "O bụkwa site n'Ijipt ka m kpoputara nwa m." **16** Iwe were Herod nke ukwu mgbe ọ chọputara na ndi amamihe ahụ aghoala ya aghugho. N'ihia ya, o nyere iwu banyere Betlehem na obodo nta ndi ozo gbara ya gburugburu, ka ha gbuo umuntakiri niile nọ n'obodo

ndị a, bụ ndị gbara site n'afọ abụọ gbadaa, dị ka ihe o n'utara site n'ọnụ ndị amamihe si dij. 17 E sitekwara otu a mezuo amụma ahụ Jeremaya buru sị, 18 "A n'uru otu olu na Rema, ikwa akwa na oke iru ụjụ dij, Rechel na-akwa akwa n'ihu ụmụ ya; ọ dighị nkasiobi ọbụla dirị ya, n'ihu na ha adighịkwa." 19 Mgbe Herod nwurū, mmụọ ozi Onyenwe anyị b'akwutere Josef na n'ro n'Ijpt 20 sị ya, "Bilie, kpọrọ nwantakiri ahụ na nne ya laghachi n'ala Izrel n'ihu na ndị na-achọ igbu ya anwụọla." 21 Ya mere, o biliri, kpọrọ nwantakiri ahụ na nne ya, laghachi n'ala Izrel. 22 Mgbe ọ n'uru na eze ọhuru gbanwere Herod na Judja bụ nwa ya a na-akpọ Akelus, egwu t'uru Josef ilaghachi ebe ahụ. Ma n'ihu na adọwo ya aka na ntị na n'ro, ọ wezugara onwe ya gaa n'akukụ Galili. 23 Ọ gara biri n'obodo a na-akpọ Nazaret. E sitekwara otu a mezuo okwu ọnụ ndị amụma sị na, "A ga-akpọ ya onye Nazaret."

3 N'oge ahụ, J'on omee baptizim b'ara na-ezisa ozi n'ozara Judja. Isi okwu ya bụ, 2 "Chegharjanu, n'ihu na alaeze eluigwe dij nso." 3 N'ihu na nwoke a bụ onye e kwuru okwu banyere ya site n'ọnụ onye amụma Aizaya sị, "Otu onye na-eti mkpu n'ozara, na-asi, 'Dozienụ ụzọ maka Onyenwe anyị, meenụ ka okporoụzọ ya guzozie.'" 4 J'on yi uwe e ji aji inyinya kamel mee. O kekwara ihe okike ukwu nke akpukpọ anụ n'ukwu ya. Nri ya bụ igurube na mmanụ ahu. 5 N'oge ahụ, ndị mmadu sitere Jerusalem, na Judja niile, n'ala niile dij J'odan gburugburu, na-apukwuru ya. 6 Mgbe ha na-ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim n'osimiri J'odan. 7 Ma mgbe ọhuru ọtutu ndị Farisii na ndị Sadusii ka ha na-abia ka e mee ha baptizim, ọ siri ha, "Unu ụmụ ajuala, onye doro unu aka na ntị sị unu gbanarị ọnụma nke na-abia? 8 Mjanu mkpuru na-egospita ncheharị unu. 9 Unu echekwala na unu puru i sị n'ime onwe unu, 'Anyi nwere Ebrahim dika nna, n'ihu na Chineke puru isite na nkume ndi a meputara Ebrahim umu. 10 Ma ugbu a atukwasila anyuika na mgborogwu osisi niile. Osisi obula nke na-adighi ami ezi mkpuru ka a ga-egbutu, tuba ya n'ime oku. 11 "Mu onwe m ji mmiri eme unu baptizim n'ihu ncheharị, ma onye di ike karja m na-abia. Onye m na-erughi ichita akpukpokuwu ya. O ga-eji Mmuo Nso na oku were mee unu baptizim. 12 Ihe ifucha oka ya di ya n'aka, o ga-azacha ebe izocha oka ya nke oma, chikota mkpuru oka wiiti tinye ha n'oba, ma jiri oku a na-apughi imenyu emenyu rechapu

igbugbo oka." 13 Mgbe ahụ, Jis'os sitere na Galili b'ia n'osimiri J'odan ka J'on mee ya baptizim. 14 Ma J'on choro igbochi ya, sị, "O bụ m kwesiri ibjakwute gi ka i mee m baptizim. Gini mere i ji abjakwute m?" 15 Ma Jis'os zara ya sị, "Kwere ka o diri otu a ugbu a, o kwesiri ka anyi mezuo ezi omume niile." Mgbe ahụ J'on kwenyere. 16 Ngwangwa e mechara Jis'os baptizim, o sitere na mmiri ahụ riputa. N'otu oge ahụ, eluigwe meghere, J'on huru Mmuo nke Chineke ka o si n'elu fedata di ka nduru na-ebekwasị Jis'os n'isi. 17 Otu olu sitere n'eluigwe kwuo okwu sị, "Onye a bụ Okpara m, onye m huru n'anya. Ihe ya di m ezi mma."

4 Emesija, Mmuo Nso duuru Jis'os baa n'ozara ka ekwensu nwaa ya onwunwa. 2 Mgbe o busiri onu iri ubochi ano ehie na abali, agbu guru ya nke ukwu. 3 Mgbe ahụ onye onwunwa ahụ b'akwutere ya sị, "O buru na i bụ Okpara Chineke, gwa nkume ndi a ka ha gho achicha." 4 Ma Jis'os zara, "E dere ya n'akwukwo nso sị, 'O bughị naani site na achichaka mmadu si adi ndu, kama site n'okwu niile si n'onu Chineke puta.'" 5 Mgbe ahụ, ekwensu duuru ya baa n'obodo nso ahụ, mee ka o guzo n'ebe dikarisiri elu nke ulonso ukwu, 6 sị ya, "O buru na i bụ Okpara Chineke, site n'ebe a tuda onwe gi n'ala. N'ihu na e dere ya n'akwukwo nso sị, "'O ga-enye ndi mmuozu ozi ya iwu banyere gi, ha ga-ebuli gi elu n'aka ha ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume.'" 7 Ma Jis'os zara sị ya, "E deela ya n'akwukwo nso sị, 'I gaghị anwa Onyenwe gi na Chineke gi onwunwa.'" 8 Ozokwa, ekwensu kporo ya gaa n'elu ugwu di elu, gosi ya alaeze niile nke uwa na ebube ha. 9 Ọ siri ya, "Aga m enye gi ha niile ma o buru na i daa n'ala kpo isiala nye m." 10 Ma Jis'os siri ya, "Si n'ebe m no puo, ekwensu. N'ihu na akwukwo nso kwuru sị, 'O bu naani Onyenwe anyi Chineke gi ka i ga-akpo isiala nye, naani ya ka i ga-efekwa.'" 11 Mgbe ahụ ekwensu hapuru ya laa. Ndi mmuozu ozi b'akwutere ya, nonyere ya, na-ejere ya ozi. 12 Mgbe Jis'os nuru na e tinyela J'on n'ulo mkporo, o puru gaa Galili. 13 Emesija, o hapuru Nazaret gaa biri na Kapanom, bu obodo di n'akuku osimiri Galili. O di nso n'oke ala Zebulon na Naftali. 14 N'uzo di otu a, amuma ahụ Aizaya buru mezuru. Amuma nke siri, 15 "Ala Zebulon na ala Naftali, nke di n'akuku osimiri, n'ofe J'odan, Galili nke ndi mba ozo, 16 ndi no n'ochichiri ahula ihedi ukwu. Ndi bi n'ala onyinyo onwu ka ihedi nwukwasiri." 17 Site n'oge ahụ gaa n'ihu Jis'os bidoro na-ekwusa na-asi,

“Chegharjanu, n’ihi na alaeze eluigwe di nso.” 18 Ma mgbe Jisosh na-agafe n’akuku osimiri Galili, o huru umunne abuo, Saimon onye a na-akpo Pita, na Andru nwanne ya, ndi oru ha bu ikuazu, ebe ha no n’ugbo mmiri na-akuazu. 19 O siri ha, “Bianu soro m. Aga m eme unu ndi oku na-akuta mmadu.” 20 Ha hapuru ugboazu ha otu mgbe ahụ soro ya. 21 Mgbe o gara n’ihu nke nta, o huru umunne abuo ozo, Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya, ebe ha na nna ha Zebedi no n’ime ugbo mmiri na-ekezi ugboazu ha. O kpokwara ha, 22 ngwangwa ha hapuru ugbo ha na nna ha soro ya. 23 Jisosh jehariri n’obodo niile nke Galili, na-akuzi ihe n’ulo nzuko niile ha, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahụ. O na-agwokwa orja na nrja nrja niile di iche iche n’etiti ndi ahụ. 24 Akuko banyere ya gbasara jezuo akuku Siria niile. Mgbe ahụ otutu ndi mmadu kpotaara ya ndi niile ahụ na-esighi ike, ndi na-arja udi orja di iche iche, ndi nwere ahụ mgbu, na ndi mmuo ojojo na-esogbu, na ndi akwukwu, na ndi akuku ahụ ha kponwuru akponwu. O gwokwara ha niile. 25 Otutu mmadu sitere na Galili, Dekapolis, Jerusalem, Judja na n’ofe osimiri Jordan, soro ya.

5 Mgbe Jisosh huru igwe mmadu ahụ, o rigooro n’elu ugwu. Mgbe o noduru ala, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya, 2 o bido ikuziri ha ihe. O siri: 3 “Ngozị na-adiri ndi bu ogbenye n’ime mmuo, n’ihi na alaeze eluigwe bu nke ha. 4 Ngozi na-adiri ndi na-eru uju, n’ihi na a ga-akasi ha obi. 5 Ngozi na-adiri ndi di nwayoo n’obi, n’ihi na ha ga-eketa uwa. 6 Ngozi na-adiri ndi aguu ezi omume na-agu, n’ihi na ndi ahụ ka afọ ga-eju. 7 Ngozi na-adiri ndi na-eme obi ebere, n’ihi na ha ka a ga-emere ebere. 8 Ngozi na-adiri ndi di ocha n’obi, n’ihi na ha ga-ahụ Chineke anya. 9 Ngozi na-adiri ndi na-eme ka udo di n’etiti mmadu na ibe ya, n’ihi na a ga-akpo ha umu Chineke. 10 Ngozi na-adiri ndi a na-eme gbun n’ihi ezi omume, n’ihi na alaeze eluigwe bu nke ha. 11 “Ngozi na-adiri unu mgbe ndi mmadu na-akocha unu, na-eme gbun unu, ma na-ekwukwa okwu ojojo na ugha niile di iche iche megide unu n’ihi m. 12 Nurjanu onu, nwekwanu obi utu, n’ihi na ugwo oru unu di ukwu n’eluigwe. N’ihi na n’uzo di otu a ka ha sogburu ndi amuma ndi buru unu uzo. 13 “Unu bu nnu nke uwa, ma o buru na nnu adighi atokwa utu, a ga-eji ginj mee ka o toto utu ozo? O bakwaghi uru obula, ma o bughị naanj itufu ya, ka ndi mmadu zo ya ukwu. 14 “Unu bu ihe

nke uwa. Unu di ka obodo e wuru n’elu ugwu nke a na-apughị izo ezo. 15 Ndi mmadu adighi amunye oriona donye ya n’okpuru igbe, kama a na-adokwasị ya n’elu ihe idoba oriona, ka o nye ndi niile no n’ulo ahụ ihè. 16 Ya mere, kwerenu ka ihè unu nwuo nye mmadu niile, ka ndi mmadu hu oru oma unu, tookwa Nna unu nke bi n’eluigwe. 17 “Unu echela na m bįara ikagbu iwu Mosis, maobu ozizi ndi amuma. Abiaghị m ikagbu akagbu, kama abįara m imezu ha. 18 N’ezie, agwa m unu, na tutu eluigwe na uwa agabiga, o dighi otu mkpuru edemede obula di nta, o buladi nke dikarisiri nta, nke a ga-esi n’Iwu a wepu ruo mgbe ha niile ga emezu. 19 N’ihi ya, onye obula nke ga-emebi otu n’ime iwu ndi a, o buladi nke dikarisiri nta, ma kuziekwara ndi ozo ime otu ahụ, a ga-agu onye ahụ n’onye dikarisiri nta n’alaeze eluigwe. Ma onye na-ezi umu mmadu ka ha debe iwu ahụ, ma na-eme kwa okwu ndi ahụ n’onwe ya, a ga-akpo ya onye di ukwu n’alaeze eluigwe. 20 Ka m doo unu aka na nti. O buru na ezi omume unu akarighi ezi omume ndi Farisii na ndi ozizi iwu, unu apughị iba n’alaeze eluigwe ma oli. 21 “Unu nuru na-agwara ndi mmadu n’oge gara aga, si, ‘Onye egbula mmadu, onye obula gburu mmadu a ga-ekpe ya ikpe.’ 22 Ma asi m unu, na onye obula nke na-ewe iwe megide nwanna ya, na-enyefe onwe ya n’aka ikpe. Onye obula nke na-akpo nwanna ya ‘Raka,’ ya bu Onye iberiibe, ga-aza ajuju n’ulo ikpe. Ozokwa, onye obula nke kporo nwanne ya, ‘Onye nzuzu,’ na-edo onwe ya iba n’oku ala mmuo. (Geenna g1067) 23 “Ya mere, o buru na i gaa inye onyinye gi n’ebe ichu aja, ma cheta n’ebe ahụ na gi na nwanne gi adighi n’udo, 24 hapu onyinye gi n’ebe ichu aja, laa ka gi na nwanne gi kpezie. Mgbe unu mere udo, laghachi bia nye onyinye gi. 25 “Mee osiso ka gi na onye kpo gi eje ulu ikpe kpezie, mgbe o na-eburubeghi ikpe gi na ya jee n’aka okaikpe, onye ga-enyefe gi n’aka ndi nche, ma eleghi anya etinye gi n’ulo mkporo. 26 N’ezie, agwa m gi, i gaghị e si n’ebe ahụ puta ruo mgbe i kwughachiri kobo niile i ji. 27 “Unu nuru na e kwuru si, ‘Akwa iko.’ 28 Ma asi m unu, onye obula lere nwanji anya site na-agu iko emeelarị mmehie iko n’ime obi ya megide nwanji ahụ. 29 N’ihi nke a, o buru na anya aka nri gi na-eme ka i jehie, ghupu ya tufuo. O kaara gi mma na i tufuru otu akuku ahụ gi baa n’alaeze karja na i ji ahụ zuruoke baa n’oku ala mmuo. (Geenna g1067) 30 O buru na aka nri gi na-eme ka i jehie, gbupu ya tufuo. O kaara gi mma na i tufuru

otu akukū ahū gi ma baa n'alaeze eluigwe, karija na i ji ahū zuruoke ma baa n'okū ala mmuḡ. (Geenna g1067) 31 "E kwukwara si, 'Onye ọbụla chọrọ ịgbara nwunye ya alụkwaghị m, ga-ebu ụzọ dee akwụkwọ alụkwaghị m nye nwunye ya.' 32 Ma asị m unu, onye ọbụla gbara nwunye ya alụkwaghị m, ma ọ bughị n'ihị ikwa iko, ọ na-etinye nwanyị ahū n'ọnọdụ ga-eme ka ọ kwaa iko. Ọ burū na nwanyị ahū alụ ọ di ọzọ, nwoke ahū lūrū nwanyị ahū na-emekwa mmehie ikwa iko. 33 "Ozokwa, unu nūrū na a gwara ndị mmadū n'oge gara aga si, 'Añula iyi ụgha, kama mezuo ihe niile unu nūrū n'iyi nye Onyenwe anyi.' 34 Ma asị m unu añula iyi ọbụla. Ejikwala eluigwe añu iyi n'ihị na eluigwe bụ ebe ocheeze Chineke dī. 35 Ejikwala ụwa añu iyi n'ihị na ụwa bụ ebe mgbakwasị ụkwū ya. Ejikwala Jerusalem añu iyi n'ihị na ọ bụ obodo Eze ukwu ahū. 36 Ejikwala isi gi añu iyi n'ihị na i pughị ime ka otu agiri isi gi dī ọcha maqbū di oji. 37 Añula iyi ọbụla. Kama ka okwu unu burū 'E' maqbū 'Ee'; ihe ọbụla gafere nke a sitere n'aka ajọ onye ahū. 38 "Unu anula na e kwuru si, 'Ọ bụ anya ka a kụkpọrọ, anya n'ọnọdụ anya. Ọ burūkwā otu eze ka e tipurū, eze n'ọnọdụ eze.' 39 Ma ana m asị unu eguzogidela onye bụ ajọ onye. Kama ọ burū na mmadū amaa gi ụra na ntị aka nri, tugharjara ya ntị nke ọzọ. 40 Ọ burū na mmadū agbaa gi akwụkwọ n'ulọikpe, ka ọ nara gi uwe ime gi, nyekwa ya uwe nke elu gi. 41 Ọ burū na mmadū esite n'ike chọ ọ ka i soro ya gaa puku nzọ ụkwū ato, soro ya gaa puku nzọ ụkwū isii. 42 Nye onye ọbụla rịrọ gi ihe. Achughachikwala ndi na-abia ka i binye ha ego. 43 "Unu nūrū na e kwuru si, 'Hunū ndi agbataobi unu n'anya, ma kpokwanū ndi iro unu asị.' 44 Ma asị m unu, hunū ndi iro unu n'anya, kpekwaaranū ndi na-esogbu unu ekpere. 45 Nke a ga-eme ka unu burū umū nke Nna unu bi n'eluigwe, onye na-eme ka anwū mūrō ndi oma na ndi ojō, na-emekwa ka mmiri zooro ndi ezi omume na ndi ajọ omume. 46 Ọ burū naanī ndi hūrū unu n'anya ka unu na-ahū n'anya, gini ga-abū ụgwō ọrū unu? Ọ buladi ndi ọna ụtū na-emekwa otu a. 47 Ọ burūkwā na unu na-ekele naanī ndi enyi unu ekele, ọ dighi ihe ọbụla di iche n'ebe unu na ndi ọzọ nọ. N'ihị na ndi na-amaghī Chineke na-emekwa otu ahū. 48 Ya mere, unu kwesiri izuoke n'irū ọrū oma, dika Nna unu bi n'eluigwe si zukwaa oke.

6 "Kpacharanū anya ka unu ghara ime ezi omume unu naanī ka ndi mmadū hū unu. N'ihị na unu mee

nke a, unu agaghī enweta ụgwō ọrū ọbụla site n'aka Nna unu bi n'eluigwe. 2 "Unu afūla opi mgbe unu na-enye ndi nọ na mkpa onyinye, n'ihị na otu a ka ndi ihu abū ọ na-eme n'ulō nzukō na n'okporuzō, ka ndi mmadū too ha. N'ezie, ana m agwa unu, ha anatala ụgwō ọrū ha n'izuoke. 3 Mgbe unu chọrō irū ọrū ebere, meenū ya na nzuzo. Ekwela ka aka ekpe gi mata ihe aka nri gi na-achọ ime. 4 Ka onyinye gi burū na nzuzo. Mgbe ahū, Nna gi, onye na-ahū ihe di na nzuzo ga-akwughachi gi. 5 "Mgbe ọbụla unu chọrō ikpe ekpere, unu emela di ka ndi ihu abū, n'ihị na ha hūrū iguzo n'ime ulō ekpere, nakwa n'akukū ụzō n'anya na-ekpe ekpere, ebe ndi mmadū ga-ahū ha. N'ezie, agwa m unu, ha anatala ụgwō ọrū ha n'ebe o zuruoke. 6 Kama, mgbe unu chọrō ikpe ekpere, baanū n'ime ime ulō unu. Mechiekwanū ụzō unu, kpokuanū Nna unu n'ekpere na nzuzo. Mgbe ahū Nna unu, onye na-ahū ihe e mere na nzuzo, ga-enye unu ụgwō ọrū unu. 7 Mgbe unu na-ekpe ekpere, unu ekwala okwu nkukwasī efu di ka ndi na-amaghī Chineke na-eme. Ha chere na a ga-anū ekpere ha n'ihị ọtūtū okwu ha na-ekwu. 8 Unu adila ka ha. Chetanū na tupu unu arjọ arirjọ ọbụla, Nna unu bi n'eluigwe maara ihe na-akpa unu. 9 "Sinū otu a na-ekpe ekpere: "Nna anyi nke bi n'eluigwe, ka e doo aha gi nsọ. 10 Ka alaeze gi bia, ka e mee uche gi n'ụwa, dika e si eme ya n'eluigwe. 11 Nye anyi nri nke ụbọchī taa. 12 Gbaghara anyi mmehie anyi, dika anyi si agbaghara ndi na-emehie megide anyi. 13 Ekwela ka anyi daba n'ime ọnwunwa, kama, zoputa anyi n'aka ajọ onye ahū.' 14 Ọ burū na unu agbaghara ndi mmadū mgbe ha mehiere megide unu, Nna unu nke bi n'eluigwe ga-agbagharakwa unu mmehie unu. 15 Ọ burūkwā na unu agbagharaghī ndi ọzọ mmehie niile ha, Nna unu nke bi n'eluigwe agaghī agbaghara unu mmehie unu. 16 "Ozō, mgbe ọbụla unu na-ebu ọnū, unu agbarūla ihu unu dika ndi ihu abū ọ na-eme. N'ihị na ha na-agbarū ihu ha ka ndi ọzọ hū na ha na-ebu ọnū. N'ezie agwa m unu, ha anatala ụgwō ọrū ha. 17 Mgbe i na-ebu ọnū, tee isi gi mmanū, ma saakwa ihu gi mmiri, 18 ka ndi ọzọ ghara ihuta na i na-ebu ọnū kama ka ọ burū naanī nye Nna gi, onye anya na-adighi ahū. Nna gi, onye na-ahū ihe niile na-eme na nzuzo, ga-akwū gi ụgwō. 19 "Unu akpadola akū n'ụwa nye onwe unu, ebe ọ ga-gaba nchara, akika atakwa ya, ebe ndi ohi ga-etiwā ma zukwaa ha. 20 Kama kwadoonū akū n'eluigwe nye onwe unu, ebe ha na-agaghī agba nchara, ebe

akịka na-agaghị eri ha, ebe ndị ohi na-adighị etiwa maobụ zuo ihe. **21** N'ihì na ebe obùla akụ unu dị ka obi unu ga-adịkwa. **22** "Anyà bụ oriṅna nke anụ ahụ. Ọ burukwa na anyà gị adiri ọcha, ahụ gị niile ga-ajuputa n'ìhè. **23** Ọ buru na anyà gị ajọ njo, akukụ ahụ gị niile ga-ajuputa n'ochichiri. Ọ burukwa na ìhè ahụ dị n'ime gị agho ọchichiri, ọchichiri ahụ ga-adị ukwu. **24** "Ọ dighị onye obùla puru ife nna ukwu abụ, n'ihì na ọ ga-achọ ihu otu n'ime ha n'anya, kpokwa nke ọzọ asị, maobụ sọpuru otu ma lelịa nke ọzọ anyà. Otu a kwa i nweghị ike ife Chineke na akụ otu mgbe ahụ. **25** "N'ihì nke a ka m ji na-asị unu, unu echegbula onwe unu banyere ndu unu, ihe unu ga-eri, maobụ ihe unu ga-anu, maobụ banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi n'ahụ. Ọ bụ ndu akarighi nri eji azu ya, ka ọ bụ ahụ akarighi ihe e ji ekpuchi ya? **26** Werenụ umu nmanu dị ka ihe imaatu. Ha adighi akụ mkpuru n'ubi maobụ ewe ihe ubi. Ha adighi achikotakwa ihe debe n'oba. Ma Nna unu nke bi n'eluigwe na-azu ha. Ọ bụ na unu adighi oke onuahia karja ha? **27** Onye n'etiti unu puru itinye otu nkeji n'ogologo ubochi nke nduya site n'ichegbu onwe ya? **28** "Gini mekwaranu unu ji na-anọ n'echiche oge niile maka uwe? Leenu okoko osisi nke ohia. Ha adighi aru ọru maobụ dogbuo onwe ha n'oru. **29** Ma asị m unu, ọ buladi Solomon n'ebube nke ibu eze ya niile, eyighi uwe obula mara mma dị ka otu n'ime okoko osisi nke ohia ndi a. **30** Ma ọ buru na Chineke si otu a choọ ahijia efu nke ubi mma, nke puru idi ndu taa ma echi atuba ha n'ite oku, ọ bụ na ọ gaghi a choọ unu mma karja. Unu ndi okwukwe nta? **31** N'ihì nke a, unu echegbukwala onwe unu na-asị, 'Gini ka anyi ga-eri?' maobu, 'Gini ka anyi ga-anu?' maobu, 'Ginikwa ka anyi ga-eyi?' **32** Ọ bụ ihe ndi a ka ndi na-amaghị Chineke na-achosi ike. Ma Nna unu bi n'eluigwe maara na ọ dī unu mkpa. **33** Ma burunu ụzọ choọ alaeze ya na ezi omume ya, a ga-atukwasikwara unu ihe ndi a niile. **34** Ya mere, unu echegbula onwe unu banyere echi, n'ihì na echi ga-echere onwe ya. Nsogbu nke ubochi taa ezuruola ubochi taa.

7 "Unu ekpela ndi ọzọ ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. **2** N'ihì na a ga-ekpe unu ikpe dika unu si kpee ndi ọzọ. Ọ bukwa ihe unu ji tuoro ndi ọzọ ka a ga-eji tuoro unu. **3** "Gini mere i ji elee ntakiri ahijia dī mwanna gin'anya ma i dighi ahuta obodobo osisi dī gī onwe gī n'anya? **4** Olee otu i ga-esi gwa ya si, 'Nwanna m, kwere ka m tpu gi ntakiri ahijia danyere

gī n'anya,' mgbe obodobo osisi dī gī n'anya, nke na-adighi ekwe gī huzie ụzọ. **5** Onye ihu abu! Buru ụzọ wepu obodobo osisi dī gī n'anya ka i nwee ike ihuzi ụzọ tpu ntakiri ahijia nke dī nwanna gī n'anya. **6** "Enyela nkita ihe dī nso. Enyekwala ezi ihe dī oke onuahia. Ha ga-azoto ha ma tughariakwa dorie gi. **7** "Na-arionu, unu ga-arjota, na-achonu, unu ga-achota, kuokwanu aka n'uzo, a ga-emegekwarara unu ụzọ. **8** N'ihì na onye na-arjo, na-arjota. Onye na-achọ, na-achota. Onye na-aku aka n'uzo ka a ga-emegekwarara ụzọ. **9** "Ọ dī onye n'ime unu, ma ọ buru na nwa ya arjoo ya achicha, ga-enye ya okwute? **10** Maobu, nwata ahụ arjoo azu, o nye ya agwo? **11** Ya mere, ebe unu ndi ojoo maara otu e si enye umu unu ezi onyinye, Nna unu bi n'eluigwe ọ gaghi enye unu karja, ma ọ buru na unu arjoo ya! **12** Ya mere, n'ime ihe niile, na-emeso ndi mmadu dī ka i si choo ka ha mesoo gi. Nke a bụ nchikota ihe iwu na ndi amuma ziri. **13** "Sitenu n'onu ụzọ dī warawara banye. N'ihì na onu ụzọ ahụ dī obosara. Mbara ka ụzọ ahụ dikwa na-eduba n'ila n'iyi. Otutu na-esoro ya. **14** Ole na ole na-achota ụzọ ahụ na-eduba na ndu, n'ihì na ọ dī warawara, dikwa nkpagide. **15** "Kpachapunu anya! N'ihì na ndi amuma ugha dī. Ha na-abiakwute unu n'udidi aturu, ma ha bụ agu. **16** A ga-esite na mkpuruha mata ndi ha bụ. Ndi mmadu ọ na-esite n'osisi ogwu dī n'ohia ghota mkpuru osisi grepu, ka ha na-esite n'osisi uke gbara n'ohia ghota mkpuru fiig? **17** N'uzo dī otu a, osisi obula dī mma na-amiputa mkpuru oma, ma osisi dī njo na-amiputa mkpuru dī njo. **18** Osisi na-amī mkpuru oma adighi amī mkpuru ojoo. Nke na-amī mkpuru ojoo adighikwa amī mkpuru oma. **19** Ma osisi obula na-amighi mkpuru oma ka a ga-egbutu tunye ya n'oku. **20** Uzo e si amata osisi oma bụ site na mkpuru ya. **21** "Ọ bughị ndi niile na-asị m 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,' ga-abanye n'alaeze eluigwe, kama ọ bụ naani ndi ahụ na-eme ihe Nna m nọ n'eluigwe na-achọ ka ha mee. **22** N'ubochi ahụ, otutu ndi mmadu ga-asị m, 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, ọ bụ na anyi ejighi aha gi buo amuma, jiri aha gi chupu mmuo ojoo, ma jirikwa aha gi ruo otutu ọru ebube?' **23** Mgbe ahụ aga m agwa ha hooaha si ha, 'Amaghị m unu, sitenu n'ihu m puo, unu ndi ajo omume!' **24** "Onye obula nara nti n'okwu ndi a m kwuru, ma meekwa ha, dī ka nwoke ahụ maara ihe, onye wuru ulo ya n'elu oke nkume. **25** Mmiri zosikwara ike n'elu ulo ahụ, idee mmiri sokwara, tie n'ulo ahụ. Ifufe siri ike

fekwara, ma ụlọ ahụ adaghị. N'ihì na e wuru ntọala ya n'elu oke nkume. **26** Ma ndị niile n'urụ okwu ndị a, ma lefuru ha anya, bụ ndị nzuzu. Ha dị ka nwoke wuru ụlọ ya n'elu aja. **27** Ngwangwa mmiri zoro, idee mmiri sọkwara, ifufe fesikwara ike tie n'ụlọ ahụ, ụlọ ahụ dara daruo ala. **Q**đida ya dị ukwu. **28** Mgbe Jisọs kwuchara okwu ndị a, ozizi ya juru igwe mmadụ ahụ niile anya. **29** N'ihì na o ziri ihe dika onye nwere ikike. **Q** bughị dij ka ndị ozizi iwu ha.

8 **Q**tutụ mmadụ sooro Jisọs mgbe o si n'ugwu ahụ rịdata. **2** Mgbe ha na-aga n'uzọ, otu onye ekpenta bjakwutere ya kpọọ isiala nye ya, rịọ ya sị, "Onyenwe m, ọ buru na ì chọrọ, ì puru ime ka m dij ọcha." **3** O setipuru aka ya, metụ ya sị, "Achoro m ka ì dij ọcha, dirikwa ọcha!" Ngwangwa, ekpenta ahụ lara. **4** Jisọs nyere nwoke ahụ iwu sị ya, "Hụ na igwaghị onye ọbụla, kama gaa gosi onye nchụaja onwe gi, chụọkwa aja onyinye dika Mosis, nyere n'iwu, ka ọ buru ihe ama nye ya." **5** Mgbe ọ banyere na Kapanom, otu onye ọchịagha bjakwutere ya rịọọ ka o nyere ya aka. **6** **Q** siri, "Onyenwe m, onye na-ejere m ozi dina n'ụlọ n'oke ihe mgbu, akukụ ahụ ya kpọnwukwara akponwu." **7** Jisọs siri ya, "Q bu m bja gwọọ ya?" **8** Ma onye ọchịagha ahụ zara ya sị, "Onyenwe m, ekwesighi m ka ì bata n'okpuru ụlọ m. Naanị nọdụ n'ebe a, kwuo okwu, ahụ ga-adikwa onye na-ejere m ozi ike. **9** N'ihì na mụ onwe m bukwa onye nọ n'okpuru ikike ọchịchị, nwee ndị agha nọ n'okpuru m. Ana m asị onye nke a, 'gaa.' **Q** gaa, sịkwa onye nke ọzọ, 'bja.' **Q** bja. Ana m asị ohu m, 'mee nke a.' **Q** na-emekwa ya." **10** Mgbe Jisọs n'urụ okwu a, o juru ya anya nke ukwu. **Q** gwara igwe mmadụ ahụ so ya okwu sị, "N'ezie, ahụbeghị m okwukwe dij otu a ebe ọbụla; ọ bụladị n'Izrel niile. **11** N'ezie kwa, ọtutụ ndị mmadụ ga-esite n'owuwa anyanwu nakwa ọdida anyanwu bja soro Ebrahim na Aizik na Jekob nọkọọ n'oriri n'alaeze eluigwe. **12** Ma umu alaeze ahụ, ka a ga-atupu n'ezì, n'ime ọchịchiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi." **13** Jisọs gwara ọchịagha ahụ okwu sị ya, "Laa! E meerela gi dij ka okwukwe gi siri dij." Ahụ diri onye ahụ na-ejere ya ozi mma n'otu awa ahụ. **14** Mgbe Jisọs ruru n'ụlọ Pita, ọ chọputara na nne nwunye ya nwere ahụ ọkụ. **15** **Q** meturu ya aka, ahụ ọkụ ahụ hapuru ya, o biliri malite ijere ya ozi. **16** N'oge uhuruchi, ha kpọtaara ya ọtutụ ndị mmụọ ojọọ na-esogbu. O ji okwu onu chupu mmụọ ojọọ ahụ niile, gwọkwa ndị niile ahụ na-adighi ike. **17** Nke a bụ imezu amuma ahụ Ajzaya

buru sị, "O bupuru nrija nrija anyi niile, burukwa orija anyi niile." **18** Mgbe Jisọs huru igwe mmadụ dij ukwu ndi gbara ya gburugburu, ọ nyere ndi na-eso ụzọ ya iwu ka ha gafee n'ofe nke ọzọ. **19** N'oge ahụ, otu onye n'etiti ndi na-ezi iwu bjakwutere ya sị ya, "Onye nkuzi, aga m eso gi gaa ebe ọbula ì na-aga." **20** Jisọs zara sị, "Nkita ọhija nwere onu ebe ha na-edina. Umụ nnunu nke igwe nwekwara akwu; ma Nwa nke Mmadu enweghi ebe obibi." **21** Otu onye ọzọ n'ime ndi na-eso ụzọ ya siri ya, "Onyenwe m, aga m eso gi, kama kwere ka m buru ụzọ gaa lie nna m." **22** Ma Jisọs zara sị ya, "Soro m ugbu a. Hapu ndi nwuru anwu ka ha lie ndi nwuru anwu ibe ha." **23** Mgbe ọ banyere n'ugbo, ndi na-eso ụzọ ya sooro ya. **24** N'otu ntabi anya, oke ifufe bidoro ife n'odo mmiri ahụ, nke mere na ebili mmiri na-ekpuchi ugbo ahụ. Ma ọ nọ na-arahu ura mgbe ihe ndi a na-eme. **25** Ndi na-eso ụzọ ya jekwuuru ya, kpotee ya, sị ya, "Onyenwe anyi, zoputa anyi! Lee, na anyi n'ala n'iyi." **26** Ma ọ zaghachiri, "Unu ndi okwukwe nta, gini mere uju ji na-atu unu?" Mgbe ahụ o biliri baara ifufe ahụ na ebili mmiri ahụ mba. Ha niile dajuru, deere jii. **27** O juru ndi na-eso ụzọ ya anya, mee ka ha juo ajuju sị, "Q bu udi mmadụ dij aña ka nwoke a bu? Q bụladị ifufe na ebili mmiri na-eme ihe o kwuru." **28** Mgbe o rutere n'ofe nke ọzọ nke obodo Gadarin, mmadụ abụọ ndi mmụọ ojọọ si n'ebe a na-eli ozu zutere ya. Ha na-akpa ike nke ukwu, na ọ dikwaghị onye na-esite n'uzọ ahụ agafe n'ihì ha. **29** Ngwangwa, ha tiri mkpu bido na-aju ajuju sị, "Gini ka anyi na gi nwekorọ, gi Okpara Chineke? I gaghị ehekwa eche ka oge ruo tupu ibido ita anyi ahuhu?" **30** Igwe ezi nọ n'akukụ ebe ahụ na-akpa nri. **31** Mmụọ ojọọ ndi a rioro ya aririo sị, "Q buru na ì chupu anyi, biko, hapu anyi ka anyi banye n'ime ezi ndi a." **32** **Q** nyere ha iwu sị ha, "Ngwa, ganu!" Ha sitere n'ime mmadụ abụọ ahụ puta banye n'ime igwe ezi ahụ. Otu mgbe ahụ kwa, ezi ndi ahụ niile gbaara ọsọ site na mkputamkpu ala onu mmiri ahụ dabanyechaa n'ime mmiri ahụ. Ha nwukwara n'ime ya. **33** Ndi na-elekota igwe ezi ndi ahụ gbapuru gbaga n'ime obodo kororo ha ihe niile mere; tinyere ihe mere ndi ahụ mmụọ ojọọ na-esogbu. **34** Ya mere ndi niile nọ n'obodo ahụ putara ihu Jisọs. Mgbe ha huru ya ha rioro ya sị ya puora ha n'akukụ obodo ha.

9 Jisọs banyekwara n'ugbo mmiri nke kworo ya bjaruo n'obodo nke ya. **2** Ndi ikom ufodu butere

ya otu nwoke akukū ahū ya kp̄onwūrū akp̄onwū, bụ onye dina n'ute. Mgbe Jis̄os hūrū okwukwe ndi ahū, ọ gwara onye ọrj̄a ahū okwu s̄i ya, "Nwee obi ike nwa m nwoke n'ih̄i na a gbagharala ḡi mmehie ḡi niile." 3 N'oge a, ụf̄odū ndi ozizi iwu nke ndi Juu n̄o n'ebe ahū s̄ir̄itara onwe ha, "Nwoke a na-ekwulu Chineke." 4 Ma ebe Jis̄os matara ihe ha na-eche n'obi ha, ọ s̄ir̄i, "Ḡin̄i mere unu ji na-eche āj̄o echiche n'obi unu? 5 Olee nke ka mfe ikwu? Ọ bụ i s̄i, 'A gbagharala ḡi mmehie ḡi niile,' ka ọ bụ i s̄i, 'Bilie jee ije?' 6 Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadū nwere ikike n'ụwa igbaghara mmehie." Ọ s̄ir̄i onye ahū akukū ahū ya kp̄onwūrū akp̄onwū, "Bilie, ch̄ir̄i ute gi laa!" 7 Nwoke ahū biliri, ch̄ir̄i ute ya laa n'ụl̄o ya. 8 Mgbe igwe mmadū a hūrū ihe ahū mere, akpata oyi jurū ha n'ahū n'ih̄i egwu. Ha tokwara Chineke onye na-enye ụmū mmadū ikike di otu a. 9 Mgbe Jis̄os si n'ebe ahū na-aga, ọ hūrū otu nwoke a na-akp̄o Matiu ka ọ n̄odūrū ala n'ụl̄o inak̄ota ụtū. Ọ s̄ir̄i ya, "Soro m." Na-atufugh̄i oge, ọ hapūrū ihe niile soro ya. 10 Di ka ọ n̄odūrū ala iri nri uhuruchi n'ụl̄o Matiu, ọtūtū ndi ọna ụtū na ndi mmehie sooro ya na ndi na-eso ụz̄o ya n̄odū na-eri nri. 11 Mgbe ndi Farisii hūrū nke a, ha jurū ndi na-eso ụz̄o ya ajujū s̄i ha, "Ḡin̄i mere onye ozizi unu ji eso ndi ọna ụtū na ndi mmehie na-eri nri?" 12 Mgbe ọ nūrū nke a, Jis̄os s̄ir̄i, "Mkpa dibj̄a adigh̄i akpa ndi ahū di ike, kama ọ bụ ndi ahū na-esigh̄i ike ka mkpa dibj̄a na-akpa. 13 Ma gaanū m̄uta ihe okwu a p̄utara, 'Ana m ach̄o ebere, ọ bugh̄i aja.' N'ih̄i na abj̄agh̄i m ikp̄o ndi ezi omume, kama abj̄ara m ikp̄o ndi mmehie." 14 Emesj̄a, ndi na-eso ụz̄o J̄on b̄j̄ara j̄ūo ya ajujū s̄i, "Ḡin̄i mere ndi na-eso ụz̄o gi adigh̄i ebu ọnū di ka anyi onwe anyi na ndi Farisii na-eme?" 15 Jis̄os jurū ha s̄i, "O kwesiri ka ndi enyi onye na-alū nwunye ọhūrū n̄or̄o na mwute na-erigh̄i nri, mgbe ha na di nwanyi ọhūrū n̄o? Oge na-abj̄a mgbe a ga-ewepū di nwanyi ọhūrū n'etiti ha, mgbe ahū ka ha ga-ebu ọnū. 16 "Ọ digh̄i onye na-eji akwa ọhūrū kwachie ebe akwa ochie siri d̄okaa, n'ih̄i na akwa ahū ga-esi n'ebe a kwachiri ya d̄owaa; mee ka ọ di n̄j̄o karj̄a ka ọ di na mbū. 17 Ọ d̄ikwagh̄i onye ga-etinye mmanya ọhūrū n'ime karama akp̄ukp̄o ochie, n'ih̄i na karama ochie ahū ga-agbawa mee ka mmanya ọhūrū ahū wufuo. Kama ọ di mma itinye mmanya ọhūrū n'ime karama akp̄ukp̄o ọhūrū, nke ga-echekwa ha abūo nke ọma." 18 Mgbe ọ n̄o na-ekwu okwu, otu onyeisi ụl̄o ekpere b̄j̄ara kp̄o isiala nye ya, s̄i, "Ọ d̄ibegh̄i anya nwa m nwanyi nwūrū. Otu ọ di, b̄j̄a ka i

bikwasi ya aka gi. Ọ ga-ebili d̄ikwa ndū ọz̄o." 19 N'ih̄i nke a, Jis̄os soro ya gawa. Ndi na-eso ụz̄o ya sokwara ha. 20 Ma o nwere otu nwanyi onye ahū na-esigh̄i ike. Nwanyi a an̄oqla n'ọrj̄a a af̄o iri na abūo. Ọ b̄ukwa ọrj̄a oruru ọbara nke na-adigh̄i akw̄us̄i akw̄us̄i ka ọ na-arj̄a. Nwanyi a sitere n'azū b̄j̄aruo ya nso, metū ọnū uwe ya aka. 21 N'ih̄i na o kwuolar̄i n'ime obi ya s̄i, "Ọ b̄urū nn̄o na m ga-enwe ike metū ọnū uwe ya aka, a ga-agw̄o m." 22 Jis̄os chighar̄ir̄i lee ya anya s̄i ya, "Ada m, nwee obi ike, n'ih̄i na e sitela n'okwukwe gi mee ka ahū di gi mma." Ahū d̄ikwara nwanyi ahū mma site n'oge ahū. 23 Mgbe Jis̄os batara n'ụl̄o onyendu ụl̄o ekpere ndi Juu ahū, hū igwe mmadū ka ha na-atū ụz̄u na ndi na-egbu oja. 24 Ọ s̄ir̄i ha, "Sinū ebe a p̄ūo, nwata nwanyi a anwugh̄i anwū, kama ọ n̄o n'ura." Ma ha ch̄ir̄i ya ọch̄i. 25 Ma mgbe achup̄us̄ir̄i igwe mmadū ahū, ọ banyere n'ime ụl̄o, jide nwata nwanyi ahū n'aka, o bilie ọt̄o. 26 Akuk̄o ọrū ebube a gbasara n'ebe niile n'ala ahū. 27 Mgbe Jis̄os si n'ebe ahū na-apū, ụmū nwoke abūo ndi kpuru isi sooro ya. Ha tikuru ya mkpu na-asi, "Nwa Devid, meere anyi ebere!" 28 Ha sooro ya bata n'ụl̄o ebe ọ n̄o. Ọ jurū ha ajujū s̄i, "Unu kwere na m nwere ike ime ka unu hū ụz̄o?" Ha zara s̄i ya, "E, Onyenwe anyi, anyi kweere." 29 O metūrū ha aka n'anya s̄i ha, "Ya d̄ir̄i unu di ka okwukwe unu si di." 30 Ngwangwa ndi isi ahū bidoro ihū ụz̄o. Jis̄os maara ha ọkwa s̄i ha "Unu agwakwala onye ọb̄ula." 31 Ma ha p̄urū gbasaa akuk̄o a ebe niile n'ala ahū. 32 Mgbe ndi a sitere n'ebe ahū p̄ūo, ndi ọz̄o buteere ya nwoke dara ogbi, onye mmūo ọj̄o bikwa n'ime ya. 33 Mgbe ọ chup̄urū mmūo ọj̄o ahū, onye ogbi ahū bidoro ikwu okwu. Ibubo nwūrū igwe mmadū n̄o n'ebe ahū. Ha s̄ir̄i, "Anyi ahūt̄ubegh̄i ihe di otu a n'ala Izrel." 34 Ma ndi Farisii s̄ir̄i, "Ọ bụ ekwensu, eze ndi mmūo ọj̄o, na-enye ya ike ichup̄ū mmūo ọj̄o." 35 Jis̄os jeghar̄ir̄i n'obodo niile na ogbe niile di n'ebe ahū, ma ndi ukwu na ndi nta, na-ezi ihe n'ụl̄o ekpere ndi Juu, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahu. Ọ na-agw̄okwa ọrj̄a na nrj̄a nrj̄a niile di iche iche. 36 Mgbe ọ hūrū igwe mmadū niile na-abj̄akwute ya, ọm̄ij̄ko ha mere ya, n'ih̄i na ha b̄i ndi a na-esogbu. Ndi na-enwegh̄i onye inyeaka. Ndi di ka atūrū na-enwegh̄i onye na-azū ha. 37 Mgbe ahū, ọ s̄ir̄i ndi na-eso ụz̄o ya, "Owuwe ihe ubi hiri nne n'ezie. Ma ndi ọrū di ole na ole. 38 Ya mere, r̄īōnū Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndi ọrū n'owuwe ihe ubi ya."

10 Jisọs kporo ndi na-eso uzọ ya iri na abuo nye ha ikike ichupu mmuo na-adighi ocha, na igwo nrja nrja na orja niile di iche iche. **2** Nke a bu aha ndi ozi iri na abuo ahụ: Saimon (onye a na-akpokwa Pita) na Andru nwanne Saimon; Jemis nwa Zebedi, na Jon nwanne ya. **3** Filip na Batalomi; Tomos na Matiu onye ona utu; Jemis nwa Alfios, na Tadios. **4** Saimon onye a na-akpo Zilot na Judas Iskarjot, onye raara ya nye n'aka ndi gburu ya. **5** Ndi ikom iri na abuo ndi a ka Jisos nyere ikike zipu. Maara ha okwa si ha: "Unu agala n'ebe ndi mba ozo, maobu n'ebe ndi Sameria no. **6** Kama jekwurunu umu Izrel, ndi bu aturu furu efu. **7** Mgbe unu na-aga, na-ekwusaaranu ha si, 'alaeze eluigwe a dila nso.' **8** Gwoonu ndi orja, kpoetenụ ndi nwuru anwu, meenu ka ahụ ndi ekpenta di ocha, chupukwanu mmuo ojoo. N'efu ka unu natara. Ya mere, nyenu n'efu. **9** "Mgbe unu na-aga, unu anatala olaocha maobu olaedo, maobu ola obula tinye n'ime belit unu. **10** Unu ejikwala akpa maka njem unu, maobu uwe abuo, maobu akpukpoukwu, maobu mkpanaka. N'ihu na onye oru kwesiri ihe e ji azu ya. **11** Ma obodo obula maobu ogbe obula unu bara n'ime ya, chonu ufodu ndi kwesiri nsopuru bi n'obodo ahụ. Nogidekwanu n'ulo ha ruo mgbe unu ga-ahapu obodo ahụ. **12** Mgbe unu na-abanye n'ulo ahụ, keleenu ndi bi na ya si, udo diri unu. **13** O buru na ndi no n'ulo ahụ anabata unu, meenu ka udo unu biakwasi n'ulo ahụ. O burukwanu na ha anabataghị unu, ka udo unu loghachikwute unu. **14** O buru na onye obula anabataghị unu, maobu ju inuru okwu unu, mgbe unu na-ahapu ulo ahụ maobu obodo ahụ kuchapunu aja di n'ukwu unu. **15** N'eziokwu, o ga-adiri obodo ahụ njo n'ubochi ikpe karja obodo Sodom na Gomora. **16** "Ana m ezipu unu di ka aturu n'etiti agu. Ya mere, nweenu uche dika agwo. Burunu ndi a na-apughị ita uta dika nduru. **17** Kpachapunu anya. N'ihu na a ga-enyefe unu n'aka nzuko ndi ulo ikpe, piaakwa unu ihe n'ulo ekpere ha. **18** A ga-ekpe unu ikpe n'ihu ndi na-achi achị na n'ihu ndi eze n'ihu m. Ma nke a ga-enye unu ohere igwa ha ihe banyere m. E, nke a ga-enye unu ohere igba ama banyere m nye ndi mba ozo. **19** Mgbe ha jidere unu na-ekpe unu ikpe, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, maobu otu unu ga-esi kwuo ya. N'ihu na a ga-eme ka unu mata ihe unu ga-ekwu n'oge ahụ. **20** N'ihu na o bughị unu ga-ekwu n'onwe unu. Kama Mmuo nke Nna unu bi n'eluigwe ga-esite n'onu unu kwuo okwu. **21** "Nwanne ga-arara

nwanne ya nye ka e gbuo ya, nna ga-ararakwa nwa ya nye. Umụ ga-ebili megide ndi muru ha mee ka e gbuo ha. **22** Mmadu niile ga-akpo unu asi n'ihu m. Ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azoputa. **23** Mgbe obula ndi mmadu sogburu unu n'otu obodo gbalaganu n'obodo ozo. N'ezie, asi m unu, unu agaghị agazucha obodo niile nke Izrel tupu Nwa nke Mmadu aloghachi. **24** "Nwata akwukwo adighi akari onye nkuzi ya. Ohu adighi akariakwa nna ya ukwu. **25** O zuorela onye na-eso uzọ onye nkuzi ka o di ka onye nkuzi ya, na ohu ahụ ka o di ka onyenwe ya. O buru na a kporo nna nwe ulo Belzebug, a ga-esi ana gbara ikpo ndi ezinaulo ya ihe kariri nke a? **26** "Ya mere unu atula ha egwu. O nweghi ihe obula e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghị ekpughe, maobu ihe e zoro ezo nke a na-agaghị eme ka o puta ihè. **27** Ihe m na-agwa unu ugbo a na nzuzo, kosaanu ya mgbe chi boru. Ihe m ji nwayo mee ka o baa unu na nti, nodunu n'elu ulo kwusaa ya. **28** Unu atula egwu ndi puru igbu naani anu ahụ unu, ma ha enweghi ike imetu mkpuruobi unu aka. Kama onye unu ga-atu egwu bu Onye ahụ nwere ike imebi anu ahụ unu na mkpuruobi, tubakwa ha n'oku ala mmuo. (Geenna g1067) **29** O bughị otu kobo ka a na-ere umu nza abuo? Ma otu n'ime ha agaghị ada n'ala ma o buru na Nna unu bi n'eluigwe amaghị. **30** O buladi agiri isi di n'isi unu ka a maara onuogu ha. **31** Ya mere, unu atula egwu. Unu di oke onu karja otutu umu nza. **32** "Ya mere, onye obula kwuputa m n'ihu umu mmadu, ka mu onwe m ga-ekwuputa n'ihu Nna m bi n'eluigwe. **33** Ma onye obula na-agonari m n'ihu ndi mmadu, mu onwe m ga-agonariakwa ya n'ihu Nna m bi n'eluigwe. **34** "Unu echekwala na m bira iweta udo n'ua. Abighi m iweta udo, kama o bu iwebata mma agha. **35** Abiara m ime, "Ka nwoke megide nna ya, ka nwa nwanji megide nne ya, ka nwunye nwa megide nne di ya, **36** ndi iro mmadu ga-abu ndi ezinaulo ya.' **37** "O buru na i huru nne gi maobu nna gi n'anya karja m, i kwesighi ibu onye nke m. O buru na i huru nwa gi nwoke, maobu nwa gi nwanji n'anya karja m, i kwesighi ibu onye nke m. **38** Onye obula na-eburughi obe ya soro m, ekwesighi i bu onye nke m. **39** Onye obula chotara ndu ya ga-etufu ya, ma onye obula tufuru ndu ya maka m, ga-achotakwa ya. **40** "Ndi niile nabatara unu na-anabata m. Mgbe ha nabatara m, o bukwa Onye ahụ zitere m ka ha na-anabata. **41** O buru na unu anabata onye amuma n'ihu na o bu onye amuma, unu na onye amuma ahụ ga-enweko

otu ụgwọ ọrụ. Ọ burukwa na unu anabata onye ezi omume n'ih i ezi omume ya, unu ga-esorokwa ya nata ụgwọ ọrụ nke onye ezi omume. **42** Ọ buru na onye ọbula ekunye otu n'ime ndi a na-eso uto m mmiri oyi ka o nuo, n'ih na o bu onye na-eso uto m, n'ezie, asi m unu, o ghaghị inata ụgwọ ọrụ ya."

11 Mgbe Jisọs nyesiri ndi na-eso uto ya ndumodu ndi a, o hapuru ebe ahụ puo. Bido na-ejeghari n'obodo di iche iche na-ezisa ozioma. **2** Jon ome e baptizim nokwa n'ulo mkporo n'oge ahụ. Mgbe o nuru akuko ọrụ ebube niile nke Kraist na-arụ, o zipuru ndi na-eso uto ya. **3** O gwara ha ka ha juo ya ajuju si, "O bu gi bu onye ahụ anyi na-ele anya ọbibiya ya, ka o bu onye ozo?" **4** Jisọs zara ha si, "Laghachinu azu gwa Jon banyere ihe unu nuru na ihe anya unu huru. **5** Gwanu ya na a na-eme ka ndi isi hu uto, ka ndi ngwuro gaa ije. A na-emekwa ka ahụ ndi ekpenta di ocha. Ndi ogbi na-anu ihe, na-ekwu okwu. Ndi nwuru anwu ka a na-akpote. Gwakwanu ya ihe banyere ozioma a na-ezisara ndi ogbenye. **6** Ziekwanu ya ozi a, na ngozi na-adiri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n'ih m." **7** Mgbe ndi ahụ Jon zitere lara, Jisọs bidoro igwa igwe mmadu no n'ebe ahụ okwu banyere Jon. O juru ha ajuju si, "Mgbe unu gara n'ozara ihu Jon, ginj ka unu lere anya na unu ga-ahụ? O bu ahijia achara nke ikuku na-ebughari? **8** Ma o bughj otu a, ginj ka unu puru iga ihu? O bu nwoke yi uwe mara mma? Ma lee ndi na-eyi uwe di oke onuahia na-anu n'ulo eze. **9** Ma ginj ka unu lere anya na unu ga-ahụ? O bu onye amuma? E, asi m unu, o bu onye kari onye amuma. **10** Onye bu onye ahụ e dere ihe banyere ya n'akwukwo nsọ si, "Lee, aga m ezipu onyeozu m n'ihu gi, onye ga-edozi uto gi n'ihu gi." **11** N'ezie, o dighi nwoke ọbula n'etiti ndi nwanj muru di ukwu kari Jon ome e baptizim. Ma onye dikarisiri nta n'alaeze eluigwe di ukwu kari ya. **12** Site n'ubochi ndi ahụ Jon ome e baptizim malitere ọrụ ya ruo ugbo a, ihe banyere alaeze eluigwe na-agabiga ihe ike. Otu a kwa ndi di ike na-abagidekwa ya. **13** N'ih na tupu Jon abia, iwu na ndi amuma niile buru amuma banyere alaeze a. **14** O burukwa na unu jikeere inabata ya, o bu ya bu Ilaia ahụ, nke na a ga ibia. **15** Onye ọbula nwere nti inu ihe, ya nuru. **16** "Ginj ka m ga-eji tunyere ndi bi n'ogbo a? Ginj ka ha yiri? Ha di ka umuntakiri na-egwuri egwu n'ama, ndi na-asi ibe ha, **17** "Anyi gburu unu oja, ma unu ekweghi ete egwu. Anyi buuru unu

ahụ ikwa ozu, ma unu akwaghj akwa.' **18** Jon bira na-erighi achicha maobu ihe onunu. Ha siri, 'Mmuo ojobi n'ime ya.' **19** Ma Nwa nke Mmadu bira na-eri ihe oriri, na-anukwa ihe onunu. Ha si, 'Lee, onye oke oriri na onye oke anumanu abiala, enyi ndi ona utu na ndi mmehie.' Ma amamihe na-esite n'oru ya gosiri na ihe o mere di mma." **20** Mgbe ahụ o bidoro ibu obodo niile ebe o ruru otutu ọrụ ebube onu, n'ih na obodo ndi a echegharighi. **21** "Ahuhu ga-adiri gi Korazin. Ahuhu ga-adikwara gi Betsaida. N'ih na a si na o bu n'ime Taja na Saidon ka a ruru ọrụ ebube niile a ruru n'ime unu, ha gaara echeghari ma gosikwa ncheghari ha site n'iyi uwe mkpe na ikpokwasị onwe ha ntu n'isi. **22** N'ezie asi m unu na o ga-adiri unu njo n'ubochi ikpe ahụ kari obodo Taja na Saidon. **23** Ma gi Kapanom bu obodo a na-asopuru, a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba, i ga-aridaru oku ala mmuo. N'ih na a si na a ruru ọrụ ebube m ruru n'ime gi n'obodo Sodom, a garaghj ala ya n'iyi. O gaara adiri ruo taa. (Hadēs 986) **24** N'ezie asi m unu, o ga-adiri unu njo n'ubochi ikpe ahụ kari obodo Sodom." **25** N'oge ahụ, Jisọs kwuru si, "Nna, Onyenwe eluigwe na uwa, ana m ekele gi, n'ih na i zonariri ndi okachamara eziokwu ahụ, ma kpughee ya nye umuntakiri. **26** E, Nna m, o toro gi uto ime ya n'uto di otu a. **27** "Nna m enyefeela m ihe niile n'aka. O dighi onye maara Okpara ahụ ma o bughj Nna ya. O dikwaghj onye maara Nna kari Okpara ahụ na ndi Okpara ahụ kwadoro igosi Nna ya. **28** "Bjakwutenu m unu niile ndi na-adogbu onwe unu n'oru, ndi e bokwasiri ibu di aru. Aga m enyekwa unu izuike. **29** Nyaranu yokunke m n'olu unu, mutakwanu ihe site n'aka m. N'ih na adi m nwayoo, burukwa onye di umeala n'obi. Unu ga-achotakwara mkpuruobi unu izuike. **30** N'ih na yoku m di mfe, ibu m adighikwa aru."

12 N'oge ahụ, Jisọs sitere n'ubi a kuru oka na-agafe n'ubochi izuike. Ma ebe aguu na-agu ndi na-eso uto ya, ha malitere igbo ogbe oka, na ita mkpuru ya. **2** Mgbe ndi Farisii huru nke a, ha siri ya, "Lee, ndi na-eso uto gi na-eme ihe na-ezighi ezi ime n'ubochi izuike!" **3** Ma o zara ha si, "O bu na unu agutaghj ihe Devid na ndi ya na ha soo mere mgbe aguu na-agu ha? **4** Otu o si banye n'ulo Chineke, ya na ndi so ya, rie achicha a na-eche n'ihu Chineke, nke na-ezighi ezi n'iwu ka ha rie, kama o diiri naani ndi nchujaja iri ya. **5** Ka o bu na unu agutabeghi ebe e dere ya n'ime

akwukwọ iwu Mosis na ndị nchụaja na-emerụ ụbọchị izuike n'ụlonsọ ukwu ahụ, ma ọ dighị onye na-ata ha ụta? **6** Ma ana m agwa unu na onye dị ukwu karịa ụlonsọ ukwu nọ n'ebe a. **7** Ọ bụrụ na unu ghọtara ihe akwukwọ nsọ na-ekwu mgbe ọ na-asị, 'Ana m achọ ebere, ọ bughị aja.' Unu agaraghị ama ndị ikpe na-amaghị ikpe. **8** N'ihị na Nwa nke Mmadụ bụ Onyenwe ụbọchị izuike." **9** O sitere n'ebe ahụ puo banye n'ụlọ nzukọ ha. **10** N'ebe a ka ọ hụrụ otu nwoke aka ya kponwuru akponwu. Ndị nọ n'ebe ahụ juru ya ajuju si, "O ziri ezi n'iwu igwo mmadu n'ubochi izuike?" **11** Ma ọ zara ha si, "O buri na otu onye n'ime unu nwere otu aturu danyere n'ime olulu n'ubochi izuike ginị ka ọ ga-eme? O ga-ahapu ya n'ebe ahụ? O gaghị ejide ya doputa ya? **12** Mmadu ọ dighi mkpa karịa aturu? Ya mere, o ziri ezi n'iwu bu iru oru oma n'ubochi izuike." **13** Mgbe ahụ ọ sirị nwoke ahụ, "Setipuru aka gi." Nwoke ahụ setipuru aka ya. Aka ahụ dikwara ya mma di ka aka nke ozọ. **14** N'ihị nke a ndi Farisii sitere n'ebe ahụ puo, ga gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya. **15** Ma ebe Jisos maara ihe ha na-ezube ime, o sitere n'ebe ahụ puo. Ma otutu ndi mmadu sooro ya. O gwokwara ha nrja nrja ha niile. **16** Ma o nyere ha iwu ka ha hapu igwa ndi ozọ onye ọ bu. **17** Nke a bu ka emezuo okwu ahụ Aizaya onye amuma kwuru, **18** "Onye a bu onye na-ejere m ozi, onye m hoputara. Onye m hukwara n'anya. O bukwa onye ihe ya na-atọ m utọ. Aga m etinye Mmuo m n'ime ya. O game ka ikpe ziri ezi rute mba niile aka. **19** O gaghị ese okwu, ọ gaghị etisikwa mkpu ike. O nweghi onye ganu olu okwu ya n'ezị. **20** O gaghị agbaji ahijia riidi azopjara n'ala, maobu menyuo ogho oriona na-enwu ntakiri ntakiri, tutu ruo mgbe ọ ga-eme ka ikpe ziri ezi merie. **21** O bukwa n'aha ya ka mba niile di n'ua ga-atukwasị olileanya ha." **22** Emesja, ha kpotaara ya otu nwoke kpuru isi ma daakwa ogbi. O bukwa onye mmuo ojoo na-esogbu. O gworo ya, mee ka nwoke ahụ hu uto, bidokwa ikwu okwu. **23** Ihe a juru igwe mmadu nọ n'ebe ahụ anya. N'ihị ya, ha kwuru si, "Nwoke a, ọ ga-abu Nwa Devid?" **24** Mgbe ndi Farisii nuru nke a, ha sirị, "Nwoke a chupuru mmuo ojoo a n'ihị na Belzebug, eze ndi mmuo ojoo, nyere ya ike ichupu ya." **25** Ma ebe ọ matara ihe ha na-eche n'obi ha. O gwara ha okwu si, "Alaeze obula kewara megide onwe ya ga-ada. Obodo o bu la maobu ezinaulo obula kewara megide onwe ya agaghị eguzo. **26** O buri na ekwensu achupu ekwensu, o kewala megide

onwe ya. Oleekwanu otu alaeze ya ga-esi guzo. **27** Di ka unu kwuru, ọ buru na m na-achupu mmuo ojoo site n'ike Belzebug, ọ bu n'ike onye ka umu unu ndi kom na-achupu ha? Ya mere, ọ bu umu unu ga-ekpe unu ikpe n'ihị okwu a unu kwuru. **28** Ma ọ buri na m na-esite n'ike Mmuo nke Chineke na-achupu mmuo ojoo, matakwanu na alaeze Chineke abiala n'etiti unu. **29** "O dighi mmadu obula puru ibanye n'ulo nwoke di ike kwakoro ngwongwo niile di n'ulo ahụ. Ma o nwere ike ime nke a ma ọ buri na ọ ga-eburu uto kee nwoke ahụ agbu? Mgbe o kesiri ya agbu, o nwere ike ibanye kwakotaa ngwongwo niile di n'ulo nwoke ahụ. **30** "Onye obula na-adinyeghiri m na-emegide m. Onye ọ bulakwa na-adighi eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. **31** Ya mere, ana m agwa unu si, na a ga-agbaghara mmehie na nkwulu niile. Ma agaghị agbaghara nkwulu ekwuluru Mmuo Nso. **32** Onye obula nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadu, a ga-agbaghara ya, ma onye obula na-ekwu megide Mmuo Nso, agaghị agbaghara ya, n'ogbo a maobu n'ogbo nke na-abia. (aiōn g165) **33** "O buri na e mee ka osisi too nke oma, ọ ga-amita mkpuru oma, ma ọ buri na o toghi nke oma, ọ ga-amita mkpuru ojoo. N'ihị na a na-amata osisi obula site na mkpuru ya. **34** Umụ ajuala, olee otu unu ga-esi kwuo okwu di mma, ebe obi unu di njo? N'ihị na ihe mmadu kwuru bu ihe si ya n'obi puta. **35** Ezi mmadu na-esi n'ezị akụ ya weputa ihe di mma, ma ajo mmadu na-esitekwa n'ajo akụ ya weputa ajoo ihe. **36** Ma ana m agwa unu si, n'ubochi ikpe ahụ, onye obula ga-aza ajuju, banyere okwu niile na-enweghi isi o kwuru. **37** N'ihị na ọ bu site n'okwu onu gi ka i ga-abu onye ikpe mara, sitekwa n'okwu onu gi ka i ga-abu onye ikpe na-amaghị." **38** Mgbe ahụ, ufodu ndi ozizi iwu na ndi Farisii gwara Jisos si ya, "Onye nkuzi, anyi choro ka i gosi anyi ihe iribama." **39** Ma ọ zara si ha, "O bu naani ajo ogbo nke na-enweghi okwukwe ga-achokwa ka e gosi ha ihe iribama. Ma ọ dikwaghị ihe iribama ozọ a ga-egosi unu karịa ihe iribama Jona onye amuma. **40** N'ihị na di ka Jona noro ubochi ato, ehizie na abali n'afọ azu di ukwu, otu a ka Nwa nke Mmadu ga-esi nookwa ubochi ato, ehizie na abali n'obi nke ala. **41** Ndi kom Ninive ga-eso ogbo a bilie n'ubochi ikpe maa ya ikpe. N'ihị na ha cheghariri mgbe ha nuru nkwusa Jona. Ma lee onye kariri Jona ukwu nọ n'ebe a. **42** N'ubochi ikpe ahụ kwa, eze nwanji nke Ndidaga-eso ogbo a bilie boo ya ebubo. O ga-amakwa unu ikpe.

N'ihì na o siri n'ebe dì ụwa sọturụ bịa nūrụ okwu amamihe Solomōn. Ma ugbu a onye ahụ dì ukwuu karịa Solomōn nọ n'ebe a, ma unu juru i kwere na ya. **43** "Mgbe mmuo na-adighi ocha si n'ime mmadu puo, o na-agabiga n'ozara ebe mmiri na-adighi icho ebe izuike, ma o naghị achota ya. **44** Mgbe ahụ, o nasisi, 'Aga m alaghachi n'ulo m, ebe m si puta.' Mgbe o loghachiri, o na-achoputa na a zachara ulo ahụ dozie ya, o dikwaghị onye bichiri n'ime ya. **45** Mgbe ahụ, o na-apu gaa chota mmuo asaa ozo, ndi di njo karja ya onwe ya. Ha niile na-abata bja biri n'ime onye ahụ. Mee ka onodu ya di njo karja ka o di na mbu. Otu a ka o ga-adiri ndi bi n'ogbo a joro njo." **46** Mgbe o no nagwa igwe mmadu ahụ okwu, nne ya na umunne ya bjara guzoro n'ezi na-eche ka ha gwa ya okwu. **47** Otu onye n'ime igwe mmadu ahụ gwara ya okwu si, "Lee, nne gi na umunne gi ndi nwoke na-achọ ihu gi n'ezì. Ha chorọ igwa gi okwu." **48** Ma o zara onye ahụ gwara ya okwu si, "Onye bu nne m? Olee ndi bu umunne m ndi nwoke?" **49** O turu ndi na-eso uzo ya aka, si, "Lee, ndi a bu nne m na umunne m ndi nwoke. **50** N'ihì na onye obula na-eme ihe Nna m bi n'elugwe chorọ, bu nwanne m nwoke, na nwanne m nwanyi, nakwa nne m."

13 N'otu ubochi ahụ, Jisọs hapuru ulo ahụ gaa n'onu mmiri ebe o noduru ala. **2** Igwe mmadu di ukwuu bjakwutere ya, nke mere ka o baa n'ime ugbo mmiri. N'ime ya ka o no na-ezi ndi mmadu no n'onu mmiri ahụ na-ege ya nti ihe. **3** O ji ilu gwa ha otutu ihe. O gwara ha si, "O nwere otu onye oru ubi gara iku mkpuru n'ubi ya. **4** Mgbe o na-agma mkpuru ndi a, ufodu n'ime ha dara n'akuku uzo ebe umu nnuu bjara turja ha loo. **5** Ma ufodu n'ime ha dara n'ala di nkume nkume. O dighi anya ha puputara, too, n'ihì na aja di n'ebe ahụ emighi emi. **6** Ma mgbe anwu mukwasiri ha, ha chanwuru, kponwuo, n'ihì na mgborogwu ha emikpughi emikpu n'ime ala. **7** Mkpuru ufodu danyere n'etiti ogwu, ogwu ahụ toputara kpagbuo ha. **8** Ma ufodu mkpuru dara n'ezì ala, mjakwa otutu mkpuru. Ufodu miri mkpuru iri ato, ufodu iri isii, ufodu kwa otu nari. **9** Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru." **10** Emesja, ndi na-eso uzo ya bjakwutere ya juo ya si, "Gini mere i ji na-agwa ndi a okwu n'ihu?" **11** O zagachiri, "N'ihì na o bu unu ka e nyere imata ihe omimi niile nke alaeze eluigwe. Emeghi ka ndi ozo ghota ya. **12** Onye ahụ nwere ihe ka a ga-enyekwa

ozo, ka o nwee karja. Ma onye na-enweghi ihe obula ka a ga-anapu o buladi ihe o nwere. **13** Nke a bu ihe mere m ji agwa ha okwu n'ihu: "N'ihì na ha na-ele anya, ma ha adighi ahụ uzo, ha na-ege nti, ma ha adighi anu ihe maobu aghota ya. **14** Nke a bukwa imezu amuma ahụ Aizaya buru si, "Unu ga na-anu, nukwa, ma unu agaghị aghota ihe obula. Unu ga na-ele anya, hukwa, ma unu agaghị ahụ ihe obula. **15** N'ihì na obi ndi nke a a maala abuba, dikwa arọ, ha adighi ejikwa nti ha anu ihe, ha mechikwara anya ha ka ha ghara ihu uzo. Ma o bughu otu a ha nwere ike jji anya ha hu uzo, jirikwa nti ha nu ihe, sitekwa n'obi ha nwe nghota ma chigharia bjakwute m, ka m gwọ ha." **16** Ma ngozi na-adiri anya unu, n'ihì na ha na-ahu uzo, na nti unu n'ihì na ha na-anukwa ihe. **17** N'ezie agwa m unu, otutu ndi amuma na ndi ezi omume ka o guru agu ihu ihe unu na-ahu, ma ha ahughi ya, na inu ihe unu na-anu, ma ha anughi ya. **18** "Ugbu nuruu nkowa ilu ogha mkpuru ahụ. **19** Mgbe onye obula nuru ozioma nke alaeze ahụ, ma o ghogtaghi ya, ajo onye ahụ na-abia napu ya ihe ahụ akuru n'obi ya. Nke a bu mkpuru ahụ nke dara n'okporozo. **20** Mkpuru nke dara n'ala nkume nochiri anya obi mmadu onye nuru ozioma ahụ, jirikwa oke onu nabata ya. **21** Ma ebe ha na-enweghi mgborogwu n'ime ha. Ha na-anọ nwa oge nta. Mgbe nsogbu maobu mkpagbu bjara n'ihì okwu ahụ, ngwangwa ha na-adachapu. **22** Mkpuru nke dara n'ala ahụ ogwu ogwu di nochiri anya obi mmadu onye nuru ozioma ahụ, ma ochicho nke uwa a, ya na itinye obi n'aku nke uwa a, kpagidere okwu di n'ime ya, mee ka o ghara imi mkpuru. (aiōn g165) **23** Ma mkpuru dara n'ala oma ahụ nochiri anya obi mmadu onye gere nti n'ozoma ahụ, ghatakwa ya. O na-amita mkpuru di nari, maobu iri isii, maobu iri ato karja ihe akunyere n'ime ya." **24** O turu ha ilu ozo si, "Alaeze eluigwe di ka mmadu obula nke kuru ezi mkpuru n'ubi ya. **25** Ma n'otu abali, mgbe onye obula no n'ura, onye iro gara n'ubi ahụ ku mkpuru na-epu ahijia n'etiti ezi mkpuru oka wiiti ahụ o kuru ma laa. **26** Mgbe mkpuru oka wiiti ndi ahụ puputara, meputa isi oka, ahijia ahụ bidokwara ito. **27** "Ndi oru onye nwe ubi ahụ bjara si ya, 'Nna anyi ukwu, o bughu ezi mkpuru oka ka i kuru n'ubi gi? Ebeekwanu ka ahijia ndi a si bia?' **28** "Onye oru ubi ahụ zara ha si, 'O bu onye iro m kuru ahijia ndi a.' "Ndi oru ya juru ya si, 'I chorọ ka anyi gaa foputasia ha?' **29** "Ma onye oru ubi ahụ siri ha, 'O dighi, n'ihì na mgbe unu na-

achọ ihopu ahịhịa ndị ahụ, unu nwere ike site na-amaghị ama hopu ezi mkpuru ọka wiiti. **30** Hapuru ọka ahụ ka ha na ahịhịa ndị ahụ na-etokota, tutu ruo mgbe a ga-ewe ihe ubi. N'oge ahụ aga m enye ndi owuwe ihe ubi iwu si, burunu ụzọ chikotasia ahịhịa ndị a niile, kee ha n'ukwu n'ukwu, kpọọ ha ọkụ. Ma kpokotanụ ọka wiiti ndi a tinye ha n'ọba m." **31** O tukurara ilu ọzọ si ha, "Alaeze eluigwe di ka mkpuru mostaad nke onye oru ubi kuru n'ubi ya. **32** O bu ezie na o bu mkpuru dikarisiri nta kari mkpuru ubi niile, ma mgbe mkpuru a toro, o na-adi ukwu kari ihe niile a kuru n'ubi. O na-agho osisi buru ibu, nke umu nmanu na-ezuka ike n'alaka ya." **33** O turu ha ilu ọzọ si, "Alaeze eluigwe di ka ihe na-eko achicha, nke nwanyi na-ewere gwakota n'utu ọka e ji eme achicha, tutu ruo mgbe ihe iko achicha ahụ mere ka utu ọka ahụ niile koo." **34** Oge niile ka Jisọs na-eji ilu na-agwa ndi mmadu ndi a okwu. O nweghi oge obula o gwara ha okwu hapu iji ilu. **35** O mere nke a ka okwu onye amuma kwuru mezu, si, "Aga m eji ilu kwuo okwu mgbe m na-agwa ha okwu. Aga m agwakwa ha ihe mmadu obula na-amaghị site n'oge e kere uwa." **36** Emesia, o hapuru igwe mmadu ahụ baa n'ulo. Ndi na-eso uzo ya bjakwutere ya si ya, "Kowaara anyi ihe ilu ahụ i turu putara, ilu banyere ahịhịa puru n'ubi a kuru ọka." **37** Jisọs zara ha si, "Nwoke ahụ kuru mkpuru ahụ bu Nwa nke Mmadu. **38** Ubi ahụ a ghanyere mkpuru ndi ahụ bu uwa. Mkpuru nke a kuru n'ubi ahụ nochiri anya umu nke alaeze ahụ. Ahịhịa ahụ puru n'ubi ahụ nochikwara anya umu ajo onye ahụ. **39** Onye iro ahụ gara kuo mkpuru puru ahịhịa bu ekwensu. Owuwe ihe ubi nochiri anya ogwugwu oge. Ndi owuwe ihe ubi bukwa ndi mmuo ozi. (aiōn g165) **40** "Di ka e siri foputasia ahịhịa ahụ kpoo ha oku, otu a ka o ga-adi mgbe uwa ga-agwu. (aiōn g165) **41** Nwa nke Mmadu ga-ezipu ndi mmuo ozi ya ka ha gaa site n'alaeze ya foputasia ihe niile na-eme ka e mee mmehie, na ndi niile na-eme ajo ihe. **42** Ha gatubakwa ha n'ime oke oku ahụ, ebe ha ga-anọ nakwa akwa, na-atakwa ikikere eze. **43** Ma ndi niile bu ndi ezi omume ga-enwu di ka anyanwu n'ime alaeze Nna ha. Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru. **44** "Alaeze eluigwe di ka akụ e zoro n'ubi, nke otu nwoke choputara zookwa ya ọzọ. Nwoke a jiri onu ree ihe niile o nwere, ma gaa zuta ubi ahụ. **45** "Ozo, alaeze eluigwe yiri nkume di oke onuahia nke onye na-azu ahia chotara. **46** Mgbe o huru nkume a, o ree ihe

niile o nwere, were ego ya gaa zuru nkume a di oke onuahia. **47** "Ozokwa, alaeze eluigwe di ka ugbu e ji egbu azu, nke a wunyere n'ime osimiri, jiri ya jide azu di iche iche. **48** Mgbe ugbu a juru, ndi oku azu ahụ na-adoputa ya. Nodu ala hoputasia ndi di mma tinye ha n'ime nkata, ma tufuo ndi na-adighi mma. **49** Otu a ka o ga-adi n'ogwugwu oge. Ndi mmuo ozi ga-abia kewapu ndi ojo site n'etiti ndi ezi omume, (aiōn g165) **50** ma tubakwa ha n'ime oke oku ahụ. Ebe ha ga-anọ na-akwa akwa na-atakwa ikikere eze." **51** O juru ha si, "Unu ghotara ihe ndi a m na-ekwu?" Ha zara si ya, "E." **52** O siri ha, "N'ih i nke a, onye nkuzi nke iwu obula nke e mere ka o buru onye na-eso uzo alaeze eluigwe, di ka onyenwe ulo nke na-esite n'ulokaku ya na-eweputa ihe ohuru na ihe ochie." **53** Mgbe Jisos tusiri ilu ndi a, o si ebe ahụ puo. **54** O rutere n'obodo ya, malite izi ha ihe n'ulo ekpere ha, nke a jukwara ha anya. Ha juritara onwe ha ajuru na-asi, "Ebee ka o si nweta amamihe a? Ebee ka o si nweta ike iru oru ebube ndi a niile? **55** Nwoke a, o bughu nwa onye kapinta? O bu na-adighi akpo nne ya Meri? Jemis, Josef, Saimon na Judas, ha abughu umunne ya ndi ikom? **56** Umunne ya ndi inyom niile, ha anoghi n'etiti anyi? Olee ebekwa ka nwoke a si nweta ihe ndi a?" **57** Iwe were ha n'ebe o no. Ma Jisos gwara ha okwu si ha, "A na-asopuru onye amuma n'ebe niile, ma a dighi asopuru ya n'obodo a muru ya, nakwa n'ezinaulo nke ya." **58** Ya mere, o rughi otutu oru ebube n'ebe ahụ, n'ih i na ha enweghi okwukwe n'ime ha.

14 N'oge a Herod eze na-achi Galili nuru ihe banyere Jisos. **2** O gwara ndi na-ejere ya ozi okwu si ha, "Onye a bukwanu Jon ome baptizim. O sitela na ndi nwuru anwu bilie dikwa ndu ọzọ. O bu ya mere ike iru oru ebube ndi a ji di n'ime ya." **3** N'ih i na, Herod jidere Jon kee ya agbu tinye ya n'ulo mkporo, n'ih i Herodias nwunye Filip nwanne ya nwoke. **4** N'ih i na Jon gwara ya, "O bughu ihe ziri ezi n'iwu ka i kporo ya." **5** Herod chorori igbu ya, ma o turu egwu ndi mmadu, n'ih i na ha weere Jon di ka onye amuma. **6** Ma mgbe a na-eme mmemme icheta omumu Herod, ada Herodias tere egwu n'ihu Herod, na n'ihu ndi obia biara n'ubochi ahụ. Obi toro Herod utu nke ukwu. **7** Nke a mere o ji nuu iyi kwee nkwa inye ya ihe obula o rioro. **8** Ma di ka nne ya si haziere ya, o rioro eze Herod si, "Nye m isi Jon ome baptizim n'efere ugbu a." **9** Ariri a wutere eze Herod, ma n'ih i iyi o nuru na

n'ihl ndl ɔbja ya niile, ɔ chɔghl jla azu n'okwu ya. O nyere iwu ka e meere ya ihe ɔ chɔrɔ. **10** O ziri ozi ka e bipu isi Jɔn n'ulo mkporo. **11** E tinyere isi ya n'efere bunye nwaagboghɔ ahɔ. ɔ naara ya bulaara nne ya. **12** Ndi na-eso ɔzo ya bjara buru ozu ya gaa lie. Ha gara kɔrɔrɔ Jisɔs ihe mere. **13** Mgbe Jisɔs nuru akuko a, ɔ banyere n'ugbo mmiri gaa n'ozara, ebe ɔ ga-anɔdurɔ onwe ya. Ma mgbe igwe mmadu nuru ya, ha si obodo di iche iche sooro ya n'ukwu ala. **14** Mgbe o sitere n'ugbo mmiri ahɔ rɔdata, ɔ huru oke igwe mmadu. O nwere omjiko n'ebe ha no, gwɔɔ ndi orja n'etiti ha. **15** N'oge anyasi ubochi ahɔ, ndi na-eso ɔzo ya bjakwutere ya si ya, "Chi na-achɔ iji. Ebe a abukwaghi ebe ndi mmadu bi. O nweghi nri a ga-azuta n'ozara a. Zilaga igwe mmadu ndi a ka ha gaa n'ime obodo zɔra onwe ha nri." **16** Ma Jisɔs gwara ha si, "O dighi mkpa na ha ga-ala. Nyenu ha nri ka ha rie." **17** Ha zara ya si, "O bu naani ogbe achicha ise na azu abuo ka anyi nwere." **18** O sirɔ ha, "Wetaranu m ha n'ebe a." **19** O gwara igwe mmadu ahɔ ka ha nodu ala n'ahijia. O weere ogbe achicha ise na azu abuo ahɔ welie anya ya elu nye Chineke ekele. O nyawara achicha ahɔ, nye ha ndi na-eso ɔzo ya, ndi na-eso ɔzo ya nyere ha igwe mmadu ahɔ. **20** Onye obula riri rijuo afo. Emesja, ndi na-eso ɔzo Jisɔs tutukotara iberibe achicha dara n'ala tutujuo ha nkata iri na abuo. **21** Ma ndi riri nri ahɔ di puku umu nwoke ise, n'agunyeghi umu nwanyi, na umuntakiri. **22** Mgbe nke a gasiri, ɔ gwara ndi na-eso ɔzo ya ka ha banye n'ugbo malite igafe ofe ɔzo nke osimiri ahɔ. Ma ya onwe ya noduru maka izilaga ndi mmadu ahɔ. **23** Mgbe ɔ zilagasiri igwe mmadu ahɔ, ɔ rigooro n'elu ugwu ikpe ekpere, naani ya. Mgbe oge anyasi ruru, naani ya nokwa na-ebe ahɔ. **24** Ma n'oge a ugbo mmiri ahɔ esitela n'ebe ala di nso gamie n'elu osimiri, ebili mmiri na-ebugharikwa ya, n'ihl na ifufe ahɔ na-emegide ya. **25** Ma ihe di ka site n'elekere atɔ ruo elekere isii nke ututu, Jisɔs bjakwutere ha, na-aga ije n'elu osimiri. **26** Mgbe ndi na-eso ɔzo ya huru ya ka ɔ na-aga ije n'elu osimiri ahɔ, obi lɔrɔ ha mmiri, ha si, "O bukwanu mmuɔ o!" Ha tiri mkpu n'ihl egwu. **27** Ma ngwangwa Jisɔs sirɔ ha, "Nweenu obi ike! O bu m; unu atula egwu." **28** Pita zara ya, "Onyenwe anyi, ɔ buru na ɔ bu gi, si m bjakwute gi n'elu mmiri." **29** O sirɔ ya, "Bia!" Pita sitere n'ugbo ahɔ puta, bido iga ije n'elu mmiri ijekwuru Jisɔs. **30** Ma mgbe ɔ huru oke ebili mmiri ahɔ ka ɔ na-amaghari; egwu turu ya. Ma mgbe ɔ malitere imikpu n'ime mmiri ahɔ, o tiri

mkpu si, "Onyenwe m! Zoputa m!" **31** Na-atufughi oge, Jisɔs setipuru aka ya doputa Pita. ɔ sirɔ ya, "Gi onye okwukwe nta, n'ihl ginl ka i ji nwee obi abuo!" **32** Ma mgbe ha ribanyere n'ime ugbo ahɔ ifufe ahɔ kwusikwara. **33** Ndi ahɔ no n'ugbo ahɔ kporo isiala nye ya si, "N'ezie, i bu Okpara Chineke." **34** Mgbe ha gafere n'ofe nke ɔzo, ha bjarutere n'ala Genesaret. **35** Mgbe ndi obodo ahɔ matara na ɔ bu ya, ha zisara ozi gburugburu obodo niile ahɔ, ma dutere ya ndi niile ahɔ na-adighi ike. **36** Ha rioro ya ka o kwenye ka ha metu ɔ buladi onu uwe ya aka. Ndi niile meturu ya aka ka a gworo.

15 Mgbe ahɔ, ufodu ndi Farisii na ndi ozizi iwu si Jerusalem bjakwute Jisɔs juru ya ajuju si, **2** "Gini mere ndi na-eso ɔzo gi adighi erube isi n'omenaala ndi okenye? Ha anaghi akwo aka ha tupu ha erie nri." **3** O zara ha si, "Gini mere unu ji na-ada iwu Chineke n'ihl omenaala unu? **4** N'ihl na Chineke sirɔ, 'Sopuru nne gi na nna gi,'na, 'onye obula kwujoro nna maobu nne ya ka e gbuo ya.' **5** Ma unu na-asi, ɔ buru na onye obula ga-asi nna maobu nne ya, ihe obula bu nke i gara erite n'aka m bu 'onyinye diri Chineke.' **6** N'ihl ya, ha agaghi eji ya asopuru nna ha maobu nne ha. N'uzo di otu a, unu na-eme ka okwu Chineke buru ihe efu n'ihl omenaala unu. **7** Ndi ihu abuo! Amuma ahɔ Aizaya buru banyere unu bu eziokwu. Mgbe o kwuru si, **8** "Ndi a ji egbugbere onu ha na-asopuru m, ma obi ha di anya n'ebe m no. **9** Ofufe ha nefe m bu ihe efu, ozizi ha bukwa ihe mmadu nyere n'iwu." **10** Mgbe ahɔ, ɔ kporo igwe mmadu ahɔ, si ha, "Geenu ntɔ, ghotakwanu. **11** O bughl ihe banyere mmadu n'onu na-emeru ya, kama ɔ bu ihe si n'onu onye ahɔ puta na-emeru ya." **12** Ndi na-eso ɔzo ya bjakwutere ya si, "I makwa na obi adighi ndi Farisii mma n'ihl okwu ahɔ i kwuru?" **13** Ma ɔ zara si ha, "Osisi obula Nna m nke eluigwe na-egighi aka ya kuo ka a ga-ehopu. **14** Ya mere, unu echegbula onwe unu, n'ihl na ha bu ndi ndu kpuru isi. Ma ɔ buru na onye isi eduo onye isi ibe ya ha abuo adaba n'ime olulu." **15** Pita sirɔ ya, "Kowaara anyi ihe ilu a putara." **16** O juru ha si, "Unu ɔ ka di ka ndi na-enweghi nghota? **17** O bu na unu aghotaghi na ihe obula nke na-aba n'onu na-aga n'ime afo, sikwa n'ebe ahɔ a nyuru ya n'ulo nsi? **18** Ma ihe si mmadu n'onu puta na-esi ya n'obi aputa. ɔ bu ihe di otu a na-emeru mmadu. **19** N'ihl na ɔ bu n'ime obi mmadu ka echiche ime ihe ojoo ndi a si

aputa: igbu mmadu, ikwa iko niile, ikwa iko nke ndi ikom nwere nwunye na ndi inyom nwere di, na izu ohi, na ama ugha, na nkwalu. **20** Ihe ndi a bu ihe na-emeru mmadu, o bughị ma mmadu kworo aka tupu o rie nri, maobu na o kwoghị.” **21** Jisosh hapuru obodo ahụ gaa n’akuku obodo Taja na Saidon. **22** N’ebe ahụ, otu nwanyi onye Kenan bi n’obodo ahụ bjakwutere ya roro ya si, “Onyenwe m, nwa Devid, biko meere m ebere. Ada m nwanyi nwere ajo mmuo n’ime ya nke na-esogbu ya oge niile.” **23** Ma o gbara ya nkiti. Emesia ndi na-eso uzo ya bjakwutere ya ro ya si ya, “Chulaa nwanyi a! Lee ka o si eti mkpu na-esoghari anyi!” **24** O zara si, “Ezitere m naani ijekwuru aturu furu efu nke ulo Izrel.” **25** Ma o bjara daa n’ukwu ya roro ya si, “Onyenwe m, nyere m akal!” **26** O zara si, “O zighi ezi na a ga-ewere nri umuntakiri tupuru nkita.” **27** O zara si, “O bu ezikwu Onyenwe m. Ma a na-ekwekwa ka umu nkita no n’okpuru tebul rie iberibe nri nke na-esi n’elu tebul ha daa n’ala.” **28** Jisosh zara si ya, “Nwanyi, okwukwe gi di ukwu! Laa, e meelara gi ihe i na-ari.” N’otu oge ahụ a gworo ada ya. **29** Jisosh hapuru ebe ahụ loghachi n’akuku osimiri Galili. O rigooro n’elu uguw nodu ala. **30** Igwe mmadu di ukwu bjakwutere ya. Ha duteere ya ndi ngwuro, na ndi isi, na ndi aka ha na ndi ukwu ha kpownuru akpownu, na ndi ogbi, na otutu ndi oro. Ha togboro ha n’ukwu ya, o gwokwara ha niile. **31** O turu mmadu niile n’anya mgbe ha huru ndi ogbi ka ha bidoro ikwu okwu. Mgbe ha hukwara na a gworo ndi aka ha, na ndi ukwu ha wuru anwu, o jukwara ha anya ihu na ndi ngwuro gara ije, na ndi isi hukwara uzo. Ha toro Chineke nke Izrel. **32** Jisosh koro ndi na-eso uzo ya si ha, “Ana m emere igwe mmadu ndi a obi ebere, n’ihi na mu na ha anola ubochi ato n’ebe a, ma ha eribeghi nri obula. Agaghị m ezilaga ha na-erighi nri, n’ihi na ha nwere ike ida n’uzo.” **33** Ndi na-eso uzo ya siru, “Ebe ka anyi ga-enweta nri ga-ezuru igwe mmadu ndi a n’ozara a?” **34** Jisosh juru ha si, “Ogbe achicha ole ka unu nwere?” Ha siru ya, “Ogbe achicha asaa na azu ole na ole.” **35** O gwara igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala. **36** O weere ogbe achicha asaa na azu ole na ole ahụ kelee Chineke ekele. O nyawasiri ha, nye ndi na-eso uzo ya. Ndi na-eso uzo ya nyekwara igwe mmadu ahụ. **37** Onye obula n’ime ha riri, rijuo afo. Ndi na-eso uzo ya tutukotara iberibe ndi foduru nke juru nkata asaa. **38** Ndi riri nri ahụ di puku umu nwoke ano, n’agunyeghi ndi nwanyi na umuntakiri.

39 Mgbe o zilagara igwe mmadu ahụ, o banyere n’ugbo mmiri gafee osimiri, bjaruo n’obodo Magadan.

16 Ndi Farisii na ndi Sadusii bjakwutere Jisosh inwa ya onwunwa. Ha gwara ya si, “Gosi anyi ihe iribama si n’eluigwe.” **2** O zara ha, “Mgbe o ruru anyasi unu na-asi, ‘Ihu eluigwe ga-adi mma n’ihi na o na-acha uhie uhie.’ **3** N’ututu unu na-asi, ‘Anyi ga-enwe mmiri ozuzo taa n’ihi na ihu eluigwe na-acha uhie uhie ma na-eji oji.’ Lee na unu puru ikowa ihu eluigwe, ma unu apughi isite n’ihe iribama ndi a unu na-ahu anya kwaa ihe oge a anyi no n’ime ya putara. **4** Ajo ogbo nke jututara n’ikwa iko, nke na-arikwa ihe iribama. O nweghi ihe iribama oro a ga-egosi ya karja ihe iribama Jona.” Mgbe ahụ o sitere n’ebe ahụ ha no puo. **5** Mgbe ha gafesiri n’ofe oro, ndi na-eso uzo ya chetara na ha ejighi achicha obula. **6** N’oge ahụ kwa, Jisosh duru ha oru si ha, “Lezienyanya, ma na-ezekwa ihe ndi na-eko achicha ndi Farisii na ndi Sadusii.” **7** Ha malitere na-ekwuru n’etiti onwe ha, na-asi, o bu n’ihi na anyi ewetaghị ogbe achicha obula. **8** Ebe o bu na Jisosh matara ihe ha na-eche, o siru, “Unu ndi okwukwe nta! Gini mere unu ji na-esogbu onwe unu n’ihi na unu enweghi achicha? **9** Olee mgbe unu gamata ihe? O bu na unu echetaghị puku mmadu ise ahụ m jiri ogbe achicha ise mee ka ha rijuo afo? O bu nkata ole ka unu tutujuru? **10** Unu echetakwaghị na m ji ogbe achicha asaa zoro puku mmadu ano? Iberibe achicha juru nkata ole ka unu tutukotara? **11** Gini mere unu aghotaghị na o bughị ihe banyere achicha ka m na-ekwu? Cheenu onwe unu nche n’ebe ihe na-eko achicha ndi Farisii na ndi Sadusii no.” **12** Mgbe ahụ ka ha ghotara na ihe o na-akwara ha abughi ihe banyere ihe na-eko achicha nke a na-ata ata, kama o bu ihe banyere ozizi ndi Farisii na ndi Sadusii. **13** Mgbe Jisosh bjaruru obodo a na-akpo Sizaria Filipai, o juru ndi na-eso uzo ya ajuju si ha, “Onye ka ndi mmadu na-asi na Nwa nke Mmadu bu?” **14** Ha zara ya si, “Ufodu na-asi na i bu Jon omee baptizim, ufodu nasasi na i bu Ilaija, ndi oro na-asikwa na i bu Jeremaya, maobu otu n’ime ndi amuma.” **15** O juru ha si, “Ma unu onwe unu, o bu onye ka unu na-asi na m bu?” **16** Saimon Pita zara si ya, “I bu Kraist ahụ, Okpara Chineke di ndu.” **17** Jisosh gwara ya si, “Saimon Pita nwa Jona, i bu onye a goziri agozi, n’ihi na anu ahụ na obara ekpugheghị ya nye gi. Kama, o bu Nna m bi n’eluigwe mere ka i mata ya. **18** Ma mu onwe m na-

agwa gi, na gi onwe gi bu Pita. O bukwa n'elu nkume a ka m ga-ewu ulo choochi m. Ike niile nke oku ala mmuo apughikwa iguzo megide ya. (Hadēs 986) 19 Aga m enye gi mkpisi igodo alaeze eluigwe. Ihe obula i ga-ekke agbu n'elu uwa, ka a ga-ekewa agbu n'eluigwe. Ihe obula i ga-atopu n'agbu n'uwa, a ga-atopukwa ya n'eluigwe." 20 Mgbe ahụ, o nyere ndi na-eso uzo ya iwu ka ha ghara ime ka onye obula mata na ya bu Krajist ahụ. 21 Site n'oge ahụ Jisosh malitere ikowara ndi na-eso uzo ya, na ya aghaghị iga Jerusalem, ebe o ga-ahụ otutu ahuhu di iche iche site n'aka ndi okenye, na ndisi nchujaja, na ndi ozizi iwu. O mere ka ha mata na aghaghị igbu ya, ma n'ubochi nke ato, a ga-eme ka o site n'onwu bilie. 22 Pita duuru ya puo n'otu akuku, nodu n'ebe ahụ baara ya mba si ya, "Onyenwe m, Chineke ekwela. Ihe ndi a agaghị adakwasị gi!" 23 Ma o chighariri si Pita, "Si n'ebe m no puo, ekwensu! I bu ihe mgbochi nye m. N'ihu na ihe i na-eche echiche ya bu naanị echiche mmadu, o bughị uche Chineke." 24 Mgbe ahụ Jisosh gwara ndi na-eso uzo ya si, "O buru na onye obula achoo ibu onye na-eso uzo m, ya buru uzo ju onwe ya, buru obe ya, soro m n'azu. 25 N'ihu na onye obula na-eche ndu ya nche ka o hapu ifunari ya ga-atufu ya. Ma onye obula tufuru ndu ya n'ihu m, ga-achotakwa ya. 26 N'ihu na uru ginj ka mmadu nwetara ma o buru na o ritechaa uwa niile n'uru ma tufuo ndu ya? Maobu ginj bu ihe ahụ di n'uwa nke mmadu ga-eji gbanwee ndu ya? 27 N'ihu na Nwa nke Mmadu ga-abia n'ebube nke Nna ya, ya na ndi mmuo ozi ya. Mgbe ahụ ka o ga-ekpe onye obula ikpe di ka oru ya si di. 28 "N'ezie asi m unu, ufodu n'ime ndi guzo n'ebe, agaghị edetu onwu ire, tupu ha ahụ Nwa nke Mmadu ka o na-abia n'alaeze ya."

17 Mgbe ubochi isii gasiri, Jisosh kporo Pita, na Jemis na Jon nwanne ya, rigoro n'ugwu di elu ebe naanị ha noduru. 2 N'ebe ahụ a gbanwere odidi ya n'ihu ha, ihu ya na-enwupu di ka anyanwu, uwe ya chapukwara di ka ihè. 3 N'otu ntabi anya ahụ, ha huru Mosis na Ilaija ka ha na ya na-ekwurita okwu. 4 Mgbe ahụ Pita sirị Jisosh, "Onyenwe anyi. O di mma ka anyi niile nodu n'ebe a. O buru na i ga-enye m ike, aga m ewu ulo ikwu ato n'ebe a. Otu n'ime ulo ndi a ga-abu nke gi, otu nke Mosis, nke ozo nke Ilaija." 5 Mgbe o ka kpu okwu n'onu, igwe ojii nke na-enwu enwu kpuchiri ha, olu sitere n'igwe ojii ahụ daa si, "Onye a bu Okpara m, onye m huru n'anya, onye ihe

ya di m ezi mma. Geenụ ya nti." 6 Mgbe ndi na-eso uzo ya huru olu a, ha dara n'ala n'ihu egwu. 7 Ma Jisosh jekwuuru ha metu ha aka si ha, "Bilienu, unu atula egwu." 8 Mgbe ha leliter anya ha, o nwekwaghị onye ozo ha huru ma o bughị naanị Jisosh. 9 Ma mgbe ha si n'elu ugwu ahụ na-aridata, Jisosh nyere ha iwu, si, "Unu agwala onye obula ihe unu huru tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadu ga-esi n'onwu bilie." 10 Ndi na-eso uzo ya juru ya si, "Gini mere ndi ozizi iwu ji na-ekwu na Ilaija aghaghị ibu uzo bia?" 11 O zara si, "O bu ezie, Ilaija na-abia, o ga-emekwa ka ihe niile di ka o di na mbu. 12 Ma Ilaija abialari, ma ndi mmadu amataghị ya. Kama ndi mmadu emeela ya ihe ojo di iche iche. Otu a kwa ka mu onwe m bu Nwa nke Mmadu ga-esi ahụ ahuhu site n'aka ha." 13 Mgbe ahụ ndi na-eso uzo ya ghotara na o bu Jon omee baptizim ka o na-ekwu banyere ya. 14 Mgbe ha bjarutere n'ebe igwe mmadu ahụ no, otu nwoke bjakwutere ya gbuo ikpere n'ihu ya, 15 ripo ya si, "Onyenwe m, biko, meere nwa m nwoke ebere, n'ihu na akwukwu na-ado ya. O na-ata oke ahuhu, otutu mgbe o na-adaba n'ime oku maobu n'ime mmiri. 16 Ma ekuteere m ya ndi na-eso uzo gi ka ha gworo ya, ma ha enweghi ike ime ka ahụ di ya mma." 17 Jisosh zara si, "Unu ogbo a na-enweghi okwukwe, ndi na-adighi erubekwa isi. Ruo ole mgbe ka mu na unu ga-anoo? Ruo ole mgbe ka m ga-anoo na-anagide ekweghi ekwe unu? Kpotaranu m nwata ahụ n'ebe a." 18 Jisosh baara mmuo ojo ahụ mba, mee ka o si n'ime nwata ahụ puta. Otu mgbe ahụ, mmuo ojo ahụ putara, nwata ahụ bu onye agwokwara n'otu oge ahụ. 19 Mgbe e mesiri, ndi na-eso uzo Jisosh bjakwutere ya na nzuzo juo ya si, "Gini mere o ji siere anyi ike ichupu mmuo ojo ahụ?" 20 O sirị ha, "O bu n'ihu na okwukwe unu nwere esighi ike. N'ezie, agwa m unu, o buru na unu e nwee okwukwe nke di nta ka mkpuru mostaadi, unu nwere ike i si uguwu a, 'Site n'ebe a wezuga onwe gi,' o ga-aputakwa. O dighi ihe unu na-agaghị enwe ike ime. 21 Ma mmuo ojo di otu a agaghị apu, ma o bughị naanị site n'ike ekpere na ibu onu." 22 Mgbe ha gbakoro na Galili, Jisosh gwara ha si, "A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n'aka ndi mmadu. 23 Ha ga-egbukwa ya, ma n'ubochi nke ato a ga-eme ka o si n'onwu bilie." Nke a wutere ha nke ukwu. 24 Mgbe ha bjaruru na Kapanom, ndi na-ana utu n'ihu ulonso bjakwutere Pita juo ya si, "Onye ozizi unu o dighi atu utu ulonso?" 25 Pita zara ha si, "E, o na-atu utu." Mgbe o batara n'ulo, Jisosh buru uzo juo ya si,

“Gịnị ka i chere banyere nke a Saimon? Ọ bụ n’aka ndị ole ka ndị eze ụwa si anakọta ụtụ taks? Ọ bụ n’aka ụmụ ha, ka ọ bụ n’aka ndị ọbịa?” 26 Ma mgbe Pita zara ya si, “Ọ bụ site n’aka ndị ọbịa.” Jisọs sịrị ya, “Ọ dị mma. Iwu ejighị ndị bụ ụmụ. 27 Ma otu ọ dị, achọghị m ka anyị mee ka iwe wee ha. Gaa n’osimiri ahụ tūnyere nko azụ gị n’ime ya. Meghe ọnu azụ mbụ i ga-egbute. I ga-ahụ otu mkpuru ego n’ime ọnu ya. Were ya nye ha, ka ọ buru utu nke mụ na gị.”

18 N’oge ahụ kwa, ndị na-eso ụzọ Jisọs bjakwutere ya juo ajuju si, “Olee onye di ukwu karịa ibe ya n’alaeze eluigwe?” 2 Ọ kpọrọ otu nwantakiri, onye o mere ka o guzoro n’etiti ha, 3 ọ sịrị, “N’ezie, agwa m unu, ọ buru na unu agbanweghi ma diri ka ụmuntakiri, unu agaghị aba n’alaeze eluigwe. 4 Onye ọbụla wedara onwe ya ala di ka nwantakiri a bụ onye dikarisiri ukwu n’alaeze eluigwe. 5 Onye ọbụla nabatara nwantakiri di otu a n’ihi m, bụ onye nabatara m. 6 “Ma ọ buru na onye ọbụla n’ime unu emee ka otu n’ime ndi a di nta, bụ ndi tukwasiri m obi, jehie n’okwukwe ya, ọ kaara onye ahụ mma na e kedoro ya nkume igwe nri n’olu, tūnyere ya n’oke osimiri ka mmiri rie ya. 7 Ahụhụ ga-adiri ụwa n’ihi ihe ndi na-eme ka mmadu jehie. Ihe ndi na-eme ka mmadu daba n’onwunwa aghaghị ibia, ma ahụhụ ga-adiri onye ahụ nke ọ ga-esite n’aka ya bia. 8 N’ihi nke a, ọ buru na aka gi maobu ukwu gi na-eme ka i jehie, gbupu ya tufukwaa ya. Ọ kaara gi mma inwe ọrụsi maobu daa ngwuro baa na ndu, karia na i ga-enwe aka abuo maobu ukwu abuo, a tūnyere gi n’oku ebighi ebi. (aiōnios g166) 9 Ọzo, ọ buru na anya gi na-eme ka i jehie, ghupu ya tufuo. Ọ ga-akara gi mma na i nwere otu anya baa na ndu, karia inwe anya abuo, a tūnyere gi n’oku ala mmuo. (Geenna g1067) 10 “Lezienụ anya ka unu ghara ileda otu n’ime ụmuntakiri ndi a anya. N’ihi na n’eluigwe, ndi mmuo ozi ha na-anọ n’ihu Nna m mgbe niile. 11 N’ihi na Nwa nke mmadu bjara izoputa ndi furu efu. 12 “Gini ka unu chere? Ọ buru na ọ di onye nwere narị aturu, ma otu n’ime ha akpafuo, gini ka ọ ga-eme? Ọ gaghi ahapu iri aturu itoolu na itoolu foduru puo jeharia n’ugwu na ndida niile, icho aturu ahụ kpafuru akpafu? 13 Ọ burukwa na ọ chota ya, gini ka ọ ga-eme? N’ezie, agwa m unu, ọ ga-anuri oke onu n’ihi otu aturu a karia iri aturu itoolu na itoolu ndi ozo ahụ na-agahieghi ụzo. 14 Ya mere, ọ bughị nzube Nna m nke bi n’eluigwe ka otu n’ime ụmuntakiri ndi a ala n’iyi. 15 “Ọ buru na nwanna

gi emehie megide gi, jekwuru ya ebe naani gi na ya no, tuo ya mmehie n’anya. Ọ buru na o gee gi nti, i ritela nwanna gi n’uru. 16 Ma ọ buru na o geghi gi nti, kporo otu onye maobu mmadu abuo ozo laghachi azu n’ebe ọ no, ‘ka okwu obula ekwuru buru nke mmadu abuo maobu ato ga-agba akaebe banyere ya.’ 17 Ọ buru na o geghi ha nti, gwa ndi choochi, ma ọ buru na o geghikwa ọ buladi ndi choochi nti, were ya di ka onye mba ozo maobu onye ona utu. 18 “N’ezie, asi m unu, na ihe obula unu kere agbu n’uwa a, e keela ya rii agbu n’eluigwe. Ihe obula kwa unu topuru n’uwa, a topukwala ya rii n’eluigwe. 19 “Ozo, ana m agwa unu n’ezie a si, ọ buru na mmadu abuo n’etiti unu ekwekorita n’uwa banyere ihe obula unu na-arjo n’ekpere Nna m bi n’eluigwe ga-emezuru unu ihe ahụ. 20 N’ihi na ebe obula mmadu abuo maobu ato zukotara n’aha m, mụ onwe m no n’etiti ha.” 21 Mgbe ahụ Pita bjakwutere ya juo ya ajuju si, “Onyenwe anyi, ọ bụ ugboro ole ka m ga-agbaghara nwanne m nke mehiera megide m? Ọ bụ ugboro asaa?” 22 Jisọs zara si ya, “Ọ bughị ugboro asaa. Kama i ga-agbaghara ya ruo iri ugboro asaa ụzo asaa. 23 “A ga-eji alaeze eluigwe tūnyere eze ahụ kpebiri ka ya na ndi oru ya guzie ego ya ha ji. 24 Mgbe ha malitere na-apiazi, a kpotaara eze ahụ otu onye nke ji ya ugwo ruru puku talenti iri. 25 Nwoke ahụ enweghi ihe ọ ga-eji kwuo ugwo o ji. Nna ya ukwu nyere iwu ka e refuo ya na nwunye ya na umu ya, na ihe niile o nwere, ka akwughachi ugwo o ji. 26 “Ma ohu ahụ dara n’ala, gbukwaa ikpere ya n’ala, rijo ya aririo si, ‘Onyenwe m, biko, nwee ntachiobi n’ebe m no. Aga m akwughachikwa gi ugwo niile m ji gi.’ 27 Nna ukwu onye oru ahụ nwere omiiko n’ebe ọ no, meere ya ebere. Ọ siri ya akwughachila ugwo o ji ozo. 28 “Ma mgbe ohu ahụ sitere n’ebe ahụ puo, ọ huru otu ohu ibe ya ji ya ugwo otu narị denari. Ọ jidere ya n’aka ike, machie ya aka n’akpiri, si ya, ‘Kwughachi m ugwo i ji m ugbu a.’ 29 “Ya mere, ohu ibe ya ahụ dara n’ala n’ihu ya rijo ya ka o nye ya nwantinti oge. Ọ rjokwara ya si, ‘Enyi m, biko nwee ntachiobi, aga m akwughachi gi ugwo m ji gi.’ 30 “Ma o kwenyeghi, kama ọ gara tuba ya n’ulo mkporo, ebe ọ ga-anọ ruo mgbe ọ kwusiri ugwo niile o ji ya. 31 Mgbe ndi ohu ibe ya huru ihe mere, o wutere ha nke ukwu. Ha jekwuru Nna ha ukwu kororo ya ihe niile ndi a. 32 “N’ihi nke a Nna ya ukwu kporo ohu ahụ si ya, ‘Ohu obi ojoo! Agbaghara m gi ugwo ahụ niile i ji, n’ihi na i rjoro m aririo. 33 Ọ bụ na i kwesighi

inwe obi ebere n'ebe ohu ibe gi no, di ka m si mere gi ebere?" 34 N'ih iwe, Nna ya ukwu nyefere ya n'aka ndi nche na-eche ndi no n'ulo mkporo ka ha taa ya ahuhu, ruo mgbe o kwuchara ugwo niile o ji. 35 "Otu a ka Nna m bi n'elugwe ga-emekwa unu, ma o buru na unu ejighi obi unu niile gbaghara umunna unu."

19 Mgbe Jisos kwusiri okwu ndi a, o hapuru Galili gaa na mpaghara Judja, nke di n'ofe osimiri Jodan. 2 Igwe mmadu di ukwu sooro ya. O gwokwara ndi ahụ na-esighi ike n'etiti ha n'ebe ahụ. 3 Ufodu ndi Farisii bjakwutere ya i nwalee ya, si, "O ziri ezi n'iwu na nwoke ga-agbara nwunye ya alukwaghị m n'ih ihe obula?" 4 O zara ha si, "O bu na unu agutabeghi na akwukwo nsọ, na Onye kere ha na mbu kere ha nwoke na nwanyi. 5 N'ih ike a ka nwoke ga-eji hapu nne ya na nna ya e jikota ya na nwunye ya. Ha abuo ga-abukwa otu anu ahu. 6 Ya mere, ha abukwaghị mmadu abuo ozo, kama otu anu ahu. Ya mere, ihe Chineke jikotara, ka mmadu obula atosala ya." 7 Ha juru ya si, "Gini mekwaranu Mosis ji nye iwu si na nwoke obula nwere ohere ide akwukwo alukwaghị m nye nwunye ya?" 8 O zara ha si ha, "O bu n'ih i na unu bu ndi mkpochi obi, ya mere Mosis jiri hapu unu ka unu gbaa nwunye unu alukwaghị m; ma o dighi otu a site na mbu. 9 Ma ana m asi unu, onye obula ga-ahapu nwunye ya luru onye ozo, ma o bughị n'ih i na o jidere nwunye ya na mmehie ikwa iko, onye ahụ emeela mmehie ikwa iko ma o luo nwanyi ozo." 10 Ndi na-eso uzo ya siru ya, "O buru na o si otu a diri, o ka mma na mmadu alughi nwunye ma oli." 11 Ma o zara si ha, "O bughị mmadu niile ga-anagide okwu a. Naani ndi e nyere ike ime ya ga-anagide ya. 12 Ma ufodu ndi mmadu ka a muru ka ha buru onozu, ndi ozo bukwa ndi mmadu ibe ha mere otu a. Ndi ozo dikwa ndi jiri aka ha horo ibu onozin'ih i alaeze eluigwe. Onye puru inara nke a, ya nara ya." 13 Mgbe ahụ e kuteere ya umuntakiri ka o bikwasị ha aka, kpeekwara ha ekpere. Ma ndi na-eso uzo ya baara ndi kutere ha mba. 14 Ma Jisos siru ha, "Kweenu ka umuntakiri bjakwute m, unu egbochikwala ha. N'ih i na alaeze eluigwe bu nke ndi di otu a." 15 O bikwasiri ha aka n'isi gozie ha niile tupu o hapu ha puo. 16 Otu onye bjakwutere ya, juo ya ajuju si, "Ezi onye ozizi, olee ezi ihe m ga-eme ka m keta ndu ebighi ebi?" (aiōnios g166) 17 Jisos siru ya, "Gini mere i ji aju m ajuju banyere ihe bu ezi ihe? O di naani otu onye nke bu ezi mmadu. O buru na i choru iba n'ime

ndu ahụ, debe iwu niile e nyere." 18 O juru ya ajuju si, "Olee iwu ndi m ga-edebe?" Jisos zara ya, "Egbula mmadu, akwala iko, ezula ohi, ekwala okwu ugha. 19 Sopuru nne gi na nna gi. Ozo, hukwa onye agbataobi gi n'anya di ka onwe gi." 20 Nwkorobia ahụ siru ya, "Edebezuchaala m iwu ndi a siteri na mgbe m di na nwata. Gini ozo foduru m ime?" 21 Jisos zara si ya, "O buru na i choru ibu onye zuruoke n'ezie, laa n'ulo gi ree ihe niile i nwere, nyekwa ndi ogbenye ego i retara. I ga-enwe aku n'eluigwe, mgbe ahụ, bjakwa soro m." 22 Mgbe nwkorobia ahụ nuru okwu a, o lara na mwute, n'ih i na o bu ogaranya. 23 Mgbe ahụ Jisos gwara ndi na-eso uzo ya si, "N'ezie agwa m unu, o bu nnoo ihe siri ike na onye ogaranya ga-abanye n'alaeze eluigwe. 24 Ozokwa, asi m unu, o diri inyinya kamel mfe igafe n'anya agiga, kariya ogaranya ibanye n'alaeze Chineke." 25 Okwu a o kwuru turu ndi na-eso uzo ya n'anya. Ha siru, "O buru na o si otu a diri, onye kwanu ka a ga-azoputa?" 26 Jisos legidere ha anya si ha, "N'ebe mmadu no nke a bu ihe a na-apughi ime, ma o dighi ihe rara ahụ ime n'ebe Chineke no." 27 Mgbe ahụ Pita juru ya si, "Lee, anyi ahapula ihe niile soro gi, gini ga-abu ugwo oru anyi?" 28 Jisos zara si ya, "N'ezie agwa m unu, mgbe a ga-agbanwe ihe niile, mgbe Nwa nke Mmadu ga-anokwasị n'elu ocheeze ebube ya, n'alaeze ahụ, n'ezie, unu bu ndi na-eso uzo m ga-anokwasị n'ocheeze iri na abuo ahụ, na-ekpe ebo iri na abuo nke Izrel ikpe. 29 Onye obula hapuru ulo ya, na umunne ya nwoke, na umunne ya nwanyi, na nne ya na nna ya, na umuntakiri ya, maobu ala o nwere, soro m, ga-anata di ka ugwo oru okpukpu nari ihe o hapuru, natakwa alaeze. O ga-eketakwa ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) 30 Ma otutu ndi bu uzo ga-abu ndi ikpeazu, ma ndi ikpeazu ga-abukwa ndi bu uzo."

20 "Ihe ozo a ga-eji tunyere alaeze eluigwe bu nwoke nwere ala ubi, onye puru n'isi ututu ikpota ndi oru ga-aru oru n'ubi vaini ya. 2 Ya na ndi oru ahụ kwekotara na o ga-akwu ha otu denari, n'ih i oru ubochi ahụ. Emesja o zigara ha n'ubi vaini ya. 3 "Mgbe o puru n'ih i di ka elekere itoolu nke ututu, o sitere n'ebe a na-akpota ndi oru na-agafe hu ndi ozo ka ha guzoro n'oma ahia na-enweghi oru ha na-aru. 4 O siru ha, "Unu onwe unu gaakwanu ruo oru n'ubi vaini m, ihe obula ziri ezi ka m ga-akwu unu." 5 Ya mere ha gara. "O pukwara n'elekere iri na abuo na elekere ato nke ehie, ma meekwa otu ihe ahụ. 6

Mgbe o ruru elekere ise nke anyasi, o puru hu ndi ozoz ka ha guzoro. O juru ha ajuju si, 'Gini mere unu ji guzoro n'ebe a taa niile na-arughu oru?' 7 "Ha zara si ya, 'N'ihu na o dighi onye kporo anyi oru.' "O gwara ha si, 'Unu onwe unu gaakwanu ruo oru n'ubi vaini m. Aga m akwukwa unu ihe di mma.' 8 "Mgbe o ruru oge anyasi, onye nwe ubi vaini ahụ gwara onye na-ekotara ya ndi ahụ anya si, 'Kpokota ndi oru ahụ kwuo ha ugwo, site na ndi ikpeazu bjara oru ruo na ndi bu uzoz.' 9 "Mgbe ndi a kporo oru n'elekere ise anyasi naara ego ha, a kwuru ha otu denari, otu denari. 10 Ma mgbe ndi a kporo oru n'isi ututu bjara inara ego ha, ha lere anya na a ga-akwu ha karja. Ma a kwukwara ha niile otu denari. 11 Mgbe ha naara ego ahụ, ha tamuru ntamu megide nna nwe uloz, 12 na-asj, 'Ndi a bjara n'ikpeazu ruru oru naani otu awa, ma i meela ka anyi na ha hara. Anyi bu ndi buru ihe mgbu nke oru ma okpomoku nke anwu niile chara n'ubochi taa.' 13 "Ma oz zara otu n'ime ha si, 'Enyi m, emeghi m gi ihe ojoo obula. Oz bu na mu na gi ekwughu na m ga-akwu gi otu denari n'ubochi? 14 Nara nke ruru gi laa. A choroz m ikwu ndi a bjara n'ikpeazu ugwo di ka m si kwuo gi. 15 Oz bu na m enweghi ike iji ihe m nwere mee otu oz masiri m? Oz bu anya ukwu ka i na-enwe n'ihu afoz ofufu m?' 16 "Ya mere, onye ikpeazu ga-abu onye bu uzoz, ma onye bu uzoz ga-abukwa onye ikpeazu." 17 Mgbe Jisoz na-aga Jerusalem, oz kporuru mmadu iri na abuo ahụ na-eso uzoz ya n'akuku si ha, 18 "Lee, anyi na-aga Jerusalem ebe a ga-arara Nwa nke Mmadu nyefee n'aka ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu. Ha ga-ama ya ikpe onwu, 19 nyefekwa ya n'aka ndi mba ozoz, ndi ga-eji ya mee ihe ochi, pia ya ihe, ma kporozide ya n'obe. Ma n'ubochi nke atoz, a ga-eme ka oz site n'onwu bilie." 20 Mgbe ahụ, nne umu Zebedi, duuru umu ya ndi ikom abuo bjakwute ya, o gburu ikpere n'ala n'ihu ya, rjoz ya ihe oz choroz ka o meere ha. 21 Oz siri ya, "Gini ka i choroz ka m meere gi?" Oz zara ya si, "Kwee m nkwa na umu abuo ndi a ga-anodu otu n'aka nri gi, nke ozoz n'aka ekpe gi n'alaeze gi." 22 Ma Jisoz zara si, "Unu amaghi ihe unu na-arjoz. Unu puru inu iko ahụ nke mu onwe m ga-anu?" Ha zara ya si, "Ee, anyi nwere ike inu ya." 23 Jisoz siri ha, "N'ezie unu ga-anu iko m ga-anu, ma inodu n'aka nri maobu n'aka ekpe m, abughu ihe diri m inye, kama oz diri ndi ahụ Nna m kwadooro ya." 24 Mgbe mmadu iri ndi ozoz n'ime ndi na-eso uzoz ya nuru nke a, iwe were ha nke ukwu megide umunne abuo a. 25 Ma Jisoz kporozara

ha niile, si ha, "N'etiti ndi na-ekweghi ekwe, ndisi ha na-emeso ndi ha na-achj mmeso di ka o si di ha mma n'uche. Ndi ukwu n'etiti ha na-ejika aka ike na-achj ndi no n'okpuru ha. 26 Ma n'etiti unu oz gaghj adi otu a. Kama, onye obula n'etiti unu choroz ibu onyeisi, ga-ebu uzoz buru onye na-ejere unu niile ozi. 27 Ma onye obula nke choroz ibu onye mbu n'etiti unu ga-abu ohu unu niile. 28 Oz buladi di ka Nwa nke Mmadu na-abjaghj ka e jeere ya ozi, kama ka o jee ozi, ma nyekwa ndu ya ka oz buru ihe mgbaputa nke otutu mmadu." 29 Mgbe ha na-ahapu Jeriko, otutu igwe mmadu sooro ya n'azu. 30 Ndi isi abuo no n'akuku uzoz ahụ. Mgbe ha nuru na oz bu Jisoz na-abja, ha malitere iti mkpu n'oke olu na-asj, "Onyenwe anyi, Nwa Devid, meere anyi eberel!" 31 Igwe mmadu ahụ baara ha mba ka ha mechie onu ha. Ma ndisi ahụ nogidesiri ike na-eti mkpu n'oke olu na-asj, "Onyenwe anyi, Nwa Devid, meere anyi eberel!" 32 Mgbe Jisoz bjaruru n'ebe ha no, o guzoro kporoz ha, juoz ha si, "Gini ka unu choroz ka m meere unu?" 33 Ha zara si ya, "Onyenwe anyi, biko, anyi choroz ka i mee ka anyi hu uzoz." 34 Jisoz nwere omijiko n'ahu ha. O meturu ha aka n'anya. Ngwangwa ha bidoro ihu uzoz, ma sorokwa ya.

21 Mgbe ha na-abjaru Jerusalem nso, ha rutere Betfeji di n'Ugwu Oliv. Jisoz zipuru mmadu abuo n'ime ndi na-eso uzoz ya. 2 Oz gwara ha si, "Baanu n'ime obodo nta ahụ di unu n'ihu, ngwangwa unu ga-ahu otu inyinya ibu elibere n'osisi n'ebe ahụ, nke ya na nwa ya no n'otu ebe. Toputa ha ma kputaranu m ha. 3 Oz burukwa na onye obula asi unu ihe obula, unu ga-asi ha, oz di Onyenwe anyi mkpa, oz ga-akpughachitekwa ha ngwangwa." 4 E mere nke a ka okwu e kwuru site n'onu onye amuma mezuo. 5 "Gwanu ada Zayon si, 'Lee, eze gi ka oz na-abjakwute gi. Oz bu onye di nwayoz. Oz na-anokwasikwa n'elu inyinya ibu, ee, n'elu nwa inyinya, nwa inyinya na-ebu ibu.'" 6 Ndi na-eso uzoz ya gara mee ihe Jisoz siri ha mee. 7 Ha kputara inyinya ibu ahụ na nwa inyinya ahụ, wukwasikwa uwe ha n'elu ha ka Jisoz nokwasj n'elu ha. 8 Otutu n'ime igwe mmadu ahụ tusara uwe ha n'okporozoz. Ndi ozoz gbuturu alaka osisi, tusaa ha n'uzoz n'ihu ya. 9 Ufodu n'ime igwe mmadu ahụ no n'ihu, na ndi na-esokwa n'azu, no na-eti mkpu n'oke olu na-asj: "Hozanna diri Nwa Devid!" "Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, nke na-abja n'aha Onyenwe anyi!" "Hozanna n'ebe kachasi ihe niile elu!" 10 Mgbe oz batara n'ime Jerusalem, uzoz turu, obodo ahụ niile

mere mkpọtụ. Ndi mmadu bidoro na-aju ajuju na-asi, “Onye kwa bu onye a?” 11 Igwe mmadu ahụ nọ na-asi, “Nwoke a bu Jisọs, onye amuma ahụ si Nazaret, obodo di n’ime Galili.” 12 Jisọs banyere n’ulonsọ ukwu di na Jerusalem, malite ichupụ ndi niile na-ere ahia na ndi na-azu ahia n’ime ulonsọ ahụ. O kpuru tebul ndi na-agbanwe ego ihu n’ala, kwatuokwa oche ndi na-ere nduru. 13 O siri ha, “E dere ya n’akwukwo nsọ, ‘Ulo m ka a ga-akpo ulo ekpere,’ ma unu emeela ya ‘ogba ndi na-apunari mmadu ihe n’ike.’” 14 Ndi isi na ndi ngwuro bjakwutere ya n’ulonsọ ahụ. O gwokwara ha. 15 Ma mgbe ndiji nchujaja na ndi ozizi iwu huru ihe iribama ndi a, hukwa ka umunta na-eti mkpu n’oke olu n’ogige ulonsọ ahụ, na-asi, “Hozanna dirị Nwa Devid.” Iwe were ha nke ukwu. 16 Ha siri ya, “I nanukwa ihe umunta ndi a na-ekwu?” Jisọs zara si ha, “E, ana m anu ya. O bu na unu agutabeghi ihe akwukwo nsọ kwuru si, ‘I sitere nonu umuntakiri na umu na-anu ara gi, Onyenwe anyi, kwadooro otuto gi?’” 17 O hapuru ha, si n’obodo ahụ puo gaa Betani, ebe o noro n’abalị ahụ niile. 18 N’ututu, mgbe o laghachiri n’obodo ahụ, aguu gurụ ya nke ukwu. 19 O huru otu osisi fiig nke di n’akuku ụzọ. Mgbe o rutere n’ukwu ya, o hughị ihe obula n’elu ya karịa naani akwukwo ndu. Ya mere, o siri ya, “Malite taa gaa n’ihu, i gaghị amikwa mkpuru ozo!” Otu mgbe ahụ kwa, osisi ahụ kponwuru. (aiōn 9165) 20 Mgbe ndi na-eso ụzọ ya huru nke a, o juru ha anya, ha juo si, “Gini mere osisi fiig a ji kponwuo ngwangwa otu a?” 21 Jisọs zara si ha, “N’ezie agwa m unu, o buru na unu e nwee okwukwe, gharakwa inwe obi abuo, o bughị naani na unu ga-eme ihe e mere osisi fiig ahụ. Unu puru inye ugwu a iwu si ya, ‘Si n’ebe a wezuga onwe gi, gaa danye n’oke osimiri.’ O ga-emezukwa. 22 Ihe obula unu ga-ario n’ekpere, o buru na unu ekwere unu ga-anatakwa ya.” 23 Mgbe Jisọs batara n’ogige ulonsọ ukwu ahụ, ndiji nchujaja na ndi ozizi iwu bjakwutere ya ka o nọ na-akuzi ihe juo ya si, “Olee ikike i ji na-eme ihe ndi a niile? O bu onye nyekwara gi ikike a?” 24 Jisọs zara si ha, “Aga m ajukwa unu otu ajuju. O buru na unu azaa ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndi a niile. 25 Baptizim nke Jon o sitere n’eluigwe, ka o si n’aka mmadu?” Ha kparitara uka n’etiti onwe ha na-asi, “O buru na anyi asi, ‘Na o si n’eluigwe,’ o ga-asi anyi, ‘O bu gini mere unu na-ejighi kwenye na ya?’ 26 Ma o buru na anyi asi, ‘Na o sitere n’aka mmadu,’ anyi

na-atu igwe mmadu ndi a egwu, n’ihi na mmadu niile kwenyere na Jon bu onye amuma.” 27 Ya mere ha zara Jisọs si ya: “Anyi amaghi.” Jisọs zakwara ha si, “Mu onwe m agaghị agwakwa unu ikike m ji n-eme ihe ndi a. 28 “Gini ka unu chere banyere ihe a? Otu nwoke nwere umu nwoke abuo gwara nwa ya nke okenye si ya, ‘Nwa m nwoke, gaa ruo oru n’ubi vaini m taa.’ 29 “O zara ya si, ‘Agaghị m aga.’ Ma o mesiri gbanwee obi ya gaakwa ruo oru ahụ. 30 “Nna ha bjakwutere nwa ya nke nta gwakwa ya otu ihe ahụ. Nwa ahụ zakwara si, ‘Aga m aga, onyenwe anyi.’ Ma n’ikpeazu o gaghị. 31 “Onye n’ime ha abuo mere ihe nna ya choroo?” Ha zara si ya, “Onye nke mbu.” Jisọs kowaara ha si, “N’ezie agwa m unu, ndi ona utu na umu nwanji akwuna ga-ebu unu uzo banye n’alaeze Chineke. 32 N’ihi na Jon bjakwutere unu igosi unu uzo ezi omume, ma unu ekweghi. Ndi ona utu, na umu nwanji akwuna cheghariri. O buladi mgbe unu huru nke a, o mekwaghị ka unu chegharia kwere na ya. 33 “Ugbu a geekwanu nti n’ilu ozo. Otu onye di nke nwere ala ubi. O kuru osisi vaini n’ubi a. O gbakwara ubi ya ogige, gwokwa ebe izocha mkpuru vaini n’ime ya. O wukwara ulo elu n’ime ya. Mgbe o mesiri ihe ndi a, o weere ubi ahụ tinye n’aka ndi ga-elekota ya ubi ahụ, puo gaa n’ala ozo. 34 Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zipuru ndi odibo ya ka ha jekwuru ndi na-elekota ubi ahụ, nata mkpuru nke ruuru ya site n’ubi ahụ. 35 “Ma ndi na-elekota ubi ahụ jidere ndi odibo ya ahụ tie otu onye n’ime ha ihe, gbukwaa onye ozo n’ime ha. Ha tukwara otu n’ime ha nkume. 36 Emesja, o zigakwara otutu ndi odibo kariri ndi nke mbu n’onuogugu. Ma ndi na-elekota ubi ahụ mekwara ndi a ihe ha mere ndi nke mbu. 37 N’ikpeazu o zigara okpara ya, si, ‘Ha ga-asopuru nwa m.’ 38 “Ma mgbe ndi na-elekota ubi ahụ huru okpara ya, ha gbara izu n’etiti onwe ha si, ‘Lee! Onye a bu onye nketa ihe niile. Bjanu ka anyi gbuo ya, ma nwetakwa ihe nketa ya.’ 39 Ya mere, ha jidere ya n’ike, kpuru ya gafee n’azu ubi vaini ahụ, gbuo ya n’ebe ahụ. 40 “Mgbe onye nwe ubi vaini ahụ lotara, gini ka unu chere na o ga-eme ndi ahụ o tinyere ilekota ya ubi ya?” 41 Ha zara ya si, “O ga-egbu ndi ajo omume ahụ, laa ha n’iyi n’uzo di njo. O ga-ewerekwa ubi vaini ya tinye n’aka ndi nlekota ozo, ndi ga-enyekwa ya mkpuru ubi ruuru ya n’oge ya.” 42 Jisọs siri ha, “O ga-abu na unu agutabeghi ihe e dere n’akwukwo nsọ si, “‘Nkume ahụ ndi na-ewu ulo juru, aburula nkume isi ntola ulo. Nke a bu oru

nke Onyenwe anyị ruru, o bukwa oru itunanya n'anya anyi.' 43 "Ya mere, ana m eme ka unu ghotā, na a ga-anapu unu alaeze Chineke, were ya nye ndi mba ozō, ndi ga-amiputa ezi mkpuru. 44 Onye obula nke dakwasiri n'elu nkume a ga-etiwasi, ma o ga-egwepia onye obula nke o dakwasiri." 45 Mgbe ndisi nchujaja na ndi Farisii nuru ilu ya ndi a, ha ghotara na o nakwu banyere ha. 46 Ha chorō uzō ha ga-esi jide ya, ma oke egwu igwe mmadu ahū turu ha, n'ih na ha gurū ya n'onye amuma.

22 Jisōs gwara ha okwu ozō n'ihu si, 2 "Alaeze eluigwe di ka otu eze, nke kwadoro oke oriri olulu di na nwunye, n'ih nwa ya nwoke. 3 O zipuru ndi ohu ya ka ha gaa chetara ndi ahū a kporō ka ha bja. Ma ha niile achoghī ibja. 4 "O zipukwara ndi ohu ya ozō na-ejere ya ozi ka ha gaa gwa ndi ahū a kporō oriri si, 'E dozichaala ihe oriri ugbu a, egburu m oke ehi, na anu ozō gbara abūba. Edoziela ihe niile. Bjanu n'oriri olulu di na nwunye.' 5 "Ma ndi ahū niile a kporō oriri gawaara mkpa ha n'ih na ha akpoghī ya ihe obula. Otu onye gara n'ala ubi ya, nke ozō n'ulo ahja ya. 6 Ndi foduru jidere ndi ohu ya, mee ha ihe ihere ma gbukwaa ha. 7 Onye eze ahū were iwe nke ukwu, zipu ndi agha ya ka ha gaa laa ndi ogbu mmadu ahū n'iyi, rechapukwa obodo ha n'oku. 8 "Mgbe ahū o gwara ndi ohu ya si, 'E doziela m oriri olulu di na nwunye, ma ndi a kporō oku ekwesighi ekwesi. 9 Ugbu a, gaanu n'akuku uzō niile, kpobatanu ndi niile unu huru, ka ha bja n'oriri olulu di na nwunye a.' 10 Ndi ohu ahū puru gaa n'okporozō niile kpobata mmadu niile ha huru. Ha kpobatarā ndi bu ezi mmadu na ndi bu ajo mmadu. Ulo oriri ahū juputakwara na ndi a kporō. 11 "Ma mgbe eze ahū batara ileta ndi niile nō na nri, o huru otu nwoke nke na-eyighi uwe olulu nwunye. 12 O juru ya ajuju si, 'Enyi m, i si ana bata n'ebe a mgbe i na-eyighi uwe olulu di na nwunye?' O mechiri onu ya n'ih na o nweghi ihe o ga-asa. 13 "Eze ahū nyere ndi ozi ya iwu si ha, 'Keenu ya eriri, aka na ukwu, tupukwanu ya n'ezi, n'ime ochichiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi.' 14 "N'ih na akporō otutu mmadu oku, maobu mmadu ole na ole ka a horo." 15 Mgbe ahū ndi Farisii zukotara na-achō uzō ha ga-esi mee ka o kwuhie onu ka ha site na ya jide ya. 16 Ha zigara ndi na-eso uzō ha na ndi n'otu Herod ka ha juo ya si, "Onye ozizi, anyi maara nke oma na i bu

onye eziokwu, na i na-ezikwa uzō Chineke n'ezikwu. I dighi asokwa onye obula anya, n'ih na i dighi ele mmadu anya n'ihu n'agbanyeghi ndi ha bu. 17 Ugbu a gwa anyi, gini bu uche gi? O ziri ezi n'iwu itu utu nye Siza, ka o bu na o zighi ezi?" 18 Ebe Jisōs maara ihe ojoo ha bu n'obi, o zara si ha, "Ndi ihu abuo! Gini mere unu ji anwa m onwunwa? 19 Gosinu m ego e ji akwu ugwo utu." Ha wetaara ya otu mkpuru ego. 20 O juru ha ajuju si, "Onye ka e sekwasiri onyinyo ya n'elu ego a? Aha onye kwa di n'okpuru onyinyo a?" 21 Ha zara si ya, "O bu nke Siza." Mgbe ahū o gwara ha si, "O di mma. Nyenu Siza ihe ruuru Siza, ma nyekwanu Chineke ihe niile bu nke ruuru Chineke." 22 Mgbe ha nuru nke a, o gbagwojuru ha anya, n'ih ya, ha hapuru ya puo. 23 N'ubochi ahū kwa, ufodu ndi Sadusii, ndi na-asi na mbilite n'onwu adighi, bjakwutere ya ighu ya onu. 24 Onye ozizi, "Mosis kwuru si, o buru na nwoke obula anwu na-amutaghi nwa, nwanne ya nwoke ga-aluru nwanu ahū di ya nwuru, ka o mutara nwanne ya nwoke ahū nwuru anwu nwa. 25 Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa n'etiti anyi. Onye nke mbu luru nwunye, nwuo, ma ebe o dighi umu o mutara, o hapuru nwanne ya nwunye ya. 26 Otu a ka nke abuo mekwara, ma nke ato, ruo na nke asaa. 27 N'ikeazu, nwanu ahū n'onwe ya nwukwara. 28 Ugbu a, n'oge mbilite n'onwu, nwunye onye ka nwanu a ga-abu, ebe o bu na umunne nwoke asaa ndi a lutuchara ya mgbe o n'ubwa?" 29 Jisōs zara ha si, "Unu na-ejehie uzō n'ih na unu aghotaghi ihe akwukwo nsō na-ekwu. Unu aghotakwaghi udi ike Chineke nwere. 30 N'ih na mbilite n'onwu, ilu di na nwunye agaghi adikwa, kama ha ga-adi ka ndi mmuo ozi n'eluigwe. 31 Ma n'ih banyere mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu, o bu na unu agutabeghi ihe Chineke gwara unu si, 32 Mu onwe m bu Chineke nke Ibrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob. O bughu Chineke nke ndi nwuru anwu, kama o bu nke ndi di ndu." 33 Mgbe igwe mmadu ahū nuru nke a, ozizi ya juru ha anya. 34 Ma mgbe ndi Farisii nuru na o emeela ka ndi Sadusii mechie onu ha, ha gbakotara otu ebe. 35 Otu onye n'ime ha, bu onye ozizi iwu bja juo ya ajuju iji nwaa ya: 36 "Onye ozizi, olee iwu nke kachasi mkpa n'ime iwu niile?" 37 O zara si ya, "'Hu Onyenwe gi bu Chineke gi n'anya site n'obi gi niile na site na mkpuruobi gi niile, na site n'uche gi niile.'" 38 Nke a bu iwu nke mbu, burukwa iwu kachasi iwu niile. 39 Iwu ozō na-eso nke a ndi mkpa bu nke a, 'Hu onye

agbataobi gi n'anya di ka i si hu onwe gi n'anya.' 40 Iwu ndi ozo niile na ihe niile ndi amuma kwuru dabeere n'ebe iwu abuo ndi a no." 41 Mgbe ndi Farisii gbakoro n'otu ebe, Jisos juru ha, 42 "Gini ka unu na-eche banyere Kraist? Nwa onye ka o bu?" Ha zara si ya, "O bu nwa Devid." 43 O siru ha, "Gini mekwaranu Devid site na ntuziaka nke Mmuo Nso jiri kpo ya 'Onyenwe m'? N'ihu na o siru, 44 "Onyenwe anyi gwara Onyenwe m si ya, "Nodu ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-edebe ndi iro gi n'okpuru ukwu gi abuo." 45 O buru na Devid kporo ya 'Onyenwe anyi,' oleekwanu otu o si burukwa nwa ya?" 46 O dighi onye puru isa ya okwu. Sitekwa n'ubochi ahụ, o dighi onye obula nwere anya ike iju ya ajuju ozo.

23 Mgbe ahụ Jisos gwara igwe mmadu ahụ niile na ndi na-eso uzo ya si, 2 "Ndi ozizi iwu na ndi Farisii na-anọ n'uche Mosis. 3 Ya mere, meenu ma na-edebekwanu ihe niile ha na-agwa unu. Ma unu esokwala omume ha. N'ihu na ha adighi eme ihe ha na-ekwusa. Ha na-ekwu otu ihe ma na-eme ihe ozo. 4 Ha na-eke ibu di arọ dikwa ike obubu bokwasị ndi ozo n'ubu, ma ha onwe ha agaghị eweli o buladi otu mkpisiaka i buli ha. 5 "Ihe niile ha na-eme bu ka ndi mmadu hu ha. Ha na-eme ka igbe ntae tinyere iwu ndi di mkpa e deputara nke ha na-ekekwasị n'egedege ihu na n'aka di obosara na-emekwa ka onunụ uwe ha buo ibu. 6 Ha huru ino n'isi oche n'oge mmemme oriri obula na inokwasị n'uche kachasi elu n'ulo ekpere n'anya. 7 O na-amasi ha mgbe a na-ekele ha ekele puru iche n'oma ahia, ndi ozo a na-akpokwa ha, 'Onye ozizi.' 8 "Unu ekwela ka onye obula kpo unu 'Onye ozizi,' n'ihu na unu nwere naani otu Onye ozizi. Unu niile bukwa umunne. O dighi onye ka ibe ya ukwu. 9 Unu akpokwala onye obula n'uya a 'Nna,' n'ihu na unu nwere otu Nna nke bi n'eluigwe. 10 Unu ekwela ka a kpo unu ndi ndu, n'ihu na o bu naani otu onyendu ka unu nwere, ya bu Kraist. 11 Onye di ukwu n'etiti unu ga-abu onye na-ejere unu ozi. 12 N'ihu na onye obula ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n'ala. Ma onye obula wedara onwe ya ala, ka a ga-ebuli elu." 13 "Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N'ihu na unu na-emechibido ndi ozo uzo ha ga-esi bata n'alaeze eluigwe, ma unu onwe unu adighi abata. Unu adighikwa enye ndi ozo ohere ibata. 14 "Ahuhu ga-adiri unu ndi ozizi iwu na ndi Farisii, ndi ihu abuo! N'ihu na unu na-eripia ulo ndi inyom di ha nwuru, o buladi mgbe unu na-ekpe ogologo

ekpere ka mmadu hu unu. Unu ga-anata ikpe omuma di ukwu. 15 "Ahuhu ga-adakwasị unu ndi ozizi iwu na ndi Farisii, ndi ihu abuo! N'ihu na unu na-agafe oke osimiri na mba di iche iche, ime ka otu onye chegharia, buru onye na-eso uzo unu. Ma mgbe unu mesiri nke a, unu na-alaghachi mee ya okpukpu abuo ka o buru nwa oku ala mmuo karja onwe unu. (Geenna 9:1067) 16 "Ahuhu ga-adiri unu ndi ndu kpuru isi! N'ihu na unu na-asi, Onye obula jiri ulonso nuu iyi, iyi o nuru bu ihe efu. Ma onye obula jiri olaedo di n'ime ulonso nuu iyi kwesiri imezu iyi ahụ o nuru. 17 Ndi nzuzu kpuru isi! Olee nke kariri ukwu? O bu olaedo ahụ, ka o bu ulonso nke doru olaedo ahụ nsọ? 18 Unu na-ekwala ndi mmadu si, 'O buru na mmadu ejiri ebe ichu aja nuu iyi, iyi ahụ o nuru bu ihe efu. Ma onye obula ga-eji onyinye di n'elu ebe ichu aja nuu iyi ga-emezu iyi ahụ o nuru.' 19 Leenu ka unu si buru ndi isi! Olee nke kariri ukwu? O bu onyinye di n'elu ebe ichu aja ka o bu ebe ichu aja na-edo onyinye ahụ nsọ? 20 Ya mere, mgbe onye obula ji ebe ichu aja nuu iyi, o bu ebe ichu aja ahụ na onyinye di n'elu ya ka o ji nuu iyi ahụ. 21 Otu a kwa, onye ji ulonso ahụ nuu iyi jikwa ulonso ahụ na onye bi n'ime ya na-anu iyi. 22 Mgbe mmadu jikwa eluigwe nuu iyi, o bu ocheeze Chineke na onye noduru n'elu ocheeze ahụ ka o ji nuu iyi. 23 "E, ahuhu ga-adakwasị unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu. Ndi ihu abuo! N'ihu na unu na-asa anya unu mmiri nye, o buladi onyinye otu uzo n'ime uzo iri unu ruo n'akwukwo nri dikarisiri nta di n'ubi unu, dika mint, diil na kumin, ma unu akpoghi ikpe ziri ezi na ebere, na okwukwe ihe di mkpa. Ihe ndi a ka unu kwesiri ibu uzo mee ma gharakwa ileghara iwu ndi ozo anya. 24 Ndi ndu kpuru isi! Unu na-azapu ijiji site na mmanya unu na-anu, ma unu na-eloda inyinya kamel. 25 "Ahuhu ga-adakwasị unu, ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N'ihu na unu na-elezi anya nke oma mee ka azu iko mmiri unu, na azu efere unu di ocha, ma ime ha juputara na ipunari mmadu ihe n'ike na ochicho ozo niile. 26 Gi onye Farisii kpuru isi! Buru uzo mee ka ime iko di ocha, mgbe ahụ azu ya ga-adikwa ocha. 27 "Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N'ihu na unu yiri ili e tere nzu, nke na-egosi onwe ya di ka ihe mara mma, ma ime ya juputara n'okpukpu ndi nwuru anwu, na ihe niile na-adighi ocha. 28 N'uzo di otu a, unu na-egosi onwe unu di ka ndi ezi omume, ma n'ime unu, unu juputara n'ihu abuo na ndi ajo omume. 29 "E, ahuhu

ga-adiri unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N'ih na unu na-ewu ili ndi amuma na-ewerekwa ihe icho mma na-edozi nkume ncheta ndi ezi omume. 30 Unu na-asikwa, o buru na anyi no n'oge nna anyi ha, anyi agaraghi eso ha wufuo obara ndi amuma. 31 Site n'uzo di otu a, unu na-agba akaebe megide onwe unu na unu bu umu ndi gburu ndi amuma. 32 Gaanu sorokwa nzo ukwu nna unu ha, ka unu ruzuo oru ahụ ha malitere. 33 "Umụ agwo! Umụ ajuala! Unu si aña chee na unu ga-agbanari ikpe nke iba n'oku ala mmu? (Geenna g1067) 34 Ya mere, aga m ezitere unu ndi amuma, ndi amamihe na ndi nkuzi. Ufodu n'ime ha ka unu ga-egbu, ufodu ka unu ga-akpogide n'obe, ndi ozokwa ka unu ga-apia ihe n'ulo nzuko unu. Unu ga-achukwa ha oso site n'otu obodo gaa n'obodo ozo. 35 Ka ogbo a buru ndi ikpe mara n'ih obara nke ndi ezi omume niile e gburu n'awa, site n'obara Ebel ruo na nke Zekaraya nwa Berekaya, onye unu gburu n'etiti ulonso n'ebe ichu aja unu. 36 N'ezie agwa m unu, ihe ndi a niile, ga-abiakwasị ogbo a. 37 "O Jerusalem, Jerusalem! Gi obodo na-egbu ndi amuma, na nke natu ndi niile e ziteere gi nkume. Ugboro ole ka m choro ichikota umu gi di ka nne okuku si achikota umu ya n'okpuru nku ya ichebe ha? Ma i choghi ka m mee otu a! 38 Lee, a hapuru unu ulo unu ka o togboro n'efu. 39 N'ih na asi m unu, unu agaghi ahụ m anya ozo tutu ruo mgbe unu ga-asi, Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyi."

24 Mgbe Jisosi si n'ulonso ahụ na-apu, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya na-achọ igosi ya akuku di iche iche nke ulonso ukwu ahụ. 2 Ma o zara ha si, "Unu huru ihe ndi a niile? N'ezie agwa m unu, oge na-abia mgbe o buladi otu nkume na-agaghi adigidekwa n'elu ibe ya, nke a na-agaghi akwatu n'ala." 3 Mgbe o noduru ala n'elu Ugwu Oliv, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya iche, si, "Gwa anyi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Gini ga-abukwa ihe iribama nke oge i ji aloghachi na nke ogwugwu uwa a?" (aiōn g165) 4 Jisosi zara ha si, "Lezienụ anya ka onye obula ghara iduhie unu uzo. 5 N'ih na otutu ga-abia n'aha m, na-ekwu si, 'Abu m Kraist ahụ.' Ha ga-eduhiekwa otutu ndi uzo. 6 Mgbe unu nuru uzo agha, na akuko agha di iche iche, unu atula egwu, n'ih na ihe ndi a aghaghi ime. Ma ha anaghi egosi na ogwugwu oge eruola. 7 Mba ga-ebili megide mba ibe ya, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze

ozo; oke unwu, na ala oma jijiji ga-adikwa n'otutu ebe di iche iche. 8 Ma ihe ndi a niile bu naan mmalite ita ahuhu nke ga-abia. 9 "Mgbe ahụ ha ga-arara unu nyefee n'aka ndi ga-ata unu ahuhu. Ha ga-egbukwa unu. Mba niile ga-akpo unu asi n'ih m. 10 Otutu gada site n'okwukwe ha n'oge ahụ. Ha ga-emekwa ka ibe ha ma n'onya, kpokwa ibe ha asi. 11 Mgbe ahụ otutu ndi amuma ugha ga-aputa. Ha ga-eduhiekwa otutu mmadu. 12 N'ih na ajo omume bara uba n'ebe niile, ihunanya otutu ndi mmadu n'ebe ibe ha no ga-aju oyi. 13 Ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azoputa. 14 A ga-ekwusa ozioma nke alaeze ahụ nye uwa niile ka o buru ihe ama nye mba niile. Emesia ogwugwu oge ahụ ga-abia. 15 "Ya mere, mgbe unu huru ihe aru nke na-eweta mbibi, nke e kwuru okwu ya site n'onu Daniel onye amuma, ka o na-eguzo n'ebe nsọ (onye na-agu ya nwee nghota ihe o putara). 16 Mgbe ahụ, ka ndi no na Judia were oso gbalaga n'elu ugwu. 17 Ka onye no n'elu ulo ghara iridata ka o banye n'ime ulo ya, ikwaputa ngwongwo di n'ime ulo ya. 18 Ka onye no n'ubi ghara iloghachi n'ulo ya ichiri uwe ya. 19 Ma ita ahuhu ga-adiri ndi nwanji di ime, na ndi na-enye umuaka ara n'ubochi ahụ 20 Kpesienụ ekpere ike ka unu ghara igba oso a n'oge oke oyi, maobu n'ubochi izuike. 21 N'ih na oke mkpagbu ga-adi, udi nke uwa na-ahubeghi mbu, na nke anya na-agaghi ahukwa ozo site na mmalite uwa ruo mgbe ahụ. 22 "O buru na-emeghi ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpu, o nweghi onye a ga-azoputa, ma n'ih ndi ya o hoputara, ubochi ndi ahụ ga-adi mkpumkpu. 23 Mgbe ahụ, o buru na onye obula asi unu, 'Lee, Kraist no n'ebe a,' maobu, 'Lee ya n'ebe ahụ,' unu ekwela. 24 N'ih na ndi nzoputa ugha na ndi amuma ugha ga-aputa. Ha ga-eme ihe oke iribama na oru ebube di iche iche. O buru na o ga-ekwe mee, ha ga-esite n'oru ebube ha ga-aru duhie, o buladi ndi ahụ a hoputara. 25 Lee, agwala m unu ihe ndi a, mgbe ha na-emebeghi. 26 "Ya mere, o buru na ha asi unu, 'Lee, o no n'ime ozara,' unu agakwala. O burukwa na ha asi unu, 'Lee, o no n'ime ime ulo,' unu ekwela. 27 N'ih na obibia Nwa nke Mmadu ga-adi ka amuma na-egbu n'owuwa anyanwu nke a na-ahụ anya n'odida anyanwu. 28 Matakwanu na ebe obula ozu di, n'ebe ahụ ka udele na-ezukota. 29 "Ngwangwa mgbe mkpagbu nke ubochi ndi ahụ niile gabigasi, "anyanwu ga-agba ochichiri. Onwa agaghi enykwa ihē, kpakpando ga-esi na mbara eluigwe daa, ike niile nke eluigwe ga-ama jijiji.' 30 "N'oge ahụ akara

ngosi nke Nwa nke Mmadu ga-aputa ihe na mbara eluigwe. Agburu niile nke uwa ga-anokwa na-eru uju. Ha ga-ahu Nwa nke Mmadu ka o na-abia n'igwe ojii, n'ike nakwa oke ebube. 31 O ga-ewerekwa olu opi ike zipu ndi mmuo ozi ka ha gaa kpokotaa ndi niile a hoputara site n'akuku ano niile nke eluigwe na uwa. 32 "Ugbu a mutanu ihe site n'osisi fiig. Mgbe obula alaka ya malitere iweputa ome di nro, na-epuputakwa akwukwo ndu maranu na okochi na-abia nso. 33 Otu a kwa, mgbe unu na-ahu ihe ndi a niile ka ha na-eme marakwanu na o no nso, o buladi n'onu uzo unu. 34 N'ezie agwa m unu, ihe ndi a niile aghaghi imezu tupu ogbo a agabiga. 35 Eluigwe na uwa ga-agabiga, ma okwu m enweghi ike igabiga. 36 "Ma o nweghi onye obula maara ubochi ahụ, maobu oge awa ahụ ga-abu. O buladi ndi mmuo ozi no n'eluigwe amaghi ya. Okpara ahụ amakwaghi. O bu naani Nna maara ya. 37 Obibia Nwa nke Mmadu ga-adi ka o di n'ubochi Noa. 38 N'oge ahụ tupu iju mmiri ahụ abia, ndi mmadu no na-eri na ahụ, na-emekwa mmemme olulu di na nwunye, ruo ubochi Noa banyere n'ime ugbo mmiri ya. 39 Ha amataghi ihe ga-eme tutu oke mmiri ahụ abia kpochapu ha niile. Otu ahụ ka obibia Nwa nke Mmadu ga-adi. 40 Mmadu abuo ga na-aruko oru n'ubi ha, a ga-ewepu otu hapukwa onye nke ozo. 41 Umu nwanyi abuo ga na-akwo nri na nkume igwe nri, a ga-ewere otu, ma hapukwa nke ozo. 42 "N'ih i nke a, na-echenu nche, n'ih i na unu amaghi ubochi Onyenwe unu ga-abia. 43 Ma ghotanu nke a: O buru na nna nwe ulo mara oge onye ohi ga-abia n'ulo ya n'abali, o ga-ano na nche n'oge ahụ. O gaghi ekwe ka onye ohi kuwaa ulo ya. 44 Otu a ka unu onwe unu puru isi nogide na nche oge niile, n'ih i na Nwa nke Mmadu ga-abia n'oge awa unu na-atugh i anya ya. 45 "Onye bu ohu ahụ nke kwesiri ntukwas i obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi ndi ohu no n'ezinaulo ya, ka o na-enye ha nri n'oge ya? 46 Ngoz i na-adiri ohu ahụ, onye, mgbe onyenwe ya ga-aloghachi hu na o na-eme otu a. 47 N'ezie asi m unu, o ga-eme ya onyeisi nke ihe niile o nwere. 48 Ma o buru na ohu ahụ bu onye ajoo omume na-asi onwe ya, 'Nna m ukwu anoola ogologo oge,' 49 o burukwa na o bido iti ndi ohu ibe ya ihe, sorokwa ndi onu oke mmanya n-eri, na-ahu. 50 Nna ukwu ohu ahụ ga-alota n'ubochi o na-atugh i anya, n'oge awa o na-amakwaghi. 51 O ga-egburisikwa ya, nye ya onodu n'etiti ebe ndi ihu abuo no. Ebe e nwere ikwa akwa na ita ikikere eze.

25 "A ga-aji alaeze eluigwe tunyere akuko umu agbogho iri ndi weere oriona ha puta izute onye na-alu nwunye oheru. 2 Ise n'ime ha maara ihe, ma ise ndi ozo bu ndi nzuzu. 3 Ise ndi nzuzu ahụ weere oriona ha, ma ha ejighi mmanu oku. 4 Ise ndi maara ihe, wujuru mmanu oku na karama, tinyekwa oriona ha. 5 Mgbe onye na-alu nwunye oheru ahụ noro odu n'obibia ya, ura tuwara ha, ha dinara ala rahụ ura. 6 "N'etiti abali e tiri mkpu n'oke olu si, 'Onye na-alu nwunye oheru na-abia, putanu gaa zute ya!' 7 "Mgbe ahụ umu agbogho niile ahubiliri munye oriona ha. 8 Ise ndi nzuzu ahụ rioro ise ndi maara ihe si, 'Biko, wunyeturu nu anyi ufodu n'ime mmanu oku unu, lee na oriona anyi na-anyu anyu.' 9 "Ndi maara ihe zara ha si, 'Mba! O gaghi ezuru anyi na unu. Kama gaanu zuru nke unu n'aka ndi na-ere ya.' 10 "Ma mgbe ha puru izuta mmanu oku ahụ, onye na-alu nwunye oheru bjarutere. Ndi jikeere ejikere soro ya banye n'oriri olulu di na nwunye ahụ. E mechikwara onu uzo. 11 "Emesia, ise ndi nzuzu ahuloghachiri na-ekwu si, 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, meghere anyi uzo!' 12 "Ma o zaghachiri ha si, 'N'ezie, n'ezie, agwa m unu, amaghi m ndi unu bu.' 13 "Ya mere, na-anogidenu na nche, n'ih i na unu amaghi ubochi ahụ, maobu oge awa ahụ. 14 "Ozo, o ga-adi ka otu nwoke choroo ig a njem. O kpokotara ndi ohu ya niile nyefee ha akunuba ya n'aka. 15 O nyere onye nke mbu talenti ise, nke abuo ka o nyere talenti abuo. O nyere onye nke ikpeazu otu talenti. O nyere ha n'otu n'otu di ka ike ha ha. Mgbe ahụ o hapuru ha gaa ije ya. 16 Onye ahụ natara talenti ise weere ego ahụ malite izu ahia. Ngwangwa o retara talenti ise ozo n'uru. 17 Otu a kwa, onye nke e nyere talenti abuo zuputakwara talenti abuo ozo n'uru. 18 Ma onye ahụ natara otu talenti gara gwuo ala lie ego nna ya ukwu, n'ih i ichezi ya nke oma. 19 "Mgbe ogologo oge gasiri, nna ukwu ndi ohu ahụ lotara site n'ije ya. O kpokotara ha niile ka ha guzie aku ya. 20 Onye ahụ natara talenti ise batara wetakwa ise ozo. O gwara nna ya ukwu si, 'I nyere m talenti ise, ma ugbu a azuputala m talenti ise ozo!' 21 "Nna ya ukwu siri ya, 'I mere nke oma ezi ohu kwesiri ntukwas i obi. I ziputala na i kwesiri ntukwas i obi n'ih e di ntakiri. N'ih i ya aga m etinye gi n'ebe i ga-elekota otutu ihe. Bata n'onu nke nna gi ukwu.' 22 "Onye nke e nyere talenti abuo bjara si, 'Nna anyi ukwu, i nyere m talenti abuo, ma lee, eritala m talenti abuo ozo n'uru.' 23 "Nna ya ukwu siri ya, 'I mere nke

oma. I bu ezi ohu kwesiri ntukwasị obi. I ziputala na i kwesiri ntukwasị obi n'ihe dị ntakiri. N'ih i ya aga m etinye gi n'ebe i ga-elekota otutu ihe. Bata n'onu nke nna gi ukwu.' 24 "Onye e nyere otu talenti batara si, 'Nna anyi ukwu, amaara m onye i bu. I bu onye aka ntagide. I na-ewe ihe ubi n'ebe i na-akughị mkpuru. I na-achikotakwa n'ebe i na-agbasaghi. 25 N'ih i nke a, aturu m egwu, a gara m liere gi ego talenti gi n'ala. Lee ihe gi werekwa.' 26 "Nna ya ukwu zara ya si, 'Ohu ojo na onye umengwu. I maara na m na-ewe ihe ubi n'ebe m na-akughị mkpuru, na-achikotakwa n'ebe m na-agbasaghi. 27 I gaara etinye ego m n'aka ndi na-ehekwa ego, ndi gaara akwughachi ya na omurunwa ya, nke m gaara anata mgbe m loghachiri. 28 "Naputanu ya talenti ahụ o ji, were ya nye onye ji talenti iri. 29 N'ih i na onye obula nwere ka a ga e tinyekwuru ka o nwebigakwa oke. Ma onye ahụ o na-adighi nke o nwere, a ga-anapu ya o buladi nke nta o nwere. 30 Tupunu ohu a na-abaghi uru n'ez i, n'ime ochichiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi.' 31 "Mgbe Nwa nke Mmadu ga-abia n'ebube ya na ndi mmuo ozi niile, mgbe ahụ ka o ga-anọ n'elu ocheeze ebube ya. 32 Mba niile nke uwa ga-ezuketakwa n'ihu ya. O ga-ekewaputa ha, otu obodo site n'ibe ya, di ka onye ozuzu aturu si ekewaputa umu aturu site n'umu ewu. 33 O ga-edebe umu aturu ahụ n'akuku aka nri ya, ma umu ewu ga-anọ n'aka ekpe ya. 34 "Mgbe ahụ, eze ga-asị ndi nọ n'aka nri ya, 'Batanu n'ime alaeze, unu ndi Nna m goziri agozi, batanu n'ime alaeze nke e doziiri unu site na mgbe e kere uwa. 35 N'ih i na mgbe aguu gurụ m unu nyere m nri. Mgbe akpiri kporo m nkụ unu nyere m ihe onunu. Mgbe m bu obia unu kpotata m. 36 Mgbe m gba oto, unu zutara uwe nye m. Mgbe m dara orja unu lekota m. Anokwara m n'ulo mkporo unu bjara leta m.' 37 "Mgbe ahụ ndi ezi omume ahụ ga-aju ya si, 'Onyenwe anyi, olee mgbe anyi huru gi ka aguu na-agu gi anyi enye gi nri? Olee mgbe anyi huru gi ka akpiri na-akpo gi nkụ, anyi ekuru mmiri onunu nye gi? 38 Olee mgbe kwa ka anyi huru gi di ka onye obia anyi akpotata gi? Olee mgbe kwa ka anyi huru gi ka i gba oto anyi enye gi uwe? 39 Olee mgbe kwa ka anyi huru gi n'orja, maobu n'ulo mkporo anyi abia leta gi?' 40 "Eze ahụ ga-azaghachi ha si, 'N'ezie asị m unu, mgbe unu mesoro otu n'ime ndi a di nta n'ime umunne m omume oma, o bu m ka unu mesoro omume ahụ.' 41 "Mgbe ahụ o gasikwa ndi nọ n'aka ekpe ya, 'Pununu n'ihu m unu

ndi a buru onu. Baanu n'ime oto oku ebighi ebi ahụ a kwadobere ekwensu na ndi mmuo ozi ya. (aiōnios g166) 42 N'ih i na mgbe aguu na-agu m, unu enyeghi m ihe obula ka m rie. Mgbe akpiri na-akpo m nkụ, unu ekunyeghi m mmiri ka m nuo. 43 Mgbe m no di ka obia, unu akpotataghi m n'ulo unu. Mgbe m gba oto, unu enyeghi m uwe. Mgbe ahụ na-esighi m ike, unu elekotaghi m. Mgbe m no n'ulo mkporo, unu abiaghi leta m.' 44 "Mgbe ahụ ha ga-azakwa si, 'Onyenwe anyi, olee mgbe anyi huru gi ka aguu na-agu gi, maobu ka akpiri na-akpo gi nkụ, maobu oge i bu onye obia, maobu oge i gba oto, maobu oge i no n'orja, maobu i no n'ulo mkporo, ma anyi elekotaghi gi?' 45 "O ga-aza ha si, 'Eziokwu ahụ bu nke a, mgbe ahụ unu juru inyere otu n'ime ndi a di nta aka, o bu m ka unu juru i nyere aka.' 46 "Ndi a ga-aba n'ita ahuhu ebighi ebi. Ma ndi ezi omume ga-aba na ndu ebighi ebi." (aiōnios g166)

26 Mgbe Jisos kwusiri okwu ndi a, o gwara ndi na-eso uzo ya si, 2 "Di ka unu maara nke oma, Mmemme Ngabiga ga-amalite mgbe ubochi abuo gasiri. N'oge ahụ, a ga-ararakwa Nwa nke Mmadu nye ka a kporogide ya n'obe." 3 N'oge ahụ, ndiisi nchujaja, na ndi okenye zukotara n'uloeze otu onyeisi nchujaja a na-akpo Kaifas. 4 Ha gbara izu ichoputa uzo ha gae si jide Jisos na nzuzo gbuo ya. 5 Ha kwekorita si, "O gaghi abu n'oge memme ka ogbaaghara hapu idi n'etiti ndi mmadu." 6 Mgbe Jisos no na Betani, n'ulo Saimon onye ekpenta, 7 otu nwanyị bu karama alabasta nke mmanu otite isi utu di oke onuahia di n'ime ya, biakwutere ya, nke o wusara ya n'isi di ka o na-anodu ala n'eri nri. 8 Ma mgbe ndi na-eso uzo ya huru nke a, iwe were ha nke ukwu. Ha siri, "Olee idi ila n'iyi di nke a! 9 A gaara ereputa mmanu a ego di ukwu were ego e retara ya nyere ndi ogbenye aka." 10 Ebe Jisos matara ihe ha na-atamu n'obi ha, o siri ha, "Gini mere unu ji esogbu nwanyị a? O merela m ihe di mma. 11 Unu na ndi ogbenye ga-anọ oge niile, ma o bughị mu na unu ga-anọ mgbe niile. 12 N'ih i na site n'iwu m mmanu otite a n'ahu, o doziela m maka olili. 13 N'ezie, ana m agwa unu, n'ebe obula ezisara ozioma a n'ua niile, a ga na-echeta nwanyị a n'ih ihe oma a o meere m." 14 Mgbe ahụ otu n'ime mmadu iri na abuo na-eso uzo ya, onye aha ya bu Judas Iskariot, jekwuuru ndiisi nchujaja. 15 O juru ha si, "Gini ka unu ga-enye m ma m rara ya nye n'aka unu?" Ha kwuru ya iri mkpuru olocha ato. 16 Site n'oge ahụ na-aga, o

chọrọ ohere irara ya nye n'aka ha. 17 N'ubochi mbu nke mmemme achicha na-ekoghị eko, ndi na-eso ụzọ Jisọs bjakwutere ya juo ya si, "Ebee ka i chọrọ ka anyi gaa kwadoro gi ihe gi maka oriri Ngabiga?" 18 O zara ha si, "Jekwurunu otu nwoke n'ime obodo si ya, Onye ozizi si, 'Oge m abiala nso. Mu na ndi na-eso ụzọ m ga-eri oriri Ngabiga n'ulo gi.'" 19 Ndi na-eso ụzọ ya mere di ka Jisọs gwara ha, doziekwa oriri Ngabiga ahụ n'ebe ahụ. 20 N'uhuruchi ubochi ahụ, ya na ndi na-eso ụzọ ya iri na abuo ahụ noduru ala n'ochi nri ahụ. 21 Mgbe ha na-eri nri, o kwuru si, "N'ezie ana m agwa unu, na otu onye n'ime unu ga-arara m nye." 22 Ha nwere oke mwute, ma malite iju ya n'otu n'otu si, "Onyenwe anyi, o bu m?" 23 Ma o zara ha si, "O bu onye ahụ mu na ya na-amanyekota aka n'otu efere garara m nye. 24 Lee Nwa nke Mmadu ga-ala di ka e si buo ya n'amuma. Ma ahuhu ga-adiri nwoke ahụ onye a ga-esite n'aka ya rara Nwa nke Mmadu nye. O gaara akara onye ahụ mma ma a si na a mughị ya amu." 25 Judas, onye ahụ raara ya nye juru ya si, "Onye ozizi o bu m?" O zara si, "Gi onwe gi ekwuola ya." 26 Mgbe ha nokwa na-eri nri, Jisọs were ogbe achicha ahụ, mgbe o nyechara ekele, o nyawara ya nye ndi na-eso ụzọ ya si ha, "Naranu nke a rie, n'ih na nke a bu anu ahụ m." 27 Mgbe ahụ kwa, o burukwara iko mmanya, ma mgbe o nyechara ekele, o bunyere ya ndi na-eso ụzọ ya si ha, "Unu niile nuponu site n'iko a. 28 N'ih na nke a bu obara m nke bu akara ogbugba ndu ohuru ahụ. A na-awusa ya maka otutu mgbaghara mmehie. 29 Ana m agwa unu, na-agahị m anu mmanya sitere na mkpuru vaini ozo, tutu ruo ubochi ahụ mu na unu ga-anu ya n'uzo di iche n'alaeze Nna m." 30 Mgbe ha busiri abụ, ha puru gaa n'Ugwu Oliv. 31 Mgbe ahụ Jisọs gwara ha si, "N'abalị taa, unu niile ga-agbahapụ naani m. N'ih na e dere ya, si: 'Aga m etigbu onye ozuzu aturu, aturu nke igwe aturu ahụ ga-agbasasikwa.' 32 Ma mgbe e mere ka m si n'onwu bilite, aga m ebu unu uzo gaa Galili." 33 Pita siri, "O buru na mmadu niile agbahapụ gi gbalaga, agahị m ahapu gi." 34 Jisọs siri, "N'ezie agwa m gi, n'abalị taa, tupu oke okuku akwaa akwa, i ga-agonari m ugboro ato." 35 Ma Pita kwuru si, "O buru na o di mkpa ka m soro gi nwuo, agahị m agonari gi." O bukwa otu ihe ahụ ka ndi ahụ niile na-eso ụzọ ya kwuru. 36 Mgbe Jisọs bjara n'ogige ahụ a na-akpo Getsameni, o gwara ndi na-eso ụzọ ya si ha, "Nodunu n'ebe a ka m gaa n'ihu nke nta kpee ekpere." 37 O kpoo Pita tinyere onwe ya, na

umu Zebedi abuo. O malitere inwe obi mwute n'ime onwe ya. Obi malitekwaro ilo ya mmiri. 38 Mgbe ahụ o gwara ha si, "O na-ewute mkpuruobi m nke ukwu ruo n'onu onwu. Nogidenu n'ebe a soro m na-eche nche." 39 O gara n'ihu nke nta daa, kpuo ihu ya n'ala, kpee ekpere si, "Nna m, o buru na o ga-ekwe mee, napu m iko a. Ma o bughị ka e mee uche m, kama ka e mee uche gi." 40 Ya mere, o bjakwutere ndi na-eso ụzọ ya, hu ha ka ha na-arahu ura. O siri Pita, "O bu na unu enweghi ike i soro m chee nche, o buladi otu awa? 41 Na-echenu nche, na-ekpekwa ekpere, ka unu ghara iba n'onwunwa. N'ih na mmu di na njikere ma anu ahụ adighi ike." 42 O laghachiri azu nke ugboro abuo kpekwa ekpere si, "Nna m, o buru na iko a agahị agabiga ma o bughị na m nuru ya, ka e mee uche gi." 43 O loghachikwara ozo hukwa ka ha na-arahu ura, n'ih na anya ha di aro. 44 O hapuru ha ozo gaa kpee ekpere nke ugboro ato, na-ekwukwa otu okwu ahụ. 45 Mgbe o loghachikwutere ndi na-eso ụzọ ya, o siri ha, "Unu ka no na-arahu ura, na-ekwua ike? Lee, oge awa ahụ abiala, a rarala Nwa nke Mmadu nye n'aka ndi mmehie. 46 Bilienu ka anyi gawa. Lee, onye ahụ na-arara m nye na-abial!" 47 Mgbe o no na-ekwu okwu a, Judas, otu n'ime ndi ozi iri na abuo ahụ bjaruru, ya na otutu igwe mmadu so. Ufodu ji mma agha ha, ndi ozo ji osisi. O bu ndisi nchujaja na ndi okenye ndi Juu zitere ha. 48 Ma onye ahụ na-arara ya nye, nyere ha ihe iribama, si, "Onye ahụ m gesutu onu bu nwoke ahụ, jidesienu ya aka ike!" 49 Ngwangwa o jekwuuru Jisọs si ya, "Ekele, Onye ozizi!" ma sutukwa ya onu. 50 Jisọs gwara ya si, "Enyi m, mee ihe i bjara ime ngwangwa." Mgbe ahụ, ndi ikom ahụ bjara nso jide Jisọs, sekpuru ya n'ike. 51 Otu onye n'ime ndi ha na Jisọs no, setiri aka ya, miputa mma agha ya, gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu nti ya. 52 Ma Jisọs siri ya, "Mighachi mma agha gi n'obo ya, n'ih na mmadu obula na-eji mma egbu mmadu ibe ya ga-anwu site na mma. 53 I cheghị na m puru iri Nna m ka o zitere m ihe kariri usuu ndi mmu ozi iri na abuo n'otu ntabi anya? 54 Ma olee otu ihe e dere n'akwukwo nso ga-esi mezuo, nke kwuru na o ghaghị idi otu a?" 55 N'oge awa ahụ, Jisọs gwara igwe mmadu ahụ si, "Unu putara chiru mma agha na mkpo bja ijide m di ka a ga-asj na m bu onye ohi? Anoro m ziekwia ihe n'ulonso kwa ubochi, ma unu ejideghị m. 56 Ma ihe ndi a na-eme ka ihe ndi amuma dere n'akwukwo nso mezuo." N'oge ihe ndi a niile na-eme, ndi na-eso

uzo ya niile hapuru ya gbalaga. 57 Ndi jidere Jisosh duuru ya gaa n'ulo Kaifas, onyeisi nchujaja. Ndi ozizi iwu na ndi okenye ndi Juu zukotara n'ebe ahụ. 58 Pita sogidere Jisosh n'azu site n'ebe di anya. O rutere n'obi onyeisi nchujaja, baa n'ime ulo, sorokwa ndi na-eje ozi nodu ala, ka o nwe ike ihu otu ihe a ga-esi bie. 59 Ndiisi nchujaja, na ndiisi ikpe n'uloikpe ahụ no nacho ama ugha megide Jisosh, ka ha hu uzo ha ga-esi gbuo ya. 60 Ma o dighi nke ha chotara, n'agbanyeghi n'otutu ndi akaebe ugha putara. N'ikpeazu, mmadu abuo putara 61 kwuo si, "Nwoke a siru, 'Enwere m ike ikwatu ulonso ukwu nke Chineke, wughachikwa ya n'ubochi ato.'" 62 Onyeisi nchujaja biliri oto kwuo si, "O bu na i nweghi ihe obula i ga-aza? Gini bu ama ndi a a na-agba megide gi?" 63 Ma Jisosh ekwughi ihe obula. Onyeisi nchujaja gwara ya si, Eji m aha Chineke di ndu nye gi iwu, si gi, "gwa anyi, i bu Kraist, Okpara Chineke?" 64 Jisosh gwara ya si, "Gi onwe gi kwuru ya. Ma ana m agwa unu, site ugbu a na-aga n'ihu, unu ga-ahu Nwa nke Mmadu ka o na-anodu n'aka nri nke Onye di ike, na-abiakwa n'igwe ojii nke eluigwe." 65 Mgbe ahụ onyeisi nchujaja dowara uwe ya, kwuo si, "O kwuola aru! Olee mkpa o di ichokwa ndi akaebe? Unu nukwara nkwalu ya? 66 Gini bu mkpebi unu?" Ha zara si ya, "O kwesiri ka o nwuo!" 67 Mgbe ahụ, ha gbusara ya onu mmiri aso n'ihu, tiekwa ya aka. Ndi ozo maara ya ura, 68 si ya, "Buoro anyi amuma, gi, Kraist. Onye tiri gi ihe?" 69 Mgbe ahụ Pita noduru ala na mbara ezi nke obi ahụ. Otu n'ime umu agboghoo na-eje ozi biakwutere ya, si, "I bukwanu otu n'ime ndi na-eso uzo Jisosh onye Galili." 70 Ma o goroo n'ihu ha niile si, "Amaghi m ihe i na-ekwu." 71 Mgbe o puru gaa nodu n'onu uzo mbata, nwaagboghoo ozo huru ya, gwa ndi no n'ebe ahụ si, "Nwoke a na Jisosh onye Nazaret nokoro." 72 Ozokwa, o weere ihu iyi goo, "Amaghi m onye nwoke ahụ bu." 73 Mgbe oge nta gasiri, ndi guzo n'ebe ahụ biakwutere Pita si ya, "N'ezie, ibu otu n'ime ha, n'ihu na asusu gi agbaala gi ama." 74 O malitere ibu onwe ya onu, na ihu iyi si, "Amaghi m nwoke a." Mgbe ahukwa oke okpa kwara akwa. 75 Pita chetara okwu ahụ Jisosh kwuru si, "Tupu oke okpa akwa akwa, i ga-agonari m ugbo ato." O si n'ebe ahụ puo, gaa kwaa akwa nke ukwu.

27 Mgbe chi boro, ndiisi nchujaja niile na ndi okenye gbara izu megide Jisosh otu ha ga-esi gbuo ya. 2 Ya mere, ha kere ya agbu, duru ya puo, nyefee ya

n'aka Paillet onye bu govano. 3 Mgbe Judas, onye ahụ rara Jisosh nye, huru na a maala Jisosh ikpe onwu, o cheghariri weghachikwara ndiisi nchujaja na ndi okenye iri ego olocha ato ahụ. 4 O kwuru si, "Emehiela m, site na irara onye aka ya di ocha nye onwu." Ma ha siru, "Nke ahụ agbasaghi anyi, o bu mkpa diri gi." 5 O wusara ego olocha ahụ n'ala ulonso, puo gaa kwuo udo. 6 Ndiisi nchujaja tutukotara ego ahụ kwuo si, "O megidere iwu itinye ego a n'ime uloku, n'ihu na o bu ego obara." 7 Mgbe ha gbasiri izu, ha kwekotara ma were ego ahụ zuta ala n'aka otu okpu ite. Ha mere ala ahụ ka o buru ebe a na-eli ndi obia. 8 Nke a mere e ji na-akpo ala ahụ, "Ala Obara," ruo taa. 9 N'uzo di otu a, okwu e kwuru site n'onu Jeremaya onye amuma mezuru. "Ha tutukotara mkpuru ego olocha iri ato, bu onuhaja onye ahụ, nke ufodu n'ime umu Izrel kpebiri na a ga-akwu n'isi ya. 10 Ha ji ego ahụ zuo ubi onye okpu ite, di ka Onyenwe anyi nyere m iwu." 11 N'oge a Jisosh guzo n'ihu govano. Govano juru ya si, "I bu eze ndi Juu?" Jisosh siru ya, "Gi onwe gi kwuru ya." 12 Mgbe ndiisi nchujaja na ndi okenye boro ya ebubo ugha, o kwughi ihe obula. 13 Ya mere, Paillet siru ya, "I naghị anu ihe ndi a niile ha na-ebo gi?" 14 Ma o zaghi o buladi otu mkpuru okwu n'ebubo ndi ahụ. Ihe a gbagwojuru govano anya nke ukwu. 15 Ugbu a, o bu omenaala govano n'oge mmemme na o ga-hapu otu onye mkporo, bu onye igwe mmadu horo. 16 Ma n'oge a e nwere otu onye mkporo nke otutu mmadu maara nke oma. A na-akpo Jisosh Barabas. 17 Mgbe igwe mmadu niile zukoro, Paillet siru ha, "Onye ka unu choro ka m hapuru unu, o bu Jisosh Barabas ka o bu Jisosh onye a na-akpo Kraist?" 18 N'ihu na o maara nke oma na o bu site n'ekworo ka ha ji rara Jisosh nye n'aka ya. 19 Mgbe o nokwasiri n'elu oche ikpe ya, nwunye ya zitere ozi si ya, "Wepukwa aka gi n'ihe gbasara nwoke onye ezi omume ahụ. N'ihu na ahujuru m anya na nro n'abali gara aga n'ihu ya." 20 Ma ndiisi nchujaja na ndi okenye kwagidere igwe mmadu ahụ ka ha riu ya, ka o hapuru ha Barabas, ma nye ha Jisosh ka ha gbuo ya. 21 Ozokwa, govano siru ha, "N'ime mmadu abuo ndi a onye ka unu choro ka m hapuru unu?" Ha siru, "Barabas!" 22 Paillet siru ha, "Gini ka m ga-eme Jisosh onye a na-akpo Kraist?" Ha niile siru, "Kpogide ya n'obe!" 23 O juru ha si, "O bu n'ihu gini? Olee ihe ojoo o mere?" Ma ha tiri mkpu karja ka ha si eti na mbu, na-asu, "Kpogide ya n'obe! Kpogide ya n'obe!" 24 Mgbe Paillet huru na o nweghi ihe o puru ime, kama

na ụzụ na ogbaaghara na-amalite. O weere mmiri kwọọ aka ya n'ihu igwe mmadụ ahụ sị ha, "Aka m di ọcha n'ebe ọbara nwoke a di. Jirinụ aka unu hụ maka ya." 25 Igwe mmadụ ahụ zagbachiri ya n'otu olu sị, "Ka ọbara ya di n'isi anyị na n'isi ụmụ anyị!" 26 Mgbe ahụ ọ hapụrụ ha Barabas. Mgbe ọ pịachara Jisọs ihe, ọ raara ya nye ka ha kpogide ya n'obe. 27 Mgbe ahụ ndị agha gọvanọ duuru Jisọs baa n'ogige ụlọ ndị agha, mee ka otu ndị agha niile gbaa ya gburugburu. 28 Ha yipụrụ ya uwe ya, yinye ya uwe mwụda na-acha uhie uhie. 29 Ha kpara okpueze nke e ji ogwu mee, kpukwasị ya n'isi. Ha tinyekwara ya mkpara achara n'aka nri, gbuo ikpere n'ala n'ihu ya, na-akwa ya emo na-asị, "Ekele, Eze ndị Juu!" 30 Ha gbūrụ ya ọnụ mmiri asọ, werekwa osisi ahụ kụọ ya n'isi ọtụtụ mgbe. 31 Mgbe ha ji ya mechaa ihe ọchị, ha yipụrụ ya uwe ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya, duuru ya puọ, iga kpogide ya n'obe. 32 Mgbe ha na-apụ, ha zutere otu nwoke onye obodo Sirini a na-akpọ Saimon. Ha manyere ya ka o buru obe ya. 33 Mgbe ha bjarutere n'ebe a na-akpọ Gọlgota (nke pụtara, "ebe okpokoro isi"). 34 Ha nyere ya mmanya a gwara ọgwụ ilu ka ọ nūọ. Mgbe o deturụ ya ire, o kweghị ya ọññụ. 35 Mgbe ha kpogidechara ya n'elu obe. Ha fere nza nke ha jiri kee uwe ya n'etiti onwe ha. 36 Ha nọdụkwara ala n'ebe ahụ na-eche ya nche. 37 N'elu ebe isi ya di, ka ha debere ihe ha dekwasi ebubo ha boro ya. Nke a bụ ihe ha dere: Onye a bụ Jisọs, Eze ndị Juu. 38 Ha kpogidekwara ya na ndị ohi abụọ n'obe. Otu onye n'aka nri, onye nke ọzọ n'aka ekpe ya. 39 Ndị na-agafe n'uzọ na-ekwuto ya, na-efufekwa isi ha, 40 na-asịkwa, "Leenụ onye nwere ike ikwatu ụlọnsọ Chineke wughachi ya na mkpuru ụbọchị atọ! Zọpụtanụ onwe gi! Ọ bụrụ na ị bụ Ọkpara Chineke si n'elu obe ahụ rịdata!" 41 Ndịisi nchụaja, ndị ozizi iwu na ndị okenye sokwa na-eme ya ihe ọchị, na-asị, 42 "Ọ zọpụtara ndị ọzọ, ma o nweghị ike ịzọpụta onwe ya. Ọ bụ eze ndị Izrel; ya si n'elu obe rịdata ugbu a, anyị ga-ekwerekwa na ya. 43 Ọ tụtwasịrị Chineke obi, ọ bụrụ na ọ masịrị Chineke, ya napụta ya ugbuga, n'ihu na o kwuru sị, 'Abụ m Ọkpara Chineke.'" 44 Ọ bụladị ndị ohi ahụ a kpogidekọrọ ha na ya n'obe nọkwa na-akparị ya. 45 Ma site n'elekere iri na abụọ nke ehiehie ruo n'elekere atọ nke ehiehie, ọchịchiri gbachikotara n'ala ahụ niile. 46 N'oge di ka elekere atọ nke ehiehie, Jisọs tiri mkpu n'oke olu sị, "Elọi, Elọi, lama sabaktani?" (nke pụtara, "Chineke m, Chineke m, ginị mere i jiri hapu m?"). 47

Mgbe ụfọdụ ndị guzo n'ebe ahụ nūrụ nke a, ha siri, "Ọ na-akpọ Ịlajia." 48 N'otu oge ahụ kwa otu onye n'ime ha gbaara ọsọ were ogbo denye ya na mmanya gbara ụka, fanye ya n'osisi, welie ya elu, chee ya ka ọ nūọ. 49 Ma ndị ọzọ siri, "Hapụn, ka anyị lee ma Ịlajia ọ ga-abia ịzọpụta ya." 50 Ọzọkwa, Jisọs jiri oke olu tie mkpu, kubie ume. 51 N'otu ntabi anya ahụ kwa, akwa mgbochi nke ụlọnsọ ahụ gbawara site n'elu ruo n'ala. Ala makwara jijiji. Nkume tiwasịkwara. 52 Ala ili meghere. A hūrụ ọtụtụ ndị nsọ, ndị nwurụ anwụ, ka e mere ka ha si n'ọnwụ bilie. 53 Mgbe ha sitere n'ọnwụ bilie, ha hapụrụ ili ha banye n'ime obodo nsọ, gosikwa ọtụtụ mmadụ onwe ha. 54 Mgbe ọchịagha, na ndị ya ha nọ n'ebe ahụ na-eche Jisọs nche hūrụ ala ọma jijiji a, na ihe niile mere, ha tūrụ oke egwu. Ha kwuru sị, "N'ezie, nwoke a bụ Ọkpara Chineke!" 55 Ọtụtụ ụmụ nwanyị nọ n'ebe ahụ, ndị guzo n'ebe di anya na-ele ihe na-eme. Ha si Galili soro Jisọs, na-ejere ya ozi. 56 N'ime ha bụ Meri Magdalin, na Meri nne Jemis na Josef, na nne ụmụ Zebedi. 57 Mgbe o ruu anyasi, otu onye ọgaranya si Arimatia aha ya bụ Josef. Onye ya onwe ya bụkwa onye na-eso ụzọ Jisọs, 58 jekwuuru Paillet rịọọ ya ka e bunye ya ozu Jisọs. Paillet nyere iwu ka e bunye ya ozu ahụ. 59 Josef buuru ozu ya, were ezi akwa ọcha linin na-enwu enwu fuchie ya, 60 ma gaa lie ya n'ili ọhūrụ nke o gwuuru onwe ya, n'etiti nkume. O jikwa otu nkume buru ibu kpuchie ọnụ ụzọ ili ahụ, hapụ ya laa. 61 Meri Magdalin na Meri nke ọzọ nọ na-ebe ahụ, ha nọdurụ ala na ncherita ihu ili ahụ. 62 N'echi ya, nke bụ ụbọchị na-eso ụbọchị Nkwadebe, ndịisi nchụaja na ndị Farisii zokoro jekwuru Paillet. 63 Ha kwuru sị, "Nna anyị ukwu, anyị na-echeta na mgbe onye ụgha ahụ di ndụ, ọ siri na ya ga-esi n'ọnwụ bilie mgbe ụbọchị atọ gasiri. 64 Ya mere, nye iwu ka ndị agha gi na-eche ili ya nche, ruo mgbe ụbọchị atọ gasiri. Nke a ga-egbochi ndị na-eso ụzọ ya iga zuru ozu ya. Ka ha ghara ị sịkwa ndị mmadụ na o sitela n'ọnwụ bilie. Ọ bụrụ na ha agha ụgha di otu a, ọ ga-ajoro anyị njo mgbe ahụ karịa na mbụ." 65 Paillet gwara ha sị, "Unu nwere otu ndị agha na-eche nche, kporonụ ha gaa mechisie ili ahụ ike di ka unu si maara eme." 66 Ya mere, ha kporo ndị agha gaa mechizie ọnụ ili ahụ. Ha kakwara akara n'elu nkume ahụ.

28 Mgbe ụbọchị izuikwe gasiri, n'isi ọtụtụ ụbọchị mbụ n'ime izu ụka, Meri Magdalin na Meri nke ọzọ, gara ka ha lee ili ahụ. 2 Na mberede, oke ala ọma

jijiji malitere. N'ihì na mmụọ ozi Onyenwe anyị sitere n'eluigwe rịdata, kpugharịa nkume ahụ e ji mechie ọnyị ili ahụ, nọkwasi kwa n'elu ya. **3** Ihu ya na-enwu dị ka amụma. Uwe ya na-achakwa ọcha dị ka akụmmiri igwe. **4** N'ihì egwu ya, ndị nche makwara jijiji. Daa n'ala nọrọ dị ka ndị nwurụ anwu. **5** Ma mmụọ ozi ahụ gwara ụmụ nwanyị ahụ sị ha, "Unu atụla egwu, n'ihì na amaara m na ọ bụ Jisọs onye a kpogburu n'elu obe ka unu na-achọ. **6** Ọ nọkwaghị n'ebe a. O sitela n'ọnwụ bilie, dị ka o si kwuo. Bjanụ lee ebe ọ tọgbọburu. **7** Gaanụ ngwangwa gwa ndị na-eso ụzọ ya na e meela ka o si n'ọnwụ bilie. Lee, o burula unu ụzọ gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya. Chetakwanụ ihe m gwara unu." **8** Ha ji oke egwu na ọnyị puọ ọsịsọ site n'ili ahụ, gbara ọsọ gawa ikorọ ndị na-eso ụzọ ya. **9** Na mberede, Jisọs zutere ha sị ha, "Ndeewonụ!" Ha bjakwutere ya, jide ụkwụ ya abụọ aka, kpọkwa isiala nye ya. **10** Ya mere Jisọs gwara ha sị, "Unu atụla egwu. Gaanụ, gwanụ ụmụnne m ka ha gaa Galili. Ha ga-ahụ m n'ebe ahụ." **11** Mgbe ha na-aga, ụfọdụ ndị agha chere ili ahụ nche batara n'ime obodo. Ha gara kporọ ndịisi nchụaja ihe niile mere. **12** Emesịa, ndị nchụaja na ndị okenye zukọtara kwekorịta inye ndị agha ahụ ọkpurukpu ego, **13** sị ha, "Ihe a ka unu ga-ekwu, 'Ndị na-eso ụzọ ya bịa na n'abalị zuru ya n'ohi mgbe anyị nọ na-arahụ ụra.'" **14** Ọ burụ na nke a eruo gvanọ ntị, anyị ga-emeta ya mma, ma mee ka unu puọ na nsogbu." **15** Ha naara ego ahụ, meekwa dị ka e ziri ha. Akụkọ a ka a gbasara n'etiti ndị Juu ruo taa. **16** Ma ndị ikom iri na otu ahụ bụ ndị na-eso ụzọ ya gara Galili, n'elu ugwu ebe Jisọs gwara ha gaa. **17** Mgbe ha hụrụ ya, ha kporọ isiala nye ya. Ma ụfọdụ n'ime ha nwere obi abụọ. **18** Jisọs bịa ha nso, gwa ha sị, "E werela ikike niile dị n'eluigwe na nke dị n'elu ụwa nye m. **19** Ya mere, gaanụ mee ka mba niile burụ ndị na-eso ụzọ m, na-emenụ ha baptizim n'aha nke Nna, na nke Ọkpara, na nke Mmụọ Nsọ. **20** Ziekwanụ ha ka ha na-eme ihe niile m nyere unu n'iwu. Ma chetanụ na m na-anonyere unu mgbe niile, ruo ọgwụgwụ oge."

(aiōn g165)

Mak

1 Mmalite ozioma maka Jisosh Kraist, Okpara Chineke. 2 Dika e dere ya riji n'akwukwo Ajzaya onye amuma si, "Aga m ezipu onyeozu m n'ihu gi, onye ga-edozi uzọ gi." 3 "Otu onye na-eti mkpu n'ozara, naasi, 'Dozienu uzọ maka Onyenwe anyi, meenu ka okporozu ya guzozie.'" 4 Jon omee baptizim putara na-eme baptizim n'ozara, ma na-ekwusa baptizim nke ncheghari maka mgbaghara mmehie. 5 Ndi mmadu si n'akuku Judja niile na ndi niile bi na Jerusalem puru jekwuru ya. Ka ha na-ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim n'osimiri Jodan. 6 Uwe Jon yi n'ahu ya bu nke e ji aji inyinya kamel mee. O kekwaro ihe okike e ji akpukpo anu mee n'ukwu ya. Nri ya bu igurube na mmanu anu. 7 O kwusara si: "Onye di ike karija m na-abia n'azu m. Onye m na-erughi ihudata ala topu eriri akpukpokwu ya. 8 Eji m mmiri na-eme unu baptizim, ma o ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim." 9 N'oge ahụ, Jisosh sitere na Nazaret nke Galili bja n'osimiri Jodan, ebe Jon mere ya baptizim. 10 Ma mgbe o si n'ime mmiri ahụ na-aputa, o huru ka eluigwe meghe. Hukwa Mmuo Nso di ka nduru ka o rịdatara bekwasị ya n'isi ya. 11 Otu olu si n'eluigwe daa, "I bu Okpara m huru n'anya, ihe gi di m ezi mma." 12 Ngwangwa, Mmuo Nso duuru ya baa n'ime ozara. 13 O nokwara n'ime ozara ahụ iri ubochi ano, ebe ekwensu nwara ya onwunwa. Ya na umu anu ohia nokwa. Ma ndi mmuo ozi jeere ya ozi. 14 Mgbe e tinyesiri Jon n'ulo mkporo, Jisosh gara na Galili, na-ekwusa ozioma Chineke. 15 O siri, "Oge ahụ eruola, alaeze Chineke di nso. Chegharianu ma kwerekwanu n'oziooma." 16 Mgbe Jisosh na-aga n'akuku osimiri Galili, o huru Saimon na Andru nwanne ya, ka ha na-awunye ugbu ha n'ime mmiri n'ihu na ha bu ndi oku azu. 17 Jisosh siri ha, "Bianu soro m, m ga-emekwa unu ndi oku na-akuta mmadu." 18 Ngwangwa ha hapuru ugbu azu ha ma soro ya. 19 Mgbe o gaturu n'ihu nke nta, o huru Jemis nwa Zebedi na nwanne ya bu Jon ndi no n'ime ugbo mmiri, na-ekezi ugbu azu ha. 20 Ngwangwa, o kporo ha, ha hapuru nna ha Zebedi na ndi o goro oru n'ime ugbo soro ya. 21 Ha gara Kapanom, mgbe ubochi izuike ruru, o bara n'ime ulo ekpere ma malite izi ha ihe. 22 Ozizi ya juru ha anya nke ukwu, n'ihu na o ziri ha ihe dika onye nwere ikike, o bughị di ka nke ndi ozizi iwu. 23 Ma n'otu oge ahụ, otu nwoke no n'ime ulo ekpere ahụ nke mmuo na-adighi ocha bi

n'ime ya, tiri mkpu n'oke olu, 24 si, "Gini ka anyi na gi nwekoru, gi Jisosh onye Nazaret? I biala ila anyi n'iyi? Amaara m onye i bu, Onye Nso nke Chineke." 25 Ma Jisosh baara ya mba si ya, "Mechie onu sikwa n'ime ya puta!" 26 Mmuo ahụ na-adighi ocha seere ya, mee ka ahụ ya maa jijiji, o tiri mkpu n'oke olu, ma sikwa n'ime ya puta. 27 Ha niile bu ndi no n'onodu ihe iju anya ma na-ajuritara onwe ha ajuju si, "Gini bu nke a? Ozizi oheru ya na ikike! O na-enye o buladi mmuo na-adighi ocha iwu. Ha na-erubekwara ya isi." 28 Akuko banyere ya gbasara ngwangwa ruo akuku niile nke Galili. 29 Ngwangwa ha hapuru ulo ekpere ahụ, ha na Jemis na Jon soro banye n'ulo Saimon na Andru. 30 N'oge a, nne nwunye Saimon dina n'akwa ndina. Ahu oku jikwa ya. Ha mere ka o mata banyere ya. 31 O gakwuru ya, jide ya n'aka selite ya elu. Ahu oku ahụ hapuru ya. O malitekwara ile ha obia. 32 N'oge uhuru, mgbe anwu dara, ha kpotaara ya ndi niile ahụ na-esighi ike na ndi mmuo ojoo bi n'ime ha. 33 Obodo ahụ niile gbakoro n'onu uzọ. 34 O gworo otutu ndi bu oria di iche iche, o chupukwara otutu mmuo ojoo ma o kweghi ka mmuo ojoo ndi ahụ kwuo okwu n'ihu na ha matara onye o bu. 35 N'isi ututu, mgbe ochichiri ka gbachiri, o biliri, ga ebe o ga-anoro onwe ya, naani ya. N'ebe ahụ kwa ka o no kpee ekpere. 36 Saimon na ndi ya na ha no puru na-achoghari ya. 37 Ma mgbe ha huru ya, ha siri ya, "Mmadu niile na-achoghari gi!" 38 O zaghachiri ha si, "Ka anyi gaanu ebe ozo, n'obodo ndi ozo di anyi gburugburu, ka m zisakwaara ha ozioma. O bu n'ihu nke a ka m ji bia." 39 Ya mere, o puru jegharja na Galili niile na-ekwusa ozioma n'ulo ekpere ha niile, na-achupukwa mmuo ojoo. 40 Otu onye ekpenta biakwutere ya gbuo ikpere n'ala rijo ya si, "O buru na i choru, i puru ime ka m di ocha." 41 Ebe o juputara n'omiko, Jisosh setipuru aka ya metu ya si, "Achoro m, di ocha!" 42 Ngwangwa ekpenta ya hapuru ya, e mekwara ka o di ocha. 43 Mgbe ahụ, Jisosh ji ido aka na nti zilaga ya, 44 o gwara ya si, "Hukwa na o dighi onye obula i ga-agwa ihe a. Kama gaa gosi onye nchujaja onwe gi. Chupukwa aja di ka Mosis nyere n'iwu, maka ime ka i di ocha gi, ka o buru ihe ama nye ha." 45 Ma o puru malite ikosa akuko banyere ogwugwo ya ebe niile. N'ihu ya Jisosh enwekwaghị ike ibanye n'obodo, kama o gara noro n'ebe zoro ezo. Ma ndi mmadu na-abiakwutekwa ya site n'ebe niile di iche iche.

2 Mgbe ụbọchị ole na ole gafesiri, ọ bataghachiri na Kapanom. Ndi mmadu nuru na o loghachila. 2 Igwe mmadu zukotara n'ime ulo ahụ nke mere na ohere afodughị ọ buladi n'onu ụzo. O kwusakwara ha ozima. 3 Ndi ikom ufodu buteere ya otu nwoke ahụ ya kponwuru akponwu. Ọ bu mmadu anọ bu ya. 4 Ebe ha na-enweghi ike ibutere ya Jisọs n'ihu igwe mmadu, ha gwupuru oghere n'elu ulo ebe ahụ ọ nọ. Mgbe ha gwupusiri ya, ha budatara onye ahụ ahụ ya kponwuru akponwu n'ute o jiri dina. 5 Mgbe Jisọs huru okwukwe ha, ọ sirị onye ahụ ahụ ya kponwuru akponwu, "Nwa m nwoke, agbagharala gi mmehie gi." 6 Ma ufodu ndi ozizi iwu noduru ala n'ebe ahụ na-eche n'ime obi ha si, 7 "Gini mere onye a ji na-ekwulu Chineke? Onye puru igbaghara mmehie ma ọ bughị naani Chineke?" 8 Ngwangwa Jisọs matara n'ime mmuo ya na ha natule okwu a n'ime obi ha. Ọ sirị ha, "Gini mere unu ji na-eche ihe di otu a n'obi unu?" 9 Olee nke ka mfe: ọ bu igwa onye a akuku ahụ ya kponwuru akponwu, 'A gbagharala gi mmehie gi niile,' ka ọ bu i si, 'Bilie chirị ute gi jeharia?' 10 Ma igosi unu na Nwa nke Mmadu nwere ikike n'ụwa igbaghara mmehie." Ọ sirị onye ahụ akuku ahụ ya kponwuru akponwu, 11 "Ana m asi gi, bilie, chirị ute gi laa n'ulo gi." 12 O biliri, chirị ute ya puo n'ihu mmadu niile. Nke a juru ndi niile nọ n'ebe ahụ anya. Ha toro Chineke na-asi, "Anyi ahubeghi ihe di otu a mbu!" 13 Emesia, Jisọs puru gaa n'akuku osimiri ahụ. Igwe mmadu bjakwutere ya. Ọ malitere izi ha ihe. 14 Mgbe ọ na-aga n'ihu, ọ huru Livayi nwa Alfios ka ọ noduru ala n'ulo inakota utu. Ọ sirị ya, "Soro m," o biliri sooro ya. 15 Mgbe ọ na-eri nri uhuruchi n'ulo Livayi, otutu ndi ona utu na ndi mmehie soro ya na ndi na-eso ụzo ya noro ebe ahụ, n'ihu na ndi na-esoghari ya di otutu. 16 Mgbe ndi ozizi iwu nke ndi Farisii huru ya ka o so ndi mmehie na ndi ona utu na-eri nri, ha juru ndi na-eso ụzo ya si, "Gini mere o ji eso ndi mmehie na ndi ona utu na-eriko nri?" 17 Mgbe ọ nuru nke a, Jisọs sirị ha, "Mkpa dibia adighi akpa ndi ahụ di ike, kama ọ bu ndi ahụ na-esighi ike. Abiaghị m ikpo ndi ezi omume kama ndi mmehie." 18 N'oge a, ndi na-eso ụzo Jon na ndi Farisii na-ebu onu. Ndi mmadu bbara juo ya si, "Gini mere ndi na-eso ụzo Jon na ndi na-eso ụzo ndi Farisii ji ebu onu, ma ndi nke gi adighi ebu onu?" 19 Jisọs sirị ha, "O kwesiri na ndi a kporo oriri olulu di na nwunye ga-ebu onu mgbe onye na-alu nwunye oheru nọ n'etiti ha? Ha apughị ibu onu ogologo oge ya na ha

nọ. 20 Ma oge na-abia mgbe a ga-ewepu onye na-alu nwunye oheru. N'ubochi ahụ ka ha ga-ebu onu. 21 "O dighi onye na-eji akwa oheru kwachie ebe akwa ochie siri dokaa. Ọ buru na o mee nke a, akwa oheru ahụ ga-adokapu site na nke ochie mee ka ndoka ya di njo kara. 22 Ọ dighi onye na-agbanye mmanya oheru na karama akpukpo ochie. O mee nke a, mmanya ahụ ga-agbawa karama akpukpo ochie ahụ, mee ka karama na mmanya laa n'iyi. Ee, a na-agbanye mmanya oheru n'ime karama akpukpo oheru." 23 Otu ubochi izuikwe, ya na ndi na-eso ụzo ya na-agafe n'ubi a kuru oka. Di ka ha na-agafe, ndi na-eso ụzo ya malitere igho ufodu oge oka n'ime oka ndi ahụ. 24 Ndi Farisii siri ya, "Lee, gini mere ha ji na-eme ihe megidere iwu n'ubochi izuikwe." 25 Ma ọ sirị ha, "Unu agutaghi ihe Devid na ndi so ya mere mgbe aguu guru ha? 26 N'oge Abjata bu onyeisi nchujaja, ọ banyere n'ulo Chineke taa achicha e chere n'ihu ya, nke ziri ezi na ọ bu naani ndi nchujaja kwesiri ita ya. O nyetukwara ndi ya na ha so." 27 Mgbe ahụ, ọ gwakwara ha si, "E mere ubochi izuikwe maka mmadu, emeghi mmadu maka ubochi izuikwe." 28 Ya mere, Nwa nke Mmadu bu Onyenwe ọ buladi ubochi izuikwe.

3 N'oge ozo, ọ banyere n'ulo ekpere, otu nwoke aka ya kponwuru akponwu nokwa n'ebe ahụ. 2 Ufodu ha nọ na-achọ ụzo ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ha lekwasiri ya anya ihu ma ọ ga-agwo ya orja n'ubochi izuikwe. 3 Ma ọ gwara nwoke ahụ aka ya kponwuru akponwu si, "Bilie guzoro n'etiti ebe a." 4 Mgbe ahụ ọ juru ha si, "Olee nke ziri ezi n'ihu ime n'ubochi izuikwe: ọ bu ime ezi ihe ka ọ bu ime ihe ojo, izoputa ndu ka ọ bu ila ndu n'iyi?" Ma ha gbachiri nkiti. 5 O lere ha anya n'uwe, o wutere ya n'ihu na obi ha kporo nku. Ọ sirị nwoke ahụ, "Setipu aka gi." O setipuru aka ya, aka ya dizikwara nke oma. 6 Ngwangwa, ndi Farisii sitere n'ebe ahụ puo n'uwe. Gaa soro ndi otu Herod gbaa izu otu ha ga-esi laa ya n'iyi. 7 Ma Jisọs na ndi na-eso ụzo ya sitere n'ebe ahụ puo gaa nodu n'akuku osimiri. Igwe mmadu ndi sitere na Galili sooro ya. 8 Mgbe ha nuru ihe niile ọ na-eme, otutu mmadu bjakwutere ya site na Judia, na Jerusalem, na Idumia na obodo ndi di n'ofe Jordan, na gburugburu Taja na Saidon. 9 N'ihu di ukwu nke igwe mmadu ahụ, ọ gwara ndi na-eso ụzo ya ka ha debere ya ugbo mmiri nta nso ka ọ banye, jii gbochie igwe mmadu ahụ ikpagbu ya. 10 N'ihu na ọ gwoola otutu ndi orja, nke mere na ndi bu orja di iche iche na-agbalisi ike imetu ya aka. 11 Mgbe obula

kwa ndị mmụọ na-adighị ọcha bi n'ime ha hụrụ ya, ha na-ada n'ala n'ihu ya na-eti mkpu na-asị, “Ị bụ Ọkpara Chineke!” 12 Ma ọ na-enyese ha iwu ike ka ha hapụ ịkọwa onye ọ bụ. 13 Ọ rigooro n'elu ugwu ma kpọrọ ndị ọ chọrọ nye onwe ya. Ha bjakwutekwara ya. 14 Ọ hopụtara mmadụ iri na abụọ ndị ya na ha ga-anọ, mee ha ndị ozi. Ndị ọ ga-ezipụ ikwusa ozioma, 15 nakwa ndị ga-enwe ikike ichupụ mmụọ ojọ. 16 Ndị a bụ mmadụ iri na abụọ ndị ọ hopụtara. Saimon (onye ọ kpọrọ Pita). 17 Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya (ndị ọ gughariri aha Boanajis, nke putara “umu egbe eluigwe”), 18 Andru, Filip, Batalomi, Matiu, Tomos, Jemis nwa Alfios, Tadios, Saimon onye a na-akpọ Zilot, 19 na Judas Iskariot, onye raara ya nye. 20 Emesja, ọ lotara n'ulo, ma igwe mmadụ gbakotakwara ozo nke mere na ha enweghi ohere iri nri. 21 Mgbe ndi ikwu ya nuru nke a, ha biara gbalia idulata ya n'ulo ha, n'ihu na ndi mmadu na-asị, “Isi adighi ya mma.” 22 Ma ndi ozizi iwu si Jerusalem bia siri, “Mmuo Belzebug bi n'ime ya! O bukwa n'ike onyeisi ndi mmuo ojoo ka o ji achupu mmuo ojoo.” 23 Ma o kpoo ha jiri ilu gwa ha okwu si, “Ekwensu o puru ichupu ekwensu? 24 O buru na alaeze ekewa megide onwe ya alaeze ahụ apughị iguzo. 25 O buru na ezinaulo ekewa megide onwe ya, ezinaulo ahụ apughị iguzo. 26 O burukwa na ekwensu ebilie megide onwe ya si otu a nwee nkewa, o nweghi ike iguzo; kama ogwugwu oge ya abiala nso. 27 N'ezie, o dighi onye nwere ike ibanye n'ulo nwoke di ike kwakoro ngwongwo ya niile, ma o bughị ụzọ kee nwoke ahụ siri ike agbu. Mgbe ahụ ọ ga-enwe ike ibanye n'ulo ya, zukoro ngwongwo ya niile. 28 N'ezie agwa m unu, na a ga-agbaghara umu mmadu mmehie na nkwalu niile nke ha kwuru. 29 Ma onye obula ga-ekwulu Mmuo Nso, enweghi ike igbaghara ya. O bu onye ikpe mmehie ebighi ebi mara.” (aiōn 9165, aiōnios 9166) 30 O kwuru nke a n'ihu na ha na-asị, “Mmuo na-adighi ọcha bi n'ime ya.” 31 Mgbe ahụ, nne ya na umunne ya ndi nwoke biara, guzoro n'ezie. Ha ziri ozi ka a kpoo ya. 32 Igwe mmadu gbara ya gburugburu mgbe ahụ gwara ya si, “Lee, nne gi na umunne gi ndi nwoke na ndi nwanyi guzo n'ezie. Ha choro ihu gi.” 33 O zara si, “Onye bu nne m, ndi ole bukwa umunne m ndi nwoke?” 34 Mgbe ahụ, o lere ndi no ya gburugburu anya ma si, “Ndi a bu nne m, na umunne m ndi nwoke! 35 Onye obula na-eme uche Chineke bu nwanne m nwoke, na nwanne m nwanyi, na nne m.”

4 N'oge ozo, o malitere izi ihe n'akuku osimiri. Igwe mmadu di ukwu gbara ya gburugburu, nke mere na o banyere n'ime ugbo nodu ala n'ime ya n'elu mmiri ahụ, ma igwe mmadu ahụ nokwa n'akuku osimiri ahụ. 2 O bidoro i kuziri ha otutu ihe n'ilu, ma n'ozizi ya, o siri ha, 3 “Geenu nti! Otu onye oru ubi puru gaa iku mkpuru ya. 4 Mgbe o na-agma mkpuru, ufodu mkpuru dara n'akuku uzọ, umu nnunu biara tuturja ha. 5 Ufodu mkpuru dara n'ala nkume, ebe aja ntakiri di. Ha puputara ngwangwa n'ihu na ala di n'ebe ahụ emighi emi. 6 Ma mgbe anwu wara, o chagburu ha, ha kponwu n'ihu na ha enweghi mgborogwu. 7 Mkpuru ndi ozo dara n'etiti ogwu; ogwu ahụ tolitere kpagbuo ha. Ha amikwaghị mkpuru. 8 Mkpuru ndi ozo nke dara n'ezie ala, puru, tolite, ma mja mkpuru na mmuba iri ato, iri isii, o buladi otu nari.” 9 O siri ha, “Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru.” 10 Ma mgbe o no naani ya, ndi ozi iri na abuo ahụ na ndi ozo no ya gburugburu juru ya ajuju banyere ilu ahụ. 11 O gwara ha si, “Enyela unu ihe omimi nke alaeze Chineke. Ma ndi no n'ezie, a na-agwa ha ihe niile n'ilu, 12 nke mere na, “Ha ga na-ele anya, hukwa, ma ha agaghị ahụ ihe obula, ha ga na-anu, nukwa, ma ha agaghị aghota ihe obula, ma o bughị ya, ha nwere ike chigharia buru ndi a gbaghaara.” 13 Mgbe ahụ, o juru ha si, “O bu na unu aghotaghị ilu a? Unu ga-esikwa ana ghota ilu ndi ozo? 14 Ogha mkpuru ahụ na-agma okwu Chineke. 15 Mmadu ufodu di ka mkpuru ndi ahụ dara n'akuku uzọ, ebe a kuru okwu ahụ. Ngwangwa ha nuru ya, ekwensu na-abia naru ha okwu ahụ nke a kuru n'ime ha. 16 Ndi ozo di ka mkpuru a kuru n'ala nkume. Ha nuru okwu ahụ, were onu nabata ya n'otu mgbe ahụ. 17 Ma ebe ha na-enweghi mgborogwu n'ime ha, ha na-anọ nwa oge nta. Mgbe nsogbu maobu mkpagbu biara n'ihu okwu ahụ, ngwangwa ha na-adachapu. 18 Ndi nke ozokwa, di ka mkpuru dara n'etiti ogwu, nuru okwu ahụ; 19 ma nchekasi nke ndu a, na nghogbu nke akunuba, na oke ochicho, nakwa ihe ndi ozo na-abata, kpagbuo okwu ahụ, mee ka o ghara imi mkpuru. (aiōn 9165) 20 Ndi ozo, di ka mkpuru a kuru n'ezie ala, nuru okwu ahụ, nabata ya ma mja mkpuru di iri ato, iri isii, maobu otu nari.” 21 O siri ha, “A na-ebute oriona ka e jiri efere kpuchie ya maobu donye ya n'okpuru akwa ndina? O bughị ka a doba ya n'elu ihe idoba iheoku? 22 N'ihu na ihe niile e zoro ezo ga-aputa ihe ma ihe niile e kpuchiri ekpuchi ka a ga-emesia kpughee. 23 Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru.” 24 O siri

ha, “Kpacharanụ anya ihe unu na-anụ. Ọ bụkwa ihe unu ji tụnọrọ ndị ọzọ ka a ga-eji tụnọrọ unu, maọbụ karịa. 25 Onye nwere ihe ka a ga-enye karịa; onye naneweghi, ọ bụladị nke o nwere ka a ga-anapụ ya.” 26 Ọ sịkwa, “Alaeze Chineke yiri ihe dị otu a. Ọ dịka mgbe otu onye ghara mkpụrụ n’ala ubi. 27 Ehihie na abalị, ma ọ nọ n’ura ma o tetara, mkpụrụ ahụ napupute na-etokwa, ma ọ maghi ka o si na-eme. 28 Ala ahụ n’onwe ya na-eme ka mkpụrụ ahụ puo. Ọ napupute na mbụ, too oko, emesịa isi ọka, n’ikpeazu ọ mịkwa mkpụrụ kara aka n’oko ya. 29 Mgbe ọka ahụ chara igho ya, o na-eji mma iwe ihe ubi ya bịa gbutuo ọka ahụ, ghorokwa ogbe ọka laa, n’ihi na oge iwe ihe n’ubi eruola.” 30 Ọzọkwa, ọ sịrị, “Gini ọzọ ka anyị pụrụ isị na alaeze Chineke yiri? Udi ilu di aña ka anyi ga-eji kowaa ya? 31 Ọ di ka mkpuru mostaadi, nke bu mkpuru dikarisiri nta nke a na-aku n’ala. 32 Ma mgbe a kuru ya, ọ na-eto bukaria ihe niile a kuru n’ubi, ọ na-enwe alaka di ukwu nke bu na umu anu ufe nke eluigwe na-ezukwa ike n’okpuru ya.” 33 Ọ jiri otutu ilu yiri ndi a gwa ha okwu di ka ha puru ighota. 34 Ọ neweghi oge obula ọ gwara ha okwu hapu jii ilu. Ma ya na ndi na-eso uzọ ya naani nodu, ọ na-akowara ha ihe niile. 35 N’ubochi ahụ n’oge uhuruchi, ọ gwara ndi na-eso uzọ ya si, “Ka anyi gafee n’ofe nke ọzọ.” 36 Ha hapuru igwe mmadu ahụ ma kpọrọ ya, otu ọ di, ya na ha banyere n’ime ugbo. Ugbo ndi ọzọ dikwa na-eso ya. 37 Oke ifufe di ike bidoro ife, ebili mmiri na-awubakwa n’ugbo ahụ ruo na ugbo ha foduru ntakiri ka mmiri mie ya. 38 Ma Jisọs nọ n’azu azu ugbo ahụ na-arahu ura n’elu ohiri isi. Ndi na-eso uzọ ya kpotere ya si ya, “Onye ozizi, o metughị gi n’obi na anyi n’ala n’iyi?” 39 Ọ biliri oto, baara ifufe ahụ mba sịkwa osimiri ahụ, “Kwusi! Dere jii!” Ifufe ahụ kwusiri, ebe niile dajuru deere jii. 40 Ọ siri ndi na-eso uzọ ya, “Gini mere unu ji atụ oke egwu? Ọ bu na unu enwebeghi okwukwe?” 41 Ha niile turu egwu, jurita onwe ha si, “Onye bu onye a? Ọ bụladị ifufe na ebili mmiri na-erubere ya isi!”

5 Ha gafere n’ofe ọzọ nke osimiri ahụ n’akuku obodo Gerazin. 2 Mgbe Jisọs sitere n’ugbo ahụ pụta, otu nwoke mmụọ na-adighi ọcha si n’ebe a na-eli ozu bịa zute ya. 3 Nwoke a bi n’etiti ili ndi ahụ. Ọ dikwaghi onye obula puru ike ya agbu, ọ bụladị jii eriri igwe kee ya. 4 N’ihi na e keela ya agbu ukwu n’aka otutu oge ma ọ dōbisiri eriri igwe ndi ahụ, gbajisiekwa mkporo igwe di ya n’ukwu. Ọ dikwaghi onye nwere ike ijideli ya. 5

Ọ na-agaharị n’etiti ili ahụ ehihie na abali na n’ugwu di ya gburugburu, na-eti mkpu, na-eji nkume di nko na-egbukasi onwe ya ahụ. 6 Mgbe o sitere n’ebe di anya hu Jisọs, ọ gbaara ọsọ gaa gbuo ikpere n’ihu ya. 7 Ọ tiri mkpu n’oke olu si, “Gini ka mu na gi newekoro, Jisọs, Ọkpara Chineke Onye kachasi ihe niile elu? Eji m aha Chineke na-arị gi, biko, atala m ahuhu.” 8 N’ihi na o nyela ya iwu si, “Si n’ime nwoke a puta, gi mmuọ na-adighi ọcha!” 9 Mgbe ahụ Jisọs juru ya si, “Gini bu aha gi?” Mmuọ ojọ ahụ zaghachiri ya si, “Aha m bu Lijiọn, n’ihi na anyi di otutu.” 10 Ma ọ riosiri ya ariri ike ka ọ ghara ichupu ha site n’obodo ahụ. 11 Igwe ezi nọ nso n’ebe ahụ na-akpa nri, na ndida ugwu di n’ebe ahụ. 12 Mmuọ ojọ ndi a rioro ya si, “Biko ziga anyi n’etiti igwe ezi ndi a, ma hapu anyi ka anyi banye n’ime ha.” 13 Ọ hapuru ha; mmuọ ndi ahụ na-adighi ọcha putara baa n’ime igwe ezi ndi ahụ. Igwe ezi ahụ niile, onuogugu ha ruru puku abuo, gbaara ọsọ site na mkputamkpu ala onu mmiri dakpuo n’ime osimiri ebe mmiri riri ha niile. 14 Ndi na-elekota igwe ezi ahụ gbaara ọsọ laa, kosaa ihe mere n’ime obodo nakwa n’ala ahụ niile. N’ihi nke a, otutu mmadu putara ilere ihe mere. 15 Ha bjakwutere Jisọs, hu nwoke ahụ nke igwe mmuọ ojọ bibu n’ime ya. O yi uwe, nodu ala, burukwa onye uche ya zuruoke; egwu jidere ha. 16 Ndi huru ihe mere kororo ihe niile mere nwoke ahụ mmuọ ojọ bibu n’ime ya. Ha kokwara ihe mere igwe ezi ndi ahụ. 17 Mgbe ahụ, ha bidoro iri Jisọs ka ọ puora ha n’akuku ala ha. 18 Di ka ọ na-achọ ibanye n’ime ugbo, nwoke ahụ mmuọ ojọ ndi ahụ bibu n’ime ya rioro ya ka o soro ha. 19 Ma Jisọs ekweghi, kama ọ siri ya, “Laa n’ulo, lakwuru ndi enyi gi, kororo ha ihe oma Onyenwe anyi meere gi, na otu o si meere gi ebere.” 20 Ya mere, o si n’ebe ahụ puo, malitekwa ikosa n’ime mpaghara Dekapolis ihe oma Jisọs meere ya. Ihe a juru mmadu niile anya. 21 Mgbe Jisọs jiri ugbo mmiri gafee n’akuku nke ọzọ, otutu igwe mmadu zukoro gbaa ya gburugburu mgbe ọ nọ n’akuku osimiri. 22 Ma otu n’ime ndisi ulo ekpere nke aha ya bu Jairos bira, mgbe ọ huru ya, ọ dara n’ala n’ukwu ya, 23 riosie ya ariri ike si, “Ada m nwanyi nke nta nọ n’onu onwu ugbu a. Biko, bia ka i bikwasị ya aka gi ka agwo ya, ka ọ dikwa ndu.” 24 Ya mere, Jisọs soro ya gawa. Oke igwe mmadu sokwa ya na-akpagbu ya. 25 Ma otu nwanyi nokwa n’ebe ahụ, onye nori na-aria oria oruru obara afọ iri na abuo. 26 Ọ taala ahuhu di ukwu n’aka ndi dibia, mefukwaa ihe niile o nwere. Ma kama oria

ya idi mma, o na-aga n'ihu idi njo. 27 Ebe o n'uru akuko banyere Jisos, o sooro igwe mmadu ndi ahụ, sitere n'azu metu uwe ya aka. 28 N'ihu na o kwuolari n'ime obi ya si, "O buru nnoo na m enwe ike metu naani uwe ya aka, a ga-agwokwa m." 29 Ngwangwa oruru obara ya kwusiri. O matakwara n'ime onwe ya na ya enwerela onwe ya site n'oria ya. 30 N'otu oge ahụ Jisos matara na ike esitela ya n'ahụ puo. O tughariri gburugburu n'etiti igwe mmadu ahụ juo si, "Onye meturu uwe m aka?" 31 Ndi na-eso uzo ya siri, "Lee otutu igwe mmadu gbara gi gburugburu, i sikwa aña na-aju, 'Onye meturu uwe m aka?'" 32 Ma Jisos gara n'ihu na-ele anya gburugburu ihu onye mere ya. 33 Ma nwanyi ahụ, ebe o matara ihe mere n'ahụ ya, bjara n'egwu n'ima jijiji daa n'ukwu ya, gwa ya eziokwu niile. 34 O siri ya, "Ada m nwanyi, okwukwe gi agwoola gi. Laa n'udo nwerekwa onwe gi site n'oria gi." 35 Mgbe o ka no na-ekwu okwu, ufodu ndi mmadu sitere n'ulo onyeisi ulo ekpere bjara si, "Ada gi nwanyi anwola, olee ihe mere i ji esogbu onye ozizi a ozo?" 36 Ma ka o nuru ihe ha kwuru, Jisos gwara onyeisi ulo ekpere ahụ si ya, "Atula egwu, naani kwere." 37 O kweghi ka onye obula ozo soro ya ma o bughị Pita, na Jemis na Jon nwanne Jemis. 38 Mgbe ha bjarutere n'ulo onyendu ulo ekpere ahụ, o nuru uzu hukwa otutu mmadu ka ha no na-akwa akwa na-etikwa mkpu akwa. 39 Mgbe o batara, o siri ha, "Gini mere unu ji na-akwa akwa na-etikwa mkpu akwa? Nwatakiri a anwughi anwu, o na-arahu ura!" 40 Ma ha chiru ya ochi. Mgbe o chupusiri ha niile n'ez, o kporo nne na nna nwantakiri ahụ, na ndi ya na ha so, banye n'ime ulo ebe nwantakiri ahụ dina. 41 O jidere ya n'aka si ya, "Talita koum!" (nke putara, "Nwa agboghọ nta, asi m gi bilie!"). 42 Otu mgbe ahụ nwaagboghọ nta ahụ biliri oto bido ijeghari (o gbara afọ iri na abuo). Nke a juru ha niile anya nke ukwu. 43 Ma o dosiri ha aka na nti ike, ka ha ghara igwa onye obula ihe mere. O siri ha, "Nyenu ya nri ka o rie."

6 O sitere n'ebe ahụ puo laghachi n'obodo nke a muru ya. Ndi na-eso uzo ya sooro ya gaa. 2 N'ubochi izuikwe, o banyere n'ulo ekpere bido izi ihe. Ozizi ya juru otutu ndi gere ya nti anya. Ha kwuru si, "Ebe ka nwoke si muta ihe ndi a niile? Gini kwa bu amamihe nke a e nyere ya? Lekwa oru ebube nke a o ruru? 3 Onye a o bughị onye kapinta ahụ? O bughị nwa Meri, burukwa nwanne Jemis, Josef, Judas na Saimon?

Umunne ya ndi inyom ha esoghi anyi noro n'ebe a?" Iwe were ha n'ebe o no. 4 Ma Jisos zara ha si, "Onye amuma adighi enwe nsopuru obula n'obodo a muru ya, na n'etiti ndi ikwu ya na n'ezinaulo o siri puta." 5 O rughi oru ebube obula n'ebe ahụ. Ihe o mere bu naani ibikwasị mmadu ole na ole ahụ na-esighi ike aka n'isi gwoo ha. 6 Enweghi okwukwe ha juru ya anya. O jegharikwara n'obodo nta niile gburugburu na-ezi ihe. 7 O kporo mmadu iri na abuo ahụ na-eso ya, nye ha ikike zipu ha, abuo abuo. O nyere ha ikike ichupu mmuo na-adighi ocha. 8 Ndi a bu iwu o nyere: "Unu ewerekwala ihe obula maka njem a, karikwa mkpanaka. Unu ewela achicha, maobu akpa, unu etinyela ego obula n'ime belit unu. 9 Yirinu akpukpokwu unu, unu eyikwala karja otu uwe. 10 Mgbe obula unu banyere n'ulo obula, nogidenu n'ebe ahụ ruo mgbe unu hapuru obodo ahụ. 11 Ma o buru na obodo obula anabataghi unu maobu egeghi unu nti, kuchapunu aja di n'ukwu unu mgbe unu na-apu, ka o buru ihe ama megide ha." 12 Ha puru kwusara ndi mmadu ka ha chegharia. 13 Ha chupuru otutu mmuo ojo, teekwa otutu ndi ahụ na-esighi ike mmanu, gwoo ha. 14 Eze Herod nuru akuko banyere ya, n'ihu na aha Jisos aghoola okwu a kpu n'onu. Ufodu na-asi, na o bu "Jon omee baptizim; na e meela ka o site na ndi nwuru anwu bilie. O bukwa nke a mere ka ike oru ebube ji di n'ime ya." 15 Ndi ozo na-asi, "O bu laija." Ma ndi ozokwa kwuru na o bu onye amuma di ka otu n'ime ndi amuma mgbe ochie. 16 Ma mgbe Herod nuru nke a, o siri, "Jon onye ahụ m bipuru isi, emeela ka o site n'onwu bilie!" 17 N'ihu na Herod n'onwe ya nyereru iwu ka e jide Jon kee ya agbu tuba ya n'ulo mkporo. O mere nke a n'ihu Herodias buru nwunye Filip nwanne ya, onye o kporo dika nwunye ya. 18 N'ihu na Jon gwara Herod si, "O bughị ihe ziri ezi n'iwu ka i kporo nwunye nwanne gi nwoke." 19 N'ihu ya Herodias bu iro n'obi megide Jon na-achokwa uzo igbu ya, mana o pughi ime nke a, 20 n'ihu na Herod na-atu egwu ma na-ehekwa Jon, ebe o maara na o bu onye ezi omume na onye di nsọ. Mgbe o nuru okwu ya, o nweghi udo n'obi ma ige ya nti na-amasi ya. 21 N'ikpeazu, ohere bjara mgbe Herod kporo oriri n'ubochi ncheta omumu ya nye ndi okwa ha di elu n'okpuru ochichi ya, ndiisi ndi ochiagha na ndi bu ndi ndu n'obodo Galili. 22 Mgbe ada Herodias bjara tee egwu, obi toro Herod na ndi niile o kporo oriri uzo. Eze gwara nwaagboghọ ahụ si, "Ri o m ihe obula

ị chọrọ aga m enyekwa gi ya.” 23 O kwere ya nkwa n'ụkwa iyi si, “Ihe ọbụla ị rịrọrọ m aga m enye gi, ọ bụladị ọkara alaeze m.” 24 Ọ jekwuru nne ya juo ya si, “Gini ka m ga-arịọ?” Ọ zara ya si, “Isi Jọn omee baptizim.” 25 Ngwangwa, ọ bjakwutere eze rịo ya si, “Achọrọ m ka i nye m, ugbu a, n'ime efere, isi Jọn omee baptizim.” 26 O wutere eze nke ukwu, ma n'ih iyi ọ n'urū, na n'ih ndi ọ kpọrọ oriri, ọ chọghị jju inye ya ihe ọ rịrọrọ ya. 27 Ngwangwa o zipurū onye agha na-eche nche nye ya iwu ka ọ gaa bute isi Jọn. Ọ gara, bipu isi Jọn n'ulo mkporo, 28 tinye isi ahū n'ime efere butere nwaagboghō ahū onye nara ya bunye nne ya. 29 Mgbe ndi na-eso ụzọ ya n'urū nke a, ha bjara buru ozu ya gaa lie. 30 Ndi ozi Jisọs gbara ya gburugburu kporo ya ihe niile ha mere, na ihe niile ha kuziri. 31 N'oge ahū, n'ih na otutu ndi mmadu nabia na-apukwa nke mere na ha enweghi ohere iri nri, ọ sirị ha, “Soronu m, unu niile, ka anyi ga ebe di juu, zuo ike nwa oge nta.” 32 Ya mere ha puru baa n'ime ụgbọ mmiri gaa n'ebe ha ga-anoduru naani onwe ha. 33 Ma otutu mmadu ndi huru ha mgbe ha na-apu matara ha, sitekwa n'obodo niile di ebe ahū gburugburu gbara oso gbaruo ebe ahū tupu ya na ndi na-eso ụzọ ya abiaruo. 34 Mgbe o sitere n'ụgbọ mmiri rịdata, ọ huru oke igwe mmadu a ka ha zukoro. O nwere omijiko n'ebe ha no, n'ih na ha di ka aturu na-enweghi onye na-azu ha. Ọ malitekwa izi ha otutu ihe. 35 N'oge a, ochichiri ebidola igba, n'ih ya, ndi na-eso ụzọ ya bjara gwa ya, “Ebe a bu ozara, chi ejiekwa. 36 Zilaga ndi a, ka ha gaa n'obodo nta ndi di gburugburu ebe a, zutara onwe ha ihe ha ga-eri.” 37 Ma ọ zara si ha, “Nyenu ha ihe ha ga-eri.” Ha sirị ya, “Anyi ga-eje izuta ogbe achicha nke nari denari abuo, iji nye ha ka ha rie?” 38 Ma ọ juru ha si, “Ogbe achicha ole ka unu nwere? Gaanu chopta.” Mgbe ha choptasiri, ha sirị, “Ogbe achicha ise na azu abuo.” 39 Mgbe ahū o nyere ha iwu ka ha mee igwe mmadu ahū ka ha nodu ala n'otu n'otu n'elu ahija ndu. 40 Ya mere, ha noduru ala, iri mmadu ise n'otu ebe, nari mmadu n'ebeozo. 41 Ọ naara ogbe achicha ise na azu abuo ndi ahū, welie anya ya elu, nye ekele. Ọ nyawara achicha ahū nye ya ndi na-eso ụzọ ya ka ha kee ndi mmadu ahū. Otu aka ahukwa ọ nyawakwara azu abuo ahū nyekwa ha niile. 42 Ha niile riri rijuo afọ. 43 Ha tutukotara iberibe achicha na azu tutujuo nkata iri na abuo. 44 Onuogugu ndi nwoke riri ogbe achicha ahū di puku mmadu ise. 45 Ngwangwa, o mere ka ndi na-

eso ụzọ ya banye n'ụgbọ mmiri buru ya ụzọ gafee n'ofe nkeozo nke osimiri Betsaida, ebe ya onwe ya noduru izilaga igwe mmadu ahū. 46 Mgbe ndi a niile lachara, ọ rigooro n'elu ugwu ikpe ekpere. 47 Mgbe uhuruchi bjara, ụgbọ mmiri ahū no n'etiti osimiri, ma naani ya onwe ya no n'elu ala. 48 Mgbe ọ huru na ha no na nsogbu n'ih na ikuku na-emegide ha, n'ih di ka elekere ato nke ututu, o bidoro iga ije n'elu mmiri ibjakwute ha, ma o mere di ka ọ choro igafe ha. 49 Ma mgbe ha huru ya ka ọ na-aga ije n'elu osimiri, ha chere na ọ bu mmuo, tie mkpu akwa. 50 N'ih na ha niile huru ya, oke ujo tukwara ha. Na-atufughi oge, ọ gwara ha si, “Nweenu obi ike! Ọ bu m. Unu atula egwu.” 51 Emesja, ọ rigo kwuru ha n'ime ụgbọ mmiri ahū, otu mgbe ahū ikuku ahū dara juu. Ihe ndi a jukwara ha anya nke ukwu. 52 Obi ha mechiri emechi n'ih na ha aghotaghi ihe banyere oru ebube ogbe achicha ndi ahū. 53 Mgbe ha gafere n'ofe nkeozo, ha rutere n'ala Genesaret ebe ha kedoro ụgbọ ha. 54 Ma ngwangwa ha putara n'ụgbọ, ndi no n'ebe ahū matara onye ọ bu. 55 Ha gbaara oso gaa n'obodo nta niile di ebe ahū gburugburu butere ya ndi orja n'ute ebe obula ha nuru na ọ no. 56 Ebe obula ọ bara, n'obodo ukwu maobu na obodo nta, maobu n'ubi, ndi mmadu na-ebute ndi orja nibe ha n'ahia. Ha rioro ya ka o kwere ka ha metu ọ bulari onunu uwe ya aka; ndi niile meturu ya aka nwetara ogwugo.

7 Mgbe ndi Farisii na ufodu ndi ozizi iwu sitere Jerusalem bia gbara ya gburugburu, 2 ha huru na ufodu ndi na-eso ụzọ ya ji aka na-adighi ocha, ya bu aka a na-akwoghị akwo, na-eri nri. 3 Ndi Farisii na ndi juu niile adighi eri nri ma ọ buru na ha akwoghị aka, n'ih na ha na-ejigidesi aka ike n'ozizi na omenaala nke ndi okenye. 4 Mgbe obula ha si n'ahia lota, ha adighi eri nri ma ọ bughị ma ha sachara onwe ha. Ha na-edebekwa otutu omenaala ndiozo di ka isacha iko, na ite mmiri na ketulu. 5 Ya mere ndi Farisii na ndi ozizi iwu juru ya si, “Gini mere ndi na-eso ụzọ gi adighi ebi n'usoro omenaala ndi okenye. Karja iji aka na-adighi ocha rie nri ha?” 6 Ọ sirị ha, “Amuma ahū Aizaya buru banyere unu ndi ihu abuo bu ezikwu; di ka e dere ya si, “Ndi a ji egbugbere onu ha nasopuru m, ma obi ha di anya n'ebe m no. 7 Ofufe ha na-efe m bu ihe efu, ozizi ha bukwa ihe mmadu nyere n'iwu.” 8 Unu atufuola iwu Chineke ma jidesiekwaa aka ike n'omenaala nke mmadu.” 9 Ma ọ gwakwara ha

si, “Unu nwere ụzọ dị mma n’anya unu nke unu ji wezuga iwu Chineke ma were omenaala unu dochie n’ọnọdụ ya. 10 N’ihi na Mosis siri, ‘Sọpuru nne gi na nna gi, na, ‘onye ọbụla kwujoro nne maobu nna ya ka e gbuo ya.’ 11 Ma unu na-asi, na o buru na mmadu asi nne ya maobu nna ya, ‘Ihe ọbụla bu nke i gara erite n’aka m bu kaban,’ (nke putara onyinye diri Chineke). 12 N’uzo di otu a, unu na-akwagide ndi mmadu ka ha hapu inyere nne na nna ha aka. 13 N’uzo di otu a, unu na-eme okwu Chineke ka o buru ihe efu, site n’omenaala unu nke unu nyefere n’aka ndi ozo. O dikwa otutu ihe ndi ozo di ka nke a unu na-eme.” 14 Ozokwa, o kporo igwe mmadu ahụ si ha, “Geenu m nti onye ọbụla, ma ghotakwanu nke a. 15 O dighi ihe ọbụla banyere n’ime mmadu puru imeru mmadu, kama ihe na-emeru mmadu bu ihe ahụ nasite n’ime ya na-aputa.” 16 Onye ọbụla nwere nti inu ihe, ya nuru. 17 Mgbe o hapuru igwe ndi mmadu ahụ banye n’ime ulo, ndi na-eso uzo ya juru ya maka ilu a. 18 O siri ha, “Unu o ka di ka ndi na-enweghi nghota? O bu unu aghotaghi na ihe ọbụla banyere n’ime mmadu apughi imeru ya. 19 N’ihi na ihe di otu a anaghi abanye n’obi ha, kama o na-abanye n’ime afọ ha, si n’ebe ahụ a nyuru ya n’ulo nsi.” (Site n’ikwu otu a, o mere ka ihe oriri niile di ocha.) 20 O sikhara, “O bu ihe sitere n’ime mmadu puta na-emeru ya. 21 N’ihi na o bu n’ime obi mmadu ka echiche ozo niile si aputa, ya na ikwa iko niile di iche iche, izu ohi, igbu mmadu, 22 ikwa iko nke ndi nwere di na nwunye, ochicho idotara onwe gi ihe ndi ozo nwere, ekworo, aghugho niile, adighi ocha niile, inwe anya ufu n’ebe ndi ozo no, nkwulu niile, nganga na enweghi uche ọbụla. 23 Ihe ozo ndi a niile na-esite n’ime mmadu a puta. Ha bukwa ihe na-emeru mmadu.” 24 O hapuru ebe ahụ gaa n’akuku obodo Taja. N’ebe ahụ o banyere n’ime otu ulo. Ma o nwekwaghị ike izo onwe ya, n’agbanyeghi na o choghi ka a mata na o no ebe ahụ. 25 Ngwangwa, otu nwanyi nwere otu nwa nwanyi ntakiri nke mmuo na-adighi ocha bi n’ime ya nuru maka ya, o bjara daa n’ukwu ya. 26 Nwanyi a bu onye Griik a muru n’akuku Sairo-Fonisia. O rjoro ya ka o chupuru ya mmuo ozo ahụ bi n’ime nwa ya nwanyi. 27 O siri ya, “Hapu ka umuntakiri buru uzo rie ihe, n’ihi na o zighi ezi na a ga-ewere nri umuntakiri tupuru nkita.” 28 Ma o zaghachiri ya si, “Onyenwe m, ma umu nkita na-erikwa iberibe nri umuntakiri si na tebul tupu n’ala.” 29 Mgbe ahụ, o

siri ya, “Nwanyi, i zara nke oma, n’ihi osisa gi, laa, mmuo ojoo ahụ ahapula nwa gi nwanyi ugbu a.” 30 O laghachiri n’ulo ya, hu nwantakiri ahụ ka o dina n’elu ihe ndina, mmuo ojoo ahụ apukwala. 31 Emesja, o hapuru akuku Taja gabiga Saidon bjaruo n’osimiri Galili ruo n’obodo ndi di na Dekapolis. 32 Ha duteere ya otu nwoke nti chiri, nke na-asukwa oke nsu. Ha rjoro ya ka o bikwasị ya aka. 33 O duuru ya puo n’ebe igwe mmadu ahụ no, runye ya mkpisiaka n’ime nti ya abuo. Mgbe ahụ o gbupukwara onu mmiri metukwa ya aka n’ire. 34 O leliri anya n’eluigwe suo ude si ya, “Ef fata,” nke putara “Megheel!” 35 Ngwangwa, nti ya meghere, a topukwara ire ya, o malite ikwu okwu nke oma. 36 Jisos nyere ha iwu ka ha ghara igwa onye ọbụla, ma mgbe o na-eme nke a ha gara n’ihu na-akosa ya ebe niile. 37 O turu ha n’anya nke ukwu, ha kwuo si, “O meela ihe niile nke oma. O na-eme ka o buladi ndi nti chiri nu ihe, ma mee ka ndi ogbi kwuo okwu.”

8 N’oge ahụ, igwe mmadu ozo zukoro. Ebe ha na-enweghi ihe ha ga-eri, o kporo ndi na-eso uzo ya si ha, 2 “Enwere m omijiko n’ebe igwe mmadu ndi a no. Nke a na-eme ya ubochi ato anyi na ha no. Ugbu a, ha enweghi ihe ha ga-eri. 3 O buru na m ezilaga ha n’ulo ha, ufodu n’ime ha ga-ada n’uzo n’ihi aguu. N’ihi na ufodu ha si n’ebe di anya bia.” 4 Ndi na-eso uzo ya zara ya, “Ebe ka mmadu ga-achota achicha ga-ezuru ndi a n’ime ozara a?” 5 Jisos juru ha si, “Ogbe achicha ole ka unu nwere?” Ha zara si, “Asaa.” 6 O gwara igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala. O weere ogbe achicha asaa ahụ kpee ekpere. O nyawasiri ha, nye ha ndi na-eso uzo ya ka ha kee igwe mmadu ahụ niile. Ha kekwaro ya nye igwe mmadu ahụ. 7 Ha nwekwara azu ole na ole. O weere ya kpee ekpere, o gwara ha ka ha kesaakwa ya. 8 Ha riri, rijuo afọ. Ha tutukotara iberibe achicha dafuru n’ebe ndi a no rie nri. Ha tutujuru nkata asaa. 9 Ndi riri nri a ruo ihe dika puku mmadu ano. Mgbe ahụ o zilagara ha. 10 Ngwangwa, ya na ndi na-eso uzo ya banyere n’ugbo mmiri gaa n’akuku obodo Dalmanuta. 11 Ndi Farisii bjakwutere ya malite nrurita uka, na-achọ ihe iribama si n’eluigwe, iji nwalee ya. 12 O suru ude nke ukwu n’ime onwe ya si, “Gini mere ogbo a ji achọ ihe iribama? N’ezie, n’ezie, agwa m unu, o nweghi ihe iribama a ga-egosi ogbo a.” 13 O hapuru ha n’ebe ahụ banyekwa n’ugbo mmiri ozo, igafe n’ofe ozo nke osimiri ahụ. 14 Ndi

na-eso ụzọ ya chefuru iwere achịcha. Ọ bụ naanị otu ogbe achịcha ƚọdụrụ ha n'ime ụgbọ. **15** Ọ dọrọ ha aka na ntị sị, “Kpacharanụ anya. Lepunụ anya maka ihe na-eko achịcha ndị Farisii na nke Herọd.” **16** Ha kpārịtara ụka n'etiti onwe ha na-asị, “Ọ bụ n'ihl na anyị enweghị achịcha.” **17** Mgbe Jisọs ghotara isi mkparịta ụka ha, ọ juru ha sị, “Gini mere unu ji na-ekwu okwu maka enweghị achịcha? Ọ pụtara na unu adighi ahụ maobu aghota? Obi unu o siri ike? **18** Unu nwere anya nke na-adighi ahụ ụzọ? Unu nwere ntị ma unu adighi anụ ihe? Ọ ga-abu na unu adighi echeta? **19** Mgbe m ji ogbe achịcha ise zụọ puku mmadu ise, iberibe achịcha juru nkata ole ka unu tụtukotara?” Ha zara sị ya, “Nkata iri na abuo.” **20** “Mgbe m ji ogbe achịcha asaa zụọ puku mmadu anọ, iberibe achịcha juru nkata ole ka unu tụtukotara?” Ha zara sị ya, “Nkata asaa.” **21** Ọ siri ha, “Unu ka nọ na-enweghị nghota?” **22** Mgbe ha ruru Betsaida, ụfọdu mmadu kpotaara ya otu onye isi rifo ya ka o metu ya aka, **23** Ọ duuru onye isi ahụ n'aka puo n'azu obodo. Mgbe ahụ, ọ gbosara onu mmiri n'anya ya metukwa ya aka n'anya. Ọ juru ya sị, “I na-ahụ ihe obula?” **24** Nwoke ahụ leliri anya elu ma sị, “Ana m ahụ ndi mmadu ma ha di ka osisi na-agagharị agagharị.” **25** Nke ugboro abuo Jisọs metukwara ya aka n'anya, mgbe ahụ anya ya meghere. O bidoro ihu ihe niile nke oma. **26** Ọ zilagara ya ulo ya sị ya, “Abanyekwala n'ime obodo.” **27** Mgbe ahụ Jisọs na ndi na-eso ụzọ ya gara n'obodo nta ndi ozo di gburugburu Sizaria Filipai. Mgbe ha na-aga n'uzo, ọ juru ndi na-eso ụzọ ya sị, “Onye ka ndi mmadu na-asị na m bu?” **28** Ha zara ya sị, “Ufodu na-asị na i bu Jon omee baptizim, ndi ozokwa sị na i bu Ilaija maobu otu n'ime ndi amuma.” **29** Ma ọ juru ha sị, “Ma unu onwe unu, ọ bu onye ka unu na-asị na m bu?” Pita zara sị, “I bu Kraist ahụ.” **30** Ọ doro ha aka na ntị sị ha agwakwala onye obula ihe banyere ya. **31** Emesja, o bidoro izi ha ihe na Nwa nke Mmadu aghaghị ihu otutu ahuhu di iche iche, ndi okenye, na ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu ga-aju ya, na aghaghị igbu ya, ma ọ ga-ebili n'onwu mgbe ubochi nke ato gasiri. **32** Ọ gwaghere ha ihe ndi a onu. Ma Pita kporo ya puo n'otu akuku, bido ibara ya mba. **33** Ma ọ tughariri lee ndi na-eso ụzọ ya anya, baara Pita mba sị ya, “Si n'ebe m no puo ekwensul ihe i na-eche echiche ya abughi uche Chineke, ha bu echiche mmadu.” **34** Mgbe ahụ, ọ kporo ndi na-eso ụzọ ya na igwe mmadu ahụ. Ọ gwara ha sị, “Ọ buru

na onye obula achoo iso m, ya guo ndu ya di ka ihe furu efu. Mgbe ahụ, ya buru obe ya soro m n'azu. **35** N'ihl na onye na-azo ndu ya ka ọ ga-efunari, ma onye obula guru ndu ya di ka ihe furu efu n'ihl m, na n'ihl ozima m, ga-azoputa ya. **36** Uru gini ka ọ ga-abara mmadu, iritecha uwa niile n'uru ma tufuo ndu ha? **37** Ọ di ihe ozo di n'ua mmadu nwere ike iji gbanwere ndu ya? **38** Ọ buru na ihere na-eme onye obula n'ihl m na n'ihl okwu m n'ua ojojo a, na n'ua mmehie a, ihere onye ahụ ga-emekwa Nwa nke Mmadu, mgbe ọ ga-abjaghachi n'ebube nke Nna ya, ya na ndi mmuo ozi di nsu.”

9 Ma ọ gwara ha sị, “N'ezie asi m unu, ufodu n'ime ndi guzo n'ebe a, agaghị edetu onwu ire tupu ha ahụ alaeze Chineke mgbe ọ ga-abia n'ike.” **2** Mgbe ubochi isii gasiri, Jisọs kporo Pita na Jemis na Jon, duru ha rigoro n'elu ugwu di elu. N'ebe ahụ ka ha noduru naanị ha. N'ebe ahụ, a gbanwere odidi ya n'ihu ha. **3** Uwe ya na-enwu ocha karja udi ocha obula anya huru. Ọ dikwa ocha karja nke onye obula n'ua nwere ike ime ka ihe di ocha. **4** Ha huru Ilaija na Mosis ka ha pụtara soro Jisọs na-ekwu okwu. **5** Pita gwara Jisọs sị, “Onye ozizi, ọ di mma ka anyi nodu n'ebe a. Ka anyi wuo ulo ikwu ato. Otu ga-abu nke gi, otu a buru nke Mosis, nke ozokwa a buru nke Ilaija.” **6** (Ọ makwaghị ihe ọ ga-ekwu n'ihl na oke egwu turu ha.) **7** Mgbe ahụ, igwe ojii pụtara kpuchie ha. Olu sitere n'igwe ojii ahụ daa sị, “Onye a bu Okpara m, onye m huru n'anya. Geenu ya nti.” **8** Na mberede, mgbe ha lere anya gburugburu, ọ dikwaghị onye ozo ha huru, karja naanị Jisọs. **9** Mgbe ha si n'elu ugwu ahụ na-aridata, Jisọs nyere ha iwu ka ha ghara igwa onye obula ihe ha huru, tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadu ga-esi n'onwu bilie. **10** Ha zobere ihe a n'etiti onwe ha, na-ekwuritara okwu na-atule ihe isi n'onwu bilie pụtara. **11** Ma ha juru ya sị, “Gini mere ndi ozizi iwu jiri sị na Ilaija aghaghị ibu ụzọ bia?” **12** Ọ gwara ha sị, “Ọ bu ezie, Ilaija ga-ebu ụzọ bia, na-emekwa ka ihe di ka ọ di na mbu. Ma gini mere e jiri dee na Nwa nke Mmadu ga-ahụ otutu ahuhu, burukwa onye a juru aju? **13** Ka m gwa unu, Ilaija abjalari. Ma ha mesokwara ya mmeso otu ha choro di ka e dere banyere ya.” **14** Mgbe ha bjarutere n'ebe ndi na-eso ụzọ ya no, ha huru oke igwe mmadu ka ha ghara ha gburugburu, hukwa ufodu ndi ozizi iwu ka ha na ha na-arurita uka. **15** Ngwangwa, mmadu ahụ niile huru

ya, ụdịdị ya juru ha anya. Ha gbaara ọsọ gaa kelee ya. **16** Ọ juru ha si, “Unu na ha ọ na-arurita ụka banyere gini?” **17** Otu onye n’ime igwe mmadu ahụ zara ya si, “Onye ozizi akpotaara m gi nwa m nwoke, nke mmuọ ojọọ bi n’ime ya, nke mekwara ka ọ daa ogbi. **18** Mgbe ọbụla mmuọ ojọọ ahụ malitere isogbu ya, ọ na-atụda ya n’ala. Mgbe ahụ, ọ na-agbọ ụfufu n’onu ya, nata ikikere eze, anụ ahụ ya na-esikwa ike. Arịrọ m ndị na-eso ụzọ gi ka ha chupụ mmuọ ojọọ a, ma ha enweghị ike.” **19** Ọ zagbachiri ha si, “Unu ogbọ na-enweghị okwukwe. Ruo ole mgbe ka mụ na unu ga-anọ? Ruo ole mgbe ka m ga-anagide unu? Kpọtaranu m ya!” **20** Ya mere, ha kpotaara ya nwata ahụ. Mgbe mmuọ ojọọ ahụ huru ya, ngwangwa, o nugharị nwata ahụ nke ukwu, ọ daa n’ala na-aturu onwe ya n’ala, na-agbọkwa ụfufu n’onu ya. **21** Jisọs juru nna nwata ahụ si, “Olee mgbe ihe a bidoro?” Ọ zara si, “Site na mgbe ọ bu nwata nta. **22** Ọ na-eme ya ka ọ daba n’okụ, maobu na mmiri, ka ọ laa ya n’iyi. Ọ buru na ọ di ihe i nwere ike ime, biko meere anyi ebere, nyere anyi aka.” **23** Jisọs siri ya, “‘Ọ buru na i nwere ike?’ Ihe niile puru ime n’ebe onye kwere ekwe nọ.” **24** Ngwangwa, nna nwata ahụ tiri mkpu si, “Ekweere m, biko nyere ekweghi ekwe m aka!” **25** Mgbe Jisọs huru na igwe mmadu na-agba ọsọ na-abia n’ebe ahụ, ọ baara mmuọ ahụ na-adighi ọcha mba si, “Gi mmuọ ojọọ nti ike na ida ogbi, ana m enye gi iwu, site n’ime nwata a puta! Abanyekwala n’ime ya ozo!” **26** O tiri mkpu n’oke olu, nugharị nwata ahụ nke ukwu ma site n’ime ya puta. Nwata ahụ togboro n’ala di ka onye nwuru anwu nke mere na ndi niile nọ n’ebe ahụ siri, “Ọ nwuola!” **27** Ma Jisọs jidere ya n’aka selite ya elu, mee ka o guzo n’ukwu ya. O guzokwara. **28** Ma mgbe ọ banyere n’ime ulo ndi na-eso ụzọ ya juru ya na nzuzo si, “Gini mere o jiri siere anyi ike ichupu ya?” **29** Ọ siri ha, “Ọ bu naanị site n’ike ekpere ka a puru ichupu ụdi a.” **30** Ha siri n’ebe ahụ puo gafee Galili. Ọ choghi ka onye ọbụla mata maka ya, **31** n’ihi na ọ na-ezi ndi na-eso ụzọ ya ihe. Ọ siri ha, “A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n’aka umu mmadu, ha ga-egbukwa ya ma ọ gabili n’onu mgbe mkpuru ubochi ato gasiri.” **32** Ma ha aghotaghị ihe ọ na-agwa ha. Egwu tukwara ha i ju banyere ya. **33** Emesịa, ha bjaruru Kapanom. Mgbe ọ banyere n’ulo, ọ juru ha si, “Gini ka unu na-arurita ụka banyere ya n’okporouzo?” **34** Ma ha gbara nkiti, n’ihi na ha rurita ụka n’okporouzo banyere onye di ukwu karịa ibe ya. **35** Ọ noduru ala kpoo mmadu

iri na abuo ahụ, si ha, “Ọ buru na onye ọbụla choro ibu onye mbu, ọ ghaghị ibu onye ikpeazu, burukwa onye na-ejere mmadu niile ozi.” **36** Mgbe ahụ o kuuru otu nwantakiri mee ka o guzoro n’etiti ha. O kuuru nwata ahụ n’aka ya si ha, **37** “Onye ọbụla nabatara otu n’ime umuntakiri ndi a n’aha m, na-anabata m. Ma onye ọbụla nabatara m, ọ bughị m ka ọ nabatara, kama ọ na-anabata onye zitere m.” **38** Jon siri ya, “Onye ozizi, anyi huru otu onye na-achupu mmuọ ojọọ n’aha gi, ma anyi gbaliri igbochi ya n’ihi na ọ bughị otu onye n’ime anyi.” **39** Ma Jisọs gwara ha si, “Unu egbochila ya, n’ihi na onye ọbụla ji aha m na-aruru ebube agaghị ekwu okwu ojọọ megide m. **40** N’ihi na onye ọbụla na-adighi emegide anyi dinyeere anyi. **41** N’ezikwu asị m unu, onye ọbụla ga-ekunye unu otu iko mmiri n’aha m, n’ihi na unu bu ndi nke Kraist, ganatakwa ugwo oru ya. **42** “Ọ burukwa na onye ọbụla emee ka otu n’ime ndi a di nta kweere na m jehie, ọ ga-akara onye ahụ mma ma ọ buru na e kenyere nkume igwe nri buru ibu n’olu ya, tunye ya n’ime oke osimiri. **43** Ọ buru na aka gi na-eme ka i jehie, gbupu ya. Ọ ga-akara gi mma inwe orusi baa na ndu karịa inwe aka abuo banye n’okụ ala mmuọ, ebe oku ya na-adighi anyu anyu; (Geenna g1067) **44** ebe “‘ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu.’ **45** Ọ buru na ukwu gi na-eme ka i jehie, gbupu ya, tufukwaa ya, n’ihi na ọ ga-akara gi mma jba na ndu na ngwuro karịa inwe ukwu abuo a tunye gi n’okụ ala mmuọ; (Geenna g1067) **46** ebe “‘ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu.’ **47** Ọ buru na anya gi na-eme ka i jehie, ghupu ya. Ọ ga-akara gi mma na i nwere otu anya baa n’alaeze Chineke, karịa inwe anya abuo a tunye gi n’okụ ala mmuọ, (Geenna g1067) **48** ebe “‘ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu.’ **49** A ga-eji oku nuchaa onye ọbụla di ka nnu. **50** “Nnu di mma, ma ọ buru na ọ dighi atokwa uto, olee ka i ga-esi mee ka ọ toọ uto ozo? Ya mere, nweenu nnu n’ime onwe unu. Unu na ibe unu biri n’udo.”

10 Ọ hapuru ebe ahụ gaa n’obodo ndi di na mpaghara Judia ma gafeekwa n’ofe Jordan. Igwe mmadu biakwutekwara ya, ozo, di ka o si emekwa, o ziri ha ihe. **2** Ufodu ndi Farisi biara, ma n’ihi i nwalee ya, ha juru ya si, “O ziri ezi n’iwu ka nwoke gbaa nwunye ya alukwaghị m?” **3** Ma ọ zara ha si, “Gini ka Mosis nyere unu n’iwu?” **4** Ha siri, “Mosis kwenyere ka nwoke dee

asambodo alukwaghị m, nye nwunye ya ma zilaga ya.” 5 Jisosh siri ha, “O bu n’ihi na obi unu siri ike nke ukwu ka o ji deere unu iwu a. 6 Ma na mmalite nke okike uwa, Chineke ‘kere ha nwoke na nwanyi.’ 7 N’ihi nke a ka nwoke ga-eji hapu nne ya na nna ya e jikota ya na nwunye ya. 8 Ha abuo ga-abu otu anu ahụ. Ya mere, ha abukwaghị mmadu abuo ozo, kama otu anu ahụ. 9 Ya mere, ihe Chineke jikotara, ka mmadu obula atosala ya.” 10 Mgbe ha banyere n’ulo, ndi na-eso uzo ya juru ya ozo ihe banyere okwu a. 11 O siri ha, “Onye obula gbara nwunye ya alukwaghị m ma luru nwanyi ozo na-eme mmehie ikwa iko megide ya. 12 Ma o buru na nwanyi obula agbaa di ya alukwaghị m ma luru nwoke ozo, o na-emekwa mmehie ikwa iko.” 13 Ndi mmadu na-ekutere ya umuntakiri ka o metu ha aka, ma ndi na-eso uzo ya baara ha mba. 14 Ma mgbe Jisosh huru nke a, iwe were ya nke ukwu, o siri ha, “Hapunu umuntakiri ka ha biakwute m. Unu egbochikwala ha. N’ihi na alaeze Chineke bu nke ndi di otu a. 15 N’ezio kwu asi m unu, onye obula nke na-agaghị anabata alaeze Chineke di ka nwantakiri agaghị aba n’ime ya.” 16 Mgbe ahụ, o kuuru ha n’aka ya, bikwasị ha aka ya abuo ma gozie ha. 17 Mgbe o na-ebili njem, otu nwoke gbaara oso bia gbuo ikpere n’ihu ya. O juru ya si, “Ezi onye ozizi oma, ginị ka m ga-eme ka m keta ndu ebighi ebi?” (aiōnios g166) 18 Jisosh siri ya, “Ginị mere i ji akpo m ezi mmadu? O dighi onye obula bu ezi mmadu ma o bughị naani Chineke. 19 I maara ihe niile enyere n’iwu: ‘Egbula mmadu, a kwala iko, e zula ohi, a gbalama ugha, a ghogbula mmadu ibe gi, sopuru nne na nna gi.’” 20 O siri ya, “E, onye ozizi, Edebezuchaala m ha niile siteri na mgbe m bu nwata.” 21 Jisosh lere ya anya, hu ya n’anya. Mgbe ahụ, o gwara ya si, “O foduru naani otu ihe i ga-eme. Laa, ugbu a, ree ihe niile i nwere, nyekwa ndi ogbenye ego i retara. I mesia nke a, i ga-enwe aku n’eluigwe. Mgbe ahụ biaghachi soro m.” 22 Mgbe o nuru okwu a, ihu ya gbaruru. O sitere n’ebe ahụ puo na mwute, n’ihi na o bu ogaranya nke nwere otutu akunuba. 23 Jisosh leghariri anya gwa ndi na-eso uzo ya si, “Lee ka o si buru ihe rara ahụ na onye ogaranya ga-abanye n’alaeze Chineke.” 24 Okwu ya turu ndi na-eso uzo ya n’anya, ma Jisosh gwakwara ha ozo si, “Umuntakiri, o bu nnoo ihe rara ahụ ibanye n’alaeze Chineke. 25 O diri inyinya kamel mfe isite n’anya agiga gafee, karja onye ogaranya ibanye n’alaeze Chineke.” 26 Okwu a jubigara ha anya oke. Ha juritara ibe ha si, “Onye

kwanu ka a ga-azoputa?” 27 Ma Jisosh lere ha anya si ha, “N’ebe mmadu no, o bu ihe rara ahụ. Ma n’ebe Chineke no, ihe niile di mfe. O dighi ihe rara Chineke ahụ ime.” 28 Pita malitere igwa ya si, “Anyi ahapula ihe niile soro gi!” 29 Jisosh siri, “N’ezie, n’ezie, agwa m unu, o dighi onye obula hapuru ulo ya, maobu umunne ya ndi nwoke, maobu umunne ya ndi nwanyi, maobu nne ya, maobu nna ya, maobu umuntakiri ya, maobu ala ubi ya n’ihi m, na n’ihi ozioma a, 30 nke na-agaghị anaghachikwa n’uwa a, ulo, umunne ndi nwoke, umunne ndi nwanyi, nne, umuaka na ala ubi, tinyere mkpagbu, ihe ruru okpukpu nari karja ihe niile nke o hapuru. O ga-anatakwa ndu ebighi ebi n’uwa ozo. (aiōnios g165, aiōnios g166) 31 Ma otutu ndi bu uzo ga-abu ndi ikpeazu, ma otutu ndi ikpeazu ga-abukwa ndi bu uzo.” 32 Ha no n’uzo na-aga Jerusalem, ma Jisosh no n’ihu ha, nke a juru ndi na-eso uzo ya n’anya. Otu a kwa, ndi mmadu niile na-abia ha n’azu tukwara egwu. Ozokwa, o kporuru mmadu iri na abuo ahụ n’akuku, malite igwa ha ihe gaje idakwasị ya. 33 O siri, “Leenu, anyi na-aga Jerusalem, ebe a ga-arara Nwa nke Mmadu nyefee n’aka ndiisi nchujaja na ndi ozizi iwu. Ha ga-ama ya ikpe onwu, nyefekwa ya n’aka ndi mba ozo. 34 Ha ga-akwa ya emo, gbusakwa ya onu mmiri asu, pia ya ihe ma gbukwaa ya. Ma mgbe ubochi ato gasiri, o ga-esite n’onwu bilie.” 35 Jemis na Jon umu Zebedi biakwutere ya. Ha siri ya, “Onye ozizi, anyi chorọ ka i meere anyi ihe obula anyi rioro.” 36 O siri ha, “Ginị ka unu chorọ ka m meere unu?” 37 Ha siri ya, “Kwere ka otu onye n’ime anyi noro n’aka nri gi, onye nke ozo n’aka ekpe gi n’ime ebube gi.” 38 Ma Jisosh siri ha, “Unu amataghị ihe unu na-ario. Unu puru inu iko ahụ mu onwe m ga-anu maobu buru ndi a ga-eme udi baptizim a ga-eme m?” 39 Ha zaghachiri ya, “Anyi puru.” Jisosh siri ha, “Unu ga-anu iko m ga-anu, a ga-emekwa unu baptizim nke a ga-eme m. 40 Ma inodu n’aka nri m maobu n’aka ekpe m abughị ihe diri m inye, kama onodu ndi a diri ndi a kwadoo ha.” 41 Mgbe mmadu iri ndi ozo nuru nke a, iwe juputara ha obi n’ihi Jemis na Jon. 42 Ma Jisosh kporotara ha niile si ha, “Di ka unu onwe unu maara, ndi eze nke ndi mba ozo, na ndi a maara aha ha, na-eji aka ike na-achi ndi no n’okpuru ha. 43 Ma n’etiti unu o gaghi adi otu a. Kama onye obula chorọ idi ukwu n’etiti unu ga-abu onye na-ejere unu ozi. 44 Onye obula nke chorọ ibu onye mbu n’etiti unu, ga-abu ohu mmadu niile. 45 N’ihi na Nwa nke Mmadu abighi ka

e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndu ya ka o buru ihe mgbaputa nke otutu mmadu.” 46 Mgbe ha ruru Jeriko, di ka Jisos na ndi na-eso uzọ ya na otutu igwe mmadu sitere n’obodo Jeriko na-apu, otu nwoke kpuru isi aha ya bu Batimios (aha ya putara “nwa nwoke Timios”), onye ariri n’oduru ala n’akuku uzọ. 47 Mgbe o nuru na o bu Jisos onye Nazaret nagafe, o bidoro iti mkpu na-asi, “Jisos, nwa Devid, meere m ebere!” 48 Otutu mmadu bara ya mba ka o mechie onu. Ma o nogidesiri ike na-eti mkpu na-asi, “Nwa Devid, meere m ebere!” 49 Jisos kwusiri kwuo si, “Kporo ya.” Ya mere ha kporo onye isi ahụ, si ya, “Mesaa ihu gi bilie n’ukwu gi, o na-akpo gi.” 50 O tufuru uwe mwada ya, wulie n’ukwu ya, biakwute Jisos. 51 Jisos siri ya, “Gini ka i chorọ ka m meere gi?” Onye isi ahụ siri ya, “Onye ozizi m, achoro m ka m hu uzọ.” 52 Jisos siri ya, “Laa, okwukwe gi azoputa gi.” N’otu oge ahụ, o bidoro ihu uzọ, sorokwa ya gawa n’uzọ ahụ.

11 Mgbe ha na-abjara Jerusalem nso, ha rutere Betfeji na Betani n’Ugwu Oliv. Jisos zipuru mmadu abuo n’ime ndi na-eso uzọ ya. 2 O gwara ha si, “Gaanu n’ime obodo nta di n’ihu unu. Mgbe unu na-abanye n’ime ya, unu ga-ahu nwa inyinya e kedoro n’ebe ahụ nke onye obula na-arikwasibeghi n’elu ya. Topunu ya n’agbu, kputaranu m ya. 3 O buru na onye obula asi unu, ‘Gini mere unu ji na-atopu ya n’agbu?’ sinu onye ahụ, ‘O di Onyenwe anyi mkpa, o ga-akpughachitekwa ya ngwangwa.’” 4 Ha ruru ma hu otu nwa inyinya e kedoro n’akuku uzọ, n’ihu otu ulo nke di n’ama. Di ka ha na-atopu ya, 5 ufodu mmadu guzo n’ebe ahụ siri ha, “Gini ka unu na-eme, unu na-atopu nwa inyinya a?” 6 Ha gwara ha ihe Jisos kwuru, ha hapukwara ha ka ha toro inyinya ibu ahụ. 7 Ha kputaara Jisos nwa inyinya ahụ, ma wukwasikwa uwe ha n’elu ya, o nokwasiri n’elu ya. 8 Otutu mmadu tusara uwe ha n’okporozo, ma ndi ozo tusara alaka osisi ha gbutere n’ohja. 9 Ndi na-aga n’ihu na ndi na-esokwa n’azu, tiri mkpu na-asi, “Hozanna!” “Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n’aha Onyenwe anyi!” 10 “Ngozidi diriri alaeze ahụ na-abia nke nna anyi Devid!” “Hozanna n’ebe kachasi ihe niile elu!” 11 Mgbe o batara na Jerusalem, o gara n’ime n’ulonso ukwu ahụ. Mgbe o legharichara anya n’ihe niile di n’ebe ahụ, ma ebe o bu na chi ejielala, ya na ndi na-eso uzọ ya puru gaa Betani. 12 N’echi ya, mgbe ha si Betani na-aputa, agu

guru ya. 13 Site n’ebe di anya, o huru otu osisi fiig nke nwere akwukwo ndu. Mgbe o bjara osisi ahụ nso, o gaghari n’ukwu ya niile ma o ga-achota mkpuru n’elu ya, ma o hughi mkpuru obula, naani akwukwo ndu, n’ihi na oge a abughi oge osisi a ji ani mkpuru.

14 Mgbe ahụ, o gwara osisi ahụ si, “Ka mmadu obula ghara iri mkpuru sitere na gi ruo ebighi ebi.” Ndi na-eso uzọ ya nuru mgbe o kwuru okwu a. (aiōn g165)

15 Mgbe ha ruru Jerusalem, o banyere n’ime ulonso ukwu, bido ichupu ndi na-azu ahia na ndi na-ere ahia n’ebe ahụ. O kpughari tebul ndi na-agbanwe ego, kwatuokwa oche niile n’odu ahia ndi na-ere nduru. 16 O gbokikwara onye obula iwebata ngwongwo ahia orire n’ime ulonso ukwu ahụ. 17 Ma di ka o na-ezi ha ihe, o siri, “O bu na-edeghi ya si, Ulo m ka ga-akpo ulo ekpere nye mba niile? Ma unu emeela ya ogba ndi na-apunara mmadu ihe n’ike.” 18 Mgbe ndisi nchaja na ndi ozizi iwu nuru nke a, ha malitere na-achọ uzọ igbu ya ma ha turu egwu ya n’ihi na ozizi ya juru igwe mmadu niile ahụ anya. 19 Mgbe uhuruchi bjara, Jisos na ndi na-eso uzọ ya siri n’obodo ahụ puo. 20 N’isi ututu echi ya, mgbe ha na-agafe, ha huru na osisi fiig a esitela na mgborogwu ya kponwuo. 21 Pita chetara ihe merenu ma si ya, “Onye ozizi, lee! Osisi fiig ahụ i buru onu akponwuo!” 22 Jisos zara ha si, “Nweenu okwukwe n’ime Chineke. 23 N’ezie agwa m unu, o buru na onye obula asi ugwu a, ‘Si n’ebe a wezuga onwe gi, gaa dabanye n’oke osimiri,’ nke na-enweghi obi abuo n’ime ya, kama o kweere na ihe o kwuru gamedu, ihe ahụ o kwuru ga-emezuka. 24 Ya mere, ka m gwa unu, ihe obula unu rioro n’ekpere, kwerenu na unu anatala ya, o ga-abukwa nke unu. 25 Ma mgbe obula unu guzoro na-ekpe ekpere, gbagharanu, ma o buru na unu nwere ihe obula megide onye obula, ka Nna unu nke bi n’eluigwe gbagharakwa unu mmehie unu. 26 Ma o buru na unu agbagharaghi, Nna unu nke bi n’eluigwe agaghi agbagharakwa unu mmehie unu.” 27 Mgbe ha rutere Jerusalem ozo, o no na-ejeghari n’ime ogige ulonso ukwu ahụ, ndisi nchaja, na ndi ozizi iwu na ndi okenye ndi juu biakwutere ya. 28 Ha siri ya, “Olee ikike i ji eme ihe ndi a i na-eme? Onye nyere gi ikike ime ha?” 29 Jisos siri ha, “Aga maju unu otu ajuju, unu zaa m ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndi a. 30 Baptizim nke Jon, o sitere n’eluigwe ka o bu n’aka mmadu? Gwanu m.” 31 Ha kparitara uka n’etiti onwe ha ma si, “O buru na anyi asi, ‘O sitere n’eluigwe,’ o ga-asi

anyi, 'Gịnị mere unu na-ejighị kwenye na ya?' 32 Ma ọ buru na anyị asị, 'O sitere n'aka mmadu.'" (Ha na-atụ egwu ndị mmadu, n'ihị na ha niile kwenyere na Jón bụ onye amụma n'ezie.) 33 Ya mere ha zara Jisọs sị, "Anyị amaghị." Jisọs zaghachikwara ha sị, "Agakwaghị m agwa unu ụdị ikike m ji na-eme ihe ndị a."

12 Mgbe ahụ, ọ bidoro ịgwa ndị ahụ okwu n'ihu sị, "Otu nwoke kuru mkpuru vaji n'ubi ya, jiri mgbidi gbaa ubi ahụ gburugburu. O gwuru ebe ịnara mmanya si na mkpuru vaji, wuokwa ụlọ elu. Mgbe o mesiri, o nyefere ubi vaji ahụ n'aka ndị ọrụ ubi ilekọta ya ma gaa obodo ozo. 2 Mgbe oge igho mkpuru ruru, o zipuru otu onye ohu ya ka o jekwuru ndị na-ilekọta ubi ahụ, nata ha ụfọdu n'ime mkpuru vaji ahụ. 3 Ma ha jidere ya tie ya ihe, zilaga ya n'aka efu. 4 Emesikwa, o zigakwara onye ohu ozo. Ma ha tiwara ya isi, mee ya ihe ihere. 5 O zigakwara onye ozo, ma ha gburu ya. O zigakwara otutu ndị ozi, ma ha gburu ụfọdu, tie ndị ozo ihe. 6 "O nwere naanị otu onye ozo fọdurụ nke ọ ga-eziga, nke bụ ọkpara ya ọ huru n'anya. N'ikeazu o zigara ya, buru n'uche na ha ga-asopuru ọkpara ya. 7 "Ma ndị na-ilekọta ubi ahụ siritara onwe ha, 'Onye a bụ onye nketa ihe niile a. Bjanu ka anyị gbuo ya, ka ihe nketa a buruzia nke anyi.' 8 Ha jidere ya gbuo ya, tufee ozu ya n'azu mgbidi ubi vaji ahụ. 9 "Gịnị ka unu chere onyenwe ubi vaji ahụ ga-eme? Ọ ga-abia laa ndị ayo mmadu ahụ n'iyi. Ọ ga-enyefekwa ubi vaji ahụ n'aka ndị ozo. 10 Ọ bụ na unu agụbeghị akwukwo nso a nasị, "Nkume ndị na-ewu ụlọ juru aburula nkume isi ntọala ụlọ. 11 Ọ bụ Onyenwe anyi ruru nke a, ọ dikwa itumanya n'anya anyi?" 12 Mgbe ahụ ndiji nchujaja, ndi nkuzi iwu na ndi okenye chorọ ụzo ha ga-esi jide ya n'ihị na ha matara na ilu ahụ ọ turu megidere ha. Ma ha turu egwu igwe ndi mmadu ahụ, ya mere ha hapuru ya puo. 13 Emesija, ha zigara ụfọdu mmadu site n'otu ndi Farisii na ndi otu Herod, ile ma ha gasite n'okwu onu ya jide ya. 14 Ha bjakwutere ya, si ya, "Onye ozizi, anyi maara na i bụ onye eziokwu, i dighi asokwa onye obula anya, n'ihị na i dighi ele mmadu anya n'ihu n'agbanyeghi ndi ha bu, kama i na-ezi ụzo Chineke n'uzo eziokwu. O ziri ezi n'ihu itu utu nye Siza ka ọ bụ na o zighi ezi? 15 Anyi kwesiri ikwu ya ka ọ bụ anyi ekwesighi?" Ma ebe ọ maara ihu abuo ha, ya mere ọ siri ha, "Gini mere unu ji anwa m onwunwa? Wetaranu m otu mkpuru ego ka m lee

ya anya." 16 Ha weputara otu mkpuru ego, Ọ siri, "Onye nwe onyinyo a? Aha onye ka e bikwasiri n'ego a?" Ha zara sị, "Ọ bụ nke Siza." 17 Mgbe ahụ Jisọs gwara ha sị, "Nyenụ Siza ihe bụ nke ya, nyekwanu Chineke ihe bụ nke ya." Osiha ya jukwara ha anya. 18 Ufodu ndi Sadusii bu ndi siri na mbilite n'onwu adighi bjakwutere ya juo ya sị, 19 "Onye ozizi, Mosis nyere anyi iwu na ọ buru na nwoke obula anwuo namutaghi nwa, na nwanne ya nwoke ga-aluru nwunye nwoke ahụ, muta umu n'aha nwanne ya nwoke ahụ nwuru anwu. 20 Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa, nke mbu luru nwunye ma ọ nwuru na-amutaghi umu obula. 21 Nke abuo luru nwanyi ahụ di ya nwuru, ma ya onwe ya nwukwara na-amutaghi nwa. 22 Ọ dighi onye obula n'etiti ha asaa mutara nwa obula, n'ikeazu nwanyi ahụ nwukwara. 23 N'oge mbilite n'onwu, nwunye onye ka ọ ga-abu, ebe umunne asaa ndi a lutuchara ya?" 24 Jisọs zara ha sị, "Ọ bụ na unu adighi ejehie ụzo n'ihị na unu aghotaghi ihe e dere n'akwukwo nso, maobu ike Chineke? 25 Mgbe ha ga-esite n'onwu bilie, olulu di na nwunye agaghi a di; kama ha ga-adi ka ndi mmuo ozi n'eluigwe. 26 Ma n'okwu banyere ndi nwuru anwu isite n'onwu bilie, ọ bụ na unu agutabeghi n'akwukwo Mosis ebe e dere maka ohia ahụ na-ere oku, na otu Chineke si gwa ya, Abu m Chineke Ebrahim, Chineke nke Ajizik na Chineke nke Jekob. 27 Ọ bughị Chineke nke ndi nwuru anwu kama nke ndi di ndu. N'ebe ahụ ka unu dahiere nke ukwu." 28 Otu n'ime ndi ozizi iwu bira n'oge ahụ ha na-arurita uka. Mgbe ọ huru na o nyere ha ezi osisa, ọ juru ya sị, "N'ime iwu niile ole nke kachasi mkpa?" 29 Jisọs zara ya sị, "Nke kachasi mkpa bụ nke a, 'Nuru gi Izrel, Onyenwe anyi bu Chineke anyi, Onyenwe anyi bu otu. 30 Were obi gi niile na mkpuruobi gi niile na uche gi niile na ike gi niile hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya.' 31 Nke abuo ya bụ nke a, 'Hu onye agbataobi gi n'anya di ka onwe gi.' Ọ dighi iwu ozo di nke kariri ndi a." 32 Onye ode akwukwo ahụ siri ya, "Onye ozizi, n'ezie, i zara nke oma na Chineke bu otu, na enweghikwa chi ozo di karja ya. 33 Ihu ya n'anya site n'iji obi gi niile, na nghota gi niile, nakwa iji ike gi niile, n'ihukwa onye agbataobi gi n'anya di ka onwe gi, kachasi onyinye aja nsure oku na ichu aja niile." 34 Mgbe Jisọs huru na ọ zara nke oma, ọ gwara ya sị, "I no alaeze Chineke nso." Site na mgbe ahụ ọ dikwaghị onye obula nwere obi ike iju ya ajuju ozo. 35 Mgbe Jisọs no na-ezi ihe

n'ulonso, o kwuru si, "Ginji mere ndi ozizi iwu ji si na Kraist bu nwa Devid? 36 Devid n'onwe ya sitere n'ike Mmuo Nso kwuo si, "Onyenwe anyi gwara Onyenwe m okwu si, "Nodu ala n'aka nri m ruo mgbe m gadebe ndi iro gi n'okpuru ukwu gi abuo." 37 Devid n'onwe ya kporo ya Onyenwe anyi. Oleekwanu uzo o si buru nwa ya?" Igwe mmadu ahụ jiri obi uto na-ege ya ntị. 38 Dika o na-ezi ihe, o siri, "Lezienụ anya n'ebe ndi ozizi iwu no. Ndi iyi uwe mwuda na-ejeghari ebe niile na-amasi, na inara ekele puru iche bu nke a na-ekele ha n'oma ahia. 39 Ndi o na-amasikwa inokwasị n'ochi kachasi elu n'ulo ekpere nakwa n'ochi puru iche na mmemme oriri obula. 40 Ha na-eripia ihe niile di n'ulo ndi inyom ndi di ha nwuru anwu, n'ekpe ogologo ekpere ka a huta ha. Ndi di otu a ka a ga-ata ahuhu di ukwu." 41 O noduru ala na ncherita ihu ebe igbe onyine di, si ebe ahụ na-ahụ otu igwe mmadu ahụ si etinye ego ha n'ime igbe onyine. Otutu ndi ogaranya tunyere ego buru ibu. 42 Otu nwanyị bu ogbenye, nke di ya nwuru anwu, bjara tnye mkpuru ego ola abuo nke putara otu peni. 43 O kporo ndi naseso uzo ya si ha, "N'ezie agwa m unu, nwanyị a di ya nwuru anwu, bukwa ogbenye, etinyela ego n'ime igbe onyine a karja ndi ozo. 44 N'ih na ndi ozo sitere n'iba uba nke ego ha nwere tnye, ma nwanyị a sitere n'ogbenye ya tnye ihe niile o nwere, o buladi ihe niile o ji biri."

13 Mgbe o sitere n'ulonso ukwu ahụ na-apu, otu n'ime ndi na-eso uzo ya siri ya, "Onye ozizi, i hukwara otu ulo a si maa mma. Lee udi nkume buru ibu e ji wuo ha." 2 Jisos zara ha, "I huru ulo ukwu ndi a? Oge na-abia mgbe o na-adighi nkume ga-atukwasị n'elu ibe ya, n'ih na a ga-ala ha niile n'iyi." 3 Mgbe o noduru ala n'elu Ugwu Oliv, na ncherita ihu ulonso ukwu, Pita na Jemis, na Jon na Andru bjakwutere ya na nzuzo juo ya si, 4 "Gwa anyi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Ginji ga-abukwa ihe iribama izi na o ruola mgbe ha niile ga-emezu?" 5 Jisos malitere igwa ha si, "Lezienụ anya ka onye obula ghara iduhie unu. 6 N'ih na otutu ga-abia n'aha m si, 'Abu m ya.' Ha ga-eduhiekwa otutu ndi uzo. 7 Mgbe unu nuru maka agha na akuko agha di iche iche, unu atula egwu. Ihe ndi a aghaghi ime ma oge ogwugwu ihe niile erubeghi. 8 Mba ga-ebili megide mba ibe ya. Alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ibe ya. Ala oma jijiji na unwu ga-adi n'ebe di iche iche. Ihe ndi a bu mmalite

nke oke ihe mgbu. 9 "Unu aghaghi ibu ndi no na nche. A ga-enyefe unu n'aka ndi na-achi achị, piakwa unu ihe n'ulo ekpere. N'ih m, unu ga-eguzo n'ihu ndisi ochichi na ndi eze di ka ndi ama nye ha. 10 Aghaghi ibu uzo kwusaa ozioma a nye mba niile. 11 Ma mgbe ha jidere unu kputa unu n'uloike, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, kwonu naani ihe batara unu nonu unu ikwu n'oge ahụ. N'ih na o bughị unu ga-ekwu okwu, kama o bu Mmuo Nso gagesite nonu unu kwuo okwu. 12 "Nwanne ga-arara nwanne ya nye ka e gbuo ya. Nna ga-ararakwa nwa ya nye. Umu ga-ebili megide ndi muru ha mee ka e gbuo ha. 13 Mmadu niile ga-akpo unu asi n'ih m, ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azoputa. 14 "Mgbe unu huru ihe aru nke na-eweta mbibi ka o na-eguzo n'ebe o na-ekwesighi (onye naga ya nwee nghota), mgbe ahụ, ka ndi no na Judia were oso gbalaga n'elu ugwu 15 Onye obula no n'elu ulo ya ghara iridata maobu baa n'ime ulo ya iweputa ihe obula. 16 Ka onye obula no n'ubi ghara iloghachi ichiri uwe ya. 17 Ma ahuhu ga-adiri ndi di ime, na ndi na-enye umaka ara, n'ubochi ahụ. 18 Kpeenu ekpere ka ihe ndi a hapu ime n'oge oke oyi. 19 N'ih na oke mkpagbu nke ubochi ahụ ga-abu nke na-adibeghi na mbu site na mgbe Chineke kere uwa ruo ugbu a. O dikwaghi ihe ga-adikwa ka ya ozo ruo mgbe ebighi ebi. 20 "O buru na Onyenwe anyi emeghi ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpu, o dighi onye a ga-azoputa. Ma n'ih ndi ya, ndi o hoputara, o meela ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpu. 21 N'oge ahụ, o buru na onye obula asi unu, 'Lee, Kraist no n'ebe a,' maobu, 'Lee, o no n'ebe ahụ,' unu ekwela. 22 N'ih na ndi nzoputa ugha na ndi amuma ugha, ga-aputa ma ruokwa oru ebube na oru iribama di iche iche iji duhie ndi a hoputara ma o buru na o ga-ekwe mee. 23 Ya mere, unu noro na nche; n'ih na agwala m unu ihe niile mgbe ha na-emebeghi. 24 "N'ubochi ndi ahụ, nke nasesote oge mkpagbu ahụ, "anyanwu ga-agba ochichiri, onwa agaghi enyekwa ihè ya; 25 kpakpando ga-esi na mbara eluigwe na-ada, ike niile di na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji.' 26 "N'oge ahụ, ha ga-ahụ Nwa nke Mmadu, ka o na-abia n'igwe ojii n'oke ike na ebube. 27 Mgbe ahụ, o ga-ezipu ndi mmuo ozi ya ka ha kpokota ndi a hoputara site n'akuku ano niile nke uwa. Site na nsotu niile nke uwa ruo na nsotu niile nke eluigwe. 28 "Ugbu a, mutanu ihe site n'osisi fiig. Mgbe obula alaka ya di nro malite iweputa akwukwo ndu, unu

maara na ọkọchị dị nso. **29** N'uzọ dị otu a, mgbe unu hụrụ ihe ndị a niile ka ha bidoro ime, matanụ na ọ nọ nso, ọ nọkwa n'ọnụ ụzọ. **30** Ana m agwa unu eziokwu na ọgbọ a agaghị agabiga tupu ihe ndị a niile emezuo. **31** Eluigwe na ụwa ga-agabiga ma okwu m ga-adigide. **32** “Ma banyere ụbọchị ahụ, maọbụ oge awa ahụ, o nweghị onye ọbụla maara, ọ bụladị ndị mmụọ ozi nke eluigwe, maọbụ Ọkpara ahụ, kama naanị Nna ahụ maara ya. **33** Ebe ọ bụ na unu amaghị mgbe ha ga-emezu, nọrọnụ na nche! Mụrụkwanụ anya! **34** Ọ dị ka nwoke hapurụ ụlọ ya na-aga njem, tinye n'aka ndị ohu ya ilekọta ihe, onye ọbụla n'ime ha ka o nyere ọrụ ọ ga-arụ ma nyekwa onye nche ọnụ ụzọ iwu ka ọ nọ na nche. **35** “Ya mere nọrọnụ na nche, n'ihị na unu amaghị mgbe Onyenwe ụlọ ga-alọta. Ma ọ bụ n'uhuruchi maọbụ n'etiti abalị. Maọbụ mgbe ọkụkụ kwara akwa, maọbụ n'isi ụtụtụ. **36** Ọ bụrụ na ọ lọta na mberede, unu ekwela ka ọ lọkwute unu mgbe unu nọ n'ụra. **37** Ihe m gwara unu ka m na-agwakwa mmadụ niile. ‘Nọrọnụ na nche.’”

14 Abalị abụọ tupu e mee Mmemme Ngabiga na mmemme achịcha na-ekoghị eko, ndịisi nchụaja na ndị ozizi iwu nọkwa na-achọ ụzọ aghughọ ha ga-esi jide Jisọs gbuo ya. **2** Ma ha kwuru si, “Ọ gaghị abụ n'oge mmemme a, ka ọgbaaghara ghara ịdị.” **3** Ka ọ nọdurụ n'ọche nri na Betani n'ụlọ Saimon onye ekpenta, otu nwanyị bu karama alabasta mmanụ otite dị oke ọnụahịa, nke e jiri ezigbo naad mee, batara. Ọ kụwara karama ahụ, wụsa ya mmanụ otite ahụ n'isi. **4** Ụfọdụ ndị nọ n'ebe ahụ were iwe nke ukwu. Ha sịrịtara onwe ha, “Gịnị mere e jiri laa mmanụ otite nke a n'iyi otu a? **5** A gaara ere mmanụ otite a ihe karịrị narị denarị atọ, were ego e retara ya nye ndị ogbenye.” Ha baara ya mba n'olu ike. **6** Ma Jisọs sịrị, “Hapụnụ ya aka. Gịnị mere unu ji esogbu ya? Ọ bụ ezi ọrụ ka ọ rụrụ n'ebe m nọ. **7** Unu na ndị ogbenye na-anọ oge niile, unu nwekwara ohere inyere ha aka mgbe ọbụla unu chọrọ. Ma mụ na unu agaghị anọ tee anya. **8** O mere ihe o nwere ike, ọ na-ete m mmanụ otite a ugbu a iji kwado ahụ m maka olili a ga-eli ya. **9** N'ezie, ana m agwa unu, n'ebe ọbụla a ga-ekwusa ozioma a n'ụwa niile, ọrụ a ọ rụrụ ka a ga-akọkwa akụkọ ya, iji cheta ihe oma a o mere.” **10** Mgbe ahụ Judas Iskariot, otu n'ime ndị ozi iri na abụọ ahụ jekwuuru ndịisi nchụaja ịgba izu otu ọ gasei rara ya nye ha n'aka. **11** Mgbe ha nūrụ nke a, ha

nūriri ọnụ kwee ya nkwa inye ya ego. Site n'ụbọchị ahụ, o bidoro ịchọgharị ụzọ ọ ga-esi rara ya nye ha. **12** N'ụbọchị mbụ nke Mmemme achịcha na-ekoghị eko, mgbe ha na-achụ aja aturụ ngabiga, ndị na-eso ụzọ ya bjakwutere ya si ya, “Ebee ka ị chọrọ ka anyị gaa kwadoro gi ihe, maka oriri ngabiga?” **13** O zipurụ mmadụ abụọ n'ime ndị na-eso ụzọ ya, si ha, “Gaanụ n'ime obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu. Soronụ ya. **14** Ebe ọbụla ọ banyere, sịnụ onyenwe ụlọ ahụ, Onye ozizi sịrị, Olee ụlọ ọbịa a kwadoro m, ebe mụ na ndị na-eso ụzọ m ga-anọ rie oriri ngabiga? **15** Ọ ga-egosi unu otu ọnụlọ buru ibu n'elu ụlọ ahụ, ebe e dozichara ihe niile. Kwadoonụ ihe anyị n'ebe ahụ.” **16** Ndị na-eso ụzọ ya pūrụ baa n'ime obodo, ha hūrụ ihe niile di ka ọ gwara ha. Ma kwadokwa nri ngabiga ahụ. **17** Mgbe o ruru uhuruchi, ya na ndị ozi ya iri na abụọ ahụ so bja. **18** Mgbe ha nọ na-eri nri, Jisọs gwara ha si, “N'ezie agwa m unu, otu onye n'ime unu ga-arara m nye. E, otu onye so m ugbu a na-eri nri!” **19** Ha bidoro inwe obi mwute, na-asị ya n'otu n'otu, “Ọ bụ m? Ọ bụ m?” **20** Ọ sịrị ha, “Ọ bụ otu onye n'ime mmadụ iri na abụọ a. Onye mụ na ya na-amanyekọta aka n'ime otu efere. **21** Nwa nke Mmadụ ga-ala di ka e dere banyere ya. Ma ahụhụ ga-adiri nwoke ahụ onye a ga-esite n'aka ya rara Nwa nke Mmadụ nye. Ọ gaara akara onye ahụ mma ma a si na a mughị ya amụ.” **22** Dị ka ha na-eri nri, o weere achịcha, nye ekele, nyawa ya, nye ha si, “Rienụ ya, nke a bụ ahụ m.” **23** Mgbe ahụ, o buuru iko, nye ekele bunyekwa ha. Ha niile nūrụ site n'otu iko ahụ. **24** Ọ sịrị ha, “Nke a bụ ọbara m nke ọgbugba ndụ ọhūrụ, nke a na-awufu n'ihị ọtụtụ mmadụ. **25** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, agaghị m anụ mmanya vainị ọzọ tutu ruo ụbọchị ahụ, mgbe m ga-anụ ya ọhūrụ n'alaeze Chineke.” **26** Mgbe ha bụsiri abụ, ha pūrụ gaa n'Ugwu Oliv. **27** Jisọs sịrị ha, “Unu niile ga-agbahapụ m, n'ihị na e dere ya otu a si, “Aga m etigbu onye ọzọ aturụ, igwe aturụ ga-agbasasikwa.’ **28** Ma mgbe e mesiri ka m si n'ọnwụ bilie, aga m ebu unu ụzọ gaa Galili.” **29** Pita kwuru, “Ọ bụrụ na mmadụ niile agbahapụ gi, agaghị m eme otu a.” **30** Jisọs sịrị ya, “Igwa gi eziokwu, n'ụbọchị taa, n'abalị taa, tupu oke ọkụkụ akwaa akwa ugboro abụọ, ị ga-agonari m ugboro atọ.” **31** O kwusiri ike si, “Ọ bụrụkwa na ihe ọnwụ adaputa, aga m eso gi nwụọ. Agaghị m agonari gi!” Ọ bụkwa otu ihe ahụ ka ha niile kwuru. **32** Ha pūrụ garuo ebe a na-akpọ Getsameni. N'ebe ahụ, ọ siri ndị na-eso ụzọ ya, “Nọdunụ n'ebe a

ka m gaa kpee ekpere.” 33 O kpọrọ Pita, na Jemis na Jọn tinyere onwe ya. O malitere inwe ihe mwute di ukwu nakwa obi ilo mmiri. 34 O siri ha, “O na-ewute mkpuruobi m nke ukwu ruo n’onu onwu. Nodunu n’ebe a na-eche nche.” 35 O gaturu n’ihu daa n’ala kpee ekpere, si, o buru na o ga-ekwe mee ka oge awa ahụ gabiga ya. 36 O kwuru si, “Abba, Nna, i puru ime ihe niile. Napu m iko a, ma otu o di, o bughị ka e mee uche m, kama ka e mee uche gi.” 37 O bjara hu ha ka ha na-arahu ura. O siri Pita, “Saimon, i na-arahu ura? O bu na i nweghi ike iche nche otu awa? 38 Noronu na nche, na-ekpekwanu ekpere ka unu ghara idaba n’onwunwa. Mmuo di ike ma anu ahụ adighi ike.” 39 O pukwara ozo, gaa kpee ekpere, na-ekwukwa otu okwu ahụ. 40 Mgbe o loghachiri azu o huru na ha na-arahu ura, n’ihi na anya ha di arọ nke ukwu. Ha amakwaghị ihe ha ga-agwa ya. 41 Mgbe o loghachiri nke ugboro ato, o siri ha, “Unu ka no na-arahu ura na-ezuka ike? O zuola! Oge awa ahụ abiala. Lee, a rarala Nwa nke Mmadu nye n’aka ndi mmehie. 42 Bilienu! Ka anyi gawa! Lee, onye na-arara m nye no nso.” 43 Mgbe o ka kpọ okwu n’onu, Judas, otu n’ime ndi ozi iri na abuo ahụ batara, ya na igwe mmadu, ndi ji mma agha na mkpo. O bu ndisi nchujaja, na ndi ozizi iwu, na ndi ode akwukwo, na ndi okenye ndi Juu zitere ha. 44 Ma onye na-arara ya nye, nyere ha rii ihe iribama si, “Onye ahụ nke m ga-esutu onu bu ya; jidenu ya, kpurunu ya gawa, ma jidesiekwanu ya ike.” 45 Ngwangwa o jekwuuru Jisọs, si ya, “Onye ozizi!” ma sutukwa ya onu. 46 Ndi ikom ahụ jidere Jisọs ma sekpuru ya n’ike. 47 Ma otu onye n’ime ndi guzo n’ebe ahụ, miputara mma agha ya, gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu nti ya. 48 Jisọs siri ha, “Abu m onyendu nke ndi na-enupu isi nke mere unu ji were mma agha na mkpo bja ijide m? 49 Ubochi niile ka mu na unu no mgbe m na-ezi ihe n’ulonso ukwu, ma unu ejideghi m. Ma ihe akwukwo nso kwuru aghaghị imezu.” 50 Mgbe ahụ, ha niile hapuru ya gbalaga. 51 O di otu nwokorobia na-eso ya, o ji naani akwa ocha linin kpuchie onwe ya. Mgbe ha jidere ya, 52 o hapuru ha akwa ocha linin ya, gbara oto gbalaga. 53 Ha duuru Jisọs gakwuru onyeisi nchujaja, ha niile bu ndisi nchujaja, na ndi okenye na ndi ozizi iwu zukoro n’ebe ahụ. 54 Pita sooro ha, ma o no n’ebe di anya. O sooro ha bata n’obi onyeisi nchujaja. N’ebe ahụ, o sooro ndi nche nodu odu na-anya oku. 55 Ndisi nchujaja na ndisi ikpe n’uloike ukwu no na-achọ

ama megide Jisọs, ka ha nwee ike gbuo ya. Ma o dighi nke ha chotara. 56 Otutu bjara gbaa ama ugha megide ya, ma ama ha abughị otu. 57 Mgbe ahụ ufodu biliri gbaa ama ugha megide ya, si, 58 “Anyi nuru mgbe o kwuru si, ‘Aga m akwatu ulonso ukwu a nke e ji aka wuo, n’ubochi ato aga m ewukwa ulo ozo, nke a na-ejighi aka wuo.’” 59 O buladi na nke a, ama ha niile adakotakwaghị n’otu. 60 Mgbe ahụ, onyeisi nchujaja biliri oto n’ihu ha, juo Jisọs ajuju si, “O bu na i nweghi ihe obula i ga-aza? Gini ka i nwere ikwu banyere ama ndi a na-agba megide gi?” 61 Ma o gbakwara nkiti, o zaghi ihe obula. Ozokwa, onyeisi nchujaja juru ya si, “I bu Kraist, Okpara Onye a goziri agozi?” 62 Jisọs siri, “Abu m ya, unu ga-ahukwa Nwa nke Mmadu ka o na-anodu ala n’aka nri nke Onye ji ike niile, na-abjakwa n’igwe ojii nke eluigwe.” 63 Onyeisi nchujaja dowara uwe ya kwuo si, “Gini mere anyi ji achọ ndi akaebe ozo? 64 Unu anula okwu nkwulu si ya n’onu puta! Gini bu mkpebi unu?” Ha niile mara ya ikpe si, “O kwesiri ka o nwuo!” 65 Mgbe ahụ ufodu bidoro igbu ya onu mmiri aso, jiri akwa kechie ya anya, tiekwa ya aka na-asi, “Buo amuma!” Ndi nche kputara ya tiekwa ya ihe. 66 Dika Pita no n’obi ahụ, otu n’ime umu agboghọ na-ejere onyeisi nchujaja ozi bjara nso ebe o no. 67 Mgbe o huru Pita ka o na-anya oku, o leziri ya anya nke oma, si, “I bu otu n’ime ndi na-eso Jisọs onye Nazaret ahụ.” 68 Ma o gorọ ago si, “Amaghi m, maobu ghotakwa ihe i na-ekwu.” Ma o puru gaa n’uzo e si abata. Mgbe ahụ oke okuku kwara akwa. 69 Mgbe nwaagboghọ ahụ huru Pita ozo, o gosiri ya ndi ozo no n’ebe ahụ si ha, “Nwoke a bukwanu otu n’ime ha.” 70 Ma o gokwara ago ozo. Mgbe oge nta gasiri, ndi guzo Pita nso siri ya, “N’ezie, i bu otu n’ime ha, n’ihi na i bu onye Galili.” 71 Mgbe ahụ o bidoro ibu onwe ya onu, na inu iyi na-asi, “Amaghi m onye nwoke a unu na-ekwu okwu ya bu.” 72 N’otu oge ahụ, oke okuku kwara akwa nke ugboro abuo. Mgbe ahụ Pita chetara okwu Jisọs gwara ya si, “Tupu oke okuku akwa akwa ugboro abuo, i ga-agonari m ugboro ato.” Obi tiwara ya mee ka o kwaa akwa.

15 N’ezigbo isi ututu, ndisi nchujaja na ndi okenye na ndi ozizi iwu, na ndi nzuko ndi okenye niile, nwere mkpebi. Ha kere Jisọs agbu, duru ya nyefee n’aka Paillet. 2 Paillet juru ya si, “I bu eze ndi Juu?” O zara si ya, “Gi onwe gi kwuru ya.” 3 Mgbe ahụ ndisi nchujaja boro ya ebubo banyere otutu ihe. 4 Paillet

juru ya ajuju ozo si, "O bu na i nweghi osisa obula? Lee otutu ebubo ha na-ebo gi." 5 Ma Jisosh azaghi ihe ozo. Nke a juru Paillet anya. 6 Ugbu a, o bu omenaala n'oge mmemme, na a ga-ahapu otu onye mkporo, bu onye ha rioro ka a hapu. 7 N'oge ahụ kwa, otu nwoke a na-akpo Barabas no n'ulo mkporo, ya na ufodu ndi biliri megide isi ochichi, ndi gbukwara mmadu n'oge ogbaaghara ahụ. 8 Igwe mmadu gbakoro narijo Paillet ka o mezuoro ha omenaala ha. 9 Mgbe ahụ o juru ha si, "Unu choro ka m hapuru unu eze ndi juu?" 10 Ebe o maara na o bu n'ihu ekworo ka ndiisi nchujaja ji nyefee Jisosh n'aka ya. 11 Ma ndiisi nchujaja kpaliri igwe mmadu ahụ ka ha kwagide ya ka o hapuru ha Barabas. 12 Paillet juru ha ozo si, "Gini ka m ga-eme nwoke a unu kporo eze ndi juu?" 13 Ma ha tiri mkpu ozo si, "Kpogide ya n'obe!" 14 Ma Paillet juru ha si, "O bu n'ihu gini? Olee ihe ojoo o mere?" Ma ha tiri mkpu karja ka ha si eti na mbu, na-asị, "Kpogide ya n'obe!" 15 Ma ebe Paillet choro ime ihe ga-atọ igwe mmadu ahụ uto, o hapuru ha Barabas, nyefee ha Jisosh n'aka ka ha pia ya ihe ma kpogidekwa ya n'obe. 16 Ndi agha ahụ duuru ya puo baa n'ime uloze a na-akpo Pritoriom. Ha kpokotakwara ndi agha ndi otu ha ndi ozo. 17 Ha yinyere ya uwe mwuda na-acha odo odo, kpukwasikwa ya okpueze nke e ji ogwu kpa n'isi. 18 Emesja, ha malitere na-ekele ya si, "Ekele, eze ndi juu." 19 Ha ji osisi kuo ya n'isi otutu mgbe, na-agbu ya onu mmiri aso. Ha gbukwara ikpere n'ihu ya, na-akpo isiala na-enye ya. 20 Mgbe ha ji ya mecha ihe ochi, ha yipuru ya uwe odo odo ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya. Emesja, ha duuru ya puo gawa ikpogide ya n'obe. 21 Ha zutere otu onye nagata n'uzo, aha ya bu Saimon, onye Sirini, bu nna Alegzanda na Rufos. Ha manyere ya ka o buru obe ya. 22 N'ikpeazu, ha duuru Jisosh ruo ebe a na-akpo Golgota (nke putara "ebe okpokoro isi"). 23 Ha nyere ya mmanya a gwara maá, ma o juru ihu ya. 24 Emesja, ha kpogidere ya n'obe, ma kee uwe ya n'etiti onwe ha site n'ife nza onye ga-enwe nke o ga-ewe. 25 Ha kpogidere ya n'obe n'elekere itoolu nke ututu. 26 Ha deputara ebubo ha boro ya kwuba ya n'elu obe ahụ, nke bu: Eze ndi juu. 27 Ha kpogidekwa ya na ndi ohi abuo n'obe, otu n'aka nri ya, nke ozo n'aka ekpe ya. 28 A gukotara ya na ndi na-emebi iwu. 29 Ndi mmadu si n'ebe ahụ gafee fufere isi ha na-ekwuto ya, na-asị, "Leenu gi! Onye ga-akwada ulonso ma wugharja ya n'abalj atọ. 30 Zoputanu onwe gi! Si n'elu obe ahụ

rjdata." 31 O buladi ndiisi nchujaja, na ndi ozizi iwu na ndi ode akwukwo no na-akwa ya emo n'etiti onwe ha na-asị, "O zoputara ndi ozo, ma o puhgi izoputa onwe ya! 32 Ka Kraist a, bu Eze Izrel, si n'elu obe a rjdata ka anyi hu ma kwerekwa." Ndi ahụ a kpogidekoro ha na ya n'obe nokwa na-akpari ya. 33 Mgbe o kuru elekere iri na abuo nke ehilie, ochichiri gbachikotara n'ala ahụ niile. Ochichiri a digidere ruo n'elekere atọ nke ehilie. 34 N'elekere atọ nke ehilie, Jisosh tiri mkpu akwa n'oke olu si, "Elo, Elo, lama sabaktani!" (nke putara, "Chineke m, Chineke m, gini mere i jiri hapu m?"). 35 Ma ufodu ndi guzo nso n'ebe ahụ, mgbe ha nuru nke a, siri, "Lee, o na-akpo Ilaija!" 36 Ya mere, otu onye gbaara oso gaa weta ogbo, denye ya n'ime mmanya gbara uka, fanye ya na okporo osisi, nye ya ka o nuo, ma na-asị, "Hapunu ya, ka anyi lee ma Ilaija o ga-abia totuo ya." 37 Ma Jisosh tiri mkpu n'olu ike, kubie ume. 38 Akwa mgbochi nke ulonso ukwu sitere n'elu gbawaa abuo ruo n'onu ala ala ya. 39 Mgbe ochiagha guzo n'ihu ya, huru otu o si kubie ume, o kwuru si, "N'ezie, nwoke a bu Okpara Chineke." 40 O nwere ufodu umu nwananyi guzo n'ebe di anya na-ele ihe na-eme, n'etiti ha bu Meri Magdalin, Meri nne Jemis nke nta, na Josef, na Salomi. 41 Ndi a bu ndi naara eso ya na-ejekwara ya ozi, mgbe o no na Galili. O dikwa ndi inyom ozo nokwa n'ebe ahụ, bu ndi sooro ya bia na Jerusalem. 42 N'oge uhuruchi (ya bu ubochi na-abota ubochi izuik), ebe o bu Ubochi Nkwadebe, 43 Josef onye Arimatia, otu n'ime ndi otu n'ulo nzuko, onye a na-asopuru, onye na-echere obibia nke alaeze Chineke, ji obi ike jekwuru Paillet rjo ya ka o bunye ya ahụ Jisosh. 44 O juru Paillet anya ihu na o nwuola. O kporo ochiagha ahụ juo ya ma o nwuola. 45 Mgbe ochiagha ahụ gwara ya na o nwuola, o kwere ka Josef buru ahụ ya. 46 Josef zutara akwa ocha linin, wedata ahụ ya jiri akwa ahụ fuchie ya. O buuru ya buba ya n'ime ili nke o gwuru n'ime nkume. Emesja o nuketara otu nkume buru ibu, jiri ya mechie onu uzo ili ahụ. 47 Meri Magdalin na Meri nne Josef hukwara ebe e bubara ahụ ya.

16 Mgbe ubochi izuik gafere, Meri Magdalin na Meri nne Jemis na Salomi zutara uda di iche iche ha ga-eji tee ahụ ya mmanu. 2 N'isi ututu ubochi mbu nke izu, mgbe anyanwu wara, ha biliri gawa n'ili ahụ. 3 Ha juritara onwe ha na-asị, "Onye ga-enupuru anyi nkume ahụ di n'onu uzo ili ahụ?" 4 Ma mgbe ha leliri

anya, ha hụrụ na e nupụla nkume ukwu ahụ. **5** Mgbe ha banyere n'ime ili ahụ, ha hụrụ otu nwokorobịa yi uwe ọcha ka ọ nọdurụ ala n'akụkụ aka nri nke ili ahụ. Ha tūrụ oke egwu. **6** Ma ọ siri ha, "Unu atụla egwu. Unu na-achọ Jisọs onye Nazaret a kpogidere n'obe. E meela ka o site n'ọnwụ bilie! Ọ nọkwaghị n'ebe a. Lee ebe e nibere ya. **7** Ma gaanụ gwa ndị na-eso ụzọ ya nakwa Pita, 'O burula unu ụzọ gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya dị ka ọ gwararịi unu.'" **8** Ha gbapụtara site n'ili ahụ, n'ọndụ mgbagwoju anya na ahụ ịma jijiji. Ha akoroghị onye ọbụla ihe ọbụla, n'ihị na egwu jupụtara ha obi. **9** (note: **The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.**) Mgbe Jisọs biliri n'ọnwụ n'isi ụtụtụ n'ụbọchị mbụ nke izu, onye mbụ o gosiri onwe ya bụ Meri Magdalin, onye ahụ o siri n'ahụ ya chụpụ mmụọ ọjọọ asaa. **10** Ọ lara gaa koro ndị ya na ha na-anọ na mbụ, bụ ndị nọrịi na-ebe akwa ma na-erukwa ụjụ. **11** Mgbe ha nūrụ na ọ dị ndụ, na ọ hụkwala ya, ha ekweghị. **12** Mgbe ihe ndị a gasiri, o gosiri mmadụ abụọ n'ime ha onwe ya n'ụdị ọzọ, mgbe ha na-abanye n'ime obodo. **13** Ndị a laghachiri bịa koro ndị nke ọzọ ma ha ekwetakwaghị. **14** Emesịa, Jisọs gosiri ndị na-eso ụzọ ya iri na otu ahụ onwe ya, mgbe ha nọkoro na-eri nri. Ọ baara ha mba n'ihị enweghị okwukwe ha nakwa mkpochi obi ha, n'ihị na ha juru ikwenye n'ihe ndị ọzọ hūrụ ya gwara ha mgbe e mesiri ka ọ si n'ọnwụ bilite. **15** Ọ gwara ha si, "Gaanụ n'ime ụwa niile kwusaara ihe niile e kere eke ozioma. **16** Onye ọbụla kweerenụ na onye e mekwara baptizim ka a ga-azoputa. Ma a ga-ama onye ọbụla na-ekwereghị ikpe. **17** Ihe iribama ndị a ga-esokwa ndị kweerenụ. Site n'aha m, ha ga-achupụ mmụọ ọjọọ; kwuokwa okwu n'asụsụ ọhūrụ dị iche iche. **18** Ha ga-eji aka ha abụọ atụtulie agwọ, nūokwa nsi ma ọ gaghị emerụ ha ahụ ma otu. Ha ga-ebikwasị ndị ọrịa aka, ahụ ga-adikwa ha mma." **19** Mgbe Onyenwe anyi Jisọs gwasiri ha okwu ndị a, e weliri ya elu, baa n'elugwe, ebe ọ nọdụ ala n'akụkụ aka nri Chineke. **20** Ha pūrụ kwusaa ozioma n'ebe niile. Onyenwe anyi nonyekwaara ha, mee ka okwu ya guzosie ike site n'ihe iribama dị iche iche nke na-eso ya.

Luk

1 Ebe ọ bụ n'ọtụtụ mmadụ agbalịala otu ha nwere ike i detu n'usoro ihe niile mezuru n'etiti anyị. **2** Dị ka e nyefere ha n'aka anyị idebe bụ ndị ahụ sitere na malite jiri anya ha hụ ihe niile, ndị jikwa okwu a eje ozi. **3** Ekpebikwara m, ebe mụ onwe m nyocharala ihe niile nke ọma site na mmalite, ka m dere gị ihe niile n'usoro, Tiofilos, gị onye dị elu a na-asọpuru. **4** Nke a ga-eme ka ị mata nke bụ eziokwu banyere ihe ndị ahụ e ziri gị. **5** N'oge Herod bụ eze Judia, ọ dị otu onyeisi nchụaja aha ya bụ Zekaraya, onye si n'otu ndị nchụaja nke Abija. Elizabet bụ nwunye ya, site n'agburu Eron. **6** Ha abụọ bụ ndị ezi omume n'ihu Chineke. Ha debere iwu na ụkpuru niile Onyenwe anyị nyere na-enweghị ntupọ ọbụla. **7** Mana ha amụtaghị nwa, n'ihu na Elizabet bụ nwanyị agaa, ha abụọ emeela nnọọ agadi. **8** O ruru mgbe ọ bụ ndị otu Zekaraya ga-eje ozi, ọ nọ dika onye nchụaja na-eje ozi n'ihu Chineke. **9** A hoputara ya site n'ife nza dị ka omenaala ndị nchụaja si dị ka ọ bụ ya ga-abanye n'ime ime ụlọnsọ Onyenwe anyị ichụ aja nsure ọkụ nke e ji ụda na-esi isi uto achụ. **10** Mgbe oge ichụ aja ụda na-esi isi uto ruru, igwe ndị mmadụ bịa nọ n'ezị na-ekpe ekpere. **11** Mgbe ahụ, mmụọ ozi Onyenwe anyị, onye guzo n'aka nri nke ebe ichụ aja nke ihe na-esi isi uto mere ka ọ hụ ya anya. **12** Mgbe Zekaraya hụrụ ya, obi fepuru ya, ọ tukurara oke egwu. **13** Ma mmụọ ozi ahụ gwara ya sị, "Zekaraya atula egwu, Chineke anula ekpere gị. Elizabet nwunye gị ga-aturu ime mutara gị nwa nwoke. Ị ga-akpokwa aha ya Jon. **14** Ọ ga-aburu gị ihe oke onu na obi uto, otutu mmadụ ga-anurikwa onu n'ihu omumu ya. **15** N'ihu na ọ ga-abu onye di ukwu n'anya Onyenwe anyi. Ọ gaghị anukwa mmanya obula, maobu ihe onunbu obula na-egbu egbu n'ihu na site n'afọ nne ya ọ ga-abu onye emejuputara na Mmuo Nso. **16** Ọ ga-akpoghachite otutu umu Izrel nye Onyenwe ha bu Chineke ha. **17** Ma ọ ga-aga n'ihu Onyenwe anyi n'ike mmuo na ike nke Ilaija, tugharja obi ndi bu nna n'ebe umu ha no. Meekwa ka ndi isiike tugharja obi, lekwasị anya n'amamihe nke ndi ezi omume, na ijikere umu mmadu n'ihu Onyenwe anyi." **18** Zekaraya siri mmuo ozi ahụ, "Olee otu m ga-esi mata na nke a ga-adi otu a? Aburu m agadi. Nwunye m akakwala nka." **19** Mmuo ozi zara ya sị, "Abu m Gebrel. Ana m eguzo n'ihu Chineke. Ezitere m ka m bja gwa gi okwu ma wetara gi ozoma a. **20** Ma lee, ị

ga-ada ogbi, ị gaghị ekwukwa okwu obula, tutu ruo mgbe ihe ndi a ga-emezu n'ihu na i kwenyeghi n'okwu m, nke ga-emezu mgbe oge ya ruru." **21** Mgbe ihe ndi a niile na-eme, mmadu ndi ahụ nokwa na-eche Zekaraya ka ọ pụta. O juru ha anya na ọ noola ọdu n'ime ime ulonso okwu ahụ. **22** Mgbe o mesiri pụta, o nwekwaghị ike ikwuru ha okwu. Ha ghotara na ọ huru ọhụ n'ime ulonso ahụ n'ihu na ọ bu aka ka o ji gwa ha okwu. **23** Mgbe oge iru ọrụ ya gwusiri, ọ laghachiri n'ulo ya. **24** Mgbe ubochi ndi ahụ gasiri, Elizabet bu nwunye ya turu ime. O zoro onwe ya n'ime ulo onwa ise. **25** Ọ siri, "Onyenwe anyi emeerela m nke a. O gosila m ihuoma ya n'ubochi ndi a, ma wepukwara m ihere n'etiti ndi nke m." **26** Ma n'onwa isii ya, Chineke zigara mmuo ozi ya, bu Gebrel, ka ọ gaa n'obodo Nazaret nke di n'ime Galili. **27** Ka o jekwuru otu nwaagboghọ na-amaghị nwoke bu onye otu nwoke aha ya bu Josef, onye sitere n'agburu Devid, kwere nkwa ilu. Aha nwaagboghọ a bu Meri. **28** O jekwuru ya si ya, "Ekele! Gi onye ihuoma dikwasiri. Onyenwe anyi nonyekwara gi." **29** Ma obi loro ya mmiri nke ukwu n'ihu okwu ya. O bidokwara itughari n'uche ya ihe ekele a putara. **30** Ma mmuo ozi ahụ siri ya, "Atula egwu Meri, n'ihu na i chotala ihuoma n'ebe Chineke no. **31** Ma lee ị ga-aturu ime, muo nwa nwoke. Ị ga-akpokwa aha ya Jisos. **32** Ọ ga-abu nnukwu mmadụ onye a ga-akpo Okpara Onye kachasi ihe niile elu. Onyenwe anyi Chineke ga-enye ya ocheeze nna ya Devid. **33** Ọ ga-achi ulo Jekob ruo ebighi ebi, alaeze ya agaghị enwekwa ogwugwu." (aiōn g165) **34** Meri siri mmuo ozi ahụ, "Olee otu nke a ga-esi mee ebe m bu nwaagboghọ na-amaghị nwoke?" **35** Mmuo ozi ahụ siri ya, "Mmuo Nso ga-abiakwasị gi, ike nke Onye kachasi ihe niile elu ga-ekpuchikwa gi. Ya mere onye nsọ ahụ a ga-amu, a ga-akpo ya Okpara Chineke. **36** Lekwa Elizabet onye ikwu gi aturu ime nwa nwoke n'agadi ya. Nke a bu onwa isii ya, bu onye ahụ ha na-akpo nwanyị aga. **37** N'ihu na ọ dighi okwu sitere na Chineke nke na-agaghị ere." **38** Meri zaghachiri si, "Abu m ohu Onyenwe anyi, ka ọ diri m di ka i kwuru." Mgbe ahụ mmuo ozi ahụ hapuru ya laa. **39** N'oge ahụ, Meri biliri gaa osiiso n'otu obodo di n'ugwu Juda. **40** N'ebe ahụ, ọ banyere n'ulo Zekaraya, kelee Elizabet. **41** Mgbe Elizabet nuru ekele Meri, nwa no ya n'afọ meghariri ahụ. E mere ka Elizabet juputa na Mmuo nsọ. **42** O tiri mkpu n'oke olu si, "Onye a goziri agozi ka ị bu n'etiti umu nwanyị niile. Onye a goziri agozi

ka nwa ahụ ị bu n'afọ bukwa. **43** Onye kwanu ka m bu na ihuoma di otu a kporo m na nne Onyenwe m ga-abia ileta m? **44** Ngwangwa m nuru olu ekele gi, nwa no m n'afọ wuliri elu n'onu. **45** Ngozi ga-adiri onye ahụ kwere na Onyenwe anyi ga-emezu ihe o kweere ya na nkwa ime." **46** Ma Meri siri, "Mkpuruobi m na-ebuli Onyenwe anyi elu **47** mmuo m na-anuri onu n'ime Chineke bu Onye nzoputa m, **48** n'hi na o ledatala anya, lekwasị m, bu odibo ya di ala. Site ugbu a gaa n'ihu, ogbo niile ga-akpo m onye a goziri agozi. **49** N'hi na Onye di ike emeelara m ihe di ukwu. Aha ya dikwa nsọ. **50** Ebere ya na-erute ndi niile natu egwu ya site n'ogbo ruo n'ogbo. **51** O gosila ike aka ya; o chusajala ndi di mpako n'ime echiche obi ha. **52** O sitela n'ocheeze ndi eze di ike kwatuo ha, buliekwa ndi di umeala n'obi elu. **53** O jirila ihe di mma nyejuo ndi agu na-agu afọ ma ndi ogaranya ka o zipuru n'aka efu. **54** O nyerela odibo ya bu Izrel aka, o na-echetakwa imere ya ebere. **55** Di ka o gwara nna nna anyi ha, nye Ibrahim na umu umu ya ruo mgbe ebighi ebi." (aiōn g165) **56** Meri nonyeere ya ihe dika onwa ato ma mesie laghachi n'ulo ya. **57** Mgbe oge zuru ka Elizabet muo nwa, o muru nwa nwoke. **58** Ndi agbataobi ya na ndi ikwu ya, ndi nuru otu Chineke si gosi ya ebere di ukwu, bjara soro ya nuri onu. **59** N'abali nke asato ha bjara ibi nwata ahụ ugwu na igu ya aha. Ha na-acho igu ya Zekaraya bu aha nna ya, **60** ma Nne ya siri, "Mba, a ga-agu ya Jon." **61** Ha siri ya, "O dighi onye obula n'etiti ndi ikwu gi na-aza aha ahụ." **62** Ya mere, ha jiri ife aka juo nna ya, ihe o choro ka akpo nwata ahụ. **63** O rioro ka e nye ya mbadamba ihe e ji ede ihe, o deere "Aha ya bu Jon." Nke a jukwara mmadu niile anya. **64** Ngwangwa, onu ya meghere, atopukwara ire ya. Ya ebido ikwu okwu ma na-etokwa Chineke. **65** Ibubo wuru ndi agbataobi ha niile n'ahu, ndi mmadu kokwara akuko banyere ihe ndi a niile ruo obodo niile di n'akuku ugwu Judja. **66** Ndi niile nuru akuko a chere n'obi ha na-aju si, "Ginikwa ka nwa nke a gaje ibu?" N'hi na aka Onyenwe anyi dinyeere ya. **67** E mere ka Zekaraya bu nna ya juputa na Mmuo Nso. O buru amuma si, **68** "Ngozi diri Onyenwe anyi bu Chineke nke Izrel, n'hi na o bjala leta ma gbatukwara ndi nke ya. **69** O welielara anyi Onye nzoputa site n'ulo odibo ya bu Devid. **70** (Di ka o kwuru na mgbe ochie, site n'onu ndi amuma ya di nsọ). (aiōn g165) **71** Na o gazoputa anyi site n'aka ndi iro anyi na sitekwa n'aka ndi niile kporo anyi asi. **72** O meere ndi nna nna anyi

ha ebere site n'icheta ogbugba ndu ya di nsọ. **73** Iyi nke o nuru nna anyi bu Ibrahim, kwekwa nkwa: **74** Na o ga-anaputa anyi site n'aka ndi iro anyi, nyekwa anyi ike ife ya ofufe na-atughi egwu. **75** N'idi nsọ na ezi omume n'ihu ya ubochi niile nke ndu anyi. **76** "Ma gi nwa m, a ga-akpo gi onye amuma nke Onye kachasi ihe niile elu; n'hi na i ga-aga n'ihu Onyenwe anyi kwadoro ya uzọ. **77** Ime ka ndi nke ya nwee amamihe nke nzoputa site na igbaghara mmehie ha. **78** N'hi oke obi ebere Chineke anyi, nke owuwa anyanwu ga-ewetara anyi site n'igwe. **79** Ka o chakwasị ndi bi n'ochichiri na n'oniyino nke onwu, na iduzi ukwu anyi n'uzo nke udo." **80** Nwata ahụ toro, buru onye di ike n'ime mmuo. O biri n'ime ozara tutu ruo mgbe oge zuru igosi umu Izrel onwe ya.

2 N'oge ahụ, Siza Ogostos nyere iwu ka a guo onu, detuo aha mmadu niile bi n'awa dum. **2** (Nke a bu igu onu na ide aha nke mbu e mere mgbe Kwirinus bu onye na-achi Siria.) **3** Onye obula gara n'obodo ya, ka e denye aha ya n'akwukwo. **4** Ya mere Josef hapuru Nazaret nke di na Galili, gaa Betlehem nke di na Judja, nke bukwa obodo Devid, n'hi na o si n'ulo na agburu Devid puta. **5** Ya na Meri, nwaagboghọ o kwere nkwa ilu, nke dikwa ime, soro gaa ka o denye aha ha. **6** Mgbe ha no ebe ahụ, oge o ga-eji muo nwa ya zuru. **7** O muru nwa nwoke mbu ya. O ji akwa kee ya, nibe ya n'ime ebe a na-enye anu ulo nri, n'hi na ha enwetaghị ebe ndina n'ulo ndi ije. **8** Ma e nwere ndi ozuzu aturu bi n'ohja n'akuku ebe ahụ, ndi na-eche igwe aturu ha nche n'abali. **9** Mmuo ozi nke Onyenwe anyi putara ihe nye ha. Ebube Onyenwe anyi muwara gburugburu ha, oke egwu turu ha. **10** Ma mmuo ozi ahụ siri ha, "Unu atula egwu. Ana m ewetara unu ozioma nke oke onu nke ga-adiri mmadu niile. **11** N'hi na taa, n'obodo Devid ka a muru Onye nzoputa nye unu; o bu Kraist, Onyenwe anyi. **12** Nke a ga-aburu unu ihe iribama, unu ga-ahu nwata ohuru e kechiri n'akwa, dina n'ime ebe a na-enye anu ulo nri." **13** Na mberede, igwe ndi mmuo ozi nke eluigwe putara soro mmuo ozi a, bido na-eto Chineke na-asi, **14** "Otuto diri Chineke n'ebe kachasi elu nke eluigwe. Udo n'elu uwa nye ndi niile ihe ha di Chineke ezi mma." **15** Mgbe ndi mmuo ozi ahụ hapuru ha, laghachi n'eluigwe, ndi ozuzu aturu ahụ siritaro onwe ha, "Bjanu ka anyi jeruo Betlehem, ka anyi jiri anya anyi hu ihe ndi a merenu, nke Onyenwe anyi mere ka anyi mara." **16**

Ha gara ọsịjso hụ Meri na Josef, na nwata ahụ ka o dina n'ime ebe a na-enye anụ ụlọ nri. **17** Mgbe ha hụrụ nke a, ha mere ka a mata ihe niile a gwara ha banyere nwantakiri a. **18** Ihe ndi ọzụzụ aturụ a kwuru juru ndi niile nuru ya anya. **19** Ma Meri debere ihe ndi a niile n'obi ya, na-atughari ihe banyere ha n'obi ya. **20** Ndi ọzụzụ aturụ ahụ laghachiri, na-eto Chineke na-ebulikwa aha ya elu n'ihu ihe niile ha nuru ma hukwa, nke dikwa ka a gwara ha. **21** Mgbe ubochi asato gasiri, mgbe oge ruru ibi nwata ahụ ugwu, ha gukwara ya aha. Aha ha nyere ya bu Jisos, aha ahụ mmuọ ozi nyere tupu a di ime ya. **22** Mgbe oge zuru maka mmemme nke idi ocha di ka iwu Mosis siri di, ha kutere ya na Jerusalem iche ya n'ihu Onyenwe anyi **23** (dika e dere ya n'iwu nke Onyenwe anyi, "Nwa mbu obula nke bu nwoke ka a ga-edo nsọ nye Onyenwe anyi?"), **24** ha churu aja di ka e nyere n'iwu Onyenwe anyi: "Umụ kpalakwukwu abuo maobu umu nduru abuo." **25** Ma lee, e nwere otu nwoke bi na Jerusalem aha ya bu Simion, onye juputara na Mmuọ Nso. O bu onye ezi omume burukwa onye ji obi ya niile na-efe Chineke. O bukwa onye na-ele anya maka nkasiobi nke ndi Izrel. **26** Ma Mmuọ Nso Chineke mere ka o mata na o gaghi anwu ruo mgbe o huru Kraist nke Onyenwe anyi. **27** Site n'odudu nke Mmuọ Nso, o batara n'ulonso ukwu, ma mgbe nne na nna nwata ahụ bu Jisos kubatara ya di ka omenaala iwu si di, **28** Simion kuuru ya n'aka, kelee Chineke si, **29** "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe di ka i kwere na nkwa, ugbu a zilaga nwaodibo gi n'udo. **30** N'ihu na anya m ahula nzoputa gi, **31** nke i kwadoro n'ihu mba niile. **32** Ihe nke ga-egosi ndi mba ozo uzo, na ebube nke ndi gi Izrel." **33** O juru nne na nna nwantakiri ahụ anya inu ihe ndi a e kwuru banyere ya. **34** Mgbe ahụ, Simion goziri ha, sikwa Meri nne ya, Lee, "Nwatakiri a bu onye e zitere ka o buru odida na mbili nye otutu mmadu n'Izrel, o ga-abukwa ihe ama nke otutu ga-ekwujo. **35** O bukwa site n'uzo di otu a ka a ga-ekpughe echiche nke di otutu n'obi. Mma agha ga-aduwakwa mkpuruobi nke gi onwe gi." **36** O nwekwara onye amuma nwanyi, aha ya bu Ana, ada Fanuel nke si n'ebo Asha. O bu zigbo agadi nwanyi na-enweghi di, n'ihu na di ya nwuru mgbe ha biri naani afo asaa. **37** O noola di ka nwanyi na-enweghi di iri afo asato na ano. O hapughi ulonso, kama o nogidere n'efe ofufe ehie na abali, na-ibu onu na-ekpe ekpere. **38** N'oge ahụ o bjarutere n'ebe ha no, nye Chineke ekele, kwuo

okwu banyere nwantakiri ahụ nye ndi niile na-ele anya maka mgbaputa Jerusalem. **39** Mgbe ha mesiri ihe niile otu o di n'iwu Onyenwe anyi, ha laghachiri obodo ha bu Nazaret nke di n'ime Galili. **40** Ma nwata ahụ toro buru onye di ike; o juputara n'amamihe, amara Chineke dinyekwaara ya. **41** N'afọ niile, ndi muru ya na-aga Jerusalem n'ihu Mmemme Ngabiga. **42** Mgbe o ruru afo iri na abuo, ha gara maka mmemme di ka omenaala si di. **43** Mgbe e mesiri mmemme ahụ, ka ndi muru ya na-alaghachi, nwata ahụ bu Jisos noduru na Jerusalem. Ndi ha amataghi na o soghi ha na-alota. **44** Ha chere na o sonyere n'etiti njem. Ha gara ije otu ubochi tupu ha a malite icho ya n'etiti ndi ikwu na ibe, na ndi enyi ha. **45** Ma mgbe ha nahughi ya, ha laghachiri Jerusalem na-achokwa ya. **46** Ka ubochi ato gasiri, ha huru ya n'ulonso ukwu ebe o noduru n'etiti ndi ode akwukwo, na-ege ha nti najukwa ha ajuju. **47** Nghota na osisa ya juru ndi niile nuru okwu ya anya. **48** Mgbe ndi muru ya huru ya, o turu ha n'anya, ma nne ya siri ya, "Nwa m, gini mere i ji mesoo anyi mmeso di otu a? Mu na nna gi no nachoghari gi?" **49** O juru ha si, "Gini mere unu ji nacho m? Unu amaghi na aghaghi m ino n'ulo Nna m?" **50** Ma ha aghotaghi ihe o gwara ha. **51** Mgbe ahụ, o sooro ha laghachi Nazaret ma na-erubekwara ha isi. Ma nne ya dobere ihe ndi a niile n'obi ya. **52** Jisos naga n'ihu n'amamihe na ogologo, ya na ihuma n'ebe Chineke na nke mmadu no.

3 N'afọ nke iri na ise nke ochichi Tiberios Siza, mgbe Pontios Paillet bu onye na-achi Judia, ebe Herod bukwa onye na-achi akuku Galili, ma nwanne ya nwoke bu Filip na-achi akuku Ituria na Trakona, Laisania bukwa onye na-achi akuku Abilin, 2 mgbe ahụ Anas na Kafas bu ndiji nchaja, okwu Chineke bjakwutere Jon nwa Zekaraya n'ime ozara. **3** O gara n'ime obodo niile gbara Jordan gburugburu na-ekwusa banyere baptizim nke ncheghari maka mgbaghara mmehie. **4** Dika e dere ya n'akwukwo Aizaya onye amuma si, "Otu onye na-eti mkpu n'ozara na-asi, 'Dozienu uzo maka Onyenwe anyi, meenu ka okporo uzo ya guzozie. **5** A ga-ekpoju ndagwurugwu obula, ugwu obula na ugwu nta obula ka a ga-emekwa ka o di ala. Uzo gbagoro agbago ka a ga-eme ka o guzozie nke oma, meekwa ka uzo ojo niile di larji. **6** Mmadu niile ga-ahukwa nzoputa Chineke.'" **7** Jon siri igwe mmadu ndi na-aputa ka o mee ha baptizim si, "Unu umu ajualal! Onye doro unu aka na nti si unu gbanari onuma nke

na-abịa? **8** Mjanu mkpuru na-egosiputa ncheghari unu. Unu amalitekwa na-asị onwe unu, 'Anyị nwere Ebrahim dika nna.' N'ih na agwa m unu na Chineke puru isite na nkume ndi a meputara Ebrahim umu. **9** O buladi ugbo a, atukwasila anyuike na mgborogwu osisi, osisi obula nke na-adighi amị ezi mkpuru ka a ga-egbutu tuba ya n'ime oku." **10** Ma igwe mmadu ahụ juru ya si, "Gini ka anyi kwesiri ime?" **11** O zara ha si, "Onye obula nwere uwe abuo, ya nye onye o na-adighi nke o nwere otu. Onye nwere nri ya meekwa otu ahụ." **12** O buladi ndi ona utu bjakwara ka e mee ha baptizim. Ha siru ya, "Onye ozizi, gini ka anyi kwesiri ime?" **13** O siru ha, "Unu anatala karja otu unu kwesiri inata." **14** Ndi agha bjakwara juo ya si, "Ginikwa ka anyi kwesiri ime?" O siru ha, "Unu ejikwala ike apunara ndi mmadu ego ha; unu ebokwala ndi mmadu ebubo ugha, ka afo ju unu n'ugwo a na-akwu unu." **15** Ndi mmadu ji olileanya na-eche na-atulekwa n'obi ha ma Jon o bu Kraist ahụ. **16** Ma Jon zara si ha, "Eji m mmiri na-eme unu baptizim, ma otu onye di ike karja m ga-abia, onye m na-erughi itopu eriri akpukpoukwu ya. O ga-eji Mmuo Nso na oku mee unu baptizim. **17** Ihe ifucha oka ya di n'aka ya, iji zachaa ebe izocha oka ya nke oma, ka e kponye ezi mkpuru oka wiiti n'ime oba, ma kpoba igbugbo oka n'ime oku nke a na-apughi imenyu emenyu." **18** O ji otutu okwu ozoo di iche iche duo ha odu ma kwusaakwara ha ozioma. **19** Ma Eze Herod, onye o tara uta maka Herodias nwunye nwanne ya nwoke, nakwa maka ihe ojoo di iche iche ndi o mere, **20** tukwasikwara ihe n'elu ihe ndi a niile, site na itunye Jon n'ulo mkporo. **21** Mgbe e mechara ndi niile baptizim, ma mechakwa Jisos baptizim, mgbe o na-ekpe ekpere, eluigwe meghere. **22** Mmuo Nso sikwa n'elu ridata di ka nduru, bekwasia ya, mgbe ahụ, otu olu sitere n'eluigwe daa si, "I bu Okpara m, onye m huru n'anya, ihe gi di m ezi mma." **23** Jisos agbaala ihe di ka iri afo ato mgbe o bidoro oru ya. O bu nwa (dika ndi mmadu chere) Josef, onye bu nwa Heli; **24** Heli aburu nwa Matat, nwa Livayi, nwa Meliki, nwa Janayi, nwa Josef; **25** nwa Matatias, nwa Emos, nwa Nehum, nwa Esili, nwa Nagayi; **26** nwa Maat, nwa Matatias, nwa Semein, nwa Josek, nwa Joda; **27** nwa Joanan, nwa Resa, nwa Zerubabel, nwa Shealtiel, nwa Neri; **28** nwa Meliki, nwa Adi, nwa Kosam, nwa Elmadam, nwa Er, **29** nwa Joshua, nwa Elieza, nwa Jorim, nwa Matat, nwa Livayi; **30** nwa Simion, nwa Juda, nwa Josef, nwa Jonam, nwa Eliakim; **31** nwa Melea, nwa

Mena, nwa Matata, nwa Netan, nwa Devid; **32** nwa Jesi, nwa Obed, nwa Boaz, nwa Salmon, nwa Nashon; **33** nwa Aminadab, nwa Ram, nwa Hezron, nwa Perez, nwa Juda; **34** nwa Jekob, nwa Aizik, nwa Ebrahim, nwa Tera, nwa Nahu; **35** nwa Serug, nwa Reu, nwa Peleg, nwa Eba, nwa Shela; **36** nwa Kenan, nwa Aafaksad, nwa Shem, nwa Noa, nwa Lamek; **37** nwa Metusela, nwa Enok, nwa Jared, nwa Mahalalel, nwa Kenan; **38** nwa Enosh, nwa Set, nwa Adam, nwa Chineke.

4 Jisos, onye juputara na Mmuo Nso, sitere na Jordan lota. Mmuo nso duuru ya baa n'ozara. **2** Ebe ahụ ka ekwensu nwara ya onwunwa iri ubochi ano. N'ubochi ndi ahụ niile o righi nri obula. N'ikpeazu agu guru ya. **3** Ekwensu siru ya, "O buru na i bu Okpara Chineke, gwa nkume a ka o ghoo achicha." **4** Jisos zara ya si, "E dere ya, 'O bughu naani site na achicha ka mmadu gaeji di ndu.'" **5** Ekwensu duuru ya rigoo n'ebe di elu, gosi ya alaeze niile nke uwa, n'otu ntabi anya. **6** O gwara ya si, "M ga-enye gi ikike niile ndi a na ebube ha. O bu m ka e nyere ha, e nwere m ike inye ha onye obula m choroo inye ha. **7** Ya mere, o buru na i kpo isiala nye m, ha ga-abu nke gi." **8** Jisos zara ya si, "E deela ya: 'I ga-akpo isiala nye Onyenwe anyi Chineke gi, naani ya ka i ga-efekwa.'" **9** Ekwensu duuru ya gaa Jerusalem, mee ka o guzo n'ebe dikarisiru elu nke ulonso ukwu ahụ. O siru ya, "O buru na i bu Okpara Chineke, si n'ebe a tuda onwe gi n'ala. **10** N'ih na e dere ya, "'O ga-enye ndi mmuo ozi ya iwu banyere gi, ichekwa gi nke oma; **11** ha ga-ebuli gi elu n'aka ha, ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume.'" **12** Jisos zara ya si, "E kwuola ya, Anwala Onyenwe anyi Chineke gi onwunwa." **13** Mgbe ekwensu nwasiru ya onwunwa ndi a niile, o hapuru ya ruo mgbe ohere ozoo daputara. **14** Jisos loghachiri na Galili n'ike nke Mmuo Nso. Akuko banyere ya gbasara ruo akuku obodo niile. **15** O ziri ihe n'otutu ulo ekpere ha, mmadu niile na-etokwa ya. **16** Mgbe o rutere Nazaret ebe o noro too, n'ubochi izuikwe, o gara n'ulo ekpere di ka o di mbu eme. O guzoro oto igu akwukwo nso. **17** E nyere ya akwukwo nke onye amuma Aizaya dere. O meghere ya chota ebe e dere si, **18** "Mmuo nke Onyenwe anyi di n'ahu m, n'ih na o teela m mmanu ka m kwusaa ozioma nye ndi ogbenye. O zitela m ikwuputa inwere onwe nye ndi mkporo, ya na ihu uzoo nye ndi kpuru isi, ime ka ndi a na-emegbu emegbu nwere onwe ha. **19** Ikwuputa afo Onyenwe anyi ga-eme amara." **20** O mechiri akwukwo ahụ nyeghachi ya onye ahụ na-eje

ozi, nọdụ ala. Ndi mmadu niile nọ n'ulo nzuko ahụ legidere ya nnoo anya. **21** Ma o bidoro igwa ha si, "Taa ka ihe ndi a e dere n'akwukwo nsọ a mezuru na nti unu." **22** Mmadu niile kwuru okwu oma banyere ya n'ihu okwu amara niile si ya n'onu puta nke mere na ha juritara onwe ha si, "Onye a, o bughị nwa nwoke Josef?" **23** O siri ha, "N'ezie, amaara m na unu ga-aturu m ilu a: 'Dibia, gwoo onwe gi!' Sikwa m, 'Ihe ndi ahụ niile anyi nuru i na-eme na Kapanom mee ha n'ebe a bu obodo gi.'" **24** O gara n'ihu si, "Ma i gwa unu eziokwu, o nweghi onye amuma obula a na-anabata nke oma n'obodo a muru ya. **25** N'ezie, chetakwanu na e nwere otutu umu nwanji di ha nwuru anwu n'oge Ilaia onye amuma. N'oge oke unwu dara n'ala ahụ dum, mgbe e mechiri eluigwe na mmiri ezoghị n'ala Izrel afo ato na onwa isii. **26** Ma e zigaghị Ilaia ka o jekwuru onye obula n'ime ha kariakwa nwanji di ya nwuru anwu n'obodo Zarefat n'akuku Sajdon. **27** N'oge Ilaisha onye amuma, e nwere otutu ndi ekpenta n'ala Izrel, ma o nweghi onye e mere ka o di ocha n'etiti ha kariakwa Neeman onye Siria." **28** Mgbe ndi nọ n'ulo ekpere ahụ nuru nke a, iwe were ha nke ukwu. **29** Ha biliri, kwapu ya site n'obodo ahụ, dokpuru ya gaa n'elu ugwu nke e wukasiri obodo ahụ ka ha nwee ike tupu ya site n'ugwu ahụ. **30** Ma o sitere n'etiti igwe mmadu ahụ puo, gawara onwe ya. **31** O sitere n'ebe ahụ gaa Kapanom, obodo dikwa na Galili. N'ubochi izuike, o bidoro izi ha ihe. **32** Ozizi ya juru ha anya, n'ihu na okwu ya nwere ikike. **33** Otu nwoke nọ n'ime ulo ekpere ahụ, onye mmuo na-adighi ocha bi n'ime ya. O tiri mkpu n'oke olu, **34** "Hapu anyi! Gini ka i na-acho n'ebe anyi nọ, gi, Jisos onye Nazaret? I bira ka i laa anyi n'iyi? Ama m onye i bu, Onye Nso nke Chineke!" **35** Jisos baara ya mba si, "Noro jii! Si n'ime ya puta." Mgbe ahụ mmuo ojoo ahụ tudara ya n'ala n'ihu ha niile, o sikwa n'ime ya puo ma o merughị ya ahụ. **36** Ihe ndi a juru ha niile anya, ha juritara ibe ha si, "Gini bu ozizi nke a? O ji ichi isi na ike na-enye mmuo na-adighi ocha ndi a iwu, ha na-aputakwa!" **37** Akuko banyere ya gbasara jeruo obodo niile di ebe ahụ gburugburu. **38** Mgbe o hapuru ulo ekpere ahụ gaa n'ulo Saimon. Nne nwunye Saimon nwere ahụ oku, ha rioro ya ka o nyere ya aka. **39** O guzoro n'ihu ya, ma baara ahụ oku ahụ mba, o hapuru ya n'otu ntabi anya ahụ. O bilikwara lee ha oja. **40** Mgbe anyanwu na-ada, otutu ndi nwere ndi na-arja orja di iche iche kporo ha bjakwute Jisos. O bikwasiri ha

niile aka n'otu n'otu, gwoo ha. **41** Mmuo ojoo di iche iche si n'ime otutu mmadu puta na-eti mkpu na-asi, "I bu Okpara Chineke." Ma o baara ha mba, o kweghi ka ha kwuo okwu, n'ihu na ha matara na o bu Kraist. **42** Mgbe chi boro, o puru gaa ebe naani ya nọ. Ndi mmadu nọ na-achoghari ya; mgbe ha bjaruru ebe o nọ, ha gbalisiri ike ime ka o ghara ihapu ha. **43** Ma o siri ha, "Aghaghị m ikwusa ozioma alaeze Chineke n'obodo ndi ozo, n'ihu na o bu n'ihu ya ka e zitere m." **44** O gara n'ihu na-ekwusa ozioma n'ulo ekpere niile di na Judia.

5 Otu oge, ka Jisos guzo n'akuku odo mmiri Genesaret. Igwe mmadu gbara ya gburugburu ka ha nuru okwu Chineke. **2** O huru n'onu mmiri ahụ, ugbo mmiri abuo nke ndi oku azu nwe ha hapuru gaa isa ugbu ha ji egbu azu. **3** O banyere n'ime otu ugbo mmiri ndi ahụ, nke bu nke Saimon, o rioro ya ka o kworo ya banyetu ntakiri n'ime mmiri. O noduru ala n'ime ya bido na-ezi igwe mmadu ihe. **4** Mgbe o kwusiri okwu, o gwara Saimon si, "Banyetukwuo n'ime mmiri, tunye ugbu gi ka i gbute azu." **5** Saimon zara si, "Nna anyi ukwu, anyi rusiri oru ike abali niile na-egbutaghi ihe obula, ma otu i siri kwuo, aga m awunye ugbu azu niile." **6** Mgbe ha mere nke a, ha gbutere otutu azu nke mere na ugbu azu ha malitere idokasi. **7** Ha kporo ndi oku azu ibe ha nọ n'ugbo mmiri ozo ka ha bja nyere ha aka. Ha bira kpojuo azu n'ugbo mmiri abuo ahụ nke malitere imikpu. **8** Ma mgbe Saimon Pita huru nke a, o dara n'ukwu Jisos si, "Si n'ebe m nọ puo, Onyenwe m, n'ihu na abu m onye mmehie." **9** N'ihu na o juru ya na ndi ya na ha so anya ihu otutu azu ndi a ha gbutere. **10** O buladi Jemis na Jon umu Zebedi, ndi ha na Saimon na-aruko oru, ka ihe a jukwara anya. Mgbe ahụ Jisos gwara Saimon si, "Atula egwu, n'ihu na site ugbo a gaa n'ihu, i ga na-akuta mmadu." **11** Mgbe ha kwoputara ugbo mmiri ha n'elu ala, ha hapuru ihe niile soro ya. **12** Mgbe Jisos nọ n'otu obodo, otu nwoke onye ekpenta juru ahụ, bira daa, kpudo ihu ya n'ala mgbe o huru ya, rioro ya si, "Onyenwe m, o buru na i choro, i puru ime ka m di ocha." **13** Jisos setipuru aka ya metu ya si, "Achoro m, buru onye di ocha!" Ngwangwa ekpenta ahụ hapuru ya. **14** O nyere ya iwu, "A gwakwala onye obula, kama gaa gosi onye nchujaja onwe gi, chukwa aja di ka Mosis nyere n'iwu maka ime ka i di ocha, ka o buru ihe ama nye ha." **15** Ma akuko banyere ya gbasara karja, nke mere na igwe

mmadu bjara inuru ihe o na-ekwu, na ka a gwookwa ha nrja nrja. **16** Ma site n'oge ruo n'oge, Jisos na-ewezuga onwe ya gaa n'ebe o ga-anọ naani ya ikpe ekpere. **17** Otu ubochi, mgbe o no na-ezi ndi mmadu ihe, ndi Farisii na ndi ozizi iwu (sitere n'obodo nta niile di na Galili na Judia na Jerusalem bja nodukwa ebe) ahụ. Ike Chineke dnyekwaara ya igwo ndi orja. **18** N'oge ahụ ndi ikom ufodu bu otu nwoke akuku ahụ ya kponwuru akponwu n'ihe ndina ya, bjara gbalja isite nonu uto ulo ahụ bubata ya togbo ya nukwu ya. **19** Mgbe ha na-enweghi ike ime nke a n'ihu igwe mmadu, ha rigooro n'elu ulo, site n'oghere wetuo nwoke ahụ n'ute ya n'etiti igwe mmadu n'ihu Jisos. **20** Mgbe Jisos huru okwukwe ha, o siri, "Enyi m, a gbagharala gi mmehie gi." **21** Ndi Farisii na ndi ozizi iwu malitere iche n'ime obi ha si, "Onye bu onye a na-ekwulu Chineke? Onye puru igbaghara mmadu mmehie, ma o bughi naani Chineke?" **22** Mgbe Jisos matara ihe ha na-aju, o zara ha si, "Gini mere unu ji na-eche ihe ndi a n'obi unu? **23** Olee nke ka mfe ikwu: O bu a gbagharala gi mmehie gi niile, ka o bu i si, Bilie jee ije? **24** Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadu nwere ikike n'awa igbaghara mmehie." O siri onye ahụ akuku ahụ ya kponwuru akponwu, "Asi m gi, bilie, chiru ute gi laa n'ulo gi!" **25** Ngwangwa, o biliri oto n'ihu mmadu niile, chiru ihe ndina ya bido na-eto Chineke na-ala n'ulo ya. **26** Ihe ndi a juru onye obula anya, ha tokwara Chineke. Oke egwu juputakwara ha n'ahụ, ha siri, "Anyi ahula ihe ebube taa." **27** Mgbe nke a gasiri, o puru hu otu onye ona utu aha ya bu Livayi, ka o noduru ala n'ulo inakota utu ya. O siri ya, "Soro m." **28** Ngwangwa, o biliri, hapu ihe niile soro ya. **29** Emesja, Livayi kwadooro Jisos oke oriri n'ulo ya, otutu igwe ndi ona utu na ndi ozo soo ha n'oriri ahụ. **30** Ma ndi Farisii na ndi ozizi iwu tamuru ntamu na-aju ndi na-eso uto ya si, "Gini mere unu ji soro ndi ona utu na ndi mmehie na-eriko nri na-anukokwa ihe onunu?" **31** Jisos zara si, "Mkpa dibia adighi akpa ndi ahụ di ike, kama o bu ndi ahụ na-esighi ike. **32** Abiaghị m ikpo ndi ezi omume, kama abjara m ikpo ndi mmehie ka ha chegharja." **33** Ha siri, "Ndi na-eso uto Jon na ndi na-eso uto ndi Farisii na-ebu onu, na-ekpe ekpere oge niile, ma ndi na-eso uto gi na-eri, na-anukwa." **34** Jisos siri ha, "Ndi a kporo oriri n'olulu di na nwunye, ha ga-ebu onu mgbe ha na onye na-alu nwunye ohuru no? **35** Ma oge na-abja mgbe a ga-ewepu onye na-alu nwunye n'etiti ha, mgbe ahụ ka ha ga-ebu onu." **36**

O tuuru ha ilu a, "O nweghi onye na-adokara akwa ohuru were ya kwachie akwa ochie. O buru na e mee nke a, o putara na a dowaala akwa ohuru ahụ n'ihu na nke ahụ eji kwachie ya agaghi adaba. **37** N'uto di otu a kwa, mmadu adighi agbanye mmanya ohuru di ike n'ime karama akpukpo ochie. N'ihu na ike si na mmanya ohuru ahụ ga-eme ka karama ahụ gbawaa. Mmanya ahụ ga-awufukwa, karama ahụ a laa n'iyi. **38** Ma o di mma igbanye mmanya ohuru n'ime karama akpukpo ohuru. **39** O nweghi onye nusiri mmanya ochie ga-achọ inu mmanya ohuru, n'ihu na o ga-asị, 'Nke ochie ahụ ka mma.'"

6 N'otu ubochi izuike, mgbe Jisos na-agafe n'ubi a kuru oka. Ndi na-eso uto ya malitere ighoro ufodu n'ime oge oka ndi ahụ, na-amazu ha n'aka, ma nata ha. **2** Ufodu ndi Farisii siri, "Gini mere unu ji n'ime ihe megidere iwu n'ubochi izuike?" **3** Jisos zara ha si, "O bu na unu agutaghi ihe Devid mere mgbe aguu guru ya na ndi so ya? **4** Otu o si banye n'ulo Chineke, were achicha a na-eche n'ihu ya, nyetukwa ndi ya na ha so, achicha nke onye obula na-ekwesighi ita ma o bughi naani ndi nchujaja." **5** Mgbe ahụ o gwara ha si, "Nwa nke Mmadu bu Onyenwe Ubochi izuike." **6** N'ubochi izuike ozo, o banyere n'ulo ekpere na-ezi ihe. Otu nwoke nokwa n'ebe ahụ onye aka nri ya kponwuru akponwu. **7** Ndi Farisii na ndi ode akwukwo na-achọ uto ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ha lekwasiri ya anya ihu ma o ga-agwo orja n'ubochi izuike. **8** Ma ebe o maara ihe ha na-ezube n'obi ha, o kporo nwoke ahụ nke aka ya kponwuru akponwu si ya, "Bilie bja guzoro n'etiti ebe a." Nwoke ahụ putara bja guzoro ebe ahụ. **9** Mgbe ahụ Jisos siri ha, "Ka m juo unu, gini ziri ezi n'iwu ime n'ubochi izuike; o bu ime ihe oma ka o bu ime ihe ojoo; izoputa ndu ka o bu ila ndu n'iyi?" **10** Mgbe o lesiri ha niile anya gburugburu, o siri ya, "Setipu aka gi." O mere nke a, aka ya dikwara mma ozo. **11** Ha were iwe nke ukwu ma malite na-ekwiritara n'etiti onwe ha ihe ha nwere ike ime Jisos. **12** N'ubochi ndi ahụ, o gara rigoro n'elu ugwu ikpe ekpere. O noro abali ahụ niile na-ekpe ekpere nye Chineke. **13** Mgbe chi boro, o kporo ndi niile na-eso uto ya, site n'ime ha horo mmadu iri na abuo ndi o kporo ndi ozi ya. **14** Saimon (onye o kporo Pita) na Andru nwanne ya, Jemis Jon, Filip Batalomi. **15** Matiu Tomos, Jemis nwa Alfios, Saimon onye a na-akpo Zilot. **16** Judas nwa Jemis na Judas Iskariot onye

raara ya nye. 17 Ya na ha rịdatara ga n'ebe ala dī larij. Igwe ndi na-eso ụzọ ya na oke igwe mmadụ sitere na Judja, na Jerusalem nakwa obodo dī na nsọtụ mmiri nke Taja na Sajdon. 18 Ndi b́jara inurụ okwu ya na ka a gwọọ ha ọrja ha. A gwọkwara ọtutụ ndi mmuọ na-adighi ọcha na-esogbu. 19 Igwe mmadụ ahụ gbaliri imetụ ya aka, n'ihī na ike dī ukwu si ya n'ahụ napụ na-agwọ ha niile. 20 O weliri anya lee ndi na-eso ụzọ ya, sị ha, "Ngozī na-adiri unu b́ ndi ogbenye, n'ihī na alaeze Chineke b́ nke unu. 21 Ngozī na-adiri unu ndi agụ na-agụ ugbu a, n'ihī na afo ga-eju unu. Ngozī na-adiri unu ndi na-ebe akwa ugbu a, n'ihī na unu ga-achi ọchi. 22 Ngozī na-adiri unu mgbe ndi mmadụ na-akpọ unu asi, mgbe ha na-achụpụ unu, na-akpari unu, na-aju aha unu, n'ihī Nwa nke Mmadụ. 23 "Nurjanu ọnu ma wuliekwanu elu n'ihī ọnu n'ubochi ahụ, n'ihī na ugwo ọrụ unu dī ukwu n'elugwe. N'ihī na otu a ka ndi nna nna ha mesoro ndi amuma. 24 "Ma ahuhụ na-adiri unu ndi ọgaranya, n'ihī na unu eketala nkasiobi unu. 25 Ahuhụ na-adiri ndi afo juru ugbu a, n'ihī na agụ ga-agukwa unu. Ahuhụ na-adiri ndi na-achi ọchi ugbu a, n'ihī na unu ga-eru ụjụ, bee akwa. 26 Ahuhụ na-adiri unu mgbe ndi mmadụ niile na-ekwu okwu ọma gbasara unu, n'ihī na otu a ka ndi b́ nna ha mesoro ndi amuma ụgha." 27 "Ma a na m agwa unu ndi na-ege m nti: hụnụ ndi iro unu n'anya, mekwaaranu ndi kpọrọ unu asi ihe ọma. 28 Gọzienụ ndi na-abụ unu ọnu, ma kpekwaaranu ndi na-akpari unu ekpere. 29 Ọ buru na onye ọbula a maa gi ụra n'otu nti, tugharjara ya nti gi nke ọzọ. Ọ burukwa na onye ọbula anara gi uwe ahụ gi, nyekwa ya uwe ime ahụ gi. 30 Nye onye ọbula rjoro gi ihe. Ọ burukwa na mmadụ ewere ihe b́ nke gi, agala inaputa ya. 31 Dika unu si chọọ ka ndi mmadụ meso unu, sitekwanu otu a na-emeso ha. 32 "Ọ buru naani ndi huru unu n'anya ka unu na-ahụ n'anya, gini ga-abu uru unu? N'ihī na ọbuladi ndi mmehie, ọ b́ ndi huru ha n'anya ka ha na-ahukwa n'anya. 33 Ọ burukwa naani ndi na-emere unu ihe ọma ka unu na-emere ihe ọma, gini ga-abu uru unu? N'ihī na ndi mmehie na-enyekwara ndi na-enyere ha aka aka. 34 Ọ burukwa na unu agbazinye naani ndi nwere ike ikwughachi unu ihe, gini ga-abu uru unu? N'ihī na ndi mmehie na-agbazinyekwa ndi mmehie ibe ha na-atu anya ka a kwughachikwa ha n'ozuzu oke. 35 Hụnụ ndi iro unu n'anya, na-emekwa ezi ihe nye ha, gbazinyenu ndi nọ na mkpa ihe ha choro, na-eleghi anya na ha ga-akwughachi

unu. Mgbe ahụ, ugwo ọrụ unu ga-adị ukwu, unu ga-egosikwa na unu b́ umu nke Onye kachasi ihe niile elu, n'ihī na ebere ya na-adiri ndi ajo omume na ndi na-enweghi mmuọ ekele n'ime ha. 36 Nweenu obi ebere dī ka Nna unu si nwee obi ebere. 37 "Unu ekpela ndi ọzọ ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. Unu amala ndi ọzọ ikpe ka a ghara ima unu ikpe. Gbagharanu ndi ọzọ, a ga-agbagharakwa unu. 38 Nyenu, n'ihī na a ga-enyekwa unu. Onyinye unu ga-anata ga-abu nke juru eju, nke a b́adara nke ọma, yokotakwa ayokota nke na-ejubiaga oke ka a ga-adokwasị gi n'ahụ; n'ihī na ọ b́ ihe i na-eji atụ ihe ka a ga-eji turogo gi." 39 Ọ tükwaara ha ilu a, "Onye isi ọ puru idu onye isi ibe ya? Ha abuo ọ gaghi adaba n'ime olulu? 40 Onye na-eso ụzọ onye ozizi anaghi akari onye nkuzi ya, kama mgbe ọ mutasiri ọ ga-amata ihe dī ka onye nkuzi ya. 41 "Gini mere i ji elee ntakiri ahijia dī nwanna gi n'anya, ma i dighi ahuta obodobo osisi dī gi onwe gi n'anya? 42 I ga-esi ana sị nwanna gi, 'Nwanna a, ka m wepu gi ntakiri ahijia dī gi n'anya,' mgbe gi onwe gi na-ahughi obodobo osisi dī gi n'anya? Gi onye ihu abuo, buru ụzọ wepu obodobo osisi dī gi n'anya ka i nwee ike ihuzi ụzọ nke ọma wepu ntakiri ahijia dī nwanna gi n'anya. 43 "Ezi osisi adighi ami mkpuru ojo. Ọ dikwaghị osisi ojo na-ami mkpuru ọma. 44 Ọ b́ mkpuru osisi miri ka e ji ama udi osisi ọ b́. Ndi mmadụ adighi aghota fiig site n'osisi ogwu, otu a kwa o nweghi onye na-aghota mkpuru grepu n'obi ogwu. 45 Ezi mmadụ na-esite n'aku ọma juru ya obi na-aruputa ezi ọrụ, otu a kwa, ajo mmadụ na-esite n'obi ojo ya na-aruputa ajo ọrụ. N'ihī na ihe ọbula dī mmadụ n'obi b́ ihe na-aputa n'onu ya. 46 "Gini mere unu ji na-akpọ m, 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,' ma unu adighi eme ihe m kwuru? 47 Achoro m igosi unu ihe onye ọbula na-abiakwute m nke na-anu okwu m, ma na-ejikwa ihe ọ na-anu akporo ihe, yiri. 48 Onye ahụ yiri nwoke wuru ụlọ, onye gwumiri ala, doo ntala ụlọ ahụ n'elu oke nkume. Mgbe idee mmiri b́jara were ike ya tie n'ulo ahụ, o nweghi ike ime ka ọ maa jijiji n'ihī na e wusiri ya ike. 49 Ma onye ahụ nuru okwu m, nke na-ejighi ihe ọ nuru mee ihe, dī ka nwoke wukwasiri ụlọ ya n'elu ala, nke na-enweghi ntala ọbula. Mgbe idee mmiri b́jara were ike ya tie n'ulo ahụ, ụlọ ahụ dara daruo ala, odida ya dī ukwu."

7 Mgbe o kwusiri okwu ndi a nye ndi na-ege ya nti, o banyere na Kapanom. **2** Ma e nwere otu ochiagha nke nwere otu ohu nwoke o huru n'anya. Onye no n'oria na n'onu onwu. **3** Mgbe o nuru ihe banyere Jisos, o zipuru ufodu ndi okenye ndi Juu ka ha gaa rioro ya ka o bia gwoo ohu ya. **4** Mgbe ha biakwutere Jisos, ha riosiri ya aririo ike si, "O kwesiri ka i mere ya ihe a. **5** N'ihu na o huru obodo anyi n'anya. O wukwara anyi ulo ekpere." **6** Jisos sooro ha gawa. Ma mgbe o no nso n'ulo ya, onye ochiagha ahụ zipuru ndi enyi ya ka ha ga si ya, "Onyenwe anyi, esogbukwala onwe gi, n'ihu na etorughị m ka i bata n'okpuru ulo m. **7** O bu ya mere na-echeghi m na m toruru iputa bia zute gi. Ma kwuo okwu, o ga-agwokwa odibo m. **8** N'ihu na mu onwe m bukwa onye no n'okpuru ikike ochichi, nwee ndi agha no n'okpuru m. Ana m asi onye nke a 'gaa,' o gaa, si kwa onye nke ozo 'bia,' O bia. Ana m asi ohu m, 'mee nke a,' o na-emekwa ya." **9** Mgbe Jisos nuru okwu niile a, o juru ya anya nke ukwu. O tughariri gwa igwe mmadu ndi na-eso ya si, "Asi m unu, ahubeghi m okwukwe di otu a o buladi n'Izrel." **10** Mgbe ndi ozi ahụ laghachiri n'ulo, ha choputara na ahụ adila ohu ahụ mma. **11** O ruo mgbe nwa oge gasiri, o gara n'obodo a na-akpo Nain. Ndi na-eso uzo ya na otutu igwe mmadu ndi ozo sooro ya gaa. **12** Mgbe o na-abiaru nso n'onu uzo e si abata n'obodo ahụ, o nwere otu nwoke nwuru anwu nke a na-ebupu, otu nwa nke nne ya muru. Nne ya ahụ bu nwanji di ya nwuru, oke igwe mmadu si n'obodo ahụ sonyekwara ya. **13** Mgbe Onyenwe anyi huru ya, o meere ya obi ebere ma si ya, "Ebela akwa." **14** Mgbe ahụ o gara nso metu igbe ozu ahụ aka, ndi bu ya kwusiri. O siri, "Nwokokorobia, asi m gi bilie!" **15** Nwoke ahụ nwuru anwu biliri, nodu ala, bido ikwu okwu, o kponyere ya nne ya. **16** Egwu turu ha niile, ha tokwara Chineke si, "Onye amuma di ukwu apatala n'etiti anyi, Chineke abjala inyere ndi ya aka!" **17** Akuko a banyere ya ruru Judia niile na obodo nta niile gbara ya gburugburu. **18** Ndi na-eso uzo Jon kororo ya maka ihe ndi a niile. Jon kororo mmadu abuo n'ime ndi na-eso uzo ya, **19** zie ha ka ha jekwuru Onyenwe anyi juo ya ajuju si, "O bu gi bu onye ahụ ga-abia. Ka anyi ga-ele anya obibia onye ozo?" **20** Mgbe umu nwoke ahụ biakwutere ya, ha siri, "Jon ome baptizim ziri anyi ka anyi juo gi si, 'O bu gi bu onye ahụ ga-abia ka anyi ga-ele anya obibia onye ozo?'" **21** Mgbe ahụ o gworo otutu ndi nwere oria, na nrja nrja di iche iche, na mmuo ojo. O mekwara ka

otutu ndi kpuru isi hu uzo ozo. **22** O zaghachiri ndi ozi ahụ si, "Laghachinu azu gaa kororo Jon ihe unu huru na nke unu nuru; ndi kpuru isi na-ahu uzo, ndi ngwuru na-aga ije, ndi ekpenta ka a na-eme ka ha di ocha, ndi nti chiri na-anu ihe, a na-eme ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilie, a na-ezisara ndi ogbenye ozoma. **23** Ngozi na-adiri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n'ihu m." **24** Mgbe ndi na-eso uzo Jon puru, Jisos bidoro igwa igwe mmadu ahụ okwu banyere Jon si, "Gini ka unu gara n'ozara ihu? O bu ahijia achara nke ikuku na-ebughari? **25** Ma gini ka unu puru iga ihu? O bu nwoke yi uwe mara mma? E e, ndi na-eyi uwe di oke onuhia, ndi na-ebikwa n'oke oriri na oke onunu bi n'uloze. **26** Ma gini ka unu puru ka unu ga-ahu? O bu onye amuma? E, ana m a gwa unu, unu huru onye kari onye amuma. **27** O bu onye a bu onye ahụ e dere ihe banyere ya si, "Aga m ezipu onyeozi m n'ihu gi, onye ga-edozi uzo gi n'ihu gi." **28** Agwa m unu, n'etiti ndi nwanji muru, o dighi onye di ukwu kari Jon, ma onye dikarisi nta n'alaeze Chineke di ukwu kari ya." **29** (Ndi mmadu niile nuru nke a, tinyekwara ndi ona utu, nabatara n'uzo Chineke bu nke ziri ezi, n'ihu na Jon emela ha baptizim. **30** Ma ndi Farisii na ndi ozizi iwu juru imezu ebumnobi Chineke nye ha onwe ha, n'ihu na ha anabataghi ka Jon mee ha baptizim.) **31** O gara n'ihu si ha, "Ma gini ka m ga-eji tunyere ndi bi n'ogbo a? Gini ka ha yiri? **32** Ha di ka umuntakiri no n'oma ahia na-akpo ibe ha oku na-asi, "Anyi gburu unu oja, ma unu adighi ete egwu. Anyi buru abụ ikwa ozu, ma unu ebeghi akwa." **33** N'ihu na Jon ome baptizim bjara na-erighi achicha maobu nuo ihe onunu ma unu siri, 'Mmuo ojo bi n'ime ya.' **34** Nwa nke Mmadu bjara na-eri ihe oriri na-anukwa ihe onunu, ma unu siri, 'Lee, onye oke oriri na onye oke anumanu, enyi ndi ona utu na ndi mmehie.' **35** Ma e sitela n'umu ya niile nwaputa amamihe n'onye ziri ezi." **36** Otu onye n'ime ndi Farisii kororo ya oriri. O gara n'ulo onye Farisii ahụ, ma nodu ala n'uche nri. **37** Ma otu nwanji nke bi n'obodo ahụ, onye birila ndu mmehie, mgbe o matara na o no n'ulo onye Farisii ahụ na-eri nri, o jiri otu karama alabasta mmanu otite bata n'ulo ahụ. **38** Ka o guzoro n'azu ukwu ya na-ebe akwa, o malitere iji anya mmiri ya na-awusa n'ukwu ya. O jiri agiri isi ya hichaa anya mmiri ahụ, sutu ukwu ya onu, ma wusa mmanu otite isi utu ahụ na ha. **39** Mgbe onye Farisii ahụ kororo ya oriri huru ihe nke a, o kwuru n'obi ya si, "A si na nwoke a bu

onye amụma, ọ gaara amata ụdị mmadụ nwanị a na-emetụ ya aka bụ, na ọ bụ onye mmehie.” 40 Jisọs zara ya sị, “Saimon, e nwere m ihe m chọrọ igwa gi.” Ọ sịrị ya, “Onye ozizi gwa m ya.” 41 “Ndi ikom abụọ jì onye na-ebinye ndi mmadụ ego n’omurunwa ụgwọ. Otu onye jì ya narị ego ise, onye nke ọzọ jì ya iri ego ise. 42 Mgbe ha na-enweghị ike ikwughachi ụgwọ ha jì ya, ọ gbaghara ha ụgwọ ahụ. Ugbo a, onye n’ime ha ga-ahụ ya n’anya kariya?” 43 Saimon zara sị, “Ọ dī m ka ọ bụ onye nke ọ gbaghara ụgwọ dī ukwu.” Ọ sịrị ya, “Ị kpeziri.” 44 Mgbe ahụ ọ tughariri n’ebe nwanị ahụ nọ gwa Saimon sị, “Ị huru nwanị a? A batara n’ulo gi, i kunyeghi m mmiri ka m saa ukwu m, ma nwanị a ejirila anya mmiri ya sachaa ukwu m, jirikwa agiri isi ya hichaa ha. 45 Ị sutughi m onu, ma kemgbe m batara n’ulo a, o zubeghi ike isutu ukwu m onu. 46 Ị teghi m mmanu obula n’isi, ma lee, o werela mmanu otite isi uto wukwasị m n’ukwu. 47 Ya mere, ana m agwa gi sị, a gbagharala ya mmehie ya niile o mehiere, n’ihi na ọ nwere ihunanya dī ukwu. Ma onye nwetara mgbaghara dī nta, na-enwe ihunanya dī nta.” 48 Mgbe ahụ ọ gwara ya sị, “A gbagharala gi mmehie gi.” 49 Ma ndi ọzọ soro ya nodu na-eri nri bidoro ikwu n’etiti onwe ha na-asị, “Onye bụ onye a nwere ike ọ buladi igbaghara mmehie?” 50 Ọ siri nwanị ahụ, “Okwukwe gi azopotala gi, laa n’udo.”

8 Mgbe ihe ndi a gasiri, ọ gara n’obodo ukwu niile na n’obodo nta niile na-ekwusa ma na-ewetakwara ndi mmadụ ozioma nke alaeze Chineke. Ndi ozi iri na abuo ahụ sokwa ya, 2 na umu nwanị ufodu ndi a chupuru mmuo ojo site n’ime ha, gwokwa ha nrija nrija: Meri Magdalin onye e sitere n’ime ya chupu mmuo ojo asaa, 3 na Joana nwunye Chuza onye na-elekota uloze Herod na akụ ya niile, na Suzana, na otutu ndi ọzọ ndi jì akụ ha na-enyere ha aka. 4 Mgbe oke igwe mmadụ gbakoro ha na ndi mmadụ si n’obodo dī iche iche bjakwute ya. Ọ turu ha ilu a sị, 5 “Ogha mkpuru puru iku mkpuru ya, mgbe ọ nọ na-agma mkpuru ndi a, ufodu n’ime mkpuru ahụ dara n’akuku ọzọ ebe ndi mmadụ zoro ha ukwu, umu nnunu bjakwara turia ha loo. 6 Ufodu n’ime ha dakwasiri n’elu nkume. Mgbe ha puputara choo ito, ha kpomuru n’ihi na mgborogwu ha enweghi ike imita mmiri mkpuru ahụ ga-eji dī ndu. 7 Ufodu dara n’etiti ogwu, ogwu ndi a sooro ha puo ma kpagbuo ha. 8 Ufodu n’ime mkpuru dara n’ezi ala. Ha puputara,

too, mja mkpuru dī otu narị n’onuogugu.” Mgbe o kwusiri nke a, ọ siri ha, “Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru.” 9 Ndi na-eso ọzọ ya juru ya ihe ilu a putara. 10 Ọ siri, “Ọ bụ unu ka e nyere imata ihe omimi niile nke alaeze Chineke, ma ndi ọzọ ga-anu ya naani n’ilu. Site n’uzo dī otu a, “ha ga na-ele anya, ma ha agaghi ahụ ihe obula. Ha ga na-anu nti ma ha agaghi aghota ihe obula.” 11 “Nke a bụ nkwa ilu ahụ. Mkpuru ahụ bụ okwu Chineke. 12 Mkpuru dara n’akuku ọzọ nochiri anya ndi nuru okwu Chineke, ma ekwensu bjara napu ha okwu ahụ n’obi ha, ka ha ghara ikwere ma nwetakwa nzoputa. 13 Mkpuru ndi ahụ dara n’elu nkume nochiri anya ndi nuru okwu Chineke jiri onu nabata ya, ma ha enweghi mgborogwu n’ime ha. Ha na-ekwere naani nwa oge nta, ma mgbe onwunwa bjara ha na-adachapu. 14 Mkpuru nke dara n’etiti ogwu nochiri anya ndi nuru okwu Chineke, ma mgbe ha na-aga n’uzo ha, echiche banyere akụ na ihe uto nke uwa na-akpagbu okwu ahụ, mee ka ha ghara imi mkpuru. 15 Ma mkpuru ndi ahụ dara n’ezi ala nochiri anya ndi jiri obi ghere oghe na mmuo ziri ezi nabata okwu ahụ ma werekwa ndidi miputa mkpuru. 16 “Ọ dighi onye obula, nke na-amunye orioma zoo ya n’ime igbe maobu donye ya n’okpuru ihe ndina. Kama, ọ na-adokwasị ya n’elu ihe idoba oku ka ndi obula nabata n’ulo ahụ jiri ya hu ọzọ. 17 Ọ dighi ihe obula zoro ezo nke na-agaghi emesia puta ihè, ọ dikwaghi ihe obula dī nzuzo nke a na-aghaghi eme ka ọ puta ihè. 18 Ya mere, kpacharanu anya otu unu si ege nti. N’ihi na ọ bụ onye ahụ nwere ihe ka a ga-enye kariya, ma onye ahụ na-enweghi, ọ buladi nke o nwere, ka a ga-anapu ya.” 19 N’oge a, nne ya na umunne ya nwoke bjakwutere ya. Ma ha enweghi ike ibiaru ya nso n’ihi igwe mmadụ. 20 Otu onye gwara ya sị, “Nne gi na umunne gi ndi nwoke guzo n’ezi, ha choro ihu gi.” 21 Ọ zara sị, “Nne m na umunne m ndi nwoke bụ ndi ahụ na-anu okwu Chineke ma jiri ya mere ihe.” 22 Otu ubochi, ya na ndi na-eso ọzọ ya banyere n’ugbo mmiri, ọ siri ha, “Ka anyi gafee n’ofe nke ọzọ nke osimiri.” Nke a mere ha jì nupu ugbo, 23 ma mgbe ha na-aga, ọ rahuru ura. Oke ifufe malitere ife n’elu odo mmiri ahụ, nke mere na mmiri na-awubanye n’ime ugbo ha, mee ka ha noro n’oke nsogbu. 24 Ha gara kpotee ya na-eti mkpu, “Nna anyi ukwu! Nna anyi ukwu! Lee na anyi n’ala n’iyi!” O biliri, baara ifufe na ebili mmiri ahụ mba. Ha dara juu, ebe niile dekwara jii. 25 Ọ siri ha, “Ebee ka okwukwe unu dī?” Ha jì oke

egwu na oke iju anya jurita onwe ha si, “Onye bu onye a? O na-enye o buladi ifufe na ebili mmiri iwu, ha na-anakwa ya nti.” 26 Ha kworo ugbo mmiri rute n’ala Gerazin, nke di n’ofe mmiri Galili. 27 Mgbe o si n’ugbo mmiri riputa n’elu ala, otu nwoke obodo ahụ onye mmuo ojoo bi n’ime ya zutere ya. Nwoke a ebighi n’ulo maobu yie uwe ogologo oge, ma ebe obibi ya bu ebe a na-eli ozu. 28 Mgbe o huru Jisos, o bjara daa n’ihu ya, tie mkpu n’oke olu si, “Gini ka mu na gi nwekoro Jisos, Okpara Chineke Onye kachasi ihe niile elu? Biko ario m gi, atala m ahuhu.” 29 N’ihi na o nyela mmuo ahụ na-adighi ocha iwu ka o site n’ime ya puta. Otutu oge, mmuo ojoo a na-ejidesi ya ike, n’agbanyeghi na eji udo igwe kee ya aka na ukwu, debe ebe a na-eche ya nche, o na-adobisi udo igwe e ji kee ya, mmuo ojoo a na-eduru ya gaa n’ime ozara. 30 Jisos juru ya si, “Gini bu aha gi?” O zara si, “Lijon,” n’ihi na igwe mmuo ojoo bi n’ime ya. 31 Ha riosiri ya aririo ike ka o ghara inye ha iwu ka ha banye n’Abis. (Abyssos 9:12) 32 Igwe ezi no n’akuku ugwu di ebe ahụ nso na-akpa nri. Mmuo ojoo ndi a rioro Jisos ka o nye ha ike ka ha banye n’ime ha. Jisos nyere ha ike. 33 Mmuo ojoo ndi ahụ sitere n’ime nwoke a puo banye n’ime ezi ndi ahụ, igwe ezi ahụ niile sitere na mkputamkpu ala onu mmiri ahụ gbara oso dabanyechaa n’ime mmiri ebe osimiri riri ha. 34 Mgbe ndi na-elekota ezi ahụ huru ihe mere, ha gbara oso gaa n’ime obodo na n’obodo nta niile di gburugburu ebe ahụ kosaa ihe mere. 35 Ndi mmadu putara ihu ihe mere. Mgbe ha rutere ebe Jisos no, ha huru nwoke ahụ e si n’ime ya chupu mmuo ojoo ndi ahụ, ebe o noduru ala yiri uwe ma norokwa n’ezi uche ya. Egwu turu ha. 36 Ndi huru ka ihe a si mee kororo ha ka e siri gworo onye ahụ mmuo ojoo na-esogbu. 37 Mgbe ahụ, ndi niile bi na Gerazin na n’obodo gbara ebe ahụ gburugburu rioro Jisos ka o hapuru ha obodo ha, n’ihi na egwu di ukwu turu ha. O banyekwara n’ime ugbo mmiri ahụ laghachi. 38 Nwoke a e sitere n’ime ya chupu mmuo ojoo rioro ya ka o soro ya ma o zilagara ya, si ya, 39 “Laghachi n’ezinaulo gi kororo ha ihe niile Chineke meere gi.” Nwoke ahụ lara, gbasaa akuko ihe Jisos meere ya n’obodo ahụ niile. 40 Mgbe Jisos loghachiri, igwe mmadu nabatara ya n’ihi na ha niile na-eche ya. 41 Mgbe ahụ otu nwoke nke aha ya bu Jairo, onye bu onyeisi n’ulo ekpere, bjara daa n’ala n’ukwu Jisos na-ario ya ka o bja n’ulo ya. 42 N’ihi na otu nwata nwanyi o mutara naani ya, nke gbara

afọ iri na abuo no n’onu onwu. Mgbe o na-aga, igwe mmadu ahụ na-akpagbu ya. 43 O di otu nwanyi n’etiti ha nke noriji na-arja oria oruru obara afọ iri na abuo, onye mefuru ihe niile o ji n’aka ndi dibia, ma o dighi onye nwere ike igwo ya. 44 O sitere n’azu ya metu onu uwe ya aka. Ngwangwa, oria oruru obara ahụ kwusikwara. 45 Jisos siri, “Onye meturu m aka?” Mgbe o na-enweghi onye putara kwuo si na o bu ya. Pita gwara ya si, “Nna anyi ukwu, igwe mmadu gbara gi gburugburu na-adakwasikwa gi.” 46 Ma Jisos siri, “Otu onye meturu m aka; amatara m na ike esitela n’ime m puo.” 47 Mgbe nwanyi ahụ huru na o dikwaghi ihe o nwere ike ime iji zoo onwe ya, o ji ima jijiji bja daa n’ukwu ya. N’ihu mmadu niile, o kororo ihe mere o ji metu ya aka na otu e si gworo ya n’otu ntabi anya. 48 O gwara ya si, “Ada m nwanyi, okwukwe gi agwoola gi. Laa n’udo.” 49 Mgbe o ka no na-ekwu okwu, otu onye si n’ulo Jairo bu onyeisi ulo ekpere, bjara si, “Ada gi nwanyi anwoola, enyekwala onye ozizi nsogbu ozo.” 50 Ma mgbe Jisos nuru ozi a, o zara ya si, “Atula egwu, naani kwere, a ga-agwokwa ya.” 51 Mgbe o rutere n’ulo Jairo, o kweghi ka onye obula soro ya baa n’ime ulo ahụ ma o bughị naani Pita, Jon, Jemis, nne na nna nwata ahụ. 52 N’oge ahụ, ha niile no na-ebe akwa na-eru uju maka nwata ahụ. O siri ha, “Unu ebezila akwa, n’ihi na o nwughị anwu kama o no n’ura.” 53 Ha chiru ya ochi, n’ihi na ha matara na o nwuru anwu. 54 Ma o jidere ya n’aka, si, “Nwa m, bilie!” 55 Mmuo ya loghachiri, o bilitekwarara mgbe ahụ. O gwakwara ha ka ha chooro ya nri ka o rie. 56 Ihe a gbara ndi muru ya ghari ma o nyere ha iwu ka ha ghara ikoro onye obula ihe mere.

9 Mgbe o kpokotara ndi ozi iri na abuo ahụ, o nyere ha ike na ichi isi n’ebe mmuo ojoo niile no na igwo oria di iche iche. 2 O nyere ha ikike, zipu ha ikwusa alaeze Chineke na igwo ndi nri nri. 3 O gwara ha si, “Unu ewerekwala ihe obula maka njem a, maobu mkpanaka maobu akpa, maobu achicha maobu ego maobu uwe abuo. 4 Ulo obula unu banyere, nogidenu n’ebe ahụ ruo mgbe unu hapuru obodo ahụ. 5 Ma ebe obula a na-anabataghi unu, kuchapunu aja di n’ukwu unu mgbe unu na-apu n’obodo ahụ, ka o buru ihe ama megide ha.” 6 Ha gara n’obodo nta niile na-ekwusa ozioma na-agwokwa ndi oria n’ebe niile. 7 Mgbe Herod onye ochichi nuru akuko banyere ihe niile merenu, o gbagwojuru ya anya n’ihi na ufodu

mmadụ na-asị, na Jọn omee baptizim esitela na ndi nwurū anwū bilie. 8 Ndi ọzọ na-asị na Ilaia aputala, ebe ndi ọzọ na-asị na otu n'ime ndi amuma ochie aputakwala ndu ọzọ. 9 Ma Herod siri, "Mu onwe bipuru isi Jọn. Onye bukwa onye a nke m na-anu ihe banyere ya?" O guru ya aguū ihu ya. 10 Mgbe ndi ozi a lotara, ha koro ya ihe niile ha mere. O kporo ha gaa n'obodo a na-akpo Betsaida ebe ha ga-anọ naani ha. 11 Ma mgbe igwe mmadụ matara nke a, ha sooro ya. O nabatara ha ma gwakwa ha okwu maka alaeze Chineke. O gwokwara ndi niile o di mkpa na-emere ka ahụ di ha mma. 12 Mgbe anwū bidoro ida, ndi na-eso ọzọ ya iri na abuo bjakwutere ya si ya, "Zilaga igwe mmadụ a ka ha gaa n'ime obodo na n'obodo nta ndi gbara ebe a gburugburu, ka ha chotara onwe ha nri na ebe ndina n'ihia na ebe a anyi no bu ozara." 13 O zara ha si, "Unu nye ha nri ka ha rie." Ha zaghachiri ya si, "Anyi nwere naani ogbe achicha ise na azu abuo. Ma o bughị na anyi ga aga zuora mmadụ ndi a niile nri." 14 Ndi no n'ebe ahụ ru ru puku ndi nwoke ise. O gwara ndi na-eso ọzọ ya si, "Meenu ka ha nodu ala n'igwe n'igwe, iri mmadụ ise, iri mmadụ ise." 15 Ha mere otu ahụ, mee ka ha niile nodu ala. 16 O weere ogbe achicha ise na azu abuo ndi ahụ, lelie anya n'eluigwe, gozie ma nyawaa ha, nye ndi na-eso ọzọ ya ka ha keere igwe mmadụ ahụ. 17 Ha niile riri rijuokwa afo, a tutukotara ihe foduru, tutujuo nkata iri na abuo n'iberibe achicha foduru. 18 Otu ubochi mgbe o no naani ya na-ekpe ekpere, ndi na-eso ọzọ ya bjakwutere ya. O juru ha si, "Onye ka igwe mmadụ na-asị na m bu?" 19 Ha zara si, "Ufodu na-asị na i bu Jọn omee baptizim, ndi ọzọ si na i bu Ilaia, ndi ozokwa, si na i bu otu n'ime ndi amuma ochie ahụ si n'onwu bilie." 20 Ma o juru ha, "Unu onwe unu, o bu onye ka unu na-asị na m bu?" Pita zara si, "I bu Kraist nke Chineke." 21 Ma o doro ha aka na nti, nyesiekwa ha iwu ike ka ha ghara igwa onye obula nke a, 22 na-asị, "Nwa nke Mmadu aghaghị ihu otutu ahuhu di iche iche. Ndi okenye na ndisi nchujaja, na ndi ozizi iwu ga-aju ya. Aghaghị igbu ya, ma n'ubochi nke ato, a gaa eme ka o site n'onwu bilie." 23 Mgbe ahụ o sikwara ha, "O buru na onye obula achoo iso m n'azu, o ghaghị iju onwe ya ma buru obe ya kwa ubochi na-eso m. 24 N'ihia na onye obula choro izoputa ndu ya ga-atufu ya. Ma onye obula nke tufuru ndu ya n'ihia m, ga-azoputa ya. 25 Uru ginji ka mmadụ nwere ma o buru na o ritechaa uwa niile n'uru ma tufuo ndu ya, maobu buru onye a

napuru ndu ya? 26 Onye obula ihere m na ihere okwu m na-eme, ka ihere ya ga-emekwa Nwa nke Mmadu mgbe o ga-abia n'ebube ya, na n'ebube nke Nna ya, ya na ndi mmuo ozi di nsọ. 27 "N'ezie asi m unu, ufodu n'ime ndi guzo n'ebe a agaghị edetu onwu ire tupu ha ahụ alaeze Chineke." 28 Mgbe ubochi asato gasiri, o kporo Pita na Jọn na Jemis gaa n'elu ugwu ikpe ekpere. 29 Mgbe o no na-ekpe ekpere, udidi ihu ya gbanwere. Uwe ya bidoro ichaa ocha nke ukwu. 30 N'otu ntabi anya, ha huru ndi ikom abuo ka ha na ya na-ekwu okwu. Ha bu Mosis na Ilaia. 31 Ha putara n'ebube eluigwe di ukwu na-ekwu banyere nlaghachi ya, nke o na-aga imezu na Jerusalem. 32 Pita na ndi ya na ha no na-arahu ura. Mgbe ha tetara, ha huru ebube ya na ndi ikom abuo ya na ha no na-ekwurita okwu. 33 Mgbe ha na-ahapu ya, Pita siri Jisos, "Nna anyi ukwu, o ga-adị mma ka anyi noro ebe a ka anyi wuo ulo ikwu ato, otu ga-abu nke gi, otu ga-abu nke Mosis, otu ga-abukwa nke Ilaia." O mataghị ihe o na-ekwu. 34 Mgbe o ka kpu okwu n'onu, igwe ojii putara kpuchie ha. Egwu tukwara ha di ka ha na-aba n'igwe ojii ahụ. 35 Olu sitere n'igwe ojii ahụ daa si, "Onye a bu Okpara m, onye m hoputara; geenu ya nti." 36 Mgbe olu ahụ kwesiri okwu, ha chopotara na Jisos no naani ya. Ndi na-eso ọzọ ya kpuchiri onu ha, debe ihe niile n'obi ha, o dikwaghị onye obula ha gwara ihe ha huru. 37 N'echi ya, mgbe ha si n'ugwu ahụ rịdata, oke igwe mmadụ bira zute ya. 38 Otu nwoke si n'etiti igwe mmadụ ahụ jiri oke olu tie mkpu si, "Onye ozizi, ariọ m gi ka i lee nwa m nwoke anya, n'ihia na naani ya bu nwa m nwere. 39 Mmuo ojojo na-ejide ya mee ka o na-eti mkpu. O na-atuda ya n'ala, na-ese ya ese, na-adokwa ya adọ mee ka o na-agbo ufufu n'onu. O dighi mgbe o na-ahapu ya kama o na-echihiasị ya ahụ. 40 Arioro m ndi na-eso ọzọ gi ka ha chupu ya, ma ha enweghi ike." 41 Jisos zara si, "Leenu ogbo ruru aru, nke na-enweghi okwukwe! Ruo olee mgbe ka mu na unu ga-anọ, ruokwa olee mgbe ka m ga-anagide ekweghi ekwe unu? Kpotara m nwa gi nwoke ahụ n'ebe a!" 42 Mgbe o na-abia, mmuo ojojo ahụ kwadara ya n'ala sesie ya ike, ma Jisos baara mmuo ojojo ahụ mba. O gworo nwata ahụ kponyekwa ya nna ya. 43 Ebube ukwu nke Chineke turu ha n'anya. Ma mgbe onye obula no na mgbagwoju anya n'ihia oru o ruru, o siri ndi na-eso ọzọ ya, 44 "Geenu nti nke oma banyere ihe m choro igwa unu. A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n'aka umu mmadụ." 45 Ma ha aghotaghị okwu a.

E zonariri ya n'ebe ha no ka ha ghara ighota ya. Egwu tukwara ha iju ya ihe o putara. **46** Iru uka daputara n'etiti ha banyere onye kariji ibe ya ukwu. **47** Ebe Jisosh ma ihe ha na-eche, o kpotara otu nwantakiri mee ka o guzo n'akuku ya. **48** O gwara ha si, "Onye obula nabatara nwata a n'aha m, nabatara m. Onye o bulakwa nabatara m, nabatara onye zitere m. O bukwa onye dikarisi nta n'etiti unu bu onye kachasi ukwu." **49** Jon a zaa si, "Nna anyi ukwu, anyi huru otu onye ka o ji aha gi na-achupu mmuo ojoo. Ebe o na-esoghi anyi, anyi gbochiri ya." **50** Jisosh siri ya, "Unu egbochila ya. N'ih na onye obula na-adighi emegide unu dinyeere unu." **51** Mgbe oge o ji alaghachi nabiaru nso, o chere ihu ya iga Jerusalem. **52** O zipuru ndi ozi, ka ha buru ya uzo gawa. Ka ha na-aga ha batara n'otu obodo nta nke ndi Sameria ikwado ihe niile tupu o bia; **53** ma ha juru inabata ya n'ih na o chere ihu iga Jerusalem. **54** Mgbe Jemis na Jon ndi n-eso uzo ya huru nke a, ha siri ya, "Onyenwe anyi, i chorok ka anyi nye iwu ka oku site n'eluigwe bia laa ha n'iyi?" **55** O tughariri bara ha mba. **56** Ma ha puru banye n'obodo nta ozo. **57** Mgbe ha no na-aga ije a, otu nwoke siri ya, "Aga m eso gi gaa ebe obula i na-aga." **58** Jisosh zara, si, "Nkita ohia nwere onu ebe ha na-edina, umu nnunu nke igwe nwekwara akwu, ma Nwa nke Mmadu enweghi ebe o na-atukwasi isi." **59** O gwara onye ozo si, "Soro m." Ma o siri ya. Onyenwe anyi, "Biko, nye m ohere ka m gaa buru uzo lie nna m." **60** Ma o siri ya, "Hapu ndi nwuru anwu ka ha lie ndi nwuru anwu ibe ha. Ma gi gaa kwusaa alaeze nke Chineke." **61** Ma onye ozokwa, siri ya, "Aga m eso gi, Onyenwe m, ma kwere ka m buru uzo gaa si ndi ezinaulo m nodunu nke oma." **62** Jisosh siri ya, "Onye obula jidere aka n'ogu anu ulo na-adokpu ma na-ele anya n'azu ekwesighi alaeze Chineke."

10 Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyi hoputara iri mmadu asaa na abuo ndi ozo, zipu ha mmadu abuo abuo ka ha buru ya uzo gaa n'obodo niile nakwa ebe niile o na-achokwa iga. **2** O siri ha, "Owuwe ihe ubi di ukwu ma ndi oru di naani ole na ole. Ya mere, rionu Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndi oru n'owuwe ihe ubi ya. **3** Gaanu! Ma lee, ana m ezipu unu di ka umu aturu n'etiti agu. **4** Unu ewerekwala ego maobu akpa maobu akpukpukwu. Unu ekelekwala onye obula n'uzo. **5** "Mgbe unu banyere n'ulo obula, burunu uzo si, 'Udo diri n'ulo a.' **6** O buru na mmadu udo bi n'ulo

ahu, udo unu ga-adinyekwara ya. O burukwanu na onye bi n'ulo ahu abughi onye udo, udo unu ji bia ga-aloghachitekware unu. **7** Nogidenu n'ebe ahu, n-erinu ma na-anukwanu ihe obula ha nyere unu, n'ih na onye oru kwesiri inata ugwo oru ya. Unu esitela n'otu ulo gaa n'ulo ozo. **8** "O buru na ndi bi n'obodo unu batara anabata unu, rienu ihe obula ha nyere unu. **9** Gwoonu ndi oru no n'ebe ahu, gwakwanu ha si, 'Alaeze Chineke adila unu nso.' **10** Ma mgbe unu banyere n'obodo obula ha ju inabata unu, punu gaa n'okporozo ya kwuo si, **11** 'O buladi aja si n'obodo a nke nyapagidere n'ukwu anyi, anyi na-ehichapu ya ka o buru ihe ido aka nti nye gi. Otu o di, matakwanu nke a, na alaeze Chineke di nso.' **12** Ana m agwa unu na n'ubochi ahu, ga-akara Sodom mma kari obodo ahu. **13** "Ahuhu ga-adiri gi Korazin. Ahuhu ga-adiri gi Betsaida. N'ih na o buru na oru ebube a ruru n'ime unu ka a ruru na Taja na Saidon ha gaara echeghari ogologo oge, nodu n'akwa mkpe na ntu. **14** O ga-akara Taja na Saidon mma n'ubochi ikpe kari unu. **15** Ma gi Kapanom! I na-eche na a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba! I ga-arida n'ala mmuo! (Hadis 986) **16** "Onye obula gere unu nti, o bu mu ka o gere nti. Onye obula juru inabata unu, o bu mu ka o juru inabata. Onye obula juru inabata m juru inabata onye zitere m." **17** Iri mmadu asaa na abuo ahu jiri onu lota si, "Onyenwe anyi, n'aha gi, o buladi ndi mmuo ojoo rubeere anyi isi." **18** O siri ha, "Ahuru m ekwensu ka o si n'eluigwe daa di ka amuma. **19** Lee! Enyela m unu ikike izokwas agwo na akpi ukwu, na imegide ike niile nke onye iro; o dighi ihe obula ga-emeru unu ahu. **20** Otu o di, unu anurila onu n'ih na mmuo ojoo rubere unu isi, kama nurianu onu n'ih na e deela aha unu n'eluigwe." **21** N'otu oge ahu, o juputara n'onu nke Mmuo Nso kwuo si, "Nna, Onyenwe eluigwe na uwa, ana m ekele gi n'ih na i zonariri ihe ndi a n'ebe ndi okachamara na ndi nwere amamihe no, ma i kpughere ihe ndi a niile nye umuntakiri. E, Nna, otu a ka o si masi uche gi ime ya. **22** "Nna m enyefeela m ihe niile n'aka. O dighi onye maara onye Okpara ahu bu, kari Nna ahu. O dikwaghi onye maara Nna ahu kari Okpara na ndi ahu Okpara chorokwasi onye Nna ya bu." **23** Mgbe ahu o tughariri gwa ndi na-eso uzo ya na nzuzo si, "Ngosi na-adiri anya nke na-ahu ihe unu na-ahu ugbo a. **24** Ana m asi unu, na otutu ndi amuma na ndi eze ka o guru agu ihu ihe unu na-ahu ma ha ahughi ya, na ihu ihe unu na-anu, ma ha anughi ya." **25** Otu ubochi,

otu onye ozizi iwu biliri inwale ya. Ọ juru ya, “Onye ozizi, ginị ka m kwesiri ime ka m keta ndu ebighi ebi?” (aiōnios g166) 26 Ọ siri ya, “Ginị ka e dere n’iwu? Ginị ka i gutara n’ime ya?” 27 Ọ zara si, “I ga-eji obi gi niile, na mkpuruobi gi niile, na ike gi niile, na uche gi niile, hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n’anya; ma hukwa onye agbataobi gi n’anya di ka onwe gi.” 28 Ọ siri ya, “I zara nke oma. Gaa mee nke a i ga-adi ndu.” 29 Ma iji gosi na ya bu onye na-eme ihe ziri ezi, o siri Jisosh, “Onye kwanu bu onye agbataobi m?” 30 Jisosh siri ya, “Otu nwoke sitere Jerusalem na-aga Jeriko, o dabara n’aka ndi ohi, ndi gbara ya oto, tiekwa ya ihe, hapu ya n’onodu odindu-onwukamma laa. 31 Ma di ka ihe si eme, otu onye nchujaja sitere uzọ ahụ na-agafe. Mgbe o huru ya, o sitere n’akuku uzọ nke ozo gafee. 32 Otu a kwa, otu onye Livay biarutekwara n’ebe ahụ, hu ya, ma o sitere n’akuku uzọ nke ozo gafeekwa. 33 Ma otu onye Sameria na-aga njem, mgbe o biarutere nso n’ebe ahụ; hu ya, o nwere omiiko n’ahụ ya. 34 Ọ gara nso n’ebe o no, jiri mmanya na mmanu wusa n’onyanya ya, were akwa kechie ya. Ọ tukwasiri ya n’elu inyinya ibu ya, buba ya n’ulo ndi ije ebe o lekotara ya anya nke oma. 35 N’echi ya, o weputara mkpuru ego olaocha abuo nye onye na-elekota ulo ndi ije ahụ si ya, ‘Lezie ya anya nke oma. M lota aga m akwughachi gi ihe obula ozo i mefuru.’ 36 “Onye n’ime mmadu ato ndi a ka i chere bu onye gosiri onwe ya di ka onye agbataobi nye nwoke ahụ nke dabara n’aka ndi ohi?” 37 Ọ siri, “Ọ bu onye ahụ meere ya ebere.” Jisosh siri ya, “Laa, gaa mee otu ahụ.” 38 Mgbe ha na-aga n’uzo, o banyere n’otu obodo nta ebe nwanyi a na-akpo Mata nabatara ya n’ulo ya. 39 O nwere nwanne nwanyi a na-akpo Meri nke noduru ala n’ukwu Onyenwe anyi na-ege nti n’ihe o na-ekwu. 40 Ma uche Mata gbasasiri agbasa ebe o na-akwado maka ile obia. Ọ biakwutere ya si ya, “Onyenwe anyi, o bu na o metughị gi n’obi na nwanne m nwanyi hapuru naani m ije ozi niile? Gwa ya ka o bia nyere m aka.” 41 Ma Onyenwe anyi zara ya si, “Mata, Mata, i na-ehegbu onwe gi ma na-adogbukwa onwe gi banyere otutu ihe, 42 maobu naani otu ihe di mkpa, Meri ahoroala nke ka mma, nke a na-agahị anapukwa ya.”

11 Ọ n’otu ebe na-ekpe ekpere, mgbe o kpesiri ekpere, otu n’ime ndi na-eso uzọ ya siri ya, “Onyenwe anyi, kuziere anyi ikpe ekpere, di ka Jon kuziri ndi na-eso uzọ ya.” 2 Ọ siri ha, “Mgbe unu na-ekpe ekpere, sinu: “Nna, ka e doo aha gi nso ka alaeze

gi bia. 3 Nye anyi taa nri nke ubochi anyi. 4 Gbaghara anyi mmehie anyi, n’ihi na anyi na-agbaghara onye obula mehiera megide anyi. Ekwela ka anyi daba n’ime onwunwa.” 5 Ọ siri ha, “Onye n’ime unu nwere enyi, ga-agakwuru ya n’etiti abali si ya, ‘Enyi m, biko gbazinye m ogbe achicha ato, 6 n’ihi na otu enyi m biara n’ulo m, ma enweghi m nri obula n’ulo m nke m ga-enye ya.’ 7 Ma o ga-esi n’ime ulo zaghachi si, ‘Enyela m nsogbu, emechiela m uzo, mu na umu m alakpuola, enweghi m ike ibili ugbu a inye gi ihe obula.’ 8 Agwa m unu, o bu ezie na o gaghi ebili nye ya ihe obula n’ihi na o bu enyi ya, kama n’ihi nsogbu ya, o ga-ebili nye ya ihe obula di ya mkpa. 9 “Ya mere, agwa m unu, rionu, unu ga-arota, chonu, unu ga-achota, kuokwanu aka, a ga-emeghekware unu uzo. 10 N’ihi na onye na-arota na-arota, onye na-achota na-achota, onye na-aku aka n’uzo ka a ga-emeghekware uzo. 11 “Onye n’ime unu bu nna, ka nwa ya ga-arota ya azu, o nye ya agwo? 12 Maobu rionu ya akwa, o ga-enye ya akpi? 13 Ọ buru na unu bu ndi ojoo, maara otu esi enye umu unu onyinye di mma, kariya nke a, Nna unu nke bi n’eluigwe aghaghi inye ha Mmuo Nso bu ndi niile na-arota ya.” 14 Otu mgbe, o na-achupu mmuo ojoo nke dara ogbi, mgbe mmuo ojoo ahụ puru, onye ogbi ahụ kwuru okwu. Nke a juru igwe mmadu ahụ anya. 15 Ma ufodu n’ime ha siri, “Ọ bu site n’ike Belzebub eze ndi mmuo ojoo ka o ji achupu mmuo ojoo.” 16 Ndi ozo, iji nwalee ya, si ya gosi ha ihe iribama nke si n’eluigwe. 17 Ma ebe o bu na o maara ihe ha na-eche, o siri ha, “Alaeze obula kewaranu megide ibe ya, ga-atogboro n’efu, ezinaulo obula nke kewakwara megide ibe ya ga-adakpo. 18 Ọ buru na ekwensu ekwa megide onwe ya, alaeze ya o ga-esi ahaa guzosie ike? Unu na-asị na m na-achupu mmuo ojoo site n’ike Belzebub. 19 Ugbu a, o buru na m sitere n’ike Belzebub na-achupu mmuo ojoo, o bu site n’ike onye ka umu unu ji na-achupu ha? Ya mere, ha ga-abu ndi ikpe unu. 20 Ma o buru na m ji ike mkpisiaka Chineke na-achupu mmuo ojoo, mgbe ahụ alaeze Chineke abiarutela n’ebe unu no. 21 “Mgbe nwoke siri ike ji ngwa agha chekwa obi ya, ihe o nwere ga-adigidere ya n’udo. 22 Ma o buru na onye ozo ka ya ike aluso ya ogu merie ya, o ga-anara ya ngwa agha niile bu ihe ntukwasị obi ya, kesakwaa ihe o kwatara n’ulo dike ahụ. 23 “Onye obula na-adinyehiri m na-emegide m. Onye o bulakwa na-adighi eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. 24 “Mgbe obula mmuo

na-adighi ocha si n'ime mmadu puo, o na-ejeghari n'ala kporo nku na-achoghari ebe izuike. O buru na o chotaghi ya, mgbe ahụ, o ga-asị, 'Aga m alaghachi n'ulo m hapuru.' 25 Mgbe o loghachiri, o ga-achoputa na a zachaala ya dozie ya nke oma. 26 Mgbe ahụ, o gapu ga chota mmuo ojojo asaa ozo ndi di njo karja ya. Ha niile na-abata biri n'ime onye ahụ, mee ka onodu ya di njo karja ka o di na mbu." 27 Mgbe o kpu okwu a nonu, otu nwanji sitere n'ime igwe mmadu ahụ tie mkpu si, "Ngozi na-adiri afo muru gi na ara nke e jiri zuo gi." 28 Ma o siri, kama, "Ngozi na-adiri ndi na-anu okwu Chineke, na-emekwa ha." 29 Di ka igwe mmadu ahụ na-amuba, o bidoro na-ekwu si, "Ogbu a bu ogbo ojojo. O na-achọ ihe iribama ma o dighi ihe iribama a ga-ezi ya karja ihe iribama Jona. 30 N'hi na di ka Jona si buru ihe iribama nye ndi Ninive, otu a ka Nwa nke Mmadu ga-esi burukwa ihe ama nye ogbo a. 31 N'ubochi ahụ, eze nwanji ndi ndida ga-ebili soro ndi ogbo a guzo n'ikpe, maa ha ikpe, n'hi na o sitere na nsotu nke uwa bja nuru okwu amamihe Solomon, ma lee, onye kariri Solomon no n'ebe a. 32 Ndi ikom Ninive ga-eso ogbo a bilie n'ubochi ikpe maa ya ikpe, n'hi na ha cheghariri mgbe ha nuru nkwusa Jona, ma lee, onye kariri Jona ukwu no n'ebe a." 33 "O dighi onye na-amunye oriona donye ya n'ebe zoro ezo maobu n'okpuru efere, kama, o na-adokwasị ya n'elu ihe idoba oku ka ndi na-abata n'ulo ahụ jiri ya hu zuo. 34 Anya bu oriona nke anu ahụ. O buru na anya gi di dma, ahụ gi niile ga-ejuputa n'ihè. O burukwanu na anya gi di njo, i ga-anò n'ochichiri. 35 Ya mere, lezie anya ka i mara ka ihè di n'ime gi, o bughị ochichiri. 36 N'hi nke a, o buru na ahụ gi niile ejuputa n'ihè, o burukwa na akuku obula agbaghi ochichiri, mgbe ahụ, ahụ gi niile ga-ejuputa n'ihè di ka mgbe ihè oriona na-achakwasị gi n'ahụ." 37 Mgbe o na-ekwu okwu, otu onye Farisii kporo ya ka o bja soro ya rie nri. O banyere noro n'uche nri. 38 O juru onye Farisii ahụ anya na mgbe o bidoro iri nri o kwoghị aka ya tupu ya ebido. 39 Ma Onyenwe anyi siri ya, "Unu ndi Farisii na-asacha azu iko mmiri na efere, mee ka o di ocha, ma ime unu juputara n'anya ukwu na n'ihè ojojo di iche iche. 40 Ndi nzuzu! O bu na o bughị onye ahụ mere azu iko mekwara ime ya? 41 Kama werenu ihe ndi ahụ di n'ime ruo oru ebere, ihe niile ga-adikwara unu ocha. 42 "Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii, n'hi na unu na-enye otu uzu n'uzu iri n'hi mint, na mkpa akwukwo na-esi isi utona mkpa akwukwo niile di iche

iche nke ubi, ma leghara ikpe ziri ezi na ihunanya nke Chineke anya. Ihe niile ndi a ka unu kwesiri ime n'elegharaghi ihe ndi ozo anya. 43 "Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii! N'hi na unu na-ahu ino n'isi oche niile n'ulo ekpere na ekele puru iche a na-ekele unu n'oma ahia n'anya. 44 "Ahuhu ga-adiri unu, n'hi na unu di ka ili na-aputaghi ihe, nke ndi mmadu na-agafe n'elu ha n'hi na ha amaghi na o bu ili." 45 N'otu oge, otu onye ozizi iwu siri ya, "Onye ozizi, mgbe i na-ekwu ihe ndi a, anyi sokwa na ndi i na-akocha." 46 Ma o siri, "Ahuhu ga-adiri unu bu ndi ozizi iwu. N'hi na unu na-ebo ndi mmadu ibu ha na-enweghi ike ibuli, ma unu onwe unu adighi eweli o buladi otu mkpisiaka unu, imetu ibu ahụ aka. 47 "Ahuhu ga-adiri unu n'hi na unu na-ewu ili ndi amuma bu ndi nna nna unu ha gburu. 48 Ya mere, unu bu ndi akaebe ma kwenyekwa n'ihè ndi nna nna unu ha mere, n'hi ha gburu ha, ma unu e wuo ili ha. 49 O bu n'hi nke a ka Chineke n'amamihe ya ji kwuo si, Aga m ezigara ha ndi amuma na ndi ozi, ufodu ka ha ga-egbu ma ndi ozokwa ka ha ga-akpagbu. 50 N'hi nke a, ogbo a ga-aza ajuju banyere obara ndi amuma niile a wufuru, site na mmalite nke uwa, 51 site n'obara Ebel ruo na nke Zekaraya, onye e gburu n'etiti ebe ichu aja na ebe nsu. E, agwa m unu, a ga-aju ihe banyere ha n'aka ogbo a. 52 "Ahuhu ga-adiri unu bu ndi ozizi iwu, n'hi na unu wepuru otughe igodo nke amamihe. Unu onwe unu abanyeghi, ma unu gbochikwara ndi nabata ibata." 53 Mgbe o si n'ebe ahụ puo, ndi ode akwukwo na ndi Farisii bidoro isogbu ya, na ikpasu ya ikwu otutu okwu, 54 na-esiri ya onya, ka ha mara ma o ga-ekwuhie onu, ka ha hu ihe ha ga-eji jide ya.

12 N'oge ahụ, mgbe otutu puku ndi mmadu gbakotara, nke mere ka ha na-azo ibe ha ukwu. O buuru uzu bido igwa ndi na-eso uzu ya si, "Kpacharanu anya unu banyere ihe na-eko achicha ndi Farisii, nke bu ihu abuo ha. 2 N'hi na o dighi ihe obula zoro ezo nke na-agaghi aputa ihè, o dikwaghi ihe e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghi ekpughe. 3 Ihe obula unu kwuru n'ochichiri, a ga-anu ya n'ihè, ihe obula unu gbara n'izu n'ime ulo ka a ga-ekwusa n'elu ulo. 4 "Ana m agwa unu, ndi enyi m, unu atula egwu maka ndi na-egbu anu ahụ ma e mesia, ha apughị ime ihe ozo. 5 Ma aga m ezi unu onye unu ga-atu egwu. Tuponu egwu Onye ahụ nwere ikike igbu anu ahụ ma tubakwa ya n'oku ala mmuo. E, asi m unu tuponu ya egwu.

(Geenna g1067) 6 Ọ bughị mkpuru ego abuo ka a na-ere umu nza ise? Ma o nweghi nke obula n'ime ha Chineke chefuru. 7 N'ezie a gurū ọ bụladị agiri isi di n'isi unu onu. Unu atula egwu, n'ihu na unu di oke onu karja otutu umu nza. 8 "Ma asi m unu, na onye obula kwuputara m n'ihu umu mmadu, onye ahụ ka Nwa nke Mmadu ga-ekwuputa n'ihu ndi mmuo ozi nke Chineke. 9 Onye obula na-agonari m n'ihu ndi mmadu, a ga-agonari kwa ya n'ihu ndi mmuo ozi nke Chineke. 10 Onye obula nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadu, a ga-agbaghara ya, ma onye obula na-ekwulu Mmuo Nso, agaghị agbaghara ya. 11 "Mgbe ha ga-akpobata unu n'ihu ulo nzuko, ndi ochichi na ndiji, unu echegbula onwe unu otu unu ga-esi zaghachi, maobu ihe unu ga-aza, maobu ihe unu ga-ekwu. 12 N'ihu na Mmuo Nso ga-ezi unu n'oge awa ahụ, ihe unu kwesiri ikwu." 13 Otu onye n'ime igwe mmadu ahụ siri ya, "Onye ozizi, gwa nwanne m nwoke ka o kenye m oke n'ihe nketa anyi." 14 Ọ siri ya, "Nwoke, onye mere m onye ikpe maobu onye ndozi okwu n'etiti unu?" 15 Ma ọ siri ha, "Kpachapumu anya! Noronu na nche banyere oke ochicho niile, n'ihu na ndu mmadu adabereghi n'otutu ihe o nwere." 16 Ọ turu ha ilu a si, "Otu ogaranya nwere ala miri nno mkpuru di ukwu. 17 O chere n'ime onwe ya si, 'Gini ka m ga-eme n'ihu na enweghi m ebe m ga-echekwa mkpuru m?' 18 "Ya mere ọ siri, 'Ihe m ga-eme bu nke a, aga m akwatu oba m, wuo nke ka ya ukwu, bu ebe m ga-echekwa mkpuru m na ihe ndi ozo. 19 Ya mere aga m agwa mkpuruobi m, 'I nwere otutu ezi ihe ga-ezuru gi otutu afu, n'ihu ya zuru ike, rie, nuo ma nweekwa obi utu.'" 20 "Ma Chineke gwara ya si, 'Onye nzuzu, n'abalj a ka a ga-achọ mkpuruobi gi n'aka gi. Ihe niile j kpatara nke onye ka ha ga-abu?' 21 "Otu a ka ọ ga-adiri onye obula na-akpadoro naani onwe ya akụ, ma ọ baghi uba n'ebe Chineke no." 22 Ọ gwara ndi na-eso uzo ya, "Ya mere, asi m unu, unu echegbula onwe unu banyere ndu unu, ihe unu gari, maobu banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi. 23 N'ihu na ndu di mkpa karja ihe oriri, anu ahụ dikwa mkpa karja uwe. 24 Tuleenu ugooma. Ha adighi akụ maobu ghoru mkpuru obula. Ha enweghi uloku maobu oba, ma Chineke na-azu ha nri. Unu ọ dighi oke onahia karja anu ufe ndi a. 25 Onye n'ime unu puru itinye otu nkeji n'ogologo ubochi nke ndu ya site n'ichegbu onwe ya? 26 Ebe unu na-apughị ime ihe nta di otu a, gini mere unu ji echegbu onwe unu banyere ihe

ndi ozo? 27 "Tuleenu otu okoko ohia lili si eto. Ha adighi aru ọru obula maobu tuu ogho. Ma asi m unu, ọ bụladị Solomon n'ebube nke ibu eze ya niile, eyighi uwe obula mara mma di ka otu n'ime okoko osisi nke ohia ndi a. 28 Ma ọ buru na Chineke si otu a choo ahijia efu nke ubi mma, nke puru idi ndu taa ma echi atuba ha n'ite oku, ọ bu na ọ pughi i si otu a choo unu mma karja? Unu ndi okwukwe nta. 29 Ya mere, unu adogbula onwe unu maka ihe unu ga-eri maobu ihe unu ga-anu. Unu echegbukwala onwe unu. 30 N'ihu na ọ bu ihe ndi a ka ndi mba nke uwa na-achuso, ma Nna unu makwara na ha di unu mkpa. 31 Kama choonu alaeze ya, a ga-atukwasikwara unu ihe ndi a niile. 32 "Unu atula egwu, igwe aturu nta, n'ihu na ọ toro Nna unu utu inye unu alaeze ahụ. 33 Reenu ihe unu nwere nyekwanu ndi ogbenye. Meenu onwe unu akpa na-agaghị aka nka, n'oba akụ n'eluigwe, ebe onye ohi na-adighi abia nso, nla adighi erichapukwa ya. 34 N'ihu na ebe obula akụ unu di ka obi unu ga-adikwa." 35 "Keenu aji n'ume, meenu ka oriona unu na-enwu enwu. 36 Dinu ka ndi ohu na-echere loghachi nke nna ha ukwu, onye gara oriri agbamakwuko, bu onye ha ga-emeghere uzo ngwangwa mgbe ọ lotara kuo aka. 37 Ndi ohu ahụ ga-abu ndi a goziri agozi, bu ndi onyenwe ha ga-ahụ na ha no na nche mgbe ọ ga-aloghachi. N'ezie asi m unu na ọ ga-eke belit ya n'ukwu ya, mekwa ka ha nodu ala na tebul iri ihe, ọ ga-abiakwa jere ha ozi. 38 Ngozi ga-adiri ndi ohu ahụ onye nwe ha ga-ahụ ka ha no na njikere, ọ bụladị ma ọ loghachiri n'etiti abali, maobu n'ezigbo isi ututu. 39 Maranu nke a: ọ buru na onyenwe ulo maara oge awa onye ohi ga-eji abia n'ulo ya, ọ gaghị ekwe ka onye ohi ahụ tiwaa ulo ya. 40 Unu kwesiri ino na njikere n'ihu na Nwa nke Mmadu ga-abia n'oge awa unu natughị anya ya." 41 Pita siri ya, "Onyenwe anyi, i turu ilu a n'ihu anyi, ka ọ bu maka onye obula?" 42 Ma Onyenwe anyi siri, "Onye bu ohu ahụ nke kwesiri ntukwasị obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi umuodibo ya niile, ka ọ na-enye ha nri mgbe o kwesiri? 43 Ngozi na-adiri ohu ahụ nke onyenwe ya ga-ahụ ka ọ na-arū ọru ahụ mgbe ọ ga-aloghachi. 44 N'ezie asi m unu, ọ ga-eme onye nke ahụ onyeisi nke ihe niile o nwere. 45 Ma ọ buru na ohu ahụ asi n'obi ya, 'Onyenwe m na-anu odu ilota,' ọ burukwa na ọ malite itigbu umuodibo ndi ozo, bu ndi ikom na ndi inyom na-eje ozi, na iri ihe oriri, na inukwa ihe onunu na inubiga mmanya oke. 46 Nna ukwu ohu ahụ

ga-alọta n'ụbọchị ọ na-atughị anya, n'oge awa ọ na-amakwaghị. Ọ ga-egburisikwa ya, nye ya ọnọdụ n'etiti ndị na-ekweghị ekwe. **47** "Ohu ahụ maara ihe nna ya ukwu chọrọ ma hapụ inọ na njikere, maọbụ ime ya, ka a ga-apiasị ụtari ike. **48** Ma onye na-amaghị ama ma mee ihe kwesiri ka a pia ya ụtari, a ga-apia ya ụtari ole na ole. N'ihia na ọ bụ onye e nyere ihe hiri nne ka a ga-ele anya inata ihe hiri nne n'aka. Onye e nyekwara ihe ukwu n'aka idebe, n'aka ya ka a ga-achọ ihe nke kachasịny. **49** "A b́ara m iwebata ọkụ n'elu ụwa, ọ gaara adiri m nọ mma ma ọ buru na ọ malitelari inwu! **50** Enwere m baptizim nke m na-aghaghị ime, ma aga m anogide n'oke ihe mgbu tutu e mezuo ya **51** Unu chere na m b́ara iweta udo n'ụwa? Asị m unu mbaa, kama nkewa. **52** Site ugbu a gawa, mmadụ ise si n'otu ezinaulo ga-ekewa megide onwe ha, atọ megide abuo, abuo megide atọ. **53** Ha ga-ekewa; nna megide nwa ya nwoke, nwa nwoke ga-emegekwa nna ya, nne megide nwa ya nwanyi, nwa nwanyi megidekwa nne ya, nne di megide nwunye nwa ya, nwunye nwa megide nne di ya." **54** Ọ gwakwara igwe mmadụ ahụ si, "Mgbe unu huru urukpu ojii ka ọ na-ebilin'odiada anyanwu, unu na-eme ngwangwa si, 'Mmiri ga-ezo,' ọ na-ezokwa. **55** Mgbe unu huru na ifufe na-esite na ndida na-efe, unu na-asị, Oke okpomoku ga-adi, ọ na-emekwa otu ahụ. **56** Ndị ihu abuo! Unu matara ikowa ihu ala na mbara eluigwe. Gini mere unu apughi ikowa oge di ugbu a? **57** "Gini mere unu adighi ekpebiri onwe unu ihe ziri ezi? **58** Ọ buru na gi na onye na-ebo gi ebubo esoro na-aga n'ihu okaikpe, gbalisie ike ka gi na ya kpezie n'uzo, ma ọ bughị otu a, ọ ga-akpopu gi n'ihu onye okaikpe, ma eleghị anya okaikpe ahụ garara gi nye n'aka okaikpe ukwu, okaikpe ukwu gararakwa gi nye n'aka onye na-eje ozi n'uloikpe, bụ onye ga-etinye gi n'ulo mkporo. **59** Asị m gi, i gaghi e si n'ebe ahụ puta ruo mgbe i kwughachiri ọ buladi otu kobo nke ikpezu."

13 Mgbe ahụ, ufodu ndi nọ n'ebe ahụ gwara ya banyere ndi Galili ahụ Paillet jiri obara ha gwakota n'aja ha churu. **2** Ọ zara si ha, "Unu chere na ndi Galili a tara udi ahuhu a bu ndi mmehie karja ndi Galili niile? **3** Mba! Asị m unu, ọ buru na unu echegharighi, unu niile ga-esi otu ahụ laa n'iyi. **4** Ka unu chere na mmadu iri na asato ahụ, ndi mgbidi aja ulo elu Sailom dagburu bu ndi ikpe mmehie mara karja ndi niile bi na Jerusalem? **5** Mba! Asị m unu, ọ buru na unu echegharighi, unu niile ga-ala n'iyi di ka ha." **6** Ya

mere, ọ turu ha ilu a si, "Otu nwoke kuru osisi fiig n'ubi vaini ya, ma mgbe ọ b́ara choo n'elu ya, ma ọ hughị mkpuru obula. **7** Ya mere, ọ gwara onye oru ubi ya si, 'Nime afọ atọ ndi a ka m b́ara ka m ghoro mkpuru site n'osisi fiig a, ma ahughị m mkpuru obula. Gbutuo ya! Gini mere ọ ga-eji na-eriko nri di n'ala ubi a?' **8** "Ọ zara si ya, 'Nna m ukwu, hapukwa ya n'afọ a, ka m gwuo ala gburugburu, hinye ya aja nri ala n'ukwu. **9** Ọ buru na ọ mja mkpuru n'afọ ozo, ọ di mma, ọ burukwa na ọ mighi, i nwere ike gbutuo ya.'" **10** N'ubochi izuike ndi Juu, ọ banyere n'ime otu ulo ekpere na-ezi ihe. **11** Otu nwanyi nokwa n'ebe ahụ, onye mmuo nrija nrija mere ka ahụ ghara i di ya ike afọ iri na asato. Ọ na-ehu ehu, o nwekwaghị ike iguzo otọ kwem. **12** Mgbe Jisos huru ya, ọ kporo ya si ya, "Nwanyi emeela ka i nwere onwe gi site n'oria gi." **13** Mgbe o bikasiri ya aka, ngwangwa, o guzoro kwem malite na-eto Chineke. **14** Ma onyendu ulo ekpere ahụ were iwe nke ukwu n'ihia na Jisos gworo oria n'ubochi izuike. Ọ gwara igwe mmadụ ahụ ukwu si, "E nwere ubochi isii n'ime izu uka mgbe mmadu kwesiri iru oru. Ya mere, bjanu ka a gwoo unu n'ubochi ndi a, ọ bughị n'ubochi izuike." **15** Ma Onyenwe anyi zara ya si, "Unu ndi ihu abuo! Ọ di onye n'ime unu na-adighi atopu oke ehi ya maobu inyinya ibu ya, site n'ulo anumanu, kpupu ya ebe ọ ga-anu mmiri n'ubochi izuike? **16** O kwesighi ka a topu nwanyi a bu ada Ebrahim n'agbu ekwensu kere ya ogologo afọ iri na asato, n'ubochi izuike, mee ka o nwere onwe ya?" **17** Mgbe o kwuru nke a, ihere mere ndi iro ya niile, ma ndi mmadu nọ n'ebe ahụ niri onu n'ihia oru ebube niile ọ na-aru. **18** Ya mere, ọ na-ekwu si, "Gini ka alaeze Chineke yiri? Gini ka m ga-eji tunyere ya? **19** O yiri mkpuru mostaadi nke mmadu kuru n'ubi ya a gbara ogige. O toro ghozo osisi, nke umu nnunu na-ezokwa ike n'alaka ya." **20** Ozo, ọ siri, "Gini ka m ga-eji tunyere alaeze Chineke? **21** Ọ di ka ihe na-eko achichanke nwanyi gwakotara na otutu atọ nke utu oka, tutu ruo mgbe o koro utu oka ahụ niile." **22** O jehariri n'obodo ukwu na n'obodo nta niile na-ezi ihe, ka ọ na-aga Jerusalem. **23** Otu onye siri ya, "Onyenwe m, ndi a ga-azoputa ha ga-adi ole na ole?" Ọ siri ha, **24** "Gbalisienu ike banye site n'onu uzo di warawara, n'ihia na ana m a gwa unu na otutu ga-achọ ibanye ma ha agaghị enwe ike. **25** Ọ buru na nna nwe ulo ebilie mechie onu uzo, unu ga-eguzo na-ezi na-aku aka n'uzo na-asị, 'Onyenwe anyi meghere anyi uzo.'" "Na nzaghachi,

o ga-asị, 'Amaghị m ebe unu si bja.' 26 "N'oge ahụ, unu ga-asị, 'Anyị na gị rikoro, n'okwaa, i kuzikwara nkuzi n'ogbe anyị.' 27 "Ma o ga-asị, 'Amaghị m ebe unu siri bja. Pụonụ n'ihu m, unu ndị ajọ omume.' 28 "Ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adikwa mgbe unu ga-ahụ Ebrahim, na Aizik na Jekob na ndị amụma niile ka ha nọ n'alaeze Chineke; ma unu onwe unu aburū ndị a chupurū n'ezị. 29 Ndi mmadu ga-esite n'owuwa anyanwu, nakwa odida anyanwu, na n'ugwu na ndida nke uwa bja nodu n'oriri n'ime alaeze Chineke. 30 Ma lee, ndi bu uzọ ga-agho ndi ikpeazu, ma ndi ikpeazu ga-agho ndi bu uzọ." 31 N'oge awa ahụ, ufodu ndi Farisii bjakwutere ya si ya, "Si n'ebe a puo, n'ihu na Herod na-achọ igbu gi." 32 O siri ha, "Gaa gwaranụ m nkita ohia ahụ, lee, ana m achupu mmuo ojo, gwokwa ndi oria taa na echi, ma n'ubochi nke ato ka m ga-arucha oru m. 33 Ma otu o di, aga m aga n'ihu n'uzo m taa, na echi na nwanne echi, n'ihu na n'ezie, o dighi onye amuma ga-anwu n'ebe ozo na-abughị na Jerusalem. 34 "O Jerusalem! Jerusalem! Gi onye na-egbu ndi amuma ma na-ejikwa nkume atugbu ndi e ziteere gi. Otutu mgbe ka m gbaliri ichikota umu gi di ka nne okuku si achikota umu ya n'okpuru nku ya, ma unu ekweghi. 35 Lee, a hapurula unu ulo unu. Ma agwa m unu, unu agaghị ahụ m anya ozo ruo mgbe oge ahụ ga-abia, mgbe unu ga-asị, 'Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyi.'"

14 Otu ubochi izuike, mgbe o gara iri ihe n'ulo otu onyendu ndi Farisii, ha no na-ele ya anya nke oma. 2 Ma lee, otu nwoke ahụ ya zara aza nokwa n'ihu ya ebe ahụ. 3 Jisọs juru ndi Farisii na ndi ozizi iwu si, "O ziri ezi n'iwu igwo oria n'ubochi izuike ka o bu na o zighi?" 4 Ma ha e kwughị okwu obula. Ya mere o kporo ya, gworo ya ma si ya laa. 5 O siri ha, "O buru na otu n'ime unu nwere nwa nwoke maobu oke ehi nke dabara n'ime olulu mmiri n'ubochi izuike, o bu na o gaghị eme ngwangwa doputa ya?" 6 Ma ha enweghi ike iza ajuju a. 7 Mgbe o huru otu ndi a kporo oriri si horo naanị oche ndi a na-asopuru, oche ndi a na-asopuru, o turu ha ilu si, 8 "Mgbe mmadu obula kporo gi oriri n'olulu di na nwunye, abatala nodu n'oche ndi a na-asopuru, n'ihu na eleghi anya, onye kporo gi oriri kpokwara onye ka gi nwe nsopuru. 9 N'ihu na onye ahụ kporo unu oriri nwere ike bjakwute gi si gi, nye nwoke a onodu gi. Mgbe ahụ, i ga-ebili n'anya ihere gaa nodu n'oche dikarisiri ala. 10 Ma mgbe a

kporo gi, nodu n'oche di ala, ka o ga-abu na onye kporo gi oriri bja, o ga-asị gi 'Enyi m, rigota n'ebe a ka elu.' Mgbe ahụ, i ga-enwekwa ugwu n'anya ndi niile a kporo gi na ha oriri. 11 N'ihu na onye obula ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n'ala, ma onye obula na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu." 12 O gwara onye ahụ kporo ya oriri si, "Mgbe i na-akpo oriri nke nri ehie maobu nke nri anyasi, akpola naanị ndi enyi gi maobu umunne gi ndi nwoke maobu ndi ikwu na ibe gi, maobu ndi agbataobi gi bara ogaranya, n'ihu ma eleghi anya, ha puru ikpokwa gi na mgbe nke ha, si otu a kwughachi gi ugwo. 13 Kama mgbe i na-akpo oriri, kpo ndi ogbenye na ndi olusi na ndi ngwuro na ndi isi. 14 A ga-agozikwa gi, n'ihu na ha enweghi ike ikwughachi gi, a ga-akwughachikwa gi mgbe ndi ezi omume ga-ebili n'onwu." 15 Mgbe otu n'ime ndi a kporo oriri nuru nke a, o siri ya, "Ngosi ga-adiri onye ga-eso rie oriri n'alaeze Chineke." 16 Ma o siri ya, "Otu onye na-akwado oke oriri kpokwa otutu mmadu oku. 17 Mgbe oge oriri ahụ ruru, o zipuru ohu ya ka o ga gwa ndi ahụ o kporo si, 'Bjanu, n'ihu na e dozichaala ihe niile.' 18 "Ma ha niile n'otu n'otu malitere inye osisa. Onye nke mbu siri, 'Azuru m iberibe ala ohuru, o dikwa mkpa na m ga-eje hu ya, biko gbaghara m, agaghị m abia.' 19 "Onye nke ozo siri, 'Azuru m ehi e ji aru oru ubi, iri e jikoro abuo abuo. Ana m aga ugbu a ka m nwalee ha, biko gbaghara m, agaghị m abia.' 20 "Ma onye ozo sikwara, 'Aluru m nwunye ohuru, n'ihu nke a agaghị m abia.' 21 "Otu ahụ lotara, koro nna ya ukwu ihe ndi ahụ a kporo oriri kwuru. Mgbe ahụ, iwe di ukwu were nna ya ukwu, nke a mere ka o zipu ohu ya si ya, 'Gaa ngwangwa n'okporozo ukwu na n'okporozo nta di n'obodo a, kpobata ndi ogbenye, na ndi ukwu ruru, na ndi isi na ndi ngwuro.' 22 "Otu ahụ siri, 'Nna m ukwu, emeela m ihe i kwuru, ma ohere ka foduru.' 23 "Nna ukwu ahụ siri ohu ahụ, 'Gaakwa n'okporozo ukwu na okporozo nta, mee ka ndi mmadu bata n'ulo m, ka ulo m juputa na mmadu. 24 N'ihu na agwa m unu, o dighi otu onye n'ime ndi ahụ a kporo oriri ga-edetu nri m onu.'" 25 Ugbu a, oke igwe mmadu na-eso ya ma o tughariri si ha: 26 "Onye obula choro iso m, ma o bughị uzọ kpọ nne na nna ya, na nwunye ya, na umu ya, na umunne ya ndi nwoke na ndi nwanyi tinyekwara ndu nke ya onwe ya asi, apughị ibu onye na-eso uzọ m. 27 Onye obula na-eburughị obe ya soro m, enweghi ike ibu onye na-eso uzọ m. 28 "O di onye obula n'ime unu choro iwu ulo

elu, na-agaghị ebụ ụzọ nọdụ ala, gbakọọ ihe ọ ga-efu ya, iji chọputa ma o nwekwara ego ga-ezu iwucha ya? **29** N'ihị na ọ bụrụ na ọ tọọ ntọala ma o nwekwaghị ike wuchaa ya, onye ọbụla hụrụ ya ga-achị ya ọchị, **30** na-asị, 'Nwoke a malitere iwu ụlọ, ma o nweghị ike wuchaa ya.' **31** "Maọbụ olee eze chọrọ ịluso eze ibe ya ọgụ, ọ gaghị ebụ ụzọ nọdụ ala tulee ma puku ndị agha iri ya ọ ga-ezuru ya iji luso onye ji iri puku ndị agha abụọ abajakwute ya ọgụ? **32** Ọ bụrụ na o nweghị ike, ọ ga-ezipu ozi rịọ ka e kpee udo mgbe onye nke ọzọ ka nọ n'ebe dị anya. **33** N'uzọ dị otu a, onye ọbụla na-ajughị ihe niile o nwere, apughị ịbụ onye na-eso ụzọ m. **34** "Nnu dị mma, ma ọ bụrụ na ọ dighị atọkwa ụtọ, a ga-eji gịnee mee ka ọ tọọ ụtọ ọzọ? **35** Ọ bakwaghị uru nye ala maọbụ iji mee nri ala. Kama ọ bụ itufu ya. "Onye ọbụla nwere ntị ịnu ihe, ya nūrū."

15 Ugbu a, ndị ọna ụtụ na ndị mmehie na-abịa ya nso ịnụta ihe ọ na-ekwu. **2** Ndi Farisii na ndi ozizi iwu tamuru ntamu na-asị, "Nwoke a na-anabata ndi mmehie sorokwa ha na-eri nri." **3** Ya mere, ọ tūrū ha ilu a sị, **4** "Ọ bụrụ na otu onye n'ime unu enwee narị atūrū ma otu n'ime ha akpafuo. Ọ bụ na ọ gaghị ahapụ iri atūrū itoolu na itoolu ahụ fọdurū n'ọzara, pụọ ịchoghari otu ahụ kpafuru ruo mgbe ọ chọtara ya? **5** Mgbe ọ chọtara ya, ọ ga-eji ọnụ tükwasị ya n'ubu ya. **6** Mgbe ọ lotara n'ulo ya, ọ ga-akpọkọta ndi enyi ya na ndi agbataobi ya sị ha, 'Soronu m nūrja ọnụ n'ihị na achotala m atūrū m furu efu.' **7** Asị m unu, n'uzọ di otu a, ọnụ di ukwu ga-adị n'eluigwe n'ihị otu onye mmehie nke cheghariri, karja iri itoolu na itoolu ndi ezi omume bu ndi ncheghari na-adighi mkpa. **8** "Maobu olee nwanji nke nwere mkpuru olaocha iri, ọ bürü n'otu n'ime ha adafuo. Ọ gaghị amunye oriona, zaa ime ulo ya icho otu mkpuru ego ahü tutu ọ chota ya? **9** Mgbe ọ chotara otu mkpuru ego ahü, ọ ga-akpo ndi enyi ya na ndi agbataobi ya sị ha, 'Soronu m nūrja ọnụ n'ihị na achotala m ego m furu efu.' **10** N'uzo di otu a, asị m unu, ọnụ ga-adị n'ihu ndi mmu ozi Chineke n'ihị otu onye mmehie nke cheghariri." **11** O kwukwaara sị, "Otu nwoke mutara umu nwoke abuo. **12** Nwa ya nke nta sirj nna ya, 'Nna, kenye m oke ruuru m n'ihe niile i nwere.' Ya mere, o kenye ya oke nke ya site n'ihe o nwere. **13** "Mgbe ubochi ole na ole gasiri, nwokorobia ahü kwakotara ihe niile o nwere gaa biri n'otu obodo di anya. N'ebe ahü, o mefuchara ihe niile o nwere n'ibi ndu ojo. **14** Mgbe o

mefuchara ihe niile o nwere, oke unwu dara n'ala ahü. Ọ malitere ino n'uko. **15** N'ihị nke a, ọ gara binyere otu onye obodo ahü nyere ya oru ilekota ezi ya na inye ha nri. **16** Ma ọ na-agu ya ka o site na nri ọ na-enye ezi rijuo afo, ma ọ dighi onye nyere ya udi nri ahü. **17** "Mgbe ọ ghọtara onwe ya, ọ sirj, 'Mmadu ole bu ndi oru e goro ego nna m nwere, ndi nri na-ezuru ma maputakwa, ma aguu na-egbu m n'ebe a. **18** Aga m ebili lakwuru nna m, si ya, Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. **19** Ekwesikwaghị m ka a kpoo m nwa gi ozo, were m di ka otu n'ime ndi i goro oru.' **20** Ya mere, o biliri laghachikwuru nna ya. "Ma mgbe ọ norij n'ebe di anya, nna ya huru ya, nwee omijiko n'ahu ya, gbaara oso ga makuo ya, sutukwa ya onu. **21** "Nwa ya nwoke ahü sirj ya, 'Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. Ekwesighi m ka a kpoo m nwa gi ozo.' **22** "Ma nna ya gwara ndi ohu ya si, 'Meenu ngwangwa weta uwe kachasi mma yikwasị ya. Gbanye ya olaaka n'aka, yinyekwanu ya akpukpokwu n'ukwu. **23** Gaanu kpuputa nwa ehi gbara abuba, gbuo ya, ka anyi rie ma nurjakwa. **24** N'ihị na nwa m a, nwuru anwu ma ọ dila ndu ozo. O fukwara efu ma a chotala ya.' Ha bidoro na-eri, na-anu na-anurikwa onu. **25** "Ọ dighi anya, nwa ya nke okenye, onye jere iru oru n'ubi, mgbe ọ na-abiaru ulo nso, ọ nuru uda egwu na igba egwu. **26** Ọ kpoo otu n'ime ndi ohu juo ya ihe na-eme. **27** Ọ sirj ya, 'Nwanne gi nwoke alotala. Nna gi egbuola nwa ehi gbara abuba n'ihị na ọ lotara n'udo na ahü ike.' **28** "Iwe were ya, ọ juru ibata n'ime ulo. Nna ya putara n'ezi ryo ya aririo. **29** Ma ọ zara nna ya sị, 'Lee otutu afo niile ndi a ka m noo na-ejere gi ozi, enupukwaghị m isi n'iwu gi n'uzo obula. Ma o nweghị oge i nyere m ọ buladi nwa ewu si mu na ndi enyi m jiri ya mee oriri. **30** Ma ugbu a, nwa gi a, onye ya na ndi akwana mefuru aku gi alotala, ya ka i gburu nwa ehi gbara abuba.' **31** "Ma ọ sirj ya, 'Nwa m, mu na gi no mgbe niile, ihe niile m nwere bukwa nke gi. **32** Ma anyi kwesiri inuri onu, kpookwa oriri, n'ihị na nwanne gi nwoke a nwuru anwu ma ọ dila ndu ozo. O fukwara efu ma a chotala ya."

16 Ọ gwara ndi na-eso uzo ya sị, "Otu ogaranya nwere otu onyeisi oru nke e boro ebubo na ọ na-ala aku ya n'iyi. **2** Ya mere ọ kpoo ya sị ya, 'Gini bu ihe a m na-anu banyere gi? Gbakoro m otu i si na-elekota aku m, n'ihị na achokwaghị m ka i buru onyeisi oru ozo.' **3** "Onyeisi oru ahü sirj onwe ya, 'Gini

ka m ga-eme ugbu a nna m ukwu na-achọ ikwụsị m ọrụ? Ike igwu ala adighị m, ihere agakwaghị ekwe m iriọ aririọ. 4 Amatala m ihe m ga-eme, nke a ga-enyere m aka ma ọ buru na a chupu m n'oru n'ebe a, aga m enweta ndi ga-anabata m n'ulo ha.' 5 "Ya mere ọ kpọrọ ndi niile ji nna ya ukwu ugwo n'otu n'otu. Ọ juru onye nke mbu si, 'Ego ole bu ugwo i ji nna m ukwu?' 6 "Ọ sirị ya, 'Ọ bu puku karama mmanu oliv ka m ji ugwo ya.' "Onyeisi ọrụ ahụ gwara ya si, 'Ngwangwa, were akwukwo degħaria ya narị karama ise.' 7 "Mgbe ahụ, ọ juru onye nke abuo si, 'Ego ole bu ugwo i ji?' "Ọ sirị ya, 'Ọ bu narị akpa oka wiiti.' "Ọ sirị ya, 'Ngwangwa degħaria ya iri akpa oka wiiti asato.' 8 "Nna ya ukwu toro onyeisi ọrụ ahụ na-ekwesighi ntukwasị obi n'ihu na ọ kpara agwa di ka onye nwere uche. N'ihu na umu, nke ogbo a, ji akonuche na-eso ndi ogbo ha karja umu nke ihè. (aiōn g165) 9 Agwa m unu, jirinụ akunuba nke ajo omume metara onwe unu ndi enyi, ka ọ ga-abu na mgbe ọ na-adighikwa aku unu nwere, ha ga-anabata unu n'ulo obibi ha ebighi ebi. (aiōnios g166) 10 "Onye obula kwesiri ntukwasị obi n'ihe di ntakiri, ga-ekwesikwa ntukwasị obi n'ihe di ukwu. Onye na-ekwesikwaghị ntukwasị obi n'ihe di ntakiri, agaghikwa ekwesi ntukwasị obi n'ihe di ukwu. 11 Ọ buru na unu abughi ndi kwesiri ntukwasị obi n'aku mmehie nke uwa, onye ga-enyeka ezi aku n'aka unu na ntukwasị obi idebe? 12 Ọ burukwa na unu abughi ndi kwesiri ntukwasị obi n'aku onye ozo, onye ga-enye unu ihe nke bu nke unu? 13 "Ọ dighi onye obula puru ife nna ukwu abuo, n'ihu na ọ ga-achọ ihu otu n'ime ha n'anya, kpokwa nke ozo asi, maobu, sopuru otu ma leja nke ozo anya. Otu a kwa i nweghi ike ife Chineke na aku otu mgbe ahụ." 14 Mgbe ndi Farisii, bu ndi huru ego n'anya nuru ihe ndi a, ha jiri ya mee ihe ochi. 15 Ọ sirị ha, "Unu na-egosi onwe unu di ka ndi ezi omume n'ihu ndi mmadu ma Chineke maara obi unu. N'ihu na ihe ndi mmadu na-akpo ihe di oke mkpa bu ihe ruru aru n'anya Chineke. 16 "Iwu na ndi amuma no na-achị ruo oge Jon bira. Site n'oge ahụ, a na-ekwusa ozioma nke alaeze Chineke, onye obula na-ejika ike na-abanye n'ime ya. 17 Ọ di mfe ka eluigwe na uwa gabiga karja na a ga-ewepu otu kpom, site n'ihu niile di n'iwu. 18 "Onye obula gbara nwunye ya alukwaghị m ma luru nwanyi ozo na-eme mmehie jka iko. Onye ọ bulakwa luru nwanyi di ya juru na-eme mmehie jka iko. 19 "Ọ di otu ogaranya na-eyi uwe odo odo na ezi akwa

ocha, na-erikwa nri di mma ubochi niile. 20 N'onu uzo ulo ya, otu nwoke onye ogbenye nke onya juru ahụ ya na-edina n'ebe ahụ. Aha ya bu Lazaros. 21 Ọ nagusi ya agu ike iri iberibe nri si na tebul ogaranya ahụ daa n'ala. Ọ buladi umu nkita na-abia na-aracha onya di ya n'ahu. 22 "Mgbe onye ogbenye ahụ nwuru, ndi mmuo ozi bira buru ya gaa n'ebe Ebrahim no. Onye ogaranya ahụ nwukwara, e lie ya. 23 N'oku ala mmuo ebe onye ogaranya ahụ no n'oke ihe mgbu, ọ huru Ebrahim ka ọ no n'ebe di anya, hukwa Lazaros n'akuku ya. (Hadēs g86) 24 Ọ kpokuru Ebrahim si ya, 'Nna m Ebrahim, meere m ebere n'ihu na anọ m n'oke ihe mgbu n'ime oku a. Biko zienu Lazaros ka ọ denye mkpisiaka ntakiri ya na mmiri bja meju ire m.' 25 "Ma Ebrahim sirị ya, 'Nwa m, chetakwa na i nara ezi ihe gi mgbe i di ndu, ebe Lazaros nara ihe ojojo. Ma ugbu a, a na-akasi ya obi n'ebe a ma gi onwe gi nokwa n'ahuhu. 26 A sikiwarị na anyi achoo inyere gi aka, ọ gaghị ekwe mee n'ihu na e nwere olulu di ukwu kewara anyi na unu. Mmadu obula enwekwaghị ike isite n'ebe a bja n'ebe unu no, ọ dikwaghị onye nwere ike isite n'ebe ahụ unu no bja n'ebe a.' 27 "Ọ sirị, 'Ya mere, arjo m gi nna, ziganu ya n'ulo nna m, 28 n'ihu na enwere m umunne nwoke ise. Ka ọ doo ha aka na nti ka ha ghara jba n'ebe a mmekpa ahụ di.' 29 "Ebrahim sirị, 'Ha nwere Mosis na ndi amuma, ha gee ha nti.' 30 "Ma o kwuru, 'Nna Ebrahim, nke ahụ agaghị ezul! A si na otu onye ga-esi n'ala ndi nwuru anwu gakwuru ha, ha ga-echeghari.' 31 "Ọ sirị ya, 'Ọ buru na ha egeghi Mosis na ndi amuma nti, ha agaghị ekwenye ma a sikiwarị na mmadu esi n'onwu bilie.'"

17 Ọ sirị ndi na-eso uzo ya, "Ihe ndi nke na-eme ka mmadu jehie aghaghị idi, ma ahuhu ga-adiri onye obula onodu ndi a ga-esi n'aka ya bja. 2 Ọ gaka gi mma ka e kenye gi nkume igwe nri n'olu, tnye gi n'ime oke osimiri, karja na i ga-eduhie otu n'ime umuntakiri ndi a uzo. 3 Kpachapurunu onwe unu anya! "Ọ buru na nwanna gi e mejo gi, baara ya mba. Ọ buru na o chegharia, gbaghara ya. 4 Ọ burukwa na o mejo gi ugboro asaa n'otu ubochi, rikwa gi ugboro asaa si, 'E chegharia m,' i ghaghị igbaghara ya." 5 Ndi ozi ya sirị ya, "Onyenwe anyi, mee ka okwukwe anyi di ukwu!" 6 Onyenwe anyi zara, "Ọ buru na unu nwere okwukwe nke ha ka mkpuru mostaadi, unu nwere ike i si osisi ukwu a, Ka e site na mgborogwu hopu gi ma kuko gi n'ime

oke osimiri, ọ ga-erubere unu isi. 7 “Ọ bụ onye n’ime unu nke nwere ohu onye si ebe ọ gara ruo ọrụ maọbụ jụ atụrụ ọbata, ga-asị ya, ‘Mee ngwangwa nọdụ ala rie nri?’ 8 Ọ gaghị asị ya, ‘Siere m nri ọsịsọ, kwadoo onwe gị jere m ozi ka m na-eri na ańkwa ihe ọńńń; emesịa ị ga-eri nri ma ńń ọ ihe ọńńń nke gị?’ 9 Ọ ga-ekele ohu ahụ n’ihi na ọ rụrụ ọrụ o kwesiri iri? 10 N’otu aka ahụ, mgbe unu rụchara ọrụ niile unu kwesiri iri, ihe unu ga-ekwu bụ, ‘Anyị bụ ụmụ ohu na-ekwesighị ekwesi, anyị emeela ihe anyị kwesiri ime.’” 11 Ka ọ na-aga Jerusalem, o sitere n’uzo dị n’agbata Sameria na Galili. 12 Mgbe ọ banyere n’otu obodo nta, ndị ekpenta iri sitere n’ebe dị anya zute ya. 13 Ha tiri mkpu n’oke olu sị, “Jisọs nna anyị ukwu, mere anyị ebere.” 14 Mgbe ọ hụrụ ha, ọ sịrị ha, “Gaanụ gosi ndị nchụaja onwe unu.” Dị ka ha na-aga, e mere ka ha dị ọcha. 15 Mgbe otu n’ime ha chọputara na a gwọla ya, ọ laghachiri azụ, jiri oke olu na-eto Chineke. 16 Ọ dara n’ala n’ukwụ ya, kelee ya. Ọ bụ onye Sameria. 17 Jisọs jụrụ sị, “Ọ bughị mmadụ iri ka e mere ka ha dị ọcha, ebeekwanụ ka itoolu ndị ọzọ nọ? 18 Ọ bu naanị onye mba ọzọ a lọghachiri inye Chineke otuto?” 19 Mgbe ahụ, ọ sịrị ya, “Bilie, laa, okwukwe gị agwọla gi.” 20 Ma mgbe ndị Farisii jụrụ ya sị, Olee mgbe alaeze Chineke ga-abia? O kwuru, “Ọbịbja alaeze Chineke agaghị a bụ n’uzo a ga-eji anya efu hụ ya. 21 Ha agaghikwa asị, ‘Lee, ọ nọ n’ebe a,’ maọbụ, ‘n’ebe ahụ,’ n’ihi n’ezie, alaeze Chineke nọ n’etiti unu.” 22 Mgbe ahụ, ọ gwara ndị na-eso ụzọ ya, “Oge na-abia mgbe ọ ga-agusi unu agụ ike ihu otu n’ime ụbọchị nke Nwa nke Mmadụ, ma unu agaghị ahụ ya. 23 Ha ga-asị unu, ‘Lee, n’ebe ahụ,’ maọbụ, ‘Lee, n’ebe a,’ unu agala, unu esokwala ha. 24 N’ihi na Nwa nke Mmadụ n’ụbọchị ya ga-adị ka amụma nke eluigwe nke na-enye ihè na mbara eluigwe site n’otu ebe ruo n’ebe nke ọzọ. 25 Ma ọ ghaghị ibụ ụzọ hụ ọtụtụ ahụhụ, ọgbọ a ga-ajukwa ya. 26 “Dị ka ọ dị n’ụbọchị Noa, otu a ka ọ ga-adikwa n’ụbọchị Nwa nke Mmadụ. 27 Ha nọ na-eri na-ań, na-alụ nwunye na-ekekwa ụmụ ha di, ruo mgbe Noa banyere n’ugbo mmiri. Oke iju mmiri ahụ biakwara laa ha n’iyi. 28 “Otu a ka ọ dikwa n’oge Lọt. Ha nọ na-eri, na-ań, na-azurịtakwa ahia, na-akụ mkpuru, na-arukwa ụlọ. 29 Ma n’ụbọchị ahụ Lọt si n’obodo Sodom pụta, ọkụ na nkume dị ọkụ sitere n’eluigwe zoo ka mmiri, laa ha niile n’iyi. 30 “Otu a ka ọ ga-adikwa n’ụbọchị a ga-eme ka Nwa nke Mmadụ pụta ihè. 31 N’ụbọchị ahụ, onye ọbụla nọ n’elu ụlọ,

ma ihe ya dị n’ime ụlọ, aritukwala ịba n’ime ụlọ iburu ngwongwo ndị ahụ. N’otu aka ahụ, onye ọbụla nọ n’ubi, ya ghara ịlọghachita. 32 Chetakwanụ nwunye Lọt. 33 Onye ọbụla choro iche ndụ ya nche ka ọ ga-efunari, ma onye ọbụla na-atufu ndụ ya ga-echebe ya. 34 Asị m unu, n’anyasi ahụ mmadụ abụọ ga-edina n’otu akwa, a ga-ewepu otu n’ime ha hapu onye nke ọzọ. 35 Ụmụ nwanị abụọ ga na-akwọ ọka n’otu ebe, a ga-ewere otu ma hapu nke ọzọ.” 36 Ụmụ nwoke abụọ ga-anọ n’ubi, a ga-ewere otu onye hapu nke ọzọ. 37 Ha juru ya sị, “Olee ebe, Onyenwe anyi?” Ọ siri ha, “Ebe ọbụla ozu dị, ka udele na-ezukota.”

18 Mgbe ahụ ọ tūrurū ha ilu a iji gosi ha mkpa ọ dị ikpe ekpere na-esepughị aka, 2 ọ siri, “O nwere otu ọkaikpe bi n’otu obodo ma ọ naghị atụ egwu Chineke. Ọ naghị asopukwara mmadụ. 3 N’obodo ahukwa, e nwere otu nwanị di ya nwuru anwu nke na-abjakwute ya, na-asị ya, ‘Kpeputa m n’aka ndi na-emegide m.’ 4 “Na mmalite, ọ choghi, ma n’ikpeazu, ọ gwara onwe ya sị, ‘Ọ bụ eziokwu na anaghị m atụ egwu Chineke maobu sọpuru mmadụ. 5 Ma n’ihi na nwanị a di ya nwuru anwu nọgidere na-enye m nsogbu, aga m ahụ na o nwetara ikpe ziri ezi, ka ọ kwusi inye m nsogbu site na obibia ọ na-abia.’” 6 Ya mere Onyenwe anyi siri, “Gerenu ihe ọkaikpe nke na-eme ajo omume na-ekwu. 7 Ọ bụ na Chineke agaghị ekpeputa ndi ahụ ọ hoptara, bụ ndi na-akpoku ya ehie na abali? Ọ ga-anọ tee anya n’inyere ha aka? 8 Asị m unu, ọ ga-eme ngwangwa hụ na ha nwetara ikpe ziri ezi. Ma otu ọ dị, mgbe Nwa nke Mmadụ ga-abia, ọ ga-ahukwa ndi nwere okwukwe n’ime ụwa?” 9 Ọ tukwara ilu a n’ihi ndi tukwasiri obi n’onwe ha na ha bụ ndi ezi omume ma na-eleda ndi ọzọ anya. 10 “Umụ nwoke abụọ rigoro n’ulonso ukwu ikpe ekpere, otu onye n’ime ha bụ onye Farisii, onye nke ọzọ bụ onye ọna utu. 11 Onye Farisii ahụ guzoro ọto kpee ekpere banyere onwe ya sị, ‘Chineke nna m, ana m ekele gi n’ihi na adighi m ka mmadụ ndi ọzọ ndi na-apunara mmadụ ihe ya n’ike, maobu ndi ajo omume, maobu ndi na-akwa iko, ma ọ bukwanu dị ka onye ọna utu a. 12 Ana m ebụ ọnu ugboro abụọ n’izu ụka ọbula. Ana m akwukwa otu ụzọ n’uzo iri nke ihe niile m nwetara.’ 13 “Ma onye ọna utu ahụ guzo n’ebe dị anya, o nwekwaghị ike iweli ihu ya elu lee anya n’eluigwe. Kama, ọ na-eti aka n’obi ya na mwute na-asị, ‘Chineke, biko mere m ebere n’ihi na abụ m onye

mmehie.’ 14 “Asị m unu, na nwoke a lara n’ụlọ ya buru onye a gurụ n’onye ezi omume n’ihu Chineke karịa onye nke ọzọ. N’ihi na onye ọbụla ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda, ma onye ọbụla na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu.” 15 Ndị mmadụ na-ekutere ya ụmuntakiri ka o bikwasị ha aka. Mgbe ndị na-eso ụzọ ya hụrụ nke a, ha baara ha mba. 16 Ma Jisọs kpọrọ ha ka ha biakwute ya, si, “Kweenụ ka ha biakwute m, unu egbochikwala ha, n’ihi na alaeze Chineke bụ nke ndị dị ka ha. 17 N’ezie, agwa m unu, onye ọbụla na-agaghị anara alaeze Chineke dị ka nwantakiri agaghị aba n’ime ya.” 18 Otu onye ọchịchị juru ya si, “Ezi onye ozizi, ọ bụ gini ka m ga-eme keta ndụ ebighị ebi.” (aiōnios g166) 19 Jisọs siri ya, “Gini mere i ji akpọ m ezi mmadu? Ọ dighi onye ọbụla bụ ezi mmadu ma ọ bughị naanị Chineke. 20 I maara ihe niile enyere n’iwu, akwala iko, egbula mmadu, ezula ohi, agbala ama ụgha, sọpuru nne na nna gi.” 21 Ọ siri, “Edebezuachaala m iwu ndị a niile site na mgbe m bụ nwata.” 22 Mgbe Jisọs nuru nke a, ọ siri ya, “Otu ihe fọdurụ ka ime: ree ihe niile i nwere, kesara ụmụ ogbenye ego ya. I ga-enwe akụ n’eluigwe, biazie soro m.” 23 Mgbe ọ nuru nke a, o wutere ya nke ukwu, n’ihi na ọ bụ onye nwere otutu akụ. 24 Jisọs lere ya anya si, “Lee ka o si buru ihe siri ike bụ ndị ọgaranya jba n’alaeze Chineke. 25 N’ezie, ọ diri inyinya kamel mfe isite n’anya agiga gafee karịa ọgaranya jbanye n’alaeze Chineke.” 26 Ndị nuru ya siri, “Onye kwanu ka a gazoputa?” 27 Ọ siri, “Ihe mmadu na-apughị ime, bụ ihe Chineke puru ime.” 28 Mgbe ahụ Pita siri, “Lee, anyi ahapula ihe niile anyi nwere soro gi!” 29 Ọ siri ha, “N’ezie, agwa m unu, o nweghi onye ọbụla hapuru ụlọ ya, maobu nwunye, maobu umunne, maobu ndi muru ya, maobu umuntakiri ya, n’ihi alaeze Chineke 30 nke na-agaghị anata ihe ndi a n’ogbo a, nwekwa ndu ebighi ebi n’ogbo nke na-abia.” (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Jisọs kpọpuru mmadu iri na abuo ahụ na-eso ụzọ ya n’akuku, gwa ha si, “Anyi na-aga Jerusalem, ihe niile ndi amuma dere banyere Nwa nke Mmadu ga-emezu. 32 A ga-arara ya nyefee ya n’aka ndi mba ọzọ. Ha ga-akwa ya emo, mee ya ihe ihere, bukwa ya ọnu mmiri asu. 33 Ha ga-apia ya ihe, gbukwaa ya; ma n’ubochi nke ato, ọ ga-esite n’onwu bilie ọzọ.” 34 Ma ha aghotaghị ihe ọbụla n’okwu ndi a. E mere ka nkwa okwu ndi a buru ihe e zoro ezo n’ebe ha no, ha aghotakwaghị ihe o kwuru. 35 O ruo ka ọ bjaruru Jeriko nso, otu nwoke kpuru isi no n’akuku ụzọ na-

ariọ aririọ. 36 Mgbe ọ nuru uzu igwe mmadu ka ha na-agafe, ọ juru ihe na-eme. 37 Ha gwara ya, “Jisọs onye Nazaret na-agafe.” 38 O tiri mkpu si, “Jisọs nwa Devid, meere m ebere!” 39 Ndị bu ụzọ baara ya mba ka o mechie ọnu. Ma o tisiri mkpu ike si, “Nwa Devid, meere m ebere!” 40 Jisọs kwusiri, nye iwu ka a kpọtara ya nwoke ahụ. Mgbe o rutere nso, ọ juru ya, 41 “Gini ka i choro ka m meere gi?” Ọ siri, “Onyenwe anyi, ka e mee ka m hu ụzọ ọzọ.” 42 Jisọs siri ya, “Hu ụzọ, okwukwe gi agwoola gi.” 43 Ngwangwa, o bidoro ihu ụzọ ma soro Jisọs, na-etokwa Chineke. Ndị mmadu niile, mgbe ha huru ya tokwara Chineke.

19 Ọ banyere Jeriko mgbe ọ na-agafe. 2 Otu nwoke no ebe ahụ, aha ya bụ Zakios; ọ bụ onyeisi ndi ọna utu burukwa ọgaranya. 3 Ọ choro ihu onye Jisọs bụ ma ebe ọ bụ onye mkpumkpu, ọ dirighi ya mfe n’ihi igwe mmadu. 4 Ya mere, ọ gbaara oso gaa n’ihu rigoro n’otu osisi sikamo, ka o nwee ike ihu ya di ka ọ na-agafe n’uzo ahụ. 5 Mgbe Jisọs rutere n’ebe ahụ, o lere anya n’elu si ya, “Zakios, ridata ngwangwa. Aga m abu obia n’ulo gi taa.” 6 Ọ rịdata n’otu mgbe ahụ jirikwa obi utọ nabata ya. 7 Mmadu niile huru nke a, ma bido na-atamu si, “Ọ gaala ibu obia onye mmehie.” 8 Ma Zakios biliri oto gwa Onyenwe anyi, “Lee, Onyenwe anyi, aga m enye ndi ogbenye okara ihe niile m nwere. Ọ burukwa na o nwere onye m ghogburu nara ya ihe ọbula, aga m akwughachi ya okpukpu ano.” 9 Jisọs gwara ya, “Taa nzoputa abiala n’ulo a, n’ihi na onye a bukwa nwa Ibrahim. 10 N’ihi na Nwa nke Mmadu bira icho na izoputa ndi furu efu.” 11 Di ka ha na-ege ya nti n’okwu a, ọ gara n’ihu tuoro ha ilu, n’ihi na ọ no Jerusalem nso, ha chekwara na o ruola mgbe alaeze Chineke ga-aputa ihe. 12 Ọ siri, “Otu nwoke a muru n’onodu di elu gara obodo di anya ka echie ya eze, ka ọ lotakwa m e mesia. 13 Ya mere, ọ kporo ndi ohu ya iri nye ha mkpuru ego iri si ha, ‘Werenu ego ndi a zuo ahia ruo mgbe m galota.’ 14 “Ma ndi ọ na-achi kporo ya asi, ha zipukwara ndi ukwu ozi n’azu ya na-asi, ‘Anyi achokwaghị ka onye a chja anyi.’ 15 “Mgbe ọ natachara ikike ibu eze, ọ loghachiri, kpo ndi ohu ya ahụ o nyere ego mgbe ọ na-apu, ka ha bia piazere ya ego ole ha ritere n’uru. 16 “Onye nke mbu bira si, ‘Onyenwe m e jiri m mkpuru ego i nyere m rite uru mkpuru ego iri ọzọ.’ 17 “Nna ya ukwu siri ya, ‘I mere nke oma, ezi odibo. N’ihi na i gosiri onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi

n'ihe dīkarisiri nta, i ga-achī mba iri.' 18 "Onye nke abụọ bjara sīkwa, 'Onyenwe m, otu mkpuru ego gi amutala mkpuru ego ise ozo.' 19 "O siri ya, 'I ga-achi obodo ise.' 20 "Onye nke ozo bjakwara si, 'Onyenwe m, lee mkpuru ego gi. Ekechiri m ya n'akwa, zoo ya. 21 Aturu m egwu gi, n'ih na i bu onye afo tara mmiri, burukwa onye na-ewe ihe na-abughu nke gi, na-aghorokwa mkpuru i na-akughi.' 22 "O siri ya, 'O bu okwu si gi n'onu ka m ga-eji kpee gi ikpe, gi bu ohu ojoo! I maara na afo tara m mmiri, matakwa na m na-ewe ihe na-abughu nke m, na-aghorokwa mkpuru m na-akughi?' 23 Gini mere na i wereghu ego m tinye n'ulokwu? Nke o ga-abu mgbe m lotara, m ganara ya na omurunwa ya.' 24 "Mgbe ahụ, o gwara ndi guzo n'ebe ahụ, 'Naputanu ya mkpuru ego ahụ, were ya nye onye ji mkpuru ego iri.' 25 "Ha siri ya, 'Nna anyi ukwu, o nwelari mkpuru ego iri.' 26 "O zara, 'Asi m unu, onye obula nwere ihe ka a ga-enyekwa ihe ozo, ma onye na-enweghi ihe ka a ga-anapu o buladi ihe ahụ o nwere. 27 Ma ndi iro m ahụ, ndi nachoghi ka m buru eze ha, kpuputanu ha n'ebe a, gbukwaanu ha n'ihu m.'" 28 Mgbe o kwusiri nke a, o gakwara n'ihu n'ije ya i ga Jerusalem. 29 Mgbe o nabiaru Betfeji na Betani nso, n'Ugwu a na-akpo Oliv, Jisos zipuru mmadu abuo n'ime ndi na-eso uzu ya, 30 si, "Gaanu n'ime obodo nta ahụ di n'ihu unu. Mgbe unu na-abanye n'ime ya, unu ga-ahụ nwa inyinya e kenyere n'ebe ahụ nke onye obula na-anokwasibeghi n'elu ya, topunu ya, kpütara m ya. 31 O buru na onye obula ajuo unu, 'Gini mere unu ji atopu ya?' Gwanu onye ahụ si, 'O di Onyenwe anyi mkpa.'" 32 Ndi ahụ o zipuru gara hu ya di ka o gwara ha. 33 Mgbe ha bidoro itopu ya, ndi nwe ya juru ha si, "Gini mere unu ji atopu nwa inyinya ahụ?" 34 Ha siri, "O di Onyenwe anyi mkpa." 35 Ha kpütara Jisos nwa inyinya ahụ, wukwasikwa uwe ha n'elu ya, nyere Jisos aka ka o rigoro n'elu ya. 36 Di ka o na-aga, ndi mmadu tusara uwe ha n'okporozu. 37 Mgbe o rutere n'uzu e si arigo Ugwu Oliv, igwe mmadu ndi ahụ na-eso uzu ya malite iji onu na-eto Chineke n'oke olu n'ih oru ebube niile ha huru, 38 na-asi, "Onye a goziri agozi ka eze ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyi." "Udo n'elugwe, ebube dikwa n'ebe kachasi elu." 39 Ufodu n'ime ndi Farisii so igwe mmadu ahụ gwara ya, "Onye ozizi, gwa ndi na-eso uzu gi ka ha mechie onu!" 40 O zara si, "Ka m gwa unu, o buru na ha agbaa nkiti, nkume ndi a gati mkpu." 41 Mgbe o rutere Jerusalem nso, ebe o no

huzie obodo ahụ anya nke oma. O bere akwa n'ih ya, 42 si, "O buru na i maara taa, o buladi gi onwe gi, ihe ndi na-eweta udo! Ma ugbu a, ezofuola ha n'anya gi. 43 Oge na-abia mgbe ndi iro gi ga-agba gi gburugburu, mechie uzu mgbanu niile, sitekwa n'uzu niile di iche iche bjakwasu gi. 44 Ha ga-egwepia gi n'ala, gi na unu gi no n'ime mgbidi a, o dikwaghū nkume obula ha ga-ahapu n'elu ibe ya, n'ih na i mataghi oge nleta Chineke nye gi." 45 Mgbe ahụ, o banyere n'ime ulonso ukwu bido ichupu ndi no ebe ahụ na-ere ahia. 46 O si ha, "E dere ya n'akwukwo nso 'na a ga-akpo ulo m ulo ekpere'; ma unu emeela ya 'ogba ndi na-apunara mmadu ihe n'ike.'" 47 Uboghi niile, o na-anu na-akuzi ihe n'ulonso ukwu ahụ. Ma ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu na ndi ndu n'etiti ndi mmadu, no na-achu uzu ha ga-esi gbuo ya. 48 Ma ha achotaghi uzu obula ime ya, n'ih na mmadu niile sogidere ya kwenyekwara n'okwu ya.

20 Otu uboghi, ka o no n'ulonso ukwu na-ezi ndi mmadu ihe na-ekwusakwa ozoma. Ndisi nchujaja, na ndi ozizi iwu na ndi okenye bjakwutere ya. 2 Ha siri ya, "Gwa anyi, olee ikike i ji na-eme ihe ndi a niile? Onye nyekwara gi ikike a?" 3 O zara ha si, "Aga m ajukwa unu otu ajuju. Gwanu m, 4 baptizim nke Jon, o si n'elugwe ka o si n'aka mmadu?" 5 Ha kparitara uka n'etiti onwe ha ma si, "O buru na anyi asi na o sitere n'elugwe, o ga-asi, 'Gini mere unu na-ejighi kwenye na ya?' 6 O burukwanu na anyi asi na, 'o sitere n'aka mmadu,' ndi mmadu ga-atu anyi nkume, n'ih na ha niile kweere na Jon bu onye amuma." 7 Ya mere, ha zara, "Anyi amaghi ebe o si bia." 8 Jisos siri ha, "Enwekwaghū m ike igwa unu ikike m ji na-eme ihe ndi a." 9 O gara n'ihu tuoro ndi mmadu ilu a si, "Otu nwoke nwere ubi vaini, nke o nyefere n'aka ndi ga-elekota ya anya ma puo gaa njem n'ala ozo ebe o noro ogologo oge. 10 Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zigara otu n'ime ndi ohu ya ka o bjakwute ndi ahụ na-elekotara ya ubi, ka ha nyekwa ya ufodu n'ime mkpuru ubi vaini ahụ. Ma ndi na-elekotara ya ubi jidere ya, tie ya ihe, zilaga ya n'aka efu. 11 O zigakwara ohu ya ozo. Ma ha tikwara ya ihe mee ya ihe ihere, zilakwaa ya n'aka efu. 12 O zigakwara onye nke ato, ma ha meruru ya ahụ, chulaa ya. 13 "Mgbe ahụ, onyenwe ubi vaini ahụ siri, 'Gini ka m ga-eme? Aga m ezigara ha okpara m, nke m huru n'anya, ma eleghi anya ha ga-asopuru ya.' 14 "Ma mgbe ndi na-

elekota ubi ahụ hụrụ ya, ha kwurịtara n'etiti onwe ha, sị, 'Onye a bụ onye nketa ihe niile a, ka anyị gbuo ya, ka ihe nketa a buruzia nke anyị.' 15 Ya mere, ha kpufere ya n'azụ ubi vainị ahụ, gbuo ya. "Gịnị ka onye nwe ubi ahụ ga-eme ha? 16 O ga-abia, laa ndị ahụ na-elekota ubi ahụ n'iyi, were ubi vainị ahụ nye ndị ọzọ." Mgbe ndị ahụ nūrụ nke a, ha sịrị, "Chineke ekwela." 17 O legidere ha anya sị, "Gịnịkwa ka unu chere na ihe e dere n'akwukwọ nso putara, "'Nkume ahụ ndị na-ewu ulọ juru aghoala nkume nke isi ntọala ulọ"? 18 Onye obula nke dakwasiri n'elu nkume ahụ, ka a ga-etiwasi, ma onye obula o dakwasiri, ka o ga-egwepia." 19 Ndị ozizi iwu na ndiisi nchujaja choro uto ha gae-esi jide ya n'otu oge ahụ n'ihu na ha matara na o bu ha ka o bu n'obi tuo ilu ahụ, ma ha turu egwu ndi mmadu. 20 Ya mere, ha chere ya nche nke oma, ma zipu ndi nnyoputa, ndi mere onwe ha dika ndi ezi omume, ka ha choputa ma o nwere uto ha ga-esi jide ya site n'ihe o ga-ekwu, ka ha site na nke a nyefee ya n'aka ochichi na ike onyeisi ala. 21 Ya mere ndi nnyoputa ahụ juru ya sị, "Onye ozizi, anyi mara na i na-ekwu ma na-ezikwa ihe ziri ezi, matakwa na i dighi ele mmadu anya n'ihu, kama i na-ezi uto Chineke di ka eziokwu si di. 22 O ziri ezi n'iwu ka anyi tuo utu isi nye Siza, ka o bu na o zighi ezi?" 23 Ma o matara na nke a bu ajuju aghugo, ya mere o siri ha, 24 "Gosinu m otu mkpuru ego denari. Isi onye ka e sere n'elu ya, aha onye ka e dekwasikwara ya?" Ha siri, "O bu nke Siza." 25 O siri ha, "Ya mere, nyenu Siza ihe bu nke Siza, nyekwanu Chineke ihe bu nke Chineke." 26 Ha enweghi ike ijide ya n'ihu ihe o kwuru n'ebe ahụ, n'ihu oha mmadu. Osiya ya juru ha anya, ha mechikwara onu. 27 Ufodu ndi Sadiusi, ndi si na mbilite n'onwu adighi, biakwutere ya 28 ma juo ya sị, "Onye ozizi, Mosis deere anyi na o buru na nwanne nwoke mmadu anwo hapu nwunye ya na-amutaghi nwa, na nwoke di otu a ga-aluru nwunye nwanne ya nwoke ahụ, si otu a, mutara nwanne ya umu. 29 Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa, onye nke mbu luru nwanyi, nwuo na-amutaghi nwa. 30 Nke abuo kwa 31 na onye nke ato lurukwara ya. N'otu aka ahụ ha asaa luchara ya ma nwuo na-amutaghi nwa. 32 N'ikpeazu nwanyi ahụ n'onwe ya nwukwara. 33 Ya mere, n'oge mbilite n'onwu nwunye onye ka o ga-abu? N'ihu na ha asaa luchara ya?" 34 Jisos gwara ha, "Ndi nke ogbo a na-alu nwunye, ma na-enyekwa umu ha ka a luru ha. (aiōn g165) 35 Ma ndi ahụ a guru di

ka ndi kwesiri isoro keta oke n'ogbo ahụ, nakwa na mbilite n'onwu agaghi alu di na nwunye. (aiōn g165) 36 N'ezie, ha apughikwa inwu ozo, n'ihu na ha di ka ndi mmuo ozi. Ha bu umu Chineke, n'ihu na ha bu umu nke mbilite n'onwu. 37 O buladi Mosis n'onwe ya ziputara na mbilite n'onwu di, n'akuko banyere ohia ahụ na-ere oku, mgbe o na-akpo Onyenwe anyi 'Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob.' 38 O bughị Chineke nke ndi nwuru anwu, kama o bu nke ndi di ndu, n'ihu n'ebe o no mmadu niile di ndu." 39 Ufodu ndi ozizi iwu zara ya sị, "Onye ozizi, i kwuru nke oma." 40 O nwekwaghi onye obula juru ya ajuju ozo. 41 Ma o siri ha, "Olee otu ha si kwuo na Kraist ahụ bu nwa Devid? 42 Devid n'onwe ya kwuputara n'akwukwọ Abụ Oma, sị: "'Onyenwe anyi gwara Onyenwe m, 'Nodu ala n'aka nri m 43 ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwasị ukwu nye ukwu gi.'" 44 Devid n'onwe ya kporo ya 'Onyenwe anyi.' Oleekwanu otu o si buru nwa ya?" 45 Mgbe ndi mmadu na-ege nti, o siri ndi na-eso uto ya, 46 "Kpacharanu anya n'ebe ndi ozizi iwu no. Ndi iyi uwe mwuda na-egharị ebe niile na-amasi, ndi huru ekele puru iche bu nke a na-ekele ha n'oma ahia n'anya. Ndi o na-amasi kwa inokwasị n'uche kachasi elu n'ulo ekpere nakwa n'uche puru iche na mmemme oriri obula. 47 Ha na-eripia ihe niile di n'ulo ndi inyom ndi di ha nwuru anwu, n'ekpe ogologo ekpere ka a huta ha. Ndi di otu a ka a ga-ata ahuhu di ukwu."

21 O leliri anya elu hu ka ndi ogaranya si etinye onyinye ha n'ime igbe onyinye. 2 O hukwara otu nwanyi di ya nwuru anwu ka o biara tnye naani mkpuru ego kopa abuo. 3 O siri, "N'ezie, agwa m unu, nwanyi ogbenye a di ya nwuru etinyela ego karia ndi ozo niile. 4 N'ihu na ndi ozo niile nyere onyinye ha site n'ego maputaara ha n'akunuba ha, ma ya onwe ya sitere n'ogbenye ya tnye ihe niile o ji biri." 5 Mgbe ufodu na-ekwu okwu banyere otu e si were nkume mara mma na onyinye e chere n'ihu Chineke, choo ulonso ukwu ahụ mma, o siri, 6 "Ma banyere ihe ndi a, oge na-abia mgbe ihe ndi a niile unu na-ahụ na-agaghi adikwa. O dighi otu nkume a ga-ahapu n'elu ibe ya, a ga-akwatusi ha niile." 7 Ha juru ya sị, "Onye ozizi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Gini ga-abukwa ihe iribama ga-egosi na ha na-aga imezu?" 8 O siri, "Lezienu anya ka a ghara iduhie unu n'ihu na otutu ga-abia n'aha m si, 'Abu m ya,' na-asikwa na 'Oge ahụ di nso.' Unu esokwala ha. 9 Mgbe obula

unu n̄ur̄u ak̄uk̄o agha d̄i iche iche na oghaaghara, ka ujo ghara it̄u unu, ihe nd̄i a aghagh̄i ibu ̄uzo mezuo, ma oghw̄ugw̄u oge erubegh̄i.” 10 Mgbe ah̄u, o s̄ir̄i ha, “Mba ga-ebili megide mba, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze. 11 A ga-enwe ala oma jijiji d̄i ukwu. Unwu na ōria ōjoo d̄i iche iche ga-ad̄ikwa n’ebe d̄i iche iche. A ga-ah̄u ihe d̄i egwu na ihe ir̄ibama d̄i ukwu site na mbara eluigwe. 12 “Ma tupu ihe nd̄i a niile emezuo, ha ga-ejide unu, kpagbukwaa unu. Ha ga-enyefe unu n’aka ot̄ut̄u ul̄o ekpere. Ha ga-at̄ukwa unu mkporo. Ha ga-akporukwa unu n’ihu nd̄i eze na nd̄i ōchich̄i n’ihi aha m. 13 Nke a ga-abur̄u unu ohere iji gbaa akaebe. 14 Ma burunu ̄uzo kpebie n’obi unu na unu agagh̄i echegbu onwe unu maka ihe unu ga-aza. 15 N’ihi na aga m enye unu ud̄i okwu na amamihe nke nd̄i na-ebo unu ebubo na-enwegh̄i ike iguzogide maob̄u kwuo okwu megide. 16 O bulad̄i nd̄i mur̄u unu, umunne unu nd̄i nwoke na nd̄i nwan̄ȳi, nd̄i ikwu unu na nd̄i enyi unu, ha ga-arara unu nye n’aka nd̄i ōchich̄i, nd̄i ga-egbukwa ufod̄u n’ime unu. 17 Mmad̄u niile ga-akpo unu as̄i n’ihi m. 18 Ma otu agir̄i isi d̄i n’isi unu agagh̄i ala n’iyi. 19 Unu ga-azoputa nd̄u unu site na ntachiobi unu. 20 “Mgbe unu hur̄u ka nd̄i agha gbara Jerusalem gburugburu, matan̄u na oge e ji ala ya n’iyi eruola. 21 N’oge ah̄u ka nd̄i no na Jud̄ia gbalaga n’ugwu, ka nd̄i no n’ime obodo si na ya put̄a, ka nd̄i na-anogh̄i n’obodo gharakwa iba n’ime ya. 22 N’ihi na oge a ga-abu oge ibo obo ka e mezuo ihe niile akwukwo ns̄o kwuru. 23 Ma ahuh̄u ga-ad̄iri nd̄i d̄i ime, na nd̄i na-enye umuaka ara, n’uboch̄i ah̄u! A ga-enwe oke ihe mgbu n’ala a, iwe ga-adakwasikwa umu mmad̄u. 24 Mma agha ga-egbu ha, mba niile ga-adorokwa ha n’agha. Nd̄i mba oz̄o ga na-azotos̄i Jerusalem n’ukwu ruo mgbe oge nke nd̄i mba oz̄o ah̄u zuru. 25 “A ga-enwe ihe ir̄ibama n’anyanwu, n’onwa, na kpakpando. N’elu uwa, mba niile ga-an̄o n’oke ahuh̄u na mgbagwoju anya d̄i ka oke osimiri na-eme mkpot̄u, ebili mmiri ga na-ebilikwa. 26 Nd̄i mmad̄u ga-adakwa mba n’obi n’ihi ujo mgbe ha gh̄otara ihe gaje ib̄jakwas̄i uwa, n’ihi na a ga-eme ka ike niile nke d̄i n’eluigwe maa jijiji. 27 N’oge ah̄u, a ga-ah̄u Nwa nke Mmad̄u ka o na-abia n’ike na ebube n’igwe ojii. 28 Mgbe ihe nd̄i a malitere ime, guzoronu ot̄o welie isi unu elu, n’ihi na oge mgbaputa unu d̄i nso.” 29 O t̄ur̄u ha ilu a, “Leenu osisi fiig na osisi nd̄i oz̄o niile anya. 30 Mgbe ha bidoro ipuputa ah̄ih̄ia ohur̄u, unu na-amata na okoch̄i ad̄ila nso. 31 N’uzo d̄i otu a kwa,

mgbe unu hur̄u ihe nd̄i a niile ka ha na-eme, matan̄u na alaeze Chineke ad̄ila nso. 32 “N’ezie agwa m unu, ogbo a agagh̄i agabiga tupu ihe nd̄i a niile emezuo. 33 Eluigwe na uwa ga-agabiga, ma okwu m enwegh̄i ike igabiga. 34 “Kpachapukwan̄u anya, unu ekwela ka e bogbuo obi unu site n’oke oriri na on̄un̄u na nchekasi nke nd̄u a, site otu a mee ka uboch̄i ah̄u b̄jakwas̄i unu na mberede, d̄i ka onya. 35 N’ihi na o ga-ab̄jakwas̄i nd̄i niile bi n’elu uwa. 36 N̄oron̄u na nche oge niile ma na-ekpekwan̄u ekpere ka unu nwee ike igbanar̄i ihe niile gaje ib̄ja, ka unu nweekwa ike iguzo n’ihu Nwa nke Mmad̄u.” 37 Kwa uboch̄i, o na-ezi ihe n’ulon̄so ukwu ah̄u, ma n’uhuruchi, o na-arigor̄o n’elu Ugwu Oliv̄i ga n̄o on̄od̄u abali. 38 Nd̄i mmad̄u niile na-ab̄jakwute ya n’isi ut̄ut̄u niile n’ulon̄so ukwu in̄ur̄u okwu ya.

22 N’oge a, Mmemme Ach̄icha na-ekogh̄i eko nke a na-akpo Ngabiga na-eru nso. 2 Nd̄iisi nchujaja na nd̄i ozizi iwu nokwa na-ach̄o ̄uzo ha ga-esi gbuo ya, n’ihi na ha na-at̄u egwu nd̄i mmad̄u. 3 Mgbe ah̄u, ekwensu banyere n’ime Judas, onye a na-akpo Iskariot̄, otu n’ime mmad̄u iri na abuo na-eso ̄uzo ya. 4 O gawkuru nd̄iisi nchujaja, na nd̄iisi nd̄i nlekota nke ulon̄so ukwu ah̄u, ya na ha akparita uka otu o ga-esi rara ya nyefee ya n’aka ha. 5 Ha n̄ur̄ir̄i on̄u ma kwekwa nkwa inye ya ego. 6 O kwenyere, na-achokwa ohere ga-ad̄i mma o ga-eji nyefee ya n’aka ha mgbe igwe mmad̄u na-agagh̄i an̄o. 7 O ruo n’uboch̄i Mmemme Ach̄icha na-ekogh̄i eko ah̄u bu uboch̄i a na-eji at̄ur̄u Ngabiga ach̄u aja. 8 O zipur̄u Pita na Jon̄ si, “Gaan̄u kwadoo maka oriri Ngabiga nke anyi ga-eri.” 9 Ha s̄ir̄i ya, “Ebee ka i chor̄o ka anyi gaa kwadoo maka ya?” 10 O s̄ir̄i ha, “Lee, ka unu na-abata n’obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu, soronu ya baa n’ulo obula o banyere. 11 S̄in̄u onyenwe ul̄o ah̄u, ‘Onye ozizi s̄ir̄i, Olee ul̄o nd̄i ob̄ja ebe mu na nd̄i na-eso ̄uzo m ga-an̄o rie oriri Ngabiga?’ 12 O ga-egosi unu otu on̄ul̄o buru ibu d̄i n’elu ul̄o nke e dozicharala ihe niile, kwadoonu nri anyi n’ebe ah̄u.” 13 Ha gara choputa ihe niile d̄i ka o gwara ha. Ha kwadokwara nri Ngabiga ah̄u. 14 Mgbe oge awa ah̄u ruru, ya na nd̄i na-eso ̄uzo ya gara ebe ah̄u nod̄u ala iri ihe. 15 O s̄ir̄i ha, “O gur̄u m n̄o aguu ka mu na unu rie nri Ngabiga a tupu mu ataa ahuh̄u. 16 N’ihi na as̄i m unu, agagh̄i m erikwa ya oz̄o tutu ruo mgbe a ga-emezu ya n’alaeze Chineke.” 17 O buru iko, mgbe o nyechara ekele o s̄ir̄i, “Burunu nke a kesaa n’etiti unu. 18 N’ihi na as̄i m unu, site

ugbu a ga n'ihu, agaghị m ańụ mmanya sitere na mkpuru vainj ọzọ, ruo mgbe alaeze Chineke ga-abịa.”

19 O werekwara otu ogbe achicha, mgbe o nyechara ekele, ọ nyawaa ya nye ha si, “Nke a bụ ahụ m nke e nyere n'ihu unu. Na-emenụ nke a iji na-echeta m.”

20 N'otu ụzọ ahụ, mgbe ha risiri nri anyasị o buuru iko si, “Iko a bụ iko nke ogbugba ndụ ọhuru n'obara m, nke a na-awupụ n'ihu unu.

21 Ma lee, onye ahụ nke ga-arara m nye nonyeere m, o sokwa m na-eri nri.

22 Nwa nke Mmadu na-aga inwu di ka e kpebiri ya, ma ahuhu ga-adiri nwoke ahụ a ga-esi n'aka ya rara ya nye.”

23 Ha bidoro ijurita onwe ha onye ọ bụ n'etiti ha ga-eme nke a.

24 Iru ụka malitere n'etiti ha banyere onye n'ime ha ka a na-agu na ọ di ukwu karja ibe ya.

25 Ma ọ siri ha, “Ndi eze ndi mba ọzọ na-eji aka ike na-achị ndi nọ n'okpuru ha. Otu aka ahukwa, a na-akpo ndi na-achị achị enyi ndi mmadu.

26 Ma unu onwe unu agaghị adi otu a. Kama onye kachasi ibe ya idi elu diri ka onye dikarisiri nta. Ka onyeisi diri ka onye na-eje ozi.

27 Onye di elu karja ibe ya? Ọ bụ onye noduru ala rie nri na tebul ka ọ bụ onye siri nri dozie ya na tebul? Ọ bughị onye noduru ala rie nri na tebul? Ma adi m ka onye na-eje ozi n'etiti unu.

28 Ọ bụ unu onwe unu bụ ndi nonyere m n'oge onwunwa m niile.

29 Ana m enye unu alaeze di ka Nna m nyere m ya.

30 Ka unu nwe ike isoro m rie ma nuokwa n'alaeze m. Sorokwa m nodu n'ocheeze na-ekpe ebo iri na abuo nke Izrel ikpe.

31 “Saimon, Saimon, lee ekwensu arigla ike iyocha unu di ka oka wiiti.

32 Ma ekpeelara m gi ekpere ka okwukwe gi ghara ida. Mgbe i kwudosiri ike, gbaakwa umunna gi ume.”

33 Ma ọ siri ya, “Onyenwe anyi, ejikeere m isoro gi gaa mkporo, ma sorokwa gi nwuo.”

34 Jisos zara, “Agwa m gi Pita, tupu oke okuku akwaa akwa taa, i ga-agonari m ugboro ato, si na i maghi onye m bu.”

35 Ọ gwara ha, “Mgbe m zipuru unu na mbu si unu ewerekwala ego, maobu akpa maobu akpukpokwu, o nwere ihe koru unu?”

Ha siri, “O nweghi ihe koru anyi.”

36 Ọ siri ha, “Ugbu a, ọ buru na i nwere akpa ego, were ya, ma werekwara akpa ije. Ọ burukwa na i nweghi mma agha ree uwe mgbokwasị gi zutara onwe gi otu.

37 N'ihu na agwa m unu, na a ga-emejuputa ihe ndi a e dere n'akwukwo nsọ n'ime m, A gukotara ya na ndi na-emebi iwu. N'ezie, ihe e dere banyere m eruwela mgbe ọ ga-emezu.”

38 Ha siri, “Onyenwe anyi, lee mma agha abuo di ebe a.”

Ọ siri ha, “Nke ahụ ezuela.”

39 Jisos puru gaa n'Ugwu Oliv di ka ọ na-

eme mgbe dum, ndi na-eso uzo ya sokwa ya gaa.

40 Mgbe o ruru n'ebe ahụ, ọ siri ha, “Kpeenu ekpere ka unu ghara idaba n'onwunwa.”

41 Ọ hapuru ha gaa ihe ha ka nzọ ukwu ole na ole noro n'ebe ahụ gbuo ikpere n'ala kpee ekpere, si,

42 “Nna ọ buru na i chorọ, nara m iko a, ma otu ọ di, ọ bughị ka e mee uche m, kama ka e mezuo uche gi.”

43 Otu mmuo ozi si n'eluigwe biakwutere ya, gbaakwa ya ume.

44 Site n'oke ihe mgbu, o kpere ekpere kpesie ike, nke mere na osuso si ya n'ahu na-adapu n'ala di ka okpuruku obara.

45 Mgbe o kpechara ekpere bilie, ọ biakwutere ndi na-eso uzo ya hu ha ka ha na-arahu ura n'ihu ihe mwute nke obi.

46 Ọ siri ha, “Gini mere unu ji na-arahu ura? Bilienu kpee ekpere ka unu ghara idaba n'onwunwa.”

47 Mgbe ọ ka kpọ okwu n'onu, igwe mmadu bjara, onye du ha bụ onye a na-akpo Judas, bụ otu n'ime mmadu iri na abuo ahụ na-eso uzo ya. Ọ bjaruru Jisos nso, isutu ya onu.

48 Ma Jisos siri ya, “Judas, ọ bụ site n'isutu onu ka i ji arara Nwa nke Mmadu nye?”

49 Mgbe ndi nọ ya gburugburu huru ihe gaje ime, ha siri, “Onyenwe anyi, ọ bụ anyi were mma agha gbuo?”

50 Otu n'ime ha ji mma gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu nti aka nri ya.

51 Ma Jisos siri, “O zuola!”

O metukwara nti nwoke ahụ aka gwọ ya.

52 Mgbe ahụ, Jisos siri ndisi nchujaja, na ndi nlekota nke ulonso ukwu na ndi okenye, “Gini mere unu ji chiru mma agha na mkpo bja ijide m, di ka a ga-asị na m bụ onye ohi o ji egbe ezu?”

53 Mgbe mu na unu na-anọ kwa ubochi n'ime ulonso ukwu ahụ, ma unu emetughi m aka. Ma ugbu a bụ oge awa unu burukwa mgbe ike ochichiri na-achị achị.”

54 Mgbe ahụ ha jidere ya duru ya puo, gaa n'ulo onyeisi nchujaja. Pita sokwara ha n'azu kama ọ nọ n'ebe di anya.

55 Mgbe ha kwanyere oku n'etiti mbara ezi obi ahụ, ma nodu ala gba oku ahụ gburugburu, Pita sokwara ha nodu ala.

56 Ka ọ na-anya oku ahụ, otu nwaagboghọ na-eje ozi huru ya, o leruru ya anya nke oma, si, “Onye a na Jisos nokoro.”

57 Ma ọ gorọ ago si, “Nwanyị, amaghị m onye ọ bụ.”

58 Mgbe oge nta gasiri, onye ọzọ hukwara ya kwukwaa si, “Gi onwe gi bukwa otu onye n'ime ha.”

Ma Pita kwuru si, “Nwoke m, abughị m.”

59 Mgbe ihe di ka otu awa gafere, onye ọzọ biakwara kwusie okwu ike, “N'ezie, nwoke a so ya n'ihu na ọ bụ onye Galili.”

60 Pita siri, “Nwoke m, amaghị m ihe i na-ekwu maka ya?”

Di ka ọ kpọ okwu ahụ n'onu, oke okpa kwara akwa.

61 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi tughariri lee Pita anya. Pita chetakwara okwu Onyenwe anyi gwara ya

nke bu, “Tupu oke okpa akwa akwa taa, i ga-agonari m ugboro ato.” 62 Ma o puru n’ezi gaa bee akwa na mwute. 63 Ndi ahụ na-eche ya nche bidoro na-akwa ya emo na-etikwa ya ihe. 64 Ha jiri akwa kechie ya anya, si ya, “Buo amuma, onye tiri gi ihe?” 65 Ha kwukwara otutu okwu ojoo na nke mkpari megide ya. 66 Mgbe chi boroo, nzuko ndi okenye na ndiisi nchujaja, na ndi ozizi iwu zukotara, a kpotakwara Jisosh n’ihu ha. 67 Ha na-ekwu, “O buru na i bu Kraist, gwa anyi.” O siriri ha, “O buru na m agwa unu, unu agaghị ekwe. 68 O burukwa na m ajuo unu ajuju, unu agaghị aza m. 69 Ma site ugbo a gawa, Nwa nke Mmadu ga-anodu ala n’aka nri nke ike Chineke.” 70 Ha niile siriri, “Gi onwe gi, i bu Okpara Chineke?” O siriri ha, “Unu kwuru na Abu m.” 71 Mgbe ahụ ha siriri, “Gini mere anyi ji na-achoo onye akaebe ozo? Anyi ejirila nti anyi nuru ya site n’onu ya.”

23 Mgbe ahụ, oha mmadu ahụ niile biliri duru ya gakwuru Paillet. 2 Ha malitere ibo ya ebubo nasị, “Anyi choputara na nwoke a na-eduhie ndi obodo anyi niile, na-egbochikwa ha itu utu isi nye Siza, ma na-ekwukwa na ya bu Kraist, Eze.” 3 Ya mere Paillet juru ya si, “I bu eze ndi Juu?” O zara ya si, “Gi onwe gi kwuru otu a.” 4 Mgbe ahụ Paillet gwara ndiisi nchujaja na igwe mmadu ahụ, “O nweghi ihe ojoo obula m choputara nwoke a mere.” 5 Ma ha gara n’ihu nasị, “O na-akpasu ogbaaghara n’ala ndi Judia niile site n’ozizi ya. O malitere na Galili, o biakwala ebe a ugbo a.” 6 Mgbe Paillet nuru nke a, o juru ma nwoke a o bu onye Galili? 7 Mgbe o matara na o si n’ebe Herod na-achi, o nyere iwu ka e dugara ya Herod, onye nokwa na Jerusalem mgbe ahụ. 8 Obi toro Herod utu nke ukwu, mgbe o huru Jisosh n’ihu na o no na-achoo ihu ya anya n’oge di anya gara aga. Sitekwa n’akuko o nuru banyere ya, o lere anya na o ga-aruru ebe ufodu. 9 Ya mere o juru ya otutu ajuju, ma o zaghi ya ihe obula. 10 Ndiisi nchujaja na ndi ozizi iwu guzo n’ebe ahụ gara n’ihu bosie ya ebubo ike. 11 Emesia, Herod na ndi agha ya jiri ya mee ihe ochi, ma kwaakwa ya emo. Ha yikwasiri ya uwe mwuda mara mma ma zighachikwara ya Paillet. 12 N’ubochi ahụ ka Herod na Paillet ghoro enyi, maka n’oge gara aga ha bu ndi iro. 13 Paillet kpokotara ndiisi nchujaja, na ndi ndu, na ndi mmadu ndi ozo 14 si ha, “Unu kpotaara m nwoke a di ka otu onye n’ime ndi na-akpali ndi mmadu inupu isi. Ajuola m ya ajuju n’ihu

unu ma achoputaghi m ihe obula nke unu kwesiri iji boo ya ebubo. 15 O buladi Herod achoputaghi ihe ojoo obula n’aka ya, nke a mere o jiri kpughachitere anyi ya. Leenu, o nweghi ihe obula o mere e kwesiri iji maa ya ikpe onwu. 16 Ya mere aga m apia ya ihe hapu ya ka o laa.” 17 Ma o di mkpa na a ga-ahapu otu onye mkporo n’oge mmemme. 18 Ma igwe mmadu ahụ tiri mkpu n’otu olu si, “Gbuo nwoke a, hapuru anyi Barabas.” 19 (Onye a tubara n’ulo mkporo n’ihi ogbaaghara daputara n’obodo ahụ, nakwa n’ihi igbu mmadu.) 20 Di ka o gbalisiri ike ihapu Jisosh, Paillet gwakwara ha okwu ozo. 21 Ma ha niile tiri mkpu si, “Kpogide ya n’obe! Kpogide ya n’obe!” 22 O siriri ha na nke ugboro ato, “O bu n’ihi gini? Olee ihe ojoo nwoke a mere? O nweghi ihe obula m choputara n’aka ya kwesiri iwetara ya onwu. Ya mere aga m ata ya ahuhu, hapu ya.” 23 Ma ha nogidere na-eti mkpu n’oke olu ka a kpogide ya n’obe, n’ikpeazu olu iti mkpu ha kariri. 24 Ya mere Paillet kpebiri imere ha ihe ha choro. 25 O hapuru nwoke ahụ ha choro nke a tubara n’ulo mkporo n’ihi ogbaaghara na igbu mmadu, ma nyefee ha Jisosh n’aka. 26 Di ka ha duu ya na-aga, ha jidere Saimon onye Sirini bu onye si n’ime otu obodo nta na-alobata; ha boro ya obe ahụ, manye ya ka o buru ya na-eso Jisosh na-azu. 27 Igwe mmadu di ukwu soro ya tinyekwara umu nwanji bu ndi tiri mkpu akwa ma ruokwara ya uju. 28 Ma Jisosh tughariri si ha, “Umuada Jerusalem, unu eberela m akwa, kama beerenu onwe unu na umu unu. 29 N’ihi na oge na-abia mgbe unu ga-asi, Ngozi na-adiri umu nwanji aga, akpanwa ndi na-amughi nwa, na ara ndi na-enweghi onye nuru ha.” 30 Mgbe ahụ, “ha ga-asi, ugwu ukwu niile, “Dakwasị anyi!” Sika, ugwu nta, “Kpuchite anyi!” 31 Ya mere, o buru na ha mee ohia otu a mgbe ahijia di ndu di na ya, gini ga-emekwanu mgbe o kpoo nku?” 32 Ha dukwaara mmadu abuo bu ndi ohi gaa igbu ha na ya. 33 Mgbe ha bjarutere n’ebe a na-akpo Okpokoro Isi, ebe ahụ ka ha kpogidere ya n’obe ya na ndi ohi abuo ahụ. Otu n’aka nri ya nke ozo n’aka ekpe ya. 34 Jisosh siriri, “Nna gbaghara ha n’ihi na ha amataghi ihe ha na-eme.” Ha ji ife nza kee uwe ya n’etiti onwe ha. 35 Ndi mmadu guzoro ebe ahụ na-ele anya, ka ndi ochichi ji ya na-eme ihe ochi, na-asi, “O zoputara ndi ozo, ya zoputanu onwe ya, ma o buru na o bu Kraist nke Chineke, bu Onye a hoputara.” 36 Ndi agha biakwara chia ya ochi. Ha nyere ya mmanya gbara uka, 37 ma na-asi, “O buru na i bu eze ndi Juu,

zoputanu onwe gi.” 38 Ihe e dere n’elu isi obe ahụ bu: Onye a bu Eze ndi Juu. 39 Otu onye n’ime ndi ohi ahụ a kpogidekwara n’obe n’ebe ahụ kparikwara ya si, “O bughị gi bu Kraist? Zoputanu onwe gi ma zoputakwa anyi.” 40 Ma onye nke ozọ a makwara ikpe onwu baara ya mba si, “I naghị atụ Chineke egwu, i hughị na a mara gi ikpe di ka e si maa ya. 41 Anyi na-ata ahuhu kwesiri anyi, n’ihi na a na-ata anyi ahuhu n’ihi ihe anyi mere, ma nwoke a emeghi ihe ojoo obula.” 42 Mgbe ahụ o siri, “Jisos, chetakwa m mgbe i bara n’alaeze gi.” 43 O siri ya, “N’ezie a agwa m gi, taa, i ga-anonyere m na paradais.” 44 Mgbe o na-eru ihe di ka elekere iri na abuo nke ehie, ochichiri gbachikota n’ala ahụ niile ruo elekere ato nke ehie. 45 N’ihi na anyanwu kwusiri inye ihe ya. Akwa mgbochi di n’ulonso ukwu sitere n’elu gbawaa abuo. 46 Jisos tiri mkpu n’oke olu si, “Nna, n’aka gi ka m na-enyefe mmuo m.” Mgbe o kwesiri nke a, o kubiri ume. 47 Mgbe ochiagha na-achị otu nari ndi agha huru ihe merenu, o nyere Chineke otuto ma kwuokwa si, “N’ezie nwoke a bu onye ezi omume.” 48 Mgbe igwe mmadu niile gbakotara ilere anya huru ihe mere, ha laghachiri n’ulo ha na-eti aka n’obi. 49 Ma ndi niile maara onye o bu, tinyekwara umu nwanyi ndi soro ya si Galili bja, guzokwara n’ebe di anya na-ele ihe ndi a. 50 O nwere otu nwoke aha ya bu Josef, onye so n’otu ndisi ulo nzuko. O bu ezigbo mmadu na onye aka ya kwu oto. 51 O kwadoghi mkpebi ha na omume ha. Onye sitere Arimatia, n’otu obodo ndi Juu, onye na-echere obija nke alaeze Chineke. 52 Nwoke a gakwuru Paillet rjoo ka e bunye ya ahụ Jisos. 53 Ya mere, o budatara ya fuchie ya n’akwa ocha linin, tinye ya n’ili e gwuru n’ogba nkume, nke a na-etinyebeghi mmadu na mbu. 54 O bu Ubochi Nkwadebe maka ubochi izuike nke na-abia nso. 55 Ndi nwanyi ahụ sitere Galili soro ya huru ili ahụ, hukwa otu e si nibe ahụ ya n’ime ya. 56 Emesja ha laghachiri ga kwadoo mmanu otite nke e tinyere otutu uda. N’ubochi izuike ha zukwara ike dika o di n’iwu.

24 N’ubochi mbu nke izu uka, n’ezigbo isi ututu, ha weere mmanu otite ahụ ha tinyere otutu uda nke ha kwadoro gawa n’ili ahụ. 2 Ha choputara na e nupula nkume e ji dochie n’onu ili ahụ. 3 Ma mgbe ha banyere n’ime ya, ha ahughị ahụ Onyenwe anyi Jisos. 4 Di ka ha no na mgbagwoju anya banyere nke a, n’otu ntabi anya, ha huru mmadu abuo yi uwe na-egbu ka

amuma guzo ha nso. 5 Ha kpudoro ihu ha n’ala n’ihi oke egwu, ma mmadu abuo ahụ gwara ha, “Gini mere unu ji na-achọ onye di ndu n’etiti ndi nwuru anwu? 6 O nokwaghị n’ebe a, o biliele n’onwu, chetakwanu ihe o gwara unu mgbe unu na ya no na Galili si, 7 ‘A ghaghị inyefe Nwa nke Mmadu n’aka ndi mmehie, a ga-akpogidekwa ya n’obe ma n’ubochi nke ato o gae si n’onwu bilie.’” 8 Mgbe ahụ ha chetara okwu ya. 9 Mgbe ha sitere n’ili ahụ loghachi, ha koro mmadu iri na otu ahụ na ndi ozọ niile ihe ndi a. 10 O bu Meri Magdalin, na Joana, na Meri nne Jemis na umu nwanyi ndi ozọ so ha koro ndi na-eso uzo ya ihe a. 11 Ma ha ekweghi ihe ha gwara ha, n’ihi na okwu ha di ha ka o bu ihe efu. 12 Ma otu o di, Pita gbaara oso ruo n’ili ahụ, hulata ala hu ka akwa ozu ndi ahụ togboro onwe ha; o lara na-atughari uche n’ime onwe ya ihe ihe ndi a putara. 13 N’otu ubochi ahụ, mmadu abuo n’ime ha gaje n’obodo nta a na-akpo Emaus, nke di ihe ruru kilomita iri na abuo site na Jerusalem. 14 Ha na-ekwurita n’etiti onwe ha banyere ihe niile mere. 15 Di ka ha na-ekwu na-akparita uka banyere ihe ndi a, Jisos n’onwe ya bjara soro ha na-aga ije. 16 Ma e mechiri anya ha imata na o bu ya. 17 O siri ha, “Gini ka unu na-ekwurita n’etiti onwe unu di ka unu na-aga n’uzo.” Ha kwusiri ebe ahụ, gbaruo ihu ha. 18 Otu onye n’ime ha a na-akpo Kleopas, siri ya, “I bu onye obja na Jerusalem nke mere na i maghi ihe mere n’ime ya n’ubochi ndi a?” 19 O siri ha, “Gini bu ihe mere?” Ha siri ya, “Banyere Jisos onye Nazaret! O bu onye amuma burukwa onye di ike, ma n’okwu ma n’omume n’ihu Chineke na mmadu niile. 20 Na otu ndisi nchujia na ndi ochichi anyi nyefere ya ka a maa ya ikpe onwu, ma kpogbukwaa ya n’obe. 21 Anyi nwereriji olileanya na o bu ya ga-agbaputa Izrel. Nke ka nke, taa mere ya abali ato kemgbe ihe ndi a mere. 22 Tukwasị ihe ndi a, ufodu umu nwanyi anyi mere ka anyi nwee ihe itunanya. Ha gara n’ili ahụ n’isi ututu a. 23 Ma ha ahughị ahụ ya. Ha bjara koro anyi na ha huru ohu nke ndi mmuo ozi, bu ndi gwara ha na o di ndu. 24 Ya mere ufodu n’ime ndi otu anyi gara n’ili ahụ choputa na ihe niile umu nwanyi a kwuru mere otu ahụ ha siri kwuo ya. Ma ha ahukwaghị ya.” 25 O siri ha, “Unu bu nnoo ndi nzuzu! Leenu ka o si siere unu ike ikwere ihe niile ndi amuma kwuru. 26 O bu na o kwesighi ka Kraist taa ahuhu ndi a tupu o banye n’ebube ya?” 27 Ya mere, o kowaara ha ihe e dere n’akwukwo nso banyere ya onwe ya malite na

nke Mosis ruo na ndị amụma niile. **28** Mgbe ha na-eru obodo nta ahụ ha na-aga, o mere dị ka ọ na-aga n'ihu na njem ya. **29** Ma ha rịọ ya n'ebe ọ dị ukwuu si, "Nonyerenụ anyị n'ihu na chi ebidola iyi, ụbọchị agamiekwala ugbu a." N'ihu ya ọ banyere iga nonyere ha. **30** Mgbe ya na ha nọdurụ na tebul iri nri, o were achịcha, kelee Chineke ekele, nyawaa ya were ya nye ha. **31** Mgbe ahụ, e meghere anya ha, ha amata onye ọ bụ, ha ahụkwaghị ya anya ọzọ. **32** Mgbe ahụ, ha gwara onwe ha si, "Ọ bụ na ọ dighị ka ọkụ ọ na-enwu n'obi anyị mgbe anyị na ya nọ n'ụzọ, ya na-ekpughere anyị akwụkwọ nsọ?" **33** Ha biliri ngwangwa laghachi Jerusalem. Ebe ahụ, ha hụrụ mmadụ iri na otu ahụ na ndị so ha ka ha nọkọtara n'otu ebe, **34** na-asị, "Ọ bụ eziokwu, Onyenwe anyị ebiliela, o gosila Saimon onwe ya." **35** Mgbe ahụ, ha kọrọ ha ihe mere n'ụzọ, ya na otu ha siri mata ya mgbe ọ nyawara achịcha. **36** Mgbe ha ka na-ekwu banyere nke a, ya onwe ya guzooro n'etiti ha si ha, "Udo dirị unu." **37** Oke egwu tūrụ ha, obi lọkwara ha mmiri n'ihu na ha chere na ha ahụla mmụọ. **38** Ma ọ sịrị ha, "Gini mere ụjọ ji atụ unu, gini mere unu ji nwee obi abụọ? **39** Leenụ m anya n'aka na n'ụkwụ. Ọ bụ mụ onwe m! Metụnụ m aka ka unu hūrụ, n'ihu na mmụọ adighị enwe anụ ahụ na ọkpụkpụ dị ka unu hūrụ m nwere." **40** Mgbe o kwuchara nke a, o gosiri ha aka ya na ụkwụ ya. **41** Ma dị ka o siiri ha ike ikwere n'ihu ọnụ na oke mgbagwoju anya, ọ sịrị ha, "Ọ dị ihe oriri unu nwere ebe a?" **42** Ha nyere ya otu ntakiri azụ a mịkporọ amịkpọ. **43** Ma ọ naara ya rie ya n'ihu ha. **44** Mgbe ahụ, ọ sịrị ha, "Okwu ndị a ka m gwara unu mgbe mụ na unu nọ, na ihe niile e dere n'iwu Mosis na ndị Amụma na n'Abụ Oma banyere m ga-emezucha." **45** Mgbe ahụ, o meghere akonuche ha ka ha ghọta akwụkwọ nsọ. **46** Ọ sịrị ha, "Nke a bụ ihe e dere na, Kraịst ahụ ga-ahụ ahụhụ ma sitekwa n'ọnwụ bilien'ụbọchị nke atọ. **47** Na a ga-ekwusa ncheghari na mgbaghara mmehie site n'aha ya nye mba niile, malite na Jerusalem. **48** Unu bụ ndị akaebe nke ihe ndị a. **49** Ma lee, agaje m izitere unu ihe ahụ Nna m kwere na nkwa. Ya mere, nọrọnụ n'ime obodo ruo mgbe a ga-eyikwasị unu ike nke si n'elu." **50** O duuru ha garuo na Betani, chilie aka ya abụọ elu gozie ha. **51** Dị ka ọ na-agọzi ha, ọ sitere n'ebe ha nọ puo, e weliri ya elu, baa n'eluigwe. **52** Mgbe ahụ, ha fere ya ofufe jiri oke ọnụ laghachi na Jerusalem. **53** Ha nọgidere n'ụlonsọ ukwu ahụ na-eto Chineke oge niile.

Jon

1 Na mbụ okwu ahụ diriji, okwu ahụ na Chineke nọ, okwu ahụ bukwa Chineke. **2** Ya na Chineke nọ site na mbụ. **3** E sitere na ya kee ihe niile, ọ dighikwa ihe ọbụla e kere eke nke a na-ekeghị site na ya. **4** N'ime ya ka ndụ diriji, ndụ ahụ bukwa ihè nye mmadụ niile, **5** ihè ahụ na-enwu n'ime ọchịchiri, ma ọchịchiri ahụ emenyughị ya. **6** Ọ dị otu nwoke Chineke zitere, aha ya bụ Jon. **7** Ọ bjara di ka onye akaebe igba ama banyere ihè ahụ, ka mmadụ niile site n'aka ya kwere. **8** Ya onwe ya abughị ihè ahụ, ọ bjara naanị igba akaebe banyere ihè ahụ. **9** Ezi ihè ahụ nke na-enye mmadụ ọbụla ihè na-abia n'ime ụwa. **10** Ọ bjara n'ụwa, ma ụwa bụ ihe e kere site n'aka ya, ma ụwa amataghị onye ọ bụ. **11** Ọ biakwutere ihe ndị ahụ bụ ndị nke ya, ma ndị ahụ bụ ndị nke ya anabataghị ya. **12** Ma ndị ahụ niile nabatara ya, ndị ahụ niile kweere n'aha ya ka o nyere ike ighọ ụmụ Chineke. **13** Ụmụ a na-amughị site n'ọbara, ma ọbụ site na mkpebi nke anụ ahụ, ma ọ bukwanụ mkpebi nke mmadụ, kama site na Chineke. **14** Okwu ahụ ghorọ anụ ahụ birikwa n'etiti anyị. Anyị ahụla ebube ya, ebube nke onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mụrụ, onye si n'ebe Nna nọ bịa, onye juputara n'amara na eziokwu. **15** Jon gbara ama banyere ya mgbe ọ na-eti mkpu na-asị, "Onye a bụ onye ahụ m kwuru banyere ya, 'Onye na-abia m n'azụ di ukwu karịa m, n'ihì na o bukwa m ụzọ dirị.'" **16** Site n'ịba ụba nke amara ya, anyị niile anatala amara a tükwasiri n'amara. **17** N'ihì na e nyere iwu site n'aka Mosis, ma amara na eziokwu bjara site n'aka Jisọs Kraịst. **18** Ọ dībeghị onye ọbụla hurula Chineke, ma Chineke, onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mụrụ. Onye ya na Nna di na mma, emeela ka anyị mata ya. **19** Nke a bụ igba ama Jon mgbe ndi ndu ndi Juu nọ na Jerusalem zipurụ ndi nchụaja na ndi Livayị ka ha bịa jụọ ya onye ọ bụ? **20** O mechighi ọnu ya, kama o kwuputara si, "Abughị m Kraịst ahụ." **21** Mgbe ahụ ha juru ya si, "Ị bukwanu onye? Ị bụ Ilaija?" Ọ zara si ha, "Abughị m ya." "Ị bụ Onye amuma ahụ?" "Mba." **22** Ha siri ya, "Ị bụ onye? Nye anyi osisa anyi gaweghachiri ndi zitere anyi. Gini ka i kwuru banyere onwe gi?" **23** Ọ siri, dika Aizaya onye amuma kwuru, "Abu m onye na-eti mkpu n'ime ozara, 'Meenu ka uzọ Onyenwe anyi guzozie.'" **24** Ma ndi Farisii ahụ ezitere **25** juru ya, si, "Gini mere i ji na-eme baptizim ọ buru na i bughi Kraịst maobu Ilaija, maobu onye

amuma ahụ?" **26** Jon zara ha si, "Eji m mmiri na-eme baptizim, ma ọ di otu onye nọ n'etiti unu nke unu na-amaghị. **27** Onye ahụ nke na-abia n'azụ m, onye m narughị itopu eriri akpukpukwu ya." **28** Ihe a mere na Betani n'ofe osimiri Jordan bụ ebe Jon nọ na-eme baptizim. **29** N'echi ya, ọ huru ka Jisọs na-abiakwute ya si, "Leekwa, Nwa Aturu Chineke, onye na-ebupu mmehie ụwa. **30** Ọ bụ onye a ka m kwuru okwu ya mgbe ahụ m siri, 'otu nwoke na-abia n'azụ m, onye di ukwu karịa m, n'ihì na o bukwa m ụzọ dirị.'" **31** Mụ onwe m amataghị ya, ma a bjara m were mmiri na-eme baptizim n'ihì nke a, ka e kpughee ya nye ndi Izrel." **32** Mgbe ahụ Jon gbara ama a si, "Ahuru m ka Mmụọ Nso sitere n'eluigwe rịdata di ka nduru, nokwasị ya. **33** Mụ onwe m amabughị ya, ma onye ahụ zitere m ka m jiri mmiri mee baptizim kwuru, 'Onye ahụ i ga-ahụ, onye Mmụọ Nso ga-ebekwasị, ma nọgidekwa, ọ bụ ya ga-eji Mmụọ Nso mee baptizim.'" **34** Mụ onwe m ahula ya, na-agbakwa ama na onye a bụ Ọkpara Chineke." **35** N'echi ya, Jon na mmadụ abuo ndi na-eso uzọ ya guzoro n'ebe ahụ ozo. **36** Mgbe ọ huru Jisọs ka ọ na-agafe, ọ siri, "Leenu, Nwa Aturu Chineke." **37** Mgbe mmadụ abuo ahụ na-eso uzọ ya nuru nke a, ha tughariri soro Jisọs. **38** Mgbe Jisọs tughariri hụ ka ha na-eso ya, ọ siri ha, "Gini ka unu chorọ?" Ha siri ya, "Rabbi" (nke putara "Onye ozizi"), "olee ebe i bi?" **39** Ọ siri ha, "Bianu, unu ga-ahụ." Ha sooro ya ga hụ ebe ọ na-ano. Ha nonyekwara ya ubochi ahụ niile. Ọ bụ n'ihè di ka elekere anọ nke mgbede. **40** Otu n'ime mmadụ abuo ahụ nuru ihe Jon kwuru, nke sooro ya bụ Andru nwanne Saimon Pita. **41** Ihe mbu o mere bu ichota Saimon nwanne ya si ya, "Anyi achotala Mezaya ahụ" (onye a na-akpokwa Kraịst). **42** Ọ kpotaara ya Jisọs. O lere ya anya si, "Ị bụ Saimon nwa Jon. A ga-akpo gi Sefas" (nke nsughari ya, putara Pita). **43** N'echi ya, o kpebiri iga Galili. Mgbe ọ huru Filip, ọ siri ya, "Soro m." **44** Filip bụ onye obodo Betsaida di ka Andru na Pita. **45** Filip chotara Nataniel si ya, "Anyi achotala onye ahụ Mosis dere banyere ya n'iwu, onye ndi amuma dekwara banyere ya, Jisọs onye Nazaret, nwa Josef." **46** Nataniel siri ya, "Ihe oma obula ọ puru i si na Nazaret puta?" Ma Filip siri ya, "Bia ka i huru." **47** Mgbe Jisọs huru ka Nataniel nabiaru ya nso, o kwuru si, "Leenu ezi nwa afọ Izrel onye aghugho na-adighi n'ime ya." **48** Nataniel siri ya, "Olee otu i si mata onye m bu?" Jisọs siri ya, "Tupu Filip akpo gi, ahulari m gi ka i nọ n'okpuru osisi fiig."

49 Mgbe ahụ, Nataniel zaghachiri, “Onye ozizi, i bu Ọkpara Chineke; i bu eze Izrel.” 50 Jisọs zara si ya, “I kwere n’ihi na agwara m gi na ahuru m gi n’okpuru osisi fiig? I ga-ahụ ihe di ukwu karja nke a.” 51 Ọ sịkwara ya, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, unu ga-ahụ eluigwe ka o meghere hụkwa ndi mmuo ozi Chineke ka ha na-arigokwuru, ma na-aridakwuru Nwa nke Mmadu.”

2 N’ubochi nke ato, o nwere mmemme agbamakwukwo na Kena nke Galili, nne Jisọs bjakwara ebe ahụ. 2 A kpokwara Jisọs na ndi na-eso uzo ya oku na mmemme agbamakwukwo a. 3 Mgbe mmanya ha gwuru, nne Jisọs siri ya, “Ha enweghi mmanya.” 4 Jisọs siri ya, “Nwanyị, gini gbasara mu na gi na nke a? Oge awa m erubeghi.” 5 Nne ya gwara ndi na-eje ozi, “Ihe obula o gwara unu, meenu ya.” 6 A dobara ite mmiri nkume isii buru ibu n’akuku ebe ahụ, nke a na-eji agbanye mmiri ndi Juu na-eji asachasi onwe ha ma ha choo ikpe ekpere. Otu n’ime ha na-eri ihe di ka galoonu iri abuo ma ihe ruru iri ato. 7 Jisọs gwara ha, “Gbajouu ite ndi a mmiri.” Ya mere, ha gbajuputara ha mmiri. 8 Mgbe ahụ, o gwara ha, “Ugbu a, gbaputanu ufodu bugara onyeisi oche.” Ha mekwara nke a. 9 Mgbe ahụ onyeisi oche ahụ deturu mmiri ahụ e mere ka o ghoo mmanya onu. O mataghi ebe o siri puta (ma ndi na-eje ozi, ndi kutere mmiri ahụ matara), onyeisi oche ahụ kpoputara onye ahụ na-ahu nwunye oheru iche 10 si ya, “N’oge mmemme obula, a na-ebu uzo buputa mmanya di uto, ma buputakwa nke na-adighi uto n’ikpeazu, mgbe ndi mmadu nijuchara afo, ma i chebere mmanya di uto buputa ya ugbu a.” 11 Nke a bu mmalite ihe ama Jisọs mere na Kena nke Galili, o sitere na nke a kpughee ebube ya, ndi na-eso uzo ya kwenykwara na ya. 12 Mgbe nke a gasiri, o gara Kapanom, ya na nne ya na umunne ya, nakwa ndi na-eso uzo ya. Ha noro ubochi ole na ole n’ebe ahụ. 13 Mgbe mmemme oriri Ngabiga nke ndi Juu na-abiaru nso, Jisọs gara Jerusalem. 14 N’ime ulonso ukwu, o huru ndi na-ere ehi, na aturu na nduru. Hukwa ndi noduru na tebul na-agbanwe ego. 15 Ya mere, o jiri eriri mere utari chupusia ndi niile no na-ere ahia n’ulonso ukwu ahụ, tinyekwara ehi na aturu ha. O kwafusiri mkpuru ego ndi ahụ na-agbanwe ego, kpughariakwa tebul ha ihu. 16 O siri ndi ahụ na-ere nduru, “Wepunu ihe ndi a n’ebe a. Kwusinu ime ulo Nna m ka o buru ebe a na-azu

ahia.” 17 Ndi na-eso uzo ya chetara na e dere ya rii n’akwukwo nso, “Ihe banyere ulo gi na-anu m oku n’obi.” 18 Ma ndi Juu siri ya, “Olee ihe iribama i puru igosi anyi na ikike i ji eme ihe ndi a.” 19 Jisọs zara si, “Kwatuonu ulonso ukwu a, aga m ewughachikwa ya n’abali ato.” 20 Ndi Juu kwuru, “Ulonso ukwu a were anyi iri afo anọ na isii iru ya, i ga-ewughachi ya n’abali ato?” 21 Ma ulonso o kwuru maka ya bu ahụ ya. 22 Ndi na-eso uzo ya chetara okwu ya a mgbe o siri nonwu bilie. Mgbe ahukwa, ha kweere akwukwo nso ya na okwu niile Jisọs kwuru. 23 Mgbe o no na Jerusalem n’oge Mmemme Ngabiga, otutu mmadu huru ihe iribama o mere kweere na ya. 24 Ma Jisọs atukwasighi ha obi n’ihi na o matara mmadu niile nke oma. 25 O dighi ya mkpa ka onye obula gbaa akaebe banyere umu mmadu, n’ihi na ya onwe ya maara ihe di n’ime mmadu.

3 O nwere otu nwoke onyeisi ndi Juu nke so n’otu ndi Farisii aha ya bu Nikodimos. 2 O bjakwutere ya n’abali si ya, “Onye ozizi, anyi maara na i bu onye ozizi sitere na Chineke, n’ihi na o nweghi onye obula puru iru oru ebube di otu a ma o buru na Chineke anonyereghia ya.” 3 Jisọs zara si ya, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, o buru na amughi mmadu ozo, o pughi ihu alaeze Chineke anya.” 4 Nikodimos siri ya, “Olee otu a ga-esi mugharja mmadu mgbe o mere okenye? O ga-aba n’afu nne ya nke ugoro abuo?” 5 Ma Jisọs siri, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, o buru na amughi mmadu site na mmiri na Mmuo Nso, o nweghi ike iba n’alaeze Chineke. 6 Ihe e si n’anu ahụ muo bu anu ahụ, ma ihe a muru site na Mmuo bu mmuo. 7 Ya ejula gi anya na m siri gi, ‘Agaghi imu unu ozo.’ 8 Ifufe na-efe n’ebe obula masiri ya. I nwere ike nu uzu ya ma imataghi ebe o si abia maobu ebe o na-aga. Otu a ka o dikwara onye obula a muru site na Mmuo.” 9 Nikodimos zara si ya, “Olee otu ihe ndi a ga-esi mee?” 10 Jisọs zara si ya, “I bu onye ozizi ndi Izrel, ma i ghotaghi ihe ndi a? 11 N’ezie, n’ezie agwa m unu. Anyi na-ekwu banyere ihe anyi maara, na-akowaputakwa ihe anyi huru, ma unu onwe unu adighi anabata akaebe anyi. 12 Ekwuola m banyere ihe di n’uwa ma unu ekweghi ya, oleekwanu otu unu ga-esi kwere, ma o buru na mu agwa unu banyere ihe ndi di n’eluigwe? 13 O nwebeghi onye obula rigooro n’eluigwe ewezuga Nwa nke Mmadu bu onye siri n’eluigwe ridata. 14 Di ka Mosis weliri agwo elu n’ime ozara, otu a ka a ga-ewelikwa Nwa

nke Mmadu elu. **15** Ka onye obula kwere na ya nwee ndu ebighi ebi.” (aiōnios g166) **16** N’ihi na Chineke huru uwa n’anya, nke a mere o jiri nye Okpara o muru naani ya, ka onye obula kweere na ya ghara ila n’iyi, kama ka o nwee ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **17** N’ihi na Chineke eziteghi Okpara ya n’uwa ka o maa uwa ikpe, kama ka e site n’aka ya zoputa uwa. **18** Ikpe amaghi onye obula kwere na ya, ma onye obula na-ekweghi aghoolari onye ikpe mara, n’ihi na o kweghi n’aha Okpara Chineke muru naani ya. **19** Nke a bu mkpebi ikpe ahụ; na l’he abjala n’uwa, ma umu mmadu huru ochichiri n’anya kama l’he ahụ, n’ihi na oru ha joro njo. **20** N’ihi na onye obula na-eme ihe ojojo kporo l’he ahụ asi, o dighi abjakwute l’he ahụ, ka a ghara ime ka oru ya puta l’he. **21** Ma ndi na-ebi ndu n’eziokwu na-abjakwute l’he ahụ, ka e nwee ike huta ya nke oma, na ihe niile ha na-eme sitere na ike Chineke. **22** Emesia, Jisosh na ndi na-eso uzọ ya banyere n’ime obodo Judia, ebe o noturu nwa oge, meekwa baptizim. **23** N’otu aka ahụ, Jon nokwa n’onu mmiri Enon di nso na Salim na-eme baptizim n’ihi na mmiri buru ibu n’ebe ahụ, ndi mmadu gakwara n’ihu na-abjakwute ya, o na-emekwa ha baptizim. **24** E tinyebeghi Jon n’ulo mkporo mgbe ahụ. **25** N’oge a, irurita uka malitere n’etiti ndi na-eso uzọ Jon na otu onye Juu banyere mmemme idi ocha. **26** Ha bjakwutere Jon si ya, “Onye ozizi, onye ahụ i ghara ama banyere ya no n’ofe Jodan na-eme baptizim, mmadu niile na-agakwukwara ya.” **27** Jon zaghachiri si, “Ihe mmadu nwere ike inata bu naani ihe ahụ e nyere ya site n’elugwe. **28** Unu onwe unu ga-agbara m akaebe na m siri, na abughi m Kraist ahụ, kama e zitere m ka m buru uzọ bja. **29** Nwanyị a na-alu oheru bu nke di ya. Enyi onye na-alu nwunye oheru na-eche ma na-egakwa nti inu olu ya, onu na-epuputakwa ya obi mgbe o nuru olu onye ahụ na-alu nwunye oheru. Ya mere, onu m e zuola oke ugbu a. **30** O ghaghị idi elu, ma mu onwe m aghaghị idikwa ala. **31** “Onye ahụ si n’elu bja di elu karịa ihe niile, onye ahụ si n’uwa bukwa nke uwa ma na-ekwukwa okwu di ka onye si n’uwa. Onye ahụ si n’elugwe di elu karịa ihe niile. **32** O na-agba ama banyere ihe o huru nakwa nke o muru, ma o nweghi onye na-anabata ama ya. **33** Onye obula nabatara akaebe ya ji nke a mere akara, na Chineke bu eziokwu. **34** N’ihi na onye Chineke zitere na-ekwu okwu Chineke. N’ihi na o na-enye Mmuo ya n’uju. **35** Nna huru Okpara ya n’anya, o tinyekwala ihe niile n’aka ya. **36** Onye obula kwere n’Okpara ahụ

nwere ndu ebighi ebi, ma onye obula juru Okpara ahụ agaghị ahụ ndu n’ihi na iwe Chineke ga-adiri ya.” (aiōnios g166)

4 Ugbu a, Jisosh matara na ndi Farisii anula na o na-eme ka otutu mmadu buru ndi na-eso uzọ ya na-emekwa baptizim karia Jon. **2** Ma o bukwaghị Jisosh na onwe ya na-eme baptizim kama o bu ndi na-eso uzọ ya mere ha baptizim. **3** O hapuru Judia laghachi azu na Galili. **4** Ma o ga-esite n’etiti Sameria gafee. **5** Ya mere, o batara n’otu obodo nta di na Sameria a na-akpo Saika, n’akuku ala ahụ Jekob nyere Josef nwa ya nwoke. **6** Olulu mmiri Jekob di n’ebe ahụ, ma ebe o bu na ike gwuru Jisosh n’ije ya, o noduru ala n’akuku olulu mmiri ahụ. O bu ihe di ka oge ehie. **7** Otu nwanyị onye Sameria bira idoro mmiri, Jisosh siri ya, “Nyetu m mmiri ka m nuo.” **8** (Ndi na-eso uzọ ya abala n’ime obodo iga zuta nri.) **9** Nwanyị ahụ siri ya, “Olee otu gi bu onye Juu si ario m bu nwanyị Sameria mmiri ka i nuo?” (N’ihi na ndi Juu na ndi Sameria anaghi emekwita ihe obula.) **10** Jisosh zara si, “O buru na i matara onyinye Chineke, na onye ahụ na-ario gi mmiri, i gaara ario ya, o gakwara enye gi mmiri nke ndu.” **11** Nwanyị ahụ siri ya, “Nna anyi ukwu, o nweghi ihe obula i ji i ga-eji doru mmiri, olulu a dikwa omimi. Olekwanu ebe i ga-eweta mmiri ndu a. **12** O bu na i ka nna nna anyi Jekob ukwu, onye gwuru anyi olulu mmiri a? Ya onwe ya na umu ya na igwe ehi na aturu ya nukwara mmiri sitere na ya?” **13** Jisosh zara si, “Onye obula nuru mmiri a, akpiri ga-akpo ya nku ozo. **14** Ma onye obula ga-anu mmiri ahụ m nyere ya, akpiri agaghị akpokwa ya nku ozo. N’eziokwu, mmiri ahụ m nyere ya ga-aghoro ya isi iyi nke na-asoputara ya ndu ebighi ebi.” (aiōn g165, aiōnios g166) **15** Mgbe ahụ nwanyị ahụ siri ya, “Onyenwe anyi nye m mmiri a, ka akpiri ghara ikpo m nku ozo, ka m gharakwa idi na-abja ebe a idoro mmiri.” **16** O gwara ya si, “Gaa kpota di gi ma loghachi.” **17** Nwanyị ahụ zaghachiri ya si, “Enweghi m di.” Jisosh siri ya, “I kwuru eziokwu mgbe i siri na i nweghi di. **18** I nweela di ise, ma nwoke gi na ya bi ugbu a abughi di gi. Ihe kwuru bu nnoo eziokwu.” **19** Nwanyị ahụ siri ya “Nna anyi ukwu, ahuru m na i bu onye amuma. **20** Nna nna anyi ha fere ofufe n’ugwu a, ma unu na-ekwu n’ebe ndi mmadu ga-eferiri ofufe bu naani na Jerusalem.” **21** Jisosh siri ya, “Nwanyị kwere okwu m, oge na-abja mgbe i na-agaghị akpo isiala nye Nna, maobu n’ugwu

a ma ọ bụkwanụ na Jerusalem. 22 Unu na-efe ihe unu na-amaghị ma anyị na-efe ihe anyị matara, n'ih na nzọpụta sitere n'aka ndị Juu. 23 Ma oge na-abj, ugbu a ọ bjala, mgbe ndị na-efe Nna ahụ n'eziokwu ga-efe ya n'ime mmụọ na n'eziokwu. N'ih na ọ bụ ndị di otu a ka Nna chọrọ ka ha na-efe ya. 24 Chineke bụ mmụọ ndị niile na-efe ya ga-eferịrị ya n'ime mmụọ na eziokwu." 25 Nwanyị ahụ sịrị ya, "Amaara m na Mezaya" (onye a na-akpọ Kraịst) "na-abj. Mgbe ọ bjara, ọ ga-akwawaziri anyị ihe niile." 26 Jisọs sịrị ya, "Mụ, onye na-agwa gi okwu, abụ m ya." 27 N'oge ahụ ndị na-eso ụzọ ya lghachitara. Ọ gbagwojukwara ha anya nke ukwu ihu na ya na nwanị na-ekwurita okwu. Ma o nweghị onye n'ime ha juru nwanị ahụ sị, "Ginị ka i chọrọ?" ma ọ bụkwanụ, "Ginị kpatara gi na ya ji na-ekwurita okwu?" 28 Mgbe ahụ, nwanị ahụ hapuru ite mmiri ya laghachi n'ime obodo ga gwa ndị mmadu, 29 "Bianu lee otu nwoke onye gwara m ihe niile m merela. Ọ ga-abu na ọ bụ ya bụ Kraịst ahụ?" 30 Ha sitere n'obodo ahụ gbatasịa soro ụzọ ahụ, ka ha gakwuru ya. 31 Ma otu ọ di, ndị na-eso ụzọ ya rjoro ya sị, "Onye ozizi rienu nri." 32 Ma ọ sịrị ha, "Enwere m nri m na-eri nke unu na-amaghị maka ya." 33 Mgbe ahụ ndị na-eso ụzọ ya siritara onwe ha, "Ọ ga-abu na o nwere onye butere ya nri?" 34 Jisọs sịrị ha, "Nri m bụ ime uche onye ahụ zitere m nakwa irucha ọrụ ya. 35 Unu na-asi, 'ọ foduighi onwa anọ ka igho mkpuru n'ubi ruo?' Ma ana m agwa unu, megheenu anya unu lee ubi ahụ, ha achala maka oghugho. 36 Ọ buladi ugbu a, onye na-agho mkpuru na-anata ugwo ọrụ, ọ na-achikota mkpuru ahụ maka ndu ebighi ebi, ka onye ghara mkpuru na onye ghorọ ya nwee ike injirikota onu. (aiōnios g166) 37 Ya mere okwu ahụ nke na-asi, 'Otu onye na-agma mkpuru, onye ozo na-aghokwa ya bụ eziokwu.' 38 E zigara m unu ka unu gaa ghota ihe unu na-arughị ọrụ maka ya. Ndị ozo ruru ọrụ a, ma unu ewe uru di n'oru ha." 39 Otutu ndi obodo Sameria kweere na ya n'ih ama ahụ nwanị ahụ gbara, "Ọ gwara m ihe niile m mere." 40 Ya mere mgbe ndi Sameria bjakwutere ya, ha rjoro ya ka ọ nonyeturu ha, ọ nonyekwaara ha ubochi abuo. 41 Otutu ndi ozo kwerekwara na ya n'ih okwu ya. 42 Ha gwara nwanị ahụ, "Ihe anyi jiri kwere ugbu a abughị ihe i kwuru, kama ọ bụ n'ih na anyi onwe anyi anula olu ya, matakwa na onye a bụ Onye nzoputa nke uwa n'eziokwu." 43 Mgbe ubochi abuo ahụ gasiri, ọ hapuru ebe ahụ gawa Galili. 44 (Jisọs n'onwe ya ekwuola na

onye amuma anaghị enwe ugwu n'obodo ya.) 45 Mgbe ọ bjaruru Galili, ndi Galili nabatara ya ebe ha onwe ha gara mmemme na Jerusalem, ma hukwa otutu ọrụ ebube ọ ruru n'oge mmemme ahụ. 46 Ozokwa, ọ bjaruru Kena nke Galili bụ ebe ahụ o mere mmiri ka ọ ghoo mmanya. E nwekwara otu onye na-arụ ọrụ n'uloze nọ n'ebe ahụ, nke ahụ na-adighi nwa ya nwoke ike na Kapanom. 47 Mgbe ọ nuru na Jisọs esitela na Judia bjarute na Galili, o jekwuuru ya rjoro ya ka ọ bia gwoo nwa ya, n'ih na ọ nọ n'onu onwu. 48 Jisọs sịrị ya, "Ọ buru na unu ahughị ọrụ ebube na ihe iribama, unu agaghị ekwe ma oli." 49 Onye a na-arụ ọrụ n'uloze sịrị ya, "Nna m ukwu, biko bia tupu nwa m a nwuo." 50 Jisọs sịrị ya, "Laa, nwa gi nwoke ga-adị ndu." Nwoke ahụ kweere n'ih Jisọs kwuru laa. 51 Mgbe ọ ka nọ n'uzo, ndi ohu ya zutere ya koro ọrụ ya na ahụ adila nwa ya nwoke mma. 52 Mgbe ọ juru ha oge nwa ya jiri gbakee, ha sịrị ya, "Oke ahụ oku ahụ kwusiri ya unyaahu n'elekere mbu nke ehiehe." 53 Nwoke ahụ ghotara na ọ bụ kpomkwem n'oge awa ahụ Jisọs gwara ya, "Nwa gi nwoke ga-adị ndu." Ya mere ya na ezinaulo ya niile kwenyere. 54 Nke a bụ ihe iribama nke abuo Jisọs ruru na Galili mgbe o siri Judia bja.

5 Mgbe nke a gasiri, otu mmemme ndi Juu ruru, Jisọs agaa Jerusalem. 2 Ma otu odo mmiri nta di n'ime Jerusalem n'akuku Onu uzo ama Aturu. Aha odo mmiri ahụ n'asusu Hibru bụ Betsaida, nke nwere mgbe onu uzo ise. 3 N'ime ya ka igwe ndi ahụ na-esighi ike na-edina; ndi isi, ndi ngwuro, na ndi akuku ahụ ha kponwuru akponwu, ha na-eche mgbe mmiri ahụ ga-enughari. 4 N'ih na mmuo ozi Onyenwe anyi na-agbadata site na mgbe ruo na mgbe gbaruo mmiri ahụ. Onye orja obula buru uzo daba n'ime mmiri ahụ ma a gbaruo ya, ka a na-agwo ihe obula bu orja ya. 5 Otu nwoke no n'ebe ahụ bu onye norola n'orja iri afọ ato na asato. 6 Mgbe Jisọs huru ya, matakwa na ọ nola n'onodu a ogologo oge, ọ juru ya sị, "I choro ka a gwoo gi orja?" 7 Onye orja ahụ zara, "Nna m ukwu, enweghi m onye obula ga-enyere m aka kuba m n'ime odo mmiri a ma a gbaruo ya, mgbe o bula m choro ka m danye, onye ozo na-eburu m uzo danye." 8 Jisọs gwara ya, "Billie, chilie ute gi jeghari." 9 N'otu oge ahụ, ahụ diri nwoke ahụ mma, ọ chiliri ute ya, malite ijeghari. Ihe a mere n'ubochi izuike. 10 Ma ndi Juu gwara nwoke ahụ a gworo orja, "Taa bu ubochi

izuike, o megidere iwu na i ga-ebu ute gi.” 11 Ma o zaghachiri ha, “Nwoke ahụ mere ka ahụ dī m mma siri m, ‘Chilie ute gi laa.’” 12 Ha juru ya, “Onye bu onye ahụ gwara gi ka i chilie ya laa?” 13 Ma nwoke ahụ a gworo amataghi onye o bu n’ihi na Jisosh zoro onwe ya banye n’etiti igwe mmadu. 14 Emesia, Jisosh huru ya n’ime ulonso ukwu si ya, “Lee, e mela ka ahụ dī gi mma, emehiekwala ozọ ka nke dī njo karja nke a hapu ibiakwasị gi.” 15 Nwoke a siri n’ebe ahụ puo gaa gwa ndi Juu na o bu Jisosh gworo ya. 16 Ya mere, n’ihi na Jisosh na-eme ihe ndi a n’ubochi izuike, ndi Juu malitere isogbu ya. 17 Jisosh siri ha, “Nna m na-arụ oru mgbe niile ruo ugbu a, mu onwe m kwa, ana m aru oru.” 18 N’ihi nke a, ndi Juu chosiri ike igbu ya. O bughị naani na o mebiri ubochi izuike, kama o na-akpokwa Chineke Nna ya, sitekwa otu a na-eme ka ya na Chineke hara. 19 Jisosh zara ha si, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, o nweghi ihe obula Okpara puru ime n’onwe ya; naani ihe o nwere ike ime bu ihe o huru Nna ya na-eme, n’ihi na ihe obula Nna ahụ na-eme ka Okpara ya na-emekwa. 20 N’ihi na Nna ahụ huru Okpara ya n’anya ma na-egosikwa ya ihe niile o na-eme. N’ezie o ga-agbagwoju unu anya n’ihi na o ga-egosi ya ihe kariri ndi a. 21 N’ihi na di ka nna ahụ si akpote ndi nwuru anwu na-enyekwa ha ndu, otu ahụ ka Okpara ya si enye onye obula o masiri ya ndu. 22 Nna anaghi ekpe onye obula ikpe, kama o nyefere ikpe niile n’aka Okpara. 23 Ka mmadu niile nye Okpara ahụ nsoruru di ka ha na-asoruru Nna ahụ. Onye obula nke na-adighi asoruru Okpara ahụ adighi asoruru Nna nke zitere ya. 24 “N’ezie, n’ezie agwa m unu, onye obula na-anu okwu m ma kwerekwa n’onye zitere m nwere ndu ebighi ebi, a gaghi amakwa ya ikpe, o gafeela site n’onwu banye na ndu. (aiōnios 9166) 25 N’ezie, n’ezie agwa m unu, oge na-abia, o biakwala ugbu a mgbe ndi nwuru anwu ganu olu Okpara Chineke, ndi ahụ nuru ya ga-adikwa ndu. 26 Di ka Nna ahụ nwere ndu n’ime onwe ya, otu a ka o nyekwara Okpara ahụ ike inwe ndu n’ime onwe ya. 27 O nyekwala ya ikike ikpe ikpe n’ihi na o bu Nwa nke Mmadu. 28 “Ka nke a hapu iju unu anya, n’ihi na oge na-abia, mgbe ndi niile no n’ili ha ganu olu ya 29 ma puta, ndi mere ihe di mma ga-ebili diri ndu. Ma ndi mere ihe ojojo ga-ebili buru ndi a gama ikpe. 30 Enweghi m ike ime ihe obula n’onwe m, ikpe m na-ekpe bu naani di ka m nuru, ikpe m bukwa nke ziri ezi, n’ihi na anaghi m eme ihe ga-amasi m,

kama o bu ihe ga-amasi onye ahụ zitere m. 31 “O buru na m na-agba ama banyere onwe m, ama m abughi eziokwu. 32 Enwere m onye ozọ na-agbara m ama, amatakwara m na ama ya banyere m bu eziokwu. 33 “Unu zigaara Jon ndi ozi, o gbakwaala ama maka eziokwu ahụ. 34 O bughị na m na-anabata ama nke mmadu, kama a na m ekwu ya ka enwe ike izoputa unu. 35 O bu orion nke na-enwu na-amukekwa, unu horokwara inuru onu n’ihe ya n’oge nta. 36 “Ma enwere m ama di ukwu karja nke Jon, n’ihi na oru ahụ ya bu Nna nyere m ka m ruchapu, bukwa nke m na-arụ, na-agbara m ama na o bu Nna ahụ zitere m. 37 Ya bu Nna ahụ zitere m na-agbakwa ama n’onwe ya banyere m. Unu anubeghi olu maobu hu udidi ya. 38 Okwu ya anokwaghi n’ime unu n’ihi na unu ekweghi n’onye o zitere. 39 Unu na-enyocha akwukwo nso n’ihi na unu chere na unu ga-esite na ha nwee ndu ebighi ebi maobu ha na-agba ama banyere m. (aiōnios 9166) 40 Ma unu juru ibiakwute m ka unu nwee ndu. 41 “Anaghi m anabata otuto nke umu mmadu. 42 Ma amatara m na unu enweghi ihunanya Chineke n’obi unu. 43 Abjala m n’aha Nna m ma unu anabataghi m. Ma o buru na onye ozọ abia n’aha nke onwe ya, unu ga-anabata ya. 44 Olee otu unu ga-esi kwere ebe unu na-anara otuto site n’aka ibe unu, ma unu adighi achọ otuto nke si n’aka onye naani ya bu Chineke? 45 “Unu echela na m ga-ebo unu ebubo n’ihu Nna ahụ. Onye ga-ebo unu ebubo bu Mosis, bu onye unu tukwasiri obi na ya. 46 O buru na unu kwenyeere Mosis, unu gakwara ekwere na m, n’ihi na o dere banyere m. 47 Ma ebe unu na-ekweghi n’ihe o dere, olee otu unu ga-esi kwere n’ihe m kwuru?”

6 Mgbe nke a gasiri, Jisosh gafere n’ofe nke ozọ nke osimiri Galili (nke a na-akpokwa osimiri Tiberias). 2 Oke igwe mmadu sooro ya, n’ihi na ha huru oru ebube o na-arụ n’ahụ ndi oria. 3 Jisosh rigooro n’elu ugwu nodu ala ya na ndi na-eso uzọ ya. 4 N’oge a, mmemme oriri Ngabiga ndi Juu na-abia nso. 5 Mgbe Jisosh leliri anya elu hu oke igwe mmadu na-abiakwute ya, o siri Filip, “Olee ebe anyi ga-azuta achicha ndi a ga-ata?” 6 O juru nke a naani iji nwalee ya, ya onwe ya marari ihe o ga-eme. 7 Filip zara ya, “Ugwu oru onwa isii agaghi ezu izuta achicha nke onye obula n’ime ha ga-atatu naani ihe ntakiri.” 8 Onye ozọ n’ime ndi na-eso uzọ ya bu Andru, nwanne Saimon Pita, kwuputara, 9 “Otu wantakiri nwoke no n’ebe a nwere

ogbe achicha balị ise, na azụ abụọ, ma gini ka ha bu n'etiti igwe mmadu ha otu a?" 10 Jisosh siri, "Meenu ka ndi mmadu ndi a nodu ala." E nwere otutu ahijia n'ebe ahụ, umu nwoke noduru ala, ha di ihe ruru puku mmadu ise. 11 Ya mere, Jisosh weere achicha ahụ nye ekele, kee ha ndi niile noduru ala di ka ha siri choo. O jikwa azu ahụ mee otu ihe ahụ. 12 Mgbe ha niile rijuchara afo, o siri ndi na-eso uzo ya, "Tutukotanu iberibe niile foduru, ka ihe obula hapu ila n'iyi." 13 Ya mere, ha tutukotara ha, kpojuo nkata iri na abuo, bu iberibe si n'ogbe achicha balị ise nke ndi ahụ riforo. 14 Mgbe ndi mmadu ahụ huru ihe iribama ahụ, o mere ha bidoro na-asi, "N'eziokwu, onye a bu onye amuma ahụ nke ga-abia n'ime uwa." 15 Mgbe Jisosh matara na ha choro ibia dokpuru ya n'ike chie ya eze, o hapuru ha ga n'ugwu naani ya, n'onwe ya. 16 Mgbe o ruru n'uhuruchi, ndi na-eso uzo ya ridara gaa nonu mmiri, 17 ebe ha banyere n'otu ugbo mmiri, malite igabiga osimiri gawa n'ofe Kapanom. N'oge a ochichiri agbaala ma Jisosh aloghachikwutebeghi ha. 18 Ebili mmiri maliri elu n'ihu n'oke ifufe bidoro n'efe. 19 Ha akwoala ugbo ihe dika kilomita ise maobu isii, mgbe ha huru Jisosh ka o na-aga ije n'elu mmiri ahụ na-abia nso n'ugbo mmiri ha. Oke egwu tukwara ha. 20 Ma o siri ha, "Unu atula egwu. O bu m." 21 Mgbe ahụ, ha nabatara ya n'ime ugbo ahụ, o dikwaghi anya ugbo ha bjaruru n'elu ala ebe ha na-aga. 22 N'echi ya, igwe mmadu ahụ noduru n'ofe ozo nke onu mmiri ahụ choputara na o bu naani otu ugbo mmiri nta bira n'ebe ahụ, na Jisosh esoghi ndi na-eso uzo ya banye n'ime ya, kama na o bu naani ndi na-eso uzo ya ka ugbo mmiri ahụ buuru puo. 23 Mgbe ahụ ufodu ugbo mmiri si Tiberias bira kwusi nso nso ebe ahụ ndi mmadu no rie achicha mgbe Onyenwe anyi nyechara ekele maka ya. 24 Ma mgbe igwe mmadu ahụ ghotara na Jisosh na ndi na-eso uzo ya anoghi n'ebe ahụ, ha banyere n'ugbo mmiri nta ndi ahụ kwofee gawa Kapanom icho Jisosh. 25 Mgbe ha huru ya n'ofe ozo nke osimiri ahụ, ha siri ya, "Onye ozizi, olee mgbe i jiri bia n'ebe a?" 26 Jisosh siri ha, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, ihe unu ji na-achọ m abughi n'ihu na unu huru ihe iribama m mere, kama na unu riri achicha riuokwa afo. 27 Unu adogbula onwe unu maka nri nke na-emebi emebi, kama maka nri nke na-adigide ruo ndu ebighi ebi, bu nke Nwa nke Mmadu ga-enye unu. N'ihu na Chineke Nna akakwasila ya akara nkwado ya." (aiōnios g166) 28 Mgbe ahụ, ha siri, "Gini ka anyi ga-

eme iji ruo oru Chineke?" 29 Jisosh zara si ha, "Oru Chineke bu nke a, ikwere n'onye ahụ o zitere." 30 Ya mere ha siri ya, "Olee ihe iribama i ga-egosi anyi nke anyi ga-ahụ ma kwere na gi? Kedu oru i ga-aru? 31 Nna nna anyi ha riri manà n'ozara; di ka e dere ya n'akwukwo nso si, 'O sitere n'eluigwe nye ha achicha ka ha rie.'" 32 Jisosh siri ha, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, o bughi Mosis nyere unu achicha ahụ site n'eluigwe, kama o bu Nna m na-enye unu ezi achicha ahụ site n'eluigwe. 33 N'ihu na achicha Chineke bu nke ahụ si n'eluigwe ridata, na-enyewa uwa ndu." 34 Ha siri ya, "Nna anyi ukwu, nye anyi udi achicha a site ugbo a gawa." 35 Jisosh siri ha, "Abu m achicha ahụ na-enye ndu. Onye obula na-abiakwute m, aguu agaghi agu ya. Onye obula kwa kweere na m, akpiri agaghi akpo ya nku. 36 Ma agwa m unu, unu ahula m ma unu ekweghikwa. 37 Onye obula Nna ahụ nyere m ga-abiakwute m, onye obula na-abiakwute m, agaghi m achupu ya. 38 N'ihu na esi m n'eluigwe ridata n'awa ime uche onye ahụ zitere m, o bughi ime uche nke m. 39 Nke a bukwa uche onye ahụ zitere m, na o nweghi onye obula o nyere m ga-efunari m, kama m ga-eme ka ha site n'onwu bilie n'ubochi ikpeazu. 40 Nke a bu uche nke Nna m, na onye obula lere Okpara ahụ anya, kwerekwa na ya ga-enweta ndu ebighi ebi, m ga-emekwa ka o bilie n'ubochi ikpeazu." (aiōnios g166) 41 N'ihu nke a, ndi Juu bidoro itamu ntamu megide ya n'ihu na o siri, "Abu m achicha ahụ siri n'eluigwe ridata." 42 Ha siri, "Onye a o bughi Jisosh, nwa Josef, bu onye anyi matara nne na nna ya? Olee wanu otu o si ekwu ugbo a si, 'Esi m n'eluigwe ridata?'" 43 Jisosh zara si ha, "Unu atamula n'etiti onwe unu. 44 O nweghi onye nwere ike ibiakwute m ma o bughi na Nna ahụ zitere m kpotara ya, aga m akpolitekwa ya n'ubochi ikpeazu. 45 E dere ya n'akwukwo ndi amuma, 'Ha niile ga-abu ndi Chineke ga-akuziri ihe. Onye obula nke gere Nna ahụ nti ma mutakwa ihe site na ya na-abiakwute m. 46 O nweghi onye obula hurula Nna ahụ kariakwa onye ahụ sitere na Chineke, naani ya hurula Nna ahụ. 47 N'eze, n'ezie agwa m unu, onye obula kwerenu nwere ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) 48 Abu m achicha nke ndu. 49 Nna nna unu ha riri manà ahụ n'ime ozara ma mecha nwuo. 50 Ma nke a bu achicha ahụ nke si n'eluigwe bia, nke mmadu puru iri ma ghara inwu anwu. 51 Abu m achicha di ndu nke siri n'eluigwe bia. O buru na onye obula erie achicha a, o ga-adi ndu ruo ebighi ebi. Nri a bu anu ahụ m,

nke m ga-enye maka ndu nke uwa.” (aiōn g165) 52 Mgbe ahụ, ndi Juu bidoro na-arurita uka ike n’etiti onwe ha si, “Olee otu nwoke a ga-esi nye anyi anu ahụ ya ka anyi rie?” 53 Jisosh sirị ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, naani ma unu riri anu ahụ Nwa nke Mmadu ma nuokwa obara ya, unu agaghị enwe ndu n’ime onwe unu. 54 Onye obula riri anu ahụ m, nuokwa obara m nwere ndu ebighi ebi. A ga m akpolitekwa ya n’ubochi ikpezazu ahụ. (aiōnios g166) 55 N’ihi na anu ahụ m bu ezigbo nri, obara m bukwa ezigbo ihe onuonu. 56 Onye obula na-eri anu ahụ m na-anukwa obara m na-anogide n’ime m mu onwe m kwa n’ime ya. 57 Di ka Nna ahụ di ndu zitere m, ana m adikwa ndu n’ihi Nna ahụ, otu a ka onye na-eri m ga-adikwa ndu site na m. 58 Nke a bu achicha ahụ si n’eluigwe bja. Nna nna unu ha riri manà ma nwukwaa, ma onye obula na-eri achicha a ga-adi ndu ruo mgbe ebighi ebi.” (aiōn g165) 59 O kwuru ihe ndi a mgbe o na-akuzi ihe n’ulo ekpere di na Kapanom. 60 Mgbe otutu n’ime ndi na-eso uzo ya ha nuru nke a, ha sirị, “Nke a bu ozizi siri ike, onye nwere ike inabata ya?” 61 Ebe Jisosh matara na ndi na-eso uzo ya na-atamu ntamu maka nke a o sirị ha, “Nke a o na-ewute unu? 62 Gini ka unu ga-ekwu ma o buru na unu ahụ Nwa nke Mmadu ka o na-arigo ebe o nori na mbu. 63 O bu Mmuo ahụ na-enye ndu; anu ahụ abaghị uru obula, okwu ndi m gwara unu bu mmuo burukwa ndu. 64 Ma n’etiti unu, o di ufodu nakwenyeghi.” N’ihi na Jisosh maara site na mmalite ndi ahụ n’ime ha na-ekwenyeghi, matakwa onye ahụ nke ga-arara ya nye. 65 O sirị, “O bu nke a mere m jiri gwa unu na o nweghi onye obula nwere ike ibiakwute m ma o buru na Nna m enyeghi ya ike.” 66 N’ihi nke a, otutu ndi na-eso uzo ya laghachiri azu, kwusi iso ya. 67 Jisosh sirị mmadu iri na abuo ahụ, “Unu chokwara iso ha puo?” 68 Saimon Pita zara ya si, “Onyenwe anyi, onye ka anyi ga-agakwuru? O bu gi ji okwu nke ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) 69 Anyi kweere marakwa na i bu Onye Nso nke Chineke.” 70 Jisosh zara ha, “O bughị m hoputara unu mmadu iri na abuo? Ma otu onye n’ime unu bu ekwensu!” 71 O na-ekwu banyere Judas nwa Saimon Iskariot, onye n’agbanyeghi na o bu otu n’ime mmadu iri na abuo ahụ, bu onye ga-arara ya nye.

7 Mgbe nke a gasiri, Jisosh gaghariri na Galili, ma o kpachapuru anya hapu iga Judia n’ihi na ndi Juu na-achọ uzo igbu ya. 2 Mmemme Ulo ikwu ndi Juu di nso, 3 ya mere, umunne ya ndi nwoke sirị ya, “Si n’ebe a puo, gaa Judia, ka ndi na-eso uzo gi nwe ike

ihu oru i na-arụ. 4 N’ihi na o nweghi onye obula choro ibu onye oha mmadu ma, nke na-eme ihe na nzuzo. Ebe o bukwanu na i na-eme ihe ndi a, gosi uwa onwe gi.” 5 N’ihi na o buladi umunne ya ekwenyeghi na ya. 6 Jisosh sirị ha, “Oge nke m erubeghi, ma oge nke unu no n’ebe a mgbe niile. 7 Uwa enweghi ike ikpo unu asi, ma o kporo m asi n’ihi na ana m agba ama megide ya n’oru ya joro njo. 8 Unu onwe unu gaanu na mmemme ahụ, agaghị m aga mmemme a n’ihi na oge m erubeghi.” 9 Mgbe o kwusiri nke a, o nogidere na Galili. 10 Ma otu o di, mgbe umunne ya gwara mmemme ahụ ya onwe ya gwara. O gaghị ebe mmadu niile ga-ahụ ya kama o gara na nzuzo. 11 Na mmemme ahụ ndi Juu no na-ele anya ma na-ajughari si, “Olee ebe o no?” 12 E nwere oke ntamu n’etiti igwe mmadu ahụ banyere ya. Ndi ufodu na-asi, “O bu ezigbo mmadu.” Ndi ozọ na-asi, “Mba, o na-eduhie igwe mmadu.” 13 Ma o nweghi onye obula kwulitere okwu maka ya n’ihu oha n’ihi egwu ndi Juu. 14 Mgbe o ruu n’etiti mmemme ahụ, Jisosh banyere n’ime ulonso okwu ma bido ikuzi ihe. 15 Site n’oke mgbagwoju anya, ndi Juu juritara onwe ha si, “Olee otu nwoke a sirị nweta amamihe di otu a ebe o bu na o nwebeghi onye kuziri ya ihe obula?” 16 Jisosh zara ha, “Ozizi m abughị nke m, kama o bu nke onye ahụ zitere m. 17 Onye obula na-achọ ime uche Chineke, o ga-achoputa ma ozizi m o bu nke m ma o sikwanu na Chineke. 18 Ndi ahụ na-ekwu nke onwe ha na-eme nke a iji wetara onwe ha ugwu, ma onye ahụ na-achọ ugwu nke onye zitere ya bu onye eziokwu; o nwekwaghị ihe obula bu ugha banyere ya. 19 Mosis o nyeghi unu iwu? Ma o nweghi onye obula n’ime unu na-edebe iwu ahụ. Gini mere unu ji achọ igbu m?” 20 Igwe mmadu ahụ zara, “Mmuo ojoo bi n’ime gi, onye choro igbu gi?” 21 Jisosh zara si ha, “Aruru m otu oru, ma unu niile no na mgbagwoju anya. 22 Mosis nyere unu iwu ibi ugwu (n’agbanyeghi na o siteghị na Mosis, kama na nna nna anyi ha), n’ubochi izuike unu na-ebikwa mmadu ugwu. 23 O buru na e nwere ike bie mmadu ugwu n’ubochi izuike ka a ghara imebi iwu Mosis, gini mere o ji na-ewute unu na m mere ka ahụ mmadu zuo oke n’ubochi izuike? 24 Kwusinu ikpe ikpe site n’ihe anya na-ahụ, kama na-ekpenu ikpe ziri ezi.” 25 N’oge ahụ, ufodu n’ime ndi Jerusalem bidoro na-asi, “Onye a o bughị nwoke ahụ ha choro igbu? 26 Lee ka o no na-ekwu okwu n’ihu mmadu niile ma o nwekwaghị onye na-agwa ya ihe obula. O putara na

ndịisi amatala n'eziokwu na ọ bụ Kraịst? 27 Ma anyị matara ebe nwoke a siri pụta, mgbe Kraịst ahụ ga-abia, o nweghị onye ga-amata ebe o siri pụta.” 28 Ma dị ka Jisọs na-ezi ihe n'ime ụlonsọ ukwu ahụ, o tiri mkpu sị, “N'ezie, unu maara m, matakwa ebe m siri pụta. Anoghi m n'ebe a na nke onwe m, ma onye ahụ zitere m bụ eziokwu. Unu amaghị ya. 29 Ma amara m ya, n'ihu na esitere m na ya bịa. Ọ bụkwa ya zitere m.” 30 Mgbe ahụ ha choro ijide ya, ma o nweghị onye o bula meturu ya aka n'ihu na oge ya erubeghi. 31 Ma otu o di, otutu n'ime igwe mmadu ahụ kweere na ya. Ha siri, “Mgbe Kraịst ahụ ga-abia, ọ ga-arụ ọrụ ebube ozo kariri ndi a nwoke a ruru?” 32 Ndi Farisii nuru ka igwe mmadu ahụ na-atamu ntamu n'olu nta banyere ya. Mgbe ahụ ndịisi nchujaja na ndi Farisii zigara ndi na-eche nche n'ulonsọ ukwu ahụ ka ha gaa jide ya. 33 Jisọs siri, “Naani nwa oge ka mu na unu ga-anọ, aga m alakwurukwa onye zitere m. 34 Unu ga-achọ m ma unu agaghị achota m. Ebe m na-agakwa unu enweghi ike ibiara ya.” 35 Ndi Juu siritara onwe ha, “Olee ebe nwoke a choro iga anyi na-agaghị achota ya? Ọ ga-eje ebe ndi nke anyi a chusasi achusasi bi n'etiti ndi Griik, ka ọ ga kuziere ndi Griik ihe? 36 Kedu udi okwu bu nke a ọ na-ekwu si, 'Unu ga-achọ m ma unu agaghị achota m,' na 'Ebe m na-agakwa unu enweghi ike ibiara?'" 37 N'ubochi ikpeazu bukwa ubochi kacha ibe ya nke mmemme ahụ, Jisọs guzooro oto jiri oke olu tie mkpu si, “Ọ buru na akpiri na-akpo onye o bula nku, ya biakwute m bia nuru mmiri. 38 Onye o bula kweere na m, di ka akwukwo nsọ kwurui, isi iyi mmiri nke ndu ga na-asoputa site n'ime afo ya.” 39 O kwuru nke a banyere Mmuo ahụ ndi kwere na ya ga-anata. Tutu ruo oge ahụ, e nyebeghi Mmuo ahụ, n'ihu na e nyebeghi Jisọs otuto. 40 Mgbe ha nuru nke a, ufodu n'ime igwe mmadu ahụ siri, “N'eziokwu onye a bu onye amuma ahụ.” 41 Ndi ozo siri, “Ọ bu Kraịst ahụ.” Ma ndi nke ozo sikwara, “N'ezie Kraịst ahụ, ọ ga-esi na Galili puta? 42 Ọ bu na akwukwo nsọ ekwughi na Kraịst ga-esi n'agburu Devid puta, na Betlehem bu obodo Devid?” 43 Ya mere nkewa daputara n'etiti igwe mmadu ahụ n'ihu ya. 44 Ufodu choro ijide ya ma ọ dighi onye o bula meturu ya aka. 45 Mgbe ahụ, ndi nche ulonsọ ukwu loghachiri n'ebe ndịisi nchujaja na ndi Farisii no, ndi siri ha, “Gini mere unu akputaghị ya?” 46 Ha zara, “Anyi ahubeghi onye kwuru okwu di ka nwoke a.” 47 Ndi Farisii zara ha, “Unu esorola buru ndi a ghogburu? 48 Ọ di onye o bula

n'ime ndịisi maobu n'ime ndi Farisii tukwasiri ya obi? 49 E! Kama igwe mmadu ndi a na-amaghị iwu bu ndi a buru onu.” 50 Nkodomos, otu n'ime ha bu onye biakwutere ya na mbu siri ha, 51 “Iwu anyi ọ na-ama mmadu ikpe, ma ọ buru na o bughị uzo nuta okwu n'onu ya, ichoputa ihe onye ahụ na-eme?” 52 Ha zaghachiri ya si, “Gi onwe gi, i sokwa na ndi si Galili puta? Nyochaa nke oma, i ga-achoputa na onye amuma o bula agaghị esi na Galili puta.” 53 Mgbe ahụ, onye o bula n'ime ha lara n'ulo ya.

8 Ma Jisọs rigooro n'Ugwu Oliv. 2 N'isi ututu echia ya, ọ bịara ozo n'ulonsọ ukwu ebe otutu mmadu biakwutere ya. Ọ noduru ala malite ikuziri ha ihe. 3 Ndi ozizi iwu na ndi Farisii dokputara otu nwanyi ha jidere n'ikwa iko. Ha mere ka o guzo n'ihu igwe mmadu ahụ niile. 4 Ha siri ya, “Onye ozizi, anyi jidere nwanyi a ka ọ na-akwa iko. 5 N'iwu, Mosis nyere anyi ikike ka e jiri okwute tugbuo onye mere ihe di otu a. Gini ka i nwere ikwu banyere nke a?” 6 Ha kwuru nke a iji nwalee ya, iji nweta ihe ha ga-eji ebo ya ebubo. Ma Jisọs hulatarala ala were mkpisiaka ya dee ihe n'ala. 7 Mgbe ha nogidere na-aju ya ajuju, o biliri si ha, “Onye o bula n'ime unu na-emebeghi mmehie o bula, ya buru uzo tuo ya nkume.” 8 Ozo, o hulatakwarala ala malite ide ihe ọ na-ede n'ala. 9 Mgbe ha nuru nke a, ha niile n'otu n'otu, malite n'onye okenye ha, sitere n'ebe ahụ puo. N'ikpeazu, ọ foduru naani Jisọs na nwanyi ahụ, ebe o guzoro n'ihu ya. 10 Jisọs guzoro oto juo ya si, “Nwanyi, oleekwanu ha? Ọ dighi onye mara gi ikpe?” 11 Ọ siri, “O nweghi onye o bula Onyenwe anyi.” Jisọs siri ya, “Mu onwe m amakwaghị gi ikpe: Gawa, kama emehiekwala ozo.” 12 Ozo, Jisọs gwara ha si, “Abu m ihe nke uwa. Onye o bula na-eso m agaghị ejeghari n'ochichiri, kama ọ ga-enwe ihè nke ndu.” 13 Ndi Farisii siri, “I na-agbara onwe gi ama! Ya mere ama i na-agbara onwe gi abughi ezie.” 14 Ma Jisọs zara si, “A sikwari na mu na-agbara onwe m ama, ama m na-agba bu eziokwu. N'ihu na-amara m ebe m si bia, marakwa m ebe m na-aga. Ma unu aghotaghị ebe m si bia, maobu ebe m na-aga. 15 Unu na-ekpe ikpe di ka mmadu; ma ekpeghị m onye o bula ikpe. 16 Ma ọ buru na m ekpe ikpe, ikpe m bu eziokwu n'ihu na ọ bughị naani m no, kama ọ bu mu na Nna m, onye zitere m. 17 E dere n'iwu unu si, 'ama mmadu abuo gbara bu eziokwu.' 18 Ana m agba ama banyere onwe m. Nna m, onye zitere m, na-agbakwa ama banyere m.” 19

Mgbe ahụ ha juru ya, “Olee ebe Nna gi no?” Jisosh zara, “Unu amaghị m, unu amakwaghị Nna m. O buru na unu matara m unu ga-amatakwa onye Nna m bu.” 20 Okwu ndi a niile ka o kwuru n’ulonso ukwu ha, mgbe o na-akuzi ihe na mpaghara ulo ahụ ebe a na-adoba onyinye. Ma o dighi onye obula jidere ya n’ihi na oge ya erubeghi. 21 Ozoo o gwara ha, “Aga m ahapu unu, unu ga-achoo m, ma unu ga-anwu n’ime mmehie unu. Ma unu apughị jija n’ebe m na-aga.” 22 Nke a mere ka ndi Juu na-asi, “O ga-egbu onwe ya? O bu ya mere o ji si, ‘Ebe m na-aga unu apughị i bja?’” 23 Ma o sirị ha, “Unu si n’ala ma esi m n’elu bja. Unu bukwa ndi uwa, ma abukwaghị m nke uwa a. 24 A sirị m unu na unu ga-anwu n’ime mmehie unu, naani na unu kwenyere na mu onwe m, bu onye ahụ.” 25 Ha juru ya, “Onye ka i bu?” Jisosh zara si ha, “Abu m onye ahụ m gwara unu na m bu na mbu. 26 E nwere m otutu ihe m ga-ekwu n’ikpe unu ikpe. Ma matanu na onye ahụ zitere m bu onye eziokwu. N’ihi nke a, ihe niile m nuru site nonu ya ka m gwara uwa.” 27 O bu ihe banyere Nna ya ka o na-agwa ha, ma ha aghotaghi ya. 28 Ya mere Jisosh sirị, “Mgbe unu weliri Nwa nke Mmadu elu, mgbe ahụ ka unu ga-ama na mu onwe m bu ya. Unu ga-amatakwa na o dighi ihe m na-eme n’onwe m, kama, di ka Nna m ziri m ka m na-ekwu ihe ndi a. 29 Onye ahụ nke zitere m na-anonyekwara m. O hapughikwa m mgbe obula, n’ihi na o bu ihe na-amasi ya ka m na-eme mgbe niile.” 30 Mgbe o na-ekwu ihe ndi a, otutu kwenyere na ya. 31 Jisosh gwara ndi Juu ndi kwere na ya, “O buru na unu anogide n’okwu m n’ezie unu ga-abu ndi na-eso uzo m. 32 Unu ga-amatakwa eziokwu ahụ, eziokwu ahụ ga-emekwa ka unu nwere onwe unu.” 33 Ha zara ya, “Anyi bu umu Ebrahim, o nwebeghi oge anyi ji buru ohu onye obula. Olee otu i si nasị na a ga-eme ka anyi nwere onwe anyi?” 34 Jisosh zara ha, “N’ezie, n’ezie asi m unu, onye obula na-eme mmehie bu ohu mmehie. 35 Ohu enwekwaghị onodu mgbe obula n’ezinaulo, ma okpara nwere onodu ruo ebighi ebi. (aiōn g165) 36 Ya mere, o buru na Okpara ahụ emee ka unu nwere onwe unu n’ezie, unu ga-abu ndi nwere onwe unu. 37 Ama m na unu bu umu umu Ebrahim, ma unu na-achoo igbu m n’ihi na okwu m enweghi onodu n’ime unu. 38 Ana m ekwu ihe m huru n’ebe Nna m no, ma unu na-eme ihe unu nuru site n’aka nna unu.” 39 Ha zara ya, “Ebrahim bu nna anyi.” Jisosh sirị ha, “O buru na unu bu umu Ebrahim, unu gara na-arụ oru Ebrahim ruru. 40 Ma

unu na-achoo igbu m, bu onye gwara unu eziokwu ahụ m nuru n’ebe Chineke no. Ebrahim emeghi otu a. 41 Unu na-arụ oru nna unu ruru.” Ha sirị ya, “Anyi abughi umu a muru site n’ikwa iko; naani Chineke ya onwe ya bu otu Nna anyi nwere.” 42 Jisosh gwara ha, “O buru n’ezie na Chineke bu Nna unu, unu ga-ahụ m n’anya, n’ihi na o bu Chineke zitere m. Abiaghi m site n’ike aka m. 43 Gini mere unu adighi aghota ihe m na-ekwu? O bu na unu enweghi ike inabata okwu m. 44 Unu bu umu nke nna unu ekwensu. Uche unu bu imezu ihe nke nna unu na-achoo. O bu ogbu ochu site na mbu. O dighi ejigide eziokwu n’ihi na eziokwu adighi n’ime ya. Mgbe o na-ekwu okwu ugha, o na-ekwu di ka odidi ya sirị di, n’ihi na o bu onye ugha burukwa nna nke ugha. 45 Ma n’ihi na m na-ekwu eziokwu, o bu ya mere unu ekwenyeghi na m. 46 O nwere onye n’ime unu puru itu m mmehie m n’ihu? O buru na m na-ekwu eziokwu, gini mere unu ekwenyeghi na m? 47 Onye obula sitere na Chineke na-anu ihe Chineke na-ekwu. Ihe kpatara unu adighi anu bu maka unu abughi ndi nke Chineke.” 48 Ndi Juu zara si, “Anyi e kwughị eziokwu mgbe anyi sirị na i bu onye Sameria, na mmuo ojoo bikwa n’ime gi?” 49 Jisosh zaghachiri, “Mmuo ojoo obula adighi n’ime m, kama ana m asopuru Nna m, ma unu adighi asopuru m. 50 Anaghị m achoo otuto nke onwe m, kama o di onye nke na-achoo ya. O bukwa ya bu onye ikpe. 51 N’ezie, n’ezie, agwa unu, onye obula na-edebe okwu m agaghị anwu ozo.” (aiōn g165) 52 Mgbe ahụ ndi Juu sirị ya, “Anyi maara ugbo a na mmuo ojoo bi n’ime gi. Ebrahim nwuru anwu ya na ndi amuma, ma gi onwe gi na-asi na onye obula kwere na gi agaghị anwu ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165) 53 I di ukwu karija nna anyi Ebrahim? O nwuru, ma ndi amuma nwukwara. Onye ka i na-eche na i bu?” 54 Jisosh zara, “O buru na m etoo onwe m, otuto m bu ihe efu, Nna m, onye unu na-asi na o bu Chineke unu, bu onye na-eto m. 55 Amaara m onye o bu n’agbanyeghi na unu amaghị ya. Aga m abu onye ugha ma o buru na m ga-asi na-amaghị m onye o bu. Amaara m ya na-edebekwa okwu ya. 56 Nna unu Ebrahim nuriri onu mgbe o chetara na o ga-ahụ ubochi m; o huru ya ma nuriakwa onu.” 57 Ndi Juu sirị ya, “I gbaghegi iri afọ ise ma i hula Ebrahim?” 58 Jisosh sirị ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, tupu amuo Ebrahim, mu onwe m no ya.” 59 Ya mere, ha tutulitere nkume itu ya, ma Jisosh zoro onwe ya, sitekwa n’ulonso ukwu ahụ puo.

9 Mgbe ọ na-agafe, ọ hụrụ otu nwoke kpuru ìsì site n'afọ nne ya. **2** Ndi na-eso ụzọ ya juru ya si, "Onye ozizi, onye mehie? Nwoke a ka ọ bu ndi muru ya, nke mere e ji muo ya n'isi?" **3** Jisosh siri, "Nwoke a emehieghe, ndi muru ya emehiekwaghi, kama o kpuru isi ka oru Chineke puta ihè na ndu ya. **4** Anyi aghaghi juru oru onye ahụ zitere m, mgbe chi ka di, anyasi nabia mgbe o nweghi onye puru iru oru. **5** Di ka m no n'ụwa, Abu m ihè nke ụwa." **6** Mgbe o kwusiri nke a, ọ busara onu mmiri asu n'ala gwakota ya na aja, werekwa aja ahụ tee nwoke ahụ n'anya. **7** Ọ gwara ya, "Gaa n'odo mmiri Sailom saa ihu gi" (nke a putara "Zitere"). Ọ gara saa ihu ya, loghachita na-ahụ ụzọ. **8** Ndi agbataobi ya na ndi n'ahụ ya n'oge gara aga ka ọ na-ario aririo siri, "Nke a, ọ bughị nwoke ahụ na-anodu ala na-ario aririo?" **9** Ufodu na-asi, "Ọ bu ya." Ma ndi ozo na-asikwa, "Ọ bughị ya. Ọ bu onye yiri ya." Ma ọ na-asi, "Abu m nwoke ahụ." **10** Ha nasị ya, "Olee otu anya gi siri meghee?" **11** Ọ zara, "Nwoke a na-akpo Jisosh gwakotara uru tee m n'anya. Ọ gwara m si, 'Gaa saa ihu gi n'odo mmiri Sailom.' A gara m saa onwe m, malitekwa ihu ụzọ." **12** Ha siri ya, "Olee ebe nwoke ahụ no?" Ọ siri, "Amaghi m." **13** Ha dutere nwoke ahụ kpuru isi na mbu n'ihu ndi Farisii. **14** Ma ọ bu n'ubochi izuikwa ka Jisosh gwakotara aja, jiri ya meghe anya ya. **15** Ya mere, ndi Farisii juru ya otu o si bido ihu ụzọ. Ọ siri ha, "Ọ gwakotara aja tee m n'anya, a sakwara m ihu ma ugbu a ana m ahụ ụzọ." **16** Ufodu ndi Farisii siri, "Nwoke a esiteghi n'ebe Chineke no bia, n'ihu na ọ dighi edebe ubochi izuikwa." Ma ndi ozo na-asi, "Olee otu onye mmehie ga-esi ruo oru iribama ndi di otu a?" Nkewa diri n'etiti ha. **17** Ya mere, ha siri nwoke ahụ kpuru isi, "Gini ka i nwere ikwu banyere ya? Ọ bu anya gi ka o meghe." Ọ siri, "Ọ bu onye amuma." **18** Ma ndi Juu ahụ ekweghi na nwoke a bu onye kpuru isi na mbu, nke e mere ka ọ hu ụzọ, tutu ruo mgbe ha kporo ndi muru ya. **19** Ha juru ha si, "Onye a ọ bu nwa unu, onye unu nasị na o kpuru isi site n'oge a muru ya? O si aña ahụ ụzọ ugbu a?" **20** Ndi muru ya zara, "nke a bu nwa anyi. Anyi matakara na o kpuru isi site n'oge anyi muru ya. **21** Ma otu o si ahụ ụzọ ugbu a maobu onye meghe anya ya, anyi amaghi. Juonu ya. Ọ bu dimkpa, ya zara onu ya." **22** Ihe a ka ndi muru ya kwuru n'ihu na ha na-atu egwu ndi Juu. Ndi kpebirila na ọ buru na onye obula ekwuo na Jisosh bu Kraist ahụ, ha ga-achupu onye ahụ site n'ulo ekpere ha. **23** Nke a

mere ndi muru ya jiri si, "Ọ bu dimkpa, unu juo ya." **24** Ha kporo nwoke a nke ugboro abuo, bu onye ahụ kpuru isi, si ya, "Nye Chineke otuto. Anyi maara na nwoke a bu onye mmehie." **25** Ọ zara, "Amaghi m maobu onye mmehie ma ọ bughị. Ma otu ihe ka m maara, ekpuru m isi na mbu ma ugbu a ana m ahụ ụzọ." **26** Ha siri ya, "Gini ka o mere gi? Olee otu o si meghe anya gi?" **27** Ọ zara ha, "Agwala m unu ihe niile, ma unu achoghi ikwere. Gini mere unu ji choo inu ya ozo? Unu chokwara igbo ndi na-eso ụzọ ya?" **28** Ha bigboro ya si, "Gi onwe gi burukwa onye na-eso ụzọ ya! Anyi bu ndi na-eso ụzọ Mosis. **29** Anyi mara na Chineke gwara Mosis okwu, ma gbasara nwoke a, anyi amaghi ebe o siri bia." **30** Nwoke ahụ zaghachiri si ha, "Ma otu ọ di, nke a bu ihe itunanya! Unu amaghi ebe o siri bia ma o meghe anya m. **31** Anyi mara na Chineke adighi ege ndi mmehie nti, ma ọ na-ege nti onye na-atu egwu ya na onye na-eme uche ya. **32** Site na mgbe e kere ụwa, ọ dibeghi onye a nuru na o meghe anya onye kpuru isi. (aiōn g165) **33** Ọ buru na nwoke a esiteghi n'ebe Chineke no, ọ gaghị enwe ike ime ihe obula." **34** Ha zara si ya, "Gi onye a muru n'ime mmehie, i na-achọ ikuziri anyi ihe?" Ha chupuru ya n'ezie. **35** Jisosh nuru na ha achupula ya n'ezie, ma mgbe ọ chotara ya, ọ siri ya, "I kweere na Nwa nke Mmadu?" **36** Ọ zara si, "Onyenwe m, ọ bu onye? Gwa m ka m nwe ike ikwere na ya." **37** Jisosh siri ya, "I hula ya ugbu a; onye gi na ya na-ekwurita okwu bu onye ahụ." **38** Ọ siri, "Onyenwe m, ekwela m." Ọ kporo isiala nye ya. **39** Jisosh siri, "Ọ bu n'ihu ikpe ka m ji bia n'ụwa, ka ndi na-adighi ahụ ụzọ bido ihu ụzọ, na ka ndi na-ahụ ụzọ gho ndi kpuru isi." **40** Mgbe ufodu ndi Farisii no nso n'ebe ahụ nuru nke a, ha siri ya, "Anyi onwe anyi, anyi bukwa ndi kpuru isi?" **41** Jisosh siri ha, "Ọ buru na unu kpuru isi, ikpe omuma mmehie agaghị ama unu, ma ugbu a ebe unu si na unu na-ahụ ụzọ ikpe omuma unu na-adigide."

10 "N'ezie, n'ezie, agwa m unu, onye obula na-adighi esite n'onu ụzọ aba n'ogba aturu kama ọ na-arị elu ka o site n'elu ulo ahụ wufee, bu onye ohi burukwa onye na-apunara mmadu ihe. **2** Onye na-esite n'onu ụzọ abanye bu onye ozuzu aturu. **3** Onye nche onu ụzọ na-emeghe ya ụzọ, aturu ya na-anukwa olu ya. Ọ na-akpo aturu nke ya aha, ma duru ha puo. **4** Mgbe ọ kpoputasiri ndi niile bu nke ya, ọ na-aga n'ihu ha. Aturu ya na-esokwa ya n'azu n'ihu na ha maara olu ya. **5** Ha agaghị eso onye obia, kama ha

gbaara ya ọsọ. N'ihì na ha amaghì olu onye ọbía.” 6 Jisọs jì ihè yirì ihè gwa ha okwu. Ma ha aghọtaghì ihè ọ nọ na-agwa ha. 7 Ọzọ, Jisọs sịrì, “N'ezie, n'ezie, ana m agwa unu, mụ onwe m bụ ọnụ ụzọ ọgba aturụ ahụ. 8 Ndi niile b́jara tupu mụ onwe m abia b́ ndi ohi na ndi na-apunara mmadụ ihè n'ike. Ụmụ aturụ ańakwaghì ha ntị. 9 Mụ onwe m bụ ụzọ. Onye ọb́la sitere na m banye, a ga-azọpụta ya. Ọ ga na-apụ na-abata na-achọtakwa nri. 10 Onye ohi na-abia naanị ka o zuo ohi, gbuo ma bibiekwa; ab́jara m ka ha nwe ndụ ma nwebigakwa ya oke. 11 “Mụ onwe m bụ onye ọzụzụ aturụ ọma. Ezi onye ọzụzụ aturụ na-atogbọ ndụ ya n'ihì aturụ ya. 12 Onye e goro ọrụ, nke na-abughì onye nche aturụ, onye aturụ na-abughì nke ya, ọ na-ahapụ ha gbaa ọsọ mgbe ọ hụrụ agụ ka ọ na-abia; mgbe ahụ agụ na-achụso aturụ ahụ chụsasịa ha. 13 Onye e goro ọrụ na-agbapụ, n'ihì na ọ bụ onye e goro ọrụ, ọ naghì echegbu onwe ya banyere aturụ ndi ahụ. 14 “Abụ m onye ọzụzụ aturụ ọma; amaara m aturụ m, aturụ nke m makwaara m. 15 Dị ka Nna ahụ maara m, mụ onwe m makwa Nna ahụ. Ana m atogbọ ndụ m n'ihì aturụ ahụ. 16 Enwere m ụmụ aturụ ọzọ ndi na-anoghì n'ogba aturụ a. Aghaghì m ikpobatakwa ha. Ha onwe ha ga-anụ olu m, a ga-enwekwa otu igwe aturụ na otu onye ọzụzụ aturụ. 17 Maka nke a ka Nna jiri hụ m n'anya, n'ihì na ana m atogbọ ndụ m, ka m wereghachikwa ya ọzọ. 18 O nweghì onye ọb́la pụrụ inara m ya, kama ana m atogbọ ya n'ike nke onwe m. Enwere m ikike itogbọ ya, nweekwa ikike iwereghachi ya ọzọ. Anata m iwu a site n'aka Nna m.” 19 Ọzọkwa, nkewa batara n'etiti ndi Juu n'ihì okwu ndi a. 20 Ọtụtụ n'ime ha na-ekwu, “Ọ bụ onye mmụọ ojọọ na-achị ya, onye isi mebiri. Ọ bara uru ige ya ntị?” 21 Ma ndi ọzọ na-ekwu, “Okwu ndi a adighì ka nke onye mmụọ ojọọ bi n'ime ya. Mmụọ ojọọ o nwere ike ime ka anya onye kpuru isì meghee?” 22 N'oge ahụ, mmemme icheta mgbe e doro ụlọnsọ ukwu ahụ nsọ ruru na Jerusalem. Ọ bụ oge oke oyi, 23 ma Jisọs nọ na-ejegharị n'ụlọnsọ ukwu, n'iba Solomon. 24 Ndi Juu gbara ya gburugburu sị ya, “Ruo ole mgbe ka i ga-edebe anyi n'ọnọdụ olileanya? Ọ bụrụ na i bụ Kraịst ahụ, gwaghee anyi ọnu.” 25 Jisọs zara ha, “Agwara m unu, ma unu ekweghì. Ọrụ m na-arụ n'aha Nna m na-agba ama banyere m. 26 Ma unu ekwenyeghì, n'ihì na unu esoghì n'igwe aturụ m. 27 Aturụ m na-anụ olu m. Amaara m ha, ha na-esokwa m. 28 Ana m enye ha ndụ ebighì ebi. Ha agaghì ala n'iyi. Mmadụ

ọb́la enwekwaghì ike ipunari ha n'aka m. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Nna m onye nyere m ha dī ukwu karịa ihè niile. O nweghì onye nwere ike inapụ ha site n'aka Nna m. 30 Mụ na nna m bụ otu.” 31 Ndi Juu tụtulitekwarà nkume ọzọ itụ ya. 32 Ma Jisọs zara ha, “E zila m unu ọtụtụ ọrụ ọma nke sitere n'aka Nna m, olee nke unu na-achọ itụ m nkume n'ihì ya?” 33 Ndi Juu zara ya, “Anyi achoghì itụ gi nkume n'ihì ọrụ ọma ndi a, kama n'ihì nkwalu na n'ihì na gi bụ mmadụ efu, ma i na-eme onwe gi Chineke.” 34 Jisọs zara ha, “Edeghì ya n'iwu unu, sị, ‘Mụ onwe m siri na unu bụ chi?’ 35 Ọ bụrụ na a kpọrọ ndi ahụ nabatara okwu Chineke ‘chi,’ apughikwa imebi ihè e dere n'akwukwo nsọ. 36 Unu na-ekwu na onye ahụ Chineke doro nsọ ma zitekwa ya n'ime ụwa na-ekwulu Chineke n'ihì na m siri, ‘Abụ m Ọkpara Chineke?’ 37 Unu ekwenyela na m, ma ọ bụrụ na ọ bughì ọrụ Nna m ka m na-arụ. 38 Ma ọ bụrụ na m na-arụ ya, a sịkwari na unu ekweghì na m, kwerenụ n'ọrụ ndi a, ka unu nwee ike mata ma ghọtakwa na Nna ahụ nọ n'ime m, mụ onwe m nọkwa n'ime Nna ahụ.” 39 Ọzọkwa, ha gbalirị ijide ya ma ọ siri n'aka ha pụọ. 40 Mgbe ahụ ọ laghachiri azụ n'ofe osimiri Jodan, bụ ebe Jón nọrọ na mbụ mee baptizim, ebe ahụ ka ọ nọdurụ. 41 Ọtụtụ ndi mmadụ bjakwutere ya. Ha na-asị, “Jón arughì ọrụ ihè iribama ọb́la, ma ihè niile Jón kwuru banyere nwoke a bụ eziokwu.” 42 Ọtụtụ mmadụ kwenyekwara na ya n'ebe ahụ.

11 N'oge ahụ, ahụ adighì otu nwoke a na-akpọ Lazaros onye Betani, nke bụ obodo nta nke Meri na Mata nwanne ya nwanjị. 2 Nke a bụ Meri ahụ weere mmanụ otite dī oke onụahia tee Onyenwe anyi, ma jirikwa agiri isi ya hichaa ukwụ ya. Ọ bụ nwanne ya nwoke Lazaros bụ onye nọ n'ọrịa. 3 Nke a mere ụmụnne ya nwanjị zigara Jisọs ozi sị, “Onyenwe anyi, onye ahụ nke i hụrụ n'anya nọ n'ọrịa.” 4 Mgbe Jisọs nūrụ ya, ọ siri, “Ọrịa a abughì nke ọnwụ kama ọ bụ jiji nye Chineke otuto nakwa ka e site na ya nye Ọkpara Chineke otuto.” 5 Jisọs hūrụ Mata, na nwanne ya nwanjị na Lazaros n'anya. 6 Mgbe ọ nūrụ na Lazaros nọ n'ọrịa, ọ nọkwuru mkpuru ụbọchị abụọ n'ebe ahụ ọ nọ. 7 Ya mere, ọ gwara ndi na-eso ụzọ ya, “Ngwanụ ka anyi laghachi azụ na Judia.” 8 Ma ndi na-eso ụzọ ya siri ya, “Onye ozizi, n'oge nta gara aga ka ndi Juu chọrọ itụ gi nkume. I na-agakwa ebe ahụ ọzọ?” 9 Jisọs zara, “Ọ bughì awa iri na abụọ dī n'otu ehie nke ụbọchị? Onye na-ejegharị n'ehie anaghì asụ ngongo,

n'ihì na ọ na-ẹjì ihè nke ụwa a ahụ ụzọ. 10 Ma ndị na-
 ẹjẹgharị n'abalị na-azọhie ụkwụ, n'ihì na ihè adighi
 n'ime ha." 11 Mgbe o kwusiri nke a, ọ gwakwara ha,
 "Enyi anyị Lazaros na-arahụ ụra, ma ana m aga ikpote
 ya n'ụra." 12 Ndị na-eso ụzọ ya siri ya, "Onyenwe
 anyị, ọ bụrụ na ọ na-arahụ ụra, ọ ga-adị mma." 13
 Ihe Jisọs na-ekwu bụ banyere ọnwụ ya ma ha chere
 na ọ na-ekwu banyere irahụ ụra efu. 14 Mgbe ahụ,
 Jisọs gwaghere ha ọnyị, "Lazaros anwụọla. 15 Ma n'ihì
 unu, obi dị m uto na anọghị m n'ebe ahụ, ka unu
 nwe ike kwere. Ma bjanu ka anyị gakwuru ya." 16
 Tọmọs, onye a na-akpọ Didimọs, gwara ndị na-eso
 ụzọ ibe ya, "Ka anyị gakanu ka anyị soro ya nwụọ." 17
 Mgbe Jisọs rutere, ọ chọpụtara na Lazaros anọọlarị
 n'ili ụbọchị anọ. 18 Betani dị Jerusalem nso, ihe dị ka
 kilomita atọ. 19 Ma otutu ndị Juu bjakwutere Mata na
 Meri ikasi ha obi n'ihì ọnwụ nwanne ha nwoke. 20
 Mgbe ozi ọbibi Jisọs ruru Mata nti, ọ gara izute ya,
 ma Meri noduru n'ulo. 21 Mata siri Jisọs, "Onyenwe
 m, a si na i no n'ebe a, nwanne m nwoke agaraghị
 anwu. 22 Ma ugbu a, amara m na Chineke ga-enye gi
 ihe ọbula i rioro." 23 Jisọs siri ya, "Nwanne gi nwoke
 ga-ebili ozo." 24 Mata siri ya, "Amara m na ọ ga-ebili
 ozo n'ubochi mbilite n'onwu n'oge ikpeazu." 25 Jisọs
 gwara ya, "Mu onwe m bu mbilite n'onwu na ndu.
 Onye ọbula kwere na m, a sikwari na ọ nwuru anwu,
 ọ ga-adị ndu ozo. 26 Ma onye ọbula di ndu nke na-
 ekwere na m agaghị anwu. I kwere nke a?" (aiōn g165)
 27 Ọ siri ya, "E, Onyenwe m, ekwere m na i bu Kraist
 ahụ, Ọkpara Chineke, onye ga-abia n'ụwa." 28 Mgbe o
 kwuchara nke a, ọ gara kpọọ nwanne ya nwanyị bu
 Meri, jiri nwayo si ya, "Onye ozizi abiala, ọ na-akpọ
 gi." 29 Mgbe ọ nuru nke a, ọ biliri osiiso ga zute ya. 30
 Ruo mgbe a, Jisọs abiarutebeghi n'obodo nta ahụ, ma
 ọ ka no n'ebe ahụ Mata zutere ya. 31 Ndị Juu no n'ulo
 na-akasi Meri obi huru ya ka ọ puru ngwangwa. Ha
 sochiri ya n'azu n'ihì na ha chere na ọ na-aga n'ili ibe
 akwa n'ebe ahụ. 32 Mgbe Meri rutere n'ebe Jisọs no, ọ
 dara n'ukwu ya si, "Onyenwe m, ọ bụrụ na i no n'ebe
 a, nwanne m nwoke agaraghị anwu." 33 Mgbe Jisọs
 huru ya ka ọ na-ebe akwa ya na ndị Juu ahụ so ya ka
 ha na-ebekwa akwa, o meturu ya n'ime mmuo ya. O
 nwere omiiko di ukwu. 34 Ọ siri, "Olee ebe unu liri
 ya?" Ha siri ya, "Onyenwe anyi bia ka i hu." 35 Jisọs
 ebee akwa. 36 Mgbe ahụ ndi Juu na-asi, "Lee ka o si
 hu ya n'anya." 37 Ma ufodu n'ime ha siri, "Nwoke a
 meghere anya onye kpuru isi, ọ garaghị enwe ike mee

ka nwoke a hapu inwu?" 38 Ozokwa, Jisọs suru ude
 n'ime onwe ya nke ukwu, bjarute n'ili ahụ nso. Ili
 ahụ bu ogba e jiri nkume di ukwu mechie onu ya. 39
 Jisọs siri, "Bupunu nkume ahụ!" Ma Mata, nwanne
 nwanyị onye ahụ nwuru anwu, siri ya, "Onyenwe
 anyi, ọ ga na-esi isi ugbu a, n'ihì na nke a bu abali anọ
 ọ nwuru." 40 Ma Jisọs siri ya, "Ọ bu na m agwaghị gi si
 na ọ buri na i kwere i ga-ahụ ọru ebube Chineke?"
 41 Ya mere, ha bupuru nkume ahụ. Jisọs lere anya
 n'elu si, "Nna, ana m ekele gi n'ihì na i nula olu m. 42
 Amaara m na i na-anu olu m mgbe niile. Ana m ekwu
 nke a n'ihì ndi a gbara m gburugburu n'ebe a, ka ha
 kwere na ọ bu gi zitere m." 43 Mgbe o kwusiri nke a, o
 jiri oke olu tie mkpu, "Lazaros, puta!" 44 Onye ahụ
 nwuru anwu putara, e jikwa akwa ozu kekota aka ya
 na ukwu ya, werekwa akwa ichafu kechie ihu ya. Jisọs
 siri ha, "Tupu ya, hapu ya ka ọ laa." 45 Otutu ndi
 Juu bjakwutere Meri bu ndi huru ihe a o mere, kwere
 na ya. 46 Ma ufodu n'ime ha lara gaa kororo ndi Farisii
 ihe o mere. 47 Mgbe ahụ, ndiisi nchujaja na ndi Farisii
 kporo nzuko ndi Sanhedrin. Ha na-asi, "Gini ka anyi
 ga-eme? N'ihì na nwoke a na-eme otutu ihe iribama.
 48 Ọ buri na anyi ahapu ya ka ọ gaa n'ihu, mmadu
 niile ga-ekwere na ya. Ndi Rom ga-abiakwa, kwatuo
 ulonso ukwu ma napu anyi obodo anyi." 49 Ma otu
 onye n'ime ha bu Kaifas, onyeisi nchujaja n'afọ ahụ siri
 ha, "Unu amaghị ihe ọbula. 50 Ọ bu na unu amaghị
 na ọ ka mma ka otu onye nwuo n'ihì mmadu niile,
 kari n'obodo anyi niile ga-ala n'iyi." 51 Di ka onyeisi
 nchujaja nke afọ ahụ, o kwughị nke a site n'echiche
 ya, kama o buru amuma na Jisọs ga-anwu n'ihì mba
 ndi Juu. 52 Ọ bughị n'ihì mba ahụ naani, kama, ka ọ
 kpokota umu Chineke ndi gbasara n'ebe niile. 53 Ya
 mere, site n'ubochi ahụ, ha malitere igba izu otu ha
 ga-esi gbuo ya. 54 Ya mere, Jisọs kwusiri igaghari ebe
 ndi Juu ga-ahụ ya. O siri n'ebe ahụ puo gaa n'akuku
 ozara n'otu obodo nta a na-akpo Ifrem. Ya na ndi na-
 eso ụzọ ya noduru n'ebe ahụ. 55 Mmemme Ngabiga
 ndi Juu dikwa nso. Otutu ndi mmadu si n'akuku ala
 ndi Juu niile bia Jerusalem. Ha bjara tutu memme
 ahụ ebido ka ha mee onwe ha ka ha di ocha. 56 Ha
 na-achọ Jisọs na-ajurita onwe ha n'ime ulonso ukwu
 ahụ, "Gini ka unu chere? Ọ bu na ọ gaghị abia na
 memme a?" 57 Ma n'oge ahụ, ndiisi nchujaja na ndi
 Farisii enyela iwu ka onye ọbula huru ya bia gwa ha
 ka ha gaa jide ya.

12 Ụbọchị isii tupu e mee Mmemme Ngabiga, Jisọs gara Betani bụ obodo Lazaros, onye ahụ ọ mere ka o site n'ọnwu bilie. **2** N'ebe ahụ, ha siiri Jisọs nri, ọ bukwa Mata na-eje ozi isi nri ahụ, Lazaros bụ otu onye n'ime ndị sooro ya nọdụ na nri ahụ. **3** Mgbe ahụ, Meri weere mmanụ otite dị ọkara lita nke ezigbo naad, mmanụ isi ụtọ dị oke ọnụahịa, ọ wụkwasara ya Jisọs n'ụkwụ, jirikwa agiri isi ya hichaa ụkwụ ya. Nke a mere ka ụlọ ahụ jupụta n'isi ụtọ nke mmanụ otite ahụ. **4** Ma Judas Iskariot, otu n'ime ndị na-eso ụzọ ya, onye ahụ ga-arara ya nye, kwuru, **5** "Gịnị mere na-ereghị mmanụ otite a narị denarị atọ, were ego ya nye ndị ogbenye?" **6** O kwughị nke a n'ihi na ihe banyere ndị ogbenye na-emetụ ya n'obi kama n'ihi na ọ bụ onye ohi; ọ ka onye na-ejide akpa ego ha, mgbe ụfọdụ, ọ na-amanye aka n'ego ahụ zubiri ego. **7** Jisọs siri, "Hapụ ya aka, ọ zutara ya ka ọ na-akwado maka ụbọchị olili m. **8** Unu nwere ndị ogbenye n'etiti unu mgbe niile, ma mụ na unu agaghị anọ mgbe niile." **9** Ma mgbe igwe ndị Juu nuru na ọ nọ n'ebe ahụ, ha bjara, ọ bughị naanị ka ha hụ ya, kama ka ha hukwa Lazaros onye o mere ka o si na ndị nwuru anwu bilie. **10** Ya mere, ndịisi nchụaja gbakwara izu igbukwa Lazaros. **11** N'ihi na ọ bụ n'ihi ya ka otutu ndị Juu ji nahapụ ha ma na-ekwerekwa na Jisọs. **12** N'echi ya oke igwe mmadụ ahụ ndị bjara mmemme nuru na Jisọs na-abia Jerusalem. **13** Ha weere igu nkwa puo izute ya na-eti mkpu, "Hozanna!" "Onye a goziri agozi ka onye ahụ bụ nke na-abia n'aha Onyenwe anyi!" "Ngozị dirị eze Izrel!" **14** Jisọs huru nwa inyinya ibu, nokwasị n'elu ya, ọ ka e dere ya, **15** "Atula egwu, gi ada Zayon! Lee, eze gi ka ọ na-abia. Ọ nokwasiri n'elu nwa inyinya ibu." **16** Na mbụ ndị na-eso ụzọ ya aghotaghị ihe ndị a niile. Ma mgbe e nyesiri Jisọs otuto, ka ha chetara nadererị ihe ndị a banyere ya, na e mekwara ya riji ihe ndị a. **17** Igwe mmadụ ahụ bụ ndị ya na ha nọ mgbe o si n'ili kpoputa Lazaros, mee ka o si n'ọnwu bilie, gara n'ihu na-agba ama ya. **18** Otutu mmadụ puru izute ya n'ihi na ha nuru akuko oru ihe iribama niile ọ ruru. **19** Ya mere, ndị Farisii siritara onwe ha, "Unu ahula na o nweghi ihe unu puru ime, leenu ka uwa niile na-eso ya." **20** Ma ụfọdụ ndị Griik so n'ime ndị ahụ bjara ife ofufe n'oge mmemme ahụ. **21** Ha bjakwutere Filip onye si Betsaida di na Galili, gwa ya si, "Nna anyi ukwu, anyi chorọ ihu Jisọs." **22** Filip puru gaa gwa Andru, ya na Andru sooro gaa gwa Jisọs. **23** Jisọs zara si, "Oge awa ahụ eruola mgbe a ga-enye Nwa

nke Mmadu otuto. **24** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ọ buru na mkpuru oka wiiti adaghi n'ala nwuo, ọ ga-anọ naanị ya. Ma ọ buru na ọ nwuo, ọ ga-amị otutu mkpuru. **25** Ndị obula huru ndu ha n'anya ga-atufu ya, ebe ndi obula kporo ndu ha asi n'uja a, ga-edebe ya ruo mgbe ebighi ebi. (aiōnios g166) **26** Onye obula na-ejere m ozi aghaghi iso m; ebe m nọ ka onye na-ejere m ozi ga-anokwa. Onye obula na-ejere m ozi ka Nna m ga-asopuru. **27** "Ugbu a, mkpuruobi m juputara n'ihe mgbu. Gini kwa ka m ga-ekwu, Nna, zoputa m n'awa nke a? Mbal O bu n'ihi nke a ka m ji bja n'oge awa a. **28** Nna, nye aha gi otuto." Mgbe ahụ, otu olu siri n'eluigwe bja, "Enyela m ya otuto, m ga-enyekwa ya otuto ozo." **29** Igwe ndi mmadu guzo n'ebe ahụ, ndi nuru ya na-ekwu, "O bu egbe eluigwe gbara." Ndị ozo na-asi, "O bu mmuo ozi na-agwa ya okwu." **30** Jisọs zara ma si, "Olu a abia ghị n'ihi m kama ọ bjjara n'ihi unu. **31** Ugbu a bu oge a ga-ekpe uwa a ikpe. Ugbu a ka a ga-achupu onye ahụ na-achi uwa a. **32** Ma mụ onwe m, mgbe e si n'uja welie m elu, aga m adota mmadụ niile nye onwe m." **33** O kwuru nke a jji gosi udi onwu nke ọ gaje inwu. **34** Igwe mmadụ ahụ zara ya, "Anyi anula site n'akwukwo iwu na Kraist ahụ ga-adi ndu ruo mgbe ebighi ebi. Ma gini mere i ji asi na, 'A ghaghị iweli Nwa nke Mmadu elu'? Onye bu 'Nwa nke mmadu a'?" (aiōn g165) **35** Jisọs siri ha, "Ihe ga-enwuru unu naanị nwa oge nta. Jegharianu n'ihè a, ugbu a unu nwere ya, tupu ochichiri abiakwasị unu. Onye na-ejeghari n'ochichiri amaghị ebe ọ na-aga. **36** Kwerenu n'ihè ahụ ugbu a unu nwere ya ka unu ghoọ umu nke ihè." Mgbe Jisọs kwusiri nke a ọ hapuru ha puo ga zoo onwe ya. **37** N'agbanyeghi oru iribama niile ọ ruru n'etiti ha, ha ekwereghị na ya. **38** Nke a bu imezu ihe Aizaya onye amuma kwuru, "Onyenwe anyi, onye kweere ozi anyi ọ bukwa n'ahu onye ka e kpugheere ogwe aka Onyenwe anyi?" **39** Ma ha enweghi ike kwere, n'ihi na Aizaya kwukwara n'ebe ozo, si, **40** "O meela ka ha kpuo isi, mekwa ka obi ha kpochie Ka ha ghara jji anya ha hu uzo maobu jiri obi ha ghota ihe obula Ka ha gharakwa ichighari, ka m gwogha." **41** Aizaya kwuru ihe ndi a n'ihi na ọ huru ebube ya, ma kwuo banyere ya. **42** Otu o di, otutu n'ime ndisi kweere na ya, ma ha ekwuputaghị nke a. N'ihi na ha turu egwu na ndi Farisii ga-achupu ha site n'ulo ekpere. **43** N'ihi na ha huru otuto mmadu n'anya karja otuto Chineke. **44** Jisọs tiri mkpu si, "Onye obula kwere na m, ọ bughị na m ka o kwere, kama ọ bu

na onye nke zitere m. **45** N'ihì na onye ọ̀bùla hụ̀rụ̀ m ahùla onye nke zitere m. **46** Abjara m n'ime ụ̀wa dị ka ihè ka onye ọ̀bùla nke kwere na m ghara ị̀nọ̀ n'òchichiri. **47** "Ma ọ̀ bụ̀rụ̀ na onye ọ̀bùla anụ̀ okwu m ma ju ime ya, ọ̀ bughị̀ m na-ekpe ya ikpe. N'ihì na abjara m ị̀zọ̀pụ̀ta ụ̀wa, ọ̀ bughị̀ ikpe ụ̀wa ikpe. **48** Onye ọ̀bùla juru m ma jukwa okwu m, nwere onye ga-ekpe ya ikpe. Okwu niile m kwuru ga-ama ya ikpe n'ubochi ikpeazu. **49** Okwu ndi a esiteghi n'aka m. Ha sitere n'aka Nna ahụ̀ onye zitere m ma nyekwa mi iwu ihe m ga-ekwu na otu m ga esi kwuo ya. **50** Ama m na iwu ya bu ndu ebighi ebi, n'ihì ya, ihe ọ̀bùla Nna gwara m ka m na-ekwu." (aiōnios g166)

13 Tupu oge Mmemme Ngabiga eruo, Jisosh amatala na oge ọ̀ ga-ahapu ụ̀wa lakwuru Nna ya eruola. Ọ̀ huru ndi nke ya no n'ụ̀wa n'anya, hukwa ha n'anya ruo ogwugwu. **2** Mgbe a na-eri nri anyasi, ekwensu etinyelarị̀ ya n'ime obi Judas Iskariot, nwa Saimon ka ọ̀ rara ya nye. **3** Jisosh matara na Nna enyefeela ya ihe niile n'aka. Ọ̀ maara na ya si n'ebe Chineke no bja, matakwa na ya ga-alaghachikwuru Chineke. **4** Ya mere, o sitere n'ochè ọ̀ nokwasiri bilie oto, yipu uwe nke elu ya, chiri akwa mmiri e ji ehicha ahụ̀ kee n'ukwu ya. **5** Ọ̀ wunyere mmiri n'ime efere isa aka, bido isa ndi na-eso ụ̀zo ya ukwu, jirikwa akwa mmiri ahụ̀ o kere n'ukwu ya na-ehicha ukwu ha. **6** Ọ̀ bjakwutere Saimon Pita, onye siri ya, "Onyenwe m, i ga-asa m ukwu?" **7** Ma Jisosh zara si ya, "I ghotaghi ihe m na-eme ugbu a, ma emesia i ga-aghota ya." **8** Pita siri ya, "I gaghị̀ asaa m ukwu ma oli." Jisosh zara ya, "Ọ̀ buru na m asachaghi gi ukwu, mu na gi enweghi oke ọ̀bùla." (aiōn g165) **9** Saimon Pita siri ya, "Onyenwe m, ọ̀ bughị̀ naani ukwu m ka i ga-asa, kama saakwa aka m na isi m." **10** Jisosh siri ya, "Onye ọ̀bùla sara ahụ̀ agaghi asakwa ya ozo, ọ̀ bu naani isa ukwu ya diri ya n'ihì na ahụ̀ ya niile di ocha. Unu di ocha, kama ọ̀ bughị̀ unu niile." **11** N'ihì na ọ̀ maarari onye ahụ̀ ga-arara ya nye. Ya mere o ji si, "Ọ̀ bughị̀ unu niile di ocha." **12** Mgbe ọ̀ sachasiri ha ukwu, o yiiri uwe ya, nodukwa ala ozo, ọ̀ siri ha, "Unu ghotara ihe m meere unu? **13** Unu nakpo m Onyenwe unu na Nna unu ukwu, unu mere nke oma n'ihì na nke a ka m bu. **14** Ebe ọ̀ bu na mu onwe m, bu Nna unu ukwu na Onyenwe unu sachara unu ukwu, unu kwesikwara isachakwa ukwu ibe unu. **15** Nke a bu ihe nnomi m nyere unu, meenu di ka mu onwe m mere unu. **16** N'ezie, n'ezie, ohu adighi adi

ukwu karija nna ya ukwu, maobu onye e ziri ozi a karija onye ziri ya ozi. **17** Ọ̀ buru na unu a mara ihe ndi a, ngozi ga-adiri unu ma unu mee ha. **18** "Anaghi m ekwu maka unu niile, amaara m ndi m hoputara. Ma nke a bu imezu ihe e dere n'akwukwo nso, 'Onye mu na ya na-eriko nri ebiliela megide m.' **19** "Ana m agwa unu ugbu a tupu ihe ndi a emee, ka unu kwere na mu bu ya mgbe ọ̀ ga-emezu. **20** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, onye ọ̀bùla nabatara onye m zitere nabatara m. Onye ọ̀bùla nabatara m nabatakwarara onye zitere m." **21** Mgbe Jisosh kwusiri ihe ndi a, o nweghi udo n'ime mmuo ya. Ọ̀ gbara ama si, "N'ezie, n'ezie, a si m unu, na otu onye n'ime unu ga-arara m nye." **22** Ndi na-eso ụ̀zo ya leritara onwe ha anya na-eche n'ime obi ha onye ọ̀ na-ekwu maka ya. **23** Otu n'ime ndi na-eso ụ̀zo ya nke Jisosh huru n'anya dabere ya nso. **24** Saimon Pita fufeere ya isi, ka ọ̀, Juo ya onye ọ̀ na-ekwu maka ya. **25** Ebe ọ̀ dabere Jisosh nso, ọ̀ siri ya, "Onyenwe anyi, onye ka ọ̀ bu?" **26** Jisosh zara, "Ọ̀ bu onye ahụ̀ m ga-enye iberibe achicha a mgbe m sunyere ya n'ime efere nri." Mgbe o sunyeshi achicha ahụ̀ n'ime efere ahụ̀, o nyere ya Judas nwa Saimon Iskariot. **27** Mgbe ọ̀ narasiri iberibe achicha ahụ̀, ekwensu bara n'ime ya. Jisosh siri ya, "Ihe ọ̀bùla i chorọ̀ ime, mee ya ngwangwa." **28** Ma ọ̀ dighi onye ọ̀bùla so noro n'ochè nri ghotara ihe mere o ji gwa ya otu a. **29** N'ihì na ufodu na-eche, ebe Judas ji akpa ego ha, Jisosh na-asi ya ka ọ̀ gaa zuta ihe ndi di mkpa maka memme, maobu ka ọ̀ gaa nye ndi ogbenye ihe. **30** Mgbe ọ̀ natachara iberibe achicha ahụ̀, ọ̀ puru na-atufughi oge, ochichiri agbaala. **31** Mgbe ọ̀ puru, Jisosh siri, "Ugbu a ka a na-enye Nwa nke Mmadu otuto, a na-enyekwa Chineke otuto n'ime ya. **32** Ọ̀ buru na e nye Chineke otuto n'ime ya, Chineke ga-enyekwa Okpara ya otuto n'ime onwe ya, ọ̀ ga-enyekwa ya otuto ahụ̀ ngwangwa. **33** "Umuntakiri m, enwere m oge ntakiri nke mu na unu ga-anọ̀. Unu ga-achọ̀ m, ma di ka m gwara ndi juu ka m na-agwa unu ugbu a. Ebe m na-aga unu enweghi ike ibia ya. **34** "Ana m enye unu iwu ohuru: Huritanu onwe unu n'anya. Di ka m huru unu n'anya, otu a ka unu ga-esi hurita onwe unu n'anya. **35** Ọ̀ buru na unu ahurita onwe unu n'anya, otu a ka mmadu niile ga-esi mata na unu bu ndi na-eso ụ̀zo m." **36** Saimon Pita siri ya, "Onyenwe anyi ebee ka i na-aga?" Jisosh zaghachiri ya, "Ebe m na-aga, i nweghi ike iso m gaa ya ugbu a. Ma i ga-abia ma emesia." **37** Pita siri ya, "Onyenwe anyi, ginị̀ mere na m apughi isoro gi ugbu a? Aga m atogbo ndu

m n'ihì gí." 38 Jisòs zaghachiri, "I jikeere ìtògbò ndú gí n'ihì m? N'ezie, n'ezie, así m gí, tupu oke òkúkú akwaa akwa, ì ga-agònarì m ugboro atò."

14 "Ka obi ghara ìlò unu mmiri. Kwerenù na Chineke; kwerekwanù na m. 2 N'ùlò Nna m, e nwere òtùtù ebe obibi. Ò búrù na o sighì otu a òdìrì, agaara m agwa unu na m na-aga kwadoro unu ebe obibi? 3 Ò búrù na m agaa dozichara unu ebe obibi, aga m alòghachi bja kpòrò unu, ka ebe m nò búrùkwa ebe unu ga-anò. 4 Unu maara ọzò ebe m na-aga." 5 Tòmòs siri ya, "Onyenwe anyi, anyi amaghì ebe ì na-aga, olee otu anyi ga-esi mata ọzò ya?" 6 Jisòs siri ya, "Mù onwe m bụ ọzò, na eziokwu, na ndụ. O nweghì onye na-abjakwute Nna m ma ò bughì site na m. 7 Ò búrù na unu maara onye m bụ, unu gaara amatakwa Nna m. Site ugbu a, unu amatala ya. Ma hùkwa ya." 8 Filip siri ya, "Onyenwe anyi, zi anyi Nna ahù, afò ga-ejukwa anyi." 9 Jisòs siri ya, "Òtùtù oge ndi a mù na unu nòrò ò bụ na ì matabeghì onye m bụ, Filip? Onye òbùla hùrù m ahùla Nna. Olee otu ì si asì, 'zi anyi Nna ahù?' 10 Ò bụ na ì kweghì na m nò n'ime Nna, na Nna nòkwa n'ime m? Okwu niile m na-agwa unu esitekwaghì n'ebe m nò pùta, kama ò bụ Nna bi n'ime m na-arù òrù ya. 11 Kwere ihe m kwuru na anò m n'ime Nna, na Nna nòkwa n'ime m. Ma ò bughì otu a, kwerenù n'ihì òrù ebube ndi a. 12 N'ezie, n'ezie, agwa m unu, onye òbùla kwere na m ga-arù òrù ndi m rùrù, rùòkwa òrù karìrì ndi a, n'ihì na m na-alakwuru Nna m. 13 Ihe òbùla unu ga-arìò site n'aha m, aga m enye unu ya, ka e nwe ike nye Nna ahù otuto site n'Òkpara ya. 14 Ihe òbùla unu rìòrò n'aha m, aga m eme ya. 15 "Ò búrù na unu hùrù m n'anya unu ga-edebe iwu m niile. 16 Aga m arìò Nna m, ò ga-enye unu Onye Nkasiobi ọzò, onye ga-enyere unu aka ma nnyekwara unu ruo mgbe niile ebighì ebi. (aiòn g165) 17 Onye bụ Mmùò nke eziokwu. Ndi bi n'ùwa agaghì anabata ya, n'ihì na ha adighì ahù ya anya, ha amakwaghì ya. Ma unu maara ya n'ihì na unu na ya nò, o bikwa n'ime unu. 18 Agaghì m ahapù unu di ka ndi na-enweghì nne na nna. Aga m abjakwute unu. 19 Mgbe na-adighì anya, ọwa agaghì ahùkwa m anya. Ma unu ga-ahù m anya. N'ihì na m di ndù, unu ga-adìkwa ndù. 20 N'ùbòchì ahù, unu ga-amata na m nò n'ime Nna m na unu nò n'ime m, na mù onwe m nòkwa n'ime unu. 21 Onye òbùla nabatara iwu m ma na-edebekwa ha bụ onye hùrù m n'anya. Onye hùrù m n'anya ka Nna m ga-ahù

n'anya. Aga m ahùkwa ya n'anya gosikwa ya onwe m." 22 Judas (ò bughì Iskariòt) siri ya, "Onyenwe anyi, olee otu ì ga-esi gosi anyi onwe gí ma hapù igosi ọwa onwe gí?" 23 Jisòs zara sị ya, "Onye òbùla hùrù m n'anya, ga-edebe okwu m. Nna m ga-ahùkwa ya n'anya. Mù na Nna m ga-abjakwa n'ebe onye ahù nò soro ya biri. 24 Onye na-ahughì m n'anya agaghì edebe okwu m. Okwu ndi a niile unu nùrù abughì nke m. Ha bụ nke Nna ahù, onye zitere m. 25 "Agwala m unu ihe ndi a niile ugbu a mù na unu nò. 26 Ma Onye Nkasiobi ahù bụ Mmùò Nsò, onye Nna m ga-ezite n'aha m, ga-akuziri unu ihe niile, ò ga-echetakwara unu ihe niile m gwara unu. 27 Udo ka m na-ahapùrù unu. Udo m ka m na-enyekwa unu. Ò bughì di ka ọwa si enye ka m na-enye unu. Unu ekwela ka obi lòò unu mmiri, ka ọjò hapùkwa ìtù unu. 28 "Unu anùla na m gwara unu, 'Ana m ala, ma lòghachikwutekwa unu.' Ò búrù na unu hùrù m n'anya, unu gaara ahùrì òhù na m na-alakwuru Nna, n'ihì na Nna di ukwuu karja m. 29 Ugbu a, agwala m unu ihe a tupu o mezuo, ka ò ga-abù mgbe o mezuru, unu enwee ike kwere. 30 Agaghì m agwa unu òtùtù okwu ọzò n'ihì na eze na-achì ọwa a na-abja. O nwekwaghì ike òbùla n'ebe m nò. 31 Ana m eme di ka Nna m nyere m n'iwu, ka ọwa mara na m hùrù Nna m n'anya. "Bilienù ugbu a ka anyi si ebe a pùò.

15 "Mù onwe m bụ ezigbo osisi vainì ahù. Nna m bükwa onye òrù ubi. 2 Ò na-egbuda alaka òbùla di n'ime m nke na-adighì amì mkpùrù. Ma alaka òbùla na-amì mkpùrù ka ò na-egbucha, ka o nwee ike mìa mkpùrù di òtùtù. 3 Ugbu a, e meela ka unu òdìrì òcha n'ihì okwu m gwara unu. 4 Nògidenu n'ime m, ka mù onwe m nògidekwa n'ime unu. Di ka alaka òbùla apughì ìmì mkpùrù n'onwe ya ma ò búrù na ò nògideghì n'osisi vainì. Otu a, unu apughìkwa ìmì mkpùrù ma ò búrù na unu anògideghì n'ime m. 5 "Mù onwe m bụ osisi vainì ahù; unu bükwa alaka ya. Onye òbùla na-anògide n'ime m, nke mù onwe m na-anògidekwa n'ime ya, na-amì òtùtù mkpùrù. N'ihì na ewezuga m, unu enweghì ike ime ihe òbùla. 6 Onye òbùla na-adighì anògide n'ime m di ka alaka e gbuturu, tùpù ya, ò kpònwùò. A ga-achìkòta ya, chìnye ya n'òkù, o repja. 7 Ò búrù na unu anògide n'ime m, okwu m anògidekwa n'ime unu, rìòrònhì ihe òbùla unu chòrò, a ga-emere unu ya. 8 Nke a ga-abùrù Nna m otuto na unu mìrì òtùtù mkpùrù hie nne, ò na-

egosikwa na unu bu ndi na-eso uto m. 9 “Di ka Nna si hu m n’anya, otu a ka m si hukwa unu n’anya. Ya mere, nogideni n’ime ihunanya m. 10 Unu ga-anogide n’ihunanya m ma o buru na unu edebe iwu m. Di ka m debere iwu Nna m ma nogidekwa n’ihunanya ya. 11 Agwala m unu ihe ndi a ka onu m diri n’ime unu ka onu unu zukwaa oke. 12 Nke a bukwa iwu m, ka unu hurita onwe unu n’anya di ka m siri hu unu n’anya. 13 O dighi onye obula nwere ihunanya kariji nke a na mmadu togboro ndu ya n’ihi ndi enyi ya. 14 Unu onwe unu bukwa ndi enyi m ma o buru na unu edebe ihe m nyere n’iwu. 15 Anaghi m akpokwa unu ndi ohu ozo. N’ihi na ohu adighi amatazu ihe niile onyenwe ya na-eme. Ma ana m akpo unu ndi enyi m n’ihi na agwala m unu ihe niile m nuru n’onu Nna m. 16 O bukwaghi unu onwe unu horo m. O bu m horo unu, weputakwa unu iche ka unu gaa mja otutu mkpuru, mkpuru nke ga-adigidekwa. Ya mere, Nna m ga-enye unu ihe obula unu ga-ario n’aha m. 17 Ihe ndi a ka m na-enye unu n’iwu, huritanu onwe unu n’anya. 18 “O buru na uwa akpo unu asi, chetanu na o buru uto kpo m asi. 19 A si na unu bu nke uwa, uwa ga-ahu unu n’anya di ka ndi nke ya. Ma otu o di unu abughi nke uwa. Kama, esi m n’ime uwa horo unu. O bukwa n’ihi ya ka uwa ji akpo unu asi. 20 Chetakwanu ihe m gwara unu, ‘Ohu adighi adi ukwu karija Onyenwe ya.’ Ya mere, ebe ha kpagburu m, ha ga-akpagbukwa unu. O buru na ha debere okwu m, ha ga-edebekwa nke unu. 21 Ee, ha ga-eme unu ihe niile ndi a n’ihi aha m, na n’ihi na ha amaghi onye ahụ zitere m. 22 O buru na abighi m, gwa ha okwu, ikpe mmehie agaraghi ama ha. Ma ugbu a, ha enweghi ngoru obula banyere mmehie ha. 23 Onye obula koro m asi kpokwara Nna m asi. 24 A si na oru niile m ruru n’etiti ha akarighi oru nke onye obula ozo ruru, ha agaraghi abu ndi ikpe mmehie mara. Ma ugbu a ha ahuzuola oru ebube ndi a niile, ma ha nogidekwara na-akpo mu na Nna m asi. 25 Nke a bu imezu ihe e dere n’akwukwo iwu ha. ‘Ha koro m asi na-enweghi ihe m mere.’ 26 “Mgbe Onye Ndumoduahu ga-abia, onye m ga-ezitere unu site n’aka Nna, bu Mmuo eziokwu ahụ sitere na Nna puta, o ga-agba ama banyere m. 27 Ma unu onwe unu aghaghi igba ama, n’ihi na mu na unu anola site na mmalite.

16 “Ihe ndi a niile ka m gwara unu ka unu ghara ida. 2 Ha ga-esite n’ulo ekpere ha chupu unu.

N’ezie, oge na-abia mgbe onye obula ga-egbu unu ga-echekwa na o na-efe Chineke mgbe ha na-eme nke a. 3 Ha ga-eme ihe ndi a n’ihi na ha amaghi Nna maobu m. 4 Ana m agwa unu ihe ndi a ka o ga-abu na mgbe oge ga-eru, unu echeta na m gwara unu. Agwaghi m unu ihe ndi a na mbu n’ihi na mu na unu no mgbe ahụ. 5 Ma ugbu a, ana m alaghachikwuru onye ahụ zitere m. Ma o dighi onye obula n’etiti unu juru m, ‘Olee ebe i na-aga?’ 6 Ma n’ihi na m gwara unu ihe ndi a, obi unu ejuputala na mwute. 7 N’agbanyeghi nke a, aga m agwa unu eziokwu, o bu maka odimma unu ka m ji ala. O buru na m alaghi, Onye Ndumodu ahụ agaghi abia. O buru na m laa, aga m ezitere unu ya. 8 Mgbe o bjara, o ga-eme ka uwa mata ezughi oke nke nghota ya banyere mmehie, na ezi omume na ikpe, 9 maka mmehie n’ihi na ha ekwenyeghi na m; 10 ma gbasara ezi omume, n’ihi na ana m alakwuru Nna, ebe unu na-apughi ihu m ozo, 11 maka ikpe, n’ihi na e kpeela onyeisi uwa a ikpe. 12 “Enwere m otutu ihe ozo m ga-agwa unu. Ma ugbu a, unu agaghi anabatali ha. 13 Ma mgbe Mmuo eziokwu ahụ bjara, o ga-eduba unu n’eziokwu niile. O gaghị ekwu ihe banyere onwe ya, kama o bu ihe niile o nuru ka o ga-ekwu. O gazikwa unu ihe niile gaje ibia. 14 O ga-enye m otuto, n’ihi na o ga-esite n’aka m nata ihe o ga-akoro unu. 15 Ihe niile Nna nwere bu nke m. O bu ya mere m ji si, na o ga-ewere site n’ihe bu nkem, kwara ya unu. 16 “O foduru nwantakiri oge unu agaghi ahukwa m. Ma mgbe nwantinti oge gasikwara, unu ga-ahukwa m anya ozo.” 17 Ufodu ndi na-eso uto ya siritara onwe ha, “Gini ka o bu n’uche mgbe o na-asi, ‘Nwa oge nta unu agaghi ahukwa m ozo, ma mgbe nwa oge gasikwara unu ga-ahukwa m,’ na ‘N’ihi na ana m alakwuru Nna?’” 18 Ha na-asi, “Gini ka okwu a putara bu ‘nwa oge nta’? Anyi aghotaghi ihe o na-ekwu.” 19 Jisos matara na ha choro iju ya ihe banyere nke a, n’ihi ya o siri ha, “Unu na-ajurita onwe unu ihe okwu m putara mgbe m siri, ‘Na nwa oge nta unu agaghi ahukwa m ozo, ma nwa mgbe nta unu ga-ahukwa m?’” 20 N’ezie, n’ezie, agwa m unu, unu ga-akwa akwa ma nwekwa obi mwute, ma uwa ga-anuri onu. Ma iru uju unu ga-ahoro unu onu. 21 Mgbe ime na-eme nwanyi, o na-anu onodu ihe mgbu. Mgbe o musiri nwa ya, o dighi echetakwa ihe mgbu ya ozo. N’ihi onu na a muputala nwa n’elu uwa. 22 Unu no onodu iru uju ugbu a, ma aga m ahụ unu anya ozo, obi unu ga-eputa n’onu. Mmadu obula apughi kwa inapu unu

onụ unu. **23** Ma n'ụbọchị ahụ, unu agakwaghị arịọ m ihe ọbụla. N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ihe ọbụla unu ga-arịọ Nna m n'aha m, ọ ga-enye unu. **24** Ruo ugbu a, ọ dịbeghị ihe unu rịrọrọ n'aha m. Rịrọrọ, unu ga-arịọta, ka onụ unu zukwaa oke. **25** "Eji m ilu na-agwa unu okwu ugbu a, ma oge na-abịa mgbe m na-agaghị ejikwa ilu gwa unu okwu. Mgbe ahụ ka m ga-akọwara unu niile ihe banyere Nna m n'ụzọ unu ga-aghọta ya. **26** N'ụbọchị ahụ, unu ga-arịọ ihe n'aha m. Asighị m unu na m ga-arịọ Nna ihe n'ihhi unu. **27** N'ihhi na Nna m n'onwe ya hụrụ unu n'anya, n'ihhi na unu hụrụ m n'anya kwerekwa na m si n'ebe Chineke nọ bja. **28** Esi m n'ebe Nna nọ pụta, bja n'ime ụwa. Ana m ahapụkwa ụwa ilaghachikwuru Nna." **29** Ndị na-eso ụzọ ya sịrị, "Lee, ugbu a ka okwu gi doro anya. Ọ bụkwaghị ilu ka i na-atụ. **30** Ugbu a ka o doro anyị anya na ị maara ihe niile. Ọ bakwaghị uru ka onye ọbụla jụọ gi ihe ọbụla. N'ihhi nke a, anyị kwere na i si n'ebe Chineke nọ bja." **31** Jisọs zara ha, "Unu ekwerela ugbu a? **32** Lee! Oge na-abịa, oge ahụ eruola, mgbe unu ga-agbasacha. Onye ọbụla n'ụlọ nke ya. Mgbe ahụ, unu ga-ahapụ naanị m, ma ọ bughị naanị m nọ n'ihhi na mụ na Nna m nọ. **33** "Agwala m unu ihe ndị a niile ka unu nwee udo n'ime m. N'ime ụwa, unu ga-enwe nsogbu. Ma ka obi sie unu ike, n'ihhi na emerielia m ụwa."

17 Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndị a, o leliri anya n'eluigwe sị, "Nna, oge ahụ a kara aka eruola, nye Ọkpara gi otuto, ka Ọkpara gi nyekwa gi otuto. **2** I nyela ya ikike n'ebe mmadụ niile nọ, na ike inye ndi niile i nyere ya ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **3** Nke a bụkwa ndụ ebighị ebi ahụ. Ka ha mata na naanị gi bụ Chineke n'ezie, matakwa Jisọs Kraịst onye ahụ i zitere n'ụwa. (aiōnios g166) **4** Enyere m gi otuto n'ụwa site n'iruzu ọrụ niile ị nyere m ka m ruo. **5** Ma ugbu a, Nna, nye m otuto n'ihu gi, ụdị otuto ahụ m nwere n'ihu gi tupu e kee ụwa. **6** "Emere m ka ndị ahụ i siri n'ụwa kponye m mara aha gi. Ha bụ ndị nke gi, i nyere m ha, ha debekwara okwu gi. **7** Ugbu a, ha amarala na ihe niile i nyere m si n'aka gi bja. **8** Ma ugbu a, enyela m ha okwu ahụ i nyere m, ha nabatakwara ya, marakwa n'eziokwu na-esi m n'ebe ị nọ bja. Ha kwenyekwara na ọ bụ gi zitere m. **9** Ana m ekpere ha ekpere, ọ bughị n'ihhi ụwa ka m na-ekpe ekpere. Kama ana m ekpe ekpere banyere ndị ahụ i nyere m, n'ihhi na ha bụkwa ndi nke gi. **10** Ihe niile m nwere bụ nke gi, ihe niile i nwere bụkwa nke m. E sitere na ha mee

ka otuto m pụta ihè. **11** Ugbu a, anọghikwa n'ime ụwa, ma ha ka nọ n'ime ụwa, ana m alaghachikwute gi. Ya mere, Nna dī nsọ, chebe ha nke ọma site n'ike nke aha gi, bụ aha nke ahụ i nyere m, ka ha bụrụ otu dika anyị onwe anyị si bụrụ otu. **12** Mgbe mụ na ha nọ n'ụwa, echebere m ha site n'aha gi nke i nyere m. Echebekwara m ha, o nwekwaghị onye ọbụla n'ime ha lara n'iyi, kariakwa onye ahụ bụ nwa nke ịla n'iyi, ka e mezuo ihe akwukwọ nsọ kwuru. **13** "Ma ugbu a, ana m alaghachikwute gi, ma ana m ekwu ihe ndi a n'ụwa ugbu a ka ha nwee n'ọrụ m, n'ebe o zuruoke n'ime ha. **14** Enyela m ha okwu gi. Ma n'ihhi ya, ụwa akpọla ha asi. N'ihhi na ha abughị ndi nke ụwa dī ka mụ onwe m na-abughị onye nke ụwa. **15** Ekpegħi m ekpere ka iwepu ha n'ụwa, kama ka ịnapụta ha site n'aka ajọ onye ahụ. **16** Ha onwe ha abughị ndi nke ụwa dī ka mụ onwe m na-abukwaghị onye nke ụwa. **17** Were eziokwu doo ha nsọ, okwu gi bụ eziokwu. **18** Dī ka i siri zite m n'ụwa, otu a ka m na-ezipukwa ha n'ụwa. **19** Ọ bụkwa n'ihhi ha ka m jiri debe onwe m nsọ, ka ha onwe ha bụkwa ndi e doro nsọ n'eziokwu. **20** "Ekpegħi m ekpere a n'ihhi ndi a naanị. Kama ana m ekpekwara ekpere a n'ihhi ndi niile ga-ekwere na mụ, site n'okwu ha. **21** Ka ha niile bụrụ otu, Nna, dī ka ị nọ n'ime m mụ a nọrọ n'ime gi. Ka ha nọrọkwa n'ime anyi ka ụwa kwere na ọ bụ gi zitere m. **22** Enyere m ha otuto nke i nyere m, ka ha bụrụ otu dī ka anyi onwe anyi si bụrụ otu; **23** Mụ onwe m n'ime ha, gi onwe gi n'ime m. Ka e mee ka ha bụrụ otu n'ụzọ zuruoke, ka ụwa matakwa na ọ bụ gi zitere m, na ị hụkwara ha n'anya dī ka ị si hụ m n'anya. **24** "Nna, achoro m ka ndi niile i nyere m soro m noro ebe m nọ. Ka ha hụ otuto m nke i nyere m n'ihhi na ị hụrụ m n'anya tupu atọ n'ọala nke ụwa. **25** "Nna onye ezi omume, ụwa amaghị gi. Ma amaara m gi. Ndị a matakwara na ọ bụ gi zitere m. **26** Emekwara m ka ha mara aha gi. Aga m agakwa n'ihu ime ka ha mara ya. Ka ịhụnanya ahụ i nwere n'ebe m nọ dīgide n'ime ha, ka mụ onwe m nọgidekwa n'ime ha."

18 Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndi a, ya na ndi na-eso ụzọ ya rịdara ndagwurugwu iyi Kidrōn rigorokwa n'ofe nke ọzọ, ebe e nwere otu ogige, ya na ndi na-eso ụzọ ya banyere n'ime ya. **2** Judas, onye rara ya nye matakwara ebe ahụ. N'ihhi na Jisọs na ndi na-eso ụzọ ya na-anọ n'ebe ahụ otutu oge. **3** Ya mere, Judas duuru otu ndi agha, na ụfodu ndi ozi sitere n'etiti

ndịisi nchụaja na ndị Farisii bja n'ebe ahụ. Ha chikwa ọwọkụ, oriṅa na ngwa agha. **4** Ebe Jisọs maara ihe niile na-akwado ibjakwasị ya, ọ pụtara sị ha, "Onye ka unu na-achọ?" **5** Ha zaghachiri ya, "Ọ bụ Jisọs onye Nazaret." Ọ siri ha, "Ọ bụ m" (Judas onye ahụ rara ya nye so ha guzo n'ebe ahụ.) **6** Mgbe Jisọs gwara ha, "Ọ bụ m," ha laghachiri azụ, daa n'ala. **7** Ọzọ ọ jukwara ha, "Onye ka unu na-achọ?" Ha siri, "Ọ bụ Jisọs onye Nazaret." **8** Jisọs zara, "Agwara m unu na Ọ bụ m. Ọ buru na unu na-achọ m, hapụnụ ndị a ka ha laa." **9** Nke a bụ iyi mezuo okwu ahụ o kwuru na mbụ, "Etufughị m onye ọbụla n'ime ndị ahụ i nyere m." **10** Ya mere Saimon Pita, onye ji mma agha, mipụtara ya, gbuo ohu onyeisi nchụaja, gbupụ ntị aka nri ya. Aha ohu ahụ bụ Malkus. **11** Ma Jisọs gwara Pita, "Mighachi mma agha gị n'ọbọ ya! Ọ bụ na mụ agaghị aṅ site n'iko ahụ Nna m nyere m ka m nṅọ?" **12** Ya mere ndị agha ahụ na ọchịagha ha, na ndị na-ejere ndị Juu ozi, jidere Jisọs kee ya agbụ. **13** Ha buru ọzọ duru ya jekwuru Anas, onye bụ nna nwunye Kaifas. Onye bụ onyeisi nchụaja n'afọ ahụ. **14** Kaifas bukwa onye ahụ duru ndị ndu ndị Juu ọdụ, sị na ọ ka mma ka otu onye nwụọ n'ihu mmadụ niile. **15** Saimon Pita na otu onye ọzọ na-eso ọzọ ya sooro Jisọs. N'ihu na onye nke ahụ na-eso ọzọ ya bụ onye onyeisi nchụaja maara nke ọma, o sooro Jisọs banye n'obi onyeisi nchụaja. **16** Ma Pita na-eguzo n'ezị n'ọnụ ọzọ. Onye ọzọ ahụ na-eso ọzọ ya, nke onyeisi nchụaja maara nke ọma, pụrụ n'ezị gwa nwaagboghọ ahụ na-eche ọnụ ọzọ okwu, ma kpobata Pita. **17** Nwaagboghọ ahụ siri Pita, "Ọ bụ na i bughị otu n'ime ndị na-eso ọzọ nwoke a?" Pita siri, "Mba! Abughị m." **18** Ndị ohu na ndị nche kwanyere ọkụ n'ihu na oyi na-atụ. Ha guzoro n'ebe ahụ na-anya ọkụ. Pita soro ha guzo na-anyakwa ọkụ. **19** N'oge ahụ onyeisi nchụaja ahụ juru Jisọs banyere ndị na-eso ọzọ ya, na ozizi ya. **20** Jisọs zara ya, "N'ihu ọha mmadụ ka m kwuru okwu niile m kwuru. A kuziri m ihe n'ime ụlọ ekpere na n'ime ụlọnsọ ukwu ebe ndị Juu na-ezuko. Ekwukwaghị m ihe ọbụla na nzuzo. **21** Gini mere i ji aju m? Juo ndị niile gere m ntị! Ha makwaara ihe niile m kwuru." **22** Mgbe o kwuru nke a, otu onye n'ime ndị na-eje ozi guzo n'akụkụ ya, mara Jisọs ọra n'ihu, sị, "Ọ bụ otu a ka i si aza onyeisi nchụaja ajuju?" **23** Jisọs zara ya, "Ọ buru na ọ dị ihe ojoo m kwuru, gbaa ama megide okwu ojoo di otu a, ma ọ buru na m kwuru eziokwu, gini mere i ji ama m ọra." **24** Ya mere, Anas kere ya agbụ zigara ya Kaifas onyeisi nchụaja. **25**

Ma dika Saimon Pita ka guzo n'ebe ahụ na-anya ọkụ, ha siri ya, "Ọ bụ na i bughị otu onye n'ime ndị na-eso ọzọ ya?" Ma ọ gorọ ago sị, "Abughị m ya." **26** Otu n'ime ndị ohu onyeisi nchụaja, bụ onye ikwu nwoke ahụ Pita bipuru ntị, siri, "Ọ bụ na m ahughị gị na ya n'ime ogige ahụ?" **27** Ma Pita gokwara ago ọzọ. N'otu mgbe ahụ oke ọkụkụ kwara akwa. **28** Mgbe ahụ, ha sitere n'ụlọ Kaifas duru Jisọs gaa n'ụlọeze Paillet. Ọ bukwa n'isi ụtutu, ma ha onwe ha abanyeghị n'ime ụlọeze ahụ n'ihu na ha achoghị imeru onwe ha, ka ha nwee ike isoro rie nri na Mmemme Ngabiga. **29** Paillet gakwuru ha n'ezị sị, "Gini bụ ebubo unu na-ebo nwoke a?" **30** Ha zara ma sị ya, "Ọ buru na onye a abughị onye aruruala, anyị agaraghị akpọtara gị ya." **31** Paillet siri, "Durunụ ya puo kpee ya ikpe n'onwe unu di ka iwu unu si di." Ndị Juu siri ya, "Ma anyị enweghị ikike igbu onye o bula." **32** Nke a mere iyi mezuo okwu ahụ Jisọs kwuru banyere ụdị onwu ọ gaje inwu. **33** Mgbe ahụ Paillet baghachiri n'ime ụlọeze ahụ, zie ozi ka a kpoozo ya Jisọs. Ọ juru ya, "I bụ eze ndị Juu?" **34** Jisọs zara, "I na-aju nke a n'onwe gị ka ọ bụ ihe ndị ọzọ gwara gị banyere m?" **35** Paillet zara, "Abụ m onye Juu? Ọ bụ ndị ala gị na ndịisi nchụaja unu kpotaara m gị. Gini ka i mere?" **36** Jisọs zara, "Alaeze m abughị nke ụwa a. A sị na alaeze m bụ nke ụwa a, ndị na-ejere m ozi gaara iluru m oṅu iyi gbochie m idaba n'aka ndị Juu. Ma ugbu a, alaeze m abughị nke ụwa a." **37** Paillet siri ya, "Ya bụ na i bụ eze?" Jisọs zara, "Gị onwe gị kwuru na m bụ eze. Amuru m n'ihu nke a, ọ bukwa n'ihu nke a ka m ji bi a n'ụwa igba ama banyere eziokwu. Onye ọbụla huru eziokwu n'anya na-ege m ntị." **38** Paillet siri ya, "Gini bụ eziokwu?" Mgbe o kwuchara nke a, ọ puru jekwuuru ndị Juu ọzọ sị ha, "Ọ dighi ihe ọbụla m chọputara megidere ya. **39** Ma ọ bụ omenaala unu, na m ga-ahapuru unu otu onye mkporo n'oge Mmemme Ngabiga. Unu choro ka m hapuru unu 'eze ndị Juu?'" **40** Ha tiri mkpu ọzọ sị, "Ọ bughị nwoke a, ma hapuru anyị Barabas." Barabas bụ onye abali di egwu.

19 Mgbe ahụ, Paillet kpuru Jisọs, a pia ya ihe. **2** Ndị agha kpaa okpueze nke e ji ogwu mee, kpukwasị ya n'isi, yinyekwa ya uwe mwuda na-acha odo odo. **3** Ha bjakwutere ya otutu mgbe na-asi, "Ekele, gị Eze ndị Juu!" Ha na-amakwa ya ọra n'ihu. **4** Paillet pukwara n'ezị ọzọ sị ha, "Lee, ana m akpọtara unu ya, ka unu mara na achọputaghị m ihe ojoo ọbụla o mere."

5 Mgbe Jisọs yi okpu ogwu na uwe odo odo pụta, Paillet sịrị ha, “Lekwanụ nwoke ahụ!” 6 Ngwangwa, ndịisi nchụaja na ndị nche hụrụ ya, ha tiri mkpu sị, “Kpogide ya n’obe! Kpogide ya n’obe!” Paillet sịrị ha, “Kpọronụ ya kpogbuo ya n’onwe unu. Achọpụtaghị m ihe ojọọ ọbụla o mere.” 7 Ndị Juu zara ya, “Anyị nwere iwu, dị ka iwu ahụ siri dị, ihe kwesiri ya bụ ọnwụ, n’ihi na ọ kpọrọ onwe ya Ọkpara Chineke.” 8 Mgbe Paillet nūrụ nke a, oke egwu tūrụ ya karịa. 9 Ọ laghachiri azụ n’ime ụlọeze ahụ, juo Jisọs, “Olee ebe i siri bịa?” Ma Jisọs azaghị ya ihe ọbụla. 10 Paillet sịrị ya, “I na-agba m nkịtị? Ọ bụ na i maghị na m nwere ike ikpogide gi n’obe, nweekwa ike ihapụ gi ka i laa?” 11 Jisọs zara ya, “I garaghị enwe ike ọbụla n’ebe m nọ, ma ọ būrụ na o siteghị n’elu rute gi aka. Nke a mere mmehie onye duru m nye n’aka gi ji karịa.” 12 Site na mgbe ahụ Paillet chọsiri ike ihapụ ya. Ma ndị Juu tisiri mkpu ike sị, “I hapụ nwoke a ka ọ laa, i bụkwaghị enyi Siza. N’ihi na onye ọbụla na-eme onwe ya eze na-elelị Siza.” 13 Mgbe Paillet nūrụ okwu ndị a, ọ kpọpụtara Jisọs n’ezi, nọdụkwa ala n’oche ikpe ya dị n’ebe a na-akpọ Pevumentị (maobụ Gabata n’asụsụ Hibru). 14 Ọ bụ n’ihe dika n’oge ehihie nke ụbọchị nkwaadebe maka oriri Ngabiga. Ọ sịrị ndị Juu, “Leenụ eze unu!” 15 Ma ha tiri mkpu, “Kpọpụ ya, Kpọpụ ya! Kpogide ya n’obe.” Paillet juru ha, “Unu chọrọ ka m kpogide eze unu n’obe?” Ma ndịisi nchụaja zara, “Anyị enweghị eze ọzọ karịa Siza.” 16 Mgbe ahụ, o nyefere ya n’aka ha, ka ha kpogide ya n’obe. Ha kpọrọ Jisọs puo. 17 O buuru obe ya gaa n’ebe a na-akpọ Okpokoro Isi (nke pụtara Gọlgotā n’asụsụ Hibru). 18 N’ebe ahụ ka ha kpogidere ya n’obe, ya na mmadụ abụo ndị ọzọ. Otu onye n’aka nri ya, onye nke ọzọ n’aka ekpe ya. 19 O nwere ihe Paillet dere kpanye n’elu obe ahụ. Ihe o dere bụ nke a: Jisọs onye Nazaret, Eze ndị Juu. 20 Ọtụtụ ndị Juu gurụ ihe a o dere, n’ihi na ebe a kpogburu Jisọs dị nso n’obodo ahụ. E dekwara ya n’asụsụ Hibru, Griik na Latin. 21 Ndịisi nchụaja nke ndị Juu gwara Paillet sị, “Edela na ọ bụ Eze ndị Juu, kama dee na nwoke a sịrị, abụ m eze ndị Juu.” 22 Ma Paillet zara, “Ihe m dere, edeela m ya.” 23 Mgbe ndị agha kpogidechara Jisọs n’obe, ha kere uwe ya ụzọ anọ. Onye ọbụla n’ime ha nwetara otu ụzọ. Ha chiri uwe mwụda ya nke a na-adughị adu, kama a kpara ya akpa site n’elu ya ruo n’ala ya. 24 Ha gwaritara onwe ha, “Ka anyị hapunụ idọka ya, kama ka anyị fee nza lee onye ọ ga-adanyere i were ya.” Nke a bụ iji mezuo ihe e dere n’akwukwọ

nso, “Ha kere uwe m n’etiti onwe ha, feekwa nza banyere uwe mwụda m.” Nke a bụ ihe ndị agha ahụ mere. 25 Nne ya, nwanne ya nwanyi, bụ Meri nwunye Klopas, na Meri Magdalin guzo nso n’akukụ obe Jisọs. 26 Mgbe Jisọs hūrụ nne ya na onye na-eso ụzọ ya ọ hūrụ n’anya ka o guzo n’akukụ ya, ọ sịrị nne ya, “Nwanyi lee nwa gi nwoke.” 27 Ọ sịrị onye ahụ nke na-eso ụzọ ya, “Lee nne gi.” Site n’oge ahụ, onye ahụ na-eso ụzọ ya kpọrọ ya laa n’ulo nke ya. 28 N’ikpeazu, mgbe Jisọs matara na ihe niile emezuola. Ma iji mezuo ihe e dere n’akwukwọ nso, ọ sịrị, “Akpiri na-akpọ m nkụ.” 29 Otu ite mmanya ọra doro nso n’ebe ahụ. Ha were ogbo denye n’ime mmanya ahụ, kenye ogbo ahụ n’osisi hisop welie ya elu chee ya n’onu. 30 Mgbe Jisọs deturu mmanya ahụ onu, ọ sịrị, “Ọ gwuchaala.” O hulata isi ya, kubie ume. 31 Ma ndị Juu achoghị ka ahụ ndị ahụ a kpogidere n’obe noigide n’ebe ahụ ka chi bo, n’ihi na ọ bụ Ụbọchị Nkwadebe. Echi ya bụ ga-abụ ụbọchị izuike puru iche. Ha rịorọ Paillet ka a gbajisie ha ukwu ma bupukwa ahụ ha. 32 Ndị agha ahụ bịara gbajie ukwu onye nke mbụ na onye nke ọzọ a kpogburu ha na ya. 33 Ma mgbe ha bjaruru n’ebe Jisọs nọ, ha hūrụ na ọ nwuolarị. N’ihi nke a, ha agbajighi ukwu ya. 34 Kama otu onye n’ime ndị agha ahụ weere ụbe mapuo ya akukụ ya. Ngwangwa ọbara na mmiri gbaputara. 35 Onye hūrụ ihe ndị a gbara ama ka unu kwere, ama ya bụ eziokwu, ọ matakwara na ihe ọ na-ekwu bụ eziokwu. 36 Ihe ndị a niile mere ka e mezuo ihe e dere n’akwukwọ nso, “Ọ dighi okpukpu ya ọbụla nke a ga-agbaji.” 37 E dekwara n’ebe ọzọ n’akwukwọ sị, “Ha ga-elegide onye ahụ ha mapuru ahụ anya.” 38 Mgbe ihe ndị a gasiri, otu nwoke aha ya bụ Josef, onye sitere Arimatia, onye na-eso ụzọ Jisọs na nzuzo, n’ihi egwu ndị Juu, jekwuuru Paillet rịọ ka o nye ya ikike iburu ahụ Jisọs, Paillet kwere, ya mere ọ bịa buru ahụ ya. 39 N’okpuru, onye ahụ bjakwutere Jisọs n’abalị na mbụ, bjakwara. O wetara máá na aloos a gwakotara agwakota, nke otutu ya ruru ihe dika kilogram iri atọ na anọ. 40 Ha buuru ahụ Jisọs, tee ya ụda ndị ahụ, fuchikwaa ya n’akwa ọcha linin dika omenaala olili ozu nke ndị Juu si dij. 41 Ebe ahụ a kpogidere ya n’obe dij n’otu ubi a gbara ogige. N’ime ogige a, otu ili oheru dij na ya nke e jibeghi lie onye ọbụla. 42 N’ihi na ọ bụ ụbọchị Nkwadebe nke ndị Juu, nakwa n’ihi na ili ahụ dij nso, ha donyere ahụ Jisọs n’ime ya.

20 N'isi ụtụtụ ụbọchị mbụ nke izu ụka, mgbe chi na-abọzibeghị nke ọma, Meri Magdalin b́jara n'ili ahụ, ma hụ na e wepụla nkume ahụ e jiri mechie ọnụ ili ahụ. **2** O jì ọsọ b́akwute Saimon Pita na onye ọzọ ahụ nke na-eso ụzọ ya, bụ onye Jisọs hụrụ n'anya sị, "Ha esitela n'ili ahụ bupụ Onyenwe anyị. Anyị amaghị ebe ha dobere ya!" **3** Ya mere Pita na onye nke ọzọ ahụ na-eso ụzọ ya pụrụ gawa n'ili ahụ. **4** Ha abụọ jiri ọsọ na-aga, ma onye ọzọ ahụ na-eso ụzọ ya gbakarịrị Pita n'ọsọ buru ya ụzọ ruo n'ili ahụ. **5** O hulatarala ala, nyoo anya n'ime ili, hụ akwa ọcha ahụ ebe ha wusara n'ala, ma ọ baghị n'ime. **6** Ya mere Saimon Pita, onye na-eso ya n'azụ b́jarutere banye n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ akwa ozu ahụ ka ọ wusara n'ala, **7** ya na akwa nke e jì kechie ya isi. Ichafo a na akwa ọcha ahụ adikọtaghị n'otu ebe, kama a pịara ya apịa dobe ya iche n'ebe ọzọ. **8** Onye ọzọ ahụ nke na-eso ụzọ ya, onye nke buru ụzọ b́jaruo n'ili banyekwara n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ ma kwerekwa. **9** (Ruo n'oge a, ha aghotabeghị site n'akwukwọ nsọ na ọ ghaghị i si n'ọnwụ bilie.) **10** Emesịa ndị na-eso ụzọ ya laghachiri n'ulo ha. **11** Ma Meri guzo n'akukụ ili ahụ na-ebe akwa. Mgbe ọ nọ na-ebe akwa, o hulatarala ala nyoo anya n'ime ili ahụ **12** hụ ndị mmụọ ozi abụọ yi uwe ọcha, ka ha nọdurụ ala otu n'isi, nke ọzọ n'ukwụ, n'ebe ahụ atọgborọ ahụ Jisọs. **13** Ha sịrị ya, "Nwanyị, gini mere i ji ebe akwa?" Ọ sịrị ha, "Ha ebupụla Onyenwe m, amaghị m ebe ha bujere ya." **14** N'oge a, ọ tugharịrị hụ ka Jisọs guzo n'ebe ahụ. Ma ọ mataghị na ọ bụ Jisọs. **15** Jisọs sịrị ya, "Nwanyị, gini mere iji ebe akwa? Onye ka i na-achọ?" Ebe o chere na ọ bụ onye na-elekota ogige ahụ, ọ sịrị ya, "Nna anyị ukwu, ọ bụrụ na ọ bụ gị bupurụ ya, gwa m ebe i debere ya ka m gaa buru ya." **16** Jisọs sịrị ya, "Meri." Ọ tugharịrị tie mkpu n'olu Hibru sị ya, "Rabonil!" (nke pụtara "Onye nkuzi.") **17** Jisọs sịrị ya, "Emetukwala m aka n'ihu na alakwurubeghị m Nna m. Kama gakwuru ụmụnna m gwa ha, 'Ana m alakwuru Nna m na Nna unu. Chineke m na Chineke unu.'" **18** Meri Magdalin gara gwa ndị na-eso ụzọ ya, "Ahụla m Onyenwe anyị." Ọ kọrọ ha na ọ bụ ya gwara ya ihe ndị a niile. **19** N'uhuruchi nke ụbọchị ahụ, bụ ụbọchị mbụ nke izu ụka, mgbe ndị na-eso ụzọ ya zukọtara n'ime otu ụlọ. Ha mechiri ụzọ niile n'ihu egwu ndị Juu. Jisọs batara guzo n'etiti ha sị ha, "Udo dirị unu!" **20** Mgbe o kwusiri nke a, o gosiri ha aka ya na akukụ ya. Ọnụ juru ndị na-eso ụzọ ya obi n'ihu na ha ahụla Onyenwe anyị. **21** Ọzọkwa, Jisọs sịrị ha, "Udo dirị unu!

Dị ka Nna m si zite m, otu a ka m na-eziga unu." **22** Mgbe o kwuchara nke a, o kusara ha ume sị ha, "Naranụ Mmụọ Nsọ. **23** Ọ bụrụ na unu agbaghara onye ọbụla mmehie ya, a ga-agbaghara ya, ọ bụrụkwa na unu ajụ igbaghara ha, agaghị agbaghara ha." **24** Ma Tọmọs (onye a na-akpọ Didimọs), otu n'ime ndị ozi iri na abụọ ahụ, anoghị ya mgbe Jisọs b́jara. **25** Ya mere, ndị ọzọ na-eso ụzọ ya gwara ya, "Anyị ahụla Onyenwe anyị!" Ma ọ sịrị ha, "Ọ bụ naanị mgbe m jiri anya m hụ ebe ahụ ntu kpọpuru ya aka, tinye mkpisiaka m n'apa ntu ndị ahụ, ma tinyekwa aka m n'akukụ ya ebe ahụ a mara ya ụbe, ka m ga-ekwere." **26** Mgbe abalị asatọ gasiri, ndị na-eso ụzọ ya zukọtara ọzọ. Ugwu a Tọmọs nọkwa n'etiti ha. N'agbanyeghị na e mechisiri ụzọ niile, Jisọs batara guzo n'etiti ha sị ha, "Udo dirị unu." **27** Mgbe ahụ ọ sịrị Tọmọs, "Runyie mkpisiaka gị n'ebe a, leekwa aka m abụọ. Wepụta aka gị tinyekwa n'akukụ m. Abụla onye na-enweghị okwukwe, kama kwere." **28** Tọmọs zara sị ya, "Onyenwe m na Chineke m!" **29** Ma Jisọs sịrị ya, "I kweere n'ihu na i hụla m? Ma ngozi dirị ndị na-ahughị ma kwere." **30** Ọ dī ọtụtụ ihe iribama ndị ọzọ Jisọs ruru n'ihu ndị na-eso ụzọ ya. Ma edeghị ha n'ime akwukwọ a. **31** Ma e dere ihe ndị a niile ka unu kwere na Jisọs bụ Kraịst, Ọkpara Chineke. N'ihu na ọ bụ site n'ikwere ka unu ga-eji nweta ndụ ọhuru site n'aha ya.

21 Mgbe ihe ndị a gasiri, Jisọs gosiri ndị na-eso ụzọ ya onwe ya ọzọ. O mere nke a n'akukụ osimiri nke Tiberias, lee otu o si mee. **2** Ufọdu n'ime ndị na-eso ụzọ ya nọkoro otu ebe. Ndi a bụ Saimon Pita na Tọmọs (onye a na-akpọ Didimọs), na Nataniel, onye Kena nke Galili na ụmụ Zebedi, na mmadu abụọ ndị ọzọ bukwa ndi ozi ya. **3** Saimon Pita sịrị ha, "Ana m aga igbu azu." Ha sịrị, "Anyị ga-eso gị." Ha biliri gaa, banye n'ime ụgbọ mmiri. Ma n'abalị ahụ niile ha egbuteghị ihe ọbụla. **4** Mgbe chi na-abọ Jisọs guzoro n'akukụ mmiri. Ma ndi na-eso ụzọ ya amataghị na ọ bụ Jisọs. **5** Jisọs sịrị ha, "Ụmuntakiri, unu gbutere azu ọbụla?" Ha zara ya, "Mba." **6** Ọ gwara ha, "Wunyenu ụgbu unu n'akukụ aka nri nke ụgbọ. Unu ga-egbutekwa azu." Mgbe ha mere nke a, ha enwekwaghị ike idoputa ụgbu ha, n'ihu ọtụtụ azu nke dī n'ime ya. **7** Mgbe ahụ onye ahụ na-eso ụzọ ya Jisọs hụrụ n'anya gwara Pita, "Ọ bụ Onyenwe anyị!" Ngwangwa Saimon Pita nuru na "ọ bụ Onyenwe anyị," ọ yiiri uwe ya (n'ihu na ọ gba ọtọ), wụba n'ime mmiri ahụ. **8** Ndi ọzọ ndi na-eso ụzọ ya

bjara n'ugbo mmiri nta ahụ, na-adoputa ugbo ha nke azu juru n'ime ya, n'ihi na ha no nso n'ala ihe di ka nari nzo ukwu na ise. 9 Mgbe ha putara n'elu ala, ha huru oku a kwanyere, nke a hukwasiri azu n'elu ya na ogbe achicha. 10 Jisos gwara ha, "Wetanu ufodu n'ime azu ndi ahụ unu gbutere ugbo a." 11 Saimon Pita puru gaa dogota ugbo azu ahụ n'elu ala. Ihe juru ya bu azu ndi ukwu nke onuogugu ya di nari na iri ise na ato. Ma ugbo ahụ adowaghi n'agbanyeghi na azu juru n'ime ya. 12 Jisos siri ha, "Bianu rie nri ututu." O dighi onye obula n'ime ndi ahụ na-eso uzọ ya juru ya, "I bu onye?" N'ihi na ha maara na o bu Onyenwe anyi. 13 Jisos bjara were achicha ahụ nye ha. Otu ahụ ka o mekwara azu ahụ. 14 Nke a bu ugboro ato Jisos gosiri ndi na-eso uzọ ya onwe ya mgbe e mere ka o si nonwu bilie. 15 Mgbe ha risiri nri ututu, Jisos siri Saimon Pita, "Saimon nwa Jon, i huru m n'anya kari ndi a niile?" O siri ya, "E, Onyenwe anyi, i maara na m huru gi n'anya." Jisos siri ya, "Na-azu umu aturu m." 16 Jisos siri ya nke ugboro abuo, "Saimon nwa Jon, i huru m n'anya?" O siri, "E, Onyenwe anyi, i maara na m huru gi n'anya." O siri ya, "Na-elekota aturu m." 17 O siri ya nke ugboro ato, "Saimon nwa Jon, i huru m n'anya?" O wutere Pita na o siri ya nke ugboro ato, "i huru m n'anya?" O siri ya, "Onyenwe anyi, i mazuru ihe niile, i makwaara na m huru gi n'anya." Jisos siri ya, "Na-azu aturu m. 18 N'ezie, n'ezie asi m gi, mgbe i bu okorobia i na-eke aji n'ukwu, gaa ebe i chorọ iga. Ma mgbe i ghorọ agadi, i ga-esetipu aka gi, onye ozo ga-ekere gi ihe okike n'ukwu ma duru gi gaa ebe i na-achoghi iga." 19 O kwuru nke a iji gosi udi onwu o ga-anwu iji nye Chineke otuto. Mgbe nke a mesiri, o siri ya, "Soro m." 20 Pita chighariri hu onye ahụ na-eso uzọ ya nke Jisos huru n'anya ka o na-esokwa ha n'azu. (O bu onyeozi ahụ dabeere ya n'obi na nri anyasi, nke siri, "Onyenwe anyi, onye ga-arara gi nye?") 21 Mgbe Pita huru ya, o siri Jisos, "Onyenwe anyi kedụ maka onye a?" 22 Jisos siri ya, "O buru na m achọ ka o nogide ruo mgbe m galoghachi ginị ka nke a bu nye gi? Soro m." 23 Ya mere, akuko a gbasara n'etiti umunna na onye a na-eso uzọ ya agaghi anwu. Ma Jisos asighi ya na o gaghị anwu anwu, kama, "O buru na m chorọ ka o nogide ruo mgbe m ga-abia, o gbasara gi?" 24 Nke a bu onye ahụ na-eso uzọ ya onye na-agba ama ihe ndi a niile, ma deekwa ha n'akwukwo. Anyi makwaara na ama ya bu eziokwu. 25 Ma o di otutu ihe ndi ozo Jisos mere. O

buru na e dee ha niile n'akwukwo, o dighi m ka uwa niile o ga-aba akwukwo a ga-ede banyere ha.

Oru Ndi Ozi

1 Ezigbo enyi m Tiofilos, n'akwukwo m nke mbu m dere gi banyere ihe niile Jisosh malitere ime nakwa ikuzi, 2 ruo n'ubochi e mere ka o laghachi n'elugwe mgbe o sitere n'ike Mmuo nsosh nyesia ndi na-eso uzo ya iwu, bu ndi o hoputara. 3 Mgbe o hushiri ahuhu nke onwu, o gosiri ha onwe ya n'uzo di iche iche n'ebe o doro anya na ya di ndu. O mere ka ha hu ya anya n'ime iri ubochi ano, na-akuziri ha banyere alaeze Chineke. 4 N'otu oge, o nonyeere ha na nri, o nyere ha iwu a, "Unu esila na Jerusalem puo, kama cherehu nkwa nke Nna m, nke unu nuru site n'onu m. 5 N'ihu na Jon jiri mmiri mee unu baptizim, ma n'oge na-adighi anya, a ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim." 6 Mgbe ha gbakoro, ha juru ya, "Onyenwe anyi, o bu ugbo a ka i ga-enyeghachi Izrel alaeze ahu?" 7 Ma o siri ha, "O bughu oru unu imata oge na mgbe Nna m na-akwado ihe o zubere ime n'ikike nke onwe ya. 8 Ma mgbe Mmuo Nso bjakwasiri unu, unu ga-anata ike. Mgbe ahu, unu ga-agbara m ama na Jerusalem, na Judia niile ya na Sameria ruokwa ebe niile uwa soturu." 9 Mgbe o kwusiri nke a, e weliri ya elu mgbe ha na-ele anya, igwe ojii kpuchikwara ya, zopu ya n'anya ha. 10 Mgbe ha na-elegidesi anya ike n'elugwe dika o na-ala, na mberede, umu nwoke abuo yi uwe ocha guzoro ha nso. 11 Ha siri, "Ndi ikom Galili, ginu mere unu jiri guzoro ebe a na-ele anya n'elugwe? Jisosh a onye e sitere n'etiti unu kporo laa n'elugwe ga-aloghachikwa otu ahu unu si hu ya o siri laa n'elugwe." 12 Ha sitere n'Ugwu a na-akpo Oliv nke di Jerusalem nso, njem nke otu ubochi izuikwe, laghachi na Jerusalem. 13 Mgbe ha batara n'obodo, ha rigoro n'ime ulo ahu di n'ulo elu, ebe ha na-anu. Ndi a bu ndi no n'ulo ahu: Pita, Jon, Jemis na Andru, Filip na Tomos, Batalomi na Matiu, Jemis nwa Alfios, Saimon onye a na-akpo Zilot na Judas nwa Jemis. 14 Ndi a niile ji otu obi nogidesie ike n'ekpere. Ndi sonyere ha bu ufodu ndi inyom na Meri nne Jisosh, na umunna ya. 15 N'oge ahu, Pita bilitere n'etiti ndi kwere ekwe onuogugu ha di ihe di ka nari na iri abuo, si, 16 "Umunna m, o di mkpa ka ihe e dere n'akwukwo nso mezuo banyere Judas onye duuru ndi jidere Jisosh bia. Mmuo Nso kwuru na nke a ga-eme mgbe o sitere n'onu Devid kwuo okwu n'oge gara aga. 17 O bu otu n'ime anyi. O nwere oke n'ime oru a." 18 Ego o natara n'ihu oru ojoo ya ka o jiri zuo ala. N'ala ahu ka o dara suo isi n'ala, afo ya etipuo,

eriri afo ya awusjakwa. 19 Ndi niile bi na Jerusalem nuru akuko banyere ya. N'ihu ya, ha kporo ala ahu n'asusu ha Akeldama, nke putara Ala Obara. 20 Pita siri, "N'ihu na e dere ya n'akwukwo Abu Oma: "Ka ebe obibi ya togboro n'efu, ka mmadu obula gharakwa ibi n'ime ya," na, "Ka onye ozo nochiekwa onodu ya ka onyeisi." 21 Ya mere, otu onye n'ime ndi anyi na ha no n'oge niile Onyenwe anyi Jisosh no n'etiti anyi, 22 bido n'oge Jon na-eme baptizim ruo n'ubochi Jisosh si n'etiti anyi rigoro n'elugwe. Otu onye n'ime ndi a ga-eso anyi buru onye akaebe nke mbilite n'onwu ya." 23 Ya mere, ha hoputara mmadu abuo, Josef onye a na-akpo Basabas (aha ya ozo bukwa Jostus) na Mataias. 24 Ha kpere ekpere si, "Onyenwe anyi, i maara obi mmadu niile. Gosi anyi onye i hoputara n'ime mmadu abuo ndi a. 25 Ka o buru onyeozu na onyendu nke ga-anochi anya Judas onye nke hapuru ma gawa ebe o kwesiri ka o gaa." 26 Ha fere ha nza. Nza ahu makwara Mataias, ha gunyere ya di ka otu n'ime ndi ozi iri na otu ahu.

2 Mgbe ubochi Pentikoshu ruru, ha niile zukotara n'otu ebe. 2 Na mberede, uzu yiri nke oke ifufe di ike sitere n'elugwe bia juputa n'ulo ahu ha no. 3 Ha huru ihe dika ire oku ka o kewara nokwasu n'isi ha n'otu n'otu. 4 Ha niile juputara na Mmuo Nso, malite isu asusu di iche iche dika Mmuo Nso nyere ha ike. 5 N'oge ahu, otutu ndi Juu ji obi ocha na-efe Chineke no na Jerusalem. Ndi si na mba di iche iche n'okpuru elugwe. 6 Igwe mmadu gbakotara n'onodu mgbagwoju anya mgbe ha nuru uzu ahu, n'ihu na ha nuru ka ha na-asu asusu nke onye obula n'ime ha na-aghota, n'asusu obodo ha di iche iche. 7 N'oke iju anya, ha kwurita n'onwe ha, "Ndi a niile na-ekwu okwu ha abughi ndi Galili? 8 Gini mere onye obula n'ime anyi ji na-anu okwu ha na-ekwu n'asusu ala anyi di iche iche? 9 Ndi Patia, na ndi Midia, na ndi Elam, ndi bikwa n'ime Mesopotamia, ndi Judia, na ndi Kapadosia, ndi Pontos, na ndi Eshia, 10 ndi Frigia, na ndi Pamfilia, na ndi Ijipt, na ndi akuku Libiya nke di Sirini nso, na ndi obia si na Rom bia 11 (ndi Juu na ndi kwere n'okpukpe ndi Juu). Ndi Kriit na ndi Arab; anyi na-anu okwu ha na-ekwu n'asusu anyi di iche iche banyere oru ebube Chineke." 12 O juru ha anya, gbaakwa ha gharji. Ha siritara onwe ha, "Gini ka nke a bu?" 13 Ma ufodu ndi ozo na-akwa ha emo na-asi, "Ndi a bu ndi mmanya na-egbu." 14 Pita guzoro, ya na ndi ozi iri na otu ahu welie olu gwa ogbako ahu okwu,

“Ndi Juu na unu ndi bi na Jerusalem, matanu nke a, geekwanu nti na ihe m na-ekwu. 15 O bughi mmanya na-egbu ndi a di ka unu chere. Lee, o bu naani elekere itoolu nke ututu na-aku. 16 Mba, nke a bu mmezu ihe Juel onye amuma kwuru, 17 “Chineke siri, n’oge ikpeazu, aga m awukwasi mmadu niile Mmuo m. Umu unu ndi ikom na umu unu ndi inyom ga-ebu amuma, umu okorobia unu ga-ahukwa ohu, ndi okenye nwoke unu ga-aro nro. 18 O buladi ndi ohu m, nwoke ha na nwanji n’ime ha, ka m ga-awukwasi Mmuo m. Ha ga-ebukwa amuma. 19 Aga m egosi ihe itunanya na mbara eluigwe, gosikwa ihe iribama n’uwa na n’okpuru uwa, obara na oku na alulu anwuru oku. 20 Anyanwu ga-agbanwe ghoo ochichiri, onwa ga-aghokwa obara, tupu ubochi Onyenwe anyi abia, bu ubochi ahụ di ukwu dikwa ebube. 21 O ga-erukwa, na onye obula nke na-akpo aha Onyenwe anyi, ka a ga-zoputa.’ 22 “Ndi Izrel, geenu nti n’okwu a, Jisos onye Nazaret bu nwoke Chineke gosiri unu, site n’oru di ike, n’oru ebube nakwa ihe iribama niile nke Chineke ruru n’etiti unu site n’aka ya, dika unu ji anya unu hu. 23 Onye a ka e weere nyefee unu n’aka site na nzube nke Chineke buru uzọ tọ atumatu ya, na dika o siri mara na mbu, o bu ya ka unu gburu ma kpogidekwa n’obe site n’aka ndi na-amaghi iwu. 24 Ma Chineke emela ka o site n’onwu bilie mgbe o topuchara ihe mgbu nke onwu, n’ihi na onwu enweghi ike ijide ya. 25 Devid kwuru banyere ya, “Ana m ahụ Onyenwe anyi ka o na-anogide n’ihu m mgbe niile. N’ihi na o no n’aka nri m. Agaghi m ama jijiji. 26 Ya mere, onu juputara m obi, ire m na-anurikwa onu; anu ahụ m ga-ezuka ike n’olileanya, 27 n’ihi na i gaghị ahapu mkpuruobi m n’ala mmuo, i gawaghị ahapu anu ahụ nke Onye gi di nsọ ka o hu ire ure. (Hadēs 986) 28 I mere ka m mara uzọ nke ndu; i ga-emekwa ka m juputa n’onu n’ihu gi.’ 29 “Umunna m, eji m nkwuwa okwu na-agwa unu banyere nna nna anyi Devid, bu onye nwuru anwu e lie ya. Ili ya dikwa n’etiti anyi taa. 30 Ma o bu onye amuma marakwa na Chineke jiri ihu iyi kwee ya nkwa na otu n’ime umu ya ga-anokwasi n’ocheeze ya. 31 Ebe o buuru uzọ hu ihe ga-eme n’oge di n’ihu, o kwuru banyere mbilite n’onwu nke Kraist, mgbe o siri, a hapughi ya n’ala mmuo; anu ahụ ya ahughikwa ire ure. (Hadēs 986) 32 O bu Jisos a ka Chineke mere ka o di ndu ozo. Anyi niile bukwa ndi akaebe banyere ya. 33 Ebe o bu na e buliela ya elu n’aka nri Chineke. O natala Mmuo Nso dika Nna ya kwere na

nkwa. Ihe a unu na-ahu na nke unu na-anu bu onyinye ya o wukwasiri anyi. 34 O dighi oge Devid jiri rigoro n’eluigwe, ma ya onwe ya siri, “Onyenwe anyi gwara Onyenwe m si, “Nodu ala n’aka nri m, 35 ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwasị ukwu nye ukwu gi.” 36 “Ya mere, ana m eme ka ezinaulo Izrel niile mara nke oma, na Chineke emeela Jisos a onye unu kpogidere n’obe ka o buru Onyenwe anyi na Kraist.” 37 Mgbe ha nuru ihe ndi a, akonuche ha mara ha ikpe. Ha siri Pita na ndi ozi ndi ozo, “Umunna, gini ka anyi ga-eme?” 38 Ma Pita siri ha, “Chegharianu unu niile. Ka e mekwa unu baptizim n’aha Jisos Kraist, maka mgbaghara mmehie unu. Unu ga-anatakwa onyinye nke Mmuo Nso. 39 Nkwa a diri unu na umu umu unu na mmadu niile no n’ebe di anya, dikwara ndi niile Onyenwe anyi Chineke ga-akpo ka ha biakwute ya.” 40 O jiri otutu okwu ndi ozo gbaa ama, ma duokwa ha odu si, “Sitenu n’etiti ogbo a joro njo zoputa onwe unu.” 41 E mere ndi nabatara okwu ya baptizim, ha di ihe ruru puku mmadu ato, a gunyere n’onuogugu ha. 42 Ha nyefere onwe ha n’ozizi nke ndi ozi, ya na ife ofufe na inyawa achicha nakwa ikpe ekpere. 43 Onye obula n’ime ha juputara na egwu, n’ihi na ndi ozi na-aru otutu oru ebube, na ihe iribama di iche iche. 44 Ndi niile kwere ekwe nokotara onu, nwekokuwa ihe niile onu. 45 Ha rere ihe ha nwere na nke ha kpatara, kenye onye obula dika mkpa ya siri di. 46 Ha gara n’ihu na-ezuka n’ulonso ukwu ikpe ekpere kwa ubochi. Ha na-erikokuwa nri n’ulo ha, n’obi onu na ekele. 47 Dika ha gara n’ihu na-eto Chineke, ha nwetara ihuoma n’aka ndi mmadu. Onyenwe anyi natukwasikwara ha ndi a na-zoputa kwa ubochi.

3 Otu ubochi Pita na Jon na-aga n’ulonso ukwu ikpe ekpere n’oge ekpere n’elekere ato nke ehie. 2 Ma otu nwoke dara ngwuru site n’afu nne ya ka a nabute n’onu uzọ ama nke ulonso ukwu ahụ ubochi niile ka o na-arịo ndi na-aba n’ime ulonso ukwu ahụ ariri. Aha onu uzọ ama ahụ bu onu uzọ ama oma. 3 Mgbe o huru Pita na Jon ka ha na-achọ iba n’ulonso ukwu ahụ, o bidoro iri ha ariri. 4 Ma Pita na Jon legidere ya anya, Pita siri, “Lee anyi anya.” 5 O legidere ha anya chee na ha ga-enye ya onyinye. 6 Ma Pita siri, “Enweghi m olocha maobu oloedu ma ihe m nwere ka m na-enye gi. N’aha Jisos Kraist onye Nazaret bilie oto gawa ije.” 7 O jidere ya aka n’aka nri ya, nyere ya aka selite ya elu, ngwangwa,

̀kwu ya na nkwonkwo nke akwara ̀kwu ya nwetara ike. **8** O wuliri elu n'̀kwu ya, bido iga ije. O soro ha baa n'ulonso ukwu ahụ, ya na-aga, ya ana-awuliri elu, na-etokwa Chineke. **9** Mmadu niile huru ya ka o na-agaghari na-eto Chineke, **10** ha ghotara na o bu ya bu onye ahụ na-anọ n'onu uto ama ulonso ukwu ahụ, nke a na-akpo onu uto ama oma na-ario aririo. O gbagwojuru ha anya nke ukwu, gbakwa ha ghari ihe mere ya. **11** Ma di ka o jidere Pita na Jon aka, ndi mmadu niile jiri mgbagwoju anya gbara oso biakwute ha n'akuku ulonso ahụ ebe a na-akpo mgbe ulo Solomon. **12** Mgbe Pita huru nke a, o gwara igwe mmadu ahụ, "Ndi Izrel, gini mere ihe a ji eju unu anya? Gini mere unu ji ele anyi anya di ka a gasi na o bu site n'ike nke anyi maobu n'idi nso anyi ka anyi jiri mee ka nwoke a gawa ije? **13** Chineke nke Ibrahim, nke Azik na nke Jekob, Chineke nke nna anyi ha, ebuliela onye na-ejere ya ozi, bu Jisos elu, onye unu nyefere ka e gbuo, ma gonarika ya n'ihu Paillet, n'agbanyeghi na o kpebiri ihapu ya ka o laa. **14** Unu gonariri onye ahụ di nso burukwa onye ezi omume, ma rio ka a hapuru unu ogbu mmadu. **15** Unu gburu onye ahụ na-enye ndu, ma Chineke akpolitela ya site n'onwu. Anyi bu ndi akaebe ihe ndi a. **16** O bu site n'okwukwe n'aha ya, o bu aha ya naani mere nwoke a ka o di ike onye nke unu na-ahu ma marakwa. Okwukwe n'ime Jisos mere ka ahụ ya zuo oke n'ihu unu niile. **17** "Ugbu a umunna m, amaara m na unu kpara agwa na-amaghi ama, dika ndi ndu unu sikwara kpa. **18** Ma Chineke siri otu a mezuo ihe o kwuru site n'onu ndi amuma niile na Kraist ya aghaghi ihu ahuhu. **19** Ya mere, chegharianu ugbu a ma loghachikwutekwanu Chineke, ka e nwee ike ihichapu mmehie unu, **20** ka enyeka unu ntute nke ime mmuo nke sitere n'ihu Onyenwe anyi, ma zitekwa unu Kraist ahụ, bu onye ahoputara nye unu, nke bu Jisos. **21** Onye eluigwe na-aghaghi inabata tutu ruo oge ahụ Chineke ga-eweghachi ihe niile n'onodu ha, dika o kwere na nkwa n'ogologo oge gara aga site n'onu ndi amuma ya di nso. (aiōn g165) **22** Mosis siri, 'Onyenwe anyi bu Chineke ga-eme ka onye amuma ga-adi ka m biliere unu site n'etiti umu nne unu, unu aghaghi ige nti n'ihe niile o ga-agwa unu. **23** Onye obula juru ige onye amuma ahụ nti, ka a g-ekewapu kpmkpm site n'etiti ndi ya ma bibiekwa ya.' **24** "N'ezie ndi amuma niile site na Samuel na ndi ozo so ya n'azu, bukwara amuma banyere ubochi ndi a.

25 Ma unu bu ndi nketa nke ndi amuma, nakwa nke ogbugba ndu ahụ Chineke na nna nna unu gbara, mgbe o gwara Ibrahim, 'Site na mkpuru gi ka a ga-agozi mba niile nke uwa.' **26** Mgbe Chineke kpolitere onyeozu ya, o buuru uto zitere unu ya, ka o gozie unu site n'ime ka onye obula n'ime unu chegharia site n'uto ojo ya."

4 Mgbe ha no na-agwa ndi mmadu ahụ okwu, ndi nchaja na onyeisi ndi agha na-eche ulonso ukwu ahụ na ndi Sadiusi biakwutere ha. **2** Ha were oke iwe n'ihu na ha na-ezi ndi mmadu ihe, na-ekwusakwa na n'ime Jisos ka mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu di. **3** Ha jidere ha tinye ha n'ulo mkporo, ruo n'echi ya. N'ihu na oge e jidere ha bu n'oge uhuruchi. **4** Ma otutu ndi nuru okwu ahụ kwenyere. Onuogugu ha ruo ihe di ka puku mmadu ise. **5** N'echi ya, ndi n-achi achi, na ndi okenye na ndi ozizi iwu zokoro na Jerusalem. **6** Onyeisi nchaja bu Anas no n'ebe ahụ, na Kaifas na Jon na Alegzanda, na ndi ozo bu ndi ikwu onyeisi nchaja. **7** Mgbe ha kpoputara ha n'etiti ha, ha juru ha, "O bu site n'ike onye, na site n'aha onye, ka unu ji mee ihe a?" **8** N'oge ahụ, Pita juputara na Mmuo Nso. O gwara ha, "Unu ndi na-achi ala anyi, na ndi okenye. **9** O buru na unu kpoputara anyi ichoputa otu nwoke ngwuro a si buru onye ahụ di mma maobu otu e si gworo ya, **10** ya mere maranu nke a, unu na ndi Izrel niile, a gworo nwoke a guzo n'etiti unu site n'aha Jisos Kraist onye Nazaret, onye unu kpojidere n'obe, ma Chineke kpolitere ya site n'onwu. **11** Jisos a bu "nkume ahụ unu ndi na-ewu ulo juru, nke ghoru nkume isi ntoala ulo." **12** Nzoputa adighi n'ime onye obula ozo, n'ihu na o nweghi aha ozo e nyere n'etiti mmadu n'okpuru eluigwe nke e nwere ike isite na ya zoputa anyi." **13** Mgbe ha huru nkwuwa okwu Pita na Jon, na-atughi ujo, ma choputakwa na ha bu ndi mmadu nkiti, na ndi a na-azughi n'ulo akwukwo, o juru ha anya. Ma ha ghotara na ha bu ndi ha na Jisos nokoro. **14** Ma mgbe ha huru nwoke ahụ a gworo, ka o guzo n'akuku ha, ha enweghi okwu obula ha nwere ikwu megide nke a. **15** Ha nyere iwu ka ha si n'uloikpe ahụ puo, ma bido igba izu n'etiti onwe ha banyere nke a. **16** Ha na-asi, "Gini ka anyi ga-eme ndi a? Anyi apughi igu ago na ha ruru oru iribama puru iche. Ndi niile bi na Jerusalem maara ihe banyere nke a. **17** Ma iji mee ka akuku oru ebube a hapu igbasa ruo otutu mmadu nti, ka anyi doro ha aka na nti ka ha

ghara igwa onye ọbụla okwu banyere aha nwoke a.”
18 Ha kpọrọ ha nye ha iwu ka ha kwụsị ikwu okwu maọbụ izi ihe n’aha Jisọs. **19** Ma Pita na Jọn zara sị ha, “Kpeenye ikpe a n’onwe unu, maọbụ ihe ziri ezi n’anya Chineke ige unu ntị karịa ige Chineke ntị? **20** N’ihi na ọ bụ ihe rara ahụ na anyị ga-akwụsị ikwu okwu banyere ihe ahụ anyị hụrụ na nke anyị nūrụ.”
21 Mgbe ha batụchara ha mba, ha hapūrụ ha ka ha laa. O nweghị ụzọ ọbụla ha ga-esi taa ha ahụhụ n’ihi na mmadụ niile nọ na-eto Chineke n’ihi ihe a mere.
22 N’ihi na nwoke a gwọrọ n’ụzọ dị ebube agafeela iri afọ anọ. **23** Mgbe ha hapūrụ ha, ha lara kọrọ ndị ibe ha ihe ndịsi nchụaja na ndị okenye gwara ha. **24** Mgbe ha nūrụ nke a, ha niile ji otu obi welie olu ha kpọkwo Chineke, sị, “Gị, Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị, gị onwe gị kere eluigwe na ụwa, na oke osimiri, na ihe niile dị n’ime ha. **25** Ọ bụ gị sitere n’aka Mmụọ Nsọ site n’ọnụ nna anyị Devid, onye na-ejere gị ozi, sị: “Gịni mere mba niile ji eme oke mkpọtụ? Gịni mere ndị mmadụ ji na-apia ọpịpịa nke na-abaghị uru? **26** Ndị eze nke ụwa na-eguzokwa onwe ha, ndị na-achị achị na-agbakọtakwa, imegide Onyenwe anyị na imegide Onye ya e tere mmanụ.’ **27** N’ezie n’obodo a, Herọd na Pōntiọs Paillet, na ndị mba ọzọ, nakwa ndị Izrel ezukọtala imegide onye nsọ ahụ na-ejere gị ozi, bụ Jisọs, onye i tere mmanụ, **28** ha mere ihe i jiri ike gị na uche gị kwuo na ha aghaghị imezu. **29** Ugbu a, Onyenwe anyị, lee ịba mba ha ma nye ndị ohu gị ike iji gbasaa ozi gị na-atughị egwu ọbụla. **30** Setipụ aka gị gwoọ ndị ọrịa ma ruọ ọtụtụ ọrụ ebube na ọrụ iribama site n’aha onye nsọ ahụ na-ejere gị ozi bụ Jisọs.” **31** Mgbe ha kpesirị ekpere, ụlọ ahụ ha zukorọ n’ime ya mara jijiji. Ha jupụtara na Mmụọ Nsọ, ma jiri nkwuwa okwu kwusaakwa okwu Chineke. **32** Ndị niile kwere ekwe nwere otu obi n’otu mkpūrụobi. O nweghị onye ọbụla gurụ ihe ọbụla o nwere dika nke aka ya, kama ha mere ka onye ọbụla n’ime ha keta oke n’ihe ibe ya nwere. **33** Ndị ozi sitere n’ike gaa n’ihu na-agba ama banyere mbilite n’ọnwụ Onyenwe anyị Jisọs, oke amara bakwaara ha niile ụba. **34** O nweghị onye mkpa kpara n’ime ha, n’ihi na site n’oge ruo n’oge, ndị nwere ala maọbụ ụlọ na-ere ha, ma wetakwa ego ha retara na ha, **35** nye ndị ozi, a na-ekewa ya nye onye ọbụla dị ka mkpa ya si dị. **36** Josef onye ikwu Livay, onye sitere na Saiprọs, onye ndị ozi na-akpọ Banabas (nke pụtara “nwa nke nkasiobi”). **37**

O rere ala o nwere, weta ego ya, ma tọgbo ya n’ukwu ndị ozi.

5 Ma otu nwoke a na-akpọ Ananayas na nwunye ya bụ Safaira rekwara ala nke ha. **2** Na nkwekọrịta ya na nwunye ya, o zoro ụfọdụ ego site n’ego ha retara n’ala ha ahụ, weta nke fọdurụ bịa tọgbo n’ukwu ndị ozi. **3** Pita sịrị, “Ananayas, gịni mere ekwensu jiri juputa obi gị mee ka ị ghaara mmụọ nsọ ụgha mgbe i zopuuru onwe gị ego site n’ime ego i retara n’ala gị? **4** Ọ bughị gị nwe ala ahụ tupu e ree ya? Mgbe e rechara ya, ego e retara ya ọ bughị nke gị, iji mee ka ị choro? Gịni mere i ji chee echiche ime ihe dị otu a? Ọ bughị mmadụ ka ị ghaara ụgha kama ọ bụ Chineke.” **5** Mgbe Ananayas nūrụ okwu ndị a, ọ dara n’ala nwụọ, egwu jidekwara ndị niile nūrụ ihe mere. **6** Ụmụ okorobia ndị nọ ebe ahụ batara jiri akwa kee ozu ya bupụ ya ga lie. **7** Mgbe ihe dika awa atọ gasiri, nwunye ya batakwara, ma ọ matabeghị ihe mere di ya. **8** Pita juru ya, gwa m, “ọ bụ ego ole a ka gị na di gị retara ala ahụ?” Ọ sịrị, “E, ọ bụ ego ole ahụ ka anyị retara ya.” **9** Pita sịrị ya, “Gịni mere unu jiri kpebie inwa Mmụọ nke Onyenwe anyị ọnwunwa? Gee ntị, nzo ukwu ndị buuru di gị gaa lie nọ n’ọnụ ụzọ. Ha ga-ebupụkwa gị.” **10** N’otu oge ahụ ọ dara n’ala n’ukwu ya, nwụọ, ụmụ okorobia ahụ liri di ya batakwara chọpụta na ọ nwụọla, buru ya pụọ gaa lie ya n’akukụ di ya. **11** Oke egwu tūrụ nzukọ ahụ niile, tūọkwa ndị niile nūrụ akukọ banyere ihe ndị a. **12** Ndị ozi ahụ rụkwara ọrụ ebube na ọrụ iribama di ukwu n’etiti ndị mmadụ. Ha niile na-ezukọ na mgbe ụlọ Solomọn. **13** O nweghị onye ọbụla kwere iso ha ọzọ, n’agbanyeghị na ọtụtụ mmadụ na-asopurụ ha. **14** Ma otu ọ di, ọtụtụ ndị nwoke na ndị nwanị kwere n’Onyenwe anyị sonyere ha. **15** N’ihi nke a, ndị mmadụ bupụtara ndị ọrịa n’okporoụzọ nibe ha n’ute na ihe ndina, ka ọ ga-abụ mgbe Pita na-agafe onyinyo ya ga-adakwasị ụfọdụ n’ime ha. **16** Igwe mmadụ zukọtara site n’obodo ndị di Jerusalem gburugburu. Ha butekwara ndị nrịa nrịa, na ndị mmụọ na-adighi ọcha na-enye nsogbu, a gwokwara ha niile. **17** Mgbe ahụ onyeisi nchụaja na ndị otu ya so n’otu ndị Sadusii ka ekworo jupụtara obi. **18** Ha jidere ndị ozi a tūba ha n’ụlọ mkpọrọ nke ọha mmadụ. **19** Ma n’oge abalị mmụọ ozi Onyenwe anyị meghere onụ ụzọ ụlọ mkpọrọ ahụ kpọpụta ha sị, **20** “Gaanụ, guzoronu n’ulonso ukwu ahụ gwa ndị mmadụ ozi niile nke ndụ ọhuru a.” **21** Mgbe ha nūrụ

nke a, n'isi ututu, ha banyere n'ulonso ukwu malite izi ihe. Ma mgbe onyeisi nchujaja na ndi soo ya bjarutere, ha kporo nzuko ndi Sanhedrin nke bu ogbako jikotara ndi okenye Izrel niile. Ha zipuru ozi ka e site n'ulo mkporo kputa ha. **22** Ma mgbe ndi ahụ ha zipuru ruru n'ulo mkporo, ha ahughị ndi ozi ahụ. Ha loghachiri azu kororo ndi ogbako ahụ ihe ha huru, **23** "Anyi huru ka a kpochiziri ulo mkporo ahụ nke oma, ndi nche guzokwa n'onu uzo ya. Ma mgbe anyi meghere ulo mkporo ahụ, anyi ahughị onye obula n'ime ya." **24** Mgbe onyeisi ndi agha na-eche ulonso ukwu na ndiisi nchujaja nuru okwu ndi a, o gbara ha gharij, ha na-eche ihe nke a ga-aputa. **25** N'otu oge ahụ, otu onye gbatara gwa ha, "Leenu! Ndi ahụ unu tubara n'ulo mkporo guzo ugbu a n'ime ulonso ukwu na-ezi ndi mmadu ihe." **26** Ngwangwa, onyeisi agha na ndi agha ya gara n'ulonso ahụ jide ndi ozi ahụ ma kputa ha, ma ha ejighi ike mee nke a n'ihu na ha turu egwu na ndi mmadu ga-atu ha nkume. **27** Mgbe a kputara ha, e mere ka ha guzoro n'ihu ogbako ndi Sanhedrin, onyeisi nchujaja juru ha ajuju, **28** si, "O bu anyi adoghi unu aka na nti ka unu kwusi ikuzi ihe n'aha a; ma unu emeela ka ozizi unu juputa Jerusalem niile kpebiekwa ime ka obara nwoke a diri anyi n'isi." **29** Pita na ndi ozi ndi ozu zara si, "Anyi ga-erubere Chineke isi o bughị mmadu. **30** Chineke nna nna anyi a kpolitela Jisos site n'onwu bu onye ahụ unu gburu site n'ikpogide ya n'elu osisi. **31** Chineke ebuliela ya elu n'aka nri nke ya onwe ya di ka Okpara eze na Onye nzoputa, ka o nwee ike inye ndi Izrel niile ncheghari na mgbaghara mmehie. **32** Anyi bu ndi ama nke ihe ndi a, Mmuo Nso onye Chineke nyere ndi na-erubere ya isi bukwa onyeama." **33** Mgbe ha nuru nke a, o gbawara ha obi, ha choo igbu ha. **34** Ma otu onye n'ime ha bu onye Farisii, burukwa onye ozizi iwu a na-asopuru, aha ya bu Gamaliel, biliri oto n'etiti ogbako ahụ, nye iwu ka a kpopu ndi ozi ahụ n'ezi nwa oge nta. **35** O siri ha, "Ndi Izrel, leziekwani anyi nke oma ihe unu nacho ime ndi a. **36** N'oge gara aga Teodas putara na-egosi na ya bu onye puru iche, ihe dika nari mmadu anọ sokwara ya, mgbe e gburu ya, ndi niile sooro ya gbasasiri ihe niile a kwusikwa. **37** Mgbe nke ya gasiri, Judas onye Galili putakwara gosi onwe ya n'oge a na-agu onuogugu mmadu, o nwetakwara ndi sooro ya. Mgbe e gbukwara ya, ndi niile na-eso ya gbasasiri. **38** Ya mere, agwa m unu, hapunu ndi a ka ha laara onwe ha. N'ihu na o buru na oru ha bu oru mmadu, o

ga-akwusi mgbe na-adighi anya. **39** Ma o buru na o sitere n'aka Chineke, unu agaghị enwe ike ikwusi ndi ikom ndi a, unu ga-achoputa naani na unu na-aluso Chineke ogu." **40** Ogbako ahụ nabatara ndumodu ya. Ha kporo ndi ozi ahụ pia ha ihe, nyekwa ha iwu ka ha kwusi ikwu okwu n'aha Jisos, hapukwa ha ka ha laa. **41** Mgbe ha hapuru ogbako ahụ, ha na-anuri onu n'ihu na-agunyere ha na ndi kwesiri inara mkpari n'ihu aha ya. **42** Ubochi niile, n'ime ulonso ukwu ma n'ulo ndi mmadu ha na-akuzi ma na-ekwusa ozioma na Jisos bu Kraist ahụ.

6 N'oge ahụ mgbe onuogugu ndi na-eso uzo ya bidoro imuba, ndi Juu na-asu asusu Griik mere mkpesa megide ndi Juu na-asu asusu Hibru n'ihu na a na-elefuru ndi inyom ha, ndi di ha nwuru anwu anyi na nri a na-eke kwa ubochi. **2** N'ihu nke a, ndi ozi iri na abuo ahụ kporo ogbako ndi niile na-eso uzo ya si, "O zighi ezi na anyi ga-ahapu ikwusa ozioma Chineke bido na-eke nri. **3** Umunna anyi, sitemu n'etiti unu hoputa ndi ikom asaa ndi a na-agbara ezi ama na ha juputara na Mmuo Nso na amamihe. Anyi ga-enyefe ha oru a n'aka. **4** Ebe anyi onwe anyi, ga-enyefe onwe anyi n'oru ikpe ekpere, na oru niile metutara izisa ozioma." **5** Mmadu niile nabatara atumatu a nke oma. Ha hoputara Stivin, nwoke juputara n'okwukwe na Mmuo Nso. Ha hoputakwara Filip, Prokoros, Nikano, Timon, Pamenas na Nikolas, onye Antiok na-eso uzo ofufe ndi Juu. **6** Ha chere mmadu ndi a n'ihu ndi ozi, ndi kpeere ha ekpere, bikwasikwa ha aka n'isi. **7** Okwu Chineke gbasara nnoo. Onuogugu ndi na-eso uzo ya na Jerusalem bakwara uba. N'oge a, otutu ndi nchujaja nabatara na-erubekwa isi n'okwukwe. **8** Ugbu a, Stivin, nwoke juputara n'amara na n'ike Chineke ruru otutu oru ebube na oru iribama di ukwu n'etiti ndi mmadu. **9** Mgbe ahụ ufodu ndi Juu si n'ulo nzuko nke ndi nweere onwe ha (di ka e si akpo ya), na nke ndi Sirini na Alegzandria nakwa ndi ozu sitere na mpaghara Silisia na Eshia. Ha na Stivin malitere irughari uka. **10** Ma ha enweghi ike iguzogide amamihe na ike nke Mmuo Nso nke o ji ekwu okwu. **11** Mgbe ahụ, ha ji uzo nzuzo kpalie ufodu ndi ikom ka ha si, "Anyi nuru ka o na-ekwujo Mosis na Chineke." **12** Ha kpasuru ndi mmadu, ma ndi okenye ma ndi ozizi iwu. Ha biakwutere ya jide ya, kpuru ya gaa na nnoo ulo ikpe. **13** Ha kpotakwara ndi bjara gbaa ama ugha megide ya si, "Oge niile ka nwoke a na-ekwu okwu

ojọọ banyere ebe a di nso na iwu anyi. 14 Anyi nuru ka o kwuru, na Jisos onye Nazaret a ga-akwatu ulo a, gbanwekwa omenaala Mosis nyere anyi.” 15 Ndi niile no n'uloi kpe ahụ legidere ya anya. Ha huru ihu ya ka o na-enwu di ka ihu mmuo ozi.

7 Onyeisi nchujaja sirị ya, “I nuru ihe ndi a, o bu eziokwu?” 2 O sirị, “Umunna m na ndi nna, geenu m nti. Chineke onye di ebube gosiri nna nna anyi Ebrahim onwe ya mgbe o no na Mesopotamia, tupu o gaa biri na Haran. 3 O gwara ya, ‘Site n’obodo gi na n’etiti ndi ikwu gi puo, gaa n’ala m ga-egosi gi.’ 4 “Ya mere, o sitere n’obodo ndi Kaldia puo, gaa biri na Haran. Mgbe nna ya nwuru, Chineke zitere ya n’ala a ebe unu bi ugbo a. 5 O nyeghi ya ihe nketa n’ebe a, o buladi ihe ruru otu nzo ukwu. Ma o kwere ya nkwa na o ga-enye ya na umu umu ya ala ahụ ka o buru nke ha, n’agbanyeghi na o mutaghi nwa. 6 Ma Chineke gwara ya otu a, na, ‘Umu umu ya ga-ebi dika ndi obia n’ala na-abughị nke ha, ndi ga-eji ha mere ohu, ma mejookwa ha narị afọ anọ. 7 Mana aga m ata mba ahụ ha na-efe dika ohu ahuhu.’ Chineke kwukwara si, ‘Mgbe nke a gasiri, ha ga-esi na mba ahụ puta, bja fee m ofufe n’ebe a.’ 8 O nyere ya ogbugba ndu nke obibi ugwu. Ebrahim muru Aizik bie ya ugwu n’ubochi nke asato. Aizik amuta Jekob, Jekob amuta ndiisi ebo iri na abuo nke Izrel. 9 “N’ihi na ndi nna ochie ahụ nwere ekworo n’ebe Josef no. Ha resi ya ndi Ijpt dika ohu. Ma Chineke nonyeere ya, 10 zoputa ya na mkpagbu ya niile, mee ka o nwee ihuoma na amamihe n’ihu Fero eze Ijpt. Onye mere ya onye ochichi n’ala Ijpt na onye nlekota nke ezinaulo ya niile. 11 “N’oge ahụ, unwu dara n’ala Ijpt na n’ala Kenan. Unwu a wetara ahuhu di ukwu. Nna nna anyi ha enwekwaghi ike ichota nri. 12 Ma mgbe Jekob nuru na nri oka di n’ala Ijpt, o zipuru nna nna anyi ha ka ha gaa njem mbu ha n’Ijpt. Nke a bu oge nke mbu ha na-aga Ijpt. 13 Mgbe ha gara Ijpt nke ugboro abuo, Josef mere ka umunne ya mata ya, Fero matakwara umunne Josef. 14 Mgbe ahụ, Josef ziri ozi ka a kpota nna ya bu Jekob na ndi ikwu ya, ndi di iri mmadu asaa na ise ka ha bjakwute ya. 15 Jekob gara Ijpt. Ebe ahụ ka ya na nna nna anyi ha nokwa nwuo. 16 E budatara ozu ha na Shekem, ebe e liri ha n’ili nke Ebrahim jiri ego oloacha zuta n’aka umu Hamo n’ala Shekem. 17 “Ma mgbe oge ahụ Chineke kwere Ebrahim na nkwa na-abiaru nso, ndi Izrel no n’Ijpt mubara nke ukwu, 18 ruo mgbe eze

ozo nke na-amaghi Josef, bidoro ichi ochichi n’ala Ijpt. 19 O megburu ndi agburu anyi, kpagbukwaa ha. Manye ndi nna nna anyi ha ka ha tufuo umu ohuru ha, ka ha ghara idi ndu. 20 “O bu n’oge a ka a muru Mosis, o mara mma nke ukwu n’anya Chineke. A zuru ya naani onwa ato n’ulo nna ya. 21 Mgbe e tufuru ya, ada Fero kporo ya, zuo ya di ka nwa nwoke nke aka ya. 22 A zuru Mosis n’amamihe niile nke ndi Ijpt, o buru dike n’okwu na n’oru itunanya. 23 “Mgbe o gbara iri afọ anọ, o batara ya n’uche iga ileta umunna ya ndi Izrel. 24 Mgbe o huru otu onye n’ime ha nke onye Ijpt na-emegide ya, o lutara ya ogo, botakwara ya obo site n’igbu onye Ijpt ahụ. 25 Mosis chere na umunna ya ga-aghota na Chineke akpitolita ya isite n’aka ya naputa ha. Ma ha aghotaghi. 26 N’ubochi ozo sonu, Mosis huru umunna ya ndi Izrel abuo ka ha na-alu ogo. O gbaliri ime ka udo diri n’etiti ha, si, ‘Unu bu umunna, gini mere unu ji emejorita onwe unu?’ 27 “Ma nwoke ahụ nke na-emegbu nwanna ya nupuru ya si, ‘Onye mere gi onyeisi na onye ikpe n’etiti anyi?’ 28 I na-achọ igbu m di ka i si gbuo onye Ijpt unyaahu?’ 29 Mgbe o nuru nke a, Mosis gbara oso, gaa biri di ka obia n’ala Midia. N’ebe ahụ ka o no muta umu nwoke abuo. 30 “Mgbe iri afọ anọ gafere, e mere ka Mosis hu mmuo ozi n’oku na-ere ohia di n’ozara, n’akuku Ugwu Sainai. 31 Ma mgbe o huru nke a, o juru ya anya. Di ka o na-agaru nso ka o leruo ya anya, o nuru olu Onyenwe anyi ka o dara, si, 32 ‘Abu m Chineke nna nna gi ha. Chineke nke Ebrahim, nke Aizik na nke Jekob.’ Ujo mere ka Mosis maa jijiji, na o nweghi ike ilegide ya anya. 33 “Ma Onyenwe anyi gwara ya, ‘Yipu akpukpokwu gi. N’ihi na ebe ahụ i guzo bu ala di nso. 34 Ahula m otu e si akpagbu ndi m no n’ala Ijpt. Anula m isu ude ha bjakwa izoputa ha. Ugbo a bja, aga m ezighachi gi n’Ijpt.’ 35 “O bu otu Mosis ahụ ha juru aju, mgbe ha sirị, ‘Onye mere gi onyeisi na onye ikpe?’ O bukwa ya ka Chineke zigara i bu onyeisi na onye nnaputa ha, site n’inyeaka mmuo ozi ahụ mere ka o hu ya n’ohia ahụ. 36 O duuru ha puta mgbe o rusiri oru ebube na ihe iribama di iche iche n’ala Ijpt, na n’Osimiri Uhie na n’ozara iri afọ anọ. 37 “Onye a bu Mosis ahụ gwara umu Izrel, si, ‘Chineke ga-eme ka onye amuma nke di ka m, biliere unu site n’etiti umunne unu.’ 38 Ya onwe ya no n’ogbakọ n’ozara, ya na mmuo ozi ahụ gwara ya okwu n’Ugwu Sainai, na nna nna anyi ha; ebe o natakwara okwu di ndu inye anyi. 39 “Ma nna nna anyi ha juru irubere ya isi.

Kama ha nupuru ya n'akukū, ma tugharja laghachi azū n'Ijpt n'obi ha, **40** na-asj Eron, 'Meere anyi chi, ndi nke ga-edu anyi, n'ih na anyi amaghj ihe mere nwoke a bu Mosis, onye sitere n'ala Ijpt duputa anyi.' **41** Ha kpuru onwe ha arusi nke oyiyi nwa ehi, ha butere ihe ichu aja nye ya. Ha nuri onu n'oru nke aka ha. **42** Ma Chineke chepuru ihu ya site n'ebe ha no. O rara ha nye ikpere usuu ihe di n'eluigwe. Nke a dabara n'ihe e dere n'akwukwo ndi amuma, "Unu ulo Izrel, unu o wetara m onyinye anu e gburu egbu ka o di aja unu churu m iri afo ano unu noro n'ozara? **43** Unu buliri ulo ikwu nke Molo na kpakpando nke chi unu bu Refan, bu arusi ndi ahụ unu mere ikpo isiala nye ha. Ya mere, aga m ewezuga unu, burukwa unu gaa n'ofe obodo Babilon.' **44** "Ndi nna nna anyi ha nwere ulo ikwu nke iwu ogbugba ndu n'ozara. E mere ya site na ntuziaka na usoro ihe atu Chineke gosiri Mosis. **45** Mgbe Joshua duuru nna nna anyi ha nweta ala ndi mba ozo ndi Chineke churu. E butekwara igbe ogbugba ndu a n'ala ahụ. O nogidekwara n'ala ahụ tutu ruo n'oge Devid. **46** Onye chotara ihuoma n'ebe Chineke no, ma rjo ka o wuore Chineke nke Jekob ebe obibi. **47** Ma o bu Solomon wuru ya ulo ahụ. **48** "Otu o di, Onye kachasi ihe niile elu adighi ebi n'ulo e ji aka wuo, dika onye amuma kwuru, **49** "Eluigwe bu ocheeze m. Uwa bukwa ebe mgbakwasj ukwu m. Udi ulo di ana ka unu ga-ewuru m? Maobu ebee ka ebe izuika m ga-adi? Ka Onyenwe anyi kwuru. **50** O bughi aka m mere ihe ndi a niile?" **51** "Unu ndi isiike! Ndi obi ha, na ntj ha kpochiri akpochi inu ihe. Ndi naju inabata Mmuo Nso dika nna nna unu ha mere. **52** O di onye amuma ndi nna unu ha na-akpogbughi? Ha gburu o buladi ndi buru amuma banyere obija nke onye ezi omume ahụ, ma ugbu a unu bu ndi raara ya nye ma gbukwaa ya. **53** Unu bu ndi natara iwu Chineke dika e nyere ya site n'aka ndi mmuo ozi, ma unu edebeghi ya." **54** Mgbe ha nuru ihe ndi a, iwe were ha nke ukwu. Ha tara ikikere eze n'iw na n'onuma n'ebe o no. **55** Ma ebe o juputara na Mmuo Nso, o lere anya n'eluigwe hu ebube Chineke. O hukwara Jisos ka o guzoro n'aka nri Chineke. **56** O siri, "Lee, ana m ahụ ka eluigwe meghere, hukwa Nwa nke Mmadu ka o na-eguzo n'aka nri Chineke." **57** Ha mere uzu di ukwu, were mkpisiaka ha ruchie ntj ha. Ha niile gbara oso gaa nukwasj ya, **58** dokpuru ya puo n'azu obodo malite itu ya nkume. N'oge a, ndi akaebe wusara uwe ha n'ukwu otu nwokorobia a

na-akpo Sol. **59** Mgbe ha na-atu Stivin nkume ahụ, o kpere ekpere, "Onyenwe anyi Jisos, nara mmuo m." **60** O gburu ikpere n'ala werekwa oke olu tie mkpu, "Onyenwe anyi, biko agunyekwarala ha mmehie nke a!" Mgbe o kwusiri nke a, o dara n'ala nwuo.

8 Sol kwenyere ka e gbuo ya. N'ubochi ahụ, oke mkpagbu bidoro megide nzuko di na Jerusalem. Ndi niile kwere ekwe, ma ewezuga ndi ozi n'onwe ha gbasarj n'ala Judia na Sameria. **2** Ndi ikom, ndi na-atu egwu Chineke, bjara buru ozu Stivin gaa lie ya. Ha ruru uju nke ukwu n'ih ya. **3** Ma Sol bidoro ila nzuko n'iyi. O na-abanye site n'ulo ga n'ulo ndi kwere ekwe na-adoputa ha, nwoke na nwanyj, tinye ha n'ulo mkporo. **4** Ndi ahụ a chusarj zisara ozioma n'ebe niile ha gbagara. **5** Filip gara n'otu obodo di na Sameria kwusaara ndi no n'ebe ahụ ihe banyere Kraist. **6** Igwe mmadu gere ntj n'ih Filip na-ekwu n'ih na ha huru oru iribama o ruru. **7** Mmuo ndi ahụ na-adighi ocha ji iti mkpu site n'ime otutu mmadu puta. O gwokwara otutu ndi ahụ ha kponwuru akponwu na ndi ngwur. **8** N'ih ya, onu di ukwu juputara n'obodo ahụ. **9** Ugbu a, kemgbe otutu oge gara aga, otu nwoke aha ya bu Saimon bu onye mgbaasi. O jirila mgbaasi ya mee otutu ihe turu ndi niile bi n'obodo Sameria n'anya. O na-anyakwa isi na ya bu onye di ukwu. **10** Onye obula, ma onye ukwu ma onye nta, na-ege ya ntj na-asikwa "Nwoke a bu ike Chineke ahụ a na-akpo Ike di ukwu." **11** Ha na-ege ya ntj oge niile n'ih na o na-eji ike mgbaasi ya na-eme ihe juru ha anya. **12** Ma mgbe ha kwenyere n'ozoma Filip dika o na-ekwusa ihe banyere ozioma alaeze Chineke na aha Jisos Kraist, e mere ha baptizim, ma nwoke ma nwanyj ha. **13** Saimon kwerekwara otu aka ahụ. Mgbe e mechara ya baptizim, o bidoro iso Filip na-agaghari n'ih ihe iribama na oru ebube niile Filip ruru, turu ya n'anya nke ukwu. **14** Mgbe ndi ozi no na Jerusalem nuru na ndi Sameria anabatala okwu nke Chineke, ha zigaara ha Pita na Jon. **15** Mgbe ha bjaruru, ha kpere ekpere ka ha nata Mmuo Nso. **16** N'ih na Mmuo Nso abjakwasibeghi onye obula n'ime ha, kama ihe e mere ha bu baptizim n'aha Onyenwe anyi Jisos. **17** Mgbe Pita na Jon bikwasirj ha aka n'isi, ha natara Mmuo Nso. **18** Mgbe Saimon huru na a na-enye Mmuo Nso naanij site n'aka ndi ozi bikwasirj ha n'isi, o chere ha ego n'ihu, **19** sj, "nyekwanu m ike a. Ka onye obula m bikwasirj aka n'isi nata Mmuo Nso." **20** Ma Pita siri,

“Gị na ego gị laakwa n’iyi. N’ihi na i chere na i ga-eji ego zūta onyinye Chineke. 21 I nweghị oke maobu ihe nketa n’orụ a, n’ihi na obi gị ezighị ezi n’ihu Chineke. 22 Si n’ajọ omume gị chegharja, rịọ Onyenwe anyi arịrịọ ma eleghị anya ọ ga-agbaghara gị echiche ojọ niile nke obi gị. 23 N’ihi na ahurū m na i juputara n’obi ilu na i nọkwa n’agbu nke ajọ omume.” 24 Saimon zara Pita si, “Biko, kpee ekpere rịrọrọ m Chineke, ka ihe ndi a niile i kwuru, hapu ibiakwasị m.” 25 Mgbe ha gbachara akaebe, ma kwusaakwa okwu nke Onyenwe anyi, ha loghachiri Jerusalem. Ma mgbe ha na-ala ha zisara ozioma n’otutu obodo ndi Sameria. 26 Mgbe ahụ mmuọ ozi Onyenwe anyi gwara Filip si, “Gaa na ndida, n’uzo ozara nke siri Jerusalem gawa Gaza, uzo ahụ bu uzo ozara.” 27 O biliri gawa. Mgbe ahụ, otu onye Itiopia bu onye onozu, burukwa onyeisi ozi di mkpa, onye na-eche akụ nke Kandis, eze nwanyi ndi Itiopia, gara Jerusalem ife Chineke. 28 Mgbe o na-ala, o noduru ala n’ugboala ya, nke inyinya na-adokpughari, na-agu akwukwo Aizaya onye amuma. 29 Mmuo Nso gwara Filip, “Gaa ugbu ahụ nso, sonyekwara ya.” 30 Filip gara nso, nukwa ka o na-agu akwukwo Aizaya onye amuma. O siri, “I na-aghota ihe i na-agu?” 31 O siri, “M ga-esi anaa ghota, ma mmadu ezighi m?” O rioro Filip ka o rigota n’ugboala ahụ, soro ya nodu n’ime ya. 32 Mpaghara akwukwo nso o na-agu bu nke a, “E duuru ya di ka aturu gaa n’ebe a ga-egbu ya. Dika nwa aturu na-anọ nwayo n’ihu onye na-akpacha ya aji, otu a ka o na-emegeghegi onu ya. 33 N’onodu idi ala ya, e meghe ka ikpe ziri ezi ruo ya aka. Onye ga-ako akuko banyere agburu ya? N’ihi na e sitere n’uwa wepu ndu ya.” 34 Onozu ahụ juru Filip, “Biko, gwa m, onye ka onye amuma a na-ekwu okwu ya? O bu ihe banyere onwe ya ka o na-ekwu, ka o bu banyere onye ozo?” 35 Mgbe ahụ, Filip malitere ikwu okwu, site n’akuko akwukwo nso o na-agu kororo ya akuko ozioma banyere Jisos. 36 Mgbe ha na-aga n’uzo, ha bjaruru ebe odo mmiri nta di. Onozu ahụ siri, “Lee, nke a bu mmiri. O di ihe ga-egbochi ime m baptizim?” 37 Filip siri, “O buru na i ji obi gi niile kwere, e nwere ike ime gi baptizim.” Onozu ahụ siri, “Ekwere m na Jisos Kraist bu Okpara Chineke.” 38 O kwuru ka a kwusi ugboala ahụ. Mgbe ahụ, onozu ahụ na Filip wudatara banye n’ime mmiri ebe Filip no mee ya baptizim. 39 Mgbe ha sitere n’ime mmiri ahụ puta, ngwangwa Mmuo Onyenwe anyi sitere n’ebe ahụ wepu Filip, onye onozu ahụ ahukwaghị ya anya

ozo; kama o gara n’ihu n’ije ya na-anurikwa onu. 40 Ebe ozo a huru Filip bu n’Azotus. O jehharikwara n’obodo niile di n’ala ahụ, na-ekwusa ozioma ruo mgbe o bjaruru Sizaria.

9 Ma ugbu a, Sol, onye ume niile o na-ekuputa bu naani iba mba na igbu ndi na-eso uzo Onyenwe anyi, gakuuru onyeisi nchajaja, 2 rịọ ya ka o nye ya akwukwo ozi nke o ga-eji jekwuru ndi ulo nzuko ndi Juu di na Damaskos, nke o ga-abu o hu onye obula na-eso Uzo ahụ ma ha bu nwoke ma ha bu nwanyi, ka odokpuru ha n’agbu, kpugaa Jerusalem. 3 Mgbe o na-aga n’uzo, o bjaruru ebe di Damaskos nso. Na mberede, ihe ihè nke sitere n’eluigwe chara ya gburugburu. 4 O dara n’ala, nu olu na-akpo ya oku, “Sol, Sol, gini mere i ji na-akpagbu m?” 5 O siri, “I bu onye, Onyenwe anyi?” Olu ahụ zaghachiri, “Abu m Jisos onye i na-akpagbu. 6 Ugbu a, bilie, baa n’ime obodo, a ga-agwa gi ihe i na-aghaghị imezu.” 7 Ndi ikom ha na ya so aga guzoro n’ebe ahụ, ma ha enweghi ike ikwu okwu. Ha nuru olu ahụ, ma ha ahughi onye obula. 8 Sol si n’ala bilie, ma n’agbanyeghi n’anya ya meghere emeghe, o dighi ihe o nwere ike ihu. Nke a mere na ha sekuru ya n’aka dubata ya na Damaskos. 9 O hughi uzo ubochi ato, o nweghi ike iri nri maobu nuo ihe onunu. 10 Otu onye nke na-eso uzo ya no na Damaskos, a na-akpo Ananayas. Onyenwe anyi gwara ya n’ohu, “Ananayas!” O siri, “Lee m, Onyenwe anyi.” 11 Onyenwe anyi gwara ya, “Gaa n’ulo Judas nke di n’okporozo Guzoziri Eguzo, juo ajuju banyere onye a na-akpo Sol, onye si Tasos, o no ugbu a na-ekpe ekpere. 12 O hula onu na otu nwoke a na-akpo Ananayas na-abiakwute ya, ibikwasị ya aka n’isi ka o hu uzo.” 13 Ma Ananayas zara, “Onyenwe anyi, anula m akuko ihe ojoo niile nwoke a mere ndi nso gi bi na Jerusalem. 14 Ugbu a, o natara ikike n’aka ndisi nchajaja bia n’ebe a ka o jide ndi niile na-akpo aha gi.” 15 Ma Onyenwe anyi gwara ya, “Gaa, n’ihi na ahoputala m nwoke a ka o buru ngwa oru m, onye gawegara mba ndi ozo, ndi eze na umu Izrel aha m. 16 Mu onwe m ga-egosi ya udi ahuhu o na-aghaghị ita n’ihi aha m.” 17 Ya mere, Ananayas garuru n’ulo ahụ, banyekwa n’ime ya. O bikwasiri aka ya n’isi Sol, si, “Nwana Sol, Onyenwe anyi Jisos, onye gosiri gi onwe ya n’uzo, zitere m ka i hukwa uzo ozo, ka i juputakwa na Mmuo Nso.” 18 Otu mgbe ahụ, ihe dika akpirikpa sitere n’anya ya daputa, o bidokwara ihu uzo ozo. O

biliri ọtọ, e mee ya baptizim. **19** Mgbe o richara nri, ọ nwetakwara ike ya. Ya na ndị na-eso ụzọ Jisọs nọrọ na Damaskos ọtụtụ ụbọchị. **20** Ngwangwa, o bidoro ikwusa Jisọs n'ụlọ nzukọ na-asi, Ọ bụ Ọkpara Chineke. **21** O juru ndị niile nūrụ ya anya, ha na asi, "Ọ bughị nwoke a bụ onye ahụ na-emekpa ndị niile na-akpọku aha ahụ na Jerusalem? Ọ bụ na ọ bughị maka nke a ka o ji bịa ebe a ikpurukwa ha kpugara ndịisi nchụaja?" **22** Ma Sọl gara n'ihu baa ụba n'ike karịa na ikwu okwu nke gbara ndị Juu bi n'obodo Damaskos gharị site n'uzọ o siri gosi na Jisọs bụ Kraịst ahụ. **23** Mgbe ọtụtụ ụbọchị gasiri ndị Juu gbara izu igbu ya. **24** Ma Sọl chọputara ihe ha zubere ime. Ehihie na abali, ndị a nọ na-eche ụzọ niile e si apụ n'obodo ahụ nche, ka ha nwe ike gbuo ya. **25** Ma ụmụazụ ya kunyere ya na nkata amanyere ụdọ bufee ya n'ofe mgbidi nke obodo. **26** Mgbe o rutere Jerusalem, ọ gbaliri ịdinyere ndị na-eso ụzọ Jisọs nọ n'ebe ahụ, ma ha tūrụ egwu. Ha ekwenyeghi na ọ ghoọla ezi onye na-eso ụzọ Jisọs dika ha. **27** Ma Banabas duuru ya gaa n'ebe ndi ozi nọ. Ọ kọrọ ha akụkọ otu o siri hụ Onyenwe anyi na otu o siri gwakwa ya okwu. Na otu o siri kwusaa ozioma n'aha Jisọs na Damaskos na-atughị egwu. **28** O soro ha na-agaharị na Jerusalem. Ọ na-ekwusakwa okwu n'aha Onyenwe anyi na-atughị egwu. **29** Ya na ndi Juu na-asụ asụsụ Griik ruritakwara ụka. N'ih i ya ndi a gbara izu igbu ya. **30** Mgbe ndi kwere ekwe nūrụ banyere nzube ha, ha duuru ya gaa Sizaria site n'ebe ahụ zipu ya ka ọ laa obodo Tasos. **31** Mgbe ahụ, nzukọ niile ndi nọ na Judia, Galili na Sameria, nọrọ n'udo, guzosiokwa ike. Ha na-amuba n'onuogugu site n'itu egwu nke Onyenwe anyi na igbaume nke Mmuo Nso. **32** Pita na-ejegharị n'etiti ndi kwere ekwe, ọ gakwara leta ndi nso nọ n'obodo Lida. **33** N'ebe ahụ, ọ huru otu nwoke aha ya bu Ainias. Nwoke a anoola n'ute orja afọ asatọ. Ọ bu onye ahụ ya kponwuru akponwu. **34** Pita sir i ya, "Ainias, Jisos Kraist agwoola gi. Bilie mezie ute gi." Ngwangwa, Ainias biliri oto. **35** Ndi niile bi na Lida na Sharon huru ya. N'ih i ya, ha nabatara Onyenwe anyi. **36** N'obodo Jopa, e nwere otu onye nwanyi na-eso uzo ya, nke aha ya bu Tabita nke putakwara Dokas na asusu Griik. O juputara n'oru oma, na oru obi ebere n'ebe umu ogbenye no. **37** N'oge a, o rjara orja, nwuo. Mgbe ha sachara ya ahụ, ha nibere ya n'otu ime ulo di n'ulo elu. **38** Jopa dikwa nso na Lida. Mgbe ndi na-eso uzo ya nuru na Pita no n'ebe ahụ, ha ziri umu nwoke abuo ozi ka a rjoro ya, si, "Biko, ahapula ibiakwute

anyi ngwangwa." **39** Pita biliri soro ha gawa, mgbe o ruru, ha duuru ya gbago n'ulo elu n'ime ulo ahụ. Umụ nwanyi niile di ha nwuru anwu no n'ebe ahụ na-ebe akwa, na-egosi uwe Dokas duru ha mgbe o di ndu. **40** Pita chupuru ha niile n'ez i, gbuo ikpere n'ala, kpee ekpere. Ọ tughariri chee ozu ahụ ihu si, "Tabita, bilie." O meghere anya ya, ma mgbe ọ huru Pita, o biliri, nodu ala. **41** O nyeere ya aka ka ọ kwuru oto. Ọ kporo ndi nso niile no n'ebe ahụ, ha na umu nwanyi ahụ di ha nwuru gosi ha na ọ di ndu. **42** A nuru akuko ihe a mere n'ebe niile na Jopa, nke mere ka otutu kwere n'Onyenwe anyi. **43** Ọ nogidere na Jopa otutu ubochi. Ọ noduru n'ulo Saimon, onye oru ya bu idozi akpukpo anu.

10 N'oge ahụ, o nwere otu nwoke bi na Sizaria, aha ya bu Konelios. O bu ochiagha na-elekota nari ndi agha si na mpaghara Itali. **2** Nwoke a na ezinaulo ya bu ndi na-asopuru ma na-atukwa egwu Chineke. Ọ na-enyere ndi ogbenye aka na-ekpekwaru Chineke mgbe niile. **3** Otu ubochi, n'ihe dika elekere ato nke ehie, ọ huru obu ebe otu mmuo ozi nke Chineke biakwutere ya si ya, "Konelios!" **4** Konelios lekwasiri ya anya n'egwu juo ya si, "Onyenwe m, ọ bu gini?" Ọ sir i ya, "Ekpere gi na onyinye gi nye ndi ogbenye e rutela dika ihe ncheta n'ihu Chineke. **5** Ugbu a, zie ndi ikom ka ha gaa n'obodo Jopa kpota otu onye aha ya bu Saimon, onye a na-akpokwa Pita. **6** Ọ bu obia n'ulo otu nwoke a na-akpo Saimon, onye na-edozi akpukpo anu. Onye ulo ya di n'akuku osimiri." **7** Mgbe mmuo ozi ahụ gwara ya okwu puru, ọ kporo ndi ohu ya abuo na otu n'ime ndi agha na-eche ya nche nke na-atukwa egwu Chineke. **8** Mgbe ọ kochara ha ihe niile, o zigara ha Jopa. **9** N'echi ya, mgbe ha no nso n'ebe ahụ, n'ihe dika elekere iri na abuo nke ehie, Pita rigooro n'elu ulo ahụ ikpe ekpere. **10** Aguu bidoro igu ya, ọ choo ihe ọ ga-eri. Ma mgbe a na-akwado nri, ọ huru obu. **11** Ọ huru ka eluigwe meghere, hukwa ihe dika akwa ocha di obosara nke e sitere n'akuku ano ya na-ewedata n'ala. **12** Ihe di n'ime ya: bu umu anumanu di iche iche, ndi nwere ukwu ano, ma anu ndi na-akpu akpu n'ala na umu nnunu nke igwe. **13** Mgbe ahụ, ọ nuru olu na-asi, "Pita bilie, gbuo ma riekwa." **14** Ma Pita sir i, "Mba, Onyenwe m. Ọ dibeghi mgbe m riri ihe obula ruru aru maobu nke na-adighi ocha." **15** Olu ahụ gwara ya nke ugboro abuo, "Akpola ihe obula ihe ruru aru bu nke Chineke mere ka ọ di ocha." **16** Ihe a mere ugboro ato, ngwangwa, e weghachikwara

ya n'eluigwe. 17 Mgbe Pita nọ na-atule ihe ọhụ ahụ pụtara bụ nke gbakwara ya gharịj, lee, ndị ikom ahụ Kōneliōs zipurū abjarutela kwusị n'ọnụ ụzọ, na-aju ebe ụlọ Saimon dij. 18 Ha kpọrọ oku iju ma Saimon onye a na-akpọ Pita ọ nọ n'ụlọ ahụ. 19 Ka Pita nọrịj na-atugharị uche n'ihe ọhụ ahụ pụtara, Mmụọ Nsọ gwara ya, "Lee, mmadụ atọ guzo n'ọnụ ụzọ ugbo a. Ha chọkwara ihu gi. 20 Bilie, rịda jekwuru ha ngwangwa, enwela obi abụọ i soro ha gawa, n'ihu na ọ bụ m zitere ha." 21 Pita jekwuru ndị ikom ahụ, si, "Ọ bụ m bụ onye unu na-achọ, ginị ka unu na-achọrọ m?" 22 Ha siri, "Ọ bụ Kōneliōs onyeisi agha na-elekọta nari ndị agha zitere anyị. Ọ bụ onye ezi omume nke natu egwu Chineke, burukwa onye ndi Juu niile na-asọpuru. Mmụọ ozi di nsọ gwara ya ka ọ kpota gi n'ụlọ ya, inu ihe i nwere ikwu." 23 Ya mere, ọ kpobataraha ha n'ụlọ dika ndi obia. Echi ya, o biliri soro ha gawa, ufodu ndi kwere ekwe na Jopa sokwara ya gaa. 24 N'ubochi na-esota ya, ha bjaruru Sizaria. Kōneliōs nōrịj na-eche ha, ya na ndi ezinaulo ya, na ndi ikwu na ibe ya, na ndi enyi ya ọ kpọrọ. 25 Mgbe Pita batara, Kōneliōs zutere ya, daa n'ala n'ukwu ya, kpọrọ ya isi n'ala. 26 Ma Pita selitara ya elu si, "Bilie ọto, mu onwe m bukwa mmadu." 27 Mgbe ha na-ekwurita okwu, ọ banyere n'ime ulọ ma hu igwe mmadu ka ha zukotara. 28 Ọ siri ha, "Unu maara nke oma na ọ bụ ihe megidere iwu na onye Juu na onye mba ọzọ ganwe mmekorita maobu gaa leta onye mba ọzọ. Ma Chineke ezila m na m ekwesighi ikpo mmadu obula onye ruru aru maobu onye na-adighi ocha. 29 N'ihu nke a, ọ bụ ya mere m jiri bia mgbe akporo m na-ajughị ajuju. Ma ka m juo ugbo a ihe mere unu ji kpoo m?" 30 Kōneliōs siri, "N'ubochi anọ gara aga, mgbe m nọ na-ekpe ekpere n'oge ehizie n'ulo m, n'ihe dika elekere ato, na mberede, ahuru m nwoke yi uwe na-enwu ocha ka o guzoro n'ihu m. 31 Ọ siri, Kōneliōs, 'Chineke anula ekpere gi ma chetakwa onyinye i nanye ndi ogbenye. 32 Ziga n'obodo Jopa n'ulo otu nwoke a na-akpo Saimon, onye na-edozi akpukpo anu. O bi n'akuku osimiri.' N'ebe ahụ ha ga-ahukwa otu onye obia aha ya bu Saimon a na-akpo Pita. 33 Ọ bụ n'ihu nke a ka m ji mee ngwangwa zie ka a kpoo gi. Ọ di mma na i bjara. Ugbo a, anyi niile ezukotala n'ebe a n'ihu Chineke inuru ihe niile Onyenwe anyi chorọ ka i gwa anyi." 34 Mgbe ahụ Pita meghere onu ya si, "Ugbo a, aghotala m n'ezie na Chineke abughị onye na-ele mmadu anya n'ihu. 35 Kama n'ime mba

obula, onye obula na-atu egwu ya na onye na-aruru ezi omume ka ọ na-anabata. 36 Unu maara ihe banyere ozioma ahụ o zigaara ndi Izrel niile, nke na-akọ akuko ozioma nke udo site na Jisọs Kraist onye bu Onyenwe anyi n'ihe niile. 37 Okwu ahụ gbasara n'ala Judia niile, malite na Galili mgbe Jon kwusachara baptizim nke ya. 38 Otu Chineke si were Mmụọ Nsọ na ike wukwasị Jisọs onye Nazaret dika mmanu, na otu o si jegharịa na-eme mma na-agwokwa ndi niile ekwensu na-emekpa ahụ, n'ihu na Chineke nonyee ya. 39 "Anyi bu ndi akaebe ihe niile o mere n'ala ndi Juu na n'ime Jerusalem. Ha gburu ya site n'ikpogide ya n'elu obe. 40 Ma Chineke mere ka o si n'onwu bilite mgbe ubochi ato gasiri. E mekwara ka ndi mmadu hu ya anya. 41 Ọ bughị mmadu niile kama ọ bụ naani anyi ndi Chineke hoputara, dika ndi akaebe, ndi soro ya rie ma nuokwa mgbe o si n'onwu bilie. 42 O nyere anyi iwu ka anyi gaa zisaa ozioma n'ebe niile, ikowa na ọ bụ ya ka Chineke hoputara ibu onye ikpe nke ndi di ndu na ndi nwuru anwu. 43 Ndi amuma niile gbara ama ihe banyere ya na onye obula nke kweere na ya ga-enweta mgbaghara mmehie site n'aha ya." 44 Mgbe Pita nọ na-ekwu okwu, Mmụọ Nsọ bjakwasiri ndi niile nuru okwu a. 45 Nke a juru ndi e biri ugwu n'etiti ndi kwere ekwe soro Pita bia anya otu e siri mee ka ndi mba ọzọ nata onyinye Mmụọ Nsọ ahụ. 46 N'ihu na ha nuru ka ha na-ekwu okwu n'asusu di iche iche na-etokwa Chineke. Mgbe ahụ Pita juru, 47 "Ọ di onye puru igbochi anyi ime ndi a baptizim. Ndi natara Mmụọ Nsọ di ka anyi onwe anyi?" 48 N'ihu nke a, o nyere iwu ka e mee ha baptizim n'aha Jisọs Kraist. Ha rioro ya ka ọ nonyere ha ubochi ole na ole.

11 Ndi ozi na umunna ndi bi na Judia niile nuru na ndi mba ọzọ anabatala okwu Chineke. 2 Mgbe Pita ruru Jerusalem, ndi kwere ekwe e biri ugwu tara ya uta, 3 na-asi, "Gini mere i ji gawkuru ndi a nabighi ugwu soro ha rie ihe?" 4 Pita kowaara ha ihe niile mere na otu o si mee, na-asi. 5 "Otu ubochi, mgbe m nọ n'obodo Jopa, ahuru m onu n'oge m na-ekpe ekpere. N'ime onu a, ahuru m ihe yiri akwa ocha di obosara nke e sitere n'akuku anọ ya na-ewedata site n'eluigwe. E budatarara ya n'ihu m. 6 N'ime ya, ahuru m anumanu ndi nwere ukwu anọ, na anu ohia, na anu ndi na-akpu akpu n'ala na umu nnunu nke eluigwe. 7 Mgbe ahụ, anuru m olu gwara m si, 'Pita, bilie, gbuo ma riekwa.' 8 "Ma asiri m, 'Mba, Onyenwe

m, ọ dībeghī mgbe ihe na-adighī ọcha maọbụ ihe rụrụ arụ bara m n'ọnu.' 9 "Olu ahụ siri n'eluigwe zaghachi nke ugboro abụọ, 'Akpọla ihe ọbụla ihe rụrụ arụ bụ nke Chineke mere ka ọ dị ọcha.' 10 Nke a mere ugboro atọ, ma emesịa ọlīe ha niile laa n'eluigwe. 11 "N'otu oge ahụ, ndị ikom atọ ndị e zipurụ site Sizaria ikpọ m bjarutere kwusị n'ọnu ụzọ n'ụlọ ebe m nọ. 12 Mmụọ Nsọ gwara m ka m ghara inwe obi abụọ isoro ha na-akpaghị oke ọbụla. Mmadu isii ndị a n'etiti ụmunnna anyị sokwa m, bjarute n'ụlọ nwoke ahụ. 13 Ọ gwara anyị otu o si hụ mmụọ ozi n'ụlọ ya, onye siri, 'Ziga ndị ozi jee Jopa ka ha kpọta Saimon onye a na-akpọ Pita. 14 Ọ ga-ewetara gị ozi nke a ga-esite na ya zoputa gị n'ezinaụlọ gi niile.' 15 "Mgbe m ka kpụ okwu ahụ n'ọnu, Mmụọ Nsọ bjakwasiri ha dika o siri bjakwasị anyị na mbụ. 16 Mgbe ahụ, echetara m okwu ahụ Onyenwe anyị kwuru si, 'Jon ji mmiri mee unu baptizim, ma a ga-eji Mmụọ Nsọ mee unu baptizim.' 17 Ya mere, ọ buru na Chineke nyere ha otu onyinye ahụ o nyere anyị mgbe anyị kweere n'Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, onye ka m bụ iguzogide Chineke?" 18 Mgbe ha nuru nke a, ha agaghị n'ihu n'iru ụka kama ha toro Chineke, na-asị, "N'ezie, Chineke enyela ohere ka ọ buladi ndi mba ọzọ chegharja baa na ndu." 19 Ugbo a, ndi ahụ niile gbasasiri n'ihu mkpagbu ahụ bidoro mgbe a tugburu Stivin na nkume, jeruru akuku Fonisia na Saipros na Antiok na-ekwusa ozioma ahụ naani n'etiti ndi Juu. 20 Ma otu ọ di, ọfodu n'ime ndi ikom ndi ahụ sitere n'akuku Saipros na Sirini gara Antiok, malite ikwusara ndi Griik ozioma banyere Onyenwe anyi Jisos. 21 Onyenwe anyi goziri mgbalị ha niile. N'ihu na otutu mmadu cheghariri kwere n'Onyenwe anyi. 22 Mgbe nzuko di na Jerusalem nuru ihe ndi a, ha zipuru Banabas ka ọ gaa Antiok. 23 Mgbe o rutere, hu ihe amara Chineke ruru n'etiti ha. Ọ nuriri onu, mgbakwaa ha niile ume, gwa ha ka ha were obi ha niile nogide n'ime Onyenwe anyi. 24 Ọ bu ezigbo mmadu, onye juputara na Mmụọ Nsọ na okwukwe. O newkara okwukwe di ebube, n'ihu ya otutu mmadu chegharikwara bjakwute Onyenwe anyi. 25 Emesja, ọ gara Antiok obodo Tasos icho Sol. 26 Mgbe ọ choptara ya, o duuru ya bja n'Antiok. Ihe ha ka otu afọ, ka ha na-ezuko n'ulo choochi na-akuziri otutu igwe mmadu ihe. Ọ bu n'ime Antiok ka e buru ụzọ kpoo ndi na-eso ụzọ ya ndi Kraịst. 27 N'oge ahụ, ndi amuma sitere na Jerusalem bjaruru Antiok. 28 Otu onye n'ime ha a na-akpo Agabos biliri oto buo amuma

site n'ike Mmụọ Nsọ banyere oke unwu ga-abiakwasị uwa niile. Amuma a mezu kwara n'oge Klodios na-achị. 29 Ndi na-eso ụzọ ya kwekoritara itukota na iziga onyinye di iche iche nye ndi kwere ekwe no na Judia. Onye ọbula nyekwara ihe dika o nwere ike. 30 Ha mere nke a, ha zigara ndi okenye ihe ha tukotara, site n'aka Banabas na Sol.

12 N'oge ahụ, eze Herod jidere ufođu ndi so na choochi buru n'obi ikpagbu ha. 2 O jiri mma agha gbuo Jemis nwanne Jon. 3 Mgbe ọ choptara na omume ya toro ndi Juu uto, ọ gara n'ihu jidekwa Pita. Nke a mere n'oge mmemme Achicha Ekoghị eko. 4 Mgbe o jidere ya, o tinyere ya n'ulo mkporo ebe o mere ka ndi agha chee ya nche, ndi agha anọ n'otu oge, ndi agha anọ ozo n'oge nke ozo. Ebunobi ya bu ikpopta ya n'ihu oha mmadu kpee ya ikpe mgbe Mmemme Ngabiga gasiri. 5 Mgbe e debere Pita n'ulo mkporo, nzuko esepughi aka n'ikpe ekpere n'ihu ya nye Chineke. 6 Ma n'abalị na-esota ubochi ahụ Herod ga-akpopta ya, Pita no n'ura n'etiti ndi agha abuo, e jiri eriri igwe kee ya n'ukwu n'aka, ma ndi nche ozo nokwa n'onu uzo na-eche ya nche. 7 Na mberede mmuọ ozi Onyenwe anyi bjara guzoro n'ebe ahụ, ihè nwukwara n'ime ulo mkporo ahụ. Ọ kuturu Pita aka n'akuku si, "Ngwangwa, bilie oto!" Eriri igwe ahụ dapuru n'aka ya. 8 Mmụọ ozi ahụ siri ya, "Yiri uwe gi na akpukpukwu gi." O mere otu ahụ, Mmụọ ozi ahụ gwakwara ya, "Yirikwa akwa mgbokwasị gi soro m." 9 Pita sooro ya n'azu, o chere na ọ na-ahụ ohu, ma ọ mataghi na ihe mmuọ ozi ahụ na-eme bu ezie. 10 Ha gafere ndi nche nke mbu na nke abuo rute n'onu uzo e si abanye n'ime obodo, nke bu onu uzo igwe. Onu uzo igwe ahụ meghekwaru n'onwe ya, ha esite na ya gafee. Mgbe ha gara ije ruo ebe tere anya n'ama nke ozo, ngwangwa mmuọ ozi ahụ hapuru ya. 11 Mgbe ahụ kwa ka Pita ghotara ihe niile mere. O kwuru, "Ugbo a, amatala m n'ezie, na Onyenwe anyi ezitela mmuọ ozi ya, ka ọ bja zoputa m site n'aka eze Herod na ihe niile ndi Juu na-atu anya ya. Ugbo a ọ naputakwala m site n'ochicho ojo niile nke ndi Juu." 12 Mgbe ọ ghotara ihe merenu, ọ gwara n'ulo Meri nne Jon onye a na-akpoka Mak, ebe otutu mmadu zukotarari na-ekpe ekpere. 13 Mgbe ọ kuru aka n'onu uzo ama, otu odibo nwanyi aha ya bu Roda bjara ka o zaa ya. 14 Mgbe ọ nuru olu Pita, onu juru ya obi nke mere na ọ gbaara oso laghachi azu n'emeghegi uzo.

Ọ gara tisaa, “Ọ bụ Pita nọ n’ọnu ụzọ!” 15 Ha siri ya na ọ na-ekwu okwu dika onye uche ya na-ezughị oke. Mgbe ọ nọgidesi siri ike na-ekwu otu ihe ahụ, ha siri, “Ọ ghaghị i bụ mmụọ ozi ya.” 16 Ma Pita nọgidere na-akụ aka n’ụzọ. Mgbe ha meghere ụzọ hụ ya, ọ gbagwojuru ha anya. 17 O feere ha aka ka ha mechie ọnu. Ọ kọrọ ha otu Onyenwe anyị si duputa ya site n’ụlọ mkpọrọ. Ọ gwara ha, “Meenu ka Jemis na ụmụnna anyị niile mata ihe ndị a.” Ọ puru gawa ebe ọzọ. 18 N’isi ututu echi ya, oke ọgbaaghara dị n’etiti ndị agha, ebe ha na-eche ihe mere Pita. 19 Mgbe Herod chọgharichara ya ma ọ chọtaghi ya, ọ juru ndị nche ahụ ajuju di iche iche. N’ikpeazu ọ nyere iwu ka e gbuo ha. Emesia ọ hapuru Judia gaa Sizaria nọdu n’ebe ahụ. 20 N’oge ahụ Herod na-eweso ndị Taja na Saidon iwe, ha zipuru ndi ozi ha izute ya. Ha buru ụzọ mee ka ha na Blastos buru enyi, onye eze tukwasiri obi nke na-elekotakwa ime ụlọ ndina eze anya. Ha rioro ya ka udo diri, n’ihi na a na-esi n’obodo eze na-enwetara ha ihe oriri. 21 N’ubochi nzuko ahụ, Herod gbokwasiri uwe ndi eze ya nokwasị n’ocheeze ya. O weere oke olu di iche gwa nzuko ahụ niile okwu. 22 Igwe mmadu ahụ nọ na-eti mkpu, “Nke a abughị olu mmadu, ọ bụ olu chi!” 23 N’otu oge ahụ, mmụọ ozi Onyenwe anyi tiri ya ihe otiti di egwu n’ihi na o nyeghi Chineke otuto ma otu. Ikpuru ripiara ya ahụ, nke mere ka ọ nwuo. 24 Ma okwu Chineke gara n’ihu na-aba ụba na-agbasakwa. 25 Mgbe ha rụchara oru ha, Banabas na Sol si Jerusalem loghachi. Ha kporo Jon onye a na-akpokwa Mak n’ije ha.

13 Ndi amuma na ndi nkuzi ufodu nokwa na nzuko di n’Antiok. Ufodu n’ime ha bu Banabas na Simion onye a na-akpo nwoke ojii, na Lusios onye Sirini, na Manaen (onye azulitekorọ ya na eze Herod), na Sol. 2 Mgbe ha nọ na-efe Onyenwe anyi ofufe na-ebukwa onu, Mmuo Nso siri, “Kewaputaranu m Banabas na Sol, n’ihi oru ahụ nke m kporo ha.” 3 Ya mere, mgbe ha busiri onu kpekwa ekpere, ha bikwasiri ha aka n’isi zipu ha. 4 Ebe Mmuo Nso zipuru ha, ha gbadara Selusia, sitekwa ebe ahụ gbaada Saipros. 5 Mgbe ha bjaruru Salamis, ha banyere n’ulo nzuko ndi Juu kwusaa okwu Chineke. Jon sokwa ha dika onye na-ejere ha ozi. 6 Mgbe ha gazuchara obodo niile ndi ahụ mmiri gbara gburugburu ruo Pafos, ha zutere otu onye mgbaasi, onye Juu bu onye amuma ugha a na-akpo Ba-Jisos. 7 Ya na otu onye ochichi obodo, aha ya

bu Saijos Polos nọ. Ọ bụ nwoke nwere oguguisi n’ebe ọ di ukwu, ọ kporo Banabas na Sol ka ha gwa ya okwu nke Chineke. 8 Ma onye mgbaasi ahụ, onye aha ya bukwa Elimas (n’ihi nke a bu aha ya ma asugharia ya) malitere igbochi ha site n’imeghari onyeisi ahụ anya ka ọ ghara inabata okwukwe ahụ. 9 Ma Sol, onye aha ya bukwa Pol, onye juputara na Mmuo Nso, legidere ya anya 10 si, “Gi nwa ekwensu, juputara n’aghugho na n’ihe ojo di iche iche. Gi onye iro nke ezi omume niile. Ọ bu na i gaghi akwusi imeru uzo niile ziri ezi nke Onyenwe anyi? 11 N’ihi ya lee, iwe nke Onyenwe anyi ga-adakwasị gi. I ga-ekpu isi nwa oge, i gaghi enwe ike hu ihè nke anyanwu.” N’otu oge ahụ, ọ hukwaghi uzo ọzọ. Ọ malitere na-ebighari aka, na-achokwa onye ga na-edughari ya. 12 Mgbe onyeisi ahụ huru ihe mere, o kweere, n’ihi na o juru ya anya bu ozizi nke okwu Onyenwe anyi. 13 Pol na ndi otu ya ji ugbu mmiri site na Pafos garuo Pega nke di n’ala Pamfilia. N’ebe a ka Jon hapuru ha laghachi Jerusalem. 14 Site na Pega ha gara ruo Antiok obodo nke di na Pisidia. N’ubochi izuike, ha banyere n’ulo nzuko ndi Juu nodu ala. 15 Mgbe a guputasiri site n’akwukwo iwu na nke ndi amuma, ndisi ulo ekpere ahụ zigara ya ozi, si, “Umunna anyi, ọ buru na unu nwere okwu igbaume nye anyi, biko kwonu ya.” 16 Pol guzoro oto n’etiti ha feere ha aka ya, si, “Unu ndi Izrel na unu umunna m ndi mba ọzọ na-atu egwu Chineke. Geenu m nti. 17 Chineke nke Izrel hoputara nna nna anyi ha mee ha mba di ukwu n’oge ha nọ n’obodo Ijipt. O ji ike aka ya duputa ha site n’ala ahụ. 18 Ọ nagidere ha iri afọ anọ n’ime ozara. 19 O bibiri mba asaa di ukwu n’ime ala Kenan n’ihi ha, nyekwa ndi ya obodo a ka ọ buru nke ha. 20 Nke a bu ihe di ka nari afọ anọ na iri afọ ise. “Mgbe nke a gasiri, o nyere ha ndi ikpe di iche iche ruo oge Samuel onye amuma. 21 Mgbe ahụ ha rioro ka enye ha eze, Chineke nyekwara ha Sol, nwa Kish, onye si n’agburu Benjamin puta, onye chiru iri afọ anọ. 22 Mgbe o wepusiri ya, o mere Devid ka ọ buru eze ha. Ọ gbara ama banyere ya si, ‘Achotala m Devid nwa Jesi, nwoke nke di ka ochichọ obi m nke si di. Ọ bukwa onye ga-eme ihe niile m chorọ ka o mee.’ 23 “Jisos onye si n’ezinaulo Devid puta ka Chineke wetaara Izrel Onye nzoputa ahụ bu Jisos, dika o kwere nkwa izite. 24 Ma tupu obibia ya, Jon ekwusala nye ndi Izrel banyere baptizim nke ncheghari. 25 N’oge Jon na-arusi oru ya, ọ na-asi, ‘Onye ka unu chere na m bu? Abukwaghi m onye ahụ. Mba! Abughi m ya.

Ma otu onye ahụ na-abịa n'azụ m, onye m na-erughi ịtopụ eriri akpukpukwụ ya.' 26 "Ya mere, ụmụna m, ndị si n'agbụrụ Ebrahim na ndị niile na-atụ egwu Chineke, ozi nke nzọpụta a dịrị anyị niile. 27 Ndị bi na Jerusalem na ndị na-achị ha amataghị ya, nke ha ji aghọta okwu ndị amụma nke a na-agụputara ha kwa izu, bụ n'ụbọchị izuikwe. Ma ha mere ka okwu ahụ mezuo, mgbe ha mara ya ikpe ọnwụ. 28 Ọ bụ ezie na ha achọtaghị ihe kwesiri ọnwụ n'aka ya. Ma ha rịrọ Paillet ka o nye ike ka e gbuo ya. 29 Mgbe ha mezuru ihe niile e dere banyere ya, ha budatara ya site n'elu obe, lie ya. 30 Ma Chineke mere ka o si n'ọnwụ bilie. 31 Ndị niile soro ya jegharịa site na Galili ruo Jerusalem hụkwara ya anya ọtụtụ ụbọchị. Ndị a bụkwa ndị na-agba ama n'ihu ndị mmadụ banyere ya. 32 "Anyị na-ezikwa unu ozioma a, nke nkwa ahụ Chineke kwere ndị nna nna anyị ha. 33 O mezuola ha nye anyị bụ ụmụ ha, site na-ime ka Jisọs site n'ọnwụ bilie, dika e dere ya n'akwụkwọ Abụ ọma, "'I bụ ọkpara m, taa aburula m nna gi.' 34 Ma banyere ime ka o site n'ọnwụ bilie, ka ọ ghara ịlaghachi n'ire ure ọzọ. Nke a bụ ihe o kwuru, "'Aga m emezuru gi nkwa nsọ ahụ niile m kwere Devid.' 35 E dekwara ya n'ebe ọzọ n'abụ ọma, "'I gakwaghị ahapụ anyị ahụ nke Onye gi dị nsọ ka ọ hụ ire ure.' 36 "Mgbe Devid ruzuru ọrụ Chineke chọrọ ka ọ rụọ n'ogbo ha, ọ nwurụ, e likoọ ya na ndị nna nna ya ha o rekwaru ure. 37 Ma onye ahụ Chineke mere ka o site n'ọnwụ bilite erekwaghị ure. 38 "Ya mere, ụmụna m, achọrọ m ka o doo unu anya na mgbaghara mmehie dikwa n'ime nwoke a, bụ Jisọs, anyị na-ekwusa nye unu. 39 A na-esite na ya guọ onye ọbụla kwere n'onye ezi omume ọ bụladị site n'ihe ndị ahụ niile nke iwu Mosis na-apughị ịgu unu dị ka ndị ezi omume. 40 Lezienụ anya ka ihe niile ndị amụma kwuru ghara ịdakwasị unu. 41 "'Lee, unu ndị na-akwa emo, nọrọnụ na mgbagwoju anya ma lakwanụ n'iyi. N'ihu na agaje m ime otu ihe n'ụbọchị unu nke unu na-agaghị ekwe na o mere, ọ bụladị na mmadụ kọrọ unu maka ya.'" 42 Mgbe Pọl na Banabas na-apụ, ndị mmadụ rịrọrọ ha ka ha bjakwa n'izu ụka ọzọ gwa ha okwu gbasara ihe ndị a. 43 Mgbe a gbasara nzukọ ahụ, ọtụtụ ndị Juu na ndị mba ọzọ na-atụ egwu Chineke sooro Pọl na Banabas, ndị gwara ha okwu, rịsiekwa ha ike ka ha nọgide n'amara Chineke. 44 N'ụbọchị izuikwe ọzọ ahụ, ọtụtụ ndị bi n'obodo ahụ putara ịnrụ okwu Onyenwe anyị. 45 Mgbe ndị Juu hụrụ igwe mmadụ ndị a, obi ha juputara n'ekworo, ha

bidokwara ikwu okwu ọjọọ megide okwu niile Pọl na-ekwu. 46 Ma Pọl na Banabas kwuru okwu na-asoghị anya sị, "Ọ dị mkpa na anyị buuru ụzọ gwa unu okwu nke Chineke, ma ebe ọ bụ na unu juru ịnabata ya, na-echekwa na unu ekwesighị inweta ndụ ebighị ebi, lee, anyị ga-agakwuru ndị mba ọzọ. (aiōnios g166) 47 N'ihu na nke a bụ ihe Onyenwe anyị nyere anyị n'iwu, "'Emeela m ka unu buru ihè nye ndị mba ọzọ, ka ị nwee ike weruo nzọpụta n'ebe niile ụwa sọturụ.'" 48 Mgbe ndị mba ọzọ nūrụ ihe ndị a, obi toro ha uto, ha sọpukwara okwu nke Onyenwe anyị. Ya mere ndị niile a họtara inweta ndụ ebighị ebi bụ ndị kwenyerenu. (aiōnios g166) 49 Ya mere okwu Onyenwe anyị gbasara ruo ebe niile n'obodo ahụ. 50 Mgbe ahụ, ndị Juu kpaliri obi ọtụtụ ụmụ nwanị na-atụ egwu Chineke ndị ọnọdụ ha dị elu, na ndị ikom ndị nke ndu obodo ahụ. Ha kpasuru mkpagbu megide Pọl na Banabas si otu a, chupụ ha site n'obodo ahụ. 51 Ha tichapurụ aja dị n'ụkwụ ha ka ọ buru ihe ịdọ aka na ntị mmegide ha. Ha hapuru obodo ahụ gaa Aikoniom. 52 Ma ndị na-eso ụzọ ya juputakwara n'ọnụ na n'ike nke Mmụọ Nsọ.

14 N'obodo Aikoniom, Pọl na Banabas banyekwara n'ulọ nzukọ ndị Juu, kwuo okwu n'uzọ puru iche nke mere n'otutu mmadụ, ndị Juu na ndị mba ọzọ kwenyekwara. 2 Ndị Juu, ndị na-anabataghị okwu ahụ, kpaliri ndị mba ọzọ mee ka mkpuruobi ha jọọ njo megide ụmụna. 3 Otu ọ di, ha nọgidere n'ebe ahụ ogologo oge, na-ekwusakwa okwu nke Onyenwe anyị na-atughị egwu ọbụla. Onye nke gosikwara na ọ bụ okwu amara ya ka ha na-ekwu site n'inye ha ike iru ọrụ ịribama na ọrụ ebube di iche iche. 4 Ma ndị obodo ahụ kewara abụọ, ufodu n'ime ha dinyere ndị Juu. Ufodu dinyekwara ndị ozi. 5 Mgbe ndị mba ọzọ, na ndị Juu, ha na ndị ndu ha, gbara izu ime ha ihe ihere, tọkwa ha nkume. 6 Ndị ozi ahụ matara nzube ha site n'ebe ahụ gbapụ ọsọ gbaruo n'akukụ Laikonia, gbaba n'ime obodo Listra na Debi na obodo nta ndị ọzọ ndị di n'akukụ ebe ahụ. 7 N'ebe ahụ, ha gara n'ihu na-ekwusakwa ozioma ahụ. 8 N'obodo Listra, o nwere otu nwoke dara ngwuro site n'oge a muru ya. Nwoke a ejibeghị ukwu ya abụọ gaa ije mgbe ọbụla. 9 O gere ntị mgbe Pọl na-ekwu okwu. Onye legidere ya anya hụ na ọ nwere okwukwe nke a ga-eji mee ka a gwọọ ya, 10 were oke olu sị, "Guzoro n'ukwụ gi abụọ." Nwoke ahụ wuliri elu malite ịga ije. 11 Mgbe igwe mmadụ ahụ huru ihe Pọl mere, ha tiri mkpu n'asụsụ

Laikonia si, “Ndi a bu chi bjakwutere anyi n’udiidi mmadu.” **12** Banabas ka ha kporo Zeus ma kpokwa Pol Hamis n’ihi na o bu ya bu onye oka okwu. **13** Onye nchujaja Zeus, nke ulo arusi ya di nso n’ihu obodo, kputara oke ehi wetakwa okoko osisi di iche iche. Ya na igwe mmadu ahụ choro ichu aja nye ha n’onu uzo ama ha. **14** Mgbe ndi ozi ahụ, Banabas na Pol nuru ihe ndi a, ha dowara uwe ha, gbara oso jekwuru igwe mmadu ahụ na-eti mkpu, **15** na-asi, “Ndi ikom, gini ka unu na-achọ ime? Lee, anyi bukwa mmadu di ka unu. O bu ozioma ka anyi wetaara unu. Anyi choro ka unu site n’isopuru ihe ndi a na-abaghi uru, bjakwute Chineke di ndu. Onye kere eluigwe na uwa, na oke osimiri na ihe niile di n’ime ha. **16** N’oge gara aga, o hapuru mba niile ka ha na-eme ihe masiri ha. **17** N’agbanyeghi nke a o hapughi i debere onwe ya ihe ndi ga-agbara ya akaebe, site n’oru oma ya niile. Di ka inye unu mmiri ozuzo site n’eluigwe, na mkpuru nke ala n’oge ha. O na-enyekwa unu nri na-emekwa ka obi na-atọ unu uto.” **18** N’agbanyeghi okwu ndi a, o rara ha ahụ igbochi igwe mmadu ahụ ichuru ha aja. **19** Ma ndi Juu sitere n’Antiok na Aikoniom bjara kpalie obi igwe mmadu ahụ. N’ihi ya, ha turu Pol nkume, dokpuru ya puo n’obodo, chee na o nwuola. **20** Ma mgbe ndi na-eso uzo bjara gbaa ya gburugburu, o bilitere, laghachikwa n’ime obodo ahụ. Ma n’echi ya, ya na Banabas sooro gaa Debi. **21** Ha zisasiri ozioma n’ime obodo ahụ, nke mere ka otutu mmadu buru ndi na-eso uzo ya. Ha loghachiri n’obodo Listra site ya gaa Aikoniom na Antiok. **22** N’ebe ahụ ha gbara ndi na-eso uzo ume kasikwa ha obi si ha jidesie okwukwe ahụ ike. Ha siri, “Anyi ga-agabiga otutu mpagbu di iche iche tupu anyi abaa n’alaeze Chineke.” **23** Mgbe ha hoputachara ndi okenye n’ime nzuko niile. Ha sitere n’obubu onu na ekpere tnye ha n’aka Onyenwe anyi, bu onye ha kwenyere na ya. **24** Ha sitere n’akuku Pisidia garuo Pamfilia. **25** Mgbe ha zisachara ozioma n’obodo Pega, ha gbadara gaa Atalia. **26** Site n’ebe ahụ, ha sooro ugbo mmiri jeruo Antiok bu ebe a no nyefee ha n’amara Chineke n’ihi oru ndi a ha ruzuru. **27** Mgbe ha bjaruru, ha kpokotara nzuko kowara ha ihe niile Chineke sitere n’aka ha mee, na otu o siri meghe onu uzo nke okwukwe nye ndi mba ozo. **28** Ha na ndi na-eso uzo nogidere n’ebe ahụ ruo oge di anya.

15 Ufodu ndi ikom sitere Judia bja malitere izi umunna ozi, “O buru na e bighi unu ugwu dika Mosis nyere n’iwu, a pughi izoputa unu.” **2** Ha na Pol na Banabas rurirtara uka nke ukwu. N’ihi nke a, ha kpebiri ka Pol na Banabas, na ufodu ndiisi ndi ozo soro gaa Jerusalem hu ndi ozi na ndi okenye nke nzuko maka okwu a. **3** Nzuko ahụ zipuru ha n’uzo ha, mgbe ha sitere Fonia na Sameria na-agafe, ha koro otu ndi mba ozo siri chegharia. Nke a wetara ndi niile kwere ekwe oke onu di ukwu. **4** Mgbe ha bjaruru Jerusalem, nzuko, ndi ozi na ndi okenye nabatara ha, ha kokwara ha ihe niile Chineke sitere n’aka ha mee. **5** Ma ufodu ndi kwere ekwe si n’otu ndi Farisii biliri na-ekwu si, “Na o di mkpa ka e bie ha ugwu ma gwakwa ha ka ha dobe iwu Mosis.” **6** Mgbe ahụ, ndi ozi na ndi okenye zokotara itule okwu a. **7** Mgbe ha no tulegide okwu ahụ ruo oge di anya, Pita guzoro oto si ha, “Umunna m, unu niile maara na site na mbu Chineke hoputara m site n’etiti unu, ka m zisaa ozioma ahụ nye ndi mba ozo ka ha nuru, ma kwerekwa. **8** Chineke a, onye maara obi mmadu niile gbaara ha akaebe site n’inye ha onyinye Mmuo Nso dika anyi si nata ya na mbu. **9** O gosighi na o nwere ihe di iche n’etiti anyi na ha. N’ihi na o mere ka obi ha di ocha site n’okwukwe. **10** Ugbu a, gini mere unu ji anwa Chineke onwunwa site na itinye n’olu ndi na-eso uzo ya ibu arọ nke anyi maobu nna nna anyi ha na-enweghi ike idokpu? **11** Mba, anyi kwenyere na o bu site n’amara nke Onyenwe anyi Jisos ka a ga-eji zoputa anyi, dika a ga-esi zoputakwa ha.” **12** Mmadu niile noduru nwayo, ha bidoro ige nti n’akuko Banabas na Pol na-akoro ha banyere ihe iribama niile na oru ebube niile Chineke jiri ha ruo n’etiti ndi mba ozo. **13** Mgbe ha kwusiri okwu ndi a, Jemis siri, “Umunna m geenu nti. **14** Saimon akoolara anyi otu Chineke si buru uzo lekota ndi mba ozo site na isite n’etiti ha hoputara onwe ya ndi ga-ekwere na aha ya. **15** Nke a na okwu ndi amuma dakotara, dika e dere ya, **16** “Mgbe nke a gasiri, aga m aloghachi, aga m ewughachikwa ulo ikwu Devid nke dara ada. Ebe ya niile dakposiri adakposi ka m ga-ewugharikwa, aga m emekwa ka o guzozie, **17** ka ndi foduru n’etiti mmadu nwe ike cho Onyenwe anyi, o buladi ndi mba ozo niile ndi a kpokwasiri aha m, ka Onyenwe anyi kwuru, onye na-emekwa ihe ndi a.” **18** Nke a amaara site na mgbe ochie. (aiōn g165) **19** “N’ihi nke a, mkpebi ikpe m bu nke a, ka anyi ghara isogbu ndi mba ozo loghachikwutere Chineke, **20** kama o

kwesiri ka anyị degara ha akwụkwọ gwa ha sị ha hapụ iri nri ọbụla e ji chụọrọ arụsị aja. Ka ha wezugakwa onwe ha site na mmehie ikwa iko, ya na iri anụ a nyagburu anyagbu, maọbụ ọbara. **21** Site na mbụ, Mosis nwere ndị na-ekwusa iwu n'obodo niile. A nagụkwara ya n'ụlọ nzukọ n'ụbọchị izuike niile.” **22** Mgbe ahụ, ndị ozi na ndị okenye, ha na nzukọ niile, kpebiri ka a họtụta ndị ikom a ga-eziga Antiok ha na Pọl na Banabas. Ha họtụta Judas onye a na-akpọkwa Basabas, na Saïlas, ndị ndu so n'etiti ụmụnna. **23** Ha nyekwara ha n'akwụkwọ ozi dī otu a, Akwụkwọ a sitere n'aka ndị ozi, na ndị okenye ndị bụ ụmụnna unu. A na-edetara ya unu ndị sitere na mba ọzọ kwere bụ ndị nọ n'Antiok, Siria na Silisia. Ekele. **24** E mere ka anyị mata na ụfọdụ ndị otu anyị ebute rela unu nsogbu na oğbaaghara, mee ka obi lọọ unu mmiri, na-emebi mkpurụobi unu. Ma n'ezie, ha anataghị ike n'aka anyị ime nke a. **25** N'ihī nke a, anyị zuko, sitekwa n'otu obi kpebie ihọtuta ụfọdụ ndị ikom na izitere unu ha, ha na ndị anyị huru n'anya, bụ Pọl na Banabas, **26** ndị ikom werela ndū ha tūnye n'aha Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. **27** Ya mere, anyi na-ezite Judas na Saïlas ndi ga-akwara unu n'ihu n'ihu, ihe anyi dere n'akwukwo a. **28** N'ihī na o bụ ihe ziri ezi n'anya Mmụọ Nso na n'anya anyi kwa, na o kwesighi ka anyi bokwasị unu ibu arọ karjā ihe ndi a dī mkpa. **29** Ma o kwesiri ka unu hapu iri ihe ọbụla e jiri chụọ aja nye arụsị, ya na iri anụ ọbụla a nyagburu anyagbu, maọbụ ọbara. Kewapukwanu onwe unu site n'ikwa iko. O buru na unu eme ihe ndi a, unu mere nke oma. Nnonu nke oma. **30** Ya mere, e zipuru ha, ha jeruokwa Antiok. Mgbe ha kpokoro nzuko ahū, ha nyere ha akwukwo ozi ahū. **31** Mgbe ndi otu ogbako ahū gusiri ya, ha nuriri onu nke ukwu n'ihī agbamume ha natara. **32** Judas na Saïlas, ndi ha onwe ha bụ ndi amuma, kwuru otutu okwu, iji gbaa ha ume na ime ka okwukwe ndi kwere ekwe guzosie ike. **33** Mgbe ha nnyesiri ha nwa oge nta, ndi kwere ekwe ji ngozi nke udo zilaga ha ka ha laghachikwuru ndi zitere ha. **34** Ma o masiri Saïlas inotukwu n'ebe ahū. **35** Pọl na Banabas nogidere n'Antiok, ebe ha na ndi ozo kuziri ihe ma kwusakwa okwu Onyenwe anyi. **36** Mgbe ubochi ole na ole gasiri, Pọl gwara Banabas, “Ka anyi gaghachi n'obodo niile anyi kwusara okwu Onyenwe anyi n'otu n'otu, mata ka ndi kwere ekwe si agbali n'ebe ahū.” **37** Banabas chorọ ka ha na Jon onye a na-akpo Mak soro gaa. **38** Ma Pọl echeghi na o ziri ezi iduru ya n'ihī na o

hapuru ha na Pamfilia. O sokwaghi ha jezuo ozi ha. **39** Iru uka daputara n'etiti ha siri ike nke mere na ha kewara. Banabas kporo Jon Mak banye n'ugbo gawa Saipros. **40** Ma Pọl chorọ Saïlas, kporo ya gawa njem, mgbe umunna kpesiri ha ekpere raara ha nye n'amara Onyenwe anyi. **41** O jeghariri n'ime obodo Siria na Silisia na-agba nzuko no n'ebe ahū ume.

16 Pọl bjaruru Debi na Listra, ebe otu onye na-eso ụzọ Jisọs a na-akpo Timoti bi. Nne ya bụ onye Juu burukwa onye kwere ekwe, ma nna ya bụ onye Griik. **2** Ụmụnna ndi bi na Listra na Aikoniom gbara ezi ama banyere ya. **3** Pọl chorọ ka Timoti soro ya n'ije ya. Ma n'ihī ndi Juu bi n'akuku ebe ahū, o biri ya ugwu n'ihī na mmadu niile maara na nna ya bụ onye Griik. **4** Dika ha na-eme njem site n'obodo ruo n'obodo, ha na-akwara ha ihe banyere mkpebi ndi ozi na ndi okenye kpebiri na Jerusalem ka ha nwe ike idebe ha. **5** Ihe ndi a niile mere ka nzuko sie ike n'okwukwe ma baakwa uba n'onuogugu kwa ubochi. **6** Ha gara mpaghara Frigia na Galeshja. Ma Mmụọ Nso ekweghi ka ha kwusaa ozioma n'akuku Eshja n'oge ahū. **7** Mgbe ha ruru n'akuku obodo Misia, ha chere ihu ibanye n'akuku obodo Bitinia. Ma Mmụọ Nso nke Jisọs akwagideghi ka ha gaa. **8** Ka ha si n'akuku Misia gafee, ha batara Troas. **9** N'abalī ahū, Pọl huru ohu ebe o huru otu nwoke onye Masidonia ka o guzo na-arịo ya sị, “Bia na Masidonia nyere anyi aka.” **10** Mgbe o huchara nke a, anyi jikeere ngwangwa iga Masidonia ebe anyi mara na Chineke akpola anyi igbasara ha ozioma. **11** Anyi banyere ugbo mmiri na Troas si ya gafee Samotres. N'echi ya, anyi bjaruru Niapolis. **12** Site n'ebe ahū anyi jeruru Filipai nke bụ isi obodo dī n'akuku mpaghara Masidonia burukwa otu akuku n'ebe ndi Rom na-achī. Anyi noduru n'ime obodo a otutu ubochi. **13** N'ubochi izuike, anyi sitere n'obodo ahū gaa n'akuku osimiri ebe anyi chọtuta na ulọ ekpere dī. N'ebe a ka anyi nọ gwa umu nwanyi ndi gbaoronu okwu. **14** Aha otu n'ime ndi inyom nuru okwu anyi bụ Lidia, onye obodo Tiatira, onye na-azu ahia akwa e sijiri odo odo. O bukwa nwanyi nasopuru Chineke. Onyenwe anyi meghere obi ya, ige nti n'ihē Pọl na-ekwu. **15** Ka e mesiri ya na ezinaulo ya baptizim, o rioro anyi na-asi, “O buru n'ezie na unu guru m dika onye kwesiri ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, batanu n'ulo m noro.” Mgbe o kwagidesiri anyi ike, anyi sooro ya. **16** Otu ubochi, mgbe anyi na-aga

n'ulo ekpere, anyi zutere otu nwaagbogho bu ohu, onye nwere mmuo igba afa. O na-ewetara ndi nwe ya ezigbo ego site n'igba afa. **17** Ma o sogidere anyi na Pol ebe obula anyi na-aga, na-eti mkpu na-asi, "Ndi a bu ndi ohu Chineke Onye kachasi ihe niile elu. Ha biara ikwuputara unu ihe banyere uzọ nzoputa." **18** O mere nke a otutu ubochi. Ma site n'oke iwe, Pol baara mmuo ojoo ahụ bi n'ime ya mba si, "Eji m aha Jisosh Krajist na-enye gi iwu si gi site n'ime ya puta!" Otu mgbe ahụ o siri n'ime ya puta. **19** Mgbe ndi nwe ya huru n'olileanya ha iji inweta ego akwusila, ha jidere Pol na Sailas dokpuru ha jekwuru ndisi obodo n'oma ahia. **20** Mgbe ha dutara ha n'ihu ndi na-ekpe ikpe ha siru, "Ndi ikom a bu ndi Juu ma ha etinyela ogbaaghara n'obodo anyi, **21** site n'ikuzi omenaala megidere iwu anyi, nke anyi bu ndi Rom na-enweghi ike inabata maobu mee." **22** Igwe mmadu sonyere imegide ha. Ndi ikpe nyere iwu ka a dowaa uwe, piakwa ha ihe. **23** Mgbe ha piachara ha ihe nke oma, a tunyere ha n'ime ulo mkporo, nyekwa onye nche iwu ka o chee ha nke oma. **24** N'ihu nke a, o tinyere ha n'ime ime ulo mkporo, ebe o jiri otosi kegide ha n'ukwu. **25** N'etiti abali, mgbe Pol na Sailas na-ekpe ekpere na-abukwa abu ito Chineke, ndi niile no n'ulo mkporo ahụ na-ege ha nti. **26** Na mberede, oke ala oma jijiji bidoro, nke mere ka ntola ulo mkporo ahụ maa jijiji. Ngwangwa, onu uzọ ya niile meghe, udọ igwe niile e jiri kee ndi mkporo topukwara. **27** Mgbe onyeisi nche ulo mkporo tetara n'ura ma hu na onu uzọ niile ghere oghe. N'ihu ya, o chere na ndi mkporo niile agbapula. Ya mere, o miputara mma agha ya choo igbu onwe ya. **28** Ma Pol tiri mkpu n'oke olu, si, "Emerula onwe gi ahụ. Anyi niile no n'ebe al!" **29** Onyeisi nche ahụ kporo ka eweta oku, o gbabara n'ime, daa n'ukwu Pol na Sailas na-ama jijiji. **30** O kpoptara ha n'ezisi, "Ndi nwe m, ginji ka m ga-eme ka a zoputa m?" **31** Ha siru, "Kwere n'Onyenwe anyi Jisosh, a ga-zoputa gi na ezinaulo gi niile." **32** Mgbe ahụ, ha gwara ya na ndi niile no n'ezinaulo ya okwu nke Onyenwe anyi. **33** N'otu elekere ahụ, n'abali ahụ, o sachara onya ha. N'atufughu oge, ha mere ya na ezinaulo ya baptizim. **34** O kpobatarara ha n'ulo ya, nye ha ihe oriri. Ya onwe ya na ezinaulo ya nuriri onu n'ihu na o kwereela na Chineke. **35** N'echi ya, ndi ikpe ahụ zitere ndi uweojii si, "Hapunu umu nwoke ahụ ka ha laa." **36** Onyeisi ulo mkporo ahụ gwara Pol, si, "na ndi ikpe zitere ozi si ha laa. Ugbu a putanu. Unu laanu n'udo." **37** Ma Pol siru

ha, "Ha tiri anyi ihe n'ihu mmadu niile na-ebughu uzọ kpee anyi ikpe. Emesia ha tinyere anyi n'ulo mkporo. Anyi bu diala n'obodo Rom! Olee otu ha ga-esi zipu anyi na nzuzo. O kwesiri ka ha bia n'onwe ha kpopta anyi." **38** Ndi uweojii ahụ gara gwa ndi ikpe ahụ ihe ha kwuru. Mgbe ha nuru na ha bu diala na Rom, ha turu egwu nke ukwu. **39** Ha biakwutere ha riosie ha aririo ike. Ha kpoptakwara ha, rijo ha ka ha hapu obodo ahụ. **40** Mgbe ha sitere n'ulo mkporo puta, ha gara n'ulo Lidia. N'ebe ahụ ka ha zutere umunna, gwa ha okwu mgbamume, emesia ha si n'obodo ahụ puo.

17 Mgbe ha gafechara obodo Amfipolis na Apolonia, ha bjaruru obodo Tesalonajka, ebe ulo nzuko ndi Juu di. **2** Pol bakwuuru ha, dika o na-eme oge niile. O nonyere ha izu uka ato, ya na ha na-atughari uche n'Akwukwo Nso, **3** na-akowara ha na-edokwa ha anya na o di mkpa na Krajist ga-ahụ ahuhu, ma sitekwa n'onwu bilie. O siru, "Jisosh a, nke m na-ekwusara unu bu Krajist ahụ." **4** Ufodu n'ime ndi Juu ahụ ka e mere ka ha kwere ma sonyere Pol na Sailas, otu aka ahụ, igwe mmadu ndi na-atu egwu Chineke n'etiti ndi Griik na umu nwanyi ufodu a maara aha ha. **5** Ma ndi Juu juputara n'ekworo, n'ihu ya, ha kpaliri obi ufodu mmadu efu n'etiti ha n'oma ahia. Ndi a malitekware ogbaaghara n'uzo di iche n'ime obodo. Ha tikasiru ulo Jesin, n'ihu na ha choro idoputa ha nyefee ha n'aka oha mmadu. **6** Ma mgbe ha na-achotaghi ha n'ebe ahụ, ha doputara Jesin na umunna anyi ufodu, duru ha jekwuru ndi ikpe nke obodo ahụ, na-eti mkpu, "Ndi a kpuru uwa ihu n'ala abiala inye obodo ukwu anyi nsogbu. **7** Ma Jesin nabatarara ha n'ulo ya. Ha na-emebi iwu Siza n'ihu na ha na-asikwa na o di eze ozo di nke a na-akpo Jisosh." **8** Okwu di otu a wetara obi ilo mmiri n'etiti ndi ikpe na mmadu niile. **9** Ha hapuru Jesin na ndi ozo, naani mgbe ndi akaebe biara kwuo ugwo e jiri gbaputa ha. **10** Ma n'abali ahụ, ndi kwere ekwe mere ngwangwa zipu Pol na Sailas ka ha gaa obodo Beria. Ma mgbe ha ruru n'ebe ahụ, ha banyere n'ulo nzuko ndi Juu. **11** Ma ndi bi na Beria jiri obi ghere oghe nabata okwu a kari ndi bi na Tesalonajka. N'ihu na ha ji inu oku n'obi nara okwu ahụ, na-enyocha Akwukwo Nso kwa ubochi, ka ha mara ma ihe ha na-ekwu o bu eziokwu. Ha mere nke a ubochi niile. **12** Otutu n'ime ha kweere, ufodu umu nwanyi na umu nwoke ndi Griik a maara aha ha chegharikwara. **13** Ma mgbe ndi Juu bi na Tesalonajka nuru na Pol na-ekwusa ozioma

Chineke na obodo Beria, ufodu ha gara n'ebe ahụ na-akpali igwe ndi mmadu n'ihu iwebata ogbaaghara. 14 Ndi kwere ekwe mere ngwangwa zipu Pol ka o gaa n'akuku oke osimiri di n'ebe ahụ. Ma ha hapuru Sailas na Timoti ka ha na ha nodu. 15 Ma ndi dupuru Pol sooro ya ruo obodo Athens. Ha lawara, hapuru Sailas na Timoti ozi ka ha biakwute ya na-atufughu oge. 16 Mgbe Pol no na-echere ha n'Atens, o wutere mmuo ya nke ukwu n'ihu arusi niile o huru, nke juputara n'obodo ahụ. 17 N'ihu nke a, ya na ndi Juu na ndi na-atu egwu Chineke, na-anogide n'ulo nzuko na-arurita uka. Kwa ubochi, o na-apukwa n'oma ahia na-agwa ndi niile o zutere okwu. 18 Ya na ufodu ndi Epikuri na ndi Stoik bu ndi okachamara na-arurita uka. Ndi ufodu na-asị, "gini ka onye ekwurekwu a ga-ekwu?" Ndi ozu siri, "o dika onye na-ekwusa umu mmuo ndi ala ozu." Ha kwuru nke a n'ihu na o na-ekwusa ozoma banyere Jisus na mbilite nonwu ya. 19 Ha kpobataru ya n'ebe ha zuko, ebe a na-akpo Areopagos, ebe ha no si ya, "Anyi enwere ike imata ihe banyere ozizi ohuru gi a? 20 I na-ekwu ihe ndi na-agbagwoju anyi anya. Anyi choru imata ihe ndi a nke oma." 21 (Ndi Athens niile na ndi ala ozu bi n'obodo ahụ, enweghi ohere ime ihe obula, o gwuchaala oru ikwu na inu banyere ihe di ohuru.) 22 Mgbe ahụ Pol guzoro na nzuko Areopagos si, "Unu ndi Athens, ahula m na o na-anu unu oku n'obi isopuru mmuo nke unu na-efe ofufe. 23 N'ihu na mgbe m na-ejeghari n'obodo unu, ahuru m ulu chi di iche iche, ahuru m otu ebe ichu aja nke e dekwasi n'elu ya: ihe e nyere chi nke amaghi ama. Ya mere, ihe ahụ unu na-efe ofufe n'amaghi ama nke a ka m na-ekwusara unu. 24 "Chineke onye kere uwa na ihe niile di n'ime ya. Ebe o bu onye nwe eluigwe na uwa, o dighi ebikwa n'ulonso e jiri aka wuo. 25 Otu aka ahụ, o dighi anara ije ozi site n'aka mmadu, dika a ga-asị na o nwere ihe koru ya. Ya onwe ya na-enye ndu na ume na ihe niile. O na-egbokwa mkpa niile. 26 O sitere n'aka otu onye, bu mmadu mbu ahụ, kee agburu niile nke mmadu n'otu n'otu, ka ha biri n'elu uwa dum. O jiri aka ya kewachaa oge ogbo obula ga-anu na oke niile nke ebe obibi ha. 27 Ma nzube ya banyere ihe niile bu ka onye obula chosie Chineke ike. Eleghị anya, mmadu nwere ike lezie uzu ya anya, si otu a chota ya. O nokwaghị mmadu obula n'ebe di anya. 28 'N'ihu n'ime ya ka anyi na-ebi, anyi na-ejegharikwa n'ime ya na-adikwa ndu.' Dika ufodu n'ime unu ndi ode abu na-ekwu si, 'Anyi onwe anyi bu umu ya.' 29 "Ebe anyi

bu ndi Chineke muru, o kwesighi ka anyi na-eche na ihe akporo Chineke yiri olaocha maobu olaedo, maobu nkume, ihe apiri api site na nka na ihe di n'obi mmadu. 30 Ma Chineke lefuru enweghi nghota nke mmadu anya banyere ihe ndi a niile n'oge gara aga. Ma ugbu a, o choru ka mmadu niile chegharia. 31 N'ihu na o debela otu ubochi mgbe o ga-ekpe uwa niile ikpe n'uzu ezi omume, site n'aka otu nwoke o hoputara. O mekwara ka nke a guzosie ike, mgbe o mere ka onye ahụ si nonwu bilie." 32 Mgbe ha nuru ihe banyere mbilite nonwu nke ndi wuru anwu, ha chiru ya ochi. Ma ufodu n'ime ha siri, "N'oge ozu anyi ga-achọ inu okwu ndi a." 33 N'oge a, Pol hapuru ha. 34 Mmadu ole na ole sooro ya, burukwa ndi kwere ekwe. Otu onye n'ime ha bu Dionisios onye Areopagos. Onye ozu bu nwanyi a na-akpo Damaris na ndi ozokwa.

18 Ka nke a mechara, Pol hapuru Athens gaa Korint. 2 N'ebe ahụ o zutere otu onye Juu a muru n'obodo Pontos, onye a na-akpo Akwila. Ya na nwunye ya Priscilla sitere Itali Klodios nyere iwu ka a chupu ndi Juu site n'obodo Rom. Pol gara hu ha, 3 n'ihu na ha na-aru otu oru, o binyere ha, sokwara ha rukoro oru n'ihu na ha bu ndi na-akpa akwa e ji ama ulu ikwu. 4 Ubochi izuikwe niile, o na-aru uka n'ulo nzuko ha na-agbali ime ka ndi Juu na ndi Griik kwere. 5 Mgbe Sailas na Timoti sitere na Masidonia bja, Pol tinyere oge ya niile ikwusa okwu na ikowara ndi Juu na Jisus bu Kraist ahụ. 6 Mgbe obula ha megidere ya ma kparia ya, o na-efecha uwe ya, si ha, "Obara unu di unu n'isi, aka m di ocha. Malite ugbu a, aga m agakwuru ndi mba ozu." 7 O siri n'ebe ahụ puo, gaa n'ulo otu nwoke a na-akpo Taitos Justus, onye na-asopuru na-efekwa Chineke ofufe. Ulu ya di nso n'ulo nzuko ndi Juu. 8 Krispos onyeisi n'ulo nzuko ahụ na ezinaulu ya niile kweere n'Onyenwe anyi. Otutu ndi ozu bi na Korint nuru okwu ahụ, kwere, e mee ha baptizim. 9 Onyenwe anyi gwara Pol n'ohu n'otu abali si, "Atula egwu, kwusie okwu ike, emechikwala onu gi. 10 N'ihu na anonyeere m gi. O dikwaghị onye obula puru imeru gi ahụ. Enwekwara m otutu mmadu n'ime obodo a." 11 O nogidere ebe ahụ otu afo na okara. O na-ezikwa ndi mmadu okwu Chineke. 12 Mgbe Galio malitere ichi achu n'obodo Akaja, ndi Juu bidoro omume ojuo megide Pol. N'ikpeazu, ha duputara ya, gaa n'uloi kpe. 13 Ha siri, "Nwoke a na-amanye ndi mmadu ka ha na-ekpere Chineke n'uzu megidere iwu." 14 Ma mgbe Pol

chọrọ ikwu okwu, Galio siri ndi Juu ahụ, “Agaara m enwe ndidi gee unu nti ma ọ bụrụ na okwu a gbasara mmejọ mmadụ mejọrọ ibe ya, maọbụ arụ mmadụ mere megide obodo. 15 Ma ebe unu na-ekwu ihe banyere okwu na aha di iche iche nakwa iwu unu, gaanu dozie ya n’onwe unu. Agaghị m abụ onye ikpe okwu ihe ndi di otu a.” 16 O sitere n’ime ulọ ikpe ya chupụ ha. 17 Ha jidere Sostenis, onye bụ onyeisi ulọ nzuko ahụ tie ya ihe nke ukwu n’onu ụzọ ulọ ikpe ahụ. Ma Galio emeghi dika o maara ihe na-eme n’ebe ahụ. 18 Mgbe o nosiri n’ebe ahụ otutu ubochi, Pol siri ndi kwere ekwe no n’ebe ahụ ka ha nodunu nke oma, ma si n’ebe ahụ banye n’ugbo mmiri ruo Siria. Prisila na Akwila sokwaara ya gaa. N’obodo a na-akpo Senkria, o kpuchara agiri isi ya, n’ihi nkwa o kwere. 19 Mgbe ha rutere Efesos, o hapuru ha n’ebe ahụ, ma o bu ụzọ banye n’ulọ nzuko ebe ya na ndi Juu nwere mkparita uka. 20 Ma mgbe ha rioro ya ka o nonyetukwuoro ha ogologo oge, o kweghi. 21 Mgbe o na-ahapu, o siri ha, “O buru na Chineke kwe, aga m aloghachikwute unu ozo.” Emesja o banyere n’ugbo hapu Efesos. 22 Mgbe o kwusiri na Sizaria, o gara leta chochi di n’ebe ahụ kelee ha. Emesja, o gara n’ihu ruo Antiok. 23 Mgbe o nosiri nwa oge nta n’ebe ahụ, o sitere n’ebe ahụ puo jeharia n’akuku obodo Galeshia na Frigia na-agba ndi na-eso ụzọ ahụ ume. 24 Ma otu nwoke onye Juu, aha ya bu Apolos, onye Alegzandria bira na Efesos. O bu onye oka okwu, burukwa onye maara ihe edere n’Akukwo Nso nke oma. 25 Nwoke a natara ozizi banyere ụzọ Onyenwe anyi. O sitekwara n’inu oku nke obi kuzie mmo ihe ziri ezi banyere Jisos. Ma ihe o maara bu naani ihe gbasara baptizim Jon mere. 26 Ma o nogidesiri ike na-ekwuwa okwu n’ulọ nzuko. Mgbe Prisila na Akwila nuru okwu ya, ha jekwuru ya, duru ya gaa n’ulọ, were nwayo kowaara ya ihe niile banyere ụzọ Chineke. 27 Mgbe o zubere iga obodo Akaja, ndi umunna gbara ya ume. Ha degaara ndi na-eso ụzọ Onyenwe anyi no n’ebe ahụ akukwo ka ha nabata ya. Mgbe o bjaruru, Onyenwe anyi sitere n’aka ya mee ka amara ya baa uba n’ebe ndi kwere ekwe no. 28 N’ihi na n’ihu ndi mmadu niile, o guzoro kwuo okwu megide ozizi ojo na iru uka niile nke ndi Juu. O gosiri ha site n’akukwo nso na Jisos bu Kraist ahụ.

19 Mgbe Apolos no na Korint, Pol sitere ụzọ nke n’ime elu ala bjarute Efesos. N’ebe ahụ, o huru

ufodu ndi na-eso ụzọ ahụ, 2 si ha, “Unu natakwa Mmuo Nso mgbe unu kweere?” Ha siri ya, “Mba, anyi anubeghi na o nwere ihe dika Mmuo Nso.” 3 Ya mere, o siri, “Gini ka unu kwenyere n’ime ya mgbe e mere unu baptizim?” Ha siri, “Baptizim nke Jon.” 4 Mgbe ahụ, Pol siri, “Baptizim Jon bu nke gbasara ncheghari site na mmehie, na-agwa ndi mmadu ka ha kwere n’onye ahụ na-eso ya na-abia, nke bu, ikwere n’ime Jisos.” 5 Mgbe ha nuru nke a, e mere ha baptizim n’aha Onyenwe anyi Jisos. 6 Mgbe Pol bikwasiri ha aka ya abuo n’isi, ha natara Mmuo Nso. Ha kwukwara okwu n’asusu di iche iche, bukwa amuma. 7 Ha niile ruru ndi ikom iri na abuo. 8 O banyere n’ulọ nzuko ahụ ma were nkwuwa okwu, na iru uka n’ebe o doro anya gwasio ha okwu ike banyere alaeze Chineke. O bu onwa ato ka o were ya ime nke a. 9 Ma ufodu n’ime ha mechiri obi ha; ha juru ikwenye, kama ha kwuru okwu ojo megide Ụzọ ahụ n’ihu ogbako ahụ niile. Ya mere, o sitere n’ebe ha no puo, kporokwa ndi na-eso ụzọ ahụ, ha na-akparita uka kwa ubochi n’ulọ ogbako Tiranos. 10 Ihe ndi a gakwa n’ihu afọ abuo. Ndi niile bi na Eshia nukwara ozioma Onyenwe anyi. Otutu n’ime ha bu ndi Juu, ma ndi ozo bu ndi Griik. 11 Chineke sitere n’aka Pol ruo otutu oru ebube puru iche. 12 Nke bu na-ewere ufodu n’ime akisi maobu ichafu na akwa mgbochi nke meturu ya n’ahu na-atukwasị n’ahu ndi orja, ahụ a dikwa ha ike. E sitekwara na ya chupu mmuo ojo. 13 Ufodu ndi Juu dikwa ndi na-eghari n’obodo di iche iche na-achupu mmuo ojo n’ime mmadu. Ha chokwara ime nke a n’aha Onyenwe anyi Jisos na-asi, “E ji m aha Jisos, onye Pol na-ekwusa na-enye unu iwu ka unu site n’ime ya puta.” 14 Ndi na-eme ihe di otu a bu umu asaa nke Skiva, onyeisi nchaja, bu onye Juu. 15 Mmuo ojo ahụ zara ha si, “Amaara m onye Jisos bu, amakwaara m onye Pol bu, ma unu onwe unu, unu bu ndi ole?” 16 Nwoke ahụ mmuo ojo na-achị makwasiri ha, tie ha ihe nke ukwu, mee ka ha gbaa oso. Ha gbara oto gbapu n’ulọ ahụ. Ha merukwara ahụ. 17 Akuko banyere ihe ndi a jezuru obodo Efesos niile. Mgbe ahụ, ndi Juu na ndi Griik ufodu nukwara ihe ndi a. Oke egwu jidekwara ha. N’ihi nke a, e mekwara ka aha Onyenwe anyi Jisos daa uda n’ebe niile. 18 Otutu ndi kwenyere bira na-ekwuputa omume ojo ha niile, n’ihu mmadu niile. 19 Otutu n’ime ndi na-agwo ogwu mgbaasi buputara akukwo niile ha ji na-eme mgbaasi, kpo ha oku n’ihu mmadu niile. Akukwo

niile a kporo oku n'ubochi ahụ ga-eru ego ruru puku olocha iri ise. **20** Ya mere, okwu Onyenwe anyi toro, na-agbasa n'ike n'ike na-adikwa ire. **21** Mgbe ihe ndi a gasiri, Pol kpebiri n'ime mmuo ya na ya ga-eje ruo Masidonia na Akaja tupu o bjaruo Jerusalem. O sikwara "na ya aghaghi jeru Rom n'ogwugwu ije ya niile." **22** O zipuru ndi na-enyere ya aka, bu Timoti na Erastos ka ha buru uzo jeruo Masidonia. Ma ya onwe ya nogidere n'ime Eshia nwa oge. **23** Ma o bu n'oge a ka oke nsogbu malitere megide Uzo ahụ. **24** Otu onye uzu na-agbaze olocha, aha ya bu Dimitrios, onye ji olocha na-akpu ulo arusi ala ahụ a na-akpo Artemis. O na-ewetara ya na ndi uzu ibe ya ego n'ebe o hiri nne. **25** Nwoke a kpokotara ndi oru ya niile, na ndi ya na ha na-aruko otu oru, si, "Ndi ibe m, unu ma na o bu site n'oru nke a ka anyi si enweta akunuba anyi. **26** Unu niile ahula ma nukwa, otu nwoke a na-akpo Pol si rafuo otutu ndi mmadu site n'ime ka ha kwenye na chi obula e ji aka mee abughi chi. O bukwaghi naani n'Efesos kama o foduru ihe nta ka o buru n'Eshia niile. **27** O bukwaghi naani na ihe ize ndu di banyere oru aka anyi nke a ga eleli kama tinyere nke a, ulo nke oke chi nwanji bu Artemis agaghi enwewa nsopuru. Ya bu, chi nwanji n'onwe ya bu onye a na-eke n'obodo Eshia niile nakwa n'elu uwa niile ka a ga-anapu nkwanye ugwu diri ya dika chi." **28** Ma mgbe ha nuru ihe ndi a, ha were oke iwe tie mkpu na-asị, "Artemis ndi Efesos di ukwuul!" **29** Ogbaghara ahụ gbasara, zuo obodo ahụ niile. Ha banyere n'ebe a na-eme ihe ileleanya, kpoputa Gaios na Aristakos ndi Masidonia, bu ndi ha na Pol na-aruko oru. **30** Pol chorọ ibakwuru igwe mmadu ahụ, ma ndi na-eso uzo ahụ ekweghi ya. **31** Otu aka ahụ kwa, ufodu ndi enyi ya n'etiti ndi na-achi Eshia zigakwaara ya ozi na-arjo ya ka o hapu ibanye n'ebe ahụ a na-eme ihe ileleanya. **32** Ugbu a, nzuko ahụ na-agba aghara, ufodu mmadu na-eti mkpu otu ihe, ndi ozo na-eti ihe ozo. N'ezie, otutu n'ime ha amatakaghi ihe ha jiri nodu n'ebe ahụ. **33** Ufodu ndi Juu n'ime ogbako ahụ nupuru Alegzanda, seputa ya, mee ka o buru uzo. Alegzanda feere ha aka ka ha dere duu mgbe o chorọ igoro onwe ya n'ihu oha mmadu ahụ. **34** Ma n'otu ntabi anya ahụ, mgbe ha matara na o bu onye Juu, ha bidoro iti mkpu ihe dika ogologo awa abuo na-asị, "Artemis ndi Efesos di ukwuul!" **35** N'ikepeazu, ode akwukwo nke obodo ahụ kwusiri igwe mmadu ahụ ime uzu. O kwuru, "Ndi ikom Efesos, o nwere onye na-amaghi na obodo Efesos bu obodo na-

echekwa ulo ofufe Artemis, na oiyi ya nke si n'eluigwe daa? **36** Ebe ihe ndi a adighi na ngopu, o di mkpa ka unu nodu nwayoo, ghara imebi ihe obula n'echeghi echiche. **37** Lee ugbu a, ndi a unu kpotara n'ebe a abughi ndi ohi, ndi na-ezuru ihe n'ogige chi anyi, maobu na-ekwuto eze nwanji arusi anyi. **38** O buru na Dimitrios na ndi okpu uzu ibe ya nwere ihe obula megide ha, ha gaa n'uloike. Ndi na-ekpe ikpe gaeleba okwu ha anya. Kama ha mee ya n'usoro iwu kwadoro. **39** Ma o buru na o nwere ihe ozo di iche unu chorọ ka e mee, a ga-edozi ya na nzuko nke ndi obodo na-eme n'uzo ziri ezi. **40** N'ihu na egwu di, na-eleghi anya a ga-eji ihe nke mere taa boo anyi ebubo na anyi na-ebute ogbaghara. Anyi enweghi osisa ziri ezi banyere ogbaghara nke a." **41** Mgbe o kwuchara nke a, o gbasara ha.

20 Mgbe ogbaghara ndi a kwusiri, Pol kpokwara ndi na-eso uzo ahụ, gbaa ha ume, gwa ha ka ha nodu nke oma, o puru gawa Masidonia. **2** Mgbe o gagharichara n'akuku ala ahụ niile, werekwa okwu nkasiobi gbaa ndi umunna ume, o bjaruru ala Griis. **3** O noro onwa ato n'ebe ahụ. Mgbe o choputara na ndi Juu agbaala ajo izu megide ya dika o na-ejikere iso ugbọ mmiri gaa Siria, o kpebiri ka ya si uzo Masidonia laghachi. **4** Sopata onye Boria bu okpara Pirus, na Aristakos, na Sekundus ndi si na Tesalonajka, na Gaios onye Debi na Timoti, na Tajikos na Trofimos, ndi Eshia sokwa ya na-aga ije a. **5** Ndi a bu uzo gawa, na-eche anyi na Troas. **6** Mgbe Mmemme Ngabiga ahụ gwusiri, anyi banyere ugbọ mmiri rute Filipai biakwute ha na Troas n'ubochi nke ise. Anyi noro n'ebe ahụ ubochi asaa. **7** N'ubochi mbu n'izu uka, mgbe anyi zukoro inyawa achicha, Pol gwara ha okwu, ebe o na-akwado ila ma chi bo, o kwugidere okwu ruo n'etiti abali. **8** Otutu orioma dikwa n'ime onuulu ahụ di n'ulo elu ebe anyi zukoro. **9** Otu nwokorobia a na-akpo Yutikos noduru ala n'oghereikuku, o bu onye oke ura bidoro itu dika Pol na-ekwu okwu ruo oge di anya. Mgbe o dara n'oke ura a, o sitere na n'ulo elu nke ato dapu, daa n'ala. Mgbe e buliri ya, o bu onye nwuru anwu. **10** Pol rituru n'ala selite ya elu jikuo ya. O siri ndi gbakoro n'ebe ahụ si, "Ka obi hapu ilo unu mmiri o di ndu." **11** O laghachikwara n'ulo elu ahụ, mgbe o nyawachara achicha ma riekwa, o kwugidere okwu tutu chi aboo, o hapuru ha bilie ije ya. **12** Ha kulitere nwokorobia ahụ na ndu nke mere ka onu

juputa ha n'obi. O gbakwara ha ume nke ukwu. 13 Anyị onwe anyị gara n'ihu banye n'ugbo mmiri chee ihu iga Asos. Ebe anyị zubere iburu Pol n'ugbo anyị. O soghi anyị n'ihia na o zubere iji ukwu ruo ebe ahụ. 14 Mgbe o zutere anyị n'Asos, anyị buru ya n'ugbo gaa Mitilen. 15 N'ubochi nke ozo ya, anyị rutere Kios, n'ubochi nke so ya, anyị gafere rute Samos. Ma mgbe otu ubochi ozo gasiri, anyị rutere Melitos. 16 N'oge a, Pol kpebiri na o gaghị akwusi n'Efesos ka o ghara itufu oge n'Eshia, n'ihia na o na-eme ngwangwa irute Jerusalem n'ubochi mmemme Pentikoosu, ma o buru ihe o puru ime. 17 Site na Melitos, o zipuru ozi ka a kpoozo ya ndi okenye choochi nke Efesos ka ha bja zute ya. 18 Oge ha biakwutere ya, o gwara ha, "Unu maara nke oma otu m si no n'etiti unu mgbe niile mu na unu noro, site n'ubochi mbu ukwu m zokwasiri n'ala Eshia tutu ruo ugbo a. 19 Aruru m oru Onyenwe anyi site n'obi umeala na anya mmiri n'etiti ntaramahuhu di ukwu, site n'izu ojo ndi Juu gbara maka m. 20 Unu huru na m ahapughi ime ka unu mara ihe obula ga-abara unu uru, mgbe obula m na-akuziri unu ihe n'ulo maobu n'ihu oha. 21 E kwusaala m nye ma ndi Juu ma ndi Griik okwu ncheghari n'ebe Chineke no, na okwukwe n'ebe Onyenwe anyi Jisos no. 22 "Ma otu o di, ana m aga Jerusalem dika iwu Mmuo Nso nyere m si di, ma amaghi m ihe onodu m ga-abu n'ebe ahu. 23 Karjakwa na Mmuo Nso na-agbara m ama n'ebe obula na mkporo na ntaramahuhu na-eche m n'ebe ahu. 24 Ma akpoghi m ndu m ihe obula. Karja naani ka m gbazuo oso m ma jezuokwa ozi ahu m natara n'aka Onyenwe anyi Jisos, nke bu ikowa banyere ozioma nke amara Chineke. 25 "Ma ugbo a, amaara m na o nweghi onye obula n'ime unu, bu ndi m jeghariri n'etiti ha na-ezisara ihe banyere alaeze a ga-ahu m anya ozo. 26 Ya mere, ana m agwasu unu ike, taa, na abu m onye aka ya di ocha n'ebe obara onye obula n'ime unu di. 27 N'ihia na-esepughi m aka ikwuputa nzoputa Chineke nye unu. 28 Ma ugbo a, kpacharanu anya! Leziekwanu onwe unu na igwe aturu nke Mmuo Nso mere unu ndi nlekota anya ya. Ka unu buru ndi ozuzu aturu nke choochi Chineke, bu nke o ji obara ya zutara onwe ya. 29 N'ihia na amaara m na mgbe m lachara, agu jogburu onwe ya ga-abata n'etiti unu nke na-agaghi emere igwe aturu ebere. 30 Ufodu n'ime unu ga-ebili tugharia eziokwu ahu ihu ka ha si otu a doro ufodu ndi na-eso uzọ ahụ nye onwe ha. 31 Ya mere, na-echenu nche! Chetakwanu

na n'ime afo ato m noro n'etiti unu, ehie na abali, eji m ikwa akwa na anya mmiri na-adu unu odu. 32 "Ugu a ana m etife unu n'aka Chineke na nlekota ya. Ana m etifekwa unu n'aka okwu amara ya nke puru igba okwukwe unu ume na inyekwa unu akunuba o kwadobeere ndi ahu e doru nso. 33 O dighi mgbe obula aguu idotara onwe m olocha maobu oloedo maobu uwe nke onye obula ji guo m. 34 O bakwaghi uru igwa unu na o bu aka m ruputara oru gbooro m mkpa niile, na nke gbokwara mkpa ndi ahu mu na ha so. 35 N'ihie niile, abukwa m ihe ilere anya nye unu banyere inyere ndi ogbenye aka, site n'iru oru n'uzo di otu a, na-echetara m okwu nke Onyenwe anyi Jisos kwuru si, 'Ngosi kari di n'inye enye kari inara anara.'" 36 Mgbe o kwusiri okwu ndi a, o soro ha niile gbuo ikpere n'ala kpekwa ekpere. 37 Ha bere akwa nke ukwu, makuo Pol, sutukwa ya onu. 38 O wutere ha kari na o kwuru na ha agaghi ahu ya anya ozo. Emesia, ha duru ya ruo ebe o banyere ugbo mmiri.

21 Mgbe anyi hapusiri ha, anyi nyapuru ugbo anyi biaru Kos. N'echi ya, anyi rutere Rods. Anyi sitere n'ebe ahu jeruo Patara. 2 Mgbe anyi huru ugbo mmiri na-aga Fonia, anyi banyere n'ime ya kwopu. 3 Mgbe anyi kworuru ugbo anyi ebe anyi nwere ike ihu Saipros, anyi siri n'aka ekpe ya gafee, ruo Siria. Anyi rutere n'onu mmiri Taja, ebe ugbo mmiri ga-akwapu ibu di n'ime ya. 4 Mgbe anyi chotara ndi na-eso uzọ ahụ, anyi nonyere ha abali asaa. Ha gwara Pol site n'ike nke Mmuo Nso, ka o ghara iga Jerusalem. 5 Mgbe anyi nozuru ubochi anyi, anyi hapuru ha, bilie ije. Ha na nwunye ha na umu ha so dupu ruo mgbe anyi si n'obodo ahu puo. Anyi na ha gburu ikpere n'ala n'onu mmiri kpee ekpere. 6 Mgbe ahụ, anyi kelere onwe anyi ekele ikpeazu. Emesia, anyi banyere n'ime ugbo, ma ha laghachiri azu n'ulo ha. 7 Mgbe anyi hapuru Taja, anyi kwusiri na Tolomas. N'ebe a anyi kelekwaru ndi kwere ekwe no n'ime obodo a, nonyere ha naani otu ubochi. 8 N'ubochi nke ozo ya, anyi gara n'ihu n'ije anyi rute Sizaria. N'ebe ahụ, anyi nonyeere otu nwanna anyi a na-akpo Filip onye na-agbasa ozioma. O bu otu n'ime mmadu asaa ahu. 9 O nwere umu agboghọ anọ ndi na-alubeghi di. Ha nwekwara onyinye ibu amuma. 10 Mgbe anyi noro otutu ubochi n'ebe ahu, ka otu onye amuma na-akpo Agabos, si Judia bata. 11 O biakwutere anyi, chilite belit Pol na-eke n'ukwu, kee onwe ya n'ukwu

na aka si, “Dịka Mmụọ Nsọ kwuru, ‘otu a ka ndị ndu ndị Juu ga-eke onye nwe ihe a agbụ na Jerusalem. Ha ga-ararakwa ya nye n’aka ndị mba ọzọ.’” 12 Mgbe anyị nūrụ nke a, anyị na ndị niile nọ n’ebe ahụ rịrọrọ Pọl ka ọ ghara ịga Jerusalem. 13 Ma Pọl zaghachiri, “Gịni ka unu na-eme, ọ bụ akwa ka unu na-ebe, na-eme ka obi gbawaa m? N’ihi na ọ bughị naanị na m dị njikere ka e kee m agbụ, kama ejikekwa m iwere ndụ m nye na Jerusalem n’ihi aha Onyenwe anyị Jisọs.” 14 Ebe ọ na-ekweghị ege anyị ntị, anyị kwusiri ma si, “Ka e mee uche Onyenwe anyị.” 15 Mgbe ụbọchị ndị a gasiri, anyị jikere bilie ịga Jerusalem. 16 Ufọdu ndị na-eso ụzọ ahụ ndị nọ na Sizaria, duuru anyị gaa, ha kpọruru anyị n’ụlọ Mnasin, onye Saiprọs ebe anyị ga-anọ dịka ọbịa, onye sitere na mbụ bụrụ onye na-eso ụzọ ahụ. 17 Mgbe anyị rutere Jerusalem, ndị ụmụnna jiri obi uto nabata anyị. 18 N’ụbọchị nke so ya, anyị na Pọl gara ileta Jemis, ndị okenye niile nọkwa n’ebe ahụ. 19 Mgbe o kelechara ha, ọ kọrọ ha n’otu n’otu, ihe niile Chineke rurụ n’etiti ndị mba ọzọ site n’ije ozi ya. 20 Mgbe ha nuchara nke a, ha nyere Chineke otuto. Emesịa, ha sirị Pọl, “Leenụ nwanna, otu otutu puku ndị Juu si bụrụ ndị kwere ekwe, ha niile ka ihe banyere iwu a na-anụ ọkụ n’obi. 21 A kọrọla ha ihe banyere gi, na i na-ezi ndị Juu bi n’etiti ndị mba ọzọ ka ha hapụ ịbasokwa iwu Mosis, na ka ha kwusikwa ibi ụmụ ha ugwu maọbụ bie ndụ n’usoro omenaala anyị. 22 Gịni ka anyị ga-eme ugbu a? O doro anya na ha ga-amata na i bịa n’ebe a. 23 Ya bụ, jisie ike mee ihe anyị ga-agwa gi ugbu a. Anyị nwere mmadụ anọ n’ebe a, ndị nọ na nkwa ha kwere Chineke. 24 Soro ha mee omenaala ahụ nke ndị nọ na nkwa ji edo onwe ha ọcha. Kwụrọ ha ụgwọ maka ịkpụcha isi ha. I mee otu a, mmadụ niile ga-amata na eziokwu adighi n’ihe ndị a niile e kwuru maka gi, kama na gi onwe gi na-agazi ma na-edebekwa iwu. 25 Ma n’ebe ndị mba ọzọ kwere ekwe nọ, anyị edegarala ha akwukwọ gwa ha kwusị iri ihe ọbụla a churụ n’aja nye arụsị, na iri ọbara, maọbụ anụ a nyagburu anyagbu, ya na ikwa iko.” 26 Pọl kpọrọ ndị ikom anọ ndị ahụ tinyere onwe ya, n’ụbọchị so ya mee ka ya na ha dị ọcha. Mgbe ahụ, ọ banyere n’ụlonsọ ukwu ahụ, maka ikwuputa ụbọchị ole mmemme idi ọcha ahụ ga-anọ tupu e mechaa ya, nakwa mgbe ichu aja n’ihi ha n’otu n’otu ga-abụ. 27 Ma mgbe ọ fọdurụ nwa oge nta ka ụbọchị asaa ahụ gwuchaa, ufọdu ndị Juu si Eshia bịa hụrụ ya n’ụlonsọ ukwu ahụ. Ha tikuru igwe mmadụ ma kpaliekwa ha.

Ha jidere ya, 28 na-eti mkpu, “Ndị ikom Izrel, nyerenụ anyị aka! Onye a bụ nwoke ahụ na-ejeghari n’ebe niile na-ezi ozizi megidere ndị nke anyị, iwu anyị nakwa ebe a. Ma nke kachasi nke, ọ merụkwala ụlonsọ a site n’ikpobata ndị Grik n’ime ya.” 29 (N’ihi na ha ebula ụzọ hụ ya na Trofimọs onye Efesọs n’ime obodo, ha chere na Pọl kpobata ya n’ụlonsọ ukwu ahụ.) 30 Ogbaghara juputara n’obodo ahụ niile. Ndị mmadụ gbakotara dokpuputa Pọl site n’ụlonsọ ukwu ahụ. N’otu mgbe ahụ, e mechiri onụ ụzọ niile. 31 Mgbe ha na-achọ igbu ya, ozi ruru ọchiaghā ntị na Jerusalem niile nọ n’ogbaaghara. 32 Otu mgbe ahụ o duuru ufọdu ndịisi agha ya na ndị agha ya mee ngwangwa bjaruo n’ebe ha nọ. Mgbe ha hūrụ ndị agha ka ha na-abia, ha kwusiri iti Pọl ihe. 33 Ọchiaghā ahụ bịa jide ya, nye iwu ka e were ụdọ igwe abụọ kee ya agbụ, ọ jukwara onye ọ bụ na ihe o mere. 34 Ufọdu n’ime igwe mmadụ ahụ na-eti mkpu na-ekwu otu ihe, ebe ufọdu na-eti na-ekwu ihe ọzọ. Mgbe ọ na-apughị ichoputa ihe bụ isi mkpọtụ na ogbaaghara ahụ, o nyere iwu ka e duru ya gaa n’ogige ndị agha. 35 Mgbe o rutere na mgbagolite onụ ụzọ ụlọ ahụ, ndị agha bulitere ya elu n’ihi ogbaaghara igwe ndị mmadụ di ukwu. 36 Igwe mmadụ ahụ so ha nọ na-eti mkpu, “Wepunụ ya! Wepunụ ya!” 37 Mgbe ha chọrọ iduba Pọl n’ime ogige ahụ, ọ sirị ọchiaghā ahụ, “I ga-ekwe ka m gwa gi okwu?” Ọ sirị, “I maara asụ asụ ndị Grik? 38 Ọ putara na i bughị onye Ijpt ahụ malitere ogbaaghara ma duuru puku ndị ogbu mmadụ anọ gbalaa n’ozara?” 39 Pọl sirị, “Abụ m onye Juu si Tasos, obodo di na Silisia, nwa afọ oke obodo amara aha ya. Biko, kwee ka m gwa ndị mmadụ okwu.” 40 Mgbe o nyere ya ikike, Pọl guzooro n’ihe nrigo nke onụ ụzọ ahụ fee aka ya ime ka ha nọ duu. Mgbe ha nọdurụ nwayọọ, ọ gwara ha okwu n’asụsụ Hibru si,

22 “Umụnna m na ndị nna anyị, geenụ m ntị mgbe m na-agorọ onwe m n’ihu unu.” 2 Mgbe ha nūrụ na ọ na-agwa ha okwu n’asụsụ Hibru, ha deere duu karịa. Mgbe ọ sirị, 3 “Abụ m onye Juu. Amurụ m na Tasos n’ime Silisia. Azurụ m na obodo a n’ukwụ Gamaliel onye nkuzi m. Anata m ọzuzụ di ike na isopurụ iwu nke nna nna anyị ha ejikwa m inụ ọkụ n’obi na-eke Chineke dịka unu niile si eme taa. 4 Akpagburu m ndị niile na-eso ụzọ ohurụ a, na-etinye ha n’aka onwụ. Ejidere m ndị ikom na ndị inyom ha túbakwa ha n’ụlọ mkpọrọ. 5 Ma dịka onyeisi nchujaja

na nzuko ndi okenye niile puru igbara m akaebe. Anatakwara m n'aka ha akwukwo ozi e deere umunna anyi no na Damaskos. Agara m ebe ahụ ikputa ha n'agbu bja Jerusalem maka ita ha ahuhu. 6 "N'etiti ehie, mgbe m na-aga n'uzo, n'ebe di Damaskos nso, oke ihè nke si n'eluigwe, chara gburugburu m. 7 Adara m n'ala ma nukwa olu gwara m okwu si m, 'Sol, Sol, ginị mere i ji na-akpagbu m?' 8 "Onye ka i bu Onyenwe m?" Ka m juru. "O siri m, 'Abu m Jisos onye Nazaret onye i na-akpagbu.' 9 Ndi mu na ha so hukwara ihè ahụ, ma ha anughị olu onye ahụ na-agwa m okwu. 10 "Asiri m, 'Ginị ka m ga-eme Onyenwe anyi?' "Onyenwe anyi siri m, 'Bilie banye Damaskos; n'ebe ahụ a ga-agwa gi ihe niile a kwadobere na i game.' 11 N'ih i na-enweghi m ike ihu uzo n'ih i ebube ihè ahụ chachiri m anya. Ya mere ndi mu na ha so sekpuuru m n'aka bata na Damaskos. 12 "N'ebe ahụ ka Ananayas bi, bu onye anyi puru igu n'onye ezi omume n'ih i idebe iwu. O nwekwara ogbugba ama di mma site n'onu ndi Juu bi n'ebe ahụ. 13 O biakwutere m, guzoro n'akuku m si, 'Nwanna anyi Sol, ka emee ka i hu uzo!' Otu mgbe ahụ, e nwetara m ike ihu uzo, m hukwara ya. 14 "Mgbe ahụ, o siri, 'Chineke nke nna nna anyi ha ahoputala gi imara uche ya na ihu Onye Ezi Omume ahụ na inuta okwu site n'onu ya. 15 I ga-abu onyeama ya nye ndi niile banyere ihe i huru na ihe i nuru. 16 Ma ugbu a, ginị ka i na-eche? Bilie oto, ka e mee gi baptizim, ka a sachakwa gi site na mmehie, na-akpokukwa aha ya.' 17 "Mgbe m loghachikwara na Jerusalem, noro na-ekpe ekpere n'ulonso ukwu ahụ, ahuru m ohu, 18 ebe o na-agwa m, 'Mee ngwa! Hapu Jerusalem, n'ih i na ndi bi n'ala a agaghị anara ogbugba ama gi banyere m.' 19 "Ma asiri m, 'Onyenwe anyi, ndi a maara nke oma na m na-aga n'ulo nzuko n'otu n'otu, na-atuba ndi kwere na gi n'ulo mkporo, na-etikwa ha ihe. 20 N'oge a na-awufu obara onyeama gi bu Stivin, eguzo m nso na-akwado n'ih e emere di mma, ma na-elekotakwa uwe ndi ahụ tugburu ya anya.' 21 "Mgbe ahụ, o siri m, 'Gawa; n'ih i na aga m ezipu gi ebe di anya ijekwuru ndi mba ozo.'" 22 Ha nara ya ntị ruo ugbu a. Mgbe ahụ, ha niile tiri mkpu n'otu olu si, "Wepunu onye di otu a n'awa! O kwesighi ka onye di otu a diri ndu!" 23 Ha tiri mkpu na-atuli uwe mgbokwasị ha elu, na-achilikwa aja n'ala na-efesasi ya ebe niile, 24 ochiagha ahụ nyere iwu ka a kpugaa ya n'ogige ndi agha, pia ya utari, ka eziokwu puta ya n'onu. O chorọ imata ihe mere ha ji eti mkpu

otu a megide ya. 25 Ma mgbe ha chiri udo akpukpo kechaa ya, Pol siri onye agha guzo ya nso, "O bu ihe ziri ezi n'iwu na unu ga-eti nwa afo Rom ihe, onye na-enweghi ikpe a mara ya?" 26 Mgbe onye agha a nuru okwu a, o jekwuuru ochiagha ahụ si, "Gini ka i na-aga ime? Nwoke a bukwa onye Rom." 27 Ochiagha ahụ biakwutere si ya, "Gwa m, i bu onye Rom?" O siri, "E." 28 Ochiagha ahụ zara, "ma o furu m ego di ukwu iji buru onye Rom." Ma Pol siri, "Amuru m dika nwa afo ala a." 29 Ndi ahụ chorọ igba ya ajuju onu mere ngwangwa wezuga onwe ha. Egwu tukwara ochiagha n'onwe ya mgbe o matara na o bu nwa afo Rom, n'ih i na o keela ya rii agbu na mbu. 30 N'echi ya, ebe o chorọ imata ihe bu isi okwu na ihe mere ndi Juu ji ebo ya ebubo, o nyere iwu ka ndiisi nchujaja na ndi ulo ikpe ha zuko. Mgbe ahụ, o duputara Pol, mee ka o guzo n'ihu ha.

23 Mgbe Pol legidere ndi nzuko a anya, o siri, "Umunna m, mu onwe m ejirila ezi akonuche bie ndu m niile n'ihu Chineke ruokwa ubochi taa." 2 Nke a mere, Ananayas onyeisi nchujaja nyere iwu ka ndi no ya nso tie ya aka n'onu. 3 Ma Pol, siri ya, "Otu a ka Chineke ga-esi tie gi, gi mgbidi e tere nzu. Udi onye ikpe di ana ka i bu i ji na-emebi iwu n'onwe gi site n'inye iwu ka e si otu a tie m ihe?" 4 Ndi guzo ya nso siri, "I na-ekwuto onyeisi nchujaja Chineke?" 5 Ma Pol siri, "Aghotaghị m, umunna m na o bu onyeisi nchujaja. N'ih i na akwukwo nsọ kwuru si, 'Ekwula okwu ojo o bula megide onye na-achi ndi nke gi.'" 6 Mgbe Pol choputara na otu uzo n'ime nzuko ahụ bu ndi otu Sadusii, ebe ndi ozo bukwa ndi Farisii, o tiri mkpu n'ime nnoko ahụ si, "Umunna m, abu m onye Farisii na nwa ndi Farisii. A na-ekpe m ikpe taa n'ih i olileanya m nwere na mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu." 7 Mgbe o kwusiri nke a esemokwu duputara n'etiti ndi Farisii na ndi Sadusii. Ogbako ahụ kewara. 8 N'ih i na ndi Sadusii na-asi na mbilite n'onwu maobu mmuo ozi maobu mmuo obula adighi. Ma ndi Farisii kweere n'ih e ndi a niile. 9 Mkpotu malitere na-ada ike ike. Ufodu ndi ozizi iwu so n'otu ndi Farisii biliri oto malite iru uka n'oke olu si, "Anyi ahughị ihe ojo n'ebe nwoke a no, ma ginikwa ma o buru na o bu mmuo, maobu mmuo ozi gwara ya okwu?" 10 Esemokwu a bjara karja, nke mere na onyeisi ochiagha turu egwu na ha ga-adokasi Pol. O gwara ndi agha ya ka ha banye were ike kpoputa ya,

ziga ya n'ogige ndi agha. **11** N'abali ya, Onyenwe anyi bjakwutere ya si, "Nwee obi ike, dika i si gbaa ama banyere m na Jerusalem, i ghaghị igbakwara m ama na Rom." **12** N'ututu echi ya ufodu ndi Juu zukotara gbaa izu, n'okwa iyi na ha agaghị eri nri maobu n'uo ihe obula tutu ruo mgbe ha gburu Pol. **13** Ndi zukotara gbaa izu o'oo a kariri iri mmadu ano. **14** Ha jekwuuru ndisi nchujaja ha na ndi okenye, si ha, "Anyi kwekotara ihapu iri maobu inu ihe obula tutu ruo mgbe anyi gburu Pol. **15** Ugbu a, unu na nzuko zienu onyeisi ochiagha ka o kpoputara unu ya. Meenu ka unu na-achọ ijuputasi eziokwu n'onu ya nakwa itule ikpe ya nke oma. Anyi di njikere igbu ya n'uzo tupu o bjaruo unu nso." **16** Ma nwa nwanne nwanyi Pol nuru maka izuzu o'oo a. O banyere n'ogige ndi agha koro Pol. **17** Pol kporo otu n'ime ndisi agha ahụ gwa ya, "Biko kporo nwokorobia a gaa n'ebe ochiagha no, o nwere okwu di mkpa o choro igwa ya." **18** O kporo ya jekwuru onyeisi agha, si, "Pol, onye mkporo, kporo m riu m ka m kpotara gi nwokorobia a n'ihu na o nwere ihe o choro igwa gi." **19** Onyeisi agha ahụ duuru ya n'aka ya gaa n'akuku ozo juo ya, "Gini bu ihe i choro ikoro m?" **20** O siri, "Ndi Juu ufodu ekwekoritala iri gi ka i kpoputa Pol echi na nzuko ulo ikpe. Ha ga-eme dika ha nwere ihe di mkpa ha choro ijuta ya. **21** Ma anala ha nti. N'ihu na ihe kariri iri mmadu ano na-ezo onwe ha na-eche inwude ya. Ndi a gbara ndu na ha agaghị eri maobu n'uo ihe obula tutu ruo mgbe ha gburu ya. Ha adila njikere, ihe a na-eche bu mkpebi gi nye ariri ha." **22** Ochiagha ahụ zilagara nwokorobia ahụ site n'inye ya iwu, "Emekwala ka onye obula mata na i bjara gwa m ihe di otu a." **23** Mgbe e mesiri, o kporo mmadu abuo n'ime ndisi agha nye ha iwu si, "Gaanu jikere nari ndi agha abuo, na iri mmadu asaa ndi na-agba inyinya, tinyere nari ndi ikom abuo ndi na-ama ube, ndi ga-aga Sizaria n'elekere itoolu nke abali a. **24** Nyekwa Pol inyinya nke o ga-agba, ka e nwee ike duru ya gawuru Feliks bu govano n'udo." **25** O dere akwukwo n'olu di otu a: **26** Klodios Lisias, Nadedgara Feliks onye nsopuru na-adiri, onye na-achi akuku a. Ana m ekele gi. **27** Ndi Juu jidere nwoke a choo igbu ya, ma mgbe m nuru na o bu onye Rom, mu na ndi agha m bjara naputa ya n'aka ha. **28** Achoro m imata ihe mere ha ji ebo ya ebubo, n'ihu ya eduuru m ya gaa n'ogbakọ ndi okenye ha. **29** Ma achoputara m na o bu ihe banyere iwu ha. N'ezikwu, o nweghi ihe obula kwesiri iji tuo ya mkporo maobu onwu n'ime

ebubo ahụ. **30** Mgbe a gwara m banyere izuzu a na-agba megide nwoke a, ezitere m gi ya n'egbuchi oge. Enyekwara m ndi niile na-ebo ya ebubo iwu, ka ha bja n'ihu gi kpee onu ha. **31** Ya mere, n'abali ahụ, ndi agha dubatara Pol na Antipatris dika e nyere ha n'iwu. **32** N'echi ya, ha hapuru ya na ndi na-agba n'elu inyinya ka ha duru ya gawa, ebe ha laghachiri n'ogige ndi agha. **33** Mgbe ha bjarutere Sizaria, ha nyere onyeisi obodo ahụ akwukwo ozi, ma kponyekwa ya Pol. **34** Govano ahụ guru akwukwo ozi ahụ, juo ya akuku ala o si puta. Mgbe o matara na o bu onye Silisia, **35** o siri ya, "Aga m enye okwu gi ezigbo ohere mgbe ndi na-ebo gi ebubo bjara." O nyekwara iwu ka e debe ya n'obi Herod n'aka ndi nche.

24 Mgbe ubochi ise gasiri, onyeisi nchujaja bu Ananayas na ufodu ndi okenye ndi Juu na loya ha aha ya bu Tatulos bjara. Ha dum putara igbagide Pol ama n'ihu onye na-achi obodo. **2** Mgbe a kpotatara ya, Tatulos putara guzo boo ya ebubo si, "Onye a na-asopuru ka i bu. N'ihu gi, mmadu niile enwela udo ogologo mgbe. Idi nko nke uche gi emeela ka mgbanwe di n'obodo a. **3** Anyi ji ekele nke juputara n'onu na-anabata ihe ndi a nke oma, n'ebe niile na n'uzo niile, gi Feliks, onye a na-asopuru. **4** Achoghi m itufu oge gi. Ana m ario ka i were ndidi na obioma nuru nkenke okwu anyi ji bja. **5** "Anyi choputara na nwoke a bu onye na-akpalikari ogbaaghara, onye oru ya bu ikwagide ndi Juu no n'ebe niile n'awa a ka ha nupu isi. O bukwa onyeisi nke ajo otu ahụ a na-akpo Otu ndi Nazaret. **6** O chokwara imeru ulonso anyi, ya mere anyi ji jide ya. Ma anyi choro ikpe ya ikpe dika omenaala anyi siri di, **7** ochiagha Lisias, bjara jiri ike napu ya n'aka anyi. **8** O buru na inyochaa ya, i ga-enwe ike ihota ihe niile banyere ebubo anyi na-ebo ya." **9** Ndi Juu kwadokwara okwu ya, na ihe niile e boro ya, bu ihe mere eme. **10** Mgbe govano feere ya aka ka o kwuo okwu, Pol zara, "amaara m na i bu onye o'kaikpe nke mba a ogologo mgbe. Nke a na-enye m obi utu igopu onwe m n'ihu gi. **11** I puru ichoputa na o rubeghi ubochi iri na abuo kemgbe m rigooro n'ulonso ukwu na Jerusalem ife ofufe. **12** Ha ahughi m ka mu na onye obula na-arurita uka n'ulonso, maobu na o nwere ebe m kpatara ogbaaghara n'ime ulo nzuko, maobu ebe obula n'ime obodo. **13** Ha enwekwaghi ihe obula ha ga-eji kwagide ama ha na-agba megide m. **14** Agaghị m ago ago n'ihu gi na m na-ekpere Chineke nke nna anyi ha, dika onye na-eso Uzo ahụ ha na-

akpọ otu. Ekwenyere m ihe niile dika usoro nke iwu si di, na nke e dere n'akwukwo ndi amuma. **15** Ma enwere m olileanya n'ebe Chineke no dika ha onwe ha nwekwara, na mbilite n'onwu nke ndi ezi omume na nke ndi ajo omume ga-adi. **16** N'ihu nke a, a na m agbalị inwe akonuche di ocha n'ihu Chineke na n'ihu mmadu niile. **17** "Ugbu a, mgbe otutu afo gasiri, abjara m Jerusalem iwetara ndi nke m onyinye, nakwa ichuru Chineke aja. **18** Emezuola m omenaala idi ocha mgbe ha huru m n'ulonso okwu ahụ mgbe m na-eme nke a. O dikwaghị igwe mmadu so m maobu na m sonyere ogbaaghara obula. **19** Ma enwere ufodu ndi Juu si Eshia bja, bu ndi kwesiri ino n'ebe a ma o buru na ha nwere ihe obula megide m. **20** Maobu ndi nke no n'ebe a ugbu a, ka ha kwuo ajo omume obula ha huru n'ime m mgbe m guzoro n'ihu ndi nzuko ndi okenye. **21** Karja na m kwuru naani otu ihe mgbe m guzoro n'ihu ha tie mkpu, 'A na-ekpe m ikpe taa n'ihu okwukwe m na mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu.'" **22** Mgbe ahụ, Feliks onye maara ihe banyere Uzo ahụ nke oma yighariri ikpe a. O gwara ha, "Aga m eleba anya n'ikpe gi a, mgbe Lisias onyeisi agha bjara." **23** O nyere ochiagha ahụ iwu ka e debe ya n'okpuru nlekota ha. Ma ka ha nye ya ohere inwere onwe ya ime ufodu ihe, ka ha kwekwa ka ndi enyi ya bja nyere ya aka gboo mkpa ya. **24** Mgbe ubochi ole na ole gasiri, Feliks na nwunye ya Drusila, bu onye Juu bjara, o kporo Pol ka o gwa ha okwu banyere inwe okwukwe n'ime Jisosh Krajist. **25** Ma mgbe o gara n'ihu na-ekwu ihe banyere ezi omume na mkpa o di mmadu ijide onwe ya aka, ya na ihe banyere ubochi ikpe nke na-abia n'oge ikpeazu, egwu jidere Feliks. O siri, "I nwere ike ipu ugbu a. Aga m akpokwa gi n'oge ozo mgbe m nwetara ohere." **26** O na-atukwa anya na Pol ga-enye ya ego. Ya mere o jiri na-eziga ka a na-akpo ya site n'oge ruo n'oge ka ya na ya na-akparita uka. **27** Mgbe afo abuo gasiri, onye a na-akpo Poshios Festos nochiri anya Feliks. Ma ebe o choro inweta ihuoma n'aka ndi Juu, Feliks hapuru Pol n'ulo mkporo.

25 Mgbe ubochi ato gasiri site n'oge Festos bjara na mpaghara ochichi ya, o sitere Sizaria garuo Jerusalem. **2** N'ebe ahụ ka ndiji nchujaja na ndiji ndi Juu kowara ya ihe banyere Pol. **3** Ha rikwara ya n'amara o ga-emere ha bu ime ka Pol bja na Jerusalem. N'ihu na ha agbaala izu igbu ya n'uzo. **4** Ma Festos zara, "Pol no dika onye mkporo na Sizaria. Ebe ahụ ka

mu onwe m ga-alaghachi na mgbe na-adighi anya. **5** Ya mere, ka ndiji unu ji ikike soro m gaa, boo nwoke ahụ ebubo ma o buru na o nwere ihe ozo o mere." **6** O nonyeere ha ihe dika ubochi asato maobu ubochi iri, tupu o laghachi na Sizaria. N'ubochi so ya, o noduru n'ochi ikpe, nye ikike ka a kpoputa Pol. **7** Mgbe o bjaruru, ndi Juu sitere Jerusalem bja gbara ya gburugburu na-ekwu otutu ihe megide ya nke ha na-enweghi ike ikowa. **8** Ma Pol gororo onwe ya, na-asi, "O dighi ihe ozo obula m mere megide iwu ndi Juu maobu ulonso, maobu Siza." **9** Ma ebe Festos na-achio inwe ihuoma n'ebe ndi Juu no, o siri Pol, "I choro iga Jerusalem ka m kpee gi ikpe n'ebe ahụ?" **10** Ma Pol siri, "Eguzo m n'ulokpe Siza n'onwe ya, ebe e kwesiri ka a nodu kpee m ikpe. O dighi ihe ozo obula m mere ndi Juu, dika i maara nke oma. **11** O buru na o di ihe m mere kwesiri onwu, anaghi m arjo ka m gbanari onwu. Ma o buru na o dighi eziokwu di n'ebubo ndi Juu a na-ebo m, mmadu obula agaghị e were m nyefee n'aka ha. Ya mere, o bu Siza ka m na-akpoku." **12** Ya mere, mgbe Festos na ndi na-adu ya odu gbara izu, o zara, "I kpoakuola Siza, o bukwa Siza ka i ga-agakwuru." **13** Mgbe ubochi ole na ole gasiri, eze Agripa na Benaisi bjara Sizaria inabata Festos. **14** Mgbe ha noro otutu ubochi n'ebe ahụ, Festos kwara eze a onodu Pol si, "O di nwoke Feliks hapuru n'ulo mkporo n'ebe a. **15** Mgbe m gara Jerusalem, ndiji nchujaja na ndi okenye ndi Juu gwara m banyere ya. Ha rikwara ka m maa ya ikpe. **16** "Ma emere m ka ha ghota na o megidere iwu ndi Rom irara mmadu obula nye tupu ekpee ya ikpe nyekwa ya ohere igoro onwe ya n'ihu ndi na-ebo ya ebubo. **17** N'ihu nke a, mgbe ha bjara n'ebe a, atufughi m oge obula, kama n'ubochi nke ozo ya, anoduru m n'ochi ikpe, nye ikike ka a kpoata nwoke ahụ. **18** Mgbe ndi na-ebo ya ebubo biliri, o dighi otu n'ime uru ala ndi m chere ha ga-akpo aha nke ha guputara na o mere. **19** Okwu ha niile bu iru uka banyere okpukpe ha, na banyere otu onye ozo a na-akpo Jisosh onye nwuru, onye Pol na-ekwusikwa ike na o di ndu. **20** O rara m ahụ imedo okwu di otu a. N'ihu ya, a juru m ya ma o ga-amasi ya i ga n'ulokpe di na Jerusalem ka o noro n'ebe ahụ gororo onwe ya. **21** Ma Pol rioro ka e debe ya n'ulo mkporo ruo mgbe Siza n'onwe ya ga-ekpebi ikpe ya. Ya mere, ezigachiri m ya n'ulo mkporo tutu ruo mgbe m jikeere izigara ya Siza." **22** Agripa gwara Festos, "Achoro m inu okwu site n'onu nwoke a n'onwe ya." O siri, "I ga-anu ya echi." **23** Ya

mere, n'echi ya, Agripa na Benaisi rutere n'ulo oha na-anọ anụ ikpe n'oke nganga. Otutu ndiisi agha na ndi a maara aha ha n'obodo a sooro ha. Festos nyere iwu ka a kpobata Pol. 24 Festos siri, "Eze Agripa na ndi niile soro anyi noro n'ebe a, unu ahula nwoke a onye oha ndi Juu niile, ma ndi no n'ebe a ma ndi no na Jerusalem, wetara ikpe ya n'aka m na-eti mkpu na o kwesighi idi ndu ozo. 25 Ma achoputaghị m ihe ojojo o mere nke kwesiri ka o nwuo. Ma ebe o rioro ka Siza lenye ikpe ya anya, ekpebiri m iziga ya. 26 Ma enweghi m ihe obula doro anya m ga-edegara Siza banyere ya. Ya mere m jiri kpoputa ya n'ihu unu niile, ma karisja n'ihu gi onwe gi eze Agripa, ka o ga-abu anyi tulesja ihe banyere ya, ka m nwee ihe m ga-edo. 27 N'ihu na o bu ihe na-ezighi ezi na m ga-ezipu onye mkporo na-egosighi n'ebubo e boro ya."

26 Agripa gwara Pol, "I nwere ike i kwuru onu gi."

Mgbe ahụ, Pol gbasara aka ya abuo bido ikwu okwu igoro onwe ya, 2 "Ana m agu onwe m dika onye nwere ihuoma, eze Agripa, inwe ohere oma di otu a, izara onu m n'ihu gi n'ihe niile metutara ebubo ndi Juu na-ebo m. 3 Nke ka nke, amatara m na omenaala ndi Juu na iru aka metutara iwu ha doro gi anya. Biko ana m arjo gi ka i jiri ndidi gee m nti. 4 "Ndi Juu niile maara ibi ndu m site na nwata m. Ha makwa site na mbu, otu m si bie ndu m niile n'obodo nke m, nakwa n'ime Jerusalem. 5 Ha matara kemgbe ogologo oge, ha ga-agbakwa ama, ma o buru na ha chororo ikwu eziokwu, na site na mbu e biri m ndu dika otu onye so n'ime otu ahụ nke iwu ya di ike karichasja n'ime okpukpe ndi Juu, nke bu otu ndi Farisii. 6 Ma ugbo a, a na-ekpe m ikpe n'ihu na enwere m olileanya na nkwa ahụ Chineke kwere nna nna anyi ochie ha. 7 Nkwa nke ebo iri na abuo niile na-ele anya inata mgbe ha na-efe ofufe ehie na abali. Eze Agripa, o bu n'ihu olileanya a, gi onye a na-asopuru, ka ndi Juu ji na-ebo m ebubo. 8 Gini mere unu jiri na-eche na o rara Chineke ahụ ime ka ndi nwuru anwu site nonwu bilie? 9 "Na mbu, anara m eche na apuru m imeso aha Jisos onye Nazaret mmeso ojojo niile. 10 Otu a ka m mere na Jerusalem. O bughị naanị na m natara ikike n'aka ndiisi nchujaja jiri ya kpochie otutu ndi nso n'ulo mkporo, ewelikwara m aka elu n'oge a na-ama ha ikpe onwu. 11 Otutu mgbe ka m huru na a tara ha ahuhu n'ulo nzuko niile. Agbaliri m ikwagide ha ka ha kwuo aru ma kwutokwa okwukwe ha. N'ihu na iwe

m di oku megide ha, esogburu m ha n'obodo di iche iche nke na-abughị obodo ndi Juu. 12 "N'ihu nke a, a gara m Damaskos site n'ikike na nkwenye nke ndiisi nchujaja. Anatakwara m ike n'aka ndiisi nchujaja. 13 N'oge ehie, eze Agripa, mgbe mu na ndi otu m na-aga n'uzo, gi onye a na-asopuru, ka m huru ihè nke na-acha karja anyanwu ka o si n'eluigwe chaa m na ndi mu na ha so gburugburu. 14 Anyi niile dara n'ala. Ma anuru m olu gwara m okwu n'asusu Hibu, 'Sol! Sol! Gini mere i ji na-akpagbu m? I na-emeru onwe gi ahụ site n'ikpo ukwu na ndudu e ji achị ehi.' 15 "Asiri m, 'I bu onye, Onyenwe anyi?' "Onyenwe anyi kwuru, 'Abu m Jisos onye i na-akpagbu. 16 Ugbo a, bilie, kwuru oto! N'ihu na-emere m ka i hu m anya, ka m hoputa gi ka i buru onyeozu m na onye akaebe m. I ga-emekwa ka uwa niile mara ihe banyere nzute a i zutere m taa, na otutu mgbe ozo m ga-ezute gi. 17 Aga m azoputa gi site n'aka ndi nke gi na sitekwa n'aka ndi mba ozo, ndi m na-eziga gi ka i jekwuru. 18 Imeghe anya ha mee ka ha si n'ochichiri loghachi banye n'ihè, sikwa n'ike nke ekwensu loghachikwute Chineke. Ka ha site n'okwukwe ha nwere n'ebe m no nata mgbaghara mmehie ha, ketakwa oke ahụ di ngozi n'etiti ndi e doru nso.' 19 "Ya mere, eze Agripa, enupughị m isi n'ohu nke eluigwe ahụ. 20 Ebidoro m izisa ozioma a na Damaskos. Emekwara m otu a na Jerusalem na n'ime Judja niile na n'etiti ndi mba ozo. Ana m ekwusa mkpa o di ka mmadu niile nwee ncheghari loghachikwute Chineke. Ka ha gosikwa ncheghari ha site n'ezu oru nke ha na-aru. 21 O bu n'ihu nke a ka ndi Juu jiri nwuchie m n'ulonso ukwu ahụ ma chosiekwa uzo ike inapu m ndu m. 22 Ma Chineke chebere m mee ka m buru onye di ndu taa, ikoro mmadu niile akuko a, ndi ukwu na ndi nta. Ihe m na-ekwu bukwa ihe ndi amuma na Mosis kwuru na o ga-emezu, 23 na Kraist ahụ ga-ahụ ahuhu, burukwa onye mbu ga-esi nonwu bilie, iwetara ndi Juu na ndi mba ozo ihè." 24 Mgbe o na-agopu onwe ya, Festos tiri mkpu, "Pol, i bu onye isi mebiri! Oke mmuta gi emebiela gi isi." 25 Ma Pol siri, "Isi emebighi m, ezigbo nna anyi Festos. Ihe m na-ekwu n'anya udo bu naanị eziokwu. 26 Eze nonwe ya makwara ihe ndi a niile, n'ihu ya ejighi m egwu obula agwa ya okwu a. Ekwenyere m na o dighi ihe obula n'ime ihe ndi a merenu nke ezonariyi ya, n'ihu na o nweghi nke mere na nzuzo. 27 Gi eze Agripa, i kwenyeghi na ndi amuma? Amaara m na i kweere." 28 Mgbe ahụ Agripa

siri, “Pòl, ì na-achò n’ime ntakiri oge a ikwagide m ka m buru onye kwere na Kraist?” 29 Ma Pòl siri, “O gaara atò m uto ma o buru na Chineke ga-ekwe, mee ka gi na ndi niile no n’ebe a buru ihe mu onwe m bu n’ime Kraist ma ewezuga agbu ndi a.” 30 Mgbe ahụ eze biliri otò, ya na Festos na Benaisi nwunye ya na ndi ozo niile ya na ha no n’oche. 31 Mgbe ha na-apu, ha kwuritarara n’onwe ha, “Nwoke a emeghi ihe obula kwesiri onwu maobu iga mkporo.” 32 Agripa gwara Festos, “A gaara a hapu nwoke a ma o buru na o nyefeghi Siza ikpe ya.”

27 Mgbe e kpebiri na anyi ga-eso ugbo mmiri gaa Itali, e nyefere Pòl na ndi mkporo ozo n’aka onyeisi na-elekota ndi mkporo aha ya bu Julios. O bu ochiagha nke igwe ndi agha Ogostos. 2 Anyi banyere n’ugbo sitere Adramitiom nke na-ejikere iga n’onu mmiri nke di n’akuku obodo Eshia. Anyi nupuru n’oke osimiri, Aristakos, onye Masidonia sitere na Tesalonia sokwa anyi n’ije a. 3 N’echi ya, anyi rutere Saidon. Julios nwere obioma n’ebe Pòl no. O hapukwara ya ka o jegharajara onwe ya izute ndi enyi ya. Ndi a lekwarara anyi obia nke oma. 4 N’igakwa n’ihu na mmiri ahụ, anyi zutere ifufe mmiri nke mere na anyi gara n’azu ala Saipros. 5 Anyi gafere onu mmiri obodo Silisia na Pamfilia. Anyi bjaruru Mira n’ime obodo Lisia. 6 N’ebe ahụ ka onye ochiagha huru ugbo onye Alegzandria nke na-aga Itali. O mere ka anyi banye n’ime ya. 7 Ugbo anyi ji, gara nwayozo otutu ubochi na o siiri anyi ike irute Snidos. Ebe o bu n’oke ifufe ekweghi ka anyi gaa n’ihu, anyi enwekwaghi ike iga n’uzo anyi, kama anyi si n’azu Kriit na ncherita ihu Salmone gafee. 8 Anyi jikwa nwayozo na-agba n’akuku onu mmiri ahụ tutu ruo mgbe anyi sitere n’oke nsogbu rute ebe a na-akpo onu mmiri oma, nke di nso n’obodo Lasia. 9 Anyi tufuru oge n’ebe ahụ. Ije ugbo mmiri aburukwala nke juputakwara n’ihe ize ndu ugbo a, n’ihi na mmemme Obubu onu nke ndi Juu agafeela. N’ihi nke a, Pòl duru mmadu niile odu, 10 na-asi, “Ndi nwe m, a na m ahuta na njem a ga-abu nke ihe egwu nke ga-eweta oke ila n’iyi. O bughị naani nke ugbo mmiri na ibu o bu, ma metutakwa ndu anyi.” 11 Ma ochiagha ahụ kwenyere n’ihe onyeisi ugbo na onye nwe ugbo kwuru karja nke Pòl kwuru. 12 Ma ebe onu mmiri a abughị ebe di mma ino n’oge oyi, ndi ka n’onuogugu horo ka ugbo ahụ gaa n’ihu, n’olileanya na a ga-eru Fonikisi

ebe ha ga-anodu n’oge oyi. Nke a bu onu mmiri di na Kriit, nke chere ihu n’owuwa anyanwu n’akuku ugwu na akuku ndida. 13 Mgbe ikuku di nwayozo bidoro ifeghari site na ndida, ha chere na nke a bu ohere diri ha. N’ihi ya, ha kwopuru ugbo nyara ya na-aga nso nso onu mmiri Kriit. 14 Ma mgbe na-adighi anya, oke ifufe di egwu nke si n’agbata ugwu na owuwa anyanwu kuru site n’agwa etiti ahụ rịdata. 15 Ndi na-anya ugbo ahụ gbalisiri ike na mbu ichighari ihu ugbo ahụ ka o gaa n’onu mmiri, ma o pughi ime. Anyi hapuru ya ka o soro ikuku. 16 N’ikpeazu, anyi kworo ugbo anyi gaa n’azu agwa etiti nta a na-akpo Kloda. N’ebe ahụ anyi jisiri ike kekwasị ugbo nta nke ugbo mmiri anyi na-adokpu n’azu n’elu ugbo mmiri ahụ. 17 Emesja, anyi jiri udo kee ugbo mmiri ahụ ime ka o sie ike karja. Ndi na-anya ugbo ahụ turu egwu na ikuku ga-eburu ugbo anyi gaa n’onu mmiri na-achị oku nke di na Satis. Ha wedatarara akwa e kobere n’elu, nke na-enyere ikuku aka ibu ugbo mmiri. Emesja, ha sooro ikuku mmiri ahụ na-aga. 18 Mgbe chi boro, dika osimiri ahụ na-etonye etonye, ndi na-eso ugbo bidoro itubasi ngwongwo ndi di n’ugbo ahụ n’ime osimiri. 19 N’ubochi nke ato ha tubakwara ngwongwo e ji edozi ugbo mmiri na otutu ihe obula nke aka ha ghotara n’ime osimiri. 20 Mgbe otutu ubochi gara ma o dighi anyanwu maobu kpakpando waputaranu, ma oke ifufe ozo ahụ gara n’ihu na-amaghari, n’ikpeazu olileanya anyi na a ga-azoputa anyi gwusiri. 21 N’oge a niile, o nweghi onye obula nri obula bara onu. Ma n’ikpeazu. Pòl kwuru otu n’etiti ha si, “Ndi ikom ibe m, o buru na unu gere nti n’okwu m na mbu, anyi agaraghi ahapu Kriit. Anyi gara agbanari mbibi na ila n’iyi nke a. 22 Ma otu o di, ana m ario unu, nweenu obi ike! N’ihi na o nweghi onye obula n’ime unu a gatufu ndu ya. O bu ezie na ugbo a ga-emikpu. 23 N’ihi na n’abalị gara aga, mmuo ozi Chineke Onyenwe m, na onye m na-efekwa bjakwutere m, 24 o siri, ‘Atula egwu Pòl, n’ihi na i ghaghị iguzo n’ihu Siza. Nke ozokwa, Chineke emeela amara nye gi ndu ndi a niile gi na ha so n’ugbo eme njem.’ 25 Ya mere, ndi ikom nweenu obi ike! N’ihi na enwere m ntukwasị obi na Chineke ga-eme di ka o siri gwa m. 26 Ma otu o di, a ga-eburu ugbo mmiri anyi buba ya n’otu agwa etiti.” 27 Ihe dika n’etiti abali n’ubochi nke iri na ano ebili mmiri a, mgbe anyi na-erughari n’osimiri a na-akpo Adratik, ndi na-anya ugbo chere na ala di nso. 28 Ha tunyere udo e kenyere igwe n’onu ya n’ime osimiri choputa

na omimi osimiri ahụ dị narị n'ụzọ ụkwụ na iri abụọ n'ebe ahụ ha nọ. Ha gakwara n'ihu tụtọkwa ụdọ ahụ ọzọ chọpụta na omimi osimiri ahụ dị iri n'ụzọ ụkwụ itoolu. **29** Ma egwu juru ha obi n'ihu na ha amaghị ma ha ga-ezute nkume n'akụkụ ọnụ mmiri ahụ. Ha tụtụtara arịlịka anọ e ji ejide ụgbọ site n'azụ ụgbọ ahụ ma na-arịchi chi ha maka chi ọbụbọ. **30** Mgbe ndị na-eso ụgbọ ahụ kpebiri ihapụ ya. Ha wedatara ụgbọ epeepe e dobere maka ihe mberede, mee dika ha na-aga itinye arịlịka n'ọnụ ụgbọ mmiri ahụ. **31** Ma Pọl gwara ndị agha na ọchịagha ha okwu, "Ọ bụrụ na ndị a anọgideghi n'ime ụgbọ a, agaghị azọputa unu." **32** N'ihu nke a, ndị agha ahụ gbubiri ụdọ e jiri kee ụgbọ epeepe ahụ hapụ ụgbọ epeepe ahụ ka ọ daba n'ime osimiri. **33** Mgbe chi bidoro jibọ, Pọl rịrọrọ mmadụ niile ka ha rie nri, na-asị, "Taa mere ya ụbọchị iri na anọ unu nọ na nche, nọgidekwa n'ibu ọnụ, n'erighi ihe ọbụla. **34** N'ihu ọdimma nke ndụ unu, ana m arịchi unu ka unu rie ihe. N'ihu na o nweghi onye ọbụla n'ime unu otu agiri isi ya ga-ala n'iyi." **35** Mgbe o kwuchara nke a, o weere achicha nye Chineke ekele n'ihu ha niile, nyawaa ya, malitekwa iri ya. **36** Otu mgbe ahụ, obi ụtọ batara mmadụ niile n'obi, ha bidokwara iri nri. **37** Anyi niile nọ n'ụgbọ ahụ dị narị mmadụ abụọ na iri asaa na isii. **38** Mgbe anyi richara nri, ha buuru akpa ọka niile dị n'ụgbọ ahụ tūba ha n'ime osimiri ime ka ụgbọ ahụ gbaa mfe. **39** Mgbe chi boro, ha enwekwaghị ike ighota akụkụ mmiri nke ha nọ n'ime ya. Ma ha hụrụ obosara ala nta nke nwere ọnụ mmiri. Ha gbara izu ichọpụta ma ọ ga-ekwe mee ka ụgbọ mmiri ahụ site n'ebe ahụ gafee. **40** Ha chabisiri arịlịka niile ji ụgbọ ahụ, hapụ ha n'ime osimiri. Otu aka ahụkwa, ha topurụ ụdọ ji umara e ji anyaghari ụgbọ. Mgbe ahụ, ha weliri akwa ifufe nke ọnụ ụgbọ nye ifufe, mekwa ka ụgbọ mmiri chee ihu n'elu ala. **41** Ma ụgbọ mmiri ahụ gara maa isi na mkpumpkpu aja mmiri, mikpuo n'aja. Ọnụ ụgbọ ahụ mikpuru nke ukwu mee ka isi ụgbọ ahụ laa elu, nke a nyere ebili mmiri a ohere jji ike tiwasia azụ ụgbọ ahụ. **42** Ndị agha zubere igbu ndị mkporo niile, ka onye ọbụla ghara igwuru mmiri site ya gbafuo. **43** Ma onye ọchịagha ahụ na-ezube jzọputa ndụ Pọl, n'ihu ya, o gbochiri ha n'izuzu ha. Mgbe ahụ o nyere iwu ka ndị niile maara igwu mmiri buru ụzọ si n'ụgbọ ahụ wuba n'ime mmiri, gwuru mmiri gaa n'elu ala. **44** Ma ndị ọduru ga-eru n'elu ala site n'ighonye aka na obodobo osisi maobu n'ihe ndi

ozọ dị iche iche si n'ahụ ụgbọ ahụ daputa. N'uzo di otu ka mmadu niile ji buru ndi rutere n'elu ala n'udo.

28 Mgbe a putara n'onu mmiri ahụ n'udo, anyi chọputara na aha agwa etiti ahụ bu Malta. **2** Ndi obodo ahụ gosiri anyi obioma n'uzo puru iche. Ha kwanyere anyi oku ma nabatakwa anyi n'ihu na mmiri no na-ezo, oyi na-atukwa. **3** N'oge Pol na-achikota nku itinye n'oku a, otu agwo ajuala sitere n'ime nku na-enwu oku maputa n'ihu okpomoku tuhiko onwe ya n'aka ya. **4** Mgbe ndi obodo ahụ huru agwo ahụ ka o tuhikotara onwe ya n'aka ya, ha gwaritara onwe ha, "n'ezie a, nwoke a bu ogbu mmadu, a naghị eji oku enyo ya. O bu ezie na azoputara ya site oke mmiri, ma ikpe ziri ezi ekweghi ka o di ndu." **5** Ma Pol fepuru agwo ahụ n'aka ya, mee ka o daba n'oku, o dighikwa ihe mere ya. **6** Ha na-ele anya ma aka ya o ga-aza, maobu na o ga-ada nwuo. Ma mgbe ha chegidere hu na o nweghi ihe mere ya, ha gbanwere obi ha bido na-ekwu, na o bu chi. **7** Na nso onu mmiri a ebe anyi kwusiri, otu ubi di ya. O bu ubi Pobilos otu nwoke onyeisi na-achị agwa etiti ahụ. O nabatara anyi nke oma, lee anyi obia ubochi ato. **8** N'oge ahụ, nna Pobilos nwere ahụ oku na afọ osisa, Pol banyere n'ime obodo gaa leta ya, kpeere ya ekpere, bikwasikwa ya aka. Ahụ dikwara ya mma. **9** Mgbe nke a mechara, ndi niile nwere nrja nrja n'agwa etiti ahụ bjakwara, a gwokwara ha. **10** Ha wetaara anyi otutu ihe onyinye. Mgbe oge inyapu ụgbọ anyi ruru, ha nyere anyi otutu ihe di anyi mkpa nke puru idu anyi n'ije ahụ. **11** Anyi noro ihe dika onwa ato n'oge oyi, n'agwa etiti ahụ tutu anyi anyalie ụgbọ. O bu ụgbọ ndi Alegzandria nke bu ihe a turu atu a na-akpo ejima, bu chi Kastu na Polukus. **12** Anyi bjaruru obodo Sirakos ebe anyi noro ubochi ato. **13** Site n'ebe ahụ, anyi gara gburugburu tutu rute Rejiom. Mgbe otu ubochi gafee, ikuku bidoro ife site na ndida. N'ubochi nke abuo ya, anyi rutere Poteoli. **14** N'ebe a anyi chọputara ndi kwere ekwe ndi rioro ka anyi nonyere ha ubochi asaa. Site n'ebe a, anyi rutere Rom. **15** Mgbe umunna anyi no n'ebe ahụ nuru na anyi nabia. Ha putara zute anyi n'uzo Apios na n'ulo ndi lje ato. Mgbe Pol huru ha, o kelere Chineke ma buru onye a gbara ume. **16** Mgbe anyi bjaruru Rom, e nyere Pol ohere ibiri onwe ya dika o si choo n'ebe masiri ya. Ma otu onye agha na-eche ya nche. **17** Mgbe ubochi ato gasiri, o kporo ndisi ndi Juu. Mgbe ha zukoro,

ọ gwara ha, “Umụnna m, ọ dighị ihe ọjọọ ọbụla m mere megide ndị nke anyị, maọbụ megide omenaala nna nna anyị ha, ha jidere m na Jerusalem were m nyefee m n’aka ndị Rom. **18** Ndị ọchịchị Rom lenyere anya n’ikpe m chọọ ihapụ m ka m laa n’ihi na ha achọtaghị ihe kwesiri ịma m ikpe ọnwụ dika ndị anyị chọrọ. **19** Ma mgbe ndị Juu jụrụ, ahụrụ m na ọ di mkpa ibutere Siza ikpe m. Ma o nweghị ihe ọjọọ m bu n’uche megide ndị obodo m. **20** N’ihi nke a, ka m jiri rịọọ ka mụ na unu hụ ma kwurịtakwa okwu. Ọ bụ n’ihi olileanya nke Izrel ka e ji kee m n’agbụ igwe a.” **21** Ha sịrị, “Anyị anataghị akwụkwọ ozi ọbụla site na Judia banyere gi. Ọ dighikwa umụnna anyị ọbụla nke si ebe ahụ bja nke kọrọ maọbụ kwuo okwu ọjọọ ọbụla banyere gi. **22** Otu ọ di, anyị ga-achọ ịnụta ihe i chere, n’ihi na anyị maara na a na-ekwujo otu a n’ebe niile.” **23** Ha yiri agba mgbe ha na ya ga-ezukọta n’ubochi ọzọ. Ọtụtụ mmadụ kariri bịa n’ulo ebe ọ na-anọ. Ọ gbara ama banyere alaeze Chineke site n’akwụkwọ iwu Mosis na nke ndị amụma, ọ gbaliri ime ka ha kwenye n’ihe banyere Jisọs. O bidoro izi ha ihe site n’ututu ruo anyasi. **24** Ufodu ka e mere ka ha kweere, ma ufodu mechiri ntị ha na obi ha. **25** Ha nwe nghọtahie n’etiti onwe ha ma malite ịla mgbe Pọl kwusiri okwu nke ikpeazu a, “Mmụọ Nso Chineke kwuru eziokwu mgbe o sitere n’onu Aizaya onye amụma kwuo okwu nye nna nna anyị ha, **26** “Jekwuru ndị a gwa ha okwu, “Unu ga na-anụ, nụkwa, ma unu agaghị aghota ihe ọbụla, unu ga na-ele anya, hụkwa, ma unu agaghị ahụ ihe ọbụla.” **27** N’ihi na obi ndị a amaala abụba, dikwa arọ; ha adighi ejikwa ntị ha anụ ihe, ha mechikwara anya ha ka ha ghara ihu ụzọ. Ma ọ bughị otu a, ha nwere ike iji anya ha hụ ụzọ, jirikwa ntị ha nụ ihe sitekwa n’obi ha nwe nghota ma chigharja bjakwute m, ka m gwọọ ha.’ **28** “Ya mere, a chọrọ m ka unu ghota na nzọpụta a nke si n’aka Chineke bja, dikwa nye ndị mba ọzọ, ha ga-egekwa ntị.” **29** Mgbe o kwusiri nke a, ndị Juu ahụ lara na-arurita ụka nke ukwu n’etiti onwe ha. **30** O biri obi nke onwe ya afọ abụọ n’ulo ọ na-akwụ ugwo ya. Ọ na-anabatakwa ndị niile bịa ileta ya, **31** o ji mkwuwa okwu na-ekwusa ihe banyere alaeze Chineke na-akuzikwa ihe banyere Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. Ọ dikwaghị onye ọbụla gbaliri igbochi ya.

Ndi Rom

1 Pọl, odibo Kraịst Jisọs, onye Chineke kpọrọ ka ọ buru onyeozu ya na onye o kewaputara ka o zisaa ozioma ya. **2** Ozioma a bu nke ahụ Chineke kwere na nkwa n'oge gara aga site n'onu ndi amuma ya nke e dere ihe banyere ya n'akwukwo nsọ. **3** Ozioma a metutara Okpara ya, onye bu nwa Devid site n'omumu nke anu ahụ. **4** Onye esitere na Mmuo nke idi nsọ hopta i bu Okpara Chineke, site n'ike nke mbilite n'onwu, bu Kraịst Jisọs, Onyenwe anyi. **5** Onye anyi sitere n'aka ya nata amara na oru i bu onyeozu, ime ka ndi mba ozọ nwee nrube isi nke okwukwe n'etiti ha n'ihu aha ya. **6** Tinyere unu onwe unu ndi ahụ a kpọrọ ka ha buru ndi nke Jisọs Kraịst. **7** Ya bu, unu ndi Chineke huru n'anya bi na Rom, ndi o kpọrọ ka ha buru ndi nsọ: Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst diri unu. **8** Na mbu, ana m ekele Chineke ekele n'ihu unu niile, site n'aha Jisọs Kraịst. N'ihu na a na-ekwusa ihe banyere okwukwe unu n'ụwa niile. **9** Chineke, onye m na-ejere ozi, n'ime mmuo site na ikwusa ozioma nke Okpara ya, bu onye akaebe na m na-echeta unu mgbe niile n'ekpere m. **10** N'ekpere m oge niile, a na m ario ka o buru ihe ga-ekwe mee na site n'ike Chineke, aga m enwe ohere ibia leta unu. **11** O na-agu m agu nke ukwu ibia hu unu anya, n'ihu na achoro m ka unu keta oke n'onnyine Mmuo Nso nke Chineke nyere m, nke ga-enyere unu aka iguzosi ike n'okwukwe. **12** O bukwaghị naani nke a, kama achoro m ka anyi gbaritaa onwe anyi ume site n'okwukwe anyi. **13** Umunna m, achoro m ime ka unu mata na atula m atumatu ibia leta unu otutu mgbe (ma tutu ruo ugbu a e gbochiri m ibia), ka m nwee ike nweta mkpuru n'etiti unu, dika m nwere n'etiti ndi mba ozọ. **14** N'ihu na abu m onye ji ugwo nye ndi Griik na ndi mba ozọ, nyekwa ndi maara ihe na ndi nzuzu. **15** Ya mere m ji di njikere ikwusa ozioma nyekwa unu bu ndi bi na Rom. **16** N'ihu na ihere ozioma ahụ anaghị eme m, n'ihu na o bu ike Chineke na-ewetara onye obula kwere na ya nzoputa, nye onye Juu na mbu nakwa nye onye Griik. **17** N'ihu na o bu n'ozio ma ka e kpughere ezi omume Chineke, ezi omume nke na-esite n'okwukwe ruo okwukwe. Dika e siri dee ya, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe di ndu." **18** N'ihu na e sitela n'elugwe kpughe onuma Chineke megide mmehie na ajo omume niile nke ndi na-emebi iwu, ndi na-esite

n'ajo omume ha na-eguzogide eziokwu ahụ. **19** N'ihu na ndi a maara ihe ha kwesiri imata banyere Chineke. Ha maara ya n'ihu na Chineke n'onwe ya emeela ka o doo ha anya. **20** N'ihu na site n'oge Chineke kere ụwa na ihe niile di n'ime ya, udidi ya nke a na-apughi ihu anya na ike nke ebighi ebi ya na udidi idi nsọ ya ka e mere ka o puta ihè nye umu mmadu. Umu mmadu na-aghota ihe ndi a site n'ihe ndi e kere eke. N'ihu nke a umu mmadu enwekwaghị ngopu. (aiđios g126) **21** O bu eziokwu na ha maara Chineke, ma ha anaghị asopuru ya, ha anakwaghị enye ya ekele dika Chineke. Echiche uche ha bu ihe efu, nzuzu ha mere ka obi ha gbaa ochichiri. **22** Mgbe ha na-eche na ha bu ndi maara ihe, ha amataghị na ha bu ndi nzuzu. **23** Kama ife Chineke na-adighi anwu anwu ofufe, ha weere otuto ha kwesiri inye ya nye ihe ndi ahụ ha jiri aka ha kpọ. Ihe ndi a yiri mmadu na-anwu anwu, na nnu, na umu anumanu, na ihe na-akpu akpu n'ala. **24** N'ihu ya, Chineke hapuru ha ka ha mee ihe ojo ndi ahụ na-agu obi ha agu nye adighi ocha nke ikwa iko, ha jikwa ahụ ha emerita mpu n'etiti onwe ha. **25** Ha were okwu ugha dochie n'onodu eziokwu banyere Chineke. Ha na-asopuru, na-efekwa ihe e kere eke, ma hapu Onye okike, onye a na-eto ruo ebighi ebi. Amen. (aiđon g165) **26** O bu nke a mere Chineke jiri nyefee ha n'aka agu anu ahụ nke na-eme ihere. N'ihu ya, o buladi ndi inyom na ndi inyom ibe ha ngidere na-enwe mmekorita n'uzo na-ezighi ezi. **27** Ozokwa, kama ha na ndi inyom inwe mmekorita; ndi ikom ha horo ka ha na ndi ikom ibe ha na-enwe udi mmekorita nke ha na ndi inyom kwesiri inwe. Nwoke na-edinakwuru nwoke ibe ya. N'uzo di otu a, ha natakwaro ntaramahuhu kwesiri ha n'ihu ihe ojo ndi a ha na-eme. **28** Ya mere, ebe ha kpachapuru anya ju imata onye Chineke bu, Chineke nyere ha akonuche ndi nzuzu, nke mere ka ha na-eme ihe ojo niile nke ajo echiche obi ha cheputara. **29** Ha juputara n'ajo omume na mmehie niile, anya ukwu na aghughu. Ha juputakwara n'ekworo, na igbu mmadu, na esemokwu, na uche gbagoro agbago na ikpo asi. Ha bu ndi na-ekwu okwu azu, **30** na ndi nkwtu na ndi kporo Chineke asi, na ndi na-akpari mmadu na ndi mpako na ndi na-anya isi. Ha na-atuputa uzu oheru ime ihe ojo, ha adighi asopuru ndi muru ha. **31** Ha bukwaghị ndi na-enweghi nghota, ndi na-enweghi okwukwe, ndi obi ojo na ndi na-enweghi obi ebere. **32** Ha maa na Chineke nyere iwu di ike na ndi na-ebi ndu di otu a kwesiri onwu, ma ha gara n'ihu na-eme

ihe ndi a, ma na-akwalikwa mmuo ndi ozo ka ha soro na-eme ha.

2 N'ihia ya, i nweghi ngopu, onye obula i bu, mgbe i na-ekpe ndi ozo ikpe. N'ihia na mgbe i mara onye ozo ikpe, o bu onwe gi ka i na-ama ikpe maka na gi onwe gi na-emekwa udi ihe ndi ahụ. **2** Ma anyi maara na Chineke na-ekpe ndi na-eme ihe ojoo di otu a ikpe n'uzo ziri ezi. **3** Gi bu mmadu, ginị mere i ji na-ama ndi na-eme ihe di otu a ikpe mgbe gi onwe gi na-eme otu ihe ahụ. I chere na i ga-agbanari ikpe Chineke? **4** Ka i na-eleda obioma Chineke, na nnagide o na-anagide ndu ojoo gi, na ogologo ntachiobi ya anya? I maghi na obioma Chineke nwere n'ebe i no kwesiri ime ka i site na mmehie gi chegharja? **5** Ma n'ihia isiike gi na obi gi kporo nku nke enweghi nchehari, i na-akpakotara onwe gi onuma nke Chineke n'ubochi oke iwe ya, mgbe a ga-ekpughe ikpe ya ziri ezi. **6** O ga-akwughachi onye obula dika oru ya siri di. **7** Chineke ga-enye ndi niile sitere na ntachiobi na ezi oru na-achoo otuto na nsopuru na ndu ahụ na-adigide adigide bu ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **8** Ma ndi niile na-akpa iche iche, ndi jukwara isoro eziokwu ahụ, ndi na-anogidekwa na-eme ihe ojoo, ka a ga-ata ahuhu, gosi ha iwe oku na onuma. **9** Nsogbu na iru uju ga-abjakwasị ndi niile na-eme ihe ojoo, mbu, o ga-adiri ndi Juu, emechaa, o ga-adikwara ndi mba ozo. **10** Ma otuto na nsopuru na udo ga-abu nke onye obula na-eme ezi ihe, malite n'onye Juu ruokwa na ndi mba ozo. **11** N'ihia na Chineke anaghi ele mmadu anya n'ihu. **12** Ndi niile mehiere n'onodu enweghi iwu ga-ala n'iyi n'onodu enweghi iwu. Ma ndi niile mehiere megide iwu ahụ ha mara ihe banyere ya ka a ga-ama ikpe dika iwu siri kwuo. **13** N'ihia na o bughị ndi ahụ na-anu mgbe a na-aguputa akwukwo iwu ka a na-agu dika ndi ezi omume n'ihu Chineke, kama o bu ndi ahụ niile na-eme ihe iwu kwuru ka a ga-agu ka ndi ezi omume. **14** N'ezie, mgbe ndi mba ozo bu ndi na-enweghi iwu sitere n'obi ha mee ihe iwu kwuru, o gosiri na ha bu iwu nye onwe ha, o bu ezie na ha enweghi iwu ahụ e dere ede. **15** Ha na-egosiputa na edeela ihe ndi ahụ iwu kwuru n'obi ha. Akonuche ha na-egosikwa na nke a bu eziokwu, ebe o bu na akonuche ha na-ama ha ikpe mgbe ufodu, ma na-agopuru ha mgbe ufodu. **16** Dika ozioma ahụ m na-ekwusa si kwuo, Chineke ga-ekpe ndu nzuzo niile umu mmadu na-ebi ikpe, site na Kraist Jisos. **17** Ma ugbu a, gi onye na-akpo onwe gi

onye Juu, onye tukwasiri obi gi n'iwu ahụ, onye na-anyakwa isi na i maara Chineke, **18** o buru na i mara uche ya ma kwenyekwa n'ihie nke ka mma n'ihia na e ziri gi ihe site n'iwu; **19** o buru na o doru gi anya na i bu onyendu nye ndi isi, burukwa ihè nye ndi no n'ochichiri, **20** i na-agukwa onwe gi dika onye nkuzi nke ndi na-amaghi ihe, na onye nkuzi umuntakiri, n'ihia na i maara iwu nke oma, juputakwa n'amamihe na eziokwu. **21** Gi onye na-akuziri mmadu ibe gi ihe, i na-akuzikwara onwe gi? Gi onye na-ekwusa ka mmadu ezula ohi, i na-ezu ohi? **22** Gi onye na-asị mmadu akwala iko, i na-akwa iko? Gi onye na-akpo arusi ihe aru, i na-ezuru ihe di n'ulo arusi n'ohi? **23** Gi onye na-anya isi na i maara iwu, i na-emenye Chineke ihere site n'imebi iwu ahụ? **24** Dika esi dee ya, "Ndi mba ozo na-ekwulu aha Chineke n'ihia unu." **25** Obibi ugwu bara uru n'ezie ma o buru na i na-edebe iwu, ma o buru na i na-emebi iwu, obibi ugwu gi dika mgbe i bighi ugwu. **26** O buru na ndi e bighi ugwu na-edebe ihe iwu kwuru, o bu na a gaghi agu ebighi ugwu ha dika obibi ugwu? **27** Ya bu, ndi ahụ a na-ebighi ugwu n'anụ ahụ ma na-edebe iwu ga-ama unu ikpe, bu ndi nwere iwu ahụ e dere n'akwukwo na ndi e bikwara ugwu ma na-emebi iwu. **28** I bu ezigbo onye Juu abughi nke elu ahụ. Ezigbo ibi ugwu abukwaghị ihe a na-ahụ n'anụ ahụ. **29** Kama ezigbo onye Juu bu onye obula nke bu ya n'ime mmuo. Ezigbo obibi ugwu bukwa nke ime obi, nke mmuo, o bughị nke e dere ede. Otuto ya esiteghị n'aka mmadu kama o sitere n'aka Chineke.

3 O di uru puru iche mmadu nwere n'ihia na o bu onye Juu? Ginị bukwa uru ahụ di ukwu nke di na-ebiri mmadu ugwu? **2** O bara uru n'uzo niile. Nke mbu, o bu ndi Juu ka e weere okwu Chineke nyefee n'aka. **3** Ginị ga-emezi ma o buru na ufodu n'ime ha ekwesighi ntukwasị obi? Chineke, o ga-eji n'ihia ekwesighi ntukwasị obi ha ghara ikwesi ntukwasị obi? **4** O pughi idi otu a! Kama ka o buru ihe putara ihe na Chineke bu onye eziokwu, ma mmadu niile bu ndi okwu ugha, dika e dere ya, "Ka e nwe ike gosiputa na i na-ekwu eziokwu mgbe obula i kwuru okwu, na ekpegbukwa mgbe i na-ekpe ikpe." **5** Ma o buru na ajo omume anyi na-eme ka ezi omume Chineke puta ihè, ginị ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-asị na Chineke adighi eme ihe ziri ezi ma o buru na o taa anyi ahuhu n'ihia ajo omume anyi? (Ana m ekwu okwu a di ka ndi mmadu.) **6** N'ezie, o bughị otu a, o

buru na o bu otu a, oleekwanu otu Chineke ga-esi kpee uwa ikpe? 7 Otu onye nwere ike i si, “na o buru na a na-esite n’okwu ugha m, mee ka eziokwu nke Chineke puta ihè karja, na-ewetara Chineke otuto, ginj mere e ji ama m ikpe dika onye mmehie?” 8 O putara na anyi ga-asi, “ka anyi na-eme ihe ozo ka ezi ihe si na ya puta?” Ufodu ndi mmadu ji nkwo na-ebo m ebubo na m na-akuzi ihe di otu a, ikpe a mara ha kwesiri ekwesi. 9 Gini kwanu? Anyi o ka ha mma? Mba, ma e meela ya riji ka o puta ihè na mmadu niile no n’okpuru mmehie, ma ndi Juu ma ndi mba ozo. 10 Dika e dere ya, “O dighi onye obula bu onye ezi omume, o dighi o buladi otu onye. 11 O dighi onye obula na-aghota, o dikwaghj onye o na-agu icho Chineke. 12 Mmadu niile ewezugala onwe ha, ha niile, o dighi onye bara uru n’ime ha. O dighi onye na-eme ihe oma, a pughi ichota o buladi otu onye. 13 Akpiri ha bu ili ghere oghe, ha ji ire ha na-agho aghughu. Elo ajala di n’egbugbere onu ha. 14 Onu ha juputara n’okwu na-aku ilu na obubu onu. 15 Ukwu ha na-eme osijso ikwafu obara. 16 Mbibi na nhuju anya di n’uzo ha niile. 17 Ha amaghj ihe bu uzo udo. 18 Ha amatabeghi ihe itu egwu Chineke putara.” 19 Ugbu a, anyi maara na ihe obula iwu kwuru, o bu ndi no n’okpuru iwu ka o dijiri, ka esite otu a kpuchite onu niile n’otu n’otu. Ma meekwa ka uwa niile mata na ha bu ndi ikpe mara n’ebe Chineke no. 20 N’ihi na o nweghi onye obula a puru igu n’onye ezi omume n’ihu Chineke maka na o na-edebe iwu. Kama, o bu site n’iwu ka anyi ji mata ihe banyere mmehie. 21 Ma ugbu a, emeela ka ezi omume Chineke puta ihè, site n’iguzo iche n’ebe iwu di, bu nke iwu na ndi amuma gbakwara ama ya. 22 Ezi omume a na-esite n’ebe Chineke no abja, site n’okwukwe n’ime Jisqs Krajist nye ndi niile kweere. O nweghi ihe idi iche obula di na ya. 23 N’ihi na mmadu niile emehiela ha ekwesikwaghj otuto Chineke. 24 Ma ugbu a, agwola ha na ndi ezi omume site n’amara ya, site na mgbaputa nke si n’aka Krajist Jisqs. 25 Onye Chineke hoputara ka o were ndu ya chuo aja ikpuchi mmehie, site n’iwufu obara ya maka mgbaghara mmehie, nke a ga-anata site n’okwukwe. N’uzo di otu a, o na-egosiputa ezi omume ya, maka oge gara aga, n’ihi nnagide ya, o jiri ndidi leghara mmehie umu mmadu anya. 26 Ma n’oge taa, site n’igosi na ya onwe ya bu onye ezi omume, na onye a na-agunye dika onye ezi omume bu onye nke kweere na Jisqs. 27 Mgbe o si otu a dijiri, ole ebe

inya isi anyi dikwa? Ajala inabata ya. O bu site iwu di ana? O bu nke oru? Mba, kama o bu site n’okwukwe anyi nwere n’ime Krajist. 28 Ya mere, anyi na-agunye mmadu n’onye ezi omume n’ihi okwukwe o nwere, o bughi n’ihi na o mere ihe iwu kwuru. 29 Chineke o bu naani nke ndi Juu? O bukwaghj nke ndi mba ozo? N’ezie, o bukwu nke ndi mba ozo. 30 N’ihi na Chineke di naani otu, o bu site n’okwukwe ka o ga-anabata ndi ahj ebiri ugu, sitekwa n’otu okwukwe ahj guo ndi a na-ebighj ugu ka ndi ezi omume. 31 O buru na o di otu a, anyi na-esite n’okwukwe anyi mee ka iwu ghara idi ire? Mba! Kama anyi na-enye iwu onodu kwesiri ya.

4 Gini ka anyi nwere ikwu banyere Ebrahim, nna nna anyi na o nwetara ihe niile site n’anu ahj? 2 A si na a guru Ebrahim dika onye ezi omume site n’oru aka ya, o gaara enwe ihe o ga-eji anya isi, ma na o bughi n’ihu Chineke. 3 Ma gini ka akwukwo nsu kwuru? “Ebrahim kweere na Chineke, a guru nke a nye ya di ka ezi omume.” 4 Mgbe mmadu ruru oru, uguo oru a kwuru ya abughi onyinye, kama o bu ihe ruru ya n’ihi oru o ruru. 5 Ma nye onye na-enweghi oru ma tinye okwukwe ya na onye ahj na-agunye ndi ajo omume dika ndi ezi omume, a gaeji okwukwe ya gunyere ya dika ezi omume. 6 Devid n’onwe ya kwukwara banyere onu dijiri onye obula Chineke guru n’onye ezi omume n’agbanyeghi oru ya. 7 “Nguzi na-adiri ndi a gbaghaara ajo omume ha niile, ndi ekpuchikwara mmehie ha niile. 8 Nguzi na-adiri nwoke ahj, ndi Onyenwe anyi na-adighi agunyere mmehie ya.” 9 Nguzi a o diri naani ndi e biri ugu ka o bu nyekwa ndi a na-ebighj ugu? Ihe anyi na-ekwu bu na a guru okwukwe Ebrahim di ka ezi omume nye ya. 10 Olee mgbe a guru ya nye ya? O bu tupu e bie ya ugu, ka o bu mgbe e bichara ya ugu? O bughi mgbe e bichara ya ugu kama o bu tupu e bie ya ugu. 11 O natara ihe iribama nke obibi ugu dika akara nke ezi omume nke okwukwe o nwere mgbe o no na-ebighj ugu. Nke a bu ime ya nna ndi niile kweerenu, ndi ahj o guru dika ndi ezi omume, o bu ezie na ha bu ndi a na-ebighj ugu. 12 N’uzo di otu a kwa, o bu nna ndi niile e biri ugu. Ndu ya na-egosikwa ha na o bughi obibi ugu ha na-azoputa ha, kama o bu okwukwe ha. N’ihi na Chineke nabatara Ebrahim naani site n’okwukwe o nwere tupu e bie ya ugu. 13 Nkwa o kwere Ebrahim na agburu ya na ha

ga-eketa ụwa abughị site n'idebe iwu, kama ọ bụ site n'ezi omume nke okwukwe. **14** N'ih na, ọ bụrụ na ndị a ga-enye ihe e kwere na nkwa bụ ndị na-edebe iwu, inwe okwukwe abakwaghị uru, nkwa ahụ enwekwaghị isi ọbụla. **15** N'ih na iwu n'onwe ya na-eme ka ọnụma bịa. Ma ebe iwu na-adighi, mmehie adighikwa. **16** Ya mere, nkwa ahụ na-abia site n'okwukwe, ka ọ bụrụ naanị site n'amara ka e ji mee ka ụmụ ya niile nweta ya, ọ bughị naanị nye ndị nọ n'okpuru iwu, kama ọ bukwa nye ndị nwere ụdị okwukwe Ebrahim. N'ih na ọ bụ nna anyi niile. **17** Dika e dere ya, "Emeela m gi nna nke otutu mba." Ya mere, n'ihu Chineke ahụ bụ onye o kweenyere n'ime ya, bụ onye ahụ na-eme ka ndị nwurụ anwụ dikwa ndụ ozo, onye na-akpokwa ihe ndị na-adibughị, mee ka ha dirị. **18** Ọ buladi mgbe olileanya gasiri, o kweyerere na ya ga-abụ nna nke otutu mba, dika ihe a gwara ya si di, "Otu a ka mkpuru gi ga-adi." **19** Ọ daghi mba n'okwukwe ọ buladi mgbe ọ matara na ya akala nka n'ahụ, n'ih na ọ gbaruola otu nari afo, tinyekwara na akpanwa Sera bụ ihe nwurụ anwụ. **20** Ọ dighi mgbe ọbụla o nwere obi abụọ na Chineke agaghị emezu ihe niile o kwere ya na nkwa. Kama, okwukwe ya mere ka ọ gbasie ike, ka ọ na-enye Chineke otuto. **21** O nwere otu obi na Chineke puru imezu ihe niile ọbụla o kwere na nkwa. **22** Ọ bụ n'ih ya ka e ji guo nke a nye ya di ka ezi omume. **23** Okwu ndi a, "A guru ya nye ya dika onye ezi omume," edeghi ya naanị maka ya. **24** Kama e dere ya n'ih anyi bụ ndi kwere n'onye ahụ mere ka Onyenwe anyi Jisosh si n'onwụ bilie. **25** Onye a rara nye ka ọ nwuo n'ih mmehie anyi niile, ma e mere ka o si n'onwụ bilie ka anyi buru ndi a guru dika ndi ezi omume.

5 Ya mere, ebe e sitere n'okwukwe mee ka anyi buru ndi a guru dika ndi ezi omume, udo di ugbo a n'etiti anyi na Chineke site n'Onyenwe anyi Jisosh Kraist. **2** Onye anyi sitere n'aka ya nata amara nke anyi na-eguzo n'ime ya ugbo a. Anyi nọ n'onu nweekwa olileanya na a ga-eme ka anyi keta oke n'ebube Chineke. **3** Ọ bukaghị naanị nke a, ma anyi na-anurikwa onu n'ime nsogbu anyi niile, ebe anyi maara na nsogbu ndi a na-enyere anyi aka ibu ndi nwere ntachiobi. **4** Ntachiobi na-aruputa n'ime anyi ezi agwa; ezi agwa na-aruputakwa olileanya. **5** Olileanya na-eme ka anyi guzo chim, n'ih na Chineke awunyela ihunanya ya n'ime obi anyi site n'onyinye Mmuo Nso. **6** Mgbe ahụ anyi na-enweghi ike ọbụla, mgbe oge ahụ

ruru nnoo, Kraist bịa nwuo onwu n'ih anyi bụ ndi mmehie. **7** A sikwarị na anyi bụ ndi ezi omume ọ gaara abụ ihe siri ike mmadu ibia nwuo onwu n'ih anyi. Ma eleghi anya, a ga-ahukwa onye nwere ike nwuo n'ih ezi mmadu. **8** Ma lee ka ihunanya Chineke siri puta ihè! Mgbe anyi ka nori na-eme mmehie, Kraist nwurụ n'ih anyi. **9** Ebe a guru anyi dika ndi ezi omume site n'obara ya, nke kari nke a, a ga-esitekwa na ya zoputa anyi site n'onuma Chineke. **10** N'ih na, ọ buru na mgbe anyi bụ ndi iro Chineke, e mere ka anyi na ya di n'udo site n'onwu Okpara ya, nke kari nke a bụ, ebe ọ bụ na anyi na ya dizi na mma, anyi ga-enweta nzoputa site na ndu ya. **11** Ọ bukaghị naanị nke a, kama anyi na-anurikwa onu n'ime Chineke site na Onyenwe anyi Jisosh Kraist, onye anyi sitere na ya nata idi na mma a ugbo a. **12** Dika o siri di, ọ bụ site n'aka otu nwoke ka mmehie siri bata n'ụwa. Ọ bukwa mmehie a wetara onwu. Ugbo a, onwu erutela onye ọbụla aka n'ih na mmadu niile emehiela. **13** Ma tupu e nye iwu, mmehie di n'ụwa. Ma a dighi agukota mmehie mgbe iwu na-adighi. **14** Ma e mere ka onwu rute onye ọbụla site n'oge Adam ruo n'oge Mosis. O metutara ọ buladi ndi mmehie ha na-adighi ka nke Adam, onye bụ ihe atụ nke onye ahụ gaje ibia. **15** Ma onyinye a adighi ka njehie ya. N'ih na ọ buru na otutu nwurụ site na mmehie nke otu mmadu, lee ka o siri buru ihe di ukwu karia na amara Chineke na onyinye amara sitere n'otu onye bụ Jisosh Kraist ga-ababiga uba oke rute otutu mmadu. **16** Ozo, onyinye a adighi ka ihe mmehie mmadu mputara. N'ih na ikpe ahụ sooro mmehie otu onye weta omuma ikpe, ma onyinye ahụ sooro otutu njehie weta igu mmadu n'onye ikpe na-amaghị. **17** Ya mere, ọ buru na onwu chirị ochichi site na njehie nke otu onye, ọ bughị ihe di ukwu karia na ndi nabatara onyinye amara Chineke bara uba, ya na onyinye ezi omume, ga-achị achị na ndu site n'otu onye ahụ bụ Jisosh Kraist. **18** Ya mere, dika otu njehie si weta ikpe omuma nye mmadu niile, otu ahụ kwa ka e si guo mmadu niile dika ndi ezi omume na ndi nwere ndu site n'otu oru ezi omume. **19** N'ih na dika otutu mmadu si buru ndi mmehie n'ih nnupu isi nke otu nwoke, otu a kwa ka otutu mmadu ga-abukwa ndi ezi omume n'ih nrube isi nke otu nwoke. **20** Iwu bịa mee ka mmehie na-aba uba, ma dika mmehie na-aba uba, amara na-abakwa uba karia. **21** Ya mere, dika mmehie si buru eze n'onwu, otu a kwa ka amara ga-

esi buru eze site n'ez omume iweta ndu ebighi ebi site n'aka Jisosh Kraist, Onyenwe anyi. (aiOnios g166)

6 Gini ozokwa ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-anogide n'ime mmehie ka amara na-aba uba? **2** E e! O kwesighi! Olee otu anyi ga-esi na-adji ndu n'ime mmehie, mgbe anyi bu ndi nwuru anwu n'ebe mmehie di? **3** O bu na unu amataghi na mgbe ahụ e jikotara anyi na Kraist Jisosh na baptizim ka e jikotakwara anyi na ya n'onwu. **4** Ya mere, esitere na baptizim likoo anyi na ya n'onwu, dika e mere ka Kraist site n'onwu bilie n'ebube nke Nna, ka anyi sikwa otu a keta oke na ndu ohuru. **5** O burukwa na e jikotaala anyi na ya n'onwu, e jikotakwala anyi na ya na mbilite n'onwu. **6** N'ihu na anyi maara na a kpogidekotara ndu nke ochie anyi na Kraist n'elu obe, iji mee ka anu ahụ nke mmehie ahụ buru ihe a lara n'iyi, ka anyi burukwa ndi nwere onwe ha site n'ibu ohu nke mmehie. **7** N'ihu na onye nwuru anwu aguola ya dika onye nwere onwe ya site n'ebe mmehie di. **8** O burukwa n'ezikwu na anyi na Kraist nwukoro onwu, anyi makwara na anyi na ya ga-adikokwa ndu ozo. **9** N'ihu na anyi maara na ebe e mere ka Kraist site n'onwu bilie, o gaghị anwukwa ozo. Onwu enwekwaghị ike obula n'ebe o no ozo. **10** O nwuru naanji otu mgbe n'ihu mmehie. Ma ndu o na-adji ugbo a bu nke o na-adji nye Chineke. **11** Ya mere, guo onwe unu ugbo a dika ndi nwuru anwu n'ebe mmehie di. Guokwa onwe gi dika ndi di ndu n'ebe Chineke no n'ime Kraist, site na Kraist Jisosh Onyenwe anyi. **12** Unu ekwela ka mmehie na-achị eze n'ahu unu ozo, nke ga-eme ka unu na-erubere aguu nke anu ahụ isi. **13** Unu a nakwala eche akuku ahụ unu obula ka o buru ngwa oru ajo omume. Kama cheenu onwe unu n'ihu Chineke, dika ndi esi n'onwu kpoputa nyefee na ndu. Cheenu akuku ahụ unu niile n'ihu Chineke dika ngwa oru nke ezi omume. **14** N'ihu na unu ekwesighi i bu ohu mmehie, ebe o bu na unu anokwaghị n'okpuru iwu ozo, kama unu no n'okpuru amara. **15** Gini kwa? Anyi ga-eme mmehie n'ihu na anyi anoghi n'okpuru iwu kama n'okpuru amara? Mba! O kwesighi. **16** O bu na unu amataghi na mgbe unu weere onwe unu nye mmadu irubere ya isi dika ohu, unu bu ohu nye onye ahụ unu na-erubere isi, maobu ohu nye mmehie nke na-eduba n'onwu, ma o bukwanu irube isi nke na-eduba n'ez omume? **17** Ma ekele diri Chineke n'ihu na o bu ezie na unu buru ohu nye mmehie, ma ugbo a, unu ejirila obi unu niile

kpobie inabatarara onwe unu ozizi ahụ e nyefere n'aka unu. **18** Ugbo a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie, unu aburu ndi ohu ezi omume. **19** Ana m eji ihe imaatu site na ndu a na-ebi kwa ubochi, n'ihu adighi ike nke anu ahụ mmadu. Ya mere, dika unu si were ahụ unu di iche iche nye ibu ohu adighi ocha na ajo omume nke na-abawanye uba, sitekwanu otu a were ha nye ugbo a ka ha buru ohu ezi omume nke na-eduba n'idi nso. **20** Mgbe unu bu ohu mmehie, o nweghi ihe megidere unu ime ezi omume. **21** Ma gini bu uru unu nwetara n'oge ahụ site n'oru ahụ niile unu ruru, bu ihe ndi ahụ na-eme ka ihere mee unu? Ihe ndi ahụ na-eduba n'onwu. **22** Ugbo a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie. Unu aghoola ndi ohu Chineke. Uru unu na-erita bu idi nso, ogwugwu ya bukwa ndu ebighi ebi. (aiOnios g166) **23** N'ihu na ugwo oru mmehie bu onwu, ma onyinye amara Chineke na-enye n'efu, bu ndu ebighi ebi, site na Jisosh Kraist Onyenwe anyi. (aiOnios g166)

7 O bu na unu amaghi umunna m, unu ndi maara iwu nke oma na o bu oge mmadu di ndu ka iwu na-ejide ya? **2** Dika ihe imaatu, iwu na-ejikota nwanji luru di na di ya mgbe di ya ka no ndu, ma o buru na di nwanji ahụ anwu, o nokwaghị n'okpuru iwu jikotara ha dika di na nwunye. **3** A ga-akpo ya nwanji na-akwa iko ma o buru na o lakwuru nwoke ozo mgbe di ya ka di ndu. Ma o buru na di ya anwu, o ga-abu onye nwere onwe ya site n'iwu ahụ. O kwaghị iko ma o buru na o luo nwoke ozo. **4** Ya mere, umunna m, unu onwe unu kwa anwuola n'ebe iwu di site n'ahu Kraist, ka e nwe ike kenye unu onye ozo, bu onye ahụ e mere ka o si n'onwu bilie. Ka anyi site na ya mia mkpuru nye Chineke. **5** Mgbe anu ahụ mmehie na-achị anyi, ochicho ojo nke iwu na-akpali juputara n'ime anyi, nke mere na anyi na-amj mkpuru nye onwu. **6** Ugbo a, a toghapula anyi puo n'aka iwu ebe anyi nwuru nye ihe ndi kere anyi agbu na mbu, anyi anaghi ebikwa ndu n'usoro iwu ochie nke e dere n'akwukwo, kama anyi na-eje ozi n'usoro ndu ohuru nke mmuo. **7** Ugbo a, gini ka anyi ga-ekwu? Iwu ahụ o bu mmehie? N'ezie, mbaa! Agaraghị m ama ihe mmehie bu ma o bughị site n'iwu. O buru na iwu asighi, "Enwela anya ukwu," agaraghị m ama na o bu mmehie. **8** Ma mmehie sitere n'iwu a megidere ochicho ojo, mee ka echiche m mgbe niile buru ihe gbasara ihe ojo, na otu m ga-esi mee ha. A si na iwu adighi, mmehie agaraghị adi.

9 Na mbụ, abụ m onye dị ndụ mgbe iwu na-adighi, ma mgbe iwu bjara, e mere ka mmehie nwe ntute. 10 Anwuru m, ma chọputa na iwu ahụ kwesiri iwetara m ndụ ghọziri ihe wetara onwu. 11 N'ih i na mmehie jiri ohere ahụ iwu webatara ghogbuo m, sitekwa n'iwu ahụ gbuo m. 12 N'ezie, iwu ahụ dị nsọ, ihe e nyere n'iwu dị nsọ, burukwa ezi omume na ihe dị mma. 13 Mgbe ahụ, ọ putara na ihe ahụ dị mma wetaara m onwu? Mba! Kama ọ bụ mmehie sitere n'ihe dị mma wetara m onwu, ka e nwee ike gosiputa na mmehie bụ ihe jogburu onwe ya site n'ihe e nyere n'iwu. 14 Anyị matara na iwu bụ ihe nke mmụọ ebe mụ onwe m bụ anụ ahụ efu, onye e rere dika ohu nye mmehie. 15 O nweghị ụzọ ihe m na-eme si doo m anya. N'ih i na ihe m na-eme abughị ihe m choro ime, ọ bụ ihe m kporo asi bụ ihe na-agara m aka ime mgbe niile. 16 Ma ọ buru na m eme ihe m na-achoghị ime, ana m ekwenye na iwu dị mma. 17 Ma dika ọ di, ọ bukwaghị mụ onwe m na-eme ihe ndi a, kama ọ bụ mmehie bi n'ime m. 18 O doro m anya na o nweghị ihe oma o bula di n'ime m, ya bụ n'ime anụ ahụ m. N'ih i na ọ na-agu m agụu ime ezi ihe, ma ike ime ezi ihe adighi n'ime m. 19 Ihe m na-eme mgbe m choro ime ezi ihe abughị ezi ihe ahụ m choro ime kama ọ bụ ajọ ihe ahụ m na-achoghị ime ka m na-eme. 20 Ọ buru na m na-eme ihe ahụ m na-achoghị ime, ọ putara na ọ bughị mụ onwe m na-eme ihe ndi ahụ. Kama ọ bụ mmehie bi n'ime m na-eme ha. 21 Achoputara m iwu nke na-arụ ọrụ n'ime m. Mgbe m choro ime ihe oma, naani ihe ojoo bụ ihe na-agara m aka ime. 22 N'ime ime onwe m, ọ na-agu m agụu ime ihe iwu Chineke kwuru. 23 Ma ana m ahuta iwu ozo di n'ime m nke na-agba mgba megide iwu nke di n'uche m, ime ka m buru ohu nye iwu nke mmehie na-arụ ọrụ ya n'anụ ahụ m. 24 Lee udi onodu ojoo nke m hutara onwe m n'ime ya! Onye puru inaputa m site n'anụ ahụ a nke na-eduba m n'onwu? 25 Ma ekele diri Chineke, onye na-anaputa m site na Kraist Jisus Onyenwe anyi! Ya mere, n'ime mmuọ m, abụ m odibo nye iwu Chineke, ma n'ime anụ ahụ mmehie m, abụ m ohu nye iwu nke mmehie.

8 Ya mere, ikpe omuma o bula adighikwa ugbo a nye ndi niile no n'ime Jisus Kraist. 2 N'ih i na site na Kraist Jisus iwu nke Mmuo na-enye ndu emeela ka m nwere onwe m site n'iwu nke mmehie na onwu. 3 N'ih i na ihe iwu na-enweghi ike ime, n'ih i adighi ike nke anụ ahụ, ka Chineke mere, site n'izite Okpara ya,

ka ọ bja n'udidi anụ ahụ mmehie, buru aja mmehie, site otu a, maa mmehie ikpe na anụ ahụ. 4 Ka izu ezu nke ihe niile iwu choro n'aka anyi buru ihe e mezuru n'ime anyi, bu ndi na-adighi ebi ndu dika ochicho anụ ahụ si diri, kama dika ochicho Mmuo Nso si di. 5 Ndi niile na-ebi ndu ha dika anụ ahụ siri choro, na-ebi ya naani imezu aguu niile na-agu anụ ahụ ha. Ma ndi niile na-agbaso uzọ nke Mmuo na-achoputa na ha na-eme ihe Mmuo na-achoro. 6 Itukwasị uche n'ih e nke anụ ahụ na-eweta onwu. Ma itukwasị uche n'ih e nke Mmuo Nso na-eweta ndu na udo. 7 N'ih i na onye obula tukwasiri uche ya n'ih e nke anụ ahụ na-ebuso Chineke agha, ọ naghị edebe iwu nke Chineke. N'ezio kwu, ọ gaghị enwe ike idebe ya. 8 Ya mere, ndi na-erubere anụ ahụ ha isi apughị ime ihe ga-atọ Chineke uto. 9 Ma lee! Unu onwe unu anaghị ebizi ndu n'usoro nke anụ ahụ, kama unu na-ebi n'usoro nke Mmuo Nso n'ih i na Mmuo nke Chineke bi n'ime unu. Onye obula na-enweghi Mmuo nke Kraist abughị nke ya. 10 Ọ burukwa na Kraist bi n'ime unu, anụ ahụ unu ga-abu ihe nwuru anwu n'ebe mmehie di, ma mmuọ unu di ndu n'ih i na a guola unu na ndi ezi omume. 11 Ọ buru na Mmuo onye mere ka Jisus si n'onwu bilie, bi n'ime gi, onye ahụ nke mere ka Kraist si n'onwu bilie ga-emekwa ka anụ ahụ gi di ndu site n'ike Mmuo Nso ahụ, onye bi n'ime gi. 12 Ya mere, umunna m, anyi ji ugwo ma ọ bughị anụ ahụ ka anyi ji ugwo idi ndu dika ochicho ya si di. 13 Ọ buru na unu na-ebi ndu dika anụ ahụ si choro, unu ga-anwu. Ma ọ buru na unu ga-eji ike nke Mmuo Nso mee ka omume niile nke anụ ahụ nwuo, unu ga-adi ndu. 14 N'ih i na ndi niile Mmuo nke Chineke na-achi bu umu Chineke. 15 N'ih i na unu anataghị mmuọ nke na-eme unu ndi ohu ozo nye itu ujo, kama unu natara Mmuo nke mere unu umu Chineke. Ọ bụ site na Mmuo ahụ ka anyi ji na-akpo "Abba, Nna." 16 Mmuo Nso, n'onwe ya na-agbakwa ama n'ime mmuọ anyi, na-agwa anyi na anyi bu umu Chineke. 17 Ugwu a, ọ buru na anyi bu umu, ọ putara na anyi bu ndi nketa oke, ndi ga-eketa ihe Chineke nwere, na ndi ha na Kraist ga-eketo ihe, ma ọ buru n'ezie na anyi ga-esoro ya keta oke ahuhu ya, ka anyi si otu a sorokwa ya keta oke n'ebube ya. 18 N'ikwu ezio kwu, ahuhu niile anyi na-ata ugbo a erughị ihe a ga-eji tunyere ebube niile a ga-ekpughe n'ime anyi. 19 Ihe niile e kere eke ji oke aguu na-eche mgbe a ga-gosiputa ndi bu umu Chineke. 20 N'ih i na e tinyere ihe e kere eke n'onodu ihe na-abaghị uru, ma ọ bughị

site n'ochichọ nke onwe ya, kama n'ochichọ nke onye ahụ tinyere ya n'ọnọdụ ahụ n'ime olileanya, **21** na otu ụbọchị na ha ga-enwere onwe ha site n'agbụ nke ire ure, sorokwa keta oke n'ebube ahụ ga-abụ nke ụmụ Chineke. **22** Anyị maara na ruo ugbu a, ihe niile e kere eke na-asụ ude n'ihị ihe mgbu ha nọ n'ime ya, dika ihe mgbu nke ọmụmụ nwa. **23** Ọ bughị naanị nke a, ma anyị onwe anyị, ndị nwere mkpuru mbụ nke Mmụọ Nsọ, na-asukwa ude n'ime onwe anyị, na-echesi ike mgbe a ga-akpobata anyị dika ụmụ, mgbe a ga-agbaputa anụ ahụ anyị. **24** N'ihị na a zoputara anyị site n'olileanya di otu a. Ma olileanya a na-ahụ anya abughị olileanya. Onye na-enwe olileanya mgbe ihe ọ na-ele anya ya di ya n'aka? **25** Ma ọ bụrụ na olileanya anyị dabeere n'ihe ahụ anyị na-enwetabeghi, anyị gaeji ndidi chere tutu ihe ahụ erute anyị aka. **26** Otu aka ahụ, Mmụọ Nsọ na-enyere anyị aka n'ime adighi ike anyị. N'ihị na anyị amaghi ka esi ekpe ekpere dika o kwesiri. Ma Mmụọ Nsọ n'onwe ya ji isụ ude nke ọmụ apughị ikọ na-arịrọ anyị ariri. **27** Chineke, onye na-enyocha obi mmadu, amarala ihe Mmụọ Nsọ bụ n'uche. N'ihị na Mmụọ Nsọ na-arịrọ ndị nsọ niile ariri dika Chineke si chọ. **28** Anyị maara na ihe niile na-arukota oru maka odimma ndi huru Chineke n'anya bu ndi a kporo dika uche nsọ ya siri di. **29** N'ihị na ndi ahụ o maarari ka o kakwara akara ka ha nwe udidi nke Okpara ya, ka o buru nwa e buru uzọ muo n'etiti otutu umunna. **30** Ma ndi ahụ o kara akara, ka o kpokwara; ndi o kporo, ka o guru na ndi ezi omume; ndi o guru na ndi ezi omume ka o nyekwara otuto. **31** Gini ozo ka anyi ga-ekwu banyere ihe ndi a. O buru na Chineke nonyere anyi, onye puru imegide anyi? **32** Onye ahụ na-azoghị ndụ Okpara ya, kama o weere ya nye n'ihị mmehie anyi niile, o di ihe ozo anyi choro o na-agaghị enye anyi site na ya? **33** Onye puru ibo ndi ahụ Chineke hoputara ebubo? O bu Chineke na-agu mmadu dika onye ezi omume. **34** Onye bu onye ahụ nke ga-ama ikpe? O bu Kraist Jisos onye nwuru, ma karja nke ahụ, onye e mere ka o si n'onwu bilie, nọ n'aka nri Chineke na-aritakwara anyi ariri. **35** Onye nwere ike ikewapu anyi site n'ihunanya Kraist? O bu nsogbu, ka o bu ihe isi ike, ka o bu mkpagbu. Ka o bu unwu, ka o bu igba otu, ka o bu ihe egwu, ka o bu mma agha? **36** Dika e dere ya, "O bu n'ihị gi ka anyi na onwu ji na-agba mba ubochi niile. A na-ele anyi anya dika aturu a gaje igbu egbu." **37** Mba, kama n'ime ihe ndi a niile, anyi kariri ndi mmeri site

n'onye ahụ huru anyi n'anya. **38** N'ihị na nke a bu ihe m maara nke oma, na onwu, maobu ndu, maobu ndi mmuo ozi, maobu mmuo di iche iche ndi na-achi n'elu na n'uwu, maobu ike ochichiri di iche iche, maobu ihe di ugbu a, maobu ihe gaje ibia, **39** maobu idi elu, maobu idi omimi, ma o bukwanu ihe obula ozo e kere eke, agaghi enwe ike ikewapu anyi site n'ihunanya Chineke, nke di n'ime Kraist Jisos Onyenwe anyi.

9 Ana m ekwu eziokwu n'ime Kraist. Anaghi m ekwu okwu ugha. Akonuche m nke Mmụọ Nsọ na-achi na-agbakwara m ama. **2** A nọ m n'ọnọdụ oke ihe mwute na ihe mgbu di ukwu n'obi m. **3** A si na o bu ihe ga-ekwe mee, ejikeere m ibu onye a buru onu na onye e wepuru site n'ebe Kraist nọ n'ihị umunna m na ndi ikwu m, **4** bu ndi Izrel. Ndi Chineke horo ka ha buru umu ya, ndi o nyere ebube ya na ogbugba ndu ya. O nyekwara ha iwu na ife ofufe n'ulonso okwu ahụ na otutu nkwa di iche iche. **5** Ha si n'agburu nna nna anyi ochie ha. Kraist n'onwe ya, n'udidi mmadu, sikwa n'agburu ha puta, onye bu Chineke nke ihe niile, onye a na-eto ruo ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **6** O bughị di ka a ga-asị na okwu Chineke na-ala azu. N'ihị na o bughị onye obula a muru n'ezinaulo ndi Izrel bu onye Izrel. **7** Na ha sitere n'agburu Ebrahim puta emeghi ka ha buru umu Ebrahim n'ezie. Ma n'akuku nke ozo, "O bu site n'Aizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha." **8** Nke a na-egosi na o bughị ndi niile a muru na-anu ahụ bu umu Chineke, kama umu ndi ahụ e kwere na nkwa bu ndi a na-agunye di ka umu Ebrahim site na nkwa ahụ. **9** Lee ka e si kwee nkwa ahụ, "Mgbe oge ahụ a kara aka ruru, aga m aloghachi, Sera ga-amukwa nwa nwoke." **10** O bughị naanị nke a. Umụ Ribeka si n'otu nna, ya bu nna nna anyi Aizik. **11** Ma tupu a muo umu ejima ndi a, ma o bukwanu tupu ha emee ihe obula di mma maobu nke di njo, iji mee ka ochichọ Chineke banyere nhoputa ha guzoro, **12** o bughị site n'oru kama o bu site n'onye ahụ nke na-akpo, n'ihị na a gwara ya si, "Nke okenye ga-ejere nke nta ozi." **13** Dika e dere ya, "Jekob ka m huru n'anya ma Iso ka m kporo asi." **14** Gini kwa ka anyi ga-ekwu? Chineke o bu onye ajo omume? Mba! **15** N'ihị na o gwara Mosis, "Onye m choro imere ebere ka m ga-emere ebere, o bukwa onye m choro imere omijiko ka m ga-enwere omijiko." **16** Ya mere, o dabereghị n'ochichọ nke mmadu maobu irusi oru ike ya kama o dabere n'ebere Chineke. **17** N'ihị n'akwukwo nsọ gwara Fero, "Emere m ka i buru

ihe i bu n'ih i nke a, ka m were gi ziputa ike m, ka e nwe ike kwusaa aha m n'uja niile." 18 O putara ihe na o bu naani ndi Chineke choro ka o na-emere ebere, ndi o chokwara ka o na-eme ka ha buru ndi obi ha kpochiri akpochi. 19 Ma eleghi anya unu puru igwa m, "Gini kwanu mere o ji ata anyi uta? Onye kwanu puru iguzogide ihe o zubere ime?" 20 Onye ka i bu gi mmadu efu, ijiaju Chineke ajuju? "Nkata mmadu na-akpa o ga-aju onye na-akpa ya ajuju, 'Onye si gi kpaam otu a?'" 21 Otu a kwa, onye okpu ite o nweghi ike isite n'otu uru ahụ o nwere kpuo udi ite obula masiri ya, ufodu ite puru iche na ufodu e ji eje ozi n'ulo? 22 O burukwanu na Chineke ekpebie igosi iwe ya na ime ka a mara ike ya site n'inwe oke ndidi banyere ndi oke iwe ya ga-adakwasị bu ndi a kwadoro maka mbibi? 23 Ma o burukwanu na o mere nke a iji mee ka ndi ahụ o na-emere ebere mata iba uba nke ebube ya, bu ndi o bururi uzo kwadoo maka ebube a. 24 O buladi anyi bu ndi o kpokwara, o bughị naani site na ndi Juu kama site na ndi mba ozo? 25 Dika o kwuru n'akwukwo Hosiya, "Aga m akpo ha 'ndi m,' bu ndi na-abughị ndi m. Aga m akpokwa ya 'onye m huru n'anya' bu onye m na-abughị n'anya." 26 Ma, "N'otu ebe ahụ a no si ha, 'Unu abughị ndi m,' bukwa ebe a ga-anọ kpo ha, 'Umụ nke Chineke di ndu.'" 27 Aizaya bere akwa n'ih i umu Izrel, "O bu ezie na onugogu umu Izrel dika uzuzu di n'akuku osimiri, maobu naani mmadu ole na ole ka a ga-azoputa. 28 N'ih i na Onyenwe anyi na-aga ikpe uwa a ikpe. O ga-eme osisiso n'ikpe ahụ ma kpebie ya." 29 O bukwa dika Aizaya kwuru na mbu, "O buru na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ahapuruhi anyi umu umu, anyi gara adi ka Sodom, anyi gaara adikwa ka Gomora." 30 Gini kwa ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-asị na o enyela ndi mba ozo na-enweghi oge ha gbasoro ezi omume, ma ha natara ya, bu ezi omume nke sitere n'okwukwe, 31 ma ndi Izrel na-agbaso iwu nke ezi omume, enwebeghi ike ime onwe ha ndi a ga-anabata. 32 Gini gbochiri ha? O bu n'ih i na ha agbasoghi ya site n'okwukwe. Kama ha chere na o bu site n'oru. Ha zohiere ukwu n'oke nkume iso ngongo ahụ. 33 Dika e dere ya, "Lee, ana m atogbo na Zayon nkume nke na-eme ka ndi mmadu so ngongo, oke nkume nke na-eme ka ha daa. Ma onye nke kweere na ya, agaghi eme ka ihere mee ya."

10 Umunna m, ihe na-agu nnoobi m aguu nke ukwu na ekpere m na-ekpe nye Chineke bu ihu

na a zoputara ha. 2 Ana m agba akaebe na ihe banyere Chineke na-anu ha oku n'obi nke ukwu. Kama inu oku n'obi ha abughi site na mmazu Chineke. 3 Ebe ha na-amaghi ezi omume nke si na Chineke bja kama ha choro ihawe nke onwe ha, ha ewedaghi onwe ha n'okpuru ezi omume nke Chineke. 4 Kraist bu ogwugwu iwu. Ya mere, ezi omume ga-adiri onye obula nke kwere. 5 Mosis si otu a dee banyere ezi omume nke sitere n'iwu, "Onye obula na-eme ihe ndi a ga-adi ndu site na ha." 6 Ma ezi omume ahụ nke sitere n'okwukwe na-asị, "Asila n'ime obi gi, 'onye ga-arigo n'ime eluigwe?'" (nke bu, ikudata Kraist) 7 "maobu, 'Onye ga-arida n'ime ili?'" (nke a bu, ikpolite Kraist site na ndi nwuru anwu). (Abyssos g12) 8 Ma gini ka o na-ekwu? "Okwu ahụ no gi nso, o di n'onu gi dirikwa n'obi gi," o bu ya, bu okwu okwukwe ahụ anyi na-ekwusa. 9 Ma o buru na i ga-eji onu gi kwuputa, na "Jisos bu Onyenwe anyi," kwerekwa n'ime obi gi na Chineke kpolitere ya site n'onwu, a ga-azoputa gi. 10 N'ih i na o bu obi gi ka i ga-eji kwere; a guo gi n'onye ezi omume, o bukwa onu gi ka i ga-eji kwuputa, a zoputa gi. 11 Dika akwukwo nso kwuru, "Onye obula kweere na ya, agaghi eme ka ihere mee ya." 12 N'ih i na o nweghi ihe di iche n'etiti onye Juu na onye mba ozo, otu Onyenwe anyi ahụ bu Onye nwe mmadu niile, o na-agozibigakwa ndi na-akpoku ya oke. 13 N'ih i na, "Onye obula nke na-akpoku aha Onyenwe anyi, ka a ga-azoputa." 14 Ma olee otu ha ga-esi kpoku aha ya ma o buru na ha ekwereghị na ya? Olee otu ha gasikwa kwere n'onye ahụ ha anubeghi ihe gbasara ya? Olee otu ha ga-esi nukwa ma o buru na ndi nkwusa adighi? 15 Olee kwanu otu ha ga-esi puo gaa kwusaa, ma o buru na o nweghi ndi zipuru ha? Dika e dere ya n'akwukwo nso, si, "Lee, ka ha si maa mma bu ukwu ndi na-eweta ozioma." 16 Ma o bughị mmadu niile nabatara ozioma ahụ. N'ih i na Aizaya kwuru, "Onyenwe anyi, onye kweere ozi anyi?" 17 Ma o bu ihe doro anya na o bu site n'ige nti n'oziooma a ka mmadu ji enweta okwukwe, ozioma ahụ a na-anu bu site n'okwu Kraist. 18 Ma ana maju, O ga-abu na ha anughi? Ha nuru ya n'ezie. "N'uja niile ka olu ha puru gazuo, okwu onu ha niile erukwaala n'ebe uwa soturu." 19 Ozokwa, ana maju, o bu na Izrel aghotaghi? Na mbu, Mosis siri, "Aga m esite na ndi na-abughị mba kpalie mmuo ekworo n'ime unu; aga m esitekwa n'obodo na-enweghi nghota kpasuo unu iwe." 20 Ma Aizaya jiri nkwuwa okwu si, "Ndi chotara

m bu ndi na-adighi aju ase m, ekpugheere m onwe m nye ndi ahụ na-adighi aju ase m.” 21 O kwuru banyere ndi Izrel, “Agbasara m aka m ogologo ubochi niile nye ndi nnupu isi na ndi na-ekwesị olu ike.”

11 Mgbe ahụ a na m aju, o ga-abụ na Chineke ajula ndi ya? Mba, nke a apughị ime, n’ihi na mụ onwe m bukwa onye Izrel. Abụ m nwa nwa Ebrahim, onye si n’agburu Benjamin pụta. 2 Chineke ajubeghi ndi ya bu ndi o hoputara site na mmalite ihe niile. O bu na unu amaghi ihe akwukwo nsọ na-ekwu banyere Ilaia, otu o siri rịọ Chineke ariri megide umu Izrel? 3 “Onyenwe m, ha egbuchala ndi amuma gi niile, mebisiekw a ebe ichu aja gi niile, maobu naani m foduru. Ha na-achokwa uzọ igbu m.” 4 Gini bu osisa Chineke nyere ya? “E nwere m puku mmadu asaa ozọ ndi huru m n’anya, ndi na-egbubeghi ikpere ha n’ala nye Baal.” 5 Otu a ka o dikwa n’oge di ugbu a, a horola mmadu ole na ole site n’amara ya. 6 O buru na o sitere n’amara, o sighizikwa n’oru. N’ihi na o buru na o si n’oru, amara ya abughikwa amara n’eziokwu. 7 Gini kwia? Ihe ndi Izrel jiri ike ha niile na-achọ nke ha na-achotaghi ka ndi a hoputara chotara. Ndi nke ozọ mechiri obi ha. 8 Dika e dere ya, “Chineke nyere ha mmuo na-eme mmadu iberiibe. O nyela ha anya nke ha na-ejighi ahụ uzọ, nyekwa ha nti nke ha na-ejighi anu ihe; o mere nke a ruo taa.” 9 Devid kwukwara, “Ka tebul ha ghoro ha igbudu na onya, ha burukwa ihe iso ngongo na ntaramahu nye ha. 10 Ka anya ha gbaa ochichiri, ka ha gharakwa ihu uzọ. Mee ka azu ha buru ihe arojiri aroji ruo mgbe ebighi ebi.” 11 Ajuju ozọ m na-aju bu nke a: O ga-abu na ha suru ngongo ka ha daa ma ghara ibilite ozọ? O bughị otu a! Kama n’ihi mmehie ha, nzoputa rutere ndi mba ozọ ka e sitekwa na nke a kpalie ekworo n’ime umu Izrel. 12 Ma o buru na mmehie ha wetara akunba nye uwa, o burukwa na ibu ogbenye ha wetara ngozi nye ndi mba ozọ, o bu na ngozi babigara uba oke agaghi adi mgbe a ga-agukota onugogu ha niile? 13 Ugbu a, unu ndi mba ozọ, ka m na-agwa okwu. O bu ezie na mụ onwe m bu onyeozu nye ndi mba ozọ, ana m enwe afo ojuju n’ihi ije ozi m. 14 N’ihi na enwere m olileanya na, ma eleghị anya, apuru m isite n’uzo a kpasuo ekworo n’ime ufodu umunna m, ka e site n’ekworo ha zoputa ufodu n’ime ha. 15 O buru na o bu site n’ojuju a juru ha ka e siri mee ka uwa diri na mma, gini ga-eme mgbe a nabatara ha? O ga-adi ka i si n’onwu bilie ozọ,

nwee ndu ozọ. 16 Ebe o bukwa na iberibe achicha e jiri chuo aja bu ihe di nsọ, mgbe ahụ, achicha ahụ niile bu ihe di nsọ. N’ihi na o buru na mgborogwu osisi di nsọ, otu a kwa, alaka ya ga-adikwa nsọ. 17 Ma a nyakapuru ufodu alaka osisi a, werekwa unu bu alaka osisi oliv ohia nyapagide n’onodu ha. Ya mere, unu esorola keta oke na ngozi sitere na mgborogwu osisi oliv ahụ. 18 Ma unu ekwesighi inya isi na a dokapuru alaka ndi ozọ were unu dochie n’onodu ha. Ihe unu na-aghaghi imata bu nke a: unu bu naani alaka di n’osisi. O bughị unu na-ebu mgborogwu osisi, kama o bu mgborogwu osisi na-ebu unu. 19 Ma eleghị anya unu nwere ike kwuo, “Ma a nyakapuru alaka ufodu e nwee ohere ebe a ga-anyapagide anyi.” 20 Nke ahụ bu eziokwu. Ma chetakwanu na a nyakapuru ha n’ihi ekweghi ekwe ha, ma unu no naani site n’okwukwe. Ya mere anyala isi, kama na-atu egwu. 21 N’ihi na o buru na Chineke emereghị alaka nke osisi ahụ waputara n’onwe ya ebere, o gaghi emekwara gi ebere. 22 Ya mere, tulee obioma na aka ike Chineke, aka ike n’ebe ndi dara ada no, ma obioma n’ebe unu no, naani mgbe unu na-anogideghi n’obi ebere ya, ma o bughị ya, o ga-anyakapukwa unu. 23 Ma o buru na ha anogideghi na-ekweghi ekwe, a ga-anyapagidekwa ha n’ihi na Chineke puru inyapagide ha ozọ. 24 N’ihi na asi na e gbuputara unu site n’alaka osisi oliv ohia, nyapagide unu n’osisi oliv oma ahụ n’uzo na-abughị usoro ndu, gini kwanu ga-egbochi inabata alaka ndi ya, bu ndi si na ya, mee ka ha laghachi azu n’osisi oliv ahụ e si nyakapu ha. 25 Umunna m, achoro m ka unu mata ihe omimi a, ka unu ghara inya isi. Nnupu isi ufodu umu Izrel agaghi adigide kama o ga-adi ruo n’oge onugogu ndi mba ozọ a ga-anabata zuru. 26 Mgbe ahụ, a ga-azoputa Izrel niile. Dika e dere ya, “Onye nzoputa ga-esite na Zayon bia. O ga-eme ka Jekob site na ndu asopurughi Chineke chigharia. 27 Nke a bu ogbugba ndu m nke di n’etiti mu na ha, mgbe m wepuru mmehie ha niile.” 28 N’ihe banyere ozioma, ha bu ndi iro nke Chineke n’ihi unu. Ma a bia n’ihe gbasara nhoputa, ha bu ndi nke a huru n’anya n’ihi ndi nna nna ha. 29 N’ihi na enye anarakwa adighi n’onyinye nakwa okpukpo Chineke. 30 Unu onwe unu ndi na-enupuru Chineke isi na mbu, anatala ebere ya ugbu a, n’ihi nnupu isi ha. 31 Otu a ka o dikwa, ha bu ndi na-enupu isi ugbu a ka ha nwe ike soro unu keta oke site n’ebere Chineke meere unu. 32 N’ihi na Chineke enyefeela onye obula n’aka nnupu isi, ka o si

otu a gosi mmadụ niile obi ebere ya. (eleēsē g1653) **33** Leenụ ka o si dị omimi bụ akụ ahụ Chineke nwere! Lee ka ịba ụba nke amamihe ya na ihe ọmụma ya siri dị ukwu! Apughị ịchọputa ikpe ya niile, ụzọ ya niile bụkwa ihe apughị ịchọputa. **34** “Onye maara uche Onyenwe anyị? Ma ọ bụ onye bụ onye ahụ na-enye ya ndumọdụ?” **35** “Onye burula ụzọ nye Chineke ihe, nke ga-eme ka Chineke kwughachi ya?” **36** N’ihi na ihe niile sitere n’ime ya, sitekwa n’aka ya, dịkwara ya. Ọ bụ ya ka otuto dirị ruo mgbe niile ebighi ebi! Amen. (aiōn g165)

12 Ya mere, ụmụnna m, eji m obi ebere Chineke narịọ ka unu chee anụ ahụ unu dika aja di ndu, dikwa nsọ, ma burukwa nke na-atọ Chineke uto, nke bukwa ofufe nke ime mmuọ unu. **2** Unu eyila ụwa nke a, kama burunụ ndi enwoghara site n’igbanwe uche unu. Mgbe ahụ, unu ga-enwe ike nwaputa ihe bu uche Chineke na ihe o na-achọ, nke bu ezi ihe, nke na-atọ ya uto na nke zukwara oke. (aiōn g165) **3** Dika onyinye amara e nyere m siri di, ana m adọ onye obula n’ime unu aka na nti si, Unu atukwasila uche n’echiche banyere onwe unu karja ka o si kwesi. Kama, jirinụ obi di umeala lee onwe unu anya dika okwukwe Chineke nyere unu ha. **4** Dika anyi niile n’otu n’otu si nwe anụ ahụ nke nwere akukụ di iche iche, bu akukụ ndi narị ọrụ di iche iche, **5** n’otu aka ahụ, n’ime Krajist anyi bu otu, n’agbanyeghi na anyi bu akukụ di iche iche nke otu anụ ahụ. E jikọtara anyi niile n’otu n’otu nye ibe anyi. **6** Anyi nwere onyinye di iche iche nke e sitere n’amara nye anyi, o buru na onye obula nwere onyinye ibu amuma, ya buo ya dika okwukwe o nwere ha. **7** O buru ije ozi, ya jee ozi, ya burukwanu izi ihe, ya zie ihe. **8** Ka onye nwere onyinye igbaume, gbaa ndi ozọ ume, ya burukwanu inyeaka, ka onye nwere onyinye a site n’afọ ofufu mee ya, o buru ibu onyendu, ka onye ahụ duo site n’ikpachapụ anya, ya burukwanu ime ebere, ka onye ahụ jiri obi uto na-eme ya. **9** Ka ihunanya buru nke ihu abuo n’adighi na ya, kpoo ihe ojoo asi, jidesie ihe di mma ike. **10** Huritanu onwe unu n’anya, dika umu nke otu nna. Ka ihe ibe unu na-eme na-atọ unu uto. Na-asopukwaranu ibe unu karja otu ha si asopuru unu. **11** Unu abula ndi umengwu n’oru unu. Kama werenu mmuọ na obi na-anu oku na-ejere Onyenwe anyi ozi mgbe niile. **12** Nweenu obi anuri n’ime olileanya, nweenu ntachiobi n’ime nsogbu, na-ekpekwanu ekpere mgbe niile. **13** Na enyetunu ufodu

ndi nsọ ihe site n’ihe unu nwere iji gboo mkpa diri ha. Na-elekotakwanu ndi obja anya nke oma. **14** Gozienu ndi na-akpagbu unu, gozienu ha, unu abukwala ha onu. **15** Mgbe ndi ozọ na-anuri onu, soronu ha n’urja onu. Mgbe ha no n’iru uju, soronu ha ruo uju. **16** N-ebinu n’udo. A bula onye mpako, unu na ndi onodu ha di ala na-enwe mmekorita, echekwala na i maara ihe niile. **17** Ejikwala ihe ojoo akwughachi ihe ojoo e mere gi. Kama, na-echenu otu unu ga-esi mee ihe di mma n’anya mmadu niile. **18** Dika ike gi niile ha, mee ka gi na onye obula biri n’udo. **19** Ndi enyi m, unu abola obo, kama hapurunu Chineke oru ibotara unu obo. N’ihi na e dere ya, “Ibo obo diri m, aga m akwughachi,” ka Onyenwe anyi kwuru. **20** Ma otu o di, “o buru na aguu na-agu onye iro gi, were nri zuo ya, o burukwa na akpiri na-akpo ya nku, nye ihe onunu ka o nuo, mgbe i na-eme nke a, i na-agukwasi icheku oku na-ere ere n’isi ya.” **21** Unu ekwela ka ihe ojoo merie unu, kama werenu ezi ihe merie ihe ojoo.

13 Ka onye obula doo onwe ya n’okpuru ndi na-achị achị, n’ihi na ikike ochichi obula agaghi adi ma o buru na Chineke akwadoghi ya. O bukwa Chineke toro ntoala ikike ochichi niile e nwere. **2** Ya mere, onye obula na-enupu isi n’okpuru ochichi, na-emegide ihe Chineke hiwere, ndi na-eme nke a ga-ewetara onwe ha ikpe omuma. **3** Ndi na-eme ezi ihe anaghi atụ egwu ndi no n’ochichi, kama ndi na-atu ha egwu bu ndi na-eme ihe ojoo, ya mere o buru na i choghi itu ndi na-achị achị egwu, mee ihe di mma, ha ga-etokwa gi. **4** N’ihi na o bu onyeozu Chineke maka odimma nke gi, ma o buru na unu mere ihe na-adighi mma, tunu egwu, n’ihi na onye na-achị achị nwere ezi nkwado ita onye mere ihe ojoo ahuhu. O bu onyeozu Chineke burukwa onye na-eji onuma na-ata ndi mmebi iwu ahuhu. **5** Ya mere unu kwesiri irubere ndi na-achị achị isi, o bughị naani maka ahuhu diri ndi nnupu isi, kama n’ihi akonuche. **6** O bukwa nke a kpata unu ji na-atu utu isi nke taks, n’ihi na ndi na-achị achị na-ejere Chineke ozi mgbe ha na-aga n’ihu n’ezi ochichi. **7** Kwughachinu onye obula ihe unu ji ha n’ugwo, o buru na unu ji ugwo utu taks, kwonu ya, o burukwa ugwo utu isi nke akunuba unu, ka unu ji, kwonu ya. O buru na onye obula kwesiri ka a sopuru ya, sopurunu onye di otu a, o burukwa na onye obula kwesiri ka a kwanyere ya ugwu kwanyerenu ya ugwu. **8** Kwonu ugwo niile unu ji. Ka ugwo unu ga-

ejide ndi mmadu buru ugwo ihu ha n'anya. N'ih na mgbe i na-ahụ ndi mmadu n'anya, i na-emezu ihe niile iwu choro. 9 Iwu niile e nyere, "Gị akwala iko," "Egbula mmadu," "Ezula ohi," "Enwela anya ukwu n'ihe mmadu ibe gi nwere," nakwa iwu ndi ozo niile e nyere ka a chikotara n'otu nke a siri: "Hu mmadu ibe gi n'anya dika onwe gi." 10 Ihunanya adighi echere onye agbataobi ya echiche ogo, ya mere ihunanya bu idebezu iwu niile. 11 Ihe ozo mere o ji di mkpa ibi ezi ndu bu nke a. Unu maara na oge ahụ anyi na-ele anya ya abiala nso. Ya mere, sitenu n'ura bilie, n'ih na nzoputa anyi adila nso ugbo a karija mgbe ahụ anyi kweere na mbu. 12 Abali ekeela abuo, o foduru ntakiri ugbo a, o buru ututu. Ka anyi yipu uwe oru nke ochichiri, ma yikwasị ngwa agha nke ihè. 13 Burunu ndi di ocha, dika ndi na-akpagharị n'ehihie. O bughị n'igba egwu ruru unyi, maobu n'inubiga mmanya oke, o bughị n'ikwa iko, na imefe ihe uwa oke. O bughị n'esemokwu, na ekworo. 14 Kama yirinu Onyenwe anyi Jisos Kraist dika uwe. Unu enykwala ahụ unu ohere inweta ihe niile nke na-agu ya.

14 Nabatanu ndi okwukwe ha na-esighi ike n'etiti unu. Ma o bughị n'ih ise okwu banyere ihe ntule nke obi. 2 Otu onye nwere okwukwe iri ihe niile, ma onye na-adighi ike n'okwukwe, na-eri naani ahijia nri. 3 Onye ahụ na-eri ihe niile e kwesighi ileda onye juru iri ya anya. Otu a kwa, onye ahụ nke n'adighi eri ihe niile ekwesighi ima onye na-eri ihe ndi a ikpe. N'ih na Chineke anabatala onye ahụ. 4 Onye ka i bu i ji na-ekpe odibo onye ozo ikpe? Onye o diri ikpebi ma odibo ya o na-emezi emezi ma o dighi emezi bu nna ya ukwu. Ma odibo ahụ aghaghị iguzosi ike n'ih na Onyenwe anyi puru ime ka o guzosie ike. 5 Otu onye nwere ike na-eche na otu ubochi kacha ndi ozo na idi nsọ, onye nke ozo nwekwara ike na-eche na ubochi niile bu otu ihe, ma o kwesiri ka onye obula kpebiere onwe ya. 6 Onye obula na-eche n'otu ubochi bu nke puru iche, na-eme nke a nye Onyenwe anyi. Onye obula na-eri otu ihe na-eri ya n'ih Onyenwe anyi. Ma onye na-adighi eri otu ihe ahụ na-eme kwa nke a nye Onyenwe anyi. Ma na-enyewa Chineke ekele. 7 N'ih na o nweghi onye n'ime anyi na-adiri naani onwe ya ndu, o nwekwaghị onye n'ime anyi na-anwuru naani onwe ya onwu. 8 O buru na anyi adiri ndu, anyi di ndu nye Onyenwe anyi; o burukwa na anyi anwu, anyi nwuru nye Onyenwe anyi; ya mere ma anyi di

ndu ma anyi nwuru anwu, anyi bu nke Onyenwe anyi. 9 O bu n'ih nke a ka Kraist ji nwuo, ma biliekwa, ka o buru Onyenwe nke ndi di ndu na nke ndi nwuru anwu. 10 Ma gi onwe gi, gin mere i ji ekpe nwanna gi ikpe? Gini mekwara i ji eleda ya anya? N'ih na anyi niile ga-eguzo n'otu n'otu n'ihu oche ikpe Chineke. 11 E dere ya, "'N'ezie, dika m na-adi ndu,' ka Onyenwe anyi kwuru, 'ikpere niile ga-egbu n'ihu m; ire niile ga-ekwuputakwa Chineke.'" 12 E, anyi niile n'otu n'otu ga-aza ajuju banyere ndu anyi n'ihu Chineke. 13 Ya mere, ka anyi kwusi ikperita onwe anyi ikpe, kama kpebie n'ime obi gi na i gaghị edochiri nwanna gi ihe ga-eme ka o suo ngongo maobu ihe mgbochi n'uzo. 14 Dika onye no n'ime Onyenwe anyi Jisos, o doro m anya nke oma na o nweghi ihe obula na-adighi ocha na nke onwe ya. Ma o buru na onye obula na-ahuta ihe obula dika ihe na-adighi ocha, nye onye di otu a, ihe ahụ adighi ocha. 15 O burukwa na ihe i na-eri na-ewute nwanna gi, i naghị egosi na i huru ya n'anya. Ekwela ka nri i na-eri buru ihe ga-ewetara nwanna gi ila n'iyi, n'ih na cheta na o bukwa n'ih ya ka Kraist jiri bia nwuo. 16 Ekwela ka ihe oma gi buru nke a ga-akpo ajo ihe. 17 N'ih na alaeze Chineke abughị oriri na onunu kama o bu ezi omume, na udo na onu n'ime Mmuo Nso. 18 N'ih na onye obula naefe Kraist n'uzo di otu a, na-eme ihe na-atọ Chineke uto, umu mmadu na-anabatakwa ya. 19 Ka ihe na-agusi gi aguu ike buru ime ihe ga-eweta udo, ya na ime ihe n'uzo a ga-esi mee ka e wulie ndi ozo elu. 20 Emebikwala oru Chineke n'ih nri; nri niile di ocha, ma o kwesighi ka onye obula rie ihe ga-eme ka onye ozo suo ngongo. 21 O ga-akara gi mma ka i hapu iri anu maobu inu mmanya ma o bukwanu ime ihe obula ga-eme ka nwanna gi suo ngongo. 22 Ya mere, ka okwukwe i nwere banyere ihe ndi a buru nke di n'etiti gi na Chineke. Ngozi na-adiri onye obula nke na-adighi ama onwe ya ikpe site n'ihe o nabatara. 23 Ma onye obula na-eri ihe obula site n'obi abuo bu onye ikpe mara, n'ih na o jighi okwukwe rie ya, n'ih na ihe obula a na-esiteghi n'okwukwe mee bu mmehie.

15 Anyi onwe anyi bu ndi di ike kwesiri inagide mgbe ndi na-adighi ike mejoro anyi, o bughị ime ihe ga-atọ anyi uto. 2 Ka onye obula n'ime anyi na-eme ihe ga-atọ onye agbataobi ya uto maka odimma ha, ka o wulie ha elu. 3 N'ih na Kraist n'onwe ya emeghi ihe toro ya uto, kama dika e dere ya n'akwukwo nsọ,

“Mkparị niile nke ndị na-akparị gị dakwasịrị m!” 4 N’ihi na ihe niile edere n’oge gara aga bụ iji kuziere anyị ihe, ka anyị nwee ike isite na ntachiobi nakwa nkasiobi, nke dī n’akwukwọ nsọ nwee olileanya. 5 Ka Chineke ahụ na-enye agbamume na ntachiobi nye unu mmụọ nke ịdị n’otu n’etiti onwe unu, dika Kraịst Jisọs nwere. 6 N’ihi na nke a ga-eme ka unu niile jikọtara obi unu, na olu unu n’otu, inye Chineke na Nna Onyenwe anyị Jisọs Kraịst otuto. 7 N’ihi ya, nabatanu onwe unu dī ka Kraịst nabatara unu, iji wetara Chineke otuto. 8 Ma ana m agwa unu na Kraịst aghoala onye na-ejere ndị e biri ugwu ozi n’ihi ezikwu nke Chineke, iji mee ka nkwa e kwere ndị bụ nna nna anyị ochie guzozie. 9 Ka ndị mba ọzọ nwee ike inye Chineke otuto maka ebere ya, dika e dere ya, “N’ihi nke a, aga m eto gị n’etiti ndị mba ọzọ, aga m abụ abụ nye aha gị.” 10 O kwukwara ọzọ si, “Soronu ndị ya n’arịa onu unu ndị mba ọzọ.” 11 Ozokwa, “Toonu Onyenwe anyị unu ndị mba ọzọ niile, ka ndị niile dī iche iche jaakwa ya mma.” 12 Ozokwa, Ajzaya na-asi, “Mgboro gwu Jesi gapulite ọzọ, onye nke ga-ebili ichi mba niile, ndị mba ọzọ ga-enwekwa olileanya n’ime ya.” 13 Ka Chineke onye bụ isi olileanya mejuputa unu n’oke onu na udo dika unu na-atukwasị ya obi, ka unu si otu a buru ndị olileanya ha jubigara oke site n’ike nke Mmụọ Nso. 14 Umunna m, o doro m anya na unu onwe unu juputara n’idi mma, burukwa ndi tozuru etozu n’ihe omuma ruo na unu nwere ike iziriya onwe unu ihe. 15 Ma otu o di, edepatala m ufodu isi okwu n’ebe o doro anya nye unu, iji chetara unu ha ọzọ, n’ihi amara Chineke nyere m, 16 abụ m onyeozu Kraịst Jisọs, ana m arukwa oru onye nchujaja n’izisa ozioma Chineke, ka ofufe ndi mba ọzọ buru aja Chineke ga-anara nke oma, nke Mmụọ Nso dokwara nsọ. 17 N’ihi ya, ana m anya isi n’ime Kraịst Jisọs banyere oru m na-aruru Chineke. 18 Agaghị m anwa anwa kwuo okwu banyere ihe ọzọ karjakwa ihe ndi ahụ Kraịst ruputara site n’aka m, bu idubata ndi mba ọzọ, ime ka ha rube isi nye Chineke, site n’okwu onu m na ihe m ruru, 19 nke putara ihe n’oru ebube na ihe iribama site n’ike nke Mmụọ nke Chineke. Ya mere, site na Jerusalem ruo Ilirikom, ekwusaala m n’uzo zuru ezu, ozioma Kraịst. 20 Ochichọ obi m mgbe niile bu ikwusa ozioma ahụ n’ebe obula ndi mmadu na-anutubeghi ihe banyere Kraịst, ka m ghara ibu onye na-ewukwasị ihe n’elu ntala nke onye ọzọ toro, 21 ma dika e dere ya, “Ndi a na-agwaghị ihe banyere ya ga-ahụ, ndi a ka anubeghi,

ga-aghotakwa.” 22 N’ezie, nke a bu ihe mere m na-ejibeghi nwee ohere ibiakwute unu. 23 N’ihi na o dila otutu afọ kemgbe m bidoro na-enwe mmasi m ga-abia hu unu anya, ma ugbu a, oru m nwere n’akuku a agwula, oge eruola mgbe m ji ahapu ebe a. 24 N’ihi na nzube m bu ijeru obodo Spen. Mgbe obula m ga-agakwa, aga m akwusi ihu unu na elekwa anya na unu ga-edupu m n’ije m, mgbe mu na unu jiri onu norotu nwa mgbe nta. 25 Ma ugbu a, ana m aga Jerusalem ebe m na-ejere ndi nsọ ozi. 26 N’ihi na o di ndi Masidonia na Akaja ezi mma iwere n’ufodu n’ihe ha nwere nyere ndi ogbenye no n’etiti ndi nsọ no na Jerusalem aka. 27 Ha ji onu mee nke a, n’ezie ha ji ha ugwu i mere ha otu a. N’ihi na o buru na ndi mba ọzọ so ha keta oke na ngozi nke Mmụọ Nso, ha ji ugwu isite n’akunuba ha nwere kenye ha. 28 Ya mere, mgbe m mezuru nke a, hukwa na ha anatala onyinye ahụ a tukotara ha, aga m abata ihu unu mgbe m na-aga Spen. 29 Amaara m na mgbe m ga-abiakwute unu, aga m abia n’ime ozuzu oke ngozi nke Kraịst. 30 Esi m n’aka Onyenwe anyi Jisọs Kraịst na ihunanya anyi nwere n’ime Mmụọ Nso na-arjo unu, umunna m, ka unu soro m na-ekpe ekpere, na-echetanu m n’ekpere unu n’ihu Chineke. 31 Ka a doputa m n’aka ndi na-ekweghi ekwe no na Judia. Ka oru m maka Jerusalem buru ihe ndi nsọ no ebe ahụ ga-anabata. 32 Ka o ga-abu site n’uche Chineke, aga m abiakwute unu n’onu kurukwa ume ndu na nnoko mu na unu. 33 Ka Chineke ahụ na-enye udo, nonyere unu niile. Amen.

16 Ana m eme ka unu mata nwanna anyi nwanyi, Fibi, onye na-ejere nzuko ozi na chochi di n’obodo Senkria. 2 Biko nabatanu ya n’ime Onyenwe anyi dika o kwesiri ndi ya. Nyekwaranu ya aka n’uzo niile unu nwere ike, n’ihi na o nyerela mu na otutu ndi ọzọ aka. 3 Keleerenu m Prisila na Akwila ndi mu na ha na-aruko oru Kraịst Jisọs. 4 Ndi a atughi egwu onwu n’ihi ndu m. O bughị naani mu onwe m na ekele ha, kama nzuko Kraịst ndi di na mba ọzọ niile na-ekekwa ha. 5 Biko kelekwaaranu m ndi niile na-ezuko n’ulo ha. Keleerenu m ezi enyi m Epinetus. Nwoke a bu onye buru uzo nabata Kraịst n’obi ya, n’akuku Eshia niile. 6 Keleerenu m Meri, onye rusiri oru ike n’etiti unu. 7 Ana m ekekwa Andronaikos na Juniya, ndi ikwu m, ndi e tinyekotara mu na ha n’ulo mkporo. Ndi ozi niile na-asopuru ha. Ha bukwa m uzo kwere na Kraịst. 8 Kelekwaaranu m Ampliatos

onye m hụrụ n'anya n'ime Onyenwe anyị. **9** Keleenụ Ọbanos, onye anyị na ya na-arụkọ ọrụ Kraịst, na Stakis ezi enyi m. **10** Otu a kwa, keleenụ Apelis onye anwaputarala nguzosike ya n'ime Kraịst. Keleenụ ndị ezinaụlọ Aristobulos. **11** Keleerenụ m Herodian onye ikwu m. Keleekwanụ ndị bi n'ụlọ Nasisos. Ha bụ ndị nke Chineke. **12** Keleekwanụ Traifina na Traifosa ndị a na-arụsị ọrụ Onyenwe anyị ike. Keleekwanụ Pesis, onye m hụrụ n'anya na onye na-arụsị ọrụ Onyenwe anyị ike. **13** Keleere m Rufos onye Onyenwe anyị n'onwe ya họtara, na nne ya, onye na-emekwara m ka nne. **14** Ana m ekele unu Asinkritos, Flegon, Hamis, Patrobas, Hamis na ụmụnna anyị niile ndị ha na ha nọ. **15** Keleerenụ m Filologos, Juliya, Nerus na nwanne ya nwanyị. Keleekwanụ Olimpas na ndị nsọ niile ha na ha nọ. **16** Werenụ isurita ọnụ dị nsọ, kelerjita onwe unu. Nzukọ Kraịst niile nọ n'ebe a na-ekelekwara unu. **17** Ugbu a, ụmụnna m, ana m arịọ ka unu wezuganụ onwe unu site n'ebe ndị ọrụ ha bụ iweta nkewa, na-etinye ihe mgbochi n'ụzọ unu, na-eme ka okwukwe ndị ọzọ hapụ iguzosi ike n'ihì ozizi ha na-ezi nke megidere ihe ahụ niile e ziri unu. **18** Ndi dị otu a abughị ndị ozi nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. Ha na-arụ naanị n'ihì akpa ha. Ha maara otu e si eji ire ụtọ edufu ndị obi ha na-esighị ike. **19** Mmadụ niile anụla maka nrube isi unu na-erubere ozioma ahụ. Ana m ańurị ọnụ n'ihì unu. Achoro m ka unu buru ndị maara ihe banyere ezi ihe, ka unu buru ndị na-amaghị ihe n'ihè banyere ihe ọjọ. **20** Mgbe na-adighị anya, Chineke nke udo ga-azọpịa ekwensu n'okpuru ụkwu unu. Ka amara Onyenwe anyị Jisọs dinyere unu. **21** Timoti onye so m na-arụkọ ọrụ, na Lusios, na Jesin na Sosipata, ndị ikwu m na-ekele unu. **22** Mụ onwe m bụ Tatiōs, onye dere akwụkwọ a, na-ekelekwara unu n'aha Onyenwe anyị. **23** Gaiōs, onye na-ele mụ na nzukọ niile ọbja n'ebe a, na-ekelekwara unu. Otu a kwa, ndị niile na-ezukọ n'ụlọ ya na-ekelekwara unu. Erastos, onye na-elekota ihe ndị obodo a na nwanna anyị nwoke Kwatos, na-ekelekwara unu. **24** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyeere unu niile. Amen. **25** Ana m enyefe unu n'aka onye ahụ puru ime ka unu guzosie ike site n'ozoma m kwusaara unu, nakwa nkwaputa nke Jisọs Kraịst, dika mkpughe nke ihe omimi ahụ e zoro ezo kemgbe otutu ogbo ndị gara aga siri dị. **(aiōnios g166)** **26** Ma ugbu a, e kpugheela ya, mee ka ọ pụta ihè site n'ihè ndị amuma dere n'akwụkwọ nsọ, ka ndị mba ọzọ niile maara ya dika ihe Chineke ebighị ebi nyere n'iwu

ya si dī, ka ha mụta irube isi nke na-esite n'okwukwe. **(aiōnios g166)** **27** Ka ututo na nsọpuru dīrī Chineke, onye naanị ya bụ onye amamihe, ruo mgbe ebighị ebi, site na Jisọs Kraịst. Amen. **(aiōn g165)**

1 Ndị Kōrint

1 Pōl, onye a kpōrō ìbù onyeozì Jisōs Kraìst site n'òchìchò Chineke, na nwanna anyì nwoke Sostenis, 2 Ò bụ unu nzukò Chineke dì na Kōrint ka a na-edere akwùkwò a, ndì e dorò nsò n'ime Kraìst Jisōs, na ndì a kpōrō ìbì ndù dì nsò, tinyere ndì ahù niile na-akpòku aha Onyenwe anyì Jisōs Kraìst, onye bụ Onyenwe ha na Onyenwe anyì: **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyì, na Onyenwe anyì Jisōs Kraìst dírì unu. **4** Ana m ekele Chineke ekele n'ìhì onyinye amara niile o nyere unu site na Kraìst Jisōs. **5** N'ìhì na e emeela ka unu baa ùba n'ùzò niile, n'ime ya, ma n'okwu unu ma na nghòta unu. O meekwala ka unu nwee nghòta zuru ezu banyere eziokwu niile. Ò na-emekwa ka unu nwee ike na-ekwupùta okwu banyere ozioma ya. **6** N'ìhì na ìgba akaebe banyere Kraìst pùtara ihe, guzosiekwa ike na ndù unu. **7** Otu ihe sì dì, ò dighì onyinye mmùò fòdurù unu nke unu na-enweghì, ka unu nòrò na-eche mgbe Chineke gagesipùta Onyenwe anyì Jisōs Kraìst. **8** Ò ga-eme ka unu dì ike ruo na mgbe ikpeazù, meekwa ka unu burù ndì na-enweghì ìta ùta n'ùbòchì Onyenwe anyì Jisōs Kraìst. **9** Chineke, onye kpòbatara unu ka unu na Òkpara ya bụ Onyenwe anyì Jisōs Kraìst, na-enwe mmekòrìta kwesiri ntùkwasi obi. **10** Ùmùnna m, eji m aha Onyenwe anyì Jisōs Kraìst na-arìò unu, ka unu niile na-ekwekòrìta n'ìhe òbùla unu kwuru, ka nkewa òbùla gharakwa ìbata n'etiti unu. Ana m arìòkwa unu ka unu dì n'otu, n'echiche obi unu na n'izu unu. **11** N'ìhì na ùmùnna m, esi m n'ònyù ndì sì n'ezinaulò Kloyi bjara n'ebe a nùta na esemokwu dì n'etiti unu. **12** Anurù m na ìkpa iche iche abatala n'etiti unu. Na ùfòdù n'ime unu na-asi, "Abù m onye na-eso Pòl"; ndì òzò na-asìkwa, "Abù m onye na-eso Apòlòs"; ndì òzòkwa na-asi, "Ana m eso Sefas"; ma ndì òzò na-asìkwa, "Ò bụ Kraìst ka m na-eso." **13** Kraìst, ò dì abùò? Ò bụ Pòl ka a kpògidere n'obe n'ìhì unu? Ò dì onye e mere baptizim n'aha Pòl? **14** Ana m ekele Chineke ekele na ò dighì onye òbùla n'ime unu m mere baptizim, ewezugakwa Krispòs na Gaiòs. **15** Ya mere, ò dighì onye n'ime unu ga-asi na e mere ya baptizim n'aha m. **16** (Aha! Emekwara m Stefanas na ezinaulò ya baptizim. Ewezuga ndì a, amaghì m ma m ga-echetakwa onye òzò m mere baptizim n'onwe m.) **17** N'ìhì na Kraìst ezighì m ime ndì mmadù baptizim. O zitere m jì okwu dì mfe kwusaa ozioma ya. Ò bughì jì

okwu oke mmùta na amamihe nke mmadù ka ike nke obe Kraìst ghara ìbù ihe efu. **18** N'ìhì na okwu maka obe bụ ihe nzuzu nye ndì na-efu efu, ma nye anyì ndì a na-azòpùta, ò burù anyì ike nke Chineke. **19** E dere ya, "Aga m emebi amamihe ndì maara ihe. Aga m emekwa ka oke nghòta nke ndì maara ihe burù ihe efu." **20** Olee ebe ndì oke amamihe nò? Olee ebe ndì ode akwùkwò nò? Olee ebe ndì oke ìrù ùka nke oge a nò? Chineke o mebeghì ka amamihe nke ùwa a burù ihe efu? (aiòn g165) **21** Ma ebe ò bụ site n'amamihe nke Chineke, ùwa enweghì ike ìmata Chineke site na amamihe nke ya, ò dì Chineke ezi mma isite n'òzioma nke a na-ekwusa nke ndì mmadù na-akpò ihe nzuzu zòpùta ndì kweere. **22** Ndì Juu chòrò ìhù ihe ìrìbama, ndì Griik na-achòkwa amamihe. **23** Ma anyì onwe anyì na-ekwusa Kraìst, onye a kpògburu n'obe, onye bụ ihe mgbochi n'ebe ndì Juu nò, ma na ntì ndì mba òzò, ò dì ka okwu nzuzu. **24** Ma nye ndì niile a kpòrò, ma ndì Juu ma ndì Griik, Kraìst bụ ike nke Chineke burùkwa amamihe nke Chineke. **25** N'ìhì na nzuzu Chineke dì mma karìja amamihe niile nke mmadù, adighì ike Chineke dìkwa ukwu karìja ike niile nke mmadù. **26** Ùmùnna m, chetakwanù ihe unu bụ mgbe a kpòrò unu. Chetanù na ò bụ ole na ole n'ime unu bụ ndì maara ihe n'usoro ogugo mmadù, ndì dì ike, na ndì a maara aha ha n'òbodo. **27** Ma lee na ò bụ ihe ahù ùwa gurù dika ihe nzuzu, ka Chineke hòrò jì mee ka ihere mee ndì amamihe. Ò bukwa ihe ha gurù dika ihe na-adighì ike ka Chineke hòrò jì mee ka ihere mee ndì dì ike. **28** N'ìhì na Chineke hòrò ihe dìkarìrì ala nke ùwa, na ihe a jurù ajù, jiri ha mee ka ihe ùwa chere na ò baghì uru, burù ihe bara uru. **29** Ka mmadù òbùla ghara ìnya isi n'ebe Chineke nò. **30** Ma ò bụ n'ìhì ya ka unu jì nòrò n'ime Kraìst Jisōs, onye ghòrò isi amamihe nye anyì site na Chineke, nke bụ ezi omume anyì na nke ido anyì nsò, na onye mgbapùta anyì. **31** Ya mere, dika e dere ya n'akwùkwò nsò, "Onye òbùla na-anya isi, ya nyaa n'ime Onyenwe anyì."

2 Ùmùnna m, mgbe m bjakwutere unu na mbù, ejighì m mmùta m na oke okwu megharìja unu anya banyere ihe omimi niile nke okwu Chineke. **2** N'ìhì na ekpèbiri m na naanì ihe m ga-ama n'etiti unu bụ naanì ihe banyere Jisōs Kraìst na mkpògbu a kpògburu ya n'elu obe. **3** Abìakwutere m unu n'ònyòdù adighì ike, oke ùjò na ahù ìma jijiji. **4** Okwu m na ihe m kwusara abìakwaghì dika okwu ire ùtò na

nke oke mmụta, ime ka ndị mmadụ kwere, kama ha b́jara n'ụzọ igosi ọrụ nke Mmụọ Nsọ na ike ya. 5 Ka okwukwe unu ghara ịdabere n'amamihe mmadụ, kama ka ọ dabere n'ike Chineke. 6 Ma otu ọ dị, anyị na-ekwu okwu amamihe n'ebe ndị tozuru oke nọ. Ma ọ bughị amamihe nke oge a, maọbụ nke ndị na-achị ụwa taa, bụ ndị na-aghaghị ịla n'iyi. (aiōn g165) 7 Kama anyị na-ekwu okwu amamihe nke Chineke n'ụzọ di omimi, bụ amamihe Chineke zonarịrị umụ mmadụ site na mbụ, nke Chineke kara aka tupu e kee ụwa na a ga-ekpughe ya n'oge a maka iwetara anyị otuto. (aiōn g165) 8 O nweghị onye ọbụla n'ime ndị ọchịchị nke ọgbọ a ghotara ihe banyere nzube a. N'ih na ọ bụrụ na ha maara ya, ha agaraghị akpogbu Onyenwe otuto ahụ n'obe. (aiōn g165) 9 Ma dika e dere ya, "Ihe ahụ anya mmadụ na-ahụbeghị, ihe ahụ ntị mmadụ na-anụbeghị, ihe ahụ mmadụ na-echebeghị n'obi ya, bụ ihe Chineke kwadoro, debere ndị niile hụrụ ya n'anya." 10 Ma Chineke e kpugherela anyị ihe omimi ndị a site na Mmụọ Nsọ ya. Mmụọ Nsọ bụ onye na-enyochapụta ihe omimi na ihe nzuzo niile di Chineke n'obi. 11 Ọ dighị onye ọbụla pụrụ ịma ihe onye ọzọ na-eche n'obi ya. Ọ bụ naanị mmụọ nọ n'ime onye ahụ bụ onye mara ihe niile banyere ya. Ọ dikwaghị onye pụrụ ịmata ihe Chineke na-eche n'obi ya, ma ọ bughị naanị Mmụọ nke Chineke. 12 Ma mmụọ nke anyị natara abughị mmụọ nke ụwa, kama ọ bụ Mmụọ nke sitere na Chineke, ka anyị nwee ike ighota onyinye amara niile Chineke nyere anyị. 13 Nke a bụ ihe anyị na-ekwu, ọ bughị n'okwu a kuziiri anyị site n'amamihe mmadụ, kama site n'okwu nke Mmụọ kuziri anyị; anyị ji okwu nke Mmụọ na-akọwa eziokwu nke mmụọ. 14 Ma mmadụ ahụ Mmụọ na-adighị n'ime ya adighị anabata ihe ndi ahụ si na Mmụọ nke Chineke b́ja, n'ih na ha bụ nzuzo n'ebe onye ahụ nọ. Ọ naghị aghota ha, n'ih na ha bụ ihe a na-aghotá naanị site n'ike nke Mmụọ. 15 Onye ahụ Mmụọ Nsọ na-achị achị na ndụ ya, nwere ike ighota ihe ọbụla ma ya onwe ya bụ onye mmadụ ọbụla na-enweghị ike ighota. 16 N'ih na, "Onye maara uche Onyenwe anyị ruo na ọ ga-ezi ya ụzọ?" Ma anyị onwe anyị nwere uche nke Kraịst.

3 Ụmụnna m, o siiri m ike ịgwa unu okwu dika a ga-asị na unu bụ ndi tozuru etozo n'ime Mmụọ, kama agwara m unu okwu dika ndi anụ ahụ ha na-achị, ndi bụ ụmuntakiri n'ime Kraịst. 2 Ejighi m nri siri ike na-azụ unu, kama eji m mmiri ara na-azụ unu,

n'ih na unu apughị iri nri di ike. N'ezie, ọ b́ladị ugbu a, unu erubeghị iri nri siri ike. 3 N'ih na unu na-adị ndụ dika ndi bi n'ụwa, ebe ọ bụ na ekworo na esemokwu na-adị n'etiti unu, nke a o ziputaghị na unu na-eme dika ndi ụwa, dika ndi mmadụ efu nọ n'ụwa. 4 N'ih na mgbe otu onye na-asị, "Abụ m nke Pọl," onye ọzọ na-asikwa, "Abụ m nke Apọlọs," o gosighi na unu na-akpa agwa dika ndi bi n'ụwa? 5 Onye bụ Apọlọs? Onye bụ Pọl? Ọ bụ na anyi abughị ndi na-eje ozi, ndi wetaara unu ozioma unu kweere n'ime ya. Ọrụ di iche iche anyi ruru b́kwa nke anyi ruru dika Onyenwe anyi si kenye anyi ọrụ ahụ. 6 Ọ bụ m kuru mkpuru ahụ, Apọlọs b́kwa onye gbara mkpuru ahụ mmiri, maọbụ Chineke mere ka o too. 7 Onye kuru mkpuru ahụ na onye gbara mkpuru ahụ mmiri adighi mkpa. Ọ bụ Chineke onye mere ka ha too di mkpa. 8 O nweghị ihe di iche n'etiti mụ bụ onye kuru mkpuru ahụ na Apọlọs onye gbara mkpuru ahụ mmiri. Ọ bụ otu ihe ahụ ka anyi bu n'obi. Onye ọbula ga-anata ụgwọ ọrụ ya. 9 Anyi so Chineke na-arụ ọrụ. Unu onwe unu b́kwanụ ubi Chineke b́rukwa ụlọ ya a na-ewuli elu. 10 Eji m onyinye amara Chineke nyere m tọọ ntọala ọrụ a, dika ezi onye ọka n'iwu ụlọ, onye ọzọ amalitela iwukwasị ụlọ n'elu ntọala ahụ. Ma ka onye ọbula kpachapụ anya otu o si ewu. 11 O nweghị onye ọzọ pụrụ ịtọ ntọala kariri ntọala ahụ e bururị ụzọ tọọ. Jisọs Kraịst b́kwa ntọala ahụ. 12 Ma ọ b́rụ na mmadụ ọbula na-eji ọlaedo maọbụ ọlaocha, ma ọ b́kwanụ nkume di oke ọnụahia, osisi maọbụ okporo ọka, ma ọ b́kwanụ ahihia na-ewukwasị n'elu ntọala ahụ, 13 ọrụ onye ọbula ga-egosiputa ihe ọ bụ, n'ih na Ụbọchị ahụ ga-eme ka ọ puta ihè. A ga-eji ọkụ kpughee ya n'ih na ọ bụ ọkụ ka a ga-eji nwaputa ụdi ọrụ ọ bụ mmadụ ọbula ruru. 14 Ọ b́rụ na ọkụ eruchapughị ihe ọbula mmadụ ji wuo ụlọ ya n'elu ntọala ahụ, onye ahụ ga-anata ụgwọ ọrụ. 15 Ma ọ b́rụ na ọkụ erechapụ ihe ọbula mmadụ ji ruo ọrụ ya, ọrụ ọ ruru ga-ala n'iyi, ma a ga-azoputa onye ahụ, ma ọ ga-adị ka a ga-asị na e si n'ụlọ na-ere ọkụ zoputa ya. 16 Ọ bụ na unu aghotaghị na unu bụ ụlonsọ na Mmụọ Nsọ Chineke bi n'ime unu? 17 Ọ b́rụ na onye ọbula emebie ụlonsọ Chineke, Chineke ga-emebikwa onye ahụ. N'ih na ụlọ Chineke bụ ụlọ di nsọ, unu b́kwa ụlọ ahụ. 18 Ka onye o b́la ghara ighogbu onwe ya, ọ b́rụ na onye ọbula n'ime unu na-eche n'obi ya na ya bụ onye maara ihe, dika ihe ọmuma nke ụwa si di, ọ ga-akara onye ahụ mma ime onwe ya onye

nzuzu, ka o nwe ike buru onye maara ihe. (aiōn 9165) 19 N'ih na ihe ahụ ụwa na-eche na ọ bu ezi iha ihe bu nzuzu n'anya Chineke. N'ih na e dere ya, "O na-ejede ndi oke amamihe n'aghugho ha niile." 20 Ozokwa, "Onyenwe anyi maara echiche obi mmadu, mara na amamihe ya bu ihe efu." 21 N'ih nke a, ka onye obula ghara inya isi banyere mmadu. Ihe niile bu nke gi. 22 Ma o bu Pol, maobu Apolos, maobu Sefas, maobu ụwa a, maobu ndu, maobu onwu, maobu ihe di taa na ihe niile ga-adi n'oge di n'ihu, ha bu nke unu. 23 Unu bukwa nke Kraist, Kraist bukwa nke Chineke.

4 Achoro m ka unu na-ele anyi anya dika ndi na-ejere Kraist ozi, ndi e nyefere ihe omimi Chineke n'aka. 2 Ma ihe di mkpa bu na o kwesiri ka ndi na-elekota ihe obula buru ndi kwesiri ntukwasị obi. 3 Anaghị m echegbu onwe m banyere ihe unu na-eche gbasara m maobu ihe a na-ekpe n'uloikpe nke mmadu. N'ezie, anaghị m ekpekwa onwe m ikpe. 4 O doro m anya na akonuche m adighi ama m ikpe, ma nke a egosighi na m bu onye ikpe na-amaghị. O bu Onyenwe anyi naani ka o diri ikpe m ikpe. 5 Ya mere, unu ekpela ikpe tupu oge ya eruo, cherenu ruo mgbe Onyenwe anyi n'onwe ya ga-abia. O ga-eme ka ihe niile zoro ezo n'ochichiri putu ihè. O ga-agbakwa ochichio nzuzo niile nke di n'obi n'anwu. Mgbe ahụ, onye obula n'otu n'otu ga-anatakwa otuto ruuru ya site n'aka Chineke. 6 Ugbu a umunna m ejiri m onwe m na Apolos mara unu atụ maka odimma nke unu, ka unu nwee ike isite n'aka anyi mta ihe site n'ihe ahụ e dere bu nke na-asị, "Unu agafekwala ihe e dere n'akwukwo nsọ." Ka onye obula n'ime unu hapu iji otu onye nyaa isi ma leda ndi ozo anya. 7 Onye gwara gi na i puru iche n'etiti mmadu ndi ozo? O di ihe obula i nwere nke abughị ihe i natara anata? O bu ginị ka i nwere nke i na-anataghị anata? Ma o buru na i natara ya, ginị mere i ji anya isi dika a ga-asị na i nataghị ya anata? 8 Ma ugbu a, ihe niile zuru unu oke. Ugbu a, unu aburukwala ndi ogaranya. Unu aburula eze ma anyi esoghị unu. N'ezie, o gaara atọ m uto ma a si na unu anorola n'ocheeze unu, ka anyi nwe ike soro unu buru eze. 9 O na-adi m nnoo ka Chineke o weere anyi bu ndi ozi mee anyi ndi dikarisiri ala, ndi a na-echeta naani mgbe ihe niile na-agwusi agwusi, dika ndi a mara ikpe onwu. N'ih na-akpoputara anyi n'ihu oha mmadu mee anyi ihe nlere anya nye umu mmadu na ndi mmuo ozi. 10 Anyi aghoola ndi nzuzu n'ih

Kraist, ma unu onwe unu bu ndi maara ihe n'ime Kraist. Anyi bu ndi na-adighi ike ma unu di ike. Anyi bu ndi a juruaju na ndi a na-eleda anya, ma unu bu ndi a na-asopuru. 11 Tutu ruo ugbu a, anyi na-ebu onu norokwa n'akpiri ikpo nku. Anyi enweghi ezigbo uwe anyi ji achu oyi. Ndi mmadu na-emeso anyi mmeso ojo, ma anyi enweghi ebe obibi nke aka anyi. 12 Aka anyi ka anyi ji aruputara onwe anyi ihe anyi na-eri. Mgbe ndi mmadu na-abu anyi onu, anyi na-agozi ha. Mgbe ha na-ata anyi ahuhu, anyi no na-enwe ndidi. 13 Anyi na-eji okwu di nro na-azaghachi ndi na-ekwujo anyi. Tutu ruo ugbu a, a na-emeso anyi mmeso dika anyi bu unyi ndi ụwa na-azachapu, dika ihe a juruaju n'anya ndi ụwa. 14 Anaghị m edere unu ihe ndi a ka ihere mee unu, kama ana m ede ya idu unu odu, na idu unu aka na nti, dika umu m huru n'anya. 15 O bu ezie na unu nwere otutu ndi nche, ma unu enweghi kariya otu nna. N'ih na o bu m bu nna unu n'ime Kraist Jisos, site n'ozoma ahụ m wetaara unu. 16 Ya mere, ana ario m unu, ka unu na-enomi ndu m. 17 N'ih nke a, ana m ezitere unu Timoti, bu ezi nwa m onye m huru n'anya, nke kwesiri ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyi. O ga-echetara unu otu m si e bi ndu n'ime Onyenwe anyi Kraist Jisos, dika m na-akuzi ya n'ebe niile na nzuko niile. 18 Ufodu n'ime unu amalitela ifuli onwe ha elu, chee na mu enweghi ike ibjakwute unu ozo. 19 Ma site n'ike Onyenwe anyi, aga m abia ihu unu anya n'oge na-adighi anya. Mgbe m bjara, aga m achoputa ihe ndi ahụ na-akpa nganga puru ime, o bughị ihe ha nwere ike ikwu. 20 N'ih na alaeze Chineke abughị ihe okwu onu kama o bu ngosiputa idi ike. 21 Ya mere, unu ka o diri ihoro nke unu choro. Unu choro ka m jiri utari bjakwute unu, ka o bu ka m jiri obi di umeala na mmuo nke ihunanya bia?

5 O bu akuko doro anya na-enwe ikwa iko n'etiti unu, udi nke ndi na-ekweghi ekwe na-apughị ime, ka unu na-eme. Otu onye n'ime ulu unu kporo nwunye nna ya, ha abuo e biri. 2 Ma unu na-akpa nganga? Ihe unu kwesiri ime o bughị ikwa akwa na iru uju, na ime ka onye mere ihe di otu a si n'ogbako unu puo? 3 O bu ezie na mu na unu anoghị ugbu a, ma mu na unu nokwa n'ime mmuo. Amaala m rij onye ahụ ikpe dika a ga-asị na mu na unu no. 4 Eji m aha Onyenwe anyi ma ya ikpe. Mgbe unu zukoro, aga m anonyere unu na mmuo. N'oge ahụ, site n'ike Onyenwe anyi Jisos, 5

werenụ nwoke a nyefee n'aka ekwensu, ka ọ taa anụ ahụ ya ahụhụ, ka e nwee ike ịzọpụta mmụọ ya, mgbe Onyenwe anyị lughachiri. 6 Inya isi unu ezighị ezi. Ọ bụ unu amaghị na nwantakiri yiisi a gwakoro n'utu ọka na-eme ka o koo? 7 Wepụnụ ihe n'eko achicha a nọ n'etiti unu, ka unu buru ndị dị ọhuru, na ndị dị ọcha. N'ihia na a chụọlari Kraịst, bụ aja nwa aturu, nke Ngabiga anyị. 8 N'ihia ya ka anyị mee mmemme a na-ejighi ihe na-eko achicha nke bụ ihe ojoo na obi ojoo, kama ka anyị jiri achicha na-ekoghi eko nke bụ obi ọcha na eziokwu. 9 E dere m unu n'ime akwukwo ozi m, ka unu na ndi na-akwa iko ghara inwe mmeko ọbula. 10 Ọ bughị ihe gbasara ndi nke uwa ndi na-akwa iko, maobu ndi anya ukwu, na ndi na-apunara mmadu ihe, maobu ndi na-ekpere arusi. Ọ buru otu a, ọ putara na unu ga-esi n'ụwa puo. 11 Ma ugbu a, a na m edere unu ka unu na onye ọbula nke na-akpo onwe ya nwanna nwoke maobu nwanna nwanyị ghara imeko ihe, ma ọ buru na ọ na-ebi ndu ikwa iko, maobu nwee anya ukwu, maobu na-ekpere arusi, onye na-ekwuto ibe ya, onye na-anubiga mmanya oke, maobu onye na-apunara mmadu ihe. Unu na ndi di otu a erikola nri. 12 Kedu nke gbasara m ikpe ndi na-esoghi na choochi ikpe? Ọ bughị ndi no n'ime ka unu ga-ekpe ikpe. 13 Chineke ga-ekpe ndi no n'ezikpe. "Chupunụ onye ajojo mmadu ahụ site n'etiti unu."

6 Mgbe onye ọbula n'etiti unu nwere esemokwu megide ibe ya, unu ọ puru i buru okwu ahụ gaa n'uloikpe ka ndi ajo omume kpeere unu ikpe, karja iga ya n'ihu ndi nsọ? 2 Ọ bụ na unu amabeghi na ọ bụ ndi nsọ ga-ekpe uwa ikpe? Ọ burukwa na unu ga-ekpe uwa ikpe, ọ putara na unu etozughị oke idozi okwu ntakiri daputara n'etiti unu? 3 Ọ bụ na unu amataghi na ọ bụ anyi ga-ekpe ndi mmuo ozi ikpe? Gini gamekwa ka anyi ghara idozi okwu uka dikarisiri nta nke ndu a? 4 Ya mere, ọ buru na esemokwu di otu a adaputa n'etiti unu, unu ga-ewere okwu ahụ jekwuru ndi ibi ndu ha na-akpo nzuko ihe efu ka ha kpee ya? 5 Ana m ekwu nke a ime ka ihere mee unu. Ọ ga-abu na e nweghi ike ichota ọ buladi otu onye maara ihe n'etiti unu, onye ga na-ekpe ikpe di n'etiti nwanna na ibe ya? 6 Ma lee, nwanna na-akporo nwanna ya aga ulo ikpe, ka ndi na-ekweghi ekwe kpee ha ikpe! 7 Ebe unu na-enwe esemokwu nke ikpe ikpe n'etiti unu, ọ putara na unu bu ndi emeriri kpankpan. N'ihia gini ka unu na-adighi ekwe ka emejo unu? N'ihia

gini ka unu na-adighi ekwe ka a ghogbuo unu? 8 Ma unu onwe unu na-emejo, ma na-aghogbu, ọ buladi umunna unu n'ime Kraịst. 9 Ọ bụ na unu amaghị na ndi na-eme ajo omume di otu a enweghi oke ọbula n'alaeze Chineke? Unu ekwela ka eduhie unu. N'ihia na ọ dighi onye ọbula na-akwa iko, na ndi na-eferusi, ndi ikom nwere nwunye na-akwa iko, na ndi ikom na-eji ndi ikom ibe ha akwa iko, 10 ndi niile na-ezu ohi, ndi anya ukwu, ndi na-anubiga mmanya oke, ndi nkwo, maobu ndi na-apunara mmadu ihe ha nwere, agaghị eketa oke n'alaeze Chineke. 11 Na mbu, ufodu n'ime unu na-ebi ndu di otu a. Ma ugbu a, a sachapula mmehie unu, doo unu nsọ nye Chineke. Ọ bukwa site n'aha Onyenwe anyi Jisọs Kraịst na n'ime Mmuo nke Chineke anyi ka a guru unu ka ndi ezi omume. 12 I na-asi, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwesiri ime," ma ọ bughị ihe niile ga-abara m uru. "Enwere m ike ime ihe niile m maara ziri ezi," ma a gaghị ekwe ka ihe ọbula na-achị m. 13 Unu na-asi, "E mere ihe oriri maka afo, meekwa afo maka ihe oriri, ma Chineke ga-emebi ma afo ma ihe oriri." Ekeghị ahụ anyi maka ikwa iko, kama o mere ya maka Onyenwe anyi, Onyenwe anyi dikwa maka ahụ anyi. 14 Chineke mere ka Onyenwe anyi site n'onwu bilie, ọ ga-eikwa ike ya mee ka anyi si n'onwu bilie. 15 Ọ bụ na unu amataghi na ahụ unu bu akuku ahụ Kraịst? Ọ di mma na m ga-eji ahụ Kraịst mee ka e jikotaa ya na ahụ nwanyị akwuna? Tufia! 16 Ọ bụ na unu amataghi na onye ya na nwanyị akwuna na-enwe mmekorita, ya na nwanyị ahụ bu otu ahụ? N'ihia na e kwuru, "Ha abuo ga-abu otu anu ahụ." 17 Ma onye ọbula e jikotara ya na Onyenwe anyi, ya na onye ahụ ga-abu otu n'ime mmuo. 18 Gbaaranu mmehie ikwa iko oso. Ọ dighi mmehie oso na-emetuta anu ahụ mmadu dika mmehie ikwa iko. Ọ bụ mmehie mmadu na-eme megide anu ahụ ya. 19 Ọ bụ na unu amataghi na ahụ unu bu ulonso nke Mmuo Nso ahụ Chineke nyere unu, onye bi n'ime unu? Anu ahụ unu abukwaghị nke unu onwe unu, kama unu bu nke Chineke. 20 E jiri oke onuahia zoputa unu. Ya mere jirinụ anu ahụ unu nye Chineke otuto.

7 Ugbu a, okwu banyere ihe unu dere n'akwukwo: "Ọ di mma ka nwoke ghara imetu nwanyị aka." 2 Ma n'ihia otutu ihe omume banyere ikwa iko, ka nwoke ọbula nwee nwunye nke aka ya, nwanyị ọbula di nke aka ya. 3 Ka nwoke ọbula jisie ike na-akwu

nwunye ya ugwo mmeko o ji ya. Nwanyị obula gamekwara di ya otu aka ahụ. 4 N'ihị na nwanyị obula luru di adighikwa achị ahụ ya, kama o bu di ya na-achị ya. Otu aka ahụ, di anakwaghị achị ahụ ya, kama o bu nwunye ya na-achị ya. 5 Ka di na nwunye hapu igbochi ibe ha mmekorita nke anu ahụ ruuru ha. Karịakwa maobu na mkpebi ha nwere n'etiti onwe ha inoro iche nwa oge nta n'ihị inyefe onwe ha ikpe ekpere. Mgbe oge a gasiri, ha ga-agakwa n'ihu na mmekorita ha, ka e site otu a hapu inye ekwensu ohere inwa ha onwunwa n'ihị enweghi ike ha ijide onwe ha aka. 6 Anaghi m enye nke a di ka iwu, kama o bu alo ka m na-atunyere unu. 7 Asị m kwuo, aga m asị na o ga-aka mma ka mmadu niile noro di ka m. Ma onye obula nwere onyinye nke Chineke nyere ya. O nyere otu onye nke a, onyeozo nkeozo. 8 Ma ana m agwa ndi na-anoghi n'onodu di na nwunye na ndi di ha wuru anwu, na o ka mma ka ha nodu na-alughi di maobu nwunye, dika m onwe m no. 9 Ma o buru na ha apughi ijide onwe ha, ha gaa chorodi maobu nwunye luo. O ka mma ilu di maobu nwunye, karịa mmadu igba ara site n'aguu nke anu ahụ. 10 Ugbu a, unu ndi nwere di na ndi nwere nwunye niile, enwere m iwu m na-enye unu. (O sighi n'aka m, kama o si n'aka Onyenwe anyi): O kwesighi ka nwanyị obula hapu di ya. 11 A sikwa na o hapu di ya, ya noro onwe ya, maobu ya laghachikwuru di ya. Ka nwoke obula gharakwa igba nwunye ya alukwaghị m. 12 Ma ana m agwa mmadu ndiozo (nke a abughi iwu nke Onyenwe anyi nyere). O buru na nwanna aluo nwanyị nke na-ekweghi ekwe, ya achupula ya ma o buru na nwanyị ahụ achoo inogide dika nwunye ya. 13 O burukwa na nwanyị kwere ekwe aluo di nke na-ekweghi ekwe, ya agbarala di ya alukwaghị m, ma o buru na di ya chorodi inogide dika di ya. 14 N'ihị na edoola di ahụ na-ekweghi ekwe nsoro site na nwunye ya, otu a kwa a na-edokwa nwunye ahụ na-ekweghi ekwe nsoro site na di ya, bu onye kwere ekwe. O buru na o dighi otu a, umu unu ga-abu ndi na-adighi ocha. Ma otu o di, ha di nsoro. 15 Ma o buru na onye ahụ nke na-ekweghi ekwe ekwapu onwe ya, ya diri otu ahụ, nke a emeghi ka nwanna anyi nwoke maobu nwanna anyi nwanyị buru ohu n'onodu di otu a, n'ihị na Chineke kporo anyi ka anyi bie ndu udo. 16 Gi nwunye, i mara maobu gi ga-azoputa di gi? Ma, gi bu di, si ana mara maobu gi ga-azoputa nwunye gi? 17 Ka onye obula bie ndu ya dika amara Onyenwe anyi nyere ya si di,

nakwa n'onodu nke Chineke kporo ya. Nke a bu iwu m na-enye n'ulo chorochi niile. 18 Akporo onye obula mgbe e biri ya ugwu? Ya achola iwepu akara obibi ugwu ya. Ka onye a na-ebighi ugwu tupu okpukpo ya hapu inye onwe ya nsogbu icho uzo a ga-esi bie ya ugwu. 19 N'ihị na o dighi mkpa ma e biri gi ugwu ma e bighi gi ugwu. Ihe kachasi mkpa bu idebe iwu Chineke. 20 Ka onye obula nogide dika o di mgbe a kporo ya. 21 I bu ohu mgbe a kporo gi? Echegbula onwe gi n'ihị ya. Kama o buru na o di uzo i puru isi nwere onwe gi, were ohere ahụ mee ihe ugbu a. 22 N'ihị na onye obula Onyenwe anyi Chineke kporo mgbe o bu ohu, aghoola onye nweere onwe ya n'ime Onyenwe anyi. Otu aka ahụ, onye nwerela onwe ya mgbe Onyenwe anyi kporo ya aghoola ohu nke Kraist. 23 Akwoola ugwo isi unu, unu abukwala ohu mmaduozo. 24 Umunna m, n'onodu obula mmadu no mgbe a kporo ya, ya nogidesie ike n'ime Chineke. 25 Ihe banyere umu agboghoro na-amaghi nwoke. Enweghi m iwu obula site n'aka Onyenwe anyi banyere ajuju a, ma aga m ekwu uche nke aka m dika onye sitere n'ebere nke Onyenwe anyi kwesiri ntukwasị obi. 26 Echere m na o ka mma ugbu a, n'ihị nsogbu nke na-abianu ka onye obula noduru onwe ya dika o siri noro ugbu a. 27 I luola nwanyị? Achola nkewa. O bu na i lubeghi nwanyị? Ejala icho onye i ga-alu. 28 Ma o buru na i kpebie n'obi gi ilu nwunye, i meghe mmehie obula; o burukwa na nwaagboghoro ekpebie na o ga-alu di, o meghe mmehie. Ndi luru di na nwunye ga-enwe otutu nsogbu n'ime uwa. O ga-amasị m igbochiri unu nsogbu ndi ahụ. 29 Ihe unu kwesiri ima, umunna, bu na oge anyi nwere foduru naani ntakiri, site ugbu a gaa n'ihu ndi nwere nwunye ga-adu ndu ha dika ndi na-enweghi. 30 Ka ndi na-akwa akwa bie ndu dika ndi ihe anaghi ewute, ka ndi na-achị ochi diri ka ndi obi na-adighi ato uto. Ka ndi na-azu ahia diri dika ndi na-enweghi ngwa ahia obula. 31 Ka ndi na-etinye oge n'ihē uto nke uwa hapu ibi ndu icho iritecha ihe niile di n'upa n'uru. N'ihị na uwa, otu o di ugbu a, bu ihe na-agabiga agabiga. 32 Unu emela ihe ga-ewetara unu oke echiche. Nwoke na-alubeghi nwanyị nwere ohere iji oge ya niile ruoro Onyenwe anyi oru. O nwekwara ohere igbalisi ike ime ihe ga-atoro Onyenwe anyi uto. 33 Ma nwoke nwere nwunye na-echegbu onwe ya banyere ihe igbo mkpa nke uwa a, otu o gaeesi mee ihe ga-atoro nwunye ya uto. 34 O na-enwekwara obi abuo n'ihē obula o chororo ime. Otu a ka o dikwa

nye nwaagboghọ na-alubeghị di maobu onye nke na-amabeghị nwoke, nchegbu ya bu banyere ihe nke Onyenwe anyi. Ochi cho ya bu ka o di nsọ n'anụ ahụ ya na n'ime mmuọ ya. Ma nwanyi nwere di na-echegbu onwe ya banyere ihe nke uwa a, otu o ga-esi mee ihe ga-atọ di ya uto. **35** Ana m ekwu ihe ndi a maka o di mma nke unu onwe unu, o bughị igbalị igbochi unu, kama o bu ka unu nwee ike bie ndu unu n'uzo kwesiri ekwesi, werekwa ihunanya zuruoke ruora Onyenwe anyi oru. **36** O buru na nwoke obula enweghi ike ijide onwe ya n'ihu agu mmekorita nke nwoke na nwanyi na-agu ya n'ebe nwaagboghọ ya na ya kpebiri ilu no, ya mee ihe o na-acho, o meghi mmehie obula, ha luo di na nwunye. **37** Ma o buru na onye obula ekpebie n'obi ya, ma nwee ike ijide onwe ya, ka o si n'enweghi mmanye obula idebe nwaagboghọ e kwuru na o galu na-enweghi mmeko obula, o bu ihe di mma ka o mere. **38** Ya mere, onye ahụ luru nwaagboghọ o kwuru na o ga-alu mere nke oma, ma onye kpebikwara na o gaghị alu mekwara nke oma kari. **39** Njikota e jikotara nwunye na di ya na-adi ire naani mgbe di nwanyi di ndu. O buru na di ya anwuo o nwere ike ilu di ozo, ma o luo ya n'ime Onyenwe anyi. **40** N'uche m, o ga-enwe onu n'obi ya kari ma o buru na o lughị di ozo. Ana m echekwa na mu onwe m nwekwara Mmuo nke Chineke.

8 Ugbu a, n'okwu banyere nri a churu n'aja nye arusi, anyi ma na onye obula nwere amamihe. Amamihe na-afuli mmadu elu mee ka o nyaa isi. Ma ihunanya na-ewuli elu. **2** O buru na o di onye si na ya maara ihe niile, onye ahụ amatabeghi ihe o kwesiri imata. **3** Ma onye ahụ huru Chineke n'anya bu onye o maara. **4** Ya mere, ihe banyere nri a churu n'aja nye arusi, anyi maara na "Arusi abughi ihe obula n'awa", matakwa na "Chi ozo adighi ma o bughị otu Chineke." **5** A sika na arusi a na-akpo chi di, ma ha no n'eluigwe maobu n'awa (n'ezie otutu "chi" na "ndi nwe mmadu" di otu a di). **6** Ma n'ebe anyi no, anyi maara na o bu naani otu Chineke di, onye bu Nna, onye kere ihe niile, na onye anyi na-adi ndu n'ihu ya. O bukwa naani otu Onyenwe anyi ka anyi nwere, onye bu Jisọs Kraist, onye e sitere n'aka ya kee ihe niile, onye na-enyekwa anyi ndu. **7** Ma otu o di, o bughị onye obula nwere ihe omuma a. Ufodu n'ime ndu ha niile, ha na-ele arusi anya dika chi di ndu. Ha na-echekwa na ihe obula e ji churo arusi aja, na o bu chi di ndu ka e ji ya

churo aja. N'ihu nke a, mgbe obula ha riri ihe e ji churo aja nye arusi, o na-ewute mmuọ ha nke ukwu n'ihu na akonuche ha esighi ike, o na-emekwa ya. **8** Ma o bughị nri ga-eme ka anyi na Chineke di na mma. Ma anyi riri ma anyi erighi, o dighi ihe ohuru anyi ga-enweta. O dikwaghị ihe na-efunari anyi. **9** Ma lezienụ anya, otu o si di, ka ike unu nwere ime ihe obula di unu mma, ghara igbo ihe iso ngongo diri ndi na-adighi ike n'okwukwe ha. **10** N'ihu na o buru na ndi ozo ahụ gi, gi onye nwere akonuche, ka i no, na-eri nri n'ulo arusi, o bu na ha agaghị eche na ha bu ndi okwukwe ha na-esighi ike, ga-enwe obi ike soro gi rie nri a goru arusi? **11** N'uzo di otu a, ndi kwere ekwe na-adighi ike, ndi Kraist nwuru n'ihu ha, na-esite n'ihe mmuta gi laa n'iyi. **12** Cheta na o bu mmehie i mere megide Kraist, mgbe unu na-emegide mmuọ nwanne gi n'ime Kraist, n'ihu n'akonuche ha esighi ike. **13** N'ihu nke a, o buru na ihe oriri ga-eme ka nwanna m mee mmehie, agaghị m eri anu ozo, ka m ghara ime ka nwanna m maa n'onya. (aiōn g165)

9 Abughi m onye nwe onwe ya? Abughi m onyeozi Kraist? O bu na m ahughi Jisọs Onyenwe anyi? Unu abughi ihe ngosiputa oru m ruru n'ime Onyenwe anyi? **2** O buru na m abughi onyeozi n'ebe ndi ozo no, n'ebe unu no, abu m onyeozi n'eziokwu n'ihu na unu bu akara nke oru onyeozi m n'ime Onyenwe anyi. **3** Ihe ngopu m nye ndi ahụ na-enyocha m bu nke a. **4** O bu na anyi enweghi ike iri ihe oriri na inu ihe onunhu? **5** O bu na anyi enweghi ike iduru nwunye onye bu onye kwere ekwe ebe obula anyi na-aga dika ndi ozi ozo na-eme, na dika umunne Onyenwe anyi na Sefas na-emekwa? **6** O ga-abu naani mu na Banabas bu ndi na-enweghi ike ihapu iru oru maka ihe anyi ga na-eri? **7** Olee onye agha unu maara nke na-esi n'akpa ya akwu onwe ya ugwo onwa? Ka o di onye oru ubi vaini unu maara nke na-adighi eri mkpuru e si n'ubi ahụ weta? Olee onye ozuzu aturu unu maara nke na-adighi anu mmiri ara e si n'igwe aturu o nazu apiputa? **8** Anaghị m ekwu ihe a n'ihu na ha bu ihe na-eme ubochi niile n'etiti ndi mmadu? Akwukwo iwu, o kwukwaghị otu ihe ahụ? **9** N'ihu na e dere ya n'iwu nke Mosis, "Ekechila onu ehi mgbe o na-azocha mkpuru oka." Unu chere na o bu naani ehi ka Chineke bu n'obi kwuo okwu a? **10** E, n'ihu anyi ka eji dee ya n'akwukwo. N'ezie, e dere ihe ndi a n'ihu anyi, n'ihu na onye ruru oru n'ubi na onye na-azocha mkpuru di

n'ubi ahụ, na-eme nke a n'olileanya na o kwesiri iketa oke site na mkpuru e si n'ubi ahụ weta. **11** Mkpuru anyị kuru n'ime obi unu bu mkpuru nke mmuo. O ga-abu ihe ojoo ma anyi si unu nyetu anyi ufo du n'ime akunba unu? **12** O buru na ndi ozo kwesiri iketa uru di otu a nahu unu, o bu na anyi ekwesighi iketa kari? Ma o dibeghi mgbe anyi rioro unu ihe obula, kama anyi na-agbalisi ike ihu na o dighi ihe ga-egbochi unu iji ezi obi na-ege nti n'ozio Kraist nke anyi wetara. **13** O bu na unu amataghi na ndi na-aruru unu ulonso ukwu na-esi n'ulonso ahụ na-eweta ihe ha na-eri? Ndi na-agbakwa odibo n'ebe ichu aja na-eketakwa oke n'ihe eji chuo aja? **14** N'otu aka ahụ kwa, Onyenwe anyi ekwuola na ndi niile na-ekwusa ozio ma ya ga-esi n'ozio eweta nri ha ga-eri di ndu. **15** Ma o nweghi mgbe m jirila ike ndi a m nwere irite uru n'oru m nara ndi mmadu ihe. Anaghi m ede nke a n'akwukwo ka a na-ebutere m ihe onyine. N'ihia na o kaara m mma ka m nwuo kama m ga-ekwe ka onye obula mee ka inya isi m buru ihe efu n'ihia ihe onyine. **16** Anaghi anya isi n'ihia na ana m ezisa ozio ma, maka na nke ahụ bu oru e nyere m n'iwu ka m ruo. Ahuhu diji m ma o buru na m ezisaghi ozio ma. **17** A si na m ji aka m hoputa onwe m iru oru a, agaara m enwe ugwo oru, ma na o buru na o sighi n'uche aka m, unu mara nahanyere m ya n'aka. **18** Gini bu ugwo oru m? Ugwo oru m bu onu m na-enwe site n'izisa ozio ma, na-anaghi onye obula ugwo oru obula, maobu ihe uru m dika onye na-ezisa ozio ma ahụ. **19** O bu ezie na-abughi m ohu onye obula, ma emeela m onwe m ohu nye mmadu niile ka m nwee ike site n'uzo di otu a rite otutu mkpuruobi n'uru nye Kraist. **20** N'ebe ndi Juu no, ana m eme dika onye Juu, ka m nwee ike rite ndi Juu n'uru. N'etiti ndi no n'okpuru iwu, ana m emekwa dika otu n'ime ndi no n'okpuru iwu (n'agbanyeghi na mu onwe m anoghi n'okpuru iwu), ka m si otu a nwee ike rite ndi no n'okpuru iwu n'uru. **21** N'ebe ndi na-anoghi n'okpuru iwu no, emere m onwe m ka onye na-anoghi n'okpuru iwu (ma nke a aputaghi na m nakwusi ime ihe iwu Chineke na-achọ. Ana m emekwa dika onye no n'okpuru iwu Kraist), ka m nwee ike rite ndi na-anoghi n'okpuru iwu n'uru. **22** N'ebe ndi nadighi ike no, ana m emekwa dika ha, ka m nwee ike rite ndi na-adighi ike n'uru. Otu obula mmadu si diri, ana m agbali choo uzo m ga-esi mee ka o nabata m, ka m nwee ike site n'uzo niile obula zoputa ufo du. **23** Ana m eme ihe ndi a niile n'ihia ozio ma, ma ka m

nwekwa ike keta oke na ngozi ya. **24** Unu amataghi na mgbe otutu mmadu na-agba oso oso mpi, o bu naani otu onye na-enwe ihe onyine nke mbu? Ya mere, gbasienu oso ike, ka unu nweta onyine ahụ. **25** Ndi na-ejikere igba oso maobu egwuregwu oso na-enwe ntachiobi n'otutu ahuhu nke ya na ozuzu so. Ha na-azu onwe ha naani ka ha nweta okpueze okoko osisi na-emebi emebi. Ma oso anyi na-agba bu ka anyi nweta okpueze nke na-apughi imebi emebi. **26** O bu nke a mere m ji na-agba oso a na-eleghi anya n'azu, maobu kuo okpo dika m na-aku ifufe. **27** Ma ana m azu ahụ m, na-enye ya ahuhu mee ya ka o buru ohu, ka mu onwe m ghara i bu onye a juruaju mgbe m kwusasiri ozio ma nye ndi oso.

10 Umunna m, achoghi m ka unu chefu oke mere nna nna anyi ha mgbe ha jere ije n'ime ozara. O ji igwe ojii duo ha. O mekwa ka ha si n'etiti Osimiri Uhie gafee. **2** N'ime igwe ojii ahụ, na n'ime osimiri ahụ e tinyere ha niile na baptizim, dika ndi na-esozo Mosis. **3** Ha niile rikwara ihe oriri nke mmuo ahụ. **4** Ha nukwara mmiri mmuo ahụ, mmiri sitere n'oke nkume mmuo ahụ, nke na-eso ha. Oke nkume ahụ bu Kraist n'onwe ya. **5** N'ihe ndi a niile, omume ha amasighi Chineke. N'ihia nke a, o lara ha n'iyi n'ime ozara. **6** Ugwu a, ihe ndi a niile bukwa ihe ido aka na nti nye anyi, ka anyi hapu ibu ndi agu ime ihe ojoo na-agu dika ha. **7** Unu abula ndi na-ekpere arusi dika ufo du ha mere. Dika e dere ya, "Ndi a noduru ala iri ihe na ihu ihe onunu, biliekwa oto gwurie egwu ime onwe ha obi ufo." **8** Ka anyi ghara ikwa iko dika ufo du n'ime ha mere, iri puku mmadu abuo na ato n'ime ha nwuo n'otu ubochi. **9** Ka anyi hapu inwa Kraist onwunwa dika ufo du n'ime ha si nwaa Chineke. E mere ka agwo tagbusie ha. **10** Ka anyi hapukwa itamu ntamu dika ufo du ha mere ma buru ndi Mmuo ozi onwu tigburu. **11** Ihe ndi a niile dakwasiri ha ka o buru ihe ilere anya nye anyi. E dekwa ha n'akwukwo ka ha buru anyi ihe ido aka na nti n'ihia na anyi bi n'oge a mgbe ogwugwu ihe niile di nso. (aiōn g165) **12** Ya mere, o buru na i na-eche na i guzosiri ike, lezie anya ka i ghara ida. **13** O nweghi onwunwa obula nwara unu nke abjakwutebeghi mmadu. Chineke kwesiri ntukwasii obi, o gaghi ekwe ka a nwaa unu kari ike unu. Kama mgbe a na-anwa unu, o ga-enye unu ike imeri onwunwa ma gosikwa unu uzo mgbaru n'ime ya. **14** Ya mere, ndi enyi m huru n'anya, gbaaranu ikpere arusi oso. **15** Ana m agwa ndi nwere uche

okwu, unu onwe unu tulenụ ihe m na-ekwu. **16** Iko ngozi ahụ nke anyị na-agọzi, ọ bughị iketa oke site n'ọbara Krajst? Achicha nke anyị na-anyawa, ọ bughị iketa oke n'ahụ Krajst? **17** N'ih na otu achicha di, ọ bu ezie na anyi di otutu, anyi bu otu ahu, n'ih na anyi niile na-eketa oke n'otu ogbe achicha ahu. **18** Chetanu ka ndi Izrel siri mee: ọ bu na ndi na-eri ihe eji chuo aja abughị ndi nnweco n'ebe ichu aja? **19** Gini ka okwu ndi a m na-ekwu putara? Na arusi, maobu ihe a churu n'aja nye arusi bu ihe obula, maobu na o bughị ihe? **20** Mba! Ihe m na-ekwu bu na ndi niile na-churu arusi aja jikotara onwe ha n'otu obi ichuru ekwensu aja ahu. O bughị Chineke. Achokwaghị m ka unu buru ndi e jikotara ha na ekwensu. **21** Unu apughị inu site n'iko Onyenwe anyi ma nupkwa site n'iko ekwensu; unu apughikwa inwe oke site na tebul Onyenwe anyi na tebul ekwensu. **22** Anyi na-achọ ime ka iwe wee Onyenwe anyi? Anyi di ike karja ya? **23** I na-asi, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwesiri ime," ma o bughị ihe niile ga-abara m uru. "Enwere m ike ime ihe niile m maara ziri ezi," ma o bughị ihe niile nwere ike inyere anyi aka. **24** Ka onye obula hapu icho odimma nke onwe ya, kama odimma nke ndi ozo. **25** Rie ihe bu anu obula e rere n'ahja na-ajughị ajuju obula n'ih akonuche. **26** N'ih na, "Uwa na ihe niile di n'ime ya bu nke Onyenwe anyi." **27** O buru na onye na-ekweghị ekwe akpo unu oriri, unu kpebie ije, riekwanu nri obula e nyere unu na-ajughị ajuju n'ih akonuche. **28** Ma o buru na e nwee onye gwara gi, "A churu ihe a n'aja." Unu erila nri ahu, maka onye ahu mere ka unu mata, na n'ih akonuche. **29** Akonuche nke m na-ekwu maka ya abughị nke gi, kama o bu maka nke onye ahu. N'ih gini ka mnwere onwe m ga-eji buru ihe akonuche onye ozo ga-ekpe ikpe? **30** O buru na m nwere ike inye ekele, were nri m rie, olee otu e si ekwuto m n'ih ihe ahu m nyere Chineke ekele banyere ya? **31** Ihe obula i na-eme, ma unu na-eri ihe maobu na-anu ihe, na-emenu ha niile maka otuto nke Chineke. **32** Unu emejola ndi Juu maobu ndi Griik, ma o bukwanu nzuko Chineke. **33** Na-agbalisinu ike ime dika m si eme. N'ih obula m na-eme, ana m ejisi ike ime ihe ga-atọ onye obula utọ. Anaghị m achọ odimma nke m naani, kama o bu odimma nke mmadu ibe m, ime ka a zoputa ha.

11 Unu buru ndi na-enomi m, dika m si enomi Krajst. **2** Ana m aja unu n'ih na unu na-echeta

m n'ih niile, nakwa n'ih na unu na-ejisikwa ozizi ahu enyere unu n'aka ike, dika m nyere ha n'aka unu idebe. **3** Ma achoro m ka unu mata na dika Krajst bu isi nwoke obula, otu a ka nwoke obula si buru isi nwunye ya. Chineke bukwa isi Krajst. **4** Nwoke obula kpuchiri isi ya mgbe o na-ekpe ekpere maobu na-ebu amuma na-emenye isi ya ihere. **5** Ma nwany obula na-ekpe ekpere maobu na-ebu amuma, ma o kpuchighi isi ya, na-emenye isi ya ihe ihere, n'ih na o dika nwany kpuchara isi ya. **6** O buru na nwany obula achoghị ikechi isi ya, ya kpuchaa ya. A sikwa na o bukwanu ihe ihere na nwany kpuchara isi ya, ka nwany kechie isi ya. **7** Ma nwoke ekwesighi ikpuchi isi ya, n'ih na nwoke bu onyinyo na otuto nke Chineke, ebe nwany bu otuto nke nwoke. **8** E si na nwoke kee nwany, ma e sighi na nwany kee nwoke. **9** E keghi nwoke maka nwany, ma e kere nwany maka nwoke. **10** N'ih nke a, nwany kwesiri ikpuchi isi ya igosi na o no n'okpuru di ya, maka ndi mmuo ozi. **11** Ma otu ihe si di n'ime ndu anyi na-adi n'ime Onyenwe anyi, nwoke adighi ma e wepu nwany, nwany adighikwa ma e wepu nwoke. **12** N'ih na dika nwany siri na nwoke puta na mbu, otu a ka a na-esitekwa n'ahu nwany muputa nwoke. Ma ha niile si n'aka Chineke puta. **13** Achoro m ka unu tule ihe a n'onwe unu, o di mma ka nwany ghebe isi ya oghe mgbe o na-ekpe ekpere nye Chineke? **14** Unu matakwa nke oma na o bu ihe ihere na nwoke ga-ebu agiri isi di ogologo. **15** Ma o buru na nwany enwee agiri isi di ogologo o bu ihe otuto nye ya n'ih na e nyere ya agiri isi di ogologo ka o buru ihe mkpuchi. **16** O buru na onye obula na-aru uka banyere omenaala nke a, anyi onwe anyi na nzuko Chineke niile enweghi omenaala ozo banyere nke a. **17** N'ime ntuziaka ndi a, enweghi m otuto nye unu n'ih na mgbe unu zukotara omume unu na-eweta ihe ojoo karja ihe oma. **18** Na mmalite, ihe m na-anu bu na mgbe niile unu zukoro dika choochi, iru uka nke na-ebute nkewa na-adi n'etiti unu. E kwenyekwara m na ufodu ihe ndi a m nuru bu ezikwu. **19** N'ezie udi nkewa di otu a aghaghị idi n'etiti unu ka e nwee ike mara ndi Chineke nabatara. **20** Mgbe unu zukotara, o bughị nri anyasi nke Onyenwe anyi ka unu na-eri. **21** N'ih na mgbe unu na-eri nri, ufodu n'ime unu na-eri nri anyasi nke aka ha. Nke mere, n'otu onye na-anọ aguu ebe onye ozo na-anubigakwa mmanya oke. **22** A ga-akpo nke a gini? O bu na unu enweghi ulo ebe unu ga-anọ rijuo afọ ma nujuokwa afọ? Ka o bu

na unu na-elelị nzukọ Chineke na emenye ndị na-enweghị ihe ihere? Gịnị ka m ga-agwa unu? Aga m eto unu maka nke a? Agaghị m eto unu maka nke a. **23** N'ihị na ihe m ziri unu bụ ihe Onyenwe anyị ziri m. N'abalị ụbọchị ahụ a rara ya nye, Onyenwe anyị Jisọs weere otu ogbe achicha. **24** Mgbe o nyechara ekele, ọ nyawara ya sị, "Nke a bụ ahụ m nke a na-enye maka unu. Na-emenụ nke a iji cheta m." **25** N'uzọ dị otu a kwa, o bulitere otu iko mmanya mgbe ha risiri nri sị, "Iko a bụ ogbugba ndụ ọhụrụ n'ọbara m. Oge ọbụla unu na-añụ ya, na-emenụ nke a iji na-echeta m." **26** N'ihị na mgbe ọbụla unu na-eri achicha ahụ na-añụkwa iko a, unu na-ekwusa ọnwụ Onyenwe anyị ruo mgbe ọ ga-abịa ọzọ. **27** Ya mere, ọ burụ na onye ọbụla erie achicha Onyenwe anyị maọbụ n'ụzọ iko Onyenwe anyị n'uzọ na-ekwesighị ekwesị, onye ahụ na-emehie megide anụ ahụ Onyenwe anyị na ọbara Onyenwe anyị. **28** Ọ bụ nke a mere o ji burụ ihe dị mkpa ka onye ọbụla nyochaa onwe ya nke ọma tupu o rie achicha ahụ maọbụ n'ụzọ iko ahụ. **29** N'ihị na onye ọbụla na-eri achicha ahụ maọbụ n'ụzọ site n'iko ahụ na-echehị echiche, ọ na-eri, na-añutakwara onwe ya ikpe ọmụma, ma ọ burụ na ọ tuleghị uche banyere ahụ Kraịst. **30** Ọ bụ nke a mere ọtụtụ n'ime unu ji burụ ndị ahụ na-esighị ike, ndị nọ n'ọrịa na ndị dara n'ura ọnwụ. **31** Ọ burụ na anyị enyochaa onwe anyị nke ọma, anyị agaghị adaba n'ikpe. **32** Ma otu ọ dị, mgbe Onyenwe anyị na-ama anyị ikpe n'uzọ dị otu a, a na-ezi anyị otu e si ebi ezi ndụ n'ihị ka a ghara ịmakọ anyị na ndị ụwa ikpe. **33** Ya mere, ụmụnnam, mgbe unu bjakọtara iri nri, cherenụ ibe unu. **34** Ọ burụ na aguụ aguọ onye ọbụla ya rie nri n'ụlọ ya, ka ọ hapụ iwetara unu ikpe ọmụma. Aga m enye ntuziaka banyere ihe niile ndị ọzọ mgbe m bjara.

12 Ugbu a ụmụnnam, achọrọ m ka unu mata ihe gbasara onyinye nke Mmụọ Nsọ na-enye. 2 Unu matara na mgbe unu bụ ndị na-amaghị Chineke, e duru unu n'otu ụzọ maọbụ nke ọzọ, duhie unu ụzọ iso arụsị ndị ahụ dara ogbi. **3** Ya mere, achọrọ m ka unu ghọta nke ọma na ọ dighị onye ọbụla na-ekwu okwu site n'odudu Mmụọ nke Chineke, puru ị sị, "Ka Jisọs burụ onye a burụ ọnu." Ọ dikwaghị onye ọbụla puru ikwu, na "Jisọs bụ Onyenwe anyị," ma ọ bughị site na Mmụọ Nsọ. **4** Onyinye amara dị iche iche, ma otu Mmụọ Nsọ ahụ na-enye ha niile. **5** E nwekwara ụdị ije ozi dị iche iche, maọbụ otu Onyenwe anyị ahụ

ka a na-ejere ozi. **6** Ụdị ike dị iche iche nke eji arụ ọrụ dīkwa, ma otu Chineke ahụ na-etinye ike ndị a n'ime onye ọbụla iji jee ozi. **7** Ọ na-enyekwa onye ọbụla amara iziputa ike nke Mmụọ Nsọ maka ọdịmma mmadụ niile. **8** Mmụọ Nsọ na-enye otu onye onyinye ikwu okwu amamihe, na-enyekwa onye ọzọ onyinye ịma ihe ọmụma, site n'otu Mmụọ ahụ. **9** Otu Mmụọ nsọ a na-enye onye ọzọ onyinye inwe okwukwe, na-enyekwa onye ọzọ onyinye inwe ike ịgwọ ọrịa. **10** Onye ọzọ ka ọ na-enye onyinye iru ọrụ ịtụnanya, onye ọzọ ike ibu amụma. Onye ọzọ ka ọ na-enye ike ịkọwa ụdị mmụọ dị iche iche, ma onye ọzọkwa ka ọ na-enye ike isụ asụsụ dị iche iche. Ma ọ na-enyekwa onye ọzọ ike ịkọwa ihe onye na-asụ asụsụ ndị a na-ekwu. **11** Ọ bụ otu Mmụọ ahụ na-enye onyinye ndị a niile. Ọ na-enye onye ọbụla onyinye dị iche iche dika Mmụọ Nsọ si kpebie. **12** Dika ahụ anyị si nwe akụkụ dị iche iche, ma burukwa otu ahụ, n'agbanyeghị na o nwere ọtụtụ akụkụ, otu a ka anụ ahụ Kraịst dīkwa. **13** Site n'otu Mmụọ Nsọ ahụ ka e mere anyị niile baptizim n'otu n'otu, ma ndị Juu ma ndị Griik, ma ohu ma ndị nwe onwe ha. E meela ka anyị n'ụzọ ọbara ya, n'ime njikọ nke otu Mmụọ Nsọ ahụ. **14** Ahụ mmadụ abughị naanị otu akụkụ, kama o nwere ọtụtụ akụkụ ahụ. **15** Ọ burụ na ụkwụ asị, "N'ihị na-abughị m aka, esoghị n'ahụ," nke a agaghị egbochi ya ka ọ gharakwa ịbụ otu n'akụkụ anụ ahụ. **16** Otu a kwa, ọ burụ na ntị asị, "Ebe m na-abughị anya abughị m otu akụkụ anụ ahụ." Okwu a kwa agaghị eme ka ntị ghara ịbụ akụkụ anụ ahụ. **17** Ọ burụ na ahụ niile bụ anya, olee ka ahụ gagesi n'ụzọ ihe? Ọ burukwa na ahụ mmadụ bụ naanị ntị ọ ga-esi aña n'ụzọ isisi ihe ọbụla? **18** Ma otu ihe si dị, Chineke debere n'otu n'otu akụkụ niile dị n'ahụ dika o si chọọ. **19** A sị na akụkụ niile dị n'ahụ bụ otu ihe, kedụ ebe ahụ ga-adị? **20** Otu ọ dị, ọ bụ ezie na ihe dị n'ahụ dị ọtụtụ, ma ha niile bụ otu ahụ. **21** N'ihị nke a, anya enweghị ike ịgwaa aka sị, "Achoghị m gi, n'ihị na ị dighị m mkpa." Isi agakwaghị agwa ụkwụ sị, "Achoghị m inyeaka gi." **22** Kama ọ bụ akụkụ ahụ anyị ndị na-esighị ike bụ ndị dị anyị mkpa karịa. **23** E e, akụkụ ndị ahụ anyị na-eche na ha adighị mkpa ka anyị na-eji nsọpuru na-eleko. Akụkụ ndị ahụ na-ekwesighị ile anya ka anyị na-enye ugwu, ma na-ekpuchi ha. **24** Ma anyị adighị esi otu a eleko akụkụ ahụ ndị ahụ anya na-ahụ n'uzọ puru iche, n'ihị na Chineke kpachapurụ anya mee ka akụkụ ndị ahụ dīkarịsiri nta buru nke anyị kwesiri inye nsọpuru karịa. **25** N'uzọ dị

otu a, nkewa ọbụla adighi n'ahụ mmadụ. Akụkụ ọbụla maara mkpa ibe ya, ha na-egboritakwara onwe ha mkpa ha. **26** Ọ buru na otu akụkụ enwe nsogbu, akụkụ ndi ozo ga-eketa oke na nsogbu ahụ. Ọ burukwa na otu akụkụ emee ihe ga-eweta otuto o bu ahụ niile na-enwe otuto ahụ. **27** Ugbu a, unu niile n'otu n'otu bu otu anu ahụ Kraịst. Unu bukwa akụkụ ahụ ya n'otu n'otu, burukwa ndi di mkpa n'ahụ ahụ. **28** Nke a bu ufodu n'ime akụkụ di iche iche Chineke tinyere na choochi; nke mbu bu ndi ozi, ndi amuma, ndi nkuzi, ndi na-arụ oru ihunanya, ndi na-agwo orja, ndi puru inyere mmadu ibe ha aka, ndi nwere onyinye ichikota ihe niile n'usoro, na ndi na-asu asusu di iche iche. **29** Ha niile, ha bu ndi ozi? Ha niile ha bu ndi amuma? Ha niile ha bu ndi nkuzi? Ha niile ha bu ndi oru ebube? **30** Ha niile ha nwere onyinye igwo orja? Ha niile ha na-asu n'olu di iche iche? Ha niile ha nwere onyinye nke ikowa asusu di iche iche? **31** Ugbu a, gbalisieni ike inweta onyinye kachasi di elu karja. Ma aga m ezi unu uzọ nke kachasi ihe a niile mma.

13 A si na m na-asu asusu di iche iche nke ndi mmadu maobu nke ndi mmuo ozi, ma ahughi m mmadu ibe m n'anya, abu m naani ogene na-eme uzu maobu mbadamba efere na-ada uda. **2** A sikwa na m nwere onyinye ibu amuma, buru onye puru ikwu ihe niile gaje ime n'oge di n'ihu, na onye maara ihe niile, a sikwa na m nwere okwukwe nke m puru isite na ya nye ugwu buru ibu iwu si ya site n'ebe o no gaa n'ebe ozo, ma ahughi m mmadu ibe m n'anya, ahughi m ihe obula. **3** A sikwa na m ewere ihe niile m nwere nye ndi ogbenye, werewa anu ahụ m nye ka ere ya oku n'ihu ka m nyaa isi, ihe ndi a niile abaghi uru, ma m enweghi ihunanya. **4** Ihunanya na-enwe ogologo ntachiobi, na-enwekwa obi ebere. Ọ dighi ekwo ekworo, o naghị enwe anya ukwu, o naghị anya isi. Ọ nakwaghị ebuli onwe ya elu. **5** Ọ naghị eme ihe na-akpasu iwe, o naghị achọ ihe nke naani ya, o naghị ewe iwe osijso. Ọ nakwaghị aguko ihe ojoo niile e mere ya. **6** Ọ dighi anuri onu n'ihu ojoo, kama o na-anuri n'ezikwu. **7** Ọ na-edi ihe niile, o na-ekwerekwa ihe niile, o na-enwekwa olileanya na-anagide ihe obula daputara. **8** Ihunanya adighi agwu agwu. Ma ibu amuma niile ga-emesia kwusi, onyinye isu asusu di iche iche ga-akwasikwa. Otu a, ihe omuma niile ga-agabiga. **9** N'ihu na omuma anyi ezughi oke, ibu amuma anyi ezukwaghị oke. **10** Ma mgbe anyi ruru

n'izuoke, ezughi oke agaghi adikwa. **11** Mgbe m bu nwata, ekwuru m okwu dika nwata, echiche m niile bu echiche nwata. Izuzu obi m niile bukwa nke nwata. Ma mgbe m toro ghoo dimkpa, adighikwa m akpa agwa dika nwata ozo. **12** Ugbu a, anyi na-ahu inyogho inyogho dika anyi na-ele anya n'enyoma ma mgbe ahụ anyi ga-ahu ihu na ihu. Ugbu a, ihe m mara ezughi oke, ma mgbe ahụ aga m amazu, dika m bu onye a mazuru. **13** Ọ di ihe ato na-adigide adigide. Ha bu okwukwe, olileanya, na ihunanya. Ma n'ime ha niile, ihe kachasi ha niile bu ihunanya.

14 Ka ihunanya buru isi ihe unu na-achọ. Chosienụ onyinye nke Mmuo Nso ike, nke ka nke onyinye inwe ike ibu amuma. **2** Onye obula na-asu asusu o na-amughị amu, bu Chineke ka o na-agwa okwu, o bughị mmadu. N'ezie, o dighi onye na-aghota ihe o na-ekwu; n'ihu na okwu o na-ekwu bu ihe omimi site n'ike Mmuo Nso. **3** Ma onye obula na-ebu amuma na-ezisa ozi na-enyere ndi mmadu aka ito eto. Ọ na-agwakwa ha okwu nkasiobi na okwu na-ebuli mmuo ha elu. **4** Ya mere, onye ahụ na-ebu amuma na-enyere choochi aka, ma onye ahụ na-asu asusu ozo, na-enyere naani onwe ya aka. **5** Ọ gaara ato m uto ma a si na unu niile nwere onyinye isu asusu di iche iche; ma o ga-ato m karja ma o buru na unu niile enwee onyinye ibu amuma. Nke a bu n'ihu na onye ahụ na-ebu amuma bara uru karja onye na-asu asusu di iche iche. Isu asusu ya ga-aba uru ma o buru na o di onye na-aghota ihe o na-asu, ka e nwee ike wulie choochi. **6** Umunna m o buru na m biakwutere unu malite isu asusu unu na-adighi aghota, ole uru m baara unu, ma o bughị ma m na-ekwu okwu banyere ihe ekpughere gosi m, maobu ihe niile m maara, maobu ihe gaje ime, maobu ihe nkuzi? **7** Ọ bukwa otu a ka o di n'etiti ihe niile na-enweghi ndu, nke na-ada uda, dika oja, maobu ubo akwara. Ọ buru na ha enyeghi uda di iche site na nke ozo, olee uzọ mmadu ga-aji mara maobu oja ka a na-afu, maobu ubo akwara ka a na-akpo. **8** Ọ burukwa na opi ike e ji akpo ndi agha oku adaputaghi uda nke oma, onye ga-ejikere ije agha? **9** N'otu aka ahụ kwa, o buru na i na-agwa mmadu okwu n'asusu o na-adighi anu, olee otu o ga-esi ghota ihe i na-ekwu? N'oge ahụ, ifufe ka unu na-agwa okwu. **10** Asusu a na-asu n'ụwa a di ukwu, ma ha niile bara uru nye ndi na-anu ha. **11** Ọ buru na m aghotaghi ihe onye na-asu otu n'ime asusu ndi a na-ekwu, aga m abu obia n'ebe

onye na-asụ asụsụ ahụ nọ, ya onwe ya ga-abụkwa obia n'ebe m nọ. **12** Ebe ọ na-agụ unu agụụ inweta onyinye nke Mmụọ Nsọ, chọpụ onyinye ndị ahụ ga-enyere unu aka iwuli nzukọ elu. **13** Onye ọbụla na-asụ asụsụ n'olu dị iche iche, ga-ekpe ekpere ka e nye ya onyinye ịkọwa olu dị iche iche. **14** Ọ bụrụ na m ji asụsụ dị iche na-ekpe ekpere, mmụọ m ga-eso m na-ekpe ekpere ahụ, ma uche m agaghị aghọta ekpere m na-ekpe. **15** Ọ bụrụ na ọ dị otu a, olee ihe m ga-eme? Aga m eji mmụọ m kpee ekpere, jirikwa uche kpee ekpere. Aga m ejikwa mmụọ m bụọ abụ, jirikwa uche m bụọ abụ. **16** Ma o bughị otu a, mgbe i ji asụsụ ọzọ nke a na-amaghị na-eto Chineke n'ime mmụọ, olee otu ndị niile nọ n'ụlọ nzukọ ahụ na-aghotaghị ihe ị na-ekwu ga-esi zaa Amen? **17** Ọ bụ ezie na ị na-enye ekele nke ọma, ma ọ naghị ewuli onye ọbụla elu. **18** Ana m ekele Chineke n'ihị na ana m asụ asụsụ dị iche iche karịa unu niile. **19** Ma mgbe ọbụla a gbakọrọ na nzukọ ife ofufe, ọ na-akara m mma ikwu naanị mkpụrụ okwu ise nke mmadụ niile ga-aghọta na nke ga-abakwara ha uru, karịa na m kwuru puku mkpụrụ okwu iri n'asụsụ dị iche iche nke onye ọbụla na-apughị ịghọta. **20** Ụmụnna m, unu abụla ụmuntakiri n'echiche unu. Bụrụnụ ụmuntakiri n'ihe gbasara ime ihe ojoo, ma bụrụnụ ndị nwere uche n'ihe gbasara ụdị okwu a. **21** E dere ya n'akwụkwọ iwu, "Site na egbugbere ọnụ ndị mba ọzọ sitekwa n'ire ndị na-asụ iche iche ka m ga-agwa ndị a okwu, ma ọbụladị otu a, ha agaghị ege m ntị, ka Onyenwe anyị kwuru." **22** Isụ asụsụ dị iche iche abughị ihe nlere anya nye ndị kwere ekwe, kama ọ bụ ihe ama nye ndị na-ekweghị ekwe. Ma ibu amụma bụ maka ndị kwere ekwe, ọ bughị maka ndị na-ekweghị ekwe. **23** Ọ bụrụ na nzukọ niile ezukọọ n'ogbakọ ekpere, mmadụ niile a na-asụ n'olu dị iche iche n'otu mgbe, ọ bụrụkwa na ndị na-aghotaghị, maọbụ ndị na-ekweghị ekwe abata n'ebe ahụ, gịnị ka ha ga-ekwu? Ha ọ gaghị asị na isi emebiela ndị a? **24** Ma ọ bụrụ na onye na-ekweghị ekwe maọbụ onye ọhụrụ abata mgbe onye ọbụla na-ebu amụma, ha ga-abụ ndị mmadụ niile ga-atụ mmehie ha n'anya maakwa ha ikpe mmehie. **25** Mgbe a na-eme ka ihe nzuzo nke obi ha niile pụta ihè, onye dị otu a ga-egbu ikpere n'ala kpoo isiala nye Chineke sị, "N'ezie, Chineke nọ n'etiti unu." **26** Ugbu a, ụmụnna m, kedụ otu o kwesiri ịdị? Mgbe ọbụla unu zukorọ, ụfodụ kwesiri ịbụ abụ, onye ọzọ ga-ezi unu ihe; maọbụ gwa unu ozi dị mkpa e gosiri ya, maọbụ jiri asụsụ nke ọ

na-amughị gwa unu okwu, ka onye ọzọ kọwaa ihe onye ji asụsụ a dị iche kwuo okwu kwuru. Ma ka ihe ọbụla e mere n'ime ụlọ chọpụ bụrụ ihe ga-ewuli onye ọbụla elu. **27** A sịkwa na ọ dị ndị chọpụ jiri asụsụ dị iche kwuo okwu, ka mmadụ abụọ maọbụ atọ kwuo. Kama ka ha kwuo n'otu n'otu n'usoro. Ka onye ga-akọwa ihe ha kwuru nọrọkwa n'ebe ahụ. **28** Ọ bụrụ na ọ dighị onye ga-akọwa ihe ha na-asụ, ka onye ahụ na-asụ asụsụ dị iche na chọpụ mechie ọnụ ya. Ya na Chineke surịta ya. **29** Ka mmadụ abụọ maọbụ atọ nwere onyinye ibu amụma kwuo okwu n'otu n'otu, ka ndị ọzọ tulee ihe ha kwuru. **30** Ọ bụrụ na-ekpughere onye ọzọ nọdụ n'akụkụ ya ihe, ka onye mbụ mechie ọnụ ya. **31** N'ihị na unu nwere ike ibu amụma n'otu n'otu, ka mmadụ niile nwee ike ịmụta ihe ma bụrụkwa ndị a gbara ume. **32** Mmụọ niile nke ndị amụma ka a na-edokwa n'okpuru ndị amụma. **33** N'ihị na Chineke abughị Chineke nke aghara, kama ọ bụ nke udo. Otu a ka ọ dị n'ime ogbakọ niile nke ndị nsọ. **34** Ụmụ nwanị ekwesighị ikwu okwu n'ime chọpụ. Ha ekwesighị itinye ọnụ na ntughā ụka ọbụla, n'ihị na iwu kwuru ka ha debe onwe ha n'okpuru ndị ọchịchị. **35** Ọ bụrụ na ọ dị ihe ha chọpụ ịmata, ha jụọ di ha mgbe ha lara n'ụlọ. N'ihị na ọ bụ ihe ihere na nwanị ga-ekwu okwu n'ime ogbakọ chọpụ. **36** Unu chere na okwu Chineke malitere n'aka unu? Unu chekwara na ọ ga-akwụsị n'aka unu? Ugha! **37** Ọ bụrụ na ọ dị onye na-eche na ya bụ onye amụma, maọbụ na ya nwere onyinye nke Mmụọ Nsọ, naanị ihe m na-achọ ka ọ ghọta bụ na ihe m na-edere unu bụ iwu Onyenwe anyị n'onwe ya nyere m. **38** Ọ bụrụ na ọ dị onye nogidere jụ ịnabata ihe ndị a, unu ańala ya ntị. **39** Ya mere, ụmụnna m, ka ibu amụma bụrụ ihe na-agụ unu agụụ, unu egbochikwala onyinye nke isụ n'ire dị iche iche. **40** Ma meenụ ihe niile n'ụzọ dị mma, ka ha dịkwa n'usoro.

15 Ụmụnna m, ugbu a achọpụ m ime ka unu cheta ozioma ahụ m ziri unu mgbe m buru ụzọ bjakwute unu, nke unu kweere na ya, na nke unu guzosikwara ike n'elu ya. **2** E si n'oziooma a zoputa unu, ma ọ bụrụ na unu ejiri obi unu niile jidesie ihe unu kweere na ya ike. Inwe okwukwe n'ihe ọzọ dị iche agaghị enyere unu aka. **3** Ihe m nyefere unu n'aka na mbụ bụ ozi ahụ m natara ị debe, nke dị oke mkpa, na Kraist nwurụ ọnwụ n'ihị mmehie anyi, dika akwukwo nsọ kwuru na ọ ga-anwụ. **4** Na e liri ya, ma e mere ka o si n'ọnwụ bilie n'ubochi nke atọ, dika akwukwo

nsọ kwukwara na ọ ga-eme. 5 O gosiri Sefas onwe ya, emesja, ndị ozi iri na abụọ ahụ hụkwara ya. 6 Emesjakwa, o gosiri ihe karịrị narị mmadụ ise n'ime ụmụnna onwe ya, n'otu mgbe, ọtụtụ n'ime ndị ahụ ka nọ ndụ taa, ọ bụ ezie na ụfọdụ n'ime ha adaala n'ura ọnwụ. 7 Emesja, Jemis hụrụ ya; o mekwara ka ndị ozi niile hụ ya. 8 N'ikpeazu, mụ onwe m hụkwara ya, dika a ga-asị na m bụ nwa a na-amughị n'oge. 9 N'ihị na ọ bụ m kachasi nta n'ime ndị ozi. O kwesikwaghị ka a akpọọ m onyeozu ya n'ihị na alusoro m nzuko Chineke ọgụ nke ukwu. 10 Ma site n'amara nke Chineke, ahụ m ihe m bụ. Ọ putakwara na amara ya n'ebe m nọ abughị ihe efu. Kama arụsiri m ọrụ ike karichasia ndị ozi niile. Ma n'ezie, ọ bughị m na-arụ ọrụ a, kama ọ bụ Chineke n'onwe ya na-arụ ọrụ ya n'ime m. 11 Ma ọ bụ m, maobu ndị ọzọ, otu a ka anyị siri kwusaa, otu a ka unu sikwa kwere. 12 Ma ọ bụrụ na a na-ekwusa na Kraịst si n'ọnwụ bilie, gini mere ụfọdụ unu ji na-ekwu na ndị nwurụ anwụ apughị isi n'ọnwụ bilie ọzọ. 13 Ọ bụrụ na ndị nwurụ anwụ a pughị i si n'ọnwụ bilie, nke a putara na e meghe ka Kraịst site n'ọnwụ bilie. 14 Ọ bụrụkwa na e meghe ka Kraịst si n'ọnwụ bilie, ihe anyị na-ezisa bụ ihe efu, okwukwe unu nwere bukwa ihe efu. 15 Ma karịa nke a, a na-ahụta anyị ka ndị ama ụgha nke Chineke, n'ihị na anyị gbara ama banyere Chineke, na-asị na o mere ka Kraịst si n'ọnwụ bilie, bụ onye ọ na-emeghe ka o si n'ọnwụ bilie ma ọ bụrụ na-emeghe ka ndị nwurụ anwụ di ndụ ọzọ. 16 N'ihị na, ọ bụrụ na a pughị ime ka ndị nwurụ anwụ bilie di ndụ ọzọ, emekwaghị ka Kraịst si n'ọnwụ bilie. 17 Ma ọ bụrụ na-emeghe ka Kraịst si n'ọnwụ bilie, okwukwe unu bụ ihe efu, unu ka ga-anwụ na mmehie unu. 18 Mgbe ahụ ndị nwurụ anwụ n'ime Kraịst lara n'iyi. 19 Ọ bụrụkwa na olileanya anyị n'ime Kraịst gwurụ naanị na ndụ anyị n'ime ụwa a, anyị bụ ndị e kwesiri ka e mere ebere. 20 Ma e mere ka Kraịst si n'ọnwụ bilie n'ezie, onye mbụ n'etiti ndị niile nwurụ anwụ. 21 N'ihị na dika ọnwụ si site n'aka otu nwoke bịa, otu a kwa ka mbilite n'ọnwụ si site n'aka otu nwoke bịa. 22 Dika mmadụ niile si anwụ site n'aka Adam, otu a kwa ka mmadụ niile ga-esi dikwa ndụ n'ime Kraịst. 23 Onye ọbụla ga-ebili n'usoro nke ya, Kraịst mkpuru mbụ si n'ọnwụ bilie. Mgbe ọ loghachiri, ndi niile bụ ndi nke Kraịst ga-esote. 24 Mgbe nke a gasiri, ọgwugwu ihe niile ga-abia, mgbe ọ ga-enyefe alaeze n'aka Chineke bụ Nna, n'ihị na o meriela ichi isi niile, na ikike niile na ike niile. 25 N'ihị na ọ ga-abụ eze tutu

ruo mgbe ọ lụgburu ndi iro ya niile, doo ha n'okpuru ụkwu ya. 26 Onye iro ikpeazu a ga-emeri bụ ọnwụ. 27 N'ihị na "O doola ihe niile n'okpuru ụkwu ya." Ma mgbe ọbụla asiri, "e doola ihe niile" n'okpuru ụkwu ya, o doro anya na Chineke agụnyeghi onwe ya, n'ihị na ọ bụ ya tinyere ihe niile n'okpuru Kraịst. 28 Mgbe e merela ka ihe niile n'oro n'okpuru ya, mgbe ahụ, Ọkpara ya n'onwe ya, ga-edobe onwe ya n'okpuru onye ahụ dobere ihe niile n'okpuru ya, ka Chineke buru onye na-achi ihe niile. 29 Ma ọ bughị otu a, gini mere ụfọdụ ji eme ndi otu ha baptizim n'onodu ndi nwuru anwu? Ọ buri na e meghe ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilie ma oli, n'ihị gini ka a na-eme mmadu ndi a baptizim n'onodu ha? 30 Gini mere anyi ji noro n'ize ndu n'oge awa obula? 31 N'igwa unu eziokwu, umunna m, ana m ezute onwu kwa ubochi. Ihe m ji kwuputa nke a bu n'ihị inya isi nke m ji unu anya n'ime Jisos Kraist, Onyenwe anyi. 32 Ọ buri na ndu anyi na-agwu n'üwa a, dika ndi mmadu na-ekwu, gini bukwanu uru m nwere n'ihị ọgụ m na-aluso anu ohia, bu ndi ikom Efesos? Ọ buri na a gaghe eme ka ndi nwuru anwu bilie, "Ka anyi rienu, nuokwanu, n'ihị na echi anyi ga-anwu." 33 Unu ekwela ka e duhie unu. N'ihị na mkparikota agwa ojo na-emebi ezi agwa. 34 Sitenu na ndu enweghe nghota unu loghachita dika unu kwesiri, unu emehiekwala ọzọ. N'ihị na-enwere ụfọdụ bụ ndi na-amaghe Chineke. Ana m ekwu nke a ka ihere mee unu. 35 Ma ụfọdụ ga-aju, "Olee otu a ga-esi mee ka onye nwuru anwu bilie? Olee udi ahụ ha ga-enwe mgbe ha ga-aputa?" 36 Onye nzuzu! Mkpuru oka i tinyere n'ala agaghe epu ma ọ buri na o bughị ụzọ nwuo. 37 Mgbe i na-agma mkpuru, ọ bughị anu ahụ nke ga-aputa ka i na-agma, kama ọ bụ naanị mkpuru nkiti, eleghe anya mkpuru oka wiiti, maobu mkpuru ọzọ. 38 Ma Chineke na-enye ya ahụ dika o si choo. Ọ na-enyekwa mkpuru obula n'ime mkpuru niile ahụ nke kwesiri ya. 39 Anu ahụ niile abughị otu, mmadu nwere anu ahụ di iche, anu ohia nwere udi anu ahụ nke ha. Anu ufe nwere anu ahụ ha, azu nwekwara nke ha. 40 Ahu nke eluigwe na ahụ nke ụwa dikwa. Ma ima mma na ebube nke ahụ nke eluigwe bụ otu, ima mma na ebube nke ahụ nke ụwa dikwa iche. 41 Anyanwu nwere ebube nke ya, onwa nwekwa nke ya, kpakpando nwekwara ebube nke ya. Kpakpando dikwa iche site n'ibe ya n'ima mma na ebube. 42 Otu a ka ọ di n'ebe mbilite n'ọnwụ ndi nwuru anwu di. Mgbe e liri anu ahụ anyi, ihe

nwuru anwu na nke puru ire ure ka o bu, ma mgbe e mere ka o si n'onwu bilie, o gaghi anwukwa ozo. 43 A na-eli ahụ onye nwuru anwu dika ihe enweghi ugwu, ma a na-eme ka o si n'onwu bilie n'ebube. A na-eli onye nwuru anwu n'adighi ike, ma a na-eme ka o si n'onwu bilie n'idi ike. 44 A na-eli onye nwuru anwu dika anu ahụ nkiti, ma a na-eme ka o jiri ahụ nke mmuo kulite. O buru na e nwere anu ahụ nkiti, e nwekwa ahụ nke mmuo. 45 E dere ya, "Mmadu mbu, bu Adam, ghoru mkpuruobi di ndu, Adam nke ikpeazu bu mmuo na-enye ndu." 46 Ma mmuo e bughi uzọ, kama o bu ahụ nkiti, ma mmuo bjara n'ikpeazu. 47 Mmadu nke nwoke sitere n'ala, ejikwa aja kpuo ya; mmadu nke abuo si n'eluigwe bja. 48 Di ka mmadu nke mbu ahụ e jiri aja kpuo di, otu a ka ndi niile si n'aja puta dikwa. Ma di ka mmadu nke eluigwe ahụ di, otu a ka ndi niile bu umu eluigwe dikwa. 49 Dika anyi niile yikwasiri onyinyo nke nwoke e jiri aja kpuo, otu ahukwa ka anyi ga-esi yikwasiri onyinyo nke nwoke nke eluigwe. 50 Ihe m na-ekwu, umunna m, bu na anu ahụ na obara enweghi ike iketa alaeze Chineke. Ihe na-ere ure agaghikwa eketa ereghi ure. 51 Ma geenu nti ka m gwa unu ihe omimi a! O bughi anyi niile naga inwu, kama, a ga-enye anyi anu ahụ ohuru nke puru iche. 52 N'otu mgbe, n'otu ntabi anya, mgbe a ga-afu opi ike ikpeazu. N'ihu na opi ga-ada, a game ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilite na-ereghi ure. A ga-agbanwekwa anyi. 53 N'ihu na a ghaghi igbanwe anu ahụ anyi a nke na-anwu anwu, nyekwa anyi ahụ nke na-agaghi anwu ozo. 54 Mgbe ahụ nke a puru ire ure ga-eyikwasiri ereghi ure, nke a puru inwu anwu ga-eyikwasiri anwughi anwu. Mgbe ahụ, okwu ahụ e dere n'akwukwo nsọ ga-emezu, okwu ahụ siri, "Elomiela onwu, meriekwa ike ya niile." 55 "Onwu, olee ebe mmeri gi di? Onwu, olee ebe ihe ufu gi di?" (Hades 986) 56 N'ihu na ihe ahụ onwu ji agbata mmadu bu mmehie, ma ihe na-enye mmehie ike bu iwu. 57 Ka ekele diri Chineke onye na-enye anyi mmeri site n'Onyenwe anyi Jisos Kraist. 58 Ya mere, umunna m ndi m huru n'anya, kwusienu ike, burunu akwa akwuru. Nogidenu n'oru Onyenwe anyi mgbe niile, ebe unu maara na oru unu na-aru n'ime Onyenwe anyi abughi ihe efu.

16 N'ihu niile banyere utu ihe onyinye nke ndi nsọ, gbalianu mee dika m nyere ndi choochi di n'akuku Galeshja n'iwu. 2 Ubochi uka niile, ka onye

obula site n'ihu o kpatara n'izu uka ahụ weputa ufodu ihe nke o ga-eji nye onyinye a. Unu e cherekwala inakota ihe onyinye ndi a ruo mgbe m ga-abja. Ka a hapu iche tutu ruo mgbe m bjara. 3 Mgbe m bjara, aga m edenye ndi ahụ kwesiri ntukwasiri obi, bu ndi unu hoputara akwukwo nkwa, ziga ha ibugara ndi no na Jerusalem onyinye obioma unu. 4 O burukwa na o di mkpa na m ga-eso ha gaa, mu na ha ga-esoro. 5 Aga m abja ileta unu mgbe m gasiri Masidonia. N'ihu na ana m ezube isi n'uzo Masidonia abja. 6 Mgbe m bjara, o na-adi m ka mu na unu ga-anọ ogologo oge. Ma eleghi anya, anyi ga-anọ tutu oge oyi agwu. Mgbe ahụ site, n'inyeaka unu, aga m ahapu unu gaa ebe ozo. 7 N'ihu na-achoghi m ileta unu ugbu a m no n'ije ngafere. Kama ana m ezube ibja nonyere unu nwa oge, ma o buru na Onyenwe anyi e kwenye. 8 Ma aga m anọ n'Efesos tutu ruo oge Pentikoso, 9 n'ihu na-emegeela onu uzo di ukwu nke na-aruputa ezi oru nye m, ma ha di otutu bu ndi na-eguzogide m. 10 O buru na Timoti abja, lezienu anya mee ka o ghara inwe ihe o ga-atu egwu mgbe o no n'etiti unu, n'ihu na o bu onye na-aru oru Onyenwe anyi dika m si aru ya. 11 Ka onye obula ghara ileta ya anya. Kama, dupunu ya n'ije ya n'udo ka o nwe ike loghachikwute m. Mu na umunna ndi ozo na-ele anya nlota ya. 12 Ariri m nwanne anyi Apolos ka o soro umunna ndi ozo bja leta unu, ma o bughi uche ya ma oli ibiakwute unu ugbu a. O ga-abja mgbe obula ohere putara. 13 Na-echenu nche mgbe niile, guzosienu ike n'ime okwukwe unu. Dirinu ka ndi tozuru dimkpa, ndi di ike. 14 Werenu ihunanya na-aru oru obula unu na-aru. 15 Ugbu a, aru m unu umunna m, unu maara na ezinaulo Stefanus bu ndi mbu kwere ekwe n'ala Akaja. Ha nyekwara onwe ha maka ijere ndi nsọ ozi. 16 Ana m aru unu ka unu na-asopuru ndi di otu a, nakwa onye obula bu onye otu anyi na onye oru anyi. 17 Obi toro m utu n'obibia nke Stefanus na Fotunetus na Akaios. Ha emelara m ihe unu gaara emere m, ma a si na unu no n'ebe a. 18 Ha kwalitere mmuo m dika ha kwalitere nke unu. Nyenu ndi di otu a nsopuru. 19 Ulo choochi niile di n'okpuru Eshja na-ezitere unu ozi ekele. Akwila na Prisila, na nzuko di n'ulo ha na-enye unu ekele obioma n'ime Onyenwe anyi. 20 Umunna niile no n'ebe a na-ekele unu. Werenu isurita onu di nsọ kelerita onwe unu. 21 O bu mu onwe m bu Pol ji aka m na-ekele nke a. 22 O buru na onye obula ahughi Onyenwe anyi n'anya, ka o buru onye a buru

onu. Onyenwe anyi bja! 23 Ka amara Onyenwe anyi
Jisos dinyere unu. 24 Ka ihunanya m dinyere unu niile
site n'Onyenwe anyi Jisos Krajist. Amen.

2 Ndị Kōrint

1 Pọl, onyeozị nke Jisọs Kraịst dika ọchịchị nke Chineke si dị, na Timoti nwanne anyị nwoke, Na-edegara ọchọchị Chineke nke dị na Kōrint, na ndị nsọ niile ndị nọ n'ala Akaja akwụkwọ: **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dirị unu. **3** Otuto dirị Chineke na Nna nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, bụ Nna nke obi ebere, nakwa Chineke nke nkasiobi niile. **4** Onye na-akasi anyị obi n'ime nsogbu anyị niile, ka anyị site n'uzọ dī otu a nwee ike ikasi ndi ọzọ niile nọ na nsogbu dī iche iche obi. Inyere ha aka dika anyi onwe anyi si nata inyeaka site n'aka Chineke. **5** N'ihu na dika anyi si eketa oke n'ime ọtutu ahuhu nke Kraịst, otu a nkasiobi anyi na-ababiga uba site na Kraịst. **6** Ma ọ buru na anyi na-ahu ahuhu, ọ bu n'ihu na nkasiobi unu, nakwa nzoputa unu. Ọ burukwa na a na-akasi anyi obi, ọ bukwa n'ihu nkasiobi unu, nke na-aruputa ike na ume iji ntachiobi die udi ahuhu nke anyi onwe anyi na-edikwa. **7** Olileanya anyi nwere n'ebe unu nọ sirị ike, ebe anyi maara na dika unu si eketa oke n'ita ahuhu anyi, otu ahukwa ka unu ga-esi keta oke na nkasiobi ahụ anyi na-anata. **8** Anyi chorọ ka unu mara umunna m, ihe banyere nsogbu e sogburu anyi n'Eshia. N'ezie, nsogbu ahụ kariri anyi ike, mee ka anyi hapu inwekwa olileanya na anyi ga-emesi diri ndu. **9** N'ezie, ọ di nnoo n'oge ahụ, dika a ga-asị na a mara anyi ikpe onwu. Ma anyi maara na o si otu a mee ka anyi nwee ike imuta na o kwesighi ka anyi tukwasị obi n'ike nke aka anyi, kama ka anyi nwee olileanya n'ime Chineke, onye puru ime ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilie. **10** Ọ bu Chineke bu onye zoputara anyi site n'ime oke onwu di otu a. Anyi nwekwara ntukwasị obi na ọ ga-aga n'ihu na-azoputakwa anyi, **11** dika unu ga-enyekwara anyi aka site n'ekpere unu, ka ọtutu nwere ike nye ekele n'ihu anyi maka onyinye amara anyi natara na nzaghachi ekpere ọtutu mmadu ndi a na-ekpere anyi. **12** Inya isi anyi bu nke a, na akonuche anyi na-agbara anyi akaebe na anyi kpara agwa oma n'awa, karichasia n'ebe unu nọ, n'idi nsọ na izi ezi nke si n'aka Chineke. Nke a bu site n'amara o nyere anyi, ọ bughị site n'amamihe nke mmadu. **13** N'ihu na ihe anyi na-edere unu abughị ihe unu na agaghị aguta maobu ghota. Enwere m nchekwube na unu ga-aghota ya nke oma. **14** Dika unu ghotarala anyi nwa nke nta ugbo a, unu ga-eji anyi anya isi n'ubochi

nke Onyenwe anyi Jisọs. **15** Ihe m na-ekwu were m anya, nke mere m ji chorọ ibu uzọ bja leta unu ka unu nwee uru abuo. **16** Ebu m ya n'obi na m ga-akwasị hu unu mgbe m na-agafe iga Masidonia. Ebukwa m ya n'obi m na mgbe m si Masidonia na-alaghachi na m ga-akwasikwa ileta unu, ka unu nweekwa ike inyere anyi aka mgbe anyi bidoro ilaghachi Judia. **17** E nwere m obi abuo mgbe m chorọ ime nke a? Ana m ezube nzube m dika mmadu nkiti, onye di nkwadobe ikwu "E," na "E e," n'otu oge ahu? **18** Ma dika Chineke si buru onye kwesiri ntukwasị obi, okwu anyi gwara unu abughị "E," na "E e." **19** N'ihu na Okpara Chineke, Jisọs Kraịst, onye e sitere n'onu Sailas na Timoti na mu onwe m kwusaa abughị "E" na "E e," kama n'ime ya ọ bu naani "E." **20** N'ime Kraịst ka anyi huru "E" na nkwa niile nke Chineke kwere umu mmadu. Nke a mere anyi ji site na ya kwee "Amen" n'inye Chineke otuto. **21** Ọ bu Chineke n'onwe ya mere ka anyi na unu guzosie ike n'ime Kraịst. O meela ka anyi buru ndi e tere mmanu. **22** Ọ kara anyi akara n'ihu, nyekwa anyi Mmuo Nso ya ka o biri n'obi anyi, dika onye ga-ahu na anyi ga-emezu nkwa ahụ niile. **23** Ana m akpoku Chineke dika onye akaebe m, ọ bu n'ihu inaputa unu mere m ji hapu ibia Kōrint. **24** Ọ bughị na anyi bu ndi ochichị nke okwukwe unu, kama anyi so unu na-aruko oru ka unu nwe onu n'ihu na ọ bu site n'okwukwe ka unu ga-esi kwuru chim.

2 Ekpebiri m n'ime obi m na-agaghị m abiakwute unu ọzọ, iwetara unu ihe mwute. **2** N'ihu na ọ buru na m eme ka obi joo unu njo, onye kwanu ga-akasi m obi ma ọ bughị unu, unu onwe unu ndi m mere ka obi joo njo? **3** E deere unu akwukwo a dika m kwesiri ime ka m ghara inwe mwute mgbe m bjara, site n'aka ndi kwesiri ime ka obi di m mma, n'ihu na o doro m anya na onu m ga-abu onu nke unu niile. **4** Eji m anya mmiri di ukwu na oke obi mgbu na obi mgbawa deere unu akwukwo, ọ bughị ka m kpasuo unu iwe kama ka unu nwee ike imata oke ihunanya m nwere n'ebe unu nọ. **5** Ọ buru na onye obula mere ihe butere obi mgbu, ka a hapu ikwu ya karja ka o kwesiri, ọ bughị naani m ka o wetaara obi mgbu, o wetakwara unu niile obi mgbu. **6** N'ihu na ntaramahuhu unu niile kpebiri nye ya ezuela. **7** Ugbo a, bikonu umunna m, o kwesiri ka unu gbaghara ya, ma kasie ya obi, ka ọ hapu inwe obi ilu maobu daa mba na mmuo ya, rubiga uju oke. **8** Ya mere ana m ario unu, bikonu, gosinu

ya na unu hụrụ ya nnoḡ n'anya. **9** Ihe mere m ji dee ihe m dere n'akwụkwọ nke mbụ bụ ka m chọpụta ma unu jikekwara mgbe niile irube isi n'ihe niile. **10** Ọ bụrụ na unu agbaghara onye ahụ mụ onwe m kwa agbagharala ya. Mgbaghara m, a sịkwa na o nwere ihe m na-agbaghara, ana m eme ya n'ihu unu n'ihu Kraịst. **11** Anyị na-eme nke a ka Ekwensu ghara ighogbu anyị. Anyị maara ihe niile ọ na-ezube. **12** Mgbe m bjarutere Troas ikwusa ozioma Kraịst, e megheere m ụzọ n'ime Onyenwe anyị. **13** Ma enweghị m izuike n'ime obi m, n'ihu na ahughị m Tajtos ezi nwanna m n'ebe ahụ. Nke a mere m jiri kelee ha hapụ ha gawa Masidonia. **14** Ma ekele dirị Chineke, onye na-edugharị anyị na-enye anyị mmeri, n'ihu njikọ e jikọtara anyị na Kraịst, onye na-eji anyị arụ ọrụ, ime ka onye ọbụla nuru isisi uto nke ozioma ya. **15** N'ihu na anyị bụ mmanụ isi uto nke Kraịst nye Chineke, n'etiti ndị ọ na-azoputa na n'etiti ndị na-ala n'iyi. **16** N'etiti ndị ahụ na-ala n'iyi, isisi uto a bụ ihe na-ewetara ha onwu, ma n'etiti ndị ahụ a na-azoputa, ọ bụ isisi uto a na-ewetara ha ndụ. Onye zuru ime ihe ndị a? **17** N'ihu na anyị adighị ka otutu mmadu ndị na-eji okwu Chineke azụ ahịa. Kama, n'ime Kraịst anyị na-ekwu okwu anyị site n'obi di ọcha, dika ndị ahụ Chineke zipuru iru ọrụ a.

3 Anyị na-ebido ito onwe anyị ozo? Ọ di a mkpa anyị inye unu, maobu inata n'aka unu akwụkwọ nkwa iji too onwe anyị dika ufodu mmadu ndi ozo si eme? **2** Unu onwe unu bu akwukwo ozi anyi nke e dere n'obi anyi nke mmadu niile maara ma guokwa. **3** Unu na-egosikwa na unu bu akwukwo ozi si n'ebe Kraist no, mputa ihe nke ozi anyi jere. Ọ bughị ihe e ji inki dee na mbadamba nkume, kama ọ bụ mmụọ Chineke na-adị ndụ ka e ji dee ya na mbadamba obi mmadu. **4** Nke a bụ ntukwasị obi anyi nwere site na Kraist n'ebe Chineke no. **5** Ọ dikwaghị mgbe anyi ji chee n'ime onwe anyi, na anyi nwere ike ime ihe obula bara uru site n'ike aka anyi, kama ihe obula anyi nwere, ihe obula anyi ruputara, sitere n'aka Chineke. **6** Onye mere ka anyi zuo oke ibu ndi ozi ya nke ogbugba ndu oheru, nke edeghi n'akwukwo iwu kama n'ime Mmuo. Ihe e dere n'akwukwo iwu na-eweta onwu, ma Mmuo na-enye ha ndu. **7** Ma o buru n'ije ozi ahụ nke na-eweta onwu bụ nke e gbuonyere n'elu nkume ji ebube di ukwuu bia, nke mere na umu Izrel apughị ilegide Mosis anya n'ihu mgbe o si n'elu ugwu Sajnai rịdata n'ihu ebube nke ihu ya, bụ ebube nke

na-agabiga agabiga, **8** ọ bụ n'ije ozi nke Mmuo nsọ agaghị adi ebube karja? **9** Ọ buru na-enwere ebube n'ime ije ozi nke amamikpe, ije ozi nke ezi omume ga-adi ebube karja ya. **10** N'ezie, ihe juputara n'ebube mgbe ochie enwekwaghị ebube obula ugbu a, n'ihu na ebube nke ogbugba ndu oheru ekpuchiela ya. **11** Ọ buru na ihe na-agafe agafe nwere ebube di otu a, ihe ga-anogide mgbe niile ga-enwe ebube karja ya. **12** Ya mere, ebe o bu na anyi nwere olileanya di otu a, anyi enweghi egwu obula. **13** Anyi agaghị adi ka Mosis onye weere akwa kpuchie ihu ya, n'ihu na o choghi ka umu Izrel hu ebube ahụ na-agbanwe agbanwe. **14** Kama e mechiri obi ha ruo taa. N'ihu na mgbe obula ha guru akwukwo ogbugba ndu ochie ahụ, akwa mkpuchi ahụ na-anogidekwa apughị apu n'obi ha, n'ihu na o bu naani site n'ime Kraist ka o ga-eji puo. **15** Ee, tutu ruo taa, mgbe obula ha na-agu akwukwo iwu ahụ Mosis dere, ihe mkpuchi na-adigide n'obi ha. **16** Ma mgbe onye obula tughariri n'ebe Onyenwe anyi no, a na-ewepu akwa mkpuchi ahụ. **17** N'ihu na Onyenwe anyi bu Mmuo, ma ebe obula kwa Mmuo Onyenwe anyi no, n'ebe ahụ ka mmadu puru inwere onwe ya. **18** Anyi niile bu ndi e wepurula akwa mkpuchi site n'ihu, na-egosi ebube nke Onyenwe anyi. A na-agbanwe anyi ibanye n'oyiyi ya site n'ebube ruo n'ebube, nke si n'aka Onyenwe anyi, onye bu Mmuo.

4 Ya mere, ebe anyi natara ije ozi a site n'ebere Chineke, ike adighi agwu anyi n'obi. **2** Anyi ahapula omume nzuzo niile na-eweta ihere. Anyi ahapula uzo aghughu niile, maobu iji okwu Chineke na-atu asi. Kama site n'ikwuputa eziokwu ahụ ka ndi mmadu were ezi akonuche ha mata udi mmadu anyi bu n'ihu Chineke. **3** Ma a sika na ozioma nke anyi na-ekwusa dika ihe e zoro ezo, o bu ihe e zoro ezo nye ndi ahụ na-ala n'iyi. **4** N'ebe ha no, chi nke uwa a ekpuchiela uche ndi na-ekweghi ekwe iji gbochie ha ihu ihè nke ozioma ahụ na-eziputa ebube Kraist, onye di n'udi Chineke n'onwe ya. (aiōn g165) **5** N'ihu na o bughị anyi onwe anyi ka anyi na-ekwusa, kama anyi na-ekwusa na Kraist Jisos bu Onyenwe anyi. Ma anyi onwe anyi bu umuodibo unu n'ihu Jisos. **6** N'ihu na o bu Chineke ahụ sirị, ka ihè si n'ochichiri chawaputa; bukwa onye mere ka ihè ya nwuwa n'ime obi anyi. Nke a ka o mere iji wetara anyi ihè amamihe nke ebube Chineke n'ihu Kraist. **7** Anyi onwe anyi bu ndi natara akụ nke di oke onuahia di n'ime ite uru, iji gosi na ike kacha elu si

n'aka Chineke, o bughị n'aka anyị. **8** A na-akpagbu anyị n'akụkụ niile, ma adighị emeri anyị. Mgbe ụfọdụ, anyị nọ na mgbagwoju anya ma anyị adighị ada mba. **9** A na-esogbu anyị, ma adighị ahapụ naanị anyị; mgbe ụfọdụ, a na-akutu anyị n'ala ma adighị ala anyị n'iyi. **10** Oṭṭu mgbe, anyị na-ebugharị n'ahụ anyị ọnwụ Jisọs, ka ndụ nke Jisọs nwekwa ike pụta ihè n'ahụ anyị. **11** Mgbe ọbụla anyị dị ndụ, anyị nọ n'ọnwụ n'ihu Jisọs, ka ndụ Jisọs nwee ike pụta ihè n'ahụ anyị pụrụ ịnwụ anwụ. **12** Nke a pụtara na ọnwụ na-arụsị ọrụ ike n'ime anyị, ma na ndụ na-arụ ọrụ n'ime unu. **13** Ebe o bụ na anyị nwere otu mmụọ nke okwukwe ahụ, dika e si dee n'akwukwọ nsọ, "Ekweere m, ya mere m ji kwuo." Anyị onwe anyị kwekwara, n'ihu nke a mere anyị ji na-ekwu, **14** ma anyị maara na onye mere ka Onyenwe anyị Jisọs si n'ọnwụ bilie, ga-emekwa ka anyị soro Jisọs si n'ọnwụ bilie, ma kpobatakwa anyị na unu n'ihu ya. **15** Ihe ndị a niile bụ maka n'ihu unu, ka o ga-abụ amara na-abawanye irute oṭṭu mmadụ aka, ka o nwee ike na-abawanye inye ekele maka otuto nke Chineke. **16** O bụ nke a mere ike adighị agwụ anyị n'obi. O bụ ezie na anụ ahụ anyị na-anwụ anwụ, ma a na-agba mmụọ anyị ume kwa ụbọchi. **17** Nwantinti ahụhụ nke anyị na-ata ugbu a, nke na-adi nwa oge, na-akwadoro anyị otuto ebighị ebi di ukwu. (aiōnios g166) **18** N'ihu na anyị adighị ele ihe anya nwere ike ihu, kama anyị na-ele anya n'ihe ahụ anya na-adighị ahụ. N'ihu na ihe ahụ anya na-ahụ na-adi naanị nwa oge, ma ihe ahụ anya na-adighị ahụ na-adi ruo mgbe ebighị ebi. (aiōnios g166)

5 N'ihu na anyị ma nke oma na mgbe e mebiri ụlọ ikwu nke anyị bi n'ime ya, bụ ụlọ nke ụwa a, anyị nwere ụlọ nke sitere na Chineke, ụlọ nke ejighị aka wuo, ga-adi ebighị ebi n'eluigwe. (aiōnios g166) **2** Ugbu a anyị nọ na-asụ ude, na-enwe agụ inweta ebe obibi anyị di n'eluigwe. **3** Ka o ga-abụ anyị yiri ya, ka anyị hapụ idị ka ndị gba oṭo. **4** Mgbe ahụ niile anyị nọ n'ime ụlọ ikwu a, anyị na-anogide n'isụ ude nke ibu arọ. O bughị n'ihu na anyị choro ịnwụ anwụ buru ndị na-enweghị anụ ahụ, kama o bụ n'ihu na anyị choro ka e yikwasị anyị anụ ahụ nke eluigwe ahụ, ka anụ ahụ a pụrụ ịnwụ anwụ yikwasị ndụ ebighị ebi. **5** Chineke onye ya onwe ya, bụ onye kwadobere anyị maka mgbanwo nke a, nyekwara anyị Mmụọ Nso ka o buru onye ga-ahụ na anyị ga-enwetazu nkwa ahụ niile. **6** N'ihu nke a, anyị nwere obi ike mgbe niile, n'ihu

na anyị maara na mgbe anyị na-aga n'ihu na-adi ndụ n'anụ ahụ a, anyị na Onyenwe anyị anoghi. **7** N'ihu o bụ okwukwe ka anyị ji adi ndụ o bughị ihe anya huru. **8** Obi siri anyị ike. O gaara amasị anyị ihapụ ụlọ nke a anyị bi na ya, bụ ahụ anyị ma lakwuru Onyenwe anyị n'ebe obibi ya. **9** Ya mere, ma anyị nọ n'ụlọ a maobu n'ozo, ihe anyị choro bụ ka anyị mee ihe gatọ ya uto. **10** N'ihu na anyị niile ga-eguzo n'ihu oche ikpe Kraist, mgbe ahụ onye ọbụla n'ime anyị, n'otu n'otu, ga-anata ugwo ọrụ dika ihe o ru ru na-anụ ahụ ya mgbe o nọ n'ime ụwa si di, maobu ezi ihe maobu ihe ojo. **11** O bụ n'ihu na anyị maara nnoo ihe itu egwu Onyenwe anyị pụtara, ka anyị ji na-arusi ọrụ ike ka ndi mmadu mata Chineke makwara udi mmadu anyi bu. Enwekwara m olileanya na nke a putara ihe nye akonuche unu. **12** Anyi adighi agbali igwa unu na anyi di mma, kama anyi choro inye unu ihe unu ga-eji nyaa isi mgbe unu na-ekwu ihe banyere anyi, ka unu nwee ike imata ihe unu ga-azaghachi ndi ahụ na-anya isi banyere ihe ha ji anya ha hu, kama ihe di mmadu n'obi. **13** O buru na anyi amaghi onwe anyi, o bu n'ihu Chineke, o buru na anyi nwere uche zuruoke, o bu n'ihu unu. **14** O bu ihunanya Kraist na-akwagide anyi, n'ihu na anyi kwere na otu onye nwuru maka mmadu niile, nke putara na mmadu niile anwuola. **15** O nwuru n'ihu mmadu niile, ka ndi di ndu gharakwa idiri onwe ha ndu ozo, kama maka onye ahụ nwuru n'ihu ha ma sikwa n'ọnwụ kulie. **16** Bido ugbu a gawa, anyi adighi elekwa onye ọbula anya dika mmadu nkiti. N'ihu na anyi sitere n'uzo di otu a lee Kraist anya, chee na o bu mmadu efu. Ma ugbu a, anyi amakwaghi ya n'uzo di otu a. **17** Ya mere, o buru na onye ọbula amalite idi ndu n'ime Kraist, o ghoala onye e kere oheru, ihe ochie agaala, nke oheru anochie. **18** Ma o bu Chineke bu onye na-eme ihe ndi a. O bu ya onwe ya sitere n'aka Kraist mee ka anyi na ya diri n'udo. Ma ugbu a, o nyela anyi ọrụ ije ozi, ikpo ndi ozo ka ha bja ka ya na ha dirikwa n'udo. **19** Ihe nke a putara bu na Chineke sitere na Kraist na-eme ka ya na ụwa di na mma. O dighi agukoro umu mmadu mmehie niile, kama o tinyela n'aka anyi ozi banyere uzo o si eme ka ya na umu mmadu dikwa na mma ozo. **20** Ya mere, anyi bu ndi na-anochi anya Kraist ijere ya ozi n'ụwa. Chineke ji anyi na-agwa unu okwu. Anyi na-ario unu dika o bu Kraist n'onwe ya na-ario unu. Biko, bianu ka unu na Chineke diri n'udo. **21** N'ihu na o mere ka onye ahụ na-amaghi mmehie buru mmehie n'onodu anyi,

ka esi otu a mee ka anyị nwee oke n'ime ezi omume Chineke site na ya.

6 Dịka ndị ha na ya na-arụkọ ọrụ n'otu, anyị na-arịọ arịrịọ sị unu ahapụla inara amara a Chineke na-enye unu n'efu. **2** N'ihị na ọ na-ekwu, "N'oge m na-anara mmadụ nke ọma anụrụ m olu unu. Ọ bụkwa ụbọchị nzọpụta ka m nyeere unu aka." Lee, ugbu a bụ oge a na-anabata mmadụ nke ọma, ugbu a bụ ụbọchị nzọpụta. **3** Anyị etinyeghị ihe isọ ngongo n'uzo onye ọbụla ka ọ ghara iwetara ọrụ anyị ihe ita ụta. **4** Kama n'ime ihe niile, anyị na-agbalịsị ike ime ka ndị mmadụ mara na anyị bụ ndị na-ejere Chineke ozi. Anyị ji ndidi na ntachiobi na-edi nsogbu niile na mkpagbu niile na ahụhụ niile na-adakwasị anyị. **5** A na-eti anyị ihe otiti ọtụtụ mgbe. E tinyekwala anyị n'ime ụlọ mkporo dị iche iche. Ọtụtụ mgbe ka igwe mmadụ tikwara anyị ihe otiti. Anyị na-adọgbu onwe anyị n'ọrụ. Ọtụtụ abali anyị nọkwara n'ime imụ anya na-erighị nri, **6** n'ime idị ọcha na ezi nghota na ntachiobi nke anyị nwere, n'inwe obioma na ezi ihunanya nke ihu abụọ n'adighi na ya n'ime Mmụọ Nso, **7** sitekwa n'ikwu eziokwu na site n'ike Chineke. Anyị buru ezi omume dịka ngwa agha n'aka nri na n'aka ekpe. **8** Ufodu na-asopuru anyị ma ndị ọzọ na-eme anyị ihe ihere. Ufodu na-ata anyị ụta, ma ufodu na-eto anyị. Ufodu mmadụ na-agụ anyị dị ka ndị ụgha, ma anyị nọgidēsiri ike na-ekwu eziokwu. **9** Uwa amaghị anyị, ma a maara anyị. Ọ bụ ezie na anyị na onwu na-anọ nso mgbe niile, ma lee anyị ka dikwa ndu. A na-ata anyị ahụhụ, ma lee anyị anwughị. **10** Anyị na-anọ n'ihe mwute mgbe niile, ma lee ọhụ juru anyị obi. Anyị bụ ndị ogbenye, ma anyị na-eme ka ọtụtụ mmadụ buru ndị ogaranya. Anyị enweghị ihe ọbụla, ma lee anyị nwere ihe niile. **11** Ndị enyi anyị nọ na Korint, anyị agwala unu ihe niile dị anyị n'obi, anyị emeghepula obi anyị nye unu. **12** Anyị ji obi anyị niile hụ unu n'anya, ma unu mechiri obi unu n'ebe anyị nọ. **13** Ugbu a, ana m ekwu dịka ana m agwa ụmuntakiri. Na-emesonu anyị dịka anyị si emeso unu, meenu ka obi unu saa mbara n'ebe anyị nọ. **14** Unu ekwela ka unu na ndị na-ekweghị ekwe nwee nkekota ọbụla. N'ihị na ginị ka ezi omume na ajo omume nwekorọ? Olee ụdị mmeko ihè na ọchịchiri ga-enweko? **15** Ọ bụ nweko dị ahaa dị na-agbata Kraist na ekwensu? Ginikwa ka onye kwere ekwe na onye na-ekweghị ekwe nwekorọ? **16** Ginị bụ ihe jikọtara ụlonsọ Chineke na arusi? N'ihị na anyị

onwe anyị bụ ụlonsọ Chineke dị ndu. Dịka Chineke kwuru, "M ga-ebi n'ime ha. Jegharjakwa n'ime ha. M ga-abụkwa Chineke ha, ma ha onwe ha ga-abụkwa ndị nke m." **17** Ya mere, "Sinu n'etiti ha pụta. Nopukwanu iche n'ebe ha nọ. Otu a ka Onyenwe anyị kwuru. Unu emetukwala ihe ọbụla ruru aru aka. Mụ onwe m ga-akpobatakwa unu." **18** Ma, "Aga m aburu unu Nna, unu onwe unu ga-abukwara m umu m ndi ikom na ndi inyom. Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru."

7 Ya mere, ndi enyi m, ebe anyi nwere nkwa ndi a niile, ka anyi debe onwe anyi ọcha n'ime ihe niile ọbụla nke na-emeru ahụ anyi na mmuọ anyi. Ka anyi mezuo idi nso n'itu egwu Chineke. **2** Megheenu obi unu nabata anyi, n'ihị na o nweghi onye ọbụla n'etiti unu anyi mere ihe ojoo. O nwekwaghi onye anyi duhiere. Ọ dikwaghi onye ọbụla anyi rigburu. **3** Anaghi m ekwu ihe ndi a ka m maa unu ikpe, dika m kwuburu na mbu, na anyi bu unu n'obi anyi, idiko ndu, maobu inwukokwa onwu n'otu. **4** Nkwuwa okwu m ji gwa unu okwu di ukwu; inya isi m n'ihị unu dikwa ukwu. Abụ m onye a gbara ume n'ebe o di ukwu, n'ime onodu ahuhu anyi niile, ana m anuribiga onu oke. **5** N'ihị na mgbe anyi batara Masidonia, anyi enweghi izuike ma oli. Kama mkpagbu si n'aka nri na aka ekpe biakwute anyi, ogu n'ezi, egwu n'ime. **6** Ma otu o di, Chineke, onye na-agba ndi ike gwuru ume, gbara anyi ume site n'obibia Tajtos. **7** Ọ bụkwaghi naani n'ihị na obibia o b'ara nyere anyi obi uto, kama akuko o ji bia, gbasara otu unu si gbaa ya ume, gwakwa anyi otu unu si na-ele anya ihu m, na otu unu si n-eru uju n'ihị ihe niile mere, na otu unu si guzosie ike n'ukwu m, na udi ihunanya unu nwere n'ebe m nọ, obi toro m uto nke ukwu. **8** Ọ naghị ewutekwa m ugbu a na m deere unu akwukwo ahụ, o bụ ezie na o wutere m mgbe ahụ m na-edede ya, n'ihị na amaara m na o gawetara unu obi ojoo mgbe unu gurụ ya. Ma obi ojoo ahụ aburula naani nke nwa oge nta. **9** Ma ugbu a ana m anuri onu na m dere akwukwo ahụ. Ọ bughị n'ihị na ogugu ya wetaara unu obi ojoo, kama o bụ n'ihị na mwute o wutere unu emeela ka unu chegharia. Udi mwute unu nwere bụ udi mwute Chineke chorọ ka ndi nke ya nwee. Ya mere, o nweghi ihe ojoo biakwasiri unu n'ihị akwukwo anyi deere unu. **10** N'ihị na iru uju otu Chineke chorọ na-eweta nchehari nke na-eduba mmadụ na nzoputa, bụ nchehari nke a na-

apughị ikwa ụta banyere ya. Ma iru ụjọ dika ụwa si eme na-eweta onwu. **11** Leenu ihe Chineke rụputara site n'ihe mwute dakwasiri unu. Ugbo a, unu aburula ndi o na-anu oku n'obi na ndi jikeere izi anyi na aka unu abuo di ocha. Lee otu unu si zi iwe unu, otu unu si zikwa na ihe ahụ wutere unu. Lee otu unu si tujọ ụjọ ihe mmehie ahụ nwere ike iwetara unu. Leekwanu otu unu si mee ihe niile igosi na unu kwagidere m. Leekwanu otu unu si nye onye ahụ mere mmehie ahụ ntaramahụhụ ngwangwa. Unu egosila na aka unu di ocha n'okwu ndi a niile. **12** O bu ezie na m deere unu akwukwo ahụ, ma edeghi m ya n'ihi onye ahụ mehiere, maobu n'ihi onye ahụ e mehiere megide. Kama edere m ya ime ka Chineke gosi unu otu ihe gbasara anyi si na-anu oku n'obi. **13** N'uzo niile ndi a, anyi bu ndi a gbara ume site n'ihunanya unu nwere n'ebe anyi no. A gbara anyi ume karja site na ihu onu Taiotos n'ihi nnabata unu nabatara, na otu unu si mee ka mmuo ya zuru ike mgbe o bjakwutere unu. **14** N'ihi na tupu o hapu anyi bjakwute unu, anyara m isi n'ihu ya banyere unu; ugbo a, obi di m utọ nke ukwu n'ihi na unu emeghi ka ihere mee m. Anyi ekwuola eziokwu nye unu. Ugbo a, inya isi m n'ebe Taiotos no egosila na anyi bu ndi eziokwu. **15** Ugbo a, ihunanya o nwere n'ebe unu no na-aba uba nke ukwu, n'ihi ncheta o na-echeta otu unu niile si jiri onu gee ya nti na otu unu si jiri itu egwu na ahụ ima jijiji nabata ya. **16** Nke a na-enyeka m obi utọ n'ihi na enwere m ntukwasị obi n'ebe unu no n'ime ihe niile.

8 Anyi chorọ ime ka unu mara, umunna m, ihe banyere ihe nke amara Chineke ruru na nzuko niile di na Masidonia. **2** N'ime onodu oke mkpagbu na ihe mwute, ha nwere onu di nnoo ukwu ruo na ha gbasara aka ha nye ndi ozọ ihe, wezugakwa na o bu ezie na ha bu ndi ogbenye onu ntu. **3** Ana m agba ama na ha nyere dika ike ha, ha nyekwara o buladi karja otu a turu anya. Onyinye ha si n'obi ha puta. **4** N'ezie, ha rjosiri anyi aririo ike ka anyi nara onyinye amara ha nyere n'ihu iso keta oke inyere ndi nsọ ndi ozọ no na mkpa aka. **5** Nke ka nke, ha nyere karja ihe anyi lere anya na ha ga-enye. N'ihu na ha buru uzọ were onwe ha nye Onyenwe anyi. Ha sitekwara n'ochicho Chineke nyekwa anyi onwe ha. **6** Ya mere, anyi rjoro Taiotos, onye malitere oru ka o ruzuo oru amara ahụ ruo n'isi. **7** Ma ebe unu babigara uba oke n'ihe niile unu nwere, n'okwukwe, na okwu, n'ihe omuma, na

inu oku n'obi, na ihunanya unu huru anyi, lezie unu anya hu na unu babigakwa uba oke n'amara nke inye ihe a. **8** Anaghi m enye unu iwu, kama site n'izi unu otu o si na-anu ndi ozọ oku n'obi inyeaka, achoro m ichoputa ma ihunanya unu na inu oku n'obi unu o ga-adakotakwa. **9** N'ihu na unu maara udi amara nke Onyenwe anyi Jisos Kraist nwere. O bu ezie na o bu ogaranya, ma o horo ibu ogbenye n'ihu unu, ka unu onwe unu site n'ogbenye ya buru ogaranya. **10** Nke a bu ndumodu m na-enye unu n'okwu a. O baara unu uru ka unu ruzuo oru unu malitere iru n'afọ gara aga. Unu bu ndi mbu buru uzọ cheputa iru oru a, unu bukwa ndi mbu buru uzọ malite ime ihe banyere ya. **11** Ma ugbo a mezuonu ihe unu cheputara ime. Ka inu oku n'obi unu nwere na mbu iru oru a burukwa ihe unu ga-eji mezuo ya dika ihe unu nwere si di. **12** N'ihu na o buru na inu oku n'obi di ebe ahụ, a nanara ya dika ihe mmadu nwere ike inye, o bughị ihe o na-enweghi ike inye. **13** Nzube m abughị ka unu nye n'uzo ihe ga-esi siere unu ike n'ihu na unu nyere. Kama ka e nwe nhatanha. **14** Ugbo a, o bu ihe di mma ka unu nyere ndi ozọ no na mkpa aka. Mgbe unu ganokwa na mkpa, ha ga-enyere unu aka ma ha nwee hie nne. N'uzo di otu a, a ga-enwe nhatanha. **15** Nke a bukwa ihe akwukwo nsọ kwuru, "Onye ahụ chikotara hie nne enweghi karja. Onye nke chikotara ihe di nta enweghi ihe foduru ya inweta ihe o choro." **16** Ekelere m Chineke onye tinyere n'obi Taiotos otu inu oku ahụ banyere unu ekele, dika o si emetu m n'obi. **17** O bughị naani na o kweere ime dika anyi si rjoro ya, kama n'ihu ihunanya o nwere n'ebe unu no, o kpebiri n'ime obi ya ibjakwute unu na inyere unu aka. **18** Anyi na-ezitekwa ya na nwanna anyi onye ahụ nzuko niile na-asopuru n'ihu oru ikwusa ozioma ahụ. **19** Ma o bughị naani nke a, kama nzuko hoputara ya iso anyi, na inyere anyi aka dika anyi na-ebu onyinye a, bu ije ozi anyi na-eje n'ihu iwetara Onyenwe anyi otuto, na iziputa njikere anyi inyere ibe anyi aka. **20** Anyi na-eze ka onye obula ghara ita anyi uta n'ihe obula, n'ihu uzọ anyi si jee ozi gbasara onyinye mgbasapu aka a. **21** O bu ochicho anyi ime ihe oma, o bughị naani n'ihu Onyenwe anyi, kama n'ihu ndi mmadu kwa. **22** Ugbo a anyi na-ezitekwa unu nwanna anyi nwoke ozọ ka o soro ha bjakwute unu, nwanna anyi a bu onye anyi nwaputara, onye o na-anu oku n'obi inyeaka. Ugbo a, o nwekwara ntukwasị obi di ukwu n'ebe unu no. **23** Ma banyere Taiotos, o bu onye otu m n'oru a, burukwa

onye mụ na ya na-arukọ ọrụ n'etiti unu. Ma banyere ụmụna anyị ndị ọzọ a, ha bụ ndị na-anọchite anya nzukọ, na ndị na-ewetara Kraịst otuto. **24** Ya mere, gosinụ ha ihe ga-eme ka ha mata na unu hụrụ ha n'anya. Meekwanụ ka ha mata ihe bụ ịnya isi anyị banyere unu, ka chọchị niile hụkwa ya.

9 Ọ dighị mkpa idere unu akwụkwọ banyere ozi nke ndị nsọ. **2** Amaara m na unu jikeere inyere ha aka, dika m nyara isi nye ndị Masidonia banyere unu. N'ihina agwara m ha na unu ndị bi na Akaja ejikerelari inyere ha aka kemgbe afọ gara aga. Ọ bụkwa ịny ọkụ n'obi unu kwaliri obi ha, ime ihe ha mere. **3** Ugbu a, ana m ezitere unu ụmụna anyị ndị a ka e mee ka ịnya isi nke m nyara banyere unu ghara ịbụ okwu efu. Ma dika m gwara ha na unu ejikerela, achọrọ m ka unu jikere nye ha ihe unu chọrọ inye. **4** N'ihina ọ bụrụ na ndị Masidonia esoro m bịa hụ na unu ejikeghị ejike, ebe anyị na-anya isi na unu ejikerela, ọ ga-abụrụ m ihe ihere, bụkwara unu ihe ihere, ebe anyị nwere ntụkwasi obi na unu ga-anọ na njikere. **5** Ọ bụ nke a mere m ji hụ na ọ dī mkpa ịrịọ ụmụna anyị ka ha buru ụzọ bịa, tupu m bịa. Ka unu nwee ike ịkwado onyinye ahụ unu kwere na nkwa inye, jide ya na njikere ruo mgbe m bịa. Ka unu si otu a gosi ndị mụ na ha ga-eso na unu na-enye n'ihina na unu chọrọ inye, ọ bụkwaghị n'ihina na a gwara unu ka unu nye. **6** Isi okwu bụ nke a, Onye ọbụla na-akụ mkpuru ntakiri, ga-aghotakwa nke nta, ma onye ahụ na-akụ mkpuru buru ibu ga-aghotakwa mkpuru hiri nne. **7** Ka onye ọbụla nye dika o buru ụzọ kpebie n'ime obi ya inye. Ka ọ ghara inye n'ihina na mmadụ kwagidere ya, maobu inye n'ihina na ndị ọzọ na-enye, n'ihina na Chineke hụrụ ndị ji obi uto nye onyinye ha n'anya. **8** Chineke nwere ike inye unu karịa ihe na-akpa unu, ka unu na-enwezukwa ihe unu chọrọ mgbe niile n'oge niile. Mgbe ahụ, unu ga-enwezukwa ihe niile unu ji arụ ọrụ oma. **9** Dika e dere ya, "Ọ gbasara onyinye ya ebe niile nye ndị ogbenye; ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighị ebi." (aiōn g165) **10** Ma onye ahụ na-enye onye ọrụ ubi mkpuru nke ọ na-agma n'ubi ya, na-enyekwa mmadụ nri ọ ga-eri, ọ ga-enyekwa unu ihe niile dī unu mkpa, meekwa ka ụlọakụ unu juputa na mkpuru. Ọ ga-emekwa ka mkpuru ezi omume unu baa ụba. **11** Ọ ga-emekwa ka unu bụrụ ndị ọgaranya n'uzọ niile, ka unu nwee ihe ga-ezuru unu na nke unu ga-enye ndị ọzọ mgbe niile. Site n'aka anyị, afọ ofufu

unu ga-enye Chineke ekele n'ihina inyeaka unu nyere ha. **12** N'ihina na ije ozi nke ife ofufe a abughị naani nke igboro ndị nsọ mkpa ha, kama ọ bụkwa nke na-eme ka ekele ọtutu ndị mmadụ na-enye Chineke babiga ụba oke. **13** N'ihina ije ozi a, nke unu sitere na ya gosi onwe unu dika ndị kwesiri, ndị ọzọ ga-eto Chineke n'ihina irube isi unu nke dakọtara na nkwaputa unu banyere ozioma nke Kraịst, ya na onyinye afọ ofufu nke unu na-eme ka ha na ndị ọzọ niile soro unu nwekọ. **14** Nke a ga-eme n'ekpere ha maka unu, ha ga-eji obi ha niile rịọọ aririọ, n'ihina ịdī ukwu nke amara Chineke dī n'ime unu. **15** Ekele dīrị Chineke n'ihina onyinye ya dī ukwu nke onụ na-apughị iko.

10 Ma mụ onwe m bụ Pọl, ji ịdī nwayọọ na obi umeala nke Kraịst na-arịọ unu. Mụ, onye na-adī umeala mgbe mụ na unu nọ n'ihu n'ihu, ma na-enwe mkwuwa okwu n'ebe unu nọ mgbe m na-anoghi n'etiti unu. **2** Ariọ m unu, ka m ghara inwe obi ike mgbe m bjarutere dika o kwesiri n'ebe ụfọdụ ndị nọ, site na iguzogide ndị ahụ na-eche na anyị na-eme ihe dī ka ndị ụwa si eme ya. **3** Ọ bụ ezie na anyị na-ebi dika mmadụ, ma anyị adighi ebu agha dika usoro anụ ahụ si dī. **4** N'ihina na ngwa agha anyị ji ebu agha, abughị ngwa agha nke mmadụ nkiti nke ụwa, kama ha nwere ike nke mmụọ ịla ebe niile e wusiri ike n'iyi. **5** Anyị na-ala ịrụ ụka niile na okwu ụgha niile n'iyi, nke na-egbochiri ụmụ mmadụ ụzọ e si amata Chineke, na-eme ka echiche niile hulata isi n'okpuru Kraịst. **6** Anyị nọ na njikere ịta erubeghi isi niile ahuhụ, mgbe irube isi gi zuruoke. **7** Unu na-ele anya n'ihe ndi dī unu n'ihu. Ọ bụrụ na ọ bụ ihe doro anya nye onye ọbụla na ha bụ nke Kraịst, ha matakwa na onwe ha, na otu ahụ ha bụ nke Kraịst na anyị onwe anyị bụkwa nke ya. **8** Ugbu a, ọ bụrụ na m anya isi banyere ikike ahụ Onyenwe anyị nyere m n'ebe unu nọ, ike ahụ o nyere m iji wulie unu elu, ọ bughị iji wedaa unu ala, ihere agaghị eme m n'ihina nke a. **9** Achoghi ka ọ dika m a ga-asị na m sitere n'akwukwo ozi m na-emenye unu egwu. **10** N'ihina na ha na-asị, "Akwukwo ozi ya dī arọ dīkwa ike, ma na mmadụ, ma n'odidi ya na mmadụ adighi ike, okwu onụ ya bụkwa ihe na-abaghị uru." **11** Ma ana m eme ka ndi dī otu a ghotā na ihe anyi na-ekwu site n'akwukwo ozi mgbe anyi na-anoghi n'etiti unu, ka anyi ga-eme ma anyi noro n'etiti unu. **12** Anyi enweghi anya ike ihazi onodu maobu were onwe anyi tunyere ndi ufodu na ndi ahụ n'eto onwe ha. Ma mgbe

ha na-eji onwe ha na-atụ onwe ha, werekwa onwe ha na-atụnyere onwe ha, ha adighi eziputa nghota. **13** Ma anyi onwe anyi, adighi anya isi banyere ihe obula anyi na-enweghi ike ime. Kama anyi ga-anya isi n'oke oru ahụ Chineke kenyere anyi, ka anyi ruru eke o bula di ruo n'ebe unu no. **14** N'ihu na anyi adighi ekwu okwu kariri onu anyi mgbe anyi na-etinye anya n'ihe gbasara unu, n'ihu na o bu anyi buru uto bjakwute unu, ikwusara unu ozioma gbasara Kraist. **15** O bughị na anyi na-ekwu na o bu anyi ruru oru niile, ya na oru nke ndi ozo ruru n'etiti unu, kama olileanya anyi bu na okwukwe unu ga na-eto eto mgbe niile, ka oru ya n'etiti unu buru nke ga-eto eto. **16** Nke a ga-eme ka anyi nwee ike zisa ozioma ahụ na mba ndi ozo ndi di n'ofe ala unu, ghara iji oru aruru n'ebe ndi ozo na-aruru na-etu onu. **17** Ma, "Onye obula na-anya isi, ya nyaa n'ime Onyenwe anyi." **18** N'ihu na o bughị onye ji aka ya bulie onwe ya elu ka a na-anabata, kama o bu onye Onyenwe anyi jiri aka ya bulie.

11 O ga-adi m mma ma o buru na unu ga-anagide m ka m kwuo okwu ndi a di ka onye nzuzu. Biko nagidenu m. **2** Ekworo m nwere n'ebe unu no bu ekworo nke Chineke. Ekwere m nkwa iwere unu nye otu di, ya bu Kraist, ka m nwee ike chee unu n'ihu ya dika nwaagboghọ di ocha nke na-amaghi nwoke. **3** Ma ana m atụ egwu, na dika agwo jiri aghugho ghogbuo iiv, ndi nrafu ga-eji aghugho duhie unu, mee ka unu kwusi jiri obi di ocha na uche ziri ezi jeere Kraist ozi. **4** N'ihu na unu gaara anara onye ozo bjakwutere unu na-ekwusa Jisos ozo nke na-abughị nke anyi kwusara, unu gaara anarakwa ike nke mmuo ozo di iche na-abughị ike nke Mmuo Nso ahụ unu natara, unu gaara ekwenyekwa na nkuzi ozo di iche, na-abughị ozioma ahụ nke unu natara. **5** Ma echeghi m na o di uto obula ndi ozi a maara aha ha si kara m mma. **6** O buru na m abughị onye oka okwu, abụ m onye oka mmuta. Anyi akwarala unu nke a otutu mgbe n'uto di iche iche n'ihu niile. **7** O ga-abu na-emere m ihe ozo mgbe m wedara onwe m ala ka e welie unu elu, n'ihu n'anaghi m unu ihe obula mgbe m na-ekwusara unu ozioma Chineke? **8** O bu nzuko no n'ebe ozo nyeere m aka mgbe m na-aruru oru n'etiti unu. O bu site n'aka ha ka m ji nata nkwardo, dika ugwo oru m, ka m nwee ike inyere unu aka. **9** Ma mgbe m no n'etiti unu abughị m ibu aru nye onye obula n'oge mkpa m. N'ihu na umunna si Masidonia wetaara m ihe niile na-akpa

m mkpa. Ebe o bu na m gbaliri debe onwe m, ka m ghara ibu ibu aru nye unu n'uto obula n'oge gara aga, agaghị m abukwa ibu aru nye unu n'oge di n'ihu. **10** Ebe eziokwu nke Kraist di n'ime m, inya isi m nke a agaghị akwusi na mpaghara Akaja niile. **11** N'ihu gini? O bu n'ihu na m abughị unu n'anya? Chineke maara na m huru unu n'anya. **12** Ma aga m aga n'ihu na-aruru oru m na-achoghi ka unu nyere m aka n'uto obula ka m si otu a mee ka ndi ahụ na-akpo onwe ha ndi ozi ghara inya isi kwuokwa na ha na-aruru oru dika anyi si aru oru anyi n'etiti unu. **13** N'ihu na ndi di otu a bu ndi ozi ugha, ndi oru aghugho, ndi na-eme onwe ha ka ha bu ndi ozi Kraist. **14** Ma omume ha adighi eju m anya, n'ihu na ekwensu gbanwere onwe ya diri ka mmuo ozi na-enye ihè. **15** Ya mere, o bughị ihe iju anya ma o buru na ndi na-ejere ya ozi emee onwe ha dika ndi na-eje ozi uto ezi omume. Ma n'ogwugwu oge, ha ga-anata ugwo dika oru ha si di. **16** Dika m kwuru na mbu, ka onye obula ghara iche na m bu onye na-enweghi uche. O burukwari na unu na-eche di echiche a, biko naranu m dika onye na-enweghi uche, ka m nwee ike inya isi nke nta dika ndi ozo si eme. **17** Ma n'ihu m dabeere na-anya isi, adighi m ekwu okwu dika Onyenwe anyi ga-ekwu, maobu dika onye na-enweghi uche. **18** Ebe otutu mmadu na-anya isi banyere ihe ha bu n'uto uwa si eme. Mu onwe m ga-anyakwa isi. **19** Unu were obi utu na-anagide ndi na-enweghi uche, ebe unu onwe unu nwere uche. **20** Unu na-anagide ya ma o buru na onye obula eme unu ndi ohu ha, maobu jiri anya ike nakoro unu ihe unu nwere, maobu ghogbuo unu, maobu bulie onwe ya elu dika ha kariri unu, maobu maa unu uraa n'ihu. **21** N'ezie, o bu ihere m, inabata na anyi bu ndi na-adighi ike n'ezie nye nke a. O buru na onye obula anwaa anwaa nyaa isi n'ihu obula (ana m ekwu dika onye n'enweghi uche), mu onwe m ga-anyakwa isi. **22** Ha bu ndi Hibru? Mu onwe m bukwa ya. Ha bu ndi Izrel? Mu onwe m bukwa ya. Ha bu ndi agburu Ebrahim? Mu onwe m bukwa. **23** Ha bu ndi na-ejere Kraist ozi? (Ana m ekwu dika onye anya na-adighi mma.) Ma mu onwe m ejela ozi kari. Adogbuola m onwe m n'oru kari ha niile. Etinyela m n'ulo mkporo otutu mgbe, tinyere otutu ihe otiti, mgbe mgbe anola m n'onu onu. **24** Ugboro ise ka ndi Juu para m onu utari iri anu e wepuru otu. **25** E jirila okporo igwe tie m ugboro ato. Aturu m nkume otu ugboro. Ugboro ato ka ugbo mmiri m no n'ime ya kpuru n'oke osimiri. Anola m

otu abali na ubochi so ya n'elu oke osimiri ebe mmiri na-ebugharị m. **26** Ejeela m otutu ogologo ije nke otutu ihe ize ndu di n'ime ya. N'ize ndu site n'osimiri, ize ndu site na ndi na-apunarị mmadu ihe n'ike, ize ndu site n'aka ndi obodo nke aka m. Otutu mgbe ka m zere ndu site n'aka ndi mba ozo, n'ime obodo ukwu, nozara ma noke osimiri; na n'aka ndi kporo onwe ha umunna m, ma ha bu ndi ugha. **27** Adogbuola m onwe m noru, anoola m nonodu ihuju anya na imu anya otutu abali. Otutu mgbe ana m ano agu na-erighi ihe obula, maobu inu ihe obula. Anoola m otutu mgbe noge oyi na-ama jijiji n'ihu enweghi uwe di mma m ji achu oyi. **28** Ma e wezuga ihe ndi a niile, ana m ano n'echiche mgbe niile banyere otu ihe niile si aga n'ime nzuko. **29** Onye bu onye ahụ na-adighi ike nke m na-adighi eso ya kere oke na-adighi ike ya? Onye ka e dubara na mmehie nke onodu ya na-adighi emetu m nobi? **30** Kama o buru na o kwesiri ka m nyaa isi aga m anya isi banyere ihe ndi ahụ na-egosi adighi ike m. **31** Chineke, na Nna nke Onyenwe anyi Jisos, onye e kwesiri ito aha ya ruo mgbe ebighi ebi, maara na ihe ndi a niile m na-ekwu bu eziokwu. (aiōn g165) **32** N'obodo Damaskos, onye ochichi ala ahụ nke eze obodo ahụ a na-akpo Aretas hoputara, ndi na-eche obodo Damaskos nche ka ha jide m. **33** Ma e tinyere m n'ime nkata, site noghere di na mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu wedata m, m gbanari ya.

12 Aghaghị m inya isi, o bu ezie na o baghi uru, ugbu a ka m gwa unu ihe banyere ohu m huru, na ihe niile Onyenwe anyi kpughere gosi m. **2** Amaara m otu nwoke no n'ime Kraist, onye e duuru gaa n'eluigwe nke ato ihe di ka afọ iri na ano gara aga, maobu n'any ahụ, maobu n'ime mmuo amaghị m, ma Chineke ma. **3** Amatakwara m nwoke di otu a, maobu n'any ahụ, maobu n'ime mmuo amaghị m, ma Chineke maara **4** onye a, nke a kporo banye na paradais, ebe o nuru ihe onu mmadu na-apughị ikowa, nke e nyeghikwa mmadu obula ike ikwu ihe banyere ya. **5** Ekwesiri m inya isi n'ihu nwoke di otu a ma agaghị m anya isi maka mu onwe m, ma o bughị maka adighi ike m. **6** A si na m choro inya isi, agaghị m abu onye nzuzu, n'ihu na aga m ekwu naani eziokwu. Otu o di, agaghị m anya isi ka onye obula ghara igu onodu m karja ihe o huru n'ime m, maobu karja ihe o nuru nonu m. **7** Ma n'ihu na otutu ihe ndi a m ji anya m hu bu ihe puru ime ka m bulie onwe m elu karja ka o si

kwesi. E tinyere ihe mgbu n'any ahụ m ka o na-adu m dika ogwu. Ihe mgbu a di n'any ahụ m na-eti m aka dika onyeozi nke ekwensu, na-eme ka m ghara ifuli onwe m elu karja. **8** Ekpeela m ekpere ugboro ato riọ Onyenwe anyi ka o wepuru m ahụ mgbu a. **9** Ma o siru m, "Amara m ezuruola gi. N'ihu na ike m na-ezu oke n'ime adighi ike." Ugbu a, obi di m utọ inya isi banyere adighi ike m. N'ihu na o bu site nonodu adighi ike m ka ike ebube Kraist ga-esi nogide n'ahụ m. **10** O bu n'ihu Kraist ka m na-anogide n'adighi ike m niile, mkpari ndi mmadu, ihe isi ike niile, mkpagbu niile na ihe ndakwasị di iche iche. N'ihu na mgbe m na-adighi ike ka m na-enwe ike karja. **11** Emeela m onwe m onye nzuzu ma unu onwe unu rugidere m ime ya. O kwesiri ka unu buru ndi mbu ga-eto m. O bu ezie a na-abughị m ihe obula, ma o were m anya na o dighi uzo obula m si di ala n'ebe ndi ahụ unu na-eche na ha kachasi elu n'etiti ndi ozi. **12** Ejiri m ndidi ruo ruo n'etiti unu, ihe iji gosi na abu m nwaazu n'ezikwu. Egosiri m unu ihe iribama, ruo ebube di iche iche, na otutu oke ruo. **13** Olee uzo unu si di ala n'ebe choochi ndi ozo di, ma o bughị na m abughị ibu arọ nye unu? Gbagharanu m mmejo a. **14** Nke a bu ugboro ato m na-ejikere ibjakwute unu. Agaghị m aburu unu ibu arọ, ihe di m mkpa abughị akụ unu nwere, kama unu onwe unu. O bughị umuntakiri ka o diri ikpadoro nne na nna ha ihe, kama o bu ruo diri nne na nna ikpadoro umu ha ihe. **15** N'ezie, o na-ato m utọ iwere onwe m na ihe niile m nwere nye unu, n'ihu na ahuru m unu n'anya. Ma o buru na m huru unu n'anya karja, o ga-adu mma ma unu hu m n'anya nke nta? **16** N'agbanyeghi na-aburu m unu ibu arọ, ufodu n'ime unu na-ekwu, o bu ezie na o dighi anara anyi ihe obula, maobu onye aghugho. Ma eleghị anya, o nwere uzo aghugho di iche iche o si anara anyi ihe. **17** O di onye obula m ziteere unu, iji si n'aka ya rigbuo unu? **18** Aroro m Tajtos ka o bjakwute unu, ya na nwanna anyi nwoke ozo. Tajtos o rigburu unu? O nwere ihe di iche n'uche na omume mu na ya? **19** Unu chere na ihe anyi na-eme oge niile ndi a bu igopu onwe anyi n'ihu unu? O bu n'ihu Chineke ka anyi na-ekwu nke a n'ime Kraist. Ndi m huru n'anya, ihe ndi a anyi na-ekwu bu maka odimma unu. **20** N'ihu na ihe na-atu m egwu bu na mgbe m bjara n'etiti unu, ihe m ga-ahu agaghị ato m utọ. Mgbe ahụ mmeso m gemeso unu agakwaghị ato unu ato. N'ihu na ana m atu egwu na mgbe m bjakwutere unu ozo, aga m ahụ

ọtụtụ n'ime unu ka unu na-ese okwu, aga m ahụ ka unu na-ekwosa ibe unu ekworo, aga m ahụ unu ka unu na-akpasu ibe unu iwe. Aga m ahụ ọtụtụ ndị na-afuli onwe ha elu, ndị na-ekwu ọtụtụ ihe ojọọ dị iche iche megide ndị ọzọ; aga m ahụ ọtụtụ ndị jupụtara n'aghughọ na ikpa iche iche. **21** Ana m atụ egwu na mgbe m ga-abiakwute unu ọzọ, Chineke m ga-eme ka m weda onwe m ala n'ihu unu, mee ka m kwa akwa n'ihu ụfọdụ n'ime unu ndị mehiere na mbụ, ma ha achoghị ichegharị site n'ihe ojọọ ha mere, na n'ihu ọtụtụ n'ime unu na-adị ndụ rere ure, ndụ na-adighi ọcha, ndụ ikwa iko, na ndụ ojọọ.

13 Nke a ga-eme ya ugboro atọ m na-abia ileta unu.

Ọ bụ site n'ama mmadụ abụọ maọbụ atọ gbara ka a ga-eme ka okwu niile guzoro. **2** Mgbe m bịa leta unu nke ugboro abụọ, abaara m ndị niile dara iwu n'oge gara aga na mmadụ ndị ọzọ mba, dọkwa ha aka na ntị, ihu na ihu. Ugbu a m na-anoghị ya, ana m adokwa ha aka na ntị ọzọ, ọ bụ na m bịa ọzọ hụ na ndị mehiere na mbụ echegharighi, aga m emesi ha ike. **3** Ebe unu choro ka e gosi na Kraịst na-ekwu okwu n'ime m, ọ dighi egosi adighi ike mgbe ọ na-emeso unu omume, kama ọ na-eme ka ike ya pụta ihè n'ebe unu nọ. **4** Ọ bụ ezie na a kpogidere ya na-adighi ike, ma ugbu a, ọ na-adị ndụ site n'ike dị ukwu nke Chineke. Anyị bụkwa ndị na-adighi ike n'ime ya, ma ozi anyị na-ejere unu na mmekọrịta anyị na unu, anyị ga-eso ya dị ndụ site n'ike nke Chineke. **5** Ya mere, ka onye ọbụla n'ime unu nyochaa onwe ya, tulekwa omume ya, mara ma ọ ka kwudosiri ike n'okwukwe ya. Ọ bụ na unu aghotaghị na Jisọs Kraịst nọ n'ime unu? Ma ọ bughị na unu enyochaala onwe unu hụ na unu emeghị nke ọma. **6** Enwere m olileanya na unu niile ga-achoputa na anyị adaghị ule ahụ. **7** Ma anyị na-arịọ Chineke ka unu ghara ime ihe ojọọ ọbụla. Anyị anaghị eme nke a iji gosi na anyị kwesiri ekwesi, kama ka unu nwee ike mee ihe dị mma, n'agbanyeghị na ọ ga-adị ka a ga-asị na anyị emeghị nke ọma n'ọrụ anyị. **8** N'ihu na anyị apughị ime ihe ọbụla megide eziokwu, kama anyị na-eme ihe niile n'ihu eziokwu. **9** Anyị na-añurị ọñụ mgbe anyị na-adighi ike ma hụ na unu dị ike. Ihe anyị na-arịọ Chineke bụ ka unu tozuo oke. **10** Ana m edere unu akwukwo a ugbu a, n'ihu na-achoghị m ibara unu mba na inye unu ntaramahụhụ mgbe m bịa. Achokwaghị m iji ikike ahụ Onyenwe anyị nyere m nye unu ntaramahụhụ, kama achoro m

iji ya wulie unu elu dika ụlọ. **11** N'ikpeazu umunna m, na-añurịny ọñụ. Gbaljanu n'imezi ndu unu ka o zuo oke, na-agbarịta onwe ume, werenu otu obi na-eme ihe, na-ebikwanu n'udo. Chineke nke udo na ihunanya ga-anonyekwara unu. **12** Werenu isurita onu di nsọ kelerita onwe unu. **13** Ndi nsọ niile na-ekelekwara unu. **14** Ka amara Onyenwe anyi Jisos Kraist na ihunanya Chineke, na mmeko nke Mmugo Nso dinyere unu niile.

Ndi Galeshja

1 Pól, onyeozí, na-abughị site na nhọpụta nke mmadụ maọbụ site n'ike nke mmadụ, kama ọ bụ site n'aka Jisọs Kraịst na Chineke Nna, onye mere ka ọ site n'ọnwụ bilie. **2** Ndi ụmụnna niile ndi mụ na ha nọ n'ebe a, Na-edegara nzukọ niile di na Galeshja. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst diji unu. **4** Onye nyere onwe ya n'ihì mmehie anyi niile di ka nzube Chineke bụ Nna anyi si di, izọpụta anyi site n'oge ojọọ a nke anyi bi n'ime ya. (aiōn g165) **5** Onye otuto diji ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **6** O juru m anya, na unu esitela n'ebe onye ahụ kpọrọ unu site n'amara Kraịst wezuga onwe unu, na-agbaso ozioma ọzọ, **7** nke na-abughị ozioma. O doro anya na ụfọdụ mmadụ na-etinye unu n'ọnọdụ mgbagwoju anya, mgbe ha na-agbalị igbanwe ozioma nke Kraịst. **8** A sikwa na ọ bụ anyi onwe anyi maọbụ mmụọ ozi nke sitere n'elugwe bjara kwusaara unu ozioma ọzọ, nke di iche na nke anyi buru ụzọ kwusaara unu, ka onye di otu a buru onye aburu ọnu. **9** Di ka anyi buru ụzọ kwuo ya na mbu, ka m kwuokwa ya ọzọ: Ọ buru na onye ọbula na-ekwusara unu ozioma di iche na nke ahụ unu nabatara, ka onye ahụ buru onye a buru ọnu. **10** Ugwu a, ana m agbalị ime ka m buru onye ndi mmadụ maọbụ Chineke ga-anabata? Ka m na-agbalị ime ihe ga-atọ ndi mmadụ uto? N'ihì na a si na m na-eme ihe na-atọ ndi mmadụ uto, agaraghị m abụ ohu Kraịst. **11** Ụmụnna m, achọrọ m ime ka unu mata, na ozioma ahụ m kwusaara unu abughị ihe mmadụ cheputara n'uche ya. **12** N'ihì na anataghị m ya site n'aka mmadụ ọbula, ọ dikwaghị onye ọbula ziri m ya, kama ọ bụ Jisọs Kraịst n'onwe ya bụ onye kpughere ya nye m. **13** Amara m na unu anula ihe banyere ndu m n'oge gara aga, n'ofufe ndi Juu, na otu m si jiri ike kpagbuo nzukọ Chineke n'ebe niile, ma gbalisiekwa ike ibibi ya. **14** Abụ m otu n'ime ndi amaara aha ha n'etiti ndi ọgbọ m, n'ihè banyere ofufe ndi Juu. N'ihì oke inu ọkụ n'obi nke m nwere igbaso na idebezu ụkpuru omenaala na ofufe, nke nna nna m ha. **15** Ma mgbe ọ tọrọ Chineke uto, bụ onye kewapuru m iche tupu amụọ m, kpọọ m site n'amara ya, **16** ikpughe Ọkpara ya n'ime m, ka m nwe ike kwusaa ihe banyere ya n'etiti ndi mba ọzọ, e jekwurughị m anu ahụ ọbula inuta ihe ọbula n'aka ya. **17** Ejekwaghị m Jerusalem ihu ndi ahụ bu m ụzọ buru ndi ozi, kama a gara m Arebia, ma laghachikwa

azụ na Damaskos. **18** Ọ bụ mgbe afọ atọ gasiri, ka m gara Jerusalem ihu Sefas. Anonyekwara m ya ụbọchi iri na ise. **19** Ma ọ dikwaghị onyeozí ọzọ m huru, ma ọ bughị naanị Jemis, nwanne Onyenwe anyi. **20** Ana m agwa unu okwu a n'ihu Chineke. Ihe ndi a m na-ekwu abughị okwu ugha. **21** Emesja, agara m Siria na Silisia. **22** Ma ndi Kraịst nọ na chọchị niile di n'ala Judia amaghị onye m bụ. **23** Naanị ihe ha na-ekwu bụ, "Onye ahụ na-esogbu anyi na mbu na-ekwusazi ugwu a okwukwe ahụ ọ gbalisiri ike ibibi na mbu." **24** Ha nyere Chineke otuto n'ihì m.

2 Mgbe afọ iri na anọ gasiri, ejeghachiri m Jerusalem ọzọ. Mụ na Banabas laghachiri Jerusalem, akpokwara m Taiotos jee. **2** Agara m n'ihì mkpughe m nwere. Na nzukọ nzuzo nke m na ndi ndu nwere, akpwaara m ha ihe banyere ozioma nke m na-ekwusa n'etiti ndi mba ọzọ. N'ihì na-achoghị m ka ọrụ niile m ruru n'oge gara aga, na ọrụ m na-arụ ugwu a, buru ihe efu. **3** Ọ buladi Taiotos onye mụ na ya so, o nweghị onye manyere ya ka e bie ya ugwu n'agbanyeghi na ọ bụ onye Griik. **4** Ndi ahụ na-abughị ndi kwere ekwe n'ezie e zobatara na nzukọ inyochaputa otu anyi si nwere onwe anyi n'ime Kraịst Jisọs, ka ha nwee ike mee anyi ndi ohu. **5** Ma o nweghị oge anyi ji gee nti n'ihè ha kwuru, n'ihì na anyi choro ichedo eziokwu ahụ di n'oziooma ka a ghara igwa ya ihe ọbula n'etiti unu. **6** Banyere ndi a na-ewe ka ndi di ndu di mkpa, ihe ọbula onodu ha bu ewetaghị mgbanwe ọbula n'ebe m nọ, n'ihì na Chineke adighi ele mmadụ anya n'ihu. Ndi ahụ atukwasighi ihe ọbula n'oziooma m na-ezisa. **7** Ma n'aka nke ọzọ, mgbe ha huru na e nyere m ọrụ izisa ozioma n'etiti ndi e bighi ugwu, dika e nyere Pita izisa ozioma n'etiti ndi e biri ugwu. **8** N'ihì na Chineke onye si n'aka Pita na-arụ ọrụ onyeozí ozioma n'etiti ndi e biri ugwu, sikwa n'ime m na-arụ ọrụ onyeozí izisara ndi mba ọzọ ozioma. **9** Mgbe Jemis, Sefas na Jon ndi a maara di ka ide ji ulọ n'etiti ndi ndu ahụ niile nara m na Banabas aka nnweko, nabatakwa amara e nyere m. Ha gbara anyi ume, si anyi gaa n'ihu n'oru anyi, ikwusa ozioma n'etiti ndi mba ọzọ, ka ha onwe ha kwa gaa n'ihu iru ọrụ nke ha n'etiti ndi e biri ugwu. **10** Ọ bụ naanị otu ihe ka ha rioro anyi, nke bụ ka anyi cheta ndi ogbenye. Nke a bukwa ihe m na-achosi ike ime. **11** Ma mgbe Sefas bjaruru Antiok, eguzogidere m ya n'ihu ya, n'ihì na ihe o mere mara ya ikpe. **12** Tupu ndi Jemis zitere abiaruo ebe ahụ, ya

na ndị mba ọzọ na-erikọ nri, ma mgbe ha rutere, ọ wepụrụ aka na nri laghachi azụ n'ihu na egwu ndị e biri ugwu na-atụ ya. **13** Ndị Juu ụfọdụ sonyekwara ya inwe ihu abụọ a, nke mere na e si otu a duhiekwaba Banabas n'onwe ya. **14** Ma mgbe m hụrụ na ha adighi eme ihe dị ka ezikwu nke ozioma ahụ si di, agwara m Sefas okwu n'ihu ha niile, si, "Ọ bụrụ na gi nwa onye Juu na-ebi ndụ dika onye mba ọzọ, na-abughị dika onye Juu, olee otu i ga-esi manye ndị mba ọzọ ka ha na-ebi ndụ dika ndị Juu?" **15** Anyị onwe anyị bụ ndị Juu site n'omumụ a mụrụ anyị, anyị abụkwaghị ndị mba ọzọ ndị mmehie, **16** ma anyị maara na a dighi agụ mmadụ ọbụla di ka onye ezi omume site n'orụ nke iwu kama ọ bụ naanị site n'okwukwe na Jisọs Kraịst. Ọ bụ nke a mere anyị ji kwere na Jisọs Kraịst ka a guọ anyị na ndị ezi omume, site n'okwukwe anyị kwere na Kraịst, ọ bughị n'ihu na anyị rụrụ ọrụ nke iwu. N'ihu na o nweghị onye ọbụla a ga-agụnye ka onye ezi omume n'ihu na ọ rụrụ ọrụ nke iwu. **17** Ma ọ bụrụ, na mgbe anyị na-achọ ka a guọ anyị di ka ndị ezi omume n'ime Kraịst, anyị onwe anyị a bụrụ ndị achọputara dika ndị mmehie. Nke a, ọ putara na Kraịst na-akwado mmehie? Mba! **18** Kama, ọ bụrụ na m ewugharịa ihe ndị ahụ m buru ụzọ mebie, ana m egosi na m bụ onye na-emebi iwu. **19** N'ihu na-esitere m n'aka iwu nwụọ n'ebe iwu di, ka m nwee ike di ndụ n'ebe Chineke nọ. Akpogidela mụ na Kraịst n'obe. **20** Ọ bụkwaghị mụ onwe m na-adị ndụ ugbu a, kama ọ bụ Kraịst na-adị ndụ ya n'ime m. Ndụ ahụ nke m na-adị ugbu a n'anụ ahụ m bụ nke m na-adị n'ihu okwukwe m nwere n'ime Ọkpara Chineke, onye hụrụ m n'anya, ma werekwa onwe ya nye n'ihu m. **21** Anaghị m akpọ amara Chineke ihe na-enweghị isi. N'ihu na a si na a pụrụ ịgụ mmadụ di ka onye ezi omume site n'idebe iwu, mgbe ahụ ọnwụ Kraịst nwurụ abaghị uru.

3 Ndị nzuzu a kpọrọ onwe ha ndị Galeshja! Onye napụrụ unu akonuche unu? N'ihu unu ka a nọ kowaa n'uzọ doro anya mkpogide n'obe a kpogidere Jisọs Kraịst. **2** Ọ bụ naanị otu ihe ka m choro imata n'aka unu. Unu natara Mmụọ Nsọ site n'irụ ọrụ iwu choro, ka ọ bụ site na nkuzi nke okwukwe? **3** Ọ ga-abụ na unu aghoola ndị na-enweghị uche? Unu malitere site n'ike Mmụọ Nsọ, ma ugbu a unu na-akwụsịzi n'ike nke anụ ahụ? **4** Unu tara otutu ahuhụ di otu a n'efu, ọ bụrụ n'ezie na ọ bụ n'efu? **5** Mmụọ nsọ ahụ Chineke nyere unu na ọrụ ebube ọ rụrụ n'etiti unu, o mere ha

n'ihu iwu unu debere, ka ọ bụ n'ihu na unu nupụ ma kwerekwa ozioma? **6** N'otu ụzọ ahụ, Ebrahim kweere na Chineke, a gurụ nke a nye ya di ka ezi omume. **7** Matanụ nke a, na ọ bụ ndị nwere okwukwe bụ umụ Ebrahim. **8** Di ka ọ di n'Akwukwọ nsọ, n'oge ahụ di n'ihu, nke bụ ugbu a, Chineke ga-agụ ndị mba ọzọ di ka ndị ezi omume, site n'okwukwe ha nwere n'ime ya. N'ihu nke a, o buru ụzọ zie Ebrahim ozioma ahụ n'oge gara aga si, "A ga-agozikwa agburu niile nọ n'ụwa site na gi." **9** Ya mere, ndị dabeere n'okwukwe bụkwa ndị na-eso Ebrahim, nwoke okwukwe ahụ eketa ngozi. **10** Ma ndị niile na-ele anya na a ga-azoputa ha n'ihu na ha debere iwu niile, ka ọbụbụ ọnwụ na-adakwasị. N'ihu na e deela ya n'akwukwọ nsọ si, "Onye a bụrụ ọnwụ ka ọ bụ, bụ onye ọbụla na-edebeghị ọ bụladi otu n'ime iwu niile e dere n'akwukwọ iwu." **11** Ugbu a, ọ bụ ihe putara ihè na ọ dighi onye ọbụla a na-agụ n'onye ezi omume n'ihu Chineke, n'ihu na o debere iwu. N'ihu na, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe di ndụ." **12** Ma iwu ahụ adabereghị n'okwukwe, kama, iwu kwuru si, "Mmadụ ahụ na-eme ihe iwu kwuru bụ onye ga-enwe ndụ site na ha." **13** Ma Kraịst agbaputala anyị site n'ọbụbụ ọnwụ ahụ nke idebe iwu gaara ewetara anyị. Ọ ghorọ ọbụbụ ọnwụ n'ihu anyị. N'ihu na e deela ya n'akwukwọ nsọ, "Onye a bụrụ ọnwụ ka onye ahụ bụ nke a kwubara n'elu osisi." **14** Ọ di otu a ka ngozi ahụ e nyere Ebrahim bụkwa nke ndị mba ọzọ site na Kraịst Jisọs. Ka anyị niile site n'okwukwe nata nkwa ahụ, bụ Mmụọ Nsọ. **15** Umunna m, ka m were ihe nlere anya site na ndụ a na-adị kwa ụbọchị kowaa okwu a: Di ka mmadụ na-enweghị ike iwepụ maobu itukwasị ihe n'ogbugba ndụ e mere ka o guzosie ike, otu a ka ọ dika n'ọnọdụ a. **16** Ọ bụ Ebrahim ka e kwere nkwa ya na mkpuru ya. Akwukwọ nsọ asighi, "n'otutu mkpuru," kama, ọ siri, "ma nye mkpuru gi," ya bụ otu onye, onye bụ Kraịst. **17** Ihe m na-akwaa bụ nke a: Iwu ahụ e mere ka ọ malite idi nari afọ anọ na iri atọ site na mgbe e kwere nkwa ahụ, emeghi ka ogbugba ndụ ahụ Chineke mere ka ọ diri hapu iguzokwa, o mekwaghị ka nkwa ahụ bụrụ ihe e wezugara ewezuga. **18** Ọ bụrụ na inweta ihe nketa nke ya na nkwa ahụ so dabeere n'iwu, mgbe ahụ, ihe nketa ahụ adabereghị na nkwa e kwere. Ma Chineke sitere n'amara nye Ebrahim ihe nketa ahụ site na nkwa o kwere ya. **19** Gini mere e ji nye iwu? E nyere iwu ndi a n'ihu njehie, mee ka iwu ndi a digide tutu ruo mgbe mkpuru ahụ bjara, bụ onye e kwere na

nkwa. E sitere n'aka onye ogbugbo mee ka ndi mmuo ozi mee ka iwu ahụ di ire. 20 Onye ogbugbo gosiri ihe kariri otu onye, ma Chineke bu otu. 21 Iwu ahụ o na-emegide nkwa nke Chineke? Mba. N'ezie o dighi. N'ih na a si na e nwere iwu di nke puru inye mmadu ndu, mgbe ahụ, ezi omume gaara abjara mmadu site n'iwu. 22 Ma akwukwo nsọ mechibidoro ihe niile n'okpuru mmehie ka e nwee ike nye ndi kwere ekwe nkwa ahụ e kwere ha site n'okwukwe n'ime Jisos Kraist. 23 Ma tupu okwukwe abja, e ji iwu na-eche anyi nche. Iwu no onodu di ka ulo mkporo ebe e tinyere anyi tutu ruo mgbe a ga-eme ka okwukwe puta ihè. 24 Ya mere, iwu bu onye nlekota anyi, ruo mgbe Kraist bjara, ka a guo anyi na ndi ezi omume site n'okwukwe. 25 Ma ebe o bu na okwukwe abjala, anyi anokwaghị n'okpuru onye nlekota ozo. 26 Unu niile bu umu Chineke site n'okwukwe n'ime Kraist Jisos. 27 N'ih na ka unu niile ha, bu ndi e mere baptizim n'ime Kraist, aburula ndi yikwasiri onwe ha Kraist. 28 E nwekwaghị onye Juu, maobu onye Griik, maobu ohu maobu onye nwe onwe ya; nwoke maobu nwanyi, n'ih na unu niile bu otu n'ime Kraist Jisos. 29 O buru na unu bu ndi nke Kraist, mgbe ahụ unu bukwa mkporu Ebrahim, ndi nketa di ka nkwa ahụ si di.

4 Isio kwu m bu nke a, mgbe nwa bu onye ga-eketa ihe nna ya ka di na nwata, onodu ya akaghị mma karja nke ohu, o bu ezie na akụ ahụ niile bu nke ya. 2 Ma ha ka no n'okpuru ndi nlekota na ndi e tinyere ya n'aka ruo oge nna ya kwuru. 3 Otu a ka onodu anyi di, mgbe anyi bu umuntakiri. Anyi no di ka ohu n'okpuru mmuo nke uwa. 4 Ma mgbe oge a kara aka ruru, Chineke zitere Okpara ya, bu onye amuru site na nwanyi, onye amuru n'okpuru iwu, 5 ka o gbaputa ndi no n'okpuru iwu, ime anyi ndi a ga-agu di ka umu a hoputara. 6 Ebe unu bu umu, Chineke zitere Mmuo Okpara ya, ka o bja biri n'obi anyi, na-eti mkpu nasị, "Abba, Nna." 7 Ugbu a, i bukweghi ohu, kama i bu nwa. Ebe i bu nwa, e meekwala ka i buru onye nketa site na Chineke. 8 N'oge gara aga, mgbe unu na-amaghị Chineke, unu bu ohu nye chi niile nke na-abughị dika ha si puta uwa. 9 Ma ugbu a, unu matarala Chineke, ka m ga-asị na Chineke amatala ndi unu bu, ginị mere unu ji choo itughari azu laghachi n'okpukpe ndi ahụ na-enweghi isi, nke ike obula nadighi n'ime ha? Unu chorọ ka ha mee unu ndi ohu ha ozokwa? 10 Unu na-edebe ubochi ufodu, na onwa

ufodu, na oge ufodu, na afo ufodu. 11 Egwu na-atu m na oru niile m ruru n'etiti unu aburula ihe efu. 12 Ezi umunna m, arifo m unu, meenu onwe unu di ka mu onwe m, n'ih na mu onwe m emela onwe m ka m di ka unu. O nweghi ihe ojoo obula unu mere m. 13 Unu maara na o bu n'ime adighi ike nke anu ahụ ka m ji kwusaara unu ozoma a. 14 O bu ezie, onodu m n'oge ahụ bu onwunwa n'ebe unu no, unu eldaghi m anya, maobu ju ige m nti. Kama unu nabatara m, di ka mmuo ozi Chineke, maobu di ka a ga-asị na m bu Jisos Kraist n'onwe ya. 15 Ebee ka mmuo nke obi utu ahụ unu nwere no? N'ih na m na-agba ama, nasị na o buru ihe a puru ime, unu gaara aghuputa anya unu nye m. 16 Ugbu a, aghoola m onye iro unu, n'ih na m na-agwa unu eziokwu? 17 Ha na-eziputa mmasi n'ebe unu no, ma o bughị maka odimma unu. Ha chorọ ikewapu unu n'ebe m no, ka unu nwee mmasi n'ebe ha no. 18 Maka ebumnuche di mma, o di mma inwe mmasi mgbe niile. O bughị naani mgbe mu na unu no. 19 Umuntakiri m, ndi m kwe maka ha nodu n'onodu ihe mgbu nke omumu nwa ozo, na-eche ubochi ahụ a ga-eme ka udi Kraist di n'ime unu. 20 O gaara adi m mma ma a si na m no n'etiti unu ugbu a, nwee ike imata otu m ga-esi gbanwee olu okwu m, n'ih na-amaghị m ihe m kwesiri ime n'ih onodu unu. 21 Gwanu m, unu ndi na-eche na o di mkpa idebe iwu, unu agaghị aña nti na ihe iwu ahụ kwuru? 22 N'ih na e dere ya n'akwukwo nsọ na Ebrahim nwere umu nwoke abuo. Otu n'ime ha bu nwa nke ohu ya nwanyi muru, nke ozo bu nke nwunye ya na-abughị ohu mutara. 23 Nwa ahụ nke ohu nwanyi ahụ muru bu onye amuru site na anu ahụ. Ma nwa ahụ nwunye ya na-abughị ohu mutara bu onye a muru site na nkwa. 24 Anyi ga-ewere ihe ndi a di ka ihe imaatu, n'ih na umu nwanyi abuo ndi a nochiri anya ogbugba ndu abuo. Otu ogbugba ndu sitere n'Ugwu Sajnai ma muokwa umu ndi bu ohu: nke a bu Hega. 25 Hega bu Ugwu Sajnai nke di n'Arabja. O dabara n'onodu Jerusalem nke ugbu a, n'ih na ya na umu ya no n'ohu. 26 Ma nwanyi nke ozo no onodu Jerusalem nke di n'elu, nke nwe onwe ya. O bukwa ya bu nne anyi. 27 N'ih na e dere ya, "Nurja onu, gi nwanyi aga, onye na-amutaghị nwa. Tie mkpu onu, tisiekwa mkpu akwa ike gi onye ime nwa na-emetubeghi, n'ih na umu nwanyi ahụ a hapuru naani ya ga-adi otutu karja umu nke nwanyi nwere di." 28 Ugbu a, umunna m, unu bu umu ahụ nke e kwere

na nkwa, di ka Aizik. 29 N'oge ahụ, nwa ahụ a mụrụ n'ụzọ ahụ ahụ kpagburu nwa ahụ a mụrụ site n'ike nke Mmụọ Nsọ. Otu a ka ọ dịkwa n'oge a. 30 Ma ginji ka akwụkwọ nsọ kwuru? "Chụpụ ohu nwanyị a na nwa ya, n'ihị na nwa nwoke ohu nwanyị a apughị isoro nwa nke nwanyị na-abughị ohu kerikọta oke." 31 Ya mere, ụmụnna m, anyị abughị ụmụ nke nwanyị ohu, kama anyị bụ ụmụ nke nwanyị nwere onwe ya.

5 Kraist emeela ka anyị pụọ n'ohu, n'ihị anyị inwere onwe anyị. Ya mere, gbaljanu ihu na unu e nyeghi onwe unu n'ọnọdụ ohu ọzọ. 2 Geenu m ntị, mụ onwe m bụ Pọl na-agwa unu nke a. Ọ bụrụ na unu anabata obibi ugwu, Kraist agaghị abara unu uru ọbụla. 3 Ka m kwuokwa ya ọzọ, onye ọbụla kweere ka e bie ya ugwu ji ụgwọ idebezu iwu niile ahụ. 4 E kewapụla unu n'ebe Kraist nọ, unu ndị a ga-agụnye na ndị ezi omume site n'iwu. Unu adapụla n'amara ya. 5 N'ihị na anyị onwe anyị nwere olileanya na site n'ike nke Mmụọ Nsọ, a ga-agụ anyị na ndị ezi omume site n'okwukwe anyị. 6 N'ihị n'ime Kraist Jisọs, obibi ugwu maqbụ ebighi ugwu abaghị uru. Ihe di mkpa bụ okwukwe nke na-egosi onwe ya site n'ihunanya. 7 Unu na-agbabu ọsọ nke ọma, onye gbochiri unu ikwenyere eziokwu ahụ? 8 Udi nkwa gide ahụ esiteghị n'ebe Onye ahụ kporo unu bja. 9 Nwantintị ihe na-eko achicha na-eme ka ogbe utu ọka a gworo agwo koo. 10 Enwere m ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyị na unu agaghị eche echiche n'udi a ọzọ, ma ikpe omuma ga-adiri onye ọbụla na-eduhie unu ọzọ. 11 Ụmụnna m, ọ bụrụ n'ezie na m na-ekwusa mkpa obibi ugwu di, ginji mere e ji nọgide na-akpagbu m? Ọ bụrụ na m mee otu ahụ, ewepụla m ihe odachi ahụ di n'obe. 12 Ọ gaara atọ m uto ma ọ bụrụ na ndi ahụ na-esogbu unu ga-eme onwe ha ndi onozu. 13 N'ihị na e meela ka unu nwere onwe unu, ụmụnna m, ma unu ekwela ka mnwere onwe unu buri ohere nye anu ahụ unu, kama werenu ihunanya na-agbara ibe unu odibo. 14 N'ihị na ọ buri na a chikota iwu niile n'otu, ihe iwu niile na-ekwu bu nke a, "Na-ahunu ndi ozo n'anya dika unu si hu onwe unu n'anya." 15 Ọ buri na unu na-akocha ibe unu, na-eji onu unu na-ekwuto ha, kpacharanu anya ka unu hapu ila onwe unu n'iyi. 16 Ana m agwa unu nke a: na-adinu ndu nke Mmụọ Nsọ na-achi, unu anokwala n'ochicho nke anu ahụ. 17 N'ihị na ihe anu ahụ choro di iche n'ihe Mmụọ Nsọ choro. Ihe Mmụọ Nsọ choro dikwa iche n'ihe anu ahụ choro. Igba mgba di n'etiti

ha na-eme ka i hapu inwe ike mee ihe i choro ime. 18 Ma o buru na Mmụọ Nsọ na-edu unu, unu anokwaghị n'okpuru iwu. 19 Ugwu a, oru nke anu ahụ putara ihe: ikwa iko, adighi ocha na agwu ikwa iko. 20 Ikpere arusi, iri amusu, ibu iro n'obi, na ilu ugu, ekworo na iwe, ikpa iche iche, nkewa, ihu otu. 21 Ikpo asi, igbu ochu, inubiga mmanya oke, oke oriri na ihe ndi ozo yiri ha. Ana m ado unu aka na nti dika m gwara unu n'oge gara aga, ndi na-eme ihe di otu a agaghị abanye n'alaeze Chineke. 22 Ma mkpuru nke Mmụọ Nsọ bu, ndu ihunanya, na onu, na udo, na ogologo ntachiobi, na obioma, na idi mma, na ikwesi ntukwasị obi, 23 idi nwayo, na ijide onwe. Ọ dikwaghị iwu na-eme gide ihe ndi a. 24 Ma ndi niile bu ndi Kraist Jisos akpogidela anu ahụ ha, ya na ochicho ha n'elu obe. 25 Ọ buri na anyi na-ebi ndu mmu, ka nzo ukwu anyi buri nke mmu na-eduzi. 26 Ka anyi ghara ibu ndi mpako si otu a na-akpali iwe na ekworo n'etiti anyi.

6 Ụmụnna m, ọ buri na-anwude onye ọbula dabara na mmehie, unu onwe unu bu ndi Mmụọ na-achi kwesiri iji mmu nke idi nwayo na obi di umeala nyere onye ahụ aka, ime ka o gazie n'ezu uto. Ma lezienu onwe unu anya, onye ọbula n'ime unu, n'ihị na a puru inwakwa unu. 2 Na-eburitanu nsogbu diri ibe unu, ma site n'otu a ka unu nwee ike debezu iwu Kraist. 3 Ọ buri na onye ọbula na-eche na o nwere ihe ya bu mgbe o nweghi ihe o bu, onye ahụ na-eduhie onwe ya uto. 4 Ka onye ọbula nyocha oru ya, ma ọ buri na oru ya di mma, mgbe ahụ ka o ga-enwe ihe inya isi n'ime onwe ya na-abughị n'ebe oru onye ọzọ di. 5 N'ihị na onye ọbula ga-ebu ibu nke diji ya. 6 Ka onye a na-akuziri okwu ahụ jisie ike ka ya na onye nkuzi ya na-ekeko ezi ihe niile. 7 Unu ekwela ka e duhie unu, n'ihị na mmadu ọbula apughị ikwa Chineke emo. Mkpuru ọbula mmadu kuru ka o na-aghoro. 8 Ọ buri na mmadu akuo mkpuru nke anu ahụ, o ga-esikwa n'anu ahụ ghotu mmebi, ma o buri na mmadu akuo mkpuru nke Mmụọ, o gasitekwa na Mmụọ ghotu ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) 9 Ya mere, ka ike ghara igwu anyi ime ihe ọma. N'ihị na mgbe e mesiri, mgbe oge ya ruru, anyi ga-eweta ngozi di ukwu di ka ihe ubi, ma o buri na anyi adaghị mba. 10 N'ihị nke a, mgbe anyi nwere oghere ka anyi na-emere mmadu niile ihe ọma, okachasi n'ebe ndi ezinaulo nke okwukwe anyi no. 11 Leenu otu mkpuru akwukwo m ji aka m dee n'akwukwo ozi a si gbaa

okpotokpo. 12 Ọ bụ ndị na-achọ ka a hụ ha n'anụ ahụ, bụ ndị ga-amanye unu ka e bie unu ugwu, naanị ihe ha ji eme otu a bụ ka a ghara ịkpagbu ha n'ihì obe Kraịst. 13 Ọ bụladị ndị kwere ka e bie ha ugwu, anaghị edebe iwu, kama ha chọrọ ka e bie unu ugwu ka ha nwee ike jiri ya nyaa isi n'anụ ahụ. 14 Ka m gharakwa ịnya isi n'ìhe ọbụla kariakwa n'obe Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. Nke e sitere na ya kpogbuo ụwa n'ebe m nọ, ma kpogbukwaa mụ onwe m n'ebe ụwa nọ. 15 Obibi ugwu abụghị ihe, ebighị ugwu abụghịkwa ihe, kama ị bụ onye e kere ọhụrụ bụ ihe dị mkpa. 16 Ka udo na ebere dinyere ndị niile na-ebi ndụ ha n'usoro a, dakwasịkwa unu Izrel nke Chineke. 17 Site ugbu a gaa n'ihu, achọghị m ka onye ọbụla nye ndụ m nsogbu, n'ihì na-ebu m apa nke Jisọs n'ahụ m. 18 Ụmụnna m, ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyere mmụọ unu. Amen.

Ndi Efesos

1 Akwukwo ozi a sitere n'aka mu onwe m bu Pol, onye Chineke hoputara ibu onyeozu Jisosh Kraist. O bu unu ndi nsog bi n'Efesos, unu bu ndi kwesiri ntukwasu obi n'ime Kraist Jisosh, ka m na-edere ya: **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisosh Kraist diri unu. **3** Ka otuto diri Chineke, na Nna Onyenwe anyi Jisosh Kraist, bu onye goziri anyi site n'inye anyi ngozi niile nke ime mmuo nke si n'ebe niile nke eluigwe n'ime Kraist. **4** Dika o si hoputa anyi n'ime Kraist tupu a togo ntola uwa, ka anyi buru ndi di nsog na ndi na-enweghi ita ita n'ihu ya n'ihunanya. **5** O kpebiri ime anyi umu ya site n'ihu Kraist Jisosh. Ma o mekwara ihe ndi a niile n'ihu na o togo ya utog n'obi, burukwa ihe o zubere ime. **6** Ka e si otu a too idi ebube nke amara ya, nke o ji obi ya niile nye anyi n'ime Onye ahug o huru n'anya. **7** N'ime ya, anyi nwere mgbaputa site n'obara ya, bu mgbaghara nke njehie niile anyi; di ka iba uba nke amara ya si di, **8** nke o mere ka o babigara anyi uba oke site n'amamihe na nghota niile. **9** O meela ka anyi mata ihe omimi nzube ya, di ka o si togo ya utog, bu ihe omimi o zubere ime n'ime Kraist. **10** Nke o ga-eme ka o mezuo mgbe oge ya niile zuru, nke bu ichikota ihe niile n'ime ya, bu ihe ndi di n'eluigwe na n'awa n'okpuru Kraist. **11** N'ime Kraist ka e mere anyi ndi nketa, ndi e bururu uzog hoputa na mbu, di ka atumatu onye ahug na-aruputa ihe niile n'izuoke nke nzube na ebumnuche ya. **12** Nke mere na anyi, ndi buuru uzog nwee olileanya na Kraist, ga-ebi ndu n'otuto nke ebube ya. **13** Unu bukwa ndi a gunyere n'ime Kraist mgbe unu nuru ozi nke eziokwu ahug bu ozioma nke nzoputa. Mgbe unu kwenyere, a kara unu akara n'ime ya bu akara nke nkwa ahug bu Mmuo Nso. **14** Nke a bu ihe nketa anyi tutu ruo mgbe a ruzuru oru mgbaputa nke ndi ahug niile bu ihe nweta Chineke. Ka e si otu a too ebube ya. **15** N'ihu nke a, ebe m nuru akuko banyere okwukwe unu n'ime Onyenwe anyi Jisosh, nukwa maka ihunanya unu nwere n'ebe ndi nsog niile no, **16** esepughu m aka ikele ekele n'ihu unu, mgbe niile m na-echeta unu n'ekpere m niile. **17** Ana m arig Chineke nke Onyenwe anyi Jisosh Kraist bu Nna Onyenwe ebube niile, ka o nye unu Mmuo amamihe na ezi nghota ka unu nwee ike matazie nke oma onye o bu, **18** ka o meghee anya nke ime mmuo unu ka unu matakwa udi olileanya unu nwere n'ihu okpukpo o

kpogor unu, na akug, na ihe nketa di ebube o nwere n'ime ndi nsog. **19** Na idi ukwu nke ike ya nke na-enweghi atu diri anyi, bu ndi kwere ekwe, dika irusu oru ike nke ike ya si di. **20** Nke o ruru n'ime Kraist mgbe o si n'onwu kpogite ya mee ya ka o nodu n'aka nri ya n'ebe niile nke eluigwe. **21** Onodu ya di elu kariya ochichi niile, na ikike ochichi niile, na ike niile na ichi isi niile, na aha okwa ochichi nke e nwere ike inye mmadu, o bughu naani n'ogbo a, kama ma n'ogbo ozog na-abia. (aiog 165) **22** O mere ka ihe niile di n'okpuru ya, meekwa ya ka o buru onyeisi ihe niile nye nzuko ya bu chogochi. **23** Nke bu ahug ya, ozuzu oke nke onye ahug na-emejuputa ihe niile n'uzog niile.

2 Ma unu onwe unu, unu nwuru anwu site na njehie uzog na mmehie unu. **2** Nke unu biri ndu n'ime ha mgbe unu na-agbaso uzog niile nke uwa a, na uzog onye ochichi nke alaeze ikuku, bu mmuo ahug na-arug oru ugbo a na ndu ndi ahug na-enupu isi. (aiog 165) **3** Anyi niile bikwara ndu anyi n'etiti ha, n'oge gara aga, na-emejuputa aguu nke ahug ahug mmehie, ma na-agbaso ochichog ya na ebumnuche ya. N'ihu na site n'odidi anyi, anyi na ndi ozog no n'omuma ikpe ya. **4** Chineke onye juputara n'obi ebere, maka oke ihunanya o nwere n'ebe anyi no, **5** mere ka anyi soro Kraist diri ndu ozog; o buladi mgbe anyi bu ndi nwuru anwu n'ime ajo omume. O bu site n'amara ya ka e ji zoputa unu. **6** O kpogitere anyi na ya, mee ka anyi nodu odu n'ebe niile nke eluigwe n'ime Kraist Jisosh. **7** O mere nke a igosi ogbo nke na-abia, idi ukwu nke akug amara ya, nke o sitere n'obioma ya gosi anyi n'ime Kraist Jisosh. (aiog 165) **8** N'ihu na o bu site n'amara ka e ji zoputa unu site n'okwukwe. Nke a abughu ihe unu rupertara n'onwe unu, o bu onyinye nke Chineke. **9** O siteghu n'oru, ka onye obula ghara inya isi. **10** N'ihu na anyi bu akorug ya, nke o kere n'ime Kraist Jisosh n'ihu iru ezi oru. O bu otu a ka Chineke siri kwadoo na anyi kwesiri ibi ndu ubochi niile. **11** Ya mere, chetanu na n'oge gara aga, unu bu ndi mba ozog site n'omumu nke a muru unu. Chetakwanu na "ndi e biri uguwu" na-akpokwa unu "ndi a na-ebighu uguwu" (n'ihu obibi uguwu n'any ahug nke eji aka bie). **12** N'oge ahug, o dighu ihe jikotara unu na Kraist. E kewaputara unu site na mmekorita nke Izrel, burukwa ndi obia n'ogbugba ndu ahug, na-enweghi olileanya na-enweghikwa Chineke n'ime uwa. **13** Ma ugbo a n'ime Kraist Jisosh, unu bu ndi no n'ebe di anya n'oge gara aga, ka e mere ka

unu bjaruo nso site n'òbara Kraìst nke a wụsiri. 14 N'ìhi na ya onwe ya bụ udo anyị, o mere ka ụzọ otu abụọ bụrụ otu ihe n'ime ahụ ya, site na ìkwatu mgbidi kewara ha na mgbe ochie, bụ mgbidi nke ìkpọ asị dī n'etiti anyị. 15 Ọ bụ n'ime anụ ahụ ya ka ọ mere ka iwu ahụ na ụkpụrụ ya niile ghara ìdī ire. Ebumnobi ya bụ i kee n'ime onwe ya otu onye ọhụrụ site na mmadụ abụọ ahụ, si otu a mee ka udo ìrī. 16 N'ụzọ dī otu a ka ọ ga-esi kpezire anyị na Chineke site n'obe ya, wetakwa n'isi ngwucha, iro dī n'etiti ha abụọ. 17 Ya mere, ọ b̄jara kwusaa udo nye unu ndī nọ ebe dī anya na unu ndī nọ nso, 18 N'ìhi na anyị abụọ sitere n'aka ya nweta nnabata anyị ìb̄ja n'ihu Nna site n'otu Mmụọ ahụ. 19 Matakwanụ ugbu a na unu abụkwaghị ndī mba ọzọ na ndī ọb̄ja. Unu esorola ndī nsọ b̄rū diala na ndī so n'ezinaulọ Chineke, 20 nke a rụkwasara n'elu ntọala nke ndī ozi na ndī amụma, nke Kraìst Jisọs n'onwe ya bụ nkume isi ntọala ya. 21 Ọ b̄kwa n'ime ya ka a na-ejikota ụlọ ahụ niile nke ọma, na-aba ụba, too b̄rū ụlonsọ, n'ime Onyenwe anyị. 22 Onye a na-ewukọkwa unu onwe unu n'otu n'ime ya, ka unu niile b̄rū ebe obibi Chineke n'ime Mmụọ.

3 Ọ bụ n'ìhi nke a ka mụ onwe m bụ Pọl bụ onye mkpọrọ nke Jisọs Kraìst maka unu ndī mba ọzọ. 2 N'ìhi n'ezie, unu anụla banyere nlekọta nke amara Chineke ahụ nke e nyere m maka ọdịmma unu. 3 Otu e si kpughee nzube nzuzo ya niile nye m, dī ka m gwara unu ihe banyere ya n'okwu dī nta n'akwụkwọ ozi ahụ m detara unu. 4 Ọ b̄rūkwā na unu agụọ akwụkwọ ahụ m deere, unu ga-aghọta ihe m maara banyere ihe omimi Kraìst. 5 Nke a e meghị ka ụmụ mmadụ mara n'ogbo gara aga dī ka Mmụọ Nsọ siri kpugheere ya ndī ozi na ndī amụma ya dī nsọ ugbu a. 6 Otu a ka ndī mba ọzọ si soro b̄rū ndī nketa, ndī ga-abụ otu anụ ahụ na ndī ga-eketa nkwa ahụ n'ime Jisọs Kraìst site n'ozịma. 7 E mere m ka m b̄rū onyeozī nke ozīma a, dīka onyinye amara nke Chineke si dī, bụ nke e nyere m site n'irū ọrụ nke ike ya. 8 Ọ bụ ezie na mụ bụ onye dīkarịsiri nta n'etiti ndī nsọ niile, e nyere m amara nke a, ikwusara ndī mba ọzọ ozīma banyere akụ nke enweghị atụ nke juru n'ime Kraìst, 9 meekwa ka mmadụ niile hụ ihe bụ atụmatụ nke ihe omimi e zoro n'ime Chineke onye kere ihe niile, ọtụtụ afo. (aiōn g165) 10 Ka ọ ga-abụ site na chọchị, a ga-eme ka amamihe Chineke n'udī dī iche iche b̄rū ihe ọchịchị na ikike niile dī n'elugwe ga-amata. 11

Nke a bụ n'usoro nke atụmatụ ya dī ebighị ebi, nke e mezuru n'ime Jisọs Kraìst Onyenwe anyị, (aiōn g165) 12 bụ onye anyị nwere ntụkwasị obi na obi siri ike ìb̄jakwute site n'okwukwe anyị nwere na ya. 13 N'ìhi nke a, arịọ m ka unu ghara ìda mba maka mkpagbu m n'ìhi unu, ha bụ otuto nye unu. 14 Ọ bụ n'ìhi nke a ka m na-egbu ikpere m n'ala n'ihu Nna anyị, 15 onye ezinaulọ niile dī n'ụwa a na nke dī n'elugwe na-esite n'aka ya enwe aha. 16 Ekpere m bụ ka o site n'ìba ụba nke otuto ya, nye unu ike na-esite na Mmụọ ya, mee ka unu dī ike n'ime mmụọ unu; 17 ka Kraìst nwee ike biri n'obi unu site n'okwukwe, ka unu ndī gbanyere mgborogwū guzosiekwa ike n'ìhūnanya. 18 Ana m arịokwa, ka unu na ndī nsọ niile nwee ike ìghọta ihe bụ obosara, ogologo, ìdī elu na ìdī omimi, 19 na ìmatakwa ìhūnanya nke Kraìst nke karịrī amamihe, ka unu juputakwa n'izuoke niile nke Chineke. 20 Ugbu a, nye onye ahụ p̄rū imebiga ihe n'oke karịa ihe niile nke anyị rịrọ, maọbụ karịa ka anyị p̄rū ìcheputa n'uche anyị, site n'ike ya nke na-arū ọrụ n'ime anyị, 21 ọ bụ ya ka otuto ìrī n'ime chọchị na n'ime Kraìst Jisọs ruo ogbo niile nke mgbe niile, ebighị ebi ruo ebighị ebi. Amen. (aiōn g165)

4 Ya mere, mụ onwe m bụ onye mkpọrọ nke Onyenwe anyị, na-arịọ unu ka unu bie ndū kwesiri ọkpukpọ nke a kpọrọ unu. 2 Werekwanụ obi dī umeala niile na ìdī nwayọ, na ndidi na-anagide ibe unu n'ìhūnanya. 3 Nọnụ n'udo n'etiti onwe unu gbalịakwanụ ime ka ìdī n'otu unu dīgide n'ime Mmụọ Nsọ. 4 E nwere otu ahụ na otu Mmụọ, dī ka e siri kpọọ unu n'otu olileanya nke ìjiri ọkpukpọ a kpọrọ unu. 5 Otu Onyenwe anyị dī, otu okwukwe na otu baptizim. 6 Ọ b̄kwa naanị otu Chineke dī onye bụ Nna ihe niile na onye na-achị ihe niile, na onye na-arū ọrụ ya n'ime ihe niile, na-ebikwa n'ime ihe niile. 7 Ma e nyere onye ọb̄la amara dīka oke onyinye nke Kraìst siri dī. 8 N'ìhi nke a, e kwuru, “Mgbe ọ rigoro gaa n'elu, o duuru igwe ndī a dotara n'agha, nyekwa ụmụ mmadụ onyinye dī iche iche.” 9 (E kwuru, “Ọ rigoro,” ginị ka ọ p̄tara ma ọ bughị na o buru ụzọ rịdaa n'ime ala mmụọ? 10 Onye ahụ si n'elu rịdata b̄kwa otu onye ahụ rigoro n'elugwe, ka o nwee ike mejuo ihe niile.) 11 O nyekwara ụfọdụ onyinye ì b̄ ndī ozi, ụfọdụ ndī amụma, ụfọdụ ndī nkwusa ozīma, ụfọdụ ndī ụkọchukwu na ndī nkuzi. 12 Nke a bụ maka ikwadobe ndī nsọ maka ọrụ nke ije ozi, ìji wulite ahụ nke Kraìst; 13 tutu anyị niile ab̄ja na nkwekọta banyere okwukwe anyị, na ọmụma ihe

banyere ọkpara Chineke, buru onye tozuru oke, ruo otutu nke ogogo na ozuzu oke nke Kraist. **14** Mgbe ahụ anyị agaghị abụkwa ụmuntakiri, ndị ikuku ozizi ọhuru di iche iche na-ebugharị ihu na azu di ka ebili mmiri, na igha ughha nke mmadu, bu ozizi na-esite n'ime aghughu nke ha ji echeputa nduhie. **15** Kama n'ikwu eziokwu site na mmuo ihunanya, anyi gaeto buru ndi tozuru oke n'akuku niile n'ime ya, bu onye ahụ bu isi, nke bu Kraist. **16** Onye anu ahụ niile, jikotara onu ma buru otu, site na nkwonkwo niile nke na-enyezu ya nkwado, dika akuku niile obula naru oru ya nke oma, na-esite n'uzu ahụ enyere akuku ndi ozo aka, ime ka ha too, nakwa iwuli ha elu site n'ihunanya. **17** Ya mere, ana m ekwu nke a, ma na-eguzokwa na ya n'ime Onyenwe, ka unu hapu ibi ndu di ka ndi mba ozo si ebi, na echiche ha na-abaghi uru. **18** Ndi ochichiri gbachiri nghota ha. Ndi di otu a enweghi oke na ndu ahụ Chineke na-enye, n'ih na obi ha mechiri emechi, ha adighi aghotakwa. **19** Ha aburu ndi obi ha kporo nku, ndi were onwe ha nyefee ime ihe niile masiri ochicho ha, ka ha si otu a na-ebi ndu adighi ocha niile, ha bu ndi juputara n'anya ukwu. **20** Ma nke a abughi otu unu siri muta Kraist, **21** ma o buru na unu anula ihe banyere ya, o burukwa na unu amutala ihe site n'aka ya banyere eziokwu ahụ di n'ime Jisos. **22** Yipunu mmadu ochie unu, nke mere ka unu na-ebi ndu ojoo na mbu, bu mmadu ochie ahụ nke juputara n'aguu ime ihe ojoo niile, **23** ka eme ka mmuo nke uche unu di ohuru. **24** Ma yikwasinu onwe unu mmadu ohuru, nke e kere n'udidi Chineke n'ezie omume n'ezie nakwa n'idi nsu. **25** Ya mere, wezuganu igha ugha, ka anyi niile kwuo eziokwu nye ndi agbataobi anyi, n'ih na anyi niile bu ndi e jikotara n'otu anu ahụ. **26** Mgbe i na-ewe iwe emehiekwala. Ekwela ka anyanwu daa mgbe i ka no na-ewe iwe. **27** Enyela ekwensu ohere. **28** Ka onye na-ezu ohi kwusi izu ohi. Kama ya jiri aka ya abuo ruo ezi oru, ka o nwee ike inyere ndi ozo no na mkpa aka. **29** Ka okwu rere ure obula hapu isite n'onu unu puta. Kama kwonun naani ezi ihe nke ga-aba uru iwuli ndi ozo elu dika mkpa ha si di na iwetara ndi nuru ya ngozi. **30** Unu akpasukwala Mmuo Nso nke Chineke iwe, onye a kara unu akara n'ime ya maka ubochi nke mgbaputa. **31** Wepunu obi ilu niile, na obi ojoo na iwe, ya na nkwalu na ibu iro niile n'etiti unu. **32** N'onodu ihe ndi a niile, nweenu obi ebere n'ebe ibe unu no.

Gbagharanu ibe unu dika Chineke sitere n'amara ya gbaghara unu n'ih na unu bu nke Kraist.

5 Ya mere burunu ndi na-enomi Chineke, di ka umu a huru n'anya. **2** Na-agakwanu n'ime ihunanya, dika Kraist siri hu anyi n'anya ma were ndu ya nye Chineke maka anyi dika aja na onyinye nke isi uto. **3** Ma n'etiti unu, ka a ghara ikpota mmehie ikwa iko, maobu nke adighi ocha, maobu nke inwe anya ukwu aha, n'ih na ihe ndi a ekwesighi n'etiti ndi nsu. **4** O dikwaghị mma ka unu na-ekwu okwu ruru aru maobu okwu nzuzu maobu njakiri, kama ka e nwee inyee ekele. **5** Matanu nke oma na onye na-akwa iko, maobu onye ruru aru, maobu onye anya ukwu, n'ih na anya ukwu di ka ikpere arusi, enweghi ike ibata n'alaeze Kraist na Chineke. **6** Unu ekwela ka onye obula jiri okwu efu duhie unu. O bu n'ih omume ojoo ndi a ka iwe Chineke ji abiakwasị ndi na-anaghị erubere ya isi. **7** Unu na ndi di otu a enwela mmeko. **8** N'ih n'oge gara aga, unu bu ochichiri, ma ugbu a, unu bu ihè n'ime Onyenwe anyi. Na-ebinu ndu ka umu nke ihè **9** (n'ih na a na-ahu mkpuru nke ihè n'ih niile di mma, na ihe ziri ezi, na eziokwu). **10** Gbaljanu ichoputa ihe na-amasi Onyenwe anyi. **11** Unu etinyela aka n'oru ochichiri nke na-adighi amị mkpuru obula, kama gbaanu ha n'anwu. **12** O bu ihe ihere ikwu okwu banyere ihe ndi a na-eme na nzuzo. **13** Mgbe a gbara ihe obula n'anwu, o na-aputa ihè nke oma bu ihè. **14** Nke a mere na e kwuru, "Bilie gi onye na-arahu ura. Site n'onwu bilie. Kraist ga-emekwa ka ihe ya mukwasị gi." **15** Kpachapunu anya otu unu si ebi ndu unu. Unu ebila ndu di ka ndi nzuzu, kama bienu ndu di ka ndi maara ihe. **16** Jirinu ohere niile unu nwere ruo oru oma, n'ih na ubochi ndi a di njo. **17** Unu emela di ka ndi na-enweghi uche, kama gbaljanu ichoputa ihe Onyenwe anyi choru ka unu mee, **18** Unu anubigala mmanya oke n'ih na o na-eduba na ndu ila n'iyi. Kama juputanu na Mmuo Nso, **19** werenu abu oma, na abu nke ime mmuo na-ekwe ukwe n'etiti onwe unu. Werekwanu obi unu niile na-aburu Onyenwe anyi abu di uto. **20** Na-enyenu Chineke bu Nna ekele mgbe niile na n'ih niile, n'aha Onyenwe anyi Jisos Kraist. **21** Na-edonu onwe unu n'okpuru ibe unu site n'egwu Kraist. **22** Unu ndi bu nwunye, doonu onwe unu n'okpuru di unu di ka unu si doo onwe unu n'okpuru Onyenwe anyi. **23** N'ih na di bu isi nwunye ya, di ka Kraist siri

buru isi nzuko ya bu choochi, na Onye nzoputa ya nke bu anu ahụ ya. **24** Ya mere, di ka nzuko si edo onwe ya n'okpuru Kraist, otu a ka ndi bu nwunye kwesiri ido onwe ha n'okpuru di ha n'ihe niile. **25** Ndi bu di, hunu nwunye unu n'anya di ka Kraist siri hu nzuko ya bu choochi n'anya nwuo n'ihu ya. **26** O mere nke a ka o nwee ike doo ya nsọ, jirikwa okwu ya na isa mmiri nke baptizim mee ka o di ocha. **27** Ka o chee nzuko n'ihu ya onwe ya di ka ihe juputara n'ebube, nke na-enweghi ntupo, maobu ihu mgbaru ma o bukwani ihe obula di otu a. Kama nke di nsọ na-enweghi ita uta. **28** N'otu uzọ ahụ kwa, ndi bu di kwesiri ihu nwunye ha n'anya di ka ha si hu anu ahụ ha n'anya. N'ihu na onye obula huru nwunye ya n'anya na-ahu onwe ya n'anya. **29** O dighi onye obula nke kporo anu ahụ ya asi. Kama, o na-azu ya na-edozikwa ya, di ka Kraist na-emere choochi. **30** N'ihu na anyi niile bu akuku anu ahụ ya. **31** "N'ihu nke a ka nwoke ga-eji hapu nne na nna ya e jikota ya na nwunye ya. Ha abuo ga-abu otu anu ahụ." **32** Nke a bu ihe omimi di ukwu ma eji m ya atunyere Kraist na choochi ya. **33** Ma otu o di, onye obula n'ime unu aghaghi ihu nwunye ya n'anya di ka o huru onwe ya, nwunye obula aghakwaghi isopuru di ya.

6 Umụ, ruberenụ ndi muru unu isi n'ihu na nke a ziri ezi n'ime Onyenwe anyi. **2** "Sopuru nne gi na nna gi," n'ihu na nke a bu iwu mbu nke nwere nkwa so ya. **3** "Ka ihe nwe ike na-agara gi nke oma, ka i biekwa ogologo ndu n'elu uwa." **4** Ndi bu nna, unu akpasukwala umu unu iwe kama zilitenu ha n'ozuzu na n'ozizi nke Onyenwe anyi. **5** Ndi bu ohu ruberenu ndi nwee unu isi. Jirinu nsopuru na egwu na obi ocha jeere ha ozi di ka a ga-asi na o bu Kraist ka unu na-ejere ozi ahụ. **6** Ruberenu ha isi, o bughu naani ka unu nata ihuoma ha mgbe ha no na-ele unu anya, kama di ka ndi ohu Kraist, ndi na-eme uche Chineke site n'obi ha. **7** Jirinu onu na ihuoma ruo oru unu di ka o bu Onyenwe anyi ka unu na-aruru ya, o bughu mmadu. **8** N'ihu na unu maara na Onyenwe anyi ga-akwughachi onye obula maka ihe oma obula ha mere, ma ha bu ohu maobu ndi nweere onwe ha. **9** Ndi a na-ejere ozi, mesonu ndi na-ejere unu ozi mmeso n'uzo di otu a. Abarala ha mba, n'ihu na i matara na unu nwere naani otu Nna ukwu no n'eluigwe. Ie mmadu anya n'ihu adighikwa n'ebe o no. **10** N'ikpeazu, dinu ike n'ime Onyenwe anyi na n'ime ike ya di ukwu. **11** Yikwasinu ngwa agha niile Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike megide nzube ojo niile nke ekwensu. **12**

N'ihu na ndi anyi na-aluso ugu abughi ndi mmadu efu nwere anu ahụ na obara, kama o bu megide ndisi ha niile, megide ichi isi niile, megide ike usuu mmuo ojo nke ike uwa ochichiri a, megidekwa mmuo ajo ihe niile no n'ebe di elu nke eluigwe. **(aiōn g165)** **13** Ya mere, yikwasinu ngwa agha niile nke Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike mgbe onye iro ahụ ga-aluso unu ugu. Ka unu nweekwa ike iguzo o buladi mgbe unu chughachiri ha azu. **14** Meenu ka eziokwu diri unu di ka eriri akwa nke a na-eji ekese akwa ike, ezi omume burukwa ihe di mkpa di ka ihe agha unu ji ekpuchi obi unu. **15** Werenu njikere nke ikwusa ozioma nke udo yikwasu di ka akpukpo n'ukwu unu. **16** Mgbe niile, unu echefula ijide okwukwe unu di ka ota nke unu ga-eji kuchapu aku niile na-enwu oku nke ajo onye ahụ ga-agba n'ebe unu no. **17** Nabatanu nzoputa di ka okpu igwe, werekwanu okwu Chineke di ka mma agha nke Mmuo Nso na-enye unu. **18** Ma kpenu ekpere n'ime Mmuo n'oge niile na udi ekpere na ariri niile. Nonu na njikere mgbe niile ma nogidekwanu na-ekpere ndi nsọ niile ekpere oge niile. **19** Na-echetakwanu m n'ekpere, ka e nye m ike nke mkwuwa okwu, m ga-eji na-ekwuputa ihe omimi nke ozioma na-atughi egwu obula, **20** nke m ji maka ya buru onye nnochite anya no na mkporo. Kperenu m ekpere ka m kwuputa ya n'atughi egwu obula di ka m kwesiri ikwu. **21** Ugwu a, iji mee ka unu mara otu m di na ihe m na-eme, Tajikos, nwanna m huru n'anya na nwaodibo kwesiri ntukwasu obi n'ime Onyenwe anyi ga-akoro unu ihe niile. **22** Ana m ezitere ya unu n'ihu nke a, ka o mee ka unu mata onodu anyi nakwa ka o gbaa unu ume. **23** Ka udo na ihunanya, tinyere okwukwe nke sitere na Chineke Nna na Onyenwe anyi Jisos Kraist diri unu umunna. **24** Ka amara dinyere ndi niile ji ihunanya na-adighi anwu anwu hu Onyenwe anyi Jisos Kraist n'anya.

Ndi Filipai

1 Pól na Timoti, ndi bú ohu Kraist Jisós, Na-edegara unu ndi ụkọchukwu, ndi okenye na ndi nsọ niile nọ n'ụlọ nzukọ Kraist Jisós dī n'obodo Filipai. **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisós Kraist dirị unu. **3** Ana m ekele Chineke m ekele mgbe ọbụla m chetara unu. **4** N'ime arịrịo niile m na-arịo ya mgbe niile n'ekpere m n'ihu unu, obi m na-epụta n'ọhụ. **5** N'ihu inyeaka niile unu na-enye, ime ka izisa ozioma na-aga n'ihu ọ bụladị ruo ugbu a. **6** Amaara m n'ezie, na onye ahụ malitere ọrụ oma n'ime unu, ga-aga n'ihu iruzu ya ruo ụbọchị Kraist Jisós. **7** Ọ bụ ihe ziri ezi n'ebe m nọ iche ụdị echiche dī otu a banyere unu niile, n'ihu na unu dī m n'obi. Ma m nọ n'agbụ maọbụ na m na-ehekwa ozioma, na mgbe m na-eme ka o guzosie ike, unu niile esorola m keta oke n'amara ahụ. **8** Chineke bụ onye akaebe m, otu agụụ unu niile si agụsi m ike site n'ihunanya nke Kraist Jisós. **9** Nke a bụkwa ekpere m, ka ihunanya unu na-ahurita onwe unu na-ababiga ụba oke. Ka unu nwee ike ito eto, ruo n'inwe mmazu na nghota ihe niile. **10** Ka unu nwee ike nwaputa ihe nke kachasi mma. Mgbe ahụ, unu ga-adị ọcha n'enweghị ita uta ọbụla maka ụbọchị nke Kraist. **11** Ebe e mejuputara unu na mkpuru nke ezi omume nke sitere na Jisós Kraist iji bulie Chineke elu ma nyekwa ya otuto. **12** Ugbu a ụmụnna m, nke a bụ ihe m choro ime ka unu ghota, na nsogbu niile dakwasiri m emeela ka ọrụ ikwusa ozioma na-aga n'ihu. **13** N'ihu na ọ putala ihe nye ndi nche nke uloeze ahụ na onye ọbụla ozo, na ọ bụ naani n'ihu na m bụ onye na-eso Kraist ka e ji turo m mkporo. **14** Site na mkporo a a turo m, e meela ka otutu ụmụnna anyi buru ndi nwere ezi ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyi, nwekwa oke nkwa okwu, izisa ozioma ahụ na-atughị egwu ọbụla. **15** Ọ bụ eziokwu na ufodu ji ekworo na anya ufu na-ekwusa Kraist, ma ufodu kwa na-ezisa ya site n'ochicho obi ziri ezi. **16** Ndi ahụ ji ochicho obi ziri ezi na-eme nke a n'ihunanya ebe ha matara na e tinyere m ebe a n'ihu izisa ozioma. **17** Ndi mbu ahụ na-ekwusa Kraist site n'ochicho obi nke onwe ha, ọ bughị site n'ezị obi, ebe ha na-eche na ha ga-akpalị nsogbu nye m n'ime mkporo. **18** Ginikwa ka ogbochiri? Otu ọ dī, maobu n'uzo aghugho maobu n'ezio kwu, ihe dī mkpa bụ n'uzo ọbụla a na-ekwusa ozioma Kraist, n'ihu nke a ka m na-anuri ọhụ. E, m ga-anurikwa ọhụ mgbe

niile. **19** N'ihu na-amaara m na site n'ekpere unu, ya na igbaume nke Mmụo Jisós Kraist ihe ndi a niile dakwasiri m ga-emesi ghooro m nzoputa. **20** N'ihu na olileanya m na ntukwasị obi m bụ na ihere agaghị eme m n'uzo ọbụla, kama, aga m enwe ezi agbamume nke ga-eme ka e bulie Kraist elu n'ahụ m, ma ugbu a ma mgbe niile, maobu na ndu, ma ọ bukwanu n'onwu. **21** N'ihu na n'ebe m nọ, idi ndu bụ Kraist, inwu onwu bukwa uru. **22** Ma ọ buru na idi ndu n'anụ ahụ, nke a buuru m iruputa ọrụ bara uru, enweghị m ike ikwu nke m ga-ahoro. **23** Uzo ihe abuo a na-eche m ihu: Ma ochicho obi m bụ ilakwuru Kraist, n'ihu na ọ bụ nke kachasi mma. **24** Ma ọ putara ihe na ọ dī mkpa nye unu ma ọ buru na m adiri ndu n'anụ ahụ. **25** Ebe nke a doro m anya, amara m na mu na unu niile ga-aga n'ihu ino maka oganihu na ọhụ nke unu n'ime okwukwe. **26** Ka mgbe m ga-abiakwute unu ozo, unu ga-enwebiga ọhụ oke n'ime Kraist Jisós n'ihu m. **27** Ma n'onodu ọbụla, na-ebinu ndu kwesiri ozioma nke Kraist, ma abjara m leta unu maobu na abjaghị m, ka a mata na unu guzosiri ike n'otu mmuo, werekwa otu obi na-agba mgba n'okwukwe nke ikwusa ozioma, **28** na-atughị ujo ihe ndi na-emegide unu ga-eme. Iguzosi ike unu ga-agbara ha ezi ama banyere ila n'iyi nke ga-abiakwasị ha. Ma n'ebe unu nọ, ọ ga-aburu unu nzoputa putara ihe nke sikwa n'ebe Chineke nọ bja. **29** N'ihu na ohere ahụ e nyere unu, abughị naani ikwere na Kraist, kama ọ bukwa ihu ahuhu n'ihu ya. **30** Unu nọ na-agabiga ụdị ibu agha ahụ unu huru na m gabigara, nke unu na-anukwa na m ka nọ n'ime ya ugbu a.

2 Ya mere, ọ buru na e nwere nkasiobi ọbụla dirị anyi n'ihu njikota e jikotara anyi na Kraist, ọ burukwa na e nwere inyeaka ọbụla site n'ihunanya ya, ọ burukwa na ọ dī nnweko ọbụla anyi na Mmụo na-enweko, ọ buru na unu nwere obi nro na omiiko, **2** meenu ka ọhụ m zuo oke, site n'inwe nkwekota n'ihe ọbụla, site n'ihurita onwe unu n'anya, sitekwa n'inweko otu mmuo, na otu uche. **3** Emela ihe ọbụla n'ihu naani odimma nke gi, maobu bie ndu n'uzo idotara onwe gi otuto efu. Kama buru onye wedara onwe ya ala, onye na-ahụ ndi ozo dī ka ndi ka ya mma. **4** Echela echiche banyere naani ihe metutara gi, kama, na-eleba anya n'ihe banyere ndi ozo. **5** Na mmekorita unu na ibe unu, nweenu ụdị uche ahụ nke dī n'ime Jisós Kraist: **6** Onye ọ bụ ezie na o nwere ụdidi Chineke site na mmalite ma ọ gughị ụdidi ya dī ka Chineke dī ka ihe

o ga-ējidesi aka ike. 7 Kama, o guru onwe ya di ka ihe efu, site na inara udi di nke onye bu ohu, onye nke a muru di ka mmadu. 8 Ebe ahuru ya ka o di ka mmadu n'oyi, o wedakwara onwe ya ala, site n'irube isi ruo onwu, bu onwu nke obe. 9 O bu n'ihu nke a ka Chineke ji bulie ya elu n'ebe kachasi elu, nyekwa ya aha kachasi aha niile elu. 10 Ka o ga-abu mgbe obu la a kporo aha Jisos ka ikpere niile obu la gbuo n'ala, ihe niile di n'eluigwe, ndi niile bi n'owa, na ndi bi n'okpuru uwa. 11 Ka ire niile obu la kwuputa na Jisos Kraist bu Onyenwe anyi, maka inye Chineke bu Nna, otuto. 12 Ya mere, ezi ndi enyi m, di ka unu na-erube isi mgbe niile, o bughu naani mgbe m no, ma karisa ugbu a m na-anoghi unu nso, gaanu n'ihu iruputa nzoputa unu site n'itu egwu na ima jijiji. 13 N'ihu na o bu Chineke n'onwe ya na-aruru onwe n'ime unu, inyere unu aka icho ime ihe o choro ka unu mee, na inyere unu aka ime ihe ahuru o choro. 14 N'ihu obu la unu na-eme, wezugu n'ntamu na iru uka n'etiti unu. 15 Bieni ndu unu di ka umu Chineke, ndi a na-apughi ita uta, ndi di ocha na ndi a na-apughi ibo ebubo n'ime uwa ojojo a, n'etiti ogbo gbagoro agbago, na n'etiti ndi nwere obi n'azu. Mgbe ahuru, unu ga-enwuputa n'etiti ha di ka kpakpando n'ime uwa! 16 Na-echekwanu n'ihu ha okwu ahuru na-enye ndu. Ka o buru na mgbe Kraist bira ozo, aga m ahuru onu, n'ihu na oru m ruru n'etiti unu abughi ihe efu. 17 N'ezie, o buru na-awupu m di ka aja ihe onunu n'elu aja n'ife ofufe nke sitere na Chineke n'ihu okwukwe unu. E, a si na e gbuo m n'ihu unu, aga m ahuru onu na-esorokwa unu niile nwe obi utu. 18 Otu aka ahuru, unu onwe unu kwesiri inwe obi utu ma sorokwa m n'uru onu. 19 Enwere m olileanya n'ime Onyenwe anyi Jisos na m ga-ezitere unu Timoti n'oge na-adighi anya site ugbu a, ka m site n'ozu o ga-anata banyere unu nwee obi utu. 20 Enweghi m onye ozo di ka ya, onye ga-eche ezi echiche maka odimma unu. 21 N'ihu na ndi ozo na-echegbu onwe ha maka odimma nke ha, ma o bughu maka odimma Jisos Kraist. 22 Ma unu niile maara otu Timoti si di oke mkpa. O di nnoo di ka nwa m, site n'inyeaka o na-enyere m n'oru izisa ozioma. 23 Enwere m olileanya n'ezie izitere unu ya. M ga-emekwa nke a ma o buru na m choputa ihe onodu m n'ebe a ga-abu. 24 N'ezie, enwere m olileanya na site n'inyeaka Onyenwe anyi, mu onwe m ga-abiakwutekwa unu na mgbe na-adighi anya. 25 Otu o di, echere m na o di mkpa ugbu a izighachiri unu Epafrodito, nwanna m na onye mu

na ya na-aruko oru, onye mu na ya na-ebuko agha, onyezi nke unu zitere ka o bu nyere m aka n'onodu mkpa m. 26 Ugbu a, ana m eziteghachiri unu ya, n'ihu na o na-agusi ya aguu ike ihu unu anya. O wutekwara ya nke ukwu, na e mere ka unu mara na o dara oru n'oge gara aga. 27 N'ezie, o foduru nnoo ntakiri ka o site n'oru ahuru daa n'uru onwu. Ma Chineke meere ya ebere. O bughu naani ya, kama o mekwara m ebere, n'ihu na o kweghi ka a tukwasiri m ihe mwute n'elu ihe mwute. 28 N'ihu nke a, o na-anu m oku n'obi izite ya n'ebe unu no. N'ihu na amaara m na obibia o ga-abiakwute unu ga-eme ka unu n'uru onu. O ga-emekwa ka onodu nchegbu m di mfe. 29 Ya mere, aru m unu, werenu onu nabata ya nke oma n'ime Onyenwe anyi, na-asopukwanu ndi di ka ya. 30 N'ihu na o foduru nwantiji ka o nwuo, n'ihu oru nke Kraist, tnye ndu ya n'ihu egwu iji mezuo oru unu n'ebe m no.

3 Na nchikota okwu ndi a niile, umunna m, na-ahuru onu n'ime Onyenwe anyi. Ike adighi agwu m igwa unu ihe ndi a. O bakwara unu uru ihu udi okwu a mgbe niile. 2 Kpachapuru onwe unu anya n'ebe ndi mmadu ojojo ahuru yiri nkita no. Ndi ahuru na-enyere ahuru ha. 3 N'ihu na o bu anyi bu ndi ezi obibi ugwu ahuru, o bughu ha, n'ihu na anyi bu ndi na-efe Chineke site na Mmuo ya. Anyi na-ahuru onu n'ime Kraist Jisos. Anyi adighi atukwasu obi n'ihu e mere n'anuru ahuru. 4 Mu onwe m nwere ike nwee ntukwasu obi n'ihu ndi a. N'ihu na e nwee onye chere na o puru itukwasu obi ya n'anuru ahuru, mu onwe m nwere udi ntukwasu obi ahuru karu onye ahuru. 5 e biri m ugwu n'abal nke asato site na mgbe a muru m, abu m onye Izrel, sitere n'agburu Benjamin; abu m onye Hibu a muru n'etiti ndi Hibu; di ka o si metuta iwu abu m onye Farisii; 6 igosi ihu oku n'obi m, akpagburu m chochi, n'uzo ezi omume n'okpuru iwu, abu m onye zuruoke. 7 Ma ihe ndi a niile m guru di ka ihe bara uru n'oge gara aga, buru m ugbu a, ihe na-abaghi uru n'ihu Kraist. 8 E, karu nke a, akpola m ihe ndi a niile ihe efu, n'ihu na a pughu iji ha tnyere idi oke onuhia nke imata Kraist Jisos, Onyenwe m. N'ihu ya, etufuola m ihe ndi a niile, guo ha di ka ihe na-abaghi uru, ka m nwee ike rite Kraist n'uru. 9 Ka e nwee ike hu m n'ime ya. Enweghi m ezi omume nke aka m, nke dabere n'iwu, kama o bu nke sitere n'okwukwe na Kraist, ezi omume si na Chineke nke dabere n'okwukwe. 10

Naani ihe m choro bu imara Kraist na ike di na mbilite n'onwu ya, na nnwoko nke isoro ya keta oke n'ahulu ya, nakwa ka m yie ya n'onwu. **11** Ka m si otu a, ruo n'ogo nke inweta mbilite site n'onwu. **12** Anaghị m ekwu na m etozuola oke, maobu nwezo ihe niile. Ma a na m agbalisi ike ka m jide ihe ahụ nke Kraist Jisosh jidere m n'ihu ya. **13** Umunna m, n'ezie, abubeghi m ihe ahụ m kwesiri ibu. Ma ihe m ji ike m niile na-eme bu ichefu ihe niile ndi gara aga, na ilekwasị anya n'ihe ahụ m na-agbaso bu nke di m n'ihu. **14** Ana m agbasi oso ike jji gbaruo n'isi, maka irite ihe ahụ a na-agbata n'oso, bu okpukpo ibanye na ndu eluigwe ahụ nke Chineke kporo m site na Jisosh Kraist. **15** Ka anyi niile, bu ndi tozuru oke n'ime mmuo nwee uche di otu a. O burukwa na yofodu n'ime unu nwere uche ozo di iche, Chineke ga-ekpughere unu nke a. **16** Ka anyi jidesienu aka ike naani n'ihe ahụ anyi nweterela. **17** Umunna m, na-agbasonu udi ndu m na-ebi, choputakwanu ndi ozo na-adi ndu di ka anyi si adi, mee ha ihe ilere anya unu. **18** N'ihu na agwala m unu nke a otutu mgbe, nachokwa igwa unu ya ozo ugbo a. Lee, anya mmiri di m n'anya ugbo a m na-ekwu ya si na e nwere otutu ndi na-ebi ndu ha di ka ha bu ndi iro obe Kraist n'ezie. **19** Ogwugwu ndi di otu a ga-abu ila n'iyi. Afo ha bu chi ha, ndi otuto ha dikwa n'ihere ha. Ha na-atukwasị uche naani n'ihe nke uwa. **20** Ma ebe obibi anyi di n'eluigwe, ebe anyi na-atusi anya ike na Onye nzoputa bu Onyenwe anyi Jisosh Kraist ga-esi bia. **21** Onye ga-agbanwe ahụ anyi di ala ka o di ka nke ya di ebube, site n'ike nke mere ka o debe ihe niile n'okpuru ya.

4 Ya mere, umunna m, ndi m huru n'anya, na ndi ihe ha na-agusi m aguu ike, unu ndi na-enye m onu, na ndi bu okpueze m n'ihu oru m na-aru, bikonu, guzosienu ike n'ime Onyenwe anyi. **2** Aririo m nario Yodia na Sintiki bu, ha biko, nwe otu uche n'ime Onyenwe anyi. **3** E, ana m ario kwa gi, ezi onye mu na ya na-aruko oru, biko, nyere umu nwanyi ndi a aka n'ihu na ha abuo bu ndi so m ruo oru ikwusa ozio ma nye ndi ozo. Ha sokwa Klement ruokwa oru, bu ndi ahụ e dere aha ha n'akwukwo nke ndu ahụ. **4** Na-anurinu onu mgbe niile n'ime Onyenwe anyi. Ka m kwuokwa ya ozo, nurianu onu! **5** Meenu ka mmadu niile jiri anya ha hu na unu bu ndi obio ma n'ihe niile unu na-eme. Chetanu na obibia Onyenwe anyi di nso. **6** Unu echegbula onwe unu banyere ihe obula. Kama n'ihe niile, sitenu n'ekpere na aririo, ya na

ekele, chee ihe niile na-akpa unu n'ihu Chineke. **7** Udo Chineke, nke di ukwu karja ihe obula mmadu nwere ike ighota, ga-eche echiche uche unu na obi unu nche n'ime Kraist Jisosh. **8** N'ikpeazu, umunna m, na-echenu echiche mgbe niile banyere ihe bu eziokwu, na ihe di mma, na ihe ziri ezi. Na-echekwanu echiche banyere ihe di ocha, ihe obula mabigara mma oke, ihe obula di mma na ndu onye obula nke e kwesiri inomi, na nke e kwesiri inwe otuto n'ihu ya. **9** Na-emenu ihe obula unu si n'aka m muta, maobu ihe unu nuru, ma o bukwanu ihe unu huru m ka m na-eme. Chineke onye na-enye udo ga-anonyekwara unu. **10** Ana m anuri onu di ukwu n'ime Onyenwe anyi n'ihu na unu mechara malite iche echiche ozo banyere m. Unu bu m n'obi n'ezio kwu ma unu enwetaghị ohere iziputa ya. **11** O bughu na m no n'onodu oke mkpa na uko. N'ihu na amutala m otu m ga-esi jiri onu noro n'onodu obula. **12** Amutala m otu m ga-esi noro mgbe ihe siri ike na mgbe ihe bara uba. Amutakwala m otu m ga-esi nwee afo ojuju n'onodu obula, maobu mgbe m na-anoguu, maobu mgbe m rijuru afo, maobu mgbe m nwere ihe di ukwu maobu n'oge uko. **13** N'ihu na apuru m ime ihe niile site n'inyeaka onye na-enye m ike. **14** Ma unu mere nnoo nke oma inyere m aka n'onodu nsogbu nke m no n'ime ya. **15** Unu onwe unu ndi Filipai maara na mbido nke ozio ma a, mgbe m hapuru Masidonia, na o nweghi nzuko ozo nyere m aka n'inye maobu inabata onyinye, ma e wezuga unu. **16** O buladi mgbe m no na Tesalonajka, unu ziteere m onyinye ihe kariri otu ugbo, inyere m aka na mkpa m. **17** O bughikwa na m choro onyinye unu, kama ana m achokwa mkpuru unu ga-amita baa uba, bara unu uru. **18** Ugbo a, enweela m ihe niile na-akpa m mkpa, n'ezie, enweela m karja ihe na-akpa m. Onyinye unu nyere m, nke Epafroditos wetara, egboola mkpa m niile. Onyinye ndi a di ka aja na-esi isi utu a churu Chineke, nke o na-anabatakwa nke oma. **19** O bu Chineke m ga-egboro unu mkpa unu niile, site n'ulokwu ebube ya nke eluigwe, n'ihu Kraist Jisosh. **20** Ka otuto diri Chineke anyi, bu Nna anyi, ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **21** Keleere m ndi nsọ niile n'ime Kraist Jisosh. Umunna ndi mu na ha no na-ekekwa unu. **22** Ndi nsọ niile no n'ebe a na-ekele unu, karisia ndi no n'ulo Siza. **23** Ka amara Onyenwe anyi Jisosh Kraist dinyere mmuo unu. Amen.

Ndi Kọlọsi

1 Pọl, onye e mere onyeozị Kraịst Jisọs, site n'ọchịchọ Chineke, ya na nwanna anyị Timoti, **2** Na-edegara ndị Kraịst nọ na Kọlọsi, bụ ụmụnna ndị dị nsọ na ndị kwesiri ntụkwasị obi. Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị dịrị unu. **3** Mgbe ọbụla anyị na-ekpere unu ekpere anyị na-ekele Chineke onye bụ Nna Onyenwe anyị Jisọs Kraịst ekele. **4** N'ihị na anyị anụla ihe banyere okwukwe unu n'ime Kraịst Jisọs, na otu unu si hụ ndị nsọ niile n'anya. **5** Okwukwe na ihunanya nke na-esite n'olileanya nke a kwadobere unu n'eluigwe, nke unu nūrụla n'okwu nke eziokwu ahụ, bụ ozioma, **6** nke bjaruterela unu. N'ezie, dị ka o si dị n'ụwa niile, ọ na-amị mkpuru na-etokwa, dị ka o si eme n'etiti unu, site n'ubochi unu nuru ma ghotakwa amara nke Chineke n'eziokwu. **7** Dị ka unu siri mụta n'aka Epafras, onye anyị huru n'anya na onye anyị na ya na-ejeko ozi. Ọ bụ onye kwesiri ntụkwasị obi n'ijere Kraịst ozi n'aha unu. **8** O meela ka anyị mara ụdị ihunanya unu nwere n'ime Mmụọ. **9** N'ihị nke a, site n'ubochi anyị nuru ihe banyere ya, anyị esepughị aka ikpere unu ekpere. Anyị na-arịọ ka unu juputa n'amamihe nke uche ya, n'ime nghota ma amamihe nke mmụọ niile. **10** Ka unu si otu a bie ndụ dị ka Onyenwe anyị choro. Ka unu burukwa ndị na-eme ihe oma mgbe niile, ndị na-eme ihe na-atọ ya uto n'uzo ọbụla, na ndị na-eto eto n'ihe banyere ima Chineke mgbe niile. **11** Ebe a na-eme ka unu dị ike n'ime ike niile, dị ka ike nke ebube ya si dị. Ka unu nwee ndidi na ogologo ntachiobi, **12** na-enyenụ Nna ekele site n'onu, onye mere ka anyị kwesi iketa oke n'ihe nketa nke ndị nsọ n'ime alaeze nke ihè. **13** N'ihị na ọ naputara anyị site n'ike nke ọchịchiri, bja kpofee anyị n'alaeze nke Okpara ya ọ huru n'anya. **14** Onye anyị si n'ime ya nwee nzoputa, nke bụ mgbaghara mmehie niile. **15** Ọ bụ nnoy onyinyo Chineke onye anyị na-apughị ihu anya, burukwa onye mbụ a muru n'ihe niile e kere eke. **16** N'ihị na n'ime ya ka e ji kee ihe niile dị n'ụwa na nke dị n'eluigwe, na ndị anyị puru ihu anya na ndị anyị na-apughị ihu anya, ma ocheeze niile, ike niile, ichi isi niile na ike ọchichi niile. E kere ihe niile site n'aka ya nakwa n'ihị ya. **17** Ya onwe ya nọ tupu ekee ihe niile, ọ bukwa n'ime ya ka ejikotara ihe niile n'otu. **18** Ọ bụ ya bụ isi nke anụ ahụ ahụ bụ choochi. Ọ bụ ya bụ mmalite, onye mbụ a muru n'etiti ndị niile ga-esi n'onwu bilie. Nke a mere

ka ọ buru onyeisi mbu n'ime ihe niile. **19** N'ihị na ọ bụ n'ime ya ka ọ masiri ozuzu oke ya ibi. **20** Ọ bụ site na ya ka o ji mee ka ihe niile bighachikwute ya. E mere ka udo diri n'etiti ya na ihe niile, maobu ihe di n'ụwa, maobu nke di na n'eluigwe site na obara ọ wusiri n'elu obe. **21** Unu onwe unu bu ndi e mere ndi mba ozo site n'ebe Chineke no, na ndi iro n'uche unu n'ihị ajo omume niile unu. **22** Ma ugbu a, o kpezierela unu site na-anu ahụ Kraịst, sitekwa n'onwu ya, iji chee unu n'ihu ya dika ndi di nsọ, na ndi na-enweghi ita uta, na ihe ebubo ọbụla megide ha. **23** Ma ọ buru na unu anogide n'okwukwe unu, buru ndi gbara mgborogwu, ndi guzosiri ike, ndi na-ewezughị onwe ha site n'olileanya ahụ diri unu n'oziooma ahụ. Nke a bụ ozioma ahụ unu nuru, nke ekwusakwara nye ihe niile e kere eke n'okpuru eluigwe, nke e mere mu onwe m bu Pọl, onyeozu ya. **24** Ugbu a, ana m anuri onu n'ihị ahuhu ndi a nke m na-ahu n'ihị unu, ana m emezu ihe foduru n'ahuhu ahụ Kraịst tara n'ihị anu ahụ ya bu choochi. **25** Emeela ka m buru onyeozu choochi ya site n'ikike Chineke nyere m, ikwusara unu okwu Chineke n'ozuzu oke ya. **26** Nke bu ihe omimi ahụ, nke e zoro ezo site n'oge ahụ nakwa ogbo niile ndi a gara aga, ma ugbu a e mekwara ka ọ puta ihè nye ndi nsọ Chineke. (aiōn 9165) **27** Ọ bụ ha ka Chineke hoputara ime ka amata akụ nke ebube nke ihe omimi a n'etiti ndi mba ozo, nke bu Kraịst n'ime unu, onye bu olileanya nke ebube ahụ. **28** Ọ bụ ya ka anyi na-ekwusa, na-adu onye ọbula odu, na-akuzikwara onye ọbula ihe site n'amamihe niile. N'ihị na anyi choro iche mmadu niile ọbula n'ihu ya di ka ndi zuruoke n'ime Kraịst. **29** N'ihị nke a ka m na-adogbu onwe m n'oru, di ka ike ya di ukwu nke na-aru ru si di m n'ime.

2 Ọ bụ ọchichọ m ka unu ghotu otu m si na-agbasi mgba ike nke ukwu n'ihị unu, na n'ihị ndi no n'obodo Laodisia, na ndi niile na-enwebeghi ike ihu m ihu na ihu. **2** Ebumnobi m bu ka a gbaa ha ume, jikookwa ha n'otu n'ihunanya, ka ha nweta uba niile nke nghota zuruoke na amamihe nke ihe omimi Chineke ahụ bu Kraịst n'onwe ya. **3** Ọ bukwa n'ime ya ka ulaku ihe zoro ezo niile nke amamihe na ihe omuma di. **4** Ana m ekwu nke a ka onye ọbula ghara iji ire uto duhie unu uzo. **5** Ọ bụ ezie na anoghi m n'etiti unu n'anụ ahụ, ma anọ m n'etiti unu n'ime mmụọ. Ana m anuri onu ihu mkpebi unu na iguzosi ike n'okwukwe unu n'ime Kraịst. **6** Ya mere, di ka unu

si nabata Kraĭst Jis̄os Onyenwe anyi, na-ebinu ndu unu n'ime ya. 7 B̄urunu ndi mgb̄orogwu ha mibanyere n'ime ya, ndi a na-ewuli elu n'ime ya, ndi di ike n'ime okwukwe, di ka e si kuziere unu, ndi juputara na-inye ekele. 8 Lezienu anya ka onye obula ghara iji ozizi na amamihe efu niile nke na-achi uwa, na aghughu duhie unu n'okwukwe. Okwu amamihe ahụ nke ihe ozizi ya na ošisa ya niile dabeere na mmuo nke uwa na ntuputa mmadu kama idabere n'ihe Kraĭst kwuru. 9 N'ih i na n'ime Kraĭst ka izuoke niile nke Chineke bi n'udidi mmadu. 10 Ya mere, unu nwere ihe niile n'ime ya, onye bu isi ndi niile na-achi ach i, onye bukwa isi n'ebe ike na ichi isi niile di. 11 N'ime ya, e biri unu ugwu nke ejighi aka bie, site n'iwepu odidi anu ah u n'obibi ugwu nke Kraĭst biri. 12 Mgbe e likotara unu na ya na baptizim, e sitere n'onwu kpolite unu na ya site n'okwukwe ah u di n'ike Chineke onye sitere n'onwu kpolite ya. 13 Mgbe unu bu ndi nwuru anwu n'ime mmehie unu, na n'ime ebighi ugwu nke anu ah u mmehie unu, Chineke mere ka unu soro Kraĭst diri ndu ozo. O gbaghara anyi mmehie anyi niile, 14 kagbuo iwu niile e dere ede, ya na usoro ya niile nke guzoro imegide anyi. O wezugara ha, kpo gide ha n'obe. 15 Mgbe o napuru ike niile, na ichi isi niile, ngwa agha ha niile, o gbara ha oto n'ihu oha, igosi mmeri o meriri ha n'obe. 16 N'ih i ya, unu ekwela ka onye obula kpee unu ikpe banyere ihe obula unu nari, maobu ihe unu na-anu, maobu ihe banyere ido ubochi ns o, maobu ime mmemme onwa oheru maobu mmemme ubochi izuike. 17 Ihe ndi a niile bu onyinyo nke ihe ga-abia n'odinihu ma nke putara ihe di n'ime Kraĭst. 18 Unu ekwela ka onye obula nke o na-amasi ife ndi mmuo ozi maobu ibi ndu umeala nke aghughu di n'ime ya, onye na-ekwu otutu okwu banyere obu o heru, si otu a na-afuli onwe ya elu n'efu n'ih i echiche nke onwe ya, maa unu ikpe ma napu unu ihe nrite unu. 19 Onye na-adighi ejidesikwa onye bu isi aka ike, onye a na-esite n'aka ya na-eme ka ah u niile, nke nkwonko ha na akwara ha niile na-ejikota n'otu, too eto di ka Chineke si choo ka ha too. 20 Ebe o bu na unu esorola Kraĭst nwuo n'ebe ozizi na amamihe niile nke na-achi uwa no, gini mekwaranu unu ji ka na-ebi ndu di ka a ga-as i na unu bu nke uwa, gini mere unu ji na-edo onwe unu n'okpuru iwu ya di iche? 21 "Ejidela nke a aka, edetula nke a ire, ebitukwala nke a aka"? 22 Iwu ndi a niile na-ekwu banyere ihe ndi ga-ala n'iyi mgbe a na-etinye ha n'oru, ha sitere n'iwu na ozizi

nke mmadu. 23 N'ezie, iwu ndi a yiri ihe e ji amamihe guzobe, n'ih i uz o si akwali mmuo mmadu n'ife ofufe di ka o choo, na iweda onwe n'ala, na ita anu ah u ahuh u. Ma ha abaghi uru o bu la iji ha gbochie aguu ojoo nke anu ah u.

3 Ya mere, ebe e mere ka unu buru ndi so Kraĭst bilie n'onwu, tukwasinu obi unu n'ih e di n'eluigwe ebe Kraĭst no n'akuku aka nri Chineke. 2 Ka echiche gbasara eluigwe ju unu obi. Unu atufukwala oge ichegbu onwe unu banyere ihe di n'uwa. 3 N'ih i na unu anwula. E zokwara ndu unu n'ime Chineke site na Kraĭst. 4 Mgbe Kraĭst onye bu ndu unu ga-aputa ihe, unu ga-esokwa ya puta ih e n'ebube ya. 5 Meenu ka ochicho ojoo niile nke uwa di n'ime unu buru ihe nwuru anwu. Unu etinyekwala aka n'ikwa iko, adighi ocha, ochicho ojoo, aguu ime ihe ojoo, na anya ukwu (nke bukwa ikpere arusi). 6 O bukwa n'ih i ihe ndi a ka onuma Chineke na-abiakwas i ndi ah u na-enupu isi. 7 Ihe ndi a bu ihe unu na-eme n'oge gara aga mgbe unu na-adi ndu n'ime ha. 8 Ma ugbu a bu oge iwezuga ihe ndi a niile na ndu unu: iwe, na onuma, na obi ojoo, na nkwalu niile, ya na okwu ihere niile na-esi unu n'onu na-aputa. 9 Unu agwala ibe unu okwu ugha, n'ih i na unu eyipula mmadu ochie ah u na-eme udi omume a. 10 Ugbu a, unu eyikwasila ndu oheru ah u, nke e ji amamihe na-eme ka o di oheru n'oyiyi nke onye kere ya. 11 Nkewa obula adighi n'ime ndu a. O dighi mkpa maobu onye Juu maobu onye mba ozo, maobu onye e biri ugwu, maobu onye a na-ebighi ugwu. O dikwaghi mkpa maobu onye na-asu asusu ozo, ma o bu onye ime oha, maobu onye Sitia, maobu ohu, ma o bukwanu onye nwe onwe ya. Ihe di mkpa bu na Kraĭst bu ihe niile, norokwa n'ime ihe niile. 12 Ya mere, di ka ndi Chineke hoputara, ndi di ns o na ndi o heru n'anya, yikwasinu onwe unu obi omiko, na obi ebere, na obi di umeala, na idi nwayoo, na ntachiobi. 13 Na-anagidenu ibe unu, gbagharakwa mmejo obula ibe unu na-emejo unu. Gbaghanu di ka Onyenwe anyi si gbaghara unu. 14 Nke kachasi nke, kwerenu ka ihunanya na-achi ach i na ndu unu, n'ih i na o bu nke a na-ejikota ihe niile n'otu. 15 Ka udo Kraĭst na-achi ach i n'ime obi unu, ebe unu bu akuku nke otu anu ah u ah u, a kporo unu ka unu nodu n'udo. Mgbe niile, nonu na-ekele. 16 Ka okwu nke Kraĭst biri n'ime unu n'uju ya. Werenu amamihe niile na-akuzirita ibe unu ihe, ma na-aduritakwa ibe unu odu.

Werekwanụ abụ ọma na abụ nke ime mmụọ bụọọ Chineke abụ ekele n'obi unu. **17** Ka ihe niile unu na-eme, n'okwu maọbụ n'omume bụrụ nke e mere na nke e kwuru site n'aha Onyenwe anyị Jisọs, na-enyekwanụ Chineke Nna ekele site na ya. **18** Ndi bụ nwunye, doonụ onwe unu n'okpuru di unu, di ka ọ kwesiri ime n'ime Onyenwe anyị. **19** Unu ndi bụ di, hụnụ nwunye unu n'anya, unu ejikwala obi ilu na-emeso ha omume. **20** Ụmuntakiri, ruberenụ nne na nna unu isi n'ihe niile, n'ih i na nke a na-amasi Onyenwe anyị. **21** Unu bụ nna, unu emela ihe ga-akpasu ụmụ unu iwe, ka ha ghara jda mba n'obi. **22** Ndi bụ ohu, na-eruberenụ ndi bụ nna unu ukwu n'anụ ahụ isi n'ihe niile, na-emenụ nke a, ọ bughị naanị mgbe ha nọ na-ele unu anya, maobụ mgbe unu chọrọ inata ihuoma, kama werenụ obi unu niile, na itụ egwu Onyenwe anyị rubere ha isi. **23** Ihe obula unu na-eme, werenụ obi unu niile mee ya. Ka ọ di ka ọ bụ Onyenwe anyị ka unu na-aruru ya, ọ bughị di ka unu na-aruru ya mmadu. **24** Chetanụ nke oma na unu nwere ugwo oru nke Onyenwe anyị kwadobere inye unu, ndi ya. N'ih i na ọ bụ Onyenwe anyị Kraist ka unu na-ejere ozi. **25** Onye obula na-eme ihe ojo ga-anata ugwo oru n'ih ihe ojo niile o mere. N'ih i na ile mmadu anya n'ihu adighi ya.

4 Unu ndi nwe odibo, jirinụ ikwuba aka otu na ikpe ziri ezi na-emeso ndi ohu unu omume, ebe unu maara na unu onwe unu nwere onyenwe unu n'eluigwe. **2** Na-anogidenụ n'ekpere, nọkwana n' nche na-enyekwanụ ekele. **3** Na-echetakwanụ anyi n'ekpere, ka Chineke meghere anyi uzọ ikwusa ozioma, ka anyi nwee ike kwusaa ihe omimi Kraist, nke m ji maka ya noro n'ulo mkporo, **4** ka m nwee ike kwuo ya ka o doo anya otu m kwesiri. **5** Unu were amamihe na-achikota onwe unu n'ebe ndi no n'ez i no, jizienụ ohere obula unu nwere nke oma. **6** Ka okwu unu na-ekwu buru nke juputara n'amara na-atu utu, ka unu mutakwa otu e si enye mmadu osisa di mma. **7** Tajikos, ezi nwanna anyi, onye kwesikwara ntukwas i obi, onye anyi na ya na-ejeko ozi n'oru Onyenwe anyi, ga-akorọ unu ihe niile banyere m. **8** Ana m ezitere unu ya, ka unu mara ihe banyere onodu anyi nakwa ka ọ gbaa obi unu ume. **9** Ezi nwanna anyi nwoke bụ Onisimos, onye kwesiri ntukwas i obi, onye bukwa otu n'ime unu, so ya na-abia. Ha ga-agwa unu ihe niile na-eme n'ebe a. **10** Aristakos, onye mu na ya no n'ulo mkporo, na-ekele unu. Mak nwanne Banabas na-

ekelekw a unu. (Onye unu natara ihe ntuziaka banyere ya, ọ buru na ọ bjarute n'ebe unu no, unu nabata ya nke oma.) **11** Jisos, onye a na-akpokwa Jostus, na-ekelekw a unu. Ọ bụ naanị ndi a bụ ndi Juu mu na ha na-aruko oru alaeze Chineke n'ebe a. Ha na-eme nno nke oma, na-enye m obi utu. **12** Epafras, odibo Kraist Jisos na onye bukwa otu onye n'ime ogbako unu na-ekele unu. Oge niile ka ọ na-ekpe ekpere n'ih i unu, na-arjo ka unu guzosie ike buru ndi tozuru etozu na ndi kwesiri ike n'ochicho niile nke Chineke. **13** Ana m agbara ya akaebe na ọ rusiri oru ike n'ih i unu na n'ih i ndi Laodisia na ndi Hierapolis. **14** Ezi enyi anyi Luk, onye dibia ukwu anyi na Dimas na-ekele unu. **15** Keleerenụ m umunna anyi bi na Laodisia na nwanna anyi Nimfas na chochi na-ezuko n'ulo ya. **16** Mgbe unu guchara akwukwo a, hunu na a gwakwara ya na nzuko di na Laodisia. Gwokwanu n'otu mgbe ahụ akwukwo nke si na Laodisia bia. **17** Gwanu Akipos ka ọ kpachapu anya rucha oru Onyenwe anyi nyere ya iru. **18** Eji m aka m dee ekele nke a mu onwe m bu Pol. Unu echefula na m no n'agbu. Ka amara dnyere unu.

1 Ndi Tesalonaiķa

1 Akwukwọ ozi a si n'aka Pọl, Saịlas na Timoti. Na-abjara nzukọ dī na Tesalonaiķa, ndi e jikọtara ha na Chineke Nna, na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. Ka amara na udo dīrī unu. **2** Anyi na-ekele Chineke ekele mgbe niile, na-echetakwa unu n'ekpere anyi. **3** Mgbe niile ka anyi na-echeta n'ekpere nye Chineke bụ Nna, ihe gbasara ọrụ unu nke sitere n'okwukwe, ya na irusị ọrụ ike unu nke sitere n'ihunanya, na iguzosi ike unu nke sitere n'olileanya unu nwere n'Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. **4** Umunna anyi, anyi maara na Chineke huru unu n'anya nke ukwu, hoputa unu. **5** N'ih na obughi naani nke okwu onu ka ozioma anyi rutere unu, kama o bukwa n'ike, na n'ime Mmuo Nso nakwa mmetuta nke di omimi. Unu maara udi ndu anyi biri n'etiti unu n'ih unu. **6** Nke a mere unu ji buru ndi na-enomi anyi na Onyenwe anyi. N'ih na unu jiri onu nke Mmuo Nso na-enye nabata ozioma ahụ, n'agbanyeghi otutu ahuhu di ukwu nke o wetaara unu. **7** N'uzo di otu a, unu ghorọ ihe ilere anya nye ndi niile kwere ekwe no na Masidonia na Akaja. **8** Ugbu a, e sitela na ndu unu mee ka ozioma Onyenwe anyi gbasaa gabiga Masidonia na Akaja. N'ih na a na-anu ihe banyere okwukwe unu nwere na Chineke n'ebe niile. Ya mere, o dikwaghi mkpa ka anyi kwuo ihe banyere ya. **9** N'ih na ha onwe ha na-ebu uzo gwa anyi ihe banyere nnabata unu nabatara anyi, na otu unu si site n'ikpere arusi tugharja, bido ife Chineke di ndu, onye bukwa ezi Chineke, **10** na i chere Okpara ya onye ga-esi n'elugwe, onye o sitere na ndi nwuru anwu kulite, Jisọs, onye na-anaputa anyi n'ive nke na-abja.

2 Unu onwe unu maara, umunna, na obibja anyi biakwutere unu abughi ihe lara n'iyi. **2** Anyi tara ahuhu na mbu e mekwara anyi ihe ihere na Filipai dika unu maara, ma site n'inyeaka Chineke anyi nwere obi ike igwa unu ozioma ya, o buladi mgbe a na-eguzogide anyi n'ebe o di ukwu. **3** N'ih na ariri anyi na-arjo unu esiteghị na njehie putu maobu n'ochichọ nke na-adighi ocha ma o bukwanu n'aghugho. **4** N'aka nke ozo, anyi na-ekwu okwu di ka ndi ozi Chineke nwaputara, ndi o tinyere ọrụ ozioma a n'aka na ntukwasị obi idebe. Anyi adighi agbali ime ihe ga-atọ mmadu uto, kama anyi chorọ ime ihe ga-atọ Chineke uto, bu onye na-enyocha echiche obi anyi. **5** O dighi

mgbe obula, di ka unu maara, anyi kwuru okwu nrafu maobu were uzo aghugho zoo anya ukwu anyi nwere. Chineke bu onye akaebe anyi. **6** O dighi mgbe anyi chorọ ka ndi mmadu obula maobu unu, maobu ndi ozo, too anyi. **7** O bu ezie, di ka ndi ozi Kraịst, anyi gara abu ibu aru nye unu. Kama, anyi biri n'etiti unu site n'idi nwayo di ka ndi bu nne na-azu umuntakiri ha, na-elekota ha. **8** N'ih na anyi huru unu n'anya nke ukwu ruo na o bughi naani na anyi kwusaara unu ozioma Chineke kama anyi nyekwara unu ndu anyi. N'ih na unu di anyi n'obi nke ukwu. **9** N'ezie umunna m, amaara m na unu ga-echeta otu anyi si ruo ọrụ hujukwa anya n'etiti unu. Anyi na-aru ọrụ ehie na abali ihu na anyi rutara ego ga-ezuru anyi, n'ih na anyi achoghị ibu oke ibu nye onye obula mgbe anyi na-ezisara unu ozioma Chineke. **10** Unu onwe unu bukwa ndi akaebe di ka Chineke si buru onye akaebe, na mmekorita anyi na unu bu ndi kwere ekwe, bu nwekorita di ocha na nke ezi omume, na nke ita uta obula na-adighi na ya. **11** N'ih na anyi mesoro onye obula n'ime unu di ka nna si emeso umu nke ya, **12** na-agba unu ume, na-akasi unu obi, na-akwagidekwa unu na unu kwesiri ibi ndu kwesiri umu Chineke, onye kpobataru unu n'ime alaeze ya na ebube ya. **13** N'ih nke a, anyi ga-aga n'ihu na-ekele Chineke na-esepughi aka, n'ih na mgbe unu nabataru okwu Chineke, bu nke unu nuru n'onu anyi, unu anabataghi ya di ka okwu mmadu, kama otu o dikwa n'ezikwu, ya bu okwu Chineke, nke na-arusikwa ọrụ ike n'ime unu bu ndi kweere ya. **14** Unu onwe unu, umunna m, ghoonu ndi na-enomi nzuko nke Chineke n'ime Kraịst Jisọs, ndi no na Judia. N'ih na unu onwe unu hukwara otu udi ahuhu ahu n'aka ndi ala unu, di ka ha onwe ha huru n'aka ndi Juu. **15** Ndi gburu ndi amuma, gbukwaa Onyenwe anyi Jisọs. Ugbu a ha na-akpagbukwa anyi na-achupu anyi. Ha na-emegide Chineke na mmadu niile **16** site n'igbochi anyi izisara ndi mba ozo ozioma ka a ghara izoputa ha. Ha na-esite n'uzo di otu a na-eme ka iko mmehie ha na-eju. Ma ikpe Chineke adakwasilarị ha. **17** Otu o di, umunna anyi, mgbe anyi si n'etiti unu puo, noo nwa oge nta, onodu a mere anyi ndi na-enweghi nne na nna (maobu na-anu ahu o bughi n'ime mmuo), n'ih otu unu si guo anyi aguu, anyi gbaliri ihu unu. **18** Anyi gbalisiri ike ibiakwute unu, karisa, mu onwe m bu Pọl gbaliri, gbalia ibja, ma ekwensu gbochiri anyi. **19** N'ih na olee ihe bu olileanya anyi, maobu onu anyi,

maobu okpueze anyi, nke anyi ga-iji nyaa isi mgbe a ga-eme ka anyi niile guzo n'ihu Onyenwe anyi Jisosh Kraist, mgbe o ga-abia? O bu na o bughu unu onwe unu? 20 N'ezie, unu onwe unu bu onu na otuto anyi.

3 Ya mere, mgbe anyi na-apughu inagide ya gaa n'ihu, anyi kpebiri ino naan anyi n'Atens. 2 Anyi zipuru Timoti, onye bu nwanna anyi, onye anyi na ya so na-aruru Chineke oru site n'ikwusa ozioma Kraist, ka o bjakwute unu, kasje unu obi, meekwa ka unu guzosie ike n'okwukwe unu. 3 Ka unu hapu ida mba n'ihu mkpagbu ndi a a na-akpagbu unu. Ma ana meche na unu onwe unu maara na nke a ga-abu ihe nketa anyi. 4 N'ihu na mgbe anyi na unu no, anyi buru uzogbaara unu ama na ihe ndi a aghaghị ibiakwasi unu. Ugbu a, ihe niile emezuola di ka unu matakware. 5 N'ihu nke a, mgbe m huru na m apughu inagide ihe ndi ahụ, eziri m ozi, ka a choputa maka okwukwe unu. N'ihu na ujo m bu ma eleghu anya o nweela uzogbaara onwunwa ojoo ahụ si nwaa unu onwunwa n'oge a, mee ka ndogbu niile anyi dogburu onwe anyi n'oru n'etiti unu buru ihe lara n'iyi. 6 Ma ugbu a, Timoti esitela n'ebe unu no loghachikwute anyi. O wetara ozioma banyere okwukwe unu na ihunanya unu. O mekware ka anyi mata na unu na-enwe ezi ncheta banyere anyi mgbe niile, na o na-agusi unu aguu ike ihu anyi anya, di ka o si agukwa anyi ihu unu anya. 7 N'ihu nke a, umunna anyi, anyi aburu ndi a gbara ume nke ukwu, o buladi n'ime mkpagbu niile nke anyi no n'ime ya, n'ihu iguzosi ike nke unu guzoro n'okwukwe unu. 8 Ugbu a anyi ga-adi ndu, ma o buru na unu eguzosie ike n'ime Onyenwe anyi. 9 Olee udi ekele anyi puru ikele Chineke n'ihu akuko nyere anyi onu n'ihu Chineke anyi n'ihu unu. 10 Ehihie na abali niile, anyi na-arjo ka anyi hu unu ihu na ihu, ka anyi wee ike tinyezuo ihe foduru n'okwukwe unu. 11 Ugbu a, ka Chineke Nna anyi na Onyenwe anyi Jisosh Kraist megheere anyi uzogbaara unu. 12 Ka Onyenwe anyi meekwa ka unu baa uba, ka unu babiga uba oke n'ihunanya unu nwere nye ibe unu, na ndi ozokwa, di ka ihunanya anyi si di ukwu n'ebe unu no. 13 Ka o mee ka obi unu guzosie ike n'idi nsogbaara, na-enweghi ita uta obula, n'ihu Chineke na Nna anyi, n'obibia nke Onyenwe anyi Jisosh ya na ndi nsogbaara ya niile.

4 N'ikpeazu, umunna anyi, anyi na-arjo ma na-akwagideka unu n'ime Onyenwe anyi Jisosh, di ka unu mutara site n'aka anyi otu unu kwesiri isi bie ndu,

nakwa ime ihe ga-atogbaara Chineke utogbaara. Unu na-eme nke a karja. 2 N'ihu na unu maara udi ndumodu ahu si n'aka Onyenwe anyi Jisosh nke anyi nyere unu. 3 N'ihu na nke a bu ochichogbaara Chineke, bu di di nsogbaara unu. Ka unu wezuga onwe unu site na ikwa iko, 4 ka onye obula n'ime unu mata ido ahu nke onwe ya n'ugwu na n'idi nsogbaara. 5 O bughu n'uzogbaara imejuputa ochichogbaara ojoo nke anu ahu di ka ndi mba ozogbaara na-amaghị Chineke. 6 Ka onye obula ghara imegbu maobu ighogbu nwanna ya n'okwu a. N'ihu na Onyenwe anyi ga-ata onye na-eme ihe di otu a ahuhu, di ka anyi gwara unu na mbu, na-adosikwa unu aka na nti ike. 7 N'ihu na okpukpo Chineke kpoo anyi abughu ka anyi na-ebi ndu adighi ochogbaara kama o choro ka anyi diri nsogbaara. 8 Ya mere, onye obula nke juru inara ntuziaka a, o bughu mmadu ka o juru, kama o bu Chineke onye na-enye unu Mmuo Nso ya. 9 Ugbu a, ihe gbasara ihunanya nke kwesiri idi n'etiti umunna, o kwesighi ka anyi gwa unu ihe ozogbaara banyere ya. N'ihu na unu onwe unu bu ndi Chineke kuziri ka unu wee ihunanya n'ebe ibe unu no. 10 Ma n'ezie, unu na-ahu umunna anyi niile bi na Masidonia n'anya. Ma anyi na-arjosikwa unu arijo ike si unu na-ahukwa ha n'anya karja ka unu huru ha ugbu a. 11 Nweenu aguu ibi ndu nwayoo, na-arukwanu oru diri unu. Jirikwanu aka unu na-aru oru dika anyi gwara unu, 12 nke a ga-eme ka ndu unu na-ebi kwa ubochi wetara unu nsopuru n'ebe ndi na-ekweghi ekwe no, meekwa ka unu ghara i dabere n'onye obula. 13 Umunna m, anyi choro ka unu mata ihe banyere ndi otu anyi ndi dara n'ura onwu, ya ewutela unu dika o si ewute ndi ozogbaara ndi na-enweghi olileanya. 14 N'ihu na ebe o bu na anyi kweere na Jisosh nwuru ma sitekwa n'onwu bilie, n'otu aka ahu, anyi kwenyekwara na site na Jisosh, Chineke ga-akpolite ndi niile nwuru anwu. 15 N'ihu na okwu nke Onyenwe anyi nke anyi na-akuziri unu bu nke a, na anyi ndi di ndu ruo obibia Onyenwe anyi agaghị ebu ndi dara n'ura onwu uzogbaara. 16 N'ihu na Onyenwe anyi n'onwe ya ga-esi n'elugwe ridata, o ga-ewere olu ike kpoo oku, werekwa olu nke onyeisi ndi mmuo ozi na uda opi ike nke Chineke. Mgbe ahu ndi niile nwuru n'ime Kraist ga-ebu uzogbaara bilie. 17 Mgbe ahu, anyi onwe anyi, ndi di ndu, ndi foduru n'awa, ka a ga-eweli anyi na ha elu n'ime igwe ojii, iga izute Onyenwe anyi na mbara elugwe, ebe anyi na Onyenwe anyi ga-anogbaara ruo mgbe ebighi ebi. 18 Ya mere, werenu okwu ndi a, na-agba onwe unu ume mgbe niile.

5 Ugbu a, ụmụna, banyere oge na mgbe ihe ndị a ga-emezu. Echeghi m na ọ dị mkpa i degara unu akwụkwọ. **2** Dị ka unu maara nke ọma na ụbọchị Onyenwe anyị ga-abịa dị ka onye ohi si abịa n'abalị. **3** Mgbe ha ga na-asị udo, na nchekwa dị, mgbe ahụ, na mberede, mbibi ga-abịakwasị ha dị ka ihe mgbu si adakwasị nwanị ime na-eme, nke ga-eme ka onye ọbụla ghara inwe ike ịgbapụ. **4** Ma unu onwe unu, ụmụna, anoghi n'ochichiri, nke ụbọchị ahụ ga-abịakwasị unu na mberede dika onye ohi. **5** Unu niile bụ ụmụ nke ihè na ụmụ nke ehie, anyị abụkwaghị nke ọchichiri maobu nke abali. **6** N'ihie nke a, ka anyị ghara ịdị na-arahu ụra dị ka ndị ọzọ, kama ka anyị mụrụ anyị ka anyị dokwaa anyị. **7** N'ihie na abali bụ mgbe ndị na-arahu ụra ji arahu ụra. Ọ bụkwa n'abalị ka ndị mmọna na-egbu na-añubiga mmọna oke. **8** Ma ebe anyị niile bụ ndị nke ihe, ka anyị bụrụ ndị anyị doro, ndị yi okwukwe na ihunanya dika ihe ikpuchi obi, yikwasikwa olileanya nke nzoputa dị ka okpu igwe. **9** N'ihie na Chineke akwadebeghi ikpe omuma na egwu nye anyị. Kama ka anyị nweta nzoputa site n'okwukwe anyị nwere n'Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **10** Ọ nwurụ n'ihie anyị ka ọ bụrụ, ma anyị dị ndu ma anyị nwurụ anwụ, anyị ga-esoro ya dirị ndu. **11** Ya mere, na-akasiritanu onwe unu obi. Na-emekwanu ihe ọbụla ga-ewuli ibe unu elu dị ka unu si eme. **12** Anyị na-arịọsi unu ike, ụmụna, ka unu na-asopuru ndị niile na-adogbu onwe ha n'oru n'ihie unu, ndị ahụ na-elekota unu n'ime oru Onyenwe anyị, na ndị ahụ na-adu unu odu. **13** Ka unu na-akwanyere ha uguwu site n'ihunanya n'ihie udi oru ha na-arụ. Ka unu na mmadu ibe unu birikwa n'udo. **14** Ma ugbu a, anyị na-arịo unu, ụmụna, na-adunu ndi na-anọ nkiti odu, na-agbanu ndi dara mba ume, nyerenu ndi na-adighi ike aka, nwekwanu ndidi n'ebe ha niile no. **15** Ka onye ọbụla ghara inyeghachi mmadu ibe ya ihe ojoo n'onodu ihe ojoo. Kama gbalisienu ike ime ezi ihe n'ebe ibe unu no na n'ebe mmadu niile no. **16** Na-anurinu onu oge niile. **17** Na-ekpenu ekpere oge niile na-esepughi aka. **18** Na-enyenu ekele mgbe niile banyere ihe niile, n'ihie na nke a bu ochicho Chineke banyere unu ndi bu nke Kraist Jisos. **19** Unu emenyula oku Mmuo Nso. **20** Ozọ unu eledala okwu ndi amuma anyị. **21** Kama na-anwalenu ihe niile ma na-ejidesikwanu ihe niile di mma aka ike. **22** Wezuganu onwe unu n'ihie ojoo niile. **23** Ka Chineke ya onwe ya, bu Chineke nke udo, doo unu nsọ n'uzo niile. Ka e debezuo mmuọ unu

na mkpuruobi unu na anu ahụ unu nsọ, na-enweghi ntupu obula ruo ubochi obija Onyenwe anyi Jisos Kraist. **24** Onye ahụ kpọrọ unu ga-emezu ihe ndi a, n'ihie na ọ bu onye kwesiri ntukwasị obi. **25** Biko ụmụna, na-ekperenu anyi ekpere. **26** Werenu isurita onu di nsọ na-ekele ụmụna anyi dum. **27** Iwu m na-enye unu site n'aha Onyenwe anyi bu ka unu guputa akwukwo a n'ihu ụmụna niile. **28** Ka amara Onyenwe anyi Jisos Kraist dinyere unu niile.

2 Ndi Tesalonaīka

1 Pọl, na Saĩlas, na Timoti dere akwukwọ a, Na-edegara nzukọ dī n'obodo Tesalonaīka n'ime Chineke Nna anyi, na n'ime Onyenwe anyi Jisọs Kraīst. **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisọs Kraīst diri unu. **3** Ụmunnna, anyi aghaghị ikele Chineke ekele mgbe niile banyere unu. O kwesiri ka anyi mee otu a, n'ih i okwukwe unu na-abawanye. Ihuanya onye oḅula n'ime unu nwere n'ebe ibe ya nọ na-abawanyekwa. **4** N'ih i nke a, anyi na-eji unu na-anya isi n'etiti nzukọ Chineke niile. Anyi na-akọrọ ha otu unu si jiri ntachiobi nọgidiesie ike n'ime nsogbu niile dakwasiri unu, na otu unu si nwee okwukwe dī ukwu, o ḅuladi n'etiti oke mkpagbu a na-akpagbu unu. **5** Ihe ndi a niile na-egosi na ikpe Chineke bu nke ziri ezi, nke e ji eme unu ndi kwesiri alaeze Chineke, nke unu na-ata ahuhu n'ih i ya. **6** Chineke bu onye ezi omume n'ezie. O ga-eji mkpagbu kwughachi ndi na-akpagbu unu. **7** O ga-enyekwa unu bu ndi a na-akpagbu na anyi onwe anyi ezumike. O ga-eme nke a mgbe a ga-eme ka Onyenwe anyi Jisọs ya na ndi mmu ozi si n'eluigwe puta ih e. **8** O ga-abia n'udi ire oku taa ndi ah u na-amagh i Chineke ahuhu na ndi juru inabata ozioma nke Onyenwe anyi Jisọs Kraīst. **9** Ndi a ga-ata ahuhu mbibi ruo ebighi ebi, ebe ha na-agagh i ah u ihu Onyenwe anyi na ebube nke ike ya, (aiōnios g166) **10** n'ubochi ah u o ga-abia inara ija mma na otuto, n'ime ndi nsọ ya, ya na ka o buru ihe itunanya n'ebe ndi kweerenu nọ, n'ih i na unu kwenyere ama nke ozioma ah u anyi gbaara unu. **11** N'ih i nke a, anyi na-anogide n'ekpere n'ih i unu, narijo ka Chineke guo unu dika ndi kwesiri okpukpo o kporo unu, na-arjokwa ka o site n'ike ya mee ka unu mezu ebumnobi nke ihe di mma, na ezi oru niile nke okwukwe. **12** Ka e nye aha Onyenwe anyi Jisọs otuto n'ime unu, unu onwe unu n'ime ya kwa, di ka amara nke Chineke anyi na nke Onyenwe anyi Jisọs Kraīst si di.

2 Ma ihe banyere obibia Onyenwe anyi Jisọs Kraīst, na nzukọ anyi na ya ga-ezukota, anyi na-adusi unu odi ike umunna. **2** Ka unu ghara ima jijiji maobu itu egwu n'uche unu n'ih i amuma, maobu okwu maobu akwukwo ozi e dere di ka o sitere n'aka anyi, nke nas i n'ubochi Onyenwe anyi eruola. **3** Unu ekwela ka onye obula duhie unu n'uzo obula, n'ih i na ubochi

ah u agagh i abia tutu ruo mgbe oke inupu isi ga-adi, na mgbe a ga-ekpughe onye mmebi ihu nke a kara akara ila n'iyi. **4** Onye mmebi ihu ga-ebuli onwe ya elu megide ihe niile a na-akpo chi maobu nke a na-efe ofufe, nke ga-eme ka o dozie onwe ya n'ulonso Chineke, na-ekwuputa na ya bu Chineke. **5** Unu echetagh i ihe m gwara unu n'oge mu na unu no banyere ya? **6** Ma ugbu a, unu maara na o nwere onye na-egbochi ya ka o hapu iputa ihe. N'ih i na mgbe o ga-aputa bu mgbe oge ya ruru. **7** Ma oru nzuzo nke mmebi ihu ebidolari ugbu a, ma onye ah u na-egbochi ya ibabiga uba oke ga-anogide na-eme otu a tutu ruo mgbe oge e wezugara ya. **8** Mgbe ah u, a ga-eme ka onye mmebi ihu ah u puta ih e, bu onye Onyenwe anyi Jisọs ga-eji ume o ga-esi n'onu ya kuputa laa n'iyi, ma mee ka o ghara idikwaozo site n'obibia ya. **9** Obibia onye mmebi ihu ah u ga-abu di ka oru ekwensu si di, site n'ike iru oru ebube aghughu na ihe iribama di iche iche, na oru itunanya aghughu di iche iche nke ugha. **10** Ya na udi oru ojo di iche iche nke o ga-eji duhie ndi ah u na-ala n'iyi. Ha ga-ala n'iyi n'ih i na ha juru ih u ezikwu n'anya ma nwee nzoputa. **11** N'ih i nke a, Chineke ga-ahapu ha ka e duhie ha, ka ha jiri obi ha niile nabata okwu ugha ndi a. **12** Ihe nke a putara bu na ndi niile na-ekweghi n'ezikwu ah u ma nwee mmasi n'ajo omume ka a ga-ama ikpe. **13** Anyi kwesiri inye Chineke ekele mgbe niile n'ih i unu umunna ndi Onyenwe anyi huru n'anya. N'ih i na Chineke esitelari na mmalite hoputa unu ka unu buru ndi a zoputara site n'oru ido nsọ nke Mmuo Nso na site n'okwukwe unu n'ezikwu ah u. **14** N'ih i nke a, o kporo unu site n'ozio ma anyi ka unu nweta otuto nke Onyenwe anyi Jisọs Kraīst. **15** Ya mere, umunna, nọgidenu n'ozizi ah u anyi mere ka unu muta site n'ozizi anyi ziri unu, maobu na akwukwo anyi deere unu. **16** Ka Onyenwe anyi Jisọs Kraīst n'onwe ya, na Chineke Nna anyi, onye huru anyi n'anya, site n'amara ya nye anyi agbamume di ebighi ebi na ezi olileanya, (aiōnios g166) **17** gbaa obi unu ume, ma mee ka unu guzosie ike n'iru oru na ikwukwa ihe niile di mma.

3 N'ikpeazu, umunna, na-ekperenu anyi ekpere ka ozi Onyenwe anyi gaa n'ihu na-agbasa ruo ebe niile ma buru ihe a na-asopuru, di ka o gbasara n'etiti unu. **2** Ka e nwee ike naputa anyi n'aka ndi ajo mmadu, n'ih i na o bugh i mmadu niile nwere okwukwe. **3** Ma

Onyenwe anyị kwesiri ntụkwasị obi, ọ ga-echebe unu ma gbaakwa unu ume ka unu hapụ ịdaba n'aka ajọ onye ahụ. **4** Anyị nwere nchekwube n'ime Onyenwe anyị na unu na-eme ma ga-anọgidekwa na-eme ihe niile anyị nyere unu n'iwu. **5** Ka Onyenwe anyị duzie obi unu ighọta ịhunanya Chineke ya na ụdị ntachiobi Kraịst nwere. **6** Ụmụnna, nke a bụ iwu anyị na-enye unu site n'aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. Ka unu zere onye ọbụla kporo onwe ya onye kwere ekwe n'ime unu na-ebi ndụ umengwụ na onye na-adighị eso ozizi nke unu natara n'aka anyị. **7** N'ihì na unu maara nke ọma n'ime onwe unu na unu kwesiri igbaso omume anyị. O nweghị mgbe ọbụla unu hụrụ anyị ka anyị na-agaghari hapụ ọrụ anyị kwesiri ịrụ. **8** O nweghị onye ọbụla anyị riri nri ya nke anyị na-ebughị ụzọ kwụọ ya ụgwọ. Kama anyị rụsiri ọrụ ike, dogbukwaa onwe anyị n'ọrụ ehie na abali, ka anyị ghara ịbụ ibu arọ nye onye ọbụla. **9** Ọ bughị na anyị enweghị ikike ịnara unu ihe oriri, kama ọ bụ ka anyị kuziere unu site n'omume anyị ihe unu ga na-eñomi. **10** Ọ bụladị mgbe anyị na unu nọ, anyị nyere unu iwu a si, "Onye ọbụla na-agaghị ọrụ ya erila nri." **11** Ma anyị anụla na ụfọdụ n'etiti unu na-anọ nkịtị na-arughị ọrụ ọbụla, kama ndị di otu a na-agaghari, na-etinye anya n'ihe na-agbasaghị ha. Ha anaghị arụ ọrụ ọbụla. **12** Anyị na-enye ndị a iwu, na-adusikwa ha ọdụ ike site n'aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, si ha wetuo obi ha ala rụsie ọrụ ha ike. Ka ha riekwa nri ha ji aka ha rụpụta. **13** Otu ọ di ụmụnna, unu ekwela ka ike ịrụ ọrụ ọma gwụ unu. **14** Ma ọ bụrụ na ndị ọbụla adighị erube isi nye ihe anyị kwuru n'ime akwụkwọ ozi a, hụbanụ ndị di otu a ama ma kwusikwa iso ha nweko ihe ọbụla, ka ihere mekwa ha. **15** N'agbanyeghị nke a, unu agụkwala ha di ka ndị iro unu, kama nyenụ ha ndumọdụ di ka ụmụnna. **16** Ugbu a, ka Onyenwe anyị, onye udo na-esi n'aka ya abia tükwasiri unu udo ya mgbe niile, n'ime onodụ ọbụla unu nọ n'ime ya. Onyenwe anyị nnyekwara unu. **17** Mụ onwe m bụ Pọl ji aka m deputa ekele a, nke m na-ekele unu niile. Nke a bụ ihe e ji arịba akwụkwọ niile m dere ama. Otu a ka m si ede ihe. **18** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyere unu niile.

1 Timoti

1 Pọl, onyeozị Kraịst Jisọs site n'iwu Chineke Onye nzọpụta anyị, na nke Kraịst Jisọs, onye bụ olileanya anyị, **2** Na-edegara gị bụ Timoti ezi nwa m n'ime okwukwe akwụkwọ a. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị dirị gị. **3** Dị ka m gbara gị ume, mgbe m na-aga Masidonia, nọgide n'Efesọs ka i nwee ike nye mmadụ ụfọdụ iwu ka ha ghara iga n'ihu n'izi ụkpụrụ dī iche. **4** Mee ka ha kwụsị iko ogologo akụkọ, na inyocho ihe gbasara usoro omumụ dī iche iche nke na-adighi agwụ agwụ. N'ih na ihe ndi a na-eweta ajujụ na iru ụka na-abaghị uru, kama inyere ndi mmadụ aka inabata ụzọ ahụ Chineke kwadoro site n'okwukwe. **5** Ihe anyi bu n'obi nye iwu a, bu ka a kwalite ihunanya nke sitere n'obi ocha na ezi akonuche, na okwukwe nke aghugho na-adighi. **6** Ufodu e sikwala n'ihe ndi a dapu, jehie uzọ, site n'oke iru ụka na-abaghị uru. **7** Ha chorọ ibu ndi ozizi iwu ma ha amaghị ihe ha na-ekwu maobu ihe ha na-akwadosi ike. **8** Ma anyi maara na iwu di mma, ma o buru na onye obula ewere ya mee ihe a chorọ ka e jiri ya mee. **9** Ma emeghi iwu n'ih ndi ezi omume. Kama, e mere iwu n'ih ndi ahụ na-emebi iwu na ndi na-enupu isi, ndi kporo Chineke asi na ndi mmehie, ndi ruru aru, ndi na-egbu nna ha na nne ha, na ndi na-egbu mmadụ ibe ha, **10** na ndi na-akwa iko na ndi ikom na-emeru onwe ha n'ahu ndi ikom ibe ha, ndi na-azu ahia ndi ohu, na ndi ugha niile, na ndi na-agba ama ugha, tinyere ihe ndi ahụ niile megidere ezi ozizi ahụ, **11** nke dabara n'ozio ma ahụ di ebube, nke Chineke di ngozi, nke o nyefere m n'aka na ntukwasị obi ichebe. **12** Ana m ekele Kraịst Jisọs Onyenwe anyi ekele, onye na-enye m ike, n'ih na o guru m di ka onye e kwesiri itukwasị obi mgbe o hoputara m ijere ya ozi. **13** O bu ezie na n'oge gara aga, abu m onye na-ekwujo Chineke na onye na-akpagbu ndi ya, burukwa onye na-emegide emegide. Ma Chineke meere m ebere n'ih na m mere ihe ndi ahụ n'onodu amaghị ihe, na enweghi okwukwe. **14** Ma Onyenwe anyi wukwasiri m amara ya, nke babigara uba oke, ya na okwukwe na ihunanya n'ime Kraịst Jisọs. **15** Okwu a kwesiri ntukwasị obi, kwesikwa ka anabata ya nke oma: Kraịst Jisọs b'ara n'ua izoputa ndi mmehie, nke mu onwe m bu onyeisi ha. **16** O bu n'ih nke a ka e ji gosi m ebere, ka Kraịst Jisọs site n'ime m, bu onye kachasi di njo, gosi enweghi

ogwugwu nke ntachiobi ya, ka m buru ihe nlere anya nye ndi ahụ niile ga-ekwere na ya, ma nata ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **17** Ugbu a, ka enye Eze ahụ na-adị ruo mgbe niile, Onye na-adighi anwu anwu, Onye a na-adighi ahụ anya, Onye naani ya bụ Chineke, nsopuru na otuto ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165)

18 Ugbu a, Timoti nwa m, ana m enye gi ndumodu a di ka amuma ahụ e buru banyere gi n'oge gara aga si di. Ka i site n'igbaso ya nwe ike ilu ezi ogo ahụ. **19** Jidesie okwukwe i nwere ike, ya na ezi akonuche. N'ih na ufodu ajula ezi akonuche ma si otu a dapu n'okwukwe. **20** Haimeniōs na Alegzanda so na ndi a. Ewerela m ha nyefee Ekwensu n'aka, ka o taa ha ahuhu tutu ruo mgbe ha mutara na ha ekwesighi ikwu okwu nkulu megide Chineke.

2 Na mbu, ana m ario ka e kpee ekpere, kwuchite onu ndi ozo n'ekpere, ma nye ekele n'isi mmadu niile, **2** kpee ekpere maka ndi eze niile, na ndi niile no n'onodu ochichi, ka anyi nwee ike bie ndu udo na nke nsogbu na-adighi, n'ime isopuru Chineke di ka o chorọ. **3** Nke a bukwa ihe di mma na ihe na-atọ Chineke Onye nzoputa anyi ezi uto. **4** Onye chorọ ka a zoputa mmadu niile, ka ha niile b'aru na mmazu nke eziokwu. **5** N'ih na o bu naani otu Chineke di. O bukwa naani otu onye ogbugbo di n'etiti Chineke na mmadu. Kraịst Jisọs, onye ya onwe ya bu mmadu. **6** Onye weere onwe ya ka o buru ihe mgbaputa n'ih mmadu niile, nke bu igba ama a na-enye n'oge ya. **7** N'ih nke a, a hoputara m ka m buru onu na-ekwuru oha nakwa onyeozị, na onye nkuzi nye ndi mba ozo banyere ezi okwukwe ahụ. Eziokwu ka m na-ekwu, anaghị m agha ugha. **8** N'ih nke a, achoro m ka ndi ikom, n'ebe niile na-achili aka di nsọ elu n'ekpere, na-ebughị iwe n'obi, na-arukwaghị ụka. **9** Achokwara m ka ndi inyom kwadoo onwe ha n'uzo kwesiri ekwesị, ka ha jiri nsopuru na uche zuruoke chorọ onwe ha mma. O bughị isi a kpara akpa, ma o bukwanyu ngwa mma nke olaedo maobu pieal, maobu uwe di oke onuahia ha na-eyi. **10** Kama site n'ezị oru oma ha nke kwesiri ndi inyom na-ekwuputa na ha na-ekpere Chineke. **11** Nwanyi kwesikwara iji obi di umeala na obi di nwayo gee nti mutakwa ihe mgbe a na-ezi ihe. **12** Ekwenyeghi m ka nwanji zie ihe, maobu ka o buru onyeisi n'ebe ndi nwoke no. Ha kwesiri ino nwayo mgbe obula unu zukoro. **13** O bu n'ih na e buru uzọ kee Adam tupu e kee Iiv. **14** O bukwaghị Adam ka a

ghogburu, kama o bu nwanyi ka a ghogburu mee ka o buru onye mmebi iwu. 15 Ma a ga-azoputa ha site n'omumu nwa ma o buru na ha anogide na-ebi ndu okwukwe na ihunanya, na idi nsọ, na nke uche zuruoke.

3 Nke a bu okwu kwesiri ntukwasị obi ma burukwa ezio kwu, bu nke na-asi, o buru na onye obula nacho onodu ibu ukochukwu, o na-achọ ezi oru kacha mma. 2 Ya mere onye ukochukwu kwesiri ibu onye a na-adighi ata uta, onye luru otu nwunye, onye obi umeala, onye na-achikota onwe ya nke oma, onye nwere nsopuru, onye na-anabata ndi obia n'ulo ya, nakwa onye nwere ike ikuzi ihe. 3 O gaghị abụ onye na-anubiga mm anya oke, o gaghị abụ onye na-alukari ogu, kama o ga-abu onye di nwayoo, onye na-ahughi okwu na uka n'anya, na onye na-adighi ahụ ego n'anya. 4 O ga-abu onye na-achizi ezinaulo ya nke oma, burukwa onye na-achikwa umu ya inwe nsopuru n'uzo obula. 5 (N'ihu na o buru na mmadu enweghi ike chikotazie ezinaulo ya, o ga-esi ahaa chizie choochi Chineke?) 6 O gaghị abụ onye cheghariri oheru, ma o bughi ya, o ga-afuli onwe ya elu n'inya isi, ma si otu a daba n'omuma ikpe di ka ekwensu. 7 O ga-abukwa onye nwere ezi ama n'ebe ndi no n'ezị no, ka o ghara idaba n'onodu ihere nakwa n'onya ekwensu. 8 Otu ahụ kwa, ndi a hoputara ijere choochi ozi aghaghị ibu ndi kwesiri nsopuru, ndi na-enweghi ire abuo, ndi kwesiri ntukwasị obi. Ha agaghị abụ ndi na-anubiga mm anya oke na ndi akpiri ego na-agbaso uru n'ezighi ezi. 9 Ha ga-abu ndi ji akonuche di ocha na-ejidesi ezio kwu nke okwukwe anyi ike. 10 Tupu a hoputa ha iru oru a, a ga-ebu uzo nwalee ha. O buru na ha enweghi ebubo obula megide ha, mgbe ahụ, a ga-eme ha ndi na-eje ozi na choochi. 11 Otu aka ahụ kwa, ndi nwanyi kwesikwara ibu ndi nwere nsopuru n'uzo obula, ndi na-adighi ebu iro n'obi, ndi na-adighi agba asiri, kama ndi nwere obi umeala, na ndi kwesiri ntukwasị obi n'ihe niile. 12 Ndi niile a ga-ahoputa ije ozi na choochi aghaghị ibu ndi nwere naani otu nwunye, ndi na-achizi umu ha na ezinaulo nke aka ha nke oma. 13 N'ihu na ndi ahụ ruru oru ije ozi ha nke oma nwere ugwo oru. Ugwo oru ha bukwa nsopuru ahụ ndi ozo ga-asopuru ha, na nkwuwa okwu ha nwere banyere okwukwe a n'ime Kraist Jisos. 14 Enwere m olileanya na m ga-abia ileta gi na mgbe na-adighi anya, ma ana m edere gi ihe ndi a. 15 Asi na m enweghi ike

bia osiiso, i ga-amata otu ndi mmadu kwesiri isi bie obi n'ezinaulo Chineke, nke bu nzuko nke Chineke di ndu, ogidi na ntqala nke ezio kwu ahụ. 16 Karichasia nke a, o bu ihe omimi di ukwu, bu ntqala ebe ezi idi nsọ si walite: O putara ihe n'udidi mmadu, Mmuo Nso gosiri na o bu onye ezi omume, ndi mmuo ozi huru ya, e kwusara ihe banyere ya nye mba niile, uwa niile kwenyeere na ya, a nabatakwara ya n'ebube nke eluigwe.

4 Ma Mmuo Nso agwagheela anyi onu si, na n'oge ikpeazu ufodu mmadu n'ime choochi ga-esite n'okwukwe wezuga onwe ha, buru ndi na-agbaso mmuo nduhie nakwa ozizi ihe banyere mmuo ojo. 2 Ozizi di otu a na-esite n'ihu abuo nke ndi ugha, bu ndi eji igwe oku da nwuo akonuche ha. 3 Ndi di otu a na-egbochi ilu di na nwunye na iri ihe oriri ufodu. Ma o bu Chineke kere ihe oriri ndi a ka ndi kwere ekwe, ndi maara ezio kwu ahụ jiri ekpere na ekele nara ha. 4 Ihe niile Chineke kere di mma, o dikwaghị ihe obula a ga-aju ma o buru na e jiri ekele nara ya, 5 n'ihu na-esitere n'okwu Chineke na ekpere doo ya nsọ. 6 O buru na i mee ka umunna mara ihe ndi a, i ga-abu ezi onyeozi Kraist Jisos, onye a zulitere nke oma site n'ezio kwu nke okwukwe, na ezi ozizi nke i gbasoro. 7 Atufula oge gi n'iru uka ruru aru banyere akuko ifo nzuzu, na akuko na-abaghị uru nke ndi agadi nwanyi na-ako. Kama zuo onwe gi ka i buru onye nke na-asopuru Chineke. 8 Igwuri egwu nke anu ahụ di mma kama ibu onye nke Chineke bara uru karja n'uzo obula, n'ihu na nkwa di n'ime ya bu banyere ndu di ugbo a na ndu di n'ihu. 9 Okwu a kwesiri ntukwasị obi, kwesikwa ka a nara ya nke oma. 10 Anyi na-adogbu onwe anyi n'oru na-ahujukwa anya maka na anyi tukwasiri olileanya anyi na Chineke di ndu, onye bu Onye nzoputa mmadu niile, karichasia, nke ndi niile kwere ekwe. 11 Ndi a bu ihe ndi i ga-akuzi, kwudosie ike na-akuzi ha. 12 Ekwela ka onye obula lelja gi anya n'ihu na ibu okorobia. Kama mee ka i buru ihe jmaatụ na ihe ilere anya oma nye ndi kwere ekwe, n'okwu, n'ibi obi, n'ihunanya, n'okwukwe nakwa n'idi ocha n'uche. 13 Tutu ruo mgbe m ga-abia n'ebe ahụ, na-aguputa ma na-akowakwara ndi choochi ihe e dere n'ime akwukwo nsọ. Na-ekwusakwa okwu Chineke. 14 Elelila onyinye ime mmuo nke i nwere anya, bu nke e nyere gi site n'ibu amuma putara ihe mgbe ndi okenye bikwasiri gi aka n'isi. 15 Jiri onyinye ndi a niile ruo oru, nogidesie ike n'oru gi, ka onye obula mata,

hukwa na i na-eme nke oma. 16 Na-elezi anya na ndu gi, na ozizi gi. Nogidesie ike n'ihe ndi a n'ih i na site na ha, i ga-azoputa onwe gi, zoputakwa ndi na-ege gi nti.

5 Abarala okenye mba n'olu di ike, kama jiri aririo na nsopuru gwa ya okwu di ka o bu nna gi. Na-agwa umu okorobia okwu di ka i ga-esi gwa umunne gi i huru n'anya okwu. 2 Na-emeso ndi inyom ndi bu okenye omume di ka ndi nne, ma na-emesokwa umu agbogho omume di ka i ga-esi mesoo umunne gi nwan yi omume. Na-echekwa uche n'idi ocha n'ebe o zuruoke. 3 Sopurunu umu nwan yi di ha nwuru, ndi na-ebi ndu di ka ndi di ha nwuru anwu n'ezio kwu. 4 Kama o buru na nwan yi obula di ya nwuru nwere umu, maobu umu umu, ndi a bu ndi kwesiri ibu mkpa ha. N'ih i na anyi kwesiri isite n'ulo anyi gosi obioma anyi inyere ndi muru anyi aka. N'ih i na omume di otu a na-atu Chineke utu. 5 Nwan yi di ya nwuru n'ezie, nke na-enweghi onye na-elekota ya anya, atukwasila obi ya na olileanya na Chineke. O na-anogidekwa n'ekpere na aririo ehilie na abali. 6 Ma nwan yi di ya nwuru nke weere onwe ya nyefee n'aka igbaso ihe na-eme ya obi utu burii onye nwuru anwu, o bu ezie na o ka di ndu. 7 Nye ha ihe ndi a dika iwu, ka ha ghara i bu ndi a na-ata uta. 8 Onye obula na-adighi egboro ndi ikwu ya, karichasia ndi ezinaulo nke aka ya ihe na-akpa ha mkpa, ajula okwukwe ah u ma jokariakwa onye na-ekweghi ekwe na njo. 9 Nwan yi obula di ya nwuru ga-aba n'otu ndi di ha nwuru ga-abu onye gbara iri afu isii maobu karija. O ga-abukwa onye luru naani otu di. 10 O ga-abu onye mmadu niile na-agbara ezi ama, n'ih i ezi oru o ruru. O ga-abu onye zulitere umu ya n'uzo ziri ezi, onye na-elezi ndi obia anya, onye na-enyere ndi orja na ndi meruru ah u aka, onye nasa ukwu ndi nsu na onye jikeere mgbe niile ime ihe oma. 11 Ma o kwesighi ka e debanye aha umu agbogho di ha nwuru n'otu umu nwan yi di ha nwuru anwu. N'ih i na mgbe ochicho anu ah u jidesiri ha ike, ha ganupuru Kraist isi, chowa ilu di ozo. 12 Udi omume a ga-ewetara ha ikpe omuma, n'ih i na ha emezughi nkwa ha kwere na mbu. 13 Wezugawari nke a, na ha amuta omume idi umengwu, n'aga n'ulo di iche iche. O bugh i naani na ha bu ndi na-adighi aru oru, kama ha na-etinye anya n'ihe na-agbasaghi ha, na-akpa asiri, na-ekwu okwu nzuzu, na-ekwu ihe ha ekwesighi ikwu. 14 N'ih i nke a, ana m adu ndi umu agbogho ndi a di ha nwuru odu ka ha luru di ozo, muokwa

umu, ma na-elekotazikwa ezinaulo ha anya nke oma. O buru na ha mee nke a, o dighi onye iro obula gae kwu okwu ojoo megide anyi. 15 Ufodu ndi mmadu adahielari uzo, soro ekwensu. 16 Ya mere, nwan yi obula kwere ekwe, nke nwere n'ezinaulo ya ndi inyom di ha nwuru anwu, ya jisie ike gboro ha mkpa. O dighi mma ibogbu chochi n'ibu, ka o nwee ike iletazu ndi no n'onodu umu nwan yi di ha nwuru n'ezie. 17 Nye ndi okenye, ndi na-achi nke oma nsopuru kwesiri ekwes i na ugwo oru okpuku abuo, okachasi ndi na-adogbu onwe ha n'oru izi ozioma na n'ikuzi ihe. 18 N'ih i na akwukwo nsu kwuru, "Ekechila onu ehi mgbe o na-azocha mkpuru oka," hapu ya ka o na-eri nri mgbe o na-aru oru, ozokwa, "Onye na-aru oru kwesiri inata ugwo oru ya." 19 Egela nti n'ebubo ojoo obula a na-ebo onye okenye kariakwa maobu na ndi akaebe abuo maobu atogbara ama megide ya. 20 Ma ndi okenye ah u nogidere na-eme mmehie, kpopta ha baara ha mba n'ihu mmadu niile, ka ndi ozo tuo egwu gharakwa iso omume ha. 21 Ana m adu unu aka na nti n'ihu Chineke na n'ihu Onyenwe anyi Jisos Kraist na n'ihu ndi mmu ozi a hoputara, ka unu debe ukpuru ndi a niile, nye onye obula ntaramahulu nke ruru ya, elekwala onye obula anya n'ihu. 22 Ebikwasikwala onye obula aka n'isi osijiso ime ya okenye maobu onye na-eje ozi. Ekwela ka i keta oke na mmehie ndi ozo. Debe onwe gi ocha. 23 Anukwala naani mmiri ozo, na-ahu ntakiri mman ya maka afu gi na nrija nrija nke na-arja gi otutu mgbe. 24 Mmehie ufodu mmadu na-aputa ihe ma na-ebukwa ha uzo ruo oche ikpe, ma ndi ozo ka a na-ahuta mmehie ha n'oge ikpeazu. 25 Otu a kwa, oru oma na-aputa ihe, ma o buladi ndi na-aputaghi ihe, apughi izo ha ezo.

6 Ndi niile bu ohu ga-ahu ndi nwe ha di ka ndi ekwesiri inye ugwu na nsopuru, ka a ghara ikwujo aha Chineke na ozizi anyi. 2 Ndi nke nwere ndi kwere ekwe dika ndi nwe ha ekwesighi ileli ha anya n'ih i na ha bu umunna ha. Kama, ha kwesiri ijere ndi nwe ha ozi nke oma karija, n'ih i na ndi na-erite uru n'oru ha bu ndi kwere ekwe burukwa ndi anyi huru n'anya. Ihe ndi a ka i ga-akuziri ha, dukwaa ha odu banyere ime nke a. 3 Onye obula na-ezi ihe ozo nke na-adabaghi n'okwu ezi ntuala na-enye ndu nke Onyenwe anyi Jisos Kraist, ya na ozizi nke ibi ndu kwesiri onye nke Chineke, 4 bu onye nganga na-afuli elu, ma burukwa onye na-amaghi ihe. Ochicho obi ya bu nke na-ezighi

ezi ma jupụtakwa n'irụ ụka na ekworo nke na-eweta ikpọ asị na esemokwu, na nkwulu nakwa ajọ echiche, 5 na isi irụ ụka niile nke na-esite n'aka ụmụ mmadụ ndị echiche ha na-enweghikwa eziokwu. Ha na-eche na ife Chineke bụ ụzọ e si aba ogaranya. 6 Ma ikpere Chineke bara uru nke ukwu nye onye nwere afọ ojuru n'ihe oḅula o nwere. 7 N'ihu na o nweghi ihe anyi ji n'aka mgbe anyi biara n'ụwa, otu a kwa, o nweghi ihe anyi ga-ewerekwa mgbe anyi ga-esi n'ụwa puo. 8 Ya mere, o buru na anyi enwe ihe oriri na uwe anyi ji ekpuchi otu anyi, afọ kwesiri iju anyi n'ihe anyi nwere. 9 Ma ndi na-achọ iba ogaranya na-adaba n'onwunwa na n'ime onya na otutu ihe nzuzu na ochicho ojoo niile di iche iche nke na-enubanye ha n'ila n'iyi na mbibi. 10 N'ihu na ihu ego n'anya bu mgborogwu nke ime ihe ojoo niile di iche iche. Ufodu ndi huru ego n'anya, ndi na-achosi ya ike, adapula n'okwukwe ha, si otu a tinye onwe ha n'otutu onodu na-ewetara ha obi ojoo na iru uju. 11 Ma gi bu onye nke Chineke, gbaara ihe ndi a niile oso. Ma chusoo ezi omume na iyi Chineke, na okwukwe, na ihunanya, na ntachiobi, na idi nwayo. 12 Na-agbasi mgba oma nke okwukwe gi ike, jidesiekwana ndu ebighi ebi ahụ aka ike bu nke a kpoo gi oku maka ya mgbe i mere ezi nkwuputa gi n'ihu otutu ndi akaebe. (aiōnios g166) 13 N'ihu Chineke, onye na-enye ihe niile ndu, na n'ihu Kraist Jisus onye gbara ama nkwuputa oma n'ihu Pontios Paillet. Ana m enye gi iwu 14 ka i debezuo ihe niile e nyere n'iwu na-enweghi ntupo obula maobu ita uta ruo mgbe Onyenwe anyi Jisus Kraist ga-aputa ihe. 15 Nke a ga-emezu mgbe oge zuru site n'ike ya, Chineke, onye di ngozi na onye naani ya na-achi, Eze kachasi eze niile, na Onyenwenu kachasi ndi wenu niile. 16 Onye naani ya na-adighi anwu anwu. Onye na-ebikwa n'ime ihè nke mmadu obula na-apughu ibiaru nso. Onye mmadu obula na-ahubeghi anya mgbe obula, onye a na-apughikwa ihu anya. O bu ya ka nsopuru na ike diri ruo mgbe ebighi ebi. Amen. (aiōnios g166) 17 Nye ndi bu ogaranya n'oge ugbo a iwu ka ha ghara inya isi, maobu tukwasu obi ha n'akunuba, nke a na-eghighi aka. Kama ka ntukwasu obi ha diri na Chineke onye na-enyezu anyi ihe niile site n'aku ya n'ihu ime anyi obi utu. (aiōn g165) 18 Gwa ha ka ha na-eme ezi ihe, ka ha buru ogaranya n'oru oma niile, ka ha nwee obioma na inyere ndi ozo aka, dikwa njikere ikenye ndi ozo ihe site n'ihe ha nwere. 19 N'uzo di otu a, ha na-akpadoro onwe ha aku nke ga-aburu ha

ntola siri ike n'ogbo di n'ihu, nke a ga-eme ka ha rite ndu ahụ nke bu ezigbo ndu n'uru. 20 Timoti chebekwa ihe ndi ahụ e nyefere gi n'aka, wezuga onwe gi site n'okwu nzuzu nke ruru aru, na iru ụka nzuzu nke ha na-akpo ihe omuma, 21 bu nke ufodu kwuputara, ma na ime nke a, ha esitela n'uzo okwukwe kpafuo. Ka amara dinyere gi. Amen.

2 Timoti

1 Pọl, onyeozị Kraịst Jisọs, dị ka uche Chineke si dī, na dī ka nkwa ndū n'ime Kraịst Jisọs si dī, 2 Nye gị Timoti, ezi nwa m. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị dīrị gị. **3** Ana m ekele Chineke, bụ onye m na-ejere ozi ekele, dī ka nna nna m ha mere site n'akọnuche dī ọcha, ọtụtụ mgbe ka m na-echeta gị n'ekpere m ehizie na abalị. **4** Ka m na-echeta anya mmiri gị, ọ na-agusị m agụụ ike ehizie na abalị ihu gị, ka ọrụ m zuo oke. **5** Emere m ka m cheta okwukwe ihu abụọ n'adighi nke i nwere, bụ okwukwe nke burii ụzọ dīrị n'ime nne nne gị Lọisi, bja dīkwa n'ime nne gị Yunaisi. Emere ka m kwenye na otu okwukwe ahụ dīkwa n'ime gị. **6** N'ihī nke a, achoro m ichetara gị ka i mee ka onyinye Chineke ahụ i nwere na-enwu dī ka ọkụ, bụ nke i natara mgbe m bikwasiri gị aka m abụọ n'isi. **7** N'ihī na Chineke enyeghi anyi mmuo itụ ụjọ, kama o nyere anyi mmuo na-emejuputa anyi n'ike, na ihunanya, na uche zuruoke. **8** Ihere emela gị ikwuputa ama banyere Onyenwe anyi maobu banyere m bụ onye mkporo ya. Kama, site n'ike Chineke, soro m huo ahuhu n'ihī ozioma ahụ. **9** O zoputara anyi, kpobata anyi na ndu dī nsọ. O bughī n'ihī na anyi kwesiri ka a kpoo anyi, kama, o bụ n'ihī nzube ya na amara ya. E nyere anyi amara n'ime Kraịst Jisọs tupu a toọ ntọala ụwa a. (aiōnios g166) **10** Ugwu a, o meela ka ihe niile o zubere pūta ihè site n'obibja Onye nzoputa anyi Jisọs Kraịst, onye lara ike onwu n'iyi, zi anyi ụzọ anyi ga-esi nwee ndu ebighi ebi site n'ozioma ahụ. **11** N'ihī ozioma a, ahoputara m ka m buru onye na-ekwusa ozioma a, na onyeozị, na onye nkuzi. **12** O bukwa n'ihī nke a ka m ji na-ahụ ahuhu ndi a n'ebe a, ma n'ezikwu, ihere adighi eme m, n'ihī na amaara m onye m na-atukwasị obi, amakwaara m nke oma, na o nwere ike ichebe ihe niile m nyere ya n'aka idebe tutu ruo ubochi ahụ. **13** Jidesie ezikwu ahụ aka ike, udi ezikwu ahụ mu onwe m ziri gi, ezikwu ahụ gbasara okwukwe ahụ, na ihunanya ahụ dī n'ime Kraịst Jisọs. **14** Chezie onyinye oma ahụ e sitere n'aka Mmuo Nso bi n'ime gi nye gi idebe. **15** Dī ka i maara, ndi niile si n'Eshja bja n'ebe a agbakutala m azu. O buladi Faigelos na Hamoginis ahapula m laa. **16** Ka Onyenwe anyi mere ezinaulo Onisiferos ebere, n'ihī ume o gbara m otutu mgbe. Ihere emeghi ya na-abu m onye mkporo. **17** Mgbe o bjaruru Rom, o choghariri m n'ebe niile, ma

n'ikpeazu, o chotara m. **18** Ka Onyenwe anyi kwe ka o nata ebere n'aka Onyenwe anyi n'ubochi ahụ. I mara nke oma udi aka o nyere m n'Efesos.

2 Ya mere, nwa m, buru onye dī ike site n'amara ahụ Kraịst Jisọs na-enye. **2** Ihe niile nke i nuru n'onu m n'ihu otutu ndi ama ka i ga-enyefe n'aka ndi kwesiri ntukwasị obi, bụ ndi nwekwara ike izi ndi ozo ihe ndi a. **3** Soro m kere oke n'ahuhu dī ka ezi onye agha Jisọs Kraịst. **4** O dighi onye agha obula na-ekekota onwe ya n'ihē nke ụwa a, kama o na-achọ ime ihe ga-atọ onye hoputara ya dī ka onye agha uto. **5** Otu aka ahụ, onye na-agba oso agaghị enweta okpu mmeri, ma o buru na o gbaghi oso ya dika usoro iwu igba oso si dī. **6** Onye oru ubi na-adogbu onwe ya n'oru kwesiri ibu onye ga-ebu uzo rie mkporu sitere n'ubi ya. **7** Na-atughari uche n'ihē m kwuru, n'ihī na Onyenwe anyi ga-enye gi nghota n'ime ha niile. **8** Echefula Jisọs Kraịst, onye a kpolitere site n'onwu, onye sikwa n'agburu Devid, nke a bụ ozioma m. **9** O bụ n'ihī na m na-ekwu ezikwu ndi a ka m ji noo na-ahụ ahuhu dī otu a dī ka onye ojoo, ma otu o dī, ekeghi okwu Chineke agbu. **10** Ya mere, ana m anagide ihe niile n'ihī ndi a hoputara, ka ha burukwa ndi ga-anata nzoputa dī n'ime Kraịst Jisọs, na ebube ebighi ebi. (aiōnios g166) **11** Nke a bụ okwu kwesiri ntukwasị obi: O buru na anyi esoro ya nwuo, anyi ga-esokwa ya dī ndu. **12** O buru na anyi anagide, anyi ga-esokwa ya chia ochichi. O buru na anyiaju ya, o ga-ajukwa anyi. **13** O buru na anyi ekweghi ekwe, o ga-anogide n'ikwesị ntukwasị obi, n'ihī na o nweghi ike jiu onwe ya. **14** Na-echetara ha nke a, na-agwasikwa ha ike n'aha Chineke ka ha ghara iru uka banyere okwu efu. N'ihī na okwu ndi a abaghi uru, ha na-ewetara ndi na-anu ya ila n'iyi. **15** Gbalisie ike ka iche onwe gi n'ihu Chineke dī ka onye a nabatara. Onye oru nke ihere na-apughi ime, onye na-akowa ezikwu ahụ nke oma. **16** Zere onwe gi n'okwu nzuzu nke ruru aru, n'ihī na o naga n'ihu iduba ndi mmadu n'onodu amaghi Chineke karja. **17** Ozizi ha ga-agbasa dī ka nsi, Haimenios na Filetus soo na ndi dī otu a. **18** Ha ahapula igbaso uzo ezikwu ahụ bido na-ekwusa okwu ugha, na-asị na oge mbilite n'onwu agafeela. Site n'okwu ha, ha na-ekpu okwukwe mmadu ufodu ihu n'ala. **19** Ma ntọala Chineke hiwere na-eguzosi ike. N'elu ya ka eji ihe e dere kaa akara: "Onyenwe anyi maara ndi bu ndi nke ya," ya na, "Ka onye obula kporo onwe ya onye

nke Kraịst kwụsị ibi ndụ ajoy omume.” 20 N’ime ulọ ukwu, otutu ngwa oru di ya, ndi e ji olaedo maobu olaocha, maobu osisi maobu uru kpuo. Ufodu ka e ji eje ozi n’oge nkwanye ugwu di mkpa, ndi ozọ ka e ji eje ozi n’oge obula. 21 O buru na onye obula edoo onwe ya ocha puo n’ihe ojoo niile, o ga-abu ngwa oru e mere maka oru ndi kwesiri nkwanye ugwu, burukwa onye di nsọ, onye na-abara Onyenwe ya uru, na onye di njikere mgbe obula iru ezi oru. 22 Gbanari ihe obula na-etinye udi echiche ojoo nke umu okorobia na-enwe n’ime gi, kama, na-agbaso ezi omume na okwukwe, na ihunanya na udo, ka gi na ndi na-akpokukwa Onyenwe anyi site n’obi di ocha na-emekorita. 23 Wezuga onwe gi n’iru aka nzuzu na nke amaghi ihe niile, n’ihi na i maara na ha na-eweta ise okwu. 24 O kwesikwaghi ka ohu Onyenwe anyi buru onye na-ese okwu, kama, o ga-abu onye obioma nye mmadu niile, na onye ma otu e si ezi ihe, onye di njikere inagide ihe ojoo e mere ya. 25 O ga-ejiri obi di nwayo mgbe o na-adu ndi iro ya odu. Eleghi anya Chineke nwere ike mee ka ha chegharia, bia mata eziokwu. 26 Mgbe ahụ, ha nwere ike gbanahu onya ekwensu, ka o jidechara ha ka ha mee uche ya.

3 Ma mara nke a, na n’oge di oke egwu ga-adi mgbe ikpeazu. 2 N’ihi na ndi mmadu ga-abu ndi na-ahu naani onwe ha n’anya, na ndi na-ahu ego n’anya. Ha ga-abu ndi mpako, na ndi na-anya isi, ndi na-ekwujo ibe ha, ndi na-adighi asopuru ndi muru ha, maobu ikele ha ekele, na ndi na-adighi ocha n’obi ha. 3 Ndi na-enweghi ihunanya n’obi ha, ndi na-enweghi obi mgbaghara, ndi na-agba asiri, ndi na-emebiga ihe ojoo oke, ndi na-eme di ka anu ohia, na ndi ihe oma na-adighi ato uto. 4 Ndi na-arara ibe ha nye n’aka ndi iro ha, ndi isiike, ndi onwe ha juru afo; ndi nahu ihe uto nke uwa a n’anya, kama ihu Chineke n’anya. 5 Ha bu ndi na-ebi ndu ndi nke Chineke ma ha adighi egosiputa ike di na ndu ahụ. Zere onwe gi n’ebe ndi di otu a no. 6 Ufodu n’ime ha bu ndi na-abanye n’ime ulo ndi mmadu na-eduhiekwa umu nwanyi na-enweghi uche, ndi ibu mmehie ha na-aniyibu, na ndi a puru iduhie n’ihi otutu ihe ojoo nagu mkpuruobi ha aguu. 7 Ndi a na-akuziri ihe oge niile, ma ha apughi inweta amamihe nke eziokwu. 8 Di ka Jenas na Jembaras si luso Mosis ugu, otu a ka ndi a na-alusokwa eziokwu ahụ ugu. Ha bu ndi nwere obi uru aru, na ndi ndu ha mere ka ha buru ndi a juru aju n’ebe okwukwe anyi di. 9 Ma ha agaghị aga n’ihu

n’ihi na nzuzu ha ga-aputa ihe n’ihu mmadu niile, dika nke mmadu abuo ahụ. 10 Ma ugbu a, i maara ihe niile banyere ozizi m, na omume m, na ebumnuche m, na okwukwe m na ntachiobi m, na ihunanya m, na ndidi m, 11 na mkpagbu m na ahuhu niile nke dakwasiri m n’Antiok, na Aikoniom, na Listra. I maara udi mkpagbu di iche iche m gabigara. Ma Onyenwe anyi naputara m site n’ime ha niile. 12 N’ezie, ndi niile choro ibi ndu isopuru Chineke n’ime Kraịst Jisos ga-agabiga mkpagbu. 13 Ma ndi mmadu ojoo na ndi na-ebi ndu aghughu ga-ajo njo kari ka ha di. Ha ga-eduhie ndi ozoo, ma burukwa ndi a ga-eduhie. 14 Ma gi onwe gi, nogidesie ike n’ihe imutara na ihe i kwenyesiri ike na ya, ebe i maara onye i si n’aka ya muta ha. 15 I maara na o bu site n’oge i bu nwantakiri ka ihe e dere n’akwukwo nsọ jiri doo gi anya, nke nwere ike ikuziri gi maka nzoputa site n’okwukwe i nwere n’ime Kraịst Jisos. 16 Ihe niile di n’akwukwo nsọ bu ihe si n’uche Chineke puta. Ha bara uru maka izi anyi ihe, igosi erughi eru anyi, ituziri anyi aka n’uzo di mma, na izu anyi n’uzo ezi omume: 17 ka onye nke Chineke zuo oke, dikwa njikere maka iru ezi oru niile obula.

4 Ya mere, ana m adusi gi odu ike n’ihu Chineke na n’ihu Kraịst Jisos, onye ga-ekpe ndi di ndu na ndi nwuru anwu ikpe. Ejikwa m obibia ya na alaeze ya n’asi gi, 2 kwusaa okwu ahụ mgbe niile; dikwa njikere, mgbe o kwesiri ekwesị na mgbe o na-ekwesighi, jiri ya nye ntuziaka, jiri ya baa mba, jirikwa ya gbaa ndi mmadu ume, site na ntachiobi na ilezi anya inye ezi ndumodu. 3 N’ihi na oge na-abia mgbe ufodu mmadu na-agaghị anagidekwa eziokwu ahụ, kama ha ga-agaghari icho ndi ozizi ha ga-eji gbaa onwe ha gburugburu, ndi ga-ezi ha ihe ha choro inu. 4 Ha agaghị ege nti n’ezikwu ahụ, kama ha ga-ege nti n’akuko na-enweghi isi. 5 Ma guzosie ike, noo na nche mgbe niile, na-edi ahuhu, na-arukwa oru gi dika onye ozioma. Ruzukwaa ihe i kwesiri iru n’oru gi. 6 N’ihi na ugbu a, aburula m rii onye a na-awupu di ka aja ihe onunu, oge ula m eruokwala. 7 Alusjala m ugu oma ahụ, agbasjala m oso ahụ, edebezuokwala m okwukwe ahụ. 8 Ugbu a, e deberela m okpueze nke ezi omume, nke Onyenwe anyi, onye ikpe ezi omume ahụ, ga-enye m n’ubochi ahụ. Ma o bughi naani m ka o ga-enye ya, kama o ga-enyekwa ya ndi ahụ niile o na-agusi agu ike ihu ya anya. 9 Gbalisie ike ibjakwute m osijsu, 10 n’ihi na Dimas onye huru

ihe ndụ a n'anya ahapụla m gaa Tesalonajka. Kresens
agaala Galeshja, Taitos agakwaala Dalmetia. (aiōn g165)
11 Ọ bụ naanị Luk nonyere m. Mgbe ị na-abja, kpọta
Mak n'ihina ọ ga-enyere m aka n'ije ozi m. 12 Ezipụla
m Tajikos ka ọ gaa Efesos. 13 Mgbe ị na-abja, wetara
m uwe m ji achụ oyi, bụ nke m hapuru n'aka Kapos na
Troas, wetakwara m akwukwo m niile ahụ di n'ebe
ahụ, okachasi akwukwo akpukpo anụ niile ahụ. 14
Alegzanda onye na-akpu ọla emeela m otutu ihe ojoo.
Onyenwe anyi ga-akwughachi ya di ka ihe o mere m
si di. 15 Kpachara anya n'ebe o no, n'ihina o guzosiri
ike megide ihe niile anyi kwuru. 16 Na mbu, mgbe m
putara ikpere onu m, o dighi onye kwunyeere m. Ha
niile gbahapuru m. Ka a hapu igunyere ha omume a di
ka mmehie. 17 Ma Onyenwe anyi nonyeere m, nyekwa
m ike ikwusa ozioma ka ndi mba ozọ niile nuru ya. O
zopotara m, site n'onu odum. 18 Onyenwe anyi ga-
azopotakwa m site n'ihe ojoo niile obula, kpobata m
n'udo baa n'alaeze eluigwe ya. O bu ya ka otuto diru
ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) 19 Keleere
m Prisila na Akwila na ndi niile bi n'ulo Onisiferos.
20 Erastos no na Korint, ma ahapuru m Trofimos na
Melitos n'onodu ahụ esighi ike. 21 Jisie ike bjarute
n'ebe a tupu oge oyi eruo. Yubulos na-ekele gi, ya na
Pudins, na Lainos na Klodia na umunna anyi niile. 22
Ka Onyenwe anyi nonyere mmuo gi. Ka amara dinyere
gi.

Taitos

1 Akwukwo ozi a si n'aka m, Pol, odibo Chineke, na onyeozu Jisos Kraist, onye ahoputara ime ka okwukwe ndi Chineke, na nghota banyere imara eziokwu ahụ na-eduba na ndu isopuru Chineke gaa n'ihu, **2** nke a dabere n'olileanya maka ndu ebighi ebi, nke Chineke onye na-adighi agha ugha kwere larị na nkwa tupu mmalite nke oge. (aiōnios g166) **3** Mgbe oge imezu nkwa ahụ rururu, o mere ka okwu ya pụta ihè site na nkwasia ozioma, nke e nyefere m n'aka idebe, di ka Chineke Onye nzoputa anyi si nye ya n'iwu. **4** O bu gi Taitos, ezi nwa m nwoke n'ime okwukwe nke anyi nwekoru. Ka amara na udo nke sitere na Chineke bu Nna, na Kraist Jisos Onye nzoputa anyi diri gi. **5** Ahapuru m gi na Kriit ka i dozie ihe ufodu a na-edozibeghi, ka i hoputakwa ndi okenye n'obodo niile, di ka m siri nye gi n'iwu. **6** O ga-abu onye a na-enweghi ihe ita uta, o ga-abu onye na-alu otu nwanyi. Umụ ya bu ndi kwere ekwe, ndi ama na ha anaghi ebi ndu ojo, maobu na-eme isiike. **7** Ebe o bu na onye nlekota n'ahu ihe banyere chochi Chineke, o ga-abu onye na-enweghi ihe ita uta. O gaghị abu onye nganga, onye na-ewe iwe oku, onye na-anubiga mmanya oke, onye na-alu ogu mgbe niile, onye huru ego n'anya. **8** O ga-abu onye na-anabata ndi obia, na onye na-ahu ezi ihe n'anya. O ga-abu onye na-akwanyere onwe ya ugwu, ezi mmadu uzo ya kwu oto, onye di nso, na onyeisi zuruoke. **9** O ga-abukwa onye jidesiri ozioma ahụ nke kwesiri ntukwasị obi aka ike di ka eziri ya. Nke ga-eme ka o nwe ike gbaa ndi ozo ume site na ozizi ahụ nke zuruoke, nakwa itu ndi ahụ na-eguzogide ya mmehie ha n'ihu. **10** N'ihu na e nwere otutu mmadu ndi na-ekweghi, ndi na-ekwu okwu efu, na ndi aghughu, nke ka nke, ndi si n'otu ndi obibi ugwu puta. **11** Aghaghị ikwusi ha maka na ha na-akuzi ihe ha ekwesighi ikuzi n'ihu ego, si otu ahụ na-eme ka otutu ezinaulo gbasaa. **12** O bu otu onye n'ime ha, onye bukwa onye amuma ha kwuru okwu banyere ha si, "Ndi Kriit niile bu ndi ugha. Ha kwara obi n'azu di ka anu ohia joro njo. Ha bu ndi umengwu nwere akpiri ogologo." **13** N'ezie, okwu a bu eziokwu. N'ihu nke a, baara ha mba n'olu ike banyere mmehie ha ka ha nwee ike zuo oke n'okwukwe, **14** ka ha kwusi ige nti n'akuko ifo ndi Juu na-ako, maobu iwu nke ndi juru inabata eziokwu nyere. **15** Ihe niile di ocha n'ebe ndi di ocha no, o nweghi ihe obula di

ocha n'ebe ndi ruru aru na ndi na-ekweghi ekwe no. N'ihu na uche ha na akonuche ha ruru aru. **16** Ha na-ekwuputa na ha maara Chineke, ma ha ji omume ha na-agonari ya. Ha bukwa ndi na-akpo mmadu ibe ha asi, ndi isiike, na ndi na-adighi ike n'ezu oru obula.

2 N'akuku nke gi, na-akuzi ihe kwesiri eziokwu nke okwukwe. **2** Gwa ndi okenye nwoke ka ha nwee anya udo, ka ha nwee akonuche zuruoke, ka ha buru ndi kwesiri nsopuru, ndi okwukwe ha siri ike, ndi na-ahu ibe ha n'anya, na ndi nwekwara ntachiobi. **3** N'otu aka ahụ, gwa ndi okenye nwanyi ka ha na-eme omume di ka umu nwanyi di nso. Ka ha ghara ibu ndi na-agba asiri maobu ohu nke inubiga mmanya oke. Kama ha na-akuzi ihe di mma. **4** Ha ga-esi otu a kuziere umu agboghohu ka ha ga-esi hu di ha na umu ha n'anya. **5** Ka ha burukwa ndi akonuche ha zuruoke, ndi di ocha n'obi, ndi na-edozi ezinaulo di ha, ndi na-eme ebere, ndi na-edo onwe ha n'okpuru di ha, ka onye obula ghara ikwulu okwu Chineke. **6** N'otu uzo ahụ kwa, gbaakwa umu okorobia ume ka ha jide onwe ha. **7** N'ihu niile i na-eme, mee onwe gi ihe ima atu ndi ozo ga na-enomi n'ime ezi omume. Na nkuzi gi niile, gosikwa izuoke na ikwesi ntukwasị obi. **8** Ka ozi gi buru nke kwu oto mmadu apughi ima ikpe, ka ihere mee onye na-agbagha gi okwu, ebe o bu na onweghi ihe ojo o ga-ekwu gbasara anyi. **9** Gwa ndi ohu ka ha na-erubere ndi nwe ha isi, ka ha na-eme ihe gatoto onyenwe ha utu mgbe niile. Ka ha hapu isa ndi nwe ha okwu, **10** ka ha ghara izu ohi, kama ka ha gosi na ha bu ndi kwesiri ntukwasị obi. N'uzo di otu a, ha ga-ewetara ihe anyi na-akuzi maka Chineke Onye nzoputa anyi otuto n'ihu niile ha na-eme. **11** N'ihu na Chineke emela ka amara ya nke wetaara mmadu niile nzoputa puta ihè. **12** O bukwa amara a na-akuziri anyi ka anyi ju ndu asopurughi Chineke na nke igbaso ochicho ojo di n'uwu, kama ka anyi bie ndu di ka ndiisi zuruoke na ndu ezi omume, nakwa itu egwu Chineke n'ogbo nke oge a. (aiōn g165) **13** Otutu a ka anyi ga-esi na-eche olileanya anyi di ngozi bu obibia nke otuto nke Chineke anyi di ukwu, na Onye nzoputa anyi bu Jisos Kraist. **14** O bu ya jiri onwe ya choo aja n'ihu anyi, ka o gbaputa anyi site n'ajo omume anyi niile, na ido ndi ga-abu ndi nke ya ocha nye onwe ya, ndi o na-agu aguu ime ihe di mma mgbe niile. **15** Na-akuzi ihe ndi a, werekwa ha na-adu ndi gi odu site

n'ikike niile i nwere. Werekwa ha na-atụ ha mmehie ha n'ihu. Ka mmadụ ọbụla ghara ilelị gị anya.

3 Chetara ndị nke gị ka ha doo onwe ha n'okpuru ndịisi na ndị ọchịchị, ka ha rubere ha isi, dịkwa njikere iru ọrụ ọma ọbụla. **2** Gwa ha ka ha ghara ikwulu onye ọbụla, ka ha gharakwa ilu ọgu, kama, ka ha buru enyi mmadụ niile, na-egosikwa idị nwayọọ ha n'ebe mmadụ niile nọ. **3** N'ihu na mbụ, anyị onwe anyị bụ ndị nzuzu, ndị na-enupu isi, na ndị na-enweghị uche. Anyị bụ ohu aguu ihe ọjọọ, na ihe uto di iche iche. Anyị biri ndụ obi ọjọọ na ekworo, na ikpọrita onwe anyị asị. **4** Ma mgbe obioma na ihunanya Chineke Onye nzọpụta anyị putara ihe, **5** ọ zọpụtara anyị, ma ọ bughị n'ihu ezi ihe ndị anyị mere, kama ọ bụ site n'ebere ya. Ọ zọpụtara anyị site na nsacha nke imụ ọzọ na nnwogharị nke Mmụọ Nso, **6** onye ọ wusara anyị n'uju site n'Onye nzọpụta anyị bụ Jisọs Kraịst, **7** ka ọ buru na ebe e sitere n'amara guo anyị dika ndị ezi omume, anyị ga-abụ ndị nketa, ndị nwere olileanya ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **8** Okwu a kwesiri ntukwasị obi, ọ ga-amasị m ma i kwusie ihe ndị a ike, ka ndị kweere na Chineke, lezie anya n'iru ezi ọrụ. Ihe ndị a di mma na-abakwara mmadụ uru. **9** Ma zere iru uka nzuzu na igu agburu omumu, esemokwu niile, na ọgu niile ndị mmadụ na-alu banyere iwu. Ihe ndị a niile abaghị uru ọbụla, ha bụ ihe efu. **10** Gbasara onye na-akpa oke, i duchaa ya ọdụ ihe dika otu ugboro maobu abuo, leghara ya anya. **11** Ebe i ma na onye di otu a bu onye ndahie na onye ajoo omume, o jirila aka ya maa onwe ya ikpe. **12** Ana m akwado izitere gi Atemas maobu Taiikios. Gbalia bjakwute m na Nikopolis, maka n'ebe ahụ ka m kpebiri ino n'oge oyi. **13** Gbaa mbọ zipu Zenas bu onye okaikpe, na Apolos, ngwangwa n'ije ha. Hukwa na ha ji ihe niile di ha mkpa. **14** N'ihu na o di mkpa ka ndi anyi muta inyere ndi niile chorọ enyemaka ha aka. O bu nke a ga-eme ka ha buru ndi na-amj mkpuru. **15** Ndi niile mu na ha no n'ebe a na-ekele gi. Kelekwara anyi ndi niile huru anyi n'anya n'ime okwukwe. Ka amara di nyere unu niile.

Filimōn

1 Pọl, onye e tinyere n'ụlọ mkpọrọ n'ihị Kraịst Jisọs na site n'aka nwanna anyị Timoti, Anyị na-edetara gi ya ezi enyi anyị na onye anyị na ya na-arụkọ ọrụ, Fìlìmōn. **2** Anyị na-edetakwara ya nzukọ Kraịst dī n'ụlọ gi, na nwanna anyị nwanyị Afia, na Akipos onye anyị na ya so na-alụ agha a. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị dīrị unu. **4** Ana m ekele Chineke ekele mgbe ọbụla m na-echeta gi n'ekpere niile m na-ekpe. **5** N'ihị na ana m anụ ihe banyere okwukwe i nwere n'ime Onyenwe anyị Jisọs, na ihunanya i na-egosi ndị nsọ niile. **6** Ekpere m na-ekpe banyere gi bụ ka mmekọrịta anyị na gi dīka ndị kwere ekwe, mee ka i matazuo ihe ọma niile anyị nwere n'ime Kraịst. **7** Ihunanya gi na-enye m oke ọñụ na igbaume, ezi nwanna m, n'ihị na emeela ka ndị nsọ nwee ume ọhụrụ site n'inyeaka gi. **8** Ọ bụ ezie na-enwere m ike n'ime Kraịst inye gi iwu banyere ihe kwesiri ka i mee, ma agaghị m eme otu a. **9** Kama, ọ kaara m mma site na ndabere nke ihunanya, iriọ gi ya dī ka aririọ. Ee, ọ bụ mụ Pọl, agadi nwoke ahụ na onye mkpọrọ n'ihị Kraịst Jisọs na-arịọ gi aririọ a. **10** Biko, ariọ m gi n'isi Onisimọs, onye e mere ka ọ buru nwa m oge m nọ n'ụlọ mkpọrọ. **11** Na mbụ, o nweghị uru ọbụla ọ baara gi, ma ugbu a, ọ baara mụ na gi uru. **12** Ana m ezighachiri gi ya ugbu a, ya bụ, onye bụ obi m ka m na-ezitere gi. **13** Ọ gụsiri m agụụ ike ime ka mụ na ya nọdụ n'ebe a, ka o were ọnọdụ gi na-ejere m ozi ọ bụladị dī ka m nọ na mkpọrọ n'ihị ozioma. **14** Ma, a chọghị m ime ihe ọbụla na-enwetaghị nkwenye gi, ka ọ ghara idị ka i mere obioma gi na mmanye. Kama, achọrọ m ka i mee ihe si gi n'obi pụta. **15** Ma eleghị anya, ọ bụ n'ihị nke a ka eji kewapụ ya nwa oge nta site n'ebe i nọ, bụ ka i mesịa nweghachi ya ebighị ebi. (aiōnios g166) **16** Ọ bughịkwa ohu ọzọ, kama ọ kariri ohu, maka ọ dīka nwanna a hụrụ n'anya, ọkachasị n'ebe mụ onwe m nọ, ma ọ ga-abụkwara gi karichasịa, ma n'anụ ahụ nakwa n'ime Onyenwe anyị. **17** N'ihị nke a, ọ buru na i gurụ m dī ka onye nnwekọ ihe, nabata ya dī ka i ga-esi nabata m. **18** Biko, ọ buru na o mejoro gi n'uzọ ọbụla, ọ burukwa na o ji ugwo ọbụla, guo ya dī ka ugwo m ji gi. **19** Mụ bụ Pọl ji aka m dee nke a; aga m akwughachi gi. Ọ bakwaghị uru ichetara gi ugwo i ji m. N'ihị na ugwo i ji m bụ gi onwe gi. **20** Nwanna m, mere m ihe a m na-arịọ gi n'ihị Onyenwe anyị. Mekwa ka obi m dī

ọhụrụ n'ime Kraịst. **21** Olileanya m siri m ike na i ga-ana m ntị, ana m edere gi akwukwo a, na i ga-eme, ma karịakwa ka m rịoro. **22** Ihe ọzokwa, bụ na m choro ka i kwadoro m onuulo ebe m ga-anọ dī ka ọbia ma m bja, maka enwere m olileanya na a ga-aza ekpere unu ime ka m si n'ebe a pụta bjakwute unu. **23** Epafras, onye mụ na ya nọ n'ụlọ mkpọrọ n'ihị Kraịst Jisọs na-ekere gi. **24** Mak, na Arịstakos, na Dimas, na Luk, ndi mụ na ha na-arukọ ọrụ na-ekerekwa unu. **25** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyere mmuo unu.

Ndi Hibru

1 Na mgbe ochie, Chineke gwara nna nna anyị ha okwu n'oge dị iche iche site n'ọ̀nụ ndị amụma, na site n'ụzọ ndị ọzọ dị iche iche. **2** Ma n'oge ikpeazụ ndị a, ọ gwala anyị okwu site n'ọ̀nụ Okpara ya, onye o nyefere ihe niile n'aka. Ọ bụ site n'aka ya ka o siri kee ụwa niile na ihe dị n'ime ya. (aiōn g165) **3** Ọ na-enwuputa ebube ya na-anọchitekwa anya ụdidi ya, ebe o ji okwu ya dị ike na-ejikọta ihe niile. Mgbe ọ sachapurụ ma hichapụkwa mmehie niile, ọ nọdurụ n'aka nri nke Onye dị ukwu, di elu n'eluigwe. **4** Ya mere, ọ burụla onye di ukwu karịa ndi mmuḡo ozi di ka aha e nyere ya si di elu karịa nke ha. **5** Onye n'etiti ndi mmuḡo ozi ka ọ gwarala si, "Ị bụ Okpara m. Taa aburula m Nna gi"? Maḡbụ ọzokwa, "Aga m aburū ya Nna, ya onwe ya ga-abukwara m Nwa"? **6** Ọzokwa, mgbe o mere ka nwa mbụ ya bja n'ụwa, o nyere iwu si, "Ka ndi mmuḡo ozi Chineke niile fee ya ofufe." **7** O kwukwara banyere ndi mmuḡo ozi ya, ọ siri, "Ọ na-eme ndi mmuḡo ozi ya ka ha burū ikuku, na-emekwa ndi na-ejere ya ozi ka ha burū ire oku." **8** Ma banyere Okpara ahū, ọ siri, "Ocheeze gi, O Chineke, ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. Mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gi ga-abu. (aiōn g165) **9** Ị hūrū ezi omume n'anya ma kpḡo ihe oḡḡo asi. N'ih i nke a, Chineke, nke bụ Chineke gi, emeela ka idi elu karia ndi ibe gi niile site na ite gi mmanu nke onu." **10** Ọ sikhwara, "Na mmalite, Onyenwe anyi, ọ bụ gi toro ntḡala ụwa, eluigwe bukwa oru aka gi. **11** Ha gala n'iyi, ma gi onwe gi ga-anḡgide. Ha niile ga-aka nka dika uwe. **12** Ị ga-apiakota ha, gbanwee ha di ka akwa. Ma gi onwe gi enweghi mgbanwe. Onuḡḡu afḡ gi agaghi enwe ḡgwugwu ruo mgbe ebighi ebi." **13** O nweela mmuḡo ozi ḡbula ọ siri, "Nḡdu ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwasi ukwu nye ukwu gi"? **14** Ndi mmuḡo ozi niile, ha abughi mmuḡo ndi na-ejere Chineke ozi, ndi a na-ezipu ka ha jee ozi n'ih i ndi ahū ga-eketa nzḡputa?

2 Ya mere, anyi aghaghi ilezi anya nke ḡma banyere ihe anyi nurula, ka anyi hapu isi na ha wezuga onwe anyi. **2** N'ih i na ọ burū na ozi ahū e ziri site na ndi mmuḡo ozi di ire, ọ burukwa na njehie maḡbụ nnupu isi ḡbula natara ahuhū kwesiri ya. **3** Anyi gae si aḡaa gbanari ntaramahuhū ma ọ burū na anyi eleghara oke nzḡputa ahū anya? Ọ bụ Onyenwe anyi kwuputara ya, bukwa nke ndi nuru ya gbaara anyi

ama banyere ya. **4** Chineke n'onwe ya tukwasiri igba ama nke ya, site n'iru oru ebube na oru iribama, na oru itunanya di iche iche, nakwa ikesa otutu onyinye nke Mmuḡo Nso, di ka ḡchichḡ ya siri di. **5** Ọ dighi mgbe Chineke nyere ndi mmuḡo ozi ike ichi elu ụwa a. Anyi na-ekwu banyere ụwa gaje ibia abia. **6** Otu onye agbaala akaebe n'ebe ọzḡ, "Gini ka mmadu bu i ji na-eche banyere ha? Gini ka nwa nke mmadu bu iji na-elekota ya? **7** N'ih i na i mere ka ha di ala nwantakiri n'ebe ndi mmuḡo ozi no; i jikwa ebube na nsḡpuru kpube ya n'isi dika okpueze, **8** dokwaa ihe niile n'okpuru ukwu ya." Mgbe o mere ka ihe niile diri n'okpuru ya, o nwekwaghi ihe ḡbula ọ hapuru itinye n'okpuru ya. Ma otu ọ di, anyi ahubeghi ka e doro ihe niile n'okpuru ya. **9** Ma anyi na-ahu Jisḡs bu onye e mere ka ọ di ala nwantakiri oge karia ndi mmuḡo ozi, ma ugbu a ejirila ebube na nsḡpuru kpukwasi ya n'isi, n'ih i ahuhū onwu nke ọ huru, ka o site n'amara Chineke detu onwu ire n'ih i mmadu niile. **10** Ebe e sitere na ya kpobata otutu umu n'ebube, o ziri ezi ka Chineke, onye ihe niile diri na onye kere ihe niile, mee ka onyeisi nzḡputa ha buru onye zuruoke site n'ahuhū ọ huru. **11** Onye ahū na-eme mmadu ka ọ di nsḡ, na ndi ahū e mere ka ha di nsḡ si n'otu ezinaulo. N'ih i ya, ihere adighi eme ya ikpo ha umunna ya. **12** Ọ siri, "Aga m ekwuputa aha gi nye umunna m, n'etiti nzuko ka m ga-anḡ buḡo gi abu otuto." **13** Ọzokwa, "Aga m atukwasi obi m na ya." Ọzokwa, ọ siri, "Lee mu onwe m, na umu ndi Chineke nyere m." **14** Ebe ọ bu na umu ndi ahū ketara oke na anu ahū na ḡbara, ya onwe ya sooro ha keta oke n'udidi ahū, ka o site n'onwu ya laa onye ahū nwere ike onwu n'iyi, onye ahū bu ekwensu. **15** Ma topu ndi ahū niile egwu nke onwu mere ka ha buru ohu na ndu ha niile. **16** N'ih i na n'ezie, ọ bugh i ndi mmuḡo ozi ka ọ na-enyere aka kama ọ bu umu umu Ebrahim. **17** N'ih i nke a, e mere ka o yie umunna ya n'ih e niile, ka o nwe ike ghḡo onyeisi nchujaja kwesiri ntukwasi obi ma na nke nwere obi ebere n'ijere Chineke ozi, ka o nwekwa ike chḡo aja ikpuchi mmehie mmadu niile. **18** Ebe ọ bu na ya onwe ya tara ahuhū mgbe a na-anwa ya onwunwa, o nwekwara ike inyere ndi a na-anwa onwunwa aka.

3 Ya mere, umunna m di nsḡ, ndi so keta oke n'okpukpo eluigwe ahū, ka echiche unu digide naani na Jisḡs. Onyeisi ozi na onyeisi nchujaja nke okwukwe anyi. **20** kwesiri ntukwasi obi nye onye ahū hoputara ya dika Mosis si buru onye kwesiri ntukwasi

obi n'ije ozi ya n'ulo Chineke. **3** Ma Jisosh nwere ugwu na nsopuru karja Mosis, dika onye na-ewu ulo si enwe ugwu na nsopuru karja ulo o wuru. **4** N'ih na ulo obula nwere onye wuru ya, maobu Chineke na-ewu ihe niile. **5** Mosis kwesiri ntukwasi obi dika odibo n'ulo Chineke n'ih niile, sikwa otu a gbaa ama banyere ihe ndi a ga-ekwu n'odinihu. **6** Ma otu o di, Kraist kwesiri ntukwasi obi dika okpara nke na-elekota ulo ya. Anyi gabukwanu ulo ya ma o buru na anyi ejidesie okwukwe anyi ike ya na olileanya nke anyi ji anya isi. **7** Ya mere, di ka Mmuo Nso na-asi, "O buru na unu anu olu ya taa, **8** unu emela ka obi unu sie ike, di ka unu mere n'oge nnupu isi mgbe oge onwunwa n'ime ozara, **9** ebe nna nna unu ha noro nwa m onwunwa. O bu ezie na ha huru akaoru m iri afu anu ndi a. **10** N'ih nke a, ewere m iwe megide ogbo ahụ. Asiri m, 'Obi ha na-akpafu akpafu mgbe niile. Ha amatabeghi uzọ m niile.' **11** Ya mere, anuru m iyi n'iwe m si, 'Ha agaghi abanye n'izuike m ma oli.'" **12** Lezienu anya, umunna m, ka ajo omume niile na ekweghi ekwe niile nke obi ghara idi n'ime onye obula n'etiti unu, nke ga-eme ka unu site n'iso Chineke di ndu tugharia. **13** Kama, na-agbanu onwe unu ume kwa ubochi niile dika a kporo ubochi ahụ Taa. Ka a hapu inwekwa onye obula a gasite n'aghugho nke mmehie mee ka obi ya sie ike. **14** Anyi bu ndi anyi na Kraist ga-eso kekoriita oke ma o buru na anyi ga-ejidesi ya ike bu ntukwasi obi ahụ anyi nwere site na mmalite ruo ogwugwu. **15** Di ka e kwuru ya, "Taa, o buru na unu anu olu ya. Unu emela ka obi unu sie ike, dika unu mere n'oge nnupu isi." **16** Olee ndi bu ndi ahụ nuru ma nupu isi? O bu na o bughị ndi niile ahụ Mosis duputara site n'ala Ijipt? **17** O bukwa olee ndi ka o wesoro iwe iri afu anu? O bu na o bughị ndi ahụ mehieri. Ndi ahụ ahụ ha dara n'ozara? **18** Olee ndi ahụ o nuru iyi na ha agaghi aba n'izuike ya? O bu na ha abughị ndi ahụ nupuuru ya isi? **19** Ugwu a, anyi maara na ha enweghi ike ibanye, n'ih na ha bu ndi na-ekweghi ekwe.

4 Ya mere, ebe o bu na nkwa nke iba n'izuike ya ka ghere oghe, ka anyi kpachapu anya hu na o nweghi onye obula a ga-ahuta dika onye etozughi ya. **2** N'ih na-eziela anyi ozioma ahụ, di ka ezikwara ha: ma ozioma ahụ ha nuru abaraghi ha uru n'ih na ha ejighi okwukwe nara ya. **3** Ma anyi bu ndi kweere na-abanye n'ebe izuike ahụ, di ka Chineke si kwuo, "Anuru m iyi n'iwe m, 'Ha agaghi abanye n'izuike m ma oli.'" O

kwuru nke a n'agbanyeghi na o ruchaala oru ya site na ntala uwa. **4** N'ih n'otu ebe, o nweela ihe o kwuru banyere ubochi nke asaa site n'okwu ndi a: "Chineke zuru ike site n'oru ya niile, n'ubochi nke asaa." **5** Ma n'ebe a kwa, e kwuru, "Ha agaghi abanye n'ebe izuike m ma oli." **6** Ebe o bu na ohere diri ufodu mmadu ibanye n'ime ya, ma ndi ahụ buru uzọ nata ozioma ahụ abanyeghi n'ih nnupu isi. **7** O weputara ubochi ozo nke o kporo Taa, o sitere n'onu Devid kwuo okwu ahụ e kwurula ihe banyere n'oge gara aga si, "Taa, o buru na unu anu olu ya, unu emela ka obi unu sie ike." **8** N'ih na a si na Joshua nyere ha ezumike, o gaghị ekwu banyere ubochi ozo. **9** Otu ubochi izuike foduru nye ndi nke Chineke. **10** N'ih na onye obula banyere n'ezumike ya esitela n'oru nke ya onwe ya nwee izuike di ka Chineke siri banye n'izuike nke ya. **11** Ya mere, ka anyi mee ka ike anyi ha, ka anyi banye n'ebe izuike ahụ, ka o hapu idikwa onye obula nke na-agaghi aba n'ih inomi ekweghi ekwe ha. **12** N'ih na okwu Chineke di ndu dikwa nko. O di nko karja mma ihu abuo obula. O na-aduba ruo na-ikewa mkporubi na mmuo, ma rukwaa na ebe nkwonko na umi kewakwara onwe ha. O na-enyocha ochicho na echiche obi ndi mmadu. **13** O dighi ihe obula n'ime ihe niile e kere eke puru izo onwe ya site n'ebe Chineke no. Ihe niile ghere oghe, ma gbarakwa oto n'ihu anya ya. O bu n'ihu ya ka anyi niile ga-aza ajuju banyere ndu anyi niile. **14** Ebe o bu na anyi nwere onyeisi nchujaja di ukwu, onye nke gaferela n'elugwe, Jisosh Okpara Chineke, ka anyi jidesienu okwukwe anyi ike. **15** N'ih na anyi nwere onyeisi nchujaja nke nwere ike ighota adighi ike anyi. A nwara ya onwunwa n'uzo niile di ka a na-anwa anyi taa. Ma, o meghi mmehie n'uzo obula mgbe a nwara ya. **16** Ya mere, ka anyi bjaruo ocheeze amara ahụ nso na-atughị egwu, ka anyi si otu a nata ebere, ma chotakwa amara nke gaenyere anyi aka n'oge mkpa.

5 A na-esite n'etiti ndi mmadu horo onyeisi nchujaja obula, ka o nnochite anya ndi mmadu n'ih banyere ife Chineke, ka o na-eche onyinye na-achukwa aja maka mmehie di iche iche. **2** Ebe o bu na ya onwe ya bu onye na-adighi ike, o puru iji nwayo na-emeso ndi na-amaghi ihe na ndi na-ejehie uzọ omume. **3** N'ih nke a, o ghaghị ichu aja maka mmehie nke onwe ya na nke ndi mmadu. **4** O nweghi onye na-ewere ugwu a n'onwe ya, kama o bu Chineke na-akpo dika o si kporo Eron. **5** N'otu aka ahụ kwa, Kraist enyeghi

onwe ya ebube nke ịbụ onyeisi nchụaja, kama Chineke siri ya, “Ị bụ Ọkpara m. Taa aburula m Nna gi.” **6** N’ebe ozo, o kwuru, “Dị ka usoro Melkizedek si di, ị bụ onye nchụaja ruo mgbe ebighi ebi.” (aiōn g165) **7** Mgbe o ka di ndu n’anu ahụ, o ji oke olu na anya mmiri kpee ekpere riokwa ariri nye onye ahụ puru izoputa ya site n’onwu. A nukwara olu ya n’ihi ndu nrube isi na mweda n’ala ya. **8** O bu ezie na o bu Ọkpara ma o mutara irube isi site n’ahuhu o tara. **9** Ma mgbe e mere ka o zuo oke, o ghorọ isi nke nzoputa ebighi ebi nye ndi niile na-erubere ya isi. (aiōnios g166) **10** Ebe Chineke mere ya onyeisi nchụaja n’usoro Melkizedek. **11** O di otutu ihe ozo anyi nwere ikwu banyere ya, ma o siri ike ikwa ya n’ihi na unu adighi amuta ihe osiiso. **12** N’ezie, ugbu a, unu kwesiri ibu ndi ozizi nye ndi ozo, ma unu ka no na-achọ onye ga-ezikwa unu ukpuru mbu nke okwu Chineke. Unu na-achọ mmiri ara kama nri siri ike. **13** Onye obula nke na-anu ara, ka bu nwantakiri, o matabeghi ozizi banyere ezi omume. **14** Nri di ike diri ndi tozuru oke, ndi siterela n’ihe ha na-eme zuo onwe ha ichoputa ihe di iche n’etiti ezi ihe na ajo ihe.

6 Ya bu ka anyi na-aga n’ihu n’ihe mmuta zuru ezu, ka anyi gharakwa inogide n’ihe mmuta mbu ahụ nke anyi nwere banyere Kraist. Anyi agaghị alaghachi azu ito ntola ncheghari ozo site n’oru ndi nwuru anwu n’okwukwe n’ebe Chineke no, **2** na-akuzi banyere ime baptizim na ibikwasị aka n’isi na onyinye nke Mmuo Nso, na mbilite n’onwu na ikpe ebighi ebi. (aiōnios g166) **3** Anyi ga-eme nke a ma Chineke kwe. **4** Ma o dighi mfe ikpoghachi ndi dara ada ozo, bu ndi natarala ihe ahụ na mbu, ndi detukwara onyinye amara di iche iche nke si n’eluigwe bja ire, ndi ketakwara oke Mmuo Nso, **5** ndi detukwara idi mma nke okwu Chineke ahụ ire na ike nke uwa na-abia, (aiōn g165) **6** ma mesia dahie n’onwe ha, o bu ihe siri ike ikpoghachite ha ruo ncheghari. Ha na akpogidekwa Ọkpara Chineke n’obe ozo, na emenyekwa ya ihere n’ihu oha mmadu. **7** N’ihi na ala ahụ nke na-amị mmiri na-ezokwasị n’elu ya mgbe niile, na-amiputa mkpuru bara uba nye ndi e ji maka ha kọ ya, na-enweta ngozi n’aka Chineke. **8** Ma o buru na o puo naanị ogwu na ahijia, o baghi uru obula. Kama, o ga-abu ihe a buru onu, nke ogwugwu ya ga-abu ikpo ya oku. **9** Ma o bu ezie na anyi nakwu otu a, ezi ndi enyi m, anyi nwere ntukwasị obi maka ihe di ezi mma banyere unu, bu ihe ndi ha na

nzoputa so bja. **10** Chineke abughi onye na-ekpe ikpe n’ezighi ezi. O gaghi echefu oru niile unu ruru ya. O gaghi echefu ihunanya niile unu gosiri n’ihi ya site n’igara ndi nso ozi, dika unu na-aga n’ihu na-emekwa. **11** Anyi chorọ ka onye obula n’ime unu nogidesie ike n’otu inu oku n’obi ahụ ruo ogwugwu ihe niile, ka unu nwee olileanya inwezu ihe niile unu na-atu anya ya mgbe oge ruru. **12** Anyi achoghi ka unu buru ndi umengwu, kama ka unu buru ndi na-enomi ndu ahụ jiri okwukwe na ntachiobi nweta ihe ahụ e kwere na nkwa. **13** Mgbe Chineke kwere Ebrahim nkwa, o ji onwe ya nuo iyi, n’ihi na o dighi onye ozo di ukwu karja ya, **14** na-asị, “N’ezie aga m agozi gi, nyekwa gi otutu umu umu.” **15** Ebrahim nwere ndidi, natakwa ihe e kwere ya na nkwa. **16** Umu mmadu na-eji ndi ka ha ukwu nuo iyi, iyi anuru n’uzo di otu a na-eme ka ihe e kwuru guzosie ike ma wezugakwa iru uka niile n’etiti mmadu. **17** Ya mere, mgbe Chineke chorọ igosi ndi ahụ ga-eketa nkwa ahụ, udidi izuzu ya, o jiri inu iyi mee ka o doo ha anya na izuzu ya adighi agbanwe agbanwe. **18** Ka o ga-abu site n’ihe abuo na-enweghi mgbanwe, nke na-agaghị ekwe omume izi Chineke dika onye ugha, anyi bu ndi gbara oso ndu ga-enweta agbamume siri ike iji jide olileanya e dobere anyi. **19** Anyi nwere olileanya a di ka arilika nke mkpuruobi nke guzosiri ike ma burukwa nke e chekwa. O na-abanye n’ime ime ebe nchujaja ahụ n’azu akwa mgbochi **20** ebe Jisos onye buru anyi uzo, abanyela n’ihi anyi; o gholaranya anyi onyeisi nchujaja ruo mgbe ebighi ebi di ka usoro Melkizedek si di. (aiōn g165)

7 Melkizedek a bu eze Salem, burukwa onye nchujaja Chineke Onye kachasi ihe niile elu. O zutere Ebrahim mgbe o si na mmeri o meriri otutu ndi eze ahụ na-aloghachi, goziekwa ya. **2** Ebrahim nyekwara ya otu uzo n’ime uzo iri nke ihe niile. Ihe mbu aha ya putara bu, “eze ezi omume,” ozokwa bu “eze nke Salem,” nke putara, “eze udo.” **3** O nweghi nna, o nwekwaghị nne, nke o na-enwe agburu. O nweghi mmalite nke ubochi a muru ya, maobu ogwugwu ndu, e mere ya di ka Ọkpara Chineke. O na-anogide buru onye nchujaja ruo mgbe ebighi ebi. **4** Leenu otu o siri buru onye di ukwu, o buladi Ebrahim bu nna nna anyi nyere ya otu uzo n’ime uzo iri site n’ihe o kwatara n’agha! **5** Ma otu o di, iwu kwadoro ka umu Livayi bu ndi ghorọ ndi nchujaja na-anakota otu uzo

n'ime ụzọ iri site n'aka ndị ọzọ, ya bụ, site n'aka ndị ụmụnna ha ndị Izrel, n'agbanyeghị na ụmụnna ha ndị ahụ bụkwa ụmụ ụmụ Ebrahim. **6** Ma nwoke a bụ onye na-esiteghị n'agburu naara otu ụzọ n'ụzọ iri site n'aka Ebrahim ma goziekwaa ya bụ onye ahụ nke natara nkwa ahụ. **7** O nweghị irurita ụka ọbụla di ya, na onye di ukwu na-agozi onye di nta. **8** N'otu aka ahụ, ndị na-anata otu ụzọ n'ụzọ iri bụ mmadu na-anwu anwu, ma n'aka nke ọzọ, onye na-anata ya bụ onye ahụ e kwuputara na ọ na-adị ndu. **9** Mmadu puru isi na Livayi onye natara otu ụzọ n'ụzọ iri kwuru otu ụzọ n'ụzọ iri nke ya site n'aka Ebrahim. **10** N'ih na mgbe Melkizedek zutere ya, ọ ka nọ n'afọ nna nna ya. **11** O buru na a puru ime ka mmadu zuo oke site n'onodu ndi nchujaja ndi Livayi, n'ih na ọ bụ site n'iwu e nyere ndi mmadu ka e ji hiwee onodu ndi nchujaja. Olee uru ọ bara ka onye nchujaja ọzọ bia, di ka usoro Melkizedek si di, na-abughị di ka usoro nke Eron? **12** Ebe a gbanwere onodu ndi nchujaja, n'otu aka ahụ, a ghaghị igbanwekwa iwu. **13** N'ih na onye ahụ e kwuru ihe ndi a banyere ya sitere n'agburu ọzọ, nke ọ dibeghi onye ọbula sitere na ya ruru ọru di n'ebe ichu aja. **14** O bu ihe a mara nke oma na Onyenwe anyi si n'agburu Juda puta, Mosis n'onwe ya akpotughị agburu ahụ aha mgbe ọ na-ekwu banyere ndi nchujaja. **15** E meela ka a ghota okwu anyi na-ekwu nke oma, mgbe onye nchujaja ọzọ yiri Melkizedek putara. **16** Onye ghorọ onye nchujaja ma ọ bughị site n'usoro iwu nke omumu ndi nchujaja, kama site n'ike di na ndu nke na-apughị ila n'iyi. **17** N'ih na-agbara akaebe banyere ya, si, "Gi onwe gi, bu onye nchujaja ruo mgbe ebighi ebi, di ka usoro Melkizedek si di." (aiōn g165) **18** N'otu aka ahụ, e wezugala usoro iwu ochie ahụ n'ih adighi ike ya na n'ih abaghi uru ya **19** (n'ih na iwu ahụ emeghi ka ihe ọbula zuo oke), ma n'aka nke ọzọ, e webatala olileanya ka mma, bu nke anyi na-esite na ya bjaruo Chineke nso. **20** Ma e ji inu iyi mee ka onodu onyeisi nchujaja a guzosie ike. O nweghi iyi a nuru mgbe ndi ọzọ ghorọ ndi nchujaja. **21** Ma onye nke a ghorọ onye nchujaja site n'inu iyi mgbe onye ahụ gwara ya, "Onyenwe anyi anuola iyi, ọ gaghị agbanwe obi ya, 'I bu onye nchujaja ruo mgbe ebighi ebi.'" (aiōn g165) **22** N'ih nke a, Jisọs aghoala onye na-akwagide ogbugba ndu ka mma. **23** Ihe ọzọ, ndi nchujaja nke ochie ahụ di otutu n'onuogugu n'ih na onwu gbochiri ha jga n'ihu n'oru ha. **24** Ya mere, ebe ọ na-adị ndu ruo mgbe ebighi ebi, ọ na-abukwa onyeisi

nchujaja mgbe niile. (aiōn g165) **25** Ya mere o nwere ike izoputa ruo mgbe niile ndi ahụ na-abjakwute Chineke site na ya, n'ih na ọ na-adị ndu ruo mgbe niile iri ọriri n'ih ha. **26** Ya mere, ọ di mkpa na anyi ga-enwe onyeisi nchujaja di otu a, bu onye di nso, na onye na-enweghi ntupu, na onye di ọcha, na onye e kwapururu site n'ebe ndi mmehie no, ma buliekwa ya elu karja n'elugwe. **27** O dighi ka ndisi nchujaja ndi ọzọ, n'ih na ọ dighi mkpa na ọ ga-achu aja kwa ubochi, n'ih mmehie nke aka ya, na n'ih mmehie nke ndi ọzọ. Naani otu aja nke diri mgbe niile ka ọ churu maka mmehie mgbe o weere onwe ya nye di ka aja. **28** N'ih na iwu na-ahoputa di ka ndisi nchujaja ndi mmadu na-adighi ike. Ma okwu nke inu iyi ahụ, nke na-eso iwu n'azu, hoputara Okpara, onye e mere ka o zuo oke ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165)

8 Isi okwu di n'ih niile anyi na-ekwu bu nke a, na anyi nwere onyeisi nchujaja di otu a, bu onye na-anodu ala n'aka nri nke ocheeze onye ahụ kachasi ihe niile elu n'elugwe. **2** Onye na-eje ozi n'ebe nso ahụ, bu ezi ulo ikwu ahụ Onyenwe anyi ji aka ya wuo, ọ bughị mmadu wuru ya. **3** A hoputara onyeisi nchujaja ọbula ka ọ na-achu aja na-enyekwa onyinye. N'ih nke a, o kwesikwara ka ọ nwee ihe ọ ga-eji na-achu aja. **4** A sikhwari na ọ nọ n'ụwa, o garaghị a bu onye nchujaja n'ih na e nwere ndi nchujaja na-achu aja di ka usoro iwu si di. **5** Ha na-eje ozi n'ebe nso ahụ nke bu oyiyi na onyinyo banyere ihe nke di n'elugwe. O bu nke a mere e ji doo Mosis aka na ntị mgbe ọ na-akwado iwu ulo ikwu ahụ, "Lezie anya hu na i mere ihe niile n'usoro di ka e si gosiri gi n'elu ugwu." **6** Ma otu ọ di, ọ natara ọru ije ozi kariri nke ha, di ka onye ogbugbo nke ogbugba ndu di elu karja nke ochie, ebe ogbugba ndu nke ọhuru a o mere ka ọ diri n'etiti ya na mmadu dabeere na nkwa di mma karja. **7** O buru na ogbugba ndu ochie ahụ zuruoke, ọ garaghị aba uru ka achowa ogbugba ndu ọzọ. **8** Ma Chineke choputara ezughi oke ha mgbe ọ sirị, "Lee, oge na-abia, ka Onyenwe anyi kwuputara, mgbe m ga-eme ka ogbugba ndu ọhuru diri n'etiti mu na ulo Izrel, nakwa ulo Juda. **9** O bughị udi ogbugba ndu mu na nna nna ha gbara, mgbe m jidere ha n'aka site n'ala Ijipt duputa ha, n'ih na ha anogideghi buru ndi kwesiri ntukwasị obi idebe ogbugba ndu m. N'ih ya, echepuru ihu m n'ebe ha no, ka Onyenwe anyi kwuputara. **10** Ma nke a bu ogbugba ndu m ga-eme

ka o dirị n'etiti mụ onwe m na ụlọ Izrel, mgbe oge ndị ahụ gasịrị, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. Aga m etinye iwu m n'ime uche ha, dekwasị ya n'obi ha. Aga m abụ Chineke ha, ha onwe ha ga-abụkwa ndị m. **11** O dighị onye ọbụla n'etiti ha ga-akuziri onye agbataobi ya ihe, maọbụ otu onye asị ibe ya, 'Mara Onyenwe anyị,' n'ihu na ha niile ga-ama onye m bụ, site n'onye dịkarịsiri nta ruo n'onye dịkarịsiri ukwu. **12** N'ihu na aga m agbaghara ajọ omume ha, agaghị m echetakwa mmehie ha niile ọzọ." **13** Mgbe o kwuru okwu banyere ọgbugba ndụ ọhụrụ, o pụtara na nke ochie ahụ aburula ihe gabigara agabiga. Ihe dị ochie nke gabigara ga-emesia ghara idikwa.

9 Ọgbugba ndụ nke mbụ nwere usoro ofufe na ebe nsọ nke ụwa nke a e jiri aka wuo. **2** E guzobere ụlọ ikwu. N'ọñụlọ nke mbụ n'ụlọ ikwu ahụ, e nwere ihe idọba iheokụ, na tebul, na achicha e doro nsọ. Aha ọñụlọ nke mbụ a bụ Ebe Nsọ. **3** N'azụ akwa mgbochi nke abụọ ka e nwere ọñụlọ a na-akpọ Ebe Kachasi Nsọ, **4** nke nwere ebe ichu aja mgbaisioma e ji ọlaedo wuo, na igbe ọgbugba ndụ ahụ nke e jiri ọlaedo machie ahụ ya niile. Ihe dị n'ime ite ahụ bụ mánà na mkpanaka Erón nke ahụ puputara ahijia, ya na mbadamba nkume e dekwasiri iwu ọgbugba ndụ. **5** Ihe dị n'elu igbe a bụ cherubim nke ebube ya, na-ekpuchite oche amara ahụ. Ma anyị enweghị ike ikowacha ihe niile ndị a n'ozuzu oke ugbo a. **6** Mgbe e doro ihe niile ndị a n'usoro, onye nchụaja na-abata mgbe ọbụla n'ime ọñụlọ nke mbụ nke ụlọ ikwu a. N'ebe a ka o na-arụ ọrụ o ketara iru. **7** Ma o bụ naanị onyeisi nchụaja na-abanye n'ime ọñụlọ nsọ nke abụọ, naanị otu ugboro n'afọ. O na-ejikwa ọbara na-aba n'ebe ahụ, iji chụọ aja maka onwe ya na n'ihu mmehie ndị mmadụ mere na-amaghị ama. **8** Site na nke a, Mmụọ Nsọ na-egosi na ụzọ e si abanye n'Ebe Kachasi Nsọ ahụ bụ ihe na a ka apụtabeghị ihe, ebe o bụ na ụlọ ikwu nke mbụ ahụ ka na-eguzo. **9** Nke a bụ ihe ilu banyere oge ugbo a. Site na nhazi nke a, onyinye na aja niile a na-achụ enweghị ike ime ka akonuche onye na-efe ofufe zuo oke. **10** Kama ha bụ naanị usoro iwu metụtara ihe oriri na ihe ọñụlọ na ụdị baptizim di iche iche nke anụ ahụ, bụ nke e nyere ka a na-eme ya ruo mgbe a ga-edozigharị ihe niile. **11** Mgbe Kraịst bjara di ka onyeisi nchụaja nke ezi ihe ahụ di ugbo a, site n'ụlọ ikwu di ukwu zuruoke nke a na-ejighi aka mee, nke na-esoghi n'ihe e kere

eke, **12** o jighi ọbara umu ewu na nke umu ehi banye n'ebe ahụ, kama o ji ọbara nke ya onwe ya banye n'Ebe ahụ Kachasi Nsọ naanị otu mgbe, jiri ya wetara anyi niile mgbaputa ebighi ebi. (aiōnios g166) **13** Ma o buru na ọbara ewu na nke oke ehi di iche iche, ya na ntụ nwa agboghọ ehi, nke e fekwasi ndi ruru aru, puru ido ha nsọ, meekwa ka ha di ọcha n'elu ahụ. **14** Ọbara Kraịst onye sitere na Mmụọ di ebighi ebi were onwe ya churo Chineke aja n'enweghi ntupo ọbụla, o ga-esi aña ghara isachapu omume ruru unyi nke akonuche anyi, ka anyi nwee ike ife Chineke di ndu. (aiōnios g166) **15** N'ihu nke a, o bu onye ogbugbo nke ogbugba ndu oheru, ka ndi a kporo site na ya nata ihe nketa ebighi ebi ahụ bu nke e kwere ha na nkwa. A puru ime nke a n'ihu o nwuola onwu gbatuta umu mmadu site n'ike omuma nke mmehie ha mere n'okpuru ogbugba ndu nke mbu ahụ. (aiōnios g166) **16** O buru na mmadu ekee ekpe mgbe o no ndu, a na-ebu uzọ achoputa ma onye kere ekpe ahụ o nwuola. **17** Ekpe na-amalite idi ire mgbe onye kere ekpe ahụ nwuru, n'ihu na ihe mmadu kere n'ekpe anaghi adi ire mgbe onye kere ya ka di ndu. **18** O bu nke a mere o buladi ogbugba ndu ochie ahụ jiri buru ihe na-adighi ire ruokwa mgbe ọbara batara na ya. **19** Mgbe Mosis kwuputachara ndi mmadu iwu ahụ, o weere ọbara umu ehi na ewu, ya na mmiri, ogbo uhie na hiso fesaa n'akwukwo iwu ahụ nakwa n'elu mmadu niile. **20** Na-ekwu, "Nke a bu ọbara ogbugba ndu ahụ nke Chineke nyere unu iwu." **21** N'otu aka ahụ, o fesakwara ọbara ahụ n'elu ụlọ ikwu na n'elu ihe niile di n'ụlọ ikwu, bu ihe niile e ji efe ofufe. **22** N'ikwu eziokwu, dika iwu si di, o dighi ihe ọbula nke a na-adighi eji ọbara edo ọcha. O buru na a wusighi ọbara, mgbaghara mmehie adighi. **23** O kwesiri ka e si otu a mee ka ihe ndi a yiri ihe ndi di n'eluigwe di ọcha, ma ihe ndi di n'eluigwe n'onwe ha kwesiri ka e nye ha aja di mma karja. **24** N'ihu na o bughi n'ebe nsọ nke mmadu jiri aka wuo, nke yiri nke di n'eluigwe, ka Kraịst banyere, kama o banyere n'ime eluigwe n'onwe ya, bu ebe o na-anochite anya anyi ugbo a n'ihu Chineke. **25** O banyeghi na ya ka o were onwe ya chuo aja otutu ugboro, di ka onyeisi nchujaja na-eji ọbara na-abughi nke ya na-abanye n'Ebe ahụ Kachasi Nsọ kwa afọ. **26** O buru na o si otu a diri, o gaara abu onye na-ahu ahuhu mgbe kemgbe e kere uwa. Ma, di ka o si di, o bjara naanị otu ugboro n'ogwugwu oge ndi a, iwezuga mmehie site n'iji onwe ya chuo aja. (aiōn

g165 27 Dị ka ọ bụ ihe a kwadooro mmadụ ọbụla ịnwụ naanị otu ugboro, ma e mesịa ikpe esochie, **28** otu a ka e si chụọ Kraịst dị ka aja naanị otu ugboro iwepụ mmehie ọtụtụ mmadụ. Ọ ga-abjaghachi nke ugboro abụọ, ma ọ bughị n'ihị ibu mmehie, kama ọ bụ n'ihị iweta nzọpụta nye ndị ahụ niile na-eche ọbịbịa ya.

10 Iwu ahụ bụ naanị onyinyo na-egosi ihe ọma gaje ịbịa. N'ihị ya, o zughị oke n'onwe ya isite n'aja ndị ahụ a na-achụ mgbe mgbe kwa afọ, mee ka ndị ahụ na-abjaru nso ife ofufe zuo oke. **2** Ma ọ bughị otu a, ọ bụ na a gabeghị akwụsị ịchụ aja ndị a? Ọ bụrụ na a sachapụla njọ ndị na-efe ofufe na mbụ, akonuche ha agaghikwa ama ha ikpe mmehie ha. **3** Ma nke bụ eziokwu bụ na ihe aja ndị a na-eme bụ ichetara ha mmehie ha kwa afọ niile. **4** N'ihị na ọ bụ ihe na-apughị ime eme na ọbara oke ehi na nke ụmụ ewu dị iche iche ga-asachapụ mmehie. **5** Ya mere mgbe Kraịst bịa n'ụwa, ọ sịrị, "Aja na onyinye abughị ihe ị chọrọ kama ị kwadoo ahụ nye m. **6** Aja nsure ọkụ na aja a churụ maka mmehie, ha abughị ihe dị ezi mma nye gi. **7** Mgbe ahụ ka m sịrị, 'Lee, abịala m Chineke m, ime ihe ị na-achọ. Nke a bụkwa ihe e dere banyere m n'ime akwụkwọ mpiakọta.'" **8** O kwuru na mbụ, "Aja dị iche iche, na onyinye, na aja nsure ọkụ na aja mmehie adighị atọ gi ụtọ, ha adighikwa amasị gi" (a churụ aja ndị a dika iwu si dij). **9** O kwukwara ọzọ, "Lee abịala m ime uche gi." Ọ kagburu aja nke mbụ ahụ ma were aja nke abụọ dochie n'ọnọdụ ya. **10** Site n'ime uche Chineke, e mere ka anyị dij nso site n'aja Jisọs Kraịst ji onwe ya chụọ naanị otu ugboro. **11** Onye nchụaja ọbụla na-eguzo kwa ụbọchị na-efe ofufe, na-achukwa otu aja ahụ ugboro ugboro, bụ aja nke na-enweghị ike ịsachapụ mmehie. **12** Ma mgbe Kraịst chụchara naanị otu aja ahụ, otu ugboro n'ihị mmehie niile, ọ nọdurụ ala n'aka nri Chineke. **13** Ebe ahụ ka ọ nọ ugbu a na-eche ka ndị iro ya niile bụrụ ihe mgbakwasị ụkwụ ya. **14** N'ihị na o sitela n'otu aja mee ka ndị ahụ a na-eme ka ha dirị nso zuo oke mgbe niile. **15** Mmụọ nso na-agbakwara anyị ama banyere ihe ndị a mgbe o buru ụzọ kwuo: **16** "Nke a bụ ọgbugba ndụ ahụ mụ na ha ga-agba mgbe oge ndị ahụ gasịrị, ka Onyenwe anyị kwuru. Aga m etinye iwu m n'obi ha. Aga m edekwasikwa ha n'uche ha." **17** O kwukwara sị, "Agaghị m echetakwa mmehie ha na mmebi iwu ha niile ọzọ." **18** Ya mere, ebe ọ bụ na a gbagharala mmehie ndị a, ọ dīkwaghị mkpa ịchụ aja ọzọ maka

mgbaghara mmehie. **19** N'ihị nke a, ụmụnna m, ebe anyị nwere nkwwa okwu ịbanye n'Ebe Kachasi Nso site n'ọbara Jisọs, **20** bụ ụzọ ọhụrụ nke o meghere nye anyị, nke dij ọhụrụ ma dīkwa ndụ site n'akwa mgbochi ahụ nke bụ ahụ ya, **21** ebe anyị nwekwara onye nchụaja dij ukwu, nke na-elekọta ụlọ Chineke, **22** ka anyị bjaruo nso site n'obi dij ọcha, na ntụkwasị obi zuru ezu nke okwukwe, ka anyị bụrụ ndị a sachara obi ha site n'akonuche rurụ arụ, ka anyị bụrụkwa ndị e ji mmiri dij ezigbo ọcha sachaa ahụ anyị. **23** Ya mere, ka anyị jidesie nkwwpụta nke olileanya anyị ike, n'ihị na onye ahụ kwere nkwa kwesiri ntụkwasị obi. **24** Ka anyị tugharịa uche otu anyị ga-esi kpalie ibe anyị n'ịhụnanya na ezi ọrụ. **25** Ka anyị gharakwa ichefu nzuko anyị dij ka ụfọdụ na-eme, kama ka anyị na-agbarịta onwe anyị ume, karịsịa, ugbu a ụbọchị ahụ na-abia nso. **26** Ọ bụrụ na anyị akpachapụ anya na-anogide na mmehie mgbe anyị matachara eziokwu ahụ, o nwekwaghị aja ọzọ fọdurụ a ga-achụ banyere mmehie niile. **27** Kama naanị ikpe dij oke egwu, nke ga-adị ka ọkụ na-ere ike ike, nke ga-erechapụ ndị niile bụ ndị iro. **28** Onye ọbụla dara iwu Mosis, na-anwụ na-enweghị ebere, site n'akaebe mmadụ abụọ maobụ atọ gbara megide ya. **29** Ọ bụrụ na ọ dij otu a, olee ụtị ahụhụ unu chere na a ga-enye onye leliri Ọkpara Chineke, gini ka a ga-eme onye merurụ ọbara nke ọgbugba ndụ nke e ji doo ya nso, na onye kpasuru mmụọ nke amara ahụ iwe? **30** N'ihị na anyị maa onye ahụ kwurunụ, "Ịbọ ọbọ dirị m, aga m akwughachi," ọzokwa, "Onyenwe anyị ga-ekpe ndị ya ikpe." **31** Ọ bụ ihe dij oke egwu ịdaba n'aka Chineke dij ndụ. **32** Ma chetakwanụ ụbọchị mbụ ndị ahụ, mgbe unu natachara ihè, unu nógidesikwara ike n'agbanyeghị oke ahụhụ niile unu tara. **33** Mgbe ụfọdụ, a kpariri unu n'ihu ọha, unu natakwaro mkpagbu. N'oge ọzọ, unu soro ndị e si otu a mesoo mmeso. **34** Unu were obi ebere soro ndị nọ n'ụlọ mkporo taa ahụhụ, unu jikwa ọnụ nabata ya mgbe a nakorochara unu ihe niile unu nwere, n'ihị na unu onwe unu matara na unu nwere ihe ka mma, nke na-anogide. **35** Ya mere, unu ahapukwala ntụkwasị obi unu ahụ, n'ihị na ọ na-eweta ugwo ọrụ dij ukwu. **36** N'ihị ya, unu kwesiri inwe ndidi ka ọ ga-abụ na mgbe unu mere uche Chineke unu ga-anata ihe e kwere na nkwa. **37** N'ihị, "Na oge na-adighị anya, onye ahụ nke na-abia ga-abia ọ gaghị anokwa ọdụ." **38** Ma, "Onye ezi omume nkem ga-esite n'okwukwe dij ndụ. Mkpuruobi m agaghị e nwee mmasị n'ime onye

òbùla na-alaghachi azù.” 39 Ma anyị abụghị ndị na-alaghachi azù si otu a laa n’iyi. Kama anyị ònyere ndị nwere okwukwe, bụrụkwa ndị a zopụtara.

11 Ugbu a, okwukwe bụ inwe obi ike banyere ihe ndị a na-ele anya ha na inwe owuweanya banyere ihe a na-ahụbeghị anya. 2 N’ihi na ọ bụ site n’okwukwe ka e ji gbaara ndị ochie ama. 3 Ọ bụ site n’okwukwe ka anyị ji ghotà na e mere ụwa na ihe niile anyị na-ahụ anya site n’okwu Chineke. N’ihi nke a, ihe anyị na-ahụ anya ugbu a bụ ihe e mere site n’ihe anyị na-adighị ahụ anya. (aiōn g165) 4 Ebel sitere n’okwukwe chụọ aja dị mma nye Chineke karịa aja nke Ken churụ; nke e si na ya gụnye ya n’onye ezi omume. Chineke kwuru okwu banyere onyinye ya. Ma ugbu a, ọ bụ ezie na ọ nwụlari ma ọ ka na-ekwu okwu site n’okwukwe. 5 E sitere n’okwukwe kupu Enọk nke pụtara na ọ nwughị anwụ, a hụkwaghị ya ọzọ n’ihi na Chineke akporọla ya. Ma tupu e kuru ya, e mere ka anyị mara na ọ mere ihe masiri Chineke. 6 Ọ bụ ihe siri ike mmadụ ime ihe gatọ ya uto ma ọ bụrụ na onye ahụ enweghị okwukwe. N’ihi na onye na-abịakwute Chineke nso aghaghị ikwe na ọ dị. Na ọ bụkwa onye na-akwughachi onye ọbụla na-achọsi ya ike ụgwọ. 7 Site n’okwukwe, Noa, onye nke a dorọ aka na ntị gbasara ihe ndị a na-ahụbeghị anya, gere ntị ma ruo ụgbọ mmiri maka nzọpụta nke ezinaụlọ ya. Site na nke a, ọ mara ụwa ikpe, ma bụrụ onye nketa nke ezi omume sitere n’okwukwe. 8 Site n’okwukwe, Ebrahim rubere isi mgbe a kporọ ya ka ọ hapụ, gaa n’ala ahụ nke ọ ga-enweta dika ihe nketa. Ọ gawara n’amaghị ebe ọ na-aga. 9 Okwukwe ka ọ jiri biri dika ọbịa n’ala ahụ e kwere ya na nkwa, nabebi n’ulo ikwu, ya na Aizik na Jekob, bụ ndị e kwere ya na ha otu nkwa ahụ. 10 N’ihi na ọ na-ele anya ala ahụ nke nwere ntọala, nke onye tūrụ atumatụ ya ma wuokwa ya bụ Chineke. 11 Site n’okwukwe ọ natara ike omumụ. Ọ bụ ezie na ọ gafeela oge imuta nwa, ọ bụladị Sera n’onwe ya bụ nwanyị aga, n’ihi na ọ gurụ onye ahụ kwere ya nkwa dị ka onye kwesiri ntụkwasi obi. 12 Ya mere site n’otu onye a, onye a gurụ dijị ka onye nwurụ anwụ ka e si nweta umụ ndị onụogugu ha dijị ka kpakpando dijị na mbara eluigwe, dijị ka aja dijị n’akụkụ osimiri. 13 Ndị a niile nwere okwukwe nwurụ na-anataghị nkwa ahụ, ma site n’ebe dijị anya ha hūrụ ma nabatakwa nkwa ndị a. Ha kwuputakwara na ha bụ ndị ọbịa na ndị mba ọzọ n’ụwa. 14 Ndị na-ekwu otu a na-eziputa na ha na-ele anya obodo nke aka ha. 15 Ọ

būrụ na ha na-eche echiche banyere obodo nke ha hapurū, ha gaara enwe ohere ilaghachi azū. 16 Ma otu ọ dijị, ha na-elesi anya ike maka obodo ahū ka mma, bụ nke dijị n’eluigwe. Ya mere, ọ dighi eme Chineke ihere ka a kpọ ya Chineke ha, n’ihi na o dozielara ha ebe obibi. 17 Site n’okwukwe Ebrahim ji Aizik chụọ aja mgbe a nwalere ya. Onye ahū natara ihe ndi ahū e kwere nkwa, dijị njikere iji otu nwa ahū o nwere chūọ aja, 18 ọ bụ ezie na Chineke kwuru maka ya, “Ọ bụ site n’Aizik ka a ga-akpọ mkpūrū gị aha.” 19 Ebrahim chere na Chineke pūrū ime ka onye nwūrū anwū site n’onwū bilie, dika ihe ima atū otu ahū ka o mekwara, n’ihi na ọ nataghachikwara ya. 20 Ọ bụ okwukwe ka Aizik jiri nye Jekob na Iso ngozi banyere ihe dij n’ihu. 21 Ọ bụ okwukwe ka Jekob ji gozie umū Josef n’otu n’otu tupu ọ nwū. Ọ kporo isiala dika ọ dabere n’elu mkpanaka ya. 22 N’ogwugwū ndū ya, Josef sitere n’okwukwe kwuo banyere opupū umū Izrel ma nyekwa ntuziaka banyere olili okpukpū ya. 23 Okwukwe ka nne na nna Mosis ji zobe ya onwa atọ mgbe a mūrū ya, n’ihi na ha hūrū na ọ bụ nwa mara mma. Ha atukwaghị egwu iwu eze ala Ijijit bụ Fero nyere. 24 Site n’okwukwe, Mosis e kweghī aza nwa ada Fero mgbe o tolitere. 25 Ọ hōrō isoro umū Chineke keta oke na mmegbu ha karīa inwe anūrī nke mmehie. 26 O kpebiri na ọ bụ ihe karīchara mma ihū ahūhū n’ihi Kraist, kama inweju akū niile nke Ijijit afō. N’ihi na o nwere olileanya maka ụgwō ọrū dij n’ihu. 27 Okwukwe ka ọ ji hapū Ijijit. Ọ tughī egwu iwe eze, ma ọ tachiri obi ya dika ọ hūrū onye ahū a na-apughī ihū anya. 28 O sitekwara n’okwukwe debe Mmemme Ngabiga. O fesara ọbara ka onye mbibi nke umū nwoke mbū, hapū imetū umū nwoke mbū ndi Izrel aka. 29 Ha gafere Osimiri Uhie site n’okwukwe dij ka a ga-asī na ọ bụ ala efu. Ma mgbe ndi Ijijit nwara ime nke a, mmiri lomiri ha niile. 30 Mgbidi Jeriko dara mgbe ha jiri okwukwe gaa ya gburugburu ubochi asaa. 31 Site n’okwukwe, Rehab nwanyī akwuna esoghī ndi nnupu isi laa n’iyi n’ihi na ọ nabatara ndi bīara inyochaputa obodo ahū n’udo. 32 Olee ihe ọzọ m ga-ekwu? Oge ga-agwunahū m ikwu gbasara Gidiōn, na Barak, na Samsin, na Jefta, na Devid, na Samuel na ndi amūma, 33 ndi sitere n’okwukwe merie otutu alaeze, kpeekwa ikpe nkwmoto, natakwa nkwa e kwere, ndi mechiri onu odum. 34 Ha menyuru oku dij egwu, gbanari mma agha, nweta ike site n’adighi ike. Ha ghokwara ndi dij ike n’agha, chulaa usuu ndi agha ndi

mba ọzọ. **35** Ụmụ nwanjy natara ndị ha nwurụ anwụ, site na mbilite n'ọnwụ. Ndị ọzọ naara ntaramahụhụ, ha juru inata mgbaputa ka ha nwee ike nata mbilite n'ọnwụ ka mma. **36** E ji ụfọdụ mere ihe ọchị, tiekwa ha ihe otiti, ọ buladi ike ha agbu na itụ ha mkporo. **37** A turu ụfọdụ nkume, kwobie ụfọdụ abuo. E ji mma agha gbuo ụfọdụ. Ụfọdụ yi akpukpo ewu na akpukpo aturu jeharja. Ụfọdụ bukwa ndi dara ukpa. A kpagburu ụfọdụ, ma mejookwa ndi ọzọ. **38** Ha waghariri n'ozara na n'ugwu, n'ogba nkume na n'onu ala. N'anya uwa, a guru ha n'ihe efu. **39** A gbaara ezigbo ama n'isi ndi a niile n'ih i okwukwe ha, ma ha anataghi ihe ahụ e kwere ha na nkwa. **40** Otu o di, Chineke akwadoberela anyi ihe kaara anyi mma, ka a ghara ime ka ha zuo oke ma e wepu anyi.

12 Ya mere, anyi nwere oke igwe ndi ama di otu a gbara anyi gburugburu, n'ih i nke a, ka anyi wepu ihe obula nke na-adoghachi anyiazu dika ibu arọ, ya na mmehie niile ndebere anyi nsọ karja. Ka anyi werekwa ntachiobi gbaa osọ nke chere anyi n'ihu. **2** Ka anyi na-elegide Jisọs anya, onye mbu na onye na-eme ka okwukwe anyi zuo oke, onye jiri n'ih i onu e debere n'ihu ya, die ahuhu na ihe ihere nke obe, o nodu n'aka nri nke ocheeze Chineke. **3** Tuleenu n'obi unu gbasara onye ahụ tachiri obi na nkwegide sitere n'aka ndi mmehie, ka ike ghara igwu unu maobu obi unu adaa mba. **4** N'ime ogu nke unu na-aluso mmehie, unu eguzogideghi ruo n'onodu nke iwufu obara unu. **5** Unu echefuola okwu nkasiobi ahụ, nke e jiri gbaa unu ume dika umu, "Nwa m ewela idọ aka na nti nke Onyenwe anyi dika ihe di mfe, mgbe o na-ata gi ahuhu maobu daa mba mgbe o na-abara gi mba. **6** N'ih i na onye Onyenwe anyi huru n'anya ka o na-abara mba. O bukwa onye o nabatara di ka nwa ya, ka o na-apia utari." **7** Tachie obi, muta ihe site n'ahuhu. N'ih i na Chineke na-emeso unu mmeso di ka nna obula huru umu ya n'anya si emeso ha mmeso. Nwata obula adighi nke nna ya na-adighi abara mba. **8** Ya mere o buru na a dighi abara unu mba dika esi bara ndi ọzọ, unu abughi umu kama unu bu ndi amutara n'ikwa iko. **9** Dika ima atu, ndi bu nna anyi site n'anuhu na-apia anyi utari mgbe obula anyi nupuru isi. Ma nke a adighi egbochi anyi isopuru ha. O kwesikwaghi ka anyi rubere Nna nke mmu isi karja ma dikwa ndu? Anyi mee nke a, anyi ga-adi ndu. **10** Ha na-azu anyi nwa oge nta di ka ha si tuputa

n'uche ha. Ma o na-azu anyi n'ih i odimma anyi. O nacho ka anyi keta oke n'idi nsọ ya. **11** Mgbe obula a na-ezi anyi ihe site n'inye anyi ahuhu, o na-aburu anyi ihe mwute n'oge ahụ, o bughikwa ihe onu. Ma e mesia, o na-eweta udo na ndu ezi omume nye ndu ahụ azuru n'ime ya. **12** Ya mere, setipu aka gi ahụ ike gwuru. Guzosie ike n'ukwu gi ahụ na-ama jijiji. **13** Debenu ukwu unu n'uzo ziri ezi, ka ukwu na-adighi ike ghara ida ngwuro, kama ka o nwe ogwugwo. **14** Gbalisie ike mee ka gi na mmadu niile biri n'udo ya na ndu di nsọ, e wepu ya, o nweghi onye puru ihu Onyenwe anyi. **15** Hukwanu na o nweghi onye ga-ahapu inweta amara Chineke, na o nwekwaghi onye ga-epuputa dika mgborogwu ilu weta nsogbu a ga-esi n'ime ya meruo otutu mmadu. **16** Hunu na o nweghi onye na-ebi ndu ruru unyi maobu onye nke na-enweghi nsopuru dika Iso, onye nke rere onodu omumu ya n'ih i otu efere nri. **17** Dika unu maara, o mechara choo ka o keta ngozi ahụ, ma a juru ya n'ih i na o nweghi ohere ncheghari. O bu ezie na o jiri anya mmiri chosie ya ike. **18** Unu abiarughi n'ugwu nke a puru imetu aka, nke na-ere oku, na ochichiri na itiri na oke ifufe, **19** na uda opi ike, maobu olu na-ekwu okwu, nke ndi nuru ya roro ka o kwusi igwa ha. **20** N'ih i na ha enweghi ike inagide ihe e nyere n'iwu, "A sikwari na anumanu obula emetu ugwu ahụ ahụ, a ga-eji nkume tugbuo ya." **21** N'ezie, ihe ahụ anya huru di oke egwu na Mosis siri, "Ana m ama jijiji n'ih i ujo." **22** Ma unu abiaruola n'ugwu Zayon, bu obodo Chineke di ndu, Jerusalem nke eluigwe ahụ. Unu abiakwutela puku kwuru puku ndi mmu ozi a na-apughi iguta onu zoro n'onu. **23** Unu abiala n'ulo nzuko nke onye ahụ ebu uzo muputa bu ndi e dere aha ha n'eluigwe. Unu abiakwutela Chineke, onye ga-ekpe mmadu niile ikpe, unu abiakwutela mmu ndi ezi omume e mere ka ha buru ndi zuruoke. **24** Unu abiakwutela Jisọs onye ogbugbo nke ogbugba ndu ohuru, bjakwutekwa obara e fesara nke na-ekwu okwu di mma karja nke obara Ebel kwuru. **25** Gbalisieni ike ihu na unu ajughi onye ahụ na-ekwu okwu. N'ih i na o buru na ha agbanarighi ya, bu onye ahụ doro ha aka na nti n'elu uwa, anyi agaghi agbanari onye ahụ si n'eluigwe na-adọ anyi aka na nti. **26** N'oge ahụ, olu ya mere ka uwa ma jijiji, ma ugbo a, o kwela nkwa, si, "Otu mgbe ọzọ foduru, o bughi naani uwa ka m ga-eme ka o maa jijiji kama aga m emekwa ka eluigwe maa jijiji." **27** Okwu a bu, "Otu mgbe ọzọ foduru," na-egosi mwepu nke ihe na-

ama jijiji dika ihe e kere eke, jii hu na nke na-anaghi ama jijiji ga-adi. 28 Ya mere, ebe anyi na-anata alaeze nke na-apughị igbanwe, ka anyi jiri obi ekele, egwu na nsopuru fee Chineke ofufe n'uzo o ga-anabata. 29 N'ih na Chineke anyi bu oku na-erepia erepia.

13 Ka ihunanya unu nwere n'etiti unu na-adigide. 2 Unu echefula inabata ndi obia, n'ih na ufodu ndi mere nke a lekotara ndi mmuo ozi ma ha amataghi. 3 Chetanu ndi no n'ulo mkporo di ka a ga-asi na unu so ha nodu n'ulo mkporo. Chetakwanu ndi a na-ata ahuhu, dika a ga-asi na unu onwe unu so ha na-ahu ahuhu n'ahu unu. 4 Ka olulu di na nwunye buru ihe onye obula na-akwanyere ugwu, ka ihe ndina unu burukwa nke a na-emerughi emeru. N'ih na Chineke ga-ekpe ndi na-akwa iko na ndi uru ikpe. 5 Debenu ndi unu puo n'ihunanya nke ego, ka afo ju unu n'ih unu nwere, n'ih na o kwuola, "Agaghi m ahapu gi. O nwekwaghi mgbe m ga-eji gbakuta gi azu." 6 Ya mere anyi puru iji obi ike na-atughị egwu kwuo, "Onyenwe anyi bu onye na-enyere m aka. Agaghi m atu egwu. Gini ka mmadu puru ime m?" 7 Chetanu ndisi unu, ndi gwara unu okwu Chineke. Tulenu otu ndi siri di, na-enomikwanu okwukwe ha. 8 Otu Jisos Kraist di unyaahu, ka o di taa, otu a ka o ga-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165) 9 Unu ekwela ka e jiri ozizi ohuru nke dikwa iche duhie unu. N'ih na o bu ihe di mma ka e were amara mee ka obi sie ike, o bughị site n'idebe iwu banyere nri nke na-enweghi uru o bara ndi na-edebe ya. 10 Anyi nwere ebe ichu aja, ebe ndi niile na-eje ozi ha n'ulo ikwu a enweghi ike iri aja a churu n'elu ya. 11 Onyeisi nchujaja na-ewebata obara umu anu ndi ahụ n'Ebe Kachasi Nso dika aja maka mmehie, ma a na-erepia anu ahụ ha oku na mpuga ulo ikwu. 12 N'otu aka ahụ, Jisos n'onwe ya tara ahuhu na mpuga onu uzo ama obodo ka o jiri obara ya mee ka ndi nke ya di nso. 13 Ya mere, ka anyi gawkuru ya n'azu ulo ikwu soro ya die mkpari o diri. 14 N'ih na uwa abughi ulo anyi, ma anyi na-ele anya obodo nke gaje ibia. 15 Site na ya, ka anyi na-achuru Chineke aja otuto mgbe niile, nke bu mkpuru egbugbere onu nke na-ekwuputa aha ya. 16 Unu echefula ime ihe oma, meekwanu ka ndi ozo soro unu kekoo ihe unu nwere. Nke a bu udi aja na-atō Chineke utō. 17 Ka unu na-ekwenyere ndi ndu unu, dokwaanu onwe unu n'okpuru ha. N'ih na oru ha bu ihu maka mkpuruobi unu dika ndi ga-aza aziza. Meenu nke a ka ha were

onu na-eje ozi ha, ma o bughị site n'obi mwute n'ih na nke a agaghi abara unu uru. 18 Na-ekperenu anyi ekpere, n'ih na o doru anyi anya na anyi nwere akonuche di ocha na-achokwa ibi ndu nwere ugwu n'uzo niile. 19 Ana m ariso unu ya ike, ka unu mee nke a, ka m nwee ike iloghachikwute unu osiso. 20 Ugbu a ka Chineke nke udo, onye ahụ sitere n'obara ogbugba ndu ebighi ebi ahụ kpoghachite Onyenwe anyi Jisos, Onye ozuzu aturu ukwu ahụ, site n'onwu, (aiōnios g166) 21 mee ka unu zuo oke n'ez ihe oma niile obula, nke ga-enyere unu aka ime ihe o na-acho. Ka o ruputa n'etiti anyi ihe ndi ahụ niile na-atō ya utō site na Jisos Kraist, onye otuto niile diri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) 22 Umunna m, ariso m unu, ka unu were ntachiobi nuru okwu agbamume m gwara unu n'ime akwukwo a na-etoghi ogologo. 23 Ana m eme ka unu mata na nwanna anyi Timoti esitela n'ulo mkporo puta. Mu na ya ga-esoro bia leta unu ma o buru na o bia n'ebe a na mgbe na-adighi anya. 24 Keleerenu m ndisi unu niile na ndi nso niile. Ndi si Itali na-ezitere unu ekele ha. 25 Ka amara dinyere unu niile.

Jemis

1 Jemis, nwaodibo Chineke na nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, Na-edegara agburu iri na abuo ndi gbasara n'elu uwa niile akwukwo ozi a: Ndeewonul 2 Umunna m, ka obi unu juputa n'onu mgbe obula onwunwa di iche iche gbara unu gburugburu. 3 N'ihu na mgbe a na-anwa okwukwe unu onwunwa, ntachiobi unu na-enwe ohere ito eto. 4 Ka nguzosike unu puta ihè, ka unu zuo oke ma nwezuokwa ihe niile, na-adighi ihe obula nke ga-ako unu. 5 O buru na o di onye na-enweghi amamihe, ya rjo Chineke, onye na-enye onye obula rjoro ya amamihe n'afu ofufu na-ataghikwa onye obula uta, a ga-ewerekwa ya nye ya. 6 Ma rjoro n'okwukwe na-enweghi obi abuo, n'ihu na onye na-enwe obi abuo di ka ebili mmiri oke osimiri mgbe ikuku na-ebughari ya. 7 Onye di otu ahụ ekwesighi ile anya na o ga-esite n'aka Onyenwe anyi nata ihe obula. 8 N'ihu na mmadu di otu a bu onye ihu abuo, onye na-adighi eguzo n'otu ebe n'ihe obula o na-eme. 9 Ka nwanna obula bu ogbenye nuriya onu, mgbe obula e weliri ya elu. 10 Ka onye bu ogaranya mgbe a na-eme ka o nodu ya di ala, n'ihu na ndi bara uba ga-akponwu di ka okoko osisi. 11 N'ihu na mgbe obula anwu waliri chasie ike, weputa okpomoku, o na-eme ka ahijia kponwu, ka okoko osisi daa n'ala, mma ya agwusiakwa. N'otu aka ahụ, onye ahụ bara uba ga-akponwu o buladi mgbe o na-ejeghari n'ime ije ozi ya. 12 Ngozi na-adiri onye ahụ nke na-anogide na-adighi ada mba n'oge onwunwa. N'ihu na mgbe oge onwunwa ahụ gasiri, o ga-anata ugwo oru, nke bu okpueze ndu, nke Chineke kwere nkwa inye ndi niile huru ya n'anya. 13 Ka onye obula hapu i si, mgbe a na-anwa ya, "O bu Chineke na-anwa m onwunwa a." N'ihu na o dighi mgbe a puru inwa Chineke ka o mee ihe ojoo, o dikwaghị anwa mmadu obula ka o mee ihe ojoo. 14 Kama onwunwa na-abjara mmadu site n'ochicho nke obi ya. O bukwa ochicho ojoo nke mmadu na-arafu ya, dokpufuo ya. 15 Ochicho ahụ, mgbe ha bara uba n'ime obi, na-eduba mmadu na mmehie. Mgbe mmehie bara uba, o na-eduba n'onwu. 16 Ekwela ka onye obula duhie unu umunna m. 17 Onyinye obula di mma, na nke zuruoke na-esite n'elugwe abja. O nasite n'ebe Nna nke ihè niile onye na-adighi agbanwe agbanwe, o naghị ezonari umu mmadu ihu ya. 18 N'ihu imezu nzube ya, o sitere n'okwu ya bu eziokwu muo anyi. O mekwara nke a ka anyi buru umu mbu nke

ihe o kere eke. 19 Unu aghaghị icheta nke a umunna m ndi m huru n'anya. Ka onye obula nwee ntị na-anu ihe osiso, na ire di aru ikwu okwu, ma burukwa onye iwe na-adighi ewe osiso. 20 N'ihu na iwe nke mmadu anaghị aruputa ezi omume nke Chineke. 21 Ya mere, wezuganu uzoro uru aru niile na ihe obula di njo nke foduru n'ime ndu unu. Ma jirinụ obi umeala nabataranu onwe unu okwu ndu ahụ nke a kuru n'obi unu, nke nwere ike izoputa mkpuruobi unu. 22 Unu abula ndi na-eji ntị ha na-anu okwu ndu ahụ naani, na-arafu onwe ha, kama burunu ndi na-eme ihe okwu ahụ kwuru. 23 N'ihu na onye obula na-ege ntị n'okwu obula ma hapu iji ihe o nuru mee ihe, di ka nwoke na-ele ihu ya n'enyu. 24 O lesia onwe ya puo, o chefu ihe ihu ya yiri ma nwa oge nta gasia. 25 Ma nwoke ahụ nogidesiri ike na-ele anya n'ime iwu ahụ zuruoke, nke na-eme ka mmadu nwere onwe ya, ee, nwoke ahụ na-aga n'ihu ile na ime ihe iwu ahụ kwuru, hapukwa ichefu ya, ka a ga-agozi n'ihe niile o na-eme. 26 O buru na mmadu obula echee na ya bu onye na-ekpere Chineke ma hapu ijide ire ya aka maobu ikuwa ire ya nga, onye di otu a na-arafu onwe ya, okpukpe Chineke ya bukwa ihe na-abaghị uru. 27 Ezi okpukpe Chineke, nke Chineke Nna anyi na-anabata dika okpukpe di ocha, na nke na-enweghi mmeru, bu nke a, ilekota ndi na-enweghi nne na nna, na ndi di ha nwuru n'ime nsogbu ha na idebe onwe anyi n'enweghi ntupo site n'aka ndi uwa.

2 Umunna m, dika ndi kweere n'Onyenwe anyi Jisọs Kraịst, onye di ebube, ka unu hapu ile mmadu anya n'ihu. 2 O buru na onye ogaranya yi uwe mara mma, yikwara mgbaaka olaedo na mkpisiaka ya, abata n'ulo nzuko unu, o burukwa na nwa ogbenye abata nke yi uwe na-adighi ocha, 3 o buru na unu elee onye ogaranya ahụ yi uwe mara mma anya si ya, "Bia nodu n'otu oche a e debere iche n'ihu gi," ma unu asi onye ogbenye ahụ, "Di anyi, guzo n'ebe ahụ," maobu "Bia nodu ala n'akuku ebe a ukwu m di," 4 o bu na unu akpabeghi oke n'etiti onwe unu, burukwa ndi ji ile anya n'ihu na obi ojoo na-ekpe ikpe? 5 Geenụ ntị ka m gwa unu umunna m, o bu na unu amataghị na Chineke ahoputala ndi ahụ uwa guru dika ndi ogbenye, mee ka ha buru ogaranya site n'okwukwe ha, ka ha ketakwa alaeze ahụ o kwere nkwa inye ndi huru ya n'anya? 6 Ma ginj ka unu na-eme? Unu na-akpari ndi ogbenye! O bughị ndi ogaranya na-emegebu unu? O bukweghi ha bu ndi na-adokpughari unu aga n'uloikpe? 7 O

bughị ha bu ndi na-ekwulu aha oma ahụ nke a gurū unu? 8 Ọ buru na unu na-edebezuo iwu nke eze anyi dika e dere ya n'akwukwo Nso, "Hunụ ndi agbataobi unu n'anya dika unu onwe unu," unu na-eme ihe ziri ezi. 9 Ma o buru na unu ele mmadu anya n'ihu, unu na-eme mmehie. N'ebe iwu dikwa, unu bu ndi na-emebi iwu. 10 N'ihu na onye obula nke na-edebe iwu ahụ niile ma sọ ngongo n'otu, a burula onye ikpe iwu ahụ niile maara. 11 N'ihu na onye ahụ sirị, "Akwala iko," bukwa onye sirị, "Egbula mmadu." Ya mere, o buru na i kwaghị iko ma i gburu mmadu, i bu onye na-emebi iwu. 12 Ya mere, na-ekwunu okwu, ma na-ebikwanu ndu di ka ndi a ga-ekpe ikpe site n'iwu ahụ na-eme ka mmadu nwere onwe ha. 13 N'ihu na agaghị emere onye obula ebere nke na-adighi emere onye ozọ ebere. N'ihu na ebere na-adi ukwu karja ikpe omuma ya. 14 Olee uru o bara umunna m, na mmadu sirị, enwere m okwukwe, ma okwukwe ahụ aputaghị ihe n'oru ya? Udi okwukwe ahụ o puru izoputa ya? 15 O buru na otu nwanne anyi nwoke maobu nwanne anyi nwanyi yi nkirinka akwa, o burukwa na o nweghi ihe oriri ga-ezuru ya n'ubochi, 16 ma otu onye n'ime unu asi ha, "Laa n'udo, kpuchiekwana onwe gi nke oma, rijuokwa afo," n'enyeghi ya ihe di mkpa maka ahụ ya, uru ginị ka o bara? 17 N'uzo di otu a, okwukwe naani ya bu ihe na-abaghị uru ma o buru na oru esoghị ya. 18 Otu onye ga-asi, "I nwere okwukwe; e nwere m oru." Gosi m okwukwe gi ma e wepu oru gi, aga m egosi gi okwukwe site n'oru. 19 I kweere na o bu naani otu Chineke, i mere nke oma, o buladi ndi mmuo ojoo kweere ma kuja. 20 Gi onye nzuzu, i na-achọ ka e gosi gi na okwukwe bu ihe na-abaghị uru ma o buru na oru e soghi ya? 21 O bu na nna anyi Ebrahim abughị onye a gurū n'onye ezi omume site n'oru ya, mgbe o jiri otu nwa ya bu Aizik chuo aja n'ebe ichu aja? 22 Unu ahughị na okwukwe ya na oru soro rukoo n'otu, e sitekwara n'oru ya mee ka okwukwe ya zuo oke. 23 O bu site na nke a ka ihe e dere n'akwukwo nso jiri mezuo, nke na asi, "Ebrahim kweere na Chineke, a gurū nke a nye ya di ka ezi omume," kpookwa ya enyi Chineke. 24 Unu ahula na a na-esite n'ihe mmadu ruru guo ya n'onye ezi omume, o bukwaghị naani n'okwukwe. 25 N'otu uzo ahụ, agunyeghi Rehab, nwanyi akwana ahụ n'onye ezi omume n'ihu oru o ruru, mgbe o kpoatara ndi nnyoputa ahụ ma zipukwa ha site n'uzo di iche? 26

Dika anu ahụ na-enweghi mmuo si buru ihe nwuru anwu, otu a ka o dikwa okwukwe na-enweghi oru.

3 Umunna m, ka otutu n'ime unu hapu igbali ibu ndi ozizi, n'ihu na unu maara na anyi bu ndi ozizi ka a ga-ekpe ikpe n'onodu sikariri ike. 2 N'ihu na anyi niile na-aso ngongo site n'otutu uzo. Ma onye obula nke na-adighi emehie site n'ikwuhie onu bu onye tozuru oke na onye puru ijide anu ahụ ya niile aka. 3 O buru na anyi e tnye mkpumkpum igwe e ji ekechi onu inyinya ibu n'onu ya, ka o rubere anyi isi, anyi na-eduru ya gaa ebe anyi choro. 4 Otu a kwa, o buladi ugbo mmiri buru ibu nke ikuku di ike na-ebughari n'osimiri, ka onye na-anya ugbo mmiri puru ime ka o gaa ebe o choro site n'itugharia umara ntakiri e ji anya ugbo. 5 Otu a ka o dikwa ire anyi. O bu akuku anu ahụ anyi di nta, ma o na-anya isi banyere otutu ihe. Tulee otu oke ohia si di ukwu, bu nke icheku oku dikarisi nta na-eme ka o nwuru oku. 6 Ire anyi bu oku. E debere ire n'etiti akuku anu ahụ ndi ozọ dika uwa ajo omume. O na-emeru ahụ niile, na-amunye oku n'usoro ndu mmadu. Ya onwe ya bukwa ihe oku ala mmuo na-amunye oku. (Geenna g1067) 7 Mmadu enweela ike zuo, na-agbalikwa izu anumanu di iche iche, na nnu, na anu na-akpu akpu, na anu bi na mmiri; 8 ma mmadu obula adighi nke nwere ike izu ire. O bu ihe di oke njo na-adighi ekwe nchikota, ma juputakwa na nsi na-ebute onwu. 9 O bu ya ka anyi ji eto Onyenwe anyi na Nna anyi. O bukwa ya ka anyi ji abu mmadu ibe anyi onu, bu ndi Chineke mere n'oyiyi nke ya. 10 Site n'otu onu anyi ka ija mma na ibu onu na-esi aputa. Umunna m, nke a abughị ihe ziri ezi. 11 O bu ihe puru ime na mmiri di mma inu anu na mmiri nnu ga-esite n'otu isi iyi ahụ na-asoputa? 12 Umunna m, osisi fiig o puru imi oliv, ka osisi grepu o puru imiputa fiig? N'uzo di otu a, anyi makwara na mmiri nnu apughikwa isoputa mmiri di mma onnu. 13 O di onye obula n'ime unu na-agu onwe ya di ka onye maara ihe na onye nwere nghota? Ya gosi amamihe ya na nghota ya site n'ibi ezi ndu na iru oru oma site n'obi di umeala. 14 Ma o buru na obi unu ejuputa n'ihe ilu na ekworo na icho naani ihe nke onwe unu, mgbe ahụ, unu ekwesighi inya isi si otu a na-agonari eziokwu. 15 Udi amamihe di otu ahụ esiteghị n'eluigwe bia. O bu amamihe nke uwa. O bughị nke mmuo nso. O bu nke mmuo ojoo. 16 N'ihu n'ebe obula obi ilu na ekworo di, ebe ahụ ka ogbaaghara na omume ojoo niile di.

17 Ma amamihe na-esite n'eluigwe abia buru uto di ocha, emesia, o huru udo n'anya, o na-eme obioma, o juputara n'ebere, na-eweputakwa oru oma. Ihu abuo na obi abuo adighikwa n'ime ya. 18 Ma ndi ahụ bu ndi na-eme udo bu ndi na-agma mkpuru udo. Ha gaghota mkpuru ezi umume.

4 Gini bu ihe na-ebute ogo na esemokwu n'etiti unu. Ebee ka ha siri bia? O bughi ochicho ojoo unu nwere n'ime onwe unu? 2 O buru na unu choo ma unu achotaghi ya, unu egbuo mmadu. Unu na-enwe anya ukwu n'ihe onye ozo nwere ma o buru na unu enwetaghi ya, unu amalite ilu ogo na ibu agha. Unu enweghi maka unu choro arigoghi ya n'ekpere. 3 Unu na-ario ma unu adighi anata, n'ih na unu na-ario n'ebumnobi ojoo. Unu na-ario ka unu mefu ya n'ihe utu nke uwa. 4 Ndi na-ekwesighi ntukwas iobi! O bu na unu amaghi na unu na uwa buru enyi, unu ga-esi otu a buru ndi iro Chineke? Onye obula nke choro ibu enyi nke uwa, na-eme onwe ya onye iro nke Chineke. 5 Unu chere na ihe e dere n'akwukwo nso na-ekwu n'efu mgbe o na-asi, "Chineke na-ekwosi ekworo ike n'ih Mmuo Nso ya nke o mere ka o biri n'ime anyi." 6 Ma o na-enye anyi amara karja. Ya mere, Akwukwo nso ji si, "Chineke na-eguzo imegide ndi na-ebuli onwe ha elu, ma o na-enye ndi di umeala n'obi amara." 7 Ya mere, nyenu Chineke onwe unu. Guzonu megide ekwensu, o ga-esi n'ebe unu no gbapu. 8 Bjakwutenu Chineke nso, ya onwe ya ga-abjakwutekwa unu nso. Kwonnu aka unu, unu ndi mmehie, meekwanu ka obi unu di ocha, unu ndi obi abuo. 9 Ruonu uju, tienu aka n'obi n'onodu mwute, kwaakwanu akwa. Ka ochi unu ghoo ihu mgbaru, ka iru uju werekwa onodu inuri onu. 10 Wedanu onwe unu ala n'ihu Onyenwe anyi o ga-ebulikwa unu elu. 11 Umunna m, unu ekwula okwu ojoo megide ibe unu. N'ih na onye na-ekwu okwu ojoo megide nwanna ya, maobu onye na-ekpe nwanna ya ikpe, na-ekwu okwu megide iwu. O na-ekpekwa iwu ahụ ikpe. Mgbe unu na-ekpe iwu ahụ ikpe, unu adighi edebe ya kama unu bu ndi na-ekpe ya ikpe. 12 O bu naani otu onye o nye iwu. O bukwa naani otu onye ikpe di. O bu naani ya nwere ike izoputa mmadu. O nwekwa ike ila onye obula n'iyi. Ma gi, onye ka i na-eche na i bu iji na-ekpe nwanna gi ikpe? 13 Ugbu a geenu nti unu bu ndi na-asi, "Taa maobu echi, anyi ga-aga ebe di otu a, maobu obodo di otu a, izu ahia na ire ahia, anyi ga-anokwa ebe ahụ otu afo kpa ego."

14 Olee otu unu si mara ihe ga-eme echi? Gini ka unu na-eche na ndu unu bu? Mmadu di ka anwuru oku nke a na-ahu anya nwa oge nta, nke ikuku na-emesia bufuo. 15 Kama ihe unu ga-ekwu bu nke a, "O buru na Onyenwe anyi ekwe, anyi ga-adi ndu, mee nke a maobu nke ozo." 16 Ma ihe unu na-eme bu inya isi na ikpa nganga. Udi inya isi a bu ihe ojoo. 17 Ya mere, mmadu obula maara ihe bu ezi ihe ma ju ime ya na-emehie.

5 Ugbu a geenu nti unu ndi ogaranya, oge eruola mgbe unu kwesiri ikwa akwa na isu ude n'ih nsogbu na-akwado ibiakwas unu. 2 Akunuba unu ebidola ita nchara, mkpu eripjakwala uwe unu. 3 Olocha na olaedo unu agbaala nchara. Nchara a ga-abukwa ama megide unu, o ga-erepia anu ahụ unu dika oku. Unu akpakotala aku n'ubochi ikpeazu ndi a. 4 Geenu nti! Uzu akwa ndi oru unu, ndi unu juru ikwu ugwo oru ha di ka o kwesiri na-agbago imegide unu. Uzu akwa ndi oru unu, ndi unu ghogburu, eruola nti Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. 5 Unu ebiela ndu nke oke oriri na oke onnu n'elu uwa, na ndu inye anu ahụ unu ihe obula na-akpa ya mkpa. Ma ugbu a, anu ahụ unu ahụ gbara abuba ejikerela na-eche ubochi mgburu ya. 6 Unu amala ndi aka ha di ocha ikpe, gbukwaa ha, o buladi mgbe ha na-egbochighi unu. 7 Nweenu ntachiobi, umunna m, chere nu obibia Onyenwe anyi. Lee otu onye oru ubi si eji ndidi na-eche mkpuru o kuru n'ala ubi ka o mja. O ji ndidi na-eche ka mmiri ozuzo nke mbu na nke ikpeazu zokwas ubi ya. 8 Unu onwe unu kwesikwara inwe ndidi guzosiekwa ike n'ih na obibia Onyenwe anyi di nso. 9 Umunna m, unu atamula ntamu megide ibe unu, ka a hapu ikpe unu ikpe! Lee, onye ikpe ahụ guzo n'onu uto. 10 Umunna m, di ka ihe ilere anya banyere inwe ndidi na ahulu, mutanu ihe site n'aka ndi amuma bu ndi kwuru okwu n'aha Onyenwe anyi. 11 Anyi na-agu ha ugbu a dika ndi a goziri agozi n'ih iguzosike ha. Unu anula maka ogologo ntachiobi nke Job nwere, unu ahukwala nzube Onyenwe anyi n'ih na Onyenwe anyi juputara n'ebere na omijiko. 12 Karisja umunna m, unu anula iyi. Unu ahukwala iyi mgbe obula, o buladi iji eluigwe maobu uwa, maobu ihe obula ozo nuu iyi. Kama ka "E" unu buru "E." Ka "E e," unu burukwa "E e." Ka unu hapu isite n'uto di otu a mehie ma wetakwara onwe unu ikpe omuma. 13 O di onye obula n'etiti unu no na nsogbu? Ka onye di otu ahụ kpee ekpere. O di onye na-anuri onu?

Ya bụọ abụ otuto. **14** O dị onye nọ n'etiti unu ahụ na-esighị ike? Ya kpọọ ndị okenye chọọchị ka ha kpeere ya ekpere, ka ha wụkwasi kwa ya mmanụ otite n'isi kpọkuokwa aha Onyenwe anyị. **15** Ekpere nke okwukwe ga-azọpụta onye ọrịa ahụ. Onyenwe anyị ga-ekulite ya, ọ bụrụkwa na o mehiere, a ga-agbaghara ya. **16** Ya mere kwuputaranụ ibe unu mmehie unu. Kpeekwaranụ ibe unu ekpere ka e nwe ike gwọọ unu. Ekpere onye ezi omume dị ike dịkwa ire. **17** Ịlajja bụ mmadụ dị ka anyị, ma o kpere ekpere rịọ ka mmiri hapụ izo, mmiri ezokwaghị n'ala ahụ ruo afọ atọ na ọnwá isii. **18** Emesịa, o kpekwará ekpere ọzọ, eluigwe nyere mmiri ozuzo, meekwa ka ala pupụta ihe oriri. **19** Ụmụnna m, ọ bụrụ na onye ọbụla n'etiti unu esite n'eziokwu ahụ jehie, ma otu onye n'ime unu akpọghachi ya azụ, **20** chetanụ nke a na onye ọbụla kpọghachitere onye mmehie azụ site na njehie ya, ga-azọpụta ha n'aka ọnwụ ma kpuchiekwa ọtụtụ mmehie.

1 Pita

1 Pita, onyeozu Jisosh Krajist, Na-edegara unu ndi niile ndi a hoputara, ndi gbara ososo ndu gaa biri na Pontos, na Galeshia, na Kapadosia, Eshia na Bitinia, akwukwo a. **2** Unu ndi Chineke bu Nna hoputara di ka o bururi uzoma mata na o ga-eme, jirikwa Mmuo Nso ya doo unu nsoso, ka unu na-erubere Jisosh Krajist isi, ka ewerekwa obara ya sachaa unu: Ka amara na udo baara unu uba. **3** Otuto diru Chineke Nna Onyenwe anyi Jisosh Krajist! Site n'iba uba nke ebere ya, o nyela anyi ndu ohuru baa n'olileanya di ndu site na mbilite n'onwu Jisosh Krajist. **4** Anyi nwekwara ihe nketa nke na-apughu imebi emebi, nke na-agaghị ere ure, maobu gbanwee udidi ya, nke e debeere anyi n'elugwe. **5** Anyi bu ndi e sitere n'okwukwe na-echekwa n'ike Chineke, tutu ruo obibia nzoputa ahụ, nke a na-ejikere ime ka oputa ihè n'ogwugwu oge. **6** N'ime ihe ndi a ka unu na-anuru oke onu, o bu ezie na n'oge ndi a di nta, unu agabigala otutu ihe mgbu n'ihu udi onwunwa di iche iche bjakwasiri unu. **7** Onwunwa ndi a na-abia ime ka okwukwe unu, nke di oke onuahia karja olaedo na-ala n'iyi n'agbanyeghi na e ji oku nuchaa ya; buru nke ga-eweta otuto, na ebube, na nsopuru, mgbe e mere ka Jisosh Krajist putu ihè. **8** O bu ezie na unu ejibeghi anya unu hu ya mgbe obula, ma unu huru ya n'anya, o bukwa ezie na unu adighi ahụ ya anya ugbo a, ma unu kwere na ya. Unu juputakwara n'onu ahụ di ebube nke onu na-apughu ikowa. **9** Ugwo oru oso unu ga-enweta n'ihu okwukwe unu n'ime ya ga-abu nzoputa a ga-azoputa mkpurubi unu. **10** Banyere nzoputa a, ndi amuma ahụ kwuru ihe banyere amara ahụ gaje ibiara unu jiri nnoo nwayoo nyochasia **11** ma gbalisie ike ichoputa oge na onodu ahụ bu nke Mmuo Krajist di n'ime ha kwuru banyere ya, mgbe o gbara ama maka ahuhu Krajist na ebube nke ga-eso ya. **12** E mere ka ha mata na oru ha na-aru abughi maka odimma nke ha onwe ha, kama o bu n'ihu odimma nke unu, mgbe ha kwuru okwu banyere ihe ndi a ahụ bu ndi a gwarala unu ugbo a site n'onu ndi ziri unu ozima n'ike Mmuo Nso nke e si n'elugwe zite. O buladi ndi mmuo ozi ka o guru aguu imata ihe ndi a. **13** N'ihu ya, werenu uche unu niile jikere iru oru, anya dokwaa unu. Nweenu olileanya zuruoke n'amara nke a ga-ewetara unu mgbe a ga-ekpughe Jisosh Krajist. **14** Di ka unu na-erube isi, unu ekwela ka ihe ojoo ndi ahụ na-agu unu aguu mgbe unu no

n'ochichiri, na-achị ndu unu. **15** Kama burunu ndi di nsoso n'ime niile unu na-eme, dika onye kporo unu si di nsoso. **16** N'ihu na e dere ya ede, "Dinu nsoso, n'ihu na adi m nsoso." **17** Ebe unu na-akporu Nna ahụ na-ekpe onye obula ikpe di ka oru ya siri di na-eleghi mmadu anya n'ihu, bienu ndu unu n'itu egwu Chineke, dika ndi mbjarambia n'uba a. **18** N'ihu na unu matara na-ejighi ihe puru imebi emebi, dika olaocha na olaedo gbaputa unu site n'ibi ndu ojoo ahụ nna nna unu ha nyefere unu n'aka **19** kama o bu obara di oke onuahia nke Krajist bu nwa aturu na-enweghi ntupo obula maobu orusi. **20** A hoputara ya tupu e kee uba. Kama, o bu n'ogwugwu oge ndi a ka e mere ka oputa ihè n'ihu unu. **21** O bukwa site n'aka ya ka unu ji buru ndi kwere na Chineke, onye mere ka o si n'onwu bilie, na onye nyekwara ya ebube. Ya mere, okwukwe unu na olileanya unu di na Chineke. **22** Ugbo a, ebe unu sitere n'irubere eziokwu ahụ isi mee ka obi unu di ocha, nke mere na unu nwere ihunanya nke ihu abuo n'adighi n'ebe umunna unu no, sitenu n'obi unu na-ahuritanu onwe unu n'anya n'ebe o di ukwu. **23** N'ihu na amuola unu oso ugbo a, o bughu site na mkpuru nke na-emebi emebi, kama site na nke na-apughu imebi emebi, site n'okwu Chineke nke di ndu ma na-adigidekwa. (aiōn g165) **24** N'ihu na, "Mmadu niile di ka ahijia, ma ebube ha niile di ka okoko osisi nke ohia, ahijia na-akponwu, okoko osisi na-achanwu, **25** ma okwu Onyenwe anyi na-anogide ruo mgbe ebighi ebi." Okwu ahụ bukwa ozima ahụ e zisaara unu. (aiōn g165)

2 Ya mere, wezuganu n'ibu iro n'obi na aghughu niile unu, kwusinu igha ugha, ibu ndi ihu abuo, ndi na-ekwo ekworo, na ndi na-ekwuto mmadu ibe ha. **2** Dika unu a muru ohuru, burunu ndi aguu inu mmiri ara nke Mmuo Nso a na-agwaghị ihe obula na-agu, ka unu nwee ike site na ya na-eto eto n'ime nzoputa unu. **3** Ugbo a, unu deturu ya ire matakwa na Onyenwe anyi di mma. **4** Bjakwutenu ya, Nkume ahụ di ndu, onye unu mmadu juru, maobu onye Chineke hoputara, onye di oke onuahia nye ya. **5** Unu onwe unu kwa di ka nkume di ndu ka a na-ewu ime ka unu ghoo ulo ime mmuo, ka unu burukwa ndi nchujaja di nsoso, ndi na-achu aja ime mmuo nke Chineke na-anabata site na Jisosh Krajist. **6** N'ihu n'akwukwo nsoso kwuru, "Lee, ana m atogbo na Zayon otu nkume, nke a hoputara, bukwa nkume isi ntola di oke onuahia. Onye obula kweere na ya, agaghị eme ka ihere mee

ya.” 7 Ma nye unu ndị kwere ekwe nkume a dị oke ọñahịa, ma n’ebe ndị ahụ na-ekweghị ekwe nọ, “Ọ bụ nkume nke ndị na-ewu ụlọ juru nke ghorọ nkume isi ntọala ụlọ.” 8 Ọ bụ kwa, “Nkume nke na-eme ka ndị mmadụ sọ ngongọ, oke nkume nke na-eme ka ha daa.” Ha na-asọ ngongọ n’ihi na ha juru irube isi n’okwu ahụ. Nke a bukwa ihe a kara aka banyere ha. 9 Ma unu bụ ndị a họtara, otu ndị nchụaja eze, mba dị nsọ, ndị nke Chineke n’onwe ya, ka unu buru ndị na-ekwusa otuto ya, bụ onye ahụ si n’ochịchiri kpobata unu n’ihè ya dị ebube. 10 N’oge gara aga, unu abughị ndị Chineke, ma ugbu a, unu bụ ndị ya. Na mbụ, unu amaghị ihe ọbụla banyere obi ebere ya, ma ugbu a, obi ebere ya erutela unu aka. 11 N’ihi ya, ndị enyi m, ana m arịo unu, dika ndị bụ ọbja na ndị na-agba ọsọ ndụ n’uwa a, nke unu bụ, na-asị unu, wezuganụ onwe unu site n’aguu mmehie nke nabuso mkpuruobi unu agha. 12 Bienụ ezi ndụ n’etiti ndị mba ọzọ, ka ọ ga-abụ na a sị na ha ebo unu ebubo ime ihe ojọ, ha ga-ahụ ọrụ oma unu, ma nye Chineke otuto n’ubochi ahụ ọ ga-abja. 13 Werenụ onwe unu nyefee, n’ihi Onyenwe anyị, n’okpuru ochichị niile e guzobere n’etiti umu mmadụ, ma ochichị ahụ ọ bụ nke eze, dika onye ike ya kacha nke ibe ya, 14 maobu nke ochichị govanọ, onye e guzobere n’ihi ita ndị na-eme ihe ojọ ahụ, na ito ndị na-eme ezi ihe otuto. 15 N’ihi na ọ bụ uche Chineke na unu ga-esite n’ezi ọrụ unu kpuchie onụ ndị ahụ na-esite na-amaghị ihe ha, na-ekwu okwu nzuzu. 16 Na-ebinu ndụ dị ka ndị nwere onwe ha, ma unu ejikwala mnwere onwe unu mere ihe mkpuchi nke ajọ ihe. Bienụ dika umuodibo Chineke. 17 Sọpurunụ mmadụ niile dika o si kwesi. Gosi ndị niile kwere ekwe ihunanya. Tụọ Chineke egwu, ma na-asopuru eze. 18 Ndị ohu, ruberenụ ndị nwe unu isi, na-enyewa ha nsopuru na ugwu ruuru ha. Unu emela nke a nye naanị ndị bụ ezi mmadụ, na ndị nwere obioma n’ebe unu nọ, kama meekwanu ya ọ buladi nye ndị afọ tara mmiri. 19 N’ihi na nke a bụ ihe inye ekele ma ọ buru na unu ejiri ntachiobi na-edi ahụ na-ezighị ezi na-adakwasị unu, n’ihi na unu na-eme ihe Chineke na-achọ. 20 Ma o nweghị otuto ọbụla dirị unu mgbe a tara unu ahụ n’ihi na unu mejoro, unu na-edikwa ya? Ma ọ buru na unu enwee ntachiobi mgbe a na-ata unu ahụ n’ihi ihe oma unu na-eme, nke a na-ewetara Chineke otuto. 21 Ọ bụ n’ihi ihe dị otu a, ka e jiri kpọọ unu, n’ihi na Kraist huru ahụ n’ihi unu. Ọ bukwa ihe imaatụ nye unu.

Na-esonụ nzo ukwu ya. 22 “O nweghị mgbe ọbula o mehiere, o nwekwaghị mgbe onye ọbula nuru okwu aghugho n’onu ya.” 23 O kwutoghị onye ọbula mgbe ha na-ekwuto ya. Ọ baghi mba ọbula mgbe ha na-ata ya ahụ, kama o were ya nyefee n’aka onye ahụ na-ekpe ikpe ziri ezi. 24 N’elu obe ahụ, o buuru mmehie anyi niile bokwasị onwe ya mgbe ọ nwuru, ime ka anyi nwee ike ibu ndi nwuru anwu n’ebe mmehie di; ma diri ndu n’ebe ezi omume di. Ọ bukwa site n’apa onya di ya n’ahu ka o ji gwoo unu. 25 Na mbu, unu di ka umu aturu na-awaghari na-achọ ụzọ, ma ugbu a, e meela ka unu laghachikwute Onye ahụ na-azu unu di ka aturu, na Onye na-elekotakwa mkpuruobi unu anya.

3 Unu ndi bu nwunye na-eruberenu di unu isi, ka ufodu n’ime ha na-ekweghi n’okwu Chineke, nwee ike isi n’ezi ndu unu na-ebi chegharia n’ekwughi okwu ọbula, 2 mgbe ha na-ahu ibi ndu unu nke di ocha na nke inwe nsopuru. 3 Ichọ mma unu agaghị abụ ichọ mma nke anụ ahụ, nke bụ ikpa isi, na iyikwasị ihe ọlaedo, maobu iyikwasị uwe mara mma. 4 Kama, ka ichọ mma unu buru mmadu nke ime mmuo, nke mma ya na-adighi anacha, nke bu mmuo idi nwayoo na idi juu. Nke di oke onuahia n’ihu Chineke. 5 Nke a bu uzo ndi inyom mgbe ochie, bu ndi di nsọ, ndi olileanya ha di n’ime Chineke siri choo onwe ha mma. Ha debekwara onwe ha n’okpuru di nke aka ha. 6 Dika Sera rubeere Ebrahim isi, na-akpokwa ya onyenwe m. Unu bu umu Sera ma ọ buru na unu e mee ihe ziri ezi, na-ekweghi ka egwu tuo unu. 7 N’otu aka ahụ, ndi bu di na-echenụ echiche di mma banyere nwunye unu, ma nyenu ha ugwu ruuru ha dika ndi na-adighi ike na dika ndi unu na ha ga-eso keta onyinye amara nke ndu ahụ. Nke a ga-eme ka ihe ọbula hapu igbochi ekpere unu. 8 N’ikpeazu, nweenu otu mmuo, ka ihe na-ewute ibe unu na-ewute unu, na-ahuritanu onwe unu n’anya, nwekwanu obi omijiko na obi di umeala. 9 Unu ejila ihe ojoo akwughachi ugwo ihe ojoo e mere unu, maobu nkwtu n’onodu nkwtu. Kama gozienu ha, n’ihi na ọ bụ ngozi ka e kwere unu na nkwa iketa, mgbe a kporo unu. 10 N’ihi na, “Onye ọbula nke na-achọ ndu, nke choro ihu ubochi ndi ahụ di mma, ya mee ka ire ya ghara ikwu okwu ojoo meekwa ka egbugbere onu ya ghara ikwu okwu aghugho. 11 Ka ha tugharia site n’ajo ihe ma mee ezi ihe; ka ha choo udo, ma na-agbasokwa ya. 12 N’ihi na anya Onyenwe anyi di n’ahu ndi ezi omume, nti ya gheekwa oghe

nye ekpere ha, ma ihu Onyenwe anyị na-emegide ndị na-eme ihe ojoo.” 13 Onye ga-emegide unu ma o buru na unu na-anu oku n’obi ime ezi ihe? 14 Ma a sịkwarị na unu ahụ ahụhụ n’ihi na unu mere ihe ziri ezi, ngozị dirị unu. “Unu atula egwu ihe ha natu egwu, ka obi gharakwa ilo unu mmiri.” 15 Nadedon Kraịst nso n’ime obi unu dika Onyenwe anyị. Nọkwana na njikere mgbe niile iguzo kowaara onye obula juru unu ajuju banyere olileanya ahụ unu nwere n’ime unu. Ma unu were obi di nwayoo na nsopuru na-eme nke a. 16 Ma na-enwenu akonuche di ocha, ka ndi ahụ na-ekwulu ibi obi oma unu n’ime Kraịst, buru ndi ihere ga-eme banyere nkwuto ha na-ekwuto unu. 17 N’ihi na o ka mma ita ahuhu n’ihi ezi ihe ma o buru uche Chineke, karja ita ahuhu n’ihi ajo ihe. 18 N’ihi na Kraịst n’onwe ya huru ahuhu nwuo n’ihi unu otu mgbe. Onye ezi omume nwuru n’ihi ndi ajo omume, ka o kporo unu bjakwute Chineke. N’ihi na e mere ka o nwuo n’anu ahụ ma e mekwaru ka o di ndu na mmuo ya. 19 Mgbe emesiri ka o di ndu na mmuo ya, o gara kwusaa ozioma nye mmuo ndi ahụ a kpochiri n’ulo mkporo. 20 Nke a bu mmuo ndi ahụ juru ime ihe Chineke choro mgbe ahụ o ji ntachiobi chere ha n’oge ahụ Noa no na-ewu ugbo mmiri ya. O bu naani mmadu asato n’ime ndi bi n’oge ahụ ka a zoputara site na mmiri ahụ. 21 Mmiri a no onodu di ka baptizim nke na-azoputa unu ugbo a. O anaghi asapu unyi site n’ahụ mmadu, kama o bu ihe na-egosi ezi akonuche n’ebe Chineke no. O na-azoputa unu site na mbilite n’onwu nke Jisosh Kraịst, 22 onye no n’eluigwe, n’aka nri Chineke, ebe ndi mmuo ozi niile, na ichi isi niile, na ike niile na-erube isi nye ya.

4 Ya mere, ebe o bu na Kraịst huru ahuhu n’anu ahụ, unu onwe unu kwesiri inwe udi obi ahụ o nwere. N’ihi na onye tara ahuhu n’anu ahụ akwusila ime mmehie. 2 N’ihi nke a, onye di otu ahụ anaghi ebi ndu foduru ya n’uwa n’ihi aguu ojoo nke ochicho mmadu, kama o na-ebi ya n’ihi imezu ochicho Chineke. 3 N’oge gara aga unu tufuru otutu oge ime ihe ndi ahụ natu ndi mba ozo utu. Ndu unu juputara n’aguu ikwa iko, na aguu ime ihe ojoo, na inubiga mmanya oke, na ikpo oriri, na ikpere arusi niile, bu ihe jogburu onwe ya na njo. 4 Ma ndu unu na-ebi ugbo a na-eju ha anya ebe o bu na unu anaghi esokwa ha ebi ndu ojoo ndi ahụ ozo, n’ihi nke a ha na-ekwutokwa unu. 5 Ma ha ga-eji onu ha kwuputa ihe ha mere n’ihu onye

ahụ ga-ekpe ndi di ndu na ndi nwuru anwu ikpe. 6 O bu nke a mere e ji kwusaa ozioma o buladi nye ndi ahụ nwuru anwu bu ndi e kperela ikpe mgbe ha di ndu, dika e si ekpe mmadu niile ikpe, ka ha site na nke a bie ndu di ka Chineke si choo site na mmuo ahụ. 7 Ogwugwu ihe niile adila nso. Burunu ndi nwere akonuche zuruoke, ndi anya doru, ka unu nwee ike na-ekpekwa ekpere. 8 Nke kachasi nke, na-ahuritanu onwe unu n’anya nke ukwu n’ihi na ihunanya na-ekpuchi otutu mmehie. 9 Jirinu obioma na-elerita ibe unu obia na-enweghi ntamu obula. 10 Onye obula n’ime unu dika ndi ozi natara onyinye amara nke Chineke, jirinu onyinye obula unu natara na-ejeritara onwe unu ozi. 11 Onye na-ekwu okwu ya kwuo ya di ka o bu nnoo okwu Chineke ka o na-ekwu. Onye na-eje ozi ya jee ya site n’ike ahụ Chineke na-enye. N’ime ihe niile ka otuto dirị Chineke site na Jisosh Kraịst. O bu ya ka otuto niile na ike niile dirị ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) 12 Umunna m, ka o hapu iju unu anya mgbe onwunwa di iche iche na-abjara unu n’ihi na ihe di otu a abughi ihe ohuru n’ebe unu no. 13 Kama nurjanu onu n’ihi na unu so Kraịst na-eketa oke n’ahuhu ya, ka e sikwa otu a mee ka obi unu juputa n’onu, unu ga-etikwa mkpu onu mgbe a ga-eme ka ebube ya puta ihu. 14 O buru na a na-ekwuto unu n’ihi aha Kraịst, unu bu ndi a goziri agozi. Nke a na-eziputa na mmuo nke ebube ahụ bu mmuo Chineke na-ebi n’ime unu. 15 Ka onye obula n’ime unu ghara ita ahuhu n’ihi na o gburu mmadu maobu di ka onye ohi, maobu di ka onye na-eme ihe ojoo, maobu di ka onye na-anara mmadu ihe n’aka ike. 16 Ma ihere ekwesighi ime unu mgbe unu na-ata ahuhu di ka ndi Kraịst. Kama nyenu Chineke otuto na unu bu ndi a na-akpo aha ahụ. 17 N’ihi na oge eruola, mgbe a ga-amalite ikpe n’ezinaulo Chineke. O buru na a ga-ebu uzu kpee anyi ikpe, gini ga-abukwanu onodu ndi ahụ na-ekwenyeghi n’ozoma Chineke? 18 Ma, “O burukwa na o di ike izoputa onye ezi omume, oleekwanu olileanya dirị onye na-amaghi Chineke na onye mmehie?” 19 Ya mere, ndi na-ata ahuhu di ka nzube Chineke si di, nyefenu onwe unu n’aka onye okike, onye kwesiri ntukwasị obi, ma nogidenu na-eme ezi ihe.

5 Mu onwe m, onye bu okenye na onyeama banyere ahuhu Kraịst, burukwa onye ga-eso keta oke n’ebube ya nke a gaje ikpughe, a na m ario ndi

okenye n'etiti unu aririọ a, 2 na-azunụ igwe aturu ahụ Chineke nyefere unu n'aka. Ka unu na-elekọta ha, ọ bughị n'ihị na unu agaghị ime otu a, kama ọ bụ ihe sitere n'ochịchọ obi unu, dị ka Chineke choro ka unu mee. Ọ bụkwaghị n'ihị ego unu ga-enweta, kama ọ bụ inụ oku unu n'ije ozi. 3 Unu abụla ọkaaka n'ebe ndị e nyefere unu n'aka nọ. Kama burunụ ihe ịma atụ nye igwe aturu ahụ. 4 Ma mgbe Onyeisi ndị ọzuzu aturu ahụ ga-abia unu ga-anata okpueze ebube nke na-agaghị agbanwe agbanwe. 5 N'otu aka ahụ, unu umu okorobia, doonu onwe unu n'okpuru ndị bụ okenye. Unu niile werenụ obi umeala na-ejeritara onwe unu ozi, n'ihị na, "Chineke na-eguzo imegide ndị na-ebuli onwe ha elu, ma ọ na-enye ndị dị umeala n'obi amara." 6 Ya mere, wedanụ onwe unu n'okpuru aka dị ike nke Chineke, ka o bulie unu elu n'oge ya. 7 Hapurunụ ya nsogbu unu na nchegbu unu, n'ihị na ihe banyere unu na-emetu ya n'obi. 8 Nnonu na njikere, na-echekwanu nche n'ihị na onye iro unu bụ ekwensu ji oke igbo ụja na-awaghari dika odum, na-achọ onye ọ ga-ala n'iyi. 9 Guzosienu ike n'okwukwe unu. Unu ekwela ka o merie unu, kama tukurasi unu Onyenwe anyi obi. Chetanu na e nwere otutu ndi kwere ekwe di ka unu ndi nokwa n'udi ahuhu a unu na-ahu n'uya niile. 10 Chineke onye nwe amara niile, onye kpobatarara unu na ebube ebighi ebi ya n'ime Kraist, mgbe unu huru ahuhu ndi a nwa oge, ya onwe ya ga-eweghachi unu n'onodu unu, mee ka unu di nnoo ike, ndi guzo chim ma kwesikwa ntukwasị obi. (aiōnios g166) 11 Ọ bụ ya nwe ike niile ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) 12 Ọ bụ site n'inyeaka Sailas onye m hutara di ka nwanna kwesiri ntukwasị obi ka m ji deere unu mkpuru okwu ole na ole ndi a nke m ji agbaa unu ume na-ekwuputakwa na nke a bu eziokwu di n'amara Chineke. Guzosienu ike n'ime ya. 13 Nwanyi ahụ nọ na Babilon, nke a hoputara unu na ya, na-ekele unu. Mak, ezi nwa m nwoke na-ekelekwaa unu. 14 Jirinu isurita onu ihunanya kelerita onwe unu. Ka udo dinyere unu niile no n'ime Kraist.

2 Pita

1 Ọ bụ Saimon Pita, odibo na onyeozị nke Jisọs Kraịst, Na-edegara ndị niile anyị na ha ketara otu ụdị okwukwe a dị oke ọñahịa, n'ime ezi omume nke Chineke na Onye nzọpụta anyị Jisọs Kraịst akwụkwọ ozi a: **2** Ka amara na udo bara unu ụba, site na mmazu nke Chineke na nke Jisọs Onyenwe anyị. **3** O sitela n'ike o ji buru Chi nye anyị ihe niile dị anyị mkpa ibi ndụ na-asọpuru ya, site n'omuma nke anyị mara ya, bụ onye ahụ kpọrọ anyị site n'ebube ya na idị mma ya. **4** O sitela n'ihe ndị a nye anyị nkwa dị ukwu na nke dị oke ọñahịa, ka anyị site na ha keta oke n'ụdị nsọ ya, si otu a gbanari iru arụ dị n'ụwa, nke ọchịchọ ojọ na-ebute. **5** N'ihị nke a, gbalisienụ ike itụkwasi idị mma n'elu okwukwe unu, ma na-atụkwasi kwanu ihe omuma n'elu idị mma, **6** tụkwasi kwanu imeru ihe n'oke n'elu ihe omuma, tụkwasi kwanu ntachiobi n'elu imeru ihe na oke, ma na-atụkwasi kwanu ibi ndụ dị ka ndị Chineke n'elu ntachiobi. **7** Tụkwasi kwanu obioma nye umunna n'elu ibi ndụ dị ka ndị Chineke, ma na-atụkwasi kwanu ihunanya n'elu obioma nye umunna. **8** Ọ buru na unu enwe ihe ndị a n'uzọ ha jubigakwara oke n'ime unu, mgbe ahụ ha ga-eme ka unu ndị na-adighi amị mkpuru, buru ndị na-amị mkpuru, na ndị bara uru n'ihe unu maara banyere Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **9** Ma onye ọbụla na-atụkwasi ghị ihe ndị a n'okwukwe ya nọ n'ọchịchiri. Ọ naghị ahụ ụzọ. Ọ bụkwa onye na-echefu na a sachapula ya mmehie ya, ndị o mere n'oge gara aga. **10** N'ihị ya umunna m, gbalisienụ ike iguzosike n'okpukpo na nhoputa unu. Nke a ga-eme ka unu hapu iso ngongo maobu daa. **11** N'uzọ dị otu a, a ga-enye unu ohere dị ukwu iji bata n'alaeze ebighi ebi nke Onyenwe anyị na Onye nzọpụta anyị Jisọs Kraịst. (aiōnios g166) **12** Aga m na-aga n'ihu na-echetara unu ihe ndị a site n'oge ruo n'oge. Ọ bụ ezie na unu maara na ha na-eguzosikwa ike n'ezio kwu ahụ unu natara. **13** Ana m agụ ya n'ihe ziri ezi ikpote mmụọ unu na uche unu site n'ichetara unu ihe ndị a ugbo a m dị ndụ n'anụ ahụ a. **14** N'ihị na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst agwala m hooaha, na m ga-eyipụ ya n'oge na-adighi anya. **15** Aga m agbalisi ike ihu na mgbe m hapuchara ụwa nke a, unu ga na-echeta ihe ndị a mgbe niile. **16** Ihe niile anyị na-akọrọ unu abughị akukọ ifo mmadụ koro site n'amamihe ya. N'ihị na anyị kowaara unu ihe banyere ike Onyenwe anyị Jisọs Kraịst na ọbibia ọ ga-abia ozo. Ọ bụ anyị

anyị abụọ ka anyị ji hụ ebube nke ibu eze ya. **17** N'ihị na ọ natara nsopuru na ebube site n'aka Chineke bụ Nna mgbe olu ahụ si n'ebube ahụ dị ukwu daa si, "Onye a bụ Okpara m, onye m huru n'anya, onye ihe ya dị m ezi mma." **18** Anyị onwe anyị nuru olu ahụ si n'eluigwe daa mgbe anyị so ya ndu n'elu ugwu nsọ ahụ. **19** Anyị nwaputara na okwu ndi amuma ahụ bụ ihe mezuru emezu. Unu onwe unu kwesikwara ilezi anya n'okwu ndi ahụ, dika a ga-asi na ha bu ihè na-enwu n'ebe ọchichiri gbara nke na-adị ruo mgbe chi boro, mgbe e mere ka kpakpando otutu walie n'obi unu. **20** Nke ka nke, ghotanu na okwu amuma obula di n'akwukwo nsọ abughị nke e dere dika akonuche mmadu si di. **21** N'ihị na o nweghi okwu amuma obula nke e cheputara di ka ọchichọ obi mmadu si di, kama mgbe ndi mmadu kwuru okwu n'aha Chineke, ọ bụ Mmụọ Nso duru ha.

2 Ma na mgbe ochie ahụ kwa, e nwere otutu ndi amuma ugha n'etiti ha, dika a ga-esi nwee ndi ozizi ugha n'etiti unu. Ndi a ga-esite na nzuzo na-ewebata ozizi ozo nke na-eweta ila n'iyi, ha ga-agonari o buladi onye kachasi ihe niile, bu Onyenwe, onye gbaputara ha. Ha na-eweta ila n'iyi na mberede, na-atukwasị onwe ha n'isi. **2** Ya mere, otutu mmadu g-esoro ndu ruru aru ha na-ebi, n'ihị ha ga-ekwutokwa uzo nke ezio kwu ahụ. **3** N'anya ukwu ha, ndi nkuzi ugha ndi a ga-eji okwu nrafu rigbuo unu n'uru. Site na mgbe ochie, onye ga-ekpe ha ikpe di njikere. Onye ga-ala ha n'iyi anaghi arahu ura. **4** Ọ buru na Chineke ahapughị ndi mmuọ ozi ahụ mgbe ha mehiere, kama o weere ha kpochie n'ime ala mmuọ, ebe e kere ha agbu na-eche ubochi ikpe ahụ. (Tartaroō g5020) **5** Ọ burukwa na o mereghi ndi uwa nke mbu ebere mgbe o mere ka uju mmiri biakwasị ndi bi na ya na-amaghi Chineke, kama ọ zoputara naani Noa bu onye kwusara ezi omume na mmadu asaa ndi ozo. **6** Ọ buru na ọ mara obodo Sodom na Gomora ikpe site n'iwere oku rechapu ha, mee ha ihe imaatu banyere ihe gaje ibiakwasị ndi namaghi Chineke; **7** ọ burukwa na ọ naputara Lot bu onye ezi omume, onye ndu ozo nke ndi na-emebi iwu wutere **8** (n'ihị na nwoke ezi omume ahụ nke na-ebi n'etiti ha ubochi niile, ehilie na abali, bu onye eji oru mmebi iwu niile ọ na-anu, na nke o ji anya ya na-ahu, mekpa mkpuruobi ezi omume ya ahụ). **9** Ọ buru na ọ di otu a, Onyenwe anyi maara otu o si anaputa ndi na-asopuru Chineke site n'onwunwa

niile gbara ha gburugburu. Ọ makwaara edebe ndi ajọ omume n'ahụhụ, tutu ruo ụbọchị ikpe ahụ. 10 Nke a bụ eziokwu banyere ndi ahụ na-agbaso ọchịchọ emerurụ emerụ nke anụ ahụ mmehie ha, na-eledakwa ike ọchịchị anya. Ndi nwere anya ike ma juputakwa na mpako. Ndi ahụ ụjọ na-adighi atụ ikwutọ ọ buladi mmuọ ndi ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighi ahụ. 11 Lee, ọ bụ ezie na ndi mmuọ ozi kariri ha n'idi ike, nweekwa ume karịa, ma ha anaghị e kpegide ha ikpe nkwojọ n'ihu Onyenwe anyi. 12 Lee ka ha si na-ekwulu ihe ndi ha aghotaghị. Ha di ka umu anụ ọhia, ndi nzuzu na-eme naani ihe ọbula ha kpebiri n'obi ha. Ndi a muru naani maka ijide ha ma bibiekwa ha. A gagebu ha otu e si ebu umu anụ ọhia ndi a. 13 A ga-eji ntaramahụhụ kwughachi ha ugwo ihe ojọ ha mere. Ihe na-atọ ha uto bụ ikpo oriri na onunụ n'etiti ehilie. Ha bụ ihe ihere, burukwa ndi na-ewetara unu ntupo ma ọ buru na ha na-eso unu na-erikota oriri. 14 Anya ha juputara n'aguu ikwa iko, mmehie adighi ejukwa ha afo. Ha na-arafu ndi okwukwe ha na-esighi ike. Ha bukwa ndi a maara aha ha n'ihie oke ochicho. N'ezie ha bụ umu a buru onu. 15 Ha esitela n'ezie uzọ ahụ jehie, soro omume Belam nwa Beoa, onye huru ugwo oru nke ajọ omume n'anya. 16 Ma a baara ya mba maka ajọ omume ya, mgbe e mere ka inyinya ibu ya jiri olu mmadu gwa ya okwu; gbochie oru onyeisi na-adighi mma nke onye amuma ahụ choro iru. 17 Ndi a dikwa ka iyi tara ata nke mmiri ọbula na-adighi n'ime ya. Ha dikwa ka igwe ojii nke oke ifufe na-efesasi, nke na-adighi ezo mmiri ọbula. Ndi a kwadobere ebe kachasi igba ochichiri. 18 Ha na-eji okwu efu na-enweghi isi, na aguu ihe ojọ nke na-agu anụ ahụ ha, na-arafu ndi sitere n'etiti ndi na-ebi ndu ojọ na-ekewapu onwe ha. 19 Ha na-ekwe ha nkwa inwere onwe ha, ma ha onwe ha bụ ohu nye ihe rere ure, n'ihie na mmadu bụ ohu nye ihe ọbula na-achị achị n'ime ya. 20 Mgbe ha sitere n'ihie niile emeruru emeru nke uwa gbapu, site na mmazu nke Onyenwe anyi, na Onye nzoputa anyi Jisọs Kraist, buru ndi atuhiri na mmehie ọzọ, burukwa ndi e meriri, ha ga-abu ndi onodu ha ga-ajọ njo karia ka ọ di na mbu. 21 Ọ gaara akara ha mma ma ọ buru na ha amataghị uzọ ezi omume, karia na ha matara ya, mesia gbakuta iwu ahụ di nsọ nyere ha azu. 22 Ilu ndi a bụ eziokwu banyere ha si, "Nkita laghachiri ọzọ n'ihie ọ gboro," ya na, "Nne ezi a sachara ahụ laghachiri ọzọ ituru onwe ya n'apiti."

3 Ndi enyi m, nke a bụ akwukwo nke abuo m na-edetara unu. N'ime ha abuo, ihe m mere bu ichetara unu ihe ndi ahụ niile unu maara na itute uche unu banyere echiche zuruoke. 2 Achoro m ka unu cheta okwu ndi amuma di nsọ kwuru mgbe ochie na iwu nke Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi nyere site na ndi ozi ya. 3 Na mbu, unu ga-amata nke a, na n'oge ikpeazu, ndi na-akwa emo ga-aputa, site n'ikwa emo gbaso agu ihe ojọ niile nke anụ ahụ ha choro 4 na-asi, "O kwere unu nkwa na ọ ga-abia, ginj mere na ọ biabeghi? Kemgbe nna nna anyi ha nwuru, ihe niile ka di otu ha di na mbu, site n'okike uwa." 5 Ha kpachaara anya chefu na site n'ogologo oge gara aga, e sitere n'okwu onu Chineke kee eluigwe ma meekwa ka uwa diru site na mmiri nke gbara uwa gburugburu. 6 Ọ bukwa site na mmiri ndi a ka e ji bibie ma laa n'iyi uwa nke di n'oge ahụ. 7 Ọ bukwa otu okwu ahụ ka e ji nye iwu ka e chebe eluigwe na uwa tutu ruo ubochi ahụ, mgbe a ga-eji oku laa ha n'iyi n'ubochi ahụ a ga-ekpe ndi niile na-amaghi Chineke ikpe, laakwa ha n'iyi. 8 Ndi enyi m, unu echefula otu okwu a, n'anya Chineke, otu ubochi dika puku afo, puku afo dikwa ka otu ubochi. 9 Onyenwe anyi anaghị anọ odu n'imezu nkwa ya, dika ndi ufodu n'ahuta ya na ọ bu ino odu. Kama o nwere ntachiobi n'ebe unu no, n'ihie na ọ choghi ka onye ọbula laa n'iyi, kama ọ choro ka onye ọbula bjaruo na ncheghari. 10 Ma ubochi Onyenwe anyi ga-abia dika onye ohi. N'ubochi ahụ, eluigwe ga-eji oke uzu gafee. Ihe niile di n'eluigwe ga-agba oku, laa n'iyi. Uwa na oru niile a ruru n'ime ya ga-erepiakwa oku n'otu ntabi anya. 11 Ebe ọ bu na ihe niile gbara anyi gburugburu gasei otu a laa n'iyi, udi ndi di ahaa ka unu kwesiri ibu? Unu kwesiri i na-ebi ndu di nsọ na nke isopuru Chineke, 12 dika unu na-ele anya obibia ubochi nke Chineke, na-echesikwa ya ike ka ọ bia ngwangwa. N'ihie na ọ bu ubochi a ga-amunye eluigwe niile oku, mee ka ihe niile di na ya gbaze buru ihe na-agaghi adikwa. 13 Ma anyi na-ele anya mmezu nkwa ahụ o kwere, nkwa inye anyi eluigwe ohuru na uwa ohuru ebe ezi omume naani ga-adi. 14 Bikonu ndi m huru n'anya, mgbe unu no na-ele anya ihe ndi a, jisienu ike hu na aka unu di ocha, ndi na-enweghi ita uta na ndi ha na ya di n'udo. 15 Chetakwanu na ntachiobi Onyenwe anyi putara nzoputa, dika ezi nwanna anyi Pol jiri amamihe Chineke nyere ya deere unu ihe banyere ya. 16 O na-ele otu ihe ahụ n'akwukwo ozi

ya niile, na-ekwu ihe banyere ihe ndi a n'ime ha. E nwere ufodu ihe o kwuru nke siri ike ighota nke ndi nzuzu na ndi na-amaghị ihe na-akowa dika ha si cheputa n'obi ha. Ha asugharjala ihe o dere dika ha na-emekwa mpaghara akwukwo nsọ ufodu, si otu a wetara onwe ha ıla n'iyi. 17 Ya mere, ezi ndi enyi m, ebe unu matara nke a, noronu na nche ka a ghara isite na njehie ndi na-emebi iwu duhie unu, ime ka unu si nonodu unu daa. 18 Burunu ndi na-eto eto n'ime amara. Burukwanu ndi na-aga n'ihu imuta ihe banyere Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi Jisọ Kraist nke oma. Ka otuto diri ya ugbu a na mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165)

1 Jọn

1 Ihe anyị na-edere unu banyere ya bụ ihe ahụ na-adirị site na mmalite, nke anyị nūrụ, nke anyị jikwa anya anyị hụ, nke anyị lekwasirị anya, na nke aka anyị meturū. Anyị na-ekwu ihe banyere Okwu nke ndụ ahụ. **2** Ndụ ahụ pụtara ihe. Anyị ahụla ya ma gbaakwa ama banyere ya. Ya mere, ihe anyị na-ekwu okwu ya, na ihe anyị na-akọrọ unu bụ banyere ndụ ebighị ebi ahụ nke ya na Nna nọ na mbụ; nke e mere ka ọ pụta ihè nye anyị. (aiōnios g166) **3** Anyị na-ekwusara unu ihe anyị hūrū na nke anyị nūrū, ka unu soro anyị nwee nnwẹkọ. N'ezie nnwẹkọ anyị bụ nke anyị na Nna na nke Okpara ya bụ Jisọs Kraịst, na-enwẹkọ. **4** Anyị na-edere unu ihe ndị a n'ihì ime ka ọñụ anyị zuo oke. **5** Nke a bụ ozi ahụ anyị nūrū site n'aka ya, nke anyị na-ekwusakwara unu. Chineke bụ ihè, ọchịchirị ọbụla adighikwa n'ime ya. **6** Ya mere ọ burū na anyị asị na anyị na ya nọ n'ezì nnwẹkọ ma na-ebi n'ime ọchịchirị, ọ bụ okwu ugha ka anyị na-ekwu. Eziokwu ahụ adighikwa n'ime anyị. **7** Ma ọ burū na anyị na-ebi ndụ anyị n'ihè, dị ka ya onwe ya si nọ n'ihè, mgbe ahụ anyị na ibe anyị na-enwe ezi nnwẹkọ. Ọbara Jisọs bụ Okpara ya na-asachapukwa anyị mmehie anyị niile. **8** Ma ọ burū na anyị asị na anyị adighi eme mmehie, anyị na-eduhie onwe anyị, na-ajukwa inabata eziokwu ahụ n'ime anyị. **9** Ma ọ burū na anyị ekwuputa mmehie anyị, onye ahụ kwesiri ntukwasị obi na onye ezi omume, ọ ga-agbaghara anyị mmehie anyị niile, sachapukwa anyị site n'ajọ omume anyị niile. **10** Ọ burū na anyị asị na anyị emeghị mmehie ọbụla, anyị na-akpọ ya onye na-ekwu okwu ugha, okwu ya enwewaghị ọñọdụ n'ime anyị.

2 Ezi ụmuntakiri m, ana m edere unu ihe ndị a ka unu ghara imehie. Ma ọ burū na onye ọbụla emehie, anyị nwere onye na-ekwuchite ọñụ anyị n'ihu Nna ahụ. Ọ bụ Jisọs Kraịst, Onye ezi omume ahụ. **2** Ọ bụ onye jiri onwe ya chọọ aja n'ihì ikpuchiri anyị mmehie anyị, ma ọ bughị naanị n'ihì mmehie anyị, ọ bukwa n'ihì mmehie ụwa niile. **3** Otu a ka anyị si amata na anyị maara onye ọ bụ, ma ọ burū na anyị erube isi nye iwu ya niile. **4** Onye ahụ na-ekwu sị, "Amaara m ya," ma ọ dighi eme ihe o nyere n'iwu bụ onye okwu ugha, eziokwu ahụ adighikwa n'ime ya. **5** Ma ọ burū na onye ọbụla na-erube isi n'okwu ya, n'ezie, ihunanya Chineke bụ ihe emere ka o zuo oke

n'ime ya. Ọ bụ otu a ka anyị si amata na anyị nọ n'ime ya. **6** Onye ọbụla na-ekwu na ya bi n'ime ya kwesiri ibi ndụ dika ya. **7** Ndị enyi m hūrū n'anya, anaghị m edere unu ihe gbasara iwu ọhūrū, kama ọ bụ otu iwu ochie ahụ, nke na-adị site na mbụ. Iwu ochie a bụ nke e ziri unu ozi banyere ya. **8** Ma otu ọ di, ana m edere unu iwu ọhūrū, nke bụ eziokwu n'ime ya na n'ime unu. N'ihì na ọchịchirị na-agafe, ezi ihè ebidola ichawaputa. **9** Onye ọbụla na-asị na ya nọ n'ihè ma na-akpọ nwanna ya asị, na-anọ n'ọchịchirị ruo ugbo a. **10** Onye ọbụla na-ahụ nwanna ya n'anya na-ebi n'ime ihe ahụ ọ dīkwaghị ihè di n'ime onye di otu a bụ nke ga-eme ya ka ọ sọọ ngọngọ. **11** Ma onye ọbụla na-akpọ nwanna ya asị nọ n'ọchịchirị, na-ejegharikwa n'ime ọchịchirị; ọ maghị ebe ọ na-aga n'ihì na ọchịchirị ahụ emeela ka o kpuo isi. **12** Ana m edere unu ihe ndị a ụmuntakiri m n'ihì na a gbagharala unu mmehie niile site n'aha ya. **13** Ana m edere unu ndị bụ nna ihe ndị a, n'ihì na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ. Ana m edere unu ụmụ okorobia, n'ihì na unu emeriel a ajọ onye ahụ. **14** Ana m edere unu ụmuntakiri, n'ihì na unu maara nna ahụ. Ana m edere unu ndị nna, n'ihì na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ. Ana m edere unu ụmụ okorobia, n'ihì na unu siri ike, okwu Chineke na-ebikwa n'ime unu, unu emeriewala ajọ onye ahụ. **15** Kwusinụ ihụ ụwa n'anya, ya na ihe niile di n'ụwa. Ọ burū na onye ọbụla ahụ ụwa n'anya ihunanya nke Nna adighi n'ime ya. **16** N'ihì na ihe niile di n'ụwa, ihe ndị ahụ niile anụ ahụ anyị, na anya anyị na-achọ, ya na inya isi mmadụ banyere ihe ọ bụ na ihe o nwere, esiteghị n'ebe Nna nọ, kama ha sitere n'ụwa. **17** Ụwa na ọchịchọ ọjọọ ya niile na-agafe agafe, ma onye ahụ na-eme uche Chineke ga-adị ndụ ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165) **18** Ụmụ m, nke a bụ oge awa nke ikpeazụ. Dika unu nūrū na otu onye na-emegide Kraịst na-abia, ọ buladị ugbo a, ọtụtụ ndị na-emegide Kraịst abiala. Otu a ka anyị si amata na ọ bụ oge awa nke ikpeazụ. **19** Ha si n'etiti anyị puo, ma ha abughị ndị nke anyị n'ezie. N'ihì na a sị na anyị na ha bụ otu, ha gaara aga n'ihu soro anyị nọdụ. Ma ọpụpụ ha pūrū na-egosi na ọ dighi onye n'ime ha sonyere anyị. **20** Ma unu nwere otite mmanụ sitere n'Onye Nsọ ahụ, unu niile matakwara ihe niile. **21** Ya mere, anaghị m edegara unu akwukwọ a dika ndị na-amaghị eziokwu kama n'ihì na unu maara ya na n'ihì na ọ dighi okwu ugha ọbụla na-esi n'ezikwu ahụ aputa. **22** Onye bụ onye okwu ugha? Ọ bụ onye

ahụ na-asị na Jisọs abughị Kraịst ahụ. Onye dị otu a bụ onye na-emegide Kraịst, n'ihị na ọ nabataghị Nna ahụ na Ọkpara ya. **23** Onye ọbụla juru Ọkpara ahụ enwekwaghị Nna ahụ; ma onye ọbụla nabatara Ọkpara ahụ nwekwara Nna ahụ. **24** Huru na ihe unu nuru site na mmalite na-anogide n'ime unu. Ọ buru na ihe unu nuru na mbido ebiri n'ime unu, unu ga-anogide n'ime Ọkpara ahụ na n'ime Nna ahụ. **25** Ihe o kwere anyị na nkwa bụ nke a, ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **26** Ana m edere unu ihe ndị a banyere ndị ahụ na-agbalị iduhie unu. **27** Ma unu onwe unu, otite mmanụ ahụ unu natara n'aka ya na-anogide n'ime unu, n'ihị nke a, onye ozizi ọzọ adighị unu mkpa. Dịka otite mmanụ ya na-ezi unu ihe banyere ihe niile, burukwa eziokwu, ọ bughị okwu ugha. Ya mere, dika o zikwara unu, na-anogidenụ n'ime ya. **28** Ugbu a ụmuntakiri m, nogidesienụ ike n'ime ya, ka ọ ga-abụ mgbe e mere ka ọ pụta ihè, anyị ga-abụ ndị obi siri ike, ndị ihere na-agaghị eme, n'ihu ya mgbe ọ bịa. **29** Ọ buru na unu matara na ọ bụ onye ezi omume, unu maara na onye ọbụla nke na-eme ihe ziri ezi bụ onye a muru site na ya.

3 Lee ụdị oke ihunanya nke Nna ahụ nwere n'ebe anyị nọ, na-aga akpọ anyị ụmụ Chineke. N'ezie, nke a bụ ihe anyị bụ. Ihe mere na ụwa amaghị anyị bụ n'ihị na ọ maghị ya. **2** Ndị huru n'anya, ugbu a anyị aburula ụmụ Chineke. Ọ bụ ezie na anyị enweghị ike ighota ihe onodu anyị ga-abụ n'oge dị n'ihu, ma anyị maara nke oma na mgbe a ga-eme ka ọ pụta ihè, a gamakwa ka anyị buru ndị yiri ya, n'ihị na anyị ga-ahụ ya dika ọ dị. **3** Onye ọbụla nwere olileanya dị otu a kwesiri idebe onwe ya ọcha, dị ka ya onwe ya dị ọcha. **4** Onye ọbụla na-eme mmehie na-emebi iwu. N'ezie mmehie bụ mmebi iwu. **5** Unu maara na e mere ka ọ pụta ihè iwepu mmehie. Ọ dikwaghị mmehie ọbụla dị n'ime ya. **6** Onye ọbụla na-anogide n'ime ya adighị ebi ndụ ime mmehie, onye ọbụla nke na-ebi ndụ mmehie ahubeghị ya anya mgbe ọbụla, ọ matabekwaghị ya. **7** Ezigbo ụmụ m, unu ekwela ka onye ọbụla duhie unu, onye ọbụla na-eme ezi ihe bụ onye ezi omume dị ka ya onwe ya bụ onye ezi omume. **8** Onye ọbụla na-eme mmehie bụ nwa ekwensu, n'ihị na ekwensu bụ onye mmehie site na mmalite. Ihe mere Ọkpara Chineke jiri pụta ihè bụ ka ọ laa ọrụ niile nke ekwensu n'iyi. **9** Onye a muru site na Chineke adighị anogide na-eme mmehie, n'ihị na mkpuru Chineke na-anogide

n'ime ya, ha enweghị ike inogide na-eme mmehie, n'ihị na a muru ha site na Chineke. **10** Otu a ka anyị si amata ndị bụ ụmụ Chineke, na ndị bụ ụmụ ekwensu: Onye ọbụla na-adighị eme ihe ziri ezi abughị nwa Chineke, otu a ka ọ dikwa onye na-adighị ahụ ụmunnha ha n'anya. **11** N'ihị na nke a bụ ozi ahụ unu nuru site na mmalite, ka anyị hurita onwe anyị n'anya. **12** Ka anyị hapu idị ka Ken, onye bụ nke ajọ onye ahụ, na onye gburu nwanne ya. Gini mere o ji gbuo ya? Ọ bụ n'ihị na ọrụ ya joro njo, ma nke nwanne ya ziri ezi. **13** Ka ọ gharakwa iju unu anya ụmunnha m, na ụwa kpọrọ unu asị. **14** Anyị matara na anyị esitela n'onwu baa na ndụ n'ihị na anyị na-ahụ ụmunnha anyị n'anya. Onye ọbụla na-adighị ahụ ibe ya n'anya na-anogide n'onwu. **15** Onye ọbụla na-akpọ nwanna ya asị bụ ogbu mmadu, unu matakara na o nweghị onye ọbụla bụ ogbu mmadu nwere ndụ ebighị ebi n'ime ya. (aiōnios g166) **16** Ọ bụ otu a ka anyị si mata ihe bụ ihunanya, na Jisọs togboro ndụ ya n'ihị anyị. Anyị kwesikwara itogbo ndụ anyị n'ihị ụmunnha anyị. **17** Ọ buru na onye ọbụla nwere akụ nke ụwa, ahụ nwanna ya ka ọ nọ na mkpa ma o nweghị obi ebere n'ebe ọ nọ, olee otu ihunanya Chineke si dirị n'ime ya? **18** Ụmuntakiri m, ka ihunanya anyị ghara ibu naani n'egbugbere ọrụ maobu nke okwu efu, kama ka ọ buru nke sitere n'eziokwu nakwa n'omume anyị. **19** Anyị ga-esitekwa na nke a mata na anyị bụ ndị nke eziokwu ahụ ma matakwa otu anyị ga-esi mee ka obi anyị kwenye n'ihu ya. **20** N'ihị na ọ buru na obi anyị amaa anyị ikpe, Chineke dị ukwu karịa obi anyị, ọ mazukwara ihe niile. **21** Ndị m huru n'anya, ọ buru na obi anyị amaghị anyị ikpe, anyị nwere nkwa okwu n'ihu Chineke **22** na-anatakwa ya ihe ọbụla anyị rioro n'ihị na anyị na-erube isi n'iwu ya, na-emekwa ihe na-atọ ya uto. **23** Nke a bukwa iwu ya: ka anyị kwere n'aha Ọkpara ya Jisọs Kraịst, ya na ihurita ibe anyị n'anya dika o nyere anyị n'iwu. **24** Ndị niile na-erube isi nye iwu ya na-anogidesikwa ike n'ime ya, ya onwe ya na-anogidesikwa ike n'ime ndị ahụ! Otu a ka anyị si mara na ọ na-anogidesike n'ime anyị: Ọ bụ site na Mmụọ nke o nyere anyị.

4 Ndị enyi m huru n'anya, unu ekwenyela okwu mmụọ niile, kama nwaleenụ mmụọ niile ahụ i mata ma ha si na Chineke, n'ihị na otutu ndị amuma ugha apuola baa n'ime ụwa. **2** Otu a ka unu ga-esi mata Mmụọ nke Chineke: Mmụọ ọbụla nke na-ekwuputa na

Jisọs Kraịst abịala n'anụ ahụ sitere na Chineke. **3** Ma mmụọ ọbụla nke na-adighi ekwuputa Jisọs esiteghi na Chineke, mmụọ di otu a bu nke onye ahụ na-emegide Kraịst nke unu nuru na o ga-abia, ma ugbu a o biala n'ụwa. **4** Umuntakiri m, unu bu ndi sitere na Chineke, unu emeriekwala ha n'ihu na onye ahụ nke bi n'ime unu di ukwu karịa onye ahụ nọ n'ime ụwa. **5** N'ihu na ndi a si n'ime ụwa puta. Ya mere, ihe ha na-ekwu okwu ya bu naani ihe banyere ụwa. Ụwa na-añakwa ha nti. **6** Anyi sitere na Chineke, onye ọbụla maara Chineke na-ege anyi nti, ma onye ọbụla na-esiteghi na Chineke anaghi ege anyi nti. O bu otu a ka anyi si amata mmụọ eziokwu na mmụọ nke okwu ụgha. **7** Ndi m huru n'anya, o kwesiri ka anyi huritaa onwe anyi n'anya, n'ihu na ihunanya na-esi n'ebe Chineke no abia. Onye ọbụla nwere ihunanya bu onye amuru site na Chineke, o makwara Chineke. **8** Onye na-enweghi ihunanya amaghi Chineke, n'ihu na Chineke bu ihunanya. **9** E siri otu a mee ka ihunanya Chineke n'ebe anyi no puta ihè: Chineke zitere naani otu Okpara ya n'ụwa ka anyi nwee ndu site na ya. **10** Nke a bu ihe a na-akpo ihunanya, o bughị na anyi huru Chineke n'anya kama na o huru anyi n'anya ma zite Okpara ya dika aja nke juru ya obi maka mmehie niile anyi. **11** Ndi m huru n'anya, ebe o bu na Chineke si otu a hu anyi n'anya, anyi kwesiri ihurita onwe anyi n'anya. **12** O nwebeghi mgbe ọbụla anyi ji anya anyi hu Chineke anya, ma o buru na anyi ahụ ibe anyi n'anya, Chineke na-ebi n'ime anyi. A na-emekwa ka ihunanya ya zuo oke n'ime anyi. **13** O tinyekwala Mmụọ Nso ya n'ime anyi igosi anyi na o bi n'ime anyi, na anyi bikwa n'ime ya. **14** Ma anyi onwe anyi ahula ma na-agbakwa ama na Nna ahụ zitere Okpara ya ka o buru Onye nzoputa nke ụwa. **15** Chineke bi n'ime onye ọbụla nke na-ekwuputa na Jisọs bu Okpara Chineke. Onye di otu a bikwa n'ime Chineke. **16** Anyi maara ma kwerekwa n'ihunanya Chineke nwere n'ebe anyi no. Chineke bu ihunanya. Onye o bulakwa na-ebi ndu ihunanya na-anogide n'ime Chineke. Chineke n'onwe ya na-ebinyekwara onye di otu a. **17** N'uzo di otu a, a na-eme ka ihunanya zuo oke n'etiti anyi, ka anyi nwee ike inwe nkwuwa okwu n'ubochi ikpe ahụ, n'ihu na dika ya onwe ya di, otu a ka anyi onwe anyi dikwa n'ụwa nke a. **18** Itu egwu adighi n'ebe ihunanya di, kama ihunanya zuruoke na-achupu egwu n'ihu na egwu na ntaramahuhu na-aruko oru, onye ọbụla nke na-atu egwu bu onye na-ezubeghi oke n'ihunanya. **19** Anyi

huru ya n'anya n'ihu na o buru uzo hu anyi n'anya. **20** Onye ọbụla na-asi, "Ahuru m Chineke n'anya," ma nogide na-akpo nwanna ya asi, onye ahụ bu onye ụgha. N'ihu na o buru na o hughu nwanna ya n'anya, bu onye o na-ahu anya kwa ubochi, o pughi ihu Chineke n'anya bu onye o na-ahubeghi anya. **21** Iwu o nyere anyi bu, "Onye ọbụla huru Chineke n'anya aghakwaghi ihu nwanna ya n'anya."

5 Onye ọbụla kweere na Jisọs bu Kraịst bu onye amuru site na Chineke. Onye ọbụla nke hukwara Nna n'anya na-ahukwa Okpara ya n'anya. **2** O bu otu a ka anyi si amata na anyi huru umu Chineke n'anya, mgbe anyi na-ahu Chineke n'anya, na-erubekwa isi n'iwu ya niile. **3** Nke a bu ihunanya Chineke, na anyi ga-edebe iwu ya. Iwu ya adighikwa aru. **4** N'ihu na onye ọbụla amuru site na Chineke na-emeri ụwa. Nke a bukwa mmeri ahụ na-emeri ụwa, o buladi okwukwe anyi. **5** Onye puru imeri ụwa, ma o bughị naani onye ahụ kweere na Jisọs bu Okpara Chineke? **6** O bu onye ahụ bira site na mmiri na obara, ya bu Jisọs Kraịst. O siteghi naani na mmiri bira, kama o sitere na mmiri na obara. O bukwa Mmụọ Nso na-agba ama maka ya, n'ihu na Mmụọ Nso bu eziokwu. **7** N'ihu na ha di atọ gbara akaebe: **8** Mmụọ Nso, na mmiri na obara, ha atọ kwekoritara. **9** O buru na anyi nabata akaebe nke mmadu gbara, akaebe nke Chineke gbara di ukwu karia, n'ihu na o bu akaebe Chineke gbara banyere Okpara ya. **10** Onye ọbụla kweere n'Okpara Chineke nwere ogbugba ama a n'obi ya. Ma onye ọbụla na-ekwereghi na Chineke emeela ya ka o buru onye ụgha, n'ihu na o kwereghi n'ama ahụ Chineke gbara banyere Okpara ya. **11** Ama ahụ bukwa nke a, na Chineke enyela anyi ndu ebighi ebi, ndu a dikwa n'ime Okpara ya. (aiōnios g166) **12** Onye ọbụla nwere Okpara ahụ nwere ndu ma onye ọbụla na-enweghi Okpara Chineke enweghi ndu. **13** Ana m edere unu ihe ndi a unu ndi kweere n'aha Okpara Chineke, ime ka unu mata na unu nwere ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **14** Nkwuwa okwu anyi nwere na ya bu, na o buru na anyi aru ihe ọbụla dika ochicho obi ya siri di, o na-anu olu anyi. **15** O burukwanu na anyi matara na o na-anu olu anyi mgbe ọbụla anyi rioro ya ihe, anyi na-amatakwa na anyi anatala ihe ọbụla anyi rioro ya. **16** O buru na onye ọbụla ahụ ka nwanna ya na-eme mmehie nke na-adighi eduba n'onwu, ya kpee ekpere, Chineke ga-enyekwa onye ahụ ndu. Nke a bu

maka ndị ahụ mmehie ha na-abughị nke na-eduba n'ọnwụ. E nwere mmehie na-eduba n'ọnwụ. Asighị m unu kpee ekpere maka nke ahụ. 17 Ajọ omume niile bụ mmehie, ma ọ dị mmehie nke na-adighị eduba n'ọnwụ. 18 Anyị matara na onye ọbụla amụrụ site na Chineke anaghị aga n'ihu na-eme mmehie, kama onye ahụ nke amụrụ site na Chineke na-ehekwa ha, ajọ onye ahụ adighị emetụkwa ha aka. 19 Anyị maara na anyị bụ ụmụ Chineke, ụwa niile nọkwa n'okpuru ike ajọ onye ahụ. 20 Anyị matakwarara na Ọkpara Chineke abịala, nyekwa anyị nghota ka anyị mara ya, onye bụ eziokwu. Anyị nọ n'ime onye ahụ bụ eziokwu, ọ bụladị n'ime Ọkpara ya, bụ Jisọs Kraịst. Ya onwe ya bụ ezi Chineke bụrụkwa ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) 21 Ụmụ m, wezuganụ onwe unu site n'arụsị niile.

2 Jọn

1 Ọ bụ okenye ahụ, Na-edegara nwanyị ahụ onye Chineke họtara, na ụmụ ya akwụkwọ a, bụ ndị m hụrụ n'anya n'ime eziokwu. Ọ bughị naanị m kama ndị niile maara eziokwu ahụ. **2** N'ihì eziokwu ahụ nke dị n'ime anyị, nke ga-adigidekwa n'ime anyị ruo mgbe ebighị ebi: (aiōn g165) **3** Amara, na ebere, na udo nke sitere na Chineke Nna na Jisọs Kraịst, bụ Ọkpara Nna ahụ dinyere anyị n'eziokwu n'ihunanya. **4** Apughị m ikọ ụdị anụrị m nwere mgbe m hụrụ na ụfọdụ ụmụ gi na-ebi ndụ igbaso eziokwu dịka ihe Nna nyere anyị n'iwu. **5** Ma ugbu a, ezi nwanyị, ọ bughị iwu ọhụrụ ka m na-edere gi kama nke ahụ e nyere anyị site na mmalite. Ana m arịọ ka anyị hụrịta ibe anyị n'anya. **6** Nke a bụ ihunanya ahụ: ka anyị na-ejeghari n'irube isi n'iwu ya niile. Dịka unu si nụ ya site na mmalite, unu ahapụkwala ijeghari n'ime ya. **7** N'ihì na ọtụtụ ndị nduhie apụọla baa n'ụwa, bụ ndị na-adighị ekwenye na Jisọs Kraịst bịa n'oyiyi mmadụ. Onye ọbụla dị otu a bụ onye nduhie burukwa onye na-emegide Kraịst. **8** Lezienụ anya, ka unu ghara itufu ụgwọ ọrụ nke anyị dogburu onwe anyị n'ọrụ maka ya, kama ka unu nata ụgwọ ọrụ unu n'uju. **9** Onye ọbụla na-adighị anọgide n'ozizi Kraịst, nke na-esite na ya na ewezuga onwe ya, enweghị Chineke. Ma onye ọbụla na-anọgide n'ozizi ahụ nwere Nna na Ọkpara ya. **10** Ọ bụrụ na onye ọbụla abịa izi unu ihe ọzọ dị iche site n'ozizi a, unu akpobatala ya n'ụlọ unu, maọbụ nabatakwa ya. **11** N'ihì na onye nabatara ya ga-eso onye dị otu a keta oke n'ajọ omume ya. **12** Ọ bụ ezie na enwere m ọtụtụ ihe m chọrọ idere unu, ma achoghị m iji akwụkwọ na inki dee ha. Kama, ana m ele anya ibia leta unu ka mụ na unu kwukọrịta okwu ihu n'ihu, ka e sikwa otu a mee ka ọhụ anyị zuo oke. **13** Ụmụ nwanne gi nwanyị, bụ onye a họtara, na-ekele unu.

3 Jọn

1 Ọ bụ okenye ahụ, Na-edegara Gaios, onye ahuru n'anya akwukwo a, bụ onye m huru n'anya n'eziokwu. **2** Onye m huru n'anya, ekpere m bu na ahụ ga-esi gi ike, ka ihe na-agara gi nke oma, dika o na-agara mkpurubi gi nke oma. **3** Anuriri m onu nke ukwu, mgbe ufodu umunna bjara gbaa ama banyere ikwesi ntukwasị obi gi nye eziokwu, na otu i si nogide na-agbaso eziokwu ahụ. **4** O nweghi ihe na-enye m onu karja inu na umu m na-agbaso eziokwu. **5** Onye m huru n'anya, i kwesiri ntukwasị obi n'ihe obula nke i na-emere umunna, o bu ezie na ha bu obja nye gi. **6** Ha akoflara nzuko banyere ihunanya gi. Biko, mgbe ha na-apu, nyekwara ha aka n'ije ha n'uzo ga-enye Chineke otuto. **7** Ọ bụ n'ih i aha ahụ ka ha biliri ije, na-anaraghi enyemaka obula site n'aka ndi na-ekweghi ekwe. **8** Nke a mere o ji kwesi ekwesi na anyi ga-elekota ndi di otu a anya ka anyi buru ndi so ha na-ejikota aka n'otu n'oru eziokwu ahụ. **9** Edere m akwukwo ozi zigara nzuko ahụ, ma Diotrefis onye o na-atọ uto ibu onye mbu, anabataghi anyi nke oma. **10** Ya mere, o buru na m abia, aga m eme ka ihe niile o na-eme na otutu ihe niile o na-ekwu megide anyi puta ihè. O bugh i naani na afọ ejughi ya n'ih ihe ndi a niile, o juru inabata ndi umunna, ma na-egbochi ndi ozọ choro inabata ha ka ha ghara ime otu ahụ. O na-achupukwa ha site n'ulo nzuko. **11** Onye m huru n'anya, enomila ihe di njo kama nomie ihe di mma. Onye obula na-eme ezi ihe na-egosi na o si na Chineke. Onye o bulakwa na-eme ajo ihe ahubeghi Chineke anya. **12** Onye obula na-agba ezi ama banyere Dimitrios o buladi eziokwu ahụ n'onwe ya. Anyi na-ekwukwa ezi ihe banyere ya. I makwara na o bu ezi ama ka anyi na-agba. **13** Enwere m otutu ihe m choro idere gi n'akwukwo, ma achoghi m iji mkpisi ode na inki dee ha. **14** Ọ bụ olileanya m ibia ihu gi n'oge na-adighi anya. Mgbe ahụ anyi ga-anodu ala kwuo ihe niile n'ihu n'ihu. Ka udo diri gi. Ndi enyi niile no n'ebe a na-ekele gi. Kelekwa ndi enyi niile no n'ebe ahụ n'aha n'aha.

Jud

1 Jud, odibo Jisọs Kraịst, na nwanne Jemis, Na- edegara ndi niile a kpọrọ, ndi ahuru n'anya n'ime Chineke, bu Nna, na ndi nokwa n'okpuru nchebe Jisọs Kraịst akwukwo ozi a: **2** Ka ebere na udo na ihunanya bara unu uba. **3** Ndi m huru n'anya, ebe o na-anu m oku n'obi idere unu akwukwo banyere nzoputa ahụ anyi nwekorọ n'otu, ma ahuru m mkpa o di idere unu akwukwo a, irio unu ka unu guzosie ike buo agha ichebe okwukwe ahụ, nke e nyefere ndi nsọ n'aka idebe. **4** N'ih na ufodu mmadu, bu ndi e dere ihe banyere omuma ikpe diri ha, siteri n'oge gara aga, ezobatala n'etiti unu. Ha bu ndi na-adighi asopuru Chineke, ndi na-agbanwe amara Chineke anyi, mee ya ka o buru ohere ha nwere ibi ndu ikwa iko, na nke igonari Jisọs Kraịst, onye naani ya bu Onye kachasi ihe niile elu na Onyenwe. **5** O bu ezie na unu maa ihe ndi a niile, ma achoro m ichetara unu otu Onyenwe anyi si zoputa ndi ya site n'ala Ijpt, ma mesia laa ndi niile na-ekweghi ekwe n'iyi. **6** Ndi mmuo ozi nupuru isi, ndi na-anogideghi n'onodu e nyere ha, kama ha si n'ebe obibi ha gbapu. O jirila igwe kee ha agbu ebighi ebi, debe ha n'ochichiri n'ime ala, ebe ha ganọ ruo ubochi ikpe ahụ di egwu. (aiōdios g126) **7** Otu a kwa, Sodom na Gomora na obodo niile gbara ha gburugburu, bu ndi nyefere onwe ha na ndu ikwa iko nakwa omume ibi ndu ojo o di iche iche nke anu ahụ, bu ihe ido aka na nti nye ndi mmadu site n'ahuhu ha tara n'ih mmehie n'ime oku ebighi ebi. (aiōnios g166) **8** N'uzo di otu a kwa, ndi a na-emeru anu ahụ ha n'iro nrọ ha, na-ajukwa ike ochichi niile, ma na-ekwulukwa ndi ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighi ahụ. **9** Ma Maikel onyeisi ndi mmuo ozi, mgbe o guzogidere ekwensu na-arujitakwa uka banyere ozu Mosis, ya onwe ya enweghi anya ike ima ya ikpe n'ih okwu nkwalu, kama o siri, "Ka Onyenwe anyi baara gi mba." **10** Ma ndi a na-ekwulu ihe niile obula ha na-aghotaghi. Dika umu anumanu a na-azughu azu, ha na-eme ihe obula di ha mma n'anya si otu a nala onwe ha n'iyi. **11** Ahuhu ga-adiri ha, n'ih na ha soro nzọ ukwu Ken, nyefee onwe ha na ndahie Belam n'ih ihe nrite n'uru, ma laa n'iyi na nnu pu isi Kora. **12** Ndi a bu ihe ntupo n'etiti unu n'oge mmemme oriri ihunanya unu, ha na-eso unu na-eriko nri na-atughu egwu obula. Ha bu ndi na-elekota naani onwe ha. Ha di ka igwe ojii nke na-adighi ezo mmiri, nke ifufe

na-ebughari. Ha bu osisi a na-ahu n'oge okochi nke na-adighi ami mkpuru, nke e si na mgborogwu ya hoputa, nke nwuru anwu ugoro abuo. **13** Ha bu ebili mmiri na-amaghari n'osimiri, nke na-asoputa ihere ha dika ufufu, kpakpando na-awaghari awaghari, bu ndi nke a kwadooro ebe kachasi igba ochichiri ruo ebighi ebi. (aiōn g165) **14** O bu n'ih ihe ndi a ka Enok, onye bu agburu nke asaa site n'Adam buru n'amuma banyere ha si, "Lee! Onyenwe anyi na-abia, ya na puku kwuru puku ndi nsọ ya. **15** O na-abia ikpe mmadu niile ikpe, na itu ha niile mmehie ajo omume niile ha n'anya, bu nke ha mere n'uzo na-ezighi ezi. Tinyere okwu ojo niile nke ndi mmehie ndi na-adighi asopuru Chineke kwuru megide ya." **16** Ndi a bu ndi na-atamu ntamu oge niile, ndi o nweghi ihe obula na-adi ha mma. Ndi na-agbaso agu ihe ojo niile nke anu ahụ ha choro. Ha na-anya isi banyere onwe ha, na-aja ndi ozọ mma; ka ha nwee ike nweta ihe ha na-achọ n'aka ha. **17** Ma unu, ndi m huru n'anya, chetanu ihe ndi ozi Onyenwe anyi Jisọs Kraịst kwuru na ha g- emezu. **18** N'ih na ha siri unu, "N'ogwugwu oge ahụ, ndi na-eji ihe niile na-emere ihe ochi ga-adi. Ndi na-agbaso agu ihe ojo niile nke anu ahụ ha choro. **19** O bu ndi anu ahụ ha na-achi, ndi na-enweghi Mmuo Nso n'ime ha, bu ndi na-eweta nkewa n'etiti unu." **20** Ma unu, ndi m huru n'anya, nogidenu na-ewuli onwe unu elu na ntala okwukwe unu dikarisiri nsọ. Na-ekpekwanu ekpere n'ime Mmuo Nso. **21** Doonu onwe unu n'okpuru ihunanya Chineke, dika unu na-echere ebere Onyenwe anyi Jisọs Kraịst nke na-eduba na ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **22** Gosinu ufodu ndi na-enwe obi abuo ebere. **23** Zoputanu ndi ozọ site n'iguputa ha n'oku. N'ebe ndi ozọ no gosinu ha obi ebere, kama jirin u egwu mee nke a, kpogonu o buladi uwe nke anu ahụ mmehie meruru asi. **24** Ugbu a, nye onye ahụ puru ichebe unu, ka unu ghara ida, onye puru ikpobata unu n'ihu ya di ebube n'onodu enweghi ntupo obula n'oke onu **25** ka otuto, na idi ukwu, na ike, na ikike ochichi; diri Onye naani ya bu Chineke, Onye nzoputa anyi, site na Jisọs Kraịst Onyenwe anyi, tupu n'ogbo niile ebido, ka o diri ya ugbu a, na mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165)

Mkpughe

1 Mkpughe banyere Jisọs Kraịst, nke Chineke nyere ya igosi ndị ohu ya, ime ka ha mata ihe ndị ahụ na-aga ime n'oge na-adighị anya. O mere ka amata nke a site na izite mmụọ ozi ya ka ọ bjakwute ohu ya Jọn, 2 onye a gbara ama banyere ihe niile ọ hụrụ, okwu Chineke, na ogbugba ama Jisọs Kraịst. **3** Ngozi na-adiri onye ahụ na-aguputa okwu ndi a di n'amuma a. Ngozi na-adikwara ndi na-anu ya, ma nabata ihe e dere n'ime ya n'obi ha. N'ih na oge mmezu ha di nso. **4** O bu m Jon na-edede akwukwo a, Na-edere ya nzuko asaa di na mpaghara Eshia: Ka amara na udo nke sitere na Onye ahụ na-adi, Onye ahụ dikwaari, na Onye ahụ na-aga ibia diri unu, sitekwa n'ebe Mmụọ asaa ahụ na-eguzo n'ihu ocheeze ya, **5** sitekwa n'aka Jisọs Kraịst, onye bu onyeama kwesiri ntukwasị obi, na onye mbu sitere na ndi nwuru anwu bilie, nakwa onye na-achị ndi eze niile nke uwa. Nye onye ahụ huru anyi n'anya ma meekwa ka anyi site n'obara ya nwere onwe anyi puo na mmehie. **6** O mere ka anyi buru alaeze, ndi nchujaja nye Nna ya bu Chineke. O bu ya ka otuto niile na ike niile diri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **7** "Lee, o na-abia ya na igwe ojii. Anya niile ga-ahukwa ya, o buladi ndi ahụ niile mapuru ya ahụ, ha ga-ahụ ya." Mmadu niile no n'ụwa "ga-erukwa ụjụ n'ih ya." **8** Otu a ka Onyenwe anyi Chineke kwuru, "Abu m Alfa na Omega, onye na-adi, onye ahụ dikwaari, na onye ahụ na-aga ibia, bu onye puru ime ihe niile." **9** Mu onwe m, Jon, nwanne unu nwoke, onye unu na ya na-enweko ahuhu na n'alaeze, na ntachiobi nke bu oke anyi n'ime Jisọs. Anọ m n'ogbe ala ntakiri mmiri gbara gburugburu a na-akpo Patmos n'ih okwu Chineke na-agba ama banyere Kraịst. **10** N'ubochi Onyenwe anyi, anọ m n'ime Mmụọ ma nu otu oke olu dara uda di ka opi ike n'azu m, **11** na-ekwu, "Dee ihe i na-ahụ ugbu a n'akwukwo zigara ya nzuko asaa di n'Efesos na Smyrna na Pegamom na Tiatira na Sardis, na Filadelfia na Laodisia." **12** Mgbe m chighariri, lee anya ihu onye na-agwa m okwu, ahuru m ihe idoba oriṅa asaa e ji olaedo kpuo. **13** N'etiti ihe idoba oriṅa ndi a, ahuru m otu onye yiri nwa nke mmadu, ka o guzo. O yikwasiri onwe ya uwe mwuda. Ma o nwere ihe okike na-acha olaedo e ji kee gburugburu obi ya. **14** Isi ya na agiri isi ya na-acha vaa dika ogho ocha, dika akummiri igwe. Anya ya abuo yiri ire oku na-enwusi ike. **15** Ukwu ya abuo di

ka bronzo a nuchasiri nnoo nke oma hichapukwa ya. Olu okwu ya na-ada di ka uzu mmiri na-achị achị. **16** O jidere kpakpando asaa n'aka nri ya, mma agha di nko nwere ihu abuo sikwa n'onu ya na-aputa. Ihu ya na-egbu maramara dika anyanwu na-acha n'ike ya niile. **17** Mgbe m huru ya, adara m n'ala n'ukwu ya dika onye nwuru anwu. Ma o weere aka nri ya metu m n'ahu na-ekwu si, "Atula egwu. Abu m Mmalite na Ogwugwu." **18** Abu m onye ahụ na-adi ndu. Anwuru m anwu, ma lee, ana m adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi. O bukwa m ji otughe igodo nke onwu na nke oku ala mmuo. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** "Ya mere, detuo ihe niile i huru, ihe di ugbu a na ihe gaje ime na mgbe na adighi anya. **20** Nke a bu ihe omimi nke kpakpando asaa ahụ i huru n'aka nri m, na ihe idoba oriṅa asaa ndi ahụ putara. Kpakpando asaa ahụ bu ndi mmuo ozi ulo nzuko asaa ahụ. Osisi oriṅa asaa ahụ bu ulo nzuko ndi ahụ n'onwe ha.

2 "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di n'Efesos, si ya: Ihe ndi a bu okwu si n'onu onye ahụ na-egide kpakpando asaa n'aka ya, ma na-egharikwa n'etiti ihe idoba oriṅa olaedo asaa ndi ahụ. **2** Amaara m ihe niile banyere oru gi niile. Ahukwala m irusi oru ike gi na ntachiobi gi. Amaara m na i dighi anagide ndi ajo omume, na i nwaleela ndi ahụ niile na-akpo onwe ha ndi ozi, ma ha abughi ndi ozi n'ezie, choputakwa na ha bu ndi ugha. **3** I jirila ntachiobi nagide nhuju anya n'ih aha m, ma ike agwughi gi. **4** Ma enwere m ihe ndi a megide gi. I hapula ihunanya mbu ahụ i nwere. **5** Cheta onodu i si na ya daa. Chegharia, mekwa ihe ndi ahụ i na-eme na mbu. O buru na i meghi otu a, aga m abia wepu ihe idoba oriṅa gi site n'onodu ya. **6** O buladi otu a, o nwere ihe ufodu di mma banyere gi. I kporo oru ojo nke ndi Nikolaitan asi, dika mu onwe m si kpo ya asi. **7** Onye obula nwere nti, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko. Onye ahụ na-emeri emeri ka m ga-enye ike iri mkpuru sitere n'osisi ndu ahụ nke di na paradisi nke Chineke. **8** "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Smyrna, si ya: Ihe ndi a bu okwu ahụ bu Mmalite na Ogwugwu ihe niile. Onye nwuru anwu ma dikwa ndu ozo. **9** Amaara m mkpagbu gi niile na ida ogbenye gi. Ma n'ezie, i bu ogaranya. Amaara m ihe banyere nkwtu niile ndi ahụ na-akpo onwe ha ndi Juu na-ekwtu gi, ma ha abughi ndi Juu, n'ezie ha bu ulo nzuko ekwensu. **10** Atukwala egwu n'ih ihe ahụ gaje ibiakwasị gi. N'ih na ekwensu

n'onwe ya gaje ime ka a tūba ufōdū n'ime ndi gi n'ulo mkporo, ka o jiri ya nwalee gi. A ga-akpagbu unu abali iri. Ma gosi onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi, o buladi ruo mgbe onwu ga-abiakwasị gi. Emesịa, a ga m enye gi okpueze ahụ, bu ndu. **11** Onye oḅula nwere ntị ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile. Onye oḅula na-meri emeri, onwu nke ugboro abuo agaghị emekpa ya ahụ. **12** "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di Pegamom, si ya: Ndi a bu okwu si n'onu onye ahụ ji mma agha ahụ di nko nke nwere ihu abuo n'aka ya. **13** Amaara m ebe i bi, bu obodo ebe ekwensu nwere ocheeze ya. Ma i na-anogidesi ike n'aha m. I juru igonari okwukwe gi n'ime m, o buladi n'oge Antipas onyeama m kwesiri ntukwasị obi, bu onye e gburu n'obodo unu, ebe ekwensu bi. **14** Ma enwere m ihe ole ma ole megide gi. I nwere ufodu mmadu ebe ahụ, ndi jidesiri nkuzi Belam ike, bu onye kuziiri Balak ka o raa umu Izrel ura nke mere ka ha mehie, rie ihe a churu n'aja nye arusi, kwaakwa iko. **15** N'otu aka ahụ, i newkwara ufodu mmadu ndi jidesiri nkuzi Nikolaitan ike. **16** Ya mere, chegharị! Ma o bughị otu a, aga m abiakwute gi osiiso jiri mma agha di m n'onu buso ha agha. **17** Onye oḅula nwere ntị, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile. O bu naani onye na-meri emeri ka m ga-enye ufodu n'ime achicha manà ahụ e zoro ezo. Aga m enyekwa onye ahụ ezi nkume ocha ahụ, nke edekwasiri aha oḅuru n'elu ya, nke onye oḅula ozo na-agaghị amata, karịa onye ahụ natara ya. **18** "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Tiatira, si ya: Ndi a bu okwu sitere n'aka Okpara Chineke, onye anya ya na-enwuba n'ebe niile di ka ire oku. Ukwu ya kwa na-egbu maramara di ka bronza nuchara nke oma. **19** Amaara m oru gi niile, na ihunanya gi, na okwukwe gi. Amakwaara m ije ozi gi na ntachiobi gi, na-ahukwa na i na-aru oru ugbu a karịa ka i mere na mbu. **20** Ma enwere m ihe ndi a megide gi. I na-anabata nwanyị ahụ a na-akpo Jezebel, onye na-ekwuputa na ya bu onye amuma nwanyinye ya ohere ka o were nkuzi asi nadeduhie ndi ohu m uzo, ka ha kwa iko, riekwa ihe e ji churo arusi aja. **21** Enyela m ya ohere ka o si na mmehie ya chegharị, ma o juru ichegharị site na ndi ikwa iko. **22** Lee, aga m etinye ya n'ute ahuhu, meekwa ka ndi ya na ha na-akwa iko taa ahuhu di ukwu. O bu naani ma ha cheghariri ka ihe ndi a nagaghị abiakwasị ha. **23** Ma n'ebe umu ya no, aga m etigbu ha ka ha nwuo. Nzuko niile ga-amata na abu

m onye na-enyocha mmuo na mkpuruobi niile. Aga m akwughachikwa onye oḅula n'ime unu ugwo oru kwesiri oru ya. **24** Ugbu a, ana m agwa unu ndi foduru na Tiatira, unu ndi na-agbasoghị ozizi ya, ndi namutabekwaghị ihe ndi ahụ ekwensu kporo ihe nzuzo di omimi, "O nweghi ibu aru ozo m ga-ebokwasị unu, **25** ma o bughị, unu jidesienu ihe unu nwere aka ike tutu ruo mgbe m ga-abia." **26** Ma onye oḅula na-meri emeri, na-anogidekwa na-eme uche m ruo ogwugwu ihe niile, ka m ga-enye ikike n'ebe mba niile no. **27** Onye ahụ, 'ga-eji mkpara igwe chia ha, dika mgbe a kwachara ite aja na mpekele na mpekele. O buladi ka Nna m si nye m ike, **28** a ga-enye onye nke meririnu kpakpando ututu. **29** Onye oḅula nwere ntị, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile.

3 "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Sardis, si ya: Ndi a bu okwu onye ahụ nwere mmuo asaa nke Chineke na kpakpando asaa. Amaara m oru gi niile, i nwere aha dika onye di ndu ma i bu onye nwuru anwu. **2** Ugbu a, si n'ura bilite. Mee ka ihe ntakiri ahụ foduru na-achọ inwu anwu diri ike. N'ihu na o dighi oru gi m huru di ka ihe zuruoke n'anya Chineke m. **3** Ya mere, cheta ihe ndi ahụ i natara na nke i nuru; rube isi nye ya, chegharịakwa. Ma o buru na i tetaghi, aga m abiakwute gi di ka onye ohi, i gaghi amatakwa oge m ji biakwute gi. **4** Otu o di, i nwere ufodu mmadu na Sardis ndi na-emerubeghi uwe ha. Ha ga-eyiri uwe ocha ma soro m jee ije n'ihu na ha bu ndi kwesiri ekwesị. **5** Onye oḅula na-meri emeri, ka a ga-eyikwasị uwe mwuda ocha dika ha. Agaghị m ehichapu aha ya site n'akwukwo nke ndu ahụ, kama aga m ekwuputakwa aha ahụ n'ihu Nna m na n'ihu ndi mmuo ozi niile. **6** Onye oḅula nwere ntị, ya nuru ihe Mmuo nso na-agwa nzuko niile. **7** "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Filadelfia, si ya: Ndi a bu okwu onye di nso na onye eziokwu, onye ahụ ji otughe igodo Devid, nke o ji emeghepu ihe onye oḅula na-apughi imechi, na nke o ji imechi ihe onye oḅula na-apughi imeghe. **8** Amaara m oru gi niile. Lee, edebela m n'ihu gi onu uzo nke e meghere emeghe, nke onye oḅula na-apughi imechi. Amaara m na i nwere ike di ntakiri, ma i debere okwu m, i gonarikwaghị aha m. **9** Aga m eme ka ndi ahụ so na nzuko ekwensu, bu ndi na-asi na ha bu ndi Juu ma ha abughi, kama ha bu ndi ugha, aga m eme ka ha bia kpo isiala nye gi, si otu a ghotu na ahuru m

gi n'anya. **10** Ebe i sitere na ntachiobi sọpuru okwu m niile, aga m ekpuchi gi site n'oke mkpagbu ahụ, nke ga-abjakwasị ụwa mgbe a ga-anwale ndị niile bi n'ime ya. **11** Ana m abja ọsịjso. Jidesienụ ihe unu nwere aka ike, ka onye ọbụla ghara inapụ gi okpueze gi. **12** Ma onye ọbụla na-emerị emerị, ka m ga-eme ka ọ buru ogidi n'ime ụlonsọ Chineke m. Ọ gaghi esikwa n'ebe ahụ puo apuo. Aga m edekwasikwa aha Chineke m n'ahụ, na aha obodo nsọ Chineke, nke bu Jerusalem oheru ahụ si n'eluigwe, ebe Chineke no na-arịdata. Aha oheru m ka a ga-edekwasikwa n'ihu ya. **13** Onye ọbụla nwere ntị, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile. **14** "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Laodisia, si ya: Ndi a bu okwu Amen, onye kwesiri ntukwasị obi, na onye bu ezi onyeama, burukwa isi mmalite ihe niile Chineke kere. **15** Amaara m oru gi niile, na i jughi oyi, i kpoghi kwa oku. Ọ gaara adi nnoo mma ma asi na i na-aju oyi ma ọ bukwanu na-ekpo oku. **16** N'ihu nke a, ebe i na-ajughi oyi, i kpoghi kwa oku, ihe i di bu nara nara. N'ihu ya, aga m esi n'onu m gbupu gi. **17** N'ihu na i na-asi, 'abu m ogaranya, nwezu o ihe niile. Mkpa ihe ọbula akpakwaghị m.' Ma i ghotaghị na onye gba aka ka i bu. I bu onye e kwesiri imere ebere. I bukwa ogbenye na onye kpuru isi na onye gba oto. **18** Ana m adu gi odi ka izuta ezigbo olaedo n'aka m, bu olaedo a nuchara anucha n'ime oku. Mgbe ahụ, i ga-abukwa ogaranya n'ezie. I gaara esitekwa n'aka m zuta akwa ocha naneweghi ntupo ka i ghara igba oto, ka ihere gharakwa ime gi. Ka i zurukwa ezigbo ogwu oria anya tee, ka ibido ihu uzọ nke oma. **19** Ndi m huru n'anya ka m na-abara mba na-enyekwa ha ahuhu. Ya mere, nwee inu oku n'obi, cheghariakwa. **20** Lee, ana m eguzo n'onu uzọ na-aku aka. Ọ buru na onye ọbula anu olu m ma meghee uzọ, aga m abata soro ya rikoo ihe, ya onwe ya ga-esokwa m rie ihe. **21** Onye ọbula na-emerị emerị, ka mu ga-enye ikike ka o soro m nodu n'ocheeze m. Ọ buladi dika m meriri sorokwa Nna m nodu n'ocheeze ya. **22** Onye nwere ntị, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile."

4 Mgbe ihe ndi a gasiri, eliliri m anya m hu onu uzọ di n'eluigwe ka e meghere ya. Uda olu ahụ m nuru na mmalite dara ozo, di ka uda opi ike si m, "Bia, gbagota n'ebe a, ka m gosi gi ihe ga-emezuri mgbe ihe ndi a gasiri." **2** N'otu oge ahụ, e mere ka m noo n'ime mmuo, ma lee, ahuru m onwe m

n'eluigwe, hukwa ka e debere otu ocheeze nke otu onye na-anokwasị n'elu ya. **3** Udidi onye nokwasiri n'ocheeze ahụ na-egbu nweghenweghe dika nkume di oke onuahia a na-akpo jaspera na kanelian. Eke na egwurugwu dika nkume oke onuahia. Emeraldudu ghara ocheeze ahụ gburugburu. **4** Iri ocheeze abuo na anọ ozo, ghara ocheeze ukwu ahụ gburugburu. Ndi nokwasiri n'ocheeze ndi a bu iri ndi okenye abuo na anọ, ndi yi uwe ocha. Ha kpukwa okpueze e ji olaedo kpuo n'isi ha. **5** Mgbe ahụ, uda dika uda egbe eluigwe, ya na amuma na-egbuke sitere n'ocheeze ukwu ahụ na-ada na-achaputakwa. N'ihu ocheeze ukwu ahụ, e nwere orioma asaa na-enwu oku. Orioma ndi a bu mmuo asaa nke Chineke. **6** N'ihu ocheeze ahụ e nwere ihe dika oke osimiri e ji enyo mee, nke na-enwu dika kristal. N'etiti ihu ocheeze ahụ na gburugburu ya, e nwere anu anọ di ndu nwere anya n'akuku ahụ ha niile, ihu na azu. **7** Nke mbu n'ime anu ndi ahụ di ndu nwere oyiyi dika odum. Nke abuo dika ehi. Nke ato nwere ihu yiri nke mmadu. Nke anọ dika ugo gbasapuru nku ya na-efe efe. **8** Nke ọbula n'ime ihe anọ ndi a di ndu nwere nku isii. Anya juputara n'ahụ ha niile na n'ime ha, ọ buladi n'okpuru nku ha. Ehihie na abali niile, oru ha bu iti mkpu na-asi, **9** Mgbe ọbula anu ndi ahụ di ndu na-enye onye ahụ na-anokwasị n'elu ocheeze ahụ na-adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi otuto na nsopuru na ekele, (aiōn g165) **10** iri ndi okenye abuo na anọ ahụ na-adakwa n'ala n'ihu onye ahụ no n'ocheeze na-efe ya ofufe, bu onye ahụ na-adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi. Ha niile n'otu n'otu na-atuda okpueze ha n'ihu ya na-abu abụ n'asi, (aiōn g165) **11** "Gi, Onyenwe anyi na Chineke anyi, kwesiri inara otuto, na nsopuru, na ike. N'ihu na gi onwe gi kere ihe niile, ọ bukwa site n'ochicho gi ka e ji kee ha, ma meekwa ka ha diri ndu."

5 Mgbe ahụ, ahuru m akwukwo e dere ihe ihu na azu, nke a fukoro afuko, kakwasikwa ya akara asaa, ka ọ di n'aka nri onye ahụ nokwasiri n'elu ocheeze ahụ. **2** Ahukwara m otu mmuo ozi di ukwu, ka ọ na-ekwusa okwu n'oke olu na-asi, "Ọ bu onye kwesiri inyaka akara ndi a ma saghee akwukwo ahụ a fukoro afuko?" **3** Ma ọ dighi onye ọbula puru isaghe akwukwo ahụ maobu ilenye ya anya a huru n'eluigwe, maobu n'ụwa, maobu n'okpuru ụwa. **4** Akwara m akwa n'obi ilu n'ihu na ọ dighi onye ọbula a huru tozuru oke isaghe akwukwo ahụ maobu ileba anya n'ime ya. **5**

Mgbe ahụ, otu onye n'ime ndị okenye ahụ gwara m si, "Akwa akwa. Lee, Ọdum ebo Juda, bu mgborogwu Devid, emeriel. O puru inyapụ akara asaa ahụ ma saghekwa akwukwo ahụ." 6 Mgbe ahụ, ahuru m Nwa Aturu na-eguzo n'etiti ocheeze ahụ dika e gburu ya egbu. Anu anu ahụ di ndu na ndi okenye ahụ gbara ya gburugburu. O nwekwa mpi asaa na anya asaa, nke bu mmuo asaa nke Chineke, ndi e zipuru n'ime uwa niile. 7 O gara n'ihu were akwukwo ahụ site n'aka nri onye ahụ na-anokwasị n'elu ocheeze ahụ. 8 Mgbe o weere ya, anu anu ahụ di ndu na iri ndi okenye abuo na anu ndi ahụ dara n'ala n'ihu Nwa Aturu ahụ. Ha niile n'otu n'otu jikwa ubo akwara na efere e ji olaedo mee, nke ihe juputara n'ime ha bu uda na-esi isi uto, bu ekpere ndi nsọ. 9 Ha na-abu bu oheru nasi, "I kwesiri inara akwukwo ahụ na inyapụ akara ya, n'ihu na e gburu gi, ma site n'obara gi, i gbataara Chineke ndi mmadu, ndi si n'ebo niile, na asusu niile, na ndi niile, na mba niile. 10 I chikotaaala ha, mee ha otu alaeze na ndi nchaja na-ejere Chineke anyi ozi. Ha ga-achikwa achu n'owa." 11 Mgbe ahụ, elere m anya, hu ma nukwa olu nke otutu ndi mmuo ozi, nke onuogugu ha ruru puku kwuru puku, na nde kwuru nde. Ha gbara ocheeze ahụ gburugburu, na anu anu ahụ di ndu na ndi okenye ahụ. 12 Ha na-abu bu n'oke olu na-asị, "O kwesiri bu Nwa Aturu ahụ e gburu egbu inara ike na akunba na amamihe na ike na nsopuru na otuto na ngozi." 13 Mgbe ahụ, anuru m ka ihe niile no n'eluigwe na ndi no n'owa na ndi no n'okpuru uwa, na ndi no n'okpuru oke osimiri na-eti mkpu abu na-asị, "Ka ngozi, na nsopuru niile, na otuto niile, na ike niile diri onye ahụ na-anokwasị n'ocheeze ahụ, na Nwa Aturu ahụ (aiōn g165) 14 Anu anu ahụ di ndu zakwara si, "Amen!" Ndi okenye ahụ dakwara n'ala n'ihu ya kpoo isiala nye ya.

6 Ahuru m mgbe Nwa aturu ahụ megheere otu n'ime akara asaa ahụ. Otu n'ime anu anu ahụ di ndu tiri mkpu dika a ga-asị na o bu egbe eluigwe si, "Bja!" 2 Mgbe m lere anya, ahuru m inyinyanya di ocha. Onye na-anokwasị n'elu ya ji uta n'aka ya. A tukwasikwara okpueze n'isi ya dika onye agha na-emeri emeri mgbe niile. 3 Mgbe o megheere akara nke abuo, ngwangwa, anuru m ka anu nke abuo ahụ n'ime anu anu ndi ahụ di ndu tiri mkpu si, "Bja!" 4 Mgbe ahụ, inyinyanya ozo na-acha obara obara putara. E nyere onye nokwasiri n'elu ya ike iwepu udo n'owa nakwa ime ka umu

mmadu na-egburita ibe ha. E nyekwara ya mma agha di ukwu. 5 Ma mgbe o megheere akara nke ato, anuru m ka anu nke ato ahụ di ndu kwuru, "Bja!" Ahuru m inyinyanya di ojii. Onye na-anokwasị n'elu ya ji ihe otutu abuo n'aka ya. 6 Anukwara m ihe di ka olu nke sitere n'etiti anu anu ahụ di ndu na-adaputa si, "Otu ihe otutu kilo nke oka wiiti bu ugwo oru otu ubochi, ihe otutu kilo ato nke oka balu bukwa ugwo oru otu ubochi. Ya mere, unu emebikwala mmanu oliv na mmanya." 7 Mgbe o megheere akara nke ano, anuru m ka anu nke ano di ndu siri, "Bja!" 8 Elere m anya ma hu inyinyanya na-acha ntuntu n'ihu m. Aha onye nokwasiri n'elu ya bu Onwu na Oku ala mmuo na-esokwa ya n'azu. E nyere ha ike n'ebe otu uzo n'uzo anu nke uwa di ka ha jiri mma agha na unwu, na oria ojoo na anu ohia gbuchapu ndi bi n'ime ha. (Hadēs g86) 9 Ma mgbe o megheere akara nke ise, ahuru m n'okpuru ebe ichu aja mkpurobi ndi niile e gburu egbu n'ihu okwu Chineke na n'ihu igba ama nke ha jidesiri ike. 10 Ha ji oke olu tie mkpu na-asị, "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, onye di nsọ na onye eziokwu, ruo olee mgbe ka i na-eche ikpe uwa na ndi bi n'ime ya ikpe ma bookwa obo n'isi ha maka obara anyi ha wufuru?" 11 E nyere ha n'otu n'otu uwe ocha, a gwakwara ha ka ha zuru ike nwa oge nta, tutu ruo mgbe onuogugu ndi ozi ibe ha na umunna ha a ga-egbu dika e gburu ha ga-ezu. 12 Anokwa m na-ele anya mgbe o megheere akara nke isii ahụ. Nke a mere ka oke ala oma jijiji diri. Anyanwu gbara ochichiri di ka akwa mkpe e jiri aji mee. E mekwara ka onwa chaa uhie uhie dika obara. 13 Mgbe ahụ, kpakpando di na mbara eluigwe malitere idapu n'ala dika mkpuru osisi fiig na-achaghi acha si adapu mgbe oke ifufe na-efeghari ya. 14 Mbara eluigwe gabigara, dika akwukwo mgbe a na-apjakota ya. Ugwu niile na agwa etiti niile ka e wepukwara site n'onodu ha. 15 Ndi eze niile nke uwa na ndi no n'ochichi di iche iche, na ndi ogaranya, na ndi no n'onodu di elu, na ndi ochiagha, na ndi mmadu niile di iche iche, ndi ukwu ma ndi nta, ndi ohu na ndi nwe onwe ha, ha niile gara zoo onwe ha n'ime ogba nkume na n'okpuru ugwu, 16 ha na-eti mkpu na-ario ugwu ndi ahụ na-asị, "Dakwasinu anyi zoo anyi ka onye ahụ nokwasiri n'elu ocheeze ahụ hapu ihu anyi, ka oke iwe nke Nwa Aturu ahụ hapu ibiakwasị anyi. 17 N'ihu na, lee oke ubochi iwe ha abiala, onye puru igbanari ya?"

7 Mgbe ihe ndi a gasiri, ahuru m ndi mmuo ozi anọ ka ha guzo n'akuku anọ nke uwa. Ha na-egbochikwa ka ifufe obula ghara ife n'elu ala, na n'elu osimiri, na n'elu osisi. **2** Mgbe ahụ, ahukwara m mmuo ozi ozo ka o si n'owuwa anyanwu na-aputa, akara Chineke di ndu dikwa n'aka ya. O tikuru ndi mmuo ozi anọ ahụ mkpu, bu ndi ahụ e nyere ike imekpa uwa ahụ, ya na oke osimiri, **3** na-asị, "Unu emebila uwa maobu oke osimiri maobu osisi obula tutu ruo mgbe anyi kachara ndi ohu niile nke Chineke anyi akara n'egedege ihu ha." **4** Mgbe ahụ anuru m onuogugu ndi a kara akara ahụ, ha di nari puku mmadu, na iri puku mmadu anọ na anọ, bu ndi sitere n'ebo niile nke Izrel. **5** Ndi a kara akara site n'ebo Juda di puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Ruben dikwa puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Gad di puku mmadu iri na abuo. **6** E sitere n'ebo Asha hoputa puku mmadu iri na abuo. Ndi sitewara n'ebo Naftali di puku mmadu iri na abuo. E sitere n'ebo Manase hoputa puku mmadu iri na abuo. **7** Ndi si n'ebo Simion di puku mmadu iri na abuo. Ndi sitere n'ebo Livay di puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Isaka di puku mmadu iri na abuo. **8** E sitere n'ebo Zebulon hoputa puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Josef di puku mmadu iri na abuo. Ndi sikwa n'ebo Benjamin di puku mmadu iri na abuo. **9** Mgbe ihe ndi a gasiri, ahuru m oke igwe mmadu, ndi di otutu n'onuogugu nke onye obula na-apughi iguta onu. Ha sitere na mba di iche iche na ebo di iche iche na ndi niile na asusu di iche iche, na-eguzo n'ihu ocheeze ahụ na n'ihu Nwa Aturu ahụ. Ha yikwasiri onwe ha uwe ocha, jirikwa igu nkwa n'aka ha. **10** Ma ha ji oke olu na-eti mkpu na-asị, "Nzoputa diri Chineke anyi, onye na-anokwasị n'ocheeze ahụ, dikwara Nwa aturu ahụ." **11** Ndi mmuo ozi niile ahụ guzoro ocheeze ahụ gburugburu, ha na ndi okenye ahụ na anu anọ ahụ di ndu. Ha dara, kpua ihu ha n'ala n'ihu ocheeze ahụ feekwa Chineke ofufe, **12** na-asị, "Amen! Ngozi niile na otuto niile, na amamihe niile na ekele niile na nsopuru niile na ike niile na ume niile, diri Chineke anyi ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen." (aiōn g165) **13** Mgbe ahụ, otu n'ime ndi okenye ahụ zara m si, "I maara ndi ahụ, ndi a e gbokwasiri uwe ocha ahụ, ebee ka ha siri puta?" **14** Asiri m, "Onyenwe m, o bu gi maara." O siri m, "Ndi a bu ndi sitere n'ime oke mkpagbu ahụ puta. Ha bu ndi sachara uwe ha, mee ha ka ha diri ocha site n'obara Nwa Aturu ahụ. **15** O bu nke a mere, "ha ji guzoro n'ihu ocheeze Chineke na-

efe ya ofufe ehilie na abali n'ime ulonso ya. Onye ahụ na-anokwasị n'elu ocheeze ahụ ga-ekpuchikwa ha. **16** 'Aguu agaghi agukwa ha ozo. Akpiri agaghi akpokwa ha nku mgbe obula. Anyanwu agaghi achakwa ha ozo,' okpomoku obula agaghi erute ebe ha no. **17** N'ihu na Nwa Aturu ahụ nke no n'etiti ocheeze ahụ ga-abu onye ozuzu aturu ha; 'o ga-edurukwa ha jee n'isi mmiri nke ndu ahụ.' 'Chineke ga-ehichapukwa anyi mmiri obula site n'anya ha.'"

8 Mgbe o meghere akara nke asaa, akuku niile nke eluigwe dara juu ruo ihe di ka iri nkeji ato. **2** Ahuru m ndi mmuo ozi asaa, ndi na-eguzo n'ihu Chineke. E nyere ha opi ike n'otu n'otu. **3** Mmuo ozi ozo nke ji ite igwe ntakiri e ji olaedo kpuo bjara guzo n'ihu ebe ichu aja. E nyere ya otutu uda na-esi isi utu ka o jiri chuo aja, ya na ekpere ndi nsu niile, n'ebe ichu aja e jiri olaedo wuo, n'ihu ocheeze ahụ. **4** Anwuru oku nke ihe ahụ na-esi isi utu, ya na ekpere ndi nsu sitere n'aka mmuo ozi ahụ rigoo elu n'ihu Chineke. **5** Mgbe ahụ kwa, mmuo ozi ahụ weere oku sitere n'ebe ichu aja ahụ tinye ya n'ime ite igwe ntakiri ahụ, tuda ya, ka o danye n'ime uwa. Mgbe o mere nke a, uzu egbe eluigwe dara, amuma gbukwara n'uzu di oke egwu. Ala oma jijiji dakwasikwara ebe niile n'ụwa. **6** Mgbe ahụ, ndi mmuo ozi asaa ahụ ndi ji opi asaa ahụ jikeere onwe ha ifu opi ike ahụ. **7** Mgbe mmuo ozi nke mbu furu opi ike ya, a tudara mkpuru mmiri na oku a gwakotara ya na obara n'ime uwa. Nke a mere ka otu uzu n'ime uzu ato nke osisi rechapuru oku, e rechapukwara ahijia ndu niile oku. **8** Mgbe mmuo ozi nke abuo fukwara opi ike ya, a tudara ihe yiri ugwu di ukwu na-enwu oku n'ime osimiri. Nke a mere ka otu uzu n'ime uzu ato e kere osimiri niile chagharia ghoo obara. **9** Otu uzu n'ime uzu ato nke ihe niile di ndu di n'ime osimiri nwuru. Otu uzu n'ime uzu ato e kere ugbo mmiri niile di n'elu osimiri lara n'iyi. **10** Mgbe mmuo ozi nke ato furu opi ike ya, otu kpakpando dikarisiri ukwu nke na-enwu di ka owaoku sitere na mbara eluigwe danye n'ime otu uzu n'ime uzu ato e kere iyi niile na isi iyi niile. **11** Aha kpakpando ahụ bu ilu ilu. Otu uzu n'ime uzu ato nke mmiri malitere ilu ilu, otutu mmadu nwuru n'ihu mmiri a na-elu ilu. **12** Mgbe mmuo ozi nke anọ furu opi ike ya, e mere ka otu akuku n'ime akuku ato e kere anyanwu gbaa ochichiri. Otu a kwa, otu akuku n'ime akuku ato e kere onwa gbara ochichiri. Ya na otu akuku n'ime ato e kere kpakpando niile. Nke a mere ka anyanwu hapu

inyekwa ihè ya n'uju dika o si eme na mbu. Otu ụzọ n'ime ụzọ atọ e kere ehiehie ghọkwara oke ọchịchiri, ọ dikwa otu a n'oge anyasị. **13** Elere m anya, hụ ma n'ụkwa otu ugo ka ọ na-efegharị n'etiti mbara eluigwe na-eti mkpu n'olu ike na-asi, "Ahụhụ! Ahụhụ! Ahụhụ dirị mmadụ niile bi n'ụwa n'ihu ụda opi ike nke ndi mmuọ ozi atọ ndi a ga-afu."

9 Mgbe mmuọ ozi nke ise ahụ furu opi ike ya, ahuru m otu kpakpando si n'eluigwe daa n'ala. E nyere ya ihe ọtughè igodo nke e ji atughè olulu nke Abis ahụ. (Abyssos g12) **2** Mgbe o meghere olulu Abis ahụ, anwuru ọkụ di ukwu sitere n'ime ya p'uta dika anwuru ọkụ si n'ọkụ icheku ọkụ ya di ukwu, mee ka oke ọchịchiri kpuchie ihu anyanwu na mbara eluigwe. (Abyssos g12) **3** Igurube sitere n'anwuru ọkụ ahụ p'uta fedakwasa ụwa. E nyekwara ha ike ita mmadụ ọbụla dika akpi si agba mmadụ. **4** E nyere ha iwu si ha emebila ahijia ndu ọbụla, maobu osisi na ihe ọbụla a kuru n'ala. Kama ọrụ ha bu ibiakwasị mmadụ ọbụla na-enweghi akara Chineke n'egedege ihu ya. **5** Iwu e nyere ha abughi ka ha gbuo ndi a, kama ọ bu ka ha mekpaa ha ahụ ọnwá ise. Mmekpa ahụ ha dika ahụ ụfu na nhuju anya nke akpi mgbe ọ gbara mmadụ. **6** N'ime ubochi ndi ahụ, otutu mmadụ ga-achọ iji aka ha gbuo onwe ha ma ha agaghi enwe ike mee ya. Aguu inwu onwu ga-agu ha, ma onwu ga-esi n'ebe ha no wezuga onwe ya. **7** Igurube ndi a nwere oiyi di ka inyinya a kwadebere maka ibu agha. Ha nwere ihe yiri okpueze e ji ọlaedo kpọọ n'isi ha. Ihu ha dikwa ka ihu mmadụ. **8** Agiri isi ha dika agiri isi umu nwanyi. Eze ha dikwa ka eze odum. **9** Ha yikwasiri onwe ha ihe ikpuchi obi dika nke e ji igwe kpọọ. Nku ha na-eme mkpotu di ka ụda nzo ukwu otutu inyinya nke ugbo agha na-esekpu nabanye n'ogbo agha. **10** Ha nwere odudu dika akpi. Ma ike niile e nyere ha bu imeru ndi mmadụ ahụ ọnwá ise site n'ike di n'odudu ha. **11** Ha nwere mmuọ ozi nke Abis, onye na-achikota ha dika eze. Aha ya n'asusu Hibru bu Abadon, ma n'asusu Griik ọ bu Apolion. (Abyssos g12) **12** Ahuhu nke mbu agafeela, ebe ahuhu abuo ozo na-abia n'ihu. **13** Mgbe mmuọ ozi nke isii furu opi ike ya, anuru m olu sitere na mpi anọ ahụ di n'ebe ichu aja ahụ e jiri ọlaedo wuo, nke di n'ihu ocheeze Chineke, **14** na-agwa mmuọ ozi nke isii ahụ, nke ji opi ike okwu, "Tọpu mmuọ ozi anọ ndi ahụ e kere agbu n'ebe osimiri Yufretis di." **15** A tohapuru ndi mmuọ ozi anọ ahụ, ndi e jibu eji na njikere maka

oge awa ahụ, na ubochi ahụ, na onwa ahụ, na afọ ahụ, iji gbuo otu ụzọ n'ime ụzọ atọ nke mmadụ. **16** Ndi agha ahụ, onuogugu ha bu nari nde abuo. Anuru m mgbe e kwuru ole ha di. **17** N'ime ọhu m, ahuru m inyinya ha, hukwa ndi nokwasiri ha n'elu. Ndi no n'elu inyinya ndi a yi ihe ikpuchi obi nke ufodu n'ime ha na-acha ọbara ọbara. Ufodu na-acha dika akpukpo eluigwe, ufodu na-acha odo odo. Ufodu na-acha dika anwuru ọkụ. Isi inyinya ha dika isi odum, anwuru ọkụ na ọkụ na nkume ọkụ si ha nonu na-aputa. **18** E sitere n'ihe mmekpa ahụ ndi a, ire ọkụ, anwuru ọkụ na nkume ọkụ na-adighi anyu anyu, ka ha ji gbuo otu ụzọ n'ime ụzọ atọ nke mmadụ niile bi n'ụwa. **19** Ike inyinya ndi a di nonu ha, na odudu ha. Odudu ha di ka agwo, nwee isi agwo nke ha ji emeru mmadụ ahụ. **20** Ma ndi foduru n'etiti mmadụ, bu ndi a na-egbughi site n'ihe ntaramahuhu ọria ndi a, echegharighi site n'oru aka ha maobu ikwusi ife mmuọ ojoo ofufe. Ha hukwara ikwusi ife arusi ha niile nke ha ji ọlaedo na ọlaocha na bronz na igwe na nkume na osisi kpọọ. Chi ndi na-apughi ihu ụzọ, maobu inu ihe, maobu ije ije. **21** Ha echegharighi site n'igbu mmadụ ha, maobu ụzọ mgbaasi ha, maobu ndi ika iko ha, na izu ohi ha puta.

10 Ahuru m mmuọ ozi ozo di oke egwu ka o si n'eluigwe na-aridata. Igwe ojii gbara ya gburugburu. Eke na egwurugwu dikwa ya n'isi. Ihu ya na-egbukwa maramara dika anyanwu. Ukwu ya na-acha dika ogidi na-enwu ọkụ. **2** O ji akwukwo ntakiri a fukotara afukota n'aka ya. Otu ukwu ya, nke aka nri ya, ka ọ zonyere n'ime osimiri, ma ukwu nke aka ekpe ya ka ọ zokwasiri n'elu ala. **3** O ji oke olu, nke dara ụda dika igbo uja odum, tie mkpu, egbe eluigwe asaa gbara otu mgbe ahụ. **4** Mgbe m choro idetu ihe egbe eluigwe ndi a kwuru, anuru m otu olu si n'eluigwe na-ekwu, "Edela ihe ahụ n'akwukwo, n'ihu na-achoghi ka ndi ozo mata okwu ahụ egbe eluigwe ndi ahụ kwuru." **5** Mgbe ahụ, mmuọ ozi ahụ nke m huru zokwasiri ukwu ya n'elu osimiri, na n'ala akoro ahụ, chiliri aka ya abuo elu, **6** were onye ahụ na-adi ndu mgbe niile ebighi ebi nuo iyi. Ya bu onye ahụ kere eluigwe na ụwa, na ihe niile di n'ime ha, na oke osimiri, na ndi niile bi n'ime ha, si na oge ezuala. Na o kwesikwaghi ka a tufuo oge ọbula. (aiōn g165) **7** N'ubochi ahụ, mgbe ndi mmuọ ozi asaa ahụ ga-afu opi ike ha, ihe omimi niile nke Chineke ga-emezu, dika ọ gwara ndi ohu

ya bụ ndị amụma. **8** Olu nke ahụ m nūrụ mbụ sitere n'eluigwe gwa m okwu ọzọ, na-asị, "Gaa nara mmụọ ozi ahụ guzo n'elu oke osimiri na ala akorọ, akwukwọ ahụ aseghere aseghere nke o ji n'aka ya." **9** Ejekwuru m mmụọ ozi ahụ gwa ya ka o nye m akwukwọ nta ahụ. Ọ siri m, "Nara ya, taa ya. Ọ ga-eme ka afọ gị luo ilu, ma n'ọnu gị, ọ ga-atọ gị ụtọ dika mmanụ aṅụ." **10** Ya mere, anaara m ya akwukwọ nta ahụ site n'aka mmụọ ozi ahụ taa ya. Ọ tọrọ ụtọ dika mmanụ aṅụ n'ọnu m, ma mgbe m lodara ya, afọ m bidoro ilu ilu. **11** Mgbe ahụ ha siri m, "Ị ghaghị ibu amụma ọzọ banyere ọtụtụ mmadu, na ọtụtụ mba, na ọtụtụ asụsụ na ọtụtụ ndi eze."

11 Enyere m ihe ọtụtụ osisi achara e ji atụ ihe. Agwara m si m, "Gaa tọ ụlonsọ ukwu Chineke, ma tọkwa ebe ichu aja di n'ụlonsọ ahụ, guo ọnuogugu ndi niile na-akpo isiala n'ebe ahụ. **2** Ma atukwala ogige nke di na mputa ụlonsọ ahụ, n'ihu na ewerela ya nye ndi mba ọzọ. Ha ga-azotokwa obodo nsọ ahụ ukwu iri onwa anọ na abụọ. **3** Aga m enye mmadu abụọ ndi ga-agbara m ama ike ka ha buo amụma otu puku ubochi na narị ubochi abụọ na iri ubochi isii, ha ga-eyi akwa mkpe." **4** Ndi a bu osisi oliv abụọ ahụ na ihe idoba oriona abụọ ahụ, ndi na-eguzo n'ihu Onye nwe ụwa. **5** Ọ buru na onye obula achọọ imeru ha ahụ, oku ga-esi ha n'onu puta rechapu ndi iro ha. Ọ buru na onye obula achọọ imeru ha ahụ, a ga-egbu ya n'uzo di otu a. **6** A ga-enyekwa ha ike imechi eluigwe ime ka mmiri ozuzo obula ghara izo n'ụwa n'ime afọ atọ na okara ahụ ha ga-ebu amụma ha. A ga-enyekwa ha ike ime ka osimiri na mmiri nta niile ghọọ obara. Ha ga-enwekwa ike ime ka udi orja di iche iche bjakwasị ụwa niile n'oge obula ha cheputara n'obi ha. **7** Mgbe ha gbazuru ama ha, anụ ohia ahụ, nke nasite n'ime olulu Abis ahụ ga-ebuso ha agha merie ha, gbukwaa ha. (Abyssos g12) **8** Mgbe ha nwuchara, ozu ha ga-atogboro n'okporozo nke obodo ukwu ahụ nke a na-akpo na mmụọ Sodom na Ijipt, ebe a kpogburu Onyenwe ha n'obe. **9** A gaghị ekwenyekwa ka onye obula lie ozu ha. Ma ndi niile di iche iche n'ụwa, n'ebo niile, na asụsụ niile, na mba niile ga-agba ozu ha gburugburu ubochi atọ na okara n'ebe a togborọ ha na-ele ha anya. **10** Ndi niile bi n'ụwa ga-anuri onu, nyerita ibe ha onyinye di iche iche, kpoo oriri di iche iche iji nuria onu n'ihu ogbugu e gburu ndi amuma abuo ahụ, ndi wetaara ha oke

nhuju anya. **11** Ma mgbe ubochi atọ na okara gafesiri, Chineke ga-eme ka Mmụọ ya na-enye ndu banyekwa n'ime ha, ha bilitere ọtọ, oke egwu jidere ndi niile huru ha. **12** Ha nuru oke olu si n'eluigwe daa na-asị, "rigotanụ n'elu." Ha siri n'igwe ojii, rigoro n'eluigwe ebe ndi iro ha ga-anọ na-ele ha anya. **13** Ma n'otu oge ahụ, n'otu awa ahụ, ala oma jijiji dikarisiri oke egwu mara nke mere ka otu akuku n'ime akuku iri nke obodo ahụ niile daa. Ndi nwuru n'oge ala oma jijiji a dikwa puku mmadu asaa. Ma ndi niile foduru sitere n'oke egwu nye Chineke nke eluigwe otuto. **14** Ugbu a ahuhu nke abuo ahụ agafeela. Ma mgbe na-adighi anya, ahuhu nke atọ na-abia. **15** Ka mmụọ ozi nke asaa furu opi ike ya, oke olu di iche iche dara ike ike n'eluigwe, na-asị, "Alaeze niile nke ụwa aburula alaeze Onyenwe anyi, na nke Kraist ya. Ya onwe ya ga-achikwa ruo mgbe niile ebighi ebi." (aiōn g165) **16** Mgbe ahụ, iri ndi okenye abuo na anọ ahụ nọ n'ocheeze ndi ahụ di n'ihu ocheeze Chineke dara n'ala kpoo isiala nye Chineke, **17** na-asị, "Anyi na-enye gi otuto, gi Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile. Onye na-adi, na onye dikwaari, n'ihu na i werela oke ike gi niile n'aka gi malitekwa ichi ochichi. **18** Mba niile were oke iwe megide gi, ma ugbu a bu oge gi iweso ha iwe di oku. Ugbu a bu oge ikpe ndi nwuru anwu ikpe na ikwughachi ndi ohu gi bu ndi amuma ugwo oru ha, na ndi nsọ na ndi gi niile, bu ndi na-atu egwu aha gi, bu ndi di nta na ndi di ukwu. Oge eruokwala mgbe ila n'iyi ndi na-emebi ụwa ga-adi." **19** Mgbe ahụ kwa, e meghere ụlonsọ Chineke nke di n'eluigwe. A hukwara igbe ogbugba ndu n'ime ya. N'otu oge ahụ kwa, egbe eluigwe malitere igba, amuma gbukwara. Oke ifufe bidokwara ife. Oke ala oma jijiji na akummiri igwe mere mkpotu nke ukwu.

12 Oke ihe iribama putara ihe n'eluigwe, otu nwanyi e yikwasiri anyanwu dika uwe. Onwa dikwa n'okpuru ukwu ya abuo. Okpueze nwee kpakpando iri na abuo dikwa ya n'isi. **2** Ọ di ime, na-etikwa mkpu n'ihu ahuhu na ihe ufu nke omumu nwa. **3** Mgbe ahụ, ihe ama ọzọ putara ihe n'eluigwe, agwo ochie nke di ukwu na-acha uhie uhie a na-akpo dragon, nke nwere isi asaa na mpi iri. O kpukwasikwara okpueze asaa n'isi ya. **4** O nwere odudu nke o ji dokpuru otu uzo n'ime uzo atọ nke kpakpando niile di n'eluigwe, tuda ha n'ala. Ọ bira guzo n'ihu nwanyi ahụ na-achọ imuputa nwa ahụ ọ di ime ya, nọọ na njikere

iri nwantakiri ahụ ma a mụputa ya. 5 O mụputara nwantakiri nwoke, “onye ga-ajikwa mkpara ochihi chija mba niile ochihi.” N’otu oge ahụ kwa, e si n’ebe ahụ wepu nwata ahụ were ya gaa n’ebe Chineke nọ n’eluigwe n’ocheeze ya. 6 Ma nwanyi ahụ si n’ebe ahụ gbaụ gbalaa n’ozara ebe Chineke kwadebere na o ga-anọ. Ebe ahụ ka a ga-elekota ya anya nke oma otu puku ubochi na nari ubochi abuo na iri ubochi isii. 7 Mgbe ahụ, agha daputara n’eluigwe. Maikel na ndi mmuo ozi ya buru agha megide agwo ochie ahụ (a na-akpo dragon). Dragon ahụ na ndi mmuo ozi ya bukwara agha nke ha, 8 ma e meriri ha, ha enwekwaghị onodu obula n’eluigwe. 9 Dragon ukwu ahụ, bu agwo ochie ahụ a na-akpo ekwensu maobu Setan, nke na-eduhie ndi niile bi n’uwa. A tudara ya n’uwa, ya na ndi mmuo ozi ya niile. 10 Mgbe ahụ, anuru m oke olu si n’eluigwe na-ada si, “O mezuola n’ikpeazu, bu nzoputa Chineke na ike na alaeze Chineke anyi, na ikike ichi isi Kraist ya, ha aburu ihie di ire. N’ihi na e sitela n’eluigwe chutuo onye ahụ na-ebo umunna anyi ebubo. O na-ebo ha ebubo ehizie na abali n’ihu Chineke. 11 Ha lugburu ya n’agha site n’obara Nwa aturu ahụ na site n’ama nke okwu onu ha, n’ihi na ha ahughi ndu ha n’anya karja, kama ha jikere inye ndu ha obuladi ruo n’onwu. 12 Ya mere, nurijanu onu eluigwe ma unu ndi niile bi n’ime ya. Ma ahuru diri unu ndi bi n’uwa na osimiri n’ihi na ekwensu abjakwutela unu. O jirila oke onuma bjakwute unu. O makwaara na oge a o nwere ehighi me.” 13 Mgbe agwo ochie ahụ choputara na a chudala ya n’uwa, o chusoro nwanyi ahụ muru nwa nwoke ahụ oso. 14 Ma e nyere nwanyi ahụ nku abuo, nke dika nku oke ugo, ka o jiri gbanari agwo ochie ahụ feba n’ime ozara, ebe a kwadooro ya, na ebe a ga-anọ lezie ya anya afọ atọ na onwa isii. 15 Ma agwo ahụ meghere onu ya mee ka mmiri si n’onu ya soputa dika iyi nke ga-ebufu nwanyi ahụ. 16 Ma ala nyeere nwanyi ahụ aka. O meghere onu ya loda idee mmiri a nke si n’onu agwo ahụ soputa. 17 Mgbe ahụ, agwo ochie ahụ wesara nwanyi ahụ iwe, puo iga buo agha megide umu ya bu ndi niile foduru, bu ndi niile na-edebe iwu Chineke na ndi na-ekwuputa na ha bu ndi ama nke Jisos.

13 Agwo ochie ahụ guzoro n’akuku n’onu oke osimiri ahụ. Ma ahuru m otu anu ohia ka o si n’ime oke osimiri na-ariputa. Anu ohia a nwere isi

asaa na mpi iri. Okpueze iri dikwa n’elu mpi ndi a. Aha e dekwasiri n’isi asaa ahụ n’otu n’otu bu ikwuto na ikwuhie Chineke. 2 Anu ohia a m huru di ka agu, ma ukwu ya dika ukwu anu ohia bia. Onu ya dikwa ka nke odum. Agwo ochie ahụ nyere ya ike ya, na ocheeze ya na ikike di ukwu. 3 Otu n’ime isi ya nwere onya buru ibu, nke puru iwetara ya onwu, e mere ka onya ahụ laa. Uwa niile sobere anu ohia ahụ n’azu n’itunanya. 4 Ha kpoo isiala nye agwo ochie ahụ n’ihi na o nyere anu ohia ahụ ikike di otu a. Ha bidokwara ikpo isiala nye anu ohia ahụ, na-asj, “Ebee ka onye ahụ nọ, nke di ukwu karja ya, onye pukwara ibu agha megide ya?” 5 E nyekwara anu ohia ahụ onu na ike ikwu okwu mpako na ikike ikwulu ekwulu onwa iri anọ na abuo. 6 O meghere onu ya malite ikwulu Chineke, na aha ya na ebe obibi ya, na ndu ahụ bu ndi bi n’eluigwe. 7 E nyere ya ike ibuso ndi nso agha na imeri ha. E nyekwara ya ikike ichi agburu niile, na ebo niile, na ndi niile, na mba niile na asusu niile. 8 Ndi niile bi n’elu uwa ga-akpokwa isiala nye ya, bu onye obula a na-edeghi aha ya n’ime akwukwo nke ndu nke Nwa aturu ahụ e gbururi, site n’oge e kere uwa. 9 Onye nwere nti ya nuru. 10 “O buru na o di onye obula a ga-adota n’agha, o bu ha ka a ga-adotakwa n’agha. O buru na o di onye obula ga-anwu site na mma agha, aghaghi iji mma agha gbuo ha.” Ka nke a buru ihie igbaume na iguzosikwa ike n’okwukwe nke ndi Chineke. 11 Mgbe ahụ kwa, ahuru m anu ohia ozọ di iche ka o si n’ala na-ariputa. O nwere mpi nta abuo dika mpi Nwa aturu, kama o na-ekwu okwu dika agwo ochie ahụ. 12 O na-achi isi n’onodu anu ohia nke mbu. O bukwa ike a ka o ji kwagide uwa na ndi niile bi n’ime ya ka ha kpoo isiala nye anu ohia mbu ahụ nke a gworo onya ya na-eweta onwu. 13 O na-emekwa otutu oke ihie iribama di iche iche. O mere obuladi ka oku si na mbara eluigwe daa n’uwa n’ihu mmadu niile. 14 O duhiekwara ndi mmadu bi n’uwa site n’oru iribama ya niile nke e nyere ya ike iru n’onodu anu ohia ahụ. O gwakwara ndi niile bi n’uwa ka ha kpoo ihie oyiyi nke anu ohia ahụ nke e jiri mma agha meruchaa ahụ, ma mechaa di ndu. 15 E nyere ya ike ikunye ume ndu n’ime oyiyi nke anu ohia mbu ahụ, ime ka ihie a kpuru akpu kwuo okwu mekwa ka e gbuo ndi niile na-akpoghi isiala nye ya. 16 O nyere iwu ka onye obula, onye ukwu na onye nta, ogaranya na ogbenye, ohu na onye nwe onwe ya, nata akara n’aka nri maobu n’egedege ihu ha. 17 Ya mere, o dighi onye

òbùla nwere ike jzù ahija maòbù ree ahija ma ò burù na onye ahù enweghì akara a, nke bù aha anù òhija ahù, maòbù ihe e ji mara ya, maòbù ònùògùgù nòchiri aha ya. **18** Nke a ka chòrò amamihe maka ìghòta ya. Ka onye òbùla nwere ògùgùisi, guò ònùògùgù nke anù òhija ahù, n'ìhi na ò bù ònùògùgù mmadù. Ònùògùgù ahù bùkwa narì isi na iri isi na isii, ya bù 666.

14 Elere m anya hù Nwa Atùrù ahù ka o guzo n'ugwu Zayòn. Ya na narì puku mmadù na iri puku mmadù anò na anò ahù, bù ndì e dekwasiñì aha ya na aha Nna ya n'egedege ihu ha. **2** Anùkwara m olu si n'elugwe na-ada òdika ùda mmiri si n'ime nkume na-asòpùta, maòbù òdika ùda nke oke egbe eluigwe. Olu m nùrù òdika olu ndì na-abù abù, ndì jì ùbò akwara na-abù abù. **3** Narì puku mmadù na iri puku mmadù anò na anò ndì ahù guzo, chee ocheeze ahù, anù anò ahù òdì ndù, na ndì okenye ahù ihu, na-abù abù, ha na-abù abù òhùrù. Nke naanì ha bù ndì a gbapùtara n'ùwa pùrù ìmùta. **4** Ndì a bùkwa ndì na-emerughì onwe ha n'ebe ùmù nwanyì òdì, n'ìhi na ha òdì òcha ka ùmù agbòghò na-amaghì nwoke. Ha na-eso Nwa Atùrù ahù ebe òbùla ò na-aga. Ha bù ndì a gbapùtara n'etiti mmadù ìburù Chineke na Nwa Atùrù ahù òdika mkpùrù mbù. **5** Ò òdìkwaghì okwu ùgha òbùla a hùrù n'ònu ha. Ha bùkwa ndì na-enweghì ìta ùta. **6** Ahùkwara m mmùò ozi òzò ka ò na-efegharì n'etiti mbara eluigwe. O jì oziòma nke ebighì ebi ahù n'aka, nke ò na-aga ikwusara mba niile, na ebo niile, na asùsù niile na mmadù niile nò n'ùwa. (aiònios g166) **7** O jiri oke olu kwuo sù, "Tùònu egwu Chineke, nyekwanù ya otuto, n'ìhi na oge ikpe ya eruola. Kpòòkwanù isiala nye ya, bù onye kere eluigwe na ala, na oke osimiri na isi iyi mmiri niile." **8** Mgbe ahù mmùò ozi nke abùò bjàra soro ya, na-efegharì na-asì, "'Ò daala! Ò daala, bù Babilòn obodo ukwu ahù,' bù nke mere ka mba niile ùò mmanya ònùma nke ìkwa iko ya." **9** Mgbe ahù, mmùò ozi nke atò bjàkwara soro ha na-eti mkpu na-asì, "Onye òbùla na-akpò isiala nye anù òhija ahù si n'ime mmiri rìpùta, na oyiyi ya ahù a kpùrù akpù, na onye na-anarakwa akara ahù n'egedege ihu maòbù n'aka ya, **10** ha onwe ha, aghaghì isoro ùò mmanya nke oke iwe Chineke, bù nke a na-agwaghì agwa gbanye n'ime iko ònùma ya. A ga-ejikwa òkù na nkume òkù mekpaa ha ahù n'ihu ndì mmùò ozi òdì nso na n'ihu Nwa Atùrù ahù. **11** Anwùrù òkù si n'ebe a na-emekpa ha ahù apùta na-arìgo elu ruo mgbe niile

ebighì ebi. Izuike agaghì adìrì ha ehìhie na abalì bù ndì ahù kpòrò isiala nye anù òhija ahù na oyiyi ya a kpùrù akpù, kwerekwa ka a kakwasì ha akara nke aha ya. (aiòn g165) **12** Ka nke a burù ihe ìgbaume nye ndì nso ya, bù ndì nke Chineke na-erubere iwu ya isi, na-eguzosikwa ike n'okwukwe ha n'ime Jisòs." **13** Anùkwara m olu nke si n'elugwe daa na-asì, dee ihe a n'akwùkwò, "Ndì a gòziri agòzi ka ha bù, bù ndì nwùrù n'ime Onyenwe anyì site ugbu a gaa n'ihu." "E, ha ga-ezu ike site na ndògbu niile nke ha dògburu onwe ha, n'ìhi na òrù ha rùrù ga-eso ha," ka Mmùò Nso na-ekwu. **14** Elere m anya hù otu igwe òcha, nke onye nòdùrù na ya òdika nwa nke mmadù. O kpu okpueze e jiri naanì òlaedo mee, jirikwa mma iwe ihe ubi òdì nkò, n'aka ya. **15** Mgbe ahù, otu mmùò ozi sitere n'ùlònsò ukwu pùta, tikuo onye ahù nòkwasìrì n'ìgwe òcha sù, "Ngwa, bido òdì mma iwe ihe ubi gù rùò òrù, n'ìhi na oge owuwe ihe ubi eruola. Ihe a ga-aghò aghò n'ùwa achaala nke òma." **16** Ya mere, onye ahù nòkwasìrì n'ìgwe òcha ahù rùnnyere mma owuwe ihe ubi ya n'ime ùwa, ghòta ihe òdì n'ùwa òdika ihe ubi. **17** Mmùò ozi òzò sitekwara n'ùlònsò ukwu òdì n'elugwe pùta. Ya onwe ya jikwa mma owuwe ihe ubi òdì nkò. **18** Mmùò ozi òzò, nke na-elekòta òkù sitekwara n'ebe ìchù aja ahù pùta, were olu ike gwa mmùò ozi ahù jì mma òdì nkò sù, "Were mma owuwe ihe ubi gù òdì nkò bipù osisi ùyòkò mkpùrù grepu site na vajìni niile òdì n'ùwa, n'ìhi na ha niile achaala." **19** Ya mere, mmùò ozi ahù rùnnyere mma owuwe ihe ubi ya n'ùwa, bipùsù ùyòkò mkpùrù vajìni ahù chikòta ha, kpòjupùta ha ebe Chineke ga-èji iwe zòchaa ha. **20** A zòchakwara mkpùrù vajìni ahù n'ebe a na-azòcha mkpùrù vajìni nke òdì n'azù obodo. Òbara si n'ebe ahù gbapùta òdì elu ruo ihe òdika eriri e jì ekegide ìnyìnyà n'isi ime ka ò gaa ebe achòrò, ò bù ihe ruru narì kilomita atò n'ògologo.

15 Ahùkwara m ihe ìrìbama òzò n'elugwe. Ò òdì ebube òdika oke egwu. Ndì mmùò ozi asaa jì ùzò ahùhù asaa. Ha bù ahùhù nke ikpeazù ndì ga-eweta iwe Chineke na ngwùcha. **2** Ahùrù m ihe òdika oke osimiri enyo a gwakòtara ya na òkù, na ndì ahù nweterala mmeri n'ebe anù òhija ahù na oyiyi ya, na ònùògùgù aha ya. Ha guzo n'akùkù oke osimiri enyo ahù, jidekwa ùbò akwara nke Chineke n'aka ha. **3** Ha na-abù abù Mosis ohu Chineke, na abù Nwa atùrù ahù. "Òrù gù niile òdì ukwu òdika ebube, Onyenwe

anyị Chineke, Onye puru ime ihe niile. Uzo gi niile ziri ezi, burukwa eziokwu, Gi, Eze nke mba niile. 4 Onye ga-aghara itu gi egwu, Onyenwe anyi, onye ga-agharakwa ito aha gi? N'ihu na o bu naanị gi di nsọ. Mba niile ga-abjakwa ikpo isiala n'ihu gi, n'ihu na emeela ka oru ezi omume gi puta ihè." 5 Mgbe nke a gasiri, elere m anya hu, na e meghere, ulonso ukwu di n'eluigwe, ya bu, ulo ikwu nke iwu ogbugba ndu ahụ. 6 Mmuo ozi asaa ndi ahụ ji ihe ntaramahuhu asaa si n'ulonso ahụ puta. Ha yi uwe ogbo ocha, akwa ocha na-enwu ezigbo ocha. E kekwasiri ihe okike olaedo gburugburu obi ha. 7 Otu n'ime anu anu ndi ahụ di ndu bunyere mmuo ozi asaa ndi ahụ efere olaedo asaa a gbajuru onuma Chineke, bu onye ahụ na-adi ndu mgbe niile ebighi ebi. (aiōn 165) 8 Mgbe ahụ ulonso ahụ juputara n'anwuru oku si n'ebube na ike Chineke na-aputa. O nweghi onye obula nwere ike iba n'ulonso ahụ tutu ruo mgbe ntaramahuhu asaa nke ndi mmuo ozi asaa ahụ gwuchara.

16 Mgbe ahụ, anuru m oke olu si n'ulonso ahụ na-ada na-agwa ndi mmuo ozi asaa ahụ okwu, "Ngwanu, gaanu wusa ihe di n'efere onuma asaa Chineke ahụ n'elu uwa." 2 Mmuo ozi nke mbu puru gaa wusa ihe di n'efere nke ya n'elu uwa, onya ojo na-egbu oke mgbu bjakwasiri mmadu niile nwere akara anu ohia ahụ, na ndi na-akporo oyiya ya isiala. 3 Mmuo ozi nke abuo wusara ihe di n'ime efere nke ya n'elu osimiri niile. Otu mgbe ahụ, osimiri niile chaghariri ghoo obara dika nke onye nwuru anwu. Nke a mere ka ihe niile di ndu n'ime osimiri ahụ nwuo. 4 Mmuo ozi nke ato puru gaa wusa ihe di n'efere nke ya n'elu iyi na n'elu isi iyi niile. Nke a mere ka ha niile ghoo obara. 5 Anuru m ka mmuo ozi ahụ mmiri niile di n'aka ya kwuru okwu si, "I kpere ikpe ziri ezi, Gi, Onye di Nso, na onye na-adi site na mmalite, na onye na-adi kwa ugbu a. 6 N'ihu na ha wusara obara ndi nsọ gi na ndi amuma gi. Ma ugbu a, i nyela ha obara ka ha nuo. Nke a bukwa ezi ugwu oru ha kwesiri inata." 7 Mgbe ahụ kwa, anuru m ka mmuo ozi ahụ na-anu n'ebe ichu aja siri, "E, Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile, ikpe gi niile bu nke ziri ezi, burukwa eziokwu." 8 Mmuo ozi nke anu puru wusa ihe di n'efere nke ya n'elu anyanwu si otu a mee ka anwu were okpomoku ya chagbuo ndi mmadu. 9 Okpomoku ahụ si n'anyanwu bia rere onye obula oku n'ahụ. Nke a mere ka ndi mmadu bido ikocha

aha Chineke, onye nwere ike ichi ihe otiti ndi a, ma ha juru icheghari nye ya otuto. 10 Mmuo ozi nke ise puru wukwasị ihe di n'efere nke ya n'elu ocheeze anu ohia ahụ, mee ka alaeze ya juputa n'ochichiri. Ndi mmadu tabiri ire ha n'ihu oke ahụ ufu. 11 Ha kochara Chineke nke eluigwe n'ihu ihe ufu na onya bjakwasiri ha. Ma ha juru icheghari site n'ajo oru ha niile. 12 Mmuo ozi nke isii pukwara wukwasị ihe di n'efere ya n'elu mmiri ukwu ahụ bu Yufretis si otu a mee ka mmiri di n'ime ya taa. Nke a mere ka o diri ndi eze ahụ si n'owuwa anyanwu mfe. 13 Ahuru mmuo ato ruru aru ndi putara ihe n'udidị awo, ha si n'onu agwo ochie ahụ na n'onu anu ohia ahụ nwere ike iru oru itunanya puta, na n'onu onye amuma ugha ahụ. 14 Ha bu mmuo nke ajo mmuo ndi ahụ na-aruru iribama. O bu ha na-ejekwuru ndi eze uwa niile ichikota ha maka ibu agha n'ubochi ukwu ahụ bu ubochi Chineke Onye puru ime ihe niile. 15 "Lee! Ana m abia dika onye ohi. Ngozi na-adiri onye ahụ na-eche nche, ndi yi uwe ha na njikere, ka o ghara ijeghari n'onodu igba oto, buru onye onodu ya na-eweta ihere." 16 Ha kpokoro ndi eze ahụ n'otu ebe a na-akpo Amagidon n'asusu Hibru. 17 Mmuo ozi nke asaa wupuru ihe di n'efere nke ya n'ikuku, otu olu sitere n'ocheeze di n'ulonso ukwu ahụ daa uda si, "Emezuola ya!" 18 Mgbe ahụ egbe eluigwe bidoro na-agba na-eme mkpotu, amuma bidokwara na-egbu, oke ala oma jijiji dikwara n'uwa, udi nke na-adibeghi site na mgbe e kere uwa. O bu ala oma jijiji kachasi ala oma jijiji ndi ozo njo. 19 Obodo ukwu ahụ kewara uzo ato. Obodo niile di na mba niile dakwara. Chineke chetara obodo ukwu ahụ bu Babilon. O nyere ya iko juputara na mmanya nke n'oke iwe nke onuma ya. 20 Mgbe ahụ, agwa etiti niile mikpuru, ugwu niile ghoro ala di lari. 21 Mkpuru mmiri nke idi aru otu n'ime ha ruru kilogram iri anu na okara, sitere n'eluigwe na-adakwasị ndi mmadu. Nke a mekwara ka ha kochaa Chineke n'ihu ihe ntaramahuhu nke mkpuru mmiri ahụ, n'ihu na ihe ntaramahuhu ahụ di nnoo njo nke ukwu.

17 Otu n'ime ndi mmuo ozi asaa ndi ahụ ji efere biara si m, "Bia, aga m egosi gi ahuhu gabjakwasị onye ahụ uwa niile maara dika akwuna, onye ahụ na-anokwasị n'elu otutu mmiri nke uwa. 2 Ndi eze uwa esorola ya kwaa iko n'otu ihe ndina, emekwara ka ndi niile bi n'uwa buru ndi mmanya

ikwa iko ya na-egbu.” 3 O duuru m n’ime mmụọ baa n’ozara. N’ebe ahụ ka m nọ hụ otu nwanyị nọkwasịrị n’elu otu anụ ọhịa na-acha ọbara ọbara. Anụ ọhịa ahụ nwere isi asaa na mpi iri. Aha ndị e dere anụ ọhịa ahụ n’ahụ bụ naanị okwu ikwulu Chineke. 4 Nwanyị ahụ yi akwa na-acha odo odo na nke na-achakwa ọbara ọbara, gbarakwa ihe ichọ mma e ji ọlaedo, nkume di oke ọnuahịa na pieal kpụọ. O jikwa iko ọlaedo n’aka ya nke juputara n’ihe arụ na ihe ure niile o ji na-akwa iko ya. 5 Aha e dekwasi rị ya n’egedege ihu bụ ihe omimi: Obodo ukwu ahụ bụ Babilon, nne ndị na-akwa iko na nke ihe arụ niile nke ụwa. 6 Ejikwa m anya m hụ na nwanyị ahụ ańjuola ọbara ndị nsọ afọ, ya na ọbara ndị ama Jisọs. Mgbe m hụrụ ya, ọ gbagwojuru m anya. 7 Ma mmụọ ozi ahụ sịrị m, “Gịnị mere ihe ị hụrụ ji ju gi anya? Aga m akọwara gi ihe omimi banyere nwanyị a na anụ ọhịa ahụ nke na-ebughari ya, bụ nke nwere isi asaa na mpi iri. 8 Anụ ọhịa ahụ ị hụrụ, nwere mgbe ọ dijiri, ma ugbu a, ọ dīkwaghị. Ma ọ ga-esi n’olulu Abis ahụ pụta banye na mbibi. Ma nloghachi ya ga-egu ndị ahụ a na-edeghị aha ha n’ime akwukwọ ndụ ahụ site n’oge e kere ụwa anya. N’ihi na e nwere mgbe ọ dijiri, ma ugbu a, ọ dīkwaghị, ma ọ ga-emesi bja. (Abyssos g12) 9 “Nke a chorọ uche nke nwere amamihe. Isi asaa ahụ nọchiri anya ugwu asaa ahụ nke nwanyị ahụ na-anọdụ n’elu ha. Ha na-anọchikwa anya ndị eze asaa. 10 Ise n’ime ha adaala, otu ka nọ, nke ọzọ abjabeghị. Mgbe ọ b̄jara, ọ ga-anọ nwantakiri oge. 11 Anụ ọhịa ahụ nke diriri ma ọ dīkwaghị, bụ onye nke asatọ, ọ bụ onye otu ndị eze asaa ahụ ma a lakwara ya n’iyi. 12 “Mpi iri ahụ ị hụrụ nọchiri anya ndị eze iri na-anatabeghị alaeze. Ha na anụ ọhịa ahụ ga-anata ike ọchichị dika eze soosọ otu awa. 13 Ha ji otu obi na-enye anụ ọhịa ahụ ike ha na ichi isi ha. 14 Ha ga-ebu agha megide Nwa Aturū ahụ, ma Nwa Aturū ahụ ga-ameri ha n’ihi na ọ bụ Onyenwe kachasị ndị nwenụ niile nakwa Eze kachasị ndị eze niile. Ndị so ya b̄kwa ndi a kp̄r̄o, na ndi a h̄p̄utara, ndi ya kwesikwara ntukwasị obi.” 15 Mgbe ahụ ọ siri m, “Mmiri ndi ahụ ị h̄r̄u, ebe nwanyị akwuna ahụ nọ, b̄ ndi mmadu di iche iche, igwe mmadu, na mba di iche iche na n’asus̄ di iche iche. 16 Anụ ọhịa ahụ na mpi iri ahụ ị h̄r̄u ga-akp̄o nwanyị akwuna ahụ asi. Ha ga-agba ya ọt̄o, laakwa ya n’iyi, ha ga-eri anụ ya, werekwa ọk̄u rechapu ya. 17 Chineke etinyela ya n’obi ha imejuputa nzube ya site n’inwe otu obi nakwa inyefe anụ ọhịa ahụ ikike ọchichị alaeze ha, tutu ruo mgbe a ga-emezu

okwu Chineke. 18 Ma nwanyị a ị h̄r̄u b̄u obodo ukwu ahụ na-achị ndi eze niile nke ụwa.”

18 Mgbe ihe ndi a niile gasiri, ahurū m mmụọ ozi ọzọ ka o si n’eluigwe na-aridata. E nyere ya ikike di ukwu, ebube ya mekwara ka ihe juputa n’uwa. 2 O ji olu di ike tie mkpu, “O daala! O daala! Babilon Obodo Ukwu ahụ adaala! O ghokwala ọgba obibi ndi mmụọ ọjọ n’ebe nzuko mmụọ ndi ahụ na-adighi ọcha, n’ebe nzuko umu nnunū ruru arū n’ebe nzuko umu anumanu niile na-adighi ọcha na ndi ruru arū. 3 N’ihi na mba niile anuola site na mmanya onuma nke ikwa iko ya. Ndi eze nke ụwa sokwara ya kwaa iko, ndi na-azu ahia n’uwa aghokwala ndi ọgaranya site n’oke iba uba nke ya.” 4 Mgbe ahụ, anukwara m olu ọzọ si n’eluigwe na-akp̄o oku na-asi, “Ndi m, sinu n’ime ya p̄ta, ka unu ghara iketa oke na mmehie ya, ka unu gharakwa iketa oke ahuhū ya. 5 N’ihi na mmehie ya amubaala ruo eluigwe. Chineke echetakwala ajo omume ya niile. 6 Mesonu ya mmeso dika o si meso unu. Kwughachinu ya ugwo mmaji abuo maka ihe o mere. Gwakoronu ya mmaji abuo n’ime iko mmanya ahū nke ọ gwakoro ndi ọzọ. 7 Nye ya otutu mmekpa ahū na obi ilu dika ndu otuto, n’ime onwe ya obi ut̄o nke o nyere onwe ya. O na-ekwu n’obi ya na-asi, ‘Abu m eze nwanyị nọ n’elu ocheeze m. Abughi m nwanyị di ya nwuru, iru ujū ọbula adighi nye m.’ 8 N’ihi nke a, ihe ntaramahū ya ga-abiakwasị ya n’otu ubochi, onwu na iru ujū nke onwu na-eweta, na unwu. A ga-eji oku rechapu ya, n’ihi na Onyenwe anyi Chineke onye na-ekpe ya ikpe, di ike. 9 “Ndi eze nke ụwa, ndi soro ya kwaa iko, ma bie ndu ochichio ọjọ ya, ga-akwa akwa, ruo ujū n’ihi ya, mgbe ha ga-ahū anwuru oku nke ikpo oku ya. 10 Ha ga-eji oke egwu guzo n’ebe di anya, kwaa akwa n’ihi ntaramahū ya si, “Ahuhū, Ahuhū diri gi, Babilon, Obodo ukwu a maara aha ya gi Babilon, obodo e ji idi ike maara. N’otu ntabi anya, ikpe nke gi na-abja.’ 11 “Ndi ahia nke ụwa ga-akwa akwa ruokwa ujū n’ihi ya, n’ihi na ọ dīkwaghị onye na-azu ihe ahia ha ọzọ. 12 Ngwa ahia ọlaedo gi, na ọlaocha, na ọla e ji achọ mma na nkume oke ọnuahia, ezi akwa ọcha, na akwa uhie uhie, na akwa lorilori, na akwa odo odo, osisi niile na-esi isi oma, ihe niile e ji ọdū enyi mee, ngwa ahia niile e ji osisi niile di oke ọnuahia mee, bronzo, igwe na nkume mabul. 13 Ha na ụda sinamon na mmanu otite nke okpurukpu eso osisi na-esi isi

uto, máá na frankisens, mmanya na mmanu oliv, utu
 oka na wiiti, ehi na aturu, inyinya na ugboala agha, na
 ndi na-ere mmadu ibe ha dika ohu, na ahụ mmadu na
 mkpuruobi mmadu. 14 “Ha ga-asi, ‘Mkpuru ndi ahụ
 niile nke na-agu mkpuruobi agu e sitela n’ebe i no
 gabiga. Ihe oma niile i ji ebi ndu, na ihe oke onuahia
 niile i ji azu afọ gi, efunarila gi. Apughị ichotakwa
 ha ozo mgbe obula.’ 15 Ndi ahia ahụ bara ogaranya
 site n’aka ya, ga-anọ n’ebe di anya, n’ihi oke egwu
 nke ntaramahuhu ya, na-eru uju, na-ebesikwa akwa
 ike. 16 “Ahuhu, Ahuhu diri gi, obodo ukwu ahụ, nke
 e yikwasiri ezi akwa ocha, nke na-acha odo odo na
 obara obara nke nya ihe icho mma nke olaedo, nkume
 di oke onuahia di iche iche na nkume pieal di iche
 iche. 17 N’otu awa a ka a lara oke aku niile ndi a n’yi.
 “Ndi niile nwee ugbo na-aga n’oke osimiri, na ndi
 na-akwo ugbo ndi ahia n’oke osimiri, na ndi niile
 na-eso ugbo mmiri ga-anọ n’ebe tere anya, 18 na-eti
 mkpu mgbe ha ga na-ele anya na-ahụ anwuru oku
 na-ala elu site n’ire oku ya na-asi, ‘Olee obodo ozo
 dika obodo ukwu a?’ 19 Ha ga-ekpokwasị aja n’isi
 igosi obi ojoo ha na-eti mkpu akwa na-asi, “Ahuhu,
 Ahuhu diri gi, obodo ukwu a maara aha ya ebe ndi
 niile nwere ugbo mmiri na-aga n’osimiri ghorọ ndi
 ogaranya site n’aku di n’ime ya. Ma ugbu a, n’otu
 ntabi anya, ihe niile di n’ime ya bu ihe a laara n’yi.’
 20 “Ma gi eluigwe, nurijanu onu, unu ndi amuma na
 ndi ozi, nuriakwanu onu. N’ihi na Chineke ekpeela ya
 ikpe n’ihi mmeso ya megide unu.” 21 Mgbe ahụ, otu
 mmuo ozi di ukwu tutulitere otu nkume nke dika
 nkume igwe nri, tuba ya n’ime oke osimiri, na-asi,
 “Otu a ka a ga-esi tufuo Babilon obodo ukwu ahụ,
 agaghị ahukwa ya ozo. 22 O dighi mgbe ozo uzu egwu
 ga-adi n’ebe ahụ. Agaghị anukwa olu oja na une na
 ubo akwara na nke ndi na-afu opi ike n’ime gi ozo.
 Agaghị ahụ onye oru nka obula n’ime gi ozo. Agaghị
 anukwa uzu nkume igwe nri n’ime gi ozo. 23 Ihe nke
 sitere n’oriona agaghị acha n’ime gi ozo. Olu obi utu
 nke nwoke na nwanyi na-alu di na nwunye agaghị
 adikwa. Ndi mgbereahia gi bu ndi a ma ama n’elu
 uwa, o bukwa mgbaasi gi ka e ji duhie mba niile nke
 uwa. 24 N’ime ya ka a huru obara ndi amuma niile, na
 nke ndi nsọ niile, na nke ndi ozo ahụ niile e gburu
 n’uwa.”

19 Mgbe ihe ndi a gasiri, anuru m uzu nke otutu
 igwe mmadu n’eluigwe. Ha niile na-eti mkpu na-
 asi, “Haleluya! Nzoputa, na ebube na ike niile diri
 Chineke anyi. 2 N’ihi na ikpe ikpe ya niile ziri ezi,
 burukwa eziokwu. O kpeela nwanyi ahụ na-akwa iko
 ikpe, onye ji ikwa iko ya meruo uwa. O bolarara obo
 obara ndi ohu ya n’isi ya.” 3 Ozokwa, ha tiri mkpu,
 “Haleluya! Anwuru oku si n’ime ya na-arigo elu ruo
 mgbe ebighi ebi.” (aiōn g165) 4 Mgbe ahụ, iri ndi okenye
 abuo na anọ ahụ, ha na anọ anọ ahụ di ndu dara n’ala
 n’ihu Chineke onye nokwasiri n’elu ocheeze ukwu
 ahụ, fee ya ofufe na-asi, “Amen, Haleluya!” 5 Otu olu
 sitekwara n’ocheeze ahụ na-asi, “Toonu Chineke anyi,
 unu ndi ohu ya niile, ndi ukwu na ndi nta, unu ndi
 na-atu egwu ya.” 6 Mgbe ahụ, anukwara m olu dara
 ka olu igwe mmadu dikwa ka uzu mmiri na-ekwo
 ekwo, dikwa ka uda egbe eluigwe dasiri ike na-asi,
 “Haleluya! N’ihi na Onyenwe anyi Chineke, Onye puru
 ime ihe niile na-achi. 7 Ka anyi nurijanu onu, ka obi
 tokwaa anyi utu. Ka anyi nye ya otuto. N’ihi na olulu
 di na nwunye nke Nwa Aturu ahụ eruola, nwunye ya
 edoziekwala onwe ya. 8 E nyela ya ezi akwa ocha nke
 na-enweghi ntupo obula, na nke di nnoo ezi ocha ka o
 yikwasị onwe ya.” (Ezi akwa ocha ahụ nochiri anya
 oru ezi omume nke ndi nsọ ruru.) 9 Mmuo ozi ahụ
 gwara m si, “Dee nke a: Ngosi diri ndi ahụ a kporo ka
 ha bia soro n’oriri olulu nwunye Nwa Aturu ahụ.”
 O gwakwara m si, “N’eziokwu, ndi a bu okwu nke
 Chineke.” 10 Adara m n’ala n’ukwu ya ikpo isiala nye
 ya, ma o gwara m si, “O kwesighi ka i kpo isiala nye
 m n’ihi na ahụ m naani onyeozu ibe gi, na dika otutu
 umunna gi ndi na-agba ama banyere Jisos. O bu naani
 Chineke ka i kwesiri ikpo isiala nye. N’ihi na o bu
 Mmuo nke amuma na-agba ama ihe banyere Jisos.” 11
 Mgbe ahụ kwa, elere m anya hu ka eluigwe meghere.
 Ahukwara m otu inyinya di ocha. Onye nokwasiri
 n’elu ya bu onye a na-akpo Onye kwesiri ntukwasị obi
 na Onye eziokwu. O bu onye na-ekpe ikpe n’uzo ziri
 ezi na-ebukwa agha. 12 Anya ya na-acha dika ire oku.
 Otutu okpueze dikwa ya n’isi. Otu aha nke naani ya
 maara omimi ya ka e dekwasiri ya n’egedege ihu. 13 E
 gbokwasiri ya uwe mwada e denyere n’obara. Aha a
 na-akpo ya bu Okwu Chineke. 14 Usuu ndi agha nke
 eluigwe, ndi yi uwe ezi akwa ocha, na-enweghi ntupo,
 no n’elu inyinya ocha na-eso ya. 15 O kpu mma agha
 di nko n’onu ya, nke o ji egbutu mba niile. “O ga-
 eji mkpara igwe achị ha.” O na-azochakwa mkpuru

vajni n'ebe inara mmanya nke iwe oku nke Chineke Onye puru ime ihe niile. **16** Otu aha ka e dere n'elu uwe ya na n'elu apata ya: Eze kachasi ndi eze niile, na Onyenwe kachasi ndi nweni niile. **17** Mgbe ahụ, ahuru m otu mmuo ozi ka o guzo n'ime anyanwu na-eti mkpu n'oke olu, na-akpoku umu nnuhu niile na-efe n'etiti mbara eluigwe, "Bianu! Zukoonu maka oke oriri nke Chineke. **18** Bianu soro rie anu ahụ ndi eze, na ndi ochiagha, na ndiisi agha. Sorokwanu rie anu ahụ inyinya na anu ahụ ndi nokwasiri n'elu ha. Riekwanu anu ahụ ndi mmadu, ndi ukwu na ndi nta, ndi ohu na ndi nweere onwe ha." **19** Mgbe ahụ, ahuru m anu ohia ojojo ahụ ya na ndi eze niile di n'uwa, na ndi agha ha, ka ha zokotara ibu agha megide onye ahụ nokwasiri n'elu inyinya ahụ na ndi agha ya. **20** Ma e jidere anu ohia ahụ, ya na onye amuma ugha ahụ onye nke nporo n'ihu ya gosi ihe iribama nke o jiri duhie ndi niile natara akara nke anu ohia ahụ, ya na ndi kporo ihe oyiyi ya isiala. A tunyere anu ohia ahụ na onye amuma ugha ya na ndu n'ime odo oku e ji nkume na-enwu oku kwanye. (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Ndi agha ha foduruu ka e jikwa mma agha di nko, nke di nonu onye ahụ no n'elu inyinya ocha ahụ gbuo. Umụ anu ufe niile nke eluigwe rikwara ozu ha.

20 Mgbe ahụ kwa, ahuru m otu mmuo ozi ka o si n'eluigwe na-aridata, o ji mkpisi igodo e ji atughe olulu Abis ahụ. O jikwa eriri igwe di ukwu n'aka ya. (Abyssos g12) **2** O jidere agwo ochie ahụ, bu agwo ochie ahụ, onye bu Ekwensu na Setan, kee ya agbu otu puku afọ. **3** Emesja, a tunyere ya n'ime olulu Abis ahụ, tuchia uzọ ya. O kakwara akara n'elu ya ka agwo ochie ahụ hapu inwekwa ike iduhie mba niile di n'uwa ozọ tutu ruo mgbe puku afọ gasiri. Mgbe afọ ndi a zuru, a ga-atoghepu ya ka o gagharja nwantinti oge. (Abyssos g12) **4** Mgbe ahụ, ahukwara m ocheeze, hukwa ndi no n'elu ya. Ha bu ndi e nyere ike ikpe ikpe. Ahukwara m mkpuruobi ndi ahụ e bepuru isi n'ihu na ha gbaara Jisosh akaebe, kwusakwa okwu Chineke. Ha akpobeghi isiala nye anu ohia ahụ maobu ihe oyiyi ya. Ha enweghi akara anu ohia ahụ n'egedege ihu ha, maobu n'aka ha. Ha dikwa ndu ozọ, sorokwa Kraist chia otu puku afọ. **5** Nke a bu mbilite nonwu nke mbu. Ndi foduru n'etiti ndi nwuru anwu esoghi bilite nonwu tutu ruo mgbe puku afọ gafesiri. **6** Ndi a goziri agozi na ndi di nsọ bu ndi ahụ ketara oke na mbilite nonwu nke mbu ahụ. Onwu nke abuo enweghi ike

n'ebe ha no, n'ihu na ha ga-abu ndi nchujaja Chineke na nke Kraist, sorokwa ya chia ochichi puku afọ. **7** Mgbe puku afọ ahụ gafesiri, a ga-emekwa ka ekwensu si n'ulo mkporo ya puta. **8** O ga-apukwa jegharja iduhie mba niile no n'akuku ano nke uwa, ya bu Gog na Magog, o ga-akpokota ha maka agha. Onuogugu ha dika aja di n'ikpere osimiri. **9** Ha biliri agha guzo n'uwa niile, gbaa ulo ikwu nke ndi nsọ Chineke huru n'anya gburugburu. Ma oku sitere n'eluigwe gbadata repja ha. **10** Mgbe ahụ, ekwensu ahụ dufuru ha ka a ga-atunye n'odo oku e ji nkume na-enwu oku kwanye. Ebe ahụ ka o ga-ano, ya na anu ohia ojojo ahụ, na onye amuma ugha ya. Ha ga-anokwa nonodu ahụ mgbu ehilie na abali ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) **11** Ahukwara m otu ocheeze ocha buru ibu, na onye nokwasiri n'elu ya. Uwa na mbara eluigwe si n'ihu ya gbapu, ahukwaghi ebe obula nye ha. **12** Ahuru m ndi niile nwuru anwu, ndi ukwu na ndi nta, ka ha guzo n'ihu ocheeze ahụ. E meghere akwukwo di iche iche, meghakwa akwukwo ozọ, nke bu akwukwo nke ndu. E sitekwara n'ihu niile e dere n'akwukwo ahụ kpee ndi a niile nwuru anwu ikpe dika oru ha ruru si di. **13** Oke osimiri niile nyeghachiri ndi niile nwuru no n'ime ha. Otu a kwa, onwu na ala mmuo nyeghachikwara ndi nwuru anwu di n'ime ha. E kpekware onye obula ikpe dika oru ya si di. (Hadēs g86) **14** Emesja, a tunyere onwu na oku ala mmuo n'ime odo oku ahụ. Nke a bu onwu nke ugboro abuo nke bu odo oku. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) **15** Onye obula a nachotaghi ebe e dere aha ya n'akwukwo nke ndu ahụ, ka a tunyere n'ime odo oku ahụ. (Limnē Pyr g3041 g4442)

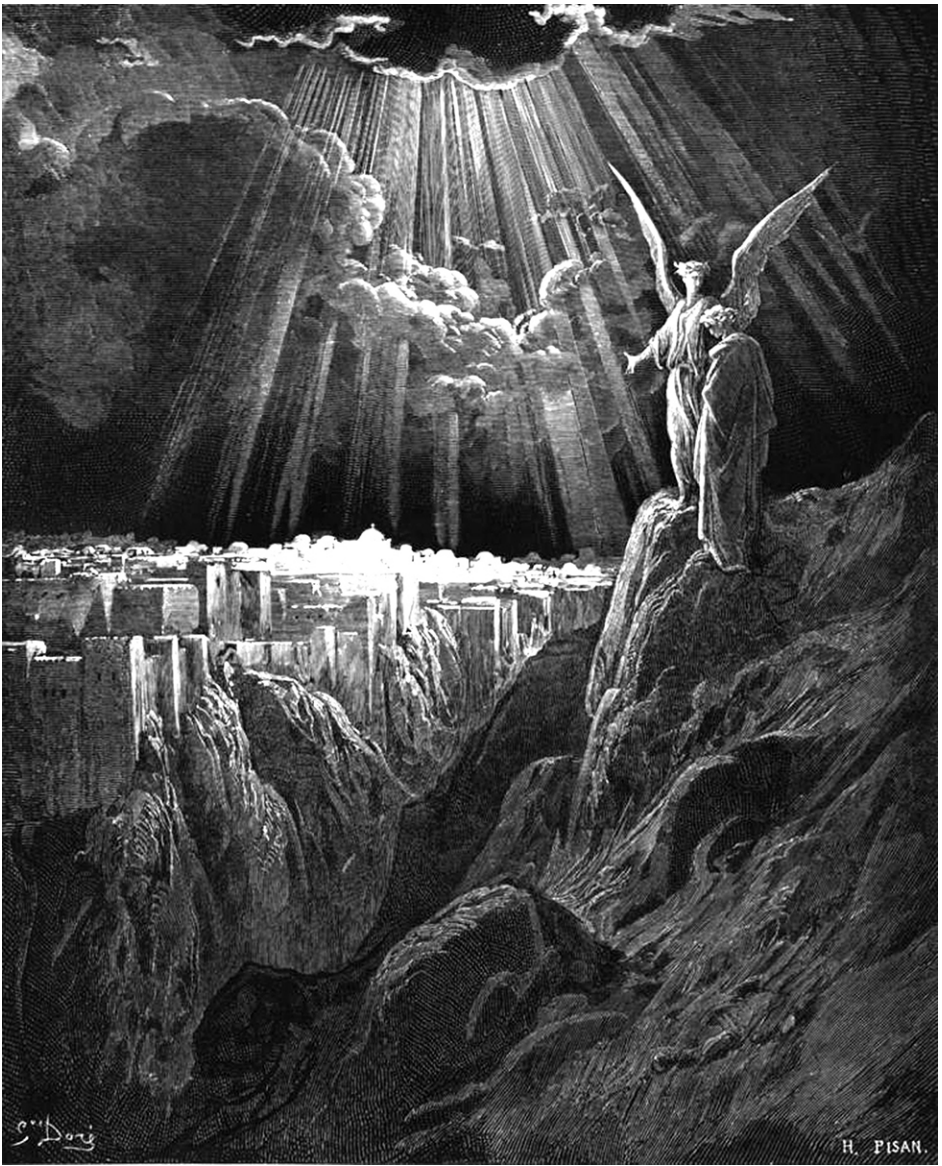
21 Mgbe ahụ, ahuru m eluigwe ohuru na uwa ohuru. Eluigwe nke mbu na uwa nke mbu agabigala, osimiri adighikwa. **2** Ahukwara obodo nsọ ahụ bu Jerusalem ohuru ka o si n'eluigwe ebe Chineke no na-aridata. O mara mma dika nwaagboghọ ejikwara nke oma maka igakwuru di ya. **3** Anukwara m oke olu si n'ocheeze ahụ kwuo okwu si, "Leenu! Ebe obibi Chineke adila ugbo a n'etiti umu mmadu. O gabinyere ha. Ha ga-abukwa ndi ya, n'ezie, Chineke nonwe ya ga-anokwa n'etiti ha burukwa Chineke ha. **4** O ga-ehichapu anya mmiri niile di n'anya ha. Onwu agaghi adikwa ozọ. O buladi iru uju na ikwa akwa na ahuhu agaghi adikwa. Ihe ndi ochie niile agabigala." **5** Onye ahụ no n'ocheeze ahụ kwuru si, "Lee, ana m eme ka ihe niile di ohuru." Mgbe ahụ, o sikwara, "Detuo

ihe ndi a, n'ihl na okwu ndi a bu ihe e kwesiri itukwasl obi, burukwa eziokwu." 6 O sirj m, "E mezuola ihe niile. Abu m Alfa na Omega, Mmalite na Ogwugwu. Aga m enye onye akpirj na-akpo nku mmiri nke si n'isi iyi mmiri nke ndu dika ihe onyinye. 7 Ndi obula na-emeri emeri ga-enweta ihe nketa ndi a. Aga m abukwa Chineke ha, ha onwe ha ga-abu umu m. 8 Ma ndi na-atu ujo, ndi na-ekweghi ekwe, na ndi na-emeto onwe ha, na ndi ogbu mmadu, na ndi na-akwa iko, na ndi ha na mmuo ojojo na-akparita uka, na ndi na-ekpere arusi, na ndi ugha niile, ihe ha ga-eketa bu ikpe omuma nke ibanye n'ime olulu ahụ e ji nkume na-enwu oku kwanye oku. Nke bu onwu nke ugoro abuo." (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Otu n'ime ndi mmuo ozi asaa ahụ, nke ji efere asaa ahụ nke ihe ntaramahuhu di n'ime ya bjakwutere m si m, "Soro m, ka m gosi gi nwaagbogho ahụ bu nwunye Nwa Aturu ahụ." 10 O buuru m n'ime Mmuo buga m n'otu ugwu buru ibu nke idi elu ya dikwa ukwu. O gosiri m obodo nsọ ahụ bu Jerusalem ka o si na mbara eluigwe ebe Chineke no na-aridata. 11 O Juputara n'ebube Chineke, na-enwu ma na-achakwa dika nkume dikarisirj oke onuahia, dika nkume jasper, na-enwu dika kristal. 12 Mgbidi ya niile di obosara dikwa elu. O nkekwaro onu uzọ iri na abuo. O bukwa ndi mmuo ozi iri na abuo na-eche onu uzọ ndi a nche. E dekwara aha ebo iri na abuo nke umu Izrel n'onu uzọ ama ndi a n'otu n'otu. 13 Onu uzọ ama ato di n'akuku owuwa anyanwu, ato di n'akuku ugwu, ato di n'akuku ndida, ebe ato di n'akuku odida anyanwu. 14 Mgbidi ahụ nwere nkume iri na abuo e ji tojo ntala ya. N'elu nkume ndi a n'otu n'otu ka e dere aha ndi ozi iri na abuo nke Nwa Aturu ahụ. 15 Onye ahụ na-agwa m okwu ji osisi e ji atu ihe, nke e ji olaedo mee, n'aka ya. O ji ya tujo obodo ahụ na onu uzọ ama ya, na mgbidi ya. 16 N'obodo ahụ, enweghi otu akuku n'ime akuku ano nke mgbidi ya kariri ibe ya. Ogologo ya na obodobo ya ha otu. O ji ihe otutu tujo ya, ogologo ya na obodobo nakwa idi elu ya ha, otutu ya di puku kilomita abuo na narj kilomita abuo. 17 O tukwara idi igbidi nke mgbidi ahụ choputa na o di narj nzo ukwu ato, dika ihe otutu nke mmuo ozi ahụ si guputa. 18 Ihe e ji ruo mgbidi ya bu nkume di oke onuahia a na-akpo jasper, jiri ezi olaedo a nuchara anucha, nke na-enwu dika enyo di ocha ruo obodo ahụ. 19 E ji nkume niile di oke onuahia chojo ntala mgbidi obodo ahụ mma. Ntala nke mbu, bu nkume a na-akpo jasper, ntala nke abuo, nkume a na-akpo

safaia, ntala nke ato, nkume a na-akpo kaldoni, nke ano, nkume a na-akpo emeraludu, 20 nke ise, nkume a na-akpo oniks, nke isii, nkume a na-akpo kanelian, nke asaa, nkume a na-akpo krisolajt, nke asato, nkume a na-akpo beril, nke itoolu, nkume a na-akpo topaazi, nke iri, nkume a na-akpo krisoprez, nke iri na otu, nkume a na-akpo jasint, nke iri na abuo, nkume a na-akpo ametisiti. 21 Onu uzọ ama iri na abuo ahụ bu pieal iri na abuo, onu uzọ ama obula ka e ji otu nkume pieal ruo n'otu n'otu. Ihe e ji ruo okporouzo di n'obodo ahụ bu naani olaedo a nuchara anucha obula, nke di ocha dika enyo e hichaziri nke oma. 22 O nweghi ulonso ukwu obula m huru n'ime obodo ahụ n'ihl na Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile na Nwa Aturu ahụ bu ulonso ukwu obodo ahụ nwere. 23 O dikwaghi mkpa o diri obodo ahụ ka anwu maobu onwa mukwasl ya, n'ihl na ebube nke Chineke bu ihl ya, oriona ya bukwa Nwa aturu ahụ. 24 Mba niile ga-eji ihl ya jeghari. Ndi eze uwa niile ga-abakwa webata ebube ha n'ime ya. 25 A naghi emechi onu uzọ ama obodo ahụ emechi. Ha na-eghe oghe ubochi niile n'ihl abali obula adighikwa n'ebe ahụ. 26 Ebube na nsopuru nke mba niile ka a ga-ewebata n'ime ya. 27 O dikwaghi ihe obula ruru aru ga-abata n'ime ya. Otu a kwa, o dikwaghi onye na-eme ihe aru, maobu onye ugha ga-abata n'ime ya, kama o bu naani ndi ahụ e dere aha ha n'akwukwo nke ndu Nwa Aturu ahụ.

22 Mmuo ozi ahụ gosiri m iyi ahụ e si ekute mmiri nke na-enye ndu nke na-enwu dika kristal. O sikwa n'okpuru ocheeze Chineke na Nwa aturu ahụ na-asoputa, 2 n'etiti okporouzo ahụ di n'obodo ahụ. N'akuku aka nri na aka ekpe iyi ahụ, a ga-ahụ osisi ahụ na-enye ndu. Osisi ndi a na-amj uzọ mkpuru iri na abuo di iche iche. Ha na-amiputa mkpuru ohuru kwa onwa obula. Akwukwo osisi ahụ waputara bu ogwu e ji agwo mba niile. 3 A gaghi ahụ ihe obula a buru onu n'ime obodo ahụ. Ocheeze Chineke na nke Nwa aturu ahụ ga-adi n'obodo ahụ. Ndi ohu ya ga-efekwa ya ofufe. 4 Ha ga-ahukwa ihu ya, a ga-edekwa aha ya n'egedege ihu ha. 5 Abali agaghi adikwa ozo, imunye oriona agaghi adikwa mkpa. Mkpa ihl anwu na-enye agaghi adikwa n'ihl na Onyenwe anyi Chineke ga-abu ihl ha, ha ga-achikwa achl dika eze ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165) 6 Mmuo ozi ahụ gwara m, "Okwu ndi a bu ihe e kwesiri itukwasl obi, burukwa eziokwu. Onyenwe anyi, bu Chineke, onye na-enye ndi amuma

Mmụọ ya ezitela mmụọ ozi ya igosi ụmụodibo ya ihe ndị ahụ ga-emezu n'oge na-adighi anya. **7** “Lee, ana m abịa ọsịjiso. Ngozi na-adiri onye ahụ na-edebe okwu amụma ndị a dị n'akwụkwọ a.” **8** Mụ onwe m bụ Jọn, hụrụ ihe ndị a niile, nụkwa ha. Mgbe m hụrụ ma nuchaa ihe ndị a niile, adara m n'ụkwụ mmụọ ozi a gosiri m ha ikpọ isiala nye ya. **9** Ma ọ siri m, “Emela ihe di otu ahụ! Mụ onwe m bụkwa odibo Jisọs dika gi onwe gi, na dika ụmunnna gi ndị amụma, na dika ndị ahụ niile na-edebe okwu niile e dere n'akwụkwọ a. Kpọọọ Chineke isiala.” **10** Ma ọ siri, “Akachila okwu amụma ndị a dị n'akwụkwọ akara, n'ihu na oge adila nso. **11** Ka ndị niile na-eme ajọ omume gaa n'ihu na-eme ajọ omume, ka ndị na-adighi ọcha gaa n'ihu bụrụ ndị na-adighi ọcha, ka ndị na-eme ezi ihe gaa n'ihu na-eme ezi ihe, ka ndị di nsọ gaa n'ihu bụrụ ndị di nsọ.” **12** “Lee, ana m abịa ọsịjiso! Ugwo ọrụ m ga-enye onye ọbụla dika ọrụ ọ ruru si di dikwa m n'aka. **13** Abụ m Alfa na Omega. Onye mbụ na Onye ikpeazu, Mmalite na Ọgwụgwụ. **14** “Ngozi na-adiri ndi ahụ sara uwe ha mmiri, ka ha si otu a buri ndi na-enweta oke na mkpuru si n'osisi ahụ na-enye ndu, ndi ga-enwe ike isite n'onu uzo ama ahụ baa n'ime obodo ahụ. **15** N'azu obodo ka ndi ahụ bu nkita no, ha na ndi niile na-agba afa, na ndi niile na-akwa iko, na ndi niile na-egbu mmadu, na ndi niile na-ekpere arusi, na ndi niile huru ugha n'anya ma na-emekwa ya. **16** “Mụ onwe m, bụ Jisọs ezitela mmụọ ozi m ka ọ gbara unu ama a nye nzuko m niile. Ọ bụ m bụ Mgborogwu na Mkpuru Devid. Abukwa m Kpakpando ututu ahụ na-enwu enwu.” **17** Mmụọ Nso na nwanyị ahụ a na-alụ ọhuru na-asị, “Bia!” Ka onye ọbụla nuru okwu a kwuo si, “Bia!” Onye akpiri na-akpo nku ya bia, onye ọbụla choro ya bia nuru mmiri na-enye ndu na-akwighi ugwo ọbụla. **18** Ana m adọ onye ọbụla nuru okwu amụma di n'akwukwo a aka na ntị, si, ọ buri na onye ọbula atukwasị ihe ọbula n'elu ha, Chineke ga-atukwasiri onye ahụ ihe ntaramahuru ahụ niile e kwuru maka ha n'akwukwo a. **19** Ọ buri kwa na onye ọbula ewepu okwu ọbula n'akwukwo amuma a, Chineke ga-ewepu oke o nwere n'osisi ahụ na-enye ndu, na oke o nwere n'obodo nsọ ahụ, nke e kwuru okwu ha n'akwukwo a. **20** Onye ahụ gbara ama ihe ndi a niile na-asị, “N'ezie, ana m abia ọsịjiso.” Amen. Bia, Onyenwe anyi Jisos. **21** Ka amara Onyenwe anyi Jisos dinyere ndi nsọ niile. Amen.

Ahụkwara obodo nsọ ahụ bụ Jerusalem ọhụrụ ka o si n'eluigwe ebe Chineke nọ na-arịdata. O mara mma dịka nwaagbogho ejikwara nke oma maka igakwuru di ya. Anụkwara m oke olu si n'ocheeze ahụ kwuo okwu sị, "Leeny! Ebe obibi Chineke adịla ugbu a n'etiti ụmụ mmadụ.

Ọ ga-ebinyere ha. Ha ga-abụkwa ndị ya, n'ezie, Chineke n'onwe
ya ga-anọkwa n'etiti ha bụrụkwa Chineke ha.

Mkpughe 21:2-3

Reader's Guide

Igbo at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Igbo at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Igbo---Igbo-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luk 8:31
Ndi Rom 10:7
Mkpughe 9:1
Mkpughe 9:2
Mkpughe 9:11
Mkpughe 11:7
Mkpughe 17:8
Mkpughe 20:1
Mkpughe 20:3

aidios

Ndi Rom 1:20
Jud 1:6

aiōn

Matiu 12:32
Matiu 13:22
Matiu 13:39
Matiu 13:40
Matiu 13:49
Matiu 21:19
Matiu 24:3
Matiu 28:20
Mak 3:29
Mak 4:19
Mak 10:30
Mak 11:14
Luk 1:33
Luk 1:55
Luk 1:70
Luk 16:8
Luk 18:30
Luk 20:34
Luk 20:35
Jon 4:14
Jon 6:51
Jon 6:58
Jon 8:35
Jon 8:51
Jon 8:52
Jon 9:32
Jon 10:28
Jon 11:26
Jon 12:34
Jon 13:8
Jon 14:16

Oru Ndi Ozi 3:21
Oru Ndi Ozi 15:18
Ndi Rom 1:25
Ndi Rom 9:5
Ndi Rom 11:36
Ndi Rom 12:2
Ndi Rom 16:27
1 Ndi Korint 1:20
1 Ndi Korint 2:6
1 Ndi Korint 2:7
1 Ndi Korint 2:8
1 Ndi Korint 3:18
1 Ndi Korint 8:13
1 Ndi Korint 10:11
2 Ndi Korint 4:4
2 Ndi Korint 9:9
2 Ndi Korint 11:31
Ndi Galeshja 1:4
Ndi Galeshja 1:5
Ndi Efesqs 1:21
Ndi Efesqs 2:2
Ndi Efesqs 2:7
Ndi Efesqs 3:9
Ndi Efesqs 3:11
Ndi Efesqs 3:21
Ndi Efesqs 6:12
Ndi Filipai 4:20
Ndi Koloşi 1:26
1 Timoti 1:17
1 Timoti 6:17
2 Timoti 4:10
2 Timoti 4:18
Tajtos 2:12
Ndi Hibru 1:2
Ndi Hibru 1:8
Ndi Hibru 5:6
Ndi Hibru 6:5
Ndi Hibru 6:20
Ndi Hibru 7:17
Ndi Hibru 7:21
Ndi Hibru 7:24
Ndi Hibru 7:28
Ndi Hibru 9:26
Ndi Hibru 11:3
Ndi Hibru 13:8
Ndi Hibru 13:21
1 Pita 1:23

1 Pita 1:25
1 Pita 4:11
1 Pita 5:11
2 Pita 3:18
1 Jon 2:17
2 Jon 1:2
Jud 1:13
Jud 1:25
Mkpughe 1:6
Mkpughe 1:18
Mkpughe 4:9
Mkpughe 4:10
Mkpughe 5:13
Mkpughe 7:12
Mkpughe 10:6
Mkpughe 11:15
Mkpughe 14:11
Mkpughe 15:7
Mkpughe 19:3
Mkpughe 20:10
Mkpughe 22:5

aiōnios

Matiu 18:8
Matiu 19:16
Matiu 19:29
Matiu 25:41
Matiu 25:46
Mak 3:29
Mak 10:17
Mak 10:30
Luk 10:25
Luk 16:9
Luk 18:18
Luk 18:30
Jon 3:15
Jon 3:16
Jon 3:36
Jon 4:14
Jon 4:36
Jon 5:24
Jon 5:39
Jon 6:27
Jon 6:40
Jon 6:47
Jon 6:54
Jon 6:68

Jøn 10:28
Jøn 12:25
Jøn 12:50
Jøn 17:2
Jøn 17:3
Oru Ndj Ozi 13:46
Oru Ndj Ozi 13:48
Ndj Rom 2:7
Ndj Rom 5:21
Ndj Rom 6:22
Ndj Rom 6:23
Ndj Rom 16:25
Ndj Rom 16:26
2 Ndj Korint 4:17
2 Ndj Korint 4:18
2 Ndj Korint 5:1
Ndj Galeshja 6:8
2 Ndj Tesalonajka 1:9
2 Ndj Tesalonajka 2:16
1 Timoti 1:16
1 Timoti 6:12
1 Timoti 6:16
2 Timoti 1:9
2 Timoti 2:10
Tajtos 1:2
Tajtos 3:7
Fijimøn 1:15
Ndj Hibru 5:9
Ndj Hibru 6:2
Ndj Hibru 9:12
Ndj Hibru 9:14
Ndj Hibru 9:15
Ndj Hibru 13:20
1 Pita 5:10
2 Pita 1:11
1 Jøn 1:2
1 Jøn 2:25
1 Jøn 3:15
1 Jøn 5:11
1 Jøn 5:13
1 Jøn 5:20
Jud 1:7
Jud 1:21
Mkpughe 14:6

eleēsē

Ndj Rom 11:32

Geenna

Matiu 5:22
Matiu 5:29
Matiu 5:30
Matiu 10:28
Matiu 18:9
Matiu 23:15
Matiu 23:33
Mak 9:43

Mak 9:45
Mak 9:47
Luk 12:5
Jemis 3:6

Hadēs

Matiu 11:23
Matiu 16:18
Luk 10:15
Luk 16:23
Oru Ndj Ozi 2:27
Oru Ndj Ozi 2:31
1 Ndj Korint 15:55
Mkpughe 1:18
Mkpughe 6:8
Mkpughe 20:13
Mkpughe 20:14

Limnē Pyr

Mkpughe 19:20
Mkpughe 20:10
Mkpughe 20:14
Mkpughe 20:15
Mkpughe 21:8

Sheol

Jenesis 37:35
Jenesis 42:38
Jenesis 44:29
Jenesis 44:31
Onuogugu 16:30
Onuogugu 16:33
Diuteronomi 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Ndj Eze 2:6
1 Ndj Eze 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Abu Oma 6:5
Abu Oma 9:17
Abu Oma 16:10
Abu Oma 18:5
Abu Oma 30:3
Abu Oma 31:17
Abu Oma 49:14
Abu Oma 49:15
Abu Oma 55:15
Abu Oma 86:13
Abu Oma 88:3
Abu Oma 89:48

Abu Oma 116:3
Abu Oma 139:8
Abu Oma 141:7
Ilu 1:12
Ilu 5:5
Ilu 7:27
Ilu 9:18
Ilu 15:11
Ilu 15:24
Ilu 23:14
Ilu 27:20
Ilu 30:16
Ekiliziasis 9:10
Abu nke Abu 8:6
Aizaya 5:14
Aizaya 7:11
Aizaya 14:9
Aizaya 14:11
Aizaya 14:15
Aizaya 28:15
Aizaya 28:18
Aizaya 38:10
Aizaya 38:18
Aizaya 57:9
Izikiel 31:15
Izikiel 31:16
Izikiel 31:17
Izikiel 32:21
Izikiel 32:27
Hosiya 13:14
Emos 9:2
Jona 2:2
Habakuk 2:5

Tartaroō

2 Pita 2:4

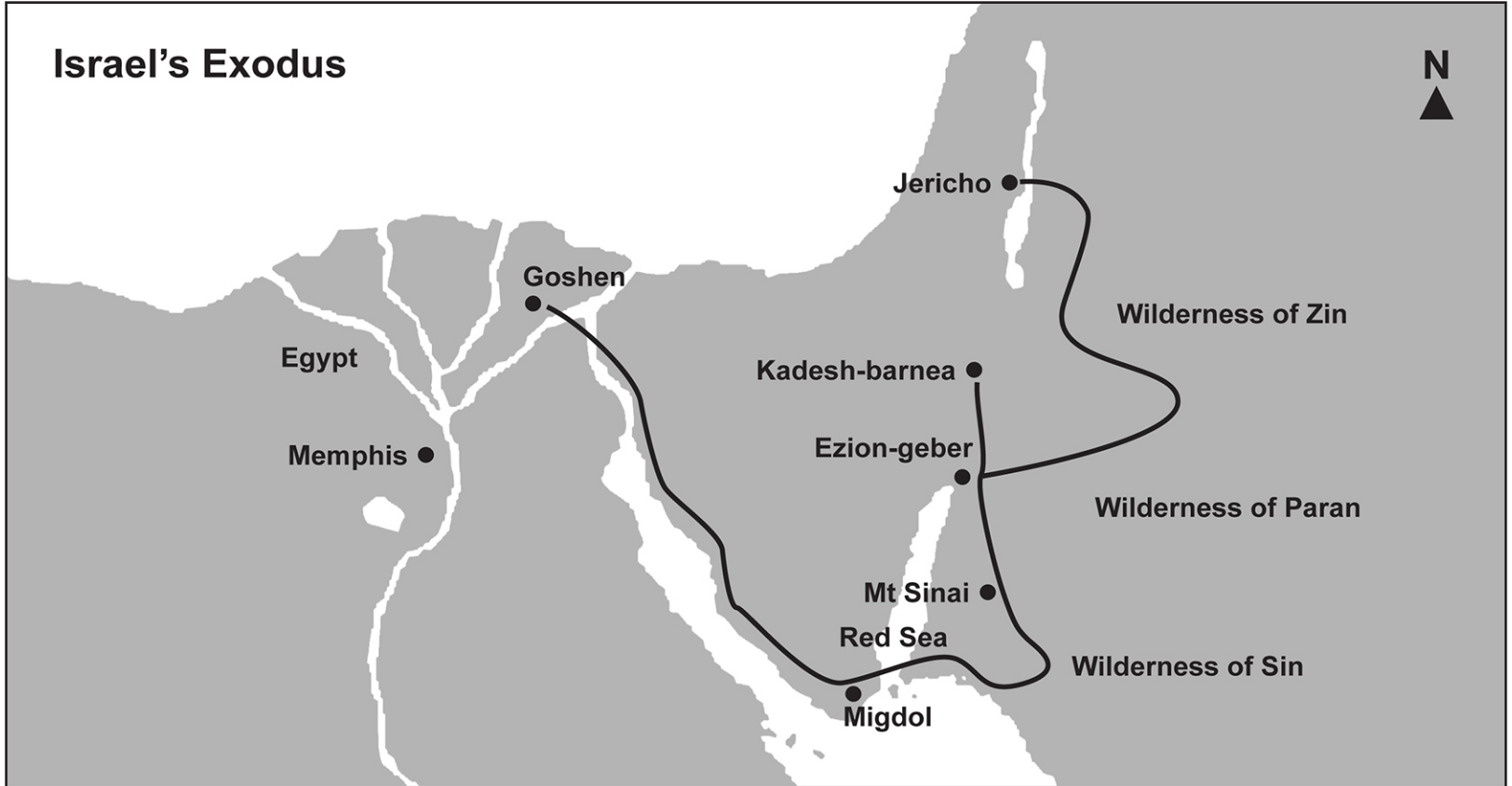
Questioned

Ilu 2:18

Site n'okwukwe, Ebrahim rubere isi mgbe a kporo ya ka o hapu, gaa n'ala ahụ nke o ga-enweta dika ihe nketa. O gawara n'amaghị ebe o na-aga. - Ndị Hibru 11:8

Israel's Exodus

Mgbe Fero mesiri kwere ka umu Izrel laa, Chineke edughị ha site n'uzo ahụ gafere ala ndi Filistia. O bu ezie na uzo ahụ di nso karja. Chineke mere nke a n'ihi na o chere n'obi ya si, "O buru na ndi a ezute agha, ha nwere ike igbanwe obi ha tugharia ilaghachi azu n'Ijpt." - Oporu 13:17

N'ihl na Nwa nke Mmadu abiahi ka e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndu ya ka o buru ile mgbaputa nke otutu mma. - Mak 10:45

Pọl, odibo Kraịst Jisọs, onye Chineke kpọrọ ka ọ buru onyeozị ya na onye o kewaputara ka o zisaa ozioma ya. - Ndị Rom 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us				
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin				
Where are we? ▶			When are we? ▼						
			Innocence		Fallen			Glory	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
Who are we? ▶	God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City	
		Son	God's perfect fellowship		John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate		Luke 23:43 Paradise
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people		Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise				
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
	Angels	Holy		Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command					
		Imprisoned		2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus					
		Fugitive		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	1 Peter 5:8, Revelation 12:10		Revelation 20:13 Thalaasa		
		First Beast	Rebelling against Christ Accusing mankind		Revelation 19:20 Lake of Fire				
	False Prophet				Revelation 20:2 Abys				
	Satan					Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels			
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all				

Destiny

Igbo at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you*," John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philipians 2:9-11.

Ya mere, gaanu mee ka mba niile buru ndi na-eso uzo m, na-emenu ha baptizim n'aha nke Nna, na nke Okpara, na nke Mmuo Nso. - Matiu 28:19